

ཨ་མ་རྒྱལ་པོ་མཆོག་གི་གསུང་པ་
བཅུ་མ་པ་པའི་བཟང་པོ་མཆོག་གི་
གསུང་པ་བཟང་པོ་མཆོག་གི་

格西 藏文辞典

附汉文注解

༡༡། དག་པལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་
བརྟམས་པའི་བད་དག་མིང་ཆོག་
གསལ་བ་བཞུགས་སོ།།

格西藏文辞典

附汉文注解

མ་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་བཀོད་སྟོན་བཞུགས་པའོ།།

ལྷོ་ཁོ་ ༡༩༥༥ ལ།

དཀར་ཆག

- (༡) དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་བཞུད་པའི་གཏམ།
 (༢) ཚམ་པ་པོའི་གླིང་གཞི།
 (༣) ཚམ་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུན།
 (༤) བཞུག་ཚུལ་དང་བསྐྱུར་ལུགས་སྟོར་གྱི་གསལ་བཤད།
 (༥) དག་ཡིག་དངོས་གཞི། (ཀའི་ཐེ་ཚན་ནས་མའི་ཐེ་ཚན་བར་)

ཀ	1	ད	338	ཉ	730
ཁ	67	ན	457	ཐ	755
ག	110	པ	494	ང	779
ང	201	ཕ	518	ཅ	787
ཅ	226	བ	552	ར	814
ཆ	245	མ	622	ལ	848
ཇ	286	ཙ	668	ད	872
ཉ	302	ཏ	688	ས	897
ད	331	ཏ	718	ཏ	949
ཐ	363	ཏ	728	ཏ	963

勘誤表

頁	欄	行	誤	正	頁	欄	行	誤	正
5	前言	17	ཁམ་ཁམས་འཁམ་	ཁད་མ་འད་མ་འདེ་མ་	377	2	15	བརྗེ་	བརྗེ་
			འཁམས་བཞི་	འདེམས་བཞི་	378	1	9	民族之一	种姓之一
17	体例	25	རྩལ་ཕྱན་བདུན་གྱི་ཆད་	རྩལ་ཕྱན་བདུན་གྱི་ཆད་	383	1	9	མཐོ་པོ་	མཐོ་པོ་
18	体例	6	ལྷ་རྩལ་	ལྷ་རྩལ་	383	1	10	代替ཐོ་པོ་	代替ཐོ་པོ་
18	体例	9	བཅོས་ལྷན་འདས་	བཅོས་ལྷན་འདས་	403	1	15	བརྗེ་པ་	བརྗེ་པ་
1	1	5	མ་ཤཀ་	མ་ཤཀ་	413	2	7	筆发	筆发
1	1	18	ཀཏོ་ལ་	ཀཏོ་ལ་	438	2	26	一托	一庌
5	1	13	檢省	儉省	448	1	26	花蝴蝶	蝴蝶花
11	2	25	དྲུང་ཕྱེད་	དྲུང་ཕྱེད་	458	2	26	犁牛	牦牛
33	2	21	ཤིང་བྱ་ཐོ་རྩ་	ཤིང་བྱ་ཐོ་རྩ་	459	1	23	ནག་པོ་ཆུ་	ནག་པོ་ཆུ་
72	2	20	ཁ་མེད་	ཀ་མེད་	459	2	14	犁牛	牦牛
85	1	15	ཁྱབ་འཇུག་ཀྱང་པ་	ཁྱབ་འཇུག་ཀྱང་པ་	468	2	4	འཛོམ་འཛོམ་	འཛོམ་འཛོམ་
85	2	3	[四]	[达]	481	2	1	རྩམ་འདྲིན་ལྷ་པ་	རྩམ་འདྲིན་ལྷ་པ་
88	1	6	ཀྱང་པ་	ཀྱང་པ་	485	2	27	多种种，种，	多种，种种，
95	2	12	溶化	熔化	530	2	20	下垂	下垂
95	2	13	溶化	熔化	570	2	10	未来佛	未来佛
97	1	2	丙寅年	火花	579	2	9	ཕྱེད་ཕྱེད་པ་	ཕྱེད་ཕྱེད་པ་
121	1	1	ཁོ་ས་མཐོན་པོ་	ཁོ་ས་མཐོན་པོ་	582	1	17	པཔ་ཅོག་ཅོག་	པཔ་ཅོག་ཅོག་
180	1	21	号「」。	「」号。	596	2	5	དབག་ལྷ་	དབག་ལྷ་
180	2	29	བརྗེ་བྱ་	བརྗེ་བྱ་	601	2	15	མདའ་ཕྱོགས་ས་	མདའ་ཕྱོགས་ས་
277	2	21	མཆོད་ལྷན་	མཆོད་ལྷན་	618	2	23	སྤྱང་ཆད་	སྤྱང་ཆད་
280	2	27	མཆོད་ལྷན་བརྗེ་པ་	མཆོད་ལྷན་བརྗེ་པ་	629	1	6	滿洲，	滿族，
281	1	8	མཆོད་ལྷན་བརྗེ་པ་	མཆོད་ལྷན་བརྗེ་པ་	630	1	15	མདའ་ལྷ་པ་	མདའ་ལྷ་པ་
282	2	25	འཆས་པ་པ་	འཆས་པ་པ་	642	2	18	ལྷ་ལྷ་ཕྱེད་	ལྷ་ལྷ་ཕྱེད་
318	2	5	མཆོད་ལྷ་	མཆོད་ལྷ་	649	1	16	མཆན་མོ་	མཆན་མོ་
550	1	14	小便	阴部	649	1	25	རལ་པ་ཅན་	རལ་པ་ཅན་
375	1	17	ཐོ་པོ་	ཐོ་པོ་	653	2	5	ལྷ་ལྷ་ལྷ་པ་	ལྷ་ལྷ་ལྷ་པ་

頁	栏	行	誤	正	頁	栏	行	誤	正
661	1	11	絳巴'པ'	絳巴'པ'	877	2	9	布簷	布帘
712	1	11	འབྲུགས་པ་ཁྱེད་པ་	འབྲུགས་པ་ཁྱེད་པ་	881	2	8	沈香樹。	沉香樹。
717	1	10	茶司	司茶	917	2	29	开开鑿閉	牙关鑿閉
717	1	13	茶司	司茶	934	1	5	གསེལ་པ་པོ་	གསེལ་པ་པོ་
775	2	4	གཟེར་འཕྲིགས་པ་	གཟེར་འཕྲིགས་པ་	942	1	12	第靜慮	第一靜慮
777	2	12	པཌོ་5	པཌོ་པཌུ	953	1	23	རྩིང་པར་གྱུར་པ་	རྩིང་པར་གྱུར་པ་
789	1	28	ཡང་དག་ཐོས་པ་	ཡང་དག་ཐོས་པ་	955	2	3	རོལ་པའི་གནས་	རོལ་པའི་གནས་
877	1	25	合璧	合璧	961	2	24	ལྷེ་པ་	ལྷེ་པ་

目 次

一.出版者前言

二.原 序

三.原著者小傳

四.編譯體例

五.本 編

༡༩། རྩམ་ཁང་ནས་བཟོད་པའི་གཏམ།

དང་སྐབས་མེས་ཀྱི་ལ་ནས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་འཛུགས་བསྐྱར་སྤྱི་ཚོགས་བྱས་དེ་གོང་
འབྲེལ་གྱི་ཚེན་པོ་འགྲོ་བཞིན་པའི་ཁར། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་སྤྱད་བཞིན་བྱེད་མི་ཡང་ཉིན་རེ་
ལས་ཉིན་རེ་ཇི་མང་དུ་སྔོང་གསེས། རྩམ་ཁང་ནས་བོད་ཀྱི་དག་ཡིག་ཞིབ་ཀྱིས་སྤྲོད་གསུང་
ཚུལ་དགོས་པའི་བསྐྱལ་མ་ནན་དན་ཡང་ཡང་འཕྱར་རུང་། རྩམ་ཁང་དུ་ཚུལ་ཀྱིན་མ་ཚང་
པའི་དབང་གིས་རེ་ཞིག་དག་བཤེས་ཚུལ་གྱི་གྲགས་པའི་དག་ཡིག་འདི་རང་ལྷགས་དཔར་དུ་ལན་
གཅིག་བཅུ་པ་ཡིན།

སྤྱིར་བོད་ན་བདེ་དག་གི་གཞུང་མང་པོ་ཡོད་རུང་། ད་ལས་དམིགས་བཀའ་གྱིས་དག་ཡིག་
འདི་རང་དཔར་དུ་བསྐྱར་དགོས་པའི་གྱ་མཚན་ནི།

དག་ཡིག་སྤྲ་མ་ཕལ་ཆེར་ལ་བར་མཚམས་སྤྱ་མཆན་འབྲེལ་དང་དབར་བཟོད་ཡོད་པ་ཙམ་
ལས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་མི་འདུག གཞན་ཡང་དབྱིན་ཡིག་དང་གྱ་ཡིག་གིས་འབྲེལ་བཅུད་ཡོད་པའི་
དག་ཡིག་འགའ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ཡིག་རང་གི་མཆན་འབྲེལ་མཛད་སྐབས་ཡིག་རིགས་ཁག་
གཉིས་མི་ཤིས་མཁན་ལ་ཕན་པ་རྒྱུང་། དག་ཡིག་འདིར་མིང་ཆོག་རེ་རེ་བཞིན་བོད་འབྲེལ་ཡོད་
པ་དང་གཅིག

དག་ཡིག་སྤྲ་མ་ཆོགས་བཅད་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཅུ་མས་ཀྱིན་སྒོ་འཛིན་བཅུ་ཡང་། ཆོག་སྤྱིར་
གྱི་དབང་གིས་དབྱངས་འདོགས་མགོ་ཅན་སྒོན་འཛུགས་གྱི་གོ་རིམ་ཇི་བཞིན་མཛད་སྐབས་……
འཚོལ་དུས་དཀའ་ངལ་ཆེ། དག་ཡིག་འདི་ནི་དེང་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱེད་ཚུལ་ཐུབས་གསུང་ལ་བརྟེན་
ནས་ཐིག་འདྲེད་རེ་རེའི་མགོར་མིང་ཆོག་རེ་ཡོད་པ་དང་། སྒོན་ཇིས་འདོགས་ཅན་སྒོགས་ཀྱི་
སྤྱི་བྱེད་གོ་རིམ་མ་འབྲུགས་པར་བསྐྱེད་ཡོད་པས་ཐ་སྡུད་ཇི་འདྲ་ཞིག་འཚོལ་དགོས་ནའང་སྤྱིར་
དུ་འཚོལ་བྱུང་པ་དང་གཉིས།

པོད་ཀྱི་དག་ཡིག་ཐུ་མ་རྣམས་ལལ་ཆེ་བ་བད་རྟིང་དང་དཀར་གནད་གཙོ་པོར་བྱས་པར་
མཆན་འབྲིལ་ལམ། ཡང་ན་སྒྲིག་དང་ས་འདྲ་བའི་བྱད་པར་བྱི་བ་ཅམ་ཡིན་གྱི། དག་ཡིག་
འདིའི་ནང་དུ་ཆོས་དང་འཇིག་རྟེན། མངོན་བརྗོད་དང་ཁ་སྤྲོད། བད་གསར་རྟིང་སོགས་
གང་ཅིའི་ཐ་སྙད་མང་དུ་བསྐྱས་ཏེ་ཁྱོན་བསྐྱམས་མིང་ཆོག་གི་ཐུག་གཉིས་དང་དུག་སྟོང་ལྟག་ཅམ་
ཡོད་པས་གཞན་ལས་ཆོས་རྒྱས་པ་ཡིན་པ་དང་གསུམ།

དག་ཡིག་འདི་པོད་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་མ་ལོ་བྱི་ལོ་འམ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༠༦ པའི་ལོར་
གསར་དུ་བཅམས། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༠༩ པའི་ལོར་གིང་དཔར་དུ་བཀོད་དེ་དག་ཡིག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
ནང་ནས་འབྱེ་སྤོས་ཡིན་གསེས་འདི་ནང་སྤར་གྱི་མིང་ཆོག་མང་པོ་གཅིག་དུ་བསྐྱས་ཡོད་པར་
བརྟན་མཐུན་རྒྱན་གྱིན་དུ་འཛོམས་པ་དང་བཞིའོ། །

དོན་ཀྱང་མ་གྱུར་ནང་དུ་འདོད་སྒྲོ་མ་ཁིངས་པའི་ཆོག་སྒྱུར་དང་འབྲིལ་བཤད་འགའ་རེ་
ཡོད་པ་འདི་ལྟར།

(༡) རྒྱན་མཁོའི་མིང་ཆོག་གི་པ་ས་སྤྱི་མིང་གཅིག་དོན་མང་དུ་འབྱུག་པའི་སྐབས་མང་
ཡང་། འདིར་འབྲིལ་བཤད་དང་དཔར་བརྗོད་དེ་ཅམ་མ་འཛོམས་པ་དང་། མཆན་འབྲིལ་
ལ་ལར་ཞིབ་ཆ་མ་ཐོན་པར་མ་ཟད། ཅ་ཆད་དུ་སྤོང་བའང་འདུག

(༢) རྒྱ་བྱུརི་བསྐྱུགས་རིམ་ད་དུང་རྟགས་སྤྱི་མ་ཚུད་པ་དང་། འབྲིལ་བཤད་རྒྱ་བྱེ་མི་
མཐུན་པའང་འགའ་ཞིག་སྤང་།

(༣) མིང་གཅིག་ལ་ཡིག་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་ཁྲུམ་ཁྲུམས་འཁྲུམ་འཁྲུམས་བཞི་ལ་གྲོ་བ་
མད་པ་སྒྲ་ཆོགས་བྱིས་རྒྱན་འདི་དག་དང་། འདི་མ་དག་པའི་རྣམ་དབྱེ་མད་པ་དང་། གདམ་
ང་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པའི་དོར་ལེན་མ་བྱས་པ་སོགས་ལྟ་བུའོ། །

རྒྱ་ཡིག་གི་འབྲིལ་བཤད་འདི་སྒྲོ་བ་གཉིས་པ་མང་པོར་ཕན་བྱིར། རང་རེ་དཔེ་སྒྲན་
ཁང་ནས་རྒྱལ་བ་བཙུང་ཁ་པའི་གསུང་ཚིག་དུ་མ་རྒྱ་ཡིག་དུ་བསྐྱར་པའི་ལོ་རྒྱུ་བ་སྒྲོ་བ་མང་ཆོས་
འཕགས་དང་། དབྱིན་ཡིག་དང་ལྷགས་གསར་གྱི་དག་ཡིག་བསྐྱུག་སྟངས་ལ་མ་ཤོ་པ་པ་སྒྲོ་བ་ཞབས་
ཀྱང་ཁ་ཆངས་ལ་སོགས་པ་མང་པོར་ཆེད་བསྐྱུལ་གྱིས་མ་གྱུ་དེའི་བསྐྱུག་རིམ་ལ་དག་ཐོར་བྱས་ཏེ་
ཅ་འབྲིལ་ཡོངས་ཆོགས་རྒྱ་ཡིག་དུ་བསྐྱར། དེའི་རྟིང་དུ་རྒྱ་སྤོས་བཅམས་པའི་པོད་དབྱིན་ཡིག་

གཉིས་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚལ་གི་གཏོར་མཛོད་དང་། སྐད་བཞི་ཤན་སྐྱར་གསལ་བའི་མ་མོང་སྐགས་
ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ཡིག་གི་འབྲེལ་བཤད་པལ་ཆེར་གྱི་གོ་དོན་དང་། ལྷག་པར་རྒྱན་སྦྱང་ཉར་
མཁོའི་མིང་ཚལ་གི་གོ་དོན་སྐགས་ལ་ཁ་སྐོང་གཟབ་བསྒྲན་བྱས་པ་དེ་ནི་གཟིགས་མཁན་ནམས་་་
ལ་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་བའི་རེ་བ་ཡོད། དེ་མིན་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་བྱེད་
ནི་པོད་སྐད་རྒྱ་བསྐྱར་གྱི་དག་ཡིག་དེབ་ཚུང་ཞེས་པ་རང་རེ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་མི་རིང་པར་འདོན་
རྒྱ་ཡིན་པ་དེའི་ཞར་བྱང་དུ་དུས་གསུམ་དང་བདག་གཞན་གཉིས་ཀྱི་རེབ་མིག་ལྷེང་ཞིབ་པ་་་་
ཞིག་དགེ་བའི་བཤེས་གཉིན་ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ནས་བྲགས་ཞིབ་མཛོད་ཡོད་པ་དེ་་་
ལ་གཟིགས་ན་འབྱས། དག་ཆ་དང་གདམ་ང་སྐགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གདན་འཁེབས་བྱེད་པའི་གོ་
སྐབས་རེ་ཞིག་མ་བྱུང་འོ། །

དག་ཡིག་འདིའི་ཤོང་གསལ་གྱི་སྐྱོན་ཆ་ཐམས་ཅད་བཙོས་དགོས་བྱུང་ན་དུས་ཚོད་རིང་པོ་
འགོར་འགྲོ་བར་དོགས་ནས་གཟིགས་མཁོའི་ཆེད་དུ་ད་ལྟའི་མ་ཕྱི་འདི་རང་དཔར་དུ་བདབ་་་་
པའོ། །གཟིགས་མཁན་ཚོས་དཔེ་ཆ་འདིའི་ཚོམ་ལྷགས་དང་། བསྐྱིག་ཚུལ། བསྐྱར་ལྟངས།
ཁ་བསབ་སྐགས་ལ་མ་འགྲིག་པ་འདྲག་ན་ཐད་ཀར་འཛམ་མའ་གིས་སྐྱོན་བཛོད་ཡོད་པ་ཁྱུ་ཁྱུ། །

གཞན་ཡང་དག་ཡིག་འདིའི་སྐྱོན་བདག་ཉོར་ཁང་སྐས་ནས་དཔེ་ཆ་འདི་རྒྱ་ཡིག་དུ་བསྐྱར་
རྒྱ་དང་ལྷགས་དཔར་དུ་བསྐྱར་ཚོག་པ་ཞལ་གིས་བཞེས་པ་དང་ཆབས་མཚུངས་ཚོམ་པ་པོའི་པོ་
རྒྱས་མཚམས་སྐྱོར་མཛོད་པ་བཅས་ལ་འདིར་དཔེགས་བསལ་གིས་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ལྷན་པ་ཡིན། །

མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ཟླ་ ༡༡ པ།

出版者前言

隨着祖國社會主義建設工作的開展，學習藏語文的人日益增多，許多讀者來信要求我們編一部比較完備的藏文辭典，首先是用藏文解釋藏文的辭典，但是我們在目前還沒有條件去編寫，因此選擇了格西曲扎編著的這一部藏文辭典，先把它鉛印出來。

藏文的詞書很多，我們所以選擇這一部來出版，是因為它具有下列一些優點：

（一）每個詞後都注有藏文的解釋——過去的藏文詞書中對於所收詞並不一一加以注解，有的解釋也不完全；還有一些用其他文字注解的，都不及本書里用藏文直接注解的容易使讀者理解。

（二）編寫的形式比較容易檢查——過去的藏文詞書多是偈頌體，便於背誦而不便於檢查，本書原著中初步採取了現代詞書的形式，每個詞兒都另行起頭，檢查起來比較方便。

（三）取材範圍較廣，內容比較豐富——過去的藏文詞書多偏重於解釋難字、冷僻字及區別同音字方面，本書里則對於佛學名詞術語、藻語、古字及日常用語兼收並蓄，共有兩萬六千多個。

（四）著作的年代較近——原著於1946年完稿，1949年出版（木刻版），近代還沒有另外一部規模這樣大的，用藏文做注釋的藏文辭典出版，同時因為是較新的著作，所以有可能更多地吸收過去詞書里的材料。

但原著也有一些使我們不夠滿足的地方：

（一）常用詞的注解不夠豐富完整，有些詞的注解還不夠精確，並有缺漏。

（二）編排次序和注解的體例都不夠嚴謹。

（三）對於各種異體字兼容並包，但沒有說明那個是正體，那些是可通用的，那些是訛體。版本的校勘又不精，也還有一些顯著的錯字。

（四）每個動詞變化的說明往往不全，而且有個別的地方是互相矛盾的，著者似乎沒有自己的主見。

另外，漢文的注解對於許多讀者也是需要的，因此，我社約請法尊法師和張克強先生等對原文的編排次序做了徹底的整理，將全部詞匯及注解譯成漢文，並採取達氏藏英辭典等的材料在漢文注解內特別是對常用詞增補了一些注解，希望對讀者有進一步的幫助。至於動詞變化方面，在本社即將出版的藏漢小字典後面有一個比較詳細的附表，這部分是經過喜饒嘉措大師審訂的，讀者可以參閱。對於異體字的辨正，因限於我們的人力和水平，暫時未能進行。

至於翻譯文字方面，總的說來是不夠通俗的，其中有些詞因為是宗教術語或典故之類，對傳統譯法不便任意更改，無法通俗化之外，其他有許多本來可以譯得更通俗一些的，却限於執筆者的語文習慣，未能做到。

因为讀者的需要很迫切，如果等待以上的問題完全解决之后出版，就会拖延很長的時間，所以就以現在的譯稿付印了。我們希望讀者對本書的編輯、翻譯、增補各方面都多多提出批評。

本書的翻譯出版曾征得原出版者华康色先生的同意，并承为原著者写一小傳，特此致謝。

民 族 出 版 社

1957年11月

༡༧། རྩིད་པའི་ཐ་སྟེད་ལམ་ནས་རྩིད་པའི་འགྲོ། རྩིད་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་སུ་
འཁྱིད་མཛད་པ། རྩིད་གསུམ་འགྲོ་བའི་ས་མཁན་ཚོས་ཀྱི་ཇེ། རྩིད་ཞིའི་ནམ་འབྲིན་དོ་ཇེ་
གདན་པར་འདུད། རྩི་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་ས་ཀྱན་གྱི་རིགས་པའི་དབྱིག་ ཁྲི་འཇིགས་དུས་བཞིའི་
མཐར་ཡང་བསྐྱང་བའི་སྤྱད། གངས་རིས་བསྐྱར་བའི་མཛོད་དུ་ལེགས་བསྐྱུས་པའི། རྩིན་
ཕྱོན་ལོ་པཎ་དེ་དག་ཕྱག་གི་ལྷལ། །

རིགས་མཐུན་མ་ཡི་འགྲོ་བའི་སེམས་ཀྱི་འོད། ཡན་ཚུན་འཕྲོ་བའི་རྒྱན་ལམ་ཉག་གཅིག་
ད། ལྷས་ངག་ནམ་རིག་སྤྱད་བྱ་བྱང་འབྲེལ་བའི། ཐ་སྟེད་སྒྲིག་གི་སྦྱང་པ་འདྲིའ་མཐོང་
ནས། གཡར་པོའི་ས་ལྷལ་གངས་ཅན་པོད་སྦྱངས་སུ། རྩིན་རིང་གནས་པའི་མགྲོན་ལ་རྒྱས་
ཆེ་བའི། གནའ་པོའི་བན་དང་བྱས་ཀྱི་ཐ་སྟེད་ཀྱན། ཐོར་བྱ་སྤྱབ་དུ་བསྐྱུས་ཏེ་བྱི་བར་བྱ། །

༡༨། བཛོད་བྱའི་སྒྲིན་འགྲོ་དགོས་པ་བརྟན་པ་ནི།

ཀྱན་མཁྱིན་དབྱིག་གཉིན་གྱིས། ཉན་པ་པོ་ཡིས་གྲུས་བྱེད་པས། ཐོག་མར་དགོས་པ་
བཛོད་པར་བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། བརྩི་ད་ཆུ་བ་མངོན་པར་དགའ་བས་བརྟན་
བཅོས་དང་ནི་ཐམས་ཅད་དང་། ལམ་ནི་ཅི་ཡང་རུང་བ་ཡི། ཇི་སྤྱད་དགོས་པ་མ་སྦྱས་
པར། ཇི་སྤྱད་དུ་ནི་སྒྲིག་འཛིན། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། ཇི་བཅུན་ས་པཎ་
གྱིས། བརྟན་བཅོས་དམ་པར་བརྟན་པའི་བྱིར། རྩིན་པས་ཐོག་མར་དགོས་པ་བརྟན། །
ཡོངས་སུ་རྟོགས་པས་དེ་མཐོང་ན། ཇི་བྱེད་པ་ལ་ཡང་ཅིས་མི་འདུག ཅིས་གསུངས་པས།
ལང་གར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས། མིང་དུ་བདགས་པར་ས་མཛད་ན། འཇིག་རྟེན་ཐམས་
ཅད་སྦྱངས་པར་འགྱུར། ཇི་བས་སྦྱངས་པ་སེལ་བའི་བྱིར། མགོན་པོས་མིང་དུ་བདགས་
པར་མཛད། ཅིས་གསུངས། ཀྱན་མཁྱིན་དབྱིག་གཉིན་གྱིས། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནམ་
པར་བཞག་པའང་མིང་ཡིན་པས་དེའི་མཐའ་ཡང་བཛོད་པར་བྱ་ནི་ཞེས་དང་། སྤྱམ་ཏུ་པ་
ལས། བསྐྱབ་པ་ཀྱན་གྱི་གཞི་འཛིན་ཅིང་། རིག་བྱེད་སྦྱ་བ་ནམས་ཀྱི་རྒྱ། མིང་ཚག་

བརྗོད་པ་ཀུན་གྱི་གཞི། །ཡི་གེའི་རྒྱུར་པ་ཞེས་དང་། རྟགས་གྱི་འབྲུག་པ་ལས། །མིང་ཆོག་
གསལ་པར་མེད་ན་ནི། །དོན་ནམས་བརྗོད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས། །རྗེ་བཙུན་ས་
པཏ་གྱིས། །ཁྱེད་པར་བྱེད་པ་སྒྲུབ་གནས་མ་རྟོགས་པས་ནི། །ཆོག་གི་སྤྲེལ་རྒྱུར་ཅན་
ཡང་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་ན། །ཡང་དག་པའི་དོན་རྟོགས་པར་ག་ལ་འགྱུར་ཞེས་དང་། དཔལ་
མང་ལོ་རྒྱ་བས། །མི་མ་ཤེས་བྱ་པ་མཐུང་ཡས། །དེ་དག་རེ་རེའི་མིང་གི་ཡང་། །ཁྱེ་
མཚན་ངེས་ཆོག་མི་ཤེས་ན། །པད་དག་རྒྱུར་པ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་། །ཞེས་དང་། སྔ་སྔ་
རིག་བཞི་ས་དགུ་པ། །མ་ཤོབ་དེ་མེད་ཆོས་ཀུན་གྱི། །ངེས་ཆོག་ཤེས་མེད་དེ་ཡི་བྱུར། །
མཐུང་དག་སྤྲེལ་རྒྱུར་སྤྲེལ་ཤེས། །དོན་གྲང་སྤྲེལ་སྤྲེལ་རེའི་པད་དག་གྲང་། །འབད་པ་དུ་
མས་པཅལ་པར་བྱ། །ཡི་གེའི་རྒྱུར་པ་ལ་འབྲུལ་ན། །དོན་ནམས་འབྲུལ་པ་སྒྲོས་ཅི་དགོས། །
ཞེས་གསུངས་པ་དང་། །ཀུལ་སྐམ་ཕྱགས་མེད་བཟང་པོས། །རྒྱུར་མིང་བདགས་པ་ཅན་གྱི་
དགོས་པ་ནི་དོན་གོ་བ་ལྟ། །ཞེས་དང་། །རྗེ་བྱམས་པ་མེད་པས། །འདི་ནི་མཁས་པའི་
བྱ་མོ་ལྟ། །དེ་བྱུར་ཕྱག་མར་དེ་ཉིད་བསྐྱེད། །འདི་ཅན་ཁོ་ནས་མང་པོའི་དོན། །རྟོན་
པའི་མཁན་པོ་མེད་གྲང་ཤེས། །ཞེས་དང་། །ཀུལ་པ་ལྟ་པ་ཆེན་པོས། །ཆོག་དོན་ལ་
འབྲུལ་པ་ཆར་གཙང་བད་རྒྱུད་དང་གདན་ཆོགས། །གཞན་ལ་མན་ཞིང་རྗེས་སྤྲེལ་པར་བྱེད་
པ་བརྗོད་དང་གསེ་བ། །རང་ཉིད་ཆོས་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ནང་དོན་རིག་པ་ལྟ། །ལྟ་པོ་འདི་
ནི་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ་ལ་འཕགས་པའི་ལྷལ་དུ་མ་སྤྲོ་ད་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། །ལྟ་པོ་དའི་ནང་
ནས་གྲང་ཕྱག་མར་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ནི། །ཕྱག་མར་སྤྲེལ་པ་མཁས་པ་ཡིས། །ཆོག་དོན་ནམ་པར་
བྱ་ལྟ་བུ་ལྟ། །དེ་ནས་དོན་ལ་མཁས་པ་ཡིས། །ལྟག་ཆར་འབྲུལ་པ་མེད་པར་བཤད། །
ཅས་དང་ཡང་སྤྲེལ་ཤེས་ན་དོན་ལ་མི་ཚོངས་པས་རྗོད་བྱེད་ཀུན་གྱི་གཞིར་བཟུང་བའི་ལྟ་དུ།
རྟོན་དངགས་ཤེས་ན་ཆོག་སྤྲེལ་པ་མི་ཚོངས། །སྤྲེལ་རྒྱུར་ཤེས་ན་ཆོགས་བཅད་ལ་མི་ཚོངས།
མངོན་བརྗོད་ཤེས་ན་མིང་ལ་མི་ཚོངས། །རྒྱས་གར་ཤེས་ན་སྐད་རིགས་ལ་མི་ཚོངས་ཤིང་སྤྲེལ་
གསུངས་པ་དང་། །རྗེ་འཇམ་དབྱངས་བཞུང་པས། །ཆོས་ཐམས་ཅད་འཇོག་པ་ཡང་མིང་ལ་
དག་ལས་པས། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། །མཁས་པ་ལ་ལས། །རི་སྐད་དུ་གང་ཞིག་ཆོག་ལ་ཤི་
ཆོས་བྱུར་པ། །དེ་ཡི་དོན་ནི་རི་ལྟར་རྟོགས་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། །པད་ལ་བརྟན་

ནས་དོན་འཛུལ་བྱུང་། །མིང་བད་འབྲུད་པ་གིན་ཏུ་གཅིས། །ཞེས་དང་མིང་བདགས་པ་ནི་
དོན་གོ་བའི་ཆེད་ཡིན་ལ། །ཞེས་དང་རིན་སྒྲུངས་པ་ངག་དབང་འཇིག་གཤམ་གྱིས། །ཨ་མ་
ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐའ་དག་དོན། །རྟོགས་བྱེད་དང་པོ་མིང་གི་བད་སྒྲོད་པ། །ཞེས་
དང་། །དག་བྱེད་གསལ་བའི་མེ་མོང་ལས། །གསུང་རབ་བད་ལ་མ་སྒྲུངས་ན། །རྫོང་
བྱེད་ཆོག་གི་སྒྲུབ་འདྲ་ཡང་། །འཛོད་བྱ་དོན་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད། །དེ་བྱིར་ཡི་གེའི་དག་བྱེད་
དགོས། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། །ཉིན་མཁོ་སྒྲོན་གསལ་ལས། །བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་
ཐབ་ཀྱི་ཆེད། །དོན་ནམས་སྒྲོས་ཅི་འཇིག་རྟོན་གྱི། །མིང་ཆོག་འཛོད་དོན་ནམ་དག་ཀྱང་། །
འདོད་ན་ཡི་གེའི་ཐུབ་སྒྲུབ་གཅིས། །ཞེས་དང་། །མཁས་པ་ལ་ལས། །ཡི་གེའི་བད་ལ་བརྟན་
ནས་ནི། །མ་ནོར་དོན་ནམས་འཛུལ་དགོས་བྱུང་། །ཞེས་དང་། །ནམ་དག་བད་སྒྲོད་གཞུང་
ལུགས་ལ། །མ་སྒྲུངས་སྒྲུངས་པའི་པོ་ཆོད་གྱིས། །འཆད་ཅོད་ཅོམ་པའི་ཁྱར་འཁྱར་བ། །
གང་དེ་ངལ་བར་མ་གྱུར་ཏམ། །སྒྲུབ་ཤིང་དོན་ལ་མི་སྒྲུངས་ཤིས། །མཁས་པའི་གཏམ་ཏུ་
གཤམ་པ་ན། །ཞེས་སོགས་དང་། །མིང་དོན་སྒྲུབ་བ་ཤིས་པའི་མིག་ལྡན་དང་། །འདྲ་
ལ་སྒྲུངས་པ་མེད་པའི་དབྱུང་མོང་གཉིས། །ཤོས་བསམ་སྒྲོམ་པའི་བལྟལ་རིང་ལམ་བཟོད་ཆོ། །
མཆོག་དམན་ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ཀྱན་གྱིས་ཤིས། །ཞེས་སོགས་མིང་མི་ཤིས་པར་དོན་མ་རྟོགས་
པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། །ཡང་ན་བྱིས་གསར་ཕོན་དངོས་པོ་ནམས་དབུར་ན་ལྷགས་སྒྲུབ་བད་དང་
ལྷགས་སྒྲུབ་མེད་བདེའམ་རྒྱང་འཕྱིན་བད་དང་གནམ་གྱ་དང་སྒྲོགས་བདག་འཁོར་པོ་སོགས་ལ་
མིང་གསར་ཏུ་བདགས་པའམ་འདོགས་རྒྱུ་ཞི། །རྫོང་ཕྱོད་པའི་མཁས་
པ་དག་གིས་བད་གསར་པ་མ་སྒྲུབ་ན། །དོན་མ་འབྲུག་པ་མཐོང་ན། །གསར་པ་སྒྲུབ་པ་མི་
འགལ་མོད། །དོན་ཀྱང་དགོས་པ་རྒྱུ་རྒྱལ་བད་གསར་མི་སྒྲུབ་ཏེ། །མ་རྟོགས་པ་དང་ལོག་
པར་རྟོག་པ་དང་ཐོ་ཆོམ་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

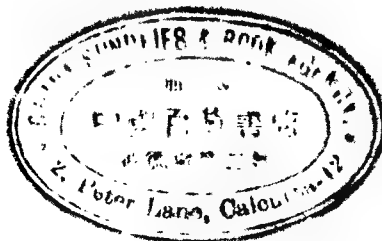
། །མིང་ཏུ་བདགས་པའི་ཆུལ་ལུགས་ནི།

རྫོང་ཕྱོད་གྱིས་འདོད་ཀྱལ་གྱི་མིང་དང་། །རྫོང་སྒྲུབ་གྱི་མིང་དོ། །དང་པོ་ནི་ཆོས་

གང་ལ། དེ་མཉམ་བཞིན་དུ་བཏགས་པ་ནི་དབེར་ན་བུམ་པ་དང་ཀ་བ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །
དེ་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་ངེས་ཚིག་སྒྲུབ་དུ་མཉམ་དེ་ཚོས་ཉིད་བཞིན་ནོ། ། རྗེས་སུ་སྒྲུབ་པ་
ལ་གཉིས། རོན་དང་ལྷན་པའི་རྗེས་སྒྲུབ་དང་། བོག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་སྒྲུབ་པོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས་ནི། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བའོ། ། དང་པོ་ནི་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་དང་།
བཅས་ནས་དོན་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པ་ནི། དབེར་ན་འབྲས་ཕྱི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲུ་དཔོག་པ་ན་
གང་དུ་དུ་བ་ཡོད་པ་ན་མ་ཡོད་དེ། དབེར་ན་ཚང་མང་བཞིན་ས་ཕྱོགས་ཆེ་གོ་མོ་ན་ཡང་དུ་བ་
ཡོད་པའི་ཕྱིར་མ་ཡོད་དོ་ཞེས་འབྲད་པ་སྒྲུབ་པ་ན་སྒྲིམ་ཕྱས་པ་རོལ་ན་མ་ཡོད་པར་ངེས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་དྲུང་འདི་ནི་དཀར་ལ་ཁྱི་འདི་ཡང་དཀར་པའི་ཕྱིར། ཁྱི་འདི་ལ་ཡང་མིང་དྲུང་ཞེས་
བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། ། དེ་པན་ཆད་ཀྱི་ཚིག་ནི་སྒྲུབ་པར་མ་འོས་པ་ནི་དྲུང་དཀར་པའི་འབྲད་པ་
དང་། མ་ལས་དུ་བ་འབྱུང་པ་ལ་སོགས་པའི་འབྲད་པ་ལ་སོགས་པ་ན་ཅང་ཐལ་པའི་ཕྱིར་རོ། །
སྒྲི་དོན་གཉིས་པ་དབྱེ་ན་གཉིས་ནི། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མིང་དང་། བཏགས་པའི་མིང་རོ། །
དང་པོ་ལ་གཉིས་ནི། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བའོ། ། མཚན་ཉིད་ནི། གཞན་ལ་མ་ལྟོས་
པར་རང་གི་རོ་བོ་བསྒྲུབས་པའོ། ། གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ་གསུམ་ནི། ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ་དང་།
རོ་བོ་སྒྲུབ་པ་དང་། དངོས་པོའི་རྒྱན་སྒྲུབ་པའོ། ། དང་པོ་ལ་འང་གཉིས་ནི། མཚན་
ཉིད་དང་། དབྱེ་བའོ། ། མཚན་ཉིད་ནི་རོ་བོ་བསྒྲུབ་ཅིང་གཞན་པར་བྱར་མི་བཟའོ། །
གཉིས་པ་རོ་བོ་བསྒྲུབ་པ་ནི་རང་གི་རྗེས་བསྒྲུབ་པ་ནི། དབེར་ན་མ་ནི་མའོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ན་
ཡོད་པ་ལ་སོགས་པ་བཏགས་པའི་མིང་ལ་སྟོང་བའོ། ། གསུམ་པ་དངོས་པོའི་རྒྱན་སྒྲུབ་པ་ནི།
རང་གི་ལྷོག་པ་ཕྱོགས་གཅིག་བསྒྲུབ་པ་ནི། དབེར་ན་མ་ནི་གསལ་བའོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ན། ཆ་
བ་ལ་སོགས་པའི་ལྷོག་པ་གཞན་སེལ་བའོ། ། གཉིས་པ་བཏགས་པའི་མིང་ལ་གཉིས། མཚན་
ཉིད་དང་། དབྱེ་བའོ། ། དང་པོ་ནི་དོན་གཞན་གྱི་ཆ་ཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒྲུབ་པའོ། ། དབྱེ་ན་
བཞི་ནི། རྟེན་ལ་བརྟེན་པར་བཏགས་པ་དང་། རྒྱ་ལ་འབྲས་ཕྱར་བཏགས་པ་དང་། འབྲས་ཕྱ་
ལ་རྒྱར་བཏགས་པ་དང་། འབྲ་བ་ལ་དངོས་སུ་བཏགས་པའོ། ། དང་པོ་ལ་གཉིས་ནི། རྗེས་སུ་
དད་ལྷོག་པ་གཅིག་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ལྷོག་པ་ཐ་དད་རྗེས་གཅིག་ལ་བརྟེན་པའོ། ། དང་པོ་ནི།
ས་པོན་འདེབས་པ་ལ་ཞིང་འདེབས་པ་ལྟ་བུ་འཕ་མི་ངན་གྱི་རྟེན་ཕྱས་པ་ལ་མི་ངན་ལྟ་བུའོ། །

གཉིས་པ་ནི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་ལ་ཡོན་ཏན་ཅན་ནས། རྩལ་ཡོད་པ་ལ་རྩལ་ཅན་ལྟ་བུ་རྟོ། ། རྩལ་ལ་འབྲས་བུར་བདག་ས་པ་ལ་གཉིས་ཏི། བརྒྱད་པ་འི་རྩལ་ལ་འབྲས་བུར་བདག་ས་པ་དང་། དངོས་
 གི་རྩལ་ལ་འབྲས་བུར་བདག་ས་པ་རྟོ། ། དང་པོ་ནི་ལུད་ལ་ཟས་ཡོན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རེ། ལྷན་ལ་
 ལྷོག་ཡོན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྟོ། ། གཉིས་པ་ནི། ཡོས་འབྲག་ས་པ་ལ་བྱེ་འབྲག་ས་པ་ལྟ་བུ་རེ། ལྷན་
 ལྷོག་ཡོན་པ་ལྟ་བུ་རྟོ། ། འབྲས་བུ་ལ་རྩལ་ལ་བདག་ས་པ་ནི། ། མ་བྱེད་པ་ལ་མ་གྲིང་ལྟ་བུ་རྟོ། །
 འདྲ་བ་ལ་དངོས་ཀྱི་མིང་བདག་ས་པ་ལ་འདྲ་གཉིས། རྩལ་འདྲ་བ་དང་། ལྷོག་པ་འདྲ་བ་རྟོ། །
 དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་སངས་རྒྱས་ཞེས་བཤད་པ་ལྟ་བུ་རྟོ། ། གཉིས་པ་ནི། ལྷན་བུ་
 མཛེས་པ་ལ་ལྷ་ཞེས་བཛྲོད་པ་ལྟ་བུ་རྟོ། ། བདག་ས་པ་འི་མིང་བཟུང་ཟིན་ཏི། ། རྟོན་དང་
 ལྷན་པ་འི་རྩལ་ལྷུབ་བཤད་ཟིན་ཏི། ། རི་ནི་ལྷུ་རྟོན་གཉིས་པ་ལོག་པར་བསྐྱབ་པ་འི་རྩལ་ལྷུབ་
 ལྷན་ཏི། ། རི་ལ་གཉིས་ཏི། མཚན་ཉིད་དང་། བྱད་པར་རོ། ། དང་པོ་ནི་གཞན་
 ལ་ལྷོས་ནས་རང་གི་རང་པོ་ལོག་པར་སྐྱབ་པ་ལྟེ། དཔེར་ན་ཁྱི་ནག་པོ་ལ་དུང་ཞེས་བཛྲོད་
 པ་བཞིན་ཏི། རིས་ཚོག་ཡོད་མོད་ཀྱང་ལོག་པར་སྐྱབ་པ་འི་བྱུར་མི་བཤད་དོ། ། གཉིས་
 པ་བྱད་པར་ནི། རོ་ན་རིས་ཚོག་བཤད་དུ་མེད་པ་འི་བྱུར་འདོད་རྒྱལ་བ་དང་བྱད་པར་ཅི་ཡོད་
 ཅི་ན། རིས་ཚོག་བཤད་དུ་མེད་པ་ཅོས་ལ་བྱད་པར་མེད་མོད་ཀྱང་། འདོད་རྒྱལ་བ་ནི།
 རོན་གཞན་ལ་མ་བརྟེན་པ་ཡོན་ལ་འདི་ནི་གཞན་ལ་བརྟེན་པ་ཡོན་ནོ། ། མིང་གི་ཚོགས་བཟུང་
 ཟིན་ཏི། ། ཞེས་གསུངས་པ། །

印度總代理：—
DISTRIBUTORS : —

編譯體例

(一) 詞目的排列; (二) 翻譯部分; (三) 增補部分; (四) 略語符號說明。

(一) 詞目的排列: 原著大体上是按照藏文正字書上傳統的排列順序排列的, 但不夠嚴謹, 在翻譯整理時所持的基本原則是保存原有的全部詞目, 僅對排列順序加以整理, 但也有一些合併和拆開的。

1. 合併的——同一個詞在原書上却重複出現於幾處, 而在这里合併成一條了的, 有三種情況:

① 注解完全相同的, 只保留一個。

② 注解字面不同而意義相同的, 注解兩個都保留, 在第二個注解前面加一(又)字。

如: ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་། གཏུག་ཀྱི་ལྷ་། 勝訴, 辯論勝利。(又) གཤམ་ཀྱི་ལྷ་བཤང་
ཟེར། 辯論勝利。

③ 注解是幾個不同的意義的, 合併後在注解前加 I. II. 等符號以資區別。

如: རྣམས། I. རྣམས་པ་བསྐྱུས་ཏི་བརྣམས་པའི་རྣམ་ཏུ་བྱ། 攝頌, 如總攝廣義之綱要。
II. འབྲུ་རྣམ་དྲ་བ་ཅན་ཡང་ཟེར། 蜘蛛。

2. 分開的——幾個詞在原書上用一括弧歸併在一起做注解(這一類較多), 而这里把它們分開了的, 有兩種情況:

① 異體字或同義詞。

如: ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་།
ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་། } ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་། (“昨天”的異體字)
མདང་དགོང་།
མདང་རུབ་། } མདང་རུབ་ཀྱི་ལྷ་། (“昨晚”的同義詞)

按照字母的次序分別排列後, 如這些詞各不相接了, 就在每條下都列上這個注解, 而以第二條詞目作為同義詞並以(同)字標明附在後面, 以便讀者參閱; 若分開後仍連在一處者, 注解只放在上一條, 僅在第二個詞目下注明(注同上)三字。

③ 意思相近或有關聯的幾個詞, 在原書上合併注釋者, 分開後就使原注解在每條下都出現一次, 並斟酌情況刪去一些與本條無關的字。

如: ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་། ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་བཤང་གཏུག་ཀྱི་ལྷ་བཤང་གཏུག་ཀྱི་ལྷ་བཤང་། (黃道日)
ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་། ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་བཤང་གཏུག་ཀྱི་ལྷ་བཤང་གཏུག་ཀྱི་ལྷ་བཤང་། (黃道月)

这一類中尤以動詞为多，原書上往往把一个動詞的現在、未来、过去、命令、主動者等詞并在一起作注。

如：གྲ་སྒྲིག་པ་པོ་ }
 གྲ་བསྒྲིགས་པ་ } ལས་ཀྱི་གྲ་བས་པ་པོས་བསྒྲིགས་ཟིན་པ་དང་བསྒྲིག་པར་བྱ།
 གྲ་བསྒྲིག་པ་ }

这一類中如原注不易分開或刪去，而詞目又排列在一处的，原注就放在头一条詞目下，在第二、三条后面只标以（原注同上），并用汉文注出本詞的原义。

这一類中如原注只适用于第二条的，則在头一条后面注以（原注同下条），用汉文注出本詞的原义。

(二) 翻譯部分：1. 詞目与注解的取捨； 2. 注解中的分条； 3. 動詞的变化； 4. 専門术语与敬語； 5. 譯音的原則与符号； 6. 其他。

1. 詞目与注解的取捨——有三种情况：①只譯注解不譯詞目；②只譯詞目不譯注解；③詞目与注解都譯。

① 只譯注解不譯詞目——一般的情况都用这种办法：

例：ཁྲི་མོན། བཅོན་རེ་མིང། 監獄名。

② 只譯詞目不譯注解——这有三种情况：

(7) 原文注解与其所解釋的詞，只有詳略之分，只譯詞目即可完全明瞭者。

例：ལྗེ་ཅི། ལྗགས་ལྗེ་ཅི་མ། 舌尖。（原注：舌之尖端）

(8) 原文是用漢語解釋常語的：

例：ཁྲ་བྱུག། དབྱིད་ཀྱི་ཕོ་མ། 杜鵑。（原注：春之使者）

(9) 原書上沒有注解者，除譯出詞目外，另加（原注缺）字样。

例：ལྗགས་ཅི། （原注缺） 鉄釉。

③ 詞目与注解都需要譯出的——这有三种情况：

(7) 漢詞及其注解——原書所收詞匯中有不少是西藏古典文学中用的典故和隱喻藻飾之詞（མངོན་བཟོ་དོ་），这种詞我們給它起了一个名字叫做“藻詞”，为了使讀者对这類詞的字面意义和实际所指的含义都能得到了解起見，有必要把它們都翻譯出来，而在字面的譯詞之后加一（藻）字。

例：དཀར་འཛོན། རོ་མའི་རྩ་མ། 持白（藻）。乳房。

བཅུད་ཤིས། ར་འཛིན་ལྷུ་མིང་། 知味(藻)。舌头。

- (13) 原注中对释词的最普通的含义未加注解，仅举出比较少见的含义者，翻译时将词目的译文做为汉译注解的第一条。

例：ཅ་ཅ་བྱེད་པ། ཆང་ལའང་། 1.作嘈杂音者。2.酒(原注上只有“也当酒讲”一个解释)。

- (14) 原注解只是一种对词目的比较具体的说明，而不含另外一个意义者，则都翻译出来而不分条。

例：དབྱང་བཅད་རས། དགེ་སྤྱོད་མཐི་རུ་མ་ཤེབས་རས། 坎肩，乳罩，比丘尼遮乳之布。

2. 注解中的分条——一个词的几种含义在原文里用“和”字或“或”字联接起来而没有数码把它们分开，在汉文的注解里为求醒目起见，按照汉文习惯斟酌分条用数码标出(如把原注也标码分条并把相应的汉译逐条配在后面，对读者当然更加方便，但具体地做起来困难很多，因此保留原注的形式未加更动)。注解的汉译和增补，总列在藏文注解的后面，次序与藏文相同，供读者对照着去看。
3. 动词的变化——藏文里的动词变化是比较难于掌握的，但在原著里解释得甚不清晰，译者所参考的其他辞书里也不够完备，因此译文里一律没有标明，如原书注解里有表示动词变化的字样就斟酌需要依照原文译出，读者可以从口气里去体会。

例：དྲངས་པ། དྲངས་ཐིན་འཐིན་ཐིན་པ། 译为“已引度，已导出”。

དྲིས་ཤིག མྱེད་ཀྱིས་ཤིག ི译为“去问吧！”

也有个别的地方依上述方式译出有困难时，就用括号注明属于某式。

例：སྤྱོད་ས་ཤིག ཁོང་སྤྱོད་ས་ཤིག་ན་བྱ། 断除(命令式)，如断除愤怒。

4. 专门术语——有些专门术语(主要是佛学名词)很难用通俗的语言译出，仍不得不采用佛经里的传统译法，仅在可能时对极少数术语加了极简单的解释。

例：ལྷགས་རྩལ་གཅིག རྩལ་ཐུན་བདུན་གྱི་ཆད་ལའང་། 一金尘，七微尘量(最细小的物质单位)。

ཙྰ་ཤྲྀམ། 毗沙门(天神名)。

在这些佛学名词之后并标以(佛)字。

又藏语里有许多词，当它表示尊敬的口气时要用不同形式的另外一个词去代替，原书里有些只解释其意义而未说明那个是敬语，翻译时在汉文注解后面加了一个(敬)字去标明它。

5. 外来语的译音方面：

- ① 由梵文譯來的——有些詞是由梵文音譯過來的，這裡都採用了漢文佛經的上傳統譯法（多半是從唐代時譯的），雖然經過了一千多年的變化，有些字的現代發音已不和原來譯音完全相符了，但為了保存舊有的傳統譯法，以便於對照佛學典籍起見，翻譯時仍未加更動，這有兩種情況：

(㉑) 藏漢文都是譯音的——

例：ལྷ་བླ་ལ། 鄔波羅（如按現代藏文的發音則為鄔跋拉）。

(㉒) 藏文是譯義的而漢文是譯音的——

例：ཁྲ་ཤ་ཤ། 毗沙門。但漢文裡也有譯義的就同時列上。

例：བོ་ཅོ་མ་ལྷ་མ་ལྷ་མ། 薄伽梵，出有坏，世尊。

這些除佛經中比較常見的以外都在後面注有〔梵〕字（為求體例簡化，一部分近代印度語也標了〔梵〕字）。

- ② 由其他語言譯來的——原著中有極少數的詞是由漢語和蒙語譯來的一些具體事物的名稱，譯者都在原詞目之後注有〔漢〕〔蒙〕等字。

6. 其他——

- ① 原著上有許多詞目下面缺漏原藏文注解，或由著者打上問號，表示疑問之詞，翻譯時除由譯者所知道的譯出漢義或引用他書作出增補外，其餘的均注以（未詳）字樣，還有一部份詞和注解的含義譯者尚不完全了解的，亦注以（未詳）字樣。

- ② 原著的有些詞目上及注解中帶有 ཅ་ 或 ཅ་ 等冗字，譯者在譯文中都省去，並在原著的此類冗字上加一圓括弧。例：ཅ་ཅ་ཅ་ ཅ་(ཅ་)།

- ③ 原著上因校勘不精而有的比較顯著的錯字，在翻譯時有的直接作了修正，有的在原注後面用括弧附上了修正意見。

(三) 增補方面：1. 範圍；2. 根據；3. 取捨標準；4. 其他。

1. 範圍——本書中的增補部分僅限於對本書原著詞目的注釋方面，對於原有詞目都未加增減，凡所增補的注釋前面都標一【增】字。

2. 根據——增補所根據之詞書有以下四種，各以一個帶方括號的略字代表。

- ①〔達〕達氏著：藏英辭典；②〔法〕雷諾著：藏拉法辭典；③〔高〕高爾德、李洽孫著：藏文詞書；④〔四〕四體合璧文鑑。

另外還有一些是編譯者根據自己的知識所增加的，用一〔本〕字標明。

3. 取捨標準：

- ① 原著上對某一詞目的含義解釋得不完全，而在以上四書中已有的注解。

- ② 較本書原著的解釋更加清楚而通俗的。

4. 其他——

- ① 本書原著中只列詞目，未加注釋的，在增補文字之前，並注明（原注缺）三字。

② 所根据的辞典上的注解往往过于繁瑣，引用時加以精減。

③ 其他辞書上的詞目有時与本書原著的詞目在詞尾形式上略有不同，則都在增補之后面用括号加以說明，如 ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་ཀྱི་ 一詞之后注明（達作 ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་ཀྱི་）

（四）略語符號說明

本書所用略語符号有下列各种，其所表示之意义簡釋如下：

1. 【增】为原著之外新增補的注解部分。
2. [達] 增補所据之達氏著藏英辞典 (Das: Tibetan—English Dictionary)。
3. [法] 增補所据之雷諾等著藏拉法辞典 (Renou et autres: Dictionaire Tibetan—Latin—Français)。
4. [四] 增補所据之四体合璧文鑑。
5. [高] 高尔德、李洽孫合著藏文詞書 (Gould & Richardson: Tibetan Word Book)。
6. [本] 本書譯者所增補的注解。
7. (藻) 藻飾隱喻之詞，或典故、別名，在(藻)字前者为藻詞或別名，在(藻)字后者为所指真义。
8. (同) 同义詞，或异体字，或有關联的詞，在原著上用括号歸并在一起作注釋者。
9. (佛) 佛学名詞术语。
10. (敬) 尊敬語。
11. [梵] 音譯的梵語。
12. [汉] 音譯的汉语。
13. [蒙] 音譯的蒙古語。
14. (注同上) 表示本条的藏、汉文注解与上一条的完全相同。
15. (原注同上) 表示本詞原来的藏文注解与上一条的完全相同。
16. (原注缺) 表示本詞在原著上缺編藏文注解。
17. (未詳) 表示在原著上只列詞目，缺漏注解，并由原著者打上問号(?)的，或系譯者尙不了解之詞。
18. 書中有用「号括住的字是属于下一行的，用┐号括住的字是属于上一行的。

ྐ་ྐ། [梵] ཀྲ་ཀའི་བྱུར་ཆག་གས་བྱ་རོག

迦阿迦的简称，烏鴉。【增】1. 鴉叫的声音。2. 小孩的屎。[达]

ྐ་ྐ་རི། [梵] བ་རྩའི་མིང་དང་འགྲོན་བྱ་ཉི་

ཤུའི་རིན་གྱི་མིང་དང་ྐ་ྐ་རི་བཞི་ལ་ས་ཤིག་……
གཅིག་ལོ། 迦迦尼，金錢名，价值二十貝

子。印度古制，四“迦迦尼”为一“磨沙”。

ྐ་ྐ་རུ། [梵] རྩིག་རྩིན། 螃蟹。

ྐ་ྐ་རྩ་ཡ། [梵] སིང་ཐོང་ཞིག་ 迦拘婆耶，

一种树名。【增】1. 药用植物名。2. = རྩ་ག་
མ་ཉུང་གི་སིང་རོར། 连翘树的果实。[达]

ྐ་ཀོ་ལ། [梵] I. ཀྲ་ཀོ་ལ་རྩེ་དུག་གཅིག་གས་

ལྷན་ཞིག་གས་ལྷ་བའི་བྱེ་མའང་ཟེར། 即 ཀྲ་

ཀོ་ལ། 1. 一种毒物。2. 一种药品，亦名
“月砂”。【增】小豆蔻，益智子。[达]

II. བྱ་རོག་ཆེན་པོ་དང་ལྷ་བ་ལའང་། 1. 大鴉。

2. 月亮。

ྐ་ཀློ་ལ། [梵] མ་མཚན་ལའང་། 1. 药名。

2. 女性生殖器。

ྐ་ཀ་ཏ། [梵] རྩིག་རྩིན། 巨蟹宫（十二

宫之一）。

ྐ་གྲ་རྩྱ་ལ། [梵] ལྷ་རྩྱ་རྩྱ་ལའི་བྱེ་བྲག་ 帝

青宝（蓝宝石之一）。

ྐ་རྩུག་ རས་གུར་གྱི་ཀ་རྩུག་ཟེར། 支帳蓬的柱子。

ྐ་སྒྲིག་ས། ཀྲ་ཀ་ཞེས་སྒྲིག་བས་བྱ་རོག་ 烏鴉。

ྐ་ཅ། རྣམ་དངོས་པོ་སྒྱུའི་མིང་། 一切財物的

总名。（同） ྐ་ཅ།

ྐ་ཅི། རས་ཀ་ཅི་ཟེར། 卡噤布。

【增】1. 由尼泊尔大量輸入西藏的粗白棉布，制祈禱旛用。2. 一种洋紗，由婆罗痾斯輸入的一种很精細的棉布。[达]

ྐ་ཅ། རྣམ་དངོས་པོ་སྒྱུའི་མིང་། 一切財物

的总名。（同） ྐ་ཅ།

ྐ་ག་ཉིས་བ། བྱ་རོག་ལའང་། 1. 兩迦

字。2. 烏鴉。

ྐ་ཏ་བྱར། [梵] ཀའྱར་ཏི་ལྷན་ག་བྱར། 即

ཀའྱར། 冰片，龙脑。

ྐ་ཏ་བྱར་འཇག་ ལྷ་བའི་མིང་། 漏冰片，

滴冰片（藻）。月亮。

ྐ་ཏན། རས་དཀར་པོ་ཞིག་ལའང་། 一种白

棉布。

ྐ་ཏའི་བྱ། ཀྲ་ཏའི་བྱ་རྩེ་ཉན་ཐོས་ཤིག་ 即

ཀྲ་ཏའི་བྱ། 迦旃衍那子，一个声聞（釋迦佛十大弟子中，論議第一）。

ྐ་ཏའི་བྱ་མ། ཀྲ་ཏའི་བྱ་མ་རྩེ་ལྷ་མ་ལྷ་མ།

即 ཀྲ་ཏའི་བྱ་མ། 耶摩天女（天神名，即大自在天神的妃子）。

【增】佛弟子迦旃延的母亲。[达]

ཀ་ལྷ་ལ། [梵] བཤོ་རྩམ་ཐོད་པའམ་བདེ་སྤྱོད་།

劫波罗。护乐义，即头顱骨，脑盖骨。

【增】或指人头骨所制的饮器。〔达〕

ྐ་པི་ཏ། 〔梵〕 འབྲས་བྱེད་སྦྱིན་ཏྲ་བ། 粘胶。

ྐ་པོ་ཏ། 〔梵〕 ཕུག་རོན་ཙྲ་ཞིག་དང་མཁུར་ཚོས།

1. 鰾。2. 一种盐。3. 臉蛋，頰。

ྐ་དབེ། གྲ་ཁ་སྟགས་གྲ་མང་སྟུག་ཏུ་བྲས་པ།

字帖，字样，ྐ་ཁ་等三十字母的样本。

(同) ྐ་མང་།

ྐ་བྱིང་། གྲ་ཁ་རིས་བཞིན་བཞིགས་པའོ། 按

ྐ་ཁ་等字母次第的排列。

ྐ་འཕན། གྲ་བའི་རྒྱན་གྱིས་ཆེན་གྲ་འཕན། 柱

飾，柱旛，柱子的裝飾品，用綢緞制的柱衣。

ྐ་བ། ཁང་པའི་གདུང་མ་འདྲིགས་བྱེད་གིང་།

柱子。

ྐ་བ་མི། སྟོག་མེད་མ་དཔེ་ཆ་འཛིན་སྟོན།

书匣，又叫 སྟོག་མི།

ྐ་བད། ཁྱ་བ་བེལ་བའི་མིང་། 1. 瓜。2. 萃

果。【增】葫芦。〔达〕 (达作 ྐ་བེད་)

ྐ་དབྱག གྲ་བའི་བར་མཚམས། 柱子的中間。

ྐ་སྤྱག གྲ་མིང་སྤྱག་ཅེས་པའི་གྲོང་ཁྱིམ། 迦倫
堡城 (印度地名)。

ྐ་མ་ཏ། 〔梵〕 ཡུལ་ཞིག་གས་གྲོང་ཁྱིམ་ཞིག

1. 地名。2. 城市名。【增】荷花。〔达〕

ྐ་མ་རུ། 〔梵〕 རྫོག་ཀ་མ་རུའམ་རྫོག་པར།

1. 白玉石，白大理石。2. 石印板。

【增】迦摩樓波城。〔达〕

ྐ་མ་ལ། 〔梵〕 རྒྱའི་རྒྱན་མེ་རྟོག་པཏྌ། 迦摩

罗，“水庄严”的花，即蓮花。【增】1. 河
流名。2. 商議或沉思的心。〔达〕

ྐ་མ་ལ་ཅན། རྒྱལ་འཇུག་རྒྱུང་མ། 有蓮花

者 (藻)。遍入天神的妃子。

ྐ་མ་ས། 〔梵〕 གཞུ་ཡི་ཁྱིམ་ལའང་། 人馬

宮 (十二宮之一)。

ྐ་མང་། གྲ་ཁ་སྟགས་གྲ་མང་སྟུག་ཏུ་བྲས་པ།

字帖，字样， ྐ་ཁ་等三十字母的样本。

(同) ྐ་དབེ།

ྐ་མི་ཡམ། 〔梵〕 མཆེན་པ། 脾脏。

ྐ་མེད་པ། ཐབས་མེད་པ་ལའང་། 无法，

没有办法。

ྐ་མ་ག་རྟི། 〔梵〕 ལས་བརྒྱ་པ། 百一羯

摩論 (佛經名)。

ྐ་ཙ་མིན་ད། 〔梵〕 ག་ཙ་མི་རྒྱ་ཞེས་པའི་ཡུལ་

ནས་བྱུང་བའི་གྲ་མེད་ལའང་། 1. 天衣。2. 迦

遮邻底迦国所产的綢緞。

ྐ་གཞུ། གྲ་བ་དང་གདུང་མའི་བར་གྱི་གིང་།

斗拱，柱子和梁中間承托的木材。

ྐ་ཡང་ཅེ། ཅེ་མེད་མཚན། 1. 頂。2. 最上。

ྐ་ཡ། ཁྱ་ཡི་ཞེས་པོད་པའི་སྒྲ། 呼唤声。

ྐ་ར། སེལ་གྲ་ར་དང་བྱེ་མ་གྲ་ར་ཏྲ་བ། 糖，

如冰糖，沙糖。【增】帳篷竿。〔达〕

ྐ་ར་དགར་པོ། (原注缺) 白糖。

ྐ་ར་མི་ར། 〔梵〕 སིང་མོང་ཞིག་རྒྱ་དེའི་ལ་མ་

མེ་རྟོག་དང་མེ་རྟོག་བརྒྱུར་གྱིས་པའང་བེར། 1. 迦

罗毗罗树，一种香夹竹桃，一种月桂树。

2. 迦罗毗罗树之花叶，又叫百瓣花。

【增】一种魔术药方。3. 刀，弯刀。〔达〕

ྐ་རག ས་དགར་ཞིག 一种白土。

ཀ་རུ། [梵] ལྷན་ཞིག་ 一种药。

【增】一种作药用的果子。[达]

ཀ་རུ། དཀར་པོ་འེ་མིང་དུ་གསུངས། 白色。

【增】楔，尖劈器。[达]

ཀ་རི་ཀོ་རི། བྱ་བྱ་བའི་དོན། 弯曲。

ཀ་ལ་པ། [梵] ཀལ་རྟེ་དུས་ཀྱི་བཀལ་བ། 即
ཀལ། 劫(佛)。

ཀ་ལ་པིང་ཀ། [梵] བྱ་ཞིག་གི་མིང་། 迦陵频
伽，一种鸟名(鸣声好听的鸟)。

【增】1.雀。2.印度杜鹃。[达]

ཀ་ལ་ཤ། [梵] I. ལུལ་གྱི་མིང་རྟེ་མཛོ་ལས་འཛམ་བུ་
མྱིང་ན་ཀ་ཤི་ཀ་དང་ཀ་ལ་ཤ་དང་མ་གཏུ་འོ་ཞེས་
གསུངས། 迦罗舍，国名，如经中说：“瞻部
洲中有迦尸迦国，迦罗舍国，摩竭陀国”。

II. བུས་བའི་མིང་། 瓶子，水壶。

ཀ་ལུ་པ། [梵] ཤརྟུ་ལའི་ཤོང་ཁྱེར། 香拔拉
国的都城。

ཀ་ལན་ཏ། [梵] བྱ་ཞིག་རྟེ་ཁང་བའི་བྱིའུ་འང་ཟེར།
མཆིལ་བའང་ཟེར། 家雀。【增】燕子。[达]

ཀ་ལི། [梵] མོ་འི་མགོ་རུས། 女人的头骨，
女脑盖骨。

ཀ་ལི་ཀུ། [梵] ཅམ་པ་ཀའི་འབྲས་བུ། 瞻波
伽花的果子。【增】1.瞻波伽花的蕾。2.或
是迦利迦罗，一种植物，生有硬壳果，可作
解热药。[达]

ཀ་ལིང་ཀ། [梵] རྒྱ་གར་ན་ལུལ་ཞིག་གས་ཤོང་
ཞིག་ 迦陵迦，印度国名，又城名。

【增】1.佛教三十六圣地之一，距伽耶城东
南六十踰繕那。2.鸟名。[达]

ཀ་ཤ། [梵] ཅི་ཤིང་དང་རྩ་ཞིག་དང་ས་སྤྱིས་ཟེར་

བ་དང་མེན་ཤ་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་ 迦奢。

1.一种果树。2.一种草。3.树。4.类似蘑菇
的菌。

ཀ་ཤོ་པ་ན། [梵] ཀར་ཤ་པ་ན་དེར་རྩོས་ཤིག་
参看 ཀར་ཤ་པ་ན་ 条。

ཀ་ཤི། [梵] ལུལ་ཞིག་རྟེ་ཀ་ཤི་ཀའས། 迦奢
国，即迦尸迦国。

ཀ་ཤི་ཀ། [梵] ལུལ་གྱི་མིང་རྟེ་མཛོ་ལས་འཛམ་བུ་
མྱིང་ན་ཀ་ཤི་ཀ་དང་ཀ་ལ་ཤ་དང་མ་གཏུ་འོ་ཞེས་
གསུངས་པའོ། 1. 迦尸迦，国名，如经说：
“瞻部洲中有迦尸迦国，迦罗舍国，摩竭陀
国”。

ཀ་ཤི་ཀའི་རས། ཤོང་ཁྱེར་གསལ་ལྷན་ལས་བྱང་
བའི་རས་སམ་བ་ར་རྩ་མི་ནས་བྱང་བའི་རས་ལིན་
པར་གསུངས། 光明城所产的布或婆罗痾斯
城所产的布。

ཀ་ཤེདི་མ་ཏོག་ (原注缺) 迦协花。

ཀ་བཤད། ཀ་ཤེད་དུ་བཀོད་བའི་ལི་གོ་ལའང་།
按照藏文字母次序排列的文字。

ཀ་བླ་པ་ན། [梵] ཀར་ཤ་པ་ན་དེར་རྩོས་ཤིག་
参看 ཀར་ཤ་པ་ན་ 条。

ཀ་བྱ་ར། [梵] རྩོས་ཤེལ། 琥珀。

ཀག་གིས། རྩོ་བྱར་གྱིས་དང་བྱར་བས་སོ། 1. 突
然，忽然。2. 迅速。

ཀང་ཀ། [梵] ཀཱ་རྟེ་དུར་བྱ་ཞིག་ 即 ཀཱ།
一种吃死尸的鸟。【增】鹤。[达]

ཀང་སྒྲ་ཅན། (注同上)

ཀང་བྱ། (注同上)

ཀད། (原注缺) 【增】在拉达克有时代替語

尾 𑀧 字。〔达〕

ཀད་ཀྱིས་ཁིངས། ཅུ་ཀད་ཀྱིས་གང་བ། 漸

滿，水漸滿。

ཀན་ཅ། མོད་མོ་དཀྱིལ་གྱི་འོག་ཅ། 关脉，

中指下的脉。

ཀན་ཅལ། [汉] ཟས་ཀྱི་བྱེ་བྱ། 干菜。

ཀབ་ཀོབ་བ། བསྐྱམས་ནས་ཀོ་བ་གྱུང་བ་ཉ་བ།

僵硬，例如皮子干后坚硬。【增】=ཀོ་བ་གྱུང་

པ། 兽皮，未硝的皮子。〔达〕(达无 𑀧 字)

ཀབ་ཅོ་བ། བསྐྱལ་བ་ཐ་མའི་ཅོ་ཟས་རྟེན་པ་ཅས་

བཀའ་རྟེན་བཞིས་པའི་སྤྱ་གཞི་དུས། 到末劫飢

饉，得少許食物，藏匿檢省之时。

ཀས་མེ་ཀོས་མེ། ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་ནས་འགྱུར།

一种身形姿态。

ཀར་ཀ་ད་བྱིས། ཅུ་སྟོད་ཟླ་བ་ལའང་། 1. 巨蟹

宮(十二宮之一)。2. 阴历六月，箕宿值月。

ཀར་གྱིས་བྱུག ན་བའི་བྱེ་བྱག ཀར་ཅེན། 一种

病痛。(同) 𑀧་ཅེན། 𑀧་འོང་།

ཀར་ཅག དཀར་ཅག་མིང་དུ་སྟང་། 似即

དཀར་ཅག ཀར་ཅག 目录，索引，登記簿，表冊。

ཀར་ཅེན། ན་བའི་བྱེ་བྱག ཀར་ཅེན། 一种病痛。

(同) 𑀧་ཅེན།

ཀར་འོང་། (注同上) 驟痛。

ཀར་ལ་པ་ན། [梵] ཀཱ་པ་ནའི་བྱུར་ཅག་

རྟེན་དུལ་ཞོ་འོ་དོང་ཅོ་དང་ལ་ལས་འགྲོན་བྱའི་མིང་

དང་མཚོ་རྟེན་དུ་དུལ་ཞོ་བྱེད་ལས་བྱས་པའི་དོང་

ཅོ་འོ་རྟེན་པ་ལ་དང་། ན་ལ་འབྱེད་ལས།

ས་ལ་ཀ་ལ་ནི་ཀཱ་པ་ནའི་བཞི་ཆའི་དཔེ་ཡིན་

པར་གསུངས་པ་དང་། ཡང་ན་དེ་ལ་དོས་དང་

མིང་དུ་བཏགས་པ་ཅས་གཉིས། དང་པོ་ནི་དུལ་

གྱི་དོང་ཅོ་དང་། གཉིས་པ་དའི་རིན་གྱི་འགྲོན་བྱའོ།

迦利沙鉢那，𑀧ཱ་པ་ན་ 的变音，一錢銀子

重的錢，有人說是貝子的名称。比丘戒大疏

說是五分銀子所鑄的錢。戒經說：“五磨沙，

是迦利沙鉢那的四分之一”。那种錢有真

和假名的二种，真名的就是銀錢，假名的就

是价值相同的貝子。

ཀ་ཀོ་ལ། [梵] བྱ་རྟོག་གི་ལན་ལག་འདྲ་བའི་དུག

毒药，如烏鴉爪形(益智子药)。

ཀ་ག [梵] བྱ་རྟོག་ཆེན་པོ། 大烏鴉。

ཀ་བྱའི་བྱ་མོ། ལྷ་མོ་སྤྱ་ལྷ། 迦旃延之女，

摩摩天女(天神名)。

ཀ་རྟི་ག [梵] གདོད་བྱག ཀར་ཅེན། 六面童子(天

神名)。

ཀ་ལྷ་ཟླ། [梵] དུས་ཀྱི་མེ། 劫火(佛)。

ཀ་མི། [梵] ཀ་མེང་། 迦璽(藏文三十字

母之名)。

ཀ་མན་དའི་བྱ་མོ། ཅུ་པོ་ལ་སྤྱ་ན་དང་བཟུ་

ལའང་། 迦陵答之女(藻)。1. 耶穆孛河。

2. 縛当河。

ཀི་ཀང་། ས་བདག་ཀི་ཀང་། 地神格岡。

【增】1. 野葱。2. 龙神名。〔达〕

ཀི་ཀི། རྟོན་མེད་སྒྲ་ཀི་ཀི་ཀྱ་ཀྱ་ཉ་བ། 沒有

意义的声音，如“格格，姑姑”等。

【增】祈禱的时劝請詞。〔达〕

ཀི་ད་ཀ། [梵] སྟོག་ཅག་སྟོག་མའི་མིང་དུ་

མྱང་། 似是螞蟻。

ཀྱང་ཀ་ར། [梵] བོ་ཉ་ལ་གཡོག་པོ། 矜

羯罗，使者，仆役。

ཀྱང་བྱ་ཀ། [梵] ཐུ་སྒྲིག་ས་ཤིང་གི་བྱ་ཀ།

甄叔迦，郁金树，赤色花树。

ཀྱིས་པའི་འབྲས་བུ། དྲུག་ཤིང་གི་འབྲས་བུ།

一种毒树之果。

ཀྱར་བ། བསྐོར་བའམ་འབྲིལ་བའི་དོན། 圍繞，

旋轉。

ཀྱ་ཀྱ་སྒྲིག་ བྱིས་བྱ་བྱ་དེ་ལོ། 咕咕鳴（藻）。雄

鷄。【增】=བྱ་གཤ། 一种灰色鴨子。【达】

ཀྱ་ཀྱ་ད། [梵] ཀྱུ་རྒྱ་འཕྲུ་ཆག་སྒྲིག་བྱ་དེ་ལོ།

ཀྱུ་རྒྱ་འཕྲུ་ 的变音，公鷄。

ཀྱ་ཀྱ་ར་ཅ། [梵] ཀྱུ་རྒྱ་ར་ཅའི་ཐུར་ཆག་སྒྲིག་ཀྱི།

ཀྱུ་ར་ཅ་ 的变音，犬。

【增】教練犬的教师。【达】

ཀྱུ་སྒྲིག་སྒྲིག་ས། བྱིས་བྱ་འཕྲུ་དེ་ལོ། 咕咕

鳴（藻）。鷄，雄鷄。

ཀྱུ་ར་། [梵] （注同上）

ཀྱུ་མ། [梵] ཀྱ་ལྷ་ལའི་མིང་ལའང་།

1. 鷄。2. 野鷄。

ཀྱ་སྒྲ། དོན་མེད་ཐུའི་སྒྲ་ཉི་མ། 无意义声，

如水流的声音。【增】叫囂，喧嚷。【达】

（同）ཀྱ་ཅ་ཆེ། ཀྱ་ཅ་འདོན་པ།

ཀྱ་ཅ་ཆེ། དོན་མེད་ཐུའི་སྒྲ་ཉི་མ། 无意义声，

如水声。【增】大声騒鬧，鼓噪。【达】

（同）ཀྱ་སྒྲ། ཀྱ་ཅ་འདོན་པ།

ཀྱ་ཅ་དེ་དེ་དེ། བརྒྱུ་ཐབས་ཀྱི་ཁོད་གཏམ་ཉི་མ།

耻笑声，如輕侮的笑談。（同）ཀྱ་དེ་ར་བཞུད་

སྒྲ། ཀྱ་རེ་བྱལ་ཀ། ཀྱ་རེ་ཆག

ཀྱ་ཅ་འདོན་པ། དོན་མེད་ཐུའི་སྒྲ་ཉི་མ། 无

意义声，如水声。【增】叫喊，高声喧鬧。

【达】（同）ཀྱ་སྒྲ། ཀྱ་ཅ་ཆེ།

ཀྱ་དེ་ར་བཞུད་སྒྲ། བརྒྱུ་ཐབས་ཀྱི་ཁོད་གཏམ་

ཉི་མ། 戏笑声，如輕侮的笑談。（同）

ཀྱ་ཅ་དེ་དེ་དེ། ཀྱ་རེ་བྱལ་ཀ། ཀྱ་རེ་ཆག

ཀྱ་བ། བེམ་པའི་ཤིང་སྣང་དང་འབྲས་བུ། 沙果树

及沙果。【增】瓜，葫芦，干葫芦瓶。【达】

ཀྱ་བ་ཐུང་བ། （注同上）

ཀྱ་བ་ལ། ཐུ་ཐུལ་སྒྲིའི་མིང་། 青蓮花的总

名。【增】1. 睡蓮。2. 枣树。【达】

ཀྱ་བེ་ར། [梵] རྣམ་སྒྲུལ་གྱི་བྱ། 鳩毗罗，俱

吠罗，多聞天子（天神名）。

ཀྱ་མ་རྒྱ་བ། [梵] རྩ་མོང་། 駱駝。

ཀྱ་མུ་ད། [梵] ཐུ་ཐུལ་དགའ་པོའི་མིང་། 拘物

头，白鄔波罗花名。（同）ཀྱ་མུ་ད།

ཀྱ་མུ་དའི་གཉིན། ཟླ་བའི་མིང་། 拘物头花

的朋友（藻）。月亮。（同）ཀྱ་མུ་ད་གཉིན།

ཀྱ་མུ་དྲི། [梵] ཟླ་བའི་འོད་ཟེང་། 月光。

ཀྱ་མུ་ད། [梵] ཐུ་ཐུལ་དགའ་པོའི་མིང་། 拘物

头，白鄔波罗花名。【增】睡蓮（此花月出

开花）。【达】（同）ཀྱ་མུ་ད།

ཀྱ་མུ་ད་དགའ། ཅ་ཀོ་ར་ཀ། 喜拘物头（藻）。

鸛鵒鳥。（同）ཀྱ་མུ་ད་བཅུད་འབྲུང་ས། ཀྱ་

མུ་ད་ཐམ་ཅན།

ཀླན་པ་ཤོ། 遍行 (藻)。I.ནམ་མཁའ་དང་དབང་
 ལུག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1.虚空，天空。2.大

自在(天神名)。

II. རྟོན་མོངས་ཀུན་འགོ་ལའང་། 遍行煩惱(佛)。

III. ལས་བཟང་ལའང་། 善道。【增】蛇。【达】

(同) ཀུན་འགོ་འི་བལྟལ། ཀུན་འགོ་འི་ཐོལ།

ཀུན་འགོ་ལ། ཚོང་བ་འདུ་ཤེས་སེམས་པ་རིག་པ་

ཡིད་བྱེད་ཐ་སྟེ། སེམས་ཀུན་གྱི་འཁོར་དུ་འགོ་

བའམ་འབྱུང་བའི་བྱིན་རོ། 五遍行(佛)，受，

想，思，触，作意等五个心所，在一切心眷
属中轉，故名遍行。

ཀུན་འགོ་འི་བལྟལ། ལས་བཟང་ལའང་། 1. 共

行的道路。2. 善道(安全的大道)。

(同) ཀུན་འགོ་།

ཀུན་འགོ་འི་ཐོལ། (注同上) 【增】= ལས།

道路，通行路。【达】(同) ཀུན་འགོ་།

ཀུན་ཐུབ་པ། ཐམས་ཅད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་མིང་།

遍知(佛)，遍解，了知一切法的智慧。

ཀུན་འཇོམས། བརྒྱ་ཕྱིན་དང་ཆུ་སྤྲིན་ལའང་།

普摧(藻)。1. 帝釋(天神名)。2. 摩竭魚，
鯨。【增】瑜伽(佛)。【达】

ཀུན་རྗེས་འབྱུང་། དུང་བྱིད། 一切后生

(藻)。1. 蓖麻。2. 离娄(药名)。

ཀུན་ཏུ། ཐམས་ཅད་དུ། 一切，普遍。

ཀུན་ཏུ་སྐྱེས་བྱེད། མི་དང་མེ་མུ་ལའང་། 普干，

能枯(藻)。1. 火。2. 火神。

ཀུན་ཏུ་གས། སྤང་རྒྱན་མེ་རྟོག་ལའང་། 普綻

(藻)。玉簪花。

ཀུན་ཏུ་འགྲོ། ཆུ་ཡི་མིང་དང་ནི་ཙོ་ལའང་། 到处

游行(藻)。1. 水。2. 鸚鵡。【增】= ཀུན་

ཏུ་གྲོ་བ། 1. 风。2. 鳥。3. 精灵名。【达】

ཀུན་ཏུ་གྲོ། ཁྱེད་དང་ཁྱེད་ཉ་དང་བླ་མོ་དང་

བྱི་བ་དང་སྤྲིན་པོ་དང་བདུད་སྤྲིན་ཅན་ལའང་།

到处游行(藻)。1. 风。2. 风神。3. 仙人。

4. 外道。5. 罗刹。6. 恶魔。

【增】= ཀུན་ཏུ་འགྲོ། 【达】

ཀུན་ཏུ་འཚོ་བ། སྤྲིན་པོ་ལའང་། 1. 普遍

伤害。2. 罗刹(魔鬼之一种)。

ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ། སངས་རྒྱལ་དང་བྱང་སེམས་

ཤེས་ལའང་། 普賢(一尊佛和一位菩薩名)。

ཀུན་ཏུ་རིག་ཤེས་རབ་མིང་། 普遍了解(藻)。

智慧。【增】神名。【达】

ཀུན་ཏུ་ཤིས་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་ལའང་། 1. 一

切吉祥之女。2. 摩摩天女(天神名)。

(同) ཀུན་གྱི་མ། ཀུན་ལ་བཀྲ་ཤིས་མ།

ཀུན་བཏགས། རྟོག་པའི་ཡུལ་དུ་བཏགས་པ་ཙམ་

མཁ་གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་གང་རུང་མ་ཡིན་

པའི་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ལ་ཟེར། 遍計执(佛)。

1. 唯假立为分別境。2. 俱非“依他起”“圓
成实”而由分別假立者。(同) ཀུན་བཏགས།

ཀུན་རྟོག་སེམས་པའི་ནམ་པར་རྟོག་པ། 遍計，

計度(佛)。心中的分別思維。【增】=

ནམ་རྟོག་妄想，幻覺，虛妄，联想。【达】

ཀུན་རྟོག་སྐྱེ་གནས། འདོད་ལྷའི་མིང་ལའང་།

1. 遍計生处，分別起源(佛)。2. 欲天(佛)，
爱神。

ཀུན་རྟོག་འབྱུང་། འདོད་ལྷའི་མིང་ལའང་།

1. 遍計所生(佛)。2. 欲天(佛)。爱神。

(同) ཀུན་རྟོག་སྐྱེ་གནས།

ཀུན་བརྟགས། རྟོག་པའི་ཡུལ་དུ་བརྟགས་པ་ཙམ་

མཁ་གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་གང་རུང་མ་ཡིན་

པའི་རྟོག་པས་བརྟགས་པ་ལ་ཟེར། 遍計执 (佛)

1. 唯假立为分别境。2. 俱非“依他起”“圆成实”而由分别假立者。

【增】观念与联想。〔达〕(同) ཀུན་བརྟགས།

ཀུན་མཐོང་། མེ་མོང་ལའང་། 1. 普遍看见。

2. 镜子。

ཀུན་ད། ཀུན་རྩེ་མེ་ལྷོ་དཀར་པོ་ཞིག རྟེན།

君陀花(一种白花)。

ཀུན་དའི་གཉིན། ཟླ་བའས་ཟླ་བའི་འོད། 君

陀花亲(藻)。1. 月亮。2. 月光。

ཀུན་དོང་། བཙོང་སྒྲིག་པའི་བྱེ་བྲག ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་

一种。

ཀུན་འདུལ་རྟ། རྟེན་དང་རྟེན་ཉི། 遍馴馬(藻)。

1. 风。2. 风神。

ཀུན་འདོད་པོ། གཤིན་རྗེ། 普遍追逐者(藻)。

閻罗神。

ཀུན་ལྡན། ལྡན་པའི་བྱི་པོ་ལའང་། 1. 具备一

切。2. 庚子年。

ཀུན་ནས་ཁོར་ཕྱག ཁོར་ཁོར་ཕྱག རྟེན།

周遍 圍繞(藻)。圍繞，城牆，輪圍(佛)。

ཀུན་ནས་དཀོད། བཞད་གད། 大笑，嘩笑。

ཀུན་ནས་འགྲེལས། བཙུན་མའི་པོ་བྲང་ལའང་།

1. 普遍复盖。2. 王妃的宮殿。

ཀུན་ནས་འབབ། ཆར་པ་ལའང་། 1. 普遍降

下。2. 雨。

ཀུན་ནས་བཟང་། རྒྱུ་པོ་འཕྲི་བྲང་ལའང་།

1. 都好。尽妙。2. 帝王宮殿。【增】甜叶树。〔达〕

ཀུན་སྤང་དང་པ་ཅན། ལྷ་མིན་མཚོ་ལའང་།

1. 普遍明显清淨。2. 阿修羅的海。

ཀུན་སྤང་འབར་བ། རྩི་འོད་འབར་པ་ལའང་།

1. 普遍明显照耀。2. 日光照耀。

ཀུན་སྦྱོང། ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱོང་བ། 一切行動 作为。

ཀུན་པན། ཟླ་བའས་ཟླ་བའི་འོད་ལའང་། 普遍

利益(藻)。月亮，月光。

ཀུན་བྱང་ཕྱོགས་གཉིས། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་

ཕྱོགས་དང་ནས་བྱང་ཕྱོགས་གཉིས། 染淨二品

(佛)。杂染品和清淨品。

ཀུན་བྱེད། ཆངས་པ་ལའང་། 遍作(藻)。

梵王(天神名)。

ཀུན་འབབ། སྤང་བྱིན་ཆེན་པོ། 普聚，遍

集(藻)。大都市。

ཀུན་འབྱུང་། ལྷན་བཟུལ་གྱི་རྒྱ་ལ་ཟེར་ཏེ་ལྷན་

བཟུལ་ཀུན་འབྱུང་བའི་བྱིན་རོ། 集(佛)，生

苦之因，能遍生一切苦故。

ཀུན་སྦྱོར། I. ཉོན་མོངས་ཀུན་སྦྱོར་ལའང་། 結

(佛)。煩惱結(如九結)。

II. འཕྱིག་སྦྱོར་ལའང་། 淫欲行，交媾。

ཀུན་སྦྱོར་ཅན། འདོད་ལྷ་ལའང་། 1. 普遍結

合者。2. 欲天(佛)，愛神。

ཀུན་འཇོན། མ་པོ་བྱི་པོ་ལའང་། 1. 普遍把

持，普遍包容。2. 戊子年。

ཀུན་ཇོབ་པ། རོན་དམ་པ་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པས་ནའོ།

世俗法(佛)，能障蔽勝義，故名世俗(世俗即障真之義)。

ཀུན་གཞི། ཀུན་གྱི་གཞི་དང་ཀུན་གཞི་ནས་ཤེས།

1. 一切之所依。2. 阿賴耶識(佛)。

【增】1.基础。2.心。〔达〕

ཀུན་ཟ། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 1.普遍吞
食。2.火，火神。

ཀུན་གཟིགས། སངས་རྒྱལ་དང་དབང་ཕུག་ཆེན་
པོའང་། 1.普遍观见。2.佛或大自在天

(天神名)。(同) ཀུན་མཁྱེན།

ཀུན་བཟོད། ས་གཞིའི་མིང་། 容忍一切(藻)。
大地。

ཀུན་བྱ། དགོན་མཆོག་གི་ཀུན་དགའ་བྱ་བ་དང་མེ་
དོག་གི་ལྷ་ས་བྱ་ལའང་། 1.三宝的园林。2.花
园。(同) ཀུན་དགའ་བྱ་བ།

ཀུན་རིག་པ། མཁས་པ་ལའང་། 1.普遍了解
者。2.善巧者，有智者。(同) ཀུན་ཤེས་པ།

ཀུན་ལ་བཀྲ་ཤིས་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་། 1.一切
吉祥女。2.娑摩天女(天神名)。

(同) ཀུན་རྒྱ་ཤིས་མ།

ཀུན་ལ་ལྷ། རྩལ་འཇུག་ལའང་། 1.遍观一切。

2.遍入(天神名)。(同) ཀུན་ཤེས་པ།

ཀུན་ཤེས། མཁས་པ་ལའང་། 1.了解一切，全
知的。2.善巧者。(同) ཀུན་རིག་པ།

ཀུན་ཤེས་པ། རྩལ་འཇུག་ལའང་། 1.知一切
者。2.遍入(天神名)。(同) ཀུན་ལ་ལྷ།

ཀུན་བཤད། རྒྱལ་སྤྱུ་འགྲོ་བའི་བཤད་པ། 普
說(佛)，解釋“归依”之言論。【增】好
好的解釋宣傳一切教义，隨地宣傳。〔达〕

ཀུན་གསལ། 普显(藻)。I.ནམ་མཁའི་མིང་།
虚空，天空。

II. མེ་མོང་ལའང་། 鏡子。【增】太阳。〔达〕

ཀུན་གསལ་དགའ་བའི་འགྲམ། (注同上I)
普喜顏，遍喜腮(藻)。

ཀུན་གསོད། སྤྱིན་པོའི་མིང་། 普遍杀戮
(藻)。罗刹(魔鬼之一种)。

ཀུན་བསལ། མེལ་པ་པོས་བསལ་བྱེད་པ། 扫除。

ཀུན་སྒོང་། མེས་ཀུན་ནས་སྒོང་བར་བྱེད་པ་སྟེ་
བྱ་མི་ཀུན་སྒོང་དང་དུས་ཀྱི་ཀུན་སྒོང་གཉིས་སོ། །
动机，等起(佛)，普能发动心者，此有二
种，謂因等起及时等起。【增】1.普遍发动，
从各处兴起。2.= མེས་པོ་བསྐྱེད། 观念，念
头，思想。〔达〕

ཀེ་ཀའི་སྒྲ་ཅན། མ་ཕྱའི་མིང་། 格格鳴者
(藻)。孔雀。

ཀེ་ཀེ་བྱས་པ། མ་དགྲག་པར་དབྱེ་དབྱེ་བྱས་པ་
ལའང་། 格格作态，不肯低头，强項。

ཀེ་ཀེ་བྱ། [梵] རྩྱ་ཕུ་ལྷང་ཁྲ་ཟེར་ཡང་བྱུར་ཆག
綠色宝珠。【增】白宝石。〔达〕

ཀེ་ཀེ་རེ། ཕྱིར་བཞུད་པའི་དོན། 分散。

ཀེ་ཏ་ཀ། [梵] ལྷ་བྱངས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ཅན་
བྱེ་མིང་དེའི་འབྲས་ཕུ་བྱེ་མར་བཏགས་ནས་ལྷ་པ་
བཏབ་པས་ན་ལྷ་བྱངས་མིང་རྟོག་མ་མར་འབེབས་
པ་བྱེད་དོ། ། རྩྱ་ཕུ་ཀེ་ཏ་ཀའང་ཟེར་སྟངས་།

1.有澄水功用的树，将此树果捣碎，投于水
中，能使水澄清，浊滓下降。2.淨水珠。

【增】1.能澄清水的宝石，藏語称 ལྷ་བྱངས་
བྱེད་ 或 ལྷ་བྱེད། 2.立于悉达河北岸大森
林以北的一大山名。〔达〕

ཀེ་བྱ། [梵] བསྐྱེད་ན་བྱུལ་མཆན་དང་མཇུག་པའི་
ལའང་། 1.幢。2.計都星。【增】1.婆罗門与

一种衣料的一种，佛教托鉢僧所穿着的。

2. 古时用以制衣的一种草。〔达〕

ཀོ་གྲག་ ཀོ་བས་བཅོས་བའི་གྲག་བ། 用皮子作成的繩索。

ཀོ་གདན། གྲགས་གདན། 皮垫。

【增】1. 皮革毯子。2. 馬鞍下的皮垫。〔达〕

ཀོ་བ། བྱ་མཐན་དང་ཀོ་གྲགས་མཐན། 1. 船师。2. 皮匠。

ཀོ་གྲགས། ཀོ་བ་དང་བགས་བ། 去毛的皮和带毛的皮。

ཀོ་བ། I. གཡག་གི་བགས་བ་ཏྲ་བ། 皮革，生皮（如牛皮）。

II. བྱ་མི་མིང་ལའང་རྒྱ་ཀོ་བ་ལས་བྱུ་བ་བས་ན་'' རྒྱའི་མིང་འབྲས་བུ་ལ་བཟགས་བ་ཡིན་ནོ། I. 皮船（由皮革造成，果立因名）。

ཀོ་བ་རྒྱ་ར། [梵] ལྷའི་ལྷོན་མིང་། 天上的树。

ཀོ་བྱགས་གཅིག་ ཀོ་བ་ཆ་ཚང་གཅིག་ 一張皮，一張整个的皮子。（譯者按 བྱགས་ 似 བྱབས་ 字誤）

ཀོ་འཕོག་ ཀོ་འཕོག་ལྷོ་དེ་ཞོས་འཕོག་ཀྱང་།

1. 皮箱。2. 皮包，皮袋。

ཀོ་གྲགས་མཐན། ཏྲ་མ་མཐན། 皮匠，皮革工人，做鞋工人。

ཀོ་རྩ་ལ། ××× ཀྱ་རྩ་ལ་གསུམ། 斜叉紋。
等于 ཀྱ་རྩ་ལ།

ཀོ་ར། མགན་བའི་ལྷགས་ཀོང་། 銅匠的鑄模，熔罐。

ཀོ་ལེ་ན། ན་བའི་བྱེ་བྲག་ 一种病名。

ཀོ་ལེ་ཆ་བ། （注同上）

ཀོ་ལ་སྐྱོ་དལ། དལ་བའི་དོན་ལའང་། 1. 閒散。2. 輕緩，和緩。

ཀོ་ལང་། སྐྱ་ལང་བའམ་གྲག་དོག་དང་ཀོ་ལང་

གི་ཆོག་ཟེར་བ་ཏྲ་བ། 1. 急燥。2. 嫉妒，刻薄（如說刻薄話）。

ཀོ་ཤི་ཐྱི། [梵] ལྷ་གར་ཀོ་ཤི་ཐྱི་ཞེས་ཡུལ་ཞིག་ རྟེ་བསྐྱར་མཛོད་ལྷན་ཟེར། 印度橋嘗弥国，譯为“有庫”。

ཀོ་ཤི་ཀ། [梵] ཀོ་ཤི་ཀ་རྟེ་ལྷའི་དབང་པོ་བསྐྱ་ སྐྱན་དང་ལྷག་པ་དང་མཐས་བ་དང་། 橋尸迦，即 ཀོ་ཤི་ཀ། 1. 剎利天王名。2. 鼻。

3. 智者。【增】藥材名。〔达〕

ཀོ་ས་ལ། [梵] I. ཀོ་ས་ལ་ཞེས་བ་ལ་མཛོད་ འཛིན་ཟེར་བ་དང་། 即 ཀོ་ས་ལ་ 义为“持藏”。
II. ལྷ་གར་ན་ཡུལ་དགེ་བ་ཅན་ཟེར། 橋薩罗，印度一个国名，义为“有善”。

ཀོ་ཤ། ལྷ་ཤེས་མའི་མེ་ཉལ་ 馬兰花。

ཀོག་ བཀོག་བའི་དོན་དུ་འད་སྤང་། 1. 皮，封套。2. 剝去，扯去。【增】1. 封面，罩。2. 八十五岁以上之老人。3. 弄碎。〔达〕

ཀོག་གིས། ལྷར་བས་དང་ཉ་ཀྱིས་ལ་སྤང་།

1. 速疾，快快的。2. 突然。

ཀོག་མན། [汉] ཟས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཀྱ་ནག་ཟུར་ཆག་ 挂面。

ཀོག་ཅ། ལྷའམ་རྩི་མིང་། 网，罟。

ཀོག་ཆ། （注同上）

ཀོགས། ཀོགས་ཞེས་ངག་སྐྱོན་གསུངས། ཡིག་ ཀོགས་དང་བྱན་བའི་མིང་། 封套，外皮，壳。

語燈論說是 **ཀོགས་** 字，如“信套”，

“外皮”，“果壳”之名。

ཀོང་ཀོང་། ས་ཆ་ཀོང་ཀོང་ཉ་བུ། 低洼，

中凹，起伏不平。

ཀོང་ཅན། ཁ་ཟས་ཤིག 一种食品。

ཀོང་ཅི། [双] བཅུན་མ་ཞེས་པའི། 公主。

(譯者按 བཅུན་མ་ 为 སྤུན་མ་ 之誤)

ཀོང་ན། ན་རྒྱ་ན་ཀོར། 耳的裝飾，耳环。

ཀོང་པོ། I. ཡུལ་ཀོང་པོ། 貢波地方。

II. མཚོད་ཀོང་ཆེ་ཆུང་། 灯盡。

ཀོང་བུ། (注同上 II)

ཀོང་ཁ། ཀོང་ཁའི་མིང་དུ་སྦྱང་། 似即 ཀོང་ཁ།
耗損。

ཀོབ་ཀོབ། ཟླ་ཅམ་ལའང་། 一种声音。

【增】伸張皮革时所发出的声音。[达]

ཀོཅ་ཤི་ག། [梵] ཀོ་ཤི་ག་དེར་ཉོས། 参看
ཀོ་ཤི་ག་ 条。

ཀོར་ཀོར། འཁོར་འཁོར་རམ་སྐོར་སྐོར། 圍
繞，环繞。【增】卷。[达]

ཀོར་ཆེ་བ། ཉི་ཆེ་བ། 少数，少許，孤独。

ཀོལ་(དེ)། ཁོལ་པོ་བཀོལ་(དེ)། 驅
使，奴役。

ཀོལ་ཀོལ་(དེ)། (注同上)

ཀོལ་མ། བསྐོལ་མའི་མིང་དུ་སྦྱང་། 似即
བསྐོལ་མ། 煎沸，煎煮。

ཀོས་ཀོ། ཀོ་སྐོ་ཞེས་ངག་རྒྱུན་གསུངས། མ་ལེ་
འདིགས་སམ་མཐོང་སྐོ་འདིགས། 下頷，語燈論

說是 **ཀོ་སྐོ།** 如“支下頷”。

【增】1.咽喉。2.气管。[达]

ཀོས་སྦྱང་། མ་ལེ་ཐ་པོ་སྦྱང་སྦྱང་ཀོས་སྦྱང་ཞེས་

སྦྱང་། 下頷尖瘦，亦作 **ཀོས་སྦྱང་།**

ཀོས་ཐག་པ། ཉམ་ཐག་པ། 苦惱。

ཀོས་མེད། མ་ལེ་ཆུང་བའམ་མེད་པ་ཉ་བུ། 无
地開，下頷太小或无。

ཀྱ་ག། ཟུ་གའི་མིང་དུ་སྦྱང་། 似即 **ཟུ་ག།**
喜鵲。

ཀྱག། ཡར་འཁྱོགས་པའི་ཀྱག་རྩེ། 抬。

【增】或作 **ཀྱག་ཀྱག** 1.故意阻碍旁人的
工作。2.濃密凝結成块。[达]

ཀྱག་ཀྱག། ཀྱལ་ཀྱལ་བའམ་ངག་བཀྱལ་བའི་དོན།
語言噪杂，語无倫次。

ཀྱག་ཀྱོག། འཁྱོག་པོའམ་ཁང་པ་ལའང་། 1.彎
曲，曲折。2.房屋。

ཀྱང་། ཡོད་ཀྱང་མཛེས་ཀྱང་ཉ་བུ། 虽然，如說：

ཡོད་ཀྱང་། 虽有；མཛེས་ཀྱང་། 虽美。

ཀྱང་ཀྱང་། ཀོང་ཀོང་ལའང་། 1.怠惰。

2.洼下。

ཀྱང་འང་ཡང་གསུམ། རྒྱན་དང་སྦྱད་པའི་ཟླ་
ལ་འཇུག་ ཀྱང་འང་ཡང་ 三字作裝飾詞与攝
略詞。

ཀྱམ་ཀྱམ་པ། ལྷུབས་མེ་ལྷུབས་ལྷ་ཡུམ་གྱི་ལེ་ལི།

1.美丽，漂亮。2.光亮。(同) **ཀྱམ་མེ་བ།**

ཀྱམ་མེ་བ། (注同上)

ཀྱར་ཀྱར་ཅན། འཁྱར་པའི་འཁྱོར་པའི་ཅན། 軟
弱者，衰弱者，歪歪倒倒。

ཀྱལ་ཀ། ཀྱ་རེ་འི་ཚིག་གས་ཀྱི་དག་པོ་མ། 1. 談

諸語，开玩笑的話，譏笑。(同) ཀྱ་རེ།

ཀྱལ་ཀྱལ། དག་ཚིག་གིས་ཀྱལ་ཀྱལ་བ། 語言

喧杂。【增】1. 长平不圆的。2. 如稻草中空无物的，无价值的。〔达〕

ཀྱལ་ཏ། བྱིང་ཞིག ཀྱི་ཞིག 一种树。

ཀྱ། ཡིད་ཀྱི་ཐབ་ཀྱི་ནས་ཀྱི་རྩེ་འབྲེལ་ཟླ། 的，

之。连接詞，用在 རྩེ་འབྲེལ་ 三种后音之后，

如 ཡིད་ཀྱི། 心意的；ཐབ་ཀྱི། 灶的；ནས་ཀྱི། 麦的。

ཀྱ་ག། ཀྱན་ཞིག ཀྱི་ཞིག 一种装饰品。

ཀྱ་མེ། རྩེ་ཞིག ཀྱི་ཞིག 一种草。

【增】龙胆草科的草，分藍白两种。〔达〕

ཀྱ་མུ། ཐ་བ་དགོ་དགོ་མུ་ཐུ་ཞིག ཀྱི་ཞིག 一种类似

“馬勃”的植物。

ཀྱ་བུན། རྩེ་བུན་དེ་ལྟོས། 参看 རྩེ་བུན་ 条。

【增】寒战，寒冷的感觉。〔达〕

ཀྱ་མི་མི། རོད་ཟེར་བྱ་བས་ཀྱི་མི་མི། 光亮，

放光，发亮。

ཀྱ་ཏུད། རྩེ་དག་འདོན་པའི་འཕོད་པའི་ཟླ།

嗚呼，哎呀（悲叹的呼声）。

【增】八寒地獄之一。〔达〕

ཀྱིང་བམེར། རྩེ་བམེར་བུ། 凉风，冷风。

ཀྱིན། འདུད་ཀྱིན་འདུག་བཟོད་ཀྱིན་འདུག ཀྱི་ན་(虚

字，用于 རྩེ་འབྲེལ་ 后音之后)。

【增】动词

語尾，有时用 ཀྱིན་ 或 བྱིན། 〔达〕

ཀྱིལ་ལེ་ཉོན། ལེགས་པར་ཉོན། 諦听，好好

地听！

ཀྱིས། བྱིང་ཟླ་རྩེ་ཡིད་ཀྱིས་རྩེ་རེ་མེ། 由；以(虚

字，具声，八轉声中第三格)。

【增】具格的記号，用于 རྩེ་འབྲེལ་ 三种后音之后。〔达〕

ཀྱ་ཐུང་། ལྷགས་ཀྱ་རིང་ཐུང་ཏྱ་བ། 短鈎。

ཀྱ་རིང་། (注同上) 长鈎。

ཀྱ་ཐ་ར། རྩེ་ཐ་རྩེ་རྩེ་རྩེ་ལའང་། 山楂(药名)。

ཀྱ་ཐ་ཐ། རྩེ་ཐ་ཐ་ཀྱ་རྩེ་རྩེ། 声音悠揚。

ཀྱག འཕྱག་གནས་ནས་ཀྱག་ཀྱག་བྱེད། 閃，如空中电光閃閃。

ཀྱག་ཀྱག འཕྱག་གནས་ནས་ཀྱག་ཀྱག་བྱེད། 閃

爍，閃爍，如空中电光閃閃。(同) ཀྱག

ཀྱང་བ། རྩེ་བུན་མིང་དུ་ཟུང་། 似即 རྩེ་བུ།

錐。

ཀྱར་ཀྱར། རྩེ་ཀྱ་ཀྱར་དང་ཀྱར་ཀྱར། 喃喃，

呢呢。【增】小鳥轉鳴声。〔达〕

ཀྱས། ལྷགས་ཀྱས་བཏབ་བ། 用鈎 (ཀྱ 的第三轉声)。

ཀྱ། ཀྱ་ཕྱོགས་པོ་ཟེར་བ་དེ་ལ་འཕོད་པའི་ཟླ་ཟེར་

པོད་ཟུང་། 喂！呼声，如喊：喂！朋友。

(同) ཀྱ་མ་འོ།

ཀྱ་ཀྱ། 喂！喂！（注同上）(同) ཀྱ། ཀྱ་མ་འོ།

ཀྱ་དྲོད། དབལ་ལྷན་ཐག་འཕྱང་ཏྱ་བཟ། 喜金剛(佛名)，飲血喜金剛。

ཀྱ་ནང་པོ། ཀྱ་ཁང་པའི་བདག་པོ། 喂！主人。

如喊：喂！店主。

ཀྱ་མ། རོ་དོད་འཕོད་པ་ཏྱ་བ། 嗚呼(呼声声)。

【增】惊忧或痛苦的呼声。〔达〕

ཀྱ་མ་མ། (注同上)

ཀྱ་མ་དོ། རོ་མཚར་མཐོང་དུ་བྱུང་བས་འཕོད་པ།

惊呼，因觉希奇而呼吸。

ཀྱ་མ་ཤོ། ཀྱ་ལྷོས་པོ་ཟེར་བ་དེ་ལ་འཕོད་པའི་

ཟླ་ཟེར་པོད་ཟླའང་། 喂！呼声，如喊：喂！

朋友。（同） ཀྱ། ཀྱ་ཀྱ།

ཀྱ་ཉི། ར་མཆན་མདུ་བྱུང་བས་འཕོད་པ། 惊

呼，因惊奇而叹呼。（同） ཀྱ་མ་ཉི།

ཀྱེ། བརྒྱུད་ཅེས་དཀོས་སོ་བཀྱེད་ཀྱང་།

1.=བརྒྱུད། 发生。2.=བཀྱེད། 散布，斜倚。

ཀྱ་བ། ལྷགས་ཀྱ་ལའང་། 铁钩。【增】1.尖

形铁钩。2.刺穿东西用的大针。【达】

ཀྱག འཁྱོག་པོའས་ཡན་པའི་མིང་། 1.弯曲。

2.歪斜。

ཀྱག་ཀྱག (注同上)

ཀྱག་བཤད། རྣམ་བཤད་ཉ་བ། 曲解，例如

“倒说”，“邪说”。

ཀྱང་། I. ཀྱང་ཀྱང་། 低洼，凹。

【增】或作 ཀྱང་ཀྱང་། 1.中空的，穴，窝，

盘碟器皿的凹处。（与 ཀྱང་ 同一语源）

2.执拗，难驾驭的。3.硬。【达】

II. ལག་ཆ་ཞིག 一种工具。

【增】小罐。【达】（同） ཀྱང་བ།

ཀྱང་ཀྱང་། (注同上 I)

ཀྱང་བ། ལག་ཆ་ཞིག 小罐；小刮刀。

（同） ཀྱང་II.

ཀྱང་མོ། 罐。

ཀྱན་པ། བཀྱན་པའས་བརྒྱན་པའི་མིང་དུ་སྣང་།

似即 བཀྱན་པ་ 或 བརྒྱན་པ། 斥责，呵骂。

ཀྱང་ངེ། ཀྱ་རེ་བའི་དོན་ནས་དང་པོར་སྤོང་ཆུལ།

1.直立。2.端直的姿势。

ཀྱད། ལྷ་ཀྱེ་དྲིག་ཀྱད་དང་གཞུང་གི་ཀྱད། 1.靴底

皮。2.弓弦。

ཀྱད་ཀྱོར། གཞུ་འཐེན་ཀྱད་ཀྱོར། 拉弓的撒指。

ཀྱབ་ཀྱབ་པ། ལྷ་སྒྲ་ལྷ་བ། 扎扎，如靴声。

【增】=འཁྱབ་པ། 顿脚跳足。【达】

（达无 བ་ 字）

ཀྱི་ཀྱི། ཀྱུ་པོ་ཀྱི་ཀྱི་རྩེ་ཆག ཀྱེ་ལྷ་མོ་ཀྱི་ཀྱི་

（古时国王名）之变音。【增】婆罗痾斯的

佛教徒国王，据称曾扶助过迦叶佛。【达】

ཀྱིག་ཀྱིག ལྷ་ཉན་དང་དོན་མེད་ཟླ་ལའང་། 1.殷勤

恳切。2.无意义的声音。【增】1.=ལྷ་

ནོ། 2.用脚手踏压。【达】

ཀྱིག་ཅར། ཆགས་ཅན། 有食爱。

ཀྱང་ཀྱང། བྱ་ཁྱུང་ཁྱུང་ལའང་། 鹤；雁。

ཀྱམས། ཤེ་མིང་དུ་གསུངས་དེང་སང་དུ་ཀྱམ་ཞེས་

ཀྱང་ཐེས་སྣང་། 肉。（现在亦写作 དུ་ཀྱམ་

字）【增】敬语中用 ཀྱམས་ཀྱམས། 【达】

ཀྱི་ནག ཁོག་མའི་དྲིག་པ་ཉ་བ། 黑疵，如

锅上的污垢。【增】壶嘴。【达】

ཀྱམས་པ། ཅུ་ཁྱེས་སུ་བཅུག་པ་བཀྱས་པ་ཉ་བ།

铺散，展开，如以水灌溉。

ཀྱྱག་ཀྱྱག ལྷ་སྒྲ་ལྷ་བ་(དང་)། 卓卓（声

音），如皮鞋声。【增】硬物脆物相摩擦的

声音。【达】（达作 ཀྱྱག་ཀྱྱག ）

（同） ཀྱྱག་ལུང་།

ཀྱྱག་མེད། སྤྱག་མེད། 无神，不结实，无

生命。【增】无气力。〔高〕

ཁྲིག་ཅུར། ལྷ་མ་ལྷ་ལྷ་བྱ་(དང་)། 卓邨

(声音)，如皮鞋声。(同) ཁྲིག་ཁྲིག་

ཁྲིང་། ཡར་སྤྲོངས་ཤིག་ 起来，站起。

ཁྲིང་ཁྲིང་། ཡར་ལངས་པ་ལྷ་བྱ་ན་པ་ཁྲིང་ཁྲིང་

ཟེར། 直立，竖起，如說：竖起耳朵。

【增】指人的时候，系端直而跪之义。〔达〕

ཁྲིངས། གཤོད་དགོས་ན་ཤོད་ཅིག་ 杀害(命令詞)。

ཁྲིན། (原注缺) 垂摆，悬吊。

ཁྲིསས། དབུས་པར་བྱ་དགོས་ན་ཁྲིསས། 散布，

铺开。

ཁྲ་ཁྲ། ལྷ་གར་མཛད་དུ་སྤྲོད་ཞེས་པ་ལྷ་མིའོས་པ་

ཁྲ་ཁྲ་ལྷ་མཛད་ཅེས་པ་ལྷ་བྱ། 印度語“蔑栗

車”，无暇者，如說：“蔑栗車国”。(即野蛮无文化的边国) 【增】无法律的国家；未开化的民族；不文明的人种。〔达〕

ཁྲ་ཁྲ་ཁ། ཟངས་དམར་ལའང་། 蔑栗車口

(藻)。赤銅。

ཁྲ་ཁྲ་འི་སྤོས། སྤོག་པའི་མིང་། 蔑栗車之

香(藻)。蒜。

ཁྲག་ ལྷ་བྱ་ལ་པའི་མིང་དུ་སྤྲོད་པ་དང་ཚས་ཁྲོག་

ཁྲུའི་མིང་དུ་འདྲ་། 1. 一种粗毛織品。2. 所讀之“讀物”。【增】1. 学习，讀。2. 轉世的变化身。〔达〕

ཁྲག་ཅོར་ཆེ། ཅ་ཅ་ཆེ་དོན་མེད་སྒྲ། 喧鬧，

嘈杂，无意义的声音。

ཁྲད། ཁྲོང་ངས་དབྱ་ལའང་། 1. 上面。2. 頭。

【增】1. 脑。2. 即ཁྲད་ཀོར། 3. 第一。〔达〕

ཁྲད་ཀོར། ཡི་གེའི་པོ་ཡི་གྲི་ཐིག་ལེ་ལྷ་བྱ། 頂

圈，例如「པོ་ཡི་」字上的圓圈。【增】放在字上的圓圈，代替字母 པ་ 字。〔达〕

ཁྲད་ཀྲ། (原注缺) 脑膜。

ཁྲད་ཀྲས། 脑。

【增】扩充原文，发展原文。〔达〕

ཁྲད་ཅུང་། ལྷིས་པོ་མེད་པའས་སེམས་ཁྲུད་ཅན་

ཅན་མེད་པ་ལྷ་བྱ། 1. 不勤謹。2. 心志不坚定，无精神。

【增】小脑。〔达〕(同) ཁྲད་མེད།

ཁྲད་དོན། དབུས་བཅོས་གཅིག་ལ་དབྱ་མིང་ནས་

ལུས་ནས་གཞིག་པར་ཁྲད་དོན་ཟེར། 始义，前义，如一书論，首從論名，安立論体，名为“前义”。

【增】1. 原文的意义。2. 普遍用指西藏經典前头梵語的名字，即梵言某某。〔达〕

ཁྲད་པ། མགོ་འི་ཁྲད་པ། 脑子。

【增】最高者。〔达〕

ཁྲད་མེད། ལྷིས་པོ་མེད་པའས་སེམས་ཁྲུད་ཅན་ཅན་

མེད་པ་ལྷ་བྱ། 1. 不勤謹。2. 心志不坚定，无精神。(同) ཁྲད་ཅུང་།

ཁྲད་ཚས། (未詳)

ཁྲད་གཞུང་། མགོ་འི་ཁྲད་ནས་གཞུག་པར།

始終，從头到尾。【增】脊髓。〔达〕

ཁྲན་ཀ། ཅོད་པའི་གཞི་འཛལ་བའས་སྤྲད་འཛལ་

བའས་ཁྲགས་འཛལ་བ། 寻求爭点，找理由，找空子。【增】非难，責难，譴責。〔达〕

ཁྲན་ཀ་འཛལ། (注同上)

ཁྲབ་པ། ལྷ་བྱ་འཕྲུག་པོའས་ལ་པའི་མིང་ལྷ་དང་

མང་ཀ་པ་ལི་ཟེར་ལེགས་སྤྱད་སྤྱད་ལ་ཀ་ལ་ཟེར།
厚布或毛織布，現在藏人都叫“岡巴利”。

印度語原名 ཀ་པ་ལ།

ལྷ་ས་པ། (注同上)

【增】藏人旅行时所用头巾。〔达〕

ལྷ་ས་པ། མཐའ་ལྷ་ས་ཏྲ་བ། 无 (不可測义)，

如說：“无边”。【增】1.丰饒。2.无边，与
ལས་ 相等。3.无，与梵文阿字同义。〔达〕

ལྷ། རྒྱ་དང་བརྒྱད་དང་ཆུ་བདག་ལྷ་ཟེར། 1.地
下。2.八数。3.水主的龙。

ལྷ་སྤྱབ། སྤྱབ་དཔོན་ལྷ་སྤྱབ་ལའང་། 龙猛，
龙树論師 (佛教中現派的祖師)。

ལྷ་ཆེན་བརྒྱད། ལྷ་རི་རྒྱལ་པོ་དགའ་པོ་དང་ཉེར་
དགའ་འཛོག་པོ་སོགས་བརྒྱད། 欢喜龙王，
近喜龙王等八龙。

ལྷ་འཇོམས། རྩོམས་བཟང་ལའང་། 1.摧灭龙。
2.賢力 (遍入天神的长兄)。

ལྷ་གཉན། ལྷ་བཅན་པོའས་རྒྱས་མཐུ་ཅན། 恶
龙，凶龙。

ལྷ་མཐར་བྱེད། མཐའ་ཤིང་མིང་། 毁灭龙，
消灭龙 (藻)。大鵬鳥。【增】龙的首領。

〔达〕 (同) ལྷ་ཟ། ལྷ་ཡི་དབང་།

ལྷ་ནད། མཛེ་ནད་དང་གྲུ་བ་སོགས་ལའང་། 龙
病。1.癩。2.水疱疹等。

ལྷ་གནོད། མཛེ་ནད་དང་གྲུ་བ་སོགས་ལའང་།
龙灾，龙疫。1.癩。2.水疱疹等。【增】或
作 ལྷ་རི་ལྷོན། 1.瘟疫。2.不明根源的病。

〔达〕 (达作 ལྷ་རི་གནོད་པ་) (同) ལྷ་ནད།

ལྷ་མོ། ས་བདག་ལྷ་མོ། 地神龙女。

【增】龙王母，雌龙，雌蛇。〔高〕

ལྷ་མོ་ཁྲག་མིག་ ལྷ་གཅན་གྱི་མ། 血目龙女。

罗睺的母亲。

ལྷ་སྒྲན། ཆུ་མིག་སོགས་ལ་འདེབས་བྱེད་ཇ་ཉི་སོགས་

ཏྲ་བ། 龙药，可投于泉水等中者，如肉
豆蔻等。

ལྷ་ཟ། མཐའ་ཤིང་མིང་། 食龙 (藻)。大鵬
鳥。(同) ལྷ་མཐར་བྱེད།

ལྷ་ཡི་དབང་། (注同上) 龙敌 (藻)。

(同) ལྷ་མཐར་བྱེད།

ལྷ་ཡི་འཇིག་རྟེན། ས་འོག་མིང་། 龙的世界
(藻)。地下。【增】龙所住的下方世界。

〔达〕 (同) ལྷ་ཡི་སྤྱིད་པ།

ལྷ་ཡི་བདག་པོ། ལྷ་རི་རྒྱལ་པོའས་ཆུ་ཏྲ་བའང་།
1.龙王。2.水神。

ལྷ་ཡི་དབང་ཕྱུག་ (注同上)

ལྷ་ཡི་སྤྱིད་པ། ས་འོག་མིང་། 龙有 (藻)。
地下。(同) ལྷ་ཡི་འཇིག་རྟེན།

ལྷ་གིང་། གིང་བྱས་པ་དང་གེ་སེར་དམར་བ་ལ་
སོགས་པའི་ལྷ་རི་གིང་། 1.瓶树。2.赤蕊等的
龙树。【增】金皮树。〔达〕

ལྷ་ང་། ཆུ་ལྷང་ཆེན་པོ་རྒྱུད་ཆུ་ཏྲ་བ། 大河流，
如吉楚河 (雅魯藏布江北部支流名)。

【增】1.河谷，流域。2.河。〔达〕

ལྷ་ང་རྩ། ལྷ་ང་རྩའི་མིང་དུ་གྲིས་པའས་ཡང་ན་ཆུ་
ལྷང་ཆེན་པོའི་ཁར་ལྷ་ང་རྩའི་དར་ལྗོག་བཙུགས་
པའས་རྩ་ཏྲ་བ། 即 ལྷ་ང་རྩ། 1.风旗 (祈
禱幸福之旗)。2.大河碼頭所插大旗。

生(藻)。帝釋(天神名)。

དཀར་ཕྱབ་དབྱ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱག

苦行致(藻)。喜自在魔(天神名)。

དཀར་ཕྱབ་ཅན། 具苦行(藻)。I. མཚུ་ཆེ་བ་

དང་དཔོ་ཆེ་བ་དང་བྱམ་པའི་བྱིས་ལའང་། 1. 正

月(星宿)。2. 二月(翼宿)。3. 宝瓶宫
(十二宫之一)。

II. སྤང་སྤྱོད་ལའང་། 甘松。【增】1. = རྩོན་

མོངས་པ། 2. 苦行者。3. 隐士。4. 大自在

(天神名)。【达】(同) དཀར་ཕྱབ་ཆེ་བ།

དཀར་ཕྱབ་གནས། གནས་ཆེལ། 苦行处，

苦行林，林园。

དཀར་ཕྱབ་སྦྱོར་བ། དང་སྤོང་ལའང་། 1. 行

苦行，修苦行。2. 仙人。

དཀར་ཕྱབ་ཆེ་བ། མཚུ་ཆེ་བ་དང་དཔོ་ཆེ་བ་དང་

བྱམ་པའི་བྱིས་ལའང་། 苦行月(藻)。1. 正

月(星宿)。2. 二月(翼宿)。3. 宝瓶宫(十
二宫之一)。(同) དཀར་ཕྱབ་ཅན།

དཀར་ཕྱབ་ལེགས། དཔོ་ཆེ་བ་དང་དབྱིད་རྩ་

ལའང་། 妙苦行(藻)。1. 二月(翼宿)。

2. 正月(孟春)。

དཀར་སྦྱད། ཁག་པོ་དང་ནད་ཀྱི་མིང་ལའང་།

སྤངས་པ་ལའང་། 苦行，能忍苦，弃舍家室。

(同) དཀར་ཕྱབ།

དཀར་བ། ཁག་པོ་དང་ནད་ཀྱི་མིང་ལའང་།

1. 困难，艰难。2. 疾病。【增】或作

དཀར། དཀར་པོ། 疼痛，苦痛。【达】

དཀར་བ་མེད་པ། ལས་སྒྲ་པོ། 不难，容易。

དཀར་མོ་གདའ། ཁག་པོ་འདུག 困难。

དཀར་ཆོགས་ཆེ། སྦྱག་བཟུལ་བ་དང་བྱེད་ཁག་

པོ་ཆེན་པོ་དཀར་མེ་བ། 1. 苦恼。2. 难做，

困难。(同) དཀར་ལས་ཆེ།

དཀར་ཆོགས་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ། 破苦行女

(藻)。鄯摩天女(天神名)。

【增】乔哩妃的名字。【达】

དཀར་ཆོགས་ཆེ་བ། གངས་རི། 破苦行师

(藻)。雪山名。

དཀར་ལས་ཆེ། སྦྱག་བཟུལ་བ་དང་བྱེད་ཁག་པོ་

ཆེན་པོ་དཀར་མེ་བ། 1. 苦恼。2. 难做，艰难。

(同) དཀར་ཆོགས་ཆེ།

དཀར་སྒྱ། སྒོ་དཀར་ཅས། 灰白，青白色。

དཀར་ཁུང་། སྐར་ཁུང་གི་མིང་དུ་སྦྱང་། 似即

སྐར་ཁུང་། 窗戶。【增】=སྐར་ཁུང་། 【达】

དཀར་ཁ་མེན། རྩ་ཞིག 白晶，一种石。

དཀར་ཁྱིམ་མེ་བ། དཀར་འོད་གསལ་ལེ་བ་ལྟ་བུ།

白亮，如白光閃閃。

(同) དཀར་ཆེས་མེ་བ། དཀར་ལྷག་གེ་བ།

དཀར་འབྲིལ་ལེ། འོད་དཀར་འབྲིལ་བ་ལྟ་བུ།

白光盘繞。

དཀར་ཁོང་། མེལ་ལྟ་བུའི་དཀར་པོ། 如羊

脂的白石。【增】1. 磁料粘土，白粘土，瓷

泥。2. =མེ་རྩ། 燧石，火石。【达】

དཀར་ཆག མིང་གི་ཤོ་ཕྱིག 目录，名单，索

引。【增】1. 灰色。2. 善，德，忠，公

平。【达】

དཀར་ཆེས་མེ་བ། དཀར་འོད་གསལ་ལེ་བ་ལྟ་བུ།

白亮，如白光閃閃。(同) དཀར་ཁྱིམ་མེ་བ།

དཀར་ལྷག་གི་བ།

དཀར་ཆོས། དགེ་བའི་ཆོས་དང་ཞོ་དང་དར་བ་

དང་འོ་མའི་ཟས་རིགས་ལའང་། 白法(藻)。

1.善法。2.酪。3.奶汁。4.奶制食品。

དཀར་འངས། གོས་ཆེན་ཞིག་ལའང་། 1.白而

柔軟。2.一种綢緞。

དཀར་ཐིག དགེ་བའི་ཞལ་འདེབས་དང་ས་དཀར་གྱི་

རི་མོ་དཀར་ཐིགས་ལའང་། 1.行善的捐獻。

2.用白土所彈的白綫紋。

དཀར་ཐིགས། (注同上)

དཀར་མདོག་ཅན། དངུལ་ལའང་། 1.白色的。

2.銀子。

དཀར་ལྗན། རྩལ་འཕྲུག་དང་ཆ་བ་ལའང་། 有白

(藻)。1.遍入(天神名)。2.月亮。

དཀར་སྤུང་བ། འབྲུལ་སྤུང་བའམ་དགེ་བའི་ཐིགས་

བ་ཞལ་འདེབས་སྤུང་བ་པོ། 1.收捐獻。2.收供
捐者。

དཀར་སྒྲུང་། འོད་ཀྱི་སྒྲུང་བ། 光明。

(同) དཀར་གསལ།

དཀར་པོ། ཁ་དོག་དཀར་པོ་དང་གཟུང་བ་སངས་

དང་ས་མོ་སྤུལ་པོ་དང་ཆ་བ་ལའང་། 1.白色。

2.金星。3.己巳年。4.月亮。

【增】1.純淨，純潔。2.公正。3.才能。

4.开化。5.有时指聰明。6.白銀。7.茅根
草。8.有學問的人。〔達〕

དཀར་སྤྱད། འོ་མ་ཞོ་སོགས་ཀྱི་སྤྱད། 盛奶酪
的器皿。

དཀར་སྤྱང་བར་བྱེད། ཞོ་འོ་མ་སྤྱང་བར་བྱེད།

乞討乳酪。

དཀར་སྒྲོ། ཁ་ཟས་དང་དཀར་པོ་འི་ཟས་ཕྱུར་བ་

སོགས་ཀྱི་ཟས་སྒྲོ་ལའང་། 1.飲食。2.素食等
的宴会。

དཀར་ཕིབས། ཁང་བའི་དཀར་ཕིབས། 房屋的

圓頂(常作望樓用)。

དཀར་ཕྱོགས། ཆ་བ་ལང་འོ་དང་དགེ་བའི་ཕྱོགས་

ལའང་། 1.上弦月，上半月。2.善品(善

業)。【增】有爭執的兩方中清白無罪的一
方。〔達〕

དཀར་ཕྱོགས་མཐའ། ཆོས་བཙོ་ལ། 白品边

(藻)。月中之十五。

དཀར་ཕྱོགས་དང་པོ། ཆོས་གཅིག 第一白

品(藻)。初一。

དཀར་ཕྱོགས་ཅ་བ། ཆོས་གཅིག 白品基本

(藻)。(注同上)

དཀར་ཕྱོགས་ཚོགས་གསུམ་བ། བཙོ་ལའི་

མིང་ལའང་། 白品第三滿(藻)。十五日。

དཀར་བ། དཀར་པོར་གྱུར་བ། 洁白，白色，

白淨。

དཀར་འབབ། ཅུ་ཞིག 白流(藻)。一道河名。

དཀར་འབྲུམ་ས་སྤྱ། དཀར་ཐལ་དུ་གྱུར་བའམ་

ཕྱེ་བ་ཉ་བྱ། 1.純一白色。2.开显。

(同) དཀར་ལམ་དུ་བཟང་།

དཀར་མིན། སྒྲིག་བ་ལའང་། 1.不白。2.罪

惡。【增】1.黑暗。2.混亂。3.彎曲。

〔達〕

དཀར་མིན་ལྟ་འཕྱོ། ལུ་ནག་པོ། 非白腹行

(藻)。黑龍。

དཀར་མ། མཚོད་མེ་ལའང་། 1.酥油燈。2.供

燈。【增】=ཆོས་མེ། 聖火。〔達〕

དཀར་མེར་རེ། རོད་མེར་མེར། 白閃閃，明光閃閃。

དཀར་མོ། དབྱངས་ཅན་མ་དང་རོད་ཟེར་ཅན་མ་དང་
ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལའང་། 白女（藻）。1. 妙音天女。2. 光明天女。3. 鄯摩天女。（以上皆天神名）。

【增】1. 羊肉。2. 白米。3. 塞天女。〔达〕

དཀར་མོ་ཆེན་མོ། དབྱངས་ཅན་མ། 大白天女（藻）。妙音天女（天神名）。

དཀར་མོ་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། 白女（藻）。鄯摩天女（天神名）。

དཀར་ཅི། ཆོན་ཅི་དཀར་པོ་ལའང་། 白粉，白色顏料。【增】或作 དཀར་ཅ། 1. 石灰，石灰水。2. 粗棉布，裹伤布。3. 白棉紗。〔达〕洗白。〔高〕

དཀར་འཛིན། རོ་མའི་རྩ་མ། 持白（藻）。乳房。

དཀར་ཞིང་ཞི། རྩ་ཞིག 一种盐。

དཀར་ཟལ། ཁ་ཁ་རིས་ཅན། 白色者（如牛色斑花者）。

དཀར་ཟླ། ཟླ་མ་ལ། 白月（藻）。五月（心宿值月）。

དཀར་འོད། ལྷིན་བྱ་མེ་ཁྱེར་ལའང་། 1. 白光。2. 萤火。

དཀར་ཡོལ། ར་དཀར་དང་ཞལ་དཀར་ཏྲ་བ། 瓷罍。

དཀར་ལམ་དུ་བཏང་། དཀར་ཐལ་དུ་བྱུར་
པའམ་ཕྱེ་བ་ཏྲ་བ། 1. 純为白色。2. 分开。
（同） དཀར་འབྲུགས་སུ།

དཀར་ལམ། དགེ་བའི་མིང་། 白业（佛），善。

དཀར་ལས་གཞན་འགྲོ་བ། མེ་དང་མེ་ཏྲ་
ལའང་། 离白（藻）。1. 火。2. 火神。

དཀར་གསལ། རོད་ཀྱི་སྒྲུང་བ། 明亮，光明。

【增】漂亮，洁白。〔达〕（同） དཀར་སྒྲུང་།

དཀར་ལྷག་གི་བ། དཀར་རོད་གསལ་ལེ་བ་ཏྲ་བ།
白亮，如白光閃閃。

（同） དཀར་ཁྱོ་མ་མེ་བ། དཀར་ཆེས་མེ་བ།

དུ། I. ལྷུ་བྱགས་ཏི་ལག་པས་མཉེད་རིག་བ་
དང་བསྐྱ་མཉེ་ཞེས་བ་མིན་ནམ། 涂油后用手
揉搓，似即 བསྐྱ་མཉེ།

II. གསུམ་ཁོག་དང་བྲི་ང་བ་ལ་བྲི་མ་དུ་བ་དང་
མཆི་མ་འཛག་བ་ལ་མཆི་མ་དུ་བ། 1. 腹部。

2. 臭味之臭。3. 落泪之落。

【增】= ལུས་ཀྱི་རྩ་བྱུར། 兩肋，胯骨。〔达〕

དུ་མཉེ། （注同上 I）搓揉。

【增】坐毯，座位。〔达〕

དུ་ཏྲ་ཆེ་བ། ལུས་སྒྲོམ་ཆེའམ་གསུམ་པོ་ཆེ།

1. 身体粗大。2. 腹大。（同） དུ་སྒྲོམ།

དུ་བརྟན་བ། ལག་བ་དབྱི་མགོར་བརྟན་བ།
叉腰，手支腰际。

དུ་སྒྲོམ། ལུས་སྒྲོམ་ཆེའམ་གསུམ་པོ་ཆེ། 1. 身
体粗大。2. 腹大。（同） དུ་ཏྲ་ཆེ་བ།

དུ་མ་རྩྱང་མ། ལྷིན་དབྱི་མགོ་མ་བརྩྱང་མ་
མཉམ་བ། 腰平整，臀部不突，各部分匀称。

དུ་ལྷུས་པོ། ལྷ་བྱུར་མེ་མའོན་བ། 腰圓，胯骨
不显露。【增】1. 肥圓的臀部。2. 腹腔。

〔达〕（达无 པོ 字）

དཀོན་ཅིག་སངས་རྒྱལ་དཀོན་ཅིག་ཆོས་དཀོན་ཅིག་
དགེ་འདུན་དཀོན་ཅིག་གསུམ། དེ་དག་ཐོག་ཆེན་
ཐོག་དམན་ལུགས་ལ་དབྱེ་བ་ཡོད། 宝(佛)。
佛宝，法宝，僧宝合称三宝。

(同) དཀོན་མཆོག

དཀོན་ཅིག་པོ་བྱང་། གཙུག་ལག་ཁང་ལྟ་བུ།
三宝宫，寺庙。

དཀོན་ཅིག་བཅུགས་པ། མདོ་སྡེའི་ནང་ཆོས་ཞིག
宝积(一部經典名，即大宝积經)。

དཀོན་མཆོག་སངས་རྒྱལ་དཀོན་ཅིག་ཆོས་དཀོན་
ཅིག་དགེ་འདུན་དཀོན་ཅིག་གསུམ། དེ་དག་ཐོག་
ཆེན་ཐོག་དམན་ལུགས་ལ་དབྱེ་བ་ཡོད། 宝。佛
宝，法宝，僧宝合称三宝(佛)。

【增】宝物，珍品。〔达〕(同) དཀོན་ཅིག

དཀོན་གཉེར། དཀོན་ཅིག་གི་མཆོད་པའི་གཉེར་བ།

管家，管理三宝供物的人。【增】= རྒྱུ་གཉེར།
寺庙中掌管供佛的僧人，香灯师，也称作
管家。〔达〕

དཀོན་པོ། རྒྱུ་པར་དཀར་བ། 稀少，难得。

【增】或作 དཀོན་མོ། 珍奇的，宝贵的。〔达〕

དཀོར། རྣམ་སྤྱིའི་མིང་ཡིན་པའང་ཕུལ་བའི་ཇུས་ལ་
ཕལ་ཆེར་དཀོར་བེད། 财物的总名，现在多称

捐献(給寺院)的财物为དཀོར། 【增】=

ཇུས་ 为 རྣམ་ 的敬詞。〔达〕(同) དཀོར་བས།

དཀོར་སྤྱོད། ལྷ་ཁང་གཉེར་པའང་དཀོན་གཉེར་
ལའང་། 生财(藻)。1. 神殿管理員。2. 管理

三宝財物者。(同) དཀོར་སྤྱོད།

དཀོར་བ། ཕུལ་བའི་ཇུས་ལ་མེད་སྒྲ་ཅན་མི། 舍不

得捐献財物的人。【增】1. 司庫。2. 保管寺
庙的捐款和财产的人。〔达〕

དཀོར་མི། (注同上)

དཀོར་བས། རྣམ་སྤྱིའི་མིང་ཡིན་པའང་ཕུལ་བའི་ཇུས་
ལ་ཕལ་ཆེར་དཀོར་བེད། 财物的总名，現在多
称捐献的財物为 དཀོར། 【增】浪費金錢

者。等于 རྣམ་བས་པ། 〔达〕(同) དཀོར།

དཀོར་སྤྱོད། ལྷ་ཁང་གཉེར་པའང་དཀོན་གཉེར་
ལའང་། 护財(藻)。1. 神殿管理員。2. 管

理三宝財物者。(同) དཀོར་སྤྱོད།

དཀོས་ཐག་པ། ཀོས་ཐག་པ་རྟེ་ཉམ་ཐག་པ། 即
ཀོས་ཐག་པ། 等于 ཉམ་ཐག་པ། 苦惱。【增】1. 苦
难，悲伤。2. 激起厌恶。〔达〕(达无“པ”字)

དཀྱིལ། དབུས། 中心，中央。

【增】底，基址。〔达〕

དཀྱིལ་གྲོང་། དཀྱིལ་གོང་གོང་། 中央低洼。

དཀྱིལ་དབྱུང་། རྒྱུ་སྤྱང་ཞེས་པའང་སྤྱང་བཞུགས་
པའི་ཚུལ། 跏趺坐式(佛)。亦写作རྒྱུ་སྤྱང་།

【增】两足交叉的坐式，盘膝坐。〔达〕

(达作 དཀྱིལ་དབྱུངས་)

དཀྱིལ་འཁོར། རྒྱུང་། 洲。【增】1. 圓周，
周圍，球圓，平圓面。2. 曼荼罗，坛城。

3. 区域，范围，环境，境界。〔达〕

དཀྱིལ་འཁོར་གང་། ཆོས་བཅོམ་ལ་ལའང་།

1. 輪圍圓滿。2. 十五日。

དཀྱིལ་འཁོར་ཅན། རྒྱ་བའི་མིང་། 有輪(藻)。

月亮。【增】1. 具有圓而神秘的图形的东
西。2. 图繪的密宗神殿。〔达〕

དཀྱིལ་ཚོག་ ལས་བྱང་ཚོག་ 坛軌 (佛), 淨业
仪軌。

དཀྱིལ་ཐང་། གཟུགས་བརྟན་ཐང་ག་ 画像, 繪
画的佛象。

དཀྱིལ་ཐང་། དབུས་ཀྱི་ཐང་ཀའམ་ཁ་ཐུག་ 中間
对直。

དཀྱ་བ་པོ། ཅ་དཀྱ་བ་པོ། 跑者, 如跑馬者。

དཀྱ་པོ། ཅས་ཅུས་སམ་གཅུ་པོ་འི་དོན་དུ་སྒྲུང་།

弯曲。似是 ཅས་ཅུས་ 歪斜, 或 གཅུ་པོ་ 扭
轉。

དཀྱ་བྱ། ཅ་སྐྱུགས་མཁུགས་པོར་དཀྱ་བར་བྱ།

跑, 如馬等快跑。

དཀྱ་ས། ཅ་དཀྱ་ས། 跑馬場。

དཀྱས་ཐག་ཅི། ཐག་རིང་ཐུང་ཅི། 距离, 多么
远近, 远近如何。

དཀྱས་པ། མཁུགས་པོར་དཀྱས་ཟེན་པ། 跑, 已
快跑。

དཀྱས་ས། སྤྱི་ཐུན་མང་བའི་དོན། 总, 共同。

【增】通常, 平常, 庸俗。〔达〕

དཀྱས་མ། མཁུགས་པོར་མ་སྒྲུབ་པོ། 快, 速。

དཀྱས་བཞིན། ཐུན་མང་གི་ཅུས་བཞིན། 照常,
如一般的情况。

དཀྱས་རིང་། སྤྱི་དུ་རིང་། 竖长。

【增】广阔, 大, 长。〔达〕

དཀྱས་སུ། I. འཕྲིད་དུ་ས་ཡིན་པར་འཁུན་རིང་།

དུ་འཕྲིད་དཀྱས་སུ། 非横斜, 直着, 順着。

II. སྤྱིར་རམ་ཐུན་མང་དུ། 一般地, 共同地。

དཀྱིལ་ཆེ་བ། ཁོངས་ཡངས་པའམ་སྒྲོད་ཁོག་གྱ་

ཡངས་པའི་མིང་། 1. 胸部宽广。2. 上身寬
大。【增】容量宽广, 寬宏大量。〔达〕

དཀྱིལ་པོ་ཆེ། (注同上)

【增】万有, 宇宙。〔达〕

དཀྱིག་བཤད། ཀྱིག་ཀྱིག་བྱས་ནས་བཤད་པ།

曲解, 歪曲解說。

དཀྱིར་འབྱིན། གཤམ་སྒྱུ་འཕམ། 曲行, 詭譎

之业, 欺詐的行为。【增】可能推倒的, 被
推动的, 能跌倒的。〔达〕

དཀྱི་བ། རས་དཀར་པོས་དཀྱི་བར་བྱ་ཏུ་བྱ། 纏

繞。【增】1. 在古藏文中的意义是指导学生,
由学問的某一阶段到另一阶段。2. 包裹。

3. 圈套, 使入圈套。〔达〕

དཀྱི་བ་པོ། རས་དཀར་པོས་དཀྱི་བ་པོ་ཏུ་བྱ།

纏繞者。【增】包裹者。〔达〕

དཀྱིགས། I. གངས་ཀྱི་གནས། 頻婆罗 (数名)。

【增】千万亿。〔达〕

II. གཏམས་པའམ་ཁྱེངས་པ་ལའང་། 布满, 充
滿。【增】濃密, 密集。〔达〕

དཀྱིགས་ཆེན། 大頻婆罗 (数名)。

དཀྱིགས་ལུན། དབྱར་ཁའམ་སྤྱིན་དཀྱིགས་ལུན།

1. 夏季。2. 有云蔭复。

དཀྱིལ་ལེ། དཀྱིལ་ལེའམ་ལྷལ་ལེ། 1. 圓整。

2. 明了。

དཀྱིས་པ། རས་ཀྱིས་དཀྱིས་ཟེན་པའི་དཀྱིས་མའམ་

དཀྱིས་རས་ཏུ་བྱ། 1. 纏繞, 如用布已纏裹。

2. 纏布。【增】1. 圍繞, 包圍, 使入圈套。

2. = བཅིངས་པ། 〔达〕

དཀྱིས་མ། (注同上)

དཀྱག་པ་པོ། འཕམ་ཚོད་འཁུག་པར་བྱེད་པ་པོ།

攪乱者。

དབྱུག་བྱ། རམབ་ཚོད་འཁྲུག་པར་བྱེད་པ་པོ་ཡན་

ཚུན་དབྱུག་པར་བྱ། 所扰，扰乱的事。

དབྱུགས་པ། བསྐྱབས་པའམ་དབྱུགས་ཟེན་པ།

已搅，已扰动。【增】煽动，激动，烦扰，扰乱，混乱，搅拌，转动，搀杂。〔达〕

དབྱུས། ཤེའི་མིང་ཀྲམས་ཞེས་པའང་། 肉，亦

作 肉。

དབྱུས་མདའ། མེ་མདའ་ཐུང་ཐུང་། 手枪，短枪。

དབྱུས་པ་པོ། ཁ་དབྱུས་པ་པོའམ་གཞུ་བྱ་དབྱུས་

པ་པོས་དབྱུས་པར་བྱ་ཉི་ལ། 打碎者。

དབྱུས་ཕག ཕག་ཤ། 猪肉。

དབྱུས་བྱ། ཁ་དབྱུས་པ་པོའམ་གཞུ་བྱ་དབྱུས་པ་

པོས་དབྱུས་པར་བྱ་ཉི་ལ། 破碎。

དབྱུས་ས་པ། དུ་མ་བྱ་དུ་མ་བྱར་བྱས་ཟེན་པ། 破

碎，破成一片一片。

དབྱེ། ཐོ་མཚན་གྱི་ཉིག ཁྲེག་མེད་ལྷན་གྱི་ཉིག 龟头，男性生殖器

的顶端。

དབྱེག་པ་པོ། རོ་མ་དབྱེག་པ་པོ། 搅者。

དབྱེག་བྱ། དབྱེག་བྱའི་རོ་མ་ཉི་ལ། 所搅，如

所搅的奶。

དབྱེགས་པ། རོ་མ་དབྱེགས་ཟེན་པའམ་བསྐྱབས་པ།

已搅，如奶已搅。

དབྱེང་བསྐྱེད། རྒྱུ་ཅིག་གིས་བདག་ཉི་ལ་བསྐྱེད་

པའམ་རྒྱུ་ཅིག་དབྱེང་བསྐྱེད་ཟེར། 顿生，顿起

(佛)，如一刹那之间，自身顿起为天神，称为顿生。【增】瞬息生起，即刻了解。〔达〕

དབྱེངས་པ། བསད་པའམ་བཀུས་པའི་མིང་།

杀害。

དབྱེལ་བ། དབྱེངས་པ་བཅའ་བའམ་བཅིངས་པ་

བཅའ་བ་དང་ཁྲོམ་ཁྲོམ་ཞེས་བཅའ་བ། 1. 解释
意旨。2. 解放束缚。3. 使乐器发声。

【增】免除，赦免，宽恕。〔达〕

དབྱེལ་བ་པོ། རོ་མ་ཁྲོམ་ཁྲོམ་ཞེས་དབྱེལ་བ་པོ།

奏乐者。

དབྱེལ་བྱ། རོ་མ་ཁྲོམ་པར་བྱ། 所奏 (指乐

器)。

བཀག་པ། ལས་ཉུ་བྱ་བཀག་ཟེན་པ། 阻挡，阻

塞，如路已阻断。【增】1. 用于 བཀག་ལངས་
中，衣箱盖子；西藏皮箱的周边。2. 妨碍，

防止，禁止。〔达〕(达无 བ་ 字)

བཀང་བ། ཀང་བར་བྱས་པའི་མིང་། 盈满，

已装满。

བཀད། ཐགས་ཀྱི་བཀད་དང་མགོ་འི་བཀད་ལའང་

བཀས་པའི་བཀད། 1. 经纱。2. 从头开始。

3. 已破裂。

བཀད་གཉིས་པ། ལན་གཉིས་པ། 第二次。

བཀད་དང་པོ། ལན་དང་པོ། 初次。

བཀད་ས། ཚོགས་སའམ་འདུན་སའི་མིང་དང་མེ་

ཁང་སོགས་ལའང་སྤྱད། 1. 集会处。2. 厨房。

【增】ཟས་ཀྱི་གཡོས་ས། 1. 烘烤大麦玉米等

谷物的地方，饮食店。2. དང་སྡོད་ས། 自家

住所。3. 节日所建立的敞厅或棚。〔达〕

食堂，会堂。〔本〕

བཀན་པ། བཀན་ཟེན་པ། 仰起；伸起。

【增】1. 连根拔起或撬起。2. 使弯曲。3. 数过
又倒数称为 ལང་བཀན། (亦称从右向左数)。

4. 放置，压，贴近。5. 握紧，伸展。〔达〕

བཀན་པར་བྱེད་པ། འཁྲིག་པ་བྱེད་པའི་མིང་།

མེད་པ། 1. 仰倒。2. 淫欲。

བཀའ་བྱ། ལུས་ཀྱིས་ཡང་བཀའ་པར་བྱུང་མ།

仰；伸。

བཀའ་བཤ། གཡོགས་པའམ་ཁེབས་ཟིན་པ། 已
复，已盖。

བཀའ། སངས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་ཐམས་ཅད་ཐོད་དུ་
བསྐྱར་བ་དེ་ལ་བཀའ་འགྱུར། 教誡，譯成藏文
的佛的一切教誡，称为བཀའ་འགྱུར། 甘珠
尔。【增】吩咐，命令，訓令，誥誡。【达】

བཀའ་བརྟེན། གཤེ་གཤེ་བཟང་བའམ་བསྐྱེགས་པ།

1. 責备，呵罵，申斥。2. 恐吓。

བཀའ་བརྟེན། དགོངས་པ་བརྟེན་པ། 1. 解釋
意旨。2. 恕罪。【增】休假。【达】

བཀའ་ཁྲིལ། བཀའི་འཁོར་གཡོགས་ 受指使的
仆人。【增】即 གལ་ཆེ་བའི་བཀའ། 极重要的
命令。【达】(同) བཀའ་འཁོར།

བཀའ་ཁྱབ། (原注缺) 布告。

【增】命令，法令，公告。【达】

བཀའ་འཁོར། བཀའི་འཁོར་གཡོགས་ 受指使的
仆人。【增】侍者，隨員，从者。【达】
(同) བཀའ་ཁྲིལ།

བཀའ་ཁྲིམས། ཁྲིམས་ཡིག་ཉུ་བུ། 法律，法典。

བཀའ་ཁྲོམ། བཀའ་མེལ། 商議，會議。

བཀའ་ཁྲོགས། བཀའི་ཁྲོགས་བམ། 函卷，如經
函。【增】= ཕྱག་གིས། 信札，手书，
亲笔。【达】

བཀའ་བརྟོ། བཀའ་མོལ་བརྟོ་བར་བྱ། 商議。

【增】討論，辯論，斟酌。【达】(达作
བཀའ་བརྟོ་བ་)

བཀའ་མགྲོན། བཀའ་ཤག་གི་མགྲོན་གཉིད། 嘎
厦(西藏地方政府办公厅)中的知宾。

བཀའ་འགྱུར། སངས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་ཐམས་ཅད་
ཐོད་དུ་བསྐྱར་བ་དེ་ལ་བཀའ་འགྱུར། 甘珠尔(音
譯)，譯成藏文的佛的一切教誡，称为甘珠尔。

བཀའ་རྒྱ་མ། གསང་བ་བཀའ་རྒྱ་མ། 密封，
如秘密印封的經論。

【增】1. 公告，許可証书，书信，通知。

2. བཀའ་གསང་བ་ཅན། 密訓。【达】

བཀའ་བརྟེན་པ། བཀའ་གདམས་པའི་མན་ངག་
བརྟེན་པའི་རྒྱུད་པ། 噶举巴(音譯，佛教宗
派名)，傳承“教授”为主的一派。

བཀའ་བསྐྱོ། བཀའ་འཕྲིན་བསྐྱོ་བར་བྱ། 差使。

【增】1. 祈告神灵。2. 指令，格言。【达】

བཀའ་བསྐྱོས་པ། བཀའ་བཅོམ་བ་ཉུ་བུ། 发布
命令，嘱托。【增】驅邪者的律令。【达】

བཀའ་ཆད། ཁ་ཆད་ཁྲིམས་བཅད་པ། 处罰罪
犯。【增】依法治罪，按律懲罰。【法】

བཀའ་ཆེས། ལལ་ཆེས་འཆི་ཁ་མའི་གཏམ།
遺囑。【增】= ལལ་ཆེས་མ་ 系 ཁ་ཆེས་མ་ 的
敬詞。【达】

བཀའ་མཆིད། སྒྲིང་གཏམ་གསལ་བའམ་གནང་
བའམ་ཁྱད་ཆ་བྱས་པ། 1. 談話。2. 請求。

3. 許諾。4. 商量。【增】= བཀའ་ལན་ 或

གསུང་གྲོགས། 1. 回示，指令。2. 會議，談判。

3. 討論，辯論。【达】(同) བཀའ་མོལ།

བཀའ་ཉན། གཡོགས་པ་ཅི་བཟྱ། 使者，仆役。

【增】1. 服从，尽職，服从命令。2. 某人的
护卫神，称为某人的 བཀའ་ཉན། 【达】

བཀའ་གཉན། བཅན་འགན་ཆེ་བ། 严令，严
肃重要。【增】严厉的指挥者，又地神的名
字。〔达〕

བཀའ་བཏགས། སངས་ཁྱེ་ཀྱི་བྱིས་སུ་བཏགས་

པའམ་ཁྱིམ་པ་རྒྱལ་པ་ཉི་ལྔ། 1. 住在佛戒。

2. 宣布規律。【增】 = བྱིས་པ་ལྟར་པ།

1.公布的命令。2.占星家，研究星学者。

〔达〕 宣誓。〔本〕

བཀའ་དྲགས། ཐུག་པ་ཡོད་པའི་སྒྲིམས་ཡིག 盖

有印信的法令。【增】1.=ཕྱག་དམ། 印記。

2. 箴言，格言。〔达〕

(同) ৱাৰ'স্বৰ।

བཀའ་བསྩན། སངས་ཁྱེས་ཀྱི་བཀའ་དང་མཁས་

པའི་བསྟན་བཅོས་གཉིས། 經論 (佛), 佛說的
經和智者所造的論。

བཀའ་བློན། བས་གཡོང་པའི་ཁྱིམ་ལྷན། 蓋有

官印的法令。【增】=ཐུག་དམ་ 或 དམ་ཐུག

鈴記，印鑑。〔込〕（同） サツ フシ サ

བཀའ་དྲི། རྩི་བ་ལྷ་བ། 請問。

བཀའ་དྲིན། སྒྲོལ་དཔོན་གྱི་བཀའ་དྲིན་ལྟ་བུ།

恩惠，恩德，如师长的恩德。

【增】ཡིན་的敬詞，仁慈，好意。〔達〕

བཀའ་དྲུང་། བཀའ་ཤམ་གྱི་དྲུང་ཕྱིམ ཕྱུང་ཕྱུང་།

(西藏方地政府办公厅) 中的秘书。

བཀའ་སྤྱོད། བཀའི་ཐ་ཚོག་ལ་གནས་པའམ་ཚོས་

སྒྲིབ་པ་ཉམས་པ་ལོག་པོ། 1. 坚守誓言。2. 护

法神。3. 仆人。【增】也写作བཀྲའ་བསྟོན།

待命者，从者，侍者，副官，傳令官，护法部

属。〔达〕(同)བཀའ་འབངས། བཀའ་སྤྱང་།

བཀའ་པོད་ལ། ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་དང་དབྱ་པར་

གཉིས་དང་མངོན་པ་མཐོང་དང་འདུལ་བ་དང་ལྷོད།

五部大論：釋量論、入中論、現觀莊嚴論、俱舍論、及毗奈耶論。

བཀའ་ཐེབ་པ། བཀའ་ཁོང་བ་ལྟ་བུ། 受命，

如接受教令。(同) བཀའ་བབ་པ།

བཀའ་རྒྱན། བཅོལ་བའི་ཆེད། 使命，吩咐，

囑托的話。【增】命令的信件。〔達〕

བཀའ་བབ་པ། བཀའ་ཡང་བ་ལྟ་བུ། 受命，

如接受教令。【增】1.訓戒，指示书，命令状。2.履行委托的任務，接受高等職務的喇嘛或圣者。完成导师所付与的使命的喇嘛。

〔达〕（达为 བཀའ་བབས་）

(同) བཀའ་ལེན་པ།

བཀའ་དབང་། སློན་པོ་ལིང་། 大臣，宰相。

བཀའ་འབངས། བཀའི་ཐ་མོག་ལ་གནས་པའས་

ཆས་སྒྲིང་པོ་ཉེན་མཁའ་ལོ་པོ། 1. 坚守誓言。

2.护法神。3.仆人。

(同) བཀའ་སྡོད། བཀའ་སྤྱད།

བཀའ་བྱིས། བྱིས་པའི་བཀའ། 书写的教誡。

【增】敬詞为 བཀའ་ལྷོད། 信，亲笔信，亲笔，自署。〔达〕

བཀའ་སློབ་དེ། བཀའ་ལ་གྲས་བཞིན་པ། 受

教，恭受教誡。【增】=འཇཉག་ཐོག་གི་བཀའ་ 1. 懇
 懇，恭敬的執行命令。2. 因留意于菩提心而衷
 心喜悅的人。3. 容易理解所接受的命令的
 人，領悟上級意圖的人。4. 善談，有口才
 的。【達】（達有詞尾་འ་字）

བཀའ་སྤྱོད། སྤྱོད་ཆེ། 嘎倫 (音譯), 大臣。

བཀའ་མེད། རྒྱུ་གཏམ་གསེས་བའམ་གནང་བའམ་

ཀླད་ཆ་བྱས་པ། 1. 談話。2. 請求。3. 許可。

4. 商量。〔同〕བཀའ་མཆིད།

བཀའ་བཅན། གཏམ་ལ་ཕབ་པའི་བཀའ། 严

命，決定的命令。

བཀའ་རྒྱུ། བཀའ་གསུང་རྒྱུ་གནང་། 請

教，請求賜教。【增】說（說話者為高貴的人，隨各種環境，有命令，詢問，請求，講述，回答等義。在古典中，幾乎全指佛說或

國王說）。〔達〕（達作བཀའ་རྒྱུ་ལ་བ་）

བཀའ་བསྐྱེད་པ། བཀའ་གསལ་དུ་བྱས་པའམ་

བཀའ་གསུངས་པ། 1. 明白的講過。2. 已教訓。

བཀའ་ལས་འཁོངས། བཀའ་ལས་འདས་པ།

違背命令。

བཀའ་བྱང་། རྒྱལ་སྐྱུང་གནང་བ་ཉུ་བ། 傳教，

如傳誦經典。【增】命令，教訓。〔達〕

བཀའ་ཤག བོད་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཆེན་མོ། 噶廈

（音譯），西藏地方政府辦公廳。

【增】拉薩四大臣的會議院。〔達〕

བཀའ་ཤོག ཡི་ཞེ 书信（敬）。

【增】由上級所下文书的通稱：訓令，獎狀，護照，公函。〔達〕

བཀའ་སྐྱུང་། བཀའི་ཐ་ཆོག་ལ་གནས་པའམ་ཆོས་

སྐྱུང་ཐོ་ཉཱའམ་གཞིག་པོ། 1. 安住誓願。2. 護

法神（佛）。3. 仆入。

〔同〕བཀའ་སྒྲོད། བཀའ་འབངས།

བཀའ། བཀའ་ལ། 依經，依命令（བཀའ་

的第七轉聲）。【增】或作བཀའ་པ། 1. 依
據法律，使其合法。2. 布告，宣布。〔達〕

བཀའ་འཇོག རྒྱལ་སྐྱུ་བཀའ་ཏི་བཞག་པ།

另外安放。

བཀའ་བཏགས་པ། བཀའ་ཟིན་པའི་དོན་དང་ཁྱིམས་

སྐྱུ་བཏགས་པའམ་ཁྱིམས་བསྐྱུགས་པའི་དོན་དང་……

བཀའ་བཏགས་པའང་། 1. 已指定。2. 付諸
法律。3. 宣布法律。4. 令住佛教。

བཀའ་བ། རྒྱལ་སྐྱུ་བཀའ་ཟིན་པ། 另外提出，

分出。【增】1. 分開，搬開，挑選，排斥。

2. 吹毛求疵的質問，提出抱怨的話難。〔達〕

བཀའ་བ། རྒྱུ་བཀའ་ཟིན་པ་དང་ཁལ་མ་བཀའ་བ་

དང་ཁལ་བཀའ་བའང་། 1. 紡綫。2. 令牛馱載。

3. 派稅。

བཀའ། མངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ཡིས། 以教，由

佛的教誡（བཀའ་的第三轉聲）。

བཀའ་བཅད་པ། བཀའ་ཁྱིམས་ཀྱིས་བཅད་པ།

以法律制裁，以法律處罰。

བཀའ་པ། རྒྱུ་གཤགས་པའམ་བཀའ་ཟིན་པ།

1. 劈木柴。2. 已破裂。

བཀྲ་བ། རྒྱ་བ་བཀྲ་བའམ་བཙོན་པའི་མིང་། 熬煎，

煎出藥汁。【增】精，精華，精髓。〔達〕

བཀྲག་པ། ཚུར་བཀྲག་ཟིན་པ། 拖向前，召引，

吸收。

བཀྲས་པ། གསོད་པའི་དོན། 弑，杀害。

【增】毀滅。〔達〕（同）བཀྲས་བཞིན་པ།

བཀྲས་བཞིན་པ། （注同上）

བཀྲས་པ། བསད་པའི་མིང་ཉེ་ཁྱེ་ཁྱེ་ཁྱེ་སྐྱུ་བཅུག་པ།

弑，杀害，已教人杀害。

བཀྲར་རྒྱ་བ། མཆོད་ཅིང་ཞེས་བྱ་བ། 敬事

（佛），供養。【增】尊敬，尊敬的表示，恭
敬款待。〔達〕

བཀྲུ་འདེབས། རྒྱུ་འདེབས་ཀྱི་མིང་དུ་སྣང་།

似即 聚丁·འདེབས། 毀謗。

བཀྲུ་བ། ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་བཀྲུ་བའམ་ཕ་མ་ལ་

བཀྲུ་བ་དང་བསྟོད་པའམ་མཆོད་པ་ལའང་།

1. 尊敬，如尊敬有学問者，孝敬父母。2. 称
贊。3. 供养。【增】1. 携带，运送。2. = ཉེས་

བ། 誹謗，褒讚。〔达〕（同）བཀྲུ་བཟོས།

བཀྲུ་བའི་ལས། རིམ་གྱི་འཕེལ་སྐྱོང་མཆོད་པར་

བྱ་བ། 1. 承事的事业，表示尊敬的事业。

2. 修供养的事业。

བཀྲུ་ཆོག་བསྟོད་ཆོག་ 恭維語，称贊語。

བཀྲུ་བཟོས། ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་བཀྲུ་བའམ་ཕ་མ་

ལ་བཀྲུ་བ་དང་བསྟོད་པའམ་མཆོད་པ་ལའང་།

1. 尊敬，如尊敬有学問者，孝敬父母。2. 称
贊。3. 供养。（同）བཀྲུ་བ།

བཀྲུ་འོས། མཆོད་བྱའི་གནས། 所应供奉之处。

【增】有应恭敬的价值，可尊重的。〔达〕

བཀྲུས་ཏེ་བོར་བ། འཛིན་པ་བཀྲུས་ཏེ་འཕེལ་བའོན་

ཏེ་ཇ་རོ་བོར་བ་ཏྲ་བ། 熬而抛弃，如熬出茶
汁，抛弃茶渣。

བཀྲུས་བ། （注同上）煎熬。

【增】炼精提药。〔达〕

བཀོག་བ། རྩ་ཏྲ་བུ་ས་ནས་བཀོག་ཟིན་བ། 拔出，

如把石头从土中掏出。

【增】འགོག་ 的完成式。〔达〕

བཀོད་ལྗན། གཞུ་ཡི་བྱིས་ལའང་། 人馬宮

（十二宮之一）。【增】= ཁྲི་བ་བཅུ་གཅིག་པ་

或དབྱུས་ཁྲི་འབྲིང་པོ། 藏历的十一月。〔达〕

བཀོད་བ། ཡི་གེར་བཀོད་ཟིན་བ། 已登記，已

登載。【增】排列，建設，建造，計劃，布
置，安排。〔达〕

བཀོད་མའི་ཆུ། ཆུ་མིག་གྱེན་དུ་གྱུར་མ་ཆད་པར་

གཏོར་བ་ཞིག་ 噴泉，泉水向上不断冒出者。

བཀོན་བ། ཁྲིང་ཁྲོས་པའི་མིང་དང་བསྟོན་པ་ལའང་།

1. 忿恨，怨恨。2. 穿。3. 騎。

【增】= འཁོར་བ། 恨。〔达〕

བཀོར་མགོ་བྱེད་བ། གྲུབས་གསོམ་བྱེད་བ། 起

首，发起，預备，筹备。

བཀོལ་བ། གཡོག་པོ་བཀོལ་ཟིན་པའམ་རྒྱུར་དུ་་་་

བཀྲུར་ཏེ་བཀོལ་བ་ལའང་། 1. 已驅使仆役。

2. 另外提出。

【增】1. 煎煮。2. 奴役，雇用。〔达〕

བཀོལ་བྱ། ཁོལ་པོ་བཀོལ་བར་བྱའམ་གཡོག་པོ་

བཀོལ་བར་བྱ། 指使，派，如使喚仆役。

བཀོལ་མ་བདུབ་བ། བསྟོན་པ་ནར་གཟིན་པ་ཏྲ་བ།

不能使喚，如不受教誡。

བཀོལ་མག་གཡོག་མག་གམ་ཁོལ་པོ། 1. 贅婿。

2. 仆役。

བཀྲུལ་བ། དག་འབྲུལ་བྱས་པའམ་བཀྲུལ་བ། 妄

語，或杂秽語。【增】无稽之談，狂妄之言。
无謂的話。〔达〕

བཀྲིག་བྱ། ཀྲན་མ་ཏྲ་བུ་ཐག་པས་བཀྲིག་བྱ། 所
綁，被縛。

བཀྲིགས་བ། ཐག་པས་བཅིངས་ཟིན་བ། 已捆綁。

བཀྲེ་བ། འོད་འཕྲོས་པའམ་འོད་བཀྲེ་བ་ཏྲ་བུ་བྱལ་

པའམ་སྒྱུལ་བ་བཀྲེ་བའང་། 放射，分布，如放
光，貫入，或分現化身。

【增】派遣，发送，令其前来。〔达〕

བཀྲ་ད། ལྷ་བཀྲ་དང་ལྷ་བཀྲ་ཅེས་པའང་འཕེལ་

བར་བྱེད་པའམ་འཕོ་བ་ལའང་། 1. 广发大心，
广說，增广。2. 轉移。

【增】向后弯曲，斜倚。〔达〕 向后傾斜。

〔法〕

བཀྲོན་པ། དགེ་ལྷན་ལ་བཀྲ་བཀྲོན་པར་བྱ་ཉུ་བྱ་

བཀྲ་བཀྲོན་ཟིན་པའམ་བཀྲོན་པ། 1. 斥責，
訶責，如斥責弟子。2. 恐吓。

【增】毆，責罰。〔达〕

བཀྲོན་བྱ། (原注同上) 1. 被斥，被訶斥，

如斥責弟子。2. 恐吓。

བཀྲ་བ། དར་པོའམ་འོད་བཀྲ་བའམ་ཁྱེད་ཁྱེད་བྱས་པ་

དང་ཚུངས་པ་ལའང་། 1. 光明閃爍。2. 华丽。

3. 蜥蜴。【增】杂彩色，壮美（指容顏），
有光泽，肥壮（指动物言）。〔达〕

བཀྲ་བའི་སྐད་འབྱེན། དབྱངས་ལྷན་ཞེས་པའི་

བྱ་ཞིག་ 出美妙音（藻）。一种鳥名。

【增】གར་ཐྱོད་ག་ཏུ་鳥的名字。〔达〕

བཀྲ་བའི་འོག་བཀ་ཅན། མ་བྱའི་མིང་། 美丽

裝飾者（藻）。孔雀。

བཀྲ་བར་བྱེད་པོ། རི་མ་གཤམ་ན། 作画者，繪

画师。

བཀྲ་བར་དམིགས། རགས་པ་ཅེས་པོ་བའམ་འཛིན་

པ། 緣相，粗分了解，了解大概。

(同) བཀྲ་བར་འཛིན་པ།

བཀྲ་བར་འཛིན་པ། (注同上) 取相。

བཀྲ་ལྷལ་ལྷལ་བྱས། འོད་གསལ་བར་གར་བའི་

དོན། 明光閃閃，光明晃耀。

བཀྲ་ལམ་འཆར། (注同上) 光华。

བཀྲ་ལམ་མ། (注同上) 光彩。

【增】= ཁྱེད་ལམ་མ། 眩目的，眩耀。〔达〕

བཀྲ་ཤིས། གཟའ་མིག་དམར་དང་དགེ་བའམ་ཡུན་

སྤྱུ་ཚྭས་པའི་དོན། 吉祥。1. 火曜。2. 善。

3. 圓滿。【增】昌盛，幸福，幸运。〔达〕

བཀྲ་ཤིས་ཅན། འབྲུ་ཞིག་ལའང་། 有吉祥

(藻)。一种粮食名。

【增】一种香料名。〔达〕

བཀྲ་ཤིས་བཀྲ་ཤིས་བཀྲ་ཤིས། 八吉祥相（佛）。

【增】八吉祥表象：宝伞、金魚、宝藏瓶，
妙蓮、右旋白螺，吉祥結，胜幢，金輪。〔达〕

བཀྲ་ཤིས་དྲུང་། དྲུང་དཀར་གཤམ་འབྱེད། 吉

祥螺，右旋白螺。

བཀྲ་ཤིས་ཅིབས་ལྷན། གཟའ་མིག་དམར། 吉

祥輻（藻）。火曜。

བཀྲ་ཤིས་ཇུས་བཀྲ་ཤིས། 八吉祥物（佛）。

【增】八吉祥物：明鏡、牛黃、奶酪、茅根
草、木瓜、右旋白螺、銀硃、白芥子。〔达〕

བཀྲ་ཤིས་ཤོག་ ཡུན་སྤྱུ་ཚྭས་པར་ཤོག་ 愿吉

祥，惟愿圓滿吉祥（祝詞）。

བཀྲ་སྤྱི། མི་མ་ཡིན་པ་འདྲི། 非人，鬼。

བཀྲ་ག ཁ་དོག་འོད་ཅན་གཟི་བཏུང་ཅན་ཉུ་བྱ། 光

华，灿烂，閃爍。

【增】འོད་ཐྱོད་ཐྱོད་མངས་ཡོད་པ། 耀目的

光，光泽。〔达〕

བཀྲ་ག་མངས། (注同上)

བཀྲ་བྱ། དཔོན་པོས་བཀྲ་བ་བར་བྱ། 爱护。

བཀྲ་བས་པ། དཔོན་པོས་འདེམས་ཟིན་པ་ཉུ་བྱ།

已选拔。

བགས་པ། མེ་ཏོག་བགས་ཟིན་པ་ཉ་བུ། 已散布，如散花。

བགལ་བ། ཁལ་བགལ་བ་ཉ་བུ་འཕམ་དགོངས་པ་……
བགོལ་བ་ལའང་། 1.指派，如派稅(令担負)。
2.解釋意旨。【增】任命，指定。〔达〕

བགས་བཅགས། ཁ་བཅགས་ཤིག 一种礼巾(哈达)。(增) 即 བག་ཤིས་ཁ་བཅགས། 作为礼品的吉祥肩巾。〔达〕

བགས་པ། རི་མ་ཁ་ཁ་བུས་པའམ་འོད་བག་བར་
བུས་པ་ལའང་། 1. 彩色绘画。2. 磨光。
【增】1. བག་ཤིས་པ་ 的縮写。2. 动词 བག་
པ་ 的完成式。〔达〕

བགྱིར། འབྲིད་པར་བྱ་བའི་མིང་། 引导，领导。

བགྱིས་པ། འབྲིད་ཟིན་པའམ་འབྲིད་བུས་པ། 已领导。

བགྱ་འཇམ། བཤམ་ལྷན། 1. 清洗。2. 泻药。
(同) བགྱ་ལྷན།

བགྱ་བ། ཇི་མའམ་རས་ཉ་བུ་བགྱ་བར་བ། 洗。

བགྱ་བྱ། (原注同上) 所洗。

བགྱ་ལྷན། བཤམ་ལྷན། 1. 洗药。2. 泻药。

(同) བགྱ་འཇམ།

བགྱས་པ། ཁུས་བུས་ཟིན་པ། 已洗。

བགྱེན་རྩལ་ཅན། རྩལ་མེད་དབུལ་པོའམ་རྩལ་ལྷན་པ་
དང་སྤང་པོ་ལའང་། 1. 贫穷。2. 飢餓。3. 乞丐。

བགྱེན་པོ། (注同上)

བགྱེས་པ། སྤོད་པ་རྩལ་པའི་མིང་། 飢餓。

བགྱིས་པ། ཆོག་གིས་བགྱིས་པའམ་འདམས་པ། 口
头选拔，选择。

བཟག ཆོས་བཟག་པར་བྱ་དང་བཟག་དགོས་ཉ་བུ།
念，讀。

བཟག་བྱ། ཆོས་བཟག་པར་བྱ་དང་བཟག་དགོས་ཉ་
བུ། 所讀的經典，当讀的經典。

བཟགས་པ། རྒྱེགས་བས་ཆོས་བཟགས་ཟིན་པ། 已
讀經典。

ཀ། 沟渠，水沟。(增) 或作 རུའི་ཀ་ 或 རུ་ཀ་
= ཐ་མུ། 水槽，凹槽，屋頂屋沿排雨水的水沟。〔达〕 (同) ཀ་རུ།

ཀ་འགོ། ཡུར་བའི་ཙ་བ། 沟头，水沟的根源。

ཀ་རུ། ཞིང་ལ་འཕྲིན་པའི་ཡུར་རུའམ་ཡུར་བ་ཀ་རུ་
ཞེས་པའང་སྤྱད་། 沟水，渠水。

ཀང་། རུས་འགོ་ནང་གི་མར་ཉ་བུ། 骨髓。(增)
1. 家世，出身，根源。2. 素質，材料。3. 集合
物，一束，一捆。如 རྩ་ཀང་གཅིག 一捆草。〔达〕

ཀང་ཀོར། ཀང་པའི་བྱན། 足釧，足上裝飾品。

(同) ཀང་གཏུབ།

ཀང་བཟ། ཀང་པ་ཁ་ཁ་ཞིག 斑足，腿杂色。

ཀང་བཟ་མ། བྱ་རི་ཤིགས། 斑足(藻)。舍
利鳥。(增) = རི་བྱི་ཤུམ། 一个圣人的名字。〔达〕

ཀང་སྤུམ། གཏོལ་རིགས་ལའང་། 足生(藻)。
戍陀罗种姓(印度种姓之一)。

(又) དམངས་རིགས་ལའང་། 农民种姓。

(同) ཀང་མཐིལ་ལས་སྤུམ་པ།

ཀང་སྐྱོབ། ཞབས་ཕྱགས་སམ་ལྷ་མ། 护足(藻)。

靴，鞋。

ཀང་ཁྱི། སྐས་འཛོག་ཏུ་བུ། 足床，如梯阶。

【增】踏台，脚凳。〔达〕

(同) ཀང་རྩིན། ཀང་རྩྭགས།

ཀང་འཁྱོར། ཀང་པ་འདྲན་བ་ཏུ་བུ། 摇足，腿战抖。

ཀང་འབྲིས་སུ། ཉེ་འཁྱོར་དུ་འམ་ལོགས་སུ། 足侧，附近，旁边。

ཀང་ཁྱོལ་བོ། ཀང་པ་ཁྱོག་ཁྱོག། 歪足，腿脚弯曲。

ཀང་མྱིང་། ཀང་རུས་ཀྱི་མྱིང་བུ། 腿笛，用腿骨所制的号筒。(同) ཀང་དུང་།

ཀང་འགོ། I. རུས་འགོ་ལའང་། 骨骼，

II. ཀང་པའི་ཅེ་ལའང་། 脚的前部。

ཀང་འགྲོ། ཀང་དམག་དང་དུད་འགྲོ་ལའང་། 足行(藻)。1.步兵。2.畜生。【增】1.徒步旅行者。2.脚夫，挑夫。〔达〕

ཀང་འགྲོས། ཀང་པའི་འགྲོས། 走路的恣态。

【增】又作 ཀང་ཐོས། 1.徒步行。2.家畜。〔达〕

ཀང་བརྒྱ་པ། འབྲུ་ཞིག། 百足虫。

【增】蜈蚣。〔达〕

ཀང་བརྒྱད་པ། མེང་གེ་ཞིག་དང་གཞེས་མཆོག་དང་

འབྲུ་ཞིག་དང་མོན་སྐན་ལའང་། 八足(藻)。

1.一种狮子(神话中的八足狮子)。2.纯金。
3.一种粮食。4.豆子。

ཀང་མགྲོགས། ཀང་པ་ལྷུང་བོ། 捷足，脚步快。

ཀང་འགྲོས་བཅིངས། བསྐྱའི་མིང་། 步縛(藻)。

莲花名。

ཀང་གཅིག་པ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་དང་ཆུ་སྐྱར་

ལའང་། 独足(藻)。1.大自在(天神名)。

2.水鸟。【增】1.树木。2.神话中的 ཉུ་

རང་ 国及 ཉུ་ཉུ་ 国。(据说这两国的人民用一只脚行走。)〔达〕

ཀང་རྩེན། ལྷ་མེད། 赤脚，无鞋。

ཀང་རྩེས། ཀང་པའི་རྩེས་ནིས། 足迹。

【增】狗，跟随者。〔达〕

ཀང་ཉུ། ཀང་པའི་ཉུ་རིལ་ཏུ་བུ། 腿肚。

ཀང་གཉིས། མིའི་མིང་། 两足(藻)。人，人类。

ཀང་གཉིས་མཆོག་ མངས་ཀྱས་ཀྱི་མཆོན། 两足尊(佛)，佛的名号。

ཀང་གཉིས་གཙོ་བོ། (注同上)

ཀང་རྩེན། སྐས་འཛོག་ཏུ་བུ། 脚踏，脚的支持

物，如梯阶。【增】脚凳，台架，下车，船

时的踏台。〔达〕(同) ཀང་ཁྱི། ཀང་རྩྭགས།

ཀང་སྐྱབས། གཡས་བསྐྱམས་གཡོན་བརྒྱུངས་པའི་

ཀང་པའི་གོས་སྐྱབས་ཏུ་བུ། 步法，如右屈左伸等步法。

ཀང་རྩྭགས། སྐས་འཛོག་ཏུ་བུ། 脚的支持物，

如阶梯。【增】踏台，脚凳。〔达〕

(同) ཀང་ཁྱི། ཀང་རྩྭ།

ཀང་རྩྭ་བུ། བརྒྱུ་པ་ཞེས་པའི་སྐར་མ། 足

宿，北极星。

ཀང་ཐང་། ཉུ་མེད་ཞབས་ཐང་། 徒步，无马步

行。【增】=ཁྱེད་པོ་ 步兵。〔达〕

ཀང་མཐེལ། ཀང་འོག་ 足心，脚底。

རྒྱ་མཐོང་ལ་ལས་སྒྲུབ་པ། དམངས་རྒྱལ་ལའང་།

足心生(藻)。农民种姓。(同) ཀང་སྒྱུ་མ།

ཀང་རུང་། ལྷན་མིང་། 足飲(藻)。樹木。

ཀླང་འབྲུང་དབང་པོ། ལྷོན་ཤིང་མཚོག་ 足飲

王(藻)。宝树。

ཀྱང་འཕྲིང་། ཀྱང་པ་སྐྱོན་ཅན། 瘸腿，跛足，腿

足有病。(同) ཀྱང་ཅ་བ། ཀྱང་ཡན།

ཀང་རྒྱུ་། ཀང་རྒྱུ་ཀྱི་མྱིང་བྱ། 腿角，腿骨所

制之号角笛。(同) ཀླང་མྱིང་།

རྒྱལ་སྤྱོད་པ། ལྷན་འབྲེན་པའམ་མར་སྤྱོད་པ།

1.拽腿。2.向下拖（如弟子作恶，败坏师长之声誉）。（同） ཁྱེད་ཀྱི་ལུང་།

ཀྲ་ཏྲུག བྱང་པ་དང་སྒྲུང་མཐི་མིང་། 六足
(藻)。1. 蜂。2. 蝇。

རྒྱ་ཁྲུག་། རྒྱ་པའི་རྒྱུ། 足釧，脚上裝飾
品。(同) རྒྱ་ཁྲོ་།

རྒྱུ་འདྲིན། ཞབས་འདྲིན་པའམ་མར་བྱངས་པ།

1.拽脚。2.向下拖（如弟子作恶，败坏师长之声誉）。【增】羞耻，失体面，不名誉。

〔达〕 (同) ཀྱང་དངས་པ།

རྒྱ་ལྟོག་ རྒྱ་པམ་བུར་བ་ཉི་བུ། 用脚踢打。

ཀར་རྒྱལ་པ། ཀར་པ་མེད་བྱ་མཁའ་རྒྱ་ཆད་པ་
 རྒྱ་པ། 秃腿，如脚踝以下断落者。

ཀྱང་ནས་ཟེད། ཚུ་བ་ནས་ཟེད། 根本沒有。

རྒྱ་པ། བཞི་ཆའི་མིང་དང་ཡུ་བའི་མིང་དང་མིའི་

ཀྲ་པ་གཉིས་ཡོད་པ་ལྟ་བུ། 1. 四分之一。

2.柄。3.腿，脚，足。【增】1.四足兽的后二足。2.字母的下部。3.有韵的句子，诗。

4. 下层基础。〔达〕

ཀྱང་པ་བཞུགས་པ། ཀྱང་པ་ཚུགས་པ། 立足，站
佳。

ཀར་པའི་རྩྭ་པ། ལྷན་ལྷི་རྩྭ་པ། 脚底，鞋底。

ཀང་པའི་ཙ་བ། ཉིང་པའི་མིང་། 足踵，脚后跟。

ཀང་པའི་མཚོན་ཅན། ཁྱིམ་བྱ། 足絨（藻）。

ཀང་པས་རལུལ། ཀང་པས་ཕྱིར་རལུལ་པ་མྱ་བྱ།
脚推，脚踢，如用脚向外推。

ཀྲ་བམ། ཀྲ་ནད་ཅན། 腿肿（水肿之类）。

【增】痛风病。〔达〕（达作ཁྱད་འབམ་）

藏湯，如煮骨髓的湯汁。

ཀྱང་ཐུང་། ཐུང་གི་མིང་། 藏足(藻)。蛇。

(同) ཀྱང་མིང་།

(同) ཀླང་མི་འགོ།

ཀང་མང། སྒོ་བྱ་བྱ་དང་སྤྲིག་སྤྲིན་པའང། 多
足（藻）。1. 諾瞿陀树。2. 螃蟹。

ཀྲ་མར། བ་བྱེད་པོ། 髓，精汁。

ཀྲ་མི་འགྲོ། ཟུམ་གྱི་མིང་། 不用脚走（藻）。
蛇。（同） ཀྲ་ཟུམ།

ཀྱང་མིག ཟླ་ཆོས་བྱིས་ཟླ་ཚེ་རྒྱ་ལྷན་སྤྲུང་མ་ཡ་དང་
སྤྲུང་དེ་བཞག་པའི་ཆོ་དེ་ལ་ཟླ་ཚེ་རྒྱ་ལྷན་ཆགས་
ནས་ཐུན་ཏུ་འཕྲུག་སྟེ་ནམ་འཕྲུང་མང་པོ་བརྩན་
ཁྱང་དྲ་མེད་དེས་ཀྱང་བར་མིག་པལ་སྟེ་བརྟལ་”

ཞུགས་བསྐྱེད་པ་ན་མྱ་ཆེན་དགའ་བས་གཞུང་། མྱ་ཆེན་པ་ལ་དབང་བསྐྱེད་བས་དྲང་སྤྱོད་ཀྱང་མེད་། ཅེས་གྲགས་སོ། །དེའི་མེས་འབྲང་པ་ལ་ཀྱང་མེད་པ་ཞེས་ཟེར། 足目，古仙人名。傳說大自在天派这位仙人，防守鄯摩天女，那时鄯摩天女爱这位仙人，就在他的面前现出多种媚态，仙人用眼睛看着脚，守护禁戒，大自在天心喜，傳授著书功能，因此名叫足目，他的弟子徒众，叫足目派。【增】古印度創立正理学派的足目仙人。〔达〕

ཀྱང་མེད། ལྷུ་ལ་འདྲ་། 1. 无脚。2. 蛇。

ཀྱང་དམག ཏྲ་མེད་ཀྱང་ཐང་དམག་མི། 步兵。

(同) ཀྱང་ཤར་བ།

ཀྱང་བཅུགས། གཞིའམ་རྩ་བ་བཅུགས་པ། 树立根基。

ཀྱང་ཆོགས། ཀྱང་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཁག་པོ། 腿乏，腿足痛苦。

ཀྱང་མཛེས། ལྷ་འཇོན་མེད་པའི་གིང་། 足美，妙足（藻）。无忧树，阿輸迦树。

ཀྱང་ཞ་བ། ཀྱང་པ་སྐྱོན་ཅན། 足跛，腿足有病。

(同) ཀྱང་འཕྱིང་། ཀྱང་ཡོན།

ཀྱང་བཞག ཀྱང་བཞའི་ག་ཞིག ཞུ་བ་ལྟ་བུ། 腿部肉名，腓肉。

ཀྱང་བཞི་བ། དུད་འགྲོ་སྤྱི་མིང་། 四足者（藻）。畜生总名。【增】又指椅子或一切有四只脚的物件。〔达〕

ཀྱང་བཞིའི་ཚོར་ལུན། འཕྱོག་པ། 具四足财（藻）。牧民。

ཀྱང་འོག ལྷའི་འཛིག་རྟེན་ལའང་། 1. 脚下。2. 龙的世界。

ཀྱང་ཡོན། ཀྱང་པ་སྐྱོན་ཅན། 歪脚，腿脚有病。

(同) ཀྱང་འཕྱིང་། ཀྱང་ཞ་བ།

ཀྱང་རིང་། བྱ་གྲག་གས་ཁྱུང་ཁྱུང་། 长腿，长脰（藻）。鹤，鸛。

ཀྱང་ལ་གཟན་བ། ཀྱང་པ་ལ་རྩུབ་པོ། 刺伤足部。

ཀྱང་ལག་འགྱུས་བ། མའི་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་ཕྱི་གྲུག་རྩ་བྱུར་ཡན་ལག་མཚན་ས་། བྱང་བ་དེའོ། ། 鉢罗奢佉〔梵〕，支节形位（佛），胎中第五位，其肉增上，发现四肢行相。

ཀྱང་ལག་བཤལ། ཀྱང་ལག་གཡུགས་པ་རྩ་བ།

浣洗手足，如挥动手足（于水中）。

ཀྱང་ལོགས་སུ། ཀྱང་པའི་འཛིས་སུ། 脚的附近。

ཀྱང་ཤར་བ། ཏྲ་མེད་ཀྱང་ཐང་དམག་མི། 步兵。

(同) ཀྱང་དམག

ཀྱང་བྱ། ཀྱང་པའི་ན་ཚ་ཞིག ཞུ་བ་ལྟ་བུ། 脚拖，一种脚病。

ཀྱང་གསུམ་བ། རྩ་སྐྱེས་དང་རྩུ་དང་འཛོག་སྤོ། 三足（藻）。1. 多聞天王（天神名）。2. 驪。3. 支架。

ཀྱན། ཁའི་ནང་གི་ཡ་ཀྱན་དཀར་ཞེས་སྤྱང་། ཁྱུང་ལྟ་བུ། 額。亦作 དཀར།

【增】有时用以代替 𧀘 字。〔达〕

ཀྱན་སྐྱ་གཏོག ཟླ་ཀྱན་གཏོས་ཀྱི་སྐྱ་འདྲེབས་པ།

彈舌（彈額），舌額两部发声。

ཀྱན་འདྲེབས། （注同上）

ཀྱས་བ། འདྲོད་པ་ཞེས་ཆགས་ཆེ་བ་བསྐྱས་ཆགས་པ་ལྟ་བུ། 太貪著五欲。亦作 བསྐྱས་ཆགས།

ཀྱས་ཆགས་ཆེ་བ། （注同上）大欲。

ཀྱི་ཐབས་སྤྱ་གནས་པ། རྣམ་པ་མ་ཐུངས་པར་

རབ་བྱང་གི་རྟགས་ཅན་དུ་གནས་པ། 贼住(佛),
未受具足戒,而作出家相,与僧共住。

ཀྱི་བ། ཀྱི་བཞིན་པ། 正偷窃。

ཀྱི་བྱེད། ཀྱི་མཉམ་ཀྱི་བར་བྱེད་པ། 盗贼,窃者。

ཀྱི་པོ། མཐུའམ་འཇམ་བུས་བདག་གིར་བྱེད་པ་

པོའམ་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་པོ། 强盗,贼(以
力强夺,或暗中窃为已有,或不与而取者)。

(同) ཀྱི་མ།

ཀྱི་ན་བུ། ཁྱི་བ་ལའང་། 1.盗者。2.鼠。

ཀྱི་ན་མ། མཐུའམ་འཇམ་བུས་བདག་གིར་བྱེད་པ་

པོའམ་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་པོ། 强盗,贼,(以
力强夺,或暗中窃为已有,或不与而取者)。

(同) ཀྱི་ན་པོ།

ཀྱི་བ། རྣམ་གྱི་ཀྱི་བ་བཤང་ལམ། 1.臀部。2.粪

道,肛門。

【增】俗語用 པོངས་ 或 འཔོངས་ [达]

ཀྱི་བ་ཀྱལ། འབས་ཀྱལ་རྩོད་ཚུགས། 凳子,坐具,坐位。

ཀྱི་བ་ཅོས། ཀྱི་བ་ཀྱི་ངོས་གཉིས་ཀྱི་ཨོང་ངོ། 臀

尖,臀两边的高出部位。

ཀྱི་ས་ཤིག་ རོར་ཀྱི་ས་མས་ཀྱི་ས་ཤིག་ 偷吧! 搶吧!

ཀྱི་བ། ཤ་རྣམས་པོར་གྱུར་པའམ་རིད་པ། 肉干枯,

消瘦。

ཀྱིང་སྐབས་བྱེད་པ། ཀྱིང་སྐབས་ཐ་མའི་ལོ།

腰細。

ཀྱིང་ནད་ཅན། རྩ་མཆན་དང་ལུན་མ། 腰病者,

行月經的女人。

ཀྱིང་པ། ལུས་ཀྱི་ཀྱིང་པ་རྒྱུ་པ་ཞེས་སྤྱང་། 身的

腰部,也作 ཀྱིང་པ།

【增】1.特指系腰带的部份,有时指腰肉。

2.又釋为གཞུའི་འཆང་བཟུང་། 弓的末端或缺
口,是縛設弓弦的地方。[达]

ཀྱིང་པའི་རྒྱན། རྒྱ་རྟགས་ལའང་། 1.腰的裝飾。

2.腰带。

ཀྱིང་ཕྱ་མ། ཕྱད་མེད་སྤྱི་མཚལ། 細腰(藻)。美女。

ཀྱིང་མེད། (注同上) 无腰。

ཀྱིང་ལེགས་མ། ལུའི་ཕྱ་མ་ལའང་། 1.美腰女。

2.天女。

ཀྱི་ཐུ། རྩེང་ཀའམ་ཁོན་པ་ཉ་བུ། 掘成的水,如

池或井。(同) ཀྱི་མ།

ཀྱི་བ། ས་ཀྱི་བཞིན་པ། 挖掘(如正掘地)。

【增】1.鋤。2.刻,雕。[达]

ཀྱི་བྱེད། ས་ཀྱི་བར་བྱེད་པ་དང་ཁྱི་བ་ལའང་།

1.掘挖(掘土)。2.老鼠。

【增】1.ཕག 猪。2.掘挖器具,鹤嘴鋤,鏟。

3.箭。4.掘穴者。[达]

ཀྱི་མ། ཀྱི་བྱེད་རྟག་ཅོའམ། 掘具,小鋤。

【增】鳥名。[达]

ཀྱི་མ། རྩེང་ཀའམ་ཁོན་པ་ཉ་བུ། 掘成的水,如

池或井。(同) ཀྱི་ཐུ།

ཀྱིང་པོ། ཀྱིང་ཕྱའམ་མཆོད་ཀྱིང་། 1.盃 盞。

2.灯盞。

ཀྱིང་བུ། (注同上)

ཀྱིང་འབྲས་ཆེན། ཟ་ཀྱིང་མ་ཆེན་པོ། 疥癬,

大癬疮。【增】一种大发疹的皮肤病,又指
发疹。[达]

ཀྱིན་པ། ཀྱའམ་རི་དྲགས་འཛིན་པའི་ཐབས་བྱ་ཀྱིན་

དང་ཀྱོན་ཟེར་ལའང་སྤང་། 1. 罗网。2. 捕野兽的工具。3. 鳥网。又作 ྱོན།

ཀྱོན་བྱ། (注同上)

ཀྱོས། ས་ཀྱོས་ཕིག་དང་པར་ཀྱོས་ཕིག 1. 掘吧！
2. 刻吧！

ཀྱོས་མཁན། ཀྱོ་བར་བྱེད་པ་པོ་ལའང་སྤང་། 1. 挖掘者。2. 刻者。

ཀྱང་། རི་དྲགས་ཀྱང་། 野馬，野兽之一。

【增】或作 ཀྱང་པ། 又作 ཀྱང་ཀྱང་། 单独，純一，孤单。〔达〕

ཀྱང་ཀྱང་། གཞན་དང་མ་འདྲིས་པའམ་གཅིག་པུ་ཁོ་ན། 1. 不与其他混杂，單純。2. 单独，独一。(同) ཀྱང་པ།

ཀྱང་ཁྱུག་ ཀྱང་པ་དང་ཁྱུག་པ་གཉིས། 单直与双折，伸直及折弯。

ཀྱང་ངེ་ཅེ་ངེ་བ། ཚམ་ཚམ་པ། 犹豫不决，躊躇。

ཀྱང་ཐང་། ཁམ་སེང་ས་ཐང་། 荒原，黄土平原。

ཀྱང་འདྲིབས། (未詳)

ཀྱང་བྱལ་བ། ཞལ་བ་ཞལ་ཞལ་བྱ་བའི་དོན། 涂抹。

ཀྱང་པ། གཞན་དང་མ་འདྲིས་པའམ་གཅིག་པུ་ཁོ་ན། 1. 不与其他混杂。2. 单独，独一。

【增】1. 散文，长行。2. ཀྱང་པ་= ཀྱང་པ། 展开，伸长。〔达〕 (同) ཀྱང་ཀྱང་།

ཀྱང་པོ། རྩ་ཀྱང་པོའམ་རི་དྲགས་ཀྱང་གི་སྐྱུ་རིས་ཅན། 1. 枣騾馬。2. 有野馬斑紋的野兽。

ཀྱང་མེ། གཅིག་པུ་དང་མཚན་མོ་ལའང་། 1. 单独。2. 夜間。

ཀྱང་སེར། སའི་མདོག་ལྟ་བུ་ལའང་། 1. 淡黃。2. 如土色。

ཀྱན། སྤྱད་ཐུང་དེ་དངུལ་ཀྱན་ཟངས་ཀྱན་ལྟ་བུ། 器皿，如銀壺，銅壺。【增】1. 有嘴茶壺。2. 大肚子，腹部。〔达〕

ཀྱན་བྱ། (注同上) 【增】= འགྱིས་ཞལ། 〔达〕

ཀྱལ་ཅན། སྐལ་བ། 游泳者(藻)。蛙。

ཀྱལ་ཆེན། ཉ་པའམ་ཉ་ལའང་། 大浮(藻)。
漁夫或魚。

ཀྱལ་སྤྱང་། ཀྱལ་བ་སྤྱང་བ། 空囊。

ཀྱལ་བ། I. རའི་པགས་པའི་ཀྱལ་བ་ལྟ་བུ། 浮囊，皮袋，如羊皮所制的皮囊。

II. ཅུ་ལ་ཀྱལ་ནས་བཞུལ་བ་ལྟ་བུ། 游泳，如浮水渡河。

ཀྱལ་ཅི། ཅུ་ལ་ཀྱལ་ནས་ཅིང་མོ་ཅི་བའམ། 在水中游泳为戏。

ཀྱེན། ཀྱེ་ཀྱེན། 緣，因緣，条件。

【增】不幸，灾难。〔达〕

ཀྱེན་གཅིག་ཉོགས། རང་སངས་ཀྱེན། 一緣智，証一緣(藻)。独覺(佛)。

ཀྱེན་བྱབ། སྐན་བྱབ་པའི་བཟོད་པ། 能忍耐。

ཀྱེན་སྒྲན། འཚོ་བྱེད་དམ་ནད་འཚོམས་སྒྲན། 1. 医治。2. 治病的药。

【增】用作測定病緣的藥物。〔达〕

ཀྱེན་ཅི། (注同上)

ཀྱེན་ལམ། (未詳)

ཀྱང་གདན། གདན་ནམ་སྒྲན་ཞིག་ 坐位或垫子。

ཀྱང་བ། ཀྱང་བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ཀྱང་པ་ཀྱང་བ། 伸舒，

如伸腿。【增】展开，扩张。〔达〕

རྒྱུང་མ། ཀླུང་པ་རྒྱུང་མ་གྱིས། 伸吧！伸腿吧！

སྒྲིག་སྒྲིག་མ། ས་རྒྱ་ཁྱུང་གྱིས། 隐蔽，地方偏僻。

སྒྲིག་མ་ལྔ། སྒྲིག་པ་ལ་མི་ཤེས་པ། 哑，哑吧。

སྒྲིག་མ་པ། (原注缺) 哑。【增】笨，迟钝。

〔达〕

སྒྲིག་གྱུར། མི་མངོན་པ། 隐事，不明显的事。

སྒྲིག་ཏུ། མངོན་སུས་ཏུ་མ་ཡིན་པ། 暗中，背后，非明显。

སྒྲིག་ན་མ། མངོན་སུས་ཏུ་མ་ཡིན་པ། 隐密，不显现。(同)སྒྲིག་ཏུ།

སྒྲིག་ནོར། དཀུས་པ་འདི་རྒྱུ་ལའང་། 偷来的财物。【增】=རྒྱུ་རྒྱུ་མ། 〔达〕

སྒྲིག་འཕྱང་། དཔལ་གྱི་མིང་ལའང་། 垂胡(藻)。牛。

སྒྲིག་མ། མགོ་རྩེ་རྒྱེད་སྒྲིག་མ། 头部所依的喉部。【增】俗語 མགོ་འཛོལ། 1.食道，食管。

2.气管。3.喉嚨。〔达〕(同)སྒྲིག་ཤལ།

སྒྲིག་མའི་ལྗང་གོར། སྒྲིག་མའི་ལྗང་གོར་གྱིས། 1.一个星名，柳宿(柳宿有六星，形如蛇头状)。

2.紫顏料名。【增】= ཀྱུ་ 或 ཀྱེ། 1.禍星，灾星，厄运。2.丰財菩薩。〔达〕

སྒྲིག་ཤལ། མགོ་རྩེ་རྒྱེད་སྒྲིག་མ། 头部所依的喉部。【增】牛胡，牛等喉下的垂肉。〔达〕

(同)སྒྲིག་མ།

སྒྲིག་ཤལ་ཅན། དཔལ་གྱི་མིང་ལའང་། 有胡者(藻)。黄牛。

སྒྲིག་ཅིག་སྒྲིག་ཅིག་གི་མིང་ཏུ་སྒྲིང་། 似即སྒྲིག་ཅིག་刹那。【增】頃刻。〔达〕

སྒྲིག་ཅིག་གཉིས། སྒྲིག་ཅིག་ཅིག་པའི་ཡུལ་གྱི་མིང་།

དང་དེ་ལས་ཕྱིར་བའི་སྒྲིག་པོ་རྩེ་བ་དཔལ་བཅུག་ས་།

དང་ཅིག་པོ་རྩེ་བ་ཡུལ་གྱི་མིང་། 噶觉(音

譯)二人，噶与觉是地名，那里出了两位大譯师，一名噶譯师吉祥积，一名觉譯师龙幢。

【增】或作 ཀྱུ་ཅིག་ 系两大文法家。〔达〕

སྒྲིག་པ། སྒྲིག་པོ་མ་ཡིན་པ་རྩེ་རྩེ་བ་ཞེས་དག་སྒྲིག་

ལས་གསུངས། 濃，語灯論說：味不淡，名

味濃。【增】濃厚，濃密。〔达〕

སྒྲིག་རགས། ལུས་འཛིང་ཕྱེད་དེ་དེང་སང་སྒྲིག་རགས་།

ཁྱུང་ཟེར། 腰带，今作 སྒྲིག་རགས།

【增】=ལུགས་པུ། 又作 སྒྲིག་རགས། 〔达〕

སྒྲིག་རགས་ཤོགས་ཅན། སྒྲིག་རགས་རྒྱན་ཅན་ཞིག་

宝带，腰带有裝飾者。

སྒྲིག་རགས་ལྷལ། ལུས་ཀྱི་རྒྱེད་པའི་མིང་། 系腰帶

处，身之腰部。

སྒྲིག་སྒྲིག་ཅིག་དང་རྒྱ་སྒྲིག་ཅིག་པའི་མིང་།

སྒྲིག་པོ་རྩེ་བ་ཡུལ་གྱི་མིང་པ་།

ཉི་ལུ། 1.一个星名，柳宿(柳宿有六星，形如

蛇头状)。

2.紫顏料名。【增】= ཀྱུ་ 或 ཀྱེ། 1.禍星，灾星，厄运。2.丰財菩薩。〔达〕

སྒྲིག་པས་སྒྲིག་པ། ཏུ་བ་མཇུག་རིང་། 柳宿生(藻)。长尾星，彗星。

སྒྲིང་། (原注缺) 滿，补足，充滿，圓滿。

སྒྲིང་གི་རྩེ་རྩེ། ལུས་ལྷེད་ཀྱི་སྒྲིང་གི་རྩེ་རྩེ་བ་ལྷ་

པུ། 語音，如妇女之語音細微。

སྒྲིང་འགགས་པ། མགྱིན་པ་ནས་སྒྲིང་པ་ལྷ་པུ།

嗓子哑，喉内不能发声。【增】或作 ཀྱང་

འཛོལ་པོ། [达] (同) ཀྱང་འཛོལ་བ།

ཀྱང་ཅིག་གྲག་ཅིག་ 一音，同一声音。

【增】刹那，瞬息，暂时。[达]

ཀྱང་ཅིག་ཆ་ཅན། རྒྱུ་ཀྱི་མིང་། 有利那分
(藻)。时间。

ཀྱང་ཅིག་འདོད་ལྡན། རྒྱུ་རྩོད། 具刹那欲
(藻)。醵。

ཀྱང་ཅིག་བ། རྒྱུ་གི་མིང་། 刹那顷(藻)。閃

电。【增】或作 ཀྱང་ཅིག་མ། 立时的，暂时的，瞬間的。[达]

(同) ཀྱང་ཅིག་གསལ། ཀྱང་ཅིག་འོད།

ཀྱང་ཅིག་མ་གཅིག་ རྒྱུ་མཐའི་ཀྱང་ཅིག་མ་གཅིག་
གསལ་བྱ་རྒྱུ་ཀྱང་ཅིག་མ་གཅིག་ 一刹那顷
(佛)，最短时，一刹那或事情完毕的一刹那。

ཀྱང་ཅིག་འོད། རྒྱུ་གི་མིང་། 刹那光(藻)。

閃电。(同) ཀྱང་ཅིག་བ།

ཀྱང་ཅིག་གསལ། 刹那明(藻)。(注同上)

ཀྱང་ཆ། གཏམ། 語言，話。

【增】新聞，报告，論題。[达]

ཀྱང་ཆེན། བོད་བྱ་དང་འབྲུག་གྲུ་མའང་། 大声
(藻)。1. 駟。2. 雷。

ཀྱང་གཉེར། ཀྱང་གསང་མཐོན་པོ། 声音高。

(同) ཀྱང་གཞིངས།

ཀྱང་གཉིས་བ། རི་ཚོ་དང་ལོ་ཙུ་བ་མའང་།

二語者(藻)。1. 鸚鵡。2. 譯師。

ཀྱང་གཉིས་དབང་བྱུག་ ལོ་ཙུ་བ་རྩེ་འཛིག་རྩེན་

མིག་ 二語自在(藻)。譯師。

ཀྱང་གཉིས་སྒྲ་བ། (注同上) 宣二种語(藻)。

譯師。

ཀྱང་མཉམ་བ། གཏམ་ཕར་མཉམ་བ།

听旁人的話。

ཀྱང་སྒྱུན་བ། བྱ་ག་ལ་བེད་ག་ལའང་། 1. 妙

音，声音和美。2. 迦陵頻伽鳥。

【增】杜鵑。[达]

ཀྱང་སྒྱུན་བ། (注同上) 妙音鳥。

ཀྱང་གཏོང་། འབོད་པའི་སྒྲ་གཏོང་།

发声，呼唤，通知。

ཀྱང་རྩེད་བ། བད་གཏོང་བ་ཉུ་བ། 告語，如

通知。【增】= ཀྱང་བྱུག་བ། 招呼人。[达]

ཀྱང་འཕམས་བ། ཀྱང་དམའ་རྒྱ་མོང་བ།

語声漸低。

ཀྱང་རྒྱ། བོད་ཀྱང་རྒྱ་ཉུ་བ། 語言中，如“藏
語中”。

ཀྱང་རོ། ཟེར་རོ། 說了。(同) ཀྱང་བ།

ཀྱང་རོད། ཀྱང་ཀྱི་ཆ་བ། 語言的代替者(如汉

語“人”藏語為 མི 譯者注)。

【增】1. 在別种語言中意义相等的詞。2. 原文，原本，原話。[达]

ཀྱང་གདངས། ཀྱང་གསང་མཐོན་པའི་གདངས་ཉུ་བ།

語声，語言的腔調，如“語高声”。

ཀྱང་གདངས་བཅག་བ། མཐོན་པ་ནས་སྒྲ་མེད་

པར་བྱས་པའང་། 語音嘶哑，喉内无声。

(同) ཀྱང་ལོན་བ།

ཀྱང་བ། ཟེར་རོ། 說了。【增】1. = ཞེས་བྱ་བས།

称为，名叫。2. 告訴。3. 通譯者。4. 語言教

师，教师。〔达〕（同）སྐད་དོ།

སྐད་དབྱགས། སྐམ་གྱི་མིང་། 刹那息（藻）。
水獺。

སྐད་སྒྱུར་བ། བད་གཏོང་བ་ཉུ་བ། 告，轉
告，通知。

སྐད་དམར་བ། རྒྱ་ཆུང་ཆུང་སྒྱུ་བ། 音低，低
声說話。

སྐད་འཛིན་བ། མགྱིན་པ་ནས་རྒྱ་མེད་པ་ཉུ་བ།
声哑，喉內不能发声。（同）སྐད་འགགས་པ།

སྐད་གཟེངས། སྐད་གསང་མཐོ་པོ། 声音高。

（同）སྐད་གཏོང།

སྐད་མོད་བ། མགྱིན་པ་ནས་རྒྱ་མེད་པར་བྱས་
པའང་། 失声，喉內无声。

（同）སྐད་གདངས་བཅག་པ།

སྐད་གསར་བཅད་པ། （原注缺）新訂正語。

སྐད་གསང་མཐོ། རྒྱ་ཆེན་པོ། 声音高，大声。

སྐན། ཡོད་ཅེ་སྐད་དང་ཡིན་ཅེ་སྐན་ཉུ་བ། 非，
不，定非（賭咒詞），如說：“沒有，不是”。

སྐབས་སྟེབས། རྒྱ་མཚན་སྐབས་ཀྱིས་ཐོབ་པ།
适应当时，按照当时的情况。

སྐབས་ཐོབ། （注同上）

སྐབས་བྱེ་བ། གནས་སྐབས་འབྱེད་པ་པོས་དབྱེ་
བར་བྱ་བ་དང་བྱེ་མིན་པ། 已开許，已允許。

སྐབས་དབྱེ། （原注同上）允許，开許。

སྐབས་མེད། ཁོས་དུས་མཚམས་མེད་པ་ཉུ་བ།
无时机，如无空閒。

སྐབས་འཛོལ། ཚད་བཟླ་བའམ་དུས་མཚམས་

འཛོལ་བ་ཉུ་བ། 1. 試探。2. 寻找时机。

སྐབས་ཤིག་ན། དུས་གནས་སྐབས་ཤིག་ན།
一时，有一时节。

སྐབས་གསུམ། ཚེ་སྐྱེ་ད་ཉེ་སྐབས་གསུམ།
三时（前世，后世，現在）。

སྐབས་གསུམ་འཛིགས་བྱེད། རྒྱ་གཅན་མིང་།
三时佈（藻）。罗睺（神名）。

སྐབས་གསུམ་བདག ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན།
三时主（藻）。帝釋天王（天神名）。

（同）སྐབས་གསུམ་དབང་།

སྐབས་གསུམ་གནས། ལྷ་གནས་སམ་སྤྱང་གི་
འཛིག་ཉེན། 三时处（藻）。天神住处，天
堂，上方世界。

སྐབས་གསུམ་པ། ལྷ་ལྷི་མིང་། 三位，三时
（藻）。天神。【增】1. 知道自己和他人
前生来生的神。2. 天上的音乐师。〔达〕

སྐབས་གསུམ་དབང་། ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན།
三时自在（藻）。帝釋天王（天神名）。

（同）སྐབས་གསུམ་བདག

སྐབས་གསུམ་མཚན་ཆ། བརྒྱ་སྟེན་རྩི་རི།
三时兵器（藻）。帝釋天王的金剛杵。

སྐབས་གསུམ་བཟ། བདུད་ཅི། 三时食（藻）。
甘露。

སྐམ་ཁྲོག་གི། རབ་ཏུ་བསྐམས་པའི་དོན། 枯透，
干硬，极干。（同）སྐམ་ཐག་ཆད་པ།

སྐམ་འཁོལ་བྱེད། ན་བའི་བྱེ་བྱག �干枯病。
（同）སྐམ་ཐུག་ཆེ་བ།

སྐམ་ཐག་ཆད་པ། རབ་ཏུ་བསྐམས་པའི་དོན།
干涸，枯竭，极干。（同）སྐམ་ཁྲོག་གི།

ཀླམ་པ། མེ་འཛིན་ཕྱེད་ཀླམ་པའམ་ཚད་གཟུང་འཛིན་

ཕྱེད་པའང་། 1. 夹火的钳子。2. 拔刺的镊子。

【增】西藏一部落的名字。〔达〕 1. 干，枯槁。2. 陆地。〔法〕

ཀླམ་པོ། ཤིང་ཀླམ་པོ་ལྟ་བུ། 干，如干柴。

ཀླམ་ཚག། ཅ་གེ་ཅོ་གེ་ཀླམ་པོ། 干片，干块，

零碎干物。(同) ཀླམ་ཟོག

ཀླམ་བྱུག་ཆེ་བ། ན་བའི་བྱེ་བྲག་ 干痛。

(同) ཀླམ་འཁོལ་བྱེད།

ཀླམ་ཟོག། ཅ་གེ་ཅོ་གེ་ཀླམ་པོ། 干柴，零碎干

物。(同) ཀླམ་ཚག

ཀླམ་ཡིབ། ན་ཀླམ་པོ། 干肉，肉苏干。

(同) ཀླམ་ཤ།

ཀླམ་རེ་ཀླན། ཀླམ་ཞེ་ཡིན་ནམ་ཟེར། 一定不
干，如說：岂是干的。

ཀླམ་རེ་རན། དུས་ཀླམ་ལ་རན་པ། 該干了，应
該是干的时候了。

ཀླམ་ཤ། ན་ཀླམ་པོ། 干肉，肉苏干。

(同) ཀླམ་ཡིབ།

ཀླམ་མ་ཚ་གཟུང་། དགོན་དུང་ཚད་པའི་ལྷུ་ལ་
ཉི་བུ། 干热地，曠野炎熱的处所，如沙漠。

ཀླམ་གསེང་། བསྐྱམས་ཟིན་པའི་དངོས་པོ།

已干透的物件。

ཀླར་བསྐྱེད། ཀླར་མ་མཐན་པའང་། 計算星宿者。

ཀླར་ཁྱང་། ཁང་པའི་ཀླར་ཁྱང་ངམ་མཐོངས་ཁྱང་
པའང་དཀར་ཁྱང་ཞེས་སྟེང་། 1. 房屋的窗子。

2. 天窗。亦作 ཅཀར་ཁྱང་།

【增】墙上透光的窗孔，牖。〔达〕

ཀླར་བྱུལ། བྱུལ་ཀླར་མ་པའང་། 胜星，王星，
鬼宿（二十八宿之一）。

ཀླར་ཁུ། ཀླར་མའི་ཁུ། 星宿之水。

【增】1. 据西藏天文家說，每逢十月間，山鼠
星出現时，水变为洁淨卫生，藏人此时沐浴
身体。2. 常指露水。〔达〕

ཀླར་མདའ། ཀླར་མ་རྒྱ་བའམ་གཟགས་པ།

1. 流星。2. 隕石。

ཀླར་དབྱེད་པ། ཅིས་པ། 占星家，历数家，

(同) ཀླར་མ་མཐན།

ཀླར་མ། ན་མ་མཐའི་ཀླར་མ་དང་ཁུ་ཚོད་ཀྱི་ཀླར་མ་

དང་དབྱེ་བྱི་ཀླར་མ་ལྟ་བུ། 1. 天空之星。

2. 分，如時間之分或銀錢之五分。

【增】恒星，星宿。〔达〕

ཀླར་མ་མཐན། ཅིས་པ། 占星家，历算者。

(同) ཀླར་དབྱེད་པ།

ཀླར་མ་ཕོད། དུ་བ་མཁུག་རིང་། 星发

(藻)。彗星。

ཀླར་མ་འཆོ་བ། ལྷ་བ། 星害，害星(藻)。

月亮。

【增】凶星为害。〔达〕(达无 བ་ 字)

ཀླར་མའི་བྱུལ་པོ། 星王(藻)。(注同上)

ཀླར་མིག་བུ། མཐའ་ཤིང་མིང་། 星眼子(藻)。

大鵬鳥。【增】鷲鳥。〔达〕

ཀླར་ཅིས། 占星学。【增】=ཀླར་དབྱེད། 〔达〕

ཀླར་འཛིན་གནང་བ། ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་ཀླར་
འཛིན། 出門行路擇取吉星。

ཀླར་འོད། འབྲུ་མེ་ཁྱིའི་པའང་། 1. 星光。2. 螢

ལྷོ་རོ། ནང་པོ་ཆེའམ་སྤྱན་བདག་ཆེན་པོ། 1. 主人。2. 大施主。【增】长官。【本】

ལྷོ་བཅར། ལྷོ་རི་ཏེ་བར་རམ་གཞོགས་སུ་གནས་པ་པོ། 1. 身的附近。2. 住附近者。【增】贵人的侍从者，一般指达赖喇嘛的随从僧官。

【达】(同) ལྷོ་གཞོགས།

ལྷོ་ཆས། ཡོ་བྱང། 傢具，用具(敬)。

【增】贵人的物件，动产。【达】

ལྷོ་ཆིངས། ལྷོ་བ་བཅིངས་པའི་ཆིངས་ལའང། 系腰的带子。

ལྷོ་ཆོས། ལྷོ་ཆོས་གོས་ལའང། 法衣(敬)。

ལྷོ་མཆིད། ལྷོ་གཉིན་ཏེ་དུ། 兄弟(敬)，兄弟亲属。【增】兄弟姊妹。【达】

ལྷོ་ཉི། ལྷོ་རི་ཏེ་དུ་སྤྱོད། 兄弟亲属(敬)。

ལྷོ་མཉེ་བ། ལག་བས་མཉེད་རིག་བྱ་བ། 按摩，用手揉触。

ལྷོ་མཉེལ་མེད་དམ། དལ་དུ་བ་མེད་དམ། 不疲倦吗？(敬)

ལྷོ་སྒྲི། ལྷོ་བཞི། 靠背(敬)。

ལྷོ་བརྟན། ལྷོ་བརྟན་འདྲ་ལྷོ་ཉི་བྱ། 身象，如绘象等。【增】1. 影，象，肖像。2. = ལྷོ་ག། 尊贵者的健康状态或身体。【达】

(同) ལྷོ་དབྱིབས།

ལྷོ་རིན། ལྷོ་གསུང་ཐུགས་གསུམ་ལ་རིན་གསུམ་ཟེར། 身语意三种所依(经象塔)(佛)。【增】佛象或圣象，此为身语意三种所依的省写。【达】

ལྷོ་ཞིམ་པ། གཞུགས་པོ་ན་པ། 体弱，体衰。

ལྷོ་བཞེད་པ། བཞེད་ར་བཤད་པ། 赞颂，称赞。

ལྷོ་ཐང་། རི་མ་འི་ཐང་ག་ལའང། 绘象(敬)。

【增】画在纸或布上的图或神的肖像。【达】

ལྷོ་ཤོག་དུ། ལྷོ་རིང་ལ། 在位时，当其在位时。【增】= ལྷོ་རིང་། 生存之时，一代。

【达】(达无‘དུ’字)

ལྷོ་ཤིན། བ་མའི་ལྷོ་ཤིན་གཞོ་ཉི་བྱ། 恩，如报父母恩。

ལྷོ་བྱང་དུ། ལྷོ་འཁྱིམ་སུ་བཅར་བ། 尊前，在身跟前。(同) ལྷོ་མཐུན་དུ། ལྷོ་ཞབས་སུ་བཅར་བ།

ལྷོ་གཏུང་། རིང་བསྐལ་གྱི་མཆོད་རྟེན་ལའང།

1. 遗体。2. 舍利塔。【增】遗骨，遗骸，舍利罗。又指血统，后裔。【达】

ལྷོ་གཏུང་ལྷུགས་འབྱལ། རི་མ་ལ་བསྐལ་བ། 焚化，火烧尸体。

ལྷོ་མཐུན་དུ། ལྷོ་འཁྱིམ་སུ་བཅར་བ། 身前，到身前。(同) ལྷོ་བྱང་དུ། ལྷོ་ཞབས་སུ་བཅར་བ།

ལྷོ་འདྲ། རིན་པོ་ལྷོ་བརྟན་ལའང། 1. 肖像。

2. 塑象。【增】佛或圣者的偶像。【达】

(同) ལྷོ་གཞུགས།

ལྷོ་ཞིམ་པ། ལྷོ་ཞིམ་ཞིམ་གཡོ་བའི་མིང་། 身体战动。

【增】不舒适，有病的，不健康。【达】

ལྷོ་ན་འབྲེམ་པ། དབྱང་པོ་མཐོ་བ། 高寿(敬)。

ལྷོ་བག བག་མའམ་མའམ་མ། 妻，或媳，新妇夫人(敬)。

ལྷོ་ཤེམ། ལྷོ་གས་ན་བཟའ་ཉི་བྱ། 披氍(敬)，如半月形之衣，斗篷。

ལྷོ་ཤེར། 大氍(敬)。

སྐྱེ་དབྱིབས། སྐྱེ་བརྟན་པར་སྐྱེ་ལྟ་བུ། 影，象

(敬)，如繪象等。(同) སྐྱེ་བརྟན།

སྐྱེ་འབག། གཞུགས་བརྟན། 影，象(敬)。

སྐྱེ་འབུམ། རྗེ་སྐྱེ་འབུམ་ཞེས་བཤད། 1. 亿身，
十万身。2. 青海塔尔寺名。【增】通常讀如
“衰崩”为宗喀巴大師誕生地，村庄及附近
的大庙皆得名于附近的白楊树，据說：此树
的叶子上現出十万佛象。【达】

སྐྱེ་ཚབ། ལཔ་སྐྱིན། 代表，替代者。

སྐྱེ་ཞང་། ལ་མའི་སྐུ་ཞང་པོ། 舅父(敬)。

སྐྱེ་ཞབས། གཞུང་ཞབས། 先生，閣下，足下。

སྐྱེ་ཞབས་སྐྱེ་བཅར་བ། སྐྱེ་འཁྱིམ་སྐྱེ་བཅར་བ།
往謁，到身前。

(同) སྐྱེ་བྱང་དུ། སྐྱེ་མདུན་དུ།

སྐྱེ་ལྷུང་པ་མེད་པ། ཁྱོག་ཡངས་ཅི་བ།
身不衰弱(敬)，身軀魁梧。

སྐྱེ་གཞོགས། སྐྱེ་ཉི་ཤང་རམ་གཞོགས་སྐྱེ་གནས་
པ་པོ། 1. 身的附近。2. 住附近者。

(同) སྐྱེ་བཅར།

སྐྱེ་བཞི། ངོ་པོ་ཉིད་སྐྱེ་ཡི་ཤེས་ཚས་སྐྱེ་ཡོངས་སྐྱེ་
སྐྱུལ་སྐྱེ་དང་བཞི་ལོ། 四身(佛)：自性身，
智法身，受用身，变化身。

སྐྱེ་གཟན། གཟན། 袈裟(敬)。

【增】喇嘛所穿的寬袍。【达】

སྐྱེ་གཟུགས། རྗེ་བཟོ་སྐྱེ་བརྟན་པར་དང་། 1. 身体
(敬)。2. 肖象。3. 塑象。(同) སྐྱེ་འདྲ།

སྐྱེ་ཟླ། ཟླ་པོ་ལས་མཐོང་གཟུགས། 夫妻，爱人

(敬)。

སྐྱེ་ཡི་རིང་ལ། སྐྱེ་དུས་ལ། 在位时，当其在
職时。【增】生存的期間(指自己或他人)。

【达】(达作 སྐྱེ་རིང་)

སྐྱེ་ཡོན། ཡོན་ཏན། 功德，道德(敬)。

སྐྱེ་རགས། སྐྱེ་རགས་ཀྱི་མིང་དུ་སྐྱེད། 似即 སྐྱེ་
རགས། 腰帶。【增】=སྐྱེ་རགས། 【达】

སྐྱེ་རིམ། སྐྱེ་རིམ་ཕྱོད་ལ་ཞབས་བརྟན། 修福
(敬)，請人誦經等事。【增】1. རིམ་འཕྱོ་
的敬詞。2. 敬礼，尊敬。3. 寺庙中的祭仪。

【达】敬事，事奉，供事。【法】

སྐྱེ་རུམ། རུམ་པ། 种族 姓氏(敬)。

སྐྱེ་སྤྱང་། རྒྱལ་པོ་འི་སྐྱེ་སྤྱང་དམག་མི། 保护国王
的兵士。【增】或作 སྐྱེ་བསྐྱེད་པ་པོ། 侍者，
卫队，亲兵。【达】(达作 སྐྱེ་བསྐྱེད་པ་)

སྐྱེ་གསུམ་པ། མངས་རྒྱུ། 三身者(藻)。佛。
【增】佛的三身：法身、受用身(报身)、
化身。【达】(达无པ字)

སྐྱེ་བསོད། བསོད་ནམས། 幸福，福德(敬)。

སྐྱེ་སྟོག་ བགས་པའི་ན་བཟའ། 皮衣，皮袄(敬)。

སྐྱེ་ག་པ། ཕྱི་མོ་ཕྱི་མོ་མཁན་ནམ་མེད་པ་ལྟར་དང་།

1. 戏耍者。2. 坏人。【增】賭博。【本】

སྐྱེ་ག་པ་པོ། (注同上)

【增】賭博者，賭徒。【达】

སྐྱེ་གས་བཅུགས་པ། རྒྱལ་པོ་མཁན་བཅུགས་པ།

1. 賭。2. 下賭注。

སྐྱེད་། སྐྱེ་བར་བྱའམ་གསང་བར་བྱ། 1. 隱匿，

藏避。2.秘密。【增】1.隐匿于秘密处，隐藏于地下，埋藏。2.系牢，捆绑，捆绑各方面，如火葬前的绑束尸体。〔达〕

ཀྱང་ཀྱང་། (注同上)

ཀྱང་བར་བྱེད་པ། སྤེལ་མཁན། 隐藏者。

ཀྱང་ས་འབྲང་། ཡིབ་སའམ་གསང་ས་ཏྲ་བ།

隐藏处，匿处。(同) ཀྱང་ས་ས།

ཀྱང་ས་ཤིག་ས་འོག་དུ་སྤེལ་ཤིག་藏起来！埋藏于地下吧！

ཀྱང་ས་ས། ཡིབ་སའམ་གསང་ས་ཏྲ་བ། 隐藏处，藏匿处。(同) ཀྱང་ས་འབྲང་།

ཀྱང་ཀྱང་བ། བྱག་བྱག་བཞིན་བ། 涂抹，正在涂拭。

ཀྱང་བ། བལ་ཀྱང་ཏྲ་བ། 絨，如毛絨。

【增】涂，搽，涂污。〔达〕

ཀྱང་བ་རྩྱུང་བ། བལ་ཁྲོད་བ་ཏྲ་བ། 倒絨，如将毛絨放松。

ཀྱང་བའི་དོག་པོ། སྤྱན་དོག་ཟེར་སྤྱན་བསྐྱོམས་མིན་ནམ། 絨捆，絨束。

ཀྱང་བ་མེལ་བ། ཀྱང་བ་འཁལ་བ། 捻絨，搓絨，紡絨。

ཀྱང་པོ། I. ཁྱོ་གའི་སྤྱན་པོ་ལ་མནའ་མས་ཀྱང་པོ་དང་མོ་ལ་ཀྱང་མོ་ཟེར་བ་དང་མནའ་མའི་སྤྱན་པོ་ལ་ཁྱོ་གས་ཀྱང་པོ་ཟེར། 夫或妻的弟兄（夫之姊妹妻呼 ཀྱང་མོ་）。

【增】=ཅུང་མའི་སྤྱན་མ། 1.妻的兄弟。

2.岳父。3.錫金話，指丈夫的弟弟。〔达〕

II. སྤྱན་བྱག་བ་པོ་ལའང་། 涂者，如涂油者。

(同) ཀྱང་བྱེད།

ཀྱང་བྱེད། སྤྱན་བྱག་བ་པོ་ལའང་། 1.涂拭。

2.涂油者。(同) ཀྱང་པོ།

ཀྱང་འབྲ། དར་སྤྱིན་ཟེར། 絲虫（藻）。蚕。

ཀྱང་མོ། ཁྱོ་གའི་སྤྱན་པོ་ལ་མནའ་མས་ཀྱང་པོ་དང་མོ་ལ་ཀྱང་མོ་ཟེར་བ་དང་མནའ་མའི་སྤྱན་པོ་ལ་ཁྱོ་གས་ཀྱང་པོ་ཟེར། 妻呼夫的姊妹（妻呼夫的兄弟或夫呼妻的兄弟为 ཀྱང་པོ་）。

ཀྱན་པོ། གཞོང་བའམ་ཀོང་བྱ་ལའང་ཞེས་སྤྲང་།

1.筐，籃。2.似亦是གཞོང་བ། 盘，桶。ཀོང་བ། 盞。

ཀྱན་བྱ། (注同上) 【增】柳条籃子。

〔达〕 1.=གཞོང་བ། 木桶。2.=ཀོང་བྱ་或 ཀོང་བྱ། 灯盞。〔法〕 (同) ཀྱན་པོ།

ཀྱམ་ཀྱམ་བ། ཀྱང་ལག་ཀྱམ་བཞིན་བ་ཏྲ་བ། 屈曲，如手足弯曲。

ཀྱམ་བ། (注同上)

【增】紧縮，減省，減弱，收縮。〔达〕

等于 ཀྱམ་ 或 འཁྱམ། 縮細。〔法〕

ཀྱམས་ཤིག་ཀྱང་པ་ཀྱམས་ཤིག་ཏྲ་བ། 蹠曲（命令詞），如說：蹠腿。

ཀྱར། ཀྱུ་ལ། 身上（ཀྱུ的第七轉聲）。

ཀྱར་མཁན། ཡི་གེ་ཀྱར་བ་པོ། 寄信人。

(同) ཀྱར་བ་པོ།

ཀྱར་ཅིག་འཁྱར་དུ་ཅུག་གས་ཡི་གེ་ཀྱར་ཅིག་ཏྲ་བ།

1. 令担负。2. 令寄信。(命令詞)

སྒྲུབ་འདིབས། ཡོད་པ་ལ་མེད་པ་ཉུ་བ། 損
減，如以有為无。

【增】藐視，輕視。〔達〕(達作 སྒྲུབ་པ་
འདིབས་པ་) 誹謗。〔本〕

སྒྲུབ་པ། འཕྲིན་སྒྲུབ་བཞིན་པ། 寄，正寄书信。

【增】1. 誹謗，假見証，褒瀆，辱罵，嘲弄。
2. 贈礼，給与，傳遞。〔達〕

སྒྲུབ་པ་པོ། ཡིག་སྒྲུབ་པ་པོ། 寄者，寄信
人。(同) སྒྲུབ་མཁའ།

སྒྲུབ་མ་ཁ་སྒྲུབ། སྒྲུབ་མ་ཁ་ཉུ་ཉུ་བ། 箱籠，
箱篋。

སྒྲུབ་མཁའ། བྱ་བ་ལ་སྒྲུབ་པ་པོ། 策动者，策动
他人作事者。【增】監視者，監察人。〔達〕
(同) སྒྲུབ་པ་པོ།

སྒྲུབ་བ། ལས་ཀ་ལ་སྒྲུབ་བཞིན་པ། 策动，发动，
鼓动，如策动他人做事。【增】1. 激发，
策励。2. 訓誡，諫誨，警覺。〔達〕

སྒྲུབ་པ་པོ། བྱ་བ་ལ་སྒྲུབ་པ་པོ། 策动者，发动
他人作事者。(同) སྒྲུབ་མཁའ།

སྒྲུབ་བྱེད། ཆངས་གིང་ངས་ཉུ་ལྷག་ལའང་། 1. 桑
树。2. 馬鞭。【增】即梵文 ཀཏ་ཏ་ཏ་རི།
1. 野悬鈎子，野木莓，野山莓。2. 止热的药。
3. 多刺的棍。〔達〕

སྒྲུབ། སྒྲུབ་ཡིས། 以身(亲身作，སྒྲུབ་ཀྱི་མཚན་པོ་)。

སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ། ལྷུ་ལྷུ་བཞིན་པ་ཉུ་བ། 涂擦，
如正在涂油。(同) སྒྲུབ་པ།

སྒྲུབ་པ། ལྷུ་ལྷུ་བཞིན་པ་ཉུ་བ། 涂拭，如正

在涂油。(同) སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ།

སྒྲུབ་ཤིག ལྷུ་ལྷུ་བཞིན་པ་ཉུ་བ། 涂吧！如說：
涂油吧！

སྒྲི། མགོ་རི་རྩེན་ནས་མགོ་རི་ཡུ་བ། 頸項，咽喉。

(同) སྒྲི་མཇེང་།

སྒྲི་ཆས། ལྷུ་ལ་ལྷུ་ནས་མགོ་རི་ཡུ་བ། 項具，頸
項裝飾品。(同) སྒྲི་ཡི་ལྷུ་བ།

སྒྲི་མཇེང་། མགོ་རི་རྩེན་ནས་མགོ་རི་ཡུ་བ།

頸項，脖子。(同) སྒྲི།

སྒྲི་རྩྱང་རྩྱང་། མགོ་ཁྱང་ཁྱང་རིང་ཏུ་གཏོང་བ།
伸脖子。

སྒྲི་ལྷེང་། སྒྲི་ལྷེང་ལྷེང་བ། 光脖子，无頸飾。

【增】喉洞，喉头下窩。〔達〕

སྒྲི་བཟུངས། སྒྲི་ཁྱང་ཁྱང་མ་བྱེད། 縮頸。

སྒྲི་ཚང་། སྒྲི་ཚང་རིང་པོ་ལས་སྒྲི་པོ་རི་མིང་ཏུ་
ཟུང་། 似即 སྒྲི་ཚང་། 消瘦，干枯。

སྒྲི་ཚ། [双] ཡུངས་ཀར་ཉུ་བུ་རི་ལྷུ་ཞིག
芥菜，芥子。

【增】或作 སྒྲི་ཚ། 黑芥子，〔達〕

སྒྲི་ཡི་ལྷུ་བ། ལྷུ་ལ་ལྷུ་ནས་མགོ་རི་ཡུ་བ།

頸飾，項圈，項鏈。(同) སྒྲི་ཆས།

སྒྲི་རགས། སྒྲི་རགས་ཀྱི་མིང་ཏུ་ཟུང་། 似即 སྒྲི་
རགས། 腰帶。【增】=སྒྲི་རགས། སྒྲི་རགས་
ཐུང་བ། 飾帶。〔達〕

སྒྲིག ཕྱིས་འབྲས་ངན་དོགས་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒྲིག་ཟེར་
ཀྱི་གྲུང་ཟེར། 关煞，灾，凶，如算命看有无
恶运。亦作 ཀྱིག 【增】柳宿(星座名)，旧說

若人生在柳宿，尅父尅母或自己夭折。〔达〕
སྒྲིགས་ཚེས། ཐུ་སྒྲིགས་ཚེས། 胭脂。

མྱེད་འཆིང་། མྱེད་མ་ལ་ལྟང་། 系腰，即
 མྱེད་མ། 腰带。

མེད་པ། མེད་པའི་རྩ་ཏུ་སྒྲུང་། 即 མེད་པ། 腰。

མྱེད་མེད། མྱེད་དེད་ལྷོ་མེད། 无腰。参看
མྱེད་མེད་ 条。

མྱེད་པ། རྩོམ་ཆུང་སྟེན་པ། 瘦弱，干瘦。

干瘦，如病人身体枯瘦。

སྒྲིལ་པ་པོ། སྒྲིལ་པོར་བྱེད་པ་པོ། 能使物体干燥者。

སྒྲིམ་བྱེད། 3. མ་དང་ལྷ་འི་དཔལ་དཔོན་དང་གཤོང་
 ལྷ་དང་མེ་ལྷ་དང་ལི་ལྷ་མ་ལའང་། 能千
 (藻) 1. 太阳。2. 一位天将。3. 六面童子。
 4. 火神。5. 餓鬼。【增】旱魃。〔达〕

𦵏^一 | 𦵏^二 | 于脖頸上 (𦵏^一 的第七轉聲)。

頸。𦵏^レヤ^ル。𦵏^ニヤ^{リテ}。^二用^一脖子。

སྒྲིགས། བྱུང་པའམ་མི་གེ་སྒྲིགས་ཀྱི་བྱ། 壳，
如外皮或信封。【增】坚硬的包盖物，皮，
壳，树皮，贝壳。〔达〕

剝其外皮。

སྐྱོང་བ། ཐུགས་དམ་སྐྱོང་བཞིན་པའམ་རེ་བ་སྐྱོང་
བར་བྱེད་བཞིན་པ། 满足，如满足心愿，满足
希望。【增】补足，充满，添满。〔达〕

སྐྱེང་བཞིན་པ། 充滿。(注同上)

སྒྲིངས། རི་བ་སྒྲིངས་ཤིག 滿足（命令詞），
滿足希望。

ཀློན་པ། I. ཀློན་པའི་མིང་དུ་སྒྲུབ་གྱུར་ལ་ཉི་ལྷ་ཡུ།
似即 𑖦𑖻𑖫𑖰 网，鳥羅。

【增】=ཐུན་པ། 穿衣。〔达〕

II. མྱོད་པ་ཐེ་བ་པ་ཞི་ཅན་ཞིག་ནི་མུར་པ་ཐེད་ཀྱི་མྱོད་
 རྒྱུ་པ་ཁ་མུར་ཐེད་པ་ལུ་བ། 籠，箱，有底盖
 之器皿，如盛鉢之籠。【增】= རྒྱུ་པ། 籃
 子，簍子，筐子，籠子，篋子，如 བྱ་རྒྱུ་པ།
 鳥籠，如 ཐ་རྒྱུ་པ། 魚籠。【法】(同) རྒྱུ་པ།

སྒྲིག་པ། (注同上II)

སྒྲིབ་པ། དལ་བྱུང་མ། 徐緩。

སྐབས་སུ་རྒྱད་པ། དཀའ་མད་རྒྱད་པ། 处于
困难,处于为难。【增】= སྐབས་སུ་རྒྱད་པ།
ཏུ་དཀའ་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱད་ཅེས་བའི་དོན། 处于
困难情况下。〔达〕

ཁྲོམ། ལམ་སྐྱུམས་དང་ཁ་སྐྱོམ། 口渴，口干。

【增】干地。【达】

སྐྱོ་མ་ཉིག་ལ། ཁ་སྐྱོ་མ་བཅི་འདྲུག་རྩ་བ། འཇུག་
 རྒྱུ་ལ།

སྒྲིམ་པ་འདིད། (注同上)

སྒྲིལ་ལུང་པ། ཁ་ཏུ་ཅ་ལྷུག་པ་རྒྱུ་། 灌，
如往口中灌水。

སྒྲུབ་པ། བ་སྒྲུབ་བཞིན་པ། རྟེན།

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ 牛之一种，无奶
的母牛。

སྒྲིམ་བཞིན་པ། ཁ་སྒྲིམ་བཞིན་པ། 正渴。

(同) གླེང་བ།

ལྷན་པོ། ལྷན་པའི་གྲ་ཉི་ལུ། 干貨。

སྒྲིབ་པ། བཟོ་མ་འི་པ། 牛肉。

【增】才生下来即杀死的小牛的肉。〔达〕

སྒྲིབ་པ། སྒྲིབ་པ་པོས་སྒྲིབ་པ་པོ། 干 (命令词)。

སྒྲིབ། རིག་གནས་སྒྲིབ་རམ་གཞུང་ཆེན་མོ་འི་སྒྲིབ་ཏུ་

བུ་ཕྱི་ཆན་ཏུ་བུ། 类，如明处类，大论类，

部类。【增】1.属于，关于。2.团体(常指随
员、一班侍者、同等级的人)。3.圆圈。

4.段落，如书的一章。5.重复，宗教上的旋
繞行走。〔达〕(同) སྒྲིབ་འོ།

སྒྲིབ་སྐད་པ། ཏུ་མའི་བར་སྒྲིབ་ཀྱི་སྒྲིབ་སྐད་པ།

繞拉薩中路上的念誦嗎呢者。

སྒྲིབ་མཁན། གནས་སྒྲིབ་སྒྲིབ་མཁན། 旋繞者，

如旋繞各处者(朝山者)。【增】轉旋盘或
車床者，繞佛像或繞塔者。〔达〕

སྒྲིབ་འོ། རིག་གནས་སྒྲིབ་རམ་གཞུང་ཆེན་མོ་འི་

སྒྲིབ་ཏུ་བུ་ཕྱི་ཆན་ཏུ་བུ། 种类，如明处类，

大论类，部类。(同) སྒྲིབ།

སྒྲིབ་ཅིག འཁོར་པོ་སྒྲིབ་ཅིག 轉吧！轉輪吧！

སྒྲིབ་འཇག་པ། རིམ་མོས་འཇོ་བ། 輪行，輪
流的去。

སྒྲིབ་བ་འདུག སྒྲིབ་བཞིན་པ་འདུག 旋轉，正
在旋轉。

སྒྲིབ་བུ། འཁོར་ཏི་བསྒྲིབ་བའི་སྒྲིབ་བུ། 旋轉
的鐵子。

སྒྲིབ་ཆོ། རྒྱལ་རྒྱུ་ལས་ལོག་འཁྱོ་བའི་ཆོ། 返轉
時，回轉的時候。

སྒྲིབ་ལོག ལོག་པར་སྒྲིབ་པ། 返轉，回轉。

【增】錯轉方向。〔达〕(达作སྒྲིབ་ལོག་པ་)

སྒྲིབ་ཅིག འཁོར་པོ་ཅིག 熬吧！熬茶吧！

སྒྲིབ་བ། འཁོར་པོ་ཅིན་པ་འདུག 熬，如正熬
茶。【增】烹煮，煎。〔达〕

སྒྲིབ་བ་པོ། སྒྲིབ་མཁན། 煎熬者。

སྒྲིབ་བུད། (注同上)

སྒྲིབ་པ། འབངས་ལ་སྒྲིབ་བཞིན་པ། 派，令，
如派百姓。【增】指定，委托，任命。〔达〕

སྒྲིབ་མཁན། གནས་མཁན། 臥具。

སྒྲིབ་པོག དགོ་བྱུག་ལ་བསྐབ་བུ་སྒྲིབ་ཏུ་བུ།

教誡，如对弟子告誡学处。

སྒྲིབ་སྒྲིབ། རྒྱུང་ཐོར་ན་ཆ་ཞིག 风疱，一种病。

【增】灰色。〔达〕

སྒྲིབ་ག བུ་ཁ་ཁ་ཞིག་དང་མང་སྒྲིབ་ཀྱི་དང་སྒྲིབ་ཀྱི་དང་
སྒྲིབ་ཀྱི་དང་ཐེང་། 喜鵲，一种花翎鳥，現在亦作

སྒྲིབ་ཀྱི་དང་སྒྲིབ་ཀྱི་དང་སྒྲིབ་ཀྱི་དང་།

སྒྲིབ་ཀྱིས་པ། རྒྱུང་ཐོར་སྒྲིབ་པ་ལས་སྒྲིབ་ཀྱིས་པ།

1.庄稼成熟。2.丰收。(同) སྒྲིབ་དང་པ།

སྒྲིབ་ཆོས། རང་ཆོས། 自法。

【增】空白帳簿。〔达〕

སྒྲིབ་དང་པ། རྒྱུང་ཐོར་སྒྲིབ་པ་ལས་སྒྲིབ་ཀྱིས་པ། 1.庄
稼成熟。2.丰收。(同) སྒྲིབ་ཀྱིས་པ།

སྒྲིབ་དོག བྱུག་པའི་བྱེ་བྱག 粥之一種。

སྒྲིབ་ནར། (原注缺) 淡黃色。【增】1.花名。

2.褐色，棕色。〔达〕 水百合花。〔法〕

སྒྲིབ་པ། བཟོ་མ་འི་བྱུག་པའི་དང་། 紫，槽。

【增】1.携带。2.搬运(大量的石头、木材、
水等)。3.=འཕྱོ་བ། 迁移。4.灰色，灰白
色。〔达〕 小船的紫。〔法〕

སྒྲིབ་བ་བསྒྲིབ་པ། བཟོ་མ་འི་བྱུག་པའི་བསྒྲིབ་པ།
搖槽，搬紫。

ཐུ་བ་འཇོན་པ། བྱ་པའམ་བྱ་མཁན་དང་མཉན་
པའམ་དང་ཀོ་པའང་ཟེར། 执桨者，舵手，船师。

【增】= མཉན་པ་ 或 བྱ་གཏོང་མཁན། [达]
(达无 𐼁'字)

ཐུ་པོ། I. དཀར་པོ་ཉྱ་བྱའམ་ནམ་མཁའི་སྒྲུང་བ་

སྒྲོ་དཀར་ཉྱ་བྱ། 1. 白色。2. 如天空的淡蓝色。
色。【增】灰白的黄色。[达] 灰白色，
月白色。[本] (同)ཐུ་མེད་མེད་པོ།

II. དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་། 大自在(天神名)。

III. མི་ནག་དང་མི་ཐུ་ལའང་། 俗人，在家人，
白衣。

ཐུ་པོ་འཇིགས། བྱ་པ་འཇིགས། 白怖(藻)。遍入
(天神名)。

ཐུ་པོ་འི་བྱ། 白子。(注同上)

ཐུ་བྱ། ལྷ་ཚ་ཞིག་ 浮肿，一种病。

【增】灰色风湿痒性的膨胀。[达]

ཐུ་སྐྱར། དགེ་བའི་སྐྱར་བའམ་འབྲེལ་བ། 白行
(藻)。1. 善事。2. 关系。

ཐུ་མི། ཏྲ་པ། 御者，马夫。

ཐུ་ཁྱ། (注同上)

ཐུ་ཚེས། ཚེས་དཀར་ཐུ། 灰白色的颜料，官粉。

ཐུ་རིས། རི་མོ་དང་པོ། 白线，绘画之初稿。

【增】轮廓，草图，绘画的草稿。[达]

ཐུ་རེངས་པ་མ། འོད་ལྡན་ལས། ཐུ་རེངས་དང་
པོ་ཤར་ན་ནི། ཤར་ཕྱོགས་སུ་ནི་སྒྲོར་སྒྲུང་
ཞིང་། རྒྱ་མཐི་གདོང་ནི་འོད་ཉམས་པ། ལྷ་མ་
མཁའ་སྐྱར་འགྱུར་བ་ཡིན། ཐུ་རེངས་བར་མ་
ཤར་ན་ནི། རི་ནི་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཞིང་དམར། ཐུ་
རྒྱ་མཐི་འོད་ནི་ཆུང་བ་དང་། ལྷ་མ་མཁའ་སྐྱར་
འགྱུར་བ་ཡིན། ཐུ་རེངས་པ་མ་ཤར་ན་ནི། ཐུ་
རྒྱ་མཐི་འོད་ནི་མེད་པ་དང་། ཐུ་རེངས་པ་མའོ་ཟེར་བ་
ཡིན། འོ་ཟེས་ཉི་མ་ཤར་བར་དུ་འོ། 中明相，
第二明相。光明論說：“初明相現時，东方

ནི་ཆུང་བ་དང་། ལྷ་མ་མཁའ་སྐྱར་འགྱུར་བ་
ཡིན། ཐུ་རེངས་པ་མ་ཤར་ན་ནི། ཐུ་རྒྱ་མཐི་
འོད་པ་དང་། ཐུ་རེངས་པ་མའོ་ཟེར་བ་ཡིན།
འོ་ཟེས་ཉི་མ་ཤར་བར་དུ་འོ། 后明相，第三
明相。光明論說：“初明相現時，东方現藍
色，星宿光略減，虛空淡藍相。中明相現時，
东方呈淡紅，星宿光減少，虛空色淡黃。后
明相現時，星宿皆无光，說为末明相，乃至
日出时。”

ཐུ་རེངས་དང་པོ། 初明相。(原注同上)

ཐུ་རེངས་ལྡན་པ། མཐོ་རེངས་མམ་ཐོ་རེངས་མིང་།
具足明相，天曉時之名(早晨东方发白)。

ཐུ་རེངས་རུ་བོ། མཁའ་སྐྱར་དང་པོ་བྱ་པ་འཇིགས་

པཞོན་པ། 明相弟(藻)。大鵬鳥。【增】黎
明的几个阶段：1. ཐུ་རེངས་དམར། 赤明
相。2. ཐུ་རེངས་དཀར། 白明相。3. ཐུ་རེངས་
མེར། 金黃明相。4. ཐུ་རེངས་དང་པོ་ཤར་བ། 初
明相。5. ཐུ་རེངས་བར་མ་ཤར་བ། 中明相。
6. ཐུ་རེངས་པ་མ། 末明相。[达]

ཐུ་རེངས་བར་མ། འོད་ལྡན་ལས། ཐུ་རེངས་
དང་པོ་ཤར་ན་ནི། ཤར་ཕྱོགས་སུ་ནི་སྒྲོར་སྒྲུང་
ཞིང་། རྒྱ་མཐི་གདོང་ནི་འོད་ཉམས་པ། ལྷ་མ་
མཁའ་སྐྱར་འགྱུར་བ་ཡིན། ཐུ་རེངས་བར་མ་
ཤར་ན་ནི། རི་ནི་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཞིང་དམར། ཐུ་
རྒྱ་མཐི་འོད་ནི་ཆུང་བ་དང་། ལྷ་མ་མཁའ་སྐྱར་
འགྱུར་བ་ཡིན། ཐུ་རེངས་པ་མ་ཤར་ན་ནི། ཐུ་
རྒྱ་མཐི་འོད་ནི་མེད་པ་དང་། ཐུ་རེངས་པ་མའོ་ཟེར་བ་
ཡིན། འོ་ཟེས་ཉི་མ་ཤར་བར་དུ་འོ། 中明相，
第二明相。光明論說：“初明相現時，东方

現藍色，星宿光略減，虛空淡藍相。中明相現時，東方呈淡紅，星宿光減少，虛空色淡黃。后明相現時，星宿皆無光，說為末明相，乃至日出時。”

ལྷ་འཇམ་གཤམ་པ། ལྷ་ཆ་གསུམ་དུ་བྱེ་བའི་ཐ་མ་
ལ་མོ་འཇམ་ཡིན་པ། རི་ལ་ཆ་གསུམ་དུ་བྱས་པའི་
ཆ་དང་པོའི་བྱེད་ལས་སྐྱུ་འཇམ་གཤམ་ཏི་ཞེས་ནས་
འབྲེད་པས་སོ། ། 明相出。毗奈耶中說：“夜
分三分，后分復為三分，其初分之半，名明
相出。”

ལྷ་ལ་ཕྱོད། ལྷ་ལ་ཕྱོད། 庄稼成熟。

ཏྲ་མེད་པུ། (原注缺) 般紐王子。

【增】般荼婆王的儿子。〔达〕

ལྷ་མིང་མིང་པོ། དཀར་པོ་ལྷ་ཡུམ་ནམ་མཁའི་
ལྷ་པ་ལྷ་དཀར་པ་ལྷ་ཡུ། 1. 白色。2. 如天空
的淡蓝色。【增】灰白色，月白色。【本】

(同) ལྷ་པོ།

衆・悉・得・見・也。 衆・悉・得・見・也。 僧，俗
 二衆。

སྒྲུབ་གསོལ། རྒྱུ་གསོལ་གསོལ། 虚偽，空虚。

སྐྱུག་པ། བེ་གཙང་སྐྱུག་པ། 大便，屎。

【增】1.= 邪正邪正 2.坏人，社会的败类。

3. = རྒྱལ་བ། 4. 用費, 耗費。〔達〕

ཐུང་ཕྱལ། ཆག་ཆག་བྱབ་བཤམ་སྐལ་ཞལ་བ་ཞལ་
ཞལ་ཕྱལ་བ་རྩ་བུ། 涂抹，如洒扫，涂地。

མུང་ལྷ། (注同上)

【增】= ཉུང་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 灰泥，壁土，鋪
道材料，粘土粉，烂泥粉。〔达〕 鋪石，
鋪路用的碎石。〔法〕

(同) སྒྱུང་ལྷུང་།

སྒྲུབས། སངས་ཁུས། 佛。

【增】救护，保护，援助，帮助。〔达〕

(同) ལྷུབས་ཤིས།

སྐུ་བཅ་མགོན། ཡིད་ཆེས་པའི་མགོན་པོ། 依怙

(佛)，信仰的救护者。

【增】保护者，救星。（在西藏常指达赖与班禅，也作为其他活佛的尊称）。〔达〕

ལྷ་བས་རྒྱུད། རང་གྲུང་ལ་ལྷ་བས་རྒྱུད་སྟེན་ན་ནང་

བ་བ་ཡིན་ནོ། ། 归依，皈依(佛)。

(原注：自身生起归依，是为佛教徒。)

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ།

如包信函之絲巾。

སྒྲུབས་ཅན། ལྷུབས་ཅན་ཏེ་ཡིབ་ཡོད་པ། 有依
靠，有复护，有遮蔽处。

依(佛)，归投之义。

सुपनरकर। (注同上)

སྐྱུངས་འཇུག ཚེགས་པའི་དབྱས་སྐྱུ་ལྷ་པའི་ལྷ་ཡིག

請保护，如請会中誦經的呈文。(如僧众誦經时，申請迴向的文字等)。

【增】=མགོ་འདྲེན། 祈福，賜恩，加入保
护之下。〔达〕（同）སྐྱབས་ལོ།

ལྷ་པམ་རྟེན། ལྷ་རྟེན་མ་ཕུའི་ཁ་བརྟགས་ལའང་།

归依礼物，礼品，如哈达。

སྐྱབས་པོ། ཚེགས་པའི་དབྱས་སུ་བྱ་བའི་བྱ་ཡིག་

护单，如請会中誦經的呈文。(同) ལྷོ་པ་རྟུ་ག

སྐྱུ་བས་གནས། ཐུག་འཛམ་བའི་ཡུལ། 归处

(佛), 敬礼处。【增】1. 庇护的处所, 避难所。2. 帮助者。〔达〕

ཐུབས་པ། ཐུབ་པ་པོས་ཐུབས་ཟིན་པ། 救护。

ཐུབས་ལོས། སངས་ཀྱིས། 应归(藻)。佛。

【增】堪能救护。〔达〕

(同) ཐུབས།

ཐུབས་སུ་འགྱུར། སངས་ཀྱིས་ལ་ཐུབས་སུ་

མཆིའོ་ལྟ་བུ། 归依(佛)，如归依佛。

ཐུབས་སུ་མཆིའོ། (注同上)

ཐུབས་གསུམ། སངས་ཀྱིས་དང་ཆོས་དང་དགེ་

འདུན་གསུམ་དང་ཡང་སངས་ཀྱིས། 三归依

(佛)。1.佛，法，僧三宝。2.佛。

ཐུར་ཐུར། ཡང་ཐུར་ཐུར་ཞིག་གསུ་རེ་ཐུ་རེ་

ཅོས་ལའང་། 1.重复。2.零碎。

ཐུར་བ། ཧ་གསོད་ཕྱེད་ཅུ་ཕྱ་ཞིག་མཆུ་དང་ཀླེ་བ་

དམར་པོ། 野鸭，吃鱼的水鸟，嘴和爪是红

色。【增】=ཐུར་བ། ཡང་ཡང་། 重复，

再三。〔达〕

ཐུར་མ། (注同上)

【增】蒼鷺。〔达〕 鷺鷥。〔四〕

ཐུལ་ཅུང་། ཀྱལ་ཅུང་ཁྲ་སྒོད་ཀྱི་མིང་དུ་སྟང་།

1.似即 皮袋。2.精囊。

ཐུས་ཆེན་བརྟེན་པ། ས་འཕྲོ་བའམ་ཐག་རིང་དུ་

སྒྲོ་བའི་མིང་། 1.迁移地址。2.搬至远处。

【增】大大升迁，指死亡。〔达〕

ཐུས་བརྟེན་པ། (注同上)

ཐུ་དྭགས། ག་མཆོམས་ཀྱི་པགས་པ་གིན་དུ་ཐུ་བའི་

མིང་། 肉层間极薄之皮。

【增】=ཀོ་བ་ཅི་ཁ་དྭགས་པོ། 皮肤有脂肪

一边的。〔达〕(同) ཐུ་བ།

ཐུ་ཁྲུམ། ཁྲུལ་ནག་ཐོན་པའམ། 冒汗，出汗。

ཐུ་གས། པགས་པའི་མེད་ག་ཏུ་བུ། 皮子裂缝。

ཐུ་ཤི། ཐུ་ཤི། 剝刀，剔刀，小刀子。

ཐུ་འཇིགས་པ། ཆོས་ཀྱི་འཇིགས་སུ་རུང་བའམ་པག་

འཁྲམས་སུ་ཟང་ཟིང་ཕྱེད་པའི་མིང་། 1.可畏法

(佛)。2.恐惧毛竖。

(同) ཐུ་བྱངས་ཡང་། ཐུ་གཡའ་བ།

ཐུ་ལྗང་བ། ཐུང་འཛུབ་ལའང་། 1.起风。2.猛

风，狂风。

ཐུ་བ། I. ག་མཆོམས་ཀྱི་པགས་པ་གིན་དུ་ཐུ་བའི་

མིང་། 肉层間极薄之皮。(同) ཐུ་དྭགས།

II. གཡའ་བཞིན་པ་ཐུ་བ་དང་བཞི་ཐུ་མ་འོངས་པ་

དང་བཞི་མ་ཐུ་བ་གཡའ་ཟིན་པས་ཐུན་པ་ཕུལ་ཏུ་

བུ། 借貸，現在式为 ཐུ་བ། 未来式为 བཞི་

ཐུ། 过去式为 བཞི་མ་ཐུན་པ། 偿还为 ཐུན་པ་

ཕུལ། 【增】1.药草。2.馬鈴薯。〔达〕

(同) ཐུ་བཞིན་པ།

ཐུ་བྱངས་ཡང་། ཆོས་ཀྱི་འཇིགས་སུ་རུང་བའམ་

པག་འཁྲམས་སུ་ཟང་ཟིང་ཕྱེད་པའི་མིང་། 1.可畏

法(佛)。2.恐怖毛竖。

(同) ཐུ་འཇིགས་པ། ཐུ་གཡའ་བ།

ཐུ་ཆོར། པགས་པའི་ཆོར་མ། 皮上的刺。

ཐུ་བཞིན་པ། གཡའ་བཞིན་པ། 正借。

(同) ཐུ་བ་II.

ཁྱི་གཡང་བ། ཚས་ཀྱི་འཛིགས་སུ་རུང་བའམ་བག་

འཁམས་སུ་ཟུང་བའི་བྱེད་པའི་མིང་། 1. 可畏法
(佛)。2. 恐惧毛竖。

【增】战慄，因恐惧而发抖，震惊。〔达〕

(同) ཁྱི་འཛིགས་པ། ཁྱི་བྱངས་ཡང་།

ཁྱི་གཤམ། ནང་ག་ཞིག་ལའང་། 1. 皮肉。2. 内脏之

一种。【增】1. 皮的内外面。2. 肛門。〔达〕

ཁྱིགས། ཟས་མིད་པར་ཐོགས་པ་ལྟ་བུའམ་ཞིག་སྒྲིའི་

མིང་རྟེ་ཀྱ་གར་སྐད་ལའང་རྟིཏུ་ཞེས་པས་སོ། །ཁྱིག་

པའི་མིང་དུ་འདར་སྒྲུང་། 1. 噎，如食物停于喉

中。2. 打嗝声，印度語为 རྟིཏུ། 3. 似即

ཁྱིག་པ། 嘔吐。

ཁྱིགས་བྱ། (注同上) 【增】= ཁྱིག་པ་

或 ཁྱིགས་པ། 俗語 ཞི་ཁྱག་ 嗚咽声。〔达〕

ཁྱིད་ཅུ། ཅུ་པོ་དབུས་ཅུ་ལའང་། 中藏河流。

【增】“快乐河”此为雅魯藏布江的北部支流，拉薩即位于其支流的旁边。〔达〕

ཁྱིད་པ། བདེ་བའམ་སེམས་ཁྱིད་པོ་ལྟ་བུ། 快乐，

如安乐或心中快乐。

ཁྱིད་པོ། (注同上)

ཁྱིན་པོར། དབྱིད་དང་གངས་སྐལ་དང་ཅུངས་པ་

དང་སྐལ་ལྷན་པར་གསུངས། 1. 蜥蜴之一。

2. 雪蛙。3. 獺。【增】或作 ཁྱིན་མགོ། 〔达〕

ཁྱིན་ཐང་ཅུ། གློ་བུར་དུ་འོངས་པའི་ཅུ་འཛིགས་པ་

ཅན། 暴洪，驟来的水灾。

ཁྱིན་ཐང་དུས། སེ་ར་བབ་པའམ་ཐན་པ་སུ་གའི་

དུས་སམ་སྟོན་ཐོག་མེད་པའི་དུས་ལྟ་བུ། 荒时，

飢饉时，如降雹，或干旱，飢荒时，或无秋收时。

ཁྱིན་པ། ཚབ་རྟེ་གཡང་བའམ་བཞུས་པའི་ཁྱིན་པ་

པའོ། །བཞུས་པ་ཞེས་པའང་སྒྲུང་། 即 𠵿བ།

赔偿，代替品，如借物偿还，亦作 བཞུས་པ།

【增】貸，借貸，不拘利息的借款。〔达〕

ཁྱིན་ཚབ། 偿还，报酬，还债，还賬。〔法〕

ཁྱིན་པ་འཇམ། བྱ་ལོན་ཁྱིན་པ་གཞལ་བར་བྱའམ་

འཇལ་བར་བྱེད་དེ་རྟེན། 还债，偿还借債。

(同) ཁྱིན་པ་གཞལ།

ཁྱིན་པ་འཚབ། (注同上) 偿还。

ཁྱིན་པ་གཞལ། (注同上) 偿还。

ཁྱིབས་པ། ཁྱིབས་པའམ་ཁྱིབས་པའི་མིང་། བྱ་

ཁྱིབས་དང་ཉ་ཁྱིབས་ཏྲ་བ། བྱ་བྱིའུ་ནམས་རང་

ལུས་ལེབ་ས་ཁྱིབས་གནས་སྟོན་ས་ཏྲ་བ། 隐蔽，

掩护之名，如雀洞，蚌壳，即雀鳥等隐藏自

身的住处。【增】隐蔽处，安身处（在岩石中或在树木、屋頂、洞穴之下）。〔达〕

ཁྱིལ་ཀྱང་། དཀྱིལ་དུ་ཞབས་ཁྱིལ་ཏེ་བཞུགས་པའི་

ཅུལ། ཁྱིལ་སྐྱུང་དང་དཀྱིལ་དཀྱུང་དང་ཁྱིལ་དཀྱུང་

ཞེས་པའང་སྒྲུང་། 跏趺，盘足坐相，亦作

ཁྱིལ་སྐྱུང་། དཀྱིལ་དཀྱུང་། ཁྱིལ་དཀྱུང་།

(同) ཁྱིལ་མོ་དཀྱུང་།

ཁྱིལ་བ། འབྱིལ་དུ་བྱ་བའམ་དཀྱིལ་དུ་བྱ་བ།

1. 盘旋。2. 集中。【增】1. 納入栏内，关闭，

筑坝，拦河。2. 弯曲，特指东方人屈膝坐地，

又指从后踢他人的腿使其弯曲；弯弓。〔达〕

圍集，汇集。〔法〕（法无བ་字。）

ཁྱིལ་མོ་དཀྱུང་། དཀྱིལ་དུ་ཞབས་ཁྱིལ་ཏེ་བཞུགས་

པའི་ཅུལ། ཁྱིལ་སྐྱུང་དང་དཀྱིལ་དཀྱུང་དང་ཁྱིལ་

དཀྱུང་ཞེས་པའང་སྒྲུང་། 跏趺，盘足坐相，亦

作 ལྷོ་མ་རྒྱུད་། དཀྱིལ་དཀྱིལ་། ལྷོ་མ་རྒྱུད་།

【增】 双脚交叉而坐。〔达〕

(同) ལྷོ་མ་རྒྱུད་།

ལྷོ་མ་། བལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 借貸。

ལྷོ་མ་། བལྷོ་མ་རྒྱུད་མཚན་གང་། 大指的一节。

【增】 1.一口吞下，一口飲下。2.用茶和面做的面团。〔达〕 面。〔本〕

ལྷོ་མ་རྒྱུད་། ལྷོ་མ་རྒྱུད་རྒྱུད་། 山楂(药品)。

【增】 1.酸果(治痰病、胆病、血病)。2.青果。〔达〕

ལྷོ་མ་རྒྱུད་། ལྷོ་མ་རྒྱུད་ 腌菜，蔬菜的一种。

【增】 调味品，酱油，盐腌物。〔达〕

ལྷོ་མ་རྒྱུད་མཚན་། ལྷོ་མ་མཚན་། 腌工，做菜者。

ལྷོ་མ་གཟུགས་། (原注缺) 谨慎。

ལྷོ་མ་རྒྱུད་མ་ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 反食者，吐食者，嘔吐者。

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་། (注同上)

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་། དབང་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 1.吐者。

2.大自在(天神名)。

【增】 = ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 吐药，吐剂。〔达〕

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 想吐，欲吐。

【增】 = ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 或 ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 反胃，暈船，又指口尝或目击或鼻嗅使人生厌的。〔达〕

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་། (注同上)

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་། (注同上) 嘔吐。

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་། (注同上)

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 睡弃，已吐，吐完。

ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 一种黑色鳥，亦作 ལྷོ་མ་།

【增】 寒鴉，穴鳥。〔四〕

ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 錐，一种工

具。(同) ལྷོ་མ་།

ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 正在减少。

1.正在减少。2.正收缩。

【增】 1.缩小，减去，除去。2.遺弃，放弃(事业)。〔达〕

ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 錐，一种工

具。(同) ལྷོ་མ་།

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 縮減，减少，

收缩。

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 正在减少或收缩。

正在减少或收缩。

ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 减少，縮減(命

令式)。

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ (注同上)

ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 不用保持，放弃

吧！2.吞下吧！吃了吧！

【增】 1.忘記，健忘。2.擱置。〔达〕

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ (注同上)

ལྷོ་མ་། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ 忘記(命令式)，如把这事忘

掉吧！了了吧。2.远弃，抛弃。

(同) ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་

ཐུར་ཅིག (注同上)

ཐུར་མནས། ཐུ་ཐུར་མོ་འི་ཤི་མ་མནས་པ། 酸
臭，嗅之有酸味。

ཐུར་པོ། ཐོ་ཁ་ལ་ཐུར་པ། 酸味。(同) ཐུར་པག

ཐུར་ཐུར་ཕྱེད། ཆང་སྒོར་པ་ཉ་པུ་ལའང་། 乞酒。

ཐུར་པག ཐོ་ཁ་ལ་ཐུར་པ། 酸味。(同) ཐུར་པོ།

ཐུར་ཅཔས། ཅི་པཔ་ཉ་པུ། 酸酵，如酒母。

ཐུར་ཤོར། པཅུད་ཤོར་པ་ཉ་པུ། 酸了，变味了。

ཐུས་ཤོག་གཅིག དུཐུས་ཤོག་གཅིག་རྩེ་ལྷན་ཅིག
一起，一同。

ཐུ་ཀ། ཐུ་གའི་མིང་ཏུ་སྒྲུང་། 即 ཐུ་ག 喜鹄。

ཐུ་དག། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མིང་ཐུ་གྱུ་ཞེས་
སྒྲུང་པ་དང་ཁམས་གསུམ་ཏུ་ཐུ་བར་སྒྲུར་ནས་……
གངས་དགྱུ་ཞེས་པའང་སྒྲུང་། 众生，一切有情
的总名，则写为 ཐུ་གྱུ། 若配三界生，则写为
数目之 དགྱུ། 【增】一切生存者。〔达〕

ཐུ་དགའི་བདག་པོ། ཆངས་པ་དང་སྒྲུར་མ་སྐར་
མ་ལའང་། 众生主，世主(藻)。1.大梵
(天神名)。2.半宿(二十八宿之一)。

ཐུ་དགའི་བདག་མོ། རྩེ་མོ་དང་རྩེ་མོ། 众生
主母，后妃。【增】释迦佛的继母及第一个
女教师，又吉祥天母名。〔达〕

ཐུ་དགུ་མ། རྩེ་རིགས་མ། 众生主母，后妃。

ཐུ་འགྲོ། འཇིག་རྟེན་དང་སེམས་ཅན། 世界及众
生。【增】=འགྲོ་བ། 生物，动物，有生命
者。〔达〕(同) ཐུ་འཇོ།

ཐུ་འགྲོ་འི་སྒྲིག ཐུང་གི་མིང་དང་འདུ་ཕྱེད་ལའང་།

众生命(藻)。1.风。2.诸行(佛)。

ཐུ་སྒྲོ། ཐུ་མཆེད་དང་མོ་མཆན་ལའང་། 生門
(藻)。1.处(佛)。2.女性生殖器。

【增】面，脸。〔达〕

ཐུ་ཆ། གོས་ཀྱན་སྐགས་ལའང་། 众生装饰，衣
服装饰等。(同) ཐུ་པོ་འི་ཆ་ལུགས།

ཐུ་མཆེད། ཐུ་བའི་སྒྲོར་གྱུར་པས་ན་ཐུ་མཆེད་ཟེར་
བ་དང་ཐུ་པ་མཆེད་པར་ཕྱེད་པས་ན་ཐུ་མཆེད་དེ་……
ཀྱས་པར་ཕྱེད་ཅེས་པུ་བའི་ཐ་ཆིག་གོ་ཞེས་དང་།
ཐུ་མཆེད་ལའང་། 1.处(佛)，
“是生門故名处”，又“生长故名处，是增广之增語”。

2.兄弟。【增】1.=དབང་པོ། 感觉的原始根
源或处所。2.内外感官。〔达〕

ཐུ་མཆེད་ཟླ་བ། I. ཐུང་གི་ཁྱིམ་ལའང་། 1.生
长月。2.金牛宫(十二宫之一)。

II. ས་ག་ཟླ་བ་ལའང་། 氏宿月，四月。

ཐུ་ལན། འཇིག་རྟེན་དང་སེམས་ཅན། 有生，含
生(藻)。世界及众生。(同) ཐུ་འགྲོ།

ཐུ་ལན་མཐའ་ཡས། ལྷ་དྲུག་པ་ལའང་། 1.无
边众生。2.茅草。

ཐུ་སྒྲོང་། རྩེ་མོ་ལོང་། 树。

ཐུ་གནས། མངལ་ཐུ་སྐགས་དང་མོ་མཆན་ལའང་།

生处(佛)。1.胎生等四生。2.女性生殖器。

【增】1.投生的处所，受生的处所。2.植物
的所在地。〔达〕

ཐུ་གནས་མཆུངས་པ། མིང་སྒྲིང་ལའང་།

1.生处相同。2.兄弟姊妹。

ཐུ་གནས་བཞི། རྩེ་གཤེད་ལས་ཐུ་བརྩུས་ཐུ་སྐགས།
四生(佛)，湿生，化生等。

ཐུ་ཐུལ། འཕྱིག་པ། 增生(藻)。交媾,交合。

ཐུ་བྱན། བྱིས་པའམ་ཕྱ་ལྟ་སྤྱིས་བྱན། 1. 儿童。

2. 雛駒。

ཐུ་འཕྲོ། མགོ་གཞུག་གཉིས་ལའང་། 首尾二部分。

ཐུ་བ། ཆ་ཕྱི་མའི་ཐུ་བ་གང་དུ་སྤྱི་ཉི་ཉུང་། 降生,

出生。如說:“来世生于何处?”【增】

1. 变成, 发生。2. 生长, 发育, 长大。3. = འཕེལ་བ། 增殖。4. 轉世的人。〔达〕

ཐུ་བ་ཐུ་བའི་དུང་། དུང་དཀར་གཡས་འཕྱིལ།

五生螺, 右旋白螺。

ཐུ་བ་གཉིས་པ། བླ་ཟེའི་མིང་། 第二生, 次生

(藻)。婆罗門(印度四大种族之一)。

ཐུ་བ་ཕྱི་མ། ཆ་ཕྱི་མ། 来生, 来世。

【增】= ཆ་ཕྱི་མ། 〔达〕

ཐུ་བ་མེད་པ། (原注缺) 无生, 不生。

ཐུ་བ་མོ། བུད་མེད། 女性, 妇女。

ཐུ་བ་དམན་པ། (注同上)

ཐུ་བའི་ཆ་ཅན། ཁྱིའི་མིང་། 有生分(藻)。

狗, 犬。

ཐུ་བའི་ཕུར་བུ། བྱ་འཕྱུག་ལའང་། 生楔

(藻)。遍入(天神名)。

ཐུ་བའི་ཟླ་བ། ཉེར་ཟླ་བཅུ་པ་ལའང་། 1. 生长

月。2. 阴历十月。

ཐུ་བའི་ལམ་སྤྱོད། ལམ་མའི་མིང་། 给与生道

(藻)。母亲。

ཐུ་བར་འཆོལ། ཐུ་བར་འདོད། 求生, 欲生,

欲投生。

ཐུ་བས་ཀྱུལ། ཕོ་འམ་སྤྱིས་པ། 男性。

ཐུ་བས་མཐོ། (注同上)

ཐུ་བོ། མ་མ་སྤྱི་བོ་ཉི་ཉུང་། 众生, 凡夫, 异生。

【增】1. 生物的总名。2. 人, 人类。〔达〕

ཐུ་བོ་ཀྱན་འཕྱུག་སྤྱོད་ཆོང་མ་ལའང་། 1. 众人

共趣。2. 娼妓。

ཐུ་བོ་འཕྲོ་བའི་པར། ལྷ་མོ་འཕྲོ་བའི་པར། 众生冠,

帽名。

ཐུ་བོ་འཕྲོ་བའི་ལྷ་གས། ལྷ་སྤྱོད་སྤྱོད་ལའང་།

众生装束, 衣服装饰等。(同) ཐུ་ཆ།

ཐུ་བོས་བསྐྱར་མ། སྤྱོད་ཆོང་མའི་གཙོ་མ། 众

生寄母(藻)。娼妓的主妇, 娼。

ཐུ་མ། མཚན་མ། 夜間。

ཐུ་ཆོ། [汉] ཐུ་ཆོ་འབྲུ་ཞིག་ལྟར་ཐུ་ཆོ། 芥菜,

芥子。

ཐུ་འཛིན། མ་མཚན་ལའང་། 持生, 受生(藻)。

女性生殖器。

ཐུ་བྱུག་ཕྱ་ལྟ་སྤྱིས་པའི་བྱུག་ཏུ་འཕྱུག་ན་ཆོ། 生子的

苦痛。

ཐུ་བཟང་བྱི་བ། ཐུ་བྱི་བའམ་བྱི་བ་ཉི་ཉུང་། 头发

脱落, 秃子。

ཐུ་ལ་སྤྱིས། ན་ཆོ། 病。

ཐུ་སྤྱོད་ས་བོན་པ། ཕའི་མིང་། 生有种子者

(藻)。父亲。

ཐུགས། ཐུ་སྤྱིས་ཐུ་ཆོས། 紫色, 紫色顏料。

【增】鳥名, 鸛鳥, 松鷄。〔达〕

胭脂。〔本〕

ཐུངས། རོ་ཆ་བའམ་བག་ཁྱུས་པའོ། 1. 慚, 羞

耻。2. 怯惧。

ཐུངས་མེད་པ། གདོང་ཆན་ཅན། 无羞, 无耻,

臉厚。

ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་། 生产, 生长。【增】1. 增长。2. 利息, 利润, 获得。〔达〕

ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་། 生息, 如利息。

【增】利润, 赢余。〔法〕(法无 ལྷོ་ 字)

(同) ལྷོ་དྲུག་།

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 生 (命令词)。【增】ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ 使其滋生, 使其发旺。〔达〕

ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་། 生利, 如利息或赚钱。

ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 生, 新生, 正在生。【增】1. 生殖, 产生, 有时指出生, 诞生。2. 产出, 形成, 惹起, 致使, 借喻指滋生(与 ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ 相反)。3. 或作 ལྷོ་ལྷོ་ 父亲。〔达〕(同) ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་།

ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 1. 父亲。2. 火。3. 火神。

(同) ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་།

II. ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 新生者, 创造者。

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། (注同上 I)

【增】1. 地球。2. 树。〔达〕

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 能生 (藻)。1. 母亲。2. 妇女。

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། (注同上)

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 无增长。

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 1. 园子。2. 人造林。

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། (注同上)

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 新生, 正在生。(同) ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་།

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 生息, 如利息。
(同) ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་།

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 快, 迅速。
【增】1. 轻率, 急迫, 急躁, 仓皇。2. 敏捷, 机巧。〔达〕

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 饮料, 如茶, 酒。【增】1. 干渴。2. 特指麦酒。〔达〕

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 草黄, 淡黄色。
【增】棕红色。〔达〕

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། (注同上) 【增】黄颜料, 淡黄色。〔达〕 焦黄。〔四〕(同) ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་།

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 黄刺树。

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 1. 黄草。
2. 搓绳之草。3. 马兰草。

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 路上之护送者。(同) ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་།

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 酬谢护送的哈达, 工资或礼品。

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། (注同上)

【增】离别的人赠与伴送 (一短距离的) 人的礼帛。〔达〕

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 路上送行。
【增】1. 携带, 取去。2. 寄送。3. 冒险。
4. 使用。5. 引导, 陪伴。〔达〕

ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་ལྷོ་ལྷོ་དྲུག་། 路上

ཚུས་སུ་བསྐྱར། ལག་བཅས་ཉིན་བཟང་བསྐྱར་བ།
送礼，寄送礼品。

ཚུ་སྒྲགས་ཕྱིད། ཐུར་འཕུལ་ཚུད་བྱས་པ་སྐྱོད་
འཐུག་པ་མང་བའི་དོན། 发举，以前争吵过，
以后仍旧发动扰乱之义。

ཚུ་ཐང་། ཐུག་པའི་ཕྱི་བྲག་དང་ཡང་ཚུ་མ་ལ་བྲ་
མའང་བེད། 1.粥之一种。2.争吵。

(同) ཚུ་མ། ཚུ་ཚ།

ཚུ་འདུར། ཐུག་པའི་ཕྱི་བྲག་ 稀粥，粥之一种。

ཚུ་བ། ཡིད་འབྱུང་བའམ་དགའ་བ་མེད་པ་སེམས་ཚུ་
བ་དང་ཚུ་ཞེས་པའི་ཡལ་ལའང་། 1.出离。2.无
乐趣。3.心厌患。4.地名。【增】忧愁，懊
恼。【法】(同) ཚུ་ལས།

ཚུ་མ། ཐུག་པའི་ཕྱི་བྲག་དང་ཡང་ཚུ་མ་ལ་བྲ་
མའང་བེད། 1.粥之一种。2.争吵。

【增】1.訴訟。2.稀粥，米和茶的粥，小麦或
燕麦粉的稀糊。3.有罪的人。4.忏悔。5.輕
微的犯罪。【达】(同) ཚུ་ཐང་། ཚུ་ཚ།

ཚུ་མ་ཐུ་བཅན། ཐུར་བྲ་མའམ་འཕུལ་ཚུད་པའི་
ཆ་ཕྱིར་དེ་ལྟར་མི་ཚུད་པའི་བཅན་པོའི་ཆད་པས་
བཅད་པའི་དོན། 以前争吵以后不許复争的
裁判。

【增】在以前訴訟时已經判決的。【达】

ཚུ་མེད་ཁྱབ། དབང་ཐུག་གི་གཞུ། 遍无厌
(藻)。大自在(天神名)之弓。

ཚུ་མེད་མགོན་པོ། བརྒྱ་ཕྱིན་གྱི་མིང་། 无厌依
怙(藻)。帝釋(天神名)。

ཚུ་མེད་གནས། ལྷ་གནས། 无厌处(藻)。天
界，天趣。

ཚུ་ཚ། ཐུག་པའི་ཕྱི་བྲག་དང་ཚུ་མ་ལ་བྲ་
མའང་བེད།

1.粥之一种。2.争吵。

(同) ཚུ་ཐང་། ཚུ་མ།

ཚུ་ལས། ཡིད་འབྱུང་བའམ་དགའ་བ་མེད་པ་སེམས་
ཚུ་བ་དང་ཚུ་ཞེས་པའི་ཡལ་ལའང་། 1.出离。

2.煩悶，无乐趣。3.心厌患。4.地方名。

(同) ཚུ་བ།

ཚུ་མངས། ཡ་མཚན་ནམ་ངོ་མཚན་ལྟས། 1.希
奇。2.瑞相。【增】在不幸，煩忧，懊悔时
給以安慰。【达】

ཚུ་མངས་གནས། བཟའ་ཤིང་གི་རུ་བའམ་སྤྱིང་ག་
消遣处(藻)。1.果园。2.林园。

ཚུ་མངས་ཆོག་ རྟོད་གཏམ། 消遣語，笑話。
【增】安慰語，解忧解悶的話。【法】

ཚུ་མེད་བ། སེམས་ཚུ་བ་ཞིན་པ། 心正厌煩，心
中煩悶。

ཚུ་བསང་། ཚུ་ལས་བསང་བར་བྱ། 消遣，消
除煩悶。

ཚུ་བསངས་པ། ཚུ་ལས་བསངས་ཟིན་པ། 消
遣，已解煩悶。

ཚུག་པ། འཁྱུག་པར་བྱེད་པའམ་ཁྱུག་ཁྱུག་བྱེད་པ།
使弯，使曲。

ཚུགས། ར་ཚུགས་ཆུ་ཚུགས་ལྷ་པུ་དང་ཉའི་སྒྲུབ་
ཚུགས་དང་སྒྲ་འཛིན་པ་ལའང་། 1.杓，如茶杓，
水杓。2.勒馬繩，牛鼻栓。【增】酒杯，碗。
【达】馬勺，犀，杯。【四】

ཚུགས་ར། སྐག་པ་རུས་པའི་ཡ་བ་ལྷ་པུ། 肩
胛，如肩膀骨柄。

ཚུང་བ། གསོ་བའམ་འཆོ་བའི་མིང་ལྟེ་ཨ་མས་པུ་

ལྷོང་བཞིན་པའམ་ལྷོང་བྱེད་ཀྱི་བྱ་དང་ཚས་ལྷོང་……

ཟེར་བ་ཀྱི་བྱ། 培养, 保护, 如母护子, 如說: “护法”。

【增】守护, 看守, 防守, 援救, 保持(生命, 身体), 支持, 照料。〔达〕

ལྷོང་བ་པ། ཉི་མ་དང་པའི་མིང་དང་འཛོ་བར་བྱེད་

པའམ་ལྷོང་མཁན། 保护者(藻)。1. 太阳。

2. 父亲。3. 能抚养或能庇护的人。

ལྷོང་བྱེད། (注同上)

ལྷོང་མ། མ་མ། 母亲。

【增】=བཟླ་མ། 地神的名字。〔达〕

ལྷོང་མ་གྱིས། ས་ལྷོང་ན་མས་ཀྱིས་ཉལ་ཐག་པ་ལྷོང་ས་

གྱིས་ཀྱི་བྱ། 保护, 保佑(命令詞), 如諸國王当保护弱者。

ལྷོང་ཅིག་ མ་བལྟོད་པ་ན་ལྷོང་ཅིག་ 动吧!

ལྷོང་བྱེད། གཡོ་བར་བྱེད་དམ་སྒྲུབ་པར་བྱེད། 摇

动, 使其动摇。【增】=བྱ་རྒྱ། 桨, 橈。〔达〕

ལྷོང་བྱེད་གིང་། ལྷོ་བ། 橈, 桨, 舵。

ལྷོང་བཞིན་པ། ལྷོ་བ་བཞིན་པ། 正动, 正在摇动。

ལྷོན། ཉེས་པ། 过失, 罪恶。【增】1. 錯誤, 缺点, 瑕疵。2. 身体的缺陷, 如跛, 顛狂。3. 精神的缺点, 罪, 罪业, 品質不良。〔达〕

ལྷོན་བགྲང་བ། ལྷོ་བ། 譴責, 批評。

【增】視為有罪或有缺点。〔达〕(达作 ལྷོན་དུ་འགྲང་བ་) (同) ལྷོན་བཟོད་པ།

ལྷོན་ཅན། ཚངས་པ་ལའང་། 1. 有过失。2. 梵王

(天神名)。【增】=ལྷོན་དང་བཅས་པ་ 或

ལྷོན་ཟུན། 有缺点的, 有差錯的, 有罪的。〔达〕

ལྷོན་ཆགས་པ། ཉེས་པ་ཅན། 罪人, 犯人。

ལྷོན་བཟོད་པ། ལྷོ་བ། 批評, 指責。

【增】= ལྷོ་བའི་ཆོག་ 誹謗, 說別人的坏处。〔达〕(同) ལྷོན་བགྲང་བ།

ལྷོན་མ། མཚན་མ། 犯过时(藻)。夜間。

ལྷོན་ཤེས་པ། ལྷོན་པ། 知过, 知病(藻)。医生。

ལྷོན་མེལ། ཉེས་པ་མེད་པར་བྱེད་པའམ་མེལ་བ།

消除过失。【增】免去罪恶, 改过。〔达〕(达作 ལྷོན་མེལ་བ་)

ལྷོན་བསལ་བ། སངས་རྒྱལ་དང་ལྷོན་མེད་པར་བྱས་

པ། 1. 佛。2. 使无过恶, 消灭过失。

ལྷོ་བ་བ། སྤྱག་ལྷོ་བ་བཞིན་པའམ་ལྷོ་བ་པ་དང་སངས་

རྒྱལ། 1. 正救命。2. 救援。3. 佛。【增】救济, 保护, 保佑。〔法〕

ལྷོ་བ་བཞིན་པ། (注同上)

ལྷོ་བས་གྱིག་ ལྷོ་བ་པ་པོས་སྤྱག་ལྷོ་བས་གྱིག་ཀྱི་བྱ།

救护(命令詞)。

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་བ། འ་བཤམ་བཤམ་ལྷོ་མ་བཞིན་པ།

攪动, 如正攪茶。(同) ལྷོ་མ་བཞིན་པ།

ལྷོ་མ་བ། གཤོལ་འ་ལྷོ་མ་དགོས་ཀྱི་བྱ། 攪, 如攪

茶。【增】1. 傾泻, 淋, 潑, 揚, 搖动。2. 給与。〔达〕

ལྷོ་མ་བཞིན་པ། འ་བཤམ་བཤམ་ལྷོ་མ་བཞིན་པ།

攪动, 如正攪茶。(同) ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་བ།

ལྷོ་མས་གྱིག་ བཤམ་བཤམ་ལྷོ་མས་གྱིག་ 攪吧!

ལྷོ་ར། 1. ཡང་ཡང་ལྷོ་ར་ཞིག་དང་ལྷོ་ར་དགོས། 1. 屢

次温习。2.須温习,須扶持。【增】已将手中空处填满,满把。【达】复习,背诵。【法】

II. ཡང་ཡང་བྱེད་པའི་དོན་ནས་ཡང་ཡང་གསོ་ལོ་

པའི་མིང་། 1.屡次作。2.屡次养育。

(同) སྦྱར་སྦྱར།

སྦྱར་སྦྱར། (注同上 II)

【增】再三再四,屡次,反复。【达】

སྦྱར་བ། རྒྱུ་བར་བྱེད་པའས་འབྲུག་པོར་ལོགས་

སྦྱར་བ་ཉེ་བུ། 弯曲,使弯曲。

སྦྱར་འབྲུག། གཡོ་སྦྱར་ཅན་ནས་བྱ་བྱ་ཅན། 狡詐

的人,不直爽的人。

སྦྱར་ཆོག བསྐྱར་ནས་བརྗོད་པའི་ཆོག 重复的
話,重述的字句。

སྦྱར་བཞིན་པ། དཔེ་ཆ་སྦྱར་བཞིན་པ། 温书,

正温习书。

སྦྱལ་ཅིག མ་བསྐྱལ་ན་སྦྱལ་ཅིག 送去吧! 运去

吧! 【增】= སྦྱལ་བ། 【达】

སྦྱས་པ། ཉམས་པའི་མིང་། 败坏,衰退,恶化。

སྦྱས་ས། རྒྱ་པར་ལག་བཟུགས། 1.工資。

2.赏錢。【增】錢行的礼物,祝贺迁居的礼物。【达】

སྦྱས་ཤིག འཕོ་བར་བྱིས་ཤིག་གས་སྦྱས་ཤིག 移去
吧! 搬吧!

སྦ། མགོ་སྦྱས་གཙུག་པུད། 头发。(同) སྦྱ་ཆོགས།

སྦ་དཀར་ཅན། མཁོ་མོ་ལའང་། 1.白发者。

2.老妇。

སྦ་སྦྱས། མགོ་པོ། 生发(藻)。头。

སྦ་མཁན། སྦ་ཞེན་མཁན། 理发匠。

(同) སྦ་འབྲེག་མཁན།

སྦ་གྲོལ། རྒྱ་འཇུག་ལའང་། 1.散发,披发。

2.遍入(天神名)。

སྦ་སྦྱ་ཅན། སྦ་པ་རེ་པོ་རེ་ཅན་ཉེ་བུ། 露发者,

如头发疏散者。(同) སྦ་སེལ་བྱ་ཅན།

སྦ་ཅན། གཙུག་པུད་ཅན་ནས་མ་སྦྱིས་དབྱ་དང་སྦ་དང་

ལྷན་པ་དང་ལྷ་མིན་ཞིག་ལའང་། 1.有顶髻者。

2.未生怨王(即般紐王之长子)。3.有头发者。4.阿修罗之一。

【增】鬘,髻,毛多的。【达】

སྦ་ཅན་གྱི་སྤྱིང་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་མུ། 有发妹

(藻)。鄯摩天女(天神名)。

སྦ་ཅན་མ། (注同上) 有发女(藻)。

སྦ་ཅན་མེ་དྲོག བ་གྲུ་ལ། 有发花(藻)。博
俱罗花。

སྦ་ཅན་གསོད། རྒྱ་འཇུག་མིང་། 杀有发(藻)。

遍入(天神名)。

【增】訶梨王的名字。【达】

སྦ་གཉིས་པ། རྒྱ་པར་ལག་པུད་པུད། 彗星。

སྦ་བརྟན། སྦ་ཡི་ཆབ། 替发,假发。

སྦ་འབྲུག་པོ། སྦ་ཐགས་འབྲུག་པོ། 头发厚密。

སྦ་འདབ་འདར། སྦ་གཅིག་ཅན་གས་པ་ལའང་།

1.发抖动。2.丝毫抖动。

(同) སྦ་འདབ་བག་ཅན།

སྦ་འདབ་བག་ཅན། (注同上)

སྦ་འདབ་ཅན། སྦ་རིས་ཅན། 有如毫发。

སྦ་འདུད། (原注缺) 垂发,辮子。

སྦ་འདྲིས་མ། ལྷ་མུ་དང་ལྷ་ཡི་སྦ་དྲོལ་མ་

ལའང་། 杂发(藻)。1.鄯摩(天女名)。2.天

畏，惊駭。

སྐྱག་བྱེད། རིགས་པར་བྱེད། 令畏惧。

སྐྱག་བྱེད་མ། ཉི་མའི་རྒྱུ་མ་ལའང་། 能怖母
(藻)。太阳的妃子。

【增】= ཉི་མའི་བཅུན་མོ། 〔达〕

སྐྱགས་པ། རིགས་སྐྱགས་ཟིན་པ། 已恐怖，已
畏惧。

སྐྱང་འབུར། ར་ཆ་ཞིག 肿起。

【增】未裂开的脓肿。〔达〕 痈疽。〔四〕

སྐྱངས་པ། ཀྱང་པ་སྐྱོས་པའས་སྐྱངས་པ་ནི་བྱ།
肿，如腿肿，臃肿。

སྐྱངས་ཤོར་བ། སྐྱངས་ཆེ་རུ་ཤོང་བ། 肿起，
肿大。

སྐྱན་པ། རྩུང་སྐྱན་ཁྱག་སྐྱན་པུ་ན་ཆ་ཞིག 痞
肿，如气痞，血块。【增】腹内的肉瘤或肉
块，皮下或肠中子宫中的硬块，腺肿。〔达〕
(达无 བ་字)

སྐྱན་ཏམ་པ། (注同上)

སྐྱོ་ཞིག བཟྱི་བར་བྱིས་ཤིག་གས་བཟྱི་རུ་ཆུག་གས་
སྐྱིས་ཤིག་ཀྱང་། 1. 令引导。2. 引去。

སྐྱུན་པ། རྩུང་བཞིན་པའས་སྐྱུ་བཞིན་པ། 1. 正
生。2. 正完成。【增】出产，生长。〔达〕

སྐྱུན་བྱེད། ས་གཞིའི་མིང་། 能生(藻)。大地。

སྐྱུས་ཤིག ཆོད་ཅིག་དང་བསྐྱུ་བར་བྱིས་ཤིག 1. 割
断(命令词)。2. 欺诳(命令词)。

སྐྱོག ཞེ་དྲོགས་པ་ལ་ཞེ་སྐྱོག་ཅེས་སྐྱོང་། 攪，如攪
酸乳，叫 搅。སྐྱོག

སྐྱོད། གཞན་དུ་སྐྱོད་བཞིན་པ། 正驅逐，正排斥。

སྐྱོད་ཅིག ཡུལ་གཞན་དུ་སྐྱོད་ཅིག 驅逐，驅逐出
境(命令词)。

སྐྱོད་པ། སྐྱོད་པའི་མིང་དུ་སྐྱོང་། 似即 སྐྱོད་པ།
交給。

སྐྱོན་པ། བསྐྱེགས་པའས། 凝固，坚硬。

བཀས་ཆགས་པ། ཞེན་ཆགས་པའི་འདྲོད་པ་ལ་
བཀས་པ། 貪恋，沉迷，貪著五欲。

བཀས་པ། (注同上)

བཀྱ། རྩོད་སོགས་བཀྱ་བ། 盜，窃，偷。

བཀྱ་བྱ། རྩོད་སོགས་བཀྱ་བར་བྱ་བ་དང་བཀྱ་བྱ།
1. 所盜。2. 將盜。

བཀྱས་པ། རྩོད་བཀྱས་ཟིན་པ། 已偷盜。

བཀྱ། ས་སོགས་བཀྱ་བ། 挖，掘，刨。

【增】刻，剗。〔四〕

བཀྱོ་བྱ། ས་སོགས་བཀྱོ་བར་བྱ་བ་དང་བཀྱོ་བྱ་ས་
འོངས་པ། 所掘，当掘。

བཀྱོས་པ། ཁེས་པོས་ས་བཀྱོས་ཟིན་པ། 已掘。

བཀྱང་བསྐྱུས། ཀྱང་པ་བཀྱང་བར་བྱ་བ་སྐྱུས་པར་
བྱ། 伸屈，如屈伸其足。

བཀྱང་བྱག བཀྱང་བྱ་དང་བྱག་དགོས་གཉིས། 伸
屈，所伸及应屈。

བཀྱང་བ། ཀྱང་ལག་སོགས་བཀྱང་བ། 伸，伸展。

བཀྱང་བྱ། ཀྱང་ལག་སོགས་བཀྱང་བར་བྱ་བཀྱང་བྱ།
所伸，当伸。

བཀྱངས་པ། ཀྱང་གདན་བཀྱངས་ཟིན་པ་ནི་བྱ།

伸展，如已展开鋪墊。

བཀྱངས་པུག ས་ལ་སྐྱུ་གཟུགས་བཀྱངས་ཏེ་བྱག་
འཛལ་བའོ། 伸展身体于地而礼拜。

བསྐྱ་བ། ལྷ་པོ་མ་ཡིན་པ་གར་པོར་བྱ་བའི་རྣམས་
མ་རྩ་རའི་རྣ་ཉྱ་བ། 滋味，不稀薄的濃味，
或如橄欖味。

【增】=གར་བ། 收斂性的。〔达〕

བསྐྱང་བ། ཆོས་པར་བཞི་བའམ་དམ་ཆོག་བསྐྱང་
བར་བྱ་བའི་བསྐྱང་གསོའི་ཆོག་འམ་སྤྱང་མའི་...
བསྐྱང་བ་ཉྱ་བ། 满，如令其满足，满三昧耶之
满足仪軌，满足护法神心愿。【增】1. 盈溢。
2. 满愿，补偿短少。〔达〕（同）བསྐྱང་གསོ།

བསྐྱང་བྱ། རི་བ་བསྐྱང་བར་བྱ། 所满，所满足之
愿望。

བསྐྱང་གསོ། ཆོས་པར་བཞི་བའམ་དམ་ཆོག་བསྐྱང་
བར་བྱ་བའི་བསྐྱང་གསོའི་ཆོག་འམ་སྤྱང་མའི་བསྐྱང་
བ་ཉྱ་བ། 满足，如满其心愿，满足三昧耶之
满足仪軌，满足护法神心愿。

【增】对本尊空行护法广作满足的供。补偿
供，补足供。〔达〕（同）བསྐྱང་བ།

བསྐྱངས་པ། ཐུགས་དམ་བསྐྱངས་ཟིན་པ་ཉྱ་བ།
已满，如心愿已满足。

བསྐྱས། མེ་གིང་བསྐྱས་པ། 干，干燥。

བསྐྱས་བྱ། མེ་གིང་བསྐྱས་པར་བྱ་བའམ་བསྐྱས་
དགོས། 所干，当干。

བསྐྱསས་པ། ལྷ་བ་བསྐྱསས་ཟིན་པ་ཉྱ་བ། 已干。

【增】干透，烧焦。〔达〕

བསྐྱལ་ཆེན་གཅིག་ བར་བསྐྱལ་བརྒྱད་ཅུ་པ་མ་
པའོ། 一大劫，即八十中劫（佛）。

བསྐྱལ་དོན། རྒྱལ་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་ནམ་རིང་ཏུ་སོང་
པའི་དོན། 1. 隐密之义。2. 远离之义。

བསྐྱལ་བ། ལྷིན་ཏུ་སྤྱི་མིང་དང་ཆེས་རིང་བ་དང་

ཡང་ན་ཆགས་བསྐྱལ་གནས་བསྐྱལ་འཛིག་བསྐྱལ་...
སྤྱིང་བསྐྱལ་བཞི་དང་། 1. 劫（佛），时节之名。

2. 极远。3. 成劫，住劫，坏劫，空劫等四劫
之劫。

བསྐྱལ་པའི་མཐའ། འཛིག་པའི་བསྐྱལ་པ་ལའང་།

1. 劫尽，劫边。2. 坏劫（佛）。

བསྐྱལ་པ་གཤམ་པ། ཕྱིས་པ། 知劫（藻）。

計算者。

བསྐྱལ་མེ། ཏུ་སྤྱི་མེ། 劫火（佛）。

【增】=བསྐྱལ་པའི་མེ། 现在这个劫終了
时，毁灭世界的火。〔达〕

བསྐྱ། ལྷུས་བསྐྱ་བའམ་བྱུག་པའི་མིང་། 1. 涂油。

2. 摩擦，涂抹。

བསྐྱ་མཉི། ལྷུས་བྱུག་ཏེ་ལག་པས་མཉི་རིག་བྱེད་པའི་
མིང་། 涂油，用手按摩。

བསྐྱ་བྱ། ལྷུས་བསྐྱ་བར་བྱའམ་བྱུག་པའི་མིང་། 1. 所
涂油。2. 所当涂物。

བསྐྱུག་ ཅིང་མོའི་རྒྱན་ནམ་རྒྱལ་གཟུག་པ་ཉྱ་བ། 賭。

བསྐྱུག་བྱ། ཅིང་མོའི་རྒྱན་ནམ་རྒྱལ་གཟུག་པར་བྱ་
དང་འཇུགས་དགོས་ཉྱ་བ། 所賭。

བསྐྱུགས་པ། རྒྱལ་བཅུགས་ཟིན་པ། 已賭，已下賭
注。

བསྐྱང་། ས་འོག་ཏུ་སྤྱི་བ་ཉྱ་བ། 埋藏，隐匿。

【增】=ས་འོག་ཏུ་བར་སྤྱི་བ། 〔达〕

埋伏。〔四〕

བསྐྱང་བྱ། ས་འོག་ཏུ་སྤྱི་བར་བྱའམ་སྤྱི་དགོས་ཉྱ་
བ། 所埋藏，当藏匿。

བསྐྱངས་པ། སྤྱི་བ་ཟིན་པ། 已藏匿，已埋藏。

བསྐྱེད་། ཀྱང་ལག་བསྐྱེད་པ། 屈，弯。

【增】1.收缩。2.瘫痪。〔达〕

བསྐྱེད་པ། ཀྱང་ལག་བསྐྱེད་པར་བྱ་དང་བསྐྱེད་ཀྱི།
所屈，所弯，当屈，当弯。

བསྐྱེད་མ་པ། ཀྱང་པ་བསྐྱེད་མ་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། 已
屈，如脚已屈。

བསྐྱེད་འདེབས། མེད་པར་ཉ་པའི་ཉ་པ་ཉ་མེད་
གསལ་ལས་སྐྱེད་འདེབས་ཞེས་གསུངས་པ་དང་ཉ་མེད་
ཉན་ཅན་པ་མེད་ཉན་མེད་པར་བསྐྱེད་པ་འཇགས་
པ་ཉ་བྱ། 毀謗，灯明論中作 ྐྱེད་འདེབས།
如对于有德，謗为无德。（同）བསྐྱེད་པ་II.

བསྐྱེད་པ། I. འཁྱེད་ཏུ་བཅུག་པ་འཇགས་པའི་གེ་བསྐྱེད་
བ། 1. 令担负，令背。2. 寄信。

【增】给与，发给。〔达〕（达无“予”字）

II. (同) བསྐྱེད་འདེབས།

བསྐྱེད་འོས། བཀྱར་འོས་མཚན་བྱའི་མིང་ཏུ་སྒྲུང་།
似即 བཀྱར་འོས། 应敬，供养。

བསྐྱེད་འཇོ། བྱ་གཟིངས། 激行（藻）。船，筏。

བསྐྱེད་འདེབས། དན་ཏུ་འཇུག་པ་པོ། 令人忆
念者。

བསྐྱེད་པ། འགྱེད་ཏུ་བཅུག་པ་འཇགས་དན་ཏུ་བྱེད་པ།
1. 使动。2. 使忆念。

【增】激励，鼓励。〔达〕

བསྐྱེད་པ། ཚས་ལ་བསྐྱེད་པར་བྱ། 所劝，如劝其
学法。

བསྐྱེད་པ། ལྷུ་ལྷུགས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། 已涂，涂
饰，如已涂油。

【增】加染，加色彩，加毒。〔达〕

བསྐྱེད་པ། ལས་ཚན་ལ་བསྐྱེད་པ། 委派，任命。

བསྐྱེད་པ། ལས་ཚན་ལ་བསྐྱེད་པར་བྱ་དང་བསྐྱེད་ཀྱི་ས་

འོངས་པ། 所派，所委，当派，当委。

བསྐྱེད་བཞག ལྷུ་ལ་པོ་འི་གེ་སར་བསྐྱེད་བཞག 委任，
安置，如委以王位。

བསྐྱེད་པ་པ། ཚུར་བསྐྱེད་མ་ཟིན་པ། （未詳）

བསྐྱེད་པ། བསྐྱེད་པ་ཉ་པའི་ཉ་པ་ཉ་མེད་པར་བྱ།
བྱའཇགས་པར་བྱ་གཞན་ལ་བསྐྱེད་པར་བྱ། 所披，
所穿。自己穿为 ཁོ་པར་བྱ་ 或 ཁོན་པར་བྱ།
给别人穿为 བསྐྱེད་པར་བྱ།

བསྐྱེད་ཏུ་བྱེད། སྐྱེད་མ་སྐྱེད་ཏུ་བྱེད་པ་འཇགས་
གནས་སྐྱེད་ཏུ་བྱེད་པ། 使陷于困难中，使作
难办之事。

བསྐྱེད་པ། འཁྱེད་པ་བསྐྱེད་པར་བྱའཇགས་བསྐྱེད་ཟིན་
བ། 1. 旋轉。2. 已旋轉。

【增】圍繞，包围。如 འཁྱེད་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ།

眷属圍繞。〔达〕 围困。〔四〕

བསྐྱེད་པ། འཁྱེད་པ་བསྐྱེད་པར་བྱ། 所旋轉，
当旋轉。

བསྐྱེད་པའི་ག ཐིག་གི་མཐའ་ལ་བསྐྱེད་པའི་པའི་གེ་དང་
སང་ཉིན་པའི་གྲང་ཟེར། 圍繞綫边之字，現今
称为 ཉིན་པའི་ག

བསྐྱེད་པ། ར་ཁ་པོས་བསྐྱེད་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། 煎，
熬，煮，煮。

བསྐྱེད་པ། ར་བསྐྱེད་པར་བྱ། 所熬，当熬。

བསྐྱེད་པ། ལས་ཀྱི་ལ་གྱུར་པ་འཇགས་དཔོན་པོར་བྱ་

བསྐྱེད་ཟིན་པ། 委派，已派事，已委官職。

【增】录用。〔四〕

བརྒྱ་བ། འབྲོག་པའི་རུ་བ་རི་ཡར་ཚུར་སྒོ་བ་ཉ་བུ།

迁移。

བརྒྱང་། ལ་མས་བུ་བརྒྱང་བ། 养育，抚育。

བརྒྱང་བུ། ལ་མས་བུ་བརྒྱང་བར་བུ་འཚོ་བྱ། 所
养育，当养育。

བརྒྱངས་པ། ལ་མས་བུ་བརྒྱངས་ཟིན་པའམ་གསོས་

བ། 1.已养育，如母已养子。2.已培养。

【增】保护，抚爱。〔达〕（达无“བ”字）

བརྒྱད་པ། བསད་པའམ་བཀྱས་པ། 杀害。

བརྒྱབ། སྒོག་བརྒྱབ་པའམ་ཕྱིབས་པ་སྒྲོབ་པ་པོས་

བརྒྱབ། 救护，保护。

བརྒྱབ་བུ། སྒོག་བརྒྱབ་པར་བུ་འཕམ་ཕྱིབས་པར་བུ་

སྒྲོབ་པ་པོས་བརྒྱབ་དགོས། 所救护，当救护。

བརྒྱབས་པ། རྒྱབས་གསུམ་གྱིས་ངན་སོང་པས་མེད་པ་

བརྒྱབས་ཟིན་པ་ཉ་བུ། 已救，如由三皈力，

已从恶趣救出。

བརྒྱམ། ར་སོགས་སྒྲོད་དུ་བརྒྱམ་པ་བཤལ་བཤལ་

བརྒྱམ། 激荡，如在器皿中涮洗茶等。

【增】1.摇动。2.辩论。〔法〕（法有“ས”字）

བརྒྱམ་བུ། ར་སོགས་སྒྲོད་དུ་བརྒྱམ་པར་བུ་བཤལ་

བཤལ་བརྒྱམ་དགོས། 所激荡，当激动，如茶

等在器皿中被冲荡。

བརྒྱམས་པ། སྒྲོག་ར་བརྒྱམས་ཟིན་པ་ཉ་བུ། 已搅
荡，如茶已搅荡。

【增】སྒྲོག་པ་的完成式，激动，搅，扬，

潑，撥动，动盪。〔法〕（法无“བ”字）

བརྒྱར། ཚིག་དཔེ་ཆ་ཡང་ཡང་བརྒྱར་བ་སྒྱུར་བ་

པོས་བརྒྱར། 温习，重复。【增】སྒྱུར་ཡང་或

ཡང་ཡང་། 再三再四。〔达〕

བརྒྱར་བ། ཡང་ཡང་བརྒྱར་ཟིན་པ། 已屡次温习。

བརྒྱར་བུ། ཚིག་དཔེ་ཆ་ཡང་ཡང་བརྒྱར་བར་བུ་

སྒྱུར་བ་པོས་བརྒྱར་དགོས། 温习，重复。

བརྒྱལ། ཡི་གེ་སོགས་ཡར་བརྒྱལ་བ་སྒྱེལ་བ་པོས་

བརྒྱལ། 寄送。

བརྒྱལ་བ། ཡར་བརྒྱལ་ཟིན་པ། 已寄送，已送去。

བརྒྱལ་བུ། ཡི་གེ་སོགས་ཡར་བརྒྱལ་བར་བུ་སྒྱེལ་བ་

པོས་བརྒྱལ་དགོས། 所送，所寄，当送，当寄。

བརྒྱས་པ། སྒོས་ཟིན་པའམ་འབྲོག་པའི་རུ་བ་ཐག་

རིང་དུ་སྒོ་བར་བུས་པ་ཉ་བུ། 已迁，已搬。

【增】སྒྱུས་的完成式。〔达〕

བརྒྱེ་དགོས། གཡར་པོ་རི་དངོས་པོ་བརྒྱེ་བར་

བུའམ་གཡར་དགོས། 1.所借之物。2.所当
借。

བརྒྱེ་བ། （原注同上）

བརྒྱེག་པ། གཞན་འབྲིགས་སུ་འཇུག་པའམ། 束縛，

使他受束縛。

བརྒྱེགས་པ། གཞན་འབྲིག་དུ་བཅུག་པའམ། 已縛，

已使他人受束縛。

བརྒྱེན་པ། བུ་པོན་གཡར་བའི་སྒྱིན་པའམ་བརྒྱེས་

པའི་བརྒྱེན་པའང་། 1.借貸。2.偿还。

བརྒྱེལ། ཅུ་འབྲིལ་དུ་བཅུག་ཟིན་པ། 盘旋，聚，如

水已汇聚。

བསྐྱེལ་བ། སྐྱེལ་གྱང་དུ་བསྐྱེལ་བར་བ། 所盘，所結，如盘結跏趺。

བསྐྱེས་པ། གཡང་ཟིན་པའི་མིང་། 借貸，已借。

བསྐྱུགས་པ། རྒྱལ་པ་བསྐྱུགས་ཟིན་པ། 嘔吐，已吐棄。

བསྐྱུང་དགོས། ཆེ་དུགས་ན་ཅུང་དུར་གཏོང་བར་བྱ་ཉུང་དུར་གཏོང་དགོས། 須縮小，須減少。

བསྐྱུང་བ། (原注同上) 当減縮。

བསྐྱུངས་པ། ཆམ་ཉུང་དུར་བཅང་ཟིན་པའས་བྱ་བ་ཅུང་དུར་བཅང་བ་ཉྩ་བ། 簡略，如省略文詞，或省簡事情。

བསྐྱུད་ངས། བརྗེད་ངས། 忘記。

བསྐྱུད་པ། མ་དུན་པ་བརྗེད་པ་དང་ཟས་པ་ལའང་།
1. 遺忘，忘記。2. 吞食。

བསྐྱུར་དགོས། ཐག་རིང་དུ་བསྐྱུར་བར་བྱ་འཁྱུར་དུ་བྱ་དགོས། 1. 拋棄，遠棄。2. 当結束。

(同) བསྐྱུར་བ།

བསྐྱུར་བ། སྤངས་པའས་འཁྱུར་བྱས་པ། 1. 舍棄，消除。2. 結束，停止。【增】拋棄，逐出。

〔達〕〔達无 བ་字〕 休出，擱開。〔四〕

བསྐྱུར་བ། ཐག་རིང་དུ་བསྐྱུར་བར་བྱ་འཁྱུར་དུ་བྱ་དགོས། 1. 拋棄，遠棄。2. 当結束。

(同) བསྐྱུར་དགོས།

བསྐྱུང་། རོ་ཆ་བའས་འཇིགས་པའི་མིང་། 1. 慚愧。2. 畏懼。

བསྐྱུངས་པ། འཇིགས་ཟིན་པའས་བག་ཁྱམས་པ། 怖畏，恐懼。

བསྐྱེད་པ། སྐྱེ་དུ་བཅུག་པའས་གསར་དུ་བསྐྱེད་པ་ལ། བའས་བསྐྱེད་པ། 使生長，新生，生殖。

【增】1. 生产，产物，形成。2. བེམས་བསྐྱེད་པ། 发心（佛），具有某种概念，使心純洁。〔達〕

བསྐྱེད་ཇོགས། འཇིགས་བྱེད་བསྐྱེད་རིམ་དང་ཇོགས་རིམ་ཟེར་བ་ཉྩ་བ། 生滿（佛），如說：“大威德生起次第与圓滿次第”。

བསྐྱེད་རིམ། འཇིགས་བྱེད་བསྐྱེད་རིམ་དང་ཇོགས་རིམ་ཟེར་བ་ཉྩ་བ། 生起次第（佛），如說：“大威德生起次第与圓滿次第”。

【增】1. 觀念的漸次發展。2. 神秘性的力量。〔達〕

བསྐྱེད་བསྐྱངས་པ། ལུན་རིང་དུ་གསོས་པའི་དོན། 生長，長時培養。

བསྐྱོགས་ནས། བཞིན་པ་བསྐྱོགས་ནས། 扭轉，扭轉脖項。

【增】1. སྐྱོགས་པ་的完成式，旋轉，翻轉，如བཞིན་པ་སྐྱོགས་པ། 扭轉頸來（義即：1. 環顧。2. 回轉避開）。2. 应用或制造煤鑪或石杓的人。〔達〕（見達著 སྐྱོགས་པ་ 条）

བསྐྱོད་པ། བསྐྱལ་བའས་འགྲོ་བ། 1. 動，發動。2. 行動，走動。【增】1. 移動。2. 激動。〔達〕

བསྐྱོད་པ་ཡང་བ། འགྲོ་བ་ཡང་བ་དང་མ་ཉྩམས་པ། 1. 行動輕便。2. 未衰。

བསྐྱོན་པ། དང་གིས་གོན་པ་གཞན་པ་བསྐྱོན་པའས་བསྐྱོན་ཟིན་པ་དང་ཉྩ་བ་བསྐྱོན་པ་དང་བཞག་པ། 1. 穿，已穿。自己穿为 གོན་པ། 給他人穿为 བསྐྱོན་པ། 2. 騎馬。3. 安放。

བསྐྱོན་བྱ། རང་གིས་གོན་པར་བྱ་གཞན་ལ་བསྐྱོན་
པར་བྱ་དང་ཏ་ལ་བསྐྱོན་པ་དང་བཞག་པ། 1. 当給

他人穿。2. 騎馬。3. 安放。

བསྐྱོས་པ། ཉམས་པའམ་ཁྱད་དུ་བྱས་པ། 1. 衰敗，
衰頹。2. 亏损，减少。

བསྐྱད། ཐག་རིང་དུ་བསྐྱད་པ། 驅逐，远逐。

【增】ཕྱིར་བསྐྱད་ 或 ཕྱིར་བཏོན། 【达】

བསྐྱད་པ། ཐུགས་པའམ་ཁྱད་བྱད་བྱད་པ། 驅逐，
远逐。

བསྐྱད་བྱ། ཐག་རིང་དུ་བསྐྱད་པར་བྱ། 所逐，远
逐。

བསྐྱེ། འཕྲིད་དུ་འཇམ་བཞི་རུ་འཇུག་པ། 1. 引导。

2. 令引导。

བསྐྱེན་པ། བཞི་རུ་བཅུག་ཟིན་པ་ཏྲ་བྱ། 已引导。

བསྐྱེས་པ། (注同上)

བསྐྱུ་བ། ཟས་ལ་བསྐྱུ་བའང་། 割，切，斫，切細
食物。

བསྐྱུ་བར་བྱ། བསྐྱུ་བར་བྱ་དང་བཅད་པར་བྱ།

1. 所欺誑。2. 所截断。

བསྐྱུ་ཆེན། བུ་ཆེན་གྱི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即 བུ་
ཆེན། 泻药。

བསྐྱུན་པ། བསྐྱེད་པའམ་བསྐྱུབས་པ། 1. 发生，生

长。2. 造成，創造。【增】=བསྐྱེད། 1. མང་དུ་

བྱང་བ། 增殖，增多。2. བར་དུ་བཞོད་པ།

印刷，排印。【达】

བསྐྱུན་བྱ། གསར་དུ་བསྐྱུན་པར་བྱ། 所植，当新
栽，当新造。

བསྐྱུས་པ། ཟས་ལ་བསྐྱུས་ཟིན་པ་ཏྲ་བྱ། 已斫，已
切，如已切細食物。

བསྐྱོགས་པ། རྒྱ་རུ་བསྐྱོགས་པ་ཞེས་སྒྲུང་། 搖震，
如說：“搖鼓”。

ཁ། ཞལ་དང་གདོང་དང་ཟ་བྱེད་ཁ་དང་ཁ་དོག་དང་...

མདུན་དུ་དང་སྤྱིང་དུ་དང་། 1.面，臉。2.嘴，口。3.顔色。4.前面。5.上面。

ཁ་དགྱི། ཁ་དང་སྒྲི་དགྱི་བྱེད་རམ་ཉུ་བུ། 1.口罩。2.圍巾。

ཁ་སྒྱགས་པ། སྒྲ་ལ་བ་མི་ཤེས་པ། 哑吧。

ཁ་སྐད་(ལ)། དང་གི་སྐད་པ་(ལ)། 口語，白話。【增】1.口头說明。2.傳說。3.說故事。【达】

ཁ་སྐྱོང་། སྐྱོན་པའི་མིང་། 补充，添补。

【增】1.滿口，一口之量。2.补遺。3.附录。【达】 滿足。【本】

ཁ་སྐྱོངས། བག་ཆ་བ། 怯惧。

【增】羞慚，汗顔。【本】

ཁ་བསྐང་། སྐྱོན་པས་ཁ་བསྐང་བར་བུ། 充滿，添滿，补充。

ཁ་བསྐངས་པ། སྐྱོན་པ་བསྐྱུན་ཟིན་པ། 已添滿。

ཁ་ཁར། མ་མ་བཤམ་རེ་རེ་བ། 各自，各各。

ཁ་ཁྱག་སེམ་པོ། ཁ་ཁྱག་སྐྱིད་པོ་སེམ་ཆ། 僻靜，僻靜安祥的地方。【增】恬靜，寧靜。【高】

ཁ་ཁོབ། ཁ་ལག་པས་ཁོབ་ཅིག་ 堵嘴，掩口。

ཁ་བྱག་ ཁས་སྤངས་པས་ཁ་བྱགས་པལས་ཁ་འཕྱིར་བཤམ་ཁས་བཏུག་པ། 1.承受。2.保証。3.担任。

【增】1.抗議。2.辯駁。3.否定責任。【达】

ཁ་བྱིར། ཐུ་ཁར་རམ་མཐའི་མིང་དང་སྒྲེགས་བུ།

1.緣沿。2.边。3.台子。

ཁ་བྱལ། དམ་བཅའ་ཁས་ལེན་ཉུ་བུ། 承認，承擔，

如承受宗旨。【增】1.尊重。2.頌辭。【达】

ཁ་འཁེབས། ཞལ་གཙོད་དམ་ཁོག་མའི་ཁ་གཙོད་ཉུ་བུ། 盖子，如堵口的塞子，陶器的盖子。

【增】面罩，臉帕。【达】(达作ཁ་ཁེབས་)

ཁ་གང་། དམ་གང་ཉུ་བུ་དང་ཁ་གང་བཅུ་ལ་ཞོག་པར་ཟེར། 1.一方，如一方子布（西藏的布通常按方块計數）。2.一分，十分为一錢。

【增】四角的，正方形的。【达】

ཁ་གཤམ་པ། གདོང་ལ་ལག་པས་གཤམ་ཟིན་པ། 复面，掩面。

【增】器物之盖。【达】(达作ཁ་གཤམ་)

ཁ་གྲངས། སྒྲི་ཆན་གྲངས། 數目，部类数。

【增】計算，列举。【达】

ཁ་གྲུ། ཁའི་གཡས་གཡོན་གྱི་བྱུར། 嘴角。

【增】1.边限，处所的范围。2.器物口径的大小。【达】

ཁ་དགབ། ཁ་འཁེབས་ཀྱིས་དགབ་པར་བུ། 用盖遮蔽。

ཁ་འགོག་པ། དམར་འདོད་པ། (未詳)

【增】默默无言的，不能說話或不說話的，被堵口的。【达】

ཁ་ཞོད། ཁ་བྱག་ཆ་པོ། 粗言，大言。

【增】1.惡言。2.誹謗者。【达】

ཁ་ཁྱལ་བ། གཏམ་ཁྱལ་བ། 胜訴，辯論胜利。

(又) གཏམ་ཁྱལ་བའང་ཟེར། 辯論胜利。

ཁ་སྒྱུར། མདོག་སྒྱུར་བ་པོས་ཁ་དོག་བསྒྱུར་ཟིན་པ།
染色。

ཁ་བརྒྱ། ཁ་སྐད་ཆ་མང་པོ་དང་ཐ་དད་བ་བརྒྱ།
1. 多言，話多。2. 百种不同的。

ཁ་བརྒྱད་པ། ཆོག་མཐུད་བྱས་བ་ལྟ་བུ། 口傳。

ཁ་བསྒྱུར་བ། མདོག་སྒྱུར་བ་པོས་ཁ་དོག་བསྒྱུར་
ཟིན་པ། 染色。

ཁ་ངོམས། ཁ་ཆོམ་བ་ལྟ་བུ། 飽足，吃飽。

ཁ་དངོས། ཁ་སྒྲོལ་དང་བྱུང་བ་ཅན། 言語傲慢。

ཁ་མངགས་བྱ། གཤམ་ཀྱང་བཞུགས་པར་བྱ། 差遣，
役使。

ཁ་མངགས་པ། བཞུགས་ཟིན་པ། 已差遣。

ཁ་ལྔ་པ། གདོང་ལྔ་པ་ལས་སེང་གེའི་སེང་། 五
口（藻）。獅子，亦名五面。

ཁ་བསྐལ་བ། ཁ་ཐང་ཆད་བ་ལྟ་བུ། 談話疲勞。

ཁ་ཅིག འགའ་ཞིག་དང་ལ་ལ། 有些，某些。

ཁ་ཅོལ། ཁ་ཆ་ལེ་ཆོ་ལེ་སྒྲུབ། 随口乱

說，信口雌黃。【增】空談，閒談。〔達〕

（達作 ཁ་བཅོལ་）

ཁ་གཅོད། ཞལ་གཅོད་དམ་ཁོག་མའི་ཁ་གཅོད་ལྟ་
བུ། 盖子，如堵口的塞子，缸的盖子。

ཁ་བཅོལ་བ། འཕྲིན་བཅོལ་ལས་སྐད་ཆ་བཞག་པ།

1. 寄信。2. 留話，嘱托。

ཁ་ཆག་པ། གནོད་བཤས་འཛིག་པ། 伤損，

損坏。【增】1. 刀口的缺陷。2. 辱罵，坏

話。〔達〕（達作 ཁ་ཆག）

ཁ་ཆད། དུས་ཀྱི་ཁ་ཆད་དེ་ཚོད་གཅིག་ལ་ཞེས་ཁ་

ཆད་བཞག་པ་ལྟ་བུ། 決定，約定，如約定一

定時間。【增】1. =ཞལ་ཆད། 協商，契約，

盟約，停战。2. =ཆད་དོན། 特种目的或特种
理由。〔達〕

ཁ་ཆར། གངས་དང་ཆར་པ། 雪和雨。

ཁ་ཁུ། བཞེལ་མ། 唾沫，口水。

【增】=ཁ་བའི་ཁུ། 雪水。〔達〕

ཁ་རྩ་རྩས་བྱུང་། ལྟ་ཞིག ཅིག 一种靴。

ཁ་རྩངས་ནས། སྐད་རྩང་དགས་ནས། 小聲地，
語音極其低微地。

ཁ་ཆེ། ཁ་ཆེན་པོ་དང་ཡང་ན་ཁ་སྤྱི་རམས་ཀྱི་སྤྱི་ར་
ཞེས་པའི་བྱ་གར་སྐད་རྩང་ཆག་བྱ་གར་རྩལ་བྱུང་གི་
ཡུལ་ཞིག་ཡིན་ལ་དེ་ལ་དར་བའི་ཆོས་ཤིག་ལ་ཡུལ་
ཀྱི་མིང་ནས་ཁ་ཆེའི་ཆོས་དང་མེ་ལའང་། 1. 大

口。2. 喀伽，为印度語迦湿弥罗（ཁ་སྤྱི་ར་
或ཀ་སྤྱི་ར་）的簡化語（今譯克什米尔）。迦
湿弥罗系印度西北地名。那里所傳布的宗教，
隨其地名称“喀伽教”，其人称“喀伽人”。

【增】1. 克什米尔人。2. 伊斯兰教徒。3. 統
御众人的人。4. 主要或重要的事物。5. 西藏
宗教戏中的假面具。〔達〕

ཁ་ཆེས་ས། འཆི་ཁར་ཞལ་ཆེས་སྒྲུབ་པ། 遺囑。

ཁ་ཆར་སྐྱེས་པ། ཁ་ཆེའི་གུར་ཀུམ། 迦湿弥罗
出产（藻）。藏紅花。

ཁ་ཆོད། ཁ་གཅོད་ཀྱིས་ཁ་ཆོད། 盖住（命令詞）。

ཁ་སུ། ཁའི་འཕལ་ཅོད་ལའང་། 1. 嘴唇。2. 爭
吵，口角。

ཁ་འཆས་པ། ཁ་སུམ་པ། 同意，一致。

ཁ་འཆས་བྱུགས། ཐོ་མ་ལྟན་ཅིག 一对夫妇，
男女并稱。【增】夫妇和諧地生活。〔達〕

(达作 ཁ་འཆས་བྱུགས་)

ཁ་འཆལ། འག་འཆལ་ལས་འག་འབྱལ། 杂秽語，

綺語(佛)。【增】1. 随口乱道。2. 发謔語。

3. 无謂的言談。〔达〕(参看达 འཆལ་ 字)

ཁ་འཆིངས་པ། རྒྱུད་ཆོག་ 詆毀語。

ཁ་འཆུ། རང་བཞིན་གྱིས་འཁྲོག་པོར་བྱས་པ།

འཁྲོག་པོར་འཆུ་བྱ། 弯曲。

ཁ་འཆུས། (原注同上) 已弯曲。

【增】歪嘴。〔达〕

ཁ་མཇལ་བ། རོ་བྱས་པའས་ཁ་ཐུད་པ། 接吻。

ཁ་རྩ། རྒྱལ་བཟང་ངས་བསོད་ནམས། 1. 善緣。

2. 有福德，幸运。【增】1. 云神。2. 偉大人物。3. 福利，財富。〔达〕

ཁ་ཉན་པ། ཐོས་པ། 听，聞。

【增】听从，服从。〔达〕

ཁ་ཉན། ཁ་སང་ཁ་ཉན་ཉྱ་བྱ། 前天。

ཁ་ཉུང་། རྒྱུད་ཆ་ཉུང་ཉུང་། 不多說話，寡言。

ཁ་ཉན། ཁ་ན་སྒྲིན་ཅན། 口有过失。

ཁ་གཉིས། རོས་གཉིས། 兩面。

ཁ་སཉན་པ། རྒྱ་བར་ཉན་ཏུ་བྱས་པ། 听話，用耳听。

ཁ་བརྟོགས་པ། རས་པ་ཁ་བརྟོགས་པ། (未詳)

【增】賤視，輕賤，詆毀。〔法〕(参看法བརྟོག་字)

ཁ་ཏ། གཅིས་བར་འཛིན་པའས་ག་ཆ་བའི་དོན་ཏི་དུ་མ་ཅིས་ཁ་ཏ་བྱེད། 告，教誨。

ཁ་ཏ་པ། གོ་ས་ཞིག་ 職事人(一种地位)。

ཁ་ཏིག་ རོ་ཁ་ཏིག་དང་ཁ་ཏན་ཏན་ལའང་། 1. 苦味。

2. 語言堅定。

ཁ་ཏོན། ཞལ་ཏོན་ནས་ཁ་འདོན་ལང་བེད། 念誦，

也說 ཞལ་ཏོན། (敬) 或 ཁ་འདོན། 誦經。

【增】高声念誦或背誦。〔达〕

ཁ་གཏིང་། ཁ་སྒྲིང་དང་གཏིང་ཐོག་ལའང་། 1. 面

上和底下。2. 心口如一。

ཁ་གཏོགས། དམ་བཅའ་ཐུས་གཏོགས། 干涉，

干涉其主張。

ཁ་བཏགས། བཇལ་དར། 哈达，礼巾。

ཁ་བཏགས་པ། བསད་པའི་མིང་། 已杀。

ཁ་རྩྭ་ཀ། མཚན་ཆ་ཞིག་ 一种兵器。

【增】1. ལྷ་ཡི་བྱུག་མཚན། 天杖，頂端有头骨

的棍棒，为尸婆天的兵器，亦为苦行者所持。

2. 三叉戟。〔达〕(达作 ཁ་ཏམ་ག ཁ་རྩྭ་ག)

ཁ་ཏྲ་ངན་པ། རྒྱུད་ཆ་ངན་པ། 惡語，坏話。

ཁ་སྒྲུབས། ཁ་རྒྱས་པ་ཅན། 口利，語言有力。

【增】在行人。〔四〕

ཁ་ཐལ། ཐུག་པའི་སྒོར་ལྷ་བྱ་དང་རྒྱུད་ཆ་སང་དགས་

སྒོར་བ་ལའང་། 1. 粥料，如粥中食物。2. 失

言，言語过多。【增】1. = ཐུལ་ཐལ།

ཐུག་ཅུས། 2. ཁ་འཆེ་བ། 訂約。〔达〕

ཁ་ཐལ་བ། ཆོག་སང་དགས་པ། 失言，言語过

多。【增】= ཁ་འཆེ་བ། 約許，約定。〔达〕

ཁ་བྱུག་ནས། ཐད་ག་ནས། 对直地，对着。

【增】到边缘等于 གཏོང་བྱུག་〔达〕(达无ནས་字)

ཁ་ཐེག་པ། ཁས་བླངས་པས་ཁ་བཏགས་པའས་ཁ་

འབྱིགས་པའམ་ཁས་བཏུག་པ། 1. 承受。2. 保証。3. 担任。

ཁ་ཤོག་ཏུ། རྩིང་ཏུ། 上面，上边。

【增】 巔上，頂上。〔达〕（达无 ཏུ་ 字）

ཁ་ཐོར། མ་མོར་ཐོར་ཐིན་པ། 散失。

【增】 口中的小膿疮。〔达〕 口疮。〔四〕

ཁ་མཐོ་དམན་མཉམ། ཁ་གང་མ་གང་མཉམ་པ།

与口齐平，满满的。（同） ཁ་དྲ་ཆད།

ཁ་འབྲམ་པ། རྒྱད་ལཔ་མི་ཤེས་པ། 口噤，不会說話。

ཁ་དྲ་ཆད། ཁ་གང་མ་གང་མཉམ་པ། 平满，与

口平满，满满的。（同） ཁ་མཐོ་དམན་མཉམ།

ཁ་དམ། ཁ་སྒྲིམ་པོ། 口紧严。

ཁ་དྲིག་པ། ཁའམ་ཆོག་མི་གསལ་བར་སྒྲུབ། 口吃，說話不清楚。

【增】 = ཁ་ཤིག་〔达〕（达无 བ་ 字）

ཁ་དྲམ་པ། ཁ་མཐུན་པ། 和合，一致。

ཁ་དྲོག་ མདོག་དཀར་པོ་དམར་པོ་ཉྩ་བུ། 顔色。

ཁ་དྲོག་མཆོག་མ། མཛེས་མ། 1. 妙色，美色。2. 美女。

ཁ་དྲག་ ཁ་ཆ་བོའམ་རྩུབ་པོ། 强暴，語言粗暴。

【增】 1. 有势力。2. 傲慢。3. 多辯。〔达〕

（达作 ཁ་དྲག་པ་）

ཁ་དྲག་དྲག་（注同上）

ཁ་དྲངས་པ། རྩེ་དྲངས་པའམ་ཁ་ལོ་བའི་མིང་།

1. 牵引，引导。2. 御者。

ཁ་དྲལ། འཛིག་པའམ་ཞིག་པའི་དོན་དང་བེད་ཀྱི་ཁ་

ལ་འོ་མ་མི་འཐུང་བའི་ཐབས་ཤིག་ 1. 破裂，破坏。2. 使小牛不能吃奶的方法。

（同） ཁ་རལ།

ཁ་རྩོ་བ། བརྩོད་པའམ་ངོ་དགའ་བ། 1. 贊美，

称頌。2. 庆幸。【增】 吉祥，吉兆（西康与安多区語）。〔达〕（达无 བ་ 字）

ཁ་གདག་གོ། གསོད་དོ། 杀却，杀了。

ཁ་གདངས་པ། བཤད་པ་དང་ཁ་བྱེ་བ་ལའང་།

1. 說話。2. 張口。【增】 呵欠。〔达〕

ཁ་གདན། རྩིང་གདན། 垫子，座上垫子。

ཁ་བདེ། རྩོད་བྱེད་ཆོག་ 語言。

ཁ་འབྲིན་པ། རྩེ་འབྲིན་པ། 带头，引导。

ཁ་སྐྱམ་བྱེད། རྩོགས་གཉིས་མཐུན་པར་བྱེད་པོ་ཁ་

འདུམ་བྱེད་ཅེས་སྒྲུང་། 和解，調解。

ཁ་བརྟན་བ། རྒྱད་ཆ་མང་པོ། 多話，多言。

【增】 言談。〔本〕

ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་གཉིས། རང་བཞིན་གྱི་ཁ་ན་མ་ཐོ་

བ་ནི་རྒྱིག་པ། བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ནི་སངས་

རྒྱུ་གྱི་ཁྲིམས་བཅས་དང་འགལ་བའི་ཉེས་པའོ། །

二种罪（佛），性罪謂惡，制罪謂違犯佛制的过失。

ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མི་མངའ་བ། མངས་རྒྱུ་མ་ 无罪，无过（藻）。佛。

ཁ་ན་མེད། ཉོན་མེད་ཁ་ན་མེད། 无用，无益处。

ཁ་ནས་སྐྱུས་པ། བྱམ་ཟེའི་མིང་དང་སྐྱེ་དགའི་

བདག་པོའང་། 口生（藻）。1. 婆罗門（印度

四种姓之一）。2. 众生主（即大梵天）。

ཁ་ནིང་། （原注缺） 去年。

ཁ་གནོན། གཉིན་པོ། 压制，对治（有对症下药之意）。

ཁ་སྒྲུ། སྒྲུ་ར། 胡子。

ཁ་སྒྲུ་ཅན། ཡག་ཤོད་ལའང་། 1.有须。2.野猪。

ཁ་སྒྲུབ་བྱ། སྒྲོད་ཁ་ཐུང་དུ་སྒྲུབ་པར་བྱ། 令器
皿口向下复。【增】俯身。【四】

ཁ་སྒྲུབས་པ། ཐུང་དུ་ཁ་སྒྲུབས་ཟིན་པ། 已复，
已向复。

ཁ་སྒྲོན། ཁ་ནས་ཐོད་པ་འདོན་པའས་ཞུས་འདོན་
ལའང་། 1.口說敢为。2.讀誦。

（同）ཁ་ཐོན།

ཁ་སྒྲུ་ཟེར་བ། ཁ་གཤགས་འདེབས་པ། 辯訴，
爭論。

ཁ་སྒྲུད་པ། ཁ་འཐུང་དུ་བྱས་པ། 会遇，已令
其会合。

ཁ་ཐོ་བརྟང་བ། ཁ་ཏས་པ་ཆེན་པོ་སྒྲུས་པ། 夸
張，矜夸，說大話。

ཁ་ཐོ་བཞུས་པ། （注同上）

ཁ་ཕྱི། ཁ་བཏགས་ལིག་ལའང་། 1.哈达之一种。

2.面巾。【增】外边，外緣。【达】

ཁ་ཕྱོགས། རང་ཕྱོགས། 自己方面。

【增】=ཁ་ཕྱོགས་ཕྱོགས། 視線的方向。【达】

ཁ་ཕྱིན་པ། སྐད་ཆ་མཐུན་པ། 語言相合。

【增】=ཐོས་མཐུན་པ། 全場一致，一致通
过。【达】

ཁ་ཐུལ། མ་མོར་ཁ་ཐུལ་ཟིན་པ། 已分离。

ཁ་འཕངས་པ། གཞན་དུ་མཆུབ་མ་འཆུགས་པའི་
དོན་ཏེ་ཞུས་འཕངས་མཛད་པའང་ཟེར། 借口。

亦等于ཞུས་འཕངས་མཛད་པ། （敬）

【增】=ཁ་འཕྱས་དབྱག་པ། 1.洩露，揭发。

2.散布謠言。【达】（达作ཁ་འཕངས་པ）

ཁ་བ། གངས་དང་རྩི་ཁྲེ་བྲག་ཁ་ཟི་ལའང་།

1.雪。2.苦味。

ཁ་བ་ཅན། ཐོད་ལུལ་ལས་གངས་ཅན། 有雪
（藻）。1.西藏。2.雪山区域。

ཁ་བད། ཁང་ཐོག་གི་སྒྲིན་བད། 西藏寺庙房頂上
之柴簷。【增】下雪而空气潮湿。【达】

ཁ་བའི་དགའ་བོ། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 雪敌
（藻）。1.火。2.火神。

ཁ་བའི་དུས། དགུན་ཁྱེ་དུས། 冬季。

ཁ་བའི་དུལ་བཅེགས། གངས་རི། 雪积（藻）。
雪山。

ཁ་བའི་བྱེ་མ། གཞུར་རས་གཟུར། 雪粉（藻）。
冰片，龙脑香。

ཁ་བའི་མིང་ཅན། གཞུར་རས་གཟུར། 有雪名
者（藻）。龙脑，冰片。

ཁ་བའི་འོད། སྒྲུབ་ལའང་། 1.雪光（藻）。
月亮。

ཁ་བའི་རི་བོ། གངས་རི། 雪峰，雪山。

ཁ་བའི་ལྷན་པོ། གངས་རི་དབང་པོ། 須弥峰，
雪山王。（又）གངས་རིའས་གངས་ཅན་རི།
雪山。

ཁ་བུབ་པ། ཁ་ཐོག་དུ་ཕྱོགས་པ་ཕྱུ་བ། 复，
如口朝下。

ཁ་པོ། ཁ་བྲག་ཆ་པོ། 大言。

ཁ་པོན། ཁ་ནས་ཐོད་པ་འདོན་པའས་ཞུས་འདོན་
ལའང་། 1.口說敢为。2.讀誦。

(同) ཁ་སྒྲོན།

ཁ་བྱ། ཁ་ལས་གཏམ་བཤད་པ། 談話，說話。

ཁ་བྱང་། ཡི་གེའི་ཁ་བྱང་ངམ་མཚན་བྱང་། 标题；书的题名。

【增】1.面朝下。2.博学的，有智的。〔达〕

ཁ་བྱང་བ། ཤེས་རབ་ཅན། 1.利口，利齿。
2.有智慧的人。

ཁ་བྱ་ཅན། ལྷག་དང་བ་ལང་གི་མིག་བྱ་ཁ་བྱ་ཅན་
ཁ་བྱ་ཅན་ཞེས་སྒྲུང་། 破蹄，偶蹄，如羊牛蹄
分枝者。

ཁ་བྱག་ཅན། (注同上) 蹄分枝者。

ཁ་བྱལ་བ། སོ་སོར་བྱུས་བཤམ་བྱལ་ཟིན་པ།
1.分离。2.已离异。

【增】离婚，别离。〔达〕（达无བ字）

ཁ་བྱི་བ། ཁ་ནས་བྱི་ཟིན་པ། 已减，已降低。

ཁ་འབྱ། མེ་རྟོག་ཁ་འབྱ་རྒྱུ་ལས་བྱ་དང་བྱ་མོ་ཁ་
འབྱ་རྒྱུ་སྐད་ལབ་མི་ཤེས་པ་ཅམ། 初出，如花初
放，苞开，如子女不会說話时。

ཁ་འབྱས་པ། མེ་རྟོག་ཁ་བྱེ་བ་དང་བྱ་སྐད་ལབ་ཤེས་
པ་ཉི་ཤུ། 已出，如花已开，如子女已会說
話。【增】含苞。〔达〕萌芽。〔四〕

ཁ་འབྱས་པ། ཁ་མང་དྲགས་བཤམ་མཐའ་ལས།
1.多言，話太多。2.无边。

ཁ་འབྱེད། ཁ་འབྱེད་བར་བྱེད་པ་ལོས་བྱེ་ཞིག་ 开
启，打开。

ཁ་འབྱེས་པ། དབྱེ་བ་བྱེ་བཤམ་འབྱེས་པ། 分离，
分开，分散。

ཁ་འབྱི་བ། རྒྱ་ཁ་རྒྱུང་མཉམ་ཁ་འབྱི་རྒྱ་ཉི་ཤུ།
减低，减少，降跌，如水略降低。

ཁ་བད་ཅི། འབད་དུ་འཇུག་པའས་སྒྲོས་དུ་འཇུག་
བ་དང་ཁྱི་བད་པ་ཉི་ཤུ། 唆使，使其勤奋，令
其傲慢，如喉犬。【增】1.多言的。2.好爭
斗的。〔法〕（参看法བད字）

ཁ་བད་པ། (注同上)

ཁ་སྒྲུང་བ། སྒྲུ་མཁས་བཤམ་མཛེས་པའི་ཅིག་སྒྲུ་
མཁས། ཁ་ཅང་ཞེས་བ་དང་ཁ་གཅང་ལང་ཞེས་
སྒྲུང་། 辯才，語言流利，会說聰明話。亦
作ཁ་ཅང་། 或ཁ་གཅང་།

【增】借詞遮飾。〔四〕

ཁ་སྒྲུར། ཁྱེན་གཏུ་ལའང་། 1.蓋。2.庄严具佛
盒。【增】或作ཁ་སྒྲུར་བ། 封閉着的器物
的口。〔达〕

ཁ་སྒྲུར། ཁ་གཉིས་བཞེབས་སུ་སྒྲུར། 合，蓋，
函蓋相合。【增】食后殘余或口触而未食
之物。〔达〕

ཁ་སྒྲུར་བདུན་ལྔ། ཉེ་ཇི་འཆང་། 具七合德
(佛)。金剛持(佛名)。

ཁ་མེད་པ། ཐབས་མེད་དེ་ག་མེད་ཀྱང་། 无法，
没有办法，也說ཁ་མེད།

ཁ་དམར་བ། བདྲག་དབྱུང་ལེགས་པའི་དོན། 赤
口，紅口(藻)。善觀察，仔細研究。【增】
1.赤口餓鬼。2.断定的預言或預示。〔达〕

ཁ་དམར་གདགས་པ། གསལ་བར་སྒྲུས་པའི་དོན།
明了宣說。

ཁ་མ་ལྷོགས་པ། མའི་ཁ་སྒྲུངས་པ་ཉི་ཤུ། 疮
潰，如疮口腫潰。

ཁ་སྒྲུང་། ཁ་མང་སྒྲུས་པའི་དོན། 多言，說話
過多。

ཁ་སྐྱུ་མ་པ། ཙ་འདྲི་བའམ་མི་སྒྱུ་པར་སྐྱ་བ།

1. 調弄。2. 譏毀。

ཁ་ཙམ། ཁ་སྐྱ་བ་ཙམ། 略說，略談。

ཁ་བཙན། ཁ་བརྟན་པོ། 言語严肃，語言堅定。

ཁ་བཙུག་པ། ཁ་མ་གདངས་པར་བཙུག་ཟིན་པ།

已閉口。

ཁ་ཅང་། ཁ་སང་ཉིན། 昨天。(同) ཁ་སང་།

ཁ་ཚར། ལྷམ་བུ་བཟགས་ཟིན་པའི་ཁ་ཚར་འགོ་ཚུམ་

པའི་ཕྱད་ཚར་གཉིས། 布織完的末端名 ཁ་ཚར།

布初織之机头名 ཕྱད་ཚར། 【增】染青水。

〔四〕混合葯物中的次要成分。〔達〕

ཁ་ཚོན། བཀ་ཚད་པའི་དོན། 決斷，确实決定。

【增】1.=ཁ་འགྲིག། ཁ་འཆམ། ཁ་མཐུན།

意見一致。2.=མཁ་གཙོད་པ། 最后的決定。

3. 口面，面積，幅員。〔達〕

ཁ་ཚོན་གཙོད་པོ། བཀ་ཚད་པའམ་མཐུན་གཙོད་

པ་པོ། 1. 決斷。2. 判斷者。

ཁ་མཚུལ། གདོང་ངམ་མཚུ། 1. 面部。2. 口唇。

【增】1. 犬馬等的口鼻。2. 臉面下部。〔達〕

ཁ་འཇུག། ཁ་མ་གདངས་པར་འཇུག་དགོས་པ།

含笑，抿嘴笑。

【增】閉口。〔達〕

ཁ་འཇོན། རྒྱལ་ས་རམ་བྱེད་པའི་མིང་། 隨順，幫

助。【增】杜鵑鳥。〔達〕

ཁ་བཞེ། ཡ་མཚུ་ཡར་བཞེ་རྒྱ་ཡར་བཞེས་ཟིན་པ།

口翻，上唇翻起。

ཁ་བཞེས་པ། (注同上)

ཁ་ཞེ་གཉིས། ཁ་དང་བསམ་པ་གཉིས། 心口不一。

ཁ་ཞེ་མཐུན་པ། ཁ་དང་བསམ་པ་གཉིས་མཐུན་པ།

心口一致，心口如一。

ཁ་ཞེ་མེད་པ། མཛོན་གྲོག་མེད་པ་ལའང་། 心口

无异，当面背后无別。

【增】无虚伪的，誠实的。〔達〕

ཁ་ཞན་པ། ཁ་དམ་པོ་མེད་པ། 口松，口不紧

严。【增】1. 劣質。2. 低位。〔達〕

ཁ་ཞན་པོ། ལུས་མེད་སྒྲོད་ཆ། 口弱，語言无

力。【增】說話謙遜。〔達〕

ཁ་བྱུར། གདོང་སྒྲོ་དམར། 水鷄。

ཁ་བཟ། འཁྲུ་བ། 果食，油炸果子。

【增】食物，錫金話指甜点心。〔達〕

ཁ་བཟེར་བ། ཙ་འདྲི་བའམ་མི་སྒྱུ་པར་སྐྱ་བ།

1. 譏笑，調弄。2. 詆毀。

【增】多言，餽舌。〔達〕

ཁ་གཟུར། ཐུང་མའམ་ཁེས་བུ། 1. 筷子。2. 匙，勺。

ཁ་བཟེད། ཁ་ཡར་བཟེད་པ། 接承，口向上

接承。

ཁ་ཁྲི། ལན་ཁྲོན་པ་ལའང་། 答复。

ཁ་བཁྲི། སྒྲོད་ཆ་ཡང་ཡང་བཁྲི་བར་བུ། 語言屢

次重述。

ཁ་བྱུག (未詳)

ཁ་འོག། གྲོག་ཀྱི། 暗中，背地里。【增】臉

朝下，垂头喪氣。〔達〕 奉事者。〔法〕

ཁ་ཡ། གཅིས་པར་འཇོན་པའམ་ག་ཆ་པའི་དོན་ཉིད་

ལྟ་ཅིས་ཁ་ཏ་བྱེད། ཅིས་པའོ། 忠告，教誨。

【增】談話的陪伴或對手。〔達〕

ཁ་ཡང་བ། སྒྲོད་ཆ་ཡང་བ། 口松，輕易說話。

ཁ་ཡན་པ། གང་འདོད་སྐྱ་བ་པོ། 信口亂說。

ཁ་ཡར། མོ་མོ་བའམ་རེ་རེ་བ། 星散，个
自，各各。

ཁ་ཡི་གྲ། ཁའི་གཡས་གཡོན་གྱི་རྩུར། 嘴角，口
之左右角。【增】盆口的幅员。〔达〕

ཁ་ཡི་དྲོག (未詳)

ཁ་ཡིག ཡི་གེའི་ཁ་ཡིག 标题，书的题目。

【增】签条，题言。〔达〕

ཁ་ཡུ། རུ་ཚ་མེད་པའི་རི་དྲགས་མོ། 秃头，无
角的牝兽。

ཁ་ཡོན། ཁ་ཁྱོག་ཁྱོག 口歪，歪嘴。

ཁ་གཡའ་བ། ཟ་ཀོང་བ། 癬疥。

ཁ་གཡར་བ། མིང་བཏགས་པའམ་ཁས་ལེན་པའང་།
1.立名。2.承认。

ཁ་གཡལ་བ། ཁ་གདངས་ཏི་ཁྲལ་བའང་ཟེར།
呵欠。

ཁ་གཡེངས་བ། ཁ་ཟང་ཟིང་རྩེ་སྒྲིམ་པོ་མེད་པ།
語言杂乱，漫无系统。

ཁ་གཡེལ་བ། (注同上)

【增】大張其口。〔达〕

ཁ་ར། ག་ཁ་རའམ་ཀ་ར། 槽。

【增】槽，木鉢，秣槽。〔达〕

ཁ་རུ་གཏིག ཁ་ལ་ཐིགས་པ་གཏིག་པར་བྱ། 滴
在口中。

ཁ་རུ་བསྒྲིགས་བ། གནོང་ལ་མཛུབ་མོས་བསྒྲིགས་
བ། 以指指其面。

ཁ་རུ་ཚྭ། ཚུའི་ཕྱེ་བྱག 盐之一种。【增】=ཚྭ་
ནག་པོ། 1.黑盐(可作药用)。2.硝盐。〔达〕

ཁ་རལ། I.ཁ་ཐང་ཆད་པ་ཉླ་བྱ། 談話疲労。

II. འཛིག་པའམ་ཞིག་པའི་དོན་དང་བེད་ཀྱི་ཁ་ལ་འོ་

མ་མི་འཐུང་བའི་ཐབས་ཤིག 1.破裂，破坏。

2.使小牛不能吃奶的方法。(同) ཁ་དལ།

ཁ་རལ་དུས། བཞི་བཅུ་ཁ་རལ་དུས་ཟེར། 不满
四十时。

ཁ་རུབ་བ། ཁ་སྐད་དངས་པའམ་ཁ་རུབ། 口不
能張，口閉住。

ཁ་རོག་འདུག ཁླད་ཆ་མི་སྒྲིབ་པར་འདུག 默然，
靜默，不說話。

ཁ་ཁྲངས། ཁའི་དབྱགས་ཁྲངས་པ། 噓出的气。

ཁ་ཁྲན་དཀར་བ། ཁ་ཕྱོགས་པར་དཀར་བ་དང་

ཁ་བསྐྱར་བར་དཀར་བའང་ཟེར། ཡང་ན་སྐར་

ཁླད་ཆ་ལ་ཉླན་པ་ཁྲན་པར་དཀར་བའམ། 1.难
令趋向。2.难转变。3.前言后难补救。

ཁ་ལ་ཅ་ལེ་བ། རྩྱང་ལ་གཡེངས་པ་ཉླ་བྱ། 浮散，
如在水面漂浮。

ཁ་ལ་ལྷག ལྷག་ཏུའམ་ཆར་སྒོད་བྱིའུ། 1.燕子。

2.雨雀。

ཁ་ལག གསོལ་ཆོགས་ཟམ། 食，飯食。

ཁ་ལན། ཁླད་ཆའི་ལན། 回答，答話。

【增】1.口头报答。2.感謝。3.頂嘴。4.收
到食物后的酬报。

ཁ་ལབ། ཁླད་ཆ་ལབ་བྱ། 談話，所說的話。

ཁ་ལས། (注同上)

ཁ་ལས་ཆེ། ཁ་ཆ་བོའམ་ཁ་ཕོ་ཆེ། 說大話，
夸口。

ཁ་ལུད། ཁའི་སེའི་ལ་ཉླ་བྱ། 唾沫，痰唾。

ཁ་ལེབ། ཁ་གཙོད། 盖子。【增】鍋盖。〔四〕

ཁ་ལོ་བསྐྱར་བ། མངས་བྱས་པའང་། 調御师

(佛)。1. 駕御者。2. 佛。【增】 = ཁ་པོ་
 རྒྱུད་མཁམ་། [达] (བརྒྱུད་达作 རྒྱུད་)
 ཁ་པོ་བ། ལྷ་འདྲིན་པ་དང་རྒྱུད་དང་ཅང་གིས་ལའང་།

1. 御者，車夫。2. 領導者。3. 風。4. 智者。

【增】影子。[达]

ཁ་པོན། དྲི་སྒྲུབ་ལའང་། 1. 答对。2. 馬銜。

ཁ་ཤ། རི་དྲགས་གིག་ 麋鹿，麇子。

ཁ་ཕ། ཁའི་མུ་མ་རྩིས་ལྗོངས། 嘴唇上的疮

疤，豁唇。(同) ཁ་ཤོ།

ཁ་ཤས། འགའ་ཞིག་ཆ་ཤས་ལའང་། 有些，

少許，一部分。

ཁ་ཤེད། ཁ་དྲག་ཆ་ཤོ། 口出大言。

ཁ་ཤོ། ཁའི་མུ་མ་རྩིས་ལྗོངས། 嘴唇上的疮

疤，豁唇。(同) ཁ་ཕ།

ཁ་ཤོབ། རྒྱུ་ཆོག་ 瞎說，妄語。

【增】閒談。[达]

ཁ་ཤོར་བ། དམ་བཅའ་ཤོར་བ་ལྟ་བུ་ལའང་།

失言，背約，爽約。

ཁ་གཤགས་འབྱེད། གཤགས་ཁ་འཕྲུག་འབྱེད་པ།

爭訟，爭論，論戰。

ཁ་བཤལ། ཡོན་ཆབ་བམ་ཞལ་བཤལ། 1. 供水。

2. 漱口水。

ཁ་སང་། ཁ་སང་ཉིན། 昨天。(又) ཁ་སང་

གི་ལས་ཀ་དེ་རིང་བྱེད་དོ། ། (原注：昨天的工

作今天作)(同) ཁ་ཅང་། ཁ་སང་།

ཁ་སྐྱམ་པ། ཁ་སྐྱམ་དང་སྐྱམ་པའས་ཁ་ཐུས། 不要

張口，口閉住。

ཁ་སྐྱུར། ཤིང་རྩྭ་ཅིག་ 藏寒。

ཁ་སྐྱུར་བ་ན། (注同上)

ཁ་སང་། ཁ་སང་ཉིན། 昨天。

(同) ཁ་ཅང་། ཁ་སང་།

ཁ་སོ། གྱིའི་ཁ་སོ་ལྟ་བུ། 鋒刃，如刀刃。

【增】1. 口与齿。2. 边沿。[达]

ཁ་སོང་། རྒྱུ་སོང་བའི་དོན། 以前。

ཁ་སྒྲ། ཁ་དམ་པོ་མེད་པ། 口松，口不紧。

ཁ་སྒྲ། ཁ་ཁྱུག་ཁྱུག་ 口歪，嘴弯曲。

ཁ་སྒྲོང་དགོས། ཁ་སྒྲོང་དགོས། 須补滿。

ཁ་གསག་ ཉིད་བསྐྱར་བྱེད་ཀྱི་ལུགས་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་དང་མཐུན་

པའི་ཆོག་སྒྲ་བའམ་ངོ་དགའ་བའང་། 虛談，誑

求(佛)，为得到利养和恭敬的緣故，順随旁

人的心意而說話，或称贊。

【增】多言的，饒舌的。[达]

ཁ་གསོ། ཉིད་པ་གསར་དུ་གསོ་བར་བྱ། 添补，

添滿，旧的补新。

ཁ་གསོད། མཇལ་དར་ཁ་བཏགས་གིག་ 礼帛之

一种。

ཁ་བསྐྱམ་པ། ཁ་སྐྱམ་དང་སྐྱམ་པའས་ཁ་ཐུས་ཅིན་པ།

已閉口。

ཁ་བསྐྱངས་པ། དྲང་པོར་བྱས་པའམ་བསྐྱངས་པ།

1. 令直。2. 扶起。

ཁ་བསྐྱངས་པ། ཁ་བསྐྱངས་པ། 补滿，滿足。

【增】仰面而臥。[达]

ཁ་བསྐྱམ་པ། ཆོག་གིས་བསྐྱམ་པའམ། 欺哄，

巧言哄騙。

ཁྱ་ཏ། ཕྱ་རྩྭ་ཅུང་བ། 鴉，小烏鴉。

【增】正名ཁྱ་ཏ་ཁྱ་བ། [达]

ཁག མོ་མོ་བའམ་ཁག་སྡེ་ལའང་། 1. 各各。

2. 部別。【增】1. 方法，手段。2. 任务，負担，业务，責任。3. 門类，部分，段落，章节。〔达〕

ཁག་ཁག (注同上)

ཁག་བྱག གཞན་གྱི་ཁག་པོ་རང་ལ་བྱག་བའམ་
འབྱིགས་པ་དང་ཐོག་བའམ་འདིགས་པར་བྱེད་དེ་
ཁྱེད་པོ་འཁྱེད་པ་ཉ་བྱ་ཁ་བྱག་དང་ཁ་ཐོག་གྱང་
སྤང་། 他人的困难由自己負責承担。亦作

ཁ་བྱག ཁ་ཐོག 【增】担保。〔达〕

ཁག་འཁྱེད། (注同上) 【增】担起責任。

〔达〕 (达作 ཁག་འཁྱེད་པ་)

ཁག་ཐོག (注同上) 【增】担保。〔达〕

ཁག་པོ། དཀའ་བ། 艰难，困难。

【增】不良的，败坏的，腐朽的。〔达〕

ཁང་བྱིས། གཞིས་ཁང་ངམ་ནང་ལའང་། 1. 臥房。

2. 家宅。【增】房屋。〔本〕 (同) ཁང་པ།

ཁང་ཆེན། གཙུག་ལག་ཁང་ལའང་། 1. 大房，
大廈。2. 寺院。

ཁང་མཆོག ལྷ་པོ་འཛིན་པ་བྱང་ལའང་། 1. 府

邸。2. 王宮。 (同) ཁང་བཟངས།

ཁང་ཐོག ཁང་པའི་ཆེ་ཐོག་གས་སྡེང་ལའང་།

1. 房屋上层。2. 房上，房頂。

【增】房上平頂。〔达〕

ཁང་པ། གཞིས་ཁང་ངམ་ནང་ལའང་། 1. 臥房。

2. 家宅，住所。【增】房屋。〔本〕

(同) ཁང་བྱིས།

ཁང་བ། ཁང་པ་ཆུང་ཆུང་། 小屋，茅舍。

ཁང་མིག ཁང་གི་མིག་ཏུ་བཅད་པ། 房間，
小室。

ཁང་མོ་ཆེ། ཁང་ཆེན་ནམ་རྩ་བ་ཆེ། 1. 大房。

2. 大院。

ཁང་མང་། ཁང་པའི་གཞི་ཆ་བ། 房基。

ཁང་ཅ། (注同上)

ཁང་བཟངས། ལྷ་པོ་འཛིན་པ་བྱང་ལའང་། 1. 大

廈，府邸。2. 王宮。【增】紀念堂。〔达〕

(达作 ཁང་བཟངས་) (同) ཁང་མཆོག

ཁངས་པ། ཐྱེལ་པ་བྱས་པའམ་རིངས་པ། 1. 忙乱。

2. 急促，急忙。【增】1. 延擱。2. 距离。〔达〕

ཁད་གྱིས། དལ་བྱས་སམ་རིམ་གྱིས། 1. 徐緩。

2. 依次，漸次。

ཁད་ཉི་སྒྲིབ། དལ་བྱས་འཆི་བ་ལ་སྒྲིབ་ཉི་སྒྲིབ།

漸到，漸近，如說：漸近于死亡。

ཁད་སྒྲིམས། ཆ་མཉམ་པོར་བྱ་བའི་དོན། 平均。

ཁད་རིང་། ག་ལེ་ག་ལེ་ལ་རིང་། 漸远，漸漸
远离。

ཁབ། ལྷ་པོ་འཛིན་པ་བྱང་དང་ཆོས་བྱ་བའི་ཁབ།

1. 王宮。2. 裁縫用的針。

【增】1. 偉人的住所。2. 堡垒。3. 宮廷，宮
城。4. 妻，配偶。〔达〕

ཁབ་ཀྱི་ཁ། ཏུང་དཀར་ལའང་། 針口 (藻)。
白螺。

ཁབ་སྐྱ་ཅན། ལག་པའི་མིང་། 針毛者，有鬃
的(藻)。猪。

ཁབ་མིག ཁབ་ཀྱི་དམིག་བྱ། 針孔，針眼。

ཁབ་འཛིན་མོ། ལག་མའམ་བྱིས་བདག་མོ། 1. 新
妇。2. 主妇。

ཁབ་རལ། ཁབ་ཀྱི་སྒྲོང། 針匣，針管。

(同) ཁབ་ཤུབས།

ཁབ་ལེན། རྩ་ཁབ་ལེན། 磁石。

ཁབ་ཤུབས། ཁབ་ཀྱི་སྒྲོང། 針套。(同) ཁབ་རལ།

ཁབ་སྒྲུབ། འཛུགས་པའམ་ཚེས་བྱ་རྒྱུ་པ། 縫紉。

ཁམ་ཁྲུམ་མེད་པ། འཁྲུམས་པའི་གཉིས་མ་མེད་པ།

无繡紋，无不平。

ཁམ་གང་། ཟས་ཁ་གང་གཅིག་ 一口，一口食。

ཁམ་གཅིག་ (注同上)

ཁམ་པ། ས་དམར་མེད་རས་དམར་ནག་ལའང་།

1.赤黃土。2.暗紅，赭色。

【增】1.瓷土。2.西藏高山上一种很芳香的植物。3.西康人。〔达〕

ཁམ་པོར། རྩ་པོར། 瓦鉢，瓦罐，磁碟。

【增】面糊造成的灯盞。〔达〕

ཁམ་འཕྲོ། ཁ་ལ་སོ་རྒྱུ་པའི་ལྷག་མ། 吃剩下的食团。

ཁམ་བུ། སྒོང་ཕོག་ཁམ་བུ་སྒོང་སྒོང་ལའང་།

1.杏。2.杏树。【增】桃。〔达〕

ཁམ་ཚོག་ ཁམ་བུའི་ཚོ་གྲ་རྒྱས་པ་ཉུ་བུ། 杏核，杏仁。

ཁམ་ཚོད། ཁ་གང་ཁམ་ཚོད་ཆེ་རྒྱུ་ཉེས་པ། 一口之量。

ཁམ་ཟས། ཁམ་དུ་བཅད་ནས་མིད་པའི་ཟས་སམ་སོ་
འདེབས་དགོས་ཀྱི་ཟས། 段食(佛)，分段吞噉的食物；須要咀嚼的食物。

ཁམ་མེར། ས་མེད་པོ། 黃土。

【增】淡黃色，如干竹色。〔达〕

ཁམས། ས་ཕོན་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད་པ་ལ་ཁམས་བཅོ་

བརྒྱད་ཅེས་པ་དང་རང་གི་སེམས་ཉིད་འཛིན་པའི་ཆ་
ནས་ཀྱང་ཁམས་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་རང་གི་རིགས་་་

འདྲ་བྱི་མ་སྐྱེ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱས་པའམ་ས་ཕོན་དང་ཡང་ན་
རིགས་དང་ཚས་དེའི་རིགས་ཡིན་པས་ན་ཁམས་ཟེར་
བ་དང་ས་ཁམས་ཆུ་ཁམས་ཉུ་བུ་དང་ལྟའི་རིགས་་་
མིའི་རིགས་ལ་དང་ཡུལ་མདོ་སྐྱད་ཁམས་ལའང་།

1.种子有十八种，名十八界。2.能任持自相，亦名为界。3.能生自类后念的功能或种子。4.种姓。5.是彼法的种姓故名界(如眼之种姓为眼界)。6.如地界水界。7.天类人类。8.西康地方。【增】1.=དངས་ག 嗜欲。

2.健康情况，身体的組織。3.根，要素，主要部分。4.六界，即地界，风界，水界，火界，空界，識界。5.国界，領土，疆界，管区。6.世界。〔达〕 1.元素，原質。2.王畿。〔高〕

ཁམས་དཀར། ཐིག་ལེའམ་ཁྲ་བ། 白界(藻)。

精液，男精。

ཁམས་གོང་མ་གཉིས། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་

ཁམས། 上二界(佛)，即色界和无色界。

ཁམས་རྒྱལ། རྒྱལ་ཐུན་ལའང་། 1.小国王。

2.小国。

ཁམས་རྩྭ་པ། ཐང་ཆད་པའམ་སྐྱུ་ཁམས་མི་དྲུངས་
སྒོང་གསལ་བ་མ་ཡིན་པའོ། 1.疲乏。2.身体

不舒適。(同) ཁམས་རྩྭ་བ། 〔佛)。

ཁམས་ཐ་མ། འདོད་པའི་ཁམས། 下界，欲界

ཁམས་དྲི་བ། སྐྱུ་ཁམས་བདེ་བར་ལགས་སམ།

問安，如身体健康嗎？

ཁམས་པ། མདོ་སྐྱད་ཁམས་པ། 西康人。

ཁམས་དམར། རྩ་མཚན། 赤界(藻)。月經。

ཁམས་རྩྭ་བ། ཐང་ཆད་པའམ་སྐྱུ་ཁམས་མི་དྲུངས་

ཤིང་གསལ་བ་ས་ཡིན་པའོ། 1. 疲勞。2. 身体

不舒適。【增】反胃，欲嘔。〔達〕

(同) ཁམས་རྩོད་པ།

ཁམས་ཚན། ཚན་པ་གཅིག་གས་ཁམས་རིགས་གཅིག་

པའི་སྒེའས་དགོན་པའི་ཡན་ལག 1. 一类。2. 同
一族类的部落。3. 寺院的一部分。

【增】寺院的特別招待所。〔達〕

ཁམས་གསུམ། འདྲོད་པའི་ཁམས་དང་གཞུགས་ཀྱི་

ཁམས་དང་གཞུགས་མེད་ཁམས་གསུམ་མོ། 三界

(佛)，即欲界，色界，无色界。

ཁམས་གསུམ་པ། ཚོགས་བདག་ལའང་། 1. 三

界主。2. 毗那夜迦(天神名)。

ཁམས་གསུམ་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ། དཔལ་

དུས་ཀྱི་འཁོར་མོ། 三界輪王(佛)，吉祥时
輪(佛)。

ཁམས་གསུམ་རྣམ་ཀློང་། སྒྲ་གཅན་ལའང་།

1. 胜过三界。2. 罗睺(星名)。

ཁམས་གསེང་། སྒྲོ་གསེང་བར་བྱེད་པ། 消遣，

散悶。

ཁམས་བསང་། སྒྲོ་བསང་བར་བྱེད་པ། 消遣。

ཁམས་བསངས། འདུས་ཁམས་སྒྲོ་བསངས་པ།

已消遣，身体已苏息。

ཁར། ཁ་ལ་ཟེར་བ་དང་སྒྲིང་དུ། 上面，口上

(ཁ་的第七轉声)，等于 ཁ་ལ།

【增】西藏西部的城市。〔達〕

ཁར་གོང་། རྩ་དཀར་གོང་། 白石。

【增】腊石，鹼石。〔達〕

ཁར་སང་། ཁར་སང་ཉིན་ཉི་ཁ་སང་ཞེས་སྒྲིང་།

昨天，似应为 ཁ་སང་།

ཁར་སོང་། སྒར་སོང་བའས་སྒྲིང་དུ་སོང་བ།

1. 已前去。2. 已上去。【增】已去。〔本〕

ཁལ་བསྐྱར་བ། ཁལ་གཡུགས་པ། 抛弃所載的
物品。

ཁལ་གཅིག་ བྲེ་ཚད་ཉི་ལུ་ལ་ཁལ་གཅིག་ 一克，

二十升为一克。(藏語一克相当于一斗，藏
制升甚小，故二十升为一斗)

ཁལ་དྲིུ། ཁལ་ས་དགལ་བྱའི་དྲིུ། 運載東西
的騾子。

ཁལ་ས། ཀྱབ་ལ་བཀལ་བའི་རྩ་མོ་དང་སྐུ་བའང་།

1. 背所負載，馱子。2. 陶器的缸，盆或鍋。

ཁལ་ས་བཀལ་བ། བཀལ་ཟེན་པ། 已裝載。

ཁལ་ས་འཁལ། དྲིུ་ལ་ཁལ་ས་འཁལ་རྒྱུའས།

裝載，給騾子裝載。

ཁས། ཁ་ཡིས་དང་ཁ་ནས། 以口，由口(ཁ་的
第三轉声)。

ཁས་འཆི་དགོས། ཁས་ལེན་དགོས། 应当允許。

ཁས་འཆིས། དམ་བཅའ་ལའས་ཀྱབ་མཐའ་ལའང་།

1. 承認，允許。2. 宗派。(同) ཁས་ལེན།

ཁས་དྲག ཁས་ཤུགས་དྲག 有勢力，言語有力。

ཁས་ཁྱང་། ཁས་ཁྱང་བར་བྱ། 允許，接受。

ཁས་ཁྱངས་པ། དམ་བཅས་པའས་ཁས་ཁྱངས་ཟེན་

པ། 1. 已允許。2. 已認可。

(同) ཁས་བཞེས་པ།

ཁས་ཞན། ཁའི་རུས་པ་ཞན་པ་ཉི་ལུ། 說話能力

不強。【增】=ཉི་ལུ་ཆུང་། 弱小。〔達〕(達
作 ཁས་ཞན་པ་)

ཁས་བཞེས་པ། དམ་བཅས་པའས་ཁས་ཁྱངས་ཟེན་

པ། 1.已允許。2.已認可。(同)ཁས་ཐུངས་པ།
ཁས་ལེན། དཔལ་བཅའ་ལའང་གྲུབ་མཐའ་ལའང་།

1.承認，允許。2.宗派。(同) ཁས་འཆེས།
ཁས་ལེན་པ། ཁས་ལེན་པར་བྱེད། 允許，接
受。【增】1.担保。2.臆測，僭稱。3.口头
采納。〔達〕

ཁ་གྲུ། ཡའི་སྤྱན་ནམ་མཁུ་ཁ་ཉུ་བ། 叔伯，父的兄
弟，等于ཁ་ཁྲ། (同) ཁ་པོ།

ཁ་གདུས། ལུན་རིང་དུ་བསྐྱེད་བས་ཁྲ་བ་གར་པོར་
གུར་བ་དེའོ། 熬膏，熬汁。

ཁ་འཕངས། གངས་ལའང་། 雪。

ཁ་འཕྲིག་པ། རྣམ་རྟེན་ཟ་བའང་བཏག་དབྱེད་བྱེད་

པ། 1.起分別(佛)。2.寻伺(佛)，研究。

【增】怀疑。〔本〕

ཁ་འཕྲིག་ཟ་བ། (注同上)【增】怀疑。〔本〕

ཁ་བ། ཐིག་ལེ་དང་པ་སངས་དང་གའི་ཁྲ་ཆའི་ཁྲ་

ལའང་། 1.精液。2.金星。3.肉汁，茶汁。

【增】汁液。〔本〕

ཁ་བ་དཀར་བ། གཟའ་པ་སངས་ལའང་། 1.白
汁。2.金曜。

ཁ་བ་འཁར་བ། ཁ་བ་འཁར་བའང་། 精液粘
着，精液散蕩。

ཁ་བ་བྱེད་པོ། ཀྲང་མར། 造精液者(藻)。骨髓。

ཁ་བ་བཟུར་བ། ར་ཆ་ཞིག་ 一种病。

ཁ་བའི་བདག་ཉིད། མི་ཡོངས་སྤྱི་བ། 精体

(藻)。男人，男性。【增】=སྤྱི་བ། [达]

ཁ་བའི་དབང་པོ། དདུལ་ཅུ་ལའང་། 水銀。

ཁ་བའི་སྒྲོབ་མ། ཉུ་མིན། 金星弟子(藻)。

阿修罗(佛)。

ཁ་པོ། ཡའི་སྤྱན་ནམ་མཁུ་ཁ་ཉུ་བ། 叔伯，父的

兄弟，等于ཁ་ཁྲ། (同) ཁ་གྲུ།

ཁ་བྱུག་ དབྱིད་ཀྱི་པོ་མ། 杜鵑。(同) ཁ་དབྱུག་

ཁ་བྱུག་གྲགས་ཟླ། ཐུང་གི་ཁྱིམ་ལའང་། 1.杜

鵑鳴月(即藏历四月)。2.金牛宮(似是三
月半至四月)。【增】藏历四月。〔达〕

ཁ་བྱུག་རྩི་པོ་གྲག་ སྤང་ཞིག་ 杜鵑樹。

ཁ་དབོན། ཡའི་སྤྱན་ནམ་མཁུ་ཁ་དབོན་པོ། 叔伯

及姪。

ཁ་དབྱུག་ དབྱིད་ཀྱི་པོ་མ། 杜鵑。(同) ཁ་བྱུག་

ཁ་ཆན། ཐུན་ཁྲ་ཆན། 叔伯的行輩。

ཁ་ཆགས། ར་ཆ་ཞིག་ 一种病。

ཁ་ཚུར་བཅངས། ལག་པ་ཡན་ཚུན་གཉིས་བཅངས་

པ། 握拳，兩手相握。

ཁ་ཚུར་གཞུས་པ། ལག་པས་བརྒྱངས་པ་ཉུ་བ།

拳打。

ཁ་ལིས་འདེབས། རྒྱད་ཆེན་པོ་འདེབས་པ། 呼

喊，大声喊叫。

ཁ་ལྷ། རྣམ་འབྱེད་འབྲིལ་པར་ཡོན་རྩོད་ཞེས་གསུངས་

ཀྱང་དུ་མེད་དམ་པ་ཐུང་ཁྲ་ལྷ་ཟེར་བ་ཉུ་བ། 秃

头，毗奈耶疏中說是“歪角”，实是“无角”，
如說： བ་ཐུང་ཁྲ་ལྷ། 秃牛。【增】无角的，

又西藏俗語誤以 ཁྲ་ལྷག་ 为 ཁྲ་ལྷུག་ [达]

ཁ་ཡི་ཁྲ་ཡི། གཡང་ཁྲ་ཡི་ཞེས་འཛོད་པའི་སྒྲ།

招呼詞，如說：“招幸福来”。

ཁ་ར། ཁ་ཟས་འཁར་བ་ལའང་། 餅，饅头。

【增】= ལྷུ་ཁྲུ་ 油煎炸的餅。〔达〕

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ཁྲུ་ལྷུ་ 絨毛，毛的細絨。【增】

1. 牦牛的短絨毛。2. 花柳病，梅毒。〔达〕

ཁྲུ་ལེ། ལྷུ་ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ 戲盤，天平的盘子。

【增】西藏地名。〔达〕

ཁྲུ་ལེ་རི་རི་ལྷུ་ ལྷུ་ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 秤星，秤桿上計算重量的点画。

秤星，秤桿上計算重量的点画。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 肉汁，肉湯，羹。

ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 有暴雨之云。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 似即 ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 地方安靜。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 囊袋。

【增】或作 ལྷུ་ལྷུ་ 1. 角落，隅，小灣，小港。

2. ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 的命令式，牽曳，勾引，获得。

〔达〕 (同) ལྷུ་ལྷུ་

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 僻靜，僻靜的地方。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 召来，拉过来吧！

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 燕，雨雀。

【增】或作 ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 〔达〕

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 霧，霧罩。【增】或作 ལྷུ་ལྷུ་ 八种支分色(佛)的一个。〔达〕

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 一彎，一折，一迭。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 袋。(同) ལྷུ་ལྷུ་

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 洞，穴，坑。

【增】根。〔达〕 (同) ལྷུ་ལྷུ་

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 穴眠(藻)。蛇。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 洞，穴，坑。

【增】小孔。〔达〕 窟窿。〔四〕 (同) ལྷུ་ལྷུ་

ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 从彼。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 根源，根本。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 1. 份。2. 礼品。【增】嫁妝。〔达〕

ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 分配。

ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 一种药。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 叹气，哼，呻吟。【增】1. 发出不清晰的声音。2. 作鵲声。3. 車輪磷磷声。4. 腸鳴声。5. 喉鳴声。〔达〕

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 1. 除掉吧！2. 杀死吧！

ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 了解了，知道了。

ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 負載，担。(同) ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ 空心餅食。

ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 負載，担。(同) ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་

ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 总合为一，集中。【增】整理。〔本〕

ཁྲུ་ལྷུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 扁担。

ཁྲུ་ལྷུ་ ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ 面頰，顯。(同) ལྷུ་ལྷུ་

ཁྲ་ཙ་བ། ཁྲ་པོ་ཁྲ་མཐམ། 負荷者，苦力。

ཁར་རྩལ་བ། (注同上)

ཁར་ཚ། ཁར་པོ་ཆེན་པོ། 重載。

ཁྲ་ཚོས། ཁྲ་ཚོས་འབྲས། 面頰，頤。

(同) བྱ་བ།

ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་མོ་། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་།

1.担。2.如輓之橫棍。

ཁྱད་བཞེས་པ། ཁས་བྱངས་པ་ལའང་། 1. 担。

2. 承認。

ཁར་ལེན། ཁར་འབྱེད། 負荷，担。

ཁལ། ཡིན་ཁལ་ལམ་ཡིན་གཏོགས་པ། 1. 以为是。

2.属是（属于是的一方面，义即大概是）。

【增】1.管区，省，地区，州。2.情形，状态，形势。3.峡谷名。4.柔絨毛。5.盛毛的小簍。6.西藏山羊身上近皮肤的絨毛。〔达〕

ཁལ་གྱི། རྒྱུ་གཏོགས་ཀྱི། 所属，属某部的。

ཁྲ་བ། རྩ་བྲ་ཏྲ་བ། 絨，細毛。

ཁལ་ཁྱོ། རྩ་འཛུགས་སྒྲོལ། 放小儿的器具。

ཁམ་བཏབ་པ། སྐད་ཆེན་པོ་བཏབ་པ། 呼叫，

大声喊叫。

ལུས་འདེབས། སྐད་ཆེན་པོ་འདེབས་པ། 呼喊，

大声喊叫。

ཁི་གན། ཁི་དང་ཁྱེད་། 利害，損益。

(同) वि० डेव।

ཁི་གྲུང་། (注同上)

ཁི་རྒྱུང་། རྩིང་ཕྱོད་མེད་པ་ལའང་། 1.利小。

2. 无利可得。

ཁི་ཉེན། ཁི་དང་ཤུང་། 利害，損益。

(二) བེ་གུན། བེ་ཤུང་།

ཁི་སྒྲུགས་པ། ཁི་ཤོགས་མ་བུས་པ། 利息，
利益。

利益。

ཁི་བཟང་། (注同上)

ཁོ་རྒྱུ་གིས།

གཏོགས་པ་ཐམས་ཅད་གསལ་པ་ཁོགས་པ་ལོ། །

遮，阻止（原注：灭除食欲，则凡属于食欲者皆制止）。【增】1.关闭。2.= བཟུང་བ་ལྟར། 黑暗，昏暗。〔达〕

विषयः श्रेय (注同上)

ཁིངས། དགང་བར་བྱ་བའི་དོན་ལའང་། 滿，充滿。

ཁིངས་བསྐྱུངས། འཇུག་ཅུང་ཏུ་བཤང་བ། 藏
少慢心，压制傲慢。

ཁིངས་ལྷན་མ། བྱང་མེད་དར་མ། 驕傲女
(薄)。青壯年妇女。

【增】 = བུ་མོ་དར་བ། 少女。〔达〕

ཁིངས་པ། ང་ཀྱལ་དང་མར་ཁ་ཁིངས་པ་ལམང་།

1. 举高(佛), 慢心, 驕傲自滿。2. 酥油凝結。

【增】འཕྲིངས་པ་ 的完成式，充滿。〔达〕

ཁིངས་ཟས། བྲང་བའི་ཟས། 冷食品。

ཁིངས་ཤིག དགང་བར་གྱིས་ཤིག བུ་ཆུང་།

ཁིན། [坎] ལྷ་ཁ་ཁིན། 坎，八卦之坎。

ཁེབས་ཅི་བ། ལུ་ཆེ་བ་ལའང་། 1.大盖。2.广大周遍。

ངན་ལའང་། 1. 已复蔽。2. 黑暗。3. 恶处，
坏地方。

ཁིམ་པོ། ལྷུག་མགྱེ་ཁིམ་པོ་སྐོ་ཕྱེ། 鉄鏟，鉄
鍬，掘地器。

ཁེ་བུ། བུ་མ་ལའང་། 1.小鑊。2.筷子。

【增】1.羹匙。2.鑊(如上眼药的小棍)。〔本〕

ཁེ་རྒྱུ་། གཅིག་བུའམ་གེ་མའང་། 单独，单个，个体。

ཁེ་རིལ་མ། (注同上)

ཁེ་དགའ། ཐེག་པར་དགའ་བའམ་ཁེ་འཁྱེར་བར་དགའ། 难载，难担负。

ཁེ་བ། (注同上) 【增】1. = འཕེལ་བ། 装载。2.信任，依赖。〔达〕

ཁ། ར། 他，彼。

ཁོ་ཐག་ཆོག་པ། ཐུ་མཐའ་ཆོད་པ། 决断，决定，彻底了解。

ཁོ་ན། འབར་ཞིག་གམ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་གཅིག་པུ་རྒྱུ་བ། 1.唯，唯一，独一无二。2.真实性。3.单独。【增】正确的，真的。〔达〕

ཁོ་ན་ཉིད། (注同上)

ཁོ་ན་རེ། མི་དེ་ན་རེ་དང་འགའ་རེའམ་ཁོ་རང་གིས། 1.他说，彼人说。2.有些。3.由他自己(指说话)。〔同〕 ཁོ་མེད།

ཁོ་པོ། ཁོ་རང་། 我自己。

II. ར། 彼，他。

ཁོ་པོ་ཅག་ རང་ཅག་ 我們。

ཁོ་ཚ། རེ་དག་ 他們，彼等。

ཁོ་ར་ཁོ་ར་ལྷག་ ལུ་ཁྱེད་མཐུད་པར་འཁོར་བའམ་ཉེ་བར་འཁོར་བ། 1.周围，輪圍，周圍环绕。

2.近边。【增】 1.空地。2.圍障，圍牆。

3.城壕。4. ཀུན་ནས། 从各方面。〔达〕

ཁོ་རང་། ཁོ་རང་ལའང་། 1.他自己。2.你自己。

ཁོ་རང་ལ། རེ་ལ། 于彼。(同) ཁོ་ལ།

ཁོ་རེ། ཀྱ་མེ་ཞེས་འབོད་པ། 呼唤声“喂！”

【增】 1.康語对人不喜欢或愤怒的表示。

2.西藏古王名。〔达〕 呼唤不知姓名的人的口气。〔四〕

ཁོ་ལ། རེ་ལ། 于彼处，于彼。(同) ཁོ་རང་ལ།

ཁོ་ལག་ ལྷོད་ཁོག་ 上半身，胸部。【增】

= ལྷོ་ལུས། 1.肢体。2.全部軀干。〔达〕

ཁོ་ལག་ཆེ་བ། ལྷོད་ཁོག་ཡངས་གིང་ཆེ་བ། 軀干巨大，上身广大。【增】 凡是一切广大的物件通用此名，又指形体发育良好的。〔达〕

ཁོ་ལག་ཇེགས་པ། ལང་ཆོ་དར་མ། 身体充实，年富力强，壮年。【增】 = ལང་ཆོ་དར་བ།

〔达〕 (达无“བ”字)

ཁོ་མེད། མི་དེ་ན་རེ་དང་འགའ་རེའམ་ཁོ་རང་གིས།

1.他说，彼人说。2.有些。3.由他自己(指说话)。(同) ཁོ་ན་རེ།

ཁོག་ཁྲེས། ཁོག་པོའམ་ཁྲེས་འཁོགས་པའི་དོན།

1.耗损。2.老，老迈。

ཁོག་གཅིག་ ལུས་ཚང་གཅིག་ 一軀，一整身。

ཁོག་སྟང་། ནང་སྟང་བ། 体空，内部空虚。

ཁོག་ཐུར། ར་སྟོད་ཐུར་མ། 瓦壺，瓦茶壺。

ཁོག་པ་ཅན། རུས་ཐུལ། 有壳(藻)。龟。

ཁོག་པ་ཆེན་པོ། ཀུ་ཡངས་པའམ་ལྷོད་ཁོག་ནང་ཆེ་བ། 寬敞，体内寬大。

ཁོག་པ་ཆོགས་པ། ལུས་ཀྱི་མིང་། 身子。

ཁོག་ཕུབ་པ། ཕུབ་ཕུབ་ཐེན་པ། 已顛复，已推倒。

ཁོག་དབུབ། སྤྱིར་ཁོག་འབུབ་པ་ལོས་དབུབ་པར་བྱ།
顛复，推倒。

ཁོག་མ། རྩ་མ་སོགས་སྒོད་ཐུང་། 陶器，瓦器。

【增】=རྩ་ཁོག [达]

ཁོག་ཚོད་ལེན་པ། ཚོད་བགས་པའི་མིང་། 考
試，試探，試驗，考查。

ཁོག་ལྷགས། ནང་དུ་ལྷགས་པ་ཉྱ་བྱ། 入体，入
腹，如入身內。

ཁོགས་ཤིག་ དགག་པར་བྱ་དགོས་ན་ཁོགས་ཤིག
遮止，阻止。

ཁོང་། རི། 他，彼。

【增】ཁོ་字の敬語。〔达〕

ཁོང་ཁྱག་ ནང་ཁྱག་ 腹血，体内血。

ཁོང་ཁྱ། སེམས་ཅན་ལ་མཁན་བའི་སེས་པ། 怒，
忿恨。【增】动怒。〔四〕

ཁོང་འཁྲུགས་པ། སེམས་འཁྲུགས་པ་ཉྱ་བྱ། 忧
脑，如心乱不宁。

ཁོང་སྒྲིལ། ལྷགས་སྒྲིལ་ 系縛，枷鎖，鉄索。

ཁོང་སྒྱུང། ལྷགས་ཐག་ལའང་། 1. 内脏。2. 鉄
索。

【增】1. 心思，企图。2. 树心，心髓。〔达〕

ཁོང་སྒྱུམས་པ། ལེ་ལོ་ཅན། 懶人，懈怠者。

ཁོང་སྒྱུང་། ནང་སྒྱུང་པའས་ཁོག་སྒྱུང་། 1. 内中
空虚。2. 体内空虚。〔同〕 ཁོང་གསེང་།

ཁོང་དུ་ཆུད་པ། ཐུགས་སུ་ཆུད་པ། 了解(敬)。

ཁོང་པ། ནང་ཅན། 内部，里边。

ཁོང་འབྲིན། ནང་ནས་བཏོན་པ། 从内取出，
提出。

ཁོང་ཚོ། རི་ཐུམས་ཅད། 他們，彼等。

ཁོང་ཡངས་པ། ཁུ་ཡངས་པ། 安閒，舒适。

【增】舒展。〔四〕(四无 པ་字)

ཁོང་སྤོར། ནང་དུ་སྤོར་པ། 落在里面。

ཁོང་སྤྲན། བཟོད་པ་ཅན། 能忍耐者。

【增】堪忍。〔本〕

ཁོང་གསེང་། ནང་སྒྱུང་པའས་ཁོག་སྒྱུང་། 1. 内
中空虛。2. 体内空虚。【增】秘密石窟。

〔达〕(同) ཁོང་སྒྱུང་།

ཁོངས་ཤིག་ སྒྱུད་དུ་ཆུ་ཡིས་ཁོངས་ཤིག་ 使滿
(命令詞)。

ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ། སྤོར་གཏོགས་པ། 所
属，所轄。【增】包括在中間。〔达〕(見
ཁོངས་字下例句)

ཁོད་སྒྱུམས། ཆ་མཉམ་པའས་ཆེ་ཆུང་ཁོད་སྒྱུམས།
平均，部分相等或大小均匀。

ཁོན། [汉] སྤྱིར་ཁོན་ཁོན། 坤，八卦的坤卦。
【增】怨恨，怒，憎嫌，仇恨。〔达〕

ཁོན་བཅུགས་པ། དབྲ་པོ། 怨仇，仇人。

(同) ཁོན་ཡོད་པ།

ཁོན་འཇོན། ཁོས་པའི་བྱུང་མི་གཏོང་བར་གནོད་
ལན་འདོད་པའི་སེས་པའོ། 恨，不放弃忿恨之
心，想要报复的心思。【增】怀恨。〔法〕

ཁོན་ཡོད་པ། དབྲ་པོ། 仇人。

(同) ཁོན་བཅུགས་པ།

ཁོབ། ཁ་གཙོད་ཀྱིས་ཁོབ་ཅིག་ 盖，以盖盖住。
【增】肥胖，粗重，粗笨。〔达〕

ཁོབ་པ། ཁ་གཙོད་ཁོབ་བཞིན་པ། 盖，以盖
正盖。

ཁོས་པ། དལ་བའས་ཡོང་ཡོད་པ། 1. 閒暇，
閒散。2. 有余暇。

【增】能做某件事而无外界的阻碍。〔达〕

ཁོས་མེད། མང་མེད། 无暇，没有工夫。

ཁོར་གཅིག་ རྩེ་སྟོར་གཅིག་ 一部，一组，一类。

ཁོར་མོ་ཡུག་ ལུགས་རི་ལའང་། 1. 輪圍。2. 圍牆，城牆。【增】繼續，不断。【达】

ཁོར་མོར་ཡོད་པ། བསྐྱོར་ནས་ཡོད་པ། 圍繞，环绕而住。

ཁོར་ཡུག་ ཁོར་ཁོར་ཡུག་མཐའ་འཁོར་བའས།
周圍，周圍环绕。【增】= ཉེ་ཁོར། ཀུན་ནས།
地平綫，极边，外圍。【达】

ཁོར་ཡུག་ཏུ། མཐའ་སྟོར་ཏུ། 周圍，四周。

ཁོར་ཡུག་རི། ལུགས་རི། 輪圍山。鉄山，
坚壁。

ཁོལ། ཁལ་མ་རྩེ་ལ་ཁོལ་ཅིག་ 負載，將馱子使
馱子馱上。

ཁོལ་དུ་འདོན་པ། མགས་སུ་བཀོལ་ཏེ་འཕྱོར་ལ་
བའས་ཟུང་དུ་བཀར་ནས་འདོན་པ། 提出，摘
出，单另提出。

ཁོལ་དུ་བྱུང་པ། (注同上)

ཁོལ་པ། རུངས་ཇ་ཁོལ་བྱེད་པ། 已煮沸。

ཁོལ་པོ། གཡོག་པོ། 仆人。

ཁོལ་བུ། གཡོག་པོ་རུང་རུང་དང་ཕོར་བུ། 1. 小
僮仆。2. 零散。

ཁོལ་ས། རུ་ཁོལ་ས་ཆ་པོ་དང་སྐར་ཁུང་ལའང་།

1. 沸水。2. 窗戶。

ཁོལ་མོ། གཡོག་མོ། 女仆，婢女。

【增】1. 仆役用的粗毛毡。2. 割了的谷物，
割下的草。3. 整山羊皮制的风箱。【达】

ཁོས། རི་ལས། 由他，由彼。

ཁོས་ཤིག་ རས་ཁོས་ཤིག་ 撕开吧！

ཁྱག་ ཡར་ཐོག་པའས་བརྟག་པའི་མིང་ངས་ཡར་ཁྱག་
པའས་འཁྱོགས་པའི་དོན་ཏེ་ཁ་ཁྱག་གསུམ་ཁ་ཐོག་...
ཟེར་བ་དང་ཡང་ན་ཐག་པས་འཁྱོགས་པའས་བརྟག་
པའི་ཆ་ནས་ཁྱག་པ་གཅིག་ཟེར་ན་མི་རུང་ངས་ཁྱག་
པ་གཅིག་དང་ཆག་པ་གཅིག་ཅེས་གསུངས་མོད།

1. 支起，支持。2. 承受义，如說：負責担
保。3. 捆，如用繩捆起，名一捆，等于ཁྱག་
པ་གཅིག་及 ཆག་པ་གཅིག་

ཁྱགས་པ། རུ་གང་བས་བགངས་པའི་གོང་བུའས་...
གང་བས་དར་ཁྱགས་བྱེད་པ། 1. 冰。2. 已凍結。

ཁྱགས་རུམ། རུ་གང་བས་བགངས་པའི་གོང་བུ།
冰，冰块。

ཁྱད་ཆོས། ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་དབྱེ་པ། 特別处，
差別。

ཁྱད་ཕྱོན། ཁྱད་པར་དུ་ཕྱོན་པ། 有进步，有进境。

ཁྱད་དུ་བསང་པ། རྫོད་པ་པོས་རྫོད་པ། 輕視，
毀謗。

ཁྱད་དུ་གསོད་པ། (注同上)

ཁྱད་པར། དབྱེ་བའི་ཁྱད་པར། 差別。

【增】1. 特別。2. 种类。【达】

ཁྱད་པར་འབྱུང་། རྫོ་བ་ལའང་། 差別欽
(藻)。月亮。

ཁྱད་པར་གནས། བྱང་རུབ་གིང་ལའང་། 1. 殊胜
处。2. 菩提树。

ཁྱད་ཕྱིན། གངས་གནས་གིག་ལའང་། 毗婆訶
[梵]，大数之一。

ཁྱད་ཕྱིན་ཆེན་པོ། གངས་གནས་གིག་ལའང་།

大毗婆訶，大数之一。

ཁྱད་འཕགས། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའས་ལྷག་པ།

1. 殊胜，优越。2. 增上(佛)。

ཁྱུ་མཚན་རྒྱུ། ཁྱུ་མཚན་གྱིས་བསྐྱོར་བའི་རྩ་བ། 庭

院，游廊所圍繞的院子。【增】屋前空坪，
屋頂露台，游戏場。〔达〕（达作 ཁྱུ་མཚན་）

ཁྱུ་མཚན་རྩ་ཆེན་པོ། （注同上）大院。

ཁྱི་བཏུ་བ། ཁྱི་བཏང་བའམ་རྩལ་བ། 1. 将狗放
开。2. 唆使。

ཁྱི་སྒྲོང་། འཁར་གསེལ་ལའང་། 1. 驅狗。2. 錫杖。

ཁྱི་ཁྲ་ལ། ཁྱིའི་འཁོབ་བལ་ལ། 狗的粗毛。

ཁྱི་ཁྲལ་བ། （注同上）

ཁྱི་གྲ། ཁྱི་འཕམ་འ་ཡུའང་། 小狗，等于 ཁྱི་འུ། འ་ཡུ།

【增】萌芽，植物的嫩芽。〔达〕

（同） ཁྱི་ཐུག

ཁྱི་རྩོ། ཐུ་ཁྱི་བའི་ཁྱི་ནད། 狗癩。

ཁྱི་སྒྲོམ། བདག་པོ་མེད་པའི་ཁྱི། 野狗，无主的
狗。（同） ཁྱི་སྒྲོམ།

ཁྱི་བྱ། ཁྱི་ཆ་པོ། 凶狗，恶犬。

ཁྱི་མ་བྱ། （注同上）

ཁྱི་སྒྲོམ། བདག་པོ་མེད་པའི་ཁྱི། 野狗，无主的
狗。（同） ཁྱི་སྒྲོམ།

ཁྱི་སྒྲུང་། ཐུང་གི་འདྲ་བ། 狼狗，胡狗。

ཁྱི་ཐུག ཁྱི་འཕམ་འ་ཡུའང་། 小狗。亦即 ཁྱི་འུ།
འ་ཡུ། （同） ཁྱི་གྲ།

ཁྱི་འཕྱགས། གཟུགས་མོ། 刺蝟。

【增】喜馬拉雅山上的一种羚羊。〔达〕

ཁྱི་བད་བ། ཁྱི་འབད་དུ་འཇུག་ཏུ་བཏང་བའམ་ ...
བཏུ་བ། 吠犬，放狗。

ཁྱི་སྒྲུགས་བ། ཁྱིས་སྐྱོབ་པའ་བ། 狗嘴，狗咬。

ཁྱི་བྱག་བ། 狗叫。

ཁྱི་ཟླ། ཟླ་ལྷི་ཁྱིས་ལའང་། 1. 戌月（阴历九
月）。天秤宮（十二宮之一）。

ཁྱི་རྩ་བ། རི་རྩགས་པའམ་རྩོན་བ། 猎兽者，猎
戶。【增】1. 用猎狗猎兽者。2. 尼泊尔的
ཀི་ར་ཏ་ཏ་部落专以猎兽为生活者。〔达〕

ཁྱི་གསེས་ངན། ཁྱི་རང་བཞིན་ངན་བ། 恶犬，
凶狗。

ཁྱི་གསེད། གཟིག གཟིག 杀犬（藻）。豹。

ཁྱི་སྒྲོ་པོ། ཁྱི་ཐུ་སྒྲུག་སེར་ཅན། 厘狗，紫黄色狗。

ཁྱིགས་ཤིག ཐག་པས་ཆེངས་ཤིག 捆吧！

ཁྱིས། རྩ་བས་བསྐྱོར་བའམ་འཁྱིམས་པས་ན་ཁྱིས་སྒྲོ་

ནང་གོང་། 家宅，住处。【增】1. 宮（十二
宮的宮）。2. 兩小时的时候。3. 圍繞日月的
圓圈。4. 表符号数目二十一。〔达〕

ཁྱིས་སྒྲིམ། （原注缺）家中所生。

【增】豢养的，土著的，本地的。〔达〕

ཁྱིས་ཁོལ་སྒྲུང་མ། རྩག་ཁྲལ་བ། 防护家室
（藻）。閹人，太監。

ཁྱིས་ཁྱི་ཀུན་དགའ་རྩ་བ། སྒྲིང་གའམ་སྒྲིང་མས་

ཆལ། 园圃，园林。【增】= སྒྲིང་ཆལ། 与

住宅接連的园林。〔达〕（同） ཁྱིས་ཁྱི་ཆལ།

ཁྱིས་ཁྱི་གཏོར་བ། ཐུ་དགའ་ཆུའི་ཐུ་གག ཅི་མ
食（藻）。鴨子，白鴨。

【增】一种灰鴨。〔达〕

ཁྱིས་ཁྱི་རྩོ། ཆོན་ཅི་ཞིག སྒྲིང་མ་འོ་འོ་

ཁྱིས་ཁྱི་མོར་བ། སྒྲིང་མ། 室中宝（藻）。灯火。

ཁྱིས་ཁྱི་གཏུག་ཐུང་ཅན། ཁྱིས་བྱ། 家冠者
（藻）。鷄。

ཁྱིམ་གྱི་ཚལ། རྒྱུ་གཤམ་སྐྱེད་མོས་ཚལ། 园圃,

園林。(同) ཁྱིམ་གྱི་ཁྱུན་དགའ་རྩ་བ།

ཁྱིམ་གྱི་ཤོ་ཚུམ། རང་གི་ཤོ་ནམ། 家計, 家庭生活。

ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས། 十二宮。

ཁྱིམ་ཉལ། ཕུ་མཆིལ་བ་ལའང་། 家中臥(藻)。

家雀, 麻雀。

【增】燕子。[达] (达作 ཁྱིམ་དུ་ཉལ་)

ཁྱིམ་ཐབ། བཟའ་མི་ཕྱོད་ལྷན། 夫妇, 夫妻。

ཁྱིམ་ཐབ་མ། རྒྱུ་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 1. 妻。

2. 主妇。(同) ཁྱིམ་འཛིན་མ།

ཁྱིམ་དུ་འགྲོ། ཡ་ཐང་ལའང་། 室中行(藻)。

蝙蝠。

ཁྱིམ་བདག ཁྱོག ཁྱུ་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 1. 妻。

2. 主妇。(同) ཁྱིམ་འཛིན་མ།

ཁྱིམ་ལྷན། རྒྱུ་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ། 有宮(藻)。

ཁྱིམ་གནས་སྐྱེས་མ། མཉམ་མ། 媳妇。

ཁྱིམ་བ། མི་སྐྱེས་མི་ནག འཇམ་མ། 在家人, 俗人。

ཁྱིམ་བ་མོ། རྒྱུ་མའམ་ 妻。(同) ཁྱིམ་གནས་མ།

ཁྱིམ་ཐབ་མ། རང་གསར་བ་བཟུང་བའམ་མཉམ་མ་

མ་ལེན་བ་ལའང་། 1. 新安家。2. 娶妇。

【增】分家, 分居。[达] (达无 བ་ 字)

(同) ཁྱིམ་གནས་མ།

ཁྱིམ་བྱ། ཕུ་རི་ལའང་། 家禽(藻)。

ཁྱིམ་སྦྱང་། ཕྱི་བ། 净室(藻)。

ཁྱིམ་མཆོས། ཁྱོང་བ། 村庄。【增】邻居。[达]

ཁྱིམ་འཛིན་མ། རྒྱུ་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མོ།

1. 妻。2. 主妇。(同) ཁྱིམ་ཐབ་མ།

ཁྱིམ་ཞུག ཉི་མ་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་སུ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་

དབང་གི་ཞུག་པ། 宮日, 日行十二宮之日。

【增】黃道日。[达]

ཁྱིམ་ཟླ་བ། ཉི་མ་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་སུ་ལོངས་སྤྱོད་

པའི་དབང་གི་ཟླ་བ། 宮月, 日行十二宮之月

份。【增】黃道月。[达] (达无 བ་ 字)

ཁྱིམ་མོ་བཟུང་། ཁྱིམ་པའི་ཚས་ལ་གནས་པའམ་

བག་མར་མོང་བ། 1. 持家法, 守家規。

2. 出嫁。

ཁྱིམ་གསར། རང་གསར་བ་བཟུང་བའམ་མཉམ་མ་

ལེན་བ་ལའང་། 1. 新成家。2. 娶媳妇。

(同) ཁྱིམ་ཐབ་མ།

ཁྱིམ་གསར་མ། རྒྱུ་མའམ་ 妻。

【增】= བག་མ། ལག་འཛིན་མ། ལྷན་ཅིག་

སྤྱོད་མ། 新娘。[达] (同) ཁྱིམ་བ་མོ།

ཁྱིལ་ཁྱིལ་བ། གཤམ་སུ་ཁྱིལ་ཁྱིལ་བྱས་པ། 旋繞,

盘繞。

ཁྱིལ་བ། (注同上)

ཁྱིས། ཁྱི་ཡིས། 由狗, 被狗(ཁྱི་ 的第三轉声)。

ཁྱུ། འདུས་པའམ་ཚོགས་པའི་མིང་ལྟེ་གཤམ་འབྲི་མང་

པ་ཚོགས་པ་ལ་འབྲི་ཁྱུ་ཟེར་སྐད་ཀྱི་ལ་སུ་དུག

群, 群集, 如牛群。

ཁྱུ་སྦྱོང་། ཁྱུ་རྩི་ཁྱུ་བྱ། 护群, 看守畜群,

如牧牛人。

ཁྱུ་མཆོག མངས་ཁྱུས་དང་ཁྱུ་པོ་དང་མ་ཉི་དང་...

ལྷགས་ཐུབ་པོ་དང་ཕྱག་གི་ཁྱིམ་དང་བསོད་ནམས་་
ཅན། 牛王(藻)。1.佛。2.牛。3.水牛。

4.辛巳年。5.白羊宮(十二宮之一)。6.有福德者。【增】1.首領，君王。2.金牛宮。
3.毗紐奴天。4.西藏的三月。〔达〕

ཕྱ་སེཾག་ཀང་བ། ཕྱམས་ལྷའི་མིང་དང་བྱ་མོ་འི་
ཁྱིམ་ལའང་། 牛王足(藻)。1.室宿月(八
月)。2.室女宮(十二宮之一)。

ཕྱ་སེཾག་ཀྱལ་སེཾན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འི་་་་
མིང་། 牛王幢(藻)。大自在(天神名)。

(同) ཕྱ་སེཾག་ལྷན་པ། ཕྱ་སེཾག་མིག་སྒྲན།
ཕྱ་སེཾག་ཆོགས། ཕྱ་སེཾག་སེཾན་པ། ཕྱ་
སེཾག་གཞོན་པ། ཕྱ་སེཾག་སེར་རྒྱ།

ཕྱ་སེཾག་ཅན། བྱ་མོ་འི་ཁྱིམ་དང་ནག་ལྷ་ལའང་།
有牛(藻)。1.室女宮(十二宮之一)。
2.角宿月(三月)。【增】= ལྷ་པ་བརྒྱད་པ།
或 རྩོན་ལྷ་འབྲིང་པོ། 藏历八月。〔达〕

ཕྱ་སེཾག་ཏྭ་བ། ཕྱབ་འཇུག་ 牛王腹(藻)。
遍入(天神名)。

ཕྱ་སེཾག་ལྷན་པ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འི་མིང་།
具牛王(藻)。大自在(天神名)。

(同) ཕྱ་སེཾག་མིག་སྒྲན། ཕྱ་སེཾག་སེཾན་པ།
ཕྱ་སེཾག་ཆོགས། ཕྱ་སེཾག་གཞོན་པ། ཕྱ་
སེཾག་ཀྱལ་སེཾན། ཕྱ་སེཾག་སེར་རྒྱ།

ཕྱ་སེཾག་སྤྲིག་ཅན་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷུ་ལྷུ་། 牛王
罪惡女(藻)。鄙摩天女(天神名)。

ཕྱ་སེཾག་མིག་སྒྲན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འི་མིང་།
牛王眼药(藻)。大自在(天神名)。

(同) ཕྱ་སེཾག་ཀྱལ་སེཾན། ཕྱ་སེཾག་ལྷན་པ།

ཕྱ་སེཾག་ཆོགས། (注同上) 牛王节(藻)。

ཕྱ་སེཾག་སེཾན་པ། (注同上) 牛王相(藻)。

【增】1.有牛象者或携带牛象者。2.清血药
剂。〔达〕

ཕྱ་སེཾག་གཞོན་པ། (注同上) 乘牛王(藻)。

ཕྱ་སེཾག་ལྷ་བ། ཕྱམས་ལྷ། 牛王月(藻)。
室宿月(八月)。

ཕྱ་སེཾག་སེར་རྒྱ། I. ཕྱབ་འཇུག་ལའང་།

1.牛王劫毗罗。2.遍入(天神名)。

II. དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འི་མིང་། 大自在(天神名)

(同) ཕྱ་སེཾག་ཀྱལ་སེཾན། ཕྱ་སེཾག་
ལྷན་པ། ཕྱ་སེཾག་མིག་སྒྲན། ཕྱ་སེཾག་ཆོགས།
ཕྱ་སེཾག་སེཾན་པ། ཕྱ་སེཾག་གཞོན་པ།

ཕྱ་ས། འབྲུ་ཞིག་གས་ཟད་ས། 粮食之一，胡麻。

ཕྱ་ཡི་སའོན་པོ། ལྷང་པོ་འི་སེཾག་གས་སྤྲོས་ཀྱི་
ལྷང་པོ། 群依(藻)。1.牛王。2.香象。

(同) ཕྱ་ཡི་བདག་པོ།

ཕྱ་ཡི་བདག་པོ། (注同上)

ཕྱ་ཡི་གཙོ་པོ། གཉིས་འབྲུང་དབང་པོ། 群尊
(藻)。象王。

ཕྱག་སེ་ཕྱག་ རོད་ཕྱག་སེ་ཕྱག་རྩེ་ཕྱག་སེ་ཕྱག་ས་
ཞེས་པའང་སྒྲུང་། 閃閃，如光閃爍，等于ཕྱག་ས་
སེ་ཕྱག་ས།

ཕྱང་། མཁའ་མིང་རྩེ་ནས་མཁའ་མིང་། 鵬，金
翅鳥。【增】群，众。〔达〕

ཕྱང་ཐོན་སྤྱོས། སྤྱི་རོལ་གདང་བ། 鵬前生
(藻)。明相(曙色)。【增】1.混沌初开。

2.太阳的御者。3.金剛手菩薩。〔达〕

ཕྱང་བྱར་ཅན། ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་མོ་འཇོག་ལའང་།
鵬箸(藻)。鋼帽，盔。

【增】=ཁོ་ཚ། ཁོ་ཁྲལ། 鉄甲衣。〔达〕

ཁྲལ་པོ། (原注缺) 琼波 (音译), 地名。

【增】收集多种, 或集合一起。〔达〕

ཁྲལ་མེང་འདུས་པ། མེ་ཆེ་ཀྲང་པ་བརྒྱད་པ། 鵬
獅合, 八脚獅子。

ཁྲུ། ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཁྲུད་ཅིག་ 抱, 用兩手
抱起。

ཁྲུད་འཁོར་ལོ། ལ་འཁོར་པ་གཅིག་འཁོར་པ། 一
周年。

ཁྲུད་གང་། འདོམ་གང་ཉུ་བུ། 一寻, 一弓 (长
度名)。

ཁྲུད་མོ། ལག་པ་གཉིས་ཀྱི་ཁྲུད་མོ། 抱, 两手合
抱。【增】1. 馬的装具。2. 容器的边缘。〔达〕

ཁྲུར། ཁྲུ་ལའམ་ཕུགས་སུ། 群中, 在畜群中。

ཁྲུར་དགར། འབྲོག་པ། 乐群 (藻)。牧民。

ཁྲུར་མེད་པ། རྒྱལ་པོར་ཐོས་པ། 整个吞食。

ཁྲུར་ལོངས་པ། ཚོགས་སུ་ལོངས་པ། 成群, 数
量满足 (指僧众集会)。

ཁྲུ་ཉེན། ཁྲུ་ཉེན་ཏེ་ཁྲི་བཟང་དང་ཁྲོང་། 利害, 饒
益与亏损, 等于 ཁྲུ་ཉེན།

ཁྲུ་སྒྲིགས་བྱེད། ཁྲི་བཟང་ཕོགས་མ་ཟ་མཁན།

收用利息租金者。(同) ཁྲུ་ཕོགས་མཁན།

ཁྲུ་པོ། ཁྲུ་མི་གྲག་ 弯刀。

【增】=ཁྲུ་ཚོ། 小孩。〔达〕

ཁྲུ་པོ་བྱུང་། ཁྲུ་པོ་བྱུང་རྟེ་རིན་པ་ཆུང་ཆུང་། 价
錢小, 賤, 等于ཁྲུ་པོ་བྱུང་།

ཁྲུ་ཕོགས་མཁན། ཁྲི་བཟང་ཕོགས་མ་ཟ་མཁན།

收用利息租金者。(同) ཁྲུ་སྒྲིགས་བྱེད།

ཁྲི་མ་ཁྲི། ཁྲི་མ་ཁྲི་རྟེ་ཁྲི་བཟང་ལོད་མེད། 有利

无利, 等于ཁྲི་མ་ཁྲི།

ཁྲིད། ཁྲིད། 您 (敬)。【增】西藏部落。〔达〕

ཁྲིད་ཅག་ ཁྲིད་རང་ནམས། 您們 (敬)。

ཁྲིད་པ། འབྱེད་པར་འབྱིན་ཅིག་ཉུ་བུ་ལ་ཁྲིད་པར་

བྲིས་མེད་ཅེས་གསུངས། 分布, 如分发給,

經論中为 ཁྲིད་པར་བྲིས་མེད་

ཁྲིད་རང་། ཁྲིད་རང་། 您自己 (敬)。

ཁྲིམ་པོ། ས་ཆེ་བྱེད་ཐུག་མ་ཟེར། 鍬, 鏟, 鋤,

掘地工具。【增】=ཁྲིམ། 〔达〕

ཁྲིམ་བུ། ཁྲིམ་བུ་འམ་ཐུར་མ། 1. = ཁྲིམ་བུ། 勺匙。

2. 箸, 筷子。

ཁྲིམ་རེ་རེ། ཐུར་མ་རེ་རེ། 每一勺, 每一箸。

ཁྲིལ། I. ཁྲི་པོ་མི་གྲག་གི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即

ཁྲི་པོ། 弯刀。

II. ཐུ་ཆུང་ཆུང་ཐུ་ག། 小孩子, 幼儿。

【增】青年 (見賢愚經)。〔达〕

(同) ཁྲིལ་ཆུང་།

ཁྲིལ་ཁ། ལྷ་སྒྲོན་པོ་གསར་དུ་སྐྱིས་པའམ་ཞ་ཐུ་ཐུ་

གྲ་ཁ་འབྱས་པ་ཉུ་བུ། 1. 初生青草。2. 树芽才
出来。

ཁྲིལ་ཆུང་། ཐུ་ཆུང་ཆུང་ཐུ་ག། 小孩子, 幼儿。

(同) ཁྲིལ།

ཁྲིལ་སྐྱུ་བུ་པ། ནང་མའི་ཟས་ཀྱི་སྐྱ་རོལ་ལམ་

ལོག་རོལ་དུ་ཁ་ཟས་ཉུ་བུ་ཞེས་མཚོ་དེག་ལས་.....

གསུངས། 小吃, 戒疏中說: “于常食前后所
設的食品”。

ཁྱེད་པ། ཁྱེད་ཁྱེད་ཟེན་པ། 已担載。

ཁྱེད་ཤོག། ཁྱེད་ཤོག། 拿来吧！

ཁྱོ་འདས་མ། བཀ་མའམ་ཁྱིམ་བདག་མ། 擇婿者。1. 新妇。2. 主妇。

ཁྱོ་ལྷན་མ། (注同上) 有夫者。

ཁྱོ་ཕ་བ། ཁྱིམ་བདག་གས་ཁྱོ་གའང་ཟེད། 1. 家长。2. 丈夫。

ཁྱོ་བ། (注同上)

ཁྱོ་མང་། ལྷང་ཚང་མ། 多夫(藻)。娼妓。

ཁྱོ་ཕྱག་ བཟའ་མེད་མ་བཟའ་ཚང་། 夫妇。

ཁྱོགས། འཁྱོགས་ཕྱེད་ཟུང་ཁྱོགས་དེ་ལི་ཉྱ་བ། 轎。

【增】=ཕེབས་བྱས་མ། 合架，屍架。〔达〕

(同) ཁྱོགས་སྒྲིལ།

ཁྱོགས་སྒྲིལ། (注同上)

ཁྱོད། ཁྱོད། 你。

ཁྱོད་རང་། ཁྱོད་རང་ཞེས་ཞེ་ས། 你自己。

ཁྱོན། ཁ་ཞིང་ཁྱོན་ཉྱ་བ་ལའང་། 1. 范围。2. 面积。【增】大小，宽度，周围，高度。〔达〕

ཁྱོན་བསྒྲིལ་ནས། སྒྲིང་བསྒྲིལ་པའམ་ཕྱམས་ཅད་བསྒྲིལ་ནས། 总合起来，总汇一切。

(同) ཁྱོན་བསྒྲིལ་པ།

ཁྱོན་ཆེ། རྒྱ་ཁྱོན་ཆེའམ་ཡངས་པ་ལའང་། 宽广。

ཁྱོན་བསྒྲིལ་པ། སྒྲིང་བསྒྲིལ་པའམ་ཕྱམས་ཅད་བསྒྲིལ་ནས། 总合，总聚一切。

(同) ཁྱོན་བསྒྲིལ་ནས།

ཁྱོན་ཡངས། མཐའ་རྒྱ་ཡངས་པ། 范围宽广，边界宽大。

ཁྱོད་གང་། ལག་པའི་སྐྱར་པ་གང་སྟེ། 满握，一握，一把。

ཁྱོད་ཀྱ། འཆི་བའི་མིང་། 死亡。

ཁྱོད་གཉིས། སྒྲིམ་གང་། 一捧。

ཁྱོལ་བ། མཐའ་ཕྱག་ཏུ་ཁྱོལ་ཟེན་པ། 已到达。

ཁྱོས། ཁྱོ་གས། 由夫，丈夫所作（ཁྱོ་的第 三轉声）。

ཁྱོས་མ། སྒྲིམ་མ་ཞེས་ལག་བདགས་འབུལ་བ་སྟེ་…… འཁྱོས་མ་ཞེས་པའང་། 赠送礼品，亦名འཁྱོས་མ། སྒྲིམ་མ།

ཁ། བྱ་བྱེད་གསོད་མཁན་ཁ། 伤害雀鳥的鷄子。

【增】1. 欺騙。2. 西藏的部落。3. 說謊者。

4. 龙王名。5. = ཁ་མ། 书信。〔达〕

ཁ་ཁ། དཀར་ནག་དེའམ་ར་དེ་ཉྱ་བ། 1. 黑白花紋。2. 斑点。(同) ཁ་པ།

ཁ་ཁོ་ཅན། སྒྲོ་ཐུང་བའམ་ངང་ཐུང་བ། 暴躁者。

ཁ་ཅན། ཉ་ཞིག 1. 杂色。2. 一种魚。

ཁ་སྒོ། དཔ་སྒྲར་མའམ། 翼宿(二十八宿之一)。

ཁ་པ། དཀར་ནག་དེའམ་ར་དེ་ཉྱ་བ། 1. 黑白花紋。2. 斑点。(同) ཁ་ཁ།

ཁ་མ། ཁ་ཁ་བར་བཏ་བའི་ཆ་ནས་སྒྲར་བྱང་གི་ཁ་མ་དང་བཅད་ཁ་དང་ཉིན་ཞག་དྲུག་ཅུ་པ་ཞེས་པའི་འབྲུ་ལའང་། 1. 形色复杂的花格，如窗戶的格子。2. 判决书。3. 六十日成熟的谷子。

【增】記錄簿，索引。〔达〕

ཁ་མེན། ཀལ་འདྲ་བའི་དོ་ཞིག 类似松儿石的一种寶石。

ཁ་མེར་བ། རོད་བཏ་བར་གསལ་ལེ་བ་ཉྱ་བ། 华

丽，閃爍，輝煌。(同) ཐ་ལས་མེ་བ།

ཐ་མ། ཉ་མི་ཁྱིམ་དང་། 金魚宮(十二宮之一)。

【增】= ཐ་བ་གཉིས་པ། དབྱིད་ཐ་འབྲིང་པོ།
藏历二月。〔达〕

ཐ་ལས་མེ་བ། རོད་བྲག་བར་གསལ་མེ་བ་ཉ་བུ།

华丽，明光閃爍。

【增】或 ཐ་ཉ་མེ། 相类的現象。〔达〕

(达无“字”) (同) ཐ་མེར་བ།

ཐ་ཉོར། ཐ་ཉིག། 一种鳥。

ཐག་གེ་མི་ཐག་ 血。

【增】敬語用 ཐྱི་མཚལ། 〔达〕

ཐག་བྲག་བ། ཐག་གི་མདོག་མདངས། 血光，血
的色彩。(同) ཐག་མདངས།

ཐག་ཀྲང་། (原注缺) 血足。

ཐག་སྐྱུག་ ཐ་ཕག་པོ་དང་ཐག་སྐྱུག་ན་ཚ། 1. 癸亥
年。2. 吐血病。

ཐག་སྐྱུམ། གཤི་མིང་། 血生(藻)。肉。

ཐག་ཁྱིག་ ཐེར་འབྲམ་ཆེན་པོ་བཅུ་ཐམ་པ་དེ་བཅུ་
ལ་ཐག་ཁྱིག་ཆེན་པོ་ཟེར། 那由他〔梵〕，十
个大阿由他，名一那由他(六十大数之一)。

【增】 1. 极大的数目，有十二位的数目。
2. 摇动，顛簸。〔达〕

ཐག་ཁྱིག་སྒྲུང་བ། སྒྱིག་ཐུ། 乱相，阳燄(似火
的幻象)。【增】迷景，眼中幻影。〔达〕

ཐག་ཐུག་ ཟང་ཟིང་བྱས་པ་འཕམ་འཛིངས་པ། 1. 杂
乱。2. 爭斗。(同) ཐག་གི་ཐུག་གི།

ཐག་འཐུགས། ཐག་གི་ནད། 血病。【增】 1. 激
动。2. 脑乱。3. 血的机能亢进。〔达〕

ཐག་གི་བདུད་ཅི། སྒྲན་དར་ལ་ཀ་ན། 血的甘露
(藻)。治血的灵药。

ཐག་གི་ཐུག་གི། ཟང་ཟིང་བྱས་པ་འཕམ་འཛིངས་པ།

1. 杂乱。2. 斗争。【增】双方不和，齟齬。

〔达〕 (同) ཐག་ཐུག་

ཐག་འབྱུང་། ཉེ་རུ་ཀ་དང་ཐིན་པོ་ལའང་། 飲

血(藻)。1. 黑如迦(胜乐金剛)。2. 罗刹
(魔鬼之一种)。【增】阿摩勒果。〔达〕

ཐག་འབྱུང་ཐིན་བུ། འབྲ་པད་པ། 吸血虫，
水蛭，馬蟥。

ཐག་མདངས། ཐག་གི་མདོག་མདངས། 血光，
血的色彩。(同) ཐག་བྲག་བ།

ཐག་ལྷན་མ། ཐ་མཚན་དང་ལྷན་མ། 行月經的
妇女。

ཐག་ཐུད། ཐག་དབྱེ་བར་ཐུ་རུ་གྱུར་པ། 血液分解。

ཐག་འབབ། ཐ་པོ་མེ་ཏ་ལའང་། 1. 血注，流
血。2. 私多河(印度四河之一)。

ཐག་འབྱེར་བ། ཐག་ཁེངས་གྱུར་པ། 血滿，血
来潮。

ཐག་ཚབས་པ། (注同上)

ཐག་འཛིན། བགས་པ། 持血(藻)。皮肤。

ཐག་ཁྲངས། ཐག་ཚ་པོ་ཁྲངས་པ། 血气，热
血的蒸气。

ཐག་ལས་གྱུར་བ། གཤི་མིང་། 血所生(藻)。肉。

ཐག་ལས་འབེལ། ཏུག་གི་མིང་། 由血增(藻)。
毒。

ཐང་ཐང་། ཐ་བརྟན་(ནས་)ནས་མཐང་པོ། 坚硬，
坚固，凝固。

ཐབ། ཐུས་སྐྱོབ་གོ་ཆ། 鱧甲，甲冑。

ཐབ་ཅན། ཉ་ཉིག་ཐེ་ཐ་ཅན་ཉེས་སྒྲུང་། 一种魚，
一名 ཐ་ཅན། 杂色。

【增】有鱗甲的，披甲冑的。〔达〕

ཐབ་ཚོག་ ལུས་སྐྱོབ་དང་མགོ་སྐྱོབ། 甲盔。

ཐབ་ཁ། རི་མའི་ཐབ་ཁ། 拘牌，降神用的画
图。【增】斑色的忿怒的鬼神形象。2.刻在
木片上作装饰的十字或线条。〔达〕

ཐབ་ཐབ་བ། སེལ་བཀྲས་བའི་ཐབ་ཐབ་བ། 散
布。

ཐབ་ཐུམ། དུས་བུ་དུས་བུར་དཀྲུག་བའི་མིང་། 碎
片，碎为片段。

ཐབ་ནག་ གཡོ་སྐྱུ་ཐབ་གསུམ་ཟེར་ཏེ་ཐོག་ཐུས་ཐབ་
བ་བྱེད་བ། 狡猾，虚伪，欺詐。

ཐབ་བ། (注同上)

【增】1.說謊者，騙子，狡詐的人。2.生劲，
活潑，快。3.謙遜，尊重別人的意見的。〔达〕

ཐབ་བྱེད་བ། (注同上)

ཐབ་ཤིང་། རི་མའི་ཐབ་ཤིང་། 拘牌，降神用
的刻痕木。【增】或 ཐིམ་སྒྱི་ཐབ་ཤིང་། 犯
罪人受鞭撻时的臥板。〔达〕

ཐབ། དཔོན་པོའི་ཐབ། 稅。【增】1.職責，
强迫服务。2.处罰，懲罰。〔达〕

ཐབ་བཀྲལ་བ། ཐབ་ཁྱུ་དུ་བཅུག་བ། 征稅。

ཐབ་ཐབ། (未詳)

ཐབ་ཁྱོལ་བ། ལྷ་མེལ་མེལ་གཤེལ་བ་ལྟ་བུ། 叮
当，如搖鈴聲。

ཐབ་འཁུལ། ཐབ་གྱིས་གཡོག་དུ་འཁུལ་བ། 因捐
稅的緣故，使人服勞役，徭役。

ཐབ་འཁུལ། (注同上)

ཐབ་འཇལ་བ། ཐབ་ལུལ་བ། 納稅，交稅。

ཐབ་གཞལ། ཐབ་གཞལ་བར་བྱའམ་དབུལ་བར་བྱ།
所交納的稅捐。

ཐི། བཞུགས་ཐི་མཐོན་པོ་ལྟ་བུ། 座。

【增】万。〔达〕

ཐི་ཀང་། ཐི་ཀང་མཐོ་པོ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། 床腿。

ཐི་སྒྲིང་། ཐི་མོངས་མ་མོངས་ཅམ། 約計一万。

(同) ཐི་ར་ཅན།

ཐི་སྐྱོགས། མེ་སྐྱོགས་ལའང་། 炮，火炮。

ཐི་མྱིང་བ། ཐི་བཟོ་འདྲ་མྱིང་བའམ་ལེགས་བ།

(未詳)

ཐི་ཅན། མེ་དང་མེ་ལྟ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 1.火。

2.火神。3.太阳。

ཐི་གཉན། རི་དགས་སྐྱི་(དང་)། 一切野兽。

ཐི་རྩན་ས་ལ། (注同上)

【增】黑羚羊皮的垫子。〔达〕

ཐི་ཐམ་བ། རྫོང་ཐམ་བཅུ། 一万。(同) ཐི་ཐམ།

ཐི་ཐོག་བ། དགའ་ལྷན་ཐི་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཐོག་བ།

在位者，如在格登寺法王之職位者。

ཐི་གདན། ཐི་ཁྱེ་གདན་ལའང་། 座垫。

ཐི་གདུགས། ཉི་མའི་མིང་། 太阳。

ཐི་པ། དགའ་ལྷན་ཐི་རིན་པོ་ཆེ། 在位者，如格
登寺巴(格登寺法王)。

ཐི་ཐམ། རྫོང་ཐམ་བཅུ། 一万。(同) ཐི་ཐམ་བ།

ཐི་འཕང་། ཐི་འཕང་མཐོ་མཉམ་ལྟ་བུ། 座位

高低。【增】1.高椅，高座。2.高位。〔达〕

ཐི་ཐུན། བཅོན་རུའི་མིང་། 監獄。

ཐི་མོན། (注同上)

ཐི་ཚོར་ཉི། ཐི་མ་མོངས་ཅམ། 近万，不滿一万。

ཐི་བྱར་བ། དགའ་ལྷན་ཐི་རིན་པོ་ཆེ་དེ་བྱར་བུ་

བཞུགས་བ། 退位者，如退位的格登寺法王。

ཁྱི་ར་ཅན། ཁྱི་མངས་མ་མངས་ཅན། 約計一

万。(同) ཁྱི་སྒྲོ་ར།

ཁྱི་རལ་པ་ཅན། ཆོས་ཀྱལ་ཞིག་ 一个法王 (藏王之一)。

ཁྱི་ལམ། སྤང་རྟའི་ལམ། 車路。

ཁྱི་སྤྱང་ལྷུ་བཅན། ཆོས་ཀྱལ་གཉིས་པ། 攝松得贊 (音譯)，第二法王 (藏王之一)。

【增】著名藏王，曾采用佛教君主政治，建立了桑耶寺，并将很多佛經命人譯成藏文。

【达】 (达无₃字)

ཁྱིག་ཁྱིག་བྱས་པ། བསྐྱེགས་པའི་དོན། 适当，合适，恰当。

ཁྱིག་གཅིག་ ལྷུ་གཅིག་ 一班，一队。

ཁྱིགས་ཆགས། གཤིབས་པའས་བར་མེད་བསྐྱེགས་པའི་མིང་ངས་ཆར་དུ་དངར་བར་བཞོད་པ་དང་གྲལ་རིས་ལའང་། 1.并列。2.无空隙地排列。3.整齐地排列。4.階級。

ཁྱིགས་ཆགས་སུ་བསྐྱེབས་པ། (注同上)

ཁྱིད་པ། དཔེ་ཆ་ཁྱིད་ཟིན་པ། 讲授，教授，如已讲书。【增】1.保护。2.行列，次第。【达】

ཁྱིས། ལུང་པའི་ཁྱིས་དང་ཚུལ་ཁྱིས་ལའང་། 法律，戒律。

ཁྱིས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བ། རྒྱུན་པའི་མིང་། 司法者 (藥)。大臣。

ཁྱིས་ཀྱི་ཁོལ་པོ། (注同上) 法役 (藥)。

ཁྱིས་བསྐྱེགས། སྤྱལ་བཏོད་པའས་བཅུགས་པ་དང་དང་ཆིངས་སྐྱེགས་ཏུ་བྱ། 1.訂立法規。2.訂立条約。(同) ཁྱིས་འཇགས།

ཁྱིས་རྩ། ཁྱིས་རའི་རྩ། 法鼓，法院之鼓。

ཁྱིས་བཅའ། ཁྱིས་ལ་བཏེན་པ། 制定法律，依止法律。

ཁྱིས་གཅོད་ལྷལ། ཉེས་པ། 法律制裁的对象，罪犯。

ཁྱིས་འཆར། ཁྱིས་ལ་རྟེན། 立法，制律，依于法律。

ཁྱིས་འཇགས། སྤྱལ་བཏོད་པའས་བཅུགས་པ་དང་ཆིངས་སྐྱེགས་ཏུ་བྱ། 1.訂立法規。2.訂立条約。(同) ཁྱིས་བསྐྱེགས།

ཁྱིས་བྲལ་བ། ཁྱིས་བསྐྱེབས་ཟིན་པ། 法律已破坏。

ཁྱིས་འབྲལ། ཁྱིས་སྐྱུབ། 破坏法律。

ཁྱིས་ལྷན། ཚུལ་ལྷན། 有规律，如法，合法。

ཁྱིས་གནས། དགེ་སྤྱང་ལའང་། 1.住戒。2.比丘。

ཁྱིས་དཔོན། ལལ་ལྷུ་གཅོད་དཔོན། 法官，审判官。

ཁྱིས་སྐྱེན། ཁྱིས་གཅོད་ས། 法庭，法院。

ཁྱིས་རྩ། (注同上)

ཁྱིས་ལྷགས། ཀྱལ་ཁྱིས་ལའང་། 1.法律。2.国法。

ཁྱིབྱ། ཁྱི་ཆུང་ཆུང་། 小床，椅子。

【增】小台子。【达】

ཁྱིས་གཅིག་ གཅིག་དུ་ཁྱིས་ནས་བཅིངས་པ་ཏུ་བྱ། 一同，如一并系縛。

ཁྱིས་འཇགས། ཁྱིས་འཇགས་པའས་ཆིངས་སྐྱེགས། 1.訂立規矩。2.締結条約。

ཁྱུ་གང་། སྤར་སྤར་ཉི་ཤུ་བཞི་ལ་ཁྱུ་གཅིག་གི་ཆད་དམ་སྤར་ཅེ་ནས་དབྱང་པའི་ཕྱག་ཆོགས་བར། 一肘，二十四指为一肘量，或从指尖到臂下节。

ཁྱེ་གཅིག (注同上)

ཁྱ་པ། སྤོ་མ་རྩ་ལ་ཁྱ་བཞིན་པའི་དོན། 正在洗。

ཁྱད་ཁྱད་། བྱ་ཚེ་རིང་རི་ཁྱད་ཁྱད་པའང་། 鶴，
鶴。

ཁྱུང་ཁྱུང་འཛོམས། གནོང་བྱ། 降伏鹤(藻)。
六面童子(天神名)。

ཁྱུང་མ། ཆང་མའམ་ཆང་ཁྱུ་མཁན་མ། 1. 卖酒
妇。2. 酿酒妇。

ཕུ་བྱ་མ། (注同上)

ཁང་རྒྱ། ཁང་རྒྱལ་ཁང་ཁང་། 酒店。

ཁྲུང་རྩི། ཆང་རྩི། 酒資，酒价。

ཁྲུང་པ། གྱི་མ་ཁྲུག་མིན་པའི་ཆུ། 洗滌垢秽的
水。【增】洗，清除身上的污垢。〔达〕

ཁེད་པ། (注同上)

ཁྱུ་ལྟོ་སྤྱི་ལོ་ལྟོ་སྤྱི་ལོ་ 长，高。
【增】1. 长度，高度。2. 延长。〔达〕

ཐུན་པ་། (注同上)

星名。《星經》：『室宿，叫作鳥喙的星，有二，其形如車，有上下之差別（上為室，下為壁）。』

འཇམ་མེད་མཁའ་ལྷོ། (注同上) 壁宿。

ཁྱིམ་མ་ཟླ། ཁྱིམ་མ་པ་པམ་ཁྱིམ་སྐར་དང་འབྲེལ་
པའི་ཟླ་པའོ། །ལང་ན་ཉེར་ཟླ་པ་བརྒྱད་པ་དང་ཕ་
སོའི་ཁྱིམ་ལང་ཟེར། 室月。1.孟秋月，室宿
值位的月份。2.阴历八月。3.室女宫（十二
宫之一）。

ཁྱེས། དེ་མ་དག་མྱོ་ཁྱེས་ལགས་པོ་བྱང་། 洗。

ལྷ་མོ་བརྒྱལ་ལྷ་མོ། དང་མོ། 沐浴禁行
(藻)。仙人。

ཁྲམ་གྱི་རྩ། རྩ་ཀྱ་ཤའི་མིང་། 茅草。

ཁྱུ་ཁྱེ་ཁྱོ་། ཁྱུ་ལས་བྱེད་ཁྱོ་། 浴室。

ཐུས་མཁན། ཕྱི་ལམ་ལྷན་པུ་དང་ཉའི་ཕྱེ་བྱ་དང་
ལྷ་པར་ཕྱེད་པ་པོ་དང་། 1. 猫。2. 魚的一种。

3. 沐浴者。(同) བྱས་བྱེད་ II.

ལྷན་འཇུག། ལྷན་གྱི་མི་ཅི་ཟེར་བོད་ལྷན་
 ལྷན་འཇུག་ཟེར། ཟེར་མེད་ཟེར།

(同) ब्रह्म०।

ཁྲུ་པ་བྲུས་ཟིན་པ། 已洗。

ཐུས་བྱེད། I. ཐུས་འཇུག་པའང་། 遍入 (天神名)。

II. གྱི་པ་ལ་ལྷན་གྱི་དང་མཉེན་གྱི་བྲག་དང་ལྷན་པོ་
བར་གྱི་དཔ་པོ་ལོ་ལོ་ 1. 猫。2. 魚的一种。

3. 沐浴者。(同) བྱས་མཁུ།

ཐུག་ཅི། བྱ་རྒྱལ་དུ་ཡོང་བྱེད་པ་རྒྱལ་དུ་
འདྲམ་འཆམ་བྱེད། 肥皂，胰子。

(同) ब्रह्मरक्षसः।

བྱམ་རམ། རོམ་མ་འབྱེད་མ་རམ་མ་ཆུ་རམ།

1.遮阴布。2.浴衣;浴巾。

ལྷམ་སྟིག་ བཏུ་བར་བུ་དཔོན་ན་ལྷམ་སྟིག་ 洗吧！

བྱུང་བ་ལྟར། མར་བཤམ་བ་ལའང་། 1. 清洗。
2. 下泻。

1. རྒྱ་ཡར་ཀླད་ཏུ་ཀརྱ་དང་གྲི་ཕརྒྱ་མེད་པ་དང་ཉིན་
 ༡༣་ཏུ་ཤུ་ཡ་མྱིན་ཐུབ་པའི་ལུ་ཞིག་ཡང་ན་མུ་
 ཡར་ཀླད་པ་མུ་མུ་ཀྱི་མེད་པ་དང་། མུ་དཔ་ཀླད་

ལ་ཀུ་ཅི་ཟེར་བའང་སྤང་། 1. 印度語 “岡谷”，
“布利漾谷”（稷類）。2. 六十日能熟的一種
谷。3. 印度語 “向摩岡”，漢語 “谷子”。

ཁྱི་ཁྱོད། （注同上）【增】野粟。〔達〕

ཁྱི་རྩ། དཀར་ཡལ་ལའང་། 瓷器。

ཁྱིང་ཁྱིང་། （未詳）

ཁྱིན་པ། ཁྱིན་པའམ་པ་ལུལ་འཁྱིན་པའང་། 1. 慳
著，貪著。2. 貪戀故鄉。

ཁྱིམ་གཉིར། ཁུ་གཉིར། 波紋，波浪紋。

ཁྱིམ་མིང་། ལྷང་ངེ་པ། 晃耀，明亮，光明。

ཁྱིམས་པ། ཁུ་ཞིང་ལ་དབྱས་པར་འཇུག་པ། 灌溉，
洒水。

ཁྱིལ། གཞན་ཁྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་སྦྱོད་ལ་……
འཛེམས་པའི་ཤེས་པའོ། 羞愧，依其他緣
因，以惡行為恥的心思。

（同）ཁྱིལ་གཞུང་། ཁྱིལ་ཡོད་པ།

ཁྱིལ་པོར་པ། རྟིག་པ་ལ་འཛེམས་པར་མི་བརྟ་པའི་
ཤེས་པའམ་གཞན་ཁྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་པ་ལ་
འཛེམས་མེད་པའི་ཤེས་པའོ། 无恥，不畏罪惡
的心思，或依其他緣因，不以罪惡為恥的心
思。

ཁྱིལ་མེད། （注同上）

ཁྱིལ་གཞུང་། གཞན་ཁྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་……
སྦྱོད་ལ་འཛེམས་པའི་ཤེས་པའོ། 羞愧，依其他
緣因，以惡行為恥的心思。

ཁྱིལ་ཡོད་པ། （注同上）有愧。（同）ཁྱིལ།

ཁྱིས་པོ། གཅིག་དུ་སྐྱེགས་པའི་ཁྱུ་པོ་ལྟ་བུ། 担，
負荷，載。

ཁྱིས་པོར་སྐྱོས་ཤིག་ ཁྱུ་པོ་མཉམ་དུ་ཁྱིས་པོར་……

གྱིས་ཤིག་ 合担起来，將負擔物共同担起（命
令詞）。

ཁྱོ། ལྷགས་འཁར་བ་དང་འདྲ་བའི་ཁྱོ་དང་གནོད་སྦྱོད་
ལའང་། 1. 似响銅的青銅。2. 危害。

【增】生鉄。〔本〕（同）ཁྱོ་ལྷགས།

ཁྱོ་ཁྱལ། ཁྱོ་པོ་ཁྱལ་པོའམ་ཁྱོ་པོ་སྦྱི་ལའང་།
1. 忿怒王（佛）。2. 明王（佛）。

ཁྱོ་རམས་པ། འཛིགས་སུ་རུང་པ། 盛怒，可怖。

ཁྱོ་ལྷགས། ལྷགས་འཁར་བ་དང་འདྲ་བའི་ཁྱོ་དང་
གནོད་སྦྱོད་ལའང་། 1. 似响銅的青銅。2. 危
害。【增】生鉄。〔本〕（同）ཁྱོ།

ཁྱོ་ཁུ། བཟུས་པའི་ཁྱོ་ཁོལ་མ། 烊銅，溶化的
銅水。【增】1. 或指鑄造以前溶化的鉄。
2. 水銀。〔達〕

ཁྱོ་གཉིར། དབྱལ་ཁྱོ་པོ་འི་གཉིར་མ་ཅན། 額部
发怒时的綫紋。

ཁྱོ་གཉིར་བསྐྱམས་པ། དབྱལ་བར་ཁྱོ་པོ་འི་གཉིར་
མ་བསྐྱམས་པ། 額部忿怒綫起。

ཁྱོ་ལྷན། དཔའ་པོ་ལའང་། 1. 忿怒。2. 勇士。

ཁྱོ་བ། གནོད་བྱེད་ཀྱི་ཁྱུ་འཕེལ་ཁོང་ཁྱོ་པོའི་ཆར་གཏོགས་
པའི་མནར་སེམས་འབྱུག་པ། 1. 損害之因。
2. 属于瞋心类的惱心。

ཁྱོ་པོ། མ་ཞི་བ་ཁྱོ་པོའམ་ཤིང་གྲང་པོ། 1. 不息
的忿怒。2. 乙丑年。

ཁྱོ་མ་དགོས། ཁྱོ་པོ་བྱེད་མི་དགོས། 无須发怒。

ཁྱོ་མི་བྱང་། （注同上）

ཁྱོ་མ། ཤིང་འབྱུག་པོ་ལའང་། 1. 忿母。2. 甲
辰年。

ཁྱོ་མན། ཁྱོ་མན་ནམ་པཅོན་ཁང་། 監獄，等于ཁྱོ་
མན།

ཁྲི་ལ་ལ་གྲགས། དེས་མེད་སྒྲ་ཁྲི་ལ་ལ་ཞེས་པོས།

作嘩喇响声。

ཁྱིམ་ རྩོམ་ཁྱིམ་ལྟེན་པའི་མེད་ལྟེན་ཁྱིམ་རྩོམ་པ་

ཐུ་ལའང་། 1. 矿药，如说：草药矿药二种。

2. 生药，如块段的药。【增】用于 ཁྲོག་འབྲུག་
ལ། 急饮，狼吞虎噬。〔达〕

ཐོག་མཐུན། (注同上)

【增】未經炮制的粗藥材。〔達〕

ཁྱོད། རི་ཁྱོད་མཉེན། 丛集，群，如山丛。

ཁྱེད་ཅག་། ལང་ལའམ་ཞེས་ཅན་གྱིས་པོ་འི་ཁྱོད་ཅག་ལང་།

1.在內，在裡面。2.在其中，如愚人中多財富。

ཁྱིམ་རྒྱ། ས་པརྟོས་པའི་ཁྱིམ་པའི་རྒྱ་ལ་ཉ་ཡོད་དམ།

井水。(原注：掘地而成的井水中有魚嗎？)

ཁྲན་པ། (注同上) 1.井。2.泉。

ཁྱོན་མ། རྒྱལ་པོ་མིང་ལའང་། 1.粗恶。2.粗猛。

[illegible]

ཁྲིམ། མོང་རམ་མོང་མོག་པགས་པམ་ན་ཁྲིམ། 市
場，商場。

ཁྲིམ་གྱི་རྒྱུ། རྒྱུ་པའི་ཚོགས་སྡེ། 部队。

ཁྱིམ་གྱི་རྒྱ་། རྒྱལ་པོའི་སྐུ་འདྲིན་པ། 队长。

ཁྱིམ་ཆེན། འདུས་པ་ཆེན་པོ། 大众，大集会。

ཁྱིམ་ཆོགས། (注同上)

【增】集，市場。〔達〕

ཁྲིམ་ཞིག་དགམ་པར་བྱ་དགོས་ན་ཁྲིམ་ཞིག་ 摆开，
陳列（命令詞）。

ཁྱིམ་བསྐོར་ཅན། མང་པོའི་ནང་དུ་བསྐོར་ནམས་

𑖀𑖩 大众之中有福德者。

解。解開縛
 結。(同) 解開縛

ཁྲིལ་ཁྲིལ་བ། རོལ་མོ་སེལ་སེལ་བ་ཏྟ་བུ། 奏乐。

【增】= རྒྱལ་པོ། 光輝，光耀。〔達〕

(达无 𑖀' 字) (同) ཁྲིལ་ལེ་བ།

解開，
解開縛結（命令詞）。（同） 解開

ཁྱིལ་ཆ་གནང་བ། དཔོངས་པ་གནང་བ། 开許，
准許，放免，寬免。

ཁྱེད་ཀྱི། (注同上)

𣪠𣪠𣪠 (原注缺) 小籀, 小飾。

ཁྲིལ་མ། བློ་ཕྱེད་མ་ཕྱོ་ཞིལ་འཛམ་གསལའི་ཚལ་མ་ཆེད་
པ། 飾子，籙，如飾面之大籙。

【增】即 衞 藏 法 王。〔达〕

ཁྱིལ་ཚལ་ས། (注同上)

ཁྲིལ་ལེ་བ། རོལ་མོ་སྟེན་སྟེན་པ་ལྟ་བུ། 奏响，
 如敲打奏乐。(同) ཁྲིལ་ཁྲིལ་བ།

ཁྱིམ་པ། ཁོང་ཁྱོ་ལངས་པ། 怒，发怒。

མཁན་པ། ལྷ་མཁན་པ། 蒿子，蒿草，艾蒿。
【增】1.羊齿，凤尾草。2.香料，乳香。
〔达〕

མཁན་པོ། བསྐྱེད་པའམ་བསྐྱེད་རྒྱུ་མཁན་པོ།
 པོ་ལྷ་པོ། 亲教(佛)，堪布(音译)。1.作

羯摩者。2.教师，戒师，如受比丘戒的亲教师。【增】寺院的首領。〔达〕

མཁན་པོ། ལྷོ་པ་མ་ལའང་། 弟子，學生。

མཁན་མོ། དགེ་སློང་མདོ་གཙོ་བོ། 亲教母
(佛)，比丘尼的上座，尼姑的首領。

【增】主妇，女教师。〔达〕

མཁའ། བས་མཁའ། 空，虚空，天空。

མཁའ་སྐྱེས། མེ་ཟླ། 空生（藻）。丙寅年。

མཁའ་སྦྱང་། 护空。

མཁའ་གོས་ཅན། སྒྲིམ། 空衣（藻）。云。

མཁའ་བཟོད། བྱ་སྒྲིའི་མིང་ལའང་། 鳥。

མཁའ་འགྲོ། 空行。I. ཉི་མའི་མིང་ལའང་། 太阳。

II. བྱ་སྒྲིའི་མིང་ལའང་། 鳥的总名。

III. ལྟ་དང་སྒྲིལ་དང་བྱ་ལའང་། 1. 神名（空行母）。2. 云。3. 鳥。【增】箭。【达】

མཁའ་འགྲོ་སྐྱེས། སྒྲིལ་པོ། 空行生（藻）。
罗刹。

མཁའ་འགྲོ་དབང་པོ། བདེ་མཆོག་ 空行王
（藻）。胜乐（本尊之一）。

མཁའ་འགྲོ་དབང་ལྷུག་ བྱ་ཕྱང་ངམ་ཕྱབ་ལྷུག་

བཞོན་པ། 空行自在（藻）。大鵬。

【增】1. 天帝。2. 遍入天（天神名）。

【达】（འགྲོ་ 字达作 འགྲོ་འི་）

མཁའ་འགྲོ་འི་ཁང་པ། ལྷའི་རི་པོ་ལས་བཟུ་སྒྲིལ་

ཁང་པ། 空行室（藻）。1. 天界的山。2. 帝
釋（天神名）的宮殿。

མཁའ་སྐྱབ་ཅན། དབང་ལྷུག་ཆེན་པོ། 障空者
（藻）。大自在（天神名）。

མཁའ་མཉམ་པ། མཐའ་མེད་པའི་དོན་དང་མངས་

ཀྱས། 等虚空（藻）。1. 无边之义。2. 佛。

མཁའ་རྟེན། ཀྱན་ཆའི་གས་ཟེར། 庄严具，裝飾
品。【增】1. 穹蒼，蒼天。2. 天空，支持
者，天柱。【达】

མཁའ་སྒྲིང་འགྲོ། གཟའ་མིག་དམར་ལའང་།

1. 天空上行。2. 火曜。

མཁའ་དྲུ་བ། སྒྲིལ་གྱི་མིང་། 空烟（藻）。云。

མཁའ་བདག་ རྒྱང་གི་མིང་། 空主（藻）。风。

མཁའ་འདས། （原注缺）超空。

མཁའ་ཁྲིང་། བྱ་ཕྱང་། 空翔（藻）。大鵬鳥。

མཁའ་ཁྲིང་དཀར་པོ། ངང་པ་ལའང་། 白色
空行（藻）。天鵝。

མཁའ་ཁྲིང་རྒྱལ་མཆོན། ཕྱབ་ལྷུག་ 大鵬
幢（藻）。遍入（天神名）。

མཁའ་ཁྲིང་དབང་པོ། བྱ་ཕྱང་། 空翔王
（藻）。大鵬鳥。

མཁའ་ཁྲིང་གཤོག་པ། མར་གད་ལའང་། 鵬翅
（藻）。綠寶石，子母綠，摩羅伽陀。

མཁའ་ནོར། ཉི་མའི་མིང་ལའང་། 虚空珠（藻）。
太阳。

མཁའ་གནས། ལྷ་གནས། 天神住处。

མཁའ་སྒྲིང་། མེ་ཕྱིར་སྒྲིལ་བྱ་ལའང་། 1. 天空
明。2. 螢火虫。

མཁའ་སྦྱང་། བྱ་སྒྲིའི་མིང་ལའང་། 1. 天空行。
2. 鳥。【增】1. 騰天空者（即干闥婆），寻香
（天乐师）。2. 受用天空，住在天空。【达】

མཁའ་སྦྱང་པ། སྐྱེན་རས་གཟིགས་དང་ལྷ་དང་ཁ་
ས་ཐ་ཤེས་པའི་དོན་ལའང་། 空行者。1. 观
自在（菩薩名）。2. 天神。3. 喀薩跋尼（菩
薩名）。

མཁའ་སྦྱང་དབང་པོ། བྱ་ཕྱང་། 空行王（藻）。
大鵬鳥。

མཁའ་སྒྲིལ་ཅན། སྐྱ་བཞིན་ལྷ་བ་དང་ཉོན་ལྷ་་་་
བདུན་པ་དང་མེད་གའི་ཕྱིས་ལའང་། 天空有云
（藻）。1. 牛宿月。2. 阴历七月。3. 獅子宮
（十二宮之一）。

མཁའ་འབྲིང་། (原注缺) 盤套。

མཁའ་དབྱིངས། ནམ་མཁའི་ངང་མཐོངས། 虚空
界，眼見的空間。

མཁའ་དམག་ གནས་གྱུརི་དམག་མི། 空軍。

མཁའ་ཟིལ། བ་མོ་འི་ཆུ་གཟེགས་མ་ཉླ་བ། 雲。

(同) མཁའ་ཁྲངས།

མཁའ་ཡི་ཁྱལ་མཚན། སྤྲིན་གྱི་མིང་། 虚空幢

(藻)。云。

མཁའ་ཁྲངས། བ་མོ་འི་ཆུ་གཟེགས་མ་ཉླ་བ། 雲。

(同) མཁའ་ཟིལ།

མཁའ་ལ་འཁོར། བྱ་ཁྲོད་ལའང་། 1.空中轉，
翱翔于天空。2.驚。

མཁའ་ལ་བྱ། བྱ་སྤྱི་མིང་ལའང་། 1.行于空中。

2.鳥。【增】1.遨游天空者。2.能媒，或以
太。3.符号中的零数。【达】

མཁའ་ལ་བྱ་བ། ཉླ་དང་སྤྲིན་དང་བྱ་ལའང་། 空
中行走(藻)。1.天神。2.云。3.鳥。

མཁའ་ལ་གནས། ཉླ་སྤྱི་དང་བྱ་ལའང་།

住空(藻)。1.一般天神。2.遍入(天神之一)。

མཁའ་ལ་ཐུར་འཁོ། མདའ་ལའང་། 1.空中
疾行。2.箭。

མཁའ་ལ་རིང་དུ་བཞུགས་མ། རྩེ་བཙུན་སྒྲོལ་
མའི་མིང་ལའང་། 1.久住虚空母。2.度母
(菩薩名)。

མཁའ་ལམ། ནམ་མཁའ། 空路，虚空，天空。

མཁའ་ལམ་བ། ཉླ་མའི་མིང་། 空路者(藻)。

太阳。

མཁའ་ལས་འབབ། ཆར་བ་ལའང་། 1.从空降
下。2.雨。

མཁའི་གླང་པོ། མཁའི་དུ་བའམ་སྤྲིན་པ། 空虚
象(藻)。1.空中烟。2.云。

མཁའི་ཁྱལ་མཚན། (注同上) 天空幢(藻)。

མཁའི་སྤྲིན་མ། ཁྱལ་མཚན། 空穗(藻)。幢。

མཁའི་པགས་པ། སྤྲིན་པའམ་སྤྲིན་པ། 虚空皮
(藻)。暗，黑暗。【增】空間，空隙处。【达】

མཁའི་ཟིལ་བ། བ་མོ་འི་ཆུ། 霧，露。

མཁའི་ཁྲངས། (注同上)

མཁར། I. མཁའ་ལ། 在空中。

II. རྩེ་བཙུགས་པའི་ཁང་པའམ་རྩེ་བཙུགས་པའི་

མཁར། 1.垒石而成的房屋。2.用石所砌之
碉堡。【增】1.高貴人的座位或住处。2.諸
侯封地的房屋，常指卫城。【达】

(同) མཁར་ཁྲོང་།

【2.驚。

མཁར་འཁོར། བྱ་ཁྲོད་ལའང་། 1.空中旋轉。

མཁར་འཁྱོ། བྱ་དང་ཉླ་དང་སྤྲིན་ལའང་འཇུག་ 空
中行(藻)。1.鳥。2.天神。3.云。

མཁར་རྩེ། རྩེ་གི་རྩེ་བ། 县长，堡垒的官长。

མཁར་ཉླ། ཉླ་མིང་དང་། 空中臥(藻)。
天神。【增】飞禽。【达】

མཁར་ཐབས། རྩེ་ཉླ་བ། 如碉堡。

མཁར་མཐོང་། མཁའ་ལ་མཐོང་སྤྲིན་ལའང་།
1.空中見。2.月亮。

མཁར་གནས། ཉླ་སྤྱི་དང་བྱ་ལའང་། 住
虚空(藻)。1.一般天神。2.遍入(天神名)。

མཁར་སྤྱུ་ཅན། ཕྱིག་པ་རྩེ་འཁང་པ་འཛིངས་

ཏུ་ཅན། 碉堡，有工事的堡垒。

མཁར་སྤྱུ། (注同上)

མཁར་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པའི་ཞོལ། འཛོངས་ཏེ་ཁང་

པས་པ་སྐོར་པའི་ཞོལ་ཅན་གྱི་རྫོངས་མཁར། 有工
事房屋圍繞的堡壘，有战房環繞的碉堡。

མཁར་བ། དབྱུག་པའས་བྱུག་མཁར། 1. 棍。

2. 手杖。【增】响銅。〔达〕

མཁར་པའི་དབྱ། རྩལ་འཇུག རྩལ་པའི་དབྱ་གཞི་
(藻)。遍入(天神名)。

མཁར་རྫོང་། རྩ་བཅུགས་པའི་ཁང་པའས་རྩས་
བཅུགས་པའི་མཁར། 1. 垒石而成的房屋。

2. 用石所砌的碉堡。

མཁར་ལན། རྫོང་མཁར་ཉམས་གསོ་ཉམས་པ། 堡
事，如修复堡壘。

མཁར་སྤང་། ཁང་པ་སྤྱོད་པ་པོ། 保卫房屋者。

【增】碉堡中的戍兵。〔达〕

མཁལ་མ། རང་གི་མ་རིལ་མཁལ་མ། 肾脏，
腰子。【增】治肾病的果实。〔达〕

མཁལ་ཞོ། ལྷན་མཁལ་མ་ཞིག རྩལ་པའི་ཞོལ་(药名)。

མཁས་གནས། དགོན་པ་ལའང་། 1. 智者住所。
2. 阿拉若处，寺院。

མཁས་པ། གཟའ་ལྷག་པའི་མིང་དང་རིག་གནས་ལ་
མཁས་ན་མཁས་པའས་སྤང་དོར་ལ་མཁས་ན་མཁས་
པ་ཟེར། 1. 水曜。2. 学者，通达五明(佛)
者，善知取舍者。

མཁས་ལྷོ་མ་ཅན། མཁས་པ་མིན་པར་མཁས་པའི་
ང་བྱལ་ཅན། 不是学者，而带有学者的傲慢的。

མཁུ་ལྷོག མི་དགའ་བའམ་ཁོང་ཁོ་བའི་དོན། 1. 不
喜欢。2. 忿怒，怨恨。

མཁུ་བ། (注同上)

མཁུན་པ། འཁུན་པའི་མིང་དུ་སྤྱང་། 似即 འཁུན་
པ། 叹息，呻吟。【增】参看 ཁུན་པ། 〔达〕

མཁུར་བ། ཁའི་ངོས་གཉིས་ཀྱི་མཁུར་ཚས་དམར་པོ་

ཡིན་ན་དཀར་པོ་དམར་པོ་མ་བྱུགས་ཟེར་བ་ཉམས་པ།

ཁུར་བ་ཞེས་སྤྱང་། 頰，頤。(原注：如說：

“若兩頰紅潤，勿再涂脂粉。似亦作

ཁུར་བ་”)

མཁུར་ཚས། (注同上)

མཁུར་འཇུག་པ། ཅུང་ཟད་གད་སོ་བགད་པ།

解頤，微笑。

མཁོ་དག། དགོས་སྤྱད་པའི་ཐོས་པ་ཅན། 各种用
品，一切所需用的。

མཁོ་བ། ཉེ་བར་མཁོ་བའས་དགོས་སྤྱད་པ། 1. 需
用品。2. 所需要。

མཁོ་བྱ། (注同上)

མཁོས་ཀ། དོན་དགོས་པ་ཡོད་པ། 有用，需要。

མཁོས་བྱབ། དགོས་སྤྱད་ཞིབས་པའས་དགོས་པ་བྱལ་
བ་ཉམས་པ། 1. 迫切需要。2. 完成要办的事。

(同) མཁོས་སྤྱད་པ།

མཁོས་ཞུན་པ། དོན་མེད་དམ་དགོས་པ་ཅུང་བ།

1. 无用。2. 用处少。

མཁོས་སྤྱད་པ། དགོས་སྤྱད་ཞིབས་པའས་དགོས་པ་
བྱལ་བ་ཉམས་པ། 1. 迫切需要。2. 完成要办的
事。(同) མཁོས་བྱབ།

མཁྱིད་གང་། མོར་ལཱ་ཆད་དང་མཁྱིད་པོར་བསྐྱོད་

བཞིན་མཁྱིད་ཅུང་ནས་མཁྱིད་པོར་གྱེ་མོའི་བར་

གྱི་ཆད་ཟེར། 1. 一手之量，五指之量。2. 竖
起大指，自小指至大指尖之量。

【增】約等六英吋。〔达〕

མཁྱིད་གང་། མཁྱིད་གང་ལའང་། 一手之量，亦

作མཁུད་གང་།

མཁུད་པ། ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་མཁུད་པ་ཉྱ་བ།

抱持，如双手抱持。

མཁུད་བྱུང་། ཐུན་བྱ་འཛིན་མེད་དང་མན་ངག་

ཐུན་བྱ་ཐུན་ནས་འཆད་པ་པོའས་མེད་སྒྲ་ཅན་དང་

བསམ་གཏན་དཔེ་མཁུད་ཟེར་བ་དང་མཁུད་དབྱེད་

ཅེས་སྒྲ་དང་། 秘訣。1. 医方。2. 隱秘教授。

3. 慳恪，恪惜靜慮（佛）。亦作 མཁུད་དབྱེད།

【增】1. 药囊。2. 咒术。【达】

མཁུད་མོ། རྩ་ཆུན་ཆུད་མོ་མིང་དུ་སྒྲ་དེར་ཉྱ་བ།

犀斗，似是水車犀斗，參看 རྩ་ཆུན་ཆུད་མོ་ 条。

མཁུན་ལྔ་པ། མངས་ཀྱིས་ 五智者（佛），佛。

མཁུན་ལྔན། ཤེས་རབ་ཅན། 有智慧的人。

མཁུན་པ། མངོན་སུག་དུ་མཁུན་པ། 現知，知

道。【增】ཤེས་པ་ 的敬詞，知識。【达】

མཁུན་བཟང་། ཤེས་རབ་ཅན། 1. 妙智。2. 有智慧的人。

མཁུན་རབ། ཤེས་རབ། 极智，智慧（敬）。

མཁུང་འགྱུར། རྩ་བའས་མཁུན་པ་པོར་འགྱུར།

凝固，变坚硬。

མཁུང་པོ། （注同上）【增】=ཏུང་པ། རྩ་

བར་འགྱུར་པ། 强健，结实。【达】

མཁུག་མ། ལག་པའི་མཁུག་མ། 腕子，手腕。

མཁུས་སྒྲུབ་མ། མཁུས་པའི་ནས་འགྱུར་ཅན།（未詳）

མཁུས་ཐབ་མ། （注同上）

མཁུས་ནད། མཁུས་ནད་ཀྱི་སྒྲུག་པ་མེད་པོ་ཉྱ་བ།

胆病，如嘔吐黄水的胆病。

མཁུས་པ། བང་ཆུ་མཁུས་པ་དོས་མཁུས་ཉྱ་བ།

内脏之胆，如熊胆。【增】胆汁。【达】

མཁུག་ས་པ། བསྐྱ་བར་གྱུར་པའས་འཕས་པར་གྱུར་

པ། 坚硬，已经坚硬。【增】1. 打不破的，

不可分的。2. 无畏。【达】

འཁང་བ། རང་ཉིད་སྒྲུག་ཁང་དུ་ཞུགས་ནས་ཉི་མའི་

མོད་ལ་འཁང་བའས་རང་ཉིད་ལས་ནས་རང་གི་ཕྱོད་

སྒྲུག་ལ་ངག་གིས་བྱ་ངན་གྱི་ནས་འགྱུར་འཁང་ར་

བྱེད་པ་ཉྱ་བ། 抱怨（如自己入暗室而厌恶日

光，或如自己失败以烦恼語抱怨朋友）。

【增】1. 伤心。2. 激怒。3. 报复。4. 口角。【达】

འཁང་བྱེད་པ། （注同上）抱怨，埋怨。

འཁང་ར། （注同上）抱怨。

【增】肯爭，多爭。【四】

འཁངས་པ། ང་ཆུལ་བྱས་པ་ཉྱ་བ། 自滿，如起驕慢心。

འཁན་པ། ལྷ་མཁན་པ། 蒿子。

འཁས་པ། ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པའས་

བརྒྱལ་བ་ཉྱ་བ། 1. 精神失常。2. 暈迷，失

知覺。【增】輸入口中。【达】（达作

འཁས་པ་）

འཁར། རྣམས་དགར་འཁར་དགོས་ཉྱ་བུང་།

（未詳）【增】= ཞེན་པ། ཆགས་པ། 貪恋，

就著。【达】粘着，連接，一致，合。【法】

འཁར་གོང་། རྩ་དཀར་པོ་ཞིག་ཁར་གོང་ལང་།

一种白石，亦作 ཁར་གོང་།

【增】白晶圓石，医书中称为 དཀར་གོང་།

【达】（达作 འཁར་གོང་）

འཁར་རྒྱག ལག་པའི་རྟེན། 杖，手杖。

（同）འཁར་རྒྱག

འཁར་ར། རྒྱགས་འཁར་ལས་བྱུང་པའི་ར། 銅鼓。

【增】汉藏所用召聚众人的鑼。〔达〕

འཁར་བ། ལུགས་འཁར་བ་ལའང་། 响銅。

【增】1.手杖。2.附著。〔达〕

འཁར་བའི་དགྲ། མཁར་བའི་དགྲ་ཞེས་བྱ་བ་འདྲུག་

གི་མིང་དུ་སྤང་། 似即 མཁར་བའི་དགྲ། 堡
敌(藻)。遍入(天神名)。

འཁར་བའི་མཐོང་པོ། ཀན་པོ། 杖友(藻)。

老人。

འཁར་བའི་མཐོང་པོ། ཀན་པོ། 杖女友(藻)。

老妇。

འཁར་བྱག་ ལག་པའི་རྟེན། 杖, 手杖。

(同) འཁར་བྱག་

འཁར་གཞོང་། འཁར་ལས་གྲུབ་པའི་གཞོང་པ།

銅盤, 銅盆。

འཁར་གསེལ། དག་སྤོང་གི་འཁར་གསེལ། 僧人所

用的錫杖。

འཁལ། རྒྱུད་པ་འཁལ་བྱ་དང་ཁལ་ས་འཁལ་བྱ་་་་་

ལའང་། 1.捻綫。2.令牲口馱。

【增】紡織的緯綫。〔达〕

འཁལ་གྱིན། (注同上)

འཁུ་ཞེས་ ཁོག་པར་འཁུ་བའས་ཁོས་པའས་མཁུ་་་་

ཞེས་བྱང་། 怨恨, 忿怒, 亦作 མཁུ་ཞེས་

འཁུ་པ། (注同上) 【增】= འགྲན་པ། 1.竞

爭。2.侵犯, 謀害。〔达〕 (བ་达作 བ་)

暗恨。〔四〕

འཁུ་འཕྲིག་པ། བཏྲག་དབྱུང་དེ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་་་

ཁོས་པའས་མི་དགའ་བ་བྱས་པ། 怨恨, 不喜欢。

འཁུ་བའི་བསམ་པ། ཁོག་ཏ། 邪見。

【增】伪教条, 邪教。〔达〕

འཁུ་བྱེད། འགལ་བྱེད་དགའི་མིང་ལའང་། 謀反,
反对。

འཁུ་སེམས། ཁོ་སེམས་སེམ་གཞོད་སེམས། 1.忿

恨心。2.損害心, 侵犯心。

འཁུད་པ། རྒྱལ་བ་ཁུད་པའང་ཟེར། (未詳)

འཁུན་སྒྲ། དབྱགས་སྒྲ་འཁུན་པ། 叹声。

འཁུན་པ། (注同上)

【增】1.哼, 呻吟, 因受苦或病而叹气。

2.兽类饱食反嚼的哼声。〔达〕

འཁུམས། རང་དུ་འཁུམས་པ་དང་བག་འཁུམས་པ།

1.縮, 往內收縮。2.畏縮。

【增】1.緊縮, 減縮。2.限制, 拘束。3.剝

奪权利。〔达〕 (达作 འཁུམས་པ་)

འཁུམས་སོ། ཤེས་སོའས་རྟོགས་སོ། 1.已知。

2.已了解。

འཁུར་གྱིན། འཁུར་བཞིན་པ། 正在担, 正在携

带。(同) འཁུར་བ།

འཁུར་བྱ། ཁུར་བོ་འཁུར་བྱ། 所担, 所携带。

འཁུར་བ་པོ། ཁུར་བོ་འཁུར་བ་པོ། 担者, 携

带者。

འཁུར་བ། I. ཁ་ཟས་འཁུར་བ། 饅头, 餅食类。

【增】饍饍。〔四〕

II. འཁུར་བཞིན་པ། 正在担, 正在携带。【增】

負, 运, 挑, 拿。〔高〕 (同) འཁུར་གྱིན།

འཁུལ་བ། གཤོག་འཁོལ་བའས་ཁལ་འཁུལ་བའས་

འཁོལ་བ་ཏྲ་བ། 役使, 使用奴仆, 征派賦

稅。【增】1.压服, 以口辯服人作事。2.惹

心, 忧煩。〔达〕

འཁུས་པ། ཁུ་བ་བཀུས་ས་སོང་ན་འཁུས་པར་བྱེད་དོ།

ཁུ་བ་འདོན་པར་བྱེད། 1.熬, 如汁未出則再

熬之。2.熬取精华。

འཁོམས། ཁ་གཙོད་དམ་འཁོམས་བྱེད་ཀྱིས་འཁོམས་
དགོས་ཏུ་བྱ། 盖，如用盖盖住。

འཁོམས་བྱེད། (注同上)

འཁོལ་བ་བོ། ཁལ་མ་འཁལ་བ་པོ་འམ་སྐྱད་པ་
འཁལ་བ་ལའང་སྤྱང་། 1. 装载驮运者。2. 紡
綫者。

འཁོལ་བ། (注同上)

འཁོག་འཁོག་པར། ལས་འཁོག་འཁོག་པར་
ལའང་། དགག་ཏུ་འཇུག་པར། 阻止。

འཁོག་པར། (注同上)

འཁོགས་པ། ཁྱིང་པར་གྱུར་པའམ་ཆན་འཁོགས་དང་
གོག་པོར་འཁོགས་པ། 1. 陈旧。2. 衰老。3. 耗
損。【增】1. 移棲，迁徙，流浪（借喻指在
世間生存）。2. = ཁྲོ་འཁོག་པ། 咳嗽。【达】

འཁོང་། (原注缺) 自揣。【增】1. 縮回四
肢。2. 蹲。3. 潜伏。【达】> 达作འཁོང་བ་)

འཁོངས། (原注缺) 揣度。

འཁོད། བདེ་བར་འཁོད་པ་པོས་བཞོད་མ་སོང་ན་
འཁོད་དགོས་ཏུ་བྱ། 安置。【增】为བཞོད་字
的未来式，等于ཁོད། 1. 表面，外表。2. 磨
石。3. = སྡོད་པ། 坐，住，放下。【达】

འཁོད་པ་བོ། བདེ་བར་འཁོད་པ་པོས་བཞོད་མ་
སོང་ན་འཁོད་དགོས་ཏུ་བྱ། 安置者。

འཁོན། འཁོན་ཞེས་པའི་ཡུལ་རིགས་དང་འཛིག་པ་
ཟེ་བ་ལའང་། 1. 地名。2. 种姓。3. 忿怒。

【增】1. 西藏古代家族名。2. = ཞེ་འཁོན།
怨恨，憎恨，爭端，战争。【达】仇恨。【四】

འཁོན་གཙུགས། ཁོན་གཙུགས་དགའི་མིང་དུ་སྤྱང་།
‘似即 ཁོན་གཙུགས། 結怨，含怨，挾嫌。

འཁོན་མེད་པ། ཁོང་ཁོ་བར་མེད་པ། 无怨恨。

འཁོན་ཡོད་པ། ཁོན་གཙུགས་དགའི་མིང་དུ་སྤྱང་།

似即 ཁོན་གཙུགས། 有怨仇，怀恶意。

འཁོབ་པ། འཁྱགས་ནས་ལག་པ་འཁོབ་པ་ཏུ་བྱ།

粗涩，如因凍而手粗涩。【增】= ངན་པ། 1. 坏
的。2. 下賤的。3. 粗野的。【达】

འཁོབ་བལ། བལ་སྒྱིགས་ཁྱུ་ལུ་འམ་འཁྱལ་བྱ། 粗劣
的毛，如浊毛，軟毛。

འཁོབས་པ། འཁྱལ་བའི་དོན། 普遍，周遍。

【增】1. འཁྱལ་བའི་འཁོབས། 所作事的范围。

2. = འཁྱལ་བ། 3. 惊駭，騷动，警戒。【达】(达
无བ་字)

འཁོམ། ཁོམ་པ་འཁོམ་ཆུ་འམ་དལ་བར་འཇུག་གས་
ཁོམ་པ་བྱས་པ། 1. 抽暇。2. 使閒。3. 已閒。

འཁོམས། (注同上)

འཁོར། འཁོར་ཆོགས་དང་འཁོར་པོ་འཁོར་བ་ཏུ་བྱ་
དང་ཉེ་བར་འཁོར་བ་ཏུ་བྱ། 1. 眷属众。2. 旋
轉。3. 圍繞。【增】1. 地位低于朋友高于仆
人的侍者。2. 輪子。3. 圓形，圓周。4. 環繞
着的人众或事物。【达】

འཁོར་ཀྱན་སྐྱེད་བྱེད། ཁྱིང་ལའང་། 能生众輪
(藻)。心脏。

འཁོར་འགྲོ། མིང་ཏུ་དང་བྱང་བ་སྤྱང་བའི་མིང་།

旋繞(藻)。1. 車。2. 蜂。(同) འཁོར་བྱེད།

འཁོར་ཆུལ་བཞི། གཞེན་དངུལ་ཟངས་ལྷགས་་་་

བཞི་པོ། 四种輪王(佛)，即金、銀、銅、
鉄四种輪王。

འཁོར་བཅས། ལྷ་པ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ལྟ་བུ།

俱諸眷屬，如說：“佛及眷屬”。

འཁོར་ཉན། འཁོར་ཏིན་པ་བཟེད་པ་ལྟ་བུ། 圍繞
着錯。

【增】乐譜七音符中的第一音符。〔達〕

འཁོར་གཏན། ལྷ་ལྷགས་པ་བཏགས་པའི་འཁོར་ལྟ་བུ།
ཁྱེད་གཏན་ཡིང་། 門戶上所安之轉樞，門門。

【增】= ལྷ་འི་ཐོས་པ། 門口的台阶。〔達〕

(同) འཁོར་གཏག

འཁོར་མཐའ་མེད་པ། སེམས་ཅན་ལ་གངས་མེད་
པས་སོ། ། 生死无边（佛）。（原注：众生
无数之故）

འཁོར་འཕྱོས་པ། འཁྱུལ་པའམ་མགོ་འཁོར་འཕྱོས་པ།
1. 錯誤。2. 头晕。

འཁོར་འདབས་སུ། ཉེ་འདབས་སུའམ་གྲོགས་ལྟ་བུ།
པོའང་། 1. 邻近，附近。2. 友伴。

འཁོར་སྐྱུམ་པ། གྲོགས་པོ་ནམས་དང་མཐུན་པོ།
眷屬和好，朋友和順。（同） འཁོར་ལྷུས་པ།

འཁོར་བ། ཁམས་གསུམ་དུ་འཁོར་བས་ན་འཁོར་བ་
ལྟ་བུ་དག་དུ་སྐྱེ་འཆི་ཐོག་མཐའ་མེད་པར་བརྟུན་
པའི་ཕྱིར་རོ། ། 輪迴（佛），輪轉三界故名
輪迴，以于三界生死相續，无前后际故。

【增】1. 旋轉，周行。2. 时光消逝。3. 形
成。4. 世間。〔達〕

འཁོར་བ་འཇིག ཆ་ལ་བཞི་ཁྲི་དྲུག་ཀྱི་སངས་
ལྷན་ལྷག ལྷན་ལྷག་པོ། 〔梵〕，人壽四万岁时出
世的拘留孙佛。

འཁོར་བ་པོ། ས་ས་སྐྱེ་པོ་ཐམས་ཅད་ལའང་།
輪迴者，一切众生（佛）。

འཁོར་བའི་ཁྲིམ། བཙུན་མའི་པོ་བྱང་། 王妃
的宮室。

འཁོར་བའི་སྒོ། མ་མཚན་ལའང་། 1. 生死門。

2. 阴戶，女阴。（同） འཁོར་བའི་ལམ།

འཁོར་བའི་མཐའ། ཉེན་མཛས་སྤངས་པ། 生死
边际（佛），煩惱已斷。

འཁོར་བའི་ལྷ་མ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ལུག
生死师（藻）。极喜自在魔（天神名）。

【增】恋爱的神。〔達〕

འཁོར་བའི་ཙ་བ། སྤྱིད་པའི་ཙ་བ་ལུག་རྟེ་འདོད་
ཆགས་ཁོང་ཁོང་རྒྱལ་ས་རིག་པ་དང་ཉེ་བུ་ཉེན་ལྟ་བུ།
མཛས་ཅན་དང་ཐོ་ཆོས་ལུག་གོ། 生死根本（佛），
三有根本有六事，謂貪、瞋、慢、无明、染
汚見、疑。

འཁོར་བའི་ལམ། མ་མཚན་ལའང་། 1. 生死路，
輪迴路。2. 女阴。（同） འཁོར་བའི་སྒོ།

འཁོར་ཁྱེད། སྤྱིད་ཏི་དང་བྱུང་བ་སྐྱེད་བྱའི་མིང་།
作旋繞（藻）。1. 車。2. 蜂。（同） འཁོར་འཕྱོ།

འཁོར་ཁྱེད་མ། མཚན་སོ། 能輪母（藻）。夜間。

འཁོར་ཁྱེད་ལོ། ལྷས་མཁའ། 作輪年（藻）。
虛空，天空。

འཁོར་མ་ཡུག ཁོར་མ་ཡུག་རྟེ་མཐའ་སུ་ཁྱེད་དུ་
མཐུད་བའམ་ཁོར་མ་ཡུག ཁྱེད་ལྷག ཁྱེད་མ་ཡུག
ཁོར་མ་ཡུག

འཁོར་ཞག འཁོར་ཏི་མོང་བའི་དོན། 还，回来。
【增】归期，假后归队或回庙的期限。〔達〕

འཁོར་ལྷུས་པ། གྲོགས་པོ་ནམས་དང་མཐུན་པོ།
眷屬和合，朋友和順。（同） འཁོར་སྐྱུམ་པ།

འཁོར་ཡུག་རི། ཁོར་ཡུག་རིའམ་ལྷགས་རི་ལའང་།
輪圍山，城牆，亦作 ཁོར་ཡུག་རི།

འཁོར་གཡག་ མོ་ཐིགས་ལ་བཅགས་པའི་འཁོར་བྱེད་
གཏན་ཅིང་། 門戶上所安之轉樞，門門。

(同) འཁོར་གཏན་

འཁོར་གཡག་ ཐོགས་པོ་འཇགས་གཡག་པོ། 1. 朋友。

2. 仆役。

འཁོར་ལོ། ཆོས་བྱ་འཁོར་ལོ་ཉྱ་བྱ་དང་ནམ་མཁའ་

ལའང་། 1. 輪机(如縫紉机)。2. 虚空，天

空。【增】1. 天神的一种兵器。2. 圓圈，圓形，圓周，平圓板，輪子。3. 輪迴。〔達〕

འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བ། འཁོར་ལོས་སྐྱེ་བོ་ནམས་

དབང་བྱ་བསྐྱར་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན་ཡིན་པས་ན་……

འཁོར་བསྐྱར་ཞེས་མཛོད་འབྲེལ་ལས་སོ། 轉輪王

(佛)，俱舍論說：“由輪宝力能統治一切众

生，故名轉輪”。(同) འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ།

འཁོར་ལོ་ཅན། I. ངང་མེད་ལའང་། 1. 有輪。

2. 黃鵝。

II. བོང་གུ་དང་སྐུལ་ལའང་། 1. 駟。2. 蛇。

འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ ཉྱ་བདེ་མཆོག་ 胜乐輪，

即胜乐(本尊名)。

འཁོར་ལོ་སྐྱེ་བ། (注同上) 輪护(佛)。

འཁོར་ལོ་བྱེད། མཚན་སོ། 作輪(藻)。夜間。

འཁོར་ལོ་འི་དབྱེན། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཡན་ཚུན་

དབྱེ་བ་བྱེ་བའི་དབྱེན། 破法輪(佛)(如提

婆达多与佛对立)。

འཁོར་ལོ་ཅིབས་བརྒྱད་ལྔ་ལ། འཇམ་པའི་

དབྱངས་ལའང་། 1. 具八輻輪。2. 文殊菩薩。

འཁོར་ལོ་བཞི། བཤེས་གཉེན་བརྟེན་པ་སོགས།

四輪(佛)，即亲近善友等(生隨順处，值

遇善友，成就宿愿，具备資糧)。

འཁོར་ལོ་གསུམ། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་གསུམ་སྟེ་

འཁོར་ལོ་དང་པོ་བདེན་པ་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་སོ།

三輪(佛)，三轉法輪，謂初轉四諦法輪，

二轉无相法輪，三轉了义法輪。

འཁོར་ལོ་འི་ཀང་བ། གླུང་བོ་ཆེ། 輪足，圓

足(藻)。象。

འཁོར་ལོ་འི་མགོན། རྩ་རྩེ་འཆང་། 輪主

(藻)。金剛持(佛名)。

འཁོར་ལོ་འི་མགྱིན། རྩ་མོང་། 輪頸(藻)。

駱駝。

འཁོར་ལོ་འི་གདོང་། ཡག་ཁོད། 輪面(藻)。

野猪。

འཁོར་ལོ་འི་ཕྱག་ བྱ་འཇུག་ 輪手(藻)。

遍入(天神名)。

「鵝。

འཁོར་ལོ་འི་ཡན་ལག་ ངང་བ། 輪支(藻)。

འཁོར་ལོ་འི་ལག་བ། I. བྱ་འཇུག་ 遍入

(天神名)。

II. གདུགས་སམ་ཉི་གདུགས་ལའང་། 輪手(藻)。

傘，阳傘。

འཁོར་ལོ་འི་ལྗས། གདུགས་སམ་ཉི་གདུགས་

ལའང་། 輪身(藻)。傘，阳傘。

【增】=བྱ་ཤེལ་ཅོ། 琥珀。〔達〕

(同) འཁོར་ལོ་འི་ལག་བ་II.

འཁོར་ལོས་འགྲོ། སིང་ཏ། 輪行(藻)。車。

འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ། འཁོར་ལོས་སྐྱེ་བོ་ནམས་

དབང་བྱ་བསྐྱར་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན་ཡིན་པས་ན་……

འཁོར་བསྐྱར་ཞེས་མཛོད་འབྲེལ་ལས་སོ། 轉輪王

(佛)，俱舍論說：“由輪宝力，能統治一切众

生，故名轉輪”。(同) འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བ།

འཁོར་ལོས་འཛོ། མའི་ལས་བྱེད་དཔ་རྩེ་མཁའ་།

指輪生活(藻)。1.泥水工人。2.陶师,制陶器工人。

འཁོར་གསུམ། བྱ་ཕྱེད་ལས་གསུམ་ལའང་། 1.三
个輪。2.三輪(佛),即能作,所作,作业
三事。【增】仆人,馬,牛名为三輪。〔达〕

འཁོར་གསུམ་ཁྱེད་པའི་འཁོར་ལོ་ཞེས་མཚོ་རྒྱུ་་་་་་
གསུངས། 能复三輪,律疏中說:“兩膝輪
及臍輪”(即下衣最小的尺碼)。

འཁོལ་བ། རྒྱ་འཁོལ་དགོས་པ་དང་གཞན་པོ་འཁོལ་
བྱུང་། 1.煮沸。2.役使。【增】1.節約。
2.麻痺,昏睡,四肢麻木。〔达〕

འཁོས་ཀ། མཁོས་ཀ་སྐོགས་དེར་རྫོས། 需要,参
看 མཁོས་ཀ་ 等条。【增】或作 འཁོས། 值
得,重要,必須。〔达〕

འཁོས་རྒྱུང་། མཁོས་ཀ་སྐོགས་དེར་རྫོས། 效用
小,参看 མཁོས་ཀ་ 等条。

【增】= འས་བྱ་བར་རྒྱུང་བ། 力量小。〔达〕
(达作 འཁོས་རྒྱུང་བ་)

འཁོས་སྤྱ་ཕབ། མཁོས་ཀ་སྐོགས་དེར་རྫོས། 正需
要,参看 མཁོས་ཀ་ 等条。

འབྲག་ཡོང་། གྲང་བས་འབྲག་ཡོང་། 凍結。

འབྲག་རིམ། རྒྱགས་པ་རྒྱ་གོང་བྱར་ཁྱེད་ས་པ།
冰,冰块。

འབྲགས་དུས། དགུན་ཁ་ལའང་། 1.凍时,結
冰时期。2.冬季。

འབྲགས་པ། གྲང་བས་བཟངས་པའས་འབྲགས་པ།
1.因寒而凍結。2.結冰。【增】1.凝結,結
晶。2.感觉冷。3.凍麻木了。〔达〕

འབྲམ། ལུལ་ཀུན་དུ་འབྲམ་པ་པོས་དོན་མེད་འབྲམ་

གྱུ། 流亡,漂流,游蕩。

འབྲམ་པ་པོ། ལུལ་ཀུན་དུ་འབྲམ་པ་པོ། 流亡
者,漂流者,游蕩者。

འབྲམས་པ། དོན་མེད་ལྷུ་ཟིན་པ། 漂流,游蕩。

【增】= དོན་མེད་དུ་འགྲོ་བ། 漫游。〔达〕

འབྲར། ལུལ་གཞན་དུ་འབྲར་པ་པོས་འབྲར་མི་་་་
དགོས། 迷誤,迷路。

འབྲར་པ་པོ། ལུལ་གཞན་དུ་འབྲར་པ་པོ། 迷
誤者。

འབྲལ་བ། ངག་འབྲལ་ལྟ་བུ། 杂糅,如綺語(佛)。

【增】= འཆལ་བ། 无謂的。〔达〕

འབྲལ་རྒྱལ། རྒྱལ་ཁྱིམས་འབྲལ་བའི་རྒྱལ་འཆལ་
རྒྱལ་ཞེས་སྒྲུང་། 破戒(佛),毀戒之謂,似即
འཆལ་རྒྱལ། 犯戒。

འབྲིག་རྒྱ། འབྲིག་པ་པོ་ནི་ཐག་པས་འབྲིག་རྒྱུའས་་་
འཛིང་རྒྱ། 所系,所捆綁。

【增】生擒,活捉。〔达〕

འབྲིག་པ་པོ། (原注同上)捆綁者。

འབྲིག་བྱེད། (原注同上)捆,綁,縛。

འབྲིགས་པ། ཐག་པས་འབྲིགས་ཟིན་པ། 羈絆,
系縛,已用繩系住。

【增】完成式为 འབྲིགས། 〔达〕

འབྲིད། མཁྱིད་གང་དེར་རྫོས། 参看 མཁྱིད་
གང་ 条。

འབྲིད་གང་། མཁྱིད་གང་དེར་རྫོས། 一手之量,
参看 མཁྱིད་གང་ 条。

འབྲུག་། རོད་ཀྱིས་སྐོར་བ་པོ་འཕྲུག་སྐོར་བ་ལྟ་བུ། 环绕。

འབྲུག་པ་པོ། རོད་ཀྱིས་སྐོར་བ་པོ་འཕྲུག་སྐོར་བ་ལྟ་བུ།

环绕者。

འབྲུག་པ་པོ། བསྐོར་བའི་མིང་ལྟ་བུ་རོད་ཀྱིས་འབྲུག་པ་པོ།

བ་། 环绕，已繞，如光明环绕。

【增】如日月的量輪，光圈，光輪。〔达〕

འབྲུར་བ། འཕྲུར་བའམ་ཉི་གདུགས་འབྲུར་བ་ལྟ་བུ།

旋轉，旋繞，如伞旋轉。

འབྲུལ་བ། ལྷུ་ལྷུ་མིང་དང་ཆུ་འབྲུལ་བ་དང་དུང་

དཀར་གལས་འབྲུལ་སྐྱེ་འབྲུལ་བའང་། 1. 蛇。

2. 水漩，漩渦。3. 白螺右旋。4. 发旋。

【增】繞，旋轉，卷，洄漩。〔达〕

འབྲུལ་བ་བརྒྱ་བ། རྒྱ་བ་འབྲུག་ 百旋（藻）。

遍入（天神名）。

【增】繞一百个圈。〔达〕（达无 བ་ 字）

འབྲུལ་བ་ཅན། རྩ་སྐོར་རམ་རྩ་ལྷན་དང་ལྷན་པོ་

ལའང་། 有旋（藻）。1. 耳环，耳飾。2. 蛇。

འབྲུལ་བ་པོ། གལས་སུ་འབྲུལ་བ་པོ། 旋轉

者，如向右旋轉者。

འབྲུག་ རོད་འབྲུག་འབྲུག་གས་ལྷན་བའི་རོད་དང་སྐོར་

འབྲུག་དང་མི་གེ་འབྲུག་ 1. 明光閃閃。2. 快

速。3. 閃電。4. 草字。

【增】快跑。〔达〕（达作 འབྲུག་བ་）

འབྲུག་འབྲུག་ （注同上）

འབྲུག་འགོ། སྐོག་དང་མེ་ལྷེ་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 閃

动（藻）。1. 电。2. 火燄。3. 蛇。（同）འབྲུག་ཕྱེད།

འབྲུག་པོར། བརྒྱུགས་པོར། 迅速。

འབྲུག་ཕྱེད། སྐོག་དང་མེ་ལྷེ་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 能

閃（藻）。1. 电。2. 火燄。3. 蛇。（同）འབྲུག་འགོ།

འབྲུགས། རོད་ལྷན་བར་སོང་བ་ལྟ་བུ། 閃，如光
速动。

འབྲུགས་སེ་འབྲུགས། （注同上）閃爍。

འབྲུད་འབྲུད་། ལུ་རུ་ལོ་འབྲུད་མཁན། 抱飲

（藻）。嬰兒，小兒飲乳者。

【增】=སྐྱེས་པ་མཁན་པོ། 当降生不久。〔达〕

འབྲུད་བ། ལག་བས་འབྲུད་བའམ་འབྲིག་བ།

1. 用手抱。2. 交媾。

【增】1. 滑入（如蛇）。2. 能，如 ལང་བར་མེ་

འབྲུད། 不能起床。3. 倚牆而行。〔达〕

འབྲུད་བ་པོ། ལག་བ་གཉིས་ཀྱིས་འབྲུད་བ་པོ་

འཕམས་པར་བྱེད་པོ། 1. 兩手抱持者。2. 紧紧
拥抱者。

འབྲུད་བྱེད། （注同上）

འབྲུར་བ་པོ། ལས་ཀྱི་འབྲུར་བ་པོ། 舍弃事业者。

འབྲུར་ཡོང་། འབྲུར་ཀྱངས་སྐྱེད་ཀྱི། 所弃，所离。

འབྲུས་བ། ཐོས་བ། 逃避，逃走。

འབྲུར་དགོས། རྒྱུ་ལེན་བ་པོ་འཕྲུར་བ་པོས་

འབྲུར་དགོས་ལྟ་བུ། 須拿着，須負担。

འབྲུར་བ་པོ། འབྲུར་ལེན་བ་པོ་འཕྲུར་བ་པོས་

འབྲུར་དགོས་ལྟ་བུ། 持者，負担者，携带者。

འབྲུར་སོ། ཐུང་བྱའམ་བསྐྱོས་བྱ་ལྟ་བུ་（དང་）།

1. 所取。2. 所修。【增】1. 举止，态度，行
为。2. 整洁。3. 优胜，优越。〔达〕

འབྲུག་འབྲུག་ རྒྱུག་རྒྱུག་ 弯曲。

འབྲུག་འགོ། འབྲུག་ཆུ་དང་མེ་དང་མེ་ལྷེ་དང་ལྷན་པོ་

དང་གཟུང་སྐྱེན་པ་ལའང་། 曲行（藻）。1. 流

水。2. 火。3. 火神。4. 蛇。5. 土曜。

འབྲུག་བརྗོད། ལྷན་པོ་ལའང་། 婉語（藻）。詩。

འཕྲུག་པོ། གཟའ་པ་སངས་དང་མིག་དཔར་ལའང་

ཀྲག་ཀྲག 1. 金曜。2. 火曜。3. 弯曲。

འཕྲུག་པོ་འི་མཐུ། རི་ཚ་འི་མིང་། 曲力 (藻)。

鸚鵡。【增】鈎嘴鳥，巨嘴鳥。〔達〕 (達作 འཕྲུག་པོ་འི་མཐུ་ཅན་)

འཕྲུག་འབྲུ་བ། སྤྲུལ་གྱི་མིང་། 曲行 (藻)。蛇。

འཕྲུག་འབར། མེ་ཡི་མིང་། 曲燃 (藻)。火。

འཕྲུག་བྲལ། དང་པོ་དང་ལམ་བཟང་ལའང་།

1. 无曲，正直。2. 善路。

【增】= དང་ལམ། 直路。〔達〕

འཕྲུག་མིང་། (注同上) 无曲。

འཕྲུག་ས་ཁྱ། ལང་འཕྲུག་ས་ཁྱེད་དམ་འདིག་ས་ཁྱེད་

ཀྲིས་འདིག་ས་ཁྱ། 所举。

འཕྲུག་ས་བ། འཕྲུག་པོར་གྱུར་པ་ལའང་། 1. 举。

2. 已弯曲。

འཕྲུག་ས་ཁྱེད། ལང་འཕྲུག་ས་ཁྱེད་དམ་འདིག་ས་

ཁྱེད་ཀྲིས་འདིག་ས་ཁྱ། 举起。

འཕྲོང་། སྤྲོད་བའི་དོན། 保护，护养。

【增】或作 འཕྲོངས། 1. 注意，遵守。2. 拉
达克語指“携带”。〔達〕

འཕྲོངས། (注同上)

འཕྲོམ། མགོ་འཕྲོམ་ས་པ་ཏྲ་བུ་མགོ་སྒྲོར་བའམ་

གཞི་བ། 迷惑，如头晕，头旋，昏乱。

འཕྲོམ་པ་བོ། (原注缺) 迷者。

འཕྲོམས་པ། མགོ་འཕྲོར་བའམ་བཟུལ་པ་ཏྲ་བུ།

眩暈，如暈倒。

འཕྲོར་གང་། ཁྱོད་གང་རྩེ་ལག་པ་གཉིས་ཀྱི་རྩིས་

གང་གཅིག་གི་ཁྱོར་དོ། 一捧，即 ཁྱོར་གང་།

འཕྲོར་བ། ལུས་ཚུགས་མི་བྱུ་པ་ལས་འཕྲོར་བ། 跌
倒，暈倒，身体站不稳而跌倒。

【增】1. 不稳定。2. 未着，未达目的。3. 誤
事。4. 击不中。5. 醉后蹒跚。6. 弯曲，扭歪
(指木或木器)。〔達〕

འཕྲོལ། མཐར་ཁྱེད་པ། 到达，究竟。

【增】携带。〔達〕 (達作 འཕྲོལ་པ་)

འཕྲོས་མ། སྤྲོས་མའམ་ལག་བཏགས། 礼品，

餽物。【增】= སྤྲོས་མ། 〔達〕

འཕྲོས་མའི་ཚིག། ཉིན་འབྲེལ་བཟང་པོ་འི་ཚིག།

祝詞，吉利話。

འཁྲ་བ་བོ། ཡིག་གནས་སུ་འཁྲ་བ་བོ། 依附者，

依附隱蔽处者。

འཁྲ་ས། བཅོན་སའམ་ཡིག་ས། 依靠处。1. 穩

固安全处。2. 隱蔽处。

【增】支柱，挺棍，靠背。〔達〕

འཁྲང་ག། མཁྲེགས་པའམ་སྤྲ་བ། 1. 硬。2. 堅固。

འཁྲང་གྱུར་བ། I. (注同上)

II. མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་བཞི་པ་རྩེ་པ་མའི་མི་

གཙང་ཆགས་ནས་འཁྲང་གྱུར་བསྐྱེད་པར་གྱུར་ཏེ་

མནན་བྱ་བཟོད་པའོ། །ཡན་ལག་མཚན་མ་ས་བྱུང་

པའོ། ། 健南〔梵〕，胎中第四位，父母精血

凝結堅固，能受压迫，而未生肢体的相。

འཁྲབ་ཁྱ། རྩོད་ཀྱི་འཁྲབ་པ་པོས་འཁྲབ་ཁྱ།

(དཀྱར་ 似 གར་ 字誤) 舞蹈。

འཁྲབ་པ་བོ། རྩོད་ཀྱི་འཁྲབ་པ་པོས་འཁྲབ་ཁྱ།

(དཀྱར་ 似 གར་ 字誤) 舞蹈者。

འཁྲས་པ། ཡིག་པའམ་གཔ་བ། 1. 隱匿。2. 遮蔽。

【增】=མེས་ཆགས་སྡོད་པ། 1. 有希望。

2. 附属。〔达〕（达无“བ”字）

འཁྲི་ཆེ་བ། རིས་ནད་ཆེ་བ་ལྟ་བུ། 大病，如瘟疫。

འཁྲི་བའི་ནད། ཁག་ནད་ཅིག 血症之一。

འཁྲི་ཤིང་། ཤིང་སྡོང་ཆེན་པོ་ལ་དཀྲིས་ནས་སྐྱེས་

པའི་ཤིང་ཞིག 藤，爬藤，纏繞大树而生长的藤木。

འཁྲི་ཤིང་ཐོག་ས་མེད། ཐོས་དཀར་གྱི་ཤིང་། 无

著藤（藻）。白芸香树。【增】娑罗树。〔达〕

འཁྲི་ཤིང་ནོར་བུ། བྱ་བུ། 藤摩尼（藻）。珊瑚。

འཁྲིག་ཁྲིམ། སྒྲིང་ཆོང་མའི་གནས་དང་སྒྲོན་མ་བ་

ལའང་། 1. 妓院。2. 心宿值月，五月。

འཁྲིག་དུས། བཅན་མོ། 淫欲时（藻）。夜間。

འཁྲིག་པ། མི་ཆངས་སྒྲིང་པར་བྱེད་པ། 淫欲，作

不淨行。【增】1. 十二宫的淫宫。2. 秘密数目的貳数。3. 粘着，粘貼，粘合。4. 交媾，交合。5. 天文学的双子宫。〔达〕

འཁྲིག་པ་པོ། མི་ཆངས་སྒྲིང་པར་བྱེད་པ་པོ། 行淫者，作不淨行者。

འཁྲིག་པ་སྦྱིད། བྱ་རྒྱལ་ལའང་། (སྦྱིད་ 似 སྦྱི་ 字誤) 1. 性交。2. 烏鴉。

འཁྲིག་པའི་དགའ་རྩྭ་ན་མ། འདོད་ལྡན་མ།

淫乐女，有欲女。

འཁྲིག་མི་རུས། འབྲས་བུ་ཕྱུང་བ་ལའང་། 1. 不能性交。2. 去卵者。

འཁྲིག་ཆོག་མི་ཆངས་སྒྲིང་གི་ཆོག་བཅོག་ཆོག 淫欲語，不淨行語，穢語。

འཁྲིག་མེས་ས་ཅན། ཁྱོ་པོ་ལའང་། 1. 思淫者。

2. 丈夫。

འཁྲིགས་པ། ཆར་སྐྱིན་འཁྲིགས་པ་ལྟ་བུ། 密布，如阴云密布。

འཁྲིད། ལམ་དུ་འཁྲིད་པ་ལྟ་བུ། 引导。

འཁྲིད་པ་པོ། ལམ་དུ་འཁྲིད་པ་པོས་འཁྲིད་ཀྱང་། 引导者。

འཁྲིམས། (原注缺) 恐惧。

【增】=འཕྲིགས་སྐྱེ། 〔达〕

འཁྲིལ། ཅུ་པའི་སྒྲུབ་ཀྱང་པ་འཁྲིལ་བ་ལྟ་བུ། 纏繞，盘繞，如长衣的摆，纏繞其腿。【增】1. 扯紧。

2. 拥抱，抱持。〔达〕（达作“འཁྲིལ་བ་”）

འཁྲིལ་བ་པོ། ཤིང་ལ་འཁྲི་བ་པོ་འཁྲིལ་བ་པོ།

1. 盘繞树的。2. 盘繞的。

འཁྲིལ་བག་ཅན། གཟི་བཞིན་ཅན་འབྱུང་ལྷགས་པ།

尊严的，威德严整，庄严美观。

འཁྲིལ་བག་ཆགས། (注同上)

འཁྲིས། ཞེན་ཆགས་ལའང་། 1. 依附，接近。2. 貪著，貪恋。【增】1. 岸边，海滨。2. 密接，极近。〔达〕

འཁྲིས་པ། ཤིང་ལ་འཁྲིས་ཟིན་པ་ལྟ་བུ། 依近，如已依附于树。

འཁྲིས་ཡོད། ཉུ་འདབས་སུ་ཡོད། 附近有。

འཁྲུ། ཅུ་ལ་འཁྲུ་བ་པོས་འཁྲུ་བུ། འགུས་ས་ཕྱུང་བ། 沐浴。【增】= འཁྲུད་པ། 〔达〕

འཁྲུ་ནད། ཉུང་གཏོང་ནད། 痢疾，泻痢症。

【增】上吐下泻病。〔达〕（同）འཁྲུ་བག

འཁྲུ་བ་པོ། ཅུ་ལ་འཁྲུ་བ་པོས་འཁྲུ་བུ། འགུས་ས་ཕྱུང་བ། 沐浴者。

འཁྲུ་བག་ ཉུང་གཏོང་ནད། 痢疾，泻痢疾。

(同) འཁྲུ་ནད།

འབྲུག་གོས། གོ་ཆའས་ལྷགས་གོས་ལའང་། 鎧甲，
鉄衣。

འབྲུག་པ། རྩང་སེམས་འབྲུག་འཛིངས་འཐབ་ཚད་ཉྱ་
བ། 战斗，斗争。【增】1. 騷动，扰乱，
震惊。2. 发怒，口角。3. 战争。【达】

(同) འབྲུག་པོང་།

འབྲུག་ཚད། (注同上)

འབྲུག་འཛབ་ཆེ་བ། (原注缺) 乱情重大，大乱。

འབྲུག་པོང་། རྩང་སེམས་འབྲུག་འཛིངས་འཐབ་
ཚད་ཉྱ་བ། 战斗，斗争。

【增】= རྩྱ་རྒྱུགས། 1. 争论，吵闹。

2. = གཡུལ་རྩྱུད་པ། དམག་འཐབ་པ། 战争。

【达】(同) འབྲུག་པ། འབྲུག་ཚད།

འབྲུགས་པ། དུགས་པ་པོས་འབྲུགས་ཟེན་པ།
扰乱。

འབྲུངས་སྐར། རྒྱུས་པའི་སྐར་མ། 誕辰，生日。

འབྲུངས་བྱེད། འཇམ་ཚན་ལའང་། 1. 能生。
2. 虹。

འབྲུད་པ། བུམ་པའི་བྲུད་པ། 洗滌，沐浴。

འབྲུད་པ་པོ། སྒྲི་མ་འབྲུད་པ་པོ། ཁ་བ་ལའང་།
1. 洗者，洗滌污垢者。2. 雪。

འབྲུད་བྱེད། (注同上)

འབྲུན་རིང་། རྒྱན་རིང་ལྟེ་སྤྱིད་ཀྱི་རིང་ངས་དུམ་
རིང་། 等于 རྒྱན་རིང་། 豎长，縱长。

འབྲུམས། (未詳)

འབྲུལ། རྩྱ་རྒྱུགས་ལས་འབྲུགས་པ། 錯誤，差
錯。【增】或作 འབྲུལ་པ། 1. 狂乱，癡狂。
2. 幻惑。3. 混乱。4. 迷人，惑人。【达】

འབྲུལ་འཁོར། འབྲུལ་འཁོར་གྱི་མིང་ལྟེ་ནམ་པ་སྒྲ་
ཚགས་སྒྲུལ་པར་བྱེད་པས་སོ། ། 幻輪，等于
འབྲུལ་འཁོར། 能变出各种相故。

【增】1. 机器。2. 机灵，詭計。【达】

འབྲུལ་འཁོར་བྱིས། འབྲུལ་འཁོར་བྱིས་ལྟེ་བྱིས་ས་
ར། 即 འབྲུལ་འཁོར་བྱིས། 法院，执行法律
处。【增】参看 བཅོམ་ཁང་། 監獄。【达】

འབྲུལ་བྱེད། སྐག་འབྲུལ་བྱེད། 作幻术。

འབྲུལ་བྱེད་མ། འདྲོད་ལྷན་མ། 幻女，迷惑女
(藻)。娼妓。【增】བྱེད་མེད་འདྲོད་མའི་མིང་།
引誘人的女子。【达】

འབྲུལ་མོ། རྩྱ་རྒྱུགས་པའི་ནམ་པ། 乱相，錯誤
的情形。

འབྲིང་། འགོག་ཚིག་དང་སེམས་འབྲིང་། 1. 阻止。
2. 挂念，恋著。

འབྲིང་ཚིག་ འགོག་ཚིག་དང་སེམས་འབྲིང་། 1. 阻
止語。2. 挂念，恋著。

འབྲིན། ཡ་ཡུལ་འབྲིན་པ་པོས་འབྲིན་པའས་ཞེན་པ་
ཉྱ་བ། 恋著，貪恋。

【增】1. = ཞེན་པ། 2. 羡慕。【达】

འབྲིན་པ་པོ། ཡ་ཡུལ་འབྲིན་པ་པོས་འབྲིན་པའས་
ཞེན་པ་ཉྱ་བ། 恋著者，貪恋者。

འབྲིབ་ཆེ། (未詳)

འབྲོག་ རྩྱ་རྒྱུ་འབྲོག་པ། 声音混乱，嘈杂。
【增】次序凌乱，位置錯杂。【达】(达作
འབྲོགས་)

འབྲོག་ཁུར་པ། (注同上)

འབྲོལ་བ། རྩྱ་མ་འབྲོལ་དགོས། 奏，奏乐。
【增】搖，吹，打，弄。【法】

ག་ག་ཚལ། མོ་མོ་མཆན་ཁང་དུ་རེག་ན་སྒྲི་

གཡའ་བཤམ། 将指触其腋下使发痒。

ག་གེ་མོ། མིང་འདི་ག་གེ་མོ་མཉམ་ཞེས་བྱ་བ་དང་

གནས་སྤྱིའམ་ཡུལ། 1. 名叫某甲。2. 某处。

【增】1. 西藏某地名。2. = ཚེ་གེ་མོ། 这样一个人，这样一件事，如此这般。〔达〕

ག་གོན། མཚོ་རྒྱུ་ལས་ཕྱང་མཐི་མིང་དང་ལྷ་ཉ་

ལའང་། 律疏說是蔓菁或鉛。

【增】1. 佛苦行六年之后立时遇到的商人之一。2. 瓜，或說是大麦。〔达〕

ག་ཆད། གད་མཉམ་ཅེད་མོ་དང་ཐང་ཆད་པ།

1. 笑。2. 玩耍。3. 疲乏。【增】不从心的，不由己的，无故的，如哭。〔达〕

ག་ཐོག། གང་ཞིག 1. 何处？2. 誰？哪个？

ག་བྱར། སྒྲན་ག་བྱར། 草河車（药名）。

【增】收斂剂。〔达〕

ག་བྱས། བྱས་གང་ལ། 什么时候？

ག་དོར། རི་བྱགས་ག་བའི་ཁྱུ་ར། 鹿茸（嫩

血角）。【增】= ག་དོར། 又作 གོ་དོར།

犀牛或鹿、羚羊的嫩角。〔达〕

ག་ནས། གང་ནས། 从何处？

ག་པ་ཡ། 【梵】 བ་མེད་ཞེས་བསྐྱར་བའོ། 青牛，大野牛。

ག་པོ། ཡན་པོ། 歪，弯曲。

ག་བྱར། སྒྲན་ག་བྱར། 樟脑，冰片，龙脑。

【增】几种植物的名字。〔达〕

ག་བྱར་འཛོན། རོད་དཀར་ཅན་ཉ་ལྷ་བའི་མིང་།

持龙脑（藻）。有白光者，月亮。

ག་བྱར་དབང་པོ། （注同上）龙脑自在。

ག་ཚོད། ཚད་གང་ཡིན། 多少？

ག་ཞ། བཞད་གད་ཀྱི་སྒྲ། 笑声。

【增】= ག་གཞལ་ 或 ག་ག། 談諧，玩笑。

〔达〕

ག་ཡ་འོད་སྤངས། རོ་རྩེ་གདན་གྱི་ཉ་འདབས་སུ་

འོད་སྤངས་ཞེས་བྱང་ག་ཡ་ཞེས་ཡུལ། 伽耶迦叶（声聞人名），印度金剛座附近，有姓“迦叶”者，伽耶是地方。

ག་རུ། ག་པར། 何处？哪里？

【增】俗語为 གང་དུ། 〔达〕

ག་རེ། གང་ཅི་ད། 什么？这个（語助詞）。

【增】何处？自何处？〔达〕

ག་རེ་ད། （注同上）

ག་ལ། ག་པར། 何处？哪里？【增】= རི་ལ།

为什么？〔达〕 岂可？哪里可以？〔本〕

ག་ལ་ཐོགས། ག་ལ་ཆགས་ཐུག 哪能障碍？

岂能障碍？

ག་ལ་བ་དེར། ག་རུ་ཡོད་པ་དེར། 在那里，

就在那儿。

ག་ལ་བྱང་། ག་ལ་འགྲིག 岂可？哪里可以？

ག་ལ་སྤྱད། ག་ལ་ཡོད། 岂有？哪里有？

ག་ལ་འི་ཐང་པོ། རི་མེད་ཐང་། 平原，无山之平川。

ག་ལ། དལ་བུའམ་རྟོད་རྟོད། 1.慢，緩慢，徐徐。2.松弛，松懈。

ག་ཤལ། རུན་ཞིག་རྩེ་ག་ཤ་ཞེས་པའང་སྤང་། 項串，頸珠，裝飾品之一，等于 ག་ཤ།

ག་ཤེད་བྱ། ག་པ་བྱ། 在哪里？【增】1.或
གང་ཤེད། 不定的，不准知道的。2.大約在那
个方向，或那个地方。〔达〕（达无 予字）

ག་ཤེད་ལས་གཡོ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 从何
处动（藻）。大自在（天神名）。

གུ་བ། མགོ་དམར་རམ་མགོ་གུ་བ། 秃頂，头頂
秃者。【增】野駝額上的白点或白印。〔达〕

གུ་མ། （注同上）

གག་གི་རེད། གང་གི་རེད། 是誰的？

གག་གོག་ བགགས་ཏི་འགོག་པ་དང་ལ་ཡོ་པ་དང་
གགས་གོགས་ཀྱང་། 1.阻止，堵塞。2.弯曲
的。亦作 གགས་གོགས།

གང་། གང་ཞེས་སྤྱི་ཞུ་རྩེ་ཐམས་ཅད་ལ། 1.何，
誰（总詞）。2.任何。

གང་ག་ ཐམས་ཅད། 所有的，一切，都。

གང་གྲ། 〔梵〕 དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འི་བཙུན་མོ་
དང་ཆུ་པོ་བཞི་འི་ཆང་ཆན་གང་གྲ་ལའང་། 1.大
自在（天神名）之妃。2.印度四大河流中之
恒河。

གང་གྲ་ཁྱུང་། རྒྱ་གར་ཆུ་པོ་བཞི་འི་ཆང་ཆན་ཆུ་
ཁྱུང་ཆེན་པོ་རྩེ་ཁྱུང་འཇུག་ཀྱང་པའང་བྱེད། 恒河，
印度四河中之最大河流，亦名“遍入足”。

གང་གྲ་སྤྱེས། གི་གྲ་སྤྱེས་ཏི་གསེར་དང་གདོང་བྱག་
ལའང་། 恒河生（藻）。1.金。2.六面童子
（天神名）。

གང་གྲ་འཛིན། དབང་ཕྱག་དང་ཕྱི་རི་རྒྱ་མཚོ་ལའང་།
持恒河（藻）。1.大自在（天神名）。2.大海。

གང་གྲ་འི་བྱ། སྤྱིན་བྱག་གས་གདོང་བྱག་ལའང་།
恒河子（藻）。1.昴宿。2.六面童子。

གང་གྲ་འི་མ། གངས་རི་ཏི་མེ་དང་གངས་ཏི་མེ་
གཉིས། 恒河母（藻）。1.底斯雪山。2.岡
底斯山。

གང་གྲ་འི་ཡབ། （注同上）恒河父（藻）。

གང་དགའ་བར། གང་རང་གི་འདོད་པར། 随所
喜，随自己所欲乐。（同）གང་དགར།

གང་དགའ་བྱེད། ཁྱུང་འཇུག་ལའང་། 能作喜
（藻）。遍入（天神名）。

གང་དགར། གང་རང་གི་འདོད་པར། 随所喜，
随自己所欲乐。（同）གང་དགའ་བར།

གང་བགྱིས། ལས་ཀྱང་གང་བསྐྱབས་པ། 无论作过
何事，所作过的事。

གང་ཅིག་ གང་ཞིག་ 何者？哪个？

གང་དྲིག་ གང་གཏན་གཏན་ཏིག་དྲིག་ 确定，尽
量决定。

གང་སྤྱོདས། འཕྲུལ་འཕྱི། 盈虚，增减，消长。

གང་འཕྲད་པ། གང་ལོས་པའམ་འགྲིག་པ། 随其
应当，随其合理。【增】= གང་འགྲིགས།（你）
喜欢什么？什么对你适宜？〔达〕

གང་དག་ གཙང་མ་དང་གང་ཡིན་པ་དག་ 1.洁淨。
2.所有，凡是。【增】几个，若干。〔达〕

གང་དྲི། གང་ཡིན་པ་ལ་དྲི་བ་འདྲི་རྒྱུའམ་དྲིས་ཟེར་

པའམ་འི་གཞི་ལྟ་བུ། 1. 問的是什么事？

2. 所問。3. 已問。4. 去問，問吧！

གང་བདོག་པ། གང་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད། 尽其一切所有。

གང་འདྲ་ཞིག གང་དང་འདྲ་བ་ཞིག 如何？象什么？怎么样？

གང་ལྗན། རྒྱུ་དང་། 具滿（藻）。风，空气。

གང་པོ་སྐྱེས་ཕྱེད། བརྒྱ་སྐྱེས་ལའང་། 滿枯（藻）。帝釋（天神名）。

གང་པོ་འཁོད། བརྒྱ་སྐྱེས་ལའང་། 滿呼（藻）。

帝釋（天神名）。（同）གང་པོ་སྐྱེས་ཕྱེད།

གང་ཕྱོགས། རྒྱ་བ་ཡར་ངོ་། 滿品（藻）。上弦，上半月。

གང་བ། རྫོང་དུ་གང་བ་ཡོད་ཏེ་བུ། 滿，如器皿已滿。【增】1. 充滿，使其丰满，填滿，堆起。2. 圓滿，完成。〔達〕

གང་བ་ཅན། རང་ཁྱོད་ཀྱི་མ་ལའང་། 1. 滿者。2. 脏腑腸子。

གང་བ་བཟང་བོ། རྣམ་ཐོས་བྱ་ཞིག 滿賢（天神名），毗沙門（天神名）之一子。

【增】龙魔名。〔達〕

གང་བུ། ལྷ་མའི་གང་བུ་ལྟ་བུ་གས་ཞེས་སྣང་།

莢，如豆莢，亦作 གས། 【增】1. 嫩秧。2. 花苞丛。〔達〕 1. 豆角。2. 咕嘟。〔四〕

གང་བུ་ཅན། I. རྩ་ག་རལ་མདའ་བྱ་བས་ལའང་།

1. 有莢，有苞。2. 箭筒，箭囊。

II. འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ཤིང་（དང་།） 果树。

གང་བུ་ཅན་གྱི་འབྲུ། ལྷ་མ་ཏུ་བུ། 有莢之

谷，如豆。【增】麦，芝麻等有壳谷类。

〔達〕（達作 འབྲུ་གང་བུ་ཅན་）

གང་བྱས་པ། ལས་ཀྱི་གང་བ་བྱས་པ། 無論作过何事。

གང་བྱང་བྱང་། གང་རུང་རུང་། 隨便，隨所想。

གང་བྱེད། རྒྱུ་（དང་།） 能滿（藻）。风。

【增】凡是他所作的，已作，正作。〔達〕

གང་མོས། སེམས་གྱི་མོས་པ་གང་ཡོད་པ། 隨心中所愿，隨心所喜。

【增】1. 形形色色，各式各样。2. = གང་འདོད། 所希望的任何事物。〔達〕

གང་ཞིག གང་ཡིན་པ་ཞིག 什么？是什么？是哪一个？

གང་ཟག སེམས་དང་ལྗན་པ་ཐམས་ཅད་དེ་ལ་སངས་རྒྱུས་དང་སེམས་ཅན་གཉིས་དང་མེ་ཡང་ཟེར། 林特伽罗（佛）。1. 一切有心思的。2. 佛及众生。3. 人。

【增】ཞལ་ཟག 一种长直的菸管。〔達〕

གང་གཟུང་གཟུང་། གང་ཚུལ་བས་བསྐྱེས་པ།

謹慎，勤奮，尽量努力。

གང་གཟུང་པ། （注同上）

གང་ཡང་། གང་ཡིན་ཡང་། 無論是什么。

གང་རིགས། གང་འོས་པའམ་འགྲིག་པ། 隨理，如理。

གང་རུང་། གང་ཡིན་རུང་། 無論是誰。

གང་ལགས། གང་ཡིན་ལགས། 是誰？是什么？

གངས། ཁ་བ། 雪。

【增】1. 冰河。2. 眼的巩膜。〔達〕

གངས་སྐྱེས་མ། དབང་ཕྱག་བཙུན་མོ་ལྟ་བུ་གངས་འི་བུ་མའང་ཟེར། 雪生女（藻）。大自在天妃，郕摩。（同）གངས་ལྗན་བུ་མོ།

གངས་རྒྱལ། མང་གེ་ལའང་། 1. 雪山王。

2. 獅子。

གངས་ཅན། ཁ་བ་ཅན་རྟེ་བོད་ལུལ། 西藏地区。

【增】多雪的，戴雪的，充满冰河的。〔达〕

(同) གངས་རི་འོ་ལྷོངས།

གངས་འབྱུལ་བ། གངས་བབ་བཞིན་པ། 正下
雪，大雪紛紛。

གངས་ལྗན། བོད་ལུལ་ལའང་། 1. 具雪，有
雪。2. 西藏地区。

གངས་ལྗན་བྱ་མོ། དབང་ཕྱུག་བཙན་མོ་ལྷ་མྱོ་

གངས་རི་བྱ་མོ་ལའང་ཟེར། 雪山女（藻）。

大自在天妃，郿摩。（同）གངས་ལྷེས་མ།

གངས་ལྗན་མ། （注同上）

གངས་སྒལ། གངས་ཀྱི་སྒལ་བ། 雪中之蝦蟆。

【增】又称 དཀྱིལ་འཁོར། 雪石龙子，雪蜥
蜴。〔达〕

གངས་སྒལ་མཐའ་མོ། རྩ་རྒྱུ། 雪蛙友
（藻）。水鸭，鷗。

གངས་བྱུར་བ། གངས་བབ་བཞིན་པ། 正下
雪，大雪紛紛。

གངས་རི་འོ་ལྷོངས། བོད་ལུལ་ལའང་། 雪山
聚，雪山丛（藻）。西藏地区。

གངས་རི་འོ་ལྷོངས། ཁ་བ་ཅན་རྟེ་བོད་ལུལ།
雪山域（藻）。西藏地区。（同）གངས་ཅན།

གངས་རི་བདག་པོ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ།
雪山主（藻）。大自在（天神名）。

གངས་རི་བྱ། རྟེ་མེ་ལའང་། 1. 雪山子。
2. 底斯山。

གངས་རི་དབང་པོ། ཁ་བའི་ལྷུན་པོ། 雪山
王（藻）。雪成須弥。

གངས་རི་རྩ་བས་བསྐྱོར་བ། བོད་ལུལ་
ལའང་། 1. 雪山环绕。2. 西藏区域。

གད་ཀ། རྩའི་འགྲམ་གྱི་གཡང་ས་གྲོག་མོའམ་རྩ་ཁ་
གས་པའི་ཆ་ནས་སོ། 断岸，河边之悬崖，水
边断裂处。（同）གད་པ།

གད་དགོད། གད་མོ་དགོད་པར་བྱ། 发笑，可笑。

གད་རྒྱུངས། བཞད་གད་ཆེན་པོ། 大笑。

གད་རྒྱུངས་ཅན། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལའང་།

1. 大笑者。2. 大自在（天神名）。

གད་རྩིགས། ཕྱི་དོར་བྱས་པའི་གད་རྩིགས། 坐垢。

【增】残弃物，垃圾。〔达〕

གད་དར། ཕྱི་དོར་བདར་བ། 扫除。

གད་པ། I. ཕྱི་དོར་བྱེད་པ་པོ་ལའང་། 扫除者，
清道夫。

II. རྩའི་འགྲམ་གྱི་གཡང་ས་གྲོག་མོའམ་རྩ་ཁ་གས་
པའི་ཆ་ནས་སོ། 断岸，河边之险坎，水边断
裂处。【增】河旁的悬崖绝壁，宽广的岩石
裂缝。〔达〕河坎。〔四〕（同）གད་ཀ།

གད་བྱེད་པ། ཕྱི་དོར་བྱེད་པ་པོ་ལའང་། 1. 扫
除。2. 作扫除者，清道夫。（同）གད་པ།

གད་མོ། བཞད་གད། 笑，嬉笑。

གད་མོ་བགད་པ། བཞད་པ། 笑。

གད་མོ་བྱོ་བ། གད་མོ་ལངས་པའམ་མོང་བ།

可笑，发笑。（同）གད་མོ་ཤོར་བ།

གད་མོ་འི་དབྱུངས་ལྗན། རྩིན་བྱ་ལའང་།

1. 具有笑音。2. 巢鸟。

གད་མོ་ཤོར་བ། གད་མོ་ལངས་པའམ་མོང་བ།

失笑，发笑。(同) གན་མོ་བློ་བ།

གན་ཀྱལ། ཡན་བཟུས་ཏེ་ཉལ་བ། 仰臥。

(同) གན་ཀྱལ།

གན་ཀྱལ། (注同上)

གན་ཀྱལ་ཉལ། བྱ་ཆུང་ཆུང་ལའང་། 1. 仰臥。

2. 小孩。

གན་ཀྱ། ཡིད་ཆེས་པའི་ཀྱ་དམ་ཐེལ་ཅེ་ཡོད་པའི་ཡི་

གེ་ཉུ་བྱ། 合同，契約，盖有印信之文件。

【增】訂婚书。【高】等于འགན་ཀྱ། 俗語

གན་ཀྱ། 【达】(同) གན་འཛིན།

གན་ཀྱལ་བྱ། བརྟན་པ་ཞེས་པའི་སྐར་མ་ཞིག 北
极星。

གན་དར། ལ་བཤགས། 礼帛，哈达。

གན་དེའི་ཐེའུ། གསོ་སྤྱང་འདུས་པར་རྩེད་ཐེད་

ཤིང་། 榼椎(佛)，召集长净时作敲打的椎。

(同) གན་གཡོག

གན་དྲ། གས་དྲའམ་འཁྱིས་སུ། 附近，跟前。

གན་དེ། གཞིའི་ཐུར་ཆག་སྟེ། 梵語 གཞི་ (榼
椎) 之变音。

གན་ཇོར། 【梵】 གཞི་དེའི་ཐུར་ཆག་ཅེ་རྟོག་གི་

མིང་ངས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྟོག་ 梵語 གཞི་དེ་

之变音，頂，宮殿脊上之頂。

གན་མཛོད་ལྷ། བང་མཛོད་ར་བ། 倉庫院落。

【增】內庫房。【高】

གན་འཛིན། ཡིད་ཆེས་པའི་ཀྱ་དམ་ཐེལ་ཅེ་ཡོད་པའི་

ཡི་གེ་ཉུ་བྱ། 合同，契約，盖有印信之文件。

【增】凭执，执照。【高】(同) གན་ཀྱ།

གན་གཡོག་ གསོ་སྤྱང་འདུས་པར་རྩེད་ཐེད་ཤིང་།

榼椎(佛)，召集长净时作敲打的椎。

【增】或作 གཏ་ཏེ་ཐེའུ། 击敲(榼椎)的棒

或錘。【达】(同) གན་དེའི་ཐེའུ།

གན་རྫོ་ལ། གརྫོ་ལ་འམ་གཙུག་ལག་ཁང་དང་བློ་

འཛིན་ཁང་ངས་ཉུ་བྱ། 即 གརྫོ་ལ། 經堂，

香房，神殿。

གལ་ཁུང་། སྐབ་ཁུང་ངས་ཀྱང་པའི་སྐྱེད་ཁུང་།

即 སྐབ་ཁུང་། 腿窩，腿弯屈处的窩。

གལ་ཀྱ། བཀའ་ཀྱ་མཐུན་གསང་བ་ཉུ་བྱ། 1. 秘

密教令。2. 秘密。

གལ་བ། ཁེབས་བའམ་གཡོགས་པ་ལའང་། 遮

盖，复蔽。(又) ཡིབ་བའམ་འོག་དྲ་གལ་བ་ཉུ་

བྱ། 隐藏，盖在下面。

གལ་ཅེ། སྤྱོད་ཅིག་སྟེ་ཟ་མ་རྟོག་དང་གཞུང་མིང་།

དྲའང་གསུངས། 箱，柜，盒。【增】= གལ་

ཅེ། 占卜用的图表。【达】(同) གལ་ཅོ།

གལ་ཅེ་དབྱམ། (原注缺) 篋腿，箱子帮子。

གལ་ཆོག་ གསང་བའི་ཆོག་ཉུ་བྱ། 隱語，奥秘的

話。【增】1. 在方术中使敌人失去知觉(但

不害死)的神秘語言。2. 在戏剧中为逗笑用

的十六种神秘的諷刺語。【达】

གལ་ཅོ། སྤྱོད་ཅིག་སྟེ་ཟ་མ་རྟོག་དང་གཞུང་མིང་།

དྲའང་གསུངས། 箱，柜，盒。(同) གལ་ཅེ།

གལ་འཛོལ་བ། གསང་དྲ་འཛོལ་བ། 暗中寻找。

གས་དྲ། གས་དྲའམ་ཉེ་འདབས་སུ། 1. 跟前。

2. 附近。

གས་ནས། འཁྱིས་ནས། 从跟前。

གཏ། གཏ་ཁ་སྐྱུར་མགུལ་ཀྱན། 盒，如頸飾品，
佛盒。

【增】悬挂于頸上護身符的盒子。【达】

གར། ལྷ་གར་གཞན་ཉ་བྱ་དང་གར། 1. 舞，

如歌舞。2. = གར། 何处。

【增】1. 或作 གར་ཐོ། 戏剧舞，演剧姿势。

2. 扎营，营盘。3. = གར་བྱ། [达]

གར་མཁན་ཆེ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 大
舞蹈者。2. 大自在（天神名）。

གར་མཁན་མཆོག་ རྒྱལ་ཐོས་བྱ། 优胜舞者
（藻）。多聞子（天神名）。

གར་མཁན་མ། I. རྫོང་རྩེ་ལའང་། 1. 舞女。

2. 雄黃。

II. རྩེ་ལེན་མ། 游艺女子。

【增】= གར་མ། 十三音調之一。[达]

གར་གྱི་རྒྱ། བ་ལྷའི་མིང་། 舞飾（藻）。雌黃。

གར་འགྲོམ། གོམ་ཆེན་པོའི་འགྲོམ། 舞步，大
步走。

གར་ཆང་། ཆང་གར་པོ། 濃酒。

གར་ཆེ། ཆོག་མ་བདག་གི་མིང་། 大舞（藻）。

毗那夜迦（天神名）。

གར་འཆམས། ལྷོ་གར་འཆམས་པའམ་ཁབ་བ་ཉ་

བྱ། 跳舞。【增】西藏喇嘛的狂舞，紅教最

重視，此舞分为两种：1. 一种驅鬼仪式中的
跳舞。2. 喇嘛献供时的跳舞。[达]

གར་གཏོད་གཏོད། གང་ལའམ་གར་ཁྱུ་གཏོད་ཉ་བའི་
རྩོ། 随所遇見，随所接近。

（同）གར་ཐོད་ཐོད།

གར་ཐལ། གར་ཕྱིན་བ་ཉ་བྱ། 到什么地方去？

གར་ཐོད་ཐོད། གང་ལའམ་གར་ཁྱུ་གཏོད་ཉ་བའི་

རྩོ། 随所遇見，随所接近。

（同）གར་གཏོད་གཏོད།

གར་པོ། ལྷ་པོ་མ་ཡིན་པ། 稠，濃，不稀薄。

【增】1. 俗語中將 གར་པོ་ 說成 གར་པོ།

2. 也作 གར་མོ། 厚，密，凝結，非流动
体。[达] 强健，有效力，热誠。[高]

གར་ཕྱག་ གར་མཁན་རྫོས་གར་མཁན་ནམ་ཐོ་བ་
དང་མ་བྱ་ལའང་། 1. 戏剧演員。2. 舞蹈者。
3. 孔雀。

གར་བ། （注同上）

གར་པས་བསྐོར་བ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་།

1. 舞者环繞。2. 大自在（天神名）。【增】
受舞女或演剧者的包围。[达]（达无བ་字）

གར་བབ་བྱ། གར་བབ་པ་དེ། 任随降落
在何处。

གར་བྱ། ལྷོད་ལྷོད་ཅིག་གི་མིང་། 器皿之一。

གར་བྱེད། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 舞者。

2. 大自在（天神名）。

གར་མ། རྩེ་ལེན་མ། 舞女，游艺女子。

གར་ཡང་། གར་ཡང་། 任何处。

གར་ལ་དགའ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་།

1. 喜爱跳舞，溺爱舞。2. 大自在（天神名）。

གར་པོག་ ཁྱུ་རྒྱའི་མིང་དུ་བསྐྱུར། 梵語 ཁྱུ་རྒྱ་
之譯名。【增】西藏东北部山野中捕生物为
食的部落。[达]

གར་ག། མཐེ་བོང་བར་མཆམས། 拇指中間。

【增】拇指的肌肉。[达] 豁口。[本]

གར་སྒ། ཕྱག་པ་བསྐྱེད་པའམ་གར་སྒ་ཉ་བྱ། 稠
稀，如粥稠稀。

གལ། ཁྱུ་ལ་ཉི་ཉ་བྱ། 关闌，如网罗，陷阱。

【增】1. = གན། 压迫。2. 重要。3. 强制，拘
束。[达]（同）གལ་པོ།

གཤ་གྱིས། རབ་ཅོད་གྱིས་དང་ནན་གྱིས། 1. 力使。2. 强制，强迫。

གཤ་འགག (原注缺) 重要关键。

【增】=གནད་འགག [达]

གཤ་ཆེ་བ། རྟོན་ཆེ་བའམ་དགོས་པ་ཆེ་བ། 1. 有重大意义。2. 用处大。【增】很重要。[达]

གཤ་ཏི། དགོས་པ་ཡོད་ཆེ་ཏུ་བྱ། 倘若，假设。

གཤ་མདོ། བསྐྱུས་པའི་རྟོན་ཏུ་བྱ། 撮要，集要，如总义。【增】1. =གཤ་འགག 或གནད་འགག 主要。2. 病名。[达]

གཤ་བསྐྱེམས། རྟོན་རྣམས་བསྐྱེམས་པ་ཏུ་བྱ། 总结，如总结众多义理。

གཤ་པོ་ཆེ། རྟོན་ཆེན་པོ། 极重要，意义重大。

གཤ་པོར། རྒྱུ་འཕྲི་ཏུ་བྱ། 关网，如网罗，陷阱。(同)གཤ།

གཤ་གཟུགས་པ། རྟོན་བཅུགས་པ་ཏུ་བྱ། 设关网，如下网。

གཤ་བཟུང་བ། དམ་བཅའ་བའམ་ཁས་ཁྲུངས་པ། 允许，承认，主张。【增】=ཐུན་འཕྱིན། 駁斥，拒絕，廢弃。[达] (达无བ་字)

གཤ་ལ་བྱག མཐོ་བའི་རྟོན་ལ་བྱག 遇必要时，到需要时。

གཤ་སྲིད། དགོས་པ་ཡོད་ཆེ་ཏུ་བྱ། 假如，倘若。

གཤ་པ། མེར་ཁ་གསལ་ཟེན་པ་ཏུ་བྱ། 裂，如已裂缝。【增】参看 འགས་པ། [达] 爆炸，溢出。[高]

གྱི། འབྲེལ་ཐུགས་བྱག་ཐུ་ཟེར་ཏི་བདག་གི་སྒྲིག་པ་ཁོང་གི་ཡོན་ཏན་ཏུ་བྱ། 的，之(連属声或名第

六声，用在 ག་ང་ 二后音之后，如 བདག་གི་སྒྲིག་པ། 我的罪过；ཁོང་གི་ཡོན་ཏན། 他的德行。

【增】表示序数 33 的字。[达]

གི་བྱ ཡི་གེ་གི་བྱ་ཟེར་བྱ་བྱའང་ཟེར་འདི་བྱག་པའི་དབྱིབས་ཅན། 母音符号名。又称བྱ་བྱ། 形状弯曲。

གི་བྱ་ཤ། ཅི་བྱག་པའི་སྒྲོད་ཏུ་བྱ་བྱ་ཤ་ཡང་ཟེར། 洋瓷，搪瓷，如涂釉之器皿，也叫བྱ་བྱ་ཤ། 【增】=གི་བྱ་ཤེལ། 眼珠有白点，有白星眼的馬。[达] 玳瑁。[四]

གི་བྱ་ཤེལ། (注同上)

གི་གྲང་། བ་ཁྲུང་གི་ཐང་ངམ་ཁྲུང་ཆེན་གི་ཐང་ཏུ་བྱ། 黄，如牛之黄或象之黄。(同)གི་ཏང་།

གི་ཤོ། (注同上) 【增】1. 一种黄颜料。2. 一种杀腸虫药。[达] (同)གི་ཏང་།

གི་མིང་བ། བྱ་མིང་ཏུ་མཆོག ཤུ་མིང་ཏུ་མཆོག 良馬，駿馬。

གི་ཏང་། བ་ཁྲུང་གི་ཐང་ངམ་ཁྲུང་ཆེན་གི་ཐང་ཏུ་བྱ། 黄，如牛之黄或象之黄。

(同)གི་གྲང་། གི་ཤོ།

གིང་། ཀློ་རའི་བྱར་ཆག་ཡོད་ཏུ། 梵語 ཀློ་ར་之变音(使者)。【增】可能是小鼓，或指跳舞时伴奏的打鼓。[达]

གིང་པོ། གཡོག་པོ། 仆人。

གིང་མ། གཡོག་མ། 婢女。

གིན། [双] རོག་ཏུ་རི་མོ་རེར་ཏུ་བྱ། 艮卦。(图缺)

གིས། བྱེད་ཐུ་ཟེར་ཏི་བདག་གིས་ཡི་གེ་བྲིས་པ་ལ་ཁོང་གིས་གད་མོ་ཤོར། 具声(名詞的第三

轉声，用在 ག་ང་ 两后音之后，如 བདག་གིས་

མི་གེ་བྲིས་པ། 我写字；ཁོང་གིས་གད་སོ་བོར།
他发笑。

གྲ། བྱུང་ཅིག་གྲ་ཉུ། 祝愿词，如说：“维愿”。

【增】1. 符号数目六十三等于 བྲ། 2. 縮小的
記号，如 བྲི་གྲ། 小狗。3. 展开，寬闊。〔达〕

གྲ་གྲལ། 〔梵〕 གྲ་སྒྲུ་ལུ་ཐུར་ཆག་སྒྲོས་རྒྱས་
ཤིག 系 གྲ་སྒྲུ་ལུ་ (求求罗) 之变音，一种香
料 (黑香)。【增】或作 གྲལ་གྲལ། 安息香，
有黑白二种，在医药中用。〔达〕

གྲ་གྲུ་ཤ། གྲ་གྲུ་ཤའང་བེར། 搪瓷。亦作 གྲི་གྲུ་ཤ།
【增】涂珐瑯的杯盘等。〔达〕

གྲ་གྲི། ཤིང་ཞིག 一种树。【增】1. 西藏西部的
一州。2. 色拉寺的学派。〔达〕

གྲ་དོག་པ། འབྲང་སའམ་གཡང་ས་དང་སེམས་གྲ་
དོག་པ་ལའང་། 1. 地方狭，險。2. 心量窄狭。

གྲ་ཡ། གཅིན་ཉིག་སྒྲིན་ཉིན་ཆགས་པ། 淋，浊，
小便秽結如云。

གྲ་ལྷ། (原注缺) 1. 檳榔。2. 水銀。

གྲ་ཡངས་པ། ས་ཆ་གྲ་ཡངས་པའམ་དཔ་པའང་།
1. 地方寬闊。2. 安閒，安适。
【增】= དོགས་པོ་མེད་པ། 有度量的，
有余地的。〔达〕 (བ་字达作པོ་)

གྲ་རྩ། 〔梵〕 ལྷ་ས་དང་ལྷ་པོ་ཞེས་བསྟུན་བཤོ། 1.
师长，尊重 (古譯)。2. 沉重。

གྲ་མིང་། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 大自在 (天神
名)。【增】1. 金矿中淘出的純金。2. 也拼
作 གྲ་མིང་། 用金子刺綉的布或綢緞。〔达〕

གྲ་མིང་དར། གས་ཆེན་ཞིག 綾，絲織品之一
种。【增】紬。〔四〕

གྲག་གྲོད། མར་གྲག་པ་དང་ཡར་གྲོད་པ་གཉིས།
低昂，屈直。

གྲག་པ། བྱུང་བྱ་གྲག་པའམ་བྱུང་པ། 1. 向下屈。
2. 下垂。【增】1. = བྱུང་པ། 屈身，鞠躬。
2. 輕輕地摩擦或抓搔，触之使痒。〔达〕

གྲག་པོ། སྒྲོད་གྲག་པོ་ཉུ། 屈，如上身弯曲。

གྲང་འགྲིགས། ལས་ཀྱི་གྲང་འགྲིགས་པ་རེད། 事
情合适。

གྲང་བསྒྲིགས། བྱུང་པ་པོས་གྲང་བསྒྲིགས་པ་ཡིན།
編排。

གྲང་ཐུན། དགྲང་ཐུན་ཏེ་ནས་ཐུང་ཐུན། 即 དགྲང་
ཐུན། 午夜，半夜。

གྲང་ཐུགས། གཅན་གཟན་གྲང་གི་པགས་པ།
豹皮。

གྲང་ཐོན། ནང་ཐོན་ལའང་གྲང་ཐོན་གྱི་ནག་གོ་ས།
公爵。

གྲང་མོ། མོར་མོ་དཀྱིལ་མཚུབ། 中指。

གྲང་ཆོགས། དགྲང་ཆོགས་ཏེ་ཉིན་དགྲང་གསོལ་
ཆོགས། 即 དགྲང་ཆོགས། 午餐，中飯。

གྲང་མཚུབ། དཀྱིལ་མཚུབ། 中指。

གྲང་ཟ། མེང་གོ། 食豹 (藻)。獅子。

གྲང་གྲང་དུ། ཐོགས་ཐོགས་དགར་རམ་སོ་སོར།
1. 分別，个别。2. 各各。

གྲང་དུ། (注同上) 【增】= ཐོགས་སུའམ་གྲོང་
དུ། 单另，以外。〔达〕

གྲང་པ། ཉམས་སྒྲུང་པའི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即
ཉམས་སྒྲུང་པ། 衰損，傾頹，衰敗。

གུན། ཚང་ཁི་གུན་ནས་གྱུང་ཉི་ཤུ། 亏，耗損，如
經商亏損。

གུམ་པ། སི་བ་རྟེ་ཁྱེས་ཟེན་པ། 即 死
亡，已死。

གུར། རས་གུར་རས་སྒྲ་གུར་ཉི་ཤུ། 帳幕，帳篷。

【增】茅屋。〔达〕（同） གུར་ཁང་།

གུར་ཁྱུམ། 〔梵〕 ཀཱཱུམ་ཞེས་པའི་ཟུར་ཆག་ནི་
བཟང་། 梵語 ཀཱཱུམ་ 之异体，藏紅花。

【增】 = གུར་ཁྱུམ། 金盞草花或相似的黃
花。〔达〕

གུར་ཁང་། རས་གུར་རས་སྒྲ་གུར་ཉི་ཤུ། 帳幕，

帳篷。【增】理想的天幕或神院，位于天
空，虹为天盖，光为围墙，金剛石为柱，彩
云鋪地，群神来此觀覽世間的宗教游艺或敬
神的行事。〔达〕（同） གུར།

གུར་གུར། གུག་པའི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即 弯曲。

【增】打茶用的小攪乳器。〔达〕

གུར་བུ། དབྱིབས་གུར་བུ་ལས་གུ་བཞིའང་ཟེར།

方形，亦名 方。

གུས་པ། ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་གུས་པའས་དང་པ། 恭敬，

如尊敬有德之人。【增】謙恭，虔誠。〔达〕

གུས་སྦྱར། བསམ་སྦྱར། 殷重加行(佛)，意

乐加行(佛)。

གེ་སར། ཀེ་ས་ར་ཞེས་པའི་ཟུར་ཆག་པོད་དུ་བསྒྱུར་

ན་ཟེ་བ་དང་ཉི་ཤུ་བ་ཞེས་པ་དང་། སྒྲ་ཉི་ཤུ་ཡིན་

པས་མེ་རྟག་གི་སྒྲ་དང་འདབ་མའི་དབྱས་ཀྱི་དོག་……

པའས་སྦྱེས། 梵語 ཀེ་ས་ར་ 之变音，譯

为須及臍。因为象头发所以称为花发，又指

花瓣中央之子苞。【增】 1.紅花。2.花冠(圍

着雌雄蕊)。3.結果实的器官。4.傳說中的

中国古代国王，以战功升为战神。〔达〕

གེ་སར་ཅན། མེ་རྟག་པོ། 有須，有蕊(藻)。

蓮花。【增】蓮花雄蕊的花絲。〔达〕

གེ་སར་སྦྱོང། ཀྲང་དུག་བྱང་པ། 蕊行(藻)。蜂。

གེ་སར་འཛིན། འགལ་བ་ཡལ་ག་དང་བྱང་བ་ལའང་།

持蕊(藻)。1.枝干。2.蜂。

གེགས་བྱེད། བར་དུ་བྱེད་པ་པོ། 中間阻碍者。

གེགས་མེད། བར་ཆད་མེད་པ། 无障碍。

གེར་མ། (未詳)

གེལ་བ། སིང་གི་ཡལ་འདབ་ལྗགས། 枝干，樹

之枝叶細条。【增】螺旋形頂的樹干。

〔达〕 (བ་达作བ་)

གོ་ཀྲ། 〔梵〕 རི་དགས་པ་ལང་ན་པ། 牛耳兽。

གོ་སྒྲུབ། གོ་བའས་བྱེ་བ་དང་རྒྱ་མཚན་སྒྲུབ་དང་

མཚན་སྒྲུབ་སྒྲུབ་མཚན། 1.开辟。2.理由。

3.時間。4.界限。【增】 1.中間的時間。

2.閒暇。3.机会。4.当时，于其时。〔达〕

གོ་ཁབ། ལུས་སྦྱོབ་ལྗགས་གོས་ཉི་ཤུ། 甲冑，如

护身鉄衣。(同) གོ་ཅ། གོ་ཆ།

གོ་བགོས་པ། གོ་ཆ་བྱོན་ཟེན་པ། 已披甲冑。

【增】 = གོ་བྱོན་པ། 〔达〕

གོ་ཅ། ལུས་སྦྱོབ་ལྗགས་གོས་ཉི་ཤུ། 甲冑，如护

身鉄衣。(同) གོ་ཁབ། གོ་ཆ།

གོ་ཅོག ཐམས་ཅད། 凡是，一切。

གོ་བཅད་པ། ཅིས་སུ་བཞག་པ། 决断，重視。

གོ་ཆ། ལུས་སྦྱོབ་ལྗགས་གོས་ཉི་ཤུ། 鎧甲，如护

身鉄衣。【增】 1.器械。2.工具。〔达〕

(同) གོ་ཁབ། གོ་ཅ།

གོ་ཆ་བྱོལ། མེ་རྟག་པོ་བྱེ་བ་ལའང་། 1.解甲。

2.花开。

མོ་ཆ་ཅན། ཉའི་མིང་ལའང་། 1. 有甲冑。2. 魚。

མོ་ཆ་ཆེ་བ། རོད་ཅན་ཆེ་བ། 能干，胆大。

【增】能忍。【本】

མོ་ཆོད་བ། རྟོན་གྲུབ་པའམ་ཐུབ་བ། 1. 有效，成功。2. 能行。【增】=པན་ཐོགས་པོ། 有益，有用。【达】（བ་送作པོ་）

མོ་རྩུང། ལྷ་ཞིག་ 茴香。【增】茴香子。【达】

མོ་ཏ་མ། 【梵】 མོ་ཏ་མའི་བྱུང་ཆག་གྲུག་ཐུབ་པའི་མཚན་མོ་ཏ་མའི་རིགས་ལས་བྱུང་བས་སོ། །即 མོ་ཏ་མ་（乔答摩）之变音，释迦牟尼名号，从乔答摩种出生故。

མོ་ཏ་མ། （注同上）瞿曇。

མོ་ཐལ། ཐུ་མོ་པོ་འི་རྒྱལ་པ་དང་མའི་ཐལ་བ་ལའང་། 1. 雕鳥之糞。2. 火灰。

མོ་ཐོས། མཉམ་པའམ་མོ་བར་ཐོས་པ། 听聞。

མོ་མཐུན། ལྷ་ཚོགས་དང་མཐོན་པོ་ལའང་། 1. 杂，种种。2. 旅客。

མོ་རྩ། 【梵】 གངས་སྐལ། 雪蛙。

མོ་དོན། མོ་བའི་དོན། 所了解之意义。

མོ་བདེ་བར། བདེ་ཐྱག་ཏུ། 易解，容易。

མོ་འདུན། རྒྱུར་ན་ཐམས་ཅད་ཟེར་བ་དང་ངེས་མེད་མང་པོ་འདུས་པའི་མིང་དང་སྤྲ་ཚོགས་དང་གང་ལ་མས་ལྟར་གྱི་མིང་དང་ཚོགས་ཤིང་འདུས་པའི་མིང་དང་འདག་ཐུས་ཀྱི་མིང་དང་ཁྲ་ཅི་དང་ཀྱ་ལ་དང་སྤྲ་ཚོགས་ལྟས་པའི་ཕྱེ་བ་དང་མི་མཐུན་པ་ལ་མཐུན་པར་གནས་པའི་དོན་ལའང་། 1. 一切。2. 集多种不定。3. 种种。4. 随欲解。5. 和合名。6. 洗滌料。7. 麝、茅、香等合成之粉末。8. 不和者共处义。

མོ་ལྷོག་ འགྱུར་ལོག་ཏུ་འཇུག་པ། 顛倒，使顛倒，令其顛倒。（同）མོ་ལྷོག

མོ་བསྟར་བ། （原注缺）比較。

མོ་གནས། （原注缺）地位，職位，等級。

【增】= མོ་ས་ 或 མོ་འཕང། 【达】

མོ་ཕུད་བ། མོ་ཆ་ཕུད་བ། 脫却甲冑。

མོ་འཕང་། མངས་རྒྱས་ཀྱི་མོ་འཕང་ལྟ་བུ། 地位，品級，如：佛位，佛道。

མོ་བ། རྟོན་མོ་བའམ་མེས་པ། 了解，領悟。

མོ་བ་ཅན། མཐམ་པ་ལའང་། 1. 了解者。2. 智者。

མོ་བ་ལྟངས་པ། རིག་པ་རྣེ་པོའི་དོན་ལའང་། 了解，智慧，敏銳。

མོ་བབ། I. མོ་སའི་རིས་པ་དང་མཐུན་པའི་བབ། 与地位相合，适当。

II. ཚད་སྟབས་རྒྱུད་གང་ལོས་པ། 合宜，隨其程度所宜。（同）མོ་འབབ།

མོ་བཞུང་། 【梵】 རྩལ་འཇུག་ 瞿宾陀，遍入（天神名）。

མོ་པོ། ཐུ་མོ་པོ་རུས་པ་མ་ཕྱེད། 食骨之魔。【增】狗头魔。【四】

མོ་བྱ། མོ་བར་བྱ་བའམ་མེས་པར་བྱ། 1. 所了解。2. 所知。

མོ་བྱེད། འཁར་གསེས་དང་མེས་པར་བྱེད། 1. 錫杖。2. 能知道。

【增】空气的特性。【达】发。【四】

མོ་འབབ། ཚད་སྟབས་རྒྱུད་གང་ལོས་པ། 合宜，适当，隨其程度所宜。（同）མོ་བབ།

མོ་འབྱེད། ལྷ་མཐའ་རྩེ་གཟུགས་གཞན་མོ་བར་ལྟོ་

འབྲེད་པའི་ཕྱིར་རོ་གོ་སྐབས་འབྲེད་པོ། 开辟者
(藻)。天空，为其他色法开辟道路，故为
开辟者。

གོ་འབྲེད་ཅན། མཁའ་ལམ། 开辟者(藻)。
天空。

གོ་འབྲེད་ལམ། (注同上) 开辟路(藻)。

གོ་མ་ཆོད། ཡན་པ་མ་གྲུབ་ཏུ་བྱ། 无效，无益处。

གོ་མ། [梵] བཅུན་པའམ་དགེ་བཅུན་ཞིག་ཟླ་
ཡལ་ཆོད་ཟླ་པའི་ལུགས་ལ་ཡོད་པ་སྤྲུང་མ། 大德或居
士，說是大众部(佛教的派别名)中有。

གོ་ཅན་ཐང་ཆུ། ཅན་དན་དཀར་པོ་འི་ཆོའམ་ཅི།
牛头檀汁，白檀香胶油。

གོ་ཚ། སིང་ཤུན་ཞིག་ 一种树皮。

གོ་མཚན། མེ་མདའ་སོགས་མཚན་ཆ། 兵器，枪
炮等武器。(同) གོ་ལག

གོ་ལ། གཏེར། 庫藏。

གོ་ཞོག་ འགྱུར་ལོག་ཏུ་འཇུག་པ། 顛倒，使其顛
倒，令其顛倒。【增】=གོ་ལོག་ 誤解，誤
会。【达】(达作 གོ་བཞོག) (同) གོ་ཞོག

གོ་རྩ། རིམ་པོ་ལྷུས་པོ་དང་རྩ་བའམ་བཅོན་རྩ་...
(དང་)། 1.圓球。2.園院。3.監獄。

གོ་རིམ། གོ་སའི་རིམ་པ་ཏུ་བྱ། 次序，次第，
如地位之等級。

གོ་རི། རྩེད་མ་རྩེ་བ། 玩耍，游戏。

【增】=རྫོགས་པ། 完成，圓滿。【达】

(同) གོ་རིར་རྩེ་བ།

གོ་རི་ལོང་། གཡོག་ཕྱིད། 作奴仆。

【增】1.=མངག་གཞུག་པ། 使者。

2.=རང་དབང་མེད་པ། 天然的，自生的，自
己不能作主，不得已的。【达】

གོ་རིར་རྩེ་བ། རྩེད་མ་རྩེ་བ། 玩耍，游戏。

(同) གོ་རི།

གོ་ལ། [梵] ཁྱ་གར་སྐད་དེ་བསྐྱར་ན་གོ་རའམ་ལྷུས་
པོ་དང་རིམ་པོ་འམ་རིམ་རིམ་(དང་)། 1.院。

2.圓。3.整个。4.球形。【增】1.一种树胶
或系由汉地輸入西藏的阿拉伯树胶。2.不发
火的已燒過的灰。3.貝壳燒成的石灰。4.下
喜馬拉雅地区或印度所輸入的檳榔。【达】

གོ་ལ། རྩེད་རོམ། 雄黄。

གོ་ལག་ མེ་མདའ་སོགས་མཚན་ཆ། 兵器，枪炮等
武器。(同) གོ་མཚན།

གོ་ལ། ལུ་བ་རིམ་སྐྱུ་གོ་ལ། 苏跋黎，檳榔。

གོ་ལ། ག་ལའི་མིང་དུ་སྦྱང་། 似即 ག་ལ། 慢慢，
緩。【增】=ག་ལེ་ 或 དལ་པོ། 【达】

གོ་ལོག་པ། ལོག་པར་ཤེས་པ། 邪知，不正确
的知識。【增】1.反轉的，反对的，退后。
2.གོ་ས་ལོག་པ། 眨翻，地位升降。【达】
(达无བ'字)

གོ་ལོབ། ལྷུར་བའི་དོན། 迅速。

གོ་ག། བྱ་ག་པོའི་ག། 鷓鴣之肉。

གོ་གྱི། [梵] ཅན་དན་ས་མཚན་གས་པ་ལང་མགོ་
ཞེས་པ་ཟླ་བ་ལང་མགོ་དབྱིབས་ཅན་གྱི་རི་མ་ལ་...
ཡར་སྐྱེས་པའི་ཅན་དན་དཀར་པོ་འོ། 牛头，
胜地檳檀或名牛头梅檀，是在馬來亞如牛头
形山上所生之白檀。

གོ་ས། (原注缺) 地位，職位，等級。

【增】=གོ་གནས། གོ་འཕང་། 【达】

ཁོ་ས་མཐོ་པོ། ཁོ་གནས་ཆེན་པོ། 地位高，職位显要。

ཁོ་ཏྱགས། ཁོ་མཐུགས་པོ། 坚厚，坚硬。

ཁོ་ཏ་མ། [梵] ཁོ་ཏ་མ་དེར་ལྟོས། 乔答摩，参看 ཁོ་ཏ་མ་ 条。

ཁོ་རི་མ། [梵] ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོ། 耶摩天女（天神名）。

ཁོག་སྒྲོང་འོང་བ། ཁོག་པ་དང་སྒྲོང་སྒྲུ་ཙམ་འོང་བ། 学爬行及初学說話。

ཁོག་པ། བྱ་ཆུང་འཕག་འཕག་ལྟོ་བས་འགོ་ལྟོ་བ། 爬，如小儿爬行。【增】 1. 爬行，蠕行。2. 破碎，剝落（墙上的涂物）。[达] 用旧了的，破的，如 ཁོས་ཁོག་པ། 破衣。[法]

ཁོག་པོ། ཆིང་པར་འཁོགས་པའི་ཁོག་པོ་ལས་མཁའ་ཁྲོང་ཆིང་བ་ལྟ་བུ། 衰败，如衰旧之廢墟，或旧碉堡。

【增】 = ཞིག་རལ་བྱུང་བ། ཉམས་ཆག་བྱུང་བ། 败坏的，用坏的。[达]

ཁོག་པོར་ལུས་པ། （注同上）

ཁོགས། （未詳）

ཁོང་ཁོང་། སྒོང་བ་རིལ་རིལ་དང་ཁོར་ས་ལའང་། 1. 丸形。2. 石子，圆块。（同） ཁོང་བ།

ཁོང་ཆལ། ཐུར་འདས་པའི་དོན། 过去，以前。

ཁོང་ཁྱན། ཁྱན་ཆ་ཆང་། 装饰品，庄严具。

ཁོང་ཆེན་པོ། རིན་ཆེན་པོ། 貴，貴重，价值大。

ཁོང་གཉེར། གཉེར་ཁོང་། 脖子，后脖頸。

ཁོང་འཕུས། ཁོང་གིས་ཁོ་ཆོང་བ་ལྟ་བུ། 照前，如前者有效。

ཁོང་དུ་བཀུར་བ། ལྷ་མར་བཀུར་བ། 恭敬，敬重，如恭敬上師。

ཁོང་ན་མེད། དེའི་ཁོང་ན་མེད། 无上。

ཁོང་ནས་ཁོང་དུ། ལྷ་ནས་ལྷ་རྒྱུའམ་ཡ་ནས་ཡར། 展轉上升，愈上愈高。

ཁོང་པོ། ཁོག་པོ་ལའང་། 1. 团，块，堆。

2. 损坏。【增】 = ཁོང་བ། 1. 集会，会合。

2. 盛傳，名声。3. 圆球。[达]

ཁོང་བ། I. ཁོག་པར་འགོ་བ་ལའང་། 爬行。

II. ཁུ་པའི་ཁོང་བ་ལྟ་བུ། 領子，衣領。

ཁོང་བ། སྒོང་བ་རིལ་རིལ་དང་ཁོར་ས་ལའང་། 1. 球形。2. 石子，圆块。【增】 1. 球形团，成堆，成块。2. 微尘（原子）的聚結。[达]（同） ཁོང་ཁོང་།

ཁོང་མ། ལྷ་ཁོང་ས་ལྟ་བུ། 前者，如前輩，前身。【增】 在上的，在前的。[达]

ཁོང་མོ། ཐུང་རི་ལ་གནས་པའི་བྱ་ཞིག་ 白松鷄，住在草山的一种鳥。【增】 1. 較上者，較高者。2. 白松鷄或其他的禽鳥。[达]

ཁོང་སྒྲིམ་ལྟར། ཁོང་དུ་སྒྲིམ་པའམ་གསལ་བ་ལྟར། 如上所述，如前文所說。

（同） ཁོང་གསལ་ལྟར།

ཁོང་བཞིན། ཐུར་བཞིན། 如上，如前。

ཁོང་འོག་ དབུ་གཞུག་གས་སྟེང་འོག་ 1. 首尾，前后。2. 上下。

ཁོང་གཤམ། ཁུ་པའི་ཁོང་བ་དང་སྒྲུབ། 上下，如长袍的領襟（領子与下摆）。

ཁོང་ས་ནས། ཁོང་མའི་ས་ནས། 从上头，由上級。

ཁོང་གསལ་ལྟར། ཁོང་དུ་སྒྲིམ་པའམ་གསལ་བ་

ཉུང་། 如上所述，如前文所說。

(同) གོད་སྒོམ་ཉུང་།

གོད་ཀྱི། ཕྱིར་སྒོམ་བཤམ་འགྲོ་སྒོམ་། 1. 耗損，
喪失。2. 开支，用度。

གོད་ཀྱི། (注同上)

གོད་(ན)། བཞི་ནས་གཅིག་གོད་ན་གསུམ་མ། །

ལྷེ་བའི་དོན། 1. 減，如四減一剩三。2. 減少。

གོད་བ། (注同上)

གོད་མ། ལྷག་མའམ་གཞིགས་མ། 1. 殘余，剩余。

2. 碎屑。【增】=འཇིག་བ། 1. 畏惧。2. 喪失，衰損。〔達〕

གོན་བ། གོ་ཆ་གོན་བ་ཉུ་བ། 披，如披甲。

【增】1. 穿衣，穿鞋等。2. 外衣，衣服。

〔達〕 戴。〔本〕

གོན་བ་ནང་ཚངས་ཅན། བགོ་བྱ་ནང་ཆ་ཅན།

棉衣，所穿衣有棉絮者。

གོན་རིང་། སྐྱོན་པའི་དུས། 穿时，穿着之时。

གོས་འཁྱུར་བ། ཀྱང་བ་ས་ལ་འཇུག་སེ་ཐུབ་བ།

步态歪斜，脚站不稳。

གོས་འཁྱུལ་བ། གོས་བས་ཕྱིན་བ། 步行。

གོས་འགྲོས། ལྷེས་ལྷེས་གོས་བས་འགྲོ་བའི་དོན།

搖擺而行，战動而行。

【增】步行，步兵或游行队。〔達〕

གོས་སྒྲུབས། ཀྱང་བ་བགོས་པའི་ནས་འགྱུར་ཏེ་

གཡས་བསྐྱམས་གཡོན་བརྒྱུངས་བ་ཉུ་བ། 迈步
的姿态，如右屈左伸。【增】行走或跳舞时
任何特殊迈步的姿态。〔達〕

གོས་བ། ཀྱང་པའི་གོས་བས་བགོས་བ་ཉུ་བ།

步，步調。

གོས་ལོན་བ། ཕྱེད་ལས་སྒྲུབ་པའི་དོན། 熟練，作
事容易。

གོས་ལོབ་བ། ལེ་ལོ་བྱས་པའི་དོན། 鬆懶，懈

〔怠。〕

གོས་གསུམ་གནོན། ལྷག་འཇུག་ 三步压(藻)。

遍入(天神名)。

གོས་གསུམ་བ། (注同上) 三步者(藻)。

གོས་ས་བ། ཅུང་ཅུ་ནས་འབྲིས་པའམ་གོས་ས་བ།

习惯，熟习。【增】熟練，熏习。〔達〕

གོར་གོར་བ། ལྷ་བར་གྱུར་བ་ལའང་། 1. 圓块。

2. 坚硬。(同) གོར་བ།

གོར་འཇུག་ གོ་རུ་འཇུག་ 使了解。

གོར་བ། ལྷ་བར་གྱུར་བ་ལའང་། 1. 圓块。2. 坚

硬。(同) གོར་གོར་བ།

གོར་བྱ། ལྷན་གོར་བྱ་ལའང་། 1. 四角形。2. 四

方形坐墊。【增】聰明。〔達〕

གོར་མ། རྩེ་རི་གཞིགས་མའམ་གསེག་མ་རིལ་རིལ་

བྱར་མེད་བ། 圓石子，鵝卵石，无楞角之石

子。【增】རྩེ་ལ་ཞེས་བྱས་བ། “石”的敬詞。

〔達〕(同) གོར་མ་རྩེ།

གོར་མ་བཀུམ། བྲེ་ཆོས་མེད་པའོ། 无疑。

གོར་མ་ཆག (注同上)

【增】=གོར་མ་བཀུམ་བ། དེས་བ། 确实，

确定。〔達〕 想是。〔四〕

གོར་མ་རྩེ། རྩེ་རི་གཞིགས་མའམ་གསེག་མ་རིལ་

རིལ་བྱར་མེད་བ། 圓石子，鵝卵石。

(同) གོར་མ།

གོར་མ། ལྷང་པའི་སེམས་དང་སྒོར་མ་ལའང་།

1. 瞋心。2. 銀圓。

【增】1.=དོ། 石。2.暴躁脾气。〔达〕

གོར་ར་ར། རཁོར་ར་ར། 旋轉，迴旋。

གོལ་བ། མགོ་འཕྲོམས་འབྱམས་པ་ལའང་། 迷誤，
头昏迷轉。

【增】འགོལ་བ་之完成式。1.分离，分开，
离开。2.迷路，走入迷途。〔达〕

གོལ་མ། ཟས་གྱི་བྱེ་བྱག་བྱག་པ་ཉི་ཤུ། 食品之
一，如粥。

གོལ་མ། འགོལ་ས་སྟེ་གྲོག་ས། 歧途，歧誤处，
僻靜处。【增】1.在兩条路分歧处認不清那
条是正路。2.誤信，謬見，錯誤。〔达〕
(达作འགོལ་ས་)

གོས། ན་བཟའི་གོས་ཆེན་ནམ་གོས། 1.緞子。
2.衣服。

གོས་དཀར་ཅན། ཁྱིམ་པ་ལའང་། 1.白衣，
着白衣人。2.在家人。

གོས་བསྐྱེན་བ། གོས་གོན་དུ་བཅུག་བ། 給他穿
衣，令人穿衣。

གོས་ཁང་། དཔག་ལུ་ཉི་ཤུ། 帳篷之类。

གོས་ཁྱིམ། (注同上) 【增】病人的衣服。〔达〕

གོས་སྒྲབ། གོས་ཅུ་པའི་སྒྲབ། 衣襟，长衣之下摆。

གོས་སྒྲན་ཅན། གཟའ་སྒྲན་པ་དང་སྒྲབས་བཟང་པོ་
ལའང་། 穿青衣者(藻)。1.土曜。2.妙力
(风神名)。【增】1.天空，蒼穹。2.金剛手
菩薩。〔达〕

གོས་ཅན། ཅན་དན་ལའང་། 1.有衣。2.梅檀。
【增】1.一种草鞋。2.小台子。3.一片布。
4.緞子，綾子。〔达〕

གོས་གཅིག་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། 一衣女(藻)。
娑摩天女(天神名)。

གོས་བཅགས་བ། གོས་བརྒྱུད་ས་བའམ་གོས་རྒྱུད་

དུ་འཇུག་པ་ཉི་ཤུ། 打衣，捶衣。

(同) གོས་འཆག་དུ་འཇུག

གོས་ཆེན། ན་བཟའི་གོས་ཆེན་ནམ་གོས། 1.緞子。
2.衣。

གོས་སེལ། གོས་ཆེན་ལའང་། 1.胜衣。2.綢
緞。【增】上品綢緞。〔达〕

གོས་འཆག་དུ་འཇུག གོས་བརྒྱུད་ས་བའམ་གོས་
རྒྱུད་དུ་འཇུག་པ་ཉི་ཤུ། 使人捶衣，叫人打衣。
(同) གོར་བཅགས་བ།

གོས་བ། ན་ཆ་གོས་ཟེན་པ་ཉི་ཤུ། 傳染，如疾病
傳染。【增】1.བགོ་བ་的完成式，貼近，
粘貼，擦。2.涂擦剂，涂敷药。〔达〕

གོས་བྱུགས་མང་། ཆ་ཆ་མང་བོ། 衣多双，
多份。

གོས་བྱེད། (原注缺) 作衣。

【增】1.得到。2.受領，承認。3.履行，执
行。4.光荣。〔达〕

གོས་མེད། གཅེན་བུ་ལའང་། 1.无衣。2.裸体。

【增】修行人断了世間系縛者(无染)。〔达〕

གོས་ཆགས་བྱེད། གོས་འཛས་པ་བྱ། 改造衣
服者。

གོས་ཆོས་མ། ཆོས་ཡོད་པའི་གོས། 染色衣，
有顏色的衣裳。

གོས་བཟང་། གོས་ཆེན་ལའང་། 1.妙衣。2.綢緞。

གོས་གཟོ་བ། ཆས་བྱ་བ། 作衣者，裁縫。

གོས་བཟོ་བ། (注同上)

གོས་ཕྱག་གཅིག གོས་ཆ་ཆང་གཅིག 一整匹緞
子。【增】够作一个袍子的一块布或緞子。
〔达〕(达无གཅིག字)

ཁོས་ཕུབས། ཁོས་ཀྱི་སྒོད། 衣套，衣囊，盛衣之器。

ཁོས་གཤམ། སྒོད་ཁོས་ལའང་། 1. 衣下身。

2. 下衣。

ཁོས་མེར་ཅན། ཁྱབ་འཇུག་དང་འཇུག་པ་ལའང་།

着黄衣者(藻)。1. 遍入(天神名)。2. 鸛鷀。

ཁོས་བསུས། ཁོས་ནང་དུ་བསུས་པར་བྱ། 收藏在衣服里。

ཁོས་ཏུལ། ཁོས་རལ་བ། 破衣服。

གྲ་གྲ་འགྲོས། འབབ་ཏུ་ལའང་། 曲折行走(藻)。河流。

གྲ་གྲ་ཅན། གཡོ་སྒྱུ་ཅན། 1. 屈曲者。2. 詭譎人。【增】狡猾，欺詐。【达】

གྲ་གྲ་བ། དང་པོ་མ་ཡིན་མེས་སྒྲ་གྲ་བའམ་ཀྱོག་ཀྱོག་དང་སྒྲུལ་གྱི་མིང་ལའང་། 1. 心不正直。2. 蛇。【增】=གཡོ་ཅན། 1. 伪装。2. 不正的手段。3. 阴谋。4. 詭計。【达】(达无བ'字)

གྲ་གྲུའི་རི་མ། སྒྲིག་ཏུ། 弯曲纹(藻)。阳纹。

གྲ་གྲུར་འགྲོ་བ། སྒྲུལ། 曲行，蜿蜒而行(藻)。蛇。【增】1. 蛙。2. 烟。3. 河流。【达】(达无བ'字)

གྲ་གཅིག་བརྒྱད་ཅུ་གྲ་གཅིག་八十一。

གྲ་གཉིས། བརྒྱད་ཅུ་གྲ་གཉིས། 八十二。

གྲ་ཤོ། རྩ་ཁྱུ་ནས་ཁྱུ་གྱི་ཕྱེ་བྲག་耳饰，耳环。

གྲ་དོ། (注同上) 【增】胸铠。【达】

གྲ་ནོམ་སྤང་བ། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་འཕགས་པའི་གནས་གསུམ་པ་ལའང་། 1. 善现，善现天(佛)。2. 第四静虑中，第三圣处(佛)。

གྲ་ནོམ་པ། ལུན་སུམ་ཚོགས་པའི་མིང་། 妙，圓滿。

【增】富足的，丰富的，有财势的。【达】

གྲ་བ། ཉམས་པའི་མིང་། 衰弱，衰败。

【增】或作གྲ་བ། 损伤，残废，破相，丧失美貌。【达】

གྲ་མ་གྲ། 莫弯曲。【增】1. 静止的，平稳的，安静的。(河流之曲折)。2. 指人的谨慎小心，深沉不可测。【达】

གྲ་ཙོམ། མ་བརྟགས་པའམ་བག་མེད་པར་རམ་དང་དུ་མ་ལེན་པའི་དོན། 1. 未审察。2. 放逸。

3. 不接受。【增】或作གྲ་ཙོམ། 急忙，仓卒，卤莽。【达】

གྲ་ཚོམ། (注同上)

【增】片刻的，不稳的，不慎审。【达】

གྲག་གྲོག་འགྲོག་པ། 弯曲。

གྲག་པ། བརྒྱག་པའི་མིང་། 毁坏，损坏。

【增】减少的，缩小的。【达】

གྲང་། ཕྱིག་པའི་གྲང་། 墙壁，土墙。

【增】或གྲིང་། 土砖，土坯。【达】

གྲང་གོག་ཁང་པ་རྩིང་པའི་གོག་པ། 颓垣，破壁，旧房，残址。

གྲང་གྲིང་ཆེ་བ། འགྲིངས་པའི་ཉམས་པ་རྒྱལ་ཆེ་བ། 威猛之态，傲慢。

གྲང་རིས། ཕྱིག་པའི་རི་མ། 壁画。

གྲང་ལོགས། ཕྱིག་པའི་ངོས། 墙面。

གྲད། བྱགས་ཙམ་བྱེད་མཁན་ནས་སྒྲེད་གྱེད་མི། 力士，练体力者，练武术者。

(同) བྱད་ཐབས་མཁན། བྱད་མི།

གྲད་ཀྱི་འཛིན་སྐབས། སྒྲེད་གྱེད་ཀྱི་སྐབས། 角力者的姿态，练武术的架式。

ཁྱུང་ཐབས་མཁན། འུགས་ཅལ་བྱེད་མཁན་ནས་

ཐེན་ག་བྱེད་མི། 角力者，练体力者，练武者
者。(同) ཁྱུང། ཁྱུང་མི།

ཁྱུང་ནར་མོན་པ། ཐེན་ག་བྱེད་མི་སྟོབས་ཐེན་པ།
拳术者的气功练成。

ཁྱུང་མི། འུགས་ཅལ་བྱེད་མཁན་ནས་ཐེན་ག་བྱེད་མི།
力士，练体力者，练武者。

(同) ཁྱུང། ཁྱུང་ཐབས་མཁན།

ཁྱམ་ཁ། རྩའི་གམ་ཁ། 水中石滩，河岸。

ཁྱར། རྩ་གྱུར་ཟེར། 脱散，脱节。

ཁྱལ་ཁྱལ། ཁྱལ་ཁྱལ། 歪斜，弯曲。

ཁྱི། རྩལ་སྐྱ་ཟེར་ཏེ་མདུན་གྱི་ཡུམ་གྱི་ནོར་གྱི་ཡལ་གྱི་
ཟེར་བ་ཏུ་བྱ། 的，之。(第六囀声，用在
ན་མ་ར་ལ་ 四种后音之后，如：མདུན་གྱི། 前
面的；ཡུམ་གྱི། 母亲的；ནོར་གྱི། 财的；ཡལ་
གྱི། 地方的。)

ཁྱི་ན། དམན་པའམ་ཐ་གཤམ། 劣，下品。

【增】 1.粗俗。2.贫乏。3.衣食艰难。4.不
稳固的，易变动的。〔达〕 (达作 ཁྱི་ན་བ་)

ཁྱི་ན་པ། ཐ་མཁལ་པ། 常人，平凡人。

ཁྱི་ནར། རོན་མེད་དུ། 平庸，无意义。

ཁྱི་མི་གོལ། རྩ་ཞིག་ཟེར། 一种鸟。

ཁྱི་མིང་། ཏུ་མཚོག། 良马，骏马。

【增】 青海的良马，那里有十二种马，

ཁྱི་མིང་། 和 གནས་ས། 是其中最好的。〔达〕

ཁྱི་མིང་བདུད་ཅི། ཏུ་མཚོག་བྱུག། 麒麟甘露

(藻)。良马粪。

ཁྱིག། རིང་སང་གིང་ཞིག་བཞུས་ཏེ་ཚོང་ཐོག་སྒྲ་ཚོགས་
བཅོས་པ་དེམ། 1.དང་འདྲ་བའི་ཐས་བག་ལེབ་
ལའང་། 1.橡皮。2.类似那种树的食物。

ཁྱིག་གིང་། (原注同上) 橡树。

ཁྱིང་བག་ཅན། འཁྱིང་བག་ཅན་ཏེ་ནས་འགྱུར།

即 འཁྱིང་བག་ཅན། 态度尊严。

ཁྱིན་ཏ། རོན་མེད་དམ་དོན་མེད་དུ་སོང་བ། 空过，
虚度。

ཁྱིན་འདའ། (注同上)

ཁྱིན་འདམ། (注同上)

ཁྱིས་གིང་། རོལ་མོ་ལའང་། 1.饒鉢。2.音乐。

ཁྱིས། I. བྱེད་སྐྱ་ཟེར་ཏེ་ཡོན་ཏན་གྱིས་བརྒྱན་པ་དང་

ཡུམ་གྱིས་ལས་ག་བྱེད་ཏུ་བྱ། 以，由，具声(名
詞，第三格)用在 ར་མ་ར་ལ་ 四后音之后。

如：ཡོན་ཏན་གྱིས་བརྒྱན་པ། 以德庄严；ཡུམ་
གྱིས་ལས་ག་བྱེད། 由母亲作事。

II. ལས་ག་གྱིས་གིག་དང་བྱོས་གིག། 作(命令詞)，

如說：“去作吧”。

ཁྱིས་གིག། (注同上II)

ཁྱུ་ནམ། རྩུ་ནམ་མམ་རྩུ་ཐབས། 欺詐，欺騙。

ཁྱུ་བ། བཀུར་བའི་དོན། 重視，尊敬。

ཁྱུག་ཁྱུག། འཁྱུག་འཁྱུག་པའི་འོད་ལའང་། 1.閃
动。2.明光閃爍。

ཁྱུང་། ཁྱུང་པོར་གྱུར་པའམ་སྐྱམ་པོར་གྱུར་པ་ཏུ་བྱ།

1.亏损。2.干枯。

ཁྱུང་ཁྱུང་། (注同上)

ཁྱུང་རོ། ཁྱུང་པོར་བསྐྱེད་པའི་རོ། 干枯之尸
体。【增】木乃伊，蜡屍。〔达〕

ཁྱུར་ཅིག་ མངས་ཁྱུར་གྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་ཁྱུར་
ཅིག་ཏུ་བྱ། 愿（祈愿词），如说：“愿成佛
道”。

ཁྱུར་ཅིག་ག། （注同上）

ཁྱུར་ཏ་རེ། འགྱུར་ཡོད་དོ། 当成，当转成。

ཁྱུར་བ། ཁ་དོག་ཁྱུར་ཟིན་པ་ཏུ་བྱ། 转变，如
“颜色已变”。

ཁྱུར་མ་ལྷོ་མ་དཀར། བྱ་ཞིག་一种鳥（画眉）。

ཁྱེ་བ། རྩོག་ས་གཉིས་སུ་བྱེ་བའམ་ཁྱེ་བ། 分，如
分为兩党。

ཁྱེ་བཞིན། （注同上）

ཁྱེད། བུལ་བའམ་གཉིས་སུ་བྱེས་པའི་ཁྱེད། 1. 离开。
2. 分为二分。

【增】参看 འགྱེད་པ། 〔达〕（达作 ཁྱེད་པ་）

ཁྱེན་འགྲོ་བ། མེ་དང་མེ་ཏུ་ལའང་། 上行（藻）。
1. 火。2. 火神

ཁྱེན་དུ། ཡར། 向上。【增】上山的。〔达〕

ཁྱེན་དུ་འདྲིགས། ཡར་འདྲིགས་པའམ་འགྲོ་བ།
上昇，上行。【增】1. 仰望。2. 祈禱，称
贊。〔达〕（达作 ཁྱེན་དུ་འདྲིགས་པ་）

ཁྱེན་དུ་མི་ཡིན། ཡར་འགྲོ་མི་ཐུབ། 不能上升，
上不去。

ཁྱེན་འདྲིན། ཡར་འདྲིན་པའམ་འཕྲིན་པ། 提拔，
提携，拉上。

【增】結婚。〔达〕（达作 ཁྱེན་དུ་འདྲིན་）

ཁྱེན་ལྷོག་ ཡར་ལོག་དུ་འཇུག་པའམ་ཡར་མར།
1. 上翻，使其上翻。2. 上下。

ཁྱེན་བཞོལ། ཡར་འབྱར་ཏི་བཞོལ་བ་ཏུ་བྱ།

汎濫，上涌。

ཁྱེན་ན་ཅན། རྩག་པའི་མིང་ལའང་། 1. 豎耳。

2. 猫头鷹，梟鳥。

ཁྱེན་འབྱར། རི་ཡི་མིང་ལའང་། 1. 往上堆，往
上涌。2. 山。

ཁྱེན་མིག་ཅན། མེང་གེ་ཀང་བ་བརྒྱད་པ། 上眼者
（藻）。八脚獅子。

ཁྱེན་མི་བྱེ། མེ་དང་མེ་ཏུ་ལའང་། 上饒（藻）。
1. 火。2. 火神。

ཁྱེན་བརྩེགས། རི་ཡི་མིང་ལའང་། 1. 堆积。2. 山。

ཁྱེན་གསེགས། ཡར་འདྲིགས་པའམ་འགྲོ་བ། 上
升，上进。

ཁྱེར་བ། གདོན་པ་མུ་དབྱངས་སུ་དངས་པ། 拖音，
如念誦拖腔。

【增】= ཁྱེད་ཁྱེར་བ་ 代替 ཁྱེད་ལེན་པ། 歌唱，
笨教（黑教）徒的一种声調。〔达〕

ཁྱེར་དབྱངས། （注同上）拖腔。

ཁྱེས་པ། རྩོག་ས་གཉིས་སུ་བྱེས་ཟིན་པ། 分散，分
为兩方，分为兩党。

【增】分析，分解，分成零碎。〔达〕

ཁྱེ་དུམ། མོ་ཡག་གི་ཆག་དུམ་དུམ་བྱ། 瓦块，磚
瓦的碎块。【增】= ཀྱ་ར། 1. 成块的糖。

2. 鍋、壺等的破片。3. 磚瓦。〔达〕

ཁྱེ་མོ། མོ་ཡག་གས་རྩ་རྩེད་ལའང་། 1. 磚，瓦。

2. 陶器。【增】1. 小石，砂砾，碎石。2. 鍋或
壺等的破片。3. = ཁྱེ་མོ། 粘土陶器。〔达〕

ཁྱེ་ཕྱི་རི་ཁྱེ་ཕྱི་བས། མོ་ཡག་ཕྱི་ཡོད་པའི་ཐོག་
ཕྱི་བས། 琉璃瓦頂，釉磚所建屋頂。

ཁྱུག་པོ། ལག་པ་གཡོན་པོར་ཁྱུག་པོ། 1. 用左手
的。2. 弊端拙劣。

ཁྱུང་། ཁེ་མེད་ཁྱུང་གུན། 亏损, 无利亏损。

【增】1. 缺乏, 不足。2. 贫困, 贫穷。〔达〕

(同) ཁྱུང་གུན།

ཁྱུང་བསྐྱར་བ། ཁེ་བཟང་ཉམས་པའི་དོན། 吃
亏, 失利。

ཁྱུང་གུན། ཁེ་མེད་ཁྱུང་གུན། 亏损, 无利亏损。

(同) ཁྱུང་།

ཁྱུང་ཁྱུང་། བསྐྱམས་པའི་རིངས་པོར་ཁྱུང་པོ་
ཉུ་བ། 顽强, 如干枯强硬, 如人顽固。

(同) ཁྱུང་པོ།

ཁྱུང་གུགས་པ། རྩ་བུར་གུགས་པའི་ས། 1. 破
坏。2. 碎土块, 破成碎块之地。

ཁྱུང་ལྟར། ཀོ་བ་ཁྱུང་བུ་ཉུར། 条子, 如皮条。

ཁྱུང་པོ། བསྐྱམས་པའི་རིངས་པོར་ཁྱུང་པོ་ཉུ་
བ། 顽强, 如干枯强硬, 如人顽固。

【增】= རིག་དྭགས་པ། 1. 弯曲, 歪。2. 粗鲁,

粗糙。3. 难了解的。〔达〕(同) ཁྱུང་ཁྱུང་།

ཁྱུང་རོ། བསྐྱམས་ཟིན་རོ། 干枯之尸体。

【增】木乃伊, 蜡尸。〔达〕

ཁྱུང་རོལ། ས་ཞག་ཟེར། 浮渣, 泥膜。【增】水
上漂浮的尘膜。〔达〕(达作 ཁྱུང་རོལ་)

ཁྱུང་ཁ། འཕལ་ཚོད་དཔལ་ཁ་མཆུ། 斗争, 口角,
争论。【增】1. 后悔, 懊悔。2. 诉讼。〔达〕

ཁྱུང་གཞི། ཚུད་པའི་གཞི། 争讼的事情, 争讼的
起因。【增】= འཕྲགས་པའི་རྩ་བ། 争论或战
争的根源。〔达〕

ཁྱུང་ལ་བསྐྱེད་པ། ཁ་མཆུར་བཞི་རུ་བཅུག་པ།
牵入争讼, 卷入争讼中。

ཁྱུང་ལ་བསྐྱེས་པ། (注同上)

ཁྱུན་ལྔར། གས་གོང་ཆ་ཆང་། 够穿, 衣服完全。

ཁྱུན་པ། རང་ལ་གས་ཁྱུན་པ་ཉུ་བུ་གཞན་ལ་བསྐྱེད་པ།
穿, 着, 佩带, 如自己穿衣。给他人穿为
བསྐྱེད་པ།

ཁྱུལ་པོ། ཀླང་པ་ཁྱུག་ཁྱུག་ 蟹脚, 腿足弯曲。

【增】蓝颈桧鸟。〔达〕

ཁྱུས་སྐྱུག་ རུང་མའི་པ་ས་རྟེ་རུང་མས་ཀྱང་ཁྱོ་བོ་འི་
པ་ས་ལའང་ཟེར། 1. 妻之父母, 岳父母。
2. 妻呼夫之父母, 公婆。

ཁྱུས་པོ། ཁྱོ་གས་རུང་མའི་པ་དང་རུང་མས་ཁྱོ་གའི་
པ་ལའང་། 1. 妻之父亲, 岳父。2. 丈夫之父
亲, 公公。

ཁྱུས་མོ། ཁྱོ་གས་རུང་མའི་ས་དང་རུང་མས་ཁྱོ་གའི་
ས་ལའང་། 1. 妻之母亲, 岳母。2. 丈夫之
母亲, 婆婆。

གྲ་འབྲིག་པ། གྲ་བས་འབྲིག་པའས་ཉུ་གོན། 筹备,
预备。

གྲ་འབྲིགས་པ། ལས་ཀ་གྲ་བས་འབྲིགས་པའི་པ། 已
准备。

གྲ་བསྐྱིག་བ། ལས་ཀ་གྲ་བས་བསྐྱིག་པར་བ། 所
筹备。

གྲ་སྐྱིག་པ་པོ། ལས་ཀ་གྲ་བས་སྐྱིག་པ་པོ། 筹
备者。

གྲ་བསྐྱིགས་པ། ལས་ཀ་གྲ་བས་བསྐྱིགས་ཟིན་པ།
已筹备, 已准备。

གྲ་ཆག་པ། རྩ་མ་ཆག་པ། 折角, 折断尖锋。

ག་ཆས། རབ་བྱང་གི་ཆས་ཆོས་གོས་ནས་གསུམ་(5)།

僧装，出家人装束，如三衣。

ག་པ། བཅུན་པོ་འི་རིགས་སམ་རབ་བྱང་གི་མིང་དུ་

སྤང་། 1. 淨德种姓。2. 僧人，出家人。

(同) ག་རིགས།

ག་པད། ན་པད་ཀྱི་མིང་དུ་སྤང་། 似即 ན་པད།

腰带名。

【增】1. 大喇嘛名，据说他曾发现多种佛经和医方。2. 遮蔽窗前的网。3. 木刻。〔达〕

ག་ཕུབ། ནས་ཀྱི་ཉི་མའི་ག་ཕུབ། 大麦穗之芒壳。

ག་མ། སྤྱི་ཙེ་མོ་འཕེལ་འཕྱེད་ཀྱི་མའི་ག་མ། 1. 毫

端，毛的顶端。2. 谷穗的芒。

【增】1. 谷针穗。2. 格子，搭架子。3. 树或灌木，或是西藏的金雀花。〔达〕

ག་མ་ཅན། མིང་ཆོར་མ་ཅན་ལའང་། 1. 有芒者。

2. 有刺树。

ག་དམངས། ག་པ་དུལ་མའི་མིང་དུ་སྤང་། 似即

ག་པ་དུལ་མ། 僧众，一般出家者。

ག་རིགས། བཅུན་པོ་འི་རིགས་སམ་རབ་བྱང་གི་མིང་

དུ་སྤང་། 1. 淨德种姓。2. 出家人。(同) ག་པ།

ག་ཏ། གཟེར། 曜。

ག། ན་པ་དང་ཕྱེད་ལའང་། 1. 院子。2. 楞角。

【增】1. 边。2. 衣服的下垂部分，末端。

3. 学校。〔达〕

ག་སྐོར་པ། ཆོས་ཀྱི་དུ་བར་གནས་པའམ་ཆོས་སྐོར་

སྐོར་གཉིས་པ། 住在經法院中或在經院中求学者。

(同) ག་པ།

ག་ཁང་། སྐོར་གྱི་ཁང་། 1. 僧房。2. 学院。

【增】圓頂屋，圓屋頂。〔达〕

ག་ཡ། སྤྱི་ཙེ་མོ་འཕེལ་འཕྱེད་ཀྱི་མའི་ག་ཡ། 1. 五角。2. 五尊护法神。

ག་ཆས། རབ་བྱང་གི་ཆས་ཏེ་ག་ཆས་ཞེས་སྤང་། 僧

装，出家人的服装，亦作 ག་ཆས།

ག་པ། I. ག་པ་དུལ་མའམ་རབ་བྱང་ག་པ་དང་ག་

དམངས་ཞེས་སྤང་། 普通僧人，出家人，亦作

ག་པ། ག་དམངས།

II. ཆོས་ཀྱི་དུ་བར་གནས་པའམ་ཆོས་སྐོར་སྐོར་

གཉིས་པ། 住在經法院中或在經院中求学者。

【增】1. 学童，学生，弟子。2. 寺庙中的比丘或沙弥学徒。〔达〕(同) ག་སྐོར་པ།

ག་དམངས། (注同上 I)

ག་ཆང་། དཀོན་པའི་ནང་དུ་ག་ཆང་སོ་སོ་ཡོད།

僧院，一寺庙中，有各个僧院。

【增】僧众学圣典的学校。〔达〕

ག་བཞི། ཕྱེད་གསུམ་པ་དང་ཕྱེད་བཞི་པ་སོགས།

四角，四方形。

ག་ས། ག་པའི་སའམ་དཀོན་པ། 僧居处，寺院。

ག་གསུམ། ཕྱེད་གསུམ་པ་དང་ཕྱེད་བཞི་པ་སོགས།

三角，三角形。

གག དག་ཅེས་པའི་དོན་དུ་སྤང་། 同 དག་字义。

གག་གོ ཐོས་སོ། 傳說，會聞。

གག་ཆད། ཐོས་པ་ཐམས་ཅད། 凡所說，一切

所聞。

གགས་ཆེན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལའང་། 1. 名

誉大，著名。2. 菩薩。

གགས་ལྡན། ཉི་མ་ལའང་། 1. 有名望。2. 太阳。

གགས་པ། མཚན་ཉན་པར་གགས་པ་རྟེན་པ། 名声，

声誉，如美譽傳揚。【增】紧束。〔达〕

གགས་པ་ཐོབ་པ། མཁས་པའི་མིང་། 得声誉

(藻)。智者，有学問的人。

བྱམས་གསོམ་བྱེད། རིང་སང་ག་འགྲིག་བྱེད་ཟེར།

准备，预备。现今説为 ག་འགྲིག་བྱེད།

བྱམ་ཁ། རྒྱུ་བྱམ་དུའམ་རིང་སང་བྱམ་ཁའང་ཟེར།

水边，河滩。现今説为 བྱམ་ཁ།

བྱམ་པ། (注同上) 【增】沼泽。〔达〕

བྱམ་གསེག་ རྒྱུ་བྱམ་གྱི་རྩི་རྩུ་གོར་མ་སོགས།

河滩中之石子砂砾等。

བྱལ། (原注缺) 座，級。【增】1.=འཕྲིང་བ།

行列，排。2.繩索。3.阶层。〔达〕

བྱལ་བསྒྲིགས་པ། གྲིགས་ཆགས་སུ་བཞོད་པའམ།

設備，陈列，安排次第。

བྱལ་འགྲིགས། རྩོད་ས་ཕྱིང་བར་བསྒྲིགས་པའི་རིམ་

པ། 坐位排列之次序。(同) བྱལ་རིམ།

བྱལ་ཚེས་གར་བ། རྩི་བ་གསར་ཚེས་གར་བ་ལྟ་

བྱ། 初出头，如月初出。

བྱལ་འཛིན། རྩོད་སའི་བྱལ་རིམ་འཛིན་པ། 掌管

座位次序者。

བྱལ་རིམ། རྩོད་ས་ཕྱིང་བར་བསྒྲིགས་པའི་རིམ་པ།

座次，座位排列之次序。

【增】1.排列，行列。2.权利。3.官銜。

〔达〕 階級。〔本〕 (同) བྱལ་འགྲིགས།

བྱལ་རིམ། བྱུག་རིམ། 席次，班次，座处。

བྱས། རྩི་ཆན་བྱས་དང་རིམ་པའི་བྱས་ལན་ཀན་ཞེས་

ཞུང་། 1.部类。2.次序。3.栏干。【增】

1.系列，等級。2.高位。3.种族。〔达〕

བྱས་ཀ། (注同上)

བྱས་པ། (注同上)

【增】1.束縛。2.木梁。〔达〕

གྱི་ཁྱད། གྱི་ལ་གྱི་བའི་ཐོད་པའམ་མགོ། 凶死之

头骨或头。

གྱི་གྲ། གྱི་འུ། 小刀。【增】=ཁྱལ་ཅིག་ 1.壁

龕。2.角，隅。〔达〕 (同) གྱི་རྒྱང་།

གྱི་གྲག་ གྱི་འཁྱོག་པོའམ་ཁྱི་པོ། 弯刀。

གྱི་རྒྱང་། གྱི་འུ། 小刀。(同) གྱི་གྲ།

གྱི་ཐགས་བྱས་པ། གྱི་ལེས་ཞིབ་ཞིབ་བྱས་པ། 用

刀切細。(同) གྱི་ཆགས་པ།

གྱི་བྱར་བ། གྱི་བྱར་གོར་ནས་མ་བཅོས་བ་ལྟ་བུ།

刀滑，如刀滑伤了手。

གྱི་རྩོར། རར་རྩོར་ལ་གྱི་རྩོར་ཞིག་ 磨刀。

གྱི་བརྩར་བ། རར་རྩོར་ལ་བརྩར་ཟིན་པ། 已磨刀。

གྱི་པོ་རང་། གྱི་པོའམ་གྱི་ཅན་ནས་འབད་ཚུལ་……

ཅན། (未詳)

གྱི་ཆགས་པ། གྱི་ལེས་ཞིབ་ཞིབ་བྱས་པ། 用刀切

細。(同) གྱི་ཐགས་བྱས་པ།

གྱི་མཚོན། རལ་གྱི་ལའང་། 1.刀。2.劍。

(同) གྱི་རིང་།

གྱི་ཡི་དངོ་། གྱི་འི་ཁ། 刀鋒，刀刃，刀口。

གྱི་ཡི་མོ། (注同上)

གྱི་རིང་། རལ་གྱི་ལའང་། 1.长刀。2.劍。

(同) གྱི་མཚོན།

གྱི་རུས། གྱི་ལ་གྱི་བའི་རུས་པ། 凶死之骨骼。

གྱིབ། བཅོག་པའི་གྱིབ། 污秽。【增】1.蔭影，影

子。2.污染，污点(多用于宗教意义)。〔达〕

གྱིབ་ནག་ རྩི་མ་ཆ་དུས་གིང་རྩོང་གྱིབ་ནག་ཏུ་……

བཞུགས་པ་ལྟ་བུ། 蔭，如日热时坐树阴下。

(同) གྱིབ་མ།

ཁྱིམ་གནོན། གཉིད་ཁྱག་པའི་ཚ་ཉིང་ཙ་མ་འགུལ་
པ་དང་ཡི་དྲགས་གནོན་པ་ཟེར་སྒྲུང་། 梦魇，睡
熟时心脉不动，說是餓鬼压制。【增】1.影。
2.汚点，染污，糞。【达】
ཁྱིམ་མ། ཉི་མ་ཚ་དུས་ཤིང་སྔོང་ཁྱིམ་ནག་དུ་
བཞུགས་པ་ཉུ་བ། 影子，蔭影，如日热时
坐樹阴下。(同)ཁྱིམ་ནག
ཁྱིམ་མའི་བུ། གཟའ་སྤྱོད་པའི་མིང་། 阴子
(藻)。土曜。
ཁྱིམ་མའི་ལམ། གནས་གྱི་དགུ་ཚོགས། 影路
(藻)。天河。
【增】山間或山谷阴处的小路。【达】
ཁྱིམ་མའི་ལུས། ལྷ་པའི་མིང་། 影身(藻)。
月亮。【增】被污的身子。【达】
ཁྱིམ་ཚོད། ཉིན་དགུང་ཁྱིམ་ཚོད། 影量，如中午
日影的大小。
ཁྱིམ་རི། རྒྱུགས་རི། 山阴处，阴山。
ཁྱིམ་མིང་། བཅོག་པ་མིག་གི་མིང་རྟོག་ 汚秽，眼
中翳膜。
ཁྱིམ་བསིལ། ཁྱིམ་མའི་སྒྲུང་བསིལ་པོ་ཉུ་བ། 阴
凉，凉风。
ཁྱིམ་རྩུགས། (注同上)
ཁྱིམ་པོ། རྒྱུགས་པོ་འི་མིང་རྟོག་རྒྱུན་པོ་འཕམ་སྒྲུང་པོ།
即 精敏，聪明。
ཁྱིམ་ས་པ། མ་ཞོར་བར་ཁྱིམ་ས་པའས་གཏུགས་པ་
ཁྱིམ་ས་པ(དང་)། 1.謹慎不誤。2.形状緊張。
【增】聪明，精巧，熟練。【达】
ཁྱིའུ། ཁྱི་རྒྱུང་རྒྱུང་། 小刀。
ཁྱིལ་བ། རིལ་པོར་གྱུར་པ་དང་རས་ཕུས་གྱིས་ཁྱིལ་

ཟིན་པ་ཉུ་བ། 1.揉成一团。2.用布包起。
【增】འཁྱིལ་བ་之完成式。【达】
ཁྱུ་ཁ། ཁྱུ་དབབ་སའས་འཇུག་དོགས། 碼頭，停
船处或上船处。【增】=ཁྱུ་གན་ཁ་ 或 ཁྱུ་
བཤང་ས། 【达】
ཁྱུ་གུ། ལྷུང་པའི་གོང་ཁྱུ་གུ། 綫团，用綫繞成
之圓球。【增】མཚོན་གྱི་ཁྱུ་གུ། 西藏村落名。
【达】(同)ཁྱུ་གུ།
ཁྱུ་ལྷ། ཁྱུ་ཡིས་རྒྱ་པོ་བཀལ་པའི་ལྷ། 船資，渡
費。(同)ཁྱུ་བཅས།
ཁྱུ་རྒྱུང་ས། ལག་པའི་ཁྱུ་མོ་རྒྱུང་ས་ཤིག་ 伸展臂
肘。
ཁྱུ་བརྒྱུང་ས། ལག་པ་བརྒྱུང་ས་པའས་བརྒྱུང་ས་པ་དང་
ཀོ་བ་བརྒྱུང་ས་པ་ལའང་། 1.伸展其手。2.撑
开皮船。(同)ཁྱུ་མོ་བརྒྱུང་ས་པ།
ཁྱུ་ཆར། ཁྱུ་འཕྲོ་ཐུབ་པའི་འཇམ་ཆར། 能行船的
細雨。【增】1.雨，雨季。2.甘雨。【达】
ཁྱུ་བུ། ལྷུང་པའི་གོང་ཁྱུ་བུ། 綫团，用綫繞
成之圓球。(同)ཁྱུ་གུ།
ཁྱུ་མོ། ལག་པའི་ཁྱུ་མོ། 肘。
ཁྱུ་མོ་བརྒྱུང་ས་པ། ལག་པ་བརྒྱུང་ས་པའས་པ་
བརྒྱུང་ས་པ་དང་ཀོ་བ་བརྒྱུང་ས་པ་ལའང་། 1.伸
展其手。2.撑开皮船。(同)ཁྱུ་བརྒྱུང་ས།
ཁྱུ་མོ་གཅིག་ ཁྱུ་གང་གི་ཆད། 1.一时。2.一
肘的长度。
ཁྱུ་མོ་གཉིས། ཁྱུ་དྲེ་ཆད། 1.二肘。2.兩肘
的长度。
ཁྱུ་མོ་འི་འོག་ ལག་ངར། 肘下，手腕。

བྱ་པའོ། བྱ་ལོ་མུ་ལོ་པལ་པའི་ལྷ། 船資，
 渡費。(同) བྱ་ལྷ།

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ། 船資者(藻)。船師。
(同) ལྷ་པོ་ལྷ་པོ།

ཤུ་མེད་ལ། ཤུ་མེད་མེད་ལ། 时节，肘之骨节。

ཡུ་ཚྭ་ལ་པ། མཉམ་པ། 管船者，船师。

【繪】 = བ་མཁས་པ། བ་རྒྱལ་རྩོད་པ།

靜默不語。〔達〕（同） གྲུ་བཅས་པ།

བྱ་ཚྭ་གས་ས། བྱ་ཕྱི་འཇུག་དྲོག་ས་ཆུ་ལ་འཇུག་ས།
 碼頭，船入水处。【增】= བྱ་ཤོད་ར་ས།

[達] (同) ག་ཡི་འཇུག་ས།

ལྷ་འཛིན། ལྷ་གར་ཕྱོ་ཕྱོགས་ནི་པོ་ད་ལ་ལ་ལྷ་……
འཛིན་དང་པོ། བོད་དབུས་དཔར་ནི་མཛོང་ལ་ལྷ་……
འཛིན་གཉིས་པ། 补陀落迦，印度南部之补陀
落迦山，为第一补陀落迦。西藏中部之赤山
为第二补陀落迦。

【增】1.上海港外之普陀为观世音所居。2.拉萨达赖喇嘛的居处。3.泊船港口。〔达〕

ཡུ་འཇིན་བདག་པོ། ཐུན་རས་གཟིགས། 落迦
主(藻)。觀世音菩薩。

ལྷ་འཁོན་རི་ལ་དབྱེས། (注同上) 喜落迦
山(藻)。

ཕྱ་ཁྱེད་ལ། ལྷ་མཚན་ཅན་པོ་ལྷ་ཁྱེད་ལ། 能开往
大海的船筏。(同) ལྷ་ལྷ་ཁྱེད་ལ།

ལྷ་པའི་པ། ལྷ་པའི་པ་དང་ལྷ་པའི་པ་མེད།
四角。

浮桥，用船所作之桥。

ལྷ་གསེར། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་ལྷ་གསེར། 能

开往大海的船筏。【增】= གྲ་བོ། [达]

(同) 𐰇𐰏𐰣𐰚𐰍

གྲུ་ཡི་སྐྱུ་བ། མཉན་པའི་ལག་པའི་སྐྱུ་བའམ་གྲུ་……
 སྐྱུ་ལ་བྱེད་དབྱུག་པ་ལའང་། 1. 船师手掌的舵。
 2. 划船的桨，橹。

(同) གྲུ་ཡི་ཡན་ལག གྲུ་ཡི་གསོག་པ།

གྲུ་ཡི་སྐྱེས་པ། བཟུང་པའམ་གྲུ་པ། 船师，撑
船者。

ག་ཡི་པ་ལྟ་བུ། (注同上)

ཡུ་ཡི་འཁོར་ལོ་ག། ཡུ་མཁའ། 御船者(藻)。
船师，撑船者。

ལྷ་ཡི་འཇུག་ས། ལྷ་ཡི་འཇུག་ངོགས་མུ་ལ་འཇུག་
 ས། 船入水处。(同) ལྷ་མུགས་ས།

ལྷ་མི་ཡན་ལག་ བཟན་པའི་ལག་པའི་རྒྱ་པར་སྤྱ་

རྒྱལ་ཁྱེད་དུ་ལྷག་པ་ལའང་། གཤམ་(藻) 1. 船
师手掌的舵。2. 划船的桨，櫂。

(同) ག་ཡི་སྒྱུ་པ། ག་ཡི་དཔྱིག་པ།

བྱ་ཡི་རབ། བྱ་ཕན་ནམ་བྱ་རྒྱུ་རྒྱུ། 1. 皮船。
2. 船筏，大船。

བྱ་ཡི་གཤོག་པ། མཉན་པའི་ལག་པའི་སྐྱ་བའམ་...
བྱ་སྐལ་བྱེད་དབྱག་པ་ལའང་། 船翘(藻)。
1. 船师手掌的舵。2. 划船的桨，橹。

(同) ག་ཡི་ལྷ་པ། ག་ཡི་ཡན་ལམ།

གྲུ་ལ་བཞུག་པ། གྲུ་ཡིས་འགོ་བ་ལའང་། 1. 乘
船。2. 以船行走。

ཕྱ་པོ་མ། མ་ཐུང་སྒྲོལ་ཕྱེད་ཀོ་ཕྱ་མུ་བ། 船，如
渡河之皮船。【增】=ཕྱ་མི་རབ། [达]

གཡ་སྟག་སྟངས་པ། རྩུའམ་རྒྱུ་མ། 尾宿 (星座名)。

གྲུ་གསུམ་པ། ཟུར་གསུམ་པ་དང་ཟུར་བཞི་པ་...
སྟགས། 三角。

གྲུང་། (原注缺) 聰明，溫和，誠實。

གྲུང་པོ། མི་ཟུང་པོ་འཇམ་གྲུང་པོ་དང་ས་པོན་གྲུང་པོ་
ལའང་། 1.人誠實。2.种子真實。

【增】1.=གྲུང་པ། ཟུང་པོ། རིག་པ་གྲིམས་པ།
很聰明的，有才智的，有智慮的。2.溫順，
謙讓。3.未腐爛的播種谷粒。〔達〕

གྲུངས་བྱེད། རྩ་རྩྭ་དྲངས་པར་བྱེད། 使渾水
澄清。

གྲུབ་ཆེན། མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་ཐོབ་པའཇམ་གྲུབ་
ཆེན་བཟུང་ཅུ་ཟེར་བ་ཏྲ་བ། 大成就者，得勝
成就者，如八十位得大成就者。

གྲུབ་མཆོག (注同上)

གྲུབ་ཐོབ། དངོས་གྲུབ་རྣམས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས།
ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་བསམ་གཏན་དང་པོ་འི་...
དངོས་གཞི་ཟག་བཅས་ཅས་ཡང་ཐོབ་དགོས་སོ། །
得成就者，二種成就中，其共成就，亦須得
有漏第一根本靜慮（佛）。

གྲུབ་མཐའ། གཞན་དྲིང་མི་འཛོག་པའི་ཏྲ་བ་རྩེ་ནང་
པའི་གྲུབ་མཐའ་སྣ་བ་བཞི་དང་གཞན་རྩེའི་གྲུབ་...
མཐའ་རྟག་པར་སྣ་བ་དང་ཆད་པར་སྣ་བ་གཉིས།
宗派（悉檀），不依賴他人之見解，內道有
四宗，他派有常見，斷見二宗。【增】1.創
立的推論，意見，學說。2.=ཐར་པའི་སྣོ་ཤོས།
出離煩惱的決心，得涅槃的決心。〔達〕

གྲུབ་པ། ཡིན་ཟེར་བ་དང་ལས་ཀྱི་གྲུབ་ཟེན་པ་དང་
རྒྱལ་དང་རྩེ་བྱིད་ལའང་། 1.是。2.事已
完成。3.勝利。4.摩羯宮（十二宮之一）。
【增】1.འགྲུབ་པ་'的完成式。2.聖者。
3.生存。〔達〕

གྲུབ་པའི་ཐེ། གདོང་བྱུག་ལའང་། 1.成功的軍
隊。2.六面童子（天神名）。

གྲུབ་པས་བསྟན་པ། རྣམ་པས་བསྟན་པ་ཏྲ་བ།
成就者所指示。

གྲུབ་གསལ། མངོན་སུམ་དུ་གྲུབ་པ། 現前成就。

གྲུམ་ནད། རྩ་མེད་གྲུམ་པོ་དང་ཆོགས་ནད། 1.黃
水瘡。2.關節病。（同）གྲུམ་བྱ།

གྲུམ་པ། དུམ་བུའམ་ཆག་གྲུམ་གཟེགས་ས། 破碎，
碎片，破碎屑。【增】西藏罐，穴熊。〔達〕

གྲུམ་པོ། ལན་ལག་ས་ཆང་བ་ལའང་། 1.殘廢者。
2.肢體不全者。【增】跛者。〔達〕

གྲུམ་ལྗགས། གཅན་གཟན་ཞིག་གི་པགས་པ། 獾皮。

གྲུམ་བྱ། རྩ་མེད་གྲུམ་པོ་དང་ཆོགས་ནད། 1.黃水
瘡。2.關節病。【增】又名 ཉིས། 痛風症，
或風濕痹症。〔達〕（同）གྲུམ་ནད།

གྲུམ་ཅེ། བར་དང་ངས་གདན་ཞིག 一種墊子，又
名 བར་དང་།

གྲུམས་པ། ཆག་གྲུམ་བྱས་པ། 已破，已碎。

གྲུལ་བུ། ཡི་དྲུགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག 瓶腹（藻）。
餓鬼之一種。【增】鳩槃荼，在坎地中養育
的一種吸血鬼。〔達〕

གྲུལ་བུམ་མ། ཏྲ་མོ་ལུ་ལྷ། 瓶腹女（藻）。
邨摩天女（天神名）。

གྲུས་མ། དུས་ས་རྩེ་འོ་ས་བཞེན་ས། 即 དུས་མ།
正有乳之牛。

གྲི། རྒྱུ་ས་གྲི་རྩེ་གི་རྒྱུ་ས་གཉིས་ཏི་དབྱིབས་ནི་
ཅིག་པ་ཏྲ་བ། 張宿（星座名），張宿有二
星，形如牆壁。

གྲི་སྟེས། གཟའ་ལྷང་བྱ། 張宿所生（藻）。木
曜，木星。

ཁྱ་བ། མགྱིན་པ། 喉，頸項。

【增】气管与食道的前部。〔达〕

ཁྱ་བ་ཤུ། རྒྱུ་གསུང་བྱུང་བ། 噪子亮，声音响亮。

ཁྱ་པོ། འདྲི་པོ་མ་འདྲི་མ་པུ་འདྲི་ཞེས་གྲགས་པ་པོ་……

མའང་། 1. 鬼魅。2. 很凶。

ཁྱ་པོ། (注同上)

ཁྱེས་མ། ཁྱེས་མ་མ་རྒྱ་དབྱུག་པར་གྱིས་ཤིག 灌溉。

ཁྱུ། མོན་མུན་གྱི་ཁྱུ། 菹豆，豆子。

【增】1. 或作 རྩུ། 幼小的熊。2. 下喜馬拉雅山所产的豆类。〔达〕

ཁྱེས་མ། ལྷ་འདྲི་མ་འདྲི་མེད་ལྷ་མེད། 似即 འདྲི་མ་མ།

馬兰草。【增】閃光。〔达〕

ཁྱོ། འབྲུ་ཁྱོ། 麦子，小麦。

ཁྱོ་སྒྲིམ། གཟུང་ཕུང་བ། 牛宿生（藻）。木星，木曜。

ཁྱོ་ཁའི་མཐུན་ཀྱིན། རྩོ་ཁའི་མཐུན་ཀྱིན་ཏེ་དགུང་

ཆོགས་ཀྱི་ཀྱིན། 午餐順緣，午飯因緣。

ཁྱོ་ག སྒྲིམ་པའི་ཕུན་པ་ཕོག་པུ་འདྲི་བ། 樺樹

之皮。【增】= ཁྱོ་ཁ་ སྒྲིམ་པའི་ཕགས་

པ། 书写符咒的白樺皮。（同）ཁྱོ་བ།

ཁྱོ་བཏབ་པ། རྩོ་བཏབ་པའམ་རྩོ་འདྲི་བས་པའི་མེད་

ཏུ་སྒྲུང་ཡང་ཆ་ཕོགས་བཏབ་པའམ་འདྲི་བས་པའོ།

小食，打尖，亦写作 རྩོ་བཏབ་པ་ 或 རྩོ་

འདྲི་བས་པ། 已打尖。

ཁྱོ་འདྲི་བས། (注同上)

ཁྱོ་ཁྱུ། ཁྱོ་མ་ཁྱུང་པའི་ཁྱུ་ཁྱུ་དཔོན་པོ། 卓摩

地方之总官（总督）。

ཁྱོ་ཕྱུ། ཁྱོ་བཏགས་པའི་ཕྱུ་མ་རྒྱེ་ཁྱོ་ཁྱོ་པོད་ཁྱོ་འང་

ཟེར། 面，麦粉。（同）ཁྱོ་ཞིབ།

ཁྱོ་བ། སྒྲིམ་པའི་ཕུན་པ་ཕོག་པུ་འདྲི་བ། 樺

皮，樺樹的皮象紙。

【增】或作 ཁྱོ་མ། 灰色帶紅。〔达〕

（同）ཁྱོ་ག

ཁྱོ་པོ། ཁྱོ་རིས་ཁྱོ་པོ་རྒྱུ་ཏེ་ཁྱོ་མ་རྒྱུ་པུ་དང་ཁ་

དོག་ཁྱོ་པོ་མ་ཁྱོ་མ། 1. 毛色淺紅，如淺紅

馬。2. 顏色淡紅。（同）ཁྱོ་མ།

ཁྱོ་མ། I. ལྷ་ཞིག་གི་ཙ་པ་ལའང་། དེའི་མ་མ།

蕨麻，一种草根（可食），又指这种草的叶子。

【增】西藏的甘薯。〔达〕 等于 ཁ་ཟས། 朝

餐。〔法〕（同）ཁྱོ་མ།

II. ཁྱོ་རིས་ཁྱོ་པོ་རྒྱུ་ཏེ་ཁྱོ་མ་རྒྱུ་པུ་དང་ཁ་དོག་

ཁྱོ་པོ་མ་ཁྱོ་མ། 1. 毛色淡紅，如淡紅馬

2. 顏色淡紅。

【增】灰色帶紅。〔达〕（同）ཁྱོ་པོ།

ཁྱོ་མ། ཡུལ་ཞིག་ལའང་། 亚东，西藏地名。

ཁྱོ་ཞིབ། ཁྱོ་བཏགས་པའི་ཕྱུ་མ་རྒྱེ་ཁྱོ་ཁྱོ་པོད་ཁྱོ་

ལའང་ཟེར། 面，麦粉。

（同）ཁྱོ་ཕྱུ།

ཁྱོ་ཁྱུ། རྒྱུ་མ་ཁྱོ་བཞིན་ཏེ་ཡང་ན་ཁྱོ་བཞིན་ནི་

རྒྱུ་མ་གསུམ་རྒྱུ་དབྱིབས་ནི་ཆ་ལྟ་བུ། 牛宿

（星座名），牛宿有三个星，形如鼓。

（同）ཁྱོ་བཞིན།

ཁྱོ་ཁྱུར། མགོ་དམར་རམ་གདོང་དམར་ཁྱོ་ཁྱུར།

紅头，赤面，白鼻子（指馬的形状）。

ཁྱོ་བཞིན། སྐར་མ་ཁྱོ་བཞིན་ཏེ་ཡང་ན་ཁྱོ་བཞིན་ནི་

སྐར་མ་གསུམ་སྟེ་དབྱིབས་ནི་ང་ཉ་ལྟ། 牛宿（星座名），牛宿有三个星，形如鼓。

（同）ཁྱོ་ལྟ།

ཁྱོ་བཞིན་ཅན། དབྱར་མ་མཉམ་ཉོར་ཟླ་བ་དུན་པ་

དང་མེང་གཏི་ཁྱིམ་ལའང་། 有牛宿（藻）。1. 季夏。2. 阴历七月。3. 狮子座（十二宫之一）。

ཁྱོ་བཞིན་ཟླ་བ། （注同上）牛宿月（藻）。

ཁྱོ་ལམ་རེས་ཆོད། ཁྱོ་ལམ་རེ་རེས་སྒྲིབ་པ་འི་དོན། （未詳）

ཁྱོ་ལུང་བ། ལུལ་ཞིག་གི་མི། 卓壩地方的人。

ཁྱོ་ལ། ལྷ་ཞིག་གི་ཅ་བ་ལའང་དེའི་ལོ་མ། 蕨麻，一种草根（可食），又指这种草的叶子。

（同）ཁྱོ་མ་I.

ཁྱོ་སྟག་འབྲུ་ཁྱོ་འི་སྟག་མ། 麦莖，小麦稈。

ཁྱོག་མཁར། སྟག་ཆགས་ཁྱོག་མའི་ཆང་ཞིང་། 螞蟥之窩穴，螞蟥。

（同）ཁྱོག་ཆང་། ཁྱོག་ཞིང་།

ཁྱོག་མཁར་བ། ཕྱི་རྒྱལ་པའི་དང་སྟང་ཞིག་ལའང་།

1. 螞蟥者。2. 一位外道仙人。

ཁྱོག་པོ། གཡང་ས་ཆུའི་གད་འོབས། 漩谷，險处水濠。

【增】急流的深谷。〔达〕（同）ཁྱོག་མ།

ཁྱོག་སྟུང་། འབྲུ་སྟག་ཆགས་ཁྱོག་མ་མིག་མེད་ཀྱང་

ཟེད་གཤིན་མེད་འབྲུ་ཡང་ཟེད། 螞蟥，又名无

眼螞蟥，亦名閻罗虫。（同）ཁྱོག་མ།

ཁྱོག་ཕུ། རྟོན་གྱི་ཆོད་དུ་མོ་བཅུ་བ་པ་ཉ་ལྟ། 財卦，如为財而占卜。

ཁྱོག་མ། འབྲུ་སྟག་ཆགས་ཁྱོག་མ་མིག་མེད་ཀྱང་ཟེད་

གཤིན་མེད་འབྲུ་ཡང་ཟེད། 螞蟥，又名无眼螞蟥，亦名閻罗虫。【增】=ཁྱོག་ཁྱོག་མ།

ཁྱོག་སྟུང་། 〔达〕（同）ཁྱོག་སྟུང་།

ཁྱོག་མ། གཡང་ས་ཆུའི་གད་འོབས། 漩谷，險处水濠。（同）ཁྱོག་པོ།

ཁྱོག་ཆང་། སྟག་ཆགས་ཁྱོག་མའི་ཆང་ཞིག་ 螞蟥窩，螞蟥。（同）ཁྱོག་མཁར།

ཁྱོག་ཞིང་། （注同上）螞田。【增】1.=འབྲུག་ཞིང་། 曠野牧場。2. 利小便葯，塔或牆上生长的苔蘚类。〔达〕（同）ཁྱོག་མཁར།

ཁྱོགས་དོན། ཁྱོགས་སུ་གུར་པའམ་ཁྱོགས་པོ་མཛེས་མཉམ་ཟླ་མ། 1. 友誼。2. 朋友，伴侶。3. 爱人，妻子。

ཁྱོགས་མ། （注同上）

ཁྱོང་། ཁྱིམ་གཅིག་གཉིས་ཅས་ཡོད་པ་ལ་ཟེད་བ་དང་། 村庄。【增】1. འབྲོང་བ་的完成式，死亡。2. 有居民的地方，房屋，家。〔达〕（同）ཁྱོང་གསེབ།

ཁྱོང་སྐྱེས། （原注缺）村生。

ཁྱོང་ཁྱིར། བཟོ་འི་བྱེ་བྲག་བཅོ་བརྒྱད་ཆང་བ་ལ་མ་

ཁྱོང་ཁྱིར་ཟེད་ཏེ་ཁ་ར་ཏུ་སྟེ་ཉ་ལྟ། 城市，具足十八技术者，名城，如婆罗施城。

ཁྱོང་ཁྱིར་དབྱ་བོ། དབང་ཕྱུག་ཆོད་པོ། 城怨（藻）。大自在（天神名）。

【增】湿婆天。〔达〕（达无 𑖦 字）

ཁྱོང་ཁྱིར་རྩེ་བོ། ལྷལ་ཕྱེད། 城主，小国王。

【增】=ལུལ་གྱི་བདག་པོ་ 或 ལུལ་འཁོར་དབང་།

州长，市长。〔达〕（达无 𑖦 字）

ཁྲོང་ཁྲོང་སྤྱོད། བྱ་རྒྱལ་ལའང་། 1.城行。2.烏鴉。(同)ཁྲོང་སྤྱོད།

ཁྲོང་ཁྲོང་མ། སྤྱད་ཚང་མ་ལའང་། 1.城市女。2.娼妓。

ཁྲོང་གི་གཙན་གཟན། རྩ་སྤྱད་ཁྲོང་ལའང་།
村兽(藻)。护财犬。

ཁྲོང་གི་བྱོང་ལྗན་མ། འབབ་ཆུ་ལའང་། 具村
蟹女(藻)。河流。

ཁྲོང་གི་ཡན་ལག་སྤྱོད། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་།
施村支(藻)。大自在(天神名)。

ཁྲོང་ཚོག་ བྱིས་བྱོལ་བས་བརྟན་ཚོག་ 村仪軌(佛)，
为在家人誦經仪軌。

ཁྲོང་ཚོས་མ་གྲོས་པ། ར་ཆུང་མ། 未染村法
(藻)。童女，处女。【增】= བྱ་མ་ཕོ་...
དང་མ་ཕྱད་པ། 清淨童女，未与男子接触的童
女。【达】(达作ཁྲོང་པའི་ཚོས་བྱིས་མ་གྲོས་པ་)

ཁྲོང་འཇུག་ རོ་ལ་ལྷགས་ཏེ་ལངས་པ་བྱེད། 入舍
(佛)，神識入于尸体而起行者。

【增】灵魂入于尸体中而复活，或由一身体
中轉移灵魂入于另一軀体。【达】

ཁྲོང་འཇོམས། བརྒྱ་སྤྱོད་དང་ཁྲོང་འཇུག་དང་དང་
པ་ལའང་། 摧聚落(藻)。1.帝釋(天神
名)。2.遍入(天神名)。3.鵝。

ཁྲོང་གཏམ། ཕལ་སྐད་གཏམ། 土話，普通話，
俗語。

ཁྲོང་དུ་འདྲིན་པ། བོང་གུ་ལའང་། 1.引入村
落。2.駟。

ཁྲོང་དྲུང་། ཁྲོང་གི་ཉེ་འདབས་སུ། 村跟前，村
子附近。

ཁྲོང་འདབས། (注同上)

ཁྲོང་བཅའ། ཚང་པ་མང་པོ་འདུས་ས་ལ་བྱེད། 市
鎮，有众多商人集会处。【增】=ཁྲོང་དལ། 没
有城墙的大市鎮包括市外郊区在內。【达】

ཁྲོང་པའི་ཚོས། འཁྱིག་པ། 村法(藻)。交
媾。【增】= ཕོ་མོ་འཁྱིག་པ། 【达】

ཁྲོང་སྤྱོད། བྱ་རྒྱལ་ལའང་། 1.村行。2.烏鴉。
(同)ཁྲོང་ཁྲོང་སྤྱོད།

ཁྲོང་སྤྱོད། ལྷ་སྤྱོད། 村猴(藻)。猫。

ཁྲོང་ཚག་ ཕལ་སྐད། 村語，普通話。
【增】方言，土語。【达】

ཁྲོང་ཚོ། བྱིས་མཚོས་ཁྲོང་པ་ཚོ། 邻居村众。
【增】大的乡村，市鎮，市集。【达】

ཁྲོང་མཚོས། (注同上)

ཁྲོང་གསུམ་མཐར་བྱེད། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ།
毀三城(藻)。大自在(天神名)。

ཁྲོང་གསུམ་སྤྱོད། (注同上)焚三城(藻)。

ཁྲོང་གསེབ། བྱིས་གཅིག་གཉིས་ཅན་ཕོད་པ་ལ་བྱེད་
པ་དང་། 村庄。(同)ཁྲོང་།

ཁྲོངས་པ། བེ་བའི་མིང་། 死(敬)。

ཁྲོད་ཆུང་། གསུམ་ཉེ་ཆུང་པ་དང་ནང་ཁོས་ཞིག་
1.腹部小。2.內脏之一。

ཁྲོད་པ་ཆེ། གསུམ་པོ་ཆེ། 大肚子，腹部大。

ཁྲོད་རིལ། ཁྲོད་པས་དཀྱིས་པའི་མར་རིལ་རིལ། 用
肚子所装的酥油团(装在牲畜肚中的酥油团)。

ཁྲོན་ཅན། གོད་ཁམས་འགྲོ་སོང་། 消費，耗損，
支出。【增】无利益，有害。【达】

ཁྲོན་པ། (注同上) 【增】1.འགྲོ་སྒོ་ཆེན་
པོ། 用費浩繁，浪費。2.མི་ཚན་ཆེན་པོ་བཟོད་

ཆེན་པོ་བསྟན་ཆེ་བ། 大的家庭，最大的忍

耐，耐久而坚硬的东西。〔达〕

ཁྲོན་མེད་པ། འཁྲོ་སྒྲག་མེད་པ། 无消耗，无所
耗費。【增】无害的，无毒的。〔达〕（达
无“བ”字）

ཁྲོལ་བ། I. ཐར་པ་དང་མཆོན་ཆ་ཁྲོལ་བའམ་འཕེན་

པ་དང་མེ་སྒྲོགས་ཁྲོལ་བ་ཉུ་བ། 1. 解脱（佛）。

2. 解除兵器。3. 放炮。【增】འཁྲོལ་བ་的完成
式，解放，解脱世間生死。〔达〕

II. ལུ་རྟིག་གི་མིང་། 珍珠。

ཁྲོལ་བ་ཅན། （注同上II）有解脱（藻）。

【增】1. 解放者。2. 从蚌壳中解放出来者，
珍珠。〔达〕

ཁྲོལ་བ་ཅན་སྦྱེད་བྱེད། ཉུ་བྱིས་པའང་། 能生
具解脱（藻）。珠母，蚌壳。

ཁྲོལ་བ་ཐོབ་པ། ཐར་པ་ཐོབ་པ། 証得解脱
（佛）。

ཁྲོལ་བྱེད་འཛོམས། བརྒྱ་སྦྱིན་པའང་། 坏能解
（藻）。帝釋（天神名）。

（同）ཁྲོལ་མེད་འཛོམས།

ཁྲོལ་མ། འབྲུ་ཁྲོལ་མ། 虫类（蟻）。

ཁྲོལ་མེད་འཛོམས། བརྒྱ་སྦྱིན་པའང་། 坏无解
（藻）。帝釋（天神名）。

（同）ཁྲོལ་བྱེད་འཛོམས།

ཁྲོས་ཀྱི་སྒྲོང་། རྒྱན་པོ་འི་མིང་། 議器（藻）。

大臣。

ཁྲོས་སྒྲོང་། བཀའ་མཁའ་ལམ་སྒྲོང་ཆ། 劄議，商
議，談話。

ཁྲོས་གཅིམ། རྒྱད་ཆ་ཁྲོས་འཆས་པོར་གཅིམ་པ་

པོའམ་སྒྲུ་བ་པོ། 1. 和議，使議論相同。

2. 发議論者。

ཁྲོས་ཆོས་ཞིག ཁྲོས་བཟོ་བར་བྱོས་ཤིག 商議

吧！討論吧！（同）ཁྲོས་ཤིག

ཁྲོས་འཆས། རྒྱད་ཆ་མཐུན་པ། 和議，言語一

致。（同）ཁྲོས་མཐུན།

ཁྲོས་བཟོ་བ་པ། རུང་མི་རུང་བཀའ་མཁའ་གནང་བ།

商議，討論可以不可以。

（同）ཁྲོས་འདེབས།

ཁྲོས་མཐུན། རྒྱད་ཆ་མཐུན་པ། 和議，言語一

致。【增】全場一致，一致議決。〔达〕

（达作 ཁྲོས་མཐུན་བར་）贊同，決議。〔高〕

（同）ཁྲོས་འཆས།

ཁྲོས་འདེབས། རུང་མི་རུང་བཀའ་མཁའ་གནང་བ།

商議，討論可以不可以。

【增】劝告。〔达〕（达作 ཁྲོས་འདེབས་པ་）

（同）ཁྲོས་བཟོ་བ་པ།

ཁྲོས་བསྐྱར་བ། རྒྱད་ཆ་བསྐྱར་བ། 商議，商量。

ཁྲོས་ཤིག ཁྲོས་བཟོ་བར་བྱོས་ཤིག 商議吧！

（同）ཁྲོས་ཆོས་ཞིག

ལྷ། རན་པ་ཉུ་བུ་མི་ལྷ། 工資，報酬。

【增】費，租金。〔高〕

ལྷ་སྦྱིས། ལྷ་ལྷ་སྦྱིས་པོར་བྱི་མིང་། 船資等，
財物。

ལྷ་ཁོལ་གཉིས། མི་ལྷ་གཉིས་པོ་གཉིས། 雇傭与

仆役二者。

ལྷ་ཁོར་ཞོ་ག། ལྷ་ཁྲོ་ཁོར་ཞོ་ག། 木腰子，

一种药材。【增】水果名。〔达〕

ལྷ་ཆང་། མན་ལུག་གས་སྒྲན་ཞིག 香附子，一

种药材。

ལྷ་རན་བཟོ་བ་པ། ལྷ་དང་རན་པ་བརྟེན་པ།

追討工資。

象鼻。I. ཁང་པའི་སྐྱོའི་གིང་ཞིག་དང་སྤུལ་ཞིག

象鼻。1.房門上之一件木材。2.一种蛇。

II. དབང་ཕུག་གི་བྱ་ཆེན་པོ་ཚགས་བདག་གི་...

མིང་། 大自在天的长子毗那夜迦（天神名）。

（同） ཁང་པོ་ཅན། ཁང་པོ་དེ་གདོང་།

象鼻。ཁང་པོ་ཅན་ཡི་ཡན་ལག་ ལག་པའི་མིང་ལའང་།

1.如象鼻之肢。2.手。

象。ཁང་པོ། སྤྱབ་སྤྱན་པའི་པོ་ལས་འདྲིན་བྱེད།

牛，象。

象。ཁང་པོ་ཅན། I. བཟུ་སྤྱན་ལའང་། 有象（藻）。

帝釋（天神名）。

II. དབང་ཕུག་གི་བྱ་ཆེན་པོ་ཚགས་བདག་གི་མིང་།

大自在天的长子毗那夜迦（天神名）。

（同） ཁང་སྤྱ། ཁང་པོ་དེ་གདོང་།

象。ཁང་པོ་ཅི། སྤྱུ་ཀྱི་ཁང་པོ་ཅི་ཉྱ་བྱ། 大象。

【增】= ཁང་ཆེན། [达]

象师，照管象者。ཁང་པོ་ཆེན་ཁྱ་རྟོག་ ཁང་ཆེན་ཁྱ་རྟོག་ 象师，照

管象者。ཁང་པོ་འཚོ་བྱེད། མིང་གའི་མིང་། 能害象

（藻）。獅子。

象。ཁང་པོ་གཡོ་མེད། མིང་གི་ལའང་། 1.不动

象。2.獅子。

象。ཁང་པོ་དེ་ཁ་པོ་བ། ཁང་པོ་ཅི་སྤྱོད་བའང་འཚོ་

བར་བྱེད་པོ་དང་ཁང་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་འཇུག་ལའང་།

1.养象者，喂象者。2.牧象人。

（同） ཁང་ཆེ།

象。ཁང་པོ་དེ་ཁིབས། （原注缺）复象，披象。

象群。ཁང་པོ་དེ་བྱ། ཁང་པོ་དེ་ཚགས། 牛群，象群。

象怨（藻）。ཁང་པོ་དེ་དག། མིང་གའི་མིང་། 象怨（藻）。

獅子。

象王，帝釋（天神名）所乘骑。ཁང་པོ་དེ་ཁྱུ་པོ། བཟུ་སྤྱན་གྱི་བཞུགས་པ། 牛

王，象王，帝釋（天神名）所乘骑。

【增】= ཁང་པོ་མཆོག་ 香象，象王。[达]

象面，大自在天之长子毗那夜迦（天神名）。ཁང་པོ་དེ་གདོང་། དབང་ཕུག་གི་བྱ་ཆེན་པོ་...

ཚགས་བདག་གི་མིང་། 象面，大自在天之长子毗那夜迦（天神名）。

（同） ཁང་སྤྱ། ཁང་པོ་ཅན།

象食（藻）。1.阿摩罗树。2.菩提树。ཁང་པོ་དེ་ཟས། མ་ཐའི་གིང་དང་བྱང་ཆུབ་གིང་...

ལའང་། 象食（藻）。1.阿摩罗树。2.菩提树。

牛毛。ཁང་སྤྱ་སྤྱུ། དུར་བ་དཀར་པོ་ལའང་། 1.牛毛

生。2.白茅草，百节草。

小象，小牛。ཁང་སྤྱན། ཁང་སྤྱག་ 小象，小牛。

（注同上）

一种树。【增】1.一种药草。2.高山上的柳木。[达] ཁང་མ། གིང་ཁང་མ། 一种树。【增】1.一种

药草。2.高山上的柳木。[达]

牛眼（藻）。ཁང་མིག་ སྐར་ཁང་ངམ་མཐོངས། 牛眼（藻）。

窗，天窗。

母象，母牛。ཁང་མོ། ལག་ལྷན་མཐམ་ཁང་ཆེན་མོ། 母象，母牛。

象。ཁང་ཆེ། ཁང་པོ་ཅི་སྤྱོད་བའང་འཚོ་བར་བྱེད་པོ་...

དང་ཁང་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་འཇུག་ལའང་། 养象者，

喂象者，牧牛人。【增】遍入（天神名）。

[达]（同） ཁང་པོ་དེ་ཁ་པོ་བ།

象复。（原注缺）象复。

黑牛。（原注缺）黑牛。

象肉。2.牛肉。ཁང་གི། བ་ཁང་གི་གི་ལའང་། 1.象肉。2.牛肉。

一种疱疹。ཁང་བྱ། ཐོང་བ་ན་ཆ་ཞིག་ 一种疱疹。

雄象。ཁང་བྱལ། ཁང་སྤྱག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1.雄象。

2.大公牛。

ཐུང་ཏིངས། (注同上)

ཐུན་ཐུན། ཐུན་པོ། 愚痴。

【增】参看 ཐུན་པ། 哑叭。〔达〕

ཐུན་ཏི། ཐུན་པས་ཐུན་པའས་ཐུན་ཏི། 补綴。

ཐུན་པ། (注同上) 【增】= ཐུན་པ། 1. 縫补, 修繕。2. 回, 返, 回答。3. 再接合。

4. 俗語代替 ཐུན་པ། 〔达〕

ཐུས། ཐུན་པས་ཐུས་པའས་ཐུས་པའང་། 潮湿, 湿润。

ཐུལ་བ། ཁ་གདངས་ཏི་ཐུལ་བའས་གཡལ་བའང་། 張口, 打呵欠。

【增】1. 欠伸。2. 可怖畏的神态或坐的姿势, 如獅子对被战胜的敌人的姿势。〔达〕

ཐུས། ཐུ་མི་དང་ཐུ་པ་ཐུས་པ་འའང་། 1. 雇人。2. 搓繩, 搓綫。

ཐུས་པ། ཐུས་པའས། 迁移。

ཐུང་། ཐུ་ཡིས་མཐའ་བསྐྱོར་བས་ན་ཐུང་ཞེས་པ་དང་ཐུང་མོས་ཚལ་ལས་ཐུ་བས་བསྐྱོར་བ་འའང་།

1. 洲, 島。2. 有墙圍繞之園圃。

【增】1. 一种圣草。2. 島, 部洲, 地球的一部分, 大陆。3. 大寺院。〔达〕 草原, 牧場, 公园。〔高〕

ཐུང་ག། (注同上)

【增】花园, 公园, 娱乐林。〔达〕 (ག་字达作 ཀ་)

ཐུང་གཅིག། གཞི་ཐུང་གཅིག་གས་ཏུ་མ་བྱ་གཅིག་一块。

ཐུང་ལུན་མ། འབབ་ཐུ། 具洲女 (藻)。流

水。【增】= མཚོ། 有島的湖。〔达〕

ཐུང་པ། བསམ་ཅད་ཚང་མའས། 整个, 一切完整。

ཐུང་ཐུན་བཟུང། ཐུས་དང་ཐུས་འཕགས་མོགས།

八小洲 (佛), 身及胜身等 (拂, 妙拂, 有詔, 胜道行, 俱卢, 俱卢月)。

ཐུང་བུ། ཐུ་ཐུང་དང་ཐུང་ཐུང་ཐུ། 笛, 双笛, 横笛。【增】芦笛, 萧。〔达〕

ཐུང་བུ་ལི་ལིང་། ཐུག་མ། 笛木 (藻)。竹。

ཐུང་མ། ཐུ་མཚོ་ལི་མཐའ་ཐུ། 岸边, 如大海之边际。【增】河沿, 湖边。〔达〕

ཐུང་མ། ཐུན་མ། 灯, 火炬。

ཐུང་འཛིན། ས་གཞི་ལི་མིང་། 持洲 (藻)。地, 大地。

ཐུང་བཞི། འཇ་ཐུས་འཕགས་པ། ཐུ་འཛིན་ཐུ་ཐུང་།

四洲 (佛), 东胜身洲, 南瞻部洲, 西牛貨洲, 北俱卢洲。

ཐུང་བཞི་ཐུང་བ། རི་རབ་ཐུན་པོ། 四洲勝 (藻)。

須弥山。

ཐུང་བཞི་ལི་ཐུ། (注同上) 四洲頂 (藻)。

ཐུང་ས་ཐུན། གཡོགས་མེད་པའི་ཐུང་བའི་ནམ་པ་ཐུ་

ཐུང་ཐུན་ཞིག 毡垫, 如毡子形状之坐垫。

ཐུང་ས་པ། (注同上)

ཐུ་གར། གར་ཐབ་པ་དང་ཐུན་ཏུ་གཞས་དབྱངས་

དང་བཅས་པ། 歌舞, 与舞蹈者同时唱歌。

ཐུ་དབྱངས། (原注同上) 歌曲, 歌詠。

ཐུ་དབྱངས་ཆེ་བ། ཐུན་ཏུ་ཆེ་བ་དང་ཐུང་ཐུས་

འའང་། 歌詠月 (藻)。1. 昴宿月, 十月。

2. 天秤宮 (十二宮之一)。

ཐུ་གཞས། གར་ཐབ་པ་དང་ཐུན་ཏུ་གཞས་དབྱངས་

དང་བཅས་པ། 歌曲, 与舞蹈者同时唱歌。

ལྷ་ལེན། གཞན་གཏོང་། 唱歌，歌詠。

ལྷ་ཁོངས། གཞན་ཐོང་། 唱歌（命令式）。

ལྷ་འགོང་། སྤྲུལ་ལྷ་ཉ་ཕུ་བཅོས་ཐབས་ལྷ།
贖替，如贖命，改造方法，用物替代。

ལྷ་ཡས། （注同上）贖物。

ལྷས། ཆང་གི་སྤང་མའི་ལྷས་ཟེང་བ་ཉ་ཕུ། 发酵，
如酒糟发酵。【增】或 སྤང་ལྷས། 新发酵
的米或大小麦，在酿麦酒时代麴用。〔达〕

ལྷས་ཉིུ། （原注缺）酵。

ལྷ་འདས། ཟག་ཕྱེད་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའས་བཤང་
ལས་དང་ཟག་ཕྱེད་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའོ། ལྷ་འདས་
ཞེས་པའང་སྤྲང་། 便道合一，或大小便道合
一，亦作 ལྷ་འདས།

【增】1.尿与粪同从大腸外出的病。2. མཚན་
ལེད་མ་ནིང་། 男女兩性的阴阳人。〔达〕

ལྷ་པོ། ལྷ་མས་ལྷས་པའི་སྤྲོད་ལྷ་པོའི་མིང་། 用树
枝編成的器具，筐。

ལྷགས་ཐག ལྷགས་པས་དཀྱིས་པའི་ཐག་པའས་ཆོས་
ཐག་ཀྱང་ཟེར། 經索，捆經书之繩帶，亦名
ཆོས་ཐག 經繩。

ལྷགས་བས། ལྷགས་ཕུ་མང་དུ་བསགས་པའི་ལྷགས་
བས་པོ་ཉི་གཅིག་ཉ་ཕུ། 經卷，书卷。

ལྷགས་ཕུ། ལེབ་ལེབ་ཤོག་ཉི་གཅིག་ཉ་ཕུ། 扁的，
如一張紙。【增】1.签条（如經包袱上所用
书写經名的方形或长条形的布签或紙签）。
2.书，板，平板。〔达〕

ལྷགས་ཕུའི་གྲུ། ལེབ་ལེབ་གྲུ་བཞིའི་ཕུར། 扁角，
扁形四方之角。

ལྷགས་ཤིང་། ལྷགས་པས་བྱ་ལེབ་ཤིང་། 經板，
經书的夾板。

ལྷིང་། གཏམ་སྒྲུང་ཆ། 談，說話。

【增】或 ལྷིངས་པ། 叙述。〔达〕

ལྷིང་པོ། （注同上）

ལྷིང་གཞི། སྒྲུང་ཆ་ཕྱེད་བའི་གཞི། 緣起，說話的
根由。

【增】或 ལྷིང་བསྐྱེདས་པ། 1.題目，主旨。2.始
因，起因。3.談話的主題。4.目录，索引。
5.会話的場所。〔达〕 話把。〔四〕

ལྷིང་སྒྲོང་། སྒྲུང་ཆ་སྒྲོང་མཁན་ནས་གཏོ་བོ། 初
說話者，发起人，主席。

【增】发言。〔本〕

ལྷིང་བསྐྱེདས་པ། གཏོ་བོས་སྒྲུས་པའས་ཡན་པོ་
བསྐྱེདས་པ། 1.首先說。2.发起者。

【增】= ལྷིང་གཞི། 〔达〕

ལྷིངས་པ། ལྷས་པའས་བཤང་པ། 說。

【增】序說。〔本〕

ལྷན་སྒྲུགས། ལྷན་པོ་སྒྲུང་མི་མེས་པ་ཉ་ཕུ། 愚人，
如不会說話者。

【增】 ལྷན་པ་དང་སྒྲུགས་པ་ 的省写，极其
默蠢。

ལྷན་པ། （注同上）【增】愚癡，无知。〔达〕

ལྷབ་ཕུ། ལེབ་ལེབ་བཟྱ་བར་ཕུ། 当压，所压。

ལྷབ་ཕྱེད། ལེབ་ལེབ་བཟྱ་བར་ཕྱེད། 压扁。

ལྷབས་པ། ལེབ་པར་ཕྱས་ཟིན་པ། 已压扁。

【增】踐踏，蹂躪，压。〔达〕

ལྷོ། སྒྲུང་ལྷོ་ཐག་དང་ཆོས་དང་ཉེ་འཁོར་ལའང་།

1.鞍上肚帶。2.側面。3.附近。

【增】或作 ལྷ། 在拉达克，敬語为 སྐྱོབ་པ།。

1. 旁边，特指身边。2. 咳嗽。〔达〕

ལྷོ་སྐར། སྐར་ཁུང་མིང་། 窗戶。

【增】= ལྷོ་པྱ་ལྷོ་ 小門或小窗。〔達〕

ལྷོ་སྐར་ཅན། (注同上)

ལྷོ་ཁ། ལྷོ་བའི་མདོག་ 如肺的颜色。

【增】1.肺血的顏色。2.暗紅色。〔達〕

新・新・門戶。

嗽，肺中痰須除去。

ཐོ་འགོགས། ལུང་པ་འགོགས་པར་བྱེད། ལྷལ་

为痰所阻。

【增】= གྲོ་འཁོགས་པ། 或 གྲོ་ཁྱག་པ། 望
息。〔达〕

ལྟོ་རྒྱལ་ལ། ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ 一种病。

ཐོ་བྱག ཐོ་བྱར་གྱི་དོན། 突然，忽然。

ཐོ་གཉིས་པ། རིས་གཉིས་པ། 兩側，兩面。

ཁོ་སྒྲིང་ལྷལ་ སྒྲིང་ལྷལ་པ་ཏྲ་པུ། 心跳动。

ལྷོ་རྒྱལ་པ། ལྷོ་པའམ་འགྲོལ་པའི་དོན། ལུས་ཅད་ 肺战
(胆战)。1.恐怖。2.战抖。

ལྷོ་རྫོང་པ། ལྷོ་བའི་རྫོང་ལ་བྱ་གཞི་དེ་པ། 肺

裂，肺上有孔。【增】 = བྲ་རྩོ། 吐痰过

多。〔达〕（达无“丌”字）

ཐོ་ན་ཡང་། རོགས་ལུང་དུ་ཡང་། 在側，在旁。

ལྷོ་ཕྱག (原注缺) 壁穴。

【增】墙中或屋角藏物的处所。〔达〕

ལྷོ་བ། ཉང་ཁྱོ་ལྷོ་བ་དབྱུགས་ཤེས། 肺。

ལྷོ་བ་དགའ་བ། ལྷོ་དགའ་བའི་མིང་དུ་སྒྲུབ།

似即 གོ་དགའ་བ། 心喜，欢喜。

མྱོད་པར་དུ། མྱུང་དུ་འཇམ་ལམ་སངས། 忽然，迅
速，即刻。

ཁྱེ་བུར་འོང་མ་པ། མཁྱོན་པོའམ་འགྲུལ་པ། 新
来。1.客人。2.旅客。【增】突然来者。

[达] (达作 གློ་བུར་དུ་ཤིངས་པ་)

ལྷོ་འཕྱར། རོགས་འཕྱར་པའམ་ཁང་པའི་ཟུང་
འཕྱར། 1. 向旁突出。2. 房屋突出之角。

【增】上升。〔达〕

མྱོ་ཕུ། མྱོ་པའི་ཕུ་བ་སྒྱིན་པའི་པར། 肺莖 (气管)。

眞・實。 (未詳)

𑖦𑖻𑖫𑖪 | 𑖦𑖻𑖨𑖪𑖾 | 喘，咳嗽。

ཤོ་སྒྲི། (注同上)

གྲོག་འཇིག་རྟེན་གདགས་པ་ལས། ཅི་ཕྱིར་གྲོག་
 རུང་ཞེ་ན་ཕྱོགས་གཉིས་ནས་ཐུང་བྱིན་ཏེ་ཆ་བ་...
 དག་ལྡང་སྟེ་དེ་དག་ཐུག་པ་ལས་གྲོག་རུང་སྟེ་རྒྱ་
 དེས་ན་གྲོག་རུང་ངོ་། །ཞེས་དང་། 电，世
 間施設論說：“何故发电，謂由兩方，热风驟
 起，相击出电，由是因緣，故名电出”。

ཐོག་འགྲུ་པ། ཐོག་མོད་འཁྲུག་འཁྲུག་པ། 电光
閃閃。

ལྷོག་ཅན། ཅན་པའི་རྒྱུ་པ། 有电(藻)。有雨。
之云。(同) ལྷོག་ཅན།

ལྷོག་འཕྱང་། རུས་ཐུལ། 飲电 (藻)。龟。

ཐོག་འདབ་མ། ལྷའི་བུ་མོ། 电叶母 (藻)。
天女。

ལྷོག་ལྷན། ལྷ་པའི་སྤྱོད་པ། 具电(藻)。有雨之

云。【增】带闪电的云。〔达〕（同）**ཁྲོག་ཅན།**

ཁྲོག་པ། ནད་ཉླག་པ་ལའང་། 1. 瘍，梅毒。

2. 致死之症。【增】銀。〔达〕

ཁྲོག་ཕྱང་ཅན། ཟླ་གཅན་གྱི་པ་ལའང་། 有电鼈
(藻)。罗睺之父。

ཁྲོག་སྤང་དམར་པོ། ཁྱི་ཞིག་ལའང་། 1. 赤
电。2. 一种狗。

ཁྲོག་འོད་ཅན། ལྷ་འོད་སྤང་མ་ལའང་། 1. 有
电光。2. 天界娼妓。

ཁྲོག་འོད་མ། ལྷ་འོད་ཀྱི་མ། 电光女(藻)。
天女。

ཁྲོང་མ་ཁྲོང་། དུག་མ་དུག་གས། 乱不乱？
扰乱不扰乱？

ཁྲོང་མ་པ། དུག་མ་པའམ་བསྐྱབས་པ། 搅动。

ཁྲོད། ལྷོད་ལྷོད་གྱིས་ཤིག་ 放松吧！缓和吧！

ཁྲོད་པ། ལྷོད་ལྷོད་བྱས་པ། 放松，和缓。

【增】= **ལྷོད་པ།** 〔达〕

ཁྲོན། ལྷན་པ་ཁྲན་དགོས་ན་ཁྲོན་ཞིག་ 补上吧！

【增】回答，答复。〔达〕

ཁྲོས། ཟུར་གྱིས་དང་ངོས་དང་ཁྲོ་ཐག་གིས། 由旁边。

ཁྲོས་པ། མྱོང་མ་པར་གྱུར་པ། 蒙昧，愚蠢。

ཁྲོས་པ་བ་རྩེ་ཉལ། ངོས་གཅིག་གིས་ཉལ། 侧脊
卧，一面而卧（不仰卧）。

དགག་པ། མ་ཡིན་དགག་དང་མེད་དགག་གཉིས།

遮(佛)，非遮与无遮二种（即“不是”与
“没有”二种否定）。【增】**འགོགས་པ་** 的未
来式，妨碍，阻止。〔达〕

དགག་བྱ། འགོགས་པར་ཆད་དགག་པར་བྱ་ཉུ་བྱ།
所破(佛)，所遮，所否定。

དགག་དབྱ། དབྱར་གནས་པར་ཁས་ཁྲུང་མ་པ་དེ

དབྱེ་བར་བྱ་ཉུ་བྱ། 开禁，解制(佛)，如
接受坐夏(佛)后，加以解除。

【增】= **དགག་བྱ།** 停止，阻碍。〔达〕

དགང་དགོས། ལྷོད་འོ་མས་དགང་བར་བྱ།

དགང་དགོས་ཉུ་བྱ། 应当充满。

དགང་བྱ། ལྷོད་འོ་མས་དགང་དགང་དགོས་ཉུ་བྱ།

所充满。

དགང་གཟར། སྤྱིན་སྤྱིག་ལྷགས་དུས་མཁོ་བའི་སྤྱིགས་

ཤིག་དང་ལྷགས་གཟར་ཁྱང་། 满杓(佛)，

烧供时所用之杓，亦名 满杓(佛)。

དགབ། གཡོགས་པར་བྱ། 盖，复蔽。

(同) **དགབ་བྱ།**

དགབ་བྱ། གཡོགས་པར་བྱ། 所盖，所复蔽。

【增】衣服。〔达〕(同) **དགབ།**

དགའ་སྤྱིས། ལྷ་སྤྱི་ལའང་། 1. 欢乐。2. 諸天
神名。

དགའ་བརྒྱུད་པ། གྲངས་གནས་ཤིག་ཟེར། 迦么
罗，大数之一。

དགའ་འབྲིལ། གཡུང་བྱུང་ 卐 喜旋(佛)。坚
固纹。

དགའ་མགུར་སྦྱོད། འབྲིག་པའི་སྦྱོད་པ་ལའང་།

1. 婚礼。2. 淫欲行。【增】**འདྲུག་** 〔达〕

(达 **སྦྱོད་** 后有 **བ་** 字)

དགའ་སྦྱོན། ཐུགས་སྦྱོར་ལའང་། 1. 庆祝会，喜
庆宴会。2. 心欢喜。

【增】节日，会期。〔达〕

དགའ་སྦྱོན་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་ལའང་། 欢庆女
(藻)。娼摩天女(天神名)。

དགའ་འདུན། དགའ་བའི་འདོད་པ་ལའང་། 1. 喜欲。2. 欢喜之心欲。

དགའ་འདུན་པ། དགའ་སྟོན་ལ་ཚོགས་པ། 欢会者，欢喜集会。

དགའ་ལྗན། འདོད་ལྷན་གནས་བཞི་པ་ལའང་། 1. 具喜，喜足，具有喜悦。2. 欲界第四天（兜率天）。【增】拉薩东北的噶丹寺。〔达〕

དགའ་ལྗན་བདག་པོ། བྱམས་པ་མགོན་པོ། 兜率主（藻）。弥勒菩萨。

དགའ་ལྗན་གཙོ་པོ། （注同上）兜率尊（藻）。

དགའ་ལྗན་བཟུགས། （注同上）居兜率（藻）。

དགའ་སྒྲུང་། སེམས་ལ་དགའ་བའི་སྒྲུང་བ་ཤད་པ། 喜相，心中现起欢喜相。

དགའ་སྟོན། དགའ་བའི་འདོད་པ་སྟོན་བའམ་འཕྲོ་བ། 喜悦，欢喜。

དགའ་འཕེལ། ཚོགས་བདག་ལའང་། 1. 增长欢喜。2. 毗那夜迦（天神名）。

（同）དགའ་བ་སྟེལ།

དགའ་བ། I. སེམས་དགའ་བའམ་དབྱེས།

喜欢，心中欢喜。

II. རྒྱུག་པོ་ལའང་། 壬辰年。

དགའ་བ་བརྒྱ་པ། བྱ་འདུག་དང་ཆངས་པ་……

ལའང་། 百喜（藻）。1. 遍入（天神名）。

2. 大梵（天神名）。

དགའ་བ་སྟེལ། ཚོགས་བདག་ལའང་། 1. 增长欢喜。2. 毗那夜迦（天神名）。

（同）དགའ་འཕེལ།

དགའ་བ་འཕེལ། དབང་ཕྱག་ཚེན་པོ་（དང་）།

增喜（藻）。大自在（天神名）。

དགའ་བ་སྟེན་བྱེད། བྱ་ངན་མེད་པའི་གིང་ལའང་།

1. 施给欢喜。2. 无忧树。

དགའ་བ་བ་བ། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཟས་བ་བ་ལའང་།

食喜悦（藻）。食三摩地味（禅悦为食）。

དགའ་བའི་སྐྱ་ཅན། བྱ་འདུག་ 喜发（藻）。遍入（天神名）。

དགའ་བའི་དུས། རྩོད་ཀྱི་དུས་ལའང་། 1. 欢喜的时节。2. 秋季。

དགའ་བའི་བུ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མེ་ལའང་། 1. 欢喜的女子。2. 耶摩天女（天神名）。

དགའ་བའི་དབང་པོ། བྱ་འདུག་ 喜王（藻）。遍入（天神名）。

དགའ་བའི་གིང་རྩ་མ། ལྷ་མོ་སྒྲུང་ཚང་མ། 喜車女（藻）。天界娼妓。

དགའ་བའི་ས་གཞི། བྱ་མེད་སྟེ། 欢喜地基（藻）。妇女。【增】女性生殖器。〔达〕

དགའ་བར་རོལ་བ། འཁྱིག་པའི་སྟེད་པ་ལའང་། 1. 享受欢喜，喜乐。2. 淫欲行。

དགའ་བས་རྒྱ། བྱ་རོག་ 喜游（藻）。烏鴉。

དགའ་བྱེད། I. དགའ་རབ་དབང་ཕྱག་ 作喜（藻）。极喜自在（天神名）。

II. སྟེན་དང་ཁྱིམ་བྱ་དང་གཞིང་དུག་དང་འདོད་ལྷ་དང་སྟོབས་བཟང་དང་བྱ་འདུག་གི་རལ་གྱི་དང་ལྷ་གནས་དང་ལྷ་མོ་སྐུ་མཁན་དང་གཤེན་ཆེ་དང་ཆང་……ལའང་། 1. 云。2. 鸡。3. 六面童子。4. 欲天。5. 妙力。6. 遍入天的劍。7. 天界。8. 天界歌者。9. 閻罗。10. 酒。

【增】罗摩，罗摩衍那史詩中的英雄。〔达〕

དགའ་བྱེད་དག་པོ། སྟེན་པོའི་རྒྱལ་པོ། 喜怨（藻）。罗刹王（鬼名）。

དགའ་བྱེད་དུས། སྐང་ལྷ་དུས་དང་ནག་པ་ལྷ་བ་དང་ས་ག་ལྷ་བ་ལའང་། 作喜时（藻）。1. 有蜂蜜时。2. 角宿月（三月）。3. 氐宿月（四月）。

དགའ་བྱེད་མ། བྱེད་མེད་མཚན་དང་སྒྲུབ་ཚད་མེད་
གཙོ་མོ། 作喜女(藻)。1.美女。2.妓女之
首領。

དགའ་བྱེད་ཟླ་བ། ཟླ་མ་ཟླ་བ་ལའང་། 作喜月
(藻)。心宿月(五月)。

དགའ་འབྲམས། གངས་གནས་ཤིག་ཟེར། 鉢羅
么陀〔梵〕，大数之一。
【增】充满愉快的女子。〔达〕

དགའ་མ། རྒྱུ་མ་སྤྱི་དང་བྱེད་མེད་སྤྱི་(དང་)།

喜女(藻)。1.妻。2.妇女。

【增】1.美丽。2.爱神的妻。〔达〕

དགའ་མའི་བདག་པོ། དགའ་རབ་དབང་ཕྱག

喜女主(藻)。极喜自在(天神名)。

དགའ་མོ་འདྲུག ཡགས་པོ་འདྲུག གཤིན་པོ། 可喜，很好。

དགའ་མེད་ཐབས། ངན་འཕྱོམ་སྤྱི་བཟུང་། 无
喜浪(藻)。恶趣之苦(佛)。

དགའ་ཚལ། ལྷ་མོ་སྤྱི་མོས་ཚལ་ཞིག གཤིན་པོ། 欢喜园，
天界花园之一。

དགའ་འཛིན། རྒྱུ་མ་འཛིན་ལའང་། 持喜(藻)。
遍入(天神名)。

དགའ་ཡལ་ཡལ་བ། དགའ་རྟེ་སེམས་སྤྱི་བ།
欢喜，踊跃。

དགའ་ཡས། གངས་གནས་ཤིག་ཟེར། 維摩丹，
毗么陀〔梵〕，大数之一。
【增】无限欢喜。〔达〕

དགའ་གཡོང་ངེ་བ། དགའ་རྟེ་སེམས་སྤྱི་བ།
欢喜，踊跃。

དགའ་རབ་དབང་ཕྱག འདོད་ལྡན་བདུད་རྒྱུ་ལྡན་
འདོད་ལྡན་གྱི་བྱེད་མེད་པོ། 极喜自在(天神名)，
欲天恶魔，係遍入天之子。

དགར། རྒྱུ་མ་དགར་ཞེས་ཀྱང་བྱ། 分出，如另外
擱置。【增】1.西藏地名。2.= དགའ་བར།
快乐中。3.分开，幽闭，隔离。〔达〕(达作
དགར་བ་)

དགར་བ། རྒྱུ་མ་སྤྱི་དགར་བར་བྱ་(དང་)། 提
出，分出，另外提出者。

དགལ། ཁལ་མ་རྟེ་འདྲུ་ལ་དགལ་བར་བྱ། 駄，
如牛、馬、驢等所駄。

【增】འགྲུ་ལ་བ་ 的未来式。〔达〕

དགལ་བ། (注同上)

དགས་བྱ། སྤོང་བཀམ་མ་སྤོང་ན་དགས་བར་བྱ།

劈，裂，如薪未破，当劈破。

【增】参看 འགས་བ། 〔达〕

དགུ། གངས་ཀྱི་དགུ་དང་ཐམས་ཅད་ལའང་མཐོ་དགུ་

དང་སྤྱི་དགུ་རྟེ་བྱ་དང་དབྱིབས་དབྱི་དགུ་ལའང་།

1.九。2.一切，如：མཐོ་དགུ། 凡所需，ཐུ་
དགུ། 众生。3.屈，如伸屈。

【增】多。〔达〕

དགུ་ཅོག ཐམས་ཅད། 一切。

དགུ་བརྒྱ། (原注缺) 九十。

དགུ་ཐོག ཐམས་ཅད་དགུ་ཐོག་རྟེ་བྱ། 九重，九
层，如太子宫九重。

དགུ་བ། དབྱིབས་གྲག་པ། 形状弯曲。

དགུ་ཕྱགས། དགུ་རེ་དགུ་རེ་ཡོད་པ་ལ་དགུ་ཕྱགས་
ལྷ་རེ་ལྷ་རེ་ཡོད་ན་ལྷ་ཕྱགས་རྟེ་བྱ། 九聚，每
九个在一起者名为九聚，每五个在一起者名
为五聚。【增】或 དགུ་ཐེབས། 修定的一个
阶段，即调息。〔达〕

དགུ་ཚོགས། གནས་གྱི་རྟེ་རྟེ་དགུ་ལྟར་ཟེར། 天河，
星河。

དབྱ་ཚལ་སྐྱོ་མོ། (注同上)

དབྱུག་བྱ། རྒྱུ་མོང་དུ་དབྱུག་པར་བྱའམ་བྱར་དུ་
དབྱུག་པར་བྱའམ་དུ་པར་བྱ། 1.召集,使来。

2.使向下弯曲。【增】参看 འགྲུག་པ། [达]

དབྱང་། རྫོང་དང་དབྱང་དང་ཕོ་ཟེངས་ཏི་ནམ་ལ་ཆ་
གསུམ་དུ་བྱས་པའི་པར་མ་དེ་ལོ། 中夜,一夜分
为初,中,后三分之中分。【增】1.正午,日
中。2.崇高,巍峨。3.深奥。4.中部。[达]
軟,軟滑,溫柔。【高】(同) དབྱང་ཐུན།

དབྱང་ཀེག ལ་ཀེག 年关,年龄之灾。

དབྱང་ཆར། གནས་ནས་ཆར་པ། 从天所降之雨。

【增】=ཆར་པ། [达]

དབྱང་ཉིང་། དབྱང་ལོ། 年龄,岁数。

【增】一年,一生中的一年。[达]

དབྱང་ཐུན། རྫོང་དང་དབྱང་དང་ཕོ་ཟེངས་ཏི་ནམ་
ལ་ཆ་གསུམ་དུ་བྱས་པའི་པར་མ་དེ་ལོ། 中夜,
一夜分为初夜、中夜、后夜三分之中分。
(同) དབྱང་།

དབྱང་མཐོངས། གནས་མཐོངས། 天窗。

དབྱང་གཏུགས། ཉིན་དབྱང་གི་ཉི་མ་ཆ་དོ་ལའང་།

1.中午。2.中午之热。

དབྱང་ཐོན། གནས་ཐོན་པོ། 青天,蒼天。

དབྱང་གནས། བས་མཁའ། 天空,虚空。

དབྱང་མོ། དབྱས་དང་མཚན་མོ་སྤེའི་མིང་ལའང་།

1.中央。2.夜間。【增】黄昏,下午四点至
七点的时间。[达]

དབྱང་ལོ། ན་ཚད་དམ་ན་སོ། 年龄,貴庚,高
寿(敬)。

དབྱང་ཚལ་སྐྱོ། ཉིན་དབྱང་དུས་ཀྱི་ཆ་ནས་གསལ་

ཚལ་སྐྱོ། 午餐。

དབྱང་ཆེ་མཉམ། ན་མོ་མཉམ། 年岁相同。

དབྱུན་ཁ། རྫོན་ཀའི་རྗེས་སུ་ཁ་བ་འབབ་པའི་དུས།
冬天,冬季。(同) དབྱུན་དུས།

དབྱུན་རྫོང། མགོ་ཆེ་བ་དང་བྱུ་ཆེ་བ་གཉིས་ལ།
初冬,蒼宿月和鬼宿月(十一月,十二
月)。

དབྱུན་ཐ་མ། ཉོན་ཆེ་བཅུ་གཉིས་པ། 季冬,阴
历十二月。

དབྱུན་དྲང་ཅན། རྒྱུ་མེད་ས་ཐང་ངས་དགོན་དྲང་
ཅན་ཟེར་བ་རྫོས། 曠野,无水荒原,参看
དགོན་དྲང་ཅན།

དབྱུན་དུས། རྫོན་ཀའི་རྗེས་སུ་ཁ་བ་འབབ་པའི་
དུས། 冬季。(同) དབྱུན་ཁ།

དབྱུན་འབྲིང་། ཉོན་ཆེ་བཅུ་གཅིག་པ། 仲冬,
阴历十一月。

དབྱུན་སྤང། མཆུ་ཆེ་བ་དང་དཔོ་ཆེ་བ་གཉིས་ལ།
下冬,星宿月和翼宿月(正月,二月)。

དབྱུན་དུ་བ། ཉོན་ཆེ་བཅུ་པ། 初冬,孟冬,阴
历十月。

དབྱུས་བྱ། རྫོག་དབྱས་པར་བྱ་དང་གསད་པར་བྱ་
དང་ནང་དུ་འཁུམས་སམ་དབྱས་པར་བྱ། 1.断命。
2.应杀。3.向内縮。

དབྱར། ཐམས་ཅད་ལ་དང་དབྱ་ལ། 于一切(དབྱ་
的第七轉声)。【增】1.屈曲,如 དབྱིབས་

དབྱར་བ། 偃僂。2.許多,一切。[达]

དབྱས། ཀུན་གྱིས་དང་དབྱ་ཡིས། 由一切,以一
切(དབྱ་的第三轉声)。

དགྲེ་སྒྲོམ། དགྲེ་འདུན་མང་སྒྲོམ་པ་པོ། 糾察，

堂堂师（佛），糾察僧众者。

དགྲེ་སྒྲེམ། ལྷ་སྒྲེམ་ལའང་། 1.美色，美貌。2.諸

天。【增】女神名。〔达〕

དགྲེ་དགེ་འོ། བཏ་ཤེས་བཏ་ཤེས་སོ། 吉祥哉！

吉祥哉！（同）དགྲེ་འོ།

དགྲེ་ཀན། སློབ་དཔོན་ཏྲ་པུ། 师长，教师。

【增】1.担保，保証。2.对所照料者的道德負責的僧人。3.宗教行輩中的老人，長老。

〔达〕

དགྲེ་ཁུམ་པ་རྣམས། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་ཏྲ་

གསུམ་པ། 遍淨天众（佛），第三靜慮之第三天众。

དགྲེ་སྦྱབ། དགྲེ་བ་སྦྱབ་པ་པོ། 修善行者。

དགྲེ་ཆུང་བ་རྣམས། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་ཏྲ་

དང་པོ་རྣམས། 少淨天众（佛），第三靜慮之第一天众。

དགྲེ་ཚེས། མངོན་མཐོན་ཚེས་བཅུ་འམ་བཅུ་དྲུག་ཏྲ་

པུ། 善法（佛），如善趣十法，十六法。

དགྲེ་བརྟུན། གཞི་འབྲེལ་ལས། དགྲེ་བའི་ཚེས་ལ་

བརྟུན་བཀུར་བྱེད་པའི་བྱེད་དང་ཡང་ན་ཐར་པ་……

མུང་འདས་ལ་ཏྲ་བར་འཇུག་པའི་བྱེད་དགྲེ་བརྟུན་

བྱ་སྒྲུབ་པ་ཟེར། 居士，近事（佛），十七事

疏說：“承事善法故，又趣近解脫涅槃故，名近事戒”。【增】优婆塞，只遵守八种戒律的佛教徒。〔达〕

དགྲེ་འདུན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་དགྲེ་འདུན་ཏྲ་པུ། 僧众，

如声聞僧（佛）。

དགྲེ་འདུན་ཀྲན་རྒྱ། ཚེས་སྐྱའམ་ཚེས་རྒྱ། 僧园

（佛），誦法院，誦經院。

དགྲེ་འདུན་འབངས། རིང་མང་ཐབ་གཤོག་ལའང་།

1.僧民（佛）。2.現今寺庙中之厨夫。

དགྲེ་ལྷན། བསོད་ནམས་ཅན། 具善，有福。

【增】=དགྲེ་བ་ཅན། 虔敬的。〔达〕

དགྲེ་ལྷན་པ། བཙེང་ཁ་བའི་ཁྲིམ་འབྱང་པ། 格登

巴（音譯），宗喀巴的信徒。【增】即 དགྲེ་

ལུགས་པ། 格魯巴，宗喀巴的喇嘛教派（黃教）。

〔达〕（同）དགྲེ་ལེགས་པ།

དགྲེ་སྦྱག སློབ་མ། 弟子，學生。

【增】學僧，如新受戒僧的幼童。〔达〕

དགྲེ་བ། དཀར་བའི་ལས་ཏྲ་བའི་བའི་བྱ། 善，吉

利，福利，快乐。（同）དགྲེ་ལེགས།

དགྲེ་བ་བཅུ། སྦྱག་གཙོད་མ་བྱིན་ལེན་མི་ཚངས་སྦྱོད་

ངག་འབྲུལ་ཚིག་རྩལ་རྩལ་མ་དང་བན་བ་སེམས་

གནོད་སེམས་ལོག་ཏྲ་མ་བྱེད་པའོ། 十善（佛）：

不作杀生，偷盜，不淨行；不說妄語，離間語，粗惡語，綺語；不起貪心，瞋心，邪見。

དགྲེ་བའི་འགལ་ཁྲ། སྦྱིག་པའམ་མི་དགྲེ་བ། 善

的反面，惡，不善。

དགྲེ་བའི་ཚོ་ག བསོད་ནམས་ལའང་། 1.善軌。

2.福德。

དགྲེ་བའི་འབྱུང་གནས། མངས་ཁུམ་ལའང་།

1.善本，善源。2.佛。

དགྲེ་བའི་བཤེས་གཉེན། དགྲེ་བའི་ལས་རྟོན་པ་

པོ་ཞེས་བཀའ་གདམས་ཐོར་བུ་ལས་པ་སྤངས་སོ། 。

善知識，善友。教授散說中說：“開示善道者”。（同）དགྲེ་བཤེས།

དགྲེ་བར་སྦྱང་། དང་སྦྱང་ལའང་། 乞善

（藻）。仙人。

དགེ་བྱེད། རྒྱ་ལོ་སྐྱུ་ལོ་ལའང་། 1. 作善。

2. 王寅年。

དགེ་སྦྱང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མིང་། 沙門(佛)，声

聞(佛)名。【增】修行者，此术语包括一切誓愿舍弃世欲的人。〔达〕

དགེ་སྦྱང་ཆེན་པོ། སྤྱུ་ཐུབ་པའི་མཚན། 大沙門(佛)，释迦牟尼佛号。

དགེ་སྦྱང་ཚུལ། (原注缺) 沙門法(佛)。

དགེ་མ། རོ་མཚན་བ་དང་ཉན་ཐོས་དང་བྱ་ལྟེན་གྱི་མཚན་པོ་ལྟར་།

ཅན་དང་ལྷ་མུ་མུ་ལའང་དགེ་མ་བྱེད། 1. 希有。

2. 奇事。3. 吉祥事。4. 耶摩天女。

【增】1. = བཅུན་མ། 比丘尼。2. 和平，寂靜。

〔达〕(同) དགེ་མཚན།

དགེ་ཚུལ། དགེ་བ་ཐུབ་པ་བྱུང་འདས་པ་ཐོབ་པར་།

འདུག་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་པས་ན་དགེ་ཚུལ་ལས་ཀྱི་།

བཅུ་སྦྱང་དགེ་ཚུལ་སྦྱོར་བའོ།། 沙弥〔梵〕，

求寂(由安住求得善解脱涅槃之理，故名求寂)，或沙弥十戒。

【增】新受戒僧，僧侣之第一阶段。〔达〕

དགེ་ཚུལ་མ། ཐུབ་མེད་དགེ་ཚུལ། 沙弥尼(佛)，

女沙弥。

དགེ་མཚན། རོ་མཚན་བ་དང་ཉན་ཐོས་དང་བྱ་ལྟེན་གྱི་མཚན་པོ་ལྟར་།

མེས་ཅན་དང་ལྷ་མུ་མུ་ལའང་དགེ་མ་བྱེད། 1. 希

有。2. 奇事。3. 吉祥事。4. 耶摩天女。

【增】娱乐。〔达〕(同) དགེ་མ།

དགེ་གཞིན། སྦྱོར་མ་ལའང་། 1. 幼学(佛)。

2. 弟子。

དགེ་གཞིན། དགེ་སྦྱོར་གྱི་གཞིན་པོ་ལྟར་། 糾察

(掌堂师)之助手。

དགེ་ལས། (原注缺) 善业，善事，好行为。

དགེ་ལེགས། I. དགར་བའི་ལས་ཏེ་བདེ་བའི་ཀུ།

善业，好行为。

II. བྱ་ལྟེན་པའི་དོན། 吉祥。

【增】虔誠。〔达〕(同) དགེ་བ།

དགེ་ལེགས་པ། བཅོང་ཁ་པའི་རྒྱུ་ལའང་།

宗喀巴之信徒。(同) དགེ་ལྟེན་པ། (譯者

按：ལེགས་ 似为 ལུགས་ 字之誤)

དགེ་བཤེས། དགེ་བའི་ལས་སྦྱོར་པ་པོ་ཞེས་བཀའ་

གདམས་ཐོར་ཐུ་ལས་གསུངས་སོ།། 善友，善知

識，教授散說中說：“开示善道者”。

(同) དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན།

དགེ་སྦྱང་། མདོ་ལས། དགེ་བ་སྦྱང་དང་ཟས་སྦྱང་

དང་། ཉན་ཐོས་ཞི་དང་ཆགས་སྦྱངས་དང་། ལེགས་

བར་འཇོ་དང་ལས་ལྷགས་དང་། ལིད་འོང་བྱིན་

ན་དགེ་སྦྱང་ལེན། ཞེས་དང་། མ་ཐུབ་ཀྱི་སྦྱོར་

བ་ཐུགས་ཅད་ཐོབ་པས་ན་འོ།། འདྲ་སྦྱང་ལའང་།

苾芻，比丘〔梵〕。1. 經中說：“乞善及乞食，

寂灭与断爱，善命并修道，悅意故苾芻”。

2. 得一切別解脱戒故。3. 仙人。

【增】寺院中完成練習阶段，被任命为最高級的佛教僧人，他必須遵守253条戒。〔达〕

དགེ་སྦྱང་མ། ཐུབ་མེད་དགེ་སྦྱང་ཉན་ཐོས་སྦྱང་མ་

ལུ་ཐུབ་པའི་མདོ་ལྟར་།

苾芻尼，比丘尼

(佛)，尼姑。

དགེ་སྦྱོབ་མ། དགེ་སྦྱང་མ་དང་དགེ་ཚུལ་མ་གཉིས་

ཀྱི་བར་གྱི་སྦྱོར་པ་ཀུན་ལྟར་། 正学女(佛)，具

足苾芻尼与沙弥尼二者中間戒之女性。

དགེ་འོ། བྱ་ལྟེན་བྱ་ལྟེན་ལྟར་། 吉祥啊！吉祥

啊！(同) དགེ་དགེ་འོ།།

དགེ་ར། དགེ་བར་རས་ལྟེན་པར། 善中，于善

或吉祥(དགེ་ 的第七轉声)。

དགོས་པར་མཛོད། དགོས་པར་རམ་དགའ་བར་

མཛོད། 愿欢喜，愿生欢喜。

དགོ་དགོ། སེར་ག་ཉླར་དབྱར་ཁ་སྦྱུས་པ་ཞིག

馬勃，夏季所生菌，形似蘑菇。

དགོ་བ། རི་དྲགས་དགོ་བར་ཉླ་བྱ་ཞིག 野羊，

形如山羊的野兽。

དགོ་རྩ། རི་དྲགས་དགོ་བའི་རྩ་ཙ། 野羊角，野

山羊的角。

དགོག་ཏུ་ཕྱིན་པ། ཕྱག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཉླ་བྱ། 往

密处，如往深远处。

【增】变老，上年纪。〔达〕

དགོག་པ། ས་ནས་ཇོ་སྐྱེས་དགོག་པར་བྱ། 掘

起，拔起，如从地上掘起石头等。

【增】不用心神。〔达〕

དགོག་བྱ། (原注同上)所拔，所掘，如从地上

掘起石头等。

(同) དགོག་པ།

དགོང་། མཚན་མོ་སྦྱི་དང་དགོང་ཐུན་ལའང་དགོངས་

ཀ་ཞེས་པའང་སྤྱང་། 夜間，晚上，亦名

དགོངས་ཀ། (同) དགོང་མོ།

དགོང་བཅའ། དགོང་མོ་ཞེས་པ་གཅིག་སྟོན་ས་ཉླ་

བྱ། 夜晚，住宿。(同) དགོང་འདེབས།

དགོང་མཐའ། ཕྱི་ལོ་འོད་མའང་། 1. 夜晚。

2. 迟，晚。

དགོང་འདེབས། དགོང་མོ་ཞེས་པ་གཅིག་སྟོན་ས་

ཉླ་བྱ། 夜晚，住宿。(同) དགོང་བཅའ།

དགོང་མལ། དགོང་མོ་སྟོན་སའང་འལ་བཅོས་ས།

1. 夜晚住处。2. 休息处。

དགོང་མོ། མཚན་མོ་སྦྱི་དང་དགོང་ཐུན་ལའང་།

དགོངས་ཀ་ཞེས་པའང་སྤྱང་། 夜間，晚上，亦

名 དགོངས་ཀ། (同) དགོང་།

དགོངས་ཀ། ཕྱི་ལོ་འོད་མའང་མའི་དོན། 1. 迟，

晚。2. 夜間。

དགོངས་འབྲེལ། བཀའ་དགོངས་འབྲེལ་ལས་་་་

གསུང་བ་ལོ་དགོངས་འབྲེལ་ཉླ་བྱ། 注释，如

經的注释或讲述者的注解。

དགོངས་པ། གནང་བ། 开許，允許。

【增】1. 思想，回想，默想，观念。2. 作意，忆念。3. 意向，企图 (动词)。〔达〕

དགོངས་པ་བཀྲོལ། གནང་བ་བྱུང་བའང་དགོངས་

པ་གནང་བ་ཉླ་བྱ། 开許，如得許可或准假。

དགོངས་པ་ཁྲོལ། (注同上)

དགོངས་པ་ཅན། དམིགས་བསལ་ཡོད་པ། 有开

許，有例外。

དགོངས་པ་ཚོམས། ཁྲོས་པའང་དགོངས་པ་མེད་

པར་བྱས། 1. 忿怒。2. 不愿諒，見怪。

དགོངས་བྱ། གནང་བ་བྱ་བྱ། 請假，請求許

可。【增】告辞，請准許。〔达〕

དགོངས་བྱ་གསོལ། གནང་བར་མཛོད། 請許可。

དགོད། གད་མོ་དགོད་པར་བྱ་དང་བྱུན་དགོད་པར་

བྱ་ཉླ་བྱ། 1. 嘲笑。2. 所裝飾。

【增】笑談。〔达〕 (同) དགོད་བྱ།

དགོད་དོ། གད་མོ་དགོད་པ་ལོ་དང་གད་མོ་དགོད་

དོ། གད་མོ་ཁོད་ཅེས་པའང་སྤྱང་། 笑，亦作

གད་མོ་ཁོད།

དགོད་པ་ལོ། (原注同上) 笑者。

དགོད་བག་ཅན། གད་མོ་གད་མཐའ། 嬉殘

者，嬉笑者。

དགོད་བྱ། གད་མོ་དགོད་པར་བྱ་དང་རྒྱན་དགོད་

པར་བྱ་ཉི་ཤུ། 1. 所笑，所嘲笑。2. 所裝飾。

(同) དགོད།

དགོད་ཡས། དགོད་ཡས་ཏི་གྲངས་གནས་ཤིག ཇུ

དགོད་ཡས། 大数之一。

དགོན། (原注缺) 1. 寺。2. 野。

དགོན་དྲུང་ཅན། ལྷ་ངས་ཐང་ངས་རྒྱ་མེད་ས་ཐང་།

1. 曠野，荒原。2. 无水的原野。

དགོན་གནས། འགྲོག་གནས་དབེན་ས། 阿練若处

(佛)，荒野寂靜处。

དགོན་པ། ཁྱང་དང་ཁྱང་ཁྱེར་ནས་རྒྱང་གྲགས་གཅིག་

ལ་དགོན་པ་ཟེར་དགོས་ཀྱང་། 寺院，阿練若

〔梵〕，离村邑一俱卢舍（梵語，五百弓）

名阿練若处。

【增】1. 寂靜处，曠野。2. 修道院，精舍。

3. 曲叶的无花果树。〔达〕

དགོན་པ་ཁག དགོན་པ་སོ་སོ་མེད་འབྲས་དགའ་

གསུམ་ཉི་ཤུ། 各寺，如色拉、格登、哲蚌等

三大寺。

དགོན་པ་ཆན་པོ། གཤམ་ཆལ་རྒྱག་པོ་འི་དབེན་ས།

大阿練若〔梵〕，林木厚密之寂靜处。

དགོན་པ་བ། རི་ཁྱོད་པ་རྩ་བ། 阿練若者

(佛)，如住山者。

【增】住寂靜处者，住庵舍者。〔达〕

དགོན་གཞི། དགོན་གནས་ལའང་། 1. 寺产。

2. 寺院，阿練若处（佛）。

དགོན་ལག དགོན་པའི་ལན་ལག་ཁག གཞི་ལག གཞི་ལག

院，大寺之分支。

དགོས་ཆ། བཞུ་ཆའང་བཞུ་ས་ཀ། 1. 所需，需

要。2. 有用。

དགོས་མེད། རྣམ་མེད་པ། 无用，不需要，无意义。

དགོས་སོགས་ཆོས་བཞི། དགོས་པ་དང་དགོས་

པའི་དགོས་པ་ཉིད་དགོས་དང་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་

བཞི་ལོ། 所為等四法（佛），所為，所為之

所為，心要所為，連系等四法。

དབྱེ་དགུ་བ། ཡར་དབྱེ་མར་དགུ་བའང་གྲགས་པ།

上仰下俯，或伸屈。

དབྱེ་དབྱེ། ཡར་དབྱེ་དབྱེ་རྒྱུ་མར་དགུ་བ་མིན་

པའོ། 向上仰起，不肯低下。

【增】=མགོ་རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་དབྱེ་བ། 頭向

后仰。〔达〕

དབྱེད། ཡར་དབྱེ་དབྱེ་བྱས་པ། 仰，向上仰起。

དབྱེད་དབྱེད་པ། (注同上)

དབྱེའོ། བཤར་རམ། 碉堡，城。

དབྱེར། གསུང་དབྱངས་དབྱེར་བར་ལྷུ་ཉི་ཤུ། 唱。

【增】或 ལྷུ་དབྱེར་བ། ལྷུ་ལེན་པ། 策

教（黑教）的一种声調。〔达〕

དབྱེལ་བྱ། རྒྱུལ་བའི་རྣམ་དུ་སྒྲུང་། 跌倒。

དབྱེས་དབྱེས་པ། སེམས་དགའ་བའི་མིང་། 欢

喜，内心喜悦。（同）དབྱེས་པ།

དབྱེས་སྒྲིག རྒྱ་རྩ་རྩེ་དཔལ་ལྷན་ཁག་འབྲུང་ཟེར།

喜笑（藻）。欢喜金剛，吉祥飲血（本尊名）。

དབྱེས་རྩི་རྩེ། (注同上) 欢喜金剛。

དབྱེས་པ། སེམས་དགའ་བའི་མིང་། 欢喜，内心

喜悦。【增】=དགའ་བ། 〔达〕如意。〔高〕

(同) དབྱེས་དབྱེས་པ།

དབྱེས་བྱེད་མ། (原注缺) 作喜女。

དག། ཁྲིན་གཙུགས་པ་ཕྱི་དྲི་དག་ཟེར་ནང་ཉོན་མངས་
 པའི་དག་ཡིན་ནོ། ། 敌人，怨敌，結恨为外
 敌，煩惱（佛）为內敌。（同）དག་པོ།
 དག་བགགས། མི་མཐུན་པར་ཆད་ཉྱ་བྱ། 怨魔，
 如逆緣灾难。
 དག་བཅོས་པ། ཉོན་མངས་པའི་དག་བཅོས་པས་
 བཅོ། ། 阿罗汉〔梵〕。
 དག་ཆ། རྩམ་འབྲེད་འབྲེད་པ་ལས། མཚན་ཆ་ནི་
 མདུང་དང་འཕང་མདུང་ལ་སོགས་པའོ། ། དག་ཆ་
 ནི་མདུང་གཞུ་འོ། ། ཞིས་དང་། 軍械，战具。
 毗奈耶疏說：“兵器，謂矛，擲矛等，軍械
 謂弓箭。”
 དག་ཆས། དག་པོ་འཛིན་པུད་ལའང་། 1. 軍事裝
 备，兵器。2. 仇人之家具。
 དག་སྒ། སྒ་རི་སྒ་བྱ་བྱག་མཚན་ཞིག་ 鉞，形如
 斧，兵器之一。
 【增】扇形平盘。〔达〕
 དག་སྒ་ཅན། ཚུགས་བདག་མིང་། 持鉞者〔藻〕。
 毗那夜迦（天神名）。【增】可怕的。〔达〕
 （同） དག་སྒ་འཛིན་པ།
 དག་སྒ་ཐོགས་པ། ཚུགས་བདག་ལའང་། 举鉞
 （藻）。毗那夜迦（天神名）。
 （同） བྱད་སྒ་ཅན།
 དག་སྒ་འཛིན་པ། （注同上）持鉞〔藻〕。
 དག་སྒྲི་རྒྱུ་བྱ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 斧段
 （藻）。大自在（天神名）。
 དག་འདུལ། དག་པོ་འདུལ་པའོ། 降伏怨敌者。
 དག་པོ། ཁྲིན་གཙུགས་པ་ཕྱི་དྲི་དག་ཟེར་། རང་ཉོན་
 མངས་པའི་དག་ཡིན་ནོ། ། 怨敌，結恨为外敌，

煩惱（佛）为內敌。（同）དག།
 དག་ཟིན། དག་པོ་ལས་དག་གཉིན། 1. 敌人，冤
 家。2. 冤家与亲属。
 དག་ཟུན། （注同上）
 དག་ཟླ། བས་ཀྱི་ཁྲོལ་བའས་དག་པོ། 敌手，冤
 家，仇人。
 དག་ལས་རྒྱལ་བ། སངས་རྒྱལ་དང་དབང་པོ་...
 ལའང་། 战胜敌人〔藻〕。1. 佛。2. 勇士。
 དག་ཉྱ། ཉྱེས་ཉྱ་ཉྱ་བྱ། 战神。
 དགས། བང་ག་དགས་པར་བྱ་བྱས་ཟིན་མ་ཡིན་
 པའོ། ། 挂，設置。
 【增】འབྲེས་པ་ 的未來式，散播，安排，布
 置。〔达〕
 དགས་བྱ། （原注同上）当設置，当挂。
 དགས། དག་པོ་རྒྱ། 于敌人（དག་ 的第七轉声）。
 དགྲོལ། མདུང་པ་དགྲོལ་པར་བྱ་དང་འཁོར་པ་ལས་
 དགྲོལ་པར་བྱ། 解开，解脫。
 【增】འགྲོལ་པ་ 的未來式，令得自由，自由
 意志。〔达〕
 དགྲོལ་བྱ། （原注同上）所解开，所解脫。
 བགག། ལས་དྲུ་གངས་འབབ་ན་བགག་མི་ཡོད། 阻
 止（原註：途中降雪，有人被阻）。
 བགགས་པ། འགོག་པ་པོས་འགགས་ཟིན་པའི་ལུལ་
 དང་ཉིད་བགགས་ཟིན་པའོ། ། 阻止，停止，阻
 碍。【增】འགོགས་པ་ 的完成式。〔达〕
 བགད་པ། གད་མོ་བགད་ཟིན་པ། 已笑。
 【增】=དགོད། 〔达〕

བགད་བྱ། (原注缺) 所笑。

བགས་པ་ཡིན། ཚད་བཟླས་པ་ཡིན། 已試驗，
已考驗。

བགས་བྱ། ཚད་བཟླ་བར་བྱའམ་བགས་པར་བྱ།
所試驗，所試探。【增】吃，吞。〔达〕考
試，审查。〔法〕〔达法作 བགས་པ་〕

བགགས། བར་ཆད་འཛུབ་ཆ། 障碍，灾难严重。

【增】1.即 གགས། 障碍神。2.阻塞，妨害。

〔达〕(同) བགགས་འཛུབ།

བགགས་ཀྱི་ཀླུ་པ་པོ། ཚགས་པདག གཏོག་པོ།
(藻)。毗那夜迦(天神名)。

བགགས་ཀྱི་བྱེད་པོ། (注同上)起障碍者(藻)。

བགགས་བྱེད། གགས་བྱེད་དམ་ཁྱོ་པོ་ལའང་།

1.作障碍。2.丈夫。

བགགས་འཛུབ། བར་ཆད་འཛུབ་ཆ། 障碍，灾
难严重。(同) བགགས།

བགགས་སུ་གྱུར་པ། བར་ཆད་དུ་གྱུར་པ། 成
为障碍，成为灾难。

བགོ་སྒྲུབ། ས་ས་ཤི་ཆ་སྒྲུབ་དང་སྒྲུབ་པའི་ཤིང་དང་
དབང་ཐང་དགེ་བ་ལའང་། 1.各人之份，应得
部份。2.权分，权限。

【增】ས་ས་ཤི་ཆ། 1. སྒྲིན་གྱི་ལས་ཀྱི་བགོ་
སྒྲུབ། 宿业支配的身分，命运。2.严格的
报应学说。〔达〕

བགོ་དགོས། ག་ཆ་བགོ་བར་བྱའམ་གོན་པར་བྱ།

བགོ་བཤའ་སྒྲུབ་པ་ནི་དེར་བགོ་བར་བྱའམ་.....

བགོད་དགོས་ཞེས་པ་སྤྱད་། 1.当披甲，当穿。

2.当分作各份，须分。

བགོ་བྱ། (注同上) 所分。

【增】算学中所除的数目。〔达〕

བགོ་རིས་སུ་བཅད་པ། སྒྲུབ་པ་ནི་དེར་བགོས་
ཟིན་པ། 分份，已分为各份。

བགོ་བཤའ་བགོས། (注同上)

བགོད་ཡས། གུངས་གནས་ཞེས་པའང་སྤྱད་། 大数
之一。【增】保护。〔达〕

བགོས་ཀྱ། ཀྱང་པས་བགོས་པར་བྱའམ་ལས་དང་
བགོས་ཀྱ། 1.脚所迈过。2.道路。3.所跨过
物。

བགོས་བྱ། (注同上)

བགོས་སུ་བྱ། ཀྱང་པས་བགོས་པ་ཟིན་པ། 迈过，
脚已迈过。

【增】= བགོས་པ། 行走，迈步，跨步，跨
过。〔达〕步。〔四〕

བགོར་(ནས་)། ལས་དུ་འགོར་དུ་འཇུག་.....
(ནས་)། 迟延，耽搁。

བགོས་པ། གོས་གོ་ཆ་གོན་ཟིན་པ་དང་བགོ་བཤའ་
བགོས་ཟིན་པ་ལའང་། 1.已穿衣，披甲。2.已
分各份。

བགྱངས་པ། འགྱངས་འགོར་དུ་བཅུག་པ། 使延
长，使迟誤。

【增】为 རྒྱུད་པ་ 的完成式。〔达〕

བབྱི་བ། བྱ་བའམ་ལས་ཀ་བབྱི་བ། 所作，所
作事。

【增】བབྱིད་པ་ 的未来式，做，作为，造。

〔达〕

བབྱིད། ལས་ཀ་བབྱིད་བཞིན་པ། 正作事。

【增】完成式为 **བཤེས།** 未来式为 **བཤེ།** 命

命式为གྱིས། [达] (达作བགྱིད་པ་)

བགྱིས་པ། ལུས་པའས་ལས་ཀ་བགྱིས་ཟིན་པ། ཇ
作，已作事。

བཟང་མུ། བྱངས་ཀ་བཟང་མུ་དང་མོ་དང་དུས་
 དང་བྱངས་མོད་པ་ཐུགས་ཅད་ལའང་། 1.所当
 計算之数字。2.年。3.时。4.凡有数目者。

(同) བཟང་ཕུ། བཟང་གཞི།

བགྲང་ཐེང་རྫོན། མེ་ལྷ་ལའང་། 1.持数珠。
2.火神。

བཟང་བྱ། བཟང་མ་ཀ་བཟང་བར་བྱ་དང་མོ་དང་
དུས་དང་བཟང་མ་མོད་པ་ཐམས་ཅད་ལའང་། 1. 所
应計算之数字。2. 年。3. 时。4. 凡有数目
者。(同) བཟང་བྱ།

བཟང་གཞི། (注同上)

བུ་བྱ་པ་ལྟར། བུ་བྱ་པ་རྩ་བུ་མེད་པ་དང་བྱ་དམ་
གཞན་སྟེན་པ་ཡང་། 1. 无数，不可计数。2. 詞
婆婆〔梵〕，大数之一。【增】低下。〔达〕

བགྲང་ཡས། (注同上)

བཟངས་པ། ཟངས་ཀ་བཟངས་མིན་པ། 已数。

འགྲུང་བ། རྒྱུ་བཟུང་བ་ཤིས་ཀྱང་བ་བཟུང་བ་ཉི་

引 張开，睜开，如睜眼，伸腿。

【增】1. གདངས་པ། 2. = རྒྱད་པ། 搔，抓，爬。〔达〕

བགྱིལ་བ། རགྱིལ་དུ་བརྒྱལ་ཏེ་བྱ། 跌倒，滾下，
落下。

བུ། རབ་ས་སོ་བུ་ལྟ་ཡིན་ཏེ་བུ། རྒྱུ་

【增】བུག་པ་ 的未来式。〔达〕

春，搗谷。〔法〕

འགྲུ་བ། འགྲུ་མོ་འགྲུ་བར་བྱ་ཉི་བ། 所碾，

当碾。(同) བཟུ།
བཟུངས་པ། ཅུ་དྲངས་པར་བྱས་པ། 澄清, 滤
净。【增】达作 བཟུངས། 等于 དྲངས་ཐུ་བཟུངས་
པ། 【达】(达作 བཟུང་པ་)

འབྲུས་པ། འབྲས་ཐོའི་པགས་པ་འབྲུས་ཐེན་པ་དང་
འབྲས་འབྲུས་ན་ཏྲུ་པ། 已碾，如已碾去谷皮，
或已碾之米。

འཕྲུལ་སྒྲིལ། (注同上)

བཞེས་པ། བཞེས་པ། 老人。

འབྲེས་མོ། བཞ་མོ། 老妇，老嫗。

བསྟོ་གྱིང་། བཀའ་མེད་བསྟོ་བའམ་གྱིང་། 商
議，商談，談話。

【增】= བློ་བྱེད་པ། 議論，討論。〔達〕

(达作 བཞོ་གྲོང་པ་)

བཏུ་བ། (注同上) (又) རྒྱ་ཆ་བཏུ་

བར་བྱ། 商議，商談。【增】完成式为བཟློག།
解决，決定。〔达〕

བཏོ་བྱང་མཛད། བཏོ་པཏཔ་པའི་ཞེ་ས། 商議，
བཏོ་པཏཔ་པ་ 之敬詞。

[illegible]

འགྲོ་འདྲེབས། (原注同上) 商議，談判。

བཟོད་དཀར། རམོ་རུ་འཇུག་དཀར། 难行。

【增】难进行，难通过。〔达〕（达作 བཞུང་བྱ་བ་）

དཀར་པོ་)

བཞོད་པ། འཕྲོ་རུ་བཅུག་པ། 行走。

【增】1.前进，漫游。2.赤緯。〔达〕

བཞོད་པ་གཅིག་པ། ལས་ཁ། 同行，共行

(藻)。道路。(同) བཞོད་ལས།

བཞོད་པར་བྱེད། ཀང་པ་དང་སྒྲིམ་པ་ཁྱོ་བོ་...

ལའང་། 能行(藻)。1.腿足。2.男子，丈夫。

(同) བཞོད་བྱེད།

བཞོད་བྱ། ལས་ཁ་དང་བྱེད་མེད་ལའང་། 所行

(藻)。1.道路。2.妇女。

བཞོད་བྱེད། ཀང་པ་དང་སྒྲིམ་པ་ཁྱོ་བོ་ལའང་།

能行(藻)。1.腿足。2.男子，丈夫。

(同) བཞོད་པར་བྱེད།

བཞོད་ལས། ལས་ཁ། 道路。【增】女性生殖

器。〔达〕(同) བཞོད་པ་གཅིག་པ།

བཞོས་པ། བཀའ་མོལ་གནང་ཟིན་པ། 已商議。

མགར་མཐར། (未詳)

མགར་ནག ལྷགས་བཟོ་པའས་མགར་མི། 鉄匠，

五金工人。(同) མགར་བ། 〔具。

མགར་སྤྱད། ལྷགས་བཟོ་པའི་ལག་ཆ། 鉄匠之工

མགར་བ། ལྷགས་བཟོ་པའས་མགར་མི། 鉄匠，

五金工人。【增】出身低的人。〔达〕

(同) མགར་ནག

མགར་པའི་མེ་ཚོ། ཏི་ཙའས་རྩེད་བྱེད་པའི་མོག་

གཞི་ཚོ། 砧子，鉄錘所击之垫石。

མགར་པའི་འོག་ཚོ། (注同上)

མགལ། ལ་མགལ་ས་མགལ་རྩ་བ། 牙床，上下

牙床骨。

མགལ་དུམ། མེས་བསྐྱེགས་པའི་དུམ་བྱ། 經火燒

过之木段。【增】裂开或割断或半燃的大块木头。〔达〕

མགལ་མི། སྒོང་དུམ་མེ་སྤར་ཏི་བསྐྱོར་པའི་འཁོར་

མོ། 将柴燃火，旋繞而成之輪。

【增】火把，长木片的火把。〔达〕

མགལ་མའི་འཁོར་མོ། (注同上)

མག་སྒྲོ། སེམས་དགའ་བའམ་གསུམ་པས་མག་པར་

བྱ། 心欢喜，或恭敬侍奉。

མག་བ། (注同上)

【增】使快乐，使满意。〔达〕

མགར། མི་ལའི་གསུང་མགར་རྩ་བུ་དང་མགལ་ལས་

མགྲིན་པའི་མིང་དུ་སྤང་། 1.歌，如弥拉之歌

集。2.頸，喉。【增】= མག་པར། 声調，

調子，旋律，ཁྱུ་的敬詞。〔达〕

མགར་འབྲེན་པ། མགར་དབྱངས་ཀྱི་ཁྱུ་ལེན་པ་

རྩ་བ། 歌咏，唱歌。(同) མགར་བཞེས་པ།

མགར་ན་སྤ། མགལ་ན་སྤ་རྩེ་མགལ་བྱུན་ལའང་།

即 མགལ་ན་སྤ། 頸飾，頸环。

མགར་བཞེས་པ། མགར་དབྱངས་ཀྱི་ཁྱུ་ལེན་པ་རྩ་

བ། 唱歌，歌咏。(同) མགར་འབྲེན་པ།

མགར་གསལ་བ། དབྱངས་ཀྱིས་ཆོས་གསུངས་པ་

རྩ་བ། 歌頌，如以歌曲說法。

【增】1.发出嘹亮的歌声。2.清除喉嚨，

咳。〔达〕(达作 མགར་བསལ་བ་)

མགར་གསུངས་པ། (原注同上) 歌唱。

མགལ། སྒྲིམ་མགོ་འཛིན་མགྲིན་པ། 頸，脖子。

མགལ་ཁྱོ། ཁྱོ་འཛིན་པ། 咳嗽，ཁྱོ་的敬詞。

མགུལ་འགགས། མགྱིན་པ་འཛོལ་བ་ཉུང་བ་ལྟ་བུར་

ཟེར་གཏང་། 喉嚨阻碍，或食噎塞。

མགུལ་ཀྱན། ཀུན་ཉུང་། 頸飾，如佛盒等。

【增】頸飾帶。〔達〕 1.項圈。2.頸上佩帶的物件。〔四〕（同）མགུལ་ན་སྤ།

མགུལ་ཆས། རྩེ་ཙམ་གྱི་ཆས་པ་ནང་། 傷風，感

冒，喉間傷風病。

མགུལ་ཆིངས། རས་ཁ་དཀྱིས་ཉུང་། 圍脖，圍巾。

མགུལ་དར། སེང་གི་ལའང་། 1.頸綾。2.獅子。

【增】 = དཔའ་དར། 1.表示榮譽的圍頸絲巾。2.山脊。〔達〕 絲頸帶，絲領帶，絲肩巾。〔高〕

མགུལ་གདུབ། མགུལ་ཀྱན། 項圈，頸飾。

མགུལ་ན་སྤ། ཀུན་ཉུང་། 頸飾，如佛盒等。

（同）མགུལ་ཀྱན།

མགུལ་ནག དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 黑頸（藻）。

大自在（天神名）。

མགོ། ཡན་ལག་མཆོག་དང་མགོ་སྐར་མ་ལའང་མགོ་

སྐར་མ་ནི་གསུམ་རྩེ་དབྱིབས་ནི་རི་དགས་ཀྱི་མགོ་

ཉུང་བུ་ལོ། 1.頭，首部。2.鵞宿，鵞有三

星，狀如善頭。【增】1.頂巔，絕頂。2.首要位置，主要部分。3.開始。4.書于頂端的字母如 ར་ལ་ས་ 等。〔達〕（同）མགོ་པོ།

མགོ་བཀའ་བ། སྒྲ་བཙུགས་པ་ཉུང་། 头上的布

置（如假髮），整理頭髮。

མགོ་སྒྲ། ཆན་མོ་དང་ཆན་པོ་ལའང་། 1.白首。

2.老婦與老翁。

མགོ་སྒྲེས། སྒྲ་དང་མགོ་སྐར་མ་ལའང་། 頭生

（藻）。1.髮。2.鵞宿。（又）མགོ་དེ་སྒྲེས་སྒྲ།

頭髮。（同）མགོ་ཉུང་།

མགོ་སྒྲེས། རྩེ་གསུམ་རྩེ་གསུམ་ཉུང་བུ་ལོ། 護頭

（藻）。盔，鋼盔帽。

མགོ་བསྐྱོར་བ། མགོ་འཁོར་བཤང་བ། 使頭昏

迷，欺騙。【增】詐欺，惶惑。〔達〕（達作མགོ་སྐྱོར་བ་）

མགོ་བཟུང་། རྩེ་གསུམ་ལའང་། 1.遮頭。2.盔。

མགོ་བྲེལ། མགོ་མཛིང་སྒྲོན་ཅན། 頭頸有病。

མགོ་གུག་པ། མགོ་ཐུར་དུ་གུག་པ། 低頭，俯

首，頭向下屈。

མགོ་བསྒྲེས་པ། ཆ་མཉམ་དུ་བསྒྲེས་པའམ་བསྐྱར་

པ། 相等，相比。

མགོ་ཅན་ཡི་གེ། ཆ་གླི་གླི་ཞེས་པ་ཉུང་། 有頭

字，如藏文 ཆ་གླི་གླི་ 等。

མགོ་གཅིག་དུ། རྩེ་གསུམ་གཅིག་དུ་འང་། 1.一頭。

2.一方面。

མགོ་ཕྱྱག་ཕྱྱག མགོ་གཡོ་བའི་མིང་། 頭動，頭

搖擺。（同）མགོ་ལྷེས་ལྷེས།

མགོ་མཇུག་ལོག་པ། མགོ་དང་གཞུག་གུ་འཛོལ་

པ། 首尾顛倒。（同）མགོ་གཞུག་ལོག་པ།

མགོ་ཉུང་། མགོ་དེ་སྒྲེས་སྒྲ། 頭臥（藻）。頭髮。

（同）མགོ་སྒྲེས།

མགོ་མཉམ། ཆ་མཉམ་དུ་བསྒྲེས་པའི་དོན། 相等。

མགོ་སྒྲེས། （注同上）

མགོ་བརྒྱན། རོ་གཡོག་གཉིས་ལའང་། 1.頭影。

2.主仆二人。

མགོ་གདུམས་པ། མགོ་རས་ཀྱིས་གདུམས་པ།

包頭，用布將頭包起。（同）མགོ་ཐུས་ཡོད་པ།

མགོ་བཅུགས། མགོ་ཡར་བཅུགས་པ་ཉུ་བ། 投降。

མགོ་བཅུད་པ། མགོ་ཐུར་དུ་དུད་པ། 低头，

垂头，俯首。(同) མགོ་དབུངས་པ།

མགོ་རྟེན། རྟེན་མ་མགྲིན་པ། 头依(藻)。喉，

脖颈。(同) མགོ་འཛིན།

མགོ་ཐུག་པ། མགོ་གཉིས་ཐུག་པ་ཉུ་བ། 碰头，

如两头相碰。

མགོ་ཐུམ་ཡོད་པ། མགོ་རས་ཀྱིས་གཏུམས་པ། 包

着头，用布把头包起。(同) མགོ་གཏུམས་པ།

མགོ་ཐོན་པ། རང་ཐུབ་པ་ལའང་། 1. 出头。

2. 能自立。【增】能以自己的才能指导旁人的
人。[达]

མགོ་འཕྲོམ་ཡོང་། མགོ་འཁོར་ཡོང་། 头晕，

迷惑。

མགོ་འཕྲོམས་པ། མགོ་འཁོར་འཕྲོམས་ཟིན་པ།

头晕，已昏迷。

【增】惶惑的。[达] (达作 མགོ་འཕྲོམ་པ་)

མགོ་རྩོ་གེར་ཅན། མགོ་རྩོ་ཀྱན་ཅན། 头有

髻，头上有发饰者。

མགོ་འདར་པ། རྩོག་ཆགས་ད་བྱིད་ལའང་། 1. 头

战抖。2. 蜥蜴。

མགོ་འདྲེབས། མགོས་བད་གཏོང་བ་ཉུ་བ། 点

头，如用头表示。

མགོ་འདྲིན། འགོ་འདྲིན་རྟེན་གཙོ་པོ་ལའང་། 1. 引

头，带头。2. 首长，亦作 འགོ་འདྲིན།

མགོ་ལྗང་ཅན། ལྗན་གྱི་ལྗང་པོ་དང་ལལ་ག་

ལའང་། 1. 头晃动者。2. 树的枝干。

(同) མགོ་མིང་།

མགོ་ལྗམ་ལྗམ། མགོ་གཡོ་བའི་མིང་། 头摇动。

(同) མགོ་ཕྱོག་ཕྱོག

མགོ་ཕྱོག་པ། ལོག་དུ་འཇུག་པ། 回头，使回轉。

མགོ་དབུངས་པ། མགོ་ཐུར་དུ་དུད་པ། 垂头，

俯首。(同) མགོ་བཅུད་པ།

མགོ་ཐུར་བཅུས། ཁྱེད་པ་ཉུ་བ། 揭去蒙

头，如揭开盖子。(同) མགོ་ཐུར་བཅུས་པ།

མགོ་བོ། ཡན་ལག་མཚོག་དང་མགོ་སྐར་མ་ལའང་།

མགོ་སྐར་མ་ནི་གསུམ་རྩེ་དབྱིབས་ནི་རི་དྲགས་ཀྱི་

མགོ་ཉུ་བའོ། 1. 头部。2. 鸞宿，鸞有三星，

状如兽头。(同) མགོ། [帽。

མགོ་བོ་རི་གོས། ལྷ་མ་འི་མིང་། 头装(藻)。

མགོ་བྱི་མ། མགོ་ལ་སྐྱ་མེད་པ། 秃头。

མགོ་ཐུར་བཅུས་པ། ཁྱེད་པ་ཉུ་བ། 揭去

盖头，如揭开盖子。(同) མགོ་ཐུར་བཅུས་པ།

མགོ་སྐྱལ། མགོ་དང་བཅས་པའི་ལལ་གྱི་གཤོག་

ལའང་། 1. 连头。2. 有头之整个羊肉。

མགོ་རྩུང་། མགོ་རྩུང་རྩེ་སྐྱི་པོ་ཙན་ཙན་པོར་

རིང་པོ་འདུག་པ། 即 མགོ་རྩུང་། 顶部突出。

མགོ་བཅུགས་པ། འགོ་བཅུགས་པའི་དོན། 起

头，已开始。

མགོ་འཇུགས། འགོ་འཇུགས་པའི་དོན། 起头，

开始。

མགོ་འཛིན། རྟེན་མ་མགྲིན་པ། 持头(藻)。

喉，脖颈。【增】1. = མགོ་རྟེན། 2. 机关首

长，工头。[达] (同) མགོ་རྟེན།

མགོ་གཞུག་ལོག་པ། མགོ་དང་གཞུག་གུ་འཛུལ་པ།

头尾顛倒。(同) མགོ་མཇུག་ལོག་པ།

མགོ་ཁྲི་བ། དགུན་ན་དང་ལོ་ལི་ཐོག་མ་དང་མགོ་

ཁྲན་མ་དང་ལྷན་པའི་ཁྲི་བ། 1.孟冬。2.年初。

3.鶯宿月(阴历十一月)。

མགོ་རྒྱམ། I. རྒྱ་གཙན་ལའང་། 1. 圆头。2. 罗

喉星。

II. རྒྱ་བྲེགས་པའམ་མགོ་རིལ་རིལ། 1. 剃发。

2. 头圆形。

【增】= མགོ་རེག 剃光的头，圆秃头，

和尚。【达】(同) མགོ་རིལ། མགོ་རེག

མགོ་གཡིགས་པ། རྒྱ་འཛིངས་པའམ་རྒྱ་ཟང་ཟིང་།

头发散乱。

མགོ་རིལ། རྒྱ་བྲེགས་པའམ་མགོ་རིལ་རིལ། 1. 剃

发。2. 圆形头。【增】刮光的头。【高】

(同) མགོ་རྒྱམ་ II.

མགོ་རེག (注同上)

【增】 མགོ་བྲེགས། 和尚。【达】

མགོ་མིང་། རྒྱན་མིང་རྒྱང་པོ་དང་ལལ་ག་ལའང་།

1. 头摇动。2. 树木之枝干。

(同) མགོ་མིང་ཅན།

མགོ་མ། རྒྱ་དཀར་རམ། 发斑白。

【增】須发斑白。【四】

མགོ་གསུམ་པ། རྒྱན་པོ་རྒྱི་ལའང་། 1. 三头。

2. 罗刹。

མགོན་དཀར། རྒྱ་བདུན་ཅུ་ཙ་ཐ་སོགས་དང་རྒྱ་

མགོན་པོ་དཀར་སོགས་ལའང་། 1. 七十五尊神

等。2. 白色依怙神等。

མགོན་ཁང་། བྱ་དྲུག་མགོན་པོ་འཁང་པའམ་རྒྱ་

ཁང་ཉ་བྱ། 依怙殿，如六臂依怙神殿，或神

庙。

མགོན་པོ། I. རྒྱ་མགོན་པོ་དང་སྐྱབས་མགོན་ཉ་བྱ།

依怙，保护者，如依怙天神与能作归依者

(如称达頼喇嘛)。

II. རྒྱ་བདུན་ཅུ་ཙ་ཐ་སོགས་དང་རྒྱ་མགོན་པོ་...

དཀར་སོགས་ལའང་། 1. 七十五尊神等。2. 白

色依怙神等。【增】据某些文法家的意見，

མགོན་字系 མགོ་འབྲིན་'的縮写，义为：保护

者，首长，主人，保护神，因此此字指佛或

圣者。用作固有名词时系指釋迦佛，观世音

或大黑天，依怙明王。【达】

མགོན་པོ་པ། ཉ་བྱ། 依怙者，供神者。

མགོན་པོ་བྱམས་པ། བྱམས་པ་མགོན་པོ། 弥勒

菩薩(佛)。

མགོན་མེད། སྐྱབས་མེད། 无归依处，无救护者。

མགྲོགས་འགྲོ། ཉ་དང་རྒྱུད་དང་རྒྱུད་ཉ། 疾行，

速行(藻)。1. 馬。2. 风。3. 风神。

མགྲོགས་པོ། ལྷན་པོ། 迅速，快。

མགྲོགས་ལམ། ལྷན་ལམ། 快速的道路，近路，

捷徑。

མགྲིན་དཀར། རྒྱའི་བྱ་གས་ལའང་། 1. 白頸。

2. 水鴨。

མགྲིན་སྐྱད་ཅན། བྱ་ཐའི་མིང་། 項綫者

(藻)。婆罗門(印度四大种姓之一)。

མགྲིན་རྒྱུམ། རྒྱ་དབྱངས་རྒྱ། 喉生(藻)。歌

音。【增】= རྒྱ་དབྱངས། 音曲。【达】

མགྲིན་གྱུག། རྒྱ་མང་ལའང་། 1. 弯頸。2. 駱駝。

མགྲིན་རྒྱུན། དབང་ལྷུག་ཆེན་པོ་དང་མ་བྱ་ལའང་།

藍頸(藻)。1. 大自在(天神名)。2. 孔雀。

【增】大天(天神名)。【达】

མགྲིན་ཐོན་ཆུ་བ། བྱང་མེས་མགྲིན་ཐོན་ཆུ་བ།

青項月菩薩。

མགྲིན་གཅིག་བ། རྒྱུ་གཅིག་པའམ་མཐའ་གཅིག་

ཀྱི། 1. 同声。2. 一边。

མགྲིན་བཅུ་བ། སྤྱིན་པོ་འུ་པོ། + 頸者

(藻)。罗刹王。

མགྲིན་སྒྲན། ལྷ་ལྷག་ 柔喉，悅耳的喉嚨 (藻)。

杜鵑。

མགྲིན་ནག་ དབང་ལྷག་ཆེན་པོ་དང་བྱ་རྟོག་ཆེན་པོ།

黑頸 (藻)。1. 大自在 (天神名)。2. 大鴉。

(同) མགྲིན་པ་ཁ་པོ།

མགྲིན་པ། རྩེ་མགྲིན་པ། 脖頸。

མགྲིན་པ་ཁ་པོ། དབང་ལྷག་ཆེན་པོ་དང་བྱ་རྟོག་

ཆེན་པོ། 花頸 (藻)。1. 大自在 (天神名)。

2. 大鴉。(同) མགྲིན་ནག་

མགྲིན་པའི་ཁྱུན། མགྲུལ་ཁྱུན། 頸上的裝飾。

【增】= མགྲུལ་ཁྱུན། རྩེ་ཡི་ཁྱུན། [达]

མགྲིན་དམར། སྤྱིན་པོ། 紅頸 (藻)。罗刹 (鬼

之一種)。

【增】紅脖子鳥。[达]

མགྲིན་རྩ་རྩ་ཅན། རང་པ་ལའང་། 具喉鼓者

(藻)。鵝。

མགྲིན་བཟང། བོང་བྱ་ལའང་། 1. 好嗓子。

2. 駝。【增】具有洪亮声音者。[达]

མགྲིན་རིང་། བྱ་མིང་རྩ་མོ་དང་རྩ་མོ་དང་ཁྱུང་

ཁྱུང་ཅང་མེས་དང་རྩ་རིང་པོ་དང་བཞད་ལའང་།

1. 啄木鳥。2. 駱駝。3. 仙鶴。4. 長頸。5. 鴻雁。

མགྲིན་གསང་། རྒྱུ་གསང་། 声音响亮。

མགྲིན་ཁང་། རྒྱུལ་པའི་སྒོ་དང་སྒོ་སྒོ་ 客舍，旅店，

旅客住处。

མགྲིན་གཉེར། ཕྱི་ནས་འོངས་པའི་གཉེར་པའམ་

རྒྱུལ་པའམ་མགྲིན་པོའི་གཉེར་པ། 知客，知

賓，招待。【增】= མགྲིན་བྱ་འཕོད་པ། [达]

管家，家宰。[高]

མགྲིན་བྱ་འགྲུགས། གསོལ་ཆོགས་ལ་འཕོད་ཀྱི་མྱ་

བྱ། 請客，如請客人赴宴會。

(同) མགྲིན་བྱ་བྱ། མགྲིན་བྱ་འཕོད།

མགྲིན་བྱ་གཉེར། གསོལ་ཆོགས་ལྷགས་སྒྲོན་པོ་དང་

བྱ། 請客人赴宴會。

མགྲིན་བྱ་ཕོད་པ། (注同上)

མགྲིན་བྱ་བྱ། གསོལ་ཆོགས་ལ་འཕོད་ཀྱི་མྱ་བྱ།

請人赴宴會。(同) མགྲིན་བྱ་འགྲུགས།

མགྲིན་བྱ་འཕོད། (注同上)

མགྲིན་པོ། ཆང་པ་དང་རྒྱུལ་པ་དང་སྒོ་བྱ་བྱ་བྱ་

འོངས་པ་ལའང་། 客商，旅客，客人。

མགྲིན་བྱ། རྒྱུ་འཕོན་བྱའམ་དེའི་རྩས་པ་ལའང་།

1. 貝，蛤蜊。2. 貝壳。

མགྲིན་བསྐྱ་བ། བྱ་སྐྱ་ཀ་ལའང་། 1. 迎客。

2. 喜鵲。

འགག་དགོས། འགོག་ཕྱིད་ཀྱིས་འགག་དགོས། 須

破，須阻止。

འགག་མིག་ སྒོ་འཁྱོལ་སྒོ་ཁྱེགས་ལའང་། 1. 障目，遮

眼。2. 門扇。

འགགས་པ། ལས་འགགས་ཟིན་པ། 阻止 (原注：

路已阻塞)。

【增】或 འགགས་ 即 འགོགས་

བ་ 的完成式。1. 停止，歇止，停頓。2. 守

門者。[达] (达作 འགག་བ་)

འགངས་ཁྱུང་། དགོས་པ་ཁྱུང་པའམ་རྩས་པ་ཁྱུང་

བ། 1. 用处小。2. 能力小。

འགངས་ཆེ། ལྷ་ཆེ་བའམ་བྱིན་ལྷ་བས་ཆེ་བ།

1. 广大。2. 加持大。

【增】重要，重大，貴重。〔本〕

འགན་བསྐྱར་བ། འགན་ཁུར་དུ་བཅུག་པའི་དོན།
使负责。

འགན་ཁུར་བ། ཁས་ལེན་པས་ཁུར་བྱེད་པ། 已负责，已担保，已保证。

འགན་འཁུར། ཁས་ལེན་པས་འཁུར་བ། 将负责，将担保，将保证。

འགན་གྱི། འགྱུར་མེད་འདྲིན་ཡིག་ལྟ་བུ་གན་གྱི་དང་
གན་འདྲིན་ཞེས་སྒྲུང་། 契书，不变动之契约，
亦作 གན་གྱི། གན་འདྲིན། 【增】=གན་གྱི།
协定，合同，盟约。〔达〕（同）འགན་འདྲིན།

འགན་ཆེ་བ། གལ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ། 责任重大，如重要的事情。

འགན་སྦྱར། [攷] ན་བཟའ་ཞིག་ 坎肩，背心。
（同）འགན་གཟན།

འགན་འདྲིན། འགྱུར་མེད་འདྲིན་ཡིག་ལྟ་བུ་གན་གྱི་
དང་གན་འདྲིན་ཞེས་སྒྲུང་། 契书，如不变动之
契约，亦作 གན་གྱི། གན་འདྲིན། （同）འགན་གྱི།

འགན་གཟན། ན་བཟའ་ཞིག་ 背心。

（同）འགན་སྦྱར།

འགབ། བཞོགས་དགོས་ལྟ་བུ་དང་ཡིག་བའམ་སྒྲ་
བའི་དོན་ལའང་། 1. 复盖。2. 隠，密。

【增】=མཐའ་མ། རྩ་མ། མཐུག་མ། 尽头，
末尾。〔法〕

འགབ་དགོས། （原注同上）須遮盖。

འགབ་མི་འགབ། འཐད་མི་འཐད་དམ་རིགས་མི་

རིགས་འོས་མི་འོས་པ། 合不合，应理不应理，
应该不应该。

འགས་གྱི། ཁས་ཅུས་པ་འགས་བའམ་ཁས་བས་''''
འགས་གྱི། 所干食，如干食糌粑或干吃食物。

འགས་པ་པོ། ཁས་ཅུས་པ་འགས་པ་པོ།
干吃者，如干吃糌粑者或干吃食物的。

འགས་བྱེ། འགས་གྱི་ཅུས་པ་ལྟ་བུ། 干食粉，
如所干食的糌粑。

འགས་ས་བ། ཁས་འགས་ས་བྱེད་པ། 已干食。

འགའ་ཚ། བ་ལང་གི་བྱེ་བྲག་ 牛之一种。

འགའ་ཞིག་ ཁ་ཅིག་གས་འགའ་ཤས་གཅིག་ 有
些，一些。（同）འགའ་རི།

འགའ་ཅམ། ཅུང་ཟད་ཅམ། 少許。

འགའ་ཡང་མེད། གཅིག་ཀྱང་མེད། 全无，一
个也没有。

འགའ་རི། ཁ་ཅིག་གས་འགའ་ཤས་གཅིག་ 有
些，一些。（同）འགའ་ཞིག་

འགར། འགར་ཞེས་པའི་ལུམ་ཞིག་དང་སྐབས་འགར་
ལའང་། 1. 地方名。2. 有时。

འགལ་ཉམས། ལྷན་ཆོག་ལའང་། 1. 相反的态度。
2. 愚囊的话。

འགལ་འདུ་བ། མི་མཐུན་འདྲིམས་པ། 不和順者
相聚。

འགལ་འདུའི་རྩྭ། ལྷན་བྱ། 違妄(藻)。臬鳥。

འགལ་བ། མི་མཐུན་པ་དང་ས་མོ་གྲུང་ལོ་ལའང་།
1. 相違，不順。2. 巳丑年。

【增】相矛盾，倡异議，誤解。〔达〕

འགལ་བྱེད། ལྷགས་པག་ལོ་དང་མི་མཐུན་འགལ་
བྱེད་ལའང་། 1. 辛亥年。2. 不順，相違。

འགལ་ཚབས་ཅན། ཉེས་པ་ཅན། 違犯者，有罪者。

འགལ་ཟླ། མི་མཐུན་གྲོགས་པོ། 敌对，敌人。

【增】= འགལ་བའི་གྲོགས། 【达】

འགལ་བཟུང་། (未詳)

འགས་པ། མེད་ཀ་འགས་ཟིན་པ། 破裂，已裂縫。

འག་མ། མི་རིགས་ཤིག 种族之一。

འགགས། ཚུད་བཀྲུག་ཟིན་མ་ཡིན་ན་འགགས་པ་པོས་
འགགས་དགོས་ཏུ་བྱ། 召請。

འགགས་པ་པོ། ཚུད་བཀྲུག་ཟིན་མ་ཡིན་ན་འགགས་
པ་པོས་འགགས་དགོས་ཏུ་བྱ། 召者，召請者。

【增】侍者。【达】

འགགས་བྱེད། (注同上)

འགས་པ། འཆི་བའམ་འཁྲུག་ཐུ་ལའང་། 死亡。

【增】自然的死，病死。【达】

འགས་མ་པ། སྤི་བའམ་འཁྲུག་ཟིན་པ། 已死亡。

འགལ་བ། འགལ་བྱེད་ཀྱིས་འགལ་བྱུང་མ་གཏོགས་བའམ་
འགལ་བཞུགས་པར་བྱེད་ཐུང་དང་ཐུང་ཏུ་ལའང་།

1. 搖动，振動。2. 風。3. 風神。

【增】移，動，變，易位。【高】

འགལ་བ་པོ། (原注同上) 能動者。

འགལ་བྱེད། (原注同上) 能動搖。

འགགས་པ། དགག་བྱ་འཁལས་པའི་དོན། 阻碍，
拦档。

འགངས་དགོས། འགངས་པ་པོས་དགང་བྱའི་ཚུལ་
འགངས་དགོས་ཏུ་བྱ། 当滿。

འགངས་པ་པོ། འགངས་པ་པོས་དགང་བྱའི་ཚུལ་
འགངས་དགོས་ཏུ་བྱ། 能滿者。

འགོད་བཏང་བ། འགྱེད་བཏང་བ། 散放衬錢。

འགོབས། གཤོག་པ་དང་དགབ་བྱ་ཡོད་ན་འགོབས་
དགོས་ཏུ་བྱ། 1. 翹。2. 复蔽。

【增】完成式为 གྲྀབ། 未來式为 དགབ།
命令式为 ཁོབ། 【达】

འགོབས་བྱེད། (注同上)

འགོམས་པ་པོ། འགོམས་པ་པོས་དུམ་བྱ་དུམ་བྱར་
འགོམས་པར་བྱེད། 能裂者，能碎者。

འགོམས་བྱེད། འགོམས་པ་པོས་དུམ་བྱ་དུམ་བྱར་
འགོམས་པར་བྱེད། 弄碎。

【增】1. 再三鑊蝕，嚼。2. འགུམ་པ་ 的另
一形式，杀，毁灭。【达】(达作 འགོམས་
པར་བྱེད་པ་)

འགོལ། ཁལ་མ་འགོལ་པ་པོ་དང་གིང་གི་ཡལ་ག་...
འགོལ་པ་ལའང་། 1. 装载，馱。2. 樹之枝干。

འགོ། ཐོག་མ་དང་དང་པོ་དང་ཚུའི་འགོ་ཏུ་བྱ།
头，如最初，第一，水的源头。

【增】与 མགོ་ 相同。【达】(同) འགོ་མ།

འགོ་འརྱ་བ། (原注缺) 起头。

འགོ་འདྲིན། འགོ་འདྲིན་པར་བྱེད་པ་པོ། 1. 带头，
起首。2. 作領头者。

འགོ་ནད། རིག་དུག་ཏུ་བྱའི་ནད། 傳染病，如
花柳病。【增】= འགོ་བའི་རིམས། 【达】

འགོ་ནན། འགོ་བ་ནན་ཏན་ཅན་དང་དང་པོ། 1. 起
首珍重。2. 第一，初。

【增】= ཐོག་མ། 开始。【达】

འགོ་ལྷམ། ཕྱི་ཡུལ་ནས་བྱང་བའི་ལྷམ་བྱ་ཞིག 外
国所产的一种絨呢。

【增】1. 寬幅的布。2. 上等毛毯。【达】

བ་པོས་འཁོད་དགོས་ཏུ། 安置者，布置者。
འགོད་བྱེད་དགོས། གོད་མ་ཟིན་དགོས་ཏུ་འགོད་

བ་པོས་འཁོད་དགོས་ཏུ། 須安置，須布置。
འགོས་ཏུ། ཡུན་རིང་དུ་འགོས་དགོས་ཏུ་གོས་མ་
ཟ་ཟིན་པ་ན་འདྲིས་པ། 所学习，串习，熏习。

འགོར་བ། ཡུན་རིང་དུ་འགྱངས་པའི་མིང་། 迟誤，
耽擱。【增】=ཐོགས་པ། 阻滞，逗留。【达】

འགོལ་ས། དབུལ་སའམ་ཁྱག་ཁྱོག 僻靜处，隱
秘处。【增】1.歧途。2.錯誤。【达】

འགོས་པ། ན་ཚ་འགོས་པ་ཏུ་བྱ། 傳染，如已
傳染疾病。【增】1.参看 འགོ་བ། 2.涂敷
药。【达】

འགོས་མཐོངས། ངང་པ་ལའང་། 鵝。

འགོས་ལོ། འགོས་ཞེས་པའི་ཡུལ་ནས་བྱང་པའི་ལོ་
རྒྱ་བ། 廓地方的一位譯师。

འགྱངས་པ། ཡུན་རིང་དུ་འགོར་བའི་དོན། 迟延，
耽擱。【增】1.延期。2.最远的。【达】

འགྱར་འགྱུར། འགྱར་བའི་དོན། 轉變，变化，
改变。

འགྱིང་བ་པོ། ལུས་ཉམས་འགྱིང་བ་པོ། 态度威
严者。

འགྱིང་བག་ཅན། ལུས་ཀྱི་ནམ་འགྱུར། 体态。
【增】姿态尊严。【达】

འགྱིང་ཚུལ། (注同上)

【增】尊严。【达】

འགྱིངས་པ། རྒྱལ་འགྱུར་བཞུགས་པ། 昂然，矜持。

【增】1.装作自尊自大模样，昂然而坐如獅
子样。2.傲慢地看，輕視別人。【达】(达
作 འགྱིང་བ་)

འགྱུ་བ། རྒྱལ་བ་འོད་འགྱུ་བ་ཏུ་བྱ། 閃动，如
意念轉动。

【增】来回閃动，如閃电，海市蜃楼中空气
的顫动，心灵的活动和变化等。【达】

འགྱུ་བ་པོ། རྒྱལ་རྒྱལ་འགྱུ་བ་པོ། 閃动者，意
念轉动者。

འགྱུར། ལྷུང་བ་པོ་ལོ་རྒྱ་བས་བསྐྱུར་བའི་འགྱུར་
རམ་བསྐྱུར་བཅོས་ཏུ་བྱ། 翻譯，如譯师所翻譯之
經論。【增】1.变化，变成，变动。2.更迭，
改革，变迁。3.附加于不定詞后表示完成或
未来式。【达】

འགྱུར་ཁྱག ལྷུ་ལེན་མཁན་གྱིས་ལྷུ་དབྱངས་འགྱུར་བ་
དང་ཁྱག་པ་ཏུ་བྱ། 轉換，如唱歌者，歌音轉換。

འགྱུར་བ་པོ། བེས་མ་འགྱུར་བ་པོ། 轉變者，心
意轉變者。

འགྱུར་བག་མཁན། ལྷུ་མཁན། 乐师，歌者。

འགྱུར་བའི་སྐྱུག འཁོར་བའི་བདེ་བ། 坏苦
(佛)，生死之乐，世間乐。

འགྱུར་བྱེད། ལྷ་(དང་)། 1.能变。2.盐。

【增】能变更者，使其变换者。【达】

འགྱུར་བྱེད་དོ། ལན་ལྷ་ལན་ལྷིག འགྱུར་མ་
(藻)。盐。

འགྱུར་བྱེད་རྫོག་པོ། (注同上) 轉變鋒利
(藻)。盐。

འགྱུར་མེད། འགྱུར་མེད་ནམ་མཁའ་ཏུ་བྱ། 不变，
如虛空不变。【增】不致錯誤的。【达】

འགྱུར་རོ་ཅོག ལོ་རྒྱ་བས་བསྐྱུར་བ་ཐམས་ཅད།
凡所譯的，譯师所譯的一切。

འགྱུས་པ། འཁྱོག་པོ། 弯曲。

འགྱེ་བ། (原注缺) 1.放射，发放，傳布。
2.分开，分枝。

འགྲེད། གསུམ་འགྲེད་པ་པོས་དམག་འགྲེད་པ་དང་

འཐབ་ཚུད་འགྲེད་པ་དང་མེད་འགྲེད་པ་དང་འགྲེད་

གཏོང་བ་ལའང་། 1.派遣，如遣兵。2.战斗，
竞争。3.放光。4.放衬钱。【增】1.西藏北
部地区。2.施舍的款项和食物。〔达〕

འགྲེད་པ་པོ། (原注同上) 斗者，分放者。

འགྲེར་བ། སྤང་བའི་དོན། 舍弃。

【增】堕落，辞去，放弃，抛弃。〔达〕

འགྲེལ་བ། ས་ལ་འགྲེལ་བ། 倒，跌倒在地。

【增】倾颓。〔达〕 歪倒。〔四〕

འགྲེས་པ། རྩོགས་གཉིས་སུ་འགྲེས་པ། 分开，分

为两党。【增】འགྲེ་བ་ 的另一写法。〔达〕

འགྲྀགས་དགོས། ཡར་འདིགས་པ་པོས་འདིགས་

དགོས་ཏུ་བྱ། 须举，须支持。

འགྲྀགས་འཇམ། ཡེབས་འཇམ་དང་ཡེབས་བྱམས་

ཁྱད་ཟེར། 轱子，也作 ཡེབས་འཇམ་ 或 ཡེབས་
བྱམས། (同) འགྲྀགས་འཇམ་། འགྲྀགས་བྱམས།

འགྲྀགས་བྱབ། ཡར་འཕྲོགས་བྱབ། 能向上举起，
能抬起。

འགྲྀགས་པ་པོ། ཡར་འདིགས་པ་པོས་འདིགས་

དགོས་ཏུ་བྱ། 举者，支持者。

(同) འགྲྀགས་བྱེད།

འགྲྀགས་འཇམ་། ཡེབས་འཇམ་དང་ཡེབས་བྱམས་

ཁྱད་ཟེར། 轱子，也作 ཡེབས་འཇམ་ 或 ཡེབས་
བྱམས། (同) འགྲྀགས་འཇམ།

འགྲྀགས་བྱམས། (注同上)

འགྲྀགས་བྱེད། ཡར་འདིགས་པ་པོས་འདིགས་

དགོས་ཏུ་བྱ། 举者，支持者。

(同) འགྲྀགས་པ་པོ།

འགྲོང་བར་བྱེད། འགོར་བར་བྱེད། 迟延，就誤。

འགྲོད་པ། གནོད་བའི་མེས་པ། 追悔，懊悔的
感觉。【增】悲伤，怜悯。〔达〕

འགྲོད་པ་སྐྱེས་པ། སེམས་ལ་འགྲོད་པ་སྐྱེས་པ།
心生后悔。

འགྲང་ཉྱུགས། སྤང་བ་འགྲང་རྒྱ་དང་ཉྱུགས་པ།
飢飽，腹中飽或飢。

འགྲངས་པ། སྤང་ཁོག་བརྒྱགས་སོང་། 已飽，
肚子飽了。【增】=སྤང་བ་འགྲངས་ 或 གསུམ་
པ་འགྲངས། 〔达〕

འགྲན་གྱི་དོ་མེད། འགྲས་བའི་ཁ་སྐྱེལ་མེད། 无
比，无敌。【增】=འགྲན་ལ་མེད། 〔达〕

(同) འགྲན་ཁྲི་མེད།

འགྲན་དོ། ཡས་ཀྱི་ཁྲོལ་པ་དག་པོ། 仇敌，敌人。

(同) འགྲན་ཁྲི།

འགྲན་པ། བརྒྱན་པ། 比，較量，竞赛。

འགྲན་ཁྲི། ཡས་ཀྱི་ཁྲོལ་པ་དག་པོ། 仇敌，敌人。
【增】敌手，对等者。〔达〕

(同) འགྲན་དོ།

འགྲན་ཁྲི་མེད། འགྲས་བའི་ཁ་སྐྱེལ་མེད། 无比，
无敌。(同) འགྲན་གྱི་དོ་མེད།

འགྲས་སྐྱུམ། ཁའི་ངོས་གཉིས་ཀྱི་འགྲས། 面頰。

(同) འགྲས་པ།

འགྲས་སྐྱོང་། རྩམ་སྐུལ་ལའང་། 龟。

འགྲས་སྐྱོར། ལུ་ཁྱུད་འགྲས་སྐྱོར། 1.保护面頰，
护腮，2.輶，边缘。

འགྲས་དགོས། དགྲས་བྱ་ཡོད་ན་འགྲས་དགོས།

应陈設。

འགྲམ་ལྷག འགྲམ་པ་སྐང་ལ་གཞུས་པ་ཉ་བུ། 掌
頰，打耳光。

འགྲམ་ཆག་པ། འགྲམ་སྟོ་ཆད་པ་ཉ་བུ། 腮断，
如臼齿脱落。

འགྲམ་ཉམས་པ། (原注同上) 腮衰。

འགྲམ་སྟེགས། འཛོམས་སྟེགས་བུ། 月台，站台。

【增】台阶。〔达〕

འགྲམ་དུ། རྒྱུ་འགྲམ་དུ། 岸边。

【增】近旁，邻近。〔达〕

འགྲམ་ན། ཉ་གཞོགས་སུ། 近处，附近。

འགྲམ་པ། ཁའི་ངོས་གཉིས་ཀྱི་འགྲམ། 腮，頰。

【增】参看 ཁྱེད་ཚོས། 〔达〕(同) འགྲམ་སྟེགས།

འགྲམ་ཕྱག ཁའི་ནང་ཕྱག་འགྲམ་སྟོ། 口内之腮

牙，臼齿。(同) འགྲམ་སྟོ།

འགྲམ་ཡིག བཀའ་བྱུང་ཉ་བུ་འཁྱིལ་གྱི། 告示，
布告。

འགྲམ་ལེགས། སྤང་པ་ཆེད་མིང་དུ་སྤྲང་། 妙頰
(藥)。似即“象”。

འགྲམ་སྟོ། ཁའི་ནང་ཕྱག་འགྲམ་སྟོ། 口内腮牙，
臼齿。(同) འགྲམ་ཕྱག

འགྲམས་པ། ན་ཚ་འགྲམས་པའམ་ཐོན་སྟངས་པ་ཉ་བུ་
བྱ་དང་ས་ལ་འགྲམས་ཟིན་པ་ལའང་། 散布，如
疾病散布，散开或已撒于地。

འགྲམ་འགྲམ། བརྩོན་འགྲམ་དང་གཞོན་ཅན་ནས་
གཞོན་ཅན་གྱི་ཁྱེད་ཅན། 1. 勤奋，精勤。2. 谄媚
者，狡詐不正直的人。

【增】=གྱུ་གྱ། 弯曲的，曲折的。〔达〕

འགྲམ་པ། དག་པོས་ཚུར་འགྲམ་པ་ཉ་བུ། 仇恨。

【增】= ཡན་ཚུན་མི་མཐུན་པ། 1. 齟齬，双方
意見不合。2. 嫌恶，憎厌，怀恨。〔达〕

འགྲིག་འགྲིག རིགས་རིགས་སམ་རིགས་འཕད་འོས་
སུ་ཡོང་། 适宜，合理，應該。【增】1. 适

当安排。2. 肉酱。〔达〕(同) འགྲིག་ཡོང་།

འགྲིག་མ་འགྲིག རིགས་མི་རིགས། 对不对，合
理不合理。

འགྲིག་ཡོང་། རིགས་རིགས་སམ་རིགས་འཕད་འོས་
སུ་ཡོང་། 合适，合理，應該。

(同) འགྲིག་འགྲིག

འགྲིགས་འགྲིགས། འཕད་པར་འོས་པའམ་རིགས་
རིགས་སྟོ། 合适，合理。

འགྲིགས་སྟོ། (注同上)

འགྲིགས་སྟངས་། ལས་ཀྱི་འགྲིགས་སྟངས་ཁོ་ཁོ་ལོས་
བརྒྱུགས་པ་ཡིན་ཉ་བུ། 已成功，可以了。

འགྲིབ་དུས། སུམ་ལྷན་དུས། 减劫(佛)。

(佛經上所說的减寿时期)。

འགྲིབ་པ། ཡན་འཕེལ་མེད་པ་མན་འགྲིབ་པ། 减
少。【增】1. 漸次薄暗。2. 損失，縮小，衰
退。〔达〕

འགྲིབ་པ་ཅན། རྒྱ་བའི་མིང་ལའང་། 1. 縮減者。

2. 月亮。(同) འགྲིབ་བྱེད།

འགྲིབ་བྱེགས། མན་ངོ་། 減品，減分(藥)。
下弦，下半月。

འགྲིབ་བྱེད། རྒྱ་བའི་མིང་ལའང་། 1. 縮減。2. 月
亮。(同) འགྲིབ་པ་ཅན།

འགྲིབས་པ། ཚས་འགྲིབས་ཟིན་པའང་། 1. 縮減。
2. 顏色已減退。

འགྲོས་ཀྱ། འགྲོས་པ་པོས་ལུང་པ་མང་པོ་འགྲོས་ཏེ་

འགྲོ་བ་དང་རི་ཁྲོད་འགྲོས་ཀྱ་དང་གཙུག་ཏེ་འགྲོ་

བ། 1.周游, 巡行, 游历。2.往山中去。

3.寻觅。

འགྲོས་པ་པོ། (原注同上) 游行着。

འགྲོས་ས་པ། ལུས་མང་འབྲས་ས་པ་ཉ་བྱ་དང་ཁྲོག་

པ་འགྲོས་ས་པ་ལའང་། 1.游历多处。2.度量

狭小。【增】1.有时代替 འགྲོས་པ། 2.巡

行, 漫游。【达】(达作 འགྲོས་པ་)

འགྲོལ་བ། རིལ་རིལ་གཅིག་ཏུ་འགྲོལ་བ་དེ་ཁོ་པོས་

བསྒྲིལ་བ་ཡིན་ཏུ་འདྲིལ་བ་ཞེས་པའང་སྤྲད་།

卷起, 包起, 卷成一团。也写作 འདྲིལ་བ།

【增】完成式为 གྲོལ། 1.绞合。2.跌落。

【达】滚。【四】

འགྲུད་པ། འགྲུད་པའི་དོན་དུ་སྤྲད་། 似即 འགྲུད་

པ། 摩擦, 拖拉。

འགྲུབ། ལས་ཀྱི་འགྲུབ་ཀྱ། 成办, 成就, 完成。

འགྲུལ་སྐྱ། འགྲུལ་པའི་སྐྱ་འདྲིན་ལའང་། 旅客首

领, 商主。

འགྲུལ་པ། བསྐྱོན་པོ་དང་ལས་པ། 旅客。

【增】=ལས་གྱི་བསྐྱོན་པོ། 又指香客。【达】

འགྲུས་ཅན། བརྩོན་འགྲུས་ཅན། 精勤者。

འགྲུས་པ། བརྩོན་འགྲུས་བྱས་པའི་མིང་དང་བསྐྱུས་

བའས་དྲ་བའས་དྲས་པ། 1.精勤, 奋勉。2.剪

裁。【增】奋发, 热心。【达】

འགྲོ་ཕྲག་པ། མགོ་གཞུག་རྟེན་འོག་དུ་བསྐྱུར་བ།

颠倒, 打滚, 头尾上下翻转。

འགྲོ་བ། རིགས་འགྲོ་ཡོད་པས་ཤེས་ཏུ་བྱ། 例推,

如以理推知。

འགྲོང་བ། ལང་ཀྱ། 立, 站。

འགྲོང་བུ། ཡི་གེའི་འགྲོང་བུ་ལངས་པ་ཉ་བྱ། 字

上之立画。【增】或作 འགྲོང་པོ། 【达】

འགྲོངས་པ། ལངས་ཟིན་པ་དེ་ཁོ་པོས་བསྐྱོངས་པ་

ཡིན་ཏུ་བྱ། 已竖起。

འགྲོད་པ། འདྲིད་ཅེས་པའི་དོན་དུ་སྤྲད་། 似即

འདྲིད་ 字义。1.滑跌。2.厌烦。

འགྲོས་པ་པོ། རྒྱ་ས་ལ་འགྲོས་ས་པ་པོའི་མིང་།

将水洒地者。

【增】散播者, 安排者。【本】

འགྲོས་ས་བྱེད། ཡང་ན་བཞོ་སྐལ་སྟེད་པ་པོའི་མིང་

ལའང་། 1.喷洒, 散布。2.分散各人应得之份者。

འགྲོལ་བ། དཔེ་ཆ་ཙུ་བའི་འགྲོལ་བ་ཉ་བྱ། 注

解。【增】1.= འཇོལ་བ། 恳请, 寻求。

2.放入, 安排。【达】

འགྲོལ་བའི་འགྲོལ་བ། རྣམ་བཤམ་དང་ཤིག་ཆེན།

注解的注解, 广释, 大疏。

འགྲོལ་བཤམ། (注同上) 解说。

འགྲོས་པ། རིགས་འགྲོས་ཟིན་པ། 推知, 以理推

知。【增】前任官吏。【达】

འགྲོ། (原注缺) 1.行, 走。2.去。

འགྲོ་མཁན། ལས་དུ་འགྲོ་མཁན། 路上行人。

(同) འགྲོ་བ་པོ།

འགྲོ་མགོན། འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་གྱི་མགོན་པོ། 众

生的保护者。

འགྲོ་འགོག་ རྫོན་ཤིང་ལའང་། 1.阻碍行走。

2.树木。

འགྲོ་མགྲོགས། མིའམ་ཅི་ལའང་། 1. 快走，疾行。2. 紧那罗〔梵〕，似人（鬼神之一）。

འགྲོ་སྤྱོད། ཟ་འཇུག་གི་འགྲོ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུ། 开支，
消費，如飲食之費用。（同）འགྲོ་སྤྱོད་།

འགྲོ་ཆས་བཟུང་བ། འགྲོ་བའི་ཆས་ནི་སྐྱེལ་པ་ཏྱ་

འ་བཟུང་བ་ནི་བྱ། 准备行装，如备马鞍等。

དཀྱི་ལྗོན། འཇིག་རྟེན་ནམ་འཇིག་རྟེན་ཁམས་དང་ཉ་
 ༥༥། 具行（藻）。1.世界。2.角。

འཕྲོ་ལྔ་། ལུ་ལི་འཕྲོ་ལྔ་མ། 飞翔，鳥之行态。

རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ | རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ | 行动明显(藻)。光。

འགྲོ་བ། འགྲུང་བོ་ལས་འཇིག་རྟེན་ལས་པ་ 1. 众
生。2. 世間。(又) རིགས་ཅན། 有情，众
生。【增】完成式与命令式为སྐྱོང་། 行走，
行动，步行。〔达〕

འགྲོ་བ་འཛམ་ས། ཟུམ་འཇུག་དང་བདུད་ལམ་དང་།
 坏众生（藻）。1.遍入（天神名）。2.魔。
 （同）འགྲོ་བའི་ཉིག

འཕྲོ་བ་འདུལ། བདམ་མུས། 調伏众生（藻）。
佛。（同） འཕྲོ་བའི་མུ་ས།

འགྲོ་བ་པ། ཧྲི་མ་དང་མངས་ཁྱུ་ས། 行走者(藻)。
1.日, 太阳。2.佛。

འགྲོ་བ་པོ། ལམ་དུ་འགྲོ་མཁན། 路上行人。

【增】= འགྲོ་ཕྱིད། [达] (同) འགྲོ་མཁན།

འཕྲོ་བ་ཞིག་དུས། འཛིག་པའི་བསྐལ་པ། 众生
灭时（藻）。坏劫（佛）。

འཕྲོ་བ་རིགས་དྲུག ལྷ་མི་ལྷ་མ་ཡིས་གསུམ་ནི་
བདེ་འཕྲོ། དབྱམ་པ་ཡི་དྲུགས་དྲད་འཕྲོ་གསུམ་

ནི་ངན་འགྲོ་དང་བཅས་ཏེ་བྱུག ། 六道众生(佛):
天、人、阿修罗为三善趣, 地狱、餓鬼、畜
生为三恶趣, 共为六道。

འགྲོ་བའི་མགོན་པོ། ལྷ་པོ་ལྟུག་པའང་། 1. 众
生的保护者。2. 遍入（天神名）。

【增】1. 觀世音菩薩的尊稱。2. 佛。〔達〕

འགྲོ་བའི་སྒྲོན་མ། ཉི་མའི་མིང་དང་མངམ་གུས་
མཁའ་། 众生灯(藻)。1. 日, 太阳。2. 佛。

འགྲོ་བའི་ངང་ལྔ། ལྔ་། 流动相(藻)。
风, 空气。(同) འགྲོ་བའི་སྒྲ་།

འགྲོ་བའི་རྟོག་ ཁྱབ་འཇུག་དང་བདུན་ལམ་དང་།
 众生頂 (藻)。 1. 遍入 (天神名)。 2. 魔。
 (同) འགྲོ་བ་འཛོམས།

འགྲོ་བའི་སྒྲིབས། རྒྱུ་དང་རྒྱུ་ལྟ་ལའང་།

1.行动的力量(藻)。2.风,风神。

གྲངས། 众生昇門（佛），众生的名目。

འབྲོ་བའི་བྱེད་པོ། ཚངས་པའི་མིང་། 众生作
者(藻)。大梵(天神名)。

འཕྲོ་བའི་བླ་མ། སངས་རྒྱལ། 众生师 (藻)。
佛。(同) འཕྲོ་བ་འདལ།

འབྲོ་བའི་དབང་པོ། ལྷལ་རིགས་ལའང་། 1. 众
生王。2. 刹帝利种（古代印度种姓之一，为
统治阶级）。

འགྲོ་བའི་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལའང་། 1. 众生之
母。2. 郗摩天女。

འགྲོ་བའི་གཞི། ལམ་ཁ། 所行处(藻)。道路。

འཕྲོ་བའི་མིང་རྟ། བདུན་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག
 众生車 (藻)。极喜自在魔 (天神名)。

འགྲོ་བའི་སྲིད་ཀྱི་ རྒྱུ་། 众生命(藻)。风,空气。

(同) འགྲོ་བའི་ངང་ཚུལ།

འགྲོ་བར་བྱེད་པོ། ཀླང་པ་ལའང་། 能走者

(藻)。脚,腿。

འགྲོ་བ། བཟོད་བྱ་རྩེ་ལས་གྱུ་མིང་། 所行,所

趣(藻)。即 བཟོད་བྱ། 道路。

འགྲོ་བྱེད། རྒྱ་བ་དང་མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་ཀླང་པ་དང་

ཆངས་ཆེན་དང་ཀླར་ས་དང་རྒྱུད་དང་རྒྱུད་ལའང་།

能行(藻)。1.月。2.火。3.火神。4.脚。

5.大梵(天神名)。6.星。7.风。8.风神。

[增] = རྒྱུ་པོ། 象。[达]

འགྲོ་བྱེད་རྒྱ། ཀཟའ་ཕུར་བྱ་ལའང་། 1.将要行

走。2.木曜星。

འགྲོ་མེད། ཉི་མ་དང་རི་དང་ཚྭ་མིང་དང་ནམ་་་

མཁའ་ (དང་)། 无行(藻)。1.日,太阳。

2.山。3.树。4.虚空。

འགྲོ་ཅེན། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག་ 游戏

(藻)。极喜自在魔(天神名)。

འགྲོ་ཆོད། འོས་སུ་འཐད་ཆོད། 合理的度量。

འགྲོ་མཆམས་བཟ། རྒྱལས་འཆོལ་བའི་དོན། 寻

隙,找机会。

འགྲོ་འཆོ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1.害众

生。2.大自在(天神名)。

འགྲོ་འཇོན། རྒྱུ་པོ་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོའང་།

持众生(藻)。1.罗刹。2.大自在(天神名)。

འགྲོ་བཟང་། བདེ་འགྲོ་ལའང་། 1.善行。2.善

趣(参看 འགྲོ་བ་རིགས་ཕྱུག་ཅེ།)。

འགྲོ་ཤིང་། ཡའི་མིང་དང་ཡར་འགྲོ་ཚུར་ཤིང་ཀྱུ།

1.年。2.往来。

འགྲོ་རེས། འགྲོ་བའི་རེས་མོ། 輪流行走,行走
的次序。

འགྲོ་ལུས། ཉི་མའི་མིང་། 行身(藻)。日,太阳。

འགྲོ་སྤང་། ཟ་འཐུང་གི་འགྲོ་སྤང་ཉྱ་བ། 开支,

消費,如飲食之費用。(同) འགྲོ་སྤོ།

འགྲོགས་ནས། སྲིགས་པོ་དང་འགྲོགས་ནས་འགྲོ།

結伴,如結伴同行。

འགྲོང་བ། སྤང་བའམ་འདྲིམས་ལའང་། 1.村落。

2.密处,阴部。

འགྲོང་བའི་ཆོས། སྤང་བའི་ཆོས་ཏེ་འཁྲིག་པ།

村法(藻)。即 སྤང་བའི་ཆོས། 淫欲。

འགྲོངས་བ། སྤངས་པའམ་གྱི་བའི་མིང་། 1.杀

害。2.死。

འགྲོན་ཐོད། ལྷ་མོ་ལའང་། 1.客冠。2.帽。

འགྲོན་པོ། ཆོང་བ་མགྲོན་པོའམ་འགྲུལ་པ། 客,

商人,旅客。

(同) འགྲོན་ལས་བ།

འགྲོན་བྱ། རུས་པའི་ཐོང་ངམ་སེམས་ཅན་འགྲོན་བྱའི་

རུས་པ་ལའང་། 1.骨貨。2.蛤蜊之骨壳。

འགྲོན་བྱམ་པ་ཅན། (注同上) 貝瓶。

འགྲོན་ལས་བ། ཆོང་བ་མགྲོན་པོའམ་འགྲུལ་པ།

商人,旅客。(同) འགྲོན་པོ།

འགྲོར་འཇུག་ འགྲོ་རུ་འཇུག་ 使人走。

འགྲོལ་རྒྱ། མཐུད་པ་འགྲོལ་བ་པོས་མགྲོལ་བ་་་་་

ནམས་འགྲོལ་རྒྱ། 当解开。

འགྲོལ་བ་པོ། མཐུད་པ་འགྲོལ་བ་པོ། 解开者。

འགྲོས་ཆེན། གོས་ཆེན། 大步,脚步大。

འགྲོས་ལྷན། ཅ་ལའང་། 1.有走势。2.馬。

འགྲོས་མ། ཅ་འགྲོས་མ་ཉུ། 步法，走势，如馬的步法。

འགྲོས་མཛེས། ངང་པའི་མིང་ལའང་། 1.优美的步态。2.鵝。

ཁ་བར་འགྱུར། དགྲང་པོ་མཐོ་པོར་འགྱུར། 变老，岁数增高。

ཁ་ཤི་ཟླ་བ། ཉེར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 老死月(藻)。阴历十一月。

ཁང་གཟུགས། སེམས་ཅན་གྱི་ཕུར། 刺蝟。

ཁན་པོ། དགྲང་པོ་ཁན་པོ། 老，年老。【增】= ཁས་པ། བཟེས་པ། 老人，斑白者。【达】

ཁན་འཁོགས། པོ་མང་ཁྱེད་པའས་དགྲང་པོ་མཐོར་མོང་བ། 年迈，年龄高。

ཁན་ཁོག (原注同上) 老朽。

ཁན་ཁོན། (注同上) 衰老。

【增】ཁན་པོ་ཁན་མོ། 老夫妇。【达】

ཁན་པ། བཟེས་པ། 老人，老者。【增】在西藏占星学中指60至72岁的人。【达】

ཁན་པོ་འི་ཕྱག་འཇམ་ཚོན། 老者之綫(藻)。

虹。【增】兀鷹。【达】

ཁན་ལས་ཉན། བརྒྱ་ཕྱིན་ལའང་། 1.从老人处所听。2.帝釋(天神名)。

ཁན་ལས་ཐོས། (注同上)

ཁལ་བ། ཅུ་ཁལ་བ་ཉུ། 渡涉，如渡河，涉水。【增】旅行经过，通过，过关。【达】

ཁས་ཀྱིས། མཐུག་པོ་ཁས་འཁོགས། 老而坚强。

【增】嬰姪，强健的老年。【达】(达作ཁས་ཟླ་)

ཁས་པ། ཁས་གྱུར་ཟིན་པ། 老，已经老了。

【增】= ཁན་པོ། 1.空竭的，不结实的。

2.老人。【达】

ཁས་བྱེད། འདྲིང་ཉུ། 令现枯老(藻)。欲天(天神名)。

ཁས་བྱེད་མ། ཉུ་མོ་ལྷ་མོ། 使人老之女(藻)。

鄢摩天女(天神名)。【增】与青年交往而使之变老的女子。【达】

ཁས་མེད། ཉུ་ཕྱིན་མིང་། 无老(藻)。天神。

ཁུང་བ། ཉམས་པ། 衰落，衰败。【增】1.损失，困难。2.衰頹，没落，脆弱。【达】

ཁུན་ཆང་། ཁུན་འབྲུམ་གྱི་ཆང་། 葡萄酒。

ཁུན་འབྲུམ། སིང་ཐོག་ཁུན་འབྲུམ། 葡萄。

ཁུར་པོ། ཕུར་དུ་གྱུག་པོ། 屈，向下弯曲。【增】

或作 ཁུར་པོ། 駝背，年老背駝之人。【达】

ཁོ་བ། རི་དྲགས་ཁོ་བ་རྩེ་དགོ་བ་ཞེས་སྟེང་། 野山羊，亦作 དགོ་བ།

【增】一种羚羊。【达】 黄羊。【四】

ཁོ་སྟོག་ རི་དྲགས་དགོ་བའི་པགས་པའི་ཁོས། 野山羊皮袄。

ཁོད་གཏམ། I. དགོད་གཏམ་རྩེ་ཀྱ་རེའི་གཏམ།

即 དགོད་གཏམ། 笑談，取笑的話。

II. བཞིགས་པའི་གཏམ་ལའང་། 恐吓之語。

ཁོད་བདུལ། ཅུ་བ་ཁོད་དང་འཇམ་དུལ་ལའང་།

粗野及馴服。(同) ཁོད་གཏམ་།

ཁོད་ཐལ། ཕུ་ཁོད་ཀྱི་སྟུག་པ་ལའང་། 1.鷺灰。

2.鷺鳥糞。

ཁོད་ཐེམས། ཕུ་ཁོད་ཀྱི་སྟུ་ཁོག་ལའང་། 1.鷺鳥鼓翅。2.鷺鳥之翅翎。

ཚོད་པ། སེམས་གཉེངས་པའི་ཚོད་པ་དང་འབྲེག་ཚོད་
 ལྟ་བུ་དང་འདྲོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་
 ཅན་ནམ་པར་ས་ཞི་ཞིང་ཕྱིར་འབྲོ་བའི་སེམས་པའོ།

1. 掉举 (佛), 心散乱, 心思旁鹜。2. 野, 如荒野。3. 食分所摄的众生不安静, 向外驰散的心。

【增】1. 笑。2. =གཉེང་བ། 变衰微或懶惰。〔达〕

ཚོད་བྱར། རིའི་བྱ་ཚོད་དཔ། 吃尸驚?

ཚོད་བག དེ་ཚོད་བག་བྱོ་བའི་མིང་། 笑, 嬉笑。

【增】观望着走。〔四〕

ཚོད་པོ། ས་དུལ་པ་དང་བྱ་ཚོད་ལའང་། 1. 野,

未馴服。2. 驚鳥。【增】暴戾。〔四〕

ཚོད་བག་ཅན། བག་བྱོ་བའི་གད་སྟོང་འཆར་བ་པོ་

ལའང་། 笑者, 嬉笑者。

【增】1. 本乏智慧而自矜夸为大权威者。

2. 心不寂靜者。3. 嬌弱。〔达〕 鬧将。〔四〕

ཚོད་བྱོ། དེ་ཚོད་བྱོ་གད་སྟོང་བྱོ་བ། 发笑。

ཚོད་མ། ཏ་མ། 騾馬, 牝馬。

ཚོད་ས་སྐྱེས། I. ཏ་གཏོང་མ། 騾馬生 (藻)。

馬面火 (海水流注处之火穴)。

II. བྱ་མ་ཐེ་དང་ལྷ་འི་སྐྱེས་པ་དང་སྐྱེས་སམ་ཏ་སྐྱེས་

ཀྱང་ཐེར། 1. 婆罗門。2. 天界之医生。

3. 鼻生或馬生。

【增】牝馬所生, 相傳日神的妻子, 不堪忍耐阳光眩輝, 逃往北俱卢洲, 太阳追之, 因而怀孕生姜宿双童。〔达〕 火山。〔法〕

ཚོད་ས་ཁ། (注同上I)

ཚོད་ས་ཅན། བ་སྐར་སྐར་ས་ (དང་)། 有騾馬 (藻)。姜宿 (二十八宿之一)。

ཚོད་ས་ཅན་གྱི་ཟླ་བ། རྩོམ་ཟླ་བ་དང་ཟླ་བ་
 རྩོམ་ལའང་། 姜宿月。1. 阴历九月。2. 天秤宮 (十二宮之一)。

ཚོད་མའི་མ། ཏ་གཏོང་མ། 騾馬火 (藻)。

馬面火。

ཚོད་ཡས། གངས་ཀྱི་གནས་ཤིག་ལའང་། 者么罗
 [梵], 大数之一。

ཚོད་གཡག བྱང་གི་འབྲོང་ཏ་བྱ། 野牛, 野牦
 牛, 如北原之野牛。

ཚོད་གཡུང་། ཟུབ་ཚོད་དང་འཇམ་དུལ་ལའང་།

粗野及馴服。(同) ཚོད་བདུལ།

ཚོད་ག། འབྲོང་གི་ག་ལའང་། 野牛肉。

ཚོལ་ཕྱར་ཚོལ། ཚུད་པ་པོ་དང་ལན་འདེབས་པ་
 པོ། 立敌 (佛), 諍难者与答难者。

【增】抗拒恶魔的驅魔姿勢。〔达〕

ཚོལ་པ་པོ། འགྲན་ཟླ་ཕྱེད་པ་པོ། 敌者, 敌对者。

ཚོལ་བ། (注同上) 【增】= ཚུད་པ། 完成

式及未来式为 བཞོལ། 辯駁, 爭論, 抵抗, 爭斗, 論战。〔达〕 相拒。〔四〕

ཁྱ། བྲས་ག་ཁྱ་དམ་དང་བྱག་ཁྱ་ཁྱ་ཆེ་བའི་དོན་དང་
 རྩིའི་དོན་ཁྱ་ལུལ་ལམ་རྒྱས་རིགས། 1. 印章。

2. 广大。3. 网。4. 汉地。5. 汉族。

【增】1. 印花, 邮票。2. 記号。3. 羌鹿, 或即西伯利亚及苏联东部的羚羊。4. 体积。5. 印度。6. 滿, 完全。〔达〕

ཁྱ་དཀར་ནག ཁྱ་གར་དང་ཁྱ་ནག་གཉིས་ལའང་།
 འདི་ལྷ་ར་བྲིས་པ་སྤང་། 印度与中国之合称。

ཁྱ་སྐར། དུ་ཁྱང་མཐོངས་སྐར་ཁྱང་ལའང་། 烟窗, 窗戶。

ཁྱ་སྒྲིགས་ལྗ་བ། (原注缺) 如茜草。

ཁྱ་སྒྲིགས་ཚོགས་མ། ལ་ཆའི་མིང་། 火漆。

ཁྱ་སྒྲིགས་ཟུ་བ། ཁྱ་སྒྲིགས་ཤིང་ལས་ཕྱང་བའི་ཚོས་
དམར་པོ། 从茜草中熬出之红色。(同)ཁྱ་ཚོས།

ཁྱ་བསྐྱེད། ཁྱ་ཆེར་འཕེལ་བྱེད་པའས་སྒྲེལ་བའི་དོན་
དང་ཁྱ་བྱེད་ཅིས་སྒྲུང་། 扩充, 扩大, 增广,
亦作 ཁྱ་བྱེད།

ཁྱ་ཁབ། ཆོས་བྱ་བའི་ཁབ། 汉针, 裁缝之针。

ཁྱ་ཁྱོན། མཐའ་གུའི་ཁྱོན་ཡངས་པ་ཉྱ་བ། 规模,
面积, 如面积宽广。

【增】或作 ཁྱ་ཁྱོན། [达]

ཁྱ་མཁའ། འབྲུ་སྒྲོན་གྱི་མིང་ལའང་། (未詳)

ཁྱ་གད། བསྐྱེད་བྱའས་བཀའ་བཀྱོན་ནས་བསྒྲིགས་
པའི་ཆོག གཏུགས་, 呵斥, 恐吓語。

ཁྱ་གར། ཁྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ཟེར། 印度。

ཁྱ་གམ། རྩ་རྩེ་ཁྱ་གམ་ཉྱ་བ། 如交叉金剛杵。

【增】十字形, 交叉形。[达]

ཁྱ་ཁྱོ། ཁྱ་མིས་བཀྱེད་པའི་ཁྱོ་ཞིག ཇི་ལྟར་གྲུ་བའི་
面粉。

ཁྱ་ཁྱོལ་བ། མེ་རྩོག་ཁྱ་ཁྱོལ་ཉྱ་བ། 开放, 如
花开放。

ཁྱ་སྒྲིང་། སྒྲིང་བྱ་ཞིག ལྷུ་ལྷུ་, 唢喇子, 笛之
一种。

ཁྱ་སྒྲོ། ཕྱི་ཕོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ཆེན་པོ། 大門。

【增】主要的門。[达]

ཁྱ་སྒྲོན། སྒྲོན་པའི་རིགས། 青色之类。

ཁྱ་ཅང་། སྒྲིང་གསལ་གྱི་གྲིང་། 腰带。

【增】系于腰帶上的长錢包。[达]

ཁྱ་ཆང་། (注同上)

ཁྱ་ཆིངས། ན་བར་བཅིངས་པའི་དོན། 捆在网上。

ཁྱ་ཆེ་བ། ཡོན་གནས་དང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་བྱེད་ཆེ་བ།
1. 福田。2. 广大。3. 广布。

【增】或 བྱེད་ཆེ་བ། 丰富的。[达]

ཁྱ་ཆེ་མ། (原注缺) 广大的。

ཁྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ། འབྲེལ་བའི་འབྲེལ་བ། 广
疏, 疏抄。

ཁྱ་ཆེར་རྩོམ་བ། མཛོ་ཞིག ལྷུ་ལྷུ་ 普曜經。

ཁྱ་བཀྱེད་བ། ཁྱ་དམ་འདེབས་པ་པོས་བཀྱེད་ཟིན་པ་
དང་ཡང་ན་མཐའ་བཀྱེད་ཟིན་པ་ལའང་། 已盖印。

ཁྱ་རྩྭ་ས། བྱངས་ཀྱི་གནས་ཤིག ཅེ་ཅེ་ལྟར་ (梵),
大数之一。

【增】記号, 标志, 画押, 盖印。[达]

ཁྱ་རྩྭ་ས་ཆེན་པོ། (注同上) 大姥达罗。

ཁྱ་མཐོངས། གནས་མཐོངས། 屋顶平台或凉亭。

ཁྱ་དར། གོས་ཆེན་ལའང་། 1. 汉綾。2. 綢緞。

ཁྱ་མཐུད། མཐུད་པ་ཆེ་བ། 大繩結。

ཁྱ་འདེབས། ཁྱ་དམ་འདེབས་པ་པོས་འདེབས་ཁྱ་
དང་ཡང་ན་མཐའ་འདེབས་ཁྱ་ལའང་། 将盖印。

ཁྱ་འདྲི། དྲིང་སང་ཁྱ་འདྲི་ཟེར་ཏེ་ཅོད་པ། 口
角, 爭吵, 現今名 ཁྱ་འདྲི།

ཁྱ་སྒྲུ་བ། རོག་གཤེས་བྱེད་པའས། 邪淫。

ཁྱ་སྒྲུག། ཁྱ་སྒྲུག་ནས་ཕྱང་བའི་སྒྲུག་ཆ། 汉地所制
的墨。

ཁྱ་སྒྲི། ལྷུ་ལྷུ་ 一种草。

ཁྱ་བ། ན་བ་འཛིན་པའས་ཉྱ་གཤོར་གཤེས། 持网
者 (藻)。漁夫。

𩵿་དཔང་། 証人。

𩵿་ཚྱེས། 𩵿་ནག་ནས་བྱང་བའི་ཚྱེས་ལའང་། 汉地
所制的香。

𩵿་ཕིབས། ཁང་བའི་ཕོག་ཕིབས་ཉུ་བ། 屋顶，如
房屋之瓦顶。(同) 𩵿་ཕྱགས།

𩵿་ཕིབས་གནས་འཆར། ཕྱག་རོན། 巢在薺
下(藻)。鴿子。

𩵿་ཕྱགས། ཁང་བའི་ཕོག་ཕིབས་ཉུ་བ། 屋顶，
如房屋之瓦顶。(同) 𩵿་ཕིབས།

𩵿་ཤར། འདྲི་ཕྱག་གས་མ། 臭虫。

𩵿་པོ། ཁའི་ཐུ་ཁྱ་པོ་ཉུ་བ། 胡须。

【增】俗語說 𩵿་པོ། [达] 連鬚胡。[四]

𩵿་བ། 𩵿་ནག་ནས་བྱང་བའི་འབྲུ་ཐུར་གསུམ་པ་བ།
ཤོའང་ཟེར། 汉地所产之三楞蕎麦。

𩵿་འབྲུམས། རང་དགར་འདོད་པར། 自然，散
漫，任性而为。

𩵿་ས་གང་། ཉུ་ག་ཆེན་པོའས། 1. 一斤重。
2. 大秤。

𩵿་ས་གཅིག (注同上)

𩵿་ས་བཟའ། སྤང་བཅན་སྐམ་པོའི་བཅུན་ས་ཞིག
汉妃，藏王松贊岡薄之妃(文成公主)。

(同) 𩵿་བཟའ།

𩵿་ཅ། ཕྱིའི་ཅ་ལའང་། 1. 大脉。2. 外脉。

𩵿་ཅི། བཞིགས་ཅི་ལའང་། 1. 漆。2. 燒釉。

【增】中国油漆。[达]

𩵿་བཅུགས་པ། 𩵿་རྩི་ཚུགས་ཕྱག་དང་བཅུགས་
ཟེན་པ། 下网。(同) 𩵿་ཚུགས།

𩵿་ཏྲ། ལྷའི་ཕྱེ་བྱག་ 盐之一种。

【增】=ཕྱིན་ཏུ་ལན་ཅུ་པ། 硃砂。[达]

𩵿་ཚུགས། 𩵿་རྩི་ཚུགས་ཕྱག་དང་བཅུགས་ཟེན་པ།
下网。(同) 𩵿་བཅུགས་པ།

𩵿་ཆོས། 𩵿་སྐྱེགས་ཕྱིང་ལས་བྱང་བའི་ཆོས་དམར་པོ།

1. 硃砂。2. 洋紅，紅。(同) 𩵿་སྐྱེགས་ལུ་པ།

𩵿་ཆོས་རོ། 𩵿་སྐྱེགས་ལུ་བའི་རྩྭ་ས་ཉུ་བ། 紫

色渣，如熬茜草之余渣。(同) 𩵿་བལ་པ།

𩵿་སཁོ། ཆེན་པོ་དང་ཕྱིའི་ཁྱ་སཁོ་ཉུ་བ། 1. 广
大。2. 海洋。

【增】1. 水肿。2. 指数目字“四”。[达]

𩵿་སཁོ་སྐ་རགས་ཅན། ས་གཞི། 有大海之
腰带者(藻)。大地，地球。

𩵿་སཁོ་སྐྱེས། ཁྲང་པོ་དང་མ་བྱ་དང་ཉུ་དང་ཁྲ་བ་
དང་ཉུ་འཛིན་ཕྱིང་ལའང་། 海生(藻)。1. 象。
2. 孔雀。3. 馬。4. 月。5. 天上之树。

𩵿་སཁོ་ཁམ་བཟ། ཁྱ་སྤྱན་ཆེན་པོ། 食海(藻)。
大摩羯魚，鯨魚。

𩵿་སཁོ་དགའ། ཁྲ་བའི་མིང་། 海喜(藻)。
月亮。(同) 𩵿་སཁོ་འཛིན་པར་གསར།

𩵿་སཁོ་འབྲུང་། ཉུ་ག་དྲུང་མེ་ལའང་། 1. 飲海。
2. 馬面火(傳說中海水流注处之火眼)。

𩵿་སཁོ་འབྲུར་ཏུ། རི་ཁྱི། 海滿水(藻)。
日几(星名)。

𩵿་སཁོ་ཁྲ་བ། ལྷ་པོ་འཇུག་ལའང་། 1. 海月。
2. 遍入(天神名)。

𩵿་སཁོ་འཛིན་པར་གསར། ས་གཞིའི་མིང་། 有大海
之衣者(藻)。大地，地球。

𩵿་སཁོ་འཛིན་པར་གསར། གཟེ་ས་རུ་སལ། 在
海边的(藻)。蒺藜。

ཁྱ་མཚོ་འི་བུ་མོ། རྩལ་འཇུག་ཆུང་མ་ལའང་།

1. 海女。2. 遍入天之妻。

ཁྱ་མཚོ་འི་བྱིབྱ། ཀ་ལ་ཡིང་ཀ། 海雀，迦陵頻
迦鳥。

ཁྱ་མཚོ་འི་མར་གསར། ཟླ་བའི་མིང་། 海之鮮
酥（藻）。月亮。（同）ཁྱ་མཚོ་དགའ།

ཁྱ་མཚོ་འི་ལྷ་མོ། དབུངས་ཅན་ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོགས་
ཁྱ་མཚོ་ནས་བྱུང་བེད། 大海天女（藻）。妙
音天女，傳說从南海生出。

ཁྱ་འཇུགས་མཁའ། རྩོད་པ་ལའང་། 1. 下网者。

2. 猎戶。（同）ཁྱ་ཡིས་འཚོ་བ།

ཁྱ་ཞིག་ བོད་པའི་སྤྱབས་ཆོགས་ཏྲ་བ། 縫隙，如
頂蓋骨之縫隙。（同）ཁྱ་སྤྱབས།

ཁྱ་བཟའ། སྤང་བཅན་སྤྲུལ་པོ་འི་བཅུན་མོ་ཞིག་ 汉
妃，藏王松贊岡薄之妃（文成公主）。

（同）ཁྱ་མོ་བཟའ།

ཁྱ་ཡན་བ། རྩོད་མེད་འབྲས་པ་ལའང་། 无意义的
游蕩。【增】=གཤིང་བ། 懶惰，懈怠。【达】

ཁྱ་ཡིས་བཏབ་བ། ཁྱ་འདིབས་དྲོད་ཏྲོས། 盖章，
用印。参看ཁྱ་འདིབས་ 条。

ཁྱ་ཡིས་འདིབས། （注同上）

ཁྱ་ཡིས་འཚོ་བ། རྩོད་པ་ལའང་། 1. 以网为生
者。2. 猎戶。（同）ཁྱ་འཇུགས་མཁའ།

ཁྱ་ལྷལ། ཁྱ་གར་དང་ཁྱ་ནག་ལའང་། 印度或汉地。

ཁྱ་རི། རི་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 画象。2. 大山。

【增】1. 一份肉。2. 度量名。【达】
粮食。【法】

ཁྱ་རུ། ཁྱ་རི་དྲགས་ཀྱི་རུ་ཅོ། 鹿角之一种。

ཁྱ་ལ། ཁྱ་ཆེ་བའི་ནང་ནས་གཅིག་ཅེས་ཡོད་པ་ལ་
ཟེར་བཟུ་ཐུས་པའི་ནང་ནས་གཅིག་ཅེས་ལ་བཟུ་……
ལས་ན་ཟེར། 許多当中偶然有一个，一百中
偶尔有一个，也作བཟུ་ལས་ན།

ཁྱ་ལས་ན། （注同上）

ཁྱ་ལྷ་ཆས། བྱུང་འཁོར་ཆ་ལྷགས་ཤིག་ 一种隨
員服装。

ཁྱ་ལྷག་ ཆེ་བ་གཞིས་པའི་ཤིང་ཐོག་ལྷག་པའི་བྱེ་བྲག་
ཅེས་པའང་སྤང་། 枣，亦有說为柏之一种者。

【增】1. 杜松。2. 中国及喜馬拉雅山的縱
树。3. 一种枣。【达】

ཁྱ་བཤལ། ཁྱ་སྤྱོགས་ཁྱ་བའི་རྩྭ་མ་ཏྲ་བ། 茜草
渣，如茜草汁之渣。

（同）ཁྱ་ཆོས་རོ།

ཁྱ་མེར། ལྷ་རུ་སྤུའས་ཕྱི་ཤིང་པ་སོགས་མེར་པོ་འི་
རིགས་ཏི་ཡུལ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་གོས་ཆེན་ལའང་།

1. 俄罗斯人或外国人。2. 苏联所产之金絲緞。

【增】1. 岩石或冰山的裂縫。2. 俄国人。

【达】

ཁྱ་སྤང་། ཁྱ་གར་ཁྱ་ནག་གི་མདའ་སྤང་དང་ལས་
ཁའི་ཁྱ་སྤང་ལའང་། 1. 印度和中国之秤。2. 街
道。【增】1. 广场，寬道。2. 天秤。【达】

ཁྱ་སྤྱབས། བོད་པའི་སྤྱབས་ཆོགས་ཏྲ་བ། 縫隙，
如頂蓋骨之节縫。（同）ཁྱ་ཞིག་

ཁྱག་དགོས། ཁྱབ་དགོས་སམ་བྱ་དགོས། 須要做。

ཁྱག་མར། བྱ་དགོས་པའི་མར་ཏི་གསོལ་མར་ཁྱག་
དགོས་པ་ཏྲ་བལ་རྒྱད། 吃的酥油。

ཁྱགས་པ། རང་གི་ཡོངས་སྤྱོད་འཛོམས་པའི་ཆས་ལ་

ཆགས་པའི་དང་ཀུལ་གྱི་མིང་དང་ག་ཀུགས་པ་ཚོལ་བུ་
ལའང་། 1. 仗恃自己财产之骄傲。2. 体胖，油
肥。【增】1. 粮食，食物，食品。2. = རྟོགས་
པ། 妄自尊大，自负。〔达〕

ཀུགས་ཕྱ། ཅམ་པ་ཉ་ཕུའི་བཀུགས་ཕྱ། 面粉，如
糌粑。【增】口粮，干粮。〔本〕

ཀུགས་ཆད། ། འགྲངས་ཆད། 够吃饱的分量。

ཀུང་བསྐྱར་བ། རིང་དུ་སྐྱངས་པའམ་བཏང་བ།
远离，远弃。

ཀུང་གིས་ཆད། རོགས་སུ་དགར་བའི་དོན། 远
隔，隔离。(同) ཀུང་ཆད།

ཀུང་གྲགས་གཅིག འདྲམ་གང་ལྔ་བཀུ་ཐམ་པ།
一俱卢舍〔梵〕，五百弓量。【增】约两哩
的距离(可能听到声音的区域)。〔达〕

ཀུང་གྲགས་ཐོས། བྱ་ཀྱ་རུ་རའི་མིང་ལའང་།
1. 听远处的声音。2. 拘鲁罗鸟。

ཀུང་གྲགས་བཟུང་། ཀུལ་པོའི་བཟོད་ལམ་
ལའང་། 持俱卢舍(藻)。国王走的路。

ཀུང་ངེ་ཅིག་གི་བྱས། ཐམས་ཅད་རིང་དུ་བཏང་
བ་ཉ་བ། 远隔，如远离一切。

ཀུང་ཆད། རོགས་སུ་དགར་བའི་དོན། 远隔，隔
离。(同) ཀུང་གིས་ཆད།

ཀུང་དུ། རིང་དུ། 在远处，向远方。

ཀུང་མདའ། ཐག་རིང་དུ་འཕངས་པའི་མདའ། 射
到远处之箭。

ཀུང་པན་པ། ཕྱི་རོལ་པའི་བྱལ་པའི་ཐམ་པ་ལྔ་བཀུ་
ཕྱི་ཆུ་རོལ་མཛོས་པའང་བྱེ། 顺世外道，外道
宗派之一，亦名“现世美”。

【增】= ཀུང་པེང་པ། 印度哲学宗派之一，
曾被佛教徒所嘲笑，并称为无神论者。〔达〕
(同) ཀུང་འཕེན་པ།

ཀུང་འཕེན་པ། (注同上)

ཀུང་བ། སིང་ཀུངས་བ། 撑子。

ཀུང་མ། (原注缺) 远处，远境。

ཀུང་རིང་། ཐག་རིང་། 远，远距离。

ཀུང་རིང་ཆུ། སྒྲིག་ཀུ་ལའང་། 1. 远方之水。
2. 阳燄。

ཀུང་གར་བྱལ་བ། ཚམ་བུ་རིང་རིང་དུ་གར་བྱལ་
པ། 縫衣，稀稀地縫。

ཀུང་ཤེལ། ཐག་རིང་མཐོང་བྱེད་ཤེལ་མིག་ 望远鏡。

ཀུང་སྐྱབ་བཏུགས་པ། རིང་དུ་སྐྱབ་པ་བཏུགས་པ།
設防，在远处設偵察者，安置守望者。

ཀུང་སྤངས། རིང་དུ་བྱིས་ཤིག་ 引远，伸长(命
令詞)。

ཀུང་བསྐྱང་། ཐག་རིང་དུ་བསྐྱི་བར་བྱ། 令其长
远，引长至很远的距离。

ཀུང་བསྐྱངས་པ། ཐག་རིང་དུ་བྱས་པའི་མིང་།
已令延长，已扯远。

ཀུངས་ཀྱིས་བསྐྱར་བ། རིང་དུ་བྱས་ཏེ་འཐུར་དུ་
བཏུག་པ། 远弃，使弃于远处。

ཀུངས་པ། ཀོ་བ་མ་འཁུམས་པར་ཀུངས་བཞིན་པ་
དང་སྒྲོད་ནང་དུ་བཙངས་པ་ལའང་། 張开，装满，
如把皮子張开，把器皿装满。

ཀུངས་ཤ། ཀུ་མའི་ནང་དུ་བཀུངས་པའི་ཤ། 餉，
灌腸的肉，所灌的肉。

ཀུངས་ཤིང་། རིང་དུ་བྱར་ཅིང་དག་ཉ་བུ་པར་

ཀྱལ་བཅའ། ཀྱལ་རྟེན་ཏེ་རྟེན་ལ་བཅའ་བཞི་རྟེན་

ལ་བཞི་རྟེན་པ། 依靠物。(同) ཀྱལ་འཆའ།

ཀྱལ་ཆོས། ཆོས་རྟེན། 所依靠的法。

ཀྱལ་འཆའ། ཀྱལ་རྟེན་ཏེ་རྟེན་ལ་བཅའ་བཞི་རྟེན་

ལ་བཞི་རྟེན་པ། 依靠物。(同) ཀྱལ་བཅའ།

ཀྱལ་ཉིས། ཉིས་འཕོལ་རྟེན། 靠枕，垫背之物。

(同) ཀྱལ་འཕོལ།

ཀྱལ་རྟེན། ཀྱལ་ནས་སྐྱོབ་པར་བྱེད་རྟེན་དང་ཕུལ་བའི་

རྩིས་ལའང་། 1. 脊背所依靠的。2. 供献之物品。

【增】 1. 支背之物，依靠之物。2. 安全的退
隐处。3. 支撑物。〔达〕

ཀྱལ་མཐོ། ཉའི་བྱེ་བྲག་ལའང་། 高脊(藻)。

魚之一種。

ཀྱལ་རྩོས། གོས་ཆུ་པའི་མིང་ལའང་། 1. 暖背。

2. 长衣。

ཀྱལ་གཞོན། རྟེན་མཁུ་བྱེད། 后盾，支援。【增】

臥可。〔达〕 压馬。〔四〕 (同) ཀྱལ་མ།

ཀྱལ་བ། ལས་ཀ་བྱས་པ་ཟེར་བ་ལ་དེང་སང་ཀྱལ་བ་

དང་ཀྱལ་བ་ཟེར། 作，作事，現今呼为 ཀྱལ་བ།

和 ཀྱལ་བ། 【增】 打，击，抛，擲。〔达〕

安置，放置。〔高〕

ཀྱལ་ཕྱོགས་སུ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལའང་། 1. 背

后。2. 仇人。(同) ཀྱལ་རྩོལ་བྱ།

ཀྱལ་བྱེད་བ། ཀྱལ་ནས་རྟེན་མཁུ་བྱེད་པ། 后援，

背后援助者。

【增】 保护，作后盾。〔达〕 偏护。〔四〕

ཀྱལ་འཕོལ། ཉིས་འཕོལ་རྟེན། 靠背，垫背之物。

【增】 = ཀྱལ་རྟེན། 〔达〕 (同) ཀྱལ་ཉིས།

ཀྱལ་མ། རྟེན་མཁུ་བྱེད། 后盾，助手。

(同) ཀྱལ་གཞོན།

ཀྱལ་དམར། ཏུར་བུའི་མིང་ལའང་། 1. 紅背。

2. 吃尸鳥名。(同) ཀྱལ་དཀར། ཀྱལ་མཁྱེགས།

ཀྱལ་རིང་། ཉ་དང་སྐུལ་གྱི་མིང་ལའང་། 长青

(藻)。1. 魚。2. 蛇。

ཀྱལ་རྩོལ་བྱ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལའང་། 1. 背后。

2. 仇人。(同) ཀྱལ་ཕྱོགས་སུ།

ཀྱལ་ལངས་བ། རྟེན་མཁུ་བྱེད་པ། 帮助，援助。

ཀྱལ་ཕྱོགས་སུ། ཀྱལ་གྱི་རྩོལ་སུ། 背后，背面。

【增】 向后，向背，在背上。〔高〕

ཀྱལ་ག། (原注缺) 脊肉。

ཀྱལ་བུལ། གཞུང་མ། 脊骨。

ཀྱམ་ཚུ། བའི་བྱེ་བྲག་ 石盐，盐之一種。

【增】 = ཀྱ་ཚ། 〔达〕

ཀྱལ། ཐོབ་ཀྱལ་དང་ཀྱལ་སྐར་མ་དང་ཀྱལ་བཅུགས་པ་

ལ་ཀྱལ་བཅུགས་ཟེར་ཀྱལ་ནི་སྐར་མ་གསུམ་ཉི་ལྟ་ལྟ་

དབྱིབས་ནི་རིལ་བྱ་ཉི་ལྟ་ལྟ་། 1. 胜利。2. 鬼宿

(二十八宿之一，鬼宿有三个星，形如球)。

3. 下赌注。

【增】 1. 对盗窃者的五种刑罰 (仅用于复合
詞中)。2. 皇家的，胜利的，大，主要。〔达〕

ཀྱལ་དཀར་བ། རྩལ་འཕྱུག་དང་དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་

དང་འདོད་ལྟ་ལའང་། 难胜(藻)。1. 遍入。

2. 大自在。3. 欲天。(以上都是天神名)

ཀྱལ་ཁ། (原注同下) 胜利。

ཀྱལ་ཁག་ ཀྱལ་ས་ཁག་ཉི་མོ་མོ་ཉི་མོ་ལྟ་བུ། 各国。

ཀྱལ་ཁང་། ཀྱལ་པོའི་པོ་བླ་དང་མ་བླ་ས། 王

宮，国王的宮院。(同) ཁྱལ་པོ་རི་ཁབ།
 ཁྱལ་ཁབ། (原著缺) 国家。
 ཁྱལ་ཁམས། ལུལ་ཁྱལ་ཁམས་པ། 国界，国境。
 ཁྱལ་ཁམས་པ། འཁྱམས་ཕྱལ་ཕྱིན་པ། 游历者，
 周游者。
 ཁྱལ་རྒྱུ། (原注缺) 王族，王统。
 ཁྱལ་སྒོ། སྒོ་ཆེན་པོ་ལས་ཕྱི་སྒོ། 大門，外門。
 ཁྱལ་ཆར་མཆོན། བ་མ་ཕྱིུ། 沙燕。
 ཁྱལ་ཆེན་མེ། འཇམ་དབྱངས་ལའང་། 文殊菩薩。
 ཁྱལ་ཆེན་རིགས་བཞི། རི་རབ་ཀྱི་བང་རིས་བཞི་
 བར་གནས་པའི་གར་དུ་ལུལ་འཁོར་སྤང་། རྩོར་
 འཕགས་སྒྲིམ་པོ། རུབ་དུ་སྤྲུན་མི་བཟང་། བྱང་
 ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ཅན་ནང་དུ་ནས་སྤྲུག་ཀྱི་རིགས་་་
 དང་བཞི་འོ། 四大王众，四天王天(佛)，須
 弥山第四級上，东有持国，南有增长，西有
 丑目，北方柳叶宮中有多聞天王众，共为四
 众。
 ཁྱལ་ཆེན་རིས་བཞི། (注同上)
 ཁྱལ་སྒྲོང་། ནབས་སོ་སྐར་ས་ལའང་། 上胜(藻)。
 井宿(二十八宿之一)。
 ཁྱལ་པོ། ས་རྒྱུང་དང་ལྷ་བ་ལའང་། 1. 国王。2. 月
 亮。【增】1. 首領，統治者，主宰者。2. 优
 胜者。【达】
 ཁྱལ་པོ་འབྲུལ་བ། རུང་དཀར་གཡས་འབྲུལ། 右
 旋白螺。【增】1. 一种药。2. 一种宝石。
 3. 高贵的发带。【达】
 ཁྱལ་པོ་འབྲུག་ཕྱིད། བརྒྱ་ཕྱིན་ལའང་། 1. 死
 神。2. 帝釋(天神名)。
 ཁྱལ་པོ་རི་ཁབ། ཁྱལ་པོ་རི་པོ་བྱང་ངས་བྱང་ས།

王宮，国王的宮院。【增】摩揭陀的王舍
 城。【达】(同) ཁྱལ་ཁབ་།
 ཁྱལ་པོ་རི་ཁབ་པོ། ནས་སྤྲུག་དང་ལྷ་བ་ལའང་།
 王之王(藻)。1. 多聞(天神名)。2. 月亮。
 ཁྱལ་པོ་རི་པོ་བྱང་། ཁྱལ་པོ་རི་བྱང་ས། 王
 宮，国王居处。
 ཁྱལ་པོ་རི་བྱ། གཟའ་ལྷག་པ་ལའང་། 1. 王子。
 2. 水曜。
 ཁྱལ་པོ་རི་ས་པོན། ཁྱལ་རིགས། 王种，刹帝
 利族，帝王族。
 ཁྱལ་དཔོག་པ། གཞན་ཕྱི་པ་ཞིག་ 外道派之一。
 ཁྱལ་བླ། ཁྱལ་ཁག་ཆང་དུ། 小国，弱小国家。
 【增】小王，受封邑的太子。【达】
 ཁྱལ་བ། སངས་རྒྱལ་ཏི་བདུད་བཞི་ནས་པར་ཁྱལ་
 བས་སོ། ། ཤིང་ཏ་པོ་ལའང་། 胜者(藻)。
 1. 佛，由胜四魔故。2. 甲午年。【增】1. 克
 服，調伏。2. 胜利者，战胜者。3. 数目的二
 十四。4. 最早著名之佛，元始之佛。5. 胜利
 的，高級的，卓越的，优美的。【达】
 ཁྱལ་བའི་ཁྱད་ཆོས། ཐར་པ། 胜者別法，解
 脫(佛)。
 ཁྱལ་བའི་བྱགས་སྤྲུམ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ།
 佛子(藻)。菩薩。(同) ཁྱལ་སྤྲུམ།
 ཁྱལ་བའི་དབང་པོ། བརྒྱ་ཕྱིན་དང་སངས་རྒྱལ་་་
 ལའང་། 胜王(藻)。1. 帝釋(天神名)。
 2. 佛。【增】有时指达賴喇嘛。【达】
 ཁྱལ་བའི་བྱ་གྲ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ། 胜裔，
 佛裔(藻)。菩薩。
 【增】佛子。【达】(同) ཁྱལ་སྤྲུམ།
 ཁྱལ་བའི་གཞི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ། 胜者因
 (藻)。菩薩。

ཀུལ་བུ། ཀུལ་པོ་འི་བུ་ལའང་། 1. 胜子。2. 王子，太子。

ཀུལ་བྱེད། རུབ་འཇུག་དང་དབའ་པོ་དང་ཆེ་བ་དང་མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་ཆུ་སྐྱེད་དང་དབང་ཡུག་ཆེན་པོ་དང་བཀྲ་སྐྱེད་དང་བཀྲ་སྐྱེད་གྱི་བུ་ལའང་། 1. 遍入（天神名）。2. 勇士。3. 月亮。4. 火。5. 火神。6. 水鸭。7. 大自在（天神名）。8. 帝釋（天神名）。9. 帝釋太子。

ཀུལ་བྱེད་བུ། བཀྲ་སྐྱེད་གྱི་བུ། 帝釋天之太子。

ཀུལ་བྱེད་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་སྤྲེལ་ལའང་། 1. 能胜之女子。2. 摩摩天女。（同）ཀུལ་མ།

ཀུལ་བྱེད་ཆེལ། ཀུ་གར་ན་ལུལ་ཞིག་ 祇陀林，祇树园，印度的一个地方。

【增】舍卫城的长者给孤独购买太子祇陀的树林建造精舍，佛住其中很长时间。〔达〕

ཀུལ་མ། I. སྐྱེལ་མ་ལའང་། 1. 胜母，胜女。2. 度母。

II. ལྷ་མོ་ལྷ་སྤྲེལ་ལའང་། 摩摩天女。

（同）ཀུལ་བྱེད་མ།

ཀུལ་མའི་བུ། བཟའ་སྤྲེལ་བ་ལའང་། 胜母之子（藻）。土曜。

ཀུལ་མོ། བཅུན་མོ་དང་ཉི་མའི་བཅུན་མོ་དང་……… མཚན་མོ་དང་མིག་འབྲས་ལའང་། 1. 后妃。2. 日神妃。3. 夜間。4. 眼睛。

【增】瞳人。〔四〕（又）བཅུན་མོ་འཕ་ཀུལ་རིགས་ཆུང་མ། 后妃，王族妇女。

（同）ཀུལ་རིགས་མ།

ཀུལ་བཅུགས་པ། ཀུན་པོ་བཅུགས་པ་ལའང་།

打赌，下赌注。

ཀུལ་ཆབ། I. སྐྱེལ་ཆབ། 摄政者。

II. རྩེ་བཅུན་བྱམས་པ་མཛོན་པོ། 弥勒菩萨。

【增】将来继承王位的太子。〔达〕

ཀུལ་ཆབ་དམ་པ། （注同上II）

ཀུལ་མཚན། རྟོག་ཀུལ་མཚན་ལའང་། 胜利幢。

【增】1. 有纹印的胜利幢。2. 用作菩萨或个人的私名。〔达〕

ཀུལ་མཚན་བརྒྱལ། ཀུལ་མཚན་མར་ཡབ་པ། 降下幢。

ཀུལ་མཚན་ཅན། I. བཀྲ་སྐྱེད་གྱི་ཁང་བཟང་། 有幢（藻）。帝釋的宫殿。

II. དམག་དབང་ལའང་། 军队。

ཀུལ་མཚན་རབ་གཡོ། རླུང་དང་རླུང་ལྷ་ལའང་། 幢动（藻）。1. 风。2. 风神。

ཀུལ་ཆེ་བ། དགུན་འབྲིང་ལའང་ཉི་མའི་བཅུ་པ།

鬼宿月，仲冬或十月（按阴历应是十二月）。

ཀུལ་ཡབ། འཇམ་པའི་དབང་མ་ལའང་། 胜父（藻）。

1. 国王之父。2. 妙音菩萨。

ཀུལ་ཡུམ། རྩེ་བཅུན་སྐྱེལ་མ་དང་ཤེར་བྱེད་གྱི་མཛོད་དང་ཀུལ་བའི་མ་མ་ལའང་། 佛母（藻）。1. 度母。2. 般若经。3. 佛的母亲。

ཀུལ་རབས། ཀུལ་པོ་འི་བཀུད་པའི་རབས་ནམ་ཐར་མོ་ཀུས་ལྷ་བུ་ལའང་། 帝王本纪，帝王系谱，如国王历代相传之传记。

ཀུལ་རིགས་མ། བཅུན་མོ་འཕ་ཀུལ་རིགས་ཆུང་མ། 后妃，王族妇女。（同）ཀུལ་མོ།

ཀུལ་སྤྲེལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དབའ། 佛子（藻）。菩萨。【增】= ཀུལ་པོ་འི་སྤྲེལ། 太子。〔达〕

（同）ཀུལ་བའི་སྤྲེལ།

ཀྱལ་མིང་ལྷ་བདུན། (原注缺) 輪王七宝(佛)。

ཀྱལ་གསུང་རྒྱུ་འགྲོ། བྱ་ཀ་ལ་ཡིང་ཀ་ལའང་།

1. 依佛教行。2. 迦陵頻伽鳥。

ཀྱས་བཀའ་བ། ཀྱ་ཡིས་བཀའ་བ། 网罩。

ཀྱས་འཛོར། རི་དྭགས་རྩོད་པས་ཀྱ་འདེབས་ཀྱའམ་

ཉི་འདེབས་པ་ཉུ་བ། 网捕，如猎人用网捕

兽。(同) ཀྱས་གཤོར།

ཀྱས་བཏབ་བ། ཀྱ་དམ་བཏབ་ཟིན་པ། 已盖印。

ཀྱས་འདེབས། (注同上)

ཀྱས་པ། དང་མྱོང་ཞིག་བསྐྱས་པ་མ་ཡིན་པ་ལའང་།

1. 一位仙人。2. 非簡略，广博。

【增】1. 古印度結集叙事詩大婆罗陀战史的广博仙人。2. 体积或数量增加，增长，发展。3. 广大，扩大，多种。〔达〕

ཀྱས་པའི་ཕྱོགས། ལྷ་བ་ཡར་ངོ་ལའང་། 增长品(藻)。上半月，上弦月。

ཀྱས་པར་བྱུར་བ། འཕེལ་བར་བྱུར་པའམ་འཕེལ་པ། 增长，增广，增多。

ཀྱས་བྱང་། ལྷས་པ་(དང་)། 1. 增长。2. 已述說。

ཀྱས་བྱང་མ། དབྱངས་ཅན་མ་ལའང་། 1. 增长女。2. 妙音天女。(同) ཀྱས་བྱེད་མ།

ཀྱས་བྱེད། བས་མཁའ་དང་ཆུའི་མེ་ཏོག་གྱི་དང་ཉི་མ་(དང་)། 使增长(藻)。1. 虚空。2. 一切水中之花。3. 太阳，日。

【增】丰腴之土，印度别名。〔达〕

ཀྱས་བྱེད་མ། དབྱངས་ཅན་མ་ལའང་། 1. 能长女。2. 妙音天女。(同) ཀྱས་བྱང་མ།

ཀྱས་གཤོར། རི་དྭགས་རྩོད་པས་ཀྱ་འདེབས་ཀྱའམ་

ཉི་འདེབས་པ་ཉུ་བ། 网捕，如猎人用网捕兽。(同) ཀྱས་འཛོར།

ཀྱ། I. དངོས་པོ་ནོར་ཇམ། 财产，物资。

【增】1. 一种毛布。2. 物质，材料，实质。

3. 原料，素质。4. 在西藏西部此字有安排，准备之义。5. 紡織材料。6. 曳船繩，鏈子。

7. 因，直接原因，理由，动机，主要条件。8. 放在动词的后面常表示云謂名詞，及在口語中之不定詞，如：འགོ་ཀྱ་འདོད། 想去，又联結詞根与助动词形成未来式；如：ཟ་ཀྱ་ཡིན། 将要吃。(同) ཀྱ་རྒྱུ།

II. བདེ་བའི་ཀྱ་དགེ་དང་ཙ་བ་ལའང་། 1. 因，如善为乐因。2. 根本。

ཀྱ་རྒྱུ། ཀྱ་བྱལ་དང་རྒྱུ་བཞི་ནོར་གཅིག་ཀྱང་ཟེར། 因緣(佛)(六因与四緣义同)。

ཀྱ་སྐར། གནས་གྱི་སྐར་མ་ཀྱ་སྐར་ཉིད་བདུན་ཉུ་བ། 星宿，天空之行星，如二十七宿。

ཀྱ་སྐར་ཀྱལ་པོ། ལྷ་བའི་མིང་། 星宿王(藻)。

月亮。

(同) ཀྱ་སྐར་དབང་བྱལ། ཀྱ་སྐར་ལྷ་བྱལ།

ཀྱ་སྐར་རྟོག་ བནྟམ་པ་ཞེས་པའི་སྐར་མ། 星宿頂(藻)。北极星，恒星。

ཀྱ་སྐར་བདག་པོ། ལྷ་བའི་མིང་། 星宿主(藻)。月亮。

ཀྱ་སྐར་བྱང་ཅན། (注同上) 星宿鬘(藻)。

ཀྱ་སྐར་དབང་པོ། (注同上) 星宿王(藻)。

ཀྱ་སྐར་དབང་བྱལ། (注同上) 星宿自在(藻)。

ཀྱ་སྐར་ལྷ་བྱལ། (注同上) 星宿輶(藻)。

【增】月为众星所圍繞。〔达〕

ཀྱ་སྐར་གཙོ་པོ། (注同上) 星宿尊(藻)。

𩇛་སྐར་ལམ། ནམ་མཁའི་མིང་། 星宿路(藻)。

天空。【增】銀河，天汉，天河。〔达〕

𩇛་ཁྲ་ཅན། གཅིང་བུའམ། 裸体。

𩇛་ཁྲག་ རྩ་མའ་ཁྲག་པའི་ཁྲག་ 灌腸之血。

【增】血腸。〔四〕

𩇛་འཁྱིང་བ། རྩ་མ་ན་བའི་མིང་། 攪腸，轉

腸，腸痛。

𩇛་འབྱིལ་བ། (注同上)

𩇛་འབྱིལ་བ། ནང་ཁོག་རྩ་མའི་ནང་དུ་སྐྱ་བུང་བ།

腸鳴，腹內腸发声。

【增】腸鳴声。〔达〕(达作 𩇛་འཁྱིག་པ་)

𩇛་ག་བྱེད་པོ། དངུལ་ཅུ། 流动者(藻)。水銀。

𩇛་འབྱིངས། རྩ་མ་སྐྱོས་པ་ཉི་ཤུ། 腸痛，如腸

肿，发炎。【增】腹中气脹。〔达〕

𩇛་འགྲུལ། ལས་མཁྱོན་འགྲུལ་པ། 行客。

𩇛་རྩ་ར། འབྲུ་ཁྱོག་མ། 急行(藻)。蟻。

𩇛་བཅད། ལས་འགགས་པ་ཉི་ཤུ། 断行，如道

路阻塞。

𩇛་ཆས། ཡོ་བྱད་དངོས་པོ་ལའང་། 1.財物。

2.家具物品。

𩇛་མཐུན་པ། དགོ་བའི་འབྲས་བུ་དགོ་བ་བྱུང་བ་

ཉི་ཤུ། 等流(佛)，如：善果引生善行。

【增】由因流出果。〔达〕

𩇛་བྱུག་ བྱེད་རྩ་ཉི་ཤུ་བྱུང་བའི་རྩ་སྐལ་མཉམ་གྱི་

རྩ་མཚུངས་ཞུན་གྱི་རྩ་ཀྱན་འགྲོ་འི་རྩ་ནས་སྐྱེན་གྱི་

རྩ་དང་བྱུག་ 六因(佛)：能作因，俱有因，同类因，相应因，遍行因，异熟因。

𩇛་ནད། དམན་བཤམ་ན་ཆ་ཞིག་ 腸病，赤痢。

【增】腸病的征候如下：1. 𩇛་ཁྱོལ། 腸鳴。

2. 𩇛་འབྱིལ། 結腸。3. 𩇛་འབྱིངས། 腸脹硬。

4. 𩇛་འགགས། 腸中堵塞。5. 𩇛་གཟེར། 絞腸。

〔达〕(同) 𩇛་གཟེར།

𩇛་བ། ཅུ་བུར་དུ་རྩ་བ་ཉི་ཤུ། 流动，如水向下

流。【增】行走，行动，漂泊，漫游。〔达〕

𩇛་སྐྱར། རྩ་མ་བའི་སྐྱིད་དུ་བཏང་བའི་སྐྱད་པ་ལ་རྩ་

ཟེར་བ་དང་འབྲེན་སྐྱད་ལ་སྐྱར་ཟེར། 經緯。

【增】織布所用的經綫与緯綫。〔达〕

𩇛་བ་ཞན་པ། འདོད་པ་མེད་པ་ལའང་།

无欲望，无欲念。

𩇛་བའི་བརྒྱལ་ཁྲག་མ། ཉི་མའི་མིང་། 行禁(藻)。

日，太阳。【增】行走的禁戒。〔达〕

𩇛་བའི་ས། ལས་ཁ་ལའང་། 通行处(藻)。道

路。

𩇛་བྱེད། ཀྱང་པ་དང་བཞེན་པ་ལའང་། 能行(藻)。

1.脚。2.乘騎。

𩇛་འབྲས། མི་དགོ་བའི་འབྲས་བུ་སྐྱུག་བཞུལ་དང་

སྐྱུག་བཞུལ་གྱི་རྩ་མི་དགོ་བ་ཉི་ཤུ། 因果，如苦

是不善业之果，不善业是苦之因。

𩇛་སྐྱངས། 1.淨治其因。2.洗腸。

𩇛་མ། ནང་ཁོལ་རྩ་མ། 腸，內脏小腸。

𩇛་མ་རྩ། འགོ་མི་འགོ། 去不去？

𩇛་མ་རིང་པོ། ནང་ཁོག་གྱ་ཡངས་པ་ལའང་།

长腸(藻)。心量寬宏，稟性寬和。

𩇛་ཅ། བྱ་ཁྱི་ཅ་ཞིག་ 动脉，身脉之一。

𩇛་ཚལ། ནང་ག་ཞིག་ 腑脏之一，腸油。

ཀྱ་མཚན་ཡང་དག གཏན་ཚིགས་ཡང་དག 正确
因由。

ཀྱ་མཚན་རིགས། ཤེས་དབུ་ཅན། 有慧者。

【增】关于証明，原因或理由。〔达〕

ཀྱ་རྩམ། དངོས་པོ་ནོར་རྩམ། 財物，物資。

(同) 𑀧。

ཀྱ་གཟེར། དམར་བཤལ་ན་ཚ་ཞིག 腸痛，赤痢。

【增】腸疝痛，絞腸痛。〔达〕(同) 𑀧་ནད།

ཀྱ་རིགས། གྲངས་ཀྱི་གནས་ཤིག 𑀧都〔梵〕，

大数之一。

ཀྱ་རིགས་ཆེན་པོ། (原注同上) 大𑀧都。

ཀྱ་ས། འགྲོ་ས། 行走处，路。

【增】=ལས། 道路，通路，出入口。〔达〕

ཀྱག་དཔོས། འགྲོ་དཔོས། 須跑，須走。

ཀྱག་ཆེ་བ། འགྲོ་ཆེ་བའམ་གྲགས་ཆེ་བ། 1. 大
跑。2. 名大。

ཀྱག་མཚོང་། སྤྱུའི་མིང་ལའང་། 跳跑(藻)。猴。

ཀྱག་པ་པོ། བརྒྱུགས་པོ་འི་མིང་ལའང་། 跑者。

ཀྱག་བྱེད། ཀྱང་པ་དང་ཁྱེད་དང་ཁྱེད་ཉིད་ལའང་།

跑者(藻)。1. 脚。2. 风。3. 风神。

ཀྱག་ཤད། (原注缺) 藏文句讀后之号「།」。

ཀྱགས། དཔེ་ཆའི་ཀྱགས་ལེན་དཔོས་ཉིད་ལ། 試，如
讀書須考試。【增】跑。〔四〕

ཀྱགས་ཤིག སོང་ཞིག 去吧！

ཀྱངས། སྤལ་ཚིགས་ཀྱི་རྒྱུངས་ཉིད་ལ། 骨髓。

【增】髓肚油。〔四〕

ཀྱད། 1. བྱ་བའི་རྒྱུད་སྤྱོད་པའི་རྒྱུད་ནལ་འབྱོར་རྒྱུད་
ནལ་འབྱོར་ཁྱ་ན་མེད་པའི་རྒྱུད་བཞི་དང་རིགས་་་་

རྒྱུད་དང་ཙ་བ་ལའང་། 1. 續(密宗經典共有
四部)，即：事續、行續、瑜伽續、无上瑜
伽續(佛)。2. 种族。3. 根本。

II. གཞུ་ཡི་རྒྱུད་ལའང་། 弓弦。【增】弦鏈；
联系(物質的或精神的)。〔达〕

རྒྱུད་འགྲུལ། ཙ་བ་འགྲུལ་བ་ཉིད་ལ། 根本动摇。

རྒྱུད་ལྔ། དན་སོང་གསུམ་དང་མི་དང་ཉི་དང་ཉི་མེན་

གཉིས་གཅིག་རྒྱུ་བཅེས་པའོ། 五趣(佛)，
即：三恶趣，人趣，天与非天合为一趣。

རྒྱུད་ལྔའི་ལས། འཁོར་བ། 五趣道(佛)，
生死輪迴。

རྒྱུད་གཅིག་པ། ཙ་བ་གཅིག་པ། 同一根源。

རྒྱུད་དག་པ། ཙ་བ་གཙང་ས། 根源清白。

རྒྱུད་བདུན་པ། བཟོད་སྤྱིན། 第七續(藻)。

祠施，祠祀，祭祀。

རྒྱུད་ལྔ། སྤྱི་ཉིད། 具弦(藻)。琴，琵琶。

(同) 𑀧་སངས།

རྒྱུད་ལྔ་ས། ས་གཞི་དང་ས་ག་སྐར་ས་ལའང་།

具弦女(藻)。1. 地基。2. 氏宿(二十八宿
之一)。

རྒྱུད་སྤྱོད་བཞི། བྱ་བའི་རྒྱུད་སྤྱོད་པའི་རྒྱུད་ནལ་

འབྱོར་རྒྱུད་ནལ་འབྱོར་ཁྱ་ན་མེད་པའི་རྒྱུད་བཞི།

四續部(佛)：事續，行續，瑜伽續，无上瑜
伽續。

རྒྱུད་པ། རྒྱུད་སྤྱོད་བཞི་ཉིད་ལའང་། 1. 續者
(佛)。2. 閱四續部者。

【增】1. 束，系，联結。2. 宗教的教师，特
指秘教师。3. 世系，血统，家族。〔达〕

རྒྱུད་བྱེད། བརྒྱུ་བྱ་སྤྱོད་པ་སོགས་རྒྱུད་སའམ། 穿
者，如穿念珠者。

རྒྱུ་མང་མ། ལྷ་ལྷ་ 多弦(藻)。琴,琵琶。

(同) རྒྱུ་ལྷ་

རྒྱུ་རིང་། རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ 根本长远。

རྒྱུ་ལྷ་མ། རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 大数之一。

(རྒྱུ་ལྷ་མ་ 似是རྒྱུ་ལྷ་མ་ 毗素陀之誤)

རྒྱུ་ལྷ་མ་འཕྲོམ། མཐུ་འཕྲུལ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་

1. 离弦。2. 射箭。

རྒྱུ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 1. 水

流。2. 傳統, 相續。

【增】常常, 不断。【达】 連綿。【四】

རྒྱུ་ལྷ་མ། རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 1. 水流干

枯。2. 大便閉塞。(同) རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 恒常,

常常連續。(同) རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 1. 水流阻

塞。2. 大便閉塞。(同) རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 1. 持

續的力量。2. 风, 风神。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 1. 不断的芽。

2. 細雨。

【增】= རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ 雨滴, 雨点。【达】

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 长久

地, 常常連續地。【增】响声接連。【四】

(同) རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ (注同上)

རྒྱུ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 皮条, 如細皮条。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 持續

降下(藻)。1. 雨。2. 小便。【增】流水。【四】

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 恒常, 周遍恒常。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་(དང་)། 施流(藻)。云。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 沒有間

断, 繼續不断。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 不間

断, 相續不断。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ 持流(藻)。1. 保持

水流。2. 云。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 預

流, 入流(佛), 向住八位(四向四果)之第一位。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ 恒常, 时常。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 1. 常規。2. 旅客。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ (原注缺) 道路。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 三流(藻)。

恒河(印度四大河之一)。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 成为因素, 如不善为苦因。

ལྷ་ལྷ་ 成为因素, 如不善为苦因。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ (注同上)

རྒྱུ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་(དང་)། 由于原因(རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ 轉声)。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ 熟悉, 容易認識。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 以理由解說。

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 如身上筋脉。

【增】腫。【达】

རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ 了解,

如認識。

མཁའ་མཁའ་ 箱。(又) མཁའ་མཁའ་མཁའ་

མཁའ་མཁའ་ 木箱，小箱。(同) མཁའ་མཁའ་

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་

1.修深法。2.善修。

མཁའ་མཁའ་ 小箱，如手提

箱。【增】匣子。【四】

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ 深沉，深远。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ 深邃，如心

深。【增】1.才艺圆满的人。2.谨慎，安
静。【达】

མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ 箱

匣，木箱，提箱。(同) མཁའ་

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་

1.大营。2.大喇嘛仓。(同) མཁའ་མཁའ་

མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་མཁའ་ 噶朵，西藏地名。

མཁའ་མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་

3འ་མཁའ་མཁའ་ 扎营，支帐篷。

མཁའ་མཁའ་ (注同上)

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་

大喇嘛仓(大喇嘛住锡寺院)。

(同) མཁའ་མཁའ་

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་

3འ་མཁའ་མཁའ་ 住营帐之官长，或如朵噶
奔(官職名)。

【增】1.要塞司令。2.关卡首长。【法】

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ 营界

(藻)。連院落，带帳幕。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་

脊椎，身体腰部以上之骨节，或脊椎骨节。

【增】所背的东西，兽驮的东西。【达】

腰。【四】

མཁའ་མཁའ་ (注同上)

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 脊散，如
脊骨散失。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 弯曲者，弯翘者。

མཁའ་མཁའ་ (原注缺)

【增】1.肘。2.稜角。【达】脚凳。【本】

མཁའ་མཁའ་ (原注缺) 胸部。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་ 抛掷石子之绳索。

【增】投石器，石磺弓，飞砣。【高】

མཁའ་མཁའ་ (注同上)

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 等候者。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 等候(命令词)。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་ 岳父。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་ 岳母。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 准
备饮食。

མཁའ་མཁའ་ (注同上)

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 弯曲，上身
屈曲。【增】駝背。【达】

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 使屈，
使弯曲。【增】害怕。【达】

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 使动摇者。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 摇
动，使其摇动。

མཁའ་མཁའ་ 3འ་མཁའ་མཁའ་ 正动。

【增】鼓动，使动作。【达】

སྒྲ་ཐུགས། སྒྲ་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་། 門扇，門
 板如鏡者。【增】1. 楣石。2. 門框。3. 抬尸
 架。〔達〕（同） སྒྲ་འཕྲུལ། སྒྲ་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་།

𠂔·འགམ་ཏུ། 𠂔་འོག་མ་ཉི་འདམས་སུ། 門側，
門旁附近。(同) 𠂔་འཁྱིས་སུ།

𠂔·ཐུང་། (未詳)

𠂔་ང་། 𠂔་ང་པའི་རིམ་རིམ་ཉི་ཕུ་དེའི་𠂔་ང་ཉི་ཕུ།
卵，蛋，如雞蛋。【增】魚類的子。〔達〕

𠂔་ང་ཕྱེད་ཚལ། 𠂔་ང་འི་ཕྱེད་ཀ་ཏུ་མ་ཕུ་ལའང་།
卵之半塊。

𠂔་ང་འི་ཐུབས། 𠂔ིག་པ་ལའང་། 1. 卵壳。
2. 舉丸囊。

𠂔་བཅད་པ། 𠂔་ཐུབ་ཟེན་པ། 門已閉。

𠂔་ཕྱགས། 𠂔་འི་ཟག་ཕྱགས། 鎖門之鎖。

𠂔་ཐུབས། 𠂔་ཐུབ་ཕྱེད་འགྲོག་པ་ཉི་ཕུ་འམ་ཆེ་ཐུང་
ནང་ཕྱི་མ་གཏོགས་𠂔་འི་ནང་ཐུབ་ཕྱེད་འགྲོགས་པ་
ལའང་། 門的防护物。(同) 𠂔་ཐུབ། 𠂔་ཤག

𠂔་ཆད། 𠂔་ཐུབ་ཤག 閉門！(令命式)

𠂔་མཆར། 𠂔་འི་གཟུབ་མཆར་སྐྱམ་པའི་ཏུ་བའམ་
𠂔་འི་དཀར་ཕྱམས་ཉི་ཕུ། 1. 門戶裝飾得闊綽
的院落。2. 門樓。

𠂔་གཏན། 𠂔་འི་མ་ཤིང་ཉི་ཕྱེད་གཏན་དང་འཁོར་
གཏན་ཉི་ཕུ། 閉門之橫木，門門。
【增】掩門。〔四〕

𠂔་ཉིགས། 𠂔་འི་ཏུ་བཞི་ཉི་ཕུ། 門台，如門之
四角(門基升起之台)。

𠂔་ཤམ། 𠂔་འི་འོག་ཤམ། 門檻，門坎。

𠂔་ཏུང་ཏུ། 𠂔་འི་ཏུང་ཏུ། 門前，門跟前。
(同) 𠂔་ཅར།

𠂔་མདོ། 𠂔་གཉིས་ཀྱི་བར་མདོ། 兩門之中間。

𠂔་པ། 𠂔་འི་བདག་པ། 守門者。

【增】村中的首領。〔達〕

(同) 𠂔་ཐུང་།

𠂔་དཔོན། (注同上) 守門官。

(同) 𠂔་ཐུང་།

𠂔་ཕྱམས། 𠂔་འི་ཉིང་ཁང་དང་ཐུ་ཕྱམས་ལའང་།
1. 門樓。2. 脊頂。

𠂔་འཕར། 𠂔་འི་ལེབ་ཤིང་མ་ལང་། 門扇，門板
如鏡者。【增】門扇之聯結處。〔達〕 風
門。〔四〕 (同) 𠂔་ཁྱིགས། 𠂔་ཡི་མ་ལང་།

𠂔་འཕྱེད། 𠂔་ཕྱེད་པར་ཕྱེད་པ། 開門者。

【增】治眼病的草藥。〔達〕

𠂔་མ། 𠂔་པའི་𠂔་ཉི་ཕུ། 門，如房屋之門。
【增】1. 大門，堡壘之門，城門。2. 開始。

〔達〕 (同) 𠂔།

𠂔་མ་ཆེ། 𠂔་ཉི་ཕུ་ཉི་ཕུ་ལའང་། 1. 大門，
外門。2. 牌樓。

𠂔་ཅར། 𠂔་འི་ཏུང་ཏུ། 門前，門跟前。

𠂔་གཟེར། གནས་གཟེར། 1. 門釘。2. 雷电。
【增】門門。〔四〕

𠂔་ཡི་མ་ལང་། 𠂔་འི་ལེབ་ཤིང་མ་ལང་། 門鏡，
門板如鏡者。(同) 𠂔་ཁྱིགས། 𠂔་འཕར།

𠂔་ཡིག (原注缺) 1. 門牌。2. 題字。3. 匾額。
【增】1. 銘文。2. 諷刺文字。3. 門上簽条。
4. 招牌。5. 懸貼門前的官府公告。〔達〕

𠂔་ཡལ། 𠂔་འི་ཡལ་པ། 門帘，門幃。

【增】屏門。〔四〕

𠂔་ཏམ། (原注缺) 門洞。

𠂔་ཤག 𠂔་ཐུབ་ཕྱེད་འགྲོག་པ་ཉི་ཕུ་འམ་ཆེ་ཐུང་
ནང་ཕྱི་མ་གཏོགས་𠂔་འི་ནང་ཐུབ་ཕྱེད་འགྲོགས་པ་

འགོར་བ། 迟延。【增】1.煮沸，熬燉。2.鑊，
在車床上轉。〔達〕

སྒོར་མ། དབྱིབས་སྒོར་སྒོར་དང་དབུལ་བྱན་ཕུད་ཕུ་
ལའང་། 1.圓形。2.額飾之絨球。

【增】1.銀圓。2.球形，圓盤。〔達〕
銀圓。〔高〕

སྒོས་གཞིས། སྒོར་དུ་འཇམ་ཆེད་དུ་བུ་བའི་གཞིས་ཀ
私产，私有，特有之产业。

སྒོས་ཟུ། ཆེད་དུ། 特別，特为。

【增】或作 སྒོས། 等于 བུད་པར་དུ། 〔達〕

བྱུངས་འཁྲ། བཟུ་སྒྱུན་རྩི། 帝釋之金剛杵。

བྱུད་སྐྱར་བ། བཙོན་འགྲུས་མེད་པ་ལེ་ལོ་ཅན།

1.腿酸。2.懈怠无精进者。【增】膝与腿中的
剧烈疼痛（女人怀孕时）。〔達〕

（同）བྱུད་ལ་ངན་བ།

བྱུད་བསྐྱར་བ། ཀྱང་པའི་བྱུད་པ་ན་བ་ཉ་ཕུ་ཐང་
ཆད་པའི་མིང་། 腿乏，如腿肚发痛，疲乏。

བྱུད་ཁྲང་། ཀྱང་པའི་སྒྲུབ་ཁྲང་། 膝窝，腿之后
窝。

བྱུད་འཁྲུས་པ། ལེ་ལོ་ཅན། 畏縮者，懈怠者。

（同）བྱུད་སྒྱུས་པ། བྱུད་ལུག་པ།

བྱུད་འཁྲུལ། རུ་པའི་སྒྲུབ་ཀྱང་པ་ལ་འཁྲུལ་བ། 纏
腿，攙腿，如衣襟纏腿。【增】懶惰。〔達〕

བྱུད་སྒྱུས་པ། ལེ་ལོ་ཅན། 懶人，懈怠者。

【增】= བྱུད་འཁྲུལ། 〔達〕

（同）བྱུད་འཁྲུས་པ། བྱུད་ལུག་པ།

བྱུད་བ། ཀྱང་པའི་ཉ་རིལ། 腿肚。

【增】= བྱུད། 膝蓋。〔達〕 膝。〔四〕

བྱུད་ལ་ངན་བ། བཙོན་འགྲུས་མེད་པ་ལེ་ལོ་ཅན།

1.腿困乏。2.懈怠无精进者。（同）བྱུད་སྐྱར་བ།

བྱུད་ལ་ཉ་བ། （未詳）

བྱུད་ལུག་པ། ལེ་ལོ་ཅན། 懈怠者。

【增】1.懶惰。2.疲倦。〔達〕 1.扫兴。

2.罢緩。3.驕事。〔四〕（四无 𠵿' 字）

（同）བྱུད་འཁྲུས་པ། བྱུད་སྒྱུས་པ།

བྱུ། རྒྱ་ནི་སེམས་བྱ་བུ་བའི་ཞེས་དང་ཡང་ན་རྟེན་པ་
བཟུང་ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་དང་ལ་ཡོན་ཏན་
མེད་ཀྱང་ཡོད་པ་ཉུང་སྒྲོན་པ་སྟེ་ནང་དུ་སེམས་ས་
དུལ་ཡང་གཞན་བསྐྱུ་བའི་སེམས་པས་ཞི་དུལ་ཉུང་
ཚུལ་འཆོས་པའི་ཤེས་པ་ལོ། 誑（佛），內心彎
曲。又因为貪愛利敬，自己实在沒有道德，
而表現有德，內心沒調伏，为欺誑他人的原
故，假現寂靜調伏的心。【增】= གཡོ་སྒྱ།
1.奸滑。2.欺詐。3.假托。〔達〕

བྱུ་ཐབས། བསྐྱུ་ཐབས་ལའང་། 1.权变。2.欺騙。

བྱུ་འབྱུལ། རྒྱལ་པའི་ནམ་འབྱུལ་ཉ་ཕུ། 幻，如化
身之变化。

བྱུ་འབྱུལ་སྐས། རྒྱུ་ཐུབ་པའི་མཚན། 幻子，
摩耶子（藻）。釋迦牟尼之名号。

བྱུ་མ། མིག་འབྱུལ་སྐྱུ་མ་མཁན་གྱིས་བསྐྱུས་པ་ཉ་ཕུ།
幻，如幻者，以幻术迷惑。

【增】1.幻想。2.欺騙。〔達〕 戏法。〔四〕

བྱུ་མ་མཁན། མིག་འབྱུལ་སྐྱུ་མ་མཁན་གྱིས་བསྐྱུས་
པ་ཉ་ཕུ། 幻师，幻术家，变戏法者。

བྱུ་མ་རིག་མཁན། རྒྱུ་མ་མཁན་ནམ་མིག་འབྱུལ་
མཁན་དང་སྐྱུ་བྱེད་པ། 1.幻师，变戏法者。
2.欺騙者。

བྱུ་མང་། ཅེ་སྐྱང་ལའང་། 1.多幻。2.狐狸。

ལྷ་ཅལ། ཅལ་ཐངས་ཅན། 1.幻术，技术。2.有术者。【增】精巧，熟练。〔达〕

ལྷ་ཅལ་ཅན། བོ་དཔལ་ལམ་བསྐྱེ་ཅལ་ཅན་ཏེ་
དབང་པོ་འཛིན་པ་འདྲ་། 1.有技术，或有权变者。2.勇士。

ལྷ་ཅལ་དྲུག་ཅུ་རེ་བཞི། ཉམ་རྒྱུ་ཆེན་མོ་
ལྷ་དང་སྐུ་པ་ལ་གཟིགས་ཤིག་ 六十四种艺术，
可参看诗论大疏中所引。

ལྷ་ཅལ་ཆལ། ལྷ་པོ་འཛིན་ཆལ་ཁྱིའ་ག་ 国王
之园林。

ལྷ་ལུས། ལྷ་སའི་ལུས། 幻身（佛），幻化之身。

ལྷག་པོ། （原注同下条）1.岳父。2.公公（丈夫之父亲）。

ལྷག་མོ། ལྷ་མའི་སྐུ་ཁྱིའ་ལྷག་མོ་དང་ཁྱིའ་
སྐུ་ལྷ་མའི་སྐུ་ཁྱིའ་ལྷ་མོ་ཟེར། 1.岳母。2.婆婆。

ལྷངས། ལྷངས་ཀྱི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即ལྷངས། 𠵱。

ལྷར། I. ཟས། 食物。

II. ལ་དོག་སྒྱུར་བ་པོ་འཛིན་པའི་གོ་སྒྱུར་བ་པོ་སྒྱུར་
བཞིན་པའམ་སྒྱུར་ཅིག་ 1.染。2.译。

【增】1.变换，变质，更易，矫正。2.舍弃，劝阻。3.转向，转换，回环。4.管理，支配，驾驭，驾驶。〔达〕

ལྷར་བ་པོ། ལ་དོག་སྒྱུར་བ་པོ་འཛིན་པའི་གོ་སྒྱུར་
བ་པོ། 1.染匠。2.译师。

ལྷར་བྱེད། ས་པག་པོ་དང་པོ་ལྷ་བ་དང་སྐུ་འདྲེན་
པའམ་སྐུ་འཁྱེད་པ་པོ་འཛིན་པ། 1.癸亥年。
2.译师。3.引导者。

ལྷས། གཡོ་སྒྱུས་ཏེ་བྱ། 誑，如誑誑。

ལྷ་སྒྱུར་གྱིས། དབྱེ་སྒྱུར་གྱིས་པའི་མིང་དུ་སྒྲུང་།

似即 དབྱེ་སྒྱུར་གྱིས་པ། 弯曲。

ལྷ་བོ། ཀ་བའི་སྒྲོང་ཏེ་བྱ། 口袋。

【增】1.駝背。2.下級官吏或低級貴族。
〔达〕

ལྷ་མོ། （注同上）

【增】1.小口袋。2.安静，温和。〔达〕
等于 ལྷ་བོ་ལྷ་བོ། ལྷ་བོ། 〔法〕

ལྷ་བྱ་གསུམ། མེ་ཐབ་ཀྱི་ལྷ་བྱ་གསུམ། 炉灶
之三足（如支鍋的三块石头）。

ལྷ་བྱ། ལྷ་བྱ་ལྷ་བྱ། 小口袋。

ལྷ་བ་བ། ས་པ་འཁྱུལ་དུ་བྱེད་པ་པོ་སྒྱུར་བ་ཏེ་བྱ།
摔倒。【增】1.絆倒。2.顛复。3.放下
（瓶书一类）。4.拒絕（敌人的蛊惑）。5.杀
（馬）。〔达〕

ལྷ་བ་བ་བ། ས་པ་འཁྱུལ་དུ་བྱེད་པ་པོ་སྒྱུར་བ་ཏེ་
བྱ། 摔倒者。

ལྷ་བ། ལྷ་བའམ་སྒྲོང་ཆེན་པོ། 1.罵詈。2.大器
皿，大袋。

ལྷ་གས། རྩ་ཆེན་པོ་འཛིན་པའི་སྐུ་ཁྱིའ་ལྷ་གས། 1.大石。
2.炮。（同） ལྷ་གས་རྩ།

ལྷ་གས་ལྷ་བྱ། རྩ་ཆེན་པོ་འཛིན་པའི་སྐུ་ཁྱིའ་ལྷ་བྱ། 1.小炮。2.小石。

ལྷ་གས་རྩ། རྩ་ཆེན་པོ་འཛིན་པའི་སྐུ་ཁྱིའ་ལྷ་གས། 1.大
石。2.炮。【增】擲石机所射出的石头。
〔达〕（同） ལྷ་གས།

ལྷ། རྩ་ཆེན་པོ་འཛིན་པའི་སྐུ་ཁྱིའ་ལྷ་བའི་སྐུ་ཁྱིའ་
དབང་པོ་སྐུ་ཁྱིའ་ལྷ་བའི་སྐུ་ཁྱིའ་ 声音，耳識所取，
或耳根所緣境。

【增】1.字，音节。2.語言。〔达〕

ལྷ་སྐད། དག་གི་སྐད། 言語之声。

【增】1.声音。2.名声，声誉。〔达〕

ཡུལ་མཁའ་། བཟའ་ཕྱད་ཕྱོད་དང་སྒྲི་ལ་མཁའ་པ།

1.木曜。2.通声明（語言文字的學問）者。

གྲ་གྲ། བ་ར་ཕོ་ར་གཅིར་བྱ་ཉི་བྱ། 襤褸，衣服
破碎而露体。

མཁའ་ལྷོ་པ་ཉན། ཅང་ཤེས་སྐམ་པ་ཕུ་ཁྱིམ་ཏ། 听声
(藻)。1.智馬。2.帝釋之馬。

ཐུ་སྒྲུལ་པ། ཐུང་པོ་མེད་པུ་རུ་ར་དང་བཞད་
 དང་ཐུད་ལ་ནམས་པོ་དང་འབབ་ཏུ་ལའང་། 发声
 (藻)。1.象, 2.拘魯羅鳥。3.鴻鵠。4.紅鄺
 波羅花。5.流水。(同) ཐུ་འབྱིན།

ལྟོ་བཤམ། I. བརྒྱ་ཕྱིན་དོ་རྩེ་དང་ཉམ་མཁའ་དང་

ཐོང་བྱ་དང་ཆར་སྒྲིབ་ལའང་། 发声 (藻)。

1.帝釋之金剛杵。2.天空。3.駟。4.雨中雀。

II. སྒྲིན་དང་སྒྲིན་པོ་དང་རི་རྒྱལ་སྐྱུ་རྐྱུ་ལའང་།

1.云。2.罗刹。3.野兽鲁鲁。【增】1.有名
人。2.獅子国的王，見罗摩衍那史詩。〔达〕

ཐཱ་ཐཱ་གཤམ་རྒྱལ་པོ། སྤྲེལ་པོ་འི་རྒྱལ་པོ། 发声王
(藻)。罗刹王 (鬼神名)。

ལྷ་པོ་པ་། ལྷ་པོ་པ་ལྷ་པོ་པ་། 百声 (藻)。

1.电。2.雷声。

ལྷ་ངན་སྒྲངས་པ། ལྷ་འི་ཁྱུ་མཁན་ལའང་། 1. 断
弃恶劣的声音。2. 天界之乐师。

ཐུ་ཅན། རྒྱལ་ཐུ་ལ་དང་ལྷན་པ་དང་ལ་ལྷན་པ་……
 ཐུ་ལས་ཅན་དང་ཕྱོག་ལ་དང་། 有声(藻)。1.雷
 音。2.铁箭或响箭。3.霹靂。(同)ཐུ་ཅིན།

ལྷ་གཙན། རྒྱ་ལྷ་ལ་དང་ཆེ་བ་ཟེར་ཟེར།
罗睺〔梵〕。1.黑暗。2.月蚀。

【增】1.阿修罗王。2.罗喉星。〔达〕

ལྷ་གཙན་མཆུག་མ། རྩ་གྱི་མ། 罗睺尾(藻)。
劫火。

ལྷ་གཙན་འཛོམས། ལྷ་འཛུག་ 灭罗喉 (藻)。

遍入（天神名）。（同）ཐཱ་གཙན་གསོལ།

ཡུ་གཅན་རྫོན། གསལ་གྱི་གཅན་རྫོན་ལའང་།

拿罗睺（藻）。佛的兒子罗睺罗尊者。

ཐུ་གཙན་ཟ་ཕྱེད། བུ་ཕྱིན་རྟེ་རྩ་མཐད། 食罗
喉（藻）。帝釋之金剛杵。

སྒྲ་གཅན་གསོད། ལུ་ལྷུག་ 杀罗睺 (藻)。

遍入(天神名)。(同) སྒྲ་གཅན་འཛོམས།

གྲ་ཅད། བ་ཐོས་པ། 声絶，无聞，未聞。

ལྷ་ཆེ་བ། ལྷ་ལྷ་མ་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 声音大。

2. 名譽大。(同) ལྷ་པོ་ཆེ་བ།

ལྷ་ཅན། རྒྱལ་ལྷ་ལ་དང་ལྷགས་མདའ་ལྷགས་
 ལྷགས་ཅན་དང་ཐོག་ལའང་། 大声(藻)。1.雷
 声。2.铁箭或响箭。3.霹靂。(同) ལྷ་ཅན།

ལྷ་པྱུན། བྱ་ཅའལ་ལན་གྲ། 声影(藻)。1.回
声。2.答复。

ལྷ་དོན། རྒྱུ་ལྷ་དོན་ལྷ་དོན། 声义(佛)，
字义能詮声所詮义。

【增】1. 喧嚷的。2. 烏鴉。〔达〕

ཕྱ་ལྷན་རྒྱུ་མེད་བྱེད། དབང་ཕྱུག་གི་གཞུ། 具
声遍无厌（藻）。大自在（天神名）之弓。

ཐཱ་ལྷན་ཅན། བྱིས་མ་ཁང་ལའང་། 1.有声音
的。2.法院，审判所。

ཐུ་གྱུ། རྒྱུ་ཐུ་ཐུ་ཐུ་ཐུ་ 总声（佛），共同
能詮（通名）。

ལྷ་པོ་ཆེ་བ། ལྷ་གཤམ་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 声势

ལྷན་པ། ལྷན་པ། 勤奋，敏捷。

ཐུན་པ་པོ། བྱ་བ་ལ་ཐུན་པ་པོ་ལས་ཐུང་པོ། 勤
敏者，对于工作勤奋，敏利者。

ཐུན་པོ། བྱ་བ་ལ་ཐུན་པ་པོ་ལས་ཐུང་པོ། 勤敏，
对于工作勤奋，敏利。

【增】精巧，聪敏，熟练。〔达〕

ཐུབ་འཛུགས། དམ་ཚཱ་ལའང་། 1. 破障
(佛)。2. 正法，神圣的法。

ཐུབ་གཉིས། ཉན་མངས་པའི་ཐུབ་པ་དང་ཤེས་བྱའི་
ཐུབ་པ་གཉིས། 二障(佛)，即：烦恼障与所
知障。

ཐུབ་པ། མ་རིག་པས་རིག་པ་ཐུབ་པ་དང་དོན་དམ་
ཀུན་རྫོབ་ཀྱིས་ཐུབ་པ་ཉ་པ། 障蔽，如无明障
蔽明慧，世俗障蔽胜义。【增】1. 罪恶，精神
上和道德上的沾污。2. 有罪恶的人。〔达〕

ཐུབ་བྱེད། བོ་འདབ་དང་འགབ་པར་བྱེད་པ། 1. 树
叶。2. 遮蔽。

ཐུབ་ཤིང་། (原注缺) 【增】由于咒力或药物力
能隐形，使人看不见。〔达〕 隐身术。〔本〕

ཐུབ་ཤེས། ཐུབ་པ་ཐུན་པ་ཅན་ནས་ཤེས་པ་འཇུག་
ཤེས་པ་ལའང་། 1. 除一切障。2. 菩萨名。

ཐུབ་ས། ཉན་མངས་པས་དོན་ཐུབ་ས་ཤིག་ 障蔽，以
烦恼障蔽真义(命词令)。

ཐུན་པ་པོ། རིག་པ་ཐུན་པ་པོ་ལས་ཐུང་པ་ཐུན་པོ་
ཐུ་ཐུན་པོ་དང་འཐུན་པོ་ཞེས་སྟུང་། 1. 心智机
灵者。2. 把线搓紧者，似亦作 ཐུན་པོ། 及
འཐུན་པོ།

ཐུན་པོ། (原注同上) 1. 心智奋勉。2. 把线搓
紧，似亦作 ཐུན་པོ། འཐུན་པོ།

ཐུན་མ། གནད་ཀྱི་ཐུན་མ་ཅན་ཉ་པ། 紧结。

ཐུན་ཚྭ། ཐུན་པ་དམ་པ་དང་ཚྭ་ཚྭ། 松紧，
紧张与松懈。

ཐུན་ས་ཤིག་ ཐུན་ཐུན་ས་ཤིག་དང་རིག་པ་ཐུན་ས།

1. 把线搓紧吧！2. 提起精神吧！

ཐུའ་ཐུང་། འཛུགས་སྟེན་ཟེར། 小囊，精囊(遗精
病者所系之小袋)。

ཐུའ། ཐུའ་ཤིག་ 卷，卷起(命令词)。

【增】摺迭，包。〔高〕

ཐུའ་པ། ཐུའ་ས་ཤིག་ཏུ་ཐུའ་བཞེན་པ། 扭结在一
起，卷在一起。

【增】卷成卷，卷裹，卷成线轴。〔达〕

ཐུག་པ། ས་ལ་ཐོར་བ་ཐུག་པ་པོས་ཐུག་བཞེན་.....
པའས་ཐུག་ཏུ་ལའང་། 拾起。【增】=འཐུ་
བ། 收集，采摘。〔达〕 蓄积。〔高〕

ཐུག་པ་པོ། ས་ལ་ཐོར་བ་ཐུག་པ་པོ། 收集者，
采摘者，拾者。

ཐུག་ས། ས་ནས་ནོ་ཐུག་ས་ཤིག་ 捡起，拾起(命令
词)。(原注：从地上捡石头吧！)

ཐུང་། ཐོན་པས་ནམ་ཐར་ཉ་པ། 故事，传奇，
如往昔之传记。【增】西藏古代一国王名。
〔达〕 寓言。〔高〕

ཐུང་གཏམ། (注同上)

ཐུང་དབ། (注同上)

【增】故事书，寓言，小说。〔高〕

ཐུན་པ། འཐུན་ཐུང་ཐུང་བཞེན་པ་དང་ཐུན་ཅིག་
1. 正比较。2. 比较吧！【增】1. 反响，回
音。2. 抗衡，竞争，比赛。〔达〕

ཐུན་པ་པོ། འཐུན་ཐུང་ཐུང་པ་པོ། 比较者，作对
手者。

ཐུབ་ཐུབ་ས། ཐུ་འདིའི་ཐུབ་ཐུབ་ཟེར་བ་མང་།
修法，修习方便，成就仪轨，常说：“这个神
的修法”。

【增】求神贖罪，求神現前的方法。〔达〕

ཐུབ་པ། I. ཐུབ་ཐབས་ཐུབ་པའམ་བྱ་བ་ཐུབ་

བཞེན་པ་དང་ཐུབ་པའང་ཐོབ་ཟེར། 1. 修法，正修行。2. 成就。【增】1. 实行。2. 修行。

3. 办成。【达】完成，成功，达成。【高】

II. མེ་དང་མེ་ལྷའི་མིང་དུ་བྱུང་བ་ཅས་སྟེང་། 1. 火。

2. 火神，即 བྱུབ།

ཐུབ་པ་པོ། ཐུབ་ཐབས་ཐུབ་པ་པོ། 行者，修者，修习者。

ཐུབ་བྱེད། ཚངས་པ་དང་བྱ་བ་ཐུབ་པར་བྱེད།

1. 梵王。2. 作事，修。【增】1. 完成贖罪或降神的人。2. 胆汁。【达】

ཐུབ་བྱེད་མ། ས་གསྐར་མ་ལའང་། 1. 能修女。2. 氏宿。

ཐུབ་མ། དཀར་པོའི་ལས་དགེ་བ་ཐུབ་ས་ཤིག་修吧！如修白业善法吧！

ཐུ་ཅན། མགོ་སྐྱ་མེད་པ་དང་ས་ལ་རྩ་མེད་ལ་སྐྱ་པོ་ཟེར་བ་དང་གཅེར་བྱའམ་སྐྱ་པོ་བའམ་མགོ་དམར་པོ་ལའང་། 1. 无头发。2. 地上无草，名赤地。3. 裸体。4. 脱发成光头者。

(同) ཐུ་པོ། ཐུ་བྱ། ཐུ་བྱིན།

ཐུ་བར་འགྱུར། ཐུ་བར་འགྱུར་རམ་པོ་བར་འགྱུར། 脱光或脱落

ཐུ་པོ། མགོ་སྐྱ་མེད་པ་དང་ས་ལ་རྩ་མེད་ལ་སྐྱ་པོ་ཟེར་བ་དང་གཅེར་བྱའམ་སྐྱ་པོ་བའམ་མགོ་དམར་པོ་ལའང་། 1. 无头发。2. 地上无草，名赤地。3. 裸体。4. 脱发成光头者。(同) ཐུ་ཅན།

ཐུ་བྱ། (注同上)

ཐུ་བྱིན། (注同上)

ཐུ་བྱ། འཛག་སྟོད་དམ་སྟེ་ཆུང་ཞེས་པའང་སྟེང་། 小囊，遗精袋，亦名 ཐུ་བྱ་ཆུང་།

ཐུ་བྱ་ཆུང་། (注同上) 小袋。

ཐུག་པ། ཟས་ཕྱེན་དུ་བསྐྱོད་པའམ་གསུང་པ།

噎，食往上反，反胃。【增】吐气，噎。【达】

ཐུག་པ་པོ། ཟས་ཟས་ནས་སྐྱེག་པ་པོའམ་སྐྱེག་བྱེད། 噎食者，噎着的人。

ཐུགས་ཤིག་ ཟས་ཇེས་སྐྱེགས་ཤིག་ 吐吧！饭后吐出(命令词)。【增】སྐྱེག་པ་ 的完成式。【达】

ཐུང་དགོས། ལར་བསྐང་དགོས། 竖起，立起来。

ཐུང་བ་པོ། རྒྱལ་མཚན་སྐྱེང་བ་པོའམ་ལར་སྐྱང་བ་པོའམ་སྐྱེང་བྱེད་དང་འབྱེང་བར་བྱེད་པ་པོ། 立幢者，树立者，使立起者。

ཐུང་བྱེད། (注同上)

ཐུངས་ཤིག་ ལར་སྐྱངས་ཤིག་ 竖起来吧！立起来吧！

ཐུན་པོ། མོས་མེད་གཅེར་བྱ་དང་སྐྱང་པོ་དང་སྐྱང་མོ་ལའང་། 1. 无衣而露体。2. 贫穷人。

ཐུན་མོ། (注同上)

【增】贫穷的，荒凉的。【达】

ཐྱོ། I. ཀོ་བའི་སྟོད་དམ་ཏྲ་སྟོ་ལྟ་བུ་དང་མིག་རིལ་སྟོད་ལའང་། 1. 皮袋，如马袋。2. 肾囊。

II. ཐུའི་གསོག་སྟོ་ལྟ་བུ། 翱翔，如禽鸟之翱翔。【增】1. 高举。2. 增加，增长。3. 袋子。【达】

ཐྱོ་སྐྱར་གཉིས། ཐྱོ་འདོགས་དང་སྐྱར་འདོགས་གཉིས། 增减(佛)，增益与损减。

ཐྱོ་སྐྱར་བྲལ། མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་ཐྱོ་བཅགས་པ་བྲལ་བ་དང་ཡོད་པ་ལ་མེད་པར་སྐྱར་བ་འདོགས་པ་དང་བྲལ་བའོ། 离增减(佛)，离增益，不以无为有，离损减，不以有若无。

ལྷོ་པ། ལྷོ་པའི་ལྷོ་པ། 鈕扣，衣扣。

【增】細皮帶，鈎帶。〔達〕

ལྷོ་གྲུ་བྱས་པ། མེ་ཤའི་ལྷོ་གྲུ་བྱས་པ། 縫綴
鈕扣。

ཕྱོ་གུ་ཐུར་བ། ཕྱོ་གུ་མ་འདྲི་གུ་པ་ལའང་། 1. 結
扣。2. 以扣結住。

ལྷ་ཁྲ་། རི་ཅོ་ལའང་། 1. 綠翎。2. 鸚鵡。

ལྷོ་མདང་། བཀོན་ཆ་ཞིག འུ་(འུ་འུ་)。

སྒྲ་མདོང་མ། མ་ཕུའི་མདོང་མ། 孔雀翹眼。

(同) 同前。

ལྷ་ལྷོ། ལྷ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 具翎(藻)。
1. 飞禽。2. 箭。

ལྷ་སྒྲོན། **ཐི་བུརི་མདོངས།** 孔雀翎眼。

(同) བཀོད་པོ་རྒྱུ་ལ།

ལྷ་ཡི་གཙུག་ཕྱད། བྱ་ཕྱ་ཕྱད། 翎冠(藻)。
戴胜鸟。

ལྷོ་གསེག་ ལུང་ལྷོ་གསེག་གཉིས། 鳥之翺翺。

[illegible]

解鎖。仍如帶鎖而行者。

𣎵^レマ・マ。𣎵^レマリ・シラ・フ・サナ。即𣎵^レマ。鈕扣。

【增】織的帶子。〔四〕

རྩོག་གུ་ཅན། རྩོག་ཅན་ལྷན་ལམ། 有扣者。
 有鈕扣之鞋。

ལྷོ་ག་ཤིང་ཐུབ་པ། ལྷོ་ཆ་ཐུབ་ཐུབ་པ། 能說
話。

ལྷག་རྩུང་། མཉམ་གྱི་སྐར་མ་ལའང་། 虚宿 (二十八宿之一)。

ལྷོ་གྲ་པ། ཆོས་ལྷོ་གྲ་པའི་པའམ་ལྷོ་གྲ་ལའང་།

1. 說法。2. 所宣說。

【增】呼唤，喊出，公布，宣布。〔达〕

ཐུག་པ་པོ། ཐུག་ཐུག་པར་བྱེད་པ་པོ་དང་སྤྱན་དང་
 རྟུག་ཐུག་པར་དང་། 1. 宣揚者，宣傳者。2. 云。
 3. 雷。【增】傳道者。〔达〕

ལྷན་ཉེ། (注同上)

ལྷོ་གྲ་མེད། མོན་ལྷ་མེད་མ། 危宿 (二十八宿之
一)。

[illegible][illegible]

鎖
子骨之津处。

紐門兒。【增】筐繩挽扣。〔四〕

ལྷོ་གསུང་། ལྷོ་གསུང་དམ། 宣揚。

ཕྱུགས་བྱུངས། བཀུ་སྒྱིད་དོ་ཁྱེ་ལའང་། 帝釋之
金剛杵。【增】尖銳的叫聲。〔達〕

ལྷོ་གཏེན་ཤིག་ འོ་ལྷོ་གཏེན་ཤིག་ 宣讀吧！讀經吧！

སྒྲུང་དཔོན། བྲངས་སུ་འདུག་དཔོན། 应当計數。

ཕྱོད་ཀྱི། བྱང་མ་སྤྱི་ལུ་ཅི་ལ། 数吧！

ལྷན། བརྒྱད་པ་ལའང་། 1. 告。2. 說。

【增】点火。〔四〕

ཁྱེད་ཀྱི་མཆོད་པ། ཁྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྷན་པའི་

མཆོད་པ། 迎請時，或供禮時。

ལྷོན་བསྐལ། སངས་རྒྱལ་ཡོད་པའི་བསྐལ་པ། 明
劫（光明时代），有佛出世之劫。

【增】与 ལྷན་བསྐྱེལ་ 相反。〔达〕

ཐོན་ཁང་། གདན་འདྲིན་པའི་ས། 客厅，招待客
人之处。【增】灯笼。〔四〕

ཐོན་དར། ཁ་བཏགས་ཐོན་དར། 礼帛，哈达，
謁見时用的帛。

ཐོན་པ། ས་ཕག་བཞོན་པར་ཐོན་པ་ཉ་བ། 鋪設，
如鋪磚。【增】1. 蒙，敷設。2. 裝飾。3. 发
光，点火。4. 流星，火箭。〔达〕

ཐོན་ས། སར་མ། 灯，烛。

ཐོན་མ། (注同上)

ཐོན་ཤིང་། ཐང་ཤིང་འདྲ་བའི་ཤིང་སྣང་། 油松，
与松树同类之树。【增】杉木。〔四〕

ཐོབ་ཆེ་ཚུགས། ལུས་ངག་གི་རྒྱན་ཉམས་ནས་འགྱུར་
བཅུན་པ་ཉ་བ། 誑相，装腔作势，摆架子，
身語現虛伪之态度。

ཐོབ་རྒྱས་པ། རྒྱན་ཆོག་སྒྲས་པ་ཉ་བ། 虚伪，如
說妄語。

ཐོབ་བྱས་པ། (注同上) 妄陈，虚报。

ཐོས། རྩོད་སྒྲོས་སམ་སྒྲུབ་སྒྲོས་ཉ་བ། རྩོག་ས་ལའང་།
箱篋，盒，匣。

ཐོས་བ། (注同上)

ཐོས་དཀར། ཆེ་ཉ་ཞིག 白度母，寿命菩薩之一。

ཐོས་ཅིག འཁོར་བ་ལས་ཐོས་ཅིག 度出輪迴 (命
令詞)。

ཐོས་བ། རྩོད་སྒྲོས་པ་ཞིན་པའས་འཁོར་བ་ལས་ཐོས་
བཞིན་པ་ཉ་བ། 渡，如渡河，度出生死。

【增】1. 救，釋放，使自由，解放。2. 用船
渡过 (河)。3. 除去，逐出。〔达〕

ཐོས་བ་པོ། རྩོད་སྒྲོས་པ་པོ་ཉ་བ། 渡者，如
渡水者。【增】拯救者，救度者。〔达〕

ཐོས་བའི་ཤིང་རྩ། བྱ་རིངས་དང་བྱ་གན་ནས་བྱ་

ཟུ། 渡車 (藻)。舟筏，船，皮船。

(同) ཐོས་བྱེད།

ཐོས་བྱེད། I. (注同上) 度者 (藻)。

II. ཡང་ན་ཉི་མ་དང་གི་དང་སྐར་མ་ཞིག་(དང་)།

1. 日，太阳。2. 刀。3. 星宿之一。

(同) ཐོས་བའི་ཤིང་རྩ།

ཐོས་བྱེད་འདུལ། གདོད་ཀྱག་ལའང་། 1. 馴服渡
过者。2. 六面童子 (天神名)。

ཐོས་བྱེད་བཤེས། ཉི་མ་ལའང་། 1. 度者之
友。2. 日，太阳。

ཐོས་ས། རྩོད་སྒྲོས་ས་ལའང་རི་ཏི་ལའང་། 1. 度
母，救度母，多罗菩薩。2. 仙人。

ཐོས། མ་རིས་དང་འདྲི་སྐད་ཟེར་སྒྲོས་དང་གསུང་སྒྲོས་
དང་མཚུ་སྒྲོས། 1. 伤痕，癰痕。2. 傳說。
3. 語錄。4. 唇。

【增】1. 方法，途徑。2. 边，沿。〔达〕

ཐོས་མེད་པ། རྩོན་མེད་པའས་མ་མེད་པ་ལའང་།
1. 无过失。2. 无伤痕。

ཐོས་དམར། མཚུ་སྒྲོས་དམར་མ་ལའང་། 1. 紅
癰痕。2. 紅嘴唇。

བཀལ་དཀར་བ། རྩ་མཚའི་མིང་ལའང་། 1. 难
渡。2. 大海。

བཀལ་འགོ། བྱའས་བྱ་རིངས་ལའང་། 1. 横渡而
行。2. 船，筏。

བཀལ་བརྟག ས་ཀྱིས་བྱུར་ཀྱིས་གཉིས་ཀྱིས་བཀལ་
བས་བརྟག་པར་བྱ་ཙུང་བ་བརྟད་པས་བརྟག་པར་
བྱ། 1. 立敌 (佛) 辯論。2. 爭論，研究。

བཀལ་བ། རྩ་བཀལ་བེན་པ། 渡过，已渡河。

【增】1. ཀྱལ་ 的完成式，越，渡，越过。

2. = ཀྱལ། 爭論，辯論，〔法〕

བུལ་བུ། ཅུ་བུལ་བར་བུ། 所渡，将渡。

བུལ་ལན། བས་ཤོལ་བས་བུལ་བའམ་ཅོད་པ་་་

བུད་པའི་ལན་ཏྲ་བུ། 答辯，答难。

བུ། སྒྲ་བའི་མིང་ལའང་། 1. 百。2. 說。

བུ་སྒྲོར། བུ་ཐམ་པའི་སྒྲོར། 一百，一百之类。

བུ་བྲམ། ཅིས་སྒྲོམ་མས་ཀྱ་ནག་སྒྲུང་ལ་ཐོན་པན་
ཏྲ་བུ། 計算器，汉语“算盘”。

(同) བུ་ཤོད།

བུ་ཐམ་པ། བྲངས་ ༡༠༠ 整一百。

(同) བུ་ཐམ།

བུ་དཔོན། དམག་མི་བུ་ཐམ་པའི་དཔོན་པོ་་་་་་
ལའང་། 帶領一百士兵之軍官。

【增】把总。〔四〕

བུ་ཐམ། བྲངས་ ༡༠༠ 一百。(同) བུ་ཐམ་པ།

བུ་འཕར་ཅམ། བུ་ཉུག་ཅམ། 略多于百，
一百有余。

བུ་བྱིན། ལྷའི་དབང་པོའང་ཟེར་བུ་བྱིན་ཆེ་བ་ནི་

སུམ་ཅུ་ཙ་གསུམ་གྱི་བདག་པོ་དང་བུ་བྱིན་ཅུང་་་

བ་ནི་མཇུ་ཕྱོགས་སྒྲོང་ཟེར། 帝釋，天王，

大帝釋乃三十三天之主，小帝釋乃东方护神。

【增】1. 雀瓜，地瓜。2. 作过百次供施或祭祀者。〔达〕(同) བུ་བྱིན།

བུ་བྱིན་སྐྱེས། བྱ་རོག་ལའང་། 1. 帝釋所生。

2. 烏鴉。

བུ་བྱིན་ཁང་པ། རི་དབ་ཟེར། 帝釋宮(藻)。

須弥山。

བུ་བྱིན་ཅུང་མ། བུ་བྱིན་བུཅུན་མ། 帝釋之

妃。(同) བུ་བྱིན་མ།

བུ་བྱིན་དུང་། དུང་དགར་གཡས་འབྱིལ། 帝
釋螺(藻)。右旋海螺。

བུ་བྱིན་རྩ་ཐེ། ཐོག་ལའང་། 1. 帝釋的金剛
杵。2. 霹靂。

བུ་བྱིན་སྒོམ། མ་རུ་ར། 帝釋香(藻)。
沉香。

བུ་བྱིན་སྐྱེ་པོ། ཐོག་མཁར་ལའང་། 帝釋頂
(藻)。蟻垤，凸起的蟻蟻窩。【增】蟻蟻的
脚。〔达〕(同) བུ་བྱིན་གུཅུག

བུ་བྱིན་མ། བུ་བྱིན་བུཅུན་མ། 帝釋天王之
妃。(同) བུ་བྱིན་ཅུང་མ།

བུ་བྱིན་མིང་ཅན། བྱ་རུག་པའི་མིང་། 百施
名者(藻)。鵲鵲，梟。

བུ་བྱིན་གུཅུག ཐོག་མཁར་ལའང་། 帝釋髻
(藻)。蟻垤，凸起的蟻蟻窩。

(同) བུ་བྱིན་སྐྱེ་པོ།

བུ་བྱིན་མཚོན་ཆ། འཇའ་ཚོན་མིང་། 帝釋器
械(藻)。虹。

བུ་བྱིན་གུཅུ། (注同上) 帝釋弓(藻)。

【增】一种药果子。〔达〕

བུ་བྱིན་བཞོན་པ། བྲང་པོ་ཆེ་ལའང་། 1. 帝
釋乘騎。2. 象。

བུ་བྱིན། ལྷའི་དབང་པོའང་ཟེར་བུ་བྱིན་ཆེ་བ་ནི་

སུམ་ཅུ་ཙ་གསུམ་གྱི་བདག་པོ་དང་བུ་བྱིན་ཅུང་་་

བ་ནི་མཇུ་ཕྱོགས་སྒྲོང་ཟེར། 帝釋，天王，

大帝釋乃三十三天之主，小帝釋乃东方护
神。(同) བུ་བྱིན།

བུ་འཇོན། ཆངས་པ་དང་བུ་བྱིན་དང་བུ་བྱིན་

རྩ་ཐེའང་། 持百(藻)。1. 梵王(天神名)。

2. 帝釋(天神名)。3. 帝釋之金剛杵。

བུ་ལ། བུ་ཐམ་པའི་ནང་ན་གཅིག་ཙམ་ཡོད་པ་ལ་
ཟེར་རོ། ། བུ་ལམ་ན་ཞེས་པའང་སྤང་། 假使，
此謂百中只有一个（如汉语之万一），亦作
བུ་ལམ་ན།

བུ་ལམ། （注同上）

བུ་ཤོད། ཅིས་སྒྲོམ་མམ་བུ་ནག་སྒྲོད་ལ་ཟོན་པན་
ཉ་བ། 計算器，汉语“算盘”。
（同）བུ་ཁྲམ།

བུ་སྤང་། ལམ་ཁ་མང་པོའི་མདའ་སྤང་། 有
很多路綫的街巷。

བུག། （原注缺）打。

བུགས། ལམ་བུགས་ཙམ་པ་ཉ་བ། 行路之食
粮，干粮，如糌粑。【增】食物，粮食。【达】
（同）བུགས་བྱ།

བུགས་པ། ཟས་ཀྱིས་བུགས་སོང་ཉ་བ། 飽。

བུགས་བྱ། ལམ་བུགས་ཙམ་པ་ཉ་བ། 行路
之食粮，如糌粑。（同）བུགས།

བུང་། ཀོ་གཉེར་མ་མེད་པར་བུང་བར་བྱ་དང་
སྒྲོད་དུ་འདྲེས་བུང་བར་བྱ་ཉ་བ་ལའང་། 翻开，
如翻皮使其无綫縮，袋中装满使其扩张。
【增】从远处呼人。【达】（达作བུང་པ）

བུང་བྱ། （注同上）

བུངས་པ། གཉེར་མ་མེད་པར་ཀོ་བ་བུངས་ཟིན་
པ་དང་སྒྲོད་དུ་བུངས་ཟིན་པ་ལའང་། 已翻开，
已伸展，皮子已伸张无綫紋，袋已装满。
【增】བུང་ 的完成式。【达】舒展。【四】

བུད། གྲངས་ ༥ 数目八。

བུད་བཀག། ཚར་གཅོད་དོ་ཞེས་བཀའ་བཏུན་
པའམ་བསྐྱེགས་པའི་མིང་། 譴責，呵斥，恐吓。

【增】反省。【达】（同）བུད་པ།

བུད་འགྱུར། ཆ་བུད་འགྱུར། 八倍。
（似应为 ལྷལ་བུད་དུ་འཕར་བ་）

བུད་ཐུ། གྲངས་ ༥ 数目八十。

བུད་བདགས། ཁ་བདགས་མཇལ་དར་ཞིག་ 哈达
（礼帛之一种）。

བུད་ལྗན་མ། ནག་པ་སྒྲར་མ་ལའང་། 1. 具八
分者。2. 角宿（二十八宿之一）。

བུད་པ། ཚར་གཅོད་དོ་ཞེས་བཀའ་བཏུན་པའམ་
བསྐྱེགས་པའི་མིང་། 譴責，呵斥，恐吓。

【增】1. 第八。2. = ཚར་བཅད་པ། 毁灭者。

【达】（同）བུད་བཀག།

བུན་པ། བུན་བྱས་བུན་ཟིན་པ། 已装饰，装饰。

བུན་བྱ། བུན་བྱས་བུན་པར་བྱ། 将装饰。

བུབ་པ། བུབས་པ་ལའང་། 1. 作。2. 捶打。

བུར་བྱས། ལུ་པོ་མི་དུ་ལའང་། 1. 百支，百
分。2. 悉多河（印度大河之一）。

བུལ་པ། མེས་པ་ཕན་པ་མེད་པར་བུལ་པ། 失
去知觉，昏迷，昏倒。【增】忽然迷倒。【四】

བུལ་པོག་པ། （注同上）【增】不省人事。【达】

བུས་པ། ལྟུང་པ། 已說，已答話。

བུག་བྱ། ལུང་དུ་ཀྱང་པས་བུག་པར་བྱ། 将跑，
脚将快跑。

བུགས་པ། བད་དུ་སྒྲོམ་སོང་པ། 已跑，跑去。

【增】**བྱུག་པ་** 的完成式，赛跑，竞走。〔达〕

བརྒྱུངས། སྐལ་ཚོགས་ཀྱི་བརྒྱུངས་ནད་ཀྱང་ཟེར།
骨髓。

བརྒྱུད། ལྷན་བརྒྱུད་པའམ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་ཅ་པ་
བརྒྱུད་པ་ཏྲ་བ། 1.相傳。2.展轉傳遞。

3.根本傳承。【增】參看 **བྱུད།** 1.家族，世系，祖先，子嗣。2.种族，民族，国家。
3.恒特罗和秘密小册子。〔达〕 弦。〔四〕

བརྒྱུད་བྱ། ཅ་པའི་ཁྱིམ་བརྒྱུད་པར་བྱ་ཏྲ་བ། 將
傳，如將傳根本的講授。

བསྐྱེད་པ། བཞུགས་ཀྱི་པ་ཏྲ་བ་འཇུག་པ། 使起誓。

【增】參看 **འགྲོགས་པ།** 及 **སྐྱོག་པ།** 〔达〕

བསྐྱེད་བྱ། དམ་བཅའ་བཞུགས་ཀྱི་པ་ཏྲ་བ་འཇུག་པར་བྱ།
使起誓，使立志。

བསྐྱེད་ས་པ། བཞུགས་ཀྱི་པ་ཏྲ་བ་འཇུག་ཟིན་པ། 已使
发誓。

བསྐྱང་། དགའ་ཏུ་འཇུག་ 使装满。

བསྐྱང་བྱ། སྒྲོང་དགའ་ཏུ་འཇུག་པར་བྱ། 要装
满，使装满器皿。

བསྐྱངས་པ། སྒྲོང་དགའ་ཏུ་བཅུག་ཟིན་པ། 已满，
已装满器皿。

【增】作成，形成。〔达〕

བསྐབ། འགའ་ཏུ་འཇུག་པར་བྱ། 复盖，使其遮
蔽。【增】充满，丰富，如 རྣམ་གྱིས་བསྐབ།
充满财宝。〔法〕

བསྐབ་བྱ། （原注同上）將遮蓋，使遮蓋。

བསྐབས་པ། འགའ་ཏུ་བཅུག་ཟིན་པ། 遮蓋，已
使遮蔽。

བསྐར་པ། བཞུས་པའམ་བྱ་རམ་བསྐར་ཟིན་པ་
མཚད་མེ་བསྐར་པའམ་ཁྱེད་པ་ལའང་། 1.熔
解。2.熬糖凝結。3.供灯凝結，冷結。

【增】**སྐར་པ་** 的完成式。〔达〕

བསྐར་བྱ། བསྐོལ་པའམ་བཞུ་པའམ་བྱ་རམ་བསྐར་
པར་བྱ། 1.要煮，煎。2.將融化。3.熬糖。

བསྐྱུག་དགོས། བཞུ་པའམ་ལམ་ཏུ་བསྐྱུག་པར་བྱ་
ལམ་ཏུ་བསྐྱུག་དགོས་ཏྲ་བ། 1.忍受。2.途中
所等待。3.須等候，如須在路上等候。

བསྐྱུག་བྱ། （注同上）

བསྐྱུགས་པ། ལམ་ཏུ་བསྐྱུགས་ཟིན་པ། 已候，已
在途中等候。【增】**སྐྱུག་པ་** 的完成式，等
待，期望（人到达或返回）。〔达〕

བསྐྱུལ། འགའ་ཏུ་འཇུག་ 使动。

【增】1.搖弄，搖动。2.震动，战慄，通常用
སྐྱུལ་བ། 〔达〕 淘砂子。〔四〕

བསྐྱུལ་བྱ། བསྐྱོད་པར་བྱའམ་འགའ་ཏུ་འཇུག་པར་བྱ།
將推动，使动。

བསྐྱོ་བ་བསྐྱོས་པ། བསྐྱོ་བ་བསྐྱེད་བྱ་ལྟས་པ།
教訓，告訴學問。

བསྐྱོ་བ་ནར་གཟོན། ན་པར་གཟན་པའམ་བསྐྱེད་
བྱ་མ་ཉན་པ། 1.逆耳。2.違教（佛），不受
教。

བསྐྱོ་བྱ། ཇི་ཞིས་པོ་བསྐྱོ་བར་བྱ་དང་དཔོན་པོས་
བསྐྱོ་བ་ལྟ་བར་བྱའམ་དགགས་བསྐྱོ་བར་བྱ།
1.妙香所熏。2.由官长使命。3.用語言教
誡。

བསྐྱོག་ （未詳）

བསྐྱོད་དགོས། རིལ་རིལ་དུ་བསྐྱོད་བར་བྱམས་
སྐྱོད་བར་བྱ་དགོས་ཏུ་བྱ། 1. 捆成圆球。2. 須
捆揉。

བསྐྱོད་བྱ། (原注同上) 将揉, 将捆。

བསྐྱོད་ས་བ། སྐྱོད་རམ་སྐྱོད་བར་བྱས་པ་དང་
རིལ་རིལ་བྱས་པའམ་ཟིན་པ། 1. 已捆圆。2. 已
作成圆球。【增】སྐྱོད་པ་的完成式。【法】

བསྐྱོས་དགོས། བྱས་ས་པའམ་སྐྱོད་མེ་མེ་བསྐྱོས་པར་
བྱ་ཆད་མེད་བཞི་བསྐྱོས་དགོས་ཏུ་བྱ། 应修, 如
修慈悲, 須修四无量(佛)(即慈悲喜捨)。

བསྐྱོས་བྱ། (原注同上) 将修, 当修。

བསྐྱོས་ས་བ། སྐྱོས་བསྐྱོས་ས་ཟིན་པ། 已修, 已修习
完。【增】སྐྱོས་པ་的完成式, 熏修。【达】

བསྐྱོས་འཇུག འག་གིས་བསྐྱོ་བ་ལྷུ་རུ་འཇུག་པ་
དང་དྲི་མ་བསྐྱོ་རུ་འཇུག 1. 从口头请示命令。
2. 使熏香。

བསྐྱོས་པ། བསྐྱོ་བ་བསྐྱོས་ཟིན་པ་དང་དྲི་མ་བསྐྱོས་
ཟིན་པ་ལའང་། 1. 已命令。2. 已熏香。

【增】བསྐྱོ་པ་的完成式。【法】

བསྐྱོད་། ལུས་ཀྱི་ནམ་པར་བསྐྱོད་པར་བྱ་འབྱོར་བར་
བྱ་བའི་མིང་། 1. 体态欠伸。2. 态度昂然。

【增】སྐྱོད་的未來式, 打呵欠, 聳伸。【法】

བསྐྱོད་བྱ། (注同上)

བསྐྱོད་ས་བ། འབྱོར་ས་པར་བྱས་པའམ་ལུས་ཀྱི་ཉམས་
བསྐྱོད་ས་ཟིན་པ། 1. 已作威风姿态。2. 已作欠
伸姿态。【增】1. = འབྱོར་བ། 打呵欠, 張口
噓气。2. = སྐྱོ་བ། 【达】

བསྐྱུར། ཡི་གེ་བསྐྱུར་བྱ་དང་བསྐྱུར་ཟིན་ལའང་།
དོན་བསྐྱུར་བ་དང་བསྐྱུར་ཟིན་ལའང་། 1. 翻譯
(未來及完成詞)。2. 染色, 已染。

བསྐྱུར་བྱ། ཡི་གེ་བསྐྱུར་བྱ་དང་ཁ་དོན་བསྐྱུར་བ།
1. 將譯。2. 染色。

བསྐྱུལ་བ། ས་ལ་ལྷུང་བའམ་བསྐྱུལ་བར་བྱ་བསྐྱུས་
ཟིན་པ་ལའང་། 跌倒(未來式及完成式), 已倒。
【增】打至不能起。【四】

བསྐྱུལ་བྱ། (原注同上) 要跌倒。

བསྐྱུག་དགོས། སྐྱུ་སྐད་བསྐྱུག་པར་བྱ་དང་ཆོས་...
བསྐྱུག་དགོས་ཏུ་བྱ། 1. 应当宣說。2. 須宣揚
佛法。

བསྐྱུག་བྱ། (原注同上) 将宣說。

བསྐྱུག་ས་བ། སྐྱུ་བསྐྱུག་ས་ཟིན་པ། 已宣布, 已宣
傳。【增】1. 歌唱, 咏贊。2. 傳布。【达】
སྐྱུག་པ་的完成式, 公布, 傳播。【法】

བསྐྱུང་དགོས། བྱང་ས་སུ་འཇུག་པར་བྱ་བྱང་ས་སུ་
འཇུག་དགོས། 所应数, 須算。

བསྐྱུང་བྱ། (原注同上) 将数。

བསྐྱུང་ས་བ། བྱང་ས་སུ་བཅུག་ཟིན་པ་དང་བྱང་བས་
བྱང་མོར་བཅུག་པ་ལའང་། 1. 已数。2. 冷, 使
凉。

བསྐྱུད་བ། བཟང་དུ་འཇུག མཐོང་མཐོང་།

【增】= བཟང་བ། 【达】

བསྐྱུལ་བ། ལྷུ་ཐོ་བསྐྱུལ་བར་བྱ་ཏུ་བྱ་དང་བསྐྱུར་
བ་དང་བཞུག་པ་ལའང་། 1. 渡, 如將渡河。
2. 已杀。【增】通过。【达】 參看 སྐྱུལ་བ།
及 འབྱོལ། 【法】

བསྐྱེད་པ། (原注同上) 1. 所渡。2. 所杀。

བསྐྱེད་པ་ཁོ་ལོ་བསྐྱེད་པ་ལོ་ལྟ་བུ། 准备，如我要做准备工作。

བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི་ལོ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི། 将准备，要准备用具。

【增】སྐྱེད་པ་ 的未来式，参看 འགྲེག 1. 联合，综合，配合。2. 编列，安排。〔法〕

བསྐྱེད་པ་ལ། ལས་ཀྱི་འགྲེགས་སོང་ཁོ་ལོ་བསྐྱེད་པ་ལ། ཟིན་པ་ལིན་ཀྱི་བུ། 已办事业，如我已准备。

བསྐྱེད་པ་། བསྐྱེད་པ་རྟེན་འགྲེག་ལྟ་བུ་ལོ་ལྟ་བུ། 比较，较量。

བསྐྱེད་པ་མི་ལོང་བ། འགྲེག་ལྟ་བུ་ལོ་ལྟ་བུ། 不能比，不能较量。

བསྐྱེད་པ་། ཉན་སོང་ས་པས་རིག་པ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི་ཀྱུ་རྩོམ་ཁྱོད་དཔལ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི་ལྟ་བུ། 障蔽，如烦恼障蔽智慧，世俗障蔽胜义(佛)。

བསྐྱེད་པ་། (原注同上) 将蒙蔽。

བསྐྱེད་པ་ལ། རིག་པ་ལོ་ལྟ་སེམས་རིག་པས་བསྐྱེད་པ་ལ། ཟིན་པ་ལྟ་བུ། 障复，如由无明，已障复智慧。【增】སྐྱེད་པ་ 的完成式，已复盖，已遮蔽。〔达〕

བསྐྱེད་པ་དགོས། བསྐྱེད་པ་དགོས་ཀྱི་བུ། 须搓紧。【增】应当勉励。〔本〕

བསྐྱེད་པ་། རིག་པ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི་སྒྲུང་པ་ལས་ཀྱི། 1. 勉励，励志。2. 要搓紧。

བསྐྱེད་པས་ལ། རིག་པ་དང་སྒྲུང་པ་བསྐྱེད་པས་ཟིན་པ། 1. 已励志。2. 线已搓紧。【增】1. = བརྟན་པ་ལྟ་བུ་ལ། 参看 ཟིན་པ་ 的完成式，邪曲的技巧，杂乱的才艺。〔达〕

བསྐྱེད་པ་། རྩོགས་ལིག་ཏུ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི་སོང་བ་དེ་ཁོ་ལོ་བསྐྱེད་པ་ཟིན་པ་ལིན། 卷在一起，卷起。【增】སྐྱེད་པ་ 的完成式和未来式。〔达〕捻。〔四〕

བསྐྱེད་པ་། (原注同上) 将卷。

བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི། ཁ་སྐྱོང་ལྟ་བུ་དེ་ལྟ་བུ་ལིག་ཏུ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི་བུ་ལོ་ལྟ་བུ། 添酥，如增补，放在一处之酥油。

བསྐྱེད་པ་ས་ནས་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི་ལྟ་བུ་ལ། ལྟ་བུ་ལ། ལྟ་བུ་ལ། ལྟ་བུ་ལ། 拾起，亦作 འདུག །【增】སྐྱེད་པ་ 的未来式，采集，收集，收拾。〔法〕

བསྐྱེད་པ་། ས་ལ་ཐོང་བ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི། 拾，将拾。

བསྐྱེད་པས་ལ། ས་ནས་བསྐྱེད་པས་ཟིན། 拾起，已从地上拾起。【增】སྐྱེད་པ་ 的完成式。〔法〕

བསྐྱེད་པ་། འགྲེག་ལྟ་བུ་བཟྱ་བར་ལྟ་བུ་འགྲེག་ལྟ་བུ་དོ། 比较，作对。【增】抗衡，比赛，应答。

〔达〕 ཟྱེད་པ་ 的完成式及未来式(旧词)，等于འགྲེག། (新词) 〔法〕(同) བསྐྱེད་པ་།

བསྐྱེད་པ་། འགྲེག་ལྟ་བུ་འགྲེག་པ་ལོ་ལྟ་བུ། 1. 比较。2. 歧视。

བསྐྱེད་པ་། འགྲེག་ལྟ་བུ་བཟྱ་བར་ལྟ་བུ་འགྲེག་ལྟ་བུ་དོ། 要较量，要作对。(同) བསྐྱེད་པ་།

སྐྱེད་པ་། (原著缺) 1. 作，办，进行。2. 修，如修法。

བསྐྱེད་པ་། དགེ་བ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱི་བ་དང་དགེ་བ་བསྐྱེད་པ་(དང་)། 将修善行，要修善法。

བསྐྱེད་པས་ལ། ལས་ཀྱི་བཟྱ་བར་ལྟ་བུ་ཁོ་ལོ་བསྐྱེད་པས་ཟིན་པ་ལིན་ཀྱི་བུ། 已作，如事已办成。

【增】**བྱུང་བ་** 的完成式，办成，成立，成就。〔法〕

བྱུ། རིགས་བཞེ་བར་བྱ་ཆས་མཚུངས་བར་བྱའམ་
བཞེ་དགོས་ཏུ་བྱ། 推，比照，如推理，比照道理，须推知，须类推。

【增】= **མྱེ།** 如 **མགོ་བཞེ།** 秃头，光头。〔法〕

བྱེ་བྱ། (原注同上) 将推理。

བྱེང་དགོས། བར་བྱེང་དགོས་ཏུ་བྱ། 须树起，须竖起。

བྱེང་བྱ། བར་བྱེང་བར་བྱ། 所竖，当竖起。

བྱེངས་བ། རྒྱལ་མཚན་འབྱེངས་པ་འདུག་ཁོ་ཙམ་

བྱེངས་པ་ཡིན་ཏུ་བྱ། 已竖立，已建立。

【增】**བྱེང་** 的完成式，举起，升起，立起。〔达〕

བྱེས་བ། རིགས་བཞེས་ཟིན་པ་དང་མགོ་མགོ་དམན་

བཞེས་ཟིན་པ་ཏུ་བྱ་ལའང་། 1.已推理。2.头

高低并齐。【增】变更。〔达〕

བྱོགས་བ། རྒྱུད་པས་བྱོགས་པ་ཟེར། 用线拴

བྱོན། རྒྱན་དང་བྱོན་པའས་ཕུལ་བ་ཏུ་བྱ། 献，

如献礼帛。

བ་ངག་བཀུལ་བས་ནོ། | 綺語 (佛), 十不善
中的无义的乱說, 語言杂糅。

【增】1. 謔語。2. 散漫語, 傻話, 狂話。〔达〕
(同) ངག་འཆལ།

ངག་གི་ཀུལ་པོ། འཇམ་པའི་དབྱངས། 語王
(藻)。文殊菩薩, 妙音菩薩。

(同) ངག་གི་དབང་ཕུག

ངག་གི་འདབ་མ། རྩ་འཛིན་ལྗེའི་མིང་། 語叶
(藻)。舌。

ངག་གི་དབང་ཕུག འཇམ་པའི་དབྱངས། 語自
在(藻)。文殊菩薩, 妙音菩薩。

(同) ངག་གི་ཀུལ་པོ།

ངག་གི་སེཾ་ཆ། ལྷ་སྒྲིའི་མིང་། 語械(藻)。
天神。

ངག་གི་ལྷ། 語天(藻)。I. འཇམ་པའི་དབྱངས་
ལའང་། 妙音菩薩, 文殊菩薩。

II. དབྱངས་ཅན་ལྷ་མོ། 妙音天女(菩薩名)。

(同) ངག་དབང་ལྷ་མོ།

ངག་རྒྱུ། རྩོག་གི་རྒྱུ། 口頭傳說。

【增】談話, 講演。〔达〕

ངག་སྒྲོ། ཁའི་མིང་། 語門(藻)。口。

(同) ངག་འདོན།

ངག་བཅད་པ། ངག་མི་སྒྲུབ་པ་དང་བྱང་སྤོང་ལའང་།
禁語(佛)。1. 不說話。2. 仙人。

ངག་འཆལ། མི་དགེ་བཅུའི་ནང་ཆན་དོན་མེད་དུ་

སྒྲུབ་པ་ངག་བཀུལ་བས་ནོ། | 杂糅語(佛), 十不
善中的无义的乱說, 語杂糅故。【增】不規矩
的話, 无意識的言談。〔达〕(同) ངག་འབྱལ།

ངག་རྩན་པ། ལུ་དབྱུག་ལའང་། 1. 和語, 雅語,
悅耳之声。2. 杜鵑。

ངག་གཏོན། ཁ་ཏོན་ནས་ཁ་གཏོན་ལའང་། 1. 言
語, 說。2. 讀誦, 誦經。

ངག་འདོན། ཁའི་མིང་། 發語(藻)。口。

【增】用語文表白, 述說, 叫喊, 說話。

〔达〕(达作 ངག་འདོན་པ་) (同) ངག་སྒྲོ།

ངག་ལྡབ་ལྡབ་པ། རྒྱུད་མི་གསལ་བ། 言語迟
鈍, 口吃, 說話不清楚。

ངག་བསྐྱམས་པ། ངག་གི་ལས་བསྐྱམས་པ་དང་བྱང་
སྤོང་། 護語(佛)。1. 防护語業(控制自己
的話)。2. 仙人。

ངག་སྒྲིབ་དོན་པ། དོན་མེད་སྒྲིབ་པ། 狂言, 吃
語, 无意义的乱說。

ངག་ཕུབ། (未詳)

ངག་དབང་ལྷ་མོ། དབྱངས་ཅན་ལྷ་མོ། 語自在
天女, 妙音天女(菩薩名)。

(同) ངག་གི་ལྷ་ II.

ངག་དབུལ་པོ། རྒྱུགས་པ། 語貧(藻)。哑吧。

ངག་བཅན། རྒྱུད་ཆ་གཏན་གཏན། 說話肯定。

ངག་ལ་བརྩིས་པ། བདེན་པའི་རྩིག ལྷ་མོ། 語可重
(藻)。真実語。

ངང་། རང་བཞིན་དབྱིངས་ཚུལ། 本性, 天性。

【增】= རྒྱོང་། དབྱིངས། 領域, 界。〔达〕

(同) ངང་ཚུལ།

ངང་སྒྲུ། ངང་པ་དཀར་པོ་ལྷ་ལྷ། 灰鵝, 白鵝。

【增】西藏的灰色水鴨。〔达〕 候雁。〔四〕

ངང་བྱ། ངང་པའི་ཚོགས་པ། 鵝群。

ངང་གིས། རང་བཞིན་གྱིས། 自然, 任运, 由于
本性, 本性使然。

ངང་གིས་གྲུབ། ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ། 自然完成，
任运成就（佛）。

ངང་རྒྱུད། རང་བཞིན་སེམས་རྒྱུད། 稟性，性情，
心术。

ངང་བྱང་། ཁོང་ཁོ་ཚ་པོ་ལའང་། 1. 性急。

2. 容易动怒。

ངང་པ། བྱ་ངང་པ་དཀར་པོ་ལའང་མེད་པོ་ལའང་།

鵝。【增】雄鵝。〔达〕

ངང་པ་ཅན། ཀླུ་པ་འི་རྒྱུན་དང་བྱ་པ་འཇུག་ལའང་།

有鵝（藻）。1. 脚上装饰品。2. 遍入（天神名）。

ངང་པ་འི་རྒྱུད་པ། དཔལ་རྒྱུ་ལའང་། 1. 鵝脚。

2. 水银。【增】蹒跚而行者。（达作ངང་རྒྱུད་）

ངང་པ་འི་དེད་དཔོན། （原注缺）鵝之商主。

ངང་པ་འི་བྱ་མོ། དབྱངས་ཅན་གྱི་མོ། 鵝女

（藻）。妙音天女（菩萨名）。

ངང་པ་འི་བཞེན་པ། ཚངས་པ། 鵝乘（藻）。

梵王（天神名）。

ངང་པ་འི་ཤིང་རྩ། （注同上）鵝車（藻）。

ངང་བ། སང་བ་པ། （未詳）

ངང་མོ། འང་པ་མོ། 雌鵝。

ངང་རྒྱལ། རང་བཞིན་དབྱིངས་རྒྱལ། 稟性，本

性，天性。（同）ངང་།

ངང་ཁྱུར། འང་པ་སྐོལ་ཁྱུར། 鵝嘴。

ངང་བཟང་། རྒྱུད་བཟང་བའས་རང་བཞིན་བཟང་

པོ། 品行好，天性好，本性善良。

ངང་རིང་། རང་བཞིན་དཔལ་བུའས་ཁོང་ཡངས་པ།

本性宽和，心量宽大。

【增】或作ངང་རྒྱུད་རིང་པ། 1. 善忍的，长久
忍受的。2. 天性泰然。〔达〕

ངང་མེད། རྩ་བ། 驚驚。

ངང་བསྐྱེད་། རང་བཞིན་རིང་དུ་གཏོང་། 本性
长久，耐久。

ངང་བསྐྱེད་སྤྲུལ་། རང་བཞིན་རིང་དུ་བཏང་བ།

本性长久，耐久（完成式）。

ངད་ལྗང་བ། རྩི་ཞིས་ལངས་བའས་ལྗང་བ། 放香

气。【增】香味扑鼻。〔四〕（同）ངད་བཟང་།

ངད་ལྗན། རྩི་སྐྱིས་པོ་ཅན། 有香气。

ངད་བཟང་། རྩི་ཞིས་ལངས་བའས་ལྗང་བ། 放香

气。【增】美好的气味。〔达〕 香馥，芳

香。〔本〕（同）ངད་ལྗང་བ།

ངད་ཡལ། རྩི་ཞིས་པོ་ཡལ་བ། 香味消散，香气
消失。

ངད་བསད་པ། རྩི་ཞིས་པོ་འཇི་ངད་བསད་པ། 香
气消失。

ངན། （原注缺）恶，劣，坏，不好。

【增】灾害，不幸，沾污。〔达〕 凶。〔四〕

ངན་བྱབ། ཡི་དྭགས་ལའང་། 1. 罪恶普遍。

2. 餓鬼。

ངན་དགྲ་བྱབ་པ། འན་པ་ཐམས་ཅད་བཅོས་པ།

破除一切恶事。

ངན་འགྲོ་འི་སྐྱིལ། དབྱུལ་བའི་སྐྱིལ་། 恶趣底

（佛），地獄。

ངན་འགྲོ་འི་ལམ། རྩིག་པ་མི་དགེ་བ། 恶趣

道（藻）。恶，不善。（同）ངན་འབྱུང་།

ངན་འགྲོ་གསུམ། དབྱུལ་བ་ཡི་དྭགས་དུང་འགྲོ་

གསུམ། 三恶趣（佛），即地獄，餓鬼，畜

生。（同）ངན་སྐྱོང་གསུམ།

ངན་ངོན་ཅན། རྩིག་པོ་ཅན། 粗恶，鄙恶。

ངན་འཇལ་བ། སྒྲོ་བ་ལའང་། 1.以罪恶报答。

2.詞責。

ངན་ཐབས། གཏོ་སྒྲུའམ་ཐོལ་ངན། 惡計，詭計。

【增】=ཐོལ་བ། ཐོལ་བ། 卑劣語，粗俗語，辱

罵。〔達〕 (同) ངན་གཏོ།

ངན་ཐབས་བྱེད་པོ། རྩོད་པ་ལའང་། 1.作惡者。2.獵戶。

ངན་འབྱུང། རྩོད་པ་མི་དགེ་བ། 惡，不善。

(同) ངན་འགྲོ་འཁམ།

ངན་བ། བཟང་པོ་མ་ཡིན་པ། 惡，不善，不好。

【增】1.劣，鄙陋，粗劣，歹，醜，又指无賴，誹謗者，流氓，邪思，粗俗，低賤的人。

2.糞便，肥料。〔達〕

ངན་པའི་ཟས་ཅན། སྦྱལ། 惡食者(藻)。蛇。

ངན་པའི་བྱའམ་ཅན། རུས་སྦྱལ། 惡壳者(藻)。
龜。

ངན་སྦྱང་སྦྱུམ། ལྷ་དུང་བ་ལའང་། 1.金星。

2.茅草。【增】= དགའ་བྱེད་དག་ལྷ་ཅན།

ངན་སྦྱང་བ། 羅摩大錢的兒子。〔達〕

ངན་སྦྱང་བ། གཟའ་པ་སངས་(དང་)། 離惡子(藻)。金星。(同) ངན་ལས་ཀྱལ།

ངན་སྦྱང་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མ། 離惡女(藻)。

郎摩天女(天神名)。(同) ངན་རིང་མ།

ངན་སྦྱང་འཛིན། གཟའ་པ་སངས། 持離惡(藻)。金星。

ངན་བྱེད་བ། ངན་པས་དུས་ཡོན་བ། 作惡度日，終日作惡。

ངན་སྒྲི། དམོད་ཆོག་ 惡言，詛咒。

【增】醜聲，聲名狼藉，不名譽。〔達〕

ངན་གཏོ། གཏོ་སྒྲུའམ་ཐོལ་ངན། 陰謀，詭詐。

【增】奸。〔四〕 (同) ངན་ཐབས།

ངན་གཏོ་མ། ཅེ་སྦྱང་དང་ལྷ་མོ་ལའང་། 詭計者(藻)。1.狼。2.狐。

ངན་རིང་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མ། 遠惡女(藻)。

郎摩天女(天神名)。(同) ངན་སྦྱང་མ།

ངན་རོལ་མ། སྒྲོ་ཆོང་མ། 惡戕女(藻)。娼妓。

ངན་ལས་ཀྱལ། གཟའ་པ་སངས་(དང་)། 勝惡(藻)。金星。(同) ངན་སྦྱང་བ།

ངན་ཤོས། དུག་ཤོས། 極惡，極毒。

ངན་མེལ། ལྷ་དུང་ལྷ་ཀྱ་མ་ལའང་། 除惡(藻)。1.水。2.圣草，

ངན་མོང་སྦྱང་། ལས་པའི་ཆོས། 離惡趣(藻)。
正法，神聖的法。

ངན་མོང་གསུམ། དབྱུག་པ་ཡི་དུགས་དུང་འགྲོ་གསུམ། 三惡趣(佛)，即地獄、餓鬼、畜生。(同) ངན་འགྲོ་གསུམ།

ངབ་ཆེ། (未詳)

ངབ་བ། (未詳)

ངམ་གྲོག་ གཡང་སངས་ཆུ་རི་གད་པ་ཉ་བ། 險處，如崖邊，河岸。

【增】1.= གཡང་ས། 沖激而成的溝壑，深谷，深淵。2.急流。〔達〕 1.峽谷。2.瀑流。〔法〕 澎湃的河灣子。〔四〕

ངམ་ནག་ རོ་ནག་གས་གནོད་ནག་ལའང་། 1.心黑。2.黑面，黑臉，怒容。

ངམ་གནག་བ། རང་དགར་ཤུགས་བྱེད་པ་ཉ་བ། 自然而作
成。2.凶惡可畏。(同) ངམ་ཤུགས་བྱེད།

ངམ་ཞོགས། (未詳)

ངམ་ཕྱགས་བྱེད། རང་དགར་ཕྱགས་བྱེད་པ་ཉི་

བྱུང་མ་འཇིགས་སུ་རུང་བ་ཉི་བྱེད། 1.自然而作

成。2.凶恶可畏。(同) ངམ་གནག་པ།

ངར་སྒྲོ། གཙན་གཙན་སྒྲོག་གི་ངར་སྒྲོ་ཉི་བྱེད།

嘯声，如猛虎之嘯声。

【增】獅子等的吼声。〔达〕 (同) ངར་སྒྲོ།

ངར་སྒྲོ་ཅན། ཉི་ལམ་ལྔ་པ། 1.吼声者，嘯声

者。2.虎。

ངར་སྒྲོ། གཙན་གཙན་སྒྲོག་གི་ངར་སྒྲོ་ཉི་བྱེད། ལྷོ་

声，如猛虎之叫声。(同) ངར་སྒྲོ།

ངར་ངར་པོ། སྒྲོ་ངར་ངར་པོ། 吼叫，吼鳴。

【增】1.声哑，干哑(老人)。2.哮喘。

〔达〕

ངར་ཆ། རྩོད་པོ་རྩུས་པ་ཅན། 銳利，鋒利有力。

ངར་གཏོང་། རྩུས་པ་ངར་ཆུལ་གཏོང་བ། 舍弃傲慢。

ངར་བཏགས་པ། རྩུས་པ་བསྐངས་པ་ཉི་བྱེད། 如尽

其能力。

ངར་བཏབ་པ། རྩུས་ལྷན་རྩུ་བཏབ་པ། 令其有力。

ངར་རྩང་། ཀླུ་པའི་རྩང་ངར་དང་ཀླུ་རྩང་ལམ་ལྔ་པ།

1.脛骨。2.脛骨所作之号筒。

ངར་དོང་། (注同上)

ངར་མདོག་ ཉན་པོའམ་མདོག་རྩོ་པོ། 驕色。

ངར་འདོན། རྩུས་པ་འདོན་པ་ཉི་བྱེད། 教唆，慫

恿，如使出其能力。

ངར་ལྷན། རྩུས་པ་ཅན། 有力者。【增】有毅力的，有魄力的，有雄心的。〔达〕

ངར་སྒྲོབས། ལུད་པ་ཉི་བྱེད། 鼻涕，痰唾。

ངར་པོ། མི་རུ་ངར་པོ་ཟེར་བ་ཉི་བྱེད། 性猛烈，

性威猛。【增】凶恶，残酷。〔达〕

ངར་བ། སྒྲོང་བྱུང་མ་རྩི་ངར་དང་ལུ་བ་ཉི་བྱེད།

1.莖干。2.脛。3.柄。【增】1.刚强，精

壮，坚韧。2.冷风，霜。〔达〕 切心待做，

热望殷懃。〔高〕

ངར་བྱེད་པ། ངར་ཆུལ་བྱེད་པ་ལམ་ལྔ་པ། 1.发威。

2.起慢心。

ངར་འཛིན་པ། བདག་རྩུ་འཛིན་པ། 我执(佛)，

有我见，执著为我。【增】ང་ཡིང་འཛིན་པ།

等于བདག་འཛིན། 傲慢，自私。〔达〕

ངར་ལྷོ། ངར་ཆུལ་ལྷོ་པ་ཉི་བྱེད། 怯退，傲慢

心减退。【增】锐气挫折。〔四〕

ངར་གསོད། ངར་ཆུལ་འཛིན་པ། 灭除威风，摧折

傲慢。

ངར་བསད་པ། ངར་ཆུལ་བཙོས་པ་ཉི་བྱེད། 灭威，

如破其傲慢心。

ངལ་སྒྲིན། བྱང་ཆད་པ་བཞུགས་པོ། 容易疲乏。

ངལ་སྒྲིགས། ངལ་གསོ་བའི་སྒྲིགས་སྒྲིགས་པ། 休

息处之台座。

【增】1.休息所。2.一种木杖，当站着休息

时，用它支持背上的负载物。3.=ངལ་ཚྭ་གསོ་

长凳或可供休息用的坐物。〔达〕

ངལ་སྒྲིང་མ། མཚན་མོ་དང་ངལ་གསོ་སྒྲིང་བ། 給

劳女(藻)。1.夜間。2.給休息。

(同) ངལ་སྒྲིང་མ།

ངལ་དུབ་པ། སྒྲི་བསྒྲིབ་བའམ་བྱང་ཆད་པ་ལམ་ལྔ་པ།

1.疲劳，疲乏。2.劳累。

【增】极其疲劳。〔达〕

ངལ་བ། སྒྲི་བསྒྲིབ་བའམ་བྱང་ཆད་པ་ལམ་ལྔ་པ།

1.疲劳，疲乏。2.劳累。(同) ངལ་དུབ་པ།

ངལ་སྒྲིན་མ། མཚན་མོ་དང་ངལ་གསོ་སྒྲིན་བ།

施劳女(藻)。1.夜間。2.給休息。

(同) ངལ་སྒྲིན་མ།

ངལ་མེད། རྒྱ་བརྒྱུལ་མེད། 不疲劳。

ངལ་མོ། (原注缺) 疲倦。

ངལ་འཚོ་བ། རྒྱུ་བ་གསོ་བའམ་བདེ་བར་གྱུར་བ་

ངལ་གསོ་བའང་རུང་། 1.忏悔(佛)。2.安

乐。3.休息, 歇乏。【增】休养。【达】

ངལ་གསོ་བ། (注同上)

ངལ་གསོ་འི་འདུན་མ། བཟའ་ཤིང་གི་ར་བ།

休息处(藻)。果园。

ངལ་གསོས་པོ། རྒྱུ་བ་ཕྱིས་སྒྲིན་པོ་ངལ་བསོས་པོ་

ཞེས་པའང་སྤང་། 休息者(藻)。毗沙門天王,

亦名 ངལ་བསོས་པོ། (同) ངལ་བསོའི་བྱ།

ངལ་བསངས་པ། བརྒྱུལ་བ་བསངས་པ། 已休

息, 疲劳已解。【增】消遣。【四】

ངལ་བསོ་བ། ངལ་གསོ་རུ་འཇུག་པ། 使歇息。

ངལ་བསོའི་བྱ། རྒྱུ་བ་ཕྱིས་སྒྲིན་པོ་ངལ་བསོས་པོ་

ཞེས་པའང་སྤང་། 休息子(藻)。毗沙門天王,

亦名 ངལ་བསོས་པོ། (同) ངལ་བསོས་པོ།

ང་སྒྲིན་འདོན་པ། རྒྱུ་ཆེན་པོ་དུ་བ། 痛哭,

大声哭。

【着。

ང་བ། བཟུམ་པའམ་ད་རྒྱ་དུ་བཞིན་པ། 哭泣, 哭

ང་ཕྱིད། ང་སྒྲིན་པའང་། 1.哭泣。2.哭者。

(同) ང་ལྷུང་ཕྱིད།

ང་ཕྱིད་མ། ལྷ་མོ་སྒྲུ་ཕྱེ་པའང་། 1.哭泣女。

2.娼摩天女。

ང་ཕྱོད་ཤོད་པ། གད་མོ་དང་བཅས་ང་ཕྱོད་པ་

ལྷ་བྱ། 連笑帶哭。(同) ང་ཕྱོད་པ།

ང་འཕོད་ཆེ་བ། ང་ཞིང་ཆེན་འཕོད་པའམ་ཆ་

དབྱུལ་ཁུ་བ་པའང་། 1.大声哭叫。2.第五热

地獄(大号叫地獄)。

ང་འཕོད་པ། ང་ཞིང་འཕོད་པའམ་ཆ་དབྱུལ་བཞི་

བ། 1.哭号。2.第四热地獄(号叫地獄)。

ང་ལྷུང་ཕྱིད། ང་སྒྲིན་པའང་། 1.哭泣。2.哭

者。【增】哭哭喊喊的。【四】(同) ང་ཕྱིད།

ང་ལབ། ང་བཞིན་ང་བཞིན་སྒྲུ། 哭訴, 哭着說。

ང་ཕྱོད་པ། གད་མོ་དང་བཅས་ང་ཕྱོད་པ་ལྷ་བྱ།

哭泣, 如連哭帶笑。(同) ང་ཕྱོད་ཤོད་པ།

ང་ཕྱོད་འི་སྒྲུ། ང་སྒྲིན་ཕྱི་དུ་བའི་སྒྲུ། 哭声。

ང་ཕྱོད་མ། མཆི་མ་འཛུག་རྒྱུ་དུ་བའམ་བྱ་དན་ཕྱིད་པའི་

འཕོད་པའི་སྒྲུ། 1.掉泪而哭。2.叹呼之声。

【增】嗚咽, 哽咽。【达】

ང་ཕྱོད་ཆེ། (注同上)

ང་རྩམ། དམར་མེན་མདོག་ཅན། 黃色者, 有金

黃色者。

ང་རྩམ་པ། ང་བཞིན་ང་བཞིན་འཕྲུན་པ། 哭

叹, 哭而叹息。

ང་རྩམ་ཅན། ཡག་པ་པའང་། 1.有鼾声者。

2.猪。【增】牦牛。【达】

ང་རྩམ་པ། རྩམ་ང་རྩམ་པ། 打鼾声者。

ང་རྩམ་པ། ང་རྩམ་པ། 使人哭。

ང་རྩམ་པ། ང་ཕྱོད་པོ་དམར་མེན་མདོག་པའང་

སྒྲུལ་དམར་པོ་དང་ཕྱོད་པའང་དང་གཞག་དང་མཛོ་

སོགས་བག་པའི་སྒྲ་ལའང་། 1. 黄色鵝。2. 金黄色 (དུ་མེད་)。3. 紅鄔波羅花。4. 牛等鳴聲。

【增】=དུ་བ། 鴨，特指紅野鴨。〔達〕

དུ་བ། ལུ་བའི་སྒྲ་ཉིད་ཁྲག་པའི་སྒྲ་ལའང་།
睡眠時之鼾聲。

【增】吼，鳴（如猪牛叫的聲音）。〔達〕

དུ་སྒྲིག་དམར་མེད་མདོག་ 紅黃色。

【增】袈裟〔本〕

དུ་སྒྲིག་ཀྲལ་མཚན། དགོ་སྒྲོང་ལའང་། 袈裟
幢（藻）。比丘。

དུ་སྒྲིག་འཆང་བ། (注同上) 袈裟持（藻）。

དུ་ཁྱུར། དུ་བ་མགོ་ཁྱུར་དམར་པོ། 鵝嘴，鴨
的喙頭。

དུ་རིལ། མཐིང་རིལ་ལམ། 綠頭野鴨。

དུས། མཆི་མ་འཛག་ཉེ་དུས་ཤིག་ 哭泣（命令
詞）。

དུས་པ། མིག་ཅུ་འཛག་ཉེ་དུས་པ། 哭泣。

【增】=དུ་བ། 〔法〕

དུས་བྱང་། དུས་པ་ལས་བྱང་བའི་མིག་ཅུ། 哭出
的眼泪。

ངེ་མ། (未詳)

ངེ། ང། 我。

ངེད་ཅག་ ཁོ་པོ་ཅག་ 我們。

ངེད་ཙོ། (注同上)

ངེད་བཞེད། I. ཉི་མའི་རྩ་དང་རབ་རྩ་སྒྲས་པ་ལའང་།

定詮，真詮（藻）。1. 日神之馬。2. 解說。

【增】表現真理及應遵循的話。〔達〕

II. མིང་གི་སྒྲ་བཤད་མཛོན་པར་བཞེད་པའམ་སྒྲ་
བཤད་ལའང་། 解釋名義，釋名。

ངེས་བསྟན། རྣམ་དམ་བསྟན་པ། 勝義教（佛）。

ངེས་དོན། རྣམ་དམ་བདེན་པ། 勝義諦，了義

（佛）。【增】= ངེས་པའི་དོན། རྣམ་དམ་པ།

真理的絕對知識。〔達〕

ངེས་ལྗན། ཤེས་རབ། 定解（藻）。慧。

ངེས་པ། ལང་དག་པར་རང་སེམས་ལ་ངེས་པ། 決

定。【增】1. 的確，真實，無疑，固定。2. 真
理，實在，確實的事。〔達〕

ངེས་པ་ལྔ་ལྗན། རྩ་ཇི་འཆང་། 具五決定（佛），
金剛持（佛名）。

ངེས་པའི་ཀྲལ་བ། བྱང་ཅུབ་སེམས་དཔའ་ལའང་།

1. 決定勝利。2. 菩薩。

【增】1. 完全的勝利。2. 置某物或某人于某
人的支配管制之下。〔達〕

ངེས་པའི་དོན་(དུ)། བདེན་པའི་དོན་(དུ)།

定義，了義，實義。

ངེས་པར་ཉལ་དུས། མཚན་མོ། 定眠時（藻）。

夜間。（同）ངེས་ལ།

ངེས་པར་མཉན་བྱ། ལུབ་མཐའ་ལའང་། 1. 決

定所聞。2. 宗派。

【增】所允諾之事，担任，承辦。〔達〕

ངེས་པར་གྱིས་པ། ཤི་བའམ་འཆི་བ། 定入

（藻）。死，將死。

ངེས་པོ་བྱང་བ། སེམས་ལ་གསལ་པོ་བྱང་བ། 確

定（藻）。心中明了。

ངེས་ལ། མཚན་མོ། 定細（藻）。夜間。

（同）ངེས་པར་ཉལ་དུས།

ངེས་འབྱང་། འཁོར་བ་ལས་སྒྲི་གས་འབྱང་བ་ན་བྱ།

出離（佛），如灰離生火。

ངེས་འབྱེད། སྒྲུང་ལས་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ཟེད།

決擇（佛），加行道，順決擇分（佛）。

ངེས་སྐྱབས། རྒྱ་ཞིག འགྱུར་གྱི་གྲངས། 一种谷。

ངེས་ཚིག་གི་མིང་གི་སྐྱབས་པ་ལྟར་མངོན་པར་བཞེད་པའམ་

སྐྱབས་པ་ལྟར་ལའང་། 訓釋辭，解釋名義，釋義。

(同) ངེས་བཞེད།

ངེས་འཛིན། ངེས་པར་གཟུང་བར་བྱའམ་འཛིན་པ་ལྟར་

དགོས་ཏེ་བྱ་དང་བྱ་བོ་ལའང་། 定持 (佛)。

1. 定当受持。2. 头領，长兄。

【增】深信。【达】(达作 ངེས་པར་འཛིན་པ་)

ངེས་གཟུང་། (注同上)

ངེས་བཟུང་། ངེས་པར་བཟུང་བཞིན་པ། 決定受持

(佛)。【增】使受訓練。【达】 臥識。【本】

ངེས་ལེགས། བར་པ། 決定胜 (佛)，解脫。

【增】決定超脫輪迴。【达】(达作 ངེས་

པར་ལེགས་པ་)。

ངེས་སྒྲིག་ I. ཉི་མ་ལའང་། 1. 定焚燒。2. 日，

太陽。

II. མོས་ཀའི་དུས་ལའང་། 夏季。

ངོ་། ཁ་དང་ཞལ་དང་གདོང་། 面，臉。

【增】=ཞལ་ངོ་། 1. 容貌，风采，面色。

2. 本来面目。【达】

ངོ་རྒྱུང་ཅམ། མེ་ཉིང་མ་ཉིང་མ། 单独，独身一人。

ངོ་སྒྲིག་ན། བྱུན་དང་བྱུབ་ན། 在当面及背后。

ངོ་སྒྲུབ། རང་སྒྲུབ་(དང་)། 本份，自份。

ངོ་བསྐྱེད་པ། ཡར་འཕེལ་བ་ལའང་། 1. 生长。

2. 增长，繁盛。

ངོ་ཁྲིབ་མ། གདོང་ལ་གཤམ་འཛིན་སྒྲིབ་པ་ཅན། 罩面

(藻)。面上有痣。【增】1. 妇人遮臉的罩子。

2. 盞簪。【四】(同) ངོ་ཕྱག་

ངོ་ག་འདྲ་བ། ངོ་ཤེས་པ་ཅམ། 大略知道。

ངོ་གར། གདོང་ལ། 面上，臉上。

ངོ་དགའ་བ། གདོང་ལ་བསྟོད་པ་བྱེད་པ་ཏེ་བྱ།

諂媚，如当面称贊。(同) ངོ་བསྟོད་པ།

ངོ་སྒྲིག་། དགའ་བའི་ལན་སྟོན་པ་ཏེ་བྱ། 当面回

复，如报喜信。

ངོ་ཅག་ རང་ཅག་ 我們，咱們。

ངོ་ཆེན། རང་ཕྱོགས་འགོ་འདྲིན་པ་པོ། 协助自方

者。【增】有势的，有情面的。【达】

計情。【本】

ངོ་ཉི། ངོ་བོ་རྒྱ་མཚན་མཚན་ཉིད་ལའང་། 体

性，行相。

ངོ་བསྟོད་པ། གདོང་ལ་བསྟོད་པ་བྱེད་པ་ཏེ་བྱ།

諂媚，如当面称贊。(同) ངོ་དགའ་བ།

ངོ་བྱུག་པ། ཞལ་རས་བྱུག་པ། 晤面，会面。

【增】对齐。【四】

ངོ་ཐོག་ བདེན་པའམ་མངོན་སུམ། 真实，諦实

(佛)，現前。

【增】象原身。【四】(同) ངོ་མ།

ངོ་མཐོ་བ། གཙུ་བོ་ལའང་། 1. 体面。2. 主要。

ངོ་ནག་པ། གདོང་ནག་པོ། 面容黑沉。

【增】1. 愁容。2. 一阿修罗名。3. 古印度二十八种奇异教派之一，其信徒面上涂黑。

【达】 气的臉青。【四】(达四皆无 བ་字)

ངོ་གནག་པ། གདོང་ནག་པོར་བྱུར་པ། 怒容，面

容黑沉。

ངོ་གནོང་ས་པ། མེས་མའཁྱེད་པ་སྒྲིབ་པ་ཏེ་བྱ།

羞赧，如心生追悔。

ངོ་སྐྱུམ། གདོང་ལ་ཞལ་ཚི་ཅན། 面潤，面上油潤。

ངོ་སྤྱོད་པ། ངོ་སྤྱུག་པའམ་ངོ་གཉིས་འབྲུད་དུ་……

འཇུག་པ་དང་ངོ་ཤེས་སུ་འཇུག་པའང་། 1. 会遇，会面。2. 使了解，使認識。【增】1. 確認。2. 指出。3. 露出特性，显示本性。4. 解釋。

〔达〕 指認，証为相同。〔高〕

ངོ་བོ། མཚན་ཉིད་དམ་རང་བཞིན། 体性，行相，自性，本質。

ངོ་བོ་ཉིད། མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད། 本体，自性，自相体性。

ངོ་ཐྱངས་པ། ངོ་ཤེས་པར་སྤྱུག་པར་ཁས་ཐྱངས་པའམ་ལེན་པ་ཉུ། 1. 認識。2. 承認，接受。

(同) ངོ་ལེན་པ།

ངོ་ས། དཔེན་པའམ་མངོན་སུམ། 眞实，諦实(佛)，現前。

【增】正身。〔四〕 (同) ངོ་ཤོག

ངོ་ས་གཙོད་པ། ངོ་སེ་བཞྱོག་པ་ཙམ། 不便拒絕，略看情面。(同) ངོ་ས་ཚད་པ།

ངོ་ས་ཚོག་པ། ཁྱོད་གི་འདོད་པ་ས་ལོག་པ་ཉུ། 不能拒絕，如不能拒絕他人的要求。

(同) ངོ་ས་བཞྱོག་པ།

ངོ་ས་ཚད་པ། ངོ་སེ་བཞྱོག་པ་ཙམ། 不便拒絕，略看情面。【增】= ངོ་ས་ཡོད་པ། 听从或服务，以取悅他人而不違反，不能拒絕或反对。

〔达〕 (ས་达作མེ) (同) ངོ་ས་གཙོད་པ།

ངོ་ས་སྒྲིམ་པ། གནོང་ས་འགྱུར་པ་ཉུ། 面容未改，面貌未变。

ངོ་ས་བཞྱོག་པ། ཁྱོད་གི་འདོད་པ་ས་ལོག་པ་ཉུ། 不能拒絕，如不好拒絕他人的要求。

(同) ངོ་ས་ཚོག་པ།

ངོ་དམན་པ། ངོ་ཚ་བ་ལའང་། 1. 面子小。2. 慚愧。

ངོ་ཚ་བ། གནོང་ཚ་བའམ་འཛམས་པ་སྟེ་ངོ་ཚ་བེད་པ་དེར་ཉྟོས། 1. 臉燒。2. 羞，參看 ངོ་ཚ་བེད་པ། 条。

ངོ་ཚ་མེད་པ། རང་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་པ་ལ་འཛམས་པ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ལོ། 无慚(佛)，因自身关系，不以作恶为耻的心。

ངོ་ཚ་ཤེས་པ། རང་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་ས་ཕྱོ་བ་ལ་འཛམས་པའི་ཤེས་པ་ལོ། 慚(佛)，因自身的关系，以作恶为耻的心。

ངོ་ཚབ། རྒྱ་ཚབ་ཉུ། 代替者，代表。

ངོ་མཚན། ལ་མཚན་ཅན། 希有，希奇少有。

【增】1. 奇。2. 灵。3. 瑞。〔四〕

ངོ་བྱམ། གནོང་གནག་པ། 黑面，怒容。

【增】1. 面有嗔色。2. 默癡样。3. 发怒。〔四〕

ངོ་ཡིབ་པ། གནོང་འགབ་པ། 遮盖其面。

【增】妇女靚靚。〔四〕

ངོ་གཡོག་གཉིས། གཙོ་བོ་དང་གཡོག་བོ་གཉིས། 主人与侍从。

ངོ་རེ་གནོང་། མེས་ཀྱི་འཁྱོད་པའམ་ངོ་ཚ་བ་ཉུ། 1. 心悔。2. 慚愧。

ངོ་རེ་ཚ། ངོ་ཚ། 慚愧。

ངོ་ལེན་པ། ངོ་ཤེས་པར་སྤྱུག་པར་ཁས་ཐྱངས་པའམ་ལེན་པ་ཉུ། 1. 認識。2. 承認，接受。(同) ངོ་ཐྱངས་པ།

ངོ་ལེན་བྱས་པ། ཕན་བཅུགས་པ་ལའང་། 1. 接受，接引。2. 利益。

ངོ་ལེན་སྒྲ། ངོ་ཤེས་པར་སྒྲ། 容易了解，易識。

ངོ་ལོག ཁས་ལེན་དམ་བཅའ་ལོག་པ་ཉུ། 反叛。【增】背叛，造反，反抗，倡乱。〔高〕

ངོ་ཤེས་ཤིས་པ། རིས་པར་ཤིས་པའམ་གཤན་པ་

གཤན་ཤིས་པ། 必然知道，一定知道。

ངོ་གྲིག་ གནོང་ལ་ག་འདོར་སྒྲིབ་པ་ཅན། 面虱

(藻)。面上生疣，痣。(同) ངོ་ཁྱེབས།

ངོ་ཤིས་པ། ཞལ་རས་རྒྱས་ཡོད་པའམ་ཤིས་པ།

認識，識其面貌。

ངོ་བསྐྱུས་པ། ཡི་གེའི་ངོ་བསྐྱུས་ཟིན་པ་ཉ་བུ།

抄写，如书已抄毕。【增】抄本，摹本。

〔达〕 (达作 ངོ་ཤུས་)

ངོ་སྤེལ་བྱུང་བ། བྱ་དགའ་ལའང་། 1. 饒

贈。2. 尝賜。

ངོ་སྤོང་། ཞལ་རས་ཕྱོགས་དང་པན་ལན། 1. 面向。

2. 报恩。

ངོ་སྤོང་བྱིང་བ། རང་ཕྱོགས་ཀྱིས་བྱིང་བ། 轉向

情面，随自己方面(的关系)而轉變。

ངོ་བསྐྱུང་། རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ངོ་བསྐྱུང་དང་བསྐྱུངས་

ཟིན་པ། 护情面，护自己方面的情面。

【增】1. 注意旁人的意見。2. 卫队。〔达〕

(达作 ངོ་སྐྱུངས།)

ངོ་བསྐྱུངས་པ། (注同上)

ངོག་གོ། གནོན་ནོའམ་སོང་ངོ་། 1. 压。2. 去。

ངོག་ན། སོང་ནའམ་འགྲོ་ན། 若果去，若果走。

ངོགས་ཅན། མཚོའི་ཡིང་དང་འབབ་ཆུ་ལའང་། 有

岸(藻)。1. 海。2. 河流。

ངོགས་ལྗན། (注同上)

ངོགས་སུ། ཆུའི་ངོགས་སུ་འབྲམ་དུ། 河岸，岸边。

ངོས་གྱིན་པ། ང་རྒྱལ་བྱེད་བཞིན་པ། 起着傲慢

心。

ངོས་པ། རྒྱལ་པའམ་ང་རྒྱལ་པ། 驕傲，傲慢自大。

【增】滿意。〔达〕

ངོས་གཟུགས་ཅན། རྒྱལ་པའི་གཟུགས་ཅན། 驕

态者，有傲慢的样子的。

ངོས་ས་པ། རྒྱལ་པ། 飽足，滿足。

【增】1. 滿意。2. 使餓鬼止渴的祭品。3. 隱士。〔达〕

ངོས་ས་མེད། འདོད་པས་གང་རྒྱ་མེད་པ་ཉ་བུ།

无饜，不知足，如欲壑难填。

ངོར། ངོ་ལའམ་གནོང་ལ། 当面，于面前(ངོ་

的第七轉声)。【增】1. 薩迦派的一个寺院。

2. 西藏地名。〔达〕

ངོར་འབྲུ་བ། ཁོང་གི་གནོང་ངོ་ལ་འབྲུ་སྒྲོད་པ།

当面譏諷。

ངོས། གནོང་གིས་དང་ལོགས། 1. 由面(ངོ་的

三轉声)。2. 側面，旁边。【增】1. 边沿，表

面。2. =ངང་། 情况。3. 基础。〔达〕

ངོས་ཀྱི། རང་ཕྱོགས་ཀྱི། 自己方面的。

ངོས་ཅག་ ང་ཅག་རང་ཅག་ལའང་། 我們，咱們。

ངོས་གཅིག་ ཕྱོགས་གཅིག་ 一面，一方。

ངོས་སྒྲོད་པ། ངོས་འབྲུད་དུ་འཇུག་པ། 会晤，使

会面。

ངོས་ཐུང་པ། ངོས་ཐུང་ཟིན་པ། 会面，已会见。

ངོས་འབྲུད། གནོང་གིས་འབྲུད་ཆུ། 会遇，会见，

会面。

ངོས་འཇིན། ངོས་འཇིན་པ་ཤིས་རང་ངོ་ནས་བརྒྱུད་

ཟིན་པ་ཉ་བུ། 認識，認識到。

ངོས་བཞི། ངོས་ལོགས་ལེབ་བཞི། 四面，四方面。

ངོས་ཟིན་པ། ངོས་འཇིན་པ་ཤིས་རང་ངོ་ནས་

བརྒྱུད་ཟིན་པ་ཉ་བུ། 已認識，已認識到。

【增】1. = དངོས་ཟིན་པ། 自私。2. = ངོས་

ཤོང་། 自利。〔达〕

ངོས་གཟུང་། ཁོང་གི་ངོ་ནས་གཟུང་བར་བྱ། 認識。

ངོས་བཟུང་བ། ངོས་འཛིན་པ་པོས་དང་ངོ་ནས་
བཟུང་ཐོན་པ་ལྟ་བུ། 認識，認識到。

ངོས་ཡངས་བ། (原注缺) 廣闊。

ངོས་ཤེས་བ། གནོང་ངོ་ནས་ཤེས་བ། 認識。

ངོས་སུ། ལོགས་སུའམ་གཞོགས་སུ་དང་རང་ཕྱོགས་
སུ། 1.旁面。2.自方。

【增】坦白的，公开的，显然的。〔达〕

དངགས། དག་གི་མིང་ལྟེ་སྟན་དངགས་ཟེར། 語言，
詞章。

དངངས་སྐྱུག་འཛིགས་སྐྱུག་གས་ཞེད་པའི་མིང་། 恐
怖，畏惧。【增】大恐惧，惊慌。〔达〕
(同) དངངས་རིང་།

དངངས་བ། འཛིགས་པའི་མིང་སྐབས་འདིར་ཁྲངས་
བྱེད་དང་ཁྲངས་ཞེས་པའང་སྟུང་། 恐怖，畏惧，
亦作 ཁྲངས་བྱེད། ཁྲངས།

【增】= སྒྲི་བྲལ། 純洁，干净。〔达〕

དངངས་བྱེད། སྐྱུག་བྱེད་དམ་འཛིགས་པར་བྱེད།
使恐怖，令畏惧。

དངངས་རིང་། འཛིགས་སྐྱུག་གས་ཞེད་པའི་མིང་།
恐怖，畏惧。(同) དངངས་སྐྱུག་

དངན་འཐེན་བ། ཁྲ་ཁྲངས་ཏི་ལས་བྱེད་པ་ལས་
ཁྲ་མ་བྱིན་ན་ཞེས་དང་གཞན་གྱི་ནོར་བྱིན་ནས་ཕར་
མ་སྟེར་བའང་ཟེར། 1.作工不給工資。2.借他
人財物不还。

【增】誤用，盜用。〔达〕 抵賴。〔本〕

དངན་བ། མཐུ་དང་དངན་པར་འཇུག་པ། 1.勢力。
2.使惡。

དངར་ཁ། ཐྱིང་བར་བསྐྱིགས་པའམ་འབྲངས་བསྐྱིང་

པ་དང་ཚར་དུ་དངར་བ་ལྟ་བུ། 1.排列次序。

2.整齐美觀。

དངར་བ། (注同上) 【增】或 དངར། 1.甘露。

2.有时用以代 མངར། 甜。3.ཚར་དུ་དངར་བ།
等于 གྲལ་བསྐྱིགས། 安排。〔达〕

དངར་མ། མངར་མ་འི་མིང་དུ་སྟུང་། 似即 མངར་
མ། 甜，甘。

དུལ། རིན་ཆེན་གཉིས་པ་ཟེར། 銀子。

【增】錢。〔达〕

དུལ་ཆུ། ཁྱ་བའི་དབང་པོའམ་མཚལ་སྟེས། 水銀。

དུལ་བཟུ། དུལ་ཤོག་དུལ་དུ་བཟུ། 兌
換，以貨币兌換現銀。

དུལ་བཟུས་བ། དུལ་ཤེས་མར་བཟུས་ཐོན་པ།
已兌換，已兌換為零銀。

དུལ་གཉིར། དུལ་གྱི་ལྗེ་མིག་འཛིན་པ། 經營
銀庫之銅匙者。

དུལ་རྩ་མིག་མ། རྩའི་མིག་བྱ་འདྲ་བའི་དུལ་
ཕུགས་མ། 如馬蹄形之銀錠，銀子。

དུལ་དུལ་མ། དུལ་བཟུས་སྟངས་མ། 提炼过
的熟銀。【增】书画用的銀粉顏料。〔达〕等
于 འཚོས་པའི་དུལ། དུལ་དངས་མ། 淨銀。〔法〕

དུལ་དོང་། དུལ་གྱི་དོང་ཙེ་ལྟེ་དོང་ཙེ་བྱ་
ནག་སྐད་ནས་བྱང་། 錢币，銀圓。

(同) དུལ་འི།

དུལ་གདུང་ཆེན་མོ། སྐྱ་གདུང་དུལ་གྱི་མཚན་
རྩིན་ལའང་། 1.大銀塔。2.銀制舍利塔。

དུལ་མདོང་། འའི་གསེལ་གདོང་ལའང་། 1.銀
筒。2.攪茶之筒子。

དབུལ་རྩོ། དབུལ་འབྲུང་ཁྲུངས་ཀྱི་རྩོ། 銀砂，
銀砂石。

དབུལ་ཁྲི། དབུལ་གྱི་དྲོང་ཙེ་རྩེ་དྲོང་ཙེ་རྩེ་ནག་ཀླད་
ནས་བྱུང་། 銀币，銀圓。(同) དབུལ་དྲོང་།

དབུལ་སྒྱུད། དབུལ་གྱི་སྒྲོན་སྒྱུད་ཀྱི་སྒྱུ། 銀器。

དབུལ་ཕབ། ཅིས་དབུལ་ལ་ཕབ་པ་ཀྱི་སྒྱུ། 合为
現銀，如折合成現銀。

དབུལ་བྱེད། དབུལ་རྒྱུ་ལས་དག་པའི་ཁམས་ཀྱི་དྲོང་།
水銀。

དབུལ་བྱེ། བྱེ་འདྲ་བའི་དབུལ་ལྷགས་སམ། 銀鏢，
如升形之銀鏢。

དབུལ་འབུམ། མཚན་རྟེན་ལའང་། 1. 十万銀
子。2. 塔。

དབུལ་ཟིལ། དབུལ་ལྷན་དཀར་བའི་རྒྱུ་ཟིལ་པ།
色白如銀的露水。

དབུལ་གཞོ་མཁན། དབུལ་གྱི་མཁན་པ། 銀
工，銀匠。

དབུལ་བཟོ་བ། (注同上)

དབུལ་སྒང་གང་། ཞོ་གང་བཅུ་ཐམ་པ། 一两
銀，十錢銀。

དངོ་། རྒྱུ་དངོ་དང་གྱི་དངོ་(དངོ་)། 1. 河
岸。2. 刀刃。【增】 1. 边綫，又等于 རྒྱ་ཡི་
དོགས། 2. = གྱི་ཡི་ས། 3. = གྱི་ཡ། 刀柄。

〔达〕 刀刃，刀口，叶片。〔高〕

དངོ་བཟོ་བ། ཀོ་ལྷགས་མཁན་ནས་རྒྱུ་གཞོ་བ་ལ་
སྒྲུང་། 1. 皮匠。2. 鞋匠。

དངོས་ཆེ་བ། ང་རྒྱལ་ཆེ་ལས་འཛིགས་རྒྱུང་ལའང་།

1. 驕傲。2. 威猛可怕。

【增】 灿烂。〔达〕 (达无 བ་ 字)

དངོས་ཀྱན། ཆོས་ཐམས་ཅད་ལའང་། 1. 一切
事物。2. 一切法。

དངོས་གྲུབ་རྣམ་གཉིས། ཐུན་མཛད་གི་དངོས་གྲུབ་
དང་མཚོག་གི་དངོས་གྲུབ་རྣམ་གཉིས་ཏེ་མཐའ་ན་
ཟག་བཅས་ཀྱི་མངོན་ཤེས་ཐོབ་དགོས། 二种成就
(佛)，共同成就与殊胜成就，最下須得有漏
神通。

དངོས་འགལ། ཡན་ཚུན་མི་མཐུན་པར་དངོས་སུ་
འགལ་བ། 互相矛盾，正相違反。

དངོས་ངན། ཉམས་པ་ལའང་། 1. 劣物，惡物。

2. 变坏，敗坏。【增】 = རྒྱུ་པ། སྒྱེད་པ།
瘠瘦，憔悴。〔达〕

དངོས་ཆས། དངོས་པོ་ཡི་བྱད་དང་ནོར་མོངས་
སྒྱུད་ལའང་། 物品(生活資料)，財產，
消費品。

དངོས་བསྟན། རྟོན་པའས་རྟོན་པ་པོས་བསྟན་བྱ་
དངོས་སུ་བསྟན་པ་ཀྱི་སྒྱུ། 亲自宣說。

དངོས་སྒྱུད། དངོས་པོ་ཡི་བྱད་དང་སྒྱུད་སྒྱུད།
資具，用具。

དངོས་གནས། དོན་དམ་པར་གནས་པ་ལའང་།

1. 实相(佛)。2. 胜义有(佛)。

དངོས་པོ། སྒྲིང་ཕྱི་ཡོ་དང་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་
དང་རྒྱ་དངོས་པོ་དང་ཡོད་པ་དང་ནོར་ལའང་།

有事(佛)。1. 甲戌年。2. 一切有为法。3. 因
法。4. 有。5. 財物。

【增】 1. 器具，物件。2. 事件，事实。3. 行
动。〔达〕 实質，物質，要素。〔高〕

དངོས་མེད། རྟག་པའས་འདུས་མ་བྱས། 无事
(佛)，常住，无为法。

【增】 = དངོས་པོ་མེད་པ། 无物，无体。〔达〕

དངོས་སྒྲུང་། དངོས་སུ་སྒྲུང་བ་པོས་སྒྲུངས་པ་ཀྱི་
བྱ། 現受，直接感受。亲尝，

དངོས་འཛིན། དངོས་པོར་འཛིན་པ་རྟེན་མ་རིག་པ།

执有实体，无明(佛)。【增】1. 认为同一。

2. 执为已有。3. 世間物品之据有。〔达〕

དངོས་ཞིན་པ། བདེན་པར་ཞིན་པ། 执有实体(佛)。

དངོས་གཞི། སྒྲོ་དངོས་མཇུག་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་

སྒྲོ་དཀྱིལ་ལ་ཟེར། 正行，为加行，正行，

后行等三事之中間者(正宗)。

【增】事物的基本，事物的自体。〔达〕

དངོས་བཤམས། གཏོར་མ་སོགས་སུ་བཤམས་
ཟིན་པ། 食品等已陈設者。

དངོས་སྦྱོབ། སྦྱོབ་མ་ཞུས་མཇུག་པ་ལའང་། 1. 徒
弟。2. 亲見师长之弟子(亲教弟子，直接的
弟子)。

མངག་གཡོག་པོའམ་ཁོལ་པོ། 奴仆。

【增】1. 委托，嘱托，差遣，代表。2. 使者，代表
人。〔达〕(达作 མངག་པ་) (同) མངག་གཞུག

མངག་རྒྱ། གཡོག་ཏུ་འཁོལ་རྒྱུ་འཁྱུར་ཏུ།
所役使，驅使。

མངག་གཞུག་གཡོག་པོའམ་ཁོལ་པོ། 使役，奴
仆。【增】1. 大使。2. 听差。3. 使唤。〔四〕
(同) མངག

མངགས་པ། བཞོལ་བའམ་གཡོག་ཏུ་མངགས་ཟིན་
པ་དང་ཕོ་ཉར་མངགས་པ། 1. 已役使。2. 已
差遣。【增】差使。〔四〕

མངགས་ཟིན་པ། (注同上)

མངན་བགྲང་། དན་པར་འཇུག་རྟེན་ཁ་བདར་བའམ་
དན་པར་སྒྲོན་འཇུག་རྟེན་བཞེད་པ་ཉི་ཤུ། 責数，
数說过惡，列数其罪惡。

མངན་པ། (注同上)

【增】詛咒，咒罵。〔达〕

མངའ་བསྐྱར་བ། དབང་ཕྱོག་པར་ཁུར་དུ་བཅུག་
པའམ། 傳授，授權。

མངའ་ཁྲུལ། མི་སེར་འབངས་ལའང་། 1. 轄區，
治下。2. 黎民，百姓。(同) མངའ་འོག

མངའ་བརྟེན་པ། དབང་ཕྱོག་པ་ཉི་ཤུ། 获得
主權，權力。

མངའ་ཐང་། དབང་ཐང་བསོད་ནམས་ཅན། 权
勢。【增】權力，威力，權威，力量。〔高〕

མངའ་བདག་ མངས་རྒྱས་དང་མངའ་དབང་དུ་
བསྐྱས་པའི་བདག་པོ་ལའང་། 1. 佛。2. 有权之
主人。【增】1. 主宰，主人。2. 所有者。
3. 王，君，元首。〔达〕

མངའ་བ། ལྷན་པའམ་གྲགས་པ་མངའ་བ་ཉི་ཤུ།
有，具有，如心中有(敬)。

【增】享有，所有，占有，执，持，得。〔高〕

མངའ་འབངས། མི་སེར། 属民，百姓，黎民。

【增】= མངའ་ཞབས། 属下，佃戶。〔达〕

(同) མངའ་ཞབས།

མངའ་མཛད་པ། མངའ་བརྟེན་པ་ཉི་ཤུ། 获得，
如得自在，權力。【增】管理，統治。〔达〕

མངའ་ཞབས། མི་སེར། 属民，百姓。

【增】= མངའ་འབངས། 庶民，属人，被統治者。

〔高〕(同) མངའ་འབངས།

མངའ་འོག་ མི་སེར་འབངས་ལའང་། 1. 属下，
治下。2. 百姓，黎民。【增】臣人，属人，被
統治者。〔高〕(同) མངའ་ཁྲུལ།

མངའ་རིས། སྤྱད་མངའ་རིས་ཟེར་ཏེ་མངའ་འབངས་
ཀྱི་རིགས་སུ་ཚུད་པ། 1. 后藏阿里(地名)。

2. 属民之类。【增】1. = མངའ་ཞབས། 2. 后藏
地名。〔达〕 属下。〔四〕

མངའ་གསོལ། དབང་ཐང་བསྟོད་པའི་ཆ་ནས་...

དགོངས་པ་གནང་བ་ལྷ་བ་ཏྲ་བ། 劝进，如称
贊权位，請其接受。【增】 1. 授权。2. 授職，
使就位。3. 称贊。〔达〕

མངར་ལྗན། ལྷང་ཕྱིའི་མིང་ལའང་། 1. 甜味。
2. 蜂蜜名。

མངར་བ། ཁ་ལ་ཞིས་པོ། 甘美，口味香甜。

【增】=མངར་མ། 甜蜜，美味。〔达〕

མངར་མ། (注同上)

མངལ་སྐྱེས། དང་སང་གི་མི་ཏྲ་བ། 胎生，如現
今之人类。

མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལ། མངལ་དུ་མེད་...

མེད་པོ་ ༡ དང་རྒྱུ་རྒྱུ་པོ་ ༢ དང་རྒྱུ་རྒྱུ་པོ་ ༣

དང་འབྲང་འབྲུག་པ་ ༤ དང་ཡན་ལག་འབྲུག་པ་...

སོགས། བདུན་ཐུག་སྐབས་ཏུ་སོ་བརྒྱུད་གནས་སོ།

胎中五位(佛)：羯罗藍、阿部多、閉尸、健
南、略現肢节，共住三十八个星期。

མངལ་ཆགས་མ། ལྷུས་མ་རྟེ་མངལ་དུ་བྱ་འཁོར་

བཤམ་ཆགས་པ། 孕妇。(同) མངལ་ལྗན་མ།

མངལ་དུ། བྱ་སྟོད་མའི་མངལ་དུ་འམ་ལྷུ་མས་སྐྱེ།

胎中，母胎之中。

མངལ་དུ་ལྷུགས་པ། མངལ་དུ་འཇུག་པའམ་

གནས་པ། 入胎，入住胎中。

མངལ་ལྗན་མ། ལྷུས་མ་རྟེ་མངལ་དུ་བྱ་འཁོར་

བཤམ་ཆགས་པ། 孕妇。(同) མངལ་ཆགས་མ།

མངལ་བསྐོལ། མངལ་ན་གནས་པ་བསྐོལ་ལྷ་བསྐྱེས་

པ། 胎中閏月，計算住胎之閏月。

མངོན་སྐྱེས། ཆངས་པ་དང་འབྲུ་ཞིག་དང་བྱས་ཟེ།

現生(藻)。1. 梵王。2. 一种谷。3. 婆罗門。

མངོན་གྱུར་བ། ད་ཏྲ་བ། 現見，現在。

【增】菩薩十地中的現前地。〔达〕(达作
མངོན་དུ་གྱུར་བ)

མངོན་འགྲོ་མ། འདོད་ལྗན་མ། 現行女(藻)。
有欲女。

མངོན་ཆུང་། དམའ་བའམ་ཉམ་ཆུང་བ། 1. 謙
抑，低下。2. 弱。

མངོན་ཆེ་བ། ཁས་ལེན་པའི་དོན། 承認。

མངོན་བཟོད། མིང་མངོན་པར་བཟོད་པ་རྟེ་ལྷ་ལ་

ནས་སང་ཟེར་བ་ཏྲ་བྱ་ནས་པ་ཀུན་དུ་གཏོང་མེད་

བའམ་སང་པས་སོ། 詞藻之名，藻飾話，如

天名“常醒”，以常不睡眠或常醒覺故。

【增】 1. 術語的說明，解釋。2. 聲明(語言
文法之學)中四部之一。

མངོན་དྭགས། མངོན་སྐྱེས་དུ་དྭགས་ཡོད་པ། 明

显，有証据。【增】 1. 証驗。2. 凭証。3. 真
理或事实的表象。〔达〕

མངོན་དྭགས། དེ་ཏྲ་བྱ་ཞེས་མངོན་པར་དྭགས་པ་

ལའང་། 現觀(佛)。【增】訓練。〔达〕

མངོན་མགོ་བ། བདེ་འགྲོའམ་ལྷ་མི་ལྷ་མིན་ལའང་།

增上生(佛)，善趣(佛)，即天、人、阿修羅。

མངོན་དུ། ད་ཏྲ་ཆེན་ཆར་མངོན་སྐྱེས་དུ། 現前，

現露，現在面前。(同) མངོན་སྐྱེས་དུ།

མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ། གསལ་དུ་ཕོན་པ་ཏྲ་བ།

現前，如显出。【增】= ཁ་ཏྲ་མ་བ། 1. 朝

向，向前。2. 向某方移動。〔达〕

མངོན་འདོད་ཅན། འདོད་ཆགས་ཅན། 耽著

者，有貪欲者。(同) མངོན་ཞེན་པ།

མངོན་ལང་། ལུས་པར་བྱ་བའི་དོན། 起立示

敬。【增】= ལངས་པ། 轉移，走开。〔达〕

མངོན་པ། ཚས་མངོན་པའང་མངོན་པའི་ཞེ་སྟོང་།

对法，对法藏（佛）。

【增】1. 显然，明白，分明，显著，清楚。2. 阿毗达磨，对法，佛经中的玄学部分。〔达〕

མངོན་པ་གོང་འོག་མངོན་པ་ཀྱན་བཅུས་དང་

མཛོད་གཉིས། 上下对法（佛），即集论与俱舍论。

མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པ། གསལ་པར་གནས་

པ་ཉ་བྱ། 现前开分，现前有节（佛），如

明显的存在。【增】1. 有暇或有机会敬神或自我牺牲的人。2. 苦行者，在露天地作宗教

苦修的人。〔达〕（同）མངོན་གསལ།

མངོན་པར་མཁྱེན། ཤེས་རབ་ལའང་། 1. 现知

（佛）。2. 慧，般若（佛）。

མངོན་པར་འདུད་པ། མངོན་པར་གྲག་པ། 屈

身示敬。【增】鞠躬，谦下恭敬的样子。

〔达〕（同）མངོན་པར་གཞོལ།

མངོན་པར་སྟོབ་པ། མངོན་པར་འདོད་པའམ་སེམས་

འཕྲོ་བྱ་འཇུག་པ། 1. 喜乐，乐欲。2. 使心流

荡。【增】1. 热情，热忱。2. 勇锐，勇悍。

〔达〕（同）མངོན་ཐྱིད་པ།

མངོན་པར་མི་གསལ། ལུལ་ངན་ལའང་། 1. 不

现。2. 恶境。

མངོན་པར་གཞོལ། མངོན་པར་གྲག་པ། 屈

下，屈身示敬。（同）མངོན་པར་འདུད་པ།

མངོན་སྟོང་། དྲག་པོའི་ལས་སམ་རྩལ་སྟོང་། 现行

（佛），降伏法，誅法（佛）。

མངོན་བྱང་། （原注缺）証菩提（佛）。

མངོན་ཚུལ། སྤར་གྱི་སྟོན་ལའང་། 1. 明显的道

理。2. 往昔之规矩，先规，成规。

མངོན་མཚན་ཅན། རྒྱལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་མངོན་

སུམ་བྱ་གསེར་དངུལ་སོགས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་པ་པོ་

ཞེ་ནས་འབྱེད་ལས་སོ། ། 戒疏中說：非不現物，

現前有作用，如金銀等。

མངོན་ཞེན་པ། འདོད་ཆགས་ཅན། 耽著者，有

貪欲者。【增】專心致意，一心。〔达〕

（同）མངོན་འདོད་ཅན།

མངོན་ཁྲོས་པ། ང་རྒྱལ་ཅན། 有傲慢心者。

མངོན་ཤེས་ཅན། སྐྱ་ག་ལའང་། 1. 有神通。

2. 鵲，喜鵲。

མངོན་ཤེས་བྱུག་ ལཱའི་མིག་དང་ན་པའི་མངོན་ཤེས་

གཉིས་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་དང་སྟོན་གནས་རྗེས་

དྲན་པའི་དང་རྩ་འབྲུལ་གྱི་དང་ཟག་པ་མེད་པའི་

མངོན་ཤེས་དང་བྱུག་གོ། 六通（佛），即天眼，

天耳，他心，宿命，神足，漏尽等。

མངོན་ཤེས་བྱུག་ལྔན། མངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན།

成就六通（佛），佛的名号。

མངོན་སྤུས། དབང་པོའི་མངོན་སྤུས་མིག་ཤེས་ཆད་

ས་ཉ་བྱ་དང་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སྤུས་ལའང་། 现，

根现量，如眼識量，意现量（佛）。

【增】1. 公开，显然。2. 感官能認識的。〔达〕

（同）མངོན་སྤུས་ཆད་ས།

མངོན་སྤུས་བྱ། ད་ཉ་རྗེན་ཆར་མངོན་སྤུས་བྱ།

現前，現在面前，現在現露。【增】1. 显然

的，明白的，公开的。2. 实体的，有形質的，

亲身的，現身的經歷。〔达〕（同）མངོན་བྱ།

མངོན་སྤུས་ཆད་ས། དབང་པོའི་མངོན་སྤུས་མིག་

ཤེས་ཆད་ས་ཉ་བྱ་དང་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སྤུས་ལའང་།

現量（佛），根現量，如眼識量，意現量

（佛）。（同）མངོན་སྤུས།

མངོན་ཐྱིད་པ། མངོན་པར་འདོད་པའམ་སེམས་

འཕྲོ་རུ་འདུག་པ། 1. 貪愛，樂欲。2. 使心

流蕩。(同) མངོན་པར་སློབ་པ།

མངོན་གསལ། གསལ་པར་གནས་པ་ལྟ་བུ། 現

見，如明显的存在。【增】明显，清楚，使知道。【达】(同) མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པ།

རྩ། རྩ། 鼓音，击鼓之声。

【增】鼓音如来(佛)。【达】

རྩ་རྩྭ་གཞི་རྩ་མ་དང་མགོ་རི་བེ་རྩྭ་གཉིས།

后部之尾与头部之鬃。

【增】རྩ་མ་དང་རྩྭ་ 的缩写。【达】

རྩ་ཆིངས། གུངས་ཀས་བསྐྱེགས་ནས་རྩ་རྩྭ་བཞིན་

ཐོ་གར་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ། 鼓队，排队击鼓舞

蹈。(同) རྩ་ཤོན།

རྩ་ཆེན། ཅུ་བྱི་མོ་དང་རྩ་ཆེན་པོ་ལའང་།

1. 壬戌年。2. 大鼓。

རྩ་རྩྭ་ རྩ་རྩྭ་ཕྱེད་དབུ་གྲ། 鼓槌。(同) རྩ་དབུ་གྲ།

རྩ་བ་འདུག་ རྩ་རྩྭ་ཕྱེད་པ་འདུག་ 割，刈，正

割草。

རྩ་ཐུག་ རྩ་ཐུག་རྩ་མོ་ཐུག་། 小骆驼，骆驼崽。

རྩ་པོ་ཆེ། རྩ་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 名誉。2. 大鼓。

རྩ་པོང་། རྩ་པོང་རྩ་མོང་། 长颈骆驼。

【增】在釋迦佛千年以前的印度智人。【达】

རྩ་ཕྱེད། རྩ་ཕྱེད་ཕྱེད་པ་ལའང་། 1. 割者。2. 割

草之鎌刀。

རྩ་དབུ་གྲ་ རྩ་རྩྭ་ཕྱེད་དབུ་གྲ། 鼓槌。

(同) རྩ་རྩྭ་

རྩ་བྱན། རྩ་མོང་རྩ་མོང་། 小骆驼。

རྩ་མ། གཞུ་གཞུ་རྩ་མ། 尾巴。

རྩ་མོ། རྩ་མ་ཡིན་པར་སློབ་ཀྱིན་ལས་གསུངས་ཀྱང་

གདགས་པ་ལས། ཅི་ཡིན་རྩ་མོ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན་

ཞེས་པ་ནས་མཆུ་གཉིས་འབྱུངས་པ་མགྱིན་པ་ཡང་

གྲ་ཅན་དུ་གྱུར་ནས་ཞེས་པས་རྩ་མོང་མིང་དུ་

གསུངས། 語严說是“乳”，但施設論說：“何

故名 རྩ་མོ། 唇撇，頸屈故”，即駱駝之名。

རྩ་མོང་། དུད་འཕྲོ་སྐྱེ་རིང་། 駱駝。

【增】斜立背式骨。【四】

རྩ་ཅིང་། རྩ་མའི་སྐྱེ་རྩྭ་པོ་རྩྭ་བ། 尾毛，粗

尾毛。

རྩ་འཛིངས་པ། རྩ་མ་ཕྱིང་པར་འཕྱིངས་པ་ལྟ་བུ།

尾乱，尾毛乱如毡。

རྩ་ཞོལ། རྩ་མ་ཐུར་དུ་གཞོལ་བ། 尾向下垂。

རྩ་རྒྱུ་ཅན། རྩ་པ་འདུག་ 圓尾者，圓鼓者(藻)。

遍入(天神名)。

【增】1. 花名。2. 圓鼓。【达】

རྩ་གཟེབ། རྩ་མའི་བྱ་བ་ཅན། 用尾所作之网兜。

རྩ་ཡབ། རྩ་མའི་རྒྱང་ཡབ་དང་རྩ་རྩྭ་ཕྱེད་དང་རྩྭ་

ཐུན་ལའང་། 1. 尾制之拂子。2. 鼓槌。3. 小

島名。【增】1. 牦牛尾，用作扇或拂尘。

2. 神話中的洲名，据说在臚部洲之北。【达】

尘尾。【四】

རྩ་ཡབ་ཅན་གྱིང་། དབག་བསམ་གྱིང་དང་གསེར་

གྱིང་ལའང་། 拂树(藻)。1. 如意树。2. 金树。

རྩ་ཡབ་མཚུག་ཅན། རྩ་མ་ 拂尾者(藻)。馬。

རྩ་ཡབ་གཞན། རྩྭ་ཐུན་ཞིག་ 妙拂，小島名。

རྩ་ཤོན། གུངས་ཀས་བསྐྱེགས་ནས་རྩ་རྩྭ་བཞིན་ཐོ་

གར་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ། 排队击鼓舞蹈。

(同) རྩ་ཆིངས།

རྩ་གཤང་། རྩ་དང་ཆ་ལང་གཉིས། 鼓及鉦鐃。

རྩ་གསང་། རྩི་ཟླ་ཆེན་པོ། 鼓之大声。

རྩ་གསེབ། རྩ་མང་ཞིག་རིལ་ཅན། 公骆驼，骆驼有举丸者。

རྩ་མོ། དམོད་པོ། 譏諷，咒罵。

རྩ་བགྱང་། མངན་བགྱང་། 数其罪恶，列举其过失。

རྩ་ཅན། I. ཁྱོས་ཆོག་གསལ་འཕྱར་སྒྲོད་ལའང་།

1. 生气的話。2. 譏訶，嘲笑。(同) རྩ་འཕྱར།

II. བརྩ་ས་བའམ་ཐྱེད་པ་ཅན་ནས་སྒྲོན་བརྩོད་པའམ་ཐུབ་ཆོད་པའི་དོན། 1. 輕侮。2. 貪愛。3. 揭发过失。4. 欺負。(同) རྩ་ཆེན།

རྩ་ཅན་སེ་མཛད། མངན་སེ་བགྱང་ངམ་འཕྱར་སྒྲོད་མ་ཕྱེད། 不嘲笑，不責备其过失，不譏訶。

རྩ་ཆེན། བརྩ་ས་བའམ་ཐྱེད་པ་ཅན་ནས་སྒྲོན་བརྩོད་པའམ་ཐུབ་ཆོད་པའི་དོན། 1. 輕侮。2. 貪愛。

3. 举发过失。4. 欺負。(同) རྩ་ཅན་ II.

རྩ་བ། ཁྲུ་རྩ་བའམ་གསོལ་དམ། 1. 薪俸，报酬，工資。2. 償錢，賠償。

【增】西藏中部的一种供品。〔达〕

རྩ་འཕྱར། ཁྱོས་ཆོག་གསལ་འཕྱར་སྒྲོད་ལའང་།

1. 生气的話。2. 譏訶，嘲笑。【增】1. 侮辱。

2. 毀坏名誉。〔达〕(同) རྩ་ཅན།

རྩ་བྱས་པ། ཁྲུ་བྱས་པ། 給薪金，給工資。

རྩ་བྱུབ་པ། ཟས་ལ་ཉམ་པ་བྱེད་པ་ཉམ་པ། 鑿齋，食吃。

རྩ་བ། (注同上) 【增】1. 飢餓。2. = རྩ་

བ། 食欲。3. 藏西俗語用作 རྩ་བ། 刈。〔达〕

(同) རྩ་བྱུབ་པ།

རྩ་བ་རྩ། འཇིག་རྩ། 用以吸血之角。

རྩ་བ་རྩ། (注同上)

རྩ་བས་པ། ཟས་ཀྱིས་བརྩ་བས་པའི་དོན། 飢餓。

རྩ་མོ་ཁྱོད་པ། དབྱགས་འཛངས་པ་ཐུག་པ་འདིགས་པའམ་ཐུག་དབྱགས་བཅེགས་པ་ཉམ་པ། 气壅塞，喘气。(同) རྩ་འདིགས། རྩ་སྒྲུ་སྒྲུ།

རྩ་མ་བརྩོད། འཇིགས་སྒྲུ་རྩུང་བའི་གཟི་བརྩོད་ཅན། 威严，有威可畏。【增】1. 怒容，怒态。

2. = རྩ་མ་བརྩོད། 灿烂，壮丽。〔达〕

(同) རྩ་གཙོགས། རྩ་སེམས་ཅན།

རྩ་འདིགས། དབྱགས་འཛངས་པ་ཐུག་པ་འདིགས་པའམ་ཐུག་དབྱགས་བཅེགས་པ་ཉམ་པ། 气壅塞，喘气。(同) རྩ་ཁྱོད་པ། རྩ་སྒྲུ་སྒྲུ།

རྩ་པའི་ང་རོ། བྲག་པའི་ཟླ་ཉམ་པ། 喘声，如猛烈声。【增】恐怖声。〔达〕

རྩ་གཙོགས། འཇིགས་སྒྲུ་རྩུང་བའི་གཟི་བརྩོད་ཅན། 威猛，有威可畏。

(同) རྩ་མ་བརྩོད། རྩ་སེམས་ཅན།

རྩ་སྒྲུ་སྒྲུ། དབྱགས་འཛངས་པ་ཐུག་པ་འདིགས་པའམ་ཐུག་དབྱགས་བཅེགས་པ་ཉམ་པ། 气壅塞，喘气。(同) རྩ་ཁྱོད་པ། རྩ་འདིགས་པ།

རྩ་སེམས་ཅན། འཇིགས་སྒྲུ་རྩུང་བའི་གཟི་བརྩོད་ཅན། 威严，有威可畏。

(同) རྩ་མ་བརྩོད། རྩ་གཙོགས།

རྩམས་ཆེ་བ། འཇིགས་རྒྱུ་དང་གཏོས་ཆེ་བ་ལའང་།

1. 可畏，威猛。2. 体量大。【增】= དཀའ་
ལས་ཆེ་བ། 极难，招致很多困难。【达】

རྩམས་མཐོ་བ། (注同上)

རྩམས་པ། དཔང་མཐོ་ལས་མཐུག་འཕང་། 1. 高
度。2. 厚度。【增】1. 惊愕，惊駭。2. 音乐
中的悲調。【达】

རྩམས་པའི་ཆ་བྱད། འཇིགས་རྒྱུ་གཟུགས་ཅན།
形相可畏。

རྩམས་སུ། འཕང་དུ། 高度。

【增】深度。【达】

རྩེ་མ། མིག་གི་རྩི་མ། 眼眵，眼屎。

【增】= མིག་རྩུག་【达】

རྩེ་བ་གཅིག་ རྩེ་བ་གཅིག་ 一吸，一口食。

(同) རྩེ་བ་རེ།

རྩེ་བ་པ། དབུགས་ནང་དུ་རྩེ་བ་པ་ཉླ་བུ། 吸，如
向內吸气。【增】= ནང་དུ་འདྲུས་པ།【达】

རྩེ་བ་རེ། རྩེ་བ་གཅིག་ 一吸，一口食。

(同) རྩེ་བ་གཅིག་

རྩེ་བས། ལས་རྩེ་བས་མིག་ 吸吧！用口吸吧！

རྩེ་བ། ལུས་ཀྱི་རྩེ་བ་རྩེ་བ་ལྟ་བུ། 汗。

(同) རྩེ་བ་ནག་

རྩེ་བ་ཕྱོན་པ། ལུས་རྩེ་བ་ཕྱོན་ཕྱོན་པ་ཉླ་བུ།

出汗，发汗。

【增】汗湿透。【四】(四无 བ་' 字)

རྩེ་བ་ནག་ ལུས་ཀྱི་རྩེ་བ་རྩེ་བ་ལྟ་བུ། 汗。

【增】大汗。【四】(同) རྩེ་བ།

རྩེ་བ་འབྲུམས་པ། རྩེ་བ་ནག་འཇིགས་པ། 流汗。

རྩེ་བ་ཞུས་མི་བ། རྩེ་བ་ནག་འཇིགས་པ། 汗浸，
流汗。(同) རྩེ་བ་འབྲུམས་པ།

རྩེ་བ་གཟན། ནང་གོས་མིག་ 汗衫。

རྩེ་བ་གཟན་ཤེབས། རྩེ་བ་གཟན་གྱི་ཆ་བ་དུ་རྩེ་བ་
པའི་གོས། 可代替汗衫之衣。

རྩི་ཅན། བཀྲ་མཆགས་ཅན་ཟེར། 貪嗜者。

རྩི་ཆེན། (注同上)

རྩི་བྱ། རི་མང་གི་ཐུ་གྲ་དང་རི་རྩེ་རྩེ་ལའང་།

1. 駱駝崽。2. 小鼓。

【增】或作 རི་རྩེ་བྱ།【达】

རྩི་བྱ་རྩེ་བྱ། རི་མང་གི་ཐུ་གྲ་དང་རི་རྩེ་རྩེ་བྱ་
ལའང་། 1. 駱駝崽。2. 小鼓。(同) རྩི་བྱ།

རྩི། ཟ་གོང་པའི་ནད་དེ་ཕྱི་རྩི་རྩི་ཉླ་བུ། 癬，发痒
之症，如狗癬。

【增】癩。【四】(同) རྩི་ནད།

རྩི་ཕྱོགས། ཐུབ་པའི་རྩི། 能，能够。

རྩི་ནད། ཟ་གོང་པའི་ནད་དེ་ཕྱི་རྩི་རྩི་ཉླ་བུ། 癬，
发痒之症，如狗癬。(同) རྩི།

རྩི་བ། རྩི་བ་ལས་ཕྱིས་རྩི་བ་ཞིན་པ། 炒。

【增】1. 藏西用作 རྩི་བ་字，熏，炙，燒，
烘。2. = རྩི་བ་པ། 能。【法】

རྩི་བག་ རྩི་བ་པ་གཟི་བཞིན་ཉླ་བུ། 显赫的能力。

【增】1. = རྩི་བག་或 རྩི་བ་ཞིན། གཟི་བཞིན།
威光。2. 壯麗。3. 可敬。【法】

རྩི་མ་ཕྱོགས་པ། མ་ཐུབ་པ། 不能，不能够。

རྩི་མ་ཕྱོགས། མི་ཐུབ། 不能，不能够。

རྩ་ཡས། གྲངས་ཤིག་ཟེར། 大数之一。

རྩག་མ། ཟེར་མ་རྩའི་ཟེ་ཉ་ཤུ། 1.冠。2.馬鬃。

【增】=ཟེ་རྩག [达] 脖鬃。〔四〕

རྩག་མ་ཅན། 5། 有鬃(藻)。馬。

རྩག་ལོ། རྩག་ཅེས་པའི་ཡུལ་ལས་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུ་པ་
ལའང་། 俄地方之譯師。

རྩད་མཁན། ནས་སོགས་རྩད་མཁན། 炒者，如
炒青稞者。

རྩད་ཇ། རྩད་སྟོད་སྟེ་ངའམ་ཕྱགས་སྟོད་ཉ་ཤུ། 炒
东西的鍋，鉄器。

(同) རྩད་པའི་གཞི། རྩད་སྟེང་།

རྩད་པ། ནས་སོགས་རྩད་པཞིན་པ་རྩ་བའང་།

炒，正炒青稞等，亦作 རྩ་བ།

【增】1.炸，烘，烤。2.欺騙。〔达〕 以
油煎，炒，熬煎。〔高〕

རྩད་པའི་གཞི། རྩད་སྟོད་སྟེ་ངའམ་ཕྱགས་སྟོད་ཉ་
ཤུ། 炒东西的鍋，鉄器。

(同) རྩད་ཇ།

རྩད་སྟེང་། (注同上)

རྩན་པ། རི་དྲགས་རྩན་པའམ་ཁྱི་ར་པ། 猎戶，
猎人。

རྩན་པའི་གནས། (原注缺) 猎处，猎人居处。

རྩམ་བཞིད། གཟི་བཞིད་ཅན། 威严，有威德
者。【增】= རྩམ་བཞིད། 1.灿烂。2.堂堂皇
皇。3.尊严。〔达〕

རྩམ་བག (注同上)

རྩས། བཅས་མ་དང་ནས་སོགས་རྩས་ཤིག 1.割草
麦等。2.炒，如炒麦为麦花。

【增】干炒着。〔四〕

རྩས་ཁྱིར་བ། རྩ་ནད་ཀྱིས་ཁྱིར་བ། 长癬。

【增】长癬子。〔达〕

རྩས་ཤིག བཅས་མ་དང་ནས་སོགས་རྩས་ཤིག 割
(命令詞)，如割草麦等。

ལྔ། གྲངས་ཀྱི་ 五。

ལྔ་སྐྱུས། མི་ཕྱེས་སྐྱུས་པ། 五生(藻)。男
人，男子。

ལྔ་སྐྱུས་འཛིན། ལྔ་བཟུག་ 持五生(藻)。
遍入(天神名)。

ལྔ་སྐྱུས་ལས་བྱུང་བ། ལྔ་བཟུག་གི་ཕྱག་མཚན་དུ།
五生所出(藻)。遍入天之器械。

ལྔ་བརྒྱ་པྱག་ གྲངས་ཀྱི་ 五百整。

ལྔ་བརྒྱ། གྲངས་ཀྱི་ 五十。

ལྔ་ཆ་གཅིག་ ལྔ་བཞོས་པའི་ཡ་གཅིག་ 五分
之一。

ལྔ་མཚན། བཅོང་ཁ་པའི་འདས་མཚན། 五供
(佛)，宗喀巴忌辰之供(十月二十五日，略
称为五)。

ལྔ་བདོ། འཆི་ཁར་བདོ་བའམ་འཕྱིད་པ། 到五
(藻)。1.临死。2.滑过。

ལྔ་བ། ཤི་བའི་མིང་རྟེ་ལྔ་བའི་དུས་ནི་འཆི་བའི་དུས།
第五(藻)。死(第五时为死时)。

(同) ལྔ་བར་བྱུར་བ། ལྔ་བར་ཕྱིན་པ།

(又) ཡང་གི་ལྔ་བ་ཟེར་བ་དང་། ཤི་བའི་
མིང་དང་། ཡང་ན་ཆངས་སྟོད་པ་དང་པོ་ཁྱིས་
ན་གནས་པ་གཉིས་པ་ནགས་སུ་གནས་པ་གསུམ་པ་
ཀྱན་རྒྱ་བ་བཞི་བ་འཆི་བ་ནི་ལྔ་བའོ། །འདི་
དག་ནི་བླ་མ་ཟེའི་སྟུག་ལོ། 1.序目第五。2.死

亡，婆罗門书說：梵行第一，居家第二，住林第三，游行第四，死为第五。

【增】1.第五，朔望后的第五日。2.藏中一部落。3.僧的下衣。4.第五路。〔达〕

ལྷ་པའི་བདག་པོ། གཤེན་མེད་མིང་། 第五主
(藻)。閻罗王。

ལྷ་པའི་དབྱངས། ལུ་བྱུག་གི་སྒྲ་སྒྲིབ། 第五音
(藻)。杜鵑声。

ལྷ་པའི་དབྱངས་ལྡན། འཛོལ་མོ་ལའང་། 具有
第五种音(藻)。画眉鳥。

ལྷ་པར་གྱུར་པ། སྟི་བའི་མིང་རྟེན་ལྷ་པའི་དུས་ནི་
འཆི་བའི་དུས། 成为第五(藻)。死亡，第
五时为死时。(同) ལྷ་པ།

ལྷ་པར་བྱིན་པ། (注同上) 到第五(藻)。
(同) ལྷ་པ།

ལྷ་བྱུགས། ཡན་ལག་ལྷ་རེ་ལྷ་རེ་ཡོད་པ་ལ་ལྷ་
ཚན་དང་དགུ་རེ་ཡོད་པ་ལ་དགུ་བྱུགས་ཟེར་བ་ལྟ་
བུ། 五类，凡每五个部分在一起的名为五
类；凡每九个部分在一起的名为九类。
(同) ལྷ་ཚན།

ལྷ་འཕོད། (未詳)

ལྷ་ཅེན། གནོད་སྦྱིན་རིགས། 五戏(藻)。夜叉
种类。【增】或作 ཅེན། 五个骰子的游戏名，
毗沙門天王的八大将中的半支迦夜叉。〔达〕

ལྷ་ཚན། ཡན་ལག་ལྷ་རེ་ལྷ་རེ་ཡོད་པ་ལ་ལྷ་ཚན་
དང་དགུ་རེ་ཡོད་པ་ལ་དགུ་བྱུགས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ།
五类，凡每五个部分在一起的名为五类；凡
每九个部分在一起的名为九类。
(同) ལྷ་བྱུགས།

ལྷ་རིག་རིག་པའི་གནས་ལ། 五明，五明处(佛)。

【增】学者。〔达〕

ལྷ་ལེན། ལུ་གར་ཡུལ་གྱི་ག་ ཡུལ་འདི་ལས་བྱུང་
བའི་རས་ལ་པར་བྱ་ལྷ་ལྷ་ཟེར། 五取，印度一地
名及此地所产之布名，梵語“般遮利迦”。

【增】1.在印度西北部的般遮罗省，系佛教
三十六圣地之一(古譯五执或执五)。2.五
倍。3. ལུང་པོ་ལྷ་ལེན་པ། 五取蘊(佛)，集
合体，身体。〔达〕

ལྷ་ལམ། འཆི་བའི་ལམ། 第五道(藻)。死路。

ལྷ་ལམ་དུ་གྱུར་པ། སྟི་བའི་གནས་གཤེགས་པ། 成
第五道(藻)。死，逝。

ལྷ་མཁོ། ལྷ་རྩེ་བཞིན་དང་ཕྱོད་ལ་དགོས་པ། 1.如
昔，昔时。2.首先需要。

ལྷ་དགོངས། ལྷ་རྩོད་དང་བྱི་རྩོད་གཉིས་ལ། 早
晚，上午与下午。

ལྷ་ཁོལ། ཕྱིགས་ལྷ་མའས་ནང་ནས་བྱིར་ཁོལ་བ་པོ་
དང་བྱི་ནས་ནང་དུ་ཁོལ་བ་པོ་ལ་བྱིར་ཁོལ་ཟེར།
先攻者，前宗，或由内向外攻者，其由外向
内攻者，名敌者。【增】1.宗教辯論中首先
立論的人。2.訴訟的原告。〔达〕

ལྷ་ཆར། ལྷ་མའི་ཆ་ལ། 前段，前部分。

ལྷ་ཉིན། ལྷ་ཉིན། 昨天。

ལྷ་ལྟས། འཆི་བའི་ལྷ་ལྟས་ལ་རང་བཞིན་འགྱུར་
ཡོང་། 預兆，征兆，如将死之預兆，本性轉變。

ལྷ་དུས། ཕྱོད་བྱི་དུས། 昔时，往昔。

ལྷ་རྩོད་འདུལ། ཉི་མའི་མིང་ལའང་། 1.上午調
伏。2.太阳。

【增】晨起調心，迟恐恶魔侵入。〔达〕

ཐ་རྩོ་འབར། མེ་དང་མེ་ཉུ་ལའང་། 上午燃燒
(藻)。1.火。2.火神。

ཐ་རྩོ་མར། (注同上) 上午醒 (藻)。

ཐ་ན། སྒོན་དུ། 在前，以前，預先。

ཐ་ན་མེད་པ། སྒོན་དུ་མ་བྱུང་པ། 空前，以前
不曾有。

ཐ་བསྐྱར་པ། ཐར་འཕྱེད་པ་ཉུ་བྱ། 先退，如
先撤退。

ཐ་པོ། ཞྀགས་པ་ཐ་པོ། 早，清早。

ཐ་ཕྱི། ཆ་ཐ་ཕྱི་ཉུ་བྱ། 前后，如前世后世。

【增】=དུས་ཚོད་ཐ་བ་དང་ཕྱི་ས་ 的縮寫，早
与迟。〔达〕

ཐ་འཕྲོ། ཐ་མའི་འཕྲོ་ཉུག་ས། 先前所余剩。

ཐ་བར་སྐྱ་སྒྲོག་ བྱིས་བྱའམ་བྱ་དེ། 晨鳴 (藻)。
鷄。

ཐ་མ། སྒོན། 前，先。(同) ཐ་མ།

ཐ་མ་ཤོས། ཐ་བར། 以前，先前。

(同) ཐ་ཤོས།

ཐ་མ། སྒོན། 往昔，以先。(同) ཐ་ས།

ཐ་ཚོམས་སུ། (原注缺) 前一群，前班。

ཐ་བ་བ་ནས། ཐ་པོ་ཐ་པོ་ནས། 从很早以
前。

ཐ་རྩོ་པ་དུ། བར་རྩོ་པ་དུ། 前面，內中。

【增】以前，先时。〔达〕

ཐ་ཤོགས་སུ། (注同上)

ཐ་ཤོས། ཐ་བར། 前者，以前。(同) ཐ་མ་ཤོས།

ཐ་མེད་བཞག་ ཐར་བྱི་གཞིར་བཞག་པ། 如前，
依旧不变。

ཐགས། གསང་ཐགས་དང་གཟུངས། 咒 (佛)，
密咒，总持咒。【增】贊美，贊揚。

ཐགས་ཀྱི། ཐགས་ཀྱི་བྱ་ཀྱི། 咒印 (佛)，密
咒中之手印。

ཐགས་ཀྱིད། (原注缺) 咒續 (佛)。

ཐགས་འཆང་པ། གསང་ཐགས་འཛིན་པ། 誦持
密咒者。(同) ཐགས་པ།

ཐགས་བསྐྱེན་པ། ཐགས་ཀྱི་བསྐྱེན་པ། 近咒
(佛)，密咒之亲近法。

ཐགས་བཟུང་པ། ཐགས་བསྐྱེན་ཏེ་ཕུ་འདེབས་པར་
བྱེད་དམ་བཟུང་པ། 誦咒而吹气。

(同) ཐགས་འདེབས།

ཐགས་བཟུང་པ། ཐགས་མང་དུ་བསགས་པ། 集
咒 (佛)，集多种咒。

ཐགས་བཟུན། མེ་དང་མེ་ཉུ་ལའང་། 七咒
(藻)。1.火。2.火神。

ཐགས་འདེབས། ཐགས་བསྐྱེན་ཏེ་ཕུ་འདེབས་པར་
བྱེད་དམ་བཟུང་པ། 誦咒而吹气。

【增】念咒。〔四〕 (同) ཐགས་བཟུང་པ།

ཐགས་ནམ་པར་བཞག་པ། ཆེད་མངགས་འཕྱིན་
བཞག་པ་ཉུ་བྱ། 派遣，如特派去作事。

ཐགས་པ། གསང་ཐགས་འཛིན་པ། 誦持密咒
者。(同) ཐགས་འཆང་པ། [佛]。

ཐགས་བཞ། མང་དུ་བསྐྱེད་པར་བྱ་ཉུ་བྱ། 誦咒

ཐགས་བཞས། ཐགས་མང་དུ་བསྐྱེད་པར་བསྐྱེད་
པ། 已誦咒。

ཐགས་སྒྲོས། ཐགས་མང་དུ་སྒྲོས་ཤིག་ 誦咒 (命
令詞)。

ཐགས་ལན་གསུམ། ལན་གསུམ་ལྟ་བུ་ལའང་།

三咒（佛），誦三遍。

ཐགས་བསུ་བ། ཆེད་དུ་མངགས་ཏེ་བསུ་བའི་མིང་།

特派人迎接。

ཐངས་པ། དངངས་སྐྱེད་པ། 令人恐惧。

ཐངས་ཕྱིད། （注同上）

ཐམ་ཆོད་པ། དབྱགས་འཆངས་པའམ་ཆོད་པ་རེས་
འདིགས་ཞེས་སྒྲུང་། 1. 气壅塞。2. 喘气。

（同）ཐམ་པ།

ཐམ་འདིགས། （注同上）

ཐམ་པ། དབྱགས་འཆངས་པའམ་ཆོད་པ་རེས་
འདིགས་ཞེས་སྒྲུང་། 1. 气壅塞。2. 喘气。

（同）ཐམ་ཆོད་པ།

ཐར། ཐ་མར། 先前。

ཐར་མཁོ་བཞིན། ཐ་མའི་ཕྱོད་བཞིན། 如前，
如前規。

ཐར་འབྱུང་བཞིན། （注同上）

ཐར་ཆོལ། ལན་ཐོན་པ་པོ། 反攻，答辯者。

ཐར་རྒྱན། ཐ་མའི་ཕྱོད་བཞིན། 如前，如前
規。（同）ཐར་ཐུས་བཞིན།

ཐར་རྗེས་བཅད་པ། ཐར་གྱི་རྗེས་འཕྲོ་མཐའ་
བཅད་པ། 决断前事。

ཐར་མཐམས་པ། ཐར་བརྗེས་པ་པོ་ལའང་།
1. 据前。2. 前已解說。

ཐར་ཡན་ཆད། ཐ་མ་ནས་ད་ཡན་ཆད། 从古
至今。

ཐར་བྱུང་། ཐར་བྱས་པའམ་བྱུང་བ། 以前所
作，所发生。

ཐར་མ། （原注缺）先前。

【增】聰明，敏悟。〔达〕

ཐར་ཐུས་བཞིན། ཐ་མའི་ཕྱོད་བཞིན། 如前，

如前規。（同）ཐར་རྒྱན།

ཐས། I. ཐོན་པ། 从前，以前。【增】首先。〔四〕

II. རྩལ་རིལ་ལམ་རྒྱེས་རིལ། 枕头，臥枕，靠
枕。【增】敬詞为 དབྱ་ཐས། 〔达〕

（同）ཐས་འཕྱོལ།

ཐས་རྒྱེས། རྒྱུ་ཐས་ལ་རྒྱེས་ཤིག ཡིག ཡིག ཡིག ཡིག
以背靠枕（命
令詞）。

ཐས་རྩན། རྒྱེས་འཕྱོལ་དང་འཕྱོལ་རྩན་གཉིས། 枕
褥，靠垫，坐垫。

ཐས་ནང་ཆངས་ཅན། ནང་དུ་ཕྱིན་པའ་བཅངས་
པའི་ཐས་ལྟ་བུ། 綿枕，如內装絲綿之枕。

ཐས་པ། ཐས་དགས་པ། 太早。

【增】参看 ཐ་པ། 〔达〕（同）ཐས་མོང་པ།

ཐས་འཕྱོལ། རྩལ་རིལ་ལམ་རྒྱེས་རིལ། 枕头，臥
枕，靠枕。（同）ཐས།

ཐས་མོང་པ། ཐས་དགས་པ། 太早。

（同）ཐས་པ།

ཐུན། ཐོན། 先前。

ཐུན་བསུ། ཐོན་ནས་བསུ། 迎接，先迎。

ཐུན་བསུས་པ། བསུན་ནས་བསུས་ཐོན་པ། 已先
迎接。

ཐུར་བ། གཉིད་ཁྲག་པའི་ཆེ་ཐུར་ཟླ་ཐོག་པ། 睡
熟时打鼾。

ཐོ། ཐུ་གུའམ་ཐོན་པོ་ཕྱོགས། 1. 苗。2. 青色
等。【增】青草，青菜。〔达〕

མཐོན་མཐོན། ཁ་དོག་མཐོན་དཀར་ཉུ་བུ། 浅藍，淡藍
色。【增】月白色。〔四〕

མཐོན་གཤི་ཚ་བ། ཐུག་པ་ཞིག 一种粥。

མཐོན་བགང་། ར་བགང་བའི་དོན་དུ་སྒྲུང་། 計數，
計算人数之义。

མཐོན་དང་བ། མཐོན་གསར་པའི་བྱི་ལའང་། 1. 草味，
草气。2. 青苗之气味。

མཐོན་ལྗང་། ཁ་དོག་མཐོན་ལྗང་མཐོན་ནག་མོགས། 青綠。
【增】淺藍綠色。〔達〕

མཐོན་ལྗང་། ལྗང་ལྗང་ཉུ་བུ། 污泥，垢秽。

མཐོན་ཐུལ་བ། དུ་བ་མཐོན་པོ་ཐུལ་བ། 冒青烟。

མཐོན་ནག ཁ་དོག་མཐོན་ལྗང་མཐོན་ནག་མོགས། 青黑。
【增】深藍。〔達〕 淡黑，鉄青。〔四〕

མཐོན་བར་བྱེད། བམོ་བ་སྒྲོན་ལམ་མཐོན་བར་བྱེད་པོ།
迴向(佛)，发愿迴向。

མཐོན་བུན། མཐོན་པོ་ཉུ་བུ། 藍烟，如雾。

མཐོན་སྒྲན། ལྷ་མཐོན་པོ་འི་སྒྲན། 草药。

མཐོན་ལྷ། (注同上)

མཐོན་ཚན། ར་ཚན་ཏེ་ར་པོ་སྒྲ་ཚན་གཅིག་ཉུ་བུ།
即 同体性者聚为一类。

མཐོན་བཟོ་བ། ཀོ་སྒྲགས་མཁན་ཏེ་དང་བཟོ་བའང་
སྒྲང་། 皮匠，亦作 དང་བཟོ་བ།

མཐོན་དེབ་བ། ལུན་པར་ས་རུབ་པ་ཉུ་བུ། 昏暗，
如天色蒙朧，黄昏。

མཐོན་རེངས་དུས། ལྷ་རེངས་དུས། 天发藍时，
黎明时。

མཐོན་ལ་དུལ་བ། མཐོན་པོར་དུ་བ་འཐུལ་བ་ཉུ་བུ།
青烟，青色如冒烟。(同) མཐོན་མིར་ཏེ།

མཐོན་མངས་ཅན། (原注缺) 有紺色，青綠色者。

མཐོན་མིར་ཏེ། མཐོན་པོར་དུ་བ་འཐུལ་བ་ཉུ་བུ། 青
烟，青色如冒烟。(同) མཐོན་ལ་དུལ་བ།

མཐོན་བསངས། མཐོན་པོ་ལའང་། 1. 紺色，青綠
色。2. 藍色。【增】天青，米色。〔四〕

མཐོན་བསངས་མ། ནམ་མཁའ་དང་མཚན་མོ་ལའང་།
紺色女(藻)。1. 天空。2. 夜間。
【增】吉祥天母。〔達〕

མཐོན་བསངས་ལུས། གཟའ་ཉུག་པ། 紺色身
(藻)。水曜，水星。

མཐོན་པ་པོ། གཞན་གྱི་ཉེས་སྒྲོན་མཐོན་པ་པོ་ལས་
ཀོ་བ་པོ། 1. 揭发者，如揭发他人过失者。
2. 掘者。

མཐོན་བྱེད། (注同上)

མཐོན་ས། རང་གི་ཉེས་སྒྲོན་མཐོན་ས་ལྟེ། 揭露(命令詞)。
【增】1. 滋扰。2. 妨害休息。〔達〕

མཐོན། ཁ་དོག་མཐོན་པོ། 青色，藍色。

【增】先前，以前，預先。〔達〕(同) མཐོན་པོ།
མཐོན་སྒྲེས། ཚངས་པ་དང་བྲས་ཟེ་དང་ཇོ་ཇོ། 先生
(藻)。1. 梵王。2. 婆羅門。3. 哥哥。

མཐོན་གྱི་སྒྲེས་བུ། ཐུབ་འཇུག་ལའང་། 1. 以前的
人。2. 遍入(天神名)。

མཐོན་གྱི་གཞུ། ཅུ་པོ་མེན་ཅུ། 昔时恒河(藻)。
信都河(印度河流之一)。

མཐོན་གྱི་ཀུལ་བ། འཇམ་པའི་དབྱངས། 昔佛
(佛)。文殊菩薩。

མཐོན་གྱི་ཀུལ་པོ་ལ། ཀུ་གར་ན་མོག་མར་མང་པ་ལྟར་
མོད་མཛེས་དགེ་བ་དགེ་མཚོག་གསེ་སྒྲུང་འཕགས་

ཏི་ལྷོ། །པོ་ལ་གཉེན་ཁྱིམ་བཅས་པོ། 古昔
五王，印度最初五王，謂众敬、光严、善、
胜善、长淨王。西藏之“尼羅臻波”。

ཐོན་གྱི་མཐའ་མེད། ཐོན་མཐའ་མཐའ་མེད། 无
前际（佛），无开端。

ཐོན་གྱི་གནོད་སྒྲིན། རྩམ་ལྟ་ལ། 昔时夜叉
（藻）。藏跋拉（天神名）。

ཐོན་གྱི་ལྷ། ལྷ་མ་ཡིན། 昔天（藻）。非天，
阿修罗（佛）。

ཐོན་འགྲོ། ལྷ་གོན་ལའང་། 1. 前行，先驅，
先导。2. 預备。

ཐོན་ཆད་ཏུ། ལྷ་ལ། 以往，昔时，从前。

ཐོན་འབྲུག་ལ། ཡི་གེ་ཐོན་ཏུ་འབྲུག་ལྷ་ནི་ག་ད་
བ་མ་ལ། 藏文五前音字母 ག་ད་བ་མ་ལ།

ཐོན་ཏུ། ལྷ་ལ། 以前，先前，在前面。

ཐོན་ཏུ་གནས། ཆོངས་པ་ལའང་། 1. 位于前
面，自昔存在。2. 梵王（天神名）。

ཐོན་ཏུས། ཐོན་མཐའ་ཏུས་མཐའ་གནས་ཏུས། 昔时，
从前。

ཐོན་པོ། ཁ་དོག་ཐོན་པོ། 青色，藍色。

【增】或作 ཐོན་མོ། 1. 青藍色。2. 陈旧。

【达】 藍。【四】（同） ཐོན།

ཐོན་པོ་འཁྲུག་པོ། ཐོན་པོ། 青蘊（藻）。黑暗。

ཐོན་པུ། ཐོན་པུའང་། 1. 蔬菜。2. 蛇。

【增】一种药草名。【达】

ཐོན་དམར་ཅན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 藍赤者。

大自在（天神名）。【增】紫色。【达】

ཐོན་ཐུས། ཐོན་ཐུས་པུས་ཐུས་པུས། 古物，以
前所用，前規。

ཐོན་རབས། ཐོན་མཐའ་རབས་ལྟ་བུ། 古史，

如往昔帝王本紀。【增】前代，古代。【达】

ཐོན་རྒྱུ་ན། ཐོན་རྒྱུ་ན། 以前，先前。

ཐོན་ལས། ཐོན་མཐའ་ལས་ལས་ལས། 昔业，
宿业（佛），前世所造之业。

ཐོན་ལས་སྒྲིན། ཐོན་ལས་བཟང་ལའང་། 1. 由宿
业生。2. 妙力（神名）。

ཐོན་ལས་བདེས། ཐོན་གྱི་ལས་ཀྱིས་བདེས་པ། 宿
业所迫，由宿业所感。

ཐོན། གང་དགེ་བ་བསགས་པ་རྣམས་ཏུ་ཐོན་
ལྷོ། 迴向（佛），将所修善根皆迴向于大菩
提（佛）。

ཐོན་ལྷོ། （注同上）

བར་ཏུ། བཅས་པ་བར་ཏུ་ཡིན། 当割，所割，
当收割粮食，割草。

བར་ཏུ། ཐོན་ཐོན་བར་བར་ཏུ། 所割，所割的庄
稼。（又） ཐོན་ཐོན་བར་བར་ཏུ། 所割青草。

བར་ད། （原注缺）1. 狡猾。2. 拔出。

【增】1. = བར་ད། 2. ཐོན་ཐོན་པ། 收割青稞。

3. = བར་ད། 誘惑。【达】

བར་ན་པ། མཆོད་པའམ་རྒྱུ་པས་བར་ན་ཐོན་པའམ་
ཐུལ་པ། 供养，已献，已奉。

བར་ན་ཏུ། མཆོད་པའམ་རྒྱུ་པས་བར་ན་པའམ་ཏུ།

供养，当以物貢獻。

བར་བ་པ། ཐོན་པ་བར་བ་པའམ་ཏུ། 飢餓，欲得飲
食。【增】1. = བར་བ་པ། 2. = བར་བ་པ། 【达】

བར་བས་པ། ཐོན་པ་བར་བས་ཐོན་པ། 食吃食物。

བརྟམ། རྟམ་བྱེད་པའམ་འཛིགས་རྟུང་བཞི་བར་བྱ།

1.威吓。2.可畏。

བཏུམ་བྱ། (注同上)

བཤམས་པ། རྟེན་ས་སུ་རུང་བའི་རྩལ་བྱས་པ།

威吓。【增】易怒的，富于感情的。〔达〕

(达无 𑖀' 字)

བརྟམ་པ། བཅས་མཉམ་སྟུན་ཐོག་བརྟམ་ཟིན་པ།

已收割庄稼，已割草。〔达〕（此义达无 ㄅ'）

字,达之 བརྒྱུ་བ་ 作“诱惑,使入陷阱”解。)

བརྒྱུབ། དབྱུགས་ནང་དྲ་དྲུབ་པར་བྱམས་ནང་དྲ་བར་
བརྒྱུ། 吸，向內吸气，向內抽气。

འདྲུབ་གྱི། (原注同上) 所吸，向內吸气，向內抽气。

བརྒྱབས་པ། རང་དུ་དབྱགས་བརྒྱབས་ཟིན་པ། ར

吸，已向內吸气。

བརྟོད། བསྐྱུས་པ་ཟིན་པ། རིམ་མཐོང་།

【增】待收割的大麦。〔达〕

བརྟེན་པ། བསྐྱ་བར་བྱའམ་མགོ་འཁོར་བཤང་བར་
པ། 所欺騙。

བརྟེན་པ། རྟེན་པས་བརྟེན་པའས་ལེངས་པ། 1.打
猎。2.猎人。

炒，如
炒青稞等。【增】干炒着。〔四〕

བསྐྱུག་དགོས། བསྐྱེད་པར་བྱའམ་བསྐྱེད་དགོས།

所稱贊，須稱贊。

བཞུག་བྱ། (注同上)

བསྐྲུག་ས་བཏགས། དགའ་བའི་མཇམ་དང་ཞིག
庆贺用的一种礼帛。

འཕྲུག་མ་ལྷན། 具贊，釋迦牟尼离家时所乘
的馬名。

བཟླགས་པ། བརྟོད་པར་བྱས་པ། 已称赞，已贊
揚。【增】描写，叙述。〔达〕

འཇུག་ས་འོས། མཚན་བྱེ་གནས་སམ་ཡོན་གནས།
应贊頌。1.所供处。2.福田(佛)。

བསྐྱོད་བྱ། རྟོག་པ་བསྐྱོད་བར་བྱ། 应迴向(佛),
应迴向善根(佛)。

འཕྲོ་སྒྲོན། བྱང་ཆུབ་ཏུ་འཕྲོ་བཤམ་སྒྲོན་ལམ། 迴
向菩提，发愿(佛)。

བཞུག་པུ། དང་གི་ཚུལ་བཞུག་པར་བུ་དང་གཞན་གྱི་
མཚན་བཞུག་གི་དོན་ལུ་པུ། 所举发，如說：

“应举发自己过失，无須举发他人过失”。

བཅུག་མི་དགོས། (注同上) 无須举发。

ॐ 南無。阿彌陀佛。南無。阿彌陀佛。南無。阿彌陀佛。
 此三句。乃修善根之要。迴向(佛)，如將
 所修善根皆迴向於大菩提。

【增】决心。〔达〕

ཅ་ག། ཅུང་ཟད་ཅ་ག་དང་ཅག་ག་བ་དེར་སྟོས།

1. 少許。2. 參看 ཅག་ག་བ་ 条。

ཅ་ཅུས། ཅས་ཅུས་ཀྱི་ཀྱི་ལའང་། 亦作 ཅས་

ཅུས། 弯曲，扭弯。

ཅ་ཅ། རྟོན་མེད་སྒྲུབ་ལུང་སྒྲ་ཉ་བྱ། 无意义的
声音，嘈杂，吵鬧声。

【增】= བཞད་གད་སྒྲིང་ཆོས་གྱི་ཅ་ཅ། 1. 欢
呼，喜悅的呼声。2. 鳥囀。〔达〕

ཅ་ཅ་སྒྲིག་ སྤྱག་རྟོན་ལའང་། 1. 乱叫。2. 鸽子。

【增】鳥类表示爱情的声音，低而悅耳之
音。〔达〕（达作 ཅ་ཅ་སྒྲིག་ས་）

ཅ་ཅ་བྱེད་པ། ཆང་ལའང་། 1. 作嘈杂音者。

2. 酒。

ཅ་ཅ་མེད་པ། འདྲ་འཛིན་སྒྲ་མེད་པ། 无喧嘩，

无吵鬧声。【增】佛的功德之一，即十八不
共法之一（口无失）。〔达〕

ཅ་ན། དག་སྒྲིག་དུ་ཅན་ནེ་ཟེར་ཡོད་བའི་མིང་། 語

灯論作 ཅན་ན། 茶杯，木碗。

ཅ་འབྱ། ཕྱི་དོར་བྱེད་པའམ་བབྱི་བའི་དོན། 清除，

打扫。（同） ཅ་འབྱེད།

ཅ་པོ། ཁྱུ་བཅའ་ལག་ཡོ་བྱད། 东西，財物，

用具。（同） ཅ་ལག

ཅ་འབྱེད། ཕྱི་དོར་བྱེད་པའམ་བབྱི་བའི་དོན། 扫

除，打扫。（同） ཅ་འབྱ།

ཅ་ར་ཁྲག་ （未詳）

ཅ་རེ། ཁྱུ་དུ་འམ་རྟག་པར་དག་སྒྲིག་དུ་ཅར་རེ། 連
續，常相續，經常，語灯論作 ཅར་རེ།

ཅ་ལག་ ཁྱུ་བཅའ་ལག་ཡོ་བྱད། 东西，財物，用
具。（同） ཅ་པོ།

ཅ་ལ་ཅ་ལ། རྟོན་མེད་ཅ་ལ་ཅ་ལ། 乱七八糟，
不規則。【增】= ཅ་ལ་ཅ་ལ། 〔达〕

ཅ་ལ་བ། （注同上）

ཅག་ དང་ཅག་གས་བདག་ཅག་ “我們”的“們”字。

ཅག་ག། ཅ་ག་ཅུང་ཟད་ལའང་། 少許。等于
ཅ་ག།

ཅག་ག་བ། མཐར་ཕྱིན་པའམ་རིམ་གྱིས། 1. 到
底，究竟。2. 漸次。

ཅག་ག་ཆང་བ། རྒྱག་ག་ཆང་བའམ་མཐར་མོན།

1. 完全。2. 究竟。

ཅག་ཅག་པོ། དུས་དུས་པོ། 确定。

ཅང་། རྟོན་མོ་འཛིན་སྒྲུབ་གཤམ་། 1. 乐器声，鼓
声。2. 单鈸（笨布教的一种乐器）。

【增】ཅི་ཡང་། （任何事）两字的合音。〔达〕
（同） ཅང་ཅང་།

ཅང་གིས་འཇུག་པ། འཇང་གིས་འཛིན། 紧握，
握持。

ཅང་ཅང་། རྟོན་མོ་འཛིན་སྒྲུབ་གཤམ་། 1. 乐器声，

鼓声。2. 单鈸 (笨布教的一种乐器)。

(同) ཅང་།

ཅང་རྟུ། རྒྱ་མ་རྟུ་ཞིག 小手鼓之一种。

【增】或作 ཅང་ཅང་རྟུ། 小鼓, 手摇鼓, 二者为密教所用, 系人头骨制成。〔达〕

ཅང་རྟུ་ལ། ཅི་ཡང་བརྟོལ་ལས་སྒྲིབ་ཏུ།

(未詳)

ཅང་པོ། འཆང་བ་པོ། 握持者。

ཅང་མི་གྲག་པ། ཅི་ཡང་མི་ཤོས། 全无闻
声, 全无所闻。

ཅང་མི་སྒྲིབ། ཅི་ཡང་མི་སྒྲིབ། 默然, 全不
說話。

ཅང་མི་ཤེས། ཅི་ཡང་མི་ཤེས། 全无所知。

ཅང་མེད་པ། ཅི་ཡང་མེད་པ། 全无所有。

ཅང་ཤེས། རྟ་མཚོག 智馬, 駿馬。

【增】无所不知的人。〔达〕

ཅན། སེམས་ཅན་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་ཏུ། 表示“具
有”等义的字, 如: སེམས་ཅན། 有情; ཡོན་
ཏན་ཅན། 有德。【增】表示有, 所有, 具
备等义的附加字。〔达〕

ཅན་ཅོན་ཏུ། ཐམས་ཅད་ཏུ། 凡, 一切。

ཅན་ཏུ། གས་ཏུ། 跟前, 近前。

ཅན་ན། ཅ་ན་པོར་བའི་མིང་། 亦作 ཅ་ན། 茶杯,
木碗。

ཅབ་ཅབ། ཅབ་ཅབ་ཅེས་བའི་སྒྲ། 击掌声。

【增】鼓掌表示赞同。〔达〕

ཅབ་ཅོབ་པ། (注同上)

【增】1. 尝味的声音。2. 无意识, 无谓。〔达〕

ཅམ་གྱིས་འཛོག་ འཆམ་པོའམ་དཔ་བུས་འཛོག་ཏུ།

安然放下, 慢慢放下。

ཅམ་གྱིས་བཞག་པ། འཆམ་པོའམ་དཔ་བུས་

བཞག་ཟེན་པ། 已安然放下, 已慢慢放下。

ཅམ་མི་ཞོག་ འཆམ་པོའམ་དཔ་བུས་གཤམ་ལ་ཞོག

安然放下吧! 慢慢放下吧!

ཅམ་ཅོ། གས་གྱི་བྱེ་བྲག 衣之一种。

ཅམ་ལ་བསྐྱང་བོ། སྤང་པོའམ་མཛངས་པ། 沉
静, 聪明, 贤良。

ཅམ་མི། གས་གྱི་བྱེ་བྲག 衣之一种。

ཅར་བརྒྱངས། ལེབ་ལེབ་པར་བརྒྱངས། 捶扁。
捶成扁片。

ཅར་མར། ཅ་རེའམ་རྒྱུན་དུ་འམ་རྟག་པར། 連續。
恒常。

ཅར་རེ། (注同上)

ཅར་ལ་ཐེབས་པ། ཐིམས་པའི་དོན། 分配, 分
匀, 分散。

ཅར་ལེབ། ཐལ་མོ་ཅར་ལེབ་ཏུ་སྒྱུར་བ་ཏུ། 合
攏, 如合掌。

ཅལ་སྒྲིག་ ཅལ་ཅལ་ཞེས་བའི་ཆུ་སྒྲ་ཏུ། 嘈杂
之音, 如物落水之声音。

ཅལ་ཅོལ། ཅ་ལེ་ཅོ་ལེ་རྟེ་དོན་མེད་འཆལ་བའི་དོན།

即 ཅ་ལེ་ཅོ་ལེ། 无意义的閒談。

(同) ཅལ་ལེ་ཅོལ་ལེ།

ཅལ་ཅོལ་ཏུ་གྱུར་པ། དོན་མེད་ཏུ་གྱུར་པ། 喧
鬧, 无意义。

ཅལ་གཏམ། འཆལ་བའི་ཆོག 无稽之談, 杂乱語。

ཅལ་ལེ་ཅོལ་ལེ། ཅ་ལེ་ཅོ་ལེ་རྟེ་དོན་མེད་འཆལ་
བའི་དོན། 即 ཅ་ལེ་ཅོ་ལེ། 无意义的閒談。

【增】抖抖擻擻。〔四〕(同) ཅལ་ཅོལ།

ཅི། རྣམ་ཅི་འཇག་པའི། 什么? 何义? 【增】1. 数

目符号35。2. 为什么? 3. 与其他字結合表示“如何”、“怎样”。4. 代替发問的符号, 如以 ཅི་གནང་། 代替 གནང་ངམ། 5. 关联代

名詞, 正写应作 ཇི། 〔达〕(同) ཅི་ག

ཅི་སྐད། གང་ལག་བཤག་གང་ཟེར། 说什么?

ཅི་ག རྣམ་ཅི་འཇག་པའི། 何义? 什么?

【增】俗語中为 ཅི་དགར། ཅི་དགར་བར།

随意, 任意, 随其所喜。〔达〕(同) ཅི།

ཅི་གར། གང་རྣམ་དུ་འཇག་གང་ཉར། 为何? 如何。

ཅི་དགར། གང་དགའ་བར་རམ་གང་འདོད་བར།

随所喜, 随所欲, 任意。

ཅི་དག། རྣམ་ཐམས་ཅད་དམ་གང་ཡོད་པ། 一切,

凡所有。(同) ཅི་མཆིས་པ།

ཅི་བགྱི་བ། གཡོག་པོ། 奴仆, 仆人。

ཅི་ཅེར། གྱི་ཅེར་མགོ་དམར་ལའང་སྒྲང་། 秃頂, 头頂。

ཅི་ཆ་མེད་པ། མ་ངེས་པའམ་མ་རིགས་པ། 1. 不肯定。2. 不了解。

ཅི་ཆ་ཡོད་པ། ཆོད་རིགས་ཡོད་པའམ་ངེས་པའི་

རྣམ། 1. 了知, 知道。2. 肯定。

ཅི་ཆི་བ། གང་དུ་བྱིན་པ་ལའང་སྒྲང་། 往何处?

ཅི་ཆོག གང་རུང་། 随便, 怎样都可以。

ཅི་མཆིས་པ། རྣམ་ཐམས་ཅད་དམ་གང་ཡོད་པ།

一切, 所有。(同) ཅི་དག།

ཅི་སྒྲམ། གང་ཡིན་སྒྲམ། 作何想?

ཅི་ལྟ་བུ། གང་མཚུངས་པ། 如何? 若何?

(同) ཅི་ཉར།

ཅི་ཉར། (注同上)

ཅི་བརྟོལ། གྱི་བརྟོལ་དུ་སྒྲང་། 似是 གྱི་བརྟོལ།

无耻, 狂妄。

ཅི་ཐོད་ཐོད། ཅི་འཇག་གང་རུང་རུང་ངམ་གང་བྱུང་།

随所有, 无论有何事。

ཅི་བདེར། གང་བདེ་ཐྱག་རུ། 随便, 随宜。

ཅི་འདྲ་བ། ཇི་ཉར་རམ་གང་འདྲ་བ། 何如? 如何? 象什么? 【增】好象是。〔四〕

(同) ཅི་ཚུག་པ།

ཅི་ནར། ཅི་གར། 为何? 什么?

ཅི་ནས་ཀྱང་། རྣམ་ཅི་འཇག་གང་ནས་ཀྱང་། 无论如何。

ཅི་འབྱོར་བ། གང་བྱུང་བའམ་ནོར་རྒྱུ་ཐམས་ཅད།

尽其所有, 所有一切財物。

ཅི་མ་རུང་། ཅི་མི་འགྲིག ཅི་མི་འགྲིག ཅི་མི་འགྲིག 如何不能? 有何不可? 【增】巴不得一声。〔四〕

ཅི་ཅམ། རྣམ་ཅི་ཅམ། 多少? 若干?

ཅི་ཚུག་པ། ཇི་ཉར་རམ་གང་འདྲ་བ། 如何? 象

什么? (同) ཅི་འདྲ་བ།

ཅི་ཅོ། (原注缺) 几許?

ཅི་ཆོ། [汉] འབྲུ་ཞིག 稷子, 一种谷。

ཅི་འཆོལ། རྣམ་ཅི་དགོས། 找什么? 需要什么?

ཅི་ཞིག ཅི་ཡོད་པ་ཞིག 何物? 有何物? 什么?

ཅི་ཡང་། ཅི་འདྲ་། 任何, 任何事。

【增】=ཅང་། [达]

ཅི་ཡང་འཇོམས། གཤམ་ཇི་མིང་ལའང་། 1. 毁灭一切。2. 閻罗名。

ཅི་ཡང་མེད་པ། གང་ཡང་མེད་པ། 毫无所有，
全无所有。

ཅི་ཡི་དོན་དུ། གང་གི་དོན་དུ། 何故？为什么
緣故？

ཅི་ཡི་ཕྱིར། (注同上)

ཅི་རིགས་པར། གང་རིགས་བསྐྱེ་བར་དང་གང་
བསྐྱེགས་པར་རམ་འཕད་པར། 如其所应 (按照
环境，按照需要)。【增】1. 适度，某种程
度，在某部分。2. 各样品类。[达]

ཅི་ལ། དོན་ཅི་ལ། 何事？何义？何故？

ཅི་ལ་ཐེག་ དོན་ཅི་འཁྲུ། 是何义？是什
么意思？

ཅི་སྐད་དུ། དོན་ཅི་ཕྱིར་དུ། 为何？何故？

ཅིག་གུར་ཅིག་སྐད་ཅིག་ཤོད་ཅིག་ཉུ་བ། 1. 命令詞，
如 གུར་ཅིག་ 变成吧！ ཤོད་ཅིག་ 說吧！
2. 一，如 ཉུ་བ་ཅིག་ 一刹那。

ཅིག་ཅར། ཉུན་དུ་འཇམ་དུ་སྐྱེས་ཉུ་བ་དུ། 一同，同
时。【增】快。[达]

ཅིག་ཆར། (注同上)

ཅིག་ཤོས། ཡ་གཅིག་ཤོས། 另一方，另一个。

ཅིག་ཤོས་ནས། ཕྱགས་ཤིག་ནས་དང་ཕྱོག་ནས།

从另一方，从反面。

ཅིང་། ཆོག་ཐུད་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་ཉུ་བ་སྟེ་གང་བ་
གསུམ་གྱི་རྒྱུ་སྟེ་ཕྱི་དང་། 且，而且，并且，連
續詞，如：ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ། 深而且广，用在

གང་བ་ 三后音之后。

ཅིང་ཕིང་། ཤོས་ཤིག་ 一种衣服。

ཅིས་པ། ཤིང་ཐོག་གི་ཅིས། (未詳)

ཅིར། གཤམ་དོན་དུ། 为何？

【增】ཅི་དུ། 1. 向何处？2. 与 ཡང་ 同用，
任何处所，任何方向，任何目的，必定。
3. 与否定詞同用，无处。[达]

ཅིར་སྐད་ཅིར་། གང་གི་ཕྱིར་དུ་སྐད་ཅིར་། 为什么緣故？

ཅིར་ཡང་། གང་གི་སྐད་དུ་འདྲ་། 任凭什么緣
故？

ཅིས། གང་གིས། 由何 (ཅི་ 的第三轉声)。

ཅིས་ཀྱང་། གང་གིས་ཀྱང་། 無論如何。

ཅིས་ན། གང་གིས་ན། 因何？由誰？

ཅུ་གང་། ས་སྐྱེད་དུ་ཤོད་པའི་ཞིག་ 石膏，白色矿药
之一。【增】印度和西藏所用的一种药材，
系竹节間所分泌。[达]

ཅུ་ཐང་། (未詳)

ཅུ་ནག་ དུང་ངམ་འཕྲོན་པུ་བསྐྱེགས་པའི་ཐལ་བའི་རྩས་
སམ་སོ་ཅི། 螺貝煨成之灰炭(可作涂牙科)。

ཅུ་མི། ཤིང་རྒྱུ་ཁམས་པུ་འདྲ་བ། 黃梅子，形狀
如杏的果子。【增】錫金的一种野菜。[达]

ཅུང་ཀར། [蒙] སྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་ན་གཤམ་དུ།
蒙古語，譯为“左”。

ཅུང་ཞི། རྩ་སྐྱེད་ཞིག་གཅོང་ཞི་ཡང་ཟེར་ཅོང་ཞི་
རུ་ས་བསྐྱེགས་ཀྱང་། 寒水石，矿药之一，
亦名 གཅོང་ཞི། 煨过，亦名 ཅོང་ཞི།

ཅུང་ཞིག་ ཅུང་ཅུང་གཅིག་ 少許，稍微。

(同) ཅུང་ཟད་ཅིག་

ཅུང་ཞེགས། (原注缺)

【增】一点儿，少許。〔达〕且住。〔四〕
(达四皆作 ཅུང་ཞེག)

ཅུང་ཟད། མ་ཟད་པའམ་ཅམ་ཅུང་ཅུང་། 少許，
未尽，稍微一点。

ཅུང་ཟད་ཅིག་ ཅུང་ཅུང་གཅིག་ 少許，一点儿。
(同) ཅུང་ཞེག

ཅུང་མིང་། ཁ་ཟས་ཤིག་ 食品之一。

ཅུར་ནི་ས། ཟུན་ཕྱེ་ས། 药末，散。

ཅུར་འབྱིན། ཕྱིར་ཤོག་པའམ་འཆུང་འབྱིན་པ། 翻
轉，挤出。

ཅི་ཅང་། ཅི་ཐུང་མིང་དུ་སྟངས། 似即 ཅི་ཐུང་།
狼。【增】胡狼，狐。〔达〕

ཅི་ན། ཅི་བརྗོད་ཅི་ནའམ་ཟེར་ན། 若說，要是說。

ཅི་སྟངས་། ཐུང་ཀིའི་ཕྱེ་བྱག་དང་ཐུང་དགྱི་སྟངས་ཀྱི་སྟངས་
ལའང་། 1. 狼之一种。2. 烦恼的号叫声。

ཅི་འོ། ཞེ་འོ། 說，作如是說。

ཅི་རེ་ལོང་བ། མིག་ཚུན་ཅན། 眼睛有病。

【增】1. 斜眼。2. 近視。〔法〕

ཅི་རེར་བལྟས་པ། ཚུན་ཅན་མིག་གིས་ཐྱིས་རྟེ་་་་
བལྟས་པ་ཉུ། 凝視，如病眼，强睜而視。

ཅི་རེར་གཟིགས། (注同上)

ཅིས་པ། ཞེས་པ། 称曰，所謂。

ཅིས་བྱ་བ། ཞེས་བྱ་བ། 名曰，所謂。

ཅི་ཀ། བྱུ་ཞིག་ 灵鷲，雀之一种。

【增】又写作 ཐུ་ག་ 等于 བཏ་ཀ། 俗語說

བྱུ་ཅི་ས། 一种善鳴的小鳥，百灵。〔达〕
阿兰鳥。〔四〕

ཅི་རྟ། ཐོར་ཚུག་ཉུ། 頂髻，如綰发于頂心。

ཅི་འདྲི་བ། མཐོ་འཚོས་པའམ་སྟོང་ཚོག་ 抗衡，
毀謗。【增】1. 斥責。2. 爭胜。3. 欺騙。
〔达〕戏弄。〔本〕

ཅི་རེ་གང་། ཆང་ཅི་རེ་ནི་ཆང་དུ་བ་གང་ཉུ།
一吸，一口，如一吸酒，一口酒。

ཅི་ལ། སྒོར་ཐོག་ཅུ་ལི་ཁས་བུའི་ཕྱེ་བྱག་ 黃梅子，
杏之一种。

ཅི་ལ་བ། ཐ་རེ་ཐོ་རེ། 少許，分散，零碎。

【增】= ཐོ་རེ་བ། 〔达〕

ཅོག་ ཐམས་ཅད་དེ་ཡིན་ནོ་ ཅོག་ནི་ཡིན་པ་ཐམས་་་
ཅད་ཉུ། 凡，一切。

【增】ཕྱིར་ཐགས། 〔达〕

ཅོག་གེ་སྟོང། ལངས་པ་ཉུ་བྱར་སྟོང་པ། 直坐，
如站立之狀而坐。(同) ཅོག་བྱར་སྟོང།

ཅོག་དགེ་འོ། ཐམས་ཅད་བྱ་གེས་སོ།། 皆善，
一切吉祥。

ཅོག་བྱར་སྟོང། ལངས་པ་ཉུ་བྱར་སྟོང་པ། 端坐，
如站立之狀而坐。(同) ཅོག་གེ་སྟོང།

ཅོག་པ། ཏུ་པོའམ་རྩ། 杵，石鍾。

ཅོག་བྱ། བྱར་ཆུང་ཆུང་། 小幕，小帳篷。

ཅོག་ཅ། 〔汉〕ཐོག་ཅེའམ་ཁྱ་ཅོག་ཉུ། 桌子，
亦作 ཐོག་ཅ། ཁྱ་ཅོག

ཅོག་པ། ཅོག་ཅེས་པའི་ཡུལ་ལས་བྱུང་བའི་པོ་རྒྱ་བ།
生在 ཅོག་ 地方之譯師。

ཅོང་། རྒྱལ་བྱ་ཆུང་ཆུང་ངམ་དེའི་སྟེ་ལའང་། 1. 小
鈴。2. 鈴聲。【增】1. 悬崖。2. 一种慢性
病。3. 参看 བཙོང་། 〔达〕 钟。〔四〕

(同) ཅང་ཅང་ II.

ཅང་ཅི། ཡོད་པ་ཆུང་དུ་ལའང་། 1. 小碟。2. 小木碗。【增】参看 ཅན་ཅི། [达]

ཅང་ཅང་། I. གཅོང་ནད་ཅན་ལའང་། 1. 锯齿状的。2. 害痼疾者，癆病者。

II. ཇིལ་བུ་ཆུང་ཆུང་ངམ་དེའི་སྒྲ་ལའང་། 1. 小鈴。2. 鈴聲。(同) ཅང་།

ཅང་ཞི། སྒན་ཅང་ཞིའམ་ཅུང་ཞི་ཡང་ཟེར། 寒水石，矿药，亦名 ཅུང་ཞི། 【增】= ཅུང་ཞི། 植物名，据说可医痢疾等症。[达]

ཅང་རྩང་། གཅོང་རྩང་མིང་དུ་སྒྲ་། 似是 གཅོང་རྩང་། 沟壑，悬崖。【增】= ཅང་ཅང་། ཅང་རྩང་ཆོད་མ། 一种药。[达]

ཅད་པན། གཙུག་ཀྱན་ནས་དབུ་ཀྱན། 冠冕，頂上裝飾。【增】鷄鶩类的冠子。[达] 节。[四]

ཅར། (未詳)

ཅལ་ཆུང་། རྟོན་མེད་ཅལ་ཆུང་སྒྲ་པ། 不重要，无謂，无聊，无用。【增】小儿咿哑声。[达] 音吝下賤。[四] 无力，弱。[本] ཅལ་ཡོ། རྟོན་མེད་འཆལ་བའི་ཆོག་ཅལ་ཡོ། 乱說，无意义的乱談。

གཅག (原注缺) 【增】= གཅག་པ། གཅགས་པ། [法] ཡིད་ལ་གཅག་པ། 纏心。[本]

གཅགས་པ། ཡིད་ལ་གཅགས་པ་ཉླ་བ། 銘刻于心，心中印入。【增】1. 了解，理会。2. 爱恋。[达] 系恋。[四]

གཅད་དགོས། ཆད་མ་སོང་ན་གཅད་དགོས་ཉླ་བ། 須截断。

གཅད་བྱ། ཐེ་ཆོས་གཅད་པར་བྱ། 要断，所断，如要断疑慮。

གཅད་བྱ་འཕེལ་བྱེད། བུལ་སྒྲོའི་མིང་། 增长所断(藻)。尾翹。

གཅད་འབྱེད། སྒྲོ་གཅད་པར་བྱ་དང་བྱེ་བར་བྱེད། 开閉，开闔，如“閉戶与开門”。

གཅན། གཡང་ས་ལས་གུ་དྲག་པོ་ལའང་། 1. 悬崖，險要之地。2. 狹隘。

གཅན་འབྲང་། (注同上)

གཅན་གཟན། ག་ཟ་མཁན་སྒྲག་དང་མེང་གི་ཉླ་བ། 野兽，肉食兽，如虎和獅子。

གཅན་གཟན་ཁྲ་བོ། སྒྲག་ 花兽(藻)。虎。

གཅན་གཟན་ཁྲ་མ། སྒྲང་ཀྱི། 狼。

གཅན་གཟན་ཁྲ་མ་པ། ཐུའམ་ཅེ་སྒྲང་། 狡兽(藻)。1. 狐。2. 豺狼。

གཅན་གཟན་ཁྲོ་བོ། (原注缺) 猛兽。

གཅན་གཟན་རྒྱལ་པོ། མེང་གེའི་མིང་། 兽王(藻)。獅子。

གཅན་གཟན་གདུམ་པོ། རྟོན་གྱི་མིང་། 猛兽(藻)。熊。

གཅམ་བུའི་ཆོག་ རྒྱན་ཆོག་གམ་བཅོས་མའི་ཆོག་སྒྲོ་བ། 1. 妄語。2. 謊言，佞語。

གཅམ་གསལ་ག་བཅོས་མའི་ཁ་གསལ་ 諂媚，阿諛。

གཅར་བར་བྱེད། འཛོམས་པར་བྱེད་དམ་གནོན་པར་བྱེད་ལའང་། 1. 摧坏。2. 压伏。

གཅར་མིག་བཟ། མིག་སྒྱུན་ཅན་གྱིས་བཟ་བྱ། 倦眼看，病眼所視。(同) གཅར་ལ་འདྲིཔས།

གཅར་ལ་གདབ། མིག་སྒྱུན་ཅན་གྱིས་བཟ་བར་བྱའམ་གཅར་ལ་གདབ་པར་བྱ། 病眼所視。

གཅེན་ལ་འདེབས། མིག་ཕྱོད་ཅན་གྱིས་བཟྱ་ཏུ།

病眼所视。【增】粘合。【本】

(同) གཅེན་མིག་བཟྱ།

གཅེན་ལ་བཟྱ་བ་ལ། ཆལ་མར་གདལ་བའམ་

བཟྱ་བ་པ་རྩོ་བཅོས་བསྒྲིགས་ཏེ་བཟྱ་བ་ལ། 1. 平
鋪，展开，布置。2. 将石打齐鋪地。

གཅེན་ལ་བཟྱ་བ་ལ། (注同上)

གཅི་བ། གཅིན་པ་གཏོང་བྱའམ་གཅི་ཏུ། 1. 撒尿。
2. 尿。

གཅི་བ་པོ། གཅིན་པ་གཏོང་བ་པོ། 撒尿者。

གཅི་བར་བྱ། གཅིན་པ་གཏོང་བར་བྱ། 当撒尿。

གཅི་བར་བྱེད། གཅིན་པ་གཏོང་བ་པོ། 撒尿者。

གཅིག་གྲངས་ཀྱི་འདྲ་ལ་འདྲ་བ་ལ།

【增】唯一。【达】

གཅིག་ཀྱང་། གཅིག་ཕྱི་ཀྱང་ཀྱང་། 单独，一个。

(同) གཅིག་ཁོ་ན།

གཅིག་སྒྲིམ། ལྷ་པ་ལའང་། 生一(藻)。月亮。

གཅིག་ཁོ་ན། གཅིག་ཕྱི་ཀྱང་ཀྱང་། 唯一，单独
一个。(同) གཅིག་ཀྱང་།

གཅིག་གནས། རི་དྲགས། 独居(藻)。兽，
鹿。

གཅིག་ཕྱ། གྲངས་ཀྱི་འདྲ་ལ་འདྲ་བ་ལ།

【增】单独，仅仅，孤独。【四】

གཅིག་ཕྱ་མ། ལྷ་མ་ལྷ་མ། 独女(藻)。郅
摩天女。

གཅིག་ཕྱར་གནས། རི་དྲགས་བཞེ་བྱ། 独居
(藻)。犀，麟。

གཅིག་ཕྱར་སྒྲིམ། རང་སངས་ཀྱིས་ལའང་། 1. 独
行。2. 独觉(佛)。

གཅིག་མིན། མང་པོ། 非一，众多。

【增】一个除外。【达】

གཅིག་ཏུ། ལྷ་དྲུའམ་དྲུམ་གཅིག་ཏུ། 一并，一同，
一时。【增】唯一，单独。【达】

གཅིན་སྒྲིམ། གཅིན་པ་ཀྱན་དུ་འཛགས་པ། 撒
尿，小便通畅。(སྒྲིམ་ 似是 སྒྲི་བ་ 之誤)

གཅིན་པ། རྩི་ཆུ་ཆལ་གསང་། 小便，尿。

【增】紧，坚固，不动摇。【达】

གཅིན་སྒྲིམ། གཅིན་པ་འགགས་པའམ་བསྒྲིམ་པ། 小
便不通。【增】小便时刺痛。【达】(达作
གཅིན་སྒྲིམ་པ)

གཅིན་བ་པོ། རྩི་ཆུ་གཅིན་བ་པོ། 挤物者。

(同) གཅིན་བྱེད།

གཅིན་བྱ། རྩི་ཆུ་གཅིན་བ་པོས་རྩི་ཆུ་གཅིན་བར་བྱ་
ཏེ་བྱ། 当挤，将挤，将压榨。

གཅིན་བྱེད། རྩི་ཆུ་གཅིན་བ་པོ། 挤物者。

(同) གཅིན་བ་པོ།

གཅིན་ཕྱ། གཅིན་པ་པོ་ལྷ་པ་པོ་ལྷ་པ་པོ་ལྷ་པ་པོ་
ལྷ་པ་པོ་ 所毀，毀坏。

གཅིན་པ། གཅིན་པ་བཟྱ་བ་ལ། 已撒尿。

གཙུ། ཏྲུག་ཏྲུག་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ 弯曲，扭。

【增】= གྲིམ་པ། 1. 挤，旋轉。2. 責打，惩

罰。3. = ལྷ་པོ། 参看 ལྷ་པོ་ལ། 【达】(达作
གཙུ་བ་) (同) གཙུ་པོ།

གཙུ་གཙུ། དཀའ་ཆོགས་དང་གཙུ་ཆོ་བའམ། 1. 劳
累。2. 重要，紧要。

གཙུ་པོ། ཏྲུག་ཏྲུག་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ 弯曲。(同) གཙུ།

གཙུ་བ་པོ། ཅན་ཅན་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ 扭弯者。

(同) གཙུ་བར་བྱེད།

གཙུ་བར་བྱེད། (注同上)

གཙུ་འཛིན། ཤིང་རྫོང་ཡལ་ག་ཀྱི་གཙུ་འཛིན་བ་

ཅན། 树枝弯曲有节疤。

གཙུགས་མཁན། གཞི་ཅན་ལའང། 1. 爱者。

2. 谄媚者。

གཙུགས་ལྗན། ཟླ་གྲོགས་མཛེའ་པོ་དང་མཛེའ་བའི་

མིང། 1. 友爱。2. 亲友。

གཙུགས་པ། (注同上)

【增】1. 种植，栽培。2. 得到。3. =བརྟན་པ།
坚定。【达】

གཙུགས་མེད། མཛེའ་པོ་མ་ཡིན་དང་ཁྱིན་འཛིན་

ཅན། 1. 非友好。2. 仇人。

གཙུང་པོ། རྒྱང་བའམ་རྒྱུ་སྒྱུ་པོ། 1. 幼小。

2. 后生，弟弟。

གཙུད་ལ་བོར། གཙུན་ལ་ཕབ་པ་ཟེར་སྒྲུང་དང་དུ་

མ་ཐུངས་པའམ། 1. 择要，抉择。2. 不接受，
放弃。

【增】抛弃，拒绝。【达】 反驳。【法】

གཙུན་པ། རུན་པོར་འཇུག་པའམ་དབང་དུ་བརྟུན་པ་

དང་སྒྲིགས་སུ་མཐུན་པོར་འཇུག་པའམ་འདུལ་བའི་

དོན། 1. 聚在一起。2. 获得自在(佛)。3. 按
次第排列。4. 调伏，驯服。

【增】斥责(仆人等)。【达】

གཙུར་གྱིས་འབྱིན། བརྒྱུས་ཏི་འཇུར་བའམ་

གཙུར་ཏི་བརྟན་པ་ལྟ་བུ། 1. 努力扭紧。2. 擰
紧抽出。

གཙུར་བ། གཙུར་བ་པོས་འཇུར་མིག་དུ་ཀོ་ཐག་

འཐེན་པར་བྱེད་དམ་དྲངས་ཟིན་པ། 擰，搓，

扭，抽。如扭者将皮条由钢眼中抽过。

【增】1. 擰紧。2. 躲避。3. 一种粗通心面。

【达】 研碎。【四】 (བ་字达四俱作བ་)

གཙུར་བ་པོ། (原注同上)扭者。(同)གཙུར་བྱེད།

གཙུར་བྱ། ཀོ་ཐའི་ཐག་པ་འཇུར་མིག་དུ་འཐེན་

པའམ་གཙུར་བར་བྱ། 1. 将皮条在钢眼中抽
过。2. 当擰紧。

གཙུར་བྱེད། གཙུར་བ་པོས་འཇུར་མིག་དུ་ཀོ་ཐག་

འཐེན་པར་བྱེད་དམ་དྲངས་ཟིན་པ། 扭轉，如扭

者将皮条由钢眼中抽过。(同)གཙུར་བ་པོ།

གཙུས། དུས་ཀྱིས་འཇུས་པའམ། 因经过长时间而
弯曲紧縮。【增】擰。【四】

གཙུས་པ། ཅས་ཙུས་སུ་ཡོན་པར་གཙུས་པའམ་ཀྱིག་

ཀྱིག་ཕྱས་པ་(དང་)། 擰弯。

【增】插手。【达】

གཅེན། (原注缺)兄，哥哥。

【增】或作གཅེན་པ། རྒྱན་སྒྱུས་པ། 系 སྒྱུན་ཆེ་བ་
的敬詞，先生下的。【达】

གཅེན་པོ། ཆེན་པོའམ་རྒྱན་སྒྱུས་ཆེ་ཆོའམ་ཕུ་པོ།

大的，先出生的，哥哥。

གཅེནུ། བཞང་ལམ་ནས་གཏོང་བྱེད་སྒྲན་དང་ཐུན་

ཆེགས་འབྲེལ་པར་ལྷགས་ལས་ཕྱས་པ་དུ་བ་ཇུབས་

པའི་ཐབས་སུ་གྱུར་པ་དང་དོན་ནི་སྒྲན་གཏོང་བྱེད་

ལྷགས་ཀྱི་སྒྱུ་གུ་ཅན། 1. 由肛門所上之药錠。

2. 杂事疏說是吸烟之鉄管。3. 上药用之鉄
筒。【增】灌腸管，等于 ཅེནུ། 【达】

(同) གཅེནུ་སྒྲན།

གཅེནུ་སྒྲན། (注同上)

གཅེ་ལྷ་བཅོན། ལྷ་གྱིས་བསྐྱོད་པ། 被药所伤。

གཅེར། (原注缺) 露出，裸。

གཅེར་སྒྲིབ། གྱི་ལྷ་གྱི་མིང་། 护体(藻)。衣裳。

གཅེར་སྒྲིབ། (原注同上) 蔽体(藻)。

衣裳。

གཅེར་བུ། གྱི་ལྷ་མེད་དམར་རེངས་པ། 裸体，无

衣服。【增】=གྱིང་པ། གཅིག་པ། 单独，
孤单。〔达〕

གཅེར་བུ་པ། ཕྱི་རོལ་པ་ཞིག་ 裸体者，外道
派之一(裸形外道)。

གཅེར་བུར་མཐོང་། མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་
དོན། 明显地看见。

གཅེར་འཛིན། རྒྱུ་ཆར་འཛིན་པ། 明显地接触到。

གཅེས་ཀྱི་བྱེད། སེམས་ལ་ཡངས་པར་བྱེད། 珍爱，
心中爱惜。(同) གཅེས་སྤྱོད་བྱེད།

གཅེས་བདུས། ཉེར་མཁོ་རྣམས་གཅིག་དུ་བདུས་པ།
所急需者，总集一处。

【增】选出的精华。〔达〕

གཅེས་བསྐྱུས། ཉེར་མཁོ་རྣམས་ཉེར་དུ་བསྐྱུས་པ།
收集所需者，选集急需者。

གཅེས་པ། བརྟེ་བ་ཅན་ནས་ཡངས་ཡོད་པ། 1. 悲
愍者。2. 爱惜，珍爱。

【增】1. 宝贵，重要，有用。2. བརྟེན་པ།
奋发，勤勉。〔达〕

གཅེས་སྤྱོད་བྱེད། སེམས་ལ་ཡངས་པར་བྱེད། 珍
爱，心中爱惜。(同) གཅེས་ཀྱི་བྱེད།

གཅེས་ཕྱུག་ གཅེས་པའི་ཕྱུ་ག། 驕子，寵爱的孩
子。【增】默子。〔四〕

གཅེས་མེད། ཡངས་མེད། 不爱，不吝。

【增】无价值，不重要。〔法〕

གཅེས་འཛིན། གཅེས་ཀྱི་བྱེད། 爱护，珍惜。

གཅོག་མཁན། རྩོམ་གཅོག་པར་བྱེད་པ་པོ། 击者，
砸者，击石者。(同) གཅོག་པ་པོ།

གཅོག་པ། རྩོམ་གཅོག་པར་བྱེད་པ་པོ་གཅིག་པ། 击
破。【增】1. 分开，裂开，劈开。2. 違犯
(諾言，誓言，法律等)。〔达〕 1. 折。
2. 剝。〔四〕

གཅོག་པ་པོ། རྩོམ་གཅོག་པར་བྱེད་པ་པོ། 击者，
击石者。(同) གཅོག་མཁན།

གཅོང་སྐད། ལྷ་ཆ་རྩིང་པ་ཡངས་དགོས་པའི་སྐད་
དམ་བྱ་ངན་གོང་བའི་སྐད། 1. 旧病复发之語。

2. 悲惧声，愁苦之語。【增】1. 低而优美的
音調。2. 愁苦的哭号，哀慟，哭泣。〔达〕

གཅོང་ཐབས། ལྷ་ཆ་རྩིང་པ། 痼疾，旧病。

གཅོང་ནད། (注同上)

གཅོང་སྒྲིབ། (未詳)

གཅོང་ཞི། རྩོམ་གཅོང་ཞིའམ་ཅུང་ཞི་ཡང་། 寒水
石，礞石，亦作 ཅོང་ཞི། ཅུང་ཞི།

གཅོང་རྩོང་། གཡང་ས། 澗，壑，悬崖。

【增】不能通过的山峡間的狭路。〔达〕

གཅོད། (原注缺) 断，割断。

【增】此字有种种不同的譬喻用法，特別用
来表示事物过程的停止或断开，如此字可表
示：治好(疾病)，抑制(情感)，旅程中止，
睡醒等义。〔达〕

གཅོད་ཁམས། (未詳) [截。

གཅོད་པ་འདུག་ གཅོད་བཞིན་པ་འདུག་ 正砍，

གཅོད་པ་པོ། གཅོད་པ་པོས་ཤིང་གཅོད་པར་བྱེད་

ཁ་མཆུ་མཐའ་ལས་ཐག་གཅོད་པ་པོ་དང་ལག་པ་

དང་སོ་དང་མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་བརྒྱ་ཕྱིན་དོ་རྩི་དང་།

1.砍断者。2.訴訟裁判者。3.手。4.齿。

5.火。6.火神。7.帝釋(天神名)之金剛杵。

གཅོད་བྱེད། (注同上)

【增】1.刀。2.国王。3.行刑的官吏。〔达〕

གཅོད་བྱེད་བྱ། ལྷ་མ་ཡིན། 能断子(藻)。

阿修罗, 非天(佛)。(同) གཅོད་མའི་བྱ།

གཅོད་བྱེད་མ། (原注缺) 能断女。

གཅོད་མའི་བྱ། ལྷ་མ་ཡིན། 断母之子(藻)。

阿修罗, 非天(佛)。(同) གཅོད་བྱེད་བྱ།

གཅོས་བསྐྱངས་པ། ང་རྒྱལ་གཞིས་ཏུ་འཇུག་ནས་

ཆུང་དུ་རམ་ཉུང་དུ་བཟང་བའི་དོན། 謙抑,
使降低傲慢心。

【增】受惊恐。〔达〕(达作 གཅོས་སྐྱངས་)

གཅོས་པ། གཞིས་ཏུ་འཇུག་པ་དང་འཆས་ཏུ་འཇུག་

པ་གཉིས་ལའང་། 1.使摧毁。2.使和諧一致。

【增】1.克服者。2.傲慢。〔达〕

གཅོར་དགོས། འབྲས་ཏུ་གཅོར་དགོས། 須接近。

གཅོར་བ་པོ། ཉེ་བར་གཅོར་བ་པོ་ལས་བཅད་བར་

བྱེད་དོ། 接近者。

གཅོར་བྱེད། (注同上)

བཅག་པ། དཀར་ལོལ་ཆག་སོང་ངས་བཅག་པ། 已打

破。【增】或作 བཅག ག, 研磨, 分开。〔达〕

བཅག་བྱ། (原注缺) 所破, 将要破。

བཅག་མར་སྡོད། ལམ་ཏུ་བཞུགས་པ་ལྷ་བྱ། 旅

居, 如住途中。

བཅག་མལ། ལམ་ཏུ་སྡོད་ས། 途中的住处。

བཅག་བཞུགས་པ། ལམ་ཏུ་སྡོད་པ། 住于途中。

བཅག་ལྷམ། འགྲོ་ལྷམ། 靴, 鞋。

བཅགས་པ། ཀླང་པས་བཅགས་པའས་སོང་བ་དང་

ཆགས་བཅགས་པའས་བརྒྱུད་ས་པ། 1.已踐踏。

2.已拍, 已打。【增】被压服的, 馴服的。

〔达〕(达无 བ་字)

བཅང་གིས་འཇུག་པ། ལག་པས་འཆང་སྟེ་འཛིན་

པ། 用手握持。

བཅང་བ། ལག་པས་འཆང་ཟིན་པ་དང་བཅངས་པ་

ཞེས་པའང་སྟུང་། 手已握持, 亦作 བཅངས་པ།

【增】包容广大。〔达〕

བཅང་བྱ། རང་གི་བྱ་གཤམ་བཅང་བར་བྱ། 自己手
中所持, 将持。

བཅད་སྟེམ། ལག་པའི་སེན་མོའི་མིང་དང་ཤིང་བཅད་

པར་བྱའས་གཅད་པར་བྱའང་། 1.指甲。2.所

砍柴, 亦作 གཅད་པར་བྱ། (同) བཅད་བྱ།

བཅད་ཁ། གཅོད་བྱེད་ཡི་གེ་བཅད་ཁ་ཡང་འདིར་

དཔྱད་ཁ་ཞེས་པའང་སྟུང་། 判决书, 裁判书,

亦作 དཔྱད་ཁ།

བཅད་རྒྱ། བཅད་བྱ་རྒྱ་ཆེན་པོ། 所割甚广。

བཅད་པ། ཤིང་བཅད་ཟིན་པ་དང་ཐག་པ་ཆད་སོང་

ངས་བཅད་པ་ཡིན་ན་ཏུ་དང་ཁྲིམས་པ་དཔོན་པོས་

མཐའ་བཅད་པ། 1.截断, 如木已砍断, 绳已

断。2.法官已判决。【增】1.割。2.分开。

3.决定。4.区分。5.封闭(路途)。〔达〕

བཅད་འཕྲོ། བཅད་པའི་ལྷག་ས། 割剩, 割断之

余。【增】= བཅད་ལྷག ག 在写作或印刷中

太少或太多的缺点。〔达〕

བཅད་བྱ། ལག་པའི་མེན་མོ་འི་མིང་དང་གིང་བཅད་

པར་བྱའམ་གཅད་པར་བྱའང་། 1.指甲。2.所

砍柴，亦作 གཅད་པར་བྱ།

【增】被杀的。〔达〕（同）བཅད་ཁྱེས།

བཅད་མཚམས། མཐའ་གཅོད་པ་པོའམ་ཐག་

གཅོད་པ་པོས་ལུང་དང་རིགས་པས་ཡིན་ཅིན་གྱི་...

མཐའ་བཅད་པའི་མཚམས་སོ། །ལང་འདྲིར་དབྱེད་

མཚམས་ཞེས་པའང་སྤྲང་། 判決，評判者，以

教理判其是否之法規，亦作 དབྱེད་མཚམས།

【增】= གཅོད་མཚམས། 1.規矩或法律（特指庙中僧侶的）。2.解决。3.合同。〔达〕

བཅད་ཤེས། རྟོགས་ཅིན་རྟོག་པའི་ཤེས་པའོ། །了解

以后之分別心。

བཅད་ལྷགས་སྤྲེལ་གསུམ། ཆོགས་བཅད་དང་

ཆོགས་ལྷགས་དང་དེ་གཉིས་སྤྲེལ་མའམ། 頌、散、

杂三者，即頌文、散文与混杂二者之文。

བཅབ་པ། རང་གི་ཉེས་ལྷུང་བཀའ་ཅིན་པའམ་སྤྲེལ་

པའི་མིང་བཅབས་པ་ཞེས་སྤྲང་། 隱藏，已复藏

自己的过失，亦作 བཅབས་པ།

བཅབ་བྱ། རང་གི་ཉེས་པ་དགཔ་པར་བྱ་སྤྲེལ་པར་

བྱ། 所复藏，将复藏自己的过失。

བཅས། （原注缺）【增】འཆས་པ་的完成式。

1.同意，一致。2.跳舞。〔法〕

བཅས་བརྒྱུས། （原注缺）琐碎。【增】1.瑣

細的事物。2.。杂物。3.杂煮之食物，杂

碎。〔达〕（达作 བཅས་བཅོས་）

བཅས་པ། （原注缺）碎。

བཅའ་ཁྲིམས། དམ་བཅའ་ཁྲིམས་ལུགས། 規約，

法律。【增】禁約。〔四〕

བཅའ་སྒྲ། ལྷན་སྒྲ་མེར། 姜黄。

【增】干姜。〔达〕

བཅའ་སྒྲིགས། ཁྲིམས་སྒྲིགས་ལམ། 規約，章程。

བཅའ་བདར་བ། ལྷ་རྩམ་ཡོ་བྱེད་ཀྱིས་བརྒྱན་

པའམ་བྱ་བས་གསོས་བྱས་པ།

1.用財物用具

裝飾。2.預备，安排。

བཅའ་བ། ལྷན་ཡིན་ཡང་ལྷན་དུ་མི་བྱགས་པའི་ཟས་

ཐུ་རུང་བ་ཙ་བ་ལ་ཡུག་ཉུ་བྱ་དང་སྤོང་བྱ་བྱ་རས་

གིང་ཉུ་བྱ་དང་འདབ་མ་ལ་ཡུག་གི་ལོ་མ་ཉུ་བྱ་

དང་མེ་རྟོག་པ་སྤྲེལ་བྱ་བྱ་དང་འབྲས་བྱ་ལྷན་

འབྲས་ཁས་བྱ་ལྷན་ཀྱང་ཉུ་བྱ་བྱའི་ཐུ་ལོ། །嚼食，虽

是药而未通称为药之五种食物：1.根，如蘿

卜。2.莖，如甘蔗。3.叶，如蘿卜叶。4.花，

如蓮花，鄮波罗。5.果，如葡萄，杏，胡桃。

【增】飲，飲料。〔达〕

བཅའ་བ་ལ། （注同上）

བཅའ་བ་ན། བརྟེན་པ་ནའམ་གནས་བཅའ་བ་གནས་

དགོ་ནན་བརྟེན་པ་ཉུ་བྱ།

依止，依靠，如依

靠师长。

བཅའ་བྱ། བརྟེན་པར་བྱ་དང་དམ་བཅའ་བར་བྱ།

1.所依止。2.所志愿。

བཅའ་ཇི། བཟའ་ཞིང་ཉུ་མཁའ། 看守田地的人。

བཅའ་གཞི། བཟའ་ཞིང་། 田产，田地。

བཅའ་ཡིག། ཁྲིམས་ཡིག། 章程，規約。

བཅའ་ཡོས། བཅོས་པའི་སྤྲེལ་ཆོད་ཉུ་བྱ་དང་ནས་

ཡོས་གྲོ་ཡོས་ལའང་།

炒的菜蔬，或炒的青

稞，麦子等。

བཅའ་གཡོས། （注同上）

བཅའ་ལག། བཅའ་ལག་ཅ་པོ་ལྷ་རྩམ་ཡང་། ཞེས་

གསུངས་ཀྱང་དེང་སང་ཅ་ལག་ཅེས་བྲིས་སྤྱང་། 东

西，財物，現今写作 ཅ་ལག

བཅར་གྱིས། (原注缺) 驟然。

བཅར་རྟ། ངག་སྒྲོན་དུ་རྟ་རྩེར། 語灯論中說
是“馬圈”。

བཅར་ཐེབས། རྟེ་བར་བཅར་འདེབས་པ་པོས་སྤྱད་
དུའམ་རྟེ་བར་བཅར་གདབ་པར་བྱ། 接近，引进。

བཅར་གདབ། (注同上)

བཅར་འདེབས། (注同上)

བཅར་བ། རྟེ་བར་བཅར་བར་བྱ་དང་མིག་བཅར་
ཟིན་པ་ལའང་། 1.接近。2.眼已挤着。

【增】1.会見，訪問。2.= བཅིང་བ། 挤，压，
拥挤。3.拉出，用力使出，扭取。4.从旁支
撑。〔达〕

བཅར་བྱ། (原注同上) 1.应接近。2.将眼挤。

བཅར་ཅིས་ཡོད། རྒྱ་སྤྱད་དུ་མཇུག་ཅིས་ཡོད།
想去謁見，想拜見。

བཅར་བཟུགས་པ། རྟག་པར་རྒྱུ་རྟེ་བར་……
བཟུགས་པ། 常住在身前。

【增】有一永久住所。〔达〕

བཅར་སྒྲིབས་པ། སྤྱད་དུ་སྒྲིབས་པ། 到跟前。

བཅལ་བ། ཆད་ཀྱིས་བཅལ་ཟིན་པ། 已量过。

【增】1.称輕重。2.付与，偿还。〔达〕

བཅལ་ལྷང་བ། གཡོག་པོ། 奴仆。

བཅས་བཅོས། རྩལ་འཛོས། 造作，虚伪。

བཅས་པ། དགེ་སྦྱོང་གི་ཁྱིམ་ས་བཅས་དང་འཁོར་དང་

བཅས་པ་དང་བསྐྱབ་པ་ལའང་། 1.制訂，如制
比丘戒。2.俱，一起，如众俱(和众人一起)。

3.学。【增】用作連接詞和形容詞的字，借
དང་字連接于名詞，表示共同、联合、具有、
所有、包含等义。当此字后加 སྟེ་时，即成
为副詞結構。此字亦用以表示多数，有“等
等”、“諸如此类”之义。〔达〕

བཅིགས་པ། བཀྲིག་པ་མིང་དུ་སྤྱང་། 似即 བཀྲིག་
པ། 系縛，捆綁。

བཅིང་། ཐག་པས་བཅིང་ཟིན་པ། 已縛，已捆綁。

【增】束縛，拘束(物質的，道德的，或魔
术性的)。〔达〕(达作 བཅིང་བ་)

བཅིང་བྱ། ཐག་པས་བཅིང་བར་བྱ། 当縛，
应捆綁。

བཅིངས་བཀྲོལ། སྤྱད་པ་བཀྲོལ་བ་རྩ་བྱ།
解縛，解放，如解开結子。

བཅིངས་པ། ཐག་པས་བཅིངས་ཟིན་པའང་ཟེར།
已縛。

བཅིབ་དགོས། རྟ་བཅིབ་དགོས། 須騎馬。

བཅིབ་བྱ། ཆིབས་རྟ་བཅིབ་པར་བྱའམ་ཁྱེབ་པའང་།
1.所騎的馬。2.护套。

བཅིབས་པ། ཆིབས་རྟ་ལ་བཞོན་པའི་དོན། 乘馬，
騎馬。

བཅིར་བ། བཅིར་བས་རྩ་བཅིར་ཟིན་པ། 已挤压。

བཅིར་བྱ། བཅིར་བས་རྩ་བཅིར་བར་བྱ། 所挤压。

བཅིལ་བ། གཞིལ་བར་བྱས་པའས་བྱིར་བཅིལ་ཟིན་
པ་དང་བཞིག་པའི་དོན། 1.消灭。2.毀坏。

【增】1.放弃。2.制服，使服从。〔达〕

བཅུ། བྱངས་ཀྱི་༡་དང་རྩ་སྒྲིགས་ཀྱིས་བཅུ་བར་བྱ་
རྟ་བྱ་ལའང་། 1.+。2.箇，如用杓舀水。

བཅུ་ཁྲི། ཅིས་ཀྱི་ཤོད་ཁྲི། 算盘。

(同) བཅུ་ཤོད།

བུ་འགྲུགས། རྒྱུ་མེ་ལའང་། 十鈎 (藻)。灯。

བུ་གཅིག་ཞལ། རྒྱུ་རས་གཟིགས། 十一面 (藻)。观世音菩薩。

བུ་བུ། བུ་ཐམ་པ། 一百整。

བུ་གཉིས་བདག་པོ། ཉི་མའི་མིང་། 十二主 (藻)。日，太阳。

བུ་གཉིས་མ། བུ་མེད་(དང་)། 十二女 (藻)。妇女。

བུ་གཉིས་མིག་གཏོང་བུ། 十二目 (藻)。
六面童子 (天神名)。

བུ་གཉིས་འོད་འཕྲོ། གཟའ་ཕུང་བ། 十二光 (藻)。木曜。

བུ་ཐམ་པ། བུ་ཐམ་གྱི་འོ་ 十个。

བུ་བྱུག་ཆ། རྒྱ་བ་དང་ཆ་གས་ལའང་། 十六分 (藻)。1. 月亮。2. 部分。
【增】1. 十六分之一。2. 新月。〔达〕

བུ་བྱུག་མདོ། (未詳)

བུ་བྱུག་འོད་ལྗན། གཟའ་བ་མངས། 具十六光 (藻)。金曜。

བུ་བ། རྒྱ་བ་བུ་བ་ཟེར་བ་ཉ་བ། 第十。

བུ་བ། རྒྱ་ཁྱེགས་ཀྱིས་བུ་བར་བྱ་ཉ་བ་ལའང་།
将旨，如用杓舀水。

བུ་དཔོན། དམག་མི་བུ་ཐམ་པའི་དཔོན་པོ་ཉ་བ།
十个兵的官长，班长。

【增】十个兵以上的伍长。〔达〕

བུ་འཕོ། རྒྱུ་མེ་དང་བུ་བུ་བར་བྱ་བྱིད་འཕོ་
ཁྱུ་བའོ་བར་བྱ། 旨入和潑出。

བུ་འོག་ས་འོག་གླུ་འཛིག་ཉིན། 地下龙的世界。
(བུ་ 悉系 བུ་འོག་ 的省略)

བུ་ཤོད། རྒྱུ་མི་ཤོད་ཐམ། 算盘。

(同) བུ་ཐམ།

བུག་པ། རང་དུ་འཇུག་ཁྱུ་མིན་བུག་ཟེན་པ། 已入内。【增】为 འཇུག་པ་ 的完成式，插入，干涉，干預，如：ངེད་གྱི་དོན་ལ་ཁྱེད་ལག་……
འཇུག་དོན་མེད། 我的事不用你插手。〔达〕

བུག་རིག་ཐུང་། འཇུག་པའི་བྱ་བྱེད་ཐུང་བ།
尝受淫欲事。

བུད། རྒྱ་བུད། 精要，精华。

【增】1. 汁液，潮湿。2. = རྒྱུང་པོ། 本質，要素。3. 兴奋剂。〔达〕

བུད་གྱི་མ། རྒྱ་འཛིན་ལྷུ་ཡི་མིང་། 味母 (藻)。舌。(同) བུད་ཤེས།

བུད་བརྒྱལ་ཞུགས། རྒྱ་བྱུག་བུད་པའི་མིང་།
味禁 (藻)。蜜蜂。

(同) བུད་འཛིན། བུད་ལྷུན།

བུད་ལྗན། I. རྒྱ་དང་ལྗན་པའམ་རྒྱ་ལའང་།
具有香味。

II. རྒྱ་དང་ས་གཞི་ལའང་། 1. 天。2. 大地。

བུད་ལྗན་ཆེ་བ། བུ་ལྷུན། 大具味 (藻)。
帝釋 (天神名)。

བུད་ལྗན་བདག་པོ། (注同上) 具味主 (藻)。

བུད་ལྷུན། རྒྱ་བྱུག་བུད་པའི་མིང་། 施味 (藻)。
蜜蜂。(同) བུད་བརྒྱལ་ཞུགས། བུད་འཛིན།

བུད་མི་ལྗན། རྒྱ་མ་ཡིན། 不具味 (藻)。
非天，阿修罗 (佛)。

བུད་ལྷུན། འབྲས་བྱ་ལྷན་པ། 果子成熟。

བུད་ཆོར་བ། རྒྱ་ཐུང་བའམ་ཐོ་ཤེས་པ། 尝味，知味。

བཅུད་འཛིན། I. ཀང་རྒྱལ་བྱང་བའི་མིང་། 持味
(藻)。蜜蜂。

(同) བཅུད་བརྒྱལ་ཞུགས། བཅུད་སྦྱིན།

II. ལུ་ས་དང་སྦང་ས་དང་ཐང་གིང་ལའང་། 1. 乳房。
2. 蜂。3. 松树。

བཅུད་འཛིན་མ། འབབ་ཅུ། 持味女(藻)。
流水，瀑布。

བཅུད་འོག་ ས་འོག་འཛིག་རྟིན། 味下(藻)。
地下世間(龙所居之地)。

བཅུད་རབ། ཆང་ལའང་། 1. 妙味。2. 酒。

བཅུད་རིང་། ལྷའི་ཆུ་པོ། 长味(藻)。天河，
天界的河流。

བཅུད་རོ་འཛིན་གྱིང་། བྱ་རས་གིང་ལའང་།
持味树(藻)。甘蔗。

བཅུད་ལེན། ལྷ་ལུས་ལ་ཅི་བཅུད་སྦྱར་བའམ་གསོ་
བ་དང་མེ་རྟོག་བཅུད་ལེན་ནོ་བཅུད་ལེན་ཟེར། 取
味(藻)。1. 身涂油脂。2. 采花味，采石精
(炼丹)，提炼。【增】或作བཅུད་ཀྱི་ལེན། 为了
延寿而炼取精华的方法。【达】

བཅུད་ལེན་འབྲས་ཅན། གིང་མ་རུ་ར། 取味
果(藻)。橄榄树。

བཅུད་ལེན་བ། བྱ་བྱང་ལའང་། 1. 吃不老丹。
2. 鹏。

བཅུད་གེས། རོ་འཛིན་ལྷུ་ཡི་མིང་། 知味
(藻)。舌。(同) བཅུད་ཀྱི་ས།

བཅུད་ཤོར་བ། ལྷོ་བས་ཤོར་བ་ཉླ་བ། 失精要，
如丧失力量。

བཅུན་པ། ཆུན་པོར་བྱས་པའམ་དབང་དུ་བསྐྱུར་བ་
དང་མེ་རྟོག་གི་ཆུན་པོ་འདི་ངས་བཅུན་པ། 1. 調

服，控制，自在。2. 捆扎，如这束花是我扎
的。

བཅུས་པ། ལང་དུ་འཆུས་སུ་བྱས་པའམ་ལང་དུ་
བསྐྱུས་པ་ཉླ་བ། 向內收縮，緊縮，向內收斂。
【增】1. = བསྐྱུས་པ། བཟུམ། 2. འཇུས་
པ་ 的完成式。3. 用詭計，詭譎。【达】

བཅུར། I. ཀོ་ཐག་འཇུར་མིག་དུ་བཅུར་ཟིན་པའམ་
དངས་པ་ཉླ་བ། 穿过，如将皮条于鋼眼中穿
过。【增】1. 使平。2. 俗語为雪所阻，阻塞
道路。【达】(达作 བཅུར་པ་)

II. བཅུ་ཐས་པར། 于整十个(བཅུ་ 的第七
轉声)。

བཅུས། བཅུ་ཐས་པས་དང་ཆུ་སྦྱོགས་ཀྱིས་ཆུ་བཅུས་
ཟིན་པ་ལའང་། 1. 以十个(བཅུ་ 的第三轉
声)。2. 已用杓舀水。【增】1. 灌溉。2. 蒸
餾。【达】(达作 བཅུས་པ་)

བཅེས་པ། ཟས་སོ་ཡིས་བཅེས་པ་ཉླ་བ། 嚼，咬。

བཅེར་བ། གཅིག་གཅིག་གི་སྡེང་དུ་བྱང་པོར་སྦྱངས་
པའམ་ཆོང་ཁང་དུ་རས་ཡུག་བཅེར་བ་ཉླ་བ། 堆
积，累积，如商店中布疋堆积。【增】1. 睜
視。2. 俗語 = བཅེར་བ། 压挤。【达】

བཅོ་ལ། བྲངས་ཀྱི་ ྱྱ + 五。

བཅོ་བརྒྱད། བྲངས་ཀྱི་ ྱྱ + 八。

བཅོ་བྱ། གཏོར་ས་བཅོ་བར་བྱའམ་བཅོ་བར་བྱ།
做，如做供品，做施食品。

བཅོས་ལྡན། སངས་རྒྱལ་དང་དབང་ལུག་ལའང་།
1. 佛。2. 大自在(天神名)。

【增】胜利的，受福的。【达】

བཅོས་ལྡན་འདས། ལང་པ་སངས་རྒྱལ་ཁོ་ན་ལའོ།
薄伽梵，出有坏，世尊(佛)，只有佛称此名。

བཅོས་པ། དག་ཐམས་ཅད་བཅོས་ཟིན་པ་ཉི་ཤུ།

毀，击破，如已破一切敌。

【增】克服，杀害。〔达〕

བཅོས་བཞུག ལྷ་གར་གྱི་ཤོང་ཕྱིར་ཞིག མཐུ་

罗，印度一大城名。

བཅོལ་དམ། གདམས་པ་གསུང་བའི་གདམས་པ་

དང་མན་ངག་གདམས་པའི་དོན། 嘱托，教授，
教誡之义。

བཅོལ་གདམས། (注同上)

བཅོལ་བ། ལས་བཅོལ་བ་དང་འཕྲིན་བཅོལ་བ་དང་

བསྐོ་རུ་བཅུག་པ་གཉིས་གཉིས་ལ། 1.派事。
2.委托。

བཅོལ་ས། (原注缺) 托付，信托。

བཅོས། བཅོ་ཐབས་དང་གཏོ་བཅོས་དང་བསྟན་བཅོས་

(དང་)། 1.造作。2.改造。3.論(如三藏
中之論藏)。

【增】或作 བཅོས་བྱ། 人为的。〔达〕

བཅོས་ཐབས། (原注同上)

【增】1.治疗法。2.为外表而做事。3.人工
的制作或谋划。〔达〕

བཅོས་པ། བཅོས་པའི་མིང་། 伪作，改作，造

作。【增】1.医治。2.虚构的，搀杂的。〔达〕

བཅོས་པའི་ཆུ་བོ། ལུང་པའི་ཆུ། 人工的河流，

沟渠之水。

བཅོས་པའི་གནས། རྒྱུད་མོའི་ཆལ་ཏི་གླིང་ག

园林。

བཅོས་བྱ། བཅོས་པའི་མིང་། 改作，造作。

བཅོས་བྱའི་ཆང་། (原注缺) 提炼过的酒。

བཅོས་བྱའི་རས་། (原注缺) 彩色布。

བཅོས་ས། བཅོས་པའི་དོན་དང་ཚོལ་རྒྱས་དང་ངན་

གཞི་བཤེད་མིན་ལའང་། 1.人造的。2.虚伪。

3.詭詐不实。【增】搀假，伪造。〔达〕

བཅོས་མིན། བཤེད་པའི་དོན་དམ་ལའང་། 1.不

伪，真实。2.胜义(佛)。

ལྷ་བ། (原注缺)

【增】1.一种紅蘿卜。2.毛衣或毡衣。〔达〕

ལྷག ཏི་ལྷག ལྷ་མོ། 鞭子，馬鞭。【增】1.杖，軟条，

棍。2.打，如 འལྲས་ལྷག གྱུ་ལྷག གྱུ་ལྷག
打耳光，割。3.鎧
甲的前部。4.一种瑞香紙。〔达〕

ལྷག་ལྷག ལྷ་མོ་ལྷག་ལྷག་དང་ཆུ་ལྷག་ལྷག

1.麦穗。2.水滴瀝。

【增】数目的名字。〔达〕

ལྷག་པོ། མཐུགས་པོ་ལའང་། 1.鞭策。2.快。

ལྷག་པོད། རྒྱ་རགས་ཀྱི་ཕྱེ་བྲག ལྷག་པོ་ཕྱེ་བྲག

腰帶之一種。
【增】=ཆབ་མགོ་ཅན་གྱི་རྒྱ་རགས། 用金屬線
編成环节狀的帶子。〔达〕(达作 ལྷག་པོད་)

ལྷག་ཆན། ཏི་ལྷག ལྷ་མོ། 鞭，馬鞭。

ལྷག་ས་ཐགས། འབྲོག་པ་ལའང་། 游牧人。

ལྷགས། རྩ་ལྷ་ལྷིང་པོ་ལྷགས་རིགས་བཅུད་དེ་གསེར་

དངུལ་མངས་རྒྱ་ལའང་བ་དང་གསེར་ཆ་ལྷ་ལྷ་

ལྷགས་ནག་བཅུད། 金属(通常指鉄)，石之精
华，共有八类：1.金。2.銀。3.赤銅。4.黄
銅。5.青銅，响銅。6.錫。7.鉛。8.烏鉄。

【增】1.札什倫布东南八里的地名。2.鉄器，
特指門鎖，脚鐐，手鐐。〔达〕

ལྷགས་ཀྱི་གར་བྱ། (原注缺) 鉄丸，鉄彈子。

ལྷགས་ཀྱི་བཞོ་བྱ། སྒོ་ཆའི་མིང་ལའང་། 1.鉄
衣。2.盔甲。

ལྷགས་ཀྱི་ཐལ་ཕྱགས། མེ་ཐལ་རས་མའི་ཁྱིམ་བྱ།

鉄帚(藻)。1.火筷子。2.火罐。

ལྷགས་ཀྱི་བྱ་ལུས། ལྷགས་རིལ་རིལ། 鉄丸，鉄球。【増】1.鉄団。2.鉄鎚。〔達〕（*བྱ་*字达作 *ཐོ་*）

ལྷགས་ཀྱི་སྤང་གི། （原注缺）鉄狼。

ལྷགས་ཀྱི་པ་ལྷང་། ལྷགས་ཆེན་པོ་ལའང་། 鉄块，大块鉄。

ལྷགས་ཀྱ། ཉ་འཛིན་ལྷགས་ཀྱ་ཉ་བ། 鉄鈎，如釣魚之鈎。【増】減輕毒質的植物葯剂。〔達〕

ལྷགས་ཀྱ། （注同上）

ལྷགས་ཀྱིང་། （原注缺）1.錫。2.馬口鉄。

3.白鉄。

ལྷགས་སྒྲུང་། ལྷགས་ཀྱི་སྒྲུང་པ་དང་དེས་བྱེད་པའི་
སྒྲིག་བརྒྱུད་བཅའ་སྒྲིག་ཀྱང་དུ་ཉར་བྱེད།
1.鉄絲。2.用鉄絲制成的電綫。

ལྷགས་སྒྲུང་བད། （注同上）電綫。

ལྷགས་གོང་། ལྷགས་རིལ་རིལ། 鉄丸，鉄球。

ལྷགས་གོས། ལུས་སྒྱུབ་གོ་ཆ། 鉄衣，护身甲冑。

ལྷགས་མགར། མགར་བ། 鉄匠。

（同）ལྷགས་བཟོ་བ།

ལྷགས་སྒྲོག་ཀྱང་པ་ལ་ལྷགས་སྒྲོག་ 鎖，脚鐐。

ལྷགས་ཆུང་། （原注缺）小鉄。

ལྷགས་མཆོག་ གསེར། 貴金属（藻）。金子。

【増】或作 ལྷགས་མཆོག་ཡིད་འོང་། 印度奥理薩所产的好鉄。〔達〕

ལྷགས་སྒྱགས། ལྷགས་ཀྱི་དྲི་མ་ཆ་ཆའི་ལྷག 鉄渣子，鉄锈，鉄垢。（同）ལྷགས་དྲིག

ལྷགས་ཐག ལྷགས་ཀྱི་ཐག་བ། 鉄索，鉄鏈。

【増】腸內的渣滓和粘物。〔達〕

ལྷགས་བྱར། ལྷགས་ཀྱི་བྱར་མ། 鉄筷子，鉄匙。

ལྷགས་དྲིག ལྷགས་ཀྱི་དྲི་མ་ཆ་ཆའི་ལྷག 鉄锈，鉄垢。【増】治虛弱及眼痛的鉄剂葯物。〔達〕鉄渣子。〔四〕（同）ལྷགས་སྒྱགས།

ལྷགས་མདའ། སྒྲི་ལྷགས་མདའ། 鉄箭，門箭（似是門吊）。

【増】外科用的鋼鉄探針。〔達〕編針，編錢成物之針。〔高〕

ལྷགས་རྩལ་གཅིག་ རྩལ་ཐུན་བདུན་གྱི་ཆ་ལའང་།
一金尘，七微尘量（最細小的物質单位）。

ལྷགས་རྩལ་ཆད། （原注同上）金尘量。

ལྷགས་འབྱེད། ལྷ་མིག་མིང་། 开锁（藻）。钥匙。

ལྷགས་དམར། ཟངས། 紅銅。

ལྷགས་ཅི། （原注缺）鉄汁，鉄釉。

ལྷགས་ལྷ། མགོ་སྒྱུབ་ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་མའམ་སྒྱག་ 鋼盔。

ལྷགས་ལྷ། （注同上）

ལྷགས་གཞིབས། སྒོ་ཆའི་མིང་ལའང་། 1.鉄罩。
2.甲冑。

ལྷགས་བཟང་ངར་ལྷག། ལྷགས་དྲག་པོ། 利鉄（藻）。鋼。

ལྷགས་བཟོ་བ། མགར་བ། 鉄匠。

（同）ལྷགས་མགར།

ལྷགས་རལ་ཅན། སྒྲན་གྱི་ལའང་། 鉄发者（藻）。葯“伽都”（可做收斂剂）。

ལྷགས་རི། ཁོང་ལྷག་རིའམ་མཐའ་བསྐྱོར་བའི་ར་བ།

1.輪圍山。2.圍墙，城。【増】边。〔四〕坚墙，鉄壁，鉄篱芭，金城湯池。〔高〕

ལྷགས་ལུང་། ལྷགས་ཀྱི་གཟུང་ལུང་། 鉄环柄。

ལྷགས་འག། ཟུང་པའི་ལྷགས་འག་ཉ་བྱ་དང་སྒྲོམ་
སྒྲོམ་གྱི་ཟུང་གནོན་ཕྱེད་ལྷགས་དང་པར་མཆས་ཀྱི་
ལྷགས་ལའང་། 鉄質鑲嵌物，如风箱之鉄管，
箱篋包角之鉄和中縫之鉄鍋子。

【増】1.鉄箍。2.鉄鈎。3.鉄扣。〔达〕

ལྷགས་བཤལ། (原注缺) 鉄洗。

ལྷང་སྒྱ། སྒྲིང་ལྷང་མའི་བྱེ་བྱག 楊柳樹之一種。

【増】1.地名(即章嘉的故里)。2.灰白色。〔达〕

ལྷང་ལྷང་། (原注缺) 崎嶇。

【増】= སང་ཤོང་། 〔达〕

ལྷང་ཉིད། ལྷང་མའི་ལོ་མ་ས་སྒྲིམ་གོང་གི་མེ་རྟག་ཉ་
བྱ། 柳叶未生以前之花，柳絮。

ལྷང་ནག སྒྲིང་ལྷང་མའི་བྱེ་བྱག 楊柳樹之一種。

ལྷང་མ། (注同上)

ལྷང་ལོ། ལྷང་ལྷང་ལོ་དང་སྒྲིང་ལྷང་མའི་ལོ་ས་
ལའང་། 1.发辮。2.柳叶。

ལྷང་ལོ་ཅན། གནོད་སྒྲིན་གྱི་གནས་དང་ནས་སྒྲིམ་གྱི་
ལོ་བྱང་དང་བྱང་མའི་ལྷང་ལོ་ཅན་ལའང་། 1.夜叉
住处。2.毗沙門(天神名)之宮。3.妇女梳
发辮者。【増】1.江孜附近的地名。2.古印
度地名，神話中是須弥山的地名。〔达〕

ལྷམ། I. ལྷ་དག་གི་ཆུང་ས་ལའང་། 偉人之妻室，
太太。

II. ལྷ་ལྷམ་དཔ་དང་ཁང་པའི་ཕོག་ཁབས་ལྷམ་
དཔ་ལའང་། 1.兄妹。2.房頂之棟椽。

【増】= ཕུམ། 板条竿子。〔达〕

III. ལྷ་མ་ཆེ་བྱང་མའི་དང་ལྷམ་སྒྲིམ་གྱི་གནས་

ལའང་། 1.姊妹。2.太太，夫人。

(同) ལྷམ་མོ།

ལྷམ་ཁྱིམ། ལྷ་ཁྱིམ་ 一种裝飾品。

ལྷམ་དཔ། ལྷ་ལྷམ་དཔ་དང་ཁང་པའི་ཕོག་ཁབས་
ལྷམ་དཔ་ལའང་། 1.兄妹。2.房頂之棟椽。

【増】= མཆོད་ལྷམ་དཔ། 〔达〕

ལྷམ་རྒྱ། ཁང་པའི་གདུང་མའི་རྒྱང་གི་ལྷམ་སྒྲིམ་ཕིང་ཅེ་
མོ། 梁上椽木之末端，椽头。

ལྷམ་བ། མེ་རྟག་ལྷམ་བ། 棋盘花，蜀錦花。

【増】1.= བྱག་ལྷམ། 一种医伤的药草。2.溫
柔，文雅。〔达〕

ལྷམ་མོ། ལྷ་མ་ཆེ་བྱང་མའི་དང་ལྷམ་སྒྲིམ་གྱི་གནས་
ལའང་། 1.姊妹。2.太太，夫人。

【増】ལྷམ་和 ལྷ་མོ་ 的縮写。〔达〕

(同) ལྷམ་ III.

ལྷམ་ལྷང་། ལྷ་ལྷམ་ལྷང་དང་ལྷ་ལྷམ་ལྷང་ལའང་།
1.天神名。2.姊妹。

ལྷ་འཁྱིམས། ལྷ་རྒྱ་དཔ་བ་ཉ་བྱའམ་དཔ་བ་མའི་
པར་བྱེད་བ་ཉ་བྱ། 昏暈，如沉重疲乏，或
失去知覺。(同) ལྷ་ལྷིད་བ།

ལྷ་ཆོད། དགན་གཡང་སང་ལྷ་ཆོད་ཉ་བྱ། 重塌，
如崖坎陷塌。

ལྷ་ཐལ། ལྷ་པའི་ཐལ་བ། 糞灰。

ལྷ་འཕྱིབས། དབ་རྒྱ་འཕྱིབས་པའི་རྟོ། 極其阴
沉，極濃密，極黑暗。

ལྷ་བ། ལྷ་འཕྱི་ལྷ་བ་དང་ལྷ་ལྷི་ལྷ་བ།

1.糞，畜糞。2.輕，重之“重”。

ལྷ་ལྷིད་བ། ལྷ་རྒྱ་དཔ་བ་ཉ་བྱའམ་དཔ་བ་མའི་

པར་བྱེད་པ་ཉ་བྱ། 麻痹，如沉重疲乏，或失去知觉。(同) ལྷ་འཁྱེས་ས།

ལྷ་ཡང་། ལྷ་པ་དང་ཡང་པ་གཉིས། 重与輕。

ལྷགས་ན། བྱལ་ནའམ་ནུས་ན། 假若能够的话。

ལྷགས་པ། བྱལ་བའམ་ཐོག་ཁྲ་བའི་དོན། 堪任，能担负。

ལྷད་པ། ལྷ་རྒྱ་བྱས་པ། 重，使加重。

【增】= ལྷ་བ། 重。【法】重量。【本】

ལྷད་པ་བ་པ། ལྷ་རྒྱ་བྱས་ཏེ་པ་བ་པ། 加重。

ལྷབས། འགལ་བྱེད་དམ་སྐྱོབ་བྱེད་དེ་ལག་ལྷབས་ལག་
བྱལས་ཉ་བྱ་དང་ཚ་ལྷབས་པ་ཚ་བ་སྐྱོབ་བྱེད་དང་
མིག་ལྷབས་པ་མིག་གི་བགས་པ་དང་མིག་ཤེལ་ལའང་
སྐྱོ་ལྷབས་པ་འགལ་བྱེད། 盖者，护者，如ལག་
ལྷབས། 手套；ཚ་ལྷབས། 遮凉者；མིག་ལྷབས།
眼皮及眼鏡；སྐྱོ་ལྷབས། 影壁，照壁。

【增】1.手套。2.东西上便于手提的装置，如器具的柄，环。3.盾牌。【达】遮住。【四】

ལྷབས་པ། བསྐྱབས་པའམ་བགལ་པ། 遮护，复盖。

ལྷབས་ས། འགལ་ས། 复盖处，隐匿处。

ལྷག་གྱ། ལྷ་གྱའམ་སྐྱ་རགས་ཤིག 1.細条。2.腰帶之一。

ལྷག་ལྷན་མ། གཙུགས་ལྷན་མའི་མིང་ངམ་སྤྱད་ཚང་
མ་ལའང་། 1.柔媚之女。2.妓女。

ལྷག་བྱན། ཤིང་གི་ཡལ་གའམ་ཡལ་ག་བྱ་མོ། 樹
枝，細枝，嫩枝。

ལྷག་ས། (注同上) 【增】枝梢。【四】

ལྷགས། (原注缺) 柔軟。

ལྷང་། ལྷ་ལྷང་། 鴉，寒鴉。【增】= ལྷང་
ཀ། 穴鳥。【达】

ལྷས། (原注缺) 大黃(藥名)。【增】或作

ལྷས་ཙ། 植物名，其根莖可作泻药。【达】

ལྷས་ཙ། ལྷ་ལོ་འི་ཙ་བ། 大黃，大黃之根。

ལྷས་ལོ། ལྷ་ལོ་འི་ལོ་ས། 大黃之叶。

ལྷ། ལྷགས་ལྷའམ་རོ་འཛིན། 舌。

ལྷ་བརྒྱ་བ། ལྷ་ཉ་ལའང་། 百舌(藻)。水神。

ལྷ་ལྷང་། ལྷ་ནང་མགྱིན་པའི་སྐྱོ་ལྷ། 小舌，嚙
舌(口内喉門之舌)。【增】重舌。【四】

ལྷ་གཉིས་པ། ལྷ་གྱ་མིང་དང་ནེ་ཙ་ལའང་། 双舌
者(藻)。1.蛇。2.鸚鵡。【增】兩舌(佛)，欺
詐，詭騙。【达】滑嘴，詭辯，狡猾。【高】

ལྷ་ལྷངས་མེད། ལྷ་གྱ་མིང་ལའང་། 舌无畏。

(藻)。霹靂，雷电。(同) ལྷ་འབབ།

ལྷ་རྟེན། ལྷ་སུའི་གཞི་ལྷ་བྱ་སྤྱད་འདོགས། 舌依
(藻)。1.口唇之部。2.立名。【增】此系旧
字，等于新字 འཛིན། ལྷ། འདོགས། 【法】

ལྷ་བྱབས། (未詳)

ལྷ་བདུན་པ། མ་དང་མེ་ཉ་ལའང་། 七舌(藻)。
1.火。2.火神。

ལྷ་ལྷག་པ། ལྷ་དེག་དེག་ལྷ་བྱ། 舌鈍，說話迟
鈍。【增】酸舌。【四】

ལྷ་ལྷབ་པ། ལྷ་དཔྱབ་ལྷབ་པ། 舌鈍，口吃。

【增】失音。【四】

ལྷ་སྤྱང་། ཅེ་སྤྱང་མིང་དུ་སྤྱང་། 似即 ཅེ་སྤྱང་།
狼，豺狼。

ལྷ་འབབ། ལྷ་གྱ་མིང་ལའང་། 流烟(藻)。

霹靂，雷电。

【增】雷击。〔四〕（同） ཐུང་ཉིང་ས་མེད།

ཐུང་འབྲིག་ས། ཐ་ཞིག་ལའང་། 1.刺舌。2.盐之

一种。【增】= ཐུ་ཐ། 础砂。〔达〕

ཐུ་མེད་པ། ཐུལ་ལའང་། 1.无舌。2.蛙。

ཐུ་ཐུལ་པ། （原注缺）舌探，舐。

ཐུ་ཅ། ཐུག་ས་ཐུའི་ཅ། 舌的根部。

ཐུ་ཅི། ཐུག་ས་ཐུའི་ཅི་མ། 舌尖。

ཐུ་ཞར། ཐུ་ཞར་ཐུད། 刮舌的用具。

ཐུ་བཞར་པ། བཞར་ཐུན་པ། 已刮舌。

ཐུའི་ནམ་ཤེས། རོ་འཛིན་ནམ་ཤེས། 舌識

（佛），舌的感觉。

ཐུ་ཡི་རྩི་མ། ཁ་ནང་ཐུའི་རྩིག་པ། 舌垢，舌苔。

ཐུ་ཡི་བད་ཀན། （注同上）

ཐུ་ཡི་དབང་པོ། ཐུག་ས་ཐུའི་རོ་འཛིན། 舌根

（味觉器官），舌。

ཐུབ་པ། རང་སྟོག་རང་གིས་གཙོ་བོ་དཔལ་གཙོ་བོ་

འགྱུར། 自尽，自杀。【增】形容飞蛾扑火

的字。〔达〕

ཐུབ་ཐུད། （注同上）

ཐུབ་ས་གྲི། རང་སྟོག་རང་གིས་བསད་པའི་གྲི། 自

杀过的刀。

ཐུབ་ས་པ། རང་སྟོག་རང་གིས་བཙད་པ། 已自杀。

ཐུས། ཐུ་ཡིས། 由舌（ཐུ་'的第三轉声）。

ཐུས་ཐུག་ ཐུ་ཡིས་ཐོར་བ་ཐུག་ཅིག་དང་བཞག་པར་

ཐུ་ཐོར་ཐུ། 舐，如以舌舐碗（命令式）。

ཐུས་བཞག་ （注同上）

ཐུ་ཀ། ཐུའི་ཞིག་ཐུ་ཅ་ཀ་ཞིས་པའང་སྤང་། 雀鳥

之一，亦作 ཅ་ཀ།

【增】百灵鳥。〔法〕 阿兰鳥。〔本〕

ཐུག་ ཁང་ཐོག་ཐུར་ཐུག་དང་ཞིང་བཅས་པའི་བཙས་

མའི་ཐུག་དང་། 1.屋上之翘角。2.庄稼割后

之草桩。【增】1.浅鍋。2.穹窿屋頂。3.一

种水生植物。〔达〕 桌子。〔高〕

ཐུག་ཐུག་ I. མག་ཐུག་ཐུག་གཡ་བ་ལའང་། 搖

摆，翹着，如翹头搖动。

II. ཅོག་ཐུའམ་དང་སང་ཅོག་ཅོག་ཐུར་བ་ལའང་།

小帳蓬，今亦名 ཅོག་ཅོག

ཐུག་པུ། （注同上II）

ཐུག་ཅ། མདུན་ཐུག་གསལ་ཐུག་ཐུ་ཐུག་དང་སྟག་

ཐུག་དང་དག་སྟོན་ཏུ་ཅོག་ཅོ་ཐུར། 桌子，如书

桌，飯桌等，語灯論中作 ཅོག་ཅོ།

ཐུག་ལམ། ཐུང་ལ་སྟེ་ཐུག་ལམ་ཐུ་པུ། 髻，如

发結之髻。【增】兔脑砂。〔四〕

ཐུག་ས། ཐུབ་པའམ་ཐུ་ཡིས་ཐུག་ས་ཐུག་ས་པ་ཐུ་

པུ། 堪任，能够，如說：智力能不能。

【增】1.或 ཐུག་པ། 搖动，激动。2.能，可

能。〔达〕 安逸，閒暇。〔高〕

ཐུང་། （原注缺）蝌蚪。

【增】= ཐུལ་ཐུང་། 〔达〕

ཐུང་མ། འབྲུ་ཐུག་ས་སམ་ཐུལ་ཐུང་ཐུར། 蝌蚪。

ཆ། ཟུང་དང་ཆ་གསལ་ལག་དང་སྒྲུབ་བ་དང་ཆལ་
བྱུང་སྤྱུ་བྱ་ལའང་། 1. 双。2. 部分，支分。
3. 所应得分。4. 片段。【增】1. 数目符号=
6。2. 一部分，凡分作若干部分者，如 ཕྱེད་
ཆ། 半分。གསུམ་ཆ། 三分之一。3. = ཟུང་།
偶，一双，一对。4. 新聞，消息，語言，声音。
5. = ཆ་ཀ། 物件。6. 一个月的十六分之一。
7. 微尘，少量。〔达〕 1. 信任，信托，如 ཆ་
བཞག་པ། 2. 語助詞，語尾，如：སྒྲིབ་ཆ། 会話，
消息；བྱག་ཆ། 回声，唱和；བྱིན་ཆ། 飾品；
མཚོན་ཆ། 武器。〔高〕

ཆ་ཀ། (注同上)

ཆ་ཀ་བ། འབྲུ་ཆ་ཀ་བ། 蚱蜢，蝗虫。

ཆ་རྒྱུ། ཆ་གསལ་སྤྱུ་གྱུར་པའི་རྒྱུ། 分緣，多分
之助緣（非主要原因，非主要条件）。

【增】緣分。〔达〕 条件。〔本〕

ཆ་མཁའ། མཚན་ས་བརྟག་པར་བྱེད་པོ། 算命者，
看相者。

ཆ་ག རྩ་བ་གསལ་གྱི་མཐའ་མི་ཟད་པའི་ཆེད་དུ་ཆ་
གར་བརྟལ་བྱེད་པ། 邊緣，如为使衣边不散，
故縫綴邊緣。

【增】= འདུབ། མཐའ། 〔达〕

ཆ་གར་བརྟལ་བ་བ། (原注同上) 縫边，鑲边
儿，如为使衣边不散，故縫綴邊緣。

ཆ་འགྲིག ཡན་ལག་ཆ་གསལ་འགྲིག་གྱུ། 配合，各
部分将配合。【增】并蒂。〔四〕

ཆ་འགྲིགས། ཡན་ལག་ཆ་གསལ་འགྲིགས་བྱེད་པ།
配合，各部分已配合。

ཆ་རྒྱུས། རོ་ཤེས་པ། 知道，認識。

ཆ་ཅན། རྒྱལ་ཐུ་རབ་ལ་ཆ་ཡོད་མེད་ཟེར་ཡང་ཐམས་
ཅད་ཆ་ཅན་ཡིན་ནོ། 有分（有大小，有体积），
如說：“极微有无方分”，然一切皆是有分。
【增】成对。〔达〕（同） ཆ་ལྗན།

ཆ་ཆ། གཉིས་གཉིས་དང་རྒྱང་རྒྱང་ལའང་། 1. 双
数，两个两个。2. 可以，将就。

ཆ་ཆ་མེད་པ། རྣམ་རྒྱུང་པོ་མེད་པ། 无意义之
事。

ཆ་ཉམས་པའི་དུས། ཟླ་བ་མར་དོའི་དུས། 退
分时（藻）。下半月时。

ཆ་གཉིས་དུས། (原注缺) 二分时。

ཆ་མཉམ་པ། ཆོས་བརྩོ་ལའང་། 1. 等分，
平均。2. 十五日。

ཆ་སྒྲིམས། དག་ཞན་བར་མའི་ཆ་སྒྲིམས་པ། 等分，
平均，强弱适中，均等。
【增】或作 ཆ་མཉམ། 〔达〕

ཆ་གཏེར། ཟླ་བ་ལའང་། 1. 包含多部分的。

2. 月亮。（同） ཆ་བྱས།

ཆ་མྱ། ཆོར་ས་གཟུང་བྱེད་ལག་ཆ། 镊子，拔刺工具。

ཆ་སྐྱུན་པ། ཆ་གསལ་དང་སྐྱུན་པ་སྟེ་ངེས་པར་

འབྱེད་པའི་ཆ་དང་སྐྱུན་པ་ཉི་ཤུ། 同分，順分，如順決擇分（佛）。

ཆ་དང་ཡ་ལ། ཟུང་གི་ཆ་དང་ཡ་གཅིག་ལ། 双单，双对与单一。

ཆ་ལྗན། I. ཉི་མ་ལའང་། 1. 有幸。2. 日，太阳。

II. ཟུལ་ཟུར་རབ་ལ་ཆ་ཡོད་མེད་ཟེར་ཡང་ཐམས་ཅད་ཆ་ཅན་ཡིན་ནོ། ། 有分（有大小，有体积），如說：“极微有无方分”，然一切皆是有分。（同） ཆ་ཅན།

ཆ་རུས། ཟླ་བ་ལའང་། 1. 能具有多部分的。

2. 月亮。（同） ཆ་གཏོར།

ཆ་སྒྲུབ། ལག་སྒྲུབ་དམ་མཁོ་སྒྲུབ། 工具，用具。

ཆ་ཕྱ་བ། མེར་སྤྲ་ཅན། 1. 微份。2. 吝啬的人，守財奴。

ཆ་བ། འགྲོ་བ་ལའང་། 1. 穿著。2. 行走。

【增】1. = བརྒྱན་པ། བཞག་པ། 裝飾。

2. 动身，启程。〔达〕

ཆ་བི་ཚ་བ། རྣམ་མེད་ཆ་བི་ཚ་བ། 煩乱，扰乱。

（同） ཆ་ལ་ཚ་ལ།

ཆ་བྱད། རྣམ་འགྱུར་གནས་སྤངས་ཆ་ལུགས། 状态，形式，裝飾。

ཆ་མ་འཚལ། མི་ཤེས་པ་ལའང་། 1. 不相等。2. 不知道。

ཆ་མ་ཡིན་པ། འོས་སུ་མ་ཡིན་པ་ལའང་། 1. 不成对。2. 不应该，非所应该。

【增】不适当，不合宜，不調和。〔达〕

ཆ་མེད། རྒྱུ་མེད་ལའང་། 1. 无伴，孤独。

2. 不知道，不了解。【增】无匹敌，无等倫。

〔达〕（达作 ཆ་མེད་པ་）

ཆ་ཚང་། ཐམས་ཅད་ཡོད་པ། 完全，十足，一切皆有，一整套。

ཆ་ཚན། ཟླ་ཚན། 分类，种类，部类。

ཆ་འཛིན་པ། དཔང་པོ་ལའང་། 1. 挑选，选择。

2. 証人。【增】= རྣམ་མོ། 一对鑊鉢。〔达〕

ཆ་རྫོགས། ཚེས་བཅོ་ལྔ་ལའང་། 1. 满分。2. 十五日。

ཆ་བཞག་པ། ངེས་པར་ཡིན་དུ་བཞག་པ། 依靠，信任，委托。

ཆ་ཡིས། རིས་གྱིས་ལའང་། 1. 以一部分。2. 漸次。

ཆ་ར། （原注缺）【增】= མོན་ཆ་ར། 喜馬拉

雅山的长綠橡树。〔达〕 1. 柞木。2. ཆ་ར་

ཐུན། 婆蘿柯，ཆ་ར་ཐུན། 婆蘿树。〔四〕

ཆ་ལ། རྩོགས་གཅིག་ལ་དང་གཉིས་རེ་ལ། 一部分，一二。

ཆ་ལག ཡན་ལག་ཉིང་ལག 支分，部分。

【增】= ལག་ཆ། 工具。〔达〕

ཆ་ལང་། རྣམ་མོ་འི་ཆ་ལང་། 乐器，鉢。

【增】ཟུལ་ཆལ། 一对鑊鉢。〔达〕

ཆ་ལུགས། གོན་སྤངས་ཆ་ལུགས་ཉི་ཤུ། 外貌，

如穿衣之規矩。【增】1. 服装，装束。2. 俗語指徽幟，标幟。〔达〕

ཆ་ལུགས་བསྐྱར་བ། གཟབ་སྒྲོལ་སྐྱུ་བ། 修飾，

打扮。

ཆ་ལ་ཚ་ལ། རྣམ་མེད་ཆ་བི་ཚ་བ། 煩乱，扰

乱。【增】1. 冗杂。2. 混說。3. 妇女輕薄。

4. 行动迂疏。〔四〕（同） ཆ་བི་ཚ་བ།

ཆ་གསལ་ཅན། ཟླ་བ་ལའང་། 1. 具有各部分

的。2. 月亮。（同） ཆ་གསལ་ཟླ།

ཆ་ཤས་གཅིག རྒྱུ་པོ་གཅིག་གསལ་ལག་གཅིག
一分，一块，一支。

ཆ་ཤས་འཇིགས། མེད་གེ་ལའང་། 1. 可怕的形
态。2. 狮子。

ཆ་ཤས་མྱེ། རྒྱུ་པོ་ལའང་། 1. 包含各部分的。
2. 月亮。(同) ཆ་ཤས་ཅན།

ཆ་ཤས་བྱེད་ས། འདོད་ལྷན་ས། 欲女，妓女。

ཆ་ཤས་སྤྱངས། གསེར་ལའང་། 1. 清淨的部
分。2. 金。

ཆ་ཤས་མེད་ས། ལུ་ལྷོ། 无分女(藻)。摩
摩天女。

ཆ་ཤས་ཆོར་བཅེགས། རིའི་མིང་ལའང་། 1. 多
部分积聚。2. 山。【增】 ཆ་ཤས་མཆེ་ཅིག
地球的凸出部分。〔达〕

ཆ་ཤས་རིས་འཇོན། མང་ངོ་འི་མིང་ལའང་།
1. 部分渐尽。2. 下半月。

ཆ་ཤས་རིས་ཆེགས། མང་ངོ་འི་མིང་ལའང་།
1. 部分渐满。2. 上半月。

ཆ་གསུམ། (原注缺) 三分。

ཆ་སྒྲིལ། ལུགས་སྒྲིལ། 章程，规矩。

ཆག རྒྱུ་ཆག་དང་སྤྲན་མའི་ཆག་ཉྱ་བ། 料，如麦
料及豆料(喂牲口的)。【增】 1. 手的第四
指。2. 鞋，靴。3. = ཆག་ཕེབས་པ། 欢迎的敬
词。4. ཆག་གང་ 或代替 བྱག་གང་ 一握的
量。〔达〕 瓦解，破裂，出现。〔高〕
(同) ཆག་ཆོ།

ཆག་དྲུགས། བཅག་པའམ་དྲུགས་པའི་ཆག་གུས་
དུས་བ། 破片，打破之碎片。

(同) ཆག་གུས། ཆག་གུས།

ཆག་གང་། ཆངས་གང་ལ་སྤྱང་། 一把，一束，
一握。

ཆག་གུགས། བཅག་པའམ་དྲུགས་པའི་ཆག་གུས་
དུས་བ། 破碎，打破之碎片。

(同) ཆག་དྲུགས།

ཆག་གུས། (注同上) 破片。

ཆག་སྒྲོ། བགེགས་བར་ཆད། 灾，不幸，灾难。

ཆག་ཆག་བཏབ། བྱག་དར་བྱི་དོར་བྱེད་ཆོ་ཅ་
གཏོར་བ་དང་གད་བདར་བའི་བྱ་བྱེད། 洒扫，扫
除时，洒水，打扫等事。

ཆག་ཆག་ཐོབ། (注同上)

ཆག་ཆག་འདེབས། (注同上)

【增】 喷洒水。〔四〕

ཆག་དུས། ཆག་པའི་དུས་བ། 碎片，碎块。

【增】 破木片子。〔四〕

ཆག་ན། ཆག་ཡོང་ངེ། 要破，要破哩。

ཆག་པ། ཞིག་པ། 破，已坏。

【增】 1. 一大束花。2. 谷穗。3. འཆག་པ་ 的
完成式，破裂。〔达〕 (同) ཆག་ཆོབས་པ།

ཆག་པ་གཅིག གཅིག་དུ་བསྐྱམས་པ་གཅིག་ཉྱ་བྱག་
པ་གཅིག་ཅེས་པ་དེར་ཉྱོས། 一束，束为一把，
参看 བྱག་པ་གཅིག་ 条。

ཆག་ཆོ། རྒྱུ་ཆག་དང་སྤྲན་མའི་ཆག་ཉྱ་བ། 料，
如麦料及豆料(喂牲口的)。(同) ཆག་

ཆག་ཆོད། ཆ་ཆད་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱང་། 一段量，似
即一分之量。

【增】 或作 ཆ་ཆད། 适当的量。〔达〕

ཆག་ཆོབས་པ། ཞིག་པ། 破坏了，坏了。

(同) ཆག་པ།

ཆག་སོང་། དཀར་ཡོམ་ཆག་སོང་བ་ལྟ་བུ།

破了，如說：“碗破了”。

ཆགས་སྐྱེད། ལྷ་བ་ལའང་། 1. 生爱恋。2. 月亮。

(同) ཆགས་བྱེད།

ཆགས་གྱུར་འགྲོ། ཏུ་བ་ལའང་། 1. 食爱行。
2. 烟。

ཆགས་ཀྱ། དབང་ཀྱ་མི་གེ་ལའང་། 1. 証据。

2. 証明文件。

ཆགས་ཅན། འདྲིང་ཆགས་ཅན་དང་ནམ་ལང་།

1. 有貪心者。2. 任何时候，經常。【增】

1. 音乐的拍子。2. 多情的，多欲的。【达】

ཆགས་བཅགས། ལྷ་བ་ཏུ་བྱས་ནས་ཆགས་བཅགས་པ་

བ་དང་ཞིབ་ཏུ་འཇམ་ཐགས་སུ་ག་ལེབས་པའི་ཆེད་ཏུ་

བརྒྱངས་པ། 捶打，如毛布洗后，捶令舒

展，及使其平滑。(同) ཆགས་ཆགས།

ཆགས་བཅོས། སངས་ཀྱས། 破食(藻)。佛。

(同) ཆགས་འཇོམས།

ཆགས་ཆགས། ལྷ་བ་ཏུ་བྱས་ནས་ཆགས་བཅགས་པ་

དང་ཞིབ་ཏུ་འཇམ་ཐགས་སུ་ག་ལེབས་པའི་ཆེད་ཏུ་

བརྒྱངས་པ། 捶打，如毛布洗后，捶令舒

展，及使其平滑。(同) ཆགས་བཅགས།

ཆགས་ཆོགས། ལྷ་བ་ཏུ་ཆགས་བཅགས་ས་སོང་ན་

ཆོགས་ལིག་གས་རྒྱངས་ལིག་ 捶打吧！如布未捶

者，应捶打。

ཆགས་འཇོམས། སངས་ཀྱས། 破食，克服食

欲者(藻)。佛。(同) ཆགས་བཅོས།

ཆགས་ཐོགས། འཇིག་རྟེན་ཆགས་པ་དང་བྱེད་མེད་

པ་ཆགས་པ་དང་ཐོགས་པ། 1. 世界形成。2. 食

爱女色。3. 阻碍。(同) ཆགས་པ།

ཆགས་དར་མ། ཆགས་ཅན་མཉམ་འདྲིང་ལྷ་མ།

食爱女，有欲女。

(同) ཆགས་པའི་གདོན་ཅན། ཆགས་བྱེད་མ།

ཆགས་ཏུ་མ། མཚན་མ། 食爱时(藻)。夜間。

ཆགས་སྐྱང་། འདྲིང་ཆགས་དང་ཞེ་སྐྱང་། 食腹，

食欲与腹怒。

ཆགས་པ། འཇིག་རྟེན་ཆགས་པ་དང་བྱེད་མེད་པ་

ཆགས་པ་དང་ཐོགས་པ། 1. 世界形成。2. 食爱

女色。3. 碍著，阻碍。【增】1. 爱好，食著，

爱恋。2. 靠紧。3. 成，形成，結成。4. 产生，

发生，发端。5. 出現。6. 食得。【达】

(同) ཆགས་ཐོགས།

ཆགས་པའི་གོས། བཅགས་པའི་བརྒྱངས་པའི་གོས།

捶打之衣。

ཆགས་པའི་ཀྱལ་མཚན། ཐོ་མཚན། 食幢(藻)。

男生殖器。

ཆགས་པའི་གདོན་ཅན། ཆགས་ཅན་མཉམ་འདྲིང་

ལྷ་མ། 食爱女，有欲女。

【增】多欲好淫的女子。【达】

(同) ཆགས་དར་མ། ཆགས་བྱེད་མ།

ཆགས་སྐྱེད། འཇིག་པའི་མིང་། 食行(藻)。

性交。【增】通奸。【达】

ཆགས་བྱེད། ལྷ་བ་ལའང་། 1. 作食爱。2. 月亮。

【增】或 ཆགས་བྱེད་འོད་དཀར། 【达】

(同) ཆགས་སྐྱེད།

ཆགས་བྱེད་མ། ཆགས་ཅན་མཉམ་འདྲིང་ལྷ་མ།

食爱女，有欲女。

(同) ཆགས་དར་མ། ཆགས་པའི་གདོན་ཅན།

ཆགས་ཏུ་མ། སངས་ཀྱས་དང་དགེ་སྦྱོང་དང་ཉན་དང་

དག་བཅོས་པ་དང་སྒྲིལ་གཤམ་རེ། 离欲(藻)。

1.佛。2.比丘。3.二乘阿罗汉(佛)。4.一类异生(得定者)(佛)。

ཆགས་ཅོས། འཤོར་ཐོགས་ཅོས། 略为滞碍。

ཆགས་ཞིན། འདོད་པའི་ཞིན་པ། 食著, 食爱。

ཆང་། (原注缺) 酒, 麦酒。

ཆང་སྒྲི། (原注缺) 醉话, 醉后所说的话。

ཆང་བྱ། ཆོགས་པའི་དོན། 聚会之义。

ཆང་གར་མ། ཆང་རྒྱས་པ་ཅན། 濃酒, 有力量的酒。

ཆང་འགག། སྒྲིང་ནང་ཆང་འགག། 装酒, 装酒于瓶中。【增】= ཆང་སྒྲི། 酒具。【达】

ཆང་བསྒྲི། (未詳)

ཆང་ཁྱད་། ཁྱད་ཟད། 少許。【增】等于俗話的
ཆང་དེ་ཁྱད་དེ། 1.少量。2.碎杂。【达】

ཆང་ཆེས། ཆང་ལ་དགའ་བའི་དོན། 嗜酒, 食酒。(同) ཆང་ཆེས་ཆེས།

ཆང་ཆེས་ཅན། ཆང་ལ་དགའ་མཁན། 嗜酒者, 醉汉。

ཆང་ཆེས་ཆེས། ཆང་ལ་དགའ་བའི་དོན། 嗜酒, 食酒。(同) ཆང་ཆེས།

ཆང་སྒྲི། ཆང་བཅོ་བར་བྱས་ཤིག། 酿酒(命令詞)。(同) ཆང་སྒྲི། 酒渣滓。【法】

ཆང་བསྒྲིལ་བ། ཆང་བཅོས་པའི་མིང་། 酿酒, 制酒。【增】醉, 酩酊。【达】

(同) ཆང་བསྒྲིངས་པ།

ཆང་བྱབ། (原注缺) 能飲酒者。【增】能飲者, 指遭到衰敗或毀滅的。【达】 能飲酒者(指人)。【法】

ཆང་འབྲུང་གནས། ཆང་ཁང་ངས་བྱང་ན། 飲酒处, 酒家。

(同) ཆང་མལ། ཆང་ཆང་། ཆང་ན།

ཆང་པ་སྒྲིང་བ། ཟུ་མ་སྒྲིངས་ཀྱི་དབའི་མིང་ཟེར།

“空拳”比喻虛幻等。【增】 འཆང་པ་སྒྲིང་བ་ 的誤写, 意为空掌, 空手, 比喻沒有东西布施貧劣者。【达】

ཆང་སྒྲིགས། ཆང་ཟས། 酒食。

【增】 渗酒的麦团。【达】

ཆང་སྒྲིང་མ། ཆང་གི་སྒྲིགས་མ། 酒糟, 酒滓。

ཆང་པལ། ཆང་སྒྲིང་བྱེད་ཇས། 酒曲, 使酒发
酵物。(同) ཆང་ཕྱི།

ཆང་མ། བྱང་མའམ་ཆང་ཆོང་མ་ལའང་། 美酒妇。

ཆང་མལ། ཆང་ཁང་ངས་བྱང་ན། 酒店, 酒家。

(同) ཆང་འབྲུང་གནས། ཆང་ཆང་། ཆང་ན།

ཆང་ཕྱི། ཆང་སྒྲིང་བྱེད་ཇས། 酒曲, 使酒发酵物。

【增】 糟粕, 酒的沉淀物。【达】

(同) ཆང་པལ།

ཆང་ཆང་། ཆང་ཁང་ངས་བྱང་ན། 酒店, 酒家, 酒鋪。

(同) ཆང་འབྲུང་གནས། ཆང་མལ། ཆང་ན།

ཆང་བྱུངས། ཆངས་གཟུང་རྟེ་སྒྲི་ལག་གཟུང་ཉ་
བྱ་དང་གཞུའི་ཆངས་གཟུང་། 即 ཆངས་གཟུང་།
把, 柄, 如門之拉手, 弓之把手。

ཆང་གཟུང་། (注同上)

【增】 代 འཆང་བཟུང་། 拳。【达】 (达作
ཆང་བཟུང་)

ཆང་བཟི། ཆང་གིས་ཐྱིས་པ། 酒醉。

ཆང་རག ཆང་དང་ཨ་རག་གཉིས། 酒，麦酒与白干酒。

ཆང་རྒྱ། ཆང་ཁང་ངམ་ཁྱང་རྒྱ། 酒院，酒家。

(同) ཆང་འཕྲང་གནས། ཆང་མལ། ཆང་ཆང་།

ཆང་སིངས། བཅོས་པའི་ཆང་། 提炼过的酒。

【增】性薄弱的麦酒，第四次泡制出来者。

〔达〕淡薄的酒，温和的酒。〔法〕

ཆང་བསྐྱངས་པ། ཆང་བཅོས་པའི་སིང་། 酿酒，

制酒。(同) ཆང་བསྐྱལ་པ།

ཆང་ལྷས། ཆང་རྒྱ། 酒店，酒家。

ཆང་ས་ཆེན་མོ། དགའ་རྫོང་ཆེན་པོའམ་བག་མའི་
ཐུགས་སྒྲོ། 大酒会，大宴会，嫁娶宴会。

ཆངས་བུ། ཟན་ཅམ་པའི་ཆངས་བུ་ཉ་བུ། 食团，
如糌粑团。

ཆད་ཉམས། ཐོག་གི་སིང་ལའང་། 1. 渐坏。2. 霹
靂，雷电。

ཆད་ཐོ། མ་ཆང་བ་ཆད་པའི་ཐོ་ལའང་། 1. 判决
书。2. 短少不全的名单。

ཆད་མཐུད། ཐག་པ་ཆད་སིང་བ་མཐུད་ཡོད་ངས་
བརྒྱད་པ་ཉ་བུ་ལའང་། 接續，如繩断了接起。

ཆད་དོན། ལྷན་པའམ་ཐག་ཆད་པའི་དོན། 說定，
決定的事項。【增】或作 ཁ་ཆད། 1. 允許。
2. 契約。〔达〕

ཆད་པ། རྒྱལ་པོའི་ཆད་པ་ཁྲིམས་དང་ཐག་པ་ཆད་པ་
དེ་ངས་བཅད་པ་ཉ་བུ་དང་ཆད་པ་ཉམས་པ་ཉ་བུ་
ལའང་། 1. 处罰，如国王的罰規。2. 断，如
繩断。3. 犯罪。【增】1. 开，分离，开釋，
发出。2. 允許，約束自己。3. 从……傳下，

出身于……，生于……。一般連合 ལས་ 及
ནས་字。〔达〕 1. 征。2. 罪。〔四〕

ཆད་པ་ཅན། ག་གི་རྗེ་ལའང་། 1. 制裁者。

2. 閻罗王。【增】= བཅད་ལྷན། 罪犯，既
決犯。〔达〕 (同) ཆད་པ་འཛིན།

ཆད་པ་ཉམས་པ། ཁྲིམས་ས་ནས་ཉམས་པ་བྱང་པ་ཉ་
བུ། 治罪，如由刑庭判出罪名。

ཆད་པ་བ། (原注缺) 決断者。

ཆད་པ་འཛིན། ག་གི་རྗེ་ལའང་། 1. 執法。
2. 閻罗王。

【增】限票。〔四〕 (同) ཆད་པ་ཅན།

ཆད་པའི་གནས། ཁྲིམས་ས། 刑場，法院。
(同) ཆད་ལས་ལྷ།

ཆད་པས་བཅད་པ། ཁྲིམས་གཅོད་པ་པོས་ཆད་
ལས་བཅད་པའམ་མཐུད་པ་ཉ་བུ། 1. 執法
者处罰。2. 決断，判断。

ཆད་བྱས། ཁ་ཆད་ཆོག་ཆོས་གྲངས་དེ་ཉིད་ཟེར་བ་
ཉ་བུ། 決定詞，如說：“就定在那一天”。
(同) ཆད་ཆོག

ཆད་སྒྲ། བྱི་རོལ་པ་ཞིག་རྗེ་ཅུ་རོལ་རྒྱང་འཕྲེན་པ།
断灭論，外道派之一，即順世外道。

ཆད་ཆོག ཁ་ཆད་ཆོག་ཆོས་གྲངས་དེ་ཉིད་ཟེར་བ་ཉ་
བུ། 決定詞，如說：“就定在那一天”。

ཆད་ལས། ཁྲིམས། 法律。

【增】处罰，制裁。〔达〕

ཆད་ལས་ལྷ། ཁྲིམས་ས། 刑場，法院。

【增】大理院。〔四〕 (同) ཆད་པའི་གནས།

ཆད་སོ། ཁ་ཆད། 定期，期限。

【增】或作 ཆད་སོར་ 等于 ཆད་གསལ། 合同，
契約。〔达〕 1. 除。2. 约会。〔四〕

ཆད་གསོ། (注同上)

ཆད་ལྟ། ཟུན་ཆོག་དང་ཆད་པ་དང་ལྟ། 1. 愚人語。2. 减少及增多。

ཆན། འབྲས་ཆན་ཏྲ་བ། 米粥，米飯。

【增】1. 边注，脚注（书上及文旁边或底下的
注解）。2. 浸物，麦芽湯，漿。（同） ཆན་ཐུག

ཆན་གྱི། བྱ་པོ་ལ་གྱི་གྲག་གི་མིང་ལ་གསུངས་ཆོས་
ཐུ་པའི་གོས་སོགས་དྲ་བྱེད་ལག་ཆའི་མིང་དང་སྒྲ་
འབྲེག་བྱེད། 1. 有人說是弯刀。2. 裁縫裁衣之
工具，剪刀。3. 剪毛之刀。（同） ཆན་པ།

ཆན་ཐུག འབྲས་ཆན་ཏྲ་བ། 米粥，米飯。

【增】黃米飯。〔四〕（同） ཆན།

ཆན་པ། བྱ་པོ་ལ་གྱི་གྲག་གི་མིང་ལ་གསུངས་ཆོས་
ཐུ་པའི་གོས་སོགས་དྲ་བྱེད་ལག་ཆའི་མིང་དང་སྒྲ་
འབྲེག་བྱེད། 1. 有人說是弯刀。2. 裁縫裁衣之
工具，剪刀。3. 剪毛刀。

【增】= འཛོམ་གྱི། 〔达〕（同） ཆན་གྱི།

ཆབ། རྒྱ་ཁྱི་མིང་། 水。

【增】势力，范围。〔达〕

ཆབ་སྒྱ། དར་བའམ་དར་དང་རྒྱ་སྒྱ་ལའང་། 1. 酸
奶水，乳清，乳漿。2. 淡水，漿。

ཆབ་ཁུང་། རྩྭ་ཁུང་ལའང་། 1. 水洞。2. 孔洞。

【增】小便处，尿器。〔达〕

ཆབ་མཁྲིས། རྒྱ་མཁྲིས་དང་མེ་དང་མེ་ཏྲ་ལའང་།

水胆（藻）。又作 རྒྱ་མཁྲིས། 1. 火。2. 火神。

ཆབ་སྒྱ། བྱ་སྒྱ། 門，外門。

ཆབ་རྟོག གཅིན་སྒྲོན་དང་གཅིན་པ། 1. 尿器。

2. 小便。（同） ཆབ་གསང་།

ཆབ་གདན། གཅིན་པའི་གདན་ནམ་སྒྲ། 尿垫子。

ཆབ་མདོ། ཁམས་ལུལ་ཆབ་མདོ། 昌都，西康地名。

ཆབ་འབངས། དམངས་རིགས་མི་སེར། 属民，

人民。【增】= འཁོར་གཤོག་ 仆人，臣民，
順从者。〔达〕（同） ཆབ་འོག་

ཆབ་མི་འཚལ། རྟོན་མེད་དུ་བསྒྲག་པར་མི་འཚལ།

勿浪费，勿无意义耗費。

ཆབ་མིག རྒྱ་མིག སྐུ། 泉。

ཆབ་སྒྲུལ་(ན)། གནོད་པ་བྱས་(ན)། 損害。

ཆབ་ཆ། ཐུག་པའི་བྱེ་བྲག སྐུ་འེད་ཀྱི་ཆ། 粥之一種。

ཆབ་འཚལ་བ། རྒྱ་ཆོས་པ་བསྒྲགས་པའི་རྟོན།

消耗，敗坏。

ཆབ་བཟང་། རྒྱ་བཟང་། 好水，甜水。

ཆབ་འོག དམངས་རིགས་མི་སེར། 属民，人
民。（同） ཆབ་འབངས།

ཆབ་འོག་དུ་གཏོགས་པ། མངའ་འབངས་སུ་རྒྱ་
བའམ། 部属，属民。

ཆབ་རིལ། རྒྱ་ཐུག་པ་དེ་འཛིན་པ་པོ་ལ་ཆབ་རིལ་
བ་ཟེར། 水瓶，持水瓶者，名 ཆབ་རིལ་པ།

【增】在集会解散以前，傳与僧众的供水瓶。
〔达〕

ཆབ་རོམ། རྒྱ་གོང་བྱར་འཁྱུགས་པའི་མིང་། 冰。

ཆབ་ཤོག ཁྱི་གེ་ཆབ་ཤོག བཞུགས་པ། 信紙。

【增】= བཀའ་ཤོག བཞུགས་པ། 公文，文牒，執照。〔达〕

ཆབ་གསང་། གཅིན་སྒྲོན་དང་གཅིན་པ། 1. 尿器。

2. 小便。（同） ཆབ་རྟོག

ཆབ་མིང། རྒྱལ་ཁབ། 国家。

【增】=རྒྱལ་མིང། 1. 统治权。2. 国权。3. 主
权。4. 国家。【高】 1. 政治。2. 王位。【本】

ཆབས་ཅིག ལྷན་ཅིག་གསལ་མཉམ་དུ། 共同，同时。

ཆས་ཀྱི། ཆས་པ་རྒྱུད་པ། 癆病。

ཆས་གྱིས། (原注缺) 一齐，完全。

ཆས་དུ། གཏན་དུ་དང་གསལ་དུ། 1. 常时，继
续。2. 在下面，后来。

ཆས་པས་བརྟབ། རྣམ་ཆས་པ་ཤོགས་པ། 伤风。

(同) ཆས་པས་འདྲིའུ།

ཆས་པས་འདྲིའུ། (注同上)

ཆས་ལ་དབབ། གཏན་ལ་དབབ་པར་བྱ། 决择，
讨论。

ཆས་ལ་ཕབ་པ། གཏན་ལ་ཕབ་ཟེན་པ་དང་མཉམ་
ཉིད་ཕབ་པ། 1. 已决择。2. 调整，使之平
等。【增】 打击，击中。【本】

ཆས་པ་འཕེབས། གཏན་ལ་འཕེབས་ཀྱི་དང་མཉམ་
ཉིད་ཕབ་པ། 1. 当决择。2. 调整，使之
平等。

ཆར། ཆ་ལ། 双数，对 (ཆ་的第七轉声)。

【增】或作 ཆར་པ། 雨。【达】

ཆར་རྒྱུ། མཁོ་བྱ་རྒྱུ་རྒྱུ། 众緣，所需因緣。

ཆར་སྒྲ། ཁ་བ་ལའང་། 白雨 (藻)。雪。

ཆར་སྒྲེས། རྒྱབ་འཇུག་ལའང་། 雨水所生
(藻)。遍入 (天神名)。

【增】蛙。【达】 (同) ཆར་འབྲས།

ཆར་སྒྲོབ། གདུགས་ལའང་། 1. 遮雨，御雨。
2. 伞。【增】斗篷。【四】

ཆར་ཁེབས། ཆར་པའི་གོས། 雨衣。

ཆར་དགའ། རྒྱག་རྟའམ་འདག་པའི་ཆང་ཅན་བྱེད།

ཆར་འདོད་བྱེད་ཞེས་སྒྲུང་བ་ཅན། 喜雨 (藻)。

燕子，以泥为巢之雀，亦名 ཆར་འདོད་བྱེད།

(同) ཆར་སྒོད་བྱེད།

ཆར་གྱི་གཟེགས་ས། ཆར་པ་འཇམ་པོ། 细雨，

【增】= ཆར་ཟེལ། 雨点，雨絲。【达】

(同) ཆར་ཟེལ་པོ།

ཆར་ཆིངས། ཆ་ཅན་དུ་ཆིངས་གྱིག་རྩ་བ། 分系，

如說：“系为少分”。

ཆར་བཟླ་དགའ་བའི་སེལ་སྒྲན། བྱ་མ་བྱེད།

乐雨伎乐 (藻)。鳥雀，燕子。

ཆར་ཐིགས། ཆར་པའི་ཐིགས་པ། 雨点。

ཆར་དུ་བསྒྲེལ་བ། ཆར་དུ་ཕབ་པ་ལྟ་བུ། 如雨

下注 (紛紛下落之义)。

ཆར་དུས། དབྱར་ཁའི་དུས། 雨季，夏季。

(同) ཆར་ལྡན་དུས།

ཆར་དག དག་ཆར་རྒྱབ་པོ། 暴雨。

ཆར་དྲུལ། ཟིམ་ཆར་ལའང་། 1. 极小的雨点。

2. 细雨。【增】= ཆར་ཟེལ། 【达】

ཆར་རྩོ། ཆར་པ་འཕེབས་བྱེད་རྩོ་ཟེར། 能降雨之
石 (求雨时用)。

ཆར་ལྡན་དུས། དབྱར་ཁའི་དུས། 雨季，即夏季。

(同) ཆར་དུས།

ཆར་སྒྲིག་ཅན། མི་ལྟའི་ཆུང་ས། 雨恶者 (藻)。

火神之妃。

ཆར་སྒོད་བྱེད། རྒྱག་རྟའམ་འདག་པའི་ཆང་ཅན་

བྱེད་ཆར་འདོད་བྱེད་ཞེས་སྒྲུང་བ་ཅན། 燕子，

以泥作巢之雀，亦名 ཆར་འདོད་བྱེད།

(同) ཆར་དགའ།

ཆར་པ། རྒྱུ་བཅུད། 雨。

ཆར་པ་གཡོ། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 1. 雨动。

2. 火。3. 火神。

ཆར་པ་འི་སྒྲིང་པོ། རྩལ་འཇུག་ལའང་། 1. 雨的

本质。2. 遍入 (天神名)。

ཆར་པ་ས་བངས་པ། ཆར་ཆུ་སྒྲོན་པར་གྱུར་པ།

被雨水淋湿。

ཆར་རྒྱུ། རྒྱུ་པ་ལྷོད་པོ་ལས་ནག་པོ། 雨云，即

青云或乌云。

ཆར་རྒྱུ་ཅན། བརྒྱ་རྒྱུ་ལའང་། 1. 含雨的云，

有雨的云。2. 帝释 (天神名)。

ཆར་བ། (原注缺) 小雨。

ཆར་འབབ་དུས། དབྱར་ཁ་ལའང་། 1. 降雨时。

2. 夏季。

ཆར་འབེབས། དབང་ཡུག་ཆེན་པོ་དང་ཆུ་ལྷ་དང་

བརྒྱ་རྒྱུ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 降雨 (藻)。1. 大

自在 (天神名)。2. 水神。3. 帝释 (天神

名)。4. 太阳。【增】或作 ཆར་པ་འབེབས།

使降雨者，雨云。【达】

ཆར་འབྲས། རྩལ་འཇུག་ལའང་། 1. 因雨而结的

果实。2. 遍入 (天神名)。(同) ཆར་རྒྱུས།

ཆར་མ། ཆར་པ་ཡོད་པའི་དུས་སམ་ཞིང་ཐགས་མ།

1. 有雨时。2. 熟田。

ཆར་མི་པོད། ཆ་ཅས་དུ་ཡང་མི་ཐུབ། 不及一分。

ཆར་མིས་པོ། ཆར་པ་འཇམ་པོ། 细雨。

(同) ཆར་གྱི་གཞིགས་མ།

ཆར་མིས་མིས། ཆར་པ་འཇམ་འཇམ། 细雨，

毛毛雨。

ཆར་ལས་རྒྱུས། རྒྱལ་བའི་མིང་ལའང་། 由雨而

生 (藻)。蛙。

ཆལ་སྒྲུ་ཕུར་བ། རྣམ་མེད་འཆལ་བའི་སྒྲུ་ཕུར་བ།

无意义的嘈杂声。

ཆལ་ཆལ་པོ། རྣམ་མེད་འཆལ་བ་པོ། 无意义乱

說者。(同) ཆལ་ཆལ།

ཆལ་ཆིལ། རྒྱ་མཚོའི་ཐ་ཀྲབས་ཆལ་ཆིལ་གཡོ། 漂

荡，波动，海浪激荡。

ཆལ་ཆོལ། རྣམ་མེད་འཆལ་བ་པོ། 无意义乱說者。

【增】参看 འཆལ་འཆོལ། འཆལ་ལེ་འཆོལ་ལེ།

杂乱无章。【达】(同) ཆལ་ཆལ་པོ།

ཆལ་ཆོལ་སྒྲུ་བ། རྣམ་མེད་སྒྲུ་བ། 无意义乱說。

ཆལ་བརྒྱབ། ཆ་ལང་རྩལ་མོ་བརྒྱབ་པར་བྱ། 击

打乐器饒鉢。

ཆལ་མ། གཅལ་དུ་བགས་པའི་རྣམ། 展开，铺开。

ཆལ་མར་བཀང་བ། ཆ་མཉམ་པོར་བགས་པ་ལྟ་

བྱའམ་གཅལ་དུ་བགས་པ་ལྟ་བུ། 鋪展，鋪平，

展开。

ཆལ་མར་གདལ་བ། (注同上)

ཆལ་མར་བརྒྱབ་བ། (注同上)

【增】鋪勻。【达】

ཆལ་ལེ་ཆོལ་ལེ། ཆ་ལེ་ཆོལ་ལེ་རྒྱ་རྣམ་མེད་འཆལ་

བའོ། 即 ཆ་ལེ་ཆོལ་ལེ། 无意义乱說。

ཆས། I. བཞོ་བྱའམ་བཞོ་ཆས་དང་ཡོ་བྱད། 用

具，資具 (生活資料)。

II. ཆ་ཡིས་དང་རྒྱུ་དང་སྒྲུ་ཆས་དམག་ཆས་དང་

སྤང་བའམ་འགྲོ་བ་ལའང་། 1. 以一部分 (ཆ་的

第三轉聲)。2. 裝飾。3. 服裝，如僧裝，軍

裝。4. 去，行。【增】1. 物件，工具，必需

品等。2. 外表，形式。【达】1. 走。2. 起

行处。3. 料。【四】

ཆས་ཀྱ། (注同上I)

【增】或作 ཆས་ཁ། 财产，资源，必需品，
所有一切应用的物品或必需品。〔达〕

ཆས་ཁ། ཆས་ཀྱ་སྒྲེ་ལས་བརྒྱལ་ལའང་། 即 ཆས་
ཀྱ། 路粮，旅费。

ཆས་མཁན། གཟུགས་སྒྲེ་བྱེད་མཁན་ནས་མཛེས་ཆས་
མཁན། 装饰者，打扮者。

(同) ཆས་སྒྲུང་མཁན།

ཆས་ཁོས། མཁོ་བྱ་ཁོས། 服装，所需衣服。

ཆས་འཇུག ཆ་ལུགས་སྒྲུང་འཇུག 改装，装饰。

【增】打发，差遣。〔达〕(达作 ཆས་སྒྲུ་
འཇུག་པ་)

ཆས་ཏི་གནས། རྒྱན་གྱིས་བརྒྱན་ཏི་གནས་པ་ལྟ་བུ།
装饰而住，如以装饰品装饰而住(即妆饰着，
尚未卸妆)。

ཆས་པ། སོང་བའམ་བྱས་པའི་མིང་། 1. 走去。

2. 分散。【增】1. 出发，离去。2. 着手，开
始。〔达〕

ཆས་སྒྲུང་མཁན། གཟུགས་སྒྲེ་བྱེད་མཁན་ནས་མཛེས་
ཆས་མཁན། 装饰者，打扮者。

(同) ཆས་མཁན།

ཆས་འབྲུལ། ལམ། 道路。

ཆས་ཅ་ན། སོང་བའི་ཆ་ན། 临走时。

ཆས་གཟུབས་པ། ཆ་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པ། 装饰，
装扮。

ཆས་སྒྲུ་ཞུགས་པ། ལས་བྱས་སྒྲུ་ཞུགས་པ། 已
上路。

ཆི་ག། [蒙] ཆོད་མའི་འོ་མའི་ད་རའམ་དར་བ་

དེ་ནི་སྐྱེ་སྐྱེ་ལྡན། 马奶所制之酸酪。

ཆི་མི་ཁ། [蒙] སྐྱེ་ཏིག་ཅིག་སྐྱེ་སྐྱེ་དུའང་།

ཆི་བ་ཀ་ཟེར། 寒，或作 ཆི་བ་ཀ།

ཆི་མི་མི། འཛོལ་བའི་སྐྱ་ལྟ་བུ། 形容声音的字，

如水沸声。【增】象声词，指鼻嗅香气。〔达〕
香气。〔法〕

ཆིག་གཅིག་ཕུ་གཅིག་རྒྱུང་། 一，独一个。

ཆིག་རྒྱུང་། (注同上)

ཆིག་སྒྲུ་བ། རང་སྒྲུ་བའམ་གཅིག་ཕུ། 1. 独立，
自主。2. 独一。

ཆིག་སྒྲིམ། སྒྲིག་པ་ཅ་བ་གཅིག་ཕུ་ལའང་། 1. 独
生。2. 独头蒜。

ཆིག་ཁྱི། གྲངས་ཁྱི་གཅིག་ 一万。

ཆིག་གྲིལ། གཅིག་རྒྱ་རིལ་པོར་བྱས་པ། ཆིག་རྒྲིལ་
ཞེས་པའང་སྤྲང་། 合一，合为一体。

(同) ཆིག་རྒྲིལ།

ཆིག་སྒྲིལ། གཅིག་རྒྱ་གྲིལ་བར་བྱེད་པ་པོ། 合一，
合为一者。

ཆིག་ཆོད། མཐའ་གཅིག་རྒྱ་ཆོད། 决断，定于一边。

ཆིག་རྫོང་། རྫོང་ཕྱག་གཅིག་ 一千。

ཆིག་བྱུབ། གཅིག་ཕུས་བྱུབ་པ། 独自能办，能
单独作。

【增】草药名。〔达〕(达作 ཆིག་བྱུབ་པ་)

ཆིག་རྒྲིལ། གཅིག་རྒྱ་རིལ་པོར་བྱས་པ། 合一，合
为一体。【增】卷，裹，束为一捆，裹为一包。

〔达〕(同) ཆིག་གྲིལ།

ཆིག་ཚུགས། གཅིག་རྒྱ་བྱུབ་པའམ་བཞོད་པའང་།

1. 独立。2. 独自能办。

ཆིག་ཤད། །། རྟོ་མ་བུའི་ཤད་གཅིག་ 一直，如

།། (常用作句号)。

ཆིང་སང་། [双] གློན་པོ་དེ་མིང་སྟེ་བྱ་ནག་སྟང་

ཡིན་ཡང་ན་བྱིང་སང་ཞེས་སྟང་། 丞相，大臣，

亦作 བྱིང་སང་།

ཆིངས། I. བཅིངས་པའི་ཆིངས་ཅན་དང་ཐུག་ཏུ་བྱ།

1. 系縛。2. 包裹。

II. ཡན་ཚུན་མཐུན་ལས་གྱེ་ཡི་གོ། 契約，彼此同

意之合同。(同) ཆིངས་ཡིག

ཆིངས་ཅན། (注同上 I) 有系縛者。

ཆིངས་མ། ཐག་པ་ཏུ་བྱ་ལའང་། 1. 束縛者。

2. 編等。

ཆིངས་ཡིག ཡན་ཚུན་མཐུན་ལས་གྱེ་ཡི་གོ། 契約，

条約，彼此同意之合同。(同) ཆིངས།

ཆིངས་ཤིག ཐག་པས་ཆིངས་ཤིག གྱེ་བྱ་བ། 用

繩子捆起来吧！

ཆིབ་སྒ། ཏྲ་སྒ་ཏུ་བྱ། 鞍 (敬)，如馬鞍。

【增】སྒ་ 的敬詞。【达】 (达作 ཆིབས་སྒ་)

ཆིབ་རྩ། ཏྲ་རྩ་ཏུ་བྱ་ཆིབས་རྩ་ཞེས་པའང་། 拴馬

之柵院，馬圈，亦作 ཆིབས་རྩ།

ཆིབས། ཏྲ་ཆིབ་པ་ཆིབས་ནས་སྟང་ཏུ་བྱ། 騎，乘

(敬)。(增) 或作 ཆིབས་པ། 是 ཏྲ་ 的敬詞，

馬，一般指可騎的馬。【达】

ཆིབས་སྐྱེལ། ལས་དུ་སྐྱེལ་བ་པོ་ཏུ་བྱ། 騎馬送行。

ཆིབས་འཕུར། སྟར་གནས་པ་བསྐྱར་བའམ་ཕེབས་

པའི་དོན། 1. 迁移。2. 行走。

ཆིབས་བསྐྱར། (注同上)

ཆིབས་དྲ། ཏྲ་ཏུ་བྱ་སྟེ་ཡང་ན་ཆིབ་པ་དང་ཆིབས་པ་

སྟེ་གས་ཀྱི་སྟོར་པ་ཅུང་ཟད་བཏག་དབྱེད་དགོས།

所騎的馬。【增】大人物的乘騎。【达】

(同) ཆིབས་པ།

ཆིབས་སྟེགས། ཏྲ་བཞོན་ཐབས་སྟེགས་བྱ། 馬台，

上馬石。

ཆིབས་པ། ཏྲ་ཏུ་བྱ་སྟེ་ཡང་ན་ཆིབ་པ་དང་ཆིབས་

པ་སྟེ་གས་ཀྱི་སྟོར་པ་ཅུང་ཟད་བཏག་དབྱེད་དགོས།

所騎的馬。(同) ཆིབས་དྲ།

ཆིབས་དཔོན། (原注缺) 馬吏，主牧馬者。

ཆིབས་སྐྱུངས། ཆིབས་ནས་ལས་དུ་སྐྱུངས་པ། 調

馬，騎馬在路上練習。

ཆིབས་རག་པ། ཏྲ་ར་གན་གྱི་སྐྱེ་རིས་ཅན། 褐色

馬，馬毛色如銅。

ཆིབས་རགས། ཏྲ་བཞོན་འབྲང་བསྐྱེགས་པ་ཏུ་བྱ།

馬隊。【增】騎馬的团体，騎馬的行列。

【高】 对子馬。【四】

ཆིབས་རྩ། ཏྲ་རྩ། 馬圈，拴馬的柵院。

ཆིབས་རོལ། (原注缺) 馬戏，跑馬。

ཆིབས་བཞོལ་བ། ཏྲ་ནས་བབ་པ་ཏུ་བྱ། 下馬。

ཆིབས་བསྐྱེ། ཏྲ་བཞོན་ཏྲ་བསྐྱེ་བ། 乘馬迎接。

ཆིར་གྱིས་ཆིར། གཅིར་བ་པོས་བཅིར་མ་སྟང་བ་

ཆིར་ཞིག་ཏུ་བྱའས། 挤压。

ཆིར་ཆིར། (注同上)

ཆིལ་ཆིལ། ལུ་ཁོལ་བའི་སྒྲ་ཏུ་བྱ། 象声詞，如水

沸声。

ཆིལ་བ། (注同上)

ཆིལ་ཅོ། [双] ཆིལ་ཅོ་འམ་ཟས་ཐུག་པའི་བྱེ་བྲག

棋子 (面食的一种)，棋花面。

ཐ། I. གཙང་པོ་དང་བཞི་དང་འབྲུང་བའི་ཐ་དང་
རིང་པོ་འཇམ་མཁའ་། 1. 河流。2. 四。3. 水。

4. 长度。(同) ཐ་མུང་II.

II. གཤེར་བ་ནི་ཐའི་ཁམས་སོ་ཞེས་མཛོད་འབྲེལ་
ལས་སོ། ། 水，如俱舍論說：“湿为水界”。

【增】逐猫犬声。〔四〕(同) ཐ་ཁམས།

ཐ་ཀ། ཡུར་ཐ། 沟渠。(又) ཡུར་བའམ་ཡུར་
ཐ་རྟེ་ས་བཀོས་པས་ན་ཀ་ཐའམ། 1. 沟水。2. 掘
地所作之沟。(同) ཐ་ཀ།

ཐ་མུང་། I. འབབ་ཐ་ལའང་། 1. 江河。2. 流
水。(同) ཐ་ཀྱུ།

II. གཙང་པོ་དང་བཞི་དང་འབྲུང་བའི་ཐ་དང་རིང་
པོ་འཇམ་མཁའ་། 1. 河流。2. 四。3. 水。

4. 长度。(同) ཐ་I.

ཐ་མུང་བདག་པོ། ཕྱི་ཐ་མཚོ། 河主(藻)。
外海。【增】海洋。〔达〕

ཐ་མུང་འོད་སྤངས། ཡུལ་ཐ་མུང་ལས་བྱུང་བའི་
སྒྲིག་ 那提迦叶〔梵〕，河流地方所生之一
人名。

ཐ་མོང་། དབའ་མོང་། 波浪。

【增】主要河床。〔达〕

ཐ་ཀ། ཡུར་ཐ། 沟渠。【增】亩。〔四〕
(又) ཡུར་བའམ་ཡུར་རྟེ་ས་བཀོས་པས་ན་ཀ་
ཐའམ། 沟水，掘地所作之沟。(同) ཐ་ཀ།

ཐ་ཀྱལ་བ། ཐ་ཀྱལ་དུ་ཀྱལ་བ། 浮水，如浮水
渡河。

ཐ་སྒྲོན། ཅམ་པ་འཕག་ཕྱེད། 水磨，磨糌粑的
工具。【增】=རང་ཕག་ཐ་སྒྲོན། 水磨，水輪
机。〔达〕

ཐ་སྒྲུ། ཐ་ཚའམ་ཕུག་པའི་ཕྱེ་བུ་སྒྲུ་ཐང་མ་བུ།
1. 热水。2. 粥之一种，稀浆。

【增】=དར་བ། 乳清，乳浆，酸乳水。〔达〕

(同) ཐ་ཕྱོད།

ཐ་སྒྲུར། ཕ་འབྲིགས་ཕྱེད་ཐ་བྱ་ཞིག་ 鷓，捉魚之
水鳥。

ཐ་སྒྲུར་གནས། སྒྲིན་གྱི་ཚགས་པ། 鷓处(藻)。
云聚，云团。

ཐ་སྒྲིགས། (原注缺) 1. 大鷓。2. 黑鴨。

ཐ་སྒྲིས། པམ་དང་མུ་བ་དང་ཚངས་པ་དང་ལྗེ་ལྗེས་
ཚངས་པའའང་། 水生(藻)。1. 蓮花。2. 月
亮。3. 大梵天。4. 天界妓女。

【增】海王星，金星。〔达〕

ཐ་སྒྲིས་དཀར་པོ། ལྷུའམ་དཀར་པོ། 白色水
生(藻)。白色鄯波罗花。

【增】白蓮花。〔达〕(达无 𑖦 字)

ཐ་སྒྲིས་མངལ། ཚངས་པའི་མིང་། 蓮胎(藻)。
大梵天。

ཐ་སྒྲིས་ཐུན་པོ། ལྷུའམ་ཐུན་པོ། 青色水生
(藻)。青色鄯波罗花。

ཐ་སྒྲིས་ཅན། ལྷུན་རས་གཟིགས་དང་ལྷོག་པའང་།
水生者(藻)。1. 觀世音菩薩。2. 电。

【增】荷花池塘。〔达〕

ཐ་སྒྲིས་བདག་པོ། ཐ་མ་ལའང་། 1. 蓮花之
主。2. 水神。【增】太阳。〔达〕
(同) ཐ་མི་བདག་པོ།

ཐ་སྒྲིས་དབང་པོ། (注同上) 蓮花之王。

(同) ཐ་མི་བདག་པོ།

ཐ་སྒྲོད་མ། ལྗེ་པུ་མ་ལའང་། 1. 动水之女。
2. 天神之女。

ཐུ་སྐྱུབ། I. རི་དང་ཁྱ་མོ་དང་ཁང་ཕྱོག་ལའང་།

护水(藻)。1. 山。2. 帽。3. 屋顶。

II. ས་གནི་ལའང་། 大地，地球。

ཐུ་བསྐོལ་བ། ཐུ་ཁོལ་ཟིན་པ་དེ་ཐུ་སྐོལ་བ་པོ་

ངས་བསྐོལ་ཟིན་པ་ཡིན་ཏུ་བྱ། 水沸，水煎沸。

(同) ཐུ་ཁོལ་བ།

ཐུ་བསྐྱར་བ། ཐུ་གཞན་དུ་ཕོར་བའམ་བཟང་བ།

放水，洒水，向他处放水。

ཐུ་བསྐྱོད། སྤྲིན་པ་ལའང་། 1. 动水。2. 云。

【增】頸。〔达〕

(同) ཐུ་ཁྱར་ཅན། ཐུ་འཛིན།

ཐུ་ཁ་སྤྱི་བ། གཅིན་པ་རང་དབང་མེད་པར་འཛིན་

བ། 遗尿，小便不自主地滴下。

ཐུ་ཁ་ཚ་བ། ཕོ་མཚན་ཅེ་ཁ་ཚ་བ་ཏུ་བྱ། 尿热，

如男生殖器顶孔发热。

ཐུ་ཁ་ཚན། (注同上)

ཐུ་ཁམས། གཤེད་པ་ནི་ཐུ་ཁམས་སོ་ཞེས་མཛོད་

འགྲེལ་ལས་སོ། 水界(佛)，如俱舍论说：

“湿为水界”。(同) ཐུ་II.

ཐུ་ཁུང་། ཡུར་བུ་ཏུ་བྱ་ལའང་། 1. 水洞。2. 水

沟。

ཐུ་ཁུར་ཅན། སྤྲིན་པ་ལའང་། 1. 负水者。2. 云。

(同) ཐུ་བསྐྱོད། ཐུ་འཛིན།

ཐུ་ཁོལ་བ། ཐུ་ཁོལ་ཟིན་པ་དེ་ཐུ་སྐོལ་བ་པོ་ངས་

བསྐོལ་ཟིན་པ་ཡིན་ཏུ་བྱ། 水沸，水煎沸。

(同) ཐུ་བསྐོལ་བ།

ཐུ་མཁན། ཐུ་ལ་མཁས་པ་ལའང་། 水手，善于

浮水者。(同) ཐུ་བ་II.

ཐུ་འཁོལ། མེ་ལ་ཐུ་འཁོལ་བྱ། 煎水，火上烧

水。【增】沸水。〔达〕 水滚了。〔四〕

ཐུ་འབྲུགས། ཐུ་གང་བས་གོང་བྱར་གྱུར་བ། 冰，

水冻成球。

ཐུ་འབྲིལ། རིང་བུ་ཏུ་བྱ། 积水，如水池。

ཐུ་བྱིམས། ཞིང་ལ་ཐུ་དབྱུག་པར་འབྲུག་བ། 灌溉，

用水灌田。

ཐུ་མཁྱིས། རྫོང་མ་ཁ་དང་མེ་དང་མེ་ཏུ་ལའང་།

1. 驢馬口(海水沉处)。2. 火。3. 火神。

ཐུ་མཁྱིགས། མེ་རའམ་མེར་བ། 硬水(藻)。

雹，冰雹。

ཐུ་འབྲིག (原注缺) 水合。

ཐུ་འབྲུགས། བ་ཐབས་ཅན་དང་ཐུ་སྐྱར་པོའང་།

1. 波浪汹涌。2. 醋。(同) ཐུ་ཁོད་བ།

ཐུ་གང་། རུས་བ། 胆量，能力。

【增】水满。〔达〕

ཐུ་གང་ཅན། སྤྲིང་སྟོབས་ཅན་ནམ་དཔའ་པོ། 有

胆量，有心志者，勇士。

ཐུ་གོས། ཐུ་སྐྱབ་ཕྱེད་བལ་རིགས་ཀྱི་གོས་(དང་)།

雨衣，毛織之衣，能遮雨水。

【增】毡褂。〔四〕(同) ཐུ་བ་I.

ཐུ་ཕྱོག ཐུ་པོ་འཁ་གཡང་སའམ་གད་ཀ། 河岸險

坎。【增】1. 溪流，小河，澗。2. 涮洗杯盘的

水，漱口水。〔达〕

ཐུ་ཕྱོགས། རམ་མཁའ། 水友(藻)。虚空，天

空。(同) ཐུ་སྐྱོགས།

ཐུ་ཁྲིང་། ཁྲིང་ཐུན་ནམ་ཁྲིང་ས། 島，河中沙洲。

小島嶼。(又) མཐའ་ཐུས་བསྐོར་བས་ན་ཁྲིང་

ཞེས་བྱའོ། 島嶼，周圍水繞，故名島嶼。

(同) ཐུ་ཁྲི།

ཐ་མུམ། ཐ་ཚན་ལ་བྲན་པའས་བངས་བར་བྱེད་པ།

水浸，浸在热水中。（同）ཐ་ལུས།

ཐ་མྱི། མཐའ་ཐུས་བསྐོར་བས་ན་མྱིང་ཞེས་བྱའོ། ། 島

屿，周围水繞，故名島屿。（同）ཐ་མྱིང་།

ཐ་དག། ཐ་ཐམས་ཅད་དམ་ཐ་སྒྲ་ཚོགས། 一切

水，各种水。

ཐ་འགོ། ཡུར་བའི་འགོ་ཉ་བུ། 水源，如沟渠之

源头。

ཐ་འབྱེད། སྒྲིན་པ། 分水（藻）。云。

（同）ཐ་ཡི་བཞེན་པ། ཐ་གཡོ་བ།

ཐ་འབྲས་ཏུ། ཐ་བོའི་ཁ་ཏུ། 河岸，河边。

ཐ་འབྲེ་ཞྱག ཐའི་བ་ཞབས་ལའང་། 1. 水滾，

水翻。2. 水浪，波濤。（同）ཐ་མྱེ་ཡྱག

ཐ་ཁོད་པ། བ་ཞབས་ཅན་དང་ཐ་སྒྲ་བོའང་།

1. 波濤汹涌。2. 酷。（同）ཐ་འབྲགས།

ཐ་རྒྱུན། འབབ་ཐ་ལའང་། 1. 河流。2. 流水。

（同）ཐ་མྱང་།

ཐ་སྒང་ལ། ཐའི་རྩེད་ཏུ་དང་ཐ་འབྱེལ་བ་ལའང་།

1. 在水上。2. 水池。

ཐ་སྒྲིང་། མ་བའི་མིང་། 水球，水卵（藻）。

月亮。

【增】詩中指由大洋中跃出的月亮。〔达〕

ཐ་སྒྲར། ཐའི་འོགས་ཀྱིས་བསྐོར་བའི་དོན། 水沟

圍繞。

ཐ་སྒྲ་ཅན། （原注缺）有水声。

ཐ་སྒྲེ་ཡྱག ཐའི་བ་ཞབས་ལའང་། 1. 水翻滾。

2. 波浪。（同）ཐ་འབྲེ་ཞྱག

ཐ་སྒྲགས། I. ནས་སའམ། 水鳴（藻）。虚空，

天空。（同）ཐ་ཤྱགས།

II. ཏུ་བཞེད་ལའང་། 天鹅，鹄。

ཐ་བཞེད་པ། ཐ་འཕྱགས་ནས་མཐར་ཕྱིན་པ་ཉ་བུ།

渡水，涉水而过。

ཐ་ངན། ཐ་བ་ཚ་ཅན་ཉ་བུ། 恶水，苦水，如

碱水。

ཐ་ངོགས། ཐ་འབྲས་ཐ་མྱང་ཏུ་འཇུག་ངོགས།

河岸，碼頭。

ཐ་དངོ་། （注同上）

ཐ་ངམས། ཐ་བ་ཞབས། 波浪。

（同）ཐ་ཡི་འབྱི་ཕིང་། ཐ་ཞབས།

ཐ་བཅུ་བུ། ཐ་སྒྲིགས་ཀྱིས་ཐ་བཅུ་བར་བུ།

当用杓舀水。

ཐ་བཅུས། ཐ་སྒྲིགས་ཀྱིས་བཅུས་ཟེན་པ། 已用杓舀

水。

ཐ་རྒྱ། ཐ་སྒྲིགས་ཀྱིས་ཐ་འཇུ་བ་པོ། 以杓舀水者。

ཐ་འཛིང་། ཐུ་ཡི་བས་སམ་ཕྱོག་ཡི་བས། 水縛（藻）。

莖，屋頂。

ཐ་འཇུ་བ་པོ། སྒྲིགས་ཀྱིས་ཐ་འཇུ་བ་པོ། 舀

水者。

ཐ་འཇོ། ཐ་གཤོ་བར་བྱའམ་དཔོ་བར་བྱ་ཐ་ཕྱིར་

གཤོ་བྱ་ལའང་། 所潑水，所洒水。

（同）ཐ་གཤོ།

ཐ་ཉལ། ཁྱོན་པ། 水眠（藻）。井。【增】或

作ཐ་ཉྱག 池，塘。〔达〕（同）ཐ་ཡི་ཀ་བ།

ཐ་ཉུང་། མཐུ་ཉུང་རྩེ་ཁྱེད་ཀྱི་འཇར་སྒྲོད་ཕྱིར།

即མཐུ་ཉུང་། 燕子。

ཐ་ཉྱག ཐ་དངས་ཕིང་གསལ་བ་ས་ཡིན་པའོ། ། 渾

水，水不清淨。（同）ཐ་ཉྱག

ཐུ་གཉེར། ཐུའི་གཉེར་མ་དེས་དང་ཐུའི་གཉེར་བ་

ལའང་། 1. 水之波紋，波瀾。2. 管水人。

ཐུ་རྩྭ། ཐུ་དང་ས་ཤིང་གསལ་བ་མ་ཡིན་པ་འོ། ། 浊

水，水不清淨。(同) ཐུ་རྩྭ།

ཐུ་གཤིང་། ཐུའི་ཐུ་མཚོ། 水仓(藻)。外海，

大洋。【增】数目四。【达】(同) ཐུ་ཐེལ།

ཐུ་གཤིང་སྐར་རགས། ས་གཞི། 水仓带(藻)。

大地，地球。

ཐུ་གཤིང་ལམ། ཐུ་གཞིང་ས། 水仓路(藻)。

船筏。

ཐུ་གཤིང་ལས་བྱུང་། ཉ་སྐྱོབ་ལའང་། 1. 海中

所生。2. 蚌，海藻。

ཐུ་སྟོང་། སྐར་མ་ཞིག་དང་ཡང་ན་ཐུ་སྟོང་གི་སྐར་མ་

བཞི་རྩེ་དབྱིབས་གི་མཚན་པ་ཉ་ལྟེ། ། 箕宿，星

宿之一，有四星，形如供品。(又) ཐུ་ཐེལ་

བའི་སྐར་མའང་བེར། 箕宿，亦名 𠵿

(又) ཐུ་སྟོང་སྐར་མ། 箕宿(二十八宿之一)。

【增】阳历七月。【达】(同) ཐུ་ཉ་ཐེལ།

ཐུ་སྟོང་སྐྱེས། སྐག་དམར། 箕生(藻)。火曜。

(又) གཟའ་མིག་དམར། 火曜。

ཐུ་སྟོང་ཅན། དབྱར་འབྱིང་ངམ་ཐུ་སྟོང་སྐར་མ་དང་

ཐུན་པའི་ཟླ་བ་དང་ཉར་ཟླ་བ་ལྟེ། ། 有箕

者(藻)。1. 仲夏。2. 有箕宿之月。3. 阴历六月。

ཐུ་སྟོང་ཟླ་བ། (注同上) 箕月。

ཐུ་ཐག ཤིང་ཉའི་གཉེར་ཤིང་སྤེལ་བའི་ཐུ་བ་ཐག་པ།

套繩，如系車輓之套繩。

ཐུ་ཐགས། (原注缺) 水磨。(同) ཐུ་ཐགས།

ཐུ་ཐིགས། ཐུ་ཡི་ཐིགས་པ། 水点，水滴。

ཐུ་མཐོངས། ཉམ་མཐའ། 見水(藻)。天空。

ཐུ་ཐགས། (原注缺) 水磨。(同) ཐུ་ཐགས།

ཐུ་ཐུང་དགོས། ཆང་མ་ཐུང་ཐུ་ཐུང་དགོས་

ཉ་ལྟེ། ། 須飲水。

ཐུ་ཐུང་ཕྱིན་པ། ཉི་མའི་ཕྱིན་ལའང་། 1. 飲

水。2. 日光。

ཐུ་ཐུང་དབང་པོ། (原注缺) 飲水王(藻)。

太阳。

ཐུ་ཐུང་ས་པ། ཐུ་ཐུང་ས་ཐིན་པ། 已飲水。

ཐུ་ཐོར། ཐུའི་གཞིགས་མ་ལའང་། 1. 撒水。

2. 潑水。

ཐུ་དལ་པོ། ཐུ་དལ་བྱར་འབབ་པའམ་མཚོ་རྒྱུ་

ལས་ཐུ་འདལ་བ་གི་མཚན་ཞེས་གསུངས། 1. 水慢

慢地流。2. 律疏說是湖。(同) ཐུ་འདལ་བ།

ཐུ་དོང་། གཡང་ས་ཐུ་འོབས་ཉ་ལྟེ། ། 水坑。

ཐུ་དྲིག ཐུ་ནང་དོ་ལ་འབྱར་ཅི་ཉར་ཆགས་པ་དེ་འོ། །

水中石上所粘之青苔。

ཐུ་དྲོན། ཐུ་ཆའམ་ཐུག་པའི་བྱེ་བྲག་སྐྱེ་ཐང་ཉ་ལྟེ། །

热水，粥之一种，稀浆。

【增】温泉。【四】(同) ཐུ་སྐྱེ།

ཐུ་བདག ཐུ་ཉ་དང་རུབ་ཕྱོགས་དང་ཐུ་མཚོ་ལའང་།

水主(藻)。1. 水神。2. 西方。3. 海。

【增】狐狸。【达】

ཐུ་བདག་སྐྱེས། ཆང་གི་མིང་ལའང་། 1. 水主生。

2. 酒。【增】= ཆང་དེོས། 酒精。【达】

(同) ཐུ་ཡི་གཞིགས་པ།

ཐུ་མདའ། ཐུ་ཁྱུང་ཅན་ལུང་པའམ་ཁྱུང་པའི་མདའ་

ལའང་། 1.有河流之谷。2.河流之支流。

【增】水的喷射。〔达〕 水箭。〔四〕

ཐ་མདོ། ཐ་མུང་ཅན་ལུང་པའམ་མུང་པའི་མདོ་

ལའང་། 1.有河流之谷。2.河流之会合处。

ཐ་འདལ་བ། ཐ་དལ་བྱར་འབབ་པའམ་མཚོ་རྒྱུ་

ལས་ཐ་འདལ་བ་ནི་མཚོ་འཁོར་གསུངས། 1.水慢

慢地流。2.律疏說是湖。(同) ཐ་དལ་བོ།

ཐ་འདྲ་བ། སྒྲིག་རྒྱུ་མིང་། 似水(藻)。阳谿

(似水的幻象)(佛)。

ཐ་འབྲིན་པ། ཡུར་བ་ཉ་བྱ་ལའང་། 1.引水。

2.沟渠。【增】吸水者，指云。〔达〕 (达无བ་字)

ཐ་རྒྱལ། ཐ་ལ་ཐུག་པ་ཉ་བྱ། 如触及水面。

ཐ་རྒྱལ་གཅིག་ ལྷགས་རྒྱལ་བདུན་གྱི་ཚད་ལའང་།

1.一水坐(佛)。2.七金坐量(佛)。

ཐ་རིུ། ཐ་ཡི་ནང་གི་རྩ་ཆུང་ཆུང་། 水中之小

石子。

ཐ་ལྷན། ཐ་མཚོ་དང་རྒྱ་བ་ཕྱོགས་སྤྱོད་ཐ་ཉ། 具水

(藻)。1.大海。2.守护西方的水神。

ཐ་ལྷན་མ། མཚན་མ། 具水女(藻)。夜間。

ཐ་ལྷན་ས་འཛོན། ཐུབ་རིའམ་རྒྱ་བ་རི་ལའང་།

具水持地(藻)。1.后山。2.西山。

ཐ་སྒྲོང་། ཐུག་པའི་སྒྲོང་ལའང་། 粥中之酥油。

ཐ་པ། I. ཐ་སྒྲོབ་བྱེད་པལ་རིགས་ཀྱི་གོས་(དང་)།

褐衫，毛織之衣，能遮雨水。(同) ཐ་གོས།

(又)སྒྲུབ་བྱེད་གོས་ཀྱི་མིང་དོ་སྒྲུབ་བྱེད་པལ་ལས་

བྱུང་པའི་གོས་ཐ་ཡིས་མི་གནོད་ཕྱིར་ཆར་ཆུའི་ནང་

དུ་གོན་ཐུ་དང་བོད་ཀྱི་བགོ་བྱ་པལ་ཆེར་སྒྲུབ་བྱེད་

གོས་ཡིན་པས་གོས་ཆེན་གྱི་ཐ་པ་སྒྲུབ་མིང་དེའི་

སྒྲིབ་གཏོགས་སོ། །དེང་སང་པལ་ཆེར་བྱ་བ་ཞེས་

བྲིས་སྤང་། 氍毹褐衫，毛織成，水不能坏，

故在雨水中穿之。又西藏人所穿的多系毛織

品，因而俗語中連綢緞之衫袍，亦包括在其

中，現今多写作 ཐུ་པ།

II. ཐ་ལ་མཁས་པའང་། 善于浮水者。

【增】1.水手。2.筋头。〔四〕(同)ཐ་མཁས།

ཐ་སྒྲིན། སྒྲིན་ནག་ 烏云，黑云。

ཐ་ཐུགས། ཐ་མུང་ཅན་ལུང་པའམ་མུང་པའི་ཐུགས་

ལའང་། 1.有河流之谷。2.河流之源。

ཐ་ཐུན་མ། སྒྲོག་ལའང་། 1.小河，溪。2.电。

ཐ་ཐི། ཐ་མུང་གཙང་པོ་ཁ་ནས་དམར་ཕྱིན་པའམ་

ཆུང་ཆུར་ཕྱིན་པ་ཉ་བྱ། 水减少，水落，如江

河之水下退。(同) ཐ་དཐི། ཐ་འཐི།

ཐ་འཐུལ། ཟན་འཐུལ་བའམ་རིལ་བུས་པ་ཉ་བྱ།

揉食，如搓成丸。

ཐ་བ། ཡུ་བ་ཉ་བྱ་རྩྭ་པུའི་ཐ་བ་དང་མཛིང་པའི་

རྒྱས་པའམ་ཐ་བ་ཉ་བྱ། 1.莖，象柄，如蓮花

莖。2.腓筋。【增】大腺(在西藏解剖学

中，此种腺有16种)。〔达〕

ཐ་བལ། ཐ་ནང་གི་བལ་ཉ་བྱའི་རྩ་ཞིག་ 水藓，

水中所生的如綿之草。

ཐ་བལ་ཅན། འདས་ཐབ་ཐུན་ཐུན། 有水苔的

(藻)。污泥。

ཐ་བུས། ཐ་སྒྲོབ་བྱེད་པའི་མིང་བན་དང་བེན་ཞེས་ཐུ་

ནག་ཀླད་ནས་བྱུང་། 水瓶(說བན་或བེན་系

由汉语轉來)。(同) ཐ་བེན། ཐ་ཐ།

ཐ་བུར། ཐུའི་དབུ་བའམ་ཐུ་བ་དཀར་པོ། 水泡，

白泡。【增】起浮沫。〔四〕

(同) ཐ་ཡི་འཇུག་དཀར།

ཐ་བྱར་ཅན། གང་དབྱུག་ཞིག ཅུ་ཅན། 寒地獄之一。【增】眼，目。〔达〕

ཐ་བྱར་རྩོལ། (注同上) 袍裂。

ཐ་ཤེ། ཐ་སྡོད་བྱས་པའི་མིང་པན་དང་ཤེན་ཞེས་ཀྱི་
ནག་སྐད་ནས་བྱུང་། 水瓶(說 པན་ 或 ཤེན་ 系
由汉语轉來)。(同) ཐ་བྱས། ཐ་མ།

ཐ་པོ། གཙང་པོ། 河流。

ཐ་པོ་བཞི། ཐ་པོ་གཞུ་དང་མིན་རྒྱ་དང་མི་རྒྱ་དང་
བཞུ་དང་བཞི་ལོ། །ཡང་ན་འདྲོད་པའི་ཐ་པོ་དང་
མྱིད་པའི་ཐ་པོ་མ་དྲིག་པའི་ཐ་པོ་ལྟ་བུའི་ཐ་པོ་ལོ། །
1. 印度四河：恒河，信都河，悉达河，縛芻
河。2. 四暴流(佛)：欲暴流，有暴流，无
明暴流，見暴流。

ཐ་པོ་རབ་མེད་པ། ཚ་དབྱུག་གྱི་འཁོར་ཞིག་དང་
ཡི་དྲུག་དང་ཀླང་པས་བཀལ་མི་ཐུབ་ཐ་པོ། 1. 热
地獄游增(即附属于大热地獄之小地獄)之
一。2. 餓鬼。3. 无板河，不能涉渡之河。

ཐ་བྱ། ཐ་ལ་གནས་པའི་བྱ། 水鳥，水禽。

ཐ་བྱན། ཐ་ཚང་ཚང་ངས་ཐ་བྱན། 小河流。

ཐ་བྱན། གཅིན་པ་དང་སྐྱག་པ་གཉིས། 屎尿，尿
与粪。

ཐ་བྱུབ་པ། I. སློ་བྱར་བའི་ཐ་འབྱུལ་ཁོལ་ཟེན་པ།
洪水驟然氾濫，已氾流。

II. དབྱར་ཁ་ཐ་བྱས་ཟེན་པ། 夏季水已漲。

ཐ་དཔོ། ཐ་གཤོ་བའམ་དཔོ་བར་བྱ། 酒水，所洒。

ཐ་འཕེབས། སློན་ལའང་། 1. 降水。2. 云。

ཐ་འཕོགས་པ། ཐ་ནང་དུ་ཡར་ཚུར་འགོ་བའམ་

བཀལ་བ། 水中往还，渡涉。

ཐ་འབྱེན། སློན་པ་དང་སློག་དང་བྱབ་འཇུག འཇུག
(藻)。1. 云。2. 电。3. 遍入(天神名)。

(同) ཐ་སློན།

ཐ་འབྱེན་མ། ཐ་པོ་གཞུ་ལའང་། 出水女(藻)。
恒河。(同) ཐ་སློན་མ།

ཐ་དབྱི། ཐ་ཁྲུང་གཙང་པོ་ཁ་ནས་དམར་ཕྱིན་པའམ་
ཐ་དྲར་ཕྱིན་པ་ལྟ་བུ། 水減，如江河之水下
退。(同) ཐ་ཤི། ཐ་འཤི།

ཐ་འབྱི། (注同上)

ཐ་འབྱུབ། I. སློ་བྱར་བའི་ཐ་འབྱུལ་པ། 洪水
驟然氾濫。【增】水濺出。〔四〕

II. དབྱར་ཁ་ཐ་བྱས་ཀྱི། 夏季水漲。

ཐ་འབྱུམ། (原注缺) 水痘。

ཐ་སྐྱར། འབྲུ་ཞིག་རྩྭ་གྲག་མའང་ཟེན། 螞蟥。

【增】1. 漂浮在水上的木头和类似的东西，薄
木片，桦櫟等。2. 龙虱之类的水虱。〔达〕

ཐ་སློན། སློན་པ་དང་སློག་དང་བྱབ་འཇུག སློན་པ་
(藻)。1. 云。2. 电。3. 遍入(天神名)。

【增】布施餓鬼的水。〔达〕(同) ཐ་འབྱེན།

ཐ་སློན་མ། ཐ་པོ་གཞུ་ལའང་། 施水女(藻)。
恒河。(同) ཐ་འབྱེན་མ།

ཐ་མ། I. ཚང་ལའང་། 1. 担水者。2. 酒。

II. འབྲུ་ཞིག་གེ་མེད་ཀྱི་མེད་པ། 水田。〔达〕

ཐ་མང་ལུན་པ། མཚོ་འི་མིང་ལའང་། 1. 具有多
量的水。2. 海。

ཐ་མིག་ I. རྩིང་ཀ་ཐ་མིག་ལྟ་བུ། 泉。

【增】靜脉管。〔达〕

II. སློན་ཐུའང་ཟེན། 药水。

ཐུ་སྒྲོད། རྒྱུ་མ་ཞིག་སྟེ་ཡང་ན་ཐུ་སྒྲོད་ནི་རྒྱུ་མ་
བཞི་སྟེ་དབྱིབས་ནི་གོམ་པ་གཡོན་པ་ཉུ་བྱེ།

斗宿，星宿之一，有四星，形如左脚迈步。

(又) ཡུལ་ཞེས་པའི་རྒྱུ་མ་འདྲ་བེད། 斗宿，
亦名 斗。

ཐུ་ཅལ། ཐུ་ལ་ཅེ་བའམ་རྒྱལ་བ་སོགས། 水中游
戏，浮水。

ཐུ་ཅེ། ཐུ་ལ་ཅེད་ཅེ་བ། 游水，水中游戏。

ཐུ་ཚགས། དམ་ཀྱི་ཐུ་ཚགས་ཉུ་བྱ། 滤器，如滤水
罗。【增】1. 筛子。2. 地狱神。3. ཐུ་ཚགས་
གྲུ་གསུམ། 三角滤斗。〔达〕

ཐུ་ཚགས་ཀྱིས་བྱིན་པ། མནའ་མ་བྱིན་པའི་ཡུགས་
སྒོལ་ཞིག་སྟེ་ཐུ་བྱིན་ནས་དེའི་རྩེ་སྒྲུ་བྱ་མ་
ཡང་བྱིན་ནི་ཞེས་ན་མ་འབྱེད་འབྲེལ་བ་ལས་གསུངས་
སོ།། 嫁女之一种规矩，律疏说：“先授以
水，后授其女”。

ཐུ་ཚགས་པ། ཐུ་ཚགས་ཀྱིས་ཐུ་བཅགས་ཟེན་པ།
已滤水，以滤器滤过的水。

ཐུ་ཚན། ཐུ་མིག་ཚ་པོ། 温泉，汤泉。

ཐུ་ཚད། ཐུ་སྤང་བྱུག་ཅུའི་ཚད་དང་ཡང་ན་དེང་སང་
ཉིན་མཚན་གཅིག་ལ་ཆ་ཉི་ཤུ་བཞི་ཕྱེ་བའི་ཆ་གཅིག་
ལ་ཟེད། 1. 六十兩水之量。2. 現在指一昼夜
的二十四分之一，即一小时。(同)ཐུ་ཚད་གཅིག་

ཐུ་ཚད་འཁོར་པོ། དེང་སང་གི་དུས་ཤིས་འཁོར་
པོ། 钟表。【增】古代滴漏壶。〔达〕

ཐུ་ཚད་གཅིག་ ཐུ་སྤང་བྱུག་ཅུའི་ཚད་དང་ཡང་ན་
དེང་སང་ཉིན་མཚན་གཅིག་ལ་ཆ་ཉི་ཤུ་བཞི་ཕྱེ་
བའི་ཆ་གཅིག་ལ་ཟེད། 1. 六十兩水之量。2. 現

在指一昼夜的二十四分之一，即一小时。

(同) ཐུ་ཚད། [水。

ཐུ་འཚག་ ཐུ་ཚགས་ཀྱིས་ཐུ་འཚག་དགོས་ཉུ་བྱ། 滤。

ཐུ་འཛིན། I. ཐུ་མཚོ་ལའང་། 持水(藻)。海。

II. ཐུ་མེན་པ་ལའང་། 云。【增】女性生殖器。

〔达〕(同) ཐུ་བསྐྱོད། ཐུ་ཁྱུང་ཅན།

ཐུ་འཛིན་སྟེ། ཐོག་ལའང་། 云所生(藻)。
霹靂，雷电。

ཐུ་འཛིན་གཟེགས་མ། ཆར་པ། 云屑(藻)。雨。

ཐུ་ཇ། ཐུ་སྒྲོད་བྱམ་པའི་མིང་བན་དང་བེན་ཞེས་ཀྱི་ནག་
རྒྱུ་ནས་བྱུང་། 水罐，瓶(說 བན་ 或 བེན་
系由汉语轉來)。(同) ཐུ་བྱམ། ཐུ་བེན།

ཐུ་ཞེང་། ཐུ་དྲུག་རིང་དང་ཞེང་ཁ་ཟེད། 竖長
与横寬。

【增】面积，幅員， ཐུ་ 等于 དྲུག་རིང་བྱུང་།

又 ཞེང་ 等于 ཁ་ཞེང་། 圓形的面积。〔达〕

ཐུ་ཞེང་གལ་པ། ཐུ་རིང་པོ་དང་ཞེང་ཁ་གཉིས་ཀ་
ལ་ཚད་མཉམ་པར་གལ་བ་ཉུ་བྱ། 横竖相等，
竖长与横寬二者相等。

【增】相称的，对称的，或說义为美丽，庄严。

〔达〕(གལ་达作 འགལ་)

ཐུ་ཟིལ། ཐུ་དྲུལ་ལའང་། 1. 水滴。2. 細水点。

(同) ཐུ་མི་ཟེད།

ཐུ་ཐོབ། ཐོབ་ཀྱི་ཞེས་པའི་སོག་རྒྱུ་ཐུང་ཆག་སྟེ་ཐུ་
སྒྲོད་ཀྱི་མིང་། 蒙語“梭罗迦”之变音，水
器，水桶。

ཐུ་ཐོམ། (注同上)

ཐུ་ཐོལ། (注同上)

ཁུ་ཟླ། ཁུ་ནང་གི་ཟླ་བའི་གཟུགས་བརྟན། 水中月影。

ཁུ་འོད། ཉི་མ་ལའང་། 1. 水光。2. 日，太阳。

ཁུ་འོབས། ས་དོང་ཁུ་འོབས་ཀྱིས་བསྐོར་བ་ཉྱ་བུ།
水濠，沟渠，如地洞被水沟围绕。

ཁུ་ཡི་ཀ་བ། ཁྱོན་པ། 水柱（藻）。井。

（同）ཁུ་ཉྱལ།

ཁུ་ཡི་ཀུའུ་ཟླ། འདས་ཐོར་རམ་ཕུ་དཀར་པོ་ཞིག།
水鸡，一种白色水鸟。（同）ཁུ་ཡི་ཕུ་གག།

ཁུ་ཡི་སྒྲིམ་གནས། མེ་དང་མེ་ཉྱ་ལའང་། 水之生处（藻）。1. 火。2. 火神。

【增】水中昆虫。〔达〕（达作ཁུ་རྒྱུ་གནས་）

ཁུ་ཡི་འཁོར། ཁྲོང་འཁོར། 漩涡。

ཁུ་ཡི་འཁོར་པོ། བཅོས་ཐབས་གིག་ལའང་།

1. 漩涡。2. 医疗方法之一。

ཁུ་ཡི་འཁྱི་གིང་། ཁུ་ཐ་ཁྲབས། 水藤（藻）。

水浪。（同）ཁུ་རྩམས། ཁུ་ཁྲབས། （又）

དབའ་ཁྲོང་། 漩涡。【增】水生爬藤。〔达〕

ཁུ་ཡི་གད་མོ། ཁུ་ཡི་ལྷ་བ། 水笑（藻）。

水泡。【增】墨鱼骨，有人认为是海水泡沫的化石。〔达〕

ཁུ་ཡི་ཀུན། བསྐྱ་དང་ཁྲབ་འཇུག་ཁུང་མ་ལའང་།

水庄严（藻）。1. 莲花。2. 遍入天妃。

ཁུ་ཡི་ཚམ་ཀུན། ཉི་མའི་མིང་ལའང་། 1. 水盗。

2. 日，太阳。

ཁུ་ཡི་ཉྱང་པོ། བསྐྱ་ཅན་གྱི་མཚོ་ལའང་། 1. 盐。

2. 有莲花之池。【增】= ཁུ་ཡི་དོ། 〔达〕

ཁུ་ཡི་ཕུབ་བ། ཉྱ་ཐམ་ཉྱ་ལའི་མིང་། 水仙（藻）。

藏跋拉神（天神名）。【增】或 ཁུ་ཡི་དབང་།

པོ། 水神，又指水中生物。〔达〕

（同）ཁུ་ཡི་དབང་པོ། ཁུ་ལ་གནས།

ཁུ་ཡི་བདག་པོ། ཁུ་ཉྱ་ལའང་། 1. 水之主人。

2. 水神。

ཁུ་ཡི་སྒྲང་བ། འབྲུ་བད་མའམ་བད་བ། 水明（藻）。水蛭。

ཁུ་ཡི་སྒྲུ། སྐམ་གྱི་མིང་། 水猴（藻）。水獭。

（同）ཁུ་ཡི་བྱི་བ། ཁུ་ཡི་སྐྱ་མོ།

ཁུ་ཡི་ཕག་བ། ཁུ་སྒྲིན་ཞིག། 水猪，摩羯（一种大魚）之一。

ཁུ་ཡི་ཕུང་པོ། ཕྱི་ཁུ་མཚོ་ཆེན་པོ། 水蘊（藻）。大海，海洋。（同）ཁུ་སྒྲིན་འཕུང་གནས།

ཁུ་ཡི་འཕུལ་འཁོར། ཁུ་འབྲིན་པ་ཉྱ་བུ། 水轮，如汲水器。

ཁུ་ཡི་བུད་གིང་། ཁྲོད་མ་ཁ། 水薪（藻）。骡马口（海水沉处）。

ཁུ་ཡི་ཕུ་གག། འདས་ཐོར་རམ་ཕུ་དཀར་པོ་ཞིག།

水鸡，一种白色水鸟。【增】灰色鸭子。〔达〕

（同）ཁུ་ཡི་ཀུའུ་ཟླ།

ཁུ་ཡི་བྱི་བ། སྐམ་གྱི་མིང་། 水鼠（藻）。水獭。

（同）ཁུ་ཡི་སྒྲུ། ཁུ་ཡི་སྐྱ་མོ།

ཁུ་ཡི་དབང་པོ། ཉྱ་ཐམ་ཉྱ་ལའི་མིང་། 水王（藻）。藏跋拉神（天神名），

（同）ཁུ་ཡི་ཕུབ་བ། ཁུ་ལ་གནས།

ཁུ་ཡི་འབྲུ་བ། ཁུ་སྒྲིན་ལའང་། 1. 食水虫。

2. 摩羯魚（一种大魚）。

ཁུ་ཡི་མིང་ཅན། བཞད་ལའང་། 1. 具有水名者。2. 天鹅，鹄。

ཁུ་ཡི་ཚར་མ། བསྐྱ་ཅན་པ། 水刺（藻）。藕。

【增】莲，荷花。〔达〕

ཐུ་ཡི་ཇ་ལུ་ཀ། འབྲུ་ཞིག ལྟ་བུའི་ཐུ་ཡི་ཇ་ལུ་ཀ། 一种虫。

ཐུ་ཡི་མཛོང་། ཕྱི་ཐུ་མཛོང་ལའང་། 1. 水庫。

2. 大海。(同) ཐུ་མིན་ཀྱུ་ལ་མཛོང་ཅན་II。

ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་དཀར། ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་ལ་ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་དཀར་

པ། 水笑(藻)。水泡, 白泡。(同) ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་དཀར་

ཐུ་ཡི་བཞེན་པ། ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་ལ་ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་དཀར་

(同) ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་ལ་ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་དཀར་

ཐུ་ཡི་ཟེར། ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་ལ་ཐུ་ཡི་འཇུ་མ་དཀར་

出的水花。2. 細水点。(同) ཐུ་ཡི་ཟེར་

ཐུ་ཡི་ཟེར་མ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

小水点。

ཐུ་ཡི་གཟེགས་མ། I. ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

水点, 水渣儿。2. 雨。(又) ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

II. ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

ཐུ་ཡི་རྩ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

ཐུ་ཡི་ལང་ཚ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

(藻)。蓮花。

ཐུ་ཡི་ཤིང་རྩ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

(藻)。船筏, 小船。

ཐུ་ཡི་གཟེགས་མ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

2. 阻水。

ཐུ་ཡི་མ་ཤོན། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

ཐུ་ཡི་མིན་པ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

罗刹(藻)。摩羯魚(大魚名, 齿如劍)。

ཐུ་ཡི་མིན་པ་རྩ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

之一。

ཐུ་ཡི་མིན་པ་ལ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

(同) ཐུ་ཡི་མིན་པ་ལ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

ཐུ་གཞི་པ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

(同) ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

ཐུ་རྩ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

1. 盛水器。2. 水沟圍繞。

ཐུ་རྩ་པ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

岸所筑堤坝。(又) ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

རྩ་པ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

而筑坝。【增】1. 水閘。2. 坝堰。3. 渠。〔高〕

ཐུ་རྩ་པ་ལ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

དང་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

水, 河水, 泉水, 井水, 咸水, 木水, 依照次第, 在前的为上等。

ཐུ་རྩ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

【增】魚行的水紋。〔四〕

ཐུ་ལྷ་པ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

(同) ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

ཐུ་ལ་གཞི་པ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

(藻)。无忧树。

ཐུ་ལ་གཞི་པ། ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

藏跋拉神(天神名)。

(同) ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

ཐུ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

2. 水神。

ཐུ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

2. 月亮。

ཐུ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

2. 沙。【增】水蛭。〔达〕(ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་ལ་ཐུ་ཡི་ཟེར་མ་

ཐ་ལས་འབར་བ། ཐོག 从水中燃燒 (藻)。

霹靂，雷电。(又) ཐོག་གནས་ལྷགས། 霹靂，雷电。

ཐ་ལུད། ཞིང་ལ་ཐ་དང་མི་གཙང་ལུད་དགོས། 水肥，如田中須灌水上肥。

【增】水泛溢。〔四〕

ཐ་ལུས། ཐ་ཚན་ལ་བྱན་པའས་བངས་པར་བྱེད་པ།

浸在热水中。(同) ཐ་ལུས།

ཐ་ལོག། ཁྲོ་བྱར་དུ་འོངས་པའི་དག་ཐ། 洪水，驟发的暴雨。

ཐ་ལོན། ཐ་འདྲིན་པའི་ཆེད་དུ་ཐ་ལྷང་འགོག་སྟེ་ས་རྩ་བཅུགས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཟས་པའང་ཟེར་སྟེ།

1.堤，坝，如为导水故，拦住河流，而垒起土石。2.桥。

ཐ་ལ། དག་ཐ་ལ་འོད་ལའང་། 1.洪水。2.猛水

氾流。(同) ཐ་ལྷགས།

ཐ་ལིང་། འབྲས་བུ་སྒྲིན་པའི་ཚ་སྐྱུ་པར་ངེས་པའི་

ལིང་སྟེ་ཀ་ད་ལྷོ་ཞེས་ཐ་ལར་སྟོང་། 芭蕉，果熟則本枯之树，梵語“迦答利”。

【增】1.羊角蕉。2.漂木。3.藤。〔达〕

ཐ་ལིང་མ། ལྷའི་བུ་མའས་སྒྲུབ་ཚང་མ། 芭蕉女 (藻)。1.天女。2.妓女。

ཐ་ལིང་བཟུང་ཅན། (注同上) 芭蕉腿者(藻)。

ཐ་ལ། ལུ་ཞིག་ 一地名。

ཐ་ལྷགས། དག་ཐ་ལ་འོད་ལའང་། 1.水势。

2.猛水氾滥。(同) ཐ་ལ།

ཐ་ལུ། ཐ་ལྷུ་པའི་ལུ། 水流之迹。

【增】排水沟。〔达〕 水流痕。〔四〕

ཐ་ལེ། རྩར་བུ་དཀར་པོའང་ཟེར། 水晶，又名“白摩尼”。

ཐ་ལེ་དབང་བོ། རྩ་བ་ལའང་། 1.水晶之王。2.月亮。

ཐ་གཤོ། ཐ་གཤོ་བར་བྱའས་དཔོ་བར་བྱ་ཐ་ཕྱིར་གཤོ་བྱ་ལའང་། 当泼水。

(同) ཐ་འཛོ།

ཐ་བཤང་བ། ཐ་ལྷུ་བའས་གཅིན་སྐྱག་གཉིས་ལའང་། 1.水流动。2.尿尿。

ཐ་བཤོས་པ། ཐ་ཕྱིར་བཤོས་ཟེན་པ། 水已泼洒。

ཐ་མེར། ལུས་ཀྱི་ཐ་མེར། 身上的黄水。

【增】膿，膿汁。〔达〕

ཐ་མོ། ཐེ་བའི་འོག་གས་འདྲིས། 1.臍下，小腹。2.生殖器。

ཐ་བསངས། ཐ་བོ་འི་བར་བསངས་བཤང་བ་ལའང་།

1.水淨。2.在河边熏烟 (一种祭礼)。

ཐ་སྤང་གཅིག་ རྒྱུས་བུ་དར་མའི་དབྱགས་ཁྲག་པ་དབྱག་ཁོང་། ཐར་བྱེ་ལུགས་ལ་ཐ་ཚད་དང་ཐ་སྤང་གི་སྒོར་གཞན་དུ་ལེས། 一兩水，壯年人每呼吸六次之量，旧制之时量与一兩水等。

ཐ་སྤང་ཚད། (注同上) 一兩水量。

ཐ་སྒྲིན་ཁྲིམ་ཅན། ཐུལ་རྩ་བ་ལའང་། 1.摩羯宮者。2.鬼宿月 (十二月)。

ཐ་སྒྲིན་གྲོང་ཁྲིར། ཐུ་མཚོ་ཆེན་པོ། 摩羯城 (藻)。大海。

ཐ་སྒྲིན་ཐུལ་མཚན་ཅན། I. བུད་དགའ་རབ་དབང་བྱ། 摩羯幢者(藻)。极喜自在魔 (天神名)。【增】1.国王名 (以摩羯魚为幢的王)。2.爱神。〔达〕 (达无 ཅན་字)

(同) ཐ་སྒྲིན་མཚན་པ།

II. ཕྱིར་ཐུ་མཚོ་ལའང་། 大海洋。

(同) ཐ་ལི་མཚོ།

ཐ་སྒྲིན་བདག་པོ། ཕྱི་ཐ་མཚོ། 摩羯主(藻)。
大海洋。

ཐ་སྒྲིན་འབྲུང་གནས། ཕྱི་ཐ་མཚོ་ཆེན་པོ། 摩
羯生源(藻)。大海洋。

ཐ་སྒྲིན་མཚན་པ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག
摩羯标者(藻)。魔天,极喜自在魔(天神名)。
(同) ཐ་སྒྲིན་ཐུལ་མཚན་ཅན་ I.

ཐ་སྒྲིན་གཤིད། རུང་དགའ་གཡས་འབྱེལ། 害摩
羯(藻)。右旋螺。

ཐ་སྒྲིལ། ཕྱི་ཐ་མཚོ། 积水(藻)。外海,大
洋。【增】= ཐ་མཚོ་ཆེན་པོ། 海洋。【达】
(同) ཐ་གཏིར།

ཐ་སྒྲི། ཐ་འགྲམ་ལའང་། 河岸。

ཐ་བསྐྱོ་བ། ཐ་ཆ་བོད་བྱེད་པ། 将水烧热。

ཐ་ལྟ་ལྡན། ཐ་སྟོད་སྐར་ས། 具水天(藻)。
箕宿(二十八宿之一)。(同) ཐ་སྟོད།

ཐ་ལྟ་མོ། མཚན་གྱ་སྐར་ས་ལའང་། 1. 水神女。
2. 危宿(二十八宿之一)。

ཐ་ལྟ་འི་བྱ། རི་བྱི་སྐར་ས་ལའང་། 1. 水神子。
2. 星名。(又) རི་ཁྱ་སྐར་ས། 星名。

ཐུག་ མངའ་འོག་ཏུ་ཐུག་ཅིག་གས་ནང་ཏུ་འཇུག་
དགོས་ན་ཐུག་ཏུ། 入(命令词), 进入, 归
入, 如归其属下吧! 须进者进吧!
【增】འཇུག་པ་' 的命令词。【达】

ཐུག་ཅིག (注同上)

ཐུག་པ། འཇུག་ཏུ་ཞུགས་པཞིན་པ། 正在入。

ཐུང་གས། ཐུང་ཐུང་གི་རིས་གས་ཏུ། 少者,
如幼小辈次, 小的。
(同) ཐུང་ཤོས།

ཐུང་གྲོགས། ཐུང་ཏུ་ནས་འགྲོགས་པའི་གྲོགས་པོ།
从幼年相交之朋友。

ཐུང་ཏུ། ཐུང་ཟད་ཐུང་ཐུང་། 略微小。

ཐུང་བ། (注同上)

ཐུང་བྱེད། མེ་དང་མེ་ལྟ་ལའང་། 1. 使之细小。
2. 火, 火神。【增】細的, 纤细的。【达】

ཐུང་མ། བག་མའམ་ཁྱིམ་འཛིན་མའི་མིང་། 妻。

ཐུང་མའི་སྒྲན། སྐད་པོ་ལའང་། 妻之兄弟, 男
子。

ཐུང་ཟད། ཐུང་ཟད། 少许, 一点儿。

ཐུང་ཤོས། ཐུང་ཐུང་གི་རིས་གས་ཏུ། 少者,
如幼小辈次, 最小的。(同) ཐུང་གས།

ཐུང་ས་པ། ཐུང་ཏུ་རྒྱུར་པའི་མིང་། 已经变小。

ཐུད་པ། ཁོང་ཏུ་ཐུད་པའམ་ནང་ཏུ་ཤོད་པ། 1. 了
解。2. 容纳于内部。

【增】= འཇུག་པ། 加入, 插手。【达】

ཐུད་འཇོའ་བ། བཞག་པར་བྱེད་པ་པོས་འགྲོ་བཞག་
པའམ་དོན་མེད་ཏུ་འགྲོ་བཞག་པ་པོ་དང་དོན་མེད་
ཏུ་གྱིས་གྱིག་ཏུ། 损耗, 白白耗費。

ཐུད་ཟ་བ། (注同上)

ཐུད་ཟོས། (原注同上) 浪费(命令词),
损耗, 白白的耗費。

ཐུད་གཟོན་པོ། (原注同上) 损耗者, 浪费者。

ཐུད་བཟན་པ། (原注同上) 已损失, 已损耗,
已耗費。

ཐུད་གཤོན་པོ། (原注同上) 损坏者, 耗費者。

ཐུན། གཟུན་བྱ་འཇུག་དགོས་ན་ཐུན། 馴服。

ཐུན་པ། བཟུན་པར་བཞག་པའམ་འཇུག་ཏུ་འཇུག་

པའི་དོན་དང་དབང་དུ་གྱུར་པ། 1. 馴服。2. 使
馴服。3. 自在。【增】1. 一捆，一束。2. 在
西藏西部指看守田园者。【达】

ཐུན་པོ། རྩོགས་ཤིག་དུ་བས་དུ་བསྒྲིགས་པའམ་མེ་

རྩོག་གི་ཐུན་པོ་ཉླ་བུ། 1. 束为一捆。2. 把，如
花把。【增】1. 聚集，堆，积垒。2. 丛簇。
3. 纓，流苏。【达】

ཐུན་མཛོས་ཅན། སྒོག་ 端美者（藻）。电。

ཐུབ། བྱང་ཐུབ་ཉླ་བུ། 了解，如 བྱང་ཐུབ། 菩
提。

ཐུབ་པ། ཁོང་དུ་ཐུང་པའམ་རྩོགས་པའི་མིང་། 了
解，通达。

【增】圆满，完成。【达】 通晓。【四】

ཐུས་པ། འདུས་པའི་དོན་དང་ནང་དུ་ཁྲུས་པའམ།
1. 集拢。2. 内缩。

ཐུས་ས་པ། ཆགས་པའི་དོན་དང་བསྐྱས་པའམ།

1. 贪爱。2. 集聚（完成式）。

ཐུས་ས་མདའ། ཡུལ་ཞིག་ལའང་། 一个地方。

ཐུས་ས་བཅོས་པ། ནང་དུ་ཐུས་ས་ཏི་བཅོས་པ་ཉླ་
བུ། 包装，装进后縫起。

ཐུས་ས་ཤིག་ རྩོགས་ཤིག་དུ་ཐུགས་ཤིག་ 集拢，
集合一处（命令词）。

ཐུར། I. ཐུ་ལ་དང་མེད་དུ་འཇུག་སྟུ། 1. 于水
中（ཐུ་的第七轉声）。2. 竖量，直度。

II. འཇུར་མིག་དུ་ཀོ་ཐག་ཐུར་ཅིག་ཉླ་བུ་དང་དུས་
སྟུ་ཐུར་ཉླ་བུ་ལའང་། 1. 穿进，如穿进鋼眼。
2. 度时。【增】ད་རའི་ཐུར་པ། 酪素。【本】
（同）ཐུར་ཅིག་

ཐུར་སྒྲིགས། ཐུའི་འདབ་ཆགས་དང་ཐུད་པ་དག་པོ།
水中鳴（藻）。1. 水禽。2. 白鄯波罗花。

ཐུར་ཅིག་ འཇུར་མིག་དུ་ཀོ་ཐག་ཐུར་ཅིག་ཉླ་བུ་དང་
དུས་སྟུ་ཐུར་ཉླ་བུ་ལའང་། 1. 穿进，如穿进鋼
眼（命令词）。2. 度时。（同）ཐུར།

ཐུར་འཇུག་ ཐུ་བུ་ལའང་། 1. 入水。2. 水鳥。

ཐུར་འཇམ། འཇུ་བའམ་རྩྱང་ས་བཤང་བ་ལའང་།
1. 惯于水。2. 洗浴。3. 泻痢。（同）ཐུར་འབྱམ།

ཐུར་ཉླ། ཉླ་དང་ཁྱབ་འཇུག་ལའང་། 臥水中，水
中眠（藻）。1. 魚。2. 遍入（天神名）。

ཐུར་འདྲིས། མ་ཉིའི་མིང་། 慣水（藻）。水牛。

ཐུར་གནས། ཁྱབ་འཇུག་ལའང་། 1. 住于水。
2. 遍入（天神名）。

ཐུར་སྦྱོར་བདག་པོ། ཐུ་ཉླ། 用水主（藻）。
水神。

ཐུར་འཕྱོ། ཐུའི་རྩྱང་དུ་འཕྱོ་བ། 浮水，水上
漂浮。

ཐུར་འབྱམ། འཇུ་བའམ་རྩྱང་ས་བཤང་བ་ལའང་།
1. 惯于水。2. 洗浴。3. 泻痢。（同）ཐུར་འཇམ།

ཐུར་མི་ལྗང་། སྒོན་གིང་ལའང་། 1. 不沉水。
2. 树木。

ཐུར་འཇུལ། སྐས་གྱི་མིང་ལའང་། 1. 潛水。
2. 水獺。

ཐུར་རིང་བ། དུས་སྟུ་རིང་བ། 竖长，纵长。

ཐུར་རྒྱང་བ། དུས་སྟུ་རྒྱུ་བ་ལའང་། 1. 墮于
水。2. 竖卷。

ཐུས། ཐུ་སྒྲིགས་ཀྱིས་ཐུ་ཐུས་ཤིག་དང་། 用杓舀水。
（又）ཐུ་ཡིས། 以水，用水（ཐུ་的第三轉
声）。

ཐུས་བསྐྱངས་པ། ཐུ་ཡིས་གང་མོར་བྱས་པ། 用
水激凉。

ཐུས་བྱན་པ། ཐུ་ཡིས་ཐོན་པ་བྱས་པ། 用水灌溉。

(同) ཐུ་གཤེར་པ།

ཐུས་མི་འཇིག ཐུ་ཡིས་མི་ཐུགས། 水不能坏，
水不能浸。

ཐུས་མི་ཉམས། ཐོག་གི་མིང་ལའང་། 1. 水不能
灭。2. 雷电。

ཐུས་མི་འཇུབ། ཉའི་མིང་ལའང་། 水不能窒息
(藻)。魚。

ཐུས་ཤིག ཐུ་སྐྱོགས་ཀྱིས་ཐུ་ཐུས་ཤིག་དང་། 舀水
(命令詞)，用杓舀水。

ཐུས་གཤེར་པ། ཐུ་ཡིས་ཐོན་པ་བྱས་པ། 以水
湿润。(同) ཐུ་བྱན་པ།

ཆེ་ཁག ཆེ་ཤོས་ནམས་ལའང་། 大者(如大学，
大工厂，大机关等)。

ཆེ་ཁོག གཡག་གི་ཆ་ཆང་ཁོག་ལའང་། 1. 整体。
2. 整个牦牛肉。

ཆེ་གེ་མ། མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་དང་ཅིག་ཤོས་ཆེ་གེ་
མ་འདི་ཡང་སུ་ཟེར་སྐྱ་བྱ་དང་གང་ཟག་གྱི་……
ལའང་། 1. 此人之名，即某甲，某某，如說
那人是谁。2. 泛說人类。

ཆེ་ངག མི་ཆེན་པོ་དེ་ཞེས་ལའང་། 1. 重大的教
命。2. 偉人的情面。

ཆེ་ཆུང་། བོ་འདྲ་ཆེ་ཆུང་། 大小，形象大小。
【增】妻妾。〔达〕

ཆེ་ཆེས། སྒྲིང་མ་དང་མ་ཅེདི་མིང་བྱ་མ་དེ་མིང་
དུའང་སྒྲིང་། 1. 妹子。2. 姐姐。3. 女儿。
(同) ཆེ་ཞེ།

ཆེ་ཤག་ཅས། ཕལ་ཆེ་བའས་གང་ཆེ་ཆེ་ཅས། 广
大，极大，尽量大。(同) ཆེ་ཤོས།

ཆེ་ཐབས། རིགས་པའི་ཐབས་ལའང་། 1. 巨策，
重大策略。2. 好办法。【增】高傲。〔达〕

ཆེ་བ། ཆེན་པོ། 大。【增】1. 强有力的，很。
2. 有时用作动词，其完成式为 ཆེས། 〔达〕

ཆེ་ཆུགས། རྒྱས་པ་ཆེན་པོ། 大势，大力。
【增】大方，大样。〔四〕

ཆེ་འཇོན་ཅན། རྩ་བ་མཐོ་བོ་ལའང་། 1. 自大
者。2. 见解高。

ཆེ་ཞེ། སྒྲིང་མ་དང་མ་ཅེདི་མིང་བྱ་མ་དེ་མིང་དུའང་
སྒྲིང་། 1. 妹子。2. 姐姐。3. 女儿。

【增】盛饰珠宝的妇女。〔达〕 姑。〔四〕
(同) ཆེ་ཆེས།

ཆེ་བཞི། དཔང་པོ། 証人。

ཆེ་རིག་ཅིགས། ཅེ་རིག་གཅིགས་དེར་སྐྱོས། 注
視，睽視。

ཆེ་པོ། ཆེན་པོ་དེད་ཟེར། 大了。

ཆེ་པོང་ཅས། དགས་རིས་ཅས། 粗略，大概。
(同) ཆེ་ཤོས་ཅས།

ཆེ་ཤོས། ཕལ་ཆེ་བའས་གང་ཆེ་ཆེ་ཅས། 1. 大部
份。2. 极大，尽量大。(同) ཆེ་ཤག་ཅས།

ཆེ་ཤོས་ཅས། དགས་རིས་ཅས། 粗略，大概。
(同) ཆེ་པོང་ཅས།

ཆེད་ཀྱང། དོན་གྱི་སྒྲིང་དུ། 特为，因为，为的。
(同) ཆེད་དུ།

ཆེད་འགའ། དོན་ཡོད་འགའ་ཞིག ཡོད་ཤིང་།
【增】= རིས་འགའ། 一些。〔达〕

ཆེད་མངག་དགོས། ཆེད་དོན་དུ་གཤམ་དུ་འཁོལ་
དགོས། 特派，特使，特别差遣。

ཆེད་མངགས་པ། གཤམ་ཏུ་བཞོལ་ཟིན་པ་ཉ་བུ།

特使，如已差遣。

ཆེད་ཆེན་པོ། དགོས་དོན་ཆེ་བ། 重要事。

【增】特别事。〔达〕

ཆེད་གཉེར། དོན་དུ་གཉེར་བ། 特求，争取。

【增】专设。〔本〕

ཆེད་དུ། དོན་གྱི་ཐད་དུ། 为，因为，特为。

(同) ཆེད་ཀྱང།

ཆེད་དུ་བརྗོད་པ། དོན་དམིགས་སུ་སྒྲུབ་པ། 贊

說，为某种意义而說。【增】賦。〔四〕

ཆེད་དུ་བྱ་བ། ཐད་ཀྱི་ལས་ཀྱངས་བྱ་བ། 为，

特为做某事。

ཆེན་ཆུང་། བྱིས་བདག་མོ་ཆེ་ཆུང་། 1.大小。

2.妻妾。

ཆེན་ཐགས། དུད་འགྲོ་འི་ན་ཆ་ཞིག 畜生之一種

疾病。

ཆེན་པོ། ཆེ་བ། 大。【增】主要。〔达〕

ཆེན་མ། བྱིས་བདག་མོ་ལའང་། 1.妻。2.主妇。

ཆེན་ལུང་། གནས་བསྐྱོས་ཆེན་ལུང་ཟེར་བ་ཉ་བུ།

重大教令，旨意，如說：“天頒佈大教令”。

ཆེས་ཆེས། རུད་བའི་སྒྲ་ཆེས་ཆེས་སྒྲོག་པ་དང་འོད་

ཆེས་མེ་བའས་འབར་བ་ཉ་བུའང་། 1.裹隆震

声。2.明光晃耀。【增】或作 ཆེས། 发怒时的高声吵鬧。〔达〕

ཆེས་སྤོང་། (注同上)

【增】寂靜无声，沉默。〔达〕

ཆེས་མ། ཁ་ཆེས་མེས་ཆེས་ཉེ་འཛི་ཁར་འཕྲིན་ཆོག་

བཞག་པ། 遺囑，臨終留言。【增】臨別贈

言。〔达〕(同) ཆེས་མེས་མེས་པ།

ཆེས་མེས་མེས་པ་བྱང་བ། འཕྲིན་གྱིས་བྱང་བ་ཉ་བུ།

所囑之事。

ཆེས་མ་ཆེས་མ། རྣམ་མའི་སྒྲ་ཆེས་མ་ཆེས་མ། 乐器

声，鐃鈸声。【增】1.耳震聾。2.翻翻。〔四〕

ཆེས་མ་བཞག་པ། ཁ་ཆེས་མེས་ཆེས་ཉེ་འཛི་

ཁར་འཕྲིན་ཆོག་བཞག་པ། 遺囑，臨終留言。

(同) ཆེས་མ།

ཆེས་མ་སེ་ཆེས་མ། རྣམ་མའི་སྒྲ་ཆེས་མ་སེ་ཆེས་མ།

乐器声，鐃鈸声。

ཆེར། ཆེ་དུ་འཇུག་ཆེན་པོར། 大处(ཆེ་的第七轉声)。

ཆེར་གྱིས་བརྟུམ་པ། ཅེ་རེས་བརྟུམ་པ། 注視，

注目而視。

ཆེར་འགྱེད་པ། ཆེ་དུ་འཐབ་པ། 大战。

ཆེར་འཇིག་ འཇིག་པའི་བསྐལ་པ་ལའང་། 1.大

坏。2.坏劫(佛)。

ཆེར་འཕྲེལ་བ། ཆེ་དུ་འཕྲེལ་བ། 增大，长大。

ཆེས། ཆེན་པོ་ནས་དང་ཆེན་པོས། 由于大(ཆེ་

的第三轉声)。

【增】 ཆེ་བ་ 的完成式，最，极。〔达〕

ཆེས་ཆེར། ཆེ་ལས་ཆེར། 极大，大大地。

ཆེས་པ། ཆེར་དགས་པ། 极大，太大。

【增】变大，增加。〔达〕

ཆོག་ བྱ་བྱེད་སྒྲུང་དངོས་མཁུག་གསུམ་གྱི་ཆོག་གའས་

བྱ་བ་སྒྲུབ་པའི་ལས་ཆོག་ 1.仪軌，軌則(佛)，作事初中后三者之仪軌。2.作事之羯磨法(佛)。

【增】 1.作事的方針或方法，如解数学題和治病的方針或方法，特指进行巫术之方式。

2.規定的仪式，特指巫术的仪式。〔达〕

ཆོག་པ། བྱ་བྱེད་གྱི་བྱ་བ་སྒྲུང་ལས་ཤེས་པ། 司

仪，通晓仪軌者。(同) ཚ་ག་ཤེས་པ།
 ཚ་ག་ལ་གནས་པ། རང་གི་བྱ་སྤྱོད་ཁྱིམ་ལ་
 གནས་པ། 安住軌則(佛)，遵守法則，將
 自己的行动依于法律。

ཚ་ག་ཤེས་པ། བྱ་བྱེད་ཀྱི་བྱ་བ་སྤྱོད་ལས་ཤེས་པ།
 了知軌則者，了解作事規則者。(同) ཚ་ག་པ།
 ཚ་རི་འབྲེལ་པ། རྒྱུ་ཆེན་པོས་དུ་བཤམ་དུ་རྒྱུ་
 ཆེན་པོས་སྒྲུབ་པའམ་བྱ་ངན་བྱེད་པའི་འཕོད་པའི་
 སྒྲ། 1. 大声啼哭。2. 高声哭訴。3. 悲呼之声。

ཚ་རི་འབྲེན་པ། (注同上)

ཚ་རི་འབྲོད་པ། (注同上)

ཚ་རི་འབྲོད་པ། (注同上)

ཚ་ཆད་པ། ས་འཁྱིལ་པའམ་སི་རིགས་པ། 1. 不
 合适。2. 不合理。

ཚ་འབྲུལ། རང་པོ་ཉིད་དུ་གསུམ་བུའི་ཡིད་འཕྲོག་
 པར་བྱེད་པས་ན་ཚ་འབྲུལ་ཞེས་གསུངས། 神变
 (佛)，奇迹，初見即能引夺所調伏者之心意，
 故名神变。

ཚ་འབྲུལ་གསུམ། རྩ་འབྲུལ་གྱི་ཚ་འབྲུལ་ནི་རྩ་
 འབྲུལ་གྱི་མངོན་ཤེས་ལྟ་བུ་དང་ཀུན་བརྗོད་པའི་ཚ་
 འབྲུལ་ནི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཏངས་ཤེས་པ་དང་རྗེས་སུ་
 བརྟན་པའི་ཚ་འབྲུལ་ནི་ཐག་ཅད་མངོན་ཤེས་ལྟ་
 བུའོ། 三种神变(佛)：1. 神通化，如神足
 通。2. 普記化，如他心通。3. 教誡化，如漏
 尽通。

ཚ་འབྲུལ་གསུམ་ལྟན། སངས་རྒྱལ་གྱི་མཆན། 具
 三神变，佛的名号。

ཚ་འབྲུང་། རིགས་བཟང་པོའམ་མཆོག་དུ་གྱུར་

པའམ་ཐྲ་མའི་རིགས། 高貴种姓，尊貴种族。

【增】家族，世系，特指母系(ཁྱུང་ 或 གཤུང་
 ཁྱུང་)。(达) 舅舅，舅父。〔本〕

(同) ཚ་རིགས།

ཚ་ཡོད་པ། དགོས་པ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ། 有用，如
 有所需要。

ཚ་རིགས། རིགས་བཟང་པོའམ་མཆོག་དུ་གྱུར་པའམ་
 ཐྲ་མའི་རིགས། 高貴种姓，尊貴种族。

【增】父系血统。(达) (同) ཚ་འབྲུང་།

ཚ་རིགས་བཟུན་པ། རྒྱལ་རིགས་དང་བྱས་ཐེ་
 རིགས་ཀྱི་བཟུན་པ་ལའང་། 族姓大德(有学問
 道德者)，如刹帝利种及婆罗門种之大德。

ཚ་ལ། སྔ་པོའམ་སྔ་དང་ཅེད་མའམ་རྒྱན་པོ་དང་
 སྔག་རྒྱན་ལ་གོ་སའི་མིང་། 或作 སྔ་ལ། 1. 骰
 子。2. 戏，賭。3. 蒙古語之官職(似是都尉)。
 【增】一种灌木，其干可作下級衣服的黃色
 染料。(达)

ཚ་ལ་འབྱེད་པ། སྔ་ལས་ཅེད་མ་ཅེ་བ། 擲骰
 子，骰子戏。(同) ཚ་ལས་ཅེ་བ།

ཚ་ལ་དང་འབྲེལ་པ། སྔ་གནས་དང་ལྟན་དུ་
 ཐོགས་ཡིག་ལྟ་བུ། 職位与冊文。

ཚ་ལ་བ། རྒྱན་པོ་བ། 擲骰子者，賭博者。

ཚ་ལ་འཇུག་པོ་ལ། འཕྲོན་བུའམ་འཕྲོན་བུའི་རུས་པ།
 貝壳，貝骨。

ཚ་ལས་ཅེ་བ། སྔ་ལས་ཅེད་མ་ཅེ་བ། 擲骰
 子，骰子戏。(同) ཚ་ལ་འབྱེད་པ།

ཚོག རྩ་གཉིས་སུ་གཅོག་དགོས་ན་ཆོག་ཅིག མཚོག
 断(命令式)，如打石为二。(同) ཆོག་ཅིག

ཚག་གས། འགྲིག་གས་རུང་ངས། 合适否？可否？

ཚག་སྒྲིག་པ་པོ། ཚ་ག་སྒྲིག་པ་པོ། 編儀軌者。

ཚག་སྒྲིགས། ཚ་ག་སྒྲིག་པ་པོས་སྒྲིགས་ཤིག 編排儀軌。

ཚག་བསྒྲིགས་པ། ཚ་ག་ཆ་ལག་ངས་བསྒྲིགས་པ་ཡིན་ཏུ་བྱ། 編儀軌，如說：“儀軌支分，是我所編”。

ཚག་ཅིག རྩ་གཉིས་སུ་གཅོག་དགོས་ན་ཚག་ཅིག

打断（命令詞），如打石为二。（同）ཚག

ཚག་པ། འགྲིགས་པ་འཇམ་པོས་པ་ལའང་། 1. 合适。2. 滿足。【增】1. = རྒྱན་པ། 修飾，裝飾。2. 准許，臥可。【達】

ཚག་མི་ཤེས་པ། ཉམ་པ་འདྲོད་པ་ཆེན་པོ། 不知足，欲望大。

ཚག་རོགས། གདོན་པ་འདོན་རོགས་ལའང་། 1. 法伴。2. 伴助誦經者。

ཚག་ཤེས་པ། འདྲོད་པ་ཆུང་པ་སྟེ་ཚས་གོས་ངན་དོན་ཅམ་གྱིས་ཚག་ཤེས་པ་ཏུ་བྱ། 知足，寡欲，如得少許粗劣衣服，即能知足。

ཚགས་ཤིག ལྷམ་བྱ་བཅག་དགོས་ན་ཚགས་ཤིག་དང་། 捶打吧！（命令式）

ཚང་། ལག་པས་འཆང་དགོས་ན་ཚང་ཞིག་བཅང་ས་ཟིན་པའི་དབང་དུ་འོ། 持（命令詞），拿吧！【增】1. 跳跃。2. 瑪瑙。【法】

ཚང་ཞིག （注同上）

ཚངས། མཚང་ས་གཡང་སར་མཚངས་ས་ཟིན་པ་རྣམས་ཚངས་ཤིག་ཏུ་བྱ། 跳吧！

ཚངས་ཤིག （注同上）

ཚད། ཁ་སུ་ཐག་གཅོད་དམ་མཐའ་གཅོད་དགོས་ན་

ཚད་ཅིག་ཏུ་བྱ། 1. 判決訴訟吧！2. 决断吧！

【增】1. 判決。2. 分隔房屋的牆壁。3. 参看གཅོད། 【達】 截断。【四】 割，切，截，分断。【高】

ཚད་ཅིག （注同上）

ཚད་པ། བར་དུ་ཚད་པ་དང་ཆད་པ་ཚད་པ་ཏུ་བྱ།

1. 中断。2. 处罰。【增】1. 割断，斫去。2. 决定，决断。3. 遮盖，庇蔭。【達】

ཚད་མི་ཚད། ཐུབ་མི་ཐུབ་བས་གོ་ཚད་མི་ཚད། 能不能？行不行？

ཚབ། ཉུས་པ་འཆབ་དགོས་ན་ཚབ་ཅིག 复盖，如复盖罪恶。

ཚབ་ཅིག （注同上）【增】འཆབ་པ་的命合式，隐藏。【法】

ཚབ་ཆབ། ཚབ་ཆབ་ཅེས་པའི་སྒྲ་ལའང་། 一种声音（如用杓舀粥声）。

ཚམ་ཀུན། གཞན་རྣམས་འཛོམས་པར་བྱེད་པའི་ཀུན་ས་ཇག་པ། 盜賊，害人之盜匪。（同）ཚམ་པོ།

ཚམ་བདུངས། བཅོམ་བའམ་གཞོམ་པར་བྱས་ཏེ་བདུངས་བཅོག་པ། 摧毁，打碎。

ཚམ་པོ། གཞན་རྣམས་འཛོམས་པར་བྱེད་པའི་ཀུན་ས་ཇག་པ། 强盜，害人之盜匪。【增】或ཚམས་པོ། 搶劫者。【達】（同）ཚམ་ཀུན།

ཚམས། ནང་གི་དབུ་ཁྲོད་ཁྲོ་སྤྲོས་ཚམས་ཤིག་ཏུ་བྱ། 降伏（命令詞），如降伏內敌瞋恚（憤恨）等。

ཚམས་ཤིག （注同上）

ཚར་སོ། ས་སྟོང་ཏུ་བྱ། 露牙，如齟牙。

ཚལ། I. གཅེས་བྱ་ཆལ་མང་ཚལ་ལྟ་བུ་ལའང་། 散
布，鋪展。

II. འཕྲིན་ལས་བཅོལ་དགོས་ན་ཚལ་ཅིག་ངག་འཆལ་
མང་བྱ་ཚལ་ལྟ་བུ་ལའང་། 1. 托，嘱托（命令
式）。2. 杂，如多說杂語。

【增】1. = འཚལ། 信托，委托。2. 变化无常，
变动不定。3. ཚ་ལ། 骰子，如རུས་ཚལ།

骨骰。〔法〕（同）ཚལ་ཅིག

ཚལ་ཁ་གཅིག་ཚགས་པ་གཅིག་གས་སྡེ་ཁག་གཅིག
一区，一群，一部。

ཚལ་ཁ་གསུམ། དབུས་གཙང་ཚས་ཀྱི་ཚལ་ཁ་དང་
མདོ་སྟོད་མེད་ཚལ་ཁ་དང་མདོ་སྟོད་མེད་ཚལ་ཁ་
གསུམ་ཟེད། 三区，如說卫藏为法区，朵夺为
人区，朵梅为馬区。

ཚལ་ཅིག་ འཕྲིན་ལས་བཅོལ་དགོས་ན་ཚལ་ཅིག་ངག་
འཆལ་མང་བྱ་ཚལ་ལྟ་བུ་ལའང་། 1. 托給吧！
2. 杂，如多說杂語。（同）ཚལ་II.

ཚལ་ཟངས། ཐུན་ཚགས་འབྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་བ་ཁྱུས་
སྟོད་དང་རྒྱ་ཀ་ལས་ཀྱང་ལག་ཁྱུས་སྟོད་དང་གསེར་
ཀྱི་ལྷ་མིག་ལས་ཚལ་ཟངས་འདྲོད་ཞལ་བཟེད་ཞལ་
མིང་ཞེས་དང་ན་རྒྱ་དུ་མཆིལ་མེད་སྟོད་དུ་.....

གསུངས། 杂事注說是洗脚盆；大疏說是洗手
足器；金明論說是盥盥；耳严論說是痰盂。

ཚས། I. བཅོས་བྱ་འཚས་དགོས་ན་ཚས་ཤིག་ཅེ་
做吧！（བཅོས་的命令式）（同）ཚས་ཤིག
（原注为 བཅོས་བྱ་འཚས་དགོས་ན་ཚས་ཤིག་དང་
ཆས་དགོས་ན་སོང་ཤིག）

II. རོན་བཅུ་ལ་འཇུག་སྟེ་ནས་བཤད་རིགས་པ་ལས།
ཚས་ནི་ཤེས་བྱ་ལས་དང་ནི། ཁྱུ་ངན་འདས་དང་

ཡིད་ཀྱི་ཡུལ། བསོད་ནམས་ཚེ་དང་གསུང་རབ་
དང་། འབྲུང་འཁྱར་དེས་དང་ཚས་ལུགས་ལའོ། །

法，有十义，如釋理論說：“法謂所知，道，
涅槃、意境、福、世經教、当有、定、法
軌”。【增】1. 教法，宗教，特指佛法。一
般說來，法即“达磨”，包括一切現象，一
切事項，和一切世間的与精神的事物知識。

2. 特殊的學說，教义，箴言。3. 道德，倫理
之系統（信仰宗教儀式）。4. 任何的方式，
法度、方法，習慣、習俗。5. 有时指一件事，
物，本質，特性。〔达〕

ཚས་ཀུན། ཡོད་པ་ཐམས་ཅད། 众法，一切所
有。（同）ཚས་ཐམས་ཅད།

ཚས་དཀོན་ཅིག་ འཕྱག་བཤེས་དང་ལས་ཀྱི་བཤེས་
པའོ། ། 法宝（佛），指灭諦及道諦（佛）。

ཚས་ཀྱི་སྒྲེ་མཆེད། ཡིད་ཁོ་ནའི་ཡུལ་དུ་ཁྱུར་པའི་
ཚས་སམ་རིག་ཕྱེད་མ་ཡིན་པ་སོགས། 法处（佛），
指唯意境之法，或无表（佛）等。

ཚས་ཀྱི་འདུན་ས། ཚས་རྒྱལ་དགོན་པ་ལའང་།
法会所（藻）。1. 講經院。2. 寺院，庵堂。
（同）ཚས་ཀྱི་ཚང་བཤལ།

ཚས་ཀྱི་དབང་མ། རྩེ་བཅུན་སྒྲོལ་མ། 法勇母，
即綠度母。

ཚས་ཀྱི་དབལ་མ། （注同上）法祥母。

ཚས་ཀྱི་ཡུང་པ། ཚས་ཀྱི་ཡུང་པ་བརྒྱད་ཁྱེད་ལས་
བརྒྱད་ཁྱེད་ཀྱི་སྟོང་གསུངས་འེ་འེ་ཆད་ནི་མདོན་
པའི་འབྲེལ་བར་གཟིགས། 法蘊（佛），八万或
八万四千法蘊，每一法蘊量，可參見对法論
所解釋。（同）ཚས་ཡུང་།

ཚས་ཀྱི་དབང་ཡུག་ མངས་རྒྱས་ཀྱི་མཆན། 法自在
（藻）。佛的名号。

ཚས་ཀྱི་སྤྱན་པ། རྒྱང་དོར་གསུངས་པའས་ཕྱག་

དཔེ་བྲིད་པ་ཉ་བྱ་ལའང་། 法施 (佛) (法的布施), 即宣說取舍, 或講授經法。

ཚས་ཀྱི་རྩ་བ། རྟིང་ལའང་། 1. 法根本。2. 心。

ཚས་ཀྱི་ཚོང་བཅལ། ཚས་དཔལ་དགོན་པ་ལའང་།

法商埠 (藻)。1. 講經院。2. 寺院。

(同) ཚས་ཀྱི་འདུན་ས།

ཚས་ཀྱི་བཞུགས་པ་ཅན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་

ལའང་། 1. 乘法者。2. 大自在 (天神名)。

ཚས་སྐད། ཕལ་སྐད་མ་ཡིན་པ་ཚས་ཀྱི་སྐད། 法語,

文言, 非普通語。

ཚས་སྐྱ། སངས་རྒྱལ་ཀྱི་སྐྱ་ངོ་པོ་ཉིད་སྐྱ་ཡེ་ཤེས་

ཚས་སྐྱ་མོངས་སྐྱ་སྐྱལ་སྐྱ་བཞི། 法身 (佛),

佛身有四: 自性身, 智法身, 報身, 化身。

ཚས་སྦྱང་། ཕྱག་དྲུག་མགོན་པོ་སྐྱེས་ཚས་སྦྱང་

སྦྱང་མ་ཟེར། 护法神, 如“六臂依怙”等, 名护法善神。

【增】1. 佛教的四护法天王。2. 盛行的占星

者, 拉薩 བེ་དཀར་ 的信徒。[达]

ཚས་ཁམས། གཞུགས་སྒྲི་བྱི་རྩེག་བྱ་མ་ཡིན་པའི་

ཡིད་ཁོ་ནའི་ཡུལ་ནམས་སོ། 法界, 非色, 声, 香, 味, 触, 乃唯意之境。

ཚས་ཁྱི། ཕྱག་དཔེ་འཛིག་ཕྱེད་ཁྱིའམ་སྒྲིགས་བྱ། 法

座, 放书之座或台。【增】1. 說法时所坐的椅

子。2. 书桌, 講座。[达] (同) ཚས་སྒྲིགས།

ཚས་ཁྱིམས། ཚས་སོ་སོའི་ཁྱིམས་ལུགས། 教規,

各教派的規距。(同) ཚས་ལུགས།

ཚས་འཁོར་པ། སངས་རྒྱལ་ 法輪者 (藻)。佛。

ཚས་འཁོར་གསུམ། འཁོར་ལོ་དང་པོ་བཞེན་

བཞིའི་ཚས་འཁོར་བར་བ་མཆན་ཉིད་མེད་པའི་ཚས་

འཁོར་ཐ་མ་མཆན་ཉིད་གསུམ་སེམས་ཅན་པའི་……

འདོད་པ་ཉར་བྱེ་བའི་ཚས་འཁོར་གསུམ། 三轉

法輪 (佛): 初轉四諦法輪, 中轉无相法輪,

后轉如唯識所許三相法輪。

ཚས་གོས་ཅན། དགེ་སྦྱང་། 法衣者 (藻)。比

丘。

ཚས་གོས་ནམ་གསུམ། སྐུ་སྤྱད་ཁྱེ་གོས་མཐང་

གོས་གསུམ། 三法衣 (佛): 祖衣, 上衣, 下衣。

ཚས་གྲ། དགོན་པའམ་ཚས་ཀྱི་རྩ་བ། 寺院, 講

法的院落。(同) ཚས་ར།

ཚས་རྒྱལ། སངས་རྒྱལ་དང་གཤེན་རྩེ་རྒྱལ་པོ་ལའང་།

法王 (藻)。1. 佛。2. 閻羅王。

【增】或作 ཚས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། 遵照佛的法制而

統治的国王。[达] (同) ཚས་བདག

ཚས་རྒྱགས། ཚས་སྒྲོ་ལ་འཛིན་པའི་རྒྱགས། 功課,

心中記憶之經法。

ཚས་སྒྲིག་པ་པོ། ཚས་སྒྲིག་པའམ་སྒྲིག་པ་པོས་དག་

པར་སྒྲིགས་ཤིག་ཉ་བྱ། 宣揚法者, 說法者。

ཚས་སྒྲིགས། (原注同上) 讀誦經法, 說法

(命令式)。

ཚས་མངར། དམ་པའི་ཚས། 甘美法 (藻)。正

法, 神圣的法。

ཚས་མངོན་པ། གདགས་པའི་བསྟན་བཅོས་སྐྱེས་

མངོན་པ་སྒྲེ་བདུན་དང་མངོན་པ་གོང་འོག་གས་……

མངོན་པའི་སྒྲེ་སྦྱོད། 对法 (佛), 如施設論等

七部对法; 上下对法或对法藏 (佛)。

ཚས་ཅན། ཚད་པའི་གཞི་ལའང་། 1.有法。2.虔誠。3.所爭論的事。

ཚས་ཅན་རིང་། བོད་བྱ། 长法 (藻)。駢。

ཚས་བཅས་མ། བག་མཉམ་བྱིས་བདག་མ། 有法女 (藻)。媳婦，主妇。

【增】新娘，新妇。〔达〕

ཚས་གཅོད། རིགས་དཔལ་པ། 下劣种族。

ཚས་བཅས་མ། བྱིས་བདག་མ། 坏法女 (藻)。主妇。

ཚས་ཆས། ཚས་ཀྱི་ཡོ་བྱད། 法器，修法之用具。

【增】又指法衣。〔达〕

ཚས་འཆད་བྱ། ཚས་གསུང་བྱ། 說法。

ཚས་ཇེ། ཚས་ཀྱི་ཀླུ་པ་པོ་འདྲ་བ། 法王。

ཚས་ཉིད། རང་བཞིན་སྣང་བ་ཉིད་དང་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ལའང་། 法性，自性，空性，实际 (佛)。(同) ཚས་དབྱིངས།

ཚས་སྟེགས། བྱག་དཔེ་འཛོག་བྱེད་ཁྱེལ་སྟེགས་བྱ། 法台，放书之座或台。(同) ཚས་ཁྱི།

ཚས་སྟོན། ཚས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་དང་ཚས་སྟོན་པ་པོ་ལའང་། 1.法会。2.說法者。

ཚས་ཐམས་ཅད། ཡོད་པ་ཐམས་ཅད། 一切法，一切所有。(同) ཚས་ཀྱུན།

ཚས་ཐོག་ཚས་དྲ་ཚོགས་པའི་དུས། 法会时，集会讲法时。

ཚས་མཐུན་མ། རི་ཁྱིའི་ཆུང་མ་ལའང་། 1.順从教法之女。2.仙人日其〔梵〕之妻。

ཚས་བདག་མངས་ཀྱས་དང་གཤིན་ཇི་ཀླུ་པ་པོ་ལའང་། 法主 (藻)。1.佛。2.閻罗王。

(同) ཚས་ཀླུ།

ཚས་བདོད། (未詳)

ཚས་འདི་བ། རང་པ་མངས་ཀྱས་པ། 内道，佛弟子，佛教徒。

ཚས་འདི་མེན་བ། ཕྱི་རལ་བ། 外道。

ཚས་འདོམས་བ། གདམས་ངག་འདོམས་པའམ་སྟེར་བ། 教授，賜教。

ཚས་ལྡན་བ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལའང་།

1.虔誠者，有法者。2.菩薩。

(同) ཚས་ལས་བྱུང་བ།

ཚས་སྡེ་ཁག་དགོན་པ་ཁག་ 寺院。

ཚས་བ། ཚས་མཛད་པ་པོའམ་དགེ་སེམས་ཅན་ཚས་ཀྱི་སྟོད་ལས་ཅན། 1.作法者，宗教徒。2.善心者。3.行法者，動靜如法者。

【增】僧。(达) (同) ཚས་མཛད།

ཚས་སྟོན། ཚས་ཀྱི་སྟོན་པའམ་ཚས་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་བྱག་དཔེ་ལའང་། 1.如法行为。2.行法之书。

ཚས་ཕྱང་། ཚས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་བརྒྱད་ཁྱེལ་བརྒྱད་ཁྱིེ་བཞི་སྟོང་གསུངས་ནི་དེའི་ཆད་ནི་མངོན་པའི་……འབྲེལ་པར་གཟིགས། 法蘊 (佛)，八万或八万四千法蘊，每一法蘊之量，可參見对法論。(同) ཚས་ཀྱི་ཕྱང་པོ།

ཚས་འཕྲོ། ཚས་མཇུག་མ་ཟིན་པ། 法余，法未完 (如念經未完)。

ཚས་དབྱིངས། I. རང་བཞིན་སྣང་བ་ཉིད་དང་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ལའང་། 法界，自性，空性，实际 (佛)。(同) ཚས་ཉིད།

II. མངས་ཀྱས་ལའང་། 佛。

ཚས་འབྱུང་། ཟུར་གསུམ་དང་ཚས་ཀྱི་འབྱུང་ཁྱེལ་

དཔེ་དང་མ་མཆན་ལའང་། 法源 (佛)。1. 三角形。2. 法之根源书, 宗教史, 佛教源流。3. 女性生殖器。

ཆོས་འབྱུང་པ་ལྟ། མ་མཆན་ལའང་། 1. 法源蓮花。2. 女性生殖器。

ཆོས་མ། ཆོས་མཛད་མ་ལའང་། 1. 尼姑。2. 修法之女子。

ཆོས་སྒྲན། བདུད་ཅི་རིལ་བུ་ཉ་བུ། 法药, 如甘露丸。

ཆོས་སྒྲུབ། སྒྲུབ་ཐོབ་སྒྲུབ་པ་ལའང་། 說法, 宣說取舍。

ཆོས་ཚུད་གནས། ཆོས་རྩ་ལའང་། 1. 辯論佛法处。2. 講經院。

ཆོས་མཆོམས། མ་ཆོགས་པའི་དུས་ལའང་། 1. 法間時 (如兩次法會中間之時期)。2. 未集會時。

ཆོས་མཛད། ཆོས་མཛད་པ་པོའམ་དགེ་སེམས་ཅན་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་ལམ་ཅན། 1. 作法者, 宗教徒。2. 善心者。3. 行法者, 動靜如法者。(同) ཆོས་པ།

ཆོས་བཟང་། ཉམི་འདུན་ས་ཤིག་ 善法, 天神之聚會处。【增】1. = ཆོལ་བཟང་། 良好習慣。2. 佛教。3. 虔誠, 善信。4. 問候僧侶的恭敬語。【達】

ཆོས་རྩ། དགོན་པའམ་ཆོས་ཀྱི་རྩ་བ། 寺院, 講法院。(同) ཆོས་ལྷ།

ཆོས་ལ་དཀར་བ། དད་པ་ཅན། 對宗教有信仰者。

ཆོས་ལ་བྱིད་པ། ཆོས་ལ་འཇིགས་པ་ཉ་བུ། 畏法。

ཆོས་ལ་དབང་ཟ། ཆོས་ལ་འདོད་ཉུང་བྱེད་པ། 對於教法隨意去搞。

ཆོས་ལུགས། ཆོས་མོ་སོའི་ཁྱིམ་ལུགས། 法軌, 各教派的規矩。【增】1. 慣例。2. 宗派, 教派。【達】(同) ཆོས་ཁྱིམ།

ཆོས་ལས་བྱུང་བ། བྱུང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལའང་།

1. 法所生。2. 菩薩。(同) ཆོས་ལྷན་པ།

ཆོས་ཤིག་ བཅོས་བྱ་འཆོས་དགོས་ན་ཆོས་ཤིག་ མཛུགས་པ། 制作吧! 制作吧! (同) ཆོས་ I.

ཆོས་ཤིག་ལ། ཆོས་གཅིག་ལ། 一法, 一个教法。

ཆོས་བཤད་པ། ཆོས་གསུངས་པ་ཡིན་པ། 說法, 講經, 傳教。

མཆད་སྒྲམ། རོ་སྒྲམ་མམ་རོ་ཁང་། 1. 棺材。2. 灵堂。

མཆད་པ། བང་སོ་ཉ་བུ། 葬場。

【增】1. = མཆད་པར་བྱ་བ། 用魔術力量隨意擴大身體。2. 殺戮。【達】

མཆན། ཡི་གེའི་མཆན་ཡིག་ཆུང་། 書中之含注, 小注。【增】1. 脚注, 底注, 參看 མཆན་བུ། 2. 胸旁。【達】 脇肢窩。【四】

མཆན་ཁྲུག་ མཆན་ཁྲུང་ལའང་། 腋窩, 腋窩, 脇肢窩。

མཆན་ཁྲུང་། མཆན་ལུགས་ཏི་ལག་དབྱེད་ལྟུང་ཁྲུང་།

腋, 臂下穴。【增】= མཆན་ཁྲུག་ 【達】

(同) མཆན་ལྟུང་།

མཆན་ཁྲིབས། (原注缺) 掩腋衣, 护肋。

མཆན་འབྲེལ། ཡིག་ཆུང་བཟུང་བའམ་བྱིད་པ་ལའང་།

མདོ་ཅའི་མཆན་འབྲེལ་ཉ་བུ། 添小注, 注釋, 如戒經之貫注。【增】文言。【四】

(同) མཆན་བྱ་བཟུང་བ།

མཆན་བྱ། གློ་བ་མའི་མིང་། 弟子，学徒。

【增】1.加注释，脚注。2.助手。3.参看
མཆིས། [达]

མཆན་བྱ་བྱལ་བ་བ། ཡིག་ཅུང་བྱལ་བ་ལས་ཁྱིལ་

བ་ལས་མཆན་ཅུང་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

注釋，如戒經之貫注。(同) མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

腋，臂下穴。【增】= མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

肢窩。【达】(同) མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

突出。

མཆི་གྱ། ཡིག་ཅུང་བྱལ་བ་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

磨之上扇小石。

【增】手推的小磨。【本】(同) མཆི་གྱ།

མཆི་བ། འགྲོ་བ་ལས་སྐྱབས་སུ་མཆི་འོ་དང་འགྲོ་འོ།

去，投向，走。【增】1.来，往，出现。2.說，

如ཞེས་མཆི་འོ། 3.参看 མཆིས། [达]

མཆི་མ་དྲུག་བ། མིག་ཅུང་འཛགས་པའི་མིང་། 落

泪，流泪。

(同) མཆི་མ་དྲུག་བ། མཆི་མ་དྲུག་བ།

མཆི་མ་ཁྲུ་ཁྲུ་བ། མིག་ཅུང་འཛགས་པའི་མིང་།

滴泪，流泪。

(同) མཆི་མ་ཁྲུ་ཁྲུ་བ།

མཆི་མ་ཁྲུ་ཁྲུ་བ། མིག་ཅུང་འཛགས་པའི་མིང་།

落泪，流泪。

(同) མཆི་མ་དྲུག་བ། མཆི་མ་དྲུག་བ།

མཆི་མ་མཆི། འགྲོ་བ་ལས་སྐྱབས་སུ་མཆི་འོ་དང་འགྲོ་འོ།

去不去，走不走。

མཆི་མ་ཁྲུ་ཁྲུ་བ། མིག་ཅུང་འཛགས་པའི་མིང་།

滴泪，流泪。(同) མཆི་མ་ཁྲུ་ཁྲུ་བ།

མཆི་མ་ཁྲུ་ཁྲུ་བ། མིག་ཅུང་འཛགས་པའི་མིང་། 落

泪，流泪。

(同) མཆི་མ་དྲུག་བ། མཆི་མ་དྲུག་བ།

མཆི་གྱ་རང་འཕགས་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

白，磨之下扇底石。

【增】研磨香料等的小石磨。【达】

མཆི་གྱ། ཡིག་ཅུང་བྱལ་བ་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

磨之上扇小石。

【增】小石磨。【本】(同) མཆི་གྱ།

མཆིང་། མཆི་མཆི་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

央，如大海之中心。【增】= མཆིང་། [法]

མཆིང་བྱ། རིན་ཆེན་ལས་བའང་ཟེར། 琉璃，又

称普通宝石。【增】1.琉璃的装饰品，参看

མཆིང་བྱ། 2.西藏地名。3.宝石。【达】

མཆིད། གྲགས་མཆི་ཆེན་གྱི་ཡིག་ཅུང་འཛགས་པའི་མིང་།

【增】或 བཀའ་མཆིད། 书信。【达】

མཆིད་འབྲུལ། གྲགས་མཆི་ཆེན་གྱི་ཡིག་ཅུང་འཛགས་

མཆི་གྱུང་བ། 1.請，求。2.談話。

མཆིན་ཁ། དཔལ་ལྷན་མཆིན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

赤黑色，肝色。

【增】紫。【四】(同) མཆིན་མཆིན་

མཆིན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

衰，肝脏有病。

【增】身小。【四】(四无 བ་字)

མཆིན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

膜。2.肝之气味。【增】或 མཆིན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

མཆིན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

膜。2.肝之气味。【增】或 མཆིན་ལྟེ་མཆན་ལྟེ་

མདོག་ཅན། 赤黑色，肝色。(同) མཆིན་པ།
 མཆིན་པ། ནང་གཤམ་ནང་ཁྱོལ་མཆིན་པ། 肝子。
 མཆིམས། ཡུལ་ཞིག་སྟེ་དེ་ལ་གནས་པའི་རུས་རིགས་
 ལའང་། 一处地方及住在那里的民族。

【增】桑耶寺附近的村名。〔达〕
 མཆིའོ། འགྲོ་བའམ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ་དང་འགྲོའོ།
 去，归向，走。
 མཆིལ་བ། I. ཁྱེད་ལྟུང་མ་གྲོང་གི་ཕྱེད་དང་འཆིལ་
 བ་ཞེས་པའང་སྟེང་། 雀，麻雀，家雀，亦作
 འཆིལ་བ།

II. ལྷགས་ཀྱི་ལའང་། 钩。
 མཆིལ་བའི་བྱ། ཕྱེད་ལྷག 雀雛。
 མཆིལ་བའི་བྱ་མ། ཕྱེད་ལྷག 雌雀雛。
 མཆིལ་མ། ཁ་ཆུ། 涎，唾沫。
 མཆིལ་མའི་སྟོད། བཟེད་ཞལ་མིང་། 痰盂。
 མཆིལ་ལྗམ། ཚེད་སྒྲུང་ལྗམ། 鞋，防刺之鞋。
 མཆིས་པ། ཡོད་པ་དང་སྟོང་པ་ལའང་། 1. 有。

2. 去。【增】1. མཆི་བ་ 的完成式，等于
 ཡོད་པ། 2. 来。〔达〕
 མཆིས་འབྲང་། བཟའ་ཚང་ཡང་ཟེར། 妻室。
 【增】1. 主妇。2. 住所，家宅。〔达〕 (达
 作 མཆིས་བྲང་)
 མཆིས་འབྲང་མ། བྱིས་བདག་མོའམ་ཆུང་མ། 主
 妇，妻。
 མཆིས་མལ། ཉལ་ཁྱི་སྟགས་མལ་ཆ། 床等臥具。
 མུ། I. དྲུས་དང་རིང་པོའི་མིང་དུ་སྟངས་པ་དང་
 ཡང་སྐར་མ་ཞིག་གི་མིང་ཡང་ན་མུ་ནི་སྐར་མ་དུག་

སྟེ་དབྱིབས་ནི་ཆུ་པོ་ལྟ་བུར་གསུངས་པས་དཔྱད།
 1. 竖。2. 长度。3. 星宿名，又說星宿有六
 星，形如河流。
 II. ཁའི་ཡ་མུ་མ་མུ། 嘴的上下唇。

(同) མུ་སྟོས།
 མུ་ཁང་དམར་བ། ངང་བའམ་ངང་བཞི་ཁྱལ་པོ་
 ཞིག་ 赤嘴爪 (藻)。1. 鵝。2. 鵝王。
 མུ་སྟེས། གཟའ་བ་མངས་དང་ལྷའི་བྱང་སྟོང་……
 ལའང་། 星生 (藻)。1. 金曜。2. 天仙。

མུ་སྟོས། ཁའི་ཡ་མུ་མ་མུ། 嘴唇。
 (同) མུ།
 མུ་སྟུང་། ཆར་སྟོད་ཕྱི་འུའི་མིང་མུ་ནི་སྟུང་བུ་ལྟ་
 བུ་ལེན་པས་སོ། །འདི་ལ་ཆུ་ཉུང་བྱིས་པའང་སྟེང་།
 錐嘴 (藻)。雨雀，燕，其嘴如錐，亦作 ཆུ་ཉུང་།
 མུ་སྟོད་ཟླ་བ། ཆུ་སྟོད་ཟླ་བ་དང་ཆུ་སྟོད་ཟླ་བ་
 གཉིས་ལ་དཔྱད། 箕月，参看 ཆུ་སྟོད་ཟླ་བ། 箕
 宿月，与 ཆུ་སྟོད་ཟླ་བ། 斗宿月。

མུ་བདར་བ། ཁ་བདར་བའམ་སྐད་ཆ་མང་པོ།
 利口，話多。
 མུ་སྟུང་། ཟླིང་བུ་ལའང་། 笛，簫。
 མུ་སྟོད་ཟླ་བ། ང་སྟོང་ལའང་། 1. 掀唇。2. 駱
 駝。【增】撇口子。〔四〕
 མུ་དམར། ག་ལིན་ཆེ་ལའང་། 1. 紅唇。2. 閻
 罗王。
 མུ་སྟོད་ཟླ་བ། ཆུ་སྟོད་ཟླ་བ་དང་ཆུ་སྟོད་ཟླ་བ་
 གཉིས་ལ་དཔྱད། 斗月，参看 ཆུ་སྟོད་ཟླ་བ། 箕
 宿月，与 ཆུ་སྟོད་ཟླ་བ། 斗宿月。
 མུ་བཟླས། ཡ་མུ་ཡར་བཟླས་པ། 上唇向上翻。

མུ་འཕྲུལ་པ། ཁ་ཚུང་ཟད་གད་མོ་བགད་པ་ཏྲ།
ཕ། 唇笑，如微笑。

མུ་ཁྲ། མུ་ཁྲ་མས་ཏྲ་པའི་ཁྲ་བ་རྟེ་དགུན་ཐའམ་
ཏྲ་ཁྲ་དང་པོའང་ཟེད། 1. 星宿值月。2. 季
冬。3. 阴历正月。

མུ་རིང་། ཡག་ཤོད་ལའང་། 1. 长唇。2. 野猪。

【增】= དྲུས་སུ་རིང་པོ། 长。〔达〕

མུ་ཕ། ཁའི་མུ་ལ་ཕ་སྐྱོས་ཡོད་པ། 豁唇，唇
上有伤痕。

མུ་པོ། (注同上)

མུ་ངན། སྐལ་གདུག་པ་ཅན། 凶牙 (藻)。

毒蛇。(同) མུ་བ་དུག་ཅན།

མུ་བ། སྐྱེག་རྟེ་ཁྲང་ཆེན་མུ་བ་ཏྲ་ཕ། 齿之
一种，如象牙。【增】通常指犬齿，上犬齿。
〔达〕 虎牙，獠牙。〔四〕

མུ་བ་ཅན། ཁྲང་པོ་ཆེ། 有牙者 (藻)。象。

【增】食肉兽与长牙的厚皮动物。〔达〕

མུ་བ་གཅིག་པ། ཆོག་ས་བདག་ཁྲང་སྐའི་མིང་།

一牙 (藻)。毗那夜迦 (天神名)。

མུ་བ་སྟོང་ལྷན། ཏྲ་ཞིག་ལའང་། 1. 具有一
千牙。2. 一种鱼。【增】 ཏྲ་ཡི་ཀྲུལ་པོ། 鱼
王。〔达〕 (同) མུ་བ་མང་བ།

མུ་བ་སྟོབས་ལྷན། ཁྲང་པོ་ཆེ་དང་ཏྲ་ཡི་ཀྲུལ་པོ་
ཞིག 牙有力 (藻)。1. 象。2. 鱼王。

མུ་བ་དུག་ཅན། སྐལ་གདུག་པ་ཅན། 毒牙者
(藻)。毒蛇。(同) མུ་ངན།

མུ་བ་མང་བ། ཏྲ་ཞིག་ལའང་། 1. 多牙。
2. 一种鱼。(同) མུ་བ་སྟོང་ལྷན།

མུ་བ་གཅིག་ས་པ། མུ་བ་བཅོག་ས་པ་ཏྲ་ཕ།
張牙，齟牙，露牙。

མུ་བ་གྲོགས། སྐྱུན་ཁྲ། 朋友，兄弟。

【增】同教兄弟，师兄弟。〔达〕

(同) མུ་བ་ཁྲ།

མུ་བ་པ། ཀྲུ་བའམ་འཕེལ་བ་དང་སྐྱུ་མུ་བ་དང་

སྐྱུ་མུ་བ་དང་འབར་བ་ལའང་། 1. 增广，增长。

2. 兄弟。3. 处 (佛)。4. 燃焼。

མུ་བ་པར་བྱེད། འཕེལ་བར་བྱེད་དམ་འབར་བར་
བྱེད། 1. 增长。2. 熾然。

མུ་བ་པོ། གཅན་པོ་ལའང་། 1. 兄弟或姊妹
(敬)。2. 兄长，哥哥 (敬)。

མུ་བ་མོ། སྐྱིང་མོ། 姊妹。

མུ་བ་ཁྲ། སྐྱུན་ཁྲ། 兄弟。【增】兄弟姊妹。

〔达〕 (同) མུ་བ་གྲོགས།

མུ་ར་བ། ནང་གི་མུ་ར་བ། 脾，脾脏。

མུ་ལ་བ། ཞེན་ཆགས་འཆེལ་བའི་མིང་། 貪著，
貪恋。

མུ་ས་པ། ཁས་ལེན་པའམ་ཁས་འཆེས་པའི་དོན།
承認，允諾。

མུ་ཆོག་ I. ཅེ་མོའམ་ཕུལ་དུ་གྱུར་བ། 最上，頂，
殊胜。【增】最好的，极，最精的。〔达〕
(同) མུ་ཆོག་ས།

II. གཞུ་མུ་ཆོག་དཀར། 弓梢。

མུ་ཆོག་དཀར་གཞུ། གཞུ་མུ་ཆོག་དཀར། 弓梢。
(同) མུ་ཆོག་ II.

མུ་ཆོག་གི་ལྷུག་ས། བུད་མེད་མུ་ཆོག་ 胜枝条
(藻)。美女。

【增】一家諸如的首要人。〔达〕

མཚོག་གི་མ། རྩི་བཅུན་སྒྲོལ་མ། 胜母，最胜母
(藻)。綠度母。

མཚོག་གི་ཚལ། བཟའ་ཤིང་གི་རྩ་བ། 果园。

མཚོག་ཀྱལ་མ། བཀྱ་སྤྱིན་རྒྱུང་མ་ལའང་། 1. 尊
胜之女。2. 帝釋(天神名)之妻。

མཚོག་སྤྱིབ། རྩ་ལྷའི་མིང་ལའང་། 胜障(藻)。
水神。(同) མཚོག་སྤྱིན། མཚོག་སེམས།

མཚོག་གཏེར། (原注缺) 胜藏，宝藏。

མཚོག་སྤྱིར། རྩ་ལྷའི་མིང་ལའང་། 1. 施胜。2. 水神。

མཚོག་དོན་འོས་པ། སངས་རྒྱལ་(དང་།) 应胜
义(藻)。佛。(同) མཚོག་སྤྱིན།

མཚོག་བདེ། རི་རྩགས་ཤིག་ལའང་། 1. 殊胜快
乐。2. 一种野兽。【增】魚。〔达〕

མཚོག་ལྗན་མ། ཆང་ལའང་། 1. 美女。2. 酒。
(又) བྱད་མེད་མཚོག་ལའང་། 美女。

མཚོག་གནས། ཆངས་པ་ལའང་། 1. 殊胜的处
所。2. 大梵(天神名)。

མཚོག་ཕྱིན་བྱེད། དགེ་བ། 达到殊胜(藻)。
善事。

མཚོག་སྤྱིན། I. རྩ་བ་འཇུག་ལའང་། 1. 殊胜布施。
2. 遍入(天神名)。

II. རྩ་ལྷའི་མིང་ལའང་། 水神。

(同) མཚོག་སྤྱིབ། མཚོག་སེམས།

III. སངས་རྒྱལ་(དང་།) 佛。

【增】水銀。〔达〕

མཚོག་མ། ཕྱི་མཐོན་ལུལ་དུ་གྱུར་བ། 最上，頂，
殊胜。【增】网边。〔四〕(同) མཚོག་I.

མཚོག་མཛོམ། རྩ་བའི་བཅུན་མ་ལའང་། 1. 胜
美，美妙。2. 月亮的妃子。

མཚོག་འཛོན། མཚོག་དུ་འཛོན་པའི་ཤེས་པའམ་ལྷ་
བ་མཚོག་འཛོན་ལའང་། 1. 計執殊胜(誤以不
好为好)之心。2. 見取(佛)。

མཚོག་འཛོན་ཞུགས་པ། རྩ་ལྷའི་མིང་ལའང་། 持胜
索(藻)。水神。

མཚོག་བྱང་། ལཱ་རི་བྱ་དང་མཚོག་གི་བྱ་གཉིས།
第一双(藻)。舍利弗与目犍連(佛的兩大弟
子)。

མཚོག་བྱང་གཅིག (注同上)

མཚོག་ཡས། གྲངས་ཀྱི་གནས་ཤིག་ཟེར། 大数之
一。

མཚོག་སེམས། རྩ་ལྷའི་མིང་ལའང་། 1. 胜心，
圣心，淨心。2. 水神。

【增】= བྱང་སེམས། 圣者，純洁的靈魂。

〔达〕(同) མཚོག་སྤྱིབ། མཚོག་སྤྱིན།

མཚོག་སྤྱིར། མཚོག་འདོད། 欲望殊胜。

【增】佛教圣者名，他首先編巴利文法。

2. 九圣者之一，曾裝飾超日王之宮庭。〔达〕

མཚོག་གསུམ། དགོན་མཚོག་གསུམ་ལའང་། 三
宝(佛)。

མཚོང་། I. གཡང་སར་མཚོང་རྒྱ། 跳，如跳悬崖。

【增】1. 跳跃，跳(入水等)。2. 又指在水
中沐浴。〔达〕(达作 མཚོང་བ་)

II. རྩ་ལྷའི་མིང་ལའང་། 一种石。

【增】= ཆང་། 治癰瘻病的寶石。〔达〕

མཚོང་འགྲོ། རྩ་བའི་མིང་། 跳行(藻)。蛙。

མཚོང་བ་བོ། གཡང་སར་མཚོང་མཁན། 跳者，
如跳悬崖者。

མཚོང་བྱེད། (注同上)

མཚོངས་པ། རིང་དུ་མཚོངས་ཟིན་པ། 跳跃，已
跳远。

མཚན་ཀོང་། མང་མེད་སྟོང་། 供灯，淨水灯。

མཚན་ཁང་། ལྷ་ཁང་ངམ་གཙུག་ལག་ཁང་། 佛

殿，佛堂，寺庙。(同) མཚན་འོས་གནས།

མཚན་ཆས། མཚན་པའི་ཡོ་བྱད། 供器，供养

之用具，祭祀的器具。

མཚན་མཇལ། མཚན་རྟེན་ལ་མཇལ་ཁ་བྱུ་བ། 朝塔。

མཚན་བརྗོད། མངས་རྒྱལ་ལ་མཚན་པར་བརྗོད་བ།

供贊，贊語，贊佛。

མཚན་རྟེན། མཚན་པའི་རྟེན། 塔。

མཚན་རྟེན་བྱི་པོ། ཅེ་མ་མེད་པའི་མཚན་རྟེན།

秃塔，无頂之塔。

མཚན་རྟེན་ཡོ་མ། བྱང་ཆུབ་ཤིང་ལའང་། 1. 塔

形树叶。2. 菩提树。

མཚན་རྟེན་ཤིང་། (注同上) 塔形树。

མཚན་སྟོན། དུས་སྟོན་ལའང་། 1. 供会，修福，

供养的宴会。2. 时会，节会。

མཚན་ཐོབ་ས། གཏོང་ཐོབ་ས་སམ་མཚན་པའི་ཐོབ་ས་

ཅོ། 布施基金，供养之本金。

【增】耕田。〔四〕

མཚན་ལྷན་ས། ལྷ་མ་ལྷ་སྟེ། 供养女(藻)。

耶摩天女。(同) མཚན་འོས་ས།

མཚན་སྟོང་། མང་མེད་སྟོང་བ། 供炷，灯心。

【增】= མཚན་རྟེན། 〔达〕

མཚན་སྟོང་ཅན། ཆུའི་བྱ་གཞུ་ལའང་། 1. 有供

炷。2. 水鸡。

མཚན་སྟོང་སྟེན་འཕྲིག་དབང་ལྷག་ཆེན་པོ། ཅ

供施(藻)。大自在(天神名)。

མཚན་པ། བཀུར་སྟོང་མ་རིམ་གྱི་འི་མཚན་པ་ལུལ།

恭敬，承事，供养，祀奉。(又) སྟེན་སྟེན་

ལའང་། 护摩〔梵〕，燒供。(同) མཚན་སྟེན།

མཚན་པ་ལེན་པ། ལུའི་མེད་། 受供(藻)。

天神。(同) མཚན་སྟེན་ཟ།

མཚན་པའི་འོས། སྟེན་གནས་ལའང་། 1. 应供。

2. 受布施处，福田(佛)。

མཚན་པར་བྱེད་པ། མཚན་པ་རྒྱུང་བའོ། 供

养，小供养。【增】祀神。〔四〕

མཚན་བྱིར་ཐོག་ས། སྟུང་མཁུ་ཉ་བ། 供帶，

如护身結。

མཚན་བྱ། ཡོན་གནས་སྟེན་མཚན་པར་བྱ་བ་དང་

ཁ་བའི་མིང་ལའང་། 1. 所供养之福田(佛)

等。2. 雪。【增】供养的对象。〔达〕

མཚན་བྱེད། ལུའི་དབང་པོ་བཟུ་སྟེན་ལའང་།

1. 供者。2. 帝釋天王(天神名)。

【增】= འབྲུག་བ། 祭品，奠祭。〔达〕

(同) མཚན་སྟེན་ཅན།

མཚན་སྟེན། སྟེན་སྟེན་ལའང་། 1. 祠施，祭祀。

2. 护摩(佛)，燒供。(同) མཚན་པ།

མཚན་སྟེན་སྟེན། མེ་ཉ། 祠生(藻)。火神。

མཚན་སྟེན་སྟེན་བྱ། བྱུང་འཇུག་ལའང་། 1. 祠

祀士夫。2. 遍入(天神名)。

མཚན་སྟེན་ཁང་། (原注缺) 祠施堂。

མཚན་སྟེན་དག་པོ། ལྷ་མ་ཡིན། 祠施仇敌

(藻)。阿修罗，非天(佛)。

【增】魔鬼。〔达〕

མཚན་སྟེན་བཟུ་བ། ལུའི་དབང་པོ་བཟུ་སྟེན་

མིང་། 百祠施者(藻)。帝釋天王(天神名)。

(同) མཚན་སྟེན་མཚན།

མཚན་སྤྱན་ཅན། ལྷ་འོ་དབང་པོ་བརྒྱ་སྤྱན་ལའང་།

1. 施供者。2. 帝釋天王（天神名）。

（同）མཚན་བྱེད།

མཚན་སྤྱན་ཅན་དུས། ཉིས་ལྷན་དུས། 1. 祠施

时，祭祀时。2. 具二德时（善恶兼具的时代）。

མཚན་སྤྱན་མཚན། ལྷ་འོ་དབང་པོ་བརྒྱ་སྤྱན་མིང་།

胜祠施（藻）。帝釋天王（天神名）。

（同）མཚན་སྤྱན་བརྒྱ་བ།

མཚན་སྤྱན་འཛོམས། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ། 坏祠

施（藻）。大自在（天神名）。

མཚན་སྤྱན་ལྷན། ལྷ་ཀྱ་ལ། 祠施座（藻）。

古沙草。

མཚན་སྤྱན་བདག་པོ། ལྷ་འོ་མིང་ལའང་།

1. 祠施主。2. 月亮。

མཚན་སྤྱན་གནས། སྤྱན་ཁང་། 举行祠施的处
所或房屋。

【增】=མཚན་སྤྱན་བྱེད་པའི་ཁང་པ། [达]

མཚན་སྤྱན་སྦྲུལ་མིང་། སྦྲུལ་དཀར་གྱི་མིང་། 祠
施香树（藻）。芸香树。

མཚན་སྤྱན་ཕུགས། ལྷ་འོ་མིང་ལའང་། 1. 祠牲，
祭祠用的牲畜。2. 馬。

མཚན་སྤྱན་བ། ལྷ་འོ་མིང་། 食祠祭（藻）。天
神。（同）མཚན་པ་ལེན་པ།

མཚན་སྤྱན་ཡན་ལག་ ལུ་སྤྱན་རའི་མིང་ལའང་།

1. 祠施的支分。2. 优曇波罗树。

མཚན་སྤྱན་རིག་བྱེད། སྤྱན་སྦྲུལ་སོགས། 耶树吠
陀（印度婆罗门教讲释祭祀的经典），护摩
（焚烧的祭品）等。

མཚན་སྤྱན་སྤང་བ། ཚངས་སྦྱང། 祠祭线，净线。

མཚན་མ། མང་མེའམ་སྦྱང་གསལ། 1. 供灯，酥油
灯。2. 光明。

མཚན་རྒྱལ། ཉི་མ་ལའང་། 1. 供养。2. 太阳。

མཚན་འཛོམས་པ། བརྒྱ་སྤྱན་ལའང་། 1. 持供者。
2. 帝釋（天神名）。

མཚན་རྒྱལ། གདུགས་དང་རྒྱལ་མཚན་བ་དན་སོགས།

供物，如伞及幢幡等。【增】=མཚན་ཆས།

མཚན་པའི་ཨོ་བྲུ། 作供的用具。[达]

མཚན་ཞལ། ཐོང་བ། 碗。

མཚན་གཞིས། མཚན་གནས་གྱི་གཞིས་ཀྱ། 供产，
寺院之庄田。

མཚན་གཟིང། ལྷ་པོ་བརྒྱུད་གྱིས་ལའང་། 百
支河。

མཚན་འོས། ཨོན་གནས་དང་ཉི་མ་ལའང་། 应供
（藻）。1. 福田（佛）。2. 日，太阳。

མཚན་འོས་བརྒྱ་བ། མངས་རྒྱས་གྱི་མཚན། 第
十应供（藻）。佛的名号。

མཚན་འོས་གནས། ལྷ་ཁང་ངས་གཙུག་ལག་ཁང་།
应供处（藻）。佛殿，佛堂，寺庙。

（同）མཚན་ཁང་།

མཚན་འོས་མ། ལྷ་མོ་སྤྲུ་ལྷ། 应供女（藻）。
郗摩天女。（同）མཚན་ལྷན་མ།

མཚན་ཨོན། I. ལྷ་མ་དང་སྤྱན་བདག་གཉིས་ལའང་།
供施，如师长与施主。

II. ལལ་བསིལ་ལས་ཨོན་ཆབ་ལའང་། 供水，漱
口水，饮水。【增】奉行宗教仪式给与僧侣
的供养。[达]

མཚན་སྦྲུལ་ཅན། མཛོས་པའི་རྒྱལ་གྱིས་ཉམས་ཅན།
以美丽的装饰品修饰者。

མཚན་པོ། མཛོས་རྒྱལ་གྱིས་གསལ་མཚན་པོ་ལྷ་བྱ།
美丽，如以装饰品装饰得美艳。

【增】有时作འཕྱྱར་པོ། 1. 雅致，文雅。

2. 在西藏西部亦指虚饰，摆阔自夸。[达]

མཚན་མཛེས། (注同上)

འཆག་ཀྱ། འགྲོ་ཀྱངས་འཛིག་ཀྱ། 1. 将行走。

2. 将毁坏。

འཆག་ཏུ་འཇུག (原注缺) 使行走。

འཆག་པ། ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་མ་སོང་བ་ཞབས་ཀྱིས་

འཆག་དགོས་ཏུ་བྱ། 踐踏，行走。

【增】1. 折断，裂开，破。2. 减价。3. 又作
ཆགས་པ། 走，移动（特用于恭敬的或正式

的說話时）。འཆག་ཏུ་འགྲོ་བ། 散步。〔达〕

འཆག་པ་པོ། འགྲོ་མཁན། 行走者。

འཆག་པར་སྐལ་བ། (未詳)

འཆག་བྱེད། ར་སོང་དང་འགྲོ་བ་པོ། 1. 駱駝。

2. 行走者。

འཆག་ཡོང་། དཀར་ཡོལ་འཆག་ཡོང་ཏུ་བྱ། 要
坏，如瓷器摔破。

འཆག་ས། འགྲོ་ས། 經行处，往来散步的地方。

འཆགས་པ། རྟེན་པ་མ་བཤགས་པ་འཆགས་དགོས་
དང་འཛིག་རྟེན་གསར་ཏུ་འཆགས་ཀྱི་དང་འཆགས་

བསྐལ་ཏུ་བྱ་ལའང་། 1. 悔，如罪未忏悔者，須
忏悔。2. 形成，如世界初成，成劫。

【增】=བཤགས་པ། 1. 参看 འཆག་པ། 2. 有
时代替 འཆག་པ། 〔达〕

འཆགས་སོ། མི་སྐྱེད་པར་རྟེན་པ་འཆགས་སོ། ། 不
复藏罪，忏悔了。

འཆང་དགོས། འཛིན་པ་པོས་འཛིན་དགོས། 須持，
須握。

འཆང་བ། འཛིན་པ། 持，执，握。【增】1. 携
带，佩带，隨身携带，如护身符等。2. 具有，
如天女或罗刹女之形体。3. 咬，吠。〔达〕

འཆང་བ་པོ། འཛིན་པ་པོས་འཛིན་དགོས། 持者，
握者。

འཆང་བབྱང་། འཛིན་བྱེད་ལུ་བ་ཏུ་བྱ་རྟེ་འཛིན་

འཆང་བྱངས་དང་ཆངས་བབྱངས་འཆང་བབྱང་ཞེས་

པའང་སྟུང་། 柄，亦作 འཆང་བྱངས། ཆང་

བབྱངས། འཆང་བབྱང་། 【增】棍子的把手，
弯柄。〔达〕弓把。〔四〕

འཆད། ཆད་མ་སོང་བ་ནམས་འཆད་ཀྱི་ངེས། 断。

【增】1. 停止，結束。2. 解說。〔达〕（达
作 འཆད་པ་）

འཆད་ཀྱ། ཆས་བཤད་མ་སོང་བ་འཆད་ཀྱི་དེ་ཏུ་
ཡིན་ན་ཤོད་ཅིག 当說。

འཆད་འགྱུར། (注同上)

འཆད་པ་པོ། གསུང་བ་པོ། 說話者。

འཆབ་པ། གཏི་སྒྲག་གི་དབང་གིས་ཉེས་པ་འགབ་

བའམ་སྐྱེད་པའི་ཤེས་པ་ལོ། ། 复藏，隱匿，由于
愚痴的緣故，而隱匿罪恶的心。

འཆབ་པོ། དང་གི་ཉེས་པ་སྐྱེད་མཁན་འགབ་པ་པོ།
隱藏者，隱匿自己罪恶的人。

འཆབ་བྱེད། (注同上)

འཆབ་སེམས། གཏི་སྒྲག་གི་དབང་གིས་ཉེས་པ་
འགབ་པའམ་སྐྱེད་པའི་ཤེས་པ་ལོ། ། 复藏的心，
由于愚痴的緣故，而隱匿罪恶的心。

འཆམ། (原注缺) 跳舞，舞蹈。

འཆམ་པ། མཐུན་པ། 一致，和諧。【增】=
གར་འཆམ་ 或 གར་འཆམས། 跳舞。〔达〕

འཆམ་པ་བ། གར་འཆམ་ཁབ་པ་པོའི་གཙོ་བོ་
དང་ཁབ་པ་པོ་ནམས་ཁབ་དགོས་ཏུ་བྱ། 跳舞者。

འཆམ་པོ། མཐུན་པོ། 一致，和諧。

【增】= འཆམ་པ་པོ། 跳舞者。〔达〕

འཆམ་དཔོན། གར་འཆམ་ཁབ་པ་པོའི་གཙོ་བོ་

དང་ཁྱབ་པ་པོ་ནམས་ཁྱབ་དགོས་ཏུ། 跳舞者之首长(跳舞的指导人, 舞台台主)。

འཆས་ས་པ། འཆས་ཁྱབ་ཟིན་པ། 已跳舞。

འཆར་དགོས། ལྷ་མར་བཅའ་མ་སོང་བ་འཆར་དགོས་ཏུ་བུའམ་རྟིན་དགོས། 須依止(佛), 如未依师, 应須依止。

འཆར་བ་པོ། གནས་དགོས་ཏུ་རྟིན་པ་པོ། 依者(佛), 如依止师长者。

འཆར། མེ་རྟོག་མ་གཤར་བ་འཆར་ཏུ་ཉི་མའང་གར་ཟིན་ཡང་འཆར་ཏུ་དང་མེས་མ་འང་ནམ་རྟོག་... 1. 开, 如花未开的要开。2. 出, 如太阳已出还要出; 又如心中现起分别。【增】升起, 出现。【达】

འཆར་ཀ། ཉི་མ་འཆར་ཁ་འའང་། 1. 出现。2. 日出时。【增】佛的弟子优陀夷罗汉(出现)。【达】

འཆར་སྒྲིན། ཤེས་རབ་ལུ་པོ་འའང་། 1. 了解的快。2. 速智(佛), 敏捷的智慧。

འཆར་སྒྲོ། ནམ་རྟོག་འའང་། 1. 思想, 观念。2. 分别心(佛)。【增】根由。【四】

འཆར་ཅན། དུས་རྒྱུན་གྱི་སྒྲིལ་ཞིག་སྟེ་ཆགས་ཅན་ཞེས་པའང་འཐད་དམ། 成规, 平时的规矩, 似可作 ཆགས་ཅན།

འཆར་འཇུག། གནས་འཆར་འཇུག་སྟེ་རྟིན་དུ་འཇུག། 使依(佛), 使求依止师长。

འཆར་འཕར། གསར་དུ་འཕེལ་བ་འའང་། 新添, 新增加的。

འཆལ་གདམ། དག་འཁྱལ་འའང་། 1. 秽语。2. 绮语(佛)。【增】妄谈, 信口乱道。【四】

འཆལ་པོ། རྣམ་མེད་འཆལ་བ་པོ་འམ་ཅབ་ཏུལ། 1. 奸夫, 没道理而胡搞的。2. 淫乱。

འཆལ་བ། རུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་ཏུ་བ། 坏, 如犯戒。【增】1. 丧失神智, 混乱, 紊乱。2. 踳踳不定。3. 通奸。【达】违犯道德规范, 伤德, 缺德。【高】

འཆལ་བའི་ཤེས་རབ། ཤེས་རབ་རྟིན་མོངས་ཅན། 染污的智慧。【增】恶作剧的邪聪明。【达】(达巴作巴)

འཆལ་མེད། སྒྲིལ་པོ་འམ་འཇུག་མེད་འའང་། 1. 勤敏。2. 无误, 无失。

འཆལ་མོ། རྣམ་མེད་འཆལ་བ་པོ་འམ་ཅབ་ཏུལ། 1. 淫妇, 娼妇, 没道理而胡搞的。2. 淫乱。

འཆི་ལྗས། འཆི་ཁར་ཁྲ་སྒྲུབ་པུ་སྒྲིལ་ས་ལ་མི་དགའ་བ་དང་ལུས་མདངས་འགྱུར་སྟེགས། 死相, 临死前相, 不乐本座, 身光转变等(说此系天神临死时所现的衰相)。

འཆི་བདག། ག་གིན་རྩེའི་མིང་། 死主(藻)。閻王。

འཆི་བདག་གཙུག་ཕུད། དགའ་རབ་དབང་ཕུག་འའང་། 1. 閻王顶髻。2. 极喜自在(天神名)。

འཆི་འཕྲོ། ཆ་འདི་འཆི་བ་དང་གྲུ་མར་འཕྲོ་བ། 此世已终, 转往后世。【增】或 འཆི་ 等于 འཆི་དང་འཕྲོ་བ། 世缘终了, 命终。【达】

འཆི་བ། སྒྲིལ་པའི་མཐའ་ལ་འཆི་བ་ངེས། 死。

འཆི་བ་མེད་ལྔ། ཏུ་ན་སྒྲུག་འའང་། 1. 具有不死。2. 善见宫。

འཆི་བ་མེད་པ། ཐར་པ་དང་ཏུ་དང་བརྒྱུ་སྒྲིལ་གྱི་ཁྲོང་ཁྱེད་དང་ཁྲོང་དང་གྲུ་རྟོག་འའང་། 无死, 不死(藻)。1. 解脱(佛)。2. 天神。3. 帝释之城。4. 风。5. 乌鸦。(同) འཆི་མེད།

འཆི་བ་ལས་ཀྱལ། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་འའང་། 1. 战胜了死王。2. 大自在(天神名)。【增】佛。【达】(达后有 བ་ 字)

འཆི་བ་བསྐྱུ་བ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་དང་བྱ་རྟོག་ཆེ་

ལའང་། 誘死 (藻)。1.大自在 (天神名)。

2.大烏鴉。【增】贖回要死的人的命。〔達〕

འཆི་འབྲས་ཅན། ལྷ་ཡིང་། 死果者 (藻)。

芭蕉。

འཆི་མེད། ཐང་བ་དང་ལྷ་དང་བརྒྱ་ཕྱིན་གྱི་གོང་

ཁྱེད་དང་ཁྱེད་དང་བྱ་རྟོག་ལའང་། 无死，不死

(藻)。1.解脱 (佛)。2.天神。3.帝釋之

城。4.风。5.烏鴉。(同) འཆི་བ་མེད་པ།

འཆི་མེད་གྲུབ་པའི་གནས། ལྷ་ཡི་གནས། 不

死之处 (藻)。天神居处，天界。

(同) འཆི་མེད་གནས།

འཆི་མེད་གྲོང་གཙོ། བརྒྱ་ཕྱིན། 不死城主

(藻)。帝釋 (天神名)。

འཆི་མེད་རྒྱལ་པོ། (注同上) 不死王 (藻)。

འཆི་མེད་སྒྲུ་ལྷན། བྱ་རྟོག་ལའང་། 1.具不死

之声音。2.烏鴉。

འཆི་མེད་ཆབ། ལྷ་པོ་གཞུ་ལའང་། 1.不死之

水。2.恒河 (印度四大河之一)。

འཆི་མེད་གནས། ལྷ་ཡི་གནས། 不死处 (藻)。

天神居处，天界。(同) འཆི་མེད་གྲུབ་པའི་གནས།

འཆི་མེད་དབང་མོ། བརྒྱ་ཕྱིན་བཙུན་མོ། 不死

主母 (藻)。帝釋 (天神名) 的妃子。

འཆི་མེད་གཙོ་མོ། (注同上)

འཆི་མེད་ལྷལ། ལྷ་ཡི་གནས། 不死国 (藻)。

天界，天神居处。

འཆི་མེད་རི། རི་དབ་ལའང་། 1.不死山。

2.須弥山。

འཆི་གཞིས་གཞུང་། གཞིས་བ་རིག་པའི་གཞུང་།

治死論 (藻)。医方明之书，医学书。

འཆིང་བྱིས། བཙོན་དྲ་དང་ལུས་ཀྱི་ཁྱེད་པ་ལའང་།

縛室 (藻)。1.监狱。2.腰部。

(同) འཆིང་གནས།

འཆིང་དགོས། ཐག་པས་ས་བཅིངས་པ་འཆིང་དགོས།

須縛，須捆綁。

འཆིང་གནས། བཙོན་དྲ་དང་ལུས་ཀྱི་ཁྱེད་པ་ལའང་།

縛处 (藻)。1.监狱。2.腰部。

(同) འཆིང་བྱིས།

འཆིང་བ་པོ། ཐག་པས་འཆིང་བ་པོ་འཇམ་འཆིང་བར་

བྱེད་པ་པོ། 用繩捆綁者。(同) འཆིང་བྱེད་II.

འཆིང་བ་སྒྲིན། བྱེད་མེད་འདོད་ལྷན་མ་ལའང་།

1.給以束縛。2.具有欲望的妇女。

(同) འཆིང་བྱེད་པ།

འཆིང་བ་གསུམ། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྒྲུང་གཉི་སྒྲུག་

གསུམ། 三縛 (藻)：食、瞋、痴三者。

འཆིང་བྱ། རྩ་མཆིང་བྱ་ལའང་། 1.小裝飾品。

2.似宝之石。【增】琉璃足釧。〔達〕

འཆིང་བྱེད། I. འཆིང་བྱེད་ཞགས་པ་དང་རྒྱ་ལའང་།

能縛 (藻)。1.繩索。2.水。

II. ཐག་པས་འཆིང་བ་པོ་འཇམ་འཆིང་བར་བྱེད་པ་པོ།

用繩捆綁者。【增】= རྩ་ 或 རྩ་ཐག [達]

纏繞。〔四〕 (同) འཆིང་བ་པོ།

འཆིང་བྱེད་པ། བྱེད་མེད་འདོད་ལྷན་མ་ལའང་།

1.捆綁者。2.具有欲望的妇女。

(同) འཆིང་བ་སྒྲིན།

འཆིངས་པ། འཆིངས་ཟིན་པའཇམ་བཅིངས་པ་ལའང་།

已捆綁。

འརྒྱ་དགོས། དལ་བྱས་འརྒྱ་བ་པོ་འཇམ་དབང་གིས་

འརྒྱ་བའཇམ་ཀྱིས་ཀྱིས་འརྒྱ་པོར་འརྒྱ་ཡོང་བ་དང་

རྒྱ་སྒྲིགས་ཀྱིས་རྒྱ་འརྒྱ་དགོས། 1.須彎曲。2.須

用杓舀水。

འརྒྱ་བ་པོ། (原注同上) 1.弄彎曲者。2.用

杓舀水者。

འཆུ་ཡོང་། (原注同上) 1. 將彎曲。2. 將用杓
舀水。

འཆུག་ཡོང་། རྣམ་འབྲུལ་ཡོང་། 將會錯誤。

འཆུགས་སོང་། འབྲུལ་བའམ་རྣམ་སོང་། 已錯
誤，錯誤了。

འཆུན་པ། མེ་རྒྱལ་གི་ཆུན་པོ་བཅས་དུ་འཆུན་པ་ཉི་ཤུ།
捆，束，如將花把束在一起。

【增】1. 在統治或管制之下，在約束之下。

2. 馴服，制服。〔達〕

འཆུན་མི་འཆུན། གཟུང་མི་གཟུང་ནམ་མཁུན་པོར་
འཇུག་མི་འཇུག་པའི་དོན་འདུལ་མ་འདུལ་ལའང་།
馴服不馴服。

འཆུམ་པ་བོ། རང་དུ་སྒྱུད་པ་པོའམ་འཆུམ་པར་
བྱེད། 收縮者，向內收縮者。

འཆུམས་པ། རང་དུ་བསྐྱུས་པའམ་འཆུམས་པ་དང་
བཀའ་ཆགས་ཅན་ནས་མེད་སྒྲ་ཅན་དང་དྲངས་པ་
ལའང་། 1. 已向內收縮。2. 食婪。3. 吝嗇。
4. 澄淨。【增】愿望，希求。〔達〕(達作
འཆུམ་པ་) 饕餮。〔本〕

འཆུར། འཇུར་མིག་ཏུ་གོ་བའི་ཐག་པ་ཁྲོན་པ་འཆུར་
དགོས་ཉི་ཤུ། 穿入，如將濕皮條穿過鋼眼。

འཆུས་པ། ཁྱོག་ཁྱོག་གཟུང་པོའམ་གཟུ་པོ་དང་དང་
གིས་ཡོན་པར་འཆུས་པ་ལའང་། 1. 扭彎。2. 自
然彎曲。【增】= ཁྱོག་པོ། 不活潑，笨。〔達〕

འཆུས་པོ། (注同上)

འཆི་བ་བོ། ཁས་འཆི་བ་པོའམ་ཁས་ལེན་པ་བོ། 允
諾者，承認者。

འཆིག་པ། སྒྲིང་ག་མོག་པའམ་ག་མོག་པའི་མིང་འཇིག་
པའི་དོན་དུ་འདྲ་། 1. 劈開，劈柴。2. 破壞。

【增】坦白罪狀，認罪，畏懼。〔達〕

འཆིལ་བ། ཞེན་ཆགས་པ། 耽著，貪戀。

【增】1. 或 འཆིག་པ་ 等于 ཞེན་པ། 2. 相信，
信任。〔達〕

འཆིས་པ། ཁས་འཆིས་པའམ་ཁས་ལེན་པ། 允許，
承認。(འཆི་的完成式)

འཆི་ཐབས། བཟོ་ཐབས་དང་སྒྲིབ་པར་བྱེད་ཐབས།
制造方法，編排方法。

འཆོས་བྱེད། རྒྱུ་ཆ་གྲོས་གཞིམ་པའི་བྱ་བྱེད་ལའང་
སྤང་། 1. 克服，使馴服。2. 協商，說服。

འཆོསས། (注同上)

འཆོར། སྔར་མ་སོང་བ་འཆོར་ཡོང་། 將遺失。

【增】1. 逃走，潛逃。2. 流出。3. 發出(常
指火)。4. 過去，轉移。5. 追，追尋。〔達〕

འཆོར་དགོས། རྒྱུ་མར་འཆོར་དགོས། 須追
尋，須追尋盜匪。

འཆོར་བ་བོ། འཆོར་མཁན། 追尋者。

འཆོལ་དགོས། འཕྲིན་བཅོལ་འཆོལ་དགོས། 須托
付，須托其作事。

འཆོལ་བ་བོ། ཁས་འཆོལ་བ་པོ་དང་དག་འཆོལ་
འཆོལ་བ་པོ་ལའང་། 1. 委托作事者。2. 囑語
者。

འཆོལ་བྱེད། (注同上)

འཆོལ་མི་དགོས། དག་འཆོལ་དོན་མེད་འཆོལ་མི་
དགོས། 不須亂說，不用無意義地亂說。

འཆོས། རྒྱལ་འཆོས་ལའང་། 1. 制造，建造。
2. 詭詐。【增】改正，哨。〔四〕

འཆོས་སྒྲིབ། དམ་པའི་ཆོས་ལའང་། 1. 改善和保
護(論的兩種功德)。2. 正法，神聖的法。

འཆོས་དགོས། བཅོས་ཐབས་ཡོད་ན་འཆོས་དགོས།
須改正。

འཆོས་པ། བྱུངས་པའམ་ཐོས་པའི་དོན་དུ་འདྲ་སྤང་།
嘗，吃。【增】1. 造作。2. 預備，準備。3. 构
造，建築。4. 傷風敗俗，放蕩，不道德。〔達〕

འཆོས་པ་བོ། བཟོ་བར་བྱེད་པོ། 改者，改作者。

འཆོས་བྱེད། (注同上)

རྩོལ། རྩོལ་བར་བྱིས་ཤིག རྩོལ་པ། 熬茶吧！

རྩོལ་མ། རྩོལ་བུང་བའམ་གསེར་རྩོལ་གྱང་།
所飲的茶或酒。

རྩོལ་བ། རྩོལ་ཟིན་ངས་བསྐོལ་བ་ཡིན་ཏུ་
བྱ། 已熬茶。(同) རྩོལ་བ།

རྩོལ། མེར་ནག་མདོག་གསེར་མདོག་ཅན། 黑黄
色，如茶色。

【增】一种磚紅色的中国巾帶。〔达〕

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་། 茶店。

རྩོལ་བ། རྩོལ་ཟིན་ངས་བསྐོལ་བ་ཡིན་ཏུ་བྱ།
已熬茶。(同) རྩོལ་བ།

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་། 将熬茶。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བ། 供茶，献茶。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བའམ་བ། 清茶，未調酥油之
茶。【增】面茶。〔四〕 (同) རྩོལ་བ།

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 茶及酥油奶
渣合成之糕点（早晨飲用）。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བའམ་བྱ་བྱ། 茶瓶，茶壺。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བའམ་བ། 清茶，未調酥油
之茶。(同) རྩོལ་བ།

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 茶紅
色，紫黃，或赤黃色。
མདོག་མ། རྩོལ་བ། རྩོལ་བ།

【增】作酥油茶时的攪茶器。〔四〕

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 茶樹。

(同) རྩོལ་བ།

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 1. 黑茶。2. 清茶。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་། 茶器。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 小块磚茶。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 大块磚茶。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 熬茶者。

【增】預备茶飯的厨子。〔达〕

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བྱ་བྱ། 团茶。

【增】1. 磨刀石。2. 头頂蓋。〔达〕

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 茶樹，茶
林。(同) རྩོལ་བ།

རྩོལ་བ། (原注缺) 茶絲。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 茶散碎者，茶末。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 一碗茶。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 攪茶者。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 已攪茶。

རྩོལ་བ། རྩོལ་བུང་བུང་བྱ་བྱ། 茶紅
色，紫黃，或赤黃色。

【增】=བཙོད་མདོག་དམར་མེད། 〔达〕

རྩོལ་བ། (未詳)

རྒྱལ་པ། ཚམ་ཁུན། 土匪，盜賊。

རྒྱལ་པ། འདི་མཁོ་དཔལ་ནམ་པ་རྒྱལ་པ། 1. 如此，如是。2. 何所說，無論何語。

རྒྱལ་པ། གང་འདྲ་བཤམ་རྒྱལ་པ། 如何，如何考察。

【增】=བཟླ་པ། 当考察或調查時。〔達〕

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་མཁོ་ཅད། 凡所有，所有一切。

རྒྱལ་པ། གང་འདྲ་ཡིན་ཞེས་རྒྱལ་པ། 如何想？意为如何？

རྒྱལ་པ། གང་མཁོ་རྒྱལ་པ་ཉུང་པ། 尽所有（佛），数量若干。

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་རྒྱལ་པ་ཉུང་པ། 如所有（佛），体相如何。

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་རྒྱལ་པ། 如何？怎样？

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་གང་གི་ཕྱིར། 何故？

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་ཞེས་པའི་མཁོ་ཅད་ཡིན་པ་ཡིན་པ། 如實，如其真理，如其所是。

【增】天然一样。〔四〕（同）རྒྱལ་པ།

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ། 都不想，全不考虑。

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ་ཡིན་པ། 如何？怎样？

1. 几种形态？2. 数量若干？

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ་ཡིན་པ། 如實，如其真理，如其所是。

【增】照样。〔四〕相似，彷彿，相合。〔高〕

（同）རྒྱལ་པ།

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 如其所應，應該怎樣。【增】1. = རྒྱལ་པ། 与之相合，一

致。2. = གང་ཡིན་པ། 凡適合者。〔達〕

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ། 何故？

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 至何時，終于，乃至。

རྒྱལ་པ། 〔漢〕（原注缺）經。

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 用口或舌去吮（命令詞）。

རྒྱལ་པ། གང་གིས་ན། 為什麼？

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 石杵。

【增】1. 磨香料用的球形石。2. = རྒྱལ་པ།

〔達〕

རྒྱལ་པ། （注同上）

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 1. 計策，策略。

2. 綢緞之一種。【增】戰略。〔達〕

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 干涉者，有關係者。

干涉者，有關係者。

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 善計，一切事業

皆上軌道名為善計。【增】1. = རྒྱལ་པ།

阿羅漢（克服敵人者，小乘佛教的聖者）。

2. 具有良好的態度，適宜的行為，適宜的。

3. 聰明，精巧，有能力，富於經驗。〔達〕

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 1. 起初。2. 暫時。

【增】1. 數目符號97。2. 一個虛字，用以表示形容詞或副詞的比較級，特指逐漸成長或增長，常與第七轉聲同用，如རྒྱལ་པ་ཡིན་པ།

逐漸長大。3. 進步。4. རྒྱལ་པ། 聲音。5. 勸告的虛字，常與呼喚詞連用。〔達〕

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 漸漸繁盛。

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 漸壞，如病重了。

རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ་ཡིན་པ། 漸高。

རྩོམ་གྱི་ཡག་ཤོད་གྱུར་པ། 渐好，如病好了。

རྩོམ་གྱི་ན། ཡན་སྐབས་ཤིག་ན། 有一时，在一个时期。

【增】=རྩོམ་ 短时间，一会儿。〔达〕

རྩོ། (原注缺) 初。

【增】1.=དང་པོ། རྩོམ་ 2.声音。〔达〕

རྩོ་རྩོ། ཡུ་ཤོང་མ་གཅིན་པོ་དང་རྩོ་རྩོམ་སྐུ་རྩོ་

རྩོམ་ལའང་། 1.哥哥。2.吠舍，紳士階級，

或商人种姓。(同)རྩོ་ལགས།

རྩོ་བོ། (注同上) 【增】རྩོ་ 或 རྩོ་རྩོམ་

主，主人，尊长，貴族出身的人。〔达〕

རྩོ་བོ་རྩོ། དཔལ་ལྷན་མ་ཏི་ག། 阿底峽尊者。

རྩོ་མ། རྩོ་རྩོམ་སྐུ་དང་རྩོ་རྩོམ་པ་དང་གཞི་

1.貴妇人。2.众生主母，后妃。

【增】1.主妇。2.尼。〔达〕

རྩོ་ལགས། ཡུ་ཤོང་མ་གཅིན་པོ་དང་རྩོ་རྩོམ་སྐུ་

རྩོ་རྩོམ་ལའང་། 1.兄长。2.貴族，紳士。

(同) རྩོ་བོ། རྩོ་རྩོ།

རྩོ་མོད། (未詳)

རྩོ་ཤག་རྩོམ་གཉིས། གཙུག་ལག་ཁང་དང་རྩོ་མོ་

ཆེན་པོ་གྱུ་སྐྱ་ནི་རྩོ་རྩོམ་པ་གཉིས། 拉薩大招，

小招寺中兩尊釋迦佛象。

མཇལ་ཁ། ཡུག་བྱ་བའི་མཇལ་ཁ། 拜会。

མཇལ་རྩོ། མཚན་རྩོ་རྩོ་བྱ། 所朝拜，如塔。

【增】謁見偉大人物的礼物。〔达〕

མཇལ་དར། ཁ་བཤགས་དར་དཀར། 見面礼巾，

哈达，白綾。

མཇལ་རྩོམ། མཇལ་བ་ཡུང་ཡུང་ཅས། 短时的会晤。

མཇལ་བ། ཡུག་ཐུང་ཟིན་པ། 已謁見，已会晤

(敬)。【增】མཇལ་བ་ 的敬詞，གོ་བའི་

མཇལ་བ། 了解，理解。〔达〕

མཇལ་ཡུང་བ། (注同上)

【增】会合，聚集。〔高〕

མཇེང་ཁྱོག་ མགོ་འཕམ་མཇེང་བ་ཁྱོག་ཁྱོག་ 头或脖頸

歪屈。(同)མཇེང་ཡོན།

མཇེང་བ། མགོ་འཕམ་རྩོ་རྩོམ་ཆེན་མཇེང་བ། 脖頸。

【增】=རྩོ་མཇེང་། 草地。〔达〕

མཇེང་སྐྱེལ། མཇེང་གཉིས་ཁྱོག་མགོ་སྐྱེལ་བ་ལྟ་བུ། 連

頸，如將兩牛的头連起。

མཇེང་ཡོན། མགོ་འཕམ་མཇེང་བ་ཁྱོག་ཁྱོག་ 头或

頸部歪屈。(同)མཇེང་ཁྱོག་

མཇུག་ ལྟག་མ་ལའང་། 1.尾。2.剩余。

མཇུག་སྐྱོ་ཅན། མ་ཡུའི་མིང་། 有尾翎(藻)。

孔雀。

མཇུག་རྩོ། གཞུ་ག། 尾。【增】尾骨。〔达〕

(རྩོ་ 达作 རྩོ་) (同)མཇུག་མ།

མཇུག་བརྒྱུ་རྩོ། རྩོ་སྐྱོ་འབྲངས་རྩོ་རྩོ་བྱ། 隨

后，随后行。

མཇུག་བྱུང། གཞུ་ག་མཇུག་གིས་ཤིག་ 接尾，使

尾連起(命令詞)。

མཇུག་རྩོམ། གཞུ་ག་རྩོམ་རྩོམ། 短秃之尾。

【增】=མཇུག་མ་ཆད་པ། 形状不好，輕率的人

結果失望沮喪，或忘恩負义。〔达〕

མཇུག་སྐྱེལ། བཟུང་བཅོས་ཁྱོག་མཇུག་རྩོ་རྩོ་

རྩོམ་པ་ལའང་། 1.收尾。2.論后总结众义。

མཐུག་ནག་པ། བྱ་ཁྱུང་ཁྱུང་ལའང་། 1. 黑尾巴。

2. 鶴。

མཐུག་པོད་པ། མཐུར་པོད་པ་ལའང་། 1. 能到
(尾?)。2. 到究竟。

མཐུག་བྱང་། བར་བྱང་སྒྲིན་ཆོག་ལའང་། 1. 跋
文，尾跋。2. 刻板之愿詞。

མཐུག་མ། རྩེ་མ་ལའང་། 1. 尾巴。2. 后。

(又) གཞུ་ག། 尾。【增】殿尾者。【高】

(同) མཐུག་རྟ།

མཐུག་མ་ཅན། ཏྲ་ཡི་མིང་། 有尾(藻)。馬。

མཐུག་མ་ནར་བ། གཞུ་ག་ངང་གིས་ནར་བ་ཏྲ་བ།
尾自然伸长。

མཐུག་མ་བསྐར་བ། གཞུ་ག་མ་ལ་རིང་དུ་བསྐར་
བ། 尾长拖地。

མཐུག་རིང་། རྒྱ་མ་མཐུག་རིང་ལའང་། 1. 长
尾。2. 彗星。【增】計都星。【四】

མཐུད་མཐུན་མ། སྒྲོད་ཆོང་མ། 合順女
(藻)。娼妓。

མཐེ། བྲོ་མཆན། 男生殖器。

མཐེད་པ། མི་བཟོད་པ་ངལ་བའི་དོན། 不能忍，
疲劳。【增】1. 痛苦，忍受。2. 可厌。【达】

མཐོར་བུ། འཐོར་བུ་རྟོག་ཅི་མིང་དུ་སྒྲུང་།

(ཅི་མིང་ 字誤) 似即 འཐོར་བུ། 鋤头，鋤。

མཐོལ། མཐོལ་དགོས་ན་མཐོལ། 謁見(命令詞)。

མཐོལ་མ། བྱ་མཐོལ་མ་འཕམ་མཐོལ་མའང་། 画眉
鳥，亦作 འཐོལ་མ།

འཇ་བ། I. འཇུང་ཐག་ཏྲ་བུ་འཕམ་ཐུན་བུ་འཇག
皮繩，皮条。

II. རེ་བའམ་འདོད་པ། 希望，欲望。

འཇག་ཁོད། ལྷ་ཞིག་ 一种草。【增】馬尾草，

木賊。【达】 莖草。【四】 (同) འཇག་མ།

འཇག་སྒྱལ། ལྷ་ལྷ་ཁང་པ། 草舍。

འཇག་མ། ལྷ་ཞིག་ 一种草。【增】1. 一种香
草。2. 一种苦盖屋頂的莠草。3. (草的) 叶
子，(谷的) 莖。【达】 嫩籬。【高】
(同) འཇག་ཁོད།

འཇགས་པ། བྱགས་ལ་འཇགས་པ་པོའམ་འཇགས་
རྟོགས་གནང་ཏྲ་བུ་གསར་དུ་འཆགས་པའི་དོན།

1. 心中記憶。2. 作成。

【增】贈，給，送礼品。【达】

འཇགས་པ་པོ། (原注同上) 1. 心中記憶
者。2. 作成者。

འཇང་། འཇང་ཞེས་པའི་ལུལ་ལའང་། 1. 国名。

2. 地名。【增】西藏西北部的地名，在此曾
成立过王国。【达】

འཇང་བ། བཟའ་བུ་དང་ཟས་པའི་དོན། 吞，嚥。

འཇབ་ཅེ། ཁ་སྒྲུ་འཕྱོག་ཕྱེད། 鑷子，鉗子。

【增】枪堂內装药处。【四】 (同) འཇབ་ཅེ།

འཇབ་པ། འཇམ་པའི་དོན་ལའང་སྒྲུང་། 1. 潜逃，
潜伏，埋伏。2. 柔和。【增】藏匿，隱藏，
暗藏，隱瞞，使密察。【高】

འཇབ་པ་པོ། ས་ལ་འཇབ་པ་པོའམ་སྒྲིབ་པ་པོས་
སར་འབྱར་ནས་བཞབ་པར་བུ། 埋伏者，埋伏
在地下者。

འཇབ་བུ་བ། རྒྱ་མའི་མིང་། 窃者，賊。

(同) འཇབ་ལེན།

འཇབ་ཐུལ་པ། སློ་པ་ལའང་། 1. 偵察。2. 偵
察者，防守者。

འཇབ་ཅེ། ཁ་སྒྲུ་འཕྱོག་ཕྱེད། 鑷子，鉗子。

(同) རེབ་ཕྱོ།

རེབ་ལེན། ཀུན་མཐོ་མིང་། 劫取者，賊。

(同) རེབ་བྱ་བ།

རེབས། རེབས་ཐེན་པའམ་བཞུགས་པའང་། 已

潜伏，已埋伏。【增】窺探。【四】

རེས། ཐུག་པའི་བྱེ་བྱག་ལའང་། 1. 柔和。2. 粥
之一种。

རེས་ཁྲམ་བ། འབྲས་ཁྲམ་པའི་དོན་དུ་སྒྲུང་།

无量无边。

རེས་མགོན། ཞི་བའི་ནམ་པ་ཅན་མགོན་པོ། 妙

主（藻）。寂灭相之依怙（佛）。

【增】参看 རེས་དཔལ། 【达】

རེས་ལུང་འདབ་ལུན། རོ་ཙོ་འི་མིང་། 具羣

綠翅（藻）。鸚鵡。

རེས་ལུང་བ། (注同上) 羣綠者（藻）。

རེས་མཉེན། རིག་བྱ་རེས་ཞིང་མཉེན་པ། 柔

軟，所触柔軟。

རེས་བ། རིག་བྱ་རེས་པའམ་བློ་རེས་པའང་།

柔和，光滑，細軟，触觉柔和或味觉柔和。

རེས་པའི་སྒྲུ་ལུན། བྱ་མཐོང་རིལ་ལའང་།

1. 具有柔和的声音。2. 仓鹤，綠头鴨。

རེས་པའི་རྫོ་རྩེ། ངག་གི་དབང་ཕྱུག་གས་གེས་

རབ་ལྷའམ་བརྟན་པའི་འཁོར་པོ། 妙金剛（菩薩
名），又称語自在，慧天，堅固輪。

(同) རེས་དབྱངས།

རེས་དཔལ། (注同上) 妙吉祥（菩薩名）。

རེས་དབྱངས། (注同上) 妙音（菩薩名）。

རེས་འབྲས། (原注缺) 軟果（藥名）。

【增】藥果名，据称医腎病有效。【达】

茭实。【四】

རེས་འཛིན། (未詳)

རེར། ཀུལ་ལའང་། 虹。【增】千斤。【四】

རེར་གདེག་ ཁང་པ་ཡན་འདེགས་པར་བྱེད་པའི་
ཐབས་དང་རེར་བཞེག་དང་རེར་བཞེག་གྱུང་བྱིས་
སྒྲུང་། 支起，支房之方法，亦作 རེར་བཞེག་
或 རེར་བཞེག

རེར་བོ། ཀུལ་བའམ་ཁྱུག་ཁྱུག་མིང་ཞེ་རེ་...
ལའང་། 跛，歪邪，亦作 𣵵་རེ།

རེར་མ། (注同上)

རེར་ཚོན། ཆར་པའི་ཆུ་རྒྱལ་བྱ་མོ་ནམ་མཁའ་
ཐོན་པའི་ཆེ་ཉི་ཤོད་ཡོགས་པ་ན་རེར་གཟུགས་...
པའོ་མེར་ཚོན་ཡང་། 虹，下雨时水气散于
空中，被日光照耀，即成虹，亦作 མེར་ཚོན།
【增】虹的彩色。【达】

(同) རེར་རིས།

རེར་གཟུགས། (注同上)

རེར་རིས། (注同上)

རེར་ས། གོ་མཐོ་ཡོགས་ཡིག་ལྟ་བུ། 执照，文
书，如職位的执照，証书。【增】或 རེར་མ།

1. 布告，照会。2. = མངའ་ཞབས་བཟང་པོ། 帝
王的忠仆。【达】 勅书。【四】

རེར་བཙོས། འདག་པས་འབྱར་ཏི་བཙོ་བའི་དོན།
用泥涂抹。

རེར་བ། ས་ལ་རེར་ཏི་རེབས་པ་ལྟ་བུ་ཟེར་
ཡང་ན་འབྱར་བའི་དོན་དུ་བྲིས་སྒྲུང་། 1. 潜伏于
地下。2. 粘着。

རེལ་འགྲོ། ཤོད་ལྷིའི་མིང་། 量行（藻）。光。

【增】已量。【达】

འཇུལ་ཐབས། རྩིས་འཇུལ་བྱེད་ཐབས་ལའང་།

1. 度量方法。2. 計算方法。

འཇུལ་སྒྲུམ། མཇུལ་སྒྲུམ་རྩེ་མཐུན་པོར་འཇུག་པའི་
དོན། 会談交好。

འཇུལ་བ། I. མཇུལ་འཕྲད་ལའང་། 謁見。

II. བྱ་ལོན་འཇུལ་བ་དང་སྤང་གིས་འཇུལ་བ་དང་ཁྲོ་
ཡིས་འཇུལ་དགོས། 1. 还債。2. 用秤称。3. 以
心衡量。【增】1. 量長短。2. 估价，料度。
3. 偿付，报酬。〔达〕

འཇུལ་བ་པོ། ཚད་མས་གཞུལ་བྱ་འཇུལ་བ་པོ།
量者，以尺度量者。

འཇུལ་བྱེད། དུས་ཀྱི་ཁྲི་བ་ལའང་། 1. 量者。

2. 時間之月，月份。【增】一种量器。〔达〕

འཇུལ་བྱེད་གང་བ། ཚེས་བཅོ་ལྔ་ལའང་།

1. 量滿。2. 十五日。

འཇུལ་འབུལ། ལག་བཏགས་འབུལ་བ་ལྟ་བུ། 觀
礼，如送礼。

འཇིབ། འདས་བག་གིས་འཇིབ་འཇུག་འབྱུང་བ།
粘，如用泥粘住。

【增】1. 或འཇིབ་ལྷག་即འཇིབ་ལྷག་ 虱，蚤，又
作𧈧་བ། 2. = འཇིས་པ། 3. 柔軟，光滑。
4. 令人厌恶的，污秽的，即恶臭的。〔达〕

འཇིག (原注缺) 坏，灭。

འཇིག་བསྐལ། དུས་མཐའི་བསྐལ་པ། 坏劫
(佛)，末世劫，世界末日。(同) འཇིག་དུས།

འཇིག་རྟེན། རྟེན་ཅིག་རེ་རེ་ནས་འཇིག་པའི་ཕྱིར་
འཇིག་རྟེན་ནས་འཇིག་པའི་ཡུང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་
ཕྱིར་རོ། 1. 世間，世界。(原注：刹那天
故，名世間，或依可灭蘊故。)

འཇིག་རྟེན་གླིམས། རྒྱལ་གླིམས་ལའང་། 1. 世間
法。2. 国法，法律。

འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ། མངས་རྒྱལ། 世間
解(了解世間一切事)(藻)。佛。

(同) འཇིག་རྟེན་འདུལ། འཇིག་རྟེན་འབྱེད་པ།
འཇིག་རྟེན་གཙོ་བོ།

འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ། མངས་རྒྱལ་དང་སྐུན་རས་
གཟིགས། 世間依怙(藻)。1. 佛。2. 觀音
菩薩。

འཇིག་རྟེན་གཉིས། སྟོན་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་བཅུད་
ཀྱི་འཇིག་རྟེན། 二种世間(佛)，即器世間与
有情世間。

འཇིག་རྟེན་འདུལ། མངས་རྒྱལ། 調御世間
(藻)。佛。(同) འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ། འཇིག་
རྟེན་འབྱེད་པ། འཇིག་རྟེན་གཙོ་བོ།

འཇིག་རྟེན་འདོད་མ། བྱད་མེད་མཆོག་ 世欲
女(藻)。美女。

འཇིག་རྟེན་འབྱེད་པ། མངས་རྒྱལ། 世間导师
(藻)。佛。(同) འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ།
འཇིག་རྟེན་འདུལ། འཇིག་རྟེན་གཙོ་བོ།

འཇིག་རྟེན་སྒྲུང་བ། ལྷགས་རི་ཁོར་ཡུག་ 世間
明(藻)。鉄圍山(佛)。

(同) འཇིག་རྟེན་རྩ་བ།

འཇིག་རྟེན་པ། ས་ས་རྒྱུ་བོ། 世人，异生(佛)，
凡夫。

འཇིག་རྟེན་དཔང་པོ། ཉི་མའི་མིང་། 世間見
証者(藻)。日，太阳。

འཇིག་རྟེན་ཡར་ཕྱིན། སི་བའི་མིང་ལའང་།
1. 到那边世界去。2. 死。

འཇིག་རྟེན་བྱེད་པོ། ཚངས་པའི་མིང་། 世間的創

造者(藻)。大梵(天神名)。【增】大自在

(天神名)。[達] (同) འཇིག་བྱེད་བྱེད་པོ།

འཇིག་རྟེན་དབང་། 世間自在(菩薩名)。

འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག སྤྲུན་རས་གཟིགས་དང་་་་

ཚངས་པ་ལའང་། 世自在(藻)。1. 觀音菩
薩, 2. 大梵(天神名)。

འཇིག་རྟེན་དབང་མོ། རྩེ་བཅུན་སྒྲོལ་མ། 世自

在母(藻)。綠度母(菩薩名)。

འཇིག་རྟེན་དབང་སྲས་མོ། (注同上) 世間

自在女(藻)。

འཇིག་རྟེན་མིག མངས་ཀྱས་དང་ཉི་མ་དང་ལོ་རྒྱ་

བ་ལའང་། 世間眼(藻)。1. 佛。2. 日, 太陽。

3. 譯師。【增】順世外道的創始人。[達]

འཇིག་རྟེན་མེས་པོ། ཚངས་པའི་མིང་། 世間祖

先(藻)。大梵(天神名)。

འཇིག་རྟེན་མོས་པ། (原注缺) 世間胜解。

འཇིག་རྟེན་གཙུག་པོ། མངས་ཀྱས། 世間尊

(藻)。佛。(同) འཇིག་རྟེན་མཁུན་པ། འཇིག་

རྟེན་འདུལ། འཇིག་རྟེན་འབྱེད་པ།

འཇིག་རྟེན་རྩ་བ། ལྷགས་རི་ཁོར་ཡུག ཁྱེད་ཀྱི་མིང་། 世間城

(藻)。鐵圍山(佛)。(同) འཇིག་རྟེན་སྤང་བ།

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས། འཕགས་པའམ་འཕགས་

པའི་གང་ཟག་ལའང་། 1. 超出世間。2. 圣者,
圣人。

འཇིག་རྟེན་གྱིང་རྩ་མ། འབབ་ཅུ། 世間車

(藻)。河流。

འཇིག་རྟེན་གསུམ། སྤྲེད་པ་གསུམ་མཁ་འདོད་

ཁམས་གསུམ་ཁམས་གསུམ་མེད་ཁམས། 三世

間, 三有, 即: 欲界, 色界, 无色界(佛)。

【增】地面, 天上, 地下三種世間。[達]

འཇིག་རྟེན་གསུམ་ལྗན། དབང་ཕྱུག་ལའང་།

1. 具有三个世間。2. 大自在(天神名)。

འཇིག་ལྗ། ཉེད་ལེན་གྱི་ཡུང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་ང་

དང་ང་ཡིང་འཇིན་པའི་གཤམ་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ།

薩迦耶見(佛), 緣五取蘊, 計我我所之染
汚慧。

འཇིག་དུས། དུས་མཐའི་བསྐལ་བ། 坏灭时,

末世劫, 世界末日。(同) འཇིག་བསྐལ།

འཇིག་གནས། དུར་ཁོང་ལའང་། 1. 坏灭处。

2. 尸林, 坟墓。

འཇིག་པ། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་

གིས་འཇིག་པའམ་ཞིག་པ། 灭。(原注: 一切

有为, 刹那坏灭。)

【增】1. = འཇེག་པ། 破
坏, 毀灭。2. 使之荒廢, 吞灭, 廢止, 舍弃
解除(妖术)。3. 失去, 暗中破坏, 衰微。

4. 吸, 抽出潮气, 参看 འཇིག་པ། [達]

འཇིག་པ་པོ། ཞིག་མ་སོང་ན་འཇིག་པར་བྱེད་པ་པོ།

毀坏者。

འཇིག་བྱེད་བྱེད་པོ། ཚངས་པའི་མིང་། 世界

的創造者(藻)。大梵(天神名)。

(同) འཇིག་རྟེན་བྱེད་པོ།

འཇིགས། (原注缺) 畏, 怕。

【增】= བ་རྩ་བ། 药果。[達]

འཇིགས་སྐྱུག བྱིད་ག་ཐོན་པའམ་ཞེད་པའི་མིང་།

駭怕, 恐惧。(同) འཇིགས་པ།

འཇིགས་བརྒྱད་སྒྲོལ་མ། རྩེ་བཅུན་སྒྲོལ་མ།

救八畏母(藻)。綠度母(菩薩名)。

འཇིགས་སྒྲིགས། བྱ་རྒྱུ་ལའང་། 1. 恐怖鳴聲。

2. 烏鴉。

འཇིགས་ཅན། བྱ་མེད་ལའང་། 1. 有畏懼的。

2. 妇女。【增】胆怯。〔达〕

འཇིགས་སྐྱངས། ཞེད་པའི་ནམ་པ་ཅན། 害怕的
样子。

འཇིགས་སྒྲིའི་མ། རྩ་པོ་གང་ལྱའི་མིང་། 怖軍

母(藻)。恒河。(同) འཇིགས་པའི་མ།

འཇིགས་གཞོན། མེད་འི་མིང་། 制服畏懼

(藻)。獅子。

འཇིགས་པ། བྱེད་པ་པོ་ན་པའི་ཞེད་པའི་མིང་།

可怕，恐惧。(同) འཇིགས་སྐྱག

འཇིགས་པ་བརྩུ་པ། མ་ཉེའི་མིང་། 第十畏

(藻)。水牛。

འཇིགས་པ་པོ། སྤྲིན་པོ་དང་འདོད་ལྷ་དང་དབང་

ཕྱག་ཆེན་པོ་དང་ལྷ་རྩེ་ཆེ་འཇིགས་བྱེད་ལའང་། 怖
畏者(藻)。1. 罗刹。2. 欲天，爱神。3. 大自
在(天神名)。4. 金剛怖(本尊名)。

(同) འཇིགས་བྱེད།

འཇིགས་པ་ལེན་པ། ངན་འགྲོའི་སྐྱག་བསྐུལ་དང་

ན་ཆ། 取畏(藻)。1. 恶趣(佛)之苦。

2. 疾病。

འཇིགས་པའི་མ། རྩ་པོ་གང་ལྱའི་མིང་། 畏怖

母(藻)。恒河。(同) འཇིགས་སྒྲིའི་མ།

འཇིགས་བྱེད། སྤྲིན་པོ་དང་འདོད་ལྷ་དང་དབང་

ཕྱག་ཆེན་པོ་དང་ལྷ་རྩེ་ཆེ་འཇིགས་བྱེད་ལའང་།

怖畏者(藻)。1. 罗刹。2. 欲天，爱神。3. 大
自在(天神名)。4. 金剛怖(本尊名)。

(同) འཇིགས་པ་པོ།

འཇིགས་མེད། དཔའ་པོ་འི་མིང་ལའང་། 1. 无
畏，不怕。2. 勇士。

འཇིགས་མེད་གནས། སྤང་བྱིན་རམ་སྤང་གྱི་

ལའང་། 无畏处(藻)。1. 城。2. 村。

འཇིགས་རྒྱུང་། ཞེད་སྐྱག་ཆ་པོ་འམ་ངམས་འཇིགས།

可畏，很可怕。

འཇིང་། རྩ་མཚའི་འཇིང་དབུས་ལའང་། 1. 脖

頸。2. 大海中心。

【增】1. 治老疼痛病的矿質药。2. 中央，正
中。3. 面积，整个体积。〔达〕

འཇིང་ཡོན། མཇིང་ཡོན་ཏེ་མགོ་ཁྱོག་ཁྱོག 似即

མཇིང་ཡོན། 脖子歪，头歪。

འཇིབ་དགོས། ཁྱ་ཁྱག་འཇིབ་བྱ། 須吸吮，

当吸精血。

འཇིབ་ཆས། འཇིབ་བྱེད་ཡོ་བྱད། 吸吮器具。

འཇིབ་པ་པོ། ལྷ་ཡིས་ཁྱག་འཇིབ་པར་བྱེད་པ་པོ།

吸吮者，以舌吮血者。

འཇིབ་བྱེད། (注同上)

འཇིབས་པ། ལྷས་འཇིབས་ཟེན་པ། 已啞，已

用舌吸。

འཇིས་པ། ས་འདག་པའི་རྩ། 泥，泥滩。

འཇིས་རྩུབ། (注同上)

འཇིས་ཞལ། འདག་པའི་ཞལ་ཞལ་བ། 涂泥，抹泥。

འཇིས་བཟོ་པ། འདག་པ་འཇིས་པས་སྐྱ་འདྲ་བཟོ་

མཁན། 泥作，用泥塑象者。

འཇིལ། སྐྱོན་དང་གཞིལ་བར་འགྱུར་རམ་ཞི་བར་

འགྱུར་དང་། 1. 过失。2. 消灭。

འཇིལ་འགྱུར། (注同上)

འཇིག་པ་པོ། ཞི་བར་བྱེད་པོ་ལས་འཇིག་པར་བྱེད་
པོ། 息灭者，毁坏者。

འཇུ་སྒྲམ། ཟས་ཟས་ཀྱང་སྒྲམ་པོ། 吃饭而干瘦。

འཇུ་ཐག་ དབྱང་ཐག་ཉ་བ། 悬挂的绳索。

འཇུ་བ། ཟས་འཇུ་མ་འཇུ་ཉ་བ་དང་ཁྱི་སྒྲིག་དང་
སྒྲིག་པ་དང་ལག་པས་འཇུ་བ། 1.消化。2.狗
虱。3.溶化。4.手握，擒捉。

འཇུ་བ་པོ། ལག་པས་འཇུ་བར་བྱེད་པ་པོ། 用手
握者。

འཇུ་ཅི། (原注缺) 溶药，溶液。

འཇུག་སྒྲི། འཇུག་པའི་ལས་དང་ཅུ་འགྲམ་དུ་་་་་
འཇུག་ས། 1.所走的路。2.港口，码头。

འཇུག་ངོགས། (注同上)

【增】遍入(天神名)。(达)

འཇུག་སྒྲིབས། (原注缺) 行进之力，流轉力。

འཇུག་ཞོག་ འཁོར་བའི་ལས་ལ་འཇུག་པ་དང་དེ་
ལས་ཞོག་པ་ཉ་བ། 进退，行止，如在輪迴
中流轉，及退出輪迴(佛)。

འཇུག་པ། བད་དུ་འཇུག་གས་ཆེས་སུ་འཇུག་ 1.进
入，入内。2.隨行。【增】1.开始。2.放入，
插入。3.使固定，安置。4.委派。5.表明，
放置出来。6.使其，令其。7.准许。(达)

འཇུག་པ་བརྒྱ་པ། སྒྲིག་གི་མིང་། 百行(藻)。
电。【增】岸边，边缘。(达) (达作
འཇུག་བརྒྱ་པ་)

འཇུག་པ་བརྒྱ་པ། ལྷ་པ་འཇུག་གི་མིང་། 十行
(藻)。遍入(天神名)。

【增】遍入天的十种化身。(达)

འཇུག་པ་པོ། བད་དུ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་པོ། 入
内者。

འཇུག་བ། ལས་གའི་མིང་ལའང་། 1.入处，住
处。2.道路。

འཇུག་བྱེད། ལག་པ་ལའང་། 1.进入者。2.手。

འཇུག་བྱེད་འཇོམས། བརྒྱ་སྒྲིག་། 摧能行
(藻)。帝釋(天神名)。

འཇུང་བར་བྱེད། སེར་སྒྲ་བྱེད་པའི་མིང་། 僵
吝，吝嗇。

འཇུངས་པ། (注同上) 【增】守财奴。(达)

འཇུད། འཁྱིག་པར་བྱེད་པ། 交媾。

འཇུད་འབྲུན་མ། སྒྲ་ཚང་མ། 娼妓，妓女。

འཇུན། འཇུན་རྒྱུ་ལས་གཞུན་བྱ་ཡོད་ན་འཇུན་པ་པོས་
འཇུན་རྒྱུ་ལས་འདུལ་བ། 馴服。

【增】1.制服，使承认，使柔软。2.处罚(責
或打)。3.轉換。(达) (达作 འཇུན་པ་)

འཇུན་པ་པོ། (原注同上) 馴服者。

འཇུམ་དགོས། ལྷ་པར་བྱེད་པ་པོས་ཉམས་པར་
བྱེད་དགོས། 1.須馴服。2.須收縮，須縮減。

འཇུམ་པ་པོ། ལྷ་པར་བྱེད་པ་པོས་ཉམས་པར་
བྱེད་དགོས། 1.制服者。2.收縮者。

འཇུམས་པ། ཉམས་པར་བྱས་པ་ལྷ་པ། 1.已
馴服。2.已縮減，已退縮。

འཇུར། ལག་པས་འཇུ་བྱ་དང་ཟས་འཇུ་བྱ། 1.用
手握。2.消化飲食。

འཇུར་བྱག་ མགར་བའི་ལག་ཆ་ཞིག་ 一种鉄匠
工具。

འཇུར་མདུད། བསྐྱེམས་དྲགས་པས་འཇུར་མདུད་པ།
紐結，搓得过紧时縮成的結。

【增】綫紧起紆縫。(四)

འཇུར་བ། རྒྱུད་པ་མདུད་པ་འཇུར་བ་སྒྲིམས་པའི་འཇུར།

綫結，擰緊成結。【增】1.縮緊。2.= འཇུར་
པ། 閃躲逃避。〔達〕

འཇུར་པ་པོ། ཀོ་ཐག་འཇུར་མིག་ཏུ་སྒྲིམ་པ་པོའས་

འཐེན་པ་པོ། 將皮条穿过鋼眼者。

འཇུར་བུ། འཛིན་བུ་ལའང་། 1.繁忙。2.鋤頭。

【增】為世間事務而忙碌，因而為其所束縛。
〔達〕

འཇུར་མིག་ ཀོ་ཐག་འཇུར་མིག་ཏུ་སྒྲིམ་པ་པོའས་

འཐེན་པ་པོ། 鋼眼。【增】拉繩的孔洞。〔達〕

འཇུས་གཏོགས། གཞན་གྱི་བྱ་པ་ལ་འཇུས་གཏོགས་

བྱ་བའས། 干涉，干涉他人的事。

འཇུས་པ། ལག་པས་འཆང་བ། 握着。

འཇུས་བྱས་པ། ལུས་ཡོད་བྱས་པ་ཏྲ་བ། 干

預，如參與了解。

འཇིབས་པ། རྩ་བར་རྩན་པ། 和雅，悅耳。

【增】或作 འཇིབས་པོ། 美麗。〔達〕 乐
合，水面吞食。〔四〕

འཇིམ་པ། འོས་པའི་དོན་ལ། 合理。

【增】又作 འཇིམས་པ། འཇིམས་པོ། 机巧，伶俐，聰明。〔達〕

འཇིར་འཇིགས། བཟུ་ཐུན། 帝釋(天神名)。

འཇོ་སྒྲིག་པ། བྱུང་མེད་ཀྱི་ཉམས། 媚麗(如
女姿態)。

འཇོ་སྒྲིག་གཡེར་བག་ཅན། མཛེས་པའི་མཆོར་
སྒྲིག་ཅན། 媚麗者，美麗修飾者。

(同) འཇོ་བག་ཅན།

འཇོ་བ། བྱུང་འཇུག་དང་འོ་ས་འཇོ་བ་དང་ཆོས་

པའས་རེ་བ་སྒོང་བ་ལའང་། 1.遍入(天神
名)。2.擠奶。3.滿足，滿愿。

【增】= སྒྲིག་པ། 美艷，媚。〔達〕

འཇོ་བ་པོ། འོ་ས་འཇོ་བ་པོའས་བཞོ་བར་བྱེད་པོ།

擠奶者。

འཇོ་བག་ཅན། མཛེས་པའི་མཆོར་སྒྲིག་ཅན། 媚

麗，美艷。【增】= འཇོ་བགས་ལྟུ་ས་པ། འཆོས་
པ། 美俏，賣弄風情。〔達〕

(同) འཇོ་སྒྲིག་གཡེར་བག་ཅན།

འཇོ་ས། བཞོ་སའི་བའི་མིང་། 奶牛，可擠奶
的牛。

འཇོག་ བཞག་ས་སོང་བ་འཇོག་དགོས། 放下，安放。

【增】存留下。〔四〕

འཇོག་སའན། སྒྲིང་ག་གཞག་པར་བྱེད་པ་པོའས་

གཞག་པར་བྱ་བ་འཇོག་པ་པོ། 1.劈柴者。

2.安放者。(同) འཇོག་པ་པོ།

འཇོག་དགོས། བཞག་ས་སོང་བ་འཇོག་དགོས་

ཏྲ་བ། 須放置。

འཇོག་སྒོམ། མཉམ་པར་བཞག་པའི་སྒོམ་མས་

དབྱེད་སྒོམ་ས་ཡིན་པའོ། 止修(佛)，住定
而修，非觀察修。

འཇོག་པ་པོ། སྒྲིང་ག་གཞག་པར་བྱེད་པ་པོའས་

གཞག་པར་བྱ་བ་འཇོག་པ་པོ། 1.劈柴者。

2.安放者。(同) འཇོག་སའན།

འཇོག་པོ། ལྷའི་རྒྱལ་པོ་འཇོག་པོ། 安止龙王。

【增】= འཇོག་པོ། 〔達〕

འཇོངས། དབྱིབས་འཇོངས་རིང་པོ། 橢圓形，卵

形，長圓形。

འཇོན་ཚ། [双] ཁྱིམ་ཚག་ཚ་ཉ་བ། 桌子。

འཇོན་ཐིང་མ། ཀྱང་པ་ཁྱུག་ཁྱུག་ལའང་། (ཐིང་

似ཐིང་之誤) 1. 跛子。2. 腿弯曲。

འཇོན་པོ། བྱ་བྱེའུ་འཇོན་མའང་བྱེ། 小雀鳥

之一。

འཇོན་མ། (注同上)

འཇོན་མ། བཅོས་མ་སོང་བ་འཇོན་མ་བྱ། 摧毁。

【增】1. 克服，平定，镇压。2. 压迫，压制，夺取。[达]

འཇོན་མ་པ་བོ། དག་འཇོན་མ་པ་པོ་དང་ཉི་མ་དང་

དབང་ཕྱག་གི་འཁོར་ཞིག་དང་བརྒྱ་ཁྱིམ་ལའང་།

摧毁者(藻)。1. 破敌者。2. 日，太阳。3. 大自在(天神名)之眷属。4. 帝釋(天神名)。

འཇོན་མ་བྱེ། (注同上) 【增】1. 咒术。

2. 制服征服者的符咒家。[达]

འཇོན། འཇུན་བྱ་ལག་ཆ་ཞིག་སྐྱོད་ཉིག་

ཚེའམ་བཞུར་བར་བྱེད་དོ། 锄头，鹤嘴锄，掘

土工具，亦作 འཇུན་བྱ། 【增】1. = གཞོར་།

2. འཇོ་བ་的云謂詞。[达]

འཇོན་བྱ། (注同上)

འཇོལ། བྱ་མེན་འཇལ་དགོས་ན་འཇོལ་དང་ཆད་

འཇལ་ན་འཇོལ། 1. 偿还。2. 量(令命詞)。

འཇོལ་འཇོལ། མར་གཞོལ་རིང་པོ་གཤམ་ཐབས་

འཇོལ་འཇོལ། 拖着，垂着，向下长伸，如拖

着裙子。【增】下垂的腹部。[达]

(同) འཇོལ་རིང་།

འཇོལ་ཐབས་སུ། དཀའ་ལས་ལས་འཇོལ་ཐབས་སུ།

逃避困难。

འཇོལ་པོ། གཟུར་པའམ་ཟུར་དུ་འཇོན་པ་ལའང་།

1. 躲。2. 躲避，旁避。

འཇོལ་པེར། (原注缺) 长斗篷。

འཇོལ་མ། བྱ་མཇོལ་མ། 画眉鳥。

འཇོལ་རིང་། མར་གཞོལ་རིང་པོ་གཤམ་ཐབས་

འཇོལ་འཇོལ། 向下长拖，向下长垂，拖着

裙子。(同) འཇོལ་འཇོལ།

འཇོལ་ལེབ། མར་གཞོལ་བའི་ལེབ་དབྱིབས། 长

片，向下伸之片形。

རིང་། འབྲུ་འཇོག་སྟོད་བང་མ་སྟེ་སྤང་ཡང་། 儲

存粮食之仓库，亦作 སྤང་།

རིང་བྱ། (注同上)

རིད་བ། རིད་པ་སྐྱམ་པོའམ་རྒྱུད་པའམ་ཉམས་པ།

1. 枯瘦。2. 衰败。

རྒྱུད་བ། (注同上)

【增】—རྒྱུད་བ། 烦恼，危险，损害。[达]

རྒྱུད་ལམ། ཁ་ཕྱག་ཕྱར་ལམ། 险路，对直的

下坡路。

རྒྱ། ལྷ་མའི་རིགས་སམ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དང་གདོང་

རྒྱལ་ལའང་། 1. 主，尊者，指师长，大士。

2. 六面童子(天神名)。(同) རྒྱ་པོ།

རྒྱ་ངར། ཀྱང་པའི་རྒྱ་ངར་ཉ་བ། 腿之下部，

小腿。

རྒྱ་བྱང་། རྒྱ་བྱང་ཞེས་ཆོས་མཛད་གོ་ས། 修法之

地位名。

རྒྱ་དཔོན། ལྷ་མ་དཔོན་པོ། 师长，官长。

རྒྱ་པོ། ལྷ་མའི་རིགས་སམ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དང་

གདོང་དུག་ལའང་། 1.主，指师长，大士。

2.六面童子（天神名）。

【增】主人，上級，首領。〔达〕（同）རྒྱུ་

རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་། དཔོན་གཞི་ལྟ་བུ་། 主仆。

རྒྱུ་མ། དབང་མོ་དང་རྒྱུ་དཔལ་ལྟ་བུ་། 1.王

妃。2.众生主母，皇后。【增】= གཅེས་མ།

貴婦。〔达〕（同）རྒྱུ་བཅུ་ན།

རྒྱུ་བཅུ་ན། དང་རྒྱུ་བཅུ་ན་ཆེན་པོ་རྒྱུ་བཅུ་ན་

པོ་ཚུལ་ལྟ་བུ་དང་བཟུང་ལྟ་བུ་མཆོད་པ་ལའང་།

1.尊者，如仙人，大士。2.尊严持戒者。3.应恭敬供养者。

རྒྱུ་བཅུ་ན། （注同上）

རྒྱུ་བཅུ་ན་མ། དབང་མོ་དང་རྒྱུ་དཔལ་ལྟ་བུ་།

1.王妃。2.众生主母，皇后。（同）རྒྱུ་མ།

རྒྱུ་བཅུ་ན་ལྟ་བུ་། ལྟ་བུ་ལའང་། 1.尊者之口。

2.天神。

རྒྱུ་ལྟ་བུ་། རྒྱུ་གཞི་ལྟ་བུ་ལའང་། 主仆。

རྒྱུ་རིགས་། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་རིགས་ལའང་། ལྟ་བུ་རིགས་

ལའང་དཔོན་རིགས་། 有規矩的家族，貴族，做官的人家。

རྒྱུ་རིགས་མ། རྒྱུ་མོ་དང་རྒྱུ་དཔལ་ལྟ་བུ་ལའང་།

1.貴婦，主婦。2.众生主母，皇后。

རྒྱུ་མ། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ 尊敬。

རྒྱུ་པ། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལའང་བཟུང་བུ་། 恭敬，侍

奉。【增】忘記。〔达〕

རྒྱུ་པའི་ལྟ་བུ་། མཆོད་ཅིང་བཟུང་བུ་ལའང་བཟུང་བུ་

པའི་ལྟ་བུ་། 应供养恭敬。

རྒྱུ་པར་བཟུང་བུ་། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལའང་བཟུང་བུ་། 恭

敬，侍奉。

རྒྱུ་ཆར་མཐོང་བ། མཐོང་བུ་ལྟ་བུ་མཐོང་བ་

ལའང་། 赤裸裸地看見，明显地看見。

（同）རྒྱུ་པར་གཟིགས་པ།

རྒྱུ་ཆར། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལའང་བཟུང་བུ་། 一絲不

挂，赤露。

རྒྱུ་པ། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་

ལའང་མཐོང་བུ་ལྟ་བུ་། 1.赤裸，如裸体，

赤足。2.明显，公开。

【增】1.生的，未烤过，未煮过的，不熟的。

2.不成熟的。〔达〕 純淨，朴素。〔高〕

རྒྱུ་པར་གཟིགས་པ། མཐོང་བུ་ལྟ་བུ་མཐོང་བ་

ལའང་། 赤裸裸地看見，明显地看見。

（同）རྒྱུ་ཆར་མཐོང་བ།

རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་

商种，較师长宜族稍低之族姓。

རྒྱུ་རིགས་། （注同上）

རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་

1.痕迹，如足迹，手印。2.由尊长（རྒྱུ་ 的

第三轉声）。【增】 1.踪迹。2.后来的，結果。3.其后，后来，嗣后。4.后部。〔达〕

རྒྱུ་ལྟ་བུ་། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་

ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ 1.已引导。

2.（未詳）。【增】确知无疑。〔达〕

རྒྱུ་ལྟ་བུ་། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ 1.跟隨。

2.相等之义。

རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ 1.逐

步圓滿。2.十五日。

རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་

ལྟ་བུ་། 跟着走，相同之义。

（同）རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་

ཇེས་བསྐྱབ་ཀྱི་མིང་། འདོད་ཀྱལ་གྱི་སྐྱེ་ལ་བརྟེན་
ནས་འདྲ་བ་དང་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་མཚན་དུ་བྱས་
ཏི་ཁྱེན་པོ་ལ་བ་ལང་ལ་སོགས་པར་སྐྱེ་འདོགས་པ་
ནི་ཇེས་བསྐྱབ་ཀྱི་སྐྱེ་འཇམ་མིང་འོ་། ཇེས་འཇམ་
(佛), 依靠随欲声 (即說不上立名原因的名
称), 以相似和有关系为原因 (而再立名),
如于愚人假名为牛, 是为随立声或名。

ཇེས་བསྐྱབ་སྒྲ། (注同上)

ཇེས་བཅད་པ། ཇེས་ཀྱི་མཐའ་བཅད་པ། 断絶,
断絶其后。

ཇེས་འཇུག སྒྲིན་པོ་འཇུག་དང་ཡི་གེའི་ཇེས་འཇུག་
(དང་)། 1. 罗刹。2. 后音字, 后加字。

【增】跟随的, 后来的。〔达〕

ཇེས་འཇུག་བཅུ། ཡི་གེ་གང་དང་ན་བ་ས་འ་ར་ལ་
ས། 藏文十后音字母。

ཇེས་སྐྱུགས། དེའི་ཇེས་སྐྱུ་བདའ་བྱ་ཡོད་ན་འདོད་
པ་པོས་འདོད་ཀྱི་(དང་)། 追逐, 追随。

(同) ཇེས་འདོད་པ་པོ།

ཇེས་ཐོབ། སྐྱེས་པ་ནས་ཇེས་སྐྱུ་ཐོབ་པའི་ཤེས་རབ་
ལའང་། 1. 后得 (佛)。2. 后天所得之智
慧。【增】1. 停止禪定来吃东西, 但不得超
过維持生命絕對必需之量。2. 得利, 获得。

3. 寻求踪迹。〔达〕 (达作 ཇེས་ཐོབ་པ་)

ཇེས་བྱན། དཀོན་མཆོག་གི་ཇེས་སྐྱུ་བྱན་པ། 随念
(佛), 如随念三宝功德。

【增】回忆, 记忆。〔达〕

ཇེས་འདུས། གནས་གང་། 后集 (藻)。月
終, 晦日。

ཇེས་འདོད་པ་པོ། དེའི་ཇེས་སྐྱུ་བདའ་བྱ་ཡོད་ན་
འདོད་པ་པོས་འདོད་ཀྱི་(དང་)། 追逐者,
追求者。

ཇེས་གནང་། ལཱའི་ཇེས་སྐྱུ་གནང་བ། 随許 (佛),
如菩薩随許法。【增】允許, 同意。〔达〕

ཇེས་དབག ཉགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་ཚད་མཐའ་
ཤེས་པའོ། 比量 (佛), 依因所起之量或智。

【增】1. 忖度, 猜想。2. 考虑, 熟思。〔达〕

ཇེས་དབག་ཚད་མ། (注同上)

ཇེས་འབྲང་། དེའི་ཇེས་སྐྱུ་འབྲང་པ་པོ། 隨行
者, 跟随者, 依附者。

【增】1. 跟随。2. 遵照。3. 貢生。〔四〕

ཇེས་འབྲེལ། རག་ལས་ཏི་ཇེས་སྐྱུ་འབྲེལ་བ། 关
連, 依附关系。【增】崇拜。〔达〕

ཇེས་སྦྲུང། སྤི་བ་ལའང་། 1. 結合。2. 問。

ཇེས་ས། ལྷུ་མཐའ་ལོ་ཇེས་ས་ལྷུ་བ། 以后, 如明
年。【增】1. 最后, 末尾。2. 有时代替 ཇེས།
3. 后部。〔达〕

ཇེས་ས་ཟིན་པ། དེའི་ཇེས་སྐྱུ་ས་སྟེབས་པ། 没
有跟上, 跟不上。

【增】迟慢。〔四〕 (四作 ཇེས་ས་ཟིན་)

ཇེས་སི་ཚད། ཇེས་མན་མཐའ་སི་ཚད། 后面未
完結。

ཇེས་གཞིག་བྱ། ཉགས་ལ་བརྟེན་ནས་དབྱེད་པར་བྱ།
分析, 依着特征去观察。

ཇེས་སྒྲོས་མཛོད། ལྷན་ལ་བའི་ཇེས་སྐྱུ་ལན་སྒྲོས་
མཛོད། 隨着念 (命令詞), 使跟着再念。

ཇེས་སྐྱུ། དེའི་ཇེས་སྐྱུ། 随后, 后来, 以后。

ཇེས་སྐྱུ་རྒྱང་པ་འཛོལ། འདྲ་བར་འགྱུར་ཞེས་པའི་
དོན། 跟着走, 相同。(同) ཇེས་འགྲོར་འགྱུར།

ཇེས་སྐྱུ་སྐྱེས་པ། ལཱ་པོ་དང་དམངས་རིགས་དང་
གཟའ་སྟེན་པ་ལའང་། 隨生 (藻)。1. 弟弟。
2. 农民种姓。3. 土曜。

རྒྱུ་སྤྱང་རྩོ། དཔག་པའི་སྤྱང་གདངས་ལྷ་བྱ།
韻，音調。

རྒྱུ་སྤྱང་གཅགས་པ། འགྱུད་པའི་སེམས། 悔恨
的心。(同) རྒྱུ་སྤྱང་གདངས་པ།

རྒྱུ་སྤྱང་གཅོད། གྱིའི་མིང་ལའང་། 1. 割断。
2. 刀。

རྒྱུ་སྤྱང་ཆགས་པ། སྒྲུགས་པོ་དང་འདྲོད་ཆགས་
ལའང་། 1. 友伴。2. 食欲，食愛。

རྒྱུ་སྤྱང་གདངས་པ། འགྱུད་པའི་སེམས། 悔恨
的心。(同) རྒྱུ་སྤྱང་གཅགས་པ།

རྒྱུ་སྤྱང་འབྱངས་པ། དེའི་རྒྱུ་སྤྱང་འབྱངས་ཟིན་པ།
已隨行，已跟隨。

【增】習慣。〔達〕(འབྱངས་ 字达作 འབྱང་)

རྒྱུ་སྤྱང་ཡི་རང་བ། གཞན་གྱི་དགེ་བ་བྱེད་པའི་
རྒྱུ་སྤྱང་དགའ་བའམ་ཡི་རང་བ། 隨喜(佛)，
見他人作善事而心欢喜。

【增】狂喜。〔达〕

རྒྱུ་སྤྱང་། འག་མེན་དེའི་རྒྱུ་སྤྱང་གསོ་རྒྱ་བཞག་
པ་ལྷ་བྱ། 后面。

རྒྱུ་གསོར། (注同上)

རྒྱུ་བྱེད། སྒྲ་སྒྲ་ཁ་ལའང་། 1. 能詮(佛)，
說話者。2. 口，嘴。

རྒྱུ་བྱེད་སྒྲ། མིང་ཆག་ཡི་གེ་གསུམ། 能詮声
(佛)，名、句、字三种。

རྒྱུ་བྱེད་ཆོག་ མིང་གི་ནང་ནས་ཆོག་ 能詮語，
由名詞所生的句子。

ལྷགས། རྩ་འཛིན་ཁའི་ལྷ། 舌头(敬)。

ལྷགས་བཀོད་གནང་བ། བསྐྱེད་བྱ་བ་ལྷ་བྱ།

开示，訓示。

ལྷགས་ཁྲིང་། ཁྲིང་བྱ། 笛(敬)。

ལྷགས་བསྐྱེད། བསྐྱེད་བྱ་སྒྲིན་ལམ་བཟོད་པ། 迴向
(佛)，誦发愿迴向文。

ལྷགས་བྱིལ་བ། ལྷ་རིལ་རིལ་འབྱིལ་བ། 卷舌
(敬)。

ལྷགས་བྱུང་གནང་བ། གསུང་གི་ལུང་གནང་བ།
傳授。

ལྷགས་བཀའ། བཀའ་གསུང་བཀའ་བ། 講說
(敬)。

ལྷང་དཀར། ཁ་དྲོག་ལྷང་དཀར། 淺綠色。

ལྷང་སྒྱ། (注同上)

ལྷང་ཁུ། སྒྲ་སེར་འདྲིས་པའི་མདོག་ 綠色，藍
黃混合之色。

ལྷང་སྒྲ་རི་བྱ། དང་སྒྲ་ཞིག་ 綠子，仙人之一。

ལྷང་ནག་ ཁ་དྲོག་ལྷང་ནག་སོགས། 深綠色，黑
綠色。【增】油綠。〔四〕

ལྷང་བྱན། ལྷ་རི་ཆོགས་པའམ་ཕོན་པོ། 草丛，
草堆。

ལྷང་ཕོན། (注同上)

ལྷང་བ། ལྷ་སྒྲ་ཕོན་ལྷ་བྱ། 青草，芽，秧。

【增】銀片，純銀。〔达〕 1. 葱韭花。2. 嫩
叶。〔四〕 1. 玻璃片。2. 嫩綠之谷粒。〔高〕
(བ་ 字达、四、高皆作 བ་)

ལྷང་བྱ། (注同上)

ལྷང་ཆོགས། དགེ་སྤྱོད་གི་ཡོ་བྱད་ཅིག་ 濾水罗
(佛)，比丘用具之一。

ལྷང་མེར། ཁ་དྲོག་ལྷང་ནག་སོགས། 黃綠色。

【增】秋香色。〔四〕

ལྷང་མེར་ཅན། ཏུར་བ་ལའང་། 1.嫩綠。2.茅草。

ལྷང་ལྷན། རྒྱ་འབྲེལ་ལས་གཏོར་ཁྱད་ཏུ་གཏོར་བའི་མི་གཙང་བའོ། ། 污泥，律疏中說：水寶中所弃之秽水。【增】1.沾污，汚浊。2.尘埃，垃圾。〔达〕 陷溺。〔四〕

ལྷབ་ལྷབ་པོར། ཐལ་མོ་ལྷབ་ལྷབ་པོར་ནང་རྩང་ཟད་ཁོང་སྤྱད་ཏུ་གྱུར་བའོ། ། 平合，如合掌，其中略空。

ལྷབ་ལྷབ་པ། (未詳)

ལྷར་གྱིས་མནན། འབྱར་གྱིས་མནན་པའམ་བསད་པའི་ནོན་ཏུ་སྤང་། 1.紧压。2.杀死。

ལྷར་གྱིས་བསད་པ། (注同上)

ལྷོ་བ། འཇུ་བ་ཁྱི་ལིག་གི་མིང་ཏུ་སྤང་། 跳蚤。

【增】或作 𐼁ོ་མོ། 重。〔达〕

ལྷོད་ཅེ། ལྷོ་བའམ་ཡང་བ་མིན་པ། 重，不輕。

ལྷོད་པབ་པ། ལྷོ་བར་གྱུར་ཏེ་པབ་པ། 重而下降。

ལྷོང་མོ། སྐལ་པ་ལྷོང་མོ་ལྟ་བུ། 蝌蚪。

ལྷོང་ས། མི་རིགས་བཞི་ཅང་བའི་ལུལ་ཕྱོགས་ལ་

ལྷོང་ས་ཞེས་པ་དང་སྤྱན་ལྷོང་ས་དང་བོད་ལུལ་ལྷོང་ས།

地区。1.四种族姓（古代印度把一切人众分为四个族姓）完全之区。2.一般地区，药区，藏区。

ལྷོང་ས་ཁུ་བ། ཕྱི་རོལ་ལུལ་ལྷོང་ས་ཁུ་བ།

游方，外方周游。

ལྷོང་ས་བཀུད་པ། ལུལ་ལྷོང་ས་འབྲིས་བཀུད་པ།

已游方，已游历各处。

ལྷོན་པ། སྤང་སྤང་སྤྱིས་བཞིན་པ་དང་བཟའ་སྤང་།

1.生长着的树。2.果树。【增】不死的天堂，天国。〔达〕（同） ལྷོན་གྱིང་།

ལྷོན་པའི་འོད། (原注缺) 树光（似是神名）。

ལྷོན་དམར། ཟངས་དམར་ལའང་། 1.紅树。

2.紅銅。

ལྷོན་གྱིང་། སྤང་སྤང་སྤྱིས་བཞིན་པ་དང་བཟའ་སྤང་།

གྱིང་། 1.生长着的树。2.果树。（同） ལྷོན་པ།

ལྷོན་གྱིང་སྤྱུ་ས་བྲ། སྤྱིང་གའམ་སྤྱིད་མས་ཚལ།

林园，人造林。

ལྷོན་གྱིང་དབང་པོ། (原注缺) 树王(藻)，

菩提树。

བཞིད་ངམས། འཇིགས་རུང་གཟི་ཅན། 威猛，

威严可畏。

བཞིད་ཆགས་པ། གཟི་བཞིད་འབར་བའི་མིང་།

荣光，威仪赫赫。

【增】=བབ་ཆགས་པ། འདྲ་ཆགས་པ། 〔达〕

བཞིད་པ། (注同上)

བཞིད་བག (注同上)

བཞི་ཁུ། དུལ་པར་ཚུར་བཞི་བར་བྱ། 当交换，

如彼此换銀錢。

བཞི་བྱ། (注同上)

བཞི་རེས། པར་ཚུར་རེས་མའམ་བཞི་རེས། 彼此

替换。

བཞིད། (原注缺) 忘，忘記。

【增】=བརྟུད་པ། 〔达〕

བཞིད་ངས། མི་དྭན་པ་སྤྱི་གཞེང་ས་པའི་རྟེན་བྱེད་

པའོ། 忘念（佛），想不起来（喪失記憶力），散乱所依。

བཻྣྱྱ་ཐོ། མ་བཻྣྱྱ་པའི་ཕྱིར་དུ་བྲིས་པའི་ཐོ་ཡིག་

ཉི་ཤུ། 备忘录，为不忘故，所写记录。

(同) བཻྣྱྱ་བྱང་།

བཻྣྱྱ་བ། མི་དྲན་པའམ་ཐུགས་ལ་བརྟེན་པ་དང་

མཚན་ཅིང་བཻྣྱྱ་བ་ལའང་། 1.想不起来，忘

記。2.供养恭敬。【增】据喇嘛們說，此

字为 ཻྣྱྱ་བ་ 的正确拼法。〔达〕

བཻྣྱྱ་བྱང་། མ་བཻྣྱྱ་པའི་ཕྱིར་དུ་བྲིས་པའི་ཐོ་

ཡིག་ཉི་ཤུ། 备忘录，为不忘故，所写记录。

【增】志。〔四〕 (同) བཻྣྱྱ་ཐོ།

བཻྣྱྱ་བྱེད། ཻྣྱྱ་བྱེད་མ་ཡི་དུགས་ཀྱི་བྱེད་ཐུག

作忘者，餓鬼之一种。〔达〕

བཻྣྱྱ་བ། དངུལ་ཡན་ཚུར་བཻྣྱྱ་བྲིན་པ། 已更

換，如銀錢彼此已交換。

བཻྣྱྱ་གྱིས་མི་ལང་། ལབ་པས་མ་ཚད། 不可

言状，說不完。

བཻྣྱྱ་བ། ཁས་བཻྣྱྱ་པར་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཻྣྱྱ་

བྱེད་ཆོག་གིས་བཻྣྱྱ་བྱའི་དོན་ཐམས་ཅད་བཻྣྱྱ་

པའོ། 詮說，解說。

བཻྣྱྱ་པའོ། སྒྲས་པའོ། 說了。

བཻྣྱྱ་པའི་སྟེ་མ། བྱ་རི་སྟེགས་ལའང་། 能證

穗(藻)。鸛鷀、鷲、舍利。

བཻྣྱྱ་བྱ། ཁས་བཻྣྱྱ་པར་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཻྣྱྱ་

བྱེད་ཆོག་གིས་བཻྣྱྱ་བྱའི་དོན་ཐམས་ཅད་བཻྣྱྱ་

པའོ། 所詮(佛)，所解說。

【增】=དོན། 意义。〔达〕

བཻྣྱྱ་ཡས། བྱངས་གནས་ཤིག་ཟེར། 婆罗茶

〔梵〕。大数之一(无可說)。

ཉ། རྩེ་ཉ་གསེར་མིག་ཅན། 魚。

【增】望日。〔四〕（同）ཉ་མ།

ཉ་སྒྲིགས། ཉ་སྒྲིབ་པས་ཉ་ཕྱིས་ཞེས་སྒྲུང་། 貝

壳，珠母。【增】= ཉའི་ན་བ། 鰓。〔达〕

ཉ་སྒྲིབ། ལྷ་རྟིག་འཕྲུང་གནས་ཀྱི་མིང་དང་ཆུ་བལ་

ལས་ཉ་འཁེབས་པའི་རྩ་ཞིག་རྩེ་ནས་འབྱེད་འགྲེལ་

བ་ལས་ཉ་ཕྱིམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆུ་ན་འཕྱོ་བའི་ཐུག་

ས་ཞེས་དང་ཉ་ཆང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཉ་ཕྱིམས་འདྲ་ལྟ་

བའི་རྩེ་རྩ་ཡིན་ཞེས་གསུངས། 1.珠母，生珠之

蚌。2.水中綠苔，或能复魚之草，律疏說：

ཉ་ཕྱིམས་ 謂水中所浮之綠苔；ཉ་ཆང་是如象

ཉ་ཕྱིམས་之水草。（同）ཉ་ཕྱིམས། ཉ་ཆང་།

ཉ་ཁ། ཉའི་རྩེ་པོ་ཞིག་(དང་)། 魚鷹，鸞。

ཉ་ཁབ་ཅན། སྒང་ངས་ཉའི་བྱེ་བྲག་ཅིག་ 1.秤。

2.魚之一種。【增】鯉魚。〔达〕

ཉ་ག་འཇམ་བྱེད་སྒྲུང་། 秤。

【增】或ཉག་〔达〕天秤，衡，戥。〔高〕

ཉ་གང་། ཆས་བཅོ་ལྷའི་ཟླ་བ་(དང་)། 十五

的月亮。（同）ཉ་རྩེ་པ། ཉ་བ་II.

ཉ་བ། ཉ་ཡི་ཆེན་མ། 魚刺，魚骨。

ཉ་བྱ། རྩེ་པ་བྱ་བ་ཅན་ཉ་བྱ། 魚网。

ཉ་རྩེ་པ། ཆས་བཅོ་ལྷའི་ཟླ་བ་(དང་)། 十五

的月亮。（同）ཉ་གང་། ཉ་བ་II.

ཉ་ཕྱིམས། ལྷ་རྟིག་འཕྲུང་གནས་ཀྱི་མིང་དང་ཆུ་བལ་

ལས་ཉ་འཁེབས་པའི་རྩ་ཞིག་རྩེ་ནས་འབྱེད་འགྲེལ་

བ་ལས་ཉ་ཕྱིམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆུ་ན་འཕྱོ་བའི་ཐུག་

ས་ཞེས་དང་ཉ་ཆང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཉ་ཕྱིམས་འདྲ་ལྟ་

བའི་རྩེ་རྩ་ཡིན་ཞེས་གསུངས། 1.珠母，生珠之

蚌。2.水中綠苔，或能复魚之草，律疏說：

ཉ་ཕྱིམས་ 謂水中所浮之綠苔；ཉ་ཆང་是如象

ཉ་ཕྱིམས་之水草。【增】 1.魚鰓。2.葯草根

名。〔达〕（同）ཉ་སྒྲིབ། ཉ་ཆང་།

ཉ་ཕྱིམས་སྒྲིམ། ལྷ་རྟིག་གས་ཕྱོལ་བ། 蚌生

（藻）。珍珠。（同）ཉ་ཕྱིམས་པོན།

ཉ་ཕྱིམས་ཅན། འབབ་ཆུ་(དང་)། 有蚌者

（藻）。河流。

ཉ་འཆིང་བ། ཉ་བའས་ཉ་གསོད་མཁན་ནས་ཉ་ཡི་

ཟས་ཅན། 縛魚（藻）。1.漁夫。2.杀魚者。

3.吃魚者。（同）ཉ་ཡིས་འཇོ།

ཉ་སྒྲིབ་པ། ཉ་བ་རྩེ་བྱ་བ་ཆེན་པུ་ཡི་པལ་ཉ་བྱ། 食

魚者（藻）。即ཉ་བ། 漁人，如卢伊跋論師。

ཉ་སྒྲིང་། ཆས་བཅོ་ལྷ་དང་གནས་གང་ལའང་།

望晦，十五日及三十日（阴历）。

ཉ་སྒྲིན། རྩེ་པ་ཆེན་པུ་ཉ་སྒྲིན་བཟང་བ་ཉ་བྱ། 望日

（阴历十五日）的宴会。

ཉ་བྱག་སྒྲིན་བྱག་སྒྲིན་པ་(དང་)། 六魚（藻）。

鼎宿。

ཉ་ཏུག་ཟླ་བ། ཟླ་ཉ་ཏུག་ཟླ་བའམ། 六魚月
(藻)。昴宿月，十月（阴历）。

ཉ་པ། I. ཉ་གསོད་མཁན་དང་བཙུ་ལའང་།
1. 捕魚人。2. 十五日。【增】网戶。【四】
II. ཚས་བཙུ་ལའི་ཟླ་བ་(དང་)། 十五的月亮。
(同) ཉ་གང་། ཉ་ཀྱས་པ།

ཉ་བྱིས། བྱ་ཏིག་གི་བྱ་པའམ། 珠母，珠壳。
【增】蛤蜊。【四】

ཉ་བྱིས་ས་པོན། བྱ་ཏིག་གས་ཀྱིས་པ། 蚌种
(藻)。珍珠。(同) ཉ་ཕྱི་བས་ཁྱེས།

ཉ་འཕར། རྩ་ནས་འཕར་སེངས་པ་ཉ་བྱ། 魚
跃，如从水中跳跃。

ཉ་པོ། གསང་ཐགས་ཁྱོལ་པའི་སྐབས་སུ་དམིགས་
ལུལ་གྱི་མིང་རྩལ་ཅན་གྱི་བསྐལ་རྟེན་གང་ཡིན་པའི་
ལྷོ་ཉ་བྱ། 密咒行誅法时所緣境，如所度
脫者之形体。

ཉ་འཕྱགས། རྩལ་ཐགས་ཁྱོལ་པའི་(དང་)། 穿
魚(藻)。1. 鈎。2. 獺。(同) ཉ་འཛིན།

ཉ་སྐལ་ཅན། རྩའ་རྩ་(དང་)། 有魚蛙者
(藻)。池水。

ཉ་ས། བྱ་མེད་ཉ་ས་སྐོབ་པ། 1. 妇女。2. 弟
子。【增】1. 主妇。2. 喇嘛的听讲者，非正式
的門徒。3. 安多区俗語指女性生殖器。【达】

ཉ་མིད། རྩ་སྐོབ་གྱི་བྱེ་བྱ། 吞魚，鯨之一种。

ཉ་མོ། རྩའི་ཉ་གསེར་མིག་ཅན། 大魚。

【增】母魚。【四】(同) ཉ།

ཉ་ཚང་། བྱ་ཏིག་འབྱུང་གནས་གྱི་མིང་དང་རྩ་བལ་
ལས་ཉ་འཁེབས་པའི་རྩ་ཞིག་རྟེན་ནས་འབྱུང་འབྱེལ་

བ་ལས་ཉ་ཕྱི་བས་ཁྱེས་བྱ་བ་ནི་རྩ་ན་འཕྱོ་པའི་རྩས་
སྐྱེས་དང་ཉ་ཚང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཉ་ཕྱི་བས་འབྱེལ་པའི་
རྩའི་རྩ་ཡིན་ཞེས་གསུངས། 1. 珠母，生珠之蚌。

2. 水中綠苔，或能复魚之草，律疏說：ཉ་
ཕྱི་བས་謂水中所浮之綠苔；ཉ་ཚང་是如象
ཉ་ཕྱི་བས་之水草。(同) ཉ་སྐྱོབ། ཉ་ཕྱི་བས།

ཉ་འཛིན། རྩལ་ཐགས་ཁྱོལ་པའི་(དང་)། 捉
魚(藻)。1. 鈎。2. 獺。(同) ཉ་འཕྱགས།

ཉ་ཡི་བྱིས། བྱིས་བཙུ་གཉིས་ཟེར་བ་དེར་རྟོས།
金魚宮，参看 བྱིས་བཙུ་གཉིས་(十二宮)条。

ཉ་ཡི་བྱིས་ཅན། དཔོ་ཟླ་པའི་མིང་། 有魚宮
(藻)。翼宿月，二月。

ཉ་ཡི་རྟོག། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ལུག། 魚幢
(藻)。极喜自在魔(天神名)。

ཉ་ཡི་ཚགས། (注同上) 魚节(藻)。

ཉ་ཡི་བས་ཅན། རྩའ་ས་དང་ཉ་པ། 魚食者
(藻)。1. 蒼鷺。2. 漁夫。

ཉ་ཡི་བྱེ་བ། ཉའི་གསོག་པ་འབྱེལ་བ། 魚鳍，似
魚之翅。

ཉ་ཡིས་འཚོ། ཉ་པའས་ཉ་གསོད་མཁན་ནས་ཉ་ཡི་
བས་ཅན། 以魚为生(藻)。1. 漁夫。2. 杀

魚者。3. 吃魚者。(同) ཉ་འཚོང་བ།

ཉ་ར་བྱས། གཉེར་ཚགས་པའས་བཅངས་པ། 收
藏，保存，执持。

ཉ་ཤི། ཉ་སྟོང་དང་རྩའི་ཉ་འདས་པ་ལའང་། 1. 望
晦，阴历十五日，三十日。2. 魚死。

ཉ། ཀྱང་པའི་བྱིན་པའི་ཉ་ཉ་བྱ། 小腿肚，小腿。

ཉ་འབྱོས་པ། ཀྱང་པའི་རྩལ་པ་འཁེབས་པའས་ན་

བཤམ་ཕྱིར་སྒྲིག་པ་ཉ་བུ། 轉筋，腿筋縮痛，如
扭轉。(同) ཉ་ལྷོག་པ།

ཉ་སྤྱིང་བ། ཀླང་པའི་ཉ་ན་པ་ཉ་བུ་སྤྱིང་བཤམ།

1. 腿麻木，如腿肚痛。2. 麻痺。

ཉ་བཞི། ཀླང་ལག་གི་ཉ་བཞི། 四肚，手足四
肚(魚形之肌肉)。

ཉ་ལྷོག་པ། ཀླང་པའི་རྒྱུ་པ་འཁུམས་པའམ་ན་
བཤམ་ཕྱིར་སྒྲིག་པ་ཉ་བུ། 轉筋，腿筋縮痛，如
扭轉。(同) ཉ་འཕྲོས་པ།

ཉག་ཅིག གཅིག་ཕུ་ཉིད་དམ་ཉག་རེ་རྒྱུང་། 1. 單
獨，唯一。2. 一根。(同) ཉག་མ།

ཉག་ཉིག གད་ཉིག་ཉ་བུ། 污垢，如垃圾。

ཉག་ཉིག ར་རིའི་མི་གཙང་ཉལ་ཉིལ་ཉ་བུ། 污垢，
不淨，泥穢。

【增】說話不得要領，自相矛盾。〔達〕

ཉག་གཞོན་པ། མ་པའམ་སྐྱུ་མིའི་མིང་། 防守
人，偵察人。

ཉག་པོ། རིའི་ཉག་སྒང་དང་སྒྲ་ཉག་ཉག་ 1. 山岡，
山梁。2. 鼻梁低。

ཉག་ཕྱར། མདའི་མིང་། 箭。

【增】棟梁，柱。〔達〕 尖披箭。〔四〕

ཉག་མ། གཅིག་ཕུ་ཉིད་དམ་ཉག་རེ་རྒྱུང་། 1. 單
獨，獨一。2. 一根。(同) ཉག་ཅིག

ཉག་མོ། ཕུ་མེད་ཉ་ཕུ་ཞིག མེད་མེད་ཉ་ཕུ་ཞིག 婦人，親屬婦女。

ཉང་། ཉང་ཞེས་པའི་ཡུལ་དང་དེ་ལ་གནས་པའི་རུས་
རིགས་ལའང་། 1. 名 ཉང་ 之地方。2. 彼處之
種族。

【增】江孜所在地，有時寫 ཡུང་། 〔達〕

ཉང་ཡུལ། (注同上)

ཉན་ཕོས། མངས་རྒྱལ་གྱི་ཉན་ཕོས་དང་ཐེག་པ་རྒྱུང་།

ཏུ་པའང་། 1. 聲聞(佛)。2. 小乘人。

ཉན་ན། ཕོ་ཉངས་བང་ཆེན་ནས་སོ་བ། 使者，信
差，放哨者，防守人。

ཉན་པོ། ན་བ་དང་ཉན་མཁན་ཉན་པ་ཕོ་ལའང་།

1. 耳。2. 聞者，所話者。

【增】釋迦幢喇嘛降生的地方。〔達〕

ཉན་བྱེད། (注同上) 司听(藥)。

ཉན་རང་། ཉན་ཕོས་དང་རང་མངས་རྒྱལ། 聲聞
和獨覺(佛)。

ཉན་ལོ། ཕོས་སོ་ཟེར། 听了。

ཉབ་ཉོབ་པ། ལེ་ལོ་བྱེད་པའི་མིང་། 懶，懈怠。

ཉབ་པ། ལག་པས་ཉབ་པ་བྱ་བུ། 抓，用手抓。

ཉབ་རིབ། སྒྲང་མ་ཉ་ཕུའི་བྱིང་ཞིག་(དང་)། 樹
之一種。

ཉམ་ང་བ། ལ་ང་བའམ་འཇིགས་སྒྲག ཉམ་ 險，危
險，可怖。【增】=དྲིགས་པ། 〔達〕

ཉམ་རྒྱུང་བ། ལུས་སེམས་སྐྱུག་བཟུལ་བྱིས་གཞོན་
བ་ཉམས་རྒྱུང་ཞེས་སྒྲུང་། 身心為痛苦所壓迫，

弱小，苦惱，無力。(同) ཉམ་ཐག་པ།

ཉམ་རྒྱུང་དབང་པོ། སྒྲང་ཕུའི་མིང་(དང་)།
弱根(藻)。蜂，蚊，蠅。

ཉམ་ཉིས་པ། སྐྱུལ་ཉིས་པ། 苦悶，運氣壞。

ཉམ་ཐག་པ། ལུས་སེམས་སྐྱུག་བཟུལ་བྱིས་གཞོན་བ་
ཉམས་རྒྱུང་ཞེས་སྒྲུང་། 身心苦惱，弱小，無力。

【增】受打击，力竭。〔達〕(同) ཉམ་རྒྱུང་བ།

ཉམས། I. རྒྱལ་པའི་ཉམས་ལ་སོགས་པ་དག་རྩེ་

རྩལ་དང་མཁས་འཇུག་ལ་རྩོམ་གྱིས། 姿态，
嬉笑等九态，参看 རྩལ་དག་ 条及 མཁས་འཇུག་
条。(同) ཉམས་དག།

II. རྒྱལ་པོའམ་ཡོན་ཏན་མེད་ལ་ཉམས་ཆ་པོའམ་
ཆེན་པོ་རྩེ། 1. 威严。2. 没有学問道德而表
現威严。【增】或作 སེམས་ཉམས། 1. 思想，
观念。2. 灵魂，心灵，精神。3. 态度，情形，
状态。〔达〕(同) ཉམས་ཡོད་པ།

ཉམས་ཁིད། ཞི་ལྷན་གྱི་དོན་བྱའི་ངོ་སྤྲོད་ལྟ་བུའམ་
ཁྱེད་དོན་བསྐབས་པ་ཁིད་མཛད་པ་རྩེ། 傳授，
如傳修止觀義，或教授取舍的學問。

ཉམས་དགའ་བ། སེམས་དགའ་བ། 欢喜，心
喜。【增】快意的，可愛的。〔达〕

ཉམས་དག། རྒྱལ་པའི་ཉམས་ལ་སོགས་པ་དག་རྩེ་
རྩལ་དང་མཁས་འཇུག་ལ་རྩོམ་གྱིས། 九态，嬉
笑等九态，参看 རྩལ་དག་ 及 མཁས་འཇུག་ 条。

【增】参看 ཉམས་ཐབས། 〔达〕(同) ཉམས།

ཉམས་མགུར། དོན་རྟོགས་པའི་བླ། 証歌，通达
义理之歌。

ཉམས་ཀྱད་པ། ལུས་སྟོབས་ཉམས་པའམ་སྟོ་སྟོབས་
ཞུས་པར་གྱུར་པ་རྩེ། 衰退，如体力衰退
或智力衰退。(同) ཉམས་དམས་པ།

ཉམས་ཀྱས། ལུས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱས་པའམ་རྒྱལ་པོའམ་
ཁྱེད་ཀྱི་ཆེ་བ་ལའང་། 1. 强壮，体力增长。
2. 威严。3. 驕傲。

(同) ཉམས་སྟོབས་ཀྱས། ཉམས་ལྷན།

ཉམས་བཅོས། འཆས་གྱི་འགྱུངས་སྟབས་ལྟ་བུའམ།

ལུས་ཉམས་རྒྱལ་པོ་བཅོས་པ་རྩེ། 作态，如
矜持状态，或故作姿态。(同) ཉམས་སྟབས།

ཉམས་ཆད་པ། རང་ཆོད་ཉམས་པའམ་དྲིགས་པས་
ངལ་བ། 1. 衰退。2. 疲劳。

ཉམས་ཆེན་པོ། (原注缺) 自大，架子大，驕傲。

ཉམས་རྟོགས་པ། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་རྟོགས་པ།
証悟，通达真实义(佛)。

ཉམས་སྟབས། འཆས་གྱི་འགྱུངས་སྟབས་ལྟ་བུའམ།
ལུས་ཉམས་རྒྱལ་པོ་བཅོས་པ་རྩེ། 状态，如矜持
状态，或故作姿态。(同) ཉམས་བཅོས།

ཉམས་སྟོབས་ཀྱས། ལུས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱས་པའམ་རྒྱལ་
པོའམ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆེ་བ་ལའང་། 1. 体力强壮。
2. 威严。3. 驕傲。

(同) ཉམས་ཀྱས། ཉམས་ལྷན།

ཉམས་བརྩས། ལུས་ཀྱས་པའམ་བརྩུངས་པའི་འཆོ་
བ། 1. 身体增长。2. 生活舒适。

ཉམས་བྱོད་ཆེ་བ། ལུས་ཀྱི་བྱོད་ཆེ་བ་རྩེ། 煖
增盛，如体温高。

ཉམས་ལྷན། ལུས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱས་པའམ་རྒྱལ་པོའམ་
ཁྱེད་ཀྱི་ཆེ་བ་ལའང་། 1. 强健，体力增
长。2. 威严。3. 驕傲。

(同) ཉམས་ཀྱས། ཉམས་སྟོབས་ཀྱས།

ཉམས་སྒྲུང་། བརྩག་དབྱུང་ཡིད་ལ་གནས་པ་སྒྲོས་
ལས་སྒྲུས་པའི་ཡོན་ཏན་སྒྲོས་སྒྲུང་། 1. 观察心中
所現(由观察而了解)。2. 由修所生功德。

ཉམས་པ། ཀྱུད་པའམ་དམ་ཆོག་ཉམས་པ་རྩེ།
败坏，如衰败或失坏三昧耶(佛)(败坏誓
愿)。【增】1. 伤损，衰损，不完全。2. 玷
污。〔达〕 变弱，萎靡。〔四〕

ཉམས་བྱུང་། བསྐྱོམ་བྱའི་དོན་གོ་བཤམ་གྱིས་པ།

了解所修的道理。【增】1. 經驗，遭受。

2. 享受，喜悅。〔達〕（同）ཉམས་སུ་བྱུང་བ།

ཉམས་དམས་པ། ལུས་སྒྲིབས་ཉམས་པའམ་སྒྲིབ་

སྒྲིབས་ཞེས་པར་གྱུར་བ་ལྟ་བུ། 衰退，如体力

衰退或智力退弱。（同）ཉམས་ལྡན་པ།

ཉམས་ཡོད་པ། རྒྱལ་པོའམ་ཡོན་ཏན་མེད་པ་ཉམས་

ཆ་པོའམ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ། 1. 威严。2. 没有学

問道德而表現威严。（同）ཉམས་II。

ཉམས་ལེན་པ། ཆོས་པའམ་སྤང་དོན་ཚུལ་བཞིན་

མཛད་བ་པོ། 1. 修法者。2. 如理取舍者。

【增】1. 参看ཉང་ལོན། 2. 量尺寸，測量（土地），考察情况，勘查。3. 开清单，探知或計算财产的情况。〔達〕

ཉམས་ཤར་བ། གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་བྱེད་ལས་

ཀྱིས་དོན་ཤར་བའམ་སྒྲིབ་བྱའི་སྒྲུང་བ། 証境，

由通达真理所現之义，所修境相。

ཉམས་ཤིག་ན། བརྟག་དཔུང་བྱེད་པའི་སྐབས་

ཤིག་ན། 思維时，观察时。

ཉམས་སུ་བསྟར་བ། བྱུང་བྱེད་པའམ་བྱ་བ་གང་

བྱས་ཤིང་ཁྱེད་པའོ། 1. 已经历过。2. 已作过之事。

ཉམས་སུ་སྤངས་པ། （注同上）

ཉམས་སུ་བྱུང་བ། བསྐྱོམ་བྱའི་དོན་གོ་བཤམ་གྱིས་

པ། 了解所修的道理。【增】遭受，經驗。

〔達〕（同）ཉམས་བྱུང་།

ཉམས་གསོ། ཉམས་ལྡན་སྤང་བ་སྤྲོད་གསོ་བ་དང་

ལུས་བྱུངས་སྒྲིབས་ལའང་། 休养，恢复，复苏。

ཉར། ཉ་ལ་དང་ཆོས་བཅོ་ལྔ་ལའང་། 1. 对于魚

（ཉ་的第七轉声）。2. 十五日（阴历）。

【增】1. 参看ཉ་ར། 2. 长方形。〔達〕

注意，留心，用心。〔高〕

ཉར་ཉར། གངས་ཀྱི་ཉར་ཉར། 諸羅，数目之一。

ཉར་ཉར། （原注缺）地軟顫。

ཉར་བ། ལུན་རིང་དུ་བསྐྱེལ་འཆང་བའམ་གཅེས་

བར་འཛིན་པ། 保存，长期收存，爱惜保护。

【增】注意，留心，用心，留意。〔高〕

（同）ཉར་ཆགས་པ།

ཉར་མ། རུ་རུལ་ལམ་རུའི་གཟེགས་མ། 水点。

【增】རུའི་ཟེགས་མ། 浪花，水花。〔達〕

ཉར་ཆགས་པ། ལུན་རིང་དུ་བསྐྱེལ་འཆང་བའམ་

གཅེས་པར་འཛིན་པ། 保存，长期收存，爱惜

保护。（同）ཉར་བ།

ཉལ་དགའ་བ། ལེ་ལོ་ཅན་ནམ་སྒྲིབས་ལས་པ།

乐眠（藻）。懈怠者，懶惰者。

ཉལ་འགྲོ། འབབ་རུའི་མིང་（དང་）། 臥行

（藻）。河流，溪流。

ཉལ་འགྲོ་འི་གཏོར། རྒྱ་མཚོ་འི་མིང་། 水庫

（藻）。大海。

ཉལ་ཉལ་ཤིག་ཤིག་བྱེ་ཡུང་ཉལ་བ་ལྟ་བུ། 飞

揚，如沙堆傾倒后尘土飞揚。

ཉལ་ཉལ། གང་སྒྲིགས་ལྟ་བུ་（དང་）། 尘垢，如

渣滓。

ཉལ་གདུབ། ལྷ་རེས་གཅོད་པ་ལྟ་བུ། 剝碎，如

用斧剝。

ཉལ་དུས། མཚན་མོ་འི་མིང་། 眠时（藻）。夜間。

（同）ཉལ་བྱེད་མ།

ཉལ་ལྡན། མེ་ལྷོ་འབར་བ་(དང་)། 具臥(藻)。

火簇。

ཉལ་ལྡན་མེ་རི། ཏྲ་གཏོང་ངམ་ཆོད་མ་ཁ། 臥火山(藻)。馬口，騾馬口(海水陷处)。

ཉལ་པོ། ཉལ་མཁམ། 睡眠者。

【增】1.村庄。2.交媾。〔达〕

ཉལ་ཕྱགས། (原注缺) 睡眠处。

ཉལ་བྱེད་པོ། ལྷུལ་གདུག་ཅན་ནམ་ལྷུས་ཆེན་དང་
ཉལ་མཁམ། 1.毒蛇。2.眠者。

ཉལ་བྱེད་མ། མཚན་མོ་འི་མིང་། 作眠女(藻)。

夜間。(同) ཉལ་དུས།

ཉལ་མཁལ། ཉལ་སའམ་ཉལ་གནས། 臥具，睡处。

ཉལ་རེས། རེ་མས་ཉལ་བའམ་གཉིད་ཁྲག་པ། 1.輪
流睡眠。2.睡熟。

ཉལ་གཤོམ། ཉལ་གྲབས་སྒྲིག་པ། 設床，預备
睡覺。

ཉལ་སྒྲོང་། ཤེས་རབ་མིང་། 睡醒(藻)。智慧。

ཉི་དཀྱིལ། ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར། 日輪。

ཉི་སྒྲིམ། གཟའ་སྒྲིམ་པ་(དང་)། 日生(藻)。

土曜。【增】婆羅門。〔达〕

ཉི་སྒྲིམ་ཀླུ་པོ། ལྷ་པ་རྟེ་གཉིས་སྒྲིམ་ཀླུ་པོ་
འཕྱད། 二生王(藻)。月亮，应是 གཉིས་
སྒྲིམ་ཀླུ་པོ།

ཉི་ཁྱི། མངས་ཀླུ་མ་གྱི་ཉི་ཁྱི་དང་སྟོང་ཐུག་ཉི་ཤ།

1.包含二万頌的大般若經。2.二万。

ཉི་ཆས། དགོང་མོ། 日老(藻)。晚，傍晚。

ཉི་སྒྲུལ་བྱེད། སྒྲིང་པོ་སྒྲུལ་པོ་(དང་)། 日解
脫(藻)。甲申年。

ཉི་བཅས། ཉིན་མོ། 有日(藻)。白昼。

ཉི་འཆར། ཉི་མ་འཆར་རྒྱུ་འཆར་ཁ། 日出，
日初出时。

ཉི་སྟོན། ཉི་མས་སྟོན་པ་རྟེ་ཕྱགས། 即 ཉི་མས་
སྟོན་པ། 由日所示，即方向。

【增】1.蓮花。2.阿順那樹。〔达〕

ཉི་ལྷོག་ དབྱར་དགུན་ཉི་མ་ལོག་པ། 日迴(藻)。
夏至或冬至。

ཉི་རྒྱབ་པ། ཉི་མ་བལྟུང་པ། 日没，日落。

ཉི་མ། ཉིན་བྱེད་དབང་པོའམ་ཚ་བེན་ཅན་དང་རྒྱ་
མོ་ལྷག་པོ་དང་། 1.日，太阳。2.癸未年。

【增】昼，白天。〔达〕

ཉི་མ་ལྷོ་བཅས། བརྒྱ་ཕྱིན་གྱི་ཁྲུང་པོ། 日腹
(藻)。帝釋(天神名)之象。

ཉི་མ་འཕུལ་བ། ཉིན་མོ་ལ་དུ་འཕུག་པ། 日过
(藻)。下午。

ཉི་མ་ལ་ལྷ། ཉི་མ་ལ་བསྐྱོ་བའམ་རྩོ་བར་བྱ།

曝日，日中取暖。

ཉི་མའི་ཁ་པོ་པ། ལྷ་རིངས་ཤར་བ་རེའོ། 日御
者(藻)。明相(天亮时的情况)。

ཉི་མའི་བྱིས། ཉི་མའི་ཁོར་ཡུག་ 日宮，日之周圍。

ཉི་མའི་གུར་ཁང་། (注同上)

【增】日暈，圍繞太陽的五彩光圈。〔达〕

ཉི་མའི་རྒྱུ། རྒྱུ་ཐུབ་པའི་མཚན། 日种，日
崙(藻)。釋迦牟尼的名号。

(同) ཉི་མའི་རིགས་འབྲུངས། ཉི་མའི་རུས་པ།

ཉི་མའི་གཉིན་གུར། རྒྱུ་ཐུབ་པ་དང་མེ་ཏོག་
པདྨ་ལའང་། 日亲(藻)。1.釋迦牟尼佛。

2.蓮花。

ཉི་མའི་རྩ། རྒྱུང་དང་ཡིད་མཚོགས་ལ་སོགས་པ་

བདུན་དང་བརྒྱ་གཅིག་ཡོད་ཟེར། 太阳的馬，
有“风”及“意速”等七馬，或說有十一馬。

(同) ཉི་མའི་ཤིང་རྩ།

ཉི་མའི་མདའ། བདུན་དགའ་རབ་དབང་ཡུག

日箭(藻)。极喜自在魔(天神名)。

ཉི་མའི་བུ། གཤིན་རྗེ་དང་གཟའ་སྤེན་པ། 太阳

之子(藻)。1.閻罗王。2.土曜。

ཉི་མའི་བུ་མོ། རྒྱ་པོ་ལ་སྤུན་དང་བརྒྱ་གཅིག་

ལའང་། 1.太阳的女兒。2.雅穆那河与縛刍
河。

ཉི་མའི་དབང་པོ། རྒྱལ་འདུག 日王(藻)。

遍入(天神名)。

ཉི་མའི་རིགས་སྤྱེས། གཟའ་ཡུར་བུ་(དང་)།

日种生(藻)。木曜。【增】=ཉི་མའི་རིགས་
འབྱུངས། 釋迦獅子佛。【达】

ཉི་མའི་རིགས་འབྱུངས། རྒྱུ་ཡུལ་པའི་མཚན།

日种生(藻)。釋迦牟尼的名号。

(同) ཉི་མའི་རྒྱུ།

ཉི་མའི་རུས་པ། (注同上) 日族(藻)。

【增】印度武士階級的流派，据說由太阳出
生。【达】(同) ཉི་མའི་རྒྱུ།

ཉི་མའི་ཤིང་། ཤིང་ཅན་བན། 日树(藻)。

阿迦跋那树。

ཉི་མའི་ཤིང་རྩ། རྒྱུང་དང་ཡིད་མཚོགས་ལ་སོགས་

པ་བདུན་དང་བརྒྱ་གཅིག་ཡོད་ཟེར། 日車，有
“风”及“意速”等七馬，或說有十一馬。

(同) ཉི་མའི་རྩ།

ཉི་མའི་ལྷ་ལྷན་མ། དཔོ་སྐར་མ་(དང་)། 具

日天女(藻)。翼宿(二十八宿之一)。

ཉི་མས་རྫོན། རྩོགས་ཀྱི་མིང་། 太阳指示(藻)。

方向。

ཉི་མས་བཞུད་པ། མེ་རྩོག་བཞུད་པའི་མིང་། 日笑

(藻)。蓮花。

ཉི་མས་ཡོང་བ། རྩོག་པའི་མིང་ངས་སྤྲིན་བྱ། 日

盲(藻)。梟鳥。

ཉི་ཚོ་བ། I. རུང་ཟད་ཅམ་མས་སྤེན་ཆོགས་ལའང་།

1. 少許。2. 杂碎。

II. རྩོགས་པའི་བ་དང་དབྱེ་བའི་བྱེ་བྱ། 1. 一

部分。2. 地獄之一。【增】1. 至多有一日之命
的动物，朝生暮死的。2. 简单，单独。3. 一
类阴間的生物。4. 微小的。【达】

ཉི་ཚོའི་སངས་རྒྱལ། རང་རྒྱལ་ལས་རང་སངས་

རྒྱལ། 独觉(佛)。

ཉི་ཚོད། ཉི་མའི་དུས་ཚོད། 太阳的时量。

【增】日晷仪，日規，表。【达】

ཉི་ཁྱུར། ཉི་མའི་འོད་ཟེར། 日光。

ཉི་ཟེར། (注同上)

ཉི་ཟེར་རྩལ། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱི་རྩལ་གྱི་པོང་ཅད།

日隙尘，日光尘之体量。【增】在由窗縫进入
的日光中飞行的尘埃，在日光中浮动的微尘。

【达】(达作 ཉི་ཟེར་གྱི་རྩལ་)

ཉི་ཟླ་འབྲིམས་པ། ཉི་ཟླ་འོད་ཀྱིས་བསྐོར་པ།

日月量，日月被光环绕。

ཉི་ཟླ་འགྲོགས་པ། ཉི་ཟླ་ལྷན་ཅིག་གནས་ཏི་

གནས་གང་། 日月并行(藻)。日月在一起
时，晦日(阴历三十)。

(同) ཉི་ཟླ་ལྷན་ཅིག་དུས།

ཉི་ཟླ་བ། དུས་ཀྱི་མེ། 食日月(藻)。劫火。

ཉི་ཟླ་ལྷན་ཅིག་དུས། ཉི་ཟླ་ལྷན་ཅིག་གནས་ཏི་

གནས་གང་། 日月同时(藻)。日月在一起时，

晦日(阴历三十)。(同) ཉི་ཟླ་འགོགས་པ།

ཉི་ཟླ་འགོགས་པ་ཅན། རི་རབ་ལྷན་པོ། 日月
为带(藻)。须弥山。

ཉི་གཟེར། ཉི་མའི་འོད་ཟེར། 日光。

(同) ཉི་ལྷ་། ཉི་ཟེར།

ཉི་འོག་པ། ཁྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་པ་(དང་)། 日
下者(藻)。印度东部。

【增】西部边界。〔达〕

ཉི་ཤར་པ། ཉི་མ་ཤར་ཟེར་པ། 日已出。

【增】=མ་འོ། 早晨。〔达〕(达无“字”)

ཉི་ཤུ། ཀཉིས་པ་ཅུ་རྩེ་ ༥༠ 二十。

ཉི་ལྷག་ ཉི་ལྷག་གིས་བརྒྱུད་པ་ལྷ་བྱ་ལའང་།

1.余日。2.日与风，如为风吹日晒。

ཉིང་ཁུ། ཁུ་བའི་ཁུ་བ་རྩེ་འོ་མའི་ཉིང་ཁུ་མར་ཁུ།

精髓，精中之精，如乳之醍醐。

ཉིང་གུལ། རིགས་ངན་ཞིག་ 賤种之一。

ཉིང་དགོས། དགོས་པའི་དགོས་པ། 极需，尤其
需要。

ཉིང་ཉྱར། དེས་པར་རམ་གནད་ཉྱལ་རབ་ཏུ།

1.决定。2.极，很。

ཉིང་ཚ། བྱ་ཡི་བྱ། 孙子。

ཉིང་མཚམས་སྦྱར་བ། སྦྱ་ཕྱི་གཉིས་མཚམས་

སྦྱར་བ་ལྷ་བྱ་དང་མའི་མངལ་དུ་ཞུགས་པ་ལའང་།

1.結合，如前后相結合連續。2.入母胎。

ཉིང་ལག་ ཡན་ལག་གི་ཡན་ལག་ 节，支分，支

之支。【增】較小的或次等的肢体，如前
額、鼻、腮、手指、耳、眼等。〔达〕

ཉིང་ཤ། རང་ཤའམ་ཉེ་དུ་འི་ཤའང་ཟེར། 1.自身
之肉。2.亲属之肉。

ཉིད། འབའ་ཞིག་གསལ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། 1.单独，唯。

2.真实性(佛)。

【增】1.自己，同一的人，不是别人。2.正
是，即是，正在。3.加于形容词后变为抽象
名词，但主要限于哲学用语。4.现代文学中
用作“自”的敬词。5.=ཁོ་ན། 仅仅，唯
一。〔达〕

ཉིད་ཅག་ རང་ཅག་གསལ་ཉིད་ཅག་ 1.我們。2.你們。

ཉིད་རང་། ཉིད་ཉིད་རང་ངམ་ལགས་རང་། 自
己，你自己。

ཉིད་ལ། (原注缺) 年岁。

ཉིན་དགུང་། ཉིན་ཕྱེད་དེ་ཉིན་གུང་ཞེས་སྒྲུང་།

中午，日中，正午。

ཉིན་སྒོ། བོ་དངས་དང་ནམ་ལངས། 晨門(藻)。

清早，天亮。(同) ཉིན་མའི་ཐོག་མ།

ཉིན་རྒྱར། ཉིན་འཇམ་རྒྱན་ཆགས་སུ་ཞེས་པ་འོ།

ཉིན་རྒྱར་ཞེས་སྒྲུང་དང་ལོ་རྒྱར་ལ་ལོ་རྒྱར་ཞེས་སྒྲུང་

ལོ་ལོ་དངོས་ཡིན། 每日，日常，亦作 ཉིན་རྒྱར།

ཉིན་མཐའ། སྤྱད་དང་དགོང་མ་འི་མིང་། 昼边

(藻)。黄昏，晚。(同) ཉིན་མའི་མཐུག་

ཉིན་མཐའ་བྱེད། ལུན་པ། 灭昼(藻)。暗。

(同) ཉིན་མའི་སྒྲིང་བ།

ཉིན་བྱེད། ཉ་བདུན་དབང་པོ་རྩེ་ཉི་མའི་མིང་།

作昼(藻)。太阳。

【增】1. མཚལ། 銀珠。2. 番紅花。〔达〕

(同) ཉིན་མའི་མགོན་པོ། ཉིན་མའི་འབྲེན་པ།

ཉིན་མའི་ནོར་བུ། ཉིན་མའི་བྱེད།

ཉིན་བྱེད་དགུ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ལུག་ 日

敌(藻)。极喜自在魔(天神名)。

ཉིན་མི་གསལ། སྤྲིན་བྱུ་མེ་ཁྱེར་(དང་)། 昼不
显(藻)。螢火虫。

ཉིན་མོ། དེ་རིང་མང་ཉིན་ཉིན་བྱུ་ཉིན། 昼，白
天，如今天，明天。

ཉིན་མོ་དགའ་བྲལ། སྤྲིན་བྱུ་མེ་ཁྱེར་པའི་མིང་།
昼忧，昼无乐(藻)。猫头鹰。

(同) ཉིན་མོ་མང་བ། ཉིན་མོ་ཡིབ།

ཉིན་མོ་འཇིགས། རྒྱལ་པ། 昼(藻)。梟鳥。

ཉིན་མོ་སྦྱོང་བ། སྦྱོང་བ་སངས་པའམ་ཁམས་་་་
བསངས། 昼行(藻)。散步，消遣。

ཉིན་མོ་ཡིབ། སྤྲིན་བྱུ་མེ་ཁྱེར་པའི་མིང་། 昼伏
(藻)。梟鳥，猫头鹰。(同) ཉིན་མོ་དགའ་བྲལ།

ཉིན་མོ་ཡོང་བ། (注同上) 昼盲(藻)。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། རྩ་བུ་ན་དབང་པོ་རྩ་ཉི་
མའི་མིང་། 昼主(藻)。太阳。

(同) ཉིན་བྱེད། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་
མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་བྱེད།

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། མུན་པ། 昼困(藻)。
黑暗。(同) ཉིན་མཐའ་བྱེད།

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། མུན་དང་དགོང་མོ་འཇོག་པོ།
日末(藻)。黄昏，晚。(同) ཉིན་མཐའ་བྱེད།

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། མུན་དང་དགོང་མོ་འཇོག་པོ།
昼初(藻)。清早，天亮。(同) ཉིན་མོ་འཇོག་པོ།

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། རྩ་བུ་ན་དབང་པོ་རྩ་ཉི་
མའི་མིང་། 昼主(藻)。太阳。(同) ཉིན་

མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ།

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། (注同上) 导昼(藻)。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། (注同上) 昼宝(藻)。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། (注同上) 昼自在(藻)。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། (注同上) 昼生，
白昼的来源(藻)。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། མུན་དང་དགོང་མོ་འཇོག་པོ། 昼頂
(藻)。前山，东山。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། རྩ་བུ་ན་དབང་པོ་རྩ་ཉི་མའི་མིང་།

作昼(藻)。太阳。(同) ཉིན་བྱེད། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ།
ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ།

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 一日之量。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 昼夜主
(藻)。日和月。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 昼夜，
白昼和夜晚。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 昼夜，
六十时，现在为二十四小时。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 十五昼夜，
各为上弦，下弦。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 昼夜总合为一日
(二十四小时)。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 昼夜合乘
(藻)。月份。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 一日之路程。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 防昼(藻)。蜥蜴。

ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། ཉིན་མོ་འཇོག་པོ། 阴阳，
如阴山，阳山。

ཉིལ་བ། མར་བལ་བའམ་གངས་རི་ཉིལ་བ་ཏྲ་བུ་

ཉིལ་བ་པོས་བཉིལ་བ་ཡིན། 1. 坍塌，下墮，
如雪山崩墜。2. 摧毁。

ཉིས་བརྒྱ། གངས་ ༢༠༠ 二百。

ཉིས་འགྱུར། བཞུག་འཕར་བའམ་གཅིག་གཉིས་

སུ་བཅོས་བ་ཏྲ་བུ། 1. 折迭。2. 加倍。

(同) ཉིས་བཞུག། ཉིས་ཡོག

ཉིས་ཚྲིང་། གངས་ ༢༠༠༠ 二千。

ཉིས་བཞུག། བཞུག་འཕར་བའམ་གཅིག་གཉིས་སུ་

བཅོས་བ་ཏྲ་བུ། 1. 折迭。2. 二倍。

(同) ཉིས་འགྱུར། ཉིས་ཡོག

ཉིས་བཞུག་བ། སྐག་ཤུ་སྐགས་གཉིས་སྤྱད་བ་ཏྲ་

བ། 重迭，如双层紙等。

ཉིས་ན། གཅིག་དྲ་ན་དང་གཉིས་སུ་ན་འདི་ཏྲ་བུ།

再者，如：一者，再者。(同) ཉིས་སུ་ན།

ཉིས་སྒྲེལ། གཉིས་མཚམས་སྒྲེད་བ་དང་ཁ་སྒྲེལ་དང་

ཕྱག་སྒྲེལ་ཏྲ་བུ་ལའང་། 1. 二者相合。2. 联
系。3. 牵手。

ཉིས་ཅེགས། གཅིག་གཅིག་གི་རྒྱུད་དྲ་ཉིས་ཅེགས།

双重，重迭，两层。

ཉིས་གཟིར་བ། ཉི་མས་གདུངས་པའམ་མནར་བ།

日光晒的灼痛。

ཉིས་ཁྲོས། ལན་གཉིས་སུ་བཞོད་བ། 重复，如

誦讀两次。

ཉིས་རིས། རིས་གཉིས་མཉམ་དུ་འོ། 两层。

ཉིས་ཡོག བཞུག་འཕར་བའམ་གཅིག་གཉིས་སུ་

བཅོས་བ་ཏྲ་བུ། 1. 重迭。2. 加倍。

(同) ཉིས་འགྱུར། ཉིས་བཞུག

ཉིས་སུ་ན། གཅིག་དྲ་ན་དང་གཉིས་སུ་ན་འདི་ཏྲ་བུ།

再者，如：一者，再者。(同) ཉིས་ན།

ཉུག་ཉུག་བ། བྱག་བྱག་བཞིན་བའམ་ནོམ་ཉུག་བ།

正涂抹，撫摩。【增】突出。【达】

ཉུག་བ། བྱག་བའམ་བྱག་བཞིན་བ་དང་ལག་ཉ་བྱེད་

བའམ་ནོམ་ཉུག་བ་ཏྲ་བུ། 1. 涂，正涂抹。

2. 撫摩。

ཉུག་ཅམ། བྱགས་ཅམ་དང་དོན་གཅིག་གས་སྐར་

ཁྱད་ནས་མགོ་འཕྱོད་ཅམ་ཏྲ་བུ། 1. 略加涂抹。

2. 略出，如从窗中探头。

ཉུག་རུམ་བ། སྒྲིག་རིམ་པོ་དོན་པའི་མི། 太监，

閹人，剔去辜丸之人。

ཉུགས་བ། བྱགས་བྱེད་བ། 已涂抹。

ཉུང་འབྲགས། ལྷུ་མ་འབྲགས་པའམ་བྱུངས་བ། 凝

結，油凝固。

ཉུང་ཏ། མང་པོ་མ་ཡིན་ཉུང་ཉུང་རེད། 不多，少。

ཉུང་བ། (注同上)

ཉུང་མ། ལ་ཕྱག་ཏྲ་བུ་རོ་མངར་བ་ཞིག་ 蔓菁，

似蘿卜而味甜者。

ཉུང་བཟད། ཉུང་བཟད་པའམ་ཉུང་ཅམ། 少許，

少少的。

ཉུང་ཤིས། བྲན་ཅམ་མམ་ཉུང་ཤིས། 少許，一点点。

ཉུང་གཤེར། ཉུང་མ་གཞོན་ནུའམ་ཞོན་བ། 小蔓

菁，生蔓菁。

ཉུངས་དཀར། ལྷུ་མ་འབྲ་ཞིག་ 白芥子。

ཉུངས་འབྲགས། ལྷུ་མ་འབྲགས་པ་(དང་)། 凝

結，油凝固。

ཉུངས་བ། ཉུང་བར་གྱུར་བའམ་ཉུང་སོང་བ། 已

少，已減少。

ཉུལ་ཉུལ་བ། འཁྱམས་འཁྱམས་པ་དང་ཞལ་བ།

1. 游蕩，流浪。2. 涂抹，鍍泥。

ཉུལ་བ། འཁྱམས་པ་དང་ཞལ་བའི་མིང་། 1. 流

浪。2. 鍍泥，涂抹。【增】緩步，潛行。【達】

ཉུལ་པོ། འཁྱམས་འགྲོ་མཁན་ནམ་འཆལ་པོ། 1. 游

蕩者。2. 奸夫。

ཉུལ་ཞིག ཞལ་བ་ཕྱི་ཞིག་དང་ཉུལ་མོང་ཞིག

1. 涂抹。2. 寻觅。

ཉུལ་ལེ། བསྐྱབ་པའི་བར་ཆད་ཕྱད་པའི་དམ་ལྷའི་

མིང་། 障碍修行之鬼名。

ཉེ་གོར། ཉེ་མོར་ཉེ་ཐག་ཉེ་བར་འཁོར་བ། 即 ཉེ་

མོར། 附近。【增】隨員。【達】族，同族。【四】

ཉེ་འཁོར། ཡུལ་གྱི་ཉེ་འཁོར་དང་དབྱལ་བའི་འཁོར་

དང་ཐག་ཉེ་བར། 1. 附近。2. 近边地獄（佛）。

3. 接近。【增】1. 眷属，侍者。2. 亲近邻人。

3. 邻境，邻近。4. 佛弟子优婆塞（曾讲述律藏）。【達】

ཉེ་ཀྱལ། ལྷ་རིའི་བྱ་（དང་）། 鄯波底沙，舍利

子（佛弟子名）。

ཉེ་ཆར། རྒྱལ་ཉེ་བར་བྱུང་བ། 近来，最近。

（同） ཉེ་ལམ་

ཉེ་སྤྱང་། ཉེ་བའི་གྲོགས་པོ་དང་ཡི་དམ་གྱི་བརྟེན་

ཐགས་པ་ཡང་འདྲུག 1. 密友。2. 修本尊心咒。

ཉེ་ཐག （原注缺）近处。

ཉེ་དྲུ། སྤྱད་ཀྱི་ཉེ་ཆར། 亲戚，亲属。

【增】1. 行夥。2. 族。【四】（同） ཉེ་འབྲེལ།

ཉེ་འདབས་སུ། ཉེ་འཁོར་དྲུལ་གས་དྲུ་ཉེ་གོར་

རམ་འཁྱེས་སུ། 附近，跟前，近边。

（同） ཉེ་ཐོགས་སུ།

ཉེ་བྱུང་ན། （注同上）

ཉེ་པོ། ཉེ་བའམ་ཐག་ཉེ་པོ། 附近。

ཉེ་བའི་དབྱང་བ། ལག་པའི་གྲུ་མོ། 手肘。

ཉེ་བའི་མ་མ། བུ་ཇི། 乳母，媒母。

【增】繼母。【達】

ཉེ་བའི་ཆལ། སྤྱད་མོས་ཆལ་ལམ་གྱིང་ག གྲུ་མ། 园林，

花园。【增】སྤྱད་ཆལ། 丛树。【達】

ཉེ་བར་འཁོར། ཉན་ཐོས་ཤིག་དང་ཉེ་འདབས།

1. 一位声聞（佛）。2. 附近。

ཉེ་བར་འཇལ་བ། དཔེ་ལེན་པའམ་འདྲ་སྐྱུ།

1. 打譬喻。2. 身象。

【增】或誤写为 ཉེ་བར་འཇལ། 1. 参看 སྐྱུ་

ག། 健康。2. = སྐྱུ་འདྲ། གཟུགས་བརྟན།

影，象。【達】（達作 ཉེ་བར་མཇལ་）

ཉེ་བར་བཞེད་པ། སྤྱད་པ་དང་ཉེ་བར་སྦྲས་པ།

1. 毀譽。2. 申說。

ཉེ་བར་གདུང་བ། ན་ཆའམ་ཁམས་མི་བདེ་བ།

疾病，身体不安。

ཉེ་བར་འབྲེན་པ། འོ་མ་བཞོ་བ་（དང་）། 挤奶。

ཉེ་བར་རྒྱབ། ཡུལ་ངན་（དང་）། 坏环境。

ཉེ་བར་གནས། སྦྱོལ་མ་དང་རིམ་གྱི་འམ་མཆོད།

1. 弟子。2. 承事，供养。

【增】= བཀྱར་སྤྱི། 阿諛，諂媚。【達】

門人，受业者，門徒，教徒。【高】

ཉེ་བར་འཕར་འགྲོ། སྐྱ་གཅན། 跳行（藻）。

罗睺。【增】食日（引起日蝕）的魔罗睺。

【達】

ཉེ་བར་འཆོ་བ། གནོད་པའམ་མནར་བའམ་གདུང་

བ། 損害，迫害。

ཉི་བར་འཚོ་བ། ལུས་ཉི་བར་སྐྱོང་བའམ་གསོ་བ།
生活，养身。

ཉི་དབང་། རྒྱལ་འཇུག་ 近王，近主（藻）。
遍入（天神名）。

ཉི་དབང་གིང་ན། བྱ་ཁྱུང་ངམ་ཁྱུང་འཇུག་བཞུགས་
བ། 遍入天神的乘骑（藻）。鵬鳥。

ཉི་འབྲེད་བ། སྒྲ་མ་སྒྲུལ་པ་དང་དབྲེ་པ་འབྲེད་བ།
1. 离间，挑拨。2. 辨别。

ཉི་འབྲེལ། སྒྲུན་གཉིན་ཚན། 亲属，亲眷。
(同) ཉི་དུ།

ཉི་ཞོ། བར་ཆད་དམ་སྐྱོན། 灾难。

【增】=ཕྱོགས་རིམ། 偏私。〔达〕

ཉི་ཞོ་མེད་བ། སྐྱོན་མེད་པའམ་ལྷད་མེད་པའོ། །
1. 安全，无恙无患。2. 无缺点，无毛病。

【增】=ཉིས་སྐྱོན་མེད་བ། 无缺陷，无损坏，
圆满，完全。〔达〕

ཉི་བྱུངས། འཁྲིག་པ་དང་ཉི་བར་རིག་པ་ལ་དགའ་
བ། 近持（藻）。1. 交媾。2. 乐于接触。
(同) ཉི་རིག་དགའ།

ཉི་བཟུང་མ། བྱིས་བདག་མོ་(དང་)། 近持女
(藻)。家主妇。

ཉི་མིང་མེད་བ། བཟང་སྒྲོམས། 无亲疏，舍
(佛)。【增】公平，公正，无私，不偏，光
明正大，均平。〔高〕

ཉི་རིག་དགའ། འཁྲིག་པ་དང་ཉི་བར་རིག་པ་ལ་
དགའ་བ། 触喜（藻）。1. 交媾。2. 乐于接
触。(同) ཉི་བྱུངས།

ཉི་རིག་བ། རྒྱལ་དང་ལུས་ལ་རིག་པ་ལྟ་བུ། 接近，
接触，如沐浴，触身。

ཉི་ལམ། དུས་ཉི་བར་བྱུང་བ། 最近，近时，
近代。【增】=ཐག་ཉི་བའི་ལམ། 捷徑。〔达〕
抄近走，抄道。〔四〕(同) ཉི་ཆར།

ཉི་ལྷགས་སུ། ཉི་འཁོར་དུའམ་གས་དུ་ཉི་ཀོར་
རམ་འཁྲིས་སུ། 近边，跟前，附近。
(同) ཉི་དྲུང་ན། ཉི་འདབས་སུ།

ཉི་གིང་། སྒྲན་ཞིག་(དང་)། 天多，黄精。

ཉིད་དགོས། བྱུར་བའམ་ཀོ་སྐྱོང་མཉེད་ཀྱི་ཡོད་ན་
ཉིད་དགོས་མཉེན་པོ་ཡོད་ལྟ་བུ། 揉搓，如皮子
须揉者，揉之使软。

ཉིན་ཀ། སྐྱོན་ནམ་ཉིས་པ་རྟེ་གཉིན་ཀ་ཞེ་སྤང་།

1. 罪过。2. 恼怒。【增】ཉིན་པ། 危险。〔本〕

ཉིན་ཀོར། ཉི་ཀོར་ཉི་ཉི་འདབས་སུ། 即 ཉི་ཀོར།
附近，邻近。

ཉིན་ཅན། ངལ་བའམ་ཉིས་པ་ཅན། 1. 疲劳。
2. 有过失，有罪。【增】危险。〔达〕

ཉིན་ཆེ། སྐྱོན་ཆེན་པོའམ་བཞེས་པ་(དང་)།
1. 大罪，大过失。2. 饥饿。

【增】ཉིན་ཁ་ཆེ། 很危险。〔本〕

ཉིའུ། ཉི་ཆུང་ཆུང་། 小鱼。【增】魚缺子。〔四〕

ཉིའུ་ཆུང་། (注同上)

ཉིའུ་འདོན་བ། ཉིས་པ་ཆུང་དུ་བྱིར་འདོན་པའམ་
ཆུ་བསྐྱམས་པའི་མེས་མ་ཅན་སྒྲར་ཆུ་ལ་སྒྱུར། 1. 杆
悔小罪。2. 失水的动物仍放水中。

ཉིར། ཐག་ཉིར་བར། 近处。

【增】1. =ཉི་བར། 2. 計数目20至30时替代

ཉི་བུ། 3. =བྱ་ངན། 忧苦。〔达〕

ཉིར་སྒྲུག་བ། ཉིན་པའི་སྒྲ་(དང་)། 和雅声。

ཉིན་ཆགས་པ། ཁང་ཕྱེད་དང་ཉིན་ཆགས་པ།

1. 家雀。2. 食爱。

ཉིན་འཇལ་པ། དཔེར་འཇལ་བའམ་དཔེར་བཞིན་

པ། 比喻，譬喻。

[給。

ཉིན་གཏོང་པ། རྟོག་དམ་པར་སྟོང་པ། 托付，交

ཉིན་གདམས་པ། བཅ་ངག་གདམས་པར་བྱའམ་

སྟོན་པ། 开示，教誡，誦授。

ཉིན་བསྐྱགས། རྟོག་ཅེས་པ་དང་རྟོག་ཅིག་རྟེ་

བྱ་བ་གང་གི་སྟོན་འགྲོ་རྟེ་ཀྱ། 預备，事情之前驅，因。

ཉིན་གནས། སྟོབ་མ་དང་མོ་མཚན་དང་ཉིན་ཨོད།

1. 弟子。2. 女性生殖器。3. 在近处。

ཉིན་སྟུང། ཉིན་པར་མཁོ་བ་(དང་)། 享用，需

要。【增】五种受用的供物：花、香、灯、涂香、食物。[达]

ཉིན་དམིགས། ཤེས་རབ། 智慧。

ཉིན་ཞི། མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་ཡང་དག་མཐའ། 1. 火。

2. 火神。3. 实际(佛)。

ཉིན་ལེན། དང་དྲུ་ལེན་པ། 取，接受。

ཉིན་ལེན་ཕྱང་པོ། ལུས་སམ་རྩལ་བསྐྱེད་ཕྱི་ཕྱང་

པོ། 取蘊(佛)，指身体或苦蘊。

ཉིན་སོང་པ། དྲུད་དྲུ་སོང་པ། 走近，往跟前。

ཉིལ་པ། ངལ་བའམ་མཉེལ་བ་ཞེས་འཕྱད། 疲劳，

应作 མཉེལ་བ། 【增】害病。[达]

ཉིས་ཅན། སྟོན་ཅན་དང་ཚངས་པ། 1. 有罪，有

过失。2. 大梵(天神名)。

ཉིས་ཆད། ཉིས་པ་ལ་ཆད་པ། 惩处，治罪。

【增】1. = ཉིས་པ་འགལ་ཀྱ། 降罪。2. 罰款。

[达] 科金。[高]

ཉིས་ལྷུང་། ཉིས་ལས་བྱས་པས་ངན་སོང་དྲུ་ལྷུང་

བས་ན་ཉིས་ལྷུང་རྟེ་ཁ་ན་མ་འགྲོ་བ། (འགྲོ་ལྟ་ཕོ་
之誤) 罪墮(佛)，由作罪业墮諸惡趣。

ཉིས་བསྐྱམས་པ། ལུས་ངག་གི་ཉིས་སྟོན་བསྐྱམས་

པའི་སྟོན་པའོ། རྟོག་པ་འཛམས་པའོ། 防护身
語罪惡，破除罪惡。

ཉིས་པ། རྟོག་པའི་ཉིས་དམིགས་ལྷ་བྱ། 罪惡。

【增】1. 灾害，不幸。2. 犯罪。[达]

(同) ཉིས་དམིགས།

ཉིས་པ་བཞེད་པ། སྟོན་པའམ་སྟོན་བཞེད་པ།

訶斥，說过失，檢舉罪过。

ཉིས་པ་སྦྱོར་པོ། འདུལ་བའི་སྐབས་སུ་ཉིས་ལྷུང་

ཞིག་ 粗罪(佛)(又譯偷兰遮罪，即大罪)
律中犯罪之一。

ཉིས་པ་ཤེས་པ། བཤམས་པ་(དང་)། 1. 知惡，

知过。2. 智者。

ཉིས་པ་གསུམ། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྟངས་གཉི་ལྷག་

གསུམ། 三惡，三過(佛)：食、瞋、痴。

ཉིས་བྱས། སྟོན་ན་ལེགས་པར་མ་བྱས་པ་དང་ལྷུང་བ་

ཞིག་(དང་)། 惡作(佛)。1. 不行善。2. 墮
罪之一。

ཉིས་འབྱུང་། ཉིས་སྟོན་འབྱུང་ཀྱ། 发生过失。

ཉིས་མེད། སྟོན་མེད། 无罪，无过失。

ཉིས་དམིགས། རྟོག་པའི་ཉིས་དམིགས་ལྷ་བྱ། 罪

过，罪惡，罪愆，过犯，惡行。[高]

(同) ཉིས་པ།

ཉིས་བཤད། རོག་བཤད་དམ། 邪說。

ཉིས་གསུམ་འཛམས་པ། མངས་ཀྱས་དང་དག་

བཅོས་པ་ལའང་། 破三恶(藻)。1.佛。2.阿
罗汉(佛)。

ཉེ་ཆ། བཞོ་ཆ་ཡ་ཤུད་དམ་ཐོང་ཐོག་ 所用資具
(生活資料)，东西，貨物。【增】購取的事物，
买来物品，购置。【高】(同) ཉེ་ཆོང་།

ཉེ་བ། ཆོང་ཐོག་ཉེ་བ། 購買。

ཉེ་ཆོང་། བཞོ་ཆ་ཡ་ཤུད་དམ་ཐོང་ཐོག་ 买卖，
买进及卖出，通商貿易。(同) ཉེ་ཆ།

ཉེག་ མྱུག་ཅེས་པ་རྩེ་བུ་རུང་རུང་། 小孩。

【增】矿。【法】

ཉེག་ཅན། ཉེག་ཅན་ཏི་ཅུ་ཉེག་ཉེ་བ། 即 ཉེག་ཅན།
渾濁，如渾水。

ཉེག་ཉེག་ ཉེ་བའམ་ཁྲོན་པའི་འཕོལ་འཕོལ་ལས་
བཅོས་པ་ཉེ་བུ་ལའང་། 1.柔軟。2.湿润。
3.污秽。

ཉེག་པ། (注同上)

【增】弄脏(指食物)。【达】

ཉེག་མ། ཉེག་མ་རྩེ་ཅུ་མི་དང་ས་པའི་མིང་།

即 ཉེག་མ། 渾濁，水不清淨。

ཉེད། ཉེ་ཆོང་ཉེད་བཞིན་པ་དང་ཉེ་བུ་དང་། 买。

ཉེད་པ། གཉེད་པ་རྩེ་འཛོ་བ་ཟས་ཞིའི་མིང་དང་ཟས་
འཛོ་བར་བྱེད་པ་ལའང་། 即 གཉེད་པ། 1.食
物。2.吃东西。

ཉེན་སྒྲིབ། ཅུ་བའི་ཉེན་མོངས་ཤུག་དང་ཉེ་བའི་ཉེན་
མོངས་ཉེ་བུ་སྒྲིབ། 煩惱障(佛)，分六根
本煩惱，二十隨煩惱等。(同) ཉེན་མོངས།

ཉེན་ཅིག་ ཅུ་བར་ཉེན་ཅིག་ 听吧！

ཉེན་མོངས། ཅུ་བའི་ཉེན་མོངས་ཤུག་དང་ཉེ་བའི་

ཉེན་མོངས་ཉེ་བུ་སྒྲིབ། 煩惱(佛)，分六
根本煩惱，二十隨煩惱等。(同) ཉེན་སྒྲིབ།

ཉེན་མོངས་ཤུག། དང་སྒྲིབ། 調伏煩惱(佛)，
仙人。

ཉེན་མོངས་པ། རྒྱུག་བསྐལ་བ། 苦惱，痛苦。

【增】1.不幸。2.忧愁，在苦难中。3.煩
惱，杂染(佛)。【达】

ཉེན་མོངས་མེད་པ། ཉེན་ཐོས་(དང་)། 无煩惱，
无諍(佛)，声聞(佛)。

ཉེན་ཡིད། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞིག་གོ། 染汚意
(佛)，心識之一(第七識，末那識)。

ཉེབ་ཉེབ་པ། རྒྱས་པ་མེད་པའམ་ལས་སུ་མི་དུང་
བའི་ཁམས་ཅན་ནས་ཉེབ་ཉེབ་པའང་། 衰弱，无能
力，无堪能性，亦作 ཉེབ་ཉེབ་པ།

ཉེབ་པ། (注同上)

ཉེབ་ས་པ། ཐང་ཆད་པའམ། 疲乏。

ཉེར། ཉེ་ར་གྱིས་སྟོན་གསལ་གཉེར་དུ་གྱིས། 保存起来
吧！保管起来吧！【增】1.= ཉེར་བར།

2.直角。【达】 軟倒，宜。【四】

ཉེར་བ། ཁས་བུ་ཉེར་བ་ཉེ་བ། (未詳)

【增】正角，直角，矩形，长形。【法】

ཉེར་སོང་། ཉེ་ཆ་ཉེ་བར་སོང་། 买去了，买东
西去了。

ཉེལ་ཅིག་ བལ་སར་ཉེལ་ཅིག་ 睡吧！

ཉེལ་ཉེལ་བ། གཉེད་ཞེག་པའམ་རྒྱལ་བཞིན་པ།
睡着，正睡。

ཉེས་པ། ཉེ་ཆ་ཉེས་ཟེན་པ། 已买。

ཉེས་ཤིག་ བཞོ་ཆ་ཡ་ཤུད་ཉེས་ཤིག་ 买吧！

གཉག གཉག་པར་བྱའམ་རིའི་ཉག་གཉའ་ཉ་བུ།

1. 将嚼食。2. 山低处，山梁。

གཉགས་པ། ཉག་པར་བྱས་ནི་པ། 已細嚼。

གཉང་མ། མི་གཙང་རྩང་མ་ཞེས་འཕྲད་དམ། 汚秽，

粪便，应作 རྩང་མ།

གཉན། རི་དྭགས་ལྷག་འདྲ་བ་སྟོབས་ཅན་ནོ། ། 獠羊

(一种似羊而有力的野性)。【增】1. 西藏地名。2. 强而可畏。3. 傳染病，瘟疫，时疫。

4. 降灾的地神。〔达〕 病，症，疾，恙。〔高〕

གཉན་ངར་བསད་པ། ངན་པའི་རྩས་པ་བཙོས་པ།

杀其凶势，毁灭恶势力。

གཉན་དུག བཙན་དུག་ཐང་ཕོམ། 毒草，商陆

(药名)。

གཉན་ནད། ས་བདག་གི་ནད་ངན་པ་ཞིག རྟུན་ 瘧，地神

之恶病。

གཉན་པོ། དཀར་བའམ་དྲག་པོ་དང་བཀའ་གཉན་

པོ་ཉ་བྱའམ་བཙན་པོ། 1. 艰难。2. 殘暴。3. 尊

严，严厉。【增】野，崎嶇不平，峻峭。〔达〕

གཉན་ས། ཉན་ཀ་ཆེ་བའམ་དཀར་ས། 1. 凶險。

2. 凶險处。【增】崎嶇不平的地方。〔达〕

可怖处，如尸林。〔本〕

གཉའ། མའིང་བའམ་ཉག་མ་དང་སྒང་། 1. 脖頸，

后脑脖。2. 山梁。【增】牛后脖筋。〔四〕

གཉའ་སྒྱི། གཡར་བའི་དོན་ཏེ་བཙའ་ཞེས་འཕྲད་

དམ། 借貸，应作 བཙའ།

གཉའ་ཁྱི་བཙན་པོ། བོད་ཀྱི་ཁྱུལ་པོ་འི་ཕོག་མ།

尼羅贊波 (音譯)，西藏的第一个王。

གཉའ་བཙག་པ། ང་ཁྱུལ་བཙོས་པ་ལའང་།

使低头，折頸(藻)。制服驕慢。

གཉའ་ཆག་པ། ཉམས་ཉམས་པའི་བྱེ་བྲག་གས་སེམས་

སྟོབས་ཞན་པ་ལའང་། 頸折(藻)。1. 心情恶劣。2. 内心无力，怯弱。

གཉའ་པོ། དབང་པོའམ་བར་མི། 見証，証人。

གཉའ་བར། ཉག་མ་རུ། 1. 后頸窩。2. 背面。

གཉའ་བྱེད་པོ། རོགས་བྱེད་དམ་ཁྱུལ་ས་བྱེད་པོ།

助伴，支持者，供依靠者。

གཉའ་ཞིང་། ཡར་དབྱེ་དབྱེ་རིངས་གིང་དང་ལང་

མོར་པ་ལའང་། 1. 向上强伸。2. 恶习。

(同) གཉའ་རིངས།

གཉའ་བྱངས་ཁྱུད་མོ། ལྷགས་ཐག་གི་བྱེ་བྲག་

གས། 鉄索之一种。

གཉའ་རལ་ཅན། རི་དྭགས་ཁྱུལ་པོ་སེལ་འི་མིང་།

項发者(藻)。獅子。

གཉའ་རིངས། ཡར་དབྱེ་དབྱེ་རིངས་གིང་དང་ལང་

མོར་པ་ལའང་། 1. 向上直伸。2. 恶习。

【增】强項，頑固。〔达〕 (同) གཉའ་ཞིང་།

གཉའ་ག་འཛིན། མགོ་འི་ཉག་མའིང་ནས་འཛིན་པ།

捉住后頸。

གཉའ་གིང་། མོན་མཛོ་སྒྲེལ་ཏེ་གཉའ་གཞན་པའི་

གིང་(དང་)། 牛轡，連系耕牛，压頸之木。

【增】牛样子。〔四〕

གཉའ་གིང་གང་ཅམ་ལྟ་བ། དག་སྒྲོང་(དང་)།

視轡木許(佛)，比丘(律制比丘行路不許乱看，視綫应在—牛轡长短之内)。

གཉའ་གིང་འཛིན། གིང་རྟ་དང་གསེར་རི་གཉིས་

བ། 持轡(藻)。1. 車。2. 第二金山。

【增】佛教傳說的七山之一，形如牛轡。〔达〕

གཉའ་ཉག རིའི་གཉའ་དང་མགོ་འི་ཉག་ཁྱུང་།

1. 山梁。2. 后頸窩。

གཉལ། གཉལ་ཞེས་པའི་ཡུལ་དང་། 地名。

གཉི་ག གཉིས་ཀ། 两个，双方，两面。

གཉི་མ། ཉི་མ་ཚ་ཟེར་ཅན། 日，太阳。

གཉི་གཟེར། ཉི་མའི་འོད་ཟེར། 阳光，日光。

གཉི་ཟླ། ཉི་མ་དང་ཟླ་པ། 日月。

གཉིག གཅིག ཀ。

གཉིག་དུ། གཅིག་དུ། 一方面。

གཉིད། གཉི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་བྱ་བ་ཤོད་པའི་
ལས་ཅན་གྱི་ཤེས་པ། 睡眠。

【增】困。〔四〕 瞌睡。〔高〕

གཉིད་མཐུག་པོ། གཉིད་སང་དཀའ། 酣睡。

གཉིད་འཐིབས། གཉིད་ཀྱིས་གནོན་པའམ་བྱོ་བ།
打瞌睡，想睡。

གཉིད་དུས། མཚན་མོའམ་མཚན་མོའི་དུས།
睡时，夜间。

གཉིད་ལྷན་མ། (注同上) 具睡女(藻)。

གཉིད་ལྷོག་པ། གཉིད་ཁྲག་པའམ་གཉིད་སོང་བ།
睡着了，睡熟，睡了。(同) གཉིད་ལྷོག་པ།

གཉིད་པོ། ཉིད་པོ་དེར་ཉོས་ཤིག ཁྱེད་པོ། 大伯，舅子
(夫和妻之兄长)，参看 ཉིད་པོ་ 条。

གཉིད་བྱོ་བ། གཉིད་ཀྱིས་མནན་པའམ་གཉིད་ལྷོག་
འོད་པའམ་གཉིད་འོངས་པ། 瞌睡了，想睡，
瞌睡来了。(同) གཉིད་ཡུར་བ།

གཉིད་མི་སད། ཟུལ་(དང་)། 睡不醒(藻)。
蛇。

གཉིད་མེད་པ། ལྷ་ཁྱེད་མིང་(དང་)། 无睡
(藻)。天神。

གཉིད་མོ། ཉིད་མོ་དེར་ཉོས་ཤིག 小姑，小姨
(夫之妹，妻之妹)，参看 ཉིད་མོ་ 条。

【增】睡着。〔达〕

གཉིད་ཡུར་བ། གཉིད་ཀྱིས་མནན་པའམ་གཉིད་
ལྷོག་འོད་པའམ་གཉིད་འོངས་པ། 为瞌睡所
迫，想睡，瞌睡。(同) གཉིད་བྱོ་བ།

གཉིད་ཡེར་བ། གཉིད་མི་ཐུབ་པའམ་གཉིད་མི་ཁྲག་
པ། 不能睡，睡不着。(同) གཉིད་སངས།

གཉིད་ལྷོག་པ། གཉིད་ཁྲག་པའམ་གཉིད་སོང་བ།
睡着了，睡熟，睡了。(同) གཉིད་ལྷོག་པ།

གཉིད་སངས། གཉིད་མི་ཐུབ་པའམ་གཉིད་མི་ཁྲག་
པ། 不能睡，睡不着。(同) གཉིད་ཡེར་བ།

གཉིད་སང་པ། མེ་དང་མེ་ལྷ་(དང་)། 睡醒
(藻)。1.火。2.火神。

གཉིས། གངས་ཀྱི་ 二。

གཉིས་ཀ། རང་གཞན་གཉིས་ཀ་ལྟ་བུ། 二者，双
方，如自己 and 他人两方面。

གཉིས་ཀའི་བྱིས། མོ་མཚན་(དང་)། 二者家
(藻)。女性生殖器。

གཉིས་སྐྱེས། བྱམ་ཟེ་དང་མོ་དང་བྱ་དང་དགེ་སྦྱང་།
二生(藻)。1.婆罗门。2.齿。3.鸟。4.比丘。

གཉིས་སྐྱེས་ཀྱལ་པོ། ལྷ་བ་དང་མཁའ་ཁྱེད་ལའང་།
二生王(藻)。1.月亮。2.妙翅鸟。

གཉིས་སྐྱེས་དབང་པོ། ལྷ་བ་དང་ཆངས་པ་ལའང་།
二生自在(藻)。1.月亮。2.大梵(天神名)。

གཉིས་སྐྱེས་ས་པོན། ལྷ་དའམ་ལྷོང་པ། 二生
种子(藻)。卵。

གཉིས་གཉིས་སྐྱོད། ལྷ་ཁྱེད་དང་ལྷ་བ་ལའང་།
双行(藻)。1.水鸭。2.鸳鸯。

གཉིས་འབྲང་། རྒྱང་པ་ཆེ་(དང་)། 二飲
(藻)。象。

གཉིས་འབྲང་དབང་པོ། སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱང་པོ། 二飲
王(藻)。香象。

གཉིས་ལྡན་དུས། གཉིས་ལྡན་འབྲས་ཐུག་བརྒྱུད་
དང་། རྒྱུད་ཐུག་ཕྱི་ཆ་བཞིའོ། །ཞིས་དང་
ལུང་གི་དུས་སམ་ཉིས་ལྡན་ཞིས་པའང་། 二分时，
如說：“二分时，有八亿六万四千年”。亦名
ལུང་གི་དུས། 教时；ཉིས་ལྡན་དུས། 具二时。
【增】現劫的第二时。〔达〕

གཉིས་པ། ཡང་གཉིས་པ་དང་ཁྱིམ་པདག་མོ།
1.第二。2.家主妇。

གཉིས་སྒྲུབ་མ། རི་མོས་བྱེད་པ། 輪流。

གཉིས་མེད་ཉལ། ལྷ་མི་ཀྱལ་པོ། 无二眠
(藻)。龙王。

གཉིས་མེད་པ། མངས་ཀྱས་དང་གཅིག་(དང་)།
无二(藻)。1.佛。2.唯一。

གཉིས་མེད་གསུང་། (注同上) 无二語(藻)。

གཉིས་སྤྱ་བྱར་མེད། རོ་པོ་གཅིག་གས་གཅིག་
ཁོ་ནའོ། ། 一体，唯一。

གཉིས་སྤྱ་མེད་པ། དུས་འཁོར་དང་དབྱེ་བ་མེད་པ།
无二(藻)。1.时輪金剛(佛)。2.无差別。
【增】1.无匹，无比。2.时輪金剛，密教书
名。〔达〕

གཉུག་བྱ། བསྐྱ་བར་བྱ་བའས་བྱག་བར་བྱ་བ།
1.所涂抹。2.将涂抹。

གཉུག་མ། རྣལ་མ་རྟེ་དོན་དམ་པ། 真实，胜义
(佛)，神圣的义理。【增】1.自然，天然，
与 བཅོས་མ། (人为的)相对。2.固有的，
独有的。〔达〕 太古，最初。〔本〕

གཉུག་མའི་དོན། དང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་དོན།
本有之义，本性住(处于正常状态)义。

【增】本有的意义或价值。〔达〕

གཉུག་མར་གནས་པ། སྤྱིར་ན་རྒྱུན་དུ་གནས་པ་
དང་མཚོ་རྒྱུག་ལས་གནས་དེར་ཆུ་ཕྱིད་ཡན་ཞིས་་་་
དང་། 总之謂：“常时住”，律疏說：“于
彼处住半月以上”。【增】主人。〔本〕

གཉུག་པ། བསྐྱ་བར་བྱས་པའས་བྱག་པ། 已
涂抹。

གཉུལ་བ། ལལ་མོ་མོར་འབྲས་མཁུན་པ་དང་ཞལ་
བར་བྱ་བའི་མིང་། 1.已游行各处。2.涂抹。

【增】= ཉུལ་བ། 〔达〕

གཉི་མ། བུ་ཁོལ་བའང་ལས་གྱེ་རྒྱ་ག། 內脏大盛
腸。【增】大腸头。〔四〕

གཉིག་པ་པོ། གཉིག་གཉིག་བར་བྱེད་པ་པོ། (未詳)

གཉིན། ཉི་དུ་སྤྱན་གཉིན་ནས་ཆུ་པོ། 亲属，亲
戚，弟兄。

གཉིན་ཀ། སྤྱན་ཀ་རྟེ་བག་མ་གཏོང་ལེན་བའས་གཏོང་
ལེན་གྱི་པོ་ཉ། 即 སྤྱན་ཀ། 媒人。

(同) གཉིན་ཞེས།

གཉིན་དྲི། འབྲེལ་དྲིའས་འབྲེན་དྲི། 1.連，撮合。
2.牽引。

གཉིན་འབྲས་མ་པ། གཉིན་ཚན་དུ་འབྲེལ་ཞིང་་་་
མཐུན་པའོ། 1.結亲。2.亲属和睦。

【增】合登。〔四〕(同) གཉིན་འདུན་པ།

གཉིན་འདུབ། སྤྱན་ཉི་དུ་དང་བཤེས་གཉིན། 1.兄
弟亲属。2.知識(佛)，即朋友。

(同) གཉིན་བཤེས།

གཉིན་འདུན་པ། གཉིན་ཚན་དུ་འབྲེལ་ཞིང་མཐུན་

བཤོ། 1. 結亲。2. 亲属和睦。

(同) གཉེན་འབྲམས་པ།

གཉེན་ཟླ་བ། ཟུན་ཀྱི་ཐེ་བཟའ་གཉོང་ལེན་པའམ་
གཉོང་ལེན་གྱི་ཕྱོད། 即 ཟུན་ཀྱི། 媒人。

(同) གཉེན་ཀྱི།

གཉེན་པོ། འཛམས་ཕྱེད་དེ་ནད་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཟུན་དང་
ཁོང་ཁོ་རི་གཉེན་པོ་བཟོད་པ་ཉུ། 对治 (佛)，
制服者，如治病为药，治瞋修忍。【增】1. 帮
助者，朋友，助手，特指精神上的。2. 敌手，
反对的，敌对的。【达】 大伯。【四】

གཉེན་ཕྱེད། ཟུན་ཕྱེད་དེ་བཟའ་གཉོང་ལེན་ཕྱེད་པོ།
即 ཟུན་ཕྱེད། 作亲，作媒，嫁娶。

གཉེན་ཡིག། བཟའ་གཉོང་ལེན་གྱི་གན་བྱ། 婚书，
嫁娶婚约。【增】友誼的书信。【达】

གཉེན་བཤེས། ཟུན་ཉེ་དུ་དང་བཤེས་གཉེན། 1. 兄
弟亲属。2. 知識 (佛)，即朋友。

(同) གཉེན་འདབ།

གཉེན་སྐྱེད། འཆང་བའམ་ཉར་ཆགས་སྐྱེད། 1. 把
持。2. 保管。

གཉེན་ཅན། གན་མོ་དང་། 有紋者 (藻)。老妇。

གཉེན་གཏད་པ། བཅོལ་བའམ་གཉེན་དུ་འཇུག་པ།
托付，委托，使托管。

གཉེན་འདོམས་པ། དམ་ངག་སྟོན་པ་པོ། 开示
教誡者。

གཉེན་པ། རྩི་མིག་འཛིན་པ་དང་ཆེད་དུ་གཉེན་པ།
1. 掌钥匙者。2. 管理事务者。

【增】管事，管家，执事。【高】

གཉེན་མ། གཏོང་གི་གཉེན་མ་དང་ཆུ་གཉེན་དང་ཁྲོ་
གཉེན་ཉུ། 1. 臉上的皺紋。2. 波紋。3. 掣
燈，怒时的皺紋。

གཉེན་མའི་གཏོང་། རྩི་དང་གཉེན་མ་ཅན།

皺紋面 (藻)。1. 猴子。2. 有皺紋者。

གཉེན་མེད། རྣམ་མེད་དམ་མེད་མེད། 1. 无意义。
2. 不謹慎。

གཉེལ། མཉེལ་ཞེས་འཕྲད་དེ་ངལ་བ། 应作 མཉེལ།
疲劳。

གཉོག་པ། བརྒྱད་རྩེ་ཕྱེད་པའམ་བཅོག་རྩེ་དཔུར་
ཕྱེད་པ་ཉུ། 打平，捶平。【增】渴望。【达】

གཉོགས་པ། (原注同上) 已打平，已捶平。

གཉོད། ཟས་རྒྱུད་སམ་འཛོ་བའི་རྒྱས་པ་རྩེ་སྟོག་
གས་ཀྱི་ཐེ་ཉུ། 1. 食物的精华。2. 生活
能力，生命力。3. 坚实，結实。

གཉོད་ཀྱི། (注同上)

【增】= འཁོས་ཀྱི། 重要，有价值。【达】

གཉོད་ཆུང་བ། རྩོལ་ཞེས་པ་རྩེ་སྟོག་མེད་དམ་
ཀྱི་ཐེ་ཉུ། 力弱，无生命力，不
結实。

གཉོད་མེད། (注同上)

གཉོས། ཡུལ་ཞིག་གས་རུས་རིགས་ཤིག། 地名，种
族，部落名。

གཉོས་པོ། གཉོས་པས་བྱུང་བའི་ཕོ་ལྷ་བ། གཉོས་
地之譯師。

མཉན་པ། རྣ་བས་ཐོས་པའམ་སྐྱ་བ་འཛིན་པ།

1. 用耳听。2. 掌舵者，船师。

【增】有时誤以代 ཉན་པ། 【达】

མཉན་བྱ། རྩི་རྩེ་ཆོད་ཕྱེད་རྩི་ཉུ། 所聞，指声
音，語言。

མཉན་ཡོད། རྩི་གར་ན་ལྷ་བཞི་ཞེས་པའི་ཡུལ་
(དང་)། 印度舍卫城。

མཉམ་འཛིག་པ། ཉིང་ངེ་འཛིན་ནམ་བཅས་གཏན་ལ་
ལ་སེམས་མཉམ་པར་འཛིག་པའམ་བཞག་པ། 等

至(佛)，心住定，心住静虑。

(同) མཉམ་བཞག

མཉམ་རྩིས་གཉིས། མཉམ་བཞག་དང་རྩིས་ཐོབ་
གཉིས། 根本与后得，入定与出定，等持与
后得(佛)。

མཉམ་ཉིད། རང་བཞིན་མཉམ་པ་ཉིད་དམ་སྤྱང་ཉིད།
本性平等性，空性(佛)。

མཉམ་དུ། ལྷན་དུ་འཕམ་ཅིག་དུ། 同时，一
同。【增】1. 共同，偕同。2. 每年。【达】
齐。【四】(同) མཉམ་པོར།

མཉམ་པ། འདྲ་བའམ་སྒྲིད་སྒྲུག་མཉམ་པ་ལྟ་བུ།
平等，相同，如苦乐相等。

【增】平均，平坦，平齐，成水平。【达】

མཉམ་པོར། ལྷན་དུ་འཕམ་ཅིག་དུ། 同时，一
并，一同。(同) མཉམ་དུ།

མཉམ་མེད། དཔེ་མེད་པ་དང་ཁ་སྐྱེལ་མེད་པ།
1. 无比。2. 无联系。

མཉམ་བཞག ཉིང་ངེ་འཛིན་ནམ་བཅས་གཏན་ལ་
སེམས་མཉམ་པར་འཛིག་པའམ་བཞག་པ། 等ཉ།

(佛)心住定，心住静虑。(同) མཉམ་འཛིག་པ།

མཉེ་བ། བགས་པ་མཉེ་བྱའམ་སྒྲན་ར་མཉེ་ལྟ་བུ།

1. 揉，摩擦，如揉皮(硝皮，制革)。2. 白笄。

མཉེད་པ། བགས་པ་མཉེད་བཞིན་པའམ། 揉，正
揉皮子。【增】制熟。【高】

མཉེན་ལྷུག ལྷང་མའི་ལལ་ག་བྲ་བའམ་འཇམ་པ།

1. 柔枝，如细柳枝。2. 柔软。【增】柔韧。【达】

མཉེན་པ། འཇམ་པའམ་བགས་པ་མཉེན་པའམ་ལན་

ལག་མཉེན་པའམ་འཇམ་པ། 軟，皮軟，肢节柔
軟。

མཉེན་མོ། (注同上)

མཉེལ་པ། དམ་བའམ་སྒྲི་མཉེལ་མ་སོང་ངམ།

疲劳，累。(原注：身体不累嗎?)

【增】=ཐང་ཆད་པ། 【达】(པ་字达作བ་)

མཉེས་པ། དགའ་བ་དང་བགས་མཉེས་བྱེད་པ་ལྟ་བུ།

1. 欢喜，高兴(敬)。2. 皮子已揉軟。【增】

དགའ་པ་字敬詞，与‘དབྱེས་པ’相同。【达】

མཉེས་གཤིན་པ། དགའ་བའི་གྲོགས་པོའམ་བྱམས་
ལྷན། 1. 喜爱的朋友。2. 亲爱的。

【增】=ཉིང་སྒྲུག 【达】

ཉེ་ལོ། སྒྲན་ནང་འགྲོ་བའི་སྒོ་ལ་ཆེན་པོ་ཞིག་འགྲུག་
之一種大草叶，紫苏叶。

ཉེང་དགོས། ཉེང་དགོས་སམ་ཀླང་པ་ཉེང་དགོས་ལྟ་
བུ། 須伸，如須伸腿。

ཉེང་ཉིང་། བཞིས་པའམ་ཉིས་ལྟ་བུ། 弊衣，破布。

ཉེང་བ། ཀླང་ལག་ཉེང་བཞིན་པ་ལྟ་བུ། 伸，如正
伸手脚。【增】1. =བཀལ་བ། 輕洗，嗽口。

2. 在西藏西部指害痢疾。【达】

ཉེང་མ། མི་གཙང་སྒྲུག་པ་སྒྲ་པོ་ལྟ་བུ། 泻痢。

【增】或作 ཉེང་བ། 泻痢时便出的粪。【达】

ཉེབ་ཉེབ་པ། ལག་པས་རེག་པའམ་ལག་པས་ཉེབ་
ཉེབ་བྱས་པའི་མིང་། 用手摩，撫摩。

ཉེབ་པ། (注同上)

【增】纵扑。【四】

ཉི། ཉེང་མ་རི་དྲགས་འཛིན་པའི་ཐབས་ཉི་གལ་པོ་

ལའང་རྩི་ཞེས་སྒྲུང་། 网，捉兽之繩套，亦作
རྩི།

རྩི་ཕྱག (注同上)

རྩིང་བ། གསར་བ་མ་ཡིན་པ་དང་རྩིང་མ་ཞེས་པ་ནི་
དེང་སང་ཐུབ་བྱེད་ཀྱིས་ཉུང་བུ་གསར་བ་ལའང་ཆང་ས་
བ་(དང་)། 1.旧的。2.大梵(天神名)。

【增】泥汚。〔达〕

རྩིང་མ། (注同上) 【增】1.紅帽派，西藏
旧教各派的总名。2.旧教中最古的一派的专
名。〔达〕 古董，珍奇品。〔高〕

རྩིང་ས་བ། རྩིང་པར་གྱུར་པའམ་རྩིས་པ། 已陈旧，
破烂。【增】= དེང་ས་བ། 廢物。〔达〕

རྩིད། རྩིས་རྩིད་དམ་ལུང་མའི་པོ་མ་མ་རྩེས་གོང་གི་
མེ་ཉླ་ཉུང་། 1.萎，干枯。2.柳叶未发前
之花，柳絮。

རྩིབ། རྩིབ་ཅ་ཉུང་། གཉིབ་ཅེས་སྒྲུང་། 如根
本教，亦作 གཉིབ།

རྩིལ། སྤེལ་ལའམ་སྤེལ་རྩིལ། 牙齦，牙花，

རྩིས་བ། བརྩིས་པའམ་རྩིང་པར་གྱུར་པ། 破烂，
陈旧。【增】萎謝。〔达〕

རྩིད་དཀར། ཐོབ་པར་དཀར་བ། 难得，稀少。

རྩིད་བཀྱར། གཞན་གྱིས་ཐུལ་བའི་དངོས་པོ།
他人供养的財物。

རྩིད་བ། ཐོབ་བ། 获得。【增】據來人。〔四〕

རྩིད་པས་རྩིད་པ་འཛོལ། བླ་མ་འཛོལ་དེར་
རྩིས་ཤིག འཛོལ་ལུ་ཐོབ་པ་འཛོལ་ལུ་ (五
邪命) 条。

རྩིད་བཅོན་ཅན། གཤམ་མའི་ཚུལ་དུ་གནས་པ།
抵押，質当。

རྩིད་ཟ། མེ་དང་མེ་ཉུང་(དང་)། 得食(藻)。

1.火。2.火神。

རྩིག་མ། རྩིག་པ་རྩི་རྩིག་ཀྱང་སྒྲུང་། 渾浊，

渾水，亦作 རྩིག

རྩིང་། གལ་པོའམ་རི་དྲགས་འཛིན་པའི་ཐབས་རྒྱ་
དང་རྒྱུད་རུལ་བའམ་ཞལ་བ་དང་རྒྱུད་ལག་རྒྱུད་་་

བཞིན་པའམ་རྩིང་བཞིན་པའམ་རྩིང་མཐན་ལའང་།

1.捕兽之套网。2.涂抹。3.正伸手脚。4.伸
者。【增】陷阱。〔达〕

རྩིང་ས། རྒྱུད་པ་རྩིང་ས་ཤིག་གསུང་ས་ཤིག འུག
吧！伸开吧！【增】1.=設陷阱。2.=རྩིང་
བ། 伸出。〔达〕

རྩིད། (未詳)

རྩིབ། ལག་པས་རྩིབ་བཞིན་པའམ་རྩིབ་པ་པོའམ་
རྩིབ་མཐན་ལའང་། 1.捉，正用手捉。2.捉者。

རྩིབ་ས། ལག་པས་རྩིབ་ས་ཤིག འུག 捉吧！用手捉吧！

རྩིས་བ། རྩི་བཞིན་པའམ་གཡར་བཞིན་པ། 借貸，
正借。

རྩིས་ཤིག བརྩམ་དགོས་ན་རྩིས་ཤིག་རྩི་གཡར་པོ་
ཞུ་ན་ཞུས་ཤིག་ཉུང་། 借去吧！

རྩི་བ། རྩི་བ་ཞེས་པ་དེར་རྩིས་ཤིག 衰弱，可参
看 རྩི་བ་ 条。

རྩིགས་རྩིགས། རི་མའམ་རྩིགས་ཉུང་། 垢秽。

རྩིགས་རྩིགས། བྱ་ཆུང་ཆུང་། 小孩。

རྩིགས་བཞིན་བ། བྱ་མོན་དེད་བཞིན་པ་ཉུང་།

追討，如索債，催賬。

རྩིད་ཀ། ཐུན་ཀའམ་ཅོད་པ་སྤྱོད་བའི་དོན། 尋求
过失，发动爭論。(同) རྩིད་ཚལ།

ཉྱ་བཟགས་པ། མིང་གི་ཐ་ཉྱ་འདྲིགས་(ཉྱ)།

立名，安名称（完成式）。

ཉྱ་འདྲིགས། (注同上)【增】= ཉྱ་བཟོད་

ཉྱ་པ། 无过失而責难，恶意的控告或責难。

〔达〕（达作 ཉྱ་གདོགས་པ་）被誣告。〔四〕

ཉྱ་བྱས་པ། (注同上)

ཉྱ་མེད་པར། དཔེ་མེད་པར་རམ་ཐ་ཉྱ་མེད་

པར། 无可譬喻，无可名状。

ཉྱ་ཚོལ། གྲན་ཀའམ་ཚོད་པ་སྒྲོང་བའི་དོན། 寻

求过失，发动爭論。（同）ཉྱ་ཀ།

ཉྱ། རྩ་བའམ་སྒྲ་འདྲིན་དབང་པོ། 耳（敬）。

ཉྱ་ཀོར། རྩ་བའི་རྒྱུ། 耳环。

（同）ཉྱ་བྱ་གོང་རྒྱུ། ཉྱ་རྒྱུ།

ཉྱ་སྒྲོམ་ཉྱ་ཚེར། རྩ་བར་སྒྲ་པོ། 难听，
逆耳。

ཉྱ་བྱ་གོང་རྒྱུ། རྩ་བའི་རྒྱུ། 耳环。

（同）ཉྱ་ཀོར། ཉྱ་རྒྱུ།

ཉྱ་གྲགས། མཚན་ཉྱ་བར་གྲགས་པ། 名誉，

名声。【增】社会中之信用。〔高〕

ཉྱ་མགོན། བྱ་ཚེ་རིང་། 柔頸（藻）。鶴。

ཉྱ་རྒྱུ། རྩ་བའི་རྒྱུ། 耳飾。

（同）ཉྱ་ཀོར། ཉྱ་བྱ་གོང་རྒྱུ།

ཉྱ་སྒྲོག་སྒྲ་ཉྱ་(དང་)། 和雅的声音，絃子。

ཉྱ་བརྒྱུད། གདམས་ངག་ཉྱ་བརྒྱུད། 口耳相傳

的教誡。

ཉྱ་ངག་ཉྱ་ངག་ཚིག་གི་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། 詩詞。

【增】= པ་སངས། 金星。〔达〕

（同）ཉྱ་དངགས།

ཉྱ་ངག་མཁན། མཚུ་སྐར་མ་དང་གཟའ་པ་……

སངས་དང་མཁས་པ་(དང་)། 詩人（藻）。

1. 星宿（二十八宿之一）。2. 金曜。3. 智者。

【增】叙述者，描写者。〔达〕

ཉྱ་ངག་མཁན་གྱི་བྱ། གཟའ་པ་སངས་མཁན་།

1. 詩人之子。2. 金曜。

ཉྱ་དངགས། ཉྱ་ངག་ཚིག་གི་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།

詩詞。（同）ཉྱ་ངག་

ཉྱ་འཇེབས། རྩ་བར་འོང་བའམ་རྩ་བར་འོས་པ།

和雅，悅耳。（同）ཉྱ་པ།

ཉྱ་གཏམ། ཚེས་ཚིག་གམ་རྩ་བར་ཉྱ་གཏམ།

和雅語，法語（佛），悅耳語。

ཉྱ་དྲུ་གསོལ་བ། རྩ་བར་ཞུ་རྒྱུ་མ་ཞུས་པ་ལྟ་

བྱ། 肩白，懇請。（同）ཉྱ་དབང་དྲུ།

ཉྱ་འདྲུ་བ། རྩ་སྒྲ་བམ་ཀོ་ཉྱ་དམ་ཀོ་བའམ་……

བསྒྲོགས་པ་དང་ཉྱ་འདྲུ་ཞེས་སྒྲ་དང་། 1. 挖耳垢

用具。2. 挖耳，亦作 ཉྱ་འདྲུ།

ཉྱ་མནན། རྩ་བར་ཐོས་སུ་འཇུག་པའམ་རྩ་བར་

ཞུ་བ། 呈請，報告，請求。

（同）ཉྱ་གསན།

ཉྱ་པ། རྩ་བར་འོང་བའམ་རྩ་བར་འོས་པ། 和

雅，悅耳。【增】1. = གྲགས་པ། 名誉，

名望。2. 頌揚，褒揚。3. = ཀོར་མ་ཆག་不

間斷。〔达〕 声价，令聞，世評。〔高〕

雅。〔四〕（同）ཉྱ་འཇེབས།

ཉུང་པའི་རྩ། རྩ་ཡི་མིང་རྒྱུགས་ཅན། 鼓名。

ཉུང་དབང་དུ། རྩ་བར་ལྷུ་རྩུམ་ལྷུས་པ་ཉ་བུ།

請求。(同) ཉུང་དུ་གསེལ་བ།

ཉུང་མོ། རི་དྲགས་ལུག་འདྲ་བ་རྩྭ་བས་ཅན་ནོ། །

གཉན་ཞེས་པ་འདྲ་ལྡང་། 獬羊，一种似羊而有
力的野牲，也作 𦍋𦍋

ཉུང་ཆོག་ ཟླ་རྒྱུན་ཉུང་པའི་ཆོག་ 雅語，詞藻。

【增】印度的第三吠陀經。〔達〕

ཉུང་ལྷུ། ཉུང་དབང་དུ་གསེལ་བ། 报告，懸請。

【增】1.訴訟，控告。2.稟告。〔高〕

ཉུང་ཤལ། དར་དབྱང་དང་རྩ་བའི་ཞོལ་ལམ།

1.冠带（耳前飄带）。2.耳垂肉。

ཉུང་གསང་། རྩ་བ་གསང་། 耳聾。

ཉུང་གསན། རྩ་བར་ཐོས་སུ་འཇུག་པའམ་རྩ་བར་ལྷུ་

བ། 呈請，报告，請求。(同) ཉུང་མནན།

ཉུབ། སྤོ་ཉུབ་བཞིན་པ་དང་ལག་པས་རྩ་བ་རྩྭ་……

ཉུགས་ཉུབ་བཞིན་པ་ལའང་ལྡང་། 1.啞滋味。

2.手在水中撈草等。

ཉུབས་པ། སྤོ་ཁས་ཉུབས་ཉུབས་པ། 口啞滋味。

ཉུམ་ཉུམ་མ་བྱེད། ལེ་མ་མ་བྱེད། 不要懶，

莫懈怠。

ཉུམ་མོ། སེམས་ཡིན་ནམ་ཉུམ་ཞེས་པ་ཉ་བུ། 想，

如說：“想其如是”。

ཉུལ་བ། ཉལ་དུ་འཇུག་པའམ་ཉུལ་བཞིན་པ། 使

睡，正睡。

【增】放下，置下，將物放下。〔高〕

ཉྱ། ཉྱ་ཞེས་པ་དེར་རྩྱེས་གིག་ 网，參看 རྩྱ་ 条。

【增】1.泡。2.軟。3.好看而不堅牢。〔四〕

ཉྱ་པོ། ལྷ་པོའམ་འཇམ་པོའམ་སྤྱ་བ་མ་ཡིན་པ།

稀，柔軟，不硬。【增】= ཉྱ་པོ། 心。〔達〕

ཉྱ་སྤྱ་གཉིས། འཇམ་པོ་དང་མཐུགས་པོ་གཉིས།

軟硬，柔軟和堅硬。

ཉྱགས་མ། ཆོགས་མའམ་གད་ཉྱགས་ཉ་བུ། 油，

渣穢。【增】1.磨刀石。2.食物不洁，食物
中之毒物或污物。〔達〕

ཉྱགས་མ་ལ། ཆོ་ཉྱགས་མ་དང་ཉྱ་མོངས་ཉྱགས་

མ་དང་སེམས་ཅན་ཉྱགས་མ་དང་དུས་ཉྱགས་མ་དང་

ཉྱ་བ་ཉྱགས་མའོ། 五油（佛）：寿油，煩

惱油，眾生油，劫油，見油。

ཉྱགས་མའི་དུས། ཆོ་མོ་བརྒྱ་བ་ནས་བརྒྱ་པའི་

བར་གྱི་དུས། 油世（佛），人壽自百歲減至十
歲時。

ཉྱང་། བཤམ་ཉྱང་འམ་སེམས་ཁང་། 心脏，

心房。【增】1.中心（譬喻的或實質的）。

2.本性，秉性。3.勇氣。4.代替 ཉྱང་པོ། 〔達〕

ཉྱང་དཀར། རོམ་དང་ཁྱི་ནག་ཉྱང་དཀར་ཉ་བུ།

白胸，如熊及白胸的黑狗。

ཉྱང་ཁམས་ཅན། དཔལ་པོ་(དང་)། 勇敢者，

勇士。(同) ཉྱང་པལ་ཅན།

ཉྱང་ཁམས་ཆེ་བ། ལྷི་བཏོལ་ཅན་ནམ་ཐོ་ཅོ་བ།

胆大者，妄為者。

ཉྱང་གར། ཉྱང་གི་ཐང་གར། 心中，對准心處。

ཉྱང་གཙུས་པ། སེམས་ཅས་ཙུས་ཏི་ཁྱུག་ཁྱུག་བྱ་

བའམ་བྱས་པ། 心彎曲。

ཉྱང་འཇུ་བ། (注同上)。

ཉྱང་ཇི། བདེ་བ་དང་ཉན་པར་འདོད་པའི་ཇི། 悲，

悲愍（佛），願人受樂之心。(同) ཉྱང་རི་ཇི།

ཉིང་རྩི་ཅན། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དང་སེམས་

ཅན་བདེ་བ་དང་ཐུན་པར་འདོད་པའི་ཁྱོ་ཅན། 有

悲心者，指菩薩，及有愿众生受乐之心者。

【增】慈善人。〔四〕（同）ཉིང་བརྩེ་བ།

ཉིང་རྩི་གཏོར། ཐུན་དཔལ་གཞིགས། 悲藏

（藻）。观世音菩薩。

ཉིང་རྩི་མ། （注同上）仁慈之神。

ཉིང་ཉི་བ། སེམས་ཉི་བ། 心亲近，知己。

【增】1.=མཛའ་པོ། ཉི་པོ། 友爱，亲爱。

2.亲近的亲属。3.钱财。〔达〕

ཉིང་ཉི་ལགས། མཛའ་གཏུགས་མ། 爱妻。

ཉིང་རྟིག་དོན་གྱི་ཉིང་པོ་འི་ཐིན་རྟིག་གས། 义之精

髓，要义。

ཉིང་སྤྲོབས། ཁྱོ་སྤྲོབས་སམ་ཁྱོ་ཁྱོ་ཅན། 心志，

心力，胆量。【增】刚毅，勇敢。〔达〕有主

宰。〔四〕勇气，精神，生气。〔高〕

ཉིང་སྤྲོབས་ཅན། ཚངས་པ་(དང་)། 有心志

（藻）。大梵（天神名）。

【增】不惧怯，意志坚强，勇敢。〔达〕

ཉིང་སྤྲོབས་ཆེ་བ། རྣམ་སྤྲོབས་(དང་)། 心力大，

意志坚强（藻）。毗沙門（天神名）。

ཉིང་ཐག་པ་ནས། བསམ་པའི་རྩ་བ་ནས། 真

心，诚心，衷心地。

ཉིང་འཕྲིབས་པ། ཁྱོ་ཁྱོང་ཁྱོང་བར་འགུར། 心愚痴。

ཉིང་གནས། གཤིན་རྩི་(དང་)། 心处（藻）。

閻罗王。

ཉིང་པོ། རང་པའི་ཉིང་དང་བརྩེ་གྱི་ཉིང་པོ་ལྟ་བུ།

1.内脏的心。2.精髓，中心，精华。【增】

1. བེ་རྟིག་ 花。2. 雷电。3. 一堆。4. 犁。

5. 碧玉。〔达〕本質，本素，精灵。〔高〕

ཉིང་པོ་མཁྱིགས། ག་བྱར་(དང་)། 心坚

（藻）。冰片。【增】=ཉིང་པོ་འི་གཞི། 地

球。〔达〕（达后有“བ”字）

ཉིང་པོ་ལ། བེ་རྟིག་གི་ཉིང་པོ་སྤྲང་ཅི་དང་རྩའི་

ཉིང་པོ་ལན་ལྟ་ལ་སྟོགས་པའོ། 五种精华：花

之精华为蜜，水之精华为盐等。

【增】五种精华：食盐，果实，糖浆，蜂蜜，

紅芝麻。〔达〕

ཉིང་པོ་མེད་པ། བརྩེ་དང་དོན་མེད་པ། 无坚

实（佛），无精要，无意义。（又）ལ་མ་བཞུ་

སྟེ་དོན་དམ་མེད་པ། 虚伪，无精妙之意义。

ཉིང་བྱར་ཐེབས། ཡིད་ཆེས་པ། 专意，信

解（佛）。

ཉིང་འཕྲོས་པ། སེམས་རྒྱུད་ལྟར་གཏོ་བ། 心

蕩，心跳，心动如风。

ཉིང་བྱེད། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་(དང་)། 作心

（藻）。大自在（天神名）。

ཉིང་འབབ། བན་གཏམ་དང་ཡིད་ལ་འཐད་པ།

1.有利益之語。2.合乎心意，喜欢。

ཉིང་མི་འདོད་པ། འདོད་པ་མི་འཇུག་པ། 不

愿，无欲。

ཉིང་རྩ་ནས། བསམ་པ་ཉིང་ཐག་པ་ནས། 从心

底里，用至誠的心。（同）ཉིང་བཞེས་ནས།

ཉིང་རྩ་མེད་པ། སེམས་ཡང་མེད་པའི་བ། 心輕

松愉快。

ཉིང་བརྩེ་བ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དང་སེམས་

ཅན་བདེ་བ་དང་ཐུན་པར་འདོད་པའི་ཁྱོ་ཅན། 悲

愍者，怜爱者，指菩薩，及有愿众生受乐之

心者。（同）ཉིང་རྩི་ཅན།

ལྷང་ཚེས་པ། ལྷང་མིའམ་འདམས་པའི་དོན།

1.心意契合者，自家人，近亲友。2.选拔。

ལྷང་བཞེས་ནས། བསམ་པ་ལྷིང་ཐག་པ་ནས།

誠心，至心，衷心地。(同) ལྷིང་ཙ་ནས།

ལྷང་རིང་བ། མི་མཛའ་བའམ་གཅིས་པ་མེད་པ།

不亲，不爱。

ལྷང་བྱས་བྱེད་པ། ལྷོ་བ་བྱེད་པའམ་བརྩོན་ལྷོ་

འགྲུས་བྱེད་པ། 勤奋，努力，精进。

ལྷང་རི་ཐེ། བདེ་བ་དང་ཐུན་པར་འདོད་པའི་ཐོ།

悲愍，愿人受乐之心。

【增】怜悯，可怜。【达】(同) ལྷིང་ཐེ།

ལྷིང་ལམ། བསམ་པ། 心路，思想。

ལྷིང་ལས་ཆུང་བ། འདོད་པ་ཆུང་བ། 愿望小，

寡欲。

ལྷིང་ཤ། མེས་མ་གྱི་ཁང་པ། 心房。

ལྷིང་བསྐལ་ཅན། དཔའ་པོ་(དང་)། 有志者

(藻)。勇士。(同) ལྷིང་ཁམས་ཅན།

ལྷིང་པོ། ཁྱོད་ཀྱི་མ་ཐོ་དང་མཁན་མའི་ཐོ་ཐོ་གཉིད་

པོ་ཞེས་བའང་སྤང་། 1.大伯，夫之兄长。2.妻

之兄长，大舅子，亦作 གཉིད་པོ།

ལྷིང་མ། ཁྱོད་ཀྱི་མིང་མོ་དང་མཁན་མའི་མིང་མོ་

གཉིད་མོ་ཞེས་བའང་སྤང་། 1.小姑，夫之妹。

2.妻之妹，小姨。亦作 གཉིད་མོ།

ལྷིས་གང་། ལག་པའི་ལྷིས་གང་ངས་ལག་ཁྱོད་ཁ་

སྤྱད་པའི་མིང་། 一捧，两手聚攏。

ལྷིས་པ། (注同上)

ལྷིལ་པ། མར་ཉིལ་དུ་འཇུག་པའམ་ལྷིལ་བཞིན་པ།

1.使下墜。2.正墜。

【增】1.推倒，毁灭。2. ལྷིང་ལྷིལ་པ། 驅逐。

【达】 坍塌。【四】(四无'字)

ལྷུག་གྲ། ལྷུག་མ་ལས་བྱུང་བ་ལྷུག་གྲ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་

བྱེད་དོ། །ལྷུག་མ་ལྷུག་ལྷུག་ལྷུག་ 笔，竹笔，鋼笔。

ལྷུག་མ། སྒོང་ལྷུག་མ་ཞེས་པའམ་ཆེད་ལྷིས། 竹子，

多写作 ལྷུག་མ།

【增】芦苇，灯心草。【达】

ལྷུག་མ་རིང་དུ། ལྷན་དུ་འམ་ལྷན་རིང་དུ་ཞེས་པའི་

དོན་ཉི་གཤམ་དུ། 1.长远。2.毕竟。

ལྷུག་མ་སྤ། I. གཉུག་མར་དང་དོན་གཅིག་གས་དཔྱད།

似与 གཉུག་མར་(本有)相同，待考。

II. (注同上)

ལྷུག་མ་བསྐྱངས་པ། ལྷན་རིང་དུ་བཤང་བའམ་ལྷོ་

བྱས་པ། 延长，使长久。

ལྷུང་བ། ལྷུང་དུ་གཏོང་བཞིན་པའམ། 正减少，

缩减。【增】1.贬抑。2.染病。【达】

有病，不爽快。【高】

ལྷུང་བ། ཀོ་མཁན་གྱི་ཆོས་བྱ་པའི་ལག་སྤྱད། 錐，

皮匠工具。【增】钻孔器。【达】

ལྷུངས། ལྷུང་དུ་ཐོང་ཞིག་དང་མཆུ་ལྷུངས་ཀྱི་བྱ།

1.使减少。2.尖，如嘴尖。

ལྷུན་གཤངས། བསྐྱང་གཞི་གཤངས་པ་ལྷུ་ན་ཆ་ལྷོ་

དག་པའི་མིང་དང་ཡང་ན་ཁམས་སྤྱོད་པ་ལས་ལྷོ་ལྷོ་

དངས་པས་ན་ལྷུན་དངས་ལྷི་ན་ཅི་མི་དུང་། 1.即

བསྐྱང་གཞི་གཤངས་པ། 病好了。2.从污浊中

澄清。似可写作 ལྷུན་དུངས།

ལྷུན་པ། ན་བའམ་ན་ཆས་གཤུང་གིན་པ། 病痛，为

病所苦。

ཉུན་བྲལ། ན་ཚ་མེད་དེ་ཁམས་བདེ་པོ། 无病，健康。

ཉུན་མེད། (注同上)

【增】痊愈。〔达〕

ཉེ་ཤོ་རྒྱུགས། ནས་འབྲུའི་ཉེ་མ་ལས་མཐོ་ཉེ་

ཉེན་ཐོག་ལ་བྱ་བྱེའུ་སྤང་བའི་ཐོ་ཐོ། 較麦穗高出而防护雀鳥吃粮食的桩子。

【增】挑旗。〔四〕

ཉེ་ནག ནས་ཀྱི་ཉེ་ཐེད་ཉ་བྱ། 黑穗，如麦穗黑疽。

ཉེ་འཕོལ། རྒྱལ་ཉེ་འཕོལ་འཕོལ་སྤུས་ཉ་བྱ་གཉེ་

འཕོལ་ཞེས་སྤང་། 靠垫，背靠之软枕，亦作གཉེ་འཕོལ།

ཉེ་མ། མེ་རྟག་གི་རྟག་པའས་ནས་ཀྱི་ཉེ་མ། 1. 花的頂部。2. 穗，如麦穗。

ཉེ་མ་ཁོང་བ། ཉེ་མ་བྱེད་མེད་པའས་སྤང་བ་ཉ་

བྱ། 瞎穗，如麦穗半空或全空。

ཉེ་མ། ཉེ་མའས་སྤེ་མ། 尖，頂端。

【增】卫藏之間的地名。〔达〕

ཉེ་བཞིན་དུ། རྒྱལ་ལ་ཉེ་བཞིན་དུ་སྤུས་ཏེ་ཉལ།

靠着，倚靠背而睡。

ཉེག་པ། དེའི་ཇེས་སུ་ཉེག་བཞིན་པ་ཉ་བྱ། 追随，如追随其后。

【增】1. 急行。2. 追赶，追逐。3. 追及，赶到。4. 努力，奋励，追求。〔达〕

ཉེགས་དགོས། བྱ་ལོན་འདིད་དགོས་སམ་ཉེགས།

追討，如债务須追討。

ཉེགས་བྱེད། དེའི་ཇེས་སུ་འདིད་མཁན། 在其后追逐者。

ཉེངས་ཉེངས། འཇིགས་འཇིགས་པའི་མིང་། 恐惧。

ཉེངས་པ་རྒྱུང་། འཇིགས་པ་རྒྱུང་། 稍畏惧。

ཉེད་པ། ལུག་ཅིག་གི་མིང་། 一种羊。【增】

ཉེད་པ་之誤写，获得，得利，取得。〔达〕

ཉེམས། ང་རྒྱལ་ལས་ཁེངས་པ། 傲慢，高傲。

ཉེམས་བྱེད། བྱུད་ཀྱི་མིང་(དང་)། 驕者，魔名。

ཉེམས་མའི་བདག་པོ། རྩ་ཇེ་འཆང་གི་མཆན།

驕母主(藻)。金剛持(佛)。

ཉེལ་མི་མངའ། བཞེལ་བ་མེད་དེ་མི་བཞེད་པ།

不忘。

ཉེས། རྒྱལ་ལ་ཉེས་ཐེན་པའས་སྤུས་པ་ཉེས་པ་ཉ་

བྱ་དང་ཉེ་མས་དང་ཉེ་མས། 1. 已依靠，如倚枕。2. 由穗，由頂(ཉེ་的第三轉声)。

【增】傾，傾側，斜倚，傾向。〔高〕

ཉེགས་ལིག་བྱ་ལོན་དོས་ལིག་གས་ཉེགས་ལིག་ཉ་བྱ།

追討(命令詞)，如去討債！去追吧！

ཉེད། འཚ་བར་བྱོས་ལིག་གས་སྤངས་ལིག་ 喂，养，保护。

【增】= ཁོ་ཉེད། 荒芜，葛縷子。〔达〕

ཉེད་པ། ཉེད་བའས་གས་བའས་སྤང་བ། 給养，

保护。

【增】1. 扯，搓。2. 述說。3. 擣打。〔达〕

ཉེན་མངས་པ། ཉེན་མངས་པར་བྱས་པ། 煩扰，煩惱。

ཉེབས། ཉེམས་པའས་ཐང་ཆད་པ་ཉ་བྱའང་།

1. 撈。2. 懶或乏。【增】1. 伸向前方。2. 伸到，达到。〔达〕(見 ཉེབ་པ་条)

ཉེབས་ལིག་ བྱ་ལོན་ཉེབས་ལིག་དང་ལག་པས་རྒྱ་

སྒྲིགས་སྒྲིབས་ཤིག་ལྟ་བུ་འདྲ་། 1. 咂，用舌尝味
(命令詞)。2. 捉，用手撈水中垢(命令詞)。

སྒྲིབ་པ། ལེ་ལོ་ཅན་ཏི་སྒྲིབས་པས་ཞེས་སྒྲུང་། 懶，
懈怠，亦作 སྒྲིབས་པས།

【增】或 སྒྲིབས་པ། 1. = གཡེན་པ། གཡེལ་པ།

2. 公正，公平待遇。〔達〕

སྒྲིབ་པས་པ། (注同上)

སྒྲིབས། ཁ་སྒྲིབས་པས་དང་སྒྲིབས་པས་དང་སྒྲིབས།

平等，如等分，平等乞化，等舍(佛)。【增】

1. 平坦。2. 齐截。3. 和平。4. 匀。〔四〕

སྒྲིབས་ཆུང་། ཆོག་ཤེས་པའི་སེམས་སམ་སེམས་
ཆུང་། 1. 知足之心。2. 小心。

སྒྲིབས་འཇུག་སེམས་ཅེ་གཅིག་པར་ཁ་སྒྲིབས་སུ་
དགོ་བ་ཡིན་པར་འདུ་ཤིས་ཏི་འཇུག་པའམ་ཞུགས་
པ། 等至(佛)，心一境性(佛)，平等善
想轉。【增】三摩鉢底，平等安和。〔達〕

使弄平地面。〔四〕(同) སྒྲིབས་པར་ཞུགས་པ།

སྒྲིབས་པ། ལེ་ལོ་བྱས་པ་དང་ཁ་སྒྲིབ་པ་དང་
བཟང་སྒྲིབས་དང་བསོད་སྒྲིབས་ལྟ་བུ། 1. 懈怠。

2. 平均，平等。3. 舍(佛)。4. 乞化。

【增】疲乏，困憊。〔達〕 相等，相若，同
量，均一等齐，水平。〔高〕 平地面。〔四〕

སྒྲིབས་པར་ཞུགས་པ། སེམས་ཅེ་གཅིག་པར་ཁ་

སྒྲིབས་སུ་དགོ་བ་ཡིན་པར་འདུ་ཤིས་ཏི་འཇུག་་་

པའམ་ཞུགས་པ། 等至(佛)，心一境性(佛)，

平等善想轉。(同) སྒྲིབས་འཇུག་

སྒྲིབས་ཤིག་བརྟེན་པར་བྱིས་ཤིག་ 平均吧！平
均分配吧！

སྒྲིབས་སེམས། བཟང་སྒྲིབས་པའམ། 平等心，
舍心(佛)。

སྒྲིབ་ཞིག་ ཉལ་བར་བྱིས་ཤིག་ 睡吧！

བརྟེན་སྒྲི། གཡེན་པའི་མིང་སྟེ་གཡེན་ཟིན་པ་ལ་་་་
བརྟེན་པའམ་བརྟེན་པ་ཟེར་བས་གཉའ་སྒྲི་ཞེས་་
པའང་སྒྲུང་། 借，已借作 བརྟེན་པ། བརྟེན་
པ། 亦作 གཉའ་སྒྲི།

བརྟེན་པ། (注同上) 【增】 1. = ཉོ་བ། 买，
租借。2. 强取，霸占。〔達〕

བརྟེན་པ། རྩང་ས་གཏོང་བཞིན་པ་གཏོང་བུ།
泻，泻痢。【增】 = འཁྲུ་བ། 〔達〕

བརྟེན་པས་པ། རྩང་ས་བཟང་ཟིན་པ། 已泻。

བརྟེན། གཟུགས་བརྟན་དང་སྒྲི་བརྟན་ལྟ་བུ། 1. 影
子，影象。2. 回音。

བརྟེན་པོ། གཡེན་པའི་སྒྲིན་པ་ལྟ་བུ། 借貨物。
【增】 1. 告借，借入。2. 效顰，学步，抄取，
抄襲。〔高〕

བརྟེན་པ། ལག་པས་རེག་བྱུངས་བརྟེན་པུ། 用手撫摩。

བརྟེན་པས་པ། ལག་པས་རེག་ཟིན་པའམ། 已用手
摩触。【增】勤勉，辛勤，耐勞。〔達〕

བརྟེན་སྒྲུབས། འཕྲ་སྒྲོད་པའི་ཐབས་སམ་སྒྲུབས།
譏笑詆毀的方法。

བརྟེན་ཐབས། (注同上)

བརྟེན་པ། I. དཔུས་པའམ་འཕྲ་སྒྲོད་བྱས་པ། 詆
毀，誹謗。【增】輕視，輕侮。〔達〕

II. གཡེན་ཟིན་པའམ་བརྟེན་པ། 已借。

【增】 參看 བརྟེན་པ། 〔達〕

བརྟེན་པ། རྩང་པར་འཕྲུག་ཡོང་། 旧，破烂。

བརྟེན་པ་། རྟེན་པར་གྱུར་པའམ་བརྟེན་པ་ 已
旧，已破烂。

བརྟེན་པ་། ཐོབ་ཟིན་པའམ་གོ་འཕང་བརྟེན་པ་

已得，得道。【增】1.= བཅུད་ཅི། 甘露，

神的食物。2.= མངའ་བརྟེན། [达]

བརྟེན་བྱ། ཟས་ལ་ཁ་བརྟེན་པར་བྱ་བ་ཉ་བྱ།

(未詳)

བརྟེན་ཡང་། ཁ་བརྟེན་ཡང་ཉ་བྱ། (未詳)

བརྟེན་མ་། ཟས་ལ་ཁ་བརྟེན་མ་ཟིན་པ་ཉ་བྱ།

(未詳) 【增】རྟེན་པ་'s 的完成式，扰乱，

搅浑，浑浊。【法】

བརྟེན་དགོས། རྟེན་སྲུ་འདི་དགོས་མཁ་རྟེན་སྲུ།

須追逐，追隨。

བརྟེན་བྱ། བྱ་ཐོན་བདའ་བར་བྱ་བ་ཉ་བྱ། 当

討，如当討回欠債。

བརྟེན་མ་། བདས་པའམ་བྱ་ཐོན་བརྟེན་མ་ཟིན་པ།

1. 已追。2. 已討債。

བརྟེན་པ། བཞད་པའམ་སྒྲུབ་པ། 說。

【增】1. གཞན་བརྟེན་པ། 曾压迫弱者。2. 大

数名。【达】(达无 བ་' 字)

བརྟེན་ཡམ། བྱངས་བརྟེན་ཡམ། 毗婆罗 [梵]，

大数之一。

བརྟེན་པ། ཐོ་ཁས་བརྟེན་པ་དང་ལག་པས་བརྟེན་པ་

པ་ལའང་སྤང་། 1. 咂，用口尝。2. 用手捉。

བརྟེན་བྱ། ཐོ་ཁས་བརྟེན་པར་བྱ་བ་དང་ལག་

པས་བརྟེན་བྱ་ལའང་སྤང་། 1. 当咂，当尝。

2. 所捉，将捉。

བརྟེན་པ། ཐོ་ཁས་བརྟེན་པ་འདས་ཆོག་དང་

ལག་པས་བརྟེན་པ་ཟིན་པ་ལའང་སྤང་། 1. 已

咂，口已尝味。2. 手已触到。

བརྟེན་པ། ཆ་མཉམ་དུ་བརྟེན་པར་བྱ་བའམ་

མགོ་མཉམ་དུ་བྱ་དགོས་ཉ་བྱ། 平均，如平均

分配或使平等。

བརྟེན་བྱ། (注同上)

བརྟེན་མ་། ཆ་མཉམ་དུ་བྱས་པའི་མིང་། 已平

均，已使其平均。【增】調和。【达】

བརྟེན་པ། ཉལ་དུ་བརྟེན་པ་(དང་)། 已睡，

已使臥。

བརྟེན་མ་། རྟེན་མ་མ་བརྟེན་མ་སོང་པའམ་འདས་མ་

པའི་ཉལ་མ། 渾浊，渣滓。

【增】1. 归还，让与。2. = རྟེན་པ། ཉམས་

པ། 衰老，陈旧。【达】

བརྟེན་པ། རི་བོ་ཐོག་གིས་བརྟེན་པ་ཉ་བྱ་ཆོག་མ་

དཀྱིལ་ནས་བྱིང་བསྐྱད་པ་དང་ལག་པ་བྱས་པ་

ལའང་སྤང་། 1. 摧毁，如雷击山崩。2. 从群众

中逐出。3. 洗手。【增】浪費，蕩尽。【达】

བརྟེན་པ། བྱག་པར་འཇུག་པ། 涂，被涂抹。

【增】充滿。【达】

བརྟེན་པ་ཟེ། མར་བྱག་རྟེ་ཟེ་བ་ཉ་བྱ། 涂食，

如涂酥油而食。

བརྟེན་མ་། བྱག་དུ་བརྟེན་མིན་པ། 已涂，已被

涂抹。

བརྟེན་གདངས། ན་ཆ་བྱག་པའི་མིང་རྟེན་གདངས་

ཞེས་སྤང་བ་དེར་རྟོག་གི། 病好了，参看

རྟེན་གདངས་ 条。(同) བརྟེན་གཞི་གདངས།

བརྟུང་གནས། དམ་བཅའ་དུས་ཁྲིམས་ཏེ་རྟུང་”
གནས་དང་རྟུང་གནས་ཞེས་པའང་སྟུང་། 斋戒
(佛)，守斋，有定时之禁戒，亦作 རྟུང་”
གནས།

བརྟུང་བ། རྟུང་དུར་གཏོང་ངམ་བྱ་བ་རྟུང་དུར་བ།
令减少，少做事。

བརྟུང་གཞི། ན་བཤམ་ནད། 病，病症 (敬)。

བརྟུང་གཞི་གདངས། ན་ཚ་དག་པའི་མིང་རྟུན་”
གདངས་ཞེས་སྟུང་བ་དེར་ཁྱོས་ཤིག 病好了，参
看 རྟུན་གདངས་ 条。(同) བརྟུང་གདངས།

བརྟུངས་བ། རྟུང་བར་བཤང་དང་ན་ཟིན་པའང་།
1.已减少。2.已病。

【增】= རྟུང་བ་བརྟུན། 略感不适。〔达〕

བརྟུན་འདྲི་བ། བརྟུང་གཞི་ཇི་ཉམས་ཡོད་དམ་ཞེས་
ཞུ་བ་ཉམ་བྱ། 問病，如問有何病。

(同) བརྟུན་མེད་པ། བརྟུན་གསོལ་བ།

བརྟུན་པ། ན་བཤམ་ཁམས་མི་བདེ་བ། 疾病，不
健康。

བརྟུན་མེད་པ། བརྟུང་གཞི་ཇི་ཉམས་ཡོད་དམ་ཞེས་
ཞུ་བ་ཉམ་བྱ། 問病，如問有何病。

(同) བརྟུན་འདྲི་བ།

བརྟུན་གསོལ་བ། (注同上)

བརྟུལ་བ། རྟུལ་དུ་བརྟུག་པ་དང་བརྟེལ་བའང་ཁུས་
བྱས་པ་པའང་། 1.使巡察。2.洗滌。

【增】摩擦。〔达〕

བརྟེ་དགོས། རྟེས་ལ་བརྟེ་རྒྱལ་ས་རྒྱལ་བརྟེ་རྒྱ་ཉམ་
བྱ། 須依靠，如倚枕，背靠。

བརྟེག་དགོས། ཇིས་སུ་བརྟེག་རྒྱལ་ས་འདི་དགོས་
ཉམ་བྱ། 应追，如須追隨，追赶。

བརྟེགས་པ། བརྟེགས་པ་རྟེ་ཇིས་སུ་བདས་པ།
即 བརྟེགས་པ། 已追赶。

【增】地位与荣誉上升。〔达〕

བརྟེང་ཡོད། ཞེད་ཡོད་དམ་འཇིགས་ཡོད། 有恐怖。

བརྟེངས་པ། འཇིགས་པའང་ཞེད་པ། 怖畏，恐惧。

བརྟེངས་པ་མི་མངའ་བ། དཔའ་པོ་དང་མངས་
རྒྱས་སོགས། 无畏(藻)。1.勇士。2.佛。

བརྟེངས་བྱལ། (注同上)

བརྟེན་བཀྲར། བཟོད་པ་ཆེན་པོའང་བཀྲར་རྟེ།

大供养，恭敬。【增】བཟུགས། 〔达〕

བརྟེན་སྐྱབ། བསྐྱབ་བྱ་ཉེ་རུ་འཇུག་རྟེ་སྐྱབ་ཉམ་བྱ།
近行，修近(佛)，如使所修(如本尊)接近
之修行。

བརྟེན་ཆེན། བསྐྱབ་བྱ་ཉེ་རུ་འཇུག་པ་ཉམ་བྱའང་ས་
ལྟའི་བརྟེན་ཆེན་ཟེར་བ། 承事，如使所修(如
本尊)接近，承事本尊之修法。
(同) བརྟེན་པ།

བརྟེན་གནས། ལན་ལག་བརྟེན་སྐྱང་བའི་སོ་ཐང་
སྟོན་པའོ། 近住，优婆塞(佛)，防守八
支之別解脱戒。

【增】1.斋戒。2.斋戒者。〔达〕

བརྟེན་པ། བསྐྱབ་བྱ་ཉེ་རུ་འཇུག་པ་ཉམ་བྱའང་ས་
ལྟའི་བརྟེན་ཆེན་ཟེར་བ། 近，承事，如使所修
(如本尊)接近，承事本尊之修法。

【增】= བརྟེན་པ། བསྐྱབ། 1.亲近，靠近。
2.使神和悦，使神满意。3.納受。〔达〕

(同) བརྟེན་ཆེན།

བཞུག་རྒྱུ་ལ། བར་པ་བྱང་འདས་ལ་ཉི་རུ་བཅུག་
ཞུ་རྒྱུ་ལ་ཤོ། །དག་སྤོང་གི་སྤྲོ་པ་ཐོབ་པ་ལ་
བཞུག་རྒྱུ་ལ་བསྐྱབས་ཟེར། 近圓(佛)，郵波三
鉢那，具足戒(佛)，使近于解脫涅槃，即圓
滿。受比丘戒名成近圓。

བཞུག་རྒྱུ་ལ་ཀྱི་སྤྲོ་པ་ལ། དག་སྤོང་གི་སྤྲོ་པ་
པའ་སོ་སོར་ཐུང་པའི་ཐུམས་ཅད་སྤྲོ་པ་ཤོ། །
近圓戒(佛)，比丘律儀，一切別解脫律儀。

བཞུག་བསྐྱངས། ཉི་རུ་བཅུག་པ་དང་རིང་དུ་……
བཅུང་བ། 远近 使接近与令久远。

【增】=ཉི་རིང་། [达]

བཞུགས་པ། ང་ཀྱལ་བྱས་པའི་མིང་། 傲慢。

【增】=ང་ཀྱལ་ཅེ་བ། [达] (达无 བ་字)

བཞུར་བ། གཉེར་མ་བྱས་པ། 作成細紋。

【增】作歪面，作姿勢。[达]

བཞུལ་བ། བཞེད་པའམ་བྲན་པ་མེད་པ། 忘記，
失念。

བཞུས་པ། ཀྱལ་པ་བཞུས་ཟིན་པའམ་སྤྲོས་པ་བཞུས་
ཟིན་པ། གཉེར་ཞེས་སྤྲང་། 已倚靠，已倚枕，
亦作གཉེས།

བཞུད་པ། ཟས་གཉེད་ཀྱིས་བཞུད་པའམ་གསོས་……
པའམ་བསྐྱངས་པ། 以飲食喂養。

【增】給与他人。[达] 1.=ཞོད། ཉོད།

2. ཞོད་པ། 扭紋。[法]

བཞུན་ཅན། དང་པོར་ཡོད་ཅེས་དམ་བཅས་ནས་……

…… ཇེས་མར་མེད་ཅེས་ཞུན་མཁན། 抵賴者，先說
有后又說沒有的。

【增】=མི་སྤྱོད་པ། གཞན་ལ་བཞུན་དོ།

[达] (同) བཞུན་ཏམ་ཅན།

བཞུན་ཏོལ་བ། (注同上)

བཞུན་འདིང་བ། སྤར་ཡིན་ཟེར་ནས་ཇེས་མ་མིན་
ཟེར་བ་ཉུ་བ། 抵賴，如先說是后又說不是。

【增】誣賴，賴皮，翻賴。[四]

བཞུན་འདོར་བ། (注同上)

བཞུན་ཏམ་ཅན། དང་པོར་ཡོད་ཅེས་དམ་བཅས་

ནས་ཇེས་མར་མེད་ཅེས་ཞུན་མཁན། 抵賴者，
如先說有后又說沒有的。

(同) བཞུན་ཅན། བཞུན་ཏོལ་བ།

བཞུབས་པ། ཉོབ་ཉོབ་པར་བྱས་པའམ་དལ་བ།

1. 衰弱。2. 緩。

བཞུམས། ཞུམས་ཞེས་འཕད། 平均，应作 ཞུམས།

བཞུར་བ། ཅེ་མོ་ནས་མར་བཞུར་བ་ཉུ་བ། 分
开，如从頂向下分开。

【增】1. 分类。2. 篩。[达]

བཞུལ་བ། བྱས་བྱས་པའི་མིང་དུ་སྤྲང་ཅས། 洗
滌，沐浴。【增】淹。[四]

51. [汉] རྩ་རྩེ་ཁྱ་ནག་ཀླད་ལས་བྱང་ཆེན་པོ།

大，又作 རྩ།

5.ག་མ། [梵] ག་མེལ་རས་ཏ་ག་མེ་ཁྱ་གར་ཀླད།
多伽摩，尝赐。

5.ག་ར། [梵] མེ་ཏྲག་ཏྲ་ག་ར། 多揭罗花。

【增】古印度地名。[达] (达作 5.གར་)

5.བླ་ག་ཏ། [梵] རི་བཞིན་ག་མེགས་པ། 如来
(佛的名号)。

5.དཔེན། [汉] (原注缺) 大碗。

【增】=5.རིན། 大人。[法]

5.མུ་ལ། [梵] མེ་ཏྲག་པ་ཀྱ་ལའམ་ཤིང་སྣང་
ལའང་། 1.跋俱罗花。2.多磨罗树。

5.མིང་། [汉] ཁྱ་ནག་གོང་མ་ཞིག་ཏྲ་ཞེས་ཆེན་
པོ། 大明，中国朝代之一。

5.ཐིག [汉] ཁྱ་གར་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་རིགས་ཤིག་
大食，即波斯，印度西方种族之一。

5.ཐི་སི་ཏ། [汉] ཁྱ་ནག་གོ་ས་ཞིག་ 大司徒，
中国古代官职之一。

5.ཡས། གངས་ཏ་ཡས་ཟེར་སྒྲུང་། 泥罗，大数
之一。

5.རང་ག། [梵] རུའི་ཁྲུབས། 水浪。

5.ལ། [梵] ཤིང་ཏ་ལ། 多罗树。

【增】棕榈树。[达]

5.ལ་ལ། [梵] སྒྲིན་མེའམ་མར་མེ། 灯炬。

【增】流星，隕星。[达]

5.ལའི། [蒙] ཁྱ་མཚོ་རྩེ་མོག་ཀླད་ཡིན། 达赖，
义为大海。

5.ལའི་རྒྱང་པ། མི། 多罗腿 (藻)。人。

5.ལའི་ཉ། འདས་བྱུ་ཉ། 多罗鱼 (一种鳊鱼)
鱼，生于芦苇间。

5.ལ། ལུ་ལེའམ་གསལ་ལ། 明亮，晃耀。

5.ལར་བྱག་ ཐལ་འབྱིན་བྱ་བྱག་ 穿透，穿过。

5.རྩང་། [汉] འཕར་རྩང་དང་གོས་ཆེན་ཞིག་
1.大红，红色。2.红缎。

5.རྩྭ་། [汉] རྩྭ་ཞིག་ 当归，药之一。

5.རྩང་། ཀླད་མུ་རྩང་རྩང་རྩང་རྩང་ལྟ་བུ། 当
当声。

5.ན་ཏན། གཏན་གཏན་ཏིག་ཏིག་ལྟ་བུ། 决定，一
定。【增】确实，可靠，无疑。[高]

5.བ་ཤོར་བ། རྩབ་རྩབ་བྱེད་པ་རྩེ་བྱེད་པ་བྱེད་པ།
即 5.བ་རྩབ་བྱེད་པ། 仓促，匆忙。

(同) 5.བ་རྩབ་བྱེད་པ།

5.མ་གྱིས་འོངས། གཏམས་ཀྱིས་འོངས། 充满。

5.མ་ཆི། [蒙] གོ་ས་ཞིག་རྩེ་མོག་ཀླད་ནས་བྱང་།
一种职位。

5.མ་བྱ་ར། [梵] རི་ཟ་ཞིག་དང་ཕྱོང་མེའམ་ཕྱོང་
མེའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་སྒྲ་རྩྭ། 1.寻香 (天界的
乐师)之一。2.蝌蚪。3.蝌蚪形之乐器，琵琶。

དམ་བུ་རའི་ཆུང་མ། དབྱངས་ཅན་ལྷ་མོ། 党
朴惹之妻(藻)。妙音天女。

དམ་བུ་ལ། [梵] སོ་ཕྱིའམ་ཟས་ཤིག 瞻步罗。

1. 涂牙科。2. 食品之一。

དར་ཁང་། ལྷགས་སྐུད་བཞུགས་ཁང་ལ། 电信局，
电报房。

དལ་ལྷགས་པ། མ་ཤོགས་པར་མཐར་སོན་པར་
ལྷགས་པའམ་དལ་མར་སོང་པ། 直进，一直跑
到终点。(同) དལ་མར།

དལ་གདུང་། ཀ་བ་མེད་པའི་ལྷགས་གདུང་། 无支
柱之铁梁。

དལ་བ། དལ་འི། (未詳)

【增】制钉匠所用的有孔工具。[达]

དལ་མར། མ་ཤོགས་པར་མཐར་སོན་པར་ལྷགས་
པའམ་དལ་མར་སོང་པ། 直进，一直跑到终点。
(同) དལ་ལྷགས་པ།

དལ་ཅམ། རྩུང་ཟད་ཅམ་མམ་མར་མེ་ཅམ། 1. 少
许。2. 如灯火大小。【增】松脂火炬。[法]

དེ་རྩི། སྤྱོད་ཆགས་ཤིག 生物之一。

དེ་ཐུག། ལྷན་པོའི་མིང་གཉི་ཐུག་ཀྱང་། 癫狂，愚
痴，亦作གཉི་ཐུག 【增】恶劣，卑下。[达]

དེ་ན་ར། ཟས་ཤིག་གས། 食物之一。

དེ་མའི་གྲོང་ཁྱིམ། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ། 底弥城
(藻)。大海。

དེ་མའི་མཛོང་། (注同上) 底弥藏(藻)。

དེ་མ། [梵] ཉ་ལི་ལྷུ་པོ། 魚王，一种鲸魚。

དེ་ཅ། མགར་པའི་འོག་ན། 铁匠之砧子。

【增】1. 矿质药。2. = དེ་ཅ། 铁砧。[达]

དེ་ཅ། ལྷགས་རིགས་ཤིག 铉，金属之一。

【增】1. = དེ་ཅ། 似有黄白二种，黄者能止痛
并治眼疾。2. 一种金属乐器。[达]

དེ་ལ། [梵] ལྷུ་གྱི་འབྲུ་ཞིག 芝麻。

དེ་ཤི། [汉] ལྷུ་པོའི་དགེ་ཆན་ལྷ་ནག་སྐད།
帝师，国王之师。

དེག་ད། སིང་ཞིག་དང་མེ་རྩིག་དེག་ད་དང་སྤན་ཞིག་
སྤྱི་རྩི་ཞེས་པའི་ཐུར་ཆག 蒂丁。1. 一种树。
2. 花名。3. 药名，དེ་རྩི་ཅེས་པའི་ཐུར་ཆག 蒂丁之变音。

【增】喜马拉雅山的一种苦植物，其茎常用
以治热病及肝病。[达]

དེག་དེག་མེད། དེས་པ་མེད་པའམ་གདན་གདན་དེག་
དེག་མེད་པ། 不决定，无一定。

(同) དེག་མེད་པ།

དེག་དང་གཅིག་ དམོས་པ་ཞིག 一种要求，所
需之一。

དེག་མེད་པ། དེས་པ་མེད་པའམ་གདན་གདན་དེག་
དེག་མེད་པ། 不决定，无一定。

(同) དེག་དེག་མེད།

དེང་། མཚོད་པའི་དེང་། 供杯。【增】1. 或作
ཡོན་ཆཔ་ཀྱི་དེང་། 銀質或銅質的供杯。2. 金属
的声音。3. 歌前的引子。[达]

དེང་ཁྲིལ། དེང་དེང་ཞེས་ཁྲིལ་པའམ། 奏乐声，玎
玎。

དེང་དེ་འཛོན། མཉམ་འཛོན་པའམ་སེམས་ཅེ་གཅིག་
པར་གདོང་ནས་འཛོན་པའམ་དམིགས་པ་ཅེ་གཅིག་
པ་རྩིད་དེ་སེམས་པའི་རྩིག་ཕྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །
三摩地[梵]，禪定，即等持(佛)，心专

緣一境，專一緣性，智依為業。

(同) ཉིང་འཛིན།

ཉིང་ཉིང་མ། མཚུ་སྒྲོ་རིང་པོ་བྱ་ཞིག ན丁鳥，
長嘴長翎鳥之一種。【增】小鳥名。〔達〕

ཉིང་ཉིང་ཤགས། རྩལ་མཐོ་ལྷོ་བྱ་དང་ཡན་

བརྟུངས་ཚུར་བརྟུངས་པ་ལའང་། 1. 樂器之一

(拼鈴)。2. 彼此互撞。【增】或作 ཉིང་ཤགས།

1. 鑊鈸之一種。2. 風力吹動之小鈴。〔達〕

(達作 ཉིང་ཉིང་ཤགས་) (同) ཉིང་ཤགས།

ཉིང་མཐོ་རི་ཚོག་ བྱ་མཐོ་ཚོག་ 尾語。

ཉིང་པར། ཉིང་ལ་པར་བྱ་བ་པའི་བྱ་རམ་ལའང་།

1. 杯子模型。2. 在銅杯中造成的糖塊。

ཉིང་འཛིན། མཉམ་འཛིན་པའམ་སེམས་ཅུ་གཅིག་པར་

གཉིང་ནས་འཛིན་པའམ་དམིགས་པ་ཅུ་གཅིག་པར་

ཉིང་དེ་ཤེས་པའི་རྟེན་ཕྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། ། 三摩

地〔梵〕，禪定，即等持（佛），心專緣一境，專一緣性，智依為業。

(同) ཉིང་འཛིན།

ཉིང་ལོ། མར་མེ་རྩེ་ཟན་གོང་། 食物作的燈盞。

ཉིང་ཤགས། རྩལ་མཐོ་ལྷོ་བྱ་དང་ཡན་བརྟུངས་

ཚུར་བརྟུངས་པ་ལའང་། 1. 樂器之一（拼鈴，

或叫盞兒）。2. 彼此互撞。【增】小銅鈸，小

鑊鈸。〔高〕(同) ཉིང་ཉིང་ཤགས།

ཉིངས། བྱིངས་ཤིག་གསལ་གཤིང་པ་བཙིང་བྱ་ཅིག

1. 鋪開吧！2. 令鋪坐具吧！

ཉིལ། ལྷུ་མ་འབྲུ་ཞིག་རྩེ་བྱ་གར་མཛད་ཟུར་ཆག་ 芝

麻，榨油之糧食，梵語 ཉི་ལ་ 的變音。

(同) ཉིལ་འབྲུ།

ཉིལ་སྒྲིམ། ལྷུ་མ། 芝麻生（藻）。香油。

(同) ཉིལ་མར།

ཉིལ་བཅས། འཆི་བའི་མིང་(དང་)། 有麻（藻）。死。

ཉིལ་མཚོག་མ། ལྷུ་མ་མཐོ་ཚོང་མ། 麻勝女（藻）。

天界妓女。

ཉིལ་རྟུང་། ཉི་ལོ་བ། 打油，打芝麻（藻）。

研芝麻的器具。

ཉིལ་འབྲུ། ལྷུ་མ་འབྲུ་ཞིག་རྩེ་བྱ་གར་མཛད་ཟུར་ཆག

芝麻，一種油料作物，梵語 ཉི་ལ་ 的變音。

(同) ཉིལ།

ཉིལ་སྒྲིམ་། ཉིལ་གྱི་སྒྲིམ་བའང་མ་ལྷ་བྱ་འཛིན་ས། 蓄

存芝麻之器，倉廩。

ཉིལ་མར། ལྷུ་མ། 芝麻油，香油。

(同) ཉིལ་སྒྲིམ།

ཉིལ་མར་ཅན། ཅན་དན་དམར་པོ། 有油（藻）。

紫松。

ཉིལ་མར་རྩ་བ། ཁྱིམ་རྩ་འམ་བཙོན་ཁང་། 油院

（藻）。法院，監獄。

ཉིལ་འཚོར། འབྲུ་ཉིལ་མ་བཙོན་ན་འཚོར་དགོས་ལྷ་

བྱ། 榨油。

ཉ། རབ་ཏུ་ཁབ་ཏུ་ཉག་ཏུ་ཉ་བྱ། 虛字，如 རབ་

ཏུ་ ཁབ་ཏུ་ 等。

【增】 1. 代替數目字68。2. 介詞，一般用以表示方向、時間等，用于ག་ད་བ་等后音字母之后。〔達〕 于，在，在上。〔高〕

ཉུ་ཉུག་ ཚུལ་བཞུག་བ། 不勤勞。

ཉུ་ཅ། ཉི་ཅ་རྩེ་འགོ་དོའི་མིང་། 即 ཉི་ཅ།

鐵匠的砧子。

ཏུ་ཅ་ཀ། ལུ་རྩ་དང་ལ་ཟེའི་པར་མཆམས་གྱི་མི་
རིགས་དང་ལུལ་རི་ནས་བྱང་པའི་སྐད་ལ་ཀ་རུ་...
དང་སྒྲིམ་དཀར་ལའང་། 1. 土耳其，亚洲与欧
洲之间的种族。2. 土耳其所产的药沉香及白
芸香。【增】伊斯兰教徒。〔达〕

ཏུ་ཅ་སྐ། (注同上)

ཏུ་རེ་གྱིས། འབད་ཚལ་གྱིས་ལིག་ཏུ་རེ་གྱིས་སྒྲུང་།
发奋吧！努力吧！亦作 ཏུ་རེ་གྱིས།

ཏུག་ཐབས་དུགས་པ། 方法穷尽。

ཏུག་གིན་འདུག་ཁག་པོ་འདུག་ 困难。

ཏུག་ཆོས། ཀ་དུགས་ཏི་འཆོས་པ། 改造，根本
改造。

ཏུག་མཇལ། ཐུག་ཐུང་པ། 朝见，会晤。

ཏུག་ཏུག་ ཏུག་ཏུག་ཅེས་པའི་སྒྲ་ལའང་། 一种声音。
【增】物件摆动声。〔法〕 敲实物声。〔四〕

ཏུག་ཏུབ། ཏུགས་པ་དང་ཐུབ་པ། 能与不能。

ཏུག་ཏུམ་མི། ཏུག་ཏུམ་མི་འཆད་པ། 常时，不
间断。

ཏུག་རིང་། ཏ་དང་ཐོང་གུ་སྐགས་འགྲོ་པའི་སྒྲ། 駟
馬行走之声。【增】1. 或作 ཏུག་ཆོས།

可能，等于 ཏུག་ཆོས། 木器所发出妥妥的声
音。2. 远闻马跑的声音。〔达〕 1. 乱纷纷。
2. 直溜。3. 掷硬物声。〔四〕

ཏུབ་ཏུབ། ཐུབ་ཐུབ། 尽量，随所能。

ཏུར་གྱིས། ཁྲོ་བྱར་གྱིས། 忽然。

ཏུར་ཏུར། རོན་མེད་སྒྲ། 无意义的声音。【增】
1. 迅速，急迫。2. 出现白斑点或红斑点。

ཏུར་རེ། ཏུ་རེ་གྱིས་ཏི་འབད་ཚལ་གྱིས་ལིག་ 即

ཏུ་རེ་གྱིས། 努力，勤勇，奋勉(命令词)。

【增】清楚，明了。〔达〕

ཏུར་རེ་གྱིས། (注同上)

ཏི། ལིན་ཏི་གསན་ཏི་མཉན་ཏི་ཏྲ་བ། 連續詞，如
ལིན་ཏི་等。【增】1. 代替数目字 99。2. 用
于 ན་ར་ལ་ས་ 等字之后的连接词。〔达〕

ཏི་ཏི། རའི་མིང་ངས་ཏི་ཏི་བདུངས་པ་ཏྲ་བ།

1. 鼓。2. 如打鼓声。

ཏི་ཐོར། རིས་པར་རས་རབ་ཏུ་ལིན་ཏུ། 1. 一定。

2. 极，很。【增】1. = ལིགས་པར། 极好。

2. 高贵。3. 强烈，坚强。4. 当真的，实在的，
现实的。〔达〕

ཏི་ལ་ཏ། ཐུང་ག་ཏུག་ཅན་མཆུ་གསུམ་པ་ཅན། 毒
蜂，三嘴者。

ཏི་ལོ། ཏིལ་པའམ་སེམས་ཅན་ཞིག་ 1. 烧火器。

2. 一种生物。【增】鳥名。〔达〕

ཏི་ས། (未詳)

ཏི་ས། སྒྲོད་གངས་རི་ཆེན་པོའམ་གཞུརི་ལའ། 崗底
斯山，西藏西部的大雪山。【增】地神。〔达〕

ཏི་སེར་གནས་པ། ལུ་མའི་བདག་པོའམ་དབང་

ཐུག་ 住崗底斯山(藏)。鄯摩主，大自在
(天神名)。

ཏིབ་ལེ། སྒྲོད་ཅིག་ 器皿之一。

ཏིབ་ལེ་སྒྲོད། (注同上)

ཏིའུ་ལེ་བ། ད་ཀྱིད་ས་འཛིན་ཟེར། 壁虎，蜥蜴。

ཏིའུ་མིང་། ཐིའུ་མིང་ངས་ཀྱང་སྒྲིགས། 凳子，
椅子。

ཏིལ་བ། མེ་ཏིལ་ལས། 烧火器。

རྩ་ལ། གསེར་རྩ་ལ་དང་ས་ནུ་ཧ། 1.金朵拉(金块单位)。2.瑪瑙。

རྩག་ ཅུ་མོའས་མཚོག་གས་དབལ་དང་གཞི་ར་ཞེས་བྱ་གར་རྒྱུ་། 1.頂子，尖端。2.最优胜(梵語གཞི་ར་)。

རྩག་དཀར་པོ། སངས་རྒྱལ་དགའ་ལྷན་དུ་བཞུགས་པའི་ཆེ་རྩག་དཀར་ཞེས་པའོ། 白幢，白頂，佛在兜率天时名“白幢”。

རྩག་གིས་སྐམ། སྐར་དུ་བསྐམས་པའི་དོན། 极干。

རྩག་གི་སྒོ་གྲོས། རྩ་པུའི་བྱེ་བྲག་གས་པེ་རྒྱུ་ལའང་། 頂慧(漢)。珍宝之一，吠琉璃。

རྩག་རྩག་ རྩག་རྩག་ཅེས་པའི་སྒྲ་(དང་)། 一种声音。【增】連着敲門声。【四】

རྩག་རྩེ་ཐྱངས་པ། འཕྲོགས་ཏེ་ཐྱངས་པའམ། 夺取。

རྩག་པ་བྱས་པ། ཞིག་སྒྲ་བྱས་པ། 噎，打呃。

རྩག་ཅ། ས་ཤོ་བྱེད་འཛོར་བྱའམ་ཁེས་པོའང་། 鋤，掘土器。【增】或称 འཛོར། 【达】

རྩག་ཅི། གཙག་བྱའམ། 放血針。

རྩང་རྩང་། རྩང་རྩང་ཞེས་པའི་སྒྲ་(དང་)། 一种声音。

རྩན་བྱེད་པ། འབད་ཚོལ་བྱེད་པ། 发奋，勤奋。

རྩབ་ཅི། ཐོབ་ཆེན་ཐུབ་ཆེ་ལའང་། 鈕扣，或作 𣎵བ་ཆེ། ཐུབ་ཆེ།

རྩབ་རྩབ་བྱེད་པ། རྩབ་རྩབ་བྱེད་པ་རྩེ་བྱེད་པ་བྱེད་པ། 仓促，即 𣎵བ་རྩབ་བྱེད་པ། 匆忙。
(同) 𣎵བ་ཤོར་པ།

རྩབ་རྩབ་སྒྲ་བ། བལ་ཚལ་སྒྲ་བའམ། 胡說，乱說。

རྩམ་འབྱུག (原注缺) 急躁。

རྩལ། ཡར་རྩལ་ལས་རྩལ། 到达。

རྩལ་སྒྲུམ་ཤེས། མཐར་ཕྱིན་པར་ཤེས་པ། 決定智，究竟智(佛)。

རྩལ་ཆོད། ཡ་རྩལ་དུ་ཕྱིན་པའམ་མཐར་ཕྱིན་པ། 到彼岸，到究竟(佛)。

རྩལ་བ། གརྩལ་བའམ་ངེས་པ་ལའང་། 1.了解。
2.決定。【增】达到。【达】

རྩ་པོ། ཁམས་རྩ་པོའམ། 西康地名。

རྩ་ས་བྱ་ག སྒྲ་ས་ཆེན་པོ་མཆུ་གསུམ་པ་ཅན། 大蜂，三嘴者。

རྩས་སམ། སྒྲ་བྱེ་ས་བྱེགས་པའི་མིང་། 药面，药粉，药研成末。

གྲྱག་པ། ཅུས་པ་གྲྱག་པར་བྱ་བ་ཉ་བྱ། 磨，如磨糌粃。【增】白腳躑，开白花的石南属。【达】

གྲྱགས་པ། ཅུས་པ་གྲྱགས་ཟིན་པ་ལའང་། 已磨，如已磨糌粃。

གྲྱང་བྱ། ཡི་གེ་སྐོས་གྲྱང་བར་བྱ་ཉ་བྱ། 寄发，如发信。

གྲྱང་ཡས། གྲངས་ཀྱི་གྲྱང་ཡས་ཟེར་སྒྲ་པ། 泥罗，大数之一。

གྲྱང་རག ཕྱིར་ཐེབས་པའི་དགའ་རྩོད་མཚན་པའམ་བཀའ་རིན་གྱི་འབྲལ་བ། 送行之供养，謝恩供养。【增】酬謝。【达】

གྲྱད་བྱབ་པ། ཅིས་གྲྱད་བྱབ་པའམ་རྩེད་རུས་པ་ཅིས་གྲྱད་པ་ཁེན་པར་བྱེད་པ། 1.能緣慮(佛)。2.能傳授。3.交付和接受。
(同) གྲྱད་ཁེན་བྱེད།

གྲྭ་པ། རྟེན་པར་བྱ་བའི་པས་ལག་ལེན་བྱ་ལ་

གྲྭ་པ་ཉི་ཤུ། 交付，委托，如父以方法技
艺傳子。

གྲྭ་བྱ། (注同上) 当交付。

གྲྭ་ལེན་བྱེད། རྟེན་གྲྭ་པ་པས་ལག་ལེན་བྱས་

པ་རྟེན་གྲྭ་པ་ལེན་པར་བྱེད་པ། 1. 能緣慮
(佛)。2. 能傳授。3. 交付和接受。

(同) གྲྭ་བྱ་བ་པ།

གྲྭ་ས་ཡོད་པ། དམིགས་ས་ཡོད་པ། 有所
緣(佛)。

གྲྭ་སྒྲིགས་པོ། ཁྱིམ་པདག་གས་ཁྱོ་པོའི་ཁྱོ་ག
常伴，終身伴侶(藻)。家主，丈夫。

གྲྭ་ཆགས། གྲྭ་དུ་ཞུས་མཇུག་ཏེ་བཞུགས་

པའི་ཆུན་ཆགས་པར་གནས་པ། 1. 常朝見而住。

2. 常安住。(同) གྲྭ་ཞུ།

གྲྭ་གྲྭ། དེས་པའི་དོན་ཏེ་དཔྱད་ནས་ནས་དཔྱད་

ན། །བཅུན་བཅུན་ཞེས་སྒྲུབ། 決定，亦作 བཅུན་
བཅུན།

གྲྭ་དུ་ཡང་། ཉག་པར་ཡང་། 常常。

གྲྭ་པ། རྫོང་འཁོར་གྲྭ་དང་འཕྲེད་གྲྭ་དང་

རྫོང་གནོན་བྱེད་པོ། 門門，橫門，頂門槓。

【增】鉄砧子，鋤刀床。【四】

(同) གྲྭ་པོ།

གྲྭ་པ་མེད་པའི་སྒྲིག་པ། འཕྲེད་པའི་པར་

སྒྲིག་པའི་སྒྲིག་པ། 无遮大施(佛)，不分品类
而施。

གྲྭ་འཕེབས། ཡིད་ཆེས་པར་འཕེབས་པའི་

དེས་པ། 抉擇(佛)，決定。

གྲྭ་མེད། རྫོང་འཁོར་པའི་ཕྱི་པ་ནས་མེད།

毕竟无有，根本沒有。

【增】不持久的，不长远的。【达】

གྲྭ་ཆོགས། གྲྭ་ཆོགས་ཡང་དག་དང་གྲྭ་

ཆོགས་ལྟར་སྒྲུབ་པ། 因(佛)，如正因，相

似因。【增】1. 決定的文句。2. ཉགས། རྟེན་

མཚན། 3. 証成。【达】 三段論法。【法】

གྲྭ་ཆོགས་རིགས་པ། རྟེན་མཚན་རིགས་པ།

原因之理。

གྲྭ་ཞུ། གྲྭ་དུ་ཞུས་མཇུག་ཏེ་བཞུགས་པའི་

ཆུན་ཆགས་པར་གནས་པ། 1. 常朝見而住。

2. 常安住。(同) གྲྭ་ཆགས།

གྲྭ་ལ་པབ་པ། ཡིད་ཆེས་པར་བཅུན་པའི་

དེས་པ། 已抉擇(佛)，已決定。

(又) ཡིད་ཆེས་པར་བཅུན་པའི་ 已抉擇，

已使人信受。

གྲྭ་ལ་དབབ་བྱ། ཡིད་ཆེས་པར་གྲྭ་བྱའི་

དེས་པ། 当抉擇(佛)，当決定。

(又) ཡིད་ཆེས་སྒྲུབ་དེས་པར་བྱ་བ། 当抉擇，

当深信決定。

གྲྭ་པོ། རྫོང་འཁོར་གྲྭ་དང་འཕྲེད་གྲྭ་

དང་རྫོང་གནོན་བྱེད་པོ། 門門，橫門，頂門

槓。(同) གྲྭ་པ།

གྲྭ། དག་རྟེན་ཆོག་དུ་མ་འདུས་པ། 語，話

(包括多数句子)。【增】=ཆོགས་ལྟར་བྱ་བ་或་མོལ།

1. 会話，言談。2. 消息，報告。3. 謠言。【达】
故事。【高】

གྲྭ་སྒྲིག་པོ། བང་ཆེན་ནས་པོ་མ། 报信者，

邮差，使者。

【增】=འཕྲིན་སྒྲིབ་པ། [达] (译作 达)
 གྲི་མ་གྱི་ཁྱེད་། གྲི་མ་གྱི་ཁྱེད་པའི་གཞིའམ་གྱི་མེད་
 谈话之因，序言。(同) གྲི་མ་གྱི་གཞི།
 གྲི་མ་གྱི་འབྲུང་གནས། ཁའི་མིང་(དང་)། 語
 源(藻)。口，嘴。
 གྲི་མ་གྱི་གཞི། གྲི་མ་གྱི་ཁྱེད་པའི་གཞིའམ་གྱི་མེད་
 谈话之因，序言。(同) གྲི་མ་གྱི་ཁྱེད་།
 གྲི་མ་གྱི་ཁྱེད་པའི་གཞིའམ་གྱི་མེད་།
 胜诉。
 གྲི་མ་གྱི་ཁྱེད་པའི་གཞིའམ་གྱི་མེད་། 傳說，如
 傳記，故事。【增】口傳，古傳，傳言。[达]
 གྲི་མ་ཅི་ཡང་། གྲི་མ་ཅི་ཡང་། 听见什么話啦？
 གྲི་མ་ཅི་ཡང་། གྲི་མ་ཅི་ཡང་པའི་མེད་ 和悅的話，
 悅耳的言語。
 གྲི་མ་བརྒྱུད་པ། གྲི་མ་བརྒྱུད་པ། 說話。
 གྲི་མ་འདྲི། གྲི་མ་འདྲི། 問話，調查。
 གྲི་མ་འདྲིས་པ། གྲི་མ་འདྲིས་པ། 同意。【增】
 1. 混杂的故事。2. 篡改过的記叙。[达]
 གྲི་མ་རྒྱུག་པ། གྲི་མ་རྒྱུག་པ། 語塞，不能
 說話。
 གྲི་མ་སྒྲིབ་པ། གྲི་མ་སྒྲིབ་པ། 說話，发言。
 གྲི་མས། གྲི་མས་ཀྱི་རབ་བྱམ་ཆེན་པོ་ 10 滿，
 矜羯罗 [梵]，大数之一，十个“載”，十
 个摩訶鉢罗度多。【增】潤。[四]
 གྲི་མས་པ། གྲི་མས་པར་གང་པ། 充滿。
 【增】1. = གྲི་མ་པ། 滿。2. 任命，委派。
 3. 保証。[达] 1. = གྲི་མ་གྲི་མ་ 寄托。
 2. = གྲི་མ་པ། 驕傲。3. = གྲི་མས་པ། 填塞。
 4. 矜羯罗 (大数目)。[法]

གྲི་མ་གྲི་མ་པ། གྲི་མ་གྲི་མ་པ་ཆེན་པོ་པའི་
 རོན། 早衰，从幼年即容顏衰退。
 གྲི་མ་བཅོས། གྲི་མ་བཅོས་པའི་མེད་པའི་བཅོས།
 改治之法，救治。(同) གྲི་མ་བཅོས།
 གྲི་མ་གྲི་མ་རི་པ། གྲི་མ་གྲི་མ་རི་པ་པའི་མེད་པའི་
 押两倍价，押物价值兩倍。
 གྲི་མ་བཅོས། གྲི་མ་བཅོས་པའི་མེད་པའི་བཅོས། 改治之
 法，救治。(同) གྲི་མ་བཅོས།
 གྲི་མ་མ། གྲི་མ་མ་གྲི་མ་མ་མ་གྲི་མ་མ་མ་
 བཞག་པར་དུལ་མ་གྲི་མ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་
 品，現在作 གྲི་མ། 如說：不押物，莫借錢。
 གྲི་མ་གྲི་མ་གྲི་མ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་
 質押。
 གྲི་མ་པ། གྲི་མ་པ་པའི་མེད་པའི་མེད་པ། 針刺放血。
 གྲི་མ་དུག་པ། གྲི་མ་པའི་མེད་པའི་མེད་པ། 放血太
 多。
 གྲི་མ་པ། གྲི་མ་པ་པའི་མེད་པའི་མེད་པ། 放血治疗。
 【增】或作 གྲི་མ་པ་པའི་མེད་པ། [达]
 གྲི་མ་པ་པའི་མེད་པའི་མེད་པ། 即 གྲི་མ་པ་པའི་
 愚痴。【增】庸懦，昏憤。[四]
 གྲི་མ་པའི་མེད་པ། གྲི་མ་པའི་མེད་པ། 痴輪
 (藻)。猪。
 གྲི་མ་པའི་མེད་པ། གྲི་མ་པའི་མེད་པ། 无痴，智慧。
 གྲི་མ་པའི་མེད་པ། གྲི་མ་པའི་མེད་པ། 痴月(藻)。
 阴历正月。
 གྲི་མ་པའི་མེད་པ། གྲི་མ་པའི་མེད་པ། 即
 གྲི་མ་པའི་མེད་པ། 酩酊大醉。

གཏིག་ཡོང་། རྒྱུ་ཐིགས་པ་གཏིག་ཡོང་ཉ་བ།

滴下，如水滴滴下。

གཏིགས་པ། ཐིགས་པ་གཏིགས་ཟིན་པ། 已滴，
滴落。

གཏིང་མཁར་བ། རྒྱུ་གཏིང་དུ་རྒྱུ་བ། 沉底，
没入水底。

གཏིང་རྒྱུ་བ། (注同上)

གཏིང་དབག་དཀའ། རྒྱ་མཚོའི་གཏིང་རིང་པོ་
ཉ་བ། 深远难测，如海之深远。

(同) གཏིང་ཟབ།

གཏིང་མེད་པ། ཟབ་མ་མེད་པ། 不深。

【增】浅，表面，浅薄，皮毛。〔高〕

གཏིང་རྒྱུགས་པ། རྒྱ་བ་བཙུགས་པའམ་རྒྱུགས།
树立基础，打底子，建立根本。

གཏིང་ཚོལ་བ། ཁྱོད་ཚོལ་ལེན་པ་ལའང་། 1. 求
底。2. 测验程度。

གཏིང་ཟབ། རྒྱ་མཚོའི་གཏིང་རིང་པོ་ཉ་བ། 深，

很深，如海之深远。(同) གཏིང་དབག་དཀའ།

གཏིབ་པ། སྒྲིན་གཏིབ་རྒྱའམ་འཕྱིབ་པར་བྱ་བ། 集
合，如云彩集合而遮荫。

གཏིབས་པ། ཐིབས་པར་བྱུར་བ། 已集合，已密布。

དུག་ལུས་པ། རྩུས་པའམ་བཟི་བ་ཉ་བ། 醉。

གཏུག་དགོས། ཐུག་པར་བྱ་དགོས། 须到，须
接触。

གཏུགས་པ། ཞབས་ལ་ཐུག་པར་བྱས་པ། 触。

(原注：已触其足) 【增】1. 达到。2. 相
遇，接触，接連。3. 控訴，告状。〔达〕

གཏུགས་བཤེར། ཁ་མཚུ་ཐུག་ཏེ་ཕར་ཚུར་སྒྲུས་པ།
訴訟，打官司，彼此互說。

གཏུན་ཁུང་། རྩ་ཁོང་ངམ་རྩ་ལྗོངས་ཉ་བ། 臼，
石器。【增】碓窝。〔四〕

གཏུན་བུ། རྩ་ལྗོངས་ཉ་བ། 石柱，杵。

གཏུན་གཤིང་། རུང་ཕྱེད་རྩ་ཉ་བ། 杵，石柱。
【增】木郎头。〔四〕

གཏུན་གཤིང་ཅན། རྩུབས་བཟང་(དང་)། 有杵
(藻)。妙力(神名)。

གཏུབ་པ། ཐིས་དུས་བྱུར་གཅོད་པའི་མིང་། 用刀
切碎。【增】= བཏུབ་པ། 可能，可行。〔达〕

གཏུབས་པ། དུས་དུས་བྱུར་བཅད་པའི་མིང་། 切碎。
【增】截，砍，刺骨縫。〔四〕

གཏུམ་དགོས། ཐུམ་བྱུར་བྱ་དགོས། 須包起。

གཏུམ་པོ། དབང་ཐུག་གི་འཁོར་དང་ཁོ་མོ་མ་……

དུངས་པ་དྲག་པོའི་མིང་དང་གཞིལ་བ། 1. 大自在
(天神名)之眷属。2. 暴怒，凶猛。3. 旃陀
罗，种姓。【增】1. 阿修罗。2. 一种不开化
的印度民族，一般住于郊外。3. 参看 ཀ་ར་
ཁྱི་ར། 香夹竹桃(古譯迦罗毗罗即羊躑躅)。

4. 凶眼短鼻的人。5. 常写作 གཏུམ་མོ། 丹
田所修的咄火。〔达〕

གཏུམ་པོའི་འོད། ཉི་མ་(དང་)། 猛光(藻)。

太阳。

གཏུམ་སྦྱོད། རུབ་སྦྱོད་(དང་)། 粗暴的行为。

གཏུམ་མོ། གཞིལ་རིགས་མོ་དང་ལུ་ལྷ་ལྷ་དང་ཁོ་

མོ་དང་དྲག་མོ་དང་བྱ་རི་སྒྲིགས། 1. 旃陀罗
女。2. 耶摩天女。3. 忿怒女。4. 猛女。5. 舍
利鳥。【增】丹田所修的咄火。〔达〕

གཏུམ་མོ་མ། རྩ་མོ་ལུ་ལྷ་ལྷ་(དང་)། 猛暴女
(藻)。耶摩天女。

གྲོ་མ་མི་བྱ། བྱ་འཇུག་(དང་)། 猛母之
子(藻)。遍入(天神名)。

གྲོ་མ་མ་བ། ཐུ་པར་བྱ་བ། 包起。

གྲོ་རྩེ། ཆོས་གོས་ཀྱི་བྱ་བ་སྒྲོ། 衣袋，盛法
衣之袋。【增】袋囊。【达】

གྲོ་ལ་བ། སྒྲོ་སྒྲོ་བ་ལ་སྒྲོ་གྲོ་ལ་བ། 熏，燒
香。【增】磨碎，研成細粉(顏料，藥物等
等)，參看 འཕྲུག་བ། 【达】

གྲོ་བ། འབ་པར་སྒྲོ་བ། 說，談話。

【增】或作གྲོ་བ། གྲོ་མ། 或說等于གྲོང་བ།

1. 抵押品，保証物。2. 礼品。【达】

གྲོ་བོ། གཙོ་བོར་བོད་མཁན། 主脑，首領。

(又) ཙོ་པའི་གཞི་སྒྲོང་མཁན། 恶人，发动
爭訟之事者。(同) གྲོ་བྱ།

གྲོ་མ། གྲོང་མ། 賈物，抵押品。

གྲོང་བ། གྲོ་མའི་མིང་དུ་སྒྲོང་། 抵押品。

གྲོ་བྱ། ཙོ་པའི་གཞི་སྒྲོང་མཁན། 恶人，发动爭
訟之事者，挑畔者。(同) གྲོ་བོ།

གྲོ་རྩེ། མཁོ་བར་བྱ་བའི་རྩེ་དང་མའི་འོག་གྲོ་རྩེ་
ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 1. 所需物。2. 地下仓库。

【增】庫藏，儲藏所。【达】 矿藏。【本】

གྲོ་རྩེ་ཙན། རྩེ་བདག་རྩེ་སྒྲོ་བ་(དང་)། 有仓
庫者(藻)。財物主，毗沙門(天神名)。

གྲོ་རྩེ་བདག (注同上) 庫主(藻)。

【增】富人。【达】

གྲོ་རྩེ་མཛོད། རྩེ་གྲོ་མས་པའི་མཛོད་ཁང་ལྟ་བུ།
庫藏，財物充滿之庫房。

གྲོ་བཙུག་། བཙུག་པོ་སྐབས་སུ་མཛོད། 改治之

法，救治。

【增】或作 གྲོ། 迴退灾难的密法。【达】

གྲོ་མ། (注同上)

གྲོ་ག་བ། ལྷུ་ཀླན་སྒྲོ་གྲོ་ག་བ་ལྟ་བུ། 彈舌，
如舌彈上顎而发声。【增】1. 攫取，采集，
扯出。2. 參看 སེ་གོ་བ། 彈指。【达】

གྲོ་གས་འདོད། ལྷུ་གས་འདོད་པར་སྒྲོ་གྲོ་གས།
1. 偏执，偏袒一方。2. 干涉，干預。
【增】愛，喜欢，希望。【达】(达作 གྲོ་གས་
འདོད་པ་)

གྲོ་གས་བ། ལྷུ་གས་འདོད་པར་སྒྲོ་གྲོ་གས་བྱ་བ།
攝属于，属于某部分，属于……之内。

【增】有干涉的。【四】

གྲོང་མོད་ཙན། སེ་སྒྲོ་མོད་པ་སྒྲོ་གྲོང་མོད་
ཙན། 不吝嗇，能布施者。

གྲོང་བ། བཏང་བ་མེད་ན་གྲོང་དགོས་ལྟ་བུ།
舍弃。【增】1. 遣送，放行，許行。2. 許进
入。3. 給与。【达】

གྲོང་བྱེད། ལྷུ་དང་ལྷུ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་འཇུག་……
(དང་)། 舍弃者(藻)。1. 风。2. 风神。

3. 遍入(天神名)。【增】差遣，放。【四】

གྲོ་བྱ། ལྷུ་དང་ལྷུ་ལྟ་བུ་མཁན་དང་འབེན་ལ་……
གྲོ་བྱ་བ་དང་བཙུག་བ། 1. 交給。2. 交付者。
3. 对准目标。4. 托付。【增】1. 凭靠，压上。
2. 指向，轉向。【达】 呈送。【四】

གྲོ་ན་བྱ། གྲོ་ན་བར་བྱ་འཇུག་གྲོ་ན་བར་བྱ།
……1. 当誦出。2. 当驅出。

གྲོ་མ་བ། འཇུག་སྐབས་སུ་འཇུག་བ། 迷惑，使迷惑。
【增】說話。【达】

གྲོ་རྩེ་ཁྱེད། མི་གཙང་གྲོ་རྩེ་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་……
དོང་། 污水沟，泥坑。

གཏོར་མགོན། གཏོར་མ་དམིགས་མཐོང་ལུ། 食
客，施食的对象。

གཏོར་ཀླག གཏོར་ཐོར་འཕེན་པ། 施食迴遮法。

(同) གཏོར་ཁྲོག

གཏོར་ཆས། གཏོར་མཐོང་ལོ་བྱས། 施食用具。

གཏོར་ཐེབ། གཏོར་མཐོང་སྤྲོད་ཐེབ་ཅེས་ཏེ།

施食器，碟子。

གཏོར་བ། འཕངས་པའམ་ཐོར་བྱ་བྱས་པ། 1. 投
擲。2. 散布。

【增】1. = བྲག་པ། 2. 消耗，扯碎。〔达〕

གཏོར་བུ། གཏོར་བུ་རྩ་ཆས་གསལ་བ། རྒྱ་གཏོར་

བུ། 衣袋，盛法衣的囊。

གཏོར་མ། ཆས་སྤྲོད་སྤྲོད་མཐོང་གཏོར་མ་ཏུ། 施
食，如施护法神之食品。

གཏོར་མས་ཀླུ། གཏོར་མ་ཐ་བ་རྩ་ལོ་རྩ་ག མ
食养（藻）。吃施食的大烏鴉。

གཏོར་མས་འཆག མ（注同上）施食肥（藻）。

གཏོར་ཟན། ཐུ་མ་དང་བྱ་རྩ་ག མ
施食食品（藻）。1. 面粉。2. 烏鴉。

གཏོར་ཁྲོག གཏོར་ཐོར་འཕེན་པ། 施食迴遮法。

【增】迴避灾病的供食法。〔达〕（达作

གཏོར་ཁྲོག་）（同）གཏོར་ཀླག

གཏོལ་བ། བཏོལ་བའམ་ཕྱི་བྱ་བྱས། 透，穿
透。【增】戳穿，洩露。〔达〕

གཏོལ་མེད་པ། དེས་མེད་པའམ་ཆ་མེད་པའམ་

མེད་པ་དང་འཕྱི་བྱ་མེད་པའོ། 不了解，

不知道，不詳細，不透彻。

【增】= ཆ་མེད་ མེད་ མེད་ 或 ཐབས་མེད་

生人，生疏，对于某地或某种事物毫无所

知的人。〔达〕（达无‘བ’字）

གཏོས་ཆེ་བ། བོང་ཆེ་བ་རྩ་རི་བོའི་གཏོས་ཆེ་ཏུ་

བྱ། 体积大，量大，如山的体积大。

【增】勝脹。〔四〕（四无‘བ’字）

གཏོས་ཅམ། བོང་ཆོད་ཅམ། 体量，体积。

བྱག་ཀྱ། ཐགས་བྱག་དགོས་ཏུ་བྱ་བྱས།

所織，須織。

བྱག་ཅིང་བསྐྱེད། ཐགས་བྱག་ཅིང་ཕར་ཚུར་

བསྐྱེད་བ། 織編，織而互相錯綜。

བྱག་མོ། ཐ་ག་བའི་ལག་ཆ་ཞིག མ，織師之
工具。

བྱགས་པ། I. ཐགས་བྱགས་ཟིན་པ་（དང་）

已織，織完。

II. མིང་བྱགས་པ་དང་ཀྱན་བྱགས་པ་དང་བྱེ་

མར་བྱགས་པ་དང་ཐག་པས་བྱགས་པ་ཏུ་བྱ།

1. 起名。2. 佩帶裝飾品。3. 磨成粉。4. 用繩
縛綁。（以上皆完成詞）

【增】1. 參看 འདོགས་པ། 2. 压碎。〔达〕

བྱགས་མ། ཐག་པས་བྱགས་མ་ཅན། 用繩縛住者。

བྱང་སྦྱོམས། བདེ་བ་ས་ཡིན་སྦྱོམས་པས་ཡང་མིན།

舍，等舍（佛），非苦非乐。

【增】1. 心平气和，平等对待一切。2. 冷淡，
不动心。3. 完全无偏私。〔达〕

བྱང་བ། སྦྱིན་པ་བྱང་ཟིན་པའམ་ཡི་གེ་བྱང་བ།

1. 已放，已放布施。2. 发，已发信。

【增】釋放。〔四〕

བྱང་བཟུང་། ཕར་བྱང་བ་ཚུར་བཟུང་བ་དང་རི་

ཞིག་དང་ཁྲ་ཞིག་ལའང་། 1. 取舍，放收（操
縱）。2. 一座山名。3. 一个龙名。

【增】1. 林陀花。2. 神話所說的山名。〔达〕

བདེ་བ་བདེ་བ། རིང་ས་བས་བདེ་བས་པ་ལའང་། 急
忙，仓皇。

བདེ་བ་བ། ས་པོན་བདེ་བ་ཟིན་པ་ལྟ་བུ། 已播种。

【增】འདི་བས་པ་'的完成式。〔达〕 滴，投，
擲，抛，散布。〔高〕

བདེ་བ་བ། ལྷ་བའས་ལྷ་ས་པ། 說。

བདིང་བ། ལྷ་བའིང་བའས་འཕྱིང་ས་ཟིན། 鋪，
已鋪，已伸展。

བདིང་ས་བ། ལྷ་བའིང་དུ་བཅུག་ཟིན་པ། 已鋪
墊，已鋪展。

བདུ་དགོས། ས་ནས་སྒྲུག་པར་བྱ་བའས་འཐུ་བར་
བྱ་དགོས་ལྟ་བུ། 須拾，須撿起。

བདུ་བ། (注同上)

བདུང་བ། I. བདུང་བར་བྱེད་པའི་ཆུ་སྒྲིའི་མིང་དང་
ར་ཆང་སོགས། (བྱེད་པའི་མིང་ལ་འདྲི་བའི་ཆུ་སྒྲིའི་མིང་དང་
འདྲི་བའི་ཆུ་སྒྲིའི་མིང་ལ་འདྲི་བའི་ཆུ་སྒྲིའི་མིང་དང་
འདྲི་བའི་ཆུ་སྒྲིའི་མིང་དང་) 飲料，所飲
的水、茶、酒等。

II. འཐུང་ས་ཟིན་པ། 已飲。

བདུང་བ། (注同上 I)

བདུང་ས་བ། བདུང་དུ་བཅུག་ཟིན་པ་ལྟ་བུ། 已
飲，已使飲。【增】=བསད་པ། 已杀。〔达〕

བདུད་པ། ལྷ་བས་ལ་དུད་ཟིན་པ་ལྟ་བུ། 敬禮，
如已頂禮。

【增】压服，制服，參看 འདུད་པ། 〔达〕

བདུབ། ལྷ་ས་སྐུ་ཐུབ་པར་བྱ་བའས་ཐུབ་པ། 能。

【增】དུང་། 可以，相称，可行。〔达〕

བདུབས་པ། ཐུབ་པར་བྱས་པ། 能胜。

【增】切成片，參看 ལྷུབ་པ། 〔达〕 切
成片段，裂成碎块。〔高〕

བདུར་ཆུག མེ་མིང་བདུར་དུ་ཆུག་ལྟ་བུ་དང་ཐུར་
མས་བདུར་འཇུག་པ་ལའང་། 1. 使撿，如使撿
柴。2. 用筷子通。

བདུལ་བ། ལྷུལ་བྱ་བདུལ་ཟིན་པ། 調伏（佛）。

【增】或作 བདུལ་རྟོ། 克服敌人，战胜恶
魔。〔达〕

བདུས་པ། ས་ནས་བསྒྲུག་ཟིན་པ་ལྟ་བུ། 已采
集，如已从地上撿起。【增】1. = བཅུས་པ།

汲取，引用。2. = བདས་པ། བདས་པ།
ནས་པར་བྱེད་པ། 3. = བསྐྱས་པ། བདོར་བསྐྱས་
པ། 省略，縮短，約略。〔达〕

བདེག ཡར་འདིགས་བྱས་ཟིན་པ། 已向上支起。

བདེགས་པ། རྟེགས་པ་རྟེ་ཡར་བདེག་དུ་གཅུག་པ་
ལྟ་བུ། 即 རྟེགས་པ། 使向上支持。【增】
參看 འདིགས་པ། 〔达〕 (达作བདེག་པ་)

བདོག་པ། ལྷུ་འཕྱོག་ཆུ་མིན་བདོག་ཟིན་པ། 已拔。
【增】摺取。〔四〕

བདོག་བྱ། ལྷུ་འཕྱོག་ཆུ། 所拔，当拔。

བདོགས་པ། ལྷུ་བདོག་དུ་བཅུག་ཟིན་པ། 已拔
除，已被拔毛。【增】摺。〔四〕

བདོད་པ། ལྷུ་མ་ཆུགས་པ་ལ་ལྷུ་བདོད་པ། 設
立，立規矩。

བདོན་པ། ཆས་བདོན་ཟིན་པ་དང་ཕྱི་རོལ་དུ་བདོན་
པ་དང་ཅ་བ་ནས་བདོན་པ། 1. 已誦經。2. 已驅
出。3. 已拔除。【增】參看 འདོན་པ། 〔达〕

དྲ། བཞོན་པའས་ལྷུ་བས་བྱའི་དྲ། 馬。

【增】有时作 དྲ་པ། 〔达〕

དྲ་མདུ། ས་རུ་དྲ། 瑪瑙石，瑪瑙。

རྩ་དཀར་པོ། རྩ་བའི་མིང་ལའང་། 1. 白馬。

2. 月亮。

རྩ་ཀང་མང་པོ། རྩ་པ་དང་ཀང་ཐང་པ་མང་པོ།
許多騎兵和步兵。

རྩ་རྒྱུ་རྒྱུ་། རི་དྭགས་རྒྱུ་གི་སྒྱུ་རིས་ཅན། 栗
驪馬，栗色馬，毛色如野馬色。

རྩ་རྒྱུ་པོ། (注同上)

རྩ་བརྒྱུན། རྩ་ལ་བཞེན་པ། 騎馬。

རྩ་ཁམ་པ། དམར་ནག་སའི་མདོག་ཅན། 棕色馬。
赤黑土色馬。

རྩ་གྱི། རྩ་ལས་ཤི་བ། 墮馬而死。

རྩ་གྱོ། འབྲུ་གྱོ་རི་སྒྱུ་ཁ་ཅན་ནས་གྱོ་དཀར། 麦色
馬，毛色如麦色。

རྩ་ཁྲོ། རྩ་ཁྲོ་ཐག 馬肚帶，鞍上的肚帶。

རྩ་མགོ་ཅན། བྱ་ཇིངས་བྱ་ཤན་དང་མིའམ་ཅི། 馬
頭者(藻)。1. 船。2. 紧那罗(天龙八部之
一)。

རྩ་ཁྲོད། མ་བདུལ་བའི་རྩ། 野馬，未馴服的馬。

【增】未搭鞍的馬。〔四〕

རྩ་ཁྲོད་མ། རྩ་མ། 騾馬，牦馬。

རྩ་སྒྲ་འཁོར། རྩ་སྒྲ་ལ་སོགས་མཁོ་བྱའི་སྒྲ། 馬
鞍等用品。(同) རྩ་ཆས།

རྩ་སྒྲ། ཀ་སྒྲ་ཆ་སྒྲེལ་རྩ་སྒྲི་རྒྱུ་ལ་ཞོག 系在
馬鞍后之皮袋。

【增】鞍袋，附于馬身上之袋。〔高〕

རྩ་དང་པ། རྩ་དང་པ་སེར་པོ་རི་སྒྱུ་རིས་ཅན། 鵝
黃馬，馬毛色黃如鵝。

རྩ་ཅང་ཤེས། རང་རིགས་ཤེས་རྩ་མཚོག 智馬，
良馬。

རྩ་ཅན། བམ་ཟེ་དང་ཤིང་རྩ་ལའང་། 有馬(藻)。

1. 婆羅門。2. 車。

རྩ་ཆད་པ། རྩ་འགྲོ་མི་ཐུབ་པའས་ཐང་ཆད་པ། 馬
不能行，馬疲乏。【增】瘦了。〔四〕

རྩ་ཆས། རྩ་སྒྲ་ལ་སོགས་མཁོ་བྱའི་སྒྲ། 馬具，
馬鞍等用品。【增】馬飾，馬厰中之家具。
〔高〕(同) རྩ་སྒྲ་འཁོར།

རྩ་རྒྱུ་། བྱི་སྒྲ་ས་(དང་)། 小馬(藻)。張
宿(二十八宿之一)。

རྩ་ཆེན། བཟུ་སྒྲ་ས་(དང་)། 大馬(藻)。星
宿(二十八宿之一)。

རྩ་ལྗང་ཅན། ཆ་ཟེར་ཅན་ཏི་ཉི་མའི་མིང་། 綠馬
者(藻)。太陽，日。

(同) རྩ་བདུན་བདག་པོ།

རྩ་ལྗང་དབང་པོ། (注同上) 綠馬王(藻)。

རྩ་རྩྱ། རྩྱ་ཐུར་ཐག་པས་ཐོགས་ཤིག 馬桩。
(原注：用繩拴在桩上)

རྩ་ཐུག རྩ་གསེབ། 公馬，儿馬。

རྩ་ཐུལ་བ། རྩ་ཁྲོད་མ་ཡིན་པ་དུལ་པོ། 馴馬，
非野馬。

རྩ་མཐུར། ཐུབ་མཐུར་ཐག 馬籠頭，銜，籠頭
繩。

རྩ་དར། རྩ་ཤུགས་ལྡན། 壯馬，有力的馬。

【增】王命旗牌，騎鶴鹵簿。〔四〕

རྩ་གདོང་ཅན། I. ཁྲོད་མ་པ། 馬頭者(藻)。
騾馬面(海中出火处)。

II. མིའམ་ཅི། 紧那罗(天龙八部之一)。

རྩ་གདོང་མ། ཁྲོད་མ་པ་རྩྱ་ཁོང་ཡུག་རི་མཚོ་རི་
དབངས་དང་མཉམ་པ་རྩྱའི་གདོང་གི་དབྱིབས་ལྟར་

འབར་བས་སོ། 馬面火(藻)。驃馬面，輪

圍山，与海面相平如馬面形，冒火。【增】

海底的大火，据说存在于大海的南端。〔达〕

རྩ་བདུན་བདག་པོ། ཆ་ཟེར་ཅན་རྩ་ཉི་མའི་མིང་།

七馬主(藻)。太阳，日。

(同) རྩ་ལྷང་ཅན། རྩ་ལྷང་དབང་པོ།

རྩ་ལྷན་མ། བ་སྐར་སྐར་མ་(དང་)། 具馬女

(藻)。娄宿(二十八宿之一)。

རྩ་ནག རྩ་ཐུ་ཁ་ནག་པོ་(དང་)། 黑馬。【增】

西藏地名，在札什倫布附近北方数哩。〔达〕

རྩ་རྒྱ། གཞེན་རི་རྒྱག་པ་ལའང་། 1.馬耳。2.第

六金山。

རྩ་བ། རྩ་བཞོན་པའི་མི། 騎士，乘馬人。

【增】善馭馬者，馬兵，騎兵。〔高〕

རྩ་ཕྱག རྩ་ཕྱ་དང་ཕྱ་རུ། 小馬，馬駒。

【增】家生駒。〔四〕

རྩ་བབས། བཛོ་རྩ་འབྲེལ་ལས། གཙུག་ལག་ཁང་

གི་སྐོར་རྩ་རིང་བསྐྱེད་ཞེས་དང་། གཞི་འབྲེལ་ལས།

རྩ་བབས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལས་པོ་ཆེན་སྐོར་མཐོན་པོ་

བསྐྱེད་པའོ། །ཞེས་དང་། ཐུན་ཆོག་མ་འབྲེལ་བ་ལས།

རྩ་བབས་ནི་རྩ་བའི་སྐོར་ལས་ཕྱི་རོལ་གྱི་རྩྭ་པ་མ་

གཏོགས་པར་གིང་རུ་བཞི་ལྟ་བུ་གཉིས་བསྐྱེད་ས་

པ་ལ། གིང་གཅིག་གིས་རྩེད་ནས་བཀལ་བ་ལ་

ཐེས་ལྟ་བུ། སྐོར་ནས་པ་ལྟ་བུ་རྩེ་འདྲིའི་མིང་

གཞན་ནི་སྐོར་དང་པོ་དང་ཡང་ན་ཕྱི་སྐོར་མིང་། 牌

樓，牌坊。律經注說：寺門外所樹石碑；事

疏說：大路上之高門；杂事疏說：牆門之

外，豎二柱上橫一梁，如門狀，此之异名为

头門，及外門。

རྩ་བུ། ཟུར་གསུམ་པ་འབྲེལ་སྐྱུ་ཁ་ཅན། 薔色

馬，毛色如薔麥色。

རྩ་བྱེས། རྩ་རྩལ་རྩ་ཁང་ཟེར། 馬廐，馬廐，

馬房。

རྩ་མ། ཀྲང་པ་མང་བའི་འབྲུ་ཞིག ཟེར་ཅན་མ། 蜈蚣，多足虫

之一。

རྩ་དབྱངས། སྒྲོལ་དཔོན་རྩ་དབྱངས་ལའང་། 1.馬

叫声。2.馬鳴論師。

རྩ་སྤངས། རྩའི་མོང་རིལ། 馬糞，馬尿。

རྩ་དམར་ཅན། མེ་དང་མེ་ལྟ། 赤馬者(藻)。

1.火。2.火神。

རྩ་མིག་མ། རྩའི་མིག་ཕྱ་འདྲ་བའི་དབྱེལ་ཕྱགས་མ།

如馬蹄形之銀錠。

【增】或作 རྩ་མིག་གཞིགས། 馬蹄銀，重125

至156卢比。2.叶似馬蹄的樹。〔达〕

རྩ་བཞོན་འདུར་བ། རྩ་འདུར་པ་ཡིན་ཡང་ཞོན་

མཁན་གྱིས་བསྐྱར་བ་རྩེ་མཁྱོགས་པར་འགྲོ་བའི་བྱེ་

བྱག སྐྱེལ་賽馬，快馬由騎者比賽，疾馳。

རྩ་བམ། ས་རིམ་རྩེ་དེང་སང་གི་སྐྱག་ཁང་ལྟ་བུ། 驛

站，如現在之郵局。

【增】又指驛卒或政府的送信人。〔达〕

རྩ་བཟེད། ཐུང་མ་ཞིག སྐྱེལ་一種蜂。

རྩ་འོལ་བ། རྩ་དུ་བའི་མདོག་ཅན་ནས་ཕྱ་འོལ་བའི་

མདོག་ཅན་ཁས་ནག ཐུ་ལ་ཞེས་སྐྱེད་། 灰馬，

馬如烟色，或如鳩色，亦名 𩇛་ལ།

རྩ་ཡན། རྩ་གང་འདོད་དུ་བཤང་བའམ་སྒྲོགས་མེད།

放馬，馬隨意走，无拘束。

རྩ་ཡི་དབྱ། ས་རྩའི་མིང་། 馬仇(藻)。水牛。

རྩ་ཡི་སྐྱུ་ཁ། རྩ་ཡི་མདོག་གས་རྩའི་སྐྱུ་རིས། 馬

之顏色，或毛色。

རྩ་ཡི་མིག་ཕྱ། རྩའི་ཀྲང་པའི་མིག་ཕྱ། 馬蹄。

རྩ་ཡི་ག་ཐག རྩ་མཐི་ཐ་ག་དང་བྱི་གའི་ཐག་པ།
馬絆繩，馬鞍之前后絆繩。

རྩ་རག་པ། རྩ་ར་གན་གྱི་སྒྲ་རིས་ཅན། 銅色馬，
馬毛如黃銅色。

རྩ་རག་རག (注同上)

རྩ་རགས། རྩ་པ་མང་པོ་འབྲངས་བསྐྱེགས་པ། 馬
隊，許多騎士排成的隊。

རྩ་ལ་སྐ་སྒྲོད། རྩ་ལ་སྐ་སྒྲོད་ཤོག 給馬备鞍吧！

རྩ་ལ་སྐ་བསྐྱད་པ། རྩ་ལ་སྐ་བསྐྱད་པ། 已給馬
备鞍。

རྩ་ལའི་རྒྱུ་པ། མི་སྒྲིའི་མིང་དང་རྩ་ལའི་རྒྱུ་པ།
多罗腿(藻)。人，亦作 རྩ་ལའི་རྒྱུ་པ།

རྩ་གད། རྩ་འགྲོ་ཐོར་བའམ་མགྲོགས་པ། 馬走，
馬疾行。【增】馬梳。〔達〕 鉤子。〔四〕

རྩ་གར། རྩ་བྱལ་པོ་མེན་པ་གར་གར། 快馬。

རྩ་མེར་ཅན། བརྩ་བྱིན་(དང་)། 黃馬者(藻)。
帝釋(天神名)。

རྩ་མེར་མེར། རྩ་སྒྲུ་ཁ་མེར་པོ། 黃馬。

རྩ་སྐམ་སྐམ། སྐམ་གྱི་སྒྲ་རིས་ཅན། 鬚毛色之馬。

རྩ་སྒྲི། སྒྲིང་དང་རི་དྭགས་ཤིག་(དང་)། 1. 風。
2. 一种野牲。

【增】1. 有斑点的馬。2. 風神的称号。〔達〕

རྩ་གམེབ། རྩ་རྒྱིག་རིམ་དང་ལྗན་པ། 儿馬，公
馬。【增】未闔之雄馬。〔高〕

རྩག་བྱ། བྱ་སྩག་པར། 常常，时常。

(同) རྩག་པར།

རྩག་བྱ་འཇོ། རྩ་ཇོ་མཆོ་ལའི་རྩ་ཉི་མའི་མིང་། 常行
(藻)。大梵天之馬，即太陽。

རྩག་བྱ་འཇོ། (注同上) 常出現(藻)。

རྩག་བྱ་འབབ། རྩ་པོ་མེ་བྱ་དང་བྱ་སྩག་བྱ་འབབ་
པ། 1. 悉多河。2. 时常流注。

རྩག་བྱ་སྒྲོར་ལན། རྩག་འཇུག་(དང་)། 常加
行(藻)。遍入(天神名)。

རྩག་བྱ་གཞོན་བྱ། རྩ་ཞི་མེན་པ་(དང་)། 常童
(藻)。天界医生。

རྩག་བྱ་ཟ། རྩ་ཞི་མེན་པ་འདྲ་། 1. 常食。2. 馬。

རྩག་བདེ་བྱེད། རྩ་མ་སྐམ་(དང་)། 1. 常乐。
2. 毗沙門(天神名)。

རྩག་སྒྲོད། རྩ་མ་མཁའ་(དང་)། 常安住(藻)。
虛空，天空。

【增】管理土地的管家，監督者。〔達〕

རྩག་གནས། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འདྲ་། 1. 常住。
2. 大自在(天神名)。(同) རྩག་འབྱུང་།

རྩག་པ། རྩག་འཇུག་དང་འབྱུར་མེད་རྩག་པ་དང་ནམ་
མཁའ་དང་དོང་མེད་འདྲ་། 1. 遍入(天神
名)。2. 常，不变。3. 虛空，天空。4. 无事，
无体。【增】繼續，永久。〔達〕

རྩག་པར། བྱ་སྩག་པར། 常常，时常。

【增】通常，恒久，依常規，依习惯的。〔高〕

(同) རྩག་བྱ།

རྩག་འབྱུང་། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འདྲ་། 1. 常
生。2. 大自在(天神名)。(同) རྩག་གནས།

རྩག་མ། རྩ་མ་མཁའ་མེད་པ་འདྲ་། 1. 永久的女
神。2. 摩耶天女。

རྩག་ཁྱོས། རི་རབ་བང་རིམ་གསུམ་པའི་གཞོན་སྒྲིལ་
འདྲ་། 1. 常醉。2. 須弥山第三級上之夜
叉。【增】爱神的称号。〔達〕

རྟུག་སྒྲ། ལྷི་འོ་པ་བྱངས་ཅན་པ་དང་དབང་ཕྱག་

པ་དང་བྱུག་པ་དང་གཅིན་བྱ་པ་བཞི་ལོ།

常說，常論，指外道數論派、大自在派、遍入派、尼犍子派。

རྟུག་ཞི་བ། ཚངས་པ་དང་དབང་ཕྱག་ལའང་། 常

寂靜（藻）。1.大梵（天神名）。2.大自在（天神名）。

【增】觀自在菩薩的稱號。〔達〕

རྟུག་རིས་འཁོར། རྟུག་རྩ་འབྱུང་བའི་སྟོན་མཉམས་

ཟས་ཤིག 常輪流，經常請食（定期的請吃

飯）。【增】1.循環不絕。2.རྟུག་རི་འཁོར་བ། 常常變換。〔達〕

རྟུག་མ། མཚན་ས་སྟེ་ཕོ་རྟུག་ཉ་བུ། 相，如男相。

【增】1.記號，標識。2.象征，預兆。3.性別，生殖器官。〔達〕 鈐記。〔四〕 徽章，征表，禮物。〔高〕

རྟུག་ས་ཅན་ས། སྒྲ་ཚངས། 有相女（藻）。

妓女。

རྟུག་ས་ཐེལ། ཕྱག་རྟུག་ས་དང་ཐེལ་ཅི། 印記。

རྟུག་ས་གསལ། རྟུག་ས་དང་བྱེ་བྲག་གསལ་བ། 因及差別（佛）。

རྟུག་ས་གསུམ་བ། གུའི་མིང་། 三相（藻）。

船。【增】槳，橈。〔達〕

རྟང་རྟང་། སྒྲུབ་པ་རྟང་རྟང་འཐེན་པ་ཉ་བུ། 扯直，如綫扯緊。

རྟབ་རྟོབ་བ། རྟབ་ཕོན་བཟམ་བྲེལ་འཚབས་བཟམ་རིངས་པའོ། རྟབ་རྟབ་ཅེས་སྒྲུང་། 倉促，倉皇，忙亂，亦作 རྟབ་རྟབ།

རྟབ་བ། （注同上）

རྟབ་བ། （注同上）

རྟབ་བར་སྒྲུབ་བ། མགྲོགས་ཕོན་སྒྲུབ་བཟམ་བྲེལ་བས་

སོ།། 急促地說，快說。

རྟུ་ལ། ས་ཚོགས་ས་རིས་བྱེ་རྟུ་སྟེ་རྟུ་ལ་ཞེས་སོག་

སྟེ། 驛站之差馬，蒙古語“烏拉”。【增】

烏拉馬，供政府官吏乘騎或馱運之馬。〔高〕

རྟས་བྱེད། སྦྱང་བར་བྱེད་དམ་གསོ་བར་བྱེད། 保

養，將養，營養。

རྟིང་དྭགར། ཀྲང་རྟིང་དྭགར་པོ། 腳跟白色。

རྟིང་རྩ་འབྱངས་བ། རྟིང་སྒྲུ་འབྱངས་བ། 跟隨，追隨。

རྟིང་ནས་འོང་། རྟིང་ནས་ཡོང་། 以後來，隨後來。

རྟིང་ནས་སྒྲིས་བ། རྩ་བོའས་གཙུང་པོའི་མིང་（དང་།） 隨后生（藻）。弟。

རྟིང་བ། ཀྲང་བའི་རྟིང་དྭགར་དང་རྟིང་ས་ལའང་།

1.腳后跟，踵。2.后。【增】1.端，末端，最低部分，如棍子下部。2.བྱེ། 后来。

རྟིང་ས། རྟིང་ས། 后，后者。

རྟིང་ཚུགས་བ། གཏིང་ཚུགས་ཏི་ཅ་བ་བཙུགས་བ། 即 གཏིང་ཚུགས། 建立基礎。

རྟིང་སྟོན་བཟ། རྟིང་ས་གསོ་རྩ་བཟ་བཟམ་རྟིང་སྟོན་བཟ། 看以後，看以後的事。

རྟིང་ལྷམ། ལུ་བ་ཞེད་པའི་ལྷམ་ཉ་བུ། 拖鞋，无筒之鞋。

རྟུག་རྩ་བཟང་བ། རོག་ཁྱུང་བཟང་བཟམ་ཕོན་བ། 放屁。

རྟུག་བ། མི་གཙང་སྒྲུག་བ། 屎，糞。【增】1.人糞。2.在西藏中部指風，或胃腸氣脹。3.

བརྟུག་ 或 རྟུག་ 參看 ཕོགས་པ་ 條下。〔達〕

རྟན་པ། འབད་པའམ་བརྩོན་འགྲུམ། 勤謹，

精進。【增】 རྟན་པ། 比較 [達]

རྟན་བྱ། གཏུན་བྱ་ཞེས་འཐད་དམ་ནི་ལེ་གཏུན་བྱའམ་
གཏུན་རིལ་དང་གཏུན་ཤིང་དེར་སྟོམ། 应作 གཏུན་
བྱ། 石柱，參看 གཏུན་རིལ། གཏུན་ཤིང་།

རྟུལ་པོ། རིག་པ་བྱལ་པོའམ་ནོ་པོ་མ་ལེན་པ། 智
力迟鈍，不銳敏。【增】 或 རྟུལ་པ། [達]

རྟུལ་པོད། བརྟུལ་པོད་དེ་སྤྱིང་སྟོབས་ཅན། 或
བརྟུལ་པོད། 勇敢，有志气。

རྟུལ་མོ་རི་བྱ། གཏུམ་མོ་རི་བྱ་འཐད་དེ་བྱུབ་འཇུག
男女之子(藻)。遍入(天神名)，应作 གཏུམ་
མོ་རི་བྱ།

རྟུལ་ལ་གྱིས། འབད་ཚུལ་བར་གྱིས་ཤིག ཀྲུལ་ཤིག
发奋吧！

རྟེན། རྟེན་དབང་པོ་དེ་ལ་བརྟེན་པ་ནམ་གཤམ་ལུས་
རྟེན་མཚན་རྟེན་ཏྲ་བ། 所依(佛)，依根之識
(佛)，所依身，供养依处，即塔。

【增】 1. 依靠，保持，支住(常用于复合詞
中)。2. 文法中的于格，第七轉声。3. 支物
之物。4. 常指寺庙或神龕。[達]

རྟེན་མཁའ། འབྲེ་གནས་མཁའ་པ་དམར་ཚོག་ 鬼
神住处，紅庙(西藏人常在山上筑小紅庙供
神)。

རྟེན་འགངས་ཅན། རྟེན་གནད་ཆེ་སྟེ་གཙུག་ལག་
ཁང་ཏྲ་བ། 重要所依，如寺院，佛殿。

རྟེན་འགྲོ། རྟེན་འགྲོ་སྟེ་རོལ་མོ་མཁན་ཞིག རྟེན་འགྲོ།
依行(藻)。乐师之一。

རྟེན་བརྟེན་པ། རྟེན་མ་བརྟེན་པའམ་ལུས་བརྟེན་པ་
ཏྲ་བ། 掉換依处，換身(如人死后轉世)。

རྟེན་འབྱེ་པ། སུག་བཞི་གས་འབྱེ་སྟེ་འགྲོ་པ། 爬
行，四肢并行。

རྟེན་བྱང་། གཅིག་གཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་བའམ་
ཐམས་ཅད་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་བྱང་བའོ། ། 緣
生(佛)，互相依靠而发生，一切都由相依相
关連而发生。

རྟེན་བྱེད་མ། ས་གཞིའི་མིང་(དང་)། 作依女
(藻)。地基，大地。

རྟེན་འབྲེལ་སྒྲོམ། རང་སངས་ཀྱིས། 修緣起
(藻)。独覺(佛)。

རྟེན་འབྲེལ་བསྒྲིགས། ལེགས་པའི་གཤམ་གཤམ་
བྱེད་པ། 預備善事，准备条件。

རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས། མ་རིག་འདྲ་
བྱེད་ནས་གཤམ་ལ་སོགས་མཛོད་གནས་གསུམ་པར་
སྟོན་ཤིག 十二緣起支(佛)，无明、行、識
等，可看俱舍論第三品。

རྟེན་གཞི། ཁང་པའམ་རྟེན་གནས། 房屋，依止
处。【增】 1. 基础。2. = ཁང་ཁྱིམ་འདུག་ས།
居处，坐落。[達]

རྟེན་བྱ། མེ་དང་མེ་ཏྲ་(དང་)། 食所依(藻)。
1. 火。2. 火神。

རྟེན་གསུམ། སྐྱ་གསུང་ཐུགས་གསུམ་ལའང་།
1. 三所依(佛)。2. 身、語、意(佛)。

རྟེའུ། རྟེའུག་གས་ཐུ་རུའང་། 駒，小馬。

རྟེའུ་ཐུག (注同上)

རྟོག་གི། བརྟག་དབྱེད་བྱ་བ། 考察。

【增】 辯論，推論，辯証。[達]

རྟོག་གི་པ། རྟོགས་ལ་བརྟེན་ནས་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་
པ་པོ་སྟེ་མཚན་ཉིད་པ། 1. 考察者，依特征而
推察者。2. 相宗。【增】 辯論者。[達]

རྟོག་གེའི་གཞུང་། མཛན་ཉིད་པའི་གཞུང་། 分

別論，法相之論。

རྟོག་ཅིག་ བརྟག་པར་གྱིས་ཤིག་ 考察吧！

རྟོག་ཆེན་པོ། སློབ་པའམ་བྱ་ར་བ། 偵察者。

རྟོག་ལུན་པ། འཛོལ་བའི་ནམ་རྟོག་དང་ལུན་པ། 有
寻思者。

རྟོག་པ། ནམ་རྟོག་གས་སེམས་པ་སྟེ་དོན་གྱི་ངོ་པོ་
རགས་པ་འཛོལ་བའི་སྟེན་པའོ།། 分別，寻思
(佛)，粗寻諸法自体之識。

【增】想象力，幻想，空想，概念。〔高〕

རྟོག་པ་འོག་འགྲུ། ཉི་ཆེ་བའི་བསམ་སྒྲོ། 潜在
的思慮。

རྟོག་བྱེད། རྟགས་ལ་བརྟན་ནས་བརྟག་པར་བྱེད་པོ།
考察者，依特征而考察者。

རྟོགས་མཁམ། བཞུན་བྱེད་དམ་བཞུན་མཁམ། ཏ
知者，了解者。

རྟོགས་དགོས། བཞུན་དགོས། 須通达，应了解。

རྟོགས་འགྲོ། གངས་ཀྱི་རྟོགས་འགྲོ། 揭底〔梵〕，
大数之一。

རྟོགས་འགྲོ་ཆེན་པོ། གངས་ཀྱི་རྟོགས་འགྲོ་ཆེན་
པོ། 大揭底，大数之一。

རྟོགས་ཆེན། སངས་རྒྱུས་དང་སྟེན་རབ་ཆེ་བ། 大
証(藻)。1.佛。2.大慧。(同) རྟོགས་ལྡན།

རྟོགས་བརྗོད། སྟེན་རབས་ནམ་ཐར་ལྟ་བུ། 因緣
(佛)，如本生傳記。【增】講說理想人生事
迹的普通名称，其中多是教誡。〔达〕

རྟོགས་ལྡན། སངས་རྒྱུས་དང་སྟེན་རབ་ཆེ་བ། 具
証(藻)。1.佛。2.大慧。【增】= མཁམ་པ།
聖賢。〔达〕(同) རྟོགས་ཆེན།

རྟོགས་པ། བཞུན་པ། 通达，知曉。

【增】理解，悟，确知，深信。〔高〕

རྟོགས་པའི་བསྟན་པ། བསྟན་པ་གསུམ་ཅི་རིགས་
པ། 証圣教(佛)，三学随应(即戒、定、
慧皆是証圣教)。

རྟོགས་པའི་ཡན་ཏན། (注同上) 証功德(佛)。

རྟོགས་བྱེད། བཞུན་པར་བྱེད། 証，通达，知曉。

【增】誥。〔达〕

རྟོད་ཅིག་ སྤར་ཐག་གིས་ཐོགས་ཤིག་ 用繩子拴起
来吧！

རྟོད་སྤར། སྤར་བ་དང་ལྡན་པའི་ཐག་པ་དང་བརྟན་
པ་ཞེས་པའི་སྐར་མ་ཞིག་ 1.有概子的繩。2.坚
固星，北辰。【增】地上系馬、船等的桩子，
墙上挂东西的木概。〔达〕

རྟོན། བརྟན་པར་གྱིས་ཤིག་དང་ཡིད་ཆེས་པར་གྱིས་ཤིག་
1.应穩固依止(命令詞)。2.应信任(命令
詞)。

རྟོན་པ། ཡིད་ཆེས་པའམ་བརྟན་པོ། 信任，坚信。

【增】= བརྟན་པ་ 或 བརྟན་པ། 依賴，依
靠。〔达〕

རྟོན་པ་བཞི། གང་ཟག་ལ་མི་རྟོན་ཆས་ལ་རྟོན་སྟགས།
四依(佛)，依法，不依人等。

རྟོབ། ལོ་གཉིས་ལོན་པའི་རྟ་པོ་དང་བྲེལ་འཛུབ།

1.两岁馬駒。2.忙乱。

རྟོལ་གོག་ མཛོ་མའི་སྤུ་གྲ། 犏乳牛所生的犏。

རྟོལ་རྟོ། བ་རྩལ་དུ་སྟེབ་བས་མཐར་དོ། 透了。

1.到彼岸。2.究竟。

རྟོལ་བ། (注同上) 【增】1.貫穿，穿通。
2.呈現。3.到达。〔达〕

ཉིལ་གྱི། མཛོ་མའི་བྱ་གཞི་གཤམ་བཤུའི་གྱི། 犏
牛犢肉，小牛肉。

ཉིག་ལ་བྱེད། ག་ལ་ཉི་བར་བྱེད་དེ་ཉི་འདོད་མེད་
པ། 岂肯看，不愿看。

ཉི་ཅི་སྒྲོམ། བཙུམ་ནས་ལའ་དགོས་ཅིའང་མེད་དོ།
何况，何須說，无可說。

ཉི་རྟོག་པ། མོ་བཤམ་བྱ་ར་བ། 偵察者，巡察者。

ཉི་སྒྲུང་ས། མིག་གི་ཉི་སྒྲུང་ས། 看法。

【增】 1. 瞥見，聯視。2. 密教眼觀的方法，
用以控制或降伏魔鬼。〔達〕

ཉི་ན་སྐྱུག་གཞིར་བྱེད་ཞིག་དང་མཛོམ་པ་དང་བརྒྱ་
བྱིན་བྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་ལའང་། 1. 金山之一。2. 美
麗。3. 帝釋（天神名）城。

ཉི་བ། འཇིག་རྟ་མཐར་རྟ་མོགས་དང་བྱུབ་མཐར་འམ་
དབྱ་མའི་རྟ་བ་རྟ་བ། 1. 見，如身見，邊見
等（佛）。2. 宗派，如中觀之見解。

【增】 1. 觀看，觀見。2. 看待，視察。3. 觀
察，視作。4. 禪定的一个阶段。5. 沉思，默
想。6. 意見。〔達〕

ཉི་བ་མཚོག་འཛིན། ཡུང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་
མཚོག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཤམ་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན། 見
取（佛），緣于五蘊，計為最勝之染慧。

ཉི་བ་མཐོ་བ། རྣོན་མེས་ཅན། 有驕慢心者。

ཉི་བ་ལོག་པ། ལོག་རྟ་ཅན་རྟ་བ། 邪見（佛）。

ཉི་བའི་བརྒྱལ་ཁྱུགས་མ། རྒྱ་ཡི་མིང་ལའང་།
1. 見禁女。2. 河名。

ཉི་བས་ཚོག་མི་གཤམ། ཡིད་འོང་མཛོམ་པའི་དོན།
看不够，悅意，可愛，美麗。

ཉི་བས་མི་ངོམས། （注同上）

ཉི་བ། དངོས་མ་ཡིན་པ་རྟེན་རྟ་བ། 比如，如
同。【增】 1. = གཟུགས་བརྟན། རྟ་བ།
肖像，或回忆中的印象。〔達〕

ཉི་བྱེད། སྐྱུ་ནས་མིག་（དང་）། 觀者，作視
（藻）。眼。【增】 余韻。〔四〕

ཉི་ཞོག་ད་རྟ་ཞོག་གས་ད་རྟ་རེ་བ་མེད། 且擱置，
現在無望。

ཉིག་ཁྱུང་། མགོ་རྟེན་མཛིང་བའི་ཀོང་ཀོང་། 頸窩。
【增】 = ཉིག་འོག་གི་ཀོང་ཀོང་། 頸背的彎
骨。〔達〕 脑后发际，脖頸。〔四〕 头之
后部，后腦脊。〔高〕（同） ཉིག་མུད།

ཉིག་སྒྲོ། ཁང་བའི་རྒྱབ་སྒྲོ་རྟ་བྱ་ལའང་། 1. 頸后
的凹窩。2. 房屋的后門。

ཉིག་སྒྲོ། མགོ་རྟེན་སྒྲོ་མེད་པ། 秃頸，頭頸無毛。
【增】 或作 ཉིག་འོག་ 等于 རྩ་ཕྱི། 前后。

〔達〕（同） ཉིག་ཕྱིར།

ཉིག་གཙོད་པ། རྣོན་ཕྱོགས་ནས་བརྟག་དབྱེད་
གཙོད་པའས་སྐྱུ་འབྱིན་རྟ་བྱ་སྒྲུང་རྟ་བ། 从反面
觀察，似能破（佛），似能駁斥。

【增】 或作 ཉིག་ཙོད། 1. 斬首。2. 易变的，
无常的。〔達〕（同） ཉིག་ཙོད།

ཉིག་རྒྱ་བ། མཛིང་བའི་ལུ་བའས་རྒྱས་པ་སྒྲོས་པོ།
1. 脖頸。2. 粗筋。

ཉིག་ཙོད། རྣོན་ཕྱོགས་ནས་བརྟག་དབྱེད་གཙོད་
པའས་སྐྱུ་འབྱིན་རྟ་བྱ་སྒྲུང་རྟ་བ། 从反面觀察，
似能破（佛），似能駁斥。

【增】 巧辯，詭辯。〔本〕（同） ཉིག་གཙོད་པ།

ཉིག་ཉིལ། གན་རྒྱལ་དུ་ཉིལ་བ། 仰臥。

ཉིག་ཕྱིར། མགོ་རྟེན་སྒྲོ་མེད་པ། 秃頸，頭頸無
毛。（同） ཉིག་སྒྲོ།

ལྷན་མདུད། མགོ་རྟེན་མཐིང་པའི་ཀོང་ཀོང་། 項

結，頸窩。【增】后头中的孔，脊椎与腦的
連接處。〔達〕 腦精骨。〔四〕

(同) ལྷན་ཁྲུང་།

ལྷན་པ། གཉེན་ལྷན་གས་རྟེན་ལྷན་མ། 1. 后頸。

2. 上面。【增】1. 頭頂后部的凸出部分。

2. 任何東西的上部或后部。〔達〕 后面，

背面。〔本〕 (同) ལྷན་མ།

ལྷན་པ་ཆག་པ། མགོ་ཆག་པའམ་མགོ་འདྲིན་

བཞུགས་པ། 頸折。1. 頭破。2. 毀坏首領。

ལྷན་སྒྲོད། རྟེན་ནས་སམ་རྒྱུ་པ་ལྷན་ནས་སྒྲོད།

1. 从上相合攏。2. 兩背相對，背對背。

ལྷན་མ། གཉེན་ལྷན་གས་རྟེན་ལྷན་མ། 1. 后頸。

2. 上面的。(同) ལྷན་པ།

ལྷན་འོག་རྟེན་འོག་ 上下。

ལྷང་གཅིག་ བྱ་རམ་ལྷང་གཅིག་ལྷ་བྱ། 一包，如
一包糖。

ལྷང་ལྷང་ཅམ། རྒྱ་མིག་ལྷང་ཀ་རྒྱང་རྒྱང་ཅམ།

小泉眼。

ལྷང་ཅི། འི་ཉི། (未詳)

ལྷང་མ། དགེ་མཚན་ཅན་ནམ་གཟིགས་མ། 1. 娛

乐。2. 景色，景象。

【增】1. 展覽。2. 音乐会。〔達〕

ལྷང་མའི་ཟླ་བ། དབྱུག་ཟླ་བ་དང་ཐ་སྟོན་ཟླ་བ་

(དང་)། 游戏月(藻)。杖月，委宿月，

即九月。

ལྷབ་ཏུ་བྱ། ལྷབ་གྱི་ལྷབ་ཏུ་བྱ་ལྷ་བྱ། 当折，如

当折折刀。

ལྷར། ལྷ་བྱ་ཞེས་མཚུངས་པའི་སྒྲ། 如，似乎，类似。

ལྷར་སྒྲུང་། དངོས་ནས་མ་ཡིན་པ། 相似，非真。

ལྷར་ལྷར་བོ། མའི་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་གསུམ་པ་

ལྷ་པ་མའི་མི་གཙང་ཆགས་ནས་བདུན་པྱག་གསུམ་

པ་གར་ནི་གྱུར་ལ་སྒྲ་བའོ། ལྷར་ལྷར་ཞེས་པའི་བ་

མ་ཞིག་ལའང་། 1. 閉戶〔梵〕，胎中第三位，

父母精血凝結的第三星期，成肉而稀。2. 食品

之一。【增】或作 ལྷར་ལྷར་བ། 〔達〕 (达
无 译字)

ལྷར་སྟེམ། ལྷབས་ལེགས་སམ་དེ་ལྷར་བྱུང་བ།

1. 机会，幸运。2. 如是而生。

ལྷས། ལྷ་ལྷས་འཆི་ལྷས་ལྷ་བྱ། 象征，預兆，如

死相。【增】1. 代 ལྷོས་ 字，看，見。2. 或

ལྷ་ལྷས། 征兆，先兆，一般指惡兆。〔達〕

祥。〔四〕

ལྷས་རྟོག་ ཅིས་པ། 数学家。

ལྷས་ཤེས། (注同上)

ལྷར་བ། ལྷར་འབྱུང་ཞིང་ལྷར་བའམ་མགར་བས་

ལྷགས་གཟེར་གྱིས་ལྷར་ཆགས་ལྷར་བ་ལྷ་བྱ། 鼓

起，如向外鼓出，或铁匠用鉄釘釘成漏子。

【增】参看 ལྷར་བ། 〔達〕 [界。

ལྷང་གནས། འོག་གི་འཛིག་རྟེན། 墮处，下方世

ལྷང་བ། མར་ལྷང་བའམ་ངན་སྤང་བྱ་ལྷང་བ་ལྷ་བྱ།

དང་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལའང་། 1. 下墜，墮落，如

墮惡趣(佛)。2. 罪。

ལྷང་བྱེད། ངན་སྤང་བྱ་ལྷང་བར་བྱེད་པས་ནའོ།

ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་ཐོ་འདབ་དང་། 1. 墮落。

2. 罪。3. 叶。【增】犯罪，犯規。〔達〕

ལྷང་འབྱས། ངན་སྤང་གི་རྒྱུག་བསལ་བྱེད་པ་ལྷ་བྱ།

墮落之結果，如受惡趣苦。

ལྷོང་བཤགས། རྟོག་པ་བྱས་པ་འདི་བཤགས་པའམ།
忏悔，悔罪(佛)。

ལྷོ་ཁྲང་། ལྷོ་བའི་བྱ་གཏུ་བྱ། 脐穴，脐孔。

ལྷོ་བ། གོས་ཀྱི་བྱེ་བྱག་ 衣之一种。

ལྷོ་བ། ལྷོ་བའི་ལྷོ་བ་དང་དབུས། 1.肚脐。2.中
央。【增】脐带。【达】 中心点。【高】

ལྷོ་བ་སྟེན། ཚངས་པ་དང་བྱ་རྟོག་ལའང་། 脐生
(藻)。1.大梵(天神名)。2.烏鴉。

ལྷོ་བའི་དྲི། ལྷོ་ཅི་(དང་)། 脐香(藻)。麝香。

ལྷོ་བལ། འབྲུ་སྟོན་པ་བཅས། 脐綿(藻)。蜘蛛。

ལྷོ་འབྲུར། ལྷོ་བ་ཕྱིར་འབྲུར་བ། 脐向外鼓。

ལྷོ་འོག་ བཤང་ལམ་དང་ལྷོ་སྟོན་འོག་མས། 脐下
(藻)。1.肛門。2.小便。

ལྷོང་ཀ། ལྷོ་མིག་དཔ་བྱ། 泉水。

【增】1.参看 ལྷོང་། 2.= ལྷོང་ཀྲུས། 木瓜林
佛。3.池塘。4.佛弟子名。【达】

ལྷོང་ཀྲུས། ལྷོ་མིག་ཆེན་པོའམ་ཀྲུས་པ་རྟེན་རྟེ་
གདན་ཏུ་འཁོར་བྱེ་ས་ཆའི་མིང་། 1.大泉水。
2.金剛座附近之地名。

ལྷོང་པོར་བྱ་བ། (未詳)

ལྷོངས་པ། (原注缺) 印度地名。

ལྷོ་བ་དཀར། རས་དཀར་གྱི་ལྷོ་བ་ཕྱིངས་ལྟེ་བྱ།
折素，如将白布迭铺。

ལྷོ་བ་གཅིག་ ཕྱགས་ལྟེ་བྱ་ལྷོ་བ་གཅིག་ 一迭，
迭在一起的。

ལྷོ་བ་བ། ལ་བཤགས་ལྷོ་བ་གཅིག་བྱ་བ་རྟེ་བྱ། 折
迭，如将哈达折起。

ལྷོ་བས། ལ་བཤགས་ལྷོ་བས་ལྟེ་བྱ་བྱ། 折起，折
迭，如說：将哈达折起！【增】卷帘。【四】

ལྷོ་མ་རྒྱང་མེད་བ། གད་རྒྱང་གཅིག་དང་མེད་
སྟོག་རྒྱང་ཟེར་བ་དང་ཚགས་པའང་མིན་གཅིག་རྒྱང་
མིན་པ་(དང་)། 无变动，也說གད་རྒྱང་གཅིག་
与 མེད་སྟོག་

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ། ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་བྱ་བའི་མིང་བསྟུལ་བ། 顫，
抖动。【增】溢出。【达】

ལྷོ་མ་བ། ལྷོ་ལྷོ་མ་བ་རྟེན་པ་རྟེ་བྱ། 病，疼痛。
【增】充满，盈溢。【达】

ལྷོ་མ་མེར། ཁྱེད་མ་བར་རམ་དགང་བར། 满，溢。
ལྷོ་མས་ཀྱིས་གང་། རབ་ཏུ་གང་བའི་མིང་། 驕
满，极满。

ལྷོ་དཀར་བ། ལྷོ་མ་སྟེན་དང་ལྷོ་མ་ཟེ་མཁན་ལའང་།
白腹(藻)。1.毗沙門(天神名)。2.素食
者，不食肉者。

ལྷོ་བཀྲུག་ བཀྲུས་པའམ་ལྷོ་གས་པ། 腹召(藻)。
飢餓。(同) ལྷོ་སྟོང་།

ལྷོ་གོས། བཟའ་བྱ་དང་བཞོ་བྱ་རྟེན་གོས་བྱ། 衣食
(藻)。吃穿，食物与衣服。(同) ལྷོ་བྱ་བ།

ལྷོ་འགངས་པ། ལྷོ་བ་པོར་མིང་། 腹满(藻)。
愚人。(同) ལྷོ་སེམས།

ལྷོ་འགྲོ། ལྷོ་འགྲོ་རྟེན་ལྷོ་དང་ལྷོ་བྱེ་མིང་། 腹行
(藻)。1.龙。2.蛇。即 ལྷོ་འགྲོ།

ལྷོ་འགྲོ་བ་བ། ལཔའ་ལྷོང་མིང་། 食蛇(藻)。
金翅鳥。

ལྷོ་བྱ་བ། བཟའ་བྱ་དང་བཞོ་བྱ་རྟེན་གོས་བྱ། 腹背
(藻)。吃穿，食物与衣服。(同) ལྷོ་གོས།

ཉྱ་བཅས། གཤིན་མེ་(དང་)། 有腹(藻)。
閻罗王。

ཉྱ་ཆེ། གྲོང་ཁོག་ཆེ་ལྟ་བུ་ཡི་ཆེ། 大肚皮，
大腹。【增】= ཟ་ཡོད་པ། 健啖的，食食的。
〔达〕(达作 ཉྱ་ཆེ་བ་) (同) ཉྱ་མྱེད་པ།

ཉྱ་མྱེད། ཇི་ཆེན། 腐朽(藻)。大粪。

ཉྱ་མྱེད་པ། ཉྱ་མྱེད་དུ་བྱས་པའི་མྱེད་ཉྱེད་པ། 鼓
肚，为使腹大故鼓起。

ཉྱ་མྱེད་པ། བཞེས་པ་ལས་ཉྱ་གསུམ་པ། 腹空(藻)。
饥饿。(同) ཉྱ་བཀྲུག།

ཉྱ་འདུན་པ། ཟས་ཏམ་ཅན་དང་ཉྱ་ཆས་ལ་དོན་
གཉེན་ཅན། 腹欲(藻)。1. 食食。2. 求食
者。(同) ཉྱ་བནན་པ།

ཉྱ་མྱེད་པ། གྲོང་ཁོག་ཆེ་ལྟ་བུ་ཡི་ཆེ། 大腹，
大肚皮。【增】= ཉྱ་ཆེ་བ། 〔达〕(同) ཉྱ་ཆེ།

ཉྱ་བནན་པ། ཟས་ཏམ་ཅན་དང་ཉྱ་ཆས་ལ་དོན་གཉེན་
ཅན། 腹迫(藻)。1. 食食者。2. 求食者。
(同) ཉྱ་འདུན་པ།

ཉྱ་འཕྱང་། ལུག་དང་ཆོགས་པ་དག་དང་གྲོང་པ་ཆེ།
腹垂(藻)。1. 绵羊。2. 毗那夜迦(天神名)。
3. 大腹。【增】= ཉྱ་ཆེ་བ། ཟ་ཡོད་པ།
〔达〕(达作 ཉྱ་བ་འཕྱང་བ་)

ཉྱ་འབྱེ་བ། ལུག་དང་ཉྱ་འབྱེ་ས་པ་དག་ཉྱ་འབྱེ་ཉྱ་
བྱ། 腹行(藻)。1. 蛇。2. 龙，地神。

ཉྱ་བ། ཟས་བཟའ་བྱ་དང་གསུམ་ཁོག་ 1. 食品。
2. 肚，腹。

ཉྱ་མེས་མ། ལུག་པོའི་མིང་། 腹思(藻)。愚人。
(同) ཉྱ་འགོངས་པ།

ཉྱ་གསུམ་པ། གྲོང་ཁོག་ཉྱ་གསུམ་པ་ལས་བཞེས་པ།
饥饿。【增】悔恨，抱憾。〔达〕挨饿，腹
空。〔高〕

ཉྱ་གསུམ་མ། བླན་མ་ལའང་། 1. 饥饿之女子。
2. 婢女。

ཉྱ་ང་། བདའི་ཉྱ་ང་། 箭尾，箭末之缺口。

ཉྱ་ང་གོས་མ་པ། བདའ་ལ་མཁུམ་པ། 善于射箭。

ཉྱ་ང་ཅན། བདའི་མིང་(དང་)། 有缺口(藻)。
箭。(同) ཉྱ་ང་མཛོས།

ཉྱ་ང་མེད་པ། ཁ་བྲག་མེད་པ། 无缺口。

ཉྱ་ང་མཛོས། བདའི་མིང་(དང་)། 缺口美(藻)。
箭。(同) ཉྱ་ང་ཅན།

ཉྱ་ངས། ཡངས་པོ། 宽。【增】顶点。〔达〕

ཉྱ་ས། སྒྲིག་གིས་ཉྱ་ས་ལྟོས་ལྟོས། 看吧！用眼看吧！
【增】1. = འཁོར་། 侍从，眷属。2. 参看
ཉྱ་བ། 视，观。3. = གཏོས། 〔达〕

ཉྱ་ས་འབྱོ། ལུག་དང་ལུ་དང་ཉྱ་འབྱོ་བ། 腹行
(藻)。1. 蛇。2. 龙。3. 爬行。

ཉྱ་ས་བཅས། གཉེན་སྒྲིགས་ལྟ་བུ་གཏོགས་ཡོད་པ།
有待(藻)。亲属等有关系者。
【增】= འཁོར་བཅས། 与眷属和侍从者在一
起。〔达〕

ཉྱ་ས་པ། དག་ལུས་པ་ལས། 1. 等待。2. 依靠。
【增】注意。〔达〕

ཉྱ་གོན། གྲུབ་སྒྲིག་གོན་ཉྱ་བྱ་བ་དང་གོ་ཚུན་དུ་འབྱོ་
བ་ལྟ་བུ་སྒྲིགས་སྒྲིག་དེང་སང་གྱ་འབྲིགས་ཟེར།
预备，筹备，任何事之事前准备，现在说
གྱ་འབྲིགས། 【增】= ཉེན་བསྐྱོགས། ཚུན་དུ་

འགྲིག་པ། [达] 1. 預先防备。2. 燠坛。〔四〕

ཏྲ་གྲི། སིང་གཙོད་བྱེད་ཏྲ་རེ་ལའང་། 斧子，劈柴之斧。（同）ཏྲ་རེ།

ཏྲ་མ། （注同上）

ཏྲ་ཟུར། ལུས་ཀྱི་དབྱི་འགོ་འི་ཟུར། 身体胯尖之角。【增】= དབྱི་མགོ། 髀，髀骨。〔达〕

ཏྲ་རེ། སིང་གཙོད་བྱེད་ཏྲ་རེ་ལའང་། 斧子，砍柴之斧。【增】= ཏྲ་གྲི། 常作 ཏྲ་རེ།

〔达〕（同）ཏྲ་གྲི། ཏྲ་མ།

ཏྲ་ཤ། དབྱི་འགོ་འི་ཤའམ་དབྱི་དྲ། 盆骨上的肉，髀肉。

ཏྲ་མོ། ཏྲ་རེ་ཁ། 斧口，斧刃。

ཏྲ་ག གཅན་གཟན་ཁྲ་པོ་ངར་རྒྱད་ཅན། 老虎。

ཏྲ་ག་ཁྲི། དྲོད་ཀྱི་མིང་ལའང་། 1. 虎犬。2. 羆。

ཏྲ་ག་དོང། མདའི་ཤུབས་མམ་མག་ཐག སྒྱོག་ 箭鞘，革囊。【增】= མདའ་དོང་། [达]

（同）ཏྲ་ག་རལ།

ཏྲ་ག་པ། སིང་ཏྲ་ག་པ་རྩེ་ཏྲ་ག་ཤི་པགས་པ་ཏྲ་ལྷོ་གཤམ་ལུན་པ་ནི་ཁྲ་ཁྲོ། 桦皮树，树皮花紋似虎皮。【增】赤楊。〔高〕

ཏྲ་ག་ཚོར། ཟུན་ཀྲུ་ཀ་རི་ཟུག ཏྲ་ག་ 虎刺（藻）。药。紫色藤梨干。

ཏྲ་ག་ཟ། མཆོད་དང་རྩྱེད་རྒྱུད་ཅན་ག་རྩ། 吃虎（藻）。1. 獅子。2. 八脚獅子。

ཏྲ་ག་རལ། མདའི་ཤུབས་མམ་མག་ཐག སྒྱོག་ 箭鞘，革囊。【增】撒袋。〔四〕（同）ཏྲ་ག་དོང་།

ཏྲ་ག་ལག་ཅན། ཏྲ་འཁན་པ། 虎爪者（藻）。蒿子。

ཏྲ་ག་ཤར། དཔའ་པོའམ་གཞོན་ནུ་དར་མའི་མིང་།

1. 勇士。2. 青年，成人。

ཏྲ་ང་ཟིལ། ག་ཕུར་དང་དུལ་རྩི་དང་དུལ་རྩི་འོ་ནང་གི་ཕག་ཟེ་ཏྲ་ང་ནག་པ་ཞིག་དང་བཤའ་རྩི་དང་བཤའ་དྲུག་ལའང་ཏྲ་ང་ཟིལ་ཞེས་སྒྲུང་། 1. 冰片。2. 銀石。3. 銀石內之黑纒絲。4. 一种矿石，亦作 ཏྲ་ང་ཟིལ། 【增】此石有三种，即黑色、金色、銀色。〔达〕

ཏྲ་ངས། དབྱིབས་ནམ་པ་ཏྲ་ཕུ་རྩེ་བྱེད་ཏྲ་ངས་འགྲོ་ཏྲ་ངས་འཛིན་ཏྲ་ངས་ཏྲ་ཕ། 形式，形相，如作事，行走，握持的样子。

【增】态度，时式，时髦。〔高〕

ཏྲ་ངས་ཀ། （注同上）

ཏྲ་ངས་ཏྲ་བས། ཡན་ལག་བསྐྱར་བའམ་ནམ་འགྱུར་རམ་ལུས་ཀྱི་ཉམས་བསྐྱེད་ཏྲ་བས་ཏྲ་ཕ། 四肢轉动，状态，如身形昂然。

ཏྲ་ངས་འཛིན། ཏྲ་མ་འགྱུར་འཛིན་པ། 作姿勢。

ཏྲ་ངས་ཞེན། བཟོ་འདེའམ་ནམ་འགྱུར་ཞེན་པ། 形态猥瑣，态度恶劣。

【增】窄，柔弱人。〔四〕

ཏྲ་ད་དགོས། ཏྲ་སྒྲ་བསྐྱར་མ་སོང་ན་ཏྲ་ད་དགོས། 須备馬，須上鞍。

ཏྲ་ན། གདན་བཞུང་བའམ་འདྲིང་རྒྱུའམ་ཏྲ་ཕ། 垫子，坐具，如設座，鋪垫。

ཏྲ་ན་ཁྲིང་བ། ཏྲ་ན་དྲུས་མའམ་རྒྱུང་གདན་ཏྲ་ཕ། 杆垫，一般的垫子，鋪开的垫子。

ཏྲ་ན་འཕོལ། འཕོལ་ཏྲ་ན་ནམ་འཕོལ་གདན། 軟垫。

ཏྲ་བ་རྩྱེབ། ཏྲ་བ་རྩྱེབ་ཅེས་འཐད་དམ་བྱེལ་བ་ཙ་བ། 应作 ཏྲ་བ་རྩྱེབ། 太忙，仓促。

ཐྱིང་པ། ཐོབ་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 所得，
所給与。【增】（与 ཐྱིང་པ་ 同源，与 ཐྱིང་པ་
同义）。1. 道喜，致意，致敬。2. 态度，姿
势。3. 机会。【达】

ཐྱིང་པ་ཅིག་ཏུ། ཐྱིང་པ་ཅིག་ཏུ་འཇུག་ཏུ། 一同。

ཐྱིང་པ་མཐོང་། མཐོང་པ་ཐྱིང་པ་མཐོང་པ། 总结，
結束。

ཐྱིང་པ་ལེགས། ཐྱིང་པ་ལེགས་པ་ལེགས་པ་ལེགས་པ། ཐྱིང་པ་
ལ། 幸运，侥倖，不劳而获。

【增】良机，吉时。【高】

ཐྱིང་པ་གསེལ། ཐྱིང་པ་བཤེར་བར་ཞུ་བ། 問安，
乘便肩白。

ཐྱིང་པ། ཐིང་ཐིང་ཐྱིང་པ་ལེགས་པ་ལེགས་པ། 核桃
树，及其果实（核桃）。

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 貫穿，如将珠子穿起。

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 相續。

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 貫穿，
如将珠子穿在綫上。【增】1. 綫，結牢。
2. 使洁淨磨光。3. 裝飾。【达】

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 药品
名，或此药所熬的膏。

【增】酸果膏，慈梨膏，棘梨膏。【本】

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 用
斧子剝碎。

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ། 慈梨果汁。

【增】= ཐྱིང་པ། 【达】

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 承事，于
休息处供养。【增】尊重，崇敬。【达】

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 溶化，溶入水中。

【增】透过，渗透，吸入。【达】

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 溶化，
溶入水中。

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 溶化
（命令詞），溶入水中。

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ། 女性生殖器。

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 1. 厚。
2. 紧密。3. 稠林，茂密的森林。

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 收缩，縮短。

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 收缩，縮短（命
令詞）。

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 1. 續，正接續。2. 須接
續。3. 使接續。【增】反复，再三，屢次給与。
【达】（达作 ཐྱིང་པ་）

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 有余詞，
如 ཐིང་པ་ཐྱིང་པ། 【增】在添后字 ཐིང་པ་ 两字和
元音的后面替代 ཐིང་པ་ 字。【达】把。【四】

ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 支起，
使向上支起。

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 已支起。

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 1. 向上支。2. 足凳。3. 椅
子。【增】小塔，麻雀在上面搭窩。【达】

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 上足者
（藻）。八脚獅子（神話中的一种獅子）。

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 上梯，登梯。

ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། ཐིང་པ་ཐྱིང་པ་ཐྱིང་པ། 上生（藻）。
树木。

ཕྱིང་གི་ཁྲ་བ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 上升(藻)。

大自在(天神名)。

ཕྱིང་གི་འཇིག་རྟེན། ལྷ་གནས་(དང་)། 上方

世界(藻)。天趣，天界。

ཕྱིང་གི་ཕྱོགས་སྒྲིང་། ཁྲ་བ་འཇིག་ལའང་། 1. 护

上方神。2. 遍入(天神名)。

ཕྱིང་གི་དབང་པོ། ཁྲ་བ་འཇིག་ 上方之王(藻)。

遍入(天神名)。

ཕྱིང་འགྲོ། ཕྱ་དང་དྲུ་བ་འཇིག་རིང་ལའང་། 上行

(藻)。1. 鳥。2. 彗星。

ཕྱིང་འབྲུང་། ལྷ་ལྷ་སྒྲིའི་མིང་། 上飲(藻)。

酈波罗花。

ཕྱིང་འབྲུང་དཀར་པོ། ལྷ་ལྷ་དཀར་པོ་དང་ཀྱ་

མུ་ད། 白上飲(藻)。1. 白酈波罗花。2. 拘物头花。

ཕྱིང་དྲུ་མཐོན་པ། ལྷ་ལྷ་གསར་དྲུ་སྒྲིའི་བའམ་ལ་

པ། 上出(藻)。新生出的芽。

ཕྱིང་འཕར། བླ་བླ་བམ་ལའང་། 向上翻騰

(藻)。波濤。

ཕྱིང་འཕྲར། ལྷ་བ་དང་ནས་མཁར་འཕྲར་བའང་།

上騰(藻)。1. 月亮。2. 飞騰在天空。

ཕྱིང་འཕྲར་དབང་པོ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་

(དང་)། 飞騰王(藻)。大自在(天神名)。

ཕྱིང་འཕྱེ། མེ་རྟོག་པདྨ་དང་ཆུ་རི་རྟེན་འཕྱེ་བ།

1. 蓮花。2. 水上漂浮。

ཕྱིང་གཡོགས། ཐོག་གཡོགས་པའམ་འཁེབས་པ།

上复，盖頂。【增】1. ལྷ་གཤམ། 僧的上衣。

2. = ཐོགས་མ། 頂蓋。【达】

ཕྱིང་ཤོད། ཤོང་ཤོག 上下。

ཕྱིན་འགྲོ། རྣམ་མ་མཁར་གྱི་བྱེ་བྱག་རྟེན་འགྲོ་

ཞེས་སྤྱང་། 乐师之一種，亦作 ྱིན་འགྲོ།

ཕྱིན་ཅིག་སྤྱབ་དཔོན་ཁྱོད་སྤྱབ་མ་ཕྱིན་ཅིག་ལྷ་བ།

依止吧！

ཕྱིན་བྱེད། སྤྱབ་མ་དང་མ་ཉི་ལའང་། 依者(藻)。

1. 弟子。2. 水牛。

ཕྱིན་འཛིན། རྣམ་སྤྱོད་ཀྱི་གཏོར་(དང་)། 持依

(藻)。毗沙門(天神名)之庫。

ཕྱིས་པ། རྣམ་གཏོས་ཀྱི་བར་ལ་ལག་པ་ཕྱིས་པའམ་

འཛིན་པ་ལྷ་བ། 挤，夾，如兩石中間夾手挤

手。【增】在通俗文学和語言中有关闭或鎖(門)之义，用棍或門支住。【达】

ཕྱིས་བྱེད། རྟོག་བྱེད། 打者。

ཕྱིས་མ་པ། ལག་པ་ཕྱིས་མ་པའམ་བཙོན་པ་ལྷ་བ།

挤，夾，夾手，挤手。

ཕྱིུ། ལྷ་རེ་ཆུང་ཆུང་དམ་སྒྲིའི་མ་ཕྱིུ། 小斧。

【增】= ལྷ་པོ། 印，藏木匠所用的斧，刃橫于柄上。【达】

ཕྱིར་བ། སྤྱོད་པའམ་སྤྱིན་པའམ་གཏོར་བ། 1. 交

給。2. 布施，舍。

【增】在西藏西部，此字之特殊意义为給人飲食，喂養(牲畜，小孩)。【达】

ཕྱིར་བྱེད་མ། ས་ཡི་ལྷ་མོ་བསྐྱན་མ་ལའང་།

1. 施給的女子。2. 地神。

ཕྱིས་པ། ལྷ་བམ་ལེགས་སམ་དང་ཕྱགས་བྱེད་པའམ་

བསོད་རྟེན། 1. 僥倖，幸运。2. 自然生出。

3. 由福气得來。

ཕྱིས་དབང་། (注同上)【增】方針，方法。【达】

ཕྱོག་། ཆུང་ཟད་དམ་ཆུང་བ། 少，小。

ཕྱོད་། 1. བྱངས་ ༡༠༠༠ གནས་གང་ལའང་། 1. 数

目一千。2. 晦日，阴历三十。

II. ལྷུང་གཏོང་དུ་འཇུག་པ་དང་སྤྱོད་ཐུག་དང་སྤྱོད་

སྤྱོད་པ་ཉ་པུ་(དང་)། 1.舍, 舍替身。2.一

千。3.器物空虚。【增】1.西藏一部落名。

2.誤杀后給与亲属的报偿财物, 命价。〔达〕

སྤྱོད་འབྲུག། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་པ། 东方之王。

སྤྱོད་ཕྱོགས། ཕྱོགས་སུ་གུར་བའམ་ཡན་ཕྱོགས།

伙伴, 益友。【增】帮助, 协助。〔达〕

(达作 སྤྱོད་མ་ཕྱོགས་)

སྤྱོད་གཅོད་པ། ཐག་གཅོད་པ། 决断。

སྤྱོད་འཇལ་པ། ལ་ལ་འཇལ་བའམ་ནག་འཇལ་བ་

དང་མི་བསད་པས་སྤྱོད་འཇལ་བ་ཞེས་དང་། 1.給

与对方。2.作恶的罰金。3.杀人后的偿金。

སྤྱོད་སྒྲུགས། རྒྱུ་ཚིག་གི་ཇེས་སུ་འདོད་པ་པོ།

追究妄語者。

སྤྱོད་མཐའ། གནས་གང་། 空边(藻)。晦日,

月底。

སྤྱོད་གདགས་པ། ཡན་འདོགས་པའམ་ཕྱོགས་པོར་

བྱ་བ། 饒益(使人得到利益), 帮助, 援

助。

སྤྱོད་པ་ཉིད། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་ཡང་དག་མཐའ།

空性, 眞如, 实际(以上皆佛教术语)。

སྤྱོད་སྤྱུ་བྱུད་བདག་པོ། ཉིད་གི་ཕྱོགས་སྤྱོད་།

小千世界主(藻)。护上方神。

སྤྱོད་ཐུག བྱངས་ ༡༠༠༠ 数目一千。

སྤྱོད་འཕྲོ་བ། ཉི་མའི་མིང་། 放千光(藻)。

太阳。

སྤྱོད་ཚ། སྤྱོད་ཐུག་སྟོར། 带“千”字的数目。

སྤྱོད་རྩ་ཅན། (注同上)

སྤྱོད་སང་ངེ། མི་མེད་ཁང་པ་སྤྱོད་སང་ངེ་ཉ་པུ།

空寂, 如无人住的空房。

སྤྱོད་གསུམ་འཇིག་རྟེན། འཇིག་རྟེན་གཅིག་ནས་

སྤྱོད་པར་གཅིག་དང་སྤྱོད་དེ་གཅིག་དུ་བཅུས་ནས་

སྤྱོད་པར་གཅིག་དང་ཡང་དེ་གཅིག་དུ་བཅུས་ནས་

སྤྱོད་པར་གཅིག་རྩེ་དེ་དག་གི་ཉི་མ་བྱེ་བ་ཐུག་།

བརྒྱ་ཁྲི་བ་སོགས་ཡང་། 三千世界(佛),

从一世界至一千世界, 如此一千世界合至一

千, 如此又合而为一, 乃至一千, 共有百亿

日月等。

སྤྱོད་གསུམ་འཇིག་རྟེན་བདག་པོ། ཚངས་པ་

ཆེན་པོ། 三千世界主(藻)。大梵天王。

སྤྱོད་གསུམ་རིན་ཐུས་གཞུལ་མེད་ཤིང་། ཅན་

དན་སྒྲུལ་ཤིང་། 三千世界无价树(藻)。蛇心

旛杆。

སྤྱོད་མ་ཕྱོགས། ཡན་ཏི་འཕྱོགས་པ་སྤྱོད་ཕྱོགས་

སྤྱོད་། 饒益(使人得到利益)而陪伴。

【增】帮助, 协助。〔达〕

སྤྱོད་མ་གདབ་པ། ཡན་བདགས་པའམ་འོགས་བྱས་

པ། 饒益, 帮助。

སྤྱོད་ས་མ་བྱ་བ། (注同上)

སྤྱོད་ས་མཆོད་པ། (注同上)

སྤྱོད། བྱང་ཁོག་རྩེ་ལུས་ཀྱི་སྤྱོད་ཉ་པུ། 胸部, 如

上半身。【增】上部, 前部, (事情的) 先前

部分。〔达〕在上, 較高, 較尊貴。〔高〕

(同) སྤྱོད་ཁོག

སྤྱོད་ཀོར། གསུམ་གྱི་བྱེ་བྱག �上衣, 衣之一种。

【增】或作 སྤྱོད་ཁོར། 背心。〔达〕(达作

སྤྱོད་སྟོར་)

སྤྱོད་སྤྱོབ། སྤྱོད་གསུམ་ཏི་ཁྲ་གསུམ། 上护(藻)。

上衣。〔同〕 ཕྱིན་པ་ལོག་པ་
 ཕྱིན་པོ་གྲང་པོ་གྲུ་ལུ་ཕྱིན་པ་ཉེ་བྱ། 胸部，
 如上半身。〔增〕或作 ཕྱིན་པོ་ 屍体的上
 部。〔达〕〔同〕 ཕྱིན་པོ་
 ཕྱིན་པོ་གྲང་པོ་ལྷ་ལོག་པ་ 上障〔藻〕。
 上衣。〔同〕 ཕྱིན་པོ་ལོག་པ་
 ཕྱིན་པོ་གྲང་པོ་ལྷ་ལོག་པ་དང་ཕྱིན་པོ་ 称赞
 贊頌，贊嘆（命令詞）。
 ཕྱིན་པོ་གྲང་པོ་ལྷ་ལོག་པ་ལྷ་ལོག་པོ་ལྷ་ལོག་པོ་ 面上
 所涂之儿茶。〔增〕鉄樹（སངས་ལྷོ་ལྷོ་）的
 树脂。〔达〕
 ཕྱིན་པོ་གྲང་པོ་ 衲衣，衣之一种。
 〔增〕上身衬衣，贴肉汗衫，短衫。〔高〕
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 上面盘绕，上面悬着。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 上衣之一。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 上下，如上下身。
 〔增〕长与宽的面积。〔达〕
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 呼吸，如窒息。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 上复
 （藻）。上衣。〔增〕（横臥）有如臉与下体
 接連。〔达〕〔同〕 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 袈裟，
 衣之一种。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 上面塞住。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 示，

让我看。〔增〕或作 ཕྱིན་པོ་ 秋季〔达〕
 意指。〔四〕 指出，指示。〔高〕
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 秋季，
 有果时，夏季之后。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 秋行〔藻〕。
 雀鳥之一。〔增〕燕子。〔达〕
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 玉簪花。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 秋音者〔藻〕。鵝。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 秋实，秋季的果实。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ （注同上）
 〔增〕 = ཕྱིན་པོ་ 秋收。〔达〕
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 导师。
 1.佛。2.师长。〔增〕1.显示，指示。2.露
 布，展覽。3.教訓，講說。4.以明显的行动
 作例証。5.表示忠实。6.使遭受。7.教师，
 导师，特指宗教上的导师，一般指特殊宗派
 的創始人，或宣傳師。〔达〕 查出，露出，
 洩其机密。〔高〕
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 1.指示者。2.日，太阳。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 仲秋，阴
 历八月。〔增〕阳历九月上半月。〔达〕
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 庆賀，宴会。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 季秋，
 阴历九月。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 孟秋，阴历七
 月。〔增〕阳历八月上半月。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 給吧！使获得。
 ཕྱིན་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 給，使获得。
 〔增〕喂，飼養。〔达〕 奉獻。〔四〕

ལྷ་མོ། ལྷ་མོ། 力, 能力。【增】1. 精液。

2. 精力, 力量, 势力, 气力。【达】

ལྷ་མོ་ཀྱི་དགའ་བོ། བརྒྱ་ཕྱིན་དང་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

དགའ་བོ་ལོ། 力敌 (藻)。帝釋 (天神名)。
阿修罗之怨敌。

(同) ལྷ་མོ་འཇིགས་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ཀྱི་ལྷ། I. ལྷ་མོ་འཇིགས་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ། 力神 (藻)。遍入 (天神名) 之兄长。

(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་I. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་I.

II. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (དང་) I. 1. 风。2. 风神。

(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ II.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ། 较量能力, 斗争。(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ།

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

十“大施达罗”为一“跋蓝”，十“跋蓝”

为一“大跋蓝”。【增】不可思议。【四】

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (原注同上) 大跋蓝。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

(藻)。1. 驪子。2. 鸽子。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ། 较量能力, 斗争。(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ།

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

十力者 (藻)。佛, 以成就“处非处智力”

(佛) 等故。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (注同上) 具十力者

(藻)。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (དང་) I. 大力者 (藻)。

佛。(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (དང་) I. 大力
(藻)。1. 风。2. 风神。

【增】猛撞者, 打桩工人。【达】

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (དང་) I. 具大

力者 (藻)。佛。(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ། 力量 (藻)。帝釋 (天神名), 阿修

罗之怨敌。(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ།

ལྷ་མོ་ལྷ། I. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ། 具力 (藻)。遍入 (天神名) 之兄长。

【增】遍入天, 阿修罗或魔鬼的称号。【达】

(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་I. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་I.

II. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། 牛。(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ།

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ། 具力仇 (藻)。帝釋 (天神名), 阿修

罗之怨敌。

(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ།

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ།

遍入 (天神名)。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

(དང་) I. 具力慢, 恃力 (藻)。极喜自在。

【增】爱神的称号。【达】

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

具力处 (藻)。地下, 龙世間。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ།

遍入 (天神名)。

སྒྲུབས་པ། ཐོབ་པར་འཇུག་པའམ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་

ཐོབ་ཏུ་འཇུག་པ་པོ། 1.使获得，当給。2.使
获得者。

སྒྲུབས་པོ་ཆེ། ལུགས་(དང་)། 大力(藻)。鉄。

【増】降雨陀罗尼。〔达〕

(同)སྒྲུབས་མང་།

སྒྲུབས་འཕེལ། སྤང་པོ་ལའང་། 1.力量增长。

2.牛。(同)སྒྲུབས་ལྗན་II。

སྒྲུབས་འབྱུང་། གངས་སྒྲུབས་འབྱུང་(དང་)། 大
数名。

སྒྲུབས་མང་། ལུགས་(དང་)། 多力(藻)。

鉄。(同)སྒྲུབས་པོ་ཆེ།

སྒྲུབས་མིག་ གངས་ཀྱི་ནམ་འབྱུང་ཆེན་པོ་བརྒྱུ་།

དེ་བརྒྱུ་ལ་སྒྲུབས་མིག་ཆེན་པོ་འོ། །跋罗捺，大
数，十“大毗步多”为一“跋罗捺”，十
“跋罗捺”为一“大跋罗捺”。

སྒྲུབས་མེད་པ། བྱད་མེད་སྦྱིའི་མང་(དང་)། 无力
(藻)。妇女。

སྒྲུབས་དམན་པ། (注同上)力弱(藻)。

སྒྲུབས་ཕྱལ་པ། རྒྱལ་མཐུ་འབྱེད་པའམ་འཕམ་པ།

比較能力，斗争。

སྒྲུབས་ཡམ། གངས་སྒྲུབས་ཡམ་(དང་)། 尼婆
罗，大数名。

སྒྲུབས་བཟང་། I. བྱུ་འཇུག་གི་ཕུ་པོའམ་མ་ཇོ་

ལའང་། 1.酒精。2.妙力，遍入(天神名)

之兄长。(同)སྒྲུབས་ཀྱི་ཉ་I. སྒྲུབས་ལྗན་I.

II. ཁྱེད་དང་ཁྱེད་ཉ་དང་། 1.风。2.风神。

【増】=ཆང་དངོས། 〔达〕(同)སྒྲུབས་ཀྱི་ཉ་II.

སྒྲུབས་བཟང་དགའ་མ། ཆང་(དང་)། 妙力

喜女(藻)。酒。

སྒྲུབས་ལྟའི་སྤང་མ། ལྟ་མ་ལྟ་ལྟ་། 力神妹

(藻)。郎摩天女。

སྒྲུབ་ཁུང་། མིག་ཅང་ཆུ་འབབ་པའི་ཁུང་བུ། 水竇，
洩髒水的洞。

【増】1.迷景，蜃气楼。2.义为 བཅོག་ཆུ་”

ཐམས་ཅད་དོར་ས། ལྟ་ལ་ 或 དཔོ་མཆུ། 〔达〕

སྒྲུབ་པ། གཏོར་བ་རྟེ་ཐོར་བར་བྱས་པ། 洒，撒

开。【増】= ཐོར་བ། ཐོར་སྒྲུབ་པ། 1.失
路，迷途。2.遺失。〔达〕

བརྟ་བ། བརྟུང་བར་བྱ་བའམ་གསོ་བར་བྱ་བ་གསོ་

དགོས་པའམ་སྦྱང་དགོས་ཉ་བུ། 将养，养育。

【増】1.扩张，展开。2.繁盛，丰富。〔达〕

བརྟ་བུ། (原注同上)所将养，所养育。

བརྟག་དབྱེད་པ། རྟགས་ལ་བརྟན་ནས་བརྟག་དགོས་

སམ་བརྟག་པར་བྱ། 考察，观察。

【増】=ཞིབ་དབྱེད། 細心衡量事件的所有細
目，熟思。〔达〕(达作 བརྟག་དབྱེད་)

བརྟག་བྱ། (原注同上)所观察，当观察。

【増】考察，检查，探究，考試。〔高〕

བརྟགས་འགོག་ ཉན་མོངས་སྤངས་པའི་སྤང་བའམ་

བྲལ་ཆ། 擇灭(佛)，已断煩惱之断，或离
系(佛)。

བརྟགས་པ། བརྟག་བྱ་བརྟགས་ཟིན་པ་ཉ་བུ། 已
观察。

བརྟགས་མིན། སྒྲུབ་ལས་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་ན་ངན་
མོང་གི་བརྟགས་མིན་ཐོབ་པ་ཉ་བུ་ངན་མོང་དུ་སྦྱོར་

བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། 非擇滅(佛)，如得加行道忍位，即于三惡趣得非擇滅，不生惡趣故。

བརྟམ་སྒྲིན། ལྷུང་བའི་མིང་། 快，疾速。

བརྟམ་པ། མཚོ་རྒྱུ་ལས། བརྟམ་པའི་དབང་གིས་
ཞེས་ཐོ་བྱ་བྱེད་དབང་གིས་ཏེ་ཞེས་པའོ། ། 急，律疏說：“急緣，謂由突然之因緣”。

【增】= ཐོ་བྱ་བ། 1. 新，新近。2. 忽然。
3. 急忙，迅速。〔達〕

བརྟན་པ། མི་གཡོ་བའམ་མི་འགྱུར་བའི་དོན་དང་
དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་དང་བྱམ་འཇུག་དང་བརྟན་པ་་་་
ཞེས་མི་གཡོ་བའི་སྐར་མ་ཞིག་དང་མཁས་པ་དང་ས་
གཞི་ལའང་། 1. 不動，不變。2. 大自在(天神名)。
3. 遍入(天神名)。4. 北极星。5. 智者。
6. 大地。【增】1. 或作 བརྟན་པོ། 堅定，穩固，可靠。2. 堅決，剛毅。3. = རྟོན་ཕྱེད་མ།
〔達〕

བརྟན་པ་རྩེགས། མ་ཕྱ་(དང་)། 堅傲(藻)。
孔雀。

བརྟན་པའི་འཁོར་ལོ། འཇམ་པའི་དབྱངས། 堅
固輪(藻)。文殊菩薩。

བརྟན་མ། རོག་གི་ཕྱོགས་སྤྱོད་ལྷ་མོ། 堅実女
(藻)。下方護神天女。

【增】1. = བརྟན་པའི་ཕྱང་པོ། 堅固的集合體。

2. 參看 བརྟན་མ། 〔達〕

བརྟན་བརྒྱུགས། བརྟན་པར་བརྒྱུགས་པ་ཉ་པ། 堅
住，如請久住。

བརྟན་ཡས། བྱངས་བརྟན་ཡས། 大數之一。

བརྟན་གསུང་། མི་གིས་པ་བརྟན་པའི་གཡུང་རྒྱུང་།

不可坏之堅固金剛紋。

བརྟམ་པ། བྱེལ་བས་བརྟམ་པར་བྱ་བའམ་རིངས་པ།
急忙，着急。

བརྟམས་པ། བྱེལ་བས་བརྟམས་ཐེན་པ། 倉促，
忙迫。【增】1. = བྱམ་པ་སྒྲིན་པ།

2. = འཚབས་པ། 畏懼，恐懼。〔達〕

བརྟས་པ། བསྐྱངས་པའམ་གསོས་པ། 將養，養
育。【增】1. = ཡར་བསྐྱེད་པ། 上長，2. 喜
悅。〔達〕(པ་ 達作བ་)

བརྟན་ངེས། རང་བཟོ་འཛིན་གས་བཅས་མ། 杜撰，
偽造。【增】= བརྟམ་ཕྱུག་དང་རང་བཟོ། 輕率
自負。〔達〕(達作 བརྟན་ངེས་པ་)

བརྟན་པ། བརྟན་པའམ་འབད་རྩེལ་པ། 精勤，
奮勉。【增】專心。〔四〕

བརྟམ་བ། ལ་ལས་བརྟམ་བའི་བསྐྱས་པ་ཟེར་ཡང་།
ཆོས་པའམ་བརྟམ་ཏེ་ཕྱོགས་གིག་ཏུ་གཏོགས་པའི་
མིང་། 調伏(佛)，有人說是收集，然而
是調伏使聚于一處。

【增】= རྟོ་བར་སྐྱོར་བ། རྟོ་བར་སྐྱུབ་པ།
1. 克服。2. 行為。3. 勤，勤勞。〔達〕

བརྟམ་པོད་ཅན། ལྷག་དང་དཔལ་པོ་དང་ཅལ་ལྷན།
勇敢者(藻)。1. 虎。2. 勇士。3. 力士。

བརྟམ་བྱུགས། སྤོང་པ་སྤོང་པ་བསྐྱས་ནས་རྩིས་པ་ལ་
བྱུགས་པའི་དོན་ཏུ་གསུངས་ཀྱང་། དཔེར་ན།
རབ་བྱུང་གི་བརྟམ་བྱུགས་ནི་རབ་བྱུང་ལས་གཞན་ཏུ་
མ་བསམ་པར་རང་གི་སེམས་བརྟམ་པར་བྱས་ཏེ་་་་
ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བྱུགས་པའམ་བྱིས་པའི་བརྟམ་་་་་
བྱུགས་ཀྱང་བྱིས་པའི་ཕྱོགས་ལས་གཞན་ཏུ་ག་ཏེ་་་

ཀྱི་རྩེ་མེད་པར་ནང་སྐྱེས་པར་བྱས་ཏེ་……

ཕྱགས་གཅིག་ཏུ་བྱུགས་པ་ལྟ་བུར་ལང་ན་ཏེ་

ཁོད་གཡག་ཁོད་ལའང་ཁལ་ས་དགལ་བུའི་བརྟལ་

དུ་འཇུག་པས་བརྟལ་ 禁戒(佛)，有說：結束

以前之行为，而入于后来之行为，如出家禁

戒，是除出家外，不思其他事务，調伏自心

专一而住；在家禁戒，亦是除家事外，不作

諸杂务，調伏自心专一而住。又如調馴野馬

野牛，使能負載。【增】1.誓愿。2.态度，举

止。3.苦行。4.忏悔者。〔达〕

བརྟལ་བྱུགས་ཅན། བྱང་ཐོང་། 禁行者(藻)。

仙人。【增】苦行者，贖罪的苦修者。〔达〕

བརྟལ་བྱུགས་དབང་པོ། ཉན་ཐོས། 禁王(藻)。

声聞(佛)。

བརྟལ་བྱུགས་མ། ཁྱིམ་བདག་མོ། 禁女(藻)。

家主妇。

བརྟེན་པ། རྟེན་མིག་དབང་མིག་གེས་བརྟེན་པ་ལྟ་

བུའས་རྟེན་ལ་བརྟེན་པ། 1.能依，如所依眼

根，能依眼識。2.依于所依。

【增】参看རྟེན། 〔达〕 倚靠，持。〔四〕

བརྟོན་པ། རྟོན་ཕུང་ཐག་པས་བཅུགས་པ། 拴，

用繩拴于轅上。

བརྟོལ་བ། བྱ་ག་ཞེ་ཁྱད་བརྟོལ་བ་ལྟ་བུ། 穿，

如穿通洞穴。【增】= བྱག་པ། 洞穴。〔达〕

བརྟ་བ། བཟོང་རྒྱུའས་བརྟ་དགོས་ལྟ་བུ། 1.所

見。2.看。

བརྟ་བའི་ས་ཐང་། འཆི་བའི་སིང་(དང་)། 見边

(藻)。死。

བརྟ་བར་ཉུལ། འཆོལ་བའི་སིང་། 訪察，尋覓。

བརྟ་བས་ཆོག་སི་གེས་པ། གཟུགས་མཛེས་པ་

ལའང་། 1.看不够。2.美色。

བརྟ་བྱ། བརྟ་བར་བྱ་བ་གཟུགས་ལྟ་བུ། 所看，

如所看色。【增】看得見的，明显的。〔达〕

བརྟ་བ་པ། གོས་སོགས་བརྟ་བ་བར་བྱ་དགོས་ལྟ་

བུའས་བརྟ་བ་ལྟ། 折迭，如衣服等应迭起。

བརྟ་བ་བྱ། གོས་སོགས་བརྟ་བ་བར་བྱ་དགོས་ལྟ་

བུའས་བརྟ་བ་ལྟ། 1.应迭，如衣服应迭起。

2.所迭。

བརྟ་བས་པ། ཁ་བཅུགས་བརྟ་བས་ཐིན་པ་ལྟ་བུ། 已

迭，如哈达已折起。

བརྟ་བས་པ། རྒྱ་འབྱངས་པ་དང་གང་བའི་ཐོན་ལ།

1.降生，誕生。2.充滿。

བརྟ་བ་རུང་། གཟུགས་མཛེས་པ། 可看(藻)。

美色，妙色。

བརྟ་བ་པ། བཟོང་ཐིན་པའས་མིག་གིས་བརྟ་བ་ཐིན་པ།

1.已看見。2.眼已看。

བརྟོས་ཆོས། དཔེར་ན་གྲོང་གསེབ་ལ་བརྟོས་ན་ལྟ་ས་

ཁྱིད་པོ་ཞེས་པའི་ཆོ་ཁྱིད་པོ་ཞེས་པའི་ཆོག་ནི་……

བརྟོས་པའི་ཆོས་དང་ལྟ་ས་ཁྱིད་པོ་ཞེ་ན་བསྐྱུལ་བྱ་

དང་གྲོང་གསེབ་ཅས་པ་ནི་རྟུགས་སམ་བརྟོས་ས་ཞེས་

བཤོ། 观待法(佛)，如說：“較之乡村，

拉薩快乐”。快乐是观待法，拉薩快乐是所

立宗，乡村是因，是观待处。

བརྟོས་ན། (原注同上) 观待(佛)，比較。

བརྟོས་པ། རིང་པོ་ལ་བརྟོས་པའི་ཐུང་བ་ལིན་ལྟ་བུ།

观待(佛)(有对比之义)，如“待长为短”。

བརྟོས་ས། དཔེར་ན་གྲོང་གསེབ་ལ་བརྟོས་ན་ལྟ་ས་

ཁྱིད་པོ་ཞེས་པའི་ཆོ་ཁྱིད་པོ་ཞེས་པའི་ཆོག་ནི་……

བརྟོས་པའི་ཆོས་དང་ལྟ་ས་ཁྱིད་པོ་ཞེ་ན་བསྐྱུལ་བྱ་

དང་གྲོང་གསེབ་ཅས་པ་ནི་རྟུགས་སམ་བརྟོས་ས་ཞེས་

བཤོ། 观待法(佛)，如說：“較之乡村，

拉薩快乐”。快乐是观待法，拉薩快乐是所

དང་ཁྱོད་གསེབ་ཅེས་པ་ནི་རྟགས་སམ་བརྟོས་མཁུས་
པའོ། ། 观待处(佛)，如說：“較之乡村，拉
薩快乐”。快乐是观待法，拉薩快乐是所立
宗，乡村是因，是观待处。

བཟླ་བ་ལྟར། རྟགས་ལྟར་རྟགས་མགོན་དུ་ལྟར།
友伴，依靠。

བཟླ་བ་བྱ། ལན་པར་བྱ་བའམ་ཁྱོད་མཁུས་པོར་བྱ།
应利益，应协助。

བཟླ་བ་པ། ཏ་ལ་སྒྲི་བཟླ་བའམ་འགྲོ་ཆས་བཟླ་བ་
དང་སྒྲི་བཟླ་བའམ་ཏ་ལ་ཏ་ལ་བྱ་བའམ་། 1.各
属鞍，各行装。2.依附，信賴。3.会合。
【增】= རོས་ 或 བྱོགས། 表面，方向，方
面。【达】

བཟླ་བ་སྒྲི། (原注缺) 1.付托，2.所向。

བཟླ་བ་ལྟར། ཏ་ལ་ནས་བཟླ་བ་ཅོས་ནས་
བཟླ་བ་ནས་བཟླ་བ་ལྟར་ཞེས་པའོ། ། 丹珠(佛)。
从印度譯出之論典。

བཟླ་བ་ཅོས། ཆོས་མངོན་མཛོད་ཅ་ཏ་ལྟར། ལྟར།
(佛)，如阿毗达磨俱舍論。【增】宗教上的
注釋。【达】(同) བཟླ་བ་ཅོས།

བཟླ་བ་ཅོས་རིག་ མཁུས་པའི་མིང་། 了解論典
(藻)。智者。

བཟླ་བ་ཅོས། ཆོས་མངོན་མཛོད་ཅ་ཏ་ལྟར། ལྟར།
如阿毗达磨俱舍論。(同) བཟླ་བ་ཅོས།

བཟླ་བ་པ། མིག་ལ་བཟླ་བ་དང་ཆོས་བཟླ་བ་དང་
སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བཟླ་བ་ནི་ལུང་གི་བཟླ་བ་དང་
རྟགས་པའི་བཟླ་བ་གཉིས་དང་དུས་པའང་།
1.示看。2.說法。3.佛教，如教正法，証正
法二种圣教。4.時間。【增】1.教授教
义。2.个别的教义或教义的系统。【达】

བཟླ་བ་བྱ། (原注同上) 1.当来看。2.所說法。

བཟླ་བ་མ། མ་ཡི་ཏ་མོ། 地神。

བཟླ་བ་བཞིག་ བཟླ་བ་བཞིག་པར་བྱེད་པ་ཞེས་
དམོད་པའོ། ། 坏法，罵人为破坏佛法者。

བཟླ་བ་པ། ཐོབ་པར་འབྱུག་པ། 給，使获得。

བཟླ་བ་མ་པ། ཐོབ་པར་འབྱུག་པའམ་ཐོབ་པ། 已
給，已使获得。【增】= བྱིན་པ། 施給。【达】

བཟླ་བ་པ། ཐོབ་དུ་བཞིགས་པའམ་ཆར་དུ་དང་པ།
依次陈列，排列整齐。【增】= བྱིན་པ་ཞེས་
པ། 扫淨，扫除，清淨，雅致。2.辨別，知
曉。【达】

བཟླ་བ་བྱང་། ལུས་ཀྱིས་བཀུར་རྟེན་དང་གུས་པས་མཛོད་
ཅིང་ཞེས་བྱེད་པའི་མིང་རྟེན་དུ་བྱ་ཞེས་པའང་
སྟེང་། 敬事，以身侍奉及恭敬供养，亦作 རྟེན་
རྟེན་། 【增】= ཞེས་། 尊敬。【达】(达作
བཟླ་བ་བྱང་)

བཟླ་བ་གནས། ངལ་བསོ་བའི་གནས། 休息处。

【增】འབྱུང་ཁྱད་ཀྱི་མཐོལ། 1.来源，源头。
2.རྟེན་པོ། 本質，精华。【达】

བཟླ་བ། (原注同上) 休息。

【增】= ངལ་བསོ་བ། 【达】

བཟླ་བ་ཅོག་ འཁོན་ཅོག་གས་མཛང་བཙོན་ནས་ཀོལ་
བའི་ཅོག་དང་སུན་འབྱིན་པའི་ཅོག་ 怀恨語，攻
击語，駁斥語。【增】或作 བཟླ་བ་ཅོག་ 諷
刺，反語，措詞溫和的譴責。【达】

བཟླ་བ་སྟེང་། (注同上)

བརྟེན་པ་ལ། ལྷན་འབྲིན་བྱས་པ། 破，已駁斥。

བརྟེན་པ་ལ། རྩ་ལ་ཐིམ་པར་བྱ་བ། 溶解，溶入水中。【增】潤。【四】

བརྟེན་པ་ལ། རྩ་ལ་ཐིམ་པར་བྱས་པ། 溶解，溶入水中。

བརྟེན། ངལ་གསོ་བར། 休息中。

བརྟེན་མེད། དབྱལ་བའི་སྤྱག་བསམ་དང་ལལ་གསོ་མེད་པ། 1.地獄之苦。2.无休息。

【增】= བར་མེད། 【達】

བརྟུང་བ། བྱང་བྱར་བྱ་བའམ་བྱང་དུ་གཏོང་བ། 縮短，使短。

བརྟུངས་པ། བྱང་དུ་བཟང་བའི་མིང་གཏུངས་ཞེས་སྒྲུང་། 已縮短，亦作 གཏུངས།

བརྟུན་པ། ཐག་བ་མཐུད་ཀྱབ་པ་ཉུ་བ། 接續，如接繩。【增】參看 རྟུན་པ། 【達】

བརྟུན་པ། མཐུན་པར་བྱས་པ། 順，和順。

【增】比較。【達】適應，迎合，隨着。【本】

བརྟུམ་དགོས། བྱས་དུ་བྱ་བའམ་བྱས་བྱ་དགོས། 須包裹。

བརྟུམས་པ། བྱས་བྱས་པ། 已包起。

【增】解効。【四】

བརྟེན་པ། རང་ལ་བརྟེན་དུ་བཅུག་ཟིན་པ་ཉུ་བ། 已

依止(佛)，如已使依于自己。【增】1.རྟེན་པ་的完成式。2.信任。【達】倚靠，相依，斜倚。【高】1.接近。2.服侍。【本】

བརྟེན་བྱ། སྤྱོད་པོན་ནམ་དགེ་གན། 所依止(佛)，师长。

བརྟེན་པ་ལ། རོགས་བྱས་པའམ་སྤོང་གོགས་བྱས་པ། 帮助，友伴，作益友。

བརྟོད་པ། རང་ཕྱོགས་ལ་བརྟོད་ར་བཟང་བའམ་

མངས་ཀྱས་ལ་བརྟོད་པ་ཉུ་བ། 称贊，頌揚，

如称贊自己方面，或贊佛。【增】1.用繩拴系牲畜。2.褒獎，嘉許。【高】

(同) བརྟོད་ར་བཟང་བ།

བརྟོད་པར་འོས་པ། ཡན་ཏན་ཅན་ལའང་། 1.应称贊。2.有功德者。

བརྟོད་པུག་ བརྟོད་པ་དང་བཅས་ཕྱག་འཆལ་བའོ། 贊礼(佛)，称贊而礼拜。

བརྟོད་ར་བཟང་བ། རང་ཕྱོགས་ལ་བརྟོད་ར་བཟང་

བའམ་མངས་ཀྱས་ལ་བརྟོད་པ་ཉུ་བ། 贊美，頌揚，如称贊自己方面，或贊佛。

(同) བརྟོད་པ།

ཐ་སྐར། ཐ་སྐར་ནི་སྐར་མ་གསུམ་སྟེ་དབྱིབས་ནི་ཏྲ་

མགོ་འི་མགུལ་བ་ཉུ་བུ། 娑宿，娑有三星；形如馬頸。

【增】1. 星宿名，佛教天文家画其形相为一騎馬的女人。2. 掌管娑宿的女神。〔达〕

ཐ་སྐར་སྟེན། ཉུ་འི་སྟེན་པ་(དང་)། 娑宿生

(藻)。天界医生。

ཐ་སྐར་ཟླ་བ། ཟླ་མ་ཟླ་འབྲིང་ངམ་སྐར་མ་དེ་དང་

ལྷན་པའི་ཟླ་བ་འོ། །ཉེ་ཟླ་དགུ་བའང་ཟེར།
娑宿月(藻)。仲秋，有娑宿之月，阴历九月。

【增】阳历十月。〔达〕

ཐ་བྲུག་ ཐ་མ་སེ་ག་རེད་མ་འབྲེན། ཐ་མའི་སྟོད།

烟袋。

ཐ་ག་བ། ཐགས་མཁམ། 織布者。

ཐ་གི། ཟླ་མ་ཐ་འེ་ཞེས་སྟུང་། 藥品。

【增】= ཞི་བ། 和平，态度温和。〔达〕

ཐ་གུ། ཐག་པ་ཐུང་ཐུང་། 細繩子。

【增】1. 花环。2. 扎花环的线。3. 鏈。〔达〕

ཐ་གུ་འི་སྟོ་ཙན། རྩལ་འཇུག་ལའང་། 腹系花环

者(藻)。遍入(天神名)。

ཐ་གེ་ཙམ། ཐུང་ཟད་ཙམ། 稍微，少許。

ཐ་གུ། ལུང་པའི་ཁྱོན་ལངས་ཆེ་བ་སྟེ་མཐའ་གུ་ཞེས་

བ་བསུས་པ་འོ། །地方宽广，即 མཐའ་གུ་ 之

略写。【增】原字为 ཐག་གུ་ 等于 ཐྱ་ཁྱོན།

1. 广大。2. 丰富。3. 广袤，面积。〔达〕

ཐ་གུ་ཆེ་བ། (原注同上)

【增】= ཐྱ་ཆེ་བ། ལངས་པ། 寬闊。

ཐ་གོད། ཞིང་མ་དུལ་བ་ཐ་བར་གནས་པ་ཉུ་བུ།

生硬，如地未耕。

ཐ་ཆད་བ། ཐ་མལ་བ། 下賤的，庸人。

(同) ཐ་གལ།

ཐ་ཐུང་། ཉིང་སྟེན་མས་དུ་པོ་འི་མིང་། 1. 末后，
最小，后生。2. 弟。

【增】1. 一年中每季的末月。2. 三弟兄(或三个以上)中的最小者。〔达〕 略小。〔四〕

ཐ་སྟད། མིང་ཆོག་གི་ཕྱིས་ནས་དཔྱད་བ་ཐ་སྟད་ཟེར་

བ་དང་ནས་པར་བཟོད་བ་མིང་གི་ཐ་སྟད་ཉུ་བུ།

名言，名目、名称，如由詞句观察为名称或宣說之名目。【增】1. = ལག་པ། 手。2. 表示，隱喻。3. 言說，詞句。〔达〕

ཐ་སྟད་བདགས་པ། མིང་དུ་བདགས་པ། 設立
名言，起名字。

ཐ་སྟད་སྟོན་བྱེད། ལག་པ་དང་ཡི་གེ་འམ་མིང་ཆོག་

སྟགས། 表示名言(佛)。1. 手势。2. 文字，
詞句等。

ཐ་སྟད་བ། མིང་ཙན་ནམ་སྟེ་བཤད་བ། 1. 有名

称者。2. 解說。【增】1. 賭錢者。2. 賭胜者。
3. 下賭注者。〔达〕

ཐ་སྟད་ཙམ། མིང་ཙམ། 唯名，仅有其名。

ཐ་སྟད་གསུམ། མི་ཡིན་པ་སྟེ་ཤེས་པ་དོན་གོ་བ་

གསུམ། 三名言(佛)：是人，能說，解义。

ཐ་དང་བ། མ་མ་བ། 异,各别。【增】= བ་

འདྲིས་བ། 差別, 分開的, 不混同。【达】

ཐ་ན། དམན་ཐ་ན་ཉ་བ། 下至, 至少, 最低。

【增】当僧侶進食等時間, 向其問安之語。

【达】即使, 就是, 甚至, 至少也……。【高】

ཐ་ན་འི་ཐུ་དྲིག རྩ་མ་ན་བ། 下等珍珠(藻)。

瑪瑙石。

ཐ་བག [藏] རྒྱུད་ཐ་བག་ཅེས་མོག་ཤིང། 盘

子。【增】參看 ཐར་དབག [达]

ཐ་བ། རྒྱུད་པོའམ་མཐོག་མ་པའི་མ་ཉ་བ། 1. 頑

固。2. 堅固, 如堅硬的地。

【增】1.= རེངས་བ། 結实, 堅強。2.= ཐུ་བ།

惡劣。3.= ཞེ་མུང་། 瞋忿。【达】

ཐ་མ། རབ་འཕྲིང་ཐ་གསུམ་གྱི་ཐ་མ་དེའོ། 下,

卑下, 賤劣。【增】最末, 最後。【高】

末尾, 方高紙。【四】

ཐ་མ་ཁ། ཐ་མ་སེག་རེད་མ་འཕྲེན། 菸草, 烟。

(原注: 莫吸烟)

ཐ་མལ་བ། ཉམ་ཐག་བ། 平常人, 苦惱者。

【增】普通, 平常, 平凡, 一般的。【达】

ཐ་མི་དང་བ། གཅིག་ཏུ་འཇག་གཉིས་སུ་མེད་བ། 同

一, 不异。

ཐ་ཚིག་ ཐ་སྐད་པར་གསུང་བའི་ཐ་མའི་ཚིག་ 定語,

立名之最後語。

【增】= ཁས་ཐུངས་དམ་བཅས་པ་ 或 ཁ་ཆད་

ཚིག་དམ། 誓言, 誓約, 神聖的話。【达】

ཐ་རམ་བ། དན་པ་དང་ཞིང་ཐ་བའི་རྩེད་གི་རྩ་རམ་

པའམ། 1. 惡劣。2. 硬地上所生茅草。

【增】平原的寬度。【达】(达无 བ་字)

車前菜。【四】

ཐ་རམས་བ། གཏམས་པའི་དོན་ནམ་མཐའ་རམས་

བ། 滿, 充滿, 或作 མཐའ་རམས་བ། 極邊。

ཐ་ཤལ། ཐ་མལ་བ། 下等的, 庸人。

【增】1. 謙遜, 卑下。2. 鄙陋。3. 作惡的人。

【达】賤貨。【四】(同) ཐ་ཆད་བ།

ཐག་གཅོད་བ། བྱིས་དཔོན་གྱིས་ཐག་གཅོད་

དགོས་པ་ཉ་བ། 判斷, 如須法官判決。

【增】ཐག་ཆོད་པ་ཟེ ཐག་ཆད་བ། 1. 割斷繩子,

斷絕, 使分離或棄絕。2. 決定, 判決,

解決。【达】

ཐག་བཅད་བ། བྱིས་དཔོན་གྱིས་ཐག་བཅད་ཟིན་

པ་ཉ་བ། 已判斷, 如法官已判決。

ཐག་བཅུག་བ། ཐུབ་ཆོད་པའམ་ཆར་བཅད་བ།

1. 使決斷, 強迫解決。2. 處罰, 消滅。

ཐག་ཆོད། ཁ་མཐུ་ཐག་ཆོད་མོང་ཉ་བ། 決斷,

解決, 如訟事已解決。

【增】确实, 必定, 明确。【达】

ཐག་ཉེ་བ། ལམ་ཐག་ཉེ་པ་ཉ་བ། 近, 接近,

貼近, 如路近。【增】將近, 近处。【四】

ཐག་ཐུག་ ཐུག་ཐུག་མང་པོ་རེད་ཟེར་བ་ཉ་བ། 会

晤。

ཐག་བ། ཉའི་མཐུར་ཐག་དང་གུར་གྱི་ཐག་པ་ཉ་བ།

繩索。【增】或 བ་ཐག 一种爬藤根。【达】

ཐག་རིང་། མ་ཐག་རིང་ཉ་བ། 远, 如地方遙远。

ཐགས་ཀྱི་རྒྱ། གཞུང་རྒྱད། 織布的經綫。

ཐགས་ཀྱི་སྐྱུན། འཕྲོད་རྒྱུད། 織布的緯綫。

ཐགས་མཁན། འབྲུ་རྩོམ་དང་ཐ་ག་པའང་། 1. 織

者(藻)。蜘蛛。2. 織布者。

ཐགས་གྲུབ་མ། ཐགས་སུ་པར་གསུང་བ་དང་གྲུ་མར་

བཏགས་པའི་ཐགས་སྒྲ་བྱའང་། 1. 織成品。

2. 研成的粉末。(同) ཐགས་མ།

ཐགས་ཐོགས་མེད་པ། ཐུག་ས་མེད་པའས་ཐོགས་
ས་མེད་པ། 无阻处，无障碍。

ཐགས་མ། ཐགས་སུ་བཏགས་པ་དང་བྱ་མར་བཏགས་
པའི་ཐགས་སྒྲ་བྱའང་། 1. 織成品。2. 研成
的粉末。(同) ཐགས་གྲུབ་མ།

ཐགས་བཟང་། ཆོས་ས་ཐགས་བཟང་ལྟ་བུ་ལའང་།

1. 优良織物。2. 致密，如齿密。

ཐང་། I. རུས་ཐང་ངས་རུས་པའི་ཁྲ་བ་རྩ་བ། 湯，
如骨湯，骨汁。

II. ས་ཆ་རི་མེད་པའས་ས་ཐང་ལྟ་བུ་ཐང་དཔྱེ་ཞེས་
སྤང་། 平原；无山之地，平地，亦作 ཐང་དཔྱེ།

【增】1. = རྒྱད་ཅིག་ 片刻。2. 与 རིན་ 連用，
意为价值。3. 清明，晴朗。4. ཐང་ 字在 རྒྱན་

ཐང་ 中指一服（药），單純的煎汁，或服丸药
之后所飲的混合剂。〔达〕 曠野。〔四〕 1. 高
原。2. 强健，健壮。〔高〕 (同) ཐང་གཡེ།

ཐང་སྒྲ། ཐང་ག་གཟུགས་བརྟན། 画象。

【增】或作 རྒྱ་ཐང་། 〔达〕

ཐང་ཁྲག་ རྩས་པའི་པགས་ཐང་། 皮袋，糌粑皮袋。

ཐང་ག་ གཟུགས་བརྟན་སྒྲ་ཐང་རི་མོ་བཟང་ལྟ་བུ་
ཐང་ཁ་ཞེས་སྤང་། 画象(原注：如說：“画象

画得好”)，亦作 ཐང་ཁ།

【增】平原，冲积平原。〔达〕 画，图，
水彩画，宗教上之旗幟。〔高〕

ཐང་འགའ། རི་འགའ་འས་བརྒྱ་ལས་ན། 有时，
偶尔，万一。

ཐང་འགའ་ཐུང་། གཏན་དུ་ས་ཡིན་པར་ཆོས་ཆོས་

ཐུང་པ་རྩེ་མེ་རྒྱག་ཐིང་རྒྱུད་ལས། རྒྱད་ཅིག་ཅམ་
ཡིན་གཏན་དུ་མིན། རི་ནི་ཐང་འགའ་ཐུང་ཅམ་

བྱ། 暂时相会，非永久，花鑿疏說：“刹
那非永久，是名为須臾”。

ཐང་ཅིག་ དུས་ཐང་ཅིག་རྩེ་ཐང་ཅིག་སུས་ཅུ་ལ་
ཡུད་ཅམ་གཅིག་དེ་སུས་ཅུ་ཉིན་ཞག་གཅིག་ 腊
縛，頃刻時間，三十腊縛为須臾，三十須臾
为一昼夜（佛）。

ཐང་ཆད་པ། ངལ་དུ་བ་པའས་མཉམ་པ། 疲乏。

【增】或作 ཐང་ཆད་པ། 〔达〕

ཐང་རྩ། ཐང་གིང་གི་ཆོའས་ཅིའས་བརྟན། 松脂，
树脂。

ཐང་ཆེན་མ། ས་གཞི། 大地。

ཐང་པོ། གཟུགས་པོ་བའི་པོའས་ཐང་པོ་རྩ་བ།

健康，强壮，如身体健康。

【增】1. 耐劳。2. 固定，坚固。〔达〕

ཐང་མ། བཀྲས་པའི་དོན། 摊开，铺开（如摊晒
粮食、牛粪等）。【增】扯紧。〔本〕

ཐང་སྒྲན། རུས་ཐང་ངས་རུས་པའི་ཁྲ་བ་རྩ་བ།

湯药，如骨头湯。

ཐང་བྱ། ལྷ་མོ་ཞིག་ 帽之一种。 〔书。〕

ཐང་ཡིག་ ས་ནས་བཏོན་པའི་དཔེ་ཆ། 地中掘出之

ཐང་གཡེ། ས་ཆ་རི་མེད་པའས་ས་ཐང་ལྟ་བུ་ཐང་

དཔྱེ་ཞེས་སྤང་། 平原，无山之地，平地，亦作

ཐང་དཔྱེ། (同) ཐང་.II.

ཐང་གིང་། གསོམ་གིང་། 松樹。

【增】樅，杉。〔达〕

ཐང་ལྟོད། རྒྱུ་ལྟོད། 松紧，緩急。

【增】衣服之称身情况。〔达〕

ཐང་ཀར། དེ་ཐང་དུ་ལས་དེ་མོས་སུ་ལས་དེ་

དུ་ཉི་ལུ། 1. 因彼。2. 特为彼。3. 在其前面。【增】各为自己。【达】1. 对直，对
着。2. 直接，逕直。【本】（同）ཐང་དུ།

ཐང་ལ་ཐོན། ཐང་ནས་དང་པའི་དོན། ལ་ཐུག་ནས་
ལཐོན། 对直，对直扯。（同）ཐང་དང་།

ཐང་དུ། དེ་ཐང་དུ་ལས་དེ་མོས་སུ་ལས་དེ་དུང་
དུ་ཉི་ལུ། 1. 因彼。2. 特为彼。3. 在其面前。
【增】1. 向，于，直向。2. 直对的方向。【达】
（同）ཐང་ཀར།

ཐང་དང་། ཐང་ནས་དང་པའི་དོན། ལ་ཐུག་ནས་
ལཐོན། 对直，对直扯。

【增】直，不曲。【达】（同）ཐང་ལཐོན།
ཐང་སོ། ཐང་སོ་སོ་ལས་གཏུང་དུ། 各别，各自。

ཐན་སྐད། སྐད་ངན་པ། 恶音，凶信。

ཐན་སྐྱོར། ཉེ་འཁོར་རས་མཐའ་སྐྱོར། 周围，附
近，边缘。【增】或作 ཐན་ཀོར་ 等于 ཐུལ་ཐུན།
1. 諸侯。2. 邻国。【达】

ཐན་བཏང་བ། སྐད་ཆ་ངན་པ་བཏང་བ། 报恶
音，傳凶信。

ཐན་ཐུན། ཉུང་ཟད་ཅམ་མམ་ཐུན་དུས་ལུ། 少
許，小段。

ཐན་འབྱེ། མ་རུངས་པའས་མི་བསྐྱུན་པ། 1. 旱魃。
2. 凶恶，凶人。

ཐན་པ། ཆད་པ་མེད་པའི་དུས། 旱，无雨。

【增】不祥的。【达】干燥，苦旱。【高】
ཐན་འབྱེད། ལྷ་ས་ངན་གཏོང་བ་ལྷ་ལུ། 报灾，如
傳报恶兆。

ཐབ། མེ་ཐབ་མེ་གཏོང་ས། 灶，炉，放火处。
【增】鍋台，地鍋炕。【四】

ཐབ་ཀ། （注同上）

【增】或 ཐབ་ཀ། 灶。【达】

ཐབ་ཀ་པ། མས་ཀྱི་གཞོག་ཕྱིད་པའས་ལག་བདེ།
做飯者，厨子。

ཐབ་ཆས། ཐབ་ཀྱི་ཡོ་ཐུང། 厨具，厨房用具。

ཐབ་ཆང་། མེ་ཁང་ངས་འཆོད་པའི་གནས། 灶
房，厨房。【增】仓房。【四】

ཐབས། ཐབས་ལ་གཤམ་པ། 方便（佛），方法。
【增】1. 机会，可能性。2. = ཆོ་ག་ 仪軌，
密教修法。【达】

ཐབས་ཀྱི་ཕྱོགས། ཡར་ངོ་དང་ཀླུ་རྩོམ་གྱི་ཕྱོགས།
方便分（藻）。1. 上弦。2. 世俗方面（佛）。

ཐབས་ཅིག་དུ། ཆབས་ཅིག་དུ་ལས་ལྟན་དུ། 一同，
一齐，偕。

ཐབས་རྒྱལ་པ། ཐབས་ཟད་དེ་མཐའ་ལ་ཐུག་པ།
計穷，无法，到尽头。【增】= ལས་ཐང་་་

མེད་པ། 对工作没有精神或没有本領，做工
作拙笨，盲目工作。【达】（达无 𑀧 字）

ཐབས་འབྲུལ། ཐབས་ཟབ་པོའས་ནོན་པ། 甚深
方便（佛），巧便。

ཐབས་མེད། ཀ་མེད། 无法，无計。

【增】无法可救，无药可治。【高】

ཐབས་ཤེས་གཉིས། ཉིང་རྩེ་ཆེན་པོ་དང་སྤྱོད་་་
ཉིད་རྩོགས་པའི་ཤེས་རབ་གཉིས་ལའང་། 1. 方便
般若（佛）。2. 大悲与空慧（佛）。

ཐབས་ཤེས་བདག་ཉིད། དུས་འཁོར། 方便体
性（藻）。时輪（佛）。

【增】= དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། 【达】

ཐམ་ག ཐ་མ་གཞུས་པའི་སོག་སྐད་ནས་ཐུང་ཆག་

པས་ཐམ་ག་དང་དམ་གའང་ཞེས་པའོ། །དེ་ནི་

ཀུའམ་ཐེལ་རྟེ། 印，图章，蒙語“塔摩加”

之变音，亦作 དམ་ག།

ཐམ་ཐོས། ཐམ་མེ་ཐོས་མེའམ་འཐོམས་ཤིང་གཟིན་

པའི་མིང་། 迷惑，蒙昧。

【增】1.略昏暗。2.昏迷。〔四〕

（同）ཐམ་མེ་བ།

ཐམ་བ། བཅུ་ཐམ་བ་དང་བཅུ་ཐམ་བ་ཉུ་བ། 整，

如十个整，一百整。【增】有时作 ཐེམ་

བ། 完全，滿。〔达〕

ཐམ་ཕྱན། ཕྱགས་གཟེར་མགོ་ལེབ། 扁头釘子。

ཐམ་མེ་བ། ཐམ་མེ་ཐོས་མེའམ་འཐོམས་ཤིང་གཟིན་

པའི་མིང་། 迷惑，蒙昧。（同）ཐམ་ཐོས།

ཐམ་ལག། གདམས་ངག་གས་རྟེ་བར་འདོམས་པ།

教誡，教誨。【增】= མན་ངག་〔达〕

ཐམས་ཅད། གང་གའམ་གཞན། 所有，一切。

ཐམས་ཅད་སྐྱོབ། སངས་རྒྱལ་ཐམས་ཅད་སྐྱོབ་

ལའང་། 1.救一切。2.一切救佛（佛名）。

【增】毗舍浮佛，为釋迦佛前六佛中的第三佛。〔达〕

ཐམས་ཅད་མཁྱིན་བ། ཐམས་ཅད་རྟོགས་ཏི་

སངས་རྒྱལ། 一切智（藻）。通达一切者，

佛。（同）ཐམས་ཅད་གཟིགས།

ཐམས་ཅད་སྐྱོལ་བ། （注同上）度一切（藻）。

ཐམས་ཅད་འདུལ། མེ་མོ་ལག་མོ་（དང་）།

調伏一切（藻）。丁亥年。

ཐམས་ཅད་མིག། རྩལ་འཇུག་ 一切眼（藻）。

遍入（天神名）。

ཐམས་ཅད་གཟིགས། ཐམས་ཅད་རྟོགས་ཏི་སངས་

རྒྱལ། 一切見（藻）。通达一切者，佛。

（同）ཐམས་ཅད་མཁྱིན་བ། ཐམས་ཅད་སྐྱོལ་བ།

ཐམས་སྐུ་བཅུག་བ། རིང་དུ་བཅུག་པའམ་བཙོན་

རན་བཅུག་བ། 1.入洞。2.入獄。

ཐའི་ཇ། 【蒙】 གོ་གནས་ཤིག་རྟེ་སོག་སྐད་

ལའང་། 台吉，官職之一。

ཐལ་ཀར། སྔོ་དཀར་དང་སྤང་ཆེན་ཐལ་ཀར་ཞེས་

པ་ཉུ་བ་དང་ཐལ་དཀར་ཞེས་སྤྱང་། 1.淺藍。

2.白象。3.灰白。亦作 ཐལ་དཀར།

ཐལ་སྐྱོན། ཆེན་དགས་པའི་སྐྱོན་ཉུ་བ། 太甚之过

失。

ཐལ་གོང་། ཐལ་གོང་ངམ་དབྱང་མགོ་ཡན་ཆད།

肩头，臂尖以上。

ཐལ་འགྱུར་བ། དབྱ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ་རྟེ་ནང་

པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་པ་བཞིའི་ནང་ཆད། 中觀应成

派，佛教四宗中之分派。

ཐལ་ཕྱག་གཟུ་བ། ཁྲ་ཚུར་གཟུ་བའམ་ཐལ་མོ་

ཕྱག་ 拳打，掌击。

ཐལ་ཆ། འདུམས་ཡས་ཆེན་དགས་པ། 过分，太甚。

ཐལ་ཆེན། མི་རྩི་ཐལ་བ་ཉུ་བ། 人尸之灰。

ཐལ་དྲགས་བ། ཆེན་དྲགས་པ། 太甚，如太大。

ཐལ་བདེབས་བ། ལག་པ་བདེབས་པ། 鼓掌，拍

手（由于欢乐或嘲笑）。

ཐལ་ཕྱགས། མེ་ཁེས་ཉུ་བ། 扫灰器，如火簍。

ཐལ་ཕྱོགས། （原注缺）

【增】辯論胜利的一方。〔达〕

ཐལ་བ། རྩལ་ཐལ་ཐལ་བ་ལྟ་བུ་དང་མང་དགུ་ལ།

1. 微尘，如灰。2. 过多，过分。

【增】I. 尘土，灰，粉。

II. = རལ་བ། 1. 经过，越过，超过。2. 踰越标准。3. 过，逝去，越出，变迁。4. 往，渡过。5. 来到。6. 过去，已过，已完。〔达〕

ཐལ་བ་བ། ཕྱི་རོལ་བ་ཞིག་(དང་)། 涂灰者，外道之一。

ཐལ་བྱང་འགྲོ། དཔལ་པོ་ལའང་། 1. 穿行。

2. 英雄，勇士。【增】猛进，衝进。〔达〕

ཐལ་བྱང་བ། ཡ་རོལ་དུ་ཐལ་མར་བྱང་བ་རྟེ་……

བརྟལ་བའང་འཕྱགས་སུ་བྱང་བ། 透到那一边，穿透。(同) ཐལ་མ།

ཐལ་སྐྱར། ལག་པའི་ཐལ་མ་སྐྱར་བའོ། 合掌，手掌相合。

ཐལ་མ། ཡ་རོལ་དུ་ཐལ་མར་བྱང་བ་རྟེ་བརྟལ་……

བའང་འཕྱགས་སུ་བྱང་བ། 透到那一边，穿透。(同) ཐལ་བྱང་བ།

ཐལ་མོ། ལག་པའི་ཁྲ་ཚུར་ཐལ་མོ། 手掌。

ཐལ་མོ་རྩལ་བ། ལག་པ་རྩལ་བ་ཞིག་པའང་རྩལ་

ལའན། 1. 鼓掌，拍手。2. 拍者。

ཐལ་མོ་དབུག་པོར། ཐལ་མོ་གཉིས་ཁོག་རྟོང་……

ཡོད་པར། 手捧，两掌相合而中空。

ཐལ་སྐྱར། རྩལ་བསྐྱགས་སྐྱར་རྟུ། 灰药，如炮炼之药。

ཐལ་ཚན། མེ་ཐལ་མེ་འབར་བ་ལྟ་བུ། 热灰，如有火之灰。

ཐལ་ཚན་ཚུ་བོ། དབྱལ་བའི་འཁོར་ཞིག་དང་མེ་མདག་ལའང་། 1. 灰水河，地獄之一。2. 火炭。

ཐལ་རྒྱལ། འདས་པའི་རྒྱལ་ལས་ཟད་པའི་རྒྱལ།

1. 过去的情形。2. 完了的情形。

ཐལ་རྒྱང་། ཐལ་བ་དང་བཅས་པའི་ལྷག་པ། 带灰

尘之风。【增】风沙，霾，风尘。〔高〕

ཐལ་ལོ། འདས་ལོ། 过了，超过了。

ཐི་ག། ཐི་ག་རྟེ་ཐག་པ་ཚུང་ཚུང་། 繩，小繩。

ཐི་ག། ཚུང་ཟད་དང་ཐི་ག་ཞེས་སྐྱང་། 少許，一点，亦作 ཐི་ག།

ཐི་བ། ཕྱ་ཞིག་ཕྱག་རོལ། 鷄子。

【增】1. 涉禽，沿沙滩走，鳴声如笛。2. 野鳩。

3. = ཐི་བོ། 田鳥。4. 在西藏中部称 ཐི་བ།

〔达〕 1. 野鷄。2. 小斑鳩。〔法〕

ཐིག་སྐྱད། ཐིག་ཚད་དང་བར་བྱེད་པའི་སྐྱད་པ།

直彈之墨綫 【增】1. 綫紗。2. 直綫。〔达〕木匠所用的墨綫，准繩。〔高〕

ཐིག་ནག་པ། མ་དབྱལ་ཞིག་(དང་)། 黑繩，热

地獄之一。【增】黑点。〔达〕(达无 པ་字)

ཐིག་ཚན། ཐིག་སྐྱད་ཕྱགས་པའི་ས་དཀར་ལྟ་བུ།

粉綫，如准繩上所涂之白灰。

ཐིག་ལེ། ཁྲ་བ་ཁམས་དཀར་པོ་དང་ཉགས། 1. 精

液。2. 标记。【增】刺于額前的星点，作为裝飾。2. 孔雀翎上的眼。3. 集中。4. 卓越。

5. 图画，記号，斑点。6. 完全。7. 特殊。

8. 零，无有。9. 在打坐中观想吸精液入动脉

管，又指精液自身。10. 喻为 ཐུང་བོ། 〔达〕字旁的圈圈。〔四〕

ཐིག་ལེ་དཀར་ལྟར། རྩལ་མེད་སྐྱལ་(དང་)། 具

白点(藻)。无毒的蛇。

ཐིག་ལེ་ཁྲ་བོ་ཅན། རི་དགས་ཤིག་(དང་)། 花

点者(藻)。鹿之一种。

ཐིག་ལེ་ཅན། གྲང་པོ་ཆེ་དང་ཉི་མའི་རྩ་ལའང་།

有圈点(藻)。1.象。2.日神之馬。

【增】斑点。〔达〕(同) ཐིག་ལེ་བྱ་བ་ཅན།

ཐིག་ལེ་མཆོག་མ། ལྷའི་བྱ་མ། 胜点女(藻)。

天女。【增】1.天界妓女名。2.各宗教的中心，于此所有教派，最终必须合一。〔达〕

ཐིག་ལེ་དྲུག་པ། རྒྱལ་འཇུག་(དང་)། 六点者

(藻)。遍入(天神名)。

ཐིག་ལེ་བྱ་བ་ཅན། གྲང་པོ་ཆེ་དང་ཉི་མའི་རྩ་

ལའང་། 点网者(藻)。1.象。2.日神之馬。

(同) ཐིག་ལེ་ཅན།

ཐིག་ལེ་རི་སྒྲ། སྒྲུལ། 点鼻(藻)。蛇。

ཐིག་ལེ་རི་ལུས། གཞིག་དང་སྒྲུལ་ལའང་། 点身

(藻)。1.豹。2.蛇。

ཐིག་ཤིང་། ཐིག་ཆད་ལོན་པའི་ཤིང་། 尺。【增】

水准仪。〔达〕 界尺，规定，界方板。〔高〕

ཐིག་ས་པ། རུའི་ཐིག་ས་པ་རྩ་བ། 滴，如水点。

【增】点，些微之量。〔高〕

ཐིག་ས་ཆགས་བྱ། ཁང་པའི་ཐོག་བཅོས་པ་རྩ་བ།

补漏，如修理房顶。

ཐིང་ས། རྒྱན་ཐིང་ས་ཤིག་རྩ་བ། 鋪設(命令詞)，

如鋪設座位。

ཐིབ་ཐིབ། རྒྱན་པའམ་གནམ་ཐིབས་པོ་ཐིབས་ཐིབས་

ཞེས་སྒྲུང་། 黑暗，阴天，亦作 ཐིབས་ཐིབས།

【增】濃密。〔达〕

ཐིབ་བྱ། (注同上)

ཐིབས་པོ། རྒྱན་པ་ཐིབས་པོ་འདུག 阴复，籠罩，

如阴云密布。

【增】1.消散，隱没。2.黑暗。3.稠密。

4.朦朧。〔达〕 挤簇。〔四〕 密林。〔本〕

ཐིས་པ། རུ་ལ་ཐིས་པ་རྩ་བ། 没入，溶化，如溶

于水。【增】(ཕག་ས་ཁྱུག་ས་ལ་) 消失(于其
他物体中)，分解而与他物混合，等于 འཕྱིས་
པ། གཏིས་པ། 与 རྟིས་པ། 常与 ལ་ 或 རང་དུ་
連用，因被吸收而消失，被吸收，归入，蒸
发，(蛇)爬开，消失于洞中，常指光綫神
等的消失。〔达〕

བྱ་བ། ར་བཟའི་སྒྲུབ་བས་གོས་ཀྱི་བྱ་བ། 衣裳之前

后襟。【增】1.采集花朵。2.= བྱ་ལུ་
བཤུབ་པ། 3. བྱ་བ། 能够，有力。4. 怀恶意
的，邪恶的，参看 འབྱ་བ། 〔达〕

བྱ་པོ། ལ་ཁོའམ་གཙོ་བོ། 兄长，首領。

【增】1.年长者。2.口角。3.毒药。

4.= བྱག་པ། 粥。〔达〕 头生。〔四〕

བྱ་མི། རུས་རིགས་ལུལ་ལས་ཐོན་མི། 族姓，姓氏

之一，及所居地名，亦作 ཐོན་མི།

བྱ་མོ། གཙོ་མོ། 主母，太太。

བྱ་རེ། རྒྱན་ཆགས་པར། 相續。

བྱ་ལུ་ལུ། མེ་འབར་པའི་རྒྱ་རྩ་བ། 一种声音，
如燃火之声。

བྱ་ལུས། ལྷགས་གོང་མེ་འབར་པ་རྩ་བ། 彈丸。

【增】金属团，炮弹。〔达〕

བྱ་གཤམ། རུ་པའི་སྒྲུབ་གཤམ་རྩ་བ། 衣后襟，
如长衫之后襟。

བྱག་བྱག་བྱས་པ། རྒྱ་གཏོག་གཏོག་པར་བྱས་པ།
突突响，打声突突。

བྱག་བྱབ། གང་བྱག་བྱབ་པར་བྱེད་པ། 尽力，极
力去作。

བྱག་སྒྲོང་། མས་བྱག་པའི་ཇས། 做粥之材料。

ཐུག་པ། མཐའ་ལ་ཐུག་པ་དང་ཟེ་གིག 1. 到达

际。2. 食品之一，面飯。

【增】1. 达到。2. 会遇，偶遇。3. 俗語指触击。

〔达〕 1. 触知，摸。2. 肉湯，稀羹。〔高〕

ཐུག་འབྲུད། མཇལ་འབྲུད། 会晤，会见。

ཐུག་མེད། ཐོགས་རྒྱགས་མེད་པར་རམ་གད་མར།

无阻，全无障碍，暢通。

ཐུག་ཆད། འབྲུད་པའི་ཁ་ཆད་དམ་ཁ་བཅད། 晤

面的约会。

ཐུགས། ཐུགས་སེམས། 心意。

【增】1. 心灵，心神。2. 目的，意向。〔达〕

ཐུགས་ཀར། སེམས་ཀྱི་ཐད་ཀར་རམ་རྟིང་གར། 对

着心的地方，心口。

ཐུགས་སྐྱོ་བ། སེམས་སྐྱོ་བ། 厌烦，痛苦。

ཐུགས་ཁུར་བཞེས། ཁས་ཁུངས་པ་ཉ་བྱ། 担任，

承受。

ཐུགས་ཁྲལ། སེམས་ངལ་བ། 劳心，担心。

ཐུགས་ཀྱལ། ང་ཀྱལ། 驕傲。

【增】生气，愤怒。〔达〕

ཐུགས་རྒྱུད་སྐམ་པོ། སེམས་གཏིང་ཟབ་པོ། 心

志深邃。

ཐུགས་བརྒྱལ་བ། སེམས་རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པ།

悶絕，心志失常。

ཐུགས་ཆད་པོ། སེམས་ཐག་ཆད་པོ། 决心，心

意決定。

ཐུགས་རྗེ། རྟིང་རྗེ། 大悲，慈悲（佛）。

【增】怜恤，悲憫，惻隱。〔高〕

ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ། ཐུན་རམ་གཟིགས་དང་མངས་

ཀྱིས་ཀྱི་སའི་རྟིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ལའང་། 大悲。1. 观音菩薩。2. 佛地（佛）之大悲心。

【增】佛。〔达〕

ཐུགས་རྗེ་མཛད་པ། མངས་རྒྱས་(དང་)། 悲憫

者（藻）。佛。

ཐུགས་གཉེར་བ། འདུན་པའམ་དོན་གཉེར་ཅན།

希望，希求者。

ཐུགས་མཉེས་པ། སེམས་དགའ་བ། 心喜。

ཐུགས་དམ། སེམས་ཀྱི་དམ་བཅའ་བསམ་མནོ་བ།

心愿，思維。【增】= ཡི་དམ། 1. 意見，忠告。2. 誓，誓約，神圣的諾言。3. 祈愿。4. 观想，禪定。5. 本尊。〔达〕

ཐུགས་དམ་བཀང་། སེམས་ཁེངས་སུ་འཇུག་པ།

满意，使心滿足。

ཐུགས་དམ་བསྐང་། (注同上)

ཐུགས་སྒྲུང་མེད་པ། སེམས་ལ་སྒྲུང་བ་མ་གད་པ།

不覺，心中未現出。

ཐུགས་སྐྱོ། དགའ་སྐྱོན་གསེལ་ཆོགས། 宴會，請

客。【增】节期，假日。〔高〕

ཐུགས་ཕྱེང་། སྐྱོ་ཞིང་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ། 担心，

挂念，忧愁，同情。

ཐུགས་ཕྱེལ། ཕྱེལ་བ་ཆ་པོ། 很忙。

ཐུགས་མ་རངས་པ། ཡིད་མི་དགའ་བ། 不

喜欢。

ཐུགས་མད་པ། བདེན་པ། 誠实，真实。

ཐུགས་སྐྱོན། འདུན་པའི་སེམས། 志愿，愿心。

ཐུགས་གཙོགས་པ། སེམས་ལ་གལ་ཆེ་བའམ་དམ་

བཅའ། 重視，誓愿。

ཐུགས་གཡངས་པ། སེམས་སྒྲོད་པའམ་གཞོ་བ།

心乱，心意动摇。

ཐུགས་རབ་ཅན། ཤེས་རབ་ཅན། 有智慧者。

ཐུགས་ལ་མངའ་བ། ཐུགས་སུ་ཁྱུད་པ། 了解。

ཐུགས་ལ་བཅགས། སེམས་ལ་བཞགས། 放在
心上。

ཐུགས་ལ་ཕབ་བ། རྣམ་རྟོག་མེད་པ་དང་འདོད་པ་མཐུན་པ། 1. 无分別 (佛), 无思虑。
2. 合意。

ཐུགས་ལས་རྒྱུད་བ། འཕྲིན་ལས་རྒྱུད་བ། 小事
业, 小事。

ཐུགས་ལོན་པ། སེམས་ཤེས་པ་ལྟ་བུ། 知心, 如
知其心意。

ཐུགས་སུ་རྒྱུད་བ། རྟོགས་པའི་མིང་། 领悟,
了解, 通达。

ཐུང་བ། རིང་པོ་མ་ཡིན་ཐུང་ཐུང་། 不长, 短。
【增】体积小。【达】

ཐུང་མི། 【汉】 ཐུ་ནག་སྐད་དོ་ལོ་རྒྱུ་བ། 通
事, 翻译员。

ཐུངས་ཤིག ཇེ་ཐུངས་ཤིག་ཆང་ས་ཐུངས། 喝吧!
(原注: 喝茶吧! 不要喝酒!)

ཐུད་གདར། མར་དང་ཐུད་པ་བསྐྱེས་པའི་ཟས།
酥油与奶渣和成之食品。

ཐུན། རྩམ་བྱའམ་སྒྲན་གྱི་ཐུན་ཆད་ལྟ་བུ། 1. 片段,
一节。2. 药之剂量。【增】1. = མེལ་ཚེ། 三
个钟头的時間, 佛教以此为一日的八分之一,
固定长短的时间, 一个人作工作而不須休息
的时间, 六小时, 四小时或三小时的輪值。
2. = མཚམས། 日夜分际之間, 即黄昏与黎
明。3. 喇嘛修禪定的情况, 又指修定的房間。
4. 咒术用物 (沙子, 胡椒, 芥子, 麦粉等)。
5. 蒐集者, 采集者。【达】 一剂, 一服。
【高】 更。【四】

ཐུན་ལྗེ། ཧིས་ལྗེ། 折迭, 二迭。

ཐུན་པ། མེ་ཤིང་འབྲུ་མཁན་ལྟ་བུ། 樵夫。

ཐུན་བར། ཧིན་མཚན་མཚམས་དང་ཐུན་སོ་སོའི་
བར་མཚམས་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 1. 昼夜之
界限。2. (修法时) 各座之中间。3. 大自在
(天神名)。(同) ཐུན་མཚམས།

ཐུན་སྦྱོར། མཚན་སོའི་མིང་(དང་)། 更合 (藻)。
夜間。(同) ཐུན་ཆད་ཅན། ཐུན་གསུམ་མ།

ཐུན་མ། མཚན་སོའི་མིང་ལྟ་བུ། 夜間。

【增】守更。【达】

ཐུན་མོང་། ལྷགས་པོ་ཁྱི་ལོ་དང་སྦྱིའི་མིང་། 1. 庚
戌年。2. 共同。【增】或 ཐུན་མོང་བ། 通常,
普通, 每天作的或每天发生的。【达】

ཐུན་མོང་ཆོས། འཁོར་བའི་མིང་། 共法 (藻)。
輪迴, 生死。【增】世間生活, 日常生活中
所作的工作。【达】

ཐུན་མོང་བྱད་མེད། སྒྲན་ཆད་མ། 共妇 (藻)。
娼妓。

ཐུན་མོང་ས། རྒྱལ་པོའི་བསྐྱེད་ཆལ་ལས་སྒྲིང་ག
公地 (藻)。国王之林园。
【增】公园, 公共游艺場。【达】

ཐུན་ཆོད། ཐུན་གཅིག་གི་ཆོད། (修法时) 一座
之量。

ཐུན་ཆོད་ཅན། མཚན་སོའི་མིང་(དང་)། 有更
者 (藻)。夜間。

(同) ཐུན་སྦྱོར། ཐུན་གསུམ་མ།

ཐུན་མཚམས། I. ཧིན་མཚན་མཚམས་དང་ཐུན་སོ་
སོའི་བར་མཚམས་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 1. 昼
夜之界限。2. (修法时) 各座之中间。3. 大
自在 (天神名)。【增】彩霞。【四】
(同) ཐུན་བར།

II. ཡང་ན་དགོང་མོ་(དང་)། 晚上。

ཐུན་མཚམས་སྒྲིབས། རྩིན་པོ་ལྷི། 晚間力
(藻)。罗刹。

ཐུན་ཐོར། རྩ་བྱེད་ཐོར་བ་ཞིག 割禾之鎌刀。

ཐུན་གསུམ། རྩལ་བུ་འགའ་གསུངས་སྒྲིན་ཐོག་ཁྲུལ།

1.数段。2.秋收之賦稅。

ཐུན་གསུམ། མ་ཐོ་ཕྱི་ཐོ་དགུང་ཐུན་གསུམ་རྩ་བུ།

三段，如上午，下午，晚上等三座（指修三次法）。

ཐུན་གསུམ་མ། མཚན་མ་འི་མིང་(དང་)།

三段者(藻)。夜間。

(同) ཐུན་སྒྱུར། ཐུན་ཚད་ཅན།

ཐུབ་ཅི། [蒙] ཐོབ་ཅི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཐུབ་ཅི་
扣子。

ཐུབ་ཚད་ཅན། རྩི་བརྟོལ་ཅན་ནས་ཐོ་ཅོ་ཅན།

武断者，粗率者，輕躁者。[增] = གདོལ་བ།
旃陀罗，印度种族之一。[达]

ཐུབ་ཚད་མ་གྱིས། རྩི་བརྟོལ་མ་གྱིས་གིག 莫武
断，勿輕率(命令詞)。

ཐུབ་བརྟན། ཐུབ་པའི་དབང་པོ་འི་བརྟན་པ། 佛教。

ཐུབ་པ། རྩན་མོངས་ཐུབ་པའི་རྩན་ཐོས་དང་བྱང་སྤང་

དང་སངས་རྒྱས་(དང་)། 能者(藻)。1.能
断煩惱之声聞(佛)。2.仙人。3.佛，釋迦
牟尼。[增] 1.可能，能够。2.匹对。3.有
能力者。[达] 能，堪任事，有大才，能干，
克当。[高]

ཐུབ་པ་ཆེན་པོ། མངས་རྒྱས། 大能仁(藻)。

佛。(同) ཐུབ་དབང་།

ཐུབ་པའི་བུ། ཆར་སྒྲོན་ཕྱེས། 能子(藻)。雨

雀，小燕。[增] = རྒྱལ་ཤི། [达]

ཐུབ་པའི་ཞལ་སྒྱིན། དགེ་འདུན་ནས་ཐུབ་པའི་སྐྱེ་

ཆབ། 僧众或佛的代表者。

ཐུབ་དབང་། མངས་རྒྱས། 能仁(藻)。佛。

(同) ཐུབ་པ་ཆེན་པོ།

ཐུབ་དབང་གསུང་སྒྱིས། རྩན་ཐོས་ཀྱི་མིང་།

佛語生(藻)。声聞(佛)。

[增] = ཐོག་ཅུང་སྒྱིས་བུ། [达]

ཐུབ་ཚད། དང་ཐུབ་པའི་ཚད་ཀྱིས་འབྲུ་སྒྲོན་པའས་

ཐུབ་ཚད་དང་ཐུབ་ཚད་གཉིས་པ། 尽自己能力
而証毀，或作ཐུབ་ཚད།

[增] 威逼，恫吓，威吓，惊止。[高]

ཐུས་ཁྲིས། དས་ཀྱིས་གཏུགས་པའི་ཐུས་པོ་རྩ་བུ།

包裹，如用布包起之包裹。

ཐུས་པོ། (注同上)

ཐུས་འབྲས་པ། ཀྱང་ལག་བརྒྱུད་ས་ཏི་རྩལ་བ་རྩ་བུ།

假寐，輕睡，如伸开手足而臥。

ཐུས་གསུམ་པ། རྩན་སུ་ཀ་མེལ་ལའང་། 1.三

包。2.荳蔻。

ཐུར་བསྐྱེད་པ། ལྷུང་པའས་མར་སོང་བ་རྩ་བུ།

向下发展，如衰落，下降。

ཐུར་མགོ། ཁྲིས་བུའས་མར་ཐུར་རྩ་བུ། 1.匙，

杓。2.筷子，如攪酥油的筷子。

[增] 1.調羹的尖端。2. = མཐུར་མགོ། 头

絡，籠头。[达] (同) ཐུར་མ།

ཐུར་འགྲོ། ལུའི་མིང་། 下行(藻)。水。

ཐུར་བཞུད། (注同上)

ཐུར་བཞུད་མ། ཐུ་རི་སྒྲིགས་(དང་)། 鷺，

舍利。

ཐུར་བྱ། དམའ་བྱ། 向下，在下。

ཐུར་འབབ། ཅུ་མྱི་(དང་)། 下注(藻)。水。

(同) ཐུར་ཅུང་།

ཐུར་མ། I. ཁིམ་ཐུར་མ་མར་ཐུར་མ་མ། 1. 匙，杓。

2. 箸，筷子，如攪酥之箸。(同) ཐུར་མགོ།

II. སིང་བྱ་མོན་བཞི་བ་ཐུར་མའི་མིང་ཅན་ནི་སྒྲིམ་
བྱ་ཡིན་ཞེས་དང་ཐུར་མས་གཞུལ་ཞེས་པས་གྲིབ་་་་

ཚད་རིག་པའི་སིང་བྱ་རྩེ། 木棍四指长，名箸
亦名人，用箸度量人影之长短(詳見比丘戒)。

【增】全套的外科器械。【达】

ཐུར་མ་བརྒྱ་བ། ཉི་ཆར་སྒྲིབ་ཕྱེད་དམ་གཏུགས་

ཁྱི་མིང་། 百股(藻)。傘。

ཐུར་མ་བ། བཞུལ་བ་མ་མའི་ཆེ་སྒྲ་གའི་དུས་ཤིག་

། གོ། 箸者(藻)。未劫时，飢饉时(据说
其时用木棍沾粥而食)。

ཐུར་ལམ། བཤང་ལམ་ལམ་ལང་། 1. 下山道路。

2. 粪道，肛門。【增】峻直斜坡。【达】

ཐུར་སེལ། ན་ཚ་ཞིག་ 下泻，疾病之一。

【增】清漣下道，通便。【达】

ཐུར་ཅུང་། ཅུ་མྱི་(དང་)། 下坠(藻)。水。

(同) ཐུར་འབབ།

ཐུལ་བ། དུ་བ་ཐུལ་བའམ་དུལ་ཟིན་བ། 1. 冒烟。

2. 已馴养，已調伏。【增】1. 約束，拘束，
遏制。2. 卷，裹。【达】

ཐུས། དེས་ཅིས་ཐུས་ཀྱང་། 能，如他能計算。

ཐུ་གི་ཅམ། ཅུང་ཟད་ཅམ་རྩེ་ཐུ་གི་ཅམ་ཞེས་སྒྲུང་།

少許，亦作 ཐུ་གི་ཅམ།

ཐུ་གི་ཅམ། (注同上)

ཐུ་བ། དེ་བཅིས་པའམ་ཐུ་བས་བརྒྱ་ཐུས་པ་ཀྱང་།

属于，計入，如說：“将彼算入，即整整十
个”。【增】1. 关于。2. 从事某事，干涉，
干与。【达】

ཐུ་ཅི། ཐུལ་ཅི་རྩེ་མཐུ་བོང་གི་ཅི་མའི་ཐ་སྟད།

即 ཐུལ་ཅི། 大拇指尖端。

ཐུ་ཚོམ། མཐའ་གཉིས་སུ་དྲགས་པའི་ཤེས་པ།

怀疑，犹豫。

ཐུག་སྒྲིམ། ལག་བཏགས་ཀྱང་། 礼物，礼品。

ཐུག་ཅུང་སྒྲིམ་བྱ། ཉན་ཐོས། 小乘人，即声

聞(佛)。

ཐུག་ཆེན་བ། གཞན་དོན་ཁྱད་དུ་བྱིན་པ་པོ།

大乘人，以利他为己任者。

ཐུག་བ། I. བཞོན་པ་དང་ཁྱད་བའམ་འདགས་ཕྱེད།

1. 乘騎。2. 担負，負載，支持。

II. ཡང་ན་སིང་ཏྲ་དང་ཁྱོགས་དང་འགྱུགས་ཕྱེད།

1. 車。2. 轎。3. 抬，举。

ཐུག་པའི་དབང་པོ། རྒྱ་ལམ་ལང་། 1. 乘載之

王。2. 驃子。

ཐུག་འབྲིང་སྒྲིམ་བྱ། རང་ཁྱལ་རྒྱུགས་འབྲིང་བ།

中乘人，即独觉(佛)。

ཐུག་དམན་བ། ཉན་རང་གཉིས་སམ་རང་དོན་ཅན།

小乘人，即声聞，独觉(佛)，唯求自利者。

ཐུགས། ཡར་འདིགས་དགོས་ན་ཐུགས་ཤིག་དང་སོང་།

1. 向上支起(命令詞)。2. 已去。

【增】行动，走，步行，前进。【高】

ཐུང་བྱ། ཐུང་བས་འགྲོ་བའམ་ཀྱང་བ་སྒྲིན་ཅན།

1. 跛行。2. 足有病者。

ཐུངས། ཀྱང་བ་ཐུང་བུས་ཐུངས་ཀྱང་། 跛足而行。

【增】次，次数，回数。【达】

ཐོས་མེད། གངས་མེད་དཔ་ནི་མེད་ལའང་། 1. 未

計入。2. 无数。3. 无义。

ཐོ། གངས་ཀ་རྩེ་སྐྱོད་ལའང་གངས་སམ་མང་གི་

ཐོ་ཟེད། 数目，蒙語亦称 མང་གི་ཐོ།

【增】1. 代替数目字 130。2. 簿子，表册，目录，索引，备忘录。〔达〕

ཐོ་ཀར། མི་རིགས་ཤིག་(རྩེ)། 一种民族。

【增】一古代王国名，在喀什米尔北方和西北，包括和闐及吐貨罗在內。〔达〕(达作

ཐོ་གར་及 ཐོ་དཀར་)

ཐོ་ཀོར། གཞོགས་སུ་ཉེ་འཁོར་དུ། 旁边，附近。

(同) ཐོ་ཕྱི་དུང་དུ།

ཐོ་ཅ་བྱེད་པ། རྩེ་བརྟེན་བྱེད་པ། 狂行·粗魯。

【增】說无謂的話。〔达〕

ཐོ་ཕྱི་དུང་དུ། གཞོགས་སུ་ཉེ་འཁོར་དུ། 旁边，

附近。(同) ཐོ་ཀོར།

ཐོ་བ། མགར་བའི་ལག་སྒྲུབ་དེ་ར་མགོ་དེ་དབྱིབས་

ཅན་ལ་ཐོ་བ་ར་མགོ་ཟེད། 錘，鉄匠工具，有头角形者，名 ཐོ་བ་ར་མགོ། 釘錘。

ཐོ་ཅམ། མང་གི་ཡོད་པ་ཅམ། 仅有数字，只

有名数。

ཐོ་འཚམ་པ། མཐོ་འཚམ་པའམ་ཐུབ་ཚད་བྱེད་པ།

亦作 མཐོ་འཚམ་པ། 輕侮。

【增】揶揄，嘲弄。〔达〕

ཐོ་ཡིག་ མང་གངས་བཀོད་པའི་ཡི་གེ། 登記簿，

列載数量之表册文件。

ཐོ་ཡོར། མཐོ་ཡོར་ཉེ་རིའི་ཕྱི་ཐོ་ཡོར་ལ་མི་

ཡིན་པར་མཐོང་བ་ལྟ་བུ། 石梁，亦作 མཐོ་

ཡོར། 如山頂上之迭石为梁，望之似人者。

【增】因許愿而堆的角錐形石堆，为紀念或标记而堆的石堆。〔达〕

ཐོ་རུ། ཉེ་སྐྱོད་ལའང་། 1. 在簿子上。2. 馬駒。

ཐོ་རེ་བ། ཐོ་རེ་ཐོ་རེ་རྩེ་ཁ་ཐོར་བ། 零碎，

散乱。【增】1. = ཐོ་ཅལ། 2. 少許。〔达〕

ཐོ་རེངས་དུས། མཐོ་རེངས་དུས་སམ་བྱང་ཐུབ་

དུས་ཉེ་སྐྱོད་དང་དགྲུང་དང་ཐོ་རེངས་ཉེ་ནམ་ལ་མ་གསུམ་དུ་བྱས་པའི་ཐོ་མའི་ཆ་དེ་ལོ། 黎明时，明相出时，成菩提时，夜之三分（初夜，中夜，后夜）中之后分。

ཐོ་ལར་རྒྱུས། ཐོ་ལ་ཐོ་ལ་ལམ་འབྲུར་ཉེ་རྒྱེ་བ།

突出，鼓起。

ཐོ་སོ། [蒙] མར་གྱེ་མིང་རྩེ་སྐྱོད་ལྷོ་ཡིན། 酥油。

ཐོག་ བཟུ་སྤྱན་རྩི་མེ་དང་གནས་ལྗགས། 1. 帝釋

(天神名)之金剛杵。2. 雷电，霹靂。

【增】1. 屋頂，盖。2. 头，頂点。3. 果实，产品。4. 財物。5. 一种植物与其果实名。

〔达〕 楼。〔高〕

ཐོག་ཁ། ཁང་པའི་ཐོག་ཁའམ་རྩེང་། 1. 屋頂。

2. 上面。【增】或 ཐོག་ཁར། 在上。〔达〕楼上。〔高〕

ཐོག་ཁེབས། ཁང་པའི་ཐོག་ཁ་ཁེབས་པ་ལྟ་བུ།

盖頂，如大屋頂。(同) ཐོག་ཁེབས།

ཐོག་གྲུ། འབྲས་བུའམ་ཤིང་ཐོག་ལྟ་བུའམ་རྩེ་མོ།

1. 果实。2. 頂端。

ཐོག་སྒྲ། ཐོག་དང་ཐོག་པའི་འབྲས་སྒྲ། 霹靂声。

ཐོག་ཐག་ འགོ་ནས་མཇུག་པར་དཔ་ཐམས་ཅད།

1. 始終，从头到尾。2. 一切。【增】1. =

ཚོས། 宗教(藏地牧人的土話)。2. 或作 ཐག་

ཐོག་ 在其期間，其間，当时。3. 整，全。〔达〕

ཐོག་ཐོག་ན། དང་པོ་དང་པོ་ན། 最初，太古。

ཐོག་དྲུག་པ། འགོ་བཙུགས་པ། 带头，起首。

ཐོག་དྲུང་། མཐོ་དམན་ནས་རྒྱུང་གོད་ལའང་།

高低，上下。

ཐོག་མདའ། གནམ་ཕྱགས། 雷箭（藻）。霹靂。

ཐོག་དེབ་པ། ཁང་པའི་ཐོག་ཁ་དེབ་པ། 屋頂坍塌。

ཐོག་ལྗན། འབྲུག་ཐུ་（དང་）། 具霹靂（藻）。

雷声。

ཐོག་པེབས། ཁང་པའི་ཐོག་ཁ་པེབས་པ་ཉ་ལུ།

盖顶，如房屋脊顶。（同）ཐོག་པེབས།

ཐོག་པེབས་བྱུང་། ཉ་པེབས་བྱུང་ཉ་ལུའམ།

降临，如天神降临。

ཐོག་མ་ཐ་མ་མེད་པ། དུས་འཁོར་ལའང་།

1. 无始终（佛）。2. 时轮（本尊名）。

（同）ཐོག་མའི་མགོན་པོ།

ཐོག་མ་མེད་པ། འཁོར་པའི་ཐོག་མ་མེད་པ་ཉ་ལུ།

无始（佛），如轮回无开端。

ཐོག་མའི་མགོན་པོ། དུས་འཁོར་ལའང་། 1. 最

高的依怙。2. 时轮（本尊名）。

【增】=ཀུན་དུ་བཟང་པོ་ 或 རྗེ་རྗེ་འཆང་།

【达】（同）ཐོག་མ་ཐ་མ་མེད་པ།

ཐོག་མའི་བྱེད་པོ། རྒྱུ་མ་ས་པོན་（དང་）།

創始者（藻）。因，种子。

ཐོག་མའི་རི། ཤར་རིའམ་མུན་རི་རྒྱ་གར་ན་ཡོད།

东山，前山，在印度。

ཐོག་མའི་མངས་ཀྱས། དུས་འཁོར། 始佛

（藻）。时轮（本尊名）。

ཐོག་མར། དང་པོར། 开始，最初。

ཐོག་མར་སྐྱེས། བྱམ་ཟེ་དང་དང་པོར་སྐྱེས་པ།

始生（藻）。1. 婆罗门。2. 先生者。

ཐོག་ཆད་མ། ཐོག་ས་གཅིག་གི་ཆད་ཡོད་པ།

有一层之量者。

ཐོག་ལྗོག་ རྗེ་དགར་ཁྲ་མིན་ཟེད། 避雷（藻）。

一种白石（珊瑚石）。

ཐོག་རུས། ཐོག་མདའ་ལ་ཤི་པའི་རུས་པ། 雷击

死之余骨。

ཐོག་ཤས། རྩོན་ཐོག་གི་ཕུད་དེ་ཚུལ་དང་མཐུན་

པའི་དབུ་ཁྲུལ། དེང་སང་ཤས་ཤོགས་ཟེད།

秋收后合法之赋税，现今名 ཤས་ཤོགས།

ཐོགས་པ། ཆགས་པའམ་ཐུག་པ་དང་འཛིན་པ།

1. 食著，食恋。2. 遇到。3. 执持。

【增】1. 高举。2. 打击。3. 撞着，偶遇。

4. 跑向，掷向。5. 迟滞，滞碍。【达】

ཐོགས་མེད། དུགས་ཐུག་མེད་པ་དང་ཆགས་མེད་

པའམ་ཐོགས་ཐུག་མེད་པ། 1. 无阻碍。2. 无食

著，无挂碍。【增】无著菩萨。【达】

ཐོགས་ཤིག་ མ་པདགས་ན་ཐག་པས་ཐོགས་ཤིག་དང་

ཚུལ་པ་ཐོགས་ཤིག་དང་སྒྲུལ་པ་ཐོགས་ཤིག་དང་

རྒྱུན་ཐོགས་ཤིག་ཉ་ལུ། 1. 拴起吧！2. 磨糌粑

吧！3. 织布吧！4. 带装饰吧！

ཐོང་མཁན། ཞིང་མོན་པར་བྱེད་པ་པོ། 犁者，耕

田者。

ཐོང་འཁོར། གར་བྱའམ། གར་ 原作གང་

圆球。

ཐོང་ག་ བྱང་ངམ་ཉ་བྱང་ཚུལ་ཆེ་པ་ཟེད་པ་ཉ་ལུ་

མཐོངས་ཀྱ་ཞེས་སྒྲུང་། 胸，如说：“马胸寛力

大”，亦作 མཐོངས་ཀ།

【增】或作 ཐོང་ག་ 等于 བྱང་ 或 བྱང་པ། 【达】

ཐོང་སྒྲི། གཤོལ་སྒྲི། (未詳)

ཐོང་ལྷགས། ཐོང་གཤོལ་གྱི་ལྷགས། 犁鐮，犁之鉄頭。

ཐོང་ཆེར། ལུ་གུ་ལས་ཆེར་སོང་བའི་ལུག། 比羊羔較大之綿羊。(ཐོང་ཆེར་原著作ཐོང་ཆོར)

ཐོང་ཐོང་། ན་སོ་ཐོང་ཐོང་ཉ་བ། (未詳)

ཐོང་ལྷན། ལྷོ་བས་བཟང་(དང་)། 具犁(藻)。
妙力(神名)。

ཐོང་ལྷོས། གཟུར་ལུང་ལྷོས་ལྷོས། (未詳)

ཐོང་བ། ཞིང་ཆོ་ཕྱེད། 耕犁，农具。

(同) ཐོང་གཤོལ།

ཐོང་མི་བ། གསོད་པར་འདོད་བ། 欲杀，想杀。

ཐོང་ཞིག་ ཅི་གེ་ཐོང་ཞིག་སྒྲིན་པ་ཐོང་ཞིག་ཉ་བ།

1.寄出，发，如“把信发出去吧！” 2.发放，如“发放布施吧！”

ཐོང་འོག་ ལུས་ཀྱི་ཐོང་གའི་འོག་(དང་)། 胸部之下。

ཐོང་གཤོལ། ཞིང་ཆོ་ཕྱེད། 犁，农具。

(同) ཐོང་བ།

ཐོང་ས། གཤོལ་ས། 犁刃。

ཐོད། དར་གྱི་ལྷ་ཐོད་ཉ་བ། 纏头巾，如綢包头。

【增】1.在上，更高。2.=ལྷ་ 或 ལྷ་ཐོད་ 或 དབྱ་ཐོད། 帽，头的裝飾或复物。〔达〕

ཐོད་སྒྲིས། མགོ་རུས་སྒྲིས་པ། 骷髏，干枯头骨。

ཐོད་ཆོལ་བ། གོ་རིམ་འཆོལ་བའམ་སྡེང་ནས་
བཀྲལ་བྱེད་བ། 躐等，越級，次序錯乱，由上
越过。

ཐོད་བཀྲལ་བ། (注同上)

ཐོད་བཅིངས་བ། མགོ་པོ་དཀྱིས་བ། 纏縛头部。

ཐོད་ཆིངས། (注同上)

ཐོད་འཆང་། དབང་ལུག་ཆེན་པོ། 持髻(藻)。
大自在(天神名)。

ཐོད་ཕྱག་ ཐོད་བ་ཕྱག་པའམ་ཐད་ཀར། 1.头相接
触，对头。2.对直。【增】符合。〔本〕

ཐོད་བ་ཅན། བདེ་མཆོག་དང་དབང་ལུག་ཆེན་པོ་
ལའང་། 持髻者(藻)。1.胜乐(本尊名)。
2.大自在(天神名)。

ཐོད་ཕྱེང་། མགོ་རུས་ཀྱི་ཕྱེང་བ། 头骨之環珞。

ཐོད་ཆལ། མགོ་རུས་ཀྱི་དུས་བ། 头骨之片段。

ཐོད་ལྷོན་བ། མགོ་རུས་ལྷོན་བ། 湿润的头骨
(即新鮮头骨)。

ཐོད་ལེ་ཀོར། བཞུར་ཟེར་བ་དང་སྒྲིང་ཅིག་ཟེར་
བ་དང་རྩ་སྒྲིག་ཟེར་བ་དང་གར་བ་ཟེར་བའང་……
སྒྲིང་། 1.学者。2.器皿之一。3.石笔。4.厚
密。【增】或 ཐོད་ལེ་སྒྲིང་། 雪花石膏。〔达〕
滑石。〔四〕

ཐོན། ཆས་ཐོན་ཞིག་དང་ཕྱིར་ཐོན་ཉ་བ། 1.誦經吧！

2.出外。【增】1.參看 འཐོན་པ་ 及 འདོན་པ།

2.村名，西藏文学始祖端美三布扎之降生
地。〔达〕 出去。〔四〕 (同) ཐོན་ཞིག

ཐོན་ཀོར། ཉུ་འཁོར་རམ་ཉུ་འདབས་སུ་དང་ཐོ་
ཀོར་ལང་། 周圍，近边，近邻，亦作 ཐོ་ཀོར།

ཐོན་སྒྲིང་། (注同上)

ཐོན་པ། ཕྱིར་འཐོན་ཀུ་མིན་ཐོན་ཟེར་བ་ཉ་བ།

已出，現出。【增】**ཐོན་** 地之人，又指端美三布札家中的人。〔达〕

ཐོན་ཕྱག ཕྱིན་འགྲོ་ཁའི་ཕྱག་ཕྱེས་མཇལ་ཁ།

临行时之謁礼，辞行。

ཐོན་བྱ། གཟར་བྱའམ་སྡོད་ཅིག་ 杓子，器皿之一。

ཐོན་བྱར་བཅས་པ། གཟར་དུ་སྐྱེས་པ། 才生产，新生。

ཐོན་མི། ཡུལ་ཞིག་གསེང་ལ་གནས་པའི་མི་རིགས་ཤིག་ 1.地方名。2.彼处民族之一。

【增】即端美三布扎創造藏文字母者。〔达〕

ཐོན་ཞིག་ ཆོས་ཐོན་ཞིག་དང་ཕྱིན་ཐོན་ཏྲ་བ།

1.誦經吧！2.出外吧！（同）**ཐོན།**

ཐོབ་བྱལ། ཏུབ་ཐོབ་པའདྲ་ 1.得，得胜。2.夺得，掠得。【增】1.= **ཐོབ་པ་དང་བྱལ་བ།**

2.西藏地名。〔达〕

ཐོབ་ཆ། འོས་འབབ་པའདྲ་ 1.应得部分。2.应受权利。

ཐོབ་ཆི། [蒙] རྩ་བའི་གོང་བའི་ཐོབ་ཅིངས་ཐུབ་ཆི་རིལ་རིལ་ཏྲ་བྱ་རྩེ་སྟག་རྒྱུད་ཡིན། 鈕扣，如衣領上之圓扣。

ཐོབ་འཇལ། གཞན་ལ་སེར་སྒྲ་སྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་བཟོད་ནས་ནོར་འགྲགས་པའོ། 研求（佛），以說他人吝嗇等过失而收其财物。

ཐོབ་སྒྲངས། ཐོབ་པའི་ཐོབས་ནས་པའམ་བཟོ་འདྲ།

获得之方法，形相。

ཐོབ་ཐང་། （原注同上）

【增】特权，繼承权，优先权。〔高〕权利，应得之份，应分。〔本〕

ཐོབ་ལྷན་མ། ཐོན་གྱི་སྐར་མ་(དང་)། 具得女（藻）。虚宿（二十八宿之一）。

ཐོབ་པ། རྩོད་པའམ་ཐོན་པ་པའདྲ་ 1.获得。

2.成就。【增】变成，成为。〔达〕

ཐོབ་བྱ། རྩོད་པར་བྱ་བའམ་ཐོབ་པར་བྱ་བ།

1.所获得。2.所应成就。

ཐོབ་གཤམ་བྱེད། ཏུབ་ཐོབ་འབྱེད་པ། 夺取。

ཐོབས། ཐོབ་དུ་ཚུགས་ཏེ་བྱེད་པའམ་བྱེད་ཀྱིས་ཤིག་དང་གསོལ་བ་ཐོབས། 1.使得。2.給吧！3.祈請。

ཐོས་ཐོས་པ། མགོ་འཐོས་པའི་དོན། 迷惑，头脑昏迷。

ཐོས་ནག （注同上）

ཐོས་བྱ། སྡོད་ཅིག་རྩེ་ཐོན་བྱ་ཞེས་སྐད་ 杓子，器皿之一，亦作 **ཐོན་བྱ།**

【增】参看 **ཐུས་བྱ།** 在安多区方言中指大木杓，通常称为 **གཟར་བྱ།** 〔达〕

ཐོས་ས་པ། མགོ་འཐོར་བའམ་ཐོས་ས་ཟེན་པ། 头昏，已昏迷。

【增】参看 **འཐོས་ས་པ།** 〔达〕

ཐོས་ས་ཤིག་ ཐོས་ས་ཤིག་ 考虑，思考（命令詞）。

ཐོར་ཅོག་ རྩེ་མཐོངས་གཙུག་རྩོར་རམ་སྒྲ་གཙུག་ཕྱད་དུ་བཅིངས་པ་ཏྲ་བ། 頂，頂髻，束发于頂上。【增】匪髻。〔四〕

（同）**ཐོར་རྩི།** **ཐོར་ཚུགས།**

ཐོར་ཆོས། ཆོས་གྲུར་ཐོར་དེ་ཆོས་ཀྱི་ཅོད་པའདྲ་ 分散辯論法义。

ཐོར་རྩི། རྩེ་མཐོངས་གཙུག་རྩོར་རམ་སྒྲ་གཙུག་ཕྱད་དུ་བཅིངས་པ་ཏྲ་བ། 頂，頂髻，束发于頂上。【增】发辮。〔四〕

（同）**ཐོར་ཅོག་** **ཐོར་ཚུགས།**

ཐོར་སྒྲམ། ཐོ་ཀར་གྱི་ཡུལ་ནས་བྱུང་བའི་སྒྲམ་བྱ།

沱迦地方所产之麴。

ཐོར་བ། ན་ཚ་ཐོར་བ་པགས་པའི་ནད། 痘疹，皮肤病。

【增】小痘疹，小疮，小疤，疹，瘡。〔高〕

ཐོར་བ། I. ཐོན་ཚེགས་ཐོན་བུ་ལའང་། 1. 分散。

2. 零碎，杂碎。(同) ཐོར་མ།

II. ལང་ཚ་ཅན་ལའང་། 年青有容貌者。

【增】1. 一类的疾病，包括消化不良和皮肤病。2. 孤单的。〔达〕 稀疏。〔四〕

ཐོར་མ། ཐོན་ཚེགས་ཐོན་བུ་ལའང་། 1. 分散。

2. 零碎，杂碎。(同) ཐོར་བ།

ཐོར་མ། ཐོ་གཉིས་ལོན་པའི་རྩ་ཁྲོད་མ་(དང་)།

满二岁之驢馬。

【增】因不孕的原故，牛羊等变肥。〔达〕

ཐོར་ཚུགས། རྩ་མོའམ་གཙུག་རྩ་རམ་སྒྲ་གཙུག་

ཐུང་ཏུ་བཅེངས་པ་ལྟ་བུ། 頂，頂髻，束发于

頂上。【增】辮子。〔四〕

(同) ཐོར་ཅོག ཐོར་རྩ།

ཐོར་ཡན་བ། པགས་ནད་ཚུབ་པ། 疥疹，皮肤粗糙病。

ཐོར་རི་བ། ཐོ་རི་བ་ཞེས་འཐད་དེ་ཐོར་བ། 似应

作 ཐོ་རི་བ། 零散。

【增】参看 ཐོར་ཐོར། 〔达〕 稀。〔四〕

ཐོལ་གྱིས། ཐུང་བར་རམ་སྒྲ་ཐུང་གྱིས་དང་ཐལ་

མར་རམ་འཐིགས་སུ་མཐར་མོང་བར་རམ་པར་……

བརྟོལ་བར། 1. 快，忽然。2. 穿透，透过。

【增】忽来忽去。〔四〕

ཐོལ་ཐོལ་བར། (注同上)

ཐོལ་བྱང་བ། ཐོ་བྱར་དུ་བྱང་བ། 忽然而生。

ཐོས་སྒྲིག ཉན་ཐོས་དང་བྱ་རྒྱུ་ལའང་། 宣聞

(藻)。1. 声聞(佛)。2. 烏鴉。

ཐོས་མཚོག མོན་གྱི་སྐར་མ་(དང་)། 厯聞(藻)。

虛宿(二十八宿之一)。

ཐོས་ལྡན་སྒྲིག། གཟའ་ལྡན་བ། 具聞生(藻)。

水曜。

ཐོས་ལྡན་བ། མཁས་པ་(དང་)། 具聞者(藻)。

智者，学士。(同) ཐོས་ལྡན་སྒྲིག།

ཐོས་ལྡན་དབང་བོ། རྩ་བ་(དང་)། 具聞王

(藻)。月亮。

ཐོས་ལྡན་སྒྲིག། མཁས་པ་(དང་)། 具聞授

(藻)。智者，学士。(同) ཐོས་ལྡན་བ།

ཐོས་བ། རྩ་བས་ཐོས་པ་དང་གསུང་རབ་ལའང་།

1. 耳聞，听見。2. 經教。

【增】十八明处(即十八种学术)，或十八大經中的十二聞明处。〔达〕

ཐོས་པའི་སྒྲིང་བོ། ཐུབ་འཇུག་(དང་)། 聞藏

(藻)。遍入(天神名)。

ཐོས་བྱེད། རྩ་བ། 能聞(藻)。耳。

(同) ཐོས་འཛིན།

ཐོས་དབང་། མཁས་པ་(དང་)། 聞王(藻)。

智者。

ཐོས་མང་། (注同上) 多聞(藻)。

ཐོས་འཛིན། རྩ་བ། 持聞(藻)。耳。

(同) ཐོས་བྱེད།

ཐོས་སྐྱོན་ཅོག ཐོས་པ་ཐམས་ཅད། 所聞一切。

མཐང་། གཤམ་མམ་སྒྲིག། 下面，下部。

【增】下身。〔达〕

མཐང་གོས། སྒྲོང་གོས་སྐད་ཀྱི་སྒྲོང་གོས་ཤིག

下衣，比丘衣服之一种。

【增】衬裙之类。【达】

མཐར། མཐར་ལུང་གི་མཐར་ཉལ། 边，如边缘

或疆界。【增】1.末端(包括时间或空间)，终结，结束，尽头。2.文法上指后置字母，如

ན་ས་ར་ལ་等。3.=ཆ་གས། 部分。4.极端的，最后的。【达】 边角。【四】

མཐར་ཁྲུམ་པ། མཐར་མཐར་ལས་འདས་པ་དང་

ཁྲུམ་འཇུག་ལའང་། 1.无边际，超边际。2.遍

入(天神名)。(同) མཐར་ཡས་པ།

མཐར་སྒྲོང་། ལུང་པའི་མཐར་རུ་སྒྲོང་ཉལ། 游

方，如周游地方之边境。

【增】方圆，周围。【达】 库房。【四】

མཐར་སྒྲུབ་པ། མཐར་གཅོད་པའས་གཏན་ལ་མ་

འཁེབས་པར་བྱེད་པ། 决断，决择(佛)。

(同) མཐར་འགགས།

མཐར་འཁོབ། ཆོས་མེད་ལུང་མཐར་འཁོབ་ཉལ།

边鄙，边疆，如无佛法之边野地区。

【增】或作 མཐར་ཁོབ། 【达】 尽边。【四】

མཐར་འཁྱུལ་པ། མཐར་ཐུག་པའས་སྒྲིབས་པ་ཉལ།

ལ། 到达边际，究竟。

མཐར་བྱ། ལུང་གི་ཁ་ཞེང་ལྷ་ཆེ་ཁྱོད་ཏེ་ཐ་བྱའང་།

幅员广大，亦作 ཐ་བྱ། 【增】=ཏྲ་ཆེན་པོ། 宽

阔，广大。【达】 范围，幅员，面积。【本】

མཐར་འགོགས། མཐར་གཅོད་པའས་གཏན་ལ་མ་

འཁེབས་པར་བྱེད་པ། 决断，决择(佛)。

(同) མཐར་སྒྲུབ་པ།

མཐར་གཅིག་ཏུ། ཐྱོགས་ཤིག་ཏུ། 一边，一方。

མཐར་གཅོད། ལུང་དང་རིགས་པས་མཐར་ནི་འདི་

ཡིན་དེ་མིན་ཞེས་གསལ་བར་བཅད་པས་ན་མཐར་

གཅོད་ཅེས་འཐད་དམ་མཐར་དཔྱད་ཅེས་སྒྲུང་། 决

择(佛)，以教理分别其界限，谓此是彼非。

亦作 མཐར་དཔྱད། 【增】1.最后的判词。2.

判决，断定。3.其余。【达】(达后有 བ་字)

མཐར་ཆགས། གོས་ཏུ་པའི་མཐར་ཆོས་བྱ་བྱེད་

པའི་བྱེད་པར། 裁缝做衣服的缘边法。

【增】住于边地。【达】(同) མཐར་འཇུགས།

མཐར་ཁྲུམས་པ། མཐར་ནས་བསྐྱུས་པའས་སུས་པ།

从边收斂，收缩。

【断。

མཐར་ཆོད་པ། ཐག་ཆོད་པའང་ཟེར། 决断，判

མཐར་འཇུགས། གོས་ཏུ་པའི་མཐར་ཆོས་བྱ་བྱེད་

བྱེད་པའི་བྱེད་པར། 裁缝做衣服的缘边法。

【增】鑲的宽边。【四】(同) མཐར་ཆགས།

མཐར་ཆེད་དཀར། གཞི་ས་རུ་མགོ་(དང་)། 难

得边(藻)。蒺藜。

མཐར་རྟེན། རྟེན་འབྲང་དང་བྱི་མ་དང་ཡི་གེའི་རྟེན་

འཇུག་ལའང་། 1.随学，门徒。2.后者。3.藏

文拼音的后置字。

མཐར་ལྷག་ ལུ་རྟིང་སྒྲིབ་ཉལ། 如后生子，老

年所生子。

མཐར་དག་ ཐམས་ཅད་དེ་གང་ག་ 一切，所有。

མཐར་རྒྱལ། གངས་ཤིག་(དང་)། 大数之一。

མཐར་སྒྲུང་། གངས། 地致婆，数目名。

【增】有二十八位的数目字。【达】 阿僧

祇。【四】

མཐར་སྒྲུང་ཆེན་པོ། གངས། 大地致婆，数目

名。【增】有二十九位的数目字。【达】

མཐའ་བྲལ། ནམ་མཁའ་དང་སྤྱི་མཆོད་པ། 离边

(藻)。1.虚空，天空。2.无边际。

(同) མཐའ་མཆོད་པ།

མཐའ་འབྲས་མ། མཐའ་ཁྲས་པ་ཏྲ་བ། 无边。

【增】大教杂罗满。〔达〕

མཐའ་མ། ཐ་མ་ལའང་། 1.边际。2.最后，极

限。【增】衣服的边緣接合处。〔达〕

མཐའ་མི། ཐུ་རྩ་ལ་གྱི་མི། 外人。

【增】边地人，野蛮人。〔达〕

མཐའ་མཆོད་པ། ནམ་མཁའ་དང་སྤྱི་མཆོད་པ། 1.虚

空，天空。2.无边际。【增】无了期。〔四〕

(同) མཐའ་བྲལ།

མཐའ་ཚར། ལྷ་ས་ཐུའི་ཁ་ཚར་རམ་སྒྲེ་ཚར་ཐུད།

布之机头繮。

མཐའ་བཞི། སྤྱི་བཞི་ལས་རང་གཞན་དང་གཉིས་ཀྱི་

དང་གཉིས་མཆོད་པ་བཞི་ལའང་། 四边(佛)，

四句：自、他、俱、俱非。

མཐའ་ཡས་པ། སྤྱི་མཆོད་མཐའ་ཡས་འདས་པ་དང་

ཁྱུ་འཇུག་ལའང་། 1.无边际，超边际。2.遍

入(天神名)。【增】1.喀什米尔的王。2.龙王名。3.= ས་གཞི། 大地。〔达〕

(同) མཐའ་ཁྲས་པ།

མཐའ་ཡས་མ། ས་གཞི་དང་རྫོལ་མའམ་ཏྲ་མ་མ་སྤྱི་

མཆོད་པ། 无边女(藻)。1.大地。2.度母(菩薩

名)。3.摩耶天女。

【增】1.海洋。2.吉祥天女。〔达〕

མཐའ་ཡས་འདས། (原注缺) 超出边际，无际。

མཐའི་སྤྱི་ཁྱུད། རྩ་བས་སྒྲོ་ར། 边綯(藻)。沟

壕，城壕。

མཐའ། མཐའ་རྩ། 边上，末尾，最后(མཐའ་

的第七轉声)。

【增】1.完全，共同。2.之后，之下。〔达〕

མཐའ་འབྲེལ་བ། མཐའ་རྩ་སྤྱི་བས་པའས་ཕྱིན་པ།

到达边际。

མཐའ་གྱིས། རིམ་གྱིས། 依次，渐次。

【增】結局，最后。〔达〕

མཐའ་གྱིས་བཞག། འཇུར་མདུད་མཆོད་པར་རམ་

རིམ་གྱིས་བཞག་པ། 1.无症結。2.依次安置。

མཐའ་ཆགས་པར། རིམ་བ་བཞིན་དུ། 按照次序。

མཐའ་ཏྲ། ཏྲ་བ་ཞིག་སྒྲེ་འཇིག་རྣམས་བརྒྱུད་པའི་

བདག་དེ་དམིགས་ནས་ཏྲ་ག་ཆད་དུ་འཇིག་པའི་ཤེས་

རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནི། 边見(佛)，一种見

地，謂緣薩迦耶見所執之我，計為常斷之染

污慧。

མཐའ་ཐུག། མཐའ་ལ་ཐུག་པ། 究竟，到底，

到最后。

མཐའ་ཕྱིན་པ། ཡ་རྩ་ལ་ཕྱིན་པ། 到究竟，

到彼岸(佛)。(同) མཐའ་མོན་པ།

མཐའ་བྱེད། གཤེན་རྩེ་(དང་)། 到边(藻)。

閻罗王。

མཐའ་མོན་པ། ཡ་རྩ་ལ་ཕྱིན་པ། 到究竟，

到彼岸(佛)。(同) མཐའ་ཕྱིན་པ།

མཐའ་གསོད། དབང་ཐུག་ཆེན་པོ། 后杀(藻)。

大自在(天神名)。

མཐའ་གཏུགས་ནས། མཐའ་ལ་ཐུག་དུ་བྱས་ནས།

尽边，到底，到达边际。

མཐིང་། རྫོན་པོ། 藍。

【增】1.天藍，蒼碧。2.花名，可作眼藥。

3.藍靛。〔达〕(同) མཐིང་ག།

མཐིང་ག། སྒྲོན་པོ། 青，藍。

【增】深藍色鳥。〔達〕（同）མཐིང་།

མཐིང་རིལ། ལུ་བྱ་མགོ་སྒྲོན་པོ་ཞིག། 野鴨，青
頭水禽。

མཐིང་ཤིང་། （原注缺）斃木。

མཐིང་ཤུག། བགས་པ་ཚན་སྒྲོན་པོ་ཞིག། 斃皮。

མཐིལ། གཞི་དང་གཏིང་དང་ཀླང་ལག་གི་མཐིལ།

1.基本。2.底。3.手足之掌。【增】1.最下部。2.窩凹，多指手足凹處。3.（城市的）中心，主要部分，主要處所。〔達〕圭。〔四〕

མཐིལ་མི་རིག་གཏིང་རིང་པོ། 摸不着底，深遠。

མཐིལ་ལྗས། ཀླང་པའི་མཐིལ་གྱི་ལྗས། 涼鞋，墊
足底之鞋。

མཐུ། I. རྣམ་པ། 能力

【增】天賦的威力，力量，才能。又此字主要用以表示咒力。〔達〕（同）མཐུ་སྟོབས།

II. དམོད་པ་བྱུང་ཁ། 咒罵，鎮壓。

（同）མཐུ་གཏང་།

མཐུ་བསྐྱུགས། ཧི་མ་（དང་）། 宣勢（藻）。
日，太陽。

མཐུ་གཏང་། དམོད་པ་བྱུང་ཁ། 咒罵，鎮壓。

【增】咒力。〔本〕（同）མཐུ་II. -

མཐུ་སྟོབས། རྣམ་པ། 能力。【增】或作མཐུ་
དང་སྟོབས། 魔力，咒力。〔達〕（同）མཐུ་I.

མཐུ་སྟོབས་བདག་པོ། བྱུག་ན་དོ་མེ། 勢力主
（藻）。金剛手菩薩。

མཐུག་པོ། སྒྲ་མ་མ་ཡིན་པ་འཐུག་པོ་ཞེས་སྣང་།

厚密，非稀薄，亦作འཐུག་པོ།

མཐུད་པ། ཐག་པ་ཆད་པ་མཐུད་པ་ཉླ་བྱ། 接續，

如繩斷后接起。【增】參看འཐུད་པ། 〔達〕

མཐུན་ཀྱིན། རོགས་བྱེད་པའི་ཀྱིན། 順緣，
助緣（佛）。

【增】必需品。〔達〕有利條件。〔本〕

མཐུན་པོ། འཆས་པོ། 相合，一致，同意。

མཐུན་ཕྱོགས། རང་ཕྱོགས་དང་སྤྱན་གཉིས། 1.自
宗，自己方面。2.親屬。

མཐུན་བྱེད། བསྐྱེད་པའི་མིང་། 和諧，調解。

མཐུན་མོང་། ཐུན་མོང་ཞེས་སྒྱུ་ཡི་མིང་། 共同，
一般，亦作ཐུན་མོང་།

མཐུར། ཉའི་སྐབ་ཀྱི་མཐུར་ཐག། 籠頭，馬銜之絡
繩。【增】活結，索結。〔高〕

མཐུར་ཐག། （注同上）

མཐུས། མཐུ་ཡིས། 以勢力，以咒術的力量（མཐུ་
的第三轉聲）。

མཐེ་པོ། མོར་མོ་འེ་ཐུ་པོ། 大拇指。

མཐེ་པོང་། （注同上）

མཐེ་པོ་འེ་ཐུ་གང་། མཐེ་པོ་གི་ཞིང་ཆད། -
大拇指之量，一大拇指之寬度。

མཐེབ་ཀོར། བ་མོ་འེ་ཐུ་གོར་ཉླ་བྱའམ་ཁྱད་ཀོར།
指環，如象牙搬指。（同）མཐེབ་རལ།

མཐེབ་སྐྱུ། མཐེ་པོ་གིས་ཅུམ་པའམ་གཟན་ཀོང་ཀོང་
བྱས་པའི་མིང་། 用大指將糌粑做成之窩窩
（如杓）。【增】1.鈕扣。2.形如手指的標幟，
置于“施食”中。〔達〕（達作མཐེབ་ཀྱི་）

མཐེབ་ཅུང་། མོར་མོ་ཅུང་ཅུ་ལའང་། 小指。

མཐེབ་ཆེན། མཐེ་པོ་ལའང་། 大拇指。

མཐོ་བ་མ། (注同上)

མཐོ་བ་རལ། བ་མ་འི་བྲེ་གོང་ལྷ་ཡུལ་ཀྱང་གོར།

指环，如象牙搬指。(同)མཐོ་བ་གོར།

མཐོ་བ། སྐར་མ་ཆུང་བའང་མཐོ་བ་ཆུང་། 小指。

【增】或作མཐོ་བ། 1.小锤。2.小脚趾。〔达〕

མཐོ། མཐོ་པོང་ཅེ་ནས་གུང་མོ་འི་ཅེ་བར་བྱེ་ཆད།

拊，从大拇指指尖到中指指尖之伸直长度。

མཐོ་གང་ཆད། (原注同上) 一拊长。

མཐོ་བོ། དམའ་བ་མིན་པ་རི་མཐོ་བོ་ལྷ་བྱ། 高。

如高山。【增】代替ཐོ་བོ། 锤。〔达〕

མཐོ་དབང་། དབང་ཡུག་ཆེན་པོ་དང་ཆེ་བ་

ལའང་། 高王(藻)。1.大自在(天神名)。

2.月亮。

མཐོ་བཅའ་མ། གནོད་སེམས་ཀྱིས་གཙོས་པའང་ཉེ་

བར་འཚེ་བར་བྱེད་པ་ལྷ་བྱ། 损害，恶意加害，
侵扰。

མཐོ་འཚའ་མ། (注同上)

【增】恶意，毒计，阴谋加害。〔达〕

行刺。〔四〕

མཐོ་ཡོར། ཐོ་ཡོར་ཀྱང་ཉེ་འདི་ཅེ་ལ་ཐོ་ཡོར་

གཞི་བའང་མི་ཡིན་ནམ་ཅི་ཟེར་བ་ལྷ་བྱ། 石梁，

亦作ཐོ་ཡོར། 如山頂上所砌石梁，远望之，
疑是人者。

མཐོ་རིས། ངན་སྒོར་གསུམ་ལས་མཐོ་བའི་རིགས་སུ་

གནས་པས་ན་མཐོ་རིས་ཏེ་ལྷ་མི་ལྷ་མིན་དང་ཡང་

ན་ལྷ་ལའང་། 善趣(佛)，高出三恶趣之种
类，故名善趣，即天、人、阿修罗。又指
天，天神。

མཐོ་རིས་ཀྱང་། ལུ་པོ་གདུགས་ལྷ་འི་ལུ་པོ། 天

趣河(藻)。1.恒河。2.天上之河。

མཐོ་རིས་ཀྱལ་བོ། མཐོ་རིས་ཅན་ཏེ་བརྒྱ་ཁྱིམ།

天王(藻)。帝釋(天神名)。

(同)མཐོ་རིས་བདག་པོ། མཐོ་རིས་འདྲན་པ།

མཐོ་རིས་ཤོབ། གཟའ་ཡུར་བྱ་ལའང་། 1.得善

趣界(佛)。2.木曜。

མཐོ་རིས་དོན། མཆོད་ཁྱིམ་(དང་)། 天趣义

(藻)。祠施(佛)。

མཐོ་རིས་བདག་པོ། མཐོ་རིས་ཅན་ཏེ་བརྒྱ་ཁྱིམ།

天趣主(藻)。帝釋(天神名)。

(同)མཐོ་རིས་ཀྱལ་བོ།

མཐོ་རིས་འདྲན་པ། (注同上) 天趣导者

(藻)。(同)མཐོ་རིས་ཀྱལ་བོ།

མཐོ་རིས་ནོར་བདུན་ཅན། ལྷ་ཁྱིམ་(དང་)། 有

善趣七财者(藻)。諸天，天神。

མཐོ་རིས་གནས། ལྷ་ཁྱིམ་གནས་ལའང་། 天界。

མཐོ་རིས་སྒྲུང་བྱེད། སྒྲ་གཅན་(དང་)། 照善

趣(藻)。罗睺星。(同)མཐོ་རིས་གསལ་བྱེད།

མཐོ་རིས་བྱ་མོ། ལྷ་འི་བྱ་མོ། 天女。

མཐོ་རིས་བྱེད་པོ། དགེ་བ། 善趣作者(藻)。

善业。

མཐོ་རིས་དབང་མོ། བརྒྱ་ཁྱིམ་གྱི་བཙུན་མོ་

(དང་)། 天主母(藻)。帝釋(天神名)之妃。

མཐོ་རིས་སྒྲན་པ། ལྷ་འི་སྒྲན་པ། 天界医师，天

神的医生。

མཐོ་རིས་ཡོན་ཏན་བདུན། རིགས་ལྷན་གཟུགས་

བཟང་ཡོངས་སྤྱོད་ཆེ། ཤེས་དབུགས་ཆོགས་དབང་

ཕུག་དང་། ནད་མེད་ལྷན་རྒྱུ་ཆོ་རིང་བདུན། 天
趣七德(佛)：即成就种姓，形色殊妙，具大
资财，智慧圆满，势力自在，无病，长寿。
མཐོ་རིས་གསལ་བྱེད། རྒྱ་གཅན་(དང་)། 显
善趣(藻)。罗睺星。(同) མཐོ་རིས་སྤང་བྱེད།
མཐོ་རིས་གསུམ། བདེ་འགོ་གསུམ། 三善趣，
即三乐趣(人，天，阿修罗)。
མཐོ་རིང་ས། ཐོ་རིང་ས་ཟེར་བ་དེར་ཉལ་ལྷོག་ 明
相，参看 ཐོ་རིང་ས་ 条。
མཐོ་ཤོས། མཐོ་ཤོས་མཐོ་ཤོ། 极高，最高。
མཐོང་ན་དགའ། གཟུགས་མཛེས་ལའང་། 1. 見
而喜悦。2. 形色美丽。
མཐོང་སྤང་། མཐོང་ལས་ཐོབ་དུས་སྤང་དགོས་པའི་
སྤང་བྱ་ཉན་མོངས། 見断(佛)，得見道时，
所断煩惱。
མཐོང་བ། མིག་གིས་མཐོང་བ་ཉུ་བ། 看，見。
【增】1. 亲見，目击。2. 俗語指閱歷。3. 視
覺。〔達〕
མཐོང་བྱེད། མིག་ 能視(藻)。眼。
【增】一种风筝。〔達〕
མཐོང་མེད། གནས་གང་དང་ཕྱིས་སྤྱི་མེད་པ་ལའང་།
无見(藻)。1. 晦日，阴历三十日。2. 不重視。
མཐོང་གཞོན། བཀྲ་བའམ་གཞིགས་བསྐྱེད་སྤྱོད་གནད་
བ། 恭敬，照顧。
མཐོང་གཡེལ། གཞིགས་ཤིང་གཡེངས་པ་ཉུ་བ།
目視而心不專注。
མཐོང་ལས། བདེན་པ་མཐོང་བའི་ཤེས་པ། 見道
(佛)，見四諦之智。【增】真实的道路。
1. བདེན་པ་མཐོང་བའི་ལས། 完成見到真实的
阶段。2. 得視力之道。〔達〕

མཐོང་ལེགས་སྤྱིས། བརྒྱ་སྤྱིན་བཅུན་མོ་ (དང་)།
善見生(藻)。帝釋(天神名)之妃。
མཐོང་ཕྱགས། ཉུ་སྤངས་སམ་མཐོང་སྤངས། 看
法。【增】觀念，意見。〔達〕
མཐོངས། ནམ་མཁའི་མཐོངས་དང་ཁང་བའི་.....
མཐོངས། 1. 虛空界，天體。2. 窗，天窗。
【增】1. = མིག་གིས་མཐོངས། 景，景色。
2. མཐོངས་ཁ། 房頂之涼台。〔達〕
མཐོན་ཀ། རྩན་པོའི་མིང་། 青，藍色。
【增】或作 མཐོན་ག། 亦作 མཐོན་ཀ། 1. 藍宝
石。2. 天藍。〔達〕(同) མཐོན་མཐིང་།
མཐོན་ཀ་ཆེན་པོ། རིན་ཆེན་རྩན་པོའམ་མིན་པོ་ལ།
藍寶石，帝青寶。
མཐོན་མཐིང་། རྩན་པོའི་མིང་། 靛青，藍色。
【增】1. 青玉。2. 深藍色。〔達〕
(同) མཐོན་ཀ།
མཐོན་མཐིང་གདལ། གནས་རྩན་པོས་བྱ་བ་པ་ཉུ་བ།
བ། 青色遍布，如天空遍是藍色。
མཐོན་པོ། རི་མཐོ་པོའམ་ཉུ་བ་མཐོན་པོ་ཉུ་བ།
高，如高山，見解高明。
【增】崇，高聳，巍峨，高舉，提升。〔高〕
མཐོན་པོ་རི་ཉུ་བ། རྒྱུ་འཇུག་ 高天(藻)。遍入
(天神名)。
མཐོན་པོར་བཏོག་པ། བཀྲ་བའི་དོན་ལའང་།
1. 抬舉，抬高。2. 恭敬。
མཐོན་མོ། མཆན་མོ། 藍女(藻)。夜間。
མཐོར། མཐོ་པོ་རུ། 在高处(མཐོ་的第七
轉聲)。

མགོན་པོ་ལྷན་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་(དང་)། 高处听聞

(藻)。帝釋(天神名)之馬。

མགོན་པོ་ཚངས། (原注缺) 认罪。

མགོན་པོ་ལྷན་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་མཁས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

མཁས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 发露(佛)，不隐藏，
不遮蔽，明說自己的过錯，坦白。

【增】忏悔。〔高〕

མགོན་པོ་བཞགས། (注同上) 发露，忏悔(佛)。

མགོན་པོ་ལྷན་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 因为高(མགོན་པོ་)的第三轉

声)。【增】མགོན་པོ་的省写。〔达〕

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

1. 織，如織布。2. 磨，如磨糝粃。

【增】1. 磨房。2. 磨石。〔达〕

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ ལྷན་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 水
磨，磨。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ ལྷན་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 1. 已磨。2. 已織。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 极合理，

很合适。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 合

理，应当，合宜。【增】1. 适意，快意。

2. 愿意，可接受，看作好的。3. 在西藏西部，

此字为代替 འཕགས་པ་ 的唯一的字。4. 随意，
依照愿望。〔达〕 合理。〔四〕

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 鬼魅。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 稳固，

如决定，坚定。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 坚定，勤勉。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 不馴順而好作乱者。

(同) འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 斗争。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

1. 无斗争，不乱。2. 欲界第三天(夜摩天)。

【增】1. 远离与阿修罗斗争的天。2. 在笨
教等于 མཁས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 〔达〕

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 不馴順而好作乱者。

(同) འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 打仗，战乱。

(同) འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 童女。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

打仗，战乱。(同) འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ (注同上)

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 达摆步陀，大数之一。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་

已打仗，已乱。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 用手抱着。【增】

1. 握，执。2. 附着。3. 心灵的实感。4. 连接，

联合。5. = འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 譴責，責罵。〔达〕

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 抱。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 已抱。

འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ འཕགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ 坚硬，坚固。

【增】1. 不坦白的，不真实的。2. 言行不符
的，奸詐的。〔达〕

འཕྱིག བྱིས་པ་འཕྱིག་ཡོང་ཉྱ་བུ། 滴，如水点滴下。

འཕྱིགས། བྱིས་པ་འཕྱིགས་ཟིན་པ་སྐྱུ་གཏིགས་པ་ཡིན་ཉྱ་བུ། 已滴。

འཕྱིང་། ཡེ་མི་འཕྱིང་ངས་ངས་པར་རོ། 无疑，决定。【增】猜疑。【本】

འཕྱིང་སྒྲོད། འཕྱ་སྒྲོད་པ་འཕྱིང་སྒྲོད་ཅེས་སྒྲོད། 誣毁，詆毁，辱罵，亦作 མཕྱིང་སྒྲོད།

འཕྱིངས། ལྷུ་མ་འཕྱིངས་པ་འཕྱིངས་པ་ཉྱ་བུ། 透彻。

འཕྱིངས་པ། གདིང་བ་འཕྱིངས་པ་ཉྱ་བུ། 鋪起，如鋪坐具。

འཕྱིབ། སྤྱིན་འཕྱིབ་ཀྱི་འཕྱིབ་ཡོང་། 阴，遮蔽，籠罩，如云阴起，遮起。

འཕྱིབས་པ། གནས་འཕྱིབས་ཟིན་པ་(དང་)། 遮蔽，阴沉，天阴了。【增】被掩藏。【高】

འཕྱིས། རྩ་ལ་འཕྱིས་ཡོང་ཉྱ་བུ། 溶入，如溶入水中。

འཕྱ་བ། ས་ནས་སྐྱུ་ཀྱི་འཕྱ་མེ་མིང་འཕྱ་ཀྱི་དང་ཟས་ལ་འཕྱ་བ་ལའང་། 采，拾，撿，如从地上拾起，拾柴，撿食物。

འཕྱག་པོ། མཐུག་པོ་ཞེས་ངག་སྒྲོན་ལས་སོ། ལྷུ་པོ་མ་ཡིན་པ། 厚，密，稠，語灯論作 མཐུག་པོ། 【增】=མཐུག་པོ་ 或 འཕྱག་པོ། 【达】

འཕྱང་བ་པོ། ཇེ་འཕྱང་ཀྱི་འཕྱང་འཕྱང་མཁན། 飲者。

འཕྱང་བྱེད། ཉི་མ་དང་བྱ་སྐྱུ་དང་འཕྱང་མཁན། 1. 日，太阳。2. 小孩。3. 飲水者。

འཕྱངས་པ། ཆང་འཕྱངས་ཟིན་པ། 已飲，如已飲酒。

འཕྱད་པ། མཐུད་པ་རྩྭ་ཆད་པ་མཐུད་ཀྱི་པ། 亦作 མཐུད་པ། 接續，如把断了的接起来。

【增】加上，延长，接合。【达】补数。

【四】結連，联合。【高】

འཕྱན་པ། མཐུན་པ། 适合。

འཕྱབ། གྱིས་ག་འཕྱབ་ཀྱི་འཕྱབ་པ་པོ། 斫，切，劈开，如切成片。

འཕྱམ། རས་ནང་དུ་འཕྱམ་ཀྱ། 包，如包在布中。

【增】盖，置于其上，封裹，【达】外皮，盖。【高】淹没。【四】

འཕྱམས་པ། རས་ནང་དུ་འཕྱམས་ཟིན་པ་འདྲག་སྐྱུ་མས་པ་ཡིན་ཉྱ་བུ། 已包起。

འཕྱར། ཐུར་མས་འཕྱར་ཀྱི་དང་འཕྱག་པ། 1. 通，如用筷子通。2. 扰动。

འཕྱར་བྱིན་པ། མེ་མིང་འཕྱར་བྱིན་པ་ཉྱ་བུ། 去拾，如去拾柴。

འཕྱལ། མ་རུངས་པ་འཕྱལ་དགོས་ཉྱ་བུ་དང་དུ་བ་འཕྱལ་བ་ལའང་། 1. 馴服，如調伏凶暴者。2. 冒烟。

འཕྱལ་འཕྱལ། I. (注同上)

II. ཇི་མ་འཕྱལ་འཕྱལ། 冒，散佈，如散发气味。

འཕྱམ། རུང་ངས་ཆོག་པ། 合意，可以，允許。

འཕྱམ་པ། མེ་མིང་འཕྱམ་པ་འཕྱམ་པ་ལྟགས་པ། 已采集，如已拾柴。

འཕྱམ་མི། ཆོག་པའི་མི། 代表，代办者。

འཕྱག ཡར་འཕྱག་པ་པོ་འཕྱག་པ་བྱེད། 支起，擎，持。

འཕྱིང་པོ། ཀྱང་པ་ཀྱྱག་ཀྱྱག བྲེ་བྲེ།

【增】或作 འཕྱིང་བ་ 参看 བྲེ་པོ། 【达】

(达无 𣎵 字) 癘子。〔四〕

འཕྲིངས་པ། ཁྱོག་ཁྱོག་འཕྲོ་བའི་མིང་། 跛行。

འཕྲིད་ལ་བོར། རྟོན་མེད་དུ་བོར་བ། 抛弃，无道理地舍弃。

འཕྲིན་པ། ལག་པ་ནས་འཕྲིན་པ་ཉུ་བུ། 扯，拉，

抽。【增】划。〔四〕 1. 牵，拖，引。

2. 扣，减少，扣除。〔高〕

འཕྲེབ། ལྷག་པོའས་རས་ཀྱི་འཕྲེབ་ཡོད་ཉུ་བུ། 盈余，多的，如布有长余。

འཕྲེབས། འཕྲེད་པ་རག་པ་ཉུ་བུ། 散布。

འཕྲེབས་པ། ལག་པ་འཕྲེབས་པའས་བྱུང་བ་ཉུ་བུ།

接到，如到手。【增】1. 被抛掷，被颠覆，被捉，被侵襲（如得病）。2. 张开，散布。

3. 有时用作自动词代替 འདྲིགས་པ། 〔达〕

འཕྲེབས་མི་འཕྲེབས། འབྱུང་མི་འབྱུང་བའས་རྟོག་མི་རྟོག་ 生未生，触未触。

འཕྲེས་ཡོང་། གང་ཡོང་། 充满，满足。

འཕྲེསས་ནན། ནན་དན་འཕྲུགས་མེད། 殷勤，无错误。

འཕྲེསས་པ། གཏམས་པའས་འགོངས་པ། 满。

【增】1. = བྱངས་ཚང་བ། 够数。2. 包含，包

括，包盖，参看 འཕྲེསས་པ། 3. = འབྲིད་པ།

ལང་བ། 满足，足够。〔达〕

འཕྲེསས་པ་པོ། འགོངས་པ་པོ། 充满者。

འཕྲོག་ ཟུ་འཕྲོག་ཟུ། 拔，所拔毛。

【增】1. = གཏོག་པ། 2. = འཕྲག་པ། 3. 取，

携带。4. 代 𣎵་བ་བ། 收，取。5. 代 འདྲོགས་

བ། 6. 取名，称为。〔达〕 指。〔四〕

འཕྲོན། ཕྱིར་འཕྲོན་རྒྱུའས་འཕྲོན་དགོས། 将拔出，

须拔出。【增】1. 出行，启行。2. 发生，出生。〔达〕（达作 འཕྲོན་པ་）生效，好转。

〔高〕

འཕྲོན་ཕྱག་ ཕྲོན་ཕྱག་ཅེས་པ་དེར་ཉུ་བུ། 辞行，参看 ཕྲོན་ཕྱག་

འཕྲོབ། ཕྲོབ་ས་སོང་ན་འཕྲོབ་དགོས། 将得，当得。

འཕྲོམ། མགོ་འཕྲོམ་ཡོང་ཉུ་བུ། 迷惑，如头昏迷。

འཕྲོམས་པ། མགོ་འཕྲོམས་སོང་བ། 迷惑，如头昏。

འཕྲོར་འབྱུང་། ལལ་བཞིལ་ལས་ཐུས་ཕྱིར་པའི་ཡོན་ཆབ། 散饮（藻）。漱口，沐浴水。

【增】= རྩ་གཏོར། 奠祭的酒。〔达〕

འཕྲོར་བ་པོ། རྩ་ཅ་ལག་འཕྲོར་བ་པོའས་འཕྲོར་

མཁམ། 散失者，如散失财物者，耗费者。

འཕྲོར་བྱེད། I. རྩ་ཅ་འི་མིང་（དང་）། 能散（藻）。

鸚鵡。

II. རྩུང་པོའས་ལྷགས་པའི་མིང་། 大风。

འཕྲོར་རྒྱུང་། （注同上 II）

འཕྲོལ་བ། མཐོལ་བའགས་དེར་ཉུ་བུ་གིག་ 发露，

坦白，参看 མཐོལ་བའགས་ 条。

ད་ཀྱི། ད་ནི། 現在呢，如今呢。

ད་ག་མེ། དེ་ག་མེ། 正似那个，正是那样。

ད་དགོངས། དེ་རིང་དགོངས་མོ། 今晚。

ད་སྒྲིམ་སྒྲུ། སྒྲིམ་དུ་འཇུག་པའི་དུ་བྱ་བར། 1. 特別。2. 所為。

ད་ཅི་ནས། ད་དུང་ནས། 今后。

ད་ཆ། ད་ཉ། 現今，現在。

ད་ཐུ། དུལ་ཐུ་ཟེར། 水銀。

ད་ཉ། (原注缺) 現在，此刻。

ད་ཉ་བ། མངོན་གྱུར་པའམ་དུས་ད་ཉ། 現在。

ད་དུང་། ད་ཉའང་ཡིན་ཟེར་བ་ཉ་བ། 犹，还，尚，尚且，如說：“現在还是”。

【增】或作 ད་དུང་། [达]

ད་གདོད། དུས་ད་ཉའམ་ད་ལམ། 現時，方才。

【增】= ད་དུང་། 尚且，犹。[达]

(同) ད་གདོད།

ད་ནང་། དེ་རིང་ཞོགས་པ། 今天清早。

【增】或作 ད་ནངས། [达]

ད་རུའི་རྒྱུ། ཉུ་མ་ཡིན། 答努之嗣(藻)。

阿修罗(佛)。

ད་རུའི་བྱ། (注同上) 答努之子(藻)。

ད་བྱི། སྐྱུ་ཆགས་ཤིག་སྟེ་སྐྱུ་གོར་ཟེར།

蜥蜴。

ད་གཞོད། དུས་ད་ཉའམ་ད་ལམ། 剛才，現今。

【增】ད་གཞོད་གོ་ལྟར། 这才了解。[达]

將才。[四] (同) ད་གདོད།

ད་གཞོད་ནས་བཟུང་། ད་ནས་བཟུང་། 从今以后，从現在起。

ད་ར། འོ་མའི་དར་བ་ཐུ་མ་ཉ་བ། 酪汁，如奶

子之薄浆。【增】1. 无头鬼怪。2. = དར་བ། 酪浆，其中一半或四分之三是水。[达]

ད་རུང་། ད་ཉའང་། 至今，尚，还。

【增】尚須，再，重，复，更，另外。[高]

ད་རེས་ཅམ། ད་ཉ་རེ་ཞིག་ཅམ། 暫時。

ད་ལམ། དུས་ད་ཉ། 目下，現在。

ད་མི། (未詳)

ད་མ། མ་འདི། 今年。

ད། ཡ་མ་མེད་པའི་བྱ་དང་བྱ་མོ། རྒྱ་གར། 1. 孤儿，无父母之子女。2. 印度。

ད་ཐུག། (注同上) 【增】或 ད་ཐུག ད་ཅ། [达]

ད་བ། (原注缺) 南星(药名)。

ད་བའི་འབྲས་བྱ། རྒྱ་གར་སྐད་དུ་མ་ཕུ་པ་ལ་སྟེ་ཞོ་གོག་ཟེར་བ་དང་རྒྱ་ཁྱོ་མའང་ཟེར། 印度語，阿魯婆罗，山芋，白薯。

དག དེ་དག་ལ་དེ་གཉིས་ཟེར་བ་ཏྲ་བ། 二数，如說：“那兩個”。

【增】1.复数的記号，比 རྣམས་ 文雅。2.譯梵文时表双数。3.在俗語中义为“确实的”。

〔达〕清淨，洁淨，无瑕。〔高〕

དག་ཏིར། གཙང་མ་བཟོས་པ་ལ་དག་ཐེར་མཛད་པ་
ཟེར། 校正。

དག་ཐེར། (注同上)

དག་མདོག ཁ་དྲག་དཀར་པོ། 淨色，白色。

དག་པ། གཙང་མ། 清淨，純洁。

【增】1.高尚，卓越。2.无欲的。3.漂淨，洗淨，擦，拂尘，扫除。〔达〕无疵，无瑕，合，不錯。〔高〕

དག་པ་བ། མིང་ཅན་ནམ་དངོས་མ་ཡིན་པ་འོ། 有
名，非实。(按 བསམ་གཏན་དག་པ་བ་ 为无
煩惱的清淨禪定)

དག་པའི་ཁམས། དདུལ་ཅུ། 淨界(藻)。
水銀。

དག་པའི་མཐའ་ཅན། བཙུན་མོ་དེ་ལོ་བྱང་། 淨
边者(藻)。王妃之宮。

དག་པའི་མཐའ་ལས་བྱུང་བ། བྱས་ཟེའི་ཅུང་ས་
(དང་)། 淨边所生(藻)。婆羅門之妻。

དག་པའི་རྩ་དཀར། མེ་ཤེལ་ལས་ཤེལ་དཀར་པོ།
火晶，白玻璃。

དག་བྱེད། མེ་དང་མེ་ཏྲ་དང་ཅུ་དང་རྩ་ཀྱ་ཤེལ་ས་
རྩ་མཚན་དང་གཙང་མར་བྱེད་པ་འོ། 1.火。2.火
神。3.水。4.古沙草(祭祀用)。5.使清淨
者。【增】1.空气。2.风神。3.美貌。4.神
圣。5.圣河。6.白淨，漂白。7.མ་རུ། 訶
勒黎，植物名。8.正确的拼字，綴字法。9.
改正。〔达〕

དག་བྱེད་འཇོམས། རླུང་པོ་(དང་)། 坏能淨
(藻)。风。

དག་བྱེད་ཟླ་བ། ཟླ་མ་ཟླ་བ་དང་ཉིན་ཟླ་མ་པའང་།
能淨月(藻)。心宿月，阴历五月。

དག་ཞིང་། དག་པའི་ཞིང་བདེ་བ་ཅན་ཏྲ་བ། 淨
土(佛)，如极乐世界。

དག་ཡིག ལྷས་དག་བྱས་པའི་ཡི་གེ་པའང་། 1.正
字法，拼音法。2.校正之文字。

དང་། མིག་དང་ན་བ་དང་སྐྱ་དང་ལྗེ་དང་ཏྲ་བ།
及，与，和，如眼及耳，鼻，舌。

【增】1.据西藏文法始祖端美三布札說，此字
有五种意义：一.連接詞。二.分別詞。三.表示

因为，原因的詞，如 རླུན་ཐོས་པ་དང་ནད་སྙོམས་
ས། 因服藥而病愈。四.表示当某个時間，

机会等，如 ཧྲི་ས་ལ་ལ་ཤར་བ་དང་ཚས་སྟོན་

དངས། 太阳上升于山坡时他就做佛事。五.表
示劝告或請求，如 ལེགས་པར་སློབ་དང་། 好

好学吧！2.共同，如 ཁོ་དང་ཁྱེད་དང་མཉམ་
དུ་འགྲོ་དགོས། 他要和你一同走；与 ལྷན་

用表示“据有”“备有”，如 རྣམས་དང་ལྷན་པ།
有财产，富有；与很多动词同用时，则此义更

加明显，如 མི་སེར་དང་འབྲུད་པ། 与农夫相
遇；གཞན་གྱི་ཡིད་དང་མཐུན་པ། 随順旁人的

心意。3.因为韵律需要，或提及某总量时，
可以置于名詞或代名詞之后，如 ས་དང་ཅུ་

དང་མེ་དང་རླུང་དང་བཞི་འོ། 地、水、火、风
四者；又如口語中 ས་དང་གཅིག་ ཅུ་དང་

གཉིས་等等。4.常有“自从”之义，尤其是常与
དང་ 字不能分用的一些动词同用，如 འདོད་

ཆགས་དང་བྱལ་ཡིན། 离欲。5.在古典中习惯

上置于附属句或并列句之后，作为表示連續的虚字。6. 草地。〔达〕

དང་ག་མེད་པ། རིས་ལ་འདོད་པ་མེད་པ། 不思
飲食，无食欲。

དང་བྱ་ལེན་པ། འདོད་དེ་དགའ་བས་ལེན་པ། 接
受，承当，情愿接受。

དང་པོ། ཡང་དང་པོ་ཡིན་གཉིས་པ་མིན། 第一，
初，始。【增】基本的。〔达〕

དང་པོ་གསལ། རྣམ་པར་སྤྲོད་པ་(དང་)། 天亮。

དང་པོ་འི་རྩལ་ཅན། བཟ་མཁུ་ཕྱིས་བདག་ལོ།
初有月經者(藻)。新妇，主妇。

དང་པོ་འི་པ། རྩལ་འཇུག་ 初父(藻)。遍入
(天神名)。(同) དང་པོ་འི་ལྷ།

དང་པོ་འི་སངས་རྒྱལ། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ། 初佛
(佛)，时輪(本尊名)。

དང་པོ་འི་ལྷ། རྩལ་འཇུག་ 初天(藻)。遍入
(天神名)。(同) དང་པོ་འི་པ།

དང་པོར། ཐོག་མར། 在最初，在起始。

དང་བའི་ཡིད། དད་བའི་མེས་ས། 清淨意，信心。

དང་བར་བྱ། དད་བར་རམ་ཡིད་དགའ་བར་བྱ།
信，使心欢喜。

དང་རྩ། ཐག་བའི་གདང་གི་རྩ་བའམ་རྩ་ཁྲོར། 用
繩所圈之院。【增】畜栏，馬廄(西藏中部
与西部語)。〔达〕

དང་ལ། རྩ་མིག་འདྲ་བའམ་རྩེང་བྱ། 似泉之水，
池。【增】1. 多泉的地域。2. 西藏东北部的
当拉嶺。〔达〕

དང་ལ་ཆེ། (未詳)

དང་སམ། མནའ་མ་ལེན་པའི་ལུགས་སྤོལ་ཞིག་སྟེ་མེ་

རྟོག་ཐེང་རྒྱུད་ལས། གང་དག་ཁྱོད་ཅོད་ལེ་ནོར།
དེ་ཡིས་སྤྲོད་ནི་འཇོ་བྱ་ཞེས། དེ་སྐད་བཟོད་ནས་
ཞུགས་པ་ནི། དེ་ནི་དང་སམ་འདུས་པ་ལོ། ཞེས་
པ་ལོ། 共活，娶妇之一種規矩，如花鑒論
說：“汝財与我財，共集以活命，如是成夫
妇，是名为共活。”

དྲངས་པ། རྩ་ག་པ་མེད་པ་རྩ་གཅང་མ་ལྟ་བུ། 澄
淨，如无油物之淨水。【增】1. 或作 དྲངས།
眩耀，光彩。2. 发音。3. 灿烂。〔达〕
(同) དྲངས་སང་།

དྲངས་པའི་དགའ། དག་པོའི་གཙོ་བོ། 主要仇敌。

དྲངས་མ། ཐིག་ལེའམ་ཁྲ་བ། 精液。

【增】1. 汗，湯汁，調味汁。2. 借喻指滋味，
味道。〔达〕

དྲངས་སང་། རྩ་ག་པ་མེད་པ་རྩ་གཅང་མ་ལྟ་བུ།
澄淨，如无油物之淨水。(同) དྲངས་པ།

དད་པ། དག་པོའི་རྩ་བ་དད་པ་ཟེས། 信心，
善根为信。

དད་པ་གསུམ། དང་བའི་དད་པ་སྤྲོད་པ་གསུམ།
三种信心，淨信等三。【增】淨信，誠信，
不退轉信。(以上見 དད་པ་ 条下) 笨教的
三种信：1. 欲信。2. 淨信。3. 誠信。〔达〕

དད་ཟས། དཀོར་ཟས། 浪費者，虚耗信施
(佛)者。

དན། མཐུན་པའི་ནོན་ནམ་ངེས་པའི་ནོན། 順，隨順
之义，决定之义。

དན་ཁ། རྩ་ནག་སྐད་དུ་བྱེད་ཅིང་རྩ་གར་སྐད་དུ་
ཞེ་རྩ་ཟེས་ཤིང་དེའི་འབྲས་བུའང་བཞུགས་སྐྱོན་
ཞིག་གོ། 汉语为“巴豆”，印度語为“伊

兰”，其果为泻药。

(同) དན་ད། དན་རྒྱ་གཞི་།

དན་གོང་། [攷] འཛིམ་པ་བྱས་པའི་རིམ་བུ་”

འཛིམ་པའི་གཞུ་ཡི་མིང་རྒྱ་ནག་རྒྱུ་ཡིན། 彈弓，
射泥丸之弓。【增】小孩玩具，用木、布、
石、玻璃制的彈丸。〔达〕

དན་གྲོགས། གཏན་གྱི་གྲོགས་པོ་འཛིམ་པའི་དོན་གས།

བྱེད་པོ་འཛིམ་པའི་གྲོགས། 靠得住的朋友，益友。

(同) དན་རྒྱ་གཞི་།

དན་རྒྱ་གཞི་། གཏན་གྱི་མཚན་མ་རྒྱུ་བསྐྱེད་པའི་ལས།

རང་གཞན་ཆོ་རབས་དན་རྒྱ་གཞི་དང་བཅས་པ།

ཞེས་པས་སྤྱི་མཐུན་ལུགས་དང་བཅས་སོ། ། 經常
的状态，贊云論說：“自他累世諸行狀”，謂
前生之服飾。

དན་ད། རྒྱ་ནག་རྒྱུ་དུ་བྱ་རྒྱུ་ཟེར་བྱ་གར་རྒྱུ་

དུ་ཞེ་རྒྱུ་ཟེར་གིང་དེའི་འབྲས་བུ་དང་བཞུགས་སྤོང་

ཞིག་གོ། 汉语为“巴豆”，印度語为“伊

兰”，其果为泻药。(同) དན་ཁ།

དན་རྒྱ་གཞི་། (注同上)

【增】大麻子。〔四〕

དན་རྒྱ་གཞི་། གཏན་གྱི་གྲོགས་པོ་འཛིམ་པའི་དོན་གས།

བྱེད་པོ་འཛིམ་པའི་གྲོགས། 靠得住的朋友，益友。

(同) དན་གྲོགས།

དབ་ཅབ། ལྷུ་བའམ་རྟའ་རྟའ་བྱེལ་པའི་མིང་། 快，

匆忙。

དམ། (原注缺) 1. 胜，善，神圣。2. 疑問詞。

【增】縛牢，捆紧。〔达〕

དམ་ག བ་མ་གཞེས་སྤོང་པའི་ཕྱི་ཕྱི་མིང་པམ་ག

ཞེས་པའང་སྤྱད། 蒙語 བ་མ་ག 即印章，亦

作 誓書

དམ་རྒྱ། བྱག་དམ་མཁ་དམ་ཕྱག་ཀྱང་། 印章，关

防，鈴記。

དམ་ཅན། དམ་བཅའ་ཅན་ཁས་ལེན་ཅན། 有誓愿

者。

དམ་ཅན་དུས། ཆོས་ཉིན་དགུ་ལའང་། 1. 有誓

愿之时。2. 二十九日。

དམ་བཅའ་བ། ཁས་བླངས་པ། 发誓，保証。

【增】咒詛。〔高〕

དམ་རྒྱ་ཆེ་བ། ཞེས་སྤོང་པའི་ཅན་པོ་དུས་པ།

重視，严守法律，严厉。(同) དམ་རྒྱ་ཆེ་བ།

དམ་བཅའ་བ། ཁས་བླངས་པའི་ཁོངས་སུ་”

བཅུགས་ཟེར་བ་དམ་བཅའ་ཅན་གྱི་ནང་དུ་ཆུད་”

པའོ། 已使立誓。

དམ་དུས། ཆག་གུས་དུས་བུའམ་ཐུག་ཀྱང་། 破片，

零块。【增】1. = ཉུང་ཉུང་། 少許。2. 各样

各色。〔达〕

དམ་དེམ་བ། ཁས་བླངས་པ། 起誓，保証。

དམ་རྒྱ་ཆེ་བ། ཞེས་སྤོང་པའི་ཅན་པོ་དུས་པ།

重視，严守法律，严厉。(同) དམ་རྒྱ་ཆེ་བ།

དམ་གཏན་པ། ཁས་བླངས་པའི་ཁོངས་སུ་འདྲིམ་

རྒྱ་དམ་བཅའ་ཅན་གྱི་ནང་དུ་ཆུད་པའོ། 将使
立誓。

དམ་འདྲིམ་པ། ཁས་བླངས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏན་པ།

བ་དམ་བཅའ་ཅན་གྱི་ནང་དུ་ཆུད་པའོ། 使立誓。

དམ་ནག ཁ་ནག་པོ་འཛིམ་པའི་ཆོག་ནག་པོ། 惡口，

凶惡的誓愿。

དམ་པ། མཁས་པ་དང་སྦྱིན་པ་དམ་པ་ཉི་ཤུ། 优

越者，如智者与善士。

【增】1.高等的，最好的。2.稳固，坚固。

3.神圣。4.似乎也用作死者的尊称。〔达〕

贵，美，圣善，非世俗的，正。〔高〕

དམ་པ་མི་ལྷན་དུས། ལུས་ལྷན་དུས་སམ་འགྱིབ་

དུས། 无胜善时，具三时，减劫（佛）。

དམ་པོ། སྦྱགས་ལས་དམ་པོར་མ་བྱུག་དམ་པོ། 規

矩严紧，手紧。【增】1.坚固，强，紧。

2.狭窄。〔达〕拴的紧。〔四〕

དམ་པོར་འཛིན་པ། དུས་སྐུལ་(དང་)། 坚执

（藻）。龟。

དམ་པི། བྱས་པའས་ཆང་གི་ཆ་སྦྱོར་ཉི་ཤུ། 瓶，

盛酒的陶器。

དམ་ཚིག། ཁས་བླངས་པའི་ཚིག་གས་དམ་པའུ་

པའི་ཚིག། 保証之語，誓詞。

དམ་ཇུས། དམ་པའུ་ཅན་གྱི་མཁོ་ཇུས་ཡོ་བྱུང་།

立誓愿者所需物件。【增】དམ་ཚིག་གི་ཇུས།

宗教应用的法器，如鈴、杵等。〔达〕

དམ་ལ་བྱུགས་པ། ཁས་ལེན་ལ་བྱུགས་པ། 立誓，

保証。

དམ་སེལ་བ། ཁས་ལེན་དོར་བར་བྱེད་པ། 舍弃

誓言。

དམ་ཁྱི། ཆོ་སྒྲ་མར་དམ་པའུ་པའི་གཞུགས་ཅན་

གདོན་འདྲི། 前生立誓之鬼魅。

【增】地神，能起瘟疫及牲畜瘟者。〔达〕

དར། གོས་ཆེན་དར་དང་རྒྱས་སམ་འཕེལ་བ། 1.綾，

綢緞。2.繁盛，增长。【增】1.旗幟。

2.冰，指在池、河、湖上的。3.青年。〔达〕

དར་རྒྱས། དར་ཞིང་རྒྱས་པ། 繁荣，发达，发展。

དར་ཅིག་ཅམ། ལྷན་ཅམ་མམ་དེ་བཅའ་ཉི་ཤུ་ཅམ།

很快，片刻。

དར་གཅིག་ དུས་ལྷན་ཅམ་གཅིག་ལའང་། 頃刻，

一刻。【增】= ལྷན་ཅན། དེ་ཞིག་〔达〕

དར་ལྗེ། དར་ཡི། 綢緞之机头。

དར་ལྗེ་ག། ཁང་པའི་ཤོག་ཁའི་ལྗེ་ག་ལ་དར་ལྗེ་ག།

屋頂隅角之桿，旗桿。

【增】約 10—12 呎高的旗桿（上有題詞的旗幟），樹于屋頂或許愿的石堆上。〔达〕

དར་ཆགས་པ། རྒྱ་ལ་འབྱུགས་པ་ཆགས་པ། 結冰。

དར་དིར། དར་དིར་ཞེས་པའི་སྒྲ། 一种声音。

【增】作营营声，号泣声。〔达〕

དར་དིར་སྒྲོག། བྱང་བ་དང་འབྱུག་ལའང་། 1.蜂。

2.雷。

དར་དྲག་པ། ལེགས་པར་དྲག་པའས་གསོས་ལ། 病

全好了，治愈。

དར་དོ། དར་དོ། 磨刀石，磨石。

དར་པོ་ཆེ། འཕེལ་ཆེ། 繁盛。【增】参看 དར་

ལྗེ། 1.帆。2.系牢于旗杆的大旗。〔达〕

དར་དབྱངས་པ། ཁང་པའི་ལྗེ་ག་ནས་ལྗེ་ག་

པར་དར་ལྗེ་གས་དར་དབྱངས་པ་ཉི་ཤུ། 悬綵，

如屋角桿与桿間所悬之綵旗。【增】或作

དར་ལྷག། 1.狭条状的絲織品，一种絲質裝飾

品。2.系在旗桿上的絲巾或色布。〔达〕（达无 པ་字）

དར་བ། རྒྱས་པ་དང་ཕྱི་མ་དཔྱོགས་པའི་དར་།

1.增盛，发达，发展。2.攪乳所剩的汁。

དར་བབ། ཁང་ཆོ་ཅན་འདོད་པ་སྦྱོང་རྒྱས་པ་ནས་

སུམ་ཅུ་པར་ཞེས་གསུངས། 壮年，从性成熟期至

三十岁中間。(同) དར་ལ་བབ་པ།
 དར་བབ་མ། ལང་ཚོ་མ། 少壮妇女。
 དར་བུབས་གཅིག གོས་ཆེན་ལྷག་གཅིག 一匹綢，
 一卷緞子。
 དར་མ། ལང་ཚོ་དར་མ་སྟེ་གནས་སྐབས་བཞི་པ་སྟེ་
 རྩ་སྐབས་ཐུ་ནས་ལྷ་བུ་བར་ལོན་གསུངས། 盛壮
 年，(人壽)第四阶段，从三十至五十岁中間。
 【增】1. རལ་ལྷ་ལྷ་ 的县鎮，有小砲台一座。
 2. 中年，四十岁以后。〔达〕
 དར་སྒྲན། མཚུར་དཀར་རམ་ཚ་ལ། 壮药，白矾，
 或硼砂。【增】= དར་ཚུར། 〔达〕
 (同) དར་མཚུར།
 དར་ཅ། རགལ་ཅུར་མ་པགས་པའི་ཅ། 动脉，皮
 脉。
 དར་མཚུར། མཚུར་དཀར་རམ་ཚ་ལ། 白矾，
 或硼砂。(同) དར་སྒྲན།
 དར་ཟབ། གོས་ཆེན་ལྷག་པོའི་གྲངས། 上好緞类，
 錦緞。【增】繡花綢緞。〔达〕
 དར་ཡ་ཀན། རྩན་ཞིག 葶藶，一种草药。
 དར་ཡ། གོས་ཆེན་གྱི་སྟེ་ཚར། 綢緞之机头。
 དར་ཡོལ། དབྱང་ལོ་སྐབས་ཐུ་ཡན་ཆད། 壮年已
 过，三十岁以上。(又) དར་མ་དེར་ལྟོས་ཤིག
 参看 དར་མ་ 条。
 【增】由四十九至六十岁。〔达〕
 དར་རལ། པགས་པ་འགས་པའམ་རལ་བ། 皮破，
 破裂。
 དར་ལ། རམ་སེང་སྐབ་པོ་ལྟ་བུ། 綾，如稀薄之
 紗布。
 དར་ལ་བབ་པ། ལང་ཚོ་ཅན་འདོད་པ་སྟོད་ལྷས་

བ་ནས་སྐབས་ཐུ་བར་ཞིས་གསུངས། 壮年，从性
 成熟至三十岁期間。(同) དར་བབ།
 དར་མིང་། གོས་ཆེན་ཞིག 綾，綢之一种。
 དར་སིང་། དར་སྐབ་པོ་ཞིག 薄綾。
 【增】杭絹。〔四〕
 དལ་ཁ། རིམས་ནད་དམ་འགོ་ནད་ཚ་བ་ལྟ་བུ། 瘟
 疫，傳染病，如伤寒。(同) དལ་ཡམས།
 དལ་འགྲོ། གཟའ་སྒྲན་པ་དང་ཚུའི་མིང་། 緩行
 (藥)。1. 土星。2. 水。
 【增】或作 དལ་གྱིས་འགྲོ། 1. 白鵝。2. 龟。
 〔达〕(同) དལ་ཁ།
 དལ་འགྲོས། འགྲོས་བུལ་བ། 緩行，徐行，行步
 迟鈍。【增】跳舞的姿势，参看 ཀྱང་པའི་འདྲ་
 བྱེ། 〔达〕
 དལ་ཁ། གཟའ་སྒྲན་པ་དང་ཚུའི་མིང་། 緩行(藥)。
 1. 土星。2. 水。【增】緩慢的河流。〔达〕
 (同) དལ་འགྲོ།
 དལ་བརྒྱད། ངན་སྟོང་གསུམ་དང་འདྲ་ཤིས་མེད་པའི་
 ལྟ་དང་ལྟ་སྟེ་སྐགས་བརྒྱད་དང་བུལ་ན་དལ་བ་……
 བརྒྱད་ཟེར། 八种閒暇(佛)，若离三恶趣，
 无想天，蔑栗車等八事名为八暇。
 དལ་རྟེན། མིའི་ལུས་རྟེན་ལའང་། 暇依(佛)，
 人身。
 དལ་བ། ག་ལེའམ་ཁོས་ཡོད་པ། 緩慢，有暇。
 【增】= ཁོས་པ། 〔达〕(同) དལ་བ།
 དལ་བ་སྟེར། མཚན་མོ། 夜間。
 དལ་བའི་ལྟ་ལྟ་མ། རྩར་མ་སྐར་མ་(དང་)།

具暇天母(藻)。毕宿(二十八宿之一)。

【增】月宫。〔达〕

དལ་བུ། ག་ལེའམ་ཁོ་ལོད་པ། 缓慢，有暇。

(同) དལ་བ།

དལ་འབབ། འབབ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་པོ་ལའང་།

1.流水。2.天河。【增】1.在喜马拉雅山中的恒河之名。2.缓流的河或冰河。〔达〕(在དལ་གྱིས་འབབ་པ་条下)

དལ་འབབ་ནོར་བུ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 缓流

摩尼(藻)，大自在(天神名)。

དལ་འབབ་མཛོད། ལྷ་མཚོ། 缓流藏(藻)。

海。

དལ་འབྱོར། དལ་བ་བརྒྱད་དང་འབྱོར་བ་བརྒྱ། 暇

满(佛)，八种閒暇和十种圓滿。

དལ་འབྱོར་ཚང་བ། དལ་བ་བརྒྱད་དང་འབྱོར་བ་

བརྒྱ་ཚང་བ། 具备八种閒暇和十种圓滿。

དལ་སྤྱན་མ། མཚན་མོ། 夜間。

【增】节日名。〔达〕

དལ་འཛིན། ལྷ་གནས་དང་ལྷ་གནས་ལའང་། 持暇

(藻)。1.天界。2.龙处。【增】= དལ་འབབ་
或 དལ་འབྱོར། 在平稳的河中流动。〔达〕

དལ་འཛིན་ང་ལྟལ། ལྷ་པོ་འཛིན་པོ་(དང་)།

持暇慢(藻)。罗刹王。

དལ་འཛིན་ལྷོ་དགའ། (注同上) 持暇腹喜

(藻)。

དལ་ཡམས། རིམས་ནད་དམ་འགོ་ནད་ཚ་བ་ལྟ་བུ།

瘟疫，傳染病，如伤寒。【增】= ནད་རིམས་

ངན་པ། 最恶性的瘟疫。〔达〕(同) དལ་ཁ།

དས་ཆད། ལྷ་ཆད་པའམ། 声音断絕。

དས་འབྱུལ། ད་ཡིག་གིས་འབྱུལ་བ་ད་ཕྱིན་འདུག

藏文 ད་ 前音字。

ཏྱ་ཏྱ་ར། [梵] ཏྱ་གར་ཀླད་དེ་བཅན་དུག་ཐང་

ཕྱོགས། 商陆根。

དི་ནི་དེ་བུ། ལྷ་མ་ཡིན། 阿修罗(佛)。

དི་ནར། (未詳)

དི་མ་ར། འབྲུ་ཞིག གཉིས་ཀྱི་མ་ར། 虫之一种。

དི་རི་རི། རྣམས་དི་རི་རི་ཞེས་པའི་ལྷ། 无意义

之声音，如风声，雷声。

【增】1.喃喃声。2.营营声。3.低而嘈杂的声音(如众人的，大家祈禱的，囚犯哭泣的，众多飞鳥的声音)。〔达〕

དིག་རྩན་པ། ཕྱག་རོན། 鸽子。

དིག་པ། ཀླད་ལའང་མེ་ལེས་པའི་ལྷ་བ་ལྷིབ་ཅན།

口吃。【增】酪酊。〔达〕

དིང་སང་། འདི་ཉིན་སང་ཉིན་ཉི་དིང་སང་ཡང་།

今日，明日，亦作 དིང་སང་།

དུ། ང་ན་མ་ད་ར་ལ་དུག་གི་རྒྱུ་ལྟ་བུ་དོན་དུ་

གས་དུ་ཡིད་དུ་སོགས། 藏文之虚字，用于 ང་

ན་ 等六后音之后，如 ལོང་དུ། རྣམ་དུ། གས་

དུ། 等。【增】1.序数 71。2.多少，若干，如

དུ་ཡོད། 有多少。〔达〕 烟，烟雾气。〔高〕

དུ་ཁྱུ་ལའི་རས། ལོས་ཆེན་ཞིག་ཏྱེ་ལྷོ་དུ་ཁྱུ་ལས་

བྱས་པའམ་ཏྱ་ཀླད་དོ་ཁྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ཞེས་པའི་བྱར་ཆག

綢緞之一，是都姑拉草所織，或是印度語

དོ་ཁྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ 之变音。

དུ་ཁ། 梵 ལྷ་གན་རྒྱལ་ཡིན་བསྐྱེད་ན་རྒྱལ་
བཟུལ། 苦，痛苦。

དུ་བ་རལ་བ། ཁང་པའི་དུད་པ་ན་བྱ། 烟发，
如屋（頂上）升起之烟。

དུ་བའི་སྐྱེ་གནས། སྐྱེས། 烟之生处（藻）。
云。【增】火。【达】

དུ་བའི་རྟོག་ མེ་དང་མེ་ཉམ་(དང་)། 烟幢
(藻)。1.火。2.火神。【增】彗星。【达】

དུ་མ། གཅིག་ཡན་ཆད་དུ་མ་སྟེ་མང་པོ། 一以
上，若干，許多。

དུ་ཞག་ རི་དུད་གཞིབ་རི་ཉམ་བྱ། 烟气，如焦臭气
味。【增】早晨城鎮村庄等处的烟气。【达】

དུ་ཞིག་ མང་པོ་དང་གཅིག་ 許多与一个。

དུ་ཞིག་མཆིས། མང་ཉུང་གང་ཆད་ཡོད། 几
許？有多少？

དུ་ཡོད་ཅན། དུ་བ་མཁུག་རིང་། 有烟者（藻）。
彗星。

དུ་ཅ་ག་ དུ་རུ་ཀ་ཞེས་པའི་ཐུར་ཆག་དེར་ཉམ་ས། དུ་
རུ་ཀ་ 之变音，参看彼条。

【增】1.一种樅树，其汁可作香料。2.突厥。

【达】(ག་ 达作 ྀ་) 安春香。【四】

དུ་རེ་བ། ལྷན་ཆགས་པར། 常，相續。

དུ་མེལ་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོ། 除烟母（藻）。邬
摩天女。

དུག་ཁང་། ལྷས་ཁང་། 浴室。（参見དུད་ཁང་）

དུག་གི་མེ་རྟོག་ ག་དུར་རི་དུག་གི་མེ་རྟོག་ 藍荷
花，青蓮花。

དུག་གི་མཚན་ཆ། ལྷལ་དང་ལྷ་ཡི་མིང་ལའང་།
毒器（藻）。1.蛇。2.龙。（同）དུག་འཛིན།

དུག་གི་ལག་པ། ལྷལ་འཁུག་ 毒手（藻）。遍
入（天神名）。

དུག་གིས་མི་བཟྱ། ཉ་སྐྱབ་དང་ཉ་སྐྱགས་ཞེས་
ལྷང་། 毒不能伏（藻）。1.魚鰓。2.蚌壳。

དུག་ཅན་གནས། ཕྱིརི་རྒྱ་མཚོ་སྟེ་རྒྱ་སྟོན་ག་དུག་
པ་ཅན་གནས་སོ་ཐེང་། 毒者住处（藻）。海
洋，凶毒的摩羯魚所住。

དུག་ཅན་པ། （注同上）有毒者（藻）。

དུག་བཅོམ་པ། མངས་རྒྱས་(དང་)། 降伏毒者
(藻)。佛。

དུག་འཛིལ་བ། དུག་ཞི་བར་བྱེད་པ། 消毒。

དུག་འཛོམས་ལྷན། ལྷལ་འཁུག་བཞུན་པའས་ནས་
མཁུའ་ཞིང་། 能敗毒（藻）。遍入（天神名）
所乘，大鵬金翅鳥。

དུག་ཐབས། དུག་གིས་གནོད་ཐབས་བྱེད་པ། 以毒
損害之法。

དུག་པ། དན་པའས་རྒྱིང་པ། 1.恶劣。2.旧，襤褸。

དུག་པོ། ཞོས་ལྷལ་རྒྱིང་པ་ཉམ་བྱ། 襤褸，如衣
服破旧。（同）དུག་ཅོ།

དུག་བུས་པ། ཁ་བུས་པའས། 发芽，茁。

དུག་དབལ། དུག་གི་རྒྱས་པའས་རྟོག་ 毒的力量。

དུག་མོ་ཉུང་། སིང་དུག་མོ་ཉུང་། 連翹（药名）。

དུག་ཅོ། ཞོས་ལྷལ་རྒྱིང་པ་ཉམ་བྱ། 襤褸，如衣服
破旧。（同）དུག་པོ།

དུག་འཚོ་བྱེད། སིང་སིང་རྟེན་(དང་)། 治毒
(藻)。共命鳥。（同）དུག་མེལ།

54. རྩོན། ལྷ་དང་ལྷ་ཡི་མིང་ལའང་། 持毒
(藻)。1. 蛇。2. 龙。(同) 54. གི་མཚན་ཆ།

54. ཟན། མ་བུ། 吃毒(藻)。孔雀。

54. རྩ་ཅན། ལྷ་བྱ་ཞིག་(དང་)། 毒角者
(藻)。蜂之一种。

【增】有毒箭的大黄蜂。[达]

54. སེལ། ཤང་ཤང་ཏིཏུ་(དང་)། 除毒(藻)。
共命鸟。【增】1. 大自在(天神名)。2. 印
度古医书的著作者。3. ཀྲ་བུ། 菓。[达]

(同) 54. རྩོ་བྱེད།

54. སེལ་འོད། རི་ཤི་སྐར་མ་(དང་)། 除毒光
(藻)。星名。

54. ག་སྐྱུ། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྐྱུ་གཏི་སྐྱུ་ག་སྐྱུ།
三毒(佛):即食、瞋、癡。

54. ཀྱ་མཚན་ནང་གི་སེམས་ཅན་ཞིག་ཟླ་དེའི་རུས་
པ་ལའང་དྲུང་དཀར་གཡས་འབྱེད་དང་གཡོན་
འབྱེད་ཟེར། 螺，海中的一种生物，又指其
骨壳，白螺有右旋的和左旋的。

54. དཀར། (注同上) 白螺。

54. བྱ་གྲོ་ཐོད་པའས་དྲུང་ཐོད་བྱ་གིས་གང་པ། 頂
盖骨或螺碗中满盛血液。

54. གི་ལག་པ། རྩ་འཇུག་གི་མིང་དྲུག་གི་ལག་པ་
ཞེས་པའང་སྤྲང་། 螺手(藻)。遍入(天神
名)，亦名“毒手”。【增】佩饰螺壳的手腕。
[达] (达无 པ་字)

54. གི་མ་ལོང་། དྲུང་གི་ན་ཀྱན། 螺制耳环。

54. ཇི་བྱས་པ། གདུང་པའས་སྐྱུ་བཟུལ་པ།
忧愁，苦恼。

54. ཅན་མ། ལྷ་མ་(དང་)། 有螺母(藻)。
度母(菩薩名)。

54. ཆེན། ཟངས་དྲུང་དྲུག་དྲུང་ཏྲ་བུ། 号筒，
如铜号，银号。【增】人头骨。[达]

54. དྲུང་། ལྷ་བཟུལ་པ་ཟླ་ཚད་པས་གདུངས་
པའས་ཐོན་ཐེས་བསྐྱས་པའོ། 1. 痛苦，为热所苦。
2. 总集前后。【增】= བྱས་བྱས། 1. 与བྱེད་
པ་同用，悲悼，苦恼。2. 躊躇，踌躇。[达]

54. འབྲེའི་མགྱིན། ལྷ་བྱ་དམ་པའི་མགྱིན། 螺
项(藻)。善士之颈。

54. པན། [汉] ལྷ་ཐོད་དེ་ཀྱ་ནག་སྐད་ནས་བྱང་།
铜盆，洗脸盆。

54. ལྷ། དྲུང་གཏིང་མཁན་དང་ལྷ་བཟུལ་པ། 吹螺
者。(同) 54. འབྲེད།

54. འབྲེད། བྱེ་བ་བཅུ་ཐམས་པ་ཟླ། ,,,,,,,,,,
一亿，十俱胝。

54. འབྲེད། དྲུང་གཏིང་མཁན་དང་ལྷ་བཟུལ་པ།
吹螺者。(同) 54. ལྷ།

54. ཡག་ བཟུལ་མེད་པའས། 消失，无痕迹。

54. རབ་གནས་པ། ལྷ་བའི་མིང་ཏྲ་(དང་)།
螺善住(藻)。月宫之車。

54. གདུང་པས་དྲུང་པས་ལྷ་ཏྲ་བུ། 爱恋。

54. ཁ། དམར་ནག་གས་དྲུང་པའི་མདོག་ 赤黑色，
烟色。

54. ཁ་ཅི་ཅམ། ཁྲོད་པ་ཅི་ཅམ། 若干户？多
少村子？

54. ཁང་། ལྷ་ཁང་ཟླ་དྲུག་ཁང་ཞེས་སྤྲང་། 浴
室，亦作 ལྷ་ཁང་།

54. ལ། དྲུང་པའི་ལ་བ། 烟汁。

54. འཕྲ། དྲུང་དེ་འཕྲ་པས་ན་དྲུང་འཕྲ་ཟླ་དང་

སོང་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཕྱོལ་སོང་། 旁生(佛),
俯身而行,故名旁生,三恶趣中之畜生。

དུད་པ། མཐའི་དུ་བས་དུད་པའས་ཐུད་གྲག་པ།

1.火烟所熏。2.身向下屈。

【增】= གྲུས་པ། 謙恭。2.打結,編。3.烟
霧。4.画眉毛的烟油。〔达〕

དུད་ཚང་། མི་ཚང་ངས་གྲོང་པ། 1.戶,人家。

2.村子。

དུད་མུང་། དུ་མི། 烟气,烟味。

དུབ་པ། ངལ་བའས་སྐྱེ་མཉེལ་བ་ཉྱ་བ། 疲倦。

དུས་བཅད་པ། བསྐྱམ་བཅད་པས་བསྐྱམས་ཟིན་པ།
已調停,已調解。

དུས་བྲ་གྲག་ ཆག་དུས་གཅིག་ 碎块,一段。

དུས་བྲ་གཅིག་ (注同上)

དུས་བྲ་གསུམ་པ། དུར་བྱིད་དང་ཁ་གསུམ་ལའང་།

1.离娄,药名。2.三部分,三段。

དུས་བུའི་ངང་ཚུལ། འདོད་ལྷན་ས་(དང་)། 片

段性(藻)。具有欲望之女子。

དུར་ཁང་། རྩ་ཁང་། 灵堂。

དུར་ཁྱོད། རྩ་གནས་གཤིན་རྗེའི་ཚལ། 尸林,放
尸体处,閻罗王之園。

དུར་བཟུགས། དུར་གྱི་ཟས་ལྗེ་ས་སོགས། 死者
之食物,面粉等。

དུར་ཐོད། མགོ་དུས་ཉིང་པ། 頂盖骨,陈腐的
头骨。

དུར་དུར། རྩན་མེད་ཐུ་དུར་དུར། 嘟嘟,无意
义之声音。

དུར་གནས། དུར་ཁྱོད་ལའང་། 葬所,尸林,
坟墓。

དུར་བ། ལྷ་ཚོགས་བཟུ་པ་དང་རས་པའང་ཟེར།

1.百节草。2.茅草。【增】急促,匆忙。〔达〕

དུར་བས་འཁྱི། འབྲུ་ཕྱིག་པ་དྲ་ཅན། 蠍子。

དུར་བྱ། རྩ་ཟན་བྱ་རྩེ་བྱ་ཀྱི་ཀྱའས་ཀྱང་ཀྱ། 鷲,
吃尸鳥。【增】1.白背鳶。2.鋤头。〔达〕
鷓鴣。〔四〕

དུར་བྱིད། ཐུར་ས་གསུམ་པའས་ལོ་ས་གསུམ་ལའང་།
离娄,药名。

དུར་ཁྱི། དུར་ཁྱོད་གྱི་ལི་དུགས་ལའང་། 尸林餓
鬼。

དུལ་འགྲོ། མི་ལི་མིང་(དང་)། 調伏行(藻)。
火。

དུལ་དུལ་པོ། གདུལ་བྱ་བདུལ་ཟིན་པའི་ཐུལ་བའས།
已馴服者。

དུལ་པོ་པ། (注同上)

དུལ་བ་འཇོན། བསྐོ་བཞིན་ཉན་པ། 持律(佛),
依教奉行。

དུལ་མ། ཐུད་མེད་འཕྲོག་མེད་ས། 淑靜妇女。
【增】1.磨碎,研粉。2.水顏料,用金粉銀
粉調和的彩画顏料,此字实为 དུལ་ས་ 之誤
写。〔达〕

དུས་ཀྱི་ཀ་བ། དབང་ཐུག་ཆེན་པོའས་ཚགས་བདག་
ལའང་། 时老(藻)。1.大自在(天神名)。
2.毗那夜迦(天神名)。

དུས་ཀྱི་ཀ་ས། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་ལྷ། 时老女(藻)。
摩摩天女。

དུས་ཀྱི་ཀུལ་པོ། ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་པོ་ལི་མིང་།
时王(藻)。十二个月,一年。
(同) དུས་ཀྱི་ཆ་གས།

དུས་ཀྱི་ལུ་པ། ལྷན་ཀའི་མེ་ཉིག་ 时第五(藻)。
秋季花。

དུས་ཀྱི་ཆ་ཤས། ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ལ་ཡི་མིང་།

时分(藻)。十二个月，一年。

【增】時間的区分，如年、季、月等。〔达〕

(同) དུས་ཀྱི་ཀུལ་པོ།

དུས་ཀྱི་ཚེས། སྤེལ་པ་འཆི་བའི་མིང་། 时法

(藻)。死，亡。(同) དུས་འདས།

དུས་ཀྱི་མཐར་གུར་བ། སྤེལ་(དང་)། 順時

际(藻)。死。

དུས་ཀྱི་པོ་ཉ། ས་པོ་ཏ་པོ་(དང་)། 时之使

者(藻)。戊午年。

དུས་ཀྱི་བྱེད་པོ། ཆངས་པའི་རྟའམ་ཉི་མའི་མིང་།

时之作者(藻)。大梵(天神名)之馬，太

阳。(同) དུས་བདག དུས་བྱེད།

དུས་ཀྱི་ཟུ་བྱེད། ཟུ་བ་འཇུག་མིང་དུས་ཀྱི་ཀྱང་། 时

輻(藻)。1.遍入(天神名)。2.時間。

དུས་ཀྱི་མ་ཏོག་ མཐིང་གི་མིང་། 时花(藻)。

藍靛。

དུས་ཀྱིས་གཏུམ། དུས་ཉི་ཉུགས་ཀྱིས་ཤིང་ཅས་

ཏུས་སུ་འཆུ་བའམ་གཏུས་པ་ཉུ་བ། 因時間而弯曲，如由日、风之力，使树木弯曲。

དུས་ཀྱིས་འཆུ་བ། (注同上)

དུས་སྐྱེས། ཤིང་སྐྱེད་བ། 时生(藻)。黄刺树，

黄柏。

དུས་འཁོར། ཉུ་དུས་ཀྱི་འཁོར་པོ། 时輪

(本尊名)(佛)。

དུས་འབྱུགས། འཛིངས་པའི་དུས། 乱时，兵荒

时。

དུས་ཆེན། མཆོད་པའི་དུས། 节日，上供时。

【增】假期，假日。〔高〕

དུས་ཆོས་སྤྱ་གུར་བ། ཆོས་པ་འདས་པའམ་སྤེལ་བ།

順世(藻)。去世，死。

(同) དུས་ལ་བབ་བ། དུས་བྱས་བ།

དུས་མཆོད། རོ་མཆོད་ཉུ་བ། 定期供养，如

年供，年祭。

དུས་མཉམ་དུ། དུས་ཉམ་དུ། 同时。

དུས་སྟོན། དགའ་སྟོན་ལའང་། 节宴，宴会。

དུས་བྱུག་བ། ཟླ་བུར་དུ་འབྲང་བ་ལའང་། 1.有

时相遇。2.忽然相逢。

དུས་མཐའ། འཇིག་པའི་བསྐལ་བ་ལའང་། 1.时

間尽头，末日。2.坏劫(佛)。

དུས་མཐའ་སྐད་ཅིག་མ། དུས་ཀྱི་མཐའ་སྤེལ་

དུ་ཟླ་བ་སྟེ་དེ་བརྒྱ་ཉི་ལུ་ལ་དེའི་སྐད་ཅིག་མ་''

ཟེར་དེའི་སྐད་ཅིག་དུག་ཏུ་ལ་ཐང་ཅིག་ཟེར། 刹

那(佛)，极短时分，一百二十刹那名一恒刹那，六十恒刹那名一須臾。

དུས་གདབ་མ། འདོད་ལྡན་མ། 定时女(藻)。

具有欲望之女子。

དུས་བདག་ ཆངས་པའི་རྟའམ་ཉི་མའི་མིང་། 时主

(藻)。大梵之馬，太阳。

(同) དུས་ཀྱི་བྱེད་པོ། དུས་བྱེད།

དུས་འདས། སྤེལ་པ་འཆི་བའི་མིང་། 去世，

逝世，死亡。【增】1.过去的時間，文法的过

去式。2.時間消逝。〔达〕(同) དུས་ཀྱི་ཆོས།

དུས་ལྡན་འཇོམས། རྟོགས་བཟང་། 摧具时

(藻)。妙力(神名)。

དུས་ལྡན་མ། ཟླ་མཆོན་དང་ལྡན་མ། 具时女

(藻)。行月經之女子。

དུས་གནོན་དུ། ཉིན་དགུང་དུ། 午时。

དུས་བསྐྱར་བ། ཐུང་བསྐྱར་བ་དང་ཕྱིར་བསྐྱར་བ་

ཉུ་བ། 改時間，如移前及移后。

དུས་འབུལ་བ། བྱ་བ་མེད་པར་ཉི་མ་ཡོལ་དུ་

འབུལ་བ། 推日子，无事虚度时日。

དུས་བྱས་བ། ཆེ་ལས་འདས་པའས་ཤི་བ། 时

作(藻)。去世，死。

(同) དུས་ཆོས་སུ་གྱུར་བ། དུས་ལ་བབ་བ།

དུས་བྱེད། ཆངས་པའི་རྩའམ་ཉི་མའི་མིང་། 作时

(藻)。大梵之馬，太阳。

(同) དུས་ཀྱི་བྱེད་པོ། དུས་བདག

དུས་མི། རྒྱ་གཅན་མཐུག་མ་ལའང་། 1. 时火，却

火。2. 罗睺尾。

དུས་ཅེན། འདོད་ལྟ་(དང་)། 时残(藻)。

欲界天。

དུས་ཆོགས། རྒྱ་བ་གཉིས་དེ་དེ་དང་པོ་ཡི་མིང་།

དང་དབྱེད་ཀྱི་དབྱར་ཁ་སོགས་ལའང་། 1. 节，
节气，每两个月。2. 年。3. 季，如春，夏等。

དུས་ཆོགས་སྒྲིག་བྱ་མཛོལ་མོ་(དང་)། 时节鸣

(藻)。鸣禽，画眉。

དུས་ཆོགས་ཅན། བྱུང་མེད་རྒྱ་མཚན་(དང་)།

时节者(藻)。妇女行經期。

དུས་ཆོགས་གསར་བ། གསོལ་གསར་པ་ལའང་།

1. 新的季节。2. 新鲜食物，新粮食。

【增】1.= དུས་འགྱུར་བ། 2. 当年的粮食。〔达〕

དུས་ཆོད། རྒྱུ་པས་དུས་ཆོགས། 阶段，时节。

【增】等于两小时。〔达〕

དུས་ཆོད་སྒྲུ་བ། བྱིས་བྱ། 报时(藻)。鸡。

དུས་ཆོད་འཛིན་བྱ། (注同上) 守时禽(藻)。

དུས་འཛིན། གཤིན་མེ་(དང་)། 持时(藻)。

閻罗王。

དུས་གཟིངས་བ། དུས་འབྱུགས་བ། 乱世。

དུས་ཡིག་ཅན། མཁས་པ་ལའང་། 智者，博士。

དུས་རིང་མོ། ཆེ་མོ་བརྒྱུ་བ་ནས་ཡར་འཕེལ་བའི་

བརྒྱུ་ཁྱིམ་བར་དུ་ཡར་མར་འཕེལ་འགྱིབ་ཀྱི་བར་གྱི་

ཁྱེད་པ་བཙོ་བརྒྱུ་ལ་བར་བསྐལ་བཙོ་བརྒྱུ་ཟེར་

དེ་ལ་དུས་རིང་མོ་ཟེར་རྒྱུ་ཡིང་པོ་ལའང་།

1. 长时，从人寿十岁，增至八万岁，如是增
减十八次，名十八中劫，說为长时。2. 時間
长远。

དུས་ལ་དགའ་བ། ཉི་མ་(དང་)། 喜时(藻)。

日，太阳。

དུས་ལ་བབ་བ། ཆེ་ལས་འདས་པའས་ཤི་བ། 时

至(藻)。去世，死。

(同) དུས་ཆོས་སུ་གྱུར་བ། དུས་བྱས་བ།

དུས་ཤེས། ཅིས་པའས་གཟུང་སྐར་མཁན། 知时

(藻)。占卜者，星相家。

དུས་གསུམ། འདས་མ་ཐོངས་ད་ཉི་གསུམ། 三世

(佛)：过去，未来，現在。

དུས་གསུམ་མཁྱིན། མངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན། 知三

世(藻)。佛的名号。

དེ་སྐད། དེ་ཟེར་རམ་དེ་ཞེས་བཞིན། 如此說。

དེ་ཁར། དེའི་རྩེད་ཏུ། 在其上，那上面。

དེ་ཁོ་ན་ཉིད། དེ་འབའ་ཞིག་གསལ་སྟོང་པ་ཉིད།

1. 只有那个。2. 空性(真实性)(佛)。

དེ་ག་ཁོང་། 就是那个，彼。

དེ་ག་རང་། ཁོང་རང་ཡིན། 就是那样，就是他。

དེ་གལ་ཆེ་བ། དོན་ཆེན། 重要。

དེ་ཆོད། དེའི་བག་མཚན། (未詳)

དེ་ཉིད། ལྷན་པ་ཞེས་པ་དེ་ཉིད། 其本身，就是

那个，如說：“就是那个鞋匠”。

དེ་ཉིད་རྟོགས་འབྱེད་། རང་སངས་རྒྱལ། 中証
眞（藻）。独覺（佛）。

དེ་ཉིད། གངས་གང་ཡོད་པ་དེ་ཉིད། 尽所有数
量。【增】如是之多。【达】

དེ་ལ་བྱ་བྱུང་བ། སྐད་བྱུང་ལ་རྒྱལ་གཏམ་རྒྱུ་
མིང་། 因緣，緣起（佛），往昔之故事傳說。

དེ་ལྟར། （原注缺）如是，如此。

【增】=དེ་ཀླང། 【达】所以。【四】

དེ་དག་དེ་གཉིས། 那两个。【增】他們。【四】

དེ་འདྲ་བ། དེ་དང་མཚུངས་པ། 似彼，和那一样。

དེ་ན། ཁོང་ལ་དང་དེ་རུ་དོར། 彼处，那里。

དེ་ནས། ཁོ་དེ་ནས། 其次。【增】从彼。【四】

དེ་ལོ། བྱ་དེ་ལོའམ་ཁྱིམ་བྱ་ལོ། 雄鷄。

【增】野鷄。【四】

དེ་བ། [梵] སངས་རྒྱལ་ཏི་ཐུབ་པ་རྣམས་མེ་ཁྱར་བྱོན་
པ་དེ་བཞིན་དུ་གསེགས་པས་སོ། 提婆，佛。

（原注：如諸能仁所行，亦如是行故）

（同）དེ་བཞིན་གསེགས་པ།

དེ་བ་རྩ་ར། [梵] ཐུག་པ་དང་ཐང་གིང་ལའང་།
提婆达罗。1. 柏。2. 松。

དེ་བས་ཀྱང་། དེ་ལས་ཀྱང་དང་དེ་ལས་ཀྱང་། 比
这个，比他。

དེ་བས་ན། དེ་ཁྱར་ཡིན་པས་ན། 以是，由此道理。

དེ་མ་ཐག་རྒྱུ། སེམས་གསར་དུ་སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་
རྒྱུ། 无間緣（佛），心新生无間之緣。

དེ་མ་ཐག་དུ། དུས་དེའི་མེས་སུ་དེ་མ་ཐག་དུ། 无
間隔，立刻。

དེ་མ། I. ཁྱིམ་བྱ་མ། 母鷄。

II. དགོས་ཞེས་པ་ལ་དེ་མ་ཟེར། 需要，必須。

དེ་ཙན། འབྲིས་སུའམ་དེའི་དུས་སུ། 附近，即時。

དེ་ཙམ། དེ་ཁྱར་ཡིན་པ་ཙམ་ཞིག་ 这么多，大
約如是。

དེ་ཙྰག་བྱེད། དེ་གང་ཡིན་པ་བྱེད། 如是作，那
样作。

དེ་ཙྰག་པགས། དེ་ཁྱར་ཡིན་ནམ་དེ་ཡིན་འདུག་
如是，是那样。

དེ་ཚོ། དེ་རྣམས་དང་ཁོང་རྣམས། 那些，他們。

དེ་ཞག་དེ་ཉིན། 彼日，那一天。

དེ་བཞིན་ཉིད། ལྟོང་པ་ཉིད་པམ་ཡང་དག་མཐའ།
眞如，空性，实际（佛）。

དེ་བཞིན་གསེགས་པ། སངས་རྒྱལ་ཏི་ཐུབ་པ་
རྣམས་མེ་ཁྱར་བྱོན་པ་དེ་བཞིན་དུ་གསེགས་པས་
སོ། 如来，佛。（原注：如諸能仁所行，
亦如是行故）（同）དེ་བ།

དེ་རག་ （原注缺）即刻，立刻。

དེ་རིང་། དུས་དེ་རིང་ཉིན། 今天。

དེ་སྤྱད་དུ། དེ་ཡོད་དུས་ཀྱི་བ། 乃至，尔时。

དེང་སྐབས། དེ་རིང་སང་ཉིན་གནས་སྐབས། 現
时，今天，明天的時間。（同）དེང་སང་།

དེང་བ། སོང་བའམ་བྱིན་པ། 去，往，到。

【增】或作 དེངས་པ། 【达】

དེང་སང་། དེ་རིང་སང་ཉིན་གནས་སྐབས། 現在，
今天，明天的時間。（同）དེང་སྐབས།

དེངས་ཁ། སྤྱབས་ལའམ་སོང་ལ། 去了，到了。

དངས་མིང་། (注同上)

དང་འབྲིན་ཆེན་པོ། གངས་དེད་འབྲིན་བཙུ་པས་

པ་ལའང་། 大婆喝那，大数，十个婆喝那。

དང་པ། རྒྱུ་ལྷ་དེད་བཞིན་པ་སྟེ་བདེའ་བྱ་འདེད་

རྒྱ་དང་བདེའ་ཐེན་དང་དོན་ཤིག་ 追逐，驅赶。

【增】驅進，迫行，追求。〔高〕

དང་དཔོན། བྱང་མེས་ས་དང་ཆོང་དཔོན་ལའང་།

1. 菩薩。2. 商主，經理。

【增】驅者，御者，船長。〔高〕

དང་དཔོན་དབྱངས་སྟུན། བུད་ཀྱི་བྱ་(དང་)།

妙音商主，魔子名。

དབ། དབ་ཐེབ་དང་དབ་ཐེབ་ཐོན་པོ་ལྟ་བུ་སོག་སྟེད་

ལའང་དབ་ཐེར་ཟེར། 冊子，記錄，如青史

(西藏史書名)，蒙語亦作 དབ་ཐེར།

【增】或 ཡི་གེ་མཛོད། 圖書館。〔達〕

(同) དབ་ཐེར།

དབ་སྒྲུལ། ཡི་གེ་ཁང་གི་དབ་སྒྲུལ། 挂号，登記。

དབ་ཐེར། [蒙] དབ་ཐེབ་དང་དབ་ཐེབ་ཐོན་པོ་

ལྟ་བུ་སོག་སྟེད་ལའང་དབ་ཐེར་ཟེར། 冊子，記
錄，如青史(西藏史書名)。

【增】亦作 དབ་ཡིག་ 文卷，目錄，簿冊。

〔達〕(同) དབ།

དུ། བོ་ཐོའམ་རི་རྩུང་རྩུང་ལྟ་བུའམ། 土丘，小

山。【增】或作 དེ་ལྟར། 隨便那一天，將來
有一天。〔達〕

དུ་གི་སྟེང་། གི་ཁ་ལ་སྒྲེབས་པའམ་གསོད་ལ་ཁད་

དམ་འཆི་ལ་ཁད་ཀྱི་མིང་། 臨死，臨刑，臨終。

དུ་བསད། (注同上)

དེར། དེ་རུ། 于彼，彼處，爾時(དེ་的第七
轉聲)。

དེས་ཆོག་ དེ་ཡིས་རུང་། 可以，那個就行。

དེས་ན། དེ་ཡི་ཕྱིར་ན། 因此，是故。

དེས་པ། རྒྱུད་མཉམ་ཞིང་དཔ་བྱའམ་དུལ་པ། 稟性

柔和，調伏。【增】= རྒྱ་ལོ་པ། 1. 美妙，

優秀，高貴，清高。2. = དང་རྒྱུད་བཟང་པ་

或གཞི་བཟང་པ། 本性賢良。〔達〕正。〔四〕

དོ། ཟུང་ངམ་ཅ། 二，雙。【增】1. 符號數目

131。2. 一對，一雙，僅用于計數，稱量，度

量中。3. 這個。4. 相等，匹敵。〔達〕

དོ་ཀར་ཅན། ཐོར་ཚུག་གས་གསོས་དཀྱིས་དང་སྒྲེའི་

རྒྱན་དང་སྒྲ་ཁྱེན་དུ་གཙུག་ཉོར་ལྟར་བཅིངས་པ།

1. 髻。2. 纏頭。3. 裝飾。4. 發向上束如頂髻。

དོ་དགོངས། ད་ཉི་དགོང་མོ། 今晚。

(同) དོ་ལུའ།

དོ་དམ་པ། རོགས་བྱེད་པའི་གཙོ་བོའམ་སྒྱི་བྱའ།

主管人，總管。

【增】監察，監督，督辦。〔高〕

དོ་སྒྲུབ། ཐུག་རོག་བྱེད་པ། 嫉視，嫉妒。

དོ་ལུའ། ད་ཉི་དགོང་མོ། 今晚，今夕。

(同) དོ་དགོངས།

དོ་ཕྱུག་ ད་ཕྱུག་པ་མ་ཐེད་པའི་ཕྱུ་ག། 即 ད་ཕྱུག་

孤儿，无父母之兒童。

དོ་པོ། ཁལ་མ་དོ་བོའམ་དོས་པོ་ཞེས་སྟུང་། 所

載之物，馱子，亦作 དོས་པོ།

དོ་མི་ཆོད། འགན་ཁྲི་བྱེད་མི་རྒྱས་པ། 不能比，

不能匹敵。

དོ་མེད་པ། ཁ་སྒྲེལ་མེད་པ། 无敌，无匹對。

ད་མ། དགས་པ་ཅན། 需要。

ད་ཟན། ད་ཟན་ཏེ་མཆིང་བ། 假宝石。

ད་ཟ། འགན་ཟུང་པ་ཁྱེལ། 对等者，同伴。

【增】訴訟中的两造，双方。〔达〕

ད་ར། ཅི་ཤིང་གི་རྩ་བའམ་གར་བའི་རྩ་བ། 1. 林

园。2. 劇場，跳舞的場院。【增】1. = འཚམ་

ར། རྩ་འཁལ་པ། 2. 草地，草場。〔达〕

ད་ལ། ཁྱེལ་མཉམ་པུ་(རྩེ)། 轎。

ད་ཤལ། བྱང་གི་བྱུང་ཏེ་འབྱུང་འབྱུང་ལམ་སྲུ་ཏིག་

གི་དོ་ཤམ་རིང་དུ་འབྱུང་བ་ཉུ་བ། 璽珞，胸

前裝飾品，如长珍珠串。

ད་ཤི། ཤི་དོ་བྱས་པའམ་ཅུང་མིན་ཤི་བ། 将近于

死，差点就死。

ད་གཞིང། གཞིང་དུ་ཉེ་བའམ་གསལ་དེའུ་འདུག་

ཉུ་བ། 将杀，临刑。

དོག (原注缺) 一包，一团。

དོག་དོག་ དོག་པོ། 一堆，一块，一包。

དོག་པ། I. མེ་ཏོག་གི་ཉེ་མའམ་དོག་པ་སྐྱུ་དཔེ་

སྐྱུ་དོག་འཁལ་བྱུང་མ་བཀལ་ཟིན་པ་རི་དུགས་དོག་

པ་མེའུ་པ་ལའང་། 1. 花苞。2. 捻綫。3. 一

种鹿。

II. མེ་ཏོག་གི་དོག་པ་དང་ཉུ་མ་དོག་ལའང་། 1. 花

苞。2. 靴底。【增】1. 蒴，种囊，莢。

2. དོག་ 一束，一縷，一握。3. 如頸飾。

4. 谷穗。5. 或作 དོག་པོ། དོག་མོ། 狭窄，

严紧。〔达〕

དོག་པ་མེད་པ། ཉེ་མ་མེད་པའམ་ཕོ་གུ་མེད་པ།

无穗，无头。

དོག་པོ། གུ་ཡངས་པོ་མིན་པ་གུ་དོག་པོ། 不寬，

狭窄。

དོག་མ། མདུན་དུ་འཇག་པ། 1. 前面。2. 安

立。

དོག་མོ། ས་གཞི་དང་གཡང་ས་ལའང་། 1. 大地。

2. 險处。【增】狭窄。〔本〕(同) དོག་ས།

དོག་ལ། སྡོད་ཅིག་ 一种器皿，鍋。

【增】= ཅུ་བཟོ་བའི་སྡོད། 有柄的鉄盘。〔达〕

དོག་ས། ས་གཞི་དང་གཡང་ས་ལའང་། 1. 大地。

2. 險处。(同) དོག་མོ།

དོགས་གཅོད། ཡིད་གཉིས་གཅོད་པ་པོ། 断疑，

断除二意者。

དོགས་ཆེ་བ། བྱགས་དོགས་ཆེ་བའམ་དོགས་ཆེ་བ།

多疑，心多猜忌。

དོགས་པ། བྲོ་ཆོམ། 疑惑。

【增】1. 需要，有用。2. 恐惧惊慌。〔达〕

དོང་ཀ། ཁོན་པ་ཉུ་བ། 深洞，地洞，如井。

【增】濠沟。〔达〕

དོང་ག། གཞན་ལ་འཁྱེལ་ནས་སྐྱེས་པའི་རྩ་ཞིག་ 一种

附着他物而生的草。

【增】羯尼迦树，此树的果能治肝病，又作

緩下剂。〔达〕 牙皂(药树名)。〔本〕

དོང་གའི་འཁོར་ལོ། རྩ་ཕོ་གུ་ཅན་ཞིག་གི་འབྲས་

བ། 一种有穗草之果。

དོང་ག། (未詳)

དོང་ཅུ། ཁོན་ཅུ་ཉུ་བ། 洞中之水，如井水。

དོང་དུ། གཡང་སའམ་འོ་བས་སུ། 險处，沟濠中。

དོང་པ། མདའི་ཤུབས་སྡོད། 箭筒。

【增】挂鎖。〔达〕

དོང་སྐྱག་མ། གཏིང་ཙ་ནས་སྐྱག་སྐྱག་བྱས་པ། 掘
坑，已由底挖掘。

དོང་བ། མོང་བའམ་ཕྱིན་པ། 去，往，到。

【增】1. = འགྲོ་བ། ལྷ་བ། 参看 འདོང་བ།

2. 箭筒。〔达〕

དོང་ཙ། 〔双〕 རག་གི་དོང་ཙ་འམ་ཟངས་ཀྱི་དོང་ཙ།

銅子，黃銅錢，紅銅錢。

【增】或作 དོང་ཙ། 1. 中国銅錢。2. 小額
錢币，無論金、銀、銅。〔达〕

དོང་ཞིག་ མོང་ཞིག་ 去吧！

དོད། ཚབ་རྩེ་གསེལ་དོད། 代替，代理者。

【增】有界限的。〔达〕

དོད་བྱུང། ཚབ་བྱ་བྱུང་བ། 能代表，能代替。

【增】署理。〔四〕

དོད་པ། ཞི་ཁྱད་བརྩེལ་པའི་དོད་པ། 穿孔之穿。

【增】= བརྩེལ་བ། དབྱེར་བ། 1. 聳起，突
出。2. 浮起。出現，浮起。〔达〕

དོན། རྣམ་དང་རྣམ་པོ་(དང་)། 1. 財。2. 中心，

精义。【增】1. 表示“多于”，“超过”的詞。

2. 意义，意思。3. 理由，目的。4. 利益。5. 事，
事务，職務。6. 福利。7. 文卷。8. 书面契
約，又指下行的书信。〔达〕 文义，脏腑。〔四〕

དོན་ཀྱན་གྲུབ་པ། རྒྱུ་ཐུབ་པ་དང་འབྲུ་ཞིག་

དང་ས་མོ་ལུག་མོ་(དང་)། 一切义理成就
(藻)。1. 釋迦牟尼。2. 一种谷。3. 己未年。

(同) དོན་གྲུབ།

དོན་མཁན། རྣམ་ཐུན་པ་རྩེ་ཚང་པའམ་མགྲོན་

པོ་ལའང་། 同財者，商人，客人。

(同) དོན་མཁན་པ།

དོན་གྱི་གཙོ་བོ། རྣམ་པོ་ལའང་། 1. 要义。

2. 核心。

དོན་གྲུབ། རྒྱུ་ཐུབ་པ་དང་འབྲུ་ཞིག་དང་ས་མོ་

ལུག་མོ་(དང་)། 义成，成就(藻)。1. 釋迦牟
尼(未出家时的名子，即悉达)。2. 一种谷。

3. 己未年。(同) དོན་ཀྱན་གྲུབ་པ།

དོན་འགྱུར། དགོས་པ་ཡོད་པར་འགྱུར། 有意义，

有必要。

དོན་ལ། གཟུགས་སྐྱ་འི་རོ་རིག་བྱ་ལ་ལའང་།

1. 五脏：(即心、肝、脾、肺、腎)。2. 五义
(佛)：色、声、香、味、触。

དོན་ཅན། དོན་ཡོད་པའམ་དོན་ལྡན། 有意义，

有利益。

དོན་གཙོད་པ། ལས་དོན་ཐག་ཚད་པར་བྱེད་པ།

办事者，能决断事情者。

དོན་ཆེ་བ། གལ་ཆེ་བ། 重要，大事。

དོན་འཇལ་བ། དོན་དག་གིས་པའམ་གོ་བ། 了解

义理。

དོན་གཉིས། རང་དོན་དང་གཞན་དོན་གཉིས། 二

利(佛)：自利，利他。

དོན་གཉེར་བ། འདོད་པ་འདུན་པའི་བསམ་པ་ཅན།

求利，有希求，欲望之心者。

【增】1. 祈求者。2. 看守者，寺庙财产保管
者。〔达〕(达无བ་字)

དོན་མཐུན་པ། རྣམ་ཐུན་པ་རྩེ་ཚང་པའམ་

མགྲོན་པོ་ལའང་། 同財者，商人，客人。

【增】= དོན་དང་མཐུན་པ། 1. 共同利益的
集体。2. 商家。〔达〕(同) དོན་མཁན།

དོན་དག་ དགོས་པ་དོན་དག་ 事，事情。【增】

1. 目的。2. 利益。3. 代办事务，事业。〔达〕

དོན་དམ་པ། དམ་པའི་དོན་དང་ཐར་པ་དང་ཀུན་

རྫོགས་པ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ལེན་པ་ལོ། 1. 胜义 (佛), 殊胜义。2. 解脱 (佛)。3. 不是暂时世俗性的。

དོན་འདོད་པ། རྟོན་འདོད་པ་དང་སྒྲུབ་པ་ལེན་པ་ལོ།

1. 求财者。2. 乞丐。

དོན་པོ། དགོས་པ། 所为, 需要, 要点。

【增】目的。【本】

དོན་སྤྱི། དོན་པའི་སྤྱད་པ་ལྟར་མཐོང་གི་དོན་སྤྱི་ཉི་ཤུ།

总义, 抽象, 如分别所现, 共同之总相。

དོན་པན། ཐུག་ཀྱང་དང་དོན་ལ་པན་པ། 1. 五灵

脂 (石中所产)。2. 于事有益。

དོན་མེད། དགོས་པ་མེད་པ། 无益, 无用, 无

效。【增】1. 无目的。2. 粗率的態度。【达】

དོན་ཅ། དགོས་པའི་ཅ་པ། 要义, 所为的根本。

【增】1. 真实的意义, 理由。2. 結果。【达】案呈。【四】目的。【本】

དོན་ཚན་གཅིག་ དོན་ཅིང་པོ་སྤྱི་ཚན་གཅིག་ —

类意义, 意义相同的。

དོན་མཛད་པ། ལས་དོན་བྱས་པ། 作事者。

དོན་ཡོད་གྲུབ་པ། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡོད་པ། (དང་)།

不空成就, 佛名。

དོན་ཡོད་ཞལ་པ། སངས་རྒྱལ་དོན་ཡོད་ཞལ་པ།

不空羅索佛。

དོན་ལ་རྟོན་པ། དགོས་པ་ལ་ལེན་པ། 依义

(佛), 相信所为 (的目的)。

དོན་ལ་མི་སྡོད་པ། ལས་ཀྱི་ལ་མཉམ་དོན་མི་བྱེད་པ།

对事情不起嫉妒心。

དོན་ལས་རྒྱལ། གཟུང་པ་སངས་(དང་)། 胜义

(藻)。金星。

དོན་མེས་པ་ལྟར། མེས་པ་ལྟར། 有智慧。

དོབ་དོབ་སྒྲུབ། ལུ་ལུ་སྒྲུབ། 結巴, 口吃。

དོམས་ཤིག་ མང་པོ་ནང་ནས་གདམས་གཏོང་ན་གཅིག་

དོམས་ཤིག་གསལ་དོམས་ཤིག་ 选择吧!

དོར། ལུགས་ཤིག་ 抛弃吧! 【增】一具。【四】

དོར་ཉ། ལྷན་གོས་ཤིག་གི་མིང་རྟེན་པོ་དོར་མ་དོར་

ཉ་ལུ་དང་དོར་ལུ་ཉ་ལུ་ལོ། 下衣之一種,

如男褲, 女褲, 短褲。

(同) དོར་མ། དོར་མང་།

དོར་སྒྲུབས། ཀྱང་པ་བཞོམ་སྒྲུབས་ལོ། 1. 抛

弃的样子。2. 步法。

དོར་བ། དོར་བའམ་གཤུགས་པ། 舍, 抛弃。

དོར་བྱ། གཤུགས་བྱའམ་སྤྲིག་པ་མི་དག། 1. 所舍

(佛), 所抛弃。2. 罪恶, 不善。

དོར་མ། ལྷན་གོས་ཤིག་གི་མིང་རྟེན་པོ་དོར་མ་དོར་

ཉ་ལུ་དང་དོར་ལུ་ཉ་ལུ་ལོ། 下衣之一種,

如男褲, 女褲, 短褲。 (同) དོར་ཉ།

དོར་མང་། (注同上)

དོལ། རྒྱུ་མེད་ཉི་དང་ཉ་འཛིན་དོལ་ལུ་དང་དོལ་ཞེས་

པའི་ལུ་ལོ། 1. 网, 魚网。2. 地名。

【增】1. 蒸鍋。2. 用于 དོལ་གཅོད་པ། 分裂。

【达】(同) དོལ་བྱ།

དོལ་ཚོད་དུ། ཚམ་ཚམ་མེད་པར་རམ་ས་གཤེད་ས་

པར་འབད་ཚོལ་བྱས་པའི་དོན། 決断, 无所躊躇, 不散慢而勤奮。

དོལ་ཚོད་དུ་སྒྲུབས། གཤེད་པ་མེད་པར་སྒྲུབས་པ།

彻底練習, 不散慢而勤習。

དོལ་ཤོགས། ཉ་པའི་མིང་དོལ་ལུ་འཛིན་པ། 持网

(藻)。漁夫。

དྲིལ་བུ། རྒྱུ་མཉམ་ཉི་དང་ཉ་འཛིན་དྲིལ་བུ་དང་དྲིལ་

ཞེས་པའི་ཡུལ་ལའང་། 1. 网, 魚网。2. 地名。

(同) དྲིལ།

དྲིས། བདའ་བར་བྱ་དགོས་ན་འདི་དུ་མཁན་གྱིས་བྱ་

ལན་དྲིས་ཤིག་ཏུ་བྱ། 追討, 如債主討債。

【增】或 དྲིས་པོ་ 等于 ཁྱེད་པོ། 人或兽所負載的东西。〔达〕 (同) དྲིས་ཤིག

དྲིས་དག་ས་མཐོང་། ཐེལ་བ་ས་གནང་། 莫急

躁, 不用忙。

དྲིས་པོ། དྲ་པོ་ལ་དྲིས་པོ་དང་དྲིས་ཁང་ཞེས་སྒྲུང་།

負荷物, 亦作 དྲིས་པོ། དྲིས་ཁང་།

དྲིས་ཤིག་ བདའ་བར་བྱ་དགོས་ན་འདི་དུ་མཁན་གྱིས་

བྱ་ལན་དྲིས་ཤིག་ཏུ་བྱ། 追討 (命令詞), 如

債主討債。(同) དྲིས།

དྲ་གི། ཞོས་དྲས་པའམ་དྲ་བར་བྱེད་པའི་གི་ཏུ་བྱ་

(དང་)། 裁刀, 如裁衣之刀。

དྲ་དགོས། གི་གྲག་གིས་དྲ་དགོས་ཏུ་བྱ། 須裁,

如須用弯刀裁。

དྲ་འདུབ། ཆན་པས་དྲ་དགོས་པ་དང་འཛོམ་བྱ། 当

裁, 及当縫。【增】裁縫。〔本〕

དྲ་པར། རྒྱ་རགས་ཤིག་(དང་)། 1. 网袋。2. 腰帶之一。

དྲ་བྱེད། མཚོད་ཇུས་ཤིག་དྲ་བ་བྱེད་བྱས་པ། 半環珞, 供品之一。

དྲ་བ། རྒྱུ་མཉམ་ཉི་ཏུ་བྱ་བྱ། 网, 如魚网, 鉄

絲网。【增】1. 裁縫。2. 用刀割, 剪裁, 截, 修整, 削。3. 西喜馬拉雅所用的銅币。4. 項鏈, 頸飾。5. 格子。〔达〕

དྲ་བ་ཅན། འབྲུ་སྒྲོམ་དང་ལྷགས་གོས་གོ་ཆ་ལའང་།

有网者 (藻)。1. 蜘蛛。2. 鉄衣, 甲冑。

【增】1. = ཞོ་ཁབ། 2. = ཀྱ་བ། 葫芦。〔达〕

དྲ་བ་འཛིན་པ། ཉ་པའམ་ཉ་གསོད་མཁན། 持网

(藻)。漁夫, 捕魚者。

དྲ་བའི་རྒྱང་བ། བྱ་རང་བ་(དང་)། 网足 (藻)。

鵝。

དྲ་བའི་སྒྲོམ་པ། བདེ་མཚོག་ 网护 (藻)。

胜乐 (本尊名)。

དྲ་མ། I. ཁང་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ལྷ་གི་དྲ་མིག་ཏུ་བྱ། 网眼,

格子, 如窗戶之孔眼。

II. མི་དྲ་མ་རེད་ཏུ་བྱ་(དང་)། 精明, 如聪明

人, 有学識者。【增】1. = ལ་རབས། 貴族。

2. 有經驗, 有学識。3. = རྩི་ཤིང་། 写算的板子。〔达〕 俱好, 甚好。〔高〕

དྲ་མིག་ (注同上 I)

དྲག་ཆར། ཆར་ཆེན། 暴雨, 大雨。

དྲག་འཇུག། དྲག་པོས་ཐུབ་པའམ་འཇུག་པ། 强制, 猛烈制伏。

དྲག་དཔ། རྒྱུ་པོ་དང་འཇུག་པོ་ལའང་། 1. 急和緩。2. 粗和柔。

དྲག་པ། ན་ཚ་དྲག་པ། 愈, 病好。

【增】1. 較好的人, 引伸指高貴, 身家高貴, 优越的, 可尊敬的, 品質或品級优越的。

2. 猛烈, 强有力, 严厉。〔达〕

དྲག་པོ། ལྷགས་པོ་སྒྲུ་པོ་དང་དབང་ལྷག་ཆེན་པོ།

ཞི་བ་ས་ཡིན་པའོ། 1. 庚申年。2. 大自在 (天神名)。3. 不寂靜。

【增】又作 དྲགས་པོ། 1. 兇恶, 猛烈。2. 忿怒明王, 又指任何可畏的神。〔达〕 士兵, 軍人, 軍隊。〔高〕 文, 武之“武”。〔本〕

དག་པོ་འི་ཐོད། རྩ་པོ་གང་གྲུ་(དང་)། 猛利
頂(藻)。恒河。

དག་པོ་འི་ཕྱོགས། རྩ་པོ་མང་ངོ་འི་ཕྱོགས་(དང་)།
猛利方(藻)。下半月，下弦。

དག་པོ་འི་གཙུག་རྒྱུ། རྩ་པོ་འི་དང་རྩ་
གཙན་ལའང་དག་པོ་འི་གཙུགས་ཅན་ཟེར། 猛利頂
飾(藻)。1. 月亮。2. 罗睺(亦名猛利形)。

དག་པོ་འི་གཙུགས་ཅན། (注同上) 猛利
形者(藻)。

དག་མོ། I. ལག་རྒྱར་མའི་མིང་དང་དག་མོ་ཞེས་པའི་
མ་མོ་ཞིག་དང་མཚན་མོ་ལའང་། 猛女，悍妇
(藻)。1. 参宿(二十八宿之一)。2. 名叫猛
厉之女神。3. 夜間。(同) དག་ལྟལ་མ།

II. ལྟ་མོ་ལྟ་ལྟ་དང་བྱུང་མེད་དག་མོ་ལའང་། 1. 鄺
摩天女。2. 厉害的妇女。

དག་མོད། བཟང་མོད། 虽然病愈，虽然好了。

དག་ཞེན། མི་དག་ཞེན་པར་ས་གསུམ་ཉུ་བྱ། 强
弱，如强、弱、中等三种人。

【增】尊卑，善恶。〔达〕

དག་ལྟལ་ཅན། དབང་ལྟལ་ཅན་པོའམ་ཅོགས་བདག་
ལའང་། 猛暴者(藻)。1. 大自在(天神
名)。2. 毗那夜迦(天神名)。

【增】1. 可怕，有力，残暴。2. 乐谱十音调之一。〔达〕

དག་ལྟལ་མ། ལག་རྒྱར་མའི་མིང་དང་དག་མོ་ཞེས་
པའི་མ་མོ་ཞིག་དང་མཚན་མོ་ལའང་། 猛暴女
(藻)。1. 参宿(二十八宿之一)。2. 名叫猛
厉之女神。3. 夜間。(同) དག་མོ།

དག་ཤོས། ལག་ཤོས། 上等，上流，顶好。

དག་མོང་། ན་ཚ་དག་མོང་། 病好了。

དགས་པ། ཏ་ཅང་ཐལ་བའམ་ཅེར་དགས་པ་ཉུ་
བྱ། 过度，太过，太大。

དང་འཁྱོག་ འཇའ་ཚན་(དང་)། 直屈(藻)。虹。

དང་འགྱོ། མདའ་ལེ་མིང་(དང་)། 直行(藻)。
箭。

དང་ངེས་གཉིས། དང་པ་དང་ངེས་པའི་དོན་གཉིས།
了义与不了义(佛)。

དང་དོན། བརྟན་བྱའི་དོན་དེ་དངོས་གནས་སུ་མི་
སྟོན་པར་ནས་པ་གཞན་དུ་དང་པའི་སྟོན་ནས་བརྟན་
པའི་དོན། 不了义(佛)，暗示，对于所說之
义理，不直接宣說，由他种行相而宣說。

དང་བྱིང་། རྟགས་ཞེན་པ། 貪著，貪恋。

དང་པོ། ཁྱོག་ཁྱོག་མ་ལེན་པ། 直，端正。

【增】公，忠，朴实。〔四〕正直，公平，
真实，公正，誠实，忠厚，坦白。〔高〕

དང་པོར་སྒྲུབ། གཡོ་མེད་ཅས་ཅུས་མེད་པར་སྒྲུབ་
པ། 直說，不欺詐，不歪曲地說，老实說。

【增】忠告。〔本〕

དང་བ། འདྲིན་བྱེད་ཀྱིས་དང་བར་བྱ་དགོས་དང་ངན་
སང་ནས་དང་བར་བྱ་ཉུ་བྱ། 引出，度，如度
出恶趣。【增】1. དང་པོ་的抽象名詞。

2. འདྲིན་པ་的完成式。〔达〕

དང་བྱ། འདྲིན་བྱེད་ཀྱིས་དང་བར་བྱ་དགོས་དང་ངན་
སང་ནས་དང་བར་བྱ་ཉུ་བྱ། 当引出，当度，
如度出恶趣。

དང་སྤྱིང་། ཐུབ་པའམ་ཁྱོག་ཁྱོག་མིན་པར་སྟོན་གསུམ་
དང་པོར་རམ་སྤྱིང་བར་བྱེད་པས་སོ། 仙人(原
注：能仁，不弯曲，三业正直，正直行的緣故。
按此注解的后三句解釋是 དང་སྤྱིང་ 二字本

来的含义)。【增】1. རིག་བྱེད་ཁྲོག་པ། 圣詩吟誦者，本义为吠陀詩之作者或預言者，圣者，隱士。2. 現在指燒护摩的喇嘛。〔达〕

དང་སྤྱང་རྒྱས་པ། ཕྱི་རོལ་པ་ཞིག་(དང་)། 广博仙人，外道之一。

དང་སྤྱང་ཆེན་པོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཆན། 大仙，佛的名号。

དང་སྤྱང་གནས། གནས་ཆལ། 仙处(藻)。森林。

དང་སྤྱང་སྡེ། ལྷུང་བཟེད། 仙器(藻)。鉢。

དངས་རྒྱ། ཡུར་བའི་རྒྱ། 沟渠水。

དངས་པ། དངས་ཟེན་འཕྲེན་ཟེན་པ། 已引度，已导出。【增】参看 འབྲིན། 〔达〕(达无‘པ’字)

དན་བསྐྱལ། སེམས་པར་འཇུག་པ་རྟོག་པ་བསམ་པར་འཇུག་པ། 使回忆，使思維，使考虑。

【增】提。〔四〕 (同) དན་གསོས།

དན་འཛོམས། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 坏念(藻)。

大自在(天神名)。

དན་པ། བདུད་ཀྱི་མིང་དང་འབྲིས་པའི་དངོས་པོ་ལ་སླེ་བཞེད་པའི་དན་པ་རྟེ་སླེ་གཤེད་པའོ། 1. 魔名。2. 念，于熟习事不忘为念，即不散失。

【增】1. 明記。2. 回忆，忆念。3. 思考，慮。4. 欲天，爱神。5. 想念。6. 恢复正念，有知觉，念念不忘，渴望。〔达〕 想出，知，觉悟。〔高〕

དན་པ་ཉམས་པ། བཞེད་ངེས་ཅན། (ངེས་པུ་ངས་) 之誤) 忘念者。【增】1. 失了知觉。

2. = དན་པ་གསལ་པོ་མེད་པ། 記憶模糊。

〔达〕 昏憤。〔四〕

དན་པ་ཉར་བཞག མདོ་དན་པ་ཉར་བཞག་དང་

སེམས་དང་ཆོར་སོགས་དན་པ་ཉར་བཞག་བཞི།

1. 念住經。2. 身、受心、等四念住(佛)。

དན་པ་མི་གསལ། བསམ་པར་ས་ཤིང་བཤམ།

忆念不清楚，心中未現起。

དན་པའི་ཀ་བ། ཐོ་མཆན། 念柱(藻)。男性生殖器。

དན་པའི་ཁྲིན་པ། མོ་མཆན། 念井(藻)。

女性生殖器。

དན་པའི་དག། སངས་རྒྱས་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེ་དང་

ལྷ་ས་ཡིན་ལའང་། 念怨(藻)。1. 佛。2. 大自在(天神名)。3. 阿修羅(佛)。

དན་པའི་སྟེ་མ། ལྷའི་གར་མཁན། 念穗(藻)。

天界舞者。

དན་པའི་ཡན་ལག མོ་མཆན། 念支(藻)。

女性生殖器。

དན་པའི་ཤིང་ར། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག་

念車(藻)。极喜自在魔。

དན་པོ། སེམས་པ་དན་པ་པོ། 心中忆念者。

【增】清醒，正念分明。〔达〕

དན་དབང་། མཁས་པ། 念自在(藻)。智者。【增】念根，回忆的能力。〔达〕(达作 དན་པའི་དབང་པོ་)

དན་མ། ཡིད་གཏུགས་མ། 念女(藻)。爱恋女。【增】记忆力。〔达〕

དན་གསོས། སེམས་པར་འཇུག་པ་རྟོག་པ་བསམ་པར་འཇུག་པ། 使回忆，使思維，使考虑。

(同) དན་བསྐྱལ།

དབ། ལྷས་ཤིང་ལའང་། 棟，椽，柺子。

དལ། ལྷས་ཤིང་རྟེང་གི་གཤམ་ཟེར་བ། 椽上之木板。

【增】1. 参看 ལྷ་མོ། 2. 参看 འདལ་བ། 3. 代替 གཤམ། [达] (同) དལ་མ།

དལ་ལྷ་མ། ཁང་པའི་ཐོག་གི་བེང་གཤམ། 椽，屋頂木板。(同) དལ་ལྷ་མ།

དལ་ལྷ་ག ནམ་ཆག་རྩ་བུའི་ལྷ་ག་བ། 麦粥，如用捣碎之麦所熬的粥。

དལ་པོ། ལྷ་ག་ཅེན་པོ། 兄。

【增】碾开了的豆子或谷子。[达]

དལ་ལྷ་མ། ཁང་པའི་ཐོག་གི་བེང་གཤམ། 椽，屋頂木板。(同) དལ་ལྷ་མ།

དལ་བ། དལ་བར་བྱས་པའམ་བཤེག་བ། 破裂，坏。【增】一击而裂开。[达]

དལ་མ། ལྷ་མ་བེང་རྩེང་གི་གཤམ་ཟེར་བ། 椽上木板。【增】簾子。[四] (同) དལ།

དམ་འཁོར། ཆེན་བྱ་པའི་ལག་ཆ་ཞིག རྩེང་གི་ལྷ་ག་ཟེར་བ། 裁縫之工具，縫紉机。

དམ་བྱུང་བ། དམ་གྱིས་དམ་ཟིན་དང་བཅེས་ཟིན། 已裁，已縫。

དམ་གདན། ཆེན་བྱ་པའི་གདན་རྩ་བུ་ལའང་།

1. 案板，切菜和剝肉的垫板。2. 裁案，如裁縫之案板。

དམ་ཅ། (未詳)

དྲི། ལྷ་མེས་ཀྱི་བཟུང་བྱ་དེ་ལྷ་འེད་པའང་པོས་བཟུང་བའི་དོན་ནི་ལྷ་མེས་ཀྱི་ཞིས་པོ་རྩ་བུ། 气味，鼻識所取，即鼻根所取义，如香气。

【增】糞。[达] (同) དྲི་མ།

དྲི་དྲུག་བ། དྲི་མ་ངན་པ་སྤྲད་འོངས་པ། 臭，恶味到鼻中。(同) དྲི་ང་བ།

དྲི་འབྱེར། ལྷ་གས་པའམ་ལྷུང་གི་མིང་། 携香 (藥)。

风。(同) དྲི་བཞོན། དྲི་ལི་བེང་རྩ།

དྲི་ང་བ། དྲི་མ་ངན་པ་སྤྲད་འོངས་པ། 臭，恶味到鼻中。(同) དྲི་དྲུག་བ།

དྲི་ང་བ། དྲི་མ་ཞིས་པོ་སྤྲད་འོངས་པ། 香，香气，香味到鼻中。

དྲི་ལ། ཅན་རྩ་དྲུག་དམར་རྩ་དྲི་གུར་ཀྱམ་ག་བྱར་རོ། 五香：白松，紫松，肉蔻，紅花，冰片。

དྲི་ཆབ། ཆབ་དྲི་མ་ཅན། 香水。

དྲི་ཆུ་བསིལ་བ། གཅེན་པ་བྱང་བ། 撒尿。

དྲི་ཆེན། མི་གཅང་སྤྱག་པ་ལའང་། 1. 大气味。

2. 大便，屎。

དྲི་མཆོག གུར་ཀྱམ་སོགས་དྲི་མ་བཟང་པོ། 馨香，紅花等有好香味者。

【增】དྲི་རབ། [达] (同) དྲི་བཟང་།

དྲི་མཆོག་རབ། ཆང་ལའང་། 1. 上好香气。2. 酒。

དྲི་དྲུག དྲི་མ་ངན་པ། 臭。

དྲི་ལྷན་བེང་། བ་ཀྱ་ལ་བེང་དེ་སྤྲེས་པའི་ལུལ་ལའང་། 具香木 (藥)。1. 薄俱罗树。2. 有薄俱罗树之地方。

དྲི་མནམ་བ། དྲི་མ་སྤྲད་འོངས་པ། 嗅气味，气味到鼻中。

དྲི་སྒྲིམ། གཅན་གཟན་སྤྱག་གི་མིང་ལའང་། 1. 嗅味。2. 虎。

དྲི་བསྐྱམས་པ། དྲི་མ་མནམ་དུ་བཅུག་པ། 使聞香味。

དྲི་པོ། དྲི་མ་སྒྲིམ་པ་པོ། 嗅香者。

དྲི་བ། སྐད་ཆ་དྲི་བ་དྲིས་ཟིན་དེ་ཆུ། 問，詢問。

དྲི་བར་བྱ། སྐད་ཆ་དྲི་བར་བྱ། 所問，將問話。

དྲི་ཕྱོད་པ། དྲི་མ་ཁ་པ་པ། 有味儿，气味苦。

དྲི་འབབ། ལྷུ་འཕ་ཤངས། 注香（藻）。鼻。

དྲི་མ། ལྷུ་ཤེས་ཀྱི་བཟུང་བུ་དེ་ལྷུ་འཕ་ཤངས་པོས་

བཟུང་བའི་དོན་ནོ་ སྒྲིམ་དྲི་ཞིམ་པོ་ལྷུ་ལ། 气味，
鼻識所取，即鼻根所取义，如香气。

【增】糞。〔达〕 膾，癢点。〔四〕 垢。

〔本〕（同）དྲི།

དྲི་མ་ཅན། སིང་གི་བྱི་བ་ཞིག་（དང་）། 有味
（藻）。树之上之鼠。

【增】1.污秽不整洁。2.阴历閏月。〔达〕

དྲི་མ་ལྷན་མ། ལྷ་མཚན་དང་ལྷན་མ། 具垢女
（藻）。行月經女。

དྲི་མ་མི་མངའ་བ། མངས་ཀྱས་དང་ཟག་མེད་
ལའང་། 无垢（藻）。1.佛。2.无漏（佛）。

དྲི་མ་མེད་པ། （注同上）

【增】菩薩的第二地。〔达〕

དྲི་མ་གསུམ། དྲུག་གསུམ་ལའང་། 1.三垢（佛）。

2.三毒（佛）。【增】屎，尿，汗三不净。〔达〕

དྲི་མ་གསུམ་སྤངས། མངས་ཀྱས་དང་ཉན་དང་དབྱ་
བཅོས་ལའང་། 离三垢（藻）。1.佛。2.二乘
阿罗汉（佛）。

དྲི་སྒྲེད་པ། རྒྱུ་ཆ་དྲིས་པའས། 詢問，問話。

དྲི་གཙང་ཁང་། ལྷ་ཁང་། 香殿，佛殿。

དྲི་བརྩུང་། དྲི་ཕྱོད་པའམ་སྤྲུང་ལོངས་པ། 香馥，
芳香。【增】= དྲི་བཟང་། 〔达〕

（同）དྲི་བསུང་།

དྲི་འཛིན། ལྷ་ཁང་ལྷུ་འཕ་ཤངས་པོ་དང་རའི་མིང་
ལའང་། 持香（藻）。1.鼻孔。2.鼻。3.山
羊。

དྲི་འཛིན་སྐྱེས། ལེ་ཁྱིའི་མིང་（དང་）། 持香生
（藻）。黄丹。

【增】= ལྷུ་འཕ་ཤངས་ཤེས། 鼻識。〔达〕

དྲི་འཛིན་ཁང་། ལྷ་ཁང་། 香殿，佛殿。

དྲི་ཞིམ་དཀར་པོ། ཅན་དན་དཀར་པོ། 白妙香
（藻）。白栴香。

དྲི་ཞིམ་བདག་ས། （注同上） 研妙香（藻）。

དྲི་ཞིམ་ལྷན་དུས། དབྱིད་ཀའི་དུས། 香馥时
（藻）。春季。

དྲི་བཞེན། ལྷག་པའམ་ལྷུང་གི་མིང་། 香乘（藻）。
风。（同）དྲི་འབྱུར། དྲི་ལི་སིང་།

དྲི་བ། ཟས་སུ་དྲི་ཅམ་ཟ་བའི་བྱིར་དྲི་བ་ཞིས་ཟེར་
ལྷའི་བྱི་བྱག་ཀྱང་ཟེར་ལྷུ་ལྷ་མཁན་ལང་ཟེར་བར་
དོ་བའམ་སྤྱིད་པ་འཛོལ་བ་པོ། 1.干闥婆，以
香为食故名食香，天神之一类，又称天界乐
师。2.中有生，求后有者（佛）。

དྲི་བ་སྐྱེས། （注同上）

དྲི་བའི་ན་རྩུང་། དབྱངས་ཅན་མ། 寻香幼女
（藻）。妙音天女。

དྲི་བཟང་། ལྷ་ཁ་ཀྱས་སྒྲིམ་དྲི་མ་བཟང་པོ། 妙香
（藻）。藏红花等有好香味者。（同）དྲི་མཚོག

དྲི་བཟང་ཁང་། བསྐྱ་སྐྱེའི་མིང་། 妙香室（藻）。
蓮花总名。

དྲི་བཟང་ཅན། རུའི་མེ་ཉལ་སྐྱི་ལའང་། 1.有好
气味的。2.水中的花之总名。

དྲི་བཟང་བུ། ལྷ་ཁ་གི་མིང་། 妙香子（藻）。牛。

དྲི་བཟང་བུ་མ། བ་མོ་འི་མིང་། 妙香子母（藻）。
乳牛。

དྲི་བཟང་ཉི་ཅན། དྲི་དཀའ་སྤྲུལ་པ། 有妙香者
（藻）。麝，獐子。

དྲི་ཡི་གོས་ཅན། ལྷ་ཅི། 香衣者(藻)。麝香。

དྲི་ཡི་སྒྲིང་པོ། ཅན་དན་དཀར་པོ། 香藏(藻)。

白松香。

དྲི་ཡི་ཤོད། ལྷ་ཅི། 香頂(藻)。麝香。

དྲི་ཡི་ཤིང་རྩ། ལྷ་གས་པའམ་ལྷུང་གི་མིང་། 香車

(藻)。风。(同) དྲི་འབྱིར། དྲི་བཞོན།

དྲི་ཡི་སྒྲིང་། ལྷུང་ལྷོས། 香子(藻)。甘松。

དྲི་ལེན། ལྷུང་ལྷུང་ལྷ་དང་སྒྲ་ཁྱེད་ལའང་། 取香
(藻)。1.风。2.风神。3.鼻孔。

དྲི་ལེན་རྩ། (注同上) 取香馬(藻)。

དྲི་བསྐྱང་། དྲི་བྱོ་བའམ་སྒྲ་འོངས་པ། 香馥，

芳香。(同) དྲི་བརྒྱུང་།

དྲིང་། (原注同下) 依。

【增】1.=བརྟོན་པ། 注意，留心。2.=རྒྱལ་

ལུས་པ། 依頼。〔达〕

དྲིང་མི་འཇོག་ གཞན་གྱི་ཆེས་སུ་མི་འབྱུངས་པའི་

དོན། 不依頼他人，不随他人轉移之义。

དྲིན་ཅན། བ་མའི་སྐྱ་དྲིན་སྐྱེས་ཤིག་ལྟ་བུ། 有

恩，如說：“思念父母之恩”。

དྲིན་དྲུ་ཆོར་བ། དྲིན་དྲུ་ཤེས་པ། 知恩。

དྲིན་གཟོ་བ། བཀའ་དྲིན་བསྐྱེད་པ། 报恩。

【增】表示自己的感謝。〔达〕

དྲིན་ལན། (注同上)

【增】感恩，感激。〔达〕

དྲིར། དྲི་མ་རྒྱ་དང་སྒྲ་ཆ་དྲི་བ་རུ། 1.在污垢中。

2.在問話中。(དྲི་ 的第七轉声)

དྲིར་རྒྱལ། དྲི་བ་རྒྱ་རྒྱ་འཇུག་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 使人
問。

དྲིལ་ཁང་། ཁྱིམ་ཁང་ལྟ་བུ། 宣布所，如法
院。【增】钟樓。〔达〕

དྲིལ་སྒྲུབ། རྩོགས་ཤིག་རྩེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ། 集
一处而修行。

དྲིལ་སྒྲོགས། ཁྱིམ་ཁང་། 法院，裁判所。

【增】傳揚。〔四〕 宣布。〔本〕

དྲིལ་བསྒྲགས་པ། ཁྱིམ་ཁང་བསྒྲགས་པ། 宣布，宣
布規章。【增】詔。〔四〕

དྲིལ་ཅོང་། དྲིལ་བུའི་ཁོག་པ་ལྟ་བུ་ཅོང་དམ་དྲིལ་
ཅུང་། 小鈴。

དྲིལ་བྱས། ལྷུ་དྲི་མ་དྲིལ་བར་བྱས་པ་དང་བྱས་པ།
搓，擦，如搓擦身垢。

དྲིལ་བ། རྩོགས་ཤིག་རྩེ་བྱེད་པ། 包裹，封，卷
在一处。【增】参看 འདྲིལ་བ། 〔达〕

དྲིལ་བུ། མཆོད་ཁྱེད་གི་དྲིལ་བུའམ་བྱུག་མཆོད་དྲིལ་
བུ། 鈴，供堂之鈴，标幟之鈴。

【增】钟。〔达〕

དྲིལ་བུས་པ། གཅིག་རྩེ་བུས་པ། 总集，集合为一。

དྲིལ་ཟན། བཀ་བྱས་ལྟ་བུ། (未詳)

དྲིལ་གསལ་བ། དྲིལ་བུ་འཁྱོལ་བའམ་དཀྱོལ་བ།
搖鈴。

དྲིས་པ། ལྷན་ཆ་དྲི་བ་དྲིས་ཟེན་པ། 发問，問話，
已問。【增】参看 འདྲི་བ། 〔达〕

དྲིས་པན། ལྷན་ཆ་དྲིས་པའི་པན། 答問。

དྲིས་ཤིག་ ལྷན་ཆ་དྲིལ་ཤིག་ 去問吧！

བྱ་བུ། ལྷན་པའི་བྱ་བུ་དྲིལ་དྲིལ་ལྟ་བུ་བྱ་བུའམ་བྱ་
བྱ་ཞེས་པའང་སྤྲང་། 球，綫球，亦作 བྱ་བུ།
བྱ་བྱ།

བྱ་བྱར་རྒྱལ་བ། རིལ་རིལ་བྱས་བཤམ་རྒྱལ་བ།

纏为圆球。

བྱ་མ། བྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ 珊瑚。

བྱ་ག བྱངས་ བྱ་ 六。

【增】1. = བྱངས་པོ། 佳，善。2. བྱ་བ་ 的象征（因味有六种），又指六个方向，即东、南、西、北四方及上、下两方，又指六种装饰。〔达〕

བྱ་ག་ཅུ། བྱ་ 六十。

བྱ་ག་ཅུ་མ། བྱ་རྒྱུ་མ་ཞིག བྱ་ཆུ་མ་ (佛)，施食之一。

བྱ་ག་ཆ། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 六分之一。

བྱ་ག་མ་དོ། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 六汇（藻）。
脊椎骨。

བྱ་ག་མ་ཞིག་ བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 六音，音调之差别，转变等。

བྱ་ག་མ་ཞིག་མ། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 具六女（藻）。
廓摩天女。

བྱ་ག་མ་ཞིག་ བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 六分之一，或分为六分。

བྱ་ག་པ། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 第六，佛部等五部之上，第六部金剛持（佛）。

བྱ་ག་པ་དོ་ཆུ་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། (注同上) 第六金剛持（佛）。

བྱ་ག་པར། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 第六中，如第六时中。

བྱ་ག་དམར། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 西藏之松儿石。

བྱ་དོ། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 1. 跟前。2. 根本。

【增】1. 近于，在旁，在，至（敬），向。

2. 尊敬的头衔或称呼，通常指贵人之子。

3. 文官，官吏。〔达〕 面前。〔高〕

བྱ་དོ་འཁོར། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 随从者，政府属员。【增】俗官。〔高〕

བྱ་དོ་བྱ། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 近前，跟前。

བྱ་དོ་ན་མོ། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 邻近，近前。

བྱ་དོ་གནས། (注同上)

བྱ་དོ་བ། བྱ་ག་ཆུ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 亲属。

【增】ལྷ་བྱ་དོ་བ་ 等于 ལྷ་མ་བྱ་དོ་བ། 1. 秘书。

2. 副官。〔达〕

བྱ་དོ་བོ། ལྷ་བྱ་དོ་བོ་ལྷ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 1. 诚实人。2. 种子成实。【增】= ལྷ་བྱ་དོ་བོ། ལྷ་བྱ་དོ་བོ། 1. 聪明，敏巧。2. 忠诚，坦白。〔达〕

བྱ་དོ་བྱ་དོ་བ། ལྷ་བྱ་དོ་བོ་ལྷ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 拔除，拔根，亦作
བྱ་དོ་བྱ་དོ་བ།

བྱ་དོ་འཁོར་བ། (注同上)

བྱ་དོ་འཁོར་བ། ལྷ་བྱ་དོ་བོ། ལྷ་མ་ 医生。

བྱ་དོ་ཡིག ལྷ་བྱ་དོ་བོ། ལྷ་མ་ 书记，秘书。

བྱ་དོ་མ་བ། ལྷ་བྱ་དོ་བོ་ལྷ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 澄净，似是使澄净无浊之义。

【增】1. 明亮，光辉。2. 啤酒。〔达〕

བྱ་དོ་མ་བྱ། (注同上)

བྱ་དོ་བ། ལྷ་བྱ་དོ་བོ་ལྷ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 拖，如拖在地上。【增】衣服太长。〔四〕

བྱ་དོ་བཞུར། ལྷ་བྱ་དོ་བོ་ལྷ་མ་ཞིག་པའི་ཆ། བྱ་ཆུ་མ་ 刮削，如刮而刮削。

བྱུང་བ། བཞེས་པ་དང་འབྲུག་ཏུ་འཛེག་ཏུ། 縫，
已縫，当縫。

བྱུངས་ཤར། ཚེས་པུ་ཤར་ཤར་ཏུ་བ་པ། 快縫。

བྱས་པ། གུས་པ་སྟེ་ཆག་གུས་ཞེས་པ་ཉ་པ། 即
གུས་པ། 破碎，如 ཆག་གུས།

【增】或說 ཆག་པ་བྱས། 貪恋，渴望。【达】

བྱལ་བ། རྒྱལ་བྱ་བཅུག་པ། 使腐烂。

བྱས་མ། བཞེན་མ་ལོ་མ་མ་བསྐྱས་པ་སྟེ་གུས་མ་
དང་གུས་མ་ཞེས་སྟུང་། 乳牛，奶未干者，亦
作 གུས་མ། གུས་མ།

【增】黍，粟。【达】小米。【四】

བྱེ་པོ། གཏོན་བྱེ་པོ་ཞེས་པ་གཏོན་བྱེ་ཉ་པ། བྱུང་།

魔鬼，男鬼。【增】驪。【达】

བྱེ་མོ། མོ་བྱེ་ཟེར་བ་ཉ་པ། 女鬼。

【增】驪驪。【达】

བྱེ་མུ། ཉ་བྱེ་འཛོ་བ་པོ། 牧驪馬者。

བྱེག་གུས། ཚིགས་འབྱེག་པའི་ན་ཚ་ཞིག་ 骨节发炎
之疾病。【增】痛风。【达】

བྱེག་ནད། (注同上)

བྱེག་པ། བྱེ་མའི་བྱེག་པ། 污垢。

【增】煤烟。【达】

བྱེགས་ལྗན་མ། བྱུང་མའི་དང་མ། 壮年妇女。

【增】= བྱེངས་ལྗན་མ། 【达】

བྱེགས་པ། ང་ཏུ་པ། 傲慢，高举。

བྱེད། གཅན་གཟན་བྱེད་མའི་པགས་པ། 熊，羆。

(同) བྱེད་མོ།

བྱེད་ཉིན་ཆེ། ཉ་ཅང་གྱིང་བྱེགས་ཉིན་ཁྱ་ཆེ་ཉ་པ།
太滑，太皮（即經久不在乎，不入之义）。

བྱེད་བྱ་མ་སྤང་བ། ཁག་པོ་མ་གྱིང་བཤམ། 未
受过艰难，沒有閱历。

བྱེད་པ། ཀྱང་པ་བྱེད་པའམ་ཞེས་བྱེད་པ། 滑，
脚滑。

བྱེད་པོ། སེམས་ཏུ་གྱིང་པོར་གྱུར་པ་སྟེ་ཁག་པོ་
མང་པོ་གྱིང་པ་མའི་བྱེད་པོ་དེད་ཉ་པ། 狡猾，
心性邪曲，多經世故者，如說：“此人狡猾”。

【增】1.野蠻人。2.規避，懶惰。3.黃熊。

【达】退避。【四】

བྱེད་མོ། གཅན་གཟན་བྱེད་མའི་པགས་པ། 熊，羆。

【增】1.脱离宗教生活的人。2.公黃熊。

【达】(同) བྱེད།

བྱེད་ཟ། མེང་གེ་ལའང་། 吃熊羆（藻）。獅子。

བྱེའུ། ཉ་བྱེ་དང་ཉ་བྱེའུ་འམ་བྱེའུ་ཞེས་སྟུང་། 驪，
亦作 ཉ་བྱེ། ཉ་བྱེའུ། བྱེའུ།

བྱེའུ་རྩོག་ ཉ་བྱེའུ་རྩོག་འབྲུ་བའི་སྐྱན་ཁྲ་ཁྲའམ་ཉ་
བྱེའུ་དའི་ཟེ་བ་ལའང་། 1.似驪鬘之花垫子。

2.驪鬘。【增】一种长毛織物。【达】

བྱེའུ། ཉ་བྱེ་ཉ་བྱེའུ་ཞེས་སྟུང་། 驪子。

བྱེས་སྟོར། ལྷ་བྱེས་མའི་ཞབས་སྟེགས་ཉ་པ། 馬兰
草所作之足垫。

བྱེས་མ། ལྷ་བྱེས་མ་ལ་གྲེས་མ་ཞེས་སྟུང་། 馬兰
草，亦作 གྲེས་མ།

བྱེས་མའི་གེ་སར། ལྷ་བྱེས་མའི་དྲོག་པའམ་ཕོ་ག།
馬兰草的花絲，馬兰草的穗，馬兰子。

བྱོ་འཇམ། ཆ་པོ་བྱོ་འཇམ་ལའང་། 温暖。

བྱོ་འཇའ། ལྷ་ན་འབྲུམ་གྱི་ཁྲ་བ་ཉ་པའི་བུང་བ།
暖飲，如葡萄汁之飲料。

བྱོ་བཟུབ་པ། ཞོགས་པའི་ཟས་སམ་ཆ་ཕོགས་ཉ་པ།

早点, 早起之飲食。【増】吃中点。〔达〕

(同) རྩ་འདྲེབས།

རྩ་རྩངས། དགའ་ཚིགས་ལུ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 午飯。

རྩ་འདྲེབས། ཞལ་པའི་ཟས་སམ་ཆ་ཤིགས་ལྟ་བུ།

早点, 清早之飲食。(同) རྩ་བཤམ་པ།

རྩ་བ། ཟས་ཤིག་དང་ཟ་རྩ་དང་ཕྱི་རྩ་དང་ཆ་བ།

1.食品。2.上午或下午。3.热, 暖。

【増】= རྩ་བ། 〔达〕

རྩ་སྦྱར། ཞལ་པའི་ཟ་རྩ་འོ་སྦྱར་བ། 早起上午之加行(佛)。

རྩ་བཅལ། ལམ་བརྒྱལ་ལྟ་བུ། 求暖(藻)。

如路粮。

རྩ་ལོན། དགའ་ཚིགས་ཀྱི་དུས་ལོན། 到午間。

རྩ་ག གཅིག་དུ་བྲགས་པའི་རྩ་བ། 包裹, 包在一起。

རྩ་གས་པ། རྩ་བ་གཅིག་དུ་བཞུལ་བ་ལྟ་བུ། 包裹,

如裹在一起。

རྩངས། ཟས་རྩངས་ཤིག་དང་ལུང་རྩངས་ཤིག་དང་

ཀྲིག་ཀྲིག་མིན་པར་བྱང་པོར་གྱིས་ཤིག 1.献食, 摆飯。2.引証經典。3.使直勿曲(命令詞)。

【増】参看 འདྲིན་པ། 〔达〕

རྩང། ལུས་ཀྱི་རྩང་ཆ་བོའས་སྦྱར་ལས་རྩང་ལྟ་བུ།

温暖, 如体温或加行道之暖位(佛)。

རྩང་རྩང་། ལུས་པ་རྩང་བ་ལའང་། 1.微暖。

2.能力小。

རྩང་ཆེན། ཆད་པའི་དུས་ལའང་། 大热(藻)。热

时, 暑季。

རྩང་ཕབ་དུས། དབྱིད་ཀྱི་དུས་ལྟ་བུའས་མིག་

ལའང་ཡིད་གར་འོང་བ། 1.温暖来到时, 如春季。2.眼。3.适意。

རྩང་བག་རྩན། (注同上)

རྩང་བ། སྦྱང་ཅིག་ 器皿之一。

རྩང་འབེབས་དུས། དབྱིད་ཀྱི་དུས། 温暖来临时(藻)。春季。

རྩང་མི་ཤེས། རང་ཆད་མི་ཤེས་པ་ལའང་། 1.不知量。2.不自知。

རྩང་སྒྲན། དེ་དེ་ལིང་སྒྲགས་སྒྲན། 热药, 革发

等药。【増】= རྩང་སྒྱུད་ཕྱིད། 兴奋剂。〔达〕

རྩང་འོངས་དུས། མས་ཀྱི་དུས། 暖来时(藻)。夏季。

རྩན་འབྱུག རྩས་ཏེ་འབྱུག་པའས་ཐབས་ཀྱིས་འབྱུག

改装而入, 设计而入。

རྩན་བ། རྩ་ཆ་ཤིག་རྩན་འཇམ་ལྟ་བུ། 1.暖,

如水热。2.温和。

【増】俗語代替 རྩ་བ། 〔达〕

རྩན་མ། ཡི་གར་འོང་བ། 适意。

【増】或作 རྩན་མོ། 微温。〔达〕

རྩན་ག། ལུས་ཀྱི་རྩན་ག། 身体暖处。

རྩལ། འབྲལ་བར་གྱིས་ཤིག་གས་རལ་བར་གྱིས། 裂,

破裂(命令詞)。【増】参看 འདྲིན་པ། 〔达〕

རྩམ་པ། ཆ་བོ་བྱས་པ། 温暖, 发热。

【増】裁布縫衣。〔达〕

རྩམ་ཤིག བ་གྱིས་གས་ཆེན་རྩམ་ཤིག་(དང་)། 裁吧! 用裁刀裁綢緞吧!

གདགས་པ། འཇིག་རྟེན་གདགས་པ་ཞེས་པའི་བརྒྱུན་

བཅོས་དང་གདགས་བྱ། 1.世間施設論(佛)。

2.所施設。

གདགས་བྱ། མིང་གདགས་པར་བྱ་བ་དང་བཤགས་

ཟིན་པ་དང་འདྲིན་སྒྱུ་དང་ཤོགས་ཤིག་དང་བྱི་……

ཐག་པས་གདགས་པར་བྱའམ་འདྲགས་ཀྱི་དང་མ་''

བདགས་ན་ཐོགས་གིག 1. 所施設，所安立，如立名。2. 所系，当系，如系犬。

གདགས་གཞི། (原注同上) 1. 施設所依事 (佛)。2. 所系处。

གདང་། རྩིག་པའི་ངོས་ལ་བདགས་པའི་ཤོས་སྟགས་འཛོག་གདང་དང་ཐག་པའི་འདྲགས་གདང་དང་ཁ་''

མ་གདང་ཟེར་བ་ལའང་། 1. 牆上所釘的挂衣櫟，牽繩之櫟。2. 張开，如說：莫張口。

【增】或作 གདང་བྱ། 1. 衣架。2. 棲鳥的橫架称为 བྱ་གདང་། 3. 梯的橫木，梯的級层。【达】

གདང་ག (注同上)

གདང་བྱ། རྩིག་ཀྱི་གདང་བྱ་བའང་རིམ་ཏྲ་བྱ། 級，橫級，如梯之級层。

【增】暗楼。【四】

གདངས་བཅག་པ། ཁ་མ་འཆམ་པར་བྱས་པ།

不同意，未同意。

གདངས་རྩྭ། རྩྭ་གདངས་རྩྭ་པ། 声調和雅。

གདངས་པ། ཁ་གདངས་པ་དང་རྩྭ་གདངས་

དང་བརྩུང་གཞི་གདངས་ཟེར་བ་(དང་)། 1. 張口。2. 音調。3. 病愈。

གདན། རྩི་རྩི་གདན་དང་ཁ་གདན་ནས་རྩྭ། 1. 金剛座。2. 坐墊。

【增】筵，席，座位。【高】

གདན་བརྩིང་བ། མ་གདན་བརྩིང་ཟེར་བ་ཏྲ་བྱ། 設座，如已鋪坐具。

གདན་དྲངས་པ། ཐུན་འདྲིན་པའམ་ཐུ་མ་གདན་འདྲིན་ཞུས་པ་ཏྲ་བྱ། 請，迎請，如請师长。

གདན་འདྲིན། (注同上)

གདན་འཛོན་མ། མཚན་མ། 持座女 (藻)。

夜間。

གདན་ས། རྩིང་ས། 住处。

【增】地位，階級，

位置。【达】住宅区。【高】寺院。【本】

གདབ་ཐབས། གསོལ་བ་གདབ་པར་བྱ་བའི་ཐབས། 祈禱，請求之方法。

གདབ་པ། མ་ཐོན་གདབ་པར་བྱ་བ་རྩྭ་བདབ་མ་ཟེར་

འདྲིབས་ཀྱི་ཡིན་ན་ཐོབ་ཅིག་ཏྲ་བྱ། 下种。

【增】= འབྲུལ། རྩྭ་བ། 獻給。【达】

གདབ་བྱ། (原注同上) 当种，当下种子。

གདབ་དམིགས། གདབ་བྱའི་དམིགས་ལུལ། 所求事。

གདབ་ཡས། བྱངས་གདབ་ཡས་ཟེར། 薛魯婆，大数之一。

གདབ་གསལ། གསལ་གདབ། 明显，使显出。

གདམ་ག མང་པོ་ནས་གཅིག་གདམ་ཟེར་བ་ཏྲ་བྱ། 拣擇，挑选，如說：“从多中选一个”。

གདམ་ང་། (注同上)

གདམ་ངག མན་ངག་བཀའ་ལུང་ངམ་ཏྲ་བར་རྩྭ་བ་། 教誡 (佛)，宣說。【增】阿波陀那。【达】

གདམ་བྱེད། འདྲིམས་མཁན་ཏི་གདམ་པར་བྱེད་པོ། 挑选者，選擇者。

གདམས་པ། མན་ངག་འདྲིམས་མཁན་གྱིས་གདམས་ཟེར་བའམ་གནང་བ་ཏྲ་བྱ། 教誨，教訓。

གདའ། ཡོད། 有。

【增】1. འདུག་པ་ 的文雅說法。2. 与 ཞེས་

གསུང་ན་ 相等，說。3. 与其他动词之不定式

合用时表示“存在”或“作为”的可能性。

[达]

གདུང་གཅིག་པ། ཟུ་གདུང་གཅིག་པ་ཉ་པ།

(未詳)

གདུང་པ། ལྷུ་བ་པའི་དོན། 遍布，散布。

[增] 包含，圍，包。[达]

གདུང་པ། ལྷུ་བ་པའི་བཤད་པ། 說。

གདིང་པ། ལྷུ་བ་གདིང་པ་འདིང་ས་མཁན་གདིང་ཟེན་

པ་དང་འདིང་ས་དགོས་ན་ཐིང་ས་གིག། 鋪座。

[增] 1. 僧侶所坐并負于肩上的毛毯。2. 作
動詞用，为 འདིང་པ་ 的另一形式。[达]

坐具。[本]

གདིང་པ། (原注同上) 所鋪。

གདུ་བ། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

ལྷུ་བ་དེ་དུ་བ་ལྷུ་བ་པ་ལ་གདུ་ས་པ་དང་གདུ་ས་ཁྲ་

ཟེང་པ་དེར་ཉོས། 1. 煎熬，如說：“熬粥”。

2. 久煎，參看 གདུ་ས་པ། གདུ་ས་ཁྲ་ 条。

[增] 1. 混合，摻雜。2. 食慕，渴望。[达]

གདུ་པ། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

[增] 有时作 གདུ་བ། [达]

གདུ་བུས་བསྐྱེད་པ། གདུ་བ་ལོར་ཉ་པ་ལྷུ་བ་པའི་མཇུག་

བཅོམ་ཏེ་ཁ་བསྐྱེད་པ་ཉ་པ་ལྷུ་བ་པའི་མཇུག་

ལྷུ་བ་པའི་མཇུག་ 扣紧，釧环，如使釧上下相銜接，亦

名 གདུ་བ་པ།

གདུག་པ། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

གདུག་པ། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

害，有毒。2. 凶惡。

[增] 或作 གདུག་པོ་ 等于 མ་དུང་ས་པ། [达]

གདུག་པ་ཅན། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

2. 大海。

གདུག་པ། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

པ། 1. 日，太阳。2. 中午。3. 伞。

གདུག་པ་དཀར། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

1. 白伞。2. 白伞盖天母（本尊名）。

གདུག་པ་འཁྱིར། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

གདུག་པ་ཅན། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

2. 鷓鴣，半夏雞。

གདུག་པ་ཕྱུག། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

張傘，如雨中張傘。

གདུག་པ་ཚོང། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

སེམས་ལ་ལོ་ཚོད་ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

吃飯時。2. 正餐。

གདུང་ལྷོ་པ། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

གདུང་ཁང་། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

གདུང་ཁྲོད། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

གདུང་ཁྲོད། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

གདུང་ལྷུ་པ། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

གདུང་ཉེན། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

骨之塔。

གདུང་ལྷུ་པ། (原注缺) 仁慈，同情。

གདུང་བ། ལྷུ་བ་པའི་དོན་ཏེ་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

བས་མཁན་པའི་ཐུག་པ་གདུ་ཞེས་པ་དང་

[增] 1. 肉体上的痛苦。2. 燒焦。3. 希求，

渴望。4. 过分的欲望。[达]

གདུང་བའི་འོད་འབྱིན། ཉི་མའི་མིང་། 出热
光(藻)。日，太阳。

གདུང་བས་གཟིར། ནད་པའམ་མནར་བ་ཉུ་བ།
痛苦所逼，如病人，或受苦。

【增】忧愤。〔四〕(四作 གདུངས་གཟིར་)

གདུང་བྱེད། ཉི་མའི་འོད་དང་ཚད་པས་གདུང་བར་
བྱེད་རོ། 1.日光。2.暑热所苦。【增】1.=

ཐན་པ། 苦旱。2.དགའ་བྱེད་ཤིང་། 树名。〔达〕

གདུང་བྱེད་མ། ཚུ་ལོ་ལ་སྤྲ་ན་(དང་)། 能热
女(藻)。雅穆那河(印度河流之一)。

གདུང་འབར་ཆེ་བ། ཐན་པ་ལའང་། 1.熾逼。
2.旱。

གདུང་མ། ཁང་བའི་གདུང་མ། 梁。【增】参看
གདུང་བ། 〔达〕棟材，木料。〔高〕

གདུང་འཛོམ། རུས་རིགས་སྐྱུ་ཚབ། 继承族姓。

གདུང་འཛིན། རིགས་རྒྱུད་འཛིན་པ། 承继血统，
保持种姓。

གདུང་རབས། ཡའི་པ་མེས་པོའི་མེས་པོ་སོགས་ཀྱི་
གདུང་བརྒྱུད་ཀྱི་རབས། 血统，如父之父，祖
之祖等历代之血统。

གདུང་བུ། (注同上)

གདུང་རོ། མཚན་མའི་སྤྱོད་རོ། 烧焦的灯炷。

གདུང་བསམ་བ་བ། རིགས་རྒྱུད་སྐྱོང་བ་ཉུ་བ། 承
统，如维护其族姓。

གདུངས་པ། ཚད་པས་གདུངས་ཐན་པ་སྤྲུག་བཟུལ་
བ། 热恼，已为热所苦，痛苦。

【增】叹。〔四〕

གདུང་བ། དགྲུག་པར་བྱ་བ་ཉུ་མགོ་ཐུར་དུ་གཞོལ་

བ་བདུད་ཐིན་པ་དང་འདུད་མུ། 头向下屈，已
示敬。

གདུད་བྱ། (原注同上) 当屈，当示敬。

གདུབ་ཀོར། གདུ་བུ་ཉུ་ཀོང་ལག་གི་རྒྱུ། 即གདུ་
བ། 手足之釧。

གདུམ་བྱ། མར་ཀོའི་ནང་དུ་གདུམ་པར་བྱ། 当
包，如当装入酥油包皮内。

གདུལ་བྱ། མ་རུངས་པའི་སེམས་ཅན་གདུལ་བར་བྱ།
བ་ཉུ་འདུལ་བྱེད་ཀྱིས་འདུལ་བྱ་དང་བདུལ་ཐིན་པ་
དང་ཐུལ་ཅིག་ཉུ་བ། 所教化，所应调伏之暴
恶众生。

གདུམ་ཁ། ཕུན་རིང་དུ་བསྐྱོལ་བའི་ཁ་བ། 久
熬之汁。

གདུམ་པ། (注同上)

གདེག་པ། ཡར་འདིགས་བྱེད་ཀྱིས་གདེག་པར་བྱ།
བ་བདེག་ཐིན་པའམ་ཐེགས་ཤིག་ཉུ་བ། 支持，
支起。

གདེག་བྱ། (原注同上) 所支，所支持。

གདེང་ཁྲིལ་གཅིག་དེས་དོན་དུ་ཉན་ཉན་བྱ་བའི་ཆ།
决定，决定当修之部分。

གདེང་ཆ། (注同上)

གདེང་ཐོབ་པ། མི་འཇིགས་པའི་སྒོ་གདེང་རྟེན་པ་
ཉུ་བ། 得定解，如得无畏心力。

【增】确信，鼓勇气，使安心。〔达〕

གདེང་དུ། དངོས་གནས་སུ་འཇུག་པ་ཉུ་བ། 1.真
实。2.决定。

གདེང་ཚད་དུ། (注同上)

【增】或作 གདེང་། 1.确信。2.保证。3.高
兴。〔达〕(达无 དུ་ 字)

གདོངས་ཀ་ཅན། སྤྱལ་དང་ལྷའི་མིང་ལའང་། 昂

首者(藻)。1.蛇。2.龙。【增】1.神話中住于雪山中有冠的八脚龙。2.一种有冠的蛇。

〔达〕(同)གདོངས་ཀ་འཛིན།

གདོངས་ཀ་བདུན་པ། ལྷའི་ལྷུ་པོ། 第七举首

(藻)。龙王。(同)གདོངས་ཅན་བདག་པོ།

གདོངས་ཅན་འཛིན་པ།

གདོངས་ཀ་འཛིན། སྤྱལ་དང་ལྷའི་མིང་ལའང་།

昂首(藻)。1.蛇。2.龙。【增】有冠的蛇，眼镜蛇。〔达〕(同)གདོངས་ཀ་ཅན།

གདོངས་ག ཁང་པའི་ཕོག་གདོངས་མཐོ་པོ་ཉུ་བྱ་

དང་མཚན་ཆ་གདོངས་པའམ་དེས་པ། 1.揚起，如屋頂高起。2.举起兵器。3.柔和。

(同)གདོངས་པ།

གདོངས་ཅན་ཆེན་པོ། རྩོལ་ཕྱེ་ལའང་། 1.大

八足龙。2.蛇，蟒。

གདོངས་ཅན་བདག་པོ། ལྷའི་ལྷུ་པོ། 蛇主

(藻)。龙王。(同)གདོངས་ཀ་བདུན་པ།

གདོངས་ཅན་འཛིན་པ། (注同上) 蛇主(藻)。

གདོངས་ཅན་དབང་པོ། (注同上) 蛇王(藻)。

龙王。

གདོངས་ཅན་ལྷ་མོ། རྒྱལ་རྒྱལ་པ་ལའང་། 1.龙

尾女神。2.柳宿(二十八宿之一)。

【增】广财子龙王。〔达〕

གདོངས་ཐོབ་པ། གདུན་ལ་ཡབ་པའམ་རྣལ་མ།

1.已决擇(佛)。2.真正。

གདོངས་ལྷན། གདོངས་ཐོབ་པའི་མིང་། 具定力，

已得能力。

གདོངས་པ། ཁང་པའི་ཕོག་གདོངས་མཐོ་པོ་ཉུ་བྱ་

དང་མཚན་ཆ་གདོངས་པའམ་དེས་པ། 1.揚起，

如屋頂高起。2.举起兵器。3.柔和。

【增】举刀棍。〔四〕(四无 𐄌' 字)

(同)གདོངས་ག

གདོང་། ཁ་དང་མདུན་དང་ཞལ་དས་དང་། 1.口。

2.前。3.面貌。

【增】馬鼻梁。〔四〕外面，表面。〔高〕

གདོང་གི་ཕྱང་པ། གཤིན་མེ། 面鬘者(藻)。

閻罗王。

གདོང་ངན། མེ་ཕོ་སྤྱུ་ཕོ་(དང་)། 恶面(藻)。

丙申年。

གདོང་ལྷ་པ། སེལྷ་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལའང་།

五面者(藻)。1.獅子。2.大自在(天神名)。

【增】= གཙུག་ཕུད་ཐུ་པ། 大自在天的称号。

〔达〕

གདོང་བཅུ་པ། སྤྱིན་པོའི་ལྷུ་པོ། 十面者(藻)。

罗刹王。(同)གདོང་མང་།

གདོང་བྱག ཐུང་པའམ་མཐལ་བའི་མིང་། 会面，

会遇。【增】犄角之势。〔四〕

(同)གདོང་ཐུད་པ།

གདོང་ཏུ་སྤྱབས་པ། ཐུས་ལ་སྤྱབས་པ། 到面

前，到了前面。

གདོང་བྱག་པ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོའི་བྱ་ཆུང་

གདོང་བྱག་ལྷའི་དམག་དཔོན་དང་སྤྱིན་བྱག་ལའང་།

六面者(藻)。1.大自在(天神名)之幼子，六面童子，天大将军。2.昂宿(二十八宿之一)。【增】恒河。〔达〕

གདོང་འཛི། གདོན་འཛིའམ། 魔鬼，妖精。

གདང་ཐོག་ ཐོག་པའི་ཐོག་བརྒྱུག་པའི་མིང་། 迎头
阻拦。

གདང་བསྐྱུས་པ། ཁྱོ་གཉིས་ཅན། 面上有忿怒
之皺紋者。

གདང་ཐུང་བ། ཐུང་བའམ་མཇལ་བའི་མིང་། 全
面，会晤。（同）གདང་ཐུག

གདང་མང་། ལྷན་པོ་འཛུལ་པོ། 多面者（藻）。
罗刹王。（同）གདང་བཅུ་བ།

གདང་ཚན་ཅན། དབྱལ་གོ་སྐྱུག་པོ་འཛིན་པོ་
ཅན། 額皮厚，无羞耻者。

གདང་བཞི་བ། ཚངས་པའི་མིང་། 四面者（藻）。
大梵（天神名）。

གདང་ལ་འགོ། ཐུས་ལ་འགོ། 往前面，向前
面走。

གདོད་དུ། གསར་དུ་འཕུང་དུ། 才，始，新，
现在。

གདོད་བྲལ། གཞི་ཅ་བ་ནས་བྲལ་བ། 本来相离。

གདོད་མ། གཞི་མའམ་དང་པོ་འཕུང་ཐོག་མ། 本来，
初，始。

གདོད་མ་ནས། གཞི་ནས་དང་པོ་ནས། 本来，
从最初。

གདོན། བར་ཆད་བྱེད་པ་མི་མ་ཡིན་པ་གདོན་གྱིས་
བརྒྱུས་པ་ཉི་ལུ། 魔碍。

【增】1. འདོན་པ་ 的未来式。2. གདོན་མི་ཟ་བ་
等于ཐེ་ཚོས་མེད་པ། 无疑。〔达〕

གདོན་བཞགས། （注同上）

གདོན་འདྲིལ་བ། བཞགས་ཀྱིས་གདོན་པ་ཉི་ལུ།
著魔，如被魔损害。

གདོན་འདྲི། མི་མ་ཡིན་པ། 魔鬼，非人，妖精。

གདོན་པ། ཚེས་གདོན་པ་ཡག་པོ་ཟེར་བ་ཉི་ལུ། 讀
誦，念，如說：“念的經很好”。

གདོན་བྱ། ཚེས་གདོན་པར་བྱ་ཉི་ལུ། 所誦，如
所誦經。【增】གདོན་བྱའི་འདོན་པ། 〔达〕

གདོན་མི་ཟ་བ། ཐེ་ཚོས་མི་ཟ་བ། 決定，无疑。
【增】1. 想是。2. 必定。〔四〕

གདོན་གཤེད་ཁ་བོ། ལྷ་ཞིག་ལའང་། （未詳）
一种草。

གདོལ་བ། བཤན་པའི་རིགས་ལའང་གསུངས། 戌陀
罗，屠戶种族。

གདོལ་སྦྱོད་པ། མི་བསྐྱུར་ཅུབ་པའི་སྦྱོད་པ་ཅན་དང་
གད་སྦྱིགས་བྱེད་པ་པོ་དང་རིགས་ངན་(དང་)། 戌
陀罗行者。1. 行为粗暴者。2. 扫除者。3. 下
等种族。（同）གདོལ་རིགས།

གདོལ་བ། （未詳）

གདོལ་རིགས། མི་བསྐྱུར་ཅུབ་པའི་སྦྱོད་པ་ཅན་དང་
གད་སྦྱིགས་བྱེད་པ་པོ་དང་རིགས་ངན་(དང་)།
戌陀罗族。1. 行为粗暴者。2. 扫除者。3. 下
等种族。（同）གདོལ་སྦྱོད་པ།

གདོས་ཅན། འབྲེལ་བ་ཅན་ནས་བསྐྱོས་ཅན། 有关
連，有連系者。

གདོས་བཅས། བདོས་བཅས་ཟེར་བ་དེར་སྦྱོས། 有
实体的，具体的，参看 བདོས་བཅས་ 条。

གདོས་ཐག ཐུ་པའི་ཐག་པ་ཉི་ལུ། 繯繩，如船
夫之索。

གདོས་པ། ཐུ་སྐྱལ་བྱེད་པའི་དབྱུག་པའམ་དབྱུ་ག།

橈，桨。【增】= མཉམ་པ། 1. 船。2. 桅桿。
〔达〕 枷。〔四〕

གདོས་པ་འཛིན་པ། གྲུ་བའམ་ཁྱེད་གཞིན་ཕྱགས་

བའང་། 1.持橹。2.船夫，掌帆者。

【增】= གྲུ་ཁ་ལོ་བ། 【达】

གདོས་བྱ། མཚོ་རྒྱུ་ལས། ཤིང་སྐྱེས་ལས་བྱས་

བའི་གདོས་བྱ་ཆེད་ཀྱི་སྒྲིབ་འདྲ་བ་ཆུང་བྱ་བྱས་

ཏི་དེ་ལུང་མིག་ནས་སྒྲིབ་པས་བཟུགས་ཏི་བསམ་

གཟུགས་པ་ནས་མ་གཏོང་བྱོ་ན་གདོས་བྱ་དེ་རང་གི་ན་

བ་ལ་བཟུགས་ཏི་དཔུང་བར་བྱའོ། །ཞེས་པས་དེའི་

ནང་དུ་ཆུ་ཁྲུགས་པས་གཏོང་བྱོ་ནས་གཞི་བ་ན་ཆུ་

འཕོ་བའ་བས་གཏོང་སང་དོ། །棉球，律疏說：

“用木等作成小球，如計時器，于柄系縷，

諸修定者，欲惛睡時，懸于耳上”。于中著

水，惛睡即動，水灑即醒。(按此說：似作成瓶

形，或籃形。) 【增】1. གྲུ་གཞིངས་ཀྱི་འཕྱར་

དར། ཁྱེད་གཞིན་པ། 1.帆。2.桨。【达】

གདོས་སྐྱ་ཆེ་བ། གལ་ཆེ་བ། 重要。

བདག ང་གཅིག་ཡུལ་ས་རང་ཉིད་ང་། 我，我个人，

自己。【增】1.我本人。2.自我，等于གང་ཟག

3.代替 བདག་པོ། 主人，主宰。4.实物的原

質，借喻指空气。【达】(同) བདག་ཉིད།

བདག་ཁྱེན། ཁྱེན་བཞིའི་ནང་ཆན་བདག་པོ་དེ་ཁྱེན།

四緣中之增上緣(佛)。【增】嘉許，贊賞。

【达】可惜处，爱惜。【四】奖励。【本】

བདག་སྐྱེས། ཆངས་པ་དང་དབྱིད་དང་སྐྱ་གྱ་དང་

ཆང་། 我生(藻)。1.大梵(天神名)。2.春。

3.小孩。4.酒。

བདག་གི། ངའི་ལྷ་མོ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 我的，如

說：“我的帽子”。

བདག་གི་གནས། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱག

我处(藻)。极喜自在魔。

བདག་གི་བ། ང་ཡི་བ། 我所有(佛)，我的

东西。

བདག་གི་མེད་པ། བངས་ཀྱས། 无我所(佛)，

指佛。

བདག་གིས། ང་ཡིས་ལས་ཀ་བྱེད་དོ་ལྟ་བུ། 我作，

如說：“我作事”。

བདག་ཀྱུད། སེམས་ཀྱུད་དམ་རང་གི་ཀྱུད་ལྟ་བུ། 我

相續(佛)，如內心相續，自身相續。

བདག་ཅག རང་ཅག་གསུ་བྱ་ཅག རང་ཅག རང་ཅག

我們。

བདག་གཅིག་དུ་འབྲེལ། རང་བཞིན་གཅིག་དུ་

འབྲེལ་བ་ལྟ་བུ། 同体系(佛)，如同一体性

而关联。

བདག་འཕྱག བདག་རང་བཞིན་གྱིས་འཕྱག་པ། 我

入(佛)，我自然而入。

བདག་ཉིད། ང་གཅིག་ཡུལ་ས་རང་ཉིད་ང་། 我，

我一个，我自己。(同) བདག

བདག་ཉིད་སྒྲིག་པ། བྱ་ལོག བྱ་ལོག

自鳴(藻)。

བདག་ལྟན། ཆུང་ས་(དང་)། 具主(藻)。

妻。

བདག་པོ། ཁང་བའི་བདག་པོ་ལྟ་བུ། 主人，如

房主人。【增】1.語法上的主动者。2.配偶，

丈夫，終身伴侶。【达】

བདག་པོ་དེ་བརྒྱལ་ཁྱེད་མ་མ། བག་མའམ་ཁྱེད་

བདག་པོ། 主禁女(藻)。1.新妇。2.主妇。

བདག་མེད། སྒྲིང་བ་ཉིད་དང་ཆས་ཀྱི་བདག་མེད་

དང་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་བདག་པོ་མེད་……

ལའང་། 1.无我(佛)，指空性，法无我，

人无我。2.无主宰。【增】无所有的，无告的，无靠的，飄泊者。〔达〕

བདག་མོ། བྱིས་བདག་མོ་ལམང་། 主妇。

བདག་འཛིན། ངར་འཛིན་ནམ་ང་ཡི་བར་འཛིན་
པའས་བདག་ལ་དམིགས་པའི་འཛིན་ལྟ་སོགས། 我
执（佛），执我，計我所，緣我之薩迦耶見
等。

བདག་གཞན། རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི། 自他，自己
和他人。

བདག་ལས་སྐྱེས། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ལྷག
自生（藻）。极喜自在魔。

བདག་ལས་བྱུང་། （注同上）

བདག་སོ། བདག་གི་ཆས་ལམང་། 我之資具（生
活資料）。

བདའ། བར་དོ་བ་འདིད་མཁན་ལས་ཀྱིས་འདིད་ཀྱི་
དང་བདས་ཟིན་པ་དང་དེད་བཞིན་པས་ཤེས་པར་...
བྱ་ཡང་ན་བདའ་བར་བྱ་བའི་བྱ་ལོན་འདིད་མཁན་
གྱིས་འདིད་ཀྱི་དང་བདས་ཟིན་པ་དང་དོས་ཤིག
1.催，如催动中有（佛）者，由业所推动。
2.追，如所追討債務。（同）བདའ་བྱ།

བདའ་བ། མངར་མོའས་ཁ་ལ་ཞིས་པོ། 甘美，
甜，適口。【增】1.驅逐，逐出。2.帶走，
帶出，催出。3.召集，搜集。〔达〕

བདའ་བྱ། བར་དོ་བ་འདིད་མཁན་ལས་ཀྱིས་འདིད་
ཀྱི་དང་བདས་ཟིན་པ་དང་དེད་བཞིན་པས་ཤེས་པར་
བྱ་ཡང་ན་བདའ་བར་བྱ་བའི་བྱ་ལོན་འདིད་...
མཁན་གྱིས་འདིད་ཀྱི་དང་བདས་ཟིན་པ་དང་དོས་...
ཤིག 1.催，如催动中有（佛）者，由业所
推动。2.追，如所追討債務。（同）བདའ།

བདར་སྒྲིམ། བྱ་མར་བདགས་པའི་སྒྲིམ། 磨成末
的香。

བདར་བ། I. བདེན་པ་ཡིན་མིན་བདུག་དབྱེད་པས་
མཐའ་གཅོད་དགོས་ཏེ་བདར་ག་ཚད་བ་དེར་...
སྒྲིམ། 評判，觀察确实与否而判断，参看

བདར་ག་ཚད་བ་条。【增】或作དར་བ། 1.
調整正确，精密安排。2.至誠祈求（抽签或
占卜时）。3.研磨，磨擦，銼。4.檢查，考
察。〔达〕 1.研墨。2.硯。3.淘金。〔四〕

II. མདུན་དུ་སྒྲ་གོན་བསྒྲིགས་པའས་བྱ་བ་བསྒྲིགས་
པའས་བདར་བ་དང་བྱ་མར་བདར་བ་དང་བྱི་དོར་
བདར་བའས་གད་དར་བདར་བ་སྒྲ་བྱ་ལམང་།

1.事前准备，預备所作的事。2.研成末。
3.磨光。4.扫除。

བདར་ག་ཚད་བ། （注同上I）

བདས་བ། བྱ་ལོན་བདས་བ་སྒྲ་བདའ་བྱ་དེར་སྒྲིམ།
追討，討債，参看བདའ་བྱ་条。

བདུག་བ། སྒྲིས་ཀྱིས་བདུག་བ་སྒྲ་བ། 熏燒，如
以香熏燒。

【增】1.搖动香炉。2.乳香。〔达〕

བདུག་སྒྲིམ། བྱི་ཞིས་པོ་བདུག་པའི་སྒྲིས་སྒྲ་བ། 熏
香，如熏气味芳馥之香。

བདུག་སྒྲིས་ཤིང་། ཤུག་པ། 熏香木，柏木。

བདུགས་པ། བདུག་སྒྲིས་ཀྱིས་བདུགས་བ་སྒྲ་བ། 已
熏，如已用香熏。

བདུང་བ། གཞུ་རྒྱུད་བདུང་བར་བ། 所彈，所
張，所彈弓弦。

བདུངས་པ། གཞུ་ལ་རྒྱུད་འཕྲེན་ཟིན་པའི་མིང་། 已
彈，已張，已拉弓弦。【增】筑土牆。〔四〕

བདུད། ན་ཚ་ལམང་། 1.魔。2.疾病。
【增】恶人。〔达〕

བདུད་ཀྱི་དགའ་མ། འདོད་ལྷའི་ཆུང་མ། 魔喜
女(藻)。欲天(爱神)之妻。

བདུད་ཀྱི་དགྲ། སངས་རྒྱུ་མ། 魔之敌(藻)。

佛。(同) བདུད་འདུལ།

བདུད་ཀྱི་བདུད། (注同上) 魔之魔(藻)。

བདུད་དགའ་རབ་དབང་ལུག འདོད་ལྷའི་གཞན་
འཕུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་བདག་པོ་འཇམ་གྱུ་པོ། 极喜
自在魔，欲界天他化自在天王(天神名)。
(同) བདུན་རྒྱུ་ཅན།

བདུད་ལྔ་བ། འདོད་ལྷ་དགའ་རབ་དབང་ལུག 第
五魔(藻)。欲天，极喜自在(天神名)。

བདུད་འཛོམས། ཉིན་མོ་དང་ལུ་དུ་མ་པུ་རའི་མིང་
ལའང་། 降魔(藻)。1.昼。2.郎曼跋罗花。

བདུད་འདུལ། སངས་རྒྱུ་མ། 降魔(藻)。佛。

(同) བདུད་ཀྱི་དགྲ། བདུད་ཀྱི་བདུད།

བདུད་འདུལ་གདན། ལྷ་ཀྱ་ལ། 降魔座(藻)。
古沙草。

བདུད་རྒྱུ་ཅན། འདོད་ལྷའི་གཞན་འཕུལ་དབང་
བྱེད་ཀྱི་བདག་པོ་འཇམ་གྱུ་པོ། 罪恶魔，欲界天
他化自在天王(天神名)。

(同) བདུད་དགའ་རབ་དབང་ལུག

བདུད་མ། དབང་མོའང་ཟེས། 1.魔女。2.勇
敢之女子。

བདུད་ཅི། ཐར་བ་དང་སྤྲུལ་བྱེད་མིང་རྟེན་བདུད་ནི་ན་
ཆ་དང་ཅི་ནི་དེ་འཛོམས་བྱེད་སྤྲུལ་ནི། ལྷའི་བདུང་
བ་ལའང་བདུད་ཅི་ཟེས། 1.解脱。2.药。3.甘
露，天神所飲。

【增】1.药物的美称。2.植物名。3.酒的美
称。〔达〕 神酒，花密。〔高〕

བདུད་ཅི་སྤྲུལ། ལྷ་སྤྲུལ་མིང་དང་བྱ་བྱང་ལའང་།

甘露生(藻)。1.天神。2.鹏。

【增】黄訶勒黎，植物名。〔达〕

(同) བདུད་ཅི་འཛོམས་ཅན།

བདུད་ཅི་ཅན། (注同上) 有甘露者(藻)。

བདུད་ཅི་སྤྲུལ། བསེལ་ཟེར་ཅན་ཏི་ལྷ་བའི་མིང་།

放甘露(藻)。月亮。(同) བདུད་ཅི་འཕྱང་
གནས། བདུད་ཅི་སྤྲུལ་ཅན། བདུད་ཅི་འོད་ཅན།

བདུད་ཅི་འཛོམས། ར་འཛོམས་ལྷའི་མིང་(དང་)།

甘露滴(藻)。舌。

བདུད་ཅི་རབ་ཆོས། ཐར་བ། 甘露饱满(藻)。

解脱。

བདུད་ཅི་འཕྱང་བ། དབེན་གནས་དགོན་པའམ།

甘露室(藻)。远离处(隐士所居)，寺院。

【增】=རྒྱུ་ཐོད། 〔达〕

བདུད་ཅི་འཕྱང་ལྷན། སྤྲུལ་རས་གཟིགས། 甘露

雨(藻)。观音菩萨。【增】月。〔达〕

བདུད་ཅི་འཕྱང་པོ། ཉིང་ཁ། 甘露藏(藻)。

精华。【增】酵母。〔达〕

བདུད་ཅི་འཕྱང་། ཁ་ལེ་མིང་། 甘露依(藻)。口。

བདུད་ཅི་འཕྱང་གནས། བསེལ་ཟེར་ཅན་ཏི་

ལྷ་བའི་མིང་། 甘露源(藻)。月亮。

(同) བདུད་ཅི་སྤྲུལ། བདུད་ཅི་འོད་ཅན།

བདུད་ཅི་སྤྲུལ་ཅན།

བདུད་ཅི་འཕྱང་ལྷན། ལྷ་སྤྲུལ་མིང་དང་བྱ་བྱང་

ལའང་། 甘露食者(藻)。1.天神。2.鹏。

(同) བདུད་ཅི་སྤྲུལ། བདུད་ཅི་ཅན།

བདུད་ཅི་འཕྱང་གཟིགས་མ། ལྷ་བའི་འོད་ཟེར་ལའང་།

1.甘露屑。2.月光。

བདུད་ཅི་འོད་ཅན། བཅིལ་ཟེར་ཅན་ཏི་ལྷ་བའི་
མིང་། 甘露光者(藻)。月亮。

(同) བདུད་ཅི་སྒྲོ་བ། བདུད་ཅི་འཕྱང་གནས།
བདུད་ཅིས་མཚན། (注同上) 甘露相(藻)。

བདུད་བཞི། ཉམ་མཛས་བའི་བདུད། ཡུང་པོ་འི་
བདུད་ལྷ་འི་བདུད་འཆི་བདག་གི་བདུད་བཞི་འོ།
四魔(佛)：煩惱魔、五蘊魔、天魔、死魔。

བདུད་བཞི་བཅོམ་པ། སངས་རྒྱལ། 降四魔
(藻)。佛。

བདུད་ལ་སྦྱངས། སའི་ལྷ་མོ་ལའང་། 羞魔(藻)。
地神。

བདུད་ལས་ནན། ལུ་འཇུག་མིང་། 較魔老(藻)。
遍入(天神名)。

བདུད་ལས་རྒྱལ། ཉི་མ་(དང་)། 胜魔(藻)。日。

བདུན། གངས་ཀ་ 七。

བདུན་གྱི་བདུན་པ། ཉི་མའི་མིང་(དང་)།
日，太阳。

བདུན་ཅུ། 七十。

བདུན་གཅིག་ གཟའ་ཉི་མ་ནས་སྤྱིན་པ་བར་ལ་ཆོས་
གངས་བདུན་གཅིག་ཟེར། 一周，从日曜至土

曜，共一星期。(同) བདུན་ཕྱག་གཅིག་

བདུན་མགྲོ་བ། (原注缺) 七处平滿(佛的三
十二相之一)。

བདུན་ལྷན། མཚན་པ། 具七(藻)。供养。
【增】七种成分合成的香料。〔达〕

བདུན་པ། ཡང་བདུན་པའས་སྒྲོ་གོས་ལའང་། 1. 教
目第七。2. 上衣(比丘的七条衣)。

བདུན་ཕྱག་གཅིག་ གཟའ་ཉི་མ་ནས་སྤྱིན་པ་བར་ལ་

ཆོས་གངས་བདུན་གཅིག་ཟེར། 一周，从日曜至
土曜，共一星期。(同) བདུན་གཅིག་

བདེ་སྦྱིད། སྤྱག་བསྐལ་མེད་པའི་བདེ་བ་དང་ལྷན་
པའས་སྦྱིད་པོ། 具足无苦之乐，快乐。

【增】吉祥。〔高〕(同) བདེ་འཇགས།

བདེ་སྦྱིད། ཆངས་བ་དང་བདེ་བ་གསར་དུ་སྦྱིད་
བྱེད་ནི། བདེ་བ་སྦྱིན་པ། 生乐(藻)。1. 大
梵(天神名)。2. 生长安乐。3. 知乐。

(同) བདེ་ཤེས།

བདེ་སྦྱིས། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་(དང་)། 乐生
(藻)。大自在(天神名)。

བདེ་སྦྱིང་། ཐོད་པའས་མགོ་རྩས་ཀྱི་ལྷ་ལྷ། 护乐
(藻)。顶骨，顱器。

བདེ་འགྲོ། བདེ་ཞིང་འགྲོ་བ་མི་ལྷ་བྱ། 善趣，

(佛)，如人。【增】或作 བདེ་བར་འགྲོ། 快
乐的情况，趋向快乐，天国。〔达〕

བདེ་འགྲོ་ཅན། ལྷ་སྦྱི་(དང་)། 善趣者(藻)。
天神。【增】天堂的，天国的。〔达〕

བདེ་འགྲོ་གསུམ། ལྷ་དང་མི་ལྷ་མ་ལིན་གསུམ།

三善趣(佛)：即天，人，阿修罗。

བདེ་འགྲོ་འི་གནས། ལྷ་གནས་ལྷ། 善趣处(藻)。

1. 天处。2. 天神。

བདེ་འགྲོ་འི་ལས། དགེ་བ། 善趣道(藻)。

善业。

བདེ་ཆེན་པ། སངས་རྒྱལ་(དང་)། 大乐者
(藻)。佛。

【增】大福，多福，福地，乐土，极乐国。〔高〕

བདེ་མཆོག་ ལྷ་འཁོར་ལོ་ སྤོས་པའས་ཏི་རུ་ཀའང་།

胜乐，防护轮，黑如迦(本尊名)。

བདེ་འཇགས། སྤྱག་བསྐལ་མེད་པའི་བདེ་བ་དང་

ལྷན་པའམ་སྐྱིད་པོ། 具足无苦之乐，快乐。

【增】兴旺，富足。〔达〕太平，和平，安宁。

〔高〕（同）བདེ་སྐྱིད།

བདེ་བཟློང། བཟ་ལྷན་པའི་ཚིག། 吉祥語，祝福詞。

བདེ་སྐྱིད། དགེ་བ། 給乐（藻）。善业。

（同）བདེ་བའི་རྒྱ།

བདེ་འབྲུང་། རྒྱལ་དང་བདུད་ཅིང་མ་ལྟའི་བདུང་བ།

乐飲（藻）。1.电。2.甘露，天神飲料。

བདེ་ལྷན། མཐོ་རིམ་དང་ལྷ་གནས་དང་བརྒྱ་སྐྱིད།

具乐（藻）。1.天趣。2.天处。3.帝釋（天神名）。

བདེ་ལྷན་དབང་ཕྱུག་སྐྱོད་རས་གཟིགས། 具乐

自在（藻）。观音菩薩。

【增】极乐世界之主。〔达〕

བདེ་སྐྱོད། བདེ་བའི་སྐྱོད་སྐྱོད། 安乐享受。

【增】1.肉欲的享乐。2.阴部。〔达〕

བདེ་བ། བརྒྱ་སྐྱིད་འོ་རྩེ་དང་སེམ་བའི་མིང་ངམ་ལུས་

བདེ་སེམས་བདེ་ལྷ་བ། 1.帝釋（天神名）的

金剛杵。2.安乐，适悦，身乐，心乐。

བདེ་བ་ཅན། འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་དགའི་ཡུལ། 极乐

世界（佛），无量光佛之淨土。

བདེ་བ་བརྟེན་པ། མངས་རྒྱལ་ཏེ་ཕྱར་པའམ་ཞི་

བ་ལ་བདེ་བར་གསལ་བམ་སོ། 得乐（藻）。

佛，已安抵解脱寂灭处故。

（同）བདེ་བར་གསལ་བམ།

བདེ་བའི་རྒྱ། དགེ་བ། 安乐因（藻）。善业。

（同）བདེ་སྐྱིད།

བདེ་བའི་དུས། རྒྱལ་མ་ལྟའི་དུས་(དང་)། 安乐

时（藻）。圓滿时劫（佛）。

བདེ་བའི་འབྲུང་གནས། དཀར་བའི་ཚོས་དགེ་བའི་

མིང་ལའང་། 1.快乐之源。2.白法（佛），

善业。【增】天堂。〔达〕（同）བདེ་འབྲུང་།

བདེ་བར་གསལ་བམ་པ། མངས་རྒྱལ་ཏེ་ཕྱར་པའམ་

ཞི་བ་ལ་བདེ་བར་གསལ་བམ་སོ། 善逝（佛），
佛，已安抵解脱寂灭处故。

（同）བདེ་བ་བརྟེན་པ།

བདེ་བྱེད། ལྷ་སྐྱོད་ཞིག་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 作

乐（藻）。1.摩竭魚之一。2.大自在（天神

名）。【增】1.藏紅花。2.医生。3.阳物。

4.閃电。5.春季。6.佛教作家名。〔达〕

བདེ་བྱེད་དུས། རྒྱུང་ལྷན་དུས་དང་ནག་པ་ཁྲི་བ་

དང་སྐྱེ་བ་ཁྲི་བ་དང་སྐྱེ་བའི་དུས་ལའང་། 行乐

时（藻）。1.有蜂时。2.角宿月。3.氐宿月。

4.夏季。

བདེ་བྱེད་བྱ། གཏོང་བྱག་ 作乐子（藻）。六

面童子（天神名）。

བདེ་བྱེད་སྐྱེས། རྒྱལ་ཕྱུག་གས་གཏོང་བྱག་ 作乐子

（藻）。六面童子（天神名）。

བདེ་ཐུག་དུ། རྒྱལ་ཐུག་པོར་ཁག་པོ་སྐྱེ་བར། 容

易，順利，不困难。

【增】在快乐中，快乐地。〔达〕

བདེ་འབྱུན། དགེ་བ་བདེ་སྐྱིད་ཞེས་པའང་། 1.善

事。2.引生快乐。

བདེ་འབྲུང་། I. དཀར་བའི་ཚོས་དགེ་བའི་མིང་

ལའང་། 1.乐源，快乐之源。2.白法（佛），

善业。（同）བདེ་བའི་འབྲུང་གནས།

II. དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་དང་ཚངས་པ་དང་བཞུད་

གད་ལའང་། 1.大自在（天神名）。2.大梵

（天神名）。3.笑。【增】1.香拔拉城。2.作
为“十一”的符号。〔达〕

བདེ་འབྲུང་གཙུག་རྒྱུ། རྒྱ་བའི་མིང་། 乐源

頂飾（藻）。月亮。

བདེ་མིན། དབྱལ་བའི་མིང་ལའང་། 1. 不是快乐。

2. 地獄。

བདེ་མོ། རྒྱ་ཁབས་བཟང་ཞིང་བདེ་མོ་ཟེར་ཏུ་བྱ།

安乐，如說：身体安好。

བདེ་འཛིན། རྣམ་སྤྲུལ་གྱི་གཏེར་ལའང་། 1. 維持

快乐。2. 毗沙門（天神名）之宝库。

བདེ་གཟར། དུས་ཟང་ཟིང་ངམ། 素乱时。

བདེ་ལེགས། རྒྱལ་བཟུལ་མེད་པའི་བདེ་ཞིང་ལེགས་

པ། 无苦之利乐，幸福。【增】1. = དགེ་ལེགས།

མཐོ་རིས་གནས། 天堂。2. 祥瑞，福祉。〔达〕

བདེ་ལེགས་ཅན། ཁྱིམ་བྱ་(དང་)། 利乐者

(藻)。鸡。

བདེ་ཤེས། ཚངས་པ་དང་བདེ་བ་གསར་དུ་སྐྱེད་ཕྱེད་

ན། ། བདེ་བ་མཁའིན་པ། 知乐(藻)。1. 大梵

(天神名)。2. 生长安乐。(同) བདེ་སྐྱེད།

བདེ་གཤེགས་དབང་མོ། སའི་རྩ་མོའམ་འོག་གི་

ཕྱོགས་སྐྱོང་། 善逝証女(藻)。地神，下方

护神。

བདེ་སོགས་བདག་པོ། བརྒྱ་སྟོན། 乐集主(藻)。

帝釋(天神名)。

བདེ་སོགས་མ། བརྒྱ་སྟོན་བཙུན་མོ། 帝釋(天

神名)之妃。

བདེན་སྟོན། བྱ་རོག་ལའང་། 实鳴(藻)。烏鴉。

བདེན་པ། རྒྱལ་བ་མ་ཡིན་བདེན་པ་རེད་ཏུ་བྱ། 諦

实(佛)，真实，真理，非虚妄。

【增】正确，实話。〔达〕

བདེན་པ་གཉིས། རྣམ་དམ་བདེན་པ་དང་ཀུན་རྫོབ་

བདེན་གཉིས། 二諦(佛)：即胜义諦与世俗

諦。

བདེན་པ་བདར་བ། བརྟག་དབྱེད་ཕྱེད་པ་ཏུ་བྱ།

研求真理，如观察研究。

བདེན་པ་བཞི། རྒྱལ་བཟུལ་བདེན་པ་དང་ཀུན་

འབྱུང་བདེན་པ་དང་འགོག་བདེན་དང་ལམ་བདེན་

བཞི་ལོ། 四諦(佛)：苦諦，集諦，灭諦，

道諦。

བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ། རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་

པ། 不真实，无自性(佛)。

བདེན་པར་སྒྲུབ། དང་སྤང་ལའང་། 1. 說实話。

2. 仙人。

བདེན་བྲལ། སྤྲིན་པོ་དང་རྩོད་ལུ་ཕྱོགས་ལའང་།

离实(藻)。1. 罗刹。2. 西南方。

བདེན་བྲལ་བདག་པོ། སྤྲིན་པོ་འི་རྒྱལ་པོ། 罗

刹王。

བདེན་བྲལ་གཙོ་བོ། (注同上)

བདེན་འཛིན། བདེན་པར་འཛིན་པའི་ཁྱོ། 实执

(佛)，认为实在的心。

བདེན་ཞིན་དབང་གྱུར། ས་ས་སྟེ་བོ། 实执

轉(藻)。异生，凡夫。

བདེར། ལས་སྒྲུབ་པོར་རམ་བདེ་བ་དུ། 容易(བདེ་

的第七轉声)。

བདེར་གཤེགས། བདེ་བར་གཤེགས་པ་སངས་རྒྱུས།

善逝(佛)，佛的名号。

བདོ་བ། བདའ་བ་བྱ་བ་ཡར་རྩེད་བདོ་བའམ་དར་

བའམ་རྒྱས་པ་དང་བར་དོ་བ་ལས་ཀྱིས་འདིད་དུ་

འཇུག་པ་ཏུ་བྱ། 1. 彼此混乱。2. 繁盛。3. 催

迫，如中有(佛)被业所迫使。

【增】1. = དོ་བ། 增长，傳布，发展(多指

罪恶)。2. = རྒྱས་པ། 丰盛。3. 銳敏，銳利。

4. (与ལ་同用) 伤害。〔达〕

བདོག་པ། རྩ་ལོངས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ལ་ཟེར། 所有，一切財物。【增】1.所得。2.获得所有权。3.存在，位于。〔达〕

བདོག་པའི་དངོས་པོ། (注同上)

བདོད་པ། (未詳)

མདག་མ། མེ་འབར་བའི་ཐལ་བའམ་མེ་སྲར། 火炭，火灰，糖煨。

མདང་དགོང་། སྤུ་བ་བམ་དོ་དུ་བ་དགོང་མཐའ། 昨晚。

མདང་རྒྱབ། (注同上)

མདང་བའི་གནས། རོ་ཐྱིག་གནས། 化尸处，火葬場。

མདངས། ཁ་དོག་མདངས་ལུས་ཀྱི་མདོག་ལྷ་བྱ་དང་སྐར་མ་ལའང་། 1.光彩，顔色鮮美，如身体之色澤。2.星宿，星光。【增】1.面色，健康的容貌。2.དབྱལ་བ་的敬詞，前額。〔达〕

མདངས་བྲག། མདོག་རྣམ་པར་བྲག་བ། 光彩，顔色鮮艳。

མདངས་བྲག་ག། བྲག་མདངས་འོད་འབར་བ་ལྷ་བྱ། 光彩，鮮艳放光。

མདངས་ལྗན། རི་ཚོ་དང་གསེར་ལའང་། 有光彩(藻)。1.鸚哥。2.金。

མདངས་འོད། གསེར་(དང་)། 金子。

(同) མདངས་གསར།

མདངས་སྤུམ། མདང་དགོང་ལའང་སྤྱང་། 1.晚上。2.昨晚。

མདངས་གསར། གསེར་(དང་)། 金子。

(同) མདངས་འོད།

མདའ། མདའ་གཞུང་མདའ་དང་མེ་མདའ་དང་ལུང་

བའི་མདའ་དང་ལུང་གངས་ལའང་། 1.箭。2.枪。

3.河谷口，河的下流。4.五。【增】直而細的木棍，或木片。〔达〕 (同) མདའ་མ།

མདའ་སྤྱོད། གཞུ་ཡི་མིང་། 发矢(藻)。弓。

མདའ་སྤྱོད། གོ་ཆའམ་ལྷགས་གོས། 防箭(藻)。甲，鉄衣。

མདའ་གྲོང་། ལུང་བའི་མདའི་གྲོང་ལའང་། 1.箭筒。2.谷口之村落。

མདའ་རྒྱབ་པ། མདའ་འཕངས་པ། 射箭。

མདའ་རྒྱུ། འབྲུ་མགོ་ནག་ཅིག 黑头豆子。【增】小豆。〔四〕

མདའ་ཁྲ་བ། འདོད་ལྷའི་བྱ་བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཡུག་མདའ་ཁྲ་ནི་སྤྱོད་བྱེད་སྤེད་མོངས་བྱེད་སྤྱོད་འཆི་བྱེད་དང་ལུང་། མི་འབྲུ་བ་སྤྱང་། 1.欲天(爱神)的兒子，极喜自在魔。2.五支箭：謂狂、爱、迷、枯、死。

མདའ་འཛོམས། དུར་བྱིད། 坏箭(藻)。离娄，药名。

མདའ་རྟེན། གཞུ་ཡི་མིང་། 箭依(藻)。弓。

(同) མདའ་སྤྱོད་བྱེད། མདའ་འཕེན།

མདའ་ལྷོ་བ། (注同上) 箭腹者(藻)。

(同) མདའ་བ། མདའ་ཡི་ཟས་ཅན།

མདའ་ལྷོང་། མདའི་ཁ་ལྷ་བྱ་དེ་ལོ། 箭末的缺口(射时弓弦抵此缺口)。

མདའ་རྒྱ། གཞུ་ཡི་མིང་། 箭座(藻)。弓。

མདའ་དར། དར་སྤྱོད་ལྷས་བརྒྱན་པའི་མདའ། 五彩絲帶所裝飾的箭。【增】1.枪矛。2.包在巾中的箭(婚礼时用)。〔达〕

མདའ་དོང་། མདའ་སྒྲོང་མདའི་ཤུབས། 箭筒，

箭囊。(同) མདའ་རྩིན།

མདའ་སྒྲོན་བྱེད། གཞུ་ཡི་མིང་། 射箭(藻)。

弓。(同) མདའ་རྩིན། མདའ་འཕེན།

མདའ་བ། མདའ་འཕེན་མཁན། 射箭者。

མདའ་དཔོན། དཔག་དཔོན། 武官，將軍。

【增】佐領。〔四〕

མདའ་འཕེན། གཞུ་ཡི་མིང་། 射箭(藻)。

弓。(同) མདའ་རྩིན། མདའ་སྒྲོན་བྱེད།

མདའ་འཕོང་རྩ། མདའ་འཕེན་ས་རྩ་བ། 射箭
之院子。

མདའ་བོ་ཆེ། མདའ་ཆེན་པོ་(དང་)། 大箭。

མདའ་སྒྲིན་དུས། སྒྲིན་ཀའི་དུས། 施箭时(藻)。
秋季。

མདའ་སྒྲོན་བ། རོགས་པ་འཕོང་བ་ལྟ་བུ། 傳
箭，如呼人援助(西藏用以傳遞消息)。

མདའ་མོ། མདའ་གཞུའི་མདའ་དང་མེ་མདའ་དང་
ལུང་བའི་མདའ་དང་ལུང་གི་མདའ་ལའང་། 1.箭。
2.枪。3.河谷口，河的下游。4.五。

(同) མདའ།

མདའ་ཆེན་པོ། མདའ་འཕེན་མཁན། 射箭者。

མདའ་རྩིན། མདའ་སྒྲོང་མདའི་ཤུབས། 箭壶，
箭筒，箭囊。(同) མདའ་དོང་།

མདའ་བ། གཞུ་ཡི་མིང་། 食箭(藻)。弓。

(同) མདའ་རྩིན་བ། མདའ་ཡི་ཟས་ཅན།

མདའ་བོ། (原注缺)木制或柳条制的量麦器具。

མདའ་ཡབ། གཞུ་ལག་ཁང་གི་མདའ་ཡབ་ལྟེ་

ཕྱག་རོན་སྒྲོབ་བའམ་སྒྲོང་བའང་བེར་ལན་ཀན་བེར་
བའང་སྒྲོང་བ་གས་ལའང་། 1.庙簷，养鸽处。

2.栏杆。3.望楼，閣。【增】1.=ཕུ་ཤ།

梁口，女墙。2.屋頂有复盖物的走廊。〔达〕

མདའ་ཡི་རྩ་མོ། རྩ་ལུང་མདའི་ཉ་ལའང་། 箭駝
(藻)。河口之魚。

མདའ་ཡི་ཟས་ཅན། གཞུ་ཡི་མིང་། 箭食者

(藻)。弓。(同) མདའ་རྩིན་བ། མདའ་བ།

མདའ་ཡིག (原注缺) 1.印度摩揭陀国佛象上
所用的箭头字。2.用箭傳遞的书信。

མདའ་གསུམ་བ། ལུང་བའི་མདའ་གསུམ་ཟུར།
河谷口之三叉路口。

མདའ་གསེར། མདའི་གསེར་ཞེས་བའི་སྒྲ། 箭响，
箭鳴之声音。

མདས་འདུལ། རྒྱལ་འཇུག 調箭(藻)。遍入
(天神名)。

མདུང་། མཆོན་ཆའི་མདུང་། 枪。

མདུང་ཅན། ཅངས་པ། 有枪(藻)。蜥蜴。

མདུང་ཐུང་གསར་ལྗན། རྒྱལ་འཇུག 具短
枪(藻)。遍入(天神名)。

མདུང་ཐོགས་བ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོའམ་ཆོགས་
བདག་ལའང་། 持枪(藻)。1.大自在(天神
名)。2.毗那夜迦(天神名)。

མདུང་དོར། ལུན་དོར་བའམ་ལུལ་བཅུགས་ནས་ཅེད་
མ་ཅེ་བ་པོ། 擲枪(藻)。賭博，下賭注而
玩者。(同) མདུང་བ།

མདུང་འཕངས། མདུང་ཐུང་འཕངས་ཏི་བསྒྲན་པ་
ཏི་བ། 抛枪。

མདུང་བ། ལུན་དོར་བའམ་ལུལ་བཅུགས་ནས་ཅེད་མ་

ཅི་བ་པོ། 賭博，下賭注而玩者。

【增】或 མདུང་བརྒྱབ་པ། 用枪穿刺。〔达〕

(同) མདུང་དོར།

མདུང་བས་འགྲེབས། གཤིན་རྗེའི་ཆུང་མ། 枪复
(藻)。閻罗王之妃。

མདུང་མོ། མདོང་མོ་རྩེ་རྩེ་མདོང་གསལ་མདོང་།

即 མདོང་མོ། 攪茶之筒子。

མདུང་སྒྲན། བརྟག་དབྱུང་བྱེད་པའི་སྒྲན། 枪药，
观察之药（試驗性的药）。

མདུད་པ། རྒྱུད་པ་མདུད་པ་ཉ་བ། 結子，如
綫結。

མདུན། (原注缺) 前，面前，跟前。

མདུན་འཛོག་ བྱུག་རྟིན་ནས་འབུལ་བ། 礼品，
献礼。

མདུན་དུ། རྒྱུ་དུ་མ་ཡིན་མདུན་དུ་ཉ་བ་སྒྲ་རྩལ་
དུ་འཇག་གོང་ངོས་སུ། 前面，前头，前方。

【增】 往前。〔四〕 (同) མདུན་རྩལ་དུ།

མདུན་དུ་བཅར་བ། རྒྱུ་དུ་དུ་བཅར་བ་ཉ་བ།
到前面，如到身前謁見。

མདུན་དུ་བསྐྱོགས་པ། རྒྱུ་སྒྲར་བསྐྱོགས་པའས་
གྲུབས་བསྐྱོགས་པ། 1. 安排于面前。2. 預备。

མདུན་བདར་བ། (注同上) 【增】 = མདུན་
དུ་བབྱིས་པ། མི་མང་པོ་ཚོགས་པའི་མདུན། 在
集会面前。〔达〕 (同) མདུན་དུ་བསྐྱོགས་པ།

མདུན་ན་འདོན། རྒྱལ་པོའི་ཐུ་མཚན་དེ་བྱ་རྩ་
རྩི་དུ་ཞེས་མདུན་དུ་ཚས་འདོན་མཁན་ཡིན་ནས་་་
ཐུ་པོའི་མིང་མང་མང་གསུངས། 1. 国王供事之
师长，梵語 བྱ་རྩ་རྩི་དུ་ 为在前誦法者。2. 多

說为“大臣”。

མདུན་ན་མོ། ཉེ་འཁོར་བའས་རྒྱུ་བཅར། 前面，
近前，身前。

མདུན་མ་སྒྲེང་། ཚོགས་འདུར་བཀའ་མལ་གནང་
བ་ཉ་བ། 提議。

མདུན་རྩལ་དུ། རྒྱུ་དུ་མ་ཡིན་མདུན་དུ་ཉ་བ་
སྒྲ་རྩལ་དུ་འཇག་གོང་ངོས་སུ། 前面，前头，前
方。(同) མདུན་དུ།

མདུན་ས། རྒྱུ་སྒྲར་དང་འདུན་སའི་རྩི་དུ་བྱིས་སྒྲང་
ལང་འདུན་ས་དེར་རྩོམ། 1. 眼前。2. འདུན་ས་
之义，参看該条。

【增】 会社，委员会，团体。〔达〕

མདུན་སོ། ཁའི་མདུན་སོ་འབྲས་སོ་མིན། 門牙。

【增】 法庭，或国王所施的刑罰。〔达〕

མདུན་བསུ་བ། རྒྱུ་བསུ་བ་རྩེ་རྩེ་བསུ་བསུ་བའང་
ཟེར། 迎接，亦作 རྒྱུ་བསུ་བ།

མདེའུ། མི་མདའི་མདེའུ་དང་མདའི་ཕྱི་མ་ལའང་།
1. 枪彈。2. 箭头。

མདེའུ་དམ། མདའི་མདེའུ་བསྐྱམས་པ་ཉ་བ། 子
彈帶。

མདེའུ་མ། མདའ་ལྷགས་མདེའུ་ཡོད་པ་ཅན། 有
鉄头之箭。

མདེའུ་ཞབས། (原注缺) 鉄足。

མདེའུ་གསོར། ཤིང་བཟོ་པའི་ལག་ཆ་ཉ་བ། 鉗，
木匠之工具。

མདོ། ལུང་བའི་མདོ་དང་སངས་རྒྱས་ཚས་མདོ་
(དང་)། 1. 谷中会合处。2. 佛教之經。
【增】 1. 与平原接連的山谷低地，山谷与山
谷，路与路，河与河交接之地。2. 慎重。
3. 一般的交接，或会合之处。4. 短句或章則，
公理。〔达〕

མདྲོ་སྒྲིག་སྒྲིག་ཏུ་སྒྲིག་གསུམ་པ་ཉ་བུ། 結扣，

如用皮帶結扣。

མདྲོ་སྒྲིང་། བྱིས་ཀྱི་མདྲོ་སྒྲིང་། 法律之綱要。

མདྲོ་ཐོན། མདྲོ་འདོན་དགོས་ན་ཐོན་ཞིག་ 誦經吧！

མདྲོ་དར། གདོས་དར་རམ་གྱུ་འི་དར་ཚོག་ཉ་བུ།

船帆。

མདྲོ་བྱག་པ། གཞུ་ལི་མིང་། 弓名。

མདྲོ་ཐུ། མངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ཐུ་སྒྲོན་གསུམ་གྱི་ནང་

ཅན་ཏེ་དེར་སྒྲོས་ཤིག་ 經藏（佛），佛經三藏

之一，參看 ཐུ་སྒྲོན་གསུམ་ 条。

མདྲོ་ཐུ་པ། ནང་པའི་བྱུ་བ་མཐའ་སྒྲིབ་པ་ཞིག་ 經部

師（佛），佛教宗派之一。

མདྲོ་ཐུ། ཁམས་མདྲོ་སྒྲིབ་ཐུ་བྱུ་བ་དཔོན་པོ། 西藏

地方政府駐昌都地區總管。

མདྲོ་སྒྲུག་ ཡུལ་གྱི་མདྲོ་མདའ་སྒྲུག་གས་ཡུག་གསུམ།

地方之交會處，口子，深處。

མདྲོ་མེད་པ། མི་གཞུང་མེད་པའམ་ཆོ་ག་མེད་པ་

དང་འདྲོ་མེད་པ་ཅེས་པའང་སྤང་། 人无义气，

无軌則，亦作 འདྲོ་མེད་པ། 【增】不慎重。

〔達〕 1.可揭處。2.很沒體面。3.沒要緊。4.枉然。〔四〕（達，四皆无 པ་ 字）

མདྲོ་ཅམ། རྒྱུ་བསྐྱེད་པ་ཅམ་མདྲོ་བསྐྱེད་པ་སྒྲུ་ས། 总

略，總結。

མདྲོ་འཛིན། བརྒྱ་སྒྲིན་(དང་)། 持經（藻）。

帝釋（天神名）。【增】 1.木匠。2.戏台經理。〔達〕（達后有 པ་ 字）佛頭。〔四〕

མདྲོ་ལི། རི་ལི། 轎子。【增】 = རྩོགས། 〔達〕

མདྲོ་གསུམ་པ། སུང་པའི་མདྲོ་གསུམ་པ། 三叉

路。

མདྲོག་ ཁ་དྲོག་དཀར་པོ་དམར་པོ་ཉ་བུ། 顏色，

色彩。【增】或作 ཁ་མདྲོག་ 〔達〕

མདྲོག་དཀར། དངུལ་གྱི་མིང་(དང་)། 白色

（藻）。銀。

མདྲོག་བསྐྱར། ཁ་དྲོག་གཞན་ཏུ་བསྐྱར་བ། 变

色，染為其他顏色。

མདྲོག་ལྔ་པ། ཉི་མའི་ཏུ་(དང་)། 五色（藻）。

太陽的馬。

མདྲོག་གཅིག་པ། བྱ་དྲོག་དང་མདྲོག་རྒྱུད་པ།

1.烏鴉。2.單一顏色，純色。

མདྲོག་ལྗན། གསེར་གྱི་མིང་ལའང་། 具有顏色

（藻）。金子。【增】 1.樟腦。2.顏色布。〔達〕

མདྲོག་བཟང་། （注同上）美色（藻）。

མདྲོང་མ། ར་སྐྱུ་བ་བྱེད་གསོལ་མདྲོང་སྒྲོད། 攪茶

之筒。

མདྲོངས། རྩོངས་ཟེར་ཏེ་མོང་པའི་མིག་འདྲ་པའི་མ་

བྱའི་མཇུག་སྒྲོ་དང་དབུ་ཉེའི་རྩོག་དང་དབུལ་པའི་

མིག་ལའང་འཇུག་ 1.孔雀尾翎眼，如盲者眼

目。2.帽頂。3.額點。

【增】 1.外貌，外觀，容貌，2.有时代替

མདངས། 牛馬額部的白斑點。〔達〕

མདྲོངས་མིག་ལྔ་གས། མ་བྱའི་རྩོངས་སྒྲོ་འི་མིང་།

半圓眼點（藻）。孔雀翎眼。

མདྲོངས་མཐའ་ཅན། མ་བྱའི་མིང་རྩོངས་མཐའ་

ཅན། 翎眼者（藻）。孔雀，亦作 རྩོངས་

མཐའ་ཅན།

མདྲོངས་ལྗན། （注同上）具翎眼（藻）。

【增】 = རྩོག 〔達〕

མདྲོངས་པ། མོང་པར་བྱུར་བ་རྩེ་རྩོངས་པ། 睛

了，亦作 རྫོངས་པ།

【增】1. = རྫོང་པ། 瞎，盲目（生理上的，或精神上的）。2. = དབུ་པ། 前额。〔达〕

མདོངས་མེལ། རི་ཕྱི་ཞེས་པའི་སྐར་མ་ཞིག 除盲（藻）。“日吉”星。

མདོངས་གསོལ། (原注缺) 【增】1. = གཟི་བཞིན་རྒྱས་པ། 光辉，灿烂，发光的。2. 神前祷告。3. 祝赞。〔达〕（达后有 བ་字）

མདོར་སྟབས་སུ། རྒྱས་པ་མ་ཡིན་པར། 简略，不广。

མདོར་བསྟུས་སུ། (注同上)

མདོར་ན། རྒྱས་པ་སྟུ་ནའམ་སྟབས་བདེ་ན། 总略，简要。

མདོར་བྱེད་མ། དུར་བྱེད། 离婆（药名）。

མདོས། གཏོ་བཅོས་བཅོས་ཐབས། 黑教送鬼所用物，送鬼救治法。

འདག དག་ཟེན་མིན་ན་འདག་རྒྱ་ཡིན། 当净，将净。【增】དག་པ་ 的未来式。〔法〕

འདག་ག། རྒྱག་གུའམ་ལྷ་གྱ་རྩེ་ཕྱག་པ་སྦྱོ་མ། 即 糌粑 或 糌 糌。【增】哺养婴儿，或病人的柔软食物，或等于 糌 糌。〔达〕

འདག་ཆལ། བུལ་རྟོག་དང་ཆེལ་སྦྱར་བའི་ཁྱུ་རྩེས་ དེང་སང་རྒྱ་ནག་སྦྱར་དུ་ཡི་ཙེ་ཟེར་བ་དེ་ལོ། རྒྱག་ཆལ་ཟེར་བའང་སྤང་། 肥皂，碱和牛油等所制洗浴用物，汉语“胰子”，亦作 糌 糌。〔同〕འདག་ཆལ།

འདག་པ། མ་རུ་འདེས་པའི་འདག་པ། 泥。

【增】1. = རྒྱག་པ། 舐，吮。2. = འདེས་པ། 3. 粘贴，粘附。4. 塑造，模造。〔达〕

འདག་སྦྱར། འདག་པས་འཕྲིལ་བའམ་ཕྲིལ་ཏི་སྦྱར་བ། 涂泥，用泥涂抹。

འདག་རྩམ། བུལ་རྟོག་དང་ཆེལ་སྦྱར་བའི་ཁྱུ་རྩེས་ དེང་སང་རྒྱ་ནག་སྦྱར་དུ་ཡི་ཙེ་ཟེར་བ་དེ་ལོ། རྒྱག་ཆལ་ཟེར་བའང་སྤང་། 肥皂，碱和牛油等所制洗浴用物，汉语“胰子”，亦作 糌 糌。

【增】= འདག་པ། 胶泥，陶土。〔达〕

【增】= འདག་པ། 胶泥，陶土。〔达〕

(同) འདག་ཆལ།

འདག་ཞལ། འདག་པས་ཞལ་ཞལ་བྱ་བའི་མིང་། 抹泥，用泥抹平。

འདག་རུ། འདག་པའི་སྦྱ་གུའམ། 泥筒，泥作的管子。

འདང་། རྒྱང་དང་ལྡངས་ཏི་ཆད་ཡོངས་པ། 即 ལྡང་། 和 ལྡངས། 足量，够。

【增】参看 འདང་། 丧筵。〔法〕

འདངས། (注同上)

འདན་བུ། རྒྱ་འཕྲེད་གཏན་འཁོར་གཏན་རྩ་བུ། 門門。

འདབ་སྦྱོད། བྱ་དང་འདབ་མ་བསྦྱོད་པ། 翹动（藻）。1. 鳥。2. 花瓣动。

【增】或是鶴。〔达〕

འདབ་སྦྱོབ། བྱ་སྦྱིའི་མིང་། 护翅（藻）。鳥。

(同) འདབ་མའི་གིང་རྩ་ཅན།

འདབ་ཁ། རྒྱག་ཏི། 花翅（藻）。燕子。

འདབ་བརྒྱ་པ། བཟླ་སྦྱིའི་མིང་(དང་)། 百瓣（藻）。蓮花。【增】1. = མ་བྱ། 孔雀。2. = གུར་གུམ། 藏紅花。〔达〕(同) འདབ་སྦྱོང་།

འདབ་ཆགས། བྱ་དང་གིང་མའང་། 有翅，有叶（藻）。1. 鳥。2. 树。

བྱགས་ཉ་བུ། 能陷人的泥，烂泥。

【增】陷泥。〔四〕 沼澤，隰田。〔高〕

(同) འདམ་བག འདམ་ཐུབ།

འདམ་སྐྱེས། མ་ཉོག་བཞུ་སྐྱེ་མིང་། 泥生(藻)。

蓮花。

འདམ་སྐྱེས་མཚན། ཉི་མའི་མིང་། 蓮相(藻)。

日，太阳。【增】1. 国王。2. 婆罗門。〔达〕

འདམ་ཁ། འདམ་བྱགས་ཀྱི་ཁ་དོག ཁ་འདམ་ཁ། 泥之顏色。

འདམ་ཁ། ཅུ་བྱགས་ཉོག་ཅན་གྱི་ཁ་བ། 泥漿。

འདམ་ག མང་པོ་འི་ནང་ནས་གཅིག་འདམ་ག་བྱེད་

པ་ཉ་བུ། 選擇，挑選，如众中选一。

འདམ་བྱ། མང་པོ་འི་ནང་ནས་འདམ་བྱ་ཉ་བུ། 所

选，将选，如将从众中选举之。

འདམ་བདགས། རྫོན་པའང་བྱེ་མར་བདགས་ཟིན་པ།

研成泥，已在湿润时研成粉末。

འདམ་འཕག རྫོན་པའང་བྱེ་མར་འཕག་བྱ། 研成

泥，将在湿润时研成粉末。

【增】揣面。〔四〕

འདམ་འཕྱར། བྱ་དཀར་ཅུའི་བྱ་གག འདམ་འཕྱར།

百鷺，水鷺。

འདམ་པ་པོ། མང་པོ་འི་ནང་ནས་གཅིག་འདམ་ག་

བྱེད་ཉ་བུ་ནོར་འདམ་པ་པོ། 選擇者，如選擇

財宝者。

འདམ་བག འབྱིང་བྱེད་འཛིན་པའམ་ས་འདག་པའི་

འདམ་བྱགས་ཉ་བུ། 能陷人的泥，濘泥，烂泥。

【增】胶泥，灰泥。〔达〕

(同) འདམ། འདམ་ཐུབ།

འདམ་བུ། ལྷག་མ་དང་འདམ་ལྷ་འདམ་ཟེར། 1. 竹子。

2. 芦苇。【增】甘蔗。〔达〕

འདམ་བུ་ཀར། (注同上)

འདམ་བུ་འཛོམས། ལྷང་པོ་ཆེ། 摧葦(藻)。象。

འདམ་བུའི་ལྷ་བ། ལྷ་པ་འཕྱག་གི་མིང་། 竹勝

(藻)。遍入(天神名)。【增】芦节。〔达〕

འདམ་བུའི་བདག་པོ། (注同上) 竹主(藻)。

འདམ་བུའི་ཚལ། ལྷག་མའི་ཚལ། 竹園，竹林。

འདམ་བུའི་ཚལ་སྐྱེས། དབང་བྱག་བུ་ཅུང་ག་དོང་

དྲུག་གི་མིང་། 竹林生(藻)。大自在(天神

名)之幼子，六面童子(天神名)。

འདམ་འབྱར། འདམ་བག་གིས་འབྱར་བའམ་འབྱེལ་

བ། 用泥涂起。

འདམ་ན། འདམ་བག་ནས་སྐྱེས་པའི་ན། 淤泥中

所生草。【增】一种水生蔓草。〔达〕

འདམ་ཐུབ། འབྱིང་བྱེད་འཛིན་པའམ་ས་འདག་པའི་

འདམ་བྱགས་ཉ་བུ། 能陷人的泥，濘泥，烂泥。

【增】1. 沼澤，污水，坑。2. 使水不洁危害健康的污物。〔达〕 隰田，深泥。〔高〕

(同) འདམ། འདམ་བག

འདམ་ཞལ་བ། འདམ་བག་ཞལ་འབྱེལ་བའམ་ཞལ་

བ། 涂泥，抹泥。

འདམ་ཟན། ངང་པ། 食泥(藻)。鵝。

འདམ་རིང་། འདམ་ཐང་ཡངས་པ། 泥滩寬广。

【增】长时選擇，思慮。〔达〕

འདམ་ལས་སྐྱེས་པ། འདམ་སྐྱེས་པལ། 泥生

(藻)。蓮花。

འདམ་མིང་། འདམ་ལྷག་མའི་ནང་གི་མེད། 竹林

中的獅子。【增】沼澤中的獅子，即蛙。〔达〕

狡魔。〔四〕

འདས་མཁ་བ། མང་པོ་ནང་ནས་གཅིག་འདས་མཁ་བ།

选择，于众中选一。

འདར། ཆོ་ལས་འདར་ཀྱི་དུས་དང་འདས་པ་……

(དང་)། 1. 寿将終时。2. 过去。

【增】1. 越过。2. 凌駕，胜过。〔达〕〔达作
འདར་བ་〕

འདར་ཀ། (注同上)

འདར་ཀ་ཆེ་བ། གདལ་ག་ཆེ་བ་སྟེ་བྱ་བ་ཆེ་ལས་

ཀྱས་པ། 即 གདལ་ག་ཆེ་བ། 普遍，广布。

འདར་བ་མེད་པ། རྩམ་གཏོགས་མེད་པ་ཉ་བྱེད་ལས་

བྱ་ངན་ལས་མི་འདར་བ་ཉ་བྱེད། 1. 无干涉。2. 不
入涅槃。

འདར་ཡུལ། ལུག་གི་བཟ་བྱ་མིང་། 绵羊之毛。

འདར་འདར་བ། གཡོ་བཤམ་བརྒྱུད་པ། 抖，

动摇。(同) འདར་ཡོམ་མེ་བ།

འདར་བ། ལག་པ་འདར་བཤམ་འབྱུགས་ནས་འདར་

བར་བྱེད། 战抖，手战，打寨战。

【增】老了摇头。〔四〕震动。〔高〕

འདར་བར་བྱེད། (注同上)

འདར་ཡོམ་མེ་བ། གཡོ་བཤམ་བརྒྱུད་པ། 战动，

动摇。(同) འདར་འདར་བ།

འདལ་བ། ག་ལེ་དལ་བྱར་བྱེད་པའི་མིང་དང་ཡི་གེ་

འདལ་བཤམ་སྒྲག་ཆོ་འདལ་བ་དང་འཁོལ་ནས་བྱིར་

ལུད་པ་ཉ་བྱེད་པ་ལའང་། 1. 慢慢作。2. 字浸，

墨浸。3. 沸溢。【增】1. 沉下。2. =དལ་བ།
静止，徐緩。〔达〕

འདས་པ། ཆོ་ལས་འདས་པ་ཉ་བྱེད་བྱ་ངན་ལས་འདས་

པལ་འཁོར་བ་ལས་འདས་པ་འཁོར་འདས་བྱང་……

འདས་ཉ་བྱེད་(དང་)། 过去，如死，涅槃(佛)，
出輪迴，出世。

འདས་པོ། རྗེ་བཙུང་ཁ་པའི་འདས་པོ། 去世年，

如宗喀巴去世之年。【增】昔年。〔四〕

འདི། ཆོ་འདི་ཉིད་དུ་དགེ་བ་བྱས་ན་བྱི་མར་འབྲས་

བྱ་བྱེད་ཉ་བྱེད། 此，这，这个，如此生修善，

后世受果。【增】1. 指近距离的。2. 如此一个。〔达〕(同) འདི་ཉིད།

འདི་ཀོ། འདི་ནི། 此，这个呢。

【增】使拿去的口气。〔四〕

འདི་སྐད་དུ། འདི་ཟེར་བ་ལ། 如是說，是这样
說說的。

འདི་ག་རང་། ལས་ཀྱི་འདི་རང་མཁྱེན་པོ་ཉ་བྱེད།

此事，如說：此事已完成。(同) འདི་རང་།

འདི་ཉིད། ཆོ་འདི་ཉིད་དུ་དགེ་བ་བྱས་ན་བྱི་མར་

འབྲས་བྱ་བྱེད་ཉ་བྱེད། 此，这，如此生修善，

后世受果。【增】这里。〔四〕(同) འདི།

འདི་སྟེང་བ། གངས་གང་ཡོད་པ་འདི་སྟེང་བ། 这
些，所有这些。

འདི་ལྟ་བུ། འདི་དང་མཚུངས་པལ་འདི་ནང་བཞིན།

如此，同此，即如此。(同) འདི་འདྲ་བ།

འདི་ལྟར། (注同上)

འདི་དག་འདི་གཉིས་ཉ་བྱེད། 这两个。

【增】这些。〔四〕

འདི་འདྲ་བ། འདི་དང་མཚུངས་པལ་འདི་ནང་

བཞིན། 如此，同此，这般，即如此。

(同) འདི་ཉ་བྱེད། འདི་ལྟར།

འདི་སྐད་གི་བྱ་བ། ཆོ་འདིའི་བྱ་བ། 此世之
事，今生的事。

འདི་པ། ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའས་རང་སྟེ་པ། 丙
道佛家弟子，自己宗派的人。

【增】此处人，这个人。〔达〕

འདི་མུར། ལྷ་ག་གཅིག་འདི་ལ། 此种，这一种。

【增】= འདི་ན། 此处。〔达〕

འདི་མུས། ལྷ་ག་འདི་ཡིས་རྟུ་བུ། 以此，由这种。

འདི་ཚུག འདི་རྟུར། 如此。

འདི་ཚོ། འདི་རྣམས། 这些，这些人。

འདི་རང་། ལས་ག་འདི་རང་མཐུག་ཐོན་རྟུ་བུ། 此
事，如説：此事已完成。(同) འདི་ག་རང་།

འདི་བ། འདི་ལ། 此处。

【增】到此处，在此地。〔达〕

འདིག་པ་པོ། ཁ་དིག་པས་འདིག་འདིག་བྱེད། 口吃
的人，結巴。

འདིང་། གདིང་བ་འདི་འདིང་མཁན་གྱིས་འདིང་བྱུ་
ཡིན་རྟུ་བུ། 鋪設，如鋪設者鋪此坐具。

【增】韜略。〔四〕

འདིང་བྱེད། (注同上)

འདིངས་པ། འདིངས་ཟིན་པ་འདིངས་བཟིང་བ་ཡིན།
已鋪，已鋪設坐具。

འདིར། འདི་ལ། 此处，在这里。(འདི་的第七轉声)

འདིས། འདི་ཡིས། 由此，借此，用此，因此。
(འདི་的第三轉声)

འདུ་ཁང་། ཚོགས་གནས་སམ་འདུ་གནས། 集会
处，聚集处。

【增】本义为寺院僧众的會議厅，但常泛指
寺院的接待室。〔达〕(同) འདུ་ས།

འདུ་འགོད། ནང་དུ་འདུ་བ་དང་ཕྱིར་འགོད་པ་

གཉིས་དང་ཕྱིས་པ་ལའང་། 1. 加減，向內合，
向外分。2. 計算者。

འདུ་ཆ། འདུ་བར་བྱ་བའི་ཆ། 所收集的部分。

འདུ་འཕྲོད། ཚོགས་པའི་མིང་། 会合，集会。

འདུ་བ། ལུས་ཁམས་འདུ་བ་དང་ཚོགས་འདུ་འདུ་བྱུ་
(དང་)། 和合，聚集，如身体和合(四大
和合)，召集开会。

【增】环拱。〔四〕(同) འདུ་ཚོགས།

འདུ་བ་འབྲུགས་པ། ཁམས་མི་བདེ་བ་ན་ཆའི་
མིང་། 身体不調，欠安，疾病。

འདུ་བྱེད། གཟུགས་དང་ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་
རྣམ་ཤེས་བཞི་ལས་གཞན་པའི་འདུ་ས་བྱས་ཐམས་་་
ཅད་ཡིན་ནོ། ། 行(佛)，除色、受、想、
識四蘊外，其余一切有为法。

འདུ་བྱེད་གྱི་ཡུང་པོ། (注同上) 行蘊(佛)。

འདུ་བྱེད་ཟླ་བ། ཉར་ཟླ་དང་པོ། 行月
(藻)。阴历正月。

འདུ་ཚོགས། ལུས་ཁམས་འདུ་བ་དང་ཚོགས་འདུ་
འདུ་བྱུ་(དང་)། 和合，聚集，如身体和合
(四大和合)，召集开会。(同) འདུ་བ།

འདུ་འཇོ། མི་མང་པོ་འདུ་ས་པའི་ཟང་ཟིང་། 多人
集会之喧杂。【增】1. 多人的大宴会。2. 騷
动，响声。〔达〕

འདུ་ཡོང་། (注同上)

འདུ་ཤེས། ཐ་སྟད་འདོགས་བྱེད་གྱི་ཤེས་པའས་ལུས་
མཆན་ས་བྱན་མོང་ས་ཡིན་པར་སྒྲུ་དེས་སྒྲུ་འདྲིན་་་
པའི་ཤེས་པ་ལོ། ། 想(佛)，安立名号之識，
明取不共境相之識。

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ (注同上) 相蘊(佛)。

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 集会处，
聚集处。(同) 25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 聚
散，如向这里聚，向那里散，向这里来，向
那里去。

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 1. 正在坐着。2. 现有。

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 坐物，如椅子。
【增】板凳。〔达〕

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 住处。
【增】= རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ 家。〔达〕(同) 25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 住处天(藻)。
遍入(天神名)。

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 1. 有。2. 住。

【增】1. 坐，留下，停留。2. 是，在。3. 作
为助动词用，随环境与各种动词连用。甲。
与简单词根连用表示现在式：如 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 云过日出。乙. 与
带词尾之不定式连用表示意向或强制：如 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 在早晨出发。丙. 似可与
一切动词或分词等式连用，与 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 连用
形成迂迴说法的现在式：如 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 卧于地上。与 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 连用时一般形
成过去、方向、事情、时间：如 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 向下方降甘露雨。
有时此用法含有“似乎”“有如”之义，如：
མཚན་གང་བདག་གི་ལུས་འདི་ནས་མཁའ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 整夜我家的身体有如
上腾天空。与 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 连用几乎代替了正常的
现在式(虽然在此种情形之下 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 表二。

三身，ཡིན་ཡོད་ 表第一身)。〔达〕

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 住处。
(同) 25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 敬，鞠躬，
向下屈。

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 会场，集会处，亦作 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་

【增】1. = རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 仓库。

2. = རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 住宅，住所。3. 会客室。〔达〕

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 会议。

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 欲
求心，希求心，欲乐，或精进所依。

【增】谄媚者，阿諛者。〔达〕

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ (注同上)

【增】1. 会议，委员会。2. 商谈，商量。3. 伴
侣。〔达〕等于 རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 不可毁灭。〔法〕

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 译集会处，多写作
མཚན་གང་བདག་གི་ལུས་འདི་ནས་མཁའ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 1. 合
同，契约。2. 和好的文字，盟书。

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 所调和，要和解。

25. རྩ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ 已和解，
已调和。【增】和事老，讲和人，调停人，
仲裁人。〔高〕

འདུར་བརྒྱལ་བ། ཉ་འདུར་བ་འདི་ངས་བཞོན་

ཏི་བརྒྱུར་བ་ཡིན་ཏུ། 馳走，疾走。

འདུར་འདུར་བ། (注同上)

འདུལ་སྐྱེས། མཁའ་མྱིང་། 調伏生(藻)。大
鵬鳥。

འདུལ་བ། བཞོད་བྱ་དོན་གྱི་འདུལ་བ་ཚུལ་ཁྱིམས་
ཚོད་བྱེད་ཆོག་གི་འདུལ་བ་འདུལ་བ་ལུང་སྟེ་བཞི་
ཏུ་བྱ་དང་སེམས་འདུལ་དགོས། 調伏，律，毗奈

耶(佛)。1.所詮，又調伏，謂尸羅(佛)。

2.能詮，文調伏，謂律藏四教。3.須調自心。

【增】1.馴服，克服，有时甚至指杀，灭絕。

2.耕治荒地。3.訓練，訓養，轉換。〔達〕

(同) འདུལ་བའི་སྟེ་སྟོན།

འདུལ་བ་པོ། རང་སེམས་འདུལ་བ་པོ། 調伏者，
馴服者，調服自心者。

འདུལ་བའི་སྟེ་སྟོན། བཞོད་བྱ་དོན་གྱི་འདུལ་བ་
ཚུལ་ཁྱིམས་ཚོད་བྱེད་ཆོག་གི་འདུལ་བ་འདུལ་བ་
ལུང་སྟེ་བཞི་ཏུ་བྱ། 律藏(佛)。1.所詮，又
調伏，謂尸羅(佛)。2.能詮，文調伏，謂
律部四教。(同) འདུལ་བ།

འདུལ་བའི་བསྐྱབ་བ། ཚུལ་ཁྱིམས། 律学(佛)，
尸羅，戒律。

འདུལ་བྱེད། གདུལ་བྱ་འདུལ་བྱེད། 能調(佛)，
使馴服。【增】使化。〔四〕

འདུས་བ། མང་པོ་ཚོགས་པ། 集合，集会。

【增】1.腸熱病。2.= འབྱུང་བ། 變成。〔達〕

འདུས་བྱས། ལྷ་ཁྱིམ་ན་མས་འདུས་གིང་བྱད་ནས་
བྱས་པ་དག་ནི་འདུས་བྱས་ཏི་མི་ཏྲག་པའོ། 有为

(佛)，因緣和合所作为有为，无常法。

【增】修訂的。〔達〕

འདུས་མ་བྱས། ནམ་མཁའ་ཏུ་བྱ་སྟེ་ཏྲག་པའོ།

无为(佛)，如虛空，常住。

འདུས་ཚོགས། འདུས་པའི་ཚོགས། 集会。

འདི། མེ་ལ་སྟེ་ཞེས་ངག་སྟོན་གསུངས། 烤，語灯
論說：“烤火”。

འདི་གྲ། ཞི་གྲ་ལྷ་གྲ་བྱུག་པ་སྟེ་མ་ཏུ་བྱ། 亦作
ཞི་གྲ། ལྷ་གྲ། 稀粥，漿糊。

འདིགས། གདུང་མ་འདིགས་བྱེད་ཀ་བ་ཏུ་བྱ་དང་
ཡར་འདིགས་ལྷ་དང་ཉ་ག་སྟངས་དང་ཏུ་སའི་ཉ་ག་
མ་ཏུ་འདིགས་ཟེར་བ་ཏུ་བྱ། 1.支，支起，
如柱能支梁。2.向上举起。3.秤，如將拉薩
之秤称为 ཏུ་འདིགས།

འདིགས་བྱེད། (注同上)

འདིགས་ཚད། སྟངས་ཚད། 秤之分量，斤兩。

འདིང་མཁན། འགྲོ་འགྲོ་མཁན། 行走者。

འདིང་འདིང་བ། (注同上)

འདིངས་བ། མིང་བའམ་བཟོད་པ། 已去，已走。

འདིད་བྱ། (原注同下条) 所追。

འདིད་བྱེད། རྩིས་སུ་འདིད་མཁན་དང་དངུལ་ཚུ་
དང་ཁྲུང་དང་ཁྲུང་ཏུ་དང་འོད་ལའང་། 追逐者
(藻)。1.水銀。2.風。3.風神。4.光明。
【增】催追。〔四〕

འདིབས། གསོལ་བ་འདིབས་མཁན་གྱིས་འདིབས་

ལྷུ་འམ་བཅུ་བ་ཟེར་བའོ། 啟白，請求。

【增】液量桶。〔達〕

འདྲེབས་ཁུང་། བྱ་གཞི་མིང་། 洞，孔。

འདྲེབས་པ་པོ། གསོལ་བ་འདྲེབས་མཁན་གྱིས་

འདྲེབས་ཀྱིས་བཏབ་ཐེན་པ་འཇམ། 启白者，請求者。

འདྲེབས་ཞིང་། ཞིང་ས། 田地。

འདྲེས་མཁན། མང་པོ་ནང་ནས་འདམ་ང་འདྲེས་

མཁན་གྱིས་འདམས་པ་ཉ་བུ། 選擇者。

འདྲེས་བྱེད། (注同上)

འདྲ་བའི་ཉ། གྲ་ཉའས་ཁྱོགས། 1.使者。2.轎。

(同) འདྲ་མི།

འདྲ་མེད་མི། མདྲ་མེད་མི་རྩེ་དེར་རྩོམ། 即 མདྲ་

མེད་མི། 无义人，參看該条。

འདྲ་རྩུངས་མེད་པ། གསོ་རྩུངས་མེད་པ། 无精

神，无气力。

འདྲ་མི། གྲ་ཉའས་ཁྱོགས། 1.使者。2.轎。

(同) འདྲ་བའི་ཉ།

འདྲོགས་ཀྱ། ཐག་པས་ཁྱེ་འདྲོགས་ཀྱ་ཡིན་ཉ་བུ།

拴起，如将拴狗。【增】佩。〔四〕

འདྲོགས་ཐག་ གདང་ཐག་འཇང་། 拴綁的繩，挂

衣繩。

འདྲོགས་པ་པོ། ཐག་པས་འདྲོགས་པ་པོ། 用繩

捆綁者。

འདྲོགས་ཡིག་ ཡ་ར་ལ་བ་འདྲོགས་ཡིག་ཟེར། 系

足字，藏文 ཡ་ར་ལ་བ་ 四字，为系足字。

འདྲོང་བ། འགྲོ་བ། 走，去。

འདྲོང་བྱེད། འགྲོ་མཁན། 行者。

འདྲོད་སྦྱང་། ལྷོ་བས་བཟང་ལའང་། 护欲（藻）。

妙力（天神名）。

འདྲོད་ཁམས་(ན)། ཁམས་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་

ཁམས་ཐ་མ་ཟེར་ཏེ་འདྲོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལཱའས་''

འཁྱིལ་པའི་འདྲོད་པས་རབ་དུ་བྱེ་བས་ན་འདྲོད་''

ཁམས་ཞེས་བྱའོ། 欲界（佛），三界中之下

界，由五欲坐，或淫欲所显，故名欲界。

(同) འདྲོད་པ་ན།

འདྲོད་དག། འདྲོད་པ་ཐམས་ཅད་དོ། འདྲོད་ཀྱ་

ཞེས་སྦྱང་། 九欲（藻）。一切欲，亦作 འདྲོད་ཀྱ།

འདྲོད་འགྲོ་མ། འདྲོད་ལྷན་མ་དང་སྦྱང་ཚང་མ་དང་

འདྲོད་ལྷན་ཆུང་མ་ལའང་། 1.有欲女。2.妓

女。3.欲天（爱神）之妃。

འདྲོད་ཀྱལ་མིང་། ཐོག་མའི་མིང་། 随欲名

（藻）。最初的名。

འདྲོད་ཀྱལ་སྦྱ་བ། དང་པོར་བརྟེ་ཅི་དུང་བར་སྦྱ་

བ། 随欲說，最初隨意而說（即最初安立事物名称时并无一定之理由）。

འདྲོད་རྩམས། ཏམ་པ་ཞེན་ཆགས་ཅན། 嗜欲，

太食恋。

འདྲོད་ཆགས། གཟུགས་མཛེས་པོ་ཞེས་ཆགས་པའས་

བུད་མེད་ལ་ཆགས་པ་ཉ་བུ། 食，食爱，情慾，

如食美色，或爱女人。（同） འདྲོད་པ།

འདྲོད་ཆགས་འཁྱི་ཤིང་། འདྲོད་ལྷན་ཆུང་མ།

欲藤（藻）。欲天（爱神）之妻。

འདྲོད་ཆགས་སྦྱར་བྱེད། བདུད་དགའ་རབ་

དབང་ཕྱག་ 轉食欲（藻）。极喜自在魔。

འདོད་ཆགས་བྱི་མ། (注同上) 食末(藻)。

འདོད་ཆགས་བཟ་བ། (注同上) 欲桥(藻)。

འདོད་འཛིང་། མེ་ཉླ་བཅུད་ཀྱི་མིང་དང་འདོད་
ཆགས། 欲縛(藻)。1.花蜜。2.食爱。

འདོད་འཇོ་བ། རི་བ་སྒོང་བར་བྱེད་པའི་བ། 如
意牛，能滿足愿望之牛。

【增】随时能挤奶之牛。〔达〕

འདོད་ཉེན། འདོད་པའི་ཉེན་མོངས་འདོད་ཆགས་
ཁོང་ཁྱོ་སྐྱེས་ཆུ་བའི་ཉེན་མོངས་དུག་དང་ཉེ་བའི་
ཉེན་མོངས་ཉི་ཤུ་ལ་སྐྱེས་པའོ། 欲惑(佛)，欲
界煩惱，貪瞋等六根本煩惱，二十隨煩惱等。

འདོད་རྒྱ་ལ། ལུ་བྱུག་མིང་། 欲多罗(藻)。
杜鵑。(同) འདོད་པའི་ཕོ་ཟ།

འདོད་རྟེན། རྟེན་པ་ལྷ་བ་དང་དབྱིད་འབྲིང་དང་
ཉླ་རྒྱ་གསུམ་པ་ལའང་། 給欲(藻)。角宿
月，仲春，阴历三月。(同) འདོད་རྒྱ་ལ།

འདོད་ཐག་ཉི་བ། བསམ་པ་ཐུང་ཐུང་། 思慮
淺短。【增】期望过急的人，希望很快就能
如愿的人。〔达〕

འདོད་རྒྱལ། རྟེན་པ་ལྷ་བ་དང་དབྱིད་འབྲིང་དང་
ཉླ་རྒྱ་གསུམ་པ་ལའང་། 欲时(藻)。角宿
月，仲春，阴历三月。(同) འདོད་རྟེན།

འདོད་ལྷན། ཐུད་མེད་སེམས་གསེལ་ཆགས་ཅན་མ།
具欲(藻)。1.美女。2.有食欲之女子。
【增】1.好色，多欲。2.花名。〔达〕
(同) འདོད་མ།

འདོད་ཚོར། རྟེན་པ་ལྷ་བ་དང་དབྱིད་འབྲིང་དང་
ཉླ་རྒྱ་གསུམ་པ་ལའང་། 欲財(藻)。
毗沙門(天神名)。

འདོད་རྩམ། (原注缺) 欲层(曼荼罗外圍之台)。

འདོད་པ། གཟུགས་མཛེས་སོ་ཞེས་ཆགས་པའམ་ཐུད་
མེད་ལ་ཆགས་པ་ལྟ་བུ། 食欲，情欲，如食
美色，或爱女人。(又) རང་གི་འདོད་པའམ་
འདོད་ཆགས། 1.自愿。2.食。

【增】1.情愿。2.想望。3.想象。4.欲天
(爱神)。5.数目十三。6.女人。〔达〕

(同) འདོད་ཆགས།

འདོད་པ་ལྷན་པ། ཐུད་པའི་མིང་(དང་)། 具情
(藻)。鶯鶯。

འདོད་པ་(ན)། ཁམས་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་
ཁམས་ཐ་ས་ཟེར་ཉི་འདོད་པའི་ཕྱན་ཉན་ལའམ་
འཁྱིག་པའི་འདོད་པས་རབ་རྒྱ་བྱེ་བས་ན་འདོད་
ཁམས་ཞེས་བྱའོ། 欲界(佛)，三界中之下
界，由五欲尘，或淫欲所显，故名欲界。

(同) འདོད་ཁམས་ན།

འདོད་པ་སྦྱེད་པ། འཁྱིག་པ་དང་འདོད་པའི་ལྷ་
ལའང་། 受欲(藻)。1.淫欲。2.欲界天。

འདོད་པ་ཡོངས་སྦྱེད། (注同上)

འདོད་པའི་འཁྱི་གིང་། ཕོ་སེམས་ན། 欲藤(藻)。
男性生殖器。

【增】欲天(爱神)，极喜自在。〔达〕

འདོད་པའི་ཁྲོན་པ། མོ་སེམས་ན། 欲井(藻)。
女性生殖器。

འདོད་པའི་རྒྱལ། མཚན་མོ་དང་དབྱིད་ཀྱི་རྒྱལ།
欲时，发情时(藻)。1.夜間。2.春季。

འདོད་པའི་ཕོ་ཟ། ལུ་བྱུག་མིང་། 情使(藻)。
杜鵑。【增】1. བྱུངས་ཉླ་གི་ 音乐，悦耳之
声。2. 男子精液。〔达〕 (同) འདོད་རྒྱ་ལ།

འདོད་པའི་དབང་ཕྱུག་ བདུད་དགའ་རབ་དབང་

ཕྱག 欲自在 (藻)。极喜自在魔。

(同) འདོད་ལྟ།

འདོད་པའི་འབྲས་བྲལ། དབྱལ་བ་དང་དག་

བཅས་པ་ལའང་། 离欲果 (藻)。1. 地獄。

2. 阿罗汉 (佛)。(同) འདོད་བྲལ།

འདོད་པའི་སྤྱི་བྲལ། ལུ་མ་སྤྱི་འོ་མ་འཛིན་པ།

欲醉瓶 (藻)。乳房。

འདོད་པའི་ཚལ། བཅུན་མོ་འི་སྤྱི་ཚལ་ལས་སྤྱི་

ག། 欲园 (藻)。1. 后妃的园子。2. 园林。

འདོད་པའི་ཆོག་ནས། བྱ་བྱང་(དང་)། 处于

情欲之生活中 (藻)。大鵬。

འདོད་འཕེལ་ཆེ་བ། རྫོན་ཆེ་བ་དང་ཉོན་ཆེ་ལྟ་

བ་ལའང་། 欲增月 (藻)。1. 心宿月。2. 阴

历五月。

འདོད་བྱེད། དགའ་རབ་དབང་ཕྱག 行欲者

(藻)。极喜自在。

【增】1. 水銀。2. 水。3. 好嬉戏的。〔达〕

爱。〔四〕(同) འདོད་ལྟ་སྤྱི་བས།

འདོད་བྲལ། དབྱལ་བ་དང་དག་བཅས་པ་ལའང་།

离欲 (藻)。1. 地獄。2. 阿罗汉 (佛)。

【增】蛇。〔达〕(同) འདོད་པའི་འབྲས་བྲལ།

འདོད་མ། བྱད་མེད་མཚན་གས་ཆགས་ཅན་མ། 欲

女 (藻)。1. 美女。2. 有情欲的女子。

(同) འདོད་ལྟ།

འདོད་ཅོན་མ། རྫོན་ཚང་མ། 娼妓，妓女。

འདོད་ཞེན་པ། བཀྲ་མ་ཆགས་ཅན། 耽欲，嗜

好。【增】自私。〔达〕

འདོད་གཟུགས་ཅན། ལྟ་མིང་། 欲形者 (藻)。

天神。

འདོད་ཡོན། ལཱ་འི་མིང་དང་གཟུགས་སྒྲ་སྟགས།

1. 五。2. 色、声等。

【增】欲坐，妙欲 (五欲)。〔本〕

འདོད་ཡོན་ལ། གཟུགས་སྒྲ་འི་རྩ་རིག་བྱ་ལ། 五

欲 (佛)：色、声、香、味、触。

འདོད་ཡོག་ རྟོག་གཡེམ་ལའང་། 邪欲，邪淫。

འདོད་ལྟ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱག 欲天 (爱

神)，极喜自在魔。(同) འདོད་པའི་དབང་ཕྱག

འདོད་ལྟ་སྤྱི་བས། དགའ་རབ་དབང་ཕྱག 欲天

慢 (藻)。极喜自在。(同) འདོད་བྱེད།

འདོད་ལྟ་བྱག་ རྒྱལ་ཆེན་འིས་བཞི་དང་སྤྱི་མ་ཐུ་ཅ་

གསུམ་དང་འབྲལ་བྲལ་དང་དགའ་ལྟ་དང་འབྲལ་

དགའ་དང་གཞན་འབྲལ་དབང་བྱེད་དང་བྱག་ 六

欲天 (佛)：四大王众天，三十三天，夜摩

天，兜率天，化乐天，他化自在天。

འདོན། ཆས་གདོན་པ་འདོན་ལྟ་དང་ཕྱིར་འདོན་ལྟ།

1. 念经，诵经。2. 驱出，发出。

【增】1. 丢出，取出。2. 开除。3. 举起。

4. 在西藏西部指品、尝、饮、食。〔达〕(达

作 འདོན་པ་)

འདོན་པ་པོ། ཆས་འདོན་པ་པོ། 誦者，誦經

者。

འདོན་འཛུང། ཕྱིར་འདོན་ནང་དུ་ཅུང། 出入，

外出与入内。

འདོམ་གང་། ལག་པ་གཉིས་བརྒྱུད་པའི་ཆད།

一弓，一寻，一托，平伸兩手臂之量。

འདོམ་གཅིག་ (注同上)

འདོམ་ཐུག་ མཇལ་བྱད་པའམ། 会遇，会晤。

(同) འདོམ་བྱེད།

འདོམ་(ན)། ལག་པས་ཚད་འདོམ་(ན)། 以
手臂度量。

འདོམ་བྱེད། མཇལ་ཐུང་པའམ། 会遇，会晤。

(同) འདོམ་ཐུག

འདོམ་ཙ། གཅིག་འདུས་པའི་འདོམ་ཙ། 总脉，

汇集为一之总脉。

འདོམས། ཀྱུ་པ་ཕྱོགས་ཉེ་བའི་འོག་གསང་བ། 阴
部，脐下隐秘处。

【增】聚集，合，会聚。〔高〕

འདོམས་དགེས། སྒྲེད་ཞོས། 一种下身衣服

(印度人常穿)，褌衩。

【增】撕开的布多用于将棋游戏中。〔达〕

འདོམས་ཀྱི་མཚུགས། རྩ་མཚན། 男性生殖
器。

འདོམས་ཀྱི་སྤྲ་བ། (注同上)

འདོམས་རྒྱ། གདས་ངག་འདོམས་མཁན་གྱིས་འདོམས་
རྒྱ་དང་གཅིག་ཏུ་འདོམས་པ། འདི་ཁོ་ལོས་བསྐྱོམས་

པ་ཡིན་ཏུ་བྱ་ལའང་། 1.所教。2.总合一处，
汇总。

འདོམས་པ་པོ། (原注同上) 1.教誡者。

2.聚合者。

འདོར་དགོས་པ། གཏོང་དགོས་པའམ་སྤང་དགོས་

པ། 須舍弃，須断。

འདོར་འགྲོ་མ། སྤང་ཚང་མ། 舍行女(藻)。

妓女。

འདོར་བྱེད། དུས་དང་ལོ་ལའང་། 舍弃者(藻)。

1.时。2.年。

【增】1.血。2.ཐྱི་ལྷུང་གྱི་ཤིང་། 西藏的一种
树名。〔达〕

འདོལ་འདོལ་བ། འདས་ས་ནིས་ནིས་པ་ཏུ་བྱ།

松软，如泥地虚软。

འདོལ་བ། (注同上)

འདོལ་ཞིང་། ས་ཆ་འཕྲལ་ཕོའམ་འཇམ་པོ།

熟田，地土松软。

འདོལ་ས། (注同上)

【增】肥沃的土壤。〔达〕

འདྲ་ཅིག་ གཞུགས་བརྟན་སྐྱུ་འདྲ་ཏུ་བྱ། 象，偶

象。(同) འདྲ་བར་བཞེངས། འདྲ་འབག

འདྲ་བཅིས། དཔེ་དེ་འདྲ་བར་བཅོས་པ། 作成
那样。

འདྲ་དཔེ། ས་དཔེའང་ཟེར། 样本。

འདྲ་བ། མཚུངས་པའམ་དཔེ་འདྲ་བ་ཏུ་བྱ། 相同，
类似，象似。

འདྲ་བར་བཞེངས། གཞུགས་བརྟན་སྐྱུ་འདྲ་ཏུ་བྱ།

象，偶象。(同) འདྲ་ཅིག

འདྲ་འབག (注同上)

འདྲ་བལྟས། འདྲ་བར་བློས་པ། 临摹，抄写，誊写。

【增】= རོ་ལྟས། 酷肖的摹本。〔达〕

(达作འདྲ་ལྟས་)

འདྲག་ I. ཁྱིས་པོ་སྐྱུག་གྱུརི་དོན་ཏུ་སྤང་། 似是合
为一背之义。

II. ན་ཆ་འདྲག་ཡོང་། 愈，病好了。

འདྲག་མཐིལ། ལག་མཐིལ། 手掌。

འདྲགས་པ། སྐྱགས་པ་ཞེས་འཕྲད་དམ། 合并，

似应作 སྐྱགས་པ།

འདྲད་འདྲོད། རང་རྩིང་བྱེད་པའི་དོན། 支篷。

发硬，发胀(指食物未消化)。

འདྲད་པ། ས་ལ་འདྲད་པའམ་ཞབས་འདྲོད་པ། 1.抓
地。2.脚滑。

འདྲི་ལྷོག་ འབྲེ་ལྷོག་ཀྱང་ས་ལ་འབྲེལ་བ་ཉྱ་བྱ། 亦

作 འབྲེ་ལྷོག་ 翻滾，如滾倒在地上。

【增】掠夺者。〔达〕

འདྲི་ལོག་ (注同上)

འདྲི་ཤིག་ ཤིག་ལེབ་ནི་ས་ཅན། 臭虫。

འདྲིག་མཁན། རྒྱ་འདྲིག་པ་པོ། 理发匠。

འདྲིག་རྒྱ། རྒྱ་འདྲིག་རྒྱ་དང་འབྲེག་རྒྱ་འདྲིག་རྒྱ་དང་།

将剃，将剪。

འདྲིགས་པ། འདྲིགས་ཟིན་པ། 已剃，已剪。

【增】割去，剃头发，剪指甲等等。〔达〕

འདྲིད་པ། ལྷུ་ལས་འདྲིད་སྐྱོད་ཉྱ་བྱ། 滑，如滑足。

【增】= རྫོ་སེམས་སྐྱུན་པ། 心中煩悶。〔达〕

འདྲིན་བྱད། ལག་བདེ་བའམ་ཐབ་ཀ་པ། 厨夫，

炊事員。

འདྲིན་པ། སངས་རྒྱལ་དང་འདྲིན་པར་བྱེད་པ།

1.佛。2.提拔。

【增】1.牵引，扯。2.引导，指导。3.邀請。

4.首領，主人，丈夫。〔达〕 引誘。〔高〕

འདྲིན་པ་མོ། བཅུ་ན་མོ། 主母(藻)。后妃。

འདྲིན་བྱེད། སྐྱེ་དང་ཐང་པོ་དང་ཉྱ་(དང་)། ཉྱ་

导者(藻)。1.眼。2.牛。3.馬。

འདྲིན་མ། འདྲིན་པའི་འདྲིན་མ་སྒྲ་ཚོགས་བསྐྱུས་པ།

混合，掺杂。

འདྲིས་པ། རྩོགས་ཤིག་ཏུ་བསྐྱེས་པ། 混合，合于

一处。(同) འདྲིས་མ།

འདྲིས་བྱེད། འདྲིས་ཉྱ་འི་སྐྱོད། 混杂者(藻)。

欲天(爱神)。

འདྲིས་མ། རྩོགས་ཤིག་ཏུ་བསྐྱེས་པ། 混合，合于

一处。(同) འདྲིས་པ།

འདྲིས་མའི་ར་མོ། འདྲིས་པའི་རིགས་ལའང་།

1.混合之物。2.杂种。

འདྲིས་ཚལ། བརྒྱ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་མོས་ཚལ་ཞིག་ 杂花

园，帝釋(天神名)的花园之一。

འདྲིག་འདྲིག་ ཉྱ་འདྲིག་ཡོང་ཞེས་བྲིས་ཀྱང་ཉྱ་

འབྲེག་ཡོང་ཉྱ་ས་རི་འབྲེག་དགོན་པ་ནས་མས་འབྲེག་

འབྲེག་དང་མོང་ཁྱེད་ལ་གནས་པ་ནས་མས་དུལ་པོ་

ཡིན། 惊慌，惊跑，馬惊也写作 ཉྱ་འདྲིག་ཡོང་།

疑是 ཉྱ་འབྲེག་ཡོང་། 以在山野者为 འབྲེག་

འབྲེག་ 住城市者为 དུལ་པོ།

འདྲིག་པ། (注同上)

【增】1.畏縮，战慄。2.受惊。3.以狡計欺

之，以狡計取胜。〔达〕 猝跳，猝奔。〔高〕

འདྲིགས་པ། འབྲེགས་པ། 惊了。

འདྲིངས། གདན་འདྲིན་དུ་འཇུག་པའི་དོན་དམ་དགྲུག་

དུ་འཇུག་པའམ་འཁོད་པ་ཉྱ་བྱ། (དམ་ཉྱ་ནས་

字誤) 使迎請，召，喚。

【增】= འདྲིན་པ། 〔达〕 正直。〔高〕

འདྲིབ་སྦྱོང་། (原注缺) 扶直。

དང་། བེའུ་སྐྱེགས་འདྲིགས་པའི་ཐག་པ་རྩྭ་གདང་ཐག་

ཟེར་བ་དེར་སྦྱོས་ཤིག་ 拴小牛等的繩子，参看

གདང་ཐག་

【增】参看 གདང་། 架。〔达〕

དང་བག་ (注同上)

དང་བུ། གདང་བུ། 杙，概，梯子的横級。

དང་མོ། དམོད་པ། 咀咒。

དབ་འཆལ་བ། ཞབས་འཕྲིད་དེ་དབ་པ་ཉ་བྱ་

དབས་ཆག་ཅེས་སྒྲུང་། 跌倒，如失足滑倒，亦作 དབས་ཆག

དབ་བ། (注同上)

【增】敲，拍，击，拍掌欢呼。〔高〕

དར་དགོས། དར་དོས་གྱི་བདར་ཟིན་པ་དང་དར་

བཞིན་པའས་དར་རྒྱ་དང་དོར། 須磨。

དར་དོ། དར་དོས་གྱི་བདར་ཟིན་པ་དང་དར་བཞིན་

པའས་དར་རྒྱ་དང་དོར། 磨石，磨刀石。

དལ་ཁྲ། མ་ཐོགས་པའས་པ་རོལ་བྱ་ཐལ་མར་བྱས་

པའི་ཁྲ་བདལ་ཁྲ་ཞེས་སྒྲུང་། (原注未詳) 雇用

牲口的脚錢，亦作 བདལ་ཁྲ།

དལ་བ། འགྲེམ་པའས་ཐལ་མར། 分布，分散。

དྲིབ་བ། ཁང་པའི་ཐོག་དྲིབ་ཡོང་ཉ་བྱ། 坍塌，如

屋頂坍塌。

【增】1.崩碎。2.陷入。3.压凹，打坏(如敲打錫器)。〔达〕(དྲིབ་似དྲིབ་字誤)

དྲིབས་བ། ཁང་པའི་ཐོག་དྲིབས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། 已

塌，如屋頂已坍塌。

དྲུགས་བ། ལག་དྲུགས་པའས་ཐབས་མེད་བ། 穷，

困，束手无策。

【增】1.征服。2.毁坏，倾复。〔达〕

དྲུང་། དྲུང་ཕྱིད་དབྱུ་གུས་དྲུང་བཞིན་པའས་དྲུང་

རྒྱ་དང་བདྲུངས་ཟིན་ཟིན། 打，敲。

དྲུང་ཕྱིད། (原注同上) 打者。

དྲུངས་མིག རོལ་དབྱུ་གུས་དྲུངས་མིག 打吧！敲吧！

དྲུས་བ། ལག་དྲུས་པའས་གཞུ་གྱ་དྲུས་དྲུས། 秃，

秃手，秃尾。

【增】秃尖。〔四〕 残缺，残废。〔高〕

དུལ། ས་ཐལ་པའི་དུལ་དང་ཁྲ་མཚན་པའང་། 1.坐

土，灰尘。2.月經。

【增】1.日光中能看見的微尘。2.花粉。

3.难以触知的事物的微細成分，或是分子，原子。〔达〕

དུལ་གྱི་ཁ་ལོ་བ། ཁྲུང་དང་ཁྲུང་ཉ། 御坐者

(藻)。1.风。2.风神。

དུལ་གྱི་རྒྱལ་མཚན། (注同上) 尘幢(藻)。

དུལ་གྱི་ཁྲ། བ་མོའས་མཁའི་ཐལ་བ། 尘水(藻)。

霜，露。

དུལ་གྱི་སྒྲིང་བོ། ཀ་བྱར། 尘藏(藻)。冰片。

དུལ་གྱི་ཐིག་ལེ། ཁྲ་བ་(དང་)། 尘点(藻)。

月亮。【增】尘迹。〔达〕

དུལ་གྱི་ལམ། མོ་མཚན། 月經路(藻)。女

性生殖器。

དུལ་གྱིས་སྐབས། ཐལ་བས་མཚན་པ། 灰尘遮蔽。

དུལ་ཅན། I. ཁྲུབ་འཕྲུག་པའང་། 1.有尘埃。

2.遍入(天神名)。(同) དུལ་ཐུན་ལུས།

II. མཚན་མོ་དང་དྲུར་ཕྱིད། 1.夜間。2.离萎。

【增】行月經。〔达〕(同) དུལ་ཐུན།

དུལ་བཅས་མ། བྱད་མེད་དར་མ། 有月經之女

(藻)。青壯年妇女。

དུལ་འཆང་། སྒྲུང་མའས་བྱང་བ། 持粉(藻)。蜂。

དུལ་ཉལ། (注同上) 眠粉(藻)。

དུལ་ཐུན། མཚན་མོ་དང་དྲུར་ཕྱིད། 具尘(藻)。

1.夜間。2.离萎。【增】蜜蜂。〔达〕

(同) དུལ་ཅན་ II.

རྩལ་ལྷན་མ། རྩ་མཚན་དང་ལྷན་མའམ་དར་མ།

1. 有月經者。2. 青壯年婦女。

རྩལ་ལྷན་མིག་མ་ཏེ་(དང་)། 具坐眼(藻)。

水牛。

རྩལ་ལྷན་གཅིག་རྩལ་ལྷན་པ་བདུན་ཚོགས་པ།

一微坐(佛)，七微坐合集之量。

རྩལ་ལྷན་ལུས། ལུས་འཇུག་ལའང་། 微坐身(藻)。

遍入(天神名)。(同)རྩལ་ཅན་I.

རྩལ་བྱེད། རྩུང་དང་རྩུང་ཉ། 揚坐(藻)。

1. 風。2. 風神。(同)རྩལ་གྱི་རྩལ་མཚན།

རྩལ་བྲལ། ཐར་པ་དང་ཐལ་པ་མེད་པ། 离坐(藻)。

1. 解脫(佛)。

རྩལ་མེད། (注同上)无坐(藻)。

རྩལ་དམར། ལི་ཁྱི་(དང་)། 赤坐(藻)。

རྩལ་བཅེགས། རི་ལའང་འཇུག་ 积坐(藻)。

山。

རྩལ་ཚོན། ཚན་དང་བྱེ་མ་བསྐྱེས་པ། 顏料与砂合

杂。【增】和顏料的石粉，作坛城时所用者。〔达〕

རྩལ་རྩམ་བརྒྱད། མ་རྩུ་མེ་རྩུང་བཞི་རྩལ་བཞི་

དང་གཟུགས་ནི་རོ་རིག་བྱའི་རྩལ་བཞི་དང་བརྒྱད་

དོ། 八坐物(佛)：地、水、火、风四坐，

与色、香、味、触四坐。

རྩལ་བཟང་མ། ཉི་མའི་རྩུང་མ་ལའང་། 妙坐女

(藻)。

རིག་ཆ་མཁན། མགར་བའམ་ལྷགས་བཟོ་པ། 鉄

匠。

རིག་པ། རྩུང་བར་བྱེད་པའི་དོན་ཏེ་རིག་བྱེད་ཀྱིས་

བརྟེན་ཟིན་མིན་ན་རིག་རྩུ་དང་རིག་བཞིན་པ་ཉ། བྱ།

打，击。

རིག་བྱེད། (原注同上)打者。

རིག་ཚོ། བྱ། 刀。

རིབ་པ། རིབ་པ་པོས་ལག་པ་རིབ་པར་བྱེད།

拍击。

【增】代替 རིབ་པ། 組合，接連。〔达〕

རིབ་བྱེད། རིབ་པ་པོས་ལག་པ་རིབ་པར་བྱེད་རིབ་

མཁན་ཉ། བྱ། 拍打者。

རིུ། རྩ་རྩུང་རྩུང་གི་མིང་ཉ། དེའི་དབྱིབས་ལ་བརྟེན་

ནས་ཁམ་ཚོག་ལ་སོགས་ལའང་དེ་རིུ་ལ་རིུ་ཞེས་

རྩུང་། 1. 石子，小石块。2. 因形状近似之

故，杏核等亦名 རིུ། 亦作 རིུ།

【增】1. 石淋，尿結石。2. 枪彈。〔达〕

རིུ་གཟུམ་དོར་པ། མནའ་བསྐྱལ་བའི་ཚ་ག་ཉ།

ཁྱོ་བྱག་གཉིས་མ་འཆས་པས་རིུ་གཟུམ་ཕྱོགས་་་་

གཟུམ་དུ་གཏོར་བས་རིུ་དེ་ནས་མ་མི་འཕྲད་པ་་་

བཞིན་དུ་ད་ཕྱིན་ཆད་དུ་མཐུན་ཞིང་འཕྲད་པ་མེད་

དེ་ཞེས་མནའ་བསྐྱལ་བའོ། 抛三石(佛)，賭咒

法，夫妇不合时，将三石抛于三方，如彼石不相遇，賭誓今后永不相合。

རིུ་བཀྲམ། རིུ་བཀྲམ་པ། 鋪石子。

རྩ་རྩུམ། བྱག་ལྷན། 石生(藻)。

【增】瀝青，石油，等于 བྱག་ལྷན། 〔达〕

(同)རྩ་བའི་ནད།

རྩ་གྱ། གཏུན་བྱའམ་རྩ་གོང་རྩུང་རྩུང་། 石臼，小

石窩。

རྩ་རྩུམ། རྩུམ་པ་ཉ། བྱའི་རྩ། 石綿。【增】1. 阳

起石。2. 使友誼持久的誓約。〔达〕

རྩོམ་པ། རི་ཕུང་དུ་རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ།
滾石，向山下滾石。

རྩོམ་པ། རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ།
鋪石，于石基上鋪石。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ།
གཙོག་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 击石。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 已击
破石头。

རྩོམ་པ། རི་ཕུང་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 石雨
(藻)。1. 雹。2. 霹靂，雷电。

(同) རྩོམ་པ་རྩོམ་པ།

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 西
印度的城市之一。

རྩོམ་པ། རི་ཕུང་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ།
ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
རྩོམ་པ། 金刚，胜义（宗教上的意义）为无畏，
不可坏，世俗指兵器金刚杵。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 金刚空行(藻)。

胜乐（本尊名）。(同) རྩོམ་པ་རྩོམ་པ།

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། (注同上) 金刚輪 (藻)。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 金刚弯刀 (藻)。上
乐金刚，胜乐金刚（本尊名）。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 金刚十字。(图缺)

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 具金刚者 (藻)。

1. 佛。2. 金刚持（佛名）。3. 帝釋(天神名)。

4. 金刚手（菩薩名）。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 金刚日 (藻)。

观世音（菩薩名）。

【增】1. 經名。2. 佛名。〔达〕

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 持金刚顚(藻)。
胜乐（本尊名）。

(同) རྩོམ་པ་རྩོམ་པ། རྩོམ་པ་རྩོམ་པ།

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
གཙོག་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། 金刚座，
印度之中心（伽耶）。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
者 (藻)。釋迦牟尼之名。

【增】金刚座（伽耶）的三个圣者名。〔达〕

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
光明天女。(同) རྩོམ་པ་རྩོམ་པ།

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
金刚耳 (藻)。𠵿。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
文殊 (菩薩名)。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
1. 金
刚站，钻石。2. 飲酪骨。(同) རྩོམ་པ་རྩོམ་པ།

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
光明天女。(同) རྩོམ་པ་རྩོམ་པ།

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
(藻)。金刚手（菩薩名）。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
金刚音自在女 (藻)。妙音天女。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།
1. 百股金刚杵，帝釋兵器。2. 飲
酪骨。

རྩོམ་པ་རྩོམ་པ་ལྟར་བཞུགས་པ་ལྟར་བཞུགས་པ། ལྟར་བཞུགས་པ།

ལའང་། 持金剛(藻)。1.文殊(菩薩名)。

2.帝釋(天神名)。

𣎵་རྩ་བྱེད། བརྒྱ་ཕྱེད་རྩ་མེ་(དང་)། 金剛食(藻)。帝釋(天神名)之金剛杵。

𣎵་རྩ་རིན་པོ་ཆེ། ཞེ་འབྱུང་རྩལ་པ་ལའང་།

1.金剛宝。2.飲酪骨。(同) 𣎵་རྩ་པ་ལས།

𣎵་རྩའི་རྒྱ། ཐོག་དང་བཅས་པའི་འབྲུག་གྲ། 金剛声(藻)。具霹靂之雷声。

𣎵་རྩའི་ཆར། མེ་རའས་མེར་པ་དང་ཐོག་ལའང་།

金剛雨(藻)。1.雹。2.霹靂，雷电。

(同) 𣎵་ཆར།

𣎵་རྩའི་མཚུ། བྱ་བྱང་དང་བྱ་རོག་དང་ཚོགས་བདག

金剛喙(藻)。1.鵬。2.烏鴉。3.毗那夜迦(天神名)。

𣎵་རྩའི་མཚུག་ས། བྱིའི་མིང་། 金剛尾(藻)。

犬。【增】天神。【达】

𣎵་རྩའི་རྩ། ཕག་པ། 金剛鼻(藻)。猪。

𣎵་རྩའི་ཚར་ས། འབྲུག་བྱའས་ཐོར་པ། 金剛刺(藻)。痘疹。

𣎵་རྩའི་ཟེར་འཕྲོ། ཐོག་ 金剛閃(藻)。霹靂，雷电。

𣎵་རྩའི་གཟེགས་ས། (注同上) 金剛屑(藻)。

𣎵་རྩའི་རི། ལུགས་རིའས་ཁོར་ཡུག་རི། 金剛山(藻)。鉄圍山，輪圍山。

𣎵་རྩའི་ལག་པ། བརྒྱ་ཕྱེད། 金剛手(藻)。

帝釋(天神名)。

𣎵་ཐལ། ས་དཀར་མིང་དུ་གསུངས་ཀྱང་ཚོགས་

བཅད་མཛོད་ལས། 𣎵་ཐལ་ནི་བཞེགས་ཆུས་

གཏོར་ན་དུས་བྱ་བརྒྱར་འབྱུས་བཞིན་དུ་གསུངས།

石灰，白土，頌藏論說：“𣎵་ཐལ”是将石火燒，澆水，裂为百片”。

𣎵་ཐལ་ཉལ་པོ། ཁང་པའི་ཞལ་པ་སའན་པོ། 臥灰者(藻)。粉刷工人。

𣎵་འྲིག་ 𣎵་ལི་འྲིག་པ་དཀར་པོ་ཉྱ་བ། 石垢，如石上之白皮垢。

𣎵་ཐུས། (原注缺) 石油，煤油。

𣎵་ཐུངས། 𣎵་དང་རྡོ་མང་པོ་ཐུངས་པ། 石堆(藻)。很多石块与石子堆积。

(同) 𣎵་འབྲུས།

𣎵་བའི་ཁང་པ། 𣎵་བཅེགས་པའི་ཁང་པ། 石室。

𣎵་བའི་ནད། བྲག་ལུས། 石病(藻)。五灵脂。

(同) 𣎵་ཐུས།

𣎵་འབྲུས། 𣎵་དང་རྡོ་མང་པོ་ཐུངས་པ། 十万石(藻)。很多石块与石子堆积。

(同) 𣎵་ཐུངས།

𣎵་བཅེགས། བྲག་རི་ལའང་། 1.聚积石头。2.石山，山崖。

𣎵་ཚད་གཅིག་ བོད་དུལ་སྤང་ལྔ་བཅུ་ཐལ་པ། 一石量，合西藏銀五十两。

𣎵་ལྷ། 𣎵་བཞེགས་པ་ཆུར་བཅུག་ན་འཁོལ་བས་ ཞེ་ཉྱར་གྱུར་པ། 石浆，石燒过后投水中，沸溶如酪。

𣎵་ཞ། (注同上)

𣎵་བླ། མཆིང་བྱའས་རིན་ཆེན་འདྲ་བའི་རྩིག་ 宝石，似宝之石。

𣎵་གཟོང་། 𣎵་འཕྱིགས་ཕྱེད་ལག་ཐུད། 石凿，穿石之工具。【增】= 𣎵་བ་འཛོམས་ཕྱེད། 【达】

𣎵་འོད་གསལ། མེ་ཤེལ་ལའང་། 1.光亮之石。

2.火晶。

𠵼་ཡི་ཀླུ་པ། གཡུ་ཡི་མིང། 石王 (藻)。

松儿石。【增】=𠵼་ཡི་རྩེ། 𠵼་རྩེ། [达]

𠵼་ཡི་སྒྲིང་པ། བར་གད་དང་ཕྱགས་ལའང། 石

藏 (藻)。1. 摩罗伽陀，子母綠 (宝石名)。

2. 鉄。

𠵼་ཡི་བྱ། ཚན་ཅིས་ཤིག སྤྱི་ལོ་འདི། 顔料之一。

𠵼་ཡི་བྱས་ཅན། ཕྱག་རྩོ། 石食者 (藻)。鵠。

𠵼་རིང་། ཅུ་པོ་ཏ་ལའི་མདུན་དུ་ཁྱི་སྤང་ལྟ་བུ་བཅན་

ཀྱིས་བཅུགས་པའི་རྩེ་རིང་ལྟ་བུ། 碑，石柱，如布达拉山前，藏王攝松得贊所立之石碑。

𠵼་རྩམ། བཟང་ལ། 石骨 (藻)。边际。

𠵼་རྩམ་བྱག་པ། བཟང་བྱག་པ་གདུགས་པ། 石骨

相遇 (藻)。到最究竟，到边际。

𠵼་རྩམ་སྒྲིབ་པ། (注同上) 石骨相合 (藻)。

𠵼་ལས། རྩེ་ལས་ཀ་སའི་ལས་ཀ་ལྟ་བུ། 石工。

𠵼་ལས་སྐྱེས། མེ་དང་མེ་ལྟ། 石生 (藻)。

1. 火。2. 火神。

𠵼་སེམས། དུས་འཁོར་ལའང། 石心 (藻)。

时輪 (本尊名)。

𠵼་སྐལ། རྩེ་མེ་ཤིང་དུ་རྩུང། 煤，石炭。

𠵼་ག་སྒྲ། ལྷན་རྩོག་པའི་ཅུ་མོ། 鞋底之尖。

𠵼་ག་པ་བརྒྱབ་པ། ལྷན་གྱི་རྩོག་པས་གཞུས་པ་

ལྷན་གྱི་རྩོག་པ་ཞེས་པའང་སྤྲང། 踢，脚踢，‘用

鞋底端。𠵼་ག་པ་ 亦作 𠵼་ག་པ།

𠵼་ག་པས་བརྒྱབ་པ། (注同上)

𠵼་ག་པོ་གཅིག ཉིལ་པོ་གཅིག 一包，一卷。

𠵼་ག་ཤིས། ཁྱད་པོ། 背子，背包，負荷物。

𠵼་བ། བྲལ་མོ་རྩོག་ལྟ་བུ། 击拍，如击掌。

【增】拍鉢。〔四〕

𠵼་ར། རྩེ་རྩོ་ལ་གྱི་རྩེ་རྩོག་ལྟ་བུ། 磨吧！磨

刀吧！

𠵼་ར་བྱིལ། རྩེ་རྩོ་དང་བྱིལ་བྱ་གཉིས། 鈴杵 (佛)。

【增】雷电，王节，太阿，鈴，鉢。〔高〕

𠵼་ར་དབྱིངས། (原注缺) 金剛界 (佛)。

𠵼་ར་ལེགས། དམ་ཅན་རྩོ་རྩོ་ལེགས་པ། 金剛善，

护法神之一。

𠵼་ར་སེམས། ལྷ་རྩོ་རྩོ་སེམས་དཔལ། 金剛薩埵，

菩薩之一。

𠵼་ལ་ཚས། ཅིང་ཚས་ཏང་རལ་གྱི་ཚས། 粗法，污

坏法 (粗俗的教理，混杂的宗教)。

𠵼་ལ་བ། ལྷབས་རྩོ་བ་ལྟ་བུ། 穿漏，如底穿。

【增】露出，出現，漏出。〔达〕

𠵼་ལ་བའི་ཁྱིམ། ཁྱུང་གོག་རྩོ་བའི་ཁང་པ། 漏屋。

𠵼་ས་བཅས། གཅིག་གཅིག་བརྒྱས་འབྲེལ་ཅན། 有

关連，互相牽連。

𠵼་ས་ཆེ། གཏོས་ཆེ་ལྟ་བུ། 大量，如体积大。

𠵼་ས་སྤྱ་གཙུག་པ། ཡན་ཚུན་འབྲེལ་དུ་བཅུག་པ།

使連續，使互相連絡。

ལ་ལྟ། བཟོད་རྩས་ལ་ལྟ། 悬彩，供品悬彩。

【增】1. 串繩。2. 綢片等所作的花环。3. 彩

色的彩，或布的裝飾品，寺院或佛堂中悬于天花板的纓纓。〔达〕

ལྟ་གྲ། བྱག་པའི་བྱེ་བྲག་སྒྲི་མ་ལྟ་བུ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་

གྲ་ཞེས་སྤྲང། 粥之一種，稀如漿，亦作 𠵼་

གྲ། འདྲག་གྲ། (同) 𠵼་ག་པ་ I。

ལྟ་ག་ཆལ། འདྲག་ཆལ་ཞེས་འབྲས་བྱས་རྩས། 肥

皂，亦作 𠵼་ག་ཆལ། 洗澡用物。

ལྷག་པ། I. ཐུག་པའི་བྱེ་བྲག་རྩྭ་མ་ཉ་པུ་ལྷ་གྲ་

འདག་གྲ་ཞེས་སྣང་། 粥之一种，如浆，亦作

ལྷ་གྲ། འདག་གྲ། (同) ལྷག་གྲ།

II. ལྷ་ལྷག་པ། 𪛗，𪛗。

ལྷང་དྲཀར། ཐུ་ཞིག 一种鳥。

ལྷང་དྲུབ་གཟེར། ན་ཚ་ཟུག་རྒྱུ་ཁྱད་པར། 一类

病痛。(同) ལྷང་ཟུག

ལྷང་འདུག་བྱེད། ཡར་སྒྲོང་མར་སྒྲོང་པ་ཉ་པུ།

起坐，如站起，坐下。

ལྷང་ལྷང་བྱས་པ། ཡར་ལངས་པ་དང་བྱ་ཉར་

ལྷང་པ་ཉ་པུ། 1. 起来。2. 飞騰，如鳥飞。

ལྷང་བ། ཡང་པར་བྱེད་པ། 起立，起来。

【增】1. 升起，騰起(如烟)。2. = འདྲང་བ།

够。[达] 使够，壓足，丰，裕。[高]

ལྷང་བྱེད། རྒྱང་གིས་ཐལ་པ་སྒྲོང་པར་བྱེད། 吹起，

揚起，风将灰尘吹起。

ལྷང་མ་ལྷང་། ཡངས་མ་ཡངས་ཏི་འདྲང་མ་འདྲང་

ཞེས་པའདྲ་སྣང་། 够不够，亦作 འདྲང་མ་འདྲང་།

ལྷང་ཚད། ཡངས་ཚད། 足量，够量。

ལྷང་ཟུག་ ན་ཚ་ཟུག་རྒྱུ་ཁྱད་པར། 一类病痛。

(同) ལྷང་དྲུབ་གཟེར།

ལྷངས་པ། བསྐྱངས་པ་དང་འཁོབ་འགྲུལ། 1. 已

起。2. 震动。

ལྷད་པ། མ་འདེབས་པ། 嚼，咬，反当。

【增】1. = ལྷད་པ། 触污，败坏，搀杂，貶損。

2. = ལྷན་མོ། 丧祭年祭，节日。[达]

ལྷད་པུ། (未詳)

ལྷད་བྱེད། མ་ཡི་མིང་། 嚼者(藻)。牙齿。

ལྷན་ནད། ན་ཚ་ཞིག 一种病。

ལྷན་གནས། གནས་རྩྭང་། 晦日，阴历三十日。

ལྷན་པ། ཡོད་པ་རྩྭ་ཚེ་དང་ལྷན་པ་ཉ་པུ། 具有，

如“具寿”。【增】亦作 ཡན་པ། 𪛗。[达]

ལྷན་མོ། ལྷ་ལྷན་མོ། 神名。

ལྷབ་ལྷབ། རྒྱང་ཆ་ལྷབ་ལྷབ་སྒྲུབ་པ་ཉ་པུ། 口吃，結

巴。【增】胡言乱語。[达] 話不清楚。[四]

ལྷབ་ལྷབ་པ། ལྷབ་རྒྱུན་པའམ་སྒྲོབས་པ། 伶俐，

明利，辯才。【增】1. 不清楚和不准确的語
言表白。2. 迟鈍。[达] (达无 བ་字)

ལྷབ་པ། ཡང་ཡང་ལྷབ་སྒྱུར་རམ་ཉིས་ལྷབ་སྒྱུས་ལྷབ་

ཡོད་ཉ་པུ། 1. 重迭，重复。2. 折迭。

【增】再三，背誦。[高]

ལྷབ་མ། (注同上)

ལྷབས་པ། ཡང་ཡང་བསྐྱར་བྱེད་པ། 重迭，重复。

ལྷམ། (原注缺) 污，如 ལྷམ་ཁ། 污水。

ལྷམ་ལྷམ། ལྷམ་རའི་ནང་གི་སྒོ་ཚད་པ་ཕྱག་ཉ་པུ།

菜，菜園內之青菜，如蘿卜。

【增】卑賤的，可憐憫的。[达]

ལྷར་ལྷར་བ། ཐུག་པའི་འཁོལ་བའི་སྒྲུབ་ཉ་པུ། 咕

嘟，如粥沸声。

ལྷར་བ། ལྷོན་པ་དང་ལྷོན་པ། 1. 湿润。2. 愚果。

【增】困倦，疲乏。[达]

ལྷས་པ། ལྷས་པའི་མིང་། 剩余。

ལྷང་ཁང་། མཁར་གྱི་ལྷང་ཁང་། 楼，如碉楼。

【增】树蔭遮复处，天然亭。[达]

ལྷང་ཐག (原注缺) 悬索。

ལྷོང་བ། བྱ་ཚོད་མཁའ་ལ་ལྷོང་སྟེ་འགྲོ་ཉུང་། 翔
翔，如鷺鳥翱翔于天空。

【增】浮，浮游，游泳，悬吊。〔达〕

ལྷོང་དཔོན། དམག་དཔོན་ནམ་བུ་ར་བ། 武官，
巡察。【增】管理五十名战士的官，排长。

〔达〕总兵。〔四〕

ལྷོང་བ། རྒྱ་ལྷོང་ལྷོང་བར་སྒྲ་བ། 結巴，口吃。

ལྷོང་མ་བ། རྒྱ་ལྷོང་ལྷོང་བར་སྒྲ་བ། 口吃，說
話不利落。

ལྷོང་། (原注缺) 1. 鼓起，擴張。2. 壺。

ལྷོང་སྒྲ། འབྲུག་སྒྲ་(དང་)། 隆隆声，雷鳴声。

【增】响亮。〔四〕

ལྷོང་ལྷོང་། (注同上)

【增】响亮。〔四〕

ལྷོང་བ། རྒྱ་ལྷོང་བའམ་དངུལ་ལྷོང་དང་འབྲུག་སྒྲ་

ལའང་། 1. 鼓起，鼓肚。2. 銀壺。3. 雷鳴。

【增】1. 脹大，膨脹。2. 突进。3. 风怒
号。〔达〕

ལྷོག་བ། རྒྱ་ལྷོག་བར་ཕྱེད་པ་པོས་ལྷོག་བྱ་
(དང་)། 灌。【增】1. 洒。2. 鑄。〔达〕

ལྷོག་པ་པོ། (原注同上) 灌水者。

ལྷོག་ཕྱེད། (注同上)

ལྷོག་མ་བ། རྒྱ་ལྷོག་མ་བའི་བ། 已灌，已灌水。

ལྷོད་བ། ལྷོག་མ་བ། 灌，注。

ལྷོམ་སྒྲག་ མེ་རྟོག་ཕྱེ་མ་ལེབ། 菜虎(藻)。花
蝴蝶。

ལྷོམ་བ། ཚོད་མ་མཁའ་། 种菜者。

ལྷོམ་པོ། རྒྱ་ཚོད་ཅན། 有青菜者。

【增】代 圓的。〔达〕

ལྷོམ་བུ། རྒྱ་ཚོད་སྒྲ་གཞི་རིགས་སམ་གཞི་ཕོག་

ལའང་། 1. 蔬菜苗类。2. 水果。【增】1. =

བསོད་སྒྲོམས། 施舍，乞食。2. 莖状植物。〔达〕

ལྷོམ་བུ་རི་ཚལ། ལ་ཕྱག་རྒྱ་ཚོད་ལ་སོགས་པ། 菜
园。(原注：种萝卜青菜等)

ལྷོམ་ཞིང་། རྒྱ་ཚོད་བཟའ་ས་དང་མེ་རྟོག་ལྷོམ་ར་ཉུང་
བུ་ལའང་། 1. 菜园。2. 花园。

ལྷོམ་རྒྱ། (注同上)

【增】人造园林，西藏西部指果木园。〔达〕

ལྷོར་ལྷོར། འདྲར་འདྲར་འགྲོ་བ་ལ་སྒྲུང་། 澎湃，
速行，疾流。

【增】水沸騰声。〔达〕食物滑溜。〔四〕

ལྷོ། མེ་ལ་ལྷོ་ཉུང་བུ་འདྲེ་ཞེས་སྒྲུང་། 烤，如烤火，

亦作 འདྲེ། 【增】1. 冠于西藏古时的几个国
王名前的族名。2. 財庫。〔达〕钥匙。〔高〕

ལྷོ་གྲ། ལྷོག་གྲ་ལམ་ལྷོ་གྲ་དང་རྒྱ་མ་རོན་གཅིག་དང་
སྒྲན་ཕྱེ་མར་བཟགས་པའི་ལྷོ་གྲ་(དང་)། 亦作
ལྷོག་གྲ། 1. 糊，稀粥。2. 药膏。

【增】1. 混合剂。2. 糖漿。3. 药膏。〔达〕

ལྷོ་མིག་ རྒྱ་ལྷོག་མ་ལྷོད་པོ། 钥匙。

ལྷོ་མིག་བ། གཉྱར་བ། 掌钥匙者，管家。

ལྷོ་མིག་འཛིན་བ། (注同上)

ལྷོག་ལྷོག་ ས་གཞོ་བའམ་འགྲལ་བའི་སྒྲ་ཉུང་། 震
动，如地震及搖动声。

ལྷོག་པ་པོ། ལྷོག་པ་པོ་ལམ་ལྷོག་ཕྱེད། 震动者，
搖动者。

ལྷོང་། གཞི་མེད་ལྷོང་། 羯地罗树。

ཐེངས། གུང་ཅིག་པའི་ངོས་ཐེངས། 壁面，如墙
壁之平面。

【增】1. = ཐོགས། 2. 篱，柵。【达】

ཐེངས་པཅང་། ངོས་ཐོགས་པཅང་དང་རྒྱས་པ།

1. 平面好，壁面平整。2. 能力。

ཐེངས་རིས། ཅིག་པའི་རི་མོ། 壁画。

【增】= ཐོགས་བྱིས། 【达】

ཐེས་སྒྲ། ཐེས་བཟོ་འི་ཐེས་སྒྲ། 塑象。

ཐེས་དགོངས། འཁྱུག་པོར་དགོངས་པ་(རྟེ)། 密

意(佛)，曲折的意思(不直说的)。

ཐེས་ཐེས། མེ་རྟོག་པ་ཐེས་ཐེས་གཞི་བ་ཏྲ་ཤུའམ་

དང་པོ་མ་ཡིན་འགུལ་བའི་ཡང་། 1. 颤动，如莲
花颤动。2. 弯曲，不直。【增】易曲的，屈
伸自在的，易撓的。【达】 歪斜。【四】

ཐེས་པ། (注同上) 【增】1. 相反，矛盾，

反对。2. 变动无常。3. 上下移动。【达】

ཐེས་པ་པོ། ཐེས་པོས་ཐེས་པ་པོ། 颤动者。

ཐེས་པོ། ཁྱོག་ཁྱོག 弯曲。

【增】1. 不诚实，不正直。2. 谜语。【达】

ཐེས་བུ། (原注缺) 1. 秘密。2. 柔软。

ཐེས་མེ་བ། བར་ཚུར་གཞི་བའམ་ཐེས་མེ་བ། 摇
动，摆动。

ཐེའུ། ཀླར་མ་ཞིག་རྟེ་སྟོན་པའང་། 心宿(二十八

宿之一)。【增】1. = ཐེའུ། 一种豆子。

2. 参看 ཐེ་གྲ། 3. = ཀྲ་གྲ། 饰。【达】

ཐེའུ་བཅན། ཁྱི་སྟོང་ཐེའུ་བཅན་ཏྲ་བ། 得賢

(音译)，如藏王“髯松得賢”。

ཐེར་ཚོ། བཟུགས་བརྟན་བཅོས་པའི་མིང་རྟེ་འཛིས་

པ་པས་གྲུབ་པའི་སྒྲ་འདྲ་ཏྲ་བ། 造象，塑象。

ཐེར་བཟོ། (注同上) 【增】胶泥。【达】

ཐེར་མ། (注同上)

ཐེག་པ། ཐུར་ཐེག་པའམ་ཐོག་ཏུ་འཇུག་པ། 返回，

使回。【增】1. 退还。2. 还(四果中不还果
之还字)。3. 转变(如颜色，嗅味等)。【达】

ཐེགས། ཐུར་ཐོག་ཏུ་ཚུག་ཅིག་དང་ལྷེ་ཡིས་ཐོར་བ་

ཐེགས་ཤིག 1. 遣返，使回去(命令词)。

2. 舐，以舌舐碗(命令词)。

ཐོང་བ། ཐོང་བར་འགྱུར། 盲，瞎。

【增】迷昏了。【达】

ཐོང་བྱེད། ཐུན་པ་དང་མིག་ཐོང་བར་བྱེད། 1. 黑

暗。2. 迷眼。

ཐོང་མ། བཞོང་མོ་རྩ་སྒྲུབ་བྱེད། 茶桶，提茶之

桶子。【增】= དོང་མ། 【达】

ཐོང་རིས། ཚོན་ཞིག 雄黄，一种颜料。

【增】粉墙的黄泥。【达】

ཐོངས་པ། ཐོང་བར་གྱུར་པ་མཛོངས་ཞེས་སྟེང་།

已瞎，亦作 མཛོངས། 【增】迷昏。【达】

ཐོངས་གསེལ། (未詳)

ཐོན་པ། བན་ཐོག་པའམ་པན་ཐོན་པ། 答复，回复。

ཐོབས་སྒྱེན། ཤེས་རབ་སྒྱུར་བའམ་ཤེས་སྒྲ། 智慧

敏捷，了解迅速。

ཐོབས་པ། ཐོབས་པ། 辩才。

ཐོས་བུ། ཐོང་མའམ་བསོད་སྟོམས་དང་ཐོས་ཐོས་
(དང་)། 乞討，化斋。

ཐོས་བུ་བ། བསོད་སྟོམས་པའམ་ཐོང་མོ་བ། 化

食者，托鉢僧，乞討者。

ཐོས་ས། ཐོང་ས། 乞化处。

【增】施食厂。【达】

མྱེང་དག། ཡ་རྩལ་པོ། 怨敌，敌人。

(同) མྱེང་བྱེད།

མྱེང་བ། ཞེ་མྱེང་། 瞋恨。【增】嫌恶。【高】

མྱེང་བྱེད། I. ཡ་རྩལ་པོ། 瞋恨者（藻）。敌人。（同）མྱེང་དག།

II. མེ་རལ་མེད་པ་（དང་）། 雹。

མྱེང་མིག་ ཁོ་བའི་མིག་ 怒视，怒目。

མྱེང་བ། རེགས་པའམ་སྤྱིང་ཁམས་རྒྱུད་པ། 畏惧，胆小。

མྱེང་མ། （注同上）

མྱེག་ ར་སྐྱལ་བའི་སྡོད། 熬茶器。

【增】1.厚，粗大。2.创造基础。【达】

མྱེག་ཁྱིམ་ཅན། མྱིན་དུག་ཁྱི་བའང་། 蠟宮者（藻）。昴宿月，十月。

མྱེག་ཅན། དགུན་སྡོད་（དང་）། 有蠟（藻）。上冬，十月。【增】遭孽。【四】

མྱེག་བཅོམ་ མངས་རྒྱས་དང་དག་བཅོམ་པ་ལའང་། 破恶（藻）。1.佛。2.阿罗汉（佛）。

(同) མྱེག་པ་ཞི་བ།

མྱེག་རྩ་ཅན། བདུད་ཀྱི་མིང་ལའང་། 1.罪恶者。2.魔。

མྱེག་མ། རོག་མྱ། 恶见，邪见（佛）。

མྱེག་རྩ་བ། རོག་འཛོ་ཅན། 恶腹者（藻）。邪命人（佛）。

མྱེག་པ། མྱེག་པ་མི་དགེ་བ། 罪恶。

【增】蠟子。【达】

མྱེག་པ་པོ། མྱེད་མོས་མྱེག་པ་པོ། 恐吓者，用指恐吓者。

མྱེག་པ་ཞི་བ། མངས་རྒྱས་དང་དག་བཅོམ་པ་

ལའང་། 息灭罪恶（藻）。1.佛。2.阿罗汉

（佛）。(同) མྱེག་བཅོམ།

མྱེག་མེད་གནས། མྱ་སྤྱིའི་གནས། (གནས་ 原著作
ནས་) 无恶处，天界。

མྱེག་རྩ། མང་ཉམས་འབྲུ་ལུས་མི་སྤྱེག་པ། 蠟子（原
注系蠟子的两个异名）。

མྱེག་རྩ་ཅན། （注同上）

མྱེག་མེལ། ཚས་（དང་）། 除恶（藻）。佛法。

མྱེག་སྤྱན། འབྲུ་མྱེག་སྤྱན། 螭蟠。

མྱེགས་མཛུབ། མཛུབ་མོས་མྱེགས་ཤིག་ 恐吓印，
期尅印（佛），用指恐吓。

【增】用右手食指指尖指人表示威胁。【达】

མྱེགས་ཤིག་ I. ཚ་བོ་སྤྱོས་ཤིག་ 烤吧！烤热吧！

II. མཛུབ་མོས་མྱེགས་ཤིག་ 恐吓（命令词），
用指恐吓。

མྱིངས། རི་མྱིངས། 平处，山之平坦处。

【增】1.高原。2.洼地。3.中部，中心。【达】

མྱུ་གུ། མཛོས་པའི་མིང་། མྱུ་གུ་ཞེས་སྤྱང་། 美
丽，亦作 མྱུ་གུ།

མྱུ་བ། མྱུ་པ་པོས་ཕྱོགས་ཤིག་ཏུ་མྱུ་བཞེན་པ་དང་
བམྱུ་བུ་བམྱུས་ཐེན་པ་དང་མྱུས་ཤིག་ 收集。

མྱུ་བཞེན་པ། མྱུ་པ་པོས་ཕྱོགས་ཤིག་ཏུ་མྱུ་བཞེན་
པ། 正收集。

མྱུག་བྱར་བ། མྱུག་བཟའ་བཟོད་དུས་པ། 受屈，
能忍苦。

མྱུག་གུ། མཛོས་པའམ་ཡིད་དུ་འོང་བ། 美丽，悦
意，可爱。

མྱུག་གུ་མ། མཛོས་མའམ་བྱད་མེད་མཚོག་ 美女。

【增】或作 མྱུག་གེ་བ། 愉快的状态。【达】

ཐཱཾ་གི་བ། (注同上)

ཐཱཾ་བསྐལ་གཏེར། དབྱལ་བའི་མིང་། 苦之仓库(藻)。地狱。

ཐཱཾ་བསྐལ་བ། ལུས་ཚན་ཐཱཾ་བསྐལ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་ནི་ཡིད་ཀྱི་ཐཱཾ་བསྐལ། 苦, 身体所受之苦, 或心中不乐。

ཐཱཾ་བསྐལ་འབྱུང་གནས། འཁོར་བའི་མིང་། 苦源(藻)。生死, 輪迴(佛)。

ཐཱཾ་བསྐལ་བཞི་ལྔ། ས་ས་སྒྲུ་བ། (བཞི་ལྔ་པ་ཀྱི་མིང་།) 具四苦(藻)。鼻生, 凡夫(佛)。

ཐཱཾ་དུས། ཚུད་ལྔ་དུས། 苦时(藻)。斗争劫(佛)。

ཐཱཾ་བ། མཛེས་པ་དང་ངལ་བ་ལའང་། ཡིད་དུ་འོང་བ། 1.美丽, 悦意。2.劳苦。

【增】痛苦, 忧郁。【达】

ཐཱཾ་སྐྱོང་། (原注缺) 苛待。

ཐཱཾ་སྐྱོང་། རྒྱལ་པོར་སྐྱོང་བཞིན། 耐苦, 忍受苦难。

ཐཱཾ་སྐྱོ། མཛིང་བའི་གོང་གོང་། 后頸窩。

ཐཱཾ་བ་པོ། རྒྱལ་ས་ལྷན་དུ་སྐྱོང་བ་པོར་སྐྱོང་བ་པོ། 收集者, 聚集者。

ཐཱཾ་བྱེད། (注同上)

ཐཱཾ་ཐབ། ཁྱིམ་ཐབ། 夫妇, 家室。

ཐཱཾ་བ། ཐཱཾ་བྱེད་པ་པོས་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་ཀྱི་དང་མ་བསྐྱེད་པ་སྐྱེད་པ་ལྷན་དུ་སྐྱོང་བ་པོ། 調和, 使一致, 和解。【增】1.条約, 合同。2.=ཁང་ཁྱིམ། 宅第, 住宅。【达】

ཐཱཾ་བྱེད། (原注同上) 調合者, 和解者。

ཐཱཾ་མཚེས། ཁྱིམ་མཚེས་སུ་བྱེད་པ། 邻居, 村落。

ཐཱཾ་བཞིན། མགོ་བསྐྱེད་པའི་ཐཱཾ་བཞིན་བ། 比較, 校对。

ཐཱཾ་ལྷན། རྒྱལ་ས་ལྷན་དུ་སྐྱོང་བ་པོ། 聚集(命令詞), 如集合在一处。

ཐཱཾ། ཚོགས་པའི་སྒྲུ་བ། 部落, 单位。

(又) གཡས་རྒྱུ་ཐཱཾ་གཡས་རྒྱུ་ཐཱཾ། 部, 如右部, 左部。【增】种类, 公众, 种族, 部落。【达】村落。【法】部院。【四】

ཐཱཾ་ཆེན། རྒྱལ་འབྲུག་དང་གཏོང་དུག་ལའང་།

大將(藻)。1.遍入(天神名)。2.六面童子(天神名)。(同) ཐཱཾ་པོ་ཆེན་པོ།

ཐཱཾ་ཆེན་པོ། ཚོགས་པ་ཆེན་པོར་སྐྱོང་བ་པོ་ཆེན་པོ། 1.大聚会, 大部落。2.大区域, 大旗。

ཐཱཾ་སྐྱོང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་སྒྲུ་མཛོད་པའི་སྐྱོང་།

སྐྱོང་འདུལ་བའི་སྐྱོང་མཛོད་སྐྱོང་སྐྱོང་གསུམ་མོ། །དོན་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱོང་དམ་ཡང་ན་སྐྱོང་མཛོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དོན་དང་ཆོག་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པའི་སྐྱོང་ལྷན་ཕྱིར་སྐྱོང་ཅས་ཀྱི་ཐཱཾ། 藏(佛), 論藏, 律藏, 經藏是为三藏, 总摄一切义理, 故名藏, 或如总摄十二处一切文义之器故, 名藏。(同) ཐཱཾ་སྐྱོང་གསུམ་མོ།

ཐཱཾ་སྐྱོང་མ་མོ། མཛོད་པའི་སྐྱོང་དུ་གཏོགས་པའི་ཐཱཾ། 本母藏(佛), 对法藏(佛)中之教典。

ཐཱཾ་སྐྱོང་གསུམ་མོ། སངས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་སྒྲུ་མཛོད་པའི་སྐྱོང་འདུལ་བའི་སྐྱོང་མཛོད་སྐྱོང་སྐྱོང་གསུམ་མོ། །དོན་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱོང་

སྒྲོན་དམ་ཡང་ན་སྒྲི་མཆོད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དོན་དང་།
ཆོག་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་པའི་སྒྲོན་ཉུ་ཤུ་འབྲེལ་ན་སྒྲི་
སྒྲོན་ཅེས་བྱའོ། ། 三藏 (佛): 論藏、律藏、
經藏是为三藏, 由总摄一切义故名藏, 或如
总摄十二处一切文义之器故, 名藏。

(同) ཐེ་སྒྲོན།

ཐེ་པ། དཔོན་པོ་ཉུ་ཤུ་འཕམ་གན་པ་ལའང་། 1. 官
长。2. 长老。【增】1. 地方官名, 从前省长
叫 ཐེ་པ། 2. 藏文字母之一部 (如 པ་པ་བ་ས་
称为 ཐེ་པ་བཞི་པ་) 或某部中之一字母。
3. 一种魔鬼。4. 軍官。〔达〕

ཐེ་པ་གཞུང་། བོད་ཁྱིམ་སྲུགས་གཞུང་། 西藏
地方政府。

ཐེ་དཔོན། I. ཐུབ་འཕྲུག་དང་གཏོང་བྱུག་ལའང་།
1. 遍入 (天神名)。2. 六面童子 (天神名)。

(同) ཐེ་ཆེན།

II. རྒྱལ་ཕྱན་ནམ་ཐོན་པོ་དང་དམག་དཔོན་ལའང་།

1. 諸侯。2. 大臣。3. 將軍。

【增】區域的小首长, 县长。〔达〕

ཐེ་དཔོན་ཁག་ གཞིས་ལག་ཁག་ཆེན་པོ། 各大公
館, 各大家族。

ཐེ་ཆན། ཐེ་ཆན་དང་པོ་གཉིས་པ་ཉུ་ཤུ། 部类,
单位, 如第一类, 第二类。

【增】藏文字母的分部。〔达〕

ཐེ་བཞི། ཆོས་དང་དོན་དང་འདོད་པ་དང་ཐར་པ་
བཞི་འོ། །ཡང་ན་དོན་གྱི་དོད་ཏུ་ནོར་དང་བཞི་འོ། །
དོན་ནོར་གཉིས་ཅན་ཞེས་སྐད་དོད་གཅིག་གོ། ། 四
部 (佛): 法, 义, 欲, 解脱, 或法, 财, 欲,
解脱为四部, 因为 “义” “财” 之梵語, 俱
是 ཅན།。

ཐེ་གཞོན་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ། 耶摩天女。

ཐེ་བཟང་། དགོན་པའང་། 寺院。

ཐེ་གིང་གནས་པ། ཆགས་གིང་གནས་པ། 聚合
而住。

ཐེ་སྲིད། རྒྱུ་ཆལ། 摄政, 代理者。

【增】1. 省, 国。2. 統治者, 执政者。〔达〕

ཐེ་བ། གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་ས་པའི་ཐེ་བ་དང་དེ་བ་ཅེས་
པའང་སྤྱད་། 册, 編归一处之册, 亦作 དེ་བ།

ཐེ་བ་ཐེར། (注同上)

ཐེ་བ་པ་པོ། གཅིག་ཏུ་ཐེ་བ་པ་པོ། 編輯, 編者。

ཐེ་བ་སྒྲིར། ཆོག་གི་ཐེ་བ་སྒྲིར་ཉུ་ཤུ། 編韻, 如文
字之編韻 (古代印度傳來的做詩講求声韻的
一种學問)。【增】1. 歌咏吠陀中的一种教
义。2. 詩歌。〔达〕 配合, 編輯。〔本〕

ཐེ་བས། ཐུགས་གཅིག་ཏུ་ཐེ་བས་གིག་ 編吧! 編
在一起吧! 【增】1. 混雜, 摻合。2. 联合,
联接, 結合一起。3. 交易, 交換。4. 作詩。
〔达〕 蹲接。〔四〕

ཐེ་མས་ཀ། ཐེ་མས་ཀར་ཐེ་པ་པོ། (未詳)

ཐེར། ཐེ་ཆན་དེར་ཉུ་ཤུ་ལའང་། 1. 部分中。

2. 类, 如 “于彼类中”。(ཐེ་ 的第七轉声)

ཐེར་ཆགས། ཐེར་མོ་ཅན་ཏེ་ཁྱི་དང་དོན་ཉུ་ཤུ།
有爪者, 如狗和熊。

ཐེར་ཆགས་ཀྱུ། ཅུངས་པ་ཁ་རལ་ལམ། 有爪龙
(藻)。蜥蜴, 四脚蛇。

ཐེར་ཆགས་ཀྱལ་པོ། སེང་གའི་མིང་། 有爪王
(藻)。獅子。

ཐེར་ཆགས་རྩེ། (注同上)

ཐེར་སྒྲུད། སྒྲོད་སྒྲེར་མ། 盘子, 碟子。

སྒྲུབ་མ། (注同上)【增】茶托。〔达〕

སྒྲུབ་མོ། ཁྱིའི་སེན་མོ་ཉླ་བུ། 爪子, 如狗爪。

【增】=སྒྲུབ་ཀྱི། 〔达〕

སྒྲུབ་མོ་ཅན། སེན་མོ་མཐུག་པོ། 有爪者, 指甲厚者。

སྒྲུབ་པ། (原注缺) 共同隶属。

སྒྲུབ་བ། མི་འདོད་པ་འཇམ་ཐུག་དོག་ཕྱེད་བཞིན་པ།

1. 不乐。2. 在嫉妒。【增】冒险。〔达〕

སྒྲུག་ས་ཤིག་ ཉེ་བར་ས་པ་སྒྲུག་ས་སྒྲུག་ས་ཤིག་ཉླ་བུ།
预备吧!

སྒྲུང་གྲོགས། ཡན་འདོགས་པའི་གྲོགས་པོ། 益友,
于人有益之朋友。(同)སྒྲུང་ཟླ།

སྒྲུང་དུམ། སྒྲུང་སྒྲུང་གི་དུམ་བུ་འཇམ་ཅ་པ་གོག་པོ།
树木之段片, 残树干, 朽坏的树根。

【增】干树挺。〔四〕

སྒྲུང་བོ། སྒྲུང་སྒྲུང་མཛུགས་སྒྲུང་། 树干, 树。

【增】莖。〔达〕

སྒྲུང་བོ་དེ་སྒྲུང་མོ། ཡལ་གྱི་ 树指(藻)。枝。

སྒྲུང་བུ། མཚན་མེད་སྒྲུང་བུ་འཇམ་ནས་ཀྱི་ཡུ་བ་
ལའང་། 1. 灯心。2. 麦稈。

【增】棍, 棒。〔达〕 干。〔四〕

སྒྲུང་ཟླ། ཡན་འདོགས་པའི་གྲོགས་པོ། 益友, 于
人有益之朋友。(同)སྒྲུང་གྲོགས།

སྒྲུང་རྩ། མཚན་མེད་འབར་ཟིན་པའི་པདྨ་ཉླ་བུ། 灯
花, 如灯燃后烟結如蓮花。

སྒྲུང་ས། ར་མདའ་གྱིས་ཤིག་ 助, 协助(命令詞)。

སྒྲུང་ས་གྲོགས། སྒྲུང་གྲོགས་ལའང་། 益友。

སྒྲུང་ས་ནས། བསྒྲུང་ས་ནས་སམ་འགྲོགས་ནས། 結

合, 結伴。

སྒྲུབ། ས་ལ་སྒྲུབ་ཅིག་ 坐吧! 如坐在地上吧!

【增】=ངལ་བསོ་བ། 休息, 休养。〔达〕

སྒྲུབ་འཕྱིན། མར་སྒྲུབ་ནས་འཕྱིན། 坐下而扯。

སྒྲུབ་པ། བཞུགས་བཞིན་པ། 正住下, 正在坐。

【增】1. 坐。2. 停留, 等候。3. 在家, 居住。
〔达〕

སྒྲུབ་ལྷགས། གནས་ལྷགས། 真理(佛)。

【增】=སྒྲུང་ཉིད། 空性(旧教中此字义为
学派)。〔达〕 坐着的样子。〔高〕

སྒྲུབ། I. ཀུས་པ་བསྐྱུས་ཏེ་བསྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ཉླ་བུ།
摄頌, 嚧陀南(佛), 如总摄广义之綱要。
(同)སྒྲུབ་ཆོག

II. འབྲུ་སྒྲུབ་བ་པ་ཅན་ལང་བེད། 蜘蛛。

སྒྲུབ་པ་གསུམ། སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་བསྐྱུས་ཏེ་བསྒྲུབ་པ་
སྒྲུབ་པ་ཟག་མེད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་གསུམ་དང་ལུས་ངག་...
གི་སྒྲུབ་པ་ངན་པ་བསྐྱུས་པས་སོ། 1. 三律仪
(佛): 別解脱律仪, 靜慮律仪, 无漏律仪。
2. 防止身語之惡行。

སྒྲུབ་པའི་དགྲ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ལུག་ 戒
律敌(藻)。极喜自在魔。

སྒྲུབ་བུ། སྒྲུབ་བུ་རྩ་ཐོ་གྱི་ཉླ་བུ། 即སྒྲུབ་བུ། 球状
物, 如果。【增】1. 沟渠。2. 圓形縫子。〔达〕

སྒྲུབ་མིན། བཤན་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲུབ་མིན་ཉླ་བུ། 非
律仪(佛), 如屠夫身上无戒律。

སྒྲུབ་བཙུན། བདེན་སྒྲུབ་དང་སྒྲུབ་དང་དགེ་སྒྲུབ་
ལའང་། 勤律仪(藻)。1. 実語仙人。2. 比
丘(佛)。

སྒྲུབ་ཆོག་ ཀུས་པ་བསྐྱུས་ཏེ་བསྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ཉླ་བུ།

摄頌，嚧陀南（佛），如总摄广义之纲要。

（同）**མྱེས་** I.

མྱེས་ཚོན། དང་མྱེས་ངམ་མྱེས་བཅོན། 1. 仙人。

2. 勤持律仪。

མྱེས་མཛད་པ། མདོར་བསྐྱུས་ཅམ་མཛད་པ། 总
結，总略而說。

མྱེས་ལ་འདུས་པ། དུས་འཁོར་(དང་)། 总摄
(藻)。时輪金剛（本尊名）。

མྱེས་མ་ཚོག། མྱེས་ཚོག་ལའང་། 摄頌，嚧陀南
(佛)。

མྱེས་ས་ཤིག། བསྐྱུས་བྱ་ཡོད་ན་མྱེས་ས་ཤིག། 約束，
束縛，綁起（命令詞）。

མྱར། བྱལ་པའི་ཇུས། 粥中物（如酥油等）。

【增】調味的香料，黃油，豬油及植物油的
通称。〔达〕

མྱར་དཀར་པ། ཤ་མི་ཟ་མཁན། 素食者，不
吃肉者。

མྱར་བལ། བྱལ་མྱོར་ཉ་བྱ་ལའང་། 調料，如粥中
調料。

མྱས་ཤིག། མྱལ་དང་མ་བམྱས་ན་མྱས་ཤིག། 牺牲
吧！拼命吧！

བད། ལུས་ཀྱི་བད་ནི་ལག་པས་བད་གཏོང་བ་ཉ་བྱ་
ངག་གི་བད་ནི་མིང་ཚོག་ཡི་གེའི་ཚོགས་པའོ། 表
示，身表，如用手比示，語表，謂名句文身
(佛)。【增】1. 任何一种模样姿勢。2. 呼号，
暗号。3. 記号，标幟，征兆，推断。4. 訣
咒。5. 名字。〔达〕

བད་དག་པ། ཡི་གེའི་བད་དག་པའམ་གཅང་མ།

文字正确，干淨。（同）**བད་ཡིག།**

བད་རྟིང་པ། མེ་ལ་བྱེ་དང་མེ་ལ་བྱེ་བཟུང་བ་ཉ་བྱ།

古字，如 **མེ་** 作 **བྱེ།** **མེ་** 作 **བྱེ།**

བད་མྱོད། མྱའི་བསྐྱེད་བཅོས། 釋名，声明論，
正字学，文法。

【增】= **ར་མྱོད་པ།** 实証，实验。〔达〕

བད་མྱོད་དབང་པོ། མྱ་མཁས་པ། 解釋王(藻)。

善說者。

བད་མྱན། ལྷ་བདུད་རྩི་རྩི་ཞེས་སྣང་། 龙魔金

剛，鈴蕩子（药名）。

བད་ཅམ། མིང་ཅམ་ཉ་བྱ། 唯名，但有其名。

བད་ཡིག། ཡི་གེའི་བད་དག་པའམ་གཅང་མ། 正

字，文字正确，干淨。（同）**བད་དག་པ།**

བད་ཤེས། གངས་ཤིག་གི་མིང་དུ་སྣང་། 似即大
数之一。

བད་བ་པ། ཐལ་མོ་བད་བ་པར་བྱ་ཉ་བྱ། 拍，如
拍掌。【增】1. 折擺，合擺。2. 落下，沉
下。〔达〕

བད་བ་གསིག། བདེག་པ་དང་སྐྱུག་སྐྱུག་བྱས་པ་ལའང་
拍打与抖擻。【增】压迫，苛待。〔高〕
(高作 **བད་བ་གསིགས་**)

བད་བས་པ། ལག་པ་བད་བས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ་(དང་)།
拍击，如拍手。

བདར། བད་ལ། 于名。(**བད་** 的第七轉声)

བདར་བ། གྱི་བདར་ཟིན་པ་དང་ཁ་བདར་ཟིན་པ་
ཉ་བྱ། 1. 已磨，已磨刀。2. 已談話。

བདར་གཞོད་པ། རྟོགས་པ་བསལ་བའམ་གཏན་
གཏན་གཞོད་པ། 除疑，決定。

བདལ་བ། བཀྲམ་པའམ་རྩོ་ཆལ་མར་བདལ་བ་ཉ་
བྱ་གདལ་བ་ཞེས་པའང་སྣང་། 散布，鋪开，如
鋪石，亦作 **གདལ་བ།**

【增】爬下，徐徐滑下。〔达〕

བརྟུགས་པ། ཐབས་མེད་ལག་བརྟུགས་ཟིན་པ། 穷
困，束手无策。

བརྟུང་། རྟུང་ཕྱིད་དབྱུ་གུས་བརྟུང་བྱ་རྩ་བརྟུང་བར་
བྱ་དགོས་པ་(དང་)། 击，敲，捶，以槌敲鼓。

བརྒྱུང་བཏག བྱེ་མར་བཏག་པར་བྱ་བའམ་བཙོག་པ།
磨，磨为細粉，春。

བརྒྱུང་བྱ། རྒྱུང་བྱེད་དབྱུ་གྱུས་བརྒྱུང་བྱ་རྩ་བརྒྱུང་
བར་བྱ་དགོས་བ(དང་)། 所打，所敲，如所
敲之鼓。

བརྒྱུངས་པ། རྩ་ལ་དབྱུ་གྱུས་བརྒྱུངས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ།
已敲，如已用極敲鼓。【增】打。〔四〕

བརྒྱལ་བ། བསྐྱེད་པའི་དོན་ལའང་། 1. 揮舞。
2. 敷誑。

བརྒྱག་ཆ། རལ་གྱི་ལའང་། 1. 兵器。2. 劍。

【增】=གྱི། 〔达〕

བརྒྱག་འཆར། རྒྱུང་བའམ་ཁ་བརྒྱབ་འཇུང་བའམ་
འགྱེལ་བ་ཉ་བྱ། 墮落，滑跌，跌倒。

བརྒྱག་འཆོས། (注同上)

བརྒྱག་ཐབས། བརྒྱུང་བྱ་འཇུག་ཐབས། 手法，
註打击的方法。

བརྒྱག་པ། བརྒྱུང་བའམ་བརྒྱུང་བྱ་འཇུག་པ། 打，
击，使打击。

བརྒྱགས་པ། རྒྱུང་བརྒྱུངས་ཟིན་པ། 已打。

བརྒྱབ་ཡོང་། རྒྱུང་ཡོང་ངམ་དོལ་མོ་རྒྱུང་མཁའ།
奏乐者。

བརྒྱལ་ཐབས་སྒྲུབ། བརྒྱུང་བྱ་མི་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་
སྒྲུབ། 乱說。

བརྒྱལ་བ། ཁྱོད་མའི་ཞབས་བརྒྱལ་ཟིན་པ་ཉ་བྱ།
穿漏，如壶底穿漏。【增】破通处。〔四〕

བརྒྱལ་བཅས། ཡན་ཚུན་འབྲེལ་བའི་དོན་ཏེ་རྒྱུང་
དབྱུ་བ་གཅིག་གཅིག་ལ་བརྒྱལ་བ་ཉ་བྱ། 依附，
互相附著，如水泡相附著。

བརྒྱལ་བ། (注同上)

【增】跑向前去，进攻。〔达〕

བལྟག་པ། ལྷེ་ལིས་བལྟག་བྱ་བལྟག་པར་བྱ་དགོས་
པ་ཉ་བྱ། 舐，吮。

བལྟག་བྱ། (原注同上) 所舐，当舐。

བལྟགས་པ། ལྷེ་ལིས་བལྟགས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། 已
舐。

བལྟད་པ། ལྷེ་ལིས་བལྟད་ཟིན་པ། 已
咬，已嚼。

བལྟབ་བྱ། ལང་ལང་བལྟབ་པར་བྱ་ཉ་བྱ། 当折迭。

བལྟབས་པ། ལང་ལང་བལྟབས་ཟིན་པ། 已折迭。

བལྟབས་བྱ། ལྷེ་ལིས་བལྟབས་ཟིན་པ།
已迭，已迭作二迭，三迭。

བལྟག་པ། ལྷེ་ལིས་བལྟག་པར་བྱ་བལྟག་པར་བྱེད་
བ་དང་ལྷེ་ལིས་འདྲེབས་པ། 1. 震动，如地
动。2. 咬。

བལྟག་བྱ། (原注同上) 1. 所震动。2. 所咬。

བལྟགས་པ། ལྷེ་ལིས་བལྟགས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། དང་ལྷེ་
ལིས་བལྟག་པར་བྱ་ལའང་། 1. 震动，如地震
动。2. 已咬，如已用牙咬。

བལྟད་པ། ལྷེ་ལིས་བལྟད་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། ལྷེ་ལིས་ཉ་བྱ།
住过，如說：“我在拉薩住过一年”。

【增】静坐，不动。〔高〕

བལྟམ་པ། ལྷེ་ལིས་བལྟམ་པར་བྱ་དགོས་ཏེ་
བལྟམ་བྱུངས། 防护，如須防护身語業。

བལྟམ་བྱ། (原注同上) 所防护。

བལྟམས་པ། ལྷེ་ལིས་བལྟམས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། ལྷེ་ལིས་
བལྟམས་ཟིན་པ་ལའང་། 1. 已約束，若已
約束，則生戒規。2. 已用繩捆緊。

【增】參看 𣎵མ་པ། 〔达〕

བལྟར་བ། ལྷེ་ལིས་བལྟར་བའི་གས་པ། 害怕，畏。

【增】མཁུན་ཏུ་བསྐྱེད་པ། 希望，期望，期待
恩典。〔达〕

བསྐྱེག་པ། རྒྱུགས་མཐུབ་ཀྱིས་བསྐྱེག་བྱ་བསྐྱེག་ཏུ་
ཡིན་བསྐྱེག་པར་བྱ་དགོས་དང་བསྐྱོ་བའམ་ཆ་པོ་
བྱས་པའམ། 1. 用恐吓印（佛）使怖畏，期
尅，威胁。2. 烤，使温暖，使热。

བསྐྱེག་བྱ། （原注同上）1. 当用恐吓印（佛）
使怖畏。2. 当使温暖，当使热。

བསྐྱེགས་པ། རྒྱུགས་མཐུབ་བསྐྱེགས་ཟིན་པ། 恐吓，
已用恐吓印（佛）使怖畏。

བསྐྱུ་བ། རྒྱུད་བྱིས་བསྐྱུ་བྱ་བསྐྱུ་ཏུ་ཡིན་བསྐྱུ་
པར་བྱ་དགོས་ཏུ་བྱ། 撰，集合，聚集。

【增】1. 或作 བསྐྱུ་ཡིག 离合释（复词构造
法）。2. 合作，合伙，团体。〔达〕

བསྐྱུ་བྱ། （原注同上）所撰（佛），所集合，所
聚集。

བསྐྱུས་པ། ཁ་མཐུ་བསྐྱུས་པར་བྱ་དང་མི་མཐུན་པ་
བསྐྱུས་དགོས་ཏུ་བྱ། 调解，调解诉讼，要不
和者和睦。

བསྐྱུས་བྱ། （原注同上）所调解，当调解诉
讼，要不和者和睦。

བསྐྱུས་པས་པ། ཁ་མཐུ་བསྐྱུས་པས་ཟིན་པ་ཏུ་བྱ། 已
调解，如讼事已和解。【增】བར་བསྐྱུས་བྱེད་
པ། 协商，居中调停，修好。〔达〕

བསྐྱུར་བ། རིང་ཐུང་གཉིས་བསྐྱུར་བ་ཏུ་བྱ། 比较，
如比较长短。

བསྐྱུས་ཁུ། གཏུས་ཁུ་དེར་ཁྱོས། 熬汁，参看
གཏུས་ཁུ་条。

བསྐྱུས་འཇོམས། ཆ་དབྱུལ་ཞིག་(དང་)། 众合
(佛)，热地狱之一。

བསྐྱུས་པ། མང་པོ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་པ་ཏུ་བྱ། 收
集，如收集在一起。

བསྐྱེབ་པ། རྒྱེབ་བྱེད་མཁན་པོས་བསྐྱེབ་བྱ་བསྐྱེབ་
པར་བྱ་དགོས། 编排，编辑。

བསྐྱེབ་བྱ། （原注同上）所编，须编。

བསྐྱེབ་པས་པ། རྒྱེབ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེབ་པ་ཟིན་པ། 已
编，已编为一册。

བསྐྱོ་དགོངས་པ། ཟུར་ཟ་བྱེད་དགོས་སམ་བྲག་དོག་
བྱེད་པའམ་འབྲ་སྐྱོད་པ། 譏諷，嫉妬，毀謗。

བསྐྱོ་བྱ། （原注同上）所譏諷，所嫉妬，所毀謗。

བསྐྱོག་གིན་པ། མང་ཉིན་ལས་ཀའི་སྒྲ་གོན་དེ་རིང་
བསྐྱོག་གིན་པ། 预备，准备。

བསྐྱོག་བྱ། （原注同上）所预备，所准备。

བསྐྱོགས་པ། མང་ཉིན་གྱི་སྒྲ་གོན་བསྐྱོགས་ཟིན་པ།
已预备，已准备。

【增】組成。〔达〕包，束。〔高〕

བསྐྱོང་བར་གྱིས། རོགས་རམ་གྱིས་ཕྱིག 帮助吧！

བསྐྱོང་བྱ། སྐྱགས་པོར་བྱའམ་བསྐྱོང་བར་བྱ། 所
帮助。

བསྐྱོངས་(ནས)། སྐྱགས་པོ་བྱས་(ནས)། 辅助，
已作助伴。

བསྐྱོས་དགོས། གཅིག་ཏུ་བསྐྱོས་པར་བྱའམ་བསྐྱོས་
དགོས། 须总而为一，须捆束。

བསྐྱོས་བྱ། （注同上）

བསྐྱོས་པས་པ། གཅིག་ཏུ་བསྐྱོས་པ་ཟིན་པ་ཏུ་བྱ། 总
起，已总而为一。

བསྐྱོས་(དེ)། སྐྱག་དང་བསྐྱོས་(དེ)འམ་སྐྱེལ་
(དེ)། 1. 拼命，冒险。2. 连起。

ན། (原注缺) 若, 假若, 如果。

【增】1. 藏文第十二字母, 假借用作数目十二。2. 表示“稳固”“不变”, 又指坚信三宝, 在密教中指未来, 又说明诸法名色的知识, 即事物, 又指恶运。3. 或 ན་ག 牧场, 水草地。4. 后藏 ན་ར་ 地方的古名。5. = ན་ཚད་ 或 ན་མོ། 年纪, 一生。6. 介词的记号, 用于实体词之后, 有“在于”“向”“之内”“之中”之义。7. 置于动词之后, 表示“正在做某事”, 或“当做此事时”。8. 置于实体词或动词具格(第三转声)后的虚字, 如 ནི་བས་ན། 也置于词尾之后, 如 ཇི་ལྟར་ན། གཅིག་ཏུ་ན། 9. 虽然, 纵然。10. 常与 ནས་ 同用, 如 ནས་ཏུ་ས་ལ་བབ་ན། [达] 病痛, 如 ན་ཚ། 疾病, ན་བ། 害病。〔本〕

ན་གྲ། [梵] རྩ་སྤྱན་ཆེན་པོ། 大鲸鱼。

【增】卵生海怪, 或许是鲸鱼。〔达〕

ན་གྲའི་གྲོང་ཁྱིམ། རྩ་ས་ཆེན་པོའི་ཁྱིམ། 鲸鱼之城 (藻)。大海。

ན་ཁ། སྒང་སྒོན་པོ། 青草地。

【增】1. 西藏地名, 其地有解脱幢大成就名那喀巴。2. = སྒང་། [达]

ན་ཁ་རྩ་རྩ་། སྒང་མའི་མེ་ཏོག་ཉི་མུ་། 如莞豆花。

ན་གྲ། ན་ཚའི་བྱེ་བྲག་ 疼痛, 病之一种。

【增】药草种子名, 形状大小如豆, 或是半澄果。〔达〕 或说是螺壳。〔本〕

ན་གྲ། རྩི་ས་ནག་པོའོ། 黑穗 (黑疽)。

ན་འབྲ། ན་ཚའི་བྱེ་བྲག་ 刺痛, 病之一种。

ན་རྩ་། བྱ་མོ་གཞོན་མ། 少女。

【增】幼。〔四〕少年, 儿童。〔本〕

ན་མཉམ། ན་མོ་མཉམ་པའམ་རྩ་གྲོགས། 1. 同岁, 年岁相等。2. 小友。(同) ན་ཟླ།

ན་མཉམ་མ། གྲོགས་མོ། 女友。

ན་ནིང་། ལོ་སྤ་མའམ་ན་ནིང་ལོ་ཉི་མུ། 去年。

ན་པ། ལོ་རྩ་རྩ་། 年少。

ན་བྱ། སྤྲུག་པ་ཉི་མུ། 蒸气, 濛气, 如雾。

【增】缠绕在山旁山顶的烟云。〔达〕

ན་བྱ་ན་བྱ་མོ། འབྲ་ཞིག་ 雾女 (藻)。虫之一种。

ན་མ། ཉིན། 白昼。【增】ན་ 指后藏 ན་ར་ 地方, མ་ 指 མ་པམ། 湖。〔达〕

ན་མོ་ཅ། [梵] འདུན་དོ། 南无, 敬礼 (佛)。

ན་མོ་བྱ་རྩ། [梵] མངས་རྩ་ས་ལ་བྱག་འཚལ་ལོ། 南无佛陀耶, 敬礼佛。

ན་སྒྲུང་བ། འདུལ་བའི་སྒྲུབ་སྤྱུ་ཡན་ལག་གཅིག་ མ་ཚང་བའི་རྩ་བ་ན་སྒྲུང་བེད། 律中指一支不具之轻罪。

ན་ཚའི་སྤྱེ། འདོད་ལྟའི་བྱ། 年生 (藻)。欲天 (爱神) 之子。

ན་ཚའི་ཅན། བྱ་རོག་དང་ཟླ་བ་ལའང་། 具有年龄 (藻)。1. 乌鸦。2. 月亮。

ན་ཚོད་ལྔ་ན། ཤིང་མོ་ལག་ལོ་(དང་)། 具有年

龄(藻)。乙亥年。【增】年輕。【达】

ན་ཚོད་གནས། ལྷ་བྱ་དང་བྱ་རོག་དང་ལང་ཚོ་

དང་མ། 1.杜鵑。2.烏鴉。3.壯年。

【增】柯子，酸果。【达】

ན་ཚོད་ཡོལ། ལང་ཚོ་ཡོལ་བ་ཀླན་པོ། 容顏衰退，

老人。【增】指六十至七十二岁的老人。【达】

ན་ཚོད་སོང་། (注同上)

ན་གཞོན། དགུང་ལོ་གཞོན་པ། 年岁幼小。

ན་ཟླ། ན་མོ་མཉམ་པའམ་རྒྱུད་ཤོགས། 1.年岁相

等。2.小友。(同) ན་མཉམ།

ན་བཟའ། ཤོས་ཆེན་ན་བཟའ་ཉྱ་བ། 衣服，如

綢緞服装。

ན་ཡི་ཤི་ཡི། ན་བ་འདུག་ཤི་བ་འདུག་ཟེར་བ་ཉྱ་བ།

病了，死了。

ན་ཡོལ། ཀླན་པོ། 老人。

ན་རེ། 【梵】མིའི་མིང་རྟེན་གྱི་གར་སྐད་ཡིན། 人。

ན་རྒྱ་གི་ལ། 【梵】ཤིང་ཤེ་འཕྱེད་འབྲས་པ། 椰子。

ན་རྟ། 【梵】དགའ་བ་མེད་པའམ་དབྱུག་བ་གྱི་གར་

སྐད། 奈洛迦，无乐，地獄。

【增】= རྡོ་རྗེ་དབྱུག་པ། 金剛地獄，或无間

地獄。【达】(达作 ན་རྟག་)

ན་རམ། རིའི་ན་རམ། 車前子，治海症的草药。

【增】蓼属。【法】

ན་རིམ། རྒྱབས་རྒྱབས་སྤྱ་ཉྱ་བྱའམ་ཀླན་རིམ་པམ།

1.岁次，如一时一时。2.序齿，按年龄。

ན་རེ། ཁ་ཅིག་ན་རེ་དང་ཁོ་ན་རེ་ཉྱ་བ། 說，如

“有人說”“他說”。

ན་རེ་བ། ན་ར་མར་རམ་གྱི་ན་བ། 相續，常常。

ན་རོ། I. ན་ཚ་རྩིང་པ། 病根，旧病。

II. ཡི་གེ་རི་ན་རོ་ལའང་། 藏文之第四母音符
号“~”。【增】亦名 རྒྱ་བ། 【达】

ན་ལན་ད། 【梵】གྱི་གར་ན་ལལ་ཞིག་ 那兰

陀，印度的一处地方。【增】1.印度摩揭陀

国的地方有大寺院名那兰陀。2.西藏的 ཡེན་

ལལ་ 寺院。【达】(达作 ན་ལེན་ད་)

ན་ལི་ཤམ། སྔ་བ་རི་ཟེར། 胡椒。

【增】眞珠。【达】

ན་མོ། དགུང་ལོ་རྟེན་སྐད་སྐད་ཡིན་ཉྱ་བ། 年岁，

年龄，似是蒙語。

【增】= ན་ 或 ན་ཚོད། 【法】

ནག་ཁ། ཁ་ཁ་ནག་པོ་ལའང་། 1.黑底彩画。

2.斑杂黑色。

ནག་འགྲོ། མེ་དང་མེ་ཉྱ་ལའང་། 黑行，夜行

(藻)。1.火。2.火神。(同) ནག་ལམ།

ནག་འགྲོས་(ཐུ)། ལས་སྒྲུ་པོར་རྒྱས་རིམ་ཅམ།

貫注，粗淺易知的(注解)。

ནག་གྱུར། མདོག་ནག་ཅིང་གྱུག་པ། 色黑而屈。

ནག་ཅན། ཡ་ལ་ཉྱེས་པ་ཅན་ལའང་། 1.具有黑

色。2.有罪者。

ནག་ཆེན། I. ཁ་མཆུང་མ་ཡ་ལ་ཆེན་པོ། 大爭訟，
大罪。

II. གཡག་དང་བ་ཁྱུང་དང་། ཤི་སྒྲུག་པོ་ཆེ་
ལའང་། 1.犁牛。2.黄牛。3.骨肉之亲

(外亲)。【增】大罪人。【达】(同) ནག་གི།

ནག་ཐིག་ རི་མོ་ཅམ། 黑綫，黑点，略有綫紋。

ནག་ནོག་ རྒྱུག་པ་དང་ནི་མ་གསུམ་པའམ་མནོག་ནག་

ནོག་ 1. 罪恶。2. 沾染垢污。3. 颜色黑暗。

【增】污触。〔达〕看不真切，面垢。〔四〕

ནག་པ། རྒྱུག་པ་ནི་སྐར་མ་གཅིག་སྟེ་དབྱིབས་ནི་

པདྨའི་སྟིང་པོ་ལྟ་བུ་ལོ། 角宿(二十八宿之一)，

一星名，形如莲花心。

ནག་པ་ཅན། དབྱིད་འབྲིང་ངམ་ནག་པ་སྐར་མ་དང་

ལྷན་པའི་ཟླ་བ་དང་ཉིན་ཟླ་གསུམ་པའང་། 仲春，

角宿值月，阴历三月。

ནག་པ་ཟླ་བ། (注同上)

ནག་པོ། ཁ་དོག་ནག་པོ་དང་སྤྲེལ་པ་དང་ཁྲུབ་འཕྱུག་

ལའང་། 1. 黑色。2. 土星。3. 遍入(天神名)。

ནག་པོ་སྟེམ། འདྲིའི་ལྗང་(དང་)། 黑生(藻)。

欲天(爱神)。

ནག་པོ་ཆེ། དབང་ཕྱུག་གི་འཁོར་ཞིག་དབང་ཕྱུག་

大黑(神名)，自在(天神名)眷属之一。

ནག་པོ་འཛོམས། གཤེན་རྩེ་(དང་)། 坏黑

(藻)。閻罗王。

ནག་པོ་ཙུ་ལག་ བུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག་ 黑

亲(藻)。极喜自在魔(天神名)。

ནག་པོ་བཅེགས་པ། དུག་གི་མིང་། 黑积

(藻)。毒药。

ནག་པོ་ཚན། ལྷགས་བཞུས་པའི་རོའམ། 熔过铁

之渣秽。

ནག་ཕྱིགས། ཟླ་བ་མང་ངོ་ལའང་། 1. 黑暗。

2. 下半月，下弦。

【增】1. 罪恶。2. 外道，蔑戾車。〔达〕

ནག་ཕྱིགས་མཐའ། གནས་གང་ལའང་། 黑分的

尽头(藻)。月终(三十日)。

ནག་འབྲམས་སུ། (原注缺) 黑暗中。

ནག་མོ། མཚན་མོ་དང་ལག་སྐར་མའི་མིང་དང་འབྲུ་

ཞིག་དང་ལྟ་མོ་ལྟ་མུ་ལའང་། 1. 夜間。2. 参宿

(二十八宿之一)。3. 一种虫。4. 摩罗天女。

【增】妻子，爱人。〔本〕

ནག་ཚང་། མེ་ཁང་ལྟ་བུ། 灶房。【增】西藏雅

魯藏布江以南，薩迦寺西北的地名。〔达〕

ནག་ཚོ། རྒྱལ་པོ་ནམས་ལུག་ཞིག་ 黑者，一地方。

ནག་མཚུར། ལྷན་ཚུར་ནག་ཀྱང་། 黑矾。

ནག་ལམ། མེ་དང་མེ་ལྟ་ལའང་། 黑路(藻)。

1. 火。2. 火神。(同) རྒྱལ་འགོ།

ནག་ལམ། མེ་དགེ་བའི་ལམ། 黑业(佛)，不善之业。

ནག་ཤ། ཤ་སྟག་པོ་ཆེ་ལའང་། གཤག་དང་བ་ཤང་།

1. 骨肉之亲。2. 犁牛。3. 黄牛。

(同) རྒྱལ་ཆེན་II。

ནག་ལྗང་། བསྐྱེས་ཡོད་པ། 污染，掺假。

ནགས་ཀྱི་ཚན་ན། ཨ་ག་རུ། 林栴檀，沉香。

ནགས་ཀྱི་ཕྱ་ན། གཅན་གཟན་སྟག་ 猛兽，虎

豹。【增】=སྟག་གཟིག་〔达〕

ནགས་ཀྱི་ཉི་ར། ལག་ཁོད་(དང་)། 野猪。

ནགས་ཁྱུང་། སིང་ནགས་རང་གིས་སྟེམ་པ། 森林，

天然林。(同) རྒྱལ་མཚལ།

ནགས་ཁྲི། གཅན་གཟན་འཕར་བའམ་མཚའ་དང་གུང་

ལའང་། ལྷན་ཁྲི་(藻)。野兽，豺，雪豹，大

头虎。【增】野狗。〔达〕

ནགས་ཁྲི་དང་། སིང་ནགས་ནང་དུ། 林中，森林

内。(同) རྒྱལ་མཚལ་དུ།

ནགས་ཉུལ་བ། སིང་ནགས་སུ་འབྲམས་པ། 林中

迷轉。

ནགས་ལྗུག ནགས་ཚལ་མཐུག་པོར་གྱུར་བ། 密
林，林木厚密。

ནགས་མཐོང་། ནགས་ཚལ། 森林。

ནགས་ན་དགའ། ཁྱུ་ལྷན་དང་ཁྱུ་ལོ་ལའང་།
喜乐林（藻）。1. 杜鹃。2. 象。

ནགས་ནས་འཕོད། ལྷ་ཁྱུ་ལྷན། 林中嗅（藻）。
杜鹃。

ནགས་གནས། སྤུ་དང་དགེ་སྦོང་（དང་）། 住
林（藻）。1. 猴。2. 比丘（佛）。

ནགས་དབང་། སེང་གེ་（དང་）། 林中王（藻）。
狮子。

ནགས་མ། སིང་ཞིག ཁྱེད་གྱི་ 一种树。

【增】治骨折的药用植物。〔达〕

ནགས་མ། （原注缺）林火。

ནགས་ཚལ། སིང་ནགས་རང་གིས་སྐྱེས་པ། 森林，
天然林。（同）ནགས་ཁྱུང་།

ནགས་ཚལ་སྐྱེད། སྤྱི་（དང་）། 生林（藻）。云。

ནགས་སྤུ་སྦྱོད། རི་དགས་སྤྱི་དང་གར་ཐྱ་（དང་）།
行林（藻）。1. 野兽。2. 鹿。

ནགས་གསེབ་དུ། སིང་ནགས་ནང་དུ། 林中，森
林内。（同）ནགས་ཁོད་དུ།

ནང་། ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་ཕྱི་བའི་ནང་དང་རང་གི་ཁང་
ཁྱིམ་ལ་ནང་ཟེར་བ་（དང་）། 1. 内外之内，里
面。2. 家室。

【增】1. = ནང་མོ། 早晨。2. 此字有一特殊的
神秘意义，即神秘的，秘传的。〔达〕

ནང་ཁྱིམ། ནང་གི་ཁྱུ་མ་སྐྱེས་པ། 内脏。

ནང་འཁོར། ཉུ་བའི་གྲོགས་པོ། 内眷，内侍从，
近友。

ནང་འབྲུགས། ཁང་པ་ནང་ན་མ་འཆམ་པ་ལྟ་བུ།
内乱，如家庭不和睦。【增】内战。〔高〕
（同）ནང་མ་གཤིན་པ། ནང་དཔེ་དར་བ།

ནང་གི་གྱུ་འཛིན། གཉེན་པ། 管家。

ནང་གི་བྱེད་པོ། སེམས། 内作者（藻）。心。

ནང་གྲས། ནང་ལོགས་ཀྱི་རིམ་པའམ་གྲས། 内层，
里层。

ནང་འགྲུགས། ཕྱིར་མིན་ནང་དུ་འགྲུགས། 内召，
不住外放，召进里面来。

ནང་བཅས། ཁོད་འཛིན་ཅན་ལའང་། 1. 具有内
部。2. 有怨恨。

ནང་ཆ། ནང་ལ་ཁྱུ་ཁྱོམ་སྐྱེས་པ། 内脏。

ནང་ཆ་ཆེ་ཆུང་། གཤག་གི་ནང་གི་ལྷན་གི་ནང་གི་
གི། 牛的内脏，羊的内脏。

ནང་ཇེ། ཁང་བདག སྤུ་མེད་པ། 户主，房主。

【增】内务部长。〔达〕

ནང་ལྟར་ན། གསང་བ་ལྟར་ན་ལྟ་བུ། 如内，如象
所秘密的（内幕）。【增】俗語代替 བཞིན་དུ།
ལྟར། 依照，象，如。〔达〕（达无ན字）

ནང་དུ་གཏུམ་པ། ནང་དུ་ཆུམས་པར་བྱེད་པའམ་
བཟུས་པ། 收納而安撫，摄入内中。

ནང་དོན་རིག་པ། སྤང་སྤང་རིག་པའམ་བསྐྱེད་པ་
གསུམ་གྱི་དོན་རྟོགས་པ། 内明（佛）。1. 了解
取舍。2. 通达三学（佛）之义。（同）ནང་རིག་

ནང་པ། རང་འདི་པའམ་ནང་པ་སངས་རྒྱུས་པ་དང་
ཞོགས་པ་སྤྱོད་དང་སངས་ཞོགས་པའི་ནང་པར་ཟེར་
བ་ལ་ནངས་པར་སྤྱང་། 1. 此处。2. 佛教徒。

3. 清早。4. 明早，亦作 ནངས་པ།

【增】秘密的，私的。〔高〕

ནང་པོ། བློགས་པོ། 知己，朋友。

ནང་ཕྱག། ཁང་པའི་ནང་ཕྱག་གས་སྐྱག། 房屋里間。

ནང་ཕྱོགས། རྒྱ་ནག་ཕྱོགས་ལའང་། 1. 内部。

2. 内地，汉人地方。

ནང་ཕྱད། ཕྱག་པའས་མཐའ་བ། 遇到，見到。

ནང་བྱན། ཁོང་དུ་ཚུད་པའས་ངེས་པར་གྱིས་བ།

了解，定解（佛）。

ནང་བྱན་ཚུད་བ། ནང་རྒྱས་ལོན་པའས་གནད་དོན་

ཉིད་བ། 1. 了解內情。2. 已得要义。

ནང་ཁྲོན། ཉེ་བའི་ཁྲོན་པོ། 內臣，近臣。

ནང་འབྲེད། ཁང་ཆུང་མིང་། 內間，小房。

ནང་མ། ནང་གི་བྱན་མོ་དང་གསང་བ་པའའ་རྒྱ་

མ་དང་ནང་མ་ཞེས་པའི་གཞད་ཆུ་རྩན་སོགས།

1. 家內婢女。2. 秘密印封者。3. 乐器胡琴等。

【增】1. 心腹的，秘密的。2. 主妇。〔达〕

家生子。〔四〕 在里面的，里子。〔本〕

ནང་མ་གཤིན་བ། ཁང་པ་ནང་ན་མ་འཆས་པ་ཉྱ་

བ། 内部不和，如家庭不和睦。

（同）ནང་འབྲུགས། ནང་དཔེ་དར་བ།

ནང་མོ། ནང་གི་གཡོག་མོ་ཉྱ་བུ་ལའང་། 1. 早晨。

2. 家內婢女。

ནང་དཔེ་དར་བ། ཁང་པ་ནང་ན་མ་འཆས་པ་ཉྱ་

བ། 內爭，如家庭不和睦。

（同）ནང་འབྲུགས། ནང་མ་གཤིན་བ།

ནང་ཚ། བཟའ་ཚང་། 自己人，一家。

ནང་ཚགས། ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཉྱ་བ། 内部，

如内部之差別。【增】=ནང་ལུགས། 〔达〕

在我們自己之間。〔高〕（同）ནང་གསེས།

ནང་ཚངས་ཅན། ལྷན་ནང་ཚངས་ཅན་ཉྱ་བ། 有
內絮者，如有棉絮之垫子。

ནང་འཚངས། ནང་དུ་འཚངས་ཀྱི་བྱེད་བ། 拥
挤，挤入。

ནང་མཛོད། ཁ་བཤགས་ཤིག་ 一种礼帛。

ནང་གཞིས། ཁང་པའི་ནང་དང་ཕྱིའི་གཞིས་ག་ 家
內外的财产。

ནང་བཞིན། ཚུལ་བཞིན། 依照，如理。

ནང་བཟན། ཕྱག་མཛོད་ནང་བཟན་ཉྱ་བ། 管事
的，管家。

ནང་ཡན་བ། སེམས་གྲུ་ཡངས་པ་ཉྱ་བ། 心內開
散，如心中寬大。

ནང་རིག་ སྤང་སྤང་རིག་པའས་བསྐབ་པ་གསུམ་གྱི་

དོན་རྟོགས་བ། 內明（佛）。1. 了解取舍。2. 通

达三学（佛）之义。（同）ནང་དོན་རིག་བ།

ནང་རུབ། ཞོགས་པ་དང་དགོངས་མཐའ། 晨昏，
早晨和晚上。

ནང་རེ། ཞོགས་པ་རེ། 一早晨。

ནང་རོལ་ན། ནང་ལོགས་ས། 內中，在里面。

ནང་ག་ཅན། ཞོས་ནང་ག་ཅན། 有里子的衣服。

ནང་སོ། ཁང་པའི་བྱེ་བྱག་ 房屋的里間。

ནང་གསལ། ནང་དགོས་ལའང་། 1. 如內中所說。

2. 內中所需。【增】1. 明朗的内部，光明。

2. 說明，闡明。3. 以彩色的布或絲織品来装
飾。〔达〕 依照。〔高〕

ནང་གསེས། ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཉྱ་བ། 内部，

如内部之差別。（同）ནང་ཚགས།

ནངས། མང་ཞོགས་པའི་ནང་པར་བེད་པ་ལ་ནངས་་་

པར་ཞེས་སྤང་། 明日清早。

ནངས་པ། (注同上)

ནད། ཀྱང་པ་ན་བས་ནད་པ་ཡིན་ཏུ་བྱ། 病，如足痛。

ནད་ཀྱི་རྒྱན་ཅི། སྒྲན། 病緣医药(佛)，药。

ནད་འབྲས་ཅན། རྩ་གིང་(དང་)། (འབྲས་མི་འབྲས་ 之誤) 芭蕉。

ནད་ཅན། སྤྱོད་པ་ལའང་། 1. 有病，患病。

2. 月亮。

ནད་འཛོམས། འཛོ་བྱེད་དམ་སྒྲན་གྱི་མིང་། 除病(藻)。1. 医生。2. 药。(同) ནད་སེལ།

ནད་གཉེར་བཅག་པ། ནད་བཅོམ་པ། 治病。

ནད་དག་པ། ན་ཚའམ་བསྐྱུན་གདངས་པ། 病愈。

ནད་འདྲོངས། ན་ཚ་བཏོན་པའམ་འཕྲེན་པ་ཏུ་བྱ། 拔除疾病。

ནད་བསྐྱར་སྤང་། ན་ཚ་ཡུན་རིང་པོ་སྤང་། 久病，病延期。

ནད་པ། སྐྱུག་བསྐལ་ཅན་ལའང་། 1. 病人。2. 有痛苦者。【增】病。〔达〕

ནད་བྱ་ཅན། སྐྱུག་བསྐལ་ཅན། 有病者，有痛苦者。

ནད་བྱང་། ནད་པའི་སྤོངས། 病房，病人住处。

ནད་འབྲས། (原注缺) 病，痛。

ནད་མི་མངའ་བ། མངས་རྒྱས་(དང་)། 无病(藻)。佛。

ནད་མེད། ཉི་མ་ལའང་། 1. 无病，康健。

2. 日，太阳。

ནད་བཟོ་ལན། ན་ཚ་གསོ་གེས་ཚད་ལན་པ། 考驗治病能力。

ནད་ཡམས། རིམས་ནད། 疫，傳染病。

ནད་གཡོག། ནད་པའི་གཡོག་པོ་རྒྱང་རྩེ་ཅན་ཏུ་བྱ། 服侍病人者，护士。

ནད་རོ། ན་ཚ་རྒྱང་པ། 旧病，老病。

ནད་སེལ། འཛོ་བྱེད་དམ་སྒྲན་གྱི་མིང་། 除病(藻)。

1. 医生。2. 药。(同) ནད་འཛོམས།

ནན་བྱ། ཚུལ་བས་རྩུ་དགྲུག་པར་བྱ་བའམ་གཞན་གྱི་ཁོར་མཐུས་འཕྲོགས་པའོ། 1. 因勤奋而召来。2. 劫取他人财物。【增】拘来。〔本〕

ནན་གྱིས། བཟོན་པའམ་འབད་ཚུལ་ཆེན་པོས།

以勤奋或极大努力。

【增】迫切地，急迫地。〔达〕

ནན་ཏན་གྱིས། (注同上)

ནན་ཏར། དེས་པར་རམ་མཐུན་གཅིག་ཏུ། 1. 决定。

2. 专一。【增】1. 很多。2. 总共。〔达〕

ནན་ཏར་བཟང་། ཉིན་ཏུ་བཟང་། 很好。

ནན་ཏུར་བྱ་བ། སྐྱུས་པའམ་ཁྲིམས་བཅས་པ་དང་

ཆད་ལས་གཏོད་པའི་མིང་། 1. 呵斥。2. 制戒(佛)。3. 处罰。

ནན་བྱར། (注同上)

【增】=ནན་ཏན་ 或 ནན་ཏུར། 〔达〕

ནབ་བྱབ། ནམ་པར་སྐྱུགས་པའི་དོན། 昏暗，雾罩。【增】大数目名。〔达〕

ནབ་སོ། བྱ་ན་བ་སུ་ཞེས་བྱའི་བྱ་གར་ཀླད་ནས་བྱར་

ཆག་པའམ་ཀླར་མ་ཞིག། 星宿之一，井宿，印

度語 བྱ་ན་བ་སུ་之变音。

ནབས་སོ། (注同上)

ནམ་སྐྱེས། རྩལ་འཇུག་ 井宿生 (藻) 遍入
(天神名)。

ནམ། I. ཡིན་ནམ་མེན་ནམ་ཏྲ་བུ་ལའང་། 嗎？
(疑問詞)，如說：“是嗎？”

II. གཤེན་ཞེ་རི་སྐར་ས་དང་དུས་ནམ་ཡང་ཟེར་བ་
དང་མཚན་སྐྱེ་ལའང་། 1. 分。2. 几时。3. 夜間。

ནམ་མཁའ། མི་སྒྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཏེ་ཐོག་ས་རེག་
མེད་པ་ལོ། 虛空，天空。(原注：无障礙性，
无所触碍)

ནམ་མཁའ་སྐྱ་ཅན། དབང་བྱུག་ཆེན་པོ། 虛空
发者 (藻)。大自在 (天神名)。

ནམ་མཁའ་འཇམ་ལ། ཉི་མའི་འོད་ཟེར། 量虛
空 (藻)。日光，太阳光綫。

ནམ་མཁའི་སྐར་རགས། གནས་གྱི་དབུ་ཆོགས། 虛
空帶 (藻)。天河。

ནམ་མཁའི་ཁྱིམ། ལྷ་གནས། 虛空家 (藻)。
天界。(同) ནམ་མཁའི་ཁྱོང་།

ནམ་མཁའི་གརྒྱ། ལྷའི་ཐུ་བོའས་ནམ་མཁའི་ཐུ་
བོའང་། 空中恒河 (藻)。天上之河，空中
之河。

ནམ་མཁའི་གོས་ཅན། གོས་མེད་གཅེན་བུ་པའི་
མིང་། 虛空衣者 (藻)。裸体外道。

[增] = སྐྱད་ཆོང་ས། 娼妓，天妓。[达]

ནམ་མཁའི་བྱ། ཉི་མའི་རྩ་ཡང་ཟེར། 虛空船
(藻)。亦名“日馬”。

ནམ་མཁའི་ཁྱོང་། ལྷ་གནས། 虛空村 (藻)。
天界。(同) ནམ་མཁའི་ཁྱིམ།

ནམ་མཁའི་ཁྲུང་པོ། I. སྒྲིབ་པ། 虛空象 (藻)。
云。(同) ནམ་མཁའི་དུ་བ།

II. འབྲུག་ལའང་། 龍。

ནམ་མཁའི་ཁྲིང་། (注同上I) 虛空島 (藻)。

ནམ་མཁའི་ཁྲུལ་མཚན། (注同上I) 虛空
幢 (藻)。

ནམ་མཁའི་སྒྲུ་སྒྲུག་ སྒྲུ་བཞིན་ཟླ་བ་ (དང་)།
虛空响 (藻)。牛宿月 (阴历七月)。

ནམ་མཁའི་རྩ་ཆེན། འབྲུག་ 虛空鼓 (藻)。
雷。

ནམ་མཁའི་སྒྱིང་པོ། བྱང་མེས་ས་ཤིག་ (དང་)།
虛空藏，菩薩之一。

ནམ་མཁའི་རྩ་མ་ལ། དུ་བ་དང་སྒྲིན་ལའང་། 空
中多磨羅 (藻)。1. 烟。2. 云。

ནམ་མཁའི་རྩྭག་ ཉི་མའས་ནམ་མཁའི་ནོར་བུའང་
ཟེར། 虛空幢 (藻)。日，太陽。

(同) ནམ་མཁའི་མིག་

ནམ་མཁའི་རྩ། བྱ་སྒྲིབ་མིང་། 虛空馬 (藻)。
鳥，飛禽。

ནམ་མཁའི་སྒྱིང་འགྲོ། གཟའ་མིག་དམར། 虛空
上行 (藻)。火曜。

ནམ་མཁའི་སྒྲུབས། ཁྱུང་། 空中力 (藻)。風。
(同) ནམ་མཁའི་དབུགས། ནམ་མཁའི་སྒྲོག་

ནམ་མཁའི་ཐིག་ལ། ཉི་མའི་མིང་། 虛空点
(藻)。日，太陽。

ནམ་མཁའི་ཐེག་པ། ལྷའི་རི་པོ། 虛空乘 (藻)。
天界之山。

ནམ་མཁའི་ཐོ་བ། ཐོག་ 虛空椎 (藻)。霹靂，
雷鳴。

ནམ་མཁའི་མཐོངས། ནམ་འཕང་། 虛空界，
高空。

ནམ་མཁའི་དྲུ་བ། སྒྲིན་པ། 虚空烟(藻)。云。

(同) ནམ་མཁའི་གླང་པོ། ནམ་མཁའི་གླིང་།

ནམ་མཁའི་རྒྱལ་མཚན།

ནམ་མཁའི་བདག་པོ། རྒྱུང་། 虚空主(藻)。

风。

ནམ་མཁའི་གཞོན། སེང་གེའི་མིང་། 虚空步

(藻)。獅子。

ནམ་མཁའི་ན་བ། རྒྱུང་། 虚空耳(藻)。

月亮。

ནམ་མཁའི་བགས་པ། རྒྱུན་པ། 虚空皮(藻)。

黑暗。(同) ནམ་མཁའི་འཕྱོར་བ།

ནམ་མཁའི་དབུགས། རྒྱུང་། 空气中息(藻)。

风。(同) ནམ་མཁའི་སྒྲོབས། ནམ་མཁའི་སྒྲོག

ནམ་མཁའི་འཕྱོར་བ། རྒྱུན་པ། 虚空财富(藻)。

黑暗。(同) ནམ་མཁའི་བགས་པ།

ནམ་མཁའི་མིག ཉི་མའས་ནམ་མཁའི་ཉོན་ལུང་

ཟེར། 虚空眼(藻)。日，太阳。

(同) ནམ་མཁའི་རྟོག

ནམ་མཁའི་ཕྱ་ཁྱུང་། སྒྲིན་ཕྱ་མེ་ཁྱུང་། 虚空輶

(藻)。萤火虫。(同) ནམ་མཁའི་འོད།

ནམ་མཁའི་མཛོད། བྱང་སེམས་གིག་(དང་)།

虚空庫，菩薩之一。

ནམ་མཁའི་ཟིལ་བ། རྒྱུང་ཟིལ་བའས་རྒྱུ་རྒྱལ་བ་

མོའི་མིང་། 1.露水。2.霜。

(同) ནམ་མཁའི་གླངས།

ནམ་མཁའི་འོད། སྒྲིན་ཕྱ་མེ་ཁྱུང་། 虚空光

(藻)。萤火虫。(同) ནམ་མཁའི་ཕྱ་ཁྱུང་།

ནམ་མཁའི་ལན་བྱ་ཅན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ།

虚空发者(藻)。大自在(天神名)。

ནམ་མཁའི་གླངས། རྒྱུང་ཟིལ་བའས་རྒྱུ་རྒྱལ་བ་

མོའི་མིང་། 天空之气(藻)。1.露水。2.霜。

(同) ནམ་མཁའི་ཟིལ་བ།

ནམ་མཁའི་སྒྲོག རྒྱུང་། 虚空命(藻)。风。

(同) ནམ་མཁའི་སྒྲོབས། ནམ་མཁའི་དབུགས།

ནམ་མཁའི་སྒྲོག དབང་ཕྱག་ཆེན་པོའི་ཕྱ་ཁྱུང་།

虚空嬉(藻)。妙音鳥。

ནམ་གང་། ཉི་མ་ལྷན་ཅིག་གནས་པའི་ཉིན་ཉི་གནས་

གང་ཞེས་ཟིན། 晦，月底，日月并行之日，

亦写作 གནས་གང་། 【增】新月。【达】满

月，圆月。【高】(同) ནམ་སྒྲོང་།

ནམ་གུང་ཅན། མཚན་མོ་(དང་)། 午夜者

(藻)。夜間。

ནམ་གོང་། མ་རི་སྐར་མ་(དང་)། 1.半夜，午

夜，上半夜。2.亢宿(二十八宿之一)。

ནམ་གྱ། སྐར་མ་ཞིག་དང་ཉི་མའི་རྒྱུང་མ་དང་ལང་

ན་རྒྱ་སྐར་ནམ་གྱ་ནི་སྐར་མ་སྐར་མ་ཕྱ་ཕྱ་གཉིས་ཉི་

དབྱིབས་ནི་སྐར་མ་གཅིག་དང་ལྷན་པའི་གྱ་ལྷ་བུའོ།

1.太阳之妃。2.奎宿，星宿之一，有三十二星，形如具有一星之船。

ནམ་གྱ་སྒྲིམ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 奎生(藻)。

大自在(天神名)。【增】1.耶穆那河，太阳的女兒。2.太阳的妃子。【达】

ནམ་གྱ་མ། སྒྲོབས་བཟང་གི་རྒྱུང་མ། 奎女(藻)。

妙力(天神名)之妃。【增】1.夜叉的妃子。

2.南印度的河。3.星宿名。4.月宮。【达】

ནམ་གྱའི་བདག་པོ། སྒྲོབས་བཟང་། 奎主(藻)。

妙力(天神名)。

ནམ་དགུང་། མཚན་ཕྱེད། 午夜，半夜。

(同) ནམ་ཕྱེད།

ནམ་སྟོང་། ཧི་ཟླ་ལྷན་ཅིག་གནས་པའི་ཧིན་ཏེ་གནས་

གང་ཞེས་བྲིས། 晦，月底，日月并行日，亦写作

གནས་གང་། (同) ནམ་གང་།

ནམ་གང་། ནམ་དྲུང་མི་འཕྲིམས་པ། 天气晴朗，

不阴。

【增】喇嘛作袈裟用的宽窄。〔达〕

ནམ་མཐོང་གོང་། མོན་གྱི་སྐར་མ་(དང་)། 天

空上(藻)。虚宿(二十八宿之一)。

ནམ་མཐོང་འོག་ མོན་གྱི་སྐར་མ་(དང་)། 天空

下(藻)。危宿(二十八宿之一)。

ནམ་དུས། དུས་ནམ་དུས། 何时？几时？

【增】季。〔高〕

ནམ་གདོང་། སྟོན་དུས། 天面(藻)。黄昏时。

ནམ་ཕྱག་ དུས་རྗེས་མཐའ་མཐའ་ཕྱག་ན། 1.后来，

以后之时间。2.究竟。

【增】时间。〔达〕(达作 ནམ་ཕྱག་མ་)

ནམ་ཕྱེད། མཚན་ཕྱེད། 中夜，半夜。

(同) ནམ་དགུང་།

ནམ་འཕང་། མཐོ་བོའམ་ནམ་མཁའ་དཀྱིལ་འཕྲོན་

མཐོང་ཅམ་གྱི་མཐོང་ས་ཏྲ་བ། 1.高处。2.天空

中略能看见处。

ནམ་འཕང་སྟོན་ཕྱེད། བྱ་ཚོད། 高空行(藻)。

鷲鳥，兀鷹。

ནམ་དམུས། ས་རུབ་དུས། 天黑，黄昏时。

ནམ་རྒྱས། (注同上)

ནམ་སྟོང་། མཐོ་རིང་ས་ལའང་། 1.后半夜。2.天

明时。【增】或作 ནམ་གྱི་ཚ་སྟོང་། (达)

ནམ་ཚོད། I. སྟོན་ཁོག་གས་སྟོན་དུས། 1.上身。

2.鎖子骨，肩头上的鎖骨。

II. དུས་ཚོད། 時間。

ནམ་ཚོད་འཛིན། བྱིས་བྱ་ལའང་། 司晨

(藻)。鸡。

ནམ་ཞུར། ནམ་ཡང་ཏྲ་བ། 任何时。

ནམ་ཞིག་རྒྱན་དུ། དུས་རྒྱན་དུ། 常时，恒常。

ནམ་ཞིག་ན། དུས་ཤིག་ན། 1.那一天？2.有一天。

ནམ་ཞོད། ཆར་པའི་དུས། 阴天，降雨时。

ནམ་གཞུག་ སྟོན་ཀའི་དུས་ལའང་། 1.年终。2.秋季。

ནམ་ཟླ། དུས་ནམ་ལོ་དང་ཟླ་བའང་། 1.何时。2.年

及月。【增】= དུས་ཚོད། 时期，季节。〔达〕

ནམ་འོག་ ས་ག་སྐར་མ་(དང་)། 1.下夜。2.氐

宿(二十八宿之一)。

ནམ་ཡང་། དུས་ནམ་ཡང་། 任何时(經常与否

定詞連用)。

ནམ་རིང་། དུས་ནམ་ཚོད་རིང་པོ། 天长。

【增】长夜。〔达〕

ནམ་ལ་སྟོན། སྟོན་པོ། 行空，夜行(藻)。

罗刹，魔鬼。

ནམ་ལངས་པ། སྐར་རིང་ས་ཤིང་བའམ་ཞོགས་པ།

天亮，破晓，清晨。

ནམ་གཤིས་པ། དུས་ནམ་གྱི་གནས་གཤིས། 天气，

天时情形，气象。

ནམ་མེད་ཅམ། ནམ་མ་ལངས་ཅམ། 天将明时。

ནམ་སྟོན་པ། ས་རུབ་པ་ཏྲ་བ། 天黑，如黄昏时。

ནམས། བསོད་ནམས་ཉྱ་བ། 如 བསོད་ནམས། 福德。

ནམས་ཀྱང་། ནམ་ཡང་ཟེར་བ་ལ་སྒྲང་། 似即 ནམ་
ཡང་། 任何时候，无论什么时候。

ནར་གྱིས་འདྲོངས། བར་མ་ཆད་པར་འདྲོངས་པ།
常无间断引出。

ནར་གྱིས་བྱང་བ། རྒྱ་ཆགས་སུ་སླེབས་པ་ཉྱ་བ།
常时出生。

ནར་ནར་པོ། རྒྱུ་རྒྱུ་སུའམ་རྒྱ་ཆགས་སུ། 繼
續，恒常相續。

ནར་བ། ནར་ནར་བའམ་འཛར་བ། 1. 细长。
2. 拖长。

ནར་མར། རྒྱ་རྒྱ་ཆགས་སུ། 繼續，时常，相續
不断。【增】=རྒྱ་དྲུག་པོ། 【达】

ནར་མོ། དྲུག་རིང་པོ། 长时，恒长。

【增】=ནར་ནར་པོ། 长方形。【达】

ནར་མོན། དབྱང་པོ་མཐོན་པོར་སོན་པ། 上岁数，
年龄高了。【增】长了。【四】

ནལ། རྒྱུ་ལ་ཞེས་པའི་རྒྱ་གར་སྐད་ཡིན་པའི་ཟུར་
ཆག 帝青（宝石），印度語“因陀尼罗”
之省略。【增】亲族相好，私通。【达】
（同）ནལ་རིན་ཆེན།

ནལ་ཞོལ། ཉལ་ཉལ་ལའང་། 懶散，散漫。

ནལ་བྱུག བ་ངོས་བཟུང་མེད་པའི་བྱ་དང་རིགས་་་་
གཅིག་པའི་བྱའང་ཟེར། 1. 私生子，不知其父
之子。2. 同宗之子。

ནལ་བ། （注同上）

【增】未結婚的女子所生之子。【达】

ནལ་ཚོ། རྒྱུགས་དང་ཐལ་བྱུགས་སམ་མེད་ཡུག་ཐུར་
མ་ཉྱ་བ། 1. 杓。2. 扫帚。3. 燒火棍。

ནལ་ཟེ། （注同上）

ནལ་རིན་ཆེན། རྒྱུ་ལ་ཞེས་པའི་རྒྱ་གར་སྐད་ཡིན་པའི་
ཟུར་ཆག 帝青宝（宝石），印度語，因
陀尼罗之省略。（同）ནལ།

ནས། འབྲུ་ནས་དང་ལྟ་ས་ནས་སེར་བར་དང་ལོ་ས་
ནས་མར་བྱང་ཉྱ་བ། 1. 青稞，大麦。2. 从，
由，如从拉薩至色拉寺，从奶出酥。

【增】1. 有“借，用，以”之义，如 སྤྱབ་
རྒྱུགས་ནས་ཏ་འདི་འདུག། 借經轡以馭馬。2. 接
在動詞之根与 ཡོད་ 或 འདུག་ 表示主动的过
去既事时或过去完成，如 ཟས་ནས་ཡོད། 已
吃。【达】

ནས་ཀྱི་འབྲི་མིང་། འབྲུ་ཞིག 一种粮食。

ནས་ཁྲིང་། ནས་འབྲུ་འཛོག་ས། 麦仓，放麦处。
（同）ནས་སྒྲང་།

ནས་བྲུབ། ནས་ཀྱི་སྒྲུན་སོགས། 麦糠，麦麸。

ནས་སྒྲང་། ནས་འབྲུ་འཛོག་ས། 麦圃，放麦处。
（同）ནས་ཁྲིང་།

ནས་སྒྲུབ། ནས་མ་སྒྲིན་ཅམ་ལ་ཟེར། 将熟未熟之
麦穗。

ནི། ནམ་བཅད་དམ་དགར་དང་བསྐྱེད་པའི་སྒྲུ་རྟེ་ལྟ་
ནི་བདེ་འགྲོ་ལི་དུགས་ནི་དཔེ་འགྲོ་ལྟ་བུ། 分別
詞，特定詞，如說：“天者，善趣；餓鬼者，
惡趣”。

【增】1. 此字可用以圓滿句子，ོས་པ་ཐམས་
ཅད་ལྟར་པར་ནི། 具足一切戒。2. 在詩中常
加此字以求多一音节，并无其他意义。3. 数
目符号42。【达】

ནི་ག། བྱ་མོ་རྒྱང་བའམ། 少女。

ནི་དམ་པ། [梵] ཚང་ར་ཟེར། 后部。

ནི་ཚུ་པ། [梵] ལྷང་མ་འབྲ་བའི་ཤིང་མེ་རྟག་ནི་བྱ་
རུ་དང་ཐུ་རྟིག་གིས་སྒྲུབ་པ་ཏྲ་ཤུ་ལོ། །ལྷང་མའང་
ཟེར། 似柳树之树，花如珊瑚鑲真珠，也有
人說是柳树。

ནི་ལ། [梵] རྩི་ལའི་ཟུར་ཆག་སྟེ་སྟོན་པོ། 梵
語 རྩི་ལ་之省略，青色。

ནི་ལ་ཐོ་པ། [梵] མཚུར་ནག་གས། 黑矾。

ནི་མ་པ། [梵] ཤིང་སྟོང་ཞིག་དེའི་འབྲས་བྱ་ལའང་
ནི་ཐ་ཏྲ་ཤུ་འི་ཟུར་ཆག་ 苦楝树之子，印度語
ནི་ཐ་ཏྲ་ཤུ་之省略。【增】山豆根。【本】
ནི་མ་པ་ཤིང་། ཤིང་སྟོང་ཞིག་(དེའི་འབྲས་བྱ་……
ལའང་)ནི་ཐ་ཏྲ་ཤུ་འི་ཟུར་ཆག་ 苦楝树，印度語，
ནི་ཐ་ཏྲ་ཤུ་之省略。

ནུ་སྟེ། འོ་མའི་མིང་། 乳，奶。(同) ནུ་ཞོ།

ནུ་རྟིག་ འོ་མ་འཛིན་པའི་རྟིག་ཏྲ་ཤུ། 奶头。

(同) ནུ་རྟིག་

ནུ་འབྲང་། བྱ་ཆུང་ལའང་། 1.吮乳。2.小孩。

ནུ་རྟིག་ འོ་མ་འཛིན་པའི་རྟིག་ཏྲ་ཤུ། 奶头。

(同) ནུ་རྟིག་

ནུ་བོ། གཙུང་པོར་མ་རྟིང་སྟེ། 弟弟，幼弟。

ནུ་མ། འོ་མ་འཛིན་པ། 乳房。

【增】亦称男子乳头或牛的乳头。【达】

ནུ་མ་བྱུས་པ། བ་ཐུགས། 乳丰(藻)。奶牛。

ནུ་མ་སྒྲིལ་པ། ནུ་མའི་རྟིག་མོར་མོས་སྒྲིལ་པ།
挤乳。

ནུ་མ་མཐུན་པ། བྱ་ཐུག་ 吃奶(藻)。小孩。

ནུ་མ་བཐུན་པ། མ་མའམ་མཐུན་བྱ་བཙུག་པ།

1.母亲。2.使吮奶，喂奶。

【增】嚼喂食物。【四】

ནུ་མོ། རྟིང་སྟེ། ནུ་མོ། 妹妹。

【增】= ནུ་མོ་སྟེ། ནུ་མོ་ཆུང་པ། 小妹妹。【达】

ནུ་ཇི། ཆང་གི་ནུ་ཇི། 酒精。

ནུ་ཞོ། འོ་མའི་མིང་། 奶。(同) ནུ་སྟེ།

ནུ་རི་བྱས་པ། རུས་རུང་བྱས་པ། 延长，時間延
长。

ནུ་བ། རྩ་རུབ་དང་ཉོ་རུབ་ཏྲ་ཤུ། 1.晚，如今晚。
2.西，如西南。

ནུ་བ་ཀྱི་ཕྱོགས་སྟོང་། རྩ་ལྷའི་མིང་། 护西方
(藻)。水神。(同) ནུ་བ་ཕྱོགས་བདག་པོ།

ནུ་བ་པ། རྩའི་གཏིང་རུ་རུབ་པ་ཏྲ་ཤུ། 沉没，如
沉入水中。【增】1.西方人。2.落(如日月
落)，崩陷，衰頹。【达】

ནུ་བ་ཕྱོགས། རྩ་མ་རུབ་པའི་ཕྱོགས། 西方。

ནུ་བ་ཕྱོགས་བདག་པོ། རྩ་ལྷའི་མིང་། 西方主
(藻)。水神。(同) ནུ་བ་ཀྱི་ཕྱོགས་སྟོང་།

ནུ་བ་བྱང་བདག་པོ། རྩ་ལྷའམ་རྩ་ལྷའི་མིང་།

西北主(藻)。1.风神。2.风。

ནུ་བ་བྱང་ཕྱོགས་སྟོང་། (注同上)

ནུ་བ་མོ། མཚན་མོ། 晚上，夜間。

ནུར་ཐུག་ རས་ཐུག་པ་ཞིག་ 粥食之一。

ནུར་རུར་པོ། པ་མའི་མི་གཙང་ཆགས་ནས་བདུན་
ཐུག་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་ཞོ་ཏྲ་འདུག་ལ་གར་མ་
གྱུར་པའོ། 阿部疊，父母精血交合后至第二
个七日，凝結如酪，尚未成肉。【增】1.卵形
的，长方形的。2.མེར་མེར་པོ། 【达】

ཏུ་པ། རིང་ཏུ་སོང་བའམ་འགྲུངས་པ་མཏུ་ར་ལོ་ལོ་

པའང་འཕད་དེར་སྟོམ། 长远，迟延日久，亦作མཏུ་ར་པ།

ཏུ་མ་མཐུ། སྟོབས་ཀྱི་ཏུ་མ་པ། 能力，气力。

【增】能干。〔四〕（同）ཏུ་མ་པ།

ཏུ་མ་ལུ། བརྒྱ་སྟེན་དང་སྟེན་པུ་ཟེར་བའི་ཕུར་གིང་

དང་སྟེན་ག་ཕུར་ལའང་། 有能（藻）。1.帝釋（天神名）。2.名为“士夫”之小木棍（見比丘戒）。3.冰片。

ཏུ་མ་ལུ་གིང་། གིང་བཀ་རྩ་ཀུ། 有能树（藻）。

芬都迦树。

ཏུ་མ་པ། སྟོབས་ཀྱི་ཏུ་མ་པ། 功能，能力。

【增】1.（动词）能够，可能。2.ཏུ་བ་的完成式。〔达〕（同）ཏུ་མ་མཐུ།

ཏུ་མ་པ་སྟོང་ལུ། རྩ་ཏུར་བ་ལའང་། 1.具有

千种功能。2.茅草。

ཏུ་མ་པ། ཏུ་མ་པ། 功能母（藻）。摩摩（天神

名）。

ཏུ་མ་པ། མགོ་ཐུ་བ་དང་ན་ཏུ་བ་ཏུ་ཐུ་ཐུ་ལའང་།

功能月（藻）。1.觜宿月（十一月）。2.耳严論說是鬼宿月（十二月）。

ན་ན་མ། ར་ན་མའམ་པའི་སྤང་མ། 也作ན་

ན་མ། 姑，父之姐妹。

【增】1.对尊贵妇人的尊称。2.舅母。〔达〕

ན་ཚ། ཕུ་སྐད་གཉིས་སྟེན་པའང་ཟེར། 鸚鵡。

ན་ར་ཏུ་ན། 【梵】ན་རྩེ་གདན་ཏུ་འདབས་སུ་རྩེ་

པ་ཞིག ཉིལ་ཏུ་འདྲེང་། 印度金剛座附近之河。

ན་ལ། ཕུ་པོ་ལ་བ་རྟེ་དེང་སང་པིང་ཏུར་མ། 魔，

魔，現今称为པིང་ཏུར་མ།

【增】亦說即པིང་ཏུར་མ། 〔达〕

ནེམ་ཏུར་པ། བྲོ་ཚོམ། 犹豫，疑惑。

ནེམ་ནེམ། འཕོམ་འཕོམ་བའི་མིང་འམ་འདམ་བག་ལོ་

མུ་ཤ། 1.軟垫子。2.軟如泥。【增】1.陷入，下沉。2.点头，波动，摇动。〔达〕

ནེམ་ནེམ་ལིང་ལིང་། （注同上）

ནེལ་ག སྤང་སྟོན་པོའམ་སྤང་སྟོངས་ནེ་སེང་ཞེས་

པའང་སྟུང་། 青草原，亦名ནེ་སེང་།

（同）ནེལ་གསིང་།

ནེལ་ལང་། བོ་ན་མཉམ་གྲགས་པོ་ན་ཐུ་ཞེས་པའང་།

同岁的朋友。【增】1.同时代。2.朋友。

〔达〕（同）ནེལ་པོ་པ།

ནེལ་ཐུ། （注同上）

ནེལ་ལ། སྟེ་མོང་ཟེར་བ་དང་ནམ་སྟེན་ཀྱི་ཕྱག་ན་

སྟོན་གིག སྟོན་ཆགས་གིག 1.黃鼠狼。2.毗沙門（天神名）手中所持者。3.一种动物。

【增】神話中吐宝的鼯。〔达〕

ནེལ་པོ་པ། བོ་ན་མཉམ་གྲགས་པོ་ན་ཐུ་ཞེས་པའང་།

同岁的朋友。（同）ནེལ་ལང་། རེལ་ཐུ།

ནེལ་གསིང་། སྤང་སྟོན་པོའམ་སྤང་སྟོངས་ནེ་སེང་

ཞེས་པའང་སྟུང་། 青草原，亦名ནེ་སེང་།

【增】=ནེ་གསིང་། 青草，青草茂盛的，青綠的。〔达〕（同）ནེལ་ག

ན་ན། མ་ཐོངས་ཐོངས་ལགས། 哥哥，公子。

【增】在拉达克地方称年輕貴族。〔达〕

ན་མཉན་ཏུ། 【蒙】ཆས་ཀྱི་ཏུ་པ་པོ་རྟེ་སྟོན་སྐད་

ཡིན། 諸門汗，义为法王。

ནོ་ཡན། [蒙] དཔན་པོ་འི་མིང་རྟེ་སོག་སྐད་་་་

ཡན། 諾顏，义为长官。

ནོ་ར་རེ། རོར་ཡང་། (རེ་མི་རེད་之誤，ཡང་མི་
ཡང་之誤) 錯了。

ནོག་ བ་ལང་གི་སོག་པའི་རྩེང་གི་གཤམ་པུར་པོ། 牛肩
上之肉峯。【增】1.脊椎。2.駝峯。〔达〕

ནོག་ཅན། I. ཁ་དོག་དམར་མེད་དུར་སྒྲིག་མདོག་
杏黃色，袈裟色。(同) རོག་བག་ཆགས་པ།

II. བ་ལང་ངམ་ས་མུང་། 有峯(藻)。1.黃牛，
犛牛。2.巳丑年。(同) རོག་གེ་ཅན།

ནོག་པ། རྩམས་པ། 汚染，損壞。

ནོག་བག་ཆགས་པ། ཁ་དོག་དམར་མེད་དུར་སྒྲིག་
མདོག་ 杏黃色，袈裟色。(同) རོག་ཅན་ I.

ནོག་གེ་ཅན། བ་ལང་ངམ་ས་མུང་། 有肉峯(藻)。
1.黃牛，犛牛。2.巳丑年。(同) རོག་ཅན་ II.

ནོངས་པ། སེམས་ཀྱི་འཁྱེད་པ། 悔罪，心中追
悔。【增】= རྩས་པ། 罪惡，过失。〔达〕

ནོངས་སྒྱུད། རྩོན་ཡོད་པའི་བྱ་བ། 惡行，罪行。

ནོད་པ། ལུང་ཐོབ་པ་པོའམ་ལེན་པར་བྱེད་པ་པོ།
1.領教。2.取。【增】或 མནོད་པ། 1.保持，
得，受。2.受尊長之指教或嘉獎。〔达〕

ནོད་པ་པོ། ལུང་ཐོབ་པ་པོའམ་ལེན་པར་བྱེད་པ་
པོ། 1.領教者。2.取者。

ནོན། གནོན་པ་པོས་ནོན་ཞིག་ཀྱང་། 压制 (命令
詞)。【增】1. = ཞོན་པ། 登，升，上。2. གནོན་
པ་ 的变体。〔达〕 (达作 རོན་པ་)

ནོན་ཆུང་། མདངས་མེད་པ། 衰弱，无光彩。

ནོམ། ལྷ་ཁྲུང་གིས་བྱི་མ་སྒྲོམ་པའམ་སྒྲོམ་སྒྲོམ་བྱས་པ།

嗅，用鼻嗅香气。(同) རོམ་རོམ་པ།

ནོམ་ཉུག་ ལག་པ་རེག་པ་ཅམ་རྟེ་ལྷོགས་གཅིག་རེག་
པ་ནི་རོམ་པ་དང་ཐམས་ཅད་རེག་པ་ནི་ཉུག་པའི་་་
ནོན་དུ་གསུངས། 用手撫摩，触及一部分为
རོམ་པ། 触及全体为 ཉུག་པ།

ནོམ་རོམ་པ། ལྷ་ཁྲུང་གིས་བྱི་མ་(སྒྲོམ་པའམ་)
སྒྲོམ་སྒྲོམ་བྱས་པ། 嗅，用鼻嗅香气。

【增】1.篩，濾。2. = རྩབ་རྩབ། རྩབ་བྱུང་།
磨光。〔达〕 (达无 བ་ 字) (同) རོམ།

ནོམ་པ། རོར་ཡངས་སྒྱུད་དང་རྩེད་པ་ལའང་།

1.財物，資財。2.获得，利益。

【增】1. = རྩོད། 享受，在安多区指所有的
物品，财产(动产)。2.享用，滿足。3.握持，
参看 རྩོམ་པ། 〔达〕

ནོམ་བྱ། (注同上)

ནོམ་མེ་སྤུམ་མ། རོན་མེད་ནོམ་མེ་སྤུམ་མ། 无意
义閒混。

ནོར། མཁོ་བའི་དངོས་པོ། 財物。【增】或 རོར་
རྩས། 1.今多指財富，錢財。2.在錫金指牛
羊等牲畜。〔达〕 (同) རོར་རྩས།

ནོར་སྦྱང་། ཁྱིའི་མིང་། 护財(藻)。犬。

【增】或 རོར་སྦྱངས། 1.鳥名。2. = རྩལ་མཛོད།
司庫者。〔达〕

ནོར་གྱི་སྒྲོ་སྒྲོས་མ། ས་གཞིའི་མིང་དང་གཞོན་ནུ་
མ་ལའང་། 財慧女(藻)。1.地球。2.童女。

(同) རོར་ལྷན་མ། རོར་འཛོན་མ།

ནོར་གྱི་དབང་ལུག་ རྩལ་མའི་མིང་། 財自在

(藻)。藏跋拉 (天神名)。

(同) རྟོན་བྱ་བཟང་པོ། རྟོན་སྦྱིན་དབང་པོ།

ནར་གྱི་མཛོད། ཧི་མ་དང་ཐུག་དངོས་པོ་ལའང་།

財庫 (藻)。1. 日, 太阳。2. 財物。

ནར་རྒྱལ་བ། ལྷ་ཆེན་པོ་ནར་རྒྱལ་བ། 广財

子, 龙王之一。

ནར་རྒྱལ་མ། ལྷ་མོ་ནར་རྒྱལ་མ། 財源天女 (天

神名)。(同) རྟོན་སྦྱིན་མ།

ནར་ཅན། ཕྱག་པོ་དང་ཆུ་དང་མོན་གྱི་སྐར་མ་

ལའང་། 有財 (藻)。1. 富人。2. 水。3. 虛宿

(二十八宿之一)。(同) རྟོན་ལྷན།

ནར་ཆར་འབེབས། བཟུ་སྦྱིན་གྱི་ནར་བྱ་(དང་)།

雨財 (藻)。帝釋 (天神名) 之宝珠, 因陀罗宝。

ནར་ཉན་པ། སངས་སྦྱོར་དུ་རུང་བ་ལྟ་བུ། 有

用, 如可受用者。

ནར་གཉེར། ཕྱག་མཛོད་ལའང་། 1. 管財。

2. 管家。

ནར་གཏུ་བ། རྟོན་རྟོན་ཏུ་གཉེར་བ་ཟེར། 求財者。

ནར་བདག རྣམ་སྤྲུལ་དང་རྟོན་ལྷན་ཡང་། 財物

主 (藻)。1. 毗沙門 (天神名)。2. 有財者。

【增】兌換銀錢者, 放債者。〔达〕

ནར་ལན། ཕྱག་པོ་དང་ཆུ་དང་མོན་གྱི་སྐར་མ་

ལའང་། 有財 (藻)。1. 富人。2. 水。3. 虛

宿 (二十八宿之一)。(同) རྟོན་ཅན།

ནར་ལྷན་མ། ས་གཞིའི་མིང་དང་གཞོན་ནུ་མ་ལའང་།

具財女 (藻)。1. 地球。2. 童女。

(同) རྟོན་གྱི་ཁྱོ་ཁྱེས་མ། རྟོན་འཛིན་མ།

ནར་བ། འབྲུལ་བའམ་འཁུགས་པ། 錯誤, 錯乱。

ནར་ཕྱགས། བ་ཁྱང་དང་གཡག་ལ་སོགས་པའོ།

牲畜, 黃牛, 牦牛等。

ནར་བྱ། རྣམ་འབྱེད་འབྲེལ་པ་ལས། རྟོན་བྱ་ནི་འོད་

གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་གསལ་བའོ་ཞེས་གསུངས་པ་

དང་པོ་མཛན་ལའང་། 1. 摩尼珠宝, 律疏說:

“摩尼以光明为体”。2. 男性生殖器。

ནར་བྱ་སྦྱོན་པོ། དབང་སྦྱོར་ཏུ་མི་རྩུ་ཁྱི་ལ། 青

摩尼, 帝青宝 (宝石名)。

(同) རྟོན་བྱའི་རྩིང་པོ།

ནར་བྱ་ཅན། ཆུ་སྦྱོར་བུམ་པ་ཆེན་པོ་ལའང་།

1. 珠宝为飾。2. 大水瓶。

ནར་བྱ་ཆེན་པོ། བྱ་རུའི་མིང་། 大摩尼 (藻)。

珊瑚。(同) རྟོན་བྱའི་འཁྱི་ཤིང་།

ནར་བྱ་འཁྱིང་བ། ལག་པའི་མཁྱིག་པ། 縛摩尼

(藻)。手腕。

ནར་བྱ་ལྗང་བྱ། མཁན་དམ་རྩི་རྩིང་པོ། 綠宝

石, 袈裟宝, 瑪瑙。

ནར་བྱ་ལྗོན་པ། རྟོན་བྱ་ལོན་པ་པོ་འམ་ལོན་པ་པོ།

采珠宝者。

ནར་བྱ་སྦྱོ་བ། སྦྱོས་དཀར་(དང་)། 摩尼喜

(藻)。白芸香。

ནར་བྱ་བཟང་པོ། རྟུལ་འའི་མིང་། 善財 (藻)。

藏跋拉 (天神名)。

(同) རྟོན་གྱི་དབང་ཕྱག རྟོན་སྦྱིན་དབང་པོ།

ནར་བྱ་མར་པོ། ཀ་ཏ་ཀ་ཟེར། 黃宝石。

ནར་བྱ་བསྐྱབས། ལྷ་མོ་ལན་ལྷ། 摩尼攪

(藻)。盐。

ནར་བྱའི་འཁྱི་ཤིང་། བྱ་རུའི་མིང་། 宝藤

(藻)。珊瑚。(同) རྟོན་བྱ་ཆེན་པོ།

ནོར་བུ་མགྲིན་ཅན། བྱིས་བྱམས་བྱ་དེ་པོ། 摩
尼項 (藻)。鷄。

ནོར་བུ་ཆུང་པོ། དབང་ཐོན་ཏེ་མི་ལྷ་ལྷོ་ལ།
摩尼藏 (藻)。帝青宝 (宝石名)。
(同) ནོར་བུ་ཐོན་པོ།

ནོར་བུ་དབུ། རྩམ་གྱི་དངོས་པོ། 財物。

ནོར་བུ་ལྷ། རྩབ་འཇུག་ལའང་། 1. 財神。
2. 遍入 (天神名)。

ནོར་བྱིན་གཙུང་པོ། སྤྲིན་པོ་དེ་ཀྱལ་པོ། 財施弟
(藻)。罗刹王 (鬼王名)。

ནོར་བྱིན་འབྲིན་པ། ཀྱལ་ཆེན་ནམ་སྤུལ། 施財
主 (藻)。毗沙門天王 (天神名)。
(同) ནོར་ཅིན།

ནོར་བྱིན་དབང་པོ། རྩལ་ལའི་མིང་། 施財主
(藻)。藏跋拉 (天神名)。
(同) ནོར་བྱི་དབང་བྱུག ནོར་བུ་བཟང་པོ།

ནོར་བྱིན་མ། ལྷ་མོ་ནོར་བྱིན་མ། 施財女 (藻)。
財源天女 (天神名)。(同) ནོར་བྱིན་མ།

ནོར་མ་ཉན་པ། རྩམ་སུ་མི་རུང་པ། 不合用，
不成东西。【增】总不成器。【四】

ནོར་ཅིན། ཀྱལ་ཆེན་ནམ་སྤུལ། 財戎 (藻)。毗
沙門天王 (天神名)。【增】= ནོར་བདག
【达】 (同) ནོར་བྱིན་འབྲིན་པ།

ནོར་འཛིན་སྐྱོང་བ། ཀྱལ་པོ། 护持财，保护
国土 (藻)。国王。

ནོར་འཛིན་བུ་མོ། ཀྱ་མཚོ་དང་ཅུ། 持财女
(藻)。1. 大海。2. 水。
【增】地神之女悉多的称号。【达】

ནོར་འཛིན་མ། ས་གཞིའི་མིང་དང་གཞོན་ནུ་མ་

ལའང་། 持财女 (藻)。1. 地球。2. 童女。

(同) ནོར་བྱི་སྐོ་ཕོ་མ་མ། ནོར་ལྷན་མ།

ནོར་རྩམ། མཁོ་བའི་དངོས་པོ། 財物。

(同) ནོར།

ནོར་ར་རེ། ནོར་རེ་ཞེས་འཕྲད། 应作 ནོར་རེ།
錯了。

ནོར་ལས་སྐྱུམ། མེ་ལྷའི་མིང་། 財生 (藻)。
火神。

ནོར་ལས་ཀྱལ། མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་ལྷའི་ཀྱལ་པོ་
ལའང་། 胜财 (藻)。1. 火。2. 火神。3. 龙
王。【增】般荼婆王第三子阿順那。【达】

ནོར་བསྐྱིས་པ། སེར་སྤྲ་བུས་པ། 惜财，吝嗇。

ནོར་ལྷའི་ཕྱོགས། བུང་ཕྱོགས། 財神方 (藻)。
北方。

ནོར་ལྷའི་བུ། (ལང་) རྩབ་འཇུག་ 財神之子
(藻)。遍入 (天神名)。

ནོས་པ་ན། མནོས་པ་རྟེ་ཐོབ་པའི་མིང་། 已受，
得到。【增】1. = ལེན་པ། 2. 参看 ནོད་པ།
3. = དཔག་པ། 判断，鑑定，度量。【达】

ནོས་སིག་ གནོས་བྱ་ཡོད་ན་ནོད་པ་པོས་ནོས་སིག་
ལུང་ནོས་སིག་དང་སྟོན་པ་ནོས་སིག་ལྷ་བྱ། 受
吧！如受教吧！受戒吧！

གནག་ བྱ་པོར་བྱུར་པ། 黑，成黑色。

【增】墨色。【四】

གནག་བྱ། གཤག་དང་འབྲིའི་ཆོགས་པ་ལྷ་བྱ། 牛
群，如牦牛群。

གནག་བྱུགས། (注同上) 黑牲畜。

གནག་ཇི། བྱུགས་ཇི་རྟེ་མྱུང་ཇིའང་། 放牛者，
牧童。

གནག་སེམས། བླ་པོར་གྱུར་པའི་སེམས། 黑
心，恶毒之心。

གནང་བཀག་ རུང་བ་གནང་བ་དང་མི་རུང་བ་བཀག་
ཉི་བུ། 开遮(佛)，如开许清淨，遮止不淨。

གནང་སྐབས། གནང་བའི་དུས་ལའང་། 开时
(佛)，开许之时。

གནང་སྒྲིམ། ལག་བཅུགས་ལའང་། 1. 允許。
2. 礼品，贈品。

གནང་ཆ། བྱ་དགའ། 報酬，贈品，尝品。

གནང་ཆེན། དགོངས་པ་གནང་བ་ཆེན་པོ། 大赦。

གནང་བ། གསེལ་རས་གནང་བ་ཉི་བུ། 尝賜。

【增】听許，許可，認可。〔达〕作。〔高〕
གནངས་ཉིན། སང་ཉིན་དང་གནངས་ཉིན་ཉི་བུ།
后天。

གནངས་པ། གནང་བ་གནངས་པ་ཉི་བུ། 开許，
允許。

གནད། (原注缺) 要害，要点，要領，精髓。

【增】1. 在解剖学中指心。2. 在密法中指確
定时所观察安置身体的七要点。〔达〕穴
道。〔本〕

གནད་ཀ། མེ་མདའི་གནད་ཀ་ཉི་བུ་དང་ཉིང་དགོས་
ཉི་བུ་ལའང་། 关要，如枪之火門，与最要义。

གནད་འགག་ (注同上)

གནད་གཅོད་པ། གནད་ཀ་ཆད་པར་གཅོད་པའི་
མིང་ངས་འཆི་ཁ་མའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་ལའང་འཇུག་ཏུ་
མཛོད་འབྲེལ་ལས། སྐྱུ་གྱི་ཕྱོགས་འགའ་ཞིག་
ཉམས་ན་འཆི་བར་འགྱུར་བ། དེ་དག་ནི་གནད་
ནམས་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་པའོ། ། 解支节，断末摩
(佛)，断絕支节，临命終时之痛苦，俱舍論

說：“若坏身中何处，即便命終，是处名为
支节”。

གནད་དུ་འཛུགས། ཉིང་རུས་ལ་ཐུག་པ་ཉི་བུ།

触着要害，如触動中心。

གནད་མ་སྒྲིགས། མེ་མདའི་གནད་ཀ་མ་སྐྱུན་ཟེར་
བ་ཉི་བུ། 莫动要害，如說：“莫按枪之火門”。

གནད་གཟེར་མ་སྐྱུན། (注同上)

གནད་ལ་བསྐྱེ་བ། མདོ་ཅའི་ཟིན་བྲིས་ལས། ཡོན་
པོ་དང་གྲུ་གྱའི་ནམ་པས་གནོད་པར་བྱེད་པ་ཞེས་
གསུངས་ཉིང་དགོས་པ་རིགས་བསྐྱེ་བར་བྱ། 1. 律
經注說：“以邪曲方法而為損害”。2. 其要
义按理推知。

གནས། ནས་མཁའ་དང་ཉི་བུ་གནས་སྒྲི། 1. 天空，虚
空。2. 天界。【增】空气，大气，天气。〔达〕

གནས་བསྐྱོས། དབང་ཐང་མིང་ངས་ཉི་བུ་ནས་བསྐྱོས་
པའས་བསོད་ནམས་ཅན་དང་འཁོར་བསྐྱུར་ལའང་།

1. 权势。2. 由天所命。3. 有大福者。4. 轉輪
王(佛)。【增】或作 གནས་གྲིས་བསྐྱོས་པ། 西
藏人称中国皇帝。〔达〕

གནས་བསྐྱོས་ཀྱལ་པོ། འཁོར་ལོས་བསྐྱུར་བའི་
ཀྱལ་པོ། 天命王(藻)。轉輪王(佛)。

(同) གནས་གྲི་ཉི་བུ།

གནས་ཁ་ཞིང་། གནས་མཐོངས་ཀྱི་ཁྱོན། 天空
范围。(同) གནས་ཁུང་།

གནས་ཁད། ཆ་མཉམ་པོའས་སྒྲིམས་པོ། 平衡，
部分平均。

གནས་ཁུང་། གནས་མཐོངས་ཀྱི་ཁྱོན། 天空，天
空范围。(同) གནས་ཁ་ཞིང་།

གནས་གང་། ཆོས་པ་ཟེ་བའས་ནས་གང་ཞེས་པའང་།

ལྷང་། 月底,晦日,三十日,亦作 གན་གང་།

【增】新月。〔达〕(同) གནས་སྟོང་།

གནས་གོས་ཅན། གཅེན་བྱ་བ། 天衣者(藻)。

裸体外道。

གནས་གྱི་སྟོན། ཆར་པ་མེད་པ་ཐན་པ། 天灾,

无雨,干旱。

(同) གནས་གྱི་འཇིགས། གནས་གྱི་ཉེན་འཛོ།

གནས་གྱི་རྒྱ། ལྷ་ཤེས་ལའང་། 天庄严(藻)。

宝盖。【增】=1. ལྷ་རི། 幢帐。2. 鬼魅名。

〔达〕(达无 གྱི་字)

གནས་གྱི་རྒྱལ། རྒྱལ་པོ། 天王(藻)。国王。

གནས་གྱི་བུཅུང་། ཉུང་མ་ལའང་། 天味(藻)。

蔓菁。

གནས་གྱི་འཇིགས། ཆར་པ་མེད་པ་ཐན་པ། 天

灾,无雨,干旱。

(同) གནས་གྱི་སྟོན། གནས་གྱི་ཉེན་འཛོ།

གནས་གྱི་འཇུ་ཐག (未詳)

གནས་གྱི་ཉེན་འཛོ། ཆར་པ་མེད་པ་ཐན་པ། 天

灾,无雨,干旱。

(同) གནས་གྱི་སྟོན། གནས་གྱི་འཇིགས།

གནས་གྱི་བུ། འཁོར་བསྐྱར་རམ་གོང་མ་ལའང་།

天子(藻)。1. 轉輪王(佛)。2. 皇帝。

གནས་གྱི་ཤེ་མོང་། བྱ་ཆེ་རིང་། 天命(藻)。

长寿鳥,鶴。

【增】鳥鴉。〔达〕(达后有 བྱ་字)

གནས་གྱི་ལྷ། འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ། 天

神(藻)。轉輪王(佛)。

(同) གནས་བསྐྱོས་རྒྱལ་པོ།

གནས་གྱུ། རིང་སང་གི་གནས་ལ་འགྲོ་བའི་འཁོར་ལོ།

飞机,飞艇。

གནས་གྱུ་མ་བ། གན་མཁའ་ནས་སྒྲ་བྱུང་བ། 天裂
(藻)。天空发声。

【增】= ལྷ་དྲག་པ། 巨响和雷声。〔达〕

གནས་དགུང་། གན་དགུང་ནས་ཕྱེད་ཀྱི་མིང་དུ་

སྒྲུང་། 似即 གན་དགུང་། 午夜,半夜。

གནས་ལྷགས། ལྷོག་དང་ཕོག་དང་བཅས་པའི་འབྲུག་

ལྷ། 有电光霹靂之雷声。

གནས་ལྷགས་སྒྲ། (注同上)

གནས་མཆོངས། བྱ། 天跃(藻)。鳥。

གནས་གཏང་། བཅོས་ཐབས་ཤིག 一种治疗法。

གནས་སྟོང་། ཆས་པ་ ༡༠ བའས་གན་གང་ཞེས་

བའང་སྒྲུང་། 月終,晦日,三十日,亦作 གན་

གང་། 【增】上朔日。〔四〕(同) གནས་གང་།

གནས་དུ་འཁོལ། ཡར་འཁོལ་བ་ལྷ་བྱ། 沸騰,

上涌。

གནས་དུ་བདེག་པ། ཡར་བདེག་པ། 向上支

撑,支起。

གནས་དུ་གཤེགས་པ། ཆེ་ལས་འདས་པ། 升天

(藻)。寿終,死。

གནས་པ། (原注缺) 臭,臭气。

【增】= རྩི་མ་ངན་པ། 〔达〕

གནས་པོ། བཞད་གད་ལའང་། 1. 誠实,正直。

2. 嬉笑。【增】1. = བྲོ་པོ། 〔达〕

2. = ཁྱེལ་བའི་བཞད་གད་གནད། 令人訕笑。〔法〕

གནས་མཚོ། བྱང་གི་ཡུལ་ཞིག་ལའང་། 1. 天池。

2. 西藏北部一地名。

གནས་གཟེར། ལྷོ་འཕ་ཤེས་ལ་བཏགས་པ་གཏན་

ལིང་། 天釘 (藻)。門上楣之橫木。

【增】1. 疔疮。2. 蒙古毡帳中的木凳或坐墊。

གནས་འོག་ རིམ་བུ་གླིང་བ། 天下 (藻)。南
· 瞻部洲。

གནས་རྩ། གཞུ་ཡི་མིང་། 天角 (藻)。弓。

གནས་ལངས་པ། རྒྱུ་ལངས་པ་ལའང་། 亦作
ནས་ལངས་པ། 天亮。

གནས་དུས། རྒྱུ་གྱི་དུས། 昔时，古代。

གནས་པོ། (注同上)

གནས་བ། རི་མོ་རི་ན་བའམ་དེར་སྟོས་ཤིག་ 野羊，
羚羊。

གནས་བོ་རི་སྟོལ། རྒྱ་མོ་རི་སྟོལ། 旧規，从前
的規矩。【增】风俗。〔四〕

གནས་མི། དབང་པོ། 証人。

【增】古代的人。〔达〕

གནས། སློབ་དཔོན་དང་ཡུལ་དང་ཡོད་པ། 1. 师
长。2. 地方。3. 有。【增】1. 处所，住所，
临时住所。2. 圣地，进香之地，寺院。3. 对
象，标题，要点，如：གད་མོ་རི་གནས། 笑的对
象，可笑之处。4. 区分，区域。5. 此字又指
地方、事物、人物的固定区划，甚至指种类，
此字几乎与 རིགས་ 用法相同。〔达〕

གནས་ཀྱི་བསྐལ་བ། གནས་ཀྱི་ཐག་རིང་དུ་སོང་
བ། 处远 (佛)，处所远隔。

གནས་ཀྱི་བདག་པོ། བརྒྱ་སྟེན་ལའང་། 处主
(藻)。帝釋 (天神名)。

གནས་སྐབས། ད་ལྟའི་གནས་སྐབས། 现阶段。

【增】現世或暂时的情況。〔达〕

གནས་སྐབས་བཞི་བ། བཞི་པའི་གནས་སྐབས་ཏེ་
གན་བ། 第四分位 (藻)。老。

གནས་ཁང་། འཇུག་བྱའི་གནས་སམ་སྟོད་ས་དང་
ཁང་བ་ལའང་། 1. 所入处。2. 住处。3. 房
屋。(同) གནས་གཞི།

གནས་འགྱུར། རང་བཞིན་འགྱུར་བ་ལྟ་བུ། 轉依
(佛)，如体性轉變。

གནས་ངན་ལེན། ངག་གི་གནས་ངན་ལེན་ནི་རྒྱུ་
སྤངས་ཀྱང་རྒྱུ་ཚུལ་སྤྲོ་བ་དང་ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་
ལེན་ནི་ལུས་ཏུས་པ་སྤངས་ཀྱང་ལུས་སྟོད་ཚུལ་ངན་
བ་ལྟ་བུ། 粗重 (佛)，語粗重，如虽断妄
語，犹說戏笑；身粗重，如虽断身惡，犹現
身行惡相。

གནས་ལ། རིག་པའི་གནས་ལ་དེར་སྟོས། 五明处，
参看 རིག་པའི་གནས་ལ་ 条。

གནས་ཅན། I. དབང་ཡུག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 有地
方。2. 大自在 (天神名)。

II. མཚན་མོ་ལའང་། 夜間。(同) གནས་དུས།

གནས་བཅའ། དགོ་གན་བརྟེན་པ། 依止 (佛)，
依靠师长。(同) གནས་འཆར།

གནས་བཅས། ལྷ་བར་གྱི་ཡུལ་ལམ་གྲོང་ཁྱིམ་ཞིག་
娑枳多，印度一地名，又城名。

གནས་ཆེན། གནས་མཆོག་ལྷ་ར་རྒྱ་མི་ལྟ་བུ། 圣
地，如婆罗尼斯圣地。【增】= གནས་རྩ་ཆེན་
或 གནས་འགང་ཆེན། 重要处所。〔达〕

གནས་འཆར། དགོ་གན་བརྟེན་པ། 依止 (佛)。
依靠师长。【增】棲止。〔四〕

(同) གནས་བཅའ།

གནས་འཇུག་ རྟོན་མོ་རི་མིང་། 入处 (藻)。昼，
白日。

གནས་རྟེན། འཇིག་རྟེན་ཁབས། 世界。

【増】 = འཇིག་རྟེན། ས་རྟེན། 【達】

གནས་བརྟན་པ། རྫིན་པ་དང་བསྐྱབ་པ་གན་པ།

1.成熟。2.戒腊高，上座（佛）。

【増】 1.長老，上座部的上座。2.九十岁以上
的。【達】（達无“字”）

གནས་དུས། མཚན་མོ་ལའང་། 1.住時。2.夜

間。（同）གནས་ཅན་II。

གནས་ནས་སྐྱགས་པ། ཆངས་པ་དང་། གནས་

ཡུལ་ནས་དབག་པ་འབྱད། 1.大梵（天神名）。
2.由地方比度。

གནས་ནས་ཕྱང་བ། རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་ལས་

ཕྱི་རོལ་དུ་བཅོན་ཟིན་པ་ཉུ་བུའོ། 已驅攘（佛），
如已自本位擠出。

གནས་ནས་དབྱང་བ། རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་ལས་

ཕྱི་རོལ་དུ་བཅོན་པར་བྱ་བ་ཉུ་བུའོ། 。（བཅོན་
似གཏོན་之誤）当驅攘（佛），如將自本位擠出。

གནས་ནས་འབྱིན། རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་ལས་

ཕྱི་རོལ་དུ་འདོན་ཆུ་ཉུ་བུའོ། 驅攘（佛），如
自本位擠出。

གནས་པ་བུ། ནང་པའི་བྱེ་བྲག་སྐྱེ་བའི་བྱེ་བྲག་ཅིག

侄子（佛），佛教毗婆沙部之一派。

གནས་པོ། གནས་ཀྱི་བདག་པོ། 房主，店主。

གནས་སྒར་བ། ཞོ་ས་འཕར་དུ་འཇུག་པ། 迁升，

提升，地位升高。

གནས་སྒོ། གནས་ཀྱི་སྒོ། 祖父。

གནས་བྱེད། ཧྱི་མའི་འཁོར་དང་བྱེད་མེད་དང་ཆས་

པ་དང་འོད་ལྷི་དང་མེ་དང་མེ་ཉུ་ལའང་། 住者
（藻）。1.日輪。2.婦女。3.將行者。4.光
明。5.火。6.火神。

གནས་བྱེད་མ། མཚན་མོ་འེ་མིང་（དང་།）住者

（藻）。夜間。【増】 1.乳牛。2.婦女。

【達】（同）གནས་མ་II。གནས་འཛིན་བྱ་མོ།

གནས་སྤྱིན། རྩལ་འཇུག་ 施处（藻）。遍入（天
神名）。

གནས་མ། I. རྩལ་སྤྱིན་ཀླན་མ་ལའང་། 1.居
民。2.室宿（二十八宿之一）。

II. མཚན་མོ་འེ་མིང་（དང་།）夜間。【増】 居处。

【達】（同）གནས་བྱེད་མ། གནས་འཛིན་བྱ་མོ།

གནས་མིན། འོས་མེད་པ། 非处（佛），不合理，
（不）适宜。

གནས་མེད་པ། རྒྱང་དང་སྒྲོལ་མེད་པ་དང་རྒྱ་མེད་

ལའང་། 1.風。2.无常規。3.无因。

【増】 无住处。【本】

གནས་མོ། གནས་ཀྱི་བདག་མོ། 主妇，女主人。

གནས་མོ། གནས་ཀྱི་མོ་ལགས། 祖母。

གནས་ཆང་། རྫོད་སའས་ཁང་པ། 住处，房屋。

གནས་འཛིན་བྱ་མོ། མཚན་མོ་འེ་མིང་（དང་།）持

处女（藻）。夜間。

（同）གནས་བྱེད་མ། གནས་མ་II。

གནས་གཞི། འཇུག་བྱའི་གནས་སམ་རྫོད་ས་དང་ཁང་

པ་ལའང་། 1.所入处。2.住处。3.房屋。

【増】 1. = བརྟན་གནས། 家宅，永久住处。

2.地位，身分。【達】（同）གནས་ཁང་།

གནས་བཞི་པ། རྫིན་པོ་འེ་རྒྱལ་པོ། 第四处（藻）。

罗刹王（鬼神名）。

གནས་བཟང་། རྩ་གནས་ལའང་། 1.好地方。

2.天界。【増】 安乐世界。【達】

གནས་ལུགས། རྫོད་ལུགས་སམ་ག་གིས་ལུགས། 眞

理，本性。【増】 情形。【高】

གནས་ཐུང་པོ། གནོད་སྤྱིན་ཀྲུལ་པོའམ་ནས་སྤྱས།

护住处者(藻)。夜叉王，毗沙門(天神名)。

གནུབ་པ། བསྐྱབ་པའི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即 བསྐྱབ་

པ། 没，使隐没。

གནུབས། ཡུལ་ཡུང་པ་ཞིག་དང་རུས་རིགས་ལའང་།

1. 西藏地方之一。2. 族姓之一。【增】紅教的大譯師，曾譯过密教經典。〔达〕

གནོག་ཅུང་། ཁེ་ཅུང་། 利小，利少。

གནོག་ཡོད། ཁེ་བཟང་། 有利益。

གནོང་བ། རེསས་ལ་འཁྱོད་པ་སྤྱི་བའི་མིང་། 知罪，
心中起追悔。

【增】感觉羞惭。〔达〕

གནོང་བག (注同上)

གནོང་མི་བཀྱར་བ། འཁྱོད་པ་མི་བཀྱར་བའམ་མི་

ཤེས་པ། 不知罪，不生追悔，不知悔。

【增】= ཉེས་པ་ཁས་མི་ཤེས་པ། 〔达〕

གནོངས་པ། འཁྱོད་པར་གྱུར་པ། 悔罪，生追悔。

གནོད་པ་འདུག བགོགས་བར་ཆད་འདུག 有害，
有障碍。

གནོད་བྱ། ཡ་ཤོལ་གནོད་པར་བྱ་བ། 所损害，
被损害的他方。

གནོད་བྱེད། འཚེ་བར་བྱེད་པ་པོ། 作损害者，
侵犯者。

གནོད་སྤྱིན། བྱང་ཕྱོགས་དང་ཡུལ་ཟེར། 1. 北方。
2. 夜叉(鬼神名)。

གནོད་སྤྱིན་ཁ་ཁྲངས། གནས་གྱི་དབུ་ཆོགས།
夜叉气(藻)。天河。

གནོད་སྤྱིན་ཀྲུལ་པོ། ཀྲུལ་ཆེན་ནས་ཕོས་སྤྱས། 夜
叉王(藻)。毗沙門天王(天神名)。(同)

གནོད་སྤྱིན་གཏིར་བདག གནོད་སྤྱིན་བདག་པོ།

གནོད་སྤྱིན་བཟུང། ཆང་ངས་མ་རག 夜叉味
(藻)。酒，紹酒。

གནོད་སྤྱིན་གཏིར་བདག ཀྲུལ་ཆེན་ནས་ཕོས་སྤྱས།

夜叉藏主(藻)。毗沙門天王(天神名)。

(同) གནོད་སྤྱིན་ཀྲུལ་པོ།

གནོད་སྤྱིན་བདག་པོ། (注同上)

གནོད་སྤྱིན་སྤྱི་དཔོན། ཕྱག་ན་ནི་ཇེ། 夜叉大

将(藻)。金剛手(菩薩名)。

གནོད་སྤྱིན་སྤྱོས། སྤྱོས་དཀར་མིང་། 夜叉香

(藻)。芸香。

གནོད་སྤྱིན་ཕྱོགས། བྱང་ཕྱོགས། 夜叉方向

(藻)。北方。

གནོད་མཛོས། ལྷ་ཞིག 妙害(佛)，明王之

一(迦婆明王)。

གནོད་ལན་འཇལ་བ། གནོད་ལན་ལྡོག་པའམ་ལན་

ངན་སྤྱོད་པ། 报复怨害，报冤。

གནོན། གནོན་མཁན་གྱིས་འོག་དུ་གནོན་ཀྱང་མནན་ས་

སང་ན་ཞོན་ཞིག 压，压制。

གནོན་བྱེད། (原注同上) 压者，压制者。

གནོས་པ། སྤྱོ་ཡིས་མནོས་པའི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即

མནོས་པ། 用心受持。

མནག་དཀའ་བ། བནག་དཀའ་བ་སྤྱི་བཟོད་དཀའ་

བ། 即 བནག་དཀའ་བ། 难受，难忍受。

མནག་དགོས། བནག་དགོས་ཏི་བཟོད་དགོས། 即

བནག་དགོས། 須要忍受。

མནགས་པ། བཟོད་པའམ་བསྐྱན་ཟིན་པ། 忍受，

已忍耐。

མནངས་པ། བརྒྱན་པའམ་སྒྲིམ་པ། 裝飾。

མནན་གཏང། དམོན་པ་མཐུངས་མངོན་སྟོན་པ།

咒咀，誅行（佛）。

མནན་པ། རོག་དུ་མནན་ཟིན་པ། 压，已压下。

མནབ་ཅུལ། ཁ་ཟས་སམ་ཟས་ཀྱི་མིང་། 滋養物，
食物。

མནབ་རུང་། ཞོན་རུང་ངམ་གྱིན་ལོས། 可穿，
可披著。

མནབས་པ། གྱིན་ཟིན་པ། 已穿，已披。

【增】= ཞོས་གྱིན་པ། 【达】

མནམ་པ། རྩི་ས་མནམ་བཞིན་པའམ་རྩི་བློ་པ།

1.嗅，聞香。2.放香味。【增】有气味。【达】

མནམས་པ། རྩི་ངན་མནམས་ཟིན་པ། 已嗅，已
聞惡臭。

མནའ། དམ་བཅའ་དང་དམོན་འཇུགས་པའང་།

1.立誓。2.賭咒。

མནའ་སྒྲེལ། མནའ་སྒྲེལ་མཁན་གྱིས་མནའ་འཛོན་

རྒྱུའམ་རྒྱག་རྒྱ་ཉྱ་བ། 賭咒，发誓。

（同）མནའ་འདོན། མནའ་འཛོན།

མནའ་བརྒྱལ་པ། དམ་བཅའ་བཞག་པའམ་མནའ་

རྒྱལ་ཟིན་པ། 1.已立誓。2.已賭咒。

（同）མནའ་ཟོས་པ།

མནའ་སྒྲོག་མནའ་སྒྲེལ་དུ་འཇུག་པ་པོ། 令他人
发誓者。

མནའ་བསྐྱག་མནའ་སྒྲེལ་དུ་འཇུག་པ་ཉྱ་བ། 使
賭誓，如令他人起誓。

མནའ་བསྐྱགས་པ། མནའ་བརྒྱལ་དུ་བཅུག་པ་ཉྱ་
བ། 令起誓，如已令他人起誓。

མནའ་དོན་པ། མནའ་བརྒྱལ་བའམ་བརྒྱལ་ཟིན་

པ། 已賭咒，已发誓。（同）མནའ་ཁོར་པ།

མནའ་འདོན། མནའ་སྒྲེལ་མཁན་གྱིས་མནའ་འཛོན་

རྒྱུའམ་རྒྱག་རྒྱ་ཉྱ་བ། 賭咒，发誓。

（同）མནའ་སྒྲེལ། མནའ་འཛོན།

མནའ་ཁོར་པ། མནའ་བརྒྱལ་བའམ་བརྒྱལ་ཟིན་པ།

已咒賭，已发誓。（同）མནའ་དོན་པ།

མནའ་འཛོན། མནའ་སྒྲེལ་མཁན་གྱིས་མནའ་འཛོན་

རྒྱུའམ་རྒྱག་རྒྱ་ཉྱ་བ། 賭咒，发誓。

（同）མནའ་སྒྲེལ། མནའ་འདོན།

མནའ་མ། བག་མའམ་ཕུའི་རུང་མ། 媳婦，儿

媳。【增】1.孙媳。2.新娶弟婦。【达】

新娘。【高】

མནའ་ཟོས་པ། དམ་བཅའ་བཞག་པའམ་མནའ་

བརྒྱལ་ཟིན་པ། 1.已立誓。2.已賭咒。

（同）མནའ་བརྒྱལ་པ།

མནར་པ། རྒྱག་བསྐྱལ་གྱིས་གཟིར་བའམ་རྒྱག་བསྐྱལ་

དུ་འཇུག་པ་དང་བཅོར་བའམ་འཛོན། 1.被苦所
逼，使受苦。2.压挤。【增】艰窘。【四】

མནར་མེད། ཚ་དབྱལ་བརྒྱད་པ། 无間，阿鼻
（佛），第八热地獄。

མནར་མེད་གཟིགས། རྒྱན་རས་གཟིགས། 觀无
間（佛），觀世音（菩薩名）。

མནར་མེམས། འཚོ་བའི་མེམས་སམ་ཁྲོ་མེམས།

1.損害心。2.憤恨心。

མནལ་ལྟས། ཇི་ལས་དང་ཇི་ལས་གྱི་ཉྱ་བ། 夢，

夢的征兆。（同）མནལ་ལམ།

མནལ་དུ་ཕབ་པ། བསམ་པ་སྒྱིད་པོ་ལའང་།

1. 安閒。2. 心快乐。

【增】入睡。〔达〕（ལབ་ 达作 ལེབ་）

མནལ་བ། གཉིད་ཁྲག་པའམ་གཉིད་ལྡོག་བ། 睡熟，

睡着。【增】睡。〔达〕

མནལ་ལམ། མི་ལམ་དང་མི་ལམ་གྱི་ལྟ་ས། 梦，

梦的征兆。（同）མནལ་ལྟ་ས།

མནལ་བ། ལ་མའི་རྩ་མ་མནལ་བ་ལྟ་བུ། 喂，

如喂母乳。

མན་བ། བསམ་ཐོག་ཏེ་དང་མ་དཔེ་དུ་འཇུག 1. 令

思想。2. 令回忆。【增】= མེས་མ་བ། 〔达〕

མན་བསམ་གཏོང་། （注同上）

མན་ག ཁེ་ཐོག་ས། 利息，利潤。

མན་ག་ཅུང་། དོན་མེད་ཅ་ཅུང་དང་ཁེ་ཅུང་།

1. 不重要。2. 利小。

མན་ག་ཆེ་བ། གཤ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་དང་ཁེ་ཆེ་དང་

ཟས། 1. 重要。2. 利大。3. 食物。

མན་ལ་བ། བཅོག་པ། 污秽，不清淨。

【增】变退，退化。〔达〕

མན་ལ་རི། བཅོག་པ་ར་རི། 污垢，垢染。

མན་ལ་བསངས། བཅོག་པ་གཅོང་མར་བྱས་པ།

淨除污秽。

མན་ས་བ། བསམ་ཐོག་བཟང་བ་དང་སྒྲོམ་པ་ཐྱངས་

བའམ་ཐོབ་པ་དང་དྲན་གསོ། 1. 思慮。2. 受戒，

得戒（佛）。3. 忆念。

ན་ཀོར། ན་ཀྱན། 耳环，耳飾。

ན་ཁུང་། ན་བའི་ཕྱག ཀྱན། 耳孔，耳朶眼。

【增】耳环眼。〔四〕

ན་ཀྱན། ན་བའི་ཀྱན་ན་བར་འབྱེལ་བ་སྟགས་སོ།

ན་གདུབ་དང་ཀྱ་གར་སྐད་དུ་ཀཾ་ཀྱ་ན་བའི་གདུ་

ཕུ་ན་ཀྱན། 耳之裝飾，如耳环等，印度語

“迦尼迦”。（同）ན་གདུབ། ན་ལུང་།

ན་ཀྱན་ཅན། མ་ཕྱ། 有耳飾（藻）。孔雀。

ན་ཀྱན་གཅིག་བ། ན་མ་སྟམ་དང་སྟོབས་བཟང་

ལའང་། 戴一耳飾者（藻）。1. 毗沙門（天神

名）。2. 妙力（天神名）。

【增】西藏的俗人。〔达〕

ན་ཆ། ན་ཀྱན་དང་ཉི་མའི་ཁྲི་ཡག་ལའང་། 耳具

（藻）。1. 耳飾。2. 太阳的光圈。

ན་ཆེན། བོང་གུ་ལའང་། 1. 大耳。2. 駝。

ན་མཆོག ན་བ་ལའང་། 耳。【增】耳的俗語，

藏西土語为 ལམ་མཆོག 〔达〕

ན་ཉི། ན་གསོག་འཇམ་ཉི། 耳輪。

ན་གདུབ། ན་བའི་ཀྱན་ན་བར་འབྱེལ་བ་སྟགས་སོ་

ན་གདུབ་དང་ཀྱ་གར་སྐད་དུ་ཀཾ་ཀྱ་ན་བའི་གདུ་

ཕུ་ན་ཀྱན། 耳之裝飾，如耳环等，印度語

“迦尼迦”。（同）ན་ཀྱན། ན་ལུང་།

ན་སྟབས། ན་བའི་བྲི་མ་རྩེ་དྲིང་སང་ཁྲུ་བའང་ཟེར།

耳屎，耳中垢，現今也叫 ཁྲུ་བ།

ན་བ། ཁྲུ་འཛིན་ན་བ་དང་རི་མོ་རི་ན་བ་དང་རི་དྲགས་

ན་བ་ལའང་འཇུག་རྩེ་ན་གསོག་གི་དབྱིབས་དང་

འདྲ་བས་སོ། རི་དྲགས་ན་བ་དང་རི་མོ་རི་ན་བ་

ལ་གནའ་བ་ཞེས་བྲིས་པ་སྟུང་། 1. 耳朵。2. 图

形之耳。3. 羚羊，因与耳之形状相似也。羚

羊及图形之耳，亦写作 གནའ་བ།

（同）ན་བའི་དབང་པོ།

ན་བ་ཁྲོངས། ན་བ་ཡར་ཁྲོངས། 竖耳，耳上翘。

ན་བ་བརྒྱད་པ། ཚངས་པ། 八耳 (藻)。大梵
(天神名)。

ན་བ་ཅན། གློ་དཀར་གྱི་ཤིང་ལའང་། 1. 有耳
朵。2. 芸香树。【增】娑罗树。【达】

ན་བ་གཉོད། ན་བ་ལྷོགས། 属耳 (佛)，倾耳
而听。

ན་བ་རྒྱགས་ཕྱེད། ན་བ་ལྷོ་རྒྱ་ན་བ་མཛོས་ཕྱེད།
耳鬘 (藻)。耳之装饰。(同) ན་བར་འབྲེལ་བ།

ན་བ་བྱ། ན་བར་གཏད་པའམ་ཉོན་མྱ་བྱ། 倾耳
(佛)，用耳听，倾听。(同) ན་བར་ཐྱགས་པ།

ན་བ་ཐྱགས། ལྷན་མཚོག་ཉོན། 属耳 (佛)，
谛听，倾听(命令词)。

ན་བ་འཛིན་པ། བྱ་མཁན་(དང་)། 掌舵者，
船师。

ན་བ་གཟིར་བ། གནད་ལ་རིག་པ་ཉྱ་བྱ། 刺耳，
如触其要害。

ན་བ་གསང་བ། འོན་པ་མ་ཡིན་གསང་། 不聾，
耳聪。

ན་བ་གསོ་བ། ལྷན་པའི་གྲ། 养耳 (藻)。和美
声。(同) ན་བའི་བརྒྱད་ལེན།

ན་བ་སྒྲ་བ། མཉན་པ་ལས་སྒྲ་བ། 耳软，容易
听信。

ན་བའི་བརྒྱད་ལེན། ལྷན་པའི་གྲ། 耳味 (藻)。
和美声。(同) ན་བ་གསོ་བ།

ན་བའི་དབྱེད། ན་བའི་དབལ་ལས་བྱན། 耳惠
(藻)。耳之装饰。

ན་བའི་དབང་བོ། གྲ་འཛིན་ན་བ་དང་རི་མོ་ན་
བ་དང་རི་དྲགས་ན་བ་ལའང་འཇུག་ཆེ་ན་གསོག་

གི་དབྱེད་པ་དང་འདྲ་བས་སོ། །རི་དྲགས་ན་བ་
དང་རི་མོ་ན་བ་ལ་གནད་པ་ཞེས་བྲིས་པ་སྤྱང་།

1. 耳根，听声之耳。2. 图形之耳。3. 羚羊，因
与耳之形状相似也，羚羊及图形之耳，亦写
作 གནད་པ། (同) ན་བ།。

ན་བར་བཀལ་བ། ན་བའི་ཆེང་དུ་བཞག་པ། 放
于耳上。

ན་བར་འབྲེལ་བ། ན་བ་ལྷོ་རྒྱ་ན་བ་མཛོས་ཕྱེད།
耳环，耳之装饰。(同) ན་བ་རྒྱགས་ཕྱེད།

ན་བར་ཐྱགས་པ། ན་བར་གཏད་པའམ་ཉོན་མྱ་བྱ།
属耳 (佛)，用耳听，倾听。(同) ན་བ་བྱ།

ན་བར་གཞོན་པ། ན་བར་རྩལ་པའམ་མ་མཉན་པ།
1. 逆耳，刺耳。2. 不听。

ན་འབྱར། ན་བ་བྱལ་ལ་འབྱར་བ་ཉྱ་བྱ། 贴耳，
如耳贴于脑后。【增】耳振着。【四】

ན་ཞབས། ན་ཤལ། 耳垂。

ན་རྩ། ཡི་གེ་ན་རོ། འབྲིག་པའི་ན་རྩ། 1. 母
音标識之“~”。2. 交媾。【增】耳房。【四】

ན་རོ། ཡི་གེ་ན་རོ། 母音标識之“~”。

ན་ལྷང་། ན་བའི་བྱན་ན་བར་འབྲེལ་བ་སྤྱགས་སོ། །

ན་གདུབ་དང་བྱ་གར་རྒྱད་དུ་ཀྱི་ལྷ་ན་བའི་གདུ་
བྱ་ན་བྱན། 耳之装饰，如耳环等，印度語
“迦尼迦”。【增】器皿等的耳子或柄。【达】
(同) ན་བྱན། ན་གདུབ།

ན་ཤལ། ན་གསོག་ཀྱང་ཟེར་ཡང་ན་ཞོལ། 耳垂。
【增】器皿名。【达】

ན་གསོག་ན་བའི་གསོག་པ། 耳輪。

ནག ག་ཁྱག་གི་བའི་ནག མེད། (同) ནག་ཁྱག་

ནག་སྒྲིམ། སྒྲག་སྒྲིམ་ཞེས་པ་དེར་རྟོགས། 血统，門

第，参看 སྒྲག་སྒྲིམ་ 条。(按本书只有སྒྲག་ལས་
སྒྲིམ་)

ནག་ཁྲག། སེ་ཁྲག་གི་བའི་ནག་ 膿血。

(同) ནག

ནག་ཆེན། སྒྲག་ཆེན་ཞེས་པ་ལའང་། (未詳)

ནག་འབྲམས། རུལ་ཏི་རོ་རུས་ཐོར་སོང་བ་ཉ་བྱ།

膿烂，腐烂，如骨肉腐烂。

ནང་གིན་པ། ཟས་ཀྱིས་བནངས་ཟིན་པ་དང་བནང་

དང་ནང་བཞིན་དུ་མིད་པ་ཉ་བྱ། 噎塞，如被食
物噎住。

ནང་ཀླ། རོང་ག་ཞིང་གའི་ཀའས་ཡུར་བ་ཉ་བྱ་ཆུ་

ཆ་མཉམ་དུ་ཐྱིམས་པའི་ཐབས། 沟渠，如灌田
之水沟，平均分水之方法。

【增】地头。〔四〕

ནང་མ། (注同上)

ནམ་ཀུན་མཆོག་ལྡན། དུས་འཁོར། 具一切胜

(藻)。时輪 (本尊名)。

ནམ་མཁས་མ། ཤེས་ལྡན་མ། 聪慧女，有智女。

ནམ་མཁྱིན། ཀུན་མཁྱིན་ལེ་ཤེས་ཏི་སངས་ཀུས་ཁོ་ན་

ལ་ཡོད། 遍智 (佛)，遍知之智，唯佛乃有。

ནམ་གྲངས། མིང་གི་ནམ་གྲངས་ལ་ཆ་ཟེར་ཅན་དང་

རྟ་བདུན་དང་ཆངས་པའི་རྟ་ཟེར་བ་ཉ་བྱ། 昇門

(佛)，昇名，名之差別，如：太阳名热光，
七馬，梵馬等。

【增】1.詳記，枚举。2.論文。〔达〕

ནམ་གྲོལ། ཐར་པའས་བྱང་འདས། 解脱 (佛)，

涅槃解脱。(同) ནམ་བྱང་།

ནམ་གྲོལ་མིག། ལུས་བྱ་ལའང་། 解脱眼(藻)。猫。

ནམ་འགྱུར། ལྷགས་པོ་སྒྲག་པོ་དང་གནས་སྤངས་

ཉམས་ཀྱི་ནམ་འགྱུར་ཉ་བྱ། 1.庚寅年。2.状态，

形态。【增】1.病症之变化，内心的苦痛。

2.态度，举止。3.优美的身态，高視闊步，

驕傲。〔达〕

ནམ་རྒྱལ། ཆུ་མོ་སྒྲུལ་པོ་དང་གཡལ་ལས་རྒྱལ་བ།

1.癸巳年。2.战胜。【增】或 ནམ་པར་རྒྱལ།

1.完全战胜，人，神，寺院的普通称号。

2.= ལ་རུ་ར་གསེར་མཛོག་ 金色柯子。

3.= ཀྱ་བ། 葫芦。〔达〕

ནམ་རྒྱལ་ཁང་བཟང་། བརྒྱ་སྒྲིན་གྱི་པོ་བྱང་།

尊胜宫(藻)。帝釋(天神名)天宫。

ནམ་རྒྱལ་མངའ་བ། མངས་རྒྱས་(དང་།) 有胜

(藻)。佛。

ནམ་རྒྱལ་འདུན་མ། ཆོགས་ས། 尊胜宫，胜会

所(藻)。会场。

ནམ་རྒྱལ་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་ལའང་། 1.尊胜母

(菩薩名)。2.娑摩天女。

【增】三面八臂的佛母。〔达〕

ནམ་གཅོད། རྣམ་པར་མཐའ་གཅོད་པ་པོ། 能决

断者。【增】= ཡོངས་གཅོད། 1.放弃，离

开。2.两个圈儿的句号。〔达〕

ནམ་བཅད། ཡི་གེའི་ནམ་བཅད་ཅེ་འདི་ཉ་བྱའང་།

1.截断。2.梵文之断截音，如“：”符号。

ནམ་བཅོས། བ་རོལ་ནམ་བར་བཅོས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ།

摧毁，如已摧毁敌人。

ནམ་འཇིག། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 能坏(藻)。

大自在(天神名)。【增】悲哀。〔达〕

ནམ་འཇོམས། བ་རོལ་ནམ་བར་འཇོམས་དགོས་ལྷ་

བྱ། 摧坏，如摧毁敌人。【增】羞怯。〔达〕

ནམ་བསྐྱེལ། བྱང་ན་ལའང་། 1. 頹喪。2. 忧愁。

ནམ་རྟག་ སེམས་པ་ཡིད་པ་ཤར་བ། 分別(佛)。

思慮，想。【增】或ནམ་པར་རྟག་བ། 1. 臥識，實在的知覺。2. 虛構，幻想，精神錯亂。2. 在哲學中，指個人心中推理而來的，對於真理的確實和直接的知識的蒙蔽。4. 厌恶。5. 疑惑。【達】 1. 成見。2. 惡兆。【高】

ནམ་ཐར། སྤྱི་རབས་ནམ་ཐར་ལོ་རྒྱུ་ཟེར་བ་ཏྲ་བ། 傳記，如本生傳，歷史。

ནམ་ཐོས་བ། བྱང་གི་ཕྱོགས་སྤྱིང་མྱེ་རི་རབ་ཀྱི་བྱང་ན་པར་རིམ་བཞི་པའི་རྒྱལ་ཆེན། 毗沙門(天神名)，多聞天王，北方之護方神，在須彌山北面第四級上之天王。(同)ནམ་ཐོས།

ནམ་མཐོང་། ལྷ་འཁྱུ་མཁན། 善見(神名)。
天界之歌者。

ནམ་དག་ ཡམ་པ་མ་བྱུང་ན་དགེ་སྤྱོད་ནམ་པར་དག་པ་ཡིན་ཟེར་བ་ཏྲ་བ། 清淨，如說：未犯他勝罪，是清淨比丘。

【增】或ནམ་པར་དག་བ། 1. 全完清淨，十分清淨。2. 佛出家時剃髮處的塔。【達】

ནམ་འདལ། དལ་བྱ་བྱ་བའི་དོན། 清閒，徐緩之義。

ནམ་འདུད། གསེར་གྱི་རི་བདུན་པ་ལའང་། 1. 恭敬。2. 第七金山。

【增】毗那恒迦山，須彌山周圍七金山之一，因山峯現俯首狀，故有此名。【達】

ནམ་འདུལ་སྤྱེས། མཁའ་ལྡིང་། 調伏生(藻)。
大鵬鳥。

ནམ་འདྲིན། སངས་རྒྱལ་དང་ཁྱབ་འཕྱུག་དང་གིང་རྟ། 善導(藻)。1. 佛。2. 遍入(天神名)。3. 車。
【增】或作ནམ་པར་འདྲིན་བ། 導師。【達】

ནམ་འདྲིན་ལྷ་བ། བྱམས་པ་མགོན་པོ་སོགས་སངས་རྒྱལ་སྤྱོད་ལ་རིམ་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ། 第五導師(藻)。彌勒菩薩(賢劫千佛，彌勒為第五)。

ནམ་འདྲིན་བཞི་བ། སངས་རྒྱལ་ཐུག་ཐུབ་པ། 第四導師(藻)。釋迦牟尼佛。

ནམ་གཞོན། ལྷགས་པོ་འབྲུག་པོ་དང་དཔལ་པོ་དང་སང་གི་དང་ཁྱབ་འཕྱུག་ལའང་། 壓制(藻)。

1. 庚辰年。2. 勇士。3. 獅子。4. 遍入(天神名)。【增】 1. 馬。2. 勇敢，無畏。【達】
(達作ནམ་པར་གཞོན་)

ནམ་སྤང་མཐོང་། སངས་རྒྱལ་ནམ་པར་སྤང་མཐོང་(དང་)། 毗盧遮那佛。【增】月亮。【達】

ནམ་བ། དབྱིབས་གཟུགས་ཀྱི་ནམ་པར་ཤར་བ། 行相，显现形色之相。【增】 1. 片，段，部分，部門，成分。2. 不同，有別，單獨，各自。3. 部類，種類。4. 樣子，方式，方向。5. 效果，效力。6. 形体，形式。7. 作為單位的时间。8. 佛法指可認識的，可度量的，或可想象的。【達】

ནམ་པར་བྲག་བ། རོད་ནམ་པར་བྲག་བའམ་ཏར་པོ། 光耀，灿烂，華麗。【增】=ནམ་པར་ཁྱེ། 雜色的，斑色的。【達】(達作ནམ་བྲག་)

ནམ་པར་བྲགས་བ། སངས་རྒྱལ་(དང་)། 完滿稱贊(藻)。佛。(同)ནམ་མཐོས།

ནམ་པར་རྒྱལ་བྱེད། རྒྱལ་མཆན་དང་བྱང་སེམས་དང་གཞོང་བྲག་དང་བརྒྱུན་པོ་བྱང་ལའང་། 全勝者(藻)。1. 幢。2. 菩薩。3. 六面童子(天神名)。4. 帝釋(天神名)宮。

ནམ་པར་བསྐྱེངས་བ། ལུས་ཀྱི་ཉམས་ནམ་འགྱུར་བསྟན་པའམ་བསྐྱེངས་བ། 1. 表示身姿。2. 傲慢。

ནམ་པར་བཟླས་པ། ནམ་པར་ཟློན་པོར་གྱུར་པ།
青瘀 (佛)。

ནམ་པར་དུལ། ཉི་མ་དང་གནོད་ཀྱི་ལའང་། 1. 調伏, 馴服。2. 良馬, 馬王。

【增】具有奇異听觉力的馬王。〔达〕

ནམ་པར་གནས། ཉི་མ་དང་གནོད་ཀྱི་ལའང་།
常住 (藻)。1. 日, 太阳。2. 六面童子 (天神名)。【增】安歇, 休息。〔达〕

ནམ་པར་གནོན་པ། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 常压 (藻)。1. 馬。2. 騎馬者。

ནམ་པར་སྒྲུབ་ཀྱི་ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་།
照显 (藻)。1. 日, 太阳。2. 月亮。

ནམ་པར་འཕྱེ་བ། ཉི་མ་དང་། 浮游 (藻)。魚。

ནམ་པར་བས་པ། ནམ་པར་ཟློན་པོར་སྒྲུབ་པ་
ཉི་མ། 膨脹, 肿, 脹。

ནམ་པར་འབྲས་གཞིག་པ། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་།
འབྲས་ཆོས་ཉི་མེལ་ཕྱེ་བ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་། 虫食,
如死尸腐烂, 被虫蛆食而散坏。

ནམ་པར་མི་འཆོ་བ། ཉི་མ་དང་། 1. 不害。
2. 悲心 (佛)。

ནམ་པར་རིག་ཀྱི་ཉི་མ་དང་། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་།
ཕྱག་འཆོལ་བ་སོགས་དང་འགྲེལ་བ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་། ནམ་པར་རིག་ཀྱི་ཉི་མ་དང་།
ནི་དག་གི་སྒྲུབ་པ་ལ་སོགས་པའོ། 表 (佛),
身表, 如敬礼等; 語表, 如說話等。

【增】科学, 知識。〔达〕

ནམ་པར་ཤར་བ། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་།
ཤར་བ་ཉི་མ། 現起, 如心內現起美相。

ནམ་པར་གསལ་ཀྱི་ཉི་མ་དང་། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་།
发光者 (藻)。1. 火。2. 火神。
【增】太阳。〔达〕

ནམ་དབྱེད། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 智慧。

【增】分別, 辨別, 判断。〔达〕

(同) ནམ་རིག་ཀྱི་ཉི་མ།

ནམ་དབྱེད་ཅན། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 智者。

【增】善鑑別者, 裁判者。〔达〕

ནམ་དབྱེད་མིག་ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 觀察眼, 智慧眼。

ནམ་སྒྲོ། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 1. 喜悅。2. 胡琴。

ནམ་འཕྱུང་། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། (དང་)། 悬挂 (藻)。
戊戌年。

ནམ་འཕྱུར་བའི་བདག་པོ། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 浮游主 (藻)。
魚。【增】魚王 (有一千牙齒)。〔达〕

ནམ་འབྱུལ། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 神变 (佛)。
变化相。

ནམ་བྱང་། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 清淨, 解脫,
涅槃 (佛)。(同) ནམ་ཕྱོལ།

ནམ་བྱང་། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་།
བྱང་ནམ་བྱང་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 戊辰年。2. 大
数毗步多。

ནམ་བྱེད། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 作者 (藻)。大梵 (天
神名)。【增】先見, 定運。〔达〕

ནམ་དབྱེ། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་།
法的格, 如声明之八轉声。【增】1. 区分,
分离。2. 文法上表示变格的語尾。〔达〕

ནམ་འབྱེད། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་།
བ་དང་ལུང་ནམ་འབྱེད་ཉི་མ་ལའང་། 1. 辨別。
2. 能辨阿笈摩 (佛)。

ནམ་འབྱེད་བྱ། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 分別子, 天界之
医生。

ནམ་སྒྲུབ། ཉི་མ་དང་ཉི་མ་ལའང་། 熟練, 善巧。

ནམ་སྒྲིན། དཔེན་ན་ཆོ་འདིའི་དགེ་བ་ཟག་པ་ཅས་ཀྱིས་
 པའི་ནམ་སྒྲིན་གྱི་འབྲས་བྱ་ནི་ཕྱི་མར་བདེ་འགྲོའི་
 ལུས་དང་ཆོ་འདིའི་སྒྲིག་པ་བྱས་པའི་ནམ་སྒྲིན་ནི་ཕྱི་
 མར་དུ་དེ་འགྲོའི་ལུས་སུ་ནམ་པར་སྒྲིན་པ་ལྟ་བུ།
 异熟 (佛)，如现世造有漏善业，后世感善
 趣身异熟果；现世造恶业，后世感畜生身异
 熟果。

ནམ་གཙོག་མ། འོད་ཟེར་ཅན་མ། 獠牙女，
 光明天女 (菩薩名)。

ནམ་མཐོས། སངས་རྒྱལ་(དང་)། 端妙 (藻)。
 佛。【增】=སྒྱུ་ཅི་ཆེན་པོ། 檸檬树。【达】
 (同) རྣམ་པར་གྲགས་པ།

ནམ་འཛིན་གཟུགས། ལུས། 持色 (藻)。身体。

ནམ་གཞིག། ལུས་པའི་ཐུགས་སྐྱེལ་བ། 敬物，衬
 施。【增】安排，秩序，等于 གནས་ལུགས།
 【达】 情状，规矩，格式。【本】

ནམ་གཟིགས། སངས་རྒྱལ་གྱི་ལའང་། 1. 妙观
 (佛)。2. 一尊佛名。【增】毗婆尸佛，过去
 七佛的第一佛。【达】

ནམ་གཡེང་། སེམས་རྣམ་པར་འཕྲོ་བའི་གཤམ་པོ།
 散乱 (佛)，心思流荡。

ནམ་རིག་བྱེད། གཤམ་རབ་ཀྱི་མིང་། 智慧。

【增】辨别，识别。【本】(同) རྣམ་པར་ཤྱོད།

ནམ་གཤམ། ཡིད་དང་སེམས་དོན་གཅིག་ཆེ་དམིགས་
 པ་རྣམ་པར་རིག་པས་སོ།། 識 (佛)，与意念
 同义。【增】记忆，智力，知识。【达】
 灵魂，魂魄，神識。【本】

ནམ་གཤམ་མཐའ་ཡས་ཀྱི་དངོས་གཞི། གཟུགས་
 མེད་ཁམས་ཀྱི་གཉིས་པའི་དངོས་གཞི། 識无边处
 根本 (佛)，无色界第二处根本定。

ནམ་གཤམ་དུག། མིག་གི་རྣམ་གཤམ་ན་པའི་རྣམ་གཤམ་
 སྒྲུའི་རྣམ་གཤམ་ལྟའི་རྣམ་གཤམ་ལུས་ཀྱི་རྣམ་གཤམ་ཡིད་
 ཀྱི་རྣམ་གཤམ་དང་དུག། 六識 (佛)：眼識，耳識，
 鼻識，舌識，身識，意識等共为六識。

ནམ་གཤམ་ཅན་པ། སངས་རྒྱལ་གྱི་མཚན། 唯識
 者 (藻)。佛之名号。【增】唯識宗。【达】

ནམ་གཤམ་ཟླ་བ། ཉེར་ཟླ་གཉིས་པ། 識月 (藻)。
 阴历二月。

ནམ་སང། ལྷའི་མིང་(དང་)། 常醒 (藻)。天神。

ནམ་སྤྲུམ། བྱང་གི་ཆོས་སྤྱོད་སྤྱེ་རི་རབ་ཀྱི་བྱང་ན་
 བང་རིམ་བཞི་པའི་རྒྱལ་ཆེན། 毗沙門 (天神
 名)，护北方神，住须弥山北面第四級上之
 天王。(同) རྣམ་ཐོས་བྱ།

ནམ་གསལ། བྱ་བྱང་དང་ཉི་མ་དང་མཁས་པ་དང་
 སྒྲོག་ལའང་། 明了 (藻)。1. 鵬鳥。2. 日，太
 阳。3. 智者。4. 电。【增】开明的人。【达】

ནམ་གསལ་སྒྲིམ། ལུ་མེན་ནམ། 显生 (藻)。青
 金石。

ནམ་གསུམ་གཞོན། རྩལ་འཇུག། 三步 (藻)。
 遍入 (天神名)。

ནམས། མང་ཆོག་སྤྱེ་ལྟ་རྣམས་མི་རྣམས་ལྟ་བུ།
 多数詞諸，們，众，等，如說：ལྟ་རྣམས།
 諸天；མི་རྣམས། 众人，人們。

ནར། ར་བར། 耳中 (ན་'的第七轉声)。

ནར་གཞོན། ར་བར་རྩལ་པོ་མཉན་འདོད་མེད་པའོ།
 逆耳，耳觉粗恶，不乐意听。

ནལ་དུ་ཡབ་པ། མནལ་དུ་ཡབ་པ་སྤྱེ་སྒོ་བདེ་པོ།
 即 安适，平靜，心安泰。

ནལ་འཕྱོར། དངོས་སུ་འཕྱོར་བའམ་རྩང་དུ་འཕྱོར།
 瑜伽，相应 (佛)。

ནལ་འབྱུར་མངོན་སུམ། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་

ཤེས་རབ། 瑜伽现量(佛), 通达无我之智慧。

ནལ་འབྱུར་པ། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱི་

བདག་ཉིད་ཅན། 瑜伽师(佛), 方便般若为

体性者。【增】1. 习静者, 隐修者。2. 阿底
峡的大弟子名。3. 直接, 显著。【达】

ནལ་འབྱུར་སྤྱོད་པ། དབུ་ས་པ་ཞིག་ 瑜伽行

者, 中观宗(佛)之一派。

ནལ་མར། ལང་དག་པར་རས་དངོས་སུ། 真正,

真实。

【梦。

ནལ་ལམ། མནལ་ལམ་རྟེ་མི་ལམ། 即 མནལ་ལམ།

ནིལ། རྟེ་ལམ་ཞེས་པའི་དོན་དུ་སྤང་། 似是ནིལ་之义,

齿龈。

རྫོ་མཉེན་ལྷན་པ། ལུགས་རྫོ་མཉེན་ལྷན་པ་ཉུ་བ།

锋利, 如钢锋利。

རྫོ་པ། བྱི་རྫོ་པོ་དང་རིག་པ་རྫོ་པོ་དང་རྩལ་པོ།

1. 刀锋利, 刀快。2. 智慧敏锐。3. 粗猛。

【增】1. 恶臭的, 辛辣的。2. 强。【达】

རྫོ་ཐུར། རྩལ་པོ་བརྒྱུད་ཀྱིས་(དང་)། (ཁྱེས་ཀྱི་ཁྱེས་

之誤), 利速(藻)。百支河。【增】རྫོ་ཐུར་

བརྒྱུད་ཀྱིས། 江河(分为百支急流)。【法】

རྫོག་པར་བྱ། གསང་བར་བྱུངས་སྤྱོད་པར་བྱ། 所

当隐密, 应藏。

རྫོག་བྱེད། སྤོང་མཁན་ནས་སྤོང་བྱེད། 隐藏者。

རྫོགས་པ། ཁ་བརྩུགས་པའི་དོན་དུ་སྤང་། (未詳)

རྫོགས་ཤིག་ སྤོང་མཁན་གསལ་སྤངས་ཤིག་ 隐藏吧!

རྫོན་པ། རྫོ་པོ་རྟེ་བྱི་རྫོ་པོ་དང་རྩུགས་ལའང་།

即 རྫོ་པ། 1. 刀锋利。2. 钢铁。

【增】1. 睿。2. 敏捷。【四】

སྒྲོ་རྒྱུར། ཐུར་ལོག་པའི་དོན། 后退之义, 回轉。

སྒྲོ་སྤྱོས། ལྷའི་སྤྱོས་པ་ཞིག་ 鼻生(藻)。天界之

医生。(同) སྒྲོ་དོར། སྒྲོ་ལྷན་པའི་བྱ།

སྒྲོ་ཁྱུང་། རྩི་འཛིན་སྒྲུ། 鼻孔。

སྒྲོ་ཁྱིད། ཁ་ལོ་པ། 引导者, 御者。

【增】领头人。【四】(同) སྒྲོ་འཛིན་པ།

སྒྲོ་འཁྱུག་ རུག་པ་ལའང་། 1. 弯鼻。2. 猫头鹰。

སྒྲོ་ག་ སྒྲོ་ག་ཆེ་ཆུང་མང་པོ་ཉུ་བ། 各种, 如大

小多种。

སྒྲོ་གོང་། མིག་གཉིས་ཀྱི་བར་མཚམས་ལའང་། 1. 长

鼻(如象鼻)。2. 鼻梁, 两目之間。

སྒྲོ་ཁྱུན། སྒྲོ་ཚབ་ལྷན་པ་ཉུ་བ། 补鼻, 如补以

假鼻。

སྒྲོ་འགག་ སྒྲོ་ཁྱུང་འགག་པ། 鼻塞, 鼻孔堵住。

སྒྲོ་འགོབས། སྒྲོ་ཁྱུང་འགོབས་པ་པོ། 堵塞鼻孔者。

སྒྲོ་ཅན། ལག་གོད་ལའང་། 1. 有鼻子。2. 野猪。

སྒྲོ་ཆུ། སྒྲོ་ཁྱུང་གི་ཆུང་མ་སྒྲུབས། 鼻涕。

སྒྲོ་ཆེན། སྒྲོ་པོ་ལའང་། 1. 大鼻。2. 大臣。

(同) སྒྲོ་པོ་ཆེ།

སྒྲོ་ཆེན་པོར་གཏོགས། སྒྲོ་པོའི་རིགས་སུ་

གཏོགས་པ། 属于大臣之类者, 大臣們。

སྒྲོ་ཉིག་ སྒྲོ་ཉག་ཉག་གས་སྒྲོ་ལེབ་པ། 塌鼻, 鼻梁

低, 鼻扁平。【增】= རྩི་སྒྲུང་པ། 短塌鼻。【法】

སྒྲོ་གཉིས་པ། ཁྱུང་པོ་ཆེ། 二鼻(藻)。象。

སྒྲོ་ཁྱུང་། སྒྲོ་ཁྱུང་གི་རྩི་རྫོན་པོ། 尖鼻。

(同) སྒྲོ་རྫོན་པོ།

སྒྲ་བསྟན་པ། སྒྲ་ཐང་ཀར་བསྟན་ནས་འགྲོ་བ་ཏྲ་

བ། 对向，如鼻对直前行。

【增】信用，信赖。〔达〕

སྒྲ་ཤ། སྒྲ་ཁྱེ་གི་ཤ་མ། 鼻烟。

སྒྲ་ཤག མཛོའི་སྒྲ་ནས་བཏགས་པའི་ཤག་པ། 鼻

繩，如牛鼻内所拴之繩繩。

【增】长鼻，象鼻。〔达〕

སྒྲ་ཐུང་། ཁྱོད་ཁྱོད་ཆ་པོའམ་ངང་ཐུང་། 暴躁的，

性急的。【增】= སྒྲ་ཐུང་བ། 〔达〕（达作
སྒྲ་ཐུང་བ་）

སྒྲ་དྲོ། ལྷ་འི་སྒྲ་ན་པ་ཞིག 鼻奔（藻）。天界

之医生。（同）སྒྲ་སྒྱེས། སྒྲ་ལྷ་ན་མའི་བ།

སྒྲ་འབྲས་པ། སྒྲ་འབྲས་པ་པོས་ཁྱོད་པ་ཏྲ་བ། 领

导，倡导。【增】1.引导者。2.= འགྲོ་བྱས་
ནས། 已作领导。〔达〕

སྒྲ་འབྲས་པ། ཁྱོད་པོ་པ། 领导者，指挥者，调

御者。（同）སྒྲ་ཁྱོད།

སྒྲ་ལྷ་ན་མའི་བ། ལྷ་འི་སྒྲ་ན་པ་ཞིག 具鼻母之子

（藻）。天界之医生。（同）སྒྲ་སྒྱེས། སྒྲ་དྲོ།

སྒྲ་བཅུགས་པ། སྒྲ་ཁྱེ་གི་ཆུ་ལ་རྟོག་པའམ།

（未詳）

སྒྲ་ནག་མ། བཟ་མི་ཤིས་པ། 黑鼻女（佛），

不吉祥（俱舍論作“黑耳”）。

སྒྲ་ཚེན་པོ། སྒྲ་ཁྱེ་གི་ཆུ་ཚེན་པོ། 尖鼻。

（同）སྒྲ་ཚུང་།

སྒྲ་ཐྱ། ཤངས་ཐྱ། 拭鼻巾。

【增】揩鼻涕。〔法〕

སྒྲ་ཐུག སྒྲ་ཁྱེ་གི་ 鼻孔。

སྒྲ་ཐུག་ཏར་བ། སྒྲ་ཁྱེ་གི་ཆུ་ཐོ། 鼻孔张开，

大鼻孔。

སྒྲ་ཐུགས། ཐུ་ག་གཅིག་པའི་སྒྲ་ཁྱེ་གི་ 一穴之

鼻孔。

སྒྲ་པོ། དེང་སང་སྒྲ་པོ་ཟེར་བ་དང་སྒྲ་ཤིན་པའང་

ཟེར་ཏེ་ཁྱོད་པོ་པའམ་གཙོ་པོ། 现今呼为 སྒྲ་པོ།

亦名 སྒྲ་ཤིན་པ། 领导者或首长。

【增】或 སྒྲ་བ་ 或 སྒྲ་པ་ 等于གཙོ་པོ། 〔达〕

སྒྲ་པོ་ཆེ། སྒྲ་པོ་པའང་། 1.大鼻子。2.大臣。

（同）སྒྲ་ཆེ།

སྒྲ་ཐུང་། མདའི་མདའུ་ལྷགས། 箭头。

【增】= སྒྲ་ཐུག་པ། 鼻涕，鼻屎。〔达〕

སྒྲ་མ། སྒྲ་ཐུང་། 肉豆蔻。

སྒྲ་མའི་མ་ཏྲིག ཐུང་ཏྲི་མ་ཏྲིག 豆蔻花，肉蔻

之花。【增】兰花。〔四〕

སྒྲ་མང་། སྒྲ་ག་མང་པོའམ་སྒྲ་ཆོགས། 多样，种种。

【增】= སྒྲ་དབག་ཏུ་མེད་པ། སྒྲ་ཆད། 〔达〕

སྒྲ་མེད། སྒྲ་ཤག་མེད་པ་པའང་། 1.无鼻。2.无繩。

སྒྲ་མོ། གཙོ་མོ། 主母，女主人。

སྒྲ་ཆོ། མདའུ་ན་ནས་གཏོང་། 前，面。

སྒྲ་ཆ་གཡེ། ཐུང་བ་ཏྲ་བ། 鼻吼，如打鼾。

སྒྲ་ཆོས། དྲི་ཞིས་པོ། 满足鼻子（藻）。香

味，香气。

སྒྲ་ཆོགས། I. སྒྲ་ག་མང་པོ་ཆོགས་དང་ཁྱོག་དང་

ཁྱུང་འབྲུག་དང་ཆུ་པོ་ཏྲ་པོ་པའང་། 1.多种集
合。2.电。3.遍入（天神名）。4.壬午年。

II. སྒྲ་ག་མང་པོ་པའམ་ནས་པ་སྒྲ་ཆོགས། 多种种，

种，形形色色，各式各样。【增】1. 参看ལྷ།

2. = ཀྱིས། 所有，全体。〔达〕

སྐྱ་ཚོགས་འགོངས། ས་གཞི་དང་ཁྱབ་འཇུག་ལྷ་མོ་

ལའང་། 种种满（藻）。1. 地球。2. 遍入（天神名）。

སྐྱ་ཚོགས་ཀྱ། ཉ་མི་མིང་། 种种行（藻）。魚。

སྐྱ་ཚོགས་སྐྱབ་ཕྱེད། ཚངས་པ་རྟེ་སྐྱ་ཚོགས་བཟོ་

བའང་ཟེར་བ་དང་སྐྱ་ཚོགས་ཤེས་པའང་། 制造

一切者（藻）。大梵（天神名），亦名种种工巧，种种智。【增】毗首羯磨天神。〔达〕

（同）སྐྱ་ཚོགས་ཕྱེད་པོ། སྐྱ་ཚོགས་སྐྱན་ཕྱེད།

སྐྱ་ཚོགས་ཅན། རྒྱུ་ཕྱ་གཤམ་ལའང་། 1. 有种种，

杂色。2. 水鸡。【增】野鸡。〔达〕

སྐྱ་ཚོགས་རྟོག་ བདུད་ཀྱི་བྱ། 种种幢（藻）。

魔之子。【增】欲天（爱神）的兒子。〔达〕

སྐྱ་ཚོགས་གཏོང་བ། ལྷ་མོ་བཟོ་བ་ལའང་། 1. 施

给种种。2. 天上的工巧师。

（同）སྐྱ་ཚོགས་ལས་ཅན།

སྐྱ་ཚོགས་ཏ་ཅན། རྒྱུ་དང་མེ་ལའང་། མེ་དང་

མེ་ལྷ། 有种种馬（藻）。1. 风。2. 火。3. 火神。

【增】风神。〔达〕（同）སྐྱ་ཚོགས་འོད་ཟེར།

སྐྱ་ཚོགས་ཏ་བ། རྒྱུ་ལྷ་མིང་། 种种馬者

（藻）。风神。

སྐྱ་ཚོགས་མདོག་ སྐྱ་པོ་སྐྱ་དང་དུས་མེ་དང་བ་

མི་ལའང་། 种种色（藻）。1. 罗刹。2. 劫

火（佛）。3. 雌黄，黄信石。

【增】གར་གྱི་བརྟན། 戏装。〔达〕

སྐྱ་ཚོགས་སྤྱེ། ཁྱབ་འཇུག་ 种种軍（藻）。遍

入（天神名）。【增】决明属草。〔达〕

སྐྱ་ཚོགས་ཕྱེད་པོ། ཚངས་པ་རྟེ་སྐྱ་ཚོགས་བཟོ་

བའང་ཟེར་བ་དང་སྐྱ་ཚོགས་ཤེས་པའང་། 种种

作者（藻）。大梵（天神名），亦名种种工巧，种种智。

（同）སྐྱ་ཚོགས་སྐྱབ་ཕྱེད། སྐྱ་ཚོགས་སྐྱན་ཕྱེད།

སྐྱ་ཚོགས་དབྱིག་ ཤིང་མོ་སྐྱལ་པོ་དང་ལྷ་མོ་སྐྱ་

མཁའ། 种种提（藻）。1. 乙巳年。2. 天界

歌者。

སྐྱ་ཚོགས་སྐྱན་ཕྱེད། ཚངས་པ་རྟེ་སྐྱ་ཚོགས་བཟོ་

བའང་ཟེར་བ་དང་སྐྱ་ཚོགས་ཤེས་པའང་། 种种

施（藻）。大梵（天神名），亦名种种工巧，种种智。

（同）སྐྱ་ཚོགས་སྐྱབ་ཕྱེད། སྐྱ་ཚོགས་ཕྱེད་པོ།

སྐྱ་ཚོགས་མིག་ཅན། ལྷ་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 种

种眼（藻）。大自在（天神名）。

སྐྱ་ཚོགས་གཏུག་ཀྱན། གཟའ་ཕུར་བྱ། 种种頂

飾（藻）。木曜。

སྐྱ་ཚོགས་གཏུག་ཕུད་ཀྱི་བྱ། （注同上）

种种頂髻子（藻）。

སྐྱ་ཚོགས་འཛིན་མ། ས་གཞི། 持种种女（藻）。

地球。

སྐྱ་ཚོགས་བ། ལྷ་བ་དང་མེ་དང་མེ་ལྷ། 食种种

（藻）。1. 月亮。2. 火。3. 火神。

སྐྱ་ཚོགས་གཞུགས་ཅན། ཁྱབ་འཇུག་དང་དབང་

ཕྱག་ཆེན་པོ་དང་དུས་ཀྱི་མེ་（དང་།）། 种种色形

（藻）。1. 遍入（天神名）。2. 大自在（天神名）。3. 劫火（佛）。

སྐྱ་ཚོགས་འོད། ཉི་མ་དང་ནམ་སྐྱེས་ཀྱི་དགའ་ཚལ།

种种光（藻）。1. 太阳。2. 毗沙門（天神名）

之花园。（同）སྐྱ་ཚོགས་ཤིང་ན།

སྒྲུབ་ཆོག་མ་འོང་ཟེར། རྒྱུ་དང་མེ་ལའང་། མེ་

དང་མེ་ལ། 种种光 (藻)。1. 风。2. 火。

3. 火神。(同) སྒྲུབ་ཆོག་མ་འོང་ཟེར།

སྒྲུབ་ཆོག་མ་ལས་ཅན། ལྷ་འི་བཟོ་བོ་ལའང་། 1. 种

种职业者。2. 天界的工巧师 (技师)。

(同) སྒྲུབ་ཆོག་མ་འོང་ཟེར།

སྒྲུབ་ཆོག་མ་འོང་ཟེར། ཧྲི་མ་དང་ནམ་གྲུ་འོང་ཟེར་

ཆའ། 种种車 (藻)。1. 太阳。2. 毗沙門 (天

神名) 之花园。(同) སྒྲུབ་ཆོག་མ་འོང་ཟེར།

སྒྲུབ་ཆོག་མ་ལྷ་ལྷན། རྒྱུ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་མའི་མིང་། 具

种种天 (藻)。斗宿 (二十八宿之一)。

སྒྲུབ་མཆོལ། མཆོལ་པ་ཟེར། (未詳)

【增】=སྒྲུབ་或སྒྲུབ་ཀྱི། 鼻。〔达〕

སྒྲུབ་འཛིན། འཛིན་པའི་དོན་ལའང་། 1. 带头。2. 引

导。(同) སྒྲུབ་མཆོལ།

སྒྲུབ་འཛོམས། སྒྲུབ་པ་མང་པོ་འཛོམས་པའི་མིང་ཟེར་

སངས་སྒྲུབ་འཛོམས་བྱིས་སྒྲུབ་། 汇合, 多种汇合之

名, 現今写为 སྒྲུབ་འཛོམས།

སྒྲུབ་ཞག་ཅན། རྒྱུ་པོ་ཆེའི་མིང་། 鼻素者

(藻)。象。

སྒྲུབ་ཡི་ལ་བྱ། སྒྲུབ་པ་དུ་སྒྲུབ་པའི་ལ་བྱ། 鼻孔内

所生嫩肉。

སྒྲུབ་རིང་། ཡག་པ་དང་ལྷག་པ་དང་རྒྱུ་ཆེན། 长鼻

(藻)。1. 猪。2. 鼻, 猫头鹰。3. 象。

སྒྲུབ་རྩ། རྩས་ལའམ་གཤོང་ལ། 1. 在前。2. 面前。

【增】張牙。〔四〕

སྒྲུབ་ལ། (注同上)

སྒྲུབ་ལ་འགྲོ། གཤོང་ལའམ་རྩས་ལ་འགྲོ། 領头, 在

前面走。

སྒྲུབ་ལེན། བསྐྱུ་བའི་དོན་ལའང་། 1. 招待, 款待。

2. 迎接。【增】施与庇护所或住处。〔达〕

(达作 སྒྲུབ་ལེན་པ་)

སྒྲུབ་ལོན། འཛིན་པའི་དོན་ལའང་། ལྷ། 领导。

(同) སྒྲུབ་འཛིན།

སྒྲུབ་ཤ། སྒྲུབ་ཤག་པ། 1. 鼻肉。2. 鼻穢。

སྒྲུབ་མེལ། རྩས་ལ་ལས་མེལ་པ་ལྷ་བྱ། 前导, 如在

前面清理道路者。

སྒྲུབ་བསྐྱུ་བ་པ། སྒྲུབ་པ་འགག་པ། 鼻孔窒塞。

སྒྲུབ་ཀོང་། སྒྲུབ་བྱས། 墨盒, 墨瓶。

(同) སྒྲུབ་ཆ་དགའ། སྒྲུབ་ཆའི་ཕོར་བྱ།

སྒྲུབ་གི་གཉིན་མཆོམས། ཡ་མ་གཅིག་པ་ལས་སྒྲུབ་

པའི་སྒྲུབ་ཆ་ལེན་པར་བསྐྱུ་སྒྲུབ་འགྲུབ་ཆེན་ལས་

གསུངས་པ་དང་། ཡང་ན་མིང་མའི་བྱ་དང་བྱ་

མའི་བྱ་ལ་སྒྲུབ་གི་ཆ་པོ་ཟེར་བ་དང་། དེའི་བྱ་

ལ་ཡང་ཆ་ཟེར་བ་དང་། སྒྲུབ་དཔོན་ནི་མ་ཞེས་

བྱ་ལེན་པས་མིང་མའི་བྱའམ། དེ་དག་ནི་དབྱུང་

ན་སྒྲུབ་ཅེས་པའི་མིང་དུ་སྒྲུབ་པས་རྩས་རིགས་མ་

ལེན་པ་པའི་རིགས་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ཆ་དུ་འམ།

亲属, 八千頌大疏說: 对同一父母所生姊妹

之子及自己女儿之子呼为 སྒྲུབ་གི་ཆ་པོ། 对

彼等之子呼为 ཡང་ཆ། 对姑之子或姊妹之

子呼为 སྒྲུབ་དཔོན། 观此等名, 則知 སྒྲུབ་ 字

为肉, 非骨系 (男系) 的, 而是肉系 (女系)

之亲属 (旧日傳說, 己身之骨由父傳來, 肉

由母傳來)。

【增】异姓亲戚。〔四〕

སྒྲུབ་པོ་ཆེ། པའི་མིང་སྒྲུབ་ནས་པོ་ཆེ་ཞེས་སྒྲུབ་། 大

亲 (藻)。肉, 亦作 རྩས་པོ་ཆེ།

ལྷག་བུམ། ལྷག་ཆའི་སྟོང། 墨水瓶，墨水壺，
盛墨汁之器。【增】角硯。〔四〕

ལྷག་དཔོན། བ་མ་གཅིག་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་སྲུང་མ་
ཡིན་པར་བརྒྱུད་སྟེང་འབྲེལ་ཆེན་ལས་གསུངས་པ་
དང་། ཡང་ན་སྤྱིང་མོའི་བུ་དང་བུ་མོའི་བུ་ལ་
ལྷག་གི་ཆ་པོ་ཟེར་བ་དང་དེའི་བུ་ལ་ཡང་ཆ་ཟེར་
བ་དང་། ལྷག་དཔོན་ནི་མ་ནེའི་བུ་ཡིན་པས་སྤྱིང་
མོའི་བུའམ། དེ་དག་ནི་དབྱུད་ན་ལྷག་ཅས་ཤིང་
མིང་དུ་སྒྲུང་བས། རྒྱལ་རིགས་མ་ཡིན་པ་ཤིང་
རིགས་སུ་གྱུར་པའི་སྲུང་ཉི་དུའམ། 表弟，甥，
八千頌大疏說：对同一父母所生姊妹之子及
自己女儿之子呼为 ལྷག་གི་ཆ་པོ། 对彼等
之子呼为 ཡང་ཆ། 对姑之子或姊妹之子呼
为 ལྷག་དཔོན། 观此等名，则知 ལྷག་ 字为肉，
非骨系（男系）的，而是肉系（女系）之亲属
（旧日傳說，已身之骨由父傳來，肉由母
傳來）。

ལྷག་ཆ། ཡི་གེ་འབྲི་བའི་ལྷག་ཆ། 墨水，墨汁。

ལྷག་ཆ་དགའ། ལྷག་བུམ། 墨喜（藻）。墨水瓶。

（同）ལྷག་ཀོང་། ལྷག་ཆའི་ནོར་བུ།

ལྷག་ཆ་འབྲེལ། འབྱར་བྱེད་སྒྲིན། 墨增（藻）。
粘胶。

ལྷག་ཆ་པོ། སྤྱིང་མོའི་བུ་དང་བུ་མོའི་བུ་ལ་ལྷག་
གི་ཆ་པོ་ཟེར་བ་དང་དེའི་བུ་ལ་ཡང་ཆ་ཟེར་བ་
དང་། ལྷག་དཔོན་ནི་མ་ནེའི་བུ་ཡིན་པས་སྤྱིང་
མོའི་བུའམ། དེ་དག་ནི་དབྱུད་ན་ལྷག་ཅས་ཤིང་
མིང་དུ་སྒྲུང་བས་རྒྱལ་རིགས་མ་ཡིན་པ་ཤིང་རིགས་
སུ་གྱུར་པའི་སྲུང་ཉི་དུའམ། 外甥，对姊妹之子，
及自己女儿之子呼为 ལྷག་གི་ཆ་པོ། 对彼等之

子呼为 ཡང་ཆ། 对姑之子或姊妹之子呼为

ལྷག་དཔོན། 观此等名，则知 ལྷག་ 字为肉，
非骨系（男系）的，而是肉系（女系）之亲属。

ལྷག་ཆའི་ནོར་བུ། ལྷག་བུམ། 墨宝（藻）。

墨水瓶。（同）ལྷག་ཀོང་། ལྷག་ཆ་དགའ།

ལྷག་ལས་སྐྱེས། རིགས་བརྒྱུད་མིང་། 肉生（藻）。

种族名。【增】1.生于 ལྷག་ 族。2.家世，
出身。〔达〕

སྒྲིང་བྲག་ མིག་ལ་སྒྲུང་བ་དང་ན་བར་ཐོས་པ། 見
聞，眼所見及耳所聞。

སྒྲིང་ངོར། ཡིད་ལ་སྒྲུང་བའི་ངོར། 意想，感觉着。

སྒྲིང་བརྟན། མཐོང་བ་ཅས། གཟུགས་བརྟན།

1.約略可見。2.影，象。【增】1. ཁ་ལ་མཛོས་
པ། 外表美觀。2.=སྒྱུ་འདྲ། 〔达〕

སྒྲིང་ལྗན། ཉིན་མོ་དང་ཟླ་འོད་ལའང་། 有明
（藻）。1.白昼。2.月光。

སྒྲིང་ལྗན་ཤིང་རྟ། བརྟན་པ་ཞེས་པའི་སྒྲིང་མ་
ལའང་། 具明車（藻）。名坚固之星宿（北
极星）。

སྒྲིང་བ། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱི་སྒྲིང་བ་ཉྱ་བུ། 照耀，
如日光照耀。【增】1.現象，对象，相。2.見
解，看法，意見。3.想象，觀念，意思。4.照
明，发光。5.被見到，被知覺，表現自己，現
出。6.=ཡོད་པ། 有，存在。〔达〕 看。〔高〕

སྒྲིང་བ་ཐོབ་པ། མཛོད་སུམ་དུ་ཐོབ་པ་ཉྱ་བུ།

明得（佛），如現量得。

【增】获得光明。〔达〕

སྒྲིང་བ་མཐུའ་ཡས། མངས་ཀྱས་སྒྲིང་བ་མཐུའ་
ཡས། 无量光，即阿弥陀佛。

སྒྲུབ་པ་ཙམ། མིག་ལ་སྒྲུབ་པ་ཙམ། 眼仅可看見。

སྒྲུབ་པ་སྒྲིག་བྱེད། མཚན་མོ་(དང་)། 遮光
(藻)。夜。

སྒྲུབ་པ་འཁྱུར་། རྒྱ་ཁྱུར་དང་སྒྲིག་ཁྱུར་ལའང་།
1.窗孔。2.門孔。

སྒྲུབ་པ་འཁྱུར་པོ། ཧྱི་མའི་མིང་། 明主(藻)。

太阳。(同)སྒྲུབ་པ་འཁྱུར་པོ། སྒྲུབ་བྱུང་།

སྒྲུབ་པ་འཁྱུར་པོ། མིག་ 照根(藻)。眼。

སྒྲུབ་པ་འཁྱུར་པོ། ཧྱི་མའི་མིང་(དང་)། 明輶
(藻)。太阳。【增】日暈。〔达〕

སྒྲུབ་པ་འཁྱུར་པོ། ཧྱི་མའི་མིང་། 光明仓库

(藻)。太阳。(同)སྒྲུབ་པ་འཁྱུར་པོ།

སྒྲུབ་བྱུང་། (注同上) 明生(藻)。

སྒྲུབ་བྱེད། ཧྱི་མ་དང་མིག་དང་མེ་དང་མེ་ཉྩ་ལའང་།
发光者(藻)。1.太阳。2.眼。3.火。4.火神。

སྒྲུབ་མི་སྒྲུབ་། ཡོད་མེད་ཉྩ་བྱ། 有没有。

སྒྲུབ་མེད། ལྷན་པ་དང་མཚན་མོ་ལའང་། 无光
(藻)。1.暗。2.夜間。

སྒྲུབ་ཚུལ། ཡིད་ལ་ཤར་བའི་ཚུལ། 意中現起之
理。【增】1.景色，风景。2.外表，非本
质。〔达〕現象。〔本〕

སྒྲུབ་ཞིན། སྒྲུབ་པ་ལ་འདོད་ཞིན་པ་ཉྩ་བྱ། 显现
而执著(佛)，如貪恋所現之相。

སྒྲུབ་གཡེལ། རྒྱ་ཁྱུར་ལའང་། 明散(藻)。窗。

སྒྲུབ་གཡེལ་ཙན། སེམས་ཤྱོད་བག་མེད་ཙན། 心
放逸者。【增】1.善忘的。2.怠惰的。〔达〕

སྒྲུབ་ཤས། ཚེ་འདིའི་སྒྲུབ་པའི་ཆ་ཤས། 光榮，
榮華，虛榮。【增】想象，空想。〔达〕

སྒྲུབ་གཤིན་པ། ཡིད་ལ་འཕྲད་པ་ལའང་། 1.和
愛。2.合意。

སྒྲུབ་ཐུན་ཙམ། ཡོད་པ་ཙམ། 仅有。

སྒྲུབ་གསལ། མར་མེད་སྒྲིན་མེ། 照显(藻)。
灯，炬。

【增】光輝，灿烂。〔达〕滿堂紅灯。〔四〕

སྒྲུབ་པ། ནད་ལྷན་ཏེ་བསྒྲུབ་པའི་བྱེད་རྒྱ། 伤害。

སྒྲུབ་པ། སྒྲུབ་པའི་ཏེ་སྒྲུབ་པ་ལུད། 鼻涕。

སྒྲུབ་ཤོས། ཐུ་པ། 棉衣，长袍。

སྒྲུབ་སྒྲིམ་པ། དོན་མེད་སྒྲིམ་སྒྲིམ་བྱེད་པ་ཉྩ་བྱ།

摆动，如无目的的徘徊。

སྒྲུབ་པ། སྒྲུབ་བྱེད་སྒྲུབ་པ་ཁ་ཞིང་། 口面，呢
絨之口面。

སྒྲུབ་བྱུང་། བཅོག་པ་གཏོར་སའམ་གསང་གཏོར་ཉྩ་

བྱ། 弃不淨处，廁所。

སྒྲུབ་བྱུང་ཁང་། (注同上)

སྒྲུབ་བྱུང་། དགེ་སྦྱོང་གི་ཆས་ཤོས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱུང་ཉྩ་བྱ།

མ་དང་སྒྲིག་པ་བྱེད་དང་མེད། 条，如比丘法
衣二十五条，每条四节半。

སྒྲུབ་བྱུང་པ། སྒྲུབ་བྱུང་པ་ལྷན་པོ་ཞིག་ 襪，厚
毛織品。

སྒྲུབ་བྱ། བལ་གསལ་དང་བྱེད་སྒྲིམ་སྒྲིག་པ་བྱ། 1.褐
子，毛織品。2.門外之台(月台)。

སྒྲུབ་སྒྱུར། དགེ་སྦྱོང་གི་ཆས་ཤོས་ཤིག་ 衲衣，祖
衣(佛)，比丘法衣之一。

སྒྲུབ་བྱུང་པ། བྱེད་མེད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ལའང་། 妇女之主。

སྒྲུབ་ཤོག་པ། ལུས་ཀྱི་བྱེད་པ་ལྷན་པ་དང་ཉྩ་བྱ།

身之外部(側面)或背部，后臀。【增】或

སྒྲུབ་ཤོག་པ། 尊称神或喇嘛的全身。〔达〕

སྒྲུབ་པ། བྱེད་པ་ཤིག་ 持(命令詞)。

ཐུས་ཟ། བར་མེའམ་སྒྲོན་མེ། 食油（藻）。灯，
炬。（同）ཐུས་དགའ།

ཐུར། ཐུག་ཚ་སྒྲུར་ཞིག་དང་དུས་སྒྲུར་ཞིག་ཉེ་བུ།
1. 研，如研墨。2. 拖延，如延长時間。【增】
1. 推动，移动，更改。2. 曳上，拖入。3. 切
碎，搗碎，研碎。4. 縮短。5. 参看 བསྒྲུར། [达]

ཐུ་མགོན། མི་དམངས་གནོད་གི་མགོན་གཉེན་ཏེ་གོ་
གནས་ཤིག 知寔，職位之一。

ཐུ་སྒོན། ལྷ་སྒོ་ཚད་ཅིག་སྒྲུ། 一种野菜。
（同）ཐུ་རལ།

ཐུ་མོ། ཅེ་མོ་དང་བྱུར་ལའང་། 1. 端，尖頂。
2. 角，楞。

ཐུ་ཚར། ཁ་ཚར་རམ་མཐའི་ཚར་ལུད། 穗头，布
边緣，或边穗。

ཐུ་ཚད། ལྷ་སྒྲུའི་ཚད་མ། 一种野菜。

ཐུ་ཟན། ཐུ་ཟན་ནམ་ནམ་གྱི་ཕྱེ་མའང་། 青稞
面的糌粑，亦名 ཐུ་ཟན།

ཐུ་རལ། ལྷ་སྒོ་ཚད་ཅིག་སྒྲུ། 一种野菜。
（同）ཐུ་སྒོན།

ཐུ་ལེན་པ། དུ་འཕེ་དོན་དེ་སྒྲ་ལེན་པང་། 招待
員，迎接者，亦作 ཐུ་ལེན།

ཐུ་ཤན་པ། ཐུ་འབྱོན་པའམ་ཁ་ལོ་པ། 1. 領導
者。2. 御者，駕駛者。

ཐུ་ཤྲིག་མ། ཅེ་མོ་སྒྲངས་པ། 頂端肿了。

ཐུ་འྲུ། དེའི་ཐུ་འྲུ་བྱུར་ཉེ་བུ། 端角，如山岩端角。
【增】= ཐུ་ཁྲོད། ཐུ་དམར། ཐུ་ཚད།
མན་སྒྲུ། [法]

ཐུ་སྒོན། ལྷ་སྒོ་ཚད་དུ་རུང་བ། 野草，可作

菜者。（同）ཐུ་རལ།

ཐུ་གདོང་། ཡུལ་ཞིག 一处地方。

ཐུ་རལ། ལྷ་སྒོ་ཚད་དུ་རུང་བ། 野草，可作
菜者。（同）ཐུ་སྒོན།

ཐུག་གཟན། ཁ་ཟས་སམ་སྒྲུ་མ་ཚས་འཁུར་བ། 油
果子，油煎餅。 [皿。

ཐུད་བཀང་བ། ཐུད་གང་བར་བྱས་པ། 灌滿器

ཐུད་སྒྲུད། ཅུ་སྒྲུད་དམ་ཟངས་སྒྲུད་ཉེ་བུ། 器皿，
如水瓶，銅器。

ཐུན་ཅིག་ཁ་སྐོང་ངམ་ཞལ་འདེབས་ཁ་འདེབས་ཚུབ་
ཤིག 添滿吧！增加吧！

ཐུན་པ། （原注同上）添滿，增加。

【增】1. 加尖或指向（如箭）。2. 复兴，加
强。[达] 携带。[高]

ཐུས་པ། དེ་མ་སྒྲུ་མ་བཞིན་པའམ་དེ་བྱུགས་པ།
1. 正嗅气味。2. 涂香。

【增】持，掌握，拾取，抓住。[达]

ཐུས་ཕྱེད། ཐུ་ཁྲུང་། 嗅者（藻）。鼻孔。

【增】鼻。[达]

ཐུས་མ། དེ་མ་སྒྲུ་མ་ཤིག་དང་ཕྱག་ལ་སྒྲུ་མ། 1. 嗅
气味吧！2. 拿在手里吧！

ཐུར། （原注同下条）杂乱。【增】1. 混杂，混
合。2. 搅动沉淀。[达]（达作 ཐུར་བ་）

ཐུར་མ། ཞིང་ག་བཅས་པའི་ཤུལ་སྒྲོད། 田禾割后
的乱迹。

ཐུར་ཡང་། བྱུར་འཁུལ་དུ་འཇུག་ཡང་། 将使錯
乱。

ཐུབས། སྐར་མ་ཞིག་ཅེ་ཡང་ན་སྒྲུབས་ནི་སྐར་མ་དག་

ཉི་དབྱིབས་ནི་སྐར་མ་གསུམ་དང་ལྷན་པའི་རི་ལྟ་བུ་

དྲགས་ཀྱི་ཀླུ་པོ་མཛད་བྱུང་བའི་རལ་བ་ཉ་བུ། 尾宿，星宿之一，又說尾有九星，其形如具足三星之獅子毛发。【增】西藏地名。〔达〕

སྒྲུལ་ཞི། ལོ་རིམ་འཛེལ་བའམ་ཐོད་ཤོལ་བ། 1. 次第錯綜。2. 超越。

སྒྲོན། སྐར་མ་ཞིག་ཉེ་སྒྲོན་ནི་སྐར་མ་གསུམ་མོ་དབྱིབས་ནི་ཐེམ་སྐམ་ཉ་བུ། 心宿，星宿之一，心宿有三星，形如梯。

སྒྲོན་གྱིས་ཉ་བ། ཉར་ཟླ་ཟླ་པའི་ཚེས་བཙུང་། 心宿月圓（藻）。阴历五月十五日。

སྒྲོན་ཟླ་བ། དབྱར་རྩ་བའམ་ཉར་ཟླ་ཟླ་བ་ལའང་། 心宿月（藻）。1. 孟夏。2. 阴历五月。

བརྟག། ཞེ་སྤང་དང་ཀླན་རྟག་ཡིད་ལ་སེམས་པ་དང་ན་ཚ་དང་མདག་ཅེས་པའང་སྤྱང་། 1. 憤怒。2. 意想分別，遍計（佛）。3. 痛苦。亦作 མདག་ཉེས་པ། 忍受。〔本〕

བརྟག་དཀའ་བ། བཟོད་དཀའ་བ། 难忍受。

བརྟག་རྩམ་བ། བཟོད་པའམ་བསྐྱུང་བུལ་པ་དང་ཀླན་བརྟགས་པ། 1. 能忍受。2. 遍計（佛）。

བརྟགས་པ། （注同上）【增】1. 深思熟慮。2. 系念，挂念。3. 争取。4. 滿，充溢，引申，指心灵上或肉体上的負担。〔达〕 專心。〔法〕

བརྟང་ཡོང་། ཟས་མིད་པར་ཐོགས་ཡོད། 塞住，噎住，食物塞住咽喉。

བརྟངས་པ། མིད་པར་ཐོགས་ཟིན་པའམ་འགགས་པ། 咽喉塞住，堵住。

བརྟན་པ། དེས་པར་བཟུང་བའམ་ནན་ཏན་ནམ་དགར་བའམ་དེས་པར་བཟུང་ཆོག། 1. 指定，2. 殷勤。

3. 提出。4. 指定詞。

【增】1. 热望。2. 警惕，留心。〔达〕

བརྟན་ཆོག （原注缺）指定詞。

བརྟབ་སེམས། གཞན་གྱི་ནོར་ལ་ཆགས་པའི་བརྟབ་སེམས་ཀྱིས་བརྟབས་པ། 貪心，貪婪。

བརྟབས། （注同上）

བརྟུར་བ། འཕྲིན་པའམ་དུས་བསྟུར་བ་ལའང་། 1. 退出。2. 更改時間。

བརྟོག་པ། ས་འོག་ལ་སྤེལ་བར་བྱ་ཉ་བུ། 隱藏，如埋藏于地下者。

【增】1. = སྤེལ་བ། 隱藏。2. = བསྐྱུངས། 系縛，捆緊。〔达〕（达作 བསྐྱུགས་པ་）

བརྟོག་བྱ། （原注同上）所隱藏。

བརྟོགས་པ། སྤེལ་པའམ་བསྐྱུངས་པ། 已埋藏，已隱藏。

བསྐྱུད་པ། ནད་པར་བྱུར་བ་རུས་པ་ཆག་པ་ཉ་བུ། 受伤，如骨折断。

【增】参看 སྐྱུད་པ་ 等于 མཚོན་གྱིས་མེས་པ། 为兵器所伤。〔达〕

བསྐྱུན་པ། ཁ་སྐོང་ངམ་ཁ་འདེབས་བསྐྱུན་པ་ཉ་བུ། 增添，添滿。【增】参看 སྐྱུན་པ། 〔达〕

བསྐྱུས། ཕྱག་ལ་བསྐྱུས་པར་བྱའམ་དྲི་མ་བསྐྱུས་པར་བྱ། 1. 手中所持。2. 所嗅的气味。

【增】= ཐོགས་པ་ 及 ལྷུས། 接受。〔高〕（高作 བསྐྱུས་པ་）

བསྐྱུས་བྱ། （注同上）

བསྐྱུསས་པ། ཕྱག་ན་རལ་གྱི་བསྐྱུསས་པའམ་དྲི་མ་བསྐྱུསས་ཟིན་པ། 1. 已持。2. 已嗅气味。

【增】= ཐོགས་པ་ 为 སྐྱུས་ 的完成式。〔达〕

བསྐྱར་བ། བསྐྱེག་མ་རིང་དུ་བསྐྱར་བར་བྱ་དང་

མནར་དུ་བཅུག་པ། 伸长, 拖长。

【增】1. = རྒྱང་བ། 2. 随后牵引。〔达〕

བསྐྱར་བྱ། (原注同上) 当伸长, 当拖。

བསྐྱུང་བ། ཕྱིར་ཕུལ་བའམ། 逐出, 推出。

བསྐྱུན་བ། ལུ་མ་བསྐྱུན་དུ་བཅུག་ཟིན་པ་དང་གནད་

ལ་བསྐྱུན་ཟིན་པ། 1. 已哺乳。2. 已刺。

【增】1. 参看 བསྐྱུར། 2. = རྐྱད་པ། 冒犯, 伤害之心。3. 击中或射中目标。4. = རྐྱེར། 5. 来回移动, 摇动。6. 打击。7. 针。〔达〕

བསྐྱུན་བྱ། ལུ་མ་བསྐྱུན་པར་བྱ་དང་མཚན་ཆ་བསྐྱུན་

པར་བྱ། 1. 当哺乳。2. 当刺。

བསྐྱུབ་བྱ། བྱ་བ་ངན་པ་བསྐྱུབ་པར་བྱ། 所消灭者, 所消灭的恶事。

བསྐྱུབས་པ། ཁྱེད་དེ་མཁས་ཆོས་བསྐྱུབས་པ་ཉི་ཤུ། 毁灭, 如朗达玛(西藏古代人名)毁灭正法。

བསྐྱུར་བ། རྒྱག་ཆ་བསྐྱུར་བའམ་དུས་བསྐྱུར་ཟིན་པ་ ཉི་ཤུ་འཕྲིན་པའམ་བསྐྱུར་བའང་། 1. 研磨, 如研墨。2. 拖延, 如时已延期。

【增】སྐྱུར་ 的完成式。〔达〕 调用。〔四〕

བསྐྱུར་བྱ། ཞིབ་དུ་བསྐྱུར་བར་བྱ་དང་དུས་ཁྱེ་ཕྱིར་

བསྐྱུར་བར་བྱ་ཉི་ཤུ་(དང་)། 1. 当研磨。

2. 当移动, 如时间前后更动。

བསྐྱེས་མ་བ། ཞེས་ཞེས་བྱས་པའམ་འཕྲོལ་འཕྲོལ་

བྱས་པ། 柔软, 有弹性, 松软。

【增】སྐྱེས་ 的完成式。〔达〕

བསྐྱེ་བྱ། ཟན་ནམ་གྱི་ཞིབ་བསྐྱེ་བར་བྱའམ་བཟི་

བར་བྱ། 当揉, 拌, 当揉面, 拌搅面。

བསྐྱེག་ བསྐྱེ་བའི་དོན་དུ་སྒྲུང་། 揉。

བསྐྱེགས་པ། བཟིས་པའི་དོན་དུ་སྒྲུང་། 揉搓,

调拌。

བསྐྱེད་པ། བྱག་པའི་དོན་ནམ། 遇合, 会遇。

བསྐྱེར་བ། ཉོར་འབྲུལ་དུ་བཅུག་པ། 使错乱。

【增】= ཉོར་ནར། 〔达〕

བསྐྱེར་བྱ། ཉོར་འབྲུལ་བར་བྱ། 将错乱。

བསྐྱེལ་བྱ། ཕན་ཚུན་བསྐྱེལ་བར་བྱ། 当交错, 交搭, 当互相交叉。

【增】参看 རྐྱེལ། 〔达〕 错杂。〔四〕

བསྐྱེས་པ། ཟན་ནམ་གྱི་ཞིབ་བཟིས་པ་རྟེ་བསྐྱེགས་

པ་ཞེས་ཀྱང་སྒྲུང་། 调拌, 如搅拌面粉, 亦作

བསྐྱེགས། 【增】= འཕྲོས་པ། 渗合。〔达〕

调和。〔四〕

བ་ཚྭ་ག སྒྲ་ཚྭ་ག་ཟེར་བ་དེར་སྒྲ་གིག བཅུ་, 裝飾,

參看 སྒྲ་ཚྭ་ག 條。

བ་ཆང་། གས་ཀྱི་བྱེ་བྱག རེ་ཆང་གི་ཆང་། 衣服之一種。

བ་ཏི། (注同上)

བ་ཏི་ལ། མེ་ཏི་ལ་ཆིག རེ་ཆང་གི་ཆང་། 一種花。

བ་ཏི། [梵] བོད་བ་དང་བོད་ཀྱིས་བ་ཏི་བྱིས་བ་
ཟེར་བའང་སྤྲོད། 1. 碗, 鉢。2. 用筆所繪之
穿枝蓮。【增】或 བྱ་ཏི། 1. 图形, 繪画, 图
画, 彩画。2. 寶石。【达】

བ་ཏི་ཏ། [梵] བཀས་སྒྲོག་ཏི་རྒྱུ་ཆང་མིང་། 小
鼓。【增】托罗鼓。【四】

བ་ཏུ། [梵] མཁས་པའང་། 智者, 善巧。

བ་ན། [梵] བཞ་ཏི་མཚོ་དེག་ལས། བ་ན་དང་
དྲོད་ཅོ་ནི་ནས་བ་འདྲ་བ་ཡིན་གྱི་གཅིག་བ་ནི་ས་་་
ཡིན་ཏེ་ཞེས་དང་། 巴那, 即བཞ་ 戒經疏說:
“巴那与銅錢形相虽同, 而非一物”。

【增】印度卢比十六分之一。【达】

བ་ཏི། [梵] ཏུ་ཡི་མིང་ཀྱང་གར་སྒྲོད་ཡིན། 水。

བ་ཏུ་ཡི་ག། [梵] ལྷ་ལེན་ཞེས་པའི་ཡུལ་ལས་རས་
གིག རེ་ཆང་གི་ཆང་། 五取, 地名, 或布名。【增】= ར་དྲོག་
ལྷ་ལྷ། 五色, 如虹的颜色。【达】

བ་ཚྭ་བ། བ་ཚྭ་བ་ཅེས་ཡུལ་ལས་དེ་ལ་གནས་པའི་
རུས་དེག་ས་ལའང་། 巴察 (地名及住在彼处
之族姓)。

བ་ཏུ། བ་ཏུ་ཏི་སྤྲོད་ཡོད། 即 བ་ཏི། 乞化鉢。

བ་ལག་ས། བ་ཡི་མིང་། 父亲。

བ་ལྷ་ག། [梵] ཀེང་ལྷ་ཀ་དང་ཀྱང་སྒྲིག་ས་མིང་
ལའང་། 1. 甄叔迦树。2. 苏木。

བ་ཤི། [蒙] བག་ཤི་དེར་སྒྲ་གི་ཆང་། 參看 བག་ཤི་ 條。

【增】西藏錫磨部的喇嘛, 曾到汉地傳教。

2. 蒙古語 བག་ཤི་ 等于教師, 师父。【达】

此詞亦流入汉语, 即把式。【本】

བ་སངས། ལྷ་པའི་སྒྲོག་པོའས་གཟུང་བ་སངས།
金星, 金曜日。

བ་སངས་བྱ། གཟུང་མིག་དམར། 金星子 (藻)。
火曜, 火星。

བ་སངས་སྒྲོབ་ས། ལྷ་པའི་ལྷ། 金星弟子 (藻)。
阿修羅 (佛)。

བ་ཏུ། [梵] ཏུ་ཡི་ཞེས་ 縛当河 (印度四大
河之一)。

བག ཟན་མ་ཅུ་མ་པ་ལྷ་བྱ་སྒྲིག་ཅེས་པའང་། 食物,
如糌粑, 亦作 བག་ 【增】磚。【高】

བག་པོར། ཅུ་མ་པའི་སྒྲོད། 盛糌粑之器皿,
木盒。

བག་ཤི། [蒙] ལྷ་སྒྲོད་ཟེར་བ་དང་ཚོད་པའས་ཚོད་
པའི་གཞིག་པོ་ཟེར་བ་དང་ཀྱའི་སྒྲོད་པོར་མཁན་་་
ཟེར་བ་(དང་)། 1. 唱歌。2. 商人或商人之
仆役。3. 汉人之說书者。

བགས་བྱ། གཟིག་གི་མིང་། 花皮 (藻)。豹子。

པགས་མཁེགས། ཞོ་འི་མིང་ལའང་། 1. 皮硬。

2. 酪。

པགས་སྒྲིང་། ཟུག་མ་ཞེས་སྟེང་། 皮心 (藻)。

竹，葦。

པགས་པ། རི་དྲགས་ཀྱི་པགས་པ་ཉུ་བ། 皮子，
如野兽皮。

【增】或作 པགས་པོ། 果皮，树皮。〔达〕

པགས་པའི་སྐྱེ་གནས། རི་དྲགས་མིང་། 皮生处
(藻)。野兽，鹿。

པགས་པའི་གོས་ཅན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 皮
衣者 (藻)。大自在 (天神名)。

པགས་པའི་འདབ། པ་ལང་མཆན་ཀྱ། 皮翅
(藻)。蝙蝠。(同) པགས་བྱེད།

པགས་པའི་མ་རྟོག་ པ་སྐྱའི་མིང་། 皮花 (藻)。
汗毛。

པགས་པའི་སྐྱ་ག། (注同上) (སྐྱ་ 似 བྱ་ 之誤)
皮苗 (藻)。

པགས་པའི་གུའྲག་ཕྱད། བྱ་དེ་ཕོ་འཇ་ཁྱིམ་བྱ།
皮冠 (藻)。雄鸡，鸡。

པགས་བྱེད། པ་ལང་མཆན་ཀྱ། 皮雀 (藻)。
蝙蝠。【增】一种植物。〔达〕 (达作 པགས་
བྱེད) (同) པགས་པའི་འདབ།

པགས་ལྷགས། པགས་པ་རྒྱལ་བ། 皮子腐烂。

པང་འཁྱོགས། རྩོ་བས་ཡན་འཁྱོགས་པའས་ཀྱི་

འདྲགས་པ། 用腹向上支起。

པང་སྒྲང་ལ། ལུས་ཀྱི་བང་དུ། 怀中，膝上。

པང་སྒྲིང་། གངས་ཀྱི་གནས་ཤིག་ 郁藏伽，大数
之一。

པང་སྒྲིང་ཆེན་པོ། གངས་ཀྱི་གནས་ཤིག་ 大都

藏伽，大数之一。

པང་གདན། སྐྱེ་དམན་པང་གདན། 妇女的围裙。

པང་ནས་སྐྱེ། མོ་ལྷ་གཤེད་བྱ་ཉན་ཤོས། 怀生，
声闻 (佛)，目犍连子的称号。

པང་ཆད། ལུས་པང་ཆད་དམ་མཁུད་ཆད། 一抱
量，双手一抱之量。

པང་ལེབ། ཤིང་པང་ལེབ། 板，木板。

པད་དཀར། པདྨ་དཀར་པོ་རྩེ་བུ་རྩེ་རྩེ་ཀ།

白莲花，梵语芬陀利迦。

པད་དཀར་འཆང་། ལྷ་རས་གཟིགས་དང་ཆངས་
པ་ལའང་། 持白莲 (藻)。1. 观音 (菩萨
名)。2. 大梵 (天神名)。

པད་དཀར་མ། ལྷ་རི་སྐད་ཆང་མའམ་ལྷ་རི་བུ་མ།
白莲女 (藻)。1. 天界妓女。2. 天女。

པད་དཀར་མིག་ ལྱབ་འཇུག་ 白莲眼 (藻)。

遍入 (天神名)。(同) པད་མའི་རྩེ་བ།

པད་སྐྱེ། ཆངས་པའི་མིང་པདྨ་རི་གདན་ཡང་།
莲生 (藻)。1. 大梵 (天神名)。2. 莲花座。

(同) པད་མའི་རྩེ་གནས། པད་མའི་མངལ་བྱང་།

པད་མ་ཅན། I. འདོད་རྩེ་དང་པདྨ་རི་ལྷ་མ་ར། ལྱབ་
འཇུག་ཆང་མ་དང་བྱད་མེད་སྐྱེ་ལའང་། 有莲 (藻)。
1. 欲天 (爱神)。2. 莲花园。3. 遍入 (天神名)
之妃子。4. 妇女。

II. ཆངས་པའི་མིང་པདྨ་རི་གདན་ཡང་། 1. 大梵
(天神名)。2. 莲花座。(同) པད་སྐྱེ།

པད་མའི་རྩེ་གནས། པད་མའི་མངལ་བྱང་།

པད་མ་ལྷ་ར་གས་པ། གང་དམུལ་ཞིག་ 裂如红
莲 (佛)，寒地狱之一。

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། གང་དབྱུང་ཞིག རྩེ་ཆེན་

如紅蓮（佛），寒地獄之一。

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ།

有蓮（藻）。蓮花湖，蓮花池。

（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ།

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། ཆངས་པད་ས་ལྷ་རྩེ་

གངས་ལང་། 蓮生处（藻）。1. 大梵（天神

名）。2. 蓮花座。（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

ཆེན II. པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ།

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ།

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮友（藻）。

太陽。（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་

ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮怨（藻）。月亮。

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། ཆངས་པད་ས་ལྷ་རྩེ་

གངས་ལང་། 蓮胎生（藻）。1. 大梵（天神名）。

2. 蓮花座。（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ།

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮亲（藻）。

太陽。（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་

ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮臍（藻）。遍

入（天神名）。【增】蓮蓬。【達】

（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ།

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮花主

（藻）。太陽。（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ།

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

ཆེན་གསལ། 蓮花生处（藻）。蓮花湖，蓮花池。

（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ།

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮花眼

（藻）。孔穴。

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮名（藻）。鵲。

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮亲（藻）。

太陽。（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་

ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ།

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮手（藻）。

太陽。（同）པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་

ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮花

相（藻）。1. 觀音（菩薩名）。2. 大梵（天神

名）。3. 毗沙門（天神名）。

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། [梵] རྩེ་ཆེན་གསལ། 一种石。

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། [梵] རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་

ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། 之簡略，經函，參看 蓮字条。

【增】或 蓮字条。【達】

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། [梵] རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་

ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། 經函，參看 蓮字条。

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་གསལ། 蓮花主

ཆེན་གསལ། 1. 蹲坐。2. 独坐。

པད་ས་ལྷ་རྩེ་ཆེན་གསལ། [梵] རྩེ་ཆེན་གསལ། རྩེ་ཆེན་

བྱ་ལོ་མའི་དགུ། བརྒྱ་ལྷོ། 朴姜摩之敌(藻)。

帝釋(天神名)。

བྱ་ལོ་འི་སྤྲུལ་མོ། བརྒྱ་ལྷོ་བཙུན་མོ། 朴姜

之女(藻)。帝釋之妃。

བྱ་ལྷུང། I. མདའ་ལ་བ་བས་ཁང་ཐོག་གི་བྱ་ཆོས།

箭梁, 一种特殊的房簷。【增】=ལང་ཐོག་
或 བཞེལ་ཁང་། 屋頂小塔。【达】

II. བྱ་ཞིག 戴胜鳥。

བྱ་ཤེལ་ཅོ། ལྷ་རྩེ་མའི་རྩ་བ་ལས་བྱས་པ། 馬兰

草根所作。【增】射干草。【本】

བྱ་ས་ལ། 【梵】 འུ་སུའི་མིང་དུ་གསུངས་པ་དང་

ཟད་མའི་འདབ་ས་ལེན་པར་གསུངས། 1. 芫荽。

2. 胡麻叶。

བྱ་ས་ལའི་འདབ་ས། (注同上)

བྱ་ན་དེ་རི་ཀ། 【梵】 བུ་རྩ་རྩེ་ཀ་ཉི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ལོ།

即 བུ་རྩ་རྩེ་ཀ། 白蓮花。【增】1. 宝石名。

2. 天界的花名。【达】(达作 བུ་རྩ་རྩེ་ཀ་)

བྱར། རྩ་དང་འཕྱར་དུ་འཇུག་པ་ལས་ཆུག 1. 死尸。

2. 使飞。

བྱར་ཁང་། རྩ་ཐོག་གནས་རྩ་གནས། 焚尸場,

坟墓。

བྱར་སྒྲོམ། རྩ་སྒྲོམ། 棺材。

བྱར་ཅིག བྱ་འཕྱར་དུ་ཆུག 飞吧! 使鳥飞。

བྱར་སྒྲུངས་པ། རྩ་བཞེགས་པ། 化尸, 焚烧

死尸。

བྱས་མཁུད། རྩེ་མ་ཐག་ལའང་། 1. 纏膝。2. 修带

(打坐时所用之帶)。

བྱས་མོ། ཀྲང་བའི་བྱས་མོ། 膝, 膝盖。

བྱས་མོ་བཙུགས་པ། བྱས་མོ་ས་ལ་གཏུགས་པ།

跪, 膝着地。

བོ། མཛད་པ་པོ་འཛིན་པ་པོ་སེལ་པ་པོ་ལྟ་བུ། 表

示主动者的字, 如作者, 持者, 消除者等之
“者”字。【增】1. 西藏边区的地名。2. 西藏
的一部族。3. 代替 པོ་པོ། 祖父。4. 表示名
詞的标識, 表示具体名詞及阳性(与抽象名
詞加 བ་བ་阴性加 མོ་ 相反), 与数目字連用

則替代冠詞, 如 ལ་པོ་ 或 གཉིས་པོ། 【达】

བོ་ཏ་ལ། 【梵】 ལྷ་གར་རྩོ་ཕྱགས་པོ་ཏ་ལ་གྱ་

འཛིན་ཞེས་བསྐྱར་བོད་ཀྱི་གྱ་འཛིན་གཉིས་པའང་།

印度南方普陀落山(譯名“持舟”)。西藏有
第二普陀落山(即布达拉山)。【增】1. 观世
音菩薩及圣救度母的住处, 在印度洋海岸中,

現今中国南海中亦有普陀山。2. རྩ་པོ་ཏ་ལ།
达賴喇嘛的布达拉宮。【达】

བོ་ཏི། 【梵】 བོད་ཅེས་པ་དེར་རྩོས་ཤིག 經函,

参看 བོད་ 字条。【增】小书。【达】

བོ་རྩ་པ། རི་བོ་ཐོ་ལྟ་བུའི་རྩེ་དུ་དགོན་པ་བཏབ་

པས་ན་བོ་རྩ་པ་ཟེར་བ་དང་། 在如土堆(བོ་
ཐོ་)之山上建寺, 故寺中之人名 བོ་རྩ་པ།

བོ་བརྟན། བྱེད་པ་པོ་པོ་པོ་ཞེས་པའི་ཆོག་གིས་

བརྟན་པའི་བརྟན་པ་ཞིག 有 བོ་ 字裝飾之一
种贊頌詞。

བོ་ཐོ། ས་བོང་བ་ལྟ་བུ་ས་རྩོག་རྩོག་རིུ། 块,

如土块, 土团。

བོ་ས་ཐོ་ཡང་། རི་ལྟར་ཐོགས་ཀྱང་། 任何阻碍。

བོ་ཐོས་ཀྱང་། (注同上)

【增】无论如何。【本】

བོ་ས་ཆི། (未詳)

དབང་པོ། དབང་སྒང་པོ་རྒྱ་བ། 榜崗 (地名)
譯師。

དབངས་དུས། དབངས་མཐོ་དམན་དུས་ཞིང་།
高低，橫豎，高度和長度。

དབངས་བསྟོད། བསྟོད་ར་མཐོ་རྩ་བསྟན་བ།
稱贊，贊揚。

དབངས་མཐོ། མཐུག་མཐོན་པོ། 高厚。

དབངས་དམན། གཞི་དམར་པོ། 低下。

དབར་བཞོང་། སྒྲ་ཀོང་ཞེས་གསུངས་ཀྱང་དབར་
བོ་ཞི་སྒོ་འཁོང་དུ་འཇུག་པ་དབར་སེམས་ལྷུས་དུ་
འཇུག་པ། 怯懼，勇心縮退。

(同) དབར་ལྷུས།

དབར་ཁྱོད། ཁྱོ་པོ། 勇暴 (藻)。明王 (佛)。

(同) དབར་གདུམ།

དབར་རྩམས་ཆེ། འཇིགས་སུ་རྩང་བ། 威猛，
可怖。

དབར་ཆེན། བྱ་ལྱང་། 大勇 (藻)。鵬。

དབར་ཐལ་བ། དབར་ཆེར་དྲགས་བ། 过猛，
太勇猛。

དབར་དམ། དལ་གྱི། 利劍。【增】=གྱི་རིང་།
長刀。【達】(達作 དབར་གདམ་)

དབར་གདུམ། ཁྱོ་པོ། 勇猛 (藻)。明王 (佛)。
(同) དབར་ཁྱོད།

དབར་རྩི་ཇེ། བདེ་མཆོག་ 勇金剛，胜乐
(本尊名)。

དབར་བ། སངས་རྒྱལ་(དང་)། 佛。

【增】1.苦行者。2.坚定的人。【達】

དབར་བར་འགྲོ་བ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དབར་

(དང་)། 健行 (佛)，菩薩。

དབར་པོ། དབྱ་སྟགས་ལས་འཇིགས་པ་མེད་པ་
འཇིག་རྟོན་གྱི་དབར་པོ་དང་སྦྱིན་དང་ཆུལ་ཁྱིམས་''
སྟགས་སྦྱོད་རྩལ་པ་ཆོས་ཀྱི་དབར་པོ་དང་བདེ་''''
མཆོག་ལའང་། 1.不畏仇敌等世間的勇士。
2.能行施戒等正法勇士。3.胜乐(本尊名)。
【增】1.半神。2.勇武。【達】

དབར་པོ་རི་ཁྱད་པ། (未詳)

དབར་པོ་རི་རྒྱུད། ལྷལ་འཇུག་གི་མིང་། 勇士
种 (藻)。遍入 (天神名)。
【增】英勇而出身高貴的。【達】

དབར་བྱེད། དབང་ལྷུག་གི་འཁོར་ཞིག་(དང་)།
勇者，大自在 (天神名) 眷属之一。
【增】英雄。【達】

དབར་མ། སྒྲོལ་མ་དང་ཆང་(དང་)། 1.度母
(菩薩名)。2.酒。【增】女英雄。【達】

དབར་ལྷུས། སྒྲ་ཀོང་ཞེས་གསུངས་ཀྱང་དབར་
བོ་ཞི་སྒོ་འཁོང་དུ་འཇུག་པ་དབར་སེམས་ལྷུས་དུ་
འཇུག་པ། 怯懼，勇心縮退。
(同) དབར་བཞོང་།

དབར་ལྱང་། དལ་གྱི་ལྷ་ལའམ་ལྱང་ཐག་ 勇环
(藻)。1.劍柄。2.环索。

དབལ་ཁང་། བད་ཁང་ལྱངས་ནག་གི་མིང་དུ་འདང་།
亦作 བད་ཁང་། 黑芥子。

དབལ་ཁྱིམ་མ། ལྷུང་ལ་དམར་པོ་ལའང་། 吉祥
拳 (藻)。紅色邬跋罗花。
(同) དབལ་གྱི་ལག་པ་ II。

དབལ་གོས། མེ་རྟག་པདྨ་མིང་། 吉祥衣
(藻)。蓮花。(同) དབལ་གྱི་འདབ་མ།

དབལ་དགའ། ཟུང་ལ་ཐོན་པོ། 祥喜(藻)。

青蓮花。

དབལ་གྱི་ཀུན་རྒྱ། བཟའ་གིང་གི་རྩ་བ། 吉祥

園(藻)。果树園。

དབལ་གྱི་སྒྲིང་པོ། དལ་གྱི་དང་ཁྱབ་འཇུག་ལའང་།

吉祥藏(藻)。1.劍。2.遍入(天神名)。

དབལ་གྱི་གཉེར། ཁྱབ་འཇུག་གི་མིང་། 吉祥藏

(藻)。遍入(天神名)。【增】或作 དབལ་སྒྲིང་།

多聞天王，毗沙門天王。〔達〕(達无ྱི་

字)(同)དབལ་གྱི་བདག དབལ་གྱི་ལག་པ་I.

དབལ་གནས། དབལ་མོ་འི་དབལ།

དབལ་གྱི་དུས་བུ། ཅན་དན་སྒྱེའམ་ཅན་དན་དཀར་པོ།

པོ། 吉祥段(藻)。一般梅松或白梅松。

(同)དབལ་མཚོག

དབལ་གྱི་བདག ཁྱབ་འཇུག་གི་མིང་། 吉祥主

(藻)。遍入(天神名)。

(同)དབལ་གྱི་གཉེར། དབལ་གྱི་ལག་པ་I.

དབལ་གནས། དབལ་མོ་འི་དབལ།

དབལ་གྱི་འདབ་མ། མེ་ཉླ་པ་བློ་འི་མིང་། 吉祥

叶(藻)。蓮花。(同)དབལ་གོས།

དབལ་གྱི་ཕྱག ཁྱབ་འཇུག ཁྱུ་ཕྱག ཁྱུ་ཕྱག ཁྱུ་ཕྱག

入(天神名)。

(同)དབལ་ཐེའུ་འི་མཚན། དབལ་འཛིན།

དབལ་གྱི་བུ། ཀྱི། 吉祥子(藻)。馬。

དབལ་གྱི་མེ་ཉླ་གྱི་བུ། ཁྱུ་ཕྱག ཁྱུ་ཕྱག ཁྱུ་ཕྱག

吉祥手(藻)。遍入(天神名)。

(同)དབལ་གྱི་གཉེར། དབལ་གྱི་བདག

དབལ་གནས། དབལ་མོ་འི་དབལ།

II. ཟུང་ལ་དམར་པོ་ལའང་། 紅色鄒跋罗花。

(同)དབལ་ཁྱི་མོ།

དབལ་མགྱིན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 吉祥項(藻)。

大自在(天神名)。【增】遍入天。〔達〕

དབལ་ཆེན། ཁོ་པོ་སྒྱི་དང་སྒྱི་ལ་ལའང་། 大吉

祥(藻)。1.明王(佛)。2.度母(菩薩名)。

དབལ་མཚོག ཅན་དན་སྒྱེའམ་ཅན་དན་དཀར་པོ།

胜祥(藻)。一般梅松或白梅松。

(同)དབལ་གྱི་དུས་བུ།

དབལ་སྒྱུག་པ། གཟི་བཞིན་ཅན་དང་སངས་རྒྱལ།

厚德(藻)。1.有威嚴者。2.佛。

དབལ་སྒྲིང་། རྣམ་སྒྲུབ་དབལ་གཉེར་ཁྱེར་། 毗沙

門(天神名)，亦作 དབལ་གཉེར།

དབལ་གཉེང་། ཅུ་མོ་བྱ་པོ་འི་མིང་(དང་)།

祥面(藻)。癸酉年。

དབལ་ལྗན། གཟི་བཞིན་དང་ལྗན་པ། 具足光

榮，具足威德。

【增】具有光榮、財富、才能的人。〔達〕

དབལ་ལྗན་ཁྱག་འབྱུང་། ལྗ་ཁྱེད་མེ། 具德

飲血(藻)。欢喜金剛(本尊名)。

དབལ་ལྗན་ཁྱུ་སྒྲིང་། (原注缺) 吉祥星宿。

དབལ་གནས། ཁྱབ་འཇུག་གི་མིང་། 吉祥处

(藻)。遍入(天神名)。

(同)དབལ་གྱི་གཉེར། དབལ་གྱི་བདག

དབལ་གྱི་ལག་པ། དབལ་མོ་འི་དབལ།

དབལ་ཐེའུ། (原注缺) 1.吉祥結(八吉祥物之

一)。2.遍入(天神名)。3.遍入天胸部的鬚毛。

དབལ་ཐེའུ་འི་མཚན། ཁྱབ་འཇུག ཁྱུ་ཕྱག ཁྱུ་ཕྱག

(藻)。遍入(天神名)。【增】= དབལ་

གོས། [达] (达作 དབལ་གྱི་ཐེངས་མཚན་)

(同) དབལ་གྱི་ཐུག་ དབལ་འཛིན།

དབལ་འབར། དབལ་གྱི་འོད་འབར་བ་ལྟ་བུ། 吉

祥熾炎，如吉祥光辉。

དབལ་འབྱོར། འབྱོར་བ་ཕུན་ཚོགས་ལྟ་བུ། 富

乐，如富贵圆满。【增】1.光明，光辉。

2.西藏西部指莓。3.普通的人名。[达]

དབལ་མིན་པ། མི་དྲགས་ཀྱི་མིང་། 非吉祥

(藻)。餓鬼。

དབལ་མོ། བྱ་འཇུག་བཙུན་མོ་དང་བྱ་མེད་མཚོག

1.遍入天妃。2.美女。

【增】由牛乳海中跃出者，在密教中或以为
佛母，与观自在菩薩在一起。[达]

དབལ་མོ་རི་དབལ། བྱ་འཇུག་གི་མིང་། 吉祥

女德(藻)。遍入(天神名)。

(同) དབལ་གྱི་གཏིང་། དབལ་གྱི་བདག

དབལ་གནས། དབལ་གྱི་ལག་པ།

དབལ་མོ་རི་བྱ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 吉祥女子

(藻)。大自在(天神名)。

དབལ་འཛིན། བྱ་འཇུག་ 持祥(藻)。遍

入(天神名)。

(同) དབལ་གྱི་ཐུག་ དབལ་ཐེངས་མཚན།

དབལ་ཡོན། བཟ་ཤིས་དབལ་ཡོན། 吉祥胜德。

【增】1.幸运。2.果名。[达]

དབལ་ཡོན་ལྷན་པ། བསོད་ནམས་ཅན་ལྟ་བུ།

具胜德，如有福德者。

དབུང་། ལག་པའི་དབུང་དང་དམག་གི་དབུང་།

1.手臂。2.军队。

【增】1.大群，大队。2.集聚，集合。

3. = དམག་ཚོགས། [达]

དབུང་སྒྲིམ། རྒྱལ་རིགས་དང་ལག་པ་ལའང་།

臂生(藻)。1.刹帝利族。2.手。

【增】= ལག་ལས་སྒྲིམ། 国王名。[达]

(达作 དབུང་ལ་སྒྲིམ་) (同) དབུང་ལས་སྒྲིམ།

དབུང་གི་བྱ་མཚོག་ དམག་དཔོན་ནས་དབུང་གི་

བདག་པོ། 軍中牛王(藻)。軍官，統帥。

(同) དབུང་གི་རྩ་འཛིན།

དབུང་གི་མགོན་པོ། (注同上) 軍中依怙

(藻)。

དབུང་གི་ཡན་ལག་བཞི། གླང་པོ་རི་དམག་ལ་

དབུང་དང་རྩ་དམག་དང་མིང་རྩ་རི་དམག་དབུང་ལ་

དང་ཀླང་ཐང་དམག་དབུང་དང་བཞི། རི་ལས་ལ་

གཞན་དུའང་། 四种军队：象队，馬队，車

队，步兵等，此外尚有其他军队。

དབུང་གི་རྩ་འཛིན། དམག་དཔོན་ནས་དབུང་གི་

བདག་པོ། 部队統率(藻)。軍官，將軍。

(同) དབུང་གི་བྱ་མཚོག་ དབུང་གི་མགོན་པོ།

དབུང་མགོ་ ཐག་པའས་ཐག་གོང་། 肩膀，肩头。

【增】= དབུང་བའི་འགོ། [达] (达作

དབུང་འགོ་)

དབུང་བྱ། ལག་པའི་དབུང་གི་གདུ་བྱའས་བྱ།

手釧，手臂上之釧环，裝飾品。

དབུང་བཅད་རས། དགེ་སྤྱོད་མའི་རྩ་མ་ཁེབས་ལ་

རས། 坎肩，比丘尼遮乳衣。

དབུང་རུང་། ལུས་ཀྱིས་འཐབ་པའས་ཀླང་ཐང་དམག་

མི། 亲身战斗者，步兵。(同) དབུང་བྱ་རུང་།

དབུང་ཆེན་བརྟེན་པ། དམག་ཆེན་བརྟེན་པའམ་

སྤང་བ། 大軍出发。

དབུང་འཇམ་པ། ལག་པ་ཁྱོག་ཁྱོག་ 臂屈者，手
攀者。

དབུང་གཉིན། སྤུན་ཉེ་དུའི་ཆོག་ས། 亲眷，兄
弟亲属。

དབུང་པ་སྤྱན། རྩ་པོ་སེ་ཏ་དང་རྩ་པོ་ཨ་རྩ་ཏོ་
ནའང་ཟེར། 臂施（藻）。1.悉多河。2.胜慧
河。【增】西藏的雅鲁藏布江。〔达〕（达
作 དབུང་པས་བྱིན་）

དབུང་པའི་འདབ་ས། ལག་པ། 臂叶（藻）。
手。

དབུང་བྱ་རྩུང་། ལུས་ཀྱིས་འཐབ་པའམ་ཀླང་ཐང་
དམག་མི། 亲身战斗者，步兵。
（同） དབུང་རྩུང་།

དབུང་བཞི་པ། ལྷ་ལུག་ 四臂（藻）。遍入
（天神名）。

དབུང་ལས་སྤྱེས། རྩལ་རིགས་དང་ལག་པ་ལའང་།
臂生（藻）。1.刹帝利族。2.手。
（同） དབུང་སྤྱེས།

དབ། ལྷ་མོའི་དབེ་ཉླ་བུ། 样子。

【增】 = ཉེ་བར་མཇུག་པ། 1.标本，样品，
譬喻，模范。2.方式，方法。3.类似，例証，
实例。4.书本。〔达〕

དབེ་ཁང་། དབེ་ཆའི་ཁང་པ། 图书室，书店。

（同） དབེ་མཛོད།

དབེ་ཁྱི། ལྷ་དབེ་འཛོལ་ཁྱི། 书桌，书架。

དབེ་མཐུད་པ། དབེ་ཆ་འཐམས་མཐུད་དེ་གསང་
བའམ་མེན་སྤྱུ་བྱས་པ། 抱书者，隐秘吝惜书籍

的（常指不肯把自己学识教给别人的）。

དབེ་ཆ། ལྷ་དབེ་ཁྱིགས་པམ། 书，书籍，书本。

དབེ་ཉེར་འཇམ་པ། རྩེས་དཔག་ཆད་མ་ཞིག་ 喻
量，类比，比量（佛）之一种。

དབེ་བྱད། མཚན་དང་དབེ་བྱད་ཟེར། 随好，随
形好（佛）。【增】对称，匀称，美。在普曜
經中义为“随属的完美特征”。〔达〕

དབེ་མེད་པ། སངས་རྒྱས་དང་མཚུངས་པ་མེད།

1.佛。2.无比，无双。【增】人名。〔达〕

དབེ་མཛོད། དབེ་ཆའི་ཁང་པ། 书库，藏书室。

（同） དབེ་ཁང་།

དབེ་བཟོས་པ། སྤྱད་མེད་པའི་དོན་ལའང་། 1.創
例，模范。2.昔所未有，空前。

དབེ་ཁྱ། ཁ་སྤྱེལ་དབེའི་ཁྱ་པོ། 比对，对比。

དབེ་ཁྱ་མེད་པ། མཚུངས་པ་མེད་པའམ་དོ་ཁྱ་
མེད་པ། 无比，无等。

དབེ་རས། ལྷ་དབེ་དབྱི་རས། 包书布。

དབེ་རིས། དབེར་བྱས་པའི་རི་མོ། 样子，藍圖。

དབེན་པ། ཡངས་པའམ་གཅེས་པའི་དོན་ནི་ཡན་པ།
爱惜，珍爱，利益。

【增】替代 ཡངས་པ་ 或 ཡིད་ཤིང་། 1.动人，
很美。2.有用，有益。〔达〕

དབེབྱ། དབེ་ཅམ། 略喻，举例。

དབེར་བཛོད། སྤྱད་ཏུ་བསྐྱེབས་ཏེ་དབེར་བཛོད་
བའམ་སྤྱད་པའི་དབེར་བཛོད་ཉླ་བུ། 引喻，举
例，如歌咏，詩詞的例喻。

དབེར་ན། མཚན་ན། 比如，例如。

དཔོག་ རྩེས་དཔག་གིས་དཔོག་དགོས་ཉླ་བུ་དང་ཆད་
མས་དཔོག་པ་པོ་ཉླ་བུ། 比度，度量，測量。

དཔོང་ས། ཚས་ར་དང་འདུས་ས་དང་ཅིན་ས་ཡང་

ཟེང་སྒྲོང་ས་ཡིན་ཏུས། 1. 讲經院。2. 集会处。

3. 游戏处。4. 似即 སྒྲོང་ས། 修定处，禪堂。

དཔོན་པ། གཞན་ལ་ཡི་གེ་དཔོན་པ་ཏྲ་བ། 寄，

如給他人寄信。【增】口述令人笔录。〔达〕

དཔོན་པོ། ཞི་བའི་དཔོན་པོ་འཕྲུལ་པོ་འི་དཔོན་པོ།

长官，文官或武官。【增】或作 དཔོན། 首領，主人，監工者。〔达〕

དཔོན་མོ། བཙུན་མོ་ལའང་། 1. 夫人。2. 后妃。

【增】女首領。〔达〕

དཔོན་སྒྲོབ། དཔོན་པོ་དང་སྒྲོབ་དཔོན། 长官和师

长。【增】1. 替代 དཔོན་པོ་དང་སྒྲོབ་ས། 教师与学生，师徒。2. 不丹小封邑藩主的称号。

3. = དཔོན་དང་གཡོག། 主与仆。〔达〕

དབ། ལྷན་ཏོག་གི་དུག་ཆའི་ཁལ་ཏྲ་བ། 賦稅，如

秋收六分之一的田賦。

དབ་ཁལ། (注同上)

【增】= གཞུང་ཁལ། 〔达〕

དབ་བ། འབྲུ་སྒྲོད་བྱ་བའི་མིང་། 譏毀，辱罵。

【增】= འབྲུ་བ། 〔达〕

དབུང་ཐག་གི་མཚམས་དང་གོས་སྒྲིགས་བཞག་ཏུ་བཞག་

མའི་ཐག་པ་བཏགས་པ། 1. 疑慮。2. 懸索，挂衣服等的繩索。【增】秋千。〔四〕

དབུང་ཐག་འཛིན་པ། ཐེ་ཚམས་ཅན་ལའང་། 持

挂衣繩（藻）。懷疑者。

དབུང་ས་བ། ཀ་གཉིས་ཀྱི་བར་ཐག་པ་དབུང་ས་བ་

ཏྲ་བ། 懸，如在兩柱之間牽繩。

【增】懸擺，使垂下。〔达〕

དབུད་ཁ། ཡི་གེའི་མིང་། བཅད་ཁ་དེར་ཏྲོས།

文件，參看 བཅད་ཁ་ཙུག་ཙུག་。

དབུད་དགོས། བཏག་དགོས། 須觀察，須研究。

དབུད་མཚམས། བཅད་མཚམས་དེར་ཏྲོས། 參看

བཅད་མཚམས་ཙུག་ཙུག་。

【增】1. 細則。2. 严密审問。〔达〕

དབུད་གསུམ། བསྐྱེད་བཅད་བཅད་བ་གསུམ་གྱིས་

བཏག་ 如以燒、截、磨三种方法觀察考驗。

དབུས་བཏགས། འབྲུ་སྒྲོད་བྱས་པའི་མིང་དབུས་

འདྲགས་ཀྱང་། 毀謗，譏訶，亦作 དབུས་འདྲགས།

དབུས་པ། (注同上)

དབྱ། (原注缺) 臀膀。

དབྱ་མིག་ ལྷ་ཟུར་དབྱ་རུས་ཀྱི་མིག་ཏྲ་བ། 臀骨

孔，后臀盆骨之孔。【增】俗語中指臀部。

〔达〕 大腿骨的小窩。〔法〕 膀骨軸。〔四〕

དབྱ་ཡི་འཁོར་མིག་ (注同上)

དབྱིད། བའི་མཚམས་དང་ལྷན་པོ་དང་དགའ་བ་བཞིན་

ཅེས་པ་ལའང་། 1. 胜乐（本尊名）。2. 心脏，

精要。3. 喜。亦作 བཞིད།

【增】1. = དབལ། 优美。2. 春天。〔达〕

དབྱིད་ཀ། དགུན་ཁའི་མེས་སུ་དབྱིད་ཀ་རྩེ་མེ་ཏོག་

ཞན་དུས། 春季。（同） དབྱིད་དུས།

དབྱིད་ཀྱི་ཀྲལ་མོ། ལྷ་བྱུག་གསལ་ལྷ་དབྱུག་ 春王

母（藻）。杜鵑，布谷。

དབྱིད་ཀྱི་པོ་ཏྲ། (注同上) 春之使者（藻）。

དབྱིད་ཀྱི་དབུང་ས་ཞན། (注同上) 春音（藻）。

དབྱེད་ཟླ་མ། ཉེར་ཟླ་གསུམ་པ། 季春，暮春，
阴历三月。

དབྱེད་རྩམ། དགུན་ཁའི་རྩེས་སུ་དབྱེད་ཀ་རྩེ་མེ་
རྩེ་གསུམ་རྩམ། 春季。(同) དབྱེད་ཀ།

དབྱེད་རྩམ་ཆགས། ལྷའས་ལན་ན། 春时結
(藻)。盐。

དབྱེད་འབྱིང་། ཉེར་ཟླ་གཉིས་པ། 仲春，阴历
二月。

དབྱེད་ཟླ་ར་བ། ཉེར་ཟླ་དང་པོ། 孟春月，
阴历正月。

དབྱེས་ཕྱིན་པ། བཟང་ཕྱིན་པ། 彻底，結局，
究竟。

དབྱེང་དགོས། དབྱེང་པར་བྱེད་པ་པོས་ཐུར་དུ་
དབྱེང་ངས་དབྱེང་དགོས། 須悬挂，須垂下。

དབྱེང་བྱེད། (原注同上) 悬吊，垂下。

【增】དབྱངས་或དབྱང་的古代写法。〔法〕

དབྱེངས། ཐུར་དུ་དབྱེངས་ཡོད་ཏུ་བྱའས་དབྱེངས་
ལྷག་ 垂悬，如向下垂悬，垂下(命令詞)。

【增】髌骨关节痛腿难伸縮。〔达〕

དབྱེད་ལྡན། མཁས་པ་དང་གཟའ་ཕུར་བྱ་ལའང་།
1. 賢明(有判断力者)。2. 木星，木曜。

དབྱེད་པ། དོན་གྱི་ང་མོ་ཞིབ་དུ་བྱེད་ནས་འཚོལ་
བའི་ཤེས་པ་འོ། 伺察，观察，研究，細分义
理而寻求之心。

དབྱེད་པ་པོ། འཇག་པར་བྱེད་པ་པོ། 观察者，
考察者。

དབྱུག་ནས། རིའི་དབྱུག་ནས། 从山谷。

དབྱལ་གྱི་མཐུག་པོ། ང་ཆ་མེད་པ། 厚顏，
无羞。

དབྱལ་མགོ། མིག་ཡན་ཆད་ཡངས་པ། 額头，眼
以上寬广。(同) དབྱལ་བའི་དབྱེས།

དབྱལ་བྱན། སྒྲོ་མོའས་ཐུད་བྱ། 1. 圓球。
2. 額髻。

དབྱལ་སྒྲོ་ཅན། སྒྲོ་བས་པ་ཅན་ལའང་། 1. 有額
門。2. 有辯才。

དབྱལ་བའི་དབྱེས། མིག་ཡན་ཆད་ཡངས་པ།
广額，寬額，眼以上寬广。(同) དབྱལ་མགོ།
དབྱལ་མིག་ དབང་ཐུག་ཆེན་པོ། 額目(藻)。

大自在(天神名)。

【增】第三眼，智眼。〔达〕

ཐུགས་པ། བགས་པ་རྩེ་རྩྭ་ཐུགས་ཏུ་བྱ། 即བགས་པ།
皮子，如虎皮。【增】1. 有时指树皮。2. 此字
与他字連用时，པ་字头常省去不用。〔达〕

ཐུགས་ཕྱིགས། (原注缺) 皮。

སྒྲོ་བཞོང་པ། དཔའ་བཞོང་དེར་རྩོམ་ལྷག་ 惊
駭，参看 དཔའ་བཞོང་ 条。

སྒྲོ་བྱས་པ། དཔའ་བྱས་པ་དེར་རྩོམ་ལྷག་ 怯惧，
参看 དཔའ་བྱས་པ།

སྒྲོ་འགོངས། (注同上) 惊駭。

སྒྲོ་ཕྱོག་ བཟོས་ཀྱན་དཔའ་པོའི་ཕྱོད་ཕྱོག་དང་བཟོས་
ཀྱན་དཔའ་མོའི་ཕྱོག་དཔའ་མིང་ངས་པ་ཅོག་དང་
པ་སྒྲུག་ཅེས་པའང་སྤྱང་། 男女勇士之发飾，
亦作 པ་ཅོག་ 及 པ་སྒྲུག་

(同) སྒྲོ་ཕྱོག་ སྒྲོ་ཕྱོག་

སྒྲོ་ཆ། བཟོས་པར་བྱས་པའས་བཀུན་པའས།
裝飾品。

སྒྲོ་ཕྱོག་ བཟོས་ཀྱན་དཔའ་པོའི་ཕྱོད་ཕྱོག་དང་བཟོས་

ཀྱན་དཔའ་མོ་འི་རྒྱལ་དཔའ་མིང་ངས་པ་ཙག་དང་

པ་རྒྱལ་ཅེས་པའང་སྤང་། 男女勇士之发饰，

亦作 པ་ཙག་ 及 པ་རྒྱལ་ (同) ཐ་ཙྱག

ཐ་ཐུག (注同上)

ཐ་བ། མཛེས་པར་བྱས་པའས་བརྒྱན་པའས། 装饰。

【增】1. = ཀྱན་ཅས། 2. 竹，竹竿。3. 理发，

整容。〔达〕 (达作 ཐ་) བགྱར་ན་ཐ།

颈圈。〔法〕

ཐ་འབྲ། ཤིང་ཐ་མའི་འབྲ། 杜松子。

ཐ་ས། ཤིང་ཐ་ས་གྲག་པ་འདྲ་པའི་འགོལ་བ་ཅན།

杜松，似栢树。

ཐ་པོ། མཛེས་ཀྱན་པོ་མའས་ལན་བྱའང་། 发辮。

(又) ལྷུ་ཐ་པོ་དང་ཀྱན་པོ་ལའང་། 1. 圣拔

罗。2. 发辮。【增】1. = ཐོབས་པ། 辩才。

2. 西藏文官的发型。〔达〕

ཐ་པུག ཁྱེ་པུག 夫妇。

ཐགས་ནས། གནས་ནས་འཕགས་པར་བྱ་བའས་

བརྒྱུད་པའས་ཐོ་བའི་མིང་གནས་གཞན་ཏུ་སྒྲགས་

ནས་ཏུ་བྱ་བེད་དཔག་པའི་དོན། 1. 出动，迁

移。2. 比度，度量。

ཐགས་པ། (注同上) 【增】1. = ཐོ་བ། 迁移。

2. 腌渍物，羹汤，调料，酱油，肉汁。〔达〕

ཐགས་མ། རས་ཀྱི་ཐགས་མ། 羹菜，佐餐的羹菜。

ཐགས་བརྩིས་པ། ཅུས་པ་བརྩིས་པ་ལའང་།

揉，拌，如揉面，拌糌粑。

ཐང་། ན་ག་ནེ་ཏུ་གསིང་། 草原，水边软草地。

【增】板，木板，石板，扁石，俗語为 ཐང་

ལེབ། 〔达〕 牧场。〔法〕

ཐང་དགོས། ཉན་མོངས་ཐང་དགོས་ཏུ་བྱ། 应断

(佛)，如烦恼当断。

ཐང་རྒྱན། ཉན་གྱི་མ་ཉིག་ 玉簪花。

【增】延命菊。〔高〕

ཐང་ཁྲོངས། རྩ་སྤོན་ས་ཆའས་ལུལ་ཐང་ཁྲོངས།

1. 草地，有青草的地方。2. 地名。

ཐང་ལྷུང་། ཐང་ལྷུང་སུམ་ཅུ། ལྷུང་ལྷུང་། 舍随

(佛)，三十舍随，随罪。

ཐང་པ། བུལ་ཆ་རྩེ་ཉན་མོངས་ཐངས་པའི་ཐང་པ་

འགོག་པའི་བདེན་པ་དེ་ལེན། 断德 (佛)，

离系分 (佛)，如断烦恼之断德，灭諦 (佛)。

【增】1. 参看 ཐོང་པ། 2. 重新调整的，富于

伸缩性的，松的。〔达〕 (达作 ཐང་པ་)

ཐང་སྒོས། དྲིའི་སྒོས་དང་རྩའི་ཅ་བཞིག་ 甘松，

一种草根，入药。【增】七里香。〔四〕

ཐང་བ་སྦྱིན་པ། མི་འཇིགས་པ་སྦྱིན་པ། 施愿，

施无畏 (佛)。

ཐང་བྱ། ཅ་ཉན་རྒྱལ་དང་ཉན་ལ་སྐྱེས་པའི་ཐང་

བྱ་མཐོང་ཐང་དང་སྒོས་ཐང་ཏུ་བྱ། 所治，所断

(佛)，六根本烦恼及随烦恼等，如见所断及修所断 (佛)。

ཐང་མ། ལྷུང་ཁྲའས་སྒོན་པོ་ཏུ་བྱ། 绿色，青

色。【增】盆栽草类。〔达〕

ཐང་ཁྱུན། ཚོན་ནས་ཚས་ཤིག་ 绿色颜料。

【增】1. 铜绿。2. = ཚོན་ལྷུང་ཁ། 〔达〕

ཐང་རི། ཐང་དང་ལྗན་པའི་རི་པོ། 草山，有草原

之山。

ཐང་ལེབ། ཤིང་ལེབ་ལེབ་རྩེ་པང་ལེབ་ཤིང་པང་

ཞེས་ཀྱང་ནག་སྟོང་། 木板，扁板。

【增】1. 盾。2. 修佛教者所特有的一种苦行，

用脚在烧红的刀刃上来回摩擦的人。〔达〕

ཐང་གི། མེད་གི། 蘑菇，菌子。

ཐང་གཤིངས། ལུ་ཐོངས་དམར་ས། 草谷，
低洼之处。

ཐངས་པ། དབ་བཅོམ་བས་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་

ཐངས་པ། 断除（佛），舍离，如阿罗汉（佛）
断除一切烦恼。

ཐད། བ་ཐད་གཉིས་ལ་ལ་དང་བྱ་གཉིས་ལ། 子，
如 父。父子。

【增】只用于 བ་ཐད་ 中。〔达〕

ཐབས། ཐལ་བས་རྩལ་གྱིས་མནན་པ་ཏྲ་བ། 尘垢，

如灰尘遮蔽。【增】1. = རྩལ་བཅིགས་པ།
尘积。2. 如 རྩལ་བས། 耳屎，耳垢。〔达〕

ཐམ། མཛེས་པའི་དོན་ལ་སྒྲུང་། 美丽，端庄。

【增】= རེགས་པ། 好。〔达〕

ཐམ་མེ་བ། （注同上）

ཐུ། མོ་ལག་གི་ཐུ། 坯，磚坯（磚瓦未
烧名坯）。

ཐར་པ། 〔汉〕（原注缺）八卦。

ཐར་ཁྱིམ། ལག་པའི་ཐར་བ་གང་ཏྲ་བ། 一握，
一把。（同）ཐར་མོ།

ཐར་གང་། （注同上）

ཐར་དགོས། འཕར་དུ་འཇུག་དགོས་ཏྲ་བ་དང་པར་
གྱིས་ཐར་དགོས་ཟེར་བ་ལ་པར་གྲག་དགོས་ཟེར།
1. 須跳。2. 須印刷。

ཐར་བཅང་བ། ལག་པས་འཆང་བ། 握住，
用手执持。

ཐར་མོ། ལག་པའི་ཐར་བ་གང་ཏྲ་བ། 一握，一

把。（同）ཐར་ཁྱིམ། ཐར་གང་།

ཐར་ཆད། ལག་པའི་ཐར་བ་གང་གི་ཆད། 手一握
之量。

ཐུ། ཁ་སྒྲུལ་འདོམས་ཐུ། 毛，如须或阴毛。

ཐུ་དཀར། ཆོགས་ལའང་། 1. 白毛。2. 关节。

ཐུ་ཁ། ཏའི་ཐུ་ཁ་རྒྱུད་པོའས་གྲོ་དཀར་ཏྲ་བ།

毛色，如馬的毛色寒驢或土灰。

【增】棉布。〔达〕（同）ཐུ་རིས།

ཐུ་འབྱེལ། གཡས་ཐུ་འབྱེལ་བ་ཏྲ་བ། 毛的旋纹，
如右旋。

ཐུ་འབྱེལ། ཡན་ཚུན་འབྱེལ་བ་ཏྲ་བ། 旋毛，盘毛。

ཐུ་གང་སྐྱེས། ཐུ་གཅིག་སྐྱེས་པ་ཏྲ་བ་ལའང་།
一毛生，如生出一毛。

ཐུ་གྱི། ཐུ་གཅོད་གྱིའས་གྱི་ཆུང་། 1. 剃发刀。
2. 小刀。

ཐུ་གྱི་དངོ། གྱི་ཆུང་ཁ་རྩ་པོ་དང་དབྱལ་བའི་
འཁོར། 1. 小刀利刃。2. 近边地獄（佛）。

ཐུ་གྱི་ལམ། （注同上）

ཐུ་གྱི་སོ། （注同上）

ཐུ་ཅན། ཐང་མོས། 有毛（藻）。甘松。

ཐུ་ཉག ཐུ་གཅིག ན་མེད་ 一毛，一根毫毛。

ཐུ་རྩལ། ཁོང་ཁོ་མ་སྒྲོངས་ཏྲ་བ། 馴服，息怒，
如不发怒，不发脾气。

【增】1. = ཁོ་བ་སྒྲོང་བ། 抑制愤怒。2. ཉེས་པ་
བཤགས་པ། 承认罪恶。〔达〕

ཐུ་བསྐྱལ་བ། ཁོང་ཁོ་བཅོས་པ་ཏྲ་བ། 馴服，如
已除瞋恨。【增】1. = ཁོ་བ་ཞི་བ། 〔达〕2. =
ཐུས་ངག་ཡིད་གྱི་ཞི་སྒྲུང་ཞི་བར་བྱེད་པ། 〔法〕

ཐུ་ཐུག་པ། བཞེས་པའམ། 毛可愛，美丽。

ཐུ་ནག་ རི་རྩགས་ཤིག 1. 黑毛。2. 野兽之一
种，牦牛。【增】貂。〔四〕

ཐུ་ཐུགས། ཐུ་པ་ཐུ་ཐུགས། 翟翟，毛織之藏
呢。【增】= ཐུ་ཐུག 毛毯。〔达〕（达作
ཐུ་ཐུག་）（同）ཐུ་ཐུགས།

ཐུ་ཁྱི་པ། ཐུ་ཁྱི་པ། 剃毛，剃发。

ཐུ་ཅི་ཐུ་མེད། འཛིགས་ཚུལ་ལས་ཐུ་མེད་པོ་
མིང་པ་ཐུ་པ། 毛端战竖，如恐怖相，头
发焦黄乱竖。

ཐུ་མིང་མིང་། ཐུ་མཐང་ཏེ་གཡོ་བའམ། 毛竖，
毛立而动。【增】= བ་ཐུ་ལངས་པ། 身毛竖
起。〔达〕（达作 ཐུ་མིང་）（同）ཐུ་མིང་པ།

ཐུ་ཡི་ཐུག་པོན། བསེལ་ཡབ། 毛拂，扇子。

ཐུ་རིང་། ཟ་དང་ཐུ་རིང་པོ། 1. 魚。2. 长发。

ཐུ་རིས། རིའི་ཐུ་ཁ་ཀྱང་པོའམ་ཐུ་དཀར་མ་པ།
毛紋，如馬的毛色枣驪或土灰。

ཐུ་རིས་གཅོད་པ། དབྱེ་བ་བྱེ་བའམ་འབྱེད་བ་ཐུ་
པ། 分辨毫厘，詳細分辨其差別。

ཐུ་རིས་འབྱེད་པ། （注同上）

ཐུ་ཐུགས། ཐུ་པ་ཐུ་ཐུགས། 翟翟，毛織之藏
呢。（同）ཐུ་ཐུགས།

ཐུ་རི། ཐུ་གཅིག 一根毛。

ཐུ་རེངས། ཡག་ཤོད་དམ་ཡག་པ། 竖毛（藻）。
野猪，猪。（同）ཐུ་ལངས།

ཐུ་ལ་བབ་པ། རུང་བའི་ནི། 应该，可以。

ཐུ་ལངས། ཡག་ཤོད་དམ་ཡག་པ། 立毛（藻）。

野猪，猪。（同）ཐུ་རེངས།

ཐུ་མོང་པ། ཐུ་མཐང་ཏེ་གཡོ་བའམ། 毛竖，毛
立而动。【增】1. = བ་ཐུ་ལངས་པ། 2. 欢
乐。〔达〕（达无བ་字）（同）ཐུ་མིང་མིང་།

ཐུ་ཤད། ཞོས་ཀྱི་ཐུ་ཐུག་ཤད། 刷衣毛之竹刷子。
【增】柄。〔四〕

ཐུ་གཐུད། ཁོང་ཁོ་བའི་མིང་། 发怒。

ཐུ་གཐེད། ཐུ་མོང་ཐུ་གཐེད། 擇毛。

ཐུག་ རྣམ་འབྱེད་འབྲེལ་བ་ལས། ཐུག་ནི་རིན་པོ་ཆེ་
གཙོ་པོ་སྤྲོད་པོ་དང་མེད་པོ་དང་དཀར་པོར་...
ཐུང་བ་སྟེ་ཁ་ཁ། ཞེས་དང་ཐུན་ཆགས་འབྲེལ་བ་
ལས། དམར་པོ་ནི་བླ་རྒྱ་གཡིན་ཞེས་གསུངས།
猫眼石，律疏說：“猫眼石乃珍宝，現藍，
黃、白、杂色”，杂事疏說：“紅者为鉢摩罗
伽（映紅）”。

ཐུང་། ཐུང་པོར་ཐུང་ཐུ་（དང་）། 堆积，堆起。

【增】填满，凑数。〔达〕（达作 ཐུང་བ་）

ཐུངས་པ། རྩ་མཆོགས་མིང་འདུས་པས་ན་ཐུངས་
པའམ་ཐུང་པོར་བྱས་པ། 堆积，集聚。

ཐུངས་ཤིག་ ཐུང་པོར་བྱས་ཤིག་ 集聚吧！堆积
起来吧！

ཐུད་པ། ཐུན་པའམ་ཐུས་པ། 修飾，裝飾。

ཐུན། ཐུ་མཆོད་ཏེ་རྩ་དང་བལ་ཐུད་ལའང་། 1. 兄
弟，亲属。2. 毛綫。

【增】又作 ཐུན་མ། 1. 又指姊妹。2. 譬喻
的和广义的兄弟，如同伴，同志，寺院中在
同一学院或同一保护神下的人。3. 成套的九
柱戏具，成套的銅杯等等。〔达〕

ཐུན་དོག་ བལ་ཐུད་ཐུ་ལ་མཐའ་བྱེད་ཐུད། （བྱེད་

似 𣎵 字之誤) 1.毛紗。2.緯綫。

ཐུན་བསྐྱེགས། (注同上)

ཐུན་བ། ཐུན་བ་ལའང་། 1.糟粕,糠。2.虛妄。

ཐུན་ཟླ། ཏཱ་འབྲེལ་ཐྱོགས་པོ། 兄弟,亲属,朋友。

ཐུབ་བྱ། ཁ་ཐུབ་པར་བྱ་ཐུབས་ཐེན་པ་མིན། 当复,应当复下。

ཐུར། ར། 尸体(敬)。

【增】或作 ཐུར་ 又作 ཐུ་ཐུར། [达]

ཐུར་ཀླུ། ཡ་རོལ་པོ་ཐུལ་པ་ཐུར་ཐུར་ཀླུ་བ།

惊散敌人。【增】西藏的古名。[达]

ཐུར་བ། འཕྱར་དུ་བཅུག་པ་དང་བྱི་བཞིན་སྐར་མ།

1.使飞。2.女宿(二十八宿之一)。

ཐུར་བཅུས་བ། རོ་མེ་ལ་བསྐྱེགས་པ། 焚化尸体。

ཐུར་ལེན། ཐོས་ཤེལ་ལའང་། 琥珀。

ཐུར་ལོངས། འཕྱར་དུ་འཇུག་ཏུ་ལོངས། 使飞起。

ཐུས་ཀ། ནམ་པའམ་བཟོ་འདྲ་ཆེ་ཆུང་ཆོད། 质

量,本質,規格,体量大小。(同) ཐུས་ཆད།

ཐུས་དཀར། ཐོས་དཀར། 芸香。

ཐུས་དག་པོ། ཅ་ལག་ཐུས་དག་པོ། 质量好,品質純淨。

ཐུས་གཅོང་མ། (注同上)

ཐུས་ཆད། ནམ་པའམ་བཟོ་འདྲ་ཆེ་ཆུང་ཆོད། 质

量,規格,体量大小。(同) ཐུས་ཀ།

ཐྱ། སིང་ཐྱེའམ་ཐྱེའུ་ཡང་། 1.树名。2.門樓。

【增】西藏地名。[达]

ཐྱ་ཡིང་བྱས་ནས། [蒙] ཏཱ་བར་བསྐྱེགས་ནས་

ཐྱེ་ཡིང་ཞེས་སྐད་སྐད་ཀྱང་། 预备,准备,

由蒙古語 ཐྱེ་ཡིང་ 来。

ཐྱེག་བ། ཐྱེགས་མ་སོང་ན་ཐྱེག་པར་བྱེད་དོ། (未詳)

ཐྱེན་དཀར། (原注缺) 檉柳的花,柳絮。

ཐྱེན་ཀླུ། ཐྱེན་པར་གྱི་ཀླུ། 木簷的裝飾。

ཐྱེན་རྟོག (注同上) 【增】= ཐྱེན་རྟོག་ཀླུ།

刺繡檉柳丛叶花样的紗布。[达]

ཐྱེན་ཐུལ། སིང་ཐྱེན་མའི་ཐུལ་བ། 檉柳木之灰。

ཐྱེན་པ། ཀཟའ་ཐྱེན་པ། 土曜,星期六。

ཐྱེན་པར། སིང་ཐྱེན་མའི་ཁང་པའི་ཐྱེན་པར། 檉柳

枝所垒之屋簷(西藏寺院多作此簷)。

ཐྱེན་མ། སིང་ཐྱེན་མ། 檉柳,鞭麻(长于高原的小灌木之一种)。

ཐྱེའུ། མཁར་བཅུགས་པའམ་ཁང་བཅུགས་ཐྱེའུ་ཞེས་

བ་ལ་ཐྱེལ་ཞེས་པའང་། 1.碉楼。2.樓閣。

亦作 ཐྱེལ།

ཐྱེའུ་ཞེལ། (注同上)

ཐྱེལ། མཁར་གྱི་ཐྱེའུ་ལ་ཐྱེལ་ཞེས་སྐད་། 樓閣,碉楼。

ཐྱེལ་བྱ། འཕེལ་བར་བྱ་བ། 所增长。

ཐྱེལ་བྱེད། འཕེལ་བར་བྱེད། 能增,增长者。

ཐྱེལ་མ། (原注缺) 相間,間杂。

ཐྱེལ་ཆག རིང་བྱང་ཐྱེལ་བའི་ཆག 連合文句,

长行頌文之間杂句。

ཐྱ་ཐྱ། ཐོ་ཐོ་ཞེས་པ་དེར་ཉྩོམ། 土团,土块,

参看 ཐོ་ཐོ་ 条。

ཐྱ་མཐོ། (注同上)

ཐྱ་པོ། ཡའི་པའམ་མ་མའི་པ་ཐྱུན་པའང་། 1.祖

父。2.外祖父。【增】或作 སྤྱུང་པོ་ 尊敬长者

的礼貌語。〔达〕 (同) སྤྱུང་ལགས།

སྤྱུང་བ། ས་ནས་སྤྱུང་བ་ལྟར་སྤྱུང་བ་ལྟར་བྱ། 迁移。

【增】1.存放，抵押。2.转变。〔达〕

སྤྱུང་ཡོད། མཐོ་གཡོན་དང་རིམ་ནད་ལའང་། 1.石
塚。2.瘟疫，傳染病。

སྤྱུང་ལ། རྩ་རྩེ་གཤམ་གྱི་སྤྱུང་ལ་རྩེད་ལ། 頂上，金
剛座頂上。

སྤྱུང་ལ་དར་འབྱར། རྩེ་ལའང་སྤྱུང་ལ་དར་འབྱར་
བ། 在頂尖上悬挂旗子。

སྤྱུང་ལ་འདོན་བ། མཐོ་རྩེ་འདོན་པའང་མཛོན་པོ་
པར་འདོན་བ། 1.升高。2.显出。

སྤྱུང་ལགས། པའི་པའང་མ་པའི་པ་སྤྱུང་ལའང་།

1.祖父。2.外祖父。(同) སྤྱུང་པོ།

སྤྱུང་ལ། མ་རྩེ་སྤྱུང་ལའང་འཕགས་པ་སྤྱུང་རས་
གཟིགས། སྤྱུང་ལ་འཕགས་དམ། 1.阿利耶卜
罗。2.圣觀自在(菩薩名)。似应作 སྤྱུང་ལ།

སྤྱུང་ག། སྤྱུང་གི་མིང་པོག་ཅེས་པའང་སྤྱུང་། 香，亦
作 པོག

སྤྱུང་ག་ཁི་བྱེད་མཁན། ཚང་པ་དང་ཁི་འདོད་པ།
1.商人。2.求利者。

སྤྱུང་ག་འདོན། ཁི་པའང་འདོན་མཁན་ནས་པོགས་མ་
བྱེད་པོ། 1.生利者。2.放利息者。

སྤྱུང་ག་པ། (注同上)

སྤྱུང་ག་མ། སྤྱུང་ཅིག 器皿之一。

སྤྱུང་གས་པ། ཁི་པའང་བྱས་པ། 利息，利潤。

སྤྱུང་ཁང་། མཚམས་ཁང་ལྟ་བུ། 修断室，如关
房(佛)。

སྤྱུང་ཐག་བྱས་པ། ཡོད་པ་ཚེས་ཕྱགས་སུ་བྱང་
བ། 定舍(佛)，将所有财物舍于佛法中。

སྤྱུང་སྤྱུང་པ། བྱ་རྟེན་པ་ཞིག 断行者，外道
之一。

སྤྱུང་བ། བསམ་གཏན་པ། 修静虑(佛)者。

【增】或作 སྤྱང་བ། 停止，舍弃，让与，弃
却，抛掷。〔达〕

སྤྱུང་བ་ཉམས་པ། དམ་བཅའ་ཉམས་པ། 退断
(佛)，退失志愿。

སྤྱུང་བ་པ། 修断者(佛)。

【增】比丘，和尚。〔达〕

སྤྱུང་ས། བསམ་གཏན་པ་བཞུགས་སའང་དཔོང་ས་
ཞེས་པའང་སྤྱང་། 断处(佛)，入定处，亦作
དཔོང་ས།

སྤྱུང་ས་ཤིག་ ཁོང་ཁོ་སྤྱུང་ས་ཤིག་ལྟ་བུ། 断除
(命令詞)，如断除愤怒。

སྤྱུང་ཅན། རྩ་སྤྱུང་ལྟ་བུ་པོ་སྤྱུང་གི་ཚད་མ་ལྟ་
བུའང་ཟས་ཀྱི་སྤྱུང་། 1.热药，如姜等。2.香
料，食中調料。

སྤྱུང་བྱེད་པ། (原注同上) 調香料。

སྤྱུང་ནན། (原注同上) 1.热药，如姜等。

2.香料，食中調料。

སྤྱུང་བ། གནང་བའི་དོན་ལའང་། 施，放，听
許，开許(佛)。

སྤྱུང་ས་པ། ཤེས་རབ་པས་བསམ་པ་རྒྱས་པ་ཅན།
辯才(佛)，有智慧者，能思惟者。

【增】1.自恃。2.聪明。3.勇敢，自信。

4.适宜。5.冒險。〔达〕

སྤྱུང་ས་པ་ཅན། གཤམ་པའང་ཤེས་རབ་ཅན། 有
辯才(佛)，智者，有慧者。【增】勇敢。〔达〕

སྒྲུབ་པ་བཅེགས་པ། བྱང་མེས་ལྷོ་མ་(དང་)།

辯積，一位菩薩名。

སྒྲུབ་པ་གྲག (未詳)

སྒྲུབ་པ་ཡོང། འཕྲོམས་གཞི་བའི་མིང་། (未詳)

【增】冗长，过多，充溢。〔达〕

སྒྲུབ། འཕྲན་དུ་འཇུག་གནང་དང་པར་གྱིས་སྒྲུབ་་་

དགོས་ན་སྒྲུབ་ཤོག 1.使跳。2.印刷(命令

詞)。

【增】= སྒྲུབ་པེ། 1.一对小天平盘。

2.治慢性热症及腸虫症的草药。〔达〕

(同) སྒྲུབ་གནང་།

སྒྲུབ་གང་། སྒྲུབ་གང་ཚད་ཅས། 一两左右。

སྒྲུབ་ཐང་ཅིས། ཉག་ཅིས། 中国历法，中国占

筮法。【增】中国算法或数学。〔法〕

སྒྲུབ་གནང་། འཕྲན་དུ་འཇུག་གནང་དང་པར་་་

གྱིས་སྒྲུབ་དགོས་ན་སྒྲུབ་ཤོག 1.使跳。2.印刷

(命令詞)。(同) སྒྲུབ།

སྒྲུབ། བདུག་སྒྲུབ། 香(燒的香)。

སྒྲུབ་དཀར། མིང་སྒྲུབ་པའི་ཐང་ཅི། 芸香，娑
罗树之胶液。

སྒྲུབ་དཀར་མིང་། མིང་སྒྲུབ་པ་ཉི་མེད་པའི་ཐང་
ཅི་ནི་སྒྲུབ་དཀར། 娑罗树，其汁液为芸香。

སྒྲུབ་ཀྱི་ཀྲུལ་པོ། ར་ཉིའི་འབྲས་ལུ་དང་ལི་ཤི་་་

ལའང་། 香王(藻)。1.肉蔻。2.丁香。

སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱུང་པོ། ཁྱུང་ཆེན་ལལ་པ་བཅུད་སྒྲུབ་པ་

དང་ལུན་པའི་ཁྱུང་པོ་ཆེ། 香象，具足通常象
十象力之大象。

【增】= ཁྱུང་པོ་མཆོག་ 象王。〔达〕

སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུག་མ། སྒྲུབ་སྒྲུབ། 香盒，盛香器皿。

སྒྲུབ་ཁྱིམ། སྒྲུབ་ཁྱིམ་པ་གཅིག་ཉུ་ཡུལ་འཁྱིམ་་་

པས་སོ། །ཆག་པ་གཅིག་དང་ཕྱག་པ་ཟེར་བ་སྒྲུབ་།

香束，如一把香或一束香，也說 ཆག་པ་

གཅིག་ 及 ཕྱག་པ། (同) སྒྲུབ་ཆག

སྒྲུབ་ངད་ལྡང་བ། རི་ཞིས་ལངས་པ་དང་ཆང་་་

(དང་)། 1.发香味。2.酒。

སྒྲུབ་ངད་ལྡན། རི་སྒྲུབ་ངད་ལྡན་དང་ཕྱུང་བ།

1.醉香山(佛)。2.蜜蜂。

【增】= ཆང་། 麦酒，芳香美酒。〔达〕

སྒྲུབ་ཆག་ སྒྲུབ་ཁྱིམ་པ་གཅིག་ཉུ་ཡུལ་འཁྱིམ་པས་

སོ། །ཆག་པ་གཅིག་དང་ཕྱག་པ་ཟེར་བ་སྒྲུབ་། 香

把，如一把香或一束香，也說 ཆག་པ་གཅིག་

及 ཕྱག་པ། (同) སྒྲུབ་ཁྱིམ།

སྒྲུབ་ཉུག་པ། སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཉི་ཤུག་པ་ཉུ་བུ། 涂

香。【增】撫摩，撫愛。〔达〕

(同) སྒྲུབ་ཕྱག་པ། [香。

སྒྲུབ་གཏུལ་བ། སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ་ཉུ་བུ། 熏香，如燃

སྒྲུབ་འབྲུལ་བ། སྒྲུབ་འབར་བ། 熏香，燒香。

སྒྲུབ་པ། ཡུལ་གཞན་དུ་སྒྲུབ་ཟེན་པ། 迁移，已
迁他处。

སྒྲུབ་པོར། སྒྲུབ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ། 香炷，燃香之器。

སྒྲུབ་ཕྱག་པ། སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཉི་ཤུག་པ་ཉུ་བུ།

涂香。【增】涂上有香气的油。〔达〕(达作

སྒྲུབ་འབྲུག་པ་) (同) སྒྲུབ་ཉུག་པ།

སྒྲུབ་ཤེལ། སྒྲུ་མོང་སྒྲུབ་ཤེལ། 琥珀。

སྒྲུང་གི། གཅན་གཅིག་སྒྲུང་ཁྱུ་ཕྱག་ཟ་མཁལ། 狼。

སྒྲུང་ཁྱུ། (注同上)

ཐུང་བྱང་། མི་ཐུང་པོ་མཛངས་པ་ཤེས་རབ་ཅན།
聰明。

ཐུང་པོ། (注同上)

【增】耳聰心灵。〔四〕

ཐུང་པོ་མཛོ་མཛོ། མི་མཛོངས་ཤིང་ཐུང་པོ་ཡིན་
པ་ལ་གཞུང་ཚོག་མཛོ་པ་ཉུ་བྱུངས་ཐུང་པ་གནད་
མཛོ་པ་ཉུ་བྱ། 华而不实，如人虽聰明而无
信义，或聰明而无學問。

(同) ཐུང་ལ་ཁྲད་མཛོ།

ཐུང་འཕར་འདུས་པ། ཅེ་ཐུང་ཟེར། 胡狼，狐。

ཐུང་ལ་ཁྲད་མཛོ། མི་མཛོངས་ཤིང་ཐུང་པོ་ཡིན་
པ་ལ་གཞུང་ཚོག་མཛོ་པ་ཉུ་བྱུངས་ཐུང་པ་གནད་
མཛོ་པ་ཉུ་བྱ། 华而不实，如人虽聰明而无
信义，或聰明而无學問。

(同) ཐུང་པོ་མཛོ་མཛོ།

ཐུང་། རྩོད་ཐུང་ཉུ་བྱ། 用具，器具。

【增】亦作 ཐུང་བྱ། 所受用，所享有。〔达〕

ཐུང་དངོས། རྩོད་རྩོད་པོ་དངོས་ཐུང་། 財物資產。

【增】= ཐུང་ལག་དངོས་པོ། ཡོ་བྱད། 用具，
物品。〔达〕

ཐུང་བ། བྱ་བ་ཐུང་ལས་ཐུང་ཟིན་པ། 已用，已行。

【增】受用。〔法〕

ཐུང་ཟིན། བསྐལ་བའི་མིང་(དང་)། 用尽(藥)。

劫(佛教的時間单位)。

ཐུན། མིག 眼，目(敬)。(同) ཐུན་རས།

ཐུན་དྲུག་རིང་། མིག་ན་བའི་ཕྱོགས་སུ་རིང་།

目长，眼角长向耳边。

ཐུན་བསྐྱངས་པ། རྩོད་རྩོད་གཟིགས་པ་ཉུ་བྱ།

照顧，如慈悲地看护。【增】体諒。〔四〕

ཐུན་སྒྲུ། མཐུན་དྲུག་ཐུང་བྱ། 面前，跟前。

ཐུན་སྒྲུ། (注同上)

ཐུན་བཅུ་གཉིས། མངས་ཀྱས་(དང་)། 十二目
(藻)。佛。

【增】1. 塞建陀神。2. 太阳。〔达〕

ཐུན་ཕྱི་བས། མིག་སྒྲུབ་བྱེད་པགས་པ་མིག་ཤེས་ཞེས་
ཐུང་། 1. 眼皮。2. 眼鏡。

ཐུན་ཆབ་ཉིལ་ལ། མིག་ཆུ་མེས་བྱར་ཉིལ་ཏེ་
འཛགས་པ། 滴泪，眼泪流。

ཐུན་ཆབ་གསེལ་ལ། (注同上)

ཐུན་ཉིས། མིག་ཉིས་ཤིག 請觀看。

【增】= ལད་མོ། 摹仿，仿效。〔达〕

ཐུན་བསྐྱར་བྱས་པ། མཐུན་དྲུག་བསྐྱར་ཏེ་བསྐྱར་པ།
請觀看，呈于面前。

ཐུན་བྱངས་པ། གདན་འདྲིན་བྱས་པ། 已請，
已迎請。【增】或作 ཐུན་འདྲིན་པ། 〔达〕
(达无‘བ’字)

ཐུན་འདྲིན། གདན་འདྲིན་བྱ་བ། 請，迎請。

ཐུན་འདྲིན་པ། དབྱ་མཛོད། 引導，带头。

【增】= ཐུན་བྱངས་པ། 1. 召請，邀請。2. 开
幕，就任。〔达〕

ཐུན་རྩོན་པོ། མིག་རྩོན་པོ་འཕེལ་མིག་ཅེ་རེ་ཉུ་བྱས་པ།
དང་ཅེ་རེ་བསྐྱས་པ། 1. 眼明利。2. 眼注視者。
3. 注視。(同) ཐུན་ཏུར་པ།

ཐུན་པ། མོ་བའས་བྱ་ར་བ་དང་གཉིར་བ་དང་བྱུལ་
པོ་འཕེལ་མི། 1. 偵察者，放哨者。2. 管家。

3. 国王之監察官。【增】1. = ཏུར་པ། 留心，
注意。2. 实地目击者，亲見的証人。3. 檢閱，
視察。4. 監視者。〔达〕

ཐུན་མ། མངས་ཀྱིས་ཐུན་མ་ཟེར་བ་(དང་)། 佛眼

(菩薩名)。【増】= མིག་མ། 眼。【达】

(同) ཐུན་གསུམ་མ།

ཐུན་མ་བརྒྱལ་བ། མིག་མ་གཤེད་མ་བ་བྱས། 目

調服，目不乱視。

ཐུན་མི་བཟང་། རི་རབ་ཀྱི་བང་རིམ་བཞི་པའི་

རྒྱལ་ཏུ་གནས་པའི་ཀྱུ་ཆེན། 丑目(天神名)，

須弥山第四級西方之天王(四天王之一，即
护西方的广目天王)。

ཐུན་དམར། རྩལ་འཕྲུག་ལའང་། 1.紅眼。2.遍

入(天神名)。

【増】= མིག་དམར། 火曜，火星。【达】

ཐུན་དམིགས། ཡུལ་ལ་དམིགས་པ། 緣境(佛)。

【増】 观想时所緣境，修禪定时用以集中心
力的对象。【达】

ཐུན་གཟིགས། མཚན་པའི་ཐུན། 目視(藻)。供

品。【増】 1.所献食品。2.献与高贵人物的
野兽馬駝等物。【达】

ཐུན་རམ། མིག་ 眼，目(敬)。

【増】 敏锐的眼光，透彻观测。【达】

(同) ཐུན།

ཐུན་རམ་གྱིས་བཟོའ་བ། མིག་གིས་བརྟ་བ། 用

目观看。

ཐུན་རམ་གཟིགས། འཛིག་རྟེན་མགོན་པོ་ཕྱག་ན་

བད་དཀར། 观世音(菩薩名)。

ཐུན་ཤེལ། མིག་ཤེལ། 眼鏡(敬)。

ཐུན་གསལ་ཀྱུ་མ། མངས་ཀྱིས་ཤེག་ 目明滿佛，

一尊佛名。

ཐུན་གསུམ་མ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 三目(藻)。

大自在(天神名)。

ཐུན་གསུམ་མ། མངས་ཀྱིས་ཐུན་མ་ཟེར་བ་(དང་)།

三目女(藻)。佛眼(菩薩名)。

ཐུན་ཏུར་བ། མིག་ནི་བོའམ་མིག་ཅེ་རེ་ཉ་མཁན་

དང་ཅེ་རེ་བཟུས་པ། 1.眼明利。2.眼注視者。

3.注視。(同) ཐུན་ནིན་པོ།

ཐུན་རྟིག་རྟིག་ མིག་ཀོར་ཀོར་ཉ་བཞིན་པ། 張目

注視。

ཐུར་མ། ཉེས་སྤོང་ཅན་ནས་འཕྱོན་མ་ཉ་བྱ། 1.惡

行者。2.蕩婦。

ཐུས་པ། བརྒྱུས་པ་རྟེ་ཡུལ་གཞན་དུ་སྐྱོས་པ། 即

བརྒྱུས་པ། 迁移，迁往他处。

ཐྱ། ཐུན་མོང་བ་རྟེ་ཐྱིར་བཤང་ཞེས་པའང་སྤང་། 总，

統共，共同，亦作 ཐྱིར་བཤང་། (同) ཐྱི་བཤང་།

ཐྱ་ཁོག་ཕྱག་པ། ཐྱིའི་དོན་ཕྱག་པ། 了达总义。

ཐྱ་ཁྲལ། ཐྱི་ཐུན་མོང་བའི་དཔོན་པོ། 总督，总

管之官长。

ཐྱ་སྒྲིམ་སྒྲ། ཐྱི་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མིན་པ་དང་

གེ་ཐུན་སྒྲིམ་སྒྲ་ཉ་བྱ། 总別，共同者与各別不
共同者(即一般的与特殊的)。

ཐྱ་ཅེར། བཞོ་གཅེར་བུའམ་སྒྲ་མེད། 秃头，脱

頂，无发。【増】= ཐྱི་གཅེར་或 ཐྱི་ཐེར། 【达】

(同) ཐྱི་ཐེར།

ཐྱ་ཆིངས། ཐྱི་བསྐྱོམས་པའི་སྐྱོམ། 总括之摄頌

(佛)。

ཐྱ་ཏོར། གཙུག་ཏོར་ལའང་། 1.頂飾。2.頂髻。

【増】或 ཐྱི་གཏོར། 1.参看 ཐྱི་པོ། 2.= ཐྱི་
ཐོག་ 会社的财产，公共财产。【达】

(同) ཐྱི་ཕུད།

ཐྱི་བཤང་། ཐུན་མོང་བ་རྟེ་ཐྱིར་བཤང་ཞེས་པའང་

ཐྱིང་། 总，一般，共同，亦作 ཐྱིད་པ་འདྲ་།

(同) ཐྱི།

ཐྱི་བརྟེན་ཅན། དབུ་ལ་ཀོ་ཅན་དང་གདོང་ཚན་ཅན་

དང་ཐོ་ཅ་ཕྱིད་པོ། 1. 无耻者，厚颜者。2. 狂行者，胡說八道的人。

ཐྱི་བརྟེན་སྒྲ་བ། བྱ་བ་བརྟེན་དུ་འཇུག་པ་ལས་་་

ཐོད་དུ་འཇུག་པར་སྒྲ་བ། 乱說，說坏話，使坏事，或令分裂。【增】信口說。【四】

ཐྱི་བསྐྱབས། ཐྱི་འཁྱམ་པ་ལས་ཐྱིད་ཐོབ་དུ་བཅུག་

པ། 共同的供养，使归大众。

ཐྱི་ཐྱིར། མགོ་གཅེར་བྱའམ་སྒྲ་མེད། 秃头，脱

頂，无发。(同) ཐྱི་ཅེར།

ཐྱི་ཐོག་ ཐུན་མོང་དང་ཐོག་པ། 相同与相反。

ཐྱི་ཐོས། ཐུན་མོང་པའི་ཐོས་པ་ཐུས་པ། 总摄頌，

总盟陀南(佛)，总綱。

ཐྱི་པ། ཐུན་མོང་པ། 公有者，共同者。

【增】亦作 ཐྱི་དཔོན། 首长，头子，指导者，总管者。【达】

ཐྱི་ཕྱད། གཙུག་རྟེན་ལའང་། 1. 頂飾。2. 頂髻。

(同) ཐྱི་རྟེན།

ཐྱི་བྱངས་པ། ཟས་ཐྱི་བྱངས་སུ་བཞགས་པ་ཉ་པ།

公共，如大众飯食。

ཐྱི་བྱར། (原注缺) 总，共。

ཐྱི་པོ། དབུ་མགོ་པོ། 头顶，头。

【增】1. 头冠。2. 一块布的末端。【达】

(同) ཐྱི་གཙུག་

ཐྱི་པོ་སྐྱུས། མགོ་སྐྱུས་ཏེ་སྐྱའི་མིང་། 头顶生

(藻)。发。【增】頂生王，据傳説为釋迦佛的祖先。【达】

ཐྱི་པོ་འི་ཀྱན། དབུ་ཀྱན། 頂上裝飾，冠。

ཐྱི་པོར་དབང་བསྐྱར་ཀྱུད། ཀྱུ་པ་རིགས་ལའང་།

灌頂族(藻)。刹帝利族。

ཐྱི་པོར་དབང་བསྐྱར་པོ། ཀྱུ་པ་པོ་སྐྱའི་མིང་།

灌頂者(藻)。国王。

ཐྱི་བྱགས། ཆཔ་བྱགས། 水壶，水瓶。

ཐྱི་བྱགས་འཛིན། མེ་ཉ་(དང་)། 持瓶(藻)。

火神。

ཐྱི་གཙུག་ དབུ་མགོ་པོ། 头顶，头。(同) ཐྱི་པོ།

ཐྱི་ཚུགས་སུ་འཕྱོ་བ། མགོ་ཐུར་དུ་འཕྱོ་བ།

倒悬，头向下墜。

ཐྱི་མཚན། དབེར་ན་བྱས་པའི་དོན་ཐྱི་འམ་བྱས་འཛིན་

རྟེན་པའི་སྒྲ་བ་ཉ་པ། 总相，共相(佛)，譬如瓶之通义，或緣瓶分別所現影象。

ཐྱི་བྱར། མིང་སྐྱ་ལ་མེར་པོ། 黄婆罗树。

ཐྱི་ལེབ། མགོ་ལེབ། 平頂，扁头。

ཐྱི་སོ། ཐྱི་ཐུན་མོང་གི་འཚ་བའམ་གསོ་བ། 共同

之生活。

ཐྱིང་། ཅུ་རུ་ཕྱིད་དུ་འཇུག་ 沉，使沉入水中。

【增】1. 消失。2. 失落。3. 降低。【达】(达作 ཐྱིང་བ་)

ཐྱིངས་པ། ཅུ་རུ་ཕྱིད་དུ་བཅུག་པ། 已沉，已使沉入水中。

ཐྱིངས་མིག་ ཅུ་རུ་ཕྱིད་དུ་ཅུག་ཅིག་ 沉下吧！沉在水里吧！

ཐྱིན། འབྱར་ཕྱིད་ཐྱིན། 胶，浆糊。

【增】俗話为 དམ་ཅི། 有时誤写为 ཐྱིན་ 或 ཐྱིན། 【达】 鯢胶。【四】

ཐུན་བག (注同上) 【增】胶与面粉和合的
粘糊。〔达〕 (达作 བག་ཐུན་)

ཐུན། ཐུན་མོང་དུ་དང་ཐུ་བཅང་ཡང་། 总，一般，
共同，亦作 ཐུ་བཅང་།

【增】= ཐུ་ལ། 参看 ཐུ་ 字条。〔达〕

ཐུན་བཅང་། (注同上)

ཐུལ་པོ། ཁང་པའམ་འདུག་གནས། 房子，住处。
【增】茅屋，草舍。〔达〕

ཐུལ་པུ། ཁང་པུའམ་ཁང་ཆུང་། 小屋。

ཐུག་པ། ཐོད་པ། 驱逐，流放，攘除。

ཐུགས་པ། ཐག་རིང་དུ་བཞུད་པ། 远逐，已驱
逐。

ཐུ་པ། ཀྲུ་ཆོག་གས་བསྐྱེགས་པའི་ཆོག 1. 诤責，
辱罵，非难，攻击。2. 恐吓。
【增】= གཤེ་པ། 〔达〕

ཐུ་ཆོག ཀྲུ་ཆོག་གས་བསྐྱེགས་པའི་ཆོག 1. 譴責
的話，攻击的話。2. 恐吓的話。

ཐུད་ལཱ། གཟའ་ལཱ་པ། 具行 (藻)。木曜。
【增】有才艺的，有礼貌的。〔达〕

ཐུད་པ། ཐུ་བ་ཐུད་པམ་གྱི་ཐུད་པ། 行为，举止。
【增】1. 实行，作，多指动作的完成而不指
进行。2. 征服，压制。3. 使用，享用。4. 达
到禪定的第三阶段。5. 已达到的目的，已作
的事，特指禪定的第三阶段。6. 責任，又指
作法，态度。〔达〕

ཐུད་པ་པ། ཐུ་ཆེགས་པ་ཞིག 弥曼差声論師，
外道派之一。【增】= བརྟུལ་བཞུགས་ཐུད་པའི་
རྣལ་འབྱོར་པ། 瑜伽人，修密教禁行者。〔达〕

ཐུད་པམ་འཛོལ། འང་འང་ཏིལ། 行求 (藻)。
共命鳥。

ཐུད་ལུལ། མིག་གི་ཐུད་ལུལ་གཟུགས། 行境，所
行境界 (佛)，如眼所行境为色。

ཐུད་པམ་བཞི། འབྲེང་བ་འདུག་པ་ཉལ་བ་འཆག་
བ་བཞི། 四威仪路 (佛)：行、住、坐、臥四事。

ཐུན་པ། ཐུན་དུ་བཅུག་པ། 来，临 (敬)，請
来，使来。

ཐུས་པ། ང་ཀུལ། 傲慢。【增】1. = ཐོད་པ།
… 誹謗。2. 張揚，夸張。〔达〕

ཐུསས་པ། ང་ཀུལ་བའམ་བདག་བཞུད་པ།
傲慢，自夸。

ཐུས་པ། གཤེ་གཤེ་བཅང་བའམ་བསྐྱེགས་པ།
1. 責罵，譴責。2. 恐吓。

【增】= བཀའ་བཀུན་པ། 告誡，規劝。〔达〕

ཐུ། ཀུན་དང་ཐུས་པ་བཀུན་པམ་སོ། 1. 裝飾。
2. 修飾。【增】一种黑面孔，尾如身长的
猴。〔达〕 蜜蜡。〔高〕

ཐུ་ཆུལ། ཀུག་ལང་ངམ་ངན་ལང་ལ་སོང་བའི་ཆོག
ཐུན་ཆོག 惡習慣語，妄語。【增】= འགྱུར་
ཕྱེད། 1. 可变的。2. 顛动。〔达〕 等于 ཉམས་
དགའ། 可欣尝的。〔法〕 (同) ཐུ་ལག

ཐུ་པ། མེ་ཁྱུགས་ལས་མེ་མེན་པའི་ཐུ་པ། 火絨，
击石取火之艾絨。【增】1. ཐུ་པ་ཐུ་ཆ། 裝飾
品。2. 修飾，裝飾。〔达〕 (同) ཐུ་ཆུགས།

ཐུ་མ། ཐུའུ་ཆེན་པོ། 猿，大猿。
【增】= ཐུ་ཕུག 幼小瘦猿。〔达〕

ཐུ་ཆོལ། ཐུང་ཅི་ཉིགས་མའམ་ཐུ་རམ་གྱི་ཉིགས་མ་
ལའང་ཐུ་ཆོལ་ཞེས་པའང་སྤང་། 1. 蜜蜡。2. 糖
渣。似亦名 ཐུ་ཆོལ།
【增】熬过的米粥。〔达〕

ཐུ་ཆུགས། མེ་ཁྱུགས་ལས་མེ་མེན་པའི་ཐུ་པ།
火絨，击石取火之艾絨。(同) ཐུ་པ།

ཐུ་ལག ཀུག་ལང་ངམ་ངན་ལང་ལ་སོང་བའི་ཆོག་
ཐུན་ཆོག 惡習慣語，妄語。(同) ཐུ་ཆུལ།

ཐྱང་པོ། ཐྱང་མ་པའམ་ཐུ་ཉོ་པའམ་ཐྱང་མཐན།

乞丐，乞討者。

ཐྱང་མ། (注同上)

ཐྱད་པ། འཕྲད་པར་བྱ་བའི་མིང་། 逢，相遇。

【增】1. = བཞད་། 贈給，付予。2. 猴子。

〔达〕

ཐྱབས་པ། ཟས་ཀྱི་ཐྱབས་པ། 食物。

【增】今作 ཟས། 〔法〕

ཐྱས་པ། ཐུན་ཀྱིས་ཐྱས་པ། 裝飾。

【增】1. 彩色裝飾。2. 詳叙。3. = བསྐྱེས་པ་

པ་ 或 བཞོད་པ། 〔达〕

ཐྱི་མ། འོ་མ་དང་པོའམ་འོ་མའི་རྩིང་དུ་ཆགས་པའི་

འོ་མ། ཐྱིས་མའང་། 1. 初出之乳。2. 奶上所

結之皮。亦作 ཐྱིས་མ།

ཐྱིང་བྱ། འཕྲིན་ཡིག་བསྐྱར་བྱ། 所邮寄之书信。

ཐྱིང་ཡིག (注同上)

ཐྱིང་ས་པ། བསྐྱར་ཐིན་པའམ་བན་བཤང་པ། 已邮

寄，已通告。

ཐྱིན། བཟུ་ཐྱིན་ཀྱི་ཐྱང་པོ་ཆེ། 云，云彩。

(同) ཐྱིན་ཕྱོལ་མའི་ཁྱོ་བ།

ཐྱིན་དཀར། ལུ་འཛིན་དཀར་པོ། 白云。

ཐྱིན་ཕྱིས། I. བཟུ་ཐྱིན་དོ་ཐོ། 云生(藻)。帝

釋(天神名)之杵，即雷。

II. དབྱར་ཁའམ་ཕྱི་བཞིན་ལྷ་པའི་མིང་ཁྱུས་ལྷ་

འའང་། 1. 夏季。2. 牛宿月，七月。3. 室宿

月，八月。(同) ཐྱིན་དུས། ཐྱིན་འབྱུང་།

ཐྱིན་གྱི་ཀ་བ། མེ་རའམ་མེར་བ། 云柱(藻)。

冰雹。

ཐྱིན་གྱི་ཁོང་བ། (注同上) 云丸(藻)。

ཐྱིན་གྱི་ཐྱང་པོ། ཐྱང་པོ་ཆེའམ་བཟུ་ཐྱིན་ཐྱང་པོ།

云象(藻)。1. 大象。2. 帝釋(天神名)所乘

象(即阿特多伐底)。〔达〕

ཐྱིན་གྱི་སྒྱ། འབྱུག་སྒྱ། 云声(藻)。雷。

ཐྱིན་གྱི་བཟུང་། ཆར་པ། 云液(藻)。雨。

ཐྱིན་གྱི་ལྷུག་མ། ལྷོག་གི་མིང་། 云条(藻)。

电。(同) ཐྱིན་ལྷེ།

ཐྱིན་གྱི་སྒྱང་པོ། གཤུར། 云藏(藻)。冰片，

龙脑香。

ཐྱིན་གྱི་མདའ། ཐོག་གི་མིང་། 云箭(藻)。霹

靂。(同) ཐྱིན་གྱི་མ་པོ་ཆེ། ཐྱིན་གྱི་འདྲ་ཟེར།

ཐྱིན་གྱི་དོ། (原注缺) 雷电(似亦通冰雹)。

ཐྱིན་གྱི་ཕྱང་བ། ལྷོག་འའང་། 云鼈(藻)。电。

ཐྱིན་གྱི་བྱ། ལུའི་བྱ་གཤ། 云鳥(藻)。灰色鴨子。

ཐྱིན་གྱི་མ་རྟོག་ ཆར་པ་དང་ལྷ་ཐྱི། 云花(藻)。

1. 雨。2. 水。【增】1. 雪花，雪片。2. 雹

子。〔达〕(同) ཐྱིན་གྱི་ལྷུ་གྱ།

ཐྱིན་གྱི་མ་པོ་ཆེ། ཐོག་གི་མིང་། 云火(藻)。

雷，霹靂。

(同) ཐྱིན་གྱི་མདའ། ཐྱིན་གྱི་འདྲ་ཟེར།

ཐྱིན་གྱི་ལྷུ་གྱ། ཆར་པ་དང་ལྷ་ཐྱི། 云苗(藻)。

1. 雨。2. 水。(同) ཐྱིན་གྱི་མ་རྟོག་

ཐྱིན་གྱི་ཟེར་འཕྲོ། ཐོག་གི་མིང་(དང་)། 云光

焰(藻)。雷，霹靂。

ཐྱིན་གྱི་འདྲ་ཟེར། (注同上) 云光(藻)。

(同) ཐྱིན་གྱི་མདའ། ཐྱིན་གྱི་མ་པོ་ཆེ།

ཐྱིན་གྱི་ཏུས། མེ་ར་དང་མེར་བ། 云骨(藻)。

冰雹。

ཐྱིན་གྱི་ལྷུག་མ་ཅན། ཏ་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་……

(དང་) | 云势 (藻)。馬宝 (輪王七宝之一)。

【增】 仙人名。【达】

ཐུན་གྱི་སྐྱོ་ཅན། རི་ལི་མིང། 云牙者 (藻)。

山。(同) ཐུན་འཛིན།

ཐུན་གྲོལ་མའི་ཁྱོ་བ། བཟུ་ཐུན་གྱི་ཁྱུང་པོ་ཆེ།

云。(同) ཐུན།

ཐུན་མགྱིན། མི་ཐུན་མིང། 云項 (藻)。人。

ཐུན་ཕྱེ། ཁློག་གི་མིང། 云舌 (藻)。电。

(同) ཐུན་གྱི་ལྷག་མ།

ཐུན་གཏོབ་པ་བ། ཐུན་འཕྱིབ་སྐྱ་བཟུག་པའམ་

ཕྱས་བ། 云遮蔽，註云遮蔽。

ཐུན་མཐོང་མ། ཐུན་གྱི་བར་མཆོམས་མཐོང་མ།

云隙，云之中間孔隙。

ཐུན་དུས། དབྱར་ཁའམ་གྱི་བཞིན་ཆེ་བའི་མིང་།

ཁྱམས་ཆེ་ལའང་། 云季 (藻)。1.夏季。

2.牛宿月，七月。3.室宿月，八月。

(同) ཐུན་ཁྱེས་ II. ཐུན་འབྱུང་།

ཐུན་འདིགས་བཟང་པོ། ཆར་སྒྲོལ་བྱེད། 好沙

燕 (藻)。雨雀，燕子。(同) ཐུན་སྐྱོང་།

ཐུན་འབྱུང་། དབྱར་ཁའམ་གྱི་བཞིན་ཆེ་བའི་མིང་།

ཁྱམས་ཆེ་ལའང་། 生云 (藻)。1.夏季。2.牛

宿月，七月。3.室宿月，八月。

(同) ཐུན་ཁྱེས་ II. ཐུན་དུས།

ཐུན་འབྱུང་དུས་སུ། དབྱར་ཁའི་དུས་སུ། 生云

时 (藻)。夏季。

ཐུན་མིང་ཅན། མོན་ལྷག་ 云名者 (藻)。香

附子。

ཐུན་མིང་། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ཉ་ལའང་། 1.无

云。2.第四靜慮 (佛) 之天。

ཐུན་འཛིན། རི་ལི་མིང་། 持云 (藻)。山。

(同) ཐུན་གྱི་སྐྱོ་ཅན།

ཐུན་བཟང་ཆེ་བ། ཁྱམས་ཆེ་དང་ཉེར་ཆེ་བཟུང་།

པ་ལའང་། 妙云月 (藻)。1.室宿值月。

2.阴历八月。(同) ཐུན་ལེགས།

ཐུན་རུམ་ན། ཐུན་མཆོམས་ན། 密云中，云中。

ཐུན་ལ་དགའ། མི་ཕྱེ་མིང་། 喜云 (藻)。

孔雀。

ཐུན་ལ་སྒྲིག་ (注同上) 云中嬉 (藻)。

ཐུན་ལ་བཞེན། བཟུ་ཐུན་དང་དུ་བ་དང་དབང་།

ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་། 乘云 (藻)。1.帝釋 (天

神名)。2.烟。3.大自在 (天神名)。

ཐུན་ལམ། ནམ་མཁའ། 云路，云程 (藻)。虚

空，天空。

ཐུན་ལས་ཀྱལ། རྒྱ་གཅན། 胜云 (藻)。罗睺星。

ཐུན་ལེགས། ཁྱམས་ཆེ་དང་ཉེར་ཆེ་བཟུང་པ་ལའང་།

善云 (藻)。1.室宿月。2.阴历八月。

(同) ཐུན་བཟང་ཆེ་བ།

ཐུན་སྐྱོང་། ཆར་སྒྲོལ་བྱེད། 乞云 (藻)。

雨雀，燕子。(同) ཐུན་འདིགས་བཟང་པོ།

ཐུས་མ། འོ་མའི་རྩེད་ན་ཆགས་པའི་འོ་ཐུས། 奶

皮。【增】1.浮渣。2.肉汁或湯上凝結的浮油。3.乳酪。【达】

ཐུ་མ། རྩ་ཁྲོན་ཞིག་ 蕪艾，独活，一种草药。

【增】 菟葵属。【达】 泻叶。【法】

ཐུ་མའི་འབྲུ། རྩ་ཁྲོན་ཞིག་ 艾子，草药之一。

ཐུག་ཐུག་བྱས་པ། ཐལ་བ་ཐུག་ཐུག་བྱས་པ་ཉ་བྱ།

抖擻，如抖灰尘。

ཐུག་མར་བྱས་པ། མཉམ་དུ་སྒྲེབ་མར་བྱས་པ་ཉ་

བྱ། 相間，間杂，如均匀地参杂起来。

སྒྲུགས་པ། ཐལ་བ་སྒྲུགས་ཟིན་པ་ཉིད། 已抖擻，
已震动，如已抖去灰尘。

སྒྲུལ་བ་གྱེ། འོད་འཕྲོ་བ་ཉིད་ཀྱི་འཕྲུལ་བ་འོད་ཟིན། 分化
(佛)，如放光，周遍之义。

སྒྲུལ་སྒྲུ། སངས་རྒྱལ་གྱི་སྒྲུ་ལ་ངོ་པོ་ཉིད་སྒྲུ་ལེ་
ཤེས་ཆོས་སྒྲུ་ལོངས་སྒྲུ་སྒྲུལ་སྒྲུ་འདི་ཐེག་ཆེན་པས་
འདོད་ནི། 1. 变化身(佛)，大乘教說佛身有
四，謂自性身、智法身、受用身、变化身。

སྒྲུལ་པ། འཕྲུལ་དུ་བྱེད་པའི་དོན་ཉིད་རང་ལུས་གཞན་
རྒྱལ་དུ་སྒྲུལ་བ་ཉིད། 变化，变幻，如自身变
为猛虎。【增】1. 鬼怪，幽灵，由中有(佛)
而生的灵怪，化身。2. 作奇迹者。3. 变化，
幻变。〔达〕

སྒྲུལ་སེམས། འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་བྱལ་ན་
ཐོབ་པོ། 化心(佛)，离欲界欲念而得。

སྒྲུའ། སེམས་ཅན་སྒྲུའུ་ལ་སྒྲུལ་ཞེས་སྒྲུང་མེ་མོ་ལུག་
པོ་(དང་)། 1. 猴，亦作 猴。2. 丁申年。

སྒྲུའ་འདྲ། སྒྲུག་ཆགས་འདྲ་སྒྲུལ་ལའང་། 1. 似猴。
2. 蜘蛛。

སྒྲུ་དགའ་ཅན། སྒྲིན་དུག་ཆེན་པོ་(དང་)། 有喜悦
(藻)。昴宿月，十月。

སྒྲུ་ཐུང་བ། སེམས་འདོད་པ་ཐུང་ཐུང་། 性急，
性子急躁。

སྒྲུ་ན། འཕྲོ་བར་འཕྲུག་ནའམ་འདོད་ན། 1. 若使
放射。2. 若愿意。

སྒྲུ་བ་སྒྲུས་པ། དགའ་བ་སྒྲུས་པའམ་འདོད་པ་སྒྲུས་
པ། 发生欢喜，生起欲望。

སྒྲུ་བ་བསྐྱེད་པ། འདོད་པ་གསལ་དུ་བསྐྱེད་པ།
产生欲望。

སྒྲུ་བ་ཅན། ཉམ་ལའང་། 1. 有兴趣的。2. 魚。

སྒྲུ་བ་ཆེ་བ། བརྩོན་འགྲུས། 兴趣大，勇銳，
精进(佛)。

སྒྲུ་བ་མེད་པ། འདོད་པ་མེད་པ། 无兴趣，不
愿意。

སྒྲུ་བ་རིང་བ། ངང་རིང་བའམ་དལ་བ། 性子緩
(有耐性)，閒緩。

སྒྲུ་བ་བསྐྱངས་(ཉི)། འདོད་པ་རིང་དུ་བསྐྱང་
(ཉི)། 意志长远，志向远大。

【增】安慰，慰借。〔达〕(达作སྒྲུ་བ་སྐྱངས་)

སྒྲུ་བའི་ཚོགས། བསེ་རུའི་མིང་། 喜众(藻)。
犀牛。

སྒྲུ་བོ། དགའ་བའམ་འཕྲོད་པོ། 1. 欢喜。2. 適
宜。(同)སྒྲུ་མོ།

སྒྲུ་བྱེད་པ། གཞུགས་མོ་ལའང་། 1. 高兴。2. 刺蝟。

སྒྲུ་མོ། དགའ་བའམ་འཕྲོད་པོ། 1. 欢喜。2. 適
宜。(同)སྒྲུ་བོ།

སྒྲུ་མིང་ངོ་བ། སྒྲུ་བསངས་པའམ། 暢快，愉
快，精神恢复。

སྒྲུག་མ། སྒྲུག་ཉིད་ལུས་སྒྲུས་ཀྱི་སྒྲུག་མ། 匣，香匣。

སྒྲུད། འཕྲུད་དུ་ཆུག་ 交，給，使交給(命令詞)。
【增】=ད་ཉིད་ཐུག་དུ། 即刻，現在。〔达〕

སྒྲུད་པ། འཕྲུད་དུ་བཆུག་པའམ་གཏོད་པ། 1. 使
集合，合攏。2. 交付，給。

【增】1. 送信。2. ངོ་སྒྲུད། 解釋，介紹，說
明。〔达〕

སྒྲུད་པ་པོ། སྒྲུད་པ་པོ། 給者，施者。

སྒྲུས་པ། སེམས་འཕྲོ་བར་བྱས་པ། 戏論，散放，
使心放蕩。【增】1. 創造。2. 表明，呈露，
幻想。3. སྒྲུ་བ་པོ་的完成式。4. 職業。〔达〕

སྒྲུས་བྱལ་བཟུང་མོ། སྒྲུང་པ་ཉིད། 甚深离戏論，
空性(佛)。

སྒྲུས་ཤིག་ འཕྲོ་བར་ཆུག་ཅིག་ 放开吧！散开吧！

པ་སྒྲིམ། ཐུན་མཚན་མ་ཉེ་ཉིན་མོ་འི་མཐའ་སྔོན་དུས་
དང་དགོང་མོ་ཟེན་པའང་སྒྲུང་། 白昼之末，黄
昏，晚上。

པ་སྒྲིམ་དུས། (注同上)

པ་ཁ། ཡའི་སྐུ་མཆེད་སྒྲིམ་པ། 叔伯，父之弟兄。

པ་ཁིལ། ཡའི་གཞིག་པོ་དང་སྒྲོབ་དཔོན་ཉ་དབྱངས་
ལའང་། 1. 父亲之仆人。2. 馬鳴論師。

【增】障碍。〔达〕

པ་གི་ན། ཡར་ངོས་སུ། སྔག་གཅོད་པའི་མིང་

ལའང་། 1. 在那边，在彼岸。2. 断命。

(同) ཡ་རོལ་གཏོང་།

པ་གུ། སོ་ཡག་གི་ཕྱེ་བྱག རྩོམ་པ། 1. 墙。

2. 边缘。〔达〕 城头上的把沿石。〔四〕

པ་མཐའ། ཡ་རོལ་གྱི་མཐའ། 彼岸，那边，那
一头。

པ་མཐའ་སྒྲོལ་བྱེད། གྲུམ་གྱ་གཟིངས་ལའང་།

1. 度往彼岸。2. 船，筏。

པ་མཐའ་མེད། ཡ་རོལ་གྱི་མཐའ་མེད་པ། 无边。

པ་མཐའ་ཡས། (注同上)

པ་བདུན་པ། གཟའ་ཕུར་བུའི་མིང་། 七父 (藻)。

木曜。

པ་སྔད་གཉིས། ཡ་དང་བྱ་གཉིས། 父与子。

པ་བ་དགོ་དགོ། མེད་པ་ཉ་བྱ་སྒྲིམ་པ་ཞིག

ལང་ན་ས་བཞིགས་ཐལ་བའང་ཟེད། 馬勃 (药
名)，状如蘑菇，亦名灰包。

པ་བ་སྒྲོ་སྒྲོ། (注同上)

པ་བོང་། རྩོ་ཆེན་པོ། 磐石，大石。

【增】类似漂石的团块。〔达〕

པ་ལྔང་། རྩོ་ཆེན་པོ་ལའང་། 磐石，大石团。

པ་ལྔང་ལོང་བ། ཟུར་བཞི་པ་རྩོ་ཞིག འཕྲོ་སྒྲོ།
四楞石。【增】或說是鉄矿石。〔本〕

པ་མིང་། ཡ་དང་མིང་པོ་གཉིས་ལའང་། 1. 新娘
的亲友。2. 父兄，父亲与兄长。

པ་མེས། མཐུ་སྐར་ས་ལའང་། 1. 祖先。2. 星宿
(二十八宿之一)。

【增】永久。〔达〕 亲祖。〔四〕

པ་མེས་དུས། ཡ་དང་ཡའི་ཡའི་དུས། 父亲与祖
父之时。

པ་མེས་ནགས། དུར་ཁྱོད། 尸林，坟墓。

པ་ཚོ། ཡ་ཚོ་སྒྲོད། 囊，背袋，口袋。

【增】=ཀྱུ་ཁྱུག [达]

པ་ཚན། (原注缺) 父系亲属。

【增】པ་ཚན་གཅིག་པ། 一支。〔四〕

པ་ལྔང་། བགས་ཕྱེད། 蝙蝠。

པ་གཞིས། ཡ་མེས་ཀྱི་སྐུའི་གཞིས་ཀ། 祖业，祖
上之产业。

པ་ཡི་ཚོས་ལྟ། (原注缺) 具父法。

ཕ་ཡི་སྒྱུན་ཟླ། ཁ་ཤོད་མ་མ་ཁ། 父之兄弟，
叔伯。

ཕ་ཡི་ཕ། མེས་པོ། 祖父。

ཕ་ཡུལ། སྤྱི་མ་ཁ། 故乡，祖籍，降生处。

ཕ་གཡར། ཕ་གཉིས་པ། 继父，义父。

ཕ་རི། ཕ་རོལ་གྱི་རི་པོ། 那边的山。

【增】粗毡。〔达〕

ཕ་རེས། ཕ་འགར་རེས་ཚུ་འགར་རེས། 时彼时此。

ཕ་རོལ་གཤོང་། ཕར་ངོས་སུ། རྒྱུག་གཙོང་པའི་

མིང་ལའང་། 1. 往那边，往彼岸。2. 断命。

(同) ཕ་གི་ན།

ཕ་རོལ་འདོད། དང་མྱོང་ལའང་། 1. 希求彼岸。

2. 仙人。

ཕ་རོལ་ན། ཕར་ཁོག་སུ། 在彼岸，在那边。

ཕ་རོལ་གཞོན། དཔའ་པོ། 伏敌 (藻)。勇士。

ཕ་རོལ་བྱུན་བཅུ་འཆང་། སངས་རྒྱལ་བཙུང་མ་

ལྷ་འདས། 持十度 (藻)。佛，世尊 (佛)。

ཕ་རོལ་བྱུན་བཅུ་པ། (注同上) 十度者 (藻)。

ཕ་རོལ་བྱུན་པ། སེས་རབ་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་བྱུན་པ་རྟེ་

རྣམ་མཁྱེན་ལའང་། 度，到彼岸，到达那边。

1. 般若波罗密多 (佛)。2. 一切种智 (佛)。

ཕ་རོལ་མི་མངོན། ལྷ་མཚོ་འི་མིང་། 不見彼岸

(藻)。大海，海洋。

ཕ་རོལ་ལུ་ཁུང། བུ་བྱུན་གྱི་མིང་ལའང་། 彼岸

輶 (藻)。帝释 (天神名)。

ཕ་རོལ་ལེགས་བཞོད། སིང་ཏུ་ལའང་། 善往

彼岸 (藻)。車。

ཕ་ལ། བཟང་པོ། 好，賢。【增】1. 頗罗

〔梵〕，果实。2. 西藏的旧氏族。〔达〕

ཕ་ལས། སེལ་རིགས་ནོར་བུའི་མཚོག་ཕ་ལས་ཞེས་

ན་རྒྱན་དུ་གསུངས། 金剛钻石，耳严論說是

水晶类，最上摩尼珠。

ཕ་ཁོག་སུ། ཕར་ངོས་སུ། 在那边，在彼岸。

【增】= ཕ་རོལ། 〔达〕 (达无 སུ་字)

ཕ་གཤིན་བདག་གཤིན་མེད་མིང་། 鬼主 (藻)。

閻罗王。

ཕག་ཀ། བག་གའས་བུད་མེད་སྐ་རགས་སིག་ 妇女

之腰帶。

ཕག་གི་སིང་ཏུ་ཅན། འོད་ཟེར་ཅན་མ་དང་སའི་

ལྷ་མོ་ལའང་། 猪車者 (藻)。1. 光明天女。

2. 地神。

ཕག་ཁོད། རི་ཡི་ཕག་པ། 野猪，山猪。

ཕག་སྒོ། སྒོ་འི་རྒྱབ་ཏུ་འཁོར་ཕག་ཏུ། 門的后

面，門的暗处。

ཕག་ཏུ། སྒོ་ག་ཏུ་འཁོར་ཕག་ཏུ། 暗中，背后。

ཕག་ནས། ལྷ་བ་ནས། ལེབ་ནས། 暗中，背后，

隐暗处。

ཕག་མོ། མ་མོ་ཞིག་(དང་)། 亥母 (佛)，非

人之一。【增】1. 母猪。2. རོ་མེ་ཕག་མོ།

金剛亥母。3. 一种植物。〔达〕

ཕག་ཟེ། ཕག་གཉའ་རྩེད་གི་སྒྱ་རྩུབ་པོ་དང་དེས་

བྱས་པའི་བསེལ་ལབ་ལྷ་བུའང་། 1. 猪鬃，猪頸

上之粗毛。2. 用猪鬃所制之刷子。

ཕག་རགས། (原注缺) 战壕，壁垒。

ཕག་རི། ཕག་པ་འདྲ་རི་ཡོད་པའི་ཡུལ་ཞིག་ 帕里

(音译)，有山形如猪之地方。

【增】西藏边境的一站，位于西藏、不丹、

錫金三处連界的地方。〔达〕

ཡག་རྩལ་ཐལ་བ། ཡག་པའི་སྐྱུ་བ་ནུས་བསྐྱེགས།
猪粪灰，已烧过之猪粪。

ཡག་ག། དྲུག་ཡག་གས་ཡག་པའི་ག། 猪肉。

【增】= ཡག་ཀྱམ། [达]

ཡང་འགྲོ། ཟླ་ཉམ་ནས་རྒྱུད་མངས། 琵琶，絃子。

ཡང་འགྲོ་འི་རྒྱུད། ཟླ་ཉམ་གྱི་ཐག་པ། 琵琶之
絃，絃子之絃。

ཡང་ཕུང་བུས། ཕུངས་པའས་ཕུང་པོར་གྱུར་བ།
堆积。

ཡང་ཕུང་ཆགས། (注同上)

ཡང་བ། ལུས་ཀྱི་ཡང་བ། 怀抱。

【增】爱惜，节省。[达]

ཡང་ས། སིང་ཞིག་ 一种树。

【增】1. = ཡང་བ། 2. 一种药用植物。[达]

ཡང་ལོ། སིང་རྟའི་ཡང་ལོ། 輪，車輪。

ཡངས་བ། གཅེས་པའས་བརྟེ་བ། 爱惜，仁爱，
哀憫，婉惜。

ཡད་གང། (原注缺) 滿袋，滿囊。

ཡད་བུ། རྩོད་སྐྱུད་ཡད་གོའས་རེ་ལྷའི་རྩོད་པ་ཙེ་
ཞེས་པའང་སྤང། 囊，口袋，牛毛袋，亦名

པ་ཙེ། 【增】搭襪。[四]

ཡད་ཚ། (注同上)

ཡན་ཁར་བཞག་ ཡན་ཐོགས་པའི་རྟེན་དུ་བཞག་བ།
安置于利乐之上(使得到利益)。

ཡན་ཆད་དུ། ཕྱིན་ཆད་དུ། 以后。

【增】远于，較远，直至……为止。[达]

ཡན་བདགས་བ། ཡན་ཟིན་པ་འདས་ཚོག་ 已作

利益。【增】給病人以藥物。[达]

(同) ཡན་བ།

ཡན་ཐོགས། ཡན་གདགས་པར་བྱ་བའི་མིང། 利

益。(又) བསྐྱལ་ཚོག་པའང། 給以利益，
俾益(命令詞)。

ཡན་ཐོབ། དགེ་བའས་བཟ་གིས་(དང་)། 善，
吉祥。

ཡན་གདགས་བྱ། ཡན་གདགས་པར་བྱ་བའི་མིང།

利益，所益，当作利益。

ཡན་འདོགས། ཡན་རྒྱ་ས་འོངས་བ། 当給与利
益(現在及未来詞)。

ཡན་བ། ཡན་ཟིན་པ་འདས་ཚོག་ 已惠予利益。

【增】1. 有益，有用。2. 效用，力量，胜利，
能力。[达] (同) ཡན་བདགས་བ།

ཡན་ཕུན་དུ་གྱུར་བ། རྒྱུ་ཟེའས་བསྐྱེགས་པའི་མིང་

ཟླ། མེ་ཏོག་ཐོང་རྒྱུད་ལས། མེ་དང་རླུང་དང་ཆར་
པ་ལས། དཔྱེ་བའི་ཡན་ཕུན་གསུམ་དུ་གསུངས།
损坏，已浪費，花鬘論中說：“由火，风及
雨，损坏有三別”。【增】= མི་སྐྱུན་བ།

不和，反对，不一致。[达]

ཡན་ཚུན་འགྱུར་བ། དམག་འབྲུགས་པ་ཉ་བ།

互斗，如打仗。

ཡན་ཚུན་བྱེད་བོ། ཉི་མ་(དང་)། 互作者

(藻)。日，太阳。

ཡན་ཡོན། ཡན་པའི་ཡོན་ཏན། 胜利(佛)。有

利益之功德，好处。【增】1. 有用的，有好
效果的，安乐的。2. 福利。3. 功績。[达]

ཡབ་དྲ། ཆང་གི་ཡབ་དྲིག་ཉ་བྱའས་ཡབ་རྒྱན་དང་

ཆང་ཉི། 曲子，起子，酵母，酒母。

(同) ཡབ་ཉི།

ཕབ་བ། འབེབས་པ་པོས་ཆར་པ་ཕབ་པ་ཉ། བ།

降下，如降雨。

ཕབ་ཅི། ཆང་གི་ཕབ་དོག་ཉ། བཤམ་ཕབ་ཁྱུན་དང་

ཆང་ཅི། 曲子，起子，酵母，酒母。

(同) ཕབ་ཉ།

ཕམ་པ། ཕ་རོལ་ནས་ཚུར་ཁྱལ་པ་ཉ། བ། 敗，

如被敌人打败。

ཕམ་པ་བྱུང་། དགེ་སྤྱོད་གིས་ཕམ་པ་ཞེས་པའི་ཉ། བ།

བྱུང་བའང་སྒྲིག་གཙོད་རྒྱུ་མི་ཆངས་སྤྱོད་སྒྲིག་ས་

བཞི་འོ། 犯他胜罪（佛），如比丘犯他胜罪，或杀生，妄語，不淨行，不与取等四罪。

ཕམ་པ་བཞི། (注同上) 四他胜（佛）。

ཕམ་པ་བ། ལྷག་མའི་དོན་དུ་གསུངས། 残余，剩

余。【增】= ཟས་ལྷག་མའི་གསོལ་རས་གནང་བ། 施舍残余食物。【达】

ཕར་ཁ་ན། ཕ་རོལ་ན། 那边，彼岸。

【增】= ཕར་ཀན། 【达】

ཕར་དོགས་སུ། ཕ་རོལ་གྱི་འགྲམ་ལ། 那边，彼岸。

ཕར་ཅིར་ཚུར་ཅིར། ཕར་བཉ། ཚུར་བཉ། 东張

西望，顧彼視此。

ཕར་ཞོག་ ཕྱིར་ཞོག་པ། 折回，退回。

ཕར་ཕྱིན། ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའང་ནས་མཁྱིན། 到

彼岸，波罗密多，一切种智（佛）。

【增】 ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ 的省写。【达】

ཕར་ཕྱིན་དུག་གས་བཅུ། སྤྱིན་དང་ཚུལ་ཁྱིམས་

བཙོད་པའི་ཕར་ཕྱིན་ལ་སྒྲིགས་པ་བཅུ་འོ། 六度

(或十度)：布施，持戒，忍辱等十种波罗密多(佛)。

ཕར་སོན། མཐར་སོན་པའང་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ།

1.到边际。2.到彼岸（佛）。

ཕལ་ཀ། [梵] རི་མོ་ཕན་ཚུན་སྤྱར་བའང་འཕལ་

ཀ་འབྲིགས་པ་ཟེར་བ་དང་ཕལ་ཞེས་ཀྱི་གར་སྒྲིང་།

1.紋画相連。2.排列。

ཕལ་སྒྲིང་། ཐུན་མོང་བ་སྤྱི་འཁྱེད་། 常語，俗語，

一般語言。【增】与 ཆོས་སྒྲིང་ 相反。【达】

(达作 ཕལ་བའི་སྒྲིང་)

ཕལ་ཆེན། མདོ་སྡེ་ཕལ་ཆེན་དང་མང་གོས། 1.大

方广經（佛）。2.多数。(同) ཕལ་མོ་ཆེ།

ཕལ་ཆེར། ཆོ་གོས་སམ་མང་གོས། 大部份，多数。

【增】通常的。【高】

ཕལ་བ། མི་ཕལ་བའང་དམངས་རིགས་ཉ། བ། 通

常，如平常人或农夫。

ཕལ་མོ་ཆེ། མདོ་སྡེ་ཕལ་ཆེན་དང་མང་གོས།

1.大方广經（佛）。2.多数。(同) ཕལ་ཆེན།

ཕམ། ཕ་ནས་དང་ཕ་ཡིས་དང་ཕ་རོལ་ནས་(དང་)།

1.由父。2.从彼。('ཕ' 的第三轉声)

ཕམ་གྲོལ། འགྲན་རྒྱའང་ཕར་དོས་ནས་ཚུར་གྲོལ་པ་

པོ། 1.对手，对敌。2.敌人，由彼向此攻

击者。【增】侵犯，进攻。【本】

ཕམ་ཕམ། ཕ་རོལ་ནས་ཕམ་པ། 被他方所敗。

ཕམ་བསུ་བ། ཕ་རོལ་ནས་ཚུར་བསུ་བ། 来迎；

从彼处来迎接。

ཕྱིག་(ན)། ཞེ་ཁྱད་ཕྱིག་ནའང་འཕྱིགས་ཀྱི། 穿

洞，钻穿。

ཕྱིག་ཕྱིག་ ག་ཁྱ་ཡན་རིང་དུ་བསྐོལ་བའི་སྤྱིན་ནས་

སྤྱིན་ཉར་ཆགས་པའི་ཟས་ཤིག་ 膏，胶质，如肉

汁久熬所結成之胶膏。【增】胶状。【达】

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྡན་པ་ལོ་སྐྱོད་ཀྱི་ཡིག་སྐད་ཀྱི་གྲུ་ རྒྱུ་
透过，钻孔（命令词）。

ཡིག་སྐད་པ། ཞི་ཁྱུང་ཡིག་སྐད་ཐོག་པ་ལྟ་སྐྱོད་པ། རྒྱུ་
穿洞，已穿通。

ཡིག་སྐད་པར་སྐྱོད་པ། མཐའ་ཕྱིན་པར་སྐྱོད་པ། རྒྱུ་
彻底地说，说到究竟，说穿，说的透彻。

ཡིག་སྐད་། ཁྱུང་པའི་ཕྱོག་ཡིག་སྐད་དང་དཀར་ཡིག་སྐད་དང་
ཁྱུང་པའི་ཕྱོག་ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ 圆顶，屋顶，宫殿之背顶。

ཡིག་སྐད་ཅན། ཁྱུང་པའི་མིང་ལའང་། རྒྱུ་ 有顶（藻）。

ཡིག་སྐད་འོག་། （注同上）顶下（藻）。

ཡིག་སྐད་། རིའི་ཡིག་སྐད་དང་ཁྱུང་པའི་ཡིག་སྐད་ལའང་། 1. 山
背后。2. 以口吹气。

ཡིག་སྐད་། ཁྱུང་པའི་ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ 谷水，溪流。

ཡིག་སྐད་པཅད་པ། ཅ་པ་ནས་མཐའ་པཅད་པ། རྒྱུ་
决断，根本决断。

【增】= རྒྱུ་མ་ཞིང་པར་རྒྱུ་སྐྱོད་པ། 正确地通达义理。【达】（达作 ཡིག་སྐད་ཀྱི་ཕྱོག་པ་）

ཡིག་སྐད་། ཁྱུང་པའི་ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ 袖子，如衣袖。

【增】或作 ཡིག་སྐད་། 具有短袖。【达】

ཡིག་སྐད་ལྟ་པ། མཚན་པ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 恭敬，侍奉，供养。

ཡིག་སྐད་མདའ། ཁྱུང་པའི་ཡིག་སྐད་མདའ་གསུམ། རྒྱུ་
山谷之深处，中间，口上等三部（即谷底，谷中叉道，谷口）。

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྟ་པ་ལྟ་པ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 兄弟，哥哥和弟弟。

ཡིག་སྐད་། （原注缺）谷，河谷。

ཡིག་སྐད་། ཁྱུང་པའི་ཡིག་སྐད་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 嘘气，吹气，

如嘘气（音译）。【增】不赞成的表示。【达】

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྟ་པ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 哥哥，兄长。

ཡིག་སྐད་། ཡིག་སྐད་མེད་པའི་ཁྱུང་པ། རྒྱུ་ 无袖之衣，坎肩。

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 姊妹。

【增】高山谷中的一种植物。【达】

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྟ་པ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 一种腰带。

ཡིག་སྐད་ལྟ་པ། ཡིག་སྐད་ལྟ་པའི་ཡིག་སྐད་ལའང་། རྒྱུ་

1. 三个深谷。2. 有三条深谷的地方。

ཡིག་སྐད་། ཡིག་སྐད་པའི་རི་ཡིག་སྐད་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 洞，石窟，如人工挖成的山洞。

ཡིག་སྐད་། ཡིག་སྐད་ལྟ་པ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 到底，如到窟底。

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 后来，以后。

【增】= ཡིག་སྐད་ལྟ་པ། 最后，结局。【达】（达作 ཡིག་སྐད་ན་）

ཡིག་སྐད་། ཡིག་སྐད་ལྟ་པའི་ཡིག་སྐད་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 穿通，穿孔。【增】1. 石隙，石凹处，石窟，石洞。

2. ཡིག་སྐད་ 字也泛指独居修禪的僧人住处，无论实际是否为石洞。【达】

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 膝，细膝。

【增】坐。【达】

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 鸽，灰色鸽子。

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 丹参根。

ཡིག་སྐད་། རྒྱུ་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 护鸽（藻）。屋簷。

ཡིག་སྐད་། ཞི་ཁྱུང་ཡིག་སྐད་ལྟ་པ། རྒྱུ་ 钻穿吧！穿洞吧！【增】1. 极端，最后。2. 极深者。【达】

ཡིག་སྐད་། ཡིག་སྐད་ལྟ་པའི་ཡིག་སྐད་ལྟ་པ། རྒྱུ་

敗坏，无意义地耗损了。【增】1. = འཕྲུབ་
ཁྲོལ། 挑畔，侵害。2. ཉེས་པ་མང་པོ་རི་ཅུ་བ།
許多罪孽的根子。〔达〕（达无“བ”字）等
于 རྟོག་མེད། 〔法〕（同）ཐུང་བ།

ཐུང་ཁྲོལ། （注同上）

ཐུང་ཁྲུལ། གངས་ཁྲུལ། 雪蛙。

ཐུང་བ། བཟླགས་པའམ་རྟོག་མེད་དུ་སྒྲིབ་བ། 敗
坏，无意义地耗损了。【增】毁灭，遗失。

〔达〕（同）ཐུང་ཁྲོལ་བ། ཐུང་ཁྲོལ།

ཐུང་པོ། ཐུགས་གཅིག་དུ་སྦྱངས་པས་ན་ཐུང་པོ།
蘊（佛），堆积一处，故名蘊。

【增】1. 束（如草束）。2. 群。3. （如水的）
运输。4. 数目字五。5. 山丘。6. 堆。7. 軀
体。〔达〕

ཐུང་པོ་ལ། གཟུགས་ཀྱི་ཐུང་པོ་ཚད་བའི་ཐུང་
པོ་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཐུང་པོ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཐུང་པོ་ནམ་
ཤེས་ཀྱི་ཐུང་པོ། 五蘊（佛）：色蘊，受蘊，
想蘊，行蘊，識蘊。

ཐུང་པོ་ཐོབ་བྱེད། ཐུས་ཀྱི་མིང་（དང་）། 得蘊
（藻）。身体。

ཐུང་གཞི། ཐུང་པོ་འི་གདགས་གཞི། 諸蘊施設
处（佛）。【增】失败的原因。〔本〕

ཐུང་གཞོལ་བ། ཐུ་མའམ། 敗劲（藻）。离間語。

ཐུང་སྒྲུམ་བ། ཉེས་སྒྲུ་མ་བསྒྲུམ་བ། 第三类，不
属于两方者。

ཐུང་གསུམ་བ། （注同上）

ཐུང་གསུམ་ལམ་སྟོན། མངས་ཁྲུལ། 示三蘊道
（藻）。佛。

ཐུད། ལྷམ་ཐུད་ལྷ་པུ་དང་ཐུད་ལྷ་པུ། 1. 脱去，

如脱鞋。2. 髻，如发髻。【增】1. 拿来的一
部份样品，标本，第一次的尝试或试验，而在
日常生活中，特指供献新菜品，献给诸天或干
闥婆的供品。2. ཐུད་དུ་བསྐྱར་བ་ 等于 ལྷ་པོར་
བསྐྱར་བ་ 等于 གཙུག་དུ་བསྐྱར་བ། 頂戴礼品
于头上，敬献。〔达〕1. 参看 འཕྲུད་བ་ 等于
འཐུད། 脱去，除去，舍去。2. 荐新。〔法〕

ཐུད་སྒྲུ། འཕྲུད་པའི་སྒྲུ་ཆེན་པོ། 吹气的大声音。

ཐུད་དུ་བྱར། བཀྱར་བའི་དོན། 頂戴，爱戴，尊敬。

ཐུད་བ། ཆོགས་ཐུད་པ་ལྷ་པུ་དང་ཐུང་རིང་དུ་ཐུད་
པའམ་བསྐྱར་བ་ལའང་། 1. 脱落。2. 驅逐。

【增】1. 开除。2. 发结，髻。〔达〕

ཐུད་བུ། ལྷ་དཔལ་བར་བཅིངས་པའམ་སྒྲོར་མ།
1. 髻，額上所挽之发。2. 圆球。

ཐུན། བསམ་ཅད་དམ་ཚད་བའི་དོན། 一切，完滿。

ཐུན་གང་། མོར་མོ་གཅིག་གི་ཚད་ལའང་། 1. 一
捆。2. 一指之量。（同）ཐུན་རི།

ཐུན་ཆག བག་མི་ཤེས་པ། 不吉祥。

【增】束，捆，簇。〔达〕

ཐུན་ཚར། ལྷམ་པུ་ཐགས་ཚུལ་དུས་ཀྱི་ཐུན་ཚར་དང་
བཏགས་ཟེན་པའི་འཛར་བའི་ཁ་ཚར་ཟེར། 初織
之机头。

ཐུན་ཚོགས། བསམ་ཅད་ཚད་བའམ་བག་ཤིས་པ་
འམ་དཔལ་འཕྱོར་ཚད་བ། 1. 圓滿，一切完備。
2. 吉祥。3. 丰富，富饒。【增】常指天堂。

〔达〕（同）ཐུན་སྒྲུམ་ཚོགས།

ཐུན་ཚོགས་འབྱེད། ལྷ་འི་ལྷོན་གིང་འམ་དཔལ་
བསམ་གིང་། 圓滿增长（藻）。天界之树，
如意宝树。

ཕུན་ཚོགས་མིན། མི་དྲགས་ཀྱི་མིང་། 非圓滿 (藻)。餓鬼。

ཕུན་རེ། སྒོ་མོ་གཅིག་གི་ཚད་ལའང་། 1. 一束。

2. 一指之量。(同) ཕུན་གང་།

ཕུན་སྲུང་ཚོགས། ཐམས་ཅད་ཚང་བའམ་བཟླ་ཤིས་
པའམ་དབལ་འཕྱུར་ཚད་བ། 1. 圓滿，一切完

备。2. 吉祥。3. 富饒，丰富。(同) ཕུན་ཚོགས།

ཕུབ། མདའ་སྐྱོབ་བྱེད་ཕུབ། 盾，挡箭牌。

【增】1. 鎧甲。2. 頂蓋，天篷。〔达〕

ཕུབ་བ། ལྷན་ཕུབ་བ་དང་སྒྲིབ་ཀྱི་ཁ་སྐྱོབ་པའམ་

ཕུབ་བ་(དང་)། 1. 支起，支帳篷。2. 复下。

【增】= འཕུབ་བ། 支撑。〔达〕

ཕུབ་མ། རྩ་ཀྱི་རྩི་མའི་ཕུབ་མའམ་སྐྱུན་རྩ་བུ་དང་

ཕུབ་མའམ་སྐྱུན་འཕུར་བ་རྩ་བུ། 糠秕，外壳，
皮箕，如麦穗之壳或揚糠。

ཕུབ་ལས། (注同上)

ཕུར། (原注缺) 深入，刺入。

ཕུར་ཁ། མི་ཁ། 諍訟，人言。

ཕུར་བརྟམ་བ། ཕུར་བ་འཛུགས་པའམ་འདེབས་བ་

དང་སྒྲིན་པོ་(དང་)། 1. 釘橛子(过去詞)。

2. 罗刹(佛)。

ཕུར་འདེབས། (注同上)

ཕུར་བ། ཕུར་བའམ་གཟེར་བུ་དང་པགས་བ་མཉེན་

པའམ་ཕུར་ཕུར་བས་བ་རྩ་བུ། 1. 橛子，釘子。

2. 揉皮子。【增】1. = མཉེན་བ་ 或 བསྐྱུབ་བ།

揉，搓，参看 འཕུར་བ། 2. 浮雕。3. 一种病。

4. 縛，綁，連接。〔达〕

ཕུར་བའི་ན། བོང་བུ་(དང་)། 橛耳(藻)。駟。

ཕུར་བུ། ལྷགས་ཀྱི་ཕུར་བུ་དང་གཟམ་ཕུར་བུ་དང་

ས་པོ་སྒྲུ་པོ་དང་མེ་ལྷེ་དང་དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་

དང་ཐུ་བའི་སྒྲིན་པོའང་ཟེས། 1. 釘子，橛子，

如鉄釘。2. 木曜。3. 戊申年。4. 火焰。5. 大

自在(天神名)。6. 金星。【增】短劍。〔高〕

ཕུར་བུ་བ། ལྷ་འི་ཐུ་མ། 天神之师长。

ཕུར་མ། ཕུར་མ་ནི་ཕུས་པའི་མིང་གི་ནམ་གང་ས་ཏི་

དཔེར་ན་ཕྱེ་མའི་ཕུར་མ་ཕྱེ་མའི་ཕུས་བུ་དང་ཚུར་

འཕུར་བུ་བུང་བ་ལའང་། 1. 包，如粉包。2. 浮

雕，凸起。

【增】1. = འཕུར་མ། 折叶而成的漏斗形器

皿。2. 細莉粉，任何飞散的东西。〔达〕

ཕུར་མ་གསུམ་བ། དུར་བྱིད་(དང་)། 离娄，

药名。

ཕུར་མོང་། ལྷ་མ་ཡོང་ཞིག བྱིས་མོ། 茵陈，蒿子。

ཕུར་ཚོགས་བ། སྐྱུར་བྱལ་དུ་ཕུབ་པའི་དོན།

1. 釘住。2. 專注，能胜过之义。

ཕུར་ཚོ། སྐྱུར་དུ་བྱལ་པའི་ཚོ། 1. 站时。2. 胜过

时。

ཕུར་ཡིག ལྷ་ཞིག ལྷ་ཞིག ལྷ་ཞིག ལྷ་ཞིག ལྷ་ཞིག

ཕུལ། ལག་པའི་ཕུལ་གང་དང་ཆུ་སྐྱེད་ཀློང་མ་དང་སྐྱེ་

ཡོན་ཕུལ་རྩ་བུ། 1. 握，如一握(量)。2. 斗

宿(二十八宿之一)。3. 献，如供献礼品。

【增】1. ཕུག་རྩ་བུ་ 或 ཕུལ་གང་། 2. 殊胜，
最好。3. 发出的。〔达〕

ཕུལ་བྱང་། ཕུར་བར་དུ་འཕགས་བ་ཆོ་བོ་རྩེ་

ལའང་། 1. 殊胜，卓越。2. 阿底峽尊者。

【增】完成的，完全。〔达〕

ཕུལ་རེ། ཕུལ་གང་། 一把，一握(量)。

ལུས་བདེ་བ་པ། ལ་ལེས་ལུས་འདེབས་པ་པོས་

བདེ་བ་ཟིན་པ་ཉུ་བ། 已吹。

ལུས་འདེབས། (原注同上) 吹。

ལེ་སྒྲིག་ ཅེ་སྒྲུང་མིང་། 嚎叫(藻)。豺狼。

ལེ་བྱ། (注同上)

ལེ་ལ། གས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ 衣之一种。

ལེག་རིབ། ཆང་ལང་རོལ་མོ། 钹，手鼓。

ལེབ། ནང་དུ་ཕེབ་ཀྱི་ལིན་ཉུ་བ། 来，去，光
临(敬)，如說：請進里面來。

ལེབས་ཀོ། གཞུང་སའི་ལེབས་ཀོ། 政府所用的船。

ལེབས་སྒྲོ་རྟོ་བ། ལེབས་པའི་སྒྲོ་བྱེ་རྟོ་བ་ཉུ་
བ། 安門，开辟門徑。

ལེབས་གཏོང་། ལེབས་སྒྲོན་ལ། 前行，开路，
前鋒。

ལེབས་པ། ལེབས་ཟིན་པ། 已来临，已到，已去。

ལེབས་པར་སྒྲུབ། འོས་སུ་བཞུགས་པར་སྒྲུབ།
暢談，隨意實說。【增】邀請。【達】

ལེབས་ཐོངས། བྱས་སུ་འགྲོ་བའི་ཆེ་འབུལ་བ།
贐，出外时所送的礼物。

ལེབ་འདེབས། རྒྱུ་ཆེན་པོ་འདེབས་པ། 喊
叫，大声叫喊。

ལེར། ལལ་ཆེ་བའི་དོན་ལའང་། 大概，多数。

ལེར་བ། ཐུབ་པ། 能够。【增】1.等于。2.胜
任的。3.相等之物。【達】

ལེར་མི་ལེར། རུས་མི་རུས་སམ་ཐུབ་མི་ཐུབ། 可
不可以？能够不能够？

པོ། མི་པོ་འཇམ་སྒྲེས་པ་ཉུ་བ། 男的，雄的，公的。

པོ་དཀར། པོ་བ་དཀར་པོ་འཇམ་བྱང་དཀར་ལའང་།

白肚，白胸部。

པོ་སྒྲིན་པ། པོ་འབད་ཚུལ་གྱི་པོ། 勤快人，
爱劳动的男子。

པོ་ཁངས། པོ་ཐེག་པའམ་གང་བ་ལའང་། 1.能
乘，能負担。2.滿，充滿。

པོ་གུ་མོ་གུ། རྒྱའི་སོ་ཕག་པོ་མོ། 沟瓦盖瓦，
阴阳瓦。

པོ་སྒྲུང་། པོ་ནད་ཅིག་ 腹痛。

【增】1.肺。2.膀胱。【達】(同) པོ་ཕག་

པོ་སྒྲོ། ང་གུལ་ཉུ་བ། 胆壮，如傲慢。

པོ་ལྷམ་མེ་རྟོག་ ཏ་པོ་མེ་རྟོག་ 棋盘花，大蜀
季花。

པོ་ཆེན། སྒྲིག་རིལ་བཞུགས་པའི་ཏ་ལའང་། 1.大
男子。2.割掉辜丸的馬，驕馬。

པོ་ཆས། མི་པོ་འི་བཞོ་བྱའམ་གོ་བྱའམ་ཆས། 男
装，男人所穿的装束。

པོ་ཉ། བང་ཆེན་ནམ་འཕྱིན་ལིག་སྒྲེལ་བ་པོ། 1.使
者。2.送信人，邮差。【增】或 པོ་ཉ་བ། 【達】

པོ་ཉ་བཀྱི་བ། པོ་ཉ་ཕྱགས་བྱུ་བ་པར་འགྲོ་འཇུག་
བའམ། 派遣使者。

པོ་ཉ་མོ། ཕྱགས་མོ། 女友。

【增】女使者。【達】

པོ་ཉིད། པོ་རང་ཉིད། 男性，男子。

【增】后到的，繼續的。【達】

པོ་རྟགས། ཆགས་པའི་གུལ་མཚན། 男性生殖器。

(同) པོ་མཚན།

པོ་ཐེག་ཆེ་བ། ཁྱེད་ཆེ་བ། 大担負。【增】1.=
ཁྱེད་པ་ཆེ་བ་与ཁྱེད་ཆེ་བ། 自負，自大。2.=

ཉ་བ་མཐོ་བ། [达] (达作 ཕོ་ཕག་ཆེ་བ་)
 ཕོ་ཕོང་། རུ་དཔོ་བའམ་ཕོ་རྩེ་ཕོང་གིག 洒水
 吧！潑掉吧！
 ཕོ་ཐིང་བ། ཕོ་བ་ཕྱིར་ཐིང་བའམ་ཐིང་བ། 腹部
 凸起，翹起。
 ཕོ་བ། རང་ཁྱོད་ཕོ་བའམ་རུ་ཕོ་བ་ལའང་། 1. 內
 脏之胃。2. 洒，洒水，潑水。
 ཕོ་བ་སྒྱུས་བ། ཕོ་བ་ན་བའི་རུལ། 腹縮，腹痛
 之情形。
 ཕོ་བ་བྱབ་སྒྱུས། ཕོ་བ་འཛིག་པ་ཉ་བྱར་ན་བའི་
 མིང་། 腹痛如焚。
 ཕོ་བ་འཛིག་ ཕོ་བ་ཐེག་པ་ཉ་བ། 腹內燒熱。
 ཕོ་བའི་རྩ་བ། (未詳)
 ཕོ་བྱང་། རྒྱལ་པོ་འི་སྤོང་མའམ་རྒྱལ་ཁབ། 宮，
 国王居处，京城。【增】府邸。【达】
 ཕོ་བྱང་འཁོར། ཕོང་ངམ་ཕོང་ཁྱིར་ཆེན་པོ། 宮屬
 (藻)。城市。
 ཕོ་བྱང་འཁོར་མ། བཅུ་ན་མ། 后妃。
 ཕོ་བྱག་ནོར་བ། ལྷ་ཞིག་གི་རྩ་བ། 一种草根。
 ཕོ་དབང་། ཕོ་ཡི་དབང་པོ་འམ་སྐད་སོགས་སྒྲོམ་
 བ། 1. 男性生殖器。2. 語音粗重。
 ཕོ་ཚགས་གཅིག་ ཆ་གཅིག་ལའང་། 1. 一聚。
 2. 一分。
 ཕོ་ཚད། ཕོ་ཡིན་པར་སྒྲོམ་སེམས་ཅན། 毅力，
 勇武，自恃是男子之心情。【增】= ཕོ་སློ།
 有地位者。【达】 ཕོ་ཚད་ 或 ཕོ་ཚད་ 等于
 དུག་ཚད། [法] 汉子样。【四】
 ཕོ་མཚན། ཆགས་པའི་རྒྱལ་མཚན། 男性生殖器。

(同) ཕོ་རྟགས།
 ཕོ་བཟོ། ཕོ་འི་བཟོ་འདྲ་ཅན། 男装，装扮为男
 子者。
 ཕོ་ཡན། ཕོ་ཉིངས་གཅིག་བྱ། 鰥夫，单身男子。
 【增】或 ཕོ་རང་། ཕོ་ཉང་། [达]
 ཕོ་རིངས། ཕོ་གཅིག་བྱ། 独身男子。
 (同) ཕོ་ཉིངས།
 ཕོ་རོག་ ཕྱ་རོག་ 烏鴉，大鴉。
 【增】花脖子。【四】
 ཕོ་ཤིག་ ཕོ་ནད་ཅིག་ 腹痛。【增】类似霍乱
 病之胃病。【达】 (同) ཕོ་ཁྱང་།
 ཕོ་ཤང་། རྒྱུད་པའི་རྒྱ་བྱའམ་རྒྱུད་པའི་རྒྱུ་པོ།
 綫球，綫团。【增】素馨，梔子。【达】
 行头，ཕོ་ཤང་སྐར། 踢行头。【四】
 ཕོ་ག། རྒྱགས་པ་ལའང་། 驕傲。
 ཕོ་གལ། ཕོ་གལ་བཀྱར་རྩིས་ཕྱང་བར་འགྱུར་ཞེས་
 བས་བསོད་ནམས་མེད་པའི་མི། 庸人，如說：“恭
 敬庸人反招損”，因其为无福之人。
 ཕོ་གསང་ཞེས། ཕོ་བ་ན་བའི་རུལ། 腹縮，腹痛
 之情形。
 ཕོ་ཉིངས། ཕོ་གཅིག་བྱ། 光棍汉，单身男子。
 【增】= ཕོ་ཡན་ 或 ཕོ་རང་། [达] (达作
 ཕོ་ཉང་) (同) ཕོ་རིངས།
 ཕོག་ མདའ་འཕངས་ཏེ་ཕོག་ཅིག་ 中，如射箭射中。
 【增】1. 完成式。2. 工資，報酬。
 3. 养老金，撫卹金，不取值的給养。【达】
 ཕོག་གུ་ཅན། རྒྱ་རགས་གིག་ 腰帶之一種。

ཕྱི་གྲུག་ ཉུས་སྒྲིན་ལ་ཕྱི་གྲུག་པ་ལྟར་གྲུག་པ། 冒犯，
触犯，犯过失。

ཕྱི་གན། ལུང་འཕྱོགས་པ་ཕྱི་ཕྱོག་ན་ལྟར་སྒྲུག་པ།
傳給，如傳教者傳給。

ཕྱི་ག་པ། གསུང་ལུང་ཕྱི་ག་པ་ལྟར་གནང་བ་དང་ཉི་
མའི་འོད་ཕྱི་ག་པ་ཉི་མ། 1. 傳，如傳授經教。

2. 照，如日光照及。

ཕྱི་གས། འབྲུ་ཕྱི་གས་རེ་རེ་ཉི་མ། 薪餉，工資。

ཕྱི་གས་དཔོན། དམག་མའི་ཕྱི་གས་དཔོན་ཉི་མ། 糧
官，如管軍糧之官。【增】會計官。【高】

ཕྱི་གས་བཟན། ཕྱི་གས་ཟ་མཁན། 食薪金者。

ཕྱིང་། འཕྲེན་པ་ཕྱིས་ཕྱིང་ཞིག་ 拋吧！扔吧！

ཕྱིངས། ཀྱུ་ཕྱིངས། 臀部。

ཕྱིངས་སྒྲོབ་མ། རྩེ་བཅུན་སྒྲོབ་མ། 救貧母(藻)。
至尊度母(菩薩名)。

ཕྱིངས་པ། དབུལ་པོ། 匱乏，貧窮，穷人。

ཕྱིད། ལུང་འོད་ལུང་ལུང་གཟུང་ཕྱིད་ཉི་མ།
即發。1. 發髻。2. 鐘杓。

ཕྱིད་ཀ། གས་ཤིག་ 衣之一種。

【增】འཆས་ཕྱིས་ཀྱི་རིགས། 或作 ཕྱིད་ཀ། 喇嘛
的舞衣，長袖的舞衣。【達】盃纓。【四】

ཕྱིད་པ། ཐུབ་པ་ལྟར་ཕྱིད་པ། 能够，可能。

【增】1. 強迫。2. 抗拒，抗衡，對敵。【達】

ཕྱིད་པ་ཅན། ལྷི་བརྟེན་ཅན། 大胆，剽悍，敢為。

ཕྱིན། གཅིག་ཏུ་ཕྱིན། 捆在一起。

【增】或作 ཕྱིན་པ། 1. = ཚོགས་པ། 一捆，
一把。2. = རྩེ་མོ། 球，朵，簇，串，丛，
繖形花，綫，纓絡，流蘇。【達】

ཕྱིན་ཆེ་བ། མང་པོ་ཚོགས་པའི་ཕྱིན་པོ་ཆེ། 大堆，
大批。

ཕྱིན་པོ། (原注同上) 堆，丛。

ཕྱིན་པོར་ཅི། ཐུང་པོ་ཆེ་ལའང་། 聚游(藻)。象。

ཕྱིབ། འཕེབས་པ་ཕྱི་ལྷ་ས་ཆར་པ་ཕྱིབ་ཅིག་ 降，
如降神者請神降雨。

ཕྱིམ་པ། ཐུམ་པ་ལའང་། 瓶，壺。

ཕྱིར་བ། ར་འབྲུང་ཕྱིར་ཕྱིར་བ་དང་ཕྱིར་ཆུང་།

茶杯，小碗。(同) ཕྱིར་བ།

ཕྱིར་བྱིས། ཕྱིར་བའི་བྱིས་རས། 擦碗巾。

ཕྱིར་བ། ར་འབྲུང་ཕྱིར་ཕྱིར་བ་དང་ཕྱིར་ཆུང་།

茶杯，小碗。(同) ཕྱིར་བ།

ཕྱིར་མར། ཕྱིར་བའི་ར་ལ་འདྲེབས་པའི་མར། 茶
杯中所放之酥油。

ཕྱིར་ཤབ། ཕྱིར་ཕྱིར་ཅམ་ལའང་། 約半杯。

ཕྱིར་ཤུབས། ཕྱིར་བའི་སྒྲོང་། 碗套。

【增】碗包。【四】

ཕྱིལ་ནད། མིག་འདྲ་བའི་མ་འབྲས་ཆེན་པོ་ལྟར་གཉན་
འབྲས་ཉི་མའི་ནད། 瘡病，如眼形之瘡或疔
毒之瘡。(同) ཕྱིལ་འབྲས། ཕྱིལ་མིག་

ཕྱིལ་བ། རྩེ་མོ་མ་ཕྱིན་པ་ལའང་། 鈍，不鋒利。

【增】= རྩེ་གས་པ། 【達】

ཕྱིལ་འབྲས། མིག་འདྲ་བའི་མ་འབྲས་ཆེན་པོ་ལྟར་
གཉན་འབྲས་ཉི་མའི་ནད། 瘡痛，如眼形之瘡
或疔毒之瘡。(同) ཕྱིལ་ནད།

ཕྱིལ་མིག་ (注同上) 痘疹。

【增】= འཁོར་པོ། 輪，圓圈。【法】

(同) ཐོས་ནད།
 ཐོས་པ། ཅུ་གཞིས་པའམ་དཔོ་བར་བྱས་པ། 潑
 水，已潑洒。
 ཐུ་མཁན། བཛོ་པའི་བྱེ་བྲག་དང་མོ་པ་དང་ས་ལས་
 མཁན་ནས་ཨར་ལས་པ། 1. 占卜者。2. 泥水匠。
 【增】 མོ་པ་དང་མཁན། 【达】 等于 རྩ་མཁན།
 燒窖的人。【法】 (同) ཐུ་མཁན།
 ཐུ་གཏོང་བ། དན་གཏས་ཕྱི་ལ་སྒྲེལ་མཁན། 散惡
 名，向外散布惡語者。
 ཐུ་མ་ཆ། བུད་མེད་ཆང་ར། 女性髻部。
 ཐུ་མི། ཕྱི་མིའང་ཟེར། 外人。
 ཐུ་ཚན། (原注缺) 占卜品。
 【增】 剛哺乳就死的嬰兒和駒犢的糞，作占
 卜用。【达】
 ཐུ་ར། རེ་ཐེའམ་སྒྲ་ཉ་བུ་ལའང་། 牛毛門帳，
 牛毛帳蓬。
 ཐུ་ལེ་བ། རོས་མཉམ་མས་ལེ་བ་ལེ་བ། 平正，平
 面，扁平。【增】 = རོད་མཉམ་པ། 精細，
 平滑精緻，可愛。【达】 旧字 ཐུ་ལེ་བ་
 等于新字 མཉམ་པ། 【法】
 ཐུ། གཡང་དང་མོ་རྩ་མཁན་ལའང་། 1. 幸福。2. 卜
 卦。【增】 旧字 ཐུ་ 等于新字 མོ་ 等于 རྩ་གས།
 卦，兆。【法】
 ཐུ་མཁན། བཛོ་པའི་བྱེ་བྲག་དང་མོ་པ་དང་ས་ལས་
 མཁན་ནས་ཨར་ལས་པ། 1. 占卜者。2. 泥水匠。
 (同) ཐུ་མཁན།
 ཐུ་འདེབས་པོ། མོ་པ། 占卜者，算卦的。
 ཐུ་པ། མོ་པ་དང་བཙུན་མོ་འཁོར་ལའང་། 1. 占

卜者。2. 后妃之隨从。
 ཐུ་ཡི། གཡང་འགྲུགས་པའི་ལག་པས་གཡོ་བ་བར་
 བྱེད་པའི་མིང་། 召福，招手召福。
 ཐུ་གཡང་། གཡང་། 幸福，吉兆。
 ཐུག་ལག་པ། 手(敬)。
 ཐུག་འཁར། འཁར་དབྱུག་ 手杖(敬)。
 ཐུག་བྱ། (原注缺) 手印(佛)。手势(敬)。
 【增】 1. 緊握的拳头。2. ཐུ་ 字的敬語，印
 章。【达】 卦。【四】
 ཐུག་བྱུན། བྱུན་བྱེ་ལག་ལེན། 一貫的作法(敬)。
 (同) ཐུག་ལེན། ཐུག་ཚོལ།
 ཐུག་ཆ། ལག་ཆ། 工具(敬)。
 ཐུག་ཇེས། ལག་ཇེས་དང་ལག་ལེན་ལའང་། 1. 事
 迹，遺規。2. 作法(敬)。
 ཐུག་བརྟན། གཡོག་པོ། 隨从，仆从(敬)。
 【增】 = འཁོར་གཡོག་ 【达】 司务。【四】
 (同) ཐུག་ཕྱི།
 ཐུག་སྒྲིགས། གད་སྒྲིགས། 垢秽，渣秽(敬)。
 (同) ཐུག་བདར།
 ཐུག་དུ་ཐེངས་པ། ལག་དུ་སྒྲིབས་པ། 到手，
 收到(敬)。
 ཐུག་བདགས། ལག་བདགས། 礼品(敬)。
 ཐུག་བརྟེག་པ། ཐེབས་པའམ་ཕྱོན་པ། 起行，动
 身，去或来。
 ཐུག་རྟགས། ཐེལ་ཅེ། 印，图章(敬)。
 【增】 1. = ལག་རྟགས། 手势，手印(佛)，指
 印。2. 礼物，贈品。【达】 (同) ཐུག་དཔ།

ཕྱག་རྟེན། འབྲུལ་པའམ་ནས་གཞུག་ 献礼，礼
品（敬）。【增】= ཕྱལ་པ་ 及 ལུ་རྟེན། [达]

ཕྱག་དག་བསེལ་བ། ལག་པ་གཉིས་ཁྲུས་པ།
洗手（敬）。

ཕྱག་དམ། ཐེལ་ཅེ། 印，图章（敬）。

（同）ཕྱག་རྟགས།

ཕྱག་དར་ཁྲི་དྲུ་བ་ཅན། རྒྱལ་འཕྲུག་ 遍
入（天神名）。

ཕྱག་དར་ཁྲི་དྲུ། གན་རྟིགས་ནང་དུ། 渣秽中，
垃圾堆中。

ཕྱག་དར་བྱེད་པོ། ཕྱི་རོང་བྱེད་པོའམ་གད་པ།
扫除者。

ཕྱག་བདར། གད་རྟིགས། 渣秽。【增】= གད་
དར་བྱེད་པ། [达] 等于ཕྱགས་བདར་ 或 ཕྱགས་
རྟིགས། 扫除，拂拭。【法】（同）ཕྱག་རྟིགས།

ཕྱག་མདའ། མེ་མདའི་ཞེ་ས། 枪（敬）。

ཕྱག་མདའ་སྐྱེལ། བད་གཏོང་བ་ལའང་། 1. 送
枪（敬）。2. 通知（敬）。

ཕྱག་མདུད། མེ་མའི་སྐྱུང་མདུད། 結（敬），
如刺麻所綰之护结。

ཕྱག་འདེབས་མཛད་པ། ཕྱག་སྒྲིལ་ཚུགས་པ་རྩ་
བ། 建立规章（敬）。

ཕྱག་རྟོན། གསང་བའི་བདག་པོ། 金剛手（藻）。
秘密主（菩薩名）。【增】又称 ལག་ན་རྟོ་རྩེ།
[达]（同）ཕྱག་ན་རྟོ་རྩེ།

ཕྱག་ཐུ། ཐུ་མིག་གི་ཞེ་ས། 钥匙（敬）。

ཕྱག་ན་རྟོ་རྩེ། གསང་བའི་བདག་པོ། 金剛手
（藻）。秘密主（菩薩名）。（同）ཕྱག་རྟོན།

ཕྱག་ན་པར། སྒྲན་རས་གཟིགས། 莲花手（藻）。
观音（菩薩名）。

ཕྱག་པ་གཅིག་ ཆག་པ་གཅིག་ཟེར་ཡང་འབྱིགས་
པའི་ཆ་ནས་ཁྲུག་པ་གཅིག་མིན་ནས་རྩམ། 一把，
一束，亦作ཆག་པ་གཅིག་ 就捆束的意义而
言，似应作 ཁྲུག་པ་གཅིག་

ཕྱག་དབྱང་། ལག་བའི་དབྱང་པའམ་རྟོགས་བྱེད་པོ།
1. 臂膀。2. 助手（敬）。

ཕྱག་དཔེ། སྒྲིགས་བས་དཔེ་ཆ། 经卷，书（敬）。

ཕྱག་ཕྱག་ སྒྲིའི་ཕྱག་གི་མཛོད་རོང་རྩ་བ། 庫財，
庫中財宝（敬）。（同）ཕྱག་སྒྲུག་

ཕྱག་ལེབས་པ། ཕྱོད་པ། 莅临，来到（敬）。

ཕྱག་ཕྱི། གཡོག་པོ། 随从，仆从（敬）。

【增】= ལེབས་ཕྱི། [达] 等于新字
མངག་གཞུག་ [法]（同）ཕྱག་བརྟན།

ཕྱག་ཕྱིག་ （原注缺）偈罗，大数之一。

【增】食物的残余，一小部分。[达]

ཕྱག་བྱ་བ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཕྱག་བབྱེད་ནི།

ཕྱག་མཛོད་པའང་ཟེར། 敬礼，如敬礼于三宝，
亦作 ཕྱག་མཛོད་པ།（同）ཕྱག་འཚལ།

ཕྱག་གིས། ཡི་གེ། 书信（敬）。

【增】手迹，手写的，手稿。[达]

ཕྱག་དབང་གནང་བ། མེ་མས་ཕྱག་གི་དབང་
གནང་བ། 摩顶（佛），如师长给摩顶。

ཕྱག་འབུལ། འདུད་པའི་རོན་ལའང་། 1. 礼品
（敬）。2. 敬礼。

ཕྱག་སྒྲུལ། བཅོན་ཁང་། 监狱。

【增】= ཕྱག་གོང་། [达]

ཕྱག་སྒྱུག སྒྲི་ཕྱག་གི་མཛོད་ནོར་ཉལ་བྱ། 庫財，

庫中財寶（敬）。（同）ཕྱག་ཕྱག

ཕྱག་སྒྱུག ཡི་གེ་འབྲི་བྱེད་སྒྱུ་གྲ། 筆，写字之竹
筆（敬）。

ཕྱག་ཚ། སྒྲ་མའི་སྒྲི་ཕྱག་ཚ། 喇嘛造的小泥
象（敬）。

ཕྱག་ཚང་། ཐབ་ཀ་པའམ་ཐམ་འབྲིན་པ་དང་ལག་
བདེ་བའམ་ཐབ་གཡོག 厨子。

ཕྱག་ཚང་པ། （注同上）

ཕྱག་མཚན། རྩ་རྩེ་རྩལ་བྱ་ལ་སྟགས་པ། 标幟，
如鈴杵等。

ཕྱག་འཚལ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཕྱག་བགྱིད་ནི།

ཕྱག་མཛོད་པའང་བྱེད། 敬礼，頂礼，如敬礼
于三宝，亦作 ཕྱག་མཛོད་པ། （同）ཕྱག་བྱ་བ།

ཕྱག་འཚལ་ལྡན། ལྷ་འི་དབང་པོ་བརྒྱ་ཕྱིན་ལའང་།
具敬礼（藻）。帝釋天王。

ཕྱག་མཛོད། སྒྲ་མའི་ཕྱག་མཛོད་ཉལ་བྱ། 管庫，
管家。

ཕྱག་བཞེས། ལག་ལེན་ཚུགས་པ། 主張，立規
約（敬）。

ཕྱག་བཟོ་མ། （注同上）

ཕྱག་འོས། སྒྲ་བ་དང་ཕྱག་བྱར་འོས་པ། 1. 月亮。
2. 应受尊敬。

ཕྱག་ར། འཆག་རའམ། 廁所（敬）。

【增】=ཕྱག་ག། [达]

ཕྱག་རས། ལག་པའི་བྱི་རས། 手巾。

ཕྱག་ལས། ལས་ཀྱི་ཞེས། 事业，職業（敬）。

【增】=འབྲིན་ལས། [达]

ཕྱག་ལས་ཁོམ། བཟི་བའམ། 酒醉。

【增】=ར་རོ་བ་的敬詞。[达]

ཕྱག་ལེན། རྒྱན་གྱི་ལག་ལེན། 作法，一貫的作法。

【增】ལག་ལེན་ 的敬詞。1. 实行。2. 演习。

3. 仪式。[达]（同）ཕྱག་རྒྱན། ཕྱག་སྟོལ།

ཕྱག་ཤན། གྱི། 刀（敬）。

ཕྱག་སྟོལ། རྒྱན་གྱི་ལག་ལེན། 仪则，章程，一貫
的作法。（同）ཕྱག་རྒྱན། ཕྱག་ལེན།

ཕྱག་ས་དག ཞབས་ཕྱག་ས་ཉམ་གོ་གཉིས། 鞋，皮靴。

ཕྱག་ས་པ། ཕྱག་ས་མས་ཕྱག་ས་ཟིན་པ། 已扫除。

ཕྱག་ས་མ། རྒྱུ་ཕྱག་ས་མ་གད་དར་བྱེད་པ། 草蓆
扫帚，打扫工具。

ཕྱང་ངེ་བ། འཛོལ་ལེ་བའམ་མར་རིང་དུ་འཛོལ་བ།
悬垂，下垂。【增】1. 纤弱的，脆弱的。

2. 直的，伸开的。[达]（同）ཕྱང་ཕྱང་པ།

ཕྱང་ཆད། ཐག་ཆད་པའམ་ཐེ་ཚོས་བཅད་པ། 确
定，决断，除疑。

【增】=新字 ཐག་ཆད་པ། [法]

ཕྱང་ཕྱང་བ། འཛོལ་ལེ་བའམ་མར་རིང་དུ་འཛོལ་
བ། 悬着，下垂。（同）ཕྱང་ངེ་བ།

ཕྱང་བྱལ། རྩ་ལལ་གྱི་མིང་དང་རྩེ་བའི་བར་དུ་
འབྱངས་པའི་རྒྱན་ཞིག 纓珞，挂于頸而垂到膝
間之裝飾品。

ཕྱང་མ་ཆད། ཐེ་ཚོས་ཆད་ཅིག ཐག་ཆད་ཅིག
1. 断除疑念。2. 决断（命令詞）。

ཕྱང་བབྱང་། འཆང་བབྱང་ཞེས་པ་དེར་ཉོས། 柄，
参看 འཆང་བབྱང་ 条。

ཕུད་ཀྱིས་འཕུར། བརྒྱུད་དེ་འཕུར། 常飞, 連續飞。

ཕུད་ཀྱིས་འགྲོ། ལྷན་ཕྱིས་འགྲོ་བའམ་ཉག་ཏུ་འགྲོ།

常往, 常行。

【增】通过去; ཕུད་ཀྱིས་འོང། 通过来。〔四〕

ཕུད་པར། ལྷན་པར་རམ་མཐུད་མཐུད་པར། 往
往, 常常, 連續。

ཕུད་ཕུར། གངས་ཤིག་ཟེར། (似是ཕུར་ཕུར་

或ཕུད་ཕུད་之誤写)大数之一。

ཕུས། ཁང་པའི་ཐོག་གི་ཕུས་སྟེ། 椽子, 房屋之頂椽。

【增】又作 ཕུས་སྟེགས། 1. 梯架的橫臥木。

2. 支柱, 托架。3. 筍眼。〔达〕等于 ཕུས། 〔法〕

ཕུས་གྱི་རྟེན་མ། ཁང་པའི་ཕུས་ཤིང་གི་རྟེན་གནོན་

ཤིང་། 房屋頂椽上之压板。

ཕུས་ཆད། མཉམ་པ་ཉིད། 平等, 平等性(佛)。

ཕུས་སྟན། དམག་སྐར་ལའང་། 軍營。

ཕུས་པོ་ཆེ། གཙང་པོ་ལའང་། 1. 汎濫。2. 大河。

ཕུས་སྐུ་པོ། (未詳)

ཕུས་ཕུས། ཕུས་ཕུས་སྟེ་ཉུལ་འཕུས་པས་སོ། ། 即

ཕུས་ཕུས། 漂流, 流浪。

ཕུས་མེ་བ། མཐོ་དམན་མེད་པ་ངོས་མཉམ་པ། 平,

无高低, 面平整。【增】无差別的。〔法〕

ཕུས་ཚེ། ཤོས་ཀྱི་བྱེ་བྱག་ 衣服之一种。

ཕུས་གཟུང་། (原注缺) 柄。

ཕུར་ཁ་གཏོང་། འཕུར་ཁ་གཏོང་བ་དེར་སྟོམ།

譴責, 侮辱, 参看 འཕུར་ཁ་གཏོང་བ་ 条。

ཕུར་པོ་ཆེ། སྐ་ནག་ཆེན་པོ་འམ་རེ་ནི། 毛帳篷,

大牛毛帳篷。

ཕུར་བ། མཚན་ཆ་ཕུར་ཟེན་པ་དང་སྒྲུ། 1. 举起,

如举劍。2. 毛毯子。【增】浮起, 曳起。〔达〕

ཕུར་ཕུར། གངས་ཤིག་ཟེར། 阿婆罗, 大数之一。

ཕུར་གཡང་། རྒྱུ་གཡང་། 散乱。

ཕུལ་དུ། སྟོད་པར་རམ་སྟོད་པར། 肚中, 腹中。

ཕུལ་ཕྱུལ། I. གངས་ཤིག་ཟེར། 擗摩, 大数之一。

II. དོན་མེད་ཆལ་ཆལ་ལའང་། 1. 俯伏, 横臥。

2. 无意义的游蕩。

ཕུལ་མོ། སྐུ་མ་འཕུ་བྱ་གཙན། 1. 孕妇。2. 有

孔的。【增】突出或下垂的腹部。〔达〕

ཕུལ་མོ་གཟུར་འབྱིན། ཁོག་སྟོང་བྱ་གར་གཟུར་

ཏི་བཏོན་པ། 穿进孔中而后抽出。

ཕུལ་ལེ་བ། ཕུ་ལེ་བ་སྟེ་ངོས་མཉམ་ལེ་བ་ལེ་བ། 即

ཕུ་ལེ་བ། 扁平, 面平正。

【增】=མཉམ། 平坦的, 平放的。〔达〕

ཕྱ་སྐོར། ཕྱི་རུ་སྐོར་བ་པོ། 外圍, 外面圍繞者。

ཕྱ་སྤྱིང་བ། དབྱིན་རི་དང་པ་རན་སི་སྐགས། 外

国, 如英吉利, 法兰西等。

【增】外国人。〔本〕

ཕྱི་དགུང་། ཕྱི་ལོ་བའམ་ཕྱི་ཉིན་དགུང་མོ། 1. 下

午。2. 明日午間。

ཕྱི་འགག་ བ་མའི་དོན། 殿后, 最后。

ཕྱི་ཚྲལ། ཕྱོགས་ཕྱི་མ་དང་ཕྱི་ནས་ནང་དུ་ཚྲལ་བ་པོ།

1. 辯論时后发言者, 駁难者。2. 外来攻击者。

【增】訴訟或辯論中的敌手, 反对者, 对方。

〔达〕 反駁。〔法〕

ཕྱི་ཚེས། ཕྱི་ལོ་པའི་ཚེས་ལའང་། 外道之法,

非佛教的法。

ཕྱི་ཉུག་པ། སྤང་པོ་དང་ཕྱི་རུ་གཟུལ་བ་པོ།

1. 乞丐。2. 向外尋覓者。

ཕྱི་ཕྱག་ ཕྱི་བསྐྱར་བའམ་ཤེས་སུ་འབྱང་བ། 1. 向后
拖延。2. 随行，在后行走。

【增】在将来，终究，后来，未来。〔达〕

(同) ཕྱི་བཞིན་འབྱང་།

ཕྱི་ཕྱན། (原注缺) 恐吓，胁迫。

ཕྱི་བྱས། ཕྱིར་གོ་བས་གཏུགས་པའི་བྱས། 外包
皮，外封，如外面用皮包裹之包件。

ཕྱི་མཐའ། ཤེས་མཐའ་ཕྱི་མ། 以后，后来。

ཕྱི་དོན། རྒྱལ་ཐུ་རབ་འདུས་པ་ལས་རགས་པའི་ཆོས་
སྒྲ་ཆོགས་གྲུབ་པས་ན་ཕྱི་དོན་ཟེར་བ་དང་ཕྱི་མའི་
དོན་ལའང་། 1. 外境（佛），由微尘合积所
成种种粗法，名为外境。2. 未来的利益。

ཕྱི་དྲིལ། ཕྱིར་དྲིལ་བའམ་ཕྱི་རུ་བསྒྲིལ་བ། 在外
面包缠。

ཕྱི་དྲོ། ཉིན་དགུང་ཨོལ་བའི་དུས། 下午。

【增】或 ཕྱི་དོ། 黄昏。〔达〕

ཕྱི་བདར་བ། ཕྱི་བ་དང་བདར་བའམ་ཕྱི་དོར་བྱས་
པ། 擦，磨，扫。

ཕྱི་ན་མོ། ཕྱི་རུ་སྡོད་མཁན། 坐在外面的人。

ཕྱི་ནང་གཞན་གསུམ་བདག་ཉིད། དུས་ཀྱི་
འཁོར་ལ། 内外我三性（藻）。时轮（佛）。

ཕྱི་ནས་གདུང་། སེམས་ལ་འཁྱུད་པ་སྦྱེ་བའི་མིང་།
后悔，心生追悔。

ཕྱི་པ། གཞན་སྡེ་པ་སྦྱེ་ཆངས་པ་བ་དང་དབང་ཕྱག་
པ་སོགས། 外道，佛教以外的其他教派，如
梵天派，自在天派等。（同） ཕྱི་རྣལ་པ།

ཕྱི་ཕྱིར། ཤེས་མའི་ཤེས། 再后，以后之后。

ཕྱི་འབྲེང་། ཕྱི་དྲོའི་མིང་། 下午。

ཕྱི་བ། རི་དྭགས་འབྱི་བ་ལའང་། 1. 擦去。2. 鼯
鼠，土拨鼠。【增】獭儿。〔四〕

ཕྱི་བྱད། ཕྱི་རི་ཆ་ལུགས། 外面之装束，外表。

ཕྱི་འབྱང་། ཤེས་འབྱང་། 随从，侍从。

【增】牵马人。〔四〕

ཕྱི་མ། མཐའ་དང་ཆོ་ཕྱི་མ་ཉུ་བ། 1. 边际。

2. 后世，以后。

【增】或 ཕྱི་མོ། 以后，随后的。〔达〕

ཕྱི་མ་སོམ། ཐུ་མ་མ་ཡིན་ཤེས་མཐའ་ཕྱི་སོམ།

后者。（同） ཕྱི་སོམ།

ཕྱི་མའི་ལྗང་མོ་འཆར། འཆི་བའི་དོན། 后境
现（藻）。死亡。

ཕྱི་མའི་རི། དུབ་རིའམ་གྲུབ་རི། 1. 西山。

2. 后山。

ཕྱི་མོ། དཔོ་སྐར་མ་དང་མའི་མ་དང་མའི་མ་དང་ཕྱི་

མའི་མ་དང་མ་ཕྱི་དང་ཅ་བ་(དང)། 1. 翼宿，
(二十八宿之一)。2. 外祖母。3. 祖母。4. 曾

祖母。5. 主母。6. 根本。（又） ཅ་བའམ་མ་
མ་ཉུ་བ། 1. 根本。2. 母亲。【增】1. 微粒。

2. 晚，迟，最后。〔达〕 本母（佛）。〔本〕

ཕྱི་སྐལ། སྐང་པོའམ་ཕྱིར་རྩལ་ཕྱིན་པ། 乞讨，向
外寻求。

ཕྱི་ཆས། ཕྱི་མའི་འཆོ་ཐབས་སམ་ཕྱི་འཆོ་བ། 后
来之生计，以后之生活。

ཕྱི་བཞིན་འབྱང་། ཕྱི་བསྐྱར་བའམ་ཤེས་སུ་འབྱང་
བ། 1. 向后拖延。2. 随行，在后行走。

(同) ཕྱི་ཕྱག་

ཕྱི་འོབས། ཕྱིར་བསྐྱར་བའི་འོབས་དོང་ཉུ་བ། 外
面围绕之藻沟。

ཕྱི་རབས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་མི་རབས། 后代, 子孙, 后世。

ཕྱི་རུབ། ཕྱི་ར་གཡོགས་པའམ་འགབ་པ། 外面复盖, 外罩。

ཕྱི་རྩ་ཏུ། ལང་དུ་མ་ཡིན་ཕྱི་རྩ་ཏུ་ཉུ་བ། 外面。【增】ཕྱི་རྩ་ན་—དུ་—ནས་等于 ཕྱི་ན་或 ཕྱི་རུ་或 ཕྱི་ནས། 在外面, 門外, 由外面。

〔达〕(同) ཕྱི་ལོགས་སུ།

ཕྱི་རྩ་དོན་དུ་གྲུབ། དུལ་གྱི་རབ་འདུས་པ་ལས་རགས་པའི་ཆོས་སྒྲ་ཆོགས་གྲུབ་པས་ན་ཕྱི་དོན་ཟེར་བ། 有外境(佛), 由微尘合集所成种种粗法, 名为外境。

ཕྱི་རྩ་པ། གཞན་སྡེ་པ་སྡེ་ཆངས་པ་བ་དང་དབང་ཕྱག་པ་སོགས། 外道, 佛教以外的其他教派, 如梵天派, 自在天派等。【增】非佛教徒, 特指婆罗门教徒。〔达〕(同) ཕྱི་བ།

ཕྱི་ལང་བྱེད་པ། ཉུས་པའི་སྡིང་དུ་ཉུས་པ་བྱེད་པ། 重犯, 过失上又犯过失。

ཕྱི་ལོགས་སུ། ལང་དུ་མ་ཡིན་ཕྱི་རྩ་ཏུ་ཉུ་བ། 外面。(同) ཕྱི་རྩ་ཏུ།

ཕྱི་ཤོས། རྩ་མ་མ་ཡིན་རྗེས་མའམ་ཕྱི་ཤོས། 后来, 在后, 最后。(同) ཕྱི་མ་ཤོས།

ཕྱི་ཤོར་བ། ཕྱི་རུ་ཤོར་བའམ་ཤོང་བ། 1. 流落在外。2. 出外。

ཕྱི་བཤོལ་བ། ཕྱིར་བསྐྱར་བའམ་ཕྱི་རུ་བཤོལ་བ། 迟延, 拖后。

【增】= ཕྱིར་ལོག་ཀྱབ་པ། 〔达〕

ཕྱི་ས། མི་གཙང་སྐྱག་པའི་མིང་། 粪, 尿, 排泄物。

ཕྱིང་ཁུལ། ཕྱིང་བ་ཉུ་བུའི་ཁུ་ལུ་སྒྲ། 毡毛, 如毡子之絨毛。【增】絨毡。〔四〕

ཕྱིང་དྲིལ། ཕྱིངས་གཅིག་དུ་དྲིལ་བ། 混合。

ཕྱིང་དྲིལ་བཅོས་པ། སྒྲིང་ཕྱིངས་དྲིལ་དྲི་བཅོས་པའམ་བཅོས་པ། (未詳)

ཕྱིང་བ། བལ་གྱི་ཕྱིང་བ་དམར་པོ་ཉུ་བ། 毡子, 如红毡。(同) ཕྱིང་རུལ།

ཕྱིང་བ་ཅན། (原注缺) 穿毡衣者。

ཕྱིང་མར། མར་དང་བཅས་པའི་ཕྱིང་བ། 油毡, 有酥油之毡子。

ཕྱིང་ལྗ། ཕྱིང་བའི་ལྗ་མོ། 毡帽。

ཕྱིང་གཟར། དྲི་སྒྲིའི་ལོག་སྒྲར། 毡垫, 马鞍之垫褥。

ཕྱིང་རུལ། བལ་གྱི་ཕྱིང་བ་དམར་པོ་ཉུ་བ། 毡子, 如红毡。(同) ཕྱིང་བ།

ཕྱིང་མང་། 〔双〕 རྒྱུན་པོའི་མིང་སྡེ་ཁྱུ་ནག་ཤོད་ཡིན། 丞相。

ཕྱིད་ན། ཡོལ་ན་ཟེར་བ་དང་གྲང་ན། 1. 后来, 已过。2. 冷冻。

ཕྱིད་ནས། ཕྱིན་ནས་ཟེར་བ་(དང་)། 到达之后, 等于 ཕྱིན་ནས།

ཕྱིད་པ། དར་ཡོལ་དང་ཉེ་དང་ཐང་བ་དང་འཛོ་བ་མ་ཕྱིད་ཟེར་བ་དང་མིག་གངས་ཀྱིས་ཕྱིད་པ་དང་མི་ཆོ་ཕྱིད་པའམ་འཕྱིད་ཉུ་བ། 1. 消逝。2. 够, 如不够吃, 不够生活。3. 眼被雪光迷了。4. 人生已逝。【增】凍, 結冰。〔达〕

ཕྱིན་ཅི་ལོག་(དུ)། ཕྱིར་གཞོལ་(དུ)། 颠倒, 反轉。

【增】誤解，謬誤，倒說。〔達〕悖逆，乖張。〔四〕（達作 ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ། 四无 ཏྲ་字）

ཕྱིན་ཆད། རྗེས་མར། 以后，后来。

ཕྱིན་ཆད། གུངས་ཕྱིག་ཟེར། 訶魯那（亦譯“哈独南”），大数之一。

ཕྱིན་པ། སྐོན་པའམ་པ་རྒྱུ་ཕྱིན་པ། 到，已到，如到彼岸。【增】出行，启程。〔達〕

ཕྱི་མ་གྱིས། ཕྱི་འཕྱོད་ནི་ཕྱི་ནོར་མིང་། 下午。

ཕྱིར། I. རྒྱུ་དང་ཆེད་དུ། 因为，为的是，由于。（同）ཕྱིར་དུ།

II. ཕྱི་རུ་འཕྱེད་ལོགས་སུ། 外面，在外。

【增】1.復，再，更。2.向后，在后。3.后来，以后。〔達〕

ཕྱིར་བཞུད་ནས། ཕྱིར་བཞུགས་པའམ་བསྐྱེད་པ། 分布，增长。

ཕྱིར་བསྐྱེད་པ། གུངས་པ་བསྐྱེད་པ་མྱ་བུ་ཕྱི་རུ་བྱང་པའམ་བསྐྱེད་པ། 1.如堆者傾倒。2.逐出，擠出。（同）ཕྱིར་བསྐྱེད་པ། ཕྱིར་ཕྱུང་པ།

ཕྱིར་དབྱེ། རང་དུ་མ་གཞག་པར་ཕྱིར་དབྱེ་དབྱེ་བ། 不向內，而向外分出。【增】展开。〔四〕

ཕྱིར་འབྱེད། ཕྱིར་གཞུགས་འབྱེད་པ། 对外战斗，攻打。【增】退。〔四〕

ཕྱིར་ཁོ། ཕྱི་ཁོ། 敌人，外来的进攻者。

ཕྱིར་བཅིལ་བ། བཞིག་པ། 毀灭。

ཕྱིར་བཅོས། བསྐྱེད་པ་ཕྱིར་བཅོས་པའམ་བཅོས་པ། 改悔，学处（佛），改造。【增】或作 ལན་གདབ་པ་ 等于 ལན་འདེབས་པ། 1.回答，回轉。

2.补救，治疗。〔達〕（達作 ཕྱིར་བཅོས་པ་）

ཕྱིར་བསྐྱེད་པ། གུངས་པ་བསྐྱེད་པ་མྱ་བུ་ཕྱི་རུ་

བྱང་པའམ་བསྐྱེད་པ། 1.如堆者傾倒。2.逐出，擠出。（同）ཕྱིར་བསྐྱེད་པ། ཕྱིར་ཕྱུང་པ།

ཕྱིར་ཐོག་པ། ཕྱི་རུ་འཕྱོད་པའམ་ཕྱི་རྒྱུ་སྤྱོད་པ། 出外去。（同）ཕྱིར་དོང་པ། ཕྱིར་ཐོབས་པ།

ཕྱིར་དུ། རྒྱུ་དང་ཆེད་དུ། 因为，为的是，由于。（同）ཕྱིར་ I.

ཕྱིར་དོང་པ། ཕྱི་རུ་འཕྱོད་པའམ་ཕྱི་རྒྱུ་སྤྱོད་པ། 出外去。（同）ཕྱིར་ཐོག་པ། ཕྱིར་ཐོབས་པ།

ཕྱིར་བསྐྱེད་པ། ཕྱི་རུ་འཕྱོད་པ་མྱ་བུ། 后退，向后撤。

ཕྱིར་ཕྱུང་པ། གུངས་པ་བསྐྱེད་པ་མྱ་བུ་ཕྱི་རུ་བྱང་པའམ་བསྐྱེད་པ། 1.如堆者傾倒。2.逐出，擠出。（同）ཕྱིར་བསྐྱེད་པ། ཕྱིར་བསྐྱེད་པ།

ཕྱིར་ཐོབས་པ། ཕྱི་རུ་འཕྱོད་པའམ་ཕྱི་རྒྱུ་སྤྱོད་པ། 出外去。（同）ཕྱིར་ཐོག་པ། ཕྱིར་དོང་པ།

ཕྱིར་ཕྱུང་། ཕྱི་རུ་བཙོན་པ། 已驅出。

ཕྱིར་ཕྱོགས། ཕྱི་རྒྱུ་ཕྱོགས། 外方，外派。

【增】= ཕྱིར་ལོག 背向，不傾向。〔達〕

ཕྱིར་དབྱེད་། ཕྱིར་དབྱེད་པར་བྱའམ་བཙོན་པར་བྱ། 驅出。

ཕྱིར་འབྱོར་བ། ཕྱིར་ལོག་ཆེ་འབྱོར་པའམ་སྐྱེལས་པ། 返回，到达。

ཕྱིར་མི་ལྷོག་ ལོག་ཆུ་མེད་པ། 不复还，不归，不退。

ཕྱིར་མི་འོང་། ལོག་མི་འོང་ཆེ་ལྷགས་གནས་བརྒྱུད་ཀྱི་ནང་ཆན། 不还（佛），向果八位之一。

ཕྱིར་ཞིང་དབྱང་། ཡང་སྒྱིད་དབྱང་བར་བྱ། 复
出，重复驱出。

ཕྱིར་འོང་། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་ཉ་བྱ་(དང་)། 回，
还，来，如一来果(佛)。

ཕྱིར་བརྒྱལ་བ། གསང་གཙོད་ཕྱིར་བརྒྱལ་བ་
ཉ་བྱ། 外流，泄出，如糞秽向外流出。

ཕྱིར་ལོག་གཤོང་། ལོག་ཡང་བའི་དོན། 回来，
返回。

ཕྱིར་སྒྲིག་ བགས་པ་ཕྱིར་སྒྲིག་རྟེ་ཤོན་པ་ཉ་བྱ།
翻，如翻穿皮襖。

ཕྱིར་ལྷོགས། ཕྱི་རུ་བཏོན་པ། 驅出。

ཕྱིལ་བ། ཕྱིལ་མོའམ་འདག་པ་ཕྱིལ་མོས་ཡར་ཕྱིལ་
བའམ་འབྱར་བ་ཉ་བྱ། 1.草蓬。2.涂，泥涂
頂。

ཕྱིལ་མོ། (注同上)。

ཕྱིས། ཕྱིས་རས་ཀྱིས་ཕྱིས་བའམ་ཕྱིས་ཤིག་ 以拭布
擦拭。【增】1.= ད་གཙོད་ 和 ད་སྒྲོད། 以
后，最后，在彼；常与ན་字連用。2.破布，
烂布，殘布。【达】 擦抹。【四】

ཕྱིས་སྒྲིས། ལུ་པོ་འི་མིང་ངས་དམངས་རིགས་ལའང་།
后生(藻)。1.弟弟。2.农民族姓。
【增】 幼弟或妹。【达】

ཕྱིས་བདར། ཕྱིས་རས་ཀྱིས་ཕྱིས་པ་དང་བདར་
བའམ་ཕྱི་དོར་བྱས་པ་རྟེ་ཕྱི་བདར་ཞེས་སྟངས་།
以拭布擦拭，亦作 ཕྱི་བདར།

ཕྱིས་གནོན། རྒྱལ་ནས་གནོན་པ། 从后面添上
去，后援。

ཕྱིས་བྱ། རྫོད་ཐུང་གཅིག་(དང་)། 器皿之一。
【增】 = རྫོད། 【达】

ཕྱིས་འབྱུང་། མ་འོངས་པར་འབྱུང་བྱ། 将来发
生的。

【增】 = རྫོད་ཐུང་འབྱུང་བྱ། 【达】

ཕྱིས་མ། རྫོད་མ་ལའང་། 1.后者。2.后来。

ཕྱིས་ཚར། རྫོད་ཕྱིས་པའམ། 剩余。

ཕྱིས་བཞིན་པ། ཕྱི་བཞིན་པའམ་རྫོད་འབྱུང་བ།
跟随，随行。

ཕྱིས་སུ། རྫོད་ལ། 后来。

ཕྱུ་བ། དོང་སང་ཤོས་ཀྱི་མིང་རུ་སྟངས་ཡང་ཆུ་པ་ཞེས་
པ་དེར་རྟོགས་ཤིག་ 现今义为衣服，参看 ཆུ་པ་
条。

ཕྱུག་པོ། རྫོང་མངས་སྒྱུད་ཅན་ནམ་འབྱུར་ལུན།
1.有資財，富有。2.富人，有钱的。

ཕྱུགས། གཡག་དང་ར་ལུག་གི་ཕྱུགས་ཉ་བྱ། 牲
畜，如牛羊等家畜。(又) བ་ལང་དང་བ་
ལང་གི་བྱེ་བྱག་ལའང་། 牛，牛之一种。

ཕྱུགས་ཀྱིས་ཕྱུག་ འབྲོག་པ་ལའང་། 1.靠牲畜
致富。2.牧民。(同) ཕྱུགས་ལུན།

ཕྱུགས་སྒྱུང་། (注同上) 1.护养牲畜。
2.牧民。

ཕྱུགས་ཆུང་། གཞོན་རུ་མ། ཕྱུགས་ཕྱུང་ཞེས་སྟངས་།
童女，处女，亦作 ཕྱུགས་ཕྱུང་།

ཕྱུགས་ཆུང་མ་ཉམས། ཉམས་པ་མ་ཞུགས་པ་བྱ་མོ།
处女。

ཕྱུགས་བདག་ བླའི་རྒྱལ་པོ་(དང་)། 畜主(藻)。
龙王。【增】 = དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 大自在
(天神名)。【达】 牧主。【本】

ཕུགས་བདག་ཆེན་པོ། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ། 大畜主 (藻)。大自在 (天神名)。

ཕུགས་ལྷན། རྒྱུག་པ་ལའང་། 1. 有家畜。2. 游牧人，牧民。(同)ཕུགས་ཀྱིས་ཕུག་ཕུགས་སྐྱོང་། ཕུགས་འཚོ། I. རྣམ་ཕུགས་འཚོ་བ་པོ། 1. 放牧，牧畜。2. 牧牛人，牧民。

II. སྐྱང་གི། 狼。

ཕུགས་ཇི། (注同上I) 牧童。

ཕུགས་ལྷས། བ་ལང་གི་ར་བ་ཁྱ་བ། 牛圈。

ཕུང་བ། བཏོན་པ། ཕུངས་པ་ཞེས་སྒྲུང་། 出，

剔出，似应作 ཕུངས་པ།

【增】= བཏོན་པ་ 或 དཕུང་བ། 1. 本为 རཕྱིན་པ་ 之完成式，但有时用以代 རཕྱིན་པ། 抛出，逐出。2. 过度，超过需要，超过器物之容量。〔达〕

ཕུར། ཕུར་ཕུར་ཕུར་ཞུག། 涌，充满，上溢。

ཕུར་ཁ། དར་ཕུ་རའི་ཁ། ཁ་ཕུར་ཁ། 奶渣汁，酸奶汁。

ཕུར་བ། ཡར་ཕུར་དེ་ཕུར་བ་དང་འོ་ས་དར་འི་ཕུར།

1. 上涌。2. 奶渣。

ཕུར་བ། (注同上)

【增】草堆，草束，柴堆。〔达〕

ཕུར་བུར་གང་བ། ཤིན་ཏུ་གང་བའམ་ཡར་ཕུར་ས་

ཏི་གང་བ། 极满，堆满。

ཕུར་བུར་གཏམས། (注同上)

ཕྱ། སྐོ་དཔྱེ་དགོས་ན་ཕྱེ་ཞིག་ཁྱ་བ་ལའང་། 开吧！

如开门吧！【增】1. = ཕྱ་བ། 面粉，炒麦粉。

2. 代替 ཕྱ་ས། 灰尘，粉末。3. རཕྱིན་པ་ 的完成式和命令式。〔达〕

ཕྱ་གཏོར་བ། ཕྱ་མར་སྐགས་ལྷ་ལ་བཏོར་བ། 以酥粉等散供天神。

ཕྱ་བུག་ ཅམ་ཕུག་ཁྱ་བ། 粉粥，如糌粑粥。

ཕྱ་ཕུར། (原注缺) 粉包。(同)ཕྱ་ས་ཕུར་ས།

ཕྱ་བ། སྐོ་ཕྱ་ཟེན་པ་ཁྱ་བ། ཕྱེས་ཞེས་སྒྲུང་། 开，如门已开，亦作 ཕྱ་ས།

ཕྱ་བུ། ཟན་བཟུངས་པའི་རིལ་བུ་ཁྱ་བ། 面丸，如揉糌粑丸。

ཕྱ་ས། རས་ཀྱི་ཕྱ་ས་ཅམ་པ་དང་གོ་རི་ཕྱ་ས་ཁྱ་བ།

粉，末，如大麦粉糌粑和小麦面粉。

【增】灰尘，参看 ཕྱ། 〔达〕

ཕྱ་ས་ཕུར་ས། (原注缺) 粉包。(同) ཕྱ་ཕུར།

ཕྱ་ས་དམར་ས། ལེ་ཁྱི་ལའང་། 1. 红粉。

2. 黄丹。

ཕྱ་ས་ལེབ། དེང་སང་ཕྱེ་འདྲན་ས་ཟེར། 蝴蝶，

现名 ཕྱེ་འདྲན་ས། (同) ཕྱ་ལེབ།

ཕྱ་མའི་ཕུར་ས། ཕྱ་མའི་ཕུས་ཕུ་ཞེས་གསུངས།

粉包 (如香末之囊)。

ཕྱ་མར། ཕྱ་ས་ཅམ་པ་དང་མར་གཏིས། 糌粑面

与酥油。

ཕྱ་མར་བཏགས་པ། ཞིབ་ཞིབ་ཏུ་སྐོར་དུ་བཏགས་པ།

磨面，磨成细粉。(同) ཕྱ་མར་བུས་པ།

ཕྱ་མར་འཕག། ཞིབ་ཏུ་བཏགས་ས་ཟེན་འཕག་ཏུ།

磨面，磨粉。

ཕྱ་མར་བདར་བ། ཞིབ་ཏུ་དཔུར་བ་ཁྱ་བ། 研成

粉末。

ཕྱ་མར་བུས་པ། ཞིབ་ཞིབ་ཏུ་སྐོར་དུ་བཏགས་པ།

磨粉，磨成细粉。(同) ཕྱ་མར་བཏགས་པ།

ཕྱ་ལེབ། དེང་སང་ཕྱེ་འདྲན་ས་ཟེར། 蝴蝶，现名

ཕྱེ་འདྲིན་མ། (同) ཕྱེ་མ་ལེབ།

ཕྱེད་ཀ། ཞོ་གང་གི་ཕྱེད་ཀ་སྐར་མ་ཐ་ཉ་བུ། 半,

如一錢之半为五分。

ཕྱེད་ཆ་སྒྲུང་མ། ཕྱེད་ཀའི་ཆ་ཆུང་དུ་སྒོང་ཞིག 去

其一半, 縮小一半。

ཕྱེད་བ། དཔྱེ་བ་ཕྱེ་བའི་དོན་དུ་འཕམ་རང་ངོས་ནས་

དཔྱེ་བ་ཕྱེ་བའི་མིང་། 1. 分別。2. 自动分开。

【增】= འགྱུར་བ། 变动。〔达〕

ཕྱེད་ཆ་ལ། ཕྱེད་ཀའི་དུས་བུ། 半块, 半段。

ཕྱན་བཟང་བ། རྒྱལ་ཁྱི་བཟང་བའམ་མོག་ཆུང་ཤོར་

བ། 放屁。

ཕྱར་བཟགས་བ། ཕྱེ་མར་བཟགས་བ། 磨面,

磨成細面。

ཕྱགས། I. འཇུ་ཐམ་པའི་མིང་ལའང་། 十个, 十数。

II. ཉི་མས་སྟོན་པ་སྟེ་ཉི་མ་གར་པའི་ཕྱགས་ནས་

གར་ཕྱགས་སོགས་དང་རང་ཕྱགས་གཞན་ཕྱགས་

ལའང་། 1. 方向, 方位, 日所表示, 如日出之一方为东方等。2. 方面, 如自方, 他方。

【增】1. 接近其他較大部分之較小部分, 基本, 方面, 外边。2. 借喻表示人的旁边, 部分, 兴趣, 利益, 派別, 任何事物的利益。

3. 大約 (གསུམ་ཕྱགས་ 大約三點鐘)。〔达〕

ཕྱགས་ཀྱི་གོས། ཐུན་བ་དང་གཅེར་བུ། 方衣

(藻)。1. 黑暗。2. 裸体。

ཕྱགས་ཀྱི་གོས་ཅན། གཅེར་བུ་དང་དབང་ཕྱག་

ཆེན་པོ་(དང་)། 方衣者 (藻)。1. 裸体。

2. 大自在 (天神名)。

ཕྱགས་ཀྱི་སྒང་པོ། སྒང་པོ་ཕྱགས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་

དཔེར་བཞོད་པ་སྟེ་མ་བསྐྱུས་པའི་གཟུགས་ཀྱན་

ཡིན་ནམ། 方象, 象作方色, 似是“不摄色

庄严”。【增】1. 陈那, 著名的佛教論理学

家。2. 神話中守卫八方的象。〔达〕

ཕྱགས་ཀྱི་ཀྲུལ་པོ། ཕྱི་ཀྲུལ་པོ། 外国之王。

ཕྱགས་ཀྱི་བུ་མ། བུ་མ་ཕྱགས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་

བཞོད་པ་ཉ་བུ་(དང་)། 穿着配有五方顏色的

的服装之女子 (如在仪式中东方的天女穿白衣, 南方的天女穿黄衣等等)。

ཕྱགས་ཀྱི་སྐུ་བྱུང། ཉི་མའི་མིང་། 方輶 (藻)。

太阳。

ཕྱགས་ཀྱི་ཅ་བ། ཡར་ངོ་འི་ཆོས་གཅིག་དང་མར་

ངོ་འི་ཆོས་གཅིག 方根 (藻)。1. 上弦第一日

(初一)。2. 下弦第一日 (十六日)。

ཕྱགས་སྒྲིམ། རྩ་བ་(དང་)། 方生 (藻)。

月亮。

ཕྱགས་སྦྱང་། བྱང་གི་ཕྱགས་སྦྱང་ནས་སྐུ་བུ།

护方 (佛), 如护北方毗沙門天王。

ཕྱགས་དགོད། ཕྱགས་སྦྱང་ཕྱེད་ཉི་མའི་མིང་། 方

笑 (藻)。太阳。(同) ཕྱགས་བདག

ཕྱགས་འགྲོ། འདྲི་ཀྱི་མིང་། 方行 (藻)。光。

ཕྱགས་ཐུ་མ། རྩ་བ་ཡར་ངོ་དང་ཐུ་ཀྱོལ་ལའང་།

前方 (藻)。1. 上弦。2. 立者 (辯論时的先

发言者)。【增】1. 左, 北。2. 辯論的第二部分, 正面理由, 回答。〔达〕

ཕྱགས་ཅན། དུས་ཀྱི་རྩ་བ་(དང་)། 有品 (藻)。

時間之月。【增】一圣者之名。〔达〕

ཕྱགས་གཅིག བྱ་བ་སྦྱོད་ལས་ཕྱགས་ཤིག་དུ་འདྲ་

མགོ་གཉིས་མ་མ་གནང་། 一边, 一方。(原

注: 事情, 行为須归一边, 莫作两面派)

(同) ཕྱགས་ཤིག

ཕྱགས་བཅུ། ཤར་དང་ཤར་ལྗོ་སྐྱུ་སྐྱུ་བཅུ་དང་

ལྷོ་དོག་གི་ཕྱགས་དང་བཅུ། 十方，东及东南等八方，加上下二方共为十方。

【增】所有諸方。〔达〕

ཕྱགས་ཆ་ཅན། ཕྱགས་ལྷུང་ཅན། 有偏袒。

ཕྱགས་མཐའ། ལར་ངོ་འི་བཙུ་ལྷུང་མར་ངོ་འི་

བཙུ་ལྷུང་། 方边（藻）。1.上弦十五（望日）。2.下弦十五（晦日）。

【增】末端。〔达〕

ཕྱགས་བདག ཕྱགས་སྤང་བྱེད་ཉི་མའི་མིང་། 方

主（藻）。太阳。【增】1.土地神。2.八方的守卫者。〔达〕（同）ཕྱགས་དཔོན།

ཕྱགས་ལྗན། མཚན་མོ། 具方（藻）。夜間。

ཕྱགས་པ། དང་ཕྱགས་འཛིན་པ་ཉུ་བ། 有偏袒。

【增】1.走开，分支，轉向。2.变明白，使明显。3.面向，对着。4.公开地或明显地依附于……，坚强地趋向于……。5.依附，追随。6.党人，依附者。〔达〕

ཕྱགས་ཕྱི་མ། ལན་དང་ལྷ་བ་མར་ངོ་དང་ཕྱི་ལྷོ་ལ་

ལའང་། 后方（藻）。1.回答。2.下弦。

3.敌方（辯論时的后发言者）。

ཕྱགས་མེད། འཇུག་གཏོགས་མེད་པ་དང་བྱ་མོ་

གཞིན་ཏུ་ལའང་། 1.不偏不倚的，无所干涉。

2.童女。【增】无国籍的，流浪者。〔达〕

ཕྱགས་མེད་མ། བཞུན་ཏུ་འཇུག་ལང་ཚོ་དང་པོ།

（བཞུན་ཏུ་ 似是གཞིན་ཏུ་之誤）无方女（藻）。

童子，青年的初期。【增】1.一种多刺的药用植物。2.少女。〔达〕

ཕྱགས་མཚམས། ཤར་ལྗོ་དང་ལྷོ་ཏུ་བ་སྐྱུ་སྐྱུ་

ལའང་། 1.边界。2.方隅，如东南，西南等。

ཕྱགས་བཟུང་། ལས་ལྷུང་ས་པའམ་གྲུབ་མཐའ།

宗派。

ཕྱགས་རིས། དང་རིགས་བཟང་གཞན་རིགས་ངན་

ཞེས་པའི་ཕྱགས་སུ་ལྷུང་བ་ཉུ་བ། 偏袒，偏向一方，如說：“自家人好，他人不好”。

（同）ཕྱགས་ལྷུང་བ།

ཕྱགས་རིབ། ཉི་ཚེ་བ། 一面，一部分，少許，少分。

ཕྱགས་གིག བྱ་བ་སྤྱད་ལས་ཕྱགས་གིག་ཏུ་འདུ།

མགོ་གཉིས་ས་ས་གནང་། 一边，一方。（原注：事情，行为須归一边，莫做两面派）

（同）ཕྱགས་གཅིག

ཕྱགས་སུ་སྒྲིན། ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་དོན་ཏུ་

སྤང་། 品类，統属在內之义。

ཕྱགས་སུ་བསྒྲིན་པ། （注同上）

ཕྱགས་གསུམ། ཁྱུ་བ་འཇུག �三方（藻）。遍入

（天神名）。

ཕྱགས་བསྒྲུད་པ། མགོ་འཁོར་བའམ་ཕྱགས་ནོར་བ།

头昏，方向錯乱，轉向。

ཕྱགས་ལྷུང་བ། དང་རིགས་བཟང་གཞན་རིགས་ངན་

ཞེས་པའི་ཕྱགས་སུ་ལྷུང་བ་ཉུ་བ། 偏袒，偏向一方，如說：“自家人好，他人不好”。

【增】= ཆགས་སྤང་། 〔达〕（达无བ་字）

（同）ཕྱགས་རིས།

ཕྱིད་ཆེ། ལས་ས་ཕྱིད་ཆེ་ཉུ་བའམ་གོད་ཆེ་ས་ཆད་

ཆེ་བའང་། 进步大，很急进，如走路走的快。【增】効力大。〔本〕

ཕྱིད་པ། （原注缺）完全，貫通。

ཕྱིར་བ། མཚན་པོ་ལྷོ་གཟུགས་སྤྱོད་སྤྱོད་པའམ་བཞུན་

པ་ཉ་པ། 即 མཚན་པོ། 男子修飾漂亮者。
 ཐུར་མ། མཚན་མོ་ཉེ་གཟུགས་སྒྲིམ་པའམ་བཟུན་

པ་ཉ་པ། 即 མཚན་མོ། 女子修飾漂亮者。
 ཐུར་ཞིག་ རི་ཅི་ལ་དར་ཅོག་ཐུར་ཞིག་ 悬起 (命
 令詞)，如在山頂懸旗。

ཐུལ་ཐུལ། ཚལ་ཚལ་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་མ་ཆལ་ཆལ་
 གཡོ་བའི་སྒྲུ་ཉ་པ། 動蕩，如澎湃聲，激蕩
 聲。

ཐུལ་ཡས། གུངས་ཤིག་ཟེར། 脾羅 (亦譯“白
 卢”)大数之一。

ཐ། རྩ་རྩེ་པ་ལས་བྱེ་བྱ་ཉ་པ། 鑲嵌，如鑲嵌金
 剛鑽石。【增】或作 འབྲ་བ། 1. 細薄。2. = ཞིབ་
 མ། 細小的，極微的。3. = རྒྱུ་མ། 耳語，
 背叛，分裂。【達】 (同) ཐ་ཚམ།

ཐ་བྱན། (注同上)

ཐ་བྱབ་པ། ཐ་བྱབ་པ་པ་དང་རྒྱང་པས་གཞུས་པ་
 ལའང། 1. 鑲嵌。2. 脚踢。

ཐ་བྱས། ཉོན་མོངས་ཐ་བྱས་བྱུག་ཉེ་འདོད་ཆགས་
 ཁོང་ཁོང་བྱལ་མ་རིག་པ་ཉ་པ་དང་ཐེ་ཚམ་མ། ।
 ཐ་མ་ཐ་པོ་ནས་ཆེ་རུའམ་བྱས་པར་འགྱུར་རོ། ।

1. 隨眠 (佛)，六隨眠煩惱：貪、瞋、慢、
 无明、見、疑。2. 由微細漸至粗大。

ཐ་བྱབ་པ། གུ་ལ་རྩོམ་གཞུང་ཐ་བྱབ་པ་ཉ་
 པ། 鑲嵌，如佛盒上鑲寶石、松儿石等。

ཐ་བ། རགས་པ་མ་ཡིན་པ་ཐ་ཞིང་ཐ་བའམ་ཐ་
 མ་འི་ཐ་མ། 微細。(同) ཐ་མ།

ཐ་མ། བ་རྩལ་པོ་དབྱེ་བའི་བྱུར་བྱ་ཚོགས་པ། 离
 間 (佛)，为破坏他人和好而說的話。【增】
 1. 四种語过之一，兩舌，誹謗。2. = མཚན་

བྱེ། 一种兩刃或兩尖的武器。3. 針。【達】
 ཐ་མེན་པ། འདྲི་མོ་ཟེར་པ་དང་མཁའ་འགྲོ་དང་
 འདྲི་མོ་གཉིས་ཡིན་པ་ལའང་ཟེར་པ་དང་ཉ་མེན་
 སྤྱན་པོའང་ཟེར། 有人說是鬼魅，有人說是空
 行与鬼魅，有人說是阿修罗与罗刹(男性的)。

ཐ་མེན་མ། (注同上) (女性的)。

【增】 = ག་ཟ་འཁོ། 【法】

ཐ་མ། རགས་པ་མ་ཡིན་པ་ཐ་ཞིང་ཐ་བའམ་ཐ་
 མ་འི་ཐ་མ། 微細。(同) ཐ་བ།

ཐ་མ་འི་ཤིང་། བྱད་ཤིང་ངམ་སྤྱིན་སྤྱིག་གི་ཤིང་།
 細柴，燒柴，护摩 (佛)，薪。

ཐ་ཚམ། རྩ་རྩེ་པ་ལས་བྱེ་བྱ་ཉ་པ། 鑲嵌，如鑲
 嵌金剛鑽石。(同) ཐ། ཐ་བྱན།

ཐ་གསང་། (未詳)

ཐག་ བར་མཚམས། 中間。

【增】 1. 間隙，裂縫。2. 山谷，山峽。3. 置于
 数量詞之后，表示一整数，如： ཉེང་ཐག་ 一千；
 བདུན་ཐག་ 一星期； ལྔ་ཐག་ 一个月。【達】

ཐག་གོང་། ལག་པའི་དབྱང་མགོ། 肩头。

(同) ཐག་པ།

ཐག་གཅིག་ བཟུ་ཐག་གཅིག་ཉ་པ། 整数，如一
 百整。

ཐག་དོག་ ཉོན་མོངས་ཐག་དོག་སྒྲོ་མོང་པ་ཉ་པ་ཉེ་
 གཞན་བྱེ་བྱུན་ཚོགས་ལ་མི་བཟོད་པར་སེམས་ཁོང་...
 ནས་འབྱུག་པའི་ཤེས་པའོ། 嫉 (佛)，煩惱嫉
 妒，不安于他人荣盛，內心憤怒之識。

ཐག་གདང་། རྩ་ལི་ཉ་པ། 肩上抬的槓子，
 如轎子。

ཐག་པ། ལག་པའི་དབུ་མགོ། 肩头。【增】又

作 རཐག་པ། 嫉妒。【达】 (同) ཐག་གོང་།

ཐག་པའི་ལྷན་མཛེས། དབུ་མགོ་ལེགས་པར་

རྒྱུ་པོ། 肩圆美。

ཐག་ཐྱག་རྒྱང་པ། རྒྱག་ཀྱའི་མིང་། 乱相，阳

谿 (佛)。

ཐག་དབུང་། རིང་འགགས། 长背心 (喇嘛围

着上身的衣服)。

【增】= རིང་འགག་ 或 རྟོད་ལོས། 【达】

ཐག་མིག་ མིག་ཐག་པ་དང་མཉམ་པ་ལ་བེད། 眼与

肩平者。

【增】1. 蟹。2. 精灵名，自在肩上。【达】

ཐད། ཚིག་གི་ཐད། 語文之連續詞。

【增】= བརྟེན། 【达】

ཐད་པ། རཐད་ཀྱི་མིན་ཐད་བེད་པའམ་མཇལ་པ།

已遇見。

ཐད་ཚད། མཇལ་པ་ཐམས་ཅད། 一切会見時。

ཐན། རུང་རུང་ཅས། 少，小。

【增】或作 ཐན་བྱ་ 等于 ཐ་མོ། 1. 不重要的。
2. 整体之一部。3. 外科所用的小刀或其他小
器械。【达】 (同) ཐན་བྱ་ཅས།

ཐན་བདག་ ཉམ་རུང་བདག་ 鄙人，卑職 (自謙詞)。

ཐན་བྱ་ཅས། རུང་རུང་ཅས། 少許。 (同) ཐན།

ཐན་ཅི། སྐར་མོ་ལའང་། 1. 細尖。2. 手指。

ཐན་ཚོགས། བྱ་མང་པོ་ཚོགས་པ་ཐན་དང་མངས་

ཀྱས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཐན་ཚོགས་ལའང་། 1. 杂碎，
零碎，多种小物相聚。2. 佛經之杂事。

【增】= ཐན་བྱ། (俗語 ཐན་ཅིག་) 小，无重
要意义的。【达】

ཐལ། སོ་སོར་འཐལ་དུ་རྒྱག་ 分开，使其分离。

【增】1. 現時，即刻。2. སོ་སོར་ཁ་ཐལ་པ།
各自分散。【达】

ཐལ་དུ། འཐལ་དུ་རྟེན་གྱུར་དུ། 等于 འཐལ་དུ།

立時，馬上。【增】= ད་ཀྱི། 現在。【达】

ཐས་ཏི་ཉལ། ཀྱང་ལག་བརྒྱུངས་ཏི་ཉལ་པ། 伸手
足而臥。

ཐས་ཐུག་ ཐ་ཡིས་བརྒྱན་པ་ཉལ། 嵌飾 (藻)。

如鑲嵌裝飾。

ཐི་བ། མང་པོ་ནང་ནས་གཅིག་ཐི་བའམ་ཐི་ཞིག་

減去，減去吧！如从多中減去一二。

【增】參看 འཐི་བ། 【达】

ཐི་ཞིག་ (注同上)

ཐིག་པར་བྱེད། དེས་པར་གོ་བར་བྱེད་པོའམ་རྣམ་

དམྱོད་ཅན། 定解者，有判斷力者。

ཐིགས། བརྟག་པར་གྱིས་ཤིག་ 觀察 (命令詞)。

ཐིགས་པ། དེས་པར་རྟོགས་པའམ་ཤིས་པའམ་ཁོང་

རུང་པ། 定解 (佛)，了知，了解。

ཐིགས་རུང་པ། (注同上)

ཐིན་ངན་པ། ཐོ་ཉ་ངན་པ། 惡信，坏消息。

ཐིན་ཐོང་། ཐོ་ཉ་ཐོང་ཞིག་ཉལ། 送信，如派
遣使者。

ཐིན་ཡིག་ བརྟེན་ཐིན་ཐིན་ཡིག་ཀྱང་། 通知書，

信件，亦作 ཐིན་ཡིག་

ཐིན་ལས། འཐིན་ལས་ཏི་སྐྱུ་ལས། 即 འཐིན་ལས།

事業 (敬)。

ཐིར་རྒྱག་ ཐི་བར་རྒྱག་ཅིག་ ཉུང་དུ་བྱོང་ཞིག་

使其減少。

ཐུ། (原注缺) 1. 陶器。2. 鍋。3. 駒。4. 子宮。

ཐུ་གུ། ཐུག་གི་ཐུ་གུ་ཐུ་གུ་དང་ཐུག་གུ་ཞེས་སྒྲ་ཡང་
དགེ་སློབ་ཐུག་ཏུ་ཐུ་བསྐྱུས་ན་ག་ཡིག་ལྟར། 幼儿，
小兽，如小羊为 ཐུ་གུ། 虽有 ཐུག་གུ་ 之写法，
然略說時應有 ག་ 字后音，如 དགེ་སློབ་ཐུག་
弟子。

ཐུ་རྩིག་ ཁོག་མའི་རྩིག་པ་ཏུ་ཐུ། 鍋巴，如鍋中
之垢。

ཐུ་བ། ཁོག་མའམ་སློབ་ཅིག་དང་ཐུ་རྩིག་ས་དང་ག་
མའང་ཟེར། 1. 鍋，罐。2. 胎衣，子宮。
【增】陶壺，淺器皿，蒸煮用的淺鍋。〔達〕
(同) ཐུ་མ།

ཐུ་བ་ཐུག་པ། འཛིག་རྟིན་གྲགས་པ་ལས། ཅི་
ཕྱིར་ཐུ་བ་ཐུས་ཤི་ན་འོག་ནས་མེ་འཇམ་པ་འབར་
བས་མའི་གས་ཆེ་བར་འགྱུར་ལ་དེས་ཁྱུང་གི་གས་
ཆེ་བར་འགྱུར་རོ། ཁྱུང་གི་གས་ཆེ་བར་གྱུར་པས་
ཆུ་ཕྱི་རྒྱུ་ལྟ་བུ་བར་འགྱུར་ཏེ། རྒྱ་དེས་ཐུ་བ་
ཏྱུང་ངོ། ཞེས་གསུངས། 釜溢，施設世間論
說：因何釜溢，謂由底下燃火，由火力增盛
故风力增长，由风力增盛故水向外泄，由此
因緣，故釜溢出。

ཐུ་བ་ཐུས་པ། (注同上)

ཐུ་བ་ཏྱུང་བ། (注同上)

ཐུ་མ། ཁོག་མའམ་སློབ་ཅིག་དང་ཐུ་རྩིག་ས་དང་ག་
མའང་ཟེར། 1. 鍋，罐。2. 胎衣，子宮。
【增】= སྐྱ་བྱང་། 1. 宮殿。2. 堡垒。3. =
དམག་ཆེན། 軍營。〔達〕(同) ཐུ་བ།

ཐུ་མ་བཏབ་པ། དམག་ཆེན་བཏབ་པ་ཟེར་བ་དང་

ཐབ་ཀ་བཏབ་པའམ་ཏུམ། 1. 安營下寨。2. 支
鍋盤灶。

ཐུ་གཟར་ག་ཏིས། ཁོག་མ་དང་གཟར་ཐུ་ག་ཏིས།
鍋罐与杓。

ཐུ་སློག་པ། མེ་ནས་བཏབ་པར་ཞིང་སློབ་པ་ཏུ་ཐུ།
耕地，种田。(同) ཐུ་སློག་

ཐུ་ཕ་ཕ། ཐུལ་བར་ཕུས་པ། 掉，滑落。

ཐུ་སློག་ མེ་ནས་བཏབ་པར་ཞིང་སློབ་པ་ཏུ་ཐུ། 耕
地，种田。(同) ཐུ་སློག་པ།

ཐུག་ དགེ་ཐུག་སློབ་ཐུག་ཏུ་ཐུ། 幼童，如དགེ་ཐུག་
弟子，徒弟；སློབ་ཐུག་ 學生。

【增】1. 任何幼小的兽。2. 細布，羊毛織物，
襪襪。〔達〕

ཐུག་གུ། ཐུ་གུ་ཞེས་འབད་དམ་ཐུ་གུ་ཏུ་ཐུ། 应作
ཐུ་གུ། 幼兽，如羊羔作 ཐུ་གུ།
【增】1. 儿童。2. 駒，雛。〔法〕

ཐུག་ཏུན། ཏུན་ཞིག་ 一种座垫。

ཐུག་ཕྱིག་ ཀྱང་ལག་གིས་སྐྱོར་བ། 以手足揚
土。

ཐུགས་ ལྷན་ཐུ་ཐུགས་དང་ཐུག་ཐུག་ཐུས་པ་དང་བ་
ཀྱང་ཐུགས་པ་(དང་)། 1. 糞穢。2. 抖擻。
3. 搔痒。【增】一昼夜。〔達〕

ཐུགས་གཅིག་ ཟུང་གཅིག་ཏུ་བཏམ་ཐུ་ཐུ་ཡོད་པ་
ལ་ཐུ་ཐུགས་ཐུག་ཐུག་ཡོད་པ་ལ་ཐུག་ཐུགས་ཏུ་ཐུ།
1. 一双。2. 类聚，如每五个在一起者，名为
ཐུ་ཐུགས། 每六个在一起者，名为 ཐུག་ཐུགས།
【增】一昼夜，24小时。〔達〕

ཐུགས་ཐུད། ཐུར་ཐུར་བྱེད་པའི་ལག་ཆ། 搔痒
之工具。

ཐུས། ཞོ་སྒ་པོའམ་དང་ཉ་མ། 酪浆，稀酪，酸乳汁。

ཐུས་མཐུ། (注同上)

ཐུས་ཁ། ཐུས་ཁ་ཉ་མ། 乳汁，酸酪汁。

(同) ཐུས་མེར།

ཐུས་ཐུས། རྩེད་ཐུས་དམག་ཐུས་ཐུས་ཉ་མ། 发髻。【增】= རྩེད་ཐུས་ཉ་མ། [达]

ཐུས་ཆུ། ཞོ་སྒ་ཆུ། 盛酪器。

ཐུས་རྩམ། སྒོ་ལུ་ཉ་མ་ཕུའི་རྩམ་པ། 脆骨，如气筒骨。

ཐུས་མེར། ཐུས་ཁ་ཉ་མ། 酸酪汁。(同) ཐུས་ཁ།

ཐུས་གསར། དགྲོགས་མར་གསར་པ་ལའང་། 新酥，新搅之酥油。【增】 ཐུས་གསར་སྒྲོབས་

བསྐྱེད་ཁྲ་བ་འཕེལ། 生力增精的新酥。[达]

ཐུས་བམེར། རྩེད་བམེར་ཐུས་སྒྲི་གཡའ་བ་ཉ་མ། 冷风，如因寒风而发抖。

ཐུལ་བར་སོང་། ཐུལ་བར་སོང་བའམ་རྒྱུ་ཉ་མ་ལྟར་བ། 1. 滚去。2. 变化。

ཐུང་བཀོད་པ། ཚར་དུ་དངར་བ། 行列，一系列，齐整。

ཐུང་ཐོགས། ཐུག་ན་ཐུང་བ་ཅན་དང་གནོད་ཐུན་ཞིག 1. 手持鬘者。2. 夜叉之一。

【增】欲天(爱神)的称号。[达]

ཐུང་ལྷན། ཐུ་ཐུང་ལའང་། 1. 有鬘。2. 鹏。

ཐུང་ལྷན་མ། ཉ་མོ་སྒ་མུ། 具鬘母(藻)。郎摩天女。【增】小瀑布。[达]

(同) ཐུང་བ་མཚོག་མ།

ཐུང་བ། ཚར་དུ་དངར་བ་དང་གཡའ་དུ་བསྒྲིགས་པ་

དང་བརྒྱས་པ་ཉ་མ་ཐུ་དང་ཐུག་ཐུང་ཉ་མ། 1. 齐整。2. 排列。3. 串穿。4. 念珠。

【增】鬘，花圈。[达]

ཐུང་བ་ཅན། རྩེད་ཐུས་ཉ་མ་ལྟར་ཐུང་ཐུང་དང་

དང་བ་(དང་)། 有鬘(藻)。1. 豆蔻花。

2. 仙鹤。3. 鹅。【增】1. 天鹅王名(见耳严论)。2. 制花圈者，园丁，花匠。[达]

ཐུང་བ་མཚོག་མ། ཉ་མོ་སྒ་མུ། 胜鬘母

(藻)。郎摩天女。(同) ཐུང་ལྷན་མ།

ཐུང་ཐུང་། རྩེད་ཐུ་ཞིག 横笛。

ཐུང་གཏན། རྩེད་ཐུས་གཏན་ཉ་མ་ལྟར་ཆེ་བ། 横门，门栓。

ཐུང་དུ། རྩེད་དུའམ་ཐུང་དུ། 横过。

【增】成角度。[达]

ཐུའུ། རྩེད་ཐུས་ལྟིག 一种腰带。【增】1. =

ཐུའུ་ཐུས་ཐུ་ལོ། 细腰带。2. = ཐུ་མོ། [达]

ཐུལ་ནས། ཐུལ་བས་ཐུལ་ནས། 忙乱，匆忙。

ཐོགས། གཞན་ཐོགོན་ཐོགས་ལྟིག 夺吧！去夺取旁人的财物吧！

ཐོགས་པ། གཞན་ཐོགོན་ཐོགས་ཐོན་པ། 已劫夺，如已劫夺他人的财物。

ཐོན་པ། འཕྲོད་པོ་འཕྲོད་ཐོན་པ། 合适，通宜。

ཐོབ། འབྲུག་ལྟོ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ལྟིག 打，投击(命令词)。【增】参看 འཕྲོབ། [达]

ཐོས་ཐོས། ཐུས་ཐུས་ལང་གཞན་ཐུས་ཉ་མ། (未詳)

ཐོས་མེ་བ། འཛེན་བའམ་གཞན་མེ་བ། 垂，悬。

ཐོལ། གཉིས་སུ་འབྲུལ་དགོས་ན་ཐོལ་ཅིག 分开吧！

【增】或作 འཕྲོལ། [达]

འཕག་མགོ། མགོ་ཡང་འཕག་པ་གྲོང་བ་ཉ་བྱ།

抬头，如头向上翘起。

འཕག་པ། བྱ་ཆུང་ཆུང་སྐྱུ་བཞིས་འགྲོ་བ་ཉ་བྱ།

爬，如小儿用四肢爬行。

འཕག་འཕག (注同上)

འཕགས་སྐྱེས་པོ། རི་རབ་ཀྱི་བང་རིས་བཞི་པའི་

ལྷོ་ར་གནས་པའི་རྒྱལ་ཆེན། 增长(佛)，须弥山第四级，南方天王。

འཕགས་འབྲུངས། རྒྱ་གར་ཡུལ་དབྱུས་ཏི་འཕགས་

པ་རྣམས་འབྲུངས་པའི་ཡུལ་ཡིན་པས་སོ།། 圣誕处，中印度，是諸圣者誕生之处。

(同) འཕགས་ཡུལ།

འཕགས་རྒྱལ། རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་ཞིག་གས་གྲོང་ཁྱེར་

ཞིག 烏仗那，古印度一國名，又一城名。

འཕགས་མཆོག བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་

དཔའ་ཆེན་པོ། 大圣，菩薩摩訶薩(佛)。

(同) འཕགས་པ་ཆེན་པོ།

འཕགས་པ། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའམ་སོ་སྟེ་

ས་ལས་འཕགས་པ། 圣(佛)，超出世間，超出凡夫之地位。

【增】此字常置于天神或菩薩名之前。〔達〕

འཕགས་པ་ཆེན་པོ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་

སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ། 大圣，菩薩摩訶薩

(佛)。(同) འཕགས་མཆོག

འཕགས་པ་ཉ། ལྷུ་ཏྲ་ཏི་བ། 圣天，提婆(菩

薩名)。

འཕགས་པའི་མགྲོན་པོ། ལས་པའམ་སྐྱ་འདྲན་པ།

1.行路者。2.引导者。

འཕགས་ས། རྗེ་བཙུན་མའམ་བཙུན་མོ། 1.圣母，

至尊母。2.尼众。

འཕགས་ཡུལ། རྒྱ་གར་ཡུལ་དབྱུས་ཏི་འཕགས་པ་

རྣམས་འབྲུངས་པའི་ཡུལ་ཡིན་པས་སོ།། 圣域，中印度，是諸圣者誕生之处。【增】= བསོད་

ནམས་ས་གཞི། 〔達〕(同) འཕགས་འབྲུངས།

འཕགས་ཡུལ་རྩ་བ། རྗེ་རྗེ་གདན། 圣域中心，

金剛座(印度地名)。

འཕགས་རིགས། མ་ཆགས་པ་རྟེ་འདྲོད་ཆུང་ཆོག་

ཤེས་པ་ཤོས་སོགས་ངན་དོན་ཅན་གྱིས་ཆོག་ཤེས།

圣种(佛)，无食，即少欲知足，弊惡衣食便能知足。【增】高貴的族类中人，或高貴的等級。〔達〕

འཕགས་ལས། མགྲོང་ལས་སྐོས་ལས་ཉ་བྱ། 圣

道(佛)，如見道，修道(佛)。

འཕགས་སོ། འགྲོ་འོངས་སོང་ངོ་། 走了，去了。

འཕང་དགོས། རྗེ་འཕང་དགོས་སམ་འཕེན་དགོས་

སམ། 須拋，如須投擲石头。

འཕང་མཐོ། བོང་དཔངས་མཐོ་ཉ་བྱ། 量高，如

体积高大。

འཕང་དྲ། མཐོ་སྤྱིད་དྲ། 整的方面，高的方面。

འཕང་མདའ་རྩ། དཔངས་ས། 高的方面，厚的方面。

འཕང་མདུང་། འཕང་བར་བྱེད་པའི་མདུང་མཚན་

མ། 标枪，投擲之枪。【增】系繩索的鈎或矛头，用以擲魚或鳥。〔達〕

འཕང་ལོ། སྒྲིང་རྟའི་འཕང་ལོ་ཉ་བྱ། 輪，如車

輪。【增】= འཁོར་ལོ། 紡錘。〔達〕

(同) འཕང་ལོང་།

འཕང་ལོ་བྱ། རིས་རིས་བྱ། (未詳)

འཕང་མོང་། སྒྲིའི་འཕང་མོ་ཉྱ་བུ། 輪，

如車輪。(同) འཕང་མོ།

འཕངས་པ། མདའ་འཕེན་པ་པོས་འཕང་རྒྱ་མ་ཡིན་

འཕངས་ཟེན་པ་ཉྱ་བུ། 已擲，已射。

འཕན། ཀ་འཕན་ཉྱ་བུ། 幡，如柱幡。

【增】拋擲，參看 ཕན། [達]

འཕན་ཆེ་བ། བ་དན་ཆེན་པོ་ཉྱ་བུ་ལའང་། 大
幡，大幢幡。

འཕན་གཏུགས། བ་དན་དང་གཏུགས། 幡与傘。

འཕན་པ། ཆག་པའམ་སྒྱུན་ཞུགས་པའི་དོན། 損
坏，破坏，有缺陷。

【增】= ཉམས་པ། [達] (同) འཕན་ཟེལ།

འཕན་མེད་པ། མེད་ཀ་ཉྱ་བུའི་སྒྱུན་མེད་པ་ཉྱ་བུ།
未坏，如无裂縫。

འཕན་ཟེལ། ཆག་པའམ་སྒྱུན་ཞུགས་པའི་དོན། 損
坏，破坏，有缺陷。

【增】一种綺瑤瑤。[達] (同) འཕན་པ།

འཕམ་ངོས་བྱངས། འཕམ་རྒྱ་ངོས་བྱངས་པ། 臥
敗，臥輸。

འཕམ་པ། བ་དོལ་ནས་ཚུར་བྱལ་བྱ། 敗，为他
方所胜。

འཕར་འགྲོ། ཐྱིའུ་དང་ཐལ་བ་(དང་)། 跃行
(藻)。1.猴。2.蛙。【增】增长，进步。[達]

འཕར་སྒྲོ་བྱ། མཚོག་མ་བྱུ་འགལ་བ་ཉྱ་བུ།
凶門猛动。

འཕར་ཆག ཡར་འཕར་མར་ཆག་པ་ཉྱ་བུ། 起
落，升降。【增】变化。[高]

འཕར་བ། ཡར་འཕར་བ་དང་གཅན་གཟན་ཞིག
1.向上跳跃。2.豺，野兽之一。

【增】1.飞起，举起，增进，进行。2.=

བསྐྱོད་པ། 搖动，来回移动。[達]

འཕར་མ། ཉྱ་ག་པོའམ་ཕོལ་བ། 增多，多出。

【增】= ཉྱ་ག་པ་ 或 ཉྱ་ག་མ། [達]

འཕར་ཞིབ། འཕར་ཆག་ཉྱ་བུ། (未詳)

འཕལ་ཁ། རི་མོའམ་ཕལ་ཞེས་པའི་བྱ་གར་སྐད་

ནས་བྱང་ཟེར་ཕལ་ཀ་ཞེས་པའང་། 紋，图画，

謂系梵語 ཕལ་ 字之轉音，亦作 ཕལ་ཀ།

འཕལ་ཁ་སྒྲིགས། རི་མོ་སྒྲིགས་ཤིག་ཉྱ་བུ། (未詳)

འཕལ་བ། འབལ་ཏི་སྒྲ་འཕོག་དགོས་ཉྱ་བུ། 即

འབལ། 拔除，如拔发。

འཕྱགས། བྱ་ག་འཕྱགས་པ་འདྲུག་པ། 穿，如穿孔。

འཕྱགས་པོ། ཞི་ཁྱང་འཕྱག་པ་པོའམ་འཕྱགས་ཕྱེད།
穿洞者。

འཕྱར། ཕྱུ་འཕྱར་བ་མ་འཕྱར་བའང་ཟེར། 飞，
如鳥飞。

འཕྱག་པ་པོ། བྱ་ག་འམ་བྱག་པ་འཕྱག་པ་པོས་
འཕྱགས་པའམ་ཕྱགས་པའང་། 钻孔者。

འཕྱབ། ཉི་གཏུགས་འཕྱབ་བྱུའམ་འཕྱབ་པ་པོ། 撑，
張开，如張傘。

འཕྱར་འགྲོ། བྱ་སྒྲིའི་མིང་(དང་)། 飞行
(藻)。鳥。

འཕྱར་བ། སྐར་མ་སྒྲིའི་དང་ཕྱུ་འཕྱར་བ་ཉྱ་བུ།

1.星星。2.飞，如鳥飞。【增】1.攪，来回扑
打。2.= བཏེད་པ། 用手摩擦(如洗麻布)，

輕輕地抓搔。[達] (達作 འཕྱར་བ་)

འཕྱར་ཕྱེད། སྐར་མ་སྒྲིའི་དང་ཕྱུ་འཕྱར་བ་ཉྱ་བུ།

1.星星。2.飞者。

འཕུལ། ཧྱི་མ་དོན་མེད་དུ་ལས་ཀ་མེད་པར་འཕུལ་

བའི་ཐབས་དང་དབུལ་བའམ་འཕུལ་བ་འཕུལ་བ་ལྟ་

ལའང་། 1. 度过，无事虚度日子。2. 供献。

【增】藏文中之添前添后字，如 འཕུལ་ 中之

འ་ལ་称为 འཕུལ། [达] (同) འཕུལ་ཐབས།

འཕུལ་རྟེན་གཉིས། ཡི་གེའི་ཐོན་ཆེས་གཉིས། 藏

文字之前音后音。

འཕུལ་ཐབས། ཧྱི་མ་དོན་མེད་དུ་ལས་ཀ་མེད་པར་

འཕུལ་བའི་ཐབས་དང་དབུལ་བའམ་འཕུལ་བ་ལྟ་

འཕུལ་བ་ལྟ་ལའང་། 1. 消遣，无事闲度日子。

2. 供献。(同) འཕུལ།

འཕུལ་འདྲིན། ཡར་འཕུལ་ཚུར་འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ། 推

拉，推去，扯来。

འཕུལ་བྱེད། འཕྲིད་བྱེད་པར་འཕུལ་བར་བྱེད་པ་ལོ།

驅逐者。

འཕུལ་ཡིག་ལ། ཐོན་འཕྲུག་ཡི་གེ་ལ། 五前音，

藏文前音五字。

འཕྲིན་མཁན། མདའ་འཕྲིན་མཁན། 射箭人。

འཕྲིན་རྩོ། རྩོ་དབུགས་པའམ་གཞུས་པ། 投石。

འཕྲིན་པ། མདའ་འཕྲིན་པར་བྱེད་པ་ལོས་མདའ་

འཕྲིན་དགོས་ལྟ་བུ། 引，投，射，如射箭。

(同) འཕྲིན་བྱེད།

འཕྲིན་པ་གཏོང་། མཆོག་གི་འཕྲིན་པ་གཏོང་ལྟ་བུ།

发愿(佛)。

འཕྲིན་བྱེད། མདའ་འཕྲིན་པར་བྱེད་པ་ལོས་མདའ་

འཕྲིན་དགོས་ལྟ་བུ། 引者，投掷者，射箭者。

(同) འཕྲིན་པ།

འཕྲུ། གསོལ་བའི་མིང་། 請白，启白。

【增】གསོལ་བ་的旧字。〔法〕

འཕྲུལ་ག་ཅན། ཐུལ་(དང་)། 蛇。

འཕྲུལ་ག་ཆེ་བ། མང་དུ་འཕྲུལ་བྱས་པ། 多增

长，大量增长。

འཕྲུལ་བྱས། ཡར་བྱས་པའི་མིང་། 增广，向上

增长。

འཕྲུལ་འགྲིབ། ཡར་འཕྲུལ་མར་འགྲིབ་ལྟ་བུ། 增

减，如上升下降。

འཕྲུལ་འགྲོ། ཐུ་གུ་ལའང་། (ཐུ་གུ་མི་ཐུ་གུ་

之誤) 1. 增进。2. 幼童。

འཕྲུལ་སྐང་ལ། ཡར་འཕྲུལ་བའི་རྟེན་དུ། 增长

之时。

འཕྲུལ་དུས། དབུན་རྟེན། 增时(藻)。初冬，

孟冬。

འཕྲུལ་ཕྱགས། རྒྱ་བ་ཡར་རྩོ་(དང་)། 增品

(藻)。上半月，上弦。

འཕྲུལ་བར་འཕྲོད། རྒྱ་བ་(དང་)། 增唤

(藻)。鬼宿月，阴历十二月。

འཕྲུལ་བྱེད། ཐུ་དེ་དང་ཐུ་བ་འཕྲུག་དང་མང་དུ་

འཕྲུལ་བར་བྱེད་པ་ལོ། 1. 鸡。2. 遍入(天神

名)。3. 增多者。【增】增长，上升。〔达〕

འཕྲོ། རྩོ་འདོར་བའམ་འཕྲོ་བྱེད་ལའང་། 洒，潑。

འཕྲོ་བ། ཚེ་འཕྲོ་བ་ལྟ་བུ། 转变，如寿转(死)。

【增】换地方，去，走开，迁移。〔达〕

འཕྲོ་མེད་པ། དུས་ཀྱི་འཕྲོར་ཕོ་(དང་)། 无转

(藻)。时轮(佛)。

འཕྲོག་མདའ་འཕྲོག་ལྟ། 中，射中，中箭。

【增】打击(包括借喻的和具体的意义)，

影响，涉及(要点)。2. 衝击在……上，落在……上。〔达〕

འཕྱིན་བྱེད། མདའ་འཕངས་ཏི་འཕྱིན་པ་པོ། 射
箭者。

འཕྱིན་ས་པ། མདའ་འཕྱིན་པ་འཕྱིན་ཟིན་པ། 已
中，箭已中靶。

འཕྱིང་སྒྲིན་པ། མདའ་ལ་མཁས་ཤིང་མཁྱེན་པ་པོ་
འཕྱིན་པར་བྱེད་པ་པོ། 善于射箭者，放射迅速
者。【增】罗摩王名号之一。〔达〕（达无
字）（同）འཕྱིང་བྱེད།

འཕྱིང་གི་དཔོང་ས། མདའི་སྒྲུ་ཅལ་སྒྲོབ་པའི་ར་
བ། 射场，练习射术处。（同）འཕྱིང་ས།
འཕྱིང་གི་སྒྲོབ་དཔོན། མདའ་སྒྲོབ་མཁན། 射
师，教射者。

འཕྱིང་དགོས། མདའ་འཕྱིང་དགོས། 须射，须
射箭。

འཕྱིང་བྱེད། མདའ་ལ་མཁས་ཤིང་མཁྱེན་པ་པོ་
འཕྱིན་པར་བྱེད་པ་པོ། 善于射箭者，放射迅
速者。（同）འཕྱིང་སྒྲིན་པ།

འཕྱིང་ས། མདའི་སྒྲུ་ཅལ་སྒྲོབ་པའི་ར་བ། 射处，
练习射术处。【增】打靶时发箭的地点。
〔达〕（同）འཕྱིང་གི་དཔོང་ས།

འཕྱིངས་སྒྲོབ་ས། སྒྲོབ་ས། 救贫乏母（藻）。
度母（菩萨名）。

འཕྱིངས་པ། དབུལ་པོ་དང་འོག་སྒོ་ཀླབ་པའང་།
1. 贫穷，贫穷人。2. 肛門。【增】不幸，沮
丧，与三轉同用，义为失去，如 སྐས་ཀྱིས་
འཕྱིངས་ནས། 失去儿子。〔达〕

འཕྱིངས་ཚེས། མིང་དྲོ་ཀླབ་ཚེས། 臀部，屁股。

འཕྱིད། ལུས་པའམ་ཐུབ། 敢，能力，能够。

【增】=ཕྱིད་པ། 〔达〕

འཕྱིན་པོ། ཕྱིན་པོ་སྒྲེ་མ་ཏིག་གི་ཆུན་པོ་ཉ་པ།
即 ཕྱིན་པོ། 一束，如一束花。

འཕྱིབ་པ་པོ། འབབས་པ་པོ། 降者，如降雨
者，降神者。

འཕྱིས་པ། ཆོ་ལས་འཕྱིས་པའམ་འདས་པ་ཉ་པ།
过去，如寿命已去（死了）。

འཕྱ་བ། ངག་གིས་སྒྲོད་པའམ་ལུས་ཀྱིས་འཆོ་བའམ་
མནར་བ། 譏毀，辱罵。（同）འཕྱ་སྒྲོད།

འཕྱ་བ་པོ། ལུས་པའག་གིས་འཕྱ་བ་པོ། 譏笑者，
用身語譏諷者。

འཕྱ་སྒྲོད། ངག་གིས་སྒྲོད་པའམ་ལུས་ཀྱིས་འཆོ་བའམ་
མནར་བ། 譏毀，辱罵。（同）འཕྱ་བ།

འཕྱག་ འཕྱག་པར་བྱེད་པ་པོས་ཕྱག་སྐུ་མཁས་འཕྱག་
རྒྱུའམ། 扫除。

འཕྱག་བྱེད། འཕྱག་པར་བྱེད་པ་པོ། 扫除者。

འཕྱགས་པ། གད་དར་འཕྱགས་ཟིན་པ་ཉ་པ། 已
扫除。

འཕྱང་འཕྱལ། ཐུང་ཐུལ་ཟེར་བ་དེར་ཉོས། 纒
路，参看 ཐུང་ཐུལ་ 条。

【增】悬挂的装饰品。〔达〕

འཕྱང་བ། མར་རིང་དུ་འཕྱང་ཡོང་ཉ་པ། 悬垂，
如向下长悬。

འཕྱང་མ་ཉུག་ ཐེ་ཆོས་མིང་། 躊躇，疑虑。

འཕྱང་མ་ཕྱག་ （注同上）

འཕྱངས་(ཏི)། གཟར་(ཏི)། 悬起，挂起。

འཕྱངས་པ། མར་རིང་དུ་འཕྱངས་ཟིན་པ། 已悬
垂，如已向下长悬。

འབྲུང་པར། བྱང་པར་རས་རྒྱས་དུ། 連續。

འབྲུན་པ། འབྲུམས་ཕྱིན་པའི་མིང་། 游蕩，漂流。

【增】1. 用于 ཟ་ཟེའི་འཁོར་ལོར་འབྲུན་བཞིན་...
པར་中。2. = ཡན་པ། [达]

འབྲུན་ས། རང་འདོད་བཞིན་འབྲུམས་པའི་མོ། 隨
自己欲望游蕩之妇女。

འབྲུམ། བྱས་བྱས་ཀྱི་བྱུང་མ། 游蕩，如游玩散步。

འབྲུར་ཀ། འབྲུར་སྒོར་གྱི་མིང་། 謾誚。

འབྲུར་ཀ་གཏོང་བ། རྒྱན་གྱིས་སྒྲུབ་འབྲིན་པ་དང་
གཞིགས་གྱིས་སྒྲུབ་འདོགས་པའས་སྒྲུབ་ར་གཏོང་བ།

1. 妄語破坏。2. 背后謾誚，毀謗。

འབྲུར་བ། རྒྱག་པ་ལ་སྒྲུབ་པ་འབྲུར་བ་ཀྱི་བྱུང་དང་
སྒྲིག་པའི་ཉམས་གྱིས་འབྲུར་བ་དང་རལ་གྱི་འབྲུར་...

བ་ཀྱི་བྱུང་། 1. 揚，如揚糠。2. 逸，如嬉
戏。3. 举起，如举劍。

【增】1. 扯起，升起。2. 表示，陈述。3. 激
动，激发，唤起。[达]

འབྲུར་གཡེང་། རྫོགས་ལྡན་ནམ་སེམས་གཡེངས་
པའི་དོན་དང་འདོད་པ་དང་སྐྱུན་པའི་ཆོག་བཞིན་...
པ། 1. 驕傲。2. 心散乱。3. 說愛情語。

【增】= འདོག་སྒྲིགས། 动人的，可愛的态
度。2. = འབྲུས་འདོགས་པ། 背后詆毀，使受灾
害，怀恶意的。[达]

འབྲུས་པ། འབྲུ་སྒོར་བྱས་པའི་མིང་། 已謾誚。

འབྲི། ཉི་མ་འབྲི་ཡོང་ཀྱི་བྱ། 迟，晚，如时间
延迟。

འབྲི་བ། རི་དྭགས་འབྲི་བ། 鼯鼠，土撥鼠。

【增】1. 晚了，延迟。2. 擦，擦掉。3. 移去，
拔根。[达]

འབྲི་བའི་དྲ། བྱ་གོ་བོ་ལའང་། 鼯鼠馬（藻）。

吃骨之大鷹（如鷲）。

འབྲི་མོ། དུས་འབྲི་བོ་ལའང་། 晚了，時間晚了。

འབྲིང་། རྒྱ་སྒྲུ་འབྲིང་ཡོང་ངས་འདྲིང་ཡོང་ཀྱི་བྱ།

紊乱，如发毛紊乱。【增】长发。[达]

འབྲིང་སང་། [藏] སྒོན་པོའི་མིང་རྒྱ་འཆིང་སང་

ཞེས་སྒྲུང་། 丞相，似应作 འཆིང་སང་།

【增】古书中所见的西藏大臣名称，等于
现代的“噶倫”。[达]

འབྲིངས་པ། བལ་འབྲིངས་པའས་སྒྲུ་འདྲིངས་པ།

乱了，如羊毛乱了，或头发乱了。

འབྲིད། མི་ཚེ་འབྲིད་ཀྱི་བྱ། 满足，如人寿满足，
够一生了。

【增】= འབྲི་བ་ 或 འདྲངས་པ། [达]

འབྲིད་མཁན། མི་ཚེ་འབྲིད་མཁན་དང་རི་མོ་སྐུ་བ་
པ་པོ། 1. 寿命满足者。2. 擦者。

འབྲིད་པ། མིག་གངས་གྱིས་འབྲིད་པ་ཀྱི་བྱུང་(དང་)།

眩迷，如眼被雪迷眩。【增】1. 满足，足够。

2. = འབྲི་བ་ 或 འདྲངས་པ། [达]

འབྲིད་ཡོང་། རི་མོ་འབྲིད་ཡོང་ངས་སྐུ་བ་ཡོང་

དང་ཉྱ་འབྲིད་དམ་མི་འབྲིད་ཀྱི་བྱུང་ལའང་། 1. 擦，

如将图擦去。2. 够，如够不够吃。

འབྲིལ། སྒྲིལ་མོས་འདག་པ་བྲིལ་བྲིལ་བྲེད་པའི་འབྲིལ་

དགོས་ཀྱི་བྱ། 涂抹，如用泥鑊将泥抹平。

འབྲིས་པ། དུས་འབྲིས་པ། 晚了，时候晚了，

འབྲུག་ཡོང་། རྫོང་ཡོང་། 将錯，会錯。

འབྲུགས་མེད། རྫོང་འབྲུགས་མེད་འབྲུགས་མེད། 无
錯誤。

འབྲུགས་ལ། རྫོང་བའམ་ཏ་ལོག་པ། 錯了，相反。

འཕྱུར་བ། ཡར་ཁྱེན་འཕྱུར་བའམ་ལུད་པ་ཉ་བ།

升起，向上冒出，溢出。【增】堆集。【达】

འཕྱེ་འགྲོ། སྐལ་གྱི་མིང་ལའང་། 腹行（藻）。

蛇。

འཕྱེ་བ། ཀླང་པ་མེད་པར་འགྲོ་བའི་མིང་། 爬行，

无足而行（如蛇）。

འཕྱེ་བོ། ཀླང་པ་མེད་པར་འགྲོ་བའམ་ཁ། 跛子，

爬行者，无足而行者。

འཕྱེན་བཟང་བ། རྟུག་པོ་བཟང་བའམ་ཕྱེན་བཟང་

བཟང་། 放屁，亦作 ཕྱེན་བཟང་བ།

འཕྱེས་བ། ཀླང་མེད་འཕྱེ་བོ་འཕྱེས་པའི་མིང་། 无

脚的跛子。

འཕྱོ་དག། རི་དྲགས་ཐམས་ཅད་དམ་འབྲོག་དགོན་

ལ་གནས་པ་ནམས། 一切兽类，凡生存在旷野者。

འཕྱོ་བ། རྒྱུ་རྒྱུད་དུ་འཕྱོ་བའམ་རྒྱུད་འཕྱོ་བ། 浮

动，如水上浮游，或心跳动。【增】1. 骚动。

2. 流溢，膨胀。3. 漫游。【达】

འཕྱོ་བར་འཕོད། དབྱུ་གུ་ཟླ་བའི་མིང་། 飞唤

（藻）。娑宿月，九月。

འཕྱོ་ལ་ཕྱིང་བ། གནས་དུ་འཕྱོ་ཞིང་ཕྱིང་བའམ་

འཕྱུར་བ། 飞腾，如飞腾于天空。

འཕྱོང་བ། འཕྱང་བར་བྱེད་པ་པོ་འམ་འཕྱང་དུ་

འཇུག་པ་པོ། 悬挂。（原注为悬挂者）

【增】1. 保护。2. 弃去。【达】

འཕྱོང་བར་བྱེད། （注同上）

འཕྱོངས། མར་རིང་དུ་འཕྱོངས་ཕྱིག་ཉ་བ། 悬

起，如向下长长地悬起（命令词）。

འཕྱོངས་(ཏི)། མར་འཕྱང་དུ་འཇུག་(ཏི)།

悬，使向下悬起。

འཕྱོན་མ། འདོད་ལྡན་མ་དང་འབྲམས་མའམ་གཡེས་

མ་དང་འཕྱན་མ་ཞེས་སྒྲུང་། 1. 荡妇。2. 游荡之

妇女，亦作 འཕྱན་མ།

འཕྱོར་བོ། མཚོར་པོ་སྒྲེ་མཛེས་པའི་ཆ་ལྷགས་ཅན་

དང་མཛེས་ཀྱན། 即 མཚོར་པོ། 服装美丽，装

饰美观。

འཕྱོར་མ། མཚོར་སྒྲིག་ཅན་མོ་ལའང་། 美女。

འཕྱོས་འགྲོ། སྐུ་གཟིངས། 浮行（藻）。船筏。

འཕྱོས་མ། I. རྒྱུ་རྒྱུད་དུ་འཕྱོས་པ་ཉ་བ། 漂浮，

如水上漂浮。

II. ལག་རྟོན་ནམ་ལག་བཟགས། 礼物，聘礼，贽。

འབྲ་བཞོད་བ། ལ་རྒྱན་བཅུགས་པ། 镶嵌。

འབྲག་རིའི་ཐག་གས་བར་མཚམས། 1. 山谷，山

峡。2. 中间。

འབྲང་། གཡང་ས་འབྲང་དང་ཐག་རིའི་གཡང་ས་གྲ་

དོག་ས། 1. 悬险处。2. 山岩窄狭处。

འབྲང་དམ་པ། （注同上）

འབྲང་ལམ། གྲ་དོག་ལམ། 狭路。

འབྲད་རྒྱ། མཇལ་རྒྱའམ་ཐུག་རྒྱ། 将遇，将会。

འབྲལ་རྒྱུ། རྒྱ་རྒྱུན་གསར་བ། 临时发生的事

故。

【增】即时的灾难。【达】（达作 ཐལ་རྒྱུན་）

འབྲལ་དགོས། མ་མར་འབྲལ་དགོས། 须各别

分离。【增】急迫的需要。【达】（达作

ཐལ་དགོས་在 འབྲལ་条内）

འབྲལ་དུ། སྒོ་བྱར་དུ་མཚམ་མགྱོགས་པོར། 立时，

忽尔，迅速。

འབྲལ་བདེ་བ། གནས་སྐབས་ཀྱི་བདེ་དང་གཉེན་བ་

མཁའ་། 1. 現时的安乐。2. 希求。

འབྲུག་ཕྱག་ ན་ཉ་དང་མཇུག་མ་ཉ་བུ། 現在与将来。

འབྲུག་བྱག་གཅིག་ གནས་སྐབས་ན་ཚ་གཅིག་ཉ་བུ། 暂时止痛。

འབྲུས་ཏེ་ཉལ། ཀྱང་བ་དང་ལག་བ་བརྒྱངས་ཏེ་ཉལ་བ་ཉ་བུ། 伸开而臥，如伸手足而臥。

འབྲས་བ། (原注同上) 伸开。

འབྲ། མང་པོ་ནང་ནས་ཅུང་ཟད་འབྲི་དགོས། 減，从多数中減去。

འབྲིག་པ་པོ། བརྟག་དབྱེད་ཕྱིད་པ་པོ་འཇམ་ཤེས་པའམ་གྱི་རྟོག་པ་པོ། 觀察者，知者，了解者。

འབྲིག་ཚུད་བ། (注同上)

【增】= བེས་པ་པོ་པོ་པོ། 下決心。〔達〕

འབྲིགས་བ། བརྟགས་བའམ་ཏ་གྱི་བའམ་པོ་པོ། 已觀察，了知，決定。

འབྲིན། ཡི་གེའམ་བན་བཤད་བ། 书信，通知。

【增】1. = བྲིན། 2. 消息。〔達〕

(同) འབྲིན་ཡིག་

འབྲིན་སྒྲུབ་བ། སྔ་ཉམས་བང་ཆེན་ལའང་། 使者，郵差。【增】= བཤད་སྒྲུབ། 發命令，轉達命令。〔達〕

(同) འབྲིན་བྱིན་པོ། འབྲིན་བ།

འབྲིན་བརྒྱུད་བ། ཡི་གེ་བྱིན་དུ་བརྒྱུག་པའམ་བཤད་བ། 寄信，使寄书信。

འབྲིན་བྱིན་པོ། སྔ་ཉམས་བང་ཆེན་ལའང་། 使者，郵差。(同) འབྲིན་སྒྲུབ་བ།

འབྲིན་བ། (注同上)

འབྲིན་ཡིག་ ཡི་གེའམ་བན་བཤད་བ། 书信，通知。(同) འབྲིན།

འབྲིན་ལན། ཡིག་ལན་ཉ་བུ། 复信，回信。

འབྲིན་ལས། དཀར་པོ་འཇམ་ཉ་བུ། 事业，如白业(善业)(敬)。

【增】1. ལས་ 的敬詞。

2. 効力，力量。3. 西藏人名。〔達〕

འབྲུ་བ་ཆོག་ ས་མོ་བ་བྲུ་ཆོག་པ་སྤང་། 耕地，亦作 བྲུ་ཆོག་པ།

འབྲུ་ཆོག་བ། (注同上)

འབྲུག་པ་པོ། ཟ་གོང་འབྲུག་པ་པོ། 搔者，抓痒者。

འབྲུགས། བུར་བུར་བྲུས་བ། 抓，搔。

འབྲུལ། སྤུལ་བའི་འབྲུལ་དང་རྩ་འབྲུལ་ཉ་བུ། 幻化，如精灵之化現与幻术。

འབྲུལ་སྐྱམ། ལྷགས་ཀྱི་སྐྱམ་པ་ཞིག་ 鉄鉗之一。

འབྲུལ་ཁང་། བཟོ་འབྲུལ་ཁང་ཉ་བུ། 机器房，如工厂。

འབྲུལ་འཁོར། གནས་བྱུ་དང་རས་བཤད་པར་ཕྱིད་པའི་འབྲུལ་འཁོར་ཉ་བུ་དང་དེ་ལ་འབྲུལ་འཁོར་ཞེས་སྤང་། 机器，如飞机或織布机，亦作

འབྲུལ་འཁོར། 【增】幻輪(佛)。〔達〕

འབྲུལ་དགའ། འདོད་ལྷའི་གནས་ལྷ་བ། 化乐(佛)，欲界天之第五处。

འབྲུལ་ཐལ། ཐལ་བ་རང་། 灰尘。

འབྲུལ་འདིགས། སྤུལ་བར་ཕྱིད་པའི་ཐལ་ལའང་། 幻术，变化之方法。(同) འབྲུལ་སྤྱོད།

འབྲུག་བའི་མིག་ བྱ་རོན། 幻眼 (藻)。錦。

འབྲུག་སྒྲིངས། བཤམ་སྒྲན་ལའང་། 海药。

འབྲུག་སྒྲུར། སྒྲུབ་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ལའང་། 幻
术，变化之方法。(同) འབྲུག་འདིགས།

འབྲུག་མ། མཛེས་མའམ་འེས་པ། 1.美女。2.应
該。

འབྲུག་རེ། རྩ་འབྲུག་སྒྲུ་མ་ཉུ་བུ་ལའང་། 变化，
如神通，幻术。

འབྲུག་ཤེས་པ། བསྐྱར་ཏེ་ཤེས་པ། 知变化，
知旋轉，知轉動。

འབྲིང་། བྱ་ཕྱིང་ཉུ་བུ་དང་འབྲིང་སྒྲིགས་ཚར་དུ་
དངར་བར་སྒྲིགས་ཉུ་བུ། 1.成串的东西，如串
珠。2.排列，如排列整齐。

【增】或作 འབྲིང་བ། 1.固定。2.鎖鏈，花
圈，纵队，系列。〔达〕

འབྲིང་གཅིག་པ། བརྒྱད་པ་གཅིག་པའམ་ལམ་
གཅིག་ 一行，一系，一路。

འབྲིང་བ། ཕྱིང་པ་རྟེ་བརྒྱུས་པའི་ཆ་ནས། 即 ཕྱིང་
བ། 鑿。(参看 འབྲིང་字条)

འབྲིང་བར་སྒྲིགས། འབྲིང་སྒྲིགས་ཚར་དུ་དངར་
བར་སྒྲིགས་ཉུ་བུ། 排列，如排列整齐。

འབྲིང་གཏན། སྒྲི་འི་ཅིག་པའི་གཡས་གཡོན་དུ་
འཇུག་བྱེད་སྒྲི་གཏན་མ་གྱིང་ཆེ། 横門，門牆左
右貫穿之大門門。

འབྲིང་དུ། ཞིང་དུ། 横着，寬量。

འབྲིང་དུ་བཅད། ཞིང་ཁ་འབྲིང་དུ་བཅད་པ་རྟེ་
དུགས་སུ་གྱིང་མ་གཤམ་གསུམ་པ། 横断，寬面横着
截断，不是竖着劈破。

འབྲིང་ལམ། དུགས་སུ་མིན་པར་ཞིང་ལམ། 非直
走，横道。

འཕྲོ། མཇུག་མ་ཚར་བའི་འཕྲོ། 剩余，残余。

འཕྲོ་བཅད་པ། བར་མཚམས་བཞག་པ་ཉུ་བུ། 停
止，如中間停止。

འཕྲོ་ཆགས། གཤམ་མེད་ཆགས་པ། (未詳)

འཕྲོ་འཛོམས་པ། ཐོག་གི་མིང་། 放坏 (藻)。
霹靂，雷电。

འཕྲོ་མཐུད་ནས། མ་ཚར་པ་མཐུད་རྒྱུ་བ་ནས། 接
續，接續未完者。

འཕྲོ་འདར་བ། ཡོམ་ཡོམ་འདར་བ། 战抖，
战動。

འཕྲོ་བ། སེམས་འཕྲོ་བའམ་འོད་ཟེར་འཕྲོ་བ། 发
出，散布，如心散，发光。

【增】进行，繼續。〔达〕

འཕྲོ་བཤོལ་བ། བར་བཅད་པ་ཉུ་བུ། 放弃，延
期，耽擱，如中間停止。

【增】= མཚམས་བཞག་〔达〕(达无བ字)

འཕྲོག་ གཞན་གྱི་ནོར་འཕྲོག་རྒྱུ་ཉུ་བུ། 劫夺，劫
取，如搶夺他人財物。

འཕྲོག་པ་པོ། གཞན་གྱི་ནོར་འཕྲོག་པ་པོ། 搶夺
者，劫夺他人財物者。

འཕྲོག་བྱེད། ཉི་མ་དང་སངས་ལྷོ་དང་ཕྱོགས་དང་
དཔའ་བོ་དང་བརྒྱུན་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་...
དང་ཁུམ་འཇུག་དང་རི་དྲགས་དང་སྒོ་བཞིན་སྐར་...
མ་དང་མེ་དང་མེ་ཉུ་དང་ཁྱུང་དང་ཁྱུང་ཉུ་དང་...
གཤིན་ཆེ་དང་ཁྱུང་བ་ལའང་། 能夺 (藻)。1.太
阳。2.獅子。3.方向。4.勇士。5.帝釋 (天
神名)。6.大自在 (天神名)。7.遍入 (天

神名)。8.鹿。9.牛宿(二十八宿之一)。
10.火。11.火神。12.风。13.风神。14.閻
罗王。15.月亮。【增】1.天空。2.訶黎勒果。

3.白胡椒。4.水銀。5.数目符号十一。〔达〕

杜鵑。

འཕྲིན་བྱེད་སྐྱབས། འབྲུ་ཞིག་(དང་)། 能夺
壳(藻)。谷之一种。

འཕྲིན་བྱེད་མིག་ མེད་གེ་དང་འབྲུག་པ་དང་མིག་མིན་
ལའང་། 能夺眼(藻)。1.獅子。2.梟。

3.蟹。【增】1.蠍子。2.蛙。〔达〕

འཕྲིན་བྱེད་ཅན་དན། ཏ་རེ་ཅན་དན། (ཏ་རེ་

似是 ཏ་རེ་ 之誤)能夺梅枰(藻)。訶黎梅枰。

འཕྲིན་བྱེད་ལྷམ། ལྷམ་འཕྲུག་བཙུན་མ་ལའང་།

能夺母(藻)。遍入(天神名)之妃。

【增】遍入天之母的称号。〔达〕

འཕྲིན་བྱེད་ས་པོན། དངུལ་རུ། 能夺种子
(藻)。水銀。【增】雄黃。〔达〕

འཕྲིན་པ། འབྲུན་པ་(དང་)། 交給, 收到, 同

意。【增】1. ཕྲིན་ 的完成式, 所給与的,
所呈献的, 所交付的。2. = པན་པ་ 或 བུམ་

པ། 〔达〕 認識, 知道。〔高〕

འཕྲིན་པ་ཅམ། འབྲུན་ཅམ་(དང་)། 仅交到,
仅收到。

འཕྲིན་པོ། ཡིད་ལ་མཐུན་པའམ་འོས་པ། 合适,
合意, 應該。

འཕྲིན་ལམ། (注同上)

འཕྲིན་གཤིས། འཕྲིན་པའི་གནས་གཤིས། 适性,
适宜之情形。

འཕྲིས་དོན། བྱེ་བྱག་བྱས་པའི་དོན་གཞི་དེ་ལས་
འཕྲིས་པའི་དོན། 余义, 别义, 从本义中旁出
之义。

འཕྲིས་པ། འོད་ཟེར་འཕྲིས་པ་ཉུ་བུ། 放射, 如
已放光。

བ་ཀྱ་ལ། [梵] བ་ཀྱ་ལ་ཅེས་པའི་ཀྱ་གར་རྒྱུ་
ནས་བྱུང་ཡང་ལྷ་མོ་ལིང་ངས་ལིང་རྟོག་དང་རྒྱ་ཅན་
མེ་རྟོག་དང་མེ་རྟོག་དེ་བྱུང་མེད་འབྲས་ཆང་གིས་
ཁ་བྱེ་ཟེར་བ་དང་ལིང་དེ་ཡོད་པའི་ཡུལ་དང་ཡུལ་
དེ་ལ་གནས་པའི་མི་ལའང་། 1.薄俱罗，天界之
树或果实，有声花，傳說此花要女人含酒噴
之才开。2.有薄俱罗树之地方。3.有薄俱罗
树地方的人。【增】餓鬼名。〔达〕

བ་སྒྲ། རི་མ་རྟོག་པ་རྩ་བ། 垢秽，泥垢。

བ་གས། ཁང་པ་བརྟེན་ས་པ། 楼閣，楼房。

【增】房屋上之圓頂，或說是屋頂結構的一
部分，形状略如尖塔，雉堞。〔达〕

བ་གས་ཅན། རྒྱལ་པོ་དེ་ཡོད་པའི་ཕོ་སྒྲོག་མཛེས།
1.王宮。2.樓閣。

【增】=བ་གྲུ་ས་མ། 乳牛。〔达〕

བ་ཁྲང་། རྒྱུ་གས་ཅན། 牛。(同) བ་ལང་།

བ་ཁྲང་རྒྱུད། རྒྱལ་བ་ཁྲང་རྒྱུད་དེ་འདྲོད་འཛོ་བ་
ཡོངས་རྒྱུད་པའི་ཁྲིང་ཡིན་ཏུ་མ། 西牛貨洲，似
受用如意牛之洲。

བ་ཀྱ་ཅན། འབྲ་སྒྲོམ། 絲网者(藻)。蜘蛛。

བ་ཕྱེ། བ་ལང་གི་ཕྱེ་བ། 牛粪。

བ་འཛོ་ས་ཁན། འབྲོག་པ། 挤奶者(藻)。游
牧人，牧民。

(同) བ་ལང་བཟང་། བ་ལང་དབང་ཕྱུག

བ་གཉིས་པ། རོས་གཉིས་པའི་ཕྱོགས་གཉིས་པ།

两面者，兼跨二方者。

བ་ཐག འབྲ་སྒྲོམ་གྱི་སྒྲོམ་ལས་བྱུང་པའི་ཐག་པ་དང་

ཐེའུའམ་བ་ཕྱུགས་འདོགས་ཐག 1.由蜘蛛腹中
生出的絲，蜘蛛网。2.拴小牛或拴牛之繩索。

【增】果实的根莖。〔达〕

བ་ད་ར། ལིང་ཐོག་ཅིག 一种果实。

【增】寒，等于 ཀྱ་ཕྱག [达]

བ་དན། [梵] ར་ཀྱ་ཏུ་ཀྱན་མིང་དང་པ་དྲ་ནའམ་

པ་དྲ་ཀ་ཅེས་པའི་ཀྱ་གར་ནས་བྱུང་བ། 旛，耳

严論說：梵語 པ་དྲ་ན་ 或 པ་དྲ་ཀ་ 的轉音。

【增】1.有絲纓的旛。2.一种直立的短劍，
是侍奉神灵的象征。〔达〕

བ་དུས་མ། བ་བཞེན་མ་འོ་ས་ཅན། 奶牛，母
牛有奶者。

བ་ན་རི་རྒྱུ་མ། རྒྱང་རོ་མ། 拔那山产(藻)。
雄黃。

བ་རུ། བ་ཕྱུགས་ཀྱི་རུ་མ། 奶牛之乳房。【增】
一种矿物性的藥品。〔达〕 石鍾乳。〔本〕

བ་རྩུ་ཀྱས་པ། འཛིགས་རྩུག་པའི་ལུས་རྩུས་བ་རྩུ་
ལངས་པ། 惊惧，毛发竖起。

བ་རྩུ་གཅིངས་པ། (注同上) 恐惧。

བ་རྩུ་ལྷུང་བ། ཚོན་སྒྲ་ཚོགས་མདོག 毛璲(藻)。
杂色顏料之一(雌黃)。(同)བ་ཁྲ། བ་ལང་སོ།

བ་རྩུ་བ། རྒྱངས་འབྲུང་འཛོམས་བྱེད། 治肿之药。

བ་ཕྱེད། ལ་ཡི་ག། 藏文字母 𑀧

བ་བྱང་། རོ་མ་ལའང་། 牛出 (藻)。牛奶。

བ་བྲ། ཚན་སྒྲ་ཚགས་མདོག 石黄, 黄信石, 杂色顏料之一。

(同) བ་སྒྲ་ལྷང་བ། བ་ལང་སོ།

བ་མེན། རྒྱ་གར་སྐད་ལ་ག་བ་ཡ་ཞེས་བ་སྒྲེ་བ་ལང་དང་དབྱིབས་འདྲ་ཞེས་བ་དང་ཚོན་བ་ཞིག་གིས་བེན་ཟེར་བ་དང་ཀེས་ཟེར་བའི་རི་དྲགས་གིག་ཟེར། 青牛, 野牛, 梵語 ག་བ་ཡ་謂形似牛, 有猎师說: 是名 བེན་ 及 ཀེས་ 之一種野獸。

བ་མ། རྒྱ་ལ་ཟེལ་བ། 霜, 露水。

བ་མ་བྱེའུ། ཅ་ཏ་གའས་ལན་ཅིག་དཀར། 囉札迦鳥。

བ་མོས་རག་བ། ཟིལ་པས་འབྲུགས་བ། 霜, 露凍結。

བ་ཚ། བྱལ་རྒྱལ་འདྲ་བ། 似硷之盐。

【增】 1.海水。2.咸水湖附近地上包复着的不純的硷。〔达〕

བ་ཚ་ཅན། ཞིང་ངན་བྱལ་རྒྱལ་ཡོད་ས། 盐卤者, 有硷性之劣田。

【增】 咸的, 略带咸味的。〔达〕

བ་ཐི། བ་ཕྱུགས་འཛོལ་པོ། 牧人, 牧牛者。

བ་ཡན་སྒྲ་མེད། བ་ལང་གང་འདོད་དྲུ་བཤང་བ། 随意放牧的牛。

བ་ཡར། ད་ནིང་བེའུ་སྒྲེས་པའི་བ། 去年生过犊子的牛。(又) རོ་མ་ས་བསྐྱམས་བ། 奶未干者。

བ་ཡི་དྲུག་སྒྲུང་བྱའི་དྲུག་ 蜂毒。

བ་ར་རྒྱ་ས། [梵] སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཚས་འཁོར་

བསྐོར་བའི་ཡུལ་བྱ་ར་རྒྱ་སེ་གནས་ཆེན་ཞིག 佛初轉法輪处, 波罗痾斯国(鹿野苑), 圣地之一。

བ་རུ་ར། རྒྱན་ཞིག་ 川絲, 苦楝, 一种药。

བ་རོག་མ། བ་དམར་སྒྲུ་རིས་ཅན། 毛色枣紅之牛。

བ་ལང་། རྒྱུག་གལ་ཅན། 牛。(同) བ་ལྷང་།

བ་ལང་དཀར་ཟེལ། བ་ལང་ཁྲ་ཁྲ་བཟ་བས་སོ། 白花牛, 牛身有花紋。

བ་ལང་རྒྱང་བ། I. ཁྲམས་སྒྲོད་ཁྲམས་སྒྲོད་སྐར་ས་དང་བ་ལང་གི་རྒྱང་བ་སྒྲི་ལའང་། 1. 室壁二宿。

2. 牛腿。

II. ཁྲམས་རྒྱའི་མིང་དང་བྱ་མོ་འི་ཁྲིམ་ལའང་།

1. 室宿月, 八月。2. 室女宮(十二宮之一)。

(同) བ་ལང་རྒྱ་བ།

བ་ལང་མགོ། ཅན་དན་དཀར་པོ། 牛头 (藻)。

白旂松。

བ་ལང་བགྲང་། འབྲོག་པ། 数牛 (藻)。

游牧人。(同) བ་འཛོལ་མཁན། བ་ལང་དབང་ཕྱུག

བ་ལང་སྒྲི། ཁྲུང་མང་། 牛糞 (藻)。

車前草。

བ་ལང་བདག་པོ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལའང་།

1. 牛的主人。2. 大自在 (天神名)。

བ་ལང་ནག་ཀྱུར། བ་ལང་ནག་པོ་གྲུག་པོ། 黑而屈身的牛。

བ་ལང་ན་བ། རི་དྲགས་གིག་ 牛耳 (藻)。

一种野獸。

བ་ལང་སྒྲ། སྒྲུལ་ཞིག་(དང་)། 牛鼻 (藻)。

一种蛇。【增】 蕨叶。〔达〕

བ་ལང་དབང་ཕྱུག་ འབྲོག་པ། 牛主 (藻)。

游牧人。(同) བ་འཛོལ་མཁན། བ་ལང་བགྲང་།

བ་ལང་མིག། རྒྱ་ཁྲུང་ལའང་། 1.牛眼。2.窗

眼。【增】1.看牛人。2.壁上透光或透气的小孔。3.药用之花名和黍名。〔达〕

བ་ལང་འཛོ། ལྷ་ལྷ་མཁའ་དང་སྤྱང་གི་ལའང་།

牛害(藻)。1.天界歌者。2.狼。

བ་ལང་ཟླ་བ། ཟླ་མ་ཟླ་མིང་དང་བྱ་མོ་མི་ཁྱིམ་

ལའང་། 牛月(藻)。1.室宿月，八月。2.室

女宫(十二宫之一)。(同) བ་ལང་ཀྲང་བ།

བ་ལང་གཡུང་། གསོད་དུ་ངེས་པའི་བ་ལང་།

牺牛，决定宰杀之牛。

བ་ལང་མོ། ཚོན་སྒྲ་ཚོགས་མདོག་ 牛齿(藻)。

杂色颜料之一(雌黄)。

(同) བ་སྒྲ་ལྷང་བ། བ་ཟླ།

བ་ལུ། རིང་ཞིག་ 冬青子，灌木之一种。

【增】一类树形植物(石南属)，生于喜马拉雅山中及西藏，其皮及叶西藏人用以为香，其花名为 དལི། 〔达〕

བ་ག། བ་ལང་གི་ག། 牛肉。

བ་ག་ཀ། ཟླ་ཞིག་ 闹杨花，一种药。

བ་གད་མ། བ་བེའུ་ལི་སྒྲ་ཉ་མུ་སྒྲ་མུ་ཞིག་ 毛布，絨呢。

བ་གེ་ཁོངས་བ། བ་ཕྱུགས་ཁྱུ་ཁོངས་བ། 牛畜成群。

བ་མེར། བ་སྒྲ་ཁ་ཁམ་མེར། 黄牛。

བ་མོ། ཟླང་ཆེན་མཆེ་བ། 象牙。

【增】后藏一村落名。〔达〕

བ་གསར་དམར་ཟེལ། བ་ཀོད་དམར་ཁ་ཅན། 红纹野牛。

མྱ་མ་ར། 〔梵〕 འཁོར་བྱེད་བྱང་བ། 蜂。

བག་རྒྱུང་། རྫོང་རྫོང་མེས་ལྷ་དོག་མ་ཡིན་པ།

松缓，安闲，心宽畅。(同) བག་ཡངས།

བག་བྱམས་བ། མེས་མ་ཞུས་པ། 怯，胆小。

བག་ཆགས། ཆ་སྒྲ་མའི་བག་ཆགས་ཤིང་བ་ཉ་བྱ།

习气，熏习(佛)，如前生习气现前。

【增】习惯，倾向，嗜好。〔达〕

བག་ཆལ་བྱིམས། ཁ་ཟས་འབྱེད་གཏོང་། 行食

(佛)，分散饮食。

བག་ཆོལ། ཟས་ཤིག་གསུམ་མཚོ་རྒྱུ་དུ་ཁྲུང་བ་ཞེས་

བྱ་བཞི་བག་ཆོས་རྣམས་སོ། ། ཞེས་གསུངས་པས་

འཁྲུང་བའོ། 一种食品，律疏说为饼类。

བག་ཆོས། (注同上)

བག་ཕྱག་ བག་བཞིས་པའི་ཕྱག་པ། 面条。

【增】粥。〔高〕

བག་དོག་པོ། ལྗ་དོག་པོ། 狭窄。

བག་རྩོ་བ། ཞེ་མ་བག་རྩོ་སྒྲ་ཁམས་བཟང་ཉ་བྱ།

健康，快乐。

【增】处于安乐之境，心境愉快。〔达〕

བག་རྩོ་བར་གྱུར་བ། མེས་མ་དགའ་བའི་རྩོ་བར་

གྱུར་པ། 欢乐，愉快，舒适。

བག་རྩོ་བྱིན་ཆེ། གཟི་བཞིན་ཅན། 尊严，威严。

བག་འདབ། སྒྲ་ཞིབ་བཞིས་པ་ཉ་བྱ། 和面，

揉面。

བག་ལུན་བ། མེས་མ་བག་ཡོད་པ། 谨慎。

【增】1.谦逊，温和。2.具有自尊心者。〔达〕

(达无 བ་字)

བག་པན། (未详)

བག་པཔ་བ། མེས་མ་བདེ་པོ། 安适，安乐。

བག་ཡེབས་པ། སེམས་སྦྱིད་པོ་ལས་བག་ཡེབ་པ་ལང་།

快乐，心安适。【增】= སྦྱོ་བ (སེམས་སྦྱོད་
པོ་སྦྱོ་བ་དེ་བ་བྱས་ནས་)། 无忧无虑，无恐惧。

〔达〕 (达无 𐼁'字)

བག་ཕྱུག་ བྱག་ཕྱུག་ཐུར་ཆག་ བྱག་ཕྱུག་之变音，
岩窟。

བག་ཡོབ་ཀྱིས་རྒྱ་བ། ཅུ་ཐུར་དུ་བགས་ཀྱིས་རྒྱ་བ་

བཤམ་བག་ཡོད་ཀྱིས་བགས་ནས། 1.水向下緩
流。2.謹慎而行。(同) བགས་ཀྱིས།

བག་ཡོབ་པ། སེམས་མར་ཡོབ་ལ་བཞུགས་ཏུ་བ།

将心放下，安心。

བག་ཕྱེ། སྒྲ་ཡི་ཕྱེ་མའམ་སྒྲ་ཞིབ། 面粉，麦粉。

(同) བག་ཟན།

བག་མ། བྱིས་བདག་མོ། 主妇。

【增】新娘。〔达〕 (同) བག་གསར།

བག་མི་ཚ། རྩ་མི་ཚ། 不羞，无耻。【增】

1.不怕，无畏。2.英雄，勇敢的人。〔达〕

བག་མིད་པ། ཆང་འཐུངས་པས་སེམས་བག་མིད་དུ་

སོང་བ་དང་སེམས་མི་སྤང་བར་གཤམ་བཞིན་མི་ལྟན་

པའོ། 放逸(佛)，如飲酒使心放蕩，不住正知
不善护心。【增】不虔誠，不忠實，不謙虛，

不知礼，不謹慎等等。〔达〕 (达无 𐼁'字)

བག་ཅས། སྒྲ་མོ་ཅས་མས་ཏུང་ཟད་ཅས། 微

細，少許。【增】= ཏུང་ཅས་ 或 ཆ་ཅས། 〔达〕

བག་ཚ་བ། རྩ་ཚ་བའམ་འཇིགས་པ། 1.羞慚。

2.畏惧，害怕。【增】1.因惊慌而騷动。2.
慮不安。忧〔达〕 (同) བག་འཚོད་པ།

བག་ཚ་མིད་པ། དཔལ་པོ་ལའང་། 1.无畏。

2.勇士。

བག་ཚ་ཞིད། འཇིགས་པའམ་ཞིད་པ། 畏惧，怯

惧。(同) བག་ཞིད།

བག་འཚོད་པ། རྩ་ཚ་བའམ་འཇིགས་པ། 1.羞

慚。2.畏惧，害怕。(同) བག་ཚ་བ།

བག་ཞིད། འཇིགས་པའམ་ཞིད་པ། 畏惧，怯惧。

(同) བག་ཚ་ཞིད།

བག་ཟན། སྒྲ་ཡི་ཕྱེ་མའམ་སྒྲ་ཞིབ། 面粉，麦粉。

(同) བག་ཕྱེ།

བག་ཟོན། ཏུན་མོངས་པའི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་

དགེ་བ་སྤྱབ་ཅིང་མི་དགེ་བ་ལས་སེམས་སྤང་བའི་

ཤེས་པའོ། 謹慎，能不隨煩惱轉移，而修善
防惡之心。(同) བག་ཡོད་པ།

བག་ཡངས། ཏུད་ཏུད་སེམས་གུ་དོག་མ་ཡིན་པ།

松緩，安閒，心寬暢。【增】1.打击。2.勇
猛，大胆。〔达〕 (同) བག་རྒྱུང་།

བག་ཡོད་པ། ཏུན་མོངས་པའི་དབང་དུ་མ་སོང་

བར་དགེ་བ་སྤྱབ་ཅིང་མི་དགེ་བ་ལས་སེམས་སྤང་

བའི་ཤེས་པའོ། 不放逸(佛)，能不隨煩惱

轉移，而修善防惡之心。【增】1.无誤，注
意，尊重，畏惧，自尊，自制。2.純洁的，
小心的，有天良的。〔达〕

བག་རེ། ཏུང་ཟད་རེ། 少許，少少一点。

བག་ལ་ཉལ། ཡིབ་པའམ་སྒྲིག་ཏུ་གནས་པ། 隱伏，

不显现。【增】随眠(佛)。〔本〕

བག་ལ་ཞ་བ། (注同上)

བག་ཡིབ། བག་བརྩིས་ཏེ་བསྒྲིགས་པའི་ཟས། 餅，

燒餅。

བག་ཤི། 〔蒙〕 (原注缺) 把式。

བག་གཤར་གཏོང་། (未詳)

བག་གསར། ཁྱིམ་བདག་མོ། 主妇。

【增】新娘。〔达〕(在 བག་མ་ 条下)

བགས་ཀྱིས། ཅུ་ཐུར་དུ་བགས་ཀྱིས་ཅུ་བའམ་བག་

ཡོད་ཀྱིས་བགས་ནས། 1. 水渐下流。2. 谨慎而

行。【增】= རིས་ཀྱིས། 渐渐，渐次，徐徐。〔达〕

(同) བག་པོ་བ་ཀྱིས་ཅུ་བ།

བགས་ཀྱིས་གཞོལ། ས་གཤོངས་སུ་བགས་ཀྱིས་

གཞོལ། 渐低，如地势逐渐地洼下。

【增】= ཅུ་ཐུར་། 〔达〕

བགས་ཕྱུང་བ། རིས་རིས་ལས་ཕྱུང་བ་ཉུ་བ། 逐渐

渐生出。

བང་ཁང་། འབྲུ་འཛོག་སྒོད། 仓库，蓄谷器。

【增】= བང་མཛོད། 〔达〕(在 བང་བ་ 条内)

(同) བང་སྒོམ། བང་བ།

བང་ཁྱི། (原注缺) 棚架。

བང་རྒྱལ་བ། མཁྱོགས་པོར་འགྲོ་བ་རྟ་དཀྱུས་བ་

དང་མི་རྩལ་འབྱེད་བ། 1. 跑，疾行。2. 跑马。

3. 赛跑。(同) བང་རྩལ།

བང་སྒོམ། འབྲུ་འཛོག་སྒོད། 蓄谷器。

(同) བང་ཁང་། བང་བ།

བང་ཆེན། ཕོ་ཉམས་གཏམ་སྒྲེལ་པོ། 使者，传话

人，邮差。【增】或作 བང་ཆེན་པ་ 等于 འཕམ་མ།

〔达〕(同) བང་མི།

བང་འདུར་བ། མཁྱོགས་པོར་འགྲོ་བའམ་རྒྱལ་བ།

快跑，赛跑。

བང་ལྷན། ཏྲ་ཡི་མིང་། 能行(藻)。马。

བང་ཕྱིན། བརྒྱལ་མ་ནས་ཕྱིན་པ། 跑去，跑到。

【增】使臣。〔四〕

བང་བ། འབྲུ་འཛོག་སྒོད། 仓，蓄谷器。【增】

= བང་མཛོད། 〔达〕(同) བང་ཁང་། བང་སྒོམ།

བང་མི། ཕོ་ཉམས་གཏམ་སྒྲེལ་པོ། 使者，传话人，

邮差。(同) བང་ཆེན།

བང་རྩལ། མཁྱོགས་པོར་འགྲོ་བ་རྟ་དཀྱུས་བ་དང་

མི་རྩལ་འབྱེད་བ། 1. 跑，疾行。2. 跑马。

3. 赛跑。(同) བང་རྒྱལ་བ།

བང་མཛོད། རྩར་གྱི་མཛོད། 仓库，财库。

【增】= བང་བ། 贮藏室，货栈，谷仓。〔达〕

བང་མཛོད་འཛོན། གཉེར་བ། 掌库者，管家。

བང་རལ་ཡོང་། ཁྱིམ་སྒོག་ཕོ་ཉམས་པོ་ཉུ་ཡོང་ཉུ་བ།

差使来，如传达法令之使者来。

བང་རིས། གཅིག་གཅིག་སྒྲིང་དུ་བཅེགས་བ་ཉུ་བ།

级，层，如层层相迭。【增】= ཁྱི་འཕམ། 塔的

层级，台座等的阶段。〔达〕

བང་རིས་ཅན། རི་རབ་རྒྱན་པོ། 有级层者

(藻)。须弥山。

བང་རིས་གཞོལ་བ། ཟུར་དུ་དུད་པའམ་གཞོལ་

བ། 级层渐低，一边低下，坡形。

བང་སོ། རོ་བཞག་པའི་རྟེན་མཁར་ཉུ་བ། 塚，

墓，如安放尸体之坟墓。【增】= བང་པོ།

坟墓，碑，特指帝王陵墓，皇上家的碑。〔达〕

བངས། དུར་ཁྱོད། 坟，尸林。

【增】水湿。〔四〕 浸泡。〔高〕

བངས་བ། བརྒྱལ་མ་པའམ་སོང་བ། 跑，行。

【增】= ཟུང་བ། 浸泡。〔高〕

བད། མད་དམ་ཟིལ་བ་འབྱུགས་པ། 霜。

【增】1.潮气，湿气。2.边，沿。〔达〕

བད་ཀན། ནད་ཀྱི་ཙ་བ། 痰瘰，病根。

【增】粘液。〔达〕 肺部的病。〔高〕（高作
བད་ཀན་）

བད་མཐུ། （原注缺）唇边。

བད་འབྱུར་ལེགས། （未詳）

བན། I.ཆར་པའི་སྒྲུགས་བ་ཉ་བ། 雾气，如降雨
之雾气。

II.སྔོན་ཀྱི་མིང་ཀྱི་ནག་ཀླད་ནས་བྱུང་། 器皿名，
即汉语之瓶。

བན་སྒྲིལ་བྱུག། མི་དྲུག་ལའང་། 六人。

བན་ཁྲང་། བ་ཁྲང་ངས་ཁྲང་པོ་ཆེ། 1.牛。2.象。

【增】牯牛。〔达〕

བན་ཆང་། ཆང་སྔོན་བན་ཞེས་ཀྱི་ནག་ཀླད། 瓶子
酒，བན་ 是酒器名，即汉语之瓶。

བན་ཆུང་། ཟླ་ཆུང་། 小僧，少年出家人。

བན་མཆོངས། རྩལ་གྱིས་མཆོངས་པ། 用力跳，
远跃。

བན་པོན། བོན་པོའི་བཅུན་པོ། 笨布教的僧人。

（བོན་ 似是 བོན་字之誤）【增】即 བན་དེ་ 与
བོན་པོ། 佛，笨两教的僧人。〔达〕

བན་བྱན། སྒྲང་བ་བན་བྱན་དང་གྲངས་ཤིག 1.境
相昏暗。2.摩婆罗，大数之一。

【增】1.=རྩ་རྩེ་རྩེ་རྩེ། 渐次。2.=ན་བྱན་ 或
སྒྲུག་པ། 雾。〔达〕 磕絆声。〔四〕

བན་བྱན་དུ་སོང་བ། རྣམ་མཁན་འདུ་འཛིན་སོང་
བའས་ཐང་ཐིང་དུ་བྱས་ཏེ་སོང་བ་ཉ་བ། 无意
义的喧鬧，杂乱，混乱。

བན་བྱན་བྱས་པ། （注同上）

བན་ལ། དྲིན་བསལ་བའས། 酬报，报恩。

བབ་ཅོལ། གྱུ་ཚེས་མ་བརྟགས་པའས་ངག་འབྲལ་
བའི་གཏམ། བབ་ཚལ་ཡང་། 不思考，魯莽，
乱說，亦作 བབ་ཚལ།

བབ་ཅོལ་སྒྲུ་བ། གྱུ་ཅོར་སྒྲུ་བའས་ངག་འབྲལ་སྒྲུ་
བ། 随意乱說，說杂秽語。

【增】=རྩུན་སྒྲུ་བ། 〔达〕

བབ་བརྟན་(ཏི)། འོས་མཐུན་བར་བྱས་(ཏི)།
相应，應該。

བབ་ཐོབ། འོས་ཡོད་པ། 应得，应有。

བབ་པ། ཆར་པ་བབ་པ་ཉ་བྱ་བའས་བ་ཞེས་སྒྲུང་།
降，如降雨，似应作 བབས་པ།

བབ་པར། འོས་ཡོད་པར། 應該，适当。

བབ་ལ། རིགས་མི་རིགས་ལ་ཉྟོས་དང་འོས་པའི་ཆོད་
ལ། 1.看合不合理。2.适当之量。

བབ་ལ་ཉྟོས། （注同上）

བམ། རོའས་བྱར་དང་རོ་བཞག་པའི་གནས་དང་རུལ་
བ་ལའང་། 1.死尸。2.放尸处。3.腐烂，陈
腐。（同）བམ་རོ།

བམ་སྒྲངས། རྒྱང་གིས་སྒྲངས་པའི་ནད། 肿，由
风而肿之病。（同）བམ་ནད།

བམ་ཆེན། དུར་ཁོད་ཆེན་པོ། 大坟，大尸林。

བམ་ནད། རྒྱང་གིས་སྒྲངས་པའི་ནད། 肿腿病，
由风而肿之病。（同）བམ་སྒྲངས།

བམ་པོ། རྩེ་ཆན་གཅིག་དུ་བསྒྲིགས་པའི་བམ་པོ།

卷，如編为一章之卷帙。【增】結集物，合在一起之物，常指书的一节或一部分，书的几章合在一起，在一起的几頁，一段偈語詩句。

〔达〕 书卷装套，把子。〔四〕

བས་བོར་སྒྲིམ་པ། བཟུང་བྱ་བ་སྒྲིམ་པ། 卷束，合为一捆。

བས་རིལ། རྒྱུ་པོ་གཅིག་ 一捆，一駄，一包。

【增】1. 無任何損傷敗壞之人尸。2. 因常用而變弱或破旧的物品。3. 西藏西部指生霉。〔达〕

བས་རོ། རོ་ལ་བྱུང་དང་རོ་བཞག་པའི་གནས་དང་

དུལ་བ་ལའང་། 1. 死尸。2. 放尸处。3. 腐爛。

【增】虚构的肖像，代表佛教的假想敌人的尸体，多用于秘密法中。〔达〕

(同) བས། 〔子。〕

བས་ཤིང་། སྤང་ལེབ་བས་པང་ལེབ། 木版，板

བར། རྒྱ་གར་ནས་པོད་བར་ཏྲ་བ། 中間，如从印

度到西藏之間。(又) གཉིས་ཀྱི་ཐྲག་གས་བར།

中間，二者之中間界限。

【增】1. 時間或空間的間隙。2. 直至，乃至。

〔高〕 (同) བར་མཆས།

བར་བསྐལ། འཇིག་རྟེན་ཆགས་པ་ནས་བཟུང་ངས་

ཆོ་ལོ་དབག་མེད་ནས་ཆོ་ལོ་བཅུ་པའི་བར་གྱི་དུས་

ལ་བར་བསྐལ་གཅིག་དང་དེ་ནས་བར་ཁྲག་བཙོ་

བཅུད་དང་ཐ་མ་ཆོ་ལོ་བཅུ་པ་ནས་ཡར་འཕེལ་

དབག་མེད་བར་གཅིག་དང་བརྗོལ་ས་བར་བསྐལ་ཉི་

ཤུའོ། 中劫（佛），从世界构成，人寿由无

量岁，减至十岁，为一中劫；次有十八增減，

最后从十岁，增至无量岁，为一中劫，共为

二十中劫。

བར་ཁྲག་བཙོ་བཅུད། ཆོ་ལོ་བཅུ་པ་ནས་བཅུད་

ཐི་བར་ཡར་འཕེལ་མར་བཅུ་བར་འབྲིབ་པའི་ཡར་

མར་བར་ཁྲག་བཙོ་བཅུད་ལ་བར་བསྐལ་བཙོ་

བཅུད་ཀྱང་ཟེར། 中間十八增減（佛），从人

寿十岁，增至八万岁，再減至十岁，如此增

減十八次，亦名十八中劫。

བར་གཙོད། བགེགས་བྱེད་པ་པོ། 作障碍者。

བར་ཆད། ལས་ཀྱི་མཆས་བར་གཙོད་པས་ནའོ་

བགེགས་བར་ཆད་ཟེར་བ་ཏྲ་བ། 間斷，留難

（佛），如事业中断，魔難。

བར་དྲ། སྒྲིག་རིལ་བརྟན་པ་ན་པ་། 驢馬。

བར་ཐོག། ཁང་པའི་བར་ཐོག་ 中层，楼房之中层。

བར་དོ་བ། སྤྱི་ཐའས་སྤྱིད་པ་འཆོལ་བ་པོ་དང་ཆོ་

སྤྱི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ལས་དབང་གིས་ཡར་མར་

བདའ་བར་བྱ་བའས་བརྟོ་བས་ན་བར་དོ་ཟེར།

中有（佛），寻香，求后有者，前后二世之

中間，由业力可上下行者，故名中有。

(同) བར་མ་དོ།

བར་སྤང་། ནས་མཁའི་བར་གྱི་སྤང་བ། 天空中

之境相。【增】空中。〔本〕

བར་སྤང་ཆུ་ཁྲབས། སྒྲིག་ཆུ། (སྒྲིག་ 似是སྒྲིག་

字之誤) 空中水浪（藻）。阳鱎（佛）。

བར་བར་སིག་སིག་ བར་སིག་མི་རིགས་དེང་སང་

ཨི་རན་ཡང་ཟེར། 波斯民族，现在称为伊朗。

བར་བྱར། བ་རེ་བྱ་རེ་ཐུན་ཆོགས་སྤྲེལ་མི་བདེ་བ།

高高低低。

བར་ས། ཆོ་རུང་གཉིས་ཀྱི་བར་ས་ལའང་། 中間

者，大小二者之中等者，上下二品間之中品。

【增】1. 音乐中之中音。2. =གར་ས་ 或 གར་

སཁན་ས། 舞女。3. རྟེན་པ། 腰部。〔达〕

བར་མ་དོ། རྩི་ཟུང་མ་སྒྲིབ་པ་འཛུགས་པ་པོ་དང་ཚོ་
སྒྲིབ་ཀྱི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ལས་དབང་གིས་ཡར་མར་
བདེའ་བར་བྱ་བའི་བརྟེན་བར་དོ་ཟེར།
中有(佛)，寻香，求后有者，前后二世之
中間，由业力可上下行者，故名中有。
(同) བར་དོ་བ།

བར་མ་བཞག་པ། ཕྱི་མོ་ལའང་། 1. 安置
中人。2. 游戏。

བར་མེད། ཉམས་མཁའི་མིང་ལའང་། 1. 无間隔。
2. 虚空，天空。

བར་བཅངས་པ། འདག་པས་བར་དུ་བཅངས་པ་
ཉི་ཤུ། 填塞，如用泥土填塞其間。(又)མི་
གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་འཛངས་ཀྱི་བྱེད་པའི་བཅངས་
ཟིན་པ་དང་སྒྲོན་ནང་དུ་འཛངས་ཀྱི་དང་བཅངས་
པ་དང་སྒྲོན་དུ་བཅངས་པ་ཞེས་པའང་། 1. 已挤
进，已挤入二人之間。2. 已装，已填塞，已
装入器皿中。

བར་ཚེག་ ཡི་གེའི་བར་ཚེག་ 藏文字中間之点儿。

བར་མཚམས། གཉིས་ཀྱི་ཐྱག་གས་བར། 二者
之中間界限。(同) བར།

བར་འཛངས་བྱེད། མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་འཛངས་
ཀྱི་བྱེད་པའི་བཅངས་ཟིན་པ་དང་སྒྲོན་ནང་དུ་
འཛངས་ཀྱི་དང་བཅངས་པ་དང་སྒྲོན་དུ་བཅངས་
པ་ཞེས་པའང་། 1. 挤，挤入二人之間。2. 装，
填塞，装入器皿中。

བར་ཤུན། བགས་པའི་ནང་བགས་ཉི་ཤུ། 里皮，
如皮內之皮。

བར་ལྗེ། དབྱང་མལོ་ལའང་། 1. 中間的接节。
2. 臂尖。

བལ། ལུག་གི་བལ་ཐུ། 羊毛。

བལ་སྐྱད། བལ་བཀལ་བའི་སྐྱད་པ། 毛綫，羊
毛捻成的綫。

བལ་གོར། མི་རིགས་ཤིག་ཉེ་ཁྱེ་གར་དང་པོད་ཀྱི་
བར་མཚམས་ལ་བལ་ལུལ། 一种民族，印度与
西藏之間的尼泊尔。(同) བལ་པོ།

བལ་གོས། ལྷན་བུའི་ཆུ་བ། 氈毯的长袍。

【增】 規定为僧侶所用的四十一種衣服材料
之一。〔达〕

བལ་གྱི་ལྗེ་བ། འབྲུ་སྒྲོམ་གྱི་མིང་། 毛膝(藻)。
蜘蛛。

བལ་ཐང་མོ། བན་ཐང་མོ་ཞེས་པའང་སྤང་།

牛，亦写作 བན་ཐང་མོ།

བལ་ཅན། འབྲུ་ཞིག་ 蜘蛛。

【增】 羊毛毯。〔达〕

བལ་ཌམ། བལ་པོའི་དངུལ་གྱི་དྲོང་ཙ། 尼泊尔
之銀錢。

བལ་འདབ། ལུག་གི་བལ་འདབ་དྲིག་པོ་གཅིག་

羊毛包。(同) བལ་ཡི།

བལ་ལྗན། ལུག་ 有毛(藻)。羊。

བལ་ནད། རིས་ནད་ཅིག་ 疫症之一。

བལ་པོ། མི་རིགས་ཤིག་ཉེ་ཁྱེ་གར་དང་པོད་ཀྱི་བར་
མཚམས་ལ་བལ་ལུལ། 一种民族，印度与西
藏之間的尼泊尔。(同) བལ་གོར།

བལ་པོ་མེའུ། མེའུ་མེའུ་ཟེར་བ་དང་ཤིང་སྒྲོང་ཞིག་
དང་དེའི་འབྲས་ལའང་། 石榴，树名，及彼
树之果。

བལ་བ་རྩ། (原注缺) 馬兰草。(原作བལ་བ་
རྩ་ 系梵名)

བལ་སྒྲིལ་བ། བལ་བཀལ་བའམ་འཁལ་བ། 彈羊毛，紡毛。

བལ་ཚོ། བལ་གྱི་ཞག་ཅི་ཉ་བྱ་དེ་ལོ། 羊毛之油膩。

བལ་ཚོན་ལ། བལ་སྐྱད་ཚོན་ནམ་པ་ལ། 五色毛絨。

བལ་ཡི། ལུག་གི་བལ་འདབ་དོག་པོ་གཅིག 羊毛包。（同）བལ་འདབ།

བལ་ལྷལ་སྒྲིམ། རྫོང་རྩ་མའའང་། 尼泊尔产（藻）。雄黃。

བལ་པོ། བལ་གྱི་ཁལ་སྐྱད་བྱེད་པོ་གསལ། 收羊毛稅之稅吏。

བལ་ཤད། བལ་སྒྲིལ་བྱེད་སྒྲིལ་ཤད་ཉ་བྱ། 毛梳，如梳羊毛之梳子。

བལ་གསལ་བ། བལ་སོ་སོར་སྒྲིལ་བྱར་བྱས་པ། 辦毛，将羊毛分开。

བས། བ་ལང་གིས། 由牛，被牛。（བ་的第三轉声）

བས་མཐའ། མཐའ་འཁོབ་སྐྱས་སའམ་ཟད་མཐའ། 1. 边界隱密处。2. 尽边。

【增】郊外，城市的边界。〔达〕

བས་ལྗགས། བ་ལང་ལྗེ་ཡིས་བལྟགས་པ་ཉ་བྱ་བྱེད་པ་ལྗགས་པའི་ནད་ཐོར་བ། 好象牛舌所舐的皮肤病，疹子。

བས་པ། སྐྱས་པའམ་མཐའ་ཟད་པ། 1. 隱密。2. 尽边。

【增】1. 相当于བྱེད་པ་的完成式བྱས་པ། 多指做好或完成某事。2. 无礼节的。〔达〕

བས་ལྷལ། བ་ཡིག་གིས་འལལ་བའམ་སྐྱོན་འཇུག 以བ་字为前音。

བ་མ་མི་མི་དྲ། [梵] རི་མེད་བཤེས་གཉེན། 无垢友（人名）。

བ་མ་མི། [梵] རི་མེད་དཔལ། 毗摩室利，无垢祥（人名）。

བ་ར་ཏ། [梵] ལྷ་ཤེས་མ། 馬兰草。

བ་ལྷ་ཀ་མ། [梵] བེ་ལྷ་ཀམ་ཏ་ལྷ་འི་བཟོ་བ་ཞིག 即བེ་ལྷ་ཀམ་ཏ། 工巧天，毗首羯磨天（天神名）。

བ་ལྷ་ན་རའི་བྱ། རང་སྤང་བེ་ལྷ་ན་ར་རྟེ་དེའི་བྱ་མ་ཟེད། 毗首那罗仙人之女。

བཟ་པན། སྒྲན་བཟ་པན་དུག 胆矾，毒药。
【增】硫酸。〔法〕

བམ་པ། ཤིང་སྤང་བཟ་རྟེ་དེའི་མེ་ཏོག་འབྲས་འཕྲང་། 1. 頻婆树。2. 頻婆树之花果。

【增】1. 胭脂花。2. 葫芦；南瓜。〔达〕 苹果；檳子。〔四〕

བལ་བ། ཤིང་སྤང་བཟ་རྟེ་དེའི་འབྲས་བྱ་དང་ཀ་བེད་ཆུང་བའང་ཟེད། 1. 树名。2. 此树的果实。3. 小葫芦。【增】木苹果，木苹果树，也称为 རྟེ་ལྷན་མཐོ། 〔达〕

བྱ་ག ཁྱངས་ཀ་དགྲ་དང་ཨི་ཁྱང་། 1. 九数。2. 洞，孔。

བྱ་ག་འཛིན་པ། རྒྱུང་དང་རྒྱུང་ཉ། 持孔（藻）。1. 风。2. 风神。

བྱ་གའི་དབྱངས། བྱ་ཀྱ་ལྷ་ལའི་མིང་། 孔音（藻）。野鷄。

བྱ་གར་འགྲོ། མེ་དང་མེ་ཉ་ལའང་། 孔中行（藻）。1. 火。2. 火神。

བྱ་གྱ། བྱ་ག་ཆུང་ཆུང་། 小孔。【增】=བྱ་ཚ་ཆུང་ཆུང་། 小孩。〔达〕

བྱ་གྲལ། （未詳）

བྱ་བརྒྱུད། ལུས་ལས་འཕེལ་བའམ་སྐྱ་གྱ། 子嗣，后裔，小孩。

བྱ་ཆེ་མ། བྱ་གྲ་ཆེ་མ་སྟེ་སྐྱུ་མ་མ། 孕妇。

བྱ་དང་བྱ་མོ། རིགས་གྲི་བྱ་དང་བྱ་མོ། 子女。

བྱ་གནས་གྲོང་ཁྱིམ། མོ་མཚན་(དང་)། 子所
居城(藻)。女性生殖器。

བྱ་བསྐྱད་པ། བྱ་ནད་པར་གྱུར་པ། 分娩。

བྱ་ཤོན། (未詳)

བྱ་མོ་དབྱེས། སྐྱེ་རས་གཟིགས་ལའང་། 女喜
(藻)。观世音(菩薩名)。

བྱ་མོ་སྐྱེས། (注同上) 女生(藻)。

བྱ་མོ་མ། མཚན་མོ་(དང་)། 夜間。【增】
常作བྱ་མོ། 1. 女儿。2. 少女，处女。【达】

བྱ་མོ་འི་ཁྱིམ་ཅན། ཁྱམས་ཁྱ་བའི་མིང་། 室女
宮者(藻)。室宿月，八月。

བྱ་མོ་འི་བདག་པོ། མག་པ། 女婿。

【增】1. 新郎。2. 莲花。【达】

བྱ་སྐྱད་གཉིས། མ་མ་དང་བྱ་མོ་གཉིས། 母
女俩。

བྱ་བཅོའ་བ། བྱ་སྐྱེ་བྱ། 生子，将生儿子。

བྱ་ཚ། སྐྱེ་གྲི་བྱ། 兄弟之子，姪。

【增】儿子，男孩。【达】

བྱ་ཚའི་ལམ། མོ་མཚན་ལའང་། 子孫路(藻)。
女性生殖器。

བྱ་ཇི། མ་མའམ་བྱ་གཉིད་མཁའན། 保姆，乳母。

བྱ་ཟེན། སྐྱང་མོ་ལའང་། 姊妹。

བྱ་ལྷག རྐྱང་འཆུབ་བྱ་ལྷག 风雪，狂风和雪。

བྱ་རམ། སྐྱང་ཕོག་ཀ་ར་བྱ་རམ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ།

糖，蔗糖。【增】糖浆，生褐色糖。【达】

བྱ་རམ་གྱིང་། བཅུད་འཛིན་གྱིང་། 甘蔗。

བྱ་རམ་གྱིང་པ། ལྷ་ལྷ་ཕྱུ་བའི་མཚན། 甘蔗种
(藻)。释迦牟尼之号。

【增】日种(释迦族)的祖先。【达】

བྱ་རོགས། བྱ་འོགས་པོ་དང་གི་མའང་། 1. 儿
子的朋友。2. 胞衣，胎衣。

བྱ་ལ་སའི་འདབ་མ། བྱ་སའི་འདབ་མ། 芫荽叶。

བྱ་ལྷ་ཀ། (梵) སྐྱག་ཆགས་གིག་(དང་)།
一种虫。

བྱ་ལོན། འབྲན་སྐྱེད་དེ་བྱ་ལོན་མེད་ན་ཕྱག་པོ་རེད།
债，負債，如說：“无债即富人”。

བྱ་ལོ་འི་སྐས་མོ། བཟྱ་སྐྱེན་བཅུན་མོ། 补罗之
女(藻)。帝釋(天神名)之妃。

བྱག་རྫོལ་བ། མི་ཁྱད་འཕྱགས་རྫོལ་བ། 透孔，
穿洞。【增】处处破烂。【四】

བྱག་ལྷན། ལྷ་སྐས་(དང་)། 有孔(藻)。毗
沙門(天神名)。

བྱག་པ། མི་ཁྱད་ངམ་བྱ་ག 洞，孔。

【增】=སེར་ཀ། 【达】 有窟窿。【四】

བྱག་པ་བྱེད་པོ། བྱི་བ་ལའང་། 1. 打洞者。
2. 鼠。

བྱང་བ། ཀྱང་བྱག་བྱང་བ་དང་རྫོལ་མ་སྤོག་ལའང་།
1. 蜂。2. 黑石，土块。

བྱང་བ་དགའ་བ། ལྷ་ལྷ་པ་དམར་པོ། 蜂喜
(藻)。紅郎波罗花。

བྱང་བུ། བོང་གྲ། 駝。

བྱང་མ་ཅན་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་མུ། 有蜂女(藻)。
耶摩天女。

བྱང་ཚང་། སྐྱང་བྱ་བྱང་བའི་ཚང་། 蜂窩。

བྱངས་བསྐྱེད། བོང་མ་ཆེན་པོའམ་འཕེལ་ཆེན་པོ

པོང་ཆེན་བྱང་ཆེན་ཞེས་པའང་སྤྱང་། 1.大堆。

2.增多。亦作 པོང་ཆེན། བྱང་ཆེན།

བྱངས་ཆེན། (注同上)

བྱངས་ཆེན། གཏོས་ཆད་དམ་པོངས་ཆད། 体量，
大小。

བྱང་གྱིས་བྱིར་བ། སད་དང་ཁྱུང་ཅུབ་པོས་བྱིར་
བའས་བྱང་ལྷགས་པས་བྱལ་བ། 灾害，遭霜害，
被暴风吹，寒风冻。

བྱང་གྱིས་བྱལ་བ་བ། (原注同上) 受灾。

【增】卷在尘埃雾罩之中。〔达〕

བྱང་ན། ཕྱིར་བྱང་ནའམ་འབྱང་ན། 逐出，
亦作 འབྱང་ན།

བྱང་པ། ཕྱི་རོལ་ཏུ་བྱང་ཟིན་ཏུ་བྱ། 驅出，已
逐出。

བྱང་མེད། ཁྱེད་མེད། 妇女。

བྱང་མེད་ཀྱང་བཞེག་བཞེད། བྱང་མེད་མེད་
གི་མེ་རྒྱལ། 妇鬬开(藻)。无忧树的花。

བྱང་མེད་དགའ་མེད་། མ་མཐོ་མེད་། 妇喜
树(藻)。阿摩罗树。

བྱང་མེད་ཆོས་ལུན་མ། ཁྱེད་མཆན་དང་ལུན་མ།
具妇法女(藻)。有月經之妇女。

བྱང་མེད་རྒྱལ། བྱང་མེད་ཀྱི་ཁྱེད་མཆན་ཁྱལ། 妇坐
(藻)。妇女之月經。

བྱང་མེད་མེ་རྒྱལ། (注同上) 妇花(藻)。

བྱང་མེད་། མེ་མེད་དམ་ཆོས་བྱེད་མེད་། 柴，
薪。【增】用作柴燒的干糞。〔达〕

བྱང་མེད་བཅུ་པ། ཁྱོན་མ། 火炬，火把。

བྱན་བཞེད། དུལ་བཞེད་ཏུ་བྱ་འབྱན་བཞེད་ཀྱང་།

生利，如放銀生息，亦作 འབྱན་བཞེད།

བྱན་བྱན། རྫོག་རྫོག། 碎块。

【增】1.碎片食品。2.分散的。〔达〕

བྱན་པོང་། ཟང་ཟིང་འདྲ་འཛིན་ཏུ་བྱ། 喧杂紛
乱。

【增】ཅུ་བྱན་པོང་པོང་བྱེད། 上下旋轉，水沸
騰。〔达〕

བྱབ་ཆང་། རྫོལ་མོ་ཆ་ལང་ལའང་། 乐器，钹。

བྱབ་པ། པོར་བ་ཁ་བྱབ་འདྲལ། སྒྲ་སྒྲུབ་པ་རེད།
复着，扣下，如碗扣着。

བྱབས་གཅིག་ཆ་ཆང་མིང་ཁྱེ་སྒྲུབ་བྱ་བྱབས་གཅིག་
ཏུ་བྱ། 一匹，如一匹布。

བྱབས་ཆང་། (注同上) 整匹。

【增】成套。〔四〕

བྱས་མཁན། རྫོག་མཁན། 瓶师，制陶器者。

བྱས་མགོ་ཅན། ཅུ་ཕྱིན་ལའང་། 瓶头者(藻)。
摩羯魚，鯨，鱣。

བྱས་བཅུ་སྒྲེམ། གཟེར། 百瓶生(藻)。金子。

བྱས་ན་ཅན། སྒྲུལ་(དང་།) 瓶耳者(藻)。蛇。

བྱས་པ། ཅུ་སྒྲོད་བྱས་པ་ཏུ་བྱ། 瓶，壺，坛。

བྱས་པ་སྒྲེམ། རི་བྱི་རྒྱར་མ། 瓶生(藻)。日几
(音譯)星。

【增】婆私吒仙人。〔达〕

བྱས་པ་འཛིན་མ། བྱིས་བཅུ་གཉིས་ཟེར་བ་དེར་སྒྲོས།
宝瓶宮(十二宮之一)，參看 བྱིས་བཅུ་……

གཉིས་ 条。

བྱས་པ་འཛིན་ཅན། མཅུ་ཁྱེད་མེད་། 有瓶
宮(藻)。星宿值月，正月。

བུས་པའི་མགུལ་ཅན། དམ་པའི་མགྲིན། 瓶項
者，优美的頸。

【增】= མགྲིན་པ། 頸（敬）。〔達〕

བུས་བུ། བུས་པ་ཆུང་ཆུང་། 小瓶子。

བུར། བུ་ལ། 在儿子处，对于儿子。（བུ་的第七
轉聲）【增】門門。〔達〕

བུར་ཆང་། བུ་རམ་ལས་བུང་བའི་སྐར་བའི་ཆང་།
糖酒，紅糖所制的酒。

བུར་རྩིང་། རྩིས་བུ་ཆེ་ལའང་། 1. 鐘。2. 大鈴。

【增】= བུར་རྩིང་། 寺庙中的一种鐘。〔達〕

བུར་ལྗང་། བུ་རམ་ལྗང་གཅིག་ 糖包，一包糖
（半駝之量）。【增】羊皮包裹的糖团。〔達〕
（達作 བུར་ལྗང་）

བུར་མིང་། བུ་རམ་མིང་། 甘蔗。

བུལ། བུང་གི་བུལ་རྟོག་ཙ་ལ་སོགས། 硷，苏达。

（同） བུལ་རྟོག་

བུལ་འགྲོ། བུས་སྐལ་དང་དཔ་བུས་འགྲོ། 1. 龟。

2. 徐行，慢走。

བུལ་རྟོག་ བུང་གི་བུལ་རྟོག་ཙ་ལ་སོགས། 硷，苏
达。（同） བུལ།

བུལ་བ། འཁོར་པོ་འཕྲུ་པོ་མ་ཡིན་པ། 迟鈍，
迟延，不快。〔声〕

བུས། བུ་ཡིས། 由儿子，被儿子。（བུ་的第三轉

བུས་པ། བྱིས་པ་ཆུང་ཆུང་（དང་）། 婴儿。

【增】参看 འབྲུད་པ། 〔達〕

བེ་ག། སེབ་བེ་ཞེས་པའི་ཐོར་བ་ཤེག་གེའང་། 麻
疹，痘疹，又作 བེག་ག།

བེ་ཅན། དབུ་གུའམ་དབུག་པ་ཉ་བ། 棒，棍子。

བེ་ཅན་ཅན། རྩལ་འཇུག་ལའང་། 1. 有棍者。

2. 遍入（天神名）。

བེ་ཅན་འཆང་། གཤིན་ཇེའི་མིང་། 1. 拿棒子。

2. 閻罗王。

【增】1. 遍入（天神名）。2. 女神名。〔達〕

བེ་ཏ། སིང་བེ་ཏས་མ། 椰子，椰瓢树。

【增】毗达婆，龙树菩薩降生之地。〔達〕

བེ་དོ། （原注缺） 【增】1. 鉄环，鉄环戏。

2. 金石所制圆盘，古代用以抛擲者。〔達〕
（達作 བེ་དོ་）

བེ་ན། འཛིན་པའི་དོན་ནས། 握，持。

བེ་སྒྲུབས། སྒྲུབས་དྲུག་རང་། 一种矿物。

【增】痢疾。〔四〕

བེ་ཅ་ཀ། 〔梵〕 གཡུའམ། 似是松儿石。

བེ་རིག་ ཁ་ཟས་ཤིག་ 一种食品。

བེའུ། བའི་ཐུ་ག། 牛犛。

བེའུ་ཐུགས། བེའུ་ཉ་ཐུའི་སྐྱ་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་བ།

毛呢，如有犛牛細毛之褐子。

བེའུ་བུམ། དཔ་ཐེར་ཆུང་ཆུང་། 犛牛瓶（藻）。

小书册。

【增】牛乳头，又比喻对生活产生滋养的，
隱喻指精神食粮，因此又指經典。〔達〕

བེའུ་རས། སྐྱ་ཡོད་པའི་རས། 毛布，絨布。

བེའུ་ལོག་ བ་བེའུ་ཤོར་བ། 牛犛走失。

བེ་རྒྱུ་འི། རྒྱས་འབྲེད་འབྲེལ་ལས། རི་བེ་རྒྱུ་

ལས་བུང་བས་བེ་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་རྟེ་རིན་ཆེན་ཐོན་པོ་

དང་། རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་རིགས་སེར་པོ་དང་ལྷང་ཁྲ་དང་

དཀར་པོ་གསུམ་གསུངས་པ་（དང་）། 吠琉璃，

律疏說：吠琉璃山所产之藍寶石，名吠琉璃。

耳严論說：有黃、綠、白三種。

【增】映青。〔四〕（四作 བེ་རུ་ཆོ ）
 $\text{བེ་རུ་ཆོ་མཛོག་ཅན་དཔ་སྒྲུབ་བྱི་སྒྲིང་པོ་}$ （དང་）
 映琉璃色（藻）。蛇心梅松。
 བེག་གོ $\text{བེ་ག་ཞེས་པའི་ན་ཚ་ཞིག}$ 麻疹，痘疹。
 བེག་ཅེ བཅན་ × 一种鬼神。
 【增】鎧甲的衬衣。〔达〕
 བེང་ བེ་ཅན་ཆེན་པོ་ལས། 棒，大棍。
 【增】小型屋梁。〔达〕
 བེང་ཆེན། （注同上）
 བེད། སྐྱུ་འཛིགས་ལའང་ 1. 珍貴。2. 畏，恐惧。
 【增】利益。〔达〕
 བེད་ཀྱིས་འཛོ་བ། $\text{ཐྱེད་ཀྱི་འཛོ་བའས་སྐྱོག་འཛོ་}$ ×
 隐藏而生活。
 བེས། $\text{བེན་ཞེས་བྱ་ནག་སྐད་ཀྱི་སྒྲོང་ཀྱི་བྱུར་ཆག་ཅུ་}$
 $\text{སྒྲོང་ལ་ཅུ་བན་ཟེར།}$ 盛水器， བེན་ 字（汉语
 “瓶”）的变音。【增】或 བེས་པོ་ 等于 གོས་
 སྒྲིང་བོ། 1. 旧的，用坏的。2. 軀壳，腔，色身，
 色。3. 容器，柜，袋。〔达〕
 བེས་རྟོལ་ཁྱབ། $\text{སྐར་མོས་བེས་རྟོལ་བྱས་པ་ཉུ་བྱ།}$
 彈指，如以指彈物。
 བེས་རྟོལ་རྒྱག （注同上）
 བེས་པོ། $\text{གཟུགས་དང་སྒྲུབ་བྱ་མང་པོ་སྐྱུག་པོ་}$
 $\text{ཤར་བྱུང་པའམ་བཅོམས་པ་ཉུ་བྱའི་མཐ་ཆ་དང་་་}$
 ན་ཚ་ཞིག་ལའང་ 1. 色法（佛）。2. 补綴多
 层之衣被。3. 麻木症。〔木。
 བེས་པོར་བྱེད་པོ། ན་ཚས་མནར་པ་ཉུ་བྱ། 麻
 བེས་པོ་ཞལ་གྱིལ། ཁ་འགབ་པའི་དོན། 口罩，
 盖住之义。
 བེས་པོ་བཟོད་པ་ཆེ། $\text{ན་ཚའི་བྱེ་བྱག་ལའང་}$

一种病（麻木无知）。
 བེས་རྒྱག་གཉིས། $\text{གཟུགས་དང་གེས་པ་གཉིས།}$
 色法与心法（佛）。
 བེར། $\text{བཞོ་བྱ་ཟླ་གས་ཉུ་བྱ།}$ 大鼈，披风。【增】
 猛烈，尖锐，苛刻。〔达〕（同） བེར་ཟླམ།
 བེར་ཀ། $\text{བེ་ཅན་ནམ་དུ་བྱ་གུ་ཉུ་བྱ།}$ 棍，棒。
 【增】= རལ་ག 枝。〔达〕
 བེར་གྱོན་པ། $\text{ཟླ་གས་གོན་པ་ཉུ་བྱ།}$ 穿大鼈，披
 披风。（同） བེར་གསལ་བ།
 བེར་བ་ཡངས་པ། $\text{ན་ཚས་བེར་ཡངས་པ་ཉུ་བྱ།}$
 酸痛。（同） བེར་ལ་ཚ།
 བེར་ཟླམ། $\text{བཞོ་བྱ་ཟླ་གས་ཉུ་བྱ།}$ 大鼈，披
 风。（同） བེར།
 བེར་ལ་ཚ། $\text{ན་ཚས་བེར་ཡངས་པ་ཉུ་བྱ།}$ 酸痛。
 （同） བེར་བ་ཡངས་པ།
 བེར་གསལ་བ། $\text{ཟླ་གས་གོན་པ་ཉུ་བྱ།}$ 穿大
 鼈，披披风。（同） བེར་གྱོན་པ།
 བོག་པ། $\text{དན་པ་ཉམས་པའམ་བྱོས་པ་ཉུ་བྱ།}$ 昏
 迷，失念，迷惑。
 བོག་ར། བང་རིས་ཉུ་བྱ། 阶层，如級层。
 བོགས་འདོན། $\text{ཁྱེ་བཟང་འདོན་པའམ་ཁྱེ་སྐྱོགས་}$
 པའི་དོན། 有利润，生利息。
 བོགས་དབྱུང་བ། （注同上）
 བོགས་མ། ཁྱེ་བཟང་ 利，利息。
 བོགས་མེད། ཁྱེ་མེད་པ། 无利。
 བོང་ཁྱ། རི་བོང་གི་ཁྱ། 兔网。

པོང་རྒྱུ་འཚོ་པ། རི་པོང་ལ་རྒྱ་བཟུང་བའི་འཚོ་

པ། 以网兔子为生者。

པོང་ཆེ་ཆུང་། གཏོས་ཆེ་ཆུང་གཟུགས་པོང་ས་ཆེ་

ཆུང་ཡང་། 体积大小，形量大小。

པོང་སྒྲིམས། སྒྲིམ་དུག་ཅིག་དང་པོང་བ་དམར་པོ་

ཉ་བ། 一种毒药，如川乌。(同) པོང་དུག

པོང་ཐོར། པོང་གུ་པོ་གཉིས་པ། 二岁之驹。

པོང་དུག སྒྲིམ་དུག་ཅིག་དང་པོང་བ་དམར་པོ་ཉ་བ།

一种毒药，如川乌。(同) པོང་སྒྲིམས།

པོང་བ། སྒྲིམ་ཐོར་ས་ཡི་གོང་བྱེད་ས་སྒྲིམ་རྒྱུ་

རྒྱུ་ཡང་། 土块，硬土块。(同) པོང་ས།

པོང་བ་དམར་ཐོར་ཉ་བ སྒྲིམ་དུག་ཅིག་དང་པོང་བ་

དམར་པོ་ཉ་བ། 草乌头，一种毒药，如川乌。

པོང་བ་ཉིད་པ། ས་པག་གི་ས་བཞི་བར་བྱེད་པ་

ཉ་བ། 和土，如揉作砖坯之土。

པོང་བའི་བབ། ལ་ས་ཉ་བའི་སའི་བབ། 土块

滚下。

པོང་བ། མགྲིན་བཟང་ངམ་དེའུའི་ལ་པོང་ག། 驹。

【增】小昆虫。〔达〕

པོང་བ་དགའ། ལྷགས་མ་ཡིས་པོ་(དང་)། 驹

喜，兔喜(藻)。辛卯年。

པོང་བ་རྒྱུ་འཚོར། རི་པོང་རྒྱ་ཡིས་འདེབས་

པ་པོ་(དང་)། 以网捕兔者。

པོང་བ་རྒྱུ་གཤོར། (注同上)

པོང་ས། སྒྲིམ་ཐོར་ས་ཡི་གོང་བྱེད་ས་སྒྲིམ་རྒྱུ་

རྒྱུ་ཡང་། 土块，硬土块。(同) པོང་བ།

པོང་མ། ལ་སའི་མེ་ཉ་བ། 土块火，如带草土

块之火。

པོང་མེད། པོང་གུའི་མེད་ཐག་པ། 驹之后鞍。

པོང་ཆད། ཆེ་ཆུང་པོང་ས་ཆད་ཡང་། 体量大小。

པོང་ཡར། ད་ནིང་ལྷ་གུ་སྒྲིམ་པའི་པོང་ག། 去年

生过驹子的驹。

པོང་ས་ཆེ་ཆུང་། པོང་ཆེ་ཆུང་དེར་སྒྲིམ་གྱི། 体

量大小，参看 པོང་ཆེ་ཆུང་ 条。

པོང་ས་སྒྲིམས། ཆེ་ཆུང་ཆ་མཉམ་པའི་དོན། 大小

相等。

པོད། (原注缺) 西藏。(同) པོད་ཆེན་པོ།

པོད་ཆེན་པོ། (原注缺) 西藏。

【增】泛指今之西藏、西康、青海。〔达〕

པོད་ལྷལ། པོད་གངས་ཅན་ཡུལ། 西藏地方。

པོན། ལུ་པོན་ཉ་བ། 瓶，如水壶，水瓶。【增】

西藏古代崇拜物神的教，黑教，笨教。〔达〕

པོན་སྒྲུང་། པོན་པོའི་ཆོས་འབྱུང་ནས་ཐར་ཉ་བ།

黑教的传记。

པོན་པ། པོད་པའི་ས་བཞུགས་པའི་དོན། 1. 西藏人。

2. 念诵。

པོན་པའི་ཆོས། ལྷ་པ་གཤེད་རབས་ཀྱི་ཆོས་ཉི་

ལྷ་འཕོད་དེ་ག་ཐག་གི་མཆོད་པ་གཏོར་བ་ཉ་བ།

黑教之法，馨饒(黑教教主名)之法，如呼天神，以血肉供献。

པོར་བ། དོར་བའི་ས་དུགས་པ། 舍弃，抛弃。

པོར་སྒྲོར། (注同上)

པོལ་གོང་། ཀྱང་མགོའི་འཕྱོག་གོང་། 背面，上

面，如脚面。【增】脚或靴子的上部，脚面或手背。〔达〕

པོལ་པོ། འཕྱོག་པོ་འཕྱོག་པོ། 柔软。

གཟན་གཉིས། 禽兽，飞禽同走兽。

བྱ་མཆུ། བྱ་མཆུ་སྟོང་མ་དང་བྱ་མཆུ་སྟོང་།

1. 室宿 (二十八宿之一)。2. 禽鳥的嘴。

བྱ་འཛེར། བྱ་རྒྱ་ཡིས་འཛེར་བའམ་གཤོར་མཁམ།

用网捕鳥者。

བྱ་གཏོང་། འཕྲིན་གཏོང་བ་ལའང་། 通知，送信，寄信。

བྱ་བཟང་བ། རི་ཁོང་པའམ་བསམ་གཏན་པ།

舍事 (藻)。住山修行者，修定者。

བྱ་ཐལ། བྱ་སྟོང་གི་སྐྱུག་པ། 鳥灰，鷺鳥糞。

བྱ་ཐི་བ། ཐུག་རོན། 鵪，鳩。

བྱ་དེ་ཕོ་མ། ཁྱིམ་བྱ་ཕོ་མ་ཟངས་ཟེ་ཅན་ནི་ཕོ།

雄鷄、雌鷄，有紅冠者为雄鷄。

བྱ་འདབ། གཞུལ་ཡས་ཁང་གི་མདའ་ཡབ། 宮殿之飞簷。【增】悬楼，阳台。〔达〕

བྱ་ན། ཟས་ཀྱི་ཚོད་མ་ཞིག་རྟེ་བྱུ་ན་ཞེས་པའི་སྟན་མའི་བྱུར་ཆག་ 食品之菜，梵文བྱུ་ན་(豆类)之变音。

བྱ་ན་བ། ཚོད་མ་མཁམ། 厨夫，做菜者。

བྱ་པ། ཅུ་བྱ་སྟོགས་གསོད་མཁམ། 捕鳥者，杀鴨等者。(同)བྱ་གསོད་པ།

བྱ་སྤངས། མཚན་མོ་(དང་)། 舍事 (藻)。夜間。

བྱ་སྤངས་གསལ། ཉིན། 舍事显 (藻)。昼。

བྱ་ཕོ། སྒྲ་བཞིན་སྐར་མ་ལའང་། 1. 雄鷄。2. 牛宿 (二十八宿之一)。

【增】治月經過多的药。〔达〕

བྱ་ཕོ་ཅོ་ཅོ། བྱ་དེ་ཕོ་འི། 雄鷄冠。

【增】止月經的藥草。〔达〕 (达作

བྱ་ཕོ་ཅོ་ཅོ) (同)བྱ་ཕི།

བྱ་བ། ལས་ཀྱི་བྱ་བ་སྟོན་ལས། 事业，所作，行为。

བྱ་བང་། གྲ་ཡི་སྐྱ་ཅན་བྱ་ཞིག་གསལ་ཕོ་རྟེན་ཅེ་བའམ་བྱ་རྟེན་ཅན་པ། (གྲ་似是ྲ་字之誤) 烏鴉，烏鴉一类的鳥。(同)བྱ་རྟེན་ཅེ་བ།

བྱ་བལ་མ། ཅུ་ནང་གི་བལ་མྱ་བྱ་མ། 綠苔，如水中綠綿苔。【增】天鵝絨。〔四〕

བྱ་བྱེད་སྤངས་པ། རྒྱ་བ་གཟམ་བྱུང་བ་ལའང་། 舍造作 (藻)。月蝕。

བྱ་བྱེལ། བྱ་དང་བྱེལ། 鳥雀。

བྱ་བ། ཐུག་རོན་གྱི་སྐྱུག་པ། 鵪糞。

བྱ་བལ། མཚན་མོ་དང་བསམ་གཏན་པ་ལའང་།

离事 (藻)。1. 夜間。2. 修定者。

བྱ་བྱུན། བྱ་དེའི་སྐྱུག་པ། 鳥糞，鸡屎。

བྱ་འབྲས། སྟོང་བའམ་སྟོང་ལའང་། 蛋，卵。

བྱ་འབྲས་དམ། ན་ཚ་ཐོར་བཞིག་ 痘疹。

བྱ་མ། མེ་བཞི་སྐར་མ་(དང་)། 軫宿 (二十八宿之一)。

བྱ་མ་དྲ། བང་ཆེན་ནམ་ཕོ་ཉ་དང་ཉན་ན། 欽差，使者，邮差。【增】=བང་བྱེན། 〔达〕

བྱ་མ་བུམ། མཚོ་རྒྱུག་ལས། བྱ་སྐྱུགས་ཏི་བྱ་མ་བུམ་ཡིན་ནོ། 瓶。【增】茶壺形的供瓶。〔达〕长頸瓶。〔四〕

བྱ་མ་བྱེལ། (原注缺) 一种蝙蝠。

【增】飞鼠，鼯鼠。〔四〕

བྱ་མིག་བྱ་རྟེན་གྱི་མིག་ 烏鴉之眼。

བྱ་མོ་ལབ། མཚན་མོ་སྟེང་མཁམ་འབྲས་ཚོངས་(དང་)། 供品，礼品。

བྱང་ཆུབ་པ། སངས་རྒྱལ་(དང་)། 証菩提者
(藻)。佛。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། ཐེག་ཆེན་སེམས་བརྟེན་
རྒྱུ་ལྡན་ནས་གཞན་དོན་འཁྱར་དུ་འབྱེད་བ་པོ་་་་
དང་དུས་འཁོར་དང་སངས་རྒྱལ་ལའང་། 1. 菩薩
(佛)，发大乘心者，利他者。2. 时輪 (本尊
名)。3. 佛。(同) བྱང་སེམས།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ནལ་འབྱེད། དུས་
འཁོར། 菩薩瑜伽 (佛)，时輪(本尊名)。

བྱང་ཐང་། བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་རི་མེད་ཐང་། 西藏北
方无山之平原。

བྱང་ཐེམ། (原注缺) 梯級。

བྱང་ཐོད། ལྷ་མོ་ཞིག་ལའང་། 帽之一种。

བྱང་འབྲིན་པ། དཔུ་མཛད། 带头的，领头的。

བྱང་རུལ། བྱི་དོར་བྱེད་པ་ལའང་། 1. 涂抹。
2. 洗刷，清洁。

བྱང་པ། བྱང་ཕྱོགས་པ། 北方人。

【增】药草。〔达〕 熟練。〔四〕

བྱང་ཁྱ། བྱང་ཕྱོགས་པ་རྩོད་ཁྱིའི་དཔོན་པོ། 西藏
北方总管 རྩོད་ 地之官。

བྱང་ཕྱི་ཁོང་དུ། བྱང་ཕྱི་ཕྱགས་ཀྱི་ནང་དུ་འཇུག་
ཞིང་དུ། (未詳)

བྱང་ཕྱོགས། རྒྱལ་ཕྱོགས་བྱང་གི་ཕྱོགས་དང་བྱང་
ཁྱལ་ཐང་པའི་ཕྱོགས་ལའང་། 1. 背面，北方。
2. 清淨解脱方面。

བྱང་ཕྱོགས་བདག་པོ། རྒྱལ་ཆེན་ནས་སྤུལ། 北
方主 (藻)。毗沙門天王。
(同) བྱང་གི་ཕྱོགས་རྒྱུང་།

བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན། དན་པ་ཉིད་གཞག་ལ་
སོགས་པའི་ཐང་པའི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པའི་ཆོས་་་
སུམ་རྩ་སོ་བདུན་ནོ། ། 三十七菩提分 (佛)，
四念住等三十七种順解脱品法。

བྱང་བ། སྤང་བ་དང་འབྱ་ཞིག་ལའང་། 1. 断除。

2. 斑蝥，虫之一种。【增】 1. =སངས་པ། 純淨。

2. =ཞིབ་པ། 精細。3. མཁས་པ། 智者。〔达〕

བྱང་བ་དྲ་ཅན། 腹牛虫。〔四〕

བྱང་བུ། སྒྲིབ་ལྟར་བྱང་བུ་ཁལ་རིས་ཅན། 板片，
甲片。【增】 1. 瑣子鎧。2. 碑板。3. 說明，
签条。〔达〕 油滑透了。〔四〕

བྱང་བུ་ཅན། བྱ་དང་བྱེའི་མིང་ལའང་། 有片
(藻)。鳥，雀。

བྱང་བུའི་མིག་སྒྲན། སྒྲན་ཆ། 眼药片 (藻)。
墨。(同) བྱང་སྒྲན།

བྱང་མ། བྱང་བུ་ལའང་། 1. 鉄甲片。2. 签条。

བྱང་མའི་ལྷགས། ལྷགས་ལེབ་ལེབ་ལའང་བྱང་
ཕྱོགས་ལའང་། 1. 鉄片，鉄牌。2. 北方。

བྱང་སྒྲན། སྒྲན་ཆ། 墨。(同) བྱང་བུའི་མིག་སྒྲན།

བྱང་བཟུ། ཆོ་ག་ལྟོ་སྒྲོ་ལའང་། 1. 淨化 (佛)。
2. 启南門仪軌，渡亡仪軌 (佛)。

བྱང་ཤར་ཕྱོགས་རྒྱུང་། དབང་ཕྱག་རྒྱུང་པ།
东北方护神 (藻)。小自在 (天神名)。

བྱང་སེམས། ཐེག་ཆེན་སེམས་བརྟེན་རྒྱུ་ལྡན་ནས་
གཞན་དོན་འཁྱར་དུ་འབྱེད་བ་པོ་དང་དུས་འཁོར་་་
དང་སངས་རྒྱལ་ལའང་། 1. 菩薩 (佛)，发大
乘心者，利他者。2. 时輪 (本尊名)。3. 佛。
(同) བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ།

བྱང་སེམས་དཔའ་། ཁྱ་བའས་ཐིག་ལེ། 白菩提

心(藻)。汁液，精液。

【增】止遺精的一种白药草。〔达〕

བྱང་མེམས་དམར། རྒྱ་མཚན། 赤菩提心(藻)。

月經。【增】止遺精的一种紅药草。〔达〕

བྱང་ཁ། དམོད་པ་མཐུ་ཀྱུ་ནས་གཏོད་སྒྲིབ་ཟེར།

詛咒，放咒，如詛咒伤害。(同) བྱད་སྒྲིབས།

བྱད་དགྲོལ། མཐུ་ལས་དགྲོལ་བར་བྱ། 脫縛，

当从咒縛中脫出。

བྱད་སྒྲིབས། དམོད་པ་མཐུ་ཀྱུ་ནས་གཏོད་སྒྲིབ་

ཟེར། 詛咒伤害。(同) བྱད་ཁ།

བྱད་དབྱིབས། ཞལ་རས་ཀྱི་དབྱིབས། 容貌，臉

面之形状。(同) བྱད་བཞིན།

བྱད་ས། སྦྱོད་འཇུག་ལས། བྱད་ས་དེ་བཞིན་སྤྲིན་

པོ་ནམས། ཞེས་པ། 榮瑪(音譯)，入行論說：“榮瑪羅刹等”。(榮瑪，似是一种害人之鬼魅)

【增】敌人。〔达〕(达在བྱད་字中)

བྱད་བཞིན། ཞལ་རས་ཀྱི་དབྱིབས། 容貌，臉面

之形状。(同) བྱད་དབྱིབས།

བྱན་ཐུག་ བྱ་ཐུག་ 雕鷹。

བྱན་མོ། བྱ་ན་མོའས་བྱིས་འཛིན་ས། 女厨師，

主妇。

བྱན་ཚུད་པོ། བྱད་བྱན་ཚུད་དེ་ཐོགས་མེད་བྱ་བ་

བྱེད་པོའི་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཤེས་རབ་ཅན།

了解者，了解内容，作事无碍，善于判別之智慧者。

བྱབ་པ། བྱི་དོར་བྱ་བ། 扫除，清除。

【增】1.洗滌。2.擦。3.抓，握。〔达〕

བྱབས་པ། བྱི་དོར་བྱས་པ། 已扫除，已使清洁。

བྱམས་མགོན། དགའ་ལྡན་བཞུགས་པ་སྒྲིབ་སངས་

ཀུས་བྱམས་པའམ་མེདྲལ། 慈尊(佛)，住在觀史陀天之弥勒佛。

བྱམས་ཆེན། (注同上)

བྱམས་ཆེན་ལྡན་པ། སངས་ཀུས་ཀྱི་མཚན་ལའང།

1.具有大慈心。2.佛的名号。

(同) བྱམས་པའི་སྦྱོབས་མངའ་བ།

བྱམས་པ། བདེ་བ་དང་ལྡན་པར་འདོད་པའི་སྒྲིབ་

慈心，仁慈，愿人安乐之心。

【增】末來佛，弥勒菩薩。〔达〕

བྱམས་པའི་སྦྱོབས་མངའ་བ། སངས་ཀུས་ཀྱི་

མཚན་ལའང། 1.具足慈力(佛)。2.佛的

名号。(同) བྱམས་ཆེན་ལྡན་པ།

བྱུ། ནག་པ་སྐར་ས་ལའང། 1.小鳥。2.角宿

(二十八宿之一)。

བྱེད་ཅོག་ ལས་ཀྱི་ཐུགས་ཅད། 凡所作事，一

切事业。

བྱར་མེད། བྱ་བ་བྱེད་མི་དགས་པ། 不应作之事。

བྱར་བྱང་། བྱ་བ་བྱེད་བྱང་། 可作之事。

བྱས་པ། བྱུས་པའམ་ལས་ཀྱི་བྱས་པ། 已作事。

【增】1.བྱེད་པ་ 的完成式。2.作事者。〔达〕

བྱས་པ་ཅན། དྲིན་ཅན། 有恩者。

【增】已作事者。〔达〕

བྱས་པ་གཞོ་བ། དྲིན་གཞོ་བ། 报恩。

བྱས་སྤྱོད་ཅོག་ བྱས་པ་ཐུགས་ཅད། 一切所作。

བྱི་ཀྱ། སྒྲིག་པའས། 蒜。

བྱི་སྒྲག་ བྱི་བ་ཅོག་ཅོག་གི་དྲིགས་ཤིག་ 鼠之一種。

བྱ་བྱར། ལྷ་ཐམས་ཅད་ཁབ་ཀྱི་ཕུའི་སེམས་ཅན་ཞིག་

གཟེར་མོངས་གཟུགས་མོང་ཟེར། 刺蝟，毛如

針之畜生，亦名 གཟེར་མོ་ 及 གཟུགས་མོ།

བྱ་བྱར། (注同上)

བྱ་དྲོ་བྱེད་པ། གད་བདར་བྱེད་པ། 打扫，扫

除。【增】清洗思想。〔达〕

བྱ་དྲོ་མེལ་ཆོ། མེ་མོང་། 察净(藻)。鏡。

བྱ་ཕྱག་ འཕྱོར་མའི་བྱའམ་པ་ངོ་མི་ཤེས་པའི་བྱའམ་

བྱ་མོ། 私生子，蕩妇之子，不知其父之子女。

བྱ་བ། ལྷ་བྱི་བའམ་ལྷ་བྱི་བ་དང་ཅིག་ཅིག་ 1.毛

秃，发秃。2.鼠。【增】銀鼠灰鼠总名。〔四〕

鼠(只用于历书中)。〔高〕

བྱ་བ་ནག་པོ། གཡི་འདྲ་བའི་སེམས་ཅན་ཞིག་

騷鼠，如猱獬形之野兽。

བྱ་བ་གསོད། བྱི་བའི་ཟས་ཅན་ཞི་མི། 杀鼠(藻)。

猫。(同) བྱི་ཟ།

བྱ་པོ། I. ལྷ་མེད་པ་དང་གཞན་གྱི་བྱ་མེད་པ་ལོག་

གཡེས་བྱེད་པོ། 1.秃，无发。2.淫乱。

II. ལྷ་དང་བྱམ་བའི་དྲན་དང་གན་རྒྱུ་བྱི་བོ་བརྟུང་

ཟེར་བ་དང་པོ་འཕྱོར་དང་བྱི་ཟེར་བ་ལའང་།

1.无装饰。2.秃，如說：“打秃椎”。3.奸夫。

4.雀。

【增】或作 བྱི་པོ། 奸夫，乱淫者。〔达〕

བྱ་པོ་བྱེད་པ། གཞན་གྱི་ཆུང་མ་ལ་ལོག་གཡེས་

བྱེད་པོ། 奸淫，奸夫。

བྱ་པོ་གསོར་བ། (注同上)

བྱ་བྱས་པ། འཁྱིག་པ་ལྷུད་པ། 已行淫事。

【增】=བྱི་པོར་或 གཞན་གྱི་བྱ་མེད་པ་ལྷུད་པ།

〔达〕 (达无 བ་字)

བྱི་བྱམ། ཞི་མའི་སྐྱག་པ་དང་བྱི་བའི་སྐྱག་པ། 1.猫

屎。2.鼠屎。

བྱི་སྐྱག་ བྱེད་ཞིག་གས་བྱི་སྐྱག་པུང་། 1.一种

雀。2.一种鼠。

བྱི་སྐྱང་། བྱི་ཚིག་མེད་དང་དབྱི་མོང་དམ། 1.鼠

之一种。2.透骨草。

བྱི་སྐྱག་མ། ཅིག་ཅིག་གི་རིགས་ཤིག་ 鼠之一种。

བྱི་མོ། I. བྱ་མེད་ལོག་གཡེས་ཅན། 蕩妇。

II. ལྷ་མོང་མ་དང་མགོ་རི་ལྷ་བྱི་ཞིང་ལྷུང་བའི་བྱ་

མེད། 1.娼妓。2.头发脱落之秃妇。

བྱི་ཚིག་ སྐྱག་ཆགས་ཤིག་ 鼠。

བྱི་ཟ། བྱི་བའི་ཟས་ཅན་ཞི་མི། 吃鼠(藻)。猫。

(同) བྱི་བ་གསོད།

བྱི་ཟ། ལྷ་བྱི་བའི་ཟ་བ་ཅན། 秃冠，毛秃只有

肉冠。【增】=ཐབས། 方式，方法。〔达〕

བྱི་བཞིན། བྱ་གཞུག་ཅེས་པའི་སྐར་མ་ཡང་ན་བྱི་

བཞིན་ནི་སྐར་མ་གསུམ་རྩེ་དབྱིབས་ནི་མྱང་མགོ་ལྷ་

བ། 女宿(二十八宿之一)，名“鳥尾”之

宿，女宿有三星，形如牛头。

བྱི་རུ། རིན་ཆེན་དམར་པོ་བྱ་རུ། 珊瑚。

བྱི་རུ་རི་ཁློག་གཤམ། བྱ་རེ་པོ། 珊瑚胡(藻)。

雄鸡。

བྱི་པ། ཞི་མི། 猫。【增】1.=ལུས་བྱ་ 或 མ་མི།

2.一个属于龙类的地神名。〔达〕

བྱི་པའི་མིག་ ཞི་མའི་མིག་དང་བ་ལྷའི་མིང་དང་དཀར་

ཁྱ་མེན་ལའང་། 1.猫眼睛。2.雌黄。3.猫

睛宝石。

བྱི་ཡིང་། རྩོམ་ཆགས་ལྟེན་ 鼯鼠。

བྱིང་ཚོད་གཉིས། མེས་མ་མུགས་པ་དང་གཡེངས་
པ་ཉི་ལྔ། 1. 沉掉，悟沉，掉举（佛），心
悟沉与散乱。

བྱིང་འཕྱིབས། རིག་པ་གསལ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཉི་ལྔ་
དང་ཉོབ་པ་ཉི་ལྔ། 1. 沉迷，心智不明。2. 昏
油。（同）བྱིང་པོ།

བྱིང་ན་གནས་པ། རྩ་ནང་དུ་བྱིང་ན་གནས་པ།
潜住水中。

བྱིང་བ། རྩལ་འདས་ནང་དུ་ཕྱིས་པའམ་བྱིང་བ།
沉溺，沉入水中，溺于泥中。
【增】隐匿的。〔达〕

བྱིང་པོ། རིག་པ་གསལ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཉི་ལྔ་དང་
ཉོབ་པ་ཉི་ལྔ། 1. 沉迷，心智不明。2. 昏油。
（同）བྱིང་འཕྱིབས།

བྱིང་བྱིང་བྱ་ལ། འབྲུ་ཞིག་ 一种虫。
【增】一种小甲虫。〔达〕

བྱིང་མ། རྩས་བྱ་བྱིང་མ། 呢子。
【增】象嗶嘰的呢布。〔达〕

བྱིངས། བྱ་མོང་མྱིའམ་མྱི་བཞོམས་ཀྱི་མིང་རྟེ་མིང་
དེ་ཡང་བྱིངས་གང་ལས་བསྐྱབས་པ་དང་མིང་ཅན་
དེའི་ཆོས་དང་བྱིངས་དོན་དེ་རི་ཉི་ལྔ་འབྲེལ་པ་དང་
ཞེས་པ་ཉི་ལྔ། 1. 共同，总共。2. 字根。
【增】1. 海之深处。2. 隐藏，沉没。3. 总，
全，一切。〔达〕

བྱིངས་ཆེ། མྱིའམ་བྱ་ཆེ། 总，共同，周遍。

བྱིངས་པ། ཡིད་སྒྲུགས་པའམ་ཡི་སྒྲུག་པ་ཉི་ལྔ།
沉迷，心意昏迷。
【增】=བྱིངས། 一切，一般。〔达〕

བྱིངས་པོ། གཞུང་ངས་བྱ་མོང་། 1. 总的。
2. 共同。

བྱིང་པ། ཡི་གེ་བསྐྱབ་པའམ་བྱིང་པ་ཉི་ལྔ། 擦去，
如将字擦掉。

བྱིང་པོ། （原注缺）拭者。

བྱིན། རྟེན། 施，给。

བྱིན་ཆགས་པ། གཟི་བཞིན་ཅན། 威风，有威
德。【增】1. 迷人的，令人心醉的。2. 嬉戏
的。3. 柔弱的。〔达〕

བྱིན་པ། རྩིན་པ་བྱིན་པ་ཉི་ལྔ་དང་ཀྱང་པའི་བྱིན་
པའང་། 1. 施，给。2. 小腿，腿肚。

བྱིན་པ་རྩྭས་པ། དམངས་རིགས། 膳生（藻）。
农民种姓。

བྱིན་པ་གཅིང་། བོང་བྱ་པའང་། 膳净（藻）。駟。

བྱིན་གཞུག་ ཀྱང་པའི་བྱིན་གཞུག་ 腿肚之末部。

བྱིན་ཟ། མེ་དང་མེ་ཉི་ལྔ་（དང་།） 食施（藻）。
1. 火。2. 火神。

བྱིན་ཟའི་ལྗོང་། བྱ་ལོ་པོ། 火腹（藻）。一种
雕鹰（吃骨者）。【增】老皂雕。〔四〕

བྱིན་ཟའི་ཕུང་པོ། མའི་ཕུང་པོ། 火堆。

བྱིན་ཟའི་མིང་། བྱད་མིང་། 柴，薪。

བྱིན་རབ། རྩིན་མོངས་གསོལ་ཆོགས་པའང་། 宴会。

བྱིན་ཞབས། བདུད་ཅིན་རྩས་མཐུ་བྱིན་ཞབས་ཉི་ལྔ།
加持（佛），如加持甘露之功力。

བྱིན་ལེན་བྱས་པ། ཡང་བྱིན་པས་ཚུར་བསྐྱུ་ཏི་
ལེན་པ། 授受（佛），彼授此受。

བྱིབ་པར་བྱ། འགལ་པའམ་གཡོག་པར་བྱ། 当遮
蔽，当复盖。

བྱབས་པ། གཤམ་པའམ་གཡོགས་པ། 遮蔽, 复盖。

བྱུ། བྱུ་རྩེ་བྱ་ཆུང་ཆུང་། 即 བྱུ། 雀, 小鳥。

【增】地鼠, 田鼠。〔达〕

བྱུ་ཆེལ་ཟན། ནས་ཟ་མཁན་བྱུ། 食麦之雀。

བྱུ་འཇུལ་བྱང། སྤྱི་ཚུགས་སུ་འགྲོ་བའི་བྱུ་

ཞིག་དང་ཆུ་ནང་དུ་འཇུལ་བར་བྱང། 1. 顛倒飞之鳥。2. 潛入水中。

བྱུ་ཟུལ་བྱང། (注同上)

【增】鳥在松土中洗毛的动作。〔本〕

བྱུ་བྱར་པ། ཆ་ཀ་པའམ་སྒྲིག་ཆགས་ཤིག

蝗虫。

བྱལ། སྒྲིག་བྱལ་ལས་སྒྲིག་བྱལ་ཏུ། 耳墜, 耳瑱。

བྱལ་བ། ལག་པས་བྱལ་བྱལ་བའམ་བྱིའི་མགོ་ལ་བྱག་

གིས་བྱལ་བྱལ། 以手撫摩, 拍打, 如用手撫拍狗头。

བྱལ་བྱལ། (注同上)

【增】以手梳头的样子。〔本〕

བྱལ་བྱལ་འགྲོ། བྱལ་བྱལ་ལས་ཕྱལ་ཕྱལ་འགྲོ་བ།

偵察而行, 潛行。

བྱལ་བྱག་པ། འདག་པའམ་སྒྲིག་འབྱལ་ཏེ་བྱག་པ་

ཏུ། 塗抹, 如涂泥, 涂油。

བྱལ་མོ། གཅེར་བྱའམ་བྱི་མོ་ལའང་། 1. 裸体。

2. 蕩妇。

བྱས་པ། བྱ་ཆུང་ཆུང་དང་སོ་སོ་སྤྱི་བོ་དང་སྤྱི་

ནས་འགྲོ་མི་རྒྱས་པར་བྱས་པ་ཞེས་མཚེ་རྒྱ་ག་.....

གསུངས། 1. 小孩。2. 异生(佛), 凡夫。

3. 律疏說是生后未能行走之嬰兒。

【增】幼儿。〔四〕

བྱས་པ་ཅན། ཆུ་སྤོང་ཞིག་དང་ཏ་ཞིག་ལའང་།

有儿童者(藻)。1. 鱣魚, 摩羯魚。2. 魚之一種。

བྱས་པ་གསོད། (注同上) 害儿童(藻)。

བྱས་པའི་བརྒྱལ་བྱགས། འཇམ་པའི་དབྱངས།

童行(藻)。文殊(菩薩名)。

【增】幼稚的决心或誓愿。〔达〕

བྱས་པའི་རུས་མ། མེད་མེད་ཤིང་། 童能(藻)。

鉄力树, 櫨木树。

བྱས་པའི་སྦྱོར་པ་ཅན། གདོང་བྱག་དང་སྤྱིན་བྱག

童行者(藻)。1. 六面童子(天神名)。2. 昴宿(二十八宿之一)。

བྱ་ཅ། བྱ་རྩེ་རིན་ཆེན་དམར་པོ། 即 བྱ་རྩ།

珊瑚。

བྱ་རུའི་སྒྲིག་ཤལ། བྱ་དེ་བྱིས་བྱ། 珊瑚胡

(藻)。鸡, 家禽。

བྱ་རུའི་མཚུ། སྦྱང་ཀ། 珊瑚嘴(藻)。紅嘴鴉。

【增】寒鴉。〔四〕

བྱག་བྱ། སྒྲིག་བྱག་པར་བྱ་བྱག་གིན་པ། 涂, 如涂油。

བྱག་རིས་སུ་ཞོག་གས་རིས་དུ་ཞོག་ 安放于坐

位中。【增】让出余地, 让出空位子。〔达〕
(达无 སུ་字)

བྱགས་པ། སྒྲིག་སྒྲིག་དུ་བརྒྱག་པ་དང་བྱི་མ་བསྒྲམས་

པའམ་བྱགས་པ། 1. 使聞香, 嗅。2. 塗抹。

【增】摩, 撫育。〔四〕

བྱང་། ང་ལ་ཐོབ་བྱང་ཏུ། 表示过去的詞,

如說: ང་ལ་ཐོབ་བྱང་། 我已得到。

【增】参看 འབྱང་བ། 〔达〕

བྱང་བྱལ་སྒྲོ་བ། ཁ་ལ་གང་བྱང་བར་སྒྲོ་བ། 信

口而說, 口亂說。【增】= རྒྱུ་སྒྲོ་བ། 謊言。〔达〕 (达 བྱལ་ 后有 ཏུ་字)

བྱང་བ། མཐོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ནས་ཐར་ལ་བྱང་བ་ཟེར།

已有，已出现，如说：“过去之传记中有”。

བྱར། གཞན་ནས་བསྐོས་པའི་བྱ་ངན་སྤྱད་བསྐྱེད་ལས་

ས་ཤིས་པ། 从他人傳染来之忧苦，或不祥之

事。【增】=བྱ་ངན། 灾难。【达】

བྱར་ཆགས། (注同上)

བྱར་བྱར་གང་བ། སྤྱངས་པའས་ཡར་འབྱར་ཏི་

གང་བའས་འབྱར་ཏི་གང་བ། 1.堆积。2.高起
充满。

བྱར་བྱར་གཏམས་པ། (注同上)

བྱལ་ནས། བྱལ་ནས་སམ་བསྐོར་ནས། 迂迴，圍繞。

བྱལ་བྱིན་པ། རྩལ་རྩལ་བྱིན་པ། 偵察，巡視。

བྱལ་བྱལ་བ། I. (注同上)

II. ལག་པས་བྱིལ་བྱིལ་བ་ཟུ་བ། 撫摩，如用手
摩弄。

བྱས་ལེགས། གཡུལ་ལས་ཀྱལ་བའས་དབྱ་ལས་ཀྱལ་

བ་དང་ཐུས་ལེགས་ཀྱང་། 1.战胜，胜过敌人。

2.善策，良謀。【增】功勛，功績。【达】

བྱ་ཁྲོད། བྱ་ས་ཚུབ་པོ། 沙砾，粗沙。

བྱ་སྟག བྱ་ས་ལེབ་ཅིག ཐུ་མ་ཞིག 蝶之一種。

【增】=དམིག་བྱ། 一种无翅的昆虫。【达】

བྱ་བ། ས་ཡ་བརྒྱ་ཐམ་པ། 9000000

俱胝，一千万。【增】中断，分离。【达】
京。【四】

བྱ་བ་ཅན། སྒྲིའི་མིང་། 百亿者（藻）。发。

བྱ་བྱག སྒྲིའི་བྱ་བྱག་ལས་གྲག 分別，分支。

【增】1.=བྱད་པར། 特別，与 སྒྲི 相反。

2.不同。【达】

བྱ་བྱག་རྟོགས་བྱེད། རྒྱུ་གཉིས་ཤིག་སྤྱད་པའི་

དཔེ་ཆ་ཞིག 两种語言合璧之书，即梵藏对
照的翻譯名义集。

བྱ་བྱག་པ། བྱ་རོལ་པའི་གྲུབ་མཐའ་འཛིན་པ་ཞིག

胜論师，外道宗派之一。

བྱ་བྱག་སྤྱེ་བ། བྱ་བའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱེ་བ་ཞིག

毗婆沙（佛），佛教宗派之一。

བྱ་འབྲས། (未詳)

བྱ་ས། རྩའི་གཞེགས་ས། 砂子，石屑。

བྱ་ས་ཀ་ར། བྱ་ས་འདྲ་བའི་ཀ་ར། 白糖，

砂糖。

བྱ་ས་དམར་པོ། ལི་ཁྲི་ལའང་། 1.硃砂。

2.黃丹。

བྱ་ས་ལེབ། བྱ་ས་ལེབ་རྩེ་བྱ་ས་ལྗིང་ས། 即 བྱ་ས་

ལེབ། 蝴蝶。

བྱ་ཚར། (未詳)

བྱེད། ཚངས་པ་དང་རྒྱ་བྱེད་པོ་དང་བྱ་བ་བྱེད་པོ།

1.大梵（天神名）。2.作因者。3.作事者。

(同) བྱེད་པོ།

བྱེད་ཁུལ་(ཡང་)། བྱེད་པའི་ཚུལ་(ཡང་)།

作法，作事之情况。

བྱེད་སྒྲིའི་རྩ་ཚིག བྱེད་རྒྱུའི་ཚིག 工作計劃。

བྱེད་པ་པོ། བྱ་བ་བྱེད་པ་པོ། 作者，作事者。

བྱེད་པའི་ཀྱལ་མཚན། རྩ་གཞིང་མ། 作幢

(藻)。馬面火，參看 རྩ་གཞིང་མ་ 条。

བྱེད་པའི་ཡན་ལག མ་མཚན་ལའང་། 作支

(藻)。女性生殖器。【增】努力。【达】

བྱེད་པོ། ཚངས་པ་དང་རྒྱ་བྱེད་པོ་དང་བྱ་བ་བྱེད་པོ།

五·五 | 无尾鼠。鼠之一种，亦名无尾鼠。

【增】丰富，多。〔达〕

五·五 | 燕麦，亦作五。

五·五 | 君子，上流人，应作五。

五·五 | 脂膏，如酥油或浮油。

五·五 | 可不可以，能不能。

五·五 | 燕麦面，亦作五。（同）五。

五·五 | 鼠粪，野鼠之粪。

五·五 | 崖，石山。（同）五。

五·五 | 草药之一。

五·五 | 山岩之孔穴，如鸢鸟住处。

五·五 | 回声。

【增】=五。（达）

五·五 | 山岩之洞穴，如人居之山洞。（同）五。

五·五 | 悬崖，山岩悬险。（同）五。

五·五 | 石龙子，蜥蜴。

五·五 | 五灵脂，石漈清，石中所产的一种药。

五·五 | 崖弓者（藻）。毗那夜迦（天神名）。

五·五 | 山岩之洞穴，如人居之山洞。（同）五。

五·五 | 陡崖，山岩悬险处。（同）五。

五·五 | 崖，石山。（同）五。

五·五 | 胸。（同）五。〔增〕心坎。〔四〕住处。〔高〕（同）五。

五·五 | 鞋底，鞋底。

五·五 | 胸。（同）五。

五·五 | 胸生（藻）。1.乳房。2.小儿。3.驢馬口。

五·五 | 住处，旅舍。（同）五。

五·五 | 腹行（藻）。龙，蛇。

五·五 | 腹行王（藻）。龙王。

五·五 | 腹行藏（藻）。白梅松。

五·五 | 1.胸飾。2.項串，瓔珞。【增】1.眉子。2.女朝服上挂的金牌。〔四〕

五·五 | 前面与后面。

五·五 | 1.压挤胸部。2.抱持 拥抱。

བྲང་བདག ཁང་བདག 房主，店主。

བྲང་བ་ཅན། ཉིལ་པོ། 全胸者（藻）。整个。

བྲང་བྲང་། རྒྱུ་ཕྱེ་ཅས། 些许，少许。

【增】数目名。〔达〕

བྲང་ཚ། རྩ་བའི་ན་ཚ་ལའང། 1. 胸热。2. 腹胃之病痛。

【增】醋心。〔四〕

བྲང་མཚེས། ཁྱིམ་མཚེས་གྲོང་པ། 邻居，里人。

བྲང་མཛེས། （注同上）

བྲང་ཞོལ། ལུས་ཀྱི་བྲང་གི་ཞོལ། 胸之下部。

བྲང་ཟེ། བྲང་རྩལ་ཕྱེ་མ། 胸骨之尖端。

བྲང་གཡོགས། གྲོ་ཆའམ་གྲོ་ཆའི་མེ་ལོང། 甲胃，甲镜。

བྲང་ས། རྩོད་སའམ་བཞུགས་ས་དང་འདུག་སའམ་འདུ་ཁང་ལའང། 住处，旅舍。

（同）བྲང་ཁང།

བྲང་ལྗམ། ལྗམ་ཞིག 鞋之一种。

བྲད་པ། རྩེན་མོས་བྲད་པའམ་ཕྱར་ཕྱར་བྲད་པ།
འདྲད་པ་ཞེས་སྟེང་། 以指爪抓，搔痒，亦作
འདྲད་པ།

བྲད་བྲད་བྲས་པ། （注同上）

བྲན། འབངས་ལའང། 1. 奴仆。2. 属民。

བྲན་པ། རྒྱ་ཡིས་བྲན་པ་རྩ་བ། 浸润，如用水浸润。

བྲན་པོ། གཡོག་པོ། 奴仆，男仆。

བྲན་མོ། གཡོག་མོའམ་མོ་བྲན། 婢女，女仆。

བྲབ་བྱ། བྲབ་པར་བྱའམ་བརྒྱུད་པར་བྱ། 所抛擲，所打击。

བྲབས་པ། བརྒྱུད་ས་པའམ་བརྒྱུགས་པ། 已打，捶打。【增】抛掷。〔达〕

བྲས་ཟེ། ཚངས་པའི་བྱ་ཟེར་ཁ་ལས་སྦྱེས་པའང་ཟེར་གཙང་མའམ་བྲལ་ཏེ་ཞེས་པའི་བྱར་ཆག ཇུ་མཚེས་པའི་བྱ། 梵天之子，或婆罗门。又称 梵天之子，或 口生。此字系梵語 𑖦𑖳𑖫𑖜 之变音，本义为清淨。

བྲལ་བ། མ་མོར་བྲལ་ཟེར་པ། 离，已分离。

བྲལ་བྱལ་བ། མ་མོ་མོ་རྟག་མཛོག་འགྱུར་མོ་མོར་བྲལ་རྟ་སར་བྲལ་བ་རྩ་བ། 脱落，如叶子或果实成熟变色而脱离落地。

བྲ། ཅི་གི་བྲི་བར་རྩ་བ། 写，如写字。

【增】参看 འབྲི 缩小。〔达〕

བྲིད་པ། མགོ་འཁོར་བྲད་པའམ་བརྒྱས་པ། 迷惑，欺誑。

【增】参看 འབྲིད་པ། 〔达〕

བྲིད་བྲིད། རབ་རིབ་ལའང། 昏暗。翳障，朦朧。

བྲིད་མ་དགོས། འགག་མི་དགོས་ཟེར་བ་རྩ་བ། 不用遮掩。

བྲིད་ལ་བཅོས་པ། བརྒྱས་ཏེ་བཅོས་པ། 诱惑，伪装。

བྲིན་པ། རིན་དུ་བྱ་བའི་མིང། 卖，作价。

བྲིན་པ་དགའ། རིན་དུ་ཡབ་དགའ། 难卖，难作价。

བྲིས། བྲིས་པར་བྱའམ་འགྱུད་པར་བྱ། 当分配，当散发。【增】参看 འབྲིས་པ། 〔达〕

བྲིསས་པ། འགྱུད་པར་བྲས་སྦྱར་ཟེར་པ། 已散給。

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 散发, 舍
給, 分給 (命令詞)。

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 画像。

(同) བྲིས་སྒྲིག་

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 画家,
写字者。

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 画像。

【増】画像。【四】(同) བྲིས་སྒྲིག་

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 已写字。

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་

བྲིས་སྒྲིག་ 画塑, 如画成纹, 用泥塑起。

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 写吧! 写字吧!

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 挖, 剥,
亦作 བྲིས་སྒྲིག་

བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 饥饿。

【増】=བྲིས་སྒྲིག་ 饥饿。【达】(达无 བྲིས་སྒྲིག་ 字)

བྲིས་སྒྲིག་ (原注缺) 流出, 溢出。

【増】流水, 潮。【达】山洪暴发。【本】

བྲིས་སྒྲིག་(བྲིས་སྒྲིག་) བྲིས་སྒྲིག་(བྲིས་སྒྲིག་) 普遍。

བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 根源, 本源。

བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་
བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 剥, 剥刮。

བྲིས་སྒྲིག་ (注同上)

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 粪, 屎。

【増】秽物。【达】

བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་
經管, 收集。

བྲིས་སྒྲིག་(བྲིས་སྒྲིག་) བྲིས་སྒྲིག་(བྲིས་སྒྲིག་) 水沟。

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་
བྲིས་སྒྲིག་ 1. 水积起。2. 集于一处。

(同) བྲིས་སྒྲིག་

བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ (原注缺) 收, 放。

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་
བྲིས་སྒྲིག་ 1. 水积起。2. 集于一处。

【増】或作བྲིས་སྒྲིག་于等བྲིས་སྒྲིག་放入。【达】

(同) བྲིས་སྒྲིག་

བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 收集
者, 收敛者。

བྲིས་སྒྲིག་ (原注缺) 施食之一种。

བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་
བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 散落, 如果熟落地。

བྲིས་སྒྲིག་ (注同上) 【増】散开, 跌碎, 脱
落。【达】出溜。【四】

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 掘的井。

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 已刻, 已凿。

བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 拌,
如拌食, 拌糌粑。

བྲིས་སྒྲིག་ I. བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 1. 升, 斗。2. 箕
宿 (二十八宿之一)。

II. བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 挂, 如悬挂
宝盖。【増】或བྲིས་སྒྲིག་量具 (量谷类或液体
的器具)。【达】斗拱, 板斗。【四】

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་ 大指上之
环, 搬指。

བྲིས་སྒྲིག་ བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་བྲིས་སྒྲིག་

ཁལ་གཅིག 一升，二十升为一克。

(同) བྱེ་པོ་གང་།

བྱེ་ཆུང་། བོངས་ཆད་འཇལ་བྱེད་བྱེ་ཆུང་། 量器之小升。

བྱེ་ནད། ན་ཚ་ཞིག 一种疾病。

བྱེ་ཕུལ། བོངས་ཆད་འཇལ་བྱེད་བྱེ་དང་ལག་པའི་ཕུལ་གང་། 1. 容量之一升。2. 手之一握。

【增】头，盔。〔达〕(同) བྱེ་ཚད།

བྱེ་པོ་གང་། འཇལ་བྱེད་བྱེ་གཅིག་དང་བྱེ་ཉི་ཤུ་ལ་ཁལ་གཅིག 一升，二十升为一克。

(同) བྱེ་གང་།

བྱེ་པོ་ཆེ། བོངས་ཆད་འཇལ་བྱེད་བྱེ་ཆེ། 量器之大升。

བྱེ་པོ་ཉི་ཤུ། ཁལ་གཅིག 二十升，一克。

བྱེ་མོ་བྱས་པ། ཅེད་མོ་ཅེས་པ། 嬉戏，游戏。

【增】戏谑，诙谐。〔法〕

བྱེ་མོ་འི་གཏམ། དག་འབྲལ་གཏམ་མས་དོན་མེད་ཅེད་མོ་འི་གཏམ། 綺語（佛），无意义的戏谈，说笑话。【增】或 རྒྱས་བྱེ། 【法】

བྱེ་པོ་མ་རྟག (未詳)

བྱེ་པོ་འི་ཟས། ཉུས་པའི་ཟས། 买的食品。

བྱེ་ཆད། བོངས་ཆད་འཇལ་བྱེད་བྱེ་དང་ལག་པའི་ཕུལ་གང་། 1. 容量之一升。2. 手之一握。

(同) བྱེ་ཕུལ།

བྱེག་པ། འབྲེག་པ་པོས་བྲེག་བཞིན་པའམ་གཅོད་བཞིན་པ། 正剃，正割。

བྱེགས་པ། རྒྱ་བཅད་པའམ་བཞུད་བྱིན་པ་ཉུ་ཤུ།

已剃。【增】已割，已修剪。

བྱེགས་པ་ཞིག རྒྱ་ཞོར་ཞིག་གས་ཆོད་ཅིག་འདིར་བྱེག་པ་བྱེགས་སྟགས་སྟང་། 剃吧！此字亦作 བྱེག་པ། བྱེགས་ 等。

བྱེད་ཐག རྒྱ་བྱ་ཉུ་ཤུ་འམ་ཁྲ་ཐགས་ཐག་པ་ཐ་མོ་ཉུ་ཤུ། 皮条，如皮絃或麂皮割成之細条。

བྱེད་བ། (注同上) 【增】1. = ཅུང་ཟད།

少許。2. = འབྱེད་བ། 【达】

བྱེད་བྱེད་བ། གཅིག་གཅིག་གི་ཐོས་སྒྲུ་འབྱེད་ས་པའམ་རྒྱུན་པར། 追隨，一个跟一个，接連不断。

བྱེད་ས་ཆད་བ། (注同上)

བྱེད་སྒྲད། འཇིགས་པའི་སྒྲུ་འམ་སྒྲད། 惊惧的声音或語言。(同) བྱེད་གདངས།

བྱེད་འབྲིམས་པ། འཇིགས་པའི་མཐའ་ལ་བྱག་པ་ཉ་ཅང་ཞེད་པ། 畏惧到极点，很怕。

(同) བྱེད་པ་ཐོན་པ།

བྱེད་གདངས། འཇིགས་པའི་སྒྲུ་འམ་སྒྲད། 惊惧的声音或語言。(同) བྱེད་སྒྲད།

བྱེད་བ། འཇིགས་པའམ་ཞེད་པ། 畏惧。

【增】= བེམས་སྒྲན་པ། 1. 惊惶。2. 灰心，沮丧。3. = རོ་ཚ་བ། 羞耻。〔达〕

བྱེད་པ་ཐོན་པ། འཇིགས་པའི་མཐའ་ལ་བྱག་པ་ཉ་ཅང་ཞེད་པ། 畏惧到极点，很怕。

(同) བྱེད་འབྲིམས་པ།

བྱེད་པོངས། ལྷུང་དུ་ཉུམས་པའི་དོན་དུ་བལ་པོ། 疾速衰败，贫乏。

བྱེལ་བ། ཁོམ་མེད་བྱེལ་བ་དལ་བྱ་ས་ཡིན་པ། 忙，
无暇。【增】1.已在服务，在从事的，有事
的。2.与 འབྲལ་བ་ 相近，被剥夺，引申为
贫乏，缺乏。3.事务，业务，职务。【达】
等于新字 གཡེངས་པ། 【法】

བྱེལ་བ་མེད་པ། དལ་བ་འམ་ཁོམ་ཡིད་པ། 不
忙，閒暇，有空。
བྱེལ་བ་ཆ་བོ། ཁོམ་མེད་བྱེལ་བ་དལ་བྱ་ས་ཡིན་པ།
太忙，急忙，无暇。

བྱེས། ར་བའས་ཏ་ར་ལ་ཏ་བྱེས་ཏ་བྱ། 柵，篱，
如关马之柵栏。【增】1.或 བྱེས་ཀྱ། 秣槽，
馬槽。2.འབྲེ་བ་ 的完成式，伸張，展布。
【达】 喂牛筐。【四】

བྱེས་འབྲུགས། འདེགས་ཕྱེད་སྒྲིའི་ཤིང་ཞིག
(未詳)

བྱེས་པ། རྒྱ་རེ་བྱེས་པའས་འབྲེན་པ་ཏ་བྱ། 悬挂，
如挂宝盖。【增】斗級。【四】

བྱ། ཞིས་པོ་ར་བྱ་བའི་མིང་། 味，如味美。
【增】1.跳舞，游艺，娱乐。2.誓言，詛咒。
3.或作 བྱ་བ་འབྲོ་བ་ 等于 བན་འབྲེན་པ། 立
誓，发誓。4.尝，享用。5.冀欲，希求。6.滋
味，风味。【达】(第三义以下达作 བྱ་བ་)
等于 བྱོ་ནས། ནས། 病。【法】

བྱ་སྐབ་པ། བྱ་ཐབ་ཏུ་འདུག་པ། 使人跳舞。

བྱ་ཐབ་པ། ར་བཏུངས་ཏེ་བྱ་གར་ཐབ་ཐིན་པ།
已舞，已击鼓跳舞。

(同) བྱ་བཏུངས་པ། བྱ་བཅེས་པ།

བྱ་འཐབ། བྱ་གར་འཐབ་ཏུ། 跳舞，舞蹈。

【增】跳神。【四】(同) བྱ་བཏུང་།

བྱ་གར། རྒྱ་གཞས་དང་བཅས་པའི་བྱ་གར། 歌舞，
連唱歌帶跳舞。【增】戏剧演奏，戏曲。【达】

བྱ་དམ་པོས་བསྐྱག། བན་འ་དམ་པོས་སྐྱེལ་དུ་
འདུག་པ། 使賭重咒。

བྱ་དོར་བ། བན་འ་བསྐྱལ་བའི་མིང་། 賭咒，发
誓。(同) བྱ་བོར་བ།

བྱ་བཏུང་། བྱ་གར་འཐབ་ཏུ། 跳舞，舞蹈。
(同) བྱ་འཐབ།

བྱ་བཏུངས་པ། ར་བཏུངས་ཏེ་བྱ་གར་ཐབ་ཐིན་པ།
已舞，已击鼓跳舞。
(同) བྱ་ཐབ་པ། བྱ་བཅེས་པ།

བྱ་ནད། ན་ཆའི་མིང་། 疾病。(同) བྱ་འཆལ།

བྱ་བ་ཆ། ཞིས་པོ་རེ་ན། 香美。

བྱ་བོར་བ། བན་འ་བསྐྱལ་བའི་མིང་། 賭咒，发
誓。【增】旧字 བྱ་བོར་བ་ 或 བྱ་ཆལ་ 等于新
字 བན་འ་སྐྱེལ། 宣誓。【法】(同) བྱ་དོར་བ།

བྱ་ཐུང་བ། ཞིས་པོ་ར་ཤེས་པ། 尝味，尝知
美味。

བྱ་བཅེས་པ། ར་བཏུངས་ཏེ་བྱ་གར་ཐབ་ཐིན་པ།
已舞，已击鼓跳舞。
(同) བྱ་ཐབ་པ། བྱ་བཏུངས་པ།

བྱ་འཆལ། ན་ཆའི་མིང་། 疾病。(同) བྱ་ནད།

བྱ་གཞས། རྒྱ་གཞས་བྱ་གར་བཅེས་པ། 歌舞。
(同) བྱ་ཤོན།

བྱ་གཡོག། ནད་པའི་གཡོག་པོ། 看护病人者。

བྱ་ཤོན། རྒྱ་གཞས་བྱ་གར་བཅེས་པ། 歌舞。
(同) བྱ་གཞས།

བློད་པ། རྩོམ་ཅི་བློ་གར་བློད་པའམ་ཚ་བའི་བློད་

པོ་ལའང་སྤྲང་། 1. 游戏歌舞。2. 热，暖。

【增】愉快，兴奋。〔达〕

བློབ། འབྲུལ་དགོས་ན་བློབ་ཟེང་བ་ལ་བརྟུང་དགོས་ན་

རྟུང་ས་ཤིག་ཉུ་བུ། 打吧！

【增】参看 འབྲུལ་པ། 〔达〕

བློལ། འབྲུལ་དགོས་ན་བློལ། 离开吧！

བློས་པ། ཐག་རིང་དུ་བློས་ཟིན་པ། 已逃，已逃

远。【增】逃人。〔四〕

བློས་ཤིག་ བརྒྱུགས་པོ་བློས་ཤིག་ 逃吧！快跑吧！

ལ། རྟུང་ངས་མཚོག་དང་སྤྲུག་བསྐལ་ཅན་ཕུག་པོ་

ལས་སྤང་པོ་བྱས་ན་ལ། ཉུ་བུ་སྤྲོ་སྤྲོས་བྲིས་སྤྲང་།

可以，优胜，如說：作乞丐犹胜于作有痛苦之富者。似应写作 ལ།

ལ་སྒྲེལ། མི་འཛད་དམ་མ་ཟད་པ། 无穷，不尽。

(同) ལ་བསྒྲེལ་བ།

ལ་སྒྲེལ། འབྲུལ་བ་ཕུག་རྟིན་ལའང་། 礼品。

ལ་སྒྲེལ་འབུལ། ལག་བཅུགས་འབུལ་བ་ཉུ་བུ།

送礼，馈赠礼品。

ལ་བསྒྲེལ་བ། མི་འཛད་དམ་མ་ཟད་པ། 无穷，

不尽。(同) ལ་སྒྲེལ།

ལ་ཁྱད། ཁྱད་དུ་གསོད་པའམ་ང་ལྱལ་དེགས་པ།

輕侮，傲慢。(同) ལ་ཕྱད།

ལ་མཁྱིན། བཙུན་མོའི་འཁོར་དང་ཕྱིས་པ་ལའང་།

善知(藻)。1. 后妃之眷属。2. 历算家。

ལ་འབྲུམས་པ། སིན་དུ་འཛིགས་པས་སྒྲིག་ལ།

འབྲུམས་ཕྱིན་སྤང་ཟེར། 魄散，如恐惧过度，魂魄惊散。

ལ་གལ། རྟེང་གཡོགས་སམ་ཐོག་གལ། 頂棚，屋

頂。【增】1. 如肩巾样遮盖身体的衣服。

2. = ཐོག་ཁ། 〔达〕

ལ་གལ་ཅན། ཁང་པའམ་ཁྱིམ། 有复盖(藻)。

房屋。

ལ་གལ་མེད་པ། ཁང་པའི་རྟེང་གཡོགས་མེད་པ།

露天，无房頂。【增】露天修行者。〔达〕

ལ་གོར་ཞེ་ག། སྤྲན་ཞིག་རྟེ་ལྷ་གོར་ཞེ་ག།

木腰子，一种药。

ལ་གོས། དགེ་སྤྲང་གི་ཚས་གོས་ཤིག་ 上衣(佛)，

比丘法衣之一。【增】上衣，有两种：དབ་

བྱུང་གི་ལྷ་གོས། 僧众的上衣；ཁྱིམ་པའི་ལྷ་གོས། 在家人的上衣。〔达〕

ལ་ལྷ། དགེ་ཅན་དགེ་སྤྲུག་གཞིས། 师徒，师长

与徒弟。

ལ་འགྲུགས། སྒྲིག་ལྷ་འབྲུམས་ཕྱིན་པ་དེ་ཚུར་

འགྲུགས་ཟེར། (འབྲུམས་ 似是 འབྲུམས་ 字之誤) 召魂，神識惊散，呼召其魂魄。

(同) ལ་འཕོད།

ལ་བརྒྱུད། ལ་མ་ནས་ལྷ་མར་བརྒྱུད་པ། 师承，

师傅。

ལ་ཅེལ། ཚིག་བརྗོལ་བར་སྒྲ་བའམ་སྒྲི་བརྗོལ་བར་

སྒྲ་བ་དང་བཟེལ་ཚིག་ 信口乱說，語言粗

魯。(同) ལ་བརྗོལ་སྒྲ་བ།

ལ་ཆས། ལྷ་མའི་ཆ་ཕུགས་ཆས་ལྷ་ཆས། 僧装。

ལ་ཆུང་། སྒྲལ་སྒྲུ་ཆུང་། 小活佛，地位低的轉

世化身。

ལ་ཆེན། སྒྲལ་སྒྲུ་ཆེ། 大活佛，地位高的轉世化身。

ལ་མཚོད། མཚོད་པའི་གནས་ལའང་། 1. 供奉师

长。2.供奉的处所。【增】=画'མ་མཚོད་པ།
每年盛大供奉上师之节日。【达】

画'འཚོལ། རག་འབྲུལ་ལའང་། 杂語，綺語
(佛)。(同)画'པོ་འཛིན།

画'གཉན། ཉན་པ། 大师，导师。

【增】1.= 画'རྩོམ་འཛིན། 危險。2.=画'མ་པག་འཛིན་པོ། 严师。【达】

画'ཐབས་སྤྱོད་པ། ཐ་སྤྱད་ཐབས་སྤྱོད་པ།
増設名目。

画'མཐང་། རྒྱ་རྒྱ་དམ་རྒྱུད་མོག་ 上下，上
部与下部。(同)画'འོག་

画'དྲགས། རྩོག་མིང་དྲུ་བདགས་པ་ཉུ་བྱ་བྱལ་རྩོད་
画'དྲགས་ལའང་། 1.命名，安立名称。2.地
方名。

【增】1.原字，根本字。2.抽象名詞。【达】

画'བརྗོད་སྒྲུབ། རྩོག་བརྗོད་བར་སྒྲུབ་བའམ་སྒྲུབ་
བརྗོད་བར་སྒྲུབ་པ་དང་བབ་ཅོག་རྩོག་ 信口乱說，
語言粗魯。【增】=画'རྗོད་སྒྲུབ། 說謊。【达】

(达作画'རྗོད་དྲུ་སྒྲུབ་པ) (同)画'ཅོལ།

画'ན། གོང་ནའམ་རྩེང་ན། 在上面。

画'ན་མེད་པ། མངས་ཀྱས་དང་གོང་ན་མེད་པ་དེའི་
རྩེང་དྲུ་མེད་པ། 1.佛。2.无上。(同)画'མ་II.

画'ཕྱད། ཕྱད་དྲུ་གསོད་པའམ་དང་ཕྱལ་བྱིགས་པ།
輕侮，傲慢。(同)画'ཕྱད།

画'པོ། རྒྱ་ཆ་རྩོག་གསལ་པ། 語，句，言談。

画'པོ་བྱས་པ། རྒྱ་ཆ་བྱས་པ། 說話，語言。

画'པོ་འཛིན། རག་འབྲུལ་ལའང་། 1.閒話。

2.綺語(佛)。(同)画'འཚོལ།

画'པོར། (未詳)

画'བྱང་། རྩ་མའི་བྱང་མའམ་བཞུགས་ས། 师长
住处，大喇嘛的私庙。

画'བྱེ། གནས་ཀྱན་གོས་ཆེན་གྱི་ཐུ་བྱེ་བྱེས་པ་ཉུ་བྱ།
宝盖，幃帳。(同)画'རེ།

画'འཛོད། རྩོག་ཐུ་འབྲུམས་ཕྱིན་པ་དེ་ཚུར་འགྲུགས་
ཟེར། (འབྲུམས་ 似是འབྲུམས་字之誤) 召魂，

神識惊散，呼召其魂魄。(同)画'འགྲུགས།

画'མ། གཟའ་ཕྱར་བྱ་དང་ཐུ་ན་མེད་པའི་དོན་དང་
画'མ་སྒྲུལ་སྒྱུར་ཟེར། 1.木曜。2.无上。3.活

佛。(又)མངས་ཀྱས་དང་གོང་ན་མེད་པ་དེའི་

རྩེང་དྲུ་མེད་པ། 1.佛。2.无上。

【增】喇嘛。【四】(同)画'ན་མེད་པ།

画'མ་གྱུད་པ། གསང་སྐྱགས་པ་ཉུ་བྱ། 續部师，
如修密咒者。

画'མའི་ཕྱ་ལྗན། རྒྱལ་སྐར་མ། 具师天(藻)。
鬼宿(二十八宿之一)。

画'མར་བྱ་བ། མེས་ཀྱིས་ཐུ་མར་འཛིན་པའི་སྒོ་
ནས་མཚོད་པ་བཀུར་རྩི་བྱེད་པའམ་བྱ་བའི་དོན།
敬事，心中以之为师长，而起恭敬承事。

画'མར་བྱེད། (注同上) 敬重。

画'མར་འཛིན། (注同上) 师事。

画'མེད། དེའི་རྩེང་དྲུ་མེད་པ། 无上。

画'མེད་འོད་འབྱེན། ཉི་མའི་མིང་། 无上光
(藻)。太阳。

画'མེད་གསལ། (注同上) 无上明(藻)。

ཐ་ཙ། རྩོག་ཙ་ཉ་བུ། 命脉。

ཐ་ཙ། རྩོག་གི་ཐ་ཙ། 寿命。

ཐ་མཚོ། ཐ་གནས་པའི་མཚོ་ཟེར། 神海，神湖，
神所住之海。【增】天龙所居之湖。〔达〕

ཐ་འཚོ། རྒྱལ་བ། 生活，份。

ཐ་ཕྱར། (原注缺) 忽然，立刻。

【增】完的快。〔四〕

ཐ་འོག་ རྩོད་རྒྱུད་དམ་རྩེད་འོག་ 上下，上部下
部。【增】 ཐ་མའི་འོག་ (喇嘛之下)，或 ཐ་
བྲང་གི་འོག་ (喇嘛所住之下) 之缩写。〔达〕
(同) ཐ་མཐང་།

ཐ་རབས་ནས་ཐར། ཐ་ས་བརྒྱུད་པའི་ནས་ཐར་
ཉ་བུ། 历代师承之传记。

ཐ་ཟེ། གནས་རྒྱུན་གོས་ཆེན་གྱི་ཐ་ཟེ་ཟེས་པ་ཉ་བུ།
宝盖。(同) ཐ་ཟེ།

ཐ་གིང་། ཐ་གནས་པའི་གིང་ཟེར། 神树，神所
寄住之树。【增】生命树，如佛陀伽耶之菩
提树为阿育王之ཐ་གིང་། 〔达〕

ཐུག་ བདེ་ཐུག་ཏུ་དང་བཅོ་ཐུག་པ་ཉ་བུ། (用于
复合词中)，如 བདེ་ཐུག་ 容易； བཅོ་ཐུག་
བ། 染色者。

ཐུགས། (原注缺) 注意，倾听。

【增】ཐུག་པ་的完成式。〔达〕

ཐུང་དགོས། དགོ་བ་ཐུང་བར་ཕྱུང་མ་ཐུང་དགོས།
须取，如须采取善道。(同) ཐུང་བུ།

ཐུང་དོར། ཐུང་བུ་དང་དོར་བུ་གཉིས། 取舍，
(佛)，所取与所舍。

ཐུང་བུ། དགོ་བ་ཐུང་བར་ཕྱུང་མ་ཐུང་དགོས། 当
取，如须采取善道。(同) ཐུང་དགོས།

ཐུང་ས་བ། བེན་པ་པོས་ཐུང་བུ་ཐུང་ས་བེན་པའས་
ཁས་ཐུང་ས་བ་ཉ་བུ། 已取，已接受，已领。
【增】征引(某书)。〔达〕

ཐུད་བ། མ་ཡིས་ཐུད་བ། 嘴。

【增】= རིག་པ་མི་གསལ་བ། 愚笨。〔达〕

ཐུན། ཐུན་པ་ཐུན་པའི་དོན་དུ་སྒྲུང་ལན་ཐུན་པའས་
ཐོན་ལའང་སྒྲུང་། 1. 补綴。2. 答复。

ཐུའི། མཚོག་གི་དང་མཚོག་གོ་དཔེར་ན་རྒྱུན་ས་བརྒྱུས་
པ་ལས་སྒྲུང་པོ་ཕྱས་ན་ཐུའི་དང་ཐུའོ་ཉ་བུ། 胜，
好，如说：“与其作贼，讨饭较好”。
(同) ཐུའོ།

ཐུའི་གྲ། ཐོན་པོའི་ཚོགས་སའས་འདུན་ས། 大臣集
会之厅堂。

ཐུའོ། མཚོག་གི་དང་མཚོག་གོ་དཔེར་ན་རྒྱུན་ས་བྱ་ས་མ་
བརྒྱུས་པ་ལས་སྒྲུང་པོ་ཕྱས་ན་ཐུའི་དང་ཐུའོ་ཉ་བུ།
胜，好，如说：“与其作贼，讨饭较好”。
(同) ཐུའི།

ཐུས་བ། ཐུས་ས་ཕྱས་པའས་ཐུས་པའི་མིང་།
編織者。

ཐུ་དགོས། ཕར་ཚུར་བརྩེ་དགོས་ཉ་བུ། 须贖买，
须彼此交换。

ཐུ་ཡན། ཕར་ཚུར་བརྩེ་བའི་རིན་ཉ་བུ། 价，彼
此交易之价格。

【增】經典或佛象之价格。〔高〕

ཐུག་ པོ་བར་ཇ་ཐུག་པ་པོས་ཐུག་བཞིན་པ་ཉ་བུའས་
ཐུག་གུ། 注，灌。

【增】参看 ཐུད་བ། 〔达〕 (达作 ཐུག་པ་)

ཐུག་པ་པོ། (原注同上) 注者，灌者。

ཐུགས་པ། ལྷོད་དུ་ཆ་ཐུགས་ཟིན་པ། 已灌注，已注入。

ཐུགས་གཟར། སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ཐུགས་མཁོ་པའི་...
ཐུགས་ཀྱི་བྱ། 灌杓，烧护摩（佛）时所用之杓。

ཐུད། ཐུགས་པ་ཀྱི་བྱ། 灌注。

【增】1.=ཐུད་པ། 2.供奉。3.释放，贖回，特指宗教仪式中献于精灵的病人的肖像。
4.剩余物。〔达〕

ཐུན་པོ། མ་རིག་མོངས་པ་དང་ཤེས་པོ་འདྲི་དངོས་པོ་
ལའང་། 1.愚蠢。2.有实体之物。
【增】傻子。〔达〕 糊涂人。〔四〕

ཐུས་པ། དཔེ་ཆ་རིན་གྱིས་བཞེས་ཟིན་པ་དང་སྤྱོད་
ཐུས་པའང་ཟེར། 1.买，如用錢买书。2.贖，如贖命。

ཐུས་ཤིག་རིན་གང་གིས་ཐུས་ཤིག་མཁོ། 贖，各价去贖（命令詞）。

ཐུས་ལ་པོར། (未詳)

ཐོ། རིག་པའམ་ཤེས་པ། 觉慧（佛），知識，心
識。【增】1.人的智力，理解力。2.思想，
記憶。3.情緒，性情，欲望。〔达〕

ཐོ་ཁལ་བ། ཡིད་ཆེས་པའི་དོན། 信任，倚仗，
信服。（同）ཐོ་གཏུང་པ། ཐོ་བཞུག་པ།

ཐོ་ཁྱིམ་ཆེ། དཔའ་སེམས་ཅན། 勇敢的人。

【增】1.=ཐོ་ཁྱིམ་ཡངས། 心广，量大，豁
达，大度。2.胆大。〔达〕

ཐོ་ཁྱིམ་པ། སེམས་གསོས་པ་ལའང་། 1.开导。
2.已安慰。

ཐོ་འཁྱམ་པ་པོ། སེམས་ཁྱུམ་པ་པོ། 怯弱者。

ཐོ་ཤོས། ཤེས་རབ། 智慧。

ཐོ་ཤོས་ངན་པ། བདུད་ཀྱི་བྱ་ལའང་། 1.不好
的智慧。2.魔子之一。

【增】見解入邪途的。〔达〕

ཐོ་ཤོས་ཅན། ཟབ་མོ་ཅན་ནམ་མཁས་པའི་མིང་།
智慧者。【增】聪明的。〔达〕

（同）ཐོ་སྒྲུབ་པ། ཐོ་གཏིང་པ།

ཐོ་ཤོས་ཆེན་པོ། འཕགས་པའི་གང་ཟག་ལའང་།
1.大智慧。2.圣人。

【增】多智的，理解卓越的。〔达〕

ཐོ་ཤོས་རྒྱལ་པོ། རིག་པ་རྣམ་པོ་མ་ཡིན་པ།
智慧迟鈍。

ཐོ་ཤོས་དབུལ་པོ། (注同上)

ཐོ་ཤོས་མི་ཟད་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞིག་
无尽慧，菩薩之一。

ཐོ་ཤོས་མི་གཡོ། བདུད་ཀྱི་བྱ་ལའང་། 1.不动
慧。2.魔子之一。

ཐོ་ཤོས་མིག་ཅན། མཁས་པ། 有慧眼者，智
者。（同）ཐོ་བཟང་།

ཐོ་ཤོས་ཅེ་གཅིག་བདུད་ཀྱི་བྱ་ལའང་། 1.专
一智慧。2.魔子之一。

ཐོ་འགྱུ་བ། རྣམ་རྟོག་ཆེ་བ། 心动摇，多疑。

ཐོ་ཆུ། སེམས་གྲ་ཡངས་པ། 心量寬大，有度量。

ཐོ་ཆུ་འབྲམས་པ། སེམས་མཐའ་ཁྲམས་པར་སོང་བ།
心量广大。

ཐོ་སྒྲུབ་པ། ཟབ་མོ་ཅན་ནམ་མཁས་པའི་མིང་།
思虑深远者，智者。

（同）ཐོ་ཤོས་ཅན། ཐོ་གཏིང་པ།

ཐོ་ངན། ལུགས་མི་བྱ་པོ་ལའང་། 1.坏思想。

2. 辛酉年。【增】 = སེམས་ངན། [达]

མྱོ་ཉི་བ། གཅིས་པར་སེམས་པ། 友善的, 可爱的。

མྱོ་གཏང་བ། ཡིད་ཆེས་པའི་དོན། 信任。

(同) མྱོ་ཁེལ་བ། མྱོ་བརྒྱུག་པ།

མྱོ་གཏིང་བ། ཟབ་མོ་ཅན་ནས་མཁའ་པའི་མིང།

思虑深远者, 智者。

(同) མྱོ་ཕྱོས་ཅན། མྱོ་སྒྲུལ་པ།

མྱོ་གཏིར་མཆོག་ འཇམ་པའི་དབྱངས་དང་དབྱངས་

ཅན་ས་ལའང། 胜慧藏(佛)。1. 文殊(菩萨名)。2. 妙音天女, 辩才天(天神名)。

(同) མྱོ་ཡི་གཏིར།

མྱོ་གཏིར་མ། དབྱངས་ཅན་མ། 慧藏母(藻)。

妙音天女, 辩才天(天神名)。

མྱོ་འབྲམས། རིག་པ་མི་གསལ་བ་ཉྱ་བ། 心蒙蔽,

如心智不明。

(同) མྱོ་མོང་བ། མྱོ་མོང་མོང་བ།

མྱོ་དང་འཆས་པར། སེམས་དང་མཐུན་པར།

称心, 与心相符。

མྱོ་དོང་ཅན། བསམ་པ་ནག་པོ། 奸诈者, 心

黑者。

མྱོ་བྱང་པོ། སེམས་ལས་ཀ་ལ་བྱེད་པོ། 心奸滑,

心想对事情滑过去(如经历某事过多, 反不注意, 视为等閒)。

མྱོ་རྩོ་བ། ཡིད་དུ་འོང་བའམ་དགའ་བའི་དོན།

可意, 可喜。(同) མྱོ་བག་པོ་བ།

མྱོ་འདྲོག་པ། (原注缺) 心惊。(同) མྱོ་འཕྲོག་

མྱོ་ལྷན། མཁའ་པ་དང་རིག་པ་ཅན་དང་གཟུལ་ཕྱར་

བྱ་ལའང། 1. 智者。2. 有智力的。3. 木曜。

མྱོ་ལྷན་མ། (原注缺) 有慧有德的女人。

མྱོ་སྒྲ། མྱོ་ཡི་སྒྲ་དང་པོར་འཆར་བའི་ནམ་ཏྲིག

心初起之分别(佛)。

མྱོ་སྒྲ་བརྒྱུང་། བསམ་མཛོ་ཐུང་དུར་གཏིང་། 思

虑收短(即不要妄想久远未来之事)。

མྱོ་སྒྲ་བརྒྱུངས་པ། མཛོ་བསམ་ཐུང་དུར་བཤང་བ།

思虑已收短(即不妄想久远未来之事)。

མྱོ་བག་པོ་བ། ཡིད་དུ་འོང་བའམ་དགའ་བའི་དོན།

可意, 可喜。(同) མྱོ་བོ་བ།

མྱོ་བྱག་ མྱོ་མིག་ 慧眼。

མྱོ་བྱར། མྱོ་བྱར་བའི་དོན་དུ་སྒྲུང་། 忽尔, 突然

即 མྱོ་བྱར་བ།

མྱོ་བྱིད་པ། བསྐྱུས་པ། 欺骗, 迷惑。

མྱོ་མོང་བ། རིག་པ་མི་གསལ་བ་ཉྱ་བ། 心愚昧,

心智不明。(同) མྱོ་འབྲམས།

མྱོ་མོང་མོང་བ། (注同上)

མྱོ་འཕྲོག་ (原注缺) 心惊。(同) མྱོ་འདྲོག་པ།

མྱོ་མང་། བསམ་པ་མང་པོ། 思虑多(指想的多

而做的少)。(增) 怪物。[四]

མྱོ་མིག་ སེམ་རབ། 慧, 智慧。

མྱོ་དཔྱན་པ། ལྷན་པོ། 愚痴。

མྱོ་ཅལ་ཆེ་བ། རིག་པ་ཅན། 有智慧。

མྱོ་ཚུབ་པ། སེམས་ཟང་ཟིང་དུ་བྱུར་པ། 心乱, 内

心纷乱。

མྱོ་འཚུབ། (注同上)

མྱོ་འཛིན། མྱོ་ལ་དཔེ་ཆ་འཛིན་པ་ལའང། 心中

受持, 如心中记住经书。

𑖦་བཟང་། མཁས་པ། 善慧，智者。

(同) 𑖦་ལྟོ་མཁས་པ།

𑖦་བཟང་པོ། ལྷ་བ་དང་བདུད་ཀྱི་བྱ་ལའང་།

1. 月亮。2. 魔子之一。

𑖦་ཡི་གཏོར། འཇམ་པའི་དབྱངས་དང་དབྱངས་ཅན་

མ་ལའང་། 慧藏(藻)。1. 文殊(菩薩名)。

2. 妙音天女，辯才天(天神名)。

(同) 𑖦་གཏོར་མཚན། [名号]。

𑖦་ཡི་བདག་པོ། (原注缺) 慧主(文殊菩薩

𑖦་ཡི་བྱེད་པོ། ཤེས་རབ། 智慧。

𑖦་ཡིས་བཅལ་བ། ཚད་མས་རྟོགས་པའོ། 用智

慧衡量，依正理而通达，用理智了解。

𑖦་ཡིས་སྟོགས། རིག་པས་ཐུབ། 心所堪能，心

智所能。

𑖦་ཡིས་འཇལ། ཚད་མས་རྟོགས། 用智慧衡量，

依正理而通达，用理智了解。

𑖦་བརྟུག་པ། ཡིད་ཆེས་པའི་དོན། 心服，深信。

(同) 𑖦་ཁེལ་བ། 𑖦་གཏོར་པ།

𑖦་མིངས་བསྐྱར་བ། (原注缺) 弃絶系念(如心

不貪恋)。

𑖦་ཤོ་ཚད། དཔ་བྱ་མ་ཡིན་པ། 性急，心急，

不緩慢。

𑖦་གསལ། རིག་པ་གསལ་པོ། 心智明了。

【增】灵透。【四】

𑖦་གས། ན་བརྟན་ནས་ན་བ་སྟོགས་ཤིག 注意，用

耳听。

𑖦ང་བ། རིག་པ་མི་གསལ་བའམ་ཡིད་སྟུགས་པ་ལྟ་

བྱ། 迷蒙，如心智不明，心意昏沉。

【增】=ཡིད་སྟུག་ 或 ཤེས་མ་སྟུགས། 愚鈍人，

不聪明的人。[达]

𑖦ང་སྟོང་བ། (注同上)

𑖦ན་ཆན། ལྷ་པོའི་འག་དཔོན། 大臣。

𑖦ན་བདལ་བ། ལྷ་པོའི་བས་བཀའ་མཁའ་གནང་བ་

ལྟ་བུ། 建議，如提議商討。

𑖦ན་འདིབས། (注同上)

𑖦ན་པོ། དཔོན་པོ་ཆེན་པོ། 大臣，高級官吏。

𑖦ས། ་𑖦ཡིས། 以心，由心，用慧。(𑖦' 的

第三轉声)

𑖦ས་བཅལ་བ། རིག་པས་རྟོགས་པའམ་རྟོགས་ལྟ།

以心智觀察，用理智了解。

(同) 𑖦ས་འཇལ།

𑖦ས་སྟོགས། རིག་པས་ཐུབ་པ། 心所堪能，心

智能辨。

𑖦ས་འཇུན། རིག་པས་ཐུབ་པམ་འདུལ་དང་𑖦ཡིས་

རྟུལ་མོ། 心智能克服。

(同) 𑖦ས་འཇུན།

𑖦ས་འཇལ། རིག་པས་རྟོགས་པའམ་རྟོགས་ལྟ། 以

心智觀察，將觀察，用理智了解。

(同) 𑖦ས་བཅལ་བ།

𑖦ས་འཇུན། རིག་པས་ཐུབ་པམ་འདུལ་དང་𑖦ཡིས་

རྟུལ་མོ། 心智能克服。

(同) 𑖦ས་འཇུན།

𑖦ས་བཏང་བ། བསམ་པས་དབྱུགས་པའམ་དོར་བ།

已从內心舍弃。

དབག་བཅོག་པས་དབག་པར་བྱ། 汚染。

【增】或 དབགས། 1. 复，蔽。2. 涂。[法]

དབགས་པ། བཅོག་པས་དབགས་ཐིན་པ་དང་སྟུགས་

བ་ཞེས་པའང་སྤང་། 已汚染，亦作 翫等་བ།
 དབང་སྦྱེས། བརྒྱ་སྦྱེན་དོ་རྩེའམ་ནོར་བུ། 根生
 (藻)。帝釋(天神名)之金剛杵或摩尼珠。

དབང་བསྐྱར། དབང་ཁྱར་དུ་བརྒྱུག་པའམ་དབང་
 ཐོབ་དུ་འཇུག་པ། 授权，使担负責任，使得权力。
 【增】灌頂(佛)。(本)

དབང་བསྐྱར། རང་གི་དབང་དུ་བསྐྱར་བ་ཏྲ་བུ།
 自在(佛)，如自己有权。

དབང་གིས་འཇུ། རང་གིས་ཅས་ཅུས་སུ་འཁྱོག་པོ་
 ཐོར་འགྱུར། 自然而成弯曲。

དབང་ཐོན། རིན་ཆེན་ཐོན་པོ་ལྷིན་ཏྲ་ལ། 帝青，
 藍寶石。

དབང་ཆེན་མ། བརྒྱ་སྦྱེན་བརྒྱན་མོ་དང་ལྷ་ལྷོ་བུ་
 མོ། 1.帝釋(天神名)之后。2.天女之一。

དབང་ཆེན་མཚན། ལྷ་མཚོ། 大权相(藻)。
 大海。【增】= ལྷ་མཚོ་ཆེན་པོ། [达]

དབང་མཚོག ལྷ་ལྷོ་ལ་དང་མགོ་པོ་ལའང་། 胜根
 (藻)。1.鄔波罗花。2.头部。

དབང་རྩལ། རིག་པ་དབུལ་པོ། 鈍根，心智貧乏。

དབང་ཐང་། ལྷ་ལ་བཟང་ཅན་དང་ལྷ་ལ་བ་ཆེ་བ་
 དང་བསོད་ནམས་ཅན་ཏྲ་བུ། 有善根者，善根

大者，有福德者。【增】1.= མངའ་ཐང་།
 权威，权势。2.命运。[达]

དབང་ཐང་ཆེ་བ། (注同上)

དབང་དུ་འདུས་པ། རང་གིས་དབང་དུ་འདུས་པ།
 归服。

དབང་དུ་བསྐྱུས་པ། ལྷ་དུ་བ་པོས་བསྐྱུས་པ། 收
 服，制服。

དབང་དོན། དབང་པོ་ལྷ་ལ་ཏྲ་བུ་གི་དབང་

པོ་ལྷ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་སྦྱེ་མཆེད་ན་བའི་ལྷ་སྦྱོ་
 ཏྲ་བུ། 根义(佛)，即根所緣境，如眼根
 之境为色处，耳之境为声等。

དབང་ལྷ། གཙུག་ན་ལྷ་བའི་མིང་། 具自在(藻)。

頂月(天神名，即大自在天)。【增】1.有权
 势的，有力的。2.西藏王名。3.后藏村落名
 (以产毛毡著名)。4.符号数字十一。[达]

(同) དབང་ལྷ། II. དབང་ལྷ་ཆེན་པོ།

དབང་ལྷ་ཕྱོགས། ཐུང་ཕར་ཕྱོགས། 有自在方
 (藻)。东北方。

དབང་ལྷ་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་སྤྱོད་དང་མ་མོ་ཞིག མེ
 自在母(藻)。1.鄔摩天女。2.鬼神之一。
 【增】献礼的帛。[达] (同) དབང་མོ།

དབང་རྫོན། ཤེས་རབ་ལྷ་པོ། 利根，敏捷的
 智慧。

དབང་པོ། I. བརྒྱ་སྦྱེན་དང་ལྷ་བ་དང་ཕར་ཕྱོགས།

1.帝釋(天神名)。2.月亮。3.东方。【增】
 权威者，有势力者，主宰者，支配者。[达]

II. མིག་གི་དབང་པོ་སོགས་དང་གུངས་གནས་གིག་
 ལའང་། 1.根(佛)，如眼根等。2.大数之一，
 因陀罗。【增】1.感觉器官。2.男性生殖器，
 等于 པོ་རྟགས། 3.根性。[达]

དབང་པོ་ལྷ། མིག་གི་དབང་པོ་ན་བའི་དབང་པོ་

པོ་སྤྱི་དབང་པོ་ལྷ་ལྷོ་ལྷ་ལྷོ་ལྷ་ལྷོ་ལྷ་ལྷོ་
 ལྷོ། 1.ལི་དབང་བརྩིས་པས་དུག་དང་པོ་དབང་
 མོ་དབང་སོགས་བརྩིས་པས་ཉེར་གཉིས། 五根

(佛)：眼根，耳根，鼻根，舌根，身根为五
 根，若加意根为六根，若加男根，女根等有
 二十二根。【增】信根，精进根，念根，定
 根，慧根。[达]

དབང་པོ་ཆེན་པོ། མིག་གི་དབང་པོ་སོགས་དང་

གངས་གནས་ཤིག་ལའང་། 1.大根，如眼根等。

2.大数之一，大因陀罗。

དབང་པོ་བྱལ་བ། དང་ཚོང་གི་མིང་། 根調
(藻)。仙人。

དབང་པོ་ཚམས། ལྷ་འོ་ལྷ་ཤིང་ལའང་། 帝釋
喜(藻)。天界之树。

དབང་པོ་བྱང་ཚུར། འཁྱིལ་ཚུར་མིང་། 两根和
合，交媾。

དབང་པོ་ལྷ་ལྷ། ས་ག་ཤིང་ལ། 具帝釋天(藻)。
氏宿(二十八宿之一)。

དབང་པོ་འཁྱིལ་མཆོད། ལུས་ཀྱི་མིང་། 根处
(藻)。身体。

དབང་པོ་འཁྱིལ། (原注缺) 根門，感官。

དབང་པོ་འཁྱིལ། ལྷ་མ་ལིན་གྱི་མིང་། 帝釋敌
(藻)。阿修罗，非天(佛)。

དབང་པོ་འཁྱིལ་བཟུང་བཟང་། སེན་རྒྱ་ལྷ་པོ་ལའང་།
帝釋甘露(藻)。信都波罗花。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝
釋之弟(藻)。遍入(天神名)。

(同) དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་པ།

དབང་པོ་འཁྱིལ། ཅང་ཤིས། 帝釋馬(藻)。智
馬，良馬。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 1.帝釋(天
神名)的金剛杵。2.霹靂，雷。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝釋处(藻)。
天趣，天界。【增】女性生殖器。〔达〕

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། རི་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝
釋杵(藻)。宾陀山。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝釋自在
(藻)。遍入(天神名)。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝
釋火烟(藻)。雾。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝釋械(藻)。

1.彩虹。2.帝釋(天神名)之弓或金剛杵。

(同) དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ།

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། (注同上) 帝釋弓(藻)。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། (注同上) 帝釋弓
紋(藻)。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝釋手
(藻)。药品，白笈。【增】仙人掌。〔本〕

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝釋
路(藻)。天河。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝釋棉(藻)。

1.彩虹。2.帝釋(天神名)之弓或金剛杵。

(同) དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ།

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ།

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 行根(藻)。
精液。

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 帝釋
所依(藻)。遍入(天神名)。

(同) དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ།

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། I. ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 1.自在，富
貴。2.丁丑年。

II. ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 頂月(天神名，即
大自在天)。

(同) དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ།

དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ། ལྷ་པོ་འཁྱིལ་མིང་། 自在母
(藻)。摩摩天女。(同) དབང་པོ་འཁྱིལ་ལྷུས་བྱ།

དབང་ཕྱག་རྒྱུ་བ། བྱང་གར་ཕྱོགས་སྐྱོང་། 小
自在，护东北方神。

དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། གཙུག་ན་ཁྲི་བའི་མིང་། 大
自在，顶月（天神名）。

（同）དབང་ཐུག་། དབང་ཕྱག་II.

དབང་ཕྱག་བྱ་གཉིས། ཆོགས་བདག་དང་གདོང་

བྱ་གཉིས། 自在（天神名）之二子，毗那
夜迦与六面童子（天神名）。

དབང་ཕྱག་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་ལྷ་། 自在母（藻）。

酈摩天女。（同）དབང་ཕྱག་ཅན་མ།

དབང་ཕྱག་ས་བོན། དབྱུང་ཆུ་ལའང་། 自在
种子（藻）。水銀。

དབང་ཕྱོགས། གར་ཕྱོགས་དང་ཁྲི་བ་མར་ངོ་

ལའང་། 自在方（藻）。1. 东方。2. 下弦月。

དབང་བྱ། ཐ་གུའམ་སྐྱོ་གུའམ་གདང་བྱ། 1. 繩。

2. 系带鈕扣。3. 横竿。

དབང་བྱེད་པོ། གཉིས་བའི་མིང་ལའང་། 1. 主
管者。2. 管家。

དབང་སྒྲོན། རྒྱལ་པོ། 大臣。

དབང་འབྱོར། དབང་ཐང་ཆེ་བ་དང་ཕྱག་པོ།

1. 权势大。2. 富裕。

དབང་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་ལྷ་པོ་དང་མ་མོ་ཞིག་ 自在母

（藻）。1. 酈摩天女。2. 鬼神之一。

（同）དབང་ཐུག་མ།

དབང་བཙན། བརྟན་པོ། 坚固。

དབང་གཞན་སྐྱེས། རྩལ་འབྱུག་ 余根生（藻）。

遍入（天神名）。

དབང་ཟ་བ། སྒྲོད་པ་དང་དབང་ཡོད་བྱེད་པ།

1. 誹謗。2. 使用权力。

【增】1. 被屈。2. 霸占。〔四〕

དབང་བ། དབལ་བར་བྱ་བའི་མིང་དུ་སྤྱང་། 似即

དབལ་བར་བྱ་བ། 拔，扯，拔除。

དབབ། གནས་ནས་ཆར་བ་དབབ་པར་བྱ་བྱར་དུ་

དབབ་པར་བྱ་དགོས། 降下，天降雨。

དབབ་བྱ། （原注同上）須降下，天当降雨。

དབའ། ཞེ་སའི་ཆོག་གསལ་གས། 恭敬詞，

如說：是。

དབའ་སྐྱོང་། ལྷ་མོ་འི་དབའ་སྐྱེས་དང་ཐ་

སྐྱེས་ཀྱང་། 波濤，亦作 བ་སྐྱེས།

དབའ་སྐྱེས། （注同上）

དབའ་སྐྱེས་སྐྱེས། ལུང་གཞེགས་མ། 浪生（藻）。

水屑，浪花。

དབའ་སྐྱེས་ཅན། འབབ་ཆུ། 有浪（藻）。

河流，流水。

དབར། མཚམས་བར་གྱི་མིང་དུ་སྤྱང་། 似即

མཚམས་བར། 中間，介于二者之間。

【增】=བར། 〔达〕

དབལ། རྩ་མོའམ་རྩ་ག་དང་མེ་དབལ་ལྷ་བྱ། 尖而

高起者，如尖端，頂端与火燄。

【增】1. 驅邪短劍（ཕུད་བ་）的槽。2. =ག་

ལྷ་མུ། 3. 安多方言代替 བལ་ 字。〔达〕

དབལ་གོས། བུ། 蓮花。

དབལ་བྱ། ལྷ་དབལ་བར་བྱའམ་འབལ་དགོས།

当拔，須拔去。

དབྱ་སྐྱེས། མགོ་སྐྱེས་སྐྱེད་མིང་། 首生（藻）。发。

དབྱ་སྒྲ། མགོ་འི་སྒྲ། 头发（敬）。

དབྱ་བྱད། （未詳）

དབུ་གུག་པ། མགོ་ཐུར་དུ་གུག་པ། 俯首（敬），
低头。

དབུ་གུར། གླ་བྱང་ངམ་ལོ་བྱང་ཏྲ་བ། 宫殿，
宫室。【增】睡眠用的帐幕。〔达〕

དབུ་གེར། （注同上）

དབུ་ཁྱུ། གཞུག་ཁྱུ། 头上的装饰品。

【增】冠冕。〔达〕 五佛冠。〔四〕

དབུ་ལྷང་ལོ། མགོ་ནི་སྒྲ་ལྷང་ལོ་འཕེལ་བྱ་བ་ཅན།
发辮（敬）。【增】辮头发。〔高〕
（同）དབུ་ལོ།

དབུ་ཚྭ་གྲོ་གྲོ། མགོ་ཚུང་ཟད་སྒྲུལ་སྒྲུལ། 点首
（敬），头略动。

དབུ་ཚུང་། （原注缺）小头。

【增】字头圈圈。〔四〕

དབུ་ཆེན། ཡི་གེ་གཟུགས་ཡིག་དང་མགོ་ཆེན།
1. 楷字。2. 大头。

【增】首領，工匠首領，长官。〔达〕

དབུ་རྩུང་། མནའ་རྩུལ། 发誓，赌咒（敬）。

དབུ་བརྩུངས། མནའ་བརྩུལ་བ་དང་མགོ་ན་བ་
ལའང་། 1. 赌咒（敬）。2. 头痛（敬）。

དབུ་བརྩུན་པ། （注同上）

དབུ་གཏུག་ མགོ་ཐུག་ཏུ་བྱེད། 头相触（敬）。

དབུ་གཏུགས་པ། མགོ་ཐུག་ཏུ་བྱས་པ། 头相接
触（敬）。

དབུ་གཏུགས། ཧྲི་གཏུགས། 牟（敬）。

དབུ་འཕང་། གོ་འཕང་ངམ་མངའ་ཐང་། 地位，
職位（敬），权势。【增】或 དབུ་མོག་ 胃。

〔达〕（达作 དབུ་འཕངས་）

དབུ་འབྲེང་བ། རྩེ་དབུ་བ་གཅིག་གཅིག་ལ་སྒྲུལ་

ནས་བརྩོས་པ་དང་ཁྱུ་པའི་འབྲེང་བའང་། 泡沫。

དབུ་བ། （注同上）

དབུ་བ་བརྩོས་པ། （注同上）

【增】一团泡沫（空想）。〔达〕

དབུ་གླ། ཚ་པའི་གླ་མ་ཏྲ་བ། 恩师，如根本师。

དབུ་མ། （原注缺）中观，中道（佛）。

【增】身体内的中脉或主脉。〔达〕

དབུ་མ་པ། དབུ་མ་རང་བརྩུད་པའམ་ཐལ་འགྱུར་
པ་ལའང་། 中观师（佛），中观自续师或应
成师。

དབུ་མེད། ཡི་གེ་གཟུགས་ཡིག་དང་མགོ་མེད། 1. 草
字，行书。2. 无头。

དབུ་མོག་བཅན་པ། དཔལ་འབྱོར་ཡུན་ཚོགས་་་
ལའང་། 尊贵，富贵圆满。

དབུ་ཅེ་འི་བྱ་འདབ། ཅེ་ཐོག་གི་བྱ་ཡིབས་ཀྱི་བྱ་
འདབ། 屋顶之飞簷（如瓦房之簷）。

དབུ་གཙོ། གན་པ་གཙོ་བོ་འཕེལ་བྱས་པ། 长老，
老年人。

དབུ་མཛད། ཆོས་གདོན་པ་འདོན་པར་བྱེད་པའི་
དབུ་མཛད་པ་པོ། （佛教仪式中）誦經起首
者，領經。

【增】首領，又对于一切工匠的客气称呼。

〔高〕

དབུ་ལྷ། ལྷ་མོ་འཛིན་པ། 帽（敬）。

དབུ་གཞུ། དབུ་སྒྲའི་གཞུ་གྱུར་མ་སྒྲ་གཞུག་ 头发
稍儿。

དབུ་ཡ། མགོ་ནི་ངོས། 首部，面（敬）。

དབུ་ཡན། མགོ་ཁྱོག་ཁྱོག་ 头歪偏（敬）。

དབུ་འུ། མགོ་ཏུ་དང་དབུས་ཀྱི་སྒྲེ་ཏུ་ལའང་། 1. 头

部(敬)。2.中藏部分(拉薩地區)。

དབུ་ལོ། མགོ་འི་སྒྲ་ལྷང་ལོ་འཕ་ལན་བྱ་ཅན། 发

辨(敬)。(同) དབུ་ལྷང་ལོ།

དབུག་པ། བྱ་ག་མི་ཁྱེད་དབུག་པར་བྱ་བྱག་པའམ་

བྱ་ག་ཁྱེད་སྤྱོད་འཕྱགས་པ་ལོས་དབུག་དགོས་ཐལ་

མོ་དབུག་དབུག་པར་སྤྱར། 1.穿孔, 钻。2.手

掌合攏。

དབུག་དབུག་པ། (注同上)

དབུག་བྱ། (原注同上) 所穿孔, 将钻。

དབུགས། ཕྱིན་ཞག་གཅིག་པ་སྒྲེས་བུའི་དབུགས་ཁྱེད་

པ་ 29000 ཡོད་པར་གསུངས། 气息, 呼吸,

一昼夜間人呼吸 21600次。

དབུགས་སྒྲེས། དུས་ཀྱི་ཆུ་བའི་མིང་། 月份。

དབུགས་ངན། རྟག་བྱིས་མ་འོག་ཁྱེད་ཉ་བྱ། 秽气,

屁。

དབུགས་རྩལ། དབུགས་ནང་དུ་རྩལ་བཞིན་པ་དང་

བརྩལ་པར་བྱ་དང་བརྩལ་པས་ཐིན་པ། 吸气。

• དབུགས་ཆད་པ། སྤི་བའི་མིང་། 断气, 死。

དབུགས་འདྲེགས། དབུགས་ཀྱི་ཁྱེད་པ་མཐོར་སོང་

ཉ་བྱ། 气塞。

(同) དབུགས་འཚངས།

དབུགས་ཕྱིན་པ། སྤི་བའི་རོ་འི་མིང་། 无气

(藻)。死尸。(同) དབུགས་བྲལ།

དབུགས་ཕྱུང་། དབུགས་ཕྱིར་ཕྱུང་བ། ལང་ན་

ན་འཚོ་བའམ་བའི་བར་གནས་པའི་དོན་དང་ཐར་པ་

ལའང་། 1.气已向外呼。2.活着, 安在。

3.解脱(佛)。

དབུགས་བྲལ། སྤི་བའི་རོ་འི་མིང་། 断气(藻)。

死尸。(同) དབུགས་ཕྱིན་པ།

དབུགས་དབྱུང་། དབུགས་ཕྱིར་དབྱུང་བ། ལང་

ན་འཚོ་བའམ་བའི་བར་གནས་པའི་དོན་དང་ཐར་པ་

ལ་ལའང་། 1.气将向外呼。2.活着, 安在。

3.解脱(佛)。

དབུགས་འབྱིན། (原注同上) 气正向

外呼。

དབུགས་འབྱིན་བདག་པོ། ཁྱེད་ཉ་འི་མིང་། 出

息主(藻)。风神。

དབུགས་བཅེགས། དབུགས་འཚངས་པ་ཉ་བྱ། 气

喘, 如气壅塞。【增】喘吁吁。【四】

དབུགས་འཚངས། དབུགས་ཀྱི་ཁྱེད་པ་མཐོར་

སོང་ཉ་བྱ། 气喘, 气塞。

(同) དབུགས་འདྲེགས།

དབུགས་བཅུངས། (原注缺) 气塞, 呼吸

短促, 喘息。

དབྱང་། དབུས་ཀྱི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即 དབུས།

中間。

དབྱད། (注同上)

དབྱབ་དགོས། གུར་དབྱབ་པར་བྱ་ཏི་གདུགས་ཕུབ་

མ་སོང་ན་འཕྱི་དགོས་ཉ་བྱ། 应支, 須撐, 如

支帳篷, 須撐开伞。

དབྱབ་བྱ། (注同上)

དབྱར། ཚན་དབྱར་པ་དང་མགོ་འཕ་གཙོ་བོ་རུ། 1.研

顔料。2.为首, 在头(དབྱ་的第七轉声)。

དབྱར་ཏི། ཚམ་བྱ་པའི་ལག་སྤྱད་ཅིག་ 烙鉄, 裁

縫之工具。

དབྱར་རྩོ། དབྱར་བྱེད་ལག་ཆ་ཞིག གཤིག གཤིག 磨光石，磨
光之器具。

དབྱར་བ་པོ། དབྱིག་པོས་དབྱར་མཐུན། གཤིག 磨光者。

དབྱར་གིང་། དབྱར་བྱེད་ལག་ཆ་ཞིག གཤིག 磨光板，
磨光之器具。

དབྱལ་པོ། རྩོ་མེད་སྤྱང་པོ། 穷人。

དབྱལ་བ། འབྲུལ་དགོས་ན་དབྲུལ་བར་བྱ་འབྲུལ་བ་
ཞེས་པའང་སྤྱང་། 奉献，亦作 འབྲུལ་བ།

【增】贫穷。〔达〕

དབྱལ་བྱ། (原注同上) 将奉献，当奉献，亦
作 འབྲུལ་བ།

དབྱས། དབྱེལ། 中間，中央。

【增】前藏，卫。〔达〕

དབྱས་འགྱུར་འཆང་། རྩོ་རྩོ་གདན་ཀྱི་གར་ལུལ་
དབྱས། 金剛座，印度中心。

དབྱས་འགྱུར་ཕྱོགས། ཀྱི་གར་ཕྱོགས། 印度
地方。

དབྱས་ནས་འཛུགས། མན་ཤེལ་ལམ་ནོར་བུ་དཀར་
པོ། 中漏 (藻)。水晶，白色宝石。

དབྱས་ནས་གསལ། གས་མཐུང་། 中显 (藻)。
虚空。

དབྱས་པ། བོད་ལུལ་དབྱས་པ། 前藏人。

དབྱས་ཕྱོགས། (原注缺) 中部。

དབྱས་མ། བར་མཐུང་དབྱེལ་མ། 中間，中央。

དབྱས་མོ། བོད་ལུལ་དབྱས་ཀྱི་བྱེད་མེད། 前藏
之妇人。

དབྱས་གཙང་། བོད་དབྱས་གཙང་གཉིས། 卫藏，
前藏与后藏。

དབེན། དཀོན་པོ་ལའང་། 1. 不同，分裂。2. 稀
少。【增】寂靜，隔离。〔达〕

དབེན་འགྲོ་མ། འདྲོད་ལྷན་མ། 趋靜妇 (藻)。
淫佚的女人。

དབེན་གནས། དཀོན་གནས་དང་འགྲོག་ས། 孤寂
处。1. 阿兰若处 (佛)。2. 曠野。

དབེན་པ། འགྲོག་དཀོན་སྤྱི་བྱ་འདྲོད་འཛིན་མང་
མེད་པའི་ལུལ། (མིང་མང་མིང་མིང་མིང་之誤)
寂靜处，隱遁处，如阿兰若 (佛)，无喧杂
吵鬧之处。【增】1. 閑靜，寂寥。2. 避世隱
居者。〔达〕 (同) དབེན་ས།

དབེན་པ་ཅན། (原注缺) 遁世者，幽居者，隱士。

དབེན་ས། འགྲོག་དཀོན་སྤྱི་བྱ་འདྲོད་འཛིན་མང་
མེད་པའི་ལུལ། (མིང་མང་མིང་མིང་之誤)
寂靜处，隱遁处，如阿兰若 (佛)，无喧杂
吵鬧之处。 (同) དབེན་པ།

དབེན་ས་པ། རྩོ་ཁོད་པ། 靜居者，住山者。

དབོ། I. རྩོ་མ་ཞིག་དང་ཡང་ན་དབོ་ནི་རྩོ་མ་
གཉིས་ཏེ་དབྱིབས་ནི་ཁྱི་ཏེ་བྱ། 翼宿，星宿之
一，翼有二星，形如床座。

II. རྩོ་དབོ་བར་བྱའམ་རྩོ་གཤོ་བར་བྱ། 潑，洒，
傾出。【增】溢出。〔法〕 膝皮。〔四〕
(同) དབོ་བྱ།

དབོ་ཅན། དབྱིད་ཟླ་བའམ་དབོ་རྩོ་མས་ཏེ་པའི་
ཟླ་བ་དང་ཉེར་ཟླ་གཉིས་པ་ལའང་། 孟春，翼
宿滿月，阴历二月。 (同) དབོ་ཟླ་བ།

དབོ་བྱ། རྩོ་དབོ་བར་བྱའམ་རྩོ་གཤོ་བར་བྱ། 将
潑，当洒，当傾出。 (同) དབོ་II.

དབོ་ཟླ་བ། དབྱིད་ཟླ་བའམ་དབོ་རྩོ་མས་ཏེ་པའི་

ཟླ་བ་དང་ཉིན་ཟླ་གཉིས་པ་ལའང་། 孟春，雲
宿滿月，陰曆二月。

【增】藏曆十一月相當於印度的頗勒鞏月
(或巨勒鞏月)。(達) (同) དཔོ་ཅན།

དཔོག་ བྱང་གནང་བའམ་དཔོག་བར་བྱ། 傳授，授
經，當授。

དཔོག་བྱ། (原注同上) 所授。

དཔོན་རྒྱུད། ཡའི་སྒྱུན་གཏུང་རྒྱུད། 父之兄弟族系。

དཔོན་པོ། ཡའི་སྒྱུན་མ་ཁྲ། 父之兄弟，叔伯。

【增】1. 西藏領袖或喇嘛的姪子，又指寺院的
監理者。2. 孫子。3. 着紅衣，結婚的喇嘛教
派。4. 精通占星學的喇嘛。(達)

དཔོར། (原注缺)

【增】西藏地名。(達) 屋頂之沟。(高)

དཔོལ། རིང་བུའི་ཆུ་ཕྱིར་དཔོལ་བར་བྱ། 汲，汲
出池水。

【增】= རིང་དལ་བ། 从儲水器中汲水。(達)

དཔོས། སྒྲོས་པའི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即 སྒྲོས་པ།
腫，痞塊。

དབྱངས། སྒྲའི་དབྱངས། 母音，元音。

【增】1. = དབྱངས་ཡིག 2. 韻律，和諧的歌
曲，腔調。(達)

དབྱངས་སྒྲིགས། སྒྲང་བུ་ཞིག་ལའང་། 1. 發音。

2. 蚊，蠅，蜂。(同) དབྱངས་བྱེད།

དབྱངས་ཅན་མ། སྒྲ་དབྱངས་ལྟ་མོའམ་ངག་དབང་
ལྟ་མོ་དང་སྐ་ར་སྐ་རྟེན་མ་ཆའི་ལྟ་མོ་དང་
ངང་པའི་བུ་མོའམ་ཆངས་པའི་སྐུ་མོའང་ཟེར།
妙音天女，語自在天女，梵語“娑羅娑
底”，亦稱海中天女，鵝女，梵王女。

(同) དབྱངས་ལྟ་མ།

དབྱངས་གཅིག་པ། སྒྲ་གཅིག་པའམ་མགྱིན་

གཅིག་པ་དང་མཐའ་གཅིག་པ་ལའང་། 1. 聲音
一致，一致。2. 一邊。

དབྱངས་བརྒྱ་བ། གཟའ་བ་སངས་མིང་། 十音
者(藻)。金星，金曜。

དབྱངས་སྒྲན་བྱ། ཁྲ་བྱག་ལའང་། 1. 妙音鳥。
2. 杜鵑。

དབྱངས་བདག་པོ། གཟའ་ཕུར་བུའི་མིང་། 音主
(藻)。木曜。

དབྱངས་ལྟ། བུ་ཞིག་ལའང་། 1. 具有音律。
2. 一種鳥。

དབྱངས་ལྟ་སྒྲིག་འཛིན་པ། ཉི་རུ་ཀ། 持具
音(藻)。黑如迦(本尊名)。

དབྱངས་ལྟ་མ། སྒྲ་དབྱངས་ལྟ་མོའམ་ངག་དབང་
ལྟ་མོ་དང་སྐ་ར་སྐ་རྟེན་མ་ཆའི་ལྟ་མོ་དང་
ངང་པའི་བུ་མོའམ་ཆངས་པའི་སྐུ་མོའང་ཟེར།
妙音天女，語自在天女，梵語“娑羅娑
底”，亦稱海中天女，鵝女，梵王女。

(同) དབྱངས་ཅན་མ།

དབྱངས་ལྟ་མོ། ལྟ་མོ་སྐུ་མཁན་ནས་དབྱངས་
སྒྲིག་པ། 1. 天界歌女。2. 歌女。

དབྱངས་བྱེད། སྒྲང་བུ་ཞིག་ལའང་། 1. 發音。
2. 蚊，蠅，蜂。(同) དབྱངས་སྒྲིགས།

དབྱངས་ཡིག་ བའི་བྱད་པར་ཨི་ཅུ་ཨི་ཨོ་ཨོ་བཞི།

母音，元音，阿之一類，有伊、鄔、額、痾四字，

དབྱངས་སྐྱར་བའམ་བྱེད་བ། གཞས་གཏོང་
བ་ལྟ་བུ་ལའང་། 1. 拖音。2. 唱歌。

དབྱངས་གསལ་གཉིས། དབྱངས་ཡིག་གསལ་བྱེད་
ཡི་གེ་གཉིས། 元音與輔音。

དབྱར་སྒྲིང་། (未詳)

དབྱར་སྒྲིམ། སྒྲུ་པའི་མིང་། 夏生(藻)。蛙。

དབྱར་ཁ། ཆར་པའི་དུས་ཏེ་གྲོ་བཞིན་ཆེ་བ་དང་

ཁྱམས་ཆེ་དང་དབྱིད་ཀྱི་རྒྱུ་སྒྲིམ་ལོ། 夏季。

(同) དབྱར་དུས།

དབྱར་ཁང་། དགེ་སྦྱང་མའི་གཙུག་ལག་ཁང་ལའང་།

1. 夏天的房舍。2. 比丘尼庵。

དབྱར་ཁས་ཁྱངས་པ། དགེ་སྦྱང་ནམས་དབྱར་

གནས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཚམས་སུ་བཞུགས་པ།

དགག་དབྱེ་བར་དུ་ལོ། 受夏(佛)，諸比丘夏
住界內，乃至解制。

(同) དབྱར་གནས་པ། དབྱར་ཚུལ་དུ་བཞུགས་པ།

དབྱར་གྱི་རྒྱ། འབྲུག་སྒྲུའི་མིང་། 夏鼓(藻)。

雷声。

དབྱར་གྱི་རྒྱ་གསང་། (注同上) 夏鼓音(藻)。

དབྱར་གྱི་རས་ཆེན། དགེ་སྦྱང་གི་ཆར་ཁབས།

比丘之雨衣。

དབྱར་གཅིག་མ། (原注缺) 經一夏者。

དབྱར་ཆས། དབྱར་ཁའི་བཞོ་བྱ་གོ། 夏装，

夏季的服装。

དབྱར་གཉིས་མ། (原注缺) 經两夏者。

དབྱར་ལྗང་། དབྱར་ཁའི་ལྗང་མོ། 夏季之戏剧。

དབྱར་ཤ་མ། ཉེན་ཆེ་དུག་པ་ལའང་། 1. 季夏。

2. 阴历六月。

དབྱར་དུས། ཆར་པའི་དུས་ཏེ་གྲོ་བཞིན་ཆེ་བ་དང་

ཁྱམས་ཆེ་དང་དབྱིད་ཀྱི་རྒྱུ་སྒྲིམ་ལོ། 夏季。

(同) དབྱར་ཁ།

དབྱར་འདབ། སྒྲོ་འཛོག་པའི་སྒྲིགས་བུ་སྒྲི་ལྟར་

བཟེད་བཞག་པའི་འོག་གཞི་ཞི་ཞེ་ཉེ་དབྱར་འདབ་

ཉེ་བུ། 座，放置器具之座儿，如放鉢之錫座。

དབྱར་གནས་པ། དགེ་སྦྱང་ནམས་དབྱར་གནས་

ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཚམས་སུ་བཞུགས་པ། དགག་

དབྱེ་བར་དུ་ལོ། 安居，坐夏(佛)，諸比丘夏

住界內，乃至解制。(同) དབྱར་ཁས་ཁྱངས་

པ། དབྱར་ཚུལ་དུ་བཞུགས་པ།

དབྱར་ཕྱི་མ། དབྱར་ཚུལ་གཉིས་པ། 后夏(佛)。

第二安居。

དབྱར་འབྲིང་། ཉེན་ཆེ་ལྗང་པ་ལའང་། 1. 仲夏。

2. 阴历五月。

དབྱར་སྐྱ་དགུན་འབྲ། ཅ་པའི་སྐྱ་ན་ཞིག་ 冬虫

夏草，一种要药。

དབྱར་ཚུལ་དུ་བཞུགས་པ། དགེ་སྦྱང་ནམས་

དབྱར་གནས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཚམས་སུ་བཞུགས་

པ། དགག་དབྱེ་བར་དུ་ལོ། 安居，住夏(佛)，

諸比丘夏住界內，乃至解制。

(同) དབྱར་ཁས་ཁྱངས་པ། དབྱར་གནས་པ།

དབྱར་ཞོ། (原注缺) 夏季之酪，酸奶子。

དབྱར་རངས། དབྱར་ཟིལ་ལོ་གཅིག་ 一夏，整

个夏季。

དབྱར་རྩ་བ། ཉེན་ཆེ་བཞི་པ་ལའང་། 1. 孟夏，

初夏。2. 阴历四月。

དབྱི། སེམས་ཅན་དབྱི་དང་གཡི་ཞེས་པའང་སྤྲང་།

捨獠獠，亦作གཡི།

དབྱི་གུ། དབྱི་གུའམ་དབྱི་གུ་ལྔ་མོ། 杖，細棍。

དབྱི་དཀོས། རི་མོ་བསུབ་པར་བྱའམ་དབྱི་བར་བྱ་

ཕྱིས་དགོས་ཏུ་བྱ། 須擦去，如应擦去图画。

དབྱི་བྱ། (注同上)

དབྱི་མ། རི་དྲགས་དབྱི་མ་ལའང་། 雌捨剎。

དབྱི་མ། (注同上) 【增】苘麻。〔四〕

དབྱི་མང་། སྒང་དབྱི་མང་དང་རྩ་དབྱི་མང་དང་

སེམས་ཅན་དབྱི་མང་ཟེར་སྟུང་། 1. 树名。2. 草名 (透骨草)。3. 野牲名。

དབྱིག 1. རྒྱལ་དངོས་པོ། 宝，財物。【增】或

作 དབྱིགས་ 等于 རྟོ་། 特指褐色宝石。〔达〕

II. ཚན་དབྱིག་པལ་དབྱར་བའི་དོན། 抹，摩光，

如涂顏色或摩擦。(同) དབྱིག་དབྱིག

དབྱིག་གི་བྱ་བ། ཧི་མ་ལའང་། 宝精 (藻)。

太阳。【增】1. 悉多河。2. 雨宝的毗沙門天女。3. 崑崙山。〔达〕

དབྱིག་གི་ཆར་འབབས། རྣམ་སྤྲུལ། 降宝雨

(藻)。毗沙門 (天神名)。

དབྱིག་གི་སྟུང་། ཆངས་པ། 宝藏 (藻)。大梵

(天神名)。

དབྱིག་གི་ལྗེ་བ། ལྷ་ལ་འཇུག་དང་ཉི་མ་ལའང་།

宝脐 (藻)。1. 遍入 (天神名)。2. 岡底斯山。

དབྱིག་གི་དབྱང་བ། ལུ་པོ་སི་ཧ། 宝臂 (藻)。

悉多河 (印度四大河之一)。

དབྱིག་གི་སྒོ་ཁྲོས་མ། ས་གཞིའི་མིང་། 宝慧女

(藻)。大地，地球。

(同) དབྱིག་ལྗན་མ། དབྱིག་འཛིན་མ།

དབྱིག་གུ། དབྱུ་གུ། 杖。【增】噎，打呃。〔达〕

དབྱིག་མཚོག། གསེར། 最上宝 (藻)。金子。

དབྱིག་གཉིན། མཛོ་སྒྲི་པའི་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉིན་

ཏུ་བྱ་དེ་སེམས་ཅན་པའང་ཟེར། 世亲 (人名)，

系經部师或說是唯識师 (佛)。

དབྱིག་ཐོགས་པ། དབྱུག་པ་འཛིན་པ། 持杖，

拄拐棍。

དབྱིག་དུག རྩོད་རྒྱུ་གྱི་དུག 宝毒，財物的毒。

དབྱིག་ལྗན། དབང་བྱུག་ཆེན་པོ་དང་བརྒྱ་ཕྱིན་

ལའང་། 具宝，执杖 (藻)。1. 大自在 (天神名)。2. 帝釋 (天神名)。

དབྱིག་ལྗན་མ། ས་གཞིའི་མིང་། 具宝女 (藻)。

大地，地球。

(同) དབྱིག་གི་སྒོ་ཁྲོས་མ། དབྱིག་འཛིན་མ།

དབྱིག་པ། དབྱུག་པ། 杖，棍，棒。

དབྱིག་བྱ། དབྱར་བྱེད་ལག་ཆ་ཞིག 磨光之工具。

【增】清除、洗濯、磨光的用具。〔达〕

(同) དབྱིག་མོ།

དབྱིག་དབྱིག ཚན་དབྱིག་པལ་དབྱར་བའི་དོན།

抹，磨光，如涂顏色或摩擦。(同) དབྱིག

དབྱིག་མ། ཏུ་མ་ལུ་སྟུང་། 宝女 (藻)。耶摩天女。

དབྱིག་མང་། ལུག་པོ་ནོར་མང་། 大富，財宝多。

དབྱིག་མ། དབྱར་བྱེད་ལག་ཆ་ཞིག 磨光之工具。

(同) དབྱིག་བྱ།

དབྱིག་འཛིན་མ། ས་གཞིའི་མིང་། 持宝女 (藻)。

大地，地球。

(同) དབྱིག་གི་སྒོ་ཁྲོས་མ། དབྱིག་ལྗན་མ།

དབྱིག་ལྷས་ཅན། བརྒྱ་ཕྱིན་དོ་མེ། 宝体者 (藻)。

帝釋 (天神名) 之金剛杵。

དབྱིག་བཤེས། བྱི་སྒྲིའི་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་བཤེས་ཏུ་

བྱ། 世友 (人名)，毗婆沙师 (佛)。

དབྱིངས། ངང་ངམ་ཚེས་ཀྱི་དབྱིངས། 界，体，本性，法界（佛）。

དབྱིབས། གཟུགས་དབྱིབས་གྲུ་བཞི་ཉུ་བྱ། 形状，样子，如四方形。【增】匀称的长度（或宽厚）。【达】骨格。【四】

དབྱིབས་ལེགས། བཟོ་འདྲ་ཡག་པོ། 样子好。

【增】紧束。【四】

དབྱིས་པ། ཐྱིས་པའམ་བསུབས་པ་ལའང་། 拭，擦去。

དབྱུ་གུ། དབྱུག་པ་ཐ་མོ། 杖，细棍。

【增】棒槌。【四】

དབྱུ་གུ་གཅིག་པ། ཐ་སྐར་སྐར་མ་ལའང་། 一杖（藻）。娄宿（二十八宿之一）。

དབྱུག་རྩི། དབྱུག་པ་དབྱུག་ཐོའང་། 棒，棍。

【增】单手棒。【四】

དབྱུག་ཐོགས། དབྱུག་པ་འཛིན་པ། 持杖，拄杖。

དབྱུག་པ། སིང་གི་དབྱུག་པ། 棍，木棒。

【增】1. = ཆད་པ། 責罰。2. ཚུ་ཚོད། 時間的区分，等于二十分钟，又指重量或度量的一部分。3. 揮舞，抛擲。【达】

དབྱུག་པ་ཅན། ཐྱི་མའི་འཁོར་དང་ཉུན་ངག་མཁན་པོ་དཔྱེ་ལའང་། 有杖者（藻）。1. 日神的侍者。2. 印度古詩人名。【增】1. པ་ཁོལ། 手中持杖者。2. 閻羅王的名号之一。【达】

དབྱུག་པ་ན་པ། སྒང་པོ། 杖耳（藻）。象。

དབྱུག་པ་པོ། དབྱུག་པ་གཞུ་པ་པོ། 弄杖者。

དབྱུག་པས་དབྱུག་དབྱུག་པས་བརྟུང་། 用棍打。

དབྱུག་པས་དབྱུགས་པ། དབྱུག་པས་བརྟུངས་པ། 以棒打。

以棒打。

དབྱུག་ཅི་སྐྱེས། ཐུབ་འཇུག་ 杖頂生（藻）。

遍入（天神名）。

དབྱུག་འཛིན། གཤེན་ཇི་ལའང་། 1. 持棒。2. 閻羅王。【增】遍入（天神名）。【达】

དབྱུག་ཟླ། ཐ་སྐར་ཟླ་བ་དང་ཉེར་ཟླ་དགུ་ལའང་།

杖月（藻）。娄宿月，阴历九月。

དབྱུགས་པ། དབྱུག་པ་གཞུས་ཟིན་པའམ་བརྟུངས་ཟིན་པ་དབྱུག་པས་དབྱུགས་པ། 已鞭撻，已用杖打。

དབྱུང་། ཐྱིར་བྱུང་ས་བྱུང་བ་དབྱུང་བར་བྱ་འབྱུང་བྱ་ཡིན་ན་དབྱུང་བར་བྱ། 將驅出，將逐出。

དབྱུང་བྱ། （原注同上）應驅出，將逐出。

དབྱུལ། ཐྱིར་གཏུལ་བར་བྱའམ་འབྱམས་དབྱུལ་བར་བྱ། 尋覓，游行。

དབྱུལ་བྱ། （原注同上）將探尋，游行。

དབྱེ་ཐང་། རི་མེད་ཐང་གཞི་ཐང་ཡང་འགྲོག་ 无山之平原，曠野。

དབྱེ་བ། ཐྱེ་ཟིན་མེད་ན་འབྱེད་མཁན་གྱིས་དབྱེ་བར་བྱ། 分开，辨別，區別。【增】1. = མ་མ་

དབྱེར་བྱེད་པ། 2. 种类，等次。3. = ཐང་། 平原。4. 广麦，范围。【达】

དབྱེ་བྱ། （注同上）所分，将分开。

དབྱེ་བའི་བྱ། གཟུར་སྐྱེན་པའི་མིང་། 分离子（藻）。土曜。

དབྱེ་ཚང་། ས་དགོན་དུ་ཚང་བྱེད་པ། 野市，在原野中貿易。

དབྱེ་གཞི། དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་གཞི། 被区分的事物。

དབྱེན། སྔ་སྔར་ཕྱེ་བའི་དབྱེན། 各自分开。

【増】= དབྱག 不同，不和，分裂。〔达〕

དབྱེན་གྱི་སྦྱོར་བ། བྲ་མའི་ཆོག 分离加行(佛)，
离间语。

དབྱེན་བསྐྱུས། སྔ་སྔར་ཕྱེ་བ་སྦྱར་བསྐྱུས་པར་
བྱའས་བསྐྱུས་ཀྱི་དགོས། 已分者須复合。

(同) དབྱེན་བསྐྱུས།

དབྱེན་བསྐྱུས་པ། སྔ་སྔར་ཕྱེ་བ་སྦྱར་བསྐྱུས་པ་
ཟིན་པ། 已复合。(同) དབྱེན་བསྐྱུས་པ།

དབྱེན་སྦྱོང། སེམས་དཀྱུག་པར་བྱེད་པའས་མཐོ་
འཆོས་པར་བྱེད་པ་དང་ཅོ་འབྲི་བའི་དོན། 1.分
行(佛)，破坏，扰乱其心，损恼。2.非难。

དབྱེན་སྦྱོས་པ། སེམས་དཀྱུག་པ་ལོ། 乖乱，心
恼乱。

དབྱེན་འབྱེད། དབྱེ་བ་སྔ་སྔར་ཕྱེ་བ་བྱེད་པོ། 各
自分离者。【増】加以区别，分别待遇。

〔达〕(达作 དབྱེན་འབྱེད་པ་)

དབྱེན་བསྐྱུས། སྔ་སྔར་ཕྱེ་བ་སྦྱར་བསྐྱུས་པར་
བྱའས་བསྐྱུས་ཀྱི་དགོས། 已分者須复合。

(同) དབྱེན་བསྐྱུས།

དབྱེན་བསྐྱུས་པ། སྔ་སྔར་ཕྱེ་བ་སྦྱར་བསྐྱུས་པ་
ཟིན་པ། 已复合。(同) དབྱེན་བསྐྱུས་པ།

དབྱེར། དབྱེ་བ་རྒྱ། 在分。(དབྱེ་的第七轉声)

དབྱེར་མེད། དབྱེ་བ་མེད་པའས་བྱེད་པར་མེད་པ།
不可分，无差别。

【増】或 དབྱེར་མི་ཕྱེད་པ། 〔达〕

དབྱེས་ཆེ་བ། དབྱེས་པའི་ཁྱོད་ཆེ་བའས་ཀྱས་པ།
額广，天庭饱满。【増】= ཡངས་པ་或 ཁྱོད་ཆེ་

བ། 广闊，广大。〔达〕

དབྱག བར་མཆོས་ཀྱི་མིང་ངམ་ཀ་དབྱག་ཟེར་བ་
ཏྲ་བ། 中間，如說：“柱子中間”。

【増】1.= བར་དུ་རྒྱུད་པ། 2.峡谷。〔达〕

དབྱད་པ། གྱིས་དབྱད་པར་བྱ་དང་སེན་མོས་འབྱད་
དགོས་ན་དབྱད་པར་བྱ། 刮，抓，割，搔。

དབྱབ་པ། དབྱབ་པར་བྱ། 当击。

【増】鞭打，抽打，参看 འབྱབ་པ། 〔达〕

དབྱབ་བྱ། ཡུངས་དཀར་གྱིས་བརྱབ་པར་བྱའམ། 当
打击，似是用芥子打(西藏驅魔时用芥子)。

དབྱལ། བྲལ་མ་ཟིན་པ་འབྱལ་དགོས་ན་སྔ་སྔར་
དབྱལ་བར་བྱ། བྲལ་ཟིན་དང་ཕྱོལ། 当分离。

བྲལ། 已离，ཕྱོལ། 令离。

【増】= བྲལ་བ། 剥皮。〔达〕

དབྱལ་བྱ། (原注同上) 所离，当离。

དབྱི་བ། བྱི་ཟིན་མ་ཡིན་པ་ཁ་ནས་མར་རྒྱུད་དུར་
གཏོང་བའས་དབྱི་བར་བྱ། 减少，縮小。

【増】参看 འབྱི་བ། 〔达〕

དབྱི་བྱ། (原注同上) 当减少，所减少。

དབྱི་བོ། བཅོག་པའི་མིང་། བཅོག་པའི་གཏམ་ལ་
བྱི་བོའི་གཏམ་ཞེས་པའང་སྦྱང་། 污秽，如不淨
語，名杂秽語。

དབྱི་བཅོག (注同上)

དབྱིས་པ། བརྟེན་པའི་སྐད་དོད་གཅིག་གོ། 交换。

【増】= དབྱི་བཅོག 污秽。〔达〕

དབྱིས་པའི་མཆོས་མ། (未詳)

དབྱོག ཕྱོགས་ཟིན་མེད་ན་འབྱོག་པ་པོས་དབྱོག་པར་

བྱུངས་བཀྲ་བར་བྱ་བ་དང་བྱུང་བར་མེད་དོ།

夺, 搶夺。

【增】1.=བཞིན་པ། 忘記。2.=བསྐྱེས་པ།

改革, 交換。〔达〕 击水赶鱼。〔四〕

དམོག་བྱ། (原注同上) 所夺, 将搶夺。

འབག་འཛིན་བཟོ་བའི་མཐོང་འབག་འདག་ 用泥作

的假面具。【增】肖像, 摹象。〔达〕

1.鬼臉。2.套头。〔四〕 (同) འབག་འདག་

འབག་སྐྱ། འདག་པའི་སྐྱ་འད། 塑象。

འབག་འདག་ འཛིན་བཟོ་བའི་མཐོང་འབག་འདག་ 用

泥作的假面具。(同) འབག་

འབག་པོ། འདག་པས་བཟོས་པའི་པོ་འི་གདོང་ཅན།

男象, 用泥作的男面型。

འབག་འབྲག་ དོན་མེད་སྒྲ་ཅས། (未詳)

【增】1.装扮, 假装。2.形式不直。〔达〕

འབག་མོ། འདག་པས་བཟོས་པའི་མོ་འི་གདོང་ཅན།

女象, 用泥作的女面型。

འབག་ཡོང་། བཙོག་པ་བྱེད་ཡོང་། 污秽不淨。

འབག་གམིང་། བཙོག་པ་གམིང་བཤོ། (未詳)

འབགས་པ། བཙོག་པ་བྱས་པའི་མིང་ངས་ཉམས་

པའང་ཟེར་སྐྱགས་པ་ཞེས་སྒྲུང་། 已染污, 已污

損, 亦作 སྐྱགས་པ། 【增】拿走, 偷, 搶夺。

〔达〕 (在 འབག་པ་ 条下)

འབགས་བསངས། བཙོག་བྱ་བྱས་པ་དེ་བསངས་

ཟིན་པ། 已除去垢污。

འབགས་ལྟག་ ཟས་ཀྱི་ལྟག་པ་ལྟ་བུ། 残余, 剩

余, 如剩飯。

འབང་བྱ། རྫོན་པས་སྤང་བྱ་ལ་སྤང་། 将浸泡,

将用水浸湿。

འབངས། མངའ་འོག་གི་མིར། 属, 人民。

【增】仆人。〔达〕

འབངས་འབྱངས། འདུ་འཛིན་ཟང་ཟིང་ལའང་། 喧

杂, 紛乱。

འབད་པ། བཙོན་འགྲུས་བྱེད་པའས་འབད་ཚུལ་

བའང་། 奋勉, 精进, 努力。

【增】1.耕种。2.养育。3.注意。〔达〕

འབད་འབད། (注同上)

འབབ། རྩེ་ཡོང་བ་འབབ་སྒོ་དང་པར་སོང་བ་

གཏོང་སྒོ་ཟེར། 收入, 收入为 འབབ་སྒོ། 支

出为 གཏོང་སྒོ། 【增】1.下降。2.税。〔高〕

(同) འབབ་ཡོང་།

འབབ་བྱ། ཆད་པ་འབབ་བྱ། 将下降, 将下雨。

འབབ་ལྷག་ (原注缺) 鞭子。

འབབ་རྒྱ། རྒྱ་བའི་རྒྱ་བོའས་ཡུར་རྒྱ་ལའང་།

河流, 沟渠水。【增】1.= རྒྱ་ཡུང་།

2.雨。〔达〕 (同) འབབ་ལྷན།

འབབ་སྒྲིགས། རྒྱ་ཡུང་ཁར་འབབ་སའས་འཇུག་

སྒོའས་འཇུག་འོགས། 碼頭, 入門处, 台阶。

【增】到水中沐浴处的石級。〔达〕

འབབ་དང་བརྒྱན་ཏེ། ས་ཞིང་གི་འབབ་དང་མཐུན་

པར་བྱས་ཏེ་ཉེ་བུ། 随应, 随宜, 如說: “随

土地所宜”。【增】器使。〔四〕

འབབ་ལྷན། རྒྱ་བའི་རྒྱ་བོའས་ཡུར་རྒྱ་ལའང་།

河流, 沟渠水。(同) འབབ་རྒྱ།

འབབ་བྱེད། ལག་པའི་མིང་ལའང་། 能降(藻)。手。

འབབ་བྱེད་ལུས་ལྷན། བ་བྱས་ས། 具能降身

(藻)。乳牛。

འབབ་མི་འབབ། རོས་མི་རོས་པའང་། 1. 降不降？ 2. 适宜不适宜？

འབབ་ཡོང་། རྩེ་ཡོང་བ་འབབ་སྒོ་དང་ཡང་སོང་བ་གཏོང་སྒོ་ཟེར། 收入，收入为 འབབ་སྒོ། 支出为 གཏོང་སྒོ། (同) འབབ།

འབབས་པ། བབ་པའི་དོན་ཏེ་བབས་པའང་། 降，至。【增】1. 下来。2. 归着。【四】

འབམ། ཀླང་བ་སྐྱོས་པའི་ནད་དམ་སྐྱངས་ནད་ཅིག རྟེན་པ། 腿肿，一种肿病。

【增】1. 腐烂。2. 狼疮。【达】 痛风。【高】
འབམ་ནད། (注同上)

འབར་རྒྱ། འབར་ཡུལ་ནས་བྱུང་བའི་རྒྱ་འབྲུམ། 巴塘所产的葡萄。

འབར་སྒྲ། ར་ཡུག་སྐད་སྒྲོག་པའི་སྒྲ། 羊鸣声。

འབར་ཆ། ལྷུ་བྱི་སྒྲིགས་ས་ཉ་བྱ། 沉澱，渣秽，如油渣，麻渣。【增】残屑。【达】 烧酒糟。【四】 乐器。【本】

འབར་ཞིག་ཁོ་ནའི་དོན། 单独，純一，唯一。

འབར་ཞིག་པ། སངས་རྒྱལ་གྱི་མཆན། 独尊(藻)。

佛的名号。

འབར་ཡིག་དབང་རྒྱའི་ཡི་གེ་འཕགས་པའི་ཡི་གེ་ཉ་བྱ། 契約，字据。

འབར་ཡུལ། རམས་ཡུང་པ་ཞིག་巴塘，西康地名。

འབར་རྒྱལ་ས། (未詳)

འབར་བ། མི་འབར་བ། 燃烧。

འབར་བ་ཅན། མི་དང་མེ་ལྷ་དང་ཉི་མ་པའང་། 燃烧者(藻)。1. 火。2. 火神。3. 日，太阳。
(同) འབར་བྱེད།

འབར་བའི་སྒྲ་ཅན། (注同上) 具燃烧声者(藻)。

འབར་བའི་ལྷ་ལྷ། (注同上) 具燃烧燄(藻)。

འབར་བའི་མིག་ལྷུ་སྤུའམ་ཞི་མི། 燃烧眼(藻)。猫。

འབར་བའི་འོད་འཛིན། མི་ལྷུ་འཕ་འབར་བྱེད་ཡལ་མ། 持燃光(藻)。火燄。

(同) འབར་བའི་རོ་འཛིན།

འབར་བའི་རལ་པ། རྒྱན་མ། 燃发(藻)。灯。

འབར་བའི་རོ་འཛིན། མི་ལྷུ་འཕ་འབར་བྱེད་ཡལ་མ། 持燃味(藻)。火燄。

(同) འབར་བའི་འོད་འཛིན།

འབར་བྱེད། མི་དང་མེ་ལྷ་དང་ཉི་མ་པའང་། 能燃烧(藻)。1. 火。2. 火神。3. 日，太阳。

(同) འབར་བ་ཅན། འབར་བའི་སྒྲ་ཅན།

འབར་བའི་ལྷ་ལྷ།

འབར་འབྲུར་ཅན། གཉིས་ས་ཅན་དང་མཐོ་དམན་རྩེ་སྒྲུལ་ཅན་དང་མཐོ་འབར་འབྲུར་ཅན་ཉ་བྱ། 凸凹者(藻)。1. 有瘤纹者。2. 高低不平处。3. 头上有疤者。

འབར་མ། མི་ལྷ། 火燄。

འབར་མོ། (原注缺) 1. 燃烧。2. 愤怒。

འབར་ཤ། བཀྲོན་པའམ་བསྒྲིགས་པའི་ཆོག་ཤ། 詞責，恐吓之語。

འབར་ཤིང་། ལྷ་ཟི་པའང་། 1. 燒柴。2. 硫磺，火柴。

འབལ་བ། ལྷ་འཕྲོག་པའམ་ལྷ་འབལ་བ། 拔，扯，如拔头发。【增】分开或整理头发，如某些宗派僧尼的习惯。【达】

འབལ་བ་པོ། ལྷ་འཕྲོག་པ་པོ། 拔者，拔毛者。

འབལ་མེ་བ། ཏ་རེ་བ། (未詳)

འབི་འབི། བལ་གྱི་འབི་འབི། 小团块，如毛团。

【增】小泥团，置于模型中做小型的塔或肖像等。〔达〕

འབིགས་ལྗན། ཡི་ཁྱེད་འབིགས་པ་པོ་འཇ་རི་ཞིག་

དང་བརྒྱུ་རྩི་རྩི་རྩི་དང་ཕོག་དང་མདའ་དང་བྱི་བ་

དང་བྱུང་འཇུག་(དང་)། 1.穿孔者。2.山名

(宾陀山)。3.帝釋(天神名)之金剛杵。

4.霹靂，雷电。5.箭。6.鼠。7.漏入(天神名)。

འབིགས་པ་པོ། (注同上)

འབིགས་བྱེད། I. (注同上)

II. བྱག་པའཇ་བྱ་ག་བྱག་ཐིན་པ་ལའང་། 穿孔，

已穿孔。【增】= ཀྱ་བ། 葫芦。〔达〕

འབིབ་བ། གུར་ལུབ་མ་སོང་བ་འབིབ་ཀྱི་འབུབ་

བཞིན་པ་ཟེར། 支起。

འབིབས་པ་པོ། གུར་འབུགས་པ་པོ་ཉི་གདུགས་

ཁྱེད་འབུབས་པར་བྱེད། (འབུགས་似是འབུབས་

字之誤)支者，支帳蓬者，支伞者。

འབིབས་བྱེད། (注同上)

འབུ། སྒོག་ཆགས་སྒྲིན་བྱ་སྒོག་མ་སོགས་དང་ཁ་འབུ་

ཀྱི་ལའང་། 1.虫子，蟻等。2.将发芽，花将开。

འབུ་སྒྲིགས། སྒྲུ་སྒྲིང་། 蝌蚪。

འབུ་སྒྲུང་། བྱང་བ་ལའང་། 1.蝇。2.蜂。

【增】螳螂。〔四〕

འབུ་སྒྲིན། སྒོག་ཆགས་སྒྲིན་བྱ་སྒོག་མ་སོགས། 虫

子，蟻等。

འབུག་དགོས། ཡི་ཁྱེད་བྱ་ག་འབུག་དགོས་ལའང་།

須穿，須穿孔穴。

འབུགས་པ། བྱག་པ་ལུག་ཐིན་པ་ལའང་། 穿，

已穿孔。

འབུགས་པ་པོ། ཡི་ཁྱེད་བྱ་ག་འཇ་བྱ་ག་འབུགས་

པར་བྱེད་པ་པོ། 穿孔者。

འབུགས་བྱེད། (注同上)

འབུང་དགོས་(ལ)། འབད་ཚུལ་དགོས་(ལ)།

須努力，須勤勉。

འབུངས་པ། འབད་ཚུལ་བྱས་པའི་དོན་རྒྱས་པ། 努

力，勤勉。

འབུངས་སྒྲིབ། འབད་འདོད་རྒྱས་པ་བརྒྱེད་པ།

肯努力。

འབུད། ཆོགས་འབུད་ཡོང་ཏེ་བྱ་དང་བྱང་དགར་

འབུད་དགོས་ཏེ་བྱ། 1.脫落，如关节脫落。

2.吹，如吹螺。【增】1.走开，离开，逃走，不見，遺失。2.扯下，拿开，如脫帽，脫衣，摘环子。3.驅出，拋出。4.拉出，扯出，拔根。

5.拿走，扣除。〔达〕(达作འབུད་པ་)

འབུན། བྱ་ཁོན་གཏོང་བ་ཏེ་བྱ་བརྒྱེད་ཅེས་

པའང་སྒྲུང་། 生利，如放債，亦作བྱན་བརྒྱེད།

【增】或作བྱན་པ། 1.=བྱ་ཁོན། 債。2.发痒。〔达〕

འབུན་བརྒྱེད། (注同上)

འབུན་གཏོང་མཁན། ཁེ་བརྒྱེད་གཏོང་མཁན། 放

債者，放利息者。

འབུབ་ཀྱི། གུར་འབུབ་ཀྱི་འཇ་འབུབ་བཞིན་པ་ཟེར།

将支帳蓬或正支帳蓬。

འབུབས་དགོས། ལུབ་མ་སོང་འབུབས་དགོས། 須

支起。

འབུབས་པ་པོ། གུར་འཇ་ཉི་གདུགས་འབུབས་

པར་བྱེད་པ་པོ། 支者，支帳篷者或支伞者。

འབྲབས་བྱེད། (注同上)

འབྲམ། སངས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་འབྲམ་མཐ་ལུས་་་

ལའང་། 1. 十万。2. 佛經，十万頌般若。

【增】塔。〔四〕

འབྲམ་བཅུ། ས་ལ་གཅིག་གི་མིང་ངོ་། །བྱེ་བ་

གཅིག་ཟེར་མཁན་སྤང་། 一百万，也有人說系“一俱胝”。

འབྲམ་ནག་མ། མཚོན་རྟིན་ཞིག་ལའང་། 一座塔名。

འབྲམ་བྲག་ཁྱི་བཅུ་ཐམ་པ། 十万整。

འབྲར། རྩེར་འབྲར་འཕྱོན་པ་ལྟ་བུ། 凸起，突出。

【增】1. 起来，脹起。2. 出芽，生出。3. 腫脹，疖子等。〔达〕（达作 འབྲར་བ་）

འབྲར་འཇམ། མིག་དལ་བྱས་བཟླས་པ་ལའང་།

1. 慢慢突出。2. 眼慢慢地看。

འབྲར་འཇོམས། རྩེར་འབྲར་བ་གཞོན་པ་ལའང་།

1. 摧毀苗芽。2. 一冒出即压下。

འབྲར་རྟོད། དབྱལ་བཞོ་བས་འབྲར་བ་རྟོད་པ།

突起，銀匠令凸起。【增】浮雕的象。〔达〕

འབྲར་འདྲིལ། ལར་འབྲར་རྟེ་རིལ་རིལ་དུ་སྦང་བ།

突起成圓形。

འབྲར་པོ། ཀྱང་ཀྱང་ས་ལྷན་པ་འབྲར་པོ། 凸

起。【增】瘤，腫。〔达〕痕跡。〔四〕

འབྲར་མ། (注同上)

འབྲར་རྒྱགས་སུ་བཟླས་པ། མིག་འབྲར་རྟེ་སྤང་

མིག་གིས་བཟླས་པ་ལྟ་བུ། 努目相視，如怒目而視。

འབྲར་འཇོངས། ལག་པས་ཕར་རྩེར་འཇོངས་པ།

用手来同迎击。

འབྲར་ཤད། རི་མ་འབྲར་རྟོད་ལྟ་བུ། 浮雕花紋，凸起的綫条。

འབྲལ་སྐྱད་པ། འབྲལ་བ་སྐྱད་པ་པོ། 募集者。

འབྲལ་བ། དབྲལ་བྱ་རྟོར་ཇོས་འབྲལ་བྱ་ལའང་།

1. 供献，奉献。2. 礼品，供献品。

འབྲས། སྒྲིན་བྱ་འབྲ་ཡིས། 由虫，被虫。（འབྲ་的第三轉声）【增】分形。〔四〕

འབྲས་སྒྲི་འདེབས། དྱིས་པའི་རྒྱད་སྒྲི་བ། 小儿說話。

འབྲས་པ། མེ་རྟོག་ཁ་བྱེ་བ་དང་བྱ་རྩང་རྒྱད་ལབ་ཤེས་པ་ལའང་། 1. 花开放。2. 小儿才会說

話。【增】1. 参看 འབྲ་བ། 2. = འབྲར་བར། 突出，浮出。〔达〕

འབེན། མདའ་ཕོགས་ས་འབེན་རྟེ་འབེས་ཞེས་པའང་སྤང་། 鵠的，靶子，亦作 འབེས།

འབེན་བརྒྱན། མདའི་མིང་། 射的（藥）。箭。

འབེན་འཚོལ། (注同上)

འབེབས་འཇུག འབབ་དུ་འཇུག་པ་པོ། 使降落者。【增】使下著。〔四〕

འབེབས་པ། བབ་པ་ལའང་། 降落，已降。

【增】指定，決定，使固定，制定，建立，用于不同的短語中：如 གནས་འབེབས་པ། 住于某地；དབྱ་འབེབས་པ། 課稅；སྒྲོན་འབེབས་པ། 定罪。〔达〕

འབེབས་པ་པོ། ཆར་བ་འབེབས་པར་བྱེད་པ་པོ་

འབེབས་མཁན། 降者，如降雨者。

འབེབས་བྱེད། (注同上)

འབེམ། མདའ་འཕེན་ཡུལ། 鞭子。

འབེམ་ལ་གཏོད་པ། འབེན་ལ་གཏོད་པ་རྟེ་……

མདའ་འཕེན་ཡུལ་ལ་གཏོད་པ། 瞄准。

འབེལ་གཏམ། རྒྱ་ཆ་མང་པོ་འཕྲིན་གཏམ་ལྟ་བུ།

談論，聊天，如“讲故事”。

【增】或作 འབེལ་བའི་གཏམ་ 等于 འང་དག་པའི་

གཏམ། 講經，說教，說法。〔達〕

འབེལ་པོ། མང་པོ་འཕྲིན་འབེལ་པོ། 多，增長。

【增】节省，有节制的。〔达〕 儉省的人。

〔四〕

འཕོ། བྱ་པོས་གཤོར་བའི་ཆད་ལའང་ཁལ་གཅིག་……

བྱ་ཏི་བུ། 1.量名。2.一斛，一克，二十升。

(同) འཕོ་གཅིག

འཕོ་ཁ་པ། འཕོ་ཆད་གཤོར་མཁམ། 掌斗者，

量粮食者。

འཕོ་གཅིག་ བྱ་པོས་གཤོར་བའི་ཆད་ལའང་ཁལ་……

གཅིག་བྱ་ཏི་བུ། 1.量名。2.一斛，二十升。

(同) འཕོ།

འཕོ་བ། རྒྱ་འཕོ་བ། 潑，如潑水。

【增】1.膨脹，脹起。2.发芽（指野生植物）。〔达〕

འཕོག་པ་པོ། དམ་མེད་བརྒྱལ་བར་བྱེད་པ་དང་……

རྒྱ་ཁྱུང་ཡར་རྒྱུར་འཕོག་པ་ལའང་། 1.昏迷者。

2.涉者，来回渡河者。

འཕོགས་ཚོག་ རྒྱུ་མ་པ་འཕོགས་པའི་ཚ་ག་དང་……

གནང་བའི་རྒྱུ་མ་པ། 1.傳戒儀軌（佛）。2.所

傳律儀。（同） འཕོགས་རྒྱུ་མ།

འཕོགས་དོ། ལྷ་མ་ཞིག་ 一种帽子。

འཕོགས་རྒྱུ་མ། རྒྱུ་མ་པ་འཕོགས་པའི་ཚ་ག་དང་……

གནང་བའི་རྒྱུ་མ་པ། 1.傳戒儀軌（佛）。2.所傳

律儀。（同） འཕོགས་ཚོག

འཕོགས་པ། གསུང་ལུང་གནང་བ་དང་རྒྱ་ཁྱུང་……

བཞུག་ཟིན་པ་དང་ཡར་འཕོགས་པ་ལའང་།

1.傳授經教。2.已渡河。3.擢升。

【增】1.沉下，沉入，淹沒。2.跌下。3.分給，授，賜。〔达〕

འཕོངས། འབད་རྩལ་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མ་པའམ་འབྱུངས་

ཞེས་པའང་། 努力，勤奋之能力，亦作 འབྱུངས།

འཕོད། འབད་པར་བྱེས་ཤིག་ལའང་། 1.呼喊，

呼召。2.当勤奋（命令詞）。

འཕོད་སྒྲ། གྱེ་ཞེས་རྒྱུང་གཏོང་བའི་སྒྲ། 呼唤之

声。【增】鳥媒子。〔四〕

འཕོད་སྒྲིག་ རྒྱུ་པོ་འི་མིང་། 呼叫（藻）。罗

刹（佛）（鬼之一种）。

འཕོད་དུ་འོང་། རྒྱུང་གཏོང་ག་ཡོང་། 来喚，

来邀請。

འཕོད་པ་པོ། རྩི་ཞེས་པོ་དང་རྒྱུང་གཏོང་པ་པོ།

1.香馥。2.呼唤者。（同） འཕོད་བྱེད།

འཕོད་ཕྱོགས། ལྷ་ཕྱོགས་སམ་རྒྱུ་པོ་འི་ཕྱོགས།

呼方（藻）。1.南方。2.罗刹方（西南方）。

འཕོད་བྱེད། རྩི་ཞེས་པོ་དང་རྒྱུང་གཏོང་པ་པོ།

1.香馥。2.呼唤者，召請者。

【增】召請，邀。〔达〕

(同) འཕོད་པ་པོ།

འཕོབ། (原注缺) 袜子。

འཕོར། འཕོ་ལ་ཟེར་བ་དང་འཕོར་ཆེན་པོ་དང་……

པོངས་ཆེན་པོའམ་འཕེལ་ཆེ། 1.斗中，量具中

(འཕོ་ 的第七轉声)。2.大量,增多。

【增】供給,补充。〔达〕 量,数量。〔高〕
འབོལ་གོང་། ཀང་བ་དང་ལག་པའི་འབོལ་གོང་།

背上,如脚面,手背。

འབོལ་སྟན། བུགས་སྟན་འབོལ་པོ། 綿垫,蒲
团,軟坐垫。

འབོལ་གདན། (注同上)

【增】长枕。〔达〕 装毛的軟垫。〔法〕

འབོལ་བ། ཏུལ་བ་ལའང་། 1.柔和。2.調順。

འབོལ་པོ། འཇམ་པོའམ་མཉེན་པོ་(དང་)། 柔軟,
軟和。

【增】1.柔軟,平滑,馴服,富于伸縮性的
(泛指触觉)。2.丰富。〔达〕

འབོལ་བུ། ཀུའུགས་པོ་ཏ་ཅང་ཐུང་ཐུང་། 矮子。

འབོལ་རྩམ། (未詳)

འབོལ་ལེ་བ། དལ་བུ་ལའང་། 1.軟。2.緩和。

འབོས་བ། སྒོང་བ་འབོས་བའམ་སྟོ་ཁོག་འབོས་

བའམ་སྟོས་ལའང་། 鼓脹,腹脹。【增】1.煮

沸。2.碰,击。〔达〕(达无བ་字)

འབྱང་། ཐུར་དུ་འབྱང་བར་བྱེད་ཏུ་བྱ། 洗滌,
如向下滌泻。

འབྱངས་བ། ཐུར་དུ་བཤལ་ཟིན་པ་ལའང་། 1.已
洗滌。2.已泻。

འབྱམས་ཁྲམ་བ། མཐའ་ཁྲམ་བ། 无边际,
无限。

འབྱམས་ནས། མཐའ་བཤལ་ནས་ཏུ་བྱ། 超过,
如超过边际。

འབྱམས་བ། འདས་པའམ་མཐའ་ཐུག་པ། 1.过
去。2.究竟,到边际。【增】འབྱམས་བ་ 的完

成式,充溢,扩展。〔达〕

འབྱར་བ། འདས་བག་གིས་འབྱར་བའམ་སླིན་གྱིས་

འབྱར་བ་ཏུ་བྱ། 粘,如用泥糊起或用胶粘
起。【增】1.附著,貼近,招致疾病。2.已

預备好,在手头。3.同意。〔达〕(在 འབྱོར་
བ་ 条下) (同) འབྱར་བྱེད།

འབྱར་བག་ འདས་བག་ཏུ་བྱ་སྐབས་འདིར་སྐྱར་བྱེད་

སྐར་བ་ཞེས་སྟེང་། 能粘东西之物,如稀泥。

【增】羽毛,尾。〔达〕 浆糊。〔本〕

འབྱར་བྱེད། འདས་བག་གིས་འབྱར་བའམ་སླིན་གྱིས་

འབྱར་བ་ཏུ་བྱ། 粘,糊,如以泥糊起或用胶
粘起。(同) འབྱར་བ།

འབྱར་རྩ་དམ་པོ། སླིན་ནས་སླིན་ལའང་། 浆糊,
胶。

འབྱི། སྐྱ་འབྱི་རྒྱུའམ་སྐྱ་འཕྱི་ཡང་། 秃,发脫
落,拔发。【增】涂拭,抹去。〔达〕

འབྱིང་། རྩ་ནང་དུ་འབྱིང་བར་བྱེད་དམ་ཉེབ་རྩེ་ཡི་

སུག་པ་ལའང་། 1.沉溺,沉浸于水中。2.灰
心,沮喪。(同) འབྱིང་བྱེད་I.

འབྱིང་རྩལ། གངས་གནས་ཤིག་ལའང་། 拈筏罗
闍,大数之一。

འབྱིང་རྩལ་ཆེ། གངས་གནས་ཤིག་ལའང་། 大拈
筏罗闍,大数之一。

འབྱིང་བྱེད། I.རྩ་ནང་དུ་འབྱིང་བར་བྱེད་དམ་ཉེབ་
རྩེ་ཡི་སུག་པ་ལའང་། 1.沉溺,沉浸于水中。

2.灰心,沮喪。(同) འབྱིང་།

II.འདས་ཐུག་པའང་། 泥濘。

འབྱིངས། གཏིང་དུ་བྱིངས་ཟིན་པ་ལའང་། 沉下,
已沉于底。

འབྱིད། ཀང་བ་འབྱིད་པར་མ་འབྱིད་པ་དང་མི་ཚེ་

འབྱིད་པར་མ་འབྱིད་ཀྱི་འཇུག་པ། 1. 滑脱, 脚滑。

2. 度过人生。3. 晚了, 耽擱。【增】1. 滑过,

消失。2. =འདད་བ་或 རྟེན་བ། 謀生。【达】

འབྱིན་དགོས། བྱུང་ས་སོང་བ་འབྱིན་པ་པོས་འཕྲོན་

དགོས་ཏུ་བྱ། 須出, 須驅出。

འབྱིན་པ་པོ། (注同上) 出去者, 驅出者。

འབྱིལ་བ། མར་རྟིལ་བ་ལའང་། 向下滴, 流下。

འབྱུག་ལྷུ་མ་འབྱུག་པ་པོས་འབྱུག་ཏུ། 涂抹。

【增】1. 潤湿。2. 撫摩。【达】(达作 འབྱུག་པ་) 鍍。【四】

འབྱུག་པ་པོ། ལྷུ་མ་འབྱུག་པ་པོ། 涂者, 涂油者。

འབྱུང་། བྱུང་ཟིན་མ་ཡིན་པ་འབྱུང་ཏུ། 将生出, 将发生。

འབྱུང་དཀར། དབྱུང་བར་བྱ་དཀར་བའམ་དེང་

མང་ཡོང་དཀར་ཟེར། 难生, 难出来, 現在

說 ཡོང་དཀར། (同) འབྱུང་མིན།

འབྱུང་ཁྲུང་ས། མར་གྱི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་ལོ་ས་ཏུ་བྱ།

来源, 如酥油之来源为乳。

【增】1. =ཐུ་མིག 泉源。2. 文法上的从格。

【达】(达作 འབྱུང་ཁྲུང་)

འབྱུང་འབྱུག་ས། ཁམས་མི་བདེ་བ། 四大不調

(佛), 不健康。

འབྱུང་འབྱུར། མ་ཤོངས་པ་དང་འབྱུང་བ་ལས་

འབྱུར་དངོས་པོ་ཀྱན་ལའང་། 1. 未来。2. 大种

(地、水、火、风) 所造的一切。

འབྱུང་འབྱུར་དུས་རིང་མ། མ་ཤོངས་དུས་རིང་

མ། 未来的长時間。

འབྱུང་འབྱུར་བདུན། ལྷུ་ཡང་འཇམ་རྩལ་བཞེས་

སྒོ་ས་གང་བ་བདུན་ལའང་། 七种所造触(佛), 輕、重、粗、妙、飢、渴、冷七事。

འབྱུང་གནས། འབྱུང་ཁྲུང་ས་ཏུ་བྱའམ་ཏུ་བར་ཆོས་

འབྱུང་བའི་གནས་ཏུ་བྱ། 来源, 发源地, 如印度为佛教发源地。【增】亦指身体。【达】

འབྱུང་པོ། འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་དང་ཡི་དྭགས་བྱེ་

བྱག་མི་མ་ཡིན་པ་ལའང་། 部多[梵]。1. 有情, 众生。2. 餓鬼之一种, 非人。

འབྱུང་པོ་འཇིགས། ལུངས་ཀྱང་ལའང་། 1. 悉

吓鬼。2. 芥子。

འབྱུང་པོ་འདུས། རྩ་བ་མར་འོ་ལའང་། 鬼集

会(藻)。下弦, 下半月。

འབྱུང་པོ་འཇིན་བྱེད། ས་གཞི། 任持众生(藻)。

大地, 地球。(同) འབྱུང་པོ་འཇིན་མ།

འབྱུང་པོ་འཇིན་མ། (原注同上) 持众生女(藻)。

འབྱུང་པོ་འཇིན་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ། 鬼喜母

(藻)。摩摩天女。

འབྱུང་པོ་འཇིན་མོ་པོ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འཇིན་

མིང་འབྱུང་པོ་ཅན་དང་འབྱུང་པོ་འཇིན་ལང་།

生灵依怙(藻)。大自在(天神名)。(同)

འབྱུང་པོ་འཇིན་པོ། འབྱུང་པོ་འཇིན་པོ།

འབྱུང་པོ་འཇིན་མོ་པོ། ཆོས་རྟེན་དུག་

ལའང་། 1. 祭祀鬼时。2. 二十九日。

འབྱུང་པོ་འཇིན་མ། ས་གཞི། 有情所依(藻)。

大地, 地球。

(同) འབྱུང་པོ་འཇིན་བྱེད། འབྱུང་པོ་འཇིན་མ།

འབྲུང་པོ་འི་བདག་པོ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འི་
 མིང་འབྲུང་པོ་ཅན་དང་འབྲུང་པོ་འཛིན་ཡང་། 生
 灵之主（藻）。1.大自在（天神名）。2.有鬼
 者，持鬼者。（同）འབྲུང་པོ་འི་མགོན་པོ།

འབྲུང་པོ་འི་གནས། （原注缺）

【增】字面为“众生住处”。1.漏入（天神
 名）。2.尸婆（天神名）。3.身体。〔达〕

འབྲུང་པོ་འི་དབང་པོ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་འི་
 མིང་འབྲུང་པོ་ཅན་དང་འབྲུང་པོ་འཛིན་ཡང་། 生
 灵之王（藻）。1.大自在（天神名）。2.有鬼
 者，持鬼者。（同）འབྲུང་པོ་འི་མགོན་པོ།
 འབྲུང་པོ་འི་བདག་པོ།

འབྲུང་པོ་འི་བྱ། རྒྱག་པ་དང་ཐིན་བྱ་ལའང་། 鬼
 鳥（藻）。1.鷓鴣。2.梟。

འབྲུང་པོ་འི་ཚོགས། དབང་ཕྱག་གི་འཁོར། 部
 多众（佛），自在天神之眷属。

འབྲུང་པོ་འི་རལ་པ། སྒང་སྒོས་ལའང་། 鬼发
 （藻）。甘松。【增】在草地中生长的一种植
 物性香料。〔达〕

འབྲུང་བ། （原注缺）1.出生，生长，发生，出
 现。2.大种（地、水、火、风），原质。

【增】1.作助词用表示未来式。2.四天王秘
 密语中指世間苦。3.开端，起原。〔达〕

འབྲུང་བ་བཞི། ས་ཆུ་མེ་རླུང་བཞི། 四大种
 （佛）：地、水、火、风。

འབྲུང་བའི་གཙུག་ལག་ ཅན་ཅིས། 五行书，
 汉历。（同）འབྲུང་ཅིས།

འབྲུང་བྱེད་མ། མ་མའི་མིང་ལའང་། 能生者
 （藻）。母亲。

འབྲུང་མིན། དབྱང་བར་བྱ་དཀར་བའམ་དེང་སང་

ཡོང་དཀར་ཟེར། 难生，难出来，现在說

ཡོང་དཀར། （同）འབྲུང་དཀར།

འབྲུང་ཅིས། ཅན་ཅིས། 計算五行，汉历。

（同）འབྲུང་བའི་གཙུག་ལག་

འབྲུང་བཞི་སྒྲིམས། ཁམས་བདེ་པོ་འམ་ནད་མེད་པ།

四大平均，四大調和（佛），安适，健康，
 无病。

འབྲུར་དགོས། བྱུར་བྱར་འགོངས་དགོས། 須盈
 滿，須使高滿。

འབྲེ་དགོས། ཁ་འབྲེ་དགོས་པའམ་ཕྱེ་དགོས། 須
 使分开，分离。

འབྲེད་མཁན། དབྲེ་བ་ཕྱེ་མ་སོང་ན་འབྲེད་པ་པོས་
 འབྲེད་དགོས་ཏུ་བྱ། 分辨者，分开者。

（同）འབྲེད་པ་པོ།

འབྲེད་མཁས། རྒྱ་བའི་མིང་ལའང་། 善分別
 （藻）。月。

འབྲེད་སྒྱུད། ས་སོང་དབྲེ་བ་འབྲེད་པའི་ཚིག་དང་
 གཅིག་ཏུ་སྒྱུད་པའི་ཚིག་གཉིས། 分合，分別与
 集合。

འབྲེད་པ་པོ། དབྲེ་བ་ཕྱེ་མ་སོང་ན་འབྲེད་པ་པོས་
 འབྲེད་དགོས་ཏུ་བྱ། 分辨者，分析者。

（同）འབྲེད་མཁན།

འབྲེད་བྱེད། དབྲེ་བ་འབྲེད་མཁན་དང་ཕྱ་མོ་མཁན་
 དང་ཁང་བྱེད་ལའང་། （ཕྱ་མོ་似是ཕྱ་མ་之
 誤）1.分別者。2.离間者。3.屋雀。

འབྲེར། འབྲོས་དགོས་ཏུ་བྱ། 逃散，奔逃。

【增】使畏避。〔四〕

འབྲེས་པ། མ་འབྲེས་པའམ་སོ་སོར་ཕྱེ་བའི་དོན།
 离散，不混杂，各別。

འབྱོ་བ། འཕོ་བའི་དོན། 轉移，澆酒。

【增】灌注，傾注。〔達〕

འབྱོག་པ། ལྷང་བཟེད་སོར་སོས་འབྱོག་པའམ་ཕོར་

བཟེ་ཡིས་བཞག་ཏུ་བྱ། 刮砥，如以指刮鉢，
以舌砥碗。

འབྱོང་། མ་དག་པ་དག་པར་བྱེད་དམ་སྤྱོད་ཏུ་དང་

སྤངས་ཟིན་ནམ་སྤྱོད་པའི་ལའང་། 洁淨，去汚。

【增】熟練，精巧。〔達〕（達作 འབྱོང་བ་）

འབྱོངས། （注同上）

【增】已熟練。〔本〕

འབྱོན་ཏུ། གཤམ་ཏུ། 將要來。

འབྱོན་བར་གནང་། བྱོན་ཟིན་མིན་ན་གཤམ་པར་

གནང་། 請來，未來者請來。

འབྱོར། སྤྱོར་ཞེས་པ་ལའང་སྤྱོར་། 到，合攏，

亦作 སྤྱོར། 【增】鑊子。〔達〕

འབྱོར་དུས། རྒྱུག་པོ་དེ་དུས། 富裕時。

འབྱོར་ལཱ། རྒྱུག་པོ་དང་དབང་རྒྱུག་ཆེན་པོ་

ལའང་། 1.有財產者，富人。2.大自在（天

神名）。【增】=རྒྱལ་ལཱ། 丰裕，富有。〔達〕

（同）འབྱོར་བ་ཅན།

འབྱོར་ལཱ་ས། བཟན་མོ་ལའང་། 1.有財產的

女子。2.夜間。

འབྱོར་བ། རྣམ་ཐོངས་སྤྱོད་ལའང་། 1.富足，

圓滿。2.財物。

འབྱོར་བ་ཅན། རྒྱུག་པོ་དང་དབང་རྒྱུག་ཆེན་པོ་

ལའང་། 1.有錢財者，富人。2.大自在（天

神名）。【增】=རྣམ་ཐོངས་ 富有。〔達〕

（同）འབྱོར་ལཱ།

འབྱོར་བ་བཟུ། རང་འབྱོར་ལྷ་དང་གཞན་འབྱོར་

ལྷ། 十圓滿（佛），自五圓滿，他五圓滿。

འབྱོར་བྱུང་། འདིར་སླེབས་བྱུང་ཏུ་བྱ། 到了。

འབྱོར་འབྱིན། གཤམ་ཏུ་བྱ། （未詳）

如“詔誼”。

འབྱོར་འབྱོར་པོ། རིག་བྱ་འབྱོར་འབྱོར་པོ།

粘，粘触。

འབྱོར་ཚོགས། འབྱོར་བ་ཕུན་ཚོགས། 圓滿，

財富圓滿。

འབྱོལ་དགོས། ལམ་ཁ་ལས་ཐུར་དུ་གཐུར་དགོས་

སམ་འབྱོལ་དགོས་དང་འཛོལ་ཞེས། 須訖避，須
訖路。

འབྱ་གོ། ཅི་གིང་ཞིག་གས་དེའི་གིང་ཕོག་ལའང་།

一种树或此树之果。【增】軟枣。〔四〕

འབྱག བར་སྤྱོད་དམ་སྤྱོད་སྤྱད་ཅིག འབྱུག་ཅིག
裝酥油之具
器，器皿之一。

འབྱང་། སྤོད་སའི་འབྱང་ཟེར། 住处。

【增】參看 བྱང་། 胸部。〔達〕

འབྱང་བསྐྱུགས། གཅིག་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་འབྱང་བསྐྱུ་

གིས། 排列吧！排队吧！

འབྱང་བསྐྱུག གཅིག་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་འབྱང་བསྐྱུག་

ཏུ། 將排列，當排队。

འབྱང་བསྐྱུགས་པ། གཅིག་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་འབྱང་

བསྐྱུགས་ཟིན་པ། 已排列。

འབྱང་ས། བྱང་སའམ་སྤོད་ས། 亦作 བྱང་ས། 住

处。【增】= བྱང་། བཞུགས། 〔法〕

འབྱངས་པ། རྗེས་སུ་འབྱངས་ཟིན་པ། 隨从，追隨。

འབྱད་པ། མོ་ཡིས་འབྱད་པ་དང་མེན་མོས་འབྱད་

པའས་འབད་པར་ཟེར། 用牙啃，用指爪抓，

也說 འབད་པ། 【增】1.刮，用爪子撕开。

2.或作 ཞེ་འབད་པ། 发怒。〔达〕

འབྲབ་བྱ། རྩུང་བ་པོས་རྩུང་བྱ། 将打，当打。

འབྲབ་པ་བོ། (原注同上) 打者。

འབྲལ་དགོས། བྲལ་ཟེན་མེད་ན་འབྲལ་པ་པོས་སོ་

སོར་འབྲལ་བྱ་ཡིན་ཏུ་བྱ། འདུས་པའི་མཐའ་ནི་

འབྲལ་ངེས་སོ། 須分离，合久必分离。

འབྲལ་བ་བོ། (原注同上) 分离者。

འབྲལ་མི་པོད། མོ་སོར་འབྲལ་མི་བྱུབ། 不能分

离，离不开。【增】不忍。〔四〕

འབྲས། I, ན་ཚ་མ་ཞིག་ལའང་། 1.果。2.一种

疮，疖子，瘰癧。

II. འབྲས་དཀར་དང་མེད་འབྲས་བྱ་བྱ་བ་ཏུ་བྱས་པ་

ལེས། 1.白米飯。2.結果，如火之果为烟。

【增】飯。〔四〕

འབྲས་ཆན། བཅོས་ཟེན་པའི་འབྲས་དཀར། 飯，

煮熟之米飯。

འབྲས་ཐོངས། རྒྱ་གར་པོད་ས་མཚམས་ཀྱི་ཡུལ་

ཐོངས་ལེག 哲孟雄，印度与西藏交界处的一地名。

འབྲས་ཉག འབྲས་དཀར་རིལ་པོ་གཅིག་ལའང་།

一粒米。

འབྲས་ལྗང་། འབྲས་དཀར་ལྗང་གཅིག 米包，

一包白米。

འབྲས་བརྟེན་པ། མའི་ནག་ཕྱིར་བརྟེན་པ་ཏུ་བྱ།

破痛，如割疮出膿。

འབྲས་ཐབས་སུ་སོང་བ། ན་ཚ་མ་ཆེ་རུ་སོང་བ།

成痛，疮漸大。

འབྲས་བྱག འབྲས་དཀར་གྱི་བྱག་པ། 白米粥。

འབྲས་ལྗན་བྱས། རྒྱ་གར་པོད་ས་མཚམས་ཀྱི་ཡུལ་

དུག་ལྗན་པ་ལའང་། 有果时(藻)。1.秋季。

2.癸宿月，九月。

འབྲས་སྤངས། དཔོན་པ་ཞིག་ལའང་། 1.积米。

2.哲蚌寺。【增】印度奥理薩的迦札迦城的古名，附近有一大寺，拉薩附近的哲蚌寺即仿此寺而建成。〔达〕

འབྲས་སྤྱི། རྒྱ་གར་པོད་ས་མཚམས་ཀྱི་ཡུལ་ཐོངས་

དེའི་སྤྱི་བྱལ་དཔོན་པོ་ལའང་། 駐印度与西藏交界处哲孟雄的官。

འབྲས་བུ། ལིང་གི་འབྲས་བུ་དང་འྲིག་རིལ་(དང་)།

1.果实。2.舉丸。【增】效果，結果，又指報酬，报应。〔达〕

འབྲས་བུ་ཆེ་བ། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ལྷ་གནས་

ལེག 广果，第四靜慮一天处(佛)。

འབྲས་བུ་འདལ། མིག་འབྲས་སྤྱོད་ཅན་ལའང་།

1.睛扩大。2.眼珠有病。

འབྲས་བུ་བྱུང་བ། འྲིག་རིལ་བརྟོན་པ། 割去舉丸。

འབྲས་བུ་སྤྱོད་པ། མི་དགོ་པའི་འབྲས་བུ་དན་སོང་

སྤྱུག་བཅའ་ཁྱོད་པ་ཏུ་བྱ། 果报成熟，如不善果，受恶趣苦。

འབྲས་བུ་རི་སྤྱོད་། ཆེ་བུ་ལའང་། 果实的核。

འབྲས་བུ་རི་ཅ། འྲིག་རིལ་གྱི་ཅ། 舉丸之脉。

འབྲས་བུ་ས་འཇིག རྒྱ་ལིང་། 果坏(藻)。芭蕉。

འབྲས་འབྱུང་། ལྷ་གནས་སྤྱི་ལའང་། 果生(藻)。

天趣(佛)。

འབྲས་མེབྱ། (原注缺) 疮痛。

འབྲས་ཟླ། དཔོ་ཟླ་པ་དང་ཟླ་པ་གཉིས་པ་ལའང་།

果月(藻)。1.翼宿月。2.阴历二月。

འབྲས་ཡོས། བཅོས་པའི་འབྲས་དཀར། 炒米。

འབྲས་གིང་། ཁས་སྒོང་ལའང་། 1. 果树。2. 杏树。

འབྲས་སེལ། བཅོས་ཟིན་པའི་འབྲས་དཀར་སེལ་བུའི་
ཟས། 干飯，米煮熟而散开者。

【增】加黃油和糖的米飯。〔达〕

འབྱི། རྒྱང་དྲུག་གཏོང་བྱུ་འཇམ་འབྱི་བྱུ་དང་སྐྱུ་མེས་ཅན་
གཤག་འབྱི་དང་ཡི་གེ་འབྱི་བྱུ་དང་མར་འབྱི་བྱུ།
1. 减少。2. 母牦牛。3. 写字。4. 减低。

【增】变暗。〔达〕 作文。〔四〕

འབྱི་ཀྱང་། བ་རྩ་རའི་ཆོ་གུ་འཇམ། 母牛足（藻）。
練子核。

འབྱི་སྐྱམ། རོ་མ་བསྐྱམས་པའི་འབྱི། 无乳之母牛。

འབྱི་མཁན། ཡི་གེ་འབྱི་བ་པོ་འཇམ་རི་མོ་མཁན།
1. 写字者。2. 画师。（同）འབྱི་བ་པོ།

འབྱི་བུ། གནག་ཆོགས་འབྱི་ལྷུགས། 牛群，母
牦牛群。

འབྱི་བ་པོ། ཡི་གེ་འབྱི་བ་པོ་འཇམ་རི་མོ་མཁན།
1. 写字者。2. 画师。（同）འབྱི་མཁན།

འབྱི་ཚོག་དམར་ཅི་ཞིག་ 紫草，一种紅汁草根。

【增】药草名，其根可染餅餌等，使祭神之
供品呈紫色。〔达〕（达作འབྱི་མོག་）

འབྱི་ཚུགས་སུ་བཟ། འབྱར་ཚུགས་སུ་བཟ་བར་
བྱ། 注视，注目而視。

འབྱི་ཞོ། འབྱི་འོ་མའི་ཞོ། 酸乳子，牛乳酪。

འབྱིང་། རྒྱང་འབྱིང་ཆེ་གསུམ་གྱི་འབྱིང་། 中等，
中品，中庸。

འབྱིང་ངེ་བ། བར་མ། 中等。

འབྱིད། བསྐྱ་བའི་དོན། 欺哄，誘惑。

【增】撫愛。〔达〕（达作 འབྱིད་པ་）

འབྱིད་པ་པོ། བསྐྱ་བར་བྱེད་པ་པོ། གླ་誘者，
欺騙者。

འབྱིད་བྱེད། （注同上）

འབྱིད་ཟས། བྱ་ལ་སོགས་འཛོན་པའི་ཐབས་ལའང་།
誘食，餌，捕鳥等之方法。

འབྱིས་དགོས། རྟེན་རམ་སྦྱིན་དགོས། 須散布，
須給，須布施。

འབྱིས་པ་པོ། སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་པོ། 散者，布
施者。

འབྱིས་པ། འབྱིད་པའམ་རྟེན་ཟིན་པ། 已分配，
已給。

འབྲུ། ནས་འབྲུ་ལའང་། 谷类，粮食。

【增】1. 粒，顆。2. 小片，块。3. 字母。〔达〕

འབྲུ་རྩེས། འབྲུ་སའམ་ཞིང་ས། 长谷（藻）。
种谷之田地。（同）འབྲུ་ཡི་ཞིང་།

འབྲུ་ཁང་། ནས་འབྲུ་སོགས་འཛོག་ས། 仓，蓄存
谷物处。

འབྲུ་འབྲེལ། ཆོག་འབྲེལ་ཏུ་བྱ། 文字方面的注
釋（与 རྣམ་འབྲེལ་ 相对）。

འབྲུ་ལ། （原注缺）五谷。

འབྲུ་གཉིས། འའི་བྱེ་བྲག་འབྲུ་གཉིས་པ་ལའང་།
茶之一种，二等茶。

འབྲུ་དང་། འའི་བྱེ་བྲག་འབྲུ་དང་པོ་ལའང་། 茶
之一种，头等茶。

འབྲུ་སྒྲན། ཆོག་ཁ་སྒྲོང་དུ་བསྒྲན་པ་ལའང་། 添
字，补充文字。

འབྲུ་བ། （未詳）

འབྲུ་པན། ལུ་ལྷི་ལའང་། 有益于谷(藻)。水。

འབྲུ་བར་བྱེད། རྒྱ་བར་བྱེད་པ་ལའང་། 1. 搜尋, 細查。2. 掘。

འབྲུ་མ། འབྲུ་མའམ་འབྲུ་མའམ་འབྲུ་མ། 谷壳, 谷皮。【增】= ཡི་གེ་འབྲུ་ཅན། 藏文的大写字母或印刷体。【达】(同) འབྲུ་ཡི་ཡུར་མ།

འབྲུ་མང་། ས་རྒྱ་ལོ་ལའང་། 1. 多谷。2. 戊寅年。

འབྲུ་མར། ལྷུ་མ་ལྷ། 油, 菜子油。

འབྲུ་ཚད། ཆང་གི་ཉིང་ཁྲ་ལའང་། 1. 谷物的量。2. 酒精。

འབྲུ་ཡི་ཡུར་མ། འབྲུ་མའམ་འབྲུ་མའམ་འབྲུ་མ། 谷壳, 谷糠。(同) འབྲུ་མ།

འབྲུ་ཡི་ཞིང་། འབྲུ་མའམ་ཞིང་མ། 种谷之地, 庄稼地。(同) འབྲུ་ཞིང་མ།

འབྲུ་ལེགས་འཛོ། མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་། 养谷(藻)。1. 火。2. 火神。

འབྲུག་ གདགས་པའི་བརྒྱུ་བཅོས་ལས་ཅིའི་ཕྱིར་། འབྲུག་ཟེར་གི་ན། ལྷུ་པ་ཕྱོགས་གཉིས་ནས་ཁྲུང་ཆེན་པོ་དག་ལྷང་རྟེ་དེ་དག་བརྒྱུ་པ་ལས་སྐྱོ་། འབྲུང་རྟེ་རྒྱ་དེས་ན་འབྲུག་ཟེར་རོ། །མངོན་བརྗོད་ལས་ཀྱང་འབྲུག་སྐྱོ་ལྷི་སྐྱོ་རོ། །ཞེས་གསུངས། 雷, 施設論說: “何故名雷, 謂由兩方, 猛風相击, 发声名雷”。詞書亦說: “雷謂云声”。【增】1. 雷电。2. 旋风。3. 有翅的龙。4. 十二相生的龙。【达】

འབྲུག་སྐད། (注同上)

འབྲུག་སྐྱ། (注同上)

འབྲུག་སྐྱ་ཅན། ལུ་ལྷི་ལའང་། 1. 有雷声。2. 水

神。【增】獅子国罗波那王的儿子。【达】

འབྲུག་སྐྱ་ཞིང་པ། ལྷུ་སྐྱ་ཞིང་པ། 雷震。

འབྲུག་སྐྱ་ལྷ་གར། མ་ཕྱེ་མིང་། 雷舞(藻)孔雀。

འབྲུག་སྐྱ་མངལ། (注同上) 雷胎(藻)。

འབྲུག་སྐྱ་ཆེས་སྐྱ་སྐྱེག་པ། (注同上) 随雷嬉(藻)。

འབྲུག་ཕྱི། (未詳)

འབྲུག་པ། ལུ་གར་དང་པོ་ད་མཆོམས་ཀྱི་མི་རིགས་ཤིག། 布丹人, 印度与西藏交界处的种族之一。【增】布丹的佛教宗派, 西藏亦称之为

ལྷོ་འབྲུག་པ། 为旧教宗派之一。【达】

འབྲུག་ཟླ། ལོ་རྒྱུ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་བྱེ་བའི་ཟླ་པ། 寅月。

འབྲུག་ཡམས། གྲངས་གནས་ཤིག་ཟེར། 一劫, 大数之一。

འབྲུག་ཡུལ། ལུ་གར་དང་པོ་ད་མཆོམས་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག། 布丹, 印度与西藏交界处之一地方。

འབྲུག་ལོ། ལོ་རྒྱུ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་བྱེ་བའི་ལོ། 寅年, 龙年。

འབྲུད་པ། ས་ལ་བཤལ་འབྲུད་པ་ལྷ་ཕྱ་བཤལ་། འབྲུད་པའང་། 擦, 拖, 如拖地, 亦作·བཤལ་འབྲུད་པ། 【增】充满。【达】

འབྲུབ་ཁུང་། ཆོས་འབྲུབ་ལྷ་གསུམ་ཁུང་ཕྱ་རྟོག་ཁུང་ཡང་། 坑, 洞, 如修法时所掘的三角穴。

འབྲུབ་ཆུ། ལུ་འབྲུབ་པའམ་དྲག་ཆེབས། 泛滥, 猛浪。

འབྲུབ་པ། (注同上)

འབྲུབས་པ། ལུ་ཕྱེ་ཕྱིན་པ་ཆེབས་ཀྱིས་ལལ་པའི་

འབབ་ཅུ་ལའང་། 1. 泛濫，水溢。2. 暴洪。

འབྲུས། 1. ལྷན་འབྲུས་ཏྲ་འབྲུས་ཏྲ་བ། 1. 果实，如葡萄。2. 痘。

II. སྒྲིང་ཚེད་མ་ཅན་ཞིག་ལའང་། 一种有刺的树。

འབྲུས་སྐྱ་སིང་། རྩ་ཚེད་རིགས། 痘，白痘。

འབྲུས་ཐོར། རྩ་ཚེད་རིགས། 痘疹。

འབྲུས་ནག རྩ་ཚེད་རིགས། 黑痘。

འབྲུས་ནད། རྩ་ཚེད་རིགས། 痘症，天花。

འབྲུས་བྱ། རྩ་ཚེད་ཐོར་བ་རྒྱུང་རྒྱུང་། 痘，天花。

འབྲུས་བྱལ། ཐོར་བའི་རྩ་སྐྱལ། 痘癍，麻子。

འབྲུའི་ཆན། བཙོས་པའི་འབྲ། 米飯，煮熟之米。

འབྲལ་ཡོང་། ས་ལ་རིལ་རིལ་རྒྱུང་ཡོང་། 滾，滾墜于地。

འབྲུས་འགོགས། འབྲུས་པ་བཙོས་འབྲུས་ཀྱི་མིང་།

ཏུ་སྒྲུང་། 似即 འབྲུས་པ། 精进。

འབྲུས་པ། (注同上)

འབྲེག་ཀྱ། འབྲེག་ཀྱ། (原书詞头与注解全同，疑注解錯誤)当剃，将剃。

འབྲེག་པ་པོ། སྐྱ་འབྲེག་པ་པོས་ཞོར་རྒྱུ་འཕ། 剃发者。

འབྲེག་ཐུད། སྐྱ་འབྲེག་ཐུད་སྐྱ་གྱི་ཏྲ་བ། 剃发工具。

འབྲེགས་པ། ཐེགས་ཐེན་པ་ལའང་། 已剃，已修剪，已割断。

འབྲེང་ལྷག ཏྲ་ལྷག་ཏྲ་བ། 皮鞭，如馬鞭。

འབྲེང་ཆགས་པ། ལྷན་ཆགས་པ་ལའང་། 連續，相續。

འབྲེང་ཐག ཀོ་འི་ཐག་པ་ཐག་ཏུ་འཕ་རྒྱུ་ཏུ་ཏྲ་བ།

ལའང་། 皮条，細皮条。

འབྲེང་བ། (注同上)

འབྲེང་འབྲེང་འགྲོ། གཅིག་གཅིག་གི་རྩེས་སུ་་་་

སྒྲིངས་ཏི་འགྲོ་བ། 隨行，一个隨着一个走。

འབྲེང་ས་ཆད་པ། ལྷན་ས་ཆད་པ། 不間断，相續不断。

འབྲེངས་པ། འབྲང་བསྒྲིགས་ནས་གཅིག་གཅིག་གི་རྩེས་སུ་སྒྲིངས་པ། 隨行，排队以后，一个跟着一个走。

འབྲེངས་པོ། འབྲང་བསྒྲིགས་ནས་གཅིག་གཅིག་གི་རྩེས་སུ་སྒྲིང་བ་པོ། 隨行者。

འབྲེད། ཞེད་པའམ་འཛིགས་པའི་མིང་། 恐惧。

འབྲེལ་ཆགས་པ། འབྲེལ་བ་གནས་པ་ལའང་།

1. 有緣。2. 連系。

འབྲེལ་བ་བཟང་། རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོ་ཏྲ་བ།

关系好，因緣好，

འབྲེལ་བ། གཅིག་གཅིག་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཏྲ་བ།

联系，彼此有关系。

འབྲེལ་འབྲེད། རྟེན་འབྲེལ་འབྲེད་ཐུན་ཚགས། 众緣圓滿。

འབྲེལ་མེད། མ་ཆགས་པ་ལའང་། 1. 无關，无联系。2. 不貪愛。

འབྲེལ་ཚད། དགའ་པོ་ཏྲ་པོ་ཐམས་ཅད་ལའང་།

1. 凡有关系者。2. 一切亲愛者。

འབྲེལ་ཚམས་སུ། ཐུག་ཚམས་ལའང་། 連界，交界。

འབྲེལ་ཡོད་པ། རྟེན་འབྲེལ་ཡོད་པ། 有关系，有因緣。

འབྲོ། ཡུལ་ཞིག་དང་དེ་ལ་གནས་པའི་རུས་རིགས་

ལའང་། 1.地方之一。2.འབྲོ་ 地之种族。

འབྲོག་ དཔེན་སའམ་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱིམ་མེད་པའི་

དགོན་གནས། 寂靜处，荒涼处，无城市村落

之曠野。【增】未开垦之地，特指山中的夏季牧场。〔达〕 积水荒地。〔四〕

(同) འབྲོག་དགོན། འབྲོག་ས།

འབྲོག་ཁྱི། འབྲོག་པའི་ཁྱི། 牧场之狗。

འབྲོག་དགོན། དཔེན་སའམ་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱིམ་མེད་

པའི་དགོན་གནས། 寂靜处，荒涼处，无城市

村落之曠野。(同) འབྲོག་ འབྲོག་ས།

འབྲོག་སྤང་། དགོན་དུང་ཉ་བུ། 曠野，如荒

原沙漠。

【增】山頂或山坡上的牧地。〔达〕

འབྲོག་ནས། ཉ་ས་བདུལ་བ་ས་བཞོན་འབྲོག་ནས་

དཔྱགས་ཡོང་ཉ་བུ་འབྲོག་ནས་ཞེས་བྲིས་པ་སྤང་...

དུལ་བོ་ས་ཡིན་ན་འབྲོག་སར་གནས། 1.惊，如

馬惊，亦作 འབྲོག་ནས། 2.野，未馴服者，

住在野地。

འབྲོག་པ། གྲོང་ཁྱིམ་ལ་མི་གནས་པའི་མིའམ་རི་

འབྲོག་དགོན་ལ་གནས་པའམ་ཕྱགས་སྤྱོད་ཡང་ཟེར།

不住城市之人，居住山野之人，牧民。

འབྲོག་འབྲོག་ ཉ་ས་བདུལ་བ་ས་བཞོན་འབྲོག་ནས་

དཔྱགས་ཡོང་ཉ་བུ་འབྲོག་འབྲོག་ཅས་བྲིས་པ་སྤང་

དུལ་བོ་ས་ཡིན་ན་འབྲོག་སར་གནས། 1.惊，如

馬惊，亦作 འབྲོག་འབྲོག་ 2.野，未馴服者，

住在野地。

འབྲོག་ས། དཔེན་སའམ་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱིམ་མེད་

པའི་དགོན་གནས། 寂靜处，荒涼处，无城市

村落之曠野。(同) འབྲོག་ འབྲོག་དགོན།

འབྲོང་། གཡག་ཞོད། 兜，野牦牛。

འབྲོང་རྩ། གཡག་ཞོད་ཀྱི་རྩ་ས། 兜尾，野牦牛之尾。

འབྲོང་རུ། འབྲོང་གི་རུ་ཙེ་ཆང་སྒྲོད་ལའང་།

1.兜角。2.野牦牛角所制之酒器，兜觥。

འབྲོང་ས། ཉེ་བར་བརྟེན་པའི་མིང་། 随从，服侍，依止。

འབྲོབ། རྩང་བ་པོའས་རྩང་ས་གིག་ལའང་། 打吧！

འབྲོམ། ཡུལ་ཞིག་དང་རི་ལ་གནས་པའི་རུས་རིགས་

ལའང་། 1.一地方。2.འབྲོས་地之种族。

འབྲོས་སྟོན་པ། (原注缺) 种敦巴(音譯，人名)。

འབྲོས་མཁན། འབྲོས་འགྲོ་མཁན། 逃走者。

(同) འབྲོས་པ་པ།

འབྲོས་པ། རིང་དུ་བྲོས་ཟེན་ལའང་། 逃去，逃避，远逃。

འབྲོས་པ་པ། འབྲོས་འགྲོ་མཁན། 逃走者。

(同) འབྲོས་མཁན།

འབྲོས་ག། (原注缺) 逃走的鹿。

བ་སྤྱོད་། ལྷ་མཚའི་བ་སྤྱོད་ས་དང་དབའ་སྤྱོད་

དབའ་སྤྱོད་ཀྱང་། 海濤，海浪，也說 དབའ་

སྤྱོད་། དབའ་སྤྱོད་ས། (同) བ་སྤྱོད་ས།

བ་བྱེའུ། བྱེའུ་ཞིག་ 一种雀。

བ་སྤྱོད་ས། ལྷ་མཚའི་བ་སྤྱོད་ས་དང་དབའ་སྤྱོད་

དབའ་སྤྱོད་ཀྱང་། 海濤，波浪，也說 དབའ་

སྤྱོད་། དབའ་སྤྱོད་ས། (同) བ་སྤྱོད་།

བ་སྤྱོད་ས་སྤྱོད། (未詳)

འབགས་པར་བྱ་ཞེས་པའང་སྤྱད་། 所染汚，亦作 染汚。

སྒགས་པ། བཙོག་པས་སྒགས་ཟིན་པ་འབགས་ཟིན་པ་ཞེས་པའང་སྤྱད་། 已染汚，亦作 染汚。【增】浸潤。〔达〕 熏黑了。〔四〕

སྒགས་བསངས། བཙོག་པ་བསངས་པ་འབགས་བསངས་ཞེས་སྤྱད་། 淨除汚穢，亦作 染汚。

སྒང་སྒམ། སྒང་སྒམ་པོ། 干糟，干曲。

སྒང་གར། སྒང་སྒམ་པོ་སྒམ་ཡིན་པ། 稠濃的酒糟。

སྒང་ཁྲུམ། ཆང་གི་སྒང་མའི་ལུས་བྱེད་པ། 曲发酵，酒糟发酵。【增】 = ཆང་གི་ཁྲུམ། 湿曲。

〔达〕（达作 སྒང་སྒམ་པོ་）（同）སྒང་ལུས།

སྒང་བྱ། ཁྲོན་པར་བྱེད་བྱ། 所泡，所浸潤。

སྒང་བྱེད། རྩ་བ། 石。

སྒང་མ། ཆང་གི་སྒང་མའས་ཉིགས་པ། 酒精，渣滓。

སྒང་མ་བྱིན་པོ། （原注缺）通常的酒糟。

སྒང་མའི་འཛིབས། སྒང་མས་འཛིབས་པར་བྱེད། 吸酒，用糟吸取。

སྒང་ལུས། ཆང་གི་སྒང་མའི་ལུས་བྱེད་པ། 曲发酵，酒糟发酵。（同）སྒང་ཁྲུམ།

སྒངས། རྩ་སྒངས་ཨོང་རིལ། 糞，馬糞团。

【增】1.馬，牦牛，鹿等大畜类的糞。2.濡湿，流动。〔达〕

སྒངས་པ། རྩ་ལེས་སྒངས་ཟིན་པ། 泡透，水浸透。

【增】薰水。〔四〕

སྒན་ཟན། （原注缺）粉。

སྒམ་དགོས། བས་གཅིག་ཏུ་སྒམ་དགོས། 須集攏，須集为一捆。

སྒམ་གཅིག་ བས་པོ་གཅིག་གས་རྒྱ་པོ་གཅིག་ 一捆，一卷，一束。

སྒམ་ཆེ་བ། གཏོས་ཆེ་བ། 体积大。

སྒམ་མཐོ་བ། （注同上）

སྒམས་པ། བས་པོར་སྒམས་ཟིན་པའས་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཏུ་སྒམས་ཟིན་པ། 已集为一捆，已集在一处。

སྒར་བ། མེ་འབར་ཡོད་ངས་སྒར་བ་ཡིན། 点火，燃火。【增】参看 སྒོར་བ། 〔达〕

སྒར་བྱ། བྱར་མིང་སྒར་བར་བྱ། 所燃燒，所燒柴。

སྒལ་ཀྱ། （未詳）

སྒལ་འགྲོས། མཚོངས་ཏེ་འགྲོ་བའི་འགྲོས། 蛙步，跳行。

སྒལ་ཆེན། སྒྲིག་སྒྲིན་ལའང་། 1.大蛙。2.蟹。

【增】蜥蜴。〔达〕

སྒལ་བྱ། རྩ་འོབས་སྒལ། 牢中，壕沟中。

སྒལ་བ། རྩ་འོབས་པ་དང་བཙོན་བྱ་ལའང་། 1.蛙。2.监狱。

སྒལ་བ་ཀྱང་མང་། ཀྱ་ཀྱ་ཏུ་ལའང་། 1.多足蟾。2.蟹。

སྒལ་མིག་ཐོན་པ། རྩ་མོའས་ཁ་འབྱས་པའས་མེ་རྩ་ཁ་བྱེ་བའི་དོན་ནོ། །དབལ་མིག་ཐོན་པའང་། རྩ་མེ་དབལ་ནི་ཅེ་རྩ་གི་ཡིན་པས་སོ། །1.頂，尖。2.发芽。3.花开。亦可作 དབལ་མིག་ཐོན་པ། དབལ་ 即頂义。【增】 = རྩ་བྱ། 〔达〕

སྒམ་སྒྱུངས། སྒོག་ཏུ་སྒམ་ཟིན་པ། 隱藏，已于隐蔽处藏起。

ཐུས་པ། (注同上)

ཐུ་གྲ། ཐུ་ག་ཁོག་རྩྱང་། 管，空筒，中空的莖。

ཐུ་གྲ་ཅན། (原注缺) 有孔洞。

ཐུ་གྲས་འབྲད། ཁོག་རྩྱང་ལྷགས་ཀྱིས་ཕུ་འདྲེབས་པ། 用管吹，用铁管吹气。

ཐུག་ཐུག་འཕྲ་ག་ལའང་། 管，孔穴。【增】
或作 ཐུག་པོ། 收藏珍贵物品的内室。〔达〕

ཐུག་ཆལ། ཆ་ལང་རྩ་མོ། 钹(乐器)。

【增】= ཐུག་ཆོལ། 〔达〕

ཐུག་རྩ། ཐུག་རྩ། 最里面，深奥中。

ཐུག་དམ། ཐུག་གི་ཐུག་དམ། 皇璽，内府印章。

ཐུགས། (原注缺) 内府。【增】= ཐུབས། 中
空的莖，管，孔穴，内部空间。〔达〕

ཐུང་། འབད་ཚུལ་བྱེད་པའི་དོན་འདིར་འབོང་དང་
འབྲང་ཞེས་པའང་སྤང་། 努力，奋勇，亦作
འབོང་། འབྲང་།

ཐུངས་བརྒྱུད་པ། འབད་ཚུལ་བྱས་པ། 奋勉，
发奋。(同) ཐུངས་པ།

ཐུངས་ཆེར་གྱིས། འབད་ཚུལ་ཆེར་གྱིས་གིག་ 极
奋勉，大发奋勇(命令词)。

ཐུངས་པ། འབད་ཚུལ་བྱས་པ། 奋勉，发奋。
(同) ཐུངས་བརྒྱུད་པ།

ཐུད་པ། ཕུ་འདྲེབས་པགས་པའི་ཐུད་པ་དེང་སང་
ཐུད་པའང་ཟེར། 皮风箱，吹风之火皮袋，现
今亦名 ཐུད་པ།

ཐུད་ཐུད་འཕར། ཅ་ཐུད་ཐུད་འཕར། 跳动，
脉跳动。

ཐུན་ཞིགས། ནས་འབྲུའི་ཞི་མའི་ཐུན། 谷糠，如
麦谷穗之外壳。

ཐུན་པ། (注同上) 【增】1. 参看 ཐུན་པ།
2. 树皮，果皮。〔达〕

ཐུན་པ་འཛིན། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 持壳(藻)。
1. 火。2. 火神。

ཐུབ་ཆལ། ཐུག་ཆལ་རྩ་མོ་ལའང་། 钹(乐器)。

ཐུབ་མོ། ཁོག་རྩྱང་། 空筒，中空。

ཐུབ་བཤད། གསང་ཆོག་ལའང་། 秘语，秘诀。

ཐུབས། (原注缺) 壳，套。【增】= ཐུང་བྱའི་
ཐུབས། ཐུགས། ཐུགས། ཐུང་། 孔，穴，洞，
管，筒。〔法〕 气筒。〔四〕

ཐུབས་སྐྱེས། ཐུ་ཏིག་ལའང་། 壳生(藻)。珍
珠。【增】= ཐུབས་འབྲས། 荳蔻。〔达〕

ཐུབས་གྲོལ་བ། མེ་ཏིག་འདབ་མ་ཕྱེ་བ་ལྟ་བུ། 开
放，如花瓣开放。

ཐུབས་ཅན། I. ནང་ཁོག་རྩྱང་མོ་དང་སྤྱ་མོག་མ་
ལྟ་བུ་(དང་)། 有皮壳者，内空者，如蛋或
草莖。(同) ཐུབས་མ།

II. ཐུན་པ་དྲི་ལའང་། 1. 有壳。2. 肉蔻，荳
蔻。【增】= ཐུབས་འབྲས། 〔达〕

ཐུབས་རྩྱང་། ནང་ཁོག་རྩྱང་། 空壳。

ཐུབས་བརྒྱུད་པ། མོ་དང་བཅག་པ་ལྟ་བུའཕའི་
བ་ལྟ་བུ། 破壳，如蛋壳破裂。

(同) ཐུབས་བཤད་པ།

ཐུབས་ཐུར། ནང་རྩྱང་ཐུར་མ། 内空的筷子，
匙子。

ཐུབས་འབྲས། ནང་ནག་འབྲས་མམ་པས་པ་མི་

གསལ་བར་འགྱུར། 心里昏迷，思虑不明。

ཐུབས་འབྲས་ཅན། ཐུག་ཀ་ཀོ་ལ། 有壳果(藻)。
益智子，药名。

ཐུབས་མ། ནང་ཁོག་སྒྲོང་སྒོ་ངའས་ལྷ་སོག་མ་ཉ་བུ་
(དང་)། 有皮壳者，内空者，如蛋或草茎。
(同) ཐུབས་ཅན་ཀྱི།

ཐུབས་འབྲས། སྒོ་ངའི་མིང་། 壳套(藻)。蛋，卵。

ཐུབས་བཞངས། སྒོ་ང་བཅག་པ་ཉ་བུའས་རྟོལ་
བ་ཉ་བུ། 破壳，如卵壳破裂。

(同) ཐུབས་བཟོལ་བ།

ཐུབས་ཐུ། ཁོག་སྒྲོང་ནང་དུ་ཉ་བུ། 在空壳之中。

ཐུར། ཐོག་ཐུར། 虫，蟻。

ཐུར་མཐོག་མ། ཐོག་མའམ་འབྲུ་ཞིག་ 急行虫
(藻)。蟻，虫之一。

ཐུར་བ། ཉལ་ཉིལ་ལྷ་ལྷ་ཐུར་མ། 1.垃圾。2.草
的糠壳。

ཐུར་མ། (注同上)

ཐུག་ [梵] ཐུང་སྒྲོབས་འབྱེད་པའམ་གཅིར་བྱར་
འཛིངས་པའི་མིང་ལྟེ་ཀུ་ཞེས་པའི་བྱ་གར་ཀླད་བྱར་
ཆག་གས། 比武，裸斗，角力。梵文 ཐུ་ཀུ་ 之
变音。【增】=ཐུ་ཁ། ལུས་ཀྱི་ཅལ་སྒྲོང་། [达]

ཐུག་སྒྲོང་། (注同上)

ཐུག་ (原注缺) 瘦，薄。

ཐུད་མཐུན། སྒོག་དུ་སྒྲེད་པ་པོས་སྒྲེད་པར་བྱ་སྒྲས་
ཟིན་མིན་ན་སྒྲས་ཤིག་ 隐蔽者，藏匿者。

ཐུད་པ་པོ། (注同上)

ཐུད་བྱེད། གཏོང་བྱག་དང་རྩོ་ཞིག་དང་སྒྲེད་ཚང་མ་

དང་སྒྲེད་པར་བྱེད་པ་པོ། 1.六面童子(天神
名)。2.一种石头。3.娼妓。4.藏匿者。

ཐུད་མ། (原注缺) 1.隐藏之财物。2.遮面之妇女。

ཐུན་ཞུར། ལང་དག་པར་མ་ཡིན་པ། 不正确。

ཐུབས་པ། ཉོག་ས་པའི་ཐུབས་པ་ལའང་། 飢渴。
飢餓。

ཐོ་ཁོག་པ། ནང་ཁོག་ཐོར་པ་སྒྲོག་པའམ་ཉོ་ཁོག་

ཐུར་པ་འཕོ་བའང་། 腹响，腹中雷鸣。

【增】腹脹哮喘。【达】(同) ཐོ་ཐུར་པ།

ཐོ་མ་འཁོག་ (未詳)

ཐོ་གཞོག་མ། ལུས་ཀྱི་ཐོ་གཞོག་མ། 胸肋。

ཐོ་ཐུར་བ། ནང་ཁོག་ཐོར་པ་སྒྲོག་པའམ་ཉོ་ཁོག་

ཐུར་པ་འཕོ་བའང་། 腹响，腹中雷鸣。

(同) ཐོ་ཁོག་པ།

ཐོ་ཡང་། ཐོར་པའམ་ཉོ་ཁོག་ཐོ་ཡང་། 膨脹，
肚腹膨脹。

ཐོ་ལུག་མ། ཐོ་ལུག་ས་མ་ལུག་ས་དུང་ཐོ་ལུག་ལུང་
ནས་པའོས་པའི་ཁ་མས་ཤིག་ 用鉄管漏作的食品
之一，或作 ཐོ་ལུག་མ།

ཐོང་བྱེད། ལུ་ལིས་སྒྲོང་དཔོས་ན་སྒྲོང་པར་བྱེད།
浸泡。

ཐོང་མ། ལུ་ལིས་སྒྲོང་མ་ཤིག་ 泡吧！用水泡吧！

ཐོད། དར་བྱི་སྒྲོད། 流苏，纓。

ཐོན་པ། མ་བའི་རྟོན། 进食，吃。

ཐོས་ཆར། མི་མངོན་པའི་རྟོན། 不現，不显。

ཐོས་ཐུག་ བཞེས་པའམ་ལུས་པའི་རྟོན། 1.換。2.贖。

ཐོས་པོ། ཐ་པོ་མ་ཡིན་པ་སྒྲོས་པོ། 粗。

【增】或作 ཐོས་པ་ 等于 རགས་པ། [达]

ཐོས་ས། ཐོགས་གཅིག་ཏུ་ཐོས་དགོས་ན་ཐོས་ས་སྒྲིག་

པས་པོ་གཅིག་ཡོད། 集于一处 (命令词)。

一束。

ཐོར། ཐོ་ལ། 腹上。(ཐོ་的第七轉声)

【增】火烧着。〔四〕

ཐོར་ཤོག མེ་སྲར་དགོས་ན་ཐོར་ཤོག 点火吧！

ཐོས་པ། ཐུངས་པའམ་མྟོ་ཁོག་ཐོས་པ་འཕོས་པ་

ཞེས་པའང་སྟེང་། 膨胀，肿，腹胀，亦作

འཕོས་པ།

ཐོས་སྒྲིག ཐོས་སྒྲིག་གིས་ཐོས་ས་མེན་ན་ཞོག་ཏུ་

ཐོས་སྒྲིག 藏起来吧！

ཐུག་པ། རིང་པར་བསྐྱམས་པའམ་ཤིང་ཉམས་

པའམ་ཤིང་ཐུག་པ་ཉ། 枯瘦，衰弱。

ཐུག་ཚ། (注同上)

ཐུག་ལ། (未詳)

ཐུང་། རིང་ཐུངས་རིང་འབྲུ་འཛོགས་ཐུངས་ཞེས་

པའང་སྟེང་། 或作 རིང་ཐུ། 仓，储存粮食处，

亦作 ཐུངས། 【增】窖。〔四〕 (同) ཐུང་ཐུ།

ཐུང་དགོས། ཡི་གེ་དག་པར་ཐུང་བ་ཕོས་ཐུང་ཁུ་

ཐུང་དགོས། 当练习，如当习字。

ཐུང་བ་པོ། ཡི་གེ་དག་པར་ཐུང་བ་པོ། 练习者。

ཐུང་ཐུ། རིང་ཐུངས་རིང་འབྲུ་འཛོགས་ཐུངས་ཞེས་

པའང་སྟེང་། 或作 རིང་ཐུ། 仓，储存粮食

处，又作 ཐུངས། (同) ཐུང་།

ཐུང་ཐུ། ཡོན་ཏན་ཐུང་བར་ཐུ། 所学，当训练。

ཐུང་ཕྱེ། ཐུང་བར་ཕྱེད་པ་པོ། 学习者。

ཐུངས། དག་པར་ཐུས་པའི་དོན་ཏེ་ཡི་གེ་ཐུངས་མེན་

པ་ཉ། ཐུ། 1.已弄干净。2.已练习，如字已

习完。

ཐུངས་བརྒྱངས་ས། ལང་དང་ལང་དུ་དག་པར་

ཐུས་ཏེ་བརྒྱངས་པ་ཉ། ཐུ། 精炼，如屡次烧炼

捶打。

ཐུངས་པའི་རྩ། ཤེལ་མའང་། 1.干净的石头。

2.水晶石，玻璃。

ཐུངས་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་གནས་པ། ཉན་ཐོས།

住杜多德，住头陀功德 (藻)。声闻 (佛)。

ཐུངས་བཤད། ཡི་གེའི་ཐུངས་ཤད། 藏文字后

之长画。

ཐུར་དུག དེག་དུག་པའང་། 傳染病，梅毒。

ཐུར་བ། ཁོ་ཕོས་བད་འདི་ཐུར་བ་ཉ། ཐུ། 編輯，

著作。【增】1.合，联合。2.配合。〔法〕

ཐུག གཅེར་ཐུར་འཛིང་བའི་དོན། 裸体而斗。

【增】打结，束。〔达〕

ཐུག་མོར། (注同上)

ཐུགས་པ། གཅེར་ཐུར་འཛིངས་མེན་པ་ཉ། ཐུ། 已

裸体而斗。

ཐུན། ཐུན་ཞེས་པའི་བསྐྱལ་ཚིག་པའང་། ཐུན་字之

命令词，施舍。

ཐུན་ཐུས། ཉན་མ་ཡིན། 施生 (藻)。阿修罗

(佛)。(同) ཐུན་ཐུང་། ཐུན་མའི་ཐུ།

ཐུན་ཐུས་དག། ཐུབ་འཇུག་མིང་དང་ཉན་ཐུ་པ་འང་།

施生仇 (藻)。1.遍入 (天神名)。

2.天神。(同) ཐུན་ཕྱེད་དག་པོ།

ཐུན་དག། ཐུན་ཐུས་དག་པོ་ཉན་ཉན་ཐུ་དང་ཐུབ་

འཇུག་པའང་། 施仇 (藻)。即 ཐུན་ཐུས་དག་པོ།

1.天神。2.遍入（天神名）。

ཐུན་བདག རང་གི་བདག་པོ་ལའང་། 1.施主。

2.家主，主人。

ཐུན་གནས། བ་མའམ་ཉམ་ཐག་པ་ཉ་བ། 施处
(藻)。1.父母。2.苦恼人。【增】=མཚན་

གནས། 值得供奉的对象，如天神，菩萨，阿
罗汉等，圣者，应供养者，福田，宗教的象
征，造象，塔。【达】（同）ཐུན་ཡུལ།

ཐུན་བ། གཞན་ལ་ཕན་ཕྱིར་ཐུན་པ་ཐུན་པར་བྱའམ་

ཐུན་བར་བྱ། 布施（佛），施舍，赠，给与。
【增】1.合計，总合。2.贈品，礼品。【达】
(同) ཐུན་བ།

ཐུན་བ་པོ། གཏོང་པོད་ཅན། 施舍者，赠与者。
(同) ཐུན་ཐབས་ཅན།

ཐུན་པའི་པར་ཕྱིན། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཐོད་
པའམ་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐུའི་རྒྱུར་འགྱུར་པའི་གཏོང་
སེམས། 施度，布施波罗密多（佛），菩萨
行或能为佛身因之舍心。

ཐུན་པའི་འོས། བཀུར་འོས་མཚན་བྱ། 应施，
应供养者。

ཐུན་བྱ། གཞན་ལ་ཕན་ཕྱིར་ཐུན་པ་ཐུན་པར་བྱའམ་
ཐུན་བར་བྱ། 所布施，当施舍。(同) ཐུན་བ།

ཐུན་བྱེད། I. མེ་དང་མེ་ཉ་ལའང་། 能施（藻）。

1.火。2.火神。(同) ཐུན་སྤྱུག་དགའ།

II. ཚངས་པ་ལའང་། 大梵（天神名）。

ཐུན་བྱེད་དག་པོ། ཐུབ་འཇུག་མིང་དང་ཉ་ཐུ་
ལའང་། 能施仇（藻）。1.遍入（天神名）。

2.天神。(同) ཐུན་སྤྱུག་དགའ།

ཐུན་བྱེད་བྱ། ཚངས་པའི་བྱ། 能施子（藻）。
梵天之子。

ཐུན་བྱེད་ཐུ་མ། གཟའ་པ་སངས་ལའང་། 能施
师（藻）。金曜。

ཐུན་བྱང་། ཉ་མ་ཡིན། 施出（藻）。阿修罗
(佛)。(同) ཐུན་སྤྱུག་པ།

ཐུན་མའི་བྱ། (注同上) 施女子（藻）。
(同) ཐུན་སྤྱུག་པ།

ཐུན་མའི་ལྷ་མོ། རབས་མོ་སྐར་མ། 施天女
(藻)。井宿（二十八宿之一）。

ཐུན་མཚོད། ཐུན་པར་མཚོད། 行布施（命令词）。

ཐུན་བ། མེ་ཡི་མིང་། 食施（藻）。火。

ཐུན་ཡུལ། བ་མའམ་ཉམ་ཐག་པ་ཉ་བ། 施境
(藻)。1.父母。2.苦恼人。(同) ཐུན་གནས།

ཐུན་ཐབས་ཅན། གཏོང་པོད་ཅན། 施舍者。
(同) ཐུན་བ་པོ།

ཐུན་ཡེན། ཕར་ཐུན་པ་དེ་ཡེན་བ། 受取施舍。

ཐུན་སྤྱུག་མཚན་ཐུན་དང་ཞི་པའི་ཐུན་སྤྱུག་རྒྱལ་པའི་
སྤྱུག་མཚན་གྱི་ཁྱུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། 燒施，护摩（佛），火祭，祠
祭，如息灾护摩，增益法等仪軌。

ཐུན་སྤྱུག་དགའ། མེ་དང་མེ་ཉ་ལའང་། 乐护
摩，喜燒施（藻）。1.火。2.火神。
(同) ཐུན་བྱེད།

ཐུན་སྤྱུག་བ། མེ་དང་མེ་ཉ་ལའང་དང་ཉ་ཐུ་ལའང་།
食燒施（藻）。1.火。2.火神。3.天神。

ཐུན་སྤྱུག་ལག། (注同上) 燒施手（藻）。

ཐུན་སྤྱུག་གིང་། བྱེད་གིང་། 燒施木（藻）。
柴，薪。

ཐུལ་མོ། ཐུལ་ཐུལ་ཞེས་འདས་པའི་གིས་ཞེས་ལམ་བྱེད་
པའི་ལག་ཆ་ཐུལ་མོ། 泥鍬，涂泥之工具。

ཐུང་དགོས། ཐུང་དགོས། 1. 应当練習。2. 应当弄干淨。

ཐུང་བ་པོ། ཡན་ཏན་ནས་ཡི་གེ་ཐུང་མཁན་དང་
ཐུང་དུ་བཞུགས་པར་བྱེད་པ་པོ། 1. 学习學問或
文字者。2. 向下冲泻者。

ཐུང་ས་ཤིག་ ཡི་གེ་ཐུང་ས་ཤིག་དང་དག་པར་བྱིས་
ཤིག་ 1. 練習吧！2. 弄干淨吧！

ཐུར། ཐུར་དགོས་ན་ཐུར། 和合。

ཐུར་དངོས་མཚུག་གསུམ། ཐུར་བ་དངོས་གཞི་
མཚུག་གི་དོན། 初、中、后，先加行，次正
行，三后行（預备，基本，收尾）。

ཐུར་འཇགས། གསར་དུ་ཐུར་འཇགས་གནང་བ་ལྟ་
བུ། 建設，如新建設。

ཐུར་ལྗན། མཚན་མོ་འི་མིང་ལའང་། 具舍(藻)。
夜間。

ཐུར་ལྗན་མ། ལྷལ་སྐར་མ་ལའང་། 和合女(藻)。
鬼宿（二十八宿之一）。

ཐུར་བ། I. འཁྱིལ་བ་ཐུར་བ་ལའང་། 1. 相交，
結合，联接。2. 交媾。
II. བྱ་བ་ལ་དང་པོ་ཐུར་བ་ཙོས། 加行，事先准
备。【增】1. 紧附，紧連。2. 合并。3. 調和。
4. 确立，确定。5. 在学习中，在宗教仪式中。
6. 勤勉，专心。7. 联合，連接，如字母的并
合，葯剂的配合，一套或一对东西的联合，
兽类的配对，亦指人类的交媾。8. 相合，一
致，平行，类似。9. =བྱལ་འཁྱིལ་བ། 安排，
計劃，准备。〔达〕

ཐུར་བ་བརྒྱུ་བ། བྱལ་འཁྱིལ་ལའང་། 百加行
(藻)。遍入(天神名)。

ཐུར་བ་གསུམ་བ། (注同上)

ཐུར་བྱེད་མ། ཐུང་མེད་ཐུར་ཐུང་ཚོང་མ། 能合
女(藻)。1. 妇女。2. 娼妓。

ཐུ་གུར། རི་ཐུ་སྐྱ་ནག་གི་གུར། 黑牛毛帳篷。

【增】或作 སྐྱ་ 也叫做 ཐུ་རའི་གུར། 〔达〕

ཐུ་ནག་ རི་ཐུ་ནག་པོ། 黑帳篷，黑毛毡。

ཐུ་འབྲབ། ཐུ་ནག་གི་གུར་འབྲབ་ཀྱི། 支篷，将
支黑牛毛帳篷。

ཐུ་གསེབ། འབྲོག་པ་ལྟ་བུ། 黑帳群，如牧場。

ཐུག་ སེཾགས་ས་རིམ་གྱི་ཡི་གེ་ཁང་དང་ཡི་གེ་འི་ཁང་
ཆེན་ནས་འདིར་རྒྱུ་ཅེས་པའི་རྒྱ་གར་སྐད་ནས་ཐུར་
ཆག་པའོ། 1. 驛站，郵信之站房。2. 寄信人。

此是梵文 རྒྱུ་ 之变音。

ཐུག་ཁང་། སེཾགས་ས་རིམ་གྱི་ཡི་གེ་ཁང་། 驛
站，郵信之站房，郵局。

ཐུག་དགོས། ཐུགས་ཤིག་དུ་སྐྱུག་དགོས་ལྟ་བུ། 当
合并。

ཐུགས་པ། མང་པོ་ཐུགས་ཤིག་དུ་སྐྱུགས་ཐིན་པ་དང་
ཉིས་སྐྱུགས་སྐྱུགས་ཐིན་པ་ལྟ་བུ། 合并，好
几个合并在一起，如二合，三合(音)。

ཐུང་། ཐུ་ཐུང་ལྟ་བུ་ལའང་། 鏃，箭头。

【增】代替 ཐུང་ཅི། 蜂蜜。〔达〕

ཐུང་དཀར། ཐུང་ཅི་དཀར་པོ། 白蜜。

ཐུང་ཅང་། ཐུང་ཅི་ལས་བྱུང་བའི་ཆང་། 用蜜所
制的酒。

ཐུང་ཆར། འཇམ་ཆར་ཏི་ཐུང་མ་འཕུར་བུལ་པའི་
ཆར་པ། 即 འཇམ་ཆར། 細雨，蜂能飞行之小
雨。【增】粉。〔达〕 甘雨。〔四〕

ཐུང་ཆུང་། ཐུང་ནག་ཆུང་ཆུང་། 小蠅，小黑蝇。

ཐུང་ཉིག་མ། ཐུང་མེད། 蜜渣，黄蜡。

(同)ཐུང་ཉིག་

ཐུང་རྩམ་ཟླ་བ། སྐུ་མཁུ་བ་ལའང་། 蜜时月
(藻)。毗舍佉月，氐宿月（四月）。

ཐུང་ལྷན་རྩམ། དཔྱིད་ཀའམ་ནག་པ་ཟླ་བ་དང་སྐུ་
མཁུ་བ་གཉིས་ལའང་། 具蜜时（藻）。1.春
季。2.角宿月（三月），及氐宿月（四月）。

ཐུང་ལྷན་ཟླ་བ། སྐུ་མཁུ་བ་ལའང་། 具蜜月
(藻)。氐宿月（四月）。

ཐུང་བྱ། འཁོར་ཕྱེད་བྱང་བའམ་སྐུ་མཁུ་བ་ཐུང་
མོག་མ། 蜂，蒼蠅，毒蜂。（同）ཐུང་མ།

ཐུང་བྱ་མཆུ་རིང་། བྱུག་ཐུང་ལའང་། 1.长
喙蚊。2.毒蜂。

ཐུང་བྱའི་སྐྱུག་མ་བ། མ་རྟོག་གི་བཅུད་ཅི་ཐུང་ཅི།
蜂吐（藻）。蜜。（同）ཐུང་ཅི།

ཐུང་ཕྱེད། འབྲུ་ཞིག་ 蒼蠅，蜂，蚊等。

【增】= ཐུང་བྱ། [达]

ཐུང་མ། འཁོར་ཕྱེད་བྱང་བའམ་སྐུ་མཁུ་བ་ཐུང་
མོག་མ། 蜂，蒼蠅，蛇，毒蜂。（同）ཐུང་བྱ།

ཐུང་མོ་ཅི། ཐུང་ཅི་གསོག་པ་པོ་ཀྱང་བྱུག་བྱང་
ལའང་། 蜜蜂。

ཐུང་ཅི། མ་རྟོག་གི་བཅུད་ཅི་ཐུང་ཅི། 蜂蜜。

(同) ཐུང་བྱའི་སྐྱུག་མ་བ།

ཐུང་ཅི་སྐྱུག། ཐུང་ཅི་གསོག་པ་པོ་ཀྱང་བྱུག་བྱང་
ལའང་། 蜜生（藻）。蜜蜂。（同）ཐུང་ཅི་
འདར། ཐུང་ཅི་སྐྱུད་ཕྱེད། ཐུང་ཅི་སྐྱོད་ཕྱེད།

ཐུང་ཅི་སྐྱོང་། ཀྱང་བྱུག་བྱང་ལའང་། 护蜜
(藻)。蜜蜂。（同）ཐུང་ཅི་འདྲོད།

ཐུང་ཅི་དགའ། འདྲོད་ལྷའི་མིང་། 喜蜜（藻）。

欲天（爱神）。（同）ཐུང་ཅི་འཕྲོག་མ།

ཐུང་ཅི་མགྱིན། ཕ་ཁྱ་བྱུག་གསལ་ཁྱ་དབྱུག་ 蜜項
(藻)。杜鵑鳥。

ཐུང་ཅི་འབྱུང་པ་པོ། ཐུང་ཅི་གསོག་པ་པོ་ཀྱང་
བྱུག་བྱང་ལའང་། ཐུང་ཅི་འདྲོད་ལྷའི་མིང་།

欲蜜者（藻）。蜜蜂。（同）ཐུང་ཅི་འདྲོད་ཕྱེད།

ཐུང་ཅི་འདྲོད་པོ། ཐུང་ཅི་འདྲོད་པོ་ཅན།

ཐུང་ཅི་འདར། ཐུང་ཅི་གསོག་པ་པོ་ཀྱང་བྱུག་བྱང་
ལའང་། 蜜战劫（藻）。蜜蜂。（同）ཐུང་
ཅི་སྐྱུག། ཐུང་ཅི་སྐྱུད་ཕྱེད། ཐུང་ཅི་སྐྱོད་ཕྱེད།

ཐུང་ཅི་འདྲོད། ཀྱང་བྱུག་བྱང་ལའང་། 1.食
爱蜂蜜。2.蜜蜂。（同）ཐུང་ཅི་སྐྱོད།

ཐུང་ཅི་སྐྱོད་ཕྱེད། ཐུང་ཅི་གསོག་པ་པོ་ཀྱང་བྱུག་
བྱང་ལའང་། 受用蜜（藻）。蜜蜂。（同）

ཐུང་ཅི་སྐྱུག། ཐུང་ཅི་འདར། ཐུང་ཅི་སྐྱོད་ཕྱེད།

ཐུང་ཅི་འབྱུང་གནས། མ་རྟོག་པ་བྱུ་མྱའི་མིང་།

蜜源（藻）。蓮花。（同）ཐུང་ཅི་འབྱུང་གནས།

ཐུང་ཅི་སྐྱོད་ཕྱེད། ཐུང་ཅི་གསོག་པ་པོ་ཀྱང་བྱུག་
བྱང་ལའང་། 味蜜（藻）。蜜蜂。（同）ཐུང་
ཅི་སྐྱུག། ཐུང་ཅི་འདར། ཐུང་ཅི་སྐྱོད་ཕྱེད།

ཐུང་ཅི་དམར་མེར་ཅན་མ། ལྷོ་བས་པ་མེར་གི་
ཅུང་མ་ལའང་། 金黃蜜女（藻）。妙力（天神

名）之妻。

ཐུང་ཅི་འཇོན། མ་རྟོག་པ་བྱུ་ལའང་། 持蜜（藻）。
蓮花。

ཐུང་ཅི་འཇོན་པོ་པོ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་བྱུག་
御蜜者（藻）。极喜自在魔。

ཐུང་ཅི་རི་དག། རྩལ་འཇུག་ལའང་། 蜜仇(藻)。

遍入(天神名)。

ཐུང་ཅི་རི་ཀྲལ་མཚན། མེ་ཏོག་པན་སྒྲིའི་མིང་།

蜜幢(藻)。蓮花。(同) ཐུང་ཅི་འབྲུང་གནས།

ཐུང་ཅི་རི་སྒྲ། རྩལ་ཕྱག་གི་སྒྲ། 蜜声(藻)。杜

鵲声。

ཐུང་ཅི་རི་སྒྲན་མ། འདྲོད་ལྷའི་མིང་། 蜜灯(藻)。

欲天(爱神)。(同) ཐུང་ཅི་དགའ།

ཐུང་ཅི་རི་འོ་ཁྱུང་། ཐུང་ཅི་གསོག་པ་པོ་ཀླད་ཀྱག་

ལྷང་བའི་མིང་ཐུང་ཅི་རི་བརྒྱལ་ཞུགས་ཀྱང་། 味蜜

香(藻)。蜜蜂。(同) ཐུང་ཅི་འབྲུང་བ་པོ།

ཐུང་ཅི་རི་ཟས་ཅན།

ཐུང་ཅི་རི་བདག་པོ། (注同上) 蜜主(藻)。

ཐུང་ཅི་རི་པོ་ཉ། ལ་ཐུ་རི་ཤིང་སྒྲོང་། 蜜使者

(藻)。阿摩罗树，芒果树，柿子树。

ཐུང་ཅི་རི་བྱ། རྩལ་འཇུག་ 蜜子(藻)。遍入

(天神名)。

ཐུང་ཅི་རི་ཟས་ཅན། ཐུང་ཅི་གསོག་པ་པོ་ཀླད་

ཀྱག་ལྷང་བའི་མིང་ཐུང་ཅི་རི་བརྒྱལ་ཞུགས་ཀྱང་།

蜜食者(藻)。蜜蜂。(同) ཐུང་ཅི་འབྲུང་བ་

པོ། ཐུང་ཅི་རི་འོ་ཁྱུང་། ཐུང་ཅི་རི་བདག་པོ།

ཐུང་གཡལ། ཐུང་མ་སྒྲོད་ཕྱི་དང་གཡལ་བ་ཉ། ཟླ

拂，驅蚊蝇之拂子。

ཐུང་ཤིང་། (原注缺)

【增】花可酿酒之树。〔达〕

ཐུང་གསོག་ ཐུང་མའི་གསོག་ 蜂翅，蝇翅。

ཐུང་ལྷག་ ཐུ་ཚེལ་ཟེར། 蜜渣，黄蜡。

(同) ཐུང་ཉིགས།

ཐུད་པ། (原注缺) 抓，刮。

【增】= འབྲད་པ། 〔达〕

ཐུན། རྒྱུ་བཟང་བ་ཉ། བྱ། 告，如通知。

ཐུམ། ཐུམ་གདུག་པ་ཅན། 毒蛇。

ཐུམ་ཚན། (原注同上)

【增】1. 广大。2. 巨軀。

ཐུད་པ། ཏ་ཆའི་སྒྲ་འདྲོད་པ་ཉ། བྱ་དང་ཀླད་ལག་

སོགས་ཐུད་པ། 1. 打喷嚏。2. 手足等麻木。

ཐུད་བ། (注同上)

ཐུབས་པ། ལུས་སྒྲིབས་འདྲན་པ་ཉ། བྱ། 战慄，

如身战抖。

ཐུ། བྱོ་ཞིབ་ཆུ་ཡིས་སྒྲུབ་པར་བྱ། 拌，和，如以

水和面。

ཐུམ་པ། ལྷང་མེད་མངལ་དུ་མེད་ཆགས་པའམ་མངལ་

དུ་སྒྲུབ་ཀྱི་འཁོར་བ། 怀孕，怀胎。

ཐུམ་མ། (原注同上) 孕妇。

ཐུལ་སྒྲིགས། ཐུལ་བྱི་པགས་པ་ཉ། བྱ། 蛇壳，

如蛇皮。

ཐུལ་སྒྲུག་ཕྱིད། རི་དྲགས་ཉི་བའམ་ཁྲ་ཅི། 蛇怖

(藻)。麝香。(同) ཐུལ་དུག

ཐུལ་བྱི་ཀྲལ་པོ། ཐུའི་ཀྲལ་པོ་ལའང་། 1. 蛇

王。2. 龙王。

ཐུལ་བྱི་གདུབ། དབང་ཐུག་ཆེན་པོ། 蛇釧(藻)。

大自在(天神名)。

【增】盘蛇形的手釧。〔达〕〔达 གདུབ་ 作

གདུབ་〕(同) ཐུལ་འཆིང་། ཐུལ་གདུག་ན་ཀྲལ།

ཐུལ་མགོ་གཉིས། ཏུག་མེད་ཐུལ་ལའང་། 1. 双头蛇。2. 无毒蛇。

ཐུལ་ཅན། ཏུ་བ་མཐུག་རིང་། 有蛇(藻)。彗星。

ཐུལ་འཆིང་། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ། 蛇縛(藻)。

大自在(天神名)。(同) ཐུལ་གྱི་གདུ་བ།

ཐུལ་གདུག་ན་ཁྱུན།

ཐུལ་ཏུག་རི་ཏུགས་ཉེ་བའམ་ཁྱ་ཅི། 蛇毒(藻)。

麝香。(同) ཐུལ་སྐྱག་བྱེད།

ཐུལ་གདུག་ན་ཁྱུན། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ། 毒蛇

耳环(藻)。大自在(天神名)。

(同) ཐུལ་གྱི་གདུ་བ། ཐུལ་འཆིང་།

ཐུལ་ཟླ། ཐུལ་གྱི་མིང་ཅན་གྱི་ཟླ་བ། 巳月，蛇名之月。

ཐུལ་པོ། ཐུལ་གྱི་མིང་ཅན་གྱི་པོ། 巳年，蛇名之年。

ཐུལ་ཤད། ཡི་གེ་རིམ་ཐུལ་ཤད། 字后之蛇画，如ོ

ཐུལ་ཕུན། ཐུལ་གྱི་བགས་པ་ཉུ་བ། 蛇皮。

ཐུས་པ། ཐན་བཞིས་པ་ཉུ་བ། 拌，如揉食。

ཐུ་ཅན། གཅན་གཐན་རྩྱང་རྩྱང་ཞིག་ 一种小兽。

ཐུ་མོང་། ཐུ་མོང་མིང་། 馳，伶馳。

ཐུ་པོག་ (未詳)

ཐུང་མཐན། ཐུང་བར་སྒྲིག་མཐན། (མཐན་པོ་

是མཐན་字之誤) 編排者，排列者。

ཐུང་བ། གཅིག་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་རྒྱན་ཆགས་པར་……

ཐུང་བ་ཉུ་བ། 排队，一一相連排列。

【增】完成式为 ཐུངས། 1. 振搖，震动。2. 奏乐器。〔达〕

ཐུང་ཐུང་། (注同上)

ཐུངས། རུ་ཐུངས། 搖动，晃动，如晃动(瓶

中的)水。【增】ཐུང་བ་的完成式，震动，奏乐。〔达〕

ཐུབས་པ། རྩོགས་པའམ་བསྐྱམས་པའི་དོན། 1. 飢餓。2. 干渴。

【增】= རྐྱམས་པ། 凍麻木了。〔四〕

ཐུལ་བ། ཕུག་ཐུལ་དང་ཁ་ཐུལ་ཉུ་བ་འབྲེལ་བར་བྱས་པའི་དོན། 連，綴，合。

ཐུལ་ཟླ། འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཟླ་བ། 助伴，有关系的伴侣。

ཐུས་པ། ཐུབས་པའི་དོན། 飢渴。

【增】凍僵，僵硬。〔达〕

ཐུག་པ་པོ། ཐུགས་ཤིག་ཏུ་སྐྱུག་དགོས་ན་སྐྱུག་པ་པོས་སྐྱུག་པར་བྱེད། 聚集者。

ཐུག་བྱེད། (注同上)

ཐུགས་ཤིག་ ཐུག་དགོས་ན་སྐྱུགས་ཤིག་ 集攏(命令詞)。

ཐུན། ཐུགས་པོ་སྐད་གཏོང་ངམ། 呼喚，宣告。

【增】洒，撒，噴射。〔达〕(达作 ཐུན་པ་)

མ། ཨི་གཏི་མ་དང་པ་མཐི་མ་ལ་ཐེས་འཇུག་ཤོག་ཏུ་
ཨོད། རུ་ཞོ་བསྐྱུན་པར་བྱེད་པའམ་གསོ་བར་བྱེད་
པམ་ན་མ་ཞེས་པའོ། 1. 字母 མ། 2. 媽，母亲。
3. 后音字（十添后字之一）。4. 不現見者。
【增】1. 未，未曾，沒有。2. 不，非。3. 勿，
莫，不要。4. 主格，表示主人之詞。5. 下，
下部（与 ཨ་ 相对）。〔本〕

མ་ཀྱ་ར། 〔梵〕མེ་ལོང་། 鏡子。

མ་ཁུམ་པ། མ་འདོད་པ་ལའང་། 1. 不盛。
2. 不欲。

མ་སྐྱེ་བ། མ་འབྱུང་བ། 未生。

མ་སྐྱེས་པ། I. བྱ་མ་སྐྱེས་པའམ་མ་འབྱུངས་པ། 未
生，不生，未生子，不生子。

II. ཚངས་པ་ལའང་། 大梵（天神名）。

མ་སྐྱོང་། མ་གསོ་བའི་དོན། 不养育。

（同）མ་འབྱོངས།

མ་བསྐྱུངས་པ། མ་གསོས་པ། 未养育。

མ་བསྐྱུར་བ། ལས་ཀ་ལས་མ་འབྱུར་བའམ་མ་བཅང་
བ། 勿舍弃，勿舍弃事业。（同）མ་འབྱུར་བ།

མ་ཁྲོལ། རོལ་མོ་མ་ཁྲོལ། 莫奏，莫奏乐器。

མ་མཁལ། མ་ལེའམ་ཁའི་མ་མགལ། 1. 下頤。2. 下
牙床。（同）མ་མགལ།

མ་འབྱར་བ། མ་འཚོལ་བའམ་མ་འབྱམས་པ།
1. 莫寻求。2. 勿漂流。

མ་འབྱིགས། ཐག་པས་མ་འབྱིགས་པ། 未縛，
未捆綁。

མ་འབྱུར་བ། ལས་ཀ་ལས་མ་འབྱུར་བའམ་མ་
བཅང་བ། 勿舍弃，勿舍弃事业。

（同）མ་བསྐྱུར་བ།

མ་འབྱོགས། ཡར་ཀ་བས་འདིགས་དགོས་ན་ཐེགས་
ཤིག 勿抬起。（原注与詞头意思相反）

（同）མ་འདིགས།

མ་འབྱོངས། མ་གསོ་བའི་དོན། 不养育。

【增】行事忽略。（四）（同）མ་སྐྱོང་།

མ་ག་རྟ། 〔梵〕ཐུ་གར་ཡུལ་དབུས་ཏི་ཐུ་གར་རྟ།
摩揭陀，中印度之一国。【增】雄鷄。〔达〕

མ་གལ། ཤིང་མ་གལ། 白楊。

【增】一种药树的皮。〔达〕

མ་གི་ན། གཤམ་དུ། 下边，后边。

མ་གྲོ་བ། མ་ཤེས་པ། 不了解，不知道。

མ་ཁྱོས་པ། （未詳）

མ་མགལ། མ་ལེའམ་ཁའི་མ་མགལ། 1. 下頤。2. 下
牙床。（同）མ་མཁལ།

མ་འགགས་པ། བུད་ཀྱི་བྱ་ལའང་། 1. 不灭。
2. 魔子。

མ་འགས། ཁ་གང་མ་འགས་ཏུ་བུ། 勿干嚙。

མ་འགོར་བ། ཡུན་རིང་དུ་མ་འགོར་བ། 未延
迟，不耽誤。

མ་འགྲུངས་པ། (注同上)

མ་འགྲུལ། འགྲུལ་པ་མིན་པའམ་ངོ་མི་ཤེས་པ།

1. 非旅客。2. 不認識。

མ་འགྲུས་པ། བརྩོན་འགྲུས་མ་བྱས་པ། 不勤奋，不精进。

མ་གད། [梵] རྫོང་རྩིང་པོ་ནི་མ་གད་དོ་ཞེས་

དང་མར་ཀ་ཏའི་ཟུར་ཆག 1. 石之精英，秣羯

(宝石)。2. 梵文 མར་ཀ་ཏ་ (摩罗伽陀，子母緣) 的变音。

མ་རྒྱུད། མདོ་མིན་རྒྱུད་ཀྱི་དང་ཆན་ཞིག མུ་རྒྱུད་

(佛)，非显教的經，是續部中之一。

མ་སྒོ། རྒྱལ་སྒོ། 大門，正門，宮門。

མ་ངེས་པ། མེས་པ་མ་ངེས་པ། 未決定，心中犹

豫不决。【增】无一定的，不可靠的。【达】

མ་གཟུན་པ། གཅིག་ཏུ་རྩན་པོར་སྒྲིག་མི་བྱལ་པའམ་

མ་འདུལ་མ་རྩས་པ་ལའང་། 1. 不能合为一聚。

2. 不能調馴。(同) མ་འཆམ་པ།

མ་སྒྲིགས་པ། མ་རྩས་པ། (སྒྲིགས་ 似是 སྒྲིགས་

字之誤) 不能。

མ་ཆགས་པ། གནས་གཅིག་ཏུ་མ་སྒོད་པའམ་མ་

ཐོགས་པ་ཉི་ཤུ། 不食，如不食住一处。

(又) སྒྲིད་པའམ་སྒྲིད་པའི་ཡོ་བྱད་མ་ཆགས་པ་

མེད་པའི་ཤེས་པའོ། ། ལུལ་ལ་མ་ཐོགས་པ་ལའང་།

1. 无食 (佛)，不食著世間財物之心。2. 不著外境。(同) མ་ཐོགས་པ།

མ་ཆེན། ར་མ་ཆེན་མོ་འདིར་མ་བྱན་ཟེར་བའང་སྤྲང་།

司茶之厨师，亦作 མ་བྱན།

【增】母之姊，或父之正妻。【达】

མ་ཆོད། མཐའ་གཅོད་མ་དགོས་ན་མ་ཆོད། 勿决

断，不須决断者，勿决断。

མ་མཆིས་པ། མེད་པའི་དོན་དང་མ་སོང་པ། 1. 无有。2. 未去。

མ་འཆམ་པ། མི་མཐུན་པ། 不和，不睦。

མ་འཆུན། གཅིག་ཏུ་རྩན་པོར་སྒྲིག་མི་བྱལ་པའམ་མ་འདུལ་མ་རྩས་པ་ལའང་། 1. 不能合为一聚。

2. 不能調馴。(同) མ་གཟུན་པ།

མ་འཆུས་པ། དང་པོ། 不曲，直。

མ་བརྗེད་པ། མ་དྲན་པའམ་ཐུགས་ལ་མ་བརྗེལ་པ་

ཉི་ཤུ། 不忘記。(原注与詞头意思相反)

(同) མ་བརྗེལ་པ།

མ་བརྗོད། མ་ལལ། 莫說。

མ་ཉན་པ། ཁོས་མ་ཉན་པ་ཉི་ཤུ། 不听，如說：“他不听話”。

མ་ཉམས་པ། མ་ཁྱད་པ། 未坏，未衰。

(同) མ་དམས་པ།

མ་གཉིས་པ། མ་མ་དང་དབང་ཕྱུག་གི་བྱ་ཆེན་

ཆོགས་བདག་ཁྱེད་ལྷའི་མིང་། 二母 (藻)。1. 乳母。2. 大自在天之子毗那夜迦 (天神名)。

མ་མཉན། ཁོ་ལ་མ་མཉན་ཟེར་བ་ཉི་ཤུ། 不用听，

如：“不用听他說”。

མ་རྩྭ། ལག་པས་མ་རྩྭ། 莫抓，勿用手抓。

མ་རྩྭངས་པ། ཆ་མཉམ་པའམ་རྩྭ་མས་པོའམ་མ་

བརྒྱངས་པའི་དོན། 1. 等分。2. 平均。3. 不伸展。

མ་བརྗེལ་པ། མ་དྲན་པའམ་ཐུགས་ལ་མ་བརྗེལ་པ་

ཉི་ཤུ། 不忘記。(原注与詞头意思相反)

(同) མ་བརྗེད་པ།

མ་ཏང་ག། [梵] ལྷ་ཏཱྱའི་ཟུར་ཆག་སྟེ་གདོལ་

རིགས། 梵語 𑖦𑖳𑖦𑖪 之變音，摩登伽，屠戶種族。

མ་གཏོགས། དེའི་ཁོངས་སུ་མ་གཏོགས་པ། 不屬于彼，除外，無涉。

མ་བརྟེག་པ། ཡང་མ་བརྟེག་པ། 未支起。

མ་རྟ། ཁོད་མ། 母馬，驃馬。

མ་བརྟག་པར། མ་དབྱེད་པར། 不察，未觀察。

མ་བརྟགས་པ། ཡིན་མིན་མ་བརྟགས་པ། 未觀察，未觀察是非。

མ་བརྟབ་གནང་། ཐུགས་བྲེལ་མ་གནང་། 莫急躁，不要忙。

མ་བརྟབས་པ། དལ་བྱའམ་བྲེལ་བ་མ་བྱས་པ། 不着急，緩和，不忙。

མ་རྟེས་པ། རྟེས་ལེགས་མ་ཡིན་པ། 不幸。

མ་རྟོན། སྒྲིག་ལ་མ་རྟོན། 勿使看見。

མ་བརྟས་པ། སྒྲིག་གིས་མ་བརྟས་པ། 未看。

མ་བརྟོས་པར། རིང་ཐུང་ལ་མ་བརྟོས་པར། 不觀待，不較量，如不論長短。

མ་བརྟན་པ། སྒྲིག་ལ་མ་བརྟན་པ། 未顯示，未証看見。

མ་ཐ་ན། I. མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་མ་ཡིན་པར་དམའ་མཐའ་ནའམ་མ་ཐ་ན། 最下，最低。

(同) མ་མཐའ་ན།

II. མ་ཉམས་པའམ། 未坏，未衰敗。

མ་ཐག་ཏུ། རིས་མ་ཐག་ཏུ། 即時，無間（佛）。

མ་ཐོགས། མ་འགྲོ། 莫起身，莫走。

མ་ཐོགས་པ། གནས་གཅིག་ཏུ་མ་སྦྲོད་པའམ་མ་ཐོགས་པ་ཉུ། 不食著，如不食住一處。

【增】無滯，無碍。〔達〕（同）མ་ཚགས་པ།

མ་ཐོགས་རིང་པོ། བར་གྱི་ཁྱད་པ་བཅོ་བརྒྱད་

ཀྱི་རིས་སུ་ཆོ་ལོ་བརྒྱ་པ་ནས་བཅིས་པའི་ཆོ་ལོ་……

དཔག་མེད་བར་གྱི་དུས་ལ་མ་ཐོགས་རིང་མོ་ཟེར།

末后長時（佛），中間十八增減之後，復從十歲至無量歲，名末后長時。

མ་ཐོད། མཁོ་འི་མ་ཐོད་ཟེར། （未詳）

མ་མཐའ་ན། མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་མ་ཡིན་པར་དམའ་མཐའ་ནའམ་མ་ཐ་ན། 最下，最低。

(同) མ་ཐ་ན།

མ་མཐུས་པ། མཐུན་ཏུ་མ་རུང་པ། 不和順。

མ་ད་མི། ཏུ་ཅང་མེས་ཟེར། 智馬，良馬。

མ་དག་ཉལ། རླུང་ལའང་། 臥未淨（藻）。風。

མ་དག་པ། ཡི་གེ་མ་དག་པ་མ་བྲིས། 不正確，不干淨。（原注：莫寫錯別字）

མ་དང་བ། དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་ཡིད་མ་ཆེས་པ། 未淨信，不信善道。

མ་གདུངས། མུ་ངན་སེམས་ཀྱིས་མ་གདུངས་པ། 莫忧愁。

མ་འདུས་པ། གཅིག་ཏུ་རང་བཞིན་མ་འདུས་པ། 未聚集。

མ་འདོགས། ཡང་ཀ་བས་འདོགས་དགོས་ན་ཐོགས་ཤིག་ 勿舉。（原注解與詞頭不合）

(同) མ་འཁྱོགས།

མ་བྱངས་པ། མ་རུངས་པ་ལའང་། 1. 未牽引。

2. 不馴，野蠻，橫暴。

མ་བྲིས་པ། རྒྱུ་ཆ་མ་བྲིས་པ། 未詢問，未問話。

མ་བྱུག་པ། དབང་ཕྱུག་གི་བྱ་ཆུང་གཏོང་བྱུག་གི་

མིང་མ་བྱུག་ནི་ལྷ་མུང་དང་མེ་ལྷ་དང་གཞུ་དང་་་་
འདམ་པུའི་ཚལ་དང་མྱིན་བྱུག་དང་སྐྱ་ག་ཟེར་བ་བྱུག
六母者，大自在（天神名）之幼子，六面童
子（天神名）。六母：謂鄔摩，火神，恒河，
葦林，昴宿，氐宿。

མ་རྫོལ་བ། རལ་དུ་མ་འཇུག་པ། 莫使裂开，
不要撕裂。

མ་རྫོམ་གནས། དང་པའང་། 佳无热（藻）。鵝。

མ་རྫོམ་བ། ཚ་པོ་རྫོམ་མེད་པ། 不热。

མ་རྫོམ་མཚོ། རྫོད་མ་པམ་གཡུ་མཚོ། 无热池，
西藏西部之“无能胜碧池”。

（同）མ་པམ་མཚོ།

མ་འདྲིས་བ། ལྷན་པོར་དུ་མ་གོམས་པ། 不熟悉
的，不熟識的，生疏的。

མ་འདྲིགས་བ། མ་བསྐྱེགས་པའམ་དྲག་པ་མེད་པར་
འོ་མ་བསྐོལ་བ་ལྟ་བུ། 未焦，如在温火上煨奶。

མ་འདྲིས་བ། གཞན་དང་མ་འདྲིས་བ། 不混杂，
不与其他掺杂。

མ་འདྲོག་མ་དུལ་བའི་རྩ་དེ་མ་འདྲོག་ལྟ་བུ། 莫惊
动，如勿惊动未调驯之马。

མ་བསྐྱུས་བ། གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་པོས་མ་བསྐྱུས་པ།
未集合，未集合于一处。

མ་ནངས་བ། མ་ལངས་བ། 未明，未起。

མ་ཁི། ཡི་གེ་བྱུག་པའི་ཐགས་ཏེ་མོ་མ་ཁི་པལྱེ་རྩྱུ།
嘛呢，六字明咒，“唵嘛呢叭咪吽”。

མ་ནིང་། པོ་མོ་མ་ནིང་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཏེ་པོ་མ་
ནིང་ལྷ་མོ་མ་ནིང་ལྷ་གསུངས། 男性、女性、
中性三者之中性，律說有“五种不男，五种
不女”。【增】1. 閹人。2. 不毛，不育。〔达〕

མ་རུ། [梵] མྱན་མ་རུ་ལའང་། 1. 摩奴（印度
傳說中的人名，据说为人类元祖）。2. 青木
香，药品。【增】1. 一种矿药。2. 心。〔达〕

མ་རུ་རྩ་སྐམ། སིང་ཕོག་ཅིག་ཟེར། 一种果子。

མ་རུ་བྱིན་བྱེད། ཧི་མའི་རྒྱུང་མའང་ཟེར། 摩奴
施者（藻）。日神之妃。

མ་རུ་རུ། རྩ་ཞིག་ 一种石，瑪瑙。

མ་རུའི་བུ། མི་སྤྱིའི་མིང་། 摩奴之子，人。

མ་རི། ཁའི་མ་ལེའམ་གོས་གོའང་། 下巴頰儿，下
颌，亦作 གོས་གོ། （同）མ་ལེ།

མ་ཁོ་ད། རྩོང་རོམ་ལའང་། 雄黄。

མ་ཁོར་བར། མ་འཇུགས་པར། 不錯誤。

མ་བསྐྱད་བ། ནད་ལ་མ་འཇུག་པ། 未伤，未成病。

མ་སྒྲོབས་བ། མ་སེས་པ། 不知。

【增】= མ་བསམ་པ། 不思考，不留心。〔达〕

མ་པམ་བ། གཞན་གྱིས་མ་ཐུབ་པ་རྩེ་སངས་རྒྱས་
དང་བྱམས་པ་མགོན་པོ་དང་བྱུང་འཇུག་ལའང་།

不敗，不可克服（藻）。1. 佛。2. 弥勒菩薩。
3. 遍入（天神名）。

མ་པམ་མཚོ། རྫོད་མ་པམ་གཡུ་མཚོ། 西藏西
部之无能胜碧池。（同）མ་རྫོམ་མཚོ།

མ་པོད་བ། མ་ཐུབ་པའམ་མ་རུས་པ། 不能。

མ་ཕྱ། ཅ་བ་དང་ཕྱི་མོའམ་མའི་མ་ལའང་། 1. 根
本。2. 外婆，外祖母。【增】草稿。〔本〕

མ་ཕྱོལ་བ། ལམ་ཁ་ལས་རྩུར་དུ་མ་ཕྱོལ་བ། 不
避，行路中未躲避。

མ་སྐྱགས། བཅོག་པས་མ་སྐྱགས་པ། 不染汚，未
被垢秽染汚。

མ་མ། བྱ་ཇི་མ་མ་དང་འཛིན་མ་དང་མ་གཉིས་པའང་

ཟེར། 1. 保姆。2. 第二母亲。

【增】1. 乳母。2. = ཁྱི་མཚོ། 海。〔达〕

(同) མ་གཞན།

མ་མུ་ད། འཁྱི་མིང་གི་བྱེ་བྲག ཐུ་ལྷོ་མུ་ད། 藤之一种。

མ་མེས། མའི་མ་དང་ཞང་མོ་ཡང་། 1. 祖母，外祖母。2. 舅母。

མ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་དང་གཞི་མ་དང་མའི་མེ་དང་

འདུལ་བའི་མེ་སྒྲིབ་ཀྱི་མ་ལྷ་མོ་དང་མ་མོ་དང་

བྱུང་མེད་མ་མོ་འདྲ་ཟེར། 1. 耶摩天女。2. 基

本。3. 本母(佛)，如經藏，律藏之母。4. 妇

女。【增】1. ཚ་བ། 根本，根源。2. 一种药

用植物。3. 生过小羊的母羊。4. 祖母。5. 一

种鬼魔。〔达〕

མ་མོ་དེ་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། 耶摩天女。

མ་མོས་འཕེལ། ལྷུང་གི་མིང་པའང་། 鬼盛

(藻)。风。

མ་མྱོང་བ། ཁས་མ་མྱོང་བའམ་རེག་མ་མྱོང་བའམ་

མཁྱོང་མ་མྱོང་བ་པའང་། 未尝，不曾，如口未

尝，不曾触，不曾见。

མ་དམས་པ། མ་གྱུད་པ། 未坏，未衰。

(同) མ་ཉམས་པ།

མ་ཚོས་པའི་ལོ་རྟག མ་ཞིང་ཚོན་མ་ཚོས་པའམ་

མ་བཟུང་བའི་རྩྭ་རྟག མ་ཞིང་ཚོན་མ་ཚོས་པའམ་

自然稻(佛)，未耕地之稻粮。【增】玉蜀黍。〔达〕

མ་སྒྲོ། མཚོན་ཏུ་གྱུར་བ་དང་། མ་དང་བྱ་མོ་

གཉིས་པའང་། 1. 最胜。2. 母与女。

མ་ཚ། མ་ཚ་གཞིའམ་རྟོན་གནས་ཚ་བ་པའང་།

1. 资本。2. 依处，根基。(同) མ་གཞི།

མ་ཚང་མེད་པ། ཚང་མ། 无不具备，没有缺

少，完全。【增】无损坏。〔达〕

མ་ཚུགས། བྱ་བ་ལ་མ་ཚུགས། 未立，事未成功。

མ་འཚལ། མ་དགོས་དང་མི་བྱང་། 不须，不可。

མ་བྱ། ན་ཚ་མ་བྱ་ཟས་མ་འཇུ་བའོ། 疾病未愈，

飲食未消化。

【增】1. 未融化。2. 未說。〔达〕

མ་བྱམ་པ། ང་ཚུལ་མེས་མ་བྱམ་པ། 不服，

不怯。

མ་གཞན། བྱ་ཇི་མ་མ་དང་འཛིན་མ་དང་མ་གཉིས་

པའང་ཟེར། 1. 保姆。2. 第二母亲。(同) མ་མ།

མ་གཞི། མ་ཚ་གཞིའམ་རྟོན་གནས་ཚ་བ་པའང་།

1. 成本。2. 依处，根基。【增】= རྟོན་གྱི་ཚ་བ།

主题，主体。〔达〕当初。〔四〕(同) མ་ཚ།

མ་གཞིལ་བ། ཞི་བར་མ་གྱུར་པའམ། 未消灭，

未除掉。

མ་རྒྱམ། ཉི་མའི་མིང་། 圆母(藻)。太阳。

མ་བརྒྱགས་པ། མ་བློས་པ། 未問。

མ་འོང་། འདིར་མ་འོང་ཉུ་བ། 不要来。

མ་འོངས། དུས་མ་འོངས་འབྱུང་འབྱུར། 未来，

将来。

མ་འོངས་བརྒྱལ། བྱ་མོ་གཞོན་ནུ་པའང་། 童女。

མ་འོངས་ད་ལྱ། མཚན་མོའི་མིང་། 夜間。

མ་འོངས་རྒྱལ་ཅན། བྱ་མོ་གཞོན་ནུ་མ། 童女。

མ་ཡར། ཡ་མ་བྱི་མ། 后母，继母。

མ་ཡི་སྒྲ་ཉི། ཞང་པོ། 母之名近(藻)。舅。

(同) མ་ཡི་ཚང་མཚུངས།

མ་ཡི་མ། བྱི་མོ་འཕེ་མོ་ལགས། 母亲的母亲，

外祖母，祖母。

མ་ཡི་ཚང་མ་ཚུངས། ལྷང་པོ། 母之同家（藻）。

舅。（同）མ་ཡི་སྒྲ་ཉི།

མ་ཡིན་དགག་མ་ཡིན་པར་དགག་པར་བྱ། 遮避

为非，否定。

མ་ཡུར། [梵] མ་ཡུརི་མིང་ཀྱ་གར་སྐད།

孔雀。

མ་གཡོངས་པ། སེམས་གཡོ་པར་མ་གཡོངས་པ་

མེད་པ། 心不动，心不散。

མ་གཡོལ་པ། （注同上）

མ་གཡོག་ཇ་མ་ཆེན་མོ་འི་གཡོག་པོ། 司茶厨师

之助手。

མ་རངས་པ། མ་འདོད་པར་མ་ས་དགའ་པ། 不愿

意，不欢喜。

མ་རབས། ཡ་རབས་མ་ཡིན་པ། 下等人，粗人。

མ་རིག་སྒྲོན་ཆགས། འཁོར་པ། 无明昔着

（藻）。生死輪迴（佛）。

མ་རིག་ཟླ་བ། ཉིན་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པ། 无明月

（藻）。阴历十二月。

མ་རུ། མ་གཤིས་དང་སྒྲན་མ་ཞིག་ 1.土壤，地質。

2.豆之一种。

མ་རེད། མ་ཡིན། 不是，非。（同）མ་ལགས།

མ་ལ། ཏ་ལས་པའི་འཕོད་སྒྲའ་མ་འོ་མཚར་པའི་དོན་

ལ་རྟོ། 惊叹声，惊奇声。【增】1.并且，

况且。2.又，加之。3.即刻，现在。4.用于

ཀྱི་མ་ས་ལ་ 同情或疲乏的呼声。【达】

མ་ལ་ཡ། [梵] རི་སྒྲིའི་མིང་ཀྱ་གར་སྐད་དོ། 1

摩罗耶，马来亚，山名。

【增】= བསེལ་བ། 寒，寒风。【达】

མ་ལ་ཡར་སྒྲིས་པ། ཅན་དན་དཀར་པོ་འཕ་སྒྲི་

ལའང་ལྷོ་ཕྱགས་མ་ལ་ཡར་སྒྲིས་པའོ། 白松香或

梅松（南方马来亚所产）。

མ་ལ་ཡར་གནས་མོ། ལྷ་མོ་སྒྲ་མེ། 住马来

亚女（藻）。摩摩天女。

【增】大自在天的妃子。【达】

མ་ལག་（原注缺）【增】1.敏捷，活潑。

2.翻觔斗。3.系统，体系。【本】

མ་ལགས། མ་ཡིན། 不是，非。（同）མ་རེད།

མ་ལན། ཉེས་མེད་ལྟ་བུ། 不怪罪，如无罪。

མ་ལི་ཀ། [梵] མཁྱི་ཀ་ཞེས་པའི་ཤིང་གི་རྩུབ་

ཆག་དང་ཤིང་དེའི་མེ་རྟོག་ལའང་། མཁྱི་ཀ་ཅེ

变音，茉莉。

མ་ལུས་པ། ཐམས་ཅད། 无余，一切。

【增】= ཀྱན་རིལ་གྱི། 【达】（达无“字”

俛情。【四】

མ་ལ། ཁའི་མ་ལེའ་མ་གོས་གོའང་། 下巴頰儿，下

頰。【同】མ་ན།

མ་ག། ལྷ་ཏྲ་ཀའི་རྩུབ་ཆག་དེའི་དོན་ནི་ནམ་འབྱེད་

ལས་མ་ག་ག་ལྷ་ནི་ཀར་ག་པ་ཤའི་བཞི་ཆའི་...

དཔེར་གསུངས་མཚོ་ལྷོ་ཀྱ་ཏྲ་ལྷགས་གྱི་མ་ག་དང་

འཁར་གྱི་མ་ག་ཞེས་པ་ནི་དོང་ཅོ་དང་པ་ནའི་...

དབྱིབས་སྒྲ་བྱས་ཏེ་ཞེས་དང་འབྲོན་བྱ་བཅུ་དུ་ཅའི་

དེན་ཐང་གི་པ་ནའི་མིང་ལའང་། 摩沙，梵文

ལྷ་ཏྲ་ཀ་之变音，律說彼义謂：“五摩沙，

是迦沙波那的四分之一”；律疏說：“鉄摩

沙、銅摩沙者，作为錢形及波那形”，八十

貝子之价值，为波那。

མ་གྲུ། (注同上)

【增】1.尼泊尔的小紅荳种子。2.用作秤金銀碼子的一种果实。〔达〕

མ་སྒྲ། སྒྲ་མོ་མའི་སྒྲ་མོ། 姨，母之姊妹。

མ་རྟི་ལ། [梵] བུ་མེད་མེད་ཀྱི་གར་ཀླད་དམ། 妇女，似是梵語。

མ་རྟི། མ་རྟི་པ་ཞེས་པའི་བྱུང་ཆག། 水牛，梵文 མ་རྟི་པ་之变音。

མ་རྟི་འི་བྱུང་མཚན། གཤམ་རྒྱའི་མིང་། 水牛 牯(藻)。閻罗王。

མ་རྟི་འི་བ། [梵] ལྷ་ཆེན་ཟེར། 摩訶提婆， 大天(天神名)。

མ་རྟི་འི་ན། [梵] ལྷ་ཆེན་ཆེན་པོའི་མིང་ཀྱི་གར་ ཀླད་ཡིན་དེང་མང་ཆེན་ཟེར། 摩訶支那，中 国，現今呼为 中

མ་རྟི་འི་ལའི་འགྲམ། ལྷ་ཆེན་ཆེན་པོའི་འགྲམ། (5) 摩訶罗岸，大河岸。

མག་པ། བུ་མོའི་ཁྱོ་གཤམ་བུ་མོའི་བདག་པོ། 女婿。

མང་བཀྱར་བྱུང་པོ། ལྷ་གར་གྱི་བྱུང་པོའི་ཕོག་ མ་དང་འཁོར་མོ་བསྐྱར་བའི་བྱུང་པོའང་ཟེར། 众敬王(藻)。1.印度最早的国王。2.轉輪 圣王(佛)。

མང་བཀྱར་སྒྲེ་བ། ཉན་ཕོས་སྒྲེ་བ་བཙུ་བཀྱར་གྱི་ རང་ཆན་ཞིག། 正量部(佛)，声聞十八部之一。

མང་སྒྲེ་ས། ཕག་པ་དང་གདོང་བྱུང་ལའང་། 多生 (藻)。1.猪。2.六面童子(天神名)。

མང་ཇ། བུ་མོང་མང་པོའི་ཇ། 大众共飲之茶。

【增】法会时供养僧众的茶。〔达〕

མང་ཕྱང་། མང་པོ་དང་ཕྱང་བ། 多少，众多与 少数。

མང་ཕྱོས། མཁས་པ་ལའང་། 1.多聞。2.智者。

མང་ལྷན་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་སྒྲེ། 具多女(藻)。

摩摩天女。

མང་སྒྲ། སྒྲ་ཆོགས་མང་པོ། 多种，种类繁多。

མང་པོ། གཅིག་ལན་ཆད་དུ་འཇུག་དུ་མཁས་པ་ལ་ཆེ། 許多，众多，大半。

མང་པོ་འབྱུང་། མང་པོ་ཆེ་ལའང་། 1.多飲。

2.象。

མང་པོ་བྱིན། ལྷ་པོ་མེན་ལྷ་ལའང་། 1.多施給。

2.信度河。

མང་པོ་སྒྲེ་ལ། ར་མོང་། 多連(藻)。駱駝。

མང་མོ་འཛོན། མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་གང་མང་པོ་

འཛོན་པ་དང་སྒྲིན་བྱུང་ལྷ་པོ་ལའང་། 多持(藻)。

1.火。2.火神。3.拿許多物品。4.昂宿月。

【增】多。〔达〕

མངས་ཕྱང་ས། མང་མོང་པ་དང་ཕྱང་མོང་པ།

多了和少了。

མངས་དོགས་པ། མང་པོར་འབྱུར་དོགས་པ།

恐其太多。

མངས་པ། མང་པོར་བྱུར་པ། 多了。

མད་པ་ཡིན་ནོ། བདེན་པ་ཡིན་ནོ། 眞实。

མད་པའོ། (注同上)

མན་ངག། གདམས་ངག་གས་ཏེ་བར་སྒྲོན་པ། 教誨，

教誡。【增】在近世写作中，及一般人心目 中，此字与 誨 相当。〔达〕秘訣。〔本〕

མན་ངག་ཏིང་འུ། བདུ་ཅི་ལའང་། 1.教誡精 华。2.甘露。

མན་ཆད་དུ། སྐད་དུའམ་ཡན་ཆད་དུ་མིན་གཟུགས་

ཁམས་མན་ཆད་དུ། 以后，以下，如色界以下。

(同) མན་དུ།

མན་རྩ། མི་རིགས་ཤིག་མན་རྩ་དང་མཐུ་ཞེས་པའང་

གྲིས་པ་སྤང་མཐུ་མི་འཇམ་དཔལ་གྱི་བྱུར་ཆག་……

པའང་། 1. 满洲，一种民族名。2. 亦写作 མན་

རྩ། མཐུ་即 མཐུ་མི་(曼殊室利)之变音。

མན་ད་ར། [梵] འཛམ་གླིང་འདིའི་རི་ཆེན་པོ་

གསུམ་གྱི་ནང་ཆན་རི་དེ་ལ་སྟེན་པའི་ལྷ་འོ་ལྷོན་ཤིང་

པའང་། 曼陀罗，瞻部洲中三座大山之一，

又指彼山所生之神树。

[增] 白团花，适意花。[本]

མན་དུ། སྐད་དུའམ་ཡན་ཆད་དུ་མིན་གཟུགས་ཁམས་

མན་ཆད་དུ། 以后，以下，如色界以下。

(同) མན་ཆད་དུ།

མན་ཅོ། (原注缺) 綾，綢。[增] 藍紅点的

中国絲巾。[达] (同) མན་ཇོ།

མན་ཆེལ་ཅོ། (汉) བྱག་པའི་བྱེ་བྱག་གྱུ་ནག་སྐད་

བྱུར་ཆག་ 面棋子，棋花面，面食之一种

(切成菱形的面片)。

མན་ཇོ། (原注缺) 綾，綢 (一种薄綢子，作

佛簾用)。[增] 1. 床架。2. 供食所用有长

曲足的三脚架。3. 凸出的座或坛。[达]

(同) མན་ཅོ།

མན་ཤེལ། རྩ་དུ་དཀར་པོའམ་ཤེལ་དཀར་པོ་དུང་

ལྷ་དཀར་པོར་གསུངས། 水晶，或說是白如

螺貝之白玻璃。

མན་ཤེལ་དཀར་པོ། (注同上)

མར། རོ་མ་ལས་བྱུང་བའི་མར་དཀར་དང་མ་ལ།

1. 酥油，奶油。2. 于母。(མ་的第七轉声)

[增] 1. 油，如 ཅི་མར། 杏仁油。2. 往下，于下。3. 西藏一地名及部族名，著名譯師瑪巴誕生的地方。[达]

མར་གོ། མར་གཏུམས་པའི་གོ་བ། 包酥油之皮子。

མར་དཀར། རོ་མ་ལས་བྱུང་བའི་མར་དཀར།

酥油，白酥。

མར་ཁ། མར་དཀར་བཞུས་པའི་ཉིང་ཁ། 酥汁，白

酥炼成之熟酥。[增] 融化了的酥油。[达]

མར་ཁ་ཁེངས་པ། མཆོད་མའི་མར་ཁ་བསྐར་……

བའམ་ཁེངས་པ་ལྟ་བུ། 酥油凝結。

མར་ཁ་བསྐར་བ། (注同上)

མར་ཁུག་པ། མར་ཁུགས་ཁུགས་པའམ་འཕུངས་པ་

ལྟ་བུ། 向下墜落，向下懸垂。

(同) མར་ཁུགས།

མར་གད། [梵] མན་ཏའམ་མར་ག་ཏའི་བྱུར་

ཆག་ཅོར་བྱ་ལྷང་ཁ་ཞིག་ 靺鞨，子母綠寶石，梵

文 མན་ཏ་或 མར་ག་ཏ་之变音。

མར་གད་འདབ། མན་ཏའི་གསོག་པ་ཅན་ནི་ཅོ།

靺鞨翼(藻)。有靺鞨色翅者，鸚鵡。

མར་གད་གསོག་ (注同上) 靺鞨翅(藻)。

མར་གྱིས་ཉམས། འབྲུ་རྒྱིག་རུའི་མིང་། 酥坏

(藻)。蠟子。(同) མར་ཉམས།

མར་གྱུར་བ། ཨ་མར་གྱུར་བ། 成为母亲。

མར་འཁྲིབ་བ། ཡར་མ་འཁྲིབ་པར་དམའ་དུ་

འཁྲིབ་བ། 减少，降低，退化。

མར་བསྐྱིབ་བ། ལྷ་གོན་དུ་བྱེད་པའི་མར། 准备

的酥油。

མར་ངོ་འི་བཅོ་ལྔ། གནས་གང་། 下弦第十五
天，月終，三十日。

མར་ངོ་འི་ཚེས་༡། ཟླ་བའི་འོད་མར་འགྲིབ་པའི་
ཚེས་༡ ཉེར་ཟླ་ཚེས་པ་བཅུ་དྲུག་(ནས)། 下弦第
一日，月光減退之第一日，即阴历十六。

མར་ཉམས། འབྲུ་སྒྲིག་རུའི་མིང་། 酥伤(藻)。
蠟子。(同) མར་གྱིས་ཉམས།

མར་ལྷང་གཅིག ཀོ་བས་གདུམས་པའི་མར་ལྷང་
ཚད་གཅིག་གས་ཐུས་ཐུ་གཅིག 1.用皮所包之
一包酥(半驮)。2.一小包。

མར་ལྗན། མེ་དང་མེ་ལྗན་དང་མཚན་མོ་ལའང་།
具油(藻)。1.火。2.火神。3.夜間。

མར་ནག ལྷུ་ལའང་། 1.黑酥。2.菜油，芝
麻油。【增】代替 མཚན་མོ། 供灯。【达】

མར་ཕྱི་བ། དམར་རུ་འགྲིབ་པར་བྱེད་པ་པོས་་་
ཕྱི་ཟེན་བ། 已向下減，減低。

མར་འབབ། དམར་རུ་འབབ་པར་འགྱུར་རོ།
降下，將降低。

མར་འབབས། དམར་རུ་འབབས་པ་པོ་ལྟ་བུ།
黜降。

མར་དབྱི། དམར་རུ་འགྲིབ་པར་བྱེད་པ་པོས་དབྱི་
བར་བྱ་བ། 向下減。

མར་འབྱི་བ་པོ། དམར་རུ་འགྲིབ་པར་བྱེད་པ་
པོ། 向下減者。

མར་མིག (原注缺) 下視。

མར་མ། སྒྲིན་མ། 灯。

མར་མེ་མཚན། མངས་རྒྱས་མར་མེ་མཚན་དང་ཇོ་
པོ་ཇོ་ལའང་། 1.燃灯佛。2.觉窩結，阿底
峽(人名)。

མར་ཞགས་གཅིག མར་ལྷང་ངོས་གཅིག་ལའང་།
一包酥油(半驮)。

མར་ལྷན། མར་བཞུས་པའི་ལྷན་མ། 炼酥，溶
炼过之酥油。

མར་འོངས་བ། ལ་ནས་དམར་རུ་ཡོང་བ། 下
来，由上面下来。

མར་ལྷགས། མར་ལྷགས་ལྷགས་པའམ་འཕྱངས་པ་
ལྟ་བུ། 向下墜落，向下懸垂。

(同) མར་ལྷག་བ།

མར་སོ་མ། མར་གསར་བ། 新鮮酥油。

མལ་ཁྱི། གཞིས་ཁྱི། 床榻，臥榻。

མལ་ཆ། ཉལ་གཟན་མལ་གོས་ཡོ་བྱད། 被褥。

(同) མལ་གཟན།

མལ་སྒྲིན། གཞིས་སའམ་ཉལ་སའམ་གཉིད་ཁྱག་ས།

(སྒྲིན་ 似 ལྷན་ 之誤寫) 睡眠处。

(同) མལ་ས།

མལ་གདན། (注同上)

མལ་བདེ། ཉལ་བདེའམ་གཞིས་མལ་བདེ། 睡眠安适。

མལ་གཟན། ཉལ་གཟན་མལ་གོས་ཡོ་བྱད། 被褥。

(同) མལ་ཆ།

མལ་གཤོམ་བྱེད། ཉལ་ས་བཟོ་བར་བྱེད་པའམ།
預备臥处。

མལ་ས། གཞིས་སའམ་ཉལ་སའམ་གཉིད་ཁྱག་ས།

睡眠处。(同) མལ་སྒྲིན། མལ་གདན།

མས། ག་གས་འོག་མ་ནས་ཟེར་བ་དང་ཨ་མ་ནས་དང་

ཨ་མས། 1.后，下。2.由母亲(མ་'的第三
轉声)。【增】往西。【四】

མས་སྤྱབས། མིག་གི་མས་སྤྱབས། 下眼皮。

མས་རྟེན། (原注缺) 由下向上升 (密教术语, 与 ལས་འབབ་ 相对)。

語, 与 ལས་འབབ་ 相对)。

མས་འཕུལ། མ་ཡི་གེས་ཐོན་འཕུག་འཕུལ། 藏文
མ་字前音。

མས་དབེན་རྩ་བོ། མ་མི་གཅིག་པའི་རྩ་བོ།

异母弟, 不是一个母亲的弟弟。

མས་སྐུལ་བ། དམས་ནས་སྐུལ་བའམ་རྩལ་བ།

由下寻觅。

མས་འཛིག་བ། དམས་ནས་ཡང་འཛིག་བ།

由下上升, 向上爬。

མི། ཀང་གཉིས་བ། 人。【增】否定副词, 不。

〔达〕 (同) མི་ཡི་འགྲོ་བ།

མི་དྲུག་བའི་དྲི། མྱ་ཁྱུང་མི་སྐྱུན་པའི་དྲི། 不刺鼻
子的气味。

མི་བཀྱར་བ། གོང་དུ་མི་བསྐྱར་བའམ་མི་བཅིས་

བའམ་ཁས་མ་བླངས་བ། 1. 不恭敬, 不重视。

2. 不承认。

མི་བཀྱིག་བ། མ་བཅིངས་བ། 不捆綁。

མི་སྤྱ། ཁྱིམ་པ་རྗེ་རབ་བྱུང་མ་ཡིན་བ། 白衣(佛),

在家人。(同) མི་ནག

མི་སྦྱོག་ མི་འཛིག་ས། 不怖, 无畏。

མི་བསྐྱུད་བ། མི་བརྗེད་བ། 不忘。

མི་བསྐྱུད་གནས། ཁྱོང་ཁྱིམ། 不动住处(藁)。

城市。【增】与游牧无定住所相反。〔达〕

མི་ཁོས་བ། དལ་བུ་མེད་པའམ་བྲེལ་བ། 无暇

(佛), 没有閒暇, 匆忙。

མི་ཁྱིམ། ཁྱོང་དང་ཁྱོང་ཁྱིམ་ལའང་། 1. 村落。

2. 城市。【增】家口。〔四〕 (同) མི་ཁྱོང་།

མི་འབྱིས་མ་བ། འོད་ཀྱིས་མི་འབྱིས་པའམ་མི་

བསྐོར། 不圍繞, 光不環繞。

མི་འབྱོལ་བ། མི་སྒྲིབས་བ། 未完成, 不到达。

མི་འབྱུག་ས། གྲངས་གནས་གྲིག་ལའང་། 1. 不动,

不动搖。2. 阿閼婆, 大数之一。【增】东方
妙喜佛土的阿閼佛。〔达〕 正。〔四〕

མི་འབྱུག་ས་ཆེ། (原注同上) 摩訶阿閼婆, 大
数之一。

མི་འབྱུག་ས་བ། མངས་རྒྱས་གྲིག་དང་སེམས་་་་

འབྱུག་ས་མེད། 1. 不动, 一尊佛名。2. 心不
动, 不怒。

མི་གང་། འདོམ་གང་དང་མི་གང་ཡིན་བ། 1. 一

弓, 一人(指日影之长度, 見比丘戒)。2. 是
哪一个人?

མི་གུ། མི་ལུ། 矮人, 侏儒。

【增】= མི་ལུས། 〔达〕

མི་ཁྱོང་། ཁྱོང་དང་ཁྱོང་ཁྱིམ་ལའང་། 1. 村落。

2. 城市。(同) མི་ཁྱིམ།

མི་དགའ་བ། སེམས་ལ་མི་འདོད་པ་མྱ་བུ། 不喜,
不悅。

མི་དགེ་བཅུ། སྦྱོག་གཅིད་མ་བྱིན་མེད་ལོག་གཡིས་་

ངག་འབྱུལ་རྩྱུན་སྦྱ་མ་སོགས། 十不善, 十恶

(佛): 殺生、不与取、邪淫、妄語、离間語、
粗惡語、綺語、貪欲、瞋恚、邪見。

མི་མགོ། མིའི་མགོ། 人头。【增】人口。〔四〕

མི་འགའ་བ། མི་འོས་བ། 不該, 不当,

不合适。

མི་འགོང་ངམ། རང་ལས་གཞན་པ་ནམས་མི་ལུས་་

མས། 不害怕嗎? (同) མི་ལུས།

མི་འགོངས་པ། མི་ཞུས་པའས་ས་པས་པ། 不服，

不怯退，不败。

【增】1.=མི་སྒྲུག་པ། 2.=མི་འདའ་པ།

不越过。【达】（达作 མི་འགོངས་པ་）

མི་འགྱུར་པ། ཉག་པ་དང་ནས་མཁའ་དང་གཡོ་

མེད་བརྟན་པ་ལའང་། 1.不变，常久。

2.虚空，天空。3.不动，坚固。

མི་འགྱུར་བར་སྒྲུང་། ནས་སའའི་མིང་། 显现

不变（藻）。虚空，天空。

མི་ཁོད། ཁྲོ་བ་ཉ་བུ། 野人。

མི་སྒྲིབ། ནང་གོས་ལའང་། 1.无障碍。2.内衣。

མི་ངས། ནད་ཡམས་རིམས་ནད། 瘟疫，疟疾。

【增】間歇热，傳染病。【达】

མི་ངོ། ཡོ་ཉ་ཉ་བུ། 代表，使者。

（同）མི་སྒྲུ།

མི་གཅོད་སྒྲུམ། ཉི་མ་ལའང་། 不断生出

（藻）。太阳。

མི་གཅོད་དགའ། ཉི་མའི་མིང་། 不断喜（藻）。

天神。

མི་གཅོད་མའི་བུ། （注同上）不断母之子（藻）。

མི་བཅའ་བ། ཁྲིམས་སྒྲུ་མི་བཅའ་བ་དང་གནས་སྒྲུ་

མི་བརྟན་པ་ལའང་། 1.不制，不制規矩。

2.不依止，不依师长住。

མི་ཕྱོགས་པ། མི་རྒྱས་པའི་དོན། 不堪，不能。

【增】或作 མི་ཕྱོགས་ 等于 མི་ཐུབ་པ་ 或 མིང་

མེད། 无机会或无閑暇。【达】（同）མི་ཐུབ་པ།

མི་ཆ་པ། མི་ཤེས་པའས་ས་གོ་བ་ཉ་བུ། 不知，

不了解。【增】或作 མི་འཆའ་པ། 【达】

མི་ཆེ་བ། ཅུང་ཅུང་དང་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་

འཕགས་པའི་གནས་དང་པོ་ལའང་། 1.小。2.第
四靜慮中第一圣居天（无煩天）（佛）。

མི་ཆོག་ མི་རུང་། 不可，不应该。

མི་ཆོས། སྒྲིབ་ལའང་། 五蓋（佛）。

【增】1.= མི་ཡི་ཆོས་ལུགས། 常人的习惯。

2.戶主。【达】

མི་ཆོས་པ། འཇིག་རྟེན་པ་ལའང་། 世人，俗人。

མི་ཆོས་སྒྲུ་མའི་རྩུན། འདོད་པ་ལས་འདས་ཀྱི་

པའས་གོང་མའི་རྩུན་ཉ་མཐོང་ཟེར་བ་ཉ་བུ། 妄
說上人法（佛），超出欲界以上之妄語，如
說見天神。

མི་མཆོག་ སངས་རྒྱུས། 胜人（藻）。佛。

【增】国王。【达】

མི་འཆི་བ། ཉི་མའི་ལའང་། 1.不死。2.天神。

མི་འཆི་འཆོ། ཅུ་ལའང་། 不死活（藻）。水。

མི་མཐེད་སྒྲིང་པོ། རྒྱུ་ཐུབ་པ། 娑婆藏

（藻）。釋迦牟尼。

མི་མཐེད་བདག་པོ། རྒྱུ་ཐུབ་པ་དང་ཆངས་

པ་ལའང་། 娑婆主（藻）。1.釋迦牟尼。

2.大梵（天神名）。

མི་མཐེད་པ། བཟོད་པའས་བསྐྱན་ཐུབ་པ། 娑婆

【梵】，忍受，能忍。

མི་ཇེ། དཔོན་པོ་ཆེན་པོ། 大官长。【增】国王，

統治者，管理着。【达】（同）མི་དབང་ཆེན་པོ།

མི་བཟེད། ཐུགས་ས་བརྟེན་པ། 不忘。

མི་མཉམ་པ། སངས་རྒྱུས་ལའང་། 1.无等倫，

无与倫比。2.佛。

མི་སྐྱུ་མམ། མི་ཟེར་རྒྱུ་མམ། མི་སྐྱུ་མམ། 不思議？

如云：“不說乎”。（原注解与詞头不合）

མི་བརྟེངས་པ། མི་འཇིགས་པ་འཇིགས་མི་སྐྱུ་པ། 不
畏懼。

མི་རྟག་པ། རྟག་ཅིག་རྟག་ཅིག་པ་འཇིགས་པའི་ཕྱིར་

འདུས་པུས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའོ། 无常（佛），
刹那刹那灭故，一切有为皆是无常。

མི་རྟག་པ། ཡིད་པ་མི་སེམས་པ། 不分別（佛），
心不思慮。

མི་རྟགས་པ། མི་ཤེས་པ། 不通達，不知。

མི་རྟོན། ཡིད་བརྟན་མ་གྱིས་དང་ཡིད་མ་ཆེས་པའི་
དོན། 1.莫信任。2.不信任。

མི་ལྷུང་། ལྷུང་ལྷུང་། 不墮（藻）。血。

【增】1.熊。2.星。〔達〕

མི་ལྷུང་འགྲོ་བ། གནས་གྱི་སྐར་མའི་མིང་། 不墮
行（藻）。天空之星宿。

མི་ལྷུང་ཕྱིང་བ། （注同上）不墮鬘（藻）。

མི་སྟོ། སྟོན་མེད། 无关，无妨。

མི་སྟོངས། རོགས་མ་ཕྱུས་པ་དང་རོགས་མ་གྱིས་ཤིག
1.不援助。2.不要帮助。（同）མི་བརྟེངས་པ།

མི་བརྟན་པ། རྟོག་ལའང་། 1.不坚固。2.电。

【增】无定准。〔四〕

མི་བརྟེངས་པ། རོགས་མ་ཕྱུས་པ་དང་རོགས་མ་
གྱིས་ཤིག 1.不援助。2.不要帮助。

（同）མི་སྟོངས།

མི་བྱུང་བ། མི་བྱས་པའི་དོན། 不能。

（同）མི་སྟོགས་པ།

མི་ཐོང་པ། （原注缺）跛人。

མི་མཐུན་མིག་ དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 不順目（藻）。

大自在（天神名）。

མི་མཐོང་། མིག་གིས་མི་མཐོང་བའམ་གནས་གང་
ལའང་། 1.不見，眼不能見。2.晦日，阴历
三十日。

མི་འབྲད་པ། མ་འོས་པའམ། 不合理。

（同）མི་རིགས་པ།

མི་དང་འདྲ་བ། སྤྱུ། 似人（藻）。猴子。

མི་དྲངས། ཉྱག་ཅུ་ཉྱ། 不澄淨，如渾水。

མི་རྩ་བ། ཁ་སྤྱེལ་ལམ་ཁོན་འཛིན་ཅན། 1.連系。
2.仇人，对头。

མི་དྲ་མ། མི་བཟང་པོ། 君子，好人。

མི་དྲག་ མི་དྲག་ཞུན་བར་མ་གསུམ་ཟེར། 豪族，
貴，賤，中三等之一。

མི་གདུངས་པ། བྱ་ངན་གྱིས་མི་གདུངས་པ་དང་
བསམ་གཏན་བཞི་པའི་འཕགས་པའི་གནས་གཉིས་
པ་ལའང་། 无热恼（佛）。1.不被忧虑所恼。
2.第四靜慮中第二圣居天，色界淨梵地的无
热天。

མི་བདག་ རྒྱལ་པོ། 人主（藻）。国王。

【增】鵝，鴨。〔達〕（同）མི་ཡི་མགོན་པོ།

མི་བདག་མོ། བཅུན་མོ། 人主母（藻）。王
妃，皇后。

མི་འདེལ། རྣམ་མཁའའི་མིང་ལའང་། 1.不可出，
不能超出。2.虛空，天空。（同）མི་གཡོ་བ།

མི་ལྡང་བ། མི་ལང་བ། 不升起，不起來。

【增】短少。〔四〕 不够，不足。〔本〕

མི་སྐྱུག་པ། མི་མཛོས་པ། 不美。

【增】討人嫌。〔四〕

མི་སྐྱུ་ལུས། རྒྱུ་སྐྱུ་ལུས་པ། 1. 不美之身。
2. 蟹。
མི་སྐྱུ་བ། བྱ་དོག་མ་བྱེད་པ། 勿狹隘，莫嫉妬。
མི་ནག་ ཁྱིམ་པ་རྩེ་རབ་བྱུང་མ་ཡིན་པ། 在家人。
(同) མི་སྐྱུ།
མི་གནས་པ། བྱ་པ་ལུང་། 1. 不住。2. 解
脫(佛)。【增】= མི་བརྟན་པ། 不坚定，不
稳固。【达】
མི་སྐྱུ། ཡོ་ཏ་ཏ་བྱ། 代表，如使者。
【增】人类。【达】(同) མི་ངོ་།
མི་ཡམ། རྒྱུང་དང་རྒྱུང་ཏ་ལུང་། 不能胜，无
败(藻)。1. 风。2. 风神。
མི་ཡམ་མགོན། བྱམས་པ་མགོན་པོ། 无能胜，
即弥勒(菩薩名)。
མི་ཡམ་གསུང་སྐྱུ། (原注缺) 无能胜語生
(弥勒之弟子，无著菩薩名)。
མི་ཡེར་བ། མི་ཐུབ་པ་ཏ་བྱ། 无効，无益，不能。
མི་ཡོ། རྒྱུས་པ། 男子，丈夫。
མི་ཡོད་པ། མི་ཐུབ་པ། 不能。(同) མི་ཐུབ་པ།
མི་ཐུགས་པ། རྒྱུང་དུ་མེད་པ་དང་མེན་མོས་མི་
ཐུགས་པ། 1. 无双。2. 不用爪抓，不痒。
མི་ཡོགས། མི་རེ་རེ་ཡོགས་ཁུལ་མེད། 人口税。
མི་བྱ་བ། མི་ཐུབ་པ། 不舍，不肯，不能够。
(同) མི་ཡོད་པ།
མི་སྐྱུ་བསྐྱུ་ཅན། སེམས་སྐྱུས་པོ་ལས་མཛངས་པ།
賢良，聪明。
མི་དབང་། བརྒྱ་སྐྱུ་ལུང་། 1. 人王。2. 帝釋
(天神名)。

མི་དབང་ཆེན་པོ། དཔོན་པོ་ཆེན་པོ། 大官长。
(同) མི་རྒྱུ།
མི་སྐྱུ་སྐྱུས། ཏ་སྐྱུ་དང་ཏ་ས་ལུང་། 人施生
(藻)。1. 天神。2. 太阳。
མི་མ་ཡིན་པ། འདྲེན་མ་ཡི་དུགས་ལུང་། 1. 非
人，不是人。2. 精灵，鬼。
མི་མིན། (注同上)
མི་མོ། བྱད་མེད། 女人，妇女。
མི་སྐྱུ་བ། དང་སྐྱུང་ལུང་། 1. 不語。2. 仙人。
【增】遵守誓愿，保持靜默，完全不說話的
人。【达】
མི་སྐྱུ་ངག་གདམས། (注同上) 默护語(藻)。
མི་གཅང་བ། བཅོག་པ། 不淨，污秽。
མི་གཅོགས་པ། མི་རིགས་པ་ཏ་བྱ། 不尊重，
不重視。
མི་ཅ་ཅན། རྒྱུན་པོ་ལུང་། 1. 恶人。2. 愚人。
མི་བཅི། ཅིས་སྐྱུ་མི་བཅི་ཅི་ཡིན་ཟེར། 不重視，
輕慢。
མི་ཆང་། མི་ཆང་བཤས་མི་ཆེ་ཆན་པ་གཅིག
1. 不完全，不完备。2. 戶口，一戶。
མི་ཆངས་སྐྱུད། འཁྱིལ་པ་སྐྱུད། 不淨行(佛)，
淫行。
མི་ཆན། མི་ཆེ་ཆན་པ་གཅིག 戶口，一戶人。
མི་འཇག་སྐྱུས་སྐྱུས། རྩེ་བས་བཟང་། 不漏兄
(藻)。妙力(天神名)。
མི་འཇག་པ། རྩེ་བརྒྱུག་མིང་། 不漏者(藻)。漏
入(天神名)。【增】坚固，不毁灭的。【达】
མི་འཇག་འཇོག་བྱེད། (注同上) 能夺不
漏(藻)。

མི་ལྷན། མིའི་ཆེ་ལ་ལས་ཞུག་ཅི་ལྟ་བུ། 人之脂肪。

མི་ལྷམ། རང་ལས་གཞན་པ་ན་མས་མི་ལྷམ་མས།

不怯退，不屈不挠。(同) མི་འགོང་ངམ།

མི་གཞི་ལགས། རང་བཞིན་བཟང་པོ། 人性好，

本性賢良。

མི་གཞིག་པར། མ་བརྟག་པ། 不审察，不观察。

མི་བཟད། འདོད་ལྟ་ལའང་། 1. 无尽。2. 欲天

(爱神)。

མི་བཟད་པ། མི་འཛད་པའམ་མ་རྫོགས་པ་དང་མེ་པོ་

ཁྱི་པོ་ལའང་། 1. 无穷尽，未圓滿。2. 丙戌年。

【增】=གས་ཆེ། 1. 使强硬。2. 猛銳。〔达〕

མི་བཟད་མདའ། འདོད་ལྟ་འི་མིང་། 猛利箭

(藻)。欲天(爱神)。(同) མི་བཟད་མཚན་ཆ།

མི་བཟད་པ། དྲག་པོའམ་མ་རུངས་པའམ་འཛིགས་

མུ་རུང་པ་ལྟ་བུ། 猛烈，凶暴，可怕。

མི་བཟད་མིག་ གཟའ་སྤེན་པ་དང་དབང་ཕྱུག་ལ་

འདྲ་། 猛暴目(藻)。1. 土曜。2. 自在天。

མི་བཟད་མཚན་ཆ། འདོད་ལྟ་འི་མིང་། 猛利器

械(藻)。欲天(爱神)。(同) མི་བཟད་མདའ།

མི་བཟད་མེམས། ཁྲོང་ཁྲོའམ་མ་རུངས་པའི་མེམས།

忿怒，粗暴之心。

མི་བཟོད་པ། ཁྲོས་པའི་མིང་། 不忍耐，忿怒。

མིའམ་གྱི་དབང་པོ། རྣམ་སྤྲུལ་གྱི་མིང་། 似人

王(藻)。毗沙門(天神名)。

(同) མི་ཡི་ཚས་ཅན། མི་ཡི་ཚས་ལྷན།

མིའམ་ཅི། ཀྱི་རྣམ་ཅུ། 人非人，紧那罗(一种

天神)。

【增】1. 蒙古人。2. 大自在(天神名)。〔达〕

མིའམ་ཅི་ལྟ་པོ། རྣམ་སྤྲུལ། 紧那罗王(藻)。

毗沙門(天神名)。

མིའམ་ཅི་དབང་ཕྱུག། (注同上)紧那罗自在(藻)。

མིའི། མི་ཡི། 人的。

མི་ཡི་མགོན་པོ། ལྷ་པོ། 人之依怙(藻)。

国王。(同) མི་བདག

མི་ཡི་འགྲོ་བ། ཀྱང་གཉིས་པ། 人趣(佛)。

(同) མི།

མི་ཡི་ཚས་ཅན། རྣམ་སྤྲུལ་གྱི་མིང་། 有人法

(藻)。毗沙門(天神名)。

(同) མིའམ་གྱི་དབང་པོ།

མི་ཡི་ཚས་ལྷན། (注同上)具人法(藻)。

【增】具有人类的特性的，世間的。〔达〕

(ཡི 达作 འི) (同) མིའམ་གྱི་དབང་པོ།

མི་ཡི་ཐེག་པ། འཁྲུག་འཇུག་ 人乘(藻)。遍入

(天神名)。

མི་ཡི་བཅད་པོ། ལྷ་པོ། 人王，国王。

མི་ཡི་བཅན་པོ། (注同上)

མི་ཡི་མེང་ག། མངས་རྒྱས་དང་འཁྲུག་འཇུག་ལའང་།

人獅子(藻)。1. 佛。2. 遍入(天神名)。

མི་ཡི་ལྟ། འཁྲོང་པོས་བསྐྱུར་བ། 人中天(藻)。

轉輪王(佛)。

མི་གཡོ་བ། I. རྣམ་མཁའའི་མིང་ལའང་། 1. 不动

(藻)。2. 虚空，天空。(同) མི་འདའ།

II. རི་དང་མཁའ་དང་བརྟན་པོ་དང་སྤྲིན་ལའང་།

1. 山。2. 天空。3. 坚固。4. 大地。

མི་གཡོ་མའི་བུ། བརྟན་སྤྲིན་ལྟར་པོ། 不动母之

子(藻)。帝釋(天神名)之象。

མི་གཡོགས། ཁྲིབས་མེད། 不复盖，无遮盖。

མི་རབས། མིའི་རབས་བདུན་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 世代，
如說：“七代人”。【增】1.人类。2.世世代代。〔达〕家譜。〔四〕

མི་རིགས་པ། མ་འོས་པའམ། 不合理，不应该。

(同) མི་འཕྲད་པ།

མི་རིགས་བཞི། བྱ་ཟེའི་རིགས་དང་རྒྱལ་རིགས་

དང་རྩེ་དང་དམངས་རིགས་བཞི། 四种姓(古
代印度的四个种姓)：婆罗門种，刹帝利种，
商种，农种。

མི་རྩམ་བྱེད་ལྟོ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 具人骨鬘
(藻)。大自在(天神名)。

མི་རེངས། མི་གཅིག་པུ། 單人，一人。

【增】孤苦人。〔四〕(同) མི་ཉིངས།

མི་རྣོས། ང་རྒྱལ་མ་གྱིས། 勿驕傲，莫起慢心。

མི་ལ་ལྟ་བ། ལྷན་པོ་སྒྱི་ལའང་། 1.看着人。

2.罗刹。

མི་ལ་འཚོ། ལྷན་པོ། 害人(藻)。罗刹。

མི་ལ་བཞུགས་པ། རྣམ་སྤྲུལ། 乘人(藻)。毗沙
門(天神名)。

མི་ལག་ མིའི་མགོ་དང་ལག་པ་སོགས། 人手。

【增】仆人。〔达〕

མི་ལང་བ། མི་འཛད་པ། 不完，不能尽。

མི་ལུས། མིའི་ལུས། 人身。

མི་ལ་ཅན། ཁོན་འཛིན་ཅན། 有仇恨的。

མི་ལ་ལེན་པ། ཁོན་ལེན་པ། 报仇，雪恨。

མི་ཤིགས། འཇིག་པ་མེད་པའི་དོན། 不坏，无毁灭。

མི་གཤམ་པ། (原注缺) 不合理。

མི་གཤོར། རྩལ་པོ་མིན་པ་དང་བྱེས་མི་གཤོར།

1.不粗。2.不用斗量。

མི་མེད། འབངས། 人民，民众。

མི་གསལ་བ། རོད་ཀྱི་སྤང་བས་མི་གསལ་བ་དང་

བྱལ་འཕྲུག་དང་དབང་ཕྱུག་ལའང་། 1.不显，光
照不显。2.遍入(天神名)。3.自在(天神
名)。【增】1.不清楚。2.野蛮人，蔑戾車。
〔达〕(达无“བ”字)

མི་གསལ་ཟླ་བ། ཟླ་བཞིན་ཟླ་བ། 不明月(藻)。

牛宿月，七月。

མི་གསལ་ལམ། གཤམ་ལ། 不显路(藻)。天空。

མི་སྤྱད་པ། ཡོད་པ་མ་ཡིན། 无有，非有。

【增】= མི་འབྱུང་། 不可能，不适宜。〔达〕

(达无“བ”字)

མི་བསྐྱུན་པ། འདུལ་དཀའ་བའམ་མ་རུངས་པ།

不馴服，难调伏，粗暴。

མི་ཉིངས། མི་གཅིག་པུ། 單人，一个人。

【增】参看 མི་རང། 未携带东西而單人步行

者。〔达〕(达作 མི་ཉིང་) (同) མི་རེངས།

མིག་ བྱངས་གཉིས་དང་མཐོང་བྱེད་དམ་ལྟ་བྱེད་མིག་

1.二。2.眼睛。

མིག་བཀྲམ། བྱ་རི་སྒྲིགས་ལའང་། 鸛鷀，舍
利鳥。

མིག་སྒྱུ་བ། རྣམ་སྤྲུལ་གྱི་མིང་། 毗沙門(天神名)。

(同) མིག་གསལ་གྱོགས།

མིག་སྒྱུག་ མིག་གི་རྩི་མ། 眼眵，眼中垢。

(同) མིག་གི་རྩ་མ། མིག་རྣལ་

མིག་སྒྱུས། བྱ་ཁྲ་བྱུག་ལའང་། 目生(藻)。

杜鵑。

མིག་གི་གྲུ། མིག་གི་ངོས་གཉིས་ཀྱི་བྱུང། 眼角，

眼兩边之角。

མིག་གི་ཀླུ་མོ། མིག་ནང་གི་ཐིག་ནག་གས་མཐོང་།

མིག 目王 (藻)。眼内瞳人。

མིག་གི་ཚེས་ཅན། གཉིན་པ། 有眼法 (藻)。

管家，管理员。

མིག་གི་གཉིན། ཟུང་ལའི་མིང་། 眼亲 (藻)。

郎波罗花。

མིག་གི་རྩ་མ། མིག་གི་འི་མ། 眼眵，眼中垢。

(同) མིག་ཆུག་ མིག་ནག

མིག་གི་ནོར་བུའི་ཁྱིམ། (原注缺) 眼窝。

མིག་གི་དབང་པོ། མིག་གི་ནས་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་རྩ་།

གུར་པའི་གཟུགས་ཅན་དང་ས་པ། 眼根 (佛)，
视觉器官，眼識所依之淨色。

(同) མིག་དབང་།

མིག་གིས་ཐོས། ཟུལ། 眼聞 (藻)。蛇。

མིག་བགྱད་པ། མིག་ཕྱེ་བ་ཉ་ལ། 睜目，瞪眼。

(同) མིག་གཏང་ས་པ།

མིག་འགྲུབ་པ། མིག་རབ་རིབ་ཕྱེད་པ། 眼昏眩。

མིག་བརྒྱ་མ། མཚན་མོའས་དགྲང་མོ། 百目女

(藻)。夜間，黄昏。

མིག་བརྒྱད་པ། ཚངས་པ། 八目者 (藻)。大

梵 (天神名)。

མིག་བརྒྱད་པ། མིག་བགྱད་དུ་བཅུག་པ། 張目，

使睜眼。

མིག་བརྒྱུལ་བ། མིག་ཉིལ་ཉིལ་བརྒྱུལ་བ། 翻眼，

眼珠向上翻。

མིག་ཁྲོན། སྤྲིན་བྱ་ལའང་། 1. 青眼，藍眼。

2. 梟鳥，猫头鷹。

མིག་ཅན། གཟའ་ཕུར་བྱ་ལའང་། 1. 有眼。

2. 木曜。【增】針。〔達〕(同) མིག་ལྟན།
མིག་ཅེ་རེ་བ། (原注缺) 注視。

མིག་གཅིག་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 一隻
眼。2. 大自在 (天神名)。

མིག་བཅར་བ། མིག་ཅ་རེ་བྱས་པའས་ཁྱོད་ཅན།

眼常常眨或眼有毛病。【增】扎瞎了。〔四〕

མིག་བརྒྱ་གཉིས། (原注缺) 十二目。

མིག་སྤྱབས། མིག་གི་ཇི་མའས་ཇི་མ་སྤྱོས་པའི་གཞི་
པགས་པ་དེ་ལོ། མིག་ཤེས་མོགས་ལའང་ཟེར་
སྤང་། 1. 睫毛或生睫毛之眼皮。2. 眼鏡等。

མིག་ཆུ། མཆི་མ། 眼泪。

མིག་ཆུ་དྲུག་པ། མིག་གི་མཆི་མ་འཛུག་པ། 流
泪。

མིག་ཆུ་ཉིལ་ལ། (注同上)

མིག་གཉིས་པ། (原注缺) 二目者。

མིག་དུ་འཕྱད། གཟུགས་མཛེས། 順眼 (藻)。
美色。

མིག་ཁྲོས། མིག་གིས་ཁྲོས་མིག་ 用眼看吧！

【增】榜样。〔四〕

མིག་སྟོང་། བརྒྱ་སྟོན་དང་འཛུགས་དབྱངས། 千目
(藻)。1. 帝釋 (天神名)。2. 文殊 (菩薩名)。

མིག་ཐེད། མིག་ཕྱིར་ཐེད་ཐེད། (未詳)

【增】茄皮眼。〔四〕

མིག་གཏང་ས་པ། མིག་ཕྱེ་བ་ཉ་ལ། 張目，大
瞪着眼。(同) མིག་བགྱད་པ།

མིག་ལྟན། གཟའ་ཕུར་བྱ་ལའང་། 1. 具有眼睛。
2. 木曜。

【增】1. = བླམས་པ་ 或 ཤེས་རབ་ཅན། 智
者。2. = ཕུར་བྱ། 〔達〕(同) མིག་ཅན།

མིག་ལྡོག་པ། ཅིལ་ཅིལ་བསྐྱོར་ལྡོག་པ། 翻眼，

眼翻轉。

མིག་ལྡངས་པ། མིག་མོང་བར་གུར་པའས་བྱས་པ།

盲，眼瞎。

མིག་རྒྱག་མིག་གི་རྩི་མ། 眼垢。

(同) མིག་སྒྱག་མིག་གི་རྩི་མ།

མིག་དཔངས་མཐོ། རྩ་རྒྱངས་དཔངས་མཐོ་པོ་

ལྟ་བུ། 眼界高，如向高处看。

མིག་པན། ཅུ་མེལ་དང་ཟླ་ལོད་པའང་། 益目

(藻)。1.水晶。2.月光。

མིག་ཕྱིད་པ། མིག་གངས་ཀྱིས་འཕྱིད་ལྟ་བུ། 眼迷

眩，如“眼被雪照迷”。【增】= མིག་ཅུ།

眼泪。【达】(同) མིག་འཕྱིད།

མིག་ཕྱིར་སྒྲན་པ། མིག་འཛུལ་པའས་ཡབ་པ།

1.閉目。2.下視。

མིག་འཕྱིད། མིག་གངས་ཀྱིས་འཕྱིད་ལྟ་བུ། 眼迷

眩，如“眼被雪照迷”。(同) མིག་ཕྱིད་པ།

མིག་འཕྱུལ་མཁན། རྒྱ་མ་མཁན་ལྟ་བུ། 障眼

者，如幻师，魔术家。

མིག་འཕྱུལ་བྱེད་པ། (注同上)

མིག་བྱ། དམིག་བྱ་བྱ་གཤི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即

དམིག་བྱ། 孔洞。

【增】= མོང་ཁྱིད། 牵引盲人者。【达】

མིག་དབང་། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྩིན་དུ་གྱུར་པའི་

གཟུགས་ཅན་དངས་པ། 眼根(佛)，视觉器

官，眼識所依之净色。(同) མིག་གི་དབང་པོ།

མིག་འབར་ཚུགས། (原注缺) 眼向外注視。

【增】直瞪着眼。【四】

མིག་འབར་པ། (未詳)

མིག་འབར། མིག་ནང་གི་ཕྱག་ནག་གས་མཐོང་མིག

眼內腫入。(同) མིག་གི་རྒྱལ་མོ།

མིག་སྒྲིད་པ། མིག་མི་གསལ་བར་སྒྲིད་པ། 眼昏

不明，眼迷了。

མིག་མངས། མིག་མང་མོང་བ་དང་ཅེད་མོ་ཞིག

1.眼多，孔多。2.棋，棋盘。

མིག་མངས་རིས། འདི་རྩ་བྱ་རི་མོ། 棋盘紋。

(图缺)

མིག་མི་ཐོག་པ། མཐོང་མི་བྱལ་པའས་མི་ཐོག་པ།

眼不能見，不能支持。

མིག་མི་འཛུལ། རྩ་སྒྲིའི་མིང་དང་ཉའི་མིང་རྩ་

ལའང་། 不閉目(藻)。1.天神。2.魚。

【增】1.观音菩薩名。2.一王子名。【达】

མིག་མི་བཟང་། རྒྱལ་ཆེན་བཞིའི་ནང་ཆེན་ཞིག་

ལའང་། 1.丑目。2.四大天王之一(即广目天王)。

མིག་དམན། རོ་ཆ་བའི་མིང་། 低目(藻)。羞慚。

མིག་དམར་བ། (注同上)

མིག་དམར། རྩིན་པོ་དང་མ་ཉེ་དང་གཟའ་མིག་

དམར་དང་གིང་ཁྱི་པོ་ལའང་། 赤眼(藻)。

1.罗刹。2.水牛。3.火曜。4.甲戌年。

མིག་སྒྲན། སྒྲན་པོའས་མདོག་ནག་པོའང་། 1.眼

药。2.青或黑色。【增】空青石汗。【法】

མིག་སྒྲན་མཁན། སྒྲན་པ། 眼药师(藻)。医

生。

མིག་སྒྲན་ཆར། སྒྲན་པ་ལའང་། 眼药雨(藻)。

黑暗。

མིག་སྒྲན་མཛུགས། བྱ་ཁྱུང་ཁྱུང་། 眼药局

(藻)。鹤，雁。

མིག་སྒྲན་མདོག་སྒྲ་གཙན་མཇུག་མ་ལའང་། 1. 眼
药色。2. 罗喉星之尾。

མིག་སྒྲན་རྩ། ཅངས་པ་ལའང་། 1. 眼药草。
2. 蜥蜴。

མིག་ཅ་ཏར། མིག་ཚོན་པོས་བཟ་བ་ཉུ་བ། 如以
敏锐的眼睛看。(同) མིག་ཏུར།

མིག་བཅའ་བ། མིག་བཟ། 眼看着。

མིག་བཅས་པ། མིག་བཟས་པ། 眼已看。

མིག་ཚག་ (原注缺) 【增】烂眼边。〔四〕

མིག་ཚག་འཕྱག་ (未詳)

མིག་ཚག་མ། (未詳)

མིག་ཚ། (原注缺) 眼眵。

མིག་མཛེས། མཛེས་མ་ལའང་། 1. 美目。2. 美
女。(同) མིག་ཡངས་མ།

མིག་མཛེས་པ། རི་དྭགས་དང་བྱ་ཁྲ་བྱག་ལའང་།

美目者(藻)。1. 鹿。2. 杜鹃。

མིག་འཛིན། དབྱལ་བའི་མིང་ལའང་། 持目(藻)。
額部。

མིག་ཉར། མིག་ལ་སྒྱུན་ཅན། 眇目，独眼，眼有
毛病。【增】瞎子。〔四〕 (同) མིག་སྒྲེ་པ།

མིག་ཁྱི་བ། མིག་རབ་རིབ་པ་ཉུ་བ། 眼昏花，
如眼有眩翳。

མིག་ཁྱིས་ཁྱིས། (原注缺) 闭目，合眼。

【增】怔忡忡的。〔四〕

མིག་ལྷམ་ལྷམ། (原注缺) 闭目，合眼。

མིག་ལྷམ་པོ། མིག་རིས་པོ། 圆眼睛。

མིག་གཟུགས་གསལ་བྱེད། ཉི་མའི་མིང་། 能
显眼色(藻)。太阳。

མིག་བཟང་། བདུན་དགའ་རབ་དབང་ལྷག་ལའང་།
1. 美妙的眼睛。2. 极喜自在魔。

མིག་ཡ། རྣམ་སྤྲུལ་ལའང་། 1. 只眼，独眼。
2. 毗沙門(天神名)。

མིག་ཡངས། བྱ་ཁྲ་དང་དབང་ལྷག་ཆེ་ལའང་།
1. 鹏。2. 权势大。【增】慷慨，量大。〔达〕
(达作 མིག་ཡངས་པ་)

མིག་ཡངས་མ། མཛེས་མ་ལའང་། 美女。

(同) མིག་མཛེས།

མིག་ཡ། མིག་ཁྱོག་ཁྱོག་ 斜眼。

མིག་ཡན། (注同上)

མིག་ཡར། རྒྱིག་རྩ་ཉུ་བ། 障眼，如阳焰(佛)。
(同) མིག་གཡོར།

མིག་གཡུང་བ། མིག་དུལ་པོ། 眼柔和。

མིག་གཡེར། མེང་གེ་ལའང་། 1. 眼亮。2. 狮子。

མིག་གཡོར། རྒྱིག་རྩ་ཉུ་བ། 障眼，如阳焰(佛)。
(同) མིག་ཡོར།

མིག་རབ་རིབ་པ། མིག་མིག་སལ་བར་རབ་རིབ་པ།
眼昏，眼有翳看不明显。
【增】看的眼花。〔四〕

མིག་རས་བཅའ་བཞིན་དུ། མིག་གིས་ཉུ་བཞིན་
དུ། 眼看着。

མིག་རིག་རིག་ མིག་རྟིག་རྟིག་ཉུ་བ་ལའང་། 1. 注
目。2. 睁眼注视。【增】眼光闪烁。〔四〕

མིག་རུས་མནན། ཁྲོང་ཁྲོ་བའི་མིང་། 忿恨，
瞋恚。

མིག་ལ་མངར། གཟུགས་མངོས་པ། 甘目 (藻)。

美色。

མིག་ལས་ཆད་པ། (原注缺) 眼路断 (藻)。

黄昏。

མིག་ཁོག་བརྩས། ཁྱོ་བས་བརྩས་པ། 怒目而视。

མིག་ཁོང་བ། མིག་གིས་ས་མཐོང་ཁོང་བ། 失明，
眼瞎。

མིག་ཁོས། (未詳)

མིག་ཤེལ། (原注缺) 眼镜。

མིག་མེར་པ། རྒྱ་པ་དང་ནད་པ་མེར་པ། 黄目
者 (藻)。1. 鸛鷀，梟鳥。2. 胆病者。

མིག་སྒྲི་བ། མིག་ལ་སྒྲིན་ཅན། 眼有毛病者。

(同) མིག་ཞུར།

མིག་གསུམ་གྲོགས། རྣམ་སྤུམ་གྱི་མིང་། 三目友

(藻)。毗沙門 (天神名)。(同) མིག་སྒྲི་བ།

མིག་གསུམ་པ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 三目者
(藻)。大自在 (天神名)。

མིག་གསུམ་གཙུག་ནོར། ཟླ་བའི་མིང་། 三目
頂珠 (藻)。月亮。

མིག་གསུམ་འཛིན། (注同上) 持三目 (藻)。

མིག་བསྐངས་པ། ཐག་རིང་དུ་བྱས་ཏེ་བརྩས་པའི་
དོན། 远顧，远看。

མིག་ཉར་པོ། མིག་ན་པོ་ཉར་པ། 眼亮，眼明利。

མིག་ཏུར། མིག་ན་པོས་བརྩས་པ་ཉར་པ། 注目，如
以敏銳的眼睛看。【增】暴子眼。【四】
(同) མིག་ཅ་ཏུར།

མིང་། ཡི་གེའི་ཁོངས་ནས་མིང་བྱུང་ངོ་། 名詞，
从字产生名詞。【增】名字，名号。【达】

མིང་གྲགས་ཆེ་བ། མཚན་རྒྱས་གྲགས་ཆེན་པོ།
名譽大 名聲大。

མིང་ཅན། ཁོ་པོ་དགེ་བཤེས་མིང་ཅན་ནས་དགེ་

ཤན་མིང་པའང་ཡིན་ཉར་པ། 有名。(原注：我
有格什名，亦是师长名)

【增】1. 有名譽的，被稱譽的。2. 葯草名，
花名。【达】(同) མིང་པ།

མིང་བདགས། འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་མི་ཐུན་པོ་ལ་བ་

མང་དང་ཁྱིའུ་ལ་མེང་ཕྱག་ཟེར་བ་ཉར་པ། 假名，
就相似而立名，如愚人名牛，犬名獅子。

མིང་བདགས་པ། (ཡང་ན་) ཡི་གེ་འདུས་པའི་

བདག་ཉིད་ཅན་དོན་གྱི་ངོ་པོ་བདེ་སྟོད་པ་མིང་པ་

ཡིན་ནོ་དེ་ལ་འདོད་ཀྱལ་གྱི་མིང་དང་རྗེས་སྐྱབ་ཀྱི་

མིང་དུ་བདགས་ཟེན་པ། 立名，字合集为体，
唯詮义自体者为名，此中有随欲立名，依义
立名。

མིང་ཐོགས། མིང་འདོགས་པ་པོས་མིང་ཐོགས་ཤིག
起个名字吧！

མིང་གདགས། མིང་འདོགས་པ་པོས་མིང་གདགས་
པར་བྱ་བ། 被起名。

མིང་འདོགས། (原注同上) 起名字。

མིང་པ། ཁོ་པོ་དགེ་བཤེས་མིང་ཅན་ནས་དགེ་ཤན་
མིང་པའང་ཡིན་ཉར་པ། 有名者。(原注：我有
格什名，亦是师长名) (同) མིང་ཅན།

མིང་པོ། རྒྱུན་སྒྲིམ་སྒྲིམ་ནས་པུ་པོ། 兄，哥哥。

【增】同胞兄弟。【达】

མིང་བྱང་། ཁ་བྱང་། 标题，题签。

མིང་འཕོད། མིང་ནས་འཕོད་དམ་སྐད་གཏོང་།

1. 呼名，叫其名。2. 通知。

མིང་སྒྲུལ་ནས། མིང་དང་འབྲེལ་བར་བྱས་ནས།
与名連系。

མིང་མེད། རྒྱུ་མཚན་པ་མེད་མོ་ཞིག་ལའང་། 1. 无

名。2. 手指之一，第四指，无名指。

མིང་གཞི། ཡི་གེ་ལའང་། 字根，基本字母。

མིང་གཟུགས། མིང་དང་གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ།

名色（佛），名与色之緣起。

མིང་གཟུགས་ཟླ་བ། རྒྱལ་བ་ཟླ་བ། 名色月

（藻）。角宿月，三月。

མིང་སྲིང་། སྲོན་སྲིས་སྲུན་ནས་ཕུ་བོ། 兄妹。【增】

མིང་པོ་与 སྲིང་མོ་ 的縮写，等于 སྲུན། 【达】

མིད་ཁས་ཆེ། མིད་པར་མིད་ཆེ་བ་དང་ཁས་འགས་

ཆེ། 吞，大口吃。

མིད་ཅིག རྫོ་ཞིག བཅ། 吃吧！吃吧！

མིད་པ། ཟ་བྱེད་མིད་པ་དང་ཟས་མིད་པའས་ཟས་

པའི་དོན་ལའང་། 1. 喉部。2. 吞食，已食。

【增】一种魚。【达】

མིད་པ་འགག་པ། བརྒྱུད་པ་ཉ་པ། 塞喉，

梗塞。（同）མིད་པ་འཛུབ་པ།

མིད་པ་གཉིས་པ། བ་ཁྲུང་དང་ལུག་སོགས་ཉ་པ།

ཟས་ཟེན་པའི་རྒྱུ་སྲུ་ཡང་སྒོག་ཡང་ཟས་པས་སོ།

反刍，如牛羊等食毕复吐出嚼食。

མིད་པ་འཛུབ་པ། བརྒྱུད་པ་ཉ་པ། 噎，梗

塞。（同）མིད་པ་འགག་པ།

མིན་གྲང་། མ་ཡིན་ཟེར། 不是吧！

མིན་ནས། མ་ཡིན་ནས། 不是嗎？

མིན་ནོ། མ་ཡིན་ནོ། 不是啊！

མིའུ། མི་ཆུང་ཆུང་དང་མིག་གི་མིའུ། 1. 小人，矮人。

2. 目中瞳人。【增】= མིའུ་ཐུང་། 【达】

མིའོ་ཅོག མི་ཐམས་ཅད། 一切人。

མིར། མི་ལ། 人中。（མི་的第七轉声）

མིར་གྱུར་པ། མི་རུ་གྱུར་པ་མི་རང་ཡིན། 已成
人，即是人。

མིར་ཆགས་པ། རྒྱས་འབྱེད་ལས། མིར་ཆགས་

པ་ནི་གང་གིས་མའི་མངལ་དུ་ལུས་དང་སྒྲིག་དང་་་

ཡིད་དབང་རྣམས་རྟེན་པའོ། །མཚོ་རྒྱུག་ལས།

མའི་མངལ་དུ་ཞག་བདུན་ཐག་བཅོ་བརྒྱད་མན་ཆད་

མིར་ཆགས་པའོ། །ཞིས་གསུངས། 变成人形，

成人，戒經說：“成人謂于母胎中已得身、

命、意諸根”。律疏說：“于母胎中，經十
八周以后，变成为人”。

མིས། མི་ཡིས། 由人。（མི་的第三轉声）

མིས་བྱིན་བུ། ལྷ་འི་ཁྲུ་མཁན། 天界之歌者。

མུ། མཐའ་དང་སྐྱ་ག་ལའང་། 1. 尽头，边，边

际。2. 种类。【增】1. 有时代替 མུ་མི།

硫磺。2. = བྱས། 【达】

མུ་ཁ། མཐའ་དང་ཁ་（དང་）། 边和口。【增】

= ཚོས་མཁན། 染者，画师（秘密語）。【达】

མུ་ཁད་མཉམ། མཐའ་གང་མ་གང་མ་མཉམ་པ།

与边缘相齐，满平到边缘。

མུ་བྱུད་ཅན། ཟླ་བ་ལའང་། 有輶，有圆者
（藻）。月亮。

མུ་བྱུད་པ། མཐས་ཁོར་བྱུད་པའས་ཁོར་ཕྱག་པའི་
དོན། 边圍，环繞。【增】輶輶（古譯）。【本】

མུ་བྱུད་འཛོན་རི། གཤེད་རི་ཞིག ལྷ་ཁྲུང་།
金山之一。

【增】尼民达罗山，神話中国繞須弥山的七
金山之一。【达】

མ་བྱུང་རི། ལྷགས་རི། 輪圍山，鉄山。

མ་གེ་སྐྱེད་པོ། བན་པ། 生飢饉（藻）。

旱灾。

མ་གེ་འི་དུས། བན་པ་དང་སྔོན་ཏྲག་མེད་པའི་དུས།

飢饉时（藻）。1.旱时。2.无秋收时。

མ་འབྲས། ཁའི་མ་འབྲས། 腮边，腮帮子。

མ་ཚར་སྒྲ་བ། རྟོན་མེད་སྒྲ་བའམ་ཚོག་འབྲས་སྒྲ་བ།

乱說，說无意义的話或綺語（佛）。

མ་གཅིག་ མཐའ་གཅིག་གས་སྒྲ་ག་གཅིག་ 1.一边。

2.一种。

མ་ཏི། [梵] མུཏྲུའམ་མོ་ཏྲུའི་བྱུར་ཆག་སྟེ་བསྐྱུར་

ན་ཕོལ་བ་ཅན། 珍珠，梵文 མུཏྲུ་ 或 མོ་ཏྲུ་ 之变音，义为已得解脱者。

མ་ཏིག་ （注同上）

མ་ཏིག་སྐྱེ་གནས། ཧ་ལྷིབས་དང་ཧ་ཕྱི་ཡིན་པར་

གསུངས། 珠生处（藻）。珠母，蚌，蛤。

【增】= མ་ཏིག་འབྱུང་གནས། 海洋。〔达〕

（同）མ་ཏིག་འབྱུང་གནས། མ་ཏིག་མ།

མ་ཏིག་སྐྱེད་པོ། （注同上）生珠者（藻）。

མ་ཏིག་ཐུན་བྱ། （原注缺）珍珠璎珞。

མ་ཏིག་གནས་ཅན། ལྷའི་བྱ་མོ། 珍珠处者

（藻）。天女。

མ་ཏིག་ཐེང་། མུཏྲུའི་ལའི་བྱུར་ཆག་སྟེ་མ་ཏིག་གི་

ཐེང་བ། 珍珠璎珞。（同）མ་ཐི་ལི།

མ་ཏིག་འབྱུང་གནས། ཧ་ལྷིབས་དང་ཧ་ཕྱི་ཡིན་

པར་གསུངས། 珠源（藻）。蚌，蛤。

【增】海洋。〔达〕

（同）མ་ཏིག་སྐྱེ་གནས། མ་ཏིག་སྐྱེད་པོ།

མ་ཏིག་མ། （原注同上）珠母（藻）。

མ་ཏིག་མཚོ། （原注缺）珍珠湖。

མ་ཏི་བ། སྒོང་མོ་བའམ་སྒོང་པོ། 乞丐，穷人。

མ་ཏྲོ་བ། （注同上）

མ་ཏྲིགས་ཅན་གྱི་ཁྱལ་མཚན་ཅན། ཕྱི་རོལ་

པའི་ཏྲགས་ཅན་ལྟ་བུ། 有外道服飾者。

མ་ཏྲིགས་ཅན་གྱི་ཆ་འབྲགས་ཅན། （注同上）

མ་ཏྲིགས་སྟོན་པ་དུག་ རྒྱགས་བྱེད་འོད་སྒྲུངས་

དང་ཀུན་རྒྱ་བྱ་གནག་ལྟས་གྱི་བྱ་དང་ཡང་དག་ཀྱལ་

བ་ཅན་སོགས། 外道六师（佛）：富兰那迦叶

波，末伽梨拘睺梨子，删闍夜毗罗睒子等。

མ་ཏྲིགས་པ། ཕྱི་རོལ་པ་གྲུངས་ཅན་པ་དང་བྱེ་

བྱག་པ་དང་སྟོད་པ་བ་སོགས། 外道，异教徒

外道数論派，胜論派，瑜伽派等。

མ་ཏྲིགས་བྱེད། （注同上）

མ་ཐི་ལི། མུཏྲུའི་ལའི་བྱུར་ཆག་སྟེ་མ་ཏིག་གི་ཐེང་

བ། 梵文 མུཏྲུའི་ 之变音，珍珠璎珞。

（同）མ་ཐིག་ཐེང་།

མ་ཐུག་ མཐའ་ལ་ཐུག་པའམ་བཞོ་བཤའ། 1.到达

边际。2.分配。

མ་མཐུད་མར། མཐའ་རྒྱུ་ཆགས་པར། 边界

相接連。

མ་ནག་ （未詳）

མ་ནས། མཐའ་ནས་དང་ཕྱོགས་ནས། 从边，从一方。

མ་མེད། མཐའ་མེད། 无边际。

མ་མེན། རྩ་སྒྲོན་པོ་ཞིག་ 青金石，青玉。

མུ་ཚོགས་ཅན། གིང་སངས་འབྲུ་སྐྱེས་ས་གཞི།

边节者(藻)。田地，产谷地。

མུ་ཁྱིང་། (未詳)

མུ་བཞི། མཐའ་བཞི་ཅན་ནས་སྐྱེ་ག་བཞི། 1. 四边。

2. 四种。【增】四边：生灭(སྐྱིད་འགག་)，常断(རྟག་ཅད་)，有无(ཡོད་མེད་)，显空(སྤང་སྤྱོད་)。【达】

མུ་མི། སྐན་མུ་ཟི་མེད་པོ་དང་ནག་པོ་ཉླ་བུ་དང་དེ་

ལས་བྱུང་བའི་མེ་འབར་བྱེད། 1. 硫磺。2. 硫磺所发之火。

མུ་རན། མཐའི་རན་པ། 边界，周界。

【增】=མཐའ་བསྐྱོར། 【达】 器皿外面的木箍或铁箍。【法】

མུ་ལ། མཐའ་ལ། 在边界。【增】1. 共同，成堆。2. = ཁོངས་སུ། 界内。【达】

མུག་པ། སྤུལ་ལས་འབྲུ་ཞིག གྲྭ་མུག་ 蚕，蠹虫。

【增】1. 或作 མུག་མ། མུན་མ། 2. 与 ཡིད་ 或 བྱུགས་ 連用，义为失望。【达】

མུང་ག་ནག་པོ། འབྲུ་ཞིག གྲྭ་མུག་ 一种虫。

མུན་བསྐྱེད། སངས་རྒྱུ་མ་བྱེད་པའི་བསྐྱེད་པ།

黑暗劫(佛)，无佛出世之劫。

མུན་འགྲིགས། མུན་ནག མུན་ནག མུན་ནག

མུན་ཅན་མ། ཉླ་མོ་སྐྱེ་མྱོ། 有暗女(藻)。鄙

摩天女。【增】夜間。【达】

མུན་བཅོམ་པ། སངས་རྒྱུ་མ། 破暗(藻)。佛。

མུན་འཛོམས། བྱུང་འཛོམས་དང་ཉླ་མ་དང་མྱོ་བ་

དང་མེ་དང་མེ་ཉླ་དང་དབང་བྱུག་ལའང་། 破暗(藻)。1. 遍入(天神名)。2. 日。3. 月。4. 火。5. 火神。6. 自在(天神名)。

(同) མུན་པའི་དག་པོ། མུན་མེལ།

མུན་སྐྱུག་ཅན། མཚན་མོ། 厚暗者(藻)。夜

間。(同) མུན་མཚན། མུན་ཐིག

མུན་འཕྲོམས། ནག་འཕྲོམས། 昏暗。

མུན་དོ། མུན་པའི་ནང་དུ་རྩོག་གཞུས་པ་ཉླ་བུ། 暗中投石。

མུན་ནག མུན་པའི་ཆ་མེད། 黑暗，无光明。

མུན་པ། (注同上)

མུན་པ་ཅན། མཚན་མོ་དང་སྐྱེ་ག་ཅན་ལའང་། 有暗(藻)。1. 夜間。2. 罗睺星。

མུན་པ་མ། དགུང་མོ་ལས་མཚན་མོ། 黑暗母(藻)。夜晚，夜間。

མུན་པའི་དག་པོ། བྱུང་འཛོམས་དང་ཉླ་མ་དང་མྱོ་བ་དང་མེ་དང་མེ་ཉླ་དང་དབང་བྱུག་ལའང་།

黑暗敌(藻)。1. 遍入(天神名)。2. 日。3. 月。4. 火。5. 火神。6. 自在(天神名)。

(同) མུན་འཛོམས། མུན་མེལ།

མུན་པའི་མིག་ཅན། རྩལ་པ། 暗眼者(藻)。猫头鹰。

མུན་སྐྱུལ། མུན་པོ། 愚者。

【增】1. 假話，虚偽。2. 无知。【达】

མུན་བྲལ། ཉླ་མོ་ལའང་། 1. 脱离黑暗。2. 白昼。

མུན་མཚན། མཚན་མོ། 暗相(藻)。夜間。

(同) མུན་སྐྱུག་ཅན། མུན་མེལ།

མུན་ཇ། ལྷ་དྲིམ་སངས་སྐྱེར་སའང་ཟེད། 1. 馬兰草。2. 黄刺(小灌木名)。

མུན་རུབ། ས་རུབ། 黄昏，昏暗。

མུན་མེལ། བྱུང་འཛོམས་དང་ཉླ་མ་དང་མྱོ་བ་དང་མེ་

དང་མེ་ལྷ་དང་དབང་མུག་ལའང་། 除暗(藻)。

1. 遍入(天神名)。2. 日。3. 月。4. 火。5. 火神。6. 自在(天神名)。

(同) མུག་འཛོམས། མུག་པའི་དག་པོ།

མུག་སྤྱིག་ མཚན་མོ། 夜間。

(同) མུག་སྤྱིག་ཅན། མུག་མཚན།

མུག་སྤྱི། མུག་པ་སྤྱི་བར་(དང་)། (未詳)

【增】狂怒，忿怒。【达】

མུག་བསལ། མུག་པ་བསལ་ཟིན་པ་ཉིན། 已除黑暗(藻)。白天，昼。

མུར། མཐའ་རུ། 边上。(མུ'的第七轉声)

【增】=ཞོར། 【达】

མུར་བྱལ། ནམ་མཁའ་ལའང་། 1. 充滿边际。

2. 虚空，天空。

མུར་གོང་། ཁའི་མུར་གོང་འབྲས་པ། 顯边，顯顯。

མུར་འབྲས། (注同上)

མུར་འཇུག་པ། རྒྱུ་མཐའ་རུ་འཇུག་པའམ་འཇུག་
དོགས་སུ་འཇུག་པ། 入边，入于边界，如入水边或入碼頭。

མུར་ཐུག་པ། མཐའ་ལ་ཐུག་པ། 到达边际。

【增】=མཐའ་ཐུག་ 完全，究竟。【达】

(达无 བ་ 字)

མུར་འདུག་པ། མཐའ་རུ་འདུག་པའམ་སྤོང་པ།

站在一边。【增】1.=མུ་སྤོངས་པ། 外道。

2. 魚鰓。【达】(达无 བ་ 字)

མུར་བ། མོ་ལེས་མུར་བ་རྩ་བ། 嚼，用牙咬。

མུལ་རྩོ་བ། རྩལ་འགྲོ་བ་སྤང་པོ་འི་མིང་མུ་རྩོ་

པའམ་མུ་རྩོ་པ་ཞེས་པའང་སྤང་། 行乞者，乞

丐，亦作 མུ་རྩོ་བ་ 或 མུ་རྩོ་བ།

མུལ་མུལ་གུར་བ། འཕོལ་འཕོལ་གུར་བ། 柔軟。

མུས། མཐའ་ལེས། 由边。(མུ'的第三轉声)

【增】一后藏村落的名字。【达】

མ། I. མའི་ཁེས་མའི་ཆ་བའི་ཞེས་དང་མཛོད་འབྲེལ་
དུ་བྱོ་བ་ནི་མའི་ཁེས་མོ། 火，如說：“火
界謂熱”，俱舍論說：“暖為火界”。

(又) ཆ་ཞིང་སྤྱིག་པ་མཚན་ཉིད་དོ། །མའི་ནི་གྲེན་
དུ་འབར་བའོ། 性能熱且燃，向上燃燒。

(同) མའི་ཁེས་མོ།

II. མའི་འབྲུག་པོ་དང་གྲངས་གསུམ་གྱི་མིང་ལའང་།

1. 丙辰年。2. 三。

མེ་སྐར། མེ་འབར་ཏི་ཆ་ཆ་འཕྲོས་པའམ་ཕོར་བའི་
ཆ་དེ་འོ། 燃火所发出之火星。

(同) མེ་སྐྱག་ མེ་ལི་གཟེགས་མ།

མེ་སྐྱོར། རྒྱང་མ་ལེན་པའི་ཆ་གཞིག་ 火圍，娶亲
的一种仪式。

མེ་ཁང་། ཐལ་ཆང་། 厨房，灶房。【增】供神
用火的房屋或圈圍着的地点。【达】

མེ་བྱིར། མཐའ་སྤང་སྤྱིན་བ། 帶火(藻)。螢火虫。

མེ་སྤྱོགས། མེ་མདའ་ཆེན་པོ། 炮。

མེ་སྤྱོན། སྤྱོན་མའམ་མར་མ། 火炬，灯，烛。

མེ་ལུགས། རྩོ་ནས་མེ་ལེན་བྱེད། 火鑊，击石取火
具。【增】鋼和火絨袋。【达】(同) མེ་ཆ།

མེ་བྱ། མེ་འབར་བའི་དབལ་རྩེ་མོའམ་རྩོག་དང་ཆེན་
ཞིག་ལའང་། 1. 火焰。2. 一种顏色。

(同) མེ་དབལ།

མེ་ཆ། རྩོ་ནས་མེ་ལེན་བྱེད། 火鑊，击石取火具。

【增】 = མེ་ལྷགས། 火石，燧石。〔达〕

(同) མེ་ལྷགས།

མེ་ཆར། གནས་ལྷགས་ཤོག རྒྱུ་ལྷགས་ (藻)。霹
靂，雷。

མེ་མཆེད་པ། མེ་འཕེལ་བའམ་འབར་བ། 火盛，
熾然。【增】风筒。〔四〕

མེ་རྟག མེ་རྟག་པ་བླ་ཏྲ་ཕུ་དང་ཕུད་མེད་ཆ་མཆན་
ལའང་། 1. 花，如蓮花。2. 妇女月經。

མེ་རྟག་སྒྲ། ཀེ་ས་རའི་རྩར་ཆག་གེ་སར། 花发
(藻)。花蕊。

མེ་རྟག་རྒྱལ། མེ་རྟག་ཙམ་པ་ཀ། 花王 (藻)。
瞻波花，木兰花。

མེ་རྟག་ཙན། རྣམ་སྤྲུལ་གྱི་གཞུལ་མེད་ཁང་དང་གཙུག་
ཕུད་དང་ས་ག་ཆ་བའམ་རྟོར་ཆ་བཞི་པ་ལའང་།
有花 (藻)。1. 毗沙門天神之宮殿。2. 頂髻。
3. 戌宿月，阴历四月。

མེ་རྟག་མཆོག་གུར་ཀུམ་པལ་པ་ལའང་། 1. 最好
的花。2. 藏紅花。

མེ་རྟག་འཇུག་ ཀྱང་རྩལ་བྱང་བའི་མིང་། 入花
(藻)。蜜蜂。(同) མེ་རྟག་འཇུག་ མེ་
རྟག་འཕྱར། མེ་རྟག་ཕྱོང་བ། མེ་རྟག་ཟས་ཙན།
མེ་རྟག་ལ་ཅེ།

མེ་རྟག་རྟག་ འདོད་ལྷ་བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕུག་
花幢 (藻)。欲天 (爱神)，极喜自在魔。
(同) མེ་རྟག་མདའ། མེ་རྟག་གཞུ་ཙན།

མེ་རྟག་ཏྲ་བ། བྱབ་འཇུག་ 花腹 (藻)。漏入
(天神名)。(同) མེ་རྟག་ཕྱིང་ལྷན།

མེ་རྟག་འཇུག་ ཀྱང་རྩལ་བྱང་བའི་མིང་། 飲花
(藻)。蜜蜂。(同) མེ་རྟག་འཇུག་ མེ་རྟག་

ཕྱོང་བ། མེ་རྟག་ཟས་ཙན། མེ་རྟག་ལ་ཅེ།

མེ་རྟག་འཕྱར། (注同上) 散花 (藻)。

མེ་རྟག་མདའ། འདོད་ལྷ་བདུད་དགའ་རབ་དབང་

ཕུག་ 花箭 (藻)。欲天 (爱神)，极喜自在
魔。(同) མེ་རྟག་རྟག་ མེ་རྟག་གཞུ་ཙན།

མེ་རྟག་རྩལ། ཀེ་ས་རའི་རྩར་ཆག་གེ་སར། 花粉，
花蕊。

མེ་རྟག་ལྷན་དུས། དབྱིད་ཀའི་དུས། 具花时
(藻)。春季。

མེ་རྟག་ལྷན་མ། ཆ་མཆན་དང་ལྷན་མ། 具花女
(藻)。行月經之妇女。

མེ་རྟག་ཕྱིང་ལྷན། བྱབ་འཇུག་ 具花蜜 (藻)。

漏入 (天神名)。(同) མེ་རྟག་ཏྲ་བ།

མེ་རྟག་མིག་སྒྲན། མཐིང་གེ་མིང་ལའང་། 花眼
药 (藻)。藍靛。(同) མེ་རྟག་ཟེ་བ།

མེ་རྟག་ཕྱོང་བ། ཀྱང་རྩལ་བྱང་བའི་མིང་། 尝花
(藻)。蜜蜂。(同) མེ་རྟག་འཇུག་ མེ་
རྟག་འཕྱར། མེ་རྟག་འཕྱར། མེ་རྟག་ཟས་ཙན།
མེ་རྟག་ལ་ཅེ།

མེ་རྟག་ཅི། མེ་རྟག་གི་བཅུད་དམ་ཆེ་ཏྲ་བ། 花之
蜜汁。

མེ་རྟག་ཅེ་མོ། གུར་ཀུམ་པལ་ལའང་། 1. 花的頂端。
2. 藏紅花。(同) མེ་ཡི་ཅེ་མོ།

མེ་རྟག་གཞུ་ཙན། འདོད་ལྷ་བདུད་དགའ་རབ་
དབང་ཕུག་ 花弓者，持花弓 (藻)。欲天
(爱神)，极喜自在魔。

(同) མེ་རྟག་རྟག་ མེ་རྟག་མདའ།

མེ་རྟག་བཞུད། མེ་རྟག་ཁ་ཕྱེ་བའམ་འབུས་པ་དང་

ཁྱུང་འཇུག་ལའང་། 花笑(藻)。1.花开, 花发芽。2.遍入(天神名)。

མེ་རྟག་ཟམ་ཅན། ཀྱང་བྱག་བྱང་བའི་མིང་། 花食者(藻)。蜜蜂。(同) མེ་རྟག་འཇུག་མེ་རྟག་འབྱུང་། མེ་རྟག་འཕྱར། མེ་རྟག་ཕྱོང་པོ། མེ་རྟག་ལ་རྩ།

མེ་རྟག་ཟེ་བ། མཐིང་གི་མིང་ལའང་། 1.花蕊。2.藍靛。(同) མེ་རྟག་མིག་སྒྲན།

མེ་རྟག་ལ་རྩ། ཀྱང་བྱག་བྱང་བའི་མིང་། 花中戏(藻)。蜜蜂。(同) མེ་རྟག་འཇུག་མེ་རྟག་འབྱུང་། མེ་རྟག་འཕྱར། མེ་རྟག་ཕྱོང་པོ། མེ་རྟག་ཟམ་ཅན།

མེ་རྟག་ལམ། མོ་མཚན་རྩ། 花路(藻)。女性生殖器。

མེ་རྟག་གསར་མ། ལང་ཚོ་མ། 鲜花(藻)。少女。

མེ་རྟག་ མེ་འབར་རྟ་ཚ་ཚ་འཕྱོས་པའམ་ཕོར་བའི་ཆ་དེ་ལོ། 火花, 燃火所发出之火星。

【增】= མེ་ཚག་ 灰中余烬。【达】

(同) མེ་སྐར། མེ་ཡི་གཟེགས་མ།

མེ་རྟན། རྟན་ཐོག་ལ་མེ་ཡོད་གདན་སྟོད་ས། 暖座, 座下有火者。(同) མེ་གདན།

མེ་ཐབ། མའི་ཐབ་ཀྱ། 灶, 炉子。

མེ་དམ། མེ་རྟག་འཛོག་ས། 花瓶, 插花处。

མེ་དོང་། མེ་དང་ཐུན་པའི་གཡང་ས་ཀོང་དོང་། 火坑。(同) མེ་ཐོབས།

མེ་གདན། རྟན་ཐོག་ལ་མེ་ཡོད་གདན་སྟོད་ས། 暖

座, 座下有火者。(同) མེ་རྟན།

མེ་མདག་ མེ་འབར་བའི་ཐལ་བ་དམར་པོ། 火烬, 着火之红灰。

མེ་མདའ། ཐུག་མདའ། 枪。

མེ་རྩ། མེ་ཕྱགས་ཀྱིས་མེ་ལེན་པའི་རྩ། 火石, 用火镰取火之石。

མེ་ཐན་མ། (未詳)

མེ་ཐུ། མེ་ལ་བསྟོ་བར་ཐུ། 烤火, 向火取暖。

མེ་ན་ཀླ། [梵] ལྷ་འི་བྱ་མོའམ་ལྷ་འི་གར་མཁན་མ། 梅那迦, 天女, 天界舞女。

【增】1. = ལང་ཚོ་མ། 少女, 童女。2. 天界妓女。【达】(ཀླ'字 达作'ཀ')

མེ་ན་ཀླ་འི་སྲིང་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོ། 梅那迦之妹(藻)。摩摩天女。

མེ་ན་ལའི་བྱ་མོ། ལྷ་པོ་མེ་རྩའི་མིང་། 梅那拉女(藻)。信度河。

མེ་ན་ཏ། (未詳)

མེ་ནའི་བདག་པོ། ཀངས་རི་ལའང་། 梅那主(藻)。雪山。

མེ་པ་རལ་པ་ཅན། ལྷ་རྟེགས་པའི་བྱེ་བྲག་རྟེ་མེ་

ལ་དང་པས་ན་མེ་པ་རྟེ་མེ་ལ་ལྷ་ར་འཛོན་པ་དང་...

རྩེན་ཐེག་བྱེད་པ་ལ་བརྩོན་པ་དང་ཆ་ལུགས་རལ་...

པ་རིང་པོ་ཅན་ལྷ་པ་ནི་ལས་ལྷ་འབྲས་ཁས་ལེན་པ་

ཞིག་ལོ། 事火长发者, 外道之一派, 由信火

故, 名事火者, 以火为神, 勤修护摩法, 装束为蓄长发, 见解为信受业因果。

མེ་སྒྱུ། རྩེད་མོ་འི་མེ་སྒྱུ་ལའང་། 1. 火具。2. 游戏之火具。

མེ་སྒྲི། དུ་བའི་མིང་། 烟。

མེ་བུམ། མེ་ཏྲག་གི་བུམ་པ། 花瓶。

【增】拔火罐。〔四〕

མེ་དབལ། མེ་འབར་བའི་དབལ་ཅུ་མོའམ་ཏྲག་དང་

ཚོན་ཞིག་ལའང་། 1. 火焰。2. 一种颜色。

【增】一种皮肤病，丹毒。〔达〕（同）མེ་བྱུ།

མེ་སྦྱིན་སྦྱེས། ལྷ་སྦྱིའི་མིང་མེ་སྦྱིན་སྦྱེས་ཞེས་པའང་

སྤང་། 火施生（藻）。天神，亦作མེ་སྦྱིན་

སྦྱེས། 【增】=མེ་སྦྱིན་བྱ། 〔达〕（同）མེ་ཞལ།

མེ་སྦྱིན་བྱ། I. ལྷ་སྦྱིའི་མིང་། 火施子（藻）。禽鳥。

II. ལྷ་འི་དྲང་མོང་། 天仙。

མེ་མ། མེ་ལྷ་འི་ཆུང་མ་ལའང་། 火神之妻。

མེ་མ་སྦྱར། མེ་མདག་ཐལ་བ་དམར་པོ་དང་དབུལ་

ཏྲེ་འཁོར་ལའང་། 1. 糖煨，紅火灰。2. 近边地獄（佛）。

【增】=མ་མདག 〔达〕（同）མེ་སྦྱ་རེ།

མེ་མ་སྦྱར་གྱི་འོབས། མེ་ལྷན་གྱི་འོབས་དྲོང་དང་

དབུལ་བའི་འཁོར་ཞིག་ལའང་། 1. 火坑，有火的坑沟。2. 近边地獄（佛）。（同）མེ་སྦྱར་གྱི་འོབས།

མེ་མར། མར་མེ། 酥油灯。

མེ་སྦྱ་རེ། མེ་མདག་ཐལ་བ་དམར་པོ་དང་དབུལ་ཏྲེ་

འཁོར་ལའང་། 1. 糖煨，紅火灰。2. 近边地獄（佛）。（同）མེ་མ་སྦྱར།

མེ་སྦྱར་གྱི་འོབས། མེ་ལྷན་གྱི་འོབས་དྲོང་དང་

དབུལ་བའི་འཁོར་ཞིག་ལའང་། 1. 火坑，有火的坑沟。2. 近边地獄（佛）之一。

【增】灶。〔达〕（同）མེ་མ་སྦྱར་གྱི་འོབས།

མེ་བཙའ། མེའི་བཙའ་ཐབས་ཤིག 灸，火疗法。

【增】或作མེ་ཙ་ 等于ས་ཡི་ལྷོ་བ་或ས་གནད་

ཆེ་བ། 形势优美的重要地点，无凶恶精灵的劫掠，在此建立佛教的修道处。〔达〕

མེ་ཚག། མེ་སྒྲག་གསལ་མེ་ཐོར་བའི་ཚག་སྒ། 1. 火星。

2. 火爆声。

མེ་ཇ། མེ་ཕོར་རམ་མེའི་སྦྱད་དང་མེའི་གཞོང་བ།

火盆。（同）མེ་ཡི་སྦྱགས། མེ་སྤང་།

མེ་ཇུས། མེ་མདའི་མདུའི་ཇུས། 火药，弹药。

མེ་ཞལ། ལྷ་སྦྱིའི་མིང་མེ་སྦྱིན་སྦྱེས་ཞེས་པའང་སྤང་།

火口（藻）。天神名，亦作མེ་སྦྱིན་སྦྱེས།

（同）མེ་སྦྱིན་སྦྱེས།

མེ་ཞལ་ལམ། ནམ་མཁའི་མིང་། 天路（藻）。

虚空，天空。

མེ་གཞི། མགར་བའི་ཐོ་བའི་འོག་ནི། 砧子，铁砧。

མེ་བཞི། ལྷ་མ་ཞིག་དང་ཡང་ན་མེ་བཞི་ནི་ལྷ་ར་མ་

ལྷ་སྦྱེ་དབྱིབས་ནི་ལག་པ་ལྷ་བྱའོ། 軫宿（二十八宿之一），軫宿有五星，形如手。

མེ་བཞི་སྦྱེས། གཟའ་ཕྱར་བ། 軫生（藻）。木曜。

མེ་འོབས། མེ་དང་ལྷན་བའི་གཡང་ས་གོང་དྲོང་།

火壕，火坑。（同）མེ་དྲོང་།

མེ་ཡི་སྒྲ། དུ་བའི་མིང་། 火发（藻）。烟。

མེ་ཡི་ཁམས། མེའི་ཁམས་ནི་ཆ་བའོ་ཞེས་དང་མཛོད་

འབྲེལ་དུ་དོ་བའི་མེའི་ཁམས་སོ། 火界（佛），

如說：“火界謂热”，俱舍論說：“煖为火界”。（同）མེ་I.

མེ་ཡི་ཁྱལ་མཚན། དུ་བའི་མིང་། 火幢（藻）。

烟。

མེ་ཡི་སྦྱགས། མེ་ཕོར་རམ་མེའི་སྦྱད་དང་མེའི་གཞོང་བ།

བ། 火盆。(同) མེ་མླ། མེ་སྤང་།

མེ་ཡི་དབང་ཕྱུག་ ཉི་མ་ལའང་། 1. 火的主宰者。2. 太阳。

མེ་ཡི་གུཅག་ཕུད། ཏུ་བའི་མིང་། 火髻(藻)。烟。

མེ་ཡི་ཕྱེ་མོ། གུར་ཀུམ་ལའང་། 1. 火的顶端。

2. 藏红花。(同) མེ་རྟག་ཕྱེ་མོ།

མེ་ཡི་གཟེགས་མ། མེ་འབར་རྟེ་ཆ་ཆ་འཕྲོས་་་

པའམ་ཐོར་བའི་ཆ་དེ་མོ། 火屑，燃火所发出之

火星。(同) མེ་སྐར། མེ་སྟག

མེ་ཡི་ཡན་ལག་ མེ་ཕྱེ་ལའང་། 火支(藻)。

火焰。

མེ་ཡི་རི་བོ། ལྷོད་མ་ཁ། 火山，驃馬口(神話

中的海中出火处)。

མེ་ཡི་ས་བོན། གསེར་ལའང་། 火的种子

(藻)。金子。

མེ་རི། མའི་རི་བོ། 火山。

མེ་རུ། མེ་ལ། 在火中，向火。

མེ་མོང་། གཟུགས་བརྟན་འཆར་བྱེད་དམ་ཞལ་རས་

མཐོང་བྱེད། 鏡子。【增】1. 平面。2. 雛形。

3. 映出之影象。【达】

མེ་མོང་ཐལ་བ། ཏུས་པ་སྟག་པའི་ཐལ་བ། 鏡灰

(藻)。骨头等之灰。

མེ་ལས་སྐྱེས་པ། གནོད་རྒྱལ་དང་སྐྱིན་རྒྱལ་ལའང་།

火生(藻)。1. 六面童子(天神名)。2. 昴宿(二十八宿之一)。

མེ་སྤུབ་ཤིང་། གཙུབ་ཤིང་དང་ཅན་དན་དཀར་པོ་

ལའང་། 1. 钻火木。2. 白松。

མེ་སྤང་། མེ་ཐོར་རམ་མའི་སྤྲོད་དང་མའི་གཞོང་བ།

火盆，火鍋。(同) མེ་མླ། མེ་ཡི་སྟེགས།

མེ་གསུམ། ལྷོ་འེ་དང་ཁྱིམ་གྱི་མེ་དང་མ་བཞི་རྟེ་

གསུམ་ཟེར་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་གཉི་ཟུག་གསུམ་་་

ལའང་། 三火(藻)。1. 南火，家火，阿囉

尼底等三火。2. 食，瞋，痴等三毒。

【增】ལྷོ་ཕྱོགས་རྟེ་གནོད་གི་མེ། 南海火山的

火；ཉི་མའི་མེ། 太阳所生的火；བསྐྱེག་བྱ་བ་

བའི་མེ། 能毁灭的火。【达】

མེ་བསངས། མེ་སྤང་རྟེ་བསངས་བཏང་བ་མེ་ཡིས་

གཙང་བྱས་བའི་དོན། 用火燒淨。

མེ་ལྟ། མའི་བདག་ཉིད། 火神。

མེ་ལྟ་འི་ཕྱོགས། ཤར་ལྷོ་འི་ཕྱོགས། 火神方(藻)。

东南方。

མེད་དགག་ མེད་པར་དགག་པར་བྱ་(རྟེ)། 否定，

說为沒有。

མེད་པ་པ། གནོད་བྱེད། 损害者，为害的人。

【增】=གནོད་མེས་མ། གནོད་པ་བྱེད་པ། 【达】

མན་དྲི། ཤོས་ཆེན་གྱི་མན་དྲི། (未詳)

མར། མེ་རུ། 火中，于火。(མེ་的第七轉声)

མར་གྱིས་ཁིངས། ཤིན་རྩ་གང་བར་གྱུར་པ། 充

满，极满。

མར་སྤྲང་། (未詳)

མར་མར་བོ། མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལའི་དང་པོ་

འམ་བདུན་ཐུག་དང་པོ་ལ་མོར་མེར་པོ་རྟེ་སྐྱིས་མ་་་

ཉི་རྟེ། 1. 羯罗藍(佛)，胎中五位(阶段)之第一位，亦即第一周，名羯罗藍，状如凝酥。

【增】膨胀，开展。【达】

མར་མར་བ། ཡོམ་ཡོམ་བྱེད་པའམ་གཡོ་བའི་དོན་

དང་ནེམ་ནེམ་པ་ཉི་བྱ། 摇动，波动，浮动。

【增】1.閃光，發閃光。2.透徹。3.=དྲུད་དྲུད་

པོ། 胎內五位的羯羅藍位。〔達〕 水滿晃動。〔四〕

མེར་མེར་བྱེད། (注同上)

མེལ་ཚེ། མཚན་མོ་ནི་ཕྱན་མཚམས་དང་སྟོན་ཕྱན་དགུང་ཕྱན་མཚམས་ལ་མེལ་ཚེ་དང་པོ་དང་ནས་ཕྱིར་ཐོ་རེངས་མཚམས་ལ་མེལ་ཚེ་གཉིས་པ་ཟེར་བ་དང་ཕྱན་དུ་བཞོས་པའི་ཆ་ལའང་། 1.夜間之更限，上夜与中夜之交为头更，中夜与后夜之交为二更。2.時間的一段。

【增】巡邏，巡視。〔四〕

མེལ་ཚེ་མཁའན། སྒོ་བ་ལའང་། 1.更夫，打更者。2.守門人。

མེལ་ཚེ་ཅན། མཚན་མོ། 有防守（藻）。夜晚。
(同) མེལ་ཚེ་མ།

མེལ་ཚེ་བ། མཚན་མོ་ལྟ་མཁའན། 守夜者，更夫。

མེལ་ཚེ་མ། མཚན་མོ། 防守女（藻）。夜晚。
(同) མེལ་ཚེ་ཅན།

མེས་འཆིང་། དྲུལ་ཆུ། 火轉（藻）。水銀。

མེས་པོ། སྒོ་བོའམ་པའི་པ་དང་ཆངས་པ་ལའང་།

1.祖父。2.大梵（天神名）。【增】祖先。〔達〕
མེས་དབོན། པའི་པ་དང་པའི་སྒུན་དབོན་པོ། 祖父及父之兄弟。【增】祖先，祖宗。〔達〕
མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ། སྒོང་བཅན་སྒྲུབ་པོ་དང་

ཁྱི་སྒོང་ཁྱེ་བཅན་དང་རལ་བ་ཅན་གསུམ་ལ་ཟེར།
祖孫三代，指松贊崗波，輝松得贊，惹跋瑾三代。

མེས་མི་ཚུགས། མེ་ཡིས་མི་ཕྱབ། 火不入，火不能燒。

མེས་བཅན། མེས་པོ་བཅན་པོའམ་རྒྱལ་པོ། 鬼，
灵鬼，有魔力的鬼神。

མེས་འཆོག་ མེ་ཡིས་འཆོག་ 火燒焦。

མོ། བྱད་མེད་མོ། 妇女。【增】1.女性，与 མོ་
相对，有时指她，如 མོ་ན་རེ། 她說。2.卦，
卜筮。3.名詞詞尾，表示阴性，但与形容詞
連用时，不一定表示阴性，如 ཆེན་མོ། 〔達〕

མོ་ཁབ། ཁབ། 針。【增】很細的針。〔達〕

མོ་ཉམས། བྱད་མེད་ཀྱི་ཉམས་སྒྲིག་པ་དང་བྱུར་ཉམ་
མོགས། 妇女之姿態，如輕笑，斜視等。

【增】婆气人，女人行景。〔四〕

མོ་བདབ་བ། མོ་ལྟ་མཁའན་གྱིས་བདབ་བའམ་བལྟས་
བ། 打卦，占卜。

མོ་དྲ། ཁོད་མ། 驃馬，牝馬。

མོ་དྲགས། མོ་མཚན་ལའང་། 1.阴性。2.女性
生殖器。

མོ་ཐལ། མོ་བའི་ཆོག་ཅན་ལྟ་བུ། (未詳)

མོ་འདྲེབས། མོ་ལྟ་མཁའན་གྱིས་འདྲེབས་ཀྱ། 打
卦，占卜。

མོ་དྲོ། (原注缺) 卜石。

མོ་བ། མོ་ལྟ་མཁའན། 占卜者，巫师。

མོ་ཕྱ་ཤེས་བ། མོ་ལྟ་ཤེས་བ། 能占卜，知占
算。(同) མོ་ཤེས་བ།

མོ་བྱིས། བྱ་མོ་གཞོན་ནུ། 女孩，童女。

མོ་བྱན། དྲང་སང་མོ་ཡན་ཟེར་སྒྲུང་། 婢女，現
在呼为 མོ་ཡན། 〔器。〕

མོ་དབང་། བྱད་མེད་ཀྱི་སྒྲུ་མོ་མཚན། 女性生殖

མོ་མ། མོ་ལྟ་མཁའན། 女占卜者，女巫。

མོ་སྒྲུང། བྱ་མོ་དང་མ་མ་གཉིས་ལའང་། 母女。

མ་མཚན། བྱད་མེད་ཀྱི་རྩ་མ་མཚན་དང་ཀླད་ལྔ་་་

པོ་ཀླད་ལྔ་པོ་མོག་ས། 1. 女性生殖器。2. 女相，如語音低微，腰部細等。

མ་ཡན། བྱད་མེད་བྱན་མ་ཉུ་བ། 婢女。

མ་ཡིག། ག་ཡིག་ཉུ་བ། 女字，如 ག་字。

【增】མ་ཡི་ཡི་གེ། 阴性字母，如：ག་ཇ་ད་བ་
ཇ་ལ་ཅ་ཟ་ཨ་ཡ་ཤ་ས། [达]

མ་རེངས། བྱད་མེད་རྩྱེངས་རྩྱེངས་གཅིག་བ། 单身
妇女。(同) མ་རྩྱེངས།

མ་ཤེས་བ། མ་ཉུ་ཤེས་བ། 能占卜，知占算。

(同) མ་ལྷ་ཤེས་བ།

མ་ག་ཤས། ལྷ་བྱ་རྩྱེ་རྩྱེ་མེད་པའི་བྱད་མེད་དེ་རབས་
ཆད་མཉམ་། 石女，不能生育之妇女。

【增】不贞洁的妇女，无助的妇女。[达]

མ་རྩྱེངས། བྱད་མེད་རྩྱེངས་རྩྱེངས་གཅིག་བ། 单身
妇女。(同) མ་རེངས།

མོག་པོར་བྱེད། གཟི་བྱིན་མེད་པར་རས་མིག་སལ་
པར་འོད་ཉམས་པའི་དོན། 使暗。

མོག་མོག་བ། (原注同上) 黯然，无光彩，
不明显，光华退减。【增】不鲜亮。[四]

མོག་རོ། ཟས་པཅའ་པའི་རིགས་ཤིག་ 嚼食之一
种。【增】1. 馬色棕黃。2. 西藏中部語，等
于 མོག་ཤ། 半水生的葦类。[达]

མོང་གལ། ཉན་ཐོས་མོ་ཀླལ་གྱི་བྱ་དང་མོུ་འགལ་
དེར་རྩྱེས་ཤིག་ 声聞目键連，參看 མོུ་འགལ་
条。

མོང་གལ་གྱི་བ། (注同上)

མོང་རྩལ། མོངས་པ་མོངས་རྩལ་ཏི་ལྷན་པོའི་མིང་།

(རྩལ་字疑为བརྩལ་) 愚鈍。

མོང་དུ་ཅུད་བ། མོང་དུ་ཅུད་བ། 了解，領悟。

མོད་ཀྱི། དེ་ཉུང་ཡིན་མོད་ཀྱི་ཉུ་བ། 虽然如此。

མོད་མི་དམའ་བ། མཐོན་པོའི་དོན། 不低，高。

མོད་ལ། དེའི་མོད་པའམ་དེ་མ་ཐག་ཏུ། 1. 当
时。2. 立时，即刻。

མོད་ལ་བཀྱས་བ། ཉེ་ཆར་བསད་བ། 立即
杀害。

མོན་ཁྲི། མོན་སྒྲན་ཁྲིུའམ། 豆，或即 མོན་སྒྲན་
ཁྲིུ།

མོན་བྱ། རྒྱུག་མེད་ཅེས་པའི་རྒྱུ་མཉམ་པའམ། ཡང་ན་
མོན་བྱ་ནི་རྒྱུ་མ་བཟུང་དེ་དབྱིབས་ནི་རྒྱུ་མ་་་་་

གཅིག་དང་འབྲེལ་བས་མེ་ཏོག་གི་ཡུང་པོ་ཉུ་བ།
危宿(二十八宿之一)，危有八星与一星相
連，状如花聚。【增】虚宿。[四]

མོན་གྱི། རྒྱུག་རྩྱེང་ཞེས་པའི་རྒྱུ་མ་ཞིག་དང་ཡང་ན་
མོན་གྱི་ནི་རྒྱུ་མ་བཞི་རྩྱེ་དབྱིབས་ནི་བྱ་ཉུ་བ། 虚
宿(二十八宿之一)，虚有四星，状如鳥形。
【增】危宿。[四]

མོན་དར། རྒྱས་འབྱེད་པས། མོན་དར་ཞེས་བྱ་བ་
ནི་སྤྱིན་བལ་ལོ། ཞེས་དང་། མཚོ་རྒྱུ་ཏུ་མོན་
དར་ལ་གཉིས་ཡོད་དེ་སྤྱིན་བལ་ལས་བྱས་པ་དང་རྩ་
ལས་བྱས་པའོ། རེ་དག་ལས་བྱུང་བའི་གོས་ལའང་།

1. 憍世耶(佛)，律經說：“憍世耶，謂蚕
絲”；律疏說：“憍世耶有二种，絲所作，
及麻所作”。2. 絲質的衣服。

མོན་དྲི། མོན་གྱིའི་རྒྱུ་མའི་མིང་དུ་སྤྲང་། 即 མོན་
གྱི། 虚宿(二十八宿之一)。

མོན་བ། མི་རིགས་ཤིག་ 一民族名。

མན་སྒྲ། ལྷ་སྒྲེ་རལ་ལམ། 草之一种。

མན་ཡུལ། ས་ཆ་ཤིག 地方名。

མན་ཡུག། གླ་སྒྲང་། 香附 (药草名)。

མན་སྒྲ། མན་སྒྲ་དེ་ལ་དབྱེ་ན་མན་སྒྲ་ཀ་རུ་
དང་མན་སྒྲ་མྱེའུ་དང་མན་སྒྲ་ཁྱེའུ་དང་མན་སྒྲ་
མགྱ་དང་མན་སྒྲ་ཙ་ན་སྒྲེ་ལཱོ། །ཀྱ་ནག་སྒྲང་
ལ་ཆན་ཁྱེའུ་ཟེར། 印度之豆，有五种。

མན་སྒྲ་དཀར། མན་སྒྲ་ཀ་རུའམ། 白豆，亦
作 མན་སྒྲ་ཀ་རུ།

མན་སྒྲ་གྱུའུ། མན་སྒྲ་ཁྱེའུ་འམ་ས་ཤའང་ཟེར།
豌豆，也說 མན་སྒྲ་ཁྱེའུ་ 或 མ་ལ།

མན་སྒྲ་མྱེའུ། མན་སྒྲ་མྱེའུ་མིང་དུ་སྒྲང་། 即
མན་སྒྲ་མྱེའུ། 豆之一种。

མཱ་འགལ། མཱ་ལྷན་དང་མཱ་ལ་གྱི་ཟུར་ཆག་སྐག་
ཤེད་ཤའམ་སྐག་པོ། 1. མཱ་ལྷན་ 之变音，目键
連(人名)。2. མཱ་ལ་ 之变音，蒙古人。

མཱ་འགལ་གྱི་བུ། (注同上)

མལ་མཆིད་པ། བཀའ་མལ་གནང་བའམ་གསུང་
གྲུ་མཆིད་པ་ལྟ་བུ། 商談，会談。

(同) མལ་བ།

མལ་བསྐྱར། (注同上)

མལ་ནས། བརྗོད་ནས་སམ། ལབ་ནས། 談了，
談說之后。

མལ་བ། བཀའ་མལ་གནང་བའམ་གསུང་གྲུ་མཆིད་
པ་ལྟ་བུ། 会談，商議。【增】1. = བཤྱམ་
སྒྲ་བ། གྲུ་མཆིད་པ། 会談。2. 說，用法如古藏

語的 བརྗོད་པ་ 和 བཀའ་མལ་བ། 又如后世文学
与中部西藏語的 བསྐྱར་བ། [达]

(同) མལ་མཆིད་པ། མལ་བསྐྱར།

མས་སྒྲེམ། སྒྲེམ་ལམ། 胜解修道 (佛)，修道
之一。

མས་པ། དེས་པའི་ཡུལ་ལ་འདི་ཁོ་ན་སྒྲུང་ཡིན་གྱི་
གཞན་དུ་མིན་ནོ་སྒྲུང་དུ་འདིན་པའི་ཤེས་པའོ། །
胜解 (佛)，于所决定境，謂唯如是，非是
其他，如是执持之心。【增】1. 乐，信乐，欣
乐。2. 崇拜，尊敬。3. = བཤྱན་པ། 坚定。

[达] 信仰，意愿。[本]

མས་སྒྲུད། མས་པ་སྒྲུད་པའི་ལམ་མམ། 胜解行
(佛)。

བྱ་ངན། ཡིད་གདུང་བའི་མིང་དང་སྐྱུག་བསྐལ།
心里忧愁，愁苦。【增】丧事。【四】

བྱ་ངན་དག་པ། སྐྱུག་བསྐལ་དག་པར་བྱས་པ།
消愁，苦恼消灭。(同) བྱ་ངན་བསངས་པ།

བྱ་ངན་འདའ། བྱ་ངན་ལས་འདའ་ཀྱུའམ་བཞི་
བར་བྱ་སྐྱུག་བསྐལ་ལས་ཐར་ཀྱ། 涅槃(佛)，当
出忧愁，脱离苦恼。(同) བྱ་ངན་བཞི་ II。

བྱ་ངན་བྱས་པ། སྐྱུག་བསྐལ་བྱས་པ། 忧愁，
愁苦。

བྱ་ངན་བྱེད་པོ། མེ་དང་མེ་ལྟ་ལའང་། 作忧者
(藻)。1. 火。2. 火神。

བྱ་ངན་མེད། སྐྱུག་བསྐལ་མེད་པ་དང་བྱ་དེ་ལའང་།
1. 无忧，无愁苦。2. 鸡。

【增】1. 阿育王。2. 无忧树。[达]

བྱ་ངན་མེད་མིང་། བྱེད་མེད་གྱི་ཀྱང་པས་རེག་ན་
མིང་དེའི་མེ་ཏོག་ཁ་གྱེ་ཟེར། 无忧树，傳說
妇女脚踏之，其树乃开花。

ཐ་ངན་མོ། ཐ་ངན་ཚིག་གིས་ཡང་ཡང་རྫོད་བྱེད་

ཀྱིས་སྒྲ་བ་ལའང་། 訴苦，屢次以忧惱言詞說苦。

ཐ་ངན་བཟྱ། I. (注同上)

II. ཐ་ངན་ལས་འདས་རྒྱུ་ལས་བསྐྱེད་བྱ་སྒྲུག་

བསྐྱེད་ལས་ཐར་བྱ། 出忧(佛)，当出忧愁，

脱离苦恼。(同) ཐ་ངན་འདས།

ཐ་ངན་བཟྱས། I. ཐ་ངན་བསྐྱེད་ལས་ཐར་བྱ་བྱ་བ་ལས་

ཐ་ངན་ལས་འདས་བྱ་བ་ལའང་། 脱忧苦(佛)，已脱苦恼，已出忧苦。

II. ཐ་ངན་ཚིག་གིས་ཡང་ཡང་རྫོད་བྱེད་ཀྱིས་སྒྲ་བ་ལའང་། 已訴苦，已屢次以忧惱言詞說苦。

ཐ་ངན་ལས་འདས། ཐར་བྱ་བྱ་བ་ལས་ཐར་བྱ་བྱ་བ་ལས་

འདས་བྱ་བྱ་བ་ལས་ཐར་བྱ་བྱ་བ་ལའང་། 涅槃(佛)。

1. 解脱(佛)。2. 出苦。3. 死。

ཐ་ངན་བསྐྱེད་ལས་ཐར་བྱ། ཐ་ངན་བསྐྱེད་ལས་ཐར་བྱ་བྱ་བ་ལས་

ཐར་བྱ་བྱ་བ་ལས་ཐར་བྱ་བྱ་བ་ལའང་། 消愁，苦恼已消灭。【增】慰借。【达】

(བསྐྱེད་ 字达作བསྐྱེད་) (同) ཐ་ངན་དག་ལ།

ཐ་ངན་གྱི་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་དཔེ་ལྟར་ཐ་ངན་གྱི་ཐང་

དཔེ་ལྟར་ཐ་ངན་གྱི་ཐང་། 曠野，如缺水的荒原沙漠，或可怖的曠野。

【增】沙漠。【达】(达无 ཐ་ 字)

(同) ཐ་ངན་ཐང་།

ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་། (注同上)

ཐ་ངན་བསྐྱེད་ལས་ཐར་བྱ། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་།

ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་། 荒野长途，如山野中有許多河道沟壑。

ཐ་ངན་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་།

དཔེ་ལྟར་ཐ་ངན་གྱི་ཐང་། 曠野，如缺水的荒原或可怖的曠野。

(同) ཐ་ངན་གྱི་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་།

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། 臭泥，如泥坑中之污泥。

【增】嚼，咬。【达】(同) ཐ་ངན་ཐང་།

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། 即ཐ་ངན་ཐང་། 箭。

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། 腐烂，使腐化。

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། 烂泥，

如泥坑中之污泥。(同) ཐ་ངན་ཐང་།

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་།

ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། 1. 窗，如窗戶或如泥坑中之死狗腐成烂泥。

ཐ་ངན་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། 尝，尝味。

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། 涅槃，灭度(佛)。

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་།

ཐ་ངན་། 细长，如形长，头长。

【增】坐的姿势。【法】

ཐ་ངན་ཐང་། (原注缺) 黄連(一种草药)。

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། 已尝，已以舌尝味。

ཐ་ངན་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་།

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་།

ཐ་ངན་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་།

ཐ་ངན་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་། ཐ་ངན་གྱི་ཐང་ཐང་ཐང་ཐང་།

如麦苗，草芽。【增】或作 ཐ་ངན་ 等于 ཐ་ངན་།

1. 芦荟，菖蒲。2. 珊瑚。3. 血统亲戚。【达】

མུ་གུ་ཅན། (未詳)

མུ་གུ་འི་ཚལ། (原注缺) 葦園。

མུག་པ། འཕག་འཕག་འགྲོ་མི་རྒྱས་པ་ལྟ་བུ་དང་མེ་
རྟོག་གི་རྟེ་མ་ཐུང་གིས་མགོ་མུག་མུག་བརྒྱུད་པ་ལྟ་
བུ་དང་མགོ་ཕྱིར་འཕྲོན་པ་ལྟ་བུ་ལའང་། 1. 匍匐，
如欲行而不能行。2. 搖擺，如风吹花朵搖擺。
3. 探出，如探头，伸头。【增】或作 མུག་
མུག་པ། 1. མགོ་གུག་ཅན་ཕྱེད་པ། 点头。2. 跑，
徘徊，遨游。3. 虛飾，夸示，参看 འུག་པ། [达]

མུག་མུག (注同上)

མུག་ཅམ་ཡང་། མགོ་ཕྱི་རུ་རྟོག་ཅམ་ལའང་།
略出，如头略突出。

མུར་སྐྱབ། རྩེ་བཙུན་སྐྱབ་མའང་། 1. 快救护。
2. 至尊度母 (菩薩名)。

མུར་འགྲོ། I. མགྲོགས་འགྲོ་རྟེ་ལའང་། 1. 快走。
2. 疾行的快馬，走馬。
II. མགྲོགས་པར་འགྲོ་བ་དང་ཐུང་དང་ཐུང་ལྟ་བུ་
ཕྱ་ཁྲོད་དང་སྐུལ་ལའང་། 1. 快走。2. 风。
3. 风神。4. 驚鳥。5. 蛇。(同) མུར་ཕྱེད།

མུར་དུ། འཕལ་དུ། 迅速，馬上，即刻。

མུར་བ། མགྲོགས་པོ། 迅速，快。

མུར་ཕྱེད། མགྲོགས་པར་འགྲོ་བ་དང་ཐུང་དང་ཐུང་
ལྟ་བུ་ཕྱ་ཁྲོད་དང་སྐུལ་ལའང་། 1. 疾行。2. 风。
3. 风神。4. 驚鳥。5. 蛇。(同) མུར་འགྲོ་ II.

མུལ་མཁན། འབྲམས་ཕྱེད་མི། 偵察者，漫游者。

【增】巡檢。〔四〕(同) མུལ་མི།

མུལ་བ། འབྲམས་ཕྱིན་པའམ་རྟུལ་རྟུལ་ཕྱིན་པའང་།
游蕩，尋覓。

【增】偵察，細查。〔达〕(同) མུལ་མུལ་པ།

མུལ་མ། མོ་བ་ལའང་། 1. 偵察。2. 防守。

མུལ་མི། འབྲམས་ཕྱེད་མི། 偵察者，漫游者。

(同) མུལ་མཁན།

མུལ་མུལ་བ། འབྲམས་ཕྱེད་པའམ་རྟུལ་རྟུལ་ཕྱིན་
པའང་། 游蕩，尋覓。(同) མུལ་བ།

མྱུགས་ཐུང་། མུ་གུ་ཐུང་བའམ་རྟོགས་ཐུང་ཡང་།

小孩，亦作 རྟོགས་ཐུང་།

མྱང་ཁྱིད། ཐོབ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ། 用自己所領受的
去教導別人。

མྱང་བྱབ་བ། དེས་པའི་དོན། 已經驗，肯定之
義。(同) མྱང་ཐོན་བ།

མྱང་ཐོག་ལ། ཏ་ག་བའི་རྟེད་དུ། 領受上，理
解上。

མྱང་ཐོན་བ། དེས་པའི་དོན། 已閱歷，肯定之
義。(同) མྱང་བྱབ་བ།

མྱང་བ་བོ། ཕྱེད་པ་པོས་སྐྱད་མྱང་བའམ་ཤེས་པར་
ཕྱེད་པ་ལའང་། 領受者，經歷者。(同) མྱང་ཕྱེད།

མྱང་བའི་གནས། ཁ་བརྟོགས་པའི་ས་ཆ་ལྟ་བུ།
(未詳)

མྱང་ཕྱེད། ཕྱེད་པ་པོས་སྐྱད་མྱང་བའམ་ཤེས་པར་
ཕྱེད་པ་ལའང་། 領受者，經歷者。

(同) མྱང་བ་བོ།

མྱན། (原注缺) 瘋狂。

མྱས་ཁ། ཆང་མ་རག་སོགས། 醉汁(藻)。酒。

མྱས་འགུར། (注同上) 能醉(藻)。

མྱས་རྟུལ་ཅན། བྱང་པོ་ཆེ་ལའང་། 醉坐者

(藻)。象。(同) མྱེས་བྱས་ཅན།

མྱེས་ལྡན། ས་ཨོས་ཨོ་ལའང། 具醉(藻)。巳卯年。

མྱེས་པ། ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པའམ་ཆང་

གིས་བཟི་བ་ཉུ་བ། 1. 心不正常，疯狂。2. 被酒所醉。

མྱེས་པའི་འབྲོས་ལྡན། འདོད་ལྡན་མ། 具醉步(藻)。多欲的女子。

མྱེས་པའི་བྲེང་ལྡན། བྱད་མེད་མཚོག་གས་འདོད་ལྡན་མ། 具醉蹇(藻)。1. 美女。2. 多欲的女子。(同) མྱེས་གསལ་མ།

མྱེས་པའི་བྱས་པ། བྱད་མེད་ཀྱི་རྩ་ས་དང་ཁྲུང་པོ་

ཆེད་སྤྱི་པོ་འཆི་འབྱར་པོ་ལའང། 醉瓶(藻)。

1. 妇女乳房。2. 象顶上之肉包。(同) མྱེས་བྱས།

མྱེས་པའི་མཚན་མ། ཁྲ་ཕྱི་འཆི་ལའང། 醉相(藻)。麝香。

མྱེས་བྱས། བྱད་མེད་ཀྱི་རྩ་ས་དང་ཁྲུང་པོ་ཆེད་སྤྱི་

པོ་འཆི་འབྱར་པོ་ལའང། 醉瓶(藻)。1. 妇

女之乳房。2. 象顶上之肉包。

(同) མྱེས་པའི་བྱས་པ།

མྱེས་བྱས་ཅན། ཁྲུང་པོ་ཆེ་ལའང། 醉瓶者(藻)。象。(同) མྱེས་རྩལ་ཅན།

མྱེས་བྱེད། I. ཆང་མ་རག་སོགས་དང་བདུད་ལ་

མྱེས་བྱེད་སྤྱིན་ལའང་མྱེས་བྱེད་ཟེད་རོ། 醉，能醉(藻)。1. 酒。2. 魔。3. 云。

II. མོ་མཚན་དང་གིང་ལྷག་པོ་དང་བདུད་དགའ་

རབ་དབང་ལྷག་ལའང། 1. 女生殖器。2. 乙未年。3. 极喜自在魔。

【增】欲天，爱神。【达】

མྱེས་བྱེད་འཁྱི་གིང་། པོ་མཚན་ལའང། 狂藤

(藻)。男生殖器。

མྱེས་བྱེད་ལྷགས་ཀྱ། (注同上) 狂钩(藻)。

མྱེས་བྱེད་བྱར་མ། བྱ་རི་སྒྲིགས། 醉箸(藻)。

舍利鸟，鹭，鸛。

མྱེས་བྱེད་ཟླ་བ། གན་པ་ཟླ་བ། 醉月(藻)。

角宿月，三月。

མྱེས་འཕོག་པ། བརྒལ་བའམ་ཤེས་པ་རང་བཞིན་

དུ་མི་གནས་པ། 昏迷，悶絕，心智失常。

མྱེས་མ། ལང་ཚོ་མ། 少女。

མྱེས་ཕྱིན། ལྷ་པོ་མའང་ཟེད། 1. 颠狂游戏。

2. 天女。

མྱེས་གསལ་མ། བྱད་མེད་མཚོག་གས་འདོད་ལྡན་མ།

醉显女(藻)。1. 美女。2. 多欲的女子。

(同) མྱེས་པའི་བྲེང་ལྡན།

དམག་ མཁའ་དམག་ཚུ་དམག་ཀྱང་དམག་ཏུ་དམག་

ཉུ་བ། 军队，如空军，海军，步兵，骑兵。

དམག་འབྲུགས། གཡུལ་འབྲེད་པའི་མིང་། 打仗，

战争。(同) དམག་འབྲེད། དམག་འཐབ།

དམག་གི་འགོ་བ། དམག་དཔོན་ནས་མདའ་དཔོན་

ཉུ་བ། 军官，如达本(营长)。

དམག་གི་འབྲིན་པ། (注同上)

དམག་འབྲེད། གཡུལ་འབྲེད་པའི་མིང་། 打仗，

战争。(同) དམག་འབྲུགས། དམག་འཐབ།

དམག་ཀྱལ་བ། དམག་ཡང་ཀྱལ་བ། 战胜。

དམག་སྐར། དམག་མི་སྡོད་སའམ་ཁང་པ། 兵营，

驻军处，营房。【增】队伍。【四】

དམག་ཆས། དམག་མིའི་ཆས་ཆ་ལྷགས། 军装，

军需品，装备。

དམག་འབྲལ། གཡུལ་འབྱེད་པའི་མིང་། 打仗，

战斗。(同) དམག་འབྲལ་གས། དམག་འབྱེད།

དམག་དར། དམག་གི་རྒྱལ་མཚན། 军旗。

དམག་དྲུང་། དམག་མིའི་དག་དྲུང་ཉ་བྱ། 军号，

如军队之铜号。【增】画角。〔四〕

དམག་ཐོག་གཡུལ་འབྱེད་དམག་ཡར་ཐོག་པར་བྱེད་

ན། ། 打退敌军。(同) དམག་ཐོག་

དམག་བད། དམག་མིའི་དར་ཚོག་ཆུང་ཆུང་གིས་བད་

གཏོང་བ་ཉ་བྱ་ལའང་། 军队旗语。

དམག་དབྱང་། དམག་མི་དབྱང་གི་ཚོགས། 军队，

部队。(同) དམག་ཚོགས།

དམག་དཔོན། གནོང་རྒྱལ་དང་དམག་མིའི་དཔོན་པོ།

1. 六面童子(天神名)。2. 军官，将军。

དམག་དཔོན་དག་པོ། ལག་སྐར་མའི་མིང་། 将

敌(藻)。参宿(二十八宿之一)。

དམག་ཁྱི། དམག་མི་ཀུན་གྱི་དཔོན་པོ། 总管军

队之官，统帅，总司令。

(同) དམག་མི་ཁྱི་བྱལ།

དམག་ཕམ་པ། བ་རོལ་ཕམ་པ། 战败，为他

人所败。

དམག་སྒྲོན་པ། དམག་མི་འཕོད་པའམ་སྐད་གཏོང་

བ། 召唤士兵。(同) དམག་མི་འགྲལ་གས།

དམག་མི། གཡུལ་འབྱེད་མིའམ་སྐྱ་སྤྱང་དམག་མི་

ཉ་བྱ། 军人，战士，兵，如卫兵。

དམག་མི་འགྲལ་གས། དམག་མི་འཕོད་པའམ་སྐད་

གཏོང་བ། 召唤士兵。

(同) དམག་སྒྲོན་པ།

དམག་མི་ཁྱི་བྱལ། དམག་མི་ཀུན་གྱི་དཔོན་པོ།

总管军队之官，统帅，总司令。(同) དམག་ཁྱི།

དམག་ཚོགས། དམག་མི་དབྱང་གི་ཚོགས། 军队。

(同) དམག་དབྱང་།

དམག་ཐོག་གཡུལ་འབྱེད་དམག་ཡར་ཐོག་པར་བྱེད་

ན། ། 打退敌军。(同) དམག་ཐོག་

དམག་རྒྱ། དམག་གི་འཛིང་ས་རྒྱ་ཉ་བྱ། 战壕，

战场。

དམངས་ཐུན། བྱག་པ་ཞིག་ 一种饭。

དམངས་པ། འབངས་རིགས་མི་མེད་ཉ་བྱ། 人民，

百姓。

དམངས་རིགས། (注同上)

དམན་པ། རིགས་དམན་པའང་ཟེར། 劣贱，卑下。

དམན་ཤར། (原注缺)

【增】青年女子，少女。〔达〕

དམའ་ཕབ་པ། མཐོང་ས་ནས་དམའ་རུ་ཕབ་པ་

དང་སྒྲུ་འཕེབས་ཀྱང་། 当面申斥，当众责斥。

དམའ་འཕེབས། མཐོང་ས་ནས་དམའ་རུ་འཕེབས་

པ་དང་སྒྲུ་འཕེབས་ཀྱང་། 公开斥责，当面申斥。

【增】凌辱，侮辱，欺凌。〔达〕 使人不和。〔四〕

དམའ་མོ། དེ་ལྟ་འམ། 小，少许。

དམའ་ས། མཐོ་ས་ས་ཡིན་པའམ་གསོངས་ས། 低

处，洼处。

དམར་སྒྱ། མདོག་དམར་སྒྱ་དང་ཆུ་པོ་ཞེས་གྲོལ།

1. 浅红色。2. 雅卓河。

དམར་བྱ། བ་ལང་དཀར་ཟེལ་དམར་ཟེལ་བྱ་ཉ་བྱ།

红花色，如白毛红毛相杂之牛。【增】红条

紋。〔達〕 鑲紅。〔四〕 (同) དམར་ཟལ།
 དམར་ཁྱིད། གསལ་བར་ཁྱིད་ཟིན་པའི་དོན། 明显
 訓示，直接教授。
 དམར་ཆ། ཟླ་བ་མར་ངོ་ལའང་། 赤分(藻)。下
 弦。(同) དམར་ཕྱོགས།
 དམར་ཆེས། འོད་དམར་པོར་བཟ་བའི་དོན་དང་
 འོད་དམར་ཆེས་ཟེ་བའང་། 紅光灿烂，紅光熾
 盛。(同) དམར་ལྗང་ངེ་བ།
 དམར་བདན། ཁ་ཆེ་གུར་ཀུས་ལའང་། 赤固
 (藻)。藏紅花。
 དམར་ཐག་ཆད་དུས། ཉི་མ་རྒྱུ་བ་མཆམས་དུས།
 日没時，天晚時。
 དམར་ཐང་། རྩྱ་མེད་གསལ་དངས་དམར་པོ།
 純紅，鮮紅。
 དམར་དྲངས། (注同上)
 དམར་པོ། ཁ་དོག་དམར་པོ་དང་ཁྱག་གི་མིང་དང་
 མེ་ལྷའི་ཏྲ་ལའང་། 1. 紅色。2. 血。3. 火神之馬。
 དམར་པོ་ཅན། (原注缺) 紅的，有紅色。
 དམར་པོ་ལེན་པ། ལྷ་སྐབན་ལའང་། 求殊批
 (藻)。請求者。
 དམར་ཕྱོགས། ཟླ་བ་མར་ངོ་ལའང་། 赤分(藻)。
 下弦。(同) དམར་ཆ།
 དམར་ཕྱོགས་ཇེ་གས་གསུམ། གནས་གང་། 紅
 品三圓滿(藻)。晦日，三十日。
 དམར་ཚག (原注缺) 朱点。
 དམར་ལྱུང། གདོང་ངམ་མགོ་དམར་ལྱུང་ལྱུང་།
 紅嘴，紅啄頭，如面部或頭部赤紅。
 དམར་ཟལ། བ་ལང་དཀར་ཟལ་དམར་ཟལ་ཁྱ་ཁྱ་

ཉྱ་ལྱུང་། 紅花牛，如牛身紅白相雜。
 【增】 鑲花牛。〔四〕 (同) དམར་ཁྱ།
 དམར་རེངས་དུས། ལྷ་རེངས་གཉིས་པ་གར་བའི་
 དུས། 赤相時，第二明相出時(佛)。
 དམར་ལམ་པ། འོད་དམར་པོར་བཟ་བའི་མིང་།
 紅光閃爍。
 དམར་ལམ་ལམ། (注同上)
 དམར་གད། (原注缺) 紅画，朱画，紅條紋。
 དམར་མེར། དུར་མྱིག་མདོག་ 金黃，袈裟色。
 【增】 日暈。〔達〕
 དམར་མེར་ཅན། ཉི་མའམ་ཉི་མའི་འཁོར་དང་མེ་
 ལྷལ་ལོ་ལའང་། 金黃者(藻)。1. 太陽，日
 輪。2. 丁巳年。
 དམར་མེར་མིག་ དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་ལའང་།
 1. 金黃眼。2. 大自在(天神名)。
 【增】 獅子眼。〔達〕
 དམར་མེར་ཚོན། མི་ཁྱི། 金黃顏料(藻)。
 黃丹。
 དམར་ལྗང་ངེ་བ། འོད་དམར་པོར་བཟ་བའི་དོན་
 དང་འོད་དམར་ཆེས་ཟེ་བའང་། 紅光灿烂，紅
 光熾盛。(同) དམར་ཆེས།
 དམས་པ། ལྷ་པོར་མ་ཉམས་པའི་དོན། མས་པ་
 ཞེས་པའང་སྤང་། 1. 衰退。2. 受傷。也說མས་པ།
 དམས་བྱེད། མྱིག་པའི་མིང་ལའང་། 1. 衰損。
 2. 罪惡。
 དམིག་ བྱ་གཤམ་ཁྱང་བྱ་མི་ཁྱང་། 洞穴，孔隙。
 དམིག་བྱ། (注同上)
 【增】 = ལྷ་ལེབ། 无翅的虫。〔達〕
 དམིགས་གདད། མར་གཏོད་པའམ་དམིགས་པ་

ཡིད་རྟོན་ལ་འཇོག་པ་ཉུང་། 1. 专注。2. 心住所緣 (佛)。【增】 为了引生禪定所觀想的对象，有时誤作 དམིགས་ཏེ། [达]

དམིགས་གཏོང་། (注同上)

དམིགས་པ། རྟོན་དུ་གཏོར་བའི་དམིགས་ལུལ་དང་བསམ་ཐོ་དམིགས་པ་ལའང་། 1. 所緣境 (佛)。2. 思慮所緣，所想象，所希望。

【增】 想象，觀念，幻想。[达]

དམིགས་བྱ། ཁོང་བ་འཁྲིད་མཁན། 引导者，引导人者。

དམིགས་མེད། དམིགས་པ་དེ་ལས་ཤོང་དུ་མེད་པའི་དམིགས་པའི་སེམས་པ་ལོ། 无所緣，无得 (佛)，除彼所緣，更无过上所緣之思。

【增】 独立，不倚。[达]

དམིགས་ལུལ། རྟོན་དུ་གཏོར་བའི་དམིགས་ལུལ། 所緣境 (佛)，目标，目的地。

དམིགས་བསམ། དམིགས་ཀྱིས་བཀའ་ཏེ་བསམ་པ། 例外，特殊，特許。

དམ། མི་བསྐྱུན་ནམས་རུངས་པའི་དོན། 野，不馴，凶恶。【增】 或作 དམ་ཁྱོད། 1. 西藏最初的部落名，最早居于西藏的人。2. 一种使人患水肿的恶魔。[达]

དམ་ཁྱོད། (注同上)

དམ་ཆུ། ན་ཚ་ཞིག་ 水肿，病之一种。

(同) དམ་ཇིང་།

དམ་ཇིང་། བསམ་པ་ནག་པོའས་སེམས་རྩུབ་པོ། 心黑，心凶狠。

དམ་ཇིང་། ན་ཚ་ཞིག་ 水肿，病之一种。

(同) དམ་ཆུ།

དམ་ན་པ། ལུན་སྐྱལ་ལྷན་པོ། 愚痴，默子。

དམར་བ། སོ་ཡིས་དམར་བའས་མུར་བའང་སྤང་།

嘴，用牙咬，亦作 མུར་བ།

དམུལ་བ། ཁས་འཇུས་དམུལ་བ། 微笑，含笑。

དམུས་བྱང་བ། སྒྱིད་སྒྱུག་མང་པོ་བྱང་བའས་བྱེད་པོ་དང་ཡིད་ཆད་པ་ལའང་། 1. 經受許多苦乐，世故，奸滑。2. 灰心。

དམུས་ལོང་། སྒྱིས་ནས་ལོང་བ་མིག་མེད། 生盲，生来即盲的。

དམི་བ། བཙོག་པ། 污秽。

【增】 参看 མི་བ། 痣。[达]

དམི་བོ། བཙོག་པའི་མིའས་མི་བསད་བའང་ཟེར། 1. 污秽人。2. 杀人者。

དམི་བོར་འབྲུགས། ཡར་རྒྱུར་གསོད་དེ་འབྲུགས་པ། 乱杀，互相殘杀。

དམིད་དོར་བ། ཁྱོ་ཞིག་གིས་མཐུ་བཤང་བ་ཉུང་།

詛咒，如以怒語咒罵。(同) དམིད་བོར་བ།

དམིད་པ། བྱད་ཁའི་ཞིག་གསུ་ཁྱོ་ཞིག་དང་མཐུ་ཞིག་咒罵語，憤怒語，惡語。【增】 1. 降伏，詛咒。2. 发誓，以誓言堅定条約。3. 陈述有魔力的祝禱詞。[达] (同) དམིད་ཞིག་

དམིད་པ་བོ། མཐུ་གཏོང་མཁན་ཉུང་། 放咒者。

དམིད་པ་བཙུགས་པ། (原注缺) 賭咒。

དམིད་བོར་བ། ཁྱོ་ཞིག་གིས་མཐུ་བཤང་བ་ཉུང་།

詛咒，发誓，如以怒語咒罵。

(同) དམིད་དོར་བ།

དམིད་མི་དམའ། མིད་མི་དམའ་མཐོ་བོའས། 不低，高，亦作 མིད་མི་དམའ།

དམིད་མི། གཏོ་བཙོས་དམིད་མིའང་། 1. 詛咒。

2. 黑教作法誦咒者。

【增】与 𑖦𑖦𑖦𑖦 相反。〔达〕

དམཎ་ཚིག་ བྱད་ཁའི་ཚིག་གསལ་ཞོ་ཚིག་དང་མཐུ་

ཚིག་ 咒罵語，憤怒語，惡語。(同) དམཎ་པ།

དམུལ་ཁམས་བཙུ་བ་བྱད། ཚ་དམུལ་བྱད་དང་

གང་དམུལ་བྱད་དང་ཉི་ཚ་དང་ཉི་འཁོར་བཙས་

ལྔ་ 十八地獄(佛)：八熱地獄，八寒地獄，

獨一地獄，近邊地獄等共十八。

དམུལ་འཛིན་མ། རྩལ་འཇུག་ཟེར། 摧毀地獄

(藻)。遍入(天神名)。

དམུལ་བ། ངན་སོང་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཉི་དགའ་

བ་མེད་པས་ན་དམུལ་བ། 地獄(佛)，三惡趣之

一，无喜樂故名地獄。

དམུལ་བའི་ས་ཤོན། རྩལ་པ་མི་དགེ་བ། 地獄

種子(藻)。罪惡，不善。

དམུག་པ། འགྲོ་བ། 行。

【增】表示，夸示。〔达〕

དམུགས་པ། སོང་བ། 已去。

【增】从深水中汲出，撈出。〔达〕

མ། ཐོད་བའི་མ་དང་མཚན་ཚའི་མ། 1. 瘡。2. 刀槍

傷。【增】1. 有紅點而皮膚無知覺的一種癩

病。2. 有時指美麗，幸運等。〔达〕 疵，

過失。〔本〕

མ་ཁོད། ཤོལ་མིག་ཉ་ཕྱི་མ། 惡瘡，如瘡傷之瘡。

མ་སྒྲི། ཁ་དང་མཚན་ས་ལའང་། 瘡門(佛)，

口和女性生殖器。

མ་སྒྲི་གསུམ། ཁ་དང་བཤའ་ལས་དང་ཟག་ཕྱེད་མ

三瘡門(佛)，口，大便道，女性生殖器。

མ་སྒྲིབ། (原注缺) 護瘡物。

མ་ཚས། མ་བཙོས་ཐབས་ཀྱི་ཚས། 治瘡之工具。

མ་ཚུ། མདོ་སྐད་ཁམས་ཀྱི་ཚུ་ལྷང་ཞིག་ 黃河。

མ་རྩམ། མ་དག་པའི་རྩམ་སྒྲིས། 瘡疤。

མ་གཏོད། (原注缺) 傷，成瘡。

མ་འབྱུབ། མ་བཙོས་པ་འཚོས་ཀྱི། 治瘡，縫瘡口。

མ་འབྱུབས་པ། མ་བྱུབས་ཟིན་པ་ལའང་། 治瘡，

已縫瘡。【增】收口。〔四〕

མ་ཡབ་པ། དམའ་ཡབ་པའི་དོན་དུ་སྒྲུང་། 翻

降，即 དམའ་ཡབ་པ།

མ་བྱ། འབྲུག་སྒྲིའི་སངས་འཛིན་དང་དུག་ཟན་མཇུག་

སྒྲི་ཅན་ཕྱེ། 孔雀。(原注系孔雀的異名)

【增】西藏薩迦鎮西南的村落。〔达〕

མ་བྱ་ཅན། (原注缺)

【增】青翠的草木，青綠的草地，草原。〔达〕

མ་བྱའི་རྒྱལ་མཚན་ཅན། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་ལའང་།

孔雀為幢者(藻)。摩耶天女。

མ་བྱའི་མདོངས། མ་བྱའི་མཇུག་སྒྲིའི་མིང་སྒྲི་དེ་

ལ་མིག་ཐོང་བ་འདྲ་བས་ཐོངས་འཕྲད་དམ།

孔雀翮眼，孔雀尾翮，彼翮似有盲眼，故名

ཐོངས། 盲。

མ་བྱའི་ཐོངས། (注同上)

མ་འབྱེན་པ། སྒྲིན་བཏོན་པ་ལའང་། 1. 除去瘡。

2. 揭露過失。

མ་འབྱེད་པ། མོ་མཚན་གདངས་པ་ལའང་། 1. 瘡

開。2. 女性生殖器張開。

མ་མེད་པ། ཉེས་པ་མེད་པ་ལའང་། 1. 無瘡。

2. 無過失，無罪。

མ་སྒྲན། མ་གསོ་བར་ཕྱེད་པའི་སྒྲན། 治瘡傷之

藥品。

མ་ཅི། མ་སྒྲན། 瘡藥。

མ་མཚན། མ་མཚན་ནམ། 女性生殖器。

【增】伤痕，瘰。〔达〕

མ་ཡི་ལྷ་བ། ཆེགས་རུས་སོང་གི་མའི་ལྷ་བ། 疮
膿，骨节炎，疮化膿。【增】伤口恶化。〔达〕

མ་རེངས་བ། མ་ཆེ་རུ་སོང་བ་ལྷ་བུ་དང་མ་ལྷོག་
བྱང་བ་ལའང་། 1. 疮渐大。2. 疮溃烂了。

(同) མ་རྟེངས་བ།

མ་ལས་སྐྱེས་བ། བྲག་གི་མིང་། 从伤口生出
(藻)。血。

མ་ལས་བབ་བ། (注同上)从伤口流下(藻)。

མ་བྱ། བྱ་བ་ཕོར་བའི་མ་ལའང་། 1. 痘疹。2. 疱
疮。【增】膿疮，化膿的伤。〔达〕

མ་སོས་བ། མ་དག་སོང་བ། 疮治好了。

མ་གསོས་བ། (注同上)

མ་རྟེངས་བ། མ་ཆེ་རུ་སོང་བ་ལྷ་བུ་དང་མ་ལྷོག་
བྱང་བ་ལའང་། 1. 疮渐大。2. 疮溃烂了。

(同) མ་རེངས་བ།

མང་། ཁང་པའི་ཕྱི་ལ་པའི་གཏིང་གི་གཞིར་མ་ཅ་བ།
基础，地基。【增】梦。〔达〕

(同) མང་གཞི།

མང་འཇབ། ལྷ་འཕྱོག་བྱེད། 镊子，拔毛的工具。

མང་ཆོར། (注同上)【增】= མང་ཆོར། 1. 洗
鼻窍的器具。2. 耙。〔达〕

མང་འཇུགས། ཅ་བ་འཇུགས་པ་ལྷ་བྱ། 奠基，
建立根基。

མང་གཞི། ཁང་པའི་ཕྱི་ལ་པའི་གཏིང་གི་གཞིར་མ་ཅ་
བ། 基础，地基。【增】地脚。〔四〕

(同) མང་།

མང་ལམ། མི་ལམ། 梦。

མངས་བ། ཤེས་པའང་ཟེར། 知道。

མད། (原注缺) 希有，优胜，很好。

མད་ཆད། ལྷན་གྱི་གོང་རྒྱ་ཟེར་སྒྲུབ་ཆད་དམ། 耳
环，耳朵的装饰，亦作 མེད་ཆད།

མད་དུ་བྱང་བ། རོ་མཚར་མད་དུ་བྱང་བའམ་ལ་
མཚན། 希有，希奇。

མད་མཚར། (注同上)

མན། མའི་མན་པའང་། 受伤，疮伤。

མས་བ། ལྷད་ཅ་དྲིས་པ་དང་མཚན་ཆས་མ་བཟོས་
པ་ལའང་། 1. 問話。2. 兵器所伤。

མི་ལྷས། མི་ལས་གྱི་ལྷས། 梦兆。

མི་བ། མི་ལས་མི་བྱ། 所梦，作梦。

མི་ལམ། མན་ལ་ལས་གཏིང་ལས་ལང་། 梦，亦作
མན་ལ་ལས། གཏིང་ལས།

མི་ལས་མེད་བ། ལྷ་སྤྱིའི་མིང་། 无梦(藻)。
天神。

མི་ལས་མིས་བ། མན་ལ་ལས་གཏིང་ལས་མིས་
ཟེན་བ། 已作梦。

མི་ལས་ཁྲོ་བ། ཉེར་ཁྲོ་བཅུ་བ། 梦月(藻)。
阴历十月。

མི་ལས་ལེགས་པམ། གཏིང་དུ་སོང་བའི་དོན།
(པས་ 似是 པབ་ 字之誤) 善入梦(藻)。

安眠。

མིག་སྒྲ། མིག་པ་འད་པའི་རྩ་མེག་ 如蹄形之
馬鞍。

མིག་ཕྱགས། རྩའི་ཁང་པའི་མིག་པའམ་དའི་ཕྱགས་

ལའང་། 1.馬蹄。2.馬蹄鉄。

【增】鉄蹄子。〔四〕（同）མིག་པ།

མིག་སྒྲ་ཅན། （原注缺）

【增】=སྒྲ་པའི་མིག་ 一种护面具。〔法〕

མིག་པ། ཉེ་ཀྱང་པའི་མིག་པའམ་ཉེ་ལྷགས་་་་

ལའང་། 1.馬蹄。2.馬蹄鉄。

【增】兽蹄。〔达〕（同）མིག་ལྷགས།

མིག་པ་ཁ་བྱག་ པ་ཐུང་དང་ལྷག་གི་ཀྱང་མིག་ཉ་བྱ།

偶蹄，如牛，羊的蹄子。

མིག་པ་ཅན། ཉེ་མིང་ལའང་། 1.有蹄者。

2.馬。

མིག་ཅ། བཅན་མའི་ཅ་ཞིག་ 生殖器的一条筋脉。

མིགས་པ། མྱོག་ཆགས་མིགས་བྱ་སྟེ་བྱག་རི་ལ་་་

གནས་པ་རྩངས་པ་དང་ཐང་ལ་གནས་པ་མིགས་བྱ།

四脚蛇，在山岩者为蜥蜴，在平原者为蠍虎。

【增】小蜥蜴。〔达〕

མིགས་བྱ། （注同上）

མིས་པ། མི་ལས་མིས་ཟིན་པ། 已梦见。

ལྷག་པ། ཁྱིས་ལྷག་པར་བྱེད། 咬，如狗咬。

【增】1.螫刺。2.擦破。3.狗吠。〔达〕

ལྷག་པར་བྱེད། （注同上）

ལྷགས་པ། I. ཁྱིས་སྐྱོ་བྱལ་པ། 嚙，如被狗咬。

II. མེས་སྐྱོ་བྱལ་པ་སྟེ་གཏི་ལྷག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ལྷགས་མེས་སྐྱོ་ཞིང་ལས་སྐྱོ་མི་རྒྱུད་པའི་སེས་་་་

པའོ། །ལྷགས་པ་ཞེས་འཕྲད་དམ་གནས་གྱི་ལྷགས་པ་དང་འདྲ་བའི་ཆ་ནས་སོ། ། 昏迷(佛)，心不明
了，痴分所摄，身心粗重，无堪能性之識，
或应作 ལྷགས་པ་ 由与天空之雾相似而立名。

【增】偶尔写作 ལྷ་པ། 1.濃雾。2.墮入雾中，
迷惑，蒙昧，糊涂。〔达〕

ལྷགས་བྱེད་འཛོམས། བརྒྱ་སྟེན་ལའང་། 摧能
惜(藻)。帝釋(天神名)。

ལྷགས་འཛོན། རིས་ལྷ་ལའམ་ནོར་བུ་པམང་པོ།
持雾(藻)。藏跋拉，善财(夜叉名)。

【增】海。〔达〕 財神。〔本〕

ལྷན་པོ། ལྷན་པོ་དཔུན་པོ་འཛིན་ཏུ་སྒྲུང་། 似即
དཔུན་པོ། 愚暗，愚痴。

ལྷར་བ། དཔུན་པ་སོ་འདེབས་པའི་མིང་ཏུ་སྒྲུང་།
咬，亦作 དཔུན་པ།

ལྷས་པ། དཔུན་བྱུང་བའི་མིང་ཏུ་སྒྲུང་། 似即དཔུན་
བྱུང་པ། 灰心，失意。

ལྷས་བྱུང་པ། （注同上）

མི་བ། བཅོག་པ་དཔེ་བའི་མིང་ཏུ་སྒྲུང་། 痣，斑
点，痕跡。

མི་བ་ཅན། བཅོག་པར་གྱུར་པའམ་གྱི་ཐ་མཁའ་ན་་་
ལའང་། 1.污秽。2.食肉者。

མི་བ་ཆགས་པ། （注同上）

མི་འབམ། བཅོག་པ་དཔེ་འབས་རྒྱལ་བའི་དོན།
汗秽，腐烂。

མིག་ངན། ལྷས་ངན་སྐད་དོད་གཅིག་པས་སོ། །凶兆。

མིག་བྱེད། བསྐྱུག་པའི་དོན་ནས་སོ། ། 消灭，摧毁。

མིག་མེད་པ། གཏན་ནས་མེད་པ། 一定没有，絕
对没有。【增】无秩序，不規則。〔达〕

མིད། མའི་མིད་དམ་ཉེ་གོང་མིད་ཉ་བྱ། 鞍子之鞅。

མིད་པ། གསོལ་བ་ལྷ་བ་སྟེད་པའི་མིང་ཏུ་སྒྲུང་།

請求，似即 མྱེད་པ། 請問。【增】1.= གཏན་

耕牛。(同) མོན་དོར།

མོན་ལྷགས། མོང་ལྷགས་མོང་ག་ཤོལ། 犁铧, 犁铧。

མོན་དོར། ཞིང་མོ་བྱེད་ཁྲུང་སྐྱེས་རང་སྐྱེས་པ།

耕畜。【增】同轭的两头牛。〔达〕

(同) མོན་ཁྲུང་།

མོན་པ། ཞིང་པའི་མོན་པའམ་མོན་བྱེད་མཁན་ནས་

མོད་མཁན། 耕田者。

【增】1. 耕耘。2. 耕牛。〔达〕

མོལ། བལ་མེལ་བ་པོས་མོལ་ཤིག་མ་འབྱེངས་པར་སོ་

སོར་མོལ། 扯吧！撇开乱毛吧！

མོས། ཞིང་མོས་ཤིག་ 耕吧！耕田吧！

【增】མོ་བ་的完成式。〔达〕

མོས་པ། ཞིང་མོས་ཟིན་པའམ་ཁྲུ་ཁྲོག་ཟིན་པ། 已耕

田，已翻耕。

ཁྲུ་བ། ལུས་ཀྱི་མདངས་ཉམས་པའམ་ཆ་བས་ཁྲུ་ཁྲེ་

ཁྲུ་མེང་མེང་གུར། 衰败，衰弱，容光衰退，
因热而衰萎。

【增】1. 疾病，反胃。2. = ཉམས་པ། 〔达〕

ཁྲུང་བ། ཀྲང་བ་བཀྲུང་བར་བྱའམ་ཁྲུང་བར་བྱ་རྟེང་

བར་བྱ་ཞེས་པའང་། 欠伸，打呵欠伸腰，伸脚，

亦作 ཁྲུང་བར་བྱ། ཁྲུང་བར་བྱ། 【增】屈身相
向，伸颈向前，如听旁人的言谈或耳语。〔达〕

ཁྲུང་། བཀྲུང་བར་བྱས་ཤིག་ 伸展，伸(命令词)。

མ་ཕབ་པ། དམའ་ཕབ་པའི་བྱ་བྱེད་དེ་མཐོ་པོ་

དམའ་རྒྱ་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་ཡོན་ཏན་མེད་པར་སྤྲོས་
པ་ཉི་ཤུ། 1. 已贬，已降。2. 有德说为无德。

མ་བ། དམའ་བ། 低下。

མ་དབབ། དམའ་རྒྱ་དབབ་པར་བྱ་བའི་བྱ་བྱེད་དེ་

མཐོ་པོ་དམའ་རྒྱ་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་ཡོན་ཏན་མེད་

པར་སྤྲོས་པ་ཉི་ཤུ། 1. 将贬，将降。2. 辱蔑，
如有德说为无德。

མ་འབེབས། དམའ་འབེབས་པའི་བྱ་བྱེད་དེ་མཐོ་

པོ་དམའ་རྒྱ་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་ཡོན་ཏན་མེད་པར་

སྤྲོས་པ་ཉི་ཤུ། 1. 贬低。2. 辱蔑，如把有德
说为无德。

མ་ར། ཁ་ལྷ། 胡须。

མ་ག་རྒྱ། ལུས་ནག་ནང་རྒྱ། 黑暗中。

མ་ག་རྒྱམ་ན། (注同上)

མ་ད། ལུས་ཀྱི་ཁྲོད་མ་ད་ཉི་ཤུ་འཕགས་པ། 1. 下，

下部，如下身。2. 后。

【增】1. 较低下的。2. 指时间上在后面的部
份。3. 小孩。〔达〕

མ་ད་དྲིས། མ་ད་ལོས་ཤིག་ 下衣之一，裙子，

裤子。(同) མ་ད་གཡོགས། མ་ད་གཡོས།

མ་ད་བྱས་མ། ལུས་མེད་མཆོག་པའང་། 美女。

【增】婢女多的贵妇。〔法〕

མ་ད་ཆེན་མ། (注同上)

མ་ད་འཆལ་བོ། གཟུགས་ཀྱི་གྲོལ་བོ། 身形不

正。【增】堕落，无耻，卖淫。〔达〕(达
无 བོ་字)

མ་ད་འདོགས། འདོགས་པའམ་གས་པ། 藏文添足

字。【增】如在 གྲ་ལ་ཁྲ་ཀྱ་中的 ལ་ར་ལ་ཁྲ་
等附加字母。〔达〕

མ་ད་པ། མིའི་སྤྱོད་བཟོད་པ་ཉི་ཤུ། 诃斥，如说

他人过失。【增】或说 མ་ད་པའི་ཆོག་ 非难，
谴责，凌辱，轻蔑。〔达〕(同) མ་ད་ར།

ལྷན་ཚང་མ། གཞུགས་ཚང་མ་འཕེལ་ཚང་མ།

娼妓。【增】淫妇。〔达〕（ཚང་ 达作རྩང་）

ལྷན་གཡོགས། ལྷན་གོས་ཤིག གཡོགས་ཤིག 下衣，裙，裤。

（同）ལྷན་དཔྱིས། ལྷན་གཡོགས།

ལྷན་ར། མིའི་སྤྱོད་བཟོད་པ་ལྟ་བུ། 诃斥，如說

他人过失。【增】辱罵之詞。〔达〕

（同）ལྷན་པ།

ལྷན་གཡོགས། ལྷན་གོས་ཤིག 下衣之一，裙，

裤。（同）ལྷན་དཔྱིས། ལྷན་གཡོགས།

ལྷན་གསར། （未詳）

ལྷན། བདུད་ཅི་རྩེ་ནང་འཛུགས་མིང་། 药。

【增】利益，用途，好处（ཡན་པ་的敬詞）。

〔达〕（同）ལྷན་ཅི།

ལྷན་དཀར། ལ་ཡུག་ལའང་། 1. 白药。2. 萝卜。

ལྷན་བཀྲ་བ། ལྷན་གྱི་ཁྲ་བ་བཀྲ་བའམ་བཏོན་པ།

煎药。

ལྷན་ཁྲིག་ ལྷན་མ་ཡིན་པ་ཁྲིག་ལྷན། 非草药，

块药（矿石类药，或未泡制之生药）。

【增】未研碎，或未配合的药品原料。〔达〕

ལྷན་སྒ། ལྷ་མེད་དང་སྒ་སྒྲུགས་ཀྱི་བྱ། 姜，如黄

姜，紫姜。

ལྷན་ཆང་། ལྷན་སྒ་ཚོགས་སྒྱུར་བའི་ཆང་། 药酒。

ལྷན་ཆེན། （原注缺）大药。

ལྷན་ཁྲོང་ས། མི་རྒྱུ་སྒྲུགས་སྒྲུགས་པའི་ཡུལ། 生长

花草等的区域。【增】多药草之国，借喻指西藏。〔达〕（达作 ལྷན་གྱི་ཁྲོང་ས་）

ལྷན་བཏགས་པ། ལྷན་གྱི་མར་བཏགས་པ་དང་ཡན་

བཏགས་པ་ལའང་། 1. 研药为末。2. 饒益，利益。

ལྷན་བྱུན། བཅད་མཚམས་བྱུན་གཅིག་ལྟ་བུ། 药剂。

如一剂，一服。

ལྷན་བྱུར། ལྷན་གྱི་བྱུར་མའམ་ཁེས་བྱ། 药匙，药

杓。

ལྷན་བྱིད་པ། ལྷན་ལས་བྱིད་པའམ་འཕྱང་འདོད་

མེད་པར་གྱུར་པ། 怕吃药，不乐意吃药。

（同）ལྷན་སྒྱུར་པ།

ལྷན་པ། ཡན་པ་དང་གསོ་རིག་པའམ་གསོ་དབྱེད་

མཁན་དང་འཛོལ་བྱེད་དང་སྒྲིག་སྒྲུབ་ལྟ་བུ་ཞེས་ཆེ།

1. 利益。2. 医生。

ལྷན་ཁྲི། ལྷན་གྱི་ཁྲི་མ། 药师（佛名）。

ལྷན་དབྱེད། འཛོལ་བཟུང་། 药方，治方法。

ལྷན་ཅབ་པ། （原注缺）切碎药。

ལྷན་ཅི། བདུད་ཅི་རྩེ་ནང་འཛུགས་མིང་། 药。

（同）ལྷན།

ལྷན་ཡན། ཡན་ཡན་ལའང་། 1. 医药费。2. 胜

利（佛）。

ལྷན་རོ། ལྷན་གྱི་རུས་རོ། 药渣。

ལྷན་ལེན། ལྷན་འཕྲོད་པའི་དོན། 受药，服药相

宜（服药生效）。

ལྷན་གར། དམན་གར་གྱི་མིང་དུ་སྒྲུབ་། 似即 年轻

女子。少年，青年女子。

ལྷན་སྒྱུར་པ། ལྷན་ལས་བྱིད་པའམ་འཕྱང་འདོད་

མེད་པར་གྱུར་པ། 怕吃药，不乐意吃药。

（同）ལྷན་བྱིད་པ།

ལྷན་པ། ལེགས་སྒྱུར་གྱི་པའི་དོན། 善妙。

ལྷན་པོ། མགོ་སྒྲུབ་མ། 霄宿（二十八宿之一）。

མཁའ་པ་ལ། མཁའ་ལྷ་པ། 驚月，十一月。

མེད་ཀྱི། དབྱིན་ཀའི་དུས་ལུ་ཐང་ལ་ཆུ་འོ་རྒྱུ་ན་གཤོ་
བ་ལྟར་སྤྱང་བའི་མཚུམས་བརྒྱན་གཤོ། 阳焰(佛)，
春季平地上现出的似河流之景象(水气)。

变音。【增】=ལྷ་མོ། 芦葦。〔达〕

མིའི་མདུན། མིའི་མདུན་པོ་ལྟ་བུ་ལ།
长眉，如眼眉横长。

【增】 = རྒྱུ་གྱི་མཛེས་པ། [达]

མྱིན་འཛུགས་པ། བཏུ་མྱིན་གྱི་པ། 推熟子
(藻)。帝釋(天神名)之子。

མེན་ཕྱག་ ལྷ་མ་ཞིག་ཀྱི་ཀ་ཟེར་པ་དང་ཡང་ན་
 མེན་ཕྱག་ལྷ་མ་ནི་ཕྱག་ཕྱེ་དབྱིབས་ནི་ལྷ་མི་ལྟ་……
 བུ་ཤོ། 昂宿（二十八宿之一），昂宿有六
 星，状如剪刀形。

མྱིན་བྱག་ཅན། མྱིན་ཐང་མྱིན་བྱག་ཤར་མ་དང་
ལྷན་པའི་ཟླ་བ་དང་ཉོར་ཟླ་བཅུ་བ་ལའང་། 有昂
宿。1.季秋(秋末)。2.昂宿值月。3.阴历
十月。(同)མྱིན་བྱག་ཟླ་བ།

[illegible]

མྱིན་རྒྱལ་ཁྲི་བ། མྱིན་ཐང་མ་མྱིན་རྒྱལ་སྐར་མ་དང་
ཐུན་པའི་ཁྲི་བ་དང་ཉོར་ཁྲི་བ་ཅུ་བ་ལའང་། 昴宿
月。1.季秋(秋末)。2.昴宿值月。3.阴历
十月。(同) མྱིན་རྒྱལ་ཅན།

མྱིན་བརྒྱུ་པ། ཁོ་གཉིས་ཅན། 皺眉。

熟。【增】1.发展,完全。2.被轉換。〔达〕

ཐུན་པ་འདུལ་བྱེད། བཀུ་སྤྱན་ནམ་པཀུ་སྤྱན་གྱི་
 གུ་མའང་། 調伏成熟（藻）。1.帝釋（天
 神名）。2.帝釋之子。

ལྷན་པ་བསད། (注同上) 杀成熟(藻)。

མེན་པུག་ སྐུ་གེ་མེན་མ་གཟིམ་གྱི་པར་མཆ་མལ་དང་
མེན་པུ་པར་། 1. 两眉之間。2. 白毫相
(佛的三十二相之一)。

(同) ལྷོ་ཕྱོད་ཀྱི་སྐབས།

མྱེན་བྱེད། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 能熱(藻)。
1.火。2.火神。

མྱེན་དབྱུག མིག་གི་མྱེན་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་མཚན་མས་
 རྟེན་མཛོད་ལྟར་ལའང་། 1. 两眉之間。2. 白毫相
 (佛的三十二相之一)。
 (同) མྱེན་དབྱུག མྱེན་མཚན་མས།

མྱིན་མ། རིག་གི་མྱིན་པའི་མྱུ་དྲུས་རིང་ཟེང་བ་རྩ་བ།
眉，如眉毛横长。【增】发育成熟的女子。
〔达〕（同）མྱིན་ཆུབ་མ།

མྱེན་མའི་མགོ། (原注缺) 眉头。

མྱོན་མི། བཟེམ་བཅས་ཀན་པོ། 成熟人(藻)。

ལྷ་མོ། ར་ཏུ་མ། 盐之一种。

ལྷན་ཅིགས། སྐད་མོ་སྒྲིན་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཤིང་འབྲེལ་
ཁྱོད། 眉相，如眉毛横长。（同）སྒྲིན་མ།

མཆན་མཆོམས། སྐུ་ཡི་མྱིན་མ་ཤིས་ཀྱི་ལང་། 1. 两眉之間。
2. 白毫相（佛的三十二相之一）。

(同) རྩིན་ཐུག རྩིན་དབྱུག
རྩིན་ལེགས་མ། འུ་མེད་མཛེས་མ། 眉秀女(藻)。
美女。

མྱག་མུང་། (原注缺) 小雾。【增】药草。〔达〕

མྱག་ཆེན། (原注缺) 大雾。

མྱག་བྱང་། ཁ་ཟས་གྱིག 食品之一。

【增】青稞粉或混合粉和糖浆所制的餅，放在一尺直径的盘中，布施僧众。〔达〕

མྱག་འཕྱེབས། མྱག་པས་འཕྱེབས་པ། 下雾，大雾弥漫。

མྱག་འབྱམས། (注同上)

མྱག་པ། ཆར་པ་བབ་པའི་རྩིས་སུ་མྱག་པ་ལངས་པ་རྩ་བུ་མྱགས་པའང་། 雾气，如下雨后，所起之雾，亦作 མྱགས་པ།

མྱག་པོ། དམར་ནག་མདོག་རྩ་བུ། 紫色，赤黑色。

【增】凝血之色。〔达〕 棕色。〔四〕

མྱག་ཅི། རྩུང་རྩྭ་མཆོགས་པ་བྱུགས་པའི་ཕྱིག་ལའི་ཆོས་སམ་རྩིས་དང་གདོང་པ་བྱུགས་པའི་ཆོས་བུ་རྩུང་སྟོན་པ། 胭脂，从前在眉间所涂点之色，或在面上所擦之颜色、糖汁等。【增】= མྱག་ཆོས། 紫红颜料，从紫草中提出用涂供食。〔达〕

མྱག་རྩིས། (注同上)

མྱགས་པ། གནས་བྱི་མྱགས་པ་འཕྱེབས། 雾。

【增】懶惰。〔达〕

མྱགས་བྱེད། མྱགས་བྱེད་སྟོན་ཆགས་པའང་། 1. 能悟。2. 刺螫之虫。

མྱན་པོ། དམུན་པོ་ལྷན་པོའི་མིང་། 痴人，愚人，等于 དམུན་པོ།

མྱེ་གཤ། དགེ་སྦྱོང་མའི་མོ་མཆན་ནས་ཁྲག་འཛག་པའི་ཆོ་གཤ་པའི་རས་གོས། 月經帶，比丘尼行月經时，遮阴之布。【增】མྱན་ཁྲིབས་ 的不

正确拼法。〔达〕 (达作 མྱེ་ཁྲག་)

མྱེ་ཕྱིག གདོང་གི་ཕོར་པ་ཕྱིག་ལ་མྱེ་བ། 痣点，雀巢。

མྱེ་བ། གདོང་གི་ནག་ཕྱིག་རྩ་བུ། 痣，面上之黑点。【增】汚子。〔四〕

མྱེ་བ་ཅན། དམེ་བ་ཅན་ཏི་བཤན་པ་ལའང་། 1. 有痣者。2. 即 དམེ་བ་ཅན། 屠戶。

མྱེ་བ་སྤར་ཁ། འོག་གི་རི་མོ་དེར་སྟོན། 九宫和八卦，参看下图。(原图缺)

མྱེ་བར་བྱས་པ། དམེ་བར་བྱས་པའས་བཅོག་པར་བྱས། 使污秽。

མྱེ་ག་ཅན། དིགས་ངན་དམེ་ག་ཅན་ཏི་མེ་ག་ཅན་ལང་བྱིས་སྤང་། 卑贱族姓，亦作 དམེ་ག་ཅན། མེ་ག་ཅན། 【增】= བཤན་པ། 屠夫。〔达〕

མྱེའུ་ཟན། གས་ཀྱི་བྱེ་མ། 糌粑，青稞粉。

མྱེད་པ། གང་གི་ཞུ་བའས་གསེལ་བ་འདིར་མེད་པ་ཞེས་པའང་སྤང་། 間，請求，亦作 མེད་པ།

མྱོད་པ། མྱོད་པར་བྱེད་པའས་སྟོམས་པ། 1. 訶責，責罵，誹謗。2. 傲慢。

མྱོད་བྱེད། ཁྱུ་འཇུག་པའང་། 1. 毀謗。2. 遍入(天神名)。(又) ང་ཁྱལ་ཅན་པའང་། 傲慢者，自大者。

མྱོན་འདིན། མྱོས་འདིན་གྲོགས་པོ། 摯友，至誠的朋友。

མྱོན་པ་མེད་པ། སྐལ་པ་མེད་པ་རྩ་བུ། 无愿(佛)，如无善根。

【增】无热情的，不固定的。〔达〕

མྱོན་པར་འགྱུར། བདེ་ལེགས་སུ་འགྱུར། 愿安乐(祈禱詞)。

མྱོན་ཚིག་ བྱི་མར་རྩ་མའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་སོག་

ཅེས་མྱོན་ལས་ཀྱང་སོག་ 祝愿詞，祈禱詞，如
发愿后世得人天道。

མྱོན་ལས། (原注同上) 祝愿，祈禱。

མྱོན་ལས་ཅན། རྒྱལ་བ་བཟང་ཅན་ཉི་ཤུ། 有愿
(佛)，如有善根者。

མྱོན་ལས་ཆེན་མོ། ལྷ་སའི་མྱོན་ལས་ཆེན་པོ། 拉
薩大祈禱法会。(ལྷ་སའི་ 原注作 ལྷ་སར་)

མྱོན་སེམས། མྱོན་པ་སེམས་བསྐྱེད། 愿心，愿普
提心(佛)。

མྱོས་ཅི་དགོས། ཅི་ཞིག་མྱོས་དང་ལབ་ཅི་དགོས།
何况，何須說。

མྱོས་འདིན། ལུན་རིང་དུ་འདིས་པའི་གྲོགས་པོ།
熟朋友，知友。

མྱོས་པ། མྱོ་བའི་དོན། 說。

མྱོས་པས་ཆུད། ཁོང་དུ་ཆུད་པ་ཉི་ཤུ། 了解。

མྱུག་བཅད་པ། (未詳)

མྱུག་ཤད། ཤིང་ཞིག་གི་ཤད། 一种灌木。

མྱུང་བ། མྱུང་བར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་སྒྲུབ། 伸展，
伸腰。【增】=བཀྱུང་བ། [达]

མྱུན་ག་བྱེད། ག་ཉིན་བྱེད་པའམ་མནའ་མ་གཤོང་
ལེན་མིང་། 作媒，結亲，嫁娶。

མྱུན་བྱེད་པ། (注同上) 【增】媒人。[达]

མྱུ་གུ། མྱུ་གུ་དང་མྱུག་མ་ཆུང་ཆུང་། 1.笔。2.筍。

མྱུ་གུ་ཅན། མྱུ་གུ་ཅན་ནས་ཡི་གེ་བ། 繕写員。

མྱུག་མ། མྱུག་མ་ཤིང་། 竹子。

【增】芦苇笔。[达]

མྱུག་མ་མཁན། མྱུག་མ་མཁན། 竹匠，竹工。

མྱུ་གུ། ཡི་གེ་པའི་མྱུ་གུ་དང་མྱུག་མ་ཆུང་ཆུང་།

1.笔。2.筍。

མྱུ་གུ་ཅན། ཡི་གེ་བ། 繕写員。

མྱུ་གུ་འཛིན། (注同上)

མྱུ་གུ་འི་ཁ། ཤིང་མྱུ་གུ་འི་ཅེ་མོ་ཉི་ཤུ། 竹筍的
尖。【增】笔尖。[达]

མྱུག་ཀྱང་མ། (未詳)

མྱུག་ནས། འཇུག་ནས། 刺入。

མྱུག་མ། ཤིང་མྱུག་མ། 竹子。

【增】芦苇笔。[达]

མྱུག་འཛིན། མྱུ་གུ་འཛིན་པ་ཡི་གེ་བ། 司书，
繕写員。

མྱུག་ཤད། ཤིང་མྱུག་མའི་མྱུ་ཤད། 竹筍，竹梳。

མྱུག་ས་བ། བཅུག་པ་ཉི་ཤུ། 刺入。

མྱུང་གནས། བཅུང་བར་གནས་པ། 斋戒，持斋。

【增】= མས་སྒྲོང་། 断食。[达]

མྱུང་བ། མྱུང་བའམ་མྱུང་ཏུ་བྱེད་པ་ལའང་། 1.斋
戒。2.减少，撙节。【增】調節飲食。[达]

མྱུང་བུ། ལྷ་ས་མཆོ་བའི་མྱུང་བུའང་། 錐子，鞋
匠之錐子。

མྱུན་པ། མྱུན་པ། 瘋狂。

མྱུར་ནས། མྱུར་དུ་འཇུག་ནས། 快，赶快的。

མྱུ་བ། ཞན་པ་ཟེར་སྒྲུབ། 弱，衰弱。

མྱུ་ཚིག་ ཉེ་ཚིག་གསལ་འབྱིབ་ཚིག་ 淫秽語。

མྱུ་ཡང་། མྱུན་པར་འགྱུར་ཡང་། 要瘋，將瘋狂。

མྱུ་བྱེད། མྱུ་བར་བྱེད་པ་པོ་དང་ཡི་དུག་ས་ལའང་།

1.使人狂者。2.餓鬼。

【增】麻醉性的。[达]

ལྷན་འཕྱོག་པ། ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པ་

བརྒྱལ་བ་ཏྲ་པ། 狂乱, 神經錯乱, 神識不正常。

ལྷན་མེད། དུག་མེད་ལའང་། 1. 无狂。2. 无毒。

ལྷན་པ། ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པ།

瘋狂者, 神經病者, 神識不正常者。

ལྷན་པ། ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པར་གྱུར་

ཟིན་པ། 已瘋, 神識已不正常。

ལྷ་མཁན། ལྷ་བར་བྱེད་པོ། 說話者。

ལྷ་མཁས། གཟམ་པུར་པུ་ལའང་། 1. 善說。2. 木

曜。(同) ལྷ་བའི་བདག་པོ།

ལྷ་མོ། ཁའི་མིང་ལའང་། 語門(藻)。口。

(同) ལྷ་བྱེད།

ལྷ་བཅད་པ། དང་མོང་མིང་། 斷語(藻)。仙人。

ལྷ་འཆལ། དག་འཆལ། 乱說, 惡語。

ལྷ་བ། རྒྱད་གཉིས་ལྷ་བ་ཏྲ་པ། 說, 說話。

ལྷ་བའི་བྱ་མཆོག་ འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་མཆན།

語聖(藻)。文殊菩薩名。

(同) ལྷ་བའི་དབང་པུག་ ལྷ་བའི་ཏྲ།

ལྷ་བའི་ཀྲལ་པོ། I. (注同上) 語王(藻)。

II. མཁས་པ་ལའང་། 智者。

ལྷ་བའི་མཆུ། གཡ་ཅན། 言說唇(藻)。欺詐者。

ལྷ་བའི་བདག་པོ། གཟམ་པུར་པུ་ལའང་། 語主

(藻)。木曜。(同) ལྷ་མཁས།

ལྷ་བའི་དབང་པུག་ འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་མཆན།

語自在(藻)。文殊菩薩名。(同) ལྷ་བའི་

བྱ་མཆོག་ ལྷ་བའི་ཀྲལ་པོ་I. ལྷ་བའི་ཏྲ།

ལྷ་བའི་འབབ་སྟེགས། ལྷ་ཡི་མིང་། 語階(藻)。

舌。

ལྷ་བའི་མེད། སངས་རྒྱལ། 說法獅子(藻)。佛。

ལྷ་བའི་ཏྲ། འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་མཆན། 語天

(藻)。文殊菩薩名。(同) ལྷ་བའི་བྱ་མཆོག་

ལྷ་བའི་ཀྲལ་པོ་I. ལྷ་བའི་དབང་པུག་

ལྷ་བའི་ཏྲ་མོ། དབྱངས་ཅན་མ། 言說天女(藻)。

妙音天女(菩薩名)。

ལྷ་བྱེད། ཁའི་མིང་ལའང་། 說話者(藻)。口。

(同) ལྷ་མོ།

ལྷ་དབང་། མཁས་པ་ལའང་། 語自在(藻)。

智者。(同) ལྷ་བའི་ཀྲལ་པོ་II.

ལྷ་ས་པ། བཤད་པའམ་བརྟན་པ། 已說。

ལྷ་སྟགས་འདོན། ལྷ་དན་སྟག་བཟལ་བྱེ་ཆོག་

འདོན་པའམ་གཙོང་རྒྱད་ཏྲ། 出怨嘆聲, 發
忧苦之聲, 嘆息。

ལྷ་བ། (注同上)

【增】=1. ལྷ་བཟལ། 痛苦。2. =དན་པར་སྟག་

བ། 說別人的壞話。〔達〕

ལྷ་དབང་། ལྷ་བ་ལའང་སྟངས་། 說。

ལྷ་དེ་ཆོག་ ལྷ་ཆོག་གསལ་གསང་ཆོག་གྱུང་བྱེད། 1. 悲

嘆詞。2. 隱語。

ལྷ་ས། རྒྱད་པོད་ཅིག་དང་མོད་པོག་ 說吧!

ལྷ་ས་ཤིག་ (注同上)

ཅ་ཀྱ་ར་སྤྱུལ། གཞིར་ཟེར་ཅ་ཀྱ་ར་གྱུ་གར་སྤྱུལ་

དོ། ། 金子，ཅ་ཀྱ་ར་ 乃梵語。

ཅ་ཀོ་ར། [梵] བྱ་ཞིག་ཡིན་གོང་སོའང་ཟེར་གྱུ་

གར་སྤྱུལ་དོ། ། 白松鷄，鷓鴣。

ཅ་གེ་ཅོ་ག། ཅུང་ཅུང་སྒྲ་ཚགས། 零零碎碎，

各种小件。【增】冗杂。【四】

ཅ་དྲ་ཀྱ། [梵] རྒྱག་ཏུ་འཇམ་ཆེན་ཕྱེད་ཟེར་བ་

དང་ཁང་ཕྱེད་ཟེར་བ་དང་ཆང་ས་པ་ཟེར་བ་དང་...

ལམ་གཅིག་དགའ་འཇམ་བ་མོ་ཕྱེད་ཟེར་བ་དང་དེ་

དག་ཀྱང་གྱུ་གར་སྤྱུལ་ཟེར་ཆག 1.燕子。2.家
雀。3.蜥蜴。4.霜雀。

ཅ་ཏ་ཀ། (注同上)

ཅ་ཏ་ཅན། (注同上)

ཅ་སྤ། ཅ་ཡིག་སྤེ་ཆན། ཅ་字部。

ཅ་ན། བཞུགས་ཅ་ན་ཟེར་བ་ནི་བཞུགས་པའི་ཆ་ན་

ཟེར་བ་ཏྲ་ཤ། 那时，当时，当在……时候。

ཅ་ན་ཀ། [梵] སྤན་མ་ཞིག་སྤེ་གྱུ་གར་སྤྱུལ་དོ། །

一种豆子。【增】1.古代印度的一个国王名，
丹珠藏中有其著作。2.山藜豆，鸡豆。【达】

ཅ་ན་ཡིན་ཡང་། ཅ་ཞིག་ཆ་ན་ཡིན་ཡང་། 任

何时候。

ཅ་བྱ། (未詳)

ཅ་མ་ར། [梵] གཤག་གས་འཕྱོང་གི་མིང་སྤེ་གྱུ་

གར་སྤྱུལ་ཡིན་ནོ། ། 牦牛，野牛。

ཅ་མའི་སྤྱང་པོ། ཤེལ་ཟེར་ཅ་མ་གྱུ་གར་སྤྱུལ་དོ། །

水晶，ཅ་མ་ 乃梵語。【增】一种餅。【达】

ཅ་ར། (原注缺) 鞭撻，鞭刑。

【增】也作 ཅ་ར། 【达】

ཅ་རི། (原注缺) 【增】亦作 ཅ་རི། 拉薩東南

方著名的圣地。【达】

ཅ་རྩ། ཆ་ནའམ་གཞི་བྱུང་དུ། 1.当时，当在…

…时候。2.在跟前。【增】1.髻曲的，髻
发，羔毛。2.供献于亡魂的肉食。【达】

ཅག་བཅད་པ། མར་ཅག་བཅད་པའམ། 滤淨，

如已將酥油滤淨。

ཅག་ཅག་སྒྲུག་ ཅག་ཅག་ཅེས་པའི་སྒྲུ་སྒྲུག་པ། 軋

軋鳴聲。

ཅག་ཅག་ལྟང་ལྟང་། ན་བའི་བྱུང་པར། 一种病。

ཅག་ཅོག་ ཅ་གེ་ཅོ་གེ་སྒྲ་ཚགས། 杂碎，零碎。

ཅན་དན། [梵] ཤིང་ཅན་དན་ཏེ་ཅན་དན་ཞེས་གྱུ་

གར་སྤྱུལ་དོ། ། བོད་དུ་བསྐྱུར་ན་ཆོས་ཕྱེད་ཟེར། 松
香，梅松樹，意譯為“适悅”。

【增】亦写作 ཅན་ན། 【本】

ཅན་དན་དཀར་པོ། བསིལ་དྲིས་ཆོས་པར་ཕྱེད་

པའི་ཤིང་ཅན་དན་དཀར་པོ། 白梅松，凉气适

意的树木。(同) ཅན་དན་ས་མཚོག

ཅན་དན་མཚོག་ ཅན་དན་དཀར་པོ། 白梅松。

ཅན་དན་དྲིལ་འདབ། ཅན་དན་དམར་པོ་འེ་མིང་།

紫松。(同) ཅན་དན་དམན་པ།

ཅན་དན་སྐལ་གྱི་སྒྲིང་པོ། སྒྲིང་གསུམ་རིན་གྱིས་

གཞལ་མེད་མིང་། 蛇心梅松。(原注：三千
世界无价宝木)

ཅན་དན་དམན་པ། ཅན་དན་དམན་པོ་འི་མིང་།

紫松。(同) ཅན་དན་ཉིལ་འདཔ།

ཅན་དན་དམན་མཚུངས། ཁ་ཆེ་གྱུར་གྱིས་ལའང་།

同紫松(藻)。藏红花。

ཅན་དན་བཞག་པ། ཅན་དན་བདར་ནས་ཞག་ཡོན་

པ་བཞག་པས་བཞིལ་བར་འགྱུར་བེད། 放置梅
松。(原注：梅松磨后，放一夜变凉)

ཅན་དན་འོད། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་། 梅松

光(藻)。大自在(天神名)。

ཅན་དན་རི་བོ། རྩོ་ཕྱགས་ས་ལ་ཡ། 梅松山

(藻)。南方马来亚岛。

ཅན་དན་ས་མཆོག་བཞིལ་དྲིས་ཆོས་པར་བྱེད་པའི་

མིང་ཅན་དན་དཀར་པོ། 凉气适意的树木，白
梅松。

ཅན་བྲ། [梵] ལྷ་བའི་མིང་རྟེ་བྱ་གར་ཤད་དོ།

月亮。

ཅབ་ཀྲོལ་ཅན། འཕམ་ཀྲོལ་ཅན། 好斗者。

ཅབ་མོ། ཅབ་མོ་དེར་རྟོས། 曲子，参看 ཅབ་མོ་
条。

ཅབ་ཅབ། དྲན་མེད་ཅབ་ཅབ་པ། 忙乱，匆忙，
无事忙。

ཅབ་ཅུབ་པ། ཅབ་ཅུབ་བྲེལ་བ་བྱེད་པ། 忙乱，
匆匆忙忙。【增】= ཅབ་ཅུབ་ 或 ཅབ་ཅོབ།

[达] (同) ཅབ་ཤོང་པ།

ཅབ་ཅུབ་པ། (注同上)

ཅབ་རུ། (原注缺) 酸乳皮，酸奶子。

【增】1.= ཅབས་རུ་ཆ། 一种盐。2. 角筒。

[达] (达作 ཅབས་རུ་)

ཅབ་ལངས་པ། བྲེལ་བ་བྱས་པ། 着急，急忙。

ཅབ་ཤོང་པ། ཅབ་ཅུབ་བྲེལ་བ་བྱེད་པ། 忙乱，

匆匆忙忙。(同) ཅབ་ཅུབ་པ། ཅབ་ཅུབ་པ།

ཅབ་བྲལ། འབྲས་མཁུན་ལས་མེད་མི་རྩ་བུ། 流氓，

无业游民。【增】1.= ཀྱུན་རྒྱ་ཅ་ཅ་འདོན་པ།

高叫，狂呼。2. 放荡的。[达] (达有 བ་ 字)

ཅམ། བྱད་པར་ཅན་ས་ཡིན་པ་ཅམ། 平常，非特
殊者，非优胜者。【增】置于字后的虚字：

1. 几许，如许，如 འདི་ཅམ། 这么多。2. 表
示比较，如 རི་རབ་ཅམ། 高如须弥山。3. 表

示限制，或者，将近，仅仅，ཅབ་རྒྱུང་ཅམ་

མོ། 或可以此代替；ཅ་དང་རྒྱས་པ་ཅམ། 只

有筋骨。4. 大约：ལྷ་བཅུ་ཅམ། 约五十个；

རྟོག་ཅམ། 少许，一点儿，略微。[达] .

(同) ཅམ་པོ་པ།

ཅམ་པ་ཀ། [梵] ལྷ་གར་གྱི་ལུལ་ཞིག་གས་ཤོང་

བྱེད་ཞིག་དང་མེ་རྟོག་བྱལ་པོ་འཕ་རྟེ་ས་མེ་རྟོག་ཟེར་

བྱ་གར་ཤད་ཡིན། 1. 印度一地名或城名。

2. 瞻波花，亦名“金色花”。

【增】木兰花，此花能治热病。[达]

ཅམ་པོ་པ། བྱད་པར་ཅན་ས་ཡིན་པ་ཅམ། 通

常者，非特殊者，非优胜者。【增】1. 知足

者，无野心者。2. མི་ལུས་ཡལ་བའམ། ཅམ་

པོ་པ་ཞེས་བྱ། 仅有肉体而无智慧，谓之单纯

的，头脑简单的人。[达] (同) ཅམ།

ཅམ་བ་བྱེས། གཞེད། 瞻波生(藻)。金子。

ཅམ་ལྷ་ལྷོས། (注同上)

ཅ་ག། ཅུ་དང་བྱི་བའི་ཐུ་ག། 小鼠。

ཅ་ད་ད་མ་ཏི། [梵] ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་རྒྱུ་
དོད་རྒྱུ་ཆག 如意珠。(同) ཅན་ཏི་ཐུ་ཏི།

ཅ་ད་ཀ། ཐུན་ཅོ་ད་ཀ། 药名。

【增】此植物称为 རྩད་ཐུན་གྱལ་པོ། 温药之
王。[达] 秦椒。[四]

ཅ་ཏི་མ། [梵] ཐུ་ཞིག 一种鳥。

ཅ་ལྷག (原注缺) 【增】泻药。[达]

ཅ་ན། [梵] ཅི་ནའམ་ཆི་ན་གྱུ་ནག 支那，中
国，又作 ཅི་ན། ཆི་ན།

ཅ་ཅ། ཐུ་བ་ཞིག་ཟེར་ཅིག་ཅིག་ཅེས་རྒྱུ་འབྱིན་པས་
ཅིག་ཅིག་གས། 鼠，其声唧唧。
【增】稷子。[达]

ཅ་ཅའི་རྩྭ་པ། ཐུ་བའི་རིལ་མ་ཏྲ་བ། 鼠粪。

ཅ་ཅའི་ཞིང་། (原注缺) 稷子地。

ཅ་ཅ། [汉] འབྲུ་ཞིག 稷子，一种谷类。

ཅ་ཆ། (注同上)

ཅག་ཅག ཐུ་བའི་མིང་། 鼠。

【增】箭擦削着声。[四]

ཅད། རྒྱ་རྩེ་རི་ཅིད། 基石。

ཅན་ཏི་ཐུ་ཏི། [梵] ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་རྒྱུ་
དོད་རྒྱུ་ཆག 如意珠。(同) ཅོ་ད་ད་མ་ཏི།

ཅམ་ཆམ། (未詳)

ཅར་གྱིས། ལག་པས་བཙོར་གྱིས་བཟུང་བ། 紧握。

ཅུ་ད། [梵] ཅུ་དའི་མིང་མ་ཐུའི་མིང་ངམ་ཀ་ར་
འཕོན་བྱེད་མིང་། 芒果树，阿摩罗树，糖汁

树。【增】珠宝名。[达]

ཅུ་དའི་མིང་ཐན། ཅུ་དའི་མིང་ཆགས་ཏི་བཙུན་

མར་རྒྱུད་ཆལ་ཁྱིང་ག (མར་似是 མའི་之誤)
芒果树林，妃子林園。

ཅུ་མ་དྲི། (未詳)

ཅུག་བྱེད། དེ་ཅུག་བྱེད་དེ་ཇི་ཉྱར་བྱེད་ཉྱ་བ། 如
何作。

ཅུག་ཅུག་མི་བ། ཁའི་ཀན་གྱིས་ཅུག་ཅུག་མི་བ།
不应使上顎发咀咀之声 (見比丘戒)。

ཅུག་ལགས། དེ་ཅུག་ལགས་དེ་ཇི་ཡིན་ཉྱ་བ། 是
什么？

ཅུན་ད། [梵] (原注缺) 准陀，純陀 (人名)。
【增】天女名。[达]

ཅུམ་པ། བཙུམ་པ་ལའང་། 閉，亦作 བཙུམ་པ།

ཅུམ་པན། ར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་དོད། 接吻。

ཅ་གུར། (原注缺) 些微。【增】小管子。[达]

ཅ་ན། (原注缺) 当时。

ཅ་པོ། (原注缺) 背斗。【增】或作 ཅོལ་པོ། [达]

ཅ་ཅ། [汉] ཅ་ཅ་འབྲུ་ཞིག 稷子，一种谷类。

ཅ་རེ། (原注缺) 尖音。

【增】1. 歌，音調。2. = ཆ་རེ། [达]

ཅག་གས། (未詳)

ཅག་ཅག ཅག་ཅག་ཅེས་པའི་རྒྱུ་ལ། 惊叹声。

ཅན། (原注缺) 盞儿 (乐器)。

ཅམ། (原注缺) 縫紉。

ཅར་ཅར། ཅར་ཞེས་པའི་རྒྱ། 象声詞之一。

【增】疼的出声。[四]

ཅོ་ཅ། [梵] མིང་ཐོག་ཅིག 慈慈果。

ཙ་ར། [梵] ལྷན་མའི་སྒྲོན་པ། 盜賊。

ཙག་པུར། རྫོད་ཚུལ་ཞིག ལྷོས་པ།

(同) ཙག་ཙག་པུར།

ཙག་པོ། རྩུང་ཕྱེད་རྩི་གཏུག་པུ། 春米之石杵。

【增】抱膝坐。[四]

ཙག་མི་ཚུགས། ཙག་པུར་རྫོད་མི་ཐུབ་པ། 不能
ལྷོས་པ།

ཙག་ཙག་པུར། རྫོད་ཚུལ་ཞིག ལྷོས་པ།

(同) ཙག་པུར།

ཙང་། [汉] རྫོ་ཙང་པཙང་ཏུ་སྒྲུང་། 葱。

【增】俗語 རྫོ་ཙང་། [达]

ཙང་ཁ་པ། པཙང་ཁ་པ་སྒྲོ་བཟང་གུགས་པ་པཙང་།

ཁ་ཞེས་པའི་ལུས་དེར་འབྱུངས་པས་སོ། ། 宗喀巴
佛，本名善慧称，生于宗喀地方（今青海湟
中县），故称宗喀巴。

ཙང་ཙང་། (原注缺) 平坦，直。

ཙབ་ཙབ། རྣམ་མཁན་ཙབ་ཙབ་ཙབ་པའི་སྒྲུ། 象声

詞之一。

གཙག་དགོས། ཁྱག་འཕྱོན་པ་པོས་གཙག་གྱ། 刺
身放血。

གཙག་པ་པོ། (原注同上) 用針放血者，放
血医生。

གཙག་པུ། ཁྱག་འཕྱོན་པར་ཕྱེད་པའི་ལག་ཆ། 放血
之針。

གཙག་གས་པ། གཙག་པུས་གཙག་གས་ཟིན་པ། 已刺，
已用針刺。

གཙང་ཁང་། ལྷ་ཁང་ལའང་། 1. 淨室，精室。
2. 佛堂，寺院。

གཙང་ཆུ། ལྷ་ཁྱུང་འབབ་ཆུ་དང་པོད་ལུས་རྩུབ་ཀྱི་

ཆུ་ཁྱུང་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 河流。2. 西藏西部
之大河名（即雅魯藏布江）。【增】 1. 淨水。

2. 河流。3. 錫金的河名。[达] (同) གཙང་པོ།

གཙང་གནས། དྲང་སྤྱང་མིང་། 淨住（藻）。
仙人。

གཙང་པ། མངས་རྒྱས་དང་གངས་ཅན་པོད་ལུས་

དུས་གཙང་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་གཙང་པོ་རྩུབ་ཀྱི་

ཕྱོགས་ལ་གནས་པ་ནས་ས། 1. 佛。2. 后藏人，
居住于雅魯藏布江之西者。

【增】洁淨，純洁。[达]

གཙང་པར་སྦྱོད། ཚངས་སྦྱོད་དམ་ཚུལ་ཁྱིམ་ས། 淨

行，梵行，持戒。(同) གཙང་སྦྱོད།

གཙང་པོ། ལྷ་ཁྱུང་འབབ་ཆུ་དང་པོད་ལུས་རྩུབ་ཀྱི་

ཆུ་ཁྱུང་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 河流。2. 西藏西部
之大河名（即雅魯藏布江）。(同) གཙང་ཆུ།

གཙང་སྦྱོད། ཚངས་སྦྱོད་དམ་ཚུལ་ཁྱིམ་ས། 淨行，

梵行，持戒。(同) གཙང་པར་སྦྱོད།

གཙང་བ། (原注缺) 簾，帳，阳傘。

གཙང་ཕྱེད། དཀར་པོ་འཕམ་དཀར་པོ་འི་ལས་དང་མེ་

དང་མེ་ལྷ་དང་རྩ་ཀྱ་ག་དང་གཙང་མ་ཕྱེད་པ་པོ་

དང་ཁྱབ་འཇུག་ལའང་། 1. 白淨。2. 白业

(佛)。3. 火。4. 火神。5. 吉祥草。6. 洁淨
者。7. 遍入（天神名）。【增】猪。[达]

གཙང་ཕྱེད་མཁོན་པོ། བརྒྱ་སྦྱོན་མིང་། 淨依
(藻)。帝釋（天神名）。

(同) གཙང་མའི་མཆོད་སྦྱིན།

གཙང་ཕྱེད་ཁྲི་བ། ལྷ་སྦྱོད་ཁྲི་བ་དང་ཉིན་ཁྲི་བུག་

པ་ལའང་། 清淨月（藻）。箕宿月，阴历六月。

གཙང་སྦྱོར། ཟས་ཀྱི་ལལ་ཏ་པ་ལའང་། 1. 淨行。

2. 管理伙食之職事人。

གཙང་སྤྱ་ཅན། གཙང་མ་བྱེད་མཁན། 洁淨者。

གཙང་སྤྱ་བྱེད། (注同上)

གཙང་མ། བཙོག་པ་མ་ཡིན་པ་དག་པ། 清淨，洁淨。

གཙང་མ་འི་མཆོད་སྦྱིན། བརྒྱ་སྦྱིན་མིང་། 淨祠，施(藻)。帝釋(天神名)。

(同) གཙང་བྱེད་མགོན་པོ།

གཙང་བཙོག། གནོད་བྱེད་ལྟ་འདྲི་ཀླུ་པོ་ལའང་།

鬼神。【增】后藏的凶神。〔本〕

གཙང་བཙོག། གཙང་མ་དང་བཙོག་པ། 清洁和汚秽。

གཙང་ཡ་མེད། གང་བཟང་བཟང་དང་གིན་རྩ་

གཙང་གཙང་། 1.最好。2.极清淨。

(同) གཙང་མིང་ཇི་བ།

གཙང་རིས་པ། གཙང་མའི་རིགས་སུ་གནས་པའམ་

དཀར་ཕྱོགས་པ། 1.淨众(佛)，淨居种姓。

2.白品者，乐善者。

གཙང་མིང་ཇི་བ། གང་བཟང་བཟང་དང་གིན་རྩ་

གཙང་གཙང་། 1.最好。2.极清淨。

(同) གཙང་ཡ་མེད།

གཙབ་བྱ། ག་ཞིབ་རྩ་གཙབ་པར་བྱ། 当剝，当剝肉。

གཙའ། (原注缺) 1.鏽。2.植物病。

གཙ། (原注缺)

【增】1.喜爱。2.重視，爱好。3.邀請，呼召。〔达〕(达作 གཙ་པ་)

གཙོག་པ་པ། མཆེ་བ་གཙོག་པ་པ། 張牙者。

གཙོག་བྱེད། མཆེ་བ་གཙོག་པ་པོས་གཙོག་པར་བྱེད་

དོ། 張牙，露齒。

གཙོགས་པ། མཆེ་བ་གཙོགས་ཟིན་པ། 已張牙，已露齒。

གཙོགས་སྒྲོ་ཅན། འབད་ཚུལ་ཆེ་བའི་སྒྲོ་ཅན། 理解力敏捷者，有强健的記憶力者。

གཙོགས་བརྒྱུང་བ། གལ་ཆེ་བའམ་གལ་བརྒྱུང་བ་

དང་གཙོགས་སྤྱོད་པའམ་ཁེན་དམ་བཙའ་བའི་

དོན། 1.重要，重視。2.立誓。

(同) གཙོགས་སྤྱོད་ཆེ་བ།

གཙོགས་ལ་དབབ། དམ་ལ་དབབ་པར་བྱ། 立誓。

【增】克服，威逼。〔达〕

གཙོགས་སྤྱོད་ཆེ་བ། གལ་ཆེ་བའམ་གལ་བརྒྱུང་བ་

དང་གཙོགས་སྤྱོད་པའམ་ཁེན་དམ་བཙའ་བའི་

དོན། 1.重要，重視。2.立誓。

(同) གཙོགས་བརྒྱུང་བ།

གཙོང་། (未詳)

གཙོར། འཛོར་དགོས་ན་གཙོར་བར་བྱེད་པ་པོ་དང་

སྦྱུ་གཙོར་བར་བྱ། 挤压，榨。

གཙོར་བྱ། (原注同上) 所挤压，須挤压。

གཙོས། (原注缺) 已挤压。

གཙུག་གི་པོ་འམ་ཐོར་ཅོག་ལའང་། 头頂，頂髻。

【增】1.头頂旋窩。2.凤头。〔四〕

頂端。〔高〕(同) གཙུག་ཏོར།

གཙུག་གི་རུས་བྱ། (原注缺) 頂骨片。

གཙུག་གི་ཉོར་བྱ། དབུ་རྒྱན་ནམ་གྱི་པོ་འམ་རྒྱན།

頂珠，頂上裝飾。

【增】至高，至上。〔达〕

གཙུག་གི་རིན་ཆེན། (注同上) 頂宝。

གུའུ་མམ། (注同上) 頂飾。

གུའུ་མམ། 頂髻。頂髻。

གུའུ་མམ། 五頂 (藻)。

獅子。(同) 頂髻。

གུའུ་མམ། 頂髻。頂髻。

頂髻。(同) 頂髻

གུའུ་མམ། 頂髻。頂髻。

頂髻。1. 有頂髻。2. 頂髻佛。

གུའུ་མམ། 頂髻。頂髻。

頂髻。頂髻。

頂髻。頂髻。

頂髻。頂髻。

གུའུ་མམ། 頂髻。頂髻。

大自在 (天神名)。

གུའུ་མམ། 頂珠。

头上的珠宝裝飾。

གུའུ་མམ། 頂珠。

頂珠。頂珠。

頂珠。頂珠。

【增】頂毛。〔四〕

གུའུ་མམ། 頂毛。

頂毛。頂毛。

གུའུ་མམ། 頂毛。

頂毛。頂毛。

གུའུ་མམ། 頂毛。

頂毛。頂毛。

གུའུ་མམ། 頂毛。

獅子。(同) 頂髻。

གུའུ་མམ། 頂髻。

頂髻。頂髻。

頂髻。頂髻。

頂髻。頂髻。

གུའུ་མམ། 頂髻。

頂髻者 (藻)。六面童子 (天神名)。

གུའུ་མམ། 頂髻。

頂髻者 (藻)。

གུའུ་མམ། 頂髻。

頂髻者 (藻)。

གུའུ་མམ། 頂髻。

གུའུ་མམ། 頂髻。

頂髻。頂髻。

【增】道場，大寺廟的集會廳。〔達〕

གུའུ་མམ། 頂髻。

頂髻。頂髻。

གུའུ་མམ། 頂髻。

གུའུ་མམ། 頂髻。

之誤。結木 (取火) 的墊子。

གུའུ་མམ། (注同上)

གུའུ་མམ། 頂髻。

頂髻。頂髻。

頂髻。頂髻。

結火者，摩擦者。

གུའུ་མམ། (原注同上) 當結，當摩擦。

གུའུ་མམ། (原注同上) 結火木，軋火的木。

གུའུ་མམ། 頂髻。

頂髻。頂髻。

【增】= བསྐྱབས་པ། 攪，摩擦。〔达〕

གཙོ་བྱ། གནོད་པས་འཛོ་དགོས་ན་གཙོ་བར་བྱ། 灾
患所侵害。

གཙོག (未詳)

གཙོད། འཛོད་དགོས་ན་གཙོད་པར་བྱ། 須煮，当
煮。

གཙོར་བ་པོ། བརྒྱས་པར་བྱེད་པ་པོ། 侵害者，
侮辱者。

གཙོར་བྱ། བརྒྱས་པར་བྱེད་པ་པོས་གཙོར་བར་བྱ་
འས་བརྒྱས་པར་བྱེད་པ་དག་པོས་གཙོར་བར་བྱ།
所侵害，所侮辱。

གཙོས་པ། གནོད་པས་ཉེ་བར་འཛོ་བའས་གཙོས་
ཟིན་པ། 已損害，已侵害。

གཙོ་ཆེ་བ། རྒྱ་ཆེ་བ་ལ་ཆེ་བའི་དོན། 广大，
大部份，大致。

གཙོ་པོ། དབུ་གཙོ་པོ་ལྟ་བུ། 主要，主脑，
首领，領袖。

【增】1.= བདག་ཉིད། 自性，或指灵魂。

2.= བཟང་པོ། མཚན་ག 本質好。〔达〕

གཙོ་མ། བཙུན་མ་ལྟ་བུ་ལའང་། 主母，如后
妃。【增】1.= བཙོ་མ། 提炼过的，純淨的。

2.大麻，苧麻。〔达〕

གཙོག་ བཙུང་བར་བྱའས་གཙོག་པར་བྱ། 捶打。

གཙོད། རི་དྲགས་གིག 羚羊之一種。

གཙོད་ཟུ། རི་དྲགས་དེའི་ཟུ་ཙོ། 羚羊角。

གཙོར་གྱུར་པ། གཙོ་པོར་གྱུར་པ། 主要，成
为首領。

བཙོག་ ཚོན་ཞིག 赭石，一种顏料。

བཙོག་བཙོད་མར། མེ་ལ་བཞུས་བསྐྱེད་པའི་བཙོག་

བཙོད་པ་ཟེར་ཅག་བཙོད་པའང་སྤང་། 熔化后

滤过的酥油，亦作 ཅོག་བཙོད་པ།

བཙོག་བྱ། ཚགས་ལ་ཆུ་འཛོག་པར་བྱ། 当滤。

བཙོགས་པ། ཆུ་ཚགས་ལ་ཆུ་བཙོགས་ཟིན་པ། 已
滤水。【增】撈。〔四〕

བཙོང་བྱ། འཛོང་ག་ཀྱབ་པར་བྱའས་སྤྱོད་སྤྱིའི་ནང་
དུ་བཙོང་བར་བྱ་དང་བཙོང་དགོས། (སྤྱིའི་似是
སྤྱོད་之誤) 当填塞，当挤入。

བཙོངས་པ། འཛོང་ག་ཀྱབ་ཟིན་པའས་སྤྱོད་སྤྱིའི་ནང་
དུ་བཙོངས་ཟིན་པ། 已填塞，已挤入。

བཙོན་གྲོལ། (原注缺) 用强力解脱 (佛)。

བཙོན་ཁྲོད། ལྟ་འདྲི་བཙོན་ཁྲོད་ལའང་། 1. 凶
暴。2. 鬼神凶暴。

བཙོན་ཚོད། རུས་པས་ཐག་ཚད་ལྟ་བུ། 强力决断。

བཙོན་ཐབས། ཐབས་རུས་པ་ཅན། 强制，强有
力之方法。

བཙོན་ཐོན། རུས་པ་ཐོན་ལྟ་བུ། 发出功能。

བཙོན་དུག་ ཐོང་བ་ལའང་། 1. 恶性的毒物。
2. 草烏，药名。

བཙོན་པ། བཀའ་བཙོན་པ། 严厉，命令严肃。

【增】1. 游神。2. 稳固。3. 束縛的。〔达〕

བཙོན་པོ། རྒྱལ་པོ་དང་བཙན་པ་ལའང་། 1. 国
王。2. 稳固。

【增】有权势，强有力，猛烈，凶悍。〔达〕

བཙོན་དམར། (未詳)

བཙོན་ས། འདྲན་ས། 安穩地点，險要地方。

【增】= དབེན་ས། 盜賊敌人不能輕易进入的
安全避难处，又指清淨与高貴的处所。〔达〕

བཅབ་བྱ། གྱིས་གྱི་བཅབ་པར་བྱའམ་བྱེ་མར་།

གཏགས་པར་བྱ། 当剌，当切。

བཅབས་པ། གྱིས་གྱི་བྱེ་མར་བཏགས་ཟིན་པ་གྱིས་

བཅབས་ཟིན་པ། 已剌，已切。

བཅས། (原注缺) 【增】或作 བཅསས་པ། 参看

འཆས་པ། 适宜，相应。〔达〕

བཅར་ཐན། ཞིང་རྫོན་ཏོག་ལ་བཅར་དང་ཐན་པའི་

གཤེད་པོ། 涝旱。

བཅར་ཐོར། ན་ཚ་ཞིག་ 瘰点，病之一种。

བཅར་བ། མིག་རས་བཅར་བ་ནི་མིག་གིས་བརྟ་བ་

དང་བྱ་བཅར་ནི་བྱ་བྱ་དང་བྱ་བཅར་བ་ནི་བྱ་སྟེ་

རུང་ཞིང་བཅར་ནི་རྫོན་ཐོག་ལ་བྱུང་བ། 1.眼看。

2.渡资。3.生子。4.歉收。

【增】偵察，看守。〔达〕

བཅར་མ། བཅས་མ་ལའང་། 秋收，又作 བཅས་མ།

བཅལ་བ། རྣམ་འཆལ་དགོས་ན་བཅལ་པར་བྱ་བ་

དང་ཡོན་ཏན་བཅལ་ཟིན་པ། 求，寻求，追求。

བཅལ་བྱ། (原注同上) 当求，当寻求，当

追求。

བཅས། བཅར་ཡིས། 由锈。(བཅར་འི་第三轉声)

【增】生出，收成。〔高〕

བཅས་བྱིར་བ། གཡའ་ཐོས་པ་ཉ་བྱ། 长锈，

锈烂。(同) བཅས་བྱོགས་པ།

བཅས་ཆོད། རྫིས་པ་རྩ་སོགས་ཆོད། 割去庄稼

的草稈等。

བཅས་རྫོན། བྱ་སྟེས་པའི་རྫོན་མོ་ཉ་བྱ། 生子之

庆祝会。

བཅས་པ། འབྲངས་པའམ་རྫིས་པ་དང་མིག་གིས་

བརྟས་པ་ལའང་། 1.生育，生产。2.眼看着。

བཅས་བྱོགས་པ། གཡའ་ཐོས་པ་ཉ་བྱ། 被锈

侵蚀，锈烂。(同) བཅས་བྱིར་བ།

བཅས་མ། ཞིང་རྩ་སོག་མའམ་བྱ་བྱ་སྟེས་པོ། 田

中草稈，枯秧。【增】1.= རོས་མ། 收获，

秋收。2.薪金，工资。〔达〕

བཅས་མ་བར་བ། ཞིང་བར་པར་བྱ། 割草，收割。

བཅས་མ་བརས་པ། ཞིང་བརས་ཟིན་པའམ་བྱོགས་

པ། 割草，已收割庄稼。

བཅོར་བ། རྫིས་བཅོར་པར་བྱ་བ་དང་བཅོར་ཟིན་པ་

འཆོར་བྱ་མ་ཡིན། 已压，已挤，已榨。

【增】挤膜。〔四〕

བཅོར་བྱ། (原注同上) 所压，所挤，所榨。

བཅུག་དགོས། སིང་འཇུགས་ཀྱི་ཡིན་ན་བཅུག་པར་

བྱ་བ་དང་འཇུགས་དགོས། 須栽。

བཅུག་བྱ། (原注同上) 当栽。

བཅུགས་པ། ས་ལ་སིང་བཅུགས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། 已

栽。【增】1.取得。2.建立。3.竖起。

4. བསྐྱུན་པ། 培养，培植，生长。〔达〕

བཅུད་པ། ཅུད་བྱ་བཅུག་པ། 插入，放入。

【增】= བཅུག་པ། 〔达〕

བཅུན་པ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་ལའང་། 1.大德(佛)。

2.出家人。【增】1.可敬的，尊贵的(指种族，家世)。2.佛。3.在执行宗教职务时有信用，有荣誉的，忠实的。〔达〕

བཅུན་པར་བྱ་བ། ལྷ་མར་བྱ་བ། 尊敬，信

重，师事。

བཅུན་པོ། རི་པོའམ་བྱལ་པོ་ཉ་བྱ། 主，王。

【增】= བཅུན་པ། 〔达〕 坚忍，有德。〔高〕

བཅུན་མ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མ། 尼众，出家女。

【增】女喇嘛。〔四〕

བཅུན་མོ་འཁྱེད་པོ། བཅུན་མོ་འཁྱེད་པོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མ།

ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་འཁྱེད་པོ། 后妃眷属，护侍后妃的仆从。

བཅུན་མོ་འཁྱེད་པོ། (注同上) 后妃侍者。

བཅུང་བ། བཅུང་བ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་འཁྱེད་པོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 已站。

བཅུམ་པ། ལ་བཅུམ་ཐེན་པ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 已闭，如已闭口。【增】挤眼睛，以目示意。〔达〕

(同) བཅུམ་པ།

བཅུམ་བྱ། ལ་བཅུམ་པ་བྱ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 当闭，如当闭口。

བཅུམ་ས་པ། ལ་བཅུམ་ཐེན་པ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 已闭，如已闭口。(同) བཅུམ་པ།

བཅོམ་པ། ཆོས་བྱ་པ་ས་ན་བཟའ་བཅོམ་ཐེན་པ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 已缝，已缝衣。(同) བཅོམ་པ།

བཅོམ་བྱ། ཆོས་བྱ་པ་ས་ན་བཟའ་བཅོམ་པ་བྱ། 当缝，当缝衣。

བཅོམ་ས་པ། ཆོས་བྱ་པ་ས་ན་བཟའ་བཅོམ་ཐེན་པ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 已缝，已缝衣。(同) བཅོམ་པ།

བཅོས་པ། བཅོས་པ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 迫害，侵害，损害。

བཅོ་བྱ། བཅོ་བྱ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 1. 当煮，如瓦罐中煮肉。2. 当提炼，如提炼金子。

བཅོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 染匠，染工。

བཅོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། (注同上)

བཅོ་མ། བཅོ་མ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 纯净，如净金。

【增】温暖的，煮的。〔达〕

བཅོ་ཐ། བཅོ་ཐ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 煮饭罐，锅。

བཅོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། (未详)

བཅོག་པ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 1. 已捶，如捶骨。

2. 不净，污秽。

【增】投泥，投秽物。〔达〕

བཅོག་བྱ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 当捶，如当捶骨。

བཅོང་། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 葱。

【增】= ཅོང་། 〔达〕

བཅོང་ལ་ཆེ་ཆུང་། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 大小宗喀，地方名。

བཅོང་ལ་པ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 宗喀巴，黄帽派教主善慧称，亦写作 ཅོང་ལ་པ།

བཅོང་བ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 已售，商品已卖出。(同) བཅོང་ས་པ།

བཅོང་བྱ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 当卖，当卖货物。

བཅོང་ས་པ། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 已卖，商品已卖出。(同) བཅོང་བ།

བཅོད། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 一种藤本染料。

【增】= ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 蔓草，爬藤。〔达〕

བཅོན་ཁང་། ལྷ་པ་རབ་བྱུང་མོ། 监狱。

བཅོན་ཏུ། (注同上)

བཅོས་པ། ག་བཅོས་ཟེན་པ་དང་ཚས་ཀྱིས་བཅོས་པ་

ལའང། 1. 煮, 烹, 如肉已煮。2. 染, 如色已染好。

མ། མི་ཙ་མོག་ཙ་ཉ་ཏུ་དང་རོ་བརྒྱུད་དུ་གསུམ་མོ། 脉。

【增】1. 脏腑。2. 脉搏。〔达〕

མ་དཀར། ཉིངས་ནད་ཉ་ཏུ། 血液不流通之脉。【增】手足之筋疼。〔四〕

མ་ཁབ། གཅག་ཏུ་ཉ་ཏུ། 針, 如刺血之針。

མ་ཁིད། དཔེ་ཙ་བའི་ཁིད། 根本书之讲解。

【增】= ཁྱུད་པ་ 或 ཏུས་ཁྱུད། 系统, 世系。

〔达〕

མ་ཁེས། (未詳)

མ་འབྱུག འབྱུག་འདྲ་བའི་ལུས་ཙ། 跳动之脉。

མ་གས་པ། ལུས་ཙ་གས་པ། 脉裂, 血管破裂。

མ་རྒྱུད། ལྷན་གྱི་རྒྱུད་དཔེ་ལའང། 1. 本續(佛)。

2. 药书之本經。

མ་རྒྱུས། ལུས་ཀྱི་ཙ་དང་རྒྱུས་པ། 筋脉。

མ་རྒྱ། རྒྱག་པ་དང་གཅིན་པ་ལའང། 粪与尿。

མ་རྒྱ་འགགས་པ། བཤང་གཅི་འགགས་པ། 大
小便閉塞, 便秘。

མ་རྒྱ་འབྲེན་པ། (未詳)

མ་འཇིང་། ཉེ་དུ་འཇག་ཉེན་ལྱིའི་མིང། 亲属, 亲
友。 (同) ཙ་ལག

མ་འབྱར་པ། ཙ་ལྷིས་པ་ཉ་ཏུ། 脉纏結, 如轉
筋。

མ་ཉེན། ཙ་བའི་ཉེན་མིངས་དུག་ཉེ་འདྲོད་ཆགས་

ཁོང་ཁོང་རྒྱལ་མ་རིག་པ་ཉ་ཏུ་བ་ཐེ་ཚམ་དང་དུག་

གྲོ། 根本煩惱(佛), 六根本煩惱: 貪、
瞋、慢、无明、惡見、疑。

མ་གཉེན། ཙ་བའི་གཉེན་ཉེ་དུ། 根本亲属。

མ་མཉེན། ལུས་ཀྱི་ཙ་མཉེན་པའས་དཔ་ཏུ། 脉柔和。

མ་ཐག ལུས་ཀྱི་ཙ་ཐག་པ་ཉ་ཏུ་དཔོ། 脉絡,

脉如繩索。

མ་མདུད། ལུས་ཙ་མདུད་པ་ཉ་ཏུ། 脉結, 脉糾
結处。

མ་འདེགས། ལུས་ཀྱི་ཙ་མཐོང་གྱུར་པ། 脉鼓起,

脉高起。

མ་ན་འདུག ཙ་ན་འདུག་ལའང། 在眼前, 亦作

ཙ་ན་འདུག

མ་སྒྲུན། ཙ་འཇིངས་ཉ་ཏུ། (འཇིངས་ 似是
འཇིངས་ 之誤) 亲兄弟。

མ་ཕྱེང་། (原注缺) 脉絡。

མ་འབྱར། (原注缺) 脉跳动。

མ་འབྱིག་པ། (原注缺) 疑慮。

མ་བ། ལུའི་ཙ་བ་གངས་རི་ལ་ཕུག་ཉ་ཏུ་དང་རྒྱལ་མ་

རྒྱུ་མ་ལའང། 1. 根源, 如水源为雪山。

2. 尾宿(二十八宿之一)。

【增】根, 本。〔四〕

མ་བ་གོག་པོ། སིང་མོང་དུ་མ་ལའང། 1. 根坏。

2. 树木断片。

མ་བ་བགོག་པ། ཙ་བ་གནས་ནས་བསྐྱལ་པ།

(བགོག་པ་ 似为འགོག་པ་ 之誤) 拔根, 根动摇。

མ་བ་བརྒྱུ་པ། གུར་ཀུམ། 百根(藻)。藏紅花。

མ་བ་གཉིས་པ། ཚགས་བཅད་དང་པོ་གཉིས་པ་

སྒྲིགས་པ་འདྲ་། 1. 第二根本。2. 第二頌等。

ཙ་བ་དང་པོ། (注同上) 1. 第一根本。2. 第一頌等。

ཙ་བ་ནག བསམ་པ་ནག་པོ་འདྲ་། 1. 黑色的根。2. 黑心。

ཙ་བ་མོ། (未詳)

ཙ་བ་བཞི། འདུལ་བའི་སྐབས་སུ་མི་ཚངས་སྟོད་མ་
སྟེན་ལེན་བརྟུན་དང་སྟོག་གཅོད་བཞི། 四根本罪
(佛): 毗奈耶中, 非梵行(淫), 不与取(盜),
妄語(妄), 杀生(杀)。

ཙ་བའི་ཁ་དོག དཀར་པོ་དཔར་པོ་སྟོན་པོ་སེར་
པོ་བཞི་ལས་མདོག་གི་ཙ་བ་མེད་དོ། 根本色
(佛): 白、赤、青、黃四色。

ཙ་བའི་སྡེ་པ་བཞི། བསམ་ཅད་ཡོད་པར་སྡེ་པ་
དང་ཕལ་ཆེན་སྡེ་པ་སྒྲིགས་བཞི། 四根本部(佛):
說一切有部、大眾部、上座部、正量部。

ཙ་བའི་མ། སྐྱེས་པའི་མ། 生身之母。

【增】一切佛的母亲般若波罗密多。〔达〕

ཙ་དབུ་མ། ཙ་མ་བ་རྩུ་དྲི། 中脉(佛)。

ཙ་སྐྱག་མ། ལུས་ཙ་ཁོག་སྟོང་། 脉管。

ཙ་སྐྱབས། (注同上) 【增】血道。〔四〕

ཙ་མིག་འགྲིམས། ལུས་ཀྱི་ཙ་མིག་ལ་ཕར་ཚར་བྱ་
བའམ་འགྲིམས་པ། 身脉的孔穴跳动。

ཙ་མིག་ཤོར་བ། ལུས་ཀྱི་ཙ་ལ་སྟུན་ཤོར་བ།

脉有毛病。(同) ཙ་ཤོར་བ།

ཙ་ཆོག ཙ་བའི་ཆོག་དང་སྟོན་ཆོག་(དང་)།

1. 根本文, 正文。2. 摄頌, 嚧陀南(佛)。

【增】原文, 原稿。〔达〕

ཙ་ལག ཉེ་དུའམ་གཉེན་སྦྱིའི་མིང་། 亲属, 亲友。

(同) ཙ་འཛིང་།

ཙ་ཤོར་བ། ལུས་ཀྱི་ཙ་ལ་སྟུན་ཤོར་བ། 脉有毛
病。(同) ཙ་མིག་ཤོར་བ།

ཙ་གཤེར། བཤམ་སྟེན་ཉེ་བུ། 滑腸物, 如泻药。

ཙ་གསུམ། རོ་བརྒྱུད་དབུ་མའི་ཙ་གསུམ།

三脉(佛), 左右中三脉。

ཙ་གསུམ་པ། རྣམ་སྟེན་པ་འདྲ་། 1. 第三脉。

2. 毗沙門(天神名)。

ཙ་ཀྱ་ག། ཙ་མཚོག་ཟེར་བ་དང་དཔ་མེལ་ཟེར་བ་དང་
འཇག་མ་ཟེར་བ་དང་དེང་མདུ་གི་ལྷ་མ་ལ་ཀྱ་ག་
ཟེར་བ་དེ་ནི་མ་ཡིན་ལ་ཀྱ་གར་སྐད་མིང་གཞན་ནི་
ད་རྩུ་ཞེས་གསུངས་ཀྱ་ག་ཀྱ་གར་སྐད་ཡིན་ནོ།
古沙草, 亦名 ཙ་མཚོག 圣草, དཔ་མེལ།

除恶, འཇག་མ། 茅草; ཀྱ་ག་: 原系梵語,

但今日拉薩語的 ཀྱ་ག་ 并非此草, 梵語別
名为ད་རྩུ། [达]

ཙ་བཀྲམ་པ། སྐམ་པའི་ཕྱིར་དུ་ས་ལ་ཙ་བཀྲམ་པ་
ཡིན་པར་འདུལ་བའི་སྐབས་སུ་ཙ་བསམ་ཅད་ཕན་
ཚུན་ནས་ཅེ་སྟོད་དུ་ཉལ་བ་འདྲ་བར་ཕྱོགས་གཉིས་
ནས་ཕན་ཚུན་འདུད་པར་བྱུར་པའི་ཙ་བ་ཞི་ཕྱེད་
ཀྱི་ཕྱིར་བཅོས་སོ། 1. 为了干燥, 将草鋪在地
上。2. 草掩(佛), 律中灭諍法之一, 如將許
多草鋪在地上, 尖端相对的样子, 双方互相
敬禮, 息灭諍論的忏悔法。

ཙ་ཁྲ་བུག ཙ་ཀྱ་ག་རྩེ་དཔ་མེལ་ཞེས་བསྟུན་བའདྲ་
ཡོད། 杜鵑草(藻)。古沙草, 亦譯为 དཔ་
མེལ། 除恶。(同) ཙ་མཚོག ཙ་དབང་།

ཙ་འཁོར། བུ་རམ་རྩུ་མ་གཤམས་པ་ཉེ་བུ། 草捆,

ཕྱི་དབང་། ལྷ་པ། 药自在 (藻)。月亮。

ཕྱི་དབང་ཕྱུག (注同上)

ཕྱི་མར། མར་ཁྲ་ལའང་། 纯酥油。

(同) ཕྱི་ཡི་སྤྱང་པོ།

ཕྱི་དམར། དམར་ཕྱི་འབྲི་སྒྲུག་དང་བྱ་བྱ་ལའང་།

1. 红汁紫草。2. 珊瑚。

ཕྱི་སྒྲུག། སྒྲུག། 草药。

ཕྱི་བཞི། བདུད་ཕྱི་བཞི། 四药 (藻)。四种甘露。

ཕྱི་བཞིན་བྱ། ཆོན་བཞིན་བྱ། (未詳)

ཕྱི་བཟུར། (原注缺) 煨药。

ཕྱི་ཡི་བྱུང་པོ། ལྷ་ཕྱི། 药王 (藻)。麝香。

【增】一种可取药油的树，名为药油的王。

〔达〕

ཕྱི་ཡི་སྤྱང་པོ། མར་ཁྲ་ལའང་། 1. 药的精华。

2. 纯酥油。(同) ཕྱི་མར།

ཕྱི་ཡི་དྲངས་མ། (原注缺) 药汁。

ཕྱི་ཤིང་། འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ཤིང་། 果树。

ཕྱི་སྒང་གཅིག (原注缺) 一两药。

ཕྱི་རྩྭ་ཐྱེག་མེར་པོར་ཅུང་ཟད་ཐྱེག་ 略烧成黄色。

ཕྱི་གུ། ཁང་པའི་ཕྱི་པ་ཅུང་ཅུང་། 小墙。

【增】= ཕྱི་པ། 〔达〕 一条。〔四〕

ཕྱི་གུང་ཆེ། ཕྱི་པའི་གུང་ཆེན་པོ། 大墙壁。

ཕྱི་ངོས། ཕྱི་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་ངོས། 墙之一面。【增】山墙。〔四〕

ཕྱི་ཅན། ཕྱི་པ་དང་ལྷན། 有墙。

ཕྱི་པ། ཁང་པའི་ཕྱི་པ། 墙壁。【增】1. 建

筑，建造。2. 泥水匠。3. 石头。4. 角。〔达〕

ཕྱི་པ་བསྐྱོན་པ། ས་པག་བསྐྱོན་པར་སྐྱོན་པ་ཉ་བྱ།
盖墙。

ཕྱི་པ་གཉིས། (原注缺) 二重墙，双墙。

ཕྱི་པའི་པག་ ཕྱི་པའི་བྱུག་ 墙阴，墙后。

ཕྱི་པའི་མང་། ཕྱི་པའི་གཏིང་གདན་ཕྱི་པ་ 墙
基，砌墙之基础。

ཕྱི་པའི་གཞི། (注同上)

ཕྱི་པག་ ཕྱི་པའི་ས་པག་ལའང་། 1. 墙阴。
2. 墙砖。

ཕྱི་བྱར། ཕྱི་པའི་བྱར། 墙角。

【增】墙角石。〔高〕

ཕྱི་གས་ཅན། གཅིག་ས་ཅན་ཏེ་གལ་ཆེ་བའམ་གཅིས་
པར་འོས་པ། 重要，贵重，可爱。

ཕྱི་གས་བྱེད། གཅིག་ས་སྤྱུ་བྱེད་དམ་གལ་བཟུང་བར་
བྱེད་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 尊重，
重视。2. 大自在 (天神名)。

(同) ཕྱི་གས་སྤྱུ་བྱེད།

ཕྱི་གས་མ། ཆོག་ས་མ་ལའང་སྤྱང་། 渣滓，亦作

ཆོག་ས་མ། 【增】1. 已泡过的茶叶，煎熬过
的溷浊物。2. 麦粥中稀的部分叫 དྲངས་མ།

浓的部分叫 ཕྱི་གས་མ། 〔达〕

ཕྱི་གས་བཟུང་། གཅིག་ས་སྤྱུ་ཆེ་བའམ་གལ་ཆེ་
བའམ་གལ་བཟུང་བ་ལའང་། 重视，重要，尊重。

ཕྱི་གས་སྤྱུ་ཆེ་བ། (注同上)

ཕྱི་གས་སྤྱུ་བྱེད། གཅིག་ས་སྤྱུ་བྱེད་དམ་གལ་བཟུང་
བར་བྱེད་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལའང་།

1. 尊重，重视。2. 大自在 (天神名)。

(同) ཅིགས་བྱེད།

ཅིགས་ཤིག ཅིག་པ་བཅིག་པར་བྱ་དགོས་ན་ཅིགས་

ཤིག 砌吧！盖吧！

ཅིང་པོ། ཅུབ་པོར་ས་རྒྱས་པ། 粗糙。

【增】有沙砾的。〔达〕

ཅིད། (原注缺) 牛毛。

ཅིད་ཀྱུད། ར་མའི་ཀྱུད་པ། 粗毛线，尾毛线。

ཅིད་པ། གཤག་གི་ར་མའི་ཅིད་པ། 牦牛的尾毛。

【增】粗毛。〔达〕

ཅིད་པོ། ཅུབ་པོ་ལའང་། 粗。

ཅིད་པོར་བྱས། ཅུབ་པོར་ཐུད་པའས་རྒྱས་ཐུད།

粗暴的行为，尽力而行。

ཅིད་བུ། རའི་ཐུ་གུ་ཆེ་ཙམ། 小山羊。

ཅིབ་མ། བྱས་ཀྱི་ཅིབ་ཤོགས་རྒྱས་པ་ཉུ་བ། 肋骨。

ཅིབ་མའི་གོ་བར། ཅིབ་རྒྱས་པར་མཆམས། 肋骨
之夹缝。

ཅིབས། འཁོར་ལོ་ཅིབས་ཉུང་ཉུ་བ། 车轮之辐条。

ཅིབས་ཀྱི་ཐུ་བྱུད། (原注缺) 辐辏，车轮之边缘。

ཅིབས་སྒྲོ། (原注缺) 辐门。

ཅིབས་ཆེན། (原注缺) 大幅。

ཅིབས་ལྗན། གཟའ་མིག་དམར་ལའང་། 1. 有辐
条。2. 火曜。

ཅིབས་མ། ཅིབ་ས་རྒྱས་པ་ལའང་། 肋条骨。

【增】 1. 辐，车轮骨。 2. 伞骨，帐篷的木
条，皮船的肋木。〔达〕

ཅིབས་ཤོགས། ཅིབ་མའི་ངོས་ཤོགས། 肋骨之侧

面。【增】侧边。〔达〕 胸岔骨。〔四〕

ཅིབྱ། ཐེ་ཡང་གུ་ཟེད། 一种草药。

【增】 1. 塔墩莎草。 2. 席草。〔四〕

ཅིས། བྱངས་ཅིས་དང་སྒྲན་ཅི་ཡིས། 1. 计数，计

算。 2. 以药。(ཅི་ 的第三转声) 【增】 1. 列
举。 2. 计算书。 3. 预算，概算，估计。〔达〕

ཅིས་ཀྱི་བླ། (原注缺) 审计处。

ཅིས་ཁང་། ཅིས་ཀྱི་སྒྲོབ་སྒྲུ་ལའང་། 1. 会计室。

2. 教数学之学校。

ཅིས་བྲ། ཅིས་བྲལ་པའི་ཐོ་ཡིག། 计算之清单。

【增】或 ཅིས་ཀྱི་བྲ་མ། 统计表，图样。〔达〕

ཅིས་མཁན། རྒྱན་ས་མཁན་ལའང་། 1. 会计。

2. 占星相者。(同) ཅིས་པ།

ཅིས་གྲིལ། ཅིས་གཅིག་རྒྱུ་གྲིལ་བ་དེ་ངས་བསྒྲིལ་བ་

ཡིན་ཉུ་བྱ་ཅིས་ཤིལ་ཞེས་པའང་སྤང་། 合计。

結算，亦作 ཅིས་ཤིལ།

ཅིས་ཀྱབ་པ། ཅིས་བྱ་བའས་ཅིས་ཡོད་ན་བཅི་ཀྱ་

བཅིས་ཟིན་ནས་ཅིས་ཤིག་ཉུ་བྱ་ 算，核算。

ཅིས་བྲལ་པ། དེང་སང་ཅིས་ཀྱབ་པ་ཟིན་པ་ཟེད།

已数，已计算，现在說 ཅིས་ཀྱབ་པ་ཟིན་པ།

ཅིས་འདེབས། དེང་སང་ཅིས་ཀྱབ་པ་ཟེད། 数，

計算，现在說 ཅིས་ཀྱབ་པ།

ཅིས་པ། རྒྱན་ས་མཁན་ལའང་། 1. 会计。 2. 占星

相者。【增】年代学者。〔达〕

(同) ཅིས་མཁན།

ཅིས་དཔོན། གཞུང་ཞབས་ཅིས་དཔོན། 会计官，

政府管审计之官员。

ཅིས་མེད། བར་རྩུང་བཅི་མེད་དམ་དགོས་སུ་མེད།

彼此不重视，彼此不需要。

ཅིས་གཞག ཅིས་གཞག་པར་བྱ། 计算。

【增】查。〔四〕

ཅིས་གཞུང་། ཅིས་ཀྱི་དཔེ་ཆ། 算术书籍。

ཅིས་གཞོང་། ཅིས་ཀྱི་གཞོང་བ། 算盘。

ཅིས་ཤིག ཅིས་བྱ་བ་ལས་ཅིས་ཡོད་ན་བཅི་ཁྱ་བཅིས་
ཟིན་ནས་ཅིས་ཤིག་ཉུ་བྱ། 数吧！计算吧！

ཅིས་གཤེར་བ། ཡང་ཅུར་བཤེར་བ། 彼此相比較。

ཅིས་སྒྲུ་བྱེད། བྲངས་སྒྲུ་བྱེད། 算，計數。

ཅུབ་འབྱར་ཆལ། ལྷ་འི་སྒྱུར་ཆལ་ཞིག 粗恶园，
天界园林之一。【增】丛林，森林。〔达〕

ཅུབ་ལྗན། གཟའ་ལྱར་བྱ་ལའང་། 1.粗恶。
2.木曜。

ཅུབ་པོ། འཇམ་པོ་ས་ཡིན་པ་དང་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ།
1.粗，非柔和，非平滑。2.大自在（天神名）。

ཅུབ་མ། (原注缺) 粗，粗鲁。

ཅུབ་ཤིང་། མེའི་གཙུབ་ཤིང་། 取火所钻木。

ཅུ་ཀྱིག ཅུ་མ་ཀྱིག་ཀྱིག 鈎尖端弯曲。

ཅུ་གྱག ཅུ་མ་དུད་པའས་གྱག་གྱ། 尖端向下或弯曲。

ཅུ་དགའ་མ། ལང་ཚོ་ས་ལའང་། 1.嬉戏少女。
2.年青妇女。

ཅུ་དགའི་ཁང་བ། སྒྲུང་ཚོང་མའི་གནས། 嬉戏
室（藻）。妓院。

ཅུ་དགའི་ཁྱ་མ། དགའ་རབ་དབང་ཕྱག 嬉戏师
（藻）。极喜自在。

ཅུ་དགའི་རི་བོ། ཤར་རིའས་མདུན་རི། 嬉戏山
（藻）。东山，前山。

ཅུ་འགྱོ (原注缺) 尖头，尖端。

ཅུ་བརྒྱ་བ། བརྒྱ་ཕྱིན་ཏོ་ཇི། 百尖（藻）。帝釋
（天神名）之金剛杵。（同）ཅུ་སྤྱང་བ།

ཅུ་མགྲོན། ཅུ་པོ་དུ་ལའི་མགྲོན་གཉེར། 西藏布达

拉宮之知賓。

ཅུ་གྲོད། ཅུ་མ་ཅུ་བའི་བག་ཡངས་དང་འབངས།

1.嬉笑，游戏时之纵情欢笑。2.民众。

ཅུ་གཅིག་དུ། སེམས་ཅུ་གཅིག་དུ། 专心，一心。

ཅུ་བཅེལ་བ། ཅུ་མོ་བཤིགས་པ། 摧鋒，断了
尖。【增】鈍。〔达〕挫折。〔本〕

ཅུ་རྩུང་། (原注缺) 小尖。

【增】頸項兩旁的动脉管。〔达〕

ཅུ་ཆེན། (原注缺) 大尖。

ཅུ་འཇམ། (原注缺) 尖端柔軟。

ཅུ་འཇོའི་རྩ་བོ། ཅུ་པོ་སེན་རྩ་ལའང་སྤང་།

游戏河（藻）。信度河（印度四大河之一）。

ཅུ་འཇོའི་རི། འཕྱགས་བྱེད་རིའི་མིང་དུ་སྤང་།

游戏山（藻）。宾陀山名。

ཅུ་སྤྱང་བ། བརྒྱ་ཕྱིན་ཏོ་ཇི། 千尖（藻）。帝釋
之金剛杵。（同）ཅུ་བརྒྱ་བ།

ཅུ་ཐོན་པ། མཆོག་དུ་གྱུར་པའས་ཅུ་མོར་ཕྱིན་
པའང་མཐར་ཕྱིན་པ། 1.殊胜。2.到頂端，达
到边际，究竟。（同）ཅུ་ཐོན་པ།

ཅུ་བྱང་། གཞུང་ཞབས་ཅུ་བྱང་། 西藏政府官員
之一，任政府官職之嘛喇（布达拉宮之秘書）。

ཅུ་མདའ། (原注缺) 利箭。【增】蓬矢。〔四〕

ཅུ་འདོད་པ། ལྷ་བ་མཐོ་པོ་ལའང་། 自視过高。

ཅུ་དུལ། (未詳)

ཅུ་སྒྲོད། ཅུ་མོ་གཉིས་སྒྲོད་ལྷ་བ། 頂端相对，
如两尖相抵。

ཅུ་ཕྱག ཅུ་པོ་དུ་ལའི་ཕྱག་མཛོད། 西藏布达拉宮
之管家。

ཅུ་ཕྱན། དབུ་རྒྱས། 冠，头飾。

ཅ་བ། ཅད་མ་ཅེ་བཞིན་པ། 游戏，娱乐。

ཅ་བའི་གནས། གངས་རི་ཀེ་ལ་ག་ལའང་། 1. 游戏处。2. 雪山格拉沙（或說即昆侖山）。

ཅ་བྱེད། རྒྱལ་འཇུག་ལའང་། 1. 游戏。2. 遍入（天神名）。

ཅ་མ་དཀར། འབྲུ་ཞིག 一种粮食。

ཅ་མ། གངས་གསུམ་དང་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་དང་ལྷ་མོ་
དང་ལྷ་མོ་དང་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་
1. 三数。
2. 摩摩天女。3. 风。4. 风神。5. 尖，頂，如
針尖。【增】头一个。【四】

ཅ་མོ་ཅན། རི་དང་མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་ལྷོན་གྱི་དང་
མདའ་དང་འདྲི་ལྷ་དང་ཅ་མོ་ཡོད་པ། 1. 山。
2. 火。3. 火神。4. 树木。5. 箭。6. 欲天（爱
神）。7. 有尖端者。

ཅ་མོར་འགྲོ་བ། མཆོག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལའང་།
1. 走向頂端。2. 最优胜。

ཅ་ཞབས། ལྷ་འོག་གཉིས་ལའང་། 1. 頂足。
2. 上下。

ཅ་ལྷ། ལྷ་མོ་ཞིག 尖帽，帽之一种。

【增】西藏地方政府秘书长所戴的尖帽。【达】

ཅ་ཞིང་འབྲུ་བ། ཅད་མ་ཅེ་ཞིང་ཡན་འཕན་པ།
游蕩，游戏而跳跃。

ཅ་བྱར། （原注缺）尖楞，尖角。

ཅ་རྒྱུ། དཀྱིལ་འཁོར་རམ། 圆端（藻）。曼荼罗。

ཅ་ཤོད་གཉིས། གཞུང་ཞབས་ཅེ་ཤོད་གཉིས།
西藏政府之二种官職。

ཅ་མོན་པ། མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའམ་ཅེ་མོན་ཕྱིན་
པའང་མཐར་ཕྱིན་པ། 1. 殊胜。2. 到頂端，达
到边际，究竟。（同）ཅེ་ཕོན་པ།

ཅེ་གསུམ། （原注缺）【增】三叉矛，毗那夜
迦，大黑天及胜乐金刚的武器。【达】

ཅེ་གསུམ་ཅན། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 有
三尖，有三叉。2. 大自在（天神名）。

ཅེ་གསུམ་པ། （原注缺）三尖，三叉。

ཅེག་པ། བཅེག་བྱ་ཅེག་བཞིན་པ་འདུག་བཅེགས་
ཟིན་མ་ཡིན་ནོ། 积累，砌。【增】1. 貪婪。
2. 排列，堆。3. 心跳，喘息。4. 連續的行動，
机械式的动作。【达】（同）ཅེག་བཞིན་པ།

ཅེག་མ་གནང་། རིན་ཅུང་ཐད་ཕབ་རེའམ་གོང་ལ་
ཅེག་ཅེག་མ་གནང་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 希望廉价一
点；如說：“价钱不要太高了”。

ཅེག་ཅེག （注同上）

ཅེག་བཞིན་པ། བཅེག་བྱ་ཅེག་བཞིན་པ་འདུག་
བཅེགས་ཟིན་མ་ཡིན་ནོ། 正积累，正砌。

（同）ཅེག་པ།

ཅེགས། ཁང་ཐོག་ཉིས་ཅེགས་སུ་ཅེགས་ཟེར་བ་ལྟ་
བུ་ལའང་། 层，如二层楼，三层楼。

ཅེགས་ཅན། ཁང་བའི་མིང་ལའང་། 1. 有层。
2. 楼房。

ཅེགས་ཤིག བཅེག་བཅེག་གི་རྒྱུ་དུ་བཅེག་བྱ་ཡོད་
ན་ཅེགས་ཤིག་ལྟ་བུ། 累起（命令詞）！堆起吧！

ཅིང་པ། མིང་མིང་པ། 稀疏，稀薄。

ཅིད་འགྲོས། （原注缺）【增】撒欢。【四】

ཅིད་འཇོ་བ། ཅིད་མོས་རྩལ་བའི་དོན། 游戏。

（又）ཤོ་མོགས་ཅིད་མོ་ཅེ་ན་ཡོང་ཡོད་ཡོན་ཏན་
སློབ་ན་ཡོང་མེད་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 游戏，玩耍，
如說：“有时間玩骰子，无時間求學問”。

【增】俗語說 ཚེན་འཛོ། 公众娱乐。〔达〕

(达无 ㄅ 字) (同) ཚེན་མོ་ཚེ་བ།

ཚེན་འཛོ་རི་རྒྱ་བོ། རྒྱ་བོ་མིན་རྒྱ་རི་མིང་། 游戏
河(藻)。信度河。

ཚེན་འཛོ་རི་རི། རི་བོ་འབྱུགས་བྱེད། 游戏山
(藻)。賓陀山。

ཚེན་འདུན་བ། ཚེན་མོ་དོན་དུ་གཉེན་བ། 希求
游戏, 想玩儿。

ཚེན་མོ་ཚེ་བ། མོ་མཁས་ཚེན་མོ་ཚེ་ན་ཡོང་ཡོད་
ཡོན་དཔེ་སྒྲོ་བ་ན་ཡོང་མེད་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 游戏,
玩耍, 如說: “有时間玩骰子, 无暇求學問”。

(同) ཚེན་འཛོ་བ།

ཚན། ཚེན་མོ་དོན་ན། 游戏。【增】享受。〔达〕

ཚན་འགོག (未詳)

ཚན་དུས། ཉིན་མོ་དེ་དུས། 戏时(藻)。白天。

ཚན་གནས། ནས་མཁའ་རི་མིང་ལའང་། 1. 戏場,
舞台。2. 虚空, 天空。

ཚན་བ། ཚེན་མོས་ཚེན་པའས་རྒྱལ་བ། 游戏, 玩耍。

【增】1. 太阳。2. 鬧着玩儿的。〔达〕

ཚན་པའི་འོད། ཉི་མའི་རྩ། 戏光(藻)。日神
之馬。

ཚུ། ཚེ་མོ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཏེ། 細尖, 小尖。

【增】1. 棘, 刺。2. 陣雨, 驟雨。〔达〕

ཚུ་འགྲིང་། (未詳)

ཚུར་ཐོན་བ། གཙོ་བོ་དང་ཕུས་དུ་བྱུང་བ་དང་
མཐུན་ཕྱིན་པ་ལའང་། 1. 主要。2. 殊胜, 卓
越。3. 究竟, 到边际。

ཚུར་ཕྱིན། མཐུན་ཕྱིན་པའས་ཚེ་མོར་སྒྲིབས་བ།
究竟, 到边际, 到极端。

ཚུར་ཐོན། (注同上)

【增】在前方。〔达〕 拔萃。〔四〕

ཚུལ་ཏེ་ཤིགས། སེལ་བར་བྱེད་དེ་ཤིགས་ཤིག
除掉, 毀坏(命令詞)。

ཚུལ་བ། སེལ་བ། 除去。

ཚུས་བ། ཚེན་མོ་ཚུས་ཟིན་བ། 已游戏。

ཚུད་མཁས། ཚེག་ལ་མཁས་པ་ལའང་། 1. 长于辯
論。2. 善于言詞。【增】热心。〔达〕(达
作 ཚུད་མཁས་པ་)

ཚུད་གྲུ་སྒྲུར་བ། ཚུད་པ་ཤིགས་པ་བྱུང་བའི་དོན།
辯論精妙, 辯論的好。

ཚུད་ཅན། རྒྱ་བོ་ལ་སྤྱན་དང་རྒྱ་བོ་བུ་དང་ལུལ་
ཀ་ལིང་ག་ལའང་། 有諍(藻)。1. 雅穆孃河。
2. 喇台河。3. 迦陵迦国。

(同) ཚུད་ལྷན།

ཚུད་ཅིག་ བཅད་བྱ་ཡོད་ན་ཚུད་ཅིག་ 辯論吧!

ཚུད་ལྷན། རྒྱ་བོ་ལ་སྤྱན་དང་རྒྱ་བོ་བུ་དང་ལུལ་
ཀ་ལིང་ག་ལའང་། 具諍(藻)。1. 雅穆孃河。
2. 喇台河。3. 迦陵迦国。(同) ཚུད་ཅན།

ཚུད་ལྷན་དུས། ཚེ་མོ་བརྒྱ་པ་ནས་སོ། 諍时,
諍劫(佛), 人寿百岁以下。

ཚུད་གནས། ཚས་རུ་ལའང་། 1. 辯論处。2. 辯
法院。

ཚུད་བ། ཚས་ཀྱི་ཚུད་པ་དང་ཁ་སྐྱེའི་ཚུད་པ་
བཅད་བ། 1. 佛法的辯論。2. 諍訟, 爭論。

ཚུད་བྲལ། མངས་ཀྱིས་(དང་།) 离諍, 无諍(藻)。
佛。

ཚུད་མེད། (注同上)

ཚུད་འཛིངས། ཚུད་པའི་ཟང་ཟིང་འཛིངས་པ།
爭論，辯論。

ཚུད་གཟིངས། (注同上)

ཚུས། བཅམས་པའི་སྒྲན་ངག་ཚུས་འདི་ཚོག་སྒྲན་པ་
ཉ་བ། 著作，編纂。【增】1.发端，发起，
开始。2.从事，实施，完成。〔达〕

ཚུས་མཁན། བཅམས་བཅོས་མཛད་པ་པོ། 著者。

(同) ཚུས་པ་པོ།

ཚུས་པ་ཀུན། བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལའང་། 1.所有
著述。2.一切所作。

ཚུས་པ་ཆེ། ལས་ཀ་ཆེའས་བཅོས་འགྲུས་ཆེ། 1.大
事业。2.大精进。

ཚུས་པ་པོ། བཅམས་བཅོས་མཛད་པ་པོ། 著者。

(同) ཚུས་མཁན།

ཚུས་ས་ཤིག་ བཅམས་བཅོས་ཚུས་ས་ཤིག་ 著作，著书
(命令詞)。

ཚུལ། བཅོས་འགྲུས་ཚུལ། 努力，精进。

【增】篤志。〔四〕 用功。〔本〕

ཚུལ་བཅགས། མོང་བའི་དོན། 已去。

ཚུལ་བཅས། འབད་ཚུལ་བཅོས་འགྲུས་བྱེད་པོ།

勤勇，勤劳精进。(同) ཚུལ་བ།

ཚུལ་འཆག་ འགྲོ་བའི་དོན། 去，行。

ཚུལ་བ། འབད་ཚུལ་བཅོས་འགྲུས་བྱེད་པོ། 勤勇，

勤劳精进。(同) ཚུལ་བཅས།

བཅང་གཏོར། བསང་གཏོར་ངས་གཙང་མར་བྱེད་པ།
洒淨(佛)。

བཅང་ཅ། མདའ་དོང་། 箭筒。

བཅང་ལྷ། བསང་ལྷ་འཁན་པ་ཉ་བ། 淨草，如
熏烟之蒿子。

བཅངས་པ། བསངས་པ། 已淨，熏淨。

བཅད་པ། ཚས་ཀྱི་ཚུད་པ་བཅད་ཟིན་པ་ཉ་བ།
已辯，已辯論經法。

བཅད་བྱ། ལུང་དང་རིགས་པས་བཅད་པར་བྱ་ཉ་
བ། 当辯，如当以教理辯論。

བཅན། དབང་བཅན་འདི་འཐད། 尊严，应是
བཅན་字。

བཅན་པོ། བཅན་པོ་ཞེས་འཐད་དེར་ཉོས། 霸王，
应作 བཅན་པོ། 参看該条。

བཅས་བྱ། བཅམས་བཅོས་བཅས་པར་བྱ། 所著作。

བཅམས་པ། དཔེ་ཆ་བཅམས་ཟིན་པ་ཉ་བ།
已著作。

བཅལ་བ། ལུས་པ་ཅལ་བྱས་པའི་དོན། 功用，已
发功力。【增】1.禁止。2.=སྒྱགས་པ། 嘔吐。

〔达〕 (བ་ 达作 བ་)

བཅི་དགོས། ཅིས་བཅི་བར་བྱའས་བཅང་བར་བྱ་
འགྲོ་མོང་བཅི་དགོས་ཉ་བ། 应計算，当数，
如計其支出。

བཅི་བྱ། (注同上)

བཅིག་བྱ། ཅིག་པ་བཅིག་བྱ། 所砌，所累牆。

བཅིག་བྱ། ཁང་པའི་ཅིག་པ་བཅིག་པར་བྱ།
所砌，所累牆。

བཅིགས་པ། ཅིག་པ་བཅིགས་ཟིན་པ། 已砌，已
累牆。【增】1.丑。2.天神名。〔达〕

བཅིས་པ། འགྲོ་མོང་ཅིས་བཅིས་ཟིན་པ། 計算，
已計算其支出。

བཅུ་བ། བསུ་བའི་བད་ཅིང་། 迎接，欢迎，

བསྐྱེལ་ 的古字。

བརྩམ་པ། བསྐྱེལ་པ། 迎接。

བརྩེ་བྱང་། རྩིང་རྩིང་དབང་གིས་སེམས་གདུངས་
བའས་དུང་བཞིན་པའི་ནོན། 悲切，由悲惻力，
其心哀痛。

བརྩེ་བྱང་བྱང་། (注同上)

བརྩེ་ལྗན། བྱང་ལྗན་སེམས་དཔའ། 具悲(藻)。
菩薩。

བརྩེ་བ། རྩིང་རྩིང་ལའང་། 仁爱，悲惻。

བརྩེ་བ་ཅན། I. རྩིང་བ་དང་རྩིང་རྩིང་ཅན། 1. 月亮。
2. 有悲惻心者。

II. རྩིང་རྩིང་གི་ལྗན་ལའང་། 观音(菩薩名)。

བརྩེ་བའི་གཏོར། (注同上 II) 悲藏(藻)。

བརྩེ་བྱ། རྩིང་རྩིང་ཉམ་ཐག་པ་ལ་བརྩེ་བར་བྱ། 悲
惻，悲惻苦恼者。

བརྩེག་བྱ། རྩིང་གཅིག་གཅིག་གི་རྩིང་དུ་བརྩེག་པར་
བྱ་བ་དང་བརྩེག་བྱ། 所积累，所砌。

བརྩེགས་པ། གཅིག་གཅིག་གི་རྩིང་དུ་བརྩེགས་ཟིན་
པ། 已积累，互相重迭。

བརྩེང་མི་དགོས། གོས་སྒྲུབ་ཏུ་ཅང་བརྩེང་མི་དགོས།
不用提起，如衣摆不須太提起。

བརྩེངས་པ། ལན་བརྩེངས་ཟིན་པ། 提起，已向
上提起。

བརྩེས། རྩིང་རྩིང་། 由悲惻，以悲惻心。(བརྩེ་
的第三轉声)

བརྩེས་པ། རྩིང་མོ་རྩིང་པ་ལའང་སྒྲུང་། 已游戏。

བརྩེགས་པ། སྐྱེལ་པའི་བརྩེ་རྩིང་དུ་སྒྲུང་། 等等，

སྐྱེལ་བ་ 之古字。

བརྩེན་འགྲུམ། དགེ་བ་ལ་མངོན་པར་སྐྱོ་བའི་ཤེས་
པའས་སེམས་སྐྱོ་བ་ཆེ་བའས་རྩོམ་པ་ཆེ། 精进
(佛)，勇于修善之心，心极奋勉。

【增】使勉力。【四】(同)བརྩེན་པ་ཆེ་བ།

བརྩེན་འགྲུམ་བརྒྱ། ལྷ་དྲུག་བ་དཀར་པོ་ལའང་།
百精进(藻)。白茅草。

བརྩེན་འགྲུམ་ཆེ་བ། རྩིང་རྩིང་གི་ལྗན་ལའང་།

1. 大精进。2. 观音(菩薩名)。

བརྩེན་པ་ཆེ་བ། དགེ་བ་ལ་མངོན་པར་སྐྱོ་བའི་
ཤེས་པའས་སེམས་སྐྱོ་བ་ཆེ་བའས་རྩོམ་པ་ཆེ། 大
勤勉，勇于修善之心，心极奋勇。

(同) བརྩེན་འགྲུམ།

སྐྱེལ་དུ་གསོལ། གནང་བར་བྱ། 請賜給。

སྐྱེལ་བ། གནང་བ། 許，賜給。

སྐྱེལ་བ། སེལ་བའི་བརྩེ་རྩིང་དུ་རྩིང་བའང་སྒྲུང་།

清除，为སེལ་བ་之古字，亦作རྩིང་བ།

སྐྱེགས་པ། སྐྱེལ་པའི་བརྩེ་རྩིང་། 等等，སྐྱེལ་
བ་ 之古字。【增】邻居。【达】

སྐྱེལ། གནང་བར་མངོན་པར་སེལ་བ་པོས་སེལ་ཅིག

1. 許，賜，授与。2. 除去。

བསྐྱེགས་པ། བསྐྱེགས་པའི་བརྩེ་རྩིང་། 集，积累，

貯藏，བསྐྱེགས་པ་ 之古字。

【增】获得，賺得。【达】

བསྐྱེལ་བ། བསལ་དུ་བྱས་པ། 除去，斷除。

【增】=新字 བསལ་བ། 【法】

ཚ་བསྐྱམས་པ། ཚ་བས་བསྐྱམས་ཟིན་པ། 已晒干，已加热使干。

ཚ་ཁ། འབེན་ཚ་ཁ། 橈的，箭靶之中点。

【增】目的物。〔达〕

ཚ་ཁག (未詳)

ཚ་འབྲུག། ཚ་བས་རྩེད་མ་གཏོང་བ་ཉུ་བ། 痢疾，如因热而泻痢。

ཚ་འབྲུག། (未詳)

ཚ་ག་ཚ་ག། གནས་ཤོགས་ཟེད་པ། 匆匆忙忙。

ཚ་གོང་། ལྷ་ཏྲུའམ་གསལ་ཚགས་གོང་ཉུ་བ། 上午之飲食。

ཚ་གྲང་ཟླུམ། བཟླ་བྱ་ཚ་གྲང་གཉིས་ཟླུམ་གྱི། 冷热調和，将冷热二种合起。

【增】冷热茶相对。〔四〕

ཚ་སྒོ་ཅན། ས་བ་ན་ཅན་དང་ཞིང་དན་ལའང་།

1. 鹵地，硷地。2. 劣田，薄田。

ཚ་སྒྲིབ། ཉི་གདུགས་ལའང་། 遮热(藻)。凉伞。

ཚ་སྒྲིབས། ཚ་བ་འགལ་བྱེད་དམ་སྒྲིབ་བྱེད། 障蔽暑热(藻)。凉棚。【增】参看 ཉི་བ། 〔达〕

ཚ་རྩྱུག་ཅུ་ཚ་རྩྱུག་ཉུ་བ་ལའང་། 渾浊而热，如温热水。

ཚ་རྩྱུག་། ལྷ་ཏྲུའམ་དུས་དང་དེ་དུས་ཀྱི་ཟས་གྱི། 1. 上午。2. 上午的一种飲食。

【增】早晨八时至九时。〔达〕

ཚ་རྩྱུག་མ། (注同上)

ཚ་བྱར་བྱ། བྱར་མ་ཚ་བོ་འདེབས། 打热針，用热針子刺。

ཚ་དར་མ། བདུལ་ཤོད་ཅན། 强壮，勇敢。

ཚ་དྲག (原注缺) 忙碌，赶快。

【增】略有咸味的食品。〔达〕 煩热。〔四〕

ཚ་གདུག་ཚད་པའི་གདུག་པ་ཅན། 毒热。

【增】辣气钻鼻。〔四〕

ཚ་གདུང་ཅན། སྐྱུ་གཞི་དུས་ལའང་། 1. 有热。恼。2. 热季，春夏之間。

【增】1. 春季。2. 火。〔达〕 (同) ཚ་མ།

ཚ་རྩྱུག་ཚ་ཤོད་རྩྱུག་ཉུ་བ་དང་རྩྱུག་པ་དང་།

1. 热光猛烈。2. 銳利。

ཚ་པོ། འབྲུ་དག་པར་བྱེད་པའི་སྒྲིབ་མའི་ཚུ་ཉུ་བ། 篩子。【增】热。〔高〕 (同) ཚ་མ།

ཚ་ཕྱགས། ལྷ་ཏྲུའམ་ལག་ 上午的飲食。

【增】午前行路歇息时的进食。〔达〕

中伙处。〔四〕 (达，四皆作ཚ་ཕྱག་)

ཚ་བ། ཚ་དབྱུལ་ཞིག་དང་མའི་ཁམས། 1. 热地獄之一。2. 热。【增】辣。〔四〕 刺痛。〔本〕

ཚ་བ་ཅན། དུག་ལའང་། 1. 热。2. 毒。

ཚ་བ་དྲངས་པ། ཟས་ཕུལ་བ་ལའང་། 献食，供給飲食。【药】

ཚ་བ་གསུམ། ཟས་ཚ་བ་གསུམ། 三辣药，三热

ཚ་བའི་སྒྲིབ་ཅན། བད་ཁང་དམ་འབྲུ་ཞིག་ 热油者(藻)。菜子，一种谷类。

ཚ་བས་ཉིན། བྱན་པ་ལའང་། 1. 热恼。2. 旱。

ཚ་བོ། བྱ་ལའང་། 1.孙。2.侄。3.儿子。

【增】敬詞为 དཔོན་ 或 སྐྱོ་ཚ། [达]

ཚ་བྱེད། ཉི་མའི་མིང་། 能热(藻)。太阳。

(同) ཚ་ཟེད་ཅན།

ཚ་བ། ཟས་ཀྱི་ཚ་བ། 咸食品。

ཚ་བ་ཐ་མོས། ལུས་དུ་བྱུང་བའི་བཟའ་བུར་།

美味。

ཚ་འབྲབ་བ། ཚ་བས་མནར་བ་ཉྱ་བ། 酷热，被

热所苦，热得难受。

ཚ་མིག་ བྱག་པ་ཞིག་ 飯之一种。

ཚ་མོ། བྱ་མོ་ལའང་། 1.孙女。2.侄女。3.女儿。

ཚ་བྱགས། ཚ་བ་དབྱལ་བ་ཉྱ་བ། 热苦，如热地獄。

ཚ་དབྱལ་བ་བྱུད། ཡང་སོས་དང་། ཐིག་ནག་

བསྐྱས་འཛོམས། ཏུ་འབོད། ཏུ་འབོད་ཆེན་པོ།

ཚ་བ། དབ་དུ་ཚ་བ། མནར་མེད་བཅས་སོ།

八热地獄(佛)：等活，黑繩，众合，号叫，大叫，炎热，极热，无間。

ཚ་ཅན། (未詳)

ཚ་ཚ། མེ་འབར་བ་འཛོམས་པའི་ཆའས་ལྷགས་གོང་།

འབར་བའི་ཉྱིགས་མ། 火星，火花。

【增】用泥作成的圓锥形小塔。[达]

ཚ་ཚའི་ཞེན། (注同上) 【增】锈。[达]

ཚ་ཟེར། ཉི་མའི་འོད་ལའང་། 1.热光。2.日光。

ཚ་ཟེར་ཅན། ཉི་མའི་མིང་། 热光者(藻)。太

阳。(同) ཚ་བྱེད། [云。

ཚ་ཟེར་འཛོམས། སྒྲིན་ལའང་། 破除光热(藻)。

ཚ་ཟླ། སོས་ཀའི་དུས་ལའང་། 热季，春夏之时。

(同) ཚ་གདུང་ཅན།

ཚ་གཡའ་བ། ཚ་བར་གྱུར་པའི་དོན། 热，热了。

ཚ་རུ། ལུ་གུའི་བགས་པ། 羔皮，小羊皮。

ཚ་རུམ་བ། ཚ་བའི་ནང་དུ་འཇ་ཚ་བས་བསྐྱབས་པ་

ཉྱ་བ། 在暑热之中，被暑热所遮复。

ཚ་རེག་ ཚ་བའི་རེག་བ། 热触(佛)。

ཚ་རོ་ལུས་བ། ཚ་བ་རྒྱིད་པ་ལུས་པ། 有余热，

余剩旧热(病)。

ཚ་རོ་ཡོད་བ། (注同上)

ཚ་པ། གསེར་བཟོ་བའི་ཚ་ལ་ལ་ཉྱོས། 金匠之鐻药，

硼砂。【增】又称 དྲ་ཐུང་། 混和岩盐，使顏色洁白的盐。[达]

ཚ་ལམ། ཉིན་ཕྱེད་ལམ། 半日路程。

ཚ་ལུ། བྱ་དེ་ཚ་ལུ་ཉྱ་བ། 紅色，如བྱ་དེ་ཚ་ལུ།

紅胸鸡。【增】参看 ཚལ་བ། [达]

ཚ་ལུ་མ། སྒྱིང་ཐོག་ཚ་ལུ་མ། 橘子。

ཚ་ལ། (原注缺) 硼砂。 [药。

ཚ་བཤལ། ཚ་བའི་བཤལ་སྒྲིན་ལའང་། 暑热之泻

ཚ་བྱབས་བ། ཚ་བས་བསྐྱབས་པ་ཉྱ་བ། 被暑热所包复。

ཚ་གསུར། (原注缺) 燒烟(施鬼法)。

ཚ། རོ་ཐུང་བྱེད་ལན་ཚ་དང་བཙོ་ཚ་དང་བྱ་ཚ་ཉྱ་བ། 盐。

ཚ་སྒོ་ཅན། ཚ་བུལ་ཏྱག་ཡོད་པའི་ཞིང་ངན་ནས་འབྲུ་མི་སྒྲིས་ས་ཡང་ན་ཚ་སྒོ་ཅན་ཞེས་པའང་སྤྱང་།

鹵地，硷地，不长庄稼之地，亦作 ཚ་སྒོ་ཅན།

ཚ་ཚོད། ཚ་ཡོད་པའི་ཚོད་ས་ཞིག་ 有盐之菜蔬。

【增】咸白菜。[四]

ཚུ་གཟིགས། (未詳)

ཚུ་ཤོ། ཚུ་ཤོ་ལ་སྤྱད་ཕྱེད་ཤོ་གས་པ། 征收盐稅之稅吏。

ཚག་ཀྱབ་པ། ཐོ་བས་ཚག་ཚག་ཅེས་བརྟུང་བ་ཉ་པ། 用錘剝地打。(同) ཚག་འདྲེབས།

ཚག་སྒྲ། ཚག་ཚག་ཅེས་པའི་དོན་མེད་སྒྲ། 象声詞。(同) ཚག་ཚག་

ཚག་འདྲེབས། ཐོ་བས་ཚག་ཚག་ཅེས་བརྟུང་བ་ཉ་པ། 用錘剝地打。(同) ཚག་ཀྱབ་པ།

ཚག་པ། དུལ་བཟོ་བ་ལའང་། 1. 捶打者。2. 銀匠。(同) ཚག་ཕྱེད་པོ།

ཚག་པར། ཕྱི་ཁྱིང་པའི་ཚག་ཚག་ཅེས་པའི་སྒྲ་ཅན་ཕྱི་པར་འདྲེབས་ཡིན་ཡང་དེང་སང་གསར་འགྱུར་པའང་ཟེར་སྒྲུང་། 外洋印刷之声音，現今指新聞報紙。

ཚག་ཕྱེད་པོ། དུལ་བཟོ་བ་ལའང་། 1. 捶打者。2. 銀匠。(同) ཚག་པ།

ཚག་ཚག་ཚག་ཚག་ཅེས་པའི་དོན་མེད་སྒྲ། 象声詞。【增】1. 豆爆。2. 粉碎。【四】(同) ཚག་སྒྲ།

ཚག་ཚགས། (原注缺) 手脚之关节。

【增】1. 木头的斑点。2. 雀斑，斑点。【达】

ཚག་ལྷ། ལྷ་མོ་ཞིག་ 帽之一种。

【增】羔羊皮小帽。【达】

ཚག་ལྷ། (注同上)

【增】羔皮袍子。【达】

ཚག་ལ། (未詳)

ཚགས། ཚུ་ཚགས་ཇ་ཚགས་ཉ་པུ་དང་གཉིར་ཚགས་པ་ལའང་། 1. 滤罗，如滤水罗，滤茶罗。2. 保

存。【增】1. 帽子。2. = ཚག་ས། 筛子。3. 編竹籃用的薄长竹片，竹篾。4. 拣选的材料。5. 节省，儲存，如 ཚགས་ཕྱེད་པ་或 ཚགས་སུ་འདྲེབ་པ། 【达】

ཚགས་ཀྱན། ཇ་ཁ་སྤྱོད་ཚགས་ཀྱན་ཉ་པ། 滤壶，如盛茶卤之滤壶。

ཚགས་ཀྱབ་པ། བསྐྱེལ་བྱས་པའས་ཉར་ཚགས་པ་དང་དཔེ་ཆ་ཚགས་བསྐྱེལ་བ་ལའང་། 1. 已节省。2. 已保管。3. 編排书籍，已整理。(同) ཚགས་བྱས་པ།

ཚགས་བཅོས་པ། ཆ་མཉམ་དུ་བཅོས་པ། 整理，平均分配。

ཚགས་དམ། ཞིབ་ཚགས་ལའང་། 1. 严密注意。2. 細罗。【增】致密，坚强(如材料)。【达】(达作 ཚགས་དམ་པོ་)

ཚགས་པོ། (未詳)

ཚགས་བྱས་པ། བསྐྱེལ་བྱས་པའས་ཉར་ཚགས་པ་དང་དཔེ་ཆ་ཚགས་བསྐྱེལ་བ་ལའང་། 1. 已节省。2. 已保管。3. 編排书籍，已整理。(同) ཚགས་ཀྱབ་པ།

ཚགས་ཕྱེད་པ། ཆ་མཉམ་དུ་བསྐྱེལ་བར་ཕྱེད་པའས་དཔེ་ཆ་ཚགས་ཕྱེད་པ་ཉ་པ། 1. 編排整齐。2. 保存书籍。【增】收貯。【四】(同) ཚགས་སུ་ཚུད་པ།

ཚགས་ས། (原注缺) 筛子。

【增】1. 排列次第，秩序。2. = སྤྱད་པོ།

濃厚，致密。3. = བར་མེད། 无間隙。【法】

ཚགས་ས་དམ་པ། བར་ཁྲལ་ཁྲལ་ཡོད་པ། 排列紧密，整齐。

ཚགས་སྤྱ་མི་འཛལ། མཁོས་སྤྱ་མི་འཛལ་ཏུ་བྱ།

不用保存，不需要。

ཚགས་སྤྱ་ཚུད་པ། ཆ་མཉམ་དུ་བསྒྲིག་པར་བྱེད་

པའམ་དཔེ་ཆ་ཚགས་བྱེད་པ་ཏུ་བྱ། 1. 編排整

齐。2. 保存书籍。【增】节省，保存。〔达〕

(同) ཚགས་བྱེད་པ།

ཚང་། བྱེའི་ཚང་ཏུ་བྱ་དང་ཚངས་ཞེས་པའང་

སྤྱང་། 巢，穴，窝，如鳥巢，亦作 ཚངས།

【增】寓所，住处。〔达〕

ཚང་སྤྱེས། བྱ་སྤྱིའི་མིང་དང་སྤྱིའི་པ་ལའང་། 巢生

(藻)。1. 鳥。2. 土曜。

ཚང་སྤྱོ། (原注缺) 住处的門。

ཚང་བཅའ་བ། ཚང་ལ་རག་ལས་པའམ་བཅེན་པ་

དང་ཚང་བཅོ་བ། 1. 依止巢穴。2. 构巢。

ཚང་འཆའ་བ། (注同上)

ཚང་ཉལ། (原注缺) 【增】蛇入蟄。〔四〕

ཚང་བྱར། གཏུར་བྱ་ཏུ་བྱ། 衣囊，包衣服的包袱。

ཚང་བང་། བྲལ་ཚང་ངས་མེ་ཁང་དང་ཆ་ཚང་མང་

མོ་ལའང་། 1. 灶房，厨房。2. 众多。

(同) ཚང་མང་།

ཚང་ས། བྲལ་ས་ཅད། 完全，一切，都。

ཚང་མང་། བྲལ་ཚང་ངས་མེ་ཁང་དང་ཆ་ཚང་མང་

མོ་ལའང་། 1. 灶房，厨房。2. 众多。

(同) ཚང་བང་།

ཚང་ཚང་། ཚང་ཚང་འཛིངས་པའི་ནགས་ཚལ་

ལའང་། 稠林，丛林。

【增】荒凉阴沉的地方。〔达〕

ཚང་ར། རུས་པ་མཚང་རའི་མིང་དུ་སྤྱང་། 似即

མཚང་ར། 后部脊骨。

【增】羊栏。〔达〕 尾骨。〔四〕

ཚངས་ཀྱིས་འགྲོ། འད་ཀྱིས་འགྲོ་བའམ་སོང་བ་

ཏུ་བྱ། 直去，直行。

ཚངས་ཀྱིས་སོང་། (注同上)

ཚངས་སྤྱད། བྲལ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་མཆན་ཁང་

གཡས་གཡོན་དུ་བསྐྱོལ་བར་བཅེངས་པའི་སྤྱད་

པའོ། །བྲལ་ཟེའི་སྤྱོལ། 婆罗門身上由双肩上

互相交錯而系于左右腋下之綫。

ཚངས་སྤྱད་མགུལ། བྲལ་ཟེའི་མིང་དེའང་བྲུགས་

ཞེས་པའི་བྱར་ཆག བྲུགས་མཆན་(藻)。婆罗門(印

度种姓之一)。

(同) ཚངས་པའི་བྱ། ཚངས་བྱང་། ཚངས་རིགས།

ཚངས་སྤྱེས། ཚང་སྤྱེས་སམ་གཟའ་སྤྱིའི་པ། 即

ཚང་སྤྱེས། 土曜。

ཚངས་བསྐྱལ། དབང་བྱུག་ཆེན་པོ་དང་བདུད་དགའ་

རབ་དབང་བྱུག་ལའང་། 动梵(藻)。1. 大自在

(天神名)。2. 极喜自在魔。

(同) ཚངས་བཅོས། ཚངས་འཛོམས།

ཚངས་ཅན། རང་ཚངས་ཅན་ནས་རང་དུ་བཅངས་

པའི་ཚངས་ཅན། 装有棉絮等者。

ཚངས་བཅོས། དབང་བྱུག་ཆེན་པོ་དང་བདུད་

དགའ་རབ་དབང་བྱུག་ལའང་། 破梵(藻)。

1. 大自在(天神名)。2. 极喜自在魔。

(同) ཚངས་བསྐྱལ། ཚངས་འཛོམས།

ཚངས་ཆེན། བསམ་གཏན་དང་པོའི་ལྷ་གནས་

གསུམ་པ། 大梵(天神名)，第一静虑之第三天。

ཚངས་རིགས། བས་ཟེའི་མིང་དེའང་བླ་ན་ཞེས་པའི་
རྩུང་ཆག རྩུང་(藻)。婆罗門(印度种姓
之一)。(同) ཚངས་སྐྱེད་མགུལ། ཚངས་པའི་བྱ།
ཚངས་བྱུང་།

ཚངས་རིས། བས་མ་གཏན་དང་པོའི་ལྷ་གནས་དང་
པོ། 梵众(佛),第一静虑(初禪)之第一天处。
ཚངས་རིས་པ། བས་མ་གཏན་དང་པོའི་རིགས་ཅན།
梵众天,第一静虑(初禪)之第一类天人众。
ཚངས་སྤྲུལ། མེ་ལྷའི་མིང་། 梵子(藻)。火神。
(同) ཚངས་དབང་སྤྲུལ།

ཚངས་གསོ། རྩུང་བྱི། 梵养(藻)。离娄(药名)。

ཚད། ཚད་ལ་དབངས་ཚད་དང་ལྗིང་ཚད་དང་པོངས་
ཚད་གསུམ་མོ། 1.དབངས་ཚད་ནི་སོར་སོས་འཇམ་
ལྗིང་ཚད་ནི་སྤང་གིས་པོངས་ཚད་ནི་བྲེ་བོས་འཇམ་
དགོས། 度,量,有高度、重量、积量三种,
高度用手指量,重量用秤称,积量用斗量。
【增】1.有时有“一切、所有”之义,སྤྲེ་

ཚད། 各种,种种。2.སྤྲེ་ཚངས་ཚད། 所有来
到的人。3.足够,常与否定詞連用。[达]
热。[高]

ཚད་སྐྱེས། ལུས་སྐྱེས་རྩུལ་ནག རྩུལ་(藻)。汗。

ཚད་སྐྱོབ། ཚ་སྐྱོབ་ཉི་གདུགས་ལའང་། 防热
(藻)。阳伞,凉伞。

ཚད་སྐྱོལ། ཚད་པོངས་དང་ཚད་འཁྱོལ་བྱ་བྱེད། 足
量,使够量。

ཚད་འཁྱོལ། ཚད་རྩུ་པོངས་པའམ་སྐྱོབས་པ། 满
足数量,到其尺度,够格。

ཚད་དགུང་། ཉིན་དགུང་ཉེ་བྱ། 中午。

ཚད་ཆེན། མེས་ཀྱི་རྩུལ་ལའང་། 大热(藻)。

夏季。(同) ཚད་རྩུལ།

ཚད་གཉེར་ཆག ཚད་པའི་དཀྱིལ་གཉེར་ཆག་པ།
(未詳)

ཚད་རྩྭ་ག ཚད་པས་རྩྭ་སྒྲེ་མི་བྱངས་པ། 由热而
渾浊,不澄淨。

ཚད་རྩུལ། མེས་ཀྱི་རྩུལ་ལའང་། 热时(藻)。

夏季。(同) ཚད་ཆེན།

ཚད་གདུག ཚད་པ་གདུག་པ་ཅན། 毒热,酷暑。

ཚད་གདུང་། ཚད་པས་གདུངས་པའི་གདུང་པ།
热恼,被暑热所苦。

ཚད་འདས། ཚད་ལས་འདས་པ། 过度,超过
定量。

ཚད་ལྡན་མཁས་པ། མཁས་པའི་ཚད་དང་ལྡན་པ།
具量智者,可作标准之智者。

ཚད་པ། ཚ་པོར་གྱུར་པ། 热。

【增】身体患病时的热度。[达]

ཚད་པའི་བྱེབ། (原注缺) 暑雀。

ཚད་མ་གཉིས། མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་རྩིས་སུ་
དབག་པའི་ཚད་མ་གཉིས། 二种量,现量,比
量(佛)。

ཚད་མའི་སྐྱེས་བྱ། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་མཆན། 正量
士夫(藻)。佛之名号。

ཚད་མར་འཛིན་པ། ཡིད་ཆེས་པ། 持为量
(藻)。信任。

ཚད་མར་སོང་བ། དང་གི་ཡུལ་དུ་འཛིན་པའི་
དོན། 成为量(正确的理解)。

ཚད་མས་འཇམ་པ། མངོན་སུམ་ཚད་མས་རྩྭ་གས་
པ་ཉེ་བྱ། 以量度量,如以现量(佛)証得。

ཚད་མས་རྩྭ་གས་པ། (注同上)

ཚད་མེད་དག། གསུམ་པའི་ལྷ་གནས་གསུམ་པ།

无量淨（佛），第三靜慮（三禪）之第三天处（应是第二处）。

ཚད་མེད་བཞི། བྱམས་པ་ཚད་མེད་དང་སྤྱིང་རྩི་

ཚད་མེད་དགའ་བ་དང་བྱང་སྤྱོད་མས་བཞི། 四无量(佛)：慈、悲、喜、舍。

ཆད་མེད་འོད། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་ལྷ་གནས་

གཉིས་པ་(༥༥)། 无量光(佛), 第二静虑
(二禅)之第二天处。

ཚད་ཡས། གྲངས་གནས་སྟོན། 摩魯摩，大数之

一。【增】1.織机。2.織工。〔达〕

ཚེན། ཚ་བོར་མ་རྩུ་ཚན་ཉུ་བྱ། 溫，熱，如熱水。

【增】1.党，派，团体。2.或作 མཁ་མོ། 热，温暖。3.=མ་པ། 后裔，嫡系。4.品类，次第，级。5. རྒྱ་མཁོ། 内部。6.或作 མཁ་པོ། 众多，许多。〔达〕 部伍。〔四〕

ཚན་བ། (原注缺) 品类。

ཚེན་ཅན། ཧྲི་མའི་མིང་ངམ། 有暖(藻)。太阳。

ཚེ་ཅིག་ རྟེ་ཚེ་ཤེས་ཅིག་ 一类，一部。

(同) ཚན་པ་གཅིག

ཚན་ཆེ་བ། མང་པོའམ་གཉོས་ཆེ་བ། 众多,大量。

ཚན་དེ། བི་བི་ལིང་། 筆炭 (藥名)。

ཆན་དྲི། (原注缺) 【增】=ཐེང་བ། 花蜜，

念珠（秘密語）。〔达〕（达作 '）

ཚན་ལྔ། གླིང་ངན་ནམ་མཁོ་ཅན་ལྟ་བུ། 劣田，
卤地。

ཚན་པ་གཅིག་ རྟེན་ཚན་གཅིག་ 一类。

(同) ཚན་ཅིག

ཚེན་ཚེན། བོང་བོང་ངམ་རྫོག་རྫོག་ལའང་། 1.-

类一类。2.堆起，成团。

【增】一片一片。〔四〕

ཚབ། རྟོ་དང་སྐྱ་ཚབ་ལྟ་བུ། 代表，代理。

【增】1.缺。2.替，替档。〔四〕

ཚད་པ། རྒྱུན་པ་སྤྲུལ་བར་མ་དོང་དུ་ཚད་པ། 賠
償，代替。

ཚབ་ཚུབ་པ། རིང་མ་པའི་བྱེལ་པ་བྱས་པ། 急
忙，忙乱。【增】1.与 བྱེལ་པ་ 同用，折皱，
扰乱。2.= མ་ཐུས་ 或 མ་རྒྱུ། 黄昏。

〔达〕（达无“了”字）

ཚེབ་རྒྱང་། ཚེབ་ཏུ་རྒྱང་། 可代替。

ཚད་སྔ་བ། ཆེས་ཆེན་མོང་བ་ལྟ་བུ། 重大, 严重,
长大。【增】加重語气的字, 通常与 ཆེ་ 連
用, 有很大, 很多之义。〔达〕(达无 བ་'字)

ཚབས་ཆེ་བ། ཆེས་ཆེ་བ་ལྟ་བུ། 重大，严重，
极大。

ཚམ་རྒྱལ། འཛིགས་སྤྲུལ་འཛིགས་པར་བྱེད་པའི་
ཡམི་ཅན་རྣམས། 威猛，使人畏惧。

ཚེས་ཅན། (注同上)

𠵿𠵿·𠵿𠵿。𠵿𠵿'𠵿'𠵿𠵿。躊躇，犹豫，疑。

ཆམ་ཆམ་མེད་པར། ཐེ་ཆམ་མེད་པར། 无碍
蹠，无疑。

【增】果敢，大胆。〔达〕（དར་达作ད'）

ཚེས་ཚེས། བཙེས་བཙེས་སུ། 有时。

ཚུ། རྒྱ་དག་པར་བྱེད་པའི་སྐྱུ་ལ་མའི་ཚུ་སྟ་བུ།

篩子。(同) མ་པོ།

ཚད་ཅིག་ བེངས་གཅིག་ 一次，一回。

ཆར་གཅིག (注同上) 【增】一柄。〔四〕

ཆར་གཅོད། ཆར་གཅོད་པ་པོས་ཆར་བཅད་ཟིན་
མེད་ན་ཆར་མཐའ་ཆད་ཤིག་དང་ཆར་ཐག་ཆད་ཅིག
治罰，惩戒。【增】消灭，終結。〔达〕

ཆར་བཅད་པ། (原注同上) 已治罰，已惩
戒，已消灭。

ཆར་ཆོད། (原注同上) 治罰，惩戒，消灭
(命令詞)。

ཆར་དུ་དངར་བ། ཐལ་དུ་བསྒྲིགས་པའམ་ཐེང་
བར་སྒྲིངས་པ། 整齐，排列。

ཆར་ཕྱད། མར་འཛར་འཛར་བའི་ཆར་ཕྱད། 向下
垂之穗头。(同) ཆར་ཆར།

ཆར་ཕྱིན་པ། པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཉུང་བ། 到最远
的边限，如到彼岸(佛)。【增】= རིས་བྱུང་།
完全做成。〔达〕(达无བ་字)

ཆར་བ། I. ལྷ་མ་གྲོང་ཞིག 茵陈。
II. རྫོགས་པའི་དོན། 完成，圓滿。
(同) ཆར་སོང་།

ཆར་བུ། འཛར་བུ། 穗头，流苏。
【增】签子。〔四〕

ཆར་འབྱུམ། ཆར་གེང་གི་འབྱུམ་བུ། (未詳)

ཆར་ཆར། མར་འཛར་འཛར་བའི་ཆར་ཕྱད། 向下
垂之穗头。【增】= རྫོགས་པའི་དོན། 在
完成中。〔达〕(同) ཆར་ཕྱད།

ཆར་སོང་། རྫོགས་པའི་དོན། 完成，圓滿。
(同) ཆར་བ་II.

ཆལ། ནགས་ཆལ་སྐྱེད་ཆལ་ཉུང་བ། 森林，园林。

ཆལ་ནན། བུད་བ་ཞིག 飲料之一。

ཆལ་བ། དུམ་བུ། 碎片，片段。

ཆལ་བུ། (注同上)

【增】1. 一束花。2. 一束头发。〔达〕
一半。〔本〕

ཆོ། ཕྱིའམ་གེང་ཆོ་དང་བལ་ཆོ་ཉུང་བ། 1. 树脂，
胶汁。2. 油脂，油腻，如毛的垢膩。
(同) ཆོ་བ།

ཆོ་གུ། གིང་ཐོག་གི་སྒྱིང་པོ་དུམ་པ་ཉུང་བ། 核，果
核。【增】或作 ཆོག་གུ་ 等于 ཆོ་གུ། 〔达〕
参芦。〔四〕

ཆོ་ཅན། ལྷུ་མ་ཅི་ཅན། 有油脂者。
【增】有核的果子。〔达〕

ཆོ་ཆད་པ། ཞག་ཅི་མེད་པའམ་ཐང་ཆད་པ་དང་ཅི་
མདངས་མེད་པར་གྱུར་པ། 1. 无脂肪。2. 疲劳。
3. 无光澤。(同) ཆོ་ཟད་པ།

ཆོ་བ། ཕྱིའམ་གེང་ཆོ་དང་བལ་ཆོ་ཉུང་བ། 1. 树
脂，胶汁。2. 垢膩，如毛的垢膩。(同) ཆོ།

ཆོ་ཟད་པ། ཞག་ཅི་མེད་པའམ་ཐང་ཆད་པ་དང་ཅི་
མདངས་མེད་པར་གྱུར་པ། 1. 无脂肪。2. 疲劳。
3. 无光澤。(同) ཆོ་ཆད་པ།

ཆོ་རེ་གཞོན་པ། (原注缺) 压迫。

ཆོག དག་ཆོག 語言，言詞。【增】燒。〔高〕

ཆོག་ཀང་། ཆོག་བདུན་ཆོགས་པ། 七言句。

ཆོག་ཀང་ཁྱོག་ཁྱོག ཆོག་བརྒྱད་ཆོགས་པའི་ཀང་པ།
八言之句。(同) ཆོག་འཐིང་པོ།

ཆོག་ཀང་བཞི། ཆོགས་བཅད་གཅིག་གསུམ་གྱོ་ག།
四句，一个偈頌。

ཚིག་འབྲི། བན་ཚུན་འབྲིས་པའམ་དགྱི་བའི་ཚིག་ 互
相攪扰之語（常指詭辯中糾纏字面之語）。

【增】彼此牽扯。〔四〕

ཚིག་གིས་བྲིད་པ། ཁས་བསྐྱུས་པ། 欺惑，誑惑。

ཚིག་གྲ། སིང་ཐོག་ཚིག་གཞི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即
ཚིག་ 核。

ཚིག་གྲིང་། ཚིག་ཚུབ་པོ་ཉ། 粗惡語。

ཚིག་འགྱུར། ཚིག་བསྐྱུར་བའི་འགྱུར། 翻譯。

【增】改嘴。〔四〕

ཚིག་འགྲེལ། ཚིག་ཇི་ཉ། བ་བཞིན་དུ་འགྲེལ་བ།
注釋。

ཚིག་བརྒྱུད་དབང་པོ། གཟའ་པ་སངས། 百語
王（藻）。金曜。

ཚིག་འཆལ། ངག་འཆལ་ལའང་། 乱語，胡說。

【增】1. 嘴略。2. 強詞。3. 乱言人。〔四〕

ཚིག་འཇམ་པ། རྟ་ཚ་ལའང་། 1. 柔語。2. 鸚
鵡。

ཚིག་ཉམས་པ། རྒྱགས་པ། 失語（藻）。啞巴。

ཚིག་སྟེགས། ཚིག་ཡར་བརྟེན་དུ་བརྟེན་པ།（未詳）

ཚིག་འཕྲང་པོ། ཚིག་བརྒྱུད་ཚིགས་པའི་ཀླང་པ།
八言之句。【增】話累贅狀。〔四〕

（同） ཚིག་ཀླང་ཁྱོག་ཁྱོག

ཚིག་དོན་གཉིས། རྫོང་ཕྱེད་ཚིག་དང་དེའི་བརྫོང་ཕྱེད་
གཉིས། 詮釋之文与所詮釋之义。

ཚིག་བདག གཟའ་ཕུར་བུ་ལའང་། 語主（藻）。
木曜。（同） ཚིག་ལྟན།

ཚིག་མདའ་ཅན། ལྷ་སྤྱིའི་མིང་ཚིགས་བཟང་སྒྲུང་།
有語箭（藻）。天神。（同） ཚིག་བཟང་།

ཚིག་མདའ་འཕེན་པ། ཚིག་ཚུབ་སྒྲུབ། 射語箭
（藻）。說粗俗之語。

ཚིག་མདའི་མགོན། བརྒྱ་སྤྱོད། 語箭主（藻）。
帝釋（天神名）。

ཚིག་ལྟན། གཟའ་ཕུར་བུ་ལའང་། 1. 善于言詞
者。2. 木曜。（同） ཚིག་བདག

ཚིག་པ། མེ་ལ་ཚིག་ཟེན་པ། 燃燒。

【增】1. 給与难忍的痛苦。2. 忿怒。〔達〕

ཚིག་ཕྱད། ཡི་གེའི་ཚིག་ཕྱད་ཅེས་ཅིང་ཅེ་ན་སོགས་
ཉ། 文字之連接詞，如ཅེས་ཅིང་ཅེ་ན་等字。

ཚིག་འབྱུ་ལྷུབས། ཚིག་གི་འགགས་པའམ་ཚིག་ཤད།
字的停頓處，如藏文字之点画。

ཚིག་ཁྱ་དྲགས། མིང་གི་ཕྱ་ལྷན་པའམ་ཕུགས་པ་ཅམ།
命名，唯假立名（佛）。

ཚིག་མི་མངོན་པ། གཤ་པའི་ཚིག་གས་མི་གསལ་
བ། 隱語，不明显。

ཚིག་བརྒྱན། ཚིག་བརྟན་པོ་ལྟར་མེད། 語言堅
定无欺（古譯为語言信重，信言具足）。

ཚིག་ཚོགས་བསྐྱུངས་པ། ཚིག་གི་ཚོགས་ཚུང་
དུར་རམ་ཉུང་དུར་བཟང་བ། 儉省言詞，減少
詞句。

ཚིག་བཟང་། ལྷ་སྤྱིའི་མིང་ཚིགས་བཟང་སྒྲུང་། 天
神，似即 ཚིགས་བཟང་།（同） ཚིག་མདའ་ཅན།

ཚིག་རྩ། ཚིག་གི་ལྷགས། 1. 焚燒之余，余烬。
2. 廢話，多余的話。

【增】1. 火燒過處。2. 荒余草。〔四〕

ཚིག་བརྒྱང་པོ། ཚིག་ཚུབ་པོ། 粗語。

ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། ཚིགས་སུ་བཅད་པ། 顯文。

ཚོག་བཤེར་བ། ཡན་ཚུར་ཚོག་ཟེར་བྱེད་བ། 辯
論，彼此交互說話。

ཚོག་ལུགས། ཚོག་མ་བཅད་པས་ལུགས་ལུགས།
长行（佛），散文。

ཚོགས། ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་གི་ཚོགས་དང་དུས་ཚོགས་
དང་གཏན་ཚོགས་ཏྲ། 1. 节，如身体四肢之
节，时节。2. 因（佛），理由。【增】1. 相連
接的东西，如鏈环。3. 韵律上的分段，押韵的
連接处，一連串的詩章，詩。【达】 季。【四】

ཚོགས་མཐར། ལྷལ་ཚོགས་མཐར། 节宮（藻）。
脊椎骨。

ཚོགས་བརྒྱ་བ། རོད་མཐམ་ལྷུག་མཞིག་ 百节
（藻）。葦，竹。

ཚོགས་ཅན། རི་ཡི་མིང་མཐར། 1. 有节。
2. 山名。

ཚོགས་བཅད། （ཡང་ན་）ཀྲང་པ་གཉིས་པ་ནས་
དུག་གི་བར་ཚོགས་བཅད་ཟེར་བའང་སྤྱད། 頌，
从二句至六句。【增】詩。【四】

ཚོགས་བཅད་གཅིག་ ཚོགས་ཀྲང་བཞི་རྒྱ་གར་
ཀྲང་དུ་སྒྲོ་ཀ་གཅིག་ 一頌，四句。
（同） ཚོགས་སུ་བཅད་བ།

ཚོགས་འཛུས། ཚོགས་ཕུད་པ་ཏྲ། 扭节，如
脱节。

ཚོགས་མ། མེས་ཚོག་པའི་ཚོགས་མཐམ་སྒྲིགས་མཐོ།
ཚོག་མཞེས་སྤྱད། 烬，火燒过之炭渣，亦作ཚོག་མ།

【增】沉淀物，殘物，渣滓，皮壳。【达】

ཚོགས་གཞི། ཡན་ལག་ཉིང་ལག་མཐར། 1. 节。

2. 支节。【增】条約，合同，文件中的主要
項目。【达】

ཚོགས་བཟང་། ཚོག་བཟང་རྟེ་ལྷ་འི་མིང་། 天神

名，亦即 ཚོག་བཟང་།

ཚོགས་རོ། ཚོགས་མའི་རོ་སྒྲིགས། 廢渣，渣砂。

ཚོགས་སུ་བཅད་བ། ཚོགས་ཀྲང་བཞི་རྒྱ་གར་
ཀྲང་དུ་སྒྲོ་ཀ་གཅིག་ 頌，四句。

【增】詩。【四】（同） ཚོགས་བཅད་གཅིག་
ཚོགས་སུ། རིའི་ཚོགས་ཀྲང་རྩང་ཏྲ། 谿谷，
如山谷。

ཚོགས་ལུགས་གཉིས། ཚོགས་བཅད་དང་ཚོག་
ལུགས་ནས་གཉིས། 頌文与长行文。

ཚོམ་འགྱུར། རོད་བྱིས་ཚོམ་པར་འགྱུར། 滿足，
因財宝而滿足。

ཚོམ་བ། རོམས་པའམ་ཚོག་བ། 飽，滿足。

【增】慰藉，安慰。【达】

ཚོམ་པ་པོ། ཟས་ཀྱིས་ཚོམ་པར་བྱེད་པ་པོ་ཏྲ།
飽足者，使吃飽者。

ཚོམ་པར་བྱེད་པོ། （注同上）

ཚོམ་བྱེད། I. ཀྲང་མ་རྒྱལ་དང་ཅན་དན་སྒྲི་དང་
དབང་ཕུག་དང་ཉི་མ་མཐར། 能滿（藻）。1. 鬼
宿（二十八宿之一）。2. 梅松。3. 自在（天
神名）。4. 太阴。

II. ཟླ་བ་མཐར། 月亮。

ཚོམ་བྱེད་སྒྲིམ། གཟའ་ཏྲག་པ། 滿生（藻）。水曜。

ཚོམ་བྱེད་མ། ལྷ་མོ་ལུ་ལྷ། 能滿女（藻）。鄯
摩天女。【增】鬼宿（二十八宿之一）。【达】

ཚོམ་བྱེད་ཟླ་བ། ལྷལ་ཟླ་བའི་མིང་། 滿足月
（藻）。鬼宿月（阴历十二月）。

ཚོམ་བྱེད་གིང་། ལུད་གིང་ངས་སྒྲིན་སྒྲིག་གིང་།
能滿木（藻）。1. 柴，薪。2. 护摩木（佛）。

ཚམས་པ། རོམས་པ་ཚམ་པའི་འདས་པ། 已飽，已滿足。

ཚར། སྦྱུ་ཚར་ཞིག 压，挤，压油（命令詞）。

【增】有次第，連接，挨次。〔达〕

ཚར་སྒྲ། རྟོན་མེད་ཚར་ཚར་ཞེས་པའི་སྒྲ། 无意义之唧唧声。（同）ཚར་ཚར།

ཚར་གྱིས་བབྱང་བ། ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཚར་ཏེ་བབྱང་བ། 紧握，两手紧握。

ཚར་བ། སྦྱུ་བཙོན་བའམ་ཚར་བྱེད་པ། 压，已压油。【增】参看 འཚར་བ། 〔达〕

ཚར་ཚར། རྟོན་མེད་ཚར་ཚར་ཞེས་པའི་སྒྲ། 无意义之唧唧声。（同）ཚར་སྒྲ།

ཚལ། ཤའི་རྩ་ལུང་མ་ཁལ་མའི་ཚལ། 脂肪，肉之脂肪，肾之脂肪。【增】油。〔四〕

ཚལ་ཁྱུས་པ། ཤ་ཁྱུས་པའི་མིང་། 肥壮，胖。

ཚལ་ཆེས་པ། （注同上）

ཚལ་རྩོག མཁལ་མའི་ཚལ་ལའང་། 1.脂肪块。

2.肾部之脂肪。

ཚལ་མེད་ཁ། ཞག་ཅི་མེད་པའི་ཤ་ཁ། 无脂肪之肉羹，瘦肉湯。

ཚལ་བྱབས། ནང་ཤ་རྩ་མ་ཞིག 内脏腸之一种。

ཚུ་རི། ཚུ་རོལ་གྱི་རི། 这边的山。

【增】河这边。〔四〕

ཚུ་རི། ཚུ་རམ་ཚུ་རི་གཅིག 这边，此处。

ཚུ་རོལ་མཐོང་བ། བྱིས་པའམ་སོ་སོ་སྒྲེ་བོ། 凡夫，愚夫，异生（佛）。

ཚུ་རོལ་ཏུ། ཚུ་ར། 在此边，到这边。

ཚུག （原注缺）入。

ཚུགས། རྩོལ་ཚུགས་ཤིག 建立，如立規矩（命令詞）。【增】= རྩུང་བ། 肖象的象貌形状。

〔达〕 驛，站。〔高〕

ཚུགས་བྱབ་པ། བཟོད་པའམ་བྱབ་པའི་རྟོན་དང་

ཆགས་བཏབ་བྱབ་པ་ཉུ། 1.忍耐。2.能。

3.能結成定質。【增】1.长足。2.安常人。

3.敌得住。〔四〕（四无བ་字）

ཚུགས་པ། རྩལ་པའམ་གཟུགས་པ་དང་བྱབ་པའི་མིང་། 1.建立，树立。2.能。

【增】1.=ས་འཛིན་པ། 站，驛。2.伤害，损伤，加害（常与否定詞連用）。〔达〕

ཚུགས་བྱད། ཤ་ཚུགས་བྱད་བཞིན་ལའང་། 形状，形态，相貌。

ཚུགས་མེད། བྱབ་མ་མོང་། 不能攻入，不能胜过。【增】体态不匀称，状貌醜恶。〔达〕没样儿。〔四〕

ཚུགས་ཆད། བྱབ་རྒྱས་པའི་ཆད། 能力之程度。

ཚུགས་གཟེབ། （未詳）

ཚུད། བར་དུ་ཚུད་ཆུག་ཅིག 包入，入其中間（命令詞）。

ཚུད་པ། ཚུད་དུ་བཅུག་པ། 入，使入内。

【增】1.=འཚུད་པ། 穿入。2.挖，掘。〔达〕

ཚུད་མ་མཁན། རྟོ་བར་བྱེད་པ་པོ། 挖者，雕刻者，掘者。

【增】=བསྐོས་མཁན། 委任者。〔法〕

ཚུད་ཆོག （原注缺）添点。

ཚུན། ལན་ཚུན་ཉུ། 此，如彼此。（又）ཚུ་

རོལ་དུའམ་ལན་ཆད་ཚུན་ཆད་ཉུ། 1.在这

边。2.以内。【增】1.=ཚུ་或ཚུ་ར། 此地，

ཚུལ་ལྡན། ཚུལ་ཁྱིམས་དང་ལྡན་པ། 具足戒律。

【增】有善良的道德行为的。〔高〕

ཚུལ་ནང་དུ། དབྱར་གནས་ནང་དུ། 戒内，制内，安居中（佛）。

ཚུལ་བཞིན། སྟེན་བཞིན། 如理，依照规矩。

ཚུལ་གཟོབ། ཡན་ཏན་མེད་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ཉུང་
བཅོས་པས་གཞན་གྱི་སྐྱང་ངོར་བྱིའི་ཚུལ་འཚོས་……
པའོ། 詭詐，矯詐。（原注：实无功德，却詐現
有德，于他人面前，显示詭相）（同）ཚུལ་འཚོས།

ཚུལ་ལ་གནས་པ། དགེ་སྦྱང་ལའང་། 住戒（藻）。
比丘。

ཚུལ་ལུགས། གནས་ལུགས། 道理，原理。

【增】礼仪。〔四〕

ཚུལ་ཤིང་། དབྱར་གནས་དགེ་སྦྱང་གི་གངས་ཐང་
བར་བྱེད་པའི་ཤིང་། 筹（佛），安居比丘所受
之筹。

ཚུས། ལལ་ཟས་ལལ་ཚུས་ཉུང་། 飯食。

ཚེ་སྐབས། ཉི་མ་གར་བའི་ཚེ་སྐབས་སུ་ཉུང་།

时候，如說：“日出时”。

ཚེ་འགྲོ། འཆི་བའི་མིང་། 死。

（同）ཚེ་འདུ། ཚེ་འཕྱོ།

ཚེ་ཐར། སྟོན་ཐར། 放生。

ཚེ་དང་ལྡན་པ། མ་གཤིས་གསོན་པོ། 具寿（藻）。

未死，活着。【增】1. 长老，大德，对持戒僧众
以及菩薩阿罗汉等的尊称。2. 植物名。〔达〕

ཚེ་བདག （未詳）

ཚེ་འདུ། འཆི་བའི་མིང་། 寿終（藻）。死。

（同）ཚེ་འགྲོ། ཚེ་འཕྱོ།

ཚེ་འདས་པ། སྐུ་བའི་ཕྱི་པར་གྱུར་པ། 寿終，

死，第五位（佛）。

ཚེ་འདི། ཚེ་ད་ཉུང་འདི་ཉུང་། 此生，今生。

ཚེ་དཔག་མེད། ཉུང་ཚེ་དཔག་མེད། 无量寿，无
量寿佛。

ཚེ་བྱིས། རྒྱུ་བ་བྱིས་པའང་། 后世，后生。

ཚེ་བྱིད། མི་ཚེ་འཕུལ་བྱེད་འཚོ་བའང་། 度日，維
持生活。（同）ཚེ་འབྱིད། 〔草。

ཚེ་འབྱེལ་ཇུས། ལྷ་དུར་བ། 增寿物（藻）。茅

ཚེ་འཕྱོ། འཆི་བའི་མིང་། 寿轉（藻）。死。

（同）ཚེ་འགྲོ། ཚེ་འདུ།

ཚེ་དབང་གནང་བ། ཚེ་ཡི་དབང་བསྐྱར་བ། 傳
长寿灌頂。

ཚེ་འབྱིད། མི་ཚེ་འཕུལ་བྱེད་འཚོ་བའང་། 度日，
維持生活。（同）ཚེ་བྱིད།

ཚེ་ས་བྱིད། འཚོ་བ་དཀའ་བའི་དོན། 生活困难。

ཚེ་ཆོ། དའི་མིང་ལའང་། 山羊。

ཚེ་ཞབས། དགུང་ལོ་གན་གོན་ལའང་། 年龄老者。

ཚེ་ཡི་རིག་བྱེད་པ། སྐྱན་པའི་གསོ་བ་རིག་པ།
寿明（藻）。1. 医生。2. 医方明（佛），医
学。（同）ཚེ་རིག་པ།

ཚེ་རབས། ཚེ་སྐུ་མའི་རབས། 本生（佛）。

ཚེ་རིག་པ། སྐྱན་པའི་གསོ་བ་རིག་པ། 寿明
（藻）。1. 医生。2. 医方明（佛），医学。
（同）ཚེ་ཡི་རིག་བྱེད་པ།

ཚེ་རིང་། ལྷ་སྤྱིའི་མིང་ལའང་། 1. 长寿，命长。
2. 天神。

ཚེ་བསོད། ཚེ་དང་བསོད་ནམས་དབང་ཐང་། 福
寿，寿命与福祿。

ཚེ་བསྐྱང་། ཚེ་རིང་དུ་གཏོང་། 寿命延长。

ཚེ་བསྐྱངས་པ། ཚེ་རིང་དུ་བཅད་པ། 已使寿命延长。

ཚེག་ཡི་གེ་ཚེག་འདི་ཉུ་བྱ། 点，如字之点。

【增】爆裂声，尖锐声，爆竹声。〔达〕

ཚེག་བྱིས། （注同上）点圈。

ཚེག་སྒྲ། རྟ་མེད་ཚེག་ཚེག་ཅེས་པའི་སྒྲ། 无意义的声音。【增】或作 ཚེག་ཀྱངས། 远处的声音，如树木烧炸的声音。〔达〕

ཚེགས། དཀའ་ལས། 难，困难。

【增】或作 ཚེགས་པ། 〔达〕

ཚེགས་ཀྱང་། དཀའ་མེད་ལས་སྒྲ་པོ། 少力(藻)。

不难，容易。(同) ཚེགས་མེད།

ཚེགས་ཆེ་བ། རྟ་ཆེན་པོར་འཇུག་དཀའ་ལས་ཁག་པོ།

1.大义。2.很困难。

ཚེགས་མེད། དཀའ་མེད་ལས་སྒྲ་པོ། 不困难，

容易。(同) ཚེགས་ཀྱང་།

ཚེགས་སྒྲ་གྱུར། ཁག་པོར་གྱུར་ཉུ་བྱ། 艰难，困难。

ཚེ། ག་ཁོག་མར་འཚེ་བ་ལའང་། 煮，如罐中煮肉。

ཚེས་བྱ། ཁབ་ལས་ཚེས་བྱ། 缝，成衣。

ཚེས་བྱ་བ། གོས་བཟོ་བའམ་ཁབ་ལས་པ། 缝工，裁缝。

ཚེས་བྱ། ལྷ་མོ་མོག་ 帽，盔。

ཚེས་བྱ། （注同上）

ཚེསས། སོ། 牙齿(敬)。【增】= ཉུག་པ། 残余物，附加物。〔达〕 有心遗漏。〔四〕

ཚེསས་ཐགས་བཟང་། སོ་ཞིབ་དུ་གསེབས་པའི་

རོལ། 牙齿细密(敬)。

ཚེསས་པ། བཅོས་མ་ཐེན་པ་ལའང་། 1.已缝成之物。2.已缝。

【增】得到损害，未获得公平分配。〔达〕

ཚེསས་ཤིག་ བཅོས་བྱ་ཚེས་བྱ་ཡོད་ན་ཚེསས་ཤིག་ རྒྱུ་བྱ།

牙签，牙刷(敬)。

ཚེར། ཚེ་ལ། 于世。(ཚེ་的第七轉声)

【增】隔开的時間。〔达〕 下处。〔四〕

ཚེར་འབྲས་ཅན། （原注缺）有刺果者。

ཚེར་མ། མེར་ཤིང་གི་ཚར་མ་ཉུ་བྱ། 刺，如黄柏之刺。【增】荆棘，带刺的灌木。〔达〕

ཚེར་མ་ཅན། དུང་དཀར་ཏ་ཅན་ལའང་། 1.有刺。2.有角白螺。

ཚེར་མ་བྱེད་པོ། ལྷན་ཀླུ་རི་དཀར་པོ། 作刺者(藻)。白珍珠干，药名。

ཚེར་མ་སྒྲུང་། ལྷ་གྱུ་མིང་། 防刺(藻)。鞋。

ཚེར་མའི་ཆང་ཅན། བྱ་རྟོག་ 刺巢者(藻)。烏鴉。

ཚེར་གཞུགས། ཚེར་མ་གཞུགས་པའམ་ཞུག་པའང་། 被刺扎着。

ཚེར་གཞུང་། ཚེར་མ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ལྷན་པའམ་འཇུག་ཅེ་ཉུ་བྱ། 拔刺之镊子。

ཚེར་བཟུང་། （注同上）

ཚེར་ས། འཚར་ས་ལ་སྒྲུང་། 即 འཚར་ས། 牧场。

ཚེར་ལྷོག་ ཚེར་མའི་མ་ལས་བྱང་བའི་ལྷོག་པ། 由刺所起之潰疮。

ཚེས། ཚེ་ཡིས། 以寿命,由寿命。(ཚེ་ 的第三轉声)【增】一月中的某日,日期。〔达〕

ཚེས་གངས། ཡར་ངོ་འི་ཚེས་བརྒྱད་ལ་དུས་ཆེན་ཟེར་

བ་ཉ་ལ། 日子,如上弦初八为大节日。

ཚེས་བརྒྱད། (原注同上) 初八。

ཚེས་གཅིག་ ཉར་ལྷ་དང་པོ་འི་ཚེས་གཅིག་གཉིས་

ཟེར་བ་ཉ་ལ། 初一。

ཚེས་བརྒྱ། ཡར་ངོ་འི་ཚེས་བརྒྱ་ཉ་ལ། 初十。

ཚེས་བཅེ་ལ། ཡར་ངོ་འི་བཅེ་ལ་ནི་གནས་གང་།

十五日,如下弦十五,即晦日。

ཚེས་གཉིས། ཉར་ལྷ་དང་པོ་འི་ཚེས་གཅིག་གཉིས་

ཟེར་བ་ཉ་ལ། 初二。

ཚེས་གཉོར། ཉར་ལྷ་དང་པོ་འི་ཚེས་གཅིག་གི་ཞོགས་

པ་ལྷ་ལོ་དཔལ་ལྷན་ཉ་ལོ་མ་གཉོར་མ་ཡུལ་བའོ།

初食(佛),阴历正月初一清晨,奉献吉祥天女之食品。

ཚེས་བདག་ ལྷ་བའི་མིང་། 日主(藻)。月亮。

ཚེས་ཞག་གཅིག་ ལྷ་བ་གང་མ་གང་གི་དབང་དུ་

བྱས་པའི་ཞག་པ་གཅིག་གོ། ཉིན་ཞག་དང་ཁྱིམ་

ཞག་གསུམ་དུ་བྱེ་བའི་ནང་ཚན། 一昼夜,依月

滿不滿而划分的,此外有 日主(藻) 与 月主

(参看 月主 字【增】)。

ཚོ། སྐགས་དང་ཐམས་ཅད། 們,等,一切。

【增】1.复数的語尾,主要是放在代名詞之后。2.在拉达克指沙漠旅行队。3.= བཀྲག་

མདངས། 面容,容顏。〔达〕

ཚོ་ལ། ག་ལུ་ལའང་། 肉汁。

【增】肥肉汁。〔达〕

ཚོ་ཆེན། ཤོག་ག་ཆེན་པོ་ལས་སྡེ་ཆེན་པོ། 大部落,大軍。

ཚོ་འདུག་ (原注缺) 肥了。

ཚོ་བ། (原注缺) 肥胖,肥滿。【增】=ལུས་

རྒྱལ་ས་པ། 〔达〕 部落,族分,村庄。〔本〕

ཚོ་བུད། (原注缺) 肥。

ཚོ་ཟིན་པ་ཅམ། བདེ་ཅམ་ཉ་ལ། 胖,安乐。

ཚོགས། I. འདུས་པའི་ཚོགས་(དང་)། 聚会,集合,群集。

II. ཟས་སྤྱོད་ལའང་། 食品之一。

【增】积累,众多。〔达〕

ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྩལ། ལྷན་ཅིག་དུ་ཟ་བའི་

དྲན་ནས་དགའ་བའི་སྡོན་མོ། 共同进食,宴会。

ཚོགས་ཀྱི་བདག་པོ། མིང་གའི་མིང་ལའང་།

1.集会的主人。2.獅子。

ཚོགས་ཀྱི་དབང་པོ། དབང་ལྷུག་ཆེན་པོ། 众王(藻)。大自在(天神名)。

ཚོགས་ཀྱི་གཙོ་བོ། དབང་ལྷུག་ཆེན་པོ་ལའང་།

1.集会的首領。2.大自在(天神名)。【增】

1.游牧部落的首領。2.象群的首領。〔达〕

ཚོགས་ཀྱི་གཙོ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། 会主母(藻)。摩摩天女。

ཚོགས་ཀྱི་སྤྱད་བུ། ཉ་དལ་བའི་མིང་། 众網(藻)。魚网。【增】=ཉ་བྱ། 〔达〕

ཚོགས་ཁང་། འདུ་ཁང་། 大殿,会场。

【增】鋪子,店。〔达〕 (同) ཚོགས་གནས།

ཚོགས་ཁྱུག་ ལྷ་བའི་ཚོགས་ཀྱི་ཅམ་ཁྱུག་ 僧众集会时之糌粑袋。

ཚོགས་ཁྱོ། དགེ་འདུན་མའི་མང་པོ་སྐུ་ལྷོད། 僧众

熬茶之鍋。(同) ཚགས་བཅས།

ཚགས་ཅན། འབྲུ་ཞིག་དང་ཀ་དམ་པ་ཞེས་པའི་ལྗེན་
ཤིང་ཞིག གཙང་(藻)。1. 粮食之一。2. 迦党
巴树。

ཚགས་ཅན་མ། སྤྲ་ཚང་མ། 有众女(藻)。妓女。

ཚགས་ཆེན། ཐམས་ཅད་ཚགས་པའི་ཚགས་ཆེན་འདྲ་
ཁང་ཉུ་བ། 大会。

ཚགས་མཚན་ཇ། དབང་ཡུག་ཆེན་པོའི་བྱ་ཆེན་
པོ། 毗那夜迦 [梵]，大自在天之长子。

(同) ཚགས་བདག

ཚགས་མཚན། ལཱ་པ་ཆེན་པོའི་འདས་མཚན་སྒྲོན་
ལམ། 会供，第五世达赖逝世供养发愿之法会。

ཚགས་གཉིས། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚགས་དང་ཡེ་ཤེས་
ཀྱི་ཚགས་གཉིས། 二资粮(佛)：福德资粮与
智慧资粮。

ཚགས་གཏམ། ཚགས་དགེ་འདུན་མང་པོའི་དབུས་
སུ་སྒྲིགས་ལས་སྒྲོབ་པའི་གཏམ་བཤད་པ། 于僧
众中宣布规矩之言论。

【增】集会时的演说词。[达]

ཚགས་བདག དབང་ཡུག་ཆེན་པོའི་བྱ་ཆེན་པོ། 毗
那夜迦 [梵]，大自在天之长子。

(同) ཚགས་མཚན་ཇ།

ཚགས་གནས། འདྲ་ཁང་། 大殿，会场。

(同) ཚགས་ཁང་།

ཚགས་པ། I. འདུས་པ། 集聚。

【增】团体，集团。[本]

II. ཚང་པའས་མཐུན་པ་ལའང་། 1. 商人。2. 和顺。

ཚགས་པོར། སྤྲ་པའི་ཚགས་ཀྱི་པོར་པ། 僧众集会

时用的碗。【增】= འདུས་པ་ 或 ཁྱུ། 群，
队。[达]

ཚགས་སྤྲར་གཉིས། ཚགས་ལས་དང་སྤྲར་ལས་
གཉིས། 资粮，加行(佛)，资粮道与加行道。

ཚགས་ཚད། ཚགས་པ་ཐམས་ཅད། 一切集会者。

ཚགས་བཅས། དགེ་འདུན་མའི་མང་པོ་སྤྲུལ་སྤྲོད།
僧众熬茶之鍋。(同) ཚགས་ཁྱུ།

ཚགས་རིངས། སྤྲ་པོ་སྤྱི། 众僵(藻)。罗刹
(佛)。

ཚགས་ལངས། ཚགས་ཚགས་པའི་དབུས་སུ་སྤྲ་
སྤྲུལ་གྱི་སྤྲ་གཉིས་ཆོས་ཀྱི་རྩྭ་པ་བརྟན་པའས་
ལངས་པ། 会立(佛)，在大众集会之中，
立者-与敌者辯論法义。

ཚགས་ཤིག ཅུ་ཚགས་ཀྱིས་ཅུ་ཚགས་ཤིག་ཚགས་
ཚགས་ཤིག་ལའང་། 1. 用水罗滤水。2. 集会
(命令词)。

ཚང་ཁང། ཚང་བཅེར་བའི་གནས་སོ། 商店，货棧。

ཚང་མཚན། གསེར། 胜商(藻)。金子。

(同) ཚང་དུས་འགྲིམ།

ཚང་རྟགས། ཚང་བའི་རྟགས། 商标。

【增】幌子。[四]

ཚང་དུས་འགྲིམ། གསེར། 商时行(藻)。金子。

(同) ཚང་མཚན།

ཚང་བདག ཚང་བདག་གས་ཚང་ཚོག་བདག་པོ་བལ་
པོ་ལའང་། 貨主，尼泊尔商主。

ཚང་འདུས། ཚང་པའི་ཚགས་ས། 商場，市場。

ཚང་རྒྱལ། ཚང་ཚང་འཚང་བར་བྱེད་པའི་གནས་སོ།
市場，販賣貨物处。

ཚང་བརྟལ། (注同上)

【增】商人居住的区域。〔达〕

ཚང་བ། ཚང་ཚོགས་བདག་པོ། 商人，高品之主人。

ཚང་དཔོན། (注同上)

ཚང་ཕྱག་ ཚང་པའི་གཞིག་པོ་ལའང་། 1.商店中之学徒。2.商人之奴仆。

ཚང་ཚང་གཤེབས། རྒྱ་ཆ། 装饰品。

ཚང་ཐོག་ བཅོང་བྱའི་ཚས། 商品，货物。

ཚང་ཐོང་། (注同上)

ཚང་སྤང་། (未詳)

ཚད་བགས་བ། སྤྲོ་ཡོན་ཚད་ཉ་པའི་དོན། 試驗，观察其功德过失。

【增】明知故問。〔四〕(四无 𐄌'字)

ཚད་བརྟག་ (注同上)

ཚད་ས། ཟས་ཀྱི་ཚད་ས་ཕྱོ་ཚད་དང་བྱ་ན་སོགས་དང་གཤེད་ཚད་དང་སྐས་ཚད་གཉིས་སོ། 菜蔬，鮮菜，干菜。

【增】或作 སྤྱུ་རྩམ། 〔达〕

ཚད་ས་བྱེད་པོ། ཚད་ས་སྐམ་པའི་བྱ་པ། 做菜者，司厨。

ཚད་མའི་ཆ་བ། འཇམ་ཐུག་གཤེད་ཚད་ཉ་བ། (未詳)

ཚད་མེད། དཔག་པའི་ཚད་མེད་བ། 无限量，无度。【增】无节制，过度的。〔达〕

ཚད་ཚད། ཚད་ཀྱི་ཚད་ཚད་བཟླ་ཉ་བ། 揣測，如推測其量。

ཚད་བརྟུང་བ། ཚད་ཤེས་བ། 知量，保持度量。

【增】1.估計正确，猜中。2.估价。3.課稅。〔达〕

ཚད་ཤེས་བ། དང་གི་ཚད་ཤེས་བ། 知量，自知。【增】1.知道精确的时间或度量。2.保持度量。3.有节度的。〔达〕

ཚད་ཤོལ། (原注缺) 失度，过量。

ཚན། ཚན་ཅི་དམར་པོ་སྤྲོ་པོ་ཉ་བ། 顏料，顏色。

【增】寸。〔四〕(同) ཚན་ཅི།

ཚན་གང་། མེར་མེད་ཚད་ལའང་། 1.一寸。2.一指量。

ཚན་གྱིས་འཚོ་བ། རི་མོ་སྐབས། 以繪画为生(藻)。画师。

ཚན་འབྱེད་བ། ཚན་འབྱུག་པར་བྱེད་པའི་མིང་། 上色，作彩画。

ཚན་ཆེན། ལེ་བཟན་ཅི་སོགས་ཚན་ཆེན་བརྒྱད་གསུངས། 大色，郁金色等八种大色(見比丘戒)。

ཚན་པོ། ཆལ་ཆེན་གྱི་བྱས་པ། 肥胖。

【增】树脂。〔达〕 富态。〔四〕

ཚན་དབྱེ། ཚན་དབྱེ་དཔོན་ན་བྱིས་ཤིག་ 擦去顏色吧！

ཚན་མོ། གཤམ་ཚལ་གཤམ་ཉི་མེད་དང་། ལྷ་ཉེས་ལྷ་ཉེ་ནག་པོ་ཉི་མེད་དུ་གསུངས་པ་དང་། གཤམ་མེ་ལས་ལྷ་གས་རིགས་བརྒྱད་གསུངས་པས་ཤེས་པར་བྱ། 錫，鉛，金鑑論說：“八种金属之一”。

ཚན་མ་སྤྱང་། (注同上)

ཚན་ཅི། ཚན་ཅི་དམར་པོ་སྤྲོ་པོ་ཉ་བ། 顏料。

【增】漆水。〔四〕(同) ཚན།

ཚུམ་བ། སྐྱེའམ་ཐེ་ཚུམ་ཉུ་བ། 犹豫，怀疑。

ཚུམ་བ། མཐུལ་ཚུམ་བ་ཉུ་བ། 堆，如曼荼罗之米堆。

【增】1.或作 ཚུམ་བ། ཚུམ་བ། 1.把，束，捆。

2.安置在曼荼罗顶上的宝石或其他物品。

ཚུམ་མི་འཚེ། ཐེ་ཚུམ་མི་ཐེའམ་དོགས་པ་མེད་

བ། 无疑，无有顾虑。

ཚུམ་ས། ཀྱན་གྱི་འཛོམས་ས་ཁང་པའམ་ཚོགས་ས་ཁང་

བ། 众人集会之房屋。【增】或作 ཚུམ་ས་

སྐྱོང་། 1.庭院，天井。2.礼拜堂。【达】

ཚུམ་ས་ཆེན། (注同上)

【增】欢迎喇嘛及首长的厅舍。【达】

ཚུམ་ས་ཇ། དགེ་འདུན་འཛོམས་པའི་ཚོགས་དེར་མང་

ར་ཕུལ་བ་ཉུ་བ། 僧众集会中所供献之茶。

ཚུམ་ས་ཤིག་ འཛོམས་དགོས་ན་ཚུམ་ས་ཤིག་ 聚会
吧！

ཚོར་ངས་ཆེ་བ། དོན་མེད་གཏམ་བཤེས་མི་བཤེས་

ལ་ཤེས་ཚོར་ཆེ་བ། 神经过敏，对于无意义的

语言，不论实在不实在，太爱多心。

ཚོར་བ། དེག་པའི་ཀྱན་གྱིས་ཚོར་བ་སྦྱེའོ། །རང་གི་

ཕུལ་ཕྱིང་བར་བྱེད་པས་ན་ཚོར་བ་ཞེས་བྱ་ཞིང་ཕུས་

ཀྱི་ཚོར་བ་སྦྱག་བཟུལ་ཉུ་བ་དང་ཏ་གོ་བའམ་ཤེས་

པ་ལའང་། 1.受(佛)，触缘受。2.由经历外

境名受，如身受苦。3.了解，了知。

【增】觉，知觉。【四】感受，感觉。【本】

ཚོར་བ་ལ། ཚོར་བ་ཐམས་ཅད་དེ་ལུས་ཚོར་བཤེས་

སྦྱག་གཉིས་དང་ཡིད་ཚོར་ཡིད་མི་བཤེས་པ་དང་ཡིད་

བཤེས་པ་གཉིས་དང་བརྟེན་སྦྱོར་སྦྱོར་ལཱ་ལོ། 五受

(佛)，一切受，谓身受苦，乐二受，心受忧，

喜二受及舍受为五。(同) ཚོར་བའི་ཕྱིང་པོ།

ཚོར་བ་གསུམ། ཚོར་བ་བཤེས་སྦྱག་བརྟེན་སྦྱོར་སྦྱོར་

གསུམ། 三受(佛)：苦，乐，舍三受。

ཚོར་བའི་རྟེན་འབྱེལ། དེག་པའི་ཀྱན་གྱིས་ཚོར་

བ་སྦྱེས་པ་དེ་རྟེན་འབྱེལ་ལོ། །དེག་པ་འགགས་

པས་ཚོར་བ་འགགས་པ་ཡང་རྟེན་འབྱེལ་ལོ། ། 受

缘起(佛)，触缘生受，即是缘起，触灭故受

灭，亦是缘起。

ཚོར་བའི་ཕྱིང་པོ། ཚོར་བ་ཐམས་ཅད་དེ་ལུས་ཚོར་

བཤེས་སྦྱག་གཉིས་དང་ཡིད་ཚོར་ཡིད་མི་བཤེས་པ་དང་

ཡིད་བཤེས་པ་གཉིས་དང་བརྟེན་སྦྱོར་སྦྱོར་ལཱ་ལོ། །

受蕴(佛)，一切受，谓身受苦，乐二受，心

受忧，喜二受及舍受为五。(同) ཚོར་བ་ལ།

ཚོར་བའི་ཟླ་བ། ཉེན་ཟླ་བྱུག་པ། 受月(藏)。

阴历六月。

ཚོར་མིག་ (未詳)

ཚོལ། བཅའ་བྱ་འཚལ་དགོས་ན་ཚོལ་ཤིག་ 寻求，

覓(命令词)。【增】使寻找。【四】

ཚོལ་བྱེད། འཚལ་བ་པོ། 寻求者。

【增】寻找。【四】(四作 ཚོལ་བར་བྱེད་)

ཚོས། མཁར་ཚོས་དང་རྒྱལ་ཚོས་ལའང་། 1.烟，

臉。2.臀部。

【增】油漆颜料。【达】烹調。【高】

ཚོས་ཁ། རྒྱ་སྦྱགས་ཁ་པ་ལའང་། 1.色汁。2.紫

矿汁。【增】水漆，液汁原料。【达】(达作

ཚོས་རྒྱ་ཁ་བ་)

ཚོས་ཆེན། ཚོས་ཆེན་ཏི་གུར་གུས་དང་ལེ་བཞན་ཅི་

ཉུ་བ། 大色，郁金色等(見比丘戒)。

ཚོས་མདོག་ རྩ་སྒྲིགས་ཁྱེད་མདོག་ལའང་། 1. 染色。2. 紫矿汁色。

ཚོས་པ། I. བཅོ་སྒྲིག་མཁན་ནམ་ཚོས་མཁན།

染匠。(同) ཚོས་མ།

II. ག་ཚོས་ཟེན་པའམ་བཅོས་པ། 煮熟, 肉已熟。

III. ག་ཚོས་པའི་དོན་ལའང་། 养活。

ཚོས་བྱེད་ཤིང་། ཅན་དན་དམར་པོ། 有色木 (藻)。赤梅核。

ཚོས་མ། བཅོ་སྒྲིག་མཁན་ནམ་ཚོས་མཁན། 染匠。

(同) ཚོས་པ་I.

ཚོས་ཤིག་ ག་ཚོས་ཤིག་ཉ། ཟུ། 煮吧! 煮肉吧!

ཚོས་གསར། དེང་སང་གི་ཚོས་དམར་པོ་ཉ། རྩ་སྒྲིགས་ཁྱེད་མདོག་ལའང་། 新顔料, 如现在之红颜色。

【增】化学顔料。【高】

ཚོས་སྒྲི། ཚོས་གར་པོ་མིན་སྒྲི་པོ་དང་ག་ཚོས་ལས་

སྒྲི་པོ་ལའང་། 1. 浅色, 淡色。2. 易煮, 肉易煮熟。

མཚན་དགོས། ཉམས་གསོ་དགོས་པའམ། 須保养, 应休养。

མཚན་བཟང་། ག་རྩ་གསལ་པ་རྒྱུ་པོ་ལམ་ག་

མདངས་ཉམས་རྩལ་པ། 肌肉肥胖, 容色光泽。

མཚན་པ། ག་རྩ་གསལ་པ་རྩལ་པ་དང་འཚན་བཟང་

ཞེས་པའང་། 肥了, 胖了, 亦作 འཚན་བཟང་།

【增】或作ཚན་པ་等于འཚན་པ་[达](达无‘字’)

མཚང་། ཉེས་སྒྲོན། 犯罪, 过失。【增】复藏

于心的罪恶, 又指激怒或忍住的愤怒。[达]

1. = འཚང་། རྒྱུན། 2. 告发。【法】

མཚང་ཁྲོད་པ། རྒྱུན་བཅོམ་པའམ་རྒྱུན་ནམ་བཞེག་

པ་ཉ། བྱ་དང་མཚང་འབྲུ་བ་ཞེས་པའང་སྤང་། 揭

发过失。(同) མཚང་འབྲུ་བ། མཚང་སྒྲིག་པ།

མཚང་བརྟེན་པ། (注同上)

མཚང་བརྟེན་པ། རྒྱུན་ཐོན་པ་ཉ། བྱ། 揭露罪恶, 揭发过失。

མཚང་འབྲུ་བ། རྒྱུན་བཅོམ་པའམ་རྒྱུན་ནམ་བཞེག་

པ་ཉ། བྱ། 揭发过失。(同) མཚང་ཁྲོད་པ།

མཚང་བརྟེན་པ། མཚང་སྒྲིག་པ།

མཚང་མ་འབྲུ། རྒྱུན་མ་བཞེག་ཉ། བྱ། 莫检举过失。

མཚང་ར། རྒྱལ་ཚོགས་འཚང་ར། 尾脊骨。

མཚང་སྒྲིག་པ། རྒྱུན་བཅོམ་པའམ་རྒྱུན་ནམ་བཞེག་

པ་ཉ། བྱ་དང་མཚང་འབྲུ་བ་ཞེས་པའང་སྤང་། 揭

发过失。(同) མཚང་ཁྲོད་པ། མཚང་བརྟེན་

པ། མཚང་འབྲུ་བ།

མཚན། མིང་ལའང་། 1. 相, 形状。2. 名号(敬)。

【增】或作 མཚན་མ། 1. 记号, 标志。2. 肢体的形状和特征。3. 性别, 生殖器。[达]夜。【高】

མཚན་དཀར། (原注缺) 【增】松塔。【四】

མཚན་ཁ། (原注缺) 相。

མཚན་མཁན། གཟུང་སྐར་མཁན་ནམ་ཅེས་པ། 观星宿者, 占卜者, 观相者。

【增】或作 གཟུང་སྐར་མཁན། [达]

མཚན་གྱུར། ཐོ་དབང་མོ་དབང་དུ་གྱུར་པ་ཉ། བྱ།

轉根(佛), 性征变化, 如男性生殖器轉成女性生殖器。

མཚན་དགུང་། ནམ་བྱེད་ལའང་། 中夜, 夜半。

མཚན་ས་ལ་ཡོད། རང་མཚན་དུ་གྲུབ་པ་ལའང་།

1. 形相中有。2. 自相本来具备。

མཚན་མོ། དགའ་མོ། 夜間。

【增】夜間的黑暗。〔达〕

མཚན་མོ་སྒྲོད། བྱ་དེའམ་ཁྱིམ་བྱ། 夜鳴 (藻)。

鷄。 (同) མཚན་མོ་རིག

མཚན་མོ་ཆེན་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷ། 大夜 (藻)。

摩耶天女。

མཚན་མོ་འཛུམས། ཉི་མའི་འོད་ཟེར། 毀夜

(藻)。日光。

མཚན་མོ་སྒྲོལ། སྤྱི་པོ་ལྷ། 夜力 (藻)。罗刹

(佛)。

མཚན་མོ་སྒྲོད། དུག་པ་དང་སྤྱི་པོ་ལའང་། 夜

行 (藻)。1. 梟，貓头鷹。2. 罗刹 (佛)。

【增】夜出捕食的动物。〔达〕

མཚན་མོ་བྲལ། ཁུ་སྐྱུ་ལའང་། 夜离 (藻)。水

鴨。【增】= བྱ་དྲུག་བ། 紅鵝。〔达〕

(བྲལ་ 达作 འབྲལ་)

མཚན་མོ་བྲལ་གནས། དྲ་བའམ་ངང་མེར། 夜

分居 (藻)。鴛鴦，黃鵝。

(同) མཚན་མོ་སྤོང་།

མཚན་མོ་བཞད། ལྷ་པོ་དཀར་པོའམ་ཀྱ་ལྷ་ད།

夜笑 (藻)。白鵝波羅花，拘物头花。

【增】睡蓮。〔达〕

མཚན་མོ་རིག བྱ་དེའམ་ཁྱིམ་བྱ། 知夜 (藻)。

鷄。 (同) མཚན་མོ་སྒྲོད།

མཚན་མོ་སྤོང་། དྲ་བའམ་ངང་མེར། 夜分

居 (藻)。鴛鴦，黃鵝。

(同) མཚན་མོ་བྲལ་གནས།

མཚན་མོ་གསལ། འབྲ་མེ་ཁྱེད་ལའང་། 夜

明 (藻)。螢火虫。 (同) མཚན་གསལ།

མཚན་མོ་དེ་སྒྲོ། ས་རྒྱུ་དུས་སམ་སྒྲོད། 夜門

(藻)。黃昏時。

མཚན་མོ་དེ་གོས། སྒྲུག་རྒྱུ་ལའི་མིང་། 夜

衣 (藻)。黑暗。 (同) མཚན་མོ་དེ་པགས་པ།

མཚན་མོ་དེ་མགོན། འོད་དཀར་ཅན་ལའི་མིང་།

夜依怙 (藻)。月亮。 (同) མཚན་མོ་དེ་བདག་

པོ། མཚན་མོ་དེ་ནོར་བུ། མཚན་མོ་དེ་ཕྱེད་པོ།

མཚན་མོ་དེ་མཚུག བྱ་དེའམ་སམ་བྱ་དེའམ་དུས།

夜尾 (藻)。黎明，天亮時。

(同) མཚན་མཐའ།

མཚན་མོ་དེ་དང་པོ། སྒྲོད་དུས། 夜初分，黃

昏時。

མཚན་མོ་དེ་བདག་པོ། འོད་དཀར་ཅན་ལའི་

མིང་། 夜主 (藻)。月亮。 (同) མཚན་མོ་དེ་

མགོན། མཚན་མོ་དེ་ནོར་བུ། མཚན་མོ་དེ་ཕྱེད་པོ།

མཚན་མོ་དེ་མཛོངས། སྒྲོན་མེ། 灯，烛。

(同) མཚན་མོ་དངས། མཚན་སྒྲུང་།

མཚན་མོ་དེ་ན་ཚོད་སྒྲིམ། ལྷ་ལྷ་མ། 霧。

མཚན་མོ་དེ་ནོར་བུ། འོད་དཀར་ཅན་ལའི་

མིང་། 夜珠 (藻)。月亮。

(同) མཚན་མོ་དེ་མགོན། མཚན་མོ་དེ་བདག་པོ།

མཚན་མོ་དེ་ཕྱེད་པོ།

མཚན་མོ་དེ་པགས་པ། སྒྲུག་རྒྱུ་ལའི་མིང་།

夜皮 (藻)。黑暗。 (同) མཚན་མོ་དེ་གོས།

མཚན་མོ་དེ་འོད་ཅན། (原注缺)

【增】= ཚོང་ཞི། 葯名。〔达〕

མཚན་མོ་འི་རི་དྲགས། ལྷ་མོ་འཕེལ་ཐུང་།

ལའང་། 夜兽(藻)。狐，狼。

མཚན་མོར་བྱེད་པ། རོད་དྲགར་ཅན་ལྷ་བའི་མིང་།

作夜者(藻)。月亮。(同)མཚན་མོ་འི་མགོན།

མཚན་མོ་འི་བདག་པོ། མཚན་མོ་འི་ནོར་བུ།

མཚན་གཞི། བྱམ་པའི་མཚན་གཞི་གསེར་གྱི་བྱམ་

པ་དང་དཔལ་བྱམ་ཏུ་བུ། 所相(佛)，瓶之所相，如金瓶，銀瓶。

【增】1.相状的原因。2. མཚན་ཏིད་ཅན་གྱི་དངོས་པོ། 自相相。〔达〕

མཚན་བཤད་པ། མིང་གི་དོན་བཤད་པ། 釋名，
解說名詞的意义。

མཚན་གསལ། འབྲུ་མེ་བྱིར་ལའང་། 夜明(藻)。

螢火虫。(同)མཚན་མོ་གསལ།

མཚམ། (未詳)

མཚམས། བར་མཚམས་དང་ཕྱོགས་མཚམས་དང་ས་

མཚམས་དང་ཏིང་མཚམས་ཏུ་བུ། 界限，分际，

如中間，間隙，四方之边界，地界，結合处。

【增】1.分隔物，中断，停止。〔达〕 留空处。〔四〕

མཚམས་ཀྱི་བྱེད་པ། ཀྱེན་མ། 作間者(藻)。

賊，盜。

མཚམས་གཅོད། འགྲོ་ས་མེད་པར་མཚམས་གཅོད་

པ། 1.划界，划定界限。2.停止。

【增】閉关修法时結界，与外人隔离名为結界。〔达〕 (达作 མཚམས་གཅོད་པ་)

མཚམས་བཅད་པ། འགྲོ་ས་མེད་པར་མཚམས་

གཅོད་པ་པོས་མཚམས་བཅད་ཟིན་པ། 已划界，

已划定界限。

མཚམས་བཅོས། (原注缺) 修改界限。

མཚམས་ཆེན་པོ་གཅོད་དོ། གནོད་པ་ཆེན་པོ་

བྱེད་དོ་ཏུ་བུ་ལའང་། 1.分大界限。2.如作大損害。

མཚམས་ཆོད། འགྲོ་ས་མེད་པར་མཚམས་གཅོད་པ་

པོས་ཀླང་པ་མཚམས་ཆོད་ཅིག 划界，划定界限 (命令詞)。

མཚམས་ལྗན་མ། བྱེད་མེད་ཅིག 具界女(藻)。

妇女。

མཚམས་སྒྲིན། (原注缺) 云霞，采云。

【增】早晨晚上沿着地平綫的云。〔达〕

མཚམས་སྒྲིན་ཅན། མེ་ཏྲག་ཅིག་ལའང་། 1.有

云霞。2.花之一種。

མཚམས་འབྱེད། མཚམས་དབྱེ་བར་བྱེད་པ་པོ།

分界限者。

མཚམས་སྦྱར་བ། སྦྱི་མཚམས་སྦྱར་བ་ཏུ་བུ།

結合，如前后相結合。

【增】1.結合裂隙，縫綴。2.占据某处，入胎，結生。3.作決定，作出計劃，与 འགོད་པ་

义近。〔达〕 中介，介紹。〔本〕

མཚམས་མིན་རྟེན། མོ་མཚན་ལའང་། 非界依(藻)。女性生殖器。

མཚམས་མེད་ལ། བ་བསད་པ་དང་ས་བསད་པ་

དང་དབྱ་བཅོས་པ་བསད་སོགས། 五无間(佛)，
弑父，弑母，弑阿罗汉等。

མཚམས་མེད་ཆ་འདྲ་ལ། མཚོད་རྟེན་བཞིག་པ་

དང་དགེ་འདམ་གྱི་དཀོན་འཕྲོག་པ་དང་བྱང་མེམས་
ངེས་གནས་བསད་པ་སོགས། 似无間，近无間

(佛)，毀塔，盜僧物，弑定位菩薩等。

མཚམས་ཆོགས། མཚམས་ཀྱི་བར་ཆོགས་(སུ)།

界限之中段。【增】=ཚད་བྱེད་པ། 事情做完之后嘉奖的言词。〔达〕

མཚའ་མ། རི་དྲུག་ས་ཤིག་དང་གཅན་གཟུང་འཕར་བའང་བྱེད། 1.鹿的一种。2.豺。

མཚའ་མེས། (注同上)

མཚའ་ལུ། ཀྱང་རྟིང་དཀར་བའམ་གཞི་དམར་པོ་ལ་ཐིག་ལེ་དཀར་པོ་ཅན་ཏེ་རྟ་མཚའ་ལུ་དང་བྱ་དེ་མཚའ་ལུ་ཉུ་བུའོ། །འདི་དང་ཚ་ལུ་ཞེས་པའང་སྤང་། 白蹄爪或赤地白点，如མཚའ་ལུ་馬及མཚའ་ལུ་雞，亦作ཚ་ལུ།

མཚར། (原注缺) 希有。

【增】值得注意。〔高〕

མཚར་ཆེ་བ། རོ་མཚར་མཛེས་དུ་བྱུང་བའམ་མཛེས་པོ། 希有，美丽。

མཚར་སྐྱུག། (注同上) 【增】僧。〔四〕

མཚར་པོ། རོ་མཚར་མཛེས་པོ། 希有，美丽。

【增】=མཚར་བ། 〔达〕 稀罕。〔四〕

མཚར་གཡོ། རྒྱུ་དཔའ་བྱེད་པའང་། 1.閃动。

2.波浪。【增】=རྒྱ་གཏིང་། 〔达〕

མཚལ། ཁྱད་པའང་། 1.銀珠，珠紅，辛紅。2.血。

【增】西藏一地名。〔达〕 紅墨水。〔高〕

མཚལ་དཀར། ཚོན་མཚལ་དཀར་པོ་དྲུག་ཉུ་བུ།

輕粉。【增】白漆。〔达〕 淺紅。〔高〕

མཚལ་སྐྱེས། དཔལ་རྒྱུ་ལྡན་པའོ། 珠生(藻)水銀。

མཚལ་ཁ། ཁྱད་པོ་རྩ་པའི་ཁ་པའང་། 1.珠色。

2.吐血之口。【增】火燄紅。〔四〕

མཚལ་ཚོད། ཚོན་མཚལ་དཀར་པོ་དྲུག་ཉུ་བུ། 珠砂。

མཚལ་དམར། ཚོན་མཚལ་དམར་པོ། 珠砂，銀珠。

མཚལ་ཞུགས། མཚལ་སྐྱེས། 銀珠的渣穢。

མཚལ་རིས་བཅུབ། འཚལ་རིས་བཅུབ་པ་ལའང་སྤང་། 画珠綫，彈珠色綫紋。

མཚུངས་སྐྱེས། (未詳)

མཚུངས་འབྱུག། ག་ཤིན་ཟེེ་མིང་། 等轉(藻)閻羅王。

མཚུངས་ལྡན། དགེ་བའི་སེམས་ལ་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཉུ་བུ། 相应(佛)，如善心有善心所相应。

མཚུངས་ལྡན་འདུ་བྱེད། ཚོར་བ་དང་འདུ་སེས་གཉིས་ས་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་ནམས་སོ། །相应行(佛)，除受想外，其余心所法。

མཚུངས་པ། ཁོ་གཉིས་འདྲ་བའམ་མཚུངས་པ། 相等，相似。【增】或作མཚུངས། 〔达〕

མཚུངས་བྲལ། མཚུངས་པ་མེད་པ། 无匹。

མཚུན་སྐྱེས། བྱན་མཚམས་དུས། 昼夜交替时。

མཚུན་ཁང་། བང་སོ་ཉུ་བུ། 祖先居处，如陵寝。【增】祠堂。〔四〕

མཚུན་གྱི་ཉུ་བུ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཉུ་བུ་ཞིག་ཉུ་བུ་པ་མེས་ཀྱི་དུས་ནས་བརྒྱུད་པའི་འགོ་བའི་ཉུ་བུ་དང་ག་ཤིན་ཟེེ་པའང་། 1.世間神，由祖代所傳之神。2.閻羅王。(同)མཚུན་ཉུ་བུ།

མཚུན་མཚོད། མཚུན་གཏོར་པའང་། 祭祖。

(同)མཚུན་གསོལ།

མཚུན་གཏོར། པ་མེས་ཀྱི་དུས་སར་གསོལ་གྱི་མཚོད་པ་བྱས་པ་ཉུ་བུ། 祭祖，如于祖坟供祭

血肉。(同) མཚུན་འཕྱོར།

མཚུན་ཕྱོག། (未詳)

མཚུན་འཕྱོར། ཡ་མེས་ཀྱི་དྲུང་སར་ག་ཁྱག་གི་

མཚན་པ་བྱས་པ་ལྟ་བུ། 祭祖，如于祖父供

祭血肉。(同) མཚུན་གཏོར།

མཚུན་པ། ཡ་མེས་ཀྱི་འདས་དུས་དཔལ་ལྟར། 忌日，

紀念祖宗死時。〔神。

མཚུན་ཞལ། མེ་དང་མེ་ལྟ་ལའང་། 1. 火。2. 火

མཚུན་ཟ། (注同上)

མཚུན་ཡ་རྩལ། གཤེན་རྩེ་རྒྱལ་པོ། 用鬼(藻)。

閻羅王。

མཚུན་གསོལ། མཚུན་གཏོར་ལའང་། 祭祖。

(同) མཚུན་མཚན།

མཚུན་ལྟ། འཛིག་རྟེན་པའི་ལྟ་ཞིག་སྟེ་ཡ་མེས་ཀྱི་

དུས་ནས་བརྒྱུད་པའི་འགོ་བའི་ལྟ་དང་གཤེན་རྩེ་

ལའང་། 1. 世間神，由祖代所傳之神。2. 閻羅

王。(同) མཚུན་གྱི་ལྟ།

མཚུར། I. ཚུར་ནག་ཚུར་སེར་ལའང་། 硯，皂硯，

黃硯。

II. མཚུར་ཞེས་པའི་རུས་རིགས་སམ་ལལ་ལའང་།

1. 一种族姓。2. 地方名。

མཚུར་སྟོན། (原注缺) 人名(与米拉日巴同时)。

མཚུར་ཕུ། (原注缺) 【增】高拉薩兩日行程的

地方有羯摩派的寺庙。〔达〕

མཚུལ་ཉག ལྷ་ཉག་ཉག་དང་ཁ་མཚུལ་སྤྲ་གདོང་

ལའང་། 1. 低鼻梁。2. 嘴，口鼻。

མཚུལ་པ། (原注同上) 鼻梁。【增】1. 鼻

脊。2. 臉的下部，兽类的口鼻。〔达〕

མཚུལ་ཕ། ལྷ་ཁྱེད་འགགས་པ་ལྟ་བུ། 鼻疮，如

鼻孔壅塞。

མཚོ། ས་ལོང་ལོང་སྐང་ལ་རྩ་ལྟ་བུའི་གིང་མཚོ། 土

崗上似草的一种树木。【增】高不及时的常

綠草，可作燒香及鼻烟。〔达〕 麻黃。〔本〕

མཚོ་ལྷུ་མ། (注同上) 【增】麻黃。〔本〕

མཚོ་མ་སྐྱེས། མཉམ་སྐྱེས་ཏེ་བྱ་གཉིས་འདི་མཚོ་མ་

པེད། 孿生，双生。

མཚོའུ། མཚོ་ཆུང་ཆུང་། 池塘，小湖。

【增】水淀。〔四〕

མཚོའུ་སྦྱང་། (原注缺) 牧牛。

མཚོའུ་སྦྱང་གི་ས། ཡུགས་ཀྱི་ལྷས་པའི་འོག་གཞིའི་

ས། 牛圈之地基土。

མཚོར་བ། ཞེ་མཚོར་རམ་སེམས་མཚོར་སེམས་མཚོར་

ཞེས་པའང་། 1. 心忧。2. 脾脏。

【增】1. = རོ་ཕྱག 实在的。2. 发脾气，經常

写作 མཚོར་བ། 〔达〕

མཚོར་ས། བ་ལང་གནས་སམ་ལྷས་རྩ་དང་སྟོད་ས་

འཕྱོག་ས། 牧場，牧圈，住处，曠野处。

མཚོས། ཁྱིམ་མཚོས་དང་གྲོང་གསེབ་ལའང་། 1. 邻

居。2. 村落。

མཚོ། གངས་བཞི་དང་ཕྱིར་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ། 1. 四。

2. 海。【增】湖。〔达〕 池。〔四〕

མཚོ་སྐྱེས། I. བརྒྱ་སྐྱེས་ཁྱེད་པོ་ལའང་། 1. 海中生

长。2. 帝釋(天神名)之象。(同) མཚོ་བྱང་།

II. མེ་རྟོག་བྱུ་དང་ཟླ་བ་ལའང་། 1. 蓮花。

2. 月亮。

མཚོ་ཁ་ཁུལ། མཚོ་སྟོན་པོའི་ཁར་གནས་པ། 青

海地区，青海地帶的居民。

མཚ་ཁྲི་ཤར་ཀླུ་མ། མ་རུའམ། 万流王湖
(藻)。黄河。

མཚ་ཁྲུང་། (原注缺) 海牛。【增】牛魚。【四】

མཚ་ཀླན། མཚ་སྤྱ་ཡུལ་ནས་བྱང་བའི་ཀླན་འབྲུམ།
錯拏地方所产之葡萄。

མཚ་འཇིང་དུ། ཀྱ་མཚ་འི་དཀྱིལ་དུ། 海中，大
海的中央。

མཚ་མཐའ། ཀྱ་མཚ་འི་མཐའ། 海边。

མཚ་འབྲུང་། སྒོ་མ་ཁ་འའང་། 飲海 (藻)。
騾馬口 (海水注处)。

མཚ་དར། མཚ་ལ་འབྲུགས་པ་བྱིངས་པ། 海中或
湖中凍結成冰。

མཚ་ལྗན། རྒྱང་དང་རྒྱང་ལྟ་ལའང་། 具海 (藻)。
1. 风。2. 风神。

མཚ་ལྗན་མ། དབྱངས་ཅན་ལྟ་མ། 具海女 (藻)。
妙音天女。【增】樹名。【达】

(同) མཚ་བྱང་མ། མཚ་བྱང་ལྟ་མ།

མཚ་སྤྱན་པ། སྤྱད་སྤྱག་མཚ་སྤྱན་སྤྱག་ཁག
1. 青海。2. 西蒙青海部。

མཚ་འབྲུང་བ། མཚ་ཡར་འཁོལ་བ་ལྟ་བུ། 海
水泛滥，海水上涌。

མཚ་བྱ། འང་པ་ལའང་། 1. 湖禽。2. 鵝。

མཚ་བྱང་། བརྒྱ་སྤྱན་ཁྲུང་པོ་ལའང་། 1. 海中生出。
2. 帝釋 (天神名) 之象。(同) མཚ་སྤྱུས་ཀྱི།

མཚ་བྱང་མ། དབྱངས་ཅན་ལྟ་མ། 海生女 (藻)。

妙音天女。(同) མཚ་ལྗན་མ།

མཚ་བྱང་ལྟ་མ། (注同上) 海生天女 (藻)。

མཚ་མ་རྩོམ། སྤྱད་མ་པམ་མཚ། 无热池，西藏

西部之无败湖。

མཚ་མ་པམ། (注同上)

【增】瑪那薩羅沃湖。【达】

མཚ་སྤྱན། (未詳)

མཚ་ཡམ། ཕྱི་འི་ཀྱ་མཚ། 洋，大海。

【增】十載 (大数名)。【达】

མཚ་ཡི་བྱ་རྩག་འང་པ། 湖鵝 (藻)。鵝。

མཚ་ག་མ། བཤོ་འི་མཚ་ག་མ། 函門，头部之頂函。

མཚ་ག་གམང་། (注同上)

མཚ་ན། (原注缺) 表 (佛)。【增】1. 食指。

2. 或作 མཚ་ན་ཆ། 尖銳的兵器，刀劍。【达】

མཚ་ན་སྤྱོབ། སྒོ་ཆ་འི་མིང་། 防刀枪 (藻)。鎧甲。

(同) མཚ་ན་སྤྱོབ།

མཚ་ན་གང་། སྒོ་ཆ་དང་གྱི་ཚ་ན་གང་ལའང་སྤྱང་།

一指节之量。【增】一指量之寬。【达】

མཚ་ན་གྱི་བསྐལ་བ། (原注缺) 刀兵劫。

མཚ་ན་སྤྱོབ། སྒོ་ཆ་འི་མིང་། 挡刀劍 (藻)。

鎧甲。(同) མཚ་ན་སྤྱོབ།

མཚ་ན་ཅན། དངུལ་གྱི་མིང་(དང་)། 有相 (藻)。
銀。

མཚ་ན་ཆ། རྣམ་འབྱེད་པས་མཚ་ན་ཆ་ནི་མདུང་དང་

འཕང་མདུང་ལ་སྤྱགས་པའོ། །དབྱ་ཆ་ནི་མདུང་

གཞུ་འོ། །ཞེས་དང་། 兵器，律經說：“兵器謂

枪，标枪等”，又說：“武器即弓箭”。

མཚ་ན་ཆ་མཁན། ལྷགས་བཟོ་བའམ་མགར་བ།

兵器者 (藻)。鉄匠。【增】波罗成罗摩 (婆

罗門武士之一，据說为遍入天的第六化身)

的称号。【达】

མཚན་ཆ་ལྔ་པ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཡུག

五器者(藻)。极喜自在魔。

མཚན་ཆ་བྱེད་པ། ལྷགས་ནག བྱེད་པ། 兵器(藻)。

青鉄。

མཚན་ཆ་འཛིན་པ། མཛེས་མཛེས་། 兵器之尊
(藻)。箭。

མཚན་ཆ་འཛིན་པ། རལ་གྱི་མཛེས་། 兵器之基
(藻)。劍。

མཚན་ཆ་འཛིན་པ། འདོད་ལྷ་བདུད་དགའ་
རབ་དབང་ཡུག བྱེད་པ། 兵器形(藻)。欲天(爱神)，
极喜自在魔。

མཚན་ཆ་ལ་འཚོ་བ། ཀླུ་དང་ལྷ་ལ་འཚོ་བ། 1. 以
兵器为生。2. 步兵。

མཚན་རྩལ། རྩལ་པ། 鈍兵器。

མཚན་རྩལ་བྱེད། རྩལ་པ་ཆེ་ལའང་། 兵器依
(藻)。象。

མཚན་གཤེད་པ། མཚན་ཆ་ཡང་གཤེད་པ་ལྷ་བྱ།
举兵器。

མཚན་རྩལ་པ། དཔག་རྩལ་པའམ་དཔེར་རྩལ་པ།
能比度，能比喻。

མཚན་བརྒྱམས། མཚན་ཆ་འཛིན་པ་ལའང་། 执
持兵器。

མཚན་བརྒྱལ་སྤྱོད། རྩལ་གྱི་མཛེས་། 仗刺生(藻)。
血。

མཚན་པ་ཅམ། དཔེར་བྱས་པ་ཅམ། 略作表示，
略作示例。

མཚན་པ་ཡིན། རྩལ་པ་ལ་འཚོ་བ་རྩལ་པ་ལ་
ཡིན། 盖印記，打上記号。

མཚན་བྱ། ཆ་ཞིང་སྤྱོད་པ་མཛེས་ཆེན་ཆེན་ཆེན་
དེ་མཚན་བྱ་བྱེད་པ་ལྷ་བྱ། 所表(佛)，如
燒热为火相，火即彼之所表。

མཚན་བྱེད། I. མཚན་བྱེད་དཔེ་བྱེད། 能表
(佛)，能相譬喻。

II. རྩལ་དང་རྩལ་ལྷ་ལའང་། 1. 风。2. 风神。

【增】表明，說明。〔达〕

མཚན་བྱེད་མ། རྩལ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་མ། 能表女
(藻)。遍入(天神名)之妃。

མཚན་གནས། ངང་པའི་མཛེས་ལའང་། 湖居(藻)。
鵝。

མཚན་འབབ། འབབ་ཆུ་གཙང་པོ་ལྷ་བྱ། 注
海(藻)。河流。

འཚག་དགོས། ཆུ་ཆགས་ཀྱིས་འཚག་དགོས། 須
滤，須以水罗滤过。

འཚག་ལྷན། གྱུ་ལྷན་གྱི་མཛེས་པ་བཟང་པོ། 肥
胖，有光澤。(同) འཚག་པ་བཟང་།

འཚག་པ་པོ། ཆུ་ཆགས་སུ་འཚག་པ་པོ། 滤过
者，在水罗中滤过者。

འཚག་པའི་བྱེད། གྱུ་ལྷན་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་
ལའང་། 为胖故，使肥胖故。

འཚག་པ་བཟང་། གྱུ་ལྷན་གྱི་མཛེས་པ་བཟང་པོ།
肥胖，有光澤。(同) འཚག་ལྷན།

འཚགས་པ། བཅགས་ཟིན་པ་ལའང་སྤང་། 已滤，
已滤完。

འཚང་པ། མང་པོ་འཛིན་དུ་འཚང་པ་མ་བྱེད་ལྷ་
བྱ། 拥挤。

འཚང་ཆུ་ངེས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱལ་
སུ་འགྱུར་ངེས། 定成佛(佛)，一切众生定
会成佛。

འཚང་ཆུ་འགྱུར། (原注同上) 当成佛(佛)。

འཚང་ཆུ། བདུད་ལྷ་འཚང་ཆུ། 内中所装。

འཚང་ར། སྒལ་ཚིགས་འཚང་ར། 尾脊骨。

【增】大众集会的場所。〔达〕

འཚང་རེ་ཆེ། མཚང་རེ་ཆེ་སྟེ་སྟོན་ཆེན་པོ། 大过失，大罪。

འཚངས་བ། བང་པོ་འེ་ནང་དུ་འཚངས་ཟེན་བ། 拥入，挤入众人中。

འཚབ་དགོས། ཚབ་འཚབ་དགོས་ཏེ་བ། 須代替。

འཚབ་བ། བྲེ་བ་བྱེད་པའི་མིང་། 急促，匆忙。

【增】1.付还，偿还。2.= ཉམས། 恐惧。

〔达〕 鼓动，扰动。〔高〕

(同) འཚབ་འཚུབ་བ།

འཚབ་མི་དགོས། བྲེ་བ་མི་དགོས། 不用急，不須忙。

འཚབ་འཚུབ་བ། བྲེ་བ་བྱེད་པའི་མིང་། 急促，匆忙。【增】混乱，迷惑。〔达〕

(同) འཚབ་བ། 忙。

འཚབས་བ། རིངས་པའམ་བྲེ་བ་བྱས་བ། 急，

འཚས་ནི། རྒྱ་ཁམས་བདེ་བར་ལྷུ་བ་ཏུ་བ། 問

安，如問身体安好。(同) འཚས་ལ།

འཚས་པར། རོས་སུ་འམ་བདེ་བར་མཐུན་པར། 应当，适宜，和順。

འཚས་པར་གྱུབ་བ། བདེ་བར་གྱུབ་པའམ་རོས་སུ་གྱུབ་བ། 順利完成，恰当地完成。

འཚས་པར་སླེབས། བདེ་བར་སླེབས། 順利地到达。

འཚས་པས། འཕྲད་པས། 相宜地，合意地。

འཚས་ལྟ། རྒྱ་ཁམས་བདེ་བར་ལྷུ་བ་ཏུ་བ། 問安，如問身体安好。(同) འཚས་ནི།

འཚམས་སུ། བར་མཚམས་སུ། 在中間。

འཚལ། བཅའ་བྱ་འཚལ་དགོས་པ་དང་གཤམ་དགོས་ཏེ་བྱ་བྱ་དང་ཚིག་དྲུང་དང་གསན་པར་འཚལ་ཏེ་བ།
1.求，覓。2.知道。3.可以。4.請，如請听。
【增】1.欲，想。2.問。3.吃，食。4.显示，出示。〔达〕

འཚལ་མ། ཟས། 飯食。

【增】=ཚལ་མ། 早餐。〔达〕

འཚལ་མ་ནར་མ། དུས་ཀྱན་གྱི་ཟས། 常时之食，便飯。【增】=ཀྱན་པར་ཟས་བྲོ་བ། 〔达〕

འཚལ་མ་འཚལ། ཟས་ཟ། 用食，吃飯。

འཚོག་བ། མེས་འཚོག་པ་དང་ཡང་ན་ཁོང་ཁྱོད་ཅེ་ཆར་གཏོགས་པའི་ཁྱོ་བ་དང་ཁོང་འཛིན་གྱི་དབང་གིས་ཞེ་འགྲས་པའི་བསམ་པས་ཚིག་ཅུ་བ་པོ་སྒྲ་བར་འདོད་པའི་གཤམ་པའོ། 1.燒，焦灼。2.由忿恨的力量，仇視的思想，欲发粗言的心。

འཚོག་པ་པོ། མེས་འཚོག་པ་པོ། 燒者。

འཚོག་པ་ཟ་བ། ཁོང་ཁྱོས་མེས་མེས་འཚོག་པ་ཏུ་གྱི་གཤམ་པའོ། 1. 恼怒，生气。

འཚོགས་བ། མེས་ཚིག་ཟེན་པ་ལའང་། 已燒，火已燃完。【增】生气。〔四〕

འཚོར། ལྷུ་བ་བཙོར་མ་སོང་བ་འཚོར་གྱི། 挤，压，榨。【增】提取。〔达〕(达作 འཚོར་བ་) 夹，夹着，钳。〔四〕

འཚོར་དགོས། ཅི་ལ་མར་འཚོར་དགོས་ཏེ་བ། 須压榨，如芝麻須压榨。

འཚོར་བབྱང་། ལག་པས་འཚོར་ཏེ་བབྱང་། 坚执，用手紧握。

འཚུག་དགོས། ཤིང་ས་ལ་འཚུགས་པ་པོས་འཚུག་

ཁུ་ཡིན་ཏུ་བྱ། 須栽。

འཛུག་པ་པོ། (原注同上) 栽者, 栽樹者。

འཛུགས་སམ། འཛུགས་པ་དང་བྱུ་བམ། 1. 建立否? 2. 能否?

འཛུད། རྩེད་ཏུ་འཛུག 入, 入內。

འཛུབ་འགྱུར། རུབ་པོ། 暴乱, 粗。

འཛུབ་མ། རྩེད་ནག་འཛུབ་མ་རུབ་པོ། 黑風, 狂暴。

འཛུབ་ཡོང་། ཏུ་བས་གང་ཡོང་། 烟充滿。

འཛུབ་ལྷོངས། རུབ་པོར་སོང་བ། 粗惡, 粗暴。

འཛུབས་པ། ཏུ་བས་གང་སོང་བ་ཏུ་བྱ། 壅塞, 如烟霧充塞。

【增】1. 搖蕩, 擺蕩。2. 渦卷, 旋渦運轉。

3. 纏繞。4. 閉塞, 窒息。〔達〕(達作 འཛུབ་པ') 性緊。〔四〕(四无 པ' 字)

འཛུམ། (原注缺) 腹脹, 肚子鼓脹。

འཛུལ་བ། མཛུལ་བ་ཁ་མཛུའི་མིང་། 口鼻之名, 亦作 མཛུལ་བ།

འཛུས། ཟས་འཛོམས་སམ་ཞལ་ཟས་ལ་ཞལ་འཛུས་ཟེར་བ་སྒྲུང་། 飯食。

འཛོ་བ་མེད་པ། མི་མནར་བའམ་ཞེ་སྒྲུང་མེད་པ་དང་རྩིང་ཐེ་ལའང་། 1. 无害, 不為害。2. 无恼怒。3. 慈悲。

འཛོ་བའི་བྱ་བ། རྩི་བའི་ཤིང་ཏྲ། 害网(藻)。月神之車。

འཛོ་བའི་དབང་པོ། གཤིན་ཐེ། 害王(藻)。閻羅王。

འཛོ་བའི་དབང་ཕྱུག (注同上) 害自在(藻)。

འཛོ་བྱེད། ཉེ་བར་འཛོ་བར་བྱེད་པའམ་པས་ཀྟེན་དག་ཡི་མིང་དང་རྩྭ་ག་དང་ཕྱིན་པོ་ལའང་། 1. 損害。2. 仇敵。3. 虎。4. 羅刹(佛)。

【增】野兽虎豹之类。〔達〕

འཛོག་འགྱུར། ཁག་པོར་འགྱུར་སམ། 艱難, 困難。

འཛོང་བྱ། ཡིད་རེ་སྐོང་བྱའམ་ངོས་སུ། 喜悅, 滿意, 滿足。

འཛོངས་པ། ངོས་སུ་བའམ་རེ་བ། 喜悅, 滿足, 如意。

འཛོད་མཁན། མ་ཆེན་ལའང་། 1. 煮者。2. 廚子。(同) འཛོད་པ་པོ།

འཛོད་དགོས། འཛོས་དགོས་ཏུ་བྱ་སྟེ་ག་མ་བཙོས་པ་འཛོད་དགོས་ཏུ་བྱ་དང་ཆོས་སྒྲུབ་པོ་འི་ནང་ཏུ་འཛོད་ཏུ་བྱ་ལའང་། 須煮。

འཛོད་གནས། ཐབ་ཆང་། 廚房。

འཛོད་པ་པོ། མ་ཆེན་ལའང་། 1. 煮者。2. 廚子。(同) འཛོད་མཁན།

འཛོད་ཤིང་། མེ་ཤིང་། 柴, 薪。〔縫。]

འཛོམ་བྱ། ན་བཟའ་མ་བཙོམས་པ་འཛོམ་བྱ། 当

འཛོར་སྐད། ཏྲ་སྐད་འཛོར་ཏུ་བྱ། 嘶鳴, 如馬嘶。

འཛོར་འབྲིབ། (未詳)

འཛོར་འབྲོ། ཏྲ་སྐད་འཛོར་ཏེ་འབྲོ་བ་ཏུ་བྱ། 嘶行, 如馬嘶而行。

འཛོར་སྒྲུང་མེད་པ། འཇིགས་པའི་སྒྲུང་བ་མེད་པ་ཏུ་བྱ། 沒有忧愁的样子, 如沒有恐怖的表现。

འཛོར་བ། འོད་ཟེར་འཛོར་བ་དང་སེམས་འཛོར་བ་དང་ཏྲ་སྐད་འཛོར་བ་དང་བྱ་དེའི་སྐད་འཛོར་བ་ཏུ་བྱ།

བྱ། 1.光明晃耀。2.心慌，恐惧。3.馬嘶。

4.鸡鳴声。【增】閃耀，光輝，光亮。〔达〕

འཚོད་བག་ཅན། གཟི་བྱིན་ཅན། 有威光。

འཚོད་བྱེད་ལྷན་པོ། རིའི་ཀླུ་པོ། 放光須弥
(藻)。山王。

འཚོད་མེད། རྩ་ཆ་མེད་པ་ལའང་། 1.无忧。

2.无慚。

འཚོད་ས། མཚོད་ས་འབྲོག་ས་འཇ། 牧場。

【增】牧人离弃的牧場，或因不便利，不安，
不适，疾病等而放弃的地方。〔达〕

འཚོས། གནོད་པས་དང་འཚོ་བས། 由于損害或

伤害。(འཚོ'的第三轉声)

འཚོ་སྦྱང་། ལ་མས་བྱ་སྦྱང་བར་བྱེད། 撫养，
养活，如母亲养子女。【增】看管(牲畜)。

〔达〕成就。〔四〕支持，帮助。〔高〕

資持寿命(古譯)。〔本〕

འཚོ་ཆས། འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད་བཟའ་བུར་སོགས།

生活資料，飯食等。【增】生計。〔达〕

འཚོ་ཆེས་པ། འཚོ་བ་མང་པ་ལའང་། 1.养育

好。2.肥胖光澤。

འཚོ་ཐབས། འཚོ་སྦྱང་བའི་ཐབས་སོ་ནས། 生

計，生活之方法，农务。

【增】医疗方法。〔达〕(同)འཚོ་ཆོས།

འཚོ་ཐལ། འཚོ་བའི་ལྷན་པ་ལྟ་བུ། 余生。

འཚོ་ནད། ཤ་རྒྱགས་པར་གྱུར་བའི་ན་ཆ། 过胖
之病。

འཚོ་བ། བྱ་ཤང་ཤང་ཏིའུ་དང་ལུས་འཚོ་བ་ལུས་
ཀྱི་སོ་ནས་ལའང་། 1.共命鳥。2.生活，养身。

【增】1.活，度命。2.延續，持久(如布)，
保持德性，法律之効力，學說等等。3.养育，
牧养。4.治疗。5.生計，資产，給养。〔达〕

འཚོ་བ་སྦྱིས་མ། གྲེ་སྐར་མ་ལའང་། 命生女
(藻)。張宿(二十八宿之一)。

འཚོ་བ་སྦྱུལ་བྱེད། གསེར་དང་མེ་དང་མེ་ལྷ། 度
生(藻)。1.金子。2.火。3.火神。

འཚོ་བ་པ། ལུ་སྒྲགས་པ་ཞིག་སྒྲེ་སྦྱག་པ་དག་ཏུ་སྦྱ་
བས་སོ། 活命者，外道之一，說命为我。

འཚོ་བའི་སྒྲ་གོན། ཟས་ཀྱི་གྲ་བས་སྒྲིགས་ལའང་།
1.生活上的准备。2.預备食物。

འཚོ་བའི་ཐ་ས། འཚོ་བ། 生活最后(藻)。
死亡。

འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད། ལུས་འཚོ་བའི་ཅ་ལག་ 資
具，养身之家具，生活必需品。

འཚོ་བའི་རིག་པ། གསོ་བ་རིག་པ། 医方明
(佛)，医学。

འཚོ་བྱེད། མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་སྦྱན་པ་དང་ལྷ་བ་
དང་གཟའ་ལུར་བྱ་ལའང་། 能活(藻)。
1.火。2.火神。3.医生。4.月亮。5.木曜。

【增】医药。〔达〕

འཚོ་ཆོས། འཚོ་སྦྱང་བའི་ཐབས་སོ་ནས། 生計，

生活之方法，农务。(同)འཚོ་ཐབས།

འཚོ་ཞིང་གཞིས་པ། བདེ་བར་བཞུགས་པ། 安
居，安乐地度日。

འཚོག་ཐལ་བར་བྱུང་བའམ་རྟེན་པ། 打，击为灰
尘。【增】1.砍伐。2.种痘。3.寻找过失，
非难，揶揄。〔达〕(达作འཚོག་པ་) 参看
བཅུག་ 捶打，鞭撻。〔法〕 着实打。〔四〕

འཚོག་ཀྱ། འདུ་ཁྱུ་འཇམ་ཚོགས་འཚོག་ཀྱུ་འཇ། 所
聚，所集資粮。

འཚོག་ཆས། འཚོ་ཆས་ཏི་ཡོ་བྱད། 生活資料。
【增】1.动产，家財，日用品。2.食物，粮
食。〔达〕

འཚོག་མ། མགོ་འི་མཚོག་མ་ལའང་སྤང་། 函門，

头部之頂函。

འཚོགས་པ། ཚོགས་ལ་འཚོགས་པ་ཉྱ་བུ། 集，

集合，联合。

འཚོང་དགོས། ཚོང་ཐོག་མ་བཅོངས་པ་འཚོང་རྒྱ་

ཡིན་ན་འཚོང་དགོས་ཚངས་ཤིག 須卖。

འཚོང་རྒྱ། (原注同上) 卖的，所卖。

འཚོང་བྱེད། ཚོང་བའས་འཚོང་མཁན། 商人，

販賣者。

འཚོད་མཁན། ར་ས་ཆེན་མོ་འས་ས་ཆེན། 茶司，

厨师。(同) འཚོད་པ་པོ།

འཚོད་དགོས་པ། འཚོད་དགོས་པ་ལའང་། 須煮。

འཚོད་པ་པོ། ར་ས་ཆེན་མོ་འས་ས་ཆེན། 茶司，

厨师。(同) འཚོད་མཁན།

འཚོད་པ་འི་གནས། མེ་ཁང་ངས་གསོལ་ཐབས།

厨房，灶房。

འཚོད་བྱེད། ལག་བཞེ་ལའང་། 1.煮者。2.厨子。

འཚོབ་དགོས། ཚབ་འཚོབ་དགོས་པ་འས་སྒྱིན་པ་

འཚོབ་དགོས་པ་དང་གྲུང་རྒྱུད་འཚོབ་དགོས་ཉྱ་

བུ། 須替换，須替代，須赔偿，須繼承。

འཚོམ། (未詳)

འཚོར། གསོ་བར་རས་འཚོ་བར། 养着，活着。

འཚོལ་རྒྱ། བཅོལ་ས་ཟིན་པ་འཚོལ་བ་པོས་འཚོལ་

དགོས་ཉྱ་བུ། 所求，所寻求。

འཚོལ་བ་པོ། (原注同上) 寻求者。

འཚོས་པ། བཅོས་ཟིན་པ་འི་ཚོས་ཟིན་པ་ལའང་སྤང་།

བཅོ་བྱ་གཤམ་བཅོས་ས་ཟིན་པ་འཚོད་དགོས་ན་འཚོད་
པ་པོས་ཚོས་ཤིག 煮熟。

ཐ་གད། དཔའ་བོའི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཤའི་ཕུད་དམ་

ཆང་ངམ་ཆང་ཁྱོད་ལ་སྒྲན་བཟུང་བའང་བེད། 1. 勇士殊胜之头份肉，头酒。2. 于生酒泡药者。

ཐ་ཏི། [梵] སྒྲན་རྩྱུ་རྩི་རྩུ་ཆག་ 肉蔻，肉豆蔻。【增】1. 素馨属。2. 迎春花属。[达]

ཐ་ཏི་ཡ་ལ། [梵] སྒྲན་རྩྱུ་རྩི་འབྲས་བུ། 肉豆蔻之果。

ཐ་ཏི་རི་སྒྲུབས། (注同上)

ཐ་ཤའི། [蒙] ཐ་སག་དང་ཤའི་ཆི་གཉིས། 扎薩克与台吉 (二种官爵)。

ཐ་པོ། ཤིང་ཞིག་ 一种树。

ཐ་ཐ། [梵] ཐ་ཐ་ཕྱོད་ཕྱོད། 来来。

ཐ་ཡ། [梵] རྒྱལ་པའི་མིང་ཁྱ་གར་ཀླད། 胜利。

【增】1. 渾濁的沉淀，水中的綠色粘土。
2. 树的斑点。3. 中国古帝王名。[达]

ཐ་ཡན་རྩ། [梵] རྒྱལ་གྱུར་ཅིག་ཁྱ་གར་ཀླད། 胜，战胜 (命令詞)。

ཐ་རག་ བཞོད་ཐམས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ 供品之一種。

ཐ་ལང་། རུབ་སྟོབ། 粗暴行为。

ཐ་ལང་ཤོར་བ། ལང་ཤོར་བའམ་སྟོབ་པ་ངན་པ། 恶习，恶行。

ཐ་ཨ་ཀྲ། [梵] སྒྲིན་ཕུ་པད་པའི་མིང་ཁྱ་གར་ཀླད། 水蛭，斑毛虫，尺蠖。

ཐ་སག་ [蒙] ཐོ་གནས་ཤིག་ལྟེ་ཤོག་ཀླད། 扎薩

克，一种官職。

【增】=ཐོང་དཔོན། [达] (达作 ཐ་སགས་)

ཐ་ཏུ། [梵] དྲང་སྟོང་ཞིག་ཐ་རྩུའང། 仙人。

ཐ་རྩུ་རི་བུ་མ། རྩུ་པོ་གདང་གྲུ་མིང་། 仙女 (藻)。恒河。

ཐ་རྩུ་རི་བུ་མ། (注同上)

ཐ་མ་བུ་ཀ། [梵] ཅེ་སྒྲུང་མིང་ཁྱ་གར་ཀླད། 狼。

ཐ་མ་བུ་མྱིང་། མིའི་འཇིག་རྟེན་ལྟོ་ཐ་མ་བུ་མྱིང་། འཇིག་བྱས་སྒྲུང་ཐ་མ་བུ་ཞེས་པའི་ཤིང་ཞིག་ཁྱ་གར་ཀླད་དང་རྩྱུ་པ་མྱིང་གི་ཀླད་ནོད།

臆部洲，人世間，南臆部洲，亦作 འཇིག་བུ་མྱིང་། “臆部”本树名。(同) ཐ་མ་བུ་རྩྱ་བ།

ཐ་མ་བུ་རྩྱ་བ། གཤེར་གྱི་མིང་ཁྱ་གར་ཀླད་ནོད། ལྷུ་པ་ལྟོ་ཐ་མ་བུ་རྩྱ་བ། 臆部河 (藻)。金子。(同) ཐ་མ་བུ་རྩྱ་བ།

ཐ་མ་བུ་རྩྱ་བ། མིའི་འཇིག་རྟེན་ལྟོ་ཐ་མ་བུ་མྱིང་། འཇིག་བྱས་སྒྲུང་ཐ་མ་བུ་ཞེས་པའི་ཤིང་ཞིག་ཁྱ་གར་ཀླད་དང་རྩྱུ་པ་མྱིང་གི་ཀླད་ནོད། 臆部洲，人世間，南臆部洲，“臆部”系树名，རྩྱ་བ་譯为洲。(同) ཐ་མ་བུ་མྱིང་།

ཐ་མ་བུ་རྩྱ་བ། [梵] གཤེར་གྱི་མིང་ཁྱ་གར་ཀླད་ནོད། 金子。【增】1. 雅魯藏布江。2. 揚子江上游的金沙江。[达] (达作 ཐ་མ་བུ་ནད་)

(同) རིས་བྱ་ཅུ་པོ།

རིས་བྱ་བྱི། [梵] རིས་བྱ་ལི་ཐོན་ཤིང་། 臆部树。

རིས་བྱ་ལ། [梵] རོར་གྱི་བདག་པོ་སྐྱུགས་འཛིན་

ཏུ་གར་ཀླད་དོ་རིས་བྱ་ཞེས་སྐྱུགས་བྱེད་སྟོག་ཆགས་

དང་ལ་ཞེས་པ་འཛིན་པའི་ཀླད་དོད། 藏跋拉，

財神名，持昏，“藏跋”譯能昏，是一生灵
(黃鼠狼)，“拉”譯持。

རིལ་ཀ། རྒྱང་པོ་ཆེ། 大象。

མཛངས་པ། མཁས་པའམ་ཉུན་སྦྱིས་ཀྱི་ཤེས་རབ་

ཅན། 賢智，生得智慧者。

【增】1.有时写作 འཛིས་པ། 聰明，英明，

有學問。2.= དཔའ་པོ། 勇士。[达]

མཛངས་སྦྱོད། ཤེས་རབ་ཅན་གྱི་བྱ་སྦྱོད། 智者之

行为。

མཛངས་བླན། མཁས་པ་དང་བླན་པོ་གཉིས་ལའང་།

1.賢愚經(佛經名)。2.智者与愚者。

མཛད་སྒྲོ། ལོ་གསར་མཛད་སྒྲོ་ལྟ་བུ། 須要做的

事，如新年的事情。【增】仪則，典禮。[高]

མཛད་པ། བྱ་བ་སྦྱོད་ལས་ལའང་། 1.作(敬)。

2.事业，行为，所作。

མཛད་བྱང་། མཛད་པ་མཛད་པའི་རང་མིང་སྒྲིམ་པ་

སྟོགས། 跋，作书后，叙述作者之姓名等。

མཛེར་གཙུགས། འཆས་པའམ་ཁླ་པོ་བྱས་པའམ་

ཁྱོགས་པོ་བྱས་པའི་མིང་། 1.亲爱，和睦。2.作

夫妇，作伙伴。(同) མཛེར་བ།

མཛེར་ན་པོ། ཁྱོ་གཤམ་ཁྱོགས་པོ་དང་སྦྱིས་པ་དང་

རི་བྱི་ཀླན་མ་ལའང་། 1.丈夫。2.男朋友。

3.男人。4.日几星。

མཛེར་ན་མོ། ཁྱོགས་པོའམ་ཆུང་མ་ལའང་། 1.女

朋友。2.妻。

མཛེར་ཕྱོགས། གཉིན་ཕྱོགས་སམ་ཉེ་དུའི་ཕྱོགས།

亲属方面，亲戚方面。

མཛེར་བ། འཆས་པའམ་ཁླ་པོ་བྱས་པའམ་ཁྱོགས་པོ་

བྱས་པའི་མིང་། 1.亲爱，和睦。2.作夫妇，

作伙伴。【增】1.=མཐུན་པ་ 或 ཉེ་བ། 亲

密，亲近。2.朋友，亲属，亲爱者。[达]

寵，寵愛。[四] (同) མཛེར་གཙུགས།

མཛེར་པོ་ཆུ་ལྟ་བུ། རི་བྱི་ཀླན་མའམ་དང་སྦྱང་

རི་བྱི། 亲爱水神子(藻)。1.日几星。2.日

几仙人。

མཛེར་པོ་རི་བྱ། (注同上) 亲爱子(藻)。

མཛེར་པོ་རི་ལྟ། ཀླན་མ་ཉུན་མཆས་ཀྱི་མིང་།

亲天(藻)。房宿(二十八宿之一)。

མཛེར་ལོག་པ། མ་འཆས་པའམ་མི་མཐུན་པ། 不

一致，不和順。

མཛེར་བཤེས། གཉིན་ཁྱོགས། 亲友。

མཛེར་ལྟ་བུ་ཁྱོགས་པོ། གཟའ་ལྟག་པ་ལའང་།

亲爱天友(藻)。水曜。

མཛེར་བ། ལས་བཀྲགས་ལྟ་བུ། 粮食，如路粮。

མཚུ་ག། སོར་མོ་ཆུང་ཆུང་། 小指。

མཚུག་ག། (注同上)

【增】俗語指手指，看參 མཚུབ་མོ། [达]

མཚུབ་འཁྱིད། མཚུབ་མོ་འཚུགས་ཏེ་འཁྱིད། 指

示，用手指指示。【增】暗示，示意。[达]

མཚུབ་གང་། མཐེ་པོང་ཙུ་ནས་མཚུབ་མོ་རི་ཙུ་

བར་གྱི་ཆད་ལའང་། 一拃，从拇指尖到食指

尖之伸直长度。

མཚུངས་ལྗེབས། མཚུངས་མོ་འི་སྤྱབས་ཉུ་བ། 指套。

【增】頂針。〔四〕

མཚུངས་བྱང་། (原注缺) 短指。

མཚུངས་མོ། མོ་མོ་བཞི་བས་མཚུངས་ཉུ་བ། 手指，
食指。(原注：如威吓印)

མཚུངས་མོ་ཚུགས། མཚུངས་མོ་འཚུགས་པ་པོས་
བཟུགས་ཟིན་ཟིན་འཚུགས་ཀྱི་ཡིན་ན་ཚུགས་ཤིག་ཉུ་
བ། 指示，指定。

མཚུངས་བ། ས་འོག་དུ་འཚུངས་པ་ལའང་། 逃避，
钻入地下。

མཚེ། ནམ་འདིའི་རིགས་མང་གསུངས། 癩子，麻
瘋病。(原注：此病种类繁多)

མཚེ་ཁྲོད་འབྱུངས། (注同上)

མཚེ་ནད། (注同上)

མཚེར་ཐབས་བྱུབ། འཚེར་ཐབས་བ། (未詳)

མཚེར་བ། གཟེར་བྱ་དང་བགས་ནད་གཤམ་མཚེར་རས་
ཤིའི་ཕྱད་བའང་ཟེར། 1. 釘子。2. 皮肤病，
瘤子。【增】1. 言談，辯說。2. 木瘤，木
节。〔达〕

མཚེར་མེད། ཐོན་པ་ཉུར་མེད་བ། 无疔瘤。

མཚེས་བཅོས་བ། གཟེབ་མཚེར་བྱས་བ། 修飾，
打扮。

མཚེས་འཚོས་མཁན། གཟེབ་སྡོ་སྡོ་མཁན། 打
扮者，修飾者。

མཚེས་ལྗན། གཟེབ་པ་སངས་ལའང་། 1. 端妙，
美。2. 金曜。

མཚེས་སྡུག་མིག་ལ་མཚེས་པ་ཡིད་དུ་འོང་བ། 美
丽。【增】=མཚེར་སྡུག་ 极其美丽。〔达〕

མཚེས་བ། (注同上)

མཚེས་བའི་ལྷ། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ། (ལྷ་) 似是

ལྷ་字誤) 妙視(藻)。大自在(天神名)。

མཚེས་བའི་མ་ཅན། འབྲས་ཡོས་ལྷ་བྱ་ལའང་།

具美伤者(藻)。如炒米。

མཚེས་བྱེད། ལྷ་མོ་ཡོས་ལོ་ལའང་། 1. 使美丽，
打扮。2. 癸卯年。

མཚེས་ས། བྱད་མེད་མཚོག་སྤྱིག་ས། 美女。

མཚེས་མཚེས། མཚེས་པ་ལས་མཚེས་བ། 美妙，
极美。【增】奢华，浮华，放縱。〔达〕

མཚོ། བླང་ཕུག་དང་འབྲི་གཉིས་ལས་བྱང་བའི་ཕུགས་
པོ། 犏牛，公黄牛与牦牛杂交后所生之
牦牛。

མཚོ་ཁྲོད། བདག་མེད་མཚོ་ལའང་། 1. 野牛。
2. 无主的犏牛。

མཚོ་ཕུག་མཚོ་མོ་འི་ཕུ་ག། 犏牛的犏。

མཚོ་སྡེལ། མཚོ་གཉིས་སྡེལ་ནས་ཞིང་ས་མོས་པ་ལྷ་
བ། 犏牛联结，如联结二犏牛耕地。

མཚོ་མོ། བླང་ཕུག་དང་འབྲི་གཉིས་ལས་བྱང་བའི་
ཕུགས་མོ། 犏雌牛，公黄牛与牦牛杂交
后所生的牦牛。

མཚོ་མོ་ཤིང་། (原注缺) 苏木。

【增】木质如红松香的树，由汉地大量输入
西藏，安多区喇嘛用以染袈裟。〔达〕

མཚོ་གཡག་སྡེ། མཚོ་བླང་ཕུག་སྡེ་བོ་ལྷ་བ། 犏
牦混合，如犏牛与公牛混合者。

མཚོག་མཚོག་མགོ། (未詳)

མཚོད། བང་མཚོད་དང་སྡོད་དང་འབྲས་བྱ་དང་སྡོད་

ང་དང་འཕྲིན་ལས་མཛོད་ལྟ་བུའང་། 1. 倉庫。

2. 器物。3. 果实。4. 蛋。5. 作事吧！

མཛོད་གོས། བང་མཛོད་ནས་བྱུང་བའི་གོས་ཆེན།

庫緞，庫中所有之綢緞。

མཛོད་ཅིག བྱུག་ལས་མཛོད་ཅིག་གས་བྱིས་ཤིག

作吧！作事吧！（敬）

མཛོད་བཟགས། ཁ་བཟགས་ཤིག 一种哈达。

མཛོད་ལྷན། ལྷ་གར་གྱི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་དང་གཙུག་

ལག་ཁང་གི་གཙུག་རའི་བོད་སྐད་དང་། 1. 印度憍

閃毗国。2. 佛殿脊上之宝頂。

མཛོད་ལྷན་མ། རི་བྱིའི་ཆུང་མ་ལའང་། 具藏女，

日凡仙人之妻。

མཛོད་པ། བྱུག་མཛོད། 管家，司庫者。

མཛོད་ལྷ། དབུལ་བྱེ་སྒྲིན་མཚམས་ཀྱི་ལྷ། 眉間白

毫（佛三十二相之一）。

མཛོད་བྱ་ཆུང་། སོར་མོ་ཞིག 小指。

མཛོད་བྱེད། བང་མཛོད་ཀྱི་བཟག་པོ། 庫主。

མཛོད་འཛིན། ལྷ་གར་གྱི་ས་ལ་ཞེས་པའི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལའང་། 1. 司庫。2. 印度憍薩罗国。

【增】=མཛོད་པ། [达]

མཛོད་ལྷས། (原注缺)

【增】=ཆུ་ཤིང་། 芭蕉。[达]

མཛོལ་བ། རི་དྲགས་འཛིན་བྱེད་ཆེན་ཀྱི་ཁྱ་བ། 陷阱，

捕兽之网。

【增】1. 动物园，兽苑。2. 悲伤，忧郁。[达]

འཛིན་ ཆུ་ཐིག་མར་འཛིན་ཡོང་ཁྱ་བ། 漏，如水滴

下滴。

འཛིན་གེ་འཛིན་གེ། གོང་འོག་འབྲུགས་པ་ཁྱ་བ།

紊乱，如上下錯乱。（同）འཛིན་འཛིན་

འཛིན་ལྷན། (原注缺) 漏，滴。

འཛིན་སྒྲིབ། ཐིག་ལའི་འཛིན་སྒྲིབ། 为遺精而預
备的小囊。

འཛིན་པ་པོ། མར་གཟགས་མ་ཐེན་པ་འཛིན་པར་

བྱེད་པ་པོ། 使漏下者。

འཛིན་བྱེད། (注同上)

འཛིན་བྱེད་ཤིང་། མ་ཐེན་ཤིང་འཛིན་ཤིང་། 能漏

树，阿摩罗树，粗达树。

འཛིན་འཛིན་ གོང་འོག་འབྲུགས་པ་ཁྱ་བ། 紊乱，

如上下錯乱。（同）འཛིན་གེ་འཛིན་གེ།

འཛིན་ས་པ། མར་གཟགས་མ་ཐེན་པ་ལའང་། 已漏，

已漏下。

འཛིང་། རྩ་ཞིག་ལའང་། 石之一种。

འཛིང་དཀར། (注同上)

འཛིང་འཛིང་། (原注缺) 紊乱貌。

འཛིངས་པ། སེར་སྒྲུབ་དཀོན་པོ་ལག་པ་འཛིངས་

པ་ཁྱ་བ། 1. 慳，吝嗇。2. 缺少，如說手头紧。

【增】ཟད་པ། 消耗，消費。[达]

འཛིངས་ལྷན། མཛིངས་ལྷན་ལའང་། 賢愚，亦

作 賢愚之

འཛིངས་སྒྲིབ། མཛིངས་པའི་སྒྲིབ་པ་ལའང་། 賢
良之行为。

འཛིད། ཚར་རམ་ཟད་མ་སོང་བ་འཛིད་ཀྱའམ་ཛིན་མ་

ལྷ། 尽，完。【增】消費，耗費。[本]

འཛིན་དཀར། མཛིན་དཀར་བའམ་མཛིན་དཀར་

བ་ཆེ་འབྲེལ་དཀར་བའམ་སྦྱར་དཀར་བའམ་ཁག་

པོ་མ་འཆམ་པའི་དོན། 难相愛，难和睦，不和

美。【增】=ལྷོད་དགའ། 难做到。〔达〕
 འཛན་པ། མཛེས་པའི་དོན། 亲爱。
 འཛན་པོ། མཛེས་པོ་འཛན་པོ་བཞུད་བྱེད་པོ།
 丈夫，爱人，亦作 མཛེས་པོ། མཛེས་པོ།
 འཛན་མོ། མཛེས་མོ་འཛན་མོ་བཞུད་བྱེད་པོ།
 妻，亦作 མཛེས་མོ། མཛེས་མོ།
 འཛབ་པ། རི་པན་ཞེས་པའི་བྱ་གར་ཀླད་ཟུར་ཆག་
 རྟེ་ཐགས་པ་བླས་པའི་མིང་། 梵語 རི་པན་之变
 音，誦咒。【增】1.用数珠記数念誦咒語。
 2.或作 འཛབས་པ། 灾难，危險。3.勤奋。〔达〕
 འཛབ་པ་བླས། (注同上)
 འཛམ་བུ། སིང་ཐུའི་ཟུར་ཆག་ ཐུའི་之变音，
 树名。
 འཛམ་བུ་ཁྱིང་། ཐམ་བུ་ཁྱིང་ཞེས་པ་དེར་རྟོས།
 瞻部洲（佛），参看 ཐམ་བུ་ཁྱིང་条。
 འཛམ་བུའི་ཚལ། སིང་ཐུའི་ཟུར་ཆགས་ཚལ། 瞻
 部树林。
 འཛེར་བ། མཛེས་པ་བྲོགས་པོ་བྱས་པ། 亲友，友
 爱。
 འཛེར་བོ། མཛེས་པོ་མཛེས་མོ་དེར་རྟོས། 爱人，
 参看 མཛེས་པོ། མཛེས་མོ་条。
 འཛེར་མོ། (注同上)
 འཛེར་བ། I. ཐུགས་ཀྱི་འཛེར་བ་འཛན་པ་ཀྱི་མཛེར་
 བ་ལའང་། 1.牛之垂胡，牛頸下垂之肉。
 2.飯食。
 II. ཟུང་ཕུད་གཟན་བའམ་མན་འཕྱངས་པའམ་ཕུན་
 དུ་འཛེར་བ་ལའང་། 流苏，下悬。
 【增】1.进午餐。2.披于肩上。3.胡乱穿

衣，急忙披衣。〔达〕 带穗子。〔四〕
 འཛེར་འཛེར། ཀླད་འཛེར་འཛེར་ལྟ་བུ། 声嘶。
 འཛི་བ། ཟང་ཟིང་མང་པོ་འདུ་འཛི་བ་ལྟ་བུ། 喧杂。
 【增】1.为某事而忙碌，从事于，为某事所牵
 制。2.禁戒，节制。〔达〕
 འཛིང་ག་བྱེད་བ། ལྷོ་བས་ཅུལ་བའམ་ཐྱེ་ག་ལྷོར་
 བ་ལྟ་བུ། 争斗，較力，擦驳，打仗。
 འཛིང་ག་འཁྱེད། (注同上)
 འཛིང་ཨང་། ལྷོ་འཛིང་ཨང་ལྟ་བུ། 紊乱，
 如头发凌乱。
 འཛིངས་པ། ལྷོ་འཛིངས་ཟིན་པའམ་ལྷོད་པ་ལྟ་
 འཛིངས་པ་ལྟ་བུ། 乱，如头发乱，綫乱。
 【增】常与 ལྷོ 連用，間或與 མགོ་ 連用，
 竖毛的，乱蓬蓬的（指披头散发的乞丐或地
 獄鬼卒）。〔达〕 草木丛杂。〔四〕
 འཛིན་སྐྱེས། ཚངས་པ། 持生（藻）。大梵（天
 神名）。
 འཛིན་ཁྱི། ལྷོ་ཟིན་ཞིག་ལའང་། 摩羯魚之一种。
 འཛིན་ཚེས། ལྷོ་ལ་འཛིན་ཚེས། 心中所持之法。
 འཛིན་འབྱུག གཞན་ལ་ཚེས་འཛིན་དུ་འབྱུག ཁྱེད་
 人受持正法。
 འཛིན་སྐྱངས། འཛིན་པའི་ནམ་པ་གར་བ་ལྟ་བུ།
 执持之形状，姿态。【增】拳。〔达〕
 འཛིན་པ། ལྷོ་ལ་འཛིན་ཏེ་གར་བ་ལྟ་བུ། 持，
 如心中忆持。（又）ལག་པས་འཛིན་པ་དང་རྩ་
 ཞིག་ལའང་། 1.持，用手拿着。2.一种草。
 【增】1.执，握，攪。2.支持。3.觉察，理
 解。4.执为，认为，計为。5.捉者，持者，
 持有者。6.施行者。〔达〕 能取（古譯）。
 【本】（同）འཛིན་གར།

འཇུན་སྒྱུད། ཅ་འཇུན་པའི་ལག་སྒྱུད་ལའང་། 1. 捕捉工具。2. 捉馬工具。

འཇུན་བྱེད། ལག་པ་དང་རི་དང་མེ་པོ་བྱི་བའི་ཕ་དང་ཚངས་པ་དང་བྱུ་འཇུག་དང་ཉི་མ་ལའང་།
能持(藻)。1. 手。2. 山。3. 丙子年。4. 大梵(天神名)。5. 遍入(天神名)。6. 太阳。

【增】=ཤེས་པ། 鉗子。【达】

འཇུན་མ། ས་གཞི་དང་བྱ་ཇི་མ་ས་དང་མེར་སྒྲ་ལའང་། 持女(藻)。1. 地。2. 乳母。3. 懷吝，吝嗇。

འཇུན་ཡས། གངས་གནས་ཤིག་ཟེར། 駄么罗[梵]，大数之一。

འཇུན་ཤར། གོ་ལ་འཇུན་ཏི་ཤར་བ་ཉུ་བྱ། 持念，如心中記着。(同)འཇུན་པ།

འཇུམ། (原注缺) 持。

【增】འཇུན་པ་的不正确写法。【达】

འཇུར། མང་པོ་ཚོགས་པའི་འདུ་འཇུར་ཉུ་བྱ།
鬧，如群众的喧嘩。

འཇུར་བ། གཟིར་བའམ་གཞོན་པར་བྱེད་པ་ལའང་།
压迫，損害。【增】1= འཇག་པ། 滴，漏。
2.= འཇོར། 挤出，捏出。【法】

འཇུག་གྱ། ཤིང་ས་ལ་འཇུག་གྱ། 当栽，当将树栽于地上。

འཇུག་པ་པོ། ཤིང་ས་ལ་འཇུག་པ་པོས་འཇུག་པར་བྱེད་ནི། 栽者，栽树者。

འཇུག་བྱེད། (注同上)

འཇུགས་པ། ཤིང་ས་ལ་འཇུགས་ཟིན་པ། 栽，植，已将树栽于地。(原注 འཇུགས་ཟིན་པ། 已栽，恐系 འཇུགས་བཞེན་པ་ 正栽之誤)。

【增】1. 插入，刺入，推入。2. 栽植。3. 安置。4. 竖立柱子，树立(标准)。5. 建立，創立，奠定。6. 引入。7. 在具格时有穿入，钻入，刺入，捉住，渗入等义，但多为象征用法。【达】

འཇུགས་ལྷག་གཅིག་ ལྷག་གི་ཤ་ཁོག་གཅིག་

一只羊的体腔(ཤ་ཁོག་指剥去皮和无头无内脏的牲畜)。

འཇུད་པ། ནང་ཆུད་དུ་འཇུག་གས་ཆུད་ས་སོང་བ་

འཇུད་དགོས་ཉུ་བྱ། 插入，使入内。

【增】引导，指导，誘导。【达】

འཇུམ་དཀར། ཆུའི་ལྷ་བ་དཀར་པོ་ལའང་། 1. 笑。

2. 白水泡。

འཇུམ་པ། གད་མོ་བགད་ཅམ་ཁ་འཇུམ་འཇུམ་བྱེད་པ་ཉུ་བྱ། 微笑，抿着嘴笑。【达】

【增】閉合。

འཇུམ་བག (注同上)

འཇུམ་བག་སྟོན། ལམ་རས་གད་མོ་བགད་ཅམ་བྱེད་དབྱིབས་སྟོན། 面現微笑。

【增】抿着嘴笑。【四】

འཇུམ་མི་སྟོན། མིག་ལོག་ཉུ་བྱ་བ་ཉུ་བྱ། 不笑。

འཇུམ་དཔལ་ཏི། ཆུང་བད་གད་མོ་ཅམ་གྱིས་ཀླད་ཆ་ལབ་ཟྱེ། 微笑，微笑着說話。

འཇུམ་ཡལ་ཏི། (注同上)

འཇུར། ཟུར་དུ་འཇུམ་བའམ་གཟུར་པའི་ནོན། 迴避，躲避。【增】过去。【四】

འཇུར་མེད། ལམ་ཁ་ལས་མོགས་སུ་ཟུར་དུ་འཇུན་མེད་དམ་འཇུར་མེད། 无处躲避。

འཇུལ་བ། ས་འོག་དུ་འཇུལ་བ། 竄入，潜入，

窜入地下。

【增】1.滑走。2.潜出，溜走。〔达〕

འཛེ་ཏའི་ཚལ། རྩེ་ཏའི་ཚལ་ཏེ་རྒྱལ་བྱེད་ཚལ། རྒྱ

ཐཱ་ཏི་ཆེན་ལ། 祇陀林 (佛)。

འཛིག་སྐྱུལ། ཡར་འཛིག་པར་བྱེད་པའི་ཐེམ་སྐྱུལ།

梯子。(同) རྩོག་རྩི།

རྒྱུ་ལྡན། བརྒྱུ་ལྡན། 将上升，将登高。

འཛོལ་པ་པོ། རི་ལམ་ལང་འཛོལ་པ་པོ། 登山
者，向上爬者。

འཛོལ་སྒྲིལ་པ། ལའང་འཛོལ་སྒྲིལ་བྱེད་པ། 已爬上去。

འཛོངས། I.གཞིང་འཛོངས་རིང་བ་(དང་)། 长，
如长脸。

II. གཞིངས་མཐོ་ཏུ་བྱེད་པར་མ། 高，高举。

རེད། མེད་ལྷན་པམེད་འཛོད་ཀྱི་འཕ་ལག་པ་འཛོད་

དགོས་ལྟ་བུ། 承接，如将以鉢接或以手接。

【增】=བཟེད་པ། 盛，执，放置。〔法〕

འཁྲུང་ཞུང་། མཆིལ་མའི་སྡོད་དམ། 睡孟，痰孟。

འཇིག་པ་དོ། རྩ་ཆ་ཤེས་པ་ཉུང་བ། 羞慚者。

འཕྲུལ་བཀ་ཅན། (注同上) 【增】或作

འཇོམ་པ་ཅན། 怕羞的，謙遜的。〔达〕

འཆེན་མ་གནང་། བསྐྱེད་ཆེན་མ་འཆེན་མ་
གནང་། 勿客气。

འཇིག་མེད། རོ་ཆ་མེད་པ་ལྟ་བུ། 无羞耻。

འཇིགས་པ། དེ་ཆ་སོང་བ། 羞慚。

了，如“众人說話了”。（同）
འདྲིན་བ་III.

རེན་བའད་། 1. 瘤疔，如树木的瘤疔。

རེད་པ། I. (注同上)

II. བགས་པའམ་གཤི་འཛོམ་བ་དང་སྐད་འཛོམ་་་་

བཤམ་འགགས་པ་ལྟ་བུ། 1. 皮或肉的瘤刺。

2. 声音嘶哑，声塞。

III. བོ་ན་མས་ཀྱིས་སྒྲོ་ཆ་མེད་ཏེ་ལྟ་བུ། 說，如
“衆人已說話”。(同) འཛོམ་ཏེ།

འཛུར་བ། བཞེར་བ། 釘子。

རྩེད་པ་། ལྷག་པ་ལྷེད་པ་རྩེད་། 釘子，鉄釘。

𑖀𑖩𑖪𑖫 (原注缺) 拳。

རེའོགས། (原注缺) 打。

ᠳᠦᠨᠤᠯᠤᠰ | (未詳)

འཛོམ་གྱ། འཕྲད་གྱ། 将会合，所遇。

འཇོམ་པ་པོ། འཕྲད་པ་པོས་འཕྲད་པར་བྱེད་ནི།
会合者，相遇者。

२३५.५५। (注同上)

འཕྲིམས་པ། ཐུད་ཟིན་པ། 已聚会，已会晤。

【增】或作 རྩེལ་པ། 1. 相遇，会合。2. 接近。3. 组合，交織。〔达〕

འཕྲོད་ཚེ། [汉] ཚུག་ཚེ་འཕ། 桌子。

འཛོལ་བ། འཛོལ་བའམ་ནོར་བའི་མིང་། 錯乱，
錯誤。

ཁྲ་མ་ཁན། ཁྲ་མ་སྟོགས་པ་མོ་མ་ཁན་འཛིན་པ་མོ་པ།
作陶器者，泥瓦匠。

面鼓，大鼓，鼓之一种。(同) ཁྲ་རྩ་ཆེན་པོ་

རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 长腰鼓，鼓之一
种。

རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 大鼓，
鼓之一种。【增】大罐鼓。〔达〕
(同) རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 1. 西康的澜沧江。
2. 池塘的水。

རྩ་རྩ་ | (原注缺) 陶器。

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 瓦盆，瓦鉢。

རྩ་རྩ་ | (原注缺) 瓦匠。【增】烂泥。〔四〕

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 瓦瓶，罐
子。

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 陶器，如瓦瓶，
水罐，缸。

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 有烧瓦的泥土
之山。

རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 瓦坯，未烧之陶器等。

རྩ་རྩ་རྩ་ | (原注缺) 泥水匠之家具。

རྩ་རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 零碎，素乱。

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 派遣。(同) རྩ་རྩ་

རྩ་རྩ་ | (原注缺) 派遣者。

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 派遣。(同) རྩ་རྩ་

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 1. 虚妄。2. 说假话者。3. 有泥者。

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 泥多，泥濘。

【增】极湿难耕之地。〔达〕

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 1. 泥，如渾水渾泥。
2. 虚妄。

རྩ་རྩ་ | (注同上)

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 1. 一切财物。2. 药物。
3. 火药。【增】1. 物质，物件。2. 在哲学中
指物质，实质，实有。

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 1. 以财物做成。2. 庙，佛殿。

རྩ་རྩ་ | (注同上)

རྩ་རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་རྩ་ 一体(佛)，如心与心所二为一体。

རྩ་རྩ་ | (原注缺) 异体(佛)。

རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་ 似(是)字之誤

冷风。【增】1. = རྩ་ 或 རྩ་ 风。2. 或
作 རྩ་ 牧人。〔达〕嗅觉。〔高〕

རྩ་ | (原注缺) 旋风。

རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་ 风与雨。

རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་ 1. 牧者。2. 保
护者。(同) རྩ་ II。

རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་ 顺风，风吹来之方向。

རྩ་ | རྩ་རྩ་རྩ་ 1. 揉，如正揉面。2. 踏，蹂，踩。

【增】1. 捣，舂碎。2. 捏，搓揉。3. 压迫，
折磨。〔达〕(同) རྩ་

རྩ་ | I. རྩ་རྩ་རྩ་ 1. 揉，如正揉面。2. 踏，蹂，踩。

1.保姆。2.牧羊人。3.风。

II. ལུང་བར་བྱེད་པོ་ལའང་། 1.牧者。2.保护者。(同) རི་བ།

རི་མ། རིག་ལྷོ་བས་བྱེད་པགས་པའི་ལྷ། 睫毛。

【增】壶，罐，盆。〔达〕

རི་མ་སྒྲུག་པོ། རིག་གི་གཟེ་ས་སྒྲུག་པོར་གྱུར་བ། 睫毛厚密。

རི་མེད། ལུང་བ་མེད་པ་ཉུ་བ། 无保护者。

རི་བཞིན་པ། ལྷོ་ཞིབ་རི་བཞིན་པའམ་ཀང་བའི་འགྲུ་རྩ་རི་བཞིན་པ། 1.揉，如正揉面。2.踏，踩。(同) རི་བ།

རི་གསང་། ལུང་བ་མེད་པའི་རི་གསང་། 冷风。

རི་གསང་བ། ཁྱིའི་མིང་། 狗。

རིག་པོ། རིག་པ་རིག་པོ་གཟེ་བའི་ཅན། 威严。

【增】刚强。〔四〕

རིང་པོལ། རིང་བའི་ཆུ་ཕྱིར་པོལ་ཤོག། 将池中水潑出(命令詞)。

རིང་བུ། མཚོ་རིང་བུ། 池塘，湖沼。

རིང་དཔོལ། རིང་བའི་ཆུ་ཕྱིར་འཔོལ་བར་བ། 池中水被潑出。

རིང་འཔོལ། རིང་བའི་ཆུ་ཕྱིར་འཔོལ་དགོས། 須潑出池中水。

རིང་མ་ཆེ། (原注缺) 大池，湖。

རིང་རིང་། (原注缺) 池，湖。

རིངས། ལྷ་གཟིངས་ཉུ་བ། 筏子，船只。

【增】=ལྷ་རིངས། 〔达〕

རིའུ། རིའུ་རྩེ་རྩེ་ས་ཆུང་ཆུང་། 小瓦罐。

【增】1.牧人。2.魚鱗。〔达〕

རིར། ལུག་རིར་ཉུ་བ། 牧人，如牧羊人。

རིས་ཤིག་ ལྷོ་ཞིབ་རིས་ཤིག་ 揉吧！揉面吧！

རྩོ། རྩོག་རྩོས་མ། 虚伪，假的。

【增】=འཛིན་པ་ 或 ལྷོ་མ། 〔达〕(同) རྩོ་བག

རྩོ་འབྱུལ། རྩོས་ཏི་སྒྲུལ་པའི་རྩོ་འབྱུལ་ལོ། །གཞན་གྱི་སེམས་སེས་དང་གཤམ་འགྲོ་བ་སོགས། 神变(佛)，如了解他人之心，翱翔虚空等。

རྩོ་འབྱུལ་ལ། རྩོས་བྱུང་དང་རྩོས་ཐོབ་ཀྱི་རྩོ་འབྱུལ་དང་གན་རྩིན་ཞེས་པ་སྒྲགས་ཀྱིས་ནས་གཤམ་འགྲོ་བ་སོགས་དང་གཞན་སེམས་སེས་པ་དང་སྒྲན་ལས་བྱུང་བ་དང་ལས་ལས་བྱུང་བ་ལྟ་བུར། 五种神变(佛)：1.修持与后得之神变。2.誦根底罗咒，飞騰虚空等。3.了知他心。4.药力所起。5.业力所感。

རྩོ་བག་ རྩོག་རྩོས་མ། 伪，虚妄。

【增】伪装笑颜。〔达〕(同) རྩོ།

རྩོ་བག་ཅན། རྩོན་སྒྲོ་སྐལ་ན། 虚妄者，說妄語者。

རྩོ་སྒྲོ་སྐལ་ན། མི་བཞིན་སྒྲོ་བ་པོ། 妄語者。

རྩོན། མི་དགེ་བཅུ་ལྔ་ཙམ་ཆན་ས་མཐོང་བ་མཐོང་བ་ཡིན་ཞེས་སྒྲོ་བ་ཉུ་བ། 妄(佛)，十不善之一，如未看見而却說看見。

རྩོན་ཆོག (注同上) 妄語(佛)，虛話。

རྩོལ་བ། བསྐྱེད་པས་པའི་དོན་ཏི་དོན་དམ་པ་སྐྱེལ་བར་བྱེད་པས་ཀྱན་རྩལ་བ་ཡང་ན་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་ཅན། 障蔽，欺誑，說謊。

རྩོས་སྐྱེས། ལྷ་དང་སྤྱིད་པ་བར་ས་སོགས་རྩོས་ཏི་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ། ། 化生(佛)，天及中有等，皆变化生。

རྩོས་པ། 1.སྐྱུལ་བསྐྱུར་བ་ཉུ་བ། 化，如变化。

II. རྟོག་རྒྱས་མི་བདེན། 假，虚妄不实。

𣎵་བ། ཡང་བཞེས་ཟིན་མ་ཡིན་པ་ཞེ་བཞིན་པ་ཉ་ལུ་

ཡང་བཞེ་དགོས་ན་ཞེས་ཤིག 卷起，撩起，提起，
捆起。

𣎵་བཞིན་པ། (原注同上) 正卷起，正撩起，

正提起，正捆起。

𣎵ལ། ར་ས་རུང་རུང་ར་ལུ་ཉ་ལུ། 瓦罐，小沙
罐，瓦瓶。

𣎵ས་ཤིག རུ་པ་ཡང་ཞེས་ཤིག 撩起吧！把衣服
撩起吧！

𣎵གས་ཆེན། (原注缺) 1. 大圆满。2. 西康一
地名及寺院名。

𣎵གས་ལྷན་དུས། འབྲས་བུའི་དུས་དང་བདེ་བའི་
དུས་དང་བསྐྱལ་པ་བཟང་པོའི་དུས་(དང་)།

圆满时(佛)，果熟时，安乐时，贤劫时。

𣎵གས་པ། ཚར་ཟིན་པ། 圆满，完了，完成。

【增】1. 成就，毕竟。2. 完备，完善。〔达〕

𣎵གས་བྱང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་རྣམས་པའི་

བྱང་རུབ། 三菩提，大菩提(佛)，佛位，
圆满大菩提。

𣎵གས་བྱེད། ལུ་རྟེགས་པ་ཞིག 富兰那[梵]，外
道之一。【增】1. 完结。2. 避諱死之語。〔四〕

𣎵གས་ཆོག གོ་ངོ་ན་ན་སྟགས་སྒྲན་བསྟུ་ལའང་།

圓滿詞，如藏文之 གོ་ངོ་ 等字，亦作 སྒྲན་བསྟུ་

𣎵གས་རིས། (原注缺) 圓滿次第(佛)。

𣎵གས་ལ་ཁད། རྟོགས་ཟིན་ལ་ཉེ་བར་ཁད། 将圓
滿，临完。

𣎵གས་སངས། དོན་གཉིས་མཐུན་སོན་པའི་སངས་

རྒྱས། 正等觉(佛)，二利究竟之佛果。

𣎵གས་སོ། ཚར་སོང་ངོ་། 圓滿，完了。

𣎵ང་། རྟོགས་པའི་མཁར་རྫོང་ཁང་པ་དང་དེ་

ལ་གནས་པའི་དཔོན་པོ་ལའང་། 1. 堡垒，碉堡。

2. 駐堡垒之官。【增】現在指地方长官和稅
务官的总部。〔达〕

𣎵ང་མཁར། རྟོགས་པའི་མཁར་རྫོང་ཁང་པ།

堡垒，碉堡。

𣎵ང་སྡེད། རྫོང་ལ་བཞུགས་པའི་དཔོན་པོ། 住堡

中之官长(县长之类)。

𣎵ང་གནས་ས། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་ལའང་། 住堡女
(藻)。鄯摩天女。

𣎵ང་བུ། ལས་བཀྲགས་སྟགས་ལས་ཆས། 路粮等
行装。

𣎵ང་བ། ལས་དུ་རྫོང་བཞིན་པ། 差遣，正在路中
遣送。

𣎵ང་རྫོང་བ། (注同上)

𣎵ང་གཞིས་ཆོ། རྫོང་དང་གཞིས་ཀ་སྟགས། 碉堡
和地产等。

𣎵ང་ལ་བྱོས་པ། (原注缺) 逃往堡中。

𣎵ང་སྤྱང་། རྫོང་མཁར་སྟགས་ལྷ་མཁན་ནས་སྤྱང་
བ་པ། 守护碉堡等者。

𣎵ངས། འབྲལ་བ་ལེགས་རྫོངས་དང་ཐག་རིང་དུ་
རྫོངས་ཤིག་དང་ནང་དུ་རྫོངས་ཤིག་དང་འབྲལ་བ་
གཅིག་ལའང་། 1. 送行的礼物。2. 遣送。
3. 装入内。4. 奉献。

𣎵ངས་ཤིག ཐག་རིང་དུ་རྫོངས་ཤིག་དང་ནང་དུ་

རྫོངས་ཤིག 1. 遣送远方。2. 装入(命令詞)。

𣎵བ་པ། ཀྱན་རྫོབ་པ་ཀྱན་རྒྱེབ་པའི་དོན། 障蔽，

ཀྱན་རྒྱལ་པ་ 一詞，即普遍障蔽之义。

རྒྱལ་པ་ 藏文་ལྟེ་ 障，遮障（命令詞）。

བརྒྱུ་དགོས། ཐག་རིང་དུ་ཕོ་མ་བརྒྱུ་བར་བྱ་བ་
དང་ཕྱོད་དུ་ནོར་བརྒྱུ་བར་བྱ་བ་དང་བརྒྱུ་.....
དགོས་ཏུ་བྱ། 1.須派遣使者远行。2.将财宝
装入器中。3.須派遣。

བརྒྱུ་བྱ། （注同上）

བརྒྱུ་མ་པ། རྒྱུ་མ་པ་ཐག་རིང་དུ་བརྒྱུ་མ་པ་
པ་དང་ནང་དུ་བརྒྱུ་མ་པ་བྱ། 1.寄发。2.已
派遣远行。3.已装入里面。

བརྒྱུ་བྱ། དེ་ལྟར་དུ་བརྒྱུ་བྱ་དགོས། （未詳）

བརྒྱུ་མ་པ། དེ་ལྟར་དུ་བརྒྱུ་མ་པ་བྱ། （未詳）

བརྒྱ། ཀྱང་པའི་ལོག་དུ་བརྒྱ་བར་བྱ་བ་དང་ཟན་
དང་ཕྱོ་ཞིབ་བརྒྱ་བར་བྱ་བ་ལམ་བརྒྱ་བྱ། 1.踏。
2.揉，如揉面。3.当揉。

བརྒྱ་བྱ། （原注同上）所揉。

བརྒྱུ་མ་པ། ཕྱོ་ཞིབ་དང་ཟན་པ་བརྒྱུ་མ་པ་དང་
ཀྱང་པའི་ལོག་དུ་བརྒྱུ་མ་པ་དང་ཚུགས་པའམ་
ཐུབ་པའི་དོན་ལའང་། 1.已揉，如已揉面，已
揉糌粑。2.已踏。3.能胜过。

བརྒྱུ་བྱ། གཞན་དུ་བརྒྱུ་བར་བྱ། 所变化，当变
化。

བརྒྱུ་མ་པ་(དྲི)། ཁོ་བོར་བརྒྱུ་མ་པའམ་མིའི་ནམ་པར་
བརྒྱུ་མ་པ་སྤྱུལ་དྲི་ཏུ་བྱ། 变化，如现为忿怒
明王，或化为人形。

བརྒྱུ་མ་པ། （注同上）

བརྒྱ་ཁང་ལེན། （未詳）

བརྒྱ་བྱ། ཡར་བརྒྱ་བར་བྱ། 所撩起。

བརྒྱུ་མ་པ། ལོག་ཡར་བརྒྱུ་མ་པ་ལའང་། 撩起，
衣服已撩起。【增】衣两边短翘。〔四〕

ཕ། རྒྱལ་རྒྱལ་མ་ལའང་། 1.狐。2.柳宿（二十八
宿之一）。【增】沟漕或管子，西藏一般为木
制的。〔达〕呼仆人。〔高〕

ཕ་སྒྲིམ། མཚན་མོའི་རི་དྲགས་ཀྱང་ཟེར། 狐，野
干。【增】狡猾的人，胆小的人。〔达〕
（同）ཕ་མོ།

ཕ་ཁ། ཁང་ཐོག་གི་ཆུ་འཕྲོ་སྤྱུལ་བྱ། 水竇，房
檐上的流水洞。【增】廊檐上流水槽的口。
〔达〕（同）ཕ་ཁ།

ཕ་ཁྱུང། ཕ་མོའི་ཁྱུང་བྱ་དང་ཁང་ཐོག་ཆུ་འཕྲོ་སྤྱུལ་
ཁྱུང་ལའང་། 1.狐穴。2.屋上水竇。

མ་རྩ། མ་མོ་རྩ་པོ། 大狐狸。

【增】打狐狸的套子。〔四〕

མ་བརྩལ་བ། མ་མོས་རྩེད་རྩལ་པ་ལྟ་བུ། 狐狸叫。

མ་རྩ། མ་བའི་རྩལ་སྟོན་ཁྱད་པར་ལའང་། 1. 順着
瓦檐流下的水。2. 水簷，水洞。

མ་རྩ་ཕྱག་ རྩེད་སྟོན་རྩལ་རྩལ་། 小筐，篮子。

མ་བདག་ བཞི་རྩ། 狐主（藻）。犀牛。

མ་ནག་ མ་མོ་ནག་པོ། 玄狐，黑狐。

【增】黑元狐皮。〔四〕

མ་ཐུགས། མ་མོ་འི་པགས་པ། 狐皮。

（同）མ་སྟོག

མ་འཕྱང་། ར་མའི་མིང་། 垂胡（藻）。山羊。

མ་བ། ཁང་ཐོག་གི་རྩལ་འགྲོ་ས་ཁྱད་བུ། 水簷，屋
檐上的流水洞。【增】甲状腺肿。〔达〕

（同）མ་པ།

མ་མོ། མཚན་མོ་འི་རི་དྲགས་ཀྱང་ཟེར། 狐。

（同）མ་སྟེགས།

མ་གཞུང་མཁས། རྩལ་ཐབས་མཁས་པ། 善于
隐藏，善于逃避。

མ་ར་རྩ་སི། [梵] རྩ་པོ་བ་ར་རྩ་དང་རྩ་པོ་མ་
སི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་གནས་པའི་གྲོང་ཁྱེད་ར་མ་ཡུལ་
ལའང་། 婆罗庇斯，婆罗奈河与阿斯河二河
中間之城市或地区。【增】或作 མ་ར་ན་སི།
印度的貝拿勒斯城，釋迦佛在其邻近初轉法
輪。〔达〕（达作 མ་ར་ན་སི་）

མ་རྩ་ན། [梵] རྩ་ལའང་། 龙。

【增】1. 水神。2. 一种草。〔达〕

མ་པ། （未詳）

མ་པས་རན། དུར་ཁོད། 狐路（藻）。尸林，
坟墓。

མ་ལ། གསལ་ལེའམ་ས་ལེའང་། 明显，清楚。

【增】或作 མ་པ་ལ། མ་པ་ལེ་བ། 〔达〕

མ་ལེར་ཤར། གསལ་པོ་ཤར་བ། 明显。

མ་ལོང་། རྩ་རྩུན། 环，耳环。

མ་སི། ཤིང་ཐོག་ཅིག་གས། 一种苹果。

མང་། [汉] རྩ་ནག་གོ་ས་མང་དང་ཀུན། 王爵。

མང་ཀུན། （原注同上）王公，王爵与公爵。

མང་མང་། མང་མང་ཞེས་འཛུམ་པའམ་བགད་བ།
笑。

མང་འཛུམ། （注同上）

མལ་གྱིས། ཤར་ཤར་གསལ་པོས། 明显地，清
楚地。【增】=མལ་ལ། 〔达〕

མལ་ལ། མ་ལེའམ་གསལ་ལ། 明显，清楚。

མས། མ་མོས་དང་ཆོག་སྟེགས་མས། 1. 由狐，以
狐。（མ་'的第三轉声）2. 呼詞，喂！

མ་སྟོག་ མ་མོ་འི་པགས་པ། 狐裘，狐皮。

（同）མ་ཐུགས།

ཞ་མུ། ཀྱང་པ་ཞ་རེ་ལུས་གཙུག་པུ་ལ་མུ་
མེད་པ་ལའང་། 跛脚，裸身，或秃顶。

【增】= རྟ་མེད། 无耳。〔达〕

ཞ་ཉི་དཀར་ནག་ ལྷགས་རིགས་ཞ་ཉི་དཀར་ནག་
錫，鉛。

ཞ་ཉི་སྒྲིམ། མི་ཁྲིའི་མིང་། 鉛生（藻）。黄丹。

【增】= དུལ་མུ། 水銀。〔达〕

ཞ་ཐྱངས་པོ། ཀྱང་པ་ཞ་རེ་སྐྱོན་ཅན། 跛，瘸。
(同) ཞ་པོ།

ཞ་འཐྱང་འཐྱང་། ཀྱང་པ་ཁྱོག་ཁྱོག་འཐོ་བའི་
མིང་། 跛行，脚腿歪屈而行。

ཞ་བ། བག་ལ་ཞ་བའས་ཡིབ་པ་ཉུ་བ། 隱沒，隱
蔽。【增】跛。〔达〕

ཞ་པོ། ཀྱང་པ་ཞ་རེ་སྐྱོན་ཅན། 跛，瘸。

【增】手足殘廢者。〔本〕(同) ཞ་ཐྱངས་པོ།

ཞ་འཐྱིང་། ཞབས་འཐྱིང་རྟེ་ཞབས་ཐྱིས་ཞབས་འཐྱིང་
ཞེས་བའང་སྤྱང་། 隨行，侍从，亦作 ཞབས་
འཐྱིང་། ཞམ་འཐྱིང་།

ཞ་ལྷག་ ཞ་ཉི་ལྷག་གུ་ལས་དེ་དང་འདྲ་བའི་ལྷག་གུ་
ལའང་། 鉛筆。

ཞ་ར། ཞ་པོ་འཕམ་མིག་སྐྱོན་ཅན་དང་ཀྱང་ལག་དབང་
པོ་སྐྱོན་ཅན། 1. 独眼者。2. 手脚有殘疾者。

ཞ་ལ། ཡང་གཞི་ཞལ་པ་ཉུ་བ། 涂抹，如泥

水工之涂抹。

【增】ཞལ་པ་ 的变体字，抹墙。〔达〕

ཞ་ལྷ། ལྷ་གསར་དུ་སྐྱིས་པའི་ལྷ་གུ་ལས་ལྷང་བ། 新
生草芽，苗。

【增】后藏札什倫布附近的地方名，此地有
大庙为著名史学家布頓大師坐床之地。〔达〕

ཞ་ལྷ་སྒྲིམ། (注同上)

ཞ་རྟོག་ ཞ་མའི་རྩ་རྟོག་ 帽子的頂子。

ཞ་རྟིགས། དབུ་ཞའི་རྟིགས་བ། 帽架。

ཞ་ཐེབ། ཞ་མའི་ཕྱེ་བྱ། 帽之一種。

ཞ་རྟ་རིང་། རྩ་བཙའ་ཁ་པའི་དབུ་ཞ་རྟ་བ། 长
耳帽，如宗喀巴帽。

ཞ་མོ། མགོ་བའི་གོས། 帽子，冠。

【增】或作 ཞ། 〔达〕

ཞ་དམར། དབུ་ཞ་དམར་པོ། 紅帽。

【增】西藏佛教的旧派。〔达〕

ཞ་མེར། དབུ་ཞ་མེར་པོ། 黃帽。

【增】西藏佛教的新派。〔达〕

ཞ་མེར་བདག་ཉིད། བཙའ་ཁ་པ། 黃帽主（藻）。
宗喀巴大師。

ཞག་ མར་སྐྱུ་རྩེའི་ཞག་མོ། 酥油之脂肪，油沫。

【增】1. 凝血块。2. 茶或其他液体（如奶）冷
却后形成的薄膜。3. 一天，但并非与“夜”
相对（与夜相对的字为 ཉིན་མོ་），据说有三
种：（1）ཉིས་ཞག་ 太阳经过黄道所需时间的
三十分之一。（2）ཉིན་ཞག་ 由日出至次日日

出之時間。(3) ཚེས་ཞུག 与每次新月增减成比例之時間区分。〔达〕

ཞུག་ཀྱི་གཞི་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ 日灾，日的关煞。

ཞུག་གི་ཕྱི་ལོ་ 日聚(藻)。月，月份。

ཞུག་གཅིག་ ཉིན་མཚན་རིམ་པོ་གཅིག་དང་ཡུད་ཅམ་
ཐུག་ཅུང་མཚན་དུག་ཅུ་ཐུག་ཅུ་ཐུག་ཅུ་ཐུག་ཅུ་
གི་ཚུ་ཚོ་ ༢༠ ཡང་ན་ཉིན་ཞུག་ཚེས་ཞུག་ཕྱིས་ཞུག་
གསུམ་དུ་བྱེ་བཤོ། 一天，一昼夜，三十須臾，
六十刻，即現行之二十四小时，又有 ཉིན་
ཞུག་ ཚེས་ཞུག་ ཕྱིས་ཞུག་ 三种。(参看 ཞུག་
条【增】) (同) ཞུག་པོ།

ཞུག་ཆེན། མིའི་གཤེད། 人肉。

ཞུག་ལྷན་མ། ས་གཞིའི་མིང་། 具夜女(藻)。
大地，地球。

ཞུག་པོ། ཉིན་མཚན་རིམ་པོ་གཅིག་དང་ཡུད་ཅམ་
ཐུག་ཅུང་མཚན་དུག་ཅུ་ཐུག་ཅུ་ཐུག་ཅུ་ཐུག་ཅུ་
གི་ཚུ་ཚོ་ ༢༠ ཡང་ན་ཉིན་ཞུག་ཚེས་ཞུག་ཕྱིས་ཞུག་
གསུམ་དུ་བྱེ་བཤོ། 一天，一昼夜，三十須臾，
六十刻，即現行之二十四小时，又有 ཉིན་ཞུག་
ཚེས་ཞུག་ ཕྱིས་ཞུག་ 三种。(参看ཞུག་条【增】)

【增】或指一夜。〔本〕(同) ཞུག་གཅིག་
ཞུག་འཕུལ། ཉིན་འཕུལ་བ་ཉུ་བུ། 度日子。
ཞུག་བྱུག་ མར་ཞུག་གི་སྒྲོང་། 倒酥油之器具。
ཞུག་ཁོན། ཉིན་ཞུག་མང་དུ་སོང་བ། 已經許多天。
ཞུག་ས། ཉིན་ཞུག་གཅིག་གི་ས་ལའང་། 一昼夜之
宿处。【增】停留处。〔高〕

ཞུག་སྒྲོལ། ལྷ་པོ་སྤེལ་མིང་ལའང་། 1. 解繩
索。2. 悉多河。

ཞུག་སྒྲོལ་བ། ཐག་པ་ཞུག་སྒྲོལ་བ་བཟུང་བར་བུ་ཉུ་
བུ། 如被帶鈎的繩索捉住。

ཞུག་སྒྲོལ་བ། ཐག་པ་ཞུག་སྒྲོལ་བ་འཛིན་པར་བྱེད་
བ་ཉུ་བུ། 如用帶鈎的繩索捉住。

ཞུག་སྒྲོལ་བ། ཐག་པ་ཞུག་སྒྲོལ་བ། 繩索。

【增】帶活結的投繩，捉鳥兽用。〔达〕

ཞུག་སྒྲོལ་བ་ཅན། ལྷ་པོ་དང་ཐུང་པོ་ཆེ། 有素者
(藻)。1. 水神。2. 象。

ཞུག་སྒྲོལ་བ་འཛིན། ལྷ་པོ་ལའང་། 拿着繩索
(藻)。水神。

ཞང་ཉི། ལ་མའི་རིགས་དང་འབྲེལ་བའི་མི་རྒྱལ་
སོ། 舅父，母系亲属。(同) ཞང་ལགས།

ཞང་པོ། (注同上)

ཞང་ཁྲོན། ལྷ་ཞིག་ལའང་། 1. 大臣名。2. 天神
之一。

ཞང་ཁྲུང་། ལུལ་ཞིག་གུ་གའི་ལུལ། 西藏地方
之一。

ཞང་བཟའ། ཞང་ལུལ་ནས་བྱུང་བའི་མནའ་མ། 从
ཞང་地方所娶之媳婦。

ཞང་ལགས། ལ་མའི་རིགས་དང་འབྲེལ་བའི་མི་
རྒྱལ་སོ། 舅父，母系亲属。

(同) ཞང་ཉི། ཞང་པོ། [达]

ཞུད་པ། (原注缺) 【增】= ཚོད། 正确的猜測。

ཞུད་ཅམ། ཅུང་ཟད་ཅམ་སྒྲན་ཞུད་ཅམ་བཟུང་བ་ཉུ་བུ།
少許，如放少許葯。

ཞན་པ། དུག་ཞན་བར་གསུམ་ཟེར་དེང་སང་ཞེས་བ་
འང་ཟེར། 弱，現今也說 弱之。【增】1. 缺。
2. 殘廢。3. 小。〔四〕 低劣。〔高〕

ཞུ་པོར་སྤང་བ། རྩོད་པར་སྤང་བའམ་ཁུད་པ།
弱了，緩慢了，衰退了。

ཞུམ། ཀྱང་པ་དང་གཏིང་། 1.脚(敬)。2.底。

【增】下部，下端。〔达〕

ཞུམ་ཀྱུག་ བཞུགས་སའི་ཀྱུག་ཀྱུག་ 椅子(敬)。

ཞུམ་གྱི་གདུ་བ། ཀྱང་པའི་རྩུ་མ། 足釧(敬)。

(同) ཞུམ་གདུ་བ།

ཞུམ་གྱ། ཡི་གེའི་ཞུམ་ལ་ཕྱགས་ཀྱི་རྩ་བ། 藏文
字下如鈎形之元音符号。

ཞུམ་ཀྱ། (未詳)

ཞུམ་བཅགས་པ། སྤང་བའི་སྤང་། 去，往
(敬)。【增】1.= ཞུམ་ཆགས། 鞋，靴。

2.地面，土地。〔达〕

ཞུམ་འཆག འཕྱོད་པའི་སྤང་། 去，行(敬)。

ཞུམ་རྩེ། ཀྱང་པའི་རྩེ། 足迹，脚印(敬)。

ཞུམ་རྩྭ་བ། ཞུམ་འབྱིང་རྩ་བུ་ཞུམ་ཞུ་བ་
འམ་བཀྱར་བའམ་བཀྱར་རྩེ་བའི་སྤང་། 侍
从，仆人。

ཞུམ་གདུགས་པ། ཞུམ་ལ་ཐུག་པར་བྱས་པ།
礼足，接触足部(表示敬意)。

ཞུམ་རྩྭ་བ། ཀྱང་པའི་རྩྭ་བ། 脚跟(敬)。

ཞུམ་རྩྭ། ལྷམ་ལའང་། 1.脚凳。2.靴，鞋。

ཞུམ་རྩྭགས། ཀྱང་རྩྭ་ནམ་ཀྱང་ཁྱི་ལའང་། 脚凳。

ཞུམ་ཐང་། ཀྱང་ཐང་། 步行(敬)。

ཞུམ་ཐྱགས། རྩྭ་གས་ཐྱེད་པ་དང་འཕྱོད་པ་ལའང་།
1.帮助，伺候。2.行走，启程。

(同) ཞུམ་གདུགས། ཞུམ་འདྲིགས།

ཞུམ་ཐྱིབ། (原注缺) 踐行。

ཞུམ་མཐིལ། ཀྱང་པའི་མཐིལ། 足掌，脚心(敬)。

ཞུམ་བྱང་བ། རྩྭའི་ཞུམ་གྱི་རྩ་བ། 足下，閣
下，身前(表示恭敬的称呼)。

ཞུམ་གདུ་བ། ཀྱང་པའི་རྩུ་མ། 足釧(敬)。

(同) ཞུམ་གྱི་གདུ་བ།

ཞུམ་གདུགས། རྩྭ་གས་ཐྱེད་པ་དང་འཕྱོད་པ་ལའང་།

1.帮助，伺候。2.行走，启程。

(同) ཞུམ་ཐྱགས།

ཞུམ་འདྲིགས། (注同上) 【增】服务，

俗語等于 ཞུམ་ཐྱིས། 仆人。〔达〕

ཞུམ་འབྱིང་བ། ཀྱང་པ་འབྱིང་བའམ་ཀྱང་
འབྱིང་བ། 1.使衰退。2.扯腿(意即使他人
丢面子)。

ཞུམ་བཞེལ་བ། ཞུམ་འོག་ཡི་ཁྱུང་བཞེལ་བ་རྩ་
བ། 底下穿孔。【增】无底物。〔四〕

ཞུམ་པད། རྩྭ་པོ་དང་ཞུམ་པདྱའི་གཞུགས་སུ་
བཀོད་པ་ལའང་། 大臣(西藏地方政府的四
位噶倫之称謂)。

ཞུམ་ཐྱིས། གཞུགས་པོ་འི་སྤང་ཞུམ་འབྱིང་དང་ཞུ་
རིང་ཞུམ་རིང་ཞུམ་པའང་སྤང་། 随从，仆役，
亦作 ཞུམ་འབྱིང་། ཞུ་རིང་། ཞུམ་རིང་།
(同) ཞུམ་འབྱིང་།

ཞུམ་ཐྱོ། ཀྱང་པམ་ཞུམ་ཐྱོ་བྱེད་ཁམ་གཞུམ་གཏོང་
ངམ་ཐོངས་རྩ་བ། 舞蹈(敬)，如足舞蹈，
口唱歌。

ཞུམ་འབྱིང་། གཞུགས་པོ་འི་སྤང་ཞུམ་འབྱིང་དང་
ཞུ་རིང་ཞུམ་རིང་ཞུམ་པའང་སྤང་། 随从，仆役，
亦作 ཞུམ་འབྱིང་། ཞུ་རིང་། ཞུམ་རིང་།
(同) ཞུམ་ཐྱིས།

ཞལ་མ། ཞལ་མ་གྱིས་སྒྲུབ་པ་ལའང་། 1. 下部。

2. 衣服边缘。【增】女人衬裤，下裳。〔达〕

ཞལ་མ་རྩྱང་མ། ཀྱང་པ་ཆེན་མ་ནས་བཞི་དོན།
莫伸脚（敬）。

ཞལ་སྤུ་ལྷན་པ། （原注缺）

【增】韻脚，一个韻节。〔达〕

ཞལ་བམིཔ། ཀྱང་པ་བྱས་ཏུ། 洗脚水。

ཞམ་ཏུ། （未詳）

ཞམ་འབྲིང་། ཞལ་འབྲིང་གཡོག་པོ་འི་མིང་དུ་

སྟུང་། 似即 ཞལ་འབྲིང་། 侍从，仆人。

ཞམ་རིང་། （注同上）

【增】=སྐྱུ་མདུན། 大人物面前。〔达〕

ཞར་བྱ། སྐྱུ་བཞུན་ཟིན་མ་ཡིན་ཞར་བྱ་ཏུ་བྱ། 当剃。

ཞར་བྱང་། གཞན་གྱི་ཞར་པ་བྱང་བ་ཏུ་བྱ། 附帶，
附益，附加。

ཞར་ར། མིག་ཡ་གཅིག་མེད་པའམ་མིག་སྐྱོན་ཅན་
དང་ཞ་རའང་ཟེར། 独眼，缺一隻眼，眼有
病者，亦作 ཞ་ར།

ཞར་པ། གཡམ་པ་ལའམ། 兼附，跟随。

【增】=ཞལ་ལ། 〔达〕 順便。〔四〕

ཞལ། ཁ་དང་གཙོང་ལའང་། 1. 口（敬）。2. 面，
臉（敬）。【增】容顏，仪容。〔达〕

ཞལ་ཀྱག དཀར་ཡོལ་ཞལ་བུ་འབྱོགས་བྱེད་ཀྱག་
པོ་འི་དཀར་ཡོལ་པ་པོ་ཀྱག་དང་མོ་འི་པ་པོ་ཀྱག་
ཀྱང་ཟེར། 碗，茶杯（敬），男用的为 པོ་
ཀྱག 女用的为 མོ་ཀྱག

ཞལ་དཀར། དཀར་ཡོལ་མཚན་ཞལ། 茶碗（敬）。

（同）ཞལ་བུ།

ཞལ་བཀོད། བཀའ་འཕྲིན་ཡིག་ཏུ་བྱ། 信札，书
信（敬）。【增】指令。〔达〕

ཞལ་སྐྱེན། རོ་ཆབ་བས་སྐྱེ་ཆབ། 代表（敬），
也說 རོ་ཆབ། སྐྱེ་ཆབ།

ཞལ་སྐྱེམས། ཁ་སྐྱོམ་གསེར་སྐྱེམས་ཏུ་བྱ། 1. 揭。
2. 酒（敬），【增】圣者的飲用物。〔达〕

ཞལ་སྐྱེམས་པ། ཁ་སྐྱོམ་པའམ་བསྐྱེམས་པ།
口渴（敬），干枯。

ཞལ་ཁང་། （原注缺）面輪。

ཞལ་ཁེབས། ཁ་གཙོང་དེ་ཞལ་ཐང་ཁེབས་རམ།
遮面（敬），遮盖物，佛象之幔子。

【增】明王象或双身象面前的遮幔。〔达〕

ཞལ་བྱིམ། བཞིན་རམ་སམ་གཙོང་། 面貌，臉
（敬）。（同）ཞལ་རམ།

ཞལ་མཁན། མར་ཀ་གཙོག་མཁན་ནམ་ཁང་པའི་ཞལ་
བའམ་ཞལ་བྱེད་པ་པོ། 泥水工人，抹房者。

（同）ཞལ་བ་མཁན་པོ། ཞལ་ཞལ་མཁན།

ཞལ་གྱིས་བཞེས། ཁས་ཁྲུངས་པ། 接受，承訖
（敬）。

ཞལ་ངོ་། དགེ་འདུན་སྤྱིའི་དགེ་སྐྱོན་དང་དམག་མི་
ཞལ་ངོ་ལའང་། 1. 僧众总管。2. 軍中总管。

【增】1. 臉，仪容。2. 过去此字亦指統率五
十多人的軍官。〔达〕

ཞལ་ཐུར། གཙོང་བྱང་དུ། 而前（敬）。

ཞལ་གཙོང། ཁ་གཙོང་། 盖（敬），如碗盖，
壶盖等。

ཞལ་ལྷེ་གཙོང། ཁ་མཆུ་མཐའ་གཙོང་པ་པོས་
ཐག་གཙོང་དགོས་པ། 审判，判決（敬）。

ཞལ་ལྷེ་བཙན་པ། ཁ་མཆུ་མཐའ་གཙོང་པ་པོས་

བཅད་ཟིན་པ། 已审判，已判，已判決（敬）。

ཞལ་ཕྱི་ཚེད། ཁ་མཐུ་མཐུར་གཅོད་པ་པོས་ཐག་གས་མཐུར་ཚད་ཅིག་ 审判，判決（敬）（命令詞）。

ཞལ་ཆེ། ཁ་ཆེ་བ་ལའང་། 1. 証断者，裁判者（敬）。2. 嘴大者。

ཞལ་ཆེ་མས། ཁ་ཆེ་མས་ཏི་འཆི་ཁར་སྐྱུ་པའི་ཆོག་ 遺囑，臨終遺言（敬）。

ཞལ་ཆོར། ལའ་ཆོར་ཅིས་པའི་སྐྱུ་སྐད་ནས་བྱུང་གི་རམ་གྱི་མིང་ལ་ལ་ཆོར་རམ་ལའ་ཆོར་ཞེས་པའང་སྐྱུ་སྐད་དོ། ། 拭巾（敬），此語由蒙語 擦巾 來。

ཞལ་མཐུ། ཁ་མཐུ། 訴訟（敬）。

ཞལ་འཆིས། ཁ་མཐུ་པའི་ཁ་མཐུ་བྱུང་པ། 允許，承当（敬）。（同）ཞལ་བཞེས།

ཞལ་གཏོད། ཟས་མཁུངས། 食物的力量（敬）。

ཞལ་ཏ་བ། རྩ་དམ་བྱེད་པ་དང་དགེ་འདུན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་པོ་དང་རྩ་དམ་པའི་བྱེད་པ་པོ་ལའང་།

1. 職事人，管理人。2. 作僧众之事者。3. 負責入。4. 仆役（敬）。

ཞལ་ཏ་བྱེད་པ། （注同上）

【增】1. 服侍。2. 檢查，檢閱，監督。3. 照料病人。〔達〕

ཞལ་ཏ་མ། བྱེད་པའི་བྱེད་པ་པོ་ལྟེ་གཞི་གཞི། 婢女，保姆，女仆（敬）。

ཞལ་ཏིན། ཁ་ཏིན་འདོན་དགོས་ཏུ་བྱ། 念誦（敬），如讀誦經書。（同）ཞལ་གདོན། ཞལ་འདོན།

ཞལ་བཏབ་པ། ཁ་སྐོང་བསྐྱུ་པ། 已补足，已添上（敬）。

ཞལ་ཐང་། སྐྱུ་ཐང་། 画像，真容（敬）。

ཞལ་མཐུན་པ། ཁ་མཐུན་པ། 同意，一致（敬）。

ཞལ་དུ་སྐྱུ། ཞལ་དུ་སྐྱུ་རམ་ཞལ་དུ་ཐོབ་དུ་འཇུག་ 供养（敬）。

ཞལ་དྲོ་བ། （原注缺）烤火，取暖（敬）。

（同）ཞལ་བསྐྱོ་བ།

ཞལ་གདངས་པ། ཁ་གདངས་པ། 張口（敬）。

ཞལ་གདམས། གདམས་ངག་ 教誡，指示（敬）。

ཞལ་གདོན། ཁ་ཏིན་འདོན་དགོས་ཏུ་བྱ། 念誦（敬），如須誦經書。

（同）ཞལ་ཏིན། ཞལ་འདོན།

ཞལ་འདེབས། ཁ་སྐོང་སྐྱུ་པ། 补足，添上。

ཞལ་འདོན། ཁ་ཏིན་འདོན་དགོས་ཏུ་བྱ། 念誦（敬），如讀誦經書。

（同）ཞལ་ཏིན། ཞལ་གདོན།

ཞལ་ནས་སྐྱུ། བྱུང་ཐུག་མེས་པའི་དང་བྱུ་མེ་ལའང་། 口生（藻）。1. 菩薩。2. 婆羅門，梵志（佛）。

ཞལ་ནས་གསུངས། ཁ་ནས་གསུངས་པ། 口說，亲口所說（敬）。

ཞལ་པོར། ཁ་པོར། 碗，茶碗（敬）。

ཞལ་འཕངས། ཁ་འཕངས་པ་རྟེ་ཆོས་མངོན་པར་གསུངས་ཐེར་བ་ཏུ་བྱ། 指（敬），如指云：“对法中說”。

ཞལ་བ་མཁན་པོ། ལའ་ག་གཅིག་མཁན་ནས་ཁང་པའི་ཞལ་བའི་ཞལ་བའི་ཞལ་བྱེད་པ་པོ། 泥水工人，抹房者。（同）ཞལ་མཁན། ཞལ་ཞལ་མཁན།

ཞལ་བྱ། དཀར་ལོལ་མཚོད་ཞལ། 茶碗（敬）。

【增】小杯。〔達〕（同）ཞལ་དཀར།

ཞལ་བྱང་། ཁ་བྱང་། 标题，題詞（敬）。

ཞལ་འབག གནོང་འབག་གས་གནོང་འབག་པར་
བྱེད་པའི་འཆམས་འབག་ལྟ་བུ། 假面具（敬）。

ཞལ་མི་གསལ། ཚིག་མི་གསལ་བ་ལའང་། 語言
不清楚（敬）。

ཞལ་ཚེས། ཟས་ཞལ་ཚུས། （ཚེས་ 疑是 ཚུས་
之誤）飯，食物（敬）。

ཞལ་འཚུས། ཞལ་ཚུས་སམ་ལྟ་བུ་བཤོས་གཏོར་ས་
ལའང་། 1.食品（敬），糕餅。2.供食。亦
作 ཞལ་ཚུས། （同）ཞལ་ཟས།

ཞལ་རྒྱུན། ཁ་རྒྱུན་རྒྱུན་ཚིག་ 妄語（敬）。

ཞལ་ཞལ། ཞལ་བ་ཞལ་ཞལ་བྱས་པ། 涂着，涂抹。

ཞལ་ཞལ་མཁན། ཡང་ཀ་གཙོག་མཁན་ནམ་ཁང་
པའི་ཞལ་བའས་ཞལ་བྱེད་པ་པོ། 泥水工人，
抹房者。（同）ཞལ་མཁན། ཞལ་བ་མཁན་པོ།

ཞལ་བཞེས། ཁས་ལེན་པའས་ཁས་ཁྲུངས་པ། 允
許，承認（敬）。（同）ཞལ་འཆེས།

ཞལ་ཟས། ཞལ་ཚུས་སམ་ལྟ་བུ་བཤོས་གཏོར་ས་ལའང་།
1.食品（敬），糕餅。2.供食。亦作 ཞལ་ཚུས།
（同）ཞལ་འཚུས།

ཞལ་གཟིགས། མིག་གིས་མཐོང་བ་ཟེར། 眼見
（敬）。【增】1.題詞。2.显现。〔达〕

ཞལ་གཡོགས། མཐུ། 复口（藥）。唇（敬）。

ཞལ་རས། བཞིན་རས་སམ་གནོང་། 面貌，臉
（敬）。（同）ཞལ་ཁྱིམ།

ཞལ་རྒྱལ། ཁ་རྒྱལ་མེད་པ། 靜默（敬），无言語。

ཞལ་ལག ཁ་ལག་གསེལ་ཚིགས། 飯，飲食（敬）。

ཞལ་གསེར་སྦྱོན་པ། བཞིན་རས་ལ་གསེར་བྱགས་
པ། 涂金，佛面上涂金（敬）。

ཞལ་གསུམ་མ། རྩོད་ཟེར་ཅན་ལའང་། 三面女
（藻）。光明天女。

ཞལ་བསིལ། གནོང་བྱས་ཆུ་འཕུལ་བ་གསལ་ཆུ། 洗
臉水，漱口水（敬）。

ཞལ་བསྐྱོ་བ། （原注缺）烤火，取暖（敬）。

（同）ཞལ་བྱོ་བ།

ཞི་སྐྱུང་བྱེད། དགའ་རབ་དབང་བྱག་ལའང་།
摧寂靜（藻）。极喜自在。

ཞི་དྲུལ། ཞི་ཞིང་དྲུལ་བ་སྟེ་གསོང་པོར་སྦྱོ་བ་
ལའང་། 平和而馴良，說正直的話。

ཞི་དྲག ཞི་བ་དང་དྲག་པོ་ཁྱོ་བོ་གཉིས། 文武
（寂靜的与忿怒的）。

ཞི་གནས། སེམས་བྱེ་རྩོལ་བྱེ་ཡུལ་ལ་ཁུ་བ་ཞི་ནས་
ནང་དུ་དམིགས་པ་ལ་གནས་པས་ན་ཞི་གནས་ཞེས་
བྱ་བ་དང་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་་་་་་
འཛོགས་ཞི་གནས། 止（佛）。奢摩他〔梵〕。
1.寂灭心向外散，令靜住內所緣，故名寂止。
2.依三摩地令心靜住。

ཞི་བ། སངས་རྒྱུས་དང་ཐར་པ་དང་བྱང་འདས་དང་
དབང་བྱག་དང་དུས་འཁོར་དང་སྤྱོད་པོ་དང་ནས་
སྦྱོས་ལའང་། 寂靜（佛）。1.佛。2.解脫。
3.涅槃。4.自在（天神名）。5.時輪金剛（本
尊名）。6.已酉年。7.毗沙門（天神名）。
【增】1.和平，安靜，平定，平靜，和解，
緩和。2.溫和，和氣。3.靜心，安息。4. =
ཐར་པ་མཐོ་རིམ། 寂灭涅槃。5.溫和的神佛，
与 ཁྱོ་བོ་ 或 དྲག་པོ་ 相反。〔达〕

ཞི་བ་སྐྱེས། ཚྲིམ་པ་དག་ལས་འདྲེས། 寂靜生(藻)。

毗那夜迦(天神名)。

ཞི་བ་བ། (原注缺) 寂靜者。

ཞི་བ་འཚོ། མཁན་པོ་པོ་སྐྱེ་སྤྱོད་ལས་འདྲེས། 靜命

(法師名)；又称堪布菩提薩埵。

ཞི་བ་འཚོལ་བ། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་ཀྱིས།

求寂灭(藻)。1. 声聞(佛)。2. 独觉(佛)。

ཞི་བ་མ། སྐྱེ་བ་དཔོན་ཞིག་ 寂天，一位論師名。

ཞི་བའི་གྲོང་། དཔོན་པ། 靜修处，阿練若(佛)。

ཞི་བའི་འགྲོས་ཅན། འདྲེས་པ་ལས་འདྲེས། 1. 徐行

者。2. 鵝。

ཞི་བའི་གནས། དུར་ཁོང་། 寂靜处(藻)。尸林。

ཞི་བའི་པོ་ཉ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་། 寂靜使者(藻)。

鄢摩天女。(同) ཞི་བའི་ཕྱོགས།

ཞི་བའི་ཕྱོགས། དཔོན་པ་དང་ཡང་ངོ་ལ་ཞི་བའི་

ཕྱོགས་ཟེར། 1. 靜修处，阿練若(佛)。2. 上
弦月。

ཞི་བའི་བྱ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་། 寂靜女(藻)。

鄢摩天女。(同) ཞི་བའི་པོ་ཉ།

ཞི་བའི་སྐྱེང་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་དང་ཡང་ལྷ་མོ་ན་དང་

ལྷ་མོ་བྱ་མོ་ལས་འདྲེས། 寂靜妹(藻)。1. 鄢摩天
女。2. 雅穆那河。3. 跋伽河。

ཞི་བར་གྲགས། རྒྱལ་འཇུག་ 寂靜称(藻)。

遍入(天神名)。

ཞི་བར་འཇུག་ མཚན་མོ། 寂靜轉(藻)。夜間。

ཞི་བར་གནས་པ། I. དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལས་འདྲེས།

1. 安靜地住。2. 大自在(天神名)。

(同) ཞི་འཛིན།

II. མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་ཚྲིམ་པ་དག་ལས་འདྲེས། 1. 火。

2. 火神。3. 毗那夜迦(天神名)。

ཞི་བར་མཛད་པ། སངས་ཀྱིས། 能靜(藻)。佛。

ཞི་བྱེད། གཤིན་རྗེ་ལས་འདྲེས། 1. 使安靜。2. 閻羅

王。【增】1. 混合飲料。2. 圣者帕当巴在西
藏創造的密教宗派名。〔达〕

ཞི་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་དང་སྐྱེ་བ་མ་དང་ཅེ་སྐྱེ་བ་ལས་འདྲེས།

寂靜女(藻)。1. 鄢摩天女。2. 度母。3. 狼，
狐。【增】籐、竹的或木制的篩子。〔达〕

ཞི་མི། ཕྱི་ལ། 猫。【增】= ཞི་མ་བྱ། 〔达〕

ཞི་འཛིན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལས་འདྲེས། 靜持(藻)。

大自在(天神名)。(同) ཞི་བར་གནས་པ།

ཞི་འཛིན་པ། འཁོར་བ་ལས་འདྲེས། 持寂靜(藻)。

生死輪迴。

ཞིག་གཅིག་ 一个，一种。

ཞིག་དཀར། འཇིག་དཀར། 难坏。

ཞིག་ག། ཟས་ཐོ་ཞིག་ག་ལྟ་བུ། 祝愿詞，如說：
“愿吃飯”。

ཞིག་ཏུ། གཅིག་ཏུ། 于一种。

ཞིག་པ། འཇིག་ཏུ་མ་ཡིན་ཞིག་ཟེན་པ་འདས་པ། 毀
坏，已坏。(同) ཞིག་རལ་པ།

ཞིག་པོ། ཆག་དུམ་ལྟ་བུ། 破碎，如碎片。

【增】通达空性的智慧或人。〔达〕

ཞིག་རལ་པ། འཇིག་ཏུ་མ་ཡིན་ཞིག་ཟེན་པ་འདས་

པ། 毀坏，已坏。(同) ཞིག་པ།

ཞིང་། I. གནས་ས་གཞི་དང་དཀྱིལ་འཁོར། 世界，
大地，坛輪(佛)。(同) ཞིང་ཁམས།

II. འབྲུ་ཞིང་འབྲུ་སྐྱེས་ས་གཞི་གཤིན་སའདྲེས། 田

地，肥田。【增】1. = བདག་ཉིད། 自性。
2. 土壤。3. 耕耘。4. 佛土，佛所教化的境域。

〔达〕（同）ཞིང་ས།

III. ཚལ་ཐུང་དེ་ཚལ་གི་བར་ཚལ་སུ་དར་ཞིང་་་་

ཀྱས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ལའང་། 连接词，如：དར་ཞིང་

ཀྱས། 繁盛。【增】用于添后字 ང་ན་མ་འ་ར་
ལ་ 的后面，参看 ཅིང་ 字。〔达〕

ཞིང་སྐྱེས། མི། 田生（藻）。人。

ཞིང་ཁམས། གནས་ས་གཞི་དང་དཀྱིལ་འཁོར། 世
界，大地，坛轮（佛）。

【增】天。〔高〕（同）ཞིང་I.

ཞིང་གི་ཐོག་ཤམ། རྩོད་ཐོག་ཆ་ཤམ་དུག་ཏུ་བཞོས་
པ། 田赋，秋收的六分之一（印度古制）。

ཞིང་གི་ནང་མ། ཞིང་ནང་གི་ཡུར་བ་ལྟ་བུ། 畦，
田内之水沟。

ཞིང་ཆེན། དུར་ཁོད། 大田（藻）。尸林。

【增】大省。〔达〕

ཞིང་ཆེན་པགས་པ། མི་ཐུགས་མིའི་པགས་པ། 大
田皮（藻）。人皮。（同）ཞིང་ཐུགས།

ཞིང་ཆེན་གཡང་གཞི། （注同上）

ཞིང་མཆོག （原注缺）良田。

ཞིང་བཏབ་པ། ཞིང་ལ་ས་པོན་འདེབས་པ་པོས་
བཏབ་ཟེན་པ། 已种地。

ཞིང་ཐག་མ། ཆར་མ། 歇地，丢荒地（因地瘠
而丢弃了的）。

ཞིང་ཐག་ལངས་པ། （原注缺）重开丢荒地。

ཞིང་དོར། ཐོང་གསོལ་ལའང་། 1. 耕田。2. 犁。

ཞིང་འདེབས། ཞིང་ལ་ས་པོན་འདེབས་པ་པོས་

འདེབས་ཀྱ། 将种地。

ཞིང་ཇུ། ཡུལ་ཇུ། 佃户，部落。

ཞིང་པ། ཤས་པའས་ཞིང་གི་སོ་ནམ་ཅན། 农人，
农民。（同）ཞིང་ལས་འཁོ་པ།

ཞིང་ཐུགས། མི་ཐུགས་མིའི་པགས་པ། 田皮（藻）。
人皮。（同）ཞིང་ཆེན་པགས་པ། ཞིང་ཆེན་
གཡང་གཞི།

ཞིང་ས་ཡིན་པ། ཉེན་ས་ཡིན་པ་ལའང་། 1. 不
是田地。2. 非田（佛），非所依身。

ཞིང་མེད་པ། ཞིང་མེད་པ་པོས་ཚོན་ཀྱབ་ཀྱའམ་ཚོ་
ཀྱ་དང་ཚོས་ཟེན་པ་དང་ཚོས་ཤིག་ཟེར་བའི་བྱ་བྱེད།
耕田。

ཞིང་ཚོ་པ། ཞིང་མེད་པ་པོས་ཚོན་ཀྱབ་ཀྱའམ་ཚོ་ཀྱ།
将耕田。

ཞིང་ཚོན་ཀྱབ་པ། （注同上）

ཞིང་ཚོས་པ། ཞིང་མེད་པ་པོས་ཚོས་ཟེན་པ་དང་
ཚོས་ཤིག་ 已耕田。

ཞིང་ལས། ཞིང་གི་སོ་ནམ་གྱི་ལས་ཀ། 农事，农业。

ཞིང་ལས་འཁོ་པ། ཤས་པའས་ཞིང་གི་སོ་ནམ་
ཅན། 农业生活者（藻）。农人。（同）ཞིང་པ།

ཞིང་གསེགས། དག་པའི་ཞིང་དུ་གསེགས་པ། 往
生净土（死）。

ཞིང་ས། འབྲུ་ཞིང་འབྲུ་སྐྱེས་ས་གཞི་གསེན་སའང་།
田地，肥田。【增】省区。〔达〕（同）ཞིང་II.

ཞིབ་གཙོད། ཞིབ་དུ་ཡིན་མིན་གྱི་མཐའ་བཅད་ནས་
གཙོད་པ་དང་ཞིབ་དུ་ཡང་ཚུར་ཟེར་ཟེར་ནས་ཡིན་
མིན་གྱི་མཐའ་ཆོད་དགོས་སམ་ཐག་ཆོད་དགོས་ལྟ་

བྱ་དྲུང་སང་ཞིབ་དཔྱད་ཅེས་སྒྲུང་། 审察，細察
是非而判断，細問彼此是非而判断。現今作
ཞིབ་དཔྱད། (同) ཞིབ་བཤེར་བ།

ཞིབ་ཆ། ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་པའི་ཆ་ལའང་། 1. 微細
部分。2. 詳細觀察之部分。

【增】精密正確。〔達〕使穷究，穷究。〔四〕

ཞིབ་རྟིག་རྟིག་ གཤམ་གཤམ་བྱས་པའི་རྟིག་། 精細，
穩定地作。(同)ཞིབ་ཏུ་རྟིག་པ། ཞིབ་ཆགས་པ།

ཞིབ་ཏུ། རགས་པ་ས་ཡིན་པར་ཞིབ་ཏུ། 詳細地，
精密地，細致地。(同) ཞིབ་མོར།

ཞིབ་ཏུ་རྟིག་པ། གཤམ་གཤམ་བྱས་པའི་རྟིག་། 精
細，穩定地作。

(同) ཞིབ་རྟིག་རྟིག་ ཞིབ་ཆགས་པ།

ཞིབ་བརྟགས། རྩེ་མར་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་པ། 細研，
研为細末。

ཞིབ་བྲ། འབྲ་བྲ་པོའི་བྲ་མ། 蕎麥面。

ཞིབ་མ། ལྷོ་སྐྱ་བྱ་སྐྱུག་སྐྱུས་པའི་གཞོང་བ་ལྷོ་
བྱ་དྲུང་བྲ་མ་ལའང་། 1. 篩子。2. 細末。

【增】1. 簾箕。2. 魔名，愛神之敌。〔達〕

ཞིབ་མོ། མེར་སྐྱ། 吝嗇。【增】微量。〔達〕

ཞིབ་མོར། རགས་པ་ས་ཡིན་པར་ཞིབ་ཏུ། 詳細。

(同) ཞིབ་ཏུ།

ཞིབ་ཆགས་པ། གཤམ་གཤམ་བྱས་པའི་རྟིག་། 仔細，
穩定地作。(同) ཞིབ་རྟིག་རྟིག་ ཞིབ་ཏུ་རྟིག་པ།

ཞིབ་བཤེར་བ། ཞིབ་ཏུ་ཡིན་མིན་གྱི་མཐུན་པཅད་
ནས་གཙོད་པ་དང་ཞིབ་ཏུ་ཡར་ཚུར་བེད་བེད་ནས་
ཡིན་མིན་གྱི་མཐུན་ཚད་དགོས་སམ་མཐུན་ཚད་དགོས་
མྱ་བྱ་དྲུང་སང་ཞིབ་དཔྱད་ཅེས་སྒྲུང་། 审判，

細察是非而判断，細問彼此是非而判断。現

今作 ཞིབ་དཔྱད། (同) ཞིབ་གཙོད།

ཞིས་པ། སྤང་ཅི་ཞིས་པ། 香甜，蜜甜。

【增】甜食，珍味。〔達〕

ཞིས་མོ། ཁ་ལ་ཞིས་པོར་ས་མང་མོ། 香甜，甘美。

ཞིས་ཤིང་། མེར་ཤིང་། (未詳)

བྱ་མཁན། I. མར་མེ་ལ་བྱ་བ་པོ། 熔化者。

(同) བྱ་བ་པོ་I.

II. ལྷན་ཞིག་ལའང་། 1. 請求者，申請者。

2. 药之一種。

【增】檳榔子。〔達〕 枇杷花。〔四〕

བྱ་ཆེན། ཡུལ་ཞིག་ལའང་། 1. 大校譯師（譯經
時之校閱者）。2. 地方之一。

བྱ་མཆིད། གསོལ་བ་བྱ་བའམ་གསོལ་བ་འདེབས་པ།

請問，祈請。(同) བྱ་འབུལ། བྱ་གསོལ།

བྱ་གཏུགས། ཐུག་པའམ་གཏུགས་ཏི་བྱ་བ། 面請，
晤面而請求。

བྱ་རྟིན། འབུལ་བའམ། 献礼。【增】= བྱ་ཡིག་
གི་རྟིན། 随同問候書東附送的礼物。〔達〕

བྱ་འདེགས། བྱ་རྟིན་ལའང་། 随同請愿書附送
的礼物。【增】= བཞིགས་རྟིན། 〔達〕

བྱ་སྐྱ། བྱ་སྐམན། 引見者。

བྱ་བ། ལྷན་ཆ་བྱ་བའམ་གསོལ་བ། 請問，請求。

【增】1. 融化。2. 溶化，溶解。3. 消化。4. 詢
問，考查。〔達〕 融化。〔本〕

བྱ་བ་པོ། I. མར་མེ་ལ་བྱ་བ་པོ། 熔化者。

(同) བྱ་སྐམན་I.

II. ལབས་བྱིས་བྱ་བ་པོ་ལའང་། 1. 請求者。

2. 侍从，傳達。

ལྷན་ལྷན་། གསལ་བ་ལྷན་པའམ་གསལ་བ་འདེབས་པ།

請問，祈請。(同) ལྷ་མཆིད། ལྷ་གསལ།

ལྷ་མར། (原注缺)

【增】俗語中代 ལྷོན་མེ། 灯，灯火。〔达〕

ལྷ་ཡིག ཡི་གེ་འབུལ་བ། 呈文，上书。

(同) ལྷ་ཤོག

ལྷ་རལ་བ། ཤོས་ཀྱི་མཐའ་རལ་བ་ཉླ་བ། 破边
緣，如衣边破烂。

ལྷ་ལེགས། བལྷ་ལེགས་ཏི་ར་གན་མིང་། 善燎(藻)。
黃銅。

ལྷ་ཤོག ཡི་གེ་འབུལ་བ། 呈文，上书。

(同) ལྷ་ཡིག

ལྷ་གསལ། གསལ་བ་ལྷན་པའམ་གསལ་བ་འདེབས་པ།

請問，祈請。(同) ལྷ་མཆིད། ལྷ་འབུལ།

ལྷགས། མེའི་མིང་། 火(敬)。

【增】焚尸的火。〔达〕 进来。〔四〕

ལྷགས་ཀྱི་དྲུ་མ། མེ་རྩྭག 火星，火花。

ལྷགས་ཏྲོག མེ་ཏྲོག 1.花。2.火簇。

ལྷགས་གནས་བརྒྱུད། ལྷན་ལྷགས་དང་ལྷན་ལྷགས་

འབུལ་གནས་གཉིས་མོགས། 向果八圣(佛)，
預流向，預流果等。

ལྷགས་པ། I. ཐོག་པ་ལའང་། 1.行。2.乘御。

II. ལས་དུ་ལྷགས་པའམ་བཟུག་པ། 行，上路。

【增】1.= འཛོ་བ། 怀抱，进入心中。2.改
信某宗教，有信仰。3.牵涉，牵入。4. ལྷན་
པ། 恋。〔达〕

ལྷགས་མར། མར་མེའམ་དྲིང་མང་བལྷ་མར། 灯，

現称为 བལྷ་མར།

ལྷགས་མིང་། མེ་འཛོག་ཚུད། 火盆，儲火器。

【增】灰烬。〔达〕 (同) ལྷགས་སྒྲ།

ལྷགས་ཤིག ལས་དུ་ལྷགས་ཤིག 走吧！上路吧！

ལྷགས་ཤིང་། མེ་ཤིང་། 柴，薪。

ལྷགས་སྒྲ། མེ་འཛོག་ཚུད། 火盆，儲火器。

(同) ལྷགས་མིང་།

ལྷན་མཁན། (原注缺) 熔化者。

ལྷན་ཐར་ཆོད་པ། ཐེ་ཆོས་ཐག་ཆོད་པ། 断疑，
决疑。

ལྷན་མ། བལྷས་པའི་ལྷན་མ། 熔化的东西。

【增】亦作 ལྷན་པ། 〔达〕

ལྷན་མར། མར་ཁ། 熟酥，酥油汁。

ལྷབ་ཅན། གྲོ་ཆ། 鎧甲。

ལྷབ་ཆེན། (原注缺) 大鎧甲。

ལྷབ་པ། གྲོ་ཁྲབ་གོན་པ། 披甲。【增】= གྲོ་
ཆ། གྲོ་ཁྲབ་ 或 ལྷགས་གོས། 盔甲。〔达〕

ལྷབ་མ། (未詳)

ལྷམ་སྒྲ། སྒྲ་ཐུང་ཐུང་། 低語，小声說話。

【增】狍鹿惊叫。〔四〕

ལྷམ་པ། I. འཛིགས་ཤིང་སྒྲག་པའམ་འདོད་པ་ལོག་
པ་ལའང་། 1.恐惧。2.退心，退志。

(同) ལྷམ་ལྷམ་པ།

II. མེས་ལྷམ་པ། 怯退，心怯。【增】1.松
弛，懈怠。2. ཏྲུ་བ་ 的散詞，悲泣。〔达〕

ལྷམ་བྱ། ཞི་མི་བྱི་ལ་བྱི་བ་གསོད་མཁན། 猫。

ལྷན་མེད་པ། མེས་པ་འདོད་པ་ལ་མ་ལོག་པ། 不怯退。

ལྷན་ལྷན་པ། འཇིགས་ཤིང་སྐྱག་པ་འཇན་པ་

ལོག་པ་ལའང་། 1. 恐惧。2. 心怯，退志。

【增】胆战。〔四〕（同）ལྷན་པ་I。

ལྷན་ I. མགྱོགས་པོ་འཇན་པ། 1. 快，速。2. 跑。

II. མགོ་དམར་པོ་འཇན་པ། 鳥兽的长嘴鼻。

（同）ལྷན་པོ་སྐ།

ལྷན་ཅན། ངང་པ་ལྷན་ཅན། 有冠（藻）。鵝。

【增】線臉。〔四〕

ལྷན་འཇུག གྲོ་ཆ་ལྷན་འཇུག 使請求。

ལྷན་པོ་སྐ། མགོ་དམར་པོ་འཇན་པ། 鳥兽的长

嘴鼻。（同）ལྷན་པ།

ལྷན་དག དཔེ་ཆ་དག་པར་ལྷན་ཟིན་པ། 已校对。

【增】= ལྷན་པ། 〔法〕

ལྷན་ནས། གྲོ་ཆ་ལྷན་ནས། 請求以后。

ལྷན་པ། ལྷན་པ་ལྷན་ཟིན་པ། 已請求。

【增】冰融化了。〔四〕

ལྷན་ཡིག ལྷན་ཡིག 呈文。【增】箋。〔四〕

ལྷན་ཤིག གཞིལ་པ་འཇན་པ་ལྷན་ཤིག 請問，
問話（命令詞）。

ལྷན་པོ་མེད་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་པ་འཇན་པ་ལྷན་པོ་ལ་མེས་པ་

པོ་མེད་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། 怨恨，憤怒，如于

仇人起瞋恨心。（同）ལྷན་པ་ལྷན་པ།

ལྷན་པ་ལྷན་པ། ལྷན་པ་ལྷན་པ། 心貪，貪婪。

ལྷན་པ། ལྷན་པ་ལྷན་པ། 心与口二者。

ལྷན་པ་ལྷན་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་པ་འཇན་པ་ལྷན་པ། 怨恨，憤怒。

ལྷན་པོ་མེད་པ། （注同上）

ལྷན་པོ་མེད་པ། མེས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། 悉，心

彼此貪愛。

ལྷན་པོ་མེད་པ། （注同上）

ལྷན་པོ་མེད་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་པ་འཇན་པ་ལྷན་པ། 愧，羞慚。

【增】可惡的，討人嫌。〔四〕

ལྷན་པོ་མེད་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་པ་འཇན་པ་ལྷན་པ། མེས་པ་

པོ་མེད་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། 仇恨，憤怒，如于

仇人起瞋恨心。（同）ལྷན་པོ་མེད་པ།

ལྷན་པོ་མེད་པ། མེས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། མེས་པ། 心惡，

心黑。（同）ལྷན་པོ་མེད་པ།

ལྷན་པོ་མེད་པ། ལྷན་པོ་མེད་པ། 四十一。

ལྷན་པོ་མེད་པ། མེས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། མེས་པ་ལྷན་པ།

མེས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། 1. 心決斷者。

2. 厌恶。【增】失掉勇氣，放棄意图。〔達〕

ལྷན་པོ་མེད་པ། ལྷན་པོ་མེད་པ། 四十二。

ལྷན་པོ་མེད་པ། （原注缺）心得。

ལྷན་པོ་མེད་པ། མེས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། མེས་པ། 至

誠，虔誠，誠心。（同）ལྷན་པོ་མེད་པ།

ལྷན་པོ་མེད་པ། ལྷན་པོ་མེད་པ། 至誠地，虔

誠地。

ལྷན་པོ་མེད་པ། མེས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། 同意。

ལྷན་པོ་མེད་པ། ལྷན་པོ་མེད་པ། 很，太，極，

現在說 5' 35' 。

ལྷན་པོ་མེད་པ། མེས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། 欲望，心中

所想。【增】= ལྷན་པོ་མེད་པ། 〔達〕

ལྷན་པོ་མེད་པ། ལྷན་པོ་མེད་པ། 不欲

想，厌棄。

ཞེ་སྒྲང་། སེམས་ཅན་ལ་མནན་པའི་སེམས་འདོད་

ཆགས་ཞེ་སྒྲང་གཏི་སྤྱག་གསུམ་བེད། 瞋 (佛),
損惱眾生之心, 貪, 瞋, 痴名為三毒。

【增】怒, 憤怒。〔四〕

ཞེ་སྒྲང་མེད་པ། སེམས་ཅན་ལ་ཀུན་ནས་མནན་

སེམས་མེད་པའི་སེས་པའོ། 无瞋 (佛), 對於眾
生无損惱心。

ཞེ་ན། ལྷ་མཚན་གྱི་སྒྲ་ཞེ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་མྱ་ཤུ། 若

謂, 若說, 表示原因的詞, 如: ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
若說是。

ཞེ་ནས། སེམས་ནས། 从心中。

ཞེ་གནག་པ། བསམ་པ་གནག་པའམ་ནག་པོ། 心

惡, 心黑。【增】懣氣人。〔四〕

(同) ཞེ་ངན་པ།

ཞེ་གནོང་། སེམས་ཀྱི་འཁྱོད་པ། 後悔, 心中

追悔。

ཞེ་བ། ཁྱོས་པའམ་ཞེ་སྒྲང་པ། 憤怒, 憤怒者。

ཞེ་བློ་བདེ། བསམ་པ་སྐྱིད་པོ། 心安樂, 心快樂。

ཞེ་མི། (原注缺) 【增】猫, 通常作 ཞེ་མི། 〔高〕

ཞེ་མེད་པ། རླུག་བྱོ་བའི་མིང་། 反胃, 欲嘔。

【增】1. 可厭惡的。2. 可輕視的, 可卑視
的。〔達〕

ཞེ་མེས། (原注缺) 高祖父。

ཞེ་གཙང་། བསམ་པ་དཀར་པོ། 純潔的心, 善心。

ཞེ་ཅ་པ། བསམ་པའི་ཅ་པའམ་ཉིང་མག་པ། 虔

誠, 誠心。(同) ཞེ་མག་པ།

ཞེ་རེ་བྲིལ་པ། རོ་ཆ་བའི་མིང་། 愧, 羞慚。

ཞེ་ལ། སེམས་ལ། 心懷, 心中。

ཞེ་ལ་འཕྱོར། ཡིད་དུ་ཤོང་བའམ་འཆམ་པོ། 合

意, 悅意, 同意。

ཞེ་ལོག་པ། མི་འདོད་པ། 厭棄, 厭惡。

ཞེ་ས། རྗེ་སའམ་བཀུར་བའི་ཞེ་ས། 尊敬, 恭敬。

【增】敬詞, 如 ཉུན་ 為 ན་པ་ 之敬詞。〔達〕

ཞེ་སྤྱན། སེམས་སྤྱན་པ། 厭煩, 心煩。【增】

發怒, 乖僻, 脾氣不好。〔達〕煩瑣。〔四〕

ཞེ་གསུམ། བཞི་བརྒྱ་ཞེ་གསུམ། 四十三。

ཞེང་། རས་ཞེང་ཁ་ཆེ་ཆུང་མྱ་བུ་སྤྱིད་དུ་མ་ཡིན་པར་

ལྷ་ཞེང་ཁ་འཕྲིད་དུ་མྱ་ཤུ། 口面, 幅面, 如布
面寬窄 (橫着的)。

【增】1. 橫。2. 布帛幅子。〔四〕

ཞེང་ཁ། (注同上)

ཞེང་ཁ་ཆེ། ཁ་ཞེང་ཆེ་བའང་བེད། 口面寬大。

ཞེང་ཆོད། ལྷ་ཆོད། 寬度。

ཞེད་པ། འཇིགས་པ། 恐怖, 怕。

【增】吓迷了。〔四〕

ཞེན་ཁ། བཀས་ཆགས་འདོད་པ་ཆེན་པོ། 貪戀,

貪嗜, 大欲望。(同) ཞེན་པ།

ཞེན་ཆགས། བཀས་ཆགས། 貪戀, 耽嗜。

ཞེན་པ། བཀས་ཆགས་འདོད་པ་ཆེན་པོ། 貪戀, 貪

嗜, 大欲望。

【增】1. 欲望, 渴望。2. 有吸引力 (与 བ་

連用)。3. 持續, 耐久。〔達〕(同) ཞེན་ཁ།

ཞེན་པ་འགོགས། འདོད་པ་བཞོག་པའི་དོན། 遏

除食欲, 遮止食欲。

ཞེན་པ་ལོག་པ། འདོད་པ་ལོག་པ་མྱ་ཤུ། 不

貪, 厭棄。【增】可煩悶, 可膩。〔四〕

ཞེན་ས། དམིགས་ས། 所爱处，心識趋向处。

ཞེའམ། ཟེན་རམ། 謂否？說嗎？

ཞེའུ། (未詳)

ཞེའུ་མ། (未詳)

ཞེའོ། ཟེན་རོ། 謂，說了。

ཞེན་འདེབས། (原注缺) 1. 整刺。2. 諷刺，揭短，詛咒。

ཞེན་བ། དུག་པོ་འཕུལ་ཞེན་པ་ལའང། 卑賤，苦惱，微弱。

ཞེས་ཀྱང་རུང་། ཟེན་ཡང་འགྲིག། 也可以說，如此說也可以。

ཞེས་གྲག་གོ། ཞེས་པོས་སོ། 傳聞，聽說。

ཞེས་གྲགས་པ། ཞེས་མཚན་སྟན་པར་གྲགས་པ། 如此稱說。

ཞེས་པ། ཁྱ་པོ་འེ་མིང་ཚེས་ཀྱི་གྲགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་
ཉི། 名曰，如說：“吾名曰法稱”。

【增】象这样，这么样。〔達〕說是。〔四〕

ཞེས་བྱ་བ། (注同上)

ཞེས་སོ། ཟེན་རོ། 說了。

ཞེ། ར་མ་ལའང་རྒྱུ་འེ་མིང་འབྲས་བྱ་བ་དགས་པ།

1. 酪，酸乳子。2. 乳(因立果名)。【增】1. 一种小金块，比半 tolak 或卢比稍多。2. 斑点，小点。〔達〕1. 馬鈴薯。2. 錢幣。〔高〕

ཞེ་དགྲུག། ཞེ་འབྲུགས་པར་བྱེད་དགོས་སམ་སྒྲུབ་
དགོས། 攪酪。(同) ཞེ་དགྲོག་དགོས།

ཞེ་དགྲུགས་པ། ར་མ་དགྲོགས་ཟིན་པའམ་བསྒྲུབས་
ཟིན་པ། 已攪乳。(同) ཞེ་དགྲོགས་པ།

ཞེ་དགྲོག་དགོས། ཞེ་འབྲུགས་པར་བྱེད་དགོས་

སམ་སྒྲུབ་དགོས། 須攪酪。(同) ཞེ་དགྲུག
ཞེ་དགྲོགས་པ། ར་མ་དགྲོགས་ཟིན་པའམ་བསྒྲུབས་

ཟིན་པ། 已攪乳。(同) ཞེ་དགྲུགས་པ།

ཞེ་སྒྱ། དར་བ་ཞེ་སྒྱུ་ཉི། 淡酪，如酪化成水
漿。【增】提取酥油后的乳漿，乳渣。〔達〕

ཞེ་གང་། དུལ་ཞེ་གང་གཅིག། 一錢，如一錢銀
子。【增】=十个 斯丁。〔達〕

(同) ཞེ་གཅིག།

ཞེ་ཅན། ལྷུ་མཚོ་ཅན་ནམ་ཐང་རྩ་ཉི། 有酪
(藻)。有油脂者如松香。

ཞེ་གཅིག། དུལ་ཞེ་གང་གཅིག། 一錢，如一錢銀
子。(同) ཞེ་གང་།

ཞེ་ཆ། འཇལ་བྱེད་སྒྲུང་མདའི་མིག། 秤桿之眼(星)。

【增】俗語稱秤金銀的天秤。〔達〕

ཞེ་ཆགས་པ། ཞེན་གྱུར་པ། 凝結成酪。

ཞེ་འཇོ། ར་མ་འཇོ་བར་བྱེད་པ་པོས་བཞོ་བར་བྱ།
擠乳。(同) ཞེ་བཞོ།

ཞེ་སྒྱལ། (原注同下条) 釀酪。

ཞེ་བསྒྱལ་བ། ཞེ་སྒྱལ་བ་པོས་བསྒྱལ་ཟིན་པ།
已釀酪。

ཞེ་སྒྱན། ཞེ་འཇོ་སྒྱན། 吃酪之宴会。

ཞེ་འབྲུང་བ། བྱ་རྒྱུང་བྱིས་པ་དང་བྱང་སྒྲིག་
ལའང། 飲酪(藻)。1. 小儿，嬰孩。2. 仙
人之一。

ཞེ་འབྲུང་བྱས་པ། ཞེ་འབྲུང་ཞེས་པའི་བྱང་སྒྲིག་
ཞིག་གི་པའི་བྱས་པ་ཐམས་ཅད་རྩི་རྩིས་གྱུར་སྒྲིང་
ཟེན་བས་རྩི་རྩི་ལའང། 飲酪骨(藻)。飲酪仙人
死后其骨皆金成剛，因此稱金剛為飲酪骨。

ཞོ་དེ་སོགས། ཞོ་གང་གཉིས་དང་ཞོ་གསུམ་……
 སོགས་ཞི་ཚད་སྤང་གིས་འཇམ་བྱེད་ཀྱི་ཞོ་གང་ཞོ་
 དེ་སོགས་ལའང་། 二錢等，如二錢，三錢（銀
 子）等，重量之一錢、二錢等。

ཞོ་སྤྱི། ཞོ་འི་སྤྱིས་མ། 酪的浮皮。
 【增】加糖或蜂蜜的甜酪。〔达〕

ཞོ་ཡབ། ཞོ་རྒྱུ་བྱེད་རྩི་ཡབ། 酸酪之曲。
 (同) ཞོ་ཅལས།

ཞོ་བྱུམ། ཞོ་སྒྲ་བར་བྱུར་པའས་དར་བ་ཉྱ་བྱ། 稀
 薄之乳，乳浆。

ཞོ་ཅལས། ཞོ་རྒྱུ་བྱེད་རྩི་ཡབ། 酸酪之曲。
 (同) ཞོ་ཡབ།

ཞོ་བཞོ། འོ་ས་འཛོ་བར་བྱེད་པ་ལོས་བཞོ་བར་བྱ།
 挤乳。(同) ཞོ་འཛོ།

ཞོ་བཞོས་པ། འོ་ས་བ་ལས་བཞོས་ཟེན་པ། 已
 挤乳。

ཞོ་རལ། འོ་ས་ཤི་བ་ལའང་། 1. 腐坏的酪。
 2. 坏了的乳。(同) ཞོ་ཤི།

ཞོ་ཤ། I. མཁལ་ས་ཞོ་ཤ་ཉྱ་བྱ་ལའང་། 1. 腰子。
 2. 药名。
 II. གྲུའས་ཡོགས་ཉྱ་བྱ། 工资，薪水。

ཞོ་ཤ་ནམ་བདུན་པ། དེ་དཔོན་གྱི་མིང་། 第七
 工资(藻)。商主。

ཞོ་ཤས་འཚོ་བ། གྲུ་རྒྱས་གྱིས་འཚོ་བའས་སྤྱིས་བྱེད་
 བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོ་བའོ། 作使(佛)，
 靠工资生活者，依力气而生活者。

【增】1. 靠餉的兵士。2. 受俸的官吏。〔达〕

ཞོ་ཤི། འོ་ས་ཤི་བ་ལའང་། 腐坏的乳酪。
 (同) ཞོ་རལ།

ཞོ་སྤྱང་བྱེད། བ་བྱུས་མའམ་པ་བཞོན་མ། 护乳
 (藻)。乳牛。

ཞོག། བཞག་མ་སོང་བ་ཕྱོག་ཙ་སྤང་ལ་ཞོག་ཉྱ་བྱ།
 放下吧！

【增】拉萨以东的一地名。〔达〕留下。〔四〕

ཞོགས་གཅིག། (原注缺) 一个早晨。

ཞོགས་པ། མང་ཉིན་ཞོགས་པ་སྤྱོད་ཉྱ་བྱ། 早晨。

ཞོགས་པ་སྤྱོད། (注同上)

ཞོགས་མ། ཤིང་གི་གཟེགས་མ་ཤིང་ཞོགས། 木屑，
 木片。

ཞོགས་ཁུར། ཐོས་པའི་མིང་། 急逃，逃走。

ཞོང་ཞོང་། ཞོངས་ས་ཀོང་རོང་ག་ཞོངས། 洼地，
 低处。【增】1. 掘深，掘开。2. 凹的，洼
 的。3. 不平的，有凹凸的。〔达〕

ཞོང་ས། (注同上)

ཞོད། ཆར་པའས་ཆར་ཞོད། 雨，大雨。

(同) ཞོད་ཆར།

ཞོད་བགེགས། ཐན་པའས་ཆར་པ་མེད་པའོ། 雨
 碍(藻)。旱，无雨。

ཞོད་ཆར། ཆར་པའས་ཆར་ཞོད། 雨，大雨。
 (同) ཞོད།

ཞོན། བཞོན་མ་སོང་ན་རྟ་ཞོན་ཞིག། 乘，骑。

ཞོན་མཁན། རྟ་ཞོན་མཁན་ཉྱ་བྱ། 骑士，骑马
 者。(同) ཞོན་པ།

ཞོན་བྱ་འཇུག། རྟ་ཞོན་བྱ་འཇུག། 使骑，使骑马。
 【增】使骑牲口。〔四〕

ཞོན་པ། རྟ་ཞོན་མཁན་ཉྱ་བྱ། 骑士，骑马者。
 【增】1. 乘，骑。2. = འཇོགས་པ། 爬，登。

3. 交通工具, 舟車。〔達〕(同) ཞེས་མཁན།

ཞེས་པ། འཛམས་པ་པོས་གཞིས་བྱ་བཅོས་ཟིན་

པའི་ཆག་དུས་ཀྱི་དང་མར་ཞེས་མར་དེ་བ་ཀྱི་བྱ་

ལའང་། 1. 摧毁。2. 倒頽, 陷塌。

【增】= ལྷ་ཞེས་པ། 〔達〕

ཞེས་ཞེས། (注同上)

ཞེར། ལྷ་ཞེར་དགོས་ན་ཞེར་ཀྱི་བྱ། 刺。

【增】偶然。〔達〕

ཞེར་པོག (原注缺) 兼薪。

ཞེར་ལ། ལས་དུ་འགྲོ་བའི་ཞེར་ལ། 兼帶, 附帶,

副。【增】將机就机。〔四〕

ཞེལ་ཁང་། གནས་གཞིས་ཤིག་ལའང་། 1. 房屋下

层。2. 一处产业名。

ཞེལ་ཆེན། སེམས་ཅན་གཡག་ 牦牛。

ཞེལ་པ། I. ལྷ་ཅའམ་རིའི་ཞེལ་ཀྱི་བྱ། 下, 如

下部, 或山脚下。

II. ཕྱི་པོ་ཏ་ལའི་ཞེལ་ལ་གནས་པ། 住于布达拉山下者。

ཞེལ་པོ་མ། གཡག་དང་འབྲི་གཏྲིས། 牦牛牦牛。

ཞེལ་གཡག་ ཞེལ་ལྷ་ཅན་གཡག་ 牦牛, 有长毛

之牦牛。

ཞེས། འོ་མས་སམ་ཞེ་ཡིས་དང་འོ་མ་ཞེས་ཤིག་ 1. 以

乳, 以酪 (𑣎 的第三轉声)。2. 挤奶吧!

གཞག་དགོས། ལྷ་དགོས་པ་དང་འཛིག་དགོས།

1. 須裝飾。2. 須安放。

གཞག་བྱ། འཛིག་པ་པོས་གཞག་པར་བྱ་བ་འཛིག་

དགོས་ན་ཞེག་གཞག་ཟིན་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ།

1. 所安立, 所安放。2. 未放下之物。

གཞགས་པ། བརྒྱན་པ་ཀྱི་བྱ། 安放, 如裝飾。

གཞང་། ལྷ་བ་ཀྱི་གཞང་དང་བཤང་ལས། 肛門。

• 【增】百叶肚。〔四〕

གཞང་འབྱུམ། ལྷ་བ་ཀྱི་གཞང་དང་བཤང་ལས་ཁའི་

ན་ཆ་ཐོར་བ་འབྱུམ་བྱ། 痔瘡。

གཞང་ཡོག་ བཤང་ལས་ལྷ་མ་ཕྱིར་ཡོག་པ། 脫肛,

大腸外脫。

གཞན་སྐྱེས། I. གཞན་ལས་སྐྱེས་པ། 他生, 从他

生(佛)。

II. གཡོག་པོ་ལའང་། 仆役。(同)གཞན་གསོས།

གཞན་གྱི་གཡམ་ལ། གཞན་གྱི་ཞོར་ལའང་གཞན་

གྱི་ལན་ཞོས་ཀྱི་ཀྱི་བྱ། 随后, 如隨他人之后,

仿效他人。

གཞན་གྱིས་ཀྱས། བྱ་ཁྱ་བྱས་མིང་། 他养(藥)。

杜鵑。(同) གཞན་གྱིས་གསོས། གཞན་ལ་

སེམས།

གཞན་གྱིས་མི་བྱལ་པ། རང་ལས་གཞན་གྱིས་ཚུར་

མི་བྱལ་བ་དང་དབང་པོ་དང་སྤང་ལྷན་མི་ཉོག་དང་

བྱལ་འཇུག་དང་དབང་ལྷན་ལའང་། 1. 他人不能

胜过。2. 勇士。3. 玉簪花。4. 遍入(天神名)。

5. 自在(天神名)。

གཞན་གྱིས་གསོས། བྱ་ཁྱ་བྱས་མིང་། 他养(藥)。

杜鵑。(同) གཞན་གྱིས་ཀྱས། གཞན་ལ་སེམས།

གཞན་གཅོད། ཁ་མཆུ་མཐའ་གཅོད་པ་པོ་ཀྱི་བྱ།

評判, 如判決訴訟者。

གཞན་འཆིང་མ། ཁྱོ་པོ་དངོས་མེད་པའི་བྱད་མེད།

縛他女(藻)。无亲夫之妇人。

གཞན་བརྟེན་མས་བཟོད། བརྟེན་པའང་། 1. 容

忍他人的傲慢。2. 帝釋(天神名)。

གཞན་དུ་སྤྱུགས། གཞན་དུ་དབག་པས་དབགས་

བའི་དོན། 比他，比度其他。

གཞན་དུ་སྦྱགས་པ། གཞན་དུ་འབགས་པའས་

འདྲིས་པ། 1. 沾污其他。2. 合杂。

གཞན་དྲིང་མི་འཇོག་ གཞན་གྱི་ཆེས་སུ་མི་འབྲངས་

པའས་གཞན་གྱི་ཁྱེད་མ་ཡིན་པ། 不随他人而轉，

不依賴他人。

གཞན་སྡེ་པ། བྱི་རྩལ་པ། 外道。

གཞན་བརྟུགས། ཐབས་ཟད་པའི་འདས་ཆོག་ 計

旁，无办法（过去詞）。

གཞན་འབྱུལ་དབང་བྱེད། འདོད་ལྟའི་གནས་

བྱུག་པ། 他化自在（佛），第六欲天。

གཞན་འབྱུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་བདག་པོ། བདུད་

དགའ་རབ་དབང་བྱུག་ 他化自在主（佛），极喜

自在魔。（同）གཞན་ལས་མ་སྦྱོས་པ།

གཞན་དབང་། རང་དབང་ཅན་མ་ཡིན་པ་（སྦྱོ）།

依賴他方，不能自主者。

གཞན་འཕྱོར་ལ། སངས་རྒྱུ་འཇིག་རྟེན་དུ་ཕྱོར་

པ་དང་ཆོས་གསུངས་པ་སོགས། 五他圓滿（佛），

佛出世，說正法等。【增】佛出世时五他圓

滿：1. 佛降臨世間。2. 佛說正法。3. 教法住

世。4. 法住隨轉。5. 他悲憫。〔達〕

གཞན་ཡང་། དེ་ལས་གཞན་ཡང་། 复次，尚，

更，另外。【增】旁岔。〔四〕

གཞན་ལ་སེམས། བྱ་ཁྱ་བྱུག་མིང་། 昇思（藻）。

杜鵑。（同）གཞན་གྱིས་རྒྱུ། གཞན་གྱིས་གསོས།

གཞན་ལས་རྒྱལ། རྒྱ་ཁྱ་དང་སྤང་རྒྱུ་མེ་རྟོག་

（དང་）། 胜他（藻）。1. 水神。2. 玉簪花。

གཞན་ལས་མ་སྦྱོས་པ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་

བྱུག་ 不从他生（藻）。极喜自在魔。

（同）གཞན་འབྱུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་བདག་པོ།

གཞན་སེམས་ཤེས་པ། པ་རྩལ་གྱི་སེམས་ཤེས་པ།

他心智（佛），了知他人心思。

གཞན་སེལ། （原注缺）排斥其他。

གཞན་གསོ། བྱ་རྩལ་ལའང་། 1. 养育他人。

2. 烏鴉。

གཞན་གསོས། གཞོག་པོ་ལའང་། 1. 为别人所

撫养。2. 仆役。（同）གཞན་སྦྱོས།

གཞབ་པ། འཇམ་དཀོས་ན་ས་ལ་འབྱར་ཏི་གཞབ་པར་

བྱ། 伏，匍匐。【增】用手摩擦，或用手捫

住。2. 舐，吮。〔達〕

གཞབ་བྱ། （原注同上）当伏，当匍匐。

གཞས་པ། འཇམ་པོར་བྱ་བའི་དོན། 柔軟。

【增】=བཞས་པ། 用手撫摩。〔法〕

གཞས་མ་བསྒྲོ། དྲན་བསྒྲུལ་བར་འཇམ་པོར་བྱས་ཏི་

བསྒྲོ་བ་ཞུ་བ་ཏྲ་བ། 屏諫（佛），婉言劝告，

以柔和語劝他人忆念。【增】劝止。〔四〕

གཞས་མ་པ། འཇམ་པོར་བྱས་པ། 柔和。

【增】བཞས་མ་པ་之誤写。〔達〕

གཞའ་བ། I. རྫོན་པ་བཞའ་ཡོད་པ་ལའང་། 潮
湿，有潮气。

II. རྫོག་ཏུ་འགྱུར་བར་བྱེད་དམ་འགབ་པར་བྱེད་

སྒྲ་བར་འགྱུར་དང་ཐིམ་པར་འགྱུར་ཏྲ་བྱ་དང་མགྱ་

བར་བྱེད་ལའང་། 1. 不現見，隱蔽，隱藏，

隱沒。2. 使欢喜。【增】1. 游戏，戏謔，玩
耍。2. 喊叫。3. 信仰，信賴。〔達〕

（同）གཞའ་བར་བྱེད།

གཞུང་བར་འགྱུར། མེད་པར་འགྱུར་རམ་ནུབ་

པར་འགྱུར། 当隐伏，当隐没。

གཞུང་བར་བྱེད། རྟོག་ཏུ་འགྱུར་བར་བྱེད་དམ་

འགལ་བར་བྱེད་སྐྱབ་པར་འགྱུར་དང་ཕྱི་པར་འགྱུར་

ཏྲ་བུ་དང་མགུ་བར་བྱེད་ལའང་། 1.不現見，

隱蔽，隱没。2.使欢喜。(同) གཞུང་བ་II.

གཞུང་ཚོན། འཇའ་ཚོན། 虹。

གཞུང་རིས། (注同上)

གཞུང་གསང་། གཏན་ཏུ་བཏན་པའམ་ལེགས་པའི་

བྱ་བ་དང་གཞུང་བྱང་བ་དང་འཕྲིན་ལས་ལའང་།

1.坚固。2.善事。3.吉祥相，卍字形。4.事业。【增】幸福，恩惠。〔达〕

གཞུང་སྒྲུབ། རྩ་བར་བྱེད་པའི་ལག་སྒྲུབ། 剃刀，

剃头之工具。

གཞུང་ཡང་། སྒྲར་ཡང་། 复次，再者。

【增】= རྣམ་ཡང་། 永远。〔达〕

གཞུལ་འཁོར། གཞུལ་གྲངས་རྣམས་གྲངས་ཀྱི་གནས་

རེ་རེ་ཞིག་ལའང་། 伽么怛罗，大数名。

གཞུལ་གྲིས་མི་ལང་། ཚད་མས་འཇལ་མ་ཚྱོགས་པ།

不能量，測量不完。

གཞུལ་མག གཞུལ་གྲངས་རྣམས་གྲངས་ཀྱི་གནས་རེ་

རེ་ཞིག་ལའང་། 鉢罗么怛罗，大数名。

གཞུལ་མིས། (原注同上) 勃摩怛罗。

གཞུལ་དབག (原注同上) 波罗南。

གཞུལ་ཕུལ། གྲངས་གནས་ཤིག་ལའང་། 尸婆么怛

罗，大数名。

གཞུལ་འབྱོམ། གཞུལ་གྲངས་རྣམས་གྲངས་ཀྱི་གནས་

རེ་རེ་ཞིག་ལའང་། 波罗么多罗，大数名。

གཞུལ་བ། ལན་བཅུ་བའམ་དགའ་བ་ལའང་། 1.酬

报。2.欢喜。【增】称量，度量。〔达〕

གཞུལ་བྱ། ཚད་མས་གཞུལ་བར་བྱ་སྟེ་ཡོད་པ་གཞི་

གྲུབ་ཤིས་བྱ་གཞུལ་བྱ་ཡུལ་ཚས་རྣམས་དོན་གཅིག་

所量(佛)，正量所量，有，成，所知，所

量，境，法等义同。

གཞུལ་མིག (原注缺) 【增】探筒。〔四〕

གཞུལ་མེད། གཞུལ་གྲངས་རྣམས་གྲངས་ཀྱི་གནས་རེ་

རེ་ཞིག་ལའང་། 无量，无比大数，大数名。

གཞུལ་མེད་ཁང་། ཚད་མེད་འཇལ་མི་ཤིས་པའི་

ཁང་བ་དང་རི་རབ་ལའང་། 1.无量宫(佛)。

2.須弥山。(同) གཞུལ་ཡས་ཁང་།

གཞུལ་མེད་ཅན། ཏྲ་སྟེ་ལའང་། 1.无量者。

2.天神。

གཞུལ་ཡས། I. ཚད་མས་འཇལ་མི་ཤིས་པ། 无量，

不能度量。

II. གཞུལ་གྲངས་རྣམས་གྲངས་ཀྱི་གནས་རེ་རེ་ཞིག་

ལའང་། 阿么怛罗，无量，大数名。

【增】不可以尺寸度量的。〔达〕

གཞུལ་ཡས་ཁང་། ཚད་མེད་འཇལ་མི་ཤིས་པའི་

ཁང་བ་དང་རི་རབ་ལའང་། 1.无量宫(佛)。

2.須弥山。【增】天神所住的美丽的空中宫

殿，无量宫。〔达〕(同) གཞུལ་མེད་ཁང་།

གཞུལ་སངས། གཞུལ་གྲངས་རྣམས་གྲངས་ཀྱི་གནས་

རེ་རེ་ཞིག་ལའང་། 钵么怛罗，大数名。

གཞུས། རྒྱ་ལེན་པའི་གཞས། 歌，曲子。

【增】游戏，娱乐，滑稽，玩笑。〔达〕

གཞི། ཚུ་བའི་གཞི་དང་རྟེན། 1.根基，根本。

2.所依(佛)。【增】或 གཞི་ས། 1.始因，

原因。2.=ཙ་བ། 根子。3. རྩ་མ། 地面，地板。4.住所，家。5.原理，定理，内容，旨趣。6.或作 རྩ། 时间或亲属关系的一种限定：如 རྩ་གོང་། 两年以前；གཞི་མེས། 高祖父。7.娑婆訶（佛）。〔达〕

གཞི་གྲུབ། གཞིའམ་བྱ་ཡོད་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་
成实（佛），与“所量，有”等义同。

གཞི་རྩུན་སྦྲེས། རྩུག་གི་མིང་། 藪基生（藻）。
电。

གཞི་ཅན། ཅུ་སྦྱི་ལའང་། 1.有根基，有基础。
2.水。【增】1.= རྣག་ས། 森林。2.有底面，有底层。〔达〕

གཞི་བཅུ་བདུན། （原注缺）十七事（佛）。

གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྦྱོར་བ། ཉན་ཐོས་སྡེ་
བའི་ནང་ཚན། 說根本一切有（佛），声聞部之一派。

གཞི་མཐུན་པ། （原注缺）

【增】1.相同的景况。2.共同基础。〔达〕

གཞི་བདག་ ས་བདག་ཉུང་། 业主，如地主。

【增】1.土地神，一般指龙王类。2.国王或贵人。〔达〕

གཞི་པོ། ཉིན་གནས་གཞི་པོ། 基础，所依处。

གཞི་བྱས། རང་དང་ཕྱི་ལས་གཉིས། 土著与外人，
在家与在外。

གཞི་མ། ཙ་བ། 基本，根本。【增】1.= ཀུན་
གཞི། 阿頼耶（佛）。2.住所。〔达〕

གཞི་མ་གྲུབ། མེད་པ། 无，没有。

གཞི་མེད་པ། ཙ་བ་མེད་པ། 无基础，无根本。

【增】= རྫོང་པ་ཉིད། 空。〔达〕 无影响。

〔四〕（达，四皆无 པ་字）

གཞི་གསུམ། （原注缺）三事（佛）。

གཞི་གསུམ་གནས། ལྷ་སྦྱིལ་ལྷ་གནས། 住三
处（藻）。天神，天界。

གཞི་གསུམ་པ། （注同上）三处者（藻）。

གཞིག་དགོས། བརྟག་པར་བྱའམ་བརྟག་དགོས།

須分析，所观察，須观察。（同）གཞིག་བྱ།

གཞིག་པ། འཛིག་པར་འགྱུར་བའི་མིང་ལའང་།

1.将分析，将观察。2.将毁灭。

གཞིག་པ་པོ། བརྟག་དབྱེད་བྱེད་པ་པོ། 分析者，
观察者，研究者。

གཞིག་བྱ། བརྟག་པར་བྱའམ་བརྟག་དགོས། 当分
析，所观察，須考虑，須思量。

（同）གཞིག་དགོས།

གཞིགས་པ། བརྟགས་ཟིན་པ། 已分析，已观察。

གཞིབ་དགོས། ལྷུ་མ་གཞིབ་པར་བྱའམ་འཛིབ་དགོས་
ལྷ་བྱ་དང་གལ་གཞིབ་དགོས། 1.須吸，須吮。

2.須排列座次。

གཞིབ་བྱ། （原注同上）所吸，所吮。

གཞིབས་པ། ལྷུ་ཡིས་འཛིབས་ཟིན་པ་དང་བར་མེད་
བསྐྱེགས་པ་ལའང་། 1.已吸，已吮。2.已排
列无空隙。

གཞིལ་དགོས། ཞི་བར་བགྱི་བའི་དོན་ཏེ་འཛིལ་བ་
པོས་གཞིལ་བར་བྱ་བའམ་གཞིལ་དགོས་སམ་འཛིག་
དགོས་ལྷ་བྱ། 須息灭，須消灭。

གཞིལ་བྱ། （原注同上）所息灭，将息灭。

གཞིས། གཞི་ཙ་བས། 产业，根基。（གཞི་的
第三轉声）【增】1.烤。2.捆谷立晒。〔四〕
乡野的，农业的。〔高〕

གཞུག་ཅུང་། སུག་མ་ཅུང་ཅུང་། 小尾巴。

【增】鳥的尾部。〔達〕

གཞུག་རྟི། (注同上)

གཞུག་པ་པོ། གཞུག་པ་པོས་ལས་དུ་གཞུག་པར་བྱ།
行者，行路者。

གཞུག་བྱ། (原注同上) 当行，当上路。

གཞུག་རིལ། གཞུ་བྱ་རིལ་དུ་འབྱེལ་བ་ཉྩ་བྱ།
盘尾巴，尾巴盘起。

གཞུང་། I. དབུས་དཀྱིལ་ལའང་། 1. 政府。

2. 中央。

II. གཞུང་དང་ལུང་ལའང་། 1. 語。2. 教典。

【增】原文，正本。〔法〕 論著。〔本〕

གཞུང་འབྲེལ། འདུལ་བ་ལུང་གི་འབྲེལ་བ། 律教
之注解。(注解文字者)

གཞུང་དམ་བ། འདུལ་བའི་ལུང་ཞིག་ 胜教(佛)，
律藏教典之一。(同) གཞུང་ཐོ་ས།

གཞུང་ནག་ རི་དྲགས་ཤིག་ལའང་། 一种鹿。

གཞུང་བྱེད། ལུ་འཇུག་ 遍入(天神名)。

གཞུང་ཐོ་ས། འདུལ་བའི་ལུང་ཞིག་ 上教(佛)，
律藏教典之一种。(同) གཞུང་དམ་བ།

གཞུང་ལམ། དབུས་ཀྱི་ལམ་ཉྩ་བྱ། 正道，如正
中央之路。

གཞུང་ལུགས། གྱི་ལུགས་ལའང་། 通規，法律。

【增】1. 政府制定的法律。2. 佛教的經典。

〔達〕 1. 宗(古譯)。2. 主义，理論，學
說。〔本〕

གཞུང་ལུགས་སྒྲི་བ། མཐས་པ་དང་ཐོན་པོ་……
ལའང་། 1. 說法律。2. 智者。3. 大臣。

【增】理論家。〔本〕

གཞུང་ལུགས་འཛིན་བ། (原注同上)

执掌法律。

གཞུང་ས། (原注缺) 政府，政府所在地。

གཞུངས། ཡིད་གཞུངས་ཉྩ་བྱ། 聰明。

【增】注意，留心。〔達〕

གཞུངས་བརྒྱུངས། སྐལ་ཚིགས་ནང་གི་བརྒྱུངས་ནད།
脊病，脊骨內髓病。

གཞུངས་བཟང་། འཁྱོག་པོ་མ་ཡིན་པ་དང་པོ།
不弯曲，正直。

གཞུངས་རེངས། སྐལ་ཚིགས་གཞུངས་རེངས།
脊骨頑強。

གཞུངས་ས། (原注缺) 政府，政府所在地。

གཞུཅ། གཞུ་ཅུང་ཅུང་། 小弓。

གཞུར། གཞུ་རུ། 于弓。(གཞུ་的第七轉声)

གཞུར་དགོས། (原注缺) 須滤清，須分开
清油。

གཞུར་བརྟགས། ཟུར་བ་བའས། 諷刺，譏諷。

གཞུར་བརྟགས། (注同上) 【增】小过失，
缺点。〔達〕(达作གཞུར་བརྟག་པ་)

གཞུར་བ་པོ། གཞུར་བ་པོས་གཞུར་བར་བྱ།
(未詳)

གཞུར་བྱ། (注同上)

གཞུར་མེད། གཞོས་མེད་ཟེར། 不能毀坏。

གཞུས་བ། ཏ་ལྷག་གཞུས་ཟེར་བ། 撻，鞭撻。

གཞིན་བསྐྱལ། ཞིན་པར་དྲན་གསོ་བའམ་བསྐྱལ་
འདེབས་པ། 1. 令忆念。2. 鼓励，劝勉。

གཞིན་འདེབས། (注同上)

གཞིན་པ། འབར་བར་བྱེད་པའམ་སྐྱར་བའི་དོན།

燃起，点着。

【增】或作 གཞིན། 记忆，回忆。〔达〕

གཞིར་བ། བརྟེན་པའི་མིང་། 依靠。

གཞིས་ཉིན། གནངས་ཉིན་དང་གཞིས་ཉིན། 后天，

大后天。

གཞིས་པ། འཚོ་ཞིང་གཞིས་པའམ་བདེ་བར་བཞུག་

པའི་མིང་། 生活，安乐地生活。

【增】1. 平安，健康。2. 昌盛。3. 坐，停留，等候（敬）。〔达〕

གཞིས་ཤིག་ བཞུགས་ཤིག་ 請坐。

གཞོ་བ། རོ་མ་བཞོ་བར་བྱ་བ་ལའང་། 挤奶。

【增】བཞོ་བ་ 的不正确写法。〔达〕

གཞོག་ གྱིས་ཤིང་གཞོག་པར་བྱའམ་གཞོག་ཀྱང་དང་

གཤོག་པར་བྱེད། 削，砍，刻。

གཞོག་བྱ། （原注同上）当削，当砍，当刻。

གཞོགས་སྐྱེས། སྐས་འཕོལ་ཉྩ་བྱ། 靠枕，如软

枕。（同）གཞོགས་གདན།

གཞོགས་སྐྱིགས། ཟུར་མིག་ལོགས་ནས་སྐྱིག་པ།

嬉戏，侧视而嬉笑。

གཞོགས་ཁྱུང་། འོས་ཉེ་འདབས་སུ། 近旁。

གཞོགས་གདན། སྐས་འཕོལ་ཉྩ་བྱ། 靠枕，如

软枕。（同）གཞོགས་སྐྱིས།

གཞོགས་པ། ཤིང་གཤོགས་ཟིན་པ་ལའང་། 已削，

已砍，已刻。

གཞོགས་ཕྱེད། ལུས་ཕྱེད་ཉྩ་བྱ། 半边，如半身。

གཞོགས་འཕུས། ཟུར་ནས་སྐྱོད་པ། 暗示讽刺，

从侧面讽刺。

གཞོགས་སྐྱོས། ཟུར་གྱིས་སྐྱོས་པ། 諷刺。

【增】表示。〔达〕

གཞོགས་ཟུར། རོགས་ཟུར། 侧面的角。

གཞོགས་བཞལ། ལུས་ཕྱེད་ཀ་བཞལ་ཏི་འགྲོ་བ།

半个身子侧拖着走。

གཞོགས་སུ། རོགས་སུའམ་འོས་སུ། 侧面，旁面。

གཞོགས་སྐྱོང་། འོས་གཅིག་ནས་སྐྱོང་རྟེ་ཞུ་བ་

འམ་གཞན་གྱི་ཇས་ཕོ་འདོད་ནས་ཁ་གསལ་ཐོན་དུ་

བཏང་རྟེ་གཞན་གྱི་ཇས་ལ་བསྐྱུགས་པ་བྱེད་པ།

从侧面求之，由侧面乞请，欲得他人之物，先行阿諛奉承，而赞美其物。

གཞོང་ཀོར། ཀ་ཁྲོར་ཀྱང་གར་སྐད་ཤིང་གི་གཞོང་པ་

སྐྱོད། 梵语“迦柔惹”，木盘，木槽，木桶。

གཞོང་པ། （注同上）

གཞོང་བྱ། ཤིང་སྐྱོད་གཞོང་པ་ཆུང་ཆུང་། 小盘，

小木盘。

གཞོངས་སྐྱོད། སྐྱོངས་ཀྱང་བ། 游方僧，行脚僧。

གཞོངས་སུ། ལུལ་སྐྱོངས་སུའམ་སྐྱང་གཞོངས་སུ།

地方上，平原上。

གཞོན་ཏུ། I. དགྲང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པ་ཉྩ་བྱ་དང་

འགྲོ་ཏུས་པ་ནས་འདོད་པ་སྐྱོད་པ་མི་ཏུས་པའི་བར་

གཞོན་ཏུ་ཡིན་པར་མཚོ་རྒྱུ་གསུངས། 童子，

青年，如十六岁人。律疏中說：从能行走至性成熟前为童子。

II. དབང་ཕྱུག་གི་བྱ་ཆུང་གཤིང་དྲུག་ལའང་། 大自在（天神名）之幼子，六面童子（天神名）。

གཞོན་ཏུ་གཤིང་དྲུག་ （注同上 II）

གཞོན་ཏུ་མ། མ་མོ་ཞིག་ལའང་། 1. 童女。2. 鬼

魅之一。

གཞོན་རུ་སྒྲ། འཇམ་པའི་དབྱངས། 童身(藻)。

文殊(菩薩名)。

གཞོན་རུ་སྒྲ་བ་བྱིན་པ། རྒྱལ་པོའི་སྐུ་ལྟ་
བྱུང་འཇིགས་པ་མེད་པའི་སྒྲང་བ་སྟེར་བ། 給太子
法(佛)，如国王給与太子无畏的特权(不受
一般法律的約束)。

གཞོན་རུ་སྒྲ་བ་། རྩ་ཏིའི་མེ་ཏིག 童鬘(藻)。
肉荳蔻花。

གཞོན་པ། བོ་ཁྱེན་མ་ཡིན་པ་གཞོན་པ། 幼小。

གཞོན་རབས། (原注缺) 年幼者，年輕的一
代，青年界。

གཞོན་ཤ་ཅན། གཞོན་རུ་སྒྲ་ཤ་ཅན་གས་ཅན། 嫩肉
者，童子形状。

གཞོབ་དྲི་ཁ། མེ་ལ་སྒྲུ་བསྐྱེགས་པའི་དྲི་ཁ་བ་ལྟ་
བྱ། 焦臭，如火燎毛之臭味。

གཞོབ་རྩྭ་ག རྩང་ཟད་བསྐྱེགས་པའི་མེད་རྩྭ་ 焦黃，
略燒之黃色。

གཞོམ། འཇོམས་པ་པོས་དབྱ་ཐམས་ཅད་གཞོམ་པར་
བྱ། 摧毁。【增】打破。【四】

གཞོམ་པ། དབྱ་རྩམས་གཞོམ་པ་ཡིན་ངས་བཅོམ་པ་
ཡིན་ལྟ་བུ། 摧毁。

【增】破裂，爆裂，搗碎，压凹。【达】

གཞོམ་བྱ། འཇོམས་པ་པོས་དབྱ་ཐམས་ཅད་གཞོམ་
པར་བྱ། 当摧毁。

གཞོམ་མེད། མ་བཅོམ་པ། 未破坏。

【增】牢固，永久存在。【达】

གཞོ་འོ། འགྲོ་འོ་ཟེར། 走哇。

གཞོར་དགོས། ཞོར་དགོས་སམ་གཞོར་བྱས་ཞོར་ལྟ་
བྱ། 須鋤，須鉋。

གཞོར་བྱ། འཇོར་བྱ་ལྟགས་ལེགས་གཞོར་བྱས་ཞོར་

དགོས་ན་ཞོར་ལྟ་བུ་དང་ས་ཀོ་བྱེད་འཇོར་བྱའང་།
鉋子，鋤头。

གཞོལ། བྱུང་བྱ་གཞོལ་བར་བྱ་བའམ་དེའི་ཕྱོགས་སུ་
གཞོལ་བར་བྱ། 趋向下方，趋向彼方。

གཞོལ་བྱིས། དུད་པས་དང་སེམས་ཚས་ལ་གཞོལ་
བས། 1. 屈身，謙恭。2. 向往，如心向于法。

གཞོལ་འགྲོ། རྒྱ་སྒྲིའམ་འབབ་རྒྱའི་མིང་། 伏行
(藻)。水，河流。(同) གཞོལ་འབབ།

གཞོལ་འགྲོ་མ། (原注缺) 伏行者(藻)。河。

གཞོལ་བ། མར་འབབ་པ་ལའང་། 1. 趋向下方。

2. 向下流。【增】1. 下(車馬)。2. =གནས་
པ། 专注，一心。3. དམའ་བ། 低。【达】

གཞོལ་འབབ། རྒྱ་སྒྲིའམ་འབབ་རྒྱའི་མིང་། 伏流
(藻)。水，河流。(同) གཞོལ་འགྲོ།

གཞོལ་ལ། འཕྲིན་བཅོལ་ལ། 交付，交信。

གཞོས་པ། འོ་ས་བཞོས་པ་ལའང་སྒྲང་། 挤奶。

བཞག་སྒྲོར། བའ་ཁྲོལ་གྱི་ཞིག་ལའང་། 內脏肌肉
之一。【增】腹膜。【法】(同) བཞག་ག།

བཞག་སྒྲིགས། (原注缺) 凳子，茶几。

བཞག་པ། འཇོག་རྒྱ་མ་ཡིན་གཞག་བྱ་བཞག་ཟེར་པ།
ཡང་ཞོག་ 已安置。【增】1. 参看 འཇོག་པ།
2. 撕裂，耗損(布等)，破裂。【达】

བཞག་འོག་ མཚན་ཁྲུང་ངམ། (མཚན་似是མཚན་
之誤) 臂下，腋。

བཞག་ག། བའ་ཁྲོལ་གྱི་ཞིག་ལའང་། 內脏肌肉
之一。(同) བཞག་སྒྲོར།

བཞད། བྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་གོ་བྱུང་བྱུང་ཡང་ཟེར། 鵠，
鵠，一种大鳥，亦称 鵠。

བཞད་དཀར། (原注同上) 白鶴。

བཞད་གད། གད་མོ། 笑。

【增】笑語，笑話。〔四〕(同) བཞད་མོ།
བཞད་གད་ཐུན་འབྱེན་པ། གད་མོ་བགད་དེ་
འཕྱ་སྒྲོབ་པ་ཏྲ་བ། 譏笑，如笑而譏諷。

བཞད་ཐུན་མ། བཞད་ཐུན་གྱི་མཚོ་ལའང་། 1. 天
女名。2. 蓮花池。【增】鵝游泳的池。〔達〕

བཞད་པ། གད་མོ་བགད་པ། 笑。

【增】1. 喜悅聲。2. 开花，开展。3. 鵝，天
鵝。〔達〕

བཞད་མོ། གད་མོ། 笑。(同) བཞད་གད།

བཞད་(ཐྱི)། རི་དྲགས་རྒྱུ་པས་འཇམ་ཐྱི་འཇམ་
བཞད་པར་བྱ། 伏伺，潛行，如獵人伺兽。

བཞད་བྱ། (原注同上) 当伏伺，当潛行，如
獵人伺兽。

བཞད་པས་པ། ས་ལ་འཕྱར་ནས་འཇམ་ཐྱི་པ། 已潛
伏，貼地隱伏。

བཞད་པས་བསྐྱོ། གཞན་བསྐྱོ་དེ་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即
གཞན་བསྐྱོ། 屏諫(佛)，劝告。

བཞུར། རྫོན་པའམ་སེ་གིང་བཞུར་ཡོང་ཏྲ་བ། 潮
濕，如柴潮濕。【增】= གཤེར་བ་ 或
བཞོན་པ། 〔達〕(達作 བཞུར་བ་)

བཞུར་ཁྱག་པ། རྫོན་པ་ལྷུ་ར་པ་ཏྲ་བ། 暗伏，
隱藏。

བཞུར་ཁྱག་པ། རྫོན་པས་ནང་དུ་ཁྱག་པ། 濕透，
浸濕。

བཞུར་བར། གཞན་བར་དང་ཞུར་བར་དང་ཡིབ་པར་
དང་ཞོག་ཏུ། 1. 隱伏，潛伏。2. 蔽复。3. 暗
地，秘密地。

བཞུར་བ། རྫོན་པས་བཞུར་ཐྱི་པ་དང་ས་ཤིག་གཞོན་

བུས་བཞུར་ཐྱི་པ། 已剃，已削，已刮。

བཞི། གུང་ས་ཀྱི་ 四。

བཞི་སྒྲོར། བཞི་ཡོང་ས་མ་ཡོང་ས་ཀྱི་སྒྲོར། 四个
左右。

བཞི་སྒྲིང་། (原注缺) 四分之一。

བཞི་སྒྲིང་གཅིག (原注缺) 四分之一。

བཞི་སྒྲོམ། (未詳)

བཞི་བུ། གུང་ས་ཀྱི་ 四十。

བཞི་ཆ། བཞི་དུ་བཞོས་པའི་ཆ་གས་གཅིག 四分
之一。(同) བཞི་བྱར།

བཞི་མཚོད། རྫོན་པ་བུ་པའི་ཏྲ་བ་བཞི་ལ་སེ་ར་
བུས་མཚོད་ཆོས་རྒྱུ་འདས་མཚོད། 四供(佛)，
十月二十四日色拉寺大慈法王圓寂之祭祀。

བཞི་མཉམ། (原注缺) 【增】腸，內脏。〔達〕

བཞི་མཛོ། ལས་ཁ་བཞི་འཛོ་སྒྲུང་། 十字路口。

【增】= ལས་འཛོས། 〔達〕

བཞི་ནམ། བཞི་ཆ་གཅིག 四分之一。

བཞི་པའི་གནས་སྐབས། གན་པོ་འཇམ་གད་པོ་དེ་
མིང་། 第四位(佛)，老，老人。

【增】寿命第四时期，六十以后的阶段。〔達〕

བཞི་བྱར། བཞི་དུ་བཞོས་པའི་ཆ་གས་གཅིག
四分之一。(同) བཞི་ཆ།

བཞིན། ཞལ་རས་དང་གདོང་དང་མཚུངས་པའི་རྫོན་དེ་
བཞིན་ཟེར་བ་དང་བྱ་བ་བྱེད་བཞིན་པ་དུ་ཏྲ་བ་……
ལའང་། 1. 面貌，臉。2. 相同，如，如是。

3. 現在正作。【增】气色。〔四〕 按照。〔高〕

བཞིན་ཁྱིམ། ཞལ་རས་ཀྱི་དབྱིལ་འཁོར། 面貌之
輪廓。

བཞིན་ལྷོག་པ། ཞལ་རས་མི་འདོད་པའི་ནྟ་བ་ཅན།

变色,面帶不喜的样子。(同) བཞིན་གནག་པ།

བཞིན་སྐྱད་པ། ཁྱོ་གཉིས་ཅན་ནས་མི་དགའ་བའི་

གདོང་ཅན། 怒容, 皺眉, 不喜的面容。

བཞིན་བསྐྱུས་པ། (注同上)

【增】蹙額, 气色憤懣。〔四〕

བཞིན་ནག་པ། རྩུ་ལའང་། 1. 黑臉。2. 猴。

བཞིན་གནག་པ། ཞལ་རས་མི་འདོད་པའི་ནྟ་བ་

ཅན། 怒容, 面容不喜。

【增】晒黑了。〔四〕 (同) བཞིན་ལྷོག་པ།

བཞིན་སྐྱུས། ཞལ་རས་མང་དང་སྐྱུས་པའང་།

1. 光澤。2. 面容光澤, 面色紅潤。

བཞིན་སྐྱོད། མེ་ལོང་དམ་གཟུགས་བརྟན་འཆར་བྱེད།

面器(藻)。鏡子。

བཞིན་སྐྱོད་པ། རྩ་ཆ་བ་ལའང་། 1. 低头。

2. 害羞。

བཞིན་འཇུག་པ། ཞལ་ཅུང་ཟད་གད་སྟོ་བགད་པ།

笑容, 面容微笑。

བཞིན་བཟང་། (原注缺) 賢首(佛)。

【增】丰彩女子。〔达〕

བཞིན་བཟང་སྐྱེས། བྱ་ལྷང་(དང་)། 賢首生

(藻)。鵬。

བཞིན་རས། གདོང་ཞལ་རས། 容貌, 臉面。

བཞིབ་པ། གཞིབ་པའམ་འཇིགས་པའི་མིང་དུ་སྒྲུང་།

似即 གཞིབ་པ། 吸吮。

བུ། རག་གས་ར་གན་དང་མར་བུ་བར་བྱ་བའམ་

བུ་དཔོན། 熔, 冶炼, 如当熔炼黃銅和酥油。

【增】熟炼。〔四〕 灯。〔高〕

བུ་འཇུག་ མོ་བར་འཇུ་དུ་འཇུག་པ། 使消化。

བུ་བྱ། རག་གས་ར་གན་དང་མར་བུ་བར་བྱ་བ་

འམ་བུ་དཔོན། 当熔, 当冶炼, 如当熔炼黃銅和酥油。

བུ་མར། རྒྱགས་མར་རམ་མར་མེད་མིང་རྒྱགས་ནི་

མེ་ཡིན་པས་དཔྱད། 熔酥(藻)。酥油灯。

བུ་རྩ། (原注缺) 溶盐。

བུ་ཡིགས། ར་གན་ནས་རག་གི་མིང་། 善熔(藻)。

黃銅。

བུ་གས་སྐྱངས། བུ་གས་པའི་ཚུལ། 坐相, 坐

的姿式。

བུ་གས་སོ། གནས་སོ། 居住(敬)。

བུ་ད་ཅིག་ མོང་ཞིག་ 去吧!

བུ་ད་པ། མོང་བའམ་ཉི་མ་བུ་ད་མོང་ཉི་མ། 出

行(敬), 启程。

བུ་ན་པ། འཕྱད་པ། 合理。

བུ་ན་པོ། ལས་ཀ་བྱ་བ་སྐྱུ་བ་པོ་འམ་ཡིད་ལྷོག་

པའི་སྒྲིལ་པོ་གཡོག་པོ་གཡོག་བུ་ཅེས་པ་ཉི་མ།

热誠者, 努力作事者, 如忠誠勤懇之仆役,

称为 གཡོག་བུ་ན།

བུ་ར། I. གྱིས་བུ་ར་བར་བྱ། 刮, 用刀刮。

II. མེ་ལ་བུ་ར། 燒, 熔。

【增】1. 突入。2. 燙了。〔四〕

བུ་ར་འཇུག་ མེ་ལ་བུ་ར་འཇུག་ཉི་མ། 使燒,

使熔化。

བུ་ར་ནས། (原注缺) 刮了以后。

བུ་ར་བྱ། གྱིས་བུ་ར་བར་བྱ། 当刮, 当用刀刮。

བུ་ས་པ། མེ་ལ་མར་བུ་ས་ཅིན་པ་དང་ཉི་མ།

གུ་ས་ཅིན་པ་ལའང་སྒྲུང་། 1. 已熔化。2. 已

鞭撻。

བཞེངས་པ། བསྐྱངས་པའམ་ལངས་པར་བྱས་པ།
起立，已升起（敬）。

བཞེངས་ཤིག རྫོངས་ཤིག་གམ་ལོངས་ཤིག གློ་བཟང་། གློ་བཟང་། གློ་བཟང་།
来吧！请站起来吧！（敬）

བཞེད་པ། དགོངས་པ། 意趣。

【增】=1.གསུངས་པ། 2.欲望，希求。3.提議，
主張，陈述，断言。3.接受，采取。〔达〕

བཞེན་པ། གཞེན་པའམ་འབར་པ། 燃燒。

བཞེས་དཀར། དཀར་ཡོལ། 碗，瓷碗（敬）。

བཞེས་ཅ། ཅ་ནི་ཡོང་བའི་མིང་། 食具，碗（敬）。

བཞེས་ཅན། （注同上）

བཞེས་ཐ། ཐ་མ། 烟，鼻烟（敬）。

བཞེས་ཐང་། བསྐྱངས་ནམས་ཅན་དབང་ཐང་ཆེ་བ།
权势（敬）。

བཞེས་ཐུག ཐུག་པ། 粥，飯（敬）。

བཞེས་ལྗན། ཆང་གི་ཐུག་པའི་བསྐྱངས་ལྗན། 和酒
的一种饮料。

【增】俗語=བཞོལ་ལྗན། 藏人在元旦所吃的酹
食，用糖、蜜、乳、酪、酥油、麦酒合成的。〔达〕

བཞེས་སྒྲར། ཐུག་པའི་སྒྲར། 調料，飯中之調料
（敬）。

བཞེས་པ། དགོངས་པ་བཞེས་པའམ་ཐུགས་པ་བཞེས་
པ་དང་ཟས་པ་དང་གནང་བ། 1.意想，心意
（敬）。2.吃，請吃（敬）。3.許可。

【增】ལེན་པ་的敬詞，拿，受，采取，捉住，
沒收，特指吃飯時取食物。〔达〕

བཞེས་སྒྲོ། འཕྲུབ་པ་སྒྲོགས་པ་སྒྲོ། 美食（敬），
餅等。【增】餅餌。〔达〕

བཞེས་ཅ། ཁྱིམ་ཅ། 筷子（敬）。

བཞེས་རམ། ཐུ་རམ་དྲིག་གཅིག ཁྱིམ་ཅ། 一块紅糖（敬）。

བཞེས་སོ། གནང་སོང་ངོ་། 允許了（敬）。

བཞོ། བཞོ་བྱ་བ་ལས་འོ་མ་བཞོ་བར་བྱ་བ་དང་།

བཞོ་བྱ་བ་ལས་འོ་མ་བཞོ་བར་བྱ་བ་དང་། 挤奶。【增】酪。〔四〕

བཞོ་མཁན། འོ་མ་འོ་མཁན་ནས། 挤奶者。

བཞོ་བྱ། བཞོ་བྱ་བ་ལས་འོ་མ་བཞོ་བར་བྱ་བ་དང་།

བཞོ་བྱ་བ་ལས་འོ་མ་བཞོ་བར་བྱ་བ་དང་། 当挤奶。

བཞོག་ སིང་བཞོག་པར་བྱ་བའམ་སིང་གཞོག་པར་བྱ་

ཞེས་པའང་། 削，砍，亦作 གཞོག

བཞོག་བྱ། （原注同上）当削，当砍，亦作

གཞོག་པར་བྱ།

བཞོགས་པ། གཏིས་སུ་གཞོགས་ཟིན་པའམ་སིང་

བཞོགས་ཟིན་པ། 劈开，砍。

བཞོན་པ། ཏྲ་སྒྲིགས་བཞོན་པའམ་ཆིབས་པ། 騎，

乘，如騎馬等。

【增】乘騎的馬、車等交通工具。〔达〕

བཞོན་པ་དཀར་པོ། མེ་དང་མེ་ལྷ་པའང་། 白

乘者（藥）。1.火。2.火神。

（同）བཞོན་ལྷ།

བཞོན་པ་ཅན། ཇི་ཞིས་པོ། 香气味。

བཞོན་མ། འོ་མ་ཅན་པ་བྱས་མ། 有奶之乳牛。

【增】牝牛，母綿羊。〔达〕

བཞོན་ལྷ། མེ་དང་མེ་ལྷ་པའང་། 速乘（藥）。

1.火。2.火神。（同）བཞོན་པ་དཀར་པོ།

བཞོ་འོ། འོ་མ་བཞོ་འོ་དང་འགྲོ་འོ་དང་གཞོ་འོ་

ཟིན་པའང་། 1.挤奶呀！2.走哇！亦作 གཞོ་འོ།

བཞོར་འཇུག འོ་མ་བཞོ་རུ་འཇུག་ཏུ་བྱ། 使挤，

如使挤奶。

བཞོས་ཏྲ་སྒྲོ་བ། མ་ལུས་པར་སྒྲོ་བ། 詳盡地說。

བཞོས་པ། འོ་མ་བཞོས་ཟིན་པ། 已挤奶。

བ་ཀོང་བ། ལུས་ལ་བ་འཕྱག་ལངས་པ། 发痒。

(同) བ་བེད་བ།

བ་ཁ། ཐིག་ལེ་གཅིན་པ་ཉྱར། 遺精。

བ་འགྲམ། མཁུར་ཚོས་གཤམ། 額，臉之下部。

བ་ཐང་འཕེལ། བསོད་ནམས་འཕེལ་བའམ་བ་བའི་

དབང་ཐང་འཕེལ་བ། 福运增长，口福增长。

བ་ལྷན། བརྒྱ་ཕྱིན་རྩི་རྩེ། 具食(藻)。帝釋(天神名)之金剛杵。

བ་པོད་ཆེ། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 食量大

(藻)。1.火。2.火神。(同) བ་བ་པོ།

བ་པོད་པ། བ་ཆེ་བའམ་དང་ག་ཆེ་བ། 食量大，

胃口强。

བ་ཕྱགས་པ། བ་ཀོང་ཕྱགས་ཐིན་པ། 已抓痒。

བ་འཕྱག་པ། ལུས་ལ་བ་ཀོང་འཕྱག་ཏུ། 抓痒。

བ་བ་པོ། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 食者(藻)。

1.火。2.火神。(同) བ་པོད་ཆེ།

བ་བེད་བ། ལུས་ལ་བ་འཕྱག་ལངས་པ། 发痒。

(同) བ་ཀོང་བ།

བ་བྱེད། I. ཁ་དང་མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་གཞིང་དང་

ཕྱིན་པོ་དང་བརྒྱ་ཕྱིན་རྩི་རྩེ་ལའང་། 食者(藻)。

1.口。2.火。3.火神。4.面，臉。5.罗刹(佛)。6.帝釋(天神名)之金剛杵。

II. ཁྱི་ལའང་། 1.咬。2.狗。

བ་བྱེད་བཞི། གཞིང་བཞི་པའམ་ཚངས་པ། 四能

食(藻)。四面，即大梵(天神名)。

བ་ས། མས་དང་ཁྱིག་རིལ་ཕྱུང་བ་དང་ས་ནིང་དང་

འདྲ་བ་རྟེ་གང་ཞིག་གོང་པའི་ཚོས་དག་ནི། །རུས་

མེད་དེ་ནི་མ་ས་རྟེ། །ཞིས་གསུངས། 1.食品，

飯。2.割除舉丸者，不能有性行为者，閹人。

【增】1. བྱེད་མེད། 女人。2. = དུས་ཚོད།

時間。3. 籃子，在西藏只作象征詞用，多用

作书名(宝篋)。〔达〕

བ་ས་རྟེ་ག སྐམ་ཁ་སྦྱར་ཟེར་བ་དང་གཏུ་ཁ་སྦྱར་

ཟེར་བ་དང་རོ་སྐམ་ཁ་བྱུངས་མ་ས་རྟེ་གེ་ནང་དུ་

བཅུག་རྟེ་ཞིས་མཛོ་ལས་གསུངས་པ་དང་ས་སྦྱོན་

ཞིས་པའི་ཐུང་ཆག་མིན་ནས་སྦྱས། 篋，有盖的箱

子，有盖的盒子，如棺材，經說：“装入篋

中”。此字似是梵語 ས་སྦྱོན་之变音。

【增】抬箱。〔四〕

བ་ས་རྟེ་ག་བཀོད་པ། སྦྱར་ངས་གཟིགས། 宝篋

庄严(藻)。觀音(菩薩名)。

བ་ས་རྟེ་ག་ཅན། I. འཁྱོན་བྱའི་མིང་ལའང་། 1. 有

箱子者。2. 貝子。

II. སྦྱིན་བྱ་པ་སྦྱོ་འདྲ་བའི་འདབ་ཆགས་ཞིག མིན་
毛虫的飞禽。

བ་ས་ཟོ། མས་ཟོ་ཞིག ཟེར་ག་ཟོ། 吃飯吧！

བ་ཚོ་གཉིས། ཁྱོ་གཉིས་གཉིས། 夫婦二人。

བ་འཚོ། (注同上)

བ་བ། མ་མཐུང་ལུས། 母亲。

བ་བི། རབ་རིབ་བ་བི་མི་གསལ་བ། 昏眩，眩翳，
昏暗不明。【增】1.= བས་སྒོ་ 及 འགྲོ་སྒོ།
食物和其他生活必需品。2.= བང་བིང་ 或
བ་རི་བི་རི། 3.可厌的空谈。【达】

བ་བོ་མ། རས་ཤིག་བཟུ། 一种布。

བ་འག སྒོ་ཆེན་ཞིག གཏུག་ཆེན་གྱི་ལྷོ་ལྷོ། 彩缎，锦缎，光亮的缎子。

བ་ར། (原注缺) 【增】傍晚。【达】

བ་ར། སིང་སྒྱུག་སྒྱུག་བར་བ། 木杓。

བ་རྟོར། ས་རྟོར་ཞེས་པའི་བྱུང་ཆག་ལྟ་བུའི་ཞིག་གས་
རིགས་ཤིག ཅན་ཅན་ས་རྟོར་之变音，国名或民
族名。

བག I. (原注缺) 漏 (佛)。

II. སྒོ་ལྷག་ས། 鎖子。(同) བག་ཅོ།

བག་བཅས། དམིགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སྒོ་
ནས་བྱས་ཏེ་བ། 有漏(佛)，由所緣及相应門能
增长煩惱者。【增】含有不幸和罪恶。【达】

བག་པ། ལུས་སྒྱི་དང་བག་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་འཕྲོ་རྟོ་
མངས་ཀྱིས་བྱས་ཏེ་བྱས་སྐྱོད་པོ། 1.身体。
2.漏(佛)，有漏之蘊，由煩惱力增长不断。
【增】1.= ས་དག་པ། 不淨，染污，罪业。
2.漏有四种：欲漏，有漏，无明漏，見漏。
3.有时代替 བཀའ་པ། 4.苦恼，煩惱。【达】
貉皮馬。【四】遺漏，遺失，掉下。【本】
(同) བག་ཕུང་།

བག་པ་བཟང་པ། སྒོ་མེད་ལའང་། ཉན་ཐོས་ལའང་།
1.漏尽(佛)。2.无垢。3.声聞(佛)。

བག་ཕུང་། ལུས་སྒྱི་དང་བག་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་འཕྲོ་
རྟོ་མངས་ཀྱིས་བྱས་ཏེ་བྱས་སྐྱོད་པོ། 1.身体。

2.有漏蘊(佛)，由煩惱力增长不断。

(同) བག་པ།

བག་ཕྱག འཇག་པའི་ཕྱ་ག ལྷག་པའི་ཕྱ་ག ལྷག་པའི་ཕྱ་ག ལྷག་པའི་ཕྱ་ག

བག་ཕྱེད། སྒོ་དབང་སྒོ་དབང་ལའང་། 能漏
(藻)。男女生殖器。

【增】撒尿。【达】 (达作 བག་ཕྱེད་པ་)

བག་མེད། སྒོ་མེད་ལའང་། ཉན་ཐོས་ལའང་། 1.无
漏(佛)。2.无垢。3.声聞(佛)。

བག་ཅོ། སྒོ་ལྷག་ས། 鎖子。(同) བག་ II.

བག་ཐོག་མིན་པ། ལྷག་ས་མ་ཡིན་པ། 不虛伪，
不假，真实。

བགས་པ། མར་བགས་པའམ་ལྷང་པ་དང་ས་པ་
གཞགས་པའང་། 向下滴漏，掉下，滴于地下。

བང་ངེ་བིང་ངེ། དུས་བང་བིང་ལའང་། 1.混乱。
2.时代混乱。【增】忙忙乱乱。【四】

བང་ས། (原注缺) 相續。

བང་བིང་། རྟོ་རྟོ་སྒོ་དང་རྟོ་སྒོ་ལྷག་ས་དང་བིང་ཞེས་
བྱ་རྟོ་པ་དང་། འདྲ་ལྷག་སྒྱུག་ས་དང་བིང་
ལྷག་ས་ཞེས་དང་བིང་དང་སྒོ་དང་དུས་བང་
བིང་ལའང་། 1.財物。2.衣食。3.利养(佛)。
4.五欲，色，食。5.事物。6.时代混乱。
【增】肉食。【达】 紊乱。【四】

བང་བིང་མེད་པ། དུས་སྐབས་འདྲིའི་པ། 时代清
平，不混乱。【增】純粹蔬食。【达】

བངས་ཀྱི་གུར་གྱི་ཕྱེད། ལྷག་སྐྱུང་ལྷག་སྐྱུང་དེ་པོ་
དང་འབྲུ་ཞིག་ལའང་། 銅冠(藻)。1.雄鸡。
2.谷之一种。(同) བངས་ཐེ་ཅན།

བངས་སྐྱུང། ལྷག་ས་དམར་གྱི་སྐྱུང་པ། 紅銅絲。

བངས་སྐྱུང། ལྷག་ས་རིགས་འཁྲུང་པ། 赤銅生

(藻)。响銅。

ཟངས་ཁོལ། རྩོལ་སྡོལ། 銅鍋，熬茶器。

ཟངས་ཁྲི། (原注同上) 生銅鍋。

ཟངས་ཁྲིང་། ཁྲིང་ཐུན་ཞིག་ 赤銅洲 (佛)，小洲之一。【增】 銅管笛子。〔达〕 或是爪哇，或是錫兰。〔本〕

ཟངས་མགོ། མགོ་དཔང་པོ་ལའང་། 头紅色者。

ཟངས་མཚན། གཤེད་ལའང་། 1.好銅。2.金子。

ཟངས་ཐ་བ། (未詳)

ཟངས་བྱང་། ཟངས་ཀྱི་བྱང་ཕུ་འདེབས་སོ། 紅銅号，喇叭。

ཟངས་ལྗན། (原注缺) 杜松。

ཟངས་བྱམ། ཟངས་ཀྱི་བྱམ་པ། 銅瓶。

ཟངས་མ། ལྷགས་དཔང་པོ། 紅銅。

(同) ཟངས་དཔང་།

ཟངས་མིག་ ཕུ་ཁྲ་ཕུག་ 赤銅眼 (藻)。杜鵑。

ཟངས་དཔང་། ལྷགས་དཔང་པོ། 紅銅。

(同) ཟངས་མ་I。

ཟངས་ཅི། ལྷ་ཞིག་(དང་)། 1.硼砂。2.一种草。

【增】 = ཚ་ལ་ 或 དར་ཅུང་། 〔达〕

ཟངས་ཟེ་ཅན། བྱིས་བྱུངས་བྱུ་དེ་པོ་དང་འབྲུ་ཞིག་ལའང་། 有銅冠 (藻)。1.雄鷄。2.谷之一种。(同) ཟངས་ཀྱི་ལུ་ཅན་ཕུང་།

ཟངས་ཡག་ (原注缺) 獠牙。

ཟད་བསྐལ། འཇིག་པའི་བསྐལ་པ། 尽劫，坏劫 (佛)。

ཟད་པ། འཇིག་རྒྱ་མིན་ཟད་ཟེན་པའམ་ཚད་རྫོགས་

པ་དང་འཇིག་བསྐལ་དང་མེ་རྒྱག་པོ་ལའང་།

1.已尽，完毕。2.坏劫 (佛)。3.丙寅年。

ཟད་པ་བ། བྱི་རོལ་པ་ཞིག་ 外道之一。

ཟད་པ་པོ། འཇིག་པ་པོ་འམ་གོས་ཀྱི་མཐའ་ཟད་པ་པོ་དང་ཟད་པོ། 1.消耗者，衣边破者。2.旧衣。

ཟད་པར་གཏུགས། མཐའ་ལ་ཐུག་པར་བྱེད་པ། 穷尽，到达边际。

ཟད་བྱུགས། མར་ངོ་འི་མིང་། 尽品 (藻)。下弦，下半月。

ཟད་བྱེད། (原注缺) 尽，完。

ཟད་མི་ཤེས་པ། རྫོགས་རྒྱ་མེད་པ་(དང་)། 无尽，无穷。

ཟན། ཟས་ཟ་མའམ་བག་གི་མིང་དང་གཟན་ཞེས་པའང་སྣང་། 食物，面食，亦作 གཟན།

【增】 1.煮熟的食物，烹調过的食品。

2.亦作 བས་ཟན། 麦粉粥。〔达〕

ཟན་བསྐྱགས་པ། ཟན་བྱེ་མ་བཞིས་ཟེན་པ། 已和食，已拌糌粑。(同) ཟན་བཞིས་པ།

ཟན་ཁ། (原注缺) 面湯。

ཟན་ཆངས། ཟན་བྱེ་ཆངས་པ། 飯团，一握糌粑。

ཟན་རྩོན། ཐུག་པའི་བྱེ་བྱག་ 粥之一种。

【增】 热的食物。〔达〕

ཟན་བསྐྱག་དགོས། ཟན་བྱེ་མ་བཞི་དགོས་ལྟ་བུ། 須拌食，如須拌和糌粑。

ཟན་མ། གཡོས་མའམ་ཐབ་ཀ་པ། 厨子，管灶者。【增】 = ཅུས་པ། 藏人的主要食物糌粑，炒面。〔达〕

ཟན་ཇ། ཁོག་མའམ་གཡོས་སྡོད། (རྩ་原著作ཇི་) 瓦罐，煮器。

ཟན་བཞི། སྤྱོད་ཟན་བཞི་བར་བྱ། 拌和麦粉。

粉，已拌糝粬。(同) རྩ་པ་ལྷོ་པ་མ་གྲོ་བཤི་བ།

ཐན་མོ། ཐས་མོ་ཞིག རྒྱུ་ལྟོ་ 吃飯吧！

ཐད་བཟང་། ཟངས་གནས་མིག འཕྱེ་པ། 阿野婆，大数
之一。

ཟང་འགོན། གས་ཆེན་དང་འགོན་བུ། 財帛，綢
緞与貝壳（作錢币用的）。

ཟབ་ཆེན། ལོ་མ་ཆེན་ཞིག་ 綢緞。

ཟང་པལ། བོ་ས་ཆེན་གྱི་པལ་བ། 綢緞之灰。

མཐ་པ། བརྟེན་ཅིང་པོ་ལས་ཐུ་མོ་ནི་ན། 深，深
远，深奥，微細。【增】濃厚。〔达〕
(同) མཐ་མོ། མཐ་པ་བྱེད།

ཟབ་དབངས། (原注缺)

【增】深远的声音，音乐的声调。〔达〕

ཟབ་མོ། གཏིང་རིང་ཕོར་མཐུ་མོའི་དོན། 深，深
远，深奥，微細。(同) ཟབ་པ། ཟབ་པའི་ངོ་མཚར།

ཐབ་ཞི། འདོད་ཆགས་བྲལ་བའམ་ཐར་པ། 深靜
(佛)，离欲，解脱 (佛)。

奥，深远，微细。(同) 奥₁ 奥₂。

ཐབ་ལག་ཅན། རྩ་རྩེ་ཅ་བའམ། 水草根。

【增】水草（秘密語）。〔达〕

ཟབས་སུ། བཞིང་དུ། 在深处，在底。

ཟམ་ཐོགས། (原注缺) 連續。

ཐམ་སྒྲ། རྒྱུ་ཐམ་པའམ་དེའི་གདོང་། 桥，桥头。

ᄃᆞᆫ·ᄃᆞᆫ (注同上)

ཐམ་ཟིམ། ཆད་པ་ཐམ་ཟིམ་འབབ་པ། 霖雨。

【增】一种数目。〔达〕

ཟར་བུ། རང་རྒྱུ་ལ་ཁ་ཚར་ལྷ་བུ། 流苏，繒
子，繒珞。

2. 胡麻。【增】纖維。〔达〕

ཟར་མའི་མེ་རྟེན། (原注缺) 1. 胡麻花。 2. 芥菜花。

ཟད་མའི་རས། གློ་ཚོའི་ཕྱང་མ་སོག་མའི་རས།
1.芥菜草。2.麻布。

ཟར་ཞིང་། ཟར་མའི་ཞིང་། 胡麻田。

ཟར་ཟིར། ཟར་ས་པན་སེཔ། 弥伽婆，大数之一。

三三 月月 花 (如黑白相杂), 杂色。

【增】 1.= ལྷ་མདོག 毛色。 2. 无人居住的河中小洲。〔达〕

ཁྱ་མེད། ཉུ་ཐམ་པོ་འཕྲུལ་བ་ལྟར་དཀར་ཐམ་པས་ཁྱ་

ཁྱ་མེད། 杂色，如杂色鬃或白花牛。

ཟལ་མ། ཕུ་དམར་བྲངས་དམར་པོ་ཞིག 一种杂
色紅鳥，一種紅鳥。

ཟམ་ལྷོང་། བྱངས་གནས་ཤིག ནཱ་ཤལ་, 大数之一。

ཟས། བཟར་བྱའི་ཟས་བ་མ། 飯，食物。

ཟས་དྭགས། (原注缺) 【增】1. 白食，如奶酪
等。2. 佛的叔父白飯王。〔达〕

ཐམ་དན། ཁ་ཕག་དག་པ། 粗惡之食物。

(同) 三才'三才

ཟས་མངར་བ། བ་ལག་ཞིམ་པོ། 甘美之食物。

(同) ཟས་བདེ་བ།

ཟས་མཚོག་ ལག་རྩོ་མ་ཡིན་པའི་ཟས། 上等食
品，非邪命（佛）之飯食。

ཟས་གཉིར། འཛོད་པ་པོ་འཛོད་བྱེད། 做饭的，

厨子。【增】膳房的总管。〔达〕

(同) ཟས་བྱེད།

ཟས་དངས་པ། ལག་པ་དེ་བས་ཟས་འདྲིན་པའས་

དངས་པ། 行食(佛)。(同) ཟས་འདྲིན་པ།

ཟས་བདའ་པ། ཁ་ལག་ཞིས་པོ། 甘美之食物。

(同) ཟས་མངར་པ།

ཟས་འདྲིན་པ། ལག་པ་དེ་བས་ཟས་འདྲིན་པའས་

དངས་པ། 行食(佛)。(同) ཟས་དངས་པ།

ཟས་བསྐྱམས་པ། ཟས་པ་འཛོམས་པ་ཉུ་བ། 慎

食，吃飯謹慎。(同) ཟས་གཡིན།

ཟས་མཛོག་ (原注缺)

【增】有节制的食物，俭约的食品。〔达〕

ཟས་བཞུགས། (未詳)

〔住。

ཟས་བཞུངས་པ། མིད་པ་འགགས་པ་ཉུ་བ། 噎

ཟས་བྱེད། འཛོད་པ་པོ་འཛོད་བྱེད། 做饭的，

厨子。【增】= མ་ཆེན། 〔达〕

(同) ཟས་གཉིར།

ཟས་སྤྲུག་ ཆོད་མ་ཉུ་བ། 佐食品，如菜餚。

ཟས་མ། (原注缺) 1. 飯食。2. 做饭者。

ཟས་ཅམ། ཁ་ལག་དྲུག་པ། 粗恶之食物。

(同) ཟས་ངན།

ཟས་གཙང་། འབྲུ་ཞིག་ལའང་། 1. 净飯，干净
食品。2. 谷之一種。

ཟས་གཙང་མ། (原注缺)

【增】釋迦佛之父淨飯王。〔达〕

ཟས་གཙང་ལྷས། ལྷུ་ལྷུ་པ། 淨飯王子(藻)。

釋迦牟尼佛。

ཟས་བཞི། ཁས་གྱི་ཟས་དང་རིག་པའི་ཟས་དང་སེམས་

པའི་ཟས་དང་ནམ་ཤེས་ཀྱི་ཟས། 四食(佛)：段
食，触食，思食，識食。

ཟས་གཡིན། ཟས་པ་འཛོམས་པ་ཉུ་བ། 吃飯謹

慎。(同) ཟས་བསྐྱམས་པ།

ཟས་པ་བཀམས་པ། ཉུགས་པའས། 饑饉，飢餓。

ཟས་པ་བཟམས་པ། (注同上)

【增】1. 饑的慌。2. 食嘴的。〔四〕

ཟས་ལེན་པ། ཟས་པ་དང་གཡོད་པ་ལའང་། 1. 接

受食物。2. 想吃，有食欲。

ཟས་བསོད། ལོག་འཛོ་མ་ལེན་པའི་ཟས། 美食，

妙食，非邪命(佛)之飯食。

ཟི་འཁོར་བ། མགོ་འཁོར་བའས་འཕྱོམས་པ་ཉུ་བ་

བྱུངས་རིག་པ་མིགས་པ། 头旋，发昏，神志
不清。

ཟི་འཁྱོམ་པ། (注同上)

ཟི་ཉལ་ཉལ། ཆང་གིས་བཟི་སྟེ་སྤང་བ་མེད་པའས་

སྤྲུང་བར་བྱུང་བ་ཉུ་བ། 酒迷醉，不見光明，

如同黑暗。

ཟི་འཕྱོམས་པ། (注同上)

【增】不省人事。〔四〕

ཟི་མ། (原注缺) 水面上浮起的綠泡沫。

ཟི་ཟི་ལ། ཆང་གིས་བཟི་བ་ཉུང་བཟི་བཟི་སྟེ་ཕྱིས་

བར་བྱུང་པ། 酒醉，狂醉。(同) ཟི་ལ།

ཟི་ར། ཟི་ར་དཀར་པོ་དང་ནག་པོ། 茺葵，黑白

两种茺葵。

【增】中亚細亞的葛縷子的種子。〔达〕

ཟི་ལ། ཆང་གིས་བཟི་བ་ཉུང་བཟི་བཟི་སྟེ་ཕྱིས་བར་

གུར་ལ། 酒醉，狂醉。【增】合金，一般指金銀的合金。〔达〕（同）**ཟི་ཟི་ལ།**

ཟིང་བ། འདྲ་འཛིན་འཛིངས་འཛིངས་པའས་ཟང་
ཟིང་བ། 喧杂扰乱，混乱。

ཟིང་ཟིང་བ། （注同上）【增】竖立如刺毛。
〔达〕細如毛发的。〔法〕1.乱鬧状。2.很多。〔四〕（达、四、法皆无“བ”字）

ཟིང་ཟིང་། ཟླ་ཟིང་། 嘈杂。

ཟིངས། མང་པོར་འཛིངས་དགོས་ན་ཟིངས་ཤིག
战斗。【增】气的毛发乍起。〔四〕

ཟིན། འཛིན་པ་དང་དབྱ་ཟིན་དང་མཛའ་བཤེས་དང་
དང་ཕྱོགས་ལའང་། 1.持住，拿住。2.亲人，自己方面。
【增】1.成。2.震（八卦之一）。〔四〕

ཟིན་རྟིག་ཟིན་གྱིས་ཐོ་ཡིག་ཏྲ་བ། 记录，如记录本。【增】龙胆草之一种。〔达〕
（同）**ཟིན་ཐོ།**

ཟིན་རྟི། རྫོགས་སོ། 完了，圓滿了。

ཟིན་བྱན། ཟིན་གྱིས་ལའང་། 1.记录，笔记。
2.草稿。【增】备忘录。〔达〕

ཟིན་ཐོ། ཟིན་གྱིས་ཐོ་ཡིག་ཏྲ་བ། 记录，如笔记本。（同）**ཟིན་རྟིག་**

ཟིན་པ། ལས་ཀ་བརྒྱུའས་ཟིན་པ། 完毕，事已作完。
【增】1.记忆，记誦。2.= འཛིན་པ། 总结，終結，耗盡。3.= གྲུབ་པ། 完成。〔达〕

ཟིན་གྱིས། བཞིན་བྱང་དུ་ཟིན་པ། 笔记，草稿，备忘录。【增】1.收据。2.債券。〔达〕

ཟིན་ལ་ཁད། སློབ་ལ་ཉེ་དང་རྫོགས་ལ་ཉེ། 1.将
要到达。2.将要完毕。

ཟིས་བ། འཇམ་ཆར་ཟིས་བྱ་ཟིས་ཟིས་འབབ་པ་ཏྲ་
བ། 霖雨，細雨連綿。【增】1.精細的，
精密的。2.单薄的。〔达〕細微的，微薄
的，細长的。〔法〕（同）**ཟིས་ཟིས་པ།**

ཟིས་ཟིས། གྲངས་གནས་ཤིག་ལའང་། 普摩，大
数之一。【增】細如毛发的。〔法〕

ཟིས་ཟིས་པ། འཇམ་ཆར་ཟིས་བྱ་ཟིས་ཟིས་འབབ་
པ་ཏྲ་བ། 霖雨，細雨連綿。（同）**ཟིས་བྱ།**

ཟིལ་འབྲུགས། སད་ཏྲ་བ། 凝霧（藻）。霜。

ཟིལ་གྱིས་གནོན། གཟི་བཞིན་གྱིས་གནོན་པའས་
ཀྱལ་བ་དང་མེ་ཏྲ་ལོ་ལའང་། 1.映复（佛），
威光映复。2.胜过。3.丙午年。【增】蔽，
蔽抑（古譯）。〔本〕（同）**ཟིལ་གནོན།**

ཟིལ་དངར། བདུད་ཅི་འི་མིང་། 甘露。

ཟིལ་མངར། （注同上）

ཟིལ་གནོན། གཟི་བཞིན་གྱིས་གནོན་པའས་ཀྱལ་བ་
དང་མེ་ཏྲ་ལོ་ལའང་། 1.映复（佛），威光映
复。2.胜过。3.丙午年。【增】蔽抑（古譯）。
〔本〕（同）**ཟིལ་གྱིས་གནོན།**

ཟིལ་གནོན་ཕྱག་ཀྱ། རི་བྱི་འི་ཆུང་མ་ལའང་། 胜
印（藻）。日几星之妻。

ཟིལ་མནན་པ། ཟིལ་གྱིས་མནན་ཟིན་པ། 映蔽
（佛），已映复。

ཟིལ་པ། བ་མོ་ཏྲ་བྱ་ཏྲེ་མཚན་མོ་འི་ཆུང་ས་ལོན་
པའས་ཆུ་ཐོར་བ་ཏྲ་བ། 露水。

ཟིལ་པ་དཀར། （原注缺）白露（节气名）。

ཟླ་གྱ་པ། རྩལ་པའས་ལ་རྩལ་པ་བྱ་ར་བའས་ཤོ་
གས་པ། 驛站或关口之防守者，收关税者。

བྱག་ ར་ཚ་སྒྲུག་བཟུལ། 疾病，痛疼。

【增】1.狗叫。2.刺扎。〔四〕(同)བྱག་གཟེར།

བྱག་རྩ། (注同上)

བྱག་རྩ་ཅན། རན་པ། 病人。

བྱག་རྩ་འབྱེན་པ། ར་ཚ་བཏོན་པ། 拔除病痛。

བྱག་པ། གཟུགས་པའམ་རྩགས་པ་དང་ཆེན་མ་
རྩགས་པ་ཉི་ཤུ། 刺入，插住。【增】1.=
འཛུགས་པ། 2.参看 བྱག་ 狗叫。3.建築物。

བྱག་བྱེད། (原注缺) 刺者。 [〔达〕]

བྱག་གཟེར། ར་ཚ་སྒྲུག་བཟུལ། 疾病，痛疼。

(同) བྱག་ བྱག་རྩ།

བྱང་། ཆ་གཅིག་གསལ་གཉིས་ཏེ་ལྷ་རི་བྱ་དང་མོ་སྒྲུབ་
བྱི་བྱ་གཉིས་ལ་མཆོག་བྱང་གཅིག་ཟེར་བ་ཉི་ཤུ།
双，一对，二者，如舍利子与目键连，称
为“第一双”。(同) བྱང་གཅིག་

བྱང་གི་སྒྲ་སྒྲིག་ ཁྱིམ་བྱ་བྱ་དེའི་མིང་། 双鸣
(藻)。鸡。

བྱང་ང་། གཉིས་མ་རྒྱངས་བྱེད་སོ་འདྲ་བའི་ཡོ་བྱད་
ཅིག་ 舒展綢絨之工具，状如牙形。【增】
一副門，两扇門。〔达〕 概子。〔本〕

བྱང་གཅིག་ ཆ་གཅིག་གསལ་གཉིས་ཏེ་ལྷ་རི་བྱ་དང་
མོ་སྒྲུབ་བྱི་བྱ་གཉིས་ལ་མཆོག་བྱང་གཅིག་ཟེར་བ་
ཉི་ཤུ། 一双，一对，二者，如舍利子与目键
连称为“第一双”。(同) བྱང་།

བྱང་འཇུག་ བྱང་དུ་སྒྲེལ་ཏེ་འཇུག་ 双运(佛)，

二者連合而运转。(同) བྱང་ཚུད།

བྱང་བྱུང་། ཆར་གྱུར་པ། 成双，成对。

བྱང་ཚུད། བྱང་དུ་སྒྲེལ་ཏེ་འཇུག་ 并轉(佛)，

二者相連而轉。(同) བྱང་འཇུག་

བྱངས། ལུས་ཀྱི་སྟོབས་བྱངས་སྟོག་བྱངས་ཟེར་བ་
དང་ལུས་ཀྱི་གཉོན་ཀ་མེད་ཉི་ཤུ། 1.体力，元气，
精神。2.身体之要害，精力，气力。

【增】 བྱངས་ 的命令式。〔达〕

བྱངས་མེད། ལུས་སྟོབས་ཉམས་པའི་དོན། 无精
神，体力衰弱。(同) བྱངས་མྱོད།

བྱངས་ཞན། (原注同上) 气弱，气力衰弱。

བྱངས་ཤིག་ འཛིན་པ་ཤོས་གཟུང་བྱ་ཡོད་ན་བྱངས་
ཤིག་ 执持(命令詞)。

བྱངས་མྱོད། ལུས་སྟོབས་ཉམས་པའི་དོན། 失元
气，体力衰弱。【增】 癱軟。〔四〕
(同) བྱངས་མེད། བྱངས་ཞན།

བྱད། འཇུད་དགོས་ན་ཚུད་ཅིག་ 刺入，插入(命
令詞)。

བྱན། ཟིན་དང་དབྱ་བྱན་ཟེར་བ་དང་རང་ཕྱོགས་ཡིད་
གཟུགས་བྱན། 亲人，自己方面合意的人。

【增】 参看 བྱན་ཕྱོགས། [〔达〕]

བྱས། ཁ་བྱས་པའམ་ཁ་སྒྲུབ་ཡང་། 閉，合，关，
如閉口。【增】 西藏西部代替 བྱུང་བ། 参看
འཛིན་པ། [〔达〕]

བྱར། ཅིག་པའི་བྱར་ཉི་ཤུ། 角，角落，如牆角。

【增】 1.側边。2.大略。3.妇女。〔达〕

བྱར་བཀོལ། བྱར་དུ་བཀྱར་ནས་བཀོལ་བའམ་
ཕྱགས་སུ་བཀོད་པ། 摘出另放在一旁。

བྱར་གྱིས་སྟོན་མ། བྱད་མེད་སྟོག་པའི་ཉམས།
妇女之媚态。

ཐུང་ཅིག འཇུང་དགོས་ན་ལོགས་སུ་ཐུང་ཅིག མཐུང་ཅིག 逃
避，躲避（命令詞）。

ཐུང་གཅིག ཆ་གསལ་གཅིག་ལའང་། 1. 一角落，
一边。2. 一份。

ཐུང་ཆག རྒྱུ་ཐུང་ཅས་ཉམས་པ། 殘語，語言
略有不完全。【增】有破边，敲殘。〔达〕
等于ཐུ་ཉམས། 乡談，土語。〔法〕

ཐུང་བཏབ་པ། ཁ་སྐོང་སྒྲིན་པའི་བསྐྱར་པ།
补充，添滿。

ཐུང་རྟོགས། ཆ་ཅས་ཤེས་པ། 稍知，略知一二。

ཐུང་ལྷ། བྱང་མེད། 側視（藻）。妇女。
（同）ཐུང་མིག

ཐུང་གདའ་ན། ཐུང་དུ་ཡིན་ནའམ་ཡོད་ན། 若是
另外有。

ཐུང་འདེབས། ཁ་སྐོང་། 补充，添滿。

ཐུང་པ། ཐུང་དུ་གཐུང་བའི་ཐུང་པ་རྟེ་མཁན་ཐུང་
ཞབས་ཐུང་ལྷ། 退位者，下野者，如退居
方丈，退職官員。【增】=ཐུང་བཞུགས་པ།
〔达〕 从祖傳家族中分出。〔高〕

ཐུང་པ་གསུམ། རྒྱ་ག་གསུམ་ལའང་། 1. 三块。
2. 三种。

ཐུང་ཕྱད། ལན་ཕྱད་ལྷང་ལོ་ལའང་། 髻，发
辮，头发。

ཐུང་ཕྱད་ཀྱན། གཙུག་ཀྱན། 髻飾，头顶上的
裝飾。

ཐུང་ཕྱད་ལྷ་པ། འཇུག་པའི་དབྱངས། 五髻者
（藻）。文殊（菩薩名）。

【增】1. 干闥婆王之名，又系紧那罗王之名。
2. 桑耶寺守护庫藏的龙神之一。〔达〕

ཐུང་མིག བྱང་མེད། 睨視（藻）。妇女。

【增】=སྒྲིག་ཆོས། 斜視，不甚注意。〔达〕

（同）ཐུང་ལྷ།

ཐུང་མེད། རིལ་པོའམ་རིལ་རིལ། 无楞角，圓球。

ཐུང་བ་པ། གཞན་གྱི་འདོད་པ་ལ་མི་འདོད་པ།
諷刺。

ཐུང་བ་བྱེད་པ། （注同上）

ཐུང་གསང་། ཐུང་དུ་གསང་བ་སྐྱུ་པའི་དོན།
隱密，隱藏。

ཐུང་གསུམ། རྒྱ་གསུམ། 三角。

ཐུང་གསོས་པ། ཐུང་དུ་བསྐྱངས་པ། 暗中撫養。
【增】由外人來教養。〔达〕

ཐི་བྱག མེ་རྟོག་གི་ཐི་བའི་འོ་མ་ལྷ་བྱ། 花蕊之
漿汁。

ཐི་ཕྱོག （原注缺）鸡冠。

ཐི་ཕྱོག （原注缺）鸡冠。

ཐི་བ། ཏ་མགོ་འི་ཐི་བ་དང་འི་ཐི་མགོ་འི་ཐི་བ་དང་མེ་
རྟོག་གི་ཐི་བ་དང་བྱ་དེའི་མགོ་འི་ཐི་བའང་། 1. 馬
鬃，騾鬃。2. 花蕊。3. 鸡冠。

【增】宝石。〔达〕

ཐི་འབྲ། ཐི་འབྲ་ལའང་། 花蕊，花粉囊，
亦作 ཐི་འབྲ།

ཐི་ཚ། （原注缺）硝石。

ཐི་གཞུག མགོ་འི་ཐི་བ་དང་མཇུག་མའི་གཞུ་ག།
头上之鬃与末后之尾。

ཐི་ལངས་པ། འི་ཐི་ཐི་ལངས་ཡོད་ལྷ་བྱ། 鬃竖
立，如騾鬃竖起。

ཐིགས་པ། མི་མིན་དུ་མ་བྱ་དུ་མ་བྱར་ཐིགས་པ་
གཞིགས་པའང་། 碎屑，各碎为一段一段。

ཐེགས་མ། རྒྱ་ཐིགས་ལྷ་མོ་འི་ཐེགས་མ་དང་ནོ་

དུམ་ཕུ་དུམ་ཕུ་འི་ཐེགས་མ་ལྷ་ཕུ་ག་ཐེགས་མ་འང་།

屑，如小水点，石髓，亦作 ག་ཐེགས་མ།

【增】1.浪花，水花。2.草叶上的露珠。〔达〕

ཐེང་བ། (原注缺) 竖起，毛发竖立。

ཐེད། ལག་པས་འཛོད་དགོས་ན་ཐེད། 承接，用手接。

【增】1.刷子。2.边。3.损坏，豁口。〔四〕

ཐེད་ཅམ། རྒྱུ་ཐེད་ཅམ། 少许，一点点。

ཐེམ་པ། རོ་ཆ་པས་འཛོམ་པ། 羞惭。

ཐེམ་ལ། (注同上)

ཐེའུ་འབྲུ། གང་ཕུ་ལྷ་ཕུ་མེ་རྟོག་གི་ཐེའུ་འབྲུ་

འབྲུས་ཕུའོ། །ལྷན་ཐེའུ་འབྲུ། 1.花蕊，花粉囊。2.一种药。

ཐེའུ་འབྲུ་ཅན། པདྲའི་མིང་། 有蕊者(藻)。

莲花。【增】1.有粉囊的花。2.在书信中向女人(尤其是妻子)表示亲爱的词。〔达〕

ཐེར། འོད་ཟེར་དང་མི་འདོད་པའི་ལོ་ཟེར་བ་ལྷ་ཕུ་

དང་སྐད་ཆ་ཟེར། 1.光明。2.传说(并非自己的主张)。3.说话，说。

【增】代替 ཐེར་མོ། 刺蝟。〔达〕

ཐེར་དག། བཤད་པ་ཐམས་ཅད། 凡所说，所

说的一切。(同) ཐེར་ཆད།

ཐེར་མ། རྒྱའི་ཐེར་མ་རྒྱ་ཐིགས་ག་ཐེགས་མ་འཕམ་ཐོད་

པའི་མིང་། 点滴，花花，如小水点。

ཐེར་མོ། ག་ཐེར་མོ་མེམས་ཅན་མིང་དུ་སྒྲུང་ག་ཐེགས་

མོ་འང་ཟེར། 刺蝟，亦作 ག་ཐེར་མོ། ག་ཐེགས་མོ།

ཐེར་ཆད། བཤད་པ་ཐམས་ཅད། 凡所说，所谈

的一切。(同) ཐེར་དག།

ཐེར་མོ། མི་འདོད་པས་ཟེར་མོ། 传说，非自己的意见。

ཐེར་ཤེ། ཁ་པདགས་མིང་རྟེ་དེ་ནས་ཐེར་ཤེ་དེ་ནས་

ཐེབ་ཤེ་ཞེས་འགྱུར། 哈达，礼帛，最早名 ཐེར་

ཤེ། 其后名 ཐེར་ཤེ། 最后名 ཐེབ་ཤེ།

ཐོ། ཟས་ཐོ་ཞིག་ 吃吧！吃饭吧！【增】1.体

质，身体。2.鑄型，模型。〔达〕 让吃。〔四〕

提桶。〔高〕 (同) ཐོ་ཞིག

ཐོ་རྒྱན་ཁྱུད་མོ། རྣམ་འབྱེད་འབྲུལ་པ་ལས་ཐོ་རྒྱན་

ཁྱུད་མོ་ནི་རྒྱ་བཅུ་པའི་འབྲུལ་འཁོར་གྱི་ཐོ་རྒྱན་

ཁྱུད་མོ་འི་ཐོ་བ་ཞེས་གསུངས། རྣ་རྒྱན་ལས་ཕུས་

པའི་འབྲུལ་འཁོར་ཞེས་(དང་)། 律疏说是汲水之车轮上的水桶，耳严论称为瓶轮。

ཐོ་རྒྱན་ཁྱུད་མོ། (注同上)

ཐོ་མདོག་བདེ་བ། ལུས་སྟོབས་བྱུངས་བདེ་ཁམས་

མདངས་ཡང་བ་ལྷ་ཕུ། 气力佳胜，如体力强健，身体轻爽。

ཐོ་མདོག་ཡང་བ། (原注同上) 身体轻健。

ཐོ་བ། ཐུག་སྟོད་ལྷ་ཕུ་འི་སྟོད་ཡིན་སྟག་སྐད་ལའང་

ཐོ་ལ་ག་དང་ཐོ་ལག་ཟེར། 桶，如粥器之器皿。

蒙语作 ཐོ་ལ་ག་ 或 ཐོ་ལག་ (同) ཐོ་ལ།

ཐོ་བའི་ལྷག་དགོས། (原注缺) 桶箍。

ཐོ་ཁྱུངས། (原注缺) 取桶子。

ཐོ་སྟུར། འོས་སྟུ་སྟུར་བ། 适当的配合。

ཐོ་མར། འོ་མའི་ཐོ་བའི་མར་རྟིང་ལྷ་ཕུ། 桶酥，

如奶桶上之旧酥。

【增】陈牛酪，霉乳油。〔达〕 (同) ཐོ་ལ།

ཐོ་ཞིག་ ཟས་ཐོ་ཞིག་ 吃吧！吃饭吧！(同) ཐོ།

ཐོ་བཟང་། རང་བཞིན་བཟང་པོ་ལས་ཁམས་དང་ས་

པ་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་བ། 1.脾气好，禀性善良。

2.身体好。3.精勤。【增】气色好。【达】

ཐོ་རིས། མོ་རིས་ཏེ་མཁར་ཆོས་ཀྱི་ཐོ་རིས་སམ་མོ་
རིས། 脸上涂的脂粉。

ཐོ་ལ། ཐུག་སྐྱོད་ལྟ་བུ་ལྟོད་ཡིན། མོག་སྐད་ལའང་

ཐོ་ལ་ག་དང་ཐོ་ལ་ག་ཟེར། 桶，如粥器之器皿，

蒙語 ཐོ་ལ་ག་ 或 ཐོ་ལ་ག་ (同) ཐོ་བ།

ཐོ་ག། འོ་མའི་ཐོ་བའི་མར་རྩིང་ལྟ་བུ། 奶桶上之

陈酥。【增】霉肉。【达】(同) ཐོ་མར།

ཐོག་ ཐོག་རྩུ་ས་དང་ཆོང་ཐོང་ལ་ཆོང་ཐོག་ཟེར། 1.虚

伪，诡诈。2.商品，货物。

【增】=ཐོས་པ་或 ཐོ་ས། 【达】牛。【本】

ཐོག་བདག་ ཆོང་ཐོག་བདག་པོ་ལས་ལྟ་ས་འདིར་བལ་

པོ་ལའང་ཟེར། 商品的主人，拉萨呼为“尼泊尔人”。

ཐོག་པོ། རྩུ་ས། 虚伪，假装的。

ཐོག་རྩུ། (注同上)

ཐོང་། ཆོང་ཐོང་དམ་ཆོང་ཐོག་རིན་གྱིས་བྲིན་དགོས།

货物，商品。【增】=ཐོག་ 【达】

ཐོང་བགྲས། ཆོང་ཐོག་འགྲེམས་པ་པོས་ཐོག་བགྲས་

ཟིན་པས་ན་ཁྲོས་བྱུང་བ། 已陈列货物。

ཐོང་གིས་འཚོ། ཆོང་བ། 经商为生(藻)。

商人。(同) ཐོང་བ།

ཐོང་དགྲས། ཆོང་ཐོག་འགྲེམས་པ་པོས་ཐོག་དགྲས་

པར་བྱ་བ་དང་བགྲས་ཟིན་པས་ན་ཁྲོས་བྱུང་བ་དང་

འགྲས་དགོས་ན་ཁྲོས་ས་ལྟ། 摆货，将陈列货物。

ཐོང་འགྲས། (原注同上) 在陈列货物。

ཐོང་འགྲེམས། (注同上)

ཐོང་མཆོག་ གཤེར། 胜货(藻)。金子。

ཐོང་བ། ཆོང་བ། 商人。(同) ཐོང་གིས་འཚོ།

ཐོན་གྲུབས། རྟོག་ཆེན་སོ་བའི་གྲུབས་སྒྲིགས། 防
备，预防，警戒。

ཐོན་བཅས། རྟོག་ཆེན་བའམ་དོགས་ཐོན་པ་བག་
ཡོད་དང་བཅས་བ། 1.防守者，戒备者。

2.不放逸者。

ཐོན་བ། (注同上)

【增】一种鞋。【达】酸巴靴子。【本】

ཐོན་བྱེད་བ། སེམས་རྒྱུང་བ་ལའང་། 防备，

注意，小心。

ཐོན་མེད། དོགས་མེད། 无戒惧，不注意。

ཐོབ། རྩུ་ས་མའས། 虚伪，假。

ཐོས། རྩུ། 桶。(同) ཐོས་ལྷ།

ཐོས་ར། ཁྲོག་སྤྱང་ཐོས་ར། 腹空之长桶鼓。

【增】女手鼓，鼗鼓。【四】

ཐོས་ཆེན། (原注缺) 大桶。

ཐོས་ན། སྒང་ལའམ་ཆེ་མོ་ན། 上面，頂上。

ཐོས་ལྷ། རྩུ། 桶。(同) ཐོས།

ཐོས་ཆི། འོ་མའི་སྐྱོད་ཀྱི་མར་རྩིང་ལྟ་བུ། 桶油，

如奶桶上之酥油。

ཐོར། གཏོར་མའི་ཐོར་འཕེན་ལྟ་བུ། 施食中所投

物。【增】亦作 ཐོར་བ། 1.ཐོ་བ་或 བཐོ་བ་
的云谓名字。2.鎌刀，刀，特指在施食中投
掷魔祟的刀剑弓箭等。【达】

ཐོར་བ། བཅས་མ་རྩ་བྱེད་ཐོར། 鎌刀。

ཐོང་ཡང་། ལྷ་བ་ལྷིང་བ་ས་ཡིན་པ་ཡང་བའི་དོན།

輕快。【增】爽利，行动灵便。〔四〕

ཐོལ་ཅན། གཡོ་སྒྱུ་ཅན་ཏྲ་བ། 狡猾，欺詐。

ཐོལ་སྒྱུར། (原注缺) 詭詐，假裝，佯裝。

ཐོལ་ས། ཁྱེད་བཞུས་ས་གཡོ་སྒྱུ་ཏྲ་བ། 虛偽，
欺詐。

ཐོལ་ཐོག (注同上)

ཐོས། ཟ་རུ་ཅུག 吃吧！【增】吃了。〔四〕

ཐོས་ནས། ཟ་རུ་བཅུག་ནས། 使人吃了以后。

ཁྲ་སྒྲིམ། གཟའ་ཉིག་པའི་མིང་། 月生(藻)。

水曜。【增】1. 觜宿(二十八宿之一)。

2. 信度河。〔达〕(同) ཁྲ་བའི་བྲ།

ཁྲ་གས། ཁྲ་ཕྱེད་ཁྲ་བ། 半月形。

【增】1. 半圆形的板片。2. 格魯巴派喇嘛在
宗教仪式中所穿的外套。〔达〕

ཁྲ་གས་ཅན། (原注缺) 具半月形。

ཁྲ་གྲོགས། བཤའ་གཅུགས་གྲོགས་པོ། 伙伴，亲
密的朋友。【增】夫妻。〔本〕(同) ཁྲ་པོ།

ཁྲ་ཁྲོང་། འི་ཟའི་ཁྲོང་ཁྲོང་། 月城(藻)。寻
香城(海市蜃楼)。

ཁྲ་མཇུག ཁྲ་བ་མར་ངོ་། 月尾，下半月，下弦。

ཁྲ་སྟོང་། ཡར་ངོ་། 上半月，上弦。

ཁྲ་པོ། ཁྲ་བའི་པོ་རྟེ་ལེའུ་པོ། 历书。

ཁྲ་སྒྱུང་། རོགས་པ་ཅུང་སྒྱུང་དང་ཡི་གའི་སྒྱུང་བསྐྱེད་
ལས་ཁྲ་སྒྱུང་། 1. 召集朋友。2. 文字之完結詞。

ཁྲ་བ། བས་སའི་ཁྲ་བ་འོད་དཀར་ཅན་དང་ཉིན་
ཞག་སྐུས་ཅུ་པ་ཁྲ་བ་གཅིག་ཟེར་བ་དང་ཐིག་ལེའང་

ཟེར། 1. 月亮。2. 月份，三十天为一月。

3. 汗液，精液。

【增】1. = ཁྲ་བ། 2. བཤེས་པ། 美丽。〔达〕

ཁྲ་བ་སྒྲིམ། ཁྲ་པོ་སིན་ཏུ། 月生(藻)。信度河。

ཁྲ་བ་གཅིག་པ། ཀང་རྟེན་མིང་། 一月(藻)。
脚凳。

ཁྲ་བ་འཛོམས། ཁྲ་གཅན་ཟེར། 毀月(藻)。

罗喉星。(同) ཁྲ་བ་བ།

ཁྲ་བ་ཉ་གང་། ཆས་བཙུག་ལའང་བཙུག་ལའི་ཁྲ་བ།
月圆(藻)。1. 十五日。2. 十五的月亮。

ཁྲ་བ་ཉ་བ། (注同上)

ཁྲ་བ་སཤྱོང་། (原注缺) 看見月亮。

ཁྲ་བ་ནོར་བུ། ཁྲ་པོལ། 月珠(藻)。水晶。

ཁྲ་བ་མར་ངོ་། ཁྲ་བའི་འོད་མར་འཕྱེད་པའི་དུས།
月下弦，月光减少时。

ཁྲ་བ་འཛོམ་པ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་དང་སྐུ་སའལ།
持月(藻)。1. 大自在(天神名)。2. 剃发者。

ཁྲ་བ་འཛུམ་ཕྱེད། རལ་གྱི་ལའང་། 月笑(藻)。
宝剑。

ཁྲ་བ་གཞོན་ཏུ། ཡར་ངོ་འི་ཁྲ་བའས། 童月
(藻)。上弦的月亮。

【增】益智子(药名)。〔达〕

ཁྲ་བ་བ། ཁྲ་གཅན་ཟེར། 食月(藻)。罗喉星。
(同) ཁྲ་བ་འཛོམས།

ཁྲ་བ་ཡར་ངོ་། ཁྲ་བའི་འོད་ཡར་འཕྱེད་པའི་དུས།
上弦月，月光增长时。

ཁྲ་བ་རེ་བཞིན། ཁྲ་བ་རེ་རེ་བཞིན། 每月。

ཁྲ་བའི་གྲོགས་པོ། ཁྲ་མཚོ་འི་མིང་། 月友(藻)。
海。

ཟླ་བའི་ཅོད་པན། བདེ་མཚན་དང་ཚོགས་བདག་
ལའང་། 月冠(藻)。1.胜乐(本尊名)。

2.毗那夜迦(天神名)。(同) ཟླ་བའི་ཐོད་ཅན།

ཟླ་བའི་བུད་། ག་ཕུར་རམ། 月精(藻)。冰片。

ཟླ་བའི་སྒྲིང་པོ། ཕུབ་འཇུག་ 月藏(藻)。遍
入(天神名)。

ཟླ་བའི་རྟོག་ (原注缺) 月頂, 月幢。

ཟླ་བའི་ཐལ་བ། ཟླ་ག་ཕུར། 月灰(藻)。冰
片。【增】剽窃者, 抄襲者。[达]

(同) ཟླ་བའི་མིང་ཅན།

ཟླ་བའི་ཐོད་ཅན། བདེ་མཚན་དང་ཚོགས་བདག་
ལའང་། 月頂(藻)。1.胜乐(本尊名)。

2.毗那夜迦(天神名)。

(同) ཟླ་བའི་ཅོད་པན།

ཟླ་བའི་དྲི། ཟུར་ལ་དཀར་པོར་སྒྲུ་བ། 月香
(藻)。白邬波罗花, 拘物头花。

ཟླ་བའི་ཕྱང་པོ། བ་ཡི་མིང་། 月蘊(藻)。

年。(同) ཟླ་བའི་ཕྱང་བ།

ཟླ་བའི་ཕྱེ་མ། ཟླ་ག་ཀོ་ལ་ཟེར། 月粉(藻)。
益智子(药名)。

ཟླ་བའི་ཕྱིང་བ། བ་ཡི་མིང་། 月璽(藻)。

年。(同) ཟླ་བའི་ཕྱང་པོ།

ཟླ་བའི་བུ། གཟའ་ལྷག་པའི་མིང་། 月子(藻)。
水曜。(同) ཟླ་ཁྱེས།

ཟླ་བའི་ས་མ། ཕྱི་རྒྱ་མཚོ། 月奶母(藻)。大
海。(同) ཟླ་བས་འཕེལ།

ཟླ་བའི་མིང་ཅན། ཟླ་ག་ཕུར། 月名者(藻)。
冰片。(同) ཟླ་བའི་ཐལ་བ།

ཟླ་བའི་གུའུ་ཕུད། ལུ་ཕུ་གག་ལའང་། 月
冠(藻)。水鸡。

ཟླ་བའི་ལག་པ། འབབ་ཅུ། 月手(藻)。河流。

ཟླ་བའི་སྤྲིང་མ། དབྱངས་ཅན་མ། 月妹(藻)。
妙音天女(菩萨名)。(同) ཟླ་མཛེས་མ།

ཟླ་བས་དགའ། ཀྱ་སྒྲུ་དཔལ་ཟུར་ལ་དཀར་པོ།
月喜(藻)。拘物头花, 白邬波罗花。
(同) ཟླ་བས་བཞད།

ཟླ་བས་འཇུག་ (未詳)

ཟླ་བས་འཕེལ། ཕྱི་རྒྱ་མཚོ། 月増盛(藻)。
大海。(同) ཟླ་བའི་ས་མ།

ཟླ་བས་བཞད། ཀྱ་སྒྲུ་དཔལ་ཟུར་ལ་དཀར་པོ། 月
笑(藻)。拘物头花, 白邬波罗花。

(同) ཟླ་བས་དགའ།

ཟླ་བོ། མཛེས་གཟུགས་ཐོགས་པོ། 友伴, 亲密的
朋友。【增】1.助力者, 帮手。2.夫, 妻, 妾。
[达] (同) ཟླ་ཕྱོགས།

ཟླ་བོ་ཚོ། ཕྱོགས་པོ་ཚོ། 朋友們。

ཟླ་མེད་པ། སངས་རྒྱལ། 无比(藻)。佛。

【增】1.无匹, 无敌。2.无友, 无助, 孤单,
独身。[达] (达无“字”)

ཟླ་མ། ཕྱོགས་མ། 妻妾, 女友。

ཟླ་མྱད། སར་ངོ། 下弦, 下半月。

ཟླ་ཚེས། ཟླ་བ་དང་པོ་འི་ཚེས་ལ་ཅིག་ཉི་ཤུ། 月日,
如正月初一日。【增】月牙。[四]

ཟླ་མཚན། བུད་མེད་ཀྱི་ཟླ་བ་ནི་དེའི་ཁྱག་འཛུགས།
月經, 妇女每月所行之經血。

ཟླ་མཛེས་མ། དབྱངས་ཅན་མ། 月严女(藻)。
妙音天女(菩萨名)。(同) ཟླ་བའི་སྤྲིང་མ།

ཐུག་ཉིག (原注缺) 月日。

ཐུག་ལ་མ། མཛེས་མ། 月面女(藻)。美女。

ཐུག་ཟེར། ཐུག་པའི་འོད་ཟེར་གད་པ་ན། 月光。

(同) ཐུག་ཟེར།

ཐུག་ཐོར། ཐུག་པ་རེ་རེ་ཐོ་ལ་རེ་རེ་གསོང།

(未詳)

ཐུག་གཟེར། ཐུག་པའི་འོད་ཟེར་གད་པ་ན། 月光。

(同) ཐུག་ཟེར།

ཐུག་ཐུག། ཐུག་པ་རིལ་རིལ། 圓月。

ཐུག་འོད། ཐུག་པའི་འོད་ཟེར། 月光。

【增】水晶。〔达〕

ཐུག་འོད་སྒྲ་ཅན། ཐུག་གོ་པ། 月光发者(藻)。

鸚(白头大鸚)。

ཐུག་འོད་ཅན། མཚན་མོ། 有月光者(藻)。

夜間。

ཐུག་འོད་འཐུང་། ཐུག་ཚ་གོ་ར། 飲月光(藻)。

杂固喇鳥。(同) ཐུག་འོད་ཟས་ཅན།

ཐུག་འོད་སྒྲ་ལྷན་མ། མཚན་མོ་འི་མིང་། 具月

光明女(藻)。夜間。

ཐུག་འོད་མ། མཚན་མོ། 月光女(藻)。夜間。

ཐུག་འོད་ཟས་ཅན། ཐུག་ཚ་གོ་ར། 食月光(藻)。

杂固喇鳥。(同) ཐུག་འོད་འཐུང་།

ཐུག་བསོལ། ཐུག་ཉིག 閏月。

ཐུར། ཐུག་པར་དང་ཐུག་པོར་ལའང་། 1. 月上。2. 友

伴上。(ཐུག་'的第七轉聲)

ཐུས། ཐུག་པས་དང་ཐུག་པོས། 1. 由月。2. 由朋友。

(ཐུག་'的第三轉聲)

ཐུས་དྲངས་པ། རྒྱལ་པོས་འདྲིན་པའས་དྲངས་པ།

由朋友邀請。

ཐུས་འདྲིན། ཐུག་པོས་ར་མདའ་འདྲིན་པའས་དྲངས་པ།

由朋友邀請幫助。

ཐུས་པ་པོ། ལང་དང་ལང་དུ་སྒྲགས་ཐུས་པ་པོ།

背誦者，屢次誦咒者。

ཐུས་བྱེ་བ། རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་པོས་བྱེ་བྱེ་བྱེ་བ། 已由

類別而分。【增】相反。〔达〕 比對。〔本〕

ཐུས་བྱེད། ཐུག་པོ་ཐུས་བྱེད། 念誦，誦咒。

ཐུས་དབྱེ། རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་པོས་དབྱེ་བར་བྱ། 將由

類別而分。【增】一雙，一對，配合。〔达〕

對待。〔本〕

ཐུག་པ། གསེལ་བ་ལུ་བ་པོའས་ནི་བ་ལུ་བ་པོ།

請求者，請問者。

【增】或作 ཐུག་པ། 1. = ཐུག་པ། 注入，

投入。2. 送信，報告新聞。〔达〕

ཐུག་པ་པོ། (注同上)

ཐུག་པ་པ། བཐུག་པ་པའས་ནི་བ་པོས་ཐུག་པ། 已

詢問，已請問。【增】= ཐུག་པ། 〔达〕

ཐུས། (原注缺) 圓形。

【增】或作 ཐུས་པོ། 〔达〕 (达作 ཐུས་པ་)

ཐུས་འཁོར། རིལ་རིལ་སྒྲོར་མོ་འི་དབྱིབས་ཅན།

圓圈，圓形的。(同) ཐུས་པོ།

ཐུས་བཅོས་པ། མཐུན་པར་བསྐྱུས་བཅོས་བྱེད་པ།

已調解，一致地修改契約(過去詞)。

ཐུས་འཛིས། མཐུན་པར་བསྐྱུས་འཛིས་ཀྱི་འིང་དུ་

སྒྲུང་། 將調解，一致地修改契約(未來詞)。

ཐུས་པོ། རིལ་རིལ་སྒྲོར་མོ་འི་དབྱིབས་ཅན། 圓，

圓形的。(同) ཐུས་འཁོར།

ཐུམ་པོ་འཛིན། ཧྲི་མའི་མིང་། 持圓 (藻)。
太阳。

ཐུམས། གཅིག་ཏུ་ཐུམས་ཤིག་ཟེར་བའི་མིང་ཏུ་སྒྲུང་།
总合，合而为一 (命令詞)。

ཐོ་བ། བརྗོད་པའམ་སྒྲགས་འདོན་པ་དང་ལ་ཐོ་བའམ་
འདའ་བར་བྱེད་པ། 1. 說。2. 誦咒。3. 超越。
【增】召喚，呼喚。〔達〕

ཐོག་གྱུར། གཏོར་མའི་ཐོག་འགྱུར། 施食 (佛)
之禳退法。

ཐོག་པ། ཐོག་པའམ་ཕྱིར་ལོག་པར་བྱེད་ནི། 使回
轉，退。【增】轉向，轉變。〔達〕相違 (古
譯)。〔本〕

ཐོག་པ་པོ། ཕྱིར་ཐོག་པར་བྱེད་པ་པོ། 使退者，
阻止者。

ཐོག་པར་བྱེད། (原注同上) 使退。

ཐོས། ཡང་ཡང་ཐོས་དང་ལན་ཐོས་དང་ཡང་སྒྱུར་
ཐོས་ཤིག 1. 重复。2. 隨着唸。4. 重述。

【增】= ཐུགས་ཚིག་ 咒語。〔達〕

ཐོས་སྐྱོན་མེད་པ། ཡང་ཡང་སྐྱོན་པའི་སྐྱོན་མེད།
沒有重复的毛病。

ཐོས་གར། ཐུ་གར་རོལ་མོ་གསུམ་ཕུན་མོང་ཏུ་
འདེབས་ཏུ་བྱ། 戏剧，歌舞，音乐三者合演。

ཐོས་གར་མཁན། I. ཐུ་གར་རོལ་མོ་གསུམ་ཕུན་
མོང་ཏུ་འདེབས་པའི་བློ་གར་མཁན་ཏུ་བྱ། 歌舞
者，演剧者，歌、舞、音乐三者合演之舞蹈者。
II. མ་བྱ་ལའང་། 孔雀。【增】女主人。〔達〕

ཐོས་ཤིག་ ཐུགས་ཡང་ཡང་ཐོས་ཤིག་ 背誦，屢
次誦咒 (命令詞)。

གཟག་བྱ། མར་ཐིགས་པ་གཟག་པར་བྱ། 將滴，
將漏，將向下滴漏。

གཟག་ཡོང་། མར་ཐིགས་པ་ས་ལ་གཟག་ཡོང་ཏུ་བྱ།
滴漏，滴在地上。

གཟགས་པ། ས་ལ་གཟགས་ཟིན་པ་ལའང་ཟགས་
པའང་ཞེས་སྒྲུང་། 已漏于地，亦作 �གས་པ།
【增】1. 參看 གཟབས་པ། 2. 扩大，放大，增
加。〔達〕

གཟང་། (未詳)

གཟངས། ཅུངས་དྲིང་ངས་ཚར་ས་ཅན་གྱིང་འོད་
མའི་གཟངས་དྲིང་དང་མེར་གྱིང་ཅུངས་དྲིང་ངས་
གཟངས་དྲིང་ཏུ་བྱ། 长刺，如长竹桿，长刺树。

གཟངས་དྲིང་། (注同上)

【增】= ཚར་ས་མ་གོ། 〔達〕

གཟད་བྱ། འཛད་ཀྱི་ཡིན་ན་གཟད་པར་བྱ་བ་ཟད་ཟིན་
ས་ཡིན་པ། 將完了，將尽。

གཟན་པོ། འཚུབ་ཆའམ་ཚུབ་པའི་དོན་དང་སྒྲག་གཟན་
ཏུ་བྱ་ལའང་སྒྲུང་། 1. 粗惡。2. 糝粳团。

【增】磨損的，用坏的，穿旧的。〔達〕

གཟན་བྱ། ཉལ་གཟན་དང་སྒྱུ་གཟན་དང་རླལ་གཟན་
ཏུ་བྱའི་མིང་། 衬物，如衬被，衬衣，汗衫。

གཟབ་གོས། ན་བཟའ་རྒྱན་ཆ། 丽服，华服，衣
飾。【增】无扇肩的朝衣。〔四〕

གཟབ་དགོས། བག་ཡོད་ཀྱིས་སྒྲིམ་དགོས་ཏུ་བྱ། 須
謹慎，不放逸，須努力。

(同) གཟབ་གཟོབ་བྱེད།

གཟབ་མཆོར་བ། རྒྱན་གྱིས་བརྒྱན་པའམ་ལེགས་
པར་བཀྱིས་པ། 修飾，裝飾。

(同) གཟབ་སྒྲིམ་པ།

གཟབ་པར་རིགས། སྒྲིམ་པར་རིགས། 應謹慎，
應努力。

གཟུང་སྒྲིམ་པ། ལྷན་གྱིས་བལྟན་པའམ་ལེགས་པར་

བསྒྲིམ་པ། 修飾，裝飾。

(同) གཟུང་བཞུགས་པ།

གཟུང་བྱ། སྒྲིམ་པར་བྱའམ་བག་ཡོད་པར་བྱ། 当
努力，当謹慎。

གཟུང་མ། (原注缺) 恭楷。【增】或說 གཟུང་
ཡིག 西藏印书用的楷字。〔达〕

གཟུང་གཟོབ་བྱེད། བག་ཡོད་ཀྱིས་སྒྲིམ་དགོས་ཏུ་
བྱ། 謹慎，不放逸，努力。(同) གཟུང་དགོས།

གཟུང་ཡིག དབྱ་ཆེན་ཡི་གེའི་མིང་། 楷体字，大
写字(藏文有头字)。【增】或作 གཟུང་མ།
西藏印书用的楷字。〔达〕

གཟུང་གསོལ། (原注缺) 盛装。

གཟུང་མ་པ། ལྷན་གྱིས་བལྟན་པ་དང་བག་ཡོད་ཀྱིས་
བསྒྲིམས་པ་ལའང་། 1. 裝飾。2. 謹慎，勉力。

གཟུང་སྐར་མཁན། ཅིས་པ། 星曜者(藻)。占
卜者，星象家，天文家。

གཟུང་སྐར་རྒྱ་ལམ། གོ་ལའམ་ནམ་མཁའ།
星曜路(藻)。天空。

གཟུང་སྐར་གནས། ནམ་མཁའ། 星曜处(藻)。
天空。

གཟུང་ཁྱིམ། (原注缺) 星位，行星所处的星座。

གཟུང་དགུ་པ། བདུན་རྩེད་ཆ་ཏུ་ལ་དང་མཇུག་
རིང་། 第九曜，指彗星，七曜上加罗喉
星为第八，再加彗星为第九。

གཟུང་བལྟན་པ། (原注同上)

第八曜，指罗喉星。

གཟུང་ལ། ཅི་ཆུ་མ་གཏོགས་པ་ལ། 五曜(七
曜中除去日月所余之五曜)。

གཟུང་བདག ཅི་མ། 曜主(藻)。太阳。

གཟུང་བདུན། ཅི་མ་ཆུ་བ་མིག་དམར་སོགས། 七
曜：日、月、火星等。

གཟུང་ནད། ཅ་དཀར་ནམ། 曜病(藻)。筋脉
病，中风。

གཟུང་ཕྱིགས་པ། (注同上) 中曜(藻)。

གཟུང་ཟིན། ཅི་ཆུ་གཟུང་འཛིན་ཟེད། 日、月蝕。

གཟུང་ཡི་ཕྱ་བྱེད། ཆུ་བའི་མིང་། 曜輪(藻)。
月亮。

གཟུང་། (原注缺) 行星的。(གཟུང་ 的第六
轉聲，即所有格)

གཟུང་རྩོན། བདུན་པ་ཞེས་པའི་སྐར་མ། 曜依
(藻)。名固定之星宿(北极星)。

གཟུང་བདག་པོ། ཅི་མ། 曜主(藻)。太阳。

གཟུང་ན་བ་འཛིན། ཆུ་གཅན། 執曜耳(藻)。
罗喉星。

གཟུང་ཕྱ་བྱེད། དགུ་ཆོགས་དང་ཆུ་བ་ལའང་།
曜輪(藻)。1. 天河。2. 月亮。

གཟུང་རྒྱུང་། གིང་སྒྱུགས་གཟུང་བྱའམ་བ་རུ། 小
瓢，木杓，羹匙。(同) གཟུང་བྱ།

གཟུང་(དྲི)། ཆུ་གོས་ཐྱག་པ་ན་གཅིག་ཏུ་གཟུང་
དྲིའམ་དབྱང་རྩེ་ཟེད་བ་ཏུ་བྱ། 1. 搭，如上衣搭
在肩上。2. 悬挂。【增】1. 鋪在地板上的地
毯。2. 悬挂物品的木橛。〔达〕

གཟུང་ཞུན། ཏ་ཞའི་ཞུན་ཏུ་བྱ། 鞍墊，如馬鞍
之墊子。

གཟུང་ཐག དབྱང་ཐག་རྩེ་གོས་སོགས་ཀྱི་གཏིས་ཀྱི་
བར་དུ་བཀལ་བར་བྱ་བའི་ཐག་པ་ཏུ་བྱ། 懸繩，
如悬于两柱間搭衣服之繩索。

【增】= རལུང་ཐག [达]

གཟུང་པོ། རི་དཀའ་གཟུང་པོ་ཉ་ལ། 傾斜度大的，陡峭的。

གཟུང་བ་པོ། ཟུང་ཕུད་མར་འཛིན་བ་པོས་གཟུང་བར་བྱ་ཉ་ལ། 下垂者，如辮发下垂者。

གཟུང་བྱ། སིང་རྒྱུགས་གཟུང་བྱའམ་ཟ་རུ། 木杓，羹匙。【增】椰瓢。〔四〕(同) གཟུང་ཅུང་།

གཟུང་བྱ་མགོ། སྐུལ་གྱི་མིང་། 杓头(藻)。

蛇。

གཟུང་བྱ། ཟུང་ཕུད་མར་འཛིན་བ་པོས་གཟུང་བར་བྱ་ཉ་ལ། 下垂，如辮发下垂。

གཟུང་། གཟུང་ཡིས། 由行星。(གཟུང་འི་第三轉聲)

གཟུང་བ། ལག་པས་བརྟེན་པར་བརྩམས་པའམ་བྱ་ལ། གཏོངས་པ་ཉ་ལ། 举起，如举手预备打。

【增】1. 开始，准备，正要。2. 揮舞。〔达〕

གཟི། རིན་ཆེན་གཟི་དང་རིན་ཆེན་གཟུ་དང་རིན་ཆེན་བྱ་རུ་དང་ཕྱ་མེན་སོགས་ཟེར། 瑪瑙。

【增】1. 光輝，光亮，清明。2. 霧罩，朦朧，迷景(西部藏語)。3. 參看 གཟིང་བ་ 条下。

4. = བཟི [达]

གཟི་ཅན། དཔལ་འབྱོར་ཕུན་ཚོགས་མངའ་ཐང་ཆེ་བའམ་དཔལ་ཡོན་ཅན། 富乐圓滿，权势广大，具足功德學問。【增】发光。〔达〕 精壯。

〔四〕(同) གཟི་བཟིང་ཅན། གཟི་མདངས་ཅན།

གཟི་བཟིང་སྐྱེས། གཟེང་ལའང་། 生威光(藻)。

金子。

གཟི་བཟིང་ཅན། དཔལ་འབྱོར་ཕུན་ཚོགས་མངའ་ཐང་ཆེ་བའམ་དཔལ་ཡོན་ཅན། 富乐圓滿，权

势广大，具足功德學問。

【增】光輝的，偉大的。〔本〕

(同) གཟི་ཅན། གཟི་མདངས་ཅན།

གཟི་བཟིང་ཆེ་བ། གཏོང་བྱ་ལའང་། 1. 威勢广大。2. 六面童子(天神名)。

གཟི་མདངས་ཅན། དཔལ་འབྱོར་ཕུན་ཚོགས་མངའ་ཐང་ཆེ་བའམ་དཔལ་ཡོན་ཅན། 富乐圓滿，权势广大，具足功德學問。【增】光亮。

〔四〕(同) གཟི་ཅན། གཟི་བཟིང་ཅན།

གཟི་མདངས་བཀྲག། དཔལ་འབྱོར་གཟི་བཟིང་གྱི་འོད་མདོག་རྣམ་པར་བཀྲ་བའམ་བཀྲག། 富乐，威光显耀。

གཟི་བྱིན་ཅན། བྱིན་ཐོབས་ཅན་ནམ་དཔལ་ཡོན་ཅན། 有加持(佛)者，有功德者。

【增】有光輝。〔达〕

གཟི་མ། མིག་གི་ཟི་མ་རྩེ་མིག་ལྟེ་བས་པགས་པའི་སྐུ། 睫毛。

གཟིག། གཅན་གཟན་གཟིག་ཁ་ཁ། 豹子，金錢豹。

གཟིག་གོས་ཅན། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་ལའང་། 豹衣者(藻)。大自在(天神名)。

གཟིག་ཐིག་མ། (原注缺) 【增】金錢豹。〔四〕

གཟིག་ལྷགས། གཟིག་གི་པགས་པ། 豹皮。

གཟིགས། མིག་གིས་གཟིགས་སིག། 請看吧！(敬)

【增】洞鑒。〔四〕

གཟིགས་རྟེན། འབྲལ་བ་ལག་བརྟགས་ལའང་།

1. 信函中所附紀念品。2. 貢獻禮物(敬)。

【增】= འདྲགས་མཚོན། [达]

(同) གཟིགས་གཡོ།

གཟིགས་སྒྲངས། བཟླ་སྒྲངས། 看的姿态(敬)。

【增】凝視。〔达〕

གཟིགས་པ། བརྟམ་པ་ལའང་། 1. 照顾。2. 看，
見（敬）。【增】1. 观察。2. 给与。3. =
ཐུགས་རྗེས། 仁慈，恩惠。4. 取，受。〔达〕
གཟིགས་པ་ཆེན་པོ། མཐོང་ཆེན་པོ། 眼界寬
广（敬）。

གཟིགས་ཕྱིད། མྱ་ཕྱིད་མིག་ལའང་། 1. 观看者。
2. 眼（敬）。

གཟིགས་མ། མྱ་མ། 景致，景物（敬）。

གཟིགས་གཡོ། འཕུལ་པ་ལག་བཅས་ལའང་།

1. 信函中所附的紀念品。2. 貢獻礼物（敬）。

（同）གཟིགས་རྟིན།

གཟིངས། ཟིང་ཟིང་གཟིངས་པའམ་འཛིངས་པ་དང་

ལྷ་གཟིངས་དང་སྐྱ་གཟིངས་པ་ལའང་། 1. 喧杂
混乱。2. 般筏。3. 毛豎。【增】木牌。〔四〕

གཟིས་ཁང་། བཞུགས་ས་ཁང་པ་མང་དང་པོ་དང་

གཟིས་པ་མྱ་པ། 寢室，臥室（敬）。

【增】寢室，但一般指住所。〔达〕亭式
殿。〔四〕（同）གཟིས་གཤ

གཟིས་ཁྱི། ཉལ་ཁྱི། 床，寢台（敬）。

གཟིས་དགོས། མཇལ་གཟིས་དགོས་མྱ་པ། 須睡覺
（敬）。

གཟིས་རྒྱ། ཉལ་གཟིས་རྒྱ། 將睡（敬）。

གཟིས་ཆས། ཉལ་ཆས། 臥具，被褥（敬）。

（同）གཟིས་མལ།

གཟིས་དཔོན། ལྷཔས་ཕྱིས་ལའང་། 随从，仆役。

གཟིས་མལ། ཉལ་ཆས། 臥具，被褥（敬）。

（同）གཟིས་ཆས།

གཟིས་གཤ བཞུགས་ས་ཁང་པ་མང་དང་པོ་དང་

གཟིས་པ་མྱ་པ། 宿舍，寢室，臥室（敬）。

（同）གཟིས་ཁང་།

གཟིས་ས། ཉལ་སའམ་གཟིད་ཁག་ས། 臥处，睡
覺处（敬）。【增】各有臥具之床榻。〔达〕

གཟིསས་པ། མཇལ་གཟིསས་ཟིན་པ། 已睡（敬）。

གཟིསས་མལ་སྐྱགས། གཟིས་མལ་སྐྱགས་ས་

མཐའ་ཅན་ལང་སྒྲང་། 臥具等。

གཟིར་བཞུས། འཛིན་ཏི་བཞུས་པ། 逼近看。

གཟིར་བ། མནར་བ། 窘迫，困恼。

གཟིར་བ་པོ། རྒྱལ་བཟལ་གྱིས་གཟིར་བ་པོ་འང་

མནར་བར་ཕྱིད། 逼迫者，以痛苦迫人者。

（同）གཟིར་ཕྱིད།

གཟིར་བར་འགྱུར། འཛིན་བར་འགྱུར་ལའང་།

1. 窘迫。2. 挤压。

གཟིར་བྱ། གནོད་བར་བྱ། 所迫，所損害。

གཟིར་ཕྱིད། རྒྱལ་བཟལ་གྱིས་གཟིར་བ་པོ་འང་མནར་

བར་ཕྱིད། 逼迫者，以痛苦迫人者。

【增】致于窘迫。〔四〕（同）གཟིར་བ་པོ།

གཟུ་བ། དཔང་པོའམ་བྱང་པོ་ཕྱིད་མཁན། 証人，

正直人。【增】1. = ཁྲ་བ། 柱，标柱，一般
指拴牲口的竿柱。2. 杠杆，柱。〔达〕

གཟུ་བོ། （注同上）

【增】正直，公正，誠实。〔达〕

གཟུ་ལུགས། （未詳）

གཟུ་ལུས་ཅན། ཉལ་པ་ཆ་པོ་བཟ་ཅལ་སྐྱ་བ་པོ་

ཚུལ་འཛིན་དང་བཟོ་བ། 傲慢，輕率而說者，
詭詐，杜撰者。

【增】= རྒྱལ་ཅན། 謊話，誑者。〔达〕

གཟུག་ག་གཟུག་གཅིག་ཉ་བུ། 一块，如一块肉。

【增】1.屠宰后的羊体的十分之一。2.痛苦，参看 ཟུག་ 3.峯，尖端，尖頂。〔达〕

1.肢体。2.支派，支流。〔法〕

གཟུགས། གཅིག་གི་མིང་ལའང་། 1.色（佛）。

2.一。【增】1.身体，事物的外形。2.物体，物质，实体。〔达〕

གཟུགས་ཀྱི་སྒྲི་མཆིད། སྒྲི་གིས་ཀྱི་གཟུང་བུ་

དེ་ཡིན་ནོ་སྒྲི་གི་དབང་པོ་འི་སྒྲི་ཡུལ་གྱི་དོན་ལ་

གང་ཡིན་པའོ། 色处（佛），眼識所取，眼根所行境。【增】色处包括青、黄、赤、白四色，云、烟、尘、雾，阳光、阴影、光明、黑暗八支色，及方、圆、正、不正，长、短、高、下等八形色。〔达〕

གཟུགས་ཀྱི་སྒྲི་མ། སྒྲི་ཚང་མའི་གཙོ་བོ་ལའང་།

色穗（藻）。娼妓之首領。【增】天妓。〔达〕

གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ། གཟུགས་གང་ཡང་རུང་ངོ་།

色蘊（佛），凡所有色法。（同）གཟུགས་ཕུང་།

གཟུགས་ཀྱིས་འཚོ། སྒྲི་ཚང་མ། 以色为生

（藻）。娼妓。（同）གཟུགས་ཚང་མ།

གཟུགས་ཁམས། ཁམས་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཏི་

གཟུགས་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཁམས་ཡིན་པས་སོ།

色界（佛），三界中之一，是色最胜之界故。

གཟུགས་ཅན། I. གདོན་འདྲི་ལའང་། 1.有色

（佛）。2.魔鬼。

II. གཟུགས་དང་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད་ལའང་། 凡一切具足色（佛）者。【增】物质构成的，物质的，实体的。〔达〕 面貌相似。〔四〕

གཟུགས་ཅན་སྒྲིང་པོ། ལྷ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྒྲིང་

པོ། 影胜王（或称影坚王，瓶沙王，印度古国王名）。

གཟུགས་ཅན་མ། བྱང་མེད་མཚོག་ 有色女（藻）。

美女。【增】1.女性。2.娼妓。3.无花果树。〔达〕

གཟུགས་མཚོག་ འོད་ཟེར་ཉ་བུའི་གཟུགས། 殊胜

之色，如光明之色。

གཟུགས་བརྟན། སྒྲིང་བརྟན། 影象，心中的意象。

【增】= གྲིབ་མ། 影子。〔达〕

གཟུགས་བརྟན་སྒྲི་གནས། མེ་འོང་མིང་། 现影

处（藻）。鏡子。

གཟུགས་བརྟན་འཆར་བྱིད། （注同上）

能现影象（藻）。

གཟུགས་པ། རྒྱལ་པ་དང་རྒྱལ་པ་ཞེས་པའང་

སྒྲིང་། 竖，建立，亦作 རྒྱལ་པ། རྒྱལ་པ།

【增】参看 འཇུགས་པ། 〔达〕

གཟུགས་ཕུང་། གཟུགས་གང་ཡང་རུང་ངོ་།

色蘊（佛），凡所有色法。

（同）གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ།

གཟུགས་བུ། འཇུགས་པ་པོས་གཏོང་གཟུགས་པར་བུ་

ཉ་བུ། 所树，所栽。

གཟུགས་དབྱིབས། ཁ་དོག་གཟུགས་དབྱིབས་བྱ་

བཞེས་པའི་པོ་ཉ་བུ། 色形（佛），形体，

形色，如四方形，长形。

གཟུགས་མ། （原注缺）

【增】1.悦目的。2.白银。〔达〕

གཟུགས་མང་། སྒྲིང་རས་གཟུགས་དང་ཉི་མ་དང་

དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་དང་ཁྲུབ་འཇུག་དང་འདོད་ཉ་

ལའང་། 多色（藻）。1.观音（菩薩名）。

2.太阳。3.大自在（天神名）。4.遍入（天神名）。5.欲天（爱神）。【增】1.多种色相。

2.= སྒྲིང་དཀར་གཏོང་། 芸香树。〔达〕

གཟུགས་མངས། གློ་དཀར་ལའང་། 1. 多种色。

2. 白芸香。

གཟུགས་མེད་ཁམས། ཁམས་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཏེ་

ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་ནས་སྤྱི་ཅི་བར་གྱི་ཁམས་

གཟུགས་ཅི་ཡང་མེད་པས་སོ། ། 无色界（佛），

三界之一，从空无边处，乃至有顶，此界都无色故。

གཟུགས་མོ། རེམས་ཅན་གཟེར་མོ་སྐྱ་ཐམས་ཅད་

ཁབ་ཏྱར་རོ། ། 刺蝟。

【增】生长于喜马拉雅山中高出海面九千至一万八千英尺地方的羚羊。〔达〕

གཟུགས་ཚོང་མ། སྒྲ་ཚོང་མ། 卖色女（藻）。

娼妓。（同）གཟུགས་ཀྱིས་འཛོ།

གཟུགས་མཚར་བ། ཡིད་དུ་འོང་བའི་གཟུགས་

ཅན། 美色，有悦意之色者。

གཟུགས་མཛེས། （注同上）

【增】有捺相。〔四〕

གཟུགས་འཛིན། རིག་གི་མིང་། 取色（佛）。眼。

གཟུགས་བཟང་། （原注缺）美色。

གཟུང་བར་བྱེད། ལག་པ་དང་སྐྱས་པ་ལའང་།

能取（藻）。1. 手。2. 钳。

གཟུང་བྱ། ལུལ་གཟུང་བར་བྱ་བ། 所取（佛），

所取境。

གཟུང་མོ། （未詳）

གཟུང་འཛིན། ལུལ་གཟུང་བར་བྱ་བ་དང་ལུལ་ཅན་

འཛིན་པར་བྱེད་པ་གཉིས། 能取所取（佛），

能取心与所取境。

གཟུང་ཡས། གུངས་གནས་གིག་ལའང་། 无可取，

大数之一。

གཟུངས། དན་སྒོང་དུ་ཁྱུང་བ་ལས་འཛིན་པར་བྱེད་

པའས་གཟུང་བར་བྱ་བའི་སྐྱགས་ཟེར་བ་དང་ཚིག་

དོན་མི་བརྟེན་པར་འཛིན་པས་ན་གཟུངས་ཞེས་བྱ་བ་

（དང་）། 总持，陀罗尼咒（佛），能从堕恶趣摄持之咒，忆持文义不忘，故名总持。

གཟུངས་སྐྱགས། （注同上）

གཟུངས་བདབ། ཚེས་བྱ་པས་དང་པོར་བཅོམ་བྱ་

གར་གར་གཟུངས་བདབ་ཟིན་པ་（དང་）། 已繖，已稀稀縫上。

གཟུངས་ཐག གཟུངས་པའི་ཐག་པ། 总持繩（佛），誦咒时所持之彩繩。

【增】系金剛杵上的五彩綵繩。〔达〕

གཟུངས་ཐོབ། ཚིག་དོན་མི་བརྟེན་པའི་གཟུངས་ཐོབ་

པ། 得陀罗尼（佛），已得不忘文义的咒。

གཟུངས་གདབ། ཚེས་བྱ་པས་དང་པོར་བཅོམ་བྱ་

གཟུངས་འདེབས་དགོས་ན་གཟུངས་གདབ་པར་བྱ་

བ། 将繖，将稀稀縫上。

གཟུངས་འདེབས། （原注同上）繖，稀稀縫上。

གཟུངས་པ། （原注缺）总持者，持咒者。

གཟུངས་མ། （原注缺）总持母。

གཟུངས་གཟེར། ཁང་པའི་གཟུངས་གཟེར། 貫釘，房屋之过梁釘。

གཟུད་པ། ཚུད་པའས་བཟུད་པ་ལའང་། 1. 立起，竖起。2. 插入。

【增】འཇུད་པ་ 的未来式。〔达〕

གཟུད་བྱ། ཚུད་དུ་འཇུག་པར་བྱ། 使入，使入内。

གཟུར་གནས། ཟུར་དུ་བཀྱར་ཏེ་བཞུགས་པའས་

དང་ཕྱོགས་གཞན་ཕྱོགས་ས་འཛིན་པར་དྲང་པོར་

གནས་པ་གཟུ་པོར་གནས་པའོ། 置身局外，正

直不偏。【增】証人。〔达〕 中立。〔本〕

གཟུང་བ་པོ། ཟུང་དྲུག་པ་པོ། 躲避者。

གཟུང་བ། འཛུང་བའི་དོན། 躲避，逃避。

(又) ཟུང་དྲུག་པོ། 退让，退出。

གཟུང་བ། ལམ་ངན་ལམ་ཟུང་དྲུག་པ་པོ། 当躲避。

གཟེ། བསྐྱེད་མ་བསྐྱེད་ནས་བྱུང་བ་ལྟར། 忍。

【增】1. 刺。2. 咬嚼。【法】

གཟེ་ཆུང་། བསྐྱེད་བཟོད་ཆུང་བའི་དོན། 忍耐力小。(同) གཟེ་མེད།

གཟེ་མ། ཆུ་མེད་སྒྲིམ་ཟེར་བ་དང་ཆུ་མཚོ་འི་མཐའ་ཅན་ཟེར་བ་(དང་)། 蒺藜(原注系蒺藜的异名)。(同) གཟེ་མ་ར་མགོ། གཟེ་མའི་འབྲུ།

གཟེ་མ་གཟེ། བསྐྱེད་མ་བསྐྱེད་ནས་བྱུང་བ་ལྟར། 忍不忍，能不能。

གཟེ་མ་ར་མགོ། ཆུ་མེད་སྒྲིམ་ཟེར་བ་དང་ཆུ་མཚོ་འི་མཐའ་ཅན་ཟེར་བ་(དང་)། 蒺藜(原注系蒺藜之异名)。

【增】菱角。【法】(同) གཟེ་མ།

གཟེ་མའི་འབྲུ། (注同上)

གཟེ་མེད། བསྐྱེད་བཟོད་ཆུང་བའི་དོན། 忍耐力小。(同) གཟེ་ཆུང་།

གཟེ་ར་མི་བྱ། བཟོད་མ་སྐྱེད་ཆུང་དྲུག་མི་བྱ།

应忍，不应不耐。

གཟེག་འབྲུར། ཏུམ་ཏུམ་ཏུར་གཟེག་ཡོང་། 碎为小片。

གཟེགས་པ། ཏུམ་ཏུ་ཏུམ་ཏུར་ཆ་གསུམ་སོང་བ།

已碎为小块。

གཟེགས་མ། ཏུམ་ཏུམ་ཏུ་ག་ཆ་གསུམ། 碎片，碎碴，片段，屑。

གཟེགས་བཟན། བྱི་རོལ་པའི་སྒྲོན་པ་ཞིག་སྟེ་གཞན་

བྱིས་པོར་པའི་གཟེགས་མ་ཟ་ཞིང་བརྟུལ་ཞུགས་སྟོན་པས་ན་དང་སྟོང་གཟེགས་བཟན་ཞེས་བྱའོ། 食米屑，外道大师之一，食人所弃之米屑而修禁行，故名“食米屑仙人”。【增】胜论宗的祖师，食米斋仙人，其后学迦那陀派的人，名为食米斋派。【达】(达作 གཟེག་ཟན་)

གཟེངས་བརྟན་པ། མཐོ་རུ་བཟང་སྟེ་སྟོ་བར་བརྟན་པའམ་ལུལ་དུ་ལུང་བའི་སྒྲོན་ནས་བརྟན་པ།

颂扬，称赞。【增】1. = བོད། 赠物，福惠。

2. 颂词。【达】1. 封诰。2. 颂。3. 奋兴。

【四】(同) གཟེངས་མཐོ་བར་བྱ།

གཟེངས་མཐོ། ཡར་བཏག་པའམ་མཐོ་རུ་བཟང་བའི་དོན། 支起，使高起。(同) གཟེངས་པ།

གཟེངས་མཐོ་བར་བྱ། མཐོ་རུ་བཟང་སྟེ་སྟོ་བར་བརྟན་པའམ་ལུལ་དུ་ལུང་བའི་སྒྲོན་ནས་བརྟན་པ།

颂扬，称赞。(同) གཟེངས་བརྟན་པ།

གཟེངས་པ། མཐོ་བའི་དོན་ལའང་འཇུག་སྟེ་དེ་གཉིས་སྐད་དོད་གཅིག་པས་སོ། 高举，高。

(又) ཡར་བཏག་པའམ་མཐོ་རུ་བཟང་བའི་དོན།

支起，使高起。【增】或作 གཟེངས་མཐོ་པ། 崇高，庄严，光荣，宽广。【达】

(同) གཟེངས་མཐོ།

གཟེད་པ། འཛིད་པ་པོས་སྟོན་གཟེད་པར་བྱ་དང་ལག་པ་བཟེད་ཟེན་པ་ལའང་། 承接。

【增】1. 携带。2. 穿于竿上。【达】

གཟེད་བྱ། འཛིད་པ་པོས་སྟོན་གཟེད་པར་བྱ།

当承接。

གཟེད་ཞལ། འཛིད་ཞལ་སྟོན་མཆིལ་མའི་སྟོན་དེ་བཟེད་ཞལ་ཞེས་པའང་སྟུང་། 痰盂，亦作 བཟེད་

ཞལ།

གཟེན་པ། (原注缺)

【增】 1. 釣魚食。2. 草。〔四〕

གཟེབ། ལྷུག་མའམ་གྱིང་གི་ལྷུག་མའི་སྐུ་སྐྱོས་ཁ་

ལྷུ་ཉ་ཡུའམ་སྐྱོ་མ་ཉ་ཡུ་ཡའང་། 1. 籠子，如用竹子或树枝所編的箱籠。2. 篩子，籃子。

【增】 1. 帳蓬。2. 鳥檻，养鳥室。〔达〕

(同) གཟེབ་སྐྱོད།

གཟེབ་ཀྱི་སྐྱོག་མ། ལྷུག་མའི་གཞོང་པ་ཞབས་ཅན་ཉ་ཡུ། 盛香的竹箱籠。

གཟེབ་སྐྱོད། ལྷུག་མའམ་གྱིང་གི་ལྷུག་མའི་སྐུ་སྐྱོས་ཁ་ལྷུ་ཉ་ཡུའམ་སྐྱོ་མ་ཉ་ཡུ་ཡའང་། 1. 籠，如用竹子或树枝所編之箱籠。2. 篩子，籃子。
(同) གཟེབ།གཟེམ་པ། རོ་ཆ་བས་འཆོས་པ་དང་ཟས་ལ་……
འཛོམས་པ། 1. 羞慚。2. 对食物客气。

【增】 = འཛོམས་པ། 做事斯文。〔达〕 1. 禁，憚。2. 羞耻。〔法〕

གཟེམ་བྱ། རོ་ཆ་བས་གཟེམ་པར་བྱ་བ་དང་ཟས་ལ་
འཛོམས་པ། 1. 当羞慚。2. 对食物客气。གཟེར། ན་ཆའི་གཟེར་དང་འོད་ཀྱི་གཟེར་དང་ལྷུགས་
ཀྱི་གཟེར་ཀ་ཡུར་བྱ་དང་སྒྲིའི་གནས་གཟེར་ཉ་ཡུ་
ཡའང་། 1. 疼痛。2. 光綫。3. 鉄釘。4. 門
釘。(又) འོད་ཟེར་ཡའང་། 光綫。

གཟེར་འབྲུག་ ན་བའི་བྱེ་བྲག་ཡའང་། 病痛之一種。

གཟེར་འཁྱིད། (注同上) [子。

གཟེར་བཏབ། ཐོ་བས་གཟེར་བཏབ་ཟེན་པ། 已釘釘

གཟེར་ཐོ་བས། (原注缺) 釘釘子(命令詞)。

གཟེར་གདབ། ཐོ་བས་གཟེར་གདབ་པར་བྱ། 当釘

釘子。

གཟེར་འདྲིབས། ཐོ་བས་གཟེར་འདྲིབས། 釘
釘子。གཟེར་འབྲིགས་པ། གཟེར་ཀ་པར་ཐོན་པ་ཉ་ཡུ།
釘透。

གཟེར་བྱ། ལྷུགས་གཟེར་ཆུང་ཆུང་། 小鉄釘。

【增】 車档。〔四〕

གཟེར་མ། ཆུ་ཐིགས་ཟེར་མ་ཆ་ལྷ་མོ་ཡའང་།

1. 碎屑。2. 微細，水点。

གཟེར་མོ། ལྷ་ཁབ་ཉ་ཡུ་མེས་མ་ཅན་གཟུགས་མོ།
刺蝟。གཟོ་གནས། བཟོ་རིག་པའང་ཞེས་སྤང་རིག་གནས་
ཆེ་ལྡེ་ནང་ཆན། 工巧处(佛)，也說 བཟོ་
རིག་པ། 五大明处之一。(同) གཟོ་རིགགཟོ་བ། I. བ་མའི་བྱིན་གཟོ་བའམ་བསབ་པ།
酬报，如报父母之恩。II. བཟོ་བའང་ཞེས་སྤང་གོས་བཟོ་བའམ་ཆོས་བྱ་……
བའམ་ལག་ལས་བྱེད་པོ། 亦作 བཟོ་པ། 縫衣工
人，裁縫，作手艺人。གཟོ་རིག་ བཟོ་རིག་པའང་ཞེས་སྤང་རིག་གནས་ཆེ་
ལྡེ་ནང་ཆན། 工巧明(佛)，亦作 བཟོ་
རིག་པ། 五大明处之一。(同) གཟོ་གནས།གཟོང་། ཞི་ཁྱང་འཕྱགས་བྱེད་ལག་ཆ། 凿子，
穿孔器。【增】 或作 གཟོང་བྱ། 〔达〕

གཟོང་ཁ། (注同上)

གཟོན། ད་གཟོན། 才，此刻。

【增】 始。〔达〕 1. 新近。2. 馬牙碇。〔四〕

གཟོན་ནས། ད་ནས་ཟེར་བ་ཉ་ཡུ། 从此，从今。

གཟོན་མ་ནས། དང་པོ་ནས་དང་ཐོག་མ་ནས། 从
最初，从开始。

གཞི་མའི་དུས། གོ་མའི་དུས། 最初时。

གཞི་ན་པ། རྟ་གཞི་པའམ་རྩ་བ་པོ་དང་ཆུད་གཞི་ན་

པ་ཉ་བྱ་ལའང་། 1. 刺耳，粗恶。2. 浪费。

【增】倾听，注意听，谛听。〔达〕 等于

མི་ཉན་པ། 不听从，如 བསྒོ་བ་ནན་གཞི་ན་པ།

བསྒོ་བ་ལ་མི་ཉན་པ། 不听教训。〔法〕

གཞི་བ། གཞི་བ་གཞི་བ་བྱེད་ཉ་བ། 谨慎。

གཞི་ལ་བ། དུས་བྱུང་གཞི་ལ་བའམ་གས་པ། 裂，

如裂成碎片。

བཟང་མཁན། ཆོས་བྱ་པའམ་བཟོ་བ། 裁缝，缝工。

བཟང་དག། ཡག་པོ་ཐམས་ཅད། 一切好事。

བཟང་འགྲོ། (原注缺) 善行，善趣 (佛)。

བཟང་དུས་ཅན་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་མུ། 贤时母

(藻)。娑摩天女。

བཟང་པོ། ཡག་པོ་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལའང་།

1. 优，好，善，贤。2. 大自在 (天神名)。

བཟང་པོ་འི་དཀར་བྱུང། ཉེ་མ་གཉིས་པ། 善

难行 (藻)。阴历二月。

བཟང་པོ་འི་གྲོང་། རྫི་ཟེ་གྲོང་ཁྱེད་ལའང་།

1. 良好的城。2. 寻香城 (佛)，海市蜃楼。

བཟང་པོ་འི་དཔལ། ཅན་དན་མྱ། 贤妙 (藻)。

梅树，栴檀木。

བཟང་པོ་འི་དབང་ཕྱུག དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་

ལའང་། 贤自在 (藻)。大自在 (天神名)。

བཟང་པོ་འི་མིང་ཅན། བྱ་མིང་ཉ་མོ། 贤名者

(藻)。啄木鸟。

བཟང་མོ། ལྷ་མོ་ལའང་། 1. 好女人 (对女人

的客气称呼)。2. 度母 (菩薩名)。

【增】=ཁྱུ་ཉ། 燕子。〔达〕

བཟང་ལས་བྱུང། ལྷ་མོ་པའི་མིང་ལའང་། 罪恶。

བཟང་པོས། ཡག་པོས། 顶好的。

བཟངས། བཟང་པོར་གྱུར་མོང་བའི་མིང་། 已变好。

【增】1. 只用于 ཁང་བཟངས་ 中，楼房，但仅指

天神所居。2. 西藏西部指塔的立方部分。〔达〕

བཟད་པ། མི་བཟད་པ་ཉ་བ། 忍，如不能忍受。

【增】代替 བཟོད་པ། 〔达〕

བཟན། བཟར་བྱ་ཟ་བར་བྱེད་པ་པོ་ཉ་བྱ་བྱ་དང་ཟ་

མཁན་ཉ་བྱའམ་ནང་བཟན་ཟེར་བ་ཉ་བྱ། 1. 吃饭

者，食者。2. 又用于 ནང་བཟན། (食物津贴)

【增】代替 ཟན། 牲畜食料。〔达〕

བཟབ་བྱ། བསྒྲིམ་བྱ་བསྒྲིམས་ཟེར་བ་དང་གཞི་བྱ་

གཞི་བས་ཟེར་བ་ལའང་། 当劝勉，当谨慎。

བཟབས་པ། (原注同上) 劝勉，谨慎。

བཟར་བཅའ། བཟར་བྱ་དང་བཅའ་བ་གཉིས། 嚼

噉 (佛)，所噉食与所嚼食。

བཟར་བརྱུང་། བཟར་བྱ་དང་བརྱུང་བྱ་གཉིས། 飲食。

བཟར་བ་ལ། འབྲས་ཆེན་ཟན་དོན་སྤྲུལ་འཁྱུར་དང་

གཉ་དང་ཉ་གཉ་བཟར་བ་ལ། 五噉食 (佛)：大

米飯，炒面，油餅，肉，魚五种噉食。

བཟར་བྱ། ཟས་བཟར་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། 所吃食物。

བཟར་མི། ཁྱོ་གྲག་གཉིས་དང་བཟར་ཚ་ཞེས་པའང་

སྤྱང་། 夫妇，亦作 བཟར་ཚ། (同) བཟར་མྱ།

བཟར་ཚང་། (注同上)

བཟར་འཚོ། བཟར་ཚང་ལའང་། 1. 生活。2. 家

庭，夫妇。

བཟར་མྱ། ཁྱོ་གྲག་གཉིས་དང་བཟར་ཚ་ཞེས་པའང་

སྤྱང་། 夫妇，亦作 བཟར་ཚ།

(同) བཟར་མི། བཟར་ཚང་།

བཟའ་གིང་། འབྲས་ཐུན་གིང་། 果树。

བཟས་པ། ཟས་བཟའ་རུ་བཅུག་ཟིན་པ། 已吃，
已使吃饭。

བཟི་འཇུག་ བཟི་རུ་འཇུག་ 使醉。

བཟི་འཇོམས་པ། ཆང་གིས་བཟི་སྟེ་མགོ་འཁོར་པ།
昏醉，酒醉头昏。

བཟི་བ། ཆང་གིས་བཟི་བ། 醉，为酒所醉。

【增】昏迷。〔达〕

བཟུང་བ། འཛིན་པ་པོས་གཟུང་བུ་བཟུང་ཟིན་པའོ།

བཟུངས་པ་ཞེས་པའང་སྟུང་། 拿，持，捉，执，

取，亦作 བཟུངས་པ། 【增】བཟུངས་ཏི་ 系作

副词用，如：དེའི་རུབ་མོ་ནས་བཟུངས་ཏི། 自从
那天晚上起。〔达〕 記。〔四〕

བཟུང་བ། གཟུང་བུ་ལའང་། 所捉，所持，所
取，亦作 གཟུང་བ།

བཟུད། བཅུད་པའས་ཅུད་རུ་བཅུག་པ། 入，已刺
入，已插入。

བཟུར། (原注缺) 避，已退避。

【增】1. 参看 འཇུར་བ། 2. 用于 འབྲང་ལས་བཟུར།

3. = ལས་ཀ་ལ་བྱོལ། 〔达〕

བཟུར་བ། ཟུར་རུ་ཐོན་ཟིན་པ། 已避开。

【增】偏。〔四〕

བཟེ་ཆུང་། བཟོད་བསྐྱེད་ཆུང་ངས་གཟེ་ཆུང་ཡང་།

脆弱，忍耐力小，亦作 གཟེ་ཆུང་།

【增】= བཟོད་བསྐྱེད་ཆུང་། 易怒，不能忍耐，

脾气暴躁。〔达〕 (达作 བཟེ་རེ་ཆུང་)

བཟེད་སྟོམས། (原注缺) 【增】拔丝。〔四〕

བཟེད་པ། ཟས་སྟོད་རུ་བཟེད་པར་བུ་བ་དང་ལག་
པ་བཟེད་ཟིན་པ་ཉ་བུ་དང་ལྷུང་བཟེད་ཉ་བུ་དང་
སྟེ་བཟེད་ཉ་བུ། 承接，如将飯盛器中，手已

承接，承物的鉢，承发器。

【增】手把小儿。〔四〕

བཟེད་བ། (原注同上) 当承接。

བཟེད་ཞལ། མཆིལ་མའི་སྟོད་དམ་ཞག་ཐུགས། 痰盂，
油罐。【增】撤去茶中浮油用的杯子。〔达〕

བཟོ་ཁང་། ཨ་བྱད་མཁོ་བུ་བཟོ་སའས་བཟོ་ལས་

བྱེད་པའི་ར་བ་གནས། 工厂。【增】作坊。〔四〕

(同) བཟོ་གནས། བཟོ་བྱེད་ཟུ།

བཟོ་ཟུ། (注同上)

བཟོ་དགོས། བཟོ་བར་བུ་དགོས་སམ་འཛམ་དགོས།

須制造，須改造。

བཟོ་ད། (原注缺) 样子，形状。

བཟོ་འདྲ། རྒྱས་པ་དབྱིབས་གཟུགས། 造象，形

象，样子。(同) བཟོ་དབྱིབས།

བཟོ་གནས། ཨ་བྱད་མཁོ་བུ་བཟོ་སའས་བཟོ་ལས་

བྱེད་པའི་ར་བ་གནས། 工厂。【增】工科。〔四〕

(同) བཟོ་ཁང་། བཟོ་ཟུ། བཟོ་བྱེད་ཟུ།

བཟོ་པ། ཆས་བུ་པའས་གོས་བཟོ་པ་དང་ལག་ལས་

བྱེད་པོའས་སྟེ་རྩལ་ཅན། 1. 裁縫。2. 手工艺

者。3. 技术工人。【增】制造。〔达〕

བཟོ་པོ། ལག་པ་སྐབས་པ་ལའང་། 匠人，工人，

手艺人。

བཟོ་བ། བཟོ་བར་བུ་བའི་ཆས་བཟོ་པོས་བཟོ་འདྲ་

བཟོ་བར་བ། 所造。

བཟོ་བྱེད་ཟུ། ཨ་བྱད་མཁོ་བུ་བཟོ་སའས་བཟོ་

ལས་བྱེད་པའི་ར་བ་གནས། 工厂。

(同) བཟོ་ཁང་། བཟོ་ཟུ། བཟོ་གནས།

བཟོ་དབྱིབས། རྒྱས་པ་དབྱིབས་གཟུགས། 造象，

形象。(同) བཟོ་འདྲ།

བཛོ་རིག་པ། རིག་པའི་གནས་ཁའི་ནང་ཚན་བཛོ་

ལས་སྒོ་བ་པའི་རིག་པ། 工巧明（佛），五明之一，学习工艺之学問。

བཛོད་དཀར། བཛོད་པར་དཀར་བ་སྟེ་ཁོང་སྟོ་

ཁོངས་པ་ཉུ་བ། 难忍，难以忍耐，如起瞋恨。

བཛོད་དཀར་རིངས། བཛུ་སྒྲིན་མིང་། 难忍僵

（藻）。帝釋（天神名）。

བཛོད་སྒྲིམས། ཁོང་སྟོ་འེ་གཉིན་པོ་བཛོད་པ་

བསྒྲིམ་པར་བྱ་བ་དང་སྒྲིམས་ཤིག 修忍（佛），
对治瞋恚当修忍（命令詞）。

བཛོད་བསྒྲིམ། （原注同上）修忍（佛）。

བཛོད་བྱལ། བསྒྲིམ་བྱལ། 能忍耐。

བཛོད་ད། （未詳）

བཛོད་ལྗན། ས་གཞི་དང་ཕྱི་ལྗན་པར་ད། 具忍（藻）

1.大地。2.驃子。

བཛོད་ལྗན་ས། མགོ་ལྗ་བའམ་ཉིན་ལྗ་བཟུ་གཅིག

忍女（藻）。觜宿月，阴历十一月。

【增】= བཛོད་ས། 大地。〔达〕

བཛོད་པ། བསྒྲིམ་བྱལ་བའམ་ཚུགས་བྱལ་བ་དང་ཉིན་

གཅིག་བཛོད་པ་བསྒྲིམ་ན་ཉིན་བཟུ་སྟེ་པོ་ཡང་།

忍受，忍耐，如說：“一日修忍，百日快乐”。

【增】1.抵擋。2.寬恕，原諒。3.堅忍。〔达〕

བཛོད་པ་མང་། མངས་བྱས་པར་ད། 1.多忍耐。2.佛。

བཛོད་པ་བསྒྲིམ་པ། བཛོད་པ་བསྒྲིམས་པ་ཉུ་བ།

忍耐，如修习忍辱。

བཛོད་པའི་པར་བྱིན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་

སྒྲིབ་པ་གསུམ་པ། 忍度（佛），第三种菩薩行。

བཛོད་པའི་སྒྲིབ་པ། ཁོང་བྱའི་མིང་། 忍轡

（藻）。驃子。

བཛོད་བྱ། གཞན་གྱིས་སྒྲིམ་ན་བཛོད་པར་བྱ། 应忍，

他人发怒，应当忍耐。

བཛོད་ཡས། བྱངས་གནས་ཤིག་ཟེར། 識慕陀，

大数之一。

བཛོད་གསོལ། བཛོད་པར་ལུ། 請原諒，請寬恕。

བཛོས་པ། བཙོས་པའམ་བཙོ་འདྲ་བཙོས་ཟེན་པ།

已造。【增】喂養，進食。〔达〕

བཛོ་དགོས། སྒྲིམ་མང་དུ་བཛོ་པར་བྱའམ་ལ་འདའ་

དགོས་པའང་། 1.須誦，如当多誦咒。2.須超越。

བཛོ་བྱ། （原注同上）當誦。

བཛོ་བཛོ། སྒྲིམ་སྒྲིམ་པོས་ཡང་ཡང་བཛོ་བཛོ་པར་

བྱ་འདོན་འདོན་པར་བྱ། 誦，如持咒者，屢屢持誦。

བཛོས། སྒྲིམ་བཛོས་ཟེན་པ་དང་ལ་བཛོས་པའང་།

1.已誦，已誦咒。2.已越过。

བཛོག་དགོས། རི་བ་གཏས་བཛོག་པར་བྱ་བ་དང་

གཏས་རི་བ་ལུ་དགོས་ཉུ་བ། 須問。

བཛོག་བྱ། （原注同上）所問話。

བཛོགས་པ། རི་བ་རིས་པའམ་ལུས་པ། 已問，已請問。

བཛོས་བྱ། བཛོས་བྱ། 將和解，將調和。

བཛོས་བཙོས། བཛོས་བཙོས། 和解，調和。

བཛོསས་པ། བཛོསས་པ། 已和解，已調和。

བཛོ་བ། ལན་སྒྲིམ་ཚིག་ཡང་ཡང་བཛོ་པར་བྱེད།

重复，背誦，屢屢誦讀。

བཛོག་ མི་མཐུན་ཕྱོགས་བཛོག་པར་བྱ་ཞོག་དགོས་ཉུ་བ།

遮，使退却。【增】相違，相反，翻轉。〔达〕

བཛོག་བྱ། （原注同上）所遮，所退却。

བཛོགས་པ། དག་པམས་ཅད་ཞོག་ཟེན། 打退，

已打退一切敌人。

བཛོས་པ། ལན་སྒྲིམ་སྒྲིབ་ཆ་ཡང་ཡང་བཛོས་ཟེན་

པའོ། 1.དུང་ཡང་ཡང་ཡང་སྒྲིམ་ཤིག 已背

誦，已讀。

ཁྱུག་པ། བྱ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་བྱ་ཁྱུག་པ། 梟，貓头

鷹。【增】有时代替 ཡྱག་པོ། 燕麦。〔达〕
狼鵝。〔四〕

ཁྱུག་པ་མཆོད་བྱེད། སྤུ་གྱེ་མིང་། 祭梟者

(藻)。獺。

ཁྱུག་པའི་བདག་པོ། བྱ་བྱང་། 梟主(藻)。

鵬鳥。

ཁྱང་རྟིང་། འདིས་ཀྱང་། (རྟིང་ 疑是 རྟིང་之誤)

但是。

ཁྱང་རྟི། རོན་ཀྱང་། 然而。

ཁྱང་ནས། འདི་ནས་ཁྱ་ནི་ཁྱ་ནས་ཞེས་པའང་སྤང་།

由此，于是。

ཁྱ། སྤུག་ས། 勢。

【增】1. རྒྱུ་ཆ་ཆེན་པོ་ལ་བ་པ། 大言，揚声，

矜夸。2. = ཡྱད། 頃刻，須臾。〔达〕

ཁྱ་སྤྱོག་ས། ཁྱིས་སྤྱོག་སྤྱོག་ས། 宣布。

ཁྱ་པོ་ཆེ། ཁྱ་ཅང་ཐལ་ཆེ་བའས། 太过，太甚。

ཁྱ་བ་གྱིས་བསྐྱུ། ཁྱི་བ་གྱིས་བསྐྱུ་བར་བྱ། 整个收起。

ཁྱ་བ་གཅིག་ ཁྱ་བ་གཅིག་ 一口。

ཁྱ་བ་པ། འདུས་པ། 收，集。

ཁྱ་བས་བསྐྱུས་པ། སྤྱོག་ས་གཅིག་ཁྱ་ཆུམས་ནི་

བསྐྱུས་པ་ཉི་མ། 收集，总集于一处。

ཁྱ་བས་པ། (注同上) 【增】 = འདུས་པ། 〔达〕

ཁྱ། རོན་མེད་སྤྱ་ཁྱ་ཁྱ་འཁྱོག་འཁྱོག་ཟེར་བ་

ཉི་མ། 无意义之声音(如风浪声)。

【增】噪音，一般指长而不尖的声音。〔达〕

鋼軋子。〔四〕 投擲。〔高〕

ཁྱ་འཁྱོག་ (注同上)

ཁྱ་བ་བྱུ་བ་པ། འདུས་རྒྱུ་འདུས་ཤིང་གིས་འདུས་

བྱས་པ་ཉི་མ། 压光，碾光，已用磨石或磨木

磨光。(同) ཁྱ་བྱེད་པ།

ཁྱ་སྤྱོ། རོན་མེད་ཁྱ་ཁྱ་ཞེས་པའི་སྤྱའམ་ག་ཞེ་

བཞུད་གད་ཉི་མ། 无意义之吵鬧声，戏笑声。

【增】暴风雨声，空中之声。〔达〕

(同) ཁྱ་ཁྱར།

ཁྱ་སྤྱོ་ཅན། མདའི་མིང་། 鳴声者(藻)。箭。

ཁྱ་སྤྱོག་ས། ཁྱིས་སྤྱོག་སྤྱོག་ས། 宣布。

ཁྱ་རྟིང་། རྟིང་གི་གྱི་སྤྱ་ཉི་མ། 丁当之音，

如鈴声。【增】敲击发声的銅盆。〔达〕

钟声。〔四〕 (四作 ཁྱ་གྱིང་)

ཁྱ་རྟི། (原注缺)

【增】投石器。〔达〕 击石撤去。〔四〕

ཁྱ་པ། བྱ་ཞིག་ལའང་། 一种鳥(鷗鷹类)。

【增】1. 甲虫。2. 喧嚷声，喋喋。〔达〕

ཁྱ་བྱེད་པ། འདུས་རྒྱུ་འདུས་ཤིང་གིས་འདུས་

བྱེད་པ་ཉི་མ། 压光，碾光，用磨石或磨木磨光。

(同) ཁྱ་བྱུ་བ་པ།

ཁྱ་ཁྱར། རོན་མེད་ཁྱ་ཁྱ་ཞེས་པའི་སྤྱའམ་ག་

ཞེ་བཞུད་གད་ཉི་མ། 无意义之鬧声，戏笑声。

【增】1. 水流有声。2. 狼震耳。3. 钟响声。

4. 鼓声不断。5. 风声不断。6. 震动象。7. 火

着声。8. 馳走雄壮声。9. 蝴蝶等物授飞时所

发之声。〔四〕 (同) ཁྱ་སྤྱོ།

ཁྱ་ཁྱར་ཆེས་ཆེས། སྤྱའི་རྒྱ་ཁྱ་ཁྱར་ཆེས་

ཆེས། 震动之声音。

ཁྱ་ལངས། གཅིག་ཁྱ་ལངས་ནི་སྤང་བ་ཉི་མ།

群起，拥起(如鳥群惊飞)。

ཁྱ་སྤྱོ། འདུས་རྒྱུ་འདུས་ཤིང་གིས་འདུས་

འོ་ཡག་པོ་བྱང་། འོ་ཞེས་པོད་ནས་ཡག་པོ་བྱང་།

哦，很好。

𐑖.𐑦 | (原注缺) 哈巴狗。

【增】或作 $R'_{\text{西}}$ [达]

འོ་ཅུལ། འོ་མ་གྱི་བ། 腐坏的乳。

【增】奶子的味变了。〔四〕 (同) རོ་སེ།

འོ་ལྷན་རྒྱུ་པ། བ་བསྐྱེལ་བའི་འོ་མ། 生乳，未

炼之奶。(同) རྩ་ཆེན།

འོ་ལགས་སོ། འོ་ཞེས་པོད་ནས་ཡིན་ལགས་སོ། །

哦，是啊！（答应詞）

འོ་ཤི། འོ་མ་ཤི་བ། 腐坏的乳。(同) འོ་རུལ།

𐑖𐑦𐑩𐑦𐑩 (未詳)

རོ་གམར། ལྷའི་བདུད་ཅི་མཐར། 1. 鮮乳。2. 天
 神之甘露。

རྩ་གླིང་། མངལ་སྤྱི་མ་མཁུང་པུཌ། 下口
 (藻)。1. 胎生。2. 遍入(天神名)。

(同) རོག་དབང་སྒྲིམ།

འོག་གི་ཕྱོགས་སྒྲིང་། མའི་ལྷ་མོ་པརྟན་མའི་མིང་།

下方护神（藻）。坚牢地神。

འོག་གཤམ། འོག་བསྐྱམས། 预备，准备。

【增】即刻准备。〔达〕

འོག་འཕུ་བ། རང་གི་རྒྱལ་ཁྱིམ་མང་པོར་རང་གི་རྒྱལ་
ལ་ཁེམ་པའམ་མཆིན་པའང་གི་མངོན་པར་བ་ཤིང་...

ཉམས་པ། 潜在的思慮，对自己的許多疑慮，自己不能解也不向別人暴露的思慮。

འོག་འགྲིམ། དཔ་བྱས་ལྟལ་འབྱུང་དུ་འགྲོ་བ་དང་

གཤམ་གཟུལ་ཕྱིན་པ་ཏྲ་བ། 从容游历，慢慢
寻訪。

འོག་འགྲིམས་པ། (注同上)

འོག་འགོ། དབྱལ་བའམ་ངན་འགོ་ལའང་། 下趣
(藻)。1.地獄。2.恶趣(佛)。

འཇག་ཕུ་བ། ཀུན་མ་ལའང་། 1. 潜行。2. 贼。

འོག་གློ་ རྒྱུ་བཤང་ལམ། 肛門。

(同) རོག་ལམ།

ཁོག་ཏུ། མྱོང་ཏུ་མིན་ཁོག་ཏུ། 下面,下边,在下。

འོག་གདན། ལྷགས་མགར་པའི་ཕྱི་པའི་འོག་གདན་
ལའང་། 1. 垫子。2. 铁匠打铁之砧子。

འོག་དོ། (注同上)

འོག་བསྐྱེད་མ། དལ་བྱས་སྟ་གོན་བྱེད་པའི་མིང་།
从容准备。

འོག་པག ཡུང་མེད་རྒྱ་རགས་ལྷོག 妇女的腰带。

འོག་ཕྱོགས། མདུག་མ་མོག་མ་དང་སྒྲིང་དང་འོག་
གི་ཕྱོགས་བརྒྱ། 下方。

རྟེན་དབང་སྐྱེས། བངས་སྐྱེས་སམ་བྱལ་འདུག 下
 根生(藻)。1.胎生。2.遍入(天神名)。
 (同) རྟེན་གྱི་ཁ།

(同) རོག་གི་ཁ།

འོག་མ། རྩེད་རྒྱུ་ལ་ལ་ཡིན་འོག་མ། 下, 下面。

འོག་མིན། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་འཕགས་པའི་
གནས་ལྔ་པ་ལའང་། 色究竟天（佛），第四
静虑之第五净居天。

འོག་མིན་བཟུགས་པ། སངས་བྱུང། 居色究竟
天(藻)。佛。

འོག་མེད་པ། རྒྱལ་རྒྱུ་ལའང་། 1. 无下部。
2. 閹人，太監。

འོག་གཞི། འོག་རྟེན་ས་གཞི་ལའང་། 1. 基础。
2. 地基。

རོག་གཟུ། ཡུལ་མིའི་ཚོགས་སའམ་མཐའི་རགོ་བ་

དཔོན་པོ་ལའང་། 1. 国人集会处。2. 边疆之
头目，长官。

འོག་གཟུང་། (注同上)

འོག་རྩལ་ཏུ། རིས་མཉམ་སྐད་མར། 以后，后
来，将来。【增】=འོག་ཏུ། [达]

འོག་རྩུང་ཤོར་བ། རྩུག་རྩི་བཤང་བ། 放屁。

འོག་ལམ། རྩུབ་བཤང་ལམ། 肛門。(同) འོག་སྒོ།

འོག་ལེན། ཚད་བགམ་པ་པོ། 考試者。

འོག་བཤལ། རྩུང་མ་བཤང་བ་ཏུ་བྱ། 泻，如拉
稀屎。

འོག་གཟེང་། (原注缺) 下隙，隐秘。

འོང་ག། ཞིང་ག་འོང་ག། 来。

འོང་དགོས། འདིར་ཡོང་དགོས་ཏུ་བྱ། 須来。

འོང་འགྲོ། རྩུར་འོང་བ་དང་ཡང་འགྲོ་བ། 来去，
来此与往彼。

འོང་བྱེད། (原注缺) 来。

འོང་རེ་སྐད། འདིར་ཡོང་ཞེ་བེར། 说来这里吗？

འོང་རེ་སྐད། (注同上)

འོངས་བ། རྩུར་ཡོང་བའམ་འོངས་ཐིན་བ། 来了，
已来此处。【增】到达，降临(作名詞用)。(达)

འོད། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཏུ་བྱ། 光，如日光。

(同) འོད་ཟེར།

འོད་ཀོར། འོད་ཟེར་བསྐོར་བའི་ཀོར། 光圈，光
明环繞之圈。

【增】灯笼。[达] 日光轉射。[四]

འོད་ཀྱི་སྒྲུ་ཅན། ཉི་མའི་མིང་དང་མེ་དང་མེ་ཏུ།
光发者(藻)。1. 太阳。2. 火。3. 火神。

(同) འོད་ཀྱི་ནོར་ཅན།

འོད་ཀྱི་རྒྱུ། ཉི་མ་ལའང་། 1. 光流(藻)。

2. 太阳。(同) འོད་ཟེར་ལྗན།

འོད་ཀྱི་ཆར་བ། ཉི་མའི་འོད་ཟེར། 光雨(藻)。

日光。【增】有时指太阳。[达] (达无
བ་字) (同) འོད་ཆགས་སྒྲུང་བ།

འོད་ཀྱི་བདག་པོ། ཉི་མ། 光主(藻)。太阳。

(同) འོད་ཐྱེང་ཅན།

འོད་ཀྱི་ལྗེ། བྱིས་ཀྱི་ལའང་། 鸡。

འོད་ཀྱི་ནོར་ཅན། ཉི་མའི་མིང་དང་མེ་དང་མེ་ཏུ།

有光宝(藻)。1. 太阳。2. 火。3. 火神。

(同) འོད་ཀྱི་སྒྲུ་ཅན།

འོད་ཀྱི་ཤིང་རྩ། མེ་དང་མེ་ཏུ་ལའང་། 光車

(藻)。1. 火。2. 火神。

(同) འོད་ཉིག་འོད་བདུན་བ།

འོད་ཀྱི་ས་བོན། སྐན་ཏུ་མེ་བྱིར། 光种子(藻)。

螢火虫。(同) འོད་ཅན་II.

འོད་དཀར་ཅན། ཟླ་བའི་མིང་། 白光者(藻)。

月亮。【增】ག་ཏུར། 龙脑香。[达]

འོད་བཀྱེ་བ། འོད་ཕྱོགས་ཀྱན་སྒྲོས་པ་ཏུ་བྱ། 放
光，发光，散布光明，如光照十方。

འོད་བགྲ་བ། འོད་ཟེར་འབར་བ་ཏུ་བྱ། 光輝灿

烂，光明熾燃。(同) འོད་འཛེར་བ།

འོད་བགྲའི་ཡན་ལག་མེ་ལྗེའི་མིང་། 光彩支
(藻)。火燄。

འོད་སྒྲུབ་མ། ཉི་མའི་རྩུང་མའང་ཟེར། 1. 光生
母。2. 日神之妃。

འོད་འབྱེམས་པ། འོད་ཀྱི་ས་མཐའ་ན་བར་བསྐོར་

བ། 光圈，暈，光明圍繞。

འོད་འབྱེད། ཉི་མ་ལའང་། 散布光輝(藻)。

太阳。(同) ཐོད་བྱེད།

ཐོད་འགྲོ་བ། ཧྲི་མའི་མིང་ལའང་། 光行(藻)。

太阳。(同) ཐོད་སྒྲིང་འཛིན་པ། ཐོད་གཙང་བ།

ཐོད་ལྗེ་བ། འཇའ་ཚོན་མིང་། 五色光(藻)。虹。

ཐོད་ལྗེས་བསྐྱར་བ། ཧྲི་མའི་ཐོད་ལྷག 五光
环绕(藻)。日暈。

ཐོད་སྒྲིན། སྐུ་རིངས་སམ་སྐུ་རིངས་ཤར་བའི་མིང་།

1.青光。2.明相，明相现(古印度时刻名)。

ཐོད་ཅན། I.གཟའ་བ་སངས་དང་སྐྱད་མ་ལའང་།

有光(藻)。1.金曜。2.星宿。

II.ཐིན་བྱ་མེ་བྱིར། 萤火虫。【增】1.阿修罗

所占的一个天名。2.十二。【达】1.紋貝。

2.光华。【四】(同) ཐོད་ཀྱི་ས་པོན།

ཐོད་ཆགས་སྒྲིང་བ། ཧྲི་མའི་ཐོད་ཟེར། 光显

(藻)。日光。(同) ཐོད་ཀྱི་ཆར་བ།

ཐོད་ཆུང་། བསམ་གཏན་གཏིས་པའི་ལྟ་གནས་དང་

པོ་ལའང་། 1.少光。2.第二静虑(佛)之
第一天。

ཐོད་འཇིགས། (原注缺) 畏光。

ཐོད་ཉླག་ མེ་དང་མེ་ལྟ་ལའང་། 光頂(藻)。

1.火。2.火神。【增】1.光旗。2.太阳。

【达】(达作 ཐོད་ཀྱི་ཉླག་)

(同) ཐོད་ཀྱི་ཤིང་ན། ཐོད་བདུན་པ།

ཐོད་སྒྲིང་ཅན། ཧྲི་མའི་མིང་། 千光者(藻)。

太阳。(同) ཐོད་འཕྱར་བ། ཐོད་གཟུགས།

ཐོད་སྒྲིང་འཛིན་པ། ཧྲི་མའི་མིང་ལའང་། 持

千光(藻)。日，太阳。

(同) ཐོད་འགྲོ་བ། ཐོད་གཙང་བ།

ཐོད་བདུན་པ། མེ་དང་མེ་ལྟ་ལའང་། 第七光

(藻)。1.火。2.火神。

(同) ཐོད་ཀྱི་ཤིང་ན། ཐོད་ཉླག་

ཐོད་ལྗེན། I.ཧྲི་མ་དང་སྐྱད་མ་སོགས་ལའང་།

具有光(藻)。太阳，星宿等。

II.གཟའ་བ་སངས་ལའང་། 金星，金曜。

【增】1.阿修罗的罗睺城。2.多欲的人。【达】

ཐོད་སྒྲིང་། (注同上I) 光明显耀(藻)。

ཐོད་བ། ལྷ་ལྷ་ཐོད་པ། 大水汎濫。

ཐོད་དབག་མེད། སངས་རྒྱལ་ཤིག་ 阿弥陀佛。

【增】西方极乐世界的无量光佛。【达】

ཐོད་དབག་མེད་ཀྱི་ཐོད་ཅན། ཐུན་རས་……

གཟིགས། 頂戴阿弥陀(藻)。观音菩薩。

ཐོད་ཐུང་ཅན། ཧྲི་མ། 光曜者(藻)。太阳。

(同) ཐོད་ཀྱི་བདག་པོ།

ཐོད་འཕྱར་བ། ཧྲི་མའི་མིང་། 光飞(藻)。

太阳。(同) ཐོད་སྒྲིང་ཅན། ཐོད་གཟུགས།

ཐོད་འཇོ། ཐོད་ཟེར་འཇོ་བ་ལྟ་བུ། 放光，如光

明放射。【增】日照。【四】

ཐོད་བྱེད། ཧྲི་མ་ལའང་། 1.发光。2.太阳。

(同) ཐོད་འབྱེད།

ཐོད་བྱེད་བ། གཞེར་ལའང་། 1.发光。2.金子。

ཐོད་འབྱེན། ཧྲི་མའི་མིང་། 发光(藻)。太阳。

ཐོད་སྒྲིན། (注同上) 施光(藻)。

ཐོད་མ། ཤིང་སྐྱུག་ཤོད་དམ་ཚོགས་བརྒྱ་བ། 竹子。

ཐོད་མའི་ཚལ། ལྷ་གར་ན་པེ་ཏུ་བ་ན་ས་ཞེས་པའི་

ཡུལ་ཞིག་ 竹林園，印度一地名。

ཐོད་མིག་ སྐྱར་ཁུང་མིང་། 光眼(藻)。窗戶。

ཐོད་དམར། སྐུ་རིངས་སམ་སྐུ་རིངས་ཤར་བའི་མིང་།

1.紅光。2.明相，明相现(古印度时刻名)。

འོད་གཙང་བ། ཉི་མའི་མིང་ལའང་། 1. 清淨的
光。2. 太阳。

(同) འོད་འགྲོ་བ། འོད་སྒྲོང་འཛིན་པ།

འོད་འཛོར་བ། འོད་ཟེར་འབར་བ་ཉྩ་བ། 光輝
閃耀，光明熾然。(同) འོད་བག་བ།

འོད་མཛེས། གུངས་གནས་སྟིག་ལའང་། 羯腊
婆，大数之一。

【增】摩訶三末多王（大等意王，大平等王）
的后裔妙光王。〔达〕恒河沙。〔四〕

འོད་མཛེས་ཆེན་པོ། (注同上) 大羯腊婆。

འོད་ཟེར། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཉྩ་བ། 光，如日光。

(又) ཉི་མའི་འོད་ཟེར་འགྲོས་པ་ཉྩ་བ། 光，如
太阳放光。(同) འོད། འོད་གཟེར།

འོད་ཟེར་དགུ་བ། གཟེར་སྟིག་དམར། 第九光
(藻)。火曜。

འོད་ཟེར་ཆེན་མོ། མེ་དང་མེ་ཉྩ་བའང་། 大光
明(藻)。1. 火。2. 火神。

འོད་ཟེར་བདུན་བ། གཟེར་སྟིག་པ། 第七光
(藻)。土星，土曜。

འོད་ཟེར་ལྗན། ཉི་མ་ལའང་། 1. 具有光輝。
2. 太阳。(同) འོད་ཀྱི་རྒྱུ།

འོད་གཟུགས། ཉི་མའི་མིང་། 光色(藻)。太
阳。(同) འོད་སྒྲོང་ཅན། འོད་འཕུར་བ།

འོད་གཟེར། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་འགྲོས་པ་ཉྩ་བ།
光耀，如太阳放光。(同) འོད་ཟེར།

འོད་ཡངས། དྲང་སྟོང་ཞིག་ལའང་། 广光，一
个仙人名。

འོད་ཡངས་སྟེས། སྟིན་པོའི་རྒྱལ་པོ། 广光生
(藻)。罗刹王。

འོད་ཡངས་བྱ། (注同上) 广光子(藻)。

འོད་ཡངས་ཆ་པོ། རྣམ་སྒྲུབ་ཀྱི་མིང་། 广光姪
(藻)。毗沙門(天神名)。

འོད་ལ་དགའ། བྱ་ཅ་ཀོ་རའམ་བྱ་ཞིག 喜光
(藻)。杂固拉烏。

འོད་སྒྲུངས། རྣམ་འབྲིན་གསུམ་པ་དང་ཉན་ཕོས་
འོད་སྒྲུངས་དང་ཉིང་ག་འོད་སྒྲུངས་ཉྩ་བ། 迦叶，
佛名及人名，如第三佛迦叶，声聞大迦叶，
优楼頻罗迦叶。

འོད་སྒྲུངས་རྒྱུད། རྒྱ་ཤེངས་སམ་རྒྱ་ཤེངས་ཤར་
བའི་མིང་། 迦叶胤(藻)。明相，明相現
(古印度时刻名)。

འོད་སྒྲུངས་སྟེས། བྱ་བྱང་ལའང་། 迦叶生
(藻)。鵬，金翅鳥。

འོད་སྒྲུངས་སྟེ། ཉན་ཕོས་སྟེ་པའི་ནང་ཆན་སྟེ། 迦
叶部(佛)，声聞部之一部。

འོད་སྒྲུངས་བྱིན། ས་གཞིའི་མིང་ལའང་། 迦叶
施(藻)。大地。

འོད་གསལ། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་ཉྩ་བ་གནས་
གསུམ་པ་ལའང་། 1. 光明。2. 第二靜慮(佛)
之第三天，光音天(佛)。【增】1. 黑教的天名。
2. 仙佛的光輝。〔达〕

འོན་ཀྱང་། དེ་ཉྩར་ཡིན་ན་ཡང་། 但是，可
是，然而。(同) འོན་ཏང་།

འོན་ཅིག བྱིར་སྟོག་གས་བྱིན་ཅིག 拿来吧！来吧！

འོན་ཏང་། དེ་ཉྩར་ཡིན་ན་ཡང་། 但是，可
是，然而。(同) འོན་ཀྱང་།

འོན་བ། རྣ་བ་མི་གསང་བའམ་རྣ་བས་ཕོས་རྒྱ་མེད་པ།
犍子。

འོན་སངས། རྣ་བར་འོན་གསེང་བ་པོས་འོན་སངས་
བསངས་པ། 打听，探听。

འོན་གསེང་། (注同上)

ཁོབས། རྒྱུ་ལི་ཁོབས་དྲུང་གིས་བསྐྱེད་བ། 沟，壕。

【增】或說 རྒྱུ་མཐོང་དཀར། 一种熊类野兽，身火色，白臉。〔达〕 大沟。〔四〕

ཁྲེང་མུ། རྩ་ཁྲོང་ཁྲེང་མུ་ལྟ་བུ། 沟里，如水
沟里。

འོ་མ་བ། སེང་ལྷིག 西藏的檉柳。

【增】三川柳。〔四〕紅荊樹。〔本〕

ཐོང་། ལྷ་མོ་ཐུང་འཐུང་ཏི་གཅིག་འདུལ་པའི་ནད་
ལའང་། 水肿，水泡，突起如壘，結成一块
之病。【增】 1. 业塘县的村鎮。2. 漩流，漩
渦。〔达〕 (同) ཐོང་ནད།

འོར་ཁང་བརྟེན་བ། རྩ་ཁང་ཕྱིར་ཕྱག་པ་སྟེ་བ།
穿出水洞。

次，間或，有时。【增】1.=འཛིན་པ་ 有几个，一类。2.希望。〔达〕

ཁོར་ཅིག་ ཐེངས་ཅིག་ 一次，一回。

【增】= བོད་ཅིག 存下，放下，留下。〔达〕

འོ་ར་ཆེ་བ། རྫིན་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ལའང་། 大恩。

【增】 = བྱགས་རྩེ་ཆེ། 多謝。〔达〕

ཁོར་ཆེ་མ་འདོད། ཟིན་མདོག་ཆེན་མ་འདོད།
莫表示对人有恩。

35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 8

ཐོན་པ་ཚོགས། བཅིག་དུ་བསྐྱུས་ལ་ཆགས་ཀྱིས་
 ཚོགས་ཤིག་ལྟ་བུ། 集合，如聚于一处保存，筛过。

མོར་བྱང་། གཅིག་དྲ་འདྲུས་ཏེ་ཐལ་མོར་དྲ་བྱུར་
 པ་ཏྟེ་བྱ། (未詳)

ཁྲལ་ཀ། རྩ་ཀ་ལའང་། 小水沟，水道。

འོལ་སྒྲམ། བདུང་བ་ཞིག 一种飲料。

རེལ་ཁ། ཉག་པོ་དུ་བའི་མདོག་ཅན་ནམ་གུ་ལོལ་
 བའི་མདོག་ཅན་ཏི་ཏྲ་ལོལ་བ་ལ་ཏྲ་ཤ་ལའང་ཟེར།
 青灰色，如鳩鳥之色，青灰馬，亦名ཏྲ་ཤ།
 【增】洛伽地区的县名。〔达〕
 (同) ལོལ་བ་I.

འོལ་ཁ་བཟུར། (原注缺) 变灰色。

རྩོམ་བ། I. རྟག་པོ་དྲུ་བའི་མདོག་ཅན་ནམ་གྱ་ལོལ་
 བའི་མདོག་ཅན་ཏེ་ཏྲ་ལོལ་བ་ལ་ཏྲ་ཤ་ལའང་ཟེར།
 青灰色，如鳩鳥之色，青灰馬，亦名 ྲ་ཤ།
 (同) རྩོམ་བ།

II. གུ་ནི་ལེ་དང་དེང་སང་པེང་གུར་མ། 鷹, 鷂,
現呼为 པེང་གུར་མ།

粗略，大概。(同) རྩ་ཆེད་ཅེས།

འོལ་མ་མཆིས། ཅང་མ་ཤེས་པའམ་མེད་པ།
1. 全无所知。2. 全无。

འཁྲུ་མ་མི། (原注缺) 牛膝，益母草 (药名)。

རྩོམ་ཆེན་ཅམ། རྟགས་རྟིམ་ཅམ་དང་ཉ་ལམ་ཅམ།
 粗略，大概。(同) རྩོམ་སྒྱི་ཅམ།

འོལ་(ཡང་)། དཔེ་མཆོན་(ཡང་)། ཐུག་།

འོས་འགའ། འཕྲད་པར་འོས་སུ་ཆེས། 应当，
合理。

派(古印度哲学派别)称号之一。
II. (注同上)

【增】又作 རོས། 等于 རྒྱུགས། 有价值，合适，合宜。〔达〕

𐱃𐰆𐰪𐰸𐰠 | (注同上II)

ཡ། I. ཆ་མེད་ཡ་གཅིག་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 无匹偶，

单个，一只。(同) ཡ་གྲུལ།

II. རྩེད་གི་དམའ་མ་ཡིན་པ་ལོ། 上头，上面。

【增】1. 数目符号24。2. = རྩེད་བ་ཉིད་ 或 རྩེད་མ་ཉིད། 小。3. 相匹敌者，对等物，与 གཅིག་同用，一对中之一只。4. 上，高，在上，与 མ་ 相反。〔达〕 奇(数)。〔四〕 (同) ཡ་གི།

ཡ་ཀན། རའི་ཡ་ཀན། 上颚。

ཡ་མཁལ། རའི་ཡ་མཁལ། 1. 上牙床。2. 上唇。

(同) ཡ་མགལ།

ཡ་ག གཏམ་གྱི་བྱད་པར། 恶语。

【增】1. 俗語指好的，比較更好的一个。2. 声名狼籍。〔达〕

ཡ་ག་ངན་པ། མ་རྩེད་མ་པའམ་ཆོག་རྩེད་པོ། 粗暴，粗語。

ཡ་ག་ཅན། (注同上)

ཡ་གད། ཐེས་སྐས་སམ་ཀང་རྟེན། 1. 梯阶。2. 脚

凳，踏台。【增】= སྐས་ཀྱི། སྐས་འཛེག སྐས་ཀྱི་རྟེན་ 梯阶的一段。〔达〕

ཡ་གི། རྩེད་གི་དམའ་མ་ཡིན་པ་ལོ། 上头，上面。

(同) ཡ་II.

ཡ་གྲུལ། ཆ་མེད་ཡ་གཅིག་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 无匹偶，

一只，一支，单个。(同) ཡ་I.

ཡ་མགལ། རའི་ཡ་མཁལ། 1. 上牙床。2. 上唇。

(同) ཡ་མཁལ།

ཡ་ང་བ། འཇིགས་སྲུ་རྩེད་བའམ་སྲུ་གཡའ་བ་ལྟ་བུ།

可怖，可怕。【增】可嘖，酷苛。〔四〕

或作 ཡ་ང་། 1. 后悔，悔恨。2. 苦恼，惊慌，战慄。〔达〕 (同) ཡ་རེ་ཆ་ I.

ཡ་མཐུ། རའི་ཡ་མཐུ། 上嘴唇。

ཡ་ཉག་བ། ཡ་དམའ་རྩེད་པའམ་ཡུག་པོ་

དབྱལ་བར་གྱུར་པའང་། 1. 降低，向下凹。2. 富者变贫。

ཡ་གཉག རའི་ཡ་གཉག་པའང་། 山梁。

ཡ་བདགས། ཀྱི་ཡིག་ཀང་པར་ཡ་བདགས་ན་གྱ་

ཞེས་བ་ལྟ་བུ། ཡ་ 添足字，如 ཀྱ་ 字脚下系以 ཡ་ 字成 ཀྱ།

ཡ་སྟག བཅོམ་ཐབས་གཏོ་ཆོག་མཐོ་བའི་རྩམ་ཏེ་

ཡས་སྟགས་ཟེར་བ་དེར་རྩོམ་གྱིག རྩམ་སྟགས་ 黑教誦經时的用品，参看 ཡས་སྟགས་ 条。

ཡ་ཐེམ། སྒོ་འི་ཡ་ཐེམ་ལྟ་བུ། 門窗之檻框，楣。

ཡ་ཐོག རང་ཐོག་ཕེབས་ལྟ་བུ། 屋頂。

【增】昔日，从前，远古。〔本〕

ཡ་ཐོགས་རིང་པོའི་དུས། འཇིག་རྟེན་ཆགས་ཆ་

ཕོ་དཔག་མེད་ནས་ཆ་ཕོ་བཅུ་པའི་བར་གྱི་དུས།

上半长时(佛)，世界形成后，从无量岁乃至十岁时。

ཡ་ཐོད། (原注缺) 【增】額的上部。〔达〕

ཡ་བྱལ་མ། ཁང་ཐོག་གཡོགས་བྱེད་ཉ་བྱ། 屋顶，
房上复盖者（指一般草的或土的）。

ཡ་པོ། བཤན་པ། 屠夫。

ཡ་བ་ཀ། འབྲུ་ཞིག་ཟེར། 一种粮食。

ཡ་འབྲུམས། རྫོང་བ་ཉིད་ལའང་། 1. 无量。2. 空
性（佛）。

ཡ་འབྲོག་མཚོ། དབྱུག་གཙང་བར་གྱི་ཁྱི་སྐོར་
གཅིག་གི་གནས་མཚོ་དང་བཅས་པ། 羊卓錯，前
后藏中間之一万户之地，其地有湖。

ཡ་མ། ན་ཚ་ཡ་མའི་ཕྱིན་བྱ་གཡོ་བ་ཟ་འབྲུག་མི་
དགོས་ཉ་བྱ། 病名，一种虫动发痒。

ཡ་མ་བྱང་། ཆ་འབྲིགས་མ་ཡིན་པ། 不成双，
不能成对。【增】不能配合的，不相称，如
两只不同的鞋，又如不同的宗教、語言、风
俗等等。【达】

ཡ་མ་བཟ། རྟོན་ཉིད་པོ་མེད་པ། 瑣屑，无要义。

ཡ་མུ་ན། ཅུ་པོ་ཡ་མུ་ན། 雅穆那（印度的
河名）。

ཡ་མུ་ན་འབྲེད་པོ། རྫོགས་བཟང་གི་མིང་། 开闢
雅穆那者（藻）。妙力（天神名）。

ཡ་མུ་ན་འུ་རྒྱ། གཤིན་ཐེད་མིང་། 雅穆那之兄
（藻）。閻罗王。

ཡ་མེད། ཁྱད་པར་མེད་པ་ཉ་བྱ། 无差別
（佛）。【增】单，孤独。【达】
（同） ཡ་ཡུད་མེད་པ།

ཡ་ཚད་པ། རྒྱུས་མཚོག་ཉ་བྱ། 上等人，大士。

ཡ་མཚན། རོ་མཚར་མེད་དུ་བྱུང་བ་ཉ་བྱ། 希有，
希奇。

ཡ་མཚན་ཅན། མུ་རྟེགས་པའི་རབ་བྱུང་གྱི་ལའང་།
1. 希有，希奇。2. 外道出家人。（又） མ་

མེ་རོ་མཚར་མེད་དུ་བྱུང་བ་མ་ལ་ལ་ཉ་བྱ། 奇
怪，希有。（同） ཡ་རོ་ཚ་II.

ཡ་ཟ་མ་ལུགས། ཇི་ཉླར་ཟས་ཀྱང་མ་ལུ་བར་བྱར་
དུ་བྱུང་བ་ཉ་བྱ། 上食下泻，所食不消化。

ཡ་ཡ་བོ། མེས་གཡོ་བ་ཉ་བྱ། 动，如心动（不安）。

ཡ་ཡུད་མེད་པ། ཁྱད་པར་མེད་པ་ཉ་བྱ། 无差
別（佛）。（同） ཡ་མེད།

ཡ་ཡོ། ཁྱོག་ཁྱོག་གས་འབྱོག་པོ། 弯曲。

ཡ་ཡོ་རྫོམས། ཁྱོག་ཁྱོག་ཡ་ཡོ་བརྫམ་དགོས་ན་
དང་པོར་རྫོམས། 矯正弯曲。

ཡ་ཡོ་མེད་པ། དང་པོ་འུ་མེད་པ། 不弯曲，端直。

ཡ་ཡོར། （原注缺）弯曲。

ཡ་ཡོར་འགྲོ། ཐུ་གུར་འགྲོ་བ། 弯曲而行
（如蛇）。

ཡ་རབས། རིགས་ཡ་རབས་ཟེར། 上流人，上等
种姓。

ཡ་རི། （原注缺）上面的山。

ཡ་རོ་ཚ། I. འཛིགས་སུ་བྱུང་བའམ་རྒྱི་གཡའ་བ་
ཉ་བྱ། 可怖，可怕。（同） ཡ་ང་བ།

II. མ་མེ་རོ་མཚར་མེད་དུ་བྱུང་བ་མ་ལ་ལ་ཉ་བྱ།
奇怪，希有。（同） ཡ་མཚན་ཅན།

ཡ་ལད། གོ་ཆའི་མིང་། 鎧，甲冑。

ཡ་ལོ། ཁའི་ཡ་ལོ་ཚམས། 上牙。

ཡ་ལོར། （原注缺）上牙中。（ཡ་ལོ་ 的第七轉声）

ཡ་ལྱིན། ན་ཚ་ཡ་མའི་ཕྱིན་བྱ་གཡོ་བ་ཟ་འབྲུག་མི་
དགོས་ཉ་བྱ། 病虫名，一种虫动发痒。

ཡག་པོ། བཟང་པོའམ་ཡགས་པོ་ཞེས་པའང་སྤྱང་།

美，好，亦作 ཡགས་པོ།

ཡག་པོ་བྱང་། རེགས་པ་བྱང་། 好了。

ཡག་མ། གསར་པ་ལའང་། 1.好的。2.新鮮的。

ཡང་། སྐར་ཡང་ཉི་ཤུ། 又，再。

【增】1. = མོད་ཀྱི། 但，然則。2. 并且，再者，也，在 ག་ད་བ་ས་ 之后时变为 ཡང་། 在元音后常为 འང་། 3. 与动词詞根連用时义为“虽然”。〔达〕 輕。〔四〕

ཡང་ཚོད། སེན་རྩ་མ་རྩུངས་ཚོད་པོ། 极殘暴，极粗野。

ཡང་འཇུག རྩེས་འཇུག་གི་རྩེས་སུ་ཡང་འཇུག་པའི་
ཡི་གེ་ད་དང་ས་གཉིས་ལའང་། 藏文复后音 ད་
ས་ 二字。

ཡང་ཤོག ཁང་པའི་ཡང་ཤོག་ཐྱ་གཤམ། 房屋重頂。

【增】 = བསེལ་ཁང་། 〔达〕

ཡང་དག་འཁོག་ ག་སེན་རྩའི་ཤོང་། 正灭(藻)。
閻罗王之城。

ཡང་དག་འགྲོ་བ། དུས་ཀྱི་མིང་དང་ཡར་ཕྱིན་པ།
正行(藻)。1.时。2.往，到彼岸(佛)。

【增】通衢，大道。〔达〕(达无 བ་ 字)

ཡང་དག་འགྲོགས་དུས། གནས་གང་། 正同行
时(藻)。晦日，阴历三十日。

ཡང་དག་རྒྱལ་པོ། འཁོར་ལོ་བརྒྱུད་པའི་རྒྱལ་པོ།
眞主(藻)。轉輪王(佛)。

ཡང་དག་རྒྱ་བ། རྒྱུང་གི་མིང་། 正行(藻)。风。

ཡང་དག་དྲ། བརྒྱ་ཐྱིད། 正泣(藻)。帝釋(天
神名)。(同) ཡང་འཕོད།

ཡང་དག་ཤོས་བ། སྤུལ་མཐའ། 正聞(藻)。

宗派。【增】1. 正确的聞知者，見聞多者，
多聞者。2. 誓言。〔达〕

ཡང་དག་མཐའ། རྫོང་པ་ཉིད། 实际，空性
(佛)。【增】 = མོས་ཀྱི་དབྱིངས། 法界。〔达〕

ཡང་དག་པ། I. དག་པའི་དག་པ་རྟེ་ནལ་མར་རས་
དངོས་གནས། 最清淨，眞，实。

II. མངས་རྒྱུས། 眞实者(藻)。佛。

ཡང་དག་སྦྱར། དགེ་པའི་མིང་། 正加行(藻)。
善。

ཡང་དག་བཟུང་བ། ཕྱི་རྣམས་ལས་ཕྱོགས་ཕྱི་མ།

正持(藻)。敌者，辯論中后发言者。

ཡང་དག་རིག་ སེས་རབ་ཀྱི་མིང་ལའང་། 1. 正
确了解。2. 智慧。

ཡང་དག་གསལ། (原注缺) 正明。

ཡང་དང་ཡང་དྲ། སྐར་ཡང་ཡང་། 再，复。

再三再四。(同) ཡང་ཡང་།

ཡང་རྩི། 〔改〕 རྩ་ཡང་རྩི་གཡང་རྩི་ཞེས་པ་
འད་སྤང་། 羊脂玉，亦作 གཡང་རྩི།

ཡང་ན། (原注缺) 又，再，复，或。

ཡང་ཕྱི། ཨ་ཕྱིའི་མ། 曾祖母。

ཡང་བ། ཕྱི་བོ་མ་ཡིན་པ། 輕，不重。

ཡང་འཕོད། བརྒྱ་ཐྱིད། 复呼(藻)。帝釋
(天神名)。(同) ཡང་དག་དྲ།

ཡང་མིག་ ཨ་ཕོང་ངས་སྒྲིའི་ཕྱི་ལོགས་ཀྱི་གཟུང་
ཐག་གི་ཕྱང་མིག་ 环子，如門环。

ཡང་མེས། མེས་པོའི་པ་ལའང་། 曾祖。

ཡང་མེས་པོ། དབང་ཕྱུག་པོ། 曾祖父(藻)。
大自在(天神名)。

ཡང་ཅུལ། ཡང་བའི་ཅུལ་ཅན་གྱི་བ། 輕捷的体

育运动。【增】高技。〔达〕快当。〔四〕

ཡང་ཅི། ཅི་མའི་ཅི་མ། 极頂，頂之頂。

ཡང་ཚ། རྒྱལ་ཚ་པོ་ཟེར་བ་དེར་སྒྲིམ། 外孙，参看

རྒྱལ་ཚ་པོ་条。【增】曾孙。〔四〕

ཡང་ཟབ། སིན་དུ་ཟབ་མ། 最深，极深。

ཡང་ཟོར་ཅན། རྒྱུ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་བའི་མིང་།

不重，輕快。

ཡང་ཡང་། སྒྲུ་ཡང་ཡང་། 数数，再三再四。

【增】只管。〔四〕（同）ཡང་དང་ཡང་དུ།

ཡང་ལྷ། 〔汉〕མན་མའི་མིང་ཀྱ་ནག་སྐད་ལ་ཡང་

ཞེས་པ་བྱི་མྱིང་པ་ལྷ་ཞེས་མན་མའམ་ཞུགས་མན་

དང་ཡང་མན་སོགས་ལ་སྟོར། 洋蜡。

ཡང་སོས། ཚ་དབྱུག་དང་པོ་རྟེ་ཡང་དང་ཡང་དུ་

གསོས་པས་སོ། 等活（佛），第一热地獄，

数数复活。

ཡང་སྟིད། འཁོར་བའི་མིང་། 后有，生死，輪

迴（佛）。

ཡང་སྟིད་ཅན། མེན་མོ་དང་འཁོར་བའི་མིང་། 后

有者（藻）。1.指甲。2.生死，輪迴（佛）。

ཡང་སྟིད་མེད་པ། ཐར་པ་བྱང་འདས་ཀྱི་མིང་།

无后有，解脱，涅槃（佛）。

ཡང་སྟེམ། （未詳）

ཡངས། （原注缺）寬广，寬闊。

ཡངས་ལྗན། ས་གཞིའི་མིང་། 地基，大地。

【增】或 ཡངས་གིང་ཆེ་བ། 广阔。〔达〕

ཡངས་པ། གུ་དོག་མ་ཡིན་པ་གུ་ཡངས་པ། 寬广，

广阔。

ཡངས་པ་ཅན། ཀྱ་གར་ན་པེ་ཤུ་ལི་ཞེས་པའི་

ཁྱོང་ཞིག 印度毗舍离城。【增】西藏北部的

广严寺，内有宗喀巴的舍利塔。〔达〕

ཡངས་པ་ཅན་མ། སྒྲོལ་མའི་མཚན་ལའང་། 寬

广母（藻）。度母名。

ཡངས་འཛོམ། བ་དུས་མཐའ་བཞེས་མ། 广挤

者（藻）。乳牛。

ཡད་ལྷད། གལ་ཆུང་དོན་མེད། 不重要，无意义。

ཡད་ཡོད། （注同上）

ཡན། （原注缺）以上（与 མན་ 相对）。

ཡན་ཆད་དུ། འབབ་ཆུ་ལ་རག་ལས་ནས་འདི་ལན་

དེ་མན་ཆད་དུ་ཉུ་བུ། 以上，在以上。

ཡན་དུ། （注同上）

ཡན་དུ་ཆུག འབྱས་གཟུལ་དུ་ཆུག 使漫游，使

游蕩去。

ཡན་ནས་བྱིན་པ། འབྱས་གཟུལ་ཉུ་བུ། 游

蕩，閒游。

ཡན་པ། འབྱས་པ་ཟེར་བ་ལའང་། 徘徊，漫游。

【增】1. = གཞན་པ། 另一个，其他。2.自由

的，空間的，无主的，公有的地方和物件，

如空气，石头等。〔达〕白丁。〔四〕

ཡན་པ་བ། བྱེ་བྲག་པའམ་ཕོགས་སུ་དགར་བ།

别个，另外。

ཡན་པར་བཅང་བ། རང་དགར་བཅང་བ། 放

纵，放任。

ཡན་པར་མི་གཏོང་། རང་འདོད་པར་མི་གཏོང་།

不放纵，不使自由。

ཡན་པར་བཞག རང་དགར་བཞག་པ་ཉུ་བུ།

随便放着。

ཡན་མན། ཡན་ཆད་མན་ཆད། 上下，以上和
以下。

ཡན་ལག ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག 肢。【增】1.部分，
成分。2.附属的，助成的，譬喻指支流，树
枝，章节，附录，补篇。〔达〕

ཡན་ལག་སྐྱེས། རོ་མཚན། 支生（藻）。男性
生殖器。

ཡན་ལག་བརྒྱ་བ། སྒྲིང་རྟེན་མིང་། 百支（藻）。
車。

ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྔ་ན། རྒྱ་པོ་གང་གྱ་དང་བསིལ་
བ་ཞིས་པ་ཡང་བ་དང་འཇམ་པ་དྲངས་པ་སོགས།
具八支（藻）。恒河，此河具有清凉、甘美、
輕、軟、澄淨等八德。

ཡན་ལག་བརྒྱད་བ། （原注缺） 八支，八个
支分。

ཡན་ལག་ལྔ་བ། I. རུས་སྐྱེས་གྱི་མིང་། 五支者
（藻）。龟。

II. ལག་པའི་མིང་ལའང་། 手。

ཡན་ལག་ལྔ་སྐྱེས། （注同上I）藏五支（藻）。

ཡན་ལག་ཅན། རྒྱ་བ་ལའང་། 1.有支分者。
2.月亮。

ཡན་ལག་མཚན་ག མག་པོ་འི་མིང་། 最胜支
（藻）。头。

ཡན་ལག་མཚན་ག་མ། བུད་མེད་མཚན་ག བུད་མེད་མཚན་ག་མ།
（藻）。美女。（同） ཡན་ལག་མཚན་ག་མ།

ཡན་ལག་ཐོག་མ། མག་པོ་འི་མིང་། 頂支
（藻）。头。

ཡན་ལག་དང་པོ། （注同上）首支（藻）。

ཡན་ལག་དུ་མ་ཚང་མ། འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་
པོ་ཐམས་ཅད་ལ། 一切有为法（佛）。

ཡན་ལག་དྲུག་བ། བྱ་སྦྱིའི་མིང་། 六支者
（藻）。鳥。

ཡན་ལག་བདུན་བ། བྱ་འཚལ་བའི་ཡན་ལག་
དང་མཚན་པའི་དང་བཤགས་པའི་སོགས། 七支
（佛）：礼敬、供养、忏悔等。

【增】 1.頂礼。2.献供。3.悔过。4.庆喜善
事。5.請轉法輪。6.請不涅槃。7.迴向一切
善事。〔达〕（达无“བ”字）

ཡན་ལག་དམར་བ། མིག་དམར། 紅支（藻）。
火曜。

ཡན་ལག་མཚན་མ། བུད་མེད་མཚན་ག བུད་མེད་མཚན་ག་མ།
（藻）。美女。（同） ཡན་ལག་མཚན་ག་མ།

ཡབ། བ། 父亲（敬）。

ཡབ་ཆ། མཁོ་བྱའམ་ཡོ་བྱ། 必需品，物品，
用具。

【增】放在安全地方的物件。〔达〕

ཡབ་གཞིས། བ་གཞིས་ལའང་། 父业，父产。

ཡབ་ལྷས་གཉིས། བ་མག་ཉིས། 父母（敬）。

ཡབ་ཡོབ། འགབ་པའི་དོན། 遮蔽，复盖。

ཡབ་སྐྱེས། བ་དང་བྱ་གཉིས། 父子（敬）。

【增】在宗教意义上指师徒。〔达〕

ཡམ། ཟོག་རྩམ་ཉྱ་བྱ་སྟེ་ལོག་བཤད་ལ་བཤད་ཡམ་
ཟེར་བ་ཉྱ་བྱ། 虚伪，如假货，又如邪說为
བཤད་ཡམ། （同） ཡམ་ཞེ་བ།

ཡམ་བྱ། （原注缺）楊布城。【增】尼泊尔之旧
都城名，即今之加得滿都。〔达〕

ཡམ་ཞེ་བ། ཟོག་རྩམ་ཉྱ་བྱ་སྟེ་ལོག་བཤད་ལ་
བཤད་ཡམ་ཟེར་བ་ཉྱ་བྱ། 虚伪，如假货，又
如邪說为 བཤད་ཡམ།

【增】=俗語的^{འཚམ་པོ།} 5.ཡམ། 1.温和，中庸。2.不严峻。3.过得去的。4.草率，粗糙，粗鄙。〔达〕（同）ཡམ།

ཡམ་མེ་ཡིབ་བ། གནོད་འགབ་བ་ཏྱ་བ། 遮盖，如遮面。

ཡམ་ཡོམ། （原注缺）无主張。【增】又作 ཡ་

མེ་ཡོ་མེ་ 或 ཡ་ཏེ་ཡོ་ཏེ་། 不固定地，无目的地，无意识地做事。〔达〕 草率。〔四〕

ཡམ་ཤིང་། ཟླག་ཤིང་། 燒的木柴，柴火。

ཡམས། རིམས་ནད། 瘟疫，傳染病。

ཡམས་ཐབས། （注同上）

ཡམས་ནད། （注同上）

ཡམས་མུ། ཡལ་ཀུན་ཡམས་མུ། （未詳）

ཡར་ཁྱུང་། ཡལ་ཞིག 雅壩，前藏地名。

ཡར་དཀར། རི་ཡར་དཀར་གཟར་ཏྱ་བ། 險坡，陡坡。

ཡར་སྐྱེས་བ། ཡར་འཕེལ་བ་ལའང་། 有增长，有长进。

ཡར་བསྐྱེད་བ། ཡར་སྐྱེལ་བ་ལའང་། 使增长，使长进。

ཡར་ངོ། རྒྱ་བ་ཡར་འཕེལ་བའི་དུས་ལ་རྒྱ་བ་ཡར་ངོ་རྒྱུ་བ་ཏྱ་བ། 上弦月。

ཡར་ཚོབ་ཚོབ། ཡར་འཕར་བའམ་སྐྱུངས་བ་ཏྱ་བ།
1.跳跃。2.堆起。

ཡར་ཏྱ་བ། ཅིས་ཏྱ་ཏྱ་བ་ཏྱ་བ། 向上看，如重視。

ཡར་གནས་མ། ཏྱ་མོ་ཏྱ་མུ། 上佳女（藻）。
郎摩天女。

ཡར་སྐྱེལ། ཡར་འཕེལ་བར་བྱེད་བ་པོས་སྐྱེལ་བ་ཏྱ་

བ། 增长。（同）ཡར་འཕེལ།

ཡར་འཕགས་བ། ཡར་མཐོ་བོར་སོང་བ་ཏྱ་བ།
上涌，上升。

ཡར་འཕངས། ཡར་གནས་ལ་རྩོད་འཕངས་བ་ཏྱ་བ།
上擲，如向天空抛石。

ཡར་འཕེལ། ཡར་འཕེལ་བར་བྱེད་བ་པོས་སྐྱེལ་བ་
ཏྱ་བ། 增长。（同）ཡར་སྐྱེལ།

ཡར་བ། དུལ་གཡར་བ་ལའང་སྤང་། 借貨。

ཡར་མ། བ་དུས་མ་ལོ་གཅིག་ལོན་བ། 滿一年之
乳牛。【增】1.不生育的牦牦牛。2.杂种母
牛。〔达〕

ཡར་འཛོག་རི་ཡར་འཛོག་བ། 上，升，如登山。

【增】上高。〔四〕

ཡར་ལུད་བ། མ་མ་ལོལ་ཏེ་ཡར་ལུད་བ་ཏྱ་བ།
溢出。

ཡལ་ག་ཤིང་གི་ཡལ་ག་ 树枝。

ཡལ་ག་ལྔ་བ། ལག་པའི་མིང་། 五枝（藻）。手。

ཡལ་ག་ཅན། རྫོན་ཤིང་། 有枝（藻）。树木。

【增】一种著名的树。〔达〕（同）ཡལ་
ག་བྱེས། ཡལ་གས་ཏྱག་ ཡལ་འདབ་ཅན།

ཡལ་ག་འཆང་། རྫོང་ཀླང་གི་མིང་། 持枝
（藻）。根干。

ཡལ་ག་བྱེས། རྫོན་ཤིང་། 枝連（藻）。树木。

（同）ཡལ་ག་ཅན། ཡལ་གས་ཏྱག་ ཡལ་
འདབ་ཅན།

ཡལ་གའི་རལ་བ། འཁྱི་ཤིང་། 枝发（藻）。簾。

ཡལ་གའི་རི་དྲགས། རྫོུ་མིང་། 枝上兽（藻）。
猴子。

ཡལ་གས་ཏྱག་ རྫོན་ཤིང་། 枝增（藻）。树木。

【增】氏宿。〔达〕

(同) ཨལ་ག་ཅན། ཨལ་ག་བྱེས།

ཨལ་འདབ་ཅན། (注同上) 有枝叶(藻)。

ཨལ་ཚྲང་། ཨལ་གའི་ཡུང་པོ། 枝干，枝丛。

ཨལ་ནས་འགྲོ། (原注缺) 消逝，消失。

ཨལ་འཕྱོས། ཟུང་འཇུག། 双运(佛)。

ཨལ་བ། མེད་པར་ཨལ་བ། 消失，消灭。

【增】缩小，减少，降低，抑制，退缩，免去。〔达〕

ཨལ་བར་དྲོར་བ། དྲོན་མེད་དུ་ཕོར་བ། 轻弃，不重视而抛弃。

ཨལ་མ། མེ་འབར་པའི་ཕྱེ་རྩ་བུ། 飘散的火，如火焰。

ཨལ་བཅུགས། རྒྱལ་འཇུགས་པའི་མིང་དུ་གསུངས་ཀྱང་ནག་འཇུགས་པའི་མིང་ངས། 赌，赌胜，赌咒。

ཨལ་འཇུགས། (注同上)

ཨལ་ག་བྱེས། (注同上)

ཨལ་ཨལ། གྲངས་གནས་གིག་ལའང་། 独墨兰，大数之一。

ཨལ་ལུལ། (未詳)

ཨལ་ཨལ། གྲངས་གནས་གིག་ལའང་། 维波罗，

大数之一。【增】=ཨལ་ལེ་ཨལ་ལེ། 不注意。〔达〕 浮泛。〔四〕

ཨལ་མོང་། མེད་པར་བྱས་མོང་རྩ་བུ། 消灭。

ཨས། ཨ་ཨས་དང་ཨ་ནས། 由上面。(ཨ'的第三喇声)【增】1.= བྲལ། མེད། 无有，少于。2.佛教中此字表示无不乐。〔达〕

ཨས་ཁྱུད། བོན་པོ་འི་ལུགས་ཀྱི་མདོས་ཁྱུད་འཕེན་པ་རྩ་བུའི་ཨས་རྩྭས་དང་ཨ་རྩྭས་ཀྱང་སྒྲུང་བ་དང་ཨས་ཀྱང་། 笨教送鬼时之用品，亦作 ཨ་རྩྭས། ཨས། (同) ཨས་རྩྭས། ཨས་ཐག་ཨས་བསགས།

ཨས་གཏུན། གཏུན་གྱིང་ངས་གཏུན་དོ་རྩ་བུ། 杵和臼。

ཨས་རྩྭས། བོན་པོ་འི་ལུགས་ཀྱི་མདོས་ཁྱུད་འཕེན་པ་རྩ་བུའི་ཨས་རྩྭས་དང་ཨ་རྩྭས་ཀྱང་སྒྲུང་བ་དང་ཨས་ཀྱང་། 笨教送鬼时之用品，亦作 ཨ་རྩྭས། ཨས།

(同) ཨས་ཁྱུད། ཨས་བསགས།

ཨས་ཐག (注同上)

ཨས་འདྲོད། བཅོས་ཐབས་ཁྱུད་འདྲོད་པ། 送替身，一种治病之方法。

ཨས་བབ་པ། ཨ་མཐོ་ནས་བབ་པའས་རྩམས་པའི་དོན་ལའང་། 1.从上流注。2.退失。

ཨས་མས། ཨ་ནས་མ་ནས་ཟེར་བ་(དང་)།

从上，从下。

ཨས་ལ། བྱིད་ལའམ་ཉིད་ལ། 对汝，对于您(敬)。

ཨས་བསགས། བོན་པོ་འི་ལུགས་ཀྱི་མདོས་ཁྱུད་འཕེན་པ་རྩ་བུའི་ཨས་རྩྭས་དང་ཨ་རྩྭས་ཀྱང་སྒྲུང་བ་དང་ཨས་ཀྱང་། 笨教送鬼时之用品，亦作 ཨ་རྩྭས། ཨས།

(同) ཨས་ཁྱུད། ཨས་རྩྭས། ཨས་ཐག

ཨ། རྩ་ཨ་མེ་ཨ་ཟེར་བ་རྩ་བུ་བྱུགས། 的，之，如天的，人的，第六喇声。【增】1.数目符号54。2.在混合字中有时替代 ཨིད། 〔达〕

ཡི་ག་གྱིན་དུ་འབྱུང། ཟས་ཁོལ་བ་ལྟ་བུ། 心
翻，反胃。

ཡི་ག་འགག་བ། ཟས་ལ་དང་ག་འགག་པ་འཇ་་་
འགགས་ཟིན་པ་ལའང་སྟོང། 不思飲食，胃口
不开。

ཡི་ག་སྤར་བ། (注同上)

ཡི་ག་འཁུ་བ། (注同上)

ཡི་ག་འབྱེད་བ། ཟས་ལ་དང་ག་ཡོད་པ་ལྟ་བུ།
胃口开，有食欲。

ཡི་གར་འཕྲོད་བ། ཡིད་ལ་དགའ་བར་འོས་པ་འཇ་
ཡིད་དུ་འོང་བ། 合意，心中喜悦。

ཡི་གར་འོང་བ། (注同上)

【增】合乎口味。〔达〕

ཡི་གེ་བརྗོད་པ་ཀུན་གྱི་གཞིར་གྱུར་པ་ཡི་གེ་འཇ་མིང་
གི་གཞིར་གྱུར་པ་འཇ་དོན་གྱི་སྟོན་པ་ཡི་སྟོན་པ་
ཡི་གེ་ཟེར་བ་དང་ཡི་གེ་དེ་ལ་དབྱེད་པ་ཡིག་དང་་
གསལ་བྱེད་གཏིས། 字，文字，一切語言的基
础，詞的基础，不表义理的声音。字有二类，
即母音字与子音字。

【增】记录，书信，文件。〔达〕

ཡི་གེ་མཁན། རྒྱུང་ཡིག་པ་དང་གིང་ཟན་འབྲ་་་
ལའང་། 1. 文书，繕写員。2. 吃木虫。

ཡི་གེ་བ། (注同上)

ཡི་གེ་བུལ། (原注缺) 离文字 (佛)。

ཡི་གེ་རི་གཞི་ཅན། ལྷག་གིང་ངམ་གིང་ལྷག་བ།
字的根基 (藻)。樺木。

ཡི་ཆད་བ། སེམས་ལྷལ་བ། 灰心，心退弱。

【增】=མང་ཆད་或སེམས་སྡོད་བ། 〔达〕

心志灰了。〔四〕〔达，四皆无 བ་字〕

ཡི་འཁུས་བ། ཟས་ཀྱི་དང་ག་མེད་པར་གྱུར་བ།
胃口不开，无食欲。

ཡི་དམ། ལྷ་ཡི་དམ་ཚུལ་སྤྱད་ལྟ་བུ། 本尊，护
神法 (佛)。

【增】=དམ་བཅའ། 誓愿。〔达〕

ཡི་དྲགས། ངན་སོང་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཏེ་ཟས་སྒོམ་
ཡིད་ལ་བདགས་པས་ན་ཡི་དྲགས་ཞེས་བྱའོ།

餓鬼 (佛)，三恶趣之一，心常思飲食，故名
餓鬼。

ཡི་དྲགས་ཁྱགས་ལྟ་ཏེ་དུས། མ་རུབ་དུས། 餓
鬼求隙时 (藻)。黄昏时。

ཡི་དྲགས་ཀྱལ་པོ། ཀའིན་རྗེའི་ཀྱལ་པོ། 鬼王
(藻)。閻罗主。(同) ཡི་དྲགས་བདག་པོ།

ཡི་དྲགས་ཀྱུ་བ། བཅན་མོ། 餓鬼行 (藻)。
夜間。

ཡི་དྲགས་བདག་པོ། ཀའིན་རྗེའི་ཀྱལ་པོ། 鬼主
(藻)。閻罗王。(同) ཡི་དྲགས་ཀྱལ་པོ།

ཡི་མི་འབྲིགས། མ་ངེས་པ་འཇ་མ་དབྱེད་བ། 不了
解，不決定，未觀察。

ཡི་སྤྱག་བ། སེམས་མི་གསལ་བའམ་ཡིད་ལྷལ་བ།

1. 忧愁，心不开朗。2. 退志，灰心。

【增】代替 ཡིད་སྤྱག་བ་ 等于 སེམས་སྡོད་པ་བ།
不愉快的，懊恼，沮丧。〔达〕 憎恶。〔四〕
(同) ཡི་དེ་སྤྱག་

ཡི་ཙ། 〔汉〕 ལྷུས་རྗེས་སམ་འདག་ཆལ་ཡི་ཙ་ཞེས་
བྱ་ནག་གྲིད། 胰子，肥皂。

ཡི་རང་བ། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་རྗེས་སུ་ཡི་
རངས་ཞེས་པའང་། 随喜 (佛)，亦作 随喜
ཡི་རང་བ་ 及 随喜་ཡི་རངས་

【增】代替 ཡིད་རངས་བ་ 等于 དགའ་བ་། 喜悦。

〔达〕 (达作 ཡི་རངས་པ་)

ཡི་རེ་སྤྲུག་ སེམས་མི་གསལ་བའམ་ཡིད་ལྷུག་པ།

1. 心不爽朗。2. 退志，灰心。

〔增〕 厌憎。〔四〕 (同) ཡི་སྤྲུག་པ།

ཡི་གསོད། ཡིད་དཔུང་ལྷུང་བའམ་སེམས་ལྷུག་པའམ་

སྤྲུག་པ། 灰心，退志，厌倦。

ཡི་བསད་པ། (原注同上) 已灰心，已厌倦。

ཡིག་བཀྲར། ཡི་གེ་ཁྲད་དུ་བཅུག་པའམ་ཡི་གེ་

སྤྲིངས་པ། 寄信。(同) ཡིག་བསྐྱར།

ཡིག་སྒྲིགས། ཡི་གེའི་ཤུབས། 信封。

ཡིག་བསྐྱར། ཡི་གེ་ཁྲད་དུ་བཅུག་པའམ་ཡི་གེ་

སྤྲིངས་པ། 寄信。

〔增〕 尺牘指南。〔达〕 (同) ཡིག་བཀྲར།

ཡིག་མཁན། འབྲུ་ཞིག་དང་བྱུང་ཡིག་ 1. 吃木虫。

2. 文书，繕写員。〔增〕 写讀专家。〔达〕

ཡིག་ཆ། དཔེ་ཆ། 書籍。〔增〕 记录，笔记。

〔达〕 略。〔四〕 文件。〔本〕

ཡིག་ཆུང་། མཆན་བྱ་ཡིག་ཆུང་། 小字，如小注。

ཡིག་འབྲུ་རེ་རེ། ཡི་གེ་རེ་རེ། 每个字。

(同) ཡིག་རེ།

ཡིག་ཆང་། ཡི་གེ་འབྲི་ས། 文书处，秘书处。

ཡིག་རེ། ཡི་གེ་རེ་རེ། 每个字。

(同) ཡིག་འབྲུ་རེ་རེ།

ཡིག་ཤོག་ ཡི་གེ་འབྲི་ཤོག་ 写字用紙，信紙。

ཡིག་དུལ། རྣམ་པའི་ཡི་གེ། 錯字。

ཡིད། སེམས། 意，心。

ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆིད། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཁོ་ནའི་ཡུལ་

དུ་གྱུར་པའི་ཆོས། 意处 (佛)，唯是意識所
緣之法。

ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། རྣམ་ཤེས་དུག་པ། 意識 (佛)，
第六識。

ཡིད་ཀྱི་བྱུག་དུ། སེམས་མི་བདེ་བ། 心中愁苦。

ཡིད་ཀྱི་ལས། རྣམ་རྟོག་གས་སེམས་པ། 意业
(佛)，思慮，思想。

ཡིད་ཀྱི་ཤིང་ར། འདོད་ཆགས། 意車 (藻)。食，
食欲 (佛)。

ཡིད་ཀྱི་སྤྲུབས་ཤིང་། བདུད་དགའ་རབ་དབང་
ལྷུག་ 攪意木 (佛)，极喜自在魔。

ཡིད་སྦྱོ་བ། དགའ་བ་མེད་པ། 厌，不喜欢。

〔增〕 悔恨。〔达〕 (达无“字”)

ཡིད་ཁམས། ཡིད་དབང་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་
སྤྲུག་པ་མེད། 意界 (佛)，意根，意識等。

ཡིད་འབྲུལ། སེམས་འཁྲད་འཁོལ་ལྷུ་བ། 心焦，
心如煎熬。

ཡིད་དགའ། མེ་རྟོག་དང་སེམས་དགའ་བ། 1. 心喜
(藻)。花。2. 心欢喜。

ཡིད་དགའ་བ། སེམས་དགའ་བ། 心欢喜。

(同) ཡིད་ལ་འབབ་པ།

ཡིད་དགའི་ལྷོན། ལྷའི་ལྷོན་ཤིང་། 悦意树，天
界之树名。

ཡིད་མགྲོགས། ཧྱི་མའི་རྩ་ལའང་། 意捷，日神
之馬。

ཡིད་འགྲོགས། ནད། 病。

ཡིད་ཁོད་པ། བཞུད་གད་ལའང་། 1. 心浮躁。
2. 笑。

ཡིད་གཙུགས། སེམས་མཐུན་པའམ་མཛོའ་གཙུགས་

པའི་མིང་། 亲爱，同心，和爱。

ཡིད་ཆགས་པ། སེམས་ཤོར་པ། 爱好，爱恋。

(同) ཡིད་བྲེང་པ།

ཡིད་ཆེས་པ། རྒྱུ་ཆ་རྒྱན་པ་ལ་ཡིད་ཆེས་པ་ཉུང་།

信任，信赖，信托。【增】倚靠。〔四〕

ཡིད་འཁུམ། ཡིད་ལ་དང་ག་འགགས་པ་ཉུང་པུ་ཡི་

འཁུམ་པའང་། 胃口不开，亦作 ཡི་འཁུམ་པ།

ཡིད་གཉིས། ཐེ་ཚོས། 三心二意，狐疑。

【增】= རིམ་རུས། 〔达〕

ཡིད་རྟོན། ཡིད་ཆེས། 信任。

ཡིད་བརྟན་པ། ཡིད་ཆེས་པའམ་ཡིད་ཆེས་ཐུབ་པ།

可信任，可靠。

ཡིད་བརྟན་ཟེར། (注同上)

ཡིད་དྲ་འོང་བ། ཡིད་ལ་དགའ་བར་འོས་པ། 悦

意，可爱，可喜。

【增】順适。〔四〕 (同) ཡིད་འོང་།

ཡིད་གདུང་། བྱ་ངན་མིང་། 忧愁。

【增】慟，伤。〔四〕

ཡིད་གདུངས་པ། བྱ་ངན་ཐུས་པའམ་སེམས་སྐྱུག་

བཟུལ་བའི་མིང་། 忧愁，心中痛苦。

【增】叹惜。〔四〕

(同) ཡིད་ནང་རྒྱུང་པ། ཡིད་མི་བདེ་པ།

ཡིད་བདེ། ཡིད་ཀྱི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་བདེ་

པ། 喜(佛)，意眷属之乐受。

ཡིད་འདུན་པ། རོན་གཉིས་ཀྱི་ཁྲོ། 意愿，希求

心。

ཡིད་ལྗན། མི་སྤྱི་ལའང་། 有心意(藻)。人。

【增】人性，人道，等于 ཡིད་ཅད། 〔达〕

ཡིད་ནང་རྒྱུང་པ། བྱ་ངན་ཐུས་པའམ་སེམས་སྐྱུག་

བཟུལ་བའི་མིང་། 忧愁，心中痛苦。

(同) ཡིད་གདུངས་པ། ཡིད་མི་བདེ་པ།

ཡིད་མནགས་པ། ཡིད་ལ་བརྟོད་པ་བསྐྱོམས་པ་

ཉུང་། 忍受，忍耐。

ཡིད་བརྟགས་པ། (注同上)

ཡིད་པམ། སེམས་པམ་པ། 扫兴，沮丧。

ཡིད་བྱུང་། ཡིད་བྱུང་བར་བྱས་པ་ཉུང་། 出离

(佛)，如心厌离。

ཡིད་བྲེང་པ། སེམས་ཤོར་པ། 爱好，爱恋。

(同) ཡིད་ཆགས་པ།

ཡིད་འཕྲོག་ གཞན་གྱིས་ཡིད་འཕྲོག་པ་ཉུང་། 本

魂，迷惑，如被他人所迷。【增】极美。〔达〕

ཡིད་བྱུང་། བདུད་ཀྱི་མིང་། 意起(藻)。魔。

【增】欲天(爱神)，极喜自在。〔达〕(达作

ཡིད་འབྱུང་) (同) ཡིད་སྐྱབས།

ཡིད་བྱུང་བ། འཁོར་བ་ལས་ཡིད་བྱུང་བ་ནི་དེ་ལས་

སྐྱོ་ཤོས་སྐྱེས་པ་ཉུང་། (སྐྱོ་ཤོས་ 似是སྐྱོ་ཤས་

之誤) 厌离(佛)，如厌离生死。

ཡིད་བྲེལ་བ། ཁོས་མེད་བྲེལ་བ་ཆ་བོ། 无暇，

忙乱。

ཡིད་སྒོང་བ། སེམས་གནས་ཀྱི་སྐྱུག་པ་ཉུང་པུར་མི་

གསལ་བའམ་ཡིད་ཆད་པ་ཡི་སྐྱུག་ཀྱང་། 1. 心不

开朗，如天降雾。2. 灰心败意。

(同) ཡིད་སྐྱུག་པ།

ཡིད་སྒོང་སྒོང་། (注同上)

ཡིད་དབང་། འདས་ས་ཐག་པའི་སེམས། 意根

(佛)，无間灭心。

ཡིད་འཕོད་མ། རྫོང་རས་ལའང་། (རྫོང་རས་ 似
是 རྫོང་རོས་ 之誤) 呼意女 (藻)。雄黃。

ཡིད་མ་སྒྲོང་བ། སེམས་དྲངས་ཤིང་གསལ་ཏི་ལྷ་
བ་མེད་པ་ཉུ་བ། 意不迷，心明淨，无畏。

ཡིད་མི་བདེ་བ། ཟུང་ན་བྱས་པའས་སེམས་སྤྱུག་
བསྐལ་བའི་མིང་། 忧愁，内心痛苦。

(同) ཡིད་གདུངས་པ། ཡིད་ནང་ཆུད་པ།

ཡིད་སྤྱུག་པ། སེམས་གནས་གྱི་སྤྱུག་པ་ཉུ་བྱུང་མི་
གསལ་བའས་ཡིད་ཆད་པ་ཡི་སྤྱུག་ཀྱང་། 1.心不
开朗，如天降雾。2.灰心败意。

(同) ཡིད་སྒྲོང་བ། ཡིད་སྒྲོང་སྒྲོང་།

ཡིད་མོས། ལྷ་འི་རྫོན་ཤིང་དང་ས་མོས། 意解
(藻)。1.天树。2.百合花。

ཡིད་སྒྲོན་པ། སེམས་དགའ་བ། 心欢喜。

【增】愿望，希求。〔达〕

ཡིད་ཅམ། ཅུང་ཟད་ཅམ་ལའང་། 1.略意 (佛)。
2.少許。

ཡིད་གཞུངས། ཤེས་རབ་ཅན་ནས་འཛིན་ཅུལ་དྲང་
པོ་ཤར་ཤར་བྱེད་པོ། 聪明，有智慧者，理解
力敏捷者。【增】1.有智虑的，精明的，有知
觉的。2.=སེམས་དྲང་པོ། 正直，诚实。〔达〕

ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ། ཟུན་རས་གཟིགས་ལའང་།
1.如意珠。2.观音 (菩薩名)。

ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ། (原注缺) 如意
摩尼宝王 (如意宝珠)。

ཡིད་བཟང་། ལྷ་དང་མེ་ལྷ་དང་འབྲུ་ཞིག་ 善意
(藻)。1.天神。2.花。3.一种谷。

ཡིད་བཟང་སྒྱི། ལྷ་ཏིའི་མེ་ཏིག་ལའང་། 善意生
(藻)。豆蔻花。

ཡིད་བཟང་རྒྱལ། མེ་ཏིག་རྒྱལ་ལས་མེ་ཏིག་གི་
བཟུང། 善意坐 (藻)。1.花粉。2.花蜜。

ཡིད་འོང་། ཡིད་ལ་དགའ་བར་འོས་པ། 悦意，
可喜。(同) ཡིད་དུ་འོང་བ།

ཡིད་འོང་མ། སྒྲོལ་ས་ལའང་། 1.美女。2.度母。

ཡིད་རང་བ། ཡི་རང་བ། 心喜，随喜 (佛)。

ཡིད་ལ། (原注同下条) 意中，心中。

ཡིད་ལ་གཅགས། བྱམས་པ་དང་ལྷན་པས་ཡིད་ལ་
དམ་དུ་འཛིན་པའས་འཆང་། 怀念，以慈憫之
心常时怀念。

ཡིད་ལ་ཉལ་བ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ལྷུག་ 願
意中 (藻)。极喜自在魔。

(同) ཡིད་ལས་བྱུང་བ། ཡིད་སྤྱབས་བདག་པོ།

ཡིད་ལ་འཕྲད་པ། ཡིད་ལ་འོས་པའས། 合意，
适意。

ཡིད་ལ་པངས་པ། སེམས་ལ་གཅིས་པའས་བརྟེ་བ།
心中爱怜。

ཡིད་ལ་བྱེད་པ། ཡིད་ཆགས་པ་རྟེ་ལུལ་ལ་གཏོད་
བའོ། 作意 (佛)，贪爱，专注于外境。

【增】1.幻想，想象。2.爱好。〔达〕

ཡིད་ལ་འབབ་པ། སེམས་དགའ་བ། 合意，心
欢喜。(同) ཡིད་དགའ་བ།

ཡིད་ལ་འཆོས་པ། ཡིད་ལ་འཕྲད་པ། 适意，
称心。

ཡིད་ལས་སྒྱིས། མིའི་མིང་དང་བདུད་དགའ་རབ་
དབང་ལྷུག་ལའང་། 意生 (藻)。1.人。2.极
喜自在魔。

ཡིད་ལས་བྱུང་བ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་ལྷུག་

· 从意生(藻)。极喜自在魔。

(同) ཡིད་ལ་ཉལ་བ། ཡིད་སྤྲུབས་བདག་པོ།

ཡིད་སྤྲུབས། བདུད་ཀྱི་མིང་། 扰意(藻)。魔。

【增】1. = འདོད་ལྟ། 欲天, 爱神。2. 藏历的三月。3. 倔强不驯的心性。〔达〕

(同) ཡིད་བྱུང་།

ཡིད་སྤྲུབས་བདག་པོ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་

ལྷག 扰意主(藻)。极喜自在魔。

(同) ཡིད་ལ་ཉལ་བ། ཡིད་ལས་བྱུང་བ།

ཡིན་སྐད་དོ། ཡིན་ཟེར་དོ། 說是, 傳說是。

ཡིན་གྱི། ཡིན་ངེས་སོ་ཉུ་བུ། 是的, 如决定是。

ཡིན་གང་ན། ཡིན་ཟེར་ན། 若是, 若說是。

ཡིན་མདོག་ཁ་པོ། ཡིན་ཟེར་བའི་མདོག་སྟོན་

མཁན། 表示为是(装作真的)的人。

ཡིན་ན་ཅིག ཡིན་པ་ཐམས་ཅད། 凡是, 一切是者。

ཡིན་མིན། ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པ། 是否, 是与不是。

ཡིན་མོད་ཀྱང་། བདེན་པར་ངེས་ཀྱང་། 虽是, 虽然真实。

ཡིན་པོ། ཡིན་ཟེར། 据說是。

ཡིན་གཤིས་ཁ། བཏང་གཤིས་པའི་ཆོག་ཉུ་བུ། 吉祥話, 吉祥語。

ཡིན་གཤིས། ཇིས་དོན་དུ་གནས་པ། 实是, 是决定, 了义(佛)。

ཡིབ་བ། གཤམ་བའམ་སྤྲུབ་པ། 复盖, 隐藏。

【增】隐藏自己。〔达〕

ཡིབ་མ། རྒྱམ་གཤི། 肉干。【增】鹿鹿物。〔达〕

ཡིབ་གིང་། (原注缺)

【增】治伤治痛的药材。〔达〕

ཡིབས། I. འགའ་དགོས་ན་ཡིབས་གིག 藏匿, 遮

盖(命令詞)。【增】1. 掩避。2. 隱僻处。〔四〕

II. དབྱིབས་གཟུགས་ལའང་སྤང་། 形色(佛)。

ཡུ་ག གཙུབ་གིང་། 木站。【增】或作 ཡུ་ཁ།

燕麦, 或一种似燕麦的谷类。〔达〕

ཡུ་གུ་གིང་། (原注缺) 三七(药名)。

ཡུང་། ཡུང་བ་ལའང་། 姜黄。

【增】西藏一地名。〔达〕

ཡུ་ཅག རང་ཅག 我們, 咱們。(同) ཡུ་བུ་ཅག

ཡུ་བ། I. ལྷ་རེའི་ཡུ་བ་ཉུ་བུ། 柄, 如斧柄。

II. རྒྱུག་གིང་ལའང་། 軸(如佛象或塔中心之立木)。

ཡུ་བ་ཅན། བརྒྱ་ཐུན་དོ་རྩེ་ལའང་། 1. 有柄者。

2. 帝釋(天神名)之金剛杵。

ཡུ་བུ། ཇིས་ཆོའམ་ང་ཆོའམ་རང་རེ། 我們, 咱們, 自己。

ཡུ་བུ་ཅག རང་ཅག 我們, 咱們。

(同) ཡུ་ཅག

ཡུ་པོ། ལྷ་ཅོ་མེད་པ་ཡུ་པོ། 无角牛。

ཡུ་མོ། ལྷ་ཅོ་མེད་པའམ་གཤམ་པོ་ཉུ་བུ། 无角者, 如牝鹿。

【增】1. 无角牝畜。2. 西藏一地名。〔达〕

ཡུ་མོ་མདེའུ། (原注缺) 秃箭。

ཡུ་རིང་། རྒྱམ་ཡུ་རིང་ཟེར་བ་ཉུ་བུ། 长柄, 长筒, 如长筒靴。【增】有櫛木碗。〔四〕

ཡུ་ག། མོན་སྤན་དེའུ་སོགས་བསྐོལ་བའི་ཁྲ་བ་གིག 豆类熬成之汁。

ཡུག་གཅིག གོས་ཆེན་ཡུག་གཅིག་ཉུ་བུ། 一疋, 如一疋緞子。

ཡུག་རྒྱུ། (原注缺)

【增】斜紋嗶嘰布片。〔达〕

ཡུག་པ། I. (原注缺) 甩, 涂抹。

II. ཀྲ་པའི་མིང་། 腿, 脚。【增】小腿。〔达〕

ཡུག་ཡུག་པ། (原注缺) 甩动, 涂抹。

ཡུག་མ་ཤིག (原注缺) 涂抹吧! 擦油吧!

ཡུག་མ་མ་མ། ཁྱོ་ག་ཤི་བའི་བུད་མེད་དང་ཆུ་སྟོད་

མི་བ་ལའང་། 1. 寡妇。2. 箕宿月 (六月)。

ཡུང་ང་། མྱ་མེད། 姜黄。(同) ཡུང་བ།

ཡུང་མདོག མྱ་མེད་མདོག 姜黄色, 郁金色。

ཡུང་བ། མྱ་མེད། 姜黄。(同) ཡུང་ང་།

ཡུང་མ། (原注缺)

【增】= རྩུང་མ། 蔓菁, 萝卜。〔达〕

ཡུང་མ་ཀར། (原注同上) 白芥子。

ཡུང་མ་དཀར། (注同上)

ཡུང་མ་ནག (原注同上) 黑芥子。

ཡུད་ཀྱིས། རྩུ་ཡུད་ཀྱིས། 顷刻, 即刻, 急速。

ཡུད་བ། ལྗེ་བ། 重。

ཡུད་ཅམ། ཐང་ཅིག་སུམ་ཅུའི་ཡུན་ཆད་ནི་ཡུད་ཅམ་

སུམ་ཅུ་ནི་ཉིན་ཞག་གཅིག ཕྱི་མཚུན་གྱི་ཡུད་ཅམ་ 須臾, 三十腊縛为一須臾, 三十須臾为一昼夜。

【增】= ཉིན་ཅམ་ 或 སྤིན་ཅམ། 〔达〕

ཡུད་ཡུད་བ། བཟླག་པ་བརྗོད་པའས། 夸奖, 赞叹。

ཡུད་ཡུད་བྱས་བ། (注同上)

ཡུན་གྱིས། རྩུ་མུན་ཡུན་གྱིས། 1. 长期地。

2. 由于长时间。

ཡུན་ཐུང་། མ་འགྲུང་མ་པ་ཡུན་ཐུང་། 短促, 短時間。

ཡུན་གནས། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 长住(藻)。

1. 火。2. 火神。

ཡུན་རིང་། རྩུ་ཡུན་རིང་། 长远, 长时。

【增】迟久。〔四〕

ཡུན་རིང་འགོར་བ། རྩུ་ཡུན་རིང་ཐོག་མ་པ། 长时期就擱。

ཡུན་རིང་འགྲུང་མ་པ། (注同上)

ཡུམ། མ་མའི་མིང་དང་མདོ་གཞུང་ཤིང་ཕྱིན་འབུམ་པ་ལའང་། 1. 母亲(敬)。2. 般若經。【增】

1. 佛母。2. 佛教論文所依据的原书。〔达〕

ཡུམ་རྒྱུ་བ་བསྐྱུས། འབུམ་རྒྱུ་བ་བསྐྱུས། 广略佛母(佛), 广略般若經。

ཡུར། གཉིད་དམ་གཉིད་འཐིབས་པ། 睡, 昏睡。

【增】1. 水道, 沟渠。2. 耘, 鋤草。〔法〕

(同) ཡུར་བ་I.

ཡུར་ཆུ། ཀྲའི་ཆུ་ལམ་འབྲིན་པའི་ཆུ། 沟中之水, 引来之水。

ཡུར་བྲངས་བ། ཞིང་ལ་ཡུར་ཆུ་བྲངས་ཐིན་པ། 已引沟水灌田。

ཡུར་འབྲིན། ཞིང་ལ་ཡུར་ཆུ་འབྲིན་གྱ། 将引沟水灌田。

ཡུར་ཐུན། ཆུ་ཀྱ་ཆུང་ཆུང་། 小水沟, 小水道。

ཡུར་བ། I. གཉིད་དམ་གཉིད་འཐིབས་པ། 睡, 昏睡。(同) ཡུར།

II. ཞིང་ལ་ཆུ་འབྲིན་བྱེད་ཀྲའི་མིང་། 导水灌田之水沟。【增】1. 灌溉, 开河。2. 鋤草。(在ཡུར་མ་条下) 〔达〕

瞌睡。〔四〕(同) ཡུར་མ་II.

ཡུར་པོ་ཆེ། རྩ་མུང་ཆེན་པོ་ལང་། 1. 大河。

2. 大河。

ཡུར་མ། I. ཞིང་ནང་གི་རྩ་ཞིག་ལའང་། 莠，田

中野草之一种。【增】ཡུར་མ་ཡུར་བ། [达]

II. ཞིང་ལ་རྩ་འདྲིན་བྱེད་ཀྱི་མིང་། 导水灌田之
水沟。(同) ཡུར་བ་ II.

ཡུར་རྩ། ཡུར་མ། 莠草。

ཡུལ། I. ཡ་ཡུལ་ཡུལ་ཞུས་དང་མིག་གི་ཡུལ་གཞུགས་

ན་པའི་ཡུལ་སྐྱ་སྐའི་ཡུལ་དེ་ཉུ་བྱ། (ཞུས་似是

ཞུངས་之誤) 1. 国土，境界，地方。2. 境

(佛)，如眼境为色，耳境为声，鼻境为香等。

II. ཡུལ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་ཅན་ཤེས་པའོ། 境(佛)，

境为所知，有境为能知。

ཡུལ་སྐད། ཡུལ་སྐད། 方言，俗語，土語。

ཡུལ་ཁམས། ཡུལ་ཞུངས། 地方。

【增】1. = ཡུལ་ཁམས། 王国。2. 住所。[达]

ཡུལ་འཁོར། ཡུང་ཁྱིམ་ཆོགས་པའོ། 1. 有十万村庄之地区。

2. 有居民耕种的地方。[达]

3. 管轄八百村之城市。【增】国，省。[达]

ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་། ཡུའི་རྒྱལ་པོ་དང་ངང་པའི་

རྒྱལ་པོ། 护国，龙王名，又鵝王名。

【增】統治者。[达]

ཡུལ་འཁོར་དབང་པོ། རྒྱལ་ཕྱན་ཡུལ་གྱི་བདག་

པོ། 小国之主。【增】国君，諸侯。[达]

ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་། རི་རབ་གྱི་བང་རིས་བཞི་པའི་

གད་དུ་གནས་པའི་རྒྱལ་ཆེན་ལའང་། 护国，須
弥山第四級的东方天王。

ཡུལ་གྱི་ཚུགས་པ། སོ་གས་པའས་སྒོ་བྱས་པ།

守关隘者，收关税者。

ཡུལ་གྲུ། ཡུལ་ཞུངས་པ་གྲུ་རྩེ་ཡུལ་གྱི་ཞིང་མིང་གྱི་

ཁྱིམ་ལངས་ཆད། 区域，幅員，地方范围，寬

广之量。【增】地区，乡村，市鎮。[达]

ཡུལ་ངན་འབོད། རྩུང་ཀ་ཟེར། 召灾(藻)。

老鴉，穴鳥。

ཡུལ་ངེས་ལ། སེམས་བྱུང་འདྲན་པ་སྐྱེས་པ་དན་

པ་ཉིང་འདྲིན་ཤེས་རབ་ལྟའོ། 1. 五別境(佛)：欲、

胜解，念，定，慧五个心所，各別决定唯緣
自境。

ཡུལ་ལ། རྩན་ལའང་། 1. 五境。2. 五义。

ཡུལ་ཅན། ཡུལ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་ཅན་ཤེས་པའོ། 有

境(佛)，境为所知，有境为能知。

【增】1. 适应，合适。2. 在位。3. 达到目的。

4. 能緣境者，主觀。[达]

ཡུལ་ཆོས། ཡུང་པའི་ཡུགས་སྒྲིལ། 乡俗。

ཡུལ་ཞུངས། རྩན་ཞུངས་ཡུལ་ཡུང་པ། 区域，邑。

【增】有居民耕种的地方。[达]

ཡུལ་སྒྲུ། ཡུལ་ཞུངས་ཡུང་པའི་སྒྲུ་ཁག་ཆོལ་ཁ་དང་

སྒྲུ་བ་ལའང་། 1. 地方，区域。2. 旗下。3. 部
落，村落。

ཡུལ་དཔོན། ཡུལ་གྱི་དཔོན་པོ། 地方官。

ཡུལ་ཕྱོགས། ཡུལ། 地方。

【增】近处。[达]

ཡུལ་དབུས། རྒྱ་གར་ན་མ་གྱི་དང་པོ་དུ་ཉུ་ས་

དབུས་ཡུལ། 1. 印度摩羯陀国。2. 西藏之拉薩。

ཡུལ་མི། རང་ཡུལ་གྱི་མི། 本地人，乡亲。

ཡུལ་འཛིན། ངང་པའས་ངང་པའི་རྒྱལ་པོ་ལའང་།

1.把守国境。2.鵝，鵝王。

ཡུལ་ཡུལ་གྱུར་པ། ང་ཚ་བའས་ཞུས་པར་གྱུར་པ།

羞耻，怯。

ཡུལ་ཡུལ་པ། (注同上)

ཡུས་(དྲི)། བདེན་(དྲི)། 其实，实在。

ཡུས་པ། བདེན་ཁལ་ངོས་པའས་དྲིན་བགྱངས་པ་ཉུ་

བྱ། 有所自恃而矜夸，如夸其真实，恃其有恩。【增】1.非常欣喜，热情。2.竭力。3.控告，非难，告发，誣告。〔达〕

ཡུས་བྱས་པ། (注同上)

【增】1.撒賴。2.推辞。〔四〕

ཡེ་ཐིག་ ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཐིག་བྱང་པོ། 智綫(佛)，

直的智慧綫。

ཡེ་དག་ ཀ་ནས་དག་པ། 本淨(佛)，本来清淨。

(同) ཡེ་ནས་དག་པ།

ཡེ་ནས། དང་པོ་ནས། 本来，从开始。

ཡེ་ནས་དག་པ། ཀ་ནས་དག་པ། 本淨(佛)，

本来清淨。(同) ཡེ་དག་

ཡེ་འབྱམས་པ། རྟོང་པ་ཉིད། 空性(佛)。

ཡེ་འབྲོག་ མི་མ་ཡིན་པ་དང་མི་འདྲ་བ་དང་འགོ་

བའི་ནད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ལའང་། 1.非人(佛)。2.不欲。3.傳染病之一。

【增】魔祟的灾难。〔达〕 1.འདྲོག་ནི་ཡེ།
傳染病。2.= འདྲོག་ 惊恐。〔法〕

ཡེ་མི་འཁྲུལ། དོན་དུ་མ་གཏོར་བའི་དོན། 不求，

不希求。

ཡེ་མི་ཐེངས། ཡེ་མ་སྒྲིབས་ཉུ་བྱ། 完全未达到。

ཡེ་མི་གདའ། གདམན་ནས་མི་འདུག་ 全无有，根本没有。

ཡེ་ཚྲོན་ནག་པོ། (原注缺)

【增】西藏古代四部落之一。〔达〕

ཡེ་ཤེས། ཤེས་རབ་ལེ་ཤེས། 智慧。

ཡེ་ཤེས་སྒྱ། འཇམ་པའི་དབྱངས། 智身(藻)。

文殊(菩薩名)。

ཡེ་ཤེས་བྱང་པོ། (注同上) 智蘊(藻)。

ཡེ་ཤེས་མ་ལྔ་པ། (注同上) 智鏡(藻)。

ཡེ་ཤེས་མཛོད། (注同上) 智藏(藻)。

ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པ། སངས་རྒྱལ། 智見(藻)。

佛。

ཡེ་སང་དཀར་པོ། (原注缺)

【增】1.西藏一部落名。2.黑教的神名。〔达〕

ཡེ་སྤྱད། དབང་ཕྱུག་ 本有(藻)。自在(佛)。

ཡེང་ངེ་བ། སེམས་གཡིངས་པའི་གནས་སྐབས། 散

乱，心狂乱的情况。(同) ཡེང་ཡེང་བ།

ཡེང་བཞིན་པ། (注同上) 正散乱。

ཡེང་ཡེ། (原注缺) 散乱。

ཡེང་ཡེང་བ། སེམས་གཡིངས་པའི་གནས་སྐབས།

散乱，心狂乱的情况。

(同) ཡེང་ངེ་བ། ཡེང་བཞིན་པ། [乱。

ཡེངས་(དྲི)། སེམས་གཡིངས་(དྲི)། 心已散

ཡིན། (原注缺) 放开，不加約束。

【增】充足，丰富。〔达〕

ཡིན་པ། རྒྱ་སྐད་ཡིན་ཞིང་ལམ་དུ་འགྲོ་ཉུ་བྱ། 放

蕩，散漫，如帶唱帶走。

ཡིན་ལ་གདམ་པ། (原注缺)

【增】好布施。〔法〕

ཨེ། (未詳)

ཨེས་འབྲུ་བ། (未詳)

ཨེ་བ། ཐུང་དུ་མ་ཡིན་པར་བྱེད་དུ་ཡིན་པ། 翹。

【增】1.地名。2.献供时手掌向上的姿式。

3.=གཏིང་མ་ཁྲག་པ། 未睡着。4.=འཕྱོར་བ། 撒洒。〔达〕(1.2.达作 ཡིན་པ་)。

ཨེ་བ་འགྲུགས། གཏིང་ཁྲག་ལའང་། 熟睡。

ཨེ་བ། ཐུང་བ་གཏིང་ལའང་། 昏睡。

ཨེ་རི་མེང་ངེ། རིག་པ་གསལ་པོ་འཕྱོར་བ།

1.清醒，神志清醒。2.轻爽，轻便。

ཨེ་འཕྱོས་བ། མེས་མ་གཤམ་ཏི་གནས་དུ་འཕྱོས་

བ་ཏྱ་བ། 散放，心志散逸，飘忽天际。

【增】=ཐུང་འཕྱུག 双运(佛)。〔达〕(达无“字”)

ཨེ་བ། མེས་མ་གཤམ་པོ་འཕྱོར་བཞིན་པ། 散，

逸，心散逸。

ཨེ་ཨེ་བ། (注同上)

ཨ། ཚང་མའམ་ཐུམས་ཅད། 完全，一切。

【增】数目符号144。〔达〕1.俱。2.歪。

3.跑的歪。〔四〕

ཨ་འཁྱིགས་བ། འཁྱིག་པོ་འཕྱོག་ཏུ་གྱུར་བ།

已弯曲。

ཨ་ག [梵] ཐུ་གར་ཀླན་ལ་ནལ་འཕྱོར་བ་པོ་ལ་

ཡུ་ག་སྐྱབ་ཤིང་། 1.瑜伽(佛)。2.即 ཡུ་ག་ 攪奶等之木杖。

ཨ་ཆས། མཐོ་བྱའམ་མཐོ་བའི་ཨ་བྱ། 物件，

用具。(同) ཨ་བྱ།

ཨ་བཏང་བ། ཐུམས་ཅད་མྱོས་བཏང་བ། 心舍

弃一切。

ཨ་བ། འཁྱིག་པོར་ཨ་བའམ་གཞི་བ་ལའང་།

1.歪斜，弯曲。2.即 གཞི་བ། 动摇。

【增】倾斜。〔达〕

ཨ་བྱ། མཐོ་བྱའམ་མཐོ་བའི་ཨ་བྱ། 器具，

用具。【增】1.财产。2.= ཏི་བྱ། 买卖的物件。〔达〕(同) ཨ་ཆས།

ཨ་བྱ་བསར་བ། མཐོ་བྱ་རྩ་གོན་བྱས་པ། 预

备所需的用具。

ཨ་འཕྱོག་ ཤིང་ཨ་འཕྱོག་ 榆树。

ཨ་ཨན་པོ། ཏྱག་ཏྱག་བྱེད་པ་ཏྱ་བ། 弯曲。

(同) ཨ་ཨ།

ཨ་ལ། ཐུང་ཏྱག་ཏྱག་ཨ་ལ། 略弯曲。

ཨ་ལང་། ཟང་ཟང་ཨ་ལང་ཏྱ་བ། 喧杂，喧

嘩，吵闹。【增】或作 ཨ་ལངས། 〔达〕

ཨ་ཨ། ཏྱག་ཏྱག་བྱེད་པ་ཏྱ་བ། 弯曲。

(同) ཨ་ཨན་པོ།

ཨ་ཨྱག་པ། ཐུམས་ཅད་ཨྱག་པ་ཏྱ་བ། 完全相

反，一切都相反。

ཨ་བསྐངས་བ། ཨན་པོ་འཕྱོག་ཏུ་གྱུར་པོར་

བྱས་པའི་མིང་། 扶直，纠正，曲者使其正直。

ཨྱག་བྱང་། སྒྲིབ་ཀྱི་བྱེ་བྱ། 一种器具。

(同) ཨྱག་ཆད།

ཨྱག་མ། རྩ་ཞིག་ 一种草。

ཨྱག་ཆད། སྒྲིབ་ཀྱི་བྱེ་བྱ། 一种器具。

(同) ཨྱག་བྱང་།

ཨྱག་ཨྱག་པ། ཁྱེད་ཁྱེད་པའམ་གཞིགས་པ།

盖住，盖复。

ཡག་གིང་། བལ་ཡག་གིང་། 撥火棍。

ཡགས་པ། གཤམ་པའས་གཡགས་ཟིན་ལའང་སྤང་།
盖着，已盖复。

ཡང་སྒྲ། ཤར་གཏོང་སྒྲ་མ་ཡིན་ཅུང་དབྱང་སྒྲ་དང་
འབྱུང་སྒྲའས། 收入。

ཡང་བ། དབྱང་བ་དང་སྤེལས་ཡང་བའང་ཟེད། 来，
来到。【增】1.有耐心的。2.堪能的，胜任的。
3.比得，当得。4.足够。5.= རོང་བ། [达]

ཡང་བྱ། ཅུང་བྱང་ཟིན་ཟིན་པ་དབྱང་བར་བྱ། 将
要来。

ཡངས་འབྲེལ། ཐམས་ཅད་སྐོར་ཏི་འབྲེལ་པ། 众
人环绕。

ཡངས་གྱུར། བསྐལ་བའི་མིང་། 转变(藻)。
劫(佛)。(同) ཡངས་འཛོམས།

ཡངས་གྲུབ། སྒྲོང་པ་ཉིད་གང་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པ་
ལའང་། 1.圆成实相(佛)。2.空性(佛)，
一切成就。【增】1.完成，成就。2.绝对的，
独立自主的。[达]

ཡངས་བགྲང་། ལྷ་འི་མིང་ལའང་། 1.数，算。
2.年。

ཡངས་འབྲིབ། ལྷ་བའི་མིང་ལའང་། 1.减少。
2.月亮。

ཡངས་གཅོད། བསྐྱབ་བྱ་དགག་པའི་གྲུབ་དུ་ཚས་
གཞན་བཞོད་པ་དང་ཐུལ་ཁྱིམས་གཅོད་པ་ལའང་།
1.否定之后，另立其他道理。2.国家法律制
裁。【增】界限，原始，秘教說遍淨天中此
字即苦、集、灭、道的“苦”字。[达]

ཡངས་འཛོམས། བསྐལ་བའི་མིང་། 普坏(藻)。
劫。【增】鉄梁。[达] (同) ཡངས་གྱུར།

ཡངས་ཐོས། ཆང་ལའང་། 酒。

(同) ཡངས་འབབ་ཅུ།

ཡངས་འདུ། ལྷ་འི་ཐོན་གིང་དང་ལྷ་འི་ཅེ་ས་དང་
ཐམས་ཅད་ཚོགས་ས་ལའང་། 1.天界之树。2.天
神游戏处。3.众人集会处。

ཡངས་འདུ་ཅན། རི་པོ་སྤྱོད་དང་ལྷན། 圓生
者(藻)。醉香山(佛)。

ཡངས་འདུས་བུརྟེལ། དཔག་པམས་གིང་། 如
意树(天界之宝树)。

ཡངས་སྦྱོད་པ། གཡག་པོ། 奴仆。

【增】1.婆罗门的蜜月。2.圓滿受用，充分的
享用。3. རྟོག་པ་ལྟ་བུར། 表現尊敬或忠实。

[达] (1.达作 ཡངས་སྦྱོད། 2.3.达作
ཡངས་སྦྱོད་པ་)

ཡངས་ཕྱོགས། གིང་ཏ་ལའང་། 1.各方面。
2.車。

ཡངས་དབང་། སེང་གེ་ལའང་། 遍自在(藻)。
獅子。

ཡངས་དབུལ་བྱ། བཀྱར་འོས་སམ་མཚོད་གནས།
应尊敬者，受尊崇者。

【增】周济貧苦，捐助僧众的施舍者。[达]

ཡངས་འབབ་ཅུ། ཆང་ལའང་། 酒。

(同) ཡངས་ཐོས།

ཡངས་ས་བབྱང་། ཆང་ས་ས་བབྱང་། 不完全取。

ཡངས་འཛོན། རང་གི་ཡངས་འཛོན་གིས་རབ་ལྟ་
བྱ་དང་ཕྱིའི་ཡངས་འཛོན་དགེ་གནས་ལྟ་བྱ་དང་ཅུ་
པོ་ཕྱི་པོ་དང་ཐམས་ཅད་འཛོན་པ་ལའང་། 1.摄
持，內摄持如智慧，外摄持如师长。2.壬子
年。3.总持一切者。

【增】轉世喇嘛的师傅。

ཡངས་ཐོགས། ཆ་ཆང་། 圓滿，完全。

【增】共。[四]

ཡངས་ལྷུ་མ་མིག་ བྱིས་བྱ་བྱ་དེ། 圓眼(藻)。鸡。

ཡངས་ཡ། དེས་པད་དམ་ནས་པ་ཀྱན་དུ། 絶对，
完全。(多与否定詞連用，如說絶对不是，
完全不是。)

ཡངས་ཤེས། ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་དང་མཐོང་སྤང་
སྤངས་པའི་ཡངས་ཤེས་ཏྲ་བ། 1.一切智。2.遍
知(佛)，如断見所断之遍知。

ཡངས་སུ། ཐམས་ཅད་དུ། 周遍，一切，全，都。

ཡངས་སུ་ཆད་པ། རྩོགས་དེའས་རྩོགས་དེས་པ།
划分，分部。

ཡངས་སུ་འདྲིན། བརྒྱ་ཕྱིན་ལའང་། 遍导(藻)。
帝釋(天神名)。

ཡངས་སུ་འདྲིན་པ། སངས་རྒྱུ་ལའང་། 遍导
(藻)。佛。【增】引导者。【达】

ཡད་སྐད། ཡད་པ་དེད་ཟེར། 說有，說存在。

ཡད་དག། ཡད་པ་ཐམས་ཅད། 所有一切，一
切事物。

ཡད་དེ་ཅིག་ (注同上) 【增】一概。【四】

ཡད་ཆད། (注同上)

ཡད་ཡ། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཡད་པ། 一定有。

ཡད་རེ་སྐྱན། ཡད་པ་ཨ་ཟེར། 哪里有？岂有
耶？

ཡན། བྱ་དགའ་དང་ཁྱ་རྒྱ་དང་སྐྱ་ཡན་དང་མན་
ཡན་ཏྲ་བ། 1.賞錢。2.工資。3.功德。4.利
益，益处。【增】献与僧侶作法事用的供物
或布施。【达】

ཡན་ཅན། དད་པ་ཅན་དང་རྒྱས་པ་ཅན། 有信仰，
有能力。

ཡན་ཆབ། མཚོད་པའི་ཞབས་བསེལ། 供水，供
佛之浴足水。

ཡན་མཚོད། ཡན་བདག་དང་མཚོད་གནས་གཉིས།

施主与福田(佛)。

ཡན་ཏན། རྒྱས་པ་དང་སྐྱ་ཡན་ཆན་པོ་ཟེར་བ་ཏྲ་བ།

功德(佛)，学問，能力。

【增】1.上品，优越。2.效能，优点。【达】

ཡན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། སངས་རྒྱུས། 功德海(藻)。

佛。(同) ཡན་ཏན་འབྱུང་གནས།

ཡན་ཏན་ཅན། ཡན་དང་ལྷན་པ། 有功德者。

【增】有学問，有才智，多才能。【达】

1.賢者。2.有德。【四】

ཡན་ཏན་བརྒྱ་བདུན་གྲགས། ཐང་པ། 十七

种功德(藻)。解脫(佛)。

ཡན་ཏན་འབྱུང་གནས། སངས་རྒྱུས། 功德本

(藻)。佛。(同) ཡན་ཏན་རྒྱ་མཚོ།

ཡན་ཏན་མ། ཏྲ་མ་ལྷ་མུ། 功德母(藻)。

耶摩天女。

ཡན་ཏན་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས། ལྷན་རས་

གཟིགས་ལའང་། 功德宝源(藻)。观世音
(菩薩名)。

ཡན་བདག་ ཡན་གནས་ཀྱི་བདག་པོའས་སྤྱིན་བདག་

功德主，施主。【增】1.主祭祀的僧人。

2.請僧众作法事的功德主。【达】

ཡན་གནས། མཚོད་པའི་གནས། 福田(佛)。

ཡན་པོ། རྩོག་རྩོག་ 歪，斜，弯曲。

【增】参看 ཡ་པ། 【达】 一边歪。【四】

ཡན་པོར་འགྲོ། རྩོག་རྩོག་འགྲོ། 歪拉着走。

ཡན་འབུལ། འབུལ་པ། 献供，供奉。

ཡན་སྤངས། ཡན་ཏན་སྤངས་པ་ཏྲ་བ། 清淨功德。

ཡན་ཟླ་། (原注缺) 財物, 施物。

ཡན་བཤད། དགེ་བའི་ཅ་བ་བསྐྱོས་ཤིང་སྒྲིབ་ལས་
འདིབས་པའི་བཤད་པ། 发愿迴向善根 (佛)
之解說。

ཡབ། རྩ་སྒྲིའི་ཡབ། 馬鐙。【增】=འབ།

1. 門限下边的級层。2. 濠沟。〔达〕

ཡབ་ཆེན། (注同上)

ཡབ་ཐག རྩ་སྒྲིའི་ཡབ་ཐག 鐙帶, 系馬鐙的
帶子。

ཡབ་པ། ལག་པས་གཡའ་བའི་ཡབ་ཡབ་པ་ཉ་བ།
搖動, 如招手揮動。【增】參看གཡའ་བ།
〔达〕(同) ཡབ་ཡབ་པ།

ཡབ་ཡབ། ཀླང་པའི་མིང་། 脚。

ཡབ་ཡབ་པ། ལག་པས་གཡའ་བའི་ཡབ་ཡབ་པ་
ཉ་བ། 搖動, 如招手揮動。(同) ཡབ་པ།

ཡབ་ཡངས། རྩ་སྒྲིའི་ཡབ་སྒྲིའི་ལ་ཡངས་པ་ཉ་བ།
立于鞍鐙上。【增】鐙, 梁。〔四〕

ཡས་ཡས་པ། ས་ཡས་ཡས་པའམ་ས་གཡོ་བའམ་
འགུལ་འགུལ་པ། 震動, 如地震動。

【增】卷轉的, 搖擺的。〔达〕

ཡལ་ཀ། (原注缺) 度过。

ཡལ་ཤ། རྫོད་ཐུད་ལྷི་ཡི་མིང་། 器皿, 家具。

【增】或作 ཡལ་མོ། 金屬質或寶石質的杯
皿, 又作 ཡལ་སྒྲ། 〔达〕

ཡལ་བ། རྩ་སྒྲིའི་ཡལ་ཟེན་ཉ་བ་དང་རས་ཡལ་
དང་སྒྲིའི་ཡལ་དང་སྒྲིའི་ཡལ་བ་ཉ་བ། 1. 度过,
过中午。2. 幔子, 帳子, 幕布, 帘子, 如門帘,
窗帘。【增】西藏中部也作 གཡའ་བ། 〔达〕

ཡལ་ལེ་ཕྱོད། གཡའ་བའམ་གཅིག་ཏུ་མི་གནས་པ།

勁搖, 散勁, 不安住。

ཡས། I. འབྲས་ཡས་དང་ནས་ཡས་དང་མེ་ལ་གཡས་
པས་ནེ། 炒米, 炒熟的青稞。(同) ཡས་བཟ།

II. རི་བོང་ཡས་དང་ཐུགས་ཅད་ཀྱིས། 1. 兔, 卯。

2. 以一切 (ཡ་ 的第三轉声)。

ཡས་བཟ། (注同上 I)

ཡས་བྱག སྒྲི་ནས་སྒྲིགས་གཡས་ཏི་ཅུང་ཟད་དཔ་
བའི་ཐུག་པ། 麦粥, 麦等炒后弄破所熬的粥。

ཡས་དཔ། (原注同上) 炒后弄破。

ཡས་ལོ། ལོ་སྒྲིའི་བཅུ་གཉིས་ནང་ཆན། 卯年。

གཡག ཏུད་འཕྱོ་གཡག སྐྱུ་མ་, 公牦牛。

གཡག་ཤོད། འཕྱོང་། 野牦牛。

གཡག་ལྗེ། ལུལ་ཞིག་ལའང་། 地名。

【增】ལྗེ་མོ་གཡག་ལྗེ་ཆོང་། 〔达〕

གཡག་ལྷ་ཡོ་ལྷ་མོ། གཡག་ཡོ་མོ་དུ་ཅོ་མེད་པ།

秃牦牛, 牦牛无角者。

གཡག་གིང་། རྫོང་གཤམ་པའམ་འདན་བ། 門門。

གཡང་། དཔལ་གྱི་གཡང་ངས་ནོར་ཡོངས་སྤྱོད་ཀྱི་

གཡང་ཉ་བ། 福庆, 如吉祥或財富。

【增】1. = དཔལ་ 或 ཐུ། 2. 快乐, 幸福, 兴盛。

3. 深湾, 深淵。〔达〕

གཡང་དཀར། ཐུག་གི་མིང་། 綿羊。

(同) གཡང་མོ།

གཡང་ཁ། ས་ཆ་གུ་དྲིག་ལས་འཕྲང་གཡང་ས་ཉ་

བ། 悬險, 如狹隘險处。(同) གཡང་ས།

གཡང་རི། རྩ་ཡང་རི་ལ་སྤང་། 玉石，羊脂玉。

གཡང་མོ། ལུག་གི་མིང་། 綿羊。

(同) གཡང་དཀར།

གཡང་གཞི། ལུ་སྤྲེགས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཡིན་པར་ལུང་

ལས་གསུངས་པ་དང་སྤྱི་པགས་པའི་མིང་དང་བྱེ་...

བྲག་མའི་པགས་པའི་མིང་ལའང་། 1. 外道的服飾。

2. 皮，特指人皮。【增】1. 秘教之秘密节所用的人皮垫。2. 作法事的人所坐的整羚羊皮

坐垫。3. 皮床榻，又指一般复蔽物。〔达〕

གཡང་བཞུག། ལུག་གི་ག་ཞིག། 羊肉。

གཡང་ཟ་བ། འཛིགས་སྒྲག་པའི་དོན། 悚然，怖畏。

གཡང་གཟུང། གཟུང་སྤྲིན་པ་ཉུ་བ། 吉星，如土曜。

གཡང་ལུགས། གཡང་ལུགས་སུ་གོས་དཀར་པོ་འཕ།

吉服，鲜白衣服。

【增】斗篷，皮大衣。〔达〕

གཡང་ས། ས་ཆ་གྲ་དོག་ལས་འཕྲང་གཡང་ས་ཉུ་བ།

悬险，如狭隘险处。【增】1. 深渊，深谷。

2. 崖，悬崖。〔达〕(同) གཡང་ཁ།

གཡན་བརྒྱ་ཤོར། མའི་ན་ཆ་རྒྱས་པར་སོང་བ། 疮痛加剧，疮蔓延。

གཡན་པ། མའི་ན་ཆ་ཟ་ཀོང་ཆེ་ཞིང་ནག་ཏུ་མེད་
འཛིག་པའི་པགས་པའི་ནད། 疮，疥癣。

གཡན་པ་དགབ། དགོ་སྤོང་གི་མ་ནད་དགབ་པར་
བྱེད་པའི་གོས་གིག། 复疮衣(佛)，比丘复疮之衣服。

གཡབ། བརྒྱུག་ལག་ཁང་གི་མདའ་ཡབ་བས་མདའ་
གཡབ་ལའང་། 1. 招，搖。2. 寺庙之屋檐，
箭垛。【增】扇子。〔达〕(达作གཡབ་པ་)
棚。〔四〕

གཡབ་དགོས། མདའ་དར་རས་གཡབ་མོས་གཡབ་
རྒྱུས་གཡབ་དགོས། 須招呼，須以箭旗或手
勢招呼。

གཡབ་བྱ། མདའ་དར་གཡབ་མོས་གཡབ་པར་བྱ།
当招，当搖箭旗招集。

གཡབ་བྱེད། མདའ་དར་གཡབ་མོས་གཡབ་པར་
བྱེད། 招集，搖箭旗招集。

གཡབ་མོ། མདའ་དར་གཡབ་མོ། 招集，如搖
箭旗。

【增】以手势或揮巾为信号的招呼。〔达〕

གཡབ་མོ་བརྒྱལ། གཡབ་མོ་གཡབས་པའི་དོན།
招呼，用手招来。

གཡབ་གཡོབ། ལག་པས་གཡབ་གཡོབ་པ། 招手，
用手招呼。

གཡབས་པ། གཡབ་མོས་གཡབས་ཟིན་པ། 已
招呼。

གཡས། (原注缺) 后面。【增】=ཞེད། 〔达〕

གཡས་སྒྲོམ། རྩ་འི་སྒྲོམ་སྒྲོམ་ཉུ་བ། 石棺，石
柜。

གཡས་པ། རྩ་ལེབ་ལེབ་གཡས་པ། 石板，石片。

【增】盖屋的石瓦，代替 གཡའ་སྤང་། 〔达〕

གཡས་ལ། ཞོར་ལ་དང་ལན་སྒྲོམ་སྒྲ། 1. 随后，
附随。2. 仿效。

གཡས་ལ་རྒྱགས། ཞོར་ལ་རྒྱགས། 随逐。

【增】随声附和。〔四〕

གཡའ། ཟ་ཀོང་བའས་ན་ཆ་ཞིག་དང་དཀར་གཡའ་
ཉུ་བ་དང་ཟངས་ཀྱི་བཅའ་གཡའ་ཉུ་བ། 1. 痒，
癬疥。2. དཀར་གཡའ། 錫。3. 锈。

【增】銅鉄锈。〔四〕

གཡལ་མཐུང་བ། ཟ་ཀོང་ཐུགས་པས་མཐུང་གུར་

བ། 由抓痒而粗硬。

གཡལ་གྱི་མ། ལྷ་ཕོ་ལྷ་ཞིག ཁྱིམ་གྱི་མ། 一种草药。

【增】高原植物，其花能治胆汁病。〔达〕

གཡལ་འགལ་བ། ཟ་ཀོང་ལངས་པ་ལྟ་བུ། 发痒。

གཡལ་སྒྲིག་ རི་ཅིང་ལྷ་མེད་སར་སྒྲིག་པའི་སྒྲིག་པ་

བཅོང་གཅིག་བྱ་དང་ཡང་ན་ག་ཚེ་ལ་སྒྲིག་པའམ་

བྱེད་པ་ལའང་། 1. 石葱，山顶无草处所生之

葱蒜。2. 抓痒而发笑。【增】身上发痒。〔达〕

གཡལ་ཆགས་བ། ལུགས་ལ་གཡལ་བྱུང་བ། 生

锈，铁生锈。

གཡལ་རྒྱ། བྲག་རིའི་དབྲག་ནས་བྱུང་བའི་རྒྱ། 崖石

中流出之水。

གཡལ་ཁྲོ། གཡལ་རྩ་ཁྲོ་བ། 锈的气味。

གཡལ་མཚམས། རིའི་གཡལ་དང་སྒྲང་མཚམས།

山岩与草地之分界。

གཡལ་ཞིང་བྱལ། ཟ་ཀོང་ཞིང་བྱལ་བར་གྱུར་བ།

痒而且溃烂。

གཡལ་རི། ལྷ་མེད་བྲག་རི་མཐོ་བོ་ལྟ་བུ། 秃山，

如无草之石崖。

གཡལ་གསང་། གཡལ་ཕྱིས་པའི་དོན། 擦锈。

གཡལ། ཁྲམ་གདོང་ཞལ་རས། 1. 口。2. 脸

(敬)。【增】額部。〔达〕 (同) གཡལ་དོ།

གཡལ་ཁམས། སྒྱུ་ཁམས། 身体，贵体(敬)。

གཡལ་ཁྲལ། རྩ་ཁྲལ། 赋税，人头税(敬)。

【增】=ཁྲལ། སྐོ་གས་或 དུ། 〔达〕

གཡལ་དོ། ཁྲམ་གདོང་ཞལ་རས། 1. 口。

2. 脸(敬)。(同) གཡལ།

གཡལ་ཕྱ། ཐུན་ཕྱ། 面前(敬)。

གཡལ་དམ། ཁས་ལེན་དམ་བཅའ། 承受，誓愿

(敬)。【增】1. 直认。2. 许诺。〔达〕

གཡལ་འདྲིན་བ། ཐུན་འདྲིན་བ། 邀请，迎请

(敬)。

གཡལ་བ། དངུལ་གཡལ་བ་གཏང་མ་བཞག་པ་ལྟ་

བ། 借貸，如抵押借銀。

【增】借，租，佃。〔达〕

གཡལ་པོ་ཁྱུ་བ། (注同上) 請借。

གཡལ་བྱ། གཏང་མ་བཞག་ནས་གཡལ་བར་བྱ། 当

借貸，当抵押借款。

གཡལ་མོ་ཐང་། ལུ་གུ་མེ་འོག་ 草药名。

གཡལ་ཚ་བ། རྩ་ཚ་བ། 羞惭(敬)。

གཡལ་རྒྱས། ཞལ་རྒྱས་སམ་ཞལ་ཟས། 食品，飯

食(敬)。

གཡལ་རྒྱས་འདྲིན། གསོལ་ཆོགས་ཕུལ་བ་ལྟ་བུ།

供飯，供斋(敬)。

གཡལ་ཁྱུ། དངུལ་གཡལ་པོ་ཁྱུ་བ། 借貸，如借

銀錢。

གཡལ་གཟིགས། ཟས་དང་ཞལ་རས་གཟིགས། 1. 食

物。2. 看情面。

གཡལ་ལམ་བྱ། མདུན་དུམ་ཐུན་ཕྱར། 面前

(敬)。

གཡལ་ལེན་བ། ཁས་ལེན་བ། 允許，承認(敬)。

གཡལ་སྒྲིང་བ། ཁ་གདངས་ཏེ་སྒྲིལ་བའམ་གཡལ་

བ། 打呵欠。(同) གཡལ་བ།

གཡལ་འདར། ཁ་གདངས་ཏི་གཡལ་ཞིང་སྐྱ་

གཟུགས་འདར་བ་ཉུ་བ། 打呵欠而战抖。

གཡལ་བ། ཁ་གདངས་ཏི་ཐུལ་བའམ་གཡལ་བ།

打呵欠，欠伸。(同) གཡལ་སྟོང་བ།

གཡམ། (原注缺) 右。 [弟。

གཡམ་ཁྱིམ་གྱི་རུ་བོ། སྤུན་ཕྱིས་ཁྱིམ་རུ་བོ། 弟

གཡམ་འཁྱིལ། དུང་དཀར་གཡམ་འཁྱིལ་ཉུ་བ།

右旋，朝右旋轉，如右旋白螺。

གཡམ་སྟོང་། སྒོ་རྒྱུ་ཁ་ལོ་བ། 右坐(藻)。

御車者。

གཡམ་བ། ལག་པ་གཡམ་པ་ཉུ་བ་(དང་)། 右，

如右手。

གཡམ་མ། ཀྱུན་མ་ལའང་། 1. 右者。2. 盜賊。

གཡམ་གཡོན་དུ། སྐྱའི་གཡམ་གཡོན་དུ། 左右，

身之左右方。

གཡམ་རུ། དམག་མི་གཡམ་རུ། 軍隊之右翼。

གཡམ་རོལ། ཡུལ་གྱི་གཡམ་རོལ་གྱི་ཁག་སྟེ་ཉུ་བ།

右方，如地方之右部。

གཡི། སེམས་ཅན་གཡི་དབྱི་ལ་འང་། 猢猻猻，亦作

དབྱི།

གཡི་ཐུགས། སེམས་ཅན་གཡིའི་པགས་པ་དབྱི་

ཐུགས་ཀྱང་། 猢猻皮，亦作 དབྱི་ཐུགས།

གཡིགས་བ། ཟ་བྱེད་མིད་པ་གཡིགས་བ། 噎气，

食管噎逆。

གཡིགས་བུ། ཁྱིགས་བུ། 噎气。

གཡུ། རིན་ཆེན་གཡུ་སྟོན་པོ་ཉུ་བ། 綠松石。

གཡུ་བརྒྱ་རི་བ། རིན་ཆེན་ཆེན་པོ་འི་གཡུ། 貴重
的松儿石。

གཡུ་ཐོག (原注缺) 【增】西藏古代的貴族。

〔达〕 (达作 གཡུ་ཐོག་པ་)

གཡུ་འབྲུག། གཡུ་སྟོན་པོ་འི་གཟུགས་ཅན་འབྲུག།

青龙，如綠松石色之龙。

གཡུ་མཚོ། གཡུ་འདྲ་བའི་མཚོ། 翠湖，如綠松
石色之湖沼。

【增】西藏羊卓湖的异名。〔达〕

གཡུ་རལ་ཅན། སེང་ག། 綠发者(藻)。獅子。

གཡུག། གཡུག་ཀྱ། 甩，揮舞，揮手。

【增】輪起，擲下。〔四〕

གཡུག་པ་པོ། ལག་པས་གཡུག་པ་པོ། 揮舞者，

揮手者。

གཡུགས། (原注缺) 已甩。

【增】擲人。〔四〕

གཡུགས་བ། གཡུགས་ཐེན་བ། 已甩。

གཡུང་དུགས། མིའི་སྒོ་སྒོ་གི་ཡུགས་ཐམས་ཅད།

(未詳)

གཡུང་བྱང་། དབང་ཡུག་ཆེན་པོ་དང་རྟོན་དམ་དུ་

མི་འགྲུང་མི་འཇིག་པའི་རྟོན་དང་ཀུན་རྫོབ་དུ་རི་མ་

མའི་ཉུང་ཉུང་ལའང་། 堅固(藻)。1. 大自在

(天神名)。2. 不变不坏。3. 万字紋(卐)。

【增】黑教中此字之地位相当于佛教之“金剛”。〔达〕

གཡུང་བྱང་སྐྱ། མི་སྟོན་པའི་སྐྱ། 堅固身，

不坏身。

གཡུང་བྱང་འཁྱིལ་བ། རྒྱལ་པོ་འི་པོ་བྱང་། 堅

固旋(藻)。王宮。

གཡུང་བྱང་ཅན། རྩལ་འཇུག གཞན་ལ་ (藻)。

遍入 (天神名)。

གཡུང་པོ། བླ་མོ་འི་རིགས་སྐུ་ལ་ལང་དང་བྱ་དང་

རྩིག་སྦྱར་སྦྱང་མོགས་ཟ་བའི་རིགས་ཡིན་པར་

འདུལ་བ་འབྲེལ་ཆུང་ལས་གསུངས། 补羯婆, (古

印度的)低級种姓, 律疏說是吃牛, 鸡, 蝎,

虫, 蛙, 蝌蚪等之种姓。(同) གཡུང་མོ།

གཡུང་བབ་པ། དལ་བུས་བབ་པ། 慢流, 緩流。

གཡུང་མོ། བླ་མོ་འི་རིགས་སྐུ་ལ་ལང་དང་བྱ་དང་

རྩིག་སྦྱར་སྦྱང་མོགས་ཟ་བའི་རིགས་ཡིན་པར་

འདུལ་བ་འབྲེལ་ཆུང་ལས་གསུངས། 补羯婆, (古

印度的)低級种姓, 律疏說是吃牛, 鸡, 蝎,

虫, 蛙, 蝌蚪等之种姓。

【增】1. 印度最低階級的妇女。2. 淫蕩的妇

女。〔达〕 沉重样。〔四〕 (同) གཡུང་པོ།

གཡུང་ཟ་བ། མི་དང་འདྲིས་པའི་རི་དྭགས་ཉ་བུ།

馴熟, 如与人熟习之鹿。

གཡུར། (原注缺)

【增】或作 ཡུར། 1. = གཉིད། 睡眠。2. 参

看 གཡུལ་བ། 〔达〕

གཡུར་བ། གཉིད་གཡུར་བའས་འཐིབས་པ་གཉིད་

ཡུར་བ་ཞེས་པའང་སྟེང་། 睡, 昏睡。

གཡུར་ཟ་རྩི་མ། ལས་འབྲུའི་རྩི་མ་ནས་པ་རྩིན་པ་

དང་རྩི་རྩིས་པའི་རྩི་མ། 成熟和丰茂的谷穗。

གཡུར་ཟ་དོག་པ། (注同上)

གཡུར་ཟ་བ། འབྲས་བུ་ནས་པར་རྩིན་པ། 果实

成熟。【增】或作 གཡུར་ཟ། 1. 依賴, 支持。

2. 花果繁实压弯了树。〔达〕 往下垂着。〔四〕

གཡུལ། དམག་འབྲུགས་ལའང་། 战争, 战斗。

གཡུལ་ཁ། གཡུལ་ལས་འབྱེད་པའི་ས་གཞི། 1. 打

禾場。2. 戰場。

གཡུལ་གྱི་ངོ་། འཐབ་མོ་འི་ས། 戰場。

གཡུལ་གྱི་ཆས། ཞོ་ཆ། 作战服, 甲冑。

གཡུལ་འབྱེད། དམག་འཐབ་མོ་བྱེད་པ། 战斗,

打仗。(同) གཡུལ་སྦྱོང།

གཡུལ་དྲུ་འཛིན་པ། མཚན་ཆ་ལའང་། 陣中

持 (藻)。兵器。

【增】刀, 劍。〔达〕 (达无“字”)

གཡུལ་ན་བཞིད། དཔའ་པོ་ལའང་། 威陣 (藻)。

勇士, 战士。

གཡུལ་སྦྱོང། དམག་འཐབ་མོ་བྱེད་པ། 战斗,

打仗。(同) གཡུལ་འབྱེད།

གཡུལ་ཚོམས། གཡུལ་ནི་མི་ཉག་བཅག་པའི་གཞི་

དང་གཡུལ་ཚོམས་ནི་དེའི་ཚོགས་སོ་སོ་རྩི་ཞེས་

གསུངས། 場群, 一片片的打禾場。

གཡུལ་གཞི། (原注同上) 打禾場。

གཡུལ་ལས། (原注同上) 碾場事。

【增】 = རྩིན་ལས། 〔达〕

གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བ། དབྲུ་བཅོས་པའས་འཐབ་

ཚུང་རྒྱལ་བ། 战胜敌人, 打胜仗。

གཡུལ་ལེགས་པ། (注同上)

གཡུལ་གཤོས། འཐབ་ཚུང་གཡུལ་གྱི་རྩི་གོན་གཤམ་

པ་པོས་གཤམ་རྒྱ། 摆戰場, 布陣, 准备交战。

【增】战斗, 作战。〔达〕 (达作གཡུལ་གཤོས་

པ་)

གཡུལ་བཤམས། རཐབ་ཚད་གཡུལ་གྱི་མྱ་གོན་
གཤམ་བ་པོས་བཤམས་ཟིན་པ། 已布陣，已准
备交战。

གཡི། དཔེན་ས་ཐང་གི་མིང་རྟེ་དཀོན་པ་ནི་གྲོང་ལས་
འདོམ་ཁུ་བརྒྱ་ཡན་ཆད་དོ། །གཡི་ནི་དེ་བས་ཀྱང་
རིང་པོ་འོ་ཞེས་གསུངས་དཔྱེ་ཐང་ཞེས་པའང་སྤང་།
曠野，远离处，离村五百弓名阿練若处，再
远名曠野，亦作 དཔྱེ་ཐང་།

གཡི་ཐང་། (注同上)

གཡིང་བ་པོ། སེམས་གཡིང་བ་པོ། 散逸者，
心散乱者。

གཡིང་བག་ཅན། ཁོད་བག་ཅན། 散逸者，放
蕩者。

གཡིང་བ། སེམས་གཡིང་བར་བ། 将散逸，心将
散乱。

གཡིང་བཞིན། སེམས་གཡིང་བཞིན་པ། 散逸，
心散乱。

གཡིང་གཡིང་བ། (注同上)

གཡིངས་པ། སེམས་ཁོད་དེ་གཡིངས་ཟིན་པ་དང་
ཡིངས་པའང་ཞེས་སྤང་། 已散乱，心已散，亦
作 ཡིངས་པ། 【增】消遣，娱乐，诙谐。

〔达〕 1. 掉举（佛）。2. 散乱，流动。〔法〕

གཡིན་སྒྲོ་བ། དཔྱེན་སྒྲོ་བའམ་སྒྲོས་པའི་མིང་རྟེ་སོ་
སོར་དཔྱེ་འཕྱེད་པར་རམ་བྱེ་བར་བྲ་མའི་ཆོག་གིས་
བསྒྲིགས་པའམ་ཙོ་འདྲི་བ་ཏྲ་བ། 亦作 དཔྱེན་སྒྲོ་
བ། 使离散，离间，破坏，调撥。

གཡིན་སྒྲོས་པ། (注同上)

གཡིན་སྒྲོར། དཔྱེན་གྱི་སྒྲོར་བ་ཐྱ་མ། 分离。

【增】誹謗。〔达〕（达作 གཡིན་སྒྲོར་བ་）

གཡིས། འདྲོད་ལོག་ལོག་གཡིས། 奸淫。

【增】不正当的行为，錯誤的行为。〔达〕

གཡིས་མ། སྤྲེད་ཆོང་མའམ་ཁྱོ་པོ་དངོས་མེད་པའི་
བུད་མེད། 娼妓。

གཡིར། གནས་གཡིར། 开朗，天气晴朗。

གཡིར་ཁ། དྲིམ་བུ་ཆུང་ཆུང་། 小鈴。

【增】或作 དྲིམ་བུ་གཡིར་ཁ་མ། 裝飾狗頸的
小鈴。〔达〕 1. 敞亮些。2. 腰鈴。〔四〕

གཡིར་ཁ་འཁྲིལ། དྲིམ་བུ་ཆུང་ཆུང་འཁྲིལ། 小
鈴响。

གཡིར་པོ། ནང་གཡིལ་ཆེ་བའམ་མཆོར་སྒྲིག་ཅན་
སྒྲིམ་པོ་དང་གཉིད་སྤྲུབ་པོ་གཡིར་པོ་ལའང་།

1. 好漂亮。2. 勤慎者。3. 清醒少睡。

【增】 1. 专家，通曉各种問題者。2. 聪明，
智慧，考虑周到。〔达〕

གཡིར་བག་ཅན། (注同上)

གཡིར་མ། བུད་མེད་གཡིར་མ་དང་གིང་འབྲུ་གཡིར་
མ་མོ་ཞིག་ཏྲ་བ། 1. 蕩妇。2. 花椒。

གཡིར་མའི་གིང་། གཡིར་མའི་གིང་གི་འབྲུ། 花
椒树。

གཡིལ་བ། སེམས་གཡིལ་བ། 懈怠，懶惰。

【增】 བྱུགས་གཡིལ་བ། 忘記。〔达〕

གཡོ། རྟེན་བཀྲུན་ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་རང་གི་
ཉེས་པ་གཞན་ལ་མི་མངོན་པར་སྤྲོ་བར་འདྲོད་པའི་
སེམ་པའོ། ། 詔（佛），貪求利养故，欲掩盖自
己过失，使他人不知之心。【增】或作 གཡོ་
སྒྲོ། 奸滑，狡猾，詭譎。〔达〕

གཡོ་སྐྱོད། འགལ་དུ་འཇུག་པའམ་བསྐྱལ་བ། 推
动，使动。

གཡོ་འགལ་ཅན། བུད་མེད་འདོད་ལྷན་མ། 媚
者，有欲之妇女。（同）གཡོ་བྱེད་མ།

གཡོ་སྐྱུ་ཁྲམ་གསུམ། བཅོས་པའི་ཤེས་པ་གསུམ་
དེ་རང་རང་སོ་སོར་གཟིགས། 詔，誑，誑三
种虚伪心，参看各该条。

གཡོ་སྐྱུ་ཅན། རང་གི་ཉེས་པ་སྤྲིང་གཞན་བསྐྱུ་
བའི་བསམ་པས་ཞི་དུལ་ལྟར་ཚུལ་འཛོམ་པའི་ཤེས་
པ་ཅན། 詔誑者，欲遮掩自己过去失去欺哄他
人，詐現馴服相者。

གཡོ་ཅན། （注同上）

【增】阴險，奸詐，欺瞞。〔达〕

གཡོ་ལྷན། འབབ་ཚུ་དང་གླིང་ཕྱན་ཞིག་ལའང་། 动
搖（藻）。1.流水。2.一小洲名。

【增】1.=གཡོ་ཅན། 2.溪流。3.妇人。〔达〕

གཡོ་སྐྱོད། བཅོ་སྐྱོད་ཁྱོག་སྟ་བུ། 烹煮器，
如煮飯鍋。

གཡོ་བ། I. རྐྱུང་གིས་གཡོ་བ་ལྟ་བུ། 动，如被

风吹得摆动。【增】=མི་བརྟན་པ། 1.移动，
波动，不稳定。2.可动轉，易变动。〔达〕

II. རྐྱུང་དང་རྐྱུང་ལྟ་（དང་）། 动摇（藻）。

1.风。2.风神。（同）གཡོ་བྱེད།

གཡོ་བ་པོ། ཟས་མེ་ལ་གཡོ་བ་པོས་གཡོ་བར་
བྱའམ་བཅོ་བར་བྱ། 炒者，炒飯者。

གཡོ་བའི་འོད། གློག་དང་སྒྲིག་ཀྱུ་ལའང་། 动光
（藻）。1.电。2.阳焰（佛）。

གཡོ་བའི་རང་བཞིན། རྐྱུང་གི་མིང་། 流动性
（藻）。风，空气。

གཡོ་བྱ། ཟས་མེ་ལ་གཡོ་བ་པོས་གཡོ་བར་བྱའམ་
བཅོ་བར་བྱ། 所炒，将炒。

གཡོ་བྱེད། རྐྱུང་དང་རྐྱུང་ལྟ་（དང་）། 能动
（藻）。1.风。2.风神。（同）གཡོ་བ་II.

གཡོ་བྱེད་མགོན་པོ། རྐྱུང་ལྟའི་མིང་། 能动主
（藻）。风神。

གཡོ་བྱེད་མ། བུད་མེད་འདོད་ལྷན་མ། 媚女
（藻）。有欲之妇女。（同）གཡོ་འགལ་ཅན།

གཡོ་མེད། རྒྱལ་འཇུག་དང་མི་གཡོ་བ་བརྟན་པ་མི་
འགྱུར་བ། 1.遍入（天神名）。2.坚固，不
动，不变。【增】正直，无詭曲。〔达〕

གཡོ་མེད་ཐྱེན་སྐྱེས། རྒྱལ་འཇུག་གི་ཐོ་ཐོ་སྐྱེས་
བཟང་མིང་། 无动兄（藻）。遍入（天神名）之
兄长妙力。

གཡོ་ཅུ། རྩོད་བརྒྱུད་གཡོ་ཅུ། 西藏之南部。

གཡོག་འཁོར། དཔོན་གཡོག་འཁོར་དང་བཅས་པ།
眷属，随員。

གཡོག་འཁོལ། གཡོག་པོ་འཁོལ་ཀྱུ་དང་བཞེལ་
ཟིན་ས་ཡིན་པ་འཁོལ་བ་པོ། 使用的仆人。

གཡོག་དུ་འབྲལ། ཡིད་ཆེས་ཡིད་ཁྲུག་བའི་གཡོག་
པོ། 可靠的仆人。（同）གཡོག་བཞུན།

གཡོག་པ་པོ། གོས་གཡོག་པ་པོ་འམ་ཁང་ཐོག་
གཡོག་པར་བྱེད་པ་པོ། 复盖者，如披衣盖
被者，盖屋顶者。（同）གཡོག་བྱེད།

གཡོག་པོ། བླན་པོ་འམ་ཁོལ་པོ། 仆人。

གཡོག་བྱ། གོས་དང་ཁང་ཐོག་གཡོག་པར་བྱ། 所
复，当复，如当披上衣服，当盖上屋顶。

གཡོག་བྱེད། གོས་གཡོག་པ་པོ་ལ་ཁང་ཐོག་གཡོག་

པར་བྱེད་པ་པོ། 复盖者，如披衣盖被者，

盖屋顶者。(同) གཡོག་པ་པོ།

གཡོག་མ། བུ་མོ་ལ་ཁོ་པོ། 女仆。

གཡོག་བཟུན། ཡིད་ཆེས་ཡིད་ཆུག་པའི་གཡོག་པོ།

可靠的仆人。(同) གཡོག་ཏུ་ལུལ།

གཡོགས་པ། གོས་ཀྱིས་གཤམ་ཟིན་པ། 已复盖，

已用衣复盖。

གཡོགས་མ། གོས་ཀྱིས་གཡོགས་མ། 复盖，用衣

复盖。【增】衣服，蔽盖物。〔达〕

གཡོགས་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱི་ཡོད། 有复盖物。

གཡོན་སྒྲིམ། འདོད་ལྟ་ལའང་། 左生(藻)。

欲天，爱神。

གཡོན་གྱི་ལྟ། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ། 左神(藻)。

大自在(天神名)。(同) གཡོན་ཕྱོགས་ལྟ།

གཡོན་ཅན། གཡོན་ཅན་ལའང་། 詔者。

【增】1.=བྱི་ལ། 猫。2.=བདུད། 魔鬼。

3.詭譎。4.奸淫者。〔达〕

གཡོན་སྒྲོང་། (原注缺) 坐于左方。

གཡོན་པ། ལག་པ་གཡོན་པ། 左，如左手。

གཡོན་ཕྱོགས་ལྟ། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ། 左方神

(藻)。

大自在(天神名)。(同) གཡོན་གྱི་ལྟ།

གཡོན་མ། བུད་མེད། 妇女。

【增】左手。〔达〕

གཡོན་མིག་ བུད་མེད་མཆོག་ 左目(藻)。

美女。

གཡོན་རྩ། དམག་མི་གཡོན་རྩ། 左翼，军队左翼。

གཡོན་རྩལ། ལུང་གྱི་གཡོན་རྩལ། 左边。

གཡོན་ལག་ ལག་པ་གཡོན་པ། 左手。

གཡོན་ལམ། ལམ་འཁྱོག་ལའང་། 1.坏的道路。

2.弯路。【增】不良的举动。〔达〕

གཡོབ། བྱ་སྒྲིམ་བྱེད་དབྱག་པ་ལྟ་བུ་གཡམ་མོ་ལས་

མདའ་དར་གྱིས་གཡམ་དགོས་སམ་གཡོབ་པར་བྱེད།

1.摇动，如行船之桨。2.用箭旗招引。

【增】腿碰马鞭。〔四〕(同) གཡོབ་བྱེད།

གཡོབ་པ་པོ། ལག་པས་གཡོབ་པ་པོ་ལྟ་བུ། 摇

动者。

གཡོབ་བྱེད། བྱ་སྒྲིམ་བྱེད་དབྱག་པ་ལྟ་བུ་གཡམ་

མོ་ལས་མདའ་དར་གྱིས་གཡམ་དགོས་སམ་གཡོབ་

པར་བྱེད། 1.摇动，如行船之桨。2.用箭旗

招引。【增】1.=བྱ་སྒྲིམ། 桨，橈。2.རྩལ་པ།

拂尘，坐拂。〔达〕 (同) གཡོབ།

གཡོར། གཡམ་དགོས་ན་གཡོར་ཞིག་ 去借吧！

【增】1.堆，团。2.詭計，奸計。〔达〕

གཡོར་མཁན། མིག་གཡོར་པ་པོ། 斜者，斜眼者。

གཡོར་པ་པོ། (注同上)

གཡོར་པོ། ལྷོ་བརྒྱུད་ལུང་ཞིག་ 西藏南部地名。

གཡོར་མ། བྱའི་གཡོར་མ་ལའང་། 1.波浪。

2.船帆。

གཡོར་ས། (原注缺) 堆处。

གཡོས། གཡོ་བས་ཟེར་བ་དང་སྒྲོ་དར་གཡོས་གིག་

དང་འབྲས་གཡོས་ཁྱོ་གཡོས་འབྲས་ཡོས་ཁྱོ་ཡོས་

ཞེས་པའང་སྒྲོང་། 1.由于移动(གཡོ་的第三

轉声)。

2.在鍋中炒，如：འབྲས་གཡོས་ཁྱོ་

གཡོས། 沙米，炒麦，亦作འབྲས་ཡོས་ཁྱོ་ཡོས།

【増】1.在土語中代替 གཡས། 2.参看 གཡོ་

བ། 3.熟食。〔达〕 殺饌。〔四〕

གཡོས་ཁང་། ཐབ་ཚང་དང་མེ་ཁང་ངམ་མེ་ཐབ་

གཡོས་ཐབ་ཀྱང་། 厨房，灶房。

(同) གཡོས་མལ། གཡོས་ས།

གཡོས་ས་ཁན། ཟས་ཀྱི་གཡོས་ཀྱི་ཕྱེད་ལའང་། 厨子，

做飯的。

གཡོས་སྒྲོད། ཟས་སྒྲོལ་ཕྱེད་དམ་རྩོད་ཕྱེད་སྒྲོད་དང་

སྒྲོད་ལྟ་བུ་ལའང་གཡོ་སྒྲོད་ཅེས་པའང་སྤྱང་།

煮飯器，炒菜具，如炒鍋，亦作 གཡོ་སྒྲོད།

(同) གཡོས་རྩ།

གཡོས་བ། I.བཅོས་པའམ་བརྩོས་བ། 1.煮。2.炒。

II. གཡོ་བའི་དོན་དུ་འདྲ་སྤྱང་། 已动。

གཡོས་དཔོན། མ་ཆེན་ནམ་ཇ་མ་ཆེན་མོ། 厨子，
司茶。

གཡོས་ས། (注同上)

གཡོས་མལ། ཐབ་ཚང་དང་མེ་ཁང་ངམ་མེ་ཐབ་

གཡོས་ཐབ་ཀྱང་། 厨房，灶房。

(同) གཡོས་ཁང་། གཡོས་ས།

གཡོས་རྩ། ཟས་སྒྲོལ་ཕྱེད་དམ་རྩོད་ཕྱེད་སྒྲོད་དང་སྒྲོ་

ང་ལྟ་བུ་ལའང་གཡོ་སྒྲོད་ཅེས་པའང་སྤྱང་། 煮飯

罐，炒菜具，如炒鍋，也說 གཡོ་སྒྲོད།

● (同) གཡོས་སྒྲོད།

གཡོས་ས། ཐབ་ཚང་དང་མེ་ཁང་དམ་མེ་ཐབ་་་་

གཡོས་ཐབ་ཀྱང་། 厨房，灶房。

【増】火炉。〔达〕

(同) གཡོས་ཁང་། གཡོས་མལ།

ར། རྩ་འགྲོ་ར་ལུག་གཉིས་ཏྲ་བ། 山羊。

【增】数目符号 25。〔达〕（同）ར་མ།

ར་སྦྱེས། རྩ་འཇུག་དང་ར་ལའང་། 羊生（藻）。

1.遍入（天神名）。2.山羊。

【增】割去睾丸的牡山羊。〔达〕

ར་གན། རག་ལྷགས་མེད་པོ། 黄铜。

ར་གྱ། ར་སྦྱག་རྩུ། 山羊羔。

ར་མཉི། རྩན་ཞིག་ 白笈，一种药。

ར་བཏགས། གཞི་རྒྱུ་པ་ལ་ར་བཏགས་ན་གྲ་ཞིས་
པ་ཏྲ་བ། ར་字足，如ག་字下系ར་字足成
གྲ་字。

ར་བྱག་ར་ཕོ་ཞིག་རིལ་ལྷན་པ། 公山羊。

ར་བྱག་ཁབ་མ། ར་བྱག་གི་སྒོངས་སྦྱུ་རི་མ། 公
山羊的羶气。

ར་བྱག་སྦྱ། （注同上）

ར་བྱང་། རྩུ་ལས་ཅུང་ཟད་ཆེ་བ་ཅིད་བྱ་ལས་ཅུང་
ཟད་ཆེ་རྩོད་བའི་ར་བྱག་གས་སྦྱ་གྱ། 半大的
山羊，比小羔稍大之山羊羔。

ར་རི་ཅན། （原注缺）有羶气。

ར་མདའ། རྩ་ཕྱགས་དབུང་གཉིས་བྱེད་པ། 援
助，帮助。【增】1.朋友，伴侣，助手。
2.=རྩྭས་རས། 3.追赶，追击。〔达〕
（同）ར་མདེགས།

ར་མདའ་སྦྱོན། ཕྱགས་པོ་དབུང་གཉིས་འདིན་
པའས་བོད་པ་ཏྲ་བ། 求援，招呼朋友帮助。

ར་མདེགས། རྩ་ཕྱགས་དབུང་གཉིས་བྱེད་པ། 援
助，帮助。（同）ར་མདའ།

ར་སྦྱོད། འཕྲད་རྩུ་འཇུག་པའས་ཐུག་པར་བྱེད་པ།
对証，使对照，使遇合。

【增】証实，証明不誤。〔达〕（达作ར་
སྦྱོད་པ་）（同）ར་གཏུགས།

ར་འཕུར་བ། ར་མ་རི་བྱག་ལ་ཡར་འཕུར་བ། 山
羊跑上山崖。

ར་མ། རྩ་འགྲོ་ར་ལུག་གཉིས་ཏྲ་བ། 山羊。

【增】掺杂，混合，譬如写信时有头无头的
字掺杂而写。〔达〕（同）ར།

ར་མེད། རག་མེད་དམ་ཏྲ་མེད། 无掺杂，无假。
【增】无誤的，肯定无疑。〔达〕

ར་མ་ཆེ། ར་བ་ཆེན་པོ་ལའང་། 1.拉薩小招寺。
2.大院落。

ར་མོ་ག། （原注缺）大黄蜂。

ར་བཟི་བ། ཆང་གིས་བཟི་བའས་ཕྱོས་པ། 酒醉。
（同）ར་རོ་བ།

ར་ཡི་ཞོལ། ར་ཞོག་ཆོས་ཅན། 山羊之胡须。

ར་ཡིག་གཉིས་པ། སྦྱང་བྱ་བྱང་བའི་མིང་། 二
ར་字（藻）。蜂。【增】蜜蜂，因蜂的二
角好象双 ན་རོ་ལྟ་ 样。〔达〕

ར་རི། བཀ་ཐིག་ཁ་ཁ་རི་མོ་ཉླ་བ། 垢汚，垢秽。

【增】1.缺点，过失。2.不高不低。〔达〕

ར་རིས་མེད་པ། རི་མ་ཁ་ཁ་མེད་པ། 无垢汚。

ར་རོ་བ། ཆང་གིས་བཟི་བའམ་ཁྲོས་པ། 酒醉。

(同) ར་བཟི་བ།

ར་རོག་ ར་མ་རོག་པོའི་སྐྱ་རིས་ཅན། 毛色青黑之山羊。

ར་ལ་གཞོན་པ། མེ་ཉླ་དང་མེ་ལའང་། 乘山羊

(藻)。1.火神。2.火。

ར་ཤིབ། ར་ཐུང་ལས་ཆེ་བའི་ར་ཐུག་ 大山羊羔。

ར་ས། རིང་སང་ཉླ་ས། 拉薩之古称。

【增】 山羊地，現在拉薩的古名，自从文成公主恭奉釋迦佛象到拉薩后改为今名。〔达〕

ར་སྐྱུ། རྩུམ་མེ་ཏྲིག་ཅིག་ 一种花草。

ར་གསུམ་པ། ལྷགས་རི་ལའང་སྒྲང་། 三 ར་ 字

(藻)。城墙。

རྩ་སྒོར། ཆོས་རྩུམ་རྩ་བས་སྒོར་བའི་ཁང་པ་

ལའང་། 1. 誹經院。2. 有牆圍繞之房屋。

(同) རྩ་བ།

རྩ་ཅན། རྩང་ཆོར་མ་ཅན། 有刺之螺貝。

【增】有角的兽类，例如牛鹿等。〔达〕

རྩ་ཅན་མ། རྩས་སྐུམ་དང་མེ་ཏྲིག་ལྷག་རྩ་དང་བ་

མོ་ལའང་། 有角母(藻)。1. 繁。2. 一种花。

3. 母牛。

རྩ་ཅོ། གཡག་གི་རྩ་ཅོ། 角，如牛角。

རྩ་གཅིག་པ། རི་དྲགས་བམེ་རྩ་དང་ཁྱབ་འཇུག་

独角(藻)。1. 犀牛。2. 遍入(天神名)。

རྩ་བཅུ་པ། རི་དྲགས་གཤེད་མིང་། 十角(藻)。

鹿。

རྩ་གཏུགས། འཕྱད་རྩ་འཇུག་པའམ་ཐུག་པར་བྱེད་པ།

对証，使对照，使遇合。(同) ར་སྒྲོད།

རྩ་བ། ཆོས་རྩུམ་རྩ་བས་སྒོར་བའི་ཁང་པ་ལའང་།

1. 誹經院。2. 有牆圍繞之房屋。

(同) རྩ་སྒོར།

རྩ་བ་ཡོངས་བསྒོར། ལྷགས་རི་ར་གསུམ་པ་ཞེས་

སྒྲང་། 城墙，亦名 ར་གསུམ་པ།

(同) རྩ་བ་གསུམ་པ།

རྩ་བ་སྐྱུང་། སྐྱུང་ཆོང་མ། 守院(藻)。娼妓。

རྩ་བ་སྐྱུམ་པ། ལྷགས་རི་ར་གསུམ་པ་ཞེས་སྒྲང་།

城墙，亦名 ར་གསུམ་པ།

(同) རྩ་བ་ཡོངས་བསྒོར།

རྩ་མ་ཆི། རྩ་བ་ཆེན་མོ་ལའང་། 1. 西藏拉薩寺

院之一。2. 大院落。【增】拉薩北部文成公主所建的庙，里面供奉松贊王之妃尼泊尔公主带来的不动佛。〔达〕(རྩ་ 达作 ར་)

རྩ་གཏུ་ཅན། ཁྱབ་འཇུག་ 有角弓者(藻)。

遍入(天神名)。

【增】或作 རྩ་གཏུ་འཛིན། 〔达〕

རྩ་ཟིང་ངེ་བ། རྩ་ཅོ་ཕྱིར་ཟིང་ངེ་བ་ཉླ་བ། 不

服貼，如兽角向外支着。

རྩ་ལྷགས། ར་མོ་ཙྰ་བའི་ལྷགས། ར་譯师(金

剛称)之一派。

རྩ་ལོ། ར་ཞེས་པའི་ལུམ་ནས་བྱུང་བའི་མོ་ཙྰ་བ།

ར་地方所出之譯师。

རྩ་གསུམ་པ། རི་དྲགས་གཤེད་མིང་། 1. 三角者。

2. 鹿之一种。【增】(神話中的)三峰山，据說在南海岸的山南五百由旬之地，其旁为死神之国。〔达〕

རག ར་གན་ཕྱགས་མེར། 黄銅。

【增】附属，依附，依賴。〔达〕

རག་རྩྭ་། ཕྱགས་མེར་རག་གི་རྩྭ་། 銅号筒。

རག་རྩོ། ར་གན་གྱི་རྩོ། 自然銅，黄銅矿石。

རག་བྱང་། རིག་བྱང་བའི་དོན་དུ་སྤྲང་། 似即

རིག་བྱང་། 触着。

རག་རག་སྤྱི་རིས་རག་རག་གས་ར་གན་མདོག་ཅན།

1.毛色青。2.黄銅色。

རག་ལས་པ། འབྲེལ་བ་ཅན་དུ་རག་ལས་པའས་

བརྟེན་པ་ཉམ་པ། 依賴，依靠，凭借。

རག་ལུས་པ། (注同上)

【增】=ཆ་བཞག་པ། 〔达〕

རགས། རྩ་འགོག་རྩོ་བཅིགས་པའི་རགས་དང་རྩ་

རགས། 堤坝。【增】1.水閘。2.结构与堤

坝类似的，如：པག་རགས། 矮，短牆；ཡུག་

རགས། 草堆；ཤིང་རགས། 木堆。〔达〕

རགས་རྩོ། (注同上)

རགས་པ་ཅན། ཆེ་མོང་ཅན་དང་སྤྱོད་པ་ཅན་གྱི་

ཞིང་གྱི་བ་མ་ཡིན་པ། 大概，粗略。

རགས་རིས། རོལ་ཚད་ཅན་གྱི་རིས་པ། 大概，

粗略。

རང་། ང་རང་དང་ཁྱོད་རང་ཉམ་པ། 自己。

【增】1.在口語中常置于人称代名詞之后，并无任何反身之义，如 ང་རང་与 ཁྱོད་རང་只是

“我”与“他”之义。2.我，如：རང་ཅག་

我們，རང་གི། 我的。3.正是，恰好，如：

དེ་རང་ཡིན། 正是如此。〔达〕

རང་རྒྱང་པ། གཞན་གྱི་འབྲེལ་བ་མ་ཡིན་པར་རང་

དགར་ཆོགས་བཅད་བྱས་ཏེ་བརྩམས་པའི་རྩོམ།

自造頌，非注解其他著作的自造頌文。

རང་རྒྱང་ཚོམ། (注同上)

རང་རྩྭ་པ། གཅིག་ཕྱི་ཉིད་ཐུབ་པ། 自立，

能独立。

རང་སྒྲུབ། རང་གི་སྒྲུབ་པ། 自己之份，自己所

应得的。【增】分。〔四〕

རང་སྦྱངས། རང་ཉིད་ངོ་ཚ་བའས་འཇིགས་པ། 自

己惭愧，畏俱。

རང་སྦྱོབ། ལ་ཡི་མིང་། 自救(藻)。年。

རང་གི། ང་རང་གི་ལྷ་མོ་ཟེར་བ་ཉམ་པ། 我的。

རང་གི་ངོ་བོ། རང་གི་རང་བཞིན་ངོ་བོ། 自己

的本性，本質，天性，稟性。

རང་གི་མཚན་ཉིད། རང་གི་རང་བཞིན་མཚན་མ་

ཉིད། 自己的本質。

རང་གིས། ང་རང་གིས་ལས་ཀ་ཕྱེད་དོ་ཉམ་པ། 由

我，由自己，被我。【增】自然。〔四〕

རང་དགའ་མ། བག་མཐུན་ཁྱིམ་བདག་མོ། 新

妇，妻子。

རང་དགར། རང་གི་འདོད་པར་འདིར་རང་ཁར་

རང་གར་ཞེས་པའང་སྤྲང་། 隨便，隨己所欲，

亦作 རང་ཁར། རང་གར།

རང་འབྲེལ། ཅ་བ་རང་ཉིད་རྩོམ་པ་པོ་འི་འབྲེལ་བ་

མཛོད་རང་འབྲེལ་ཉམ་པ། 自注，自造本頌之

注解，如俱舍論。

རང་འབྱོས་སུ། རང་བཞིན་ལྷན་གྱིས་སུ། 自効

的，自然的。(同) རང་ཆས་སུ།

རང་ཁྱེ། རྟོགས་འབྲིང་བ་རྟེ་རང་མངས་ཁྱེ།

自胜(佛), 中等觉悟, 独觉。

【增】固执, 顽强。〔达〕

(同) རང་བྱང་ཁྱེ། རང་ཞི་དོན་གཉིད།

རང་ཁྱེ། སེམས་ཀྱི་རང་ཁྱེ། 自心相续(佛)。

【增】1. 自信。2. རང་རང་གི་ཁྱེ། 个性。

〔达〕

རང་ཁྱེ། བྱུ་མཐའ་སྒྲ་བ་ཞིག་རྟེ་དབུ་མ་

རང་ཁྱེ། 自续派(佛), 中观宗派之一。

རང་ཅག་ བདག་ཅག་ 我們。(同) རང་རེ།

རང་ཆགས། གོས་ཀྱི་མཐའ་བཙམས་པ་ཉ་བྱ་

ལའང་། 1. 原有的。2. 如缝住衣服的边緣。

(同) རང་འཇགས།

རང་ཆས་སུ། རང་བཞིན་ལྷན་གྱིས་སུ། 本来具有

的, 自然的。(同) རང་འབྲོས་སུ།

རང་འཇགས། གོས་ཀྱི་མཐའ་བཙམས་པ་ཉ་བྱ་

ལའང་། 1. 原有的。2. 如缝住衣服的边緣。

(同) རང་ཆགས།

རང་ཉམས། རང་གི་དུས་པ་ཙམ། 自己之能力。

རང་ཉིད། རང་གཅིག་བྱ་ཁོ་ན། 自己, 独自。

རང་འཐག་ ལས་དང་གྲེ་བྱེ་མང་འཐག་བྱེད་ཆ་སྟོན་

རམ་ཆུ་འཁོར་ཉ་བྱ། 磨, 如磨面的水磨。

རང་དུ་མཐོང་བ། གཤམ་པ་ལའང་། 1. 自知。

2. 智者。

རང་དོན། རང་གི་ཉོན་མོངས་སྤངས་ན་རང་དོན་དང་

བྱང་སེམས་ནི་གཞན་དོན་ཁོ་ན་ལོ། 自利(佛),

断除自己的烦恼为自利, 菩萨唯作利于他人

之事。【增】1. 自己的事。2. 自利。〔达〕

私事。〔四〕

རང་ཁྱེ། ཁྲི་བ། 自没(藻)。月亮。

རང་ཕྱོགས། གཉིན་ཕྱོགས། 自方, 自党。

རང་བབས། རང་སྤངས་ནས་འགྱུར། 自然状态。

(同) རང་འབབ།

རང་བྱ། རིངས་བྱ་གཅིག་རྒྱུ་མིང་དུ་སྤང་། 单

独, 独一。

【增】1. 独身生活。2. 自己的小儿。〔达〕

རང་བྱང་ཁྱེ། རྟོགས་འབྲིང་བ་རྟེ་རང་མངས་

ཁྱེ། 自証菩提(佛), 中等觉悟, 独觉(佛)。

(同) རང་ཁྱེ། རང་ཞི་དོན་གཉིད།

རང་བྱན་ཆོད་པ། རང་གི་བྱ་བ་ཁོང་དུ་ཆོད་པ་

འམ་ནང་ཁྱེ་ལོན་པ་རྟེ་རང་གི་ལོ་བྱད་སེམས་ལ་

ངེས་ངེས་པ་བཞིན་ནོ། 了解, 了解或熟悉自

己的事, 如自己之家具自己心中有数。

【增】= ཅ་ཁྱེད་རང་དབང་དུ་འདུ་བ། 〔达〕

(ཆོད་ 达作 ཆོད་)

རང་བྱང་། ཆངས་པའི་མིང་། 自生(藻)。大

梵(天神名)。

【增】或作 རང་བྱོན། རང་བྱང་ཆང་པ། 〔达〕

རང་བྱང་གཉིས། མངས་ཁྱེ་དང་རང་མངས་ཁྱེ།

二自觉(佛), 佛与独觉(佛)。

རང་བྱོན། རང་ཉིད་ཐེབས་པ། 自己来。

【增】= རང་བྱང་། 大梵天神的称号。〔达〕

རང་དབང་། གཞན་གྱི་དབང་དུ་མ་བསྐྱུས་པ་རང་

དབང་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་ཡིན། 自主。

【增】独立, 自由。〔达〕

རང་འབབ། རང་སྤངས་ནས་འགྱུར། 自然状态。

(同) རང་བབས།

རང་འབྱུང་ལ། མི་ཡིན་པ་དང་དབང་པོ་ཚང་པ་

སོགས། 五自圓滿（佛），是人，根具足等。

【增】五自圓滿：得人身，生中土（佛教的中心地区），諸根具足，未作顛倒業，信佛法。〔達〕

རང་ཚུགས་པ། རང་བྱུང་པ། 自立，能獨立。

【增】自己能獨立作事。〔達〕

རང་ཚོད། རང་གི་རྒྱས་པ་ཚོད། 估計自己的能力。

【增】常。〔四〕

རང་མཚན་པ། བྱམ་པ་རང་མཚན་པ་ཉྱ་ཡུལ་

རང་གི་མཚན་མ་ཅན། 自相法（佛）。1.如瓶自相。2.有自己之相貌者。

རང་ཞི་དོན་གཉིར། ཉྱགས་འབྱིང་བ་སྟེ་རང་

སངས་ཀྱིས། 求自寂滅（佛），中等覺悟，獨覺

（佛）。（同）རང་ཀྱུལ། རང་བྱུང་ཚུབ་པ།

རང་གཞན། རང་དང་གཞན་གཉིས། 自他，自

已與他人。

རང་བཞིན། རང་གི་རང་བཞིན། 自性，自体。

【增】= རང་པོ་或 རང་པོ་ཉིད། 天然，天性，自然狀況，本質。〔達〕

རང་གཞོན་པ། རང་དགའ་བར་བཞོན་བའམ་གཞན་

ལ་མ་བཞོན་པ་བཞོན་པ་ཉྱ་ཡུལ། 自造，如隨自己心意而造，不依照其他。

རང་བཞོན་པ། （注同上）

【增】1.构造，臆造。2.改造，革新，革新者。3.自定，自己決斷（對傳統不拘泥）。〔達〕（達无 𠵿字）

རང་རང་། རང་རང་སོ་སོ་ཟེར། 各个，各別。

རང་རིག། རིག་པ་རེ་རེ་ལ་རང་རིག་རེ་རེ་ཡོད་ཟེར།

自証分（佛）。

【增】自然的知識，自己的認識。〔達〕

རང་རི། བདག་ཅག་ 我們。（同）རང་ཅག

རང་རོང་། （原注缺）高洼，不貼近，支蓬着。

རང་ལས་སྐྱེས། བྱུང་འབྱུང་གི་རྒྱུ་གསུངས། 自

生（藻）。遍入（天神名）。

རང་སྟོང་། རང་ཚུད་པ། 容受，容得下。

རང་གཤིས་སྤྱ། རང་གི་གནས་ལུགས་སྤྱ། 本性

中，自己性情中。【增】= རང་བཞིན་或 རང་པོ་

又俗語中等于 ཀྱུད་དག རང་པོ་ཉིད། 〔達〕（達无 སྤྱ'字）

རང་སངས་ཀྱིས། རང་ཀྱུལ་དོན་གཅིག་ 獨覺（佛）。

རང་སོར་བཞག་པ། གཞན་དུ་མ་བཞུར་བར་

རང་གསོ་བར་བཞག་པ། 原封不動，照旧放在原處不動。

【增】喻懸而不決，置之不理。〔達〕

རངས་པ། དགའ་བའི་བྱེ་བྲག་ 狂喜，很歡喜。

【增】早晨。〔達〕

རངས་པོ། རིལ་པོའམ་ཐམས་ཅད་དམ་གཅིག་ཡུལ་

ཉངས་པོའམ་ཉིངས་པོ། 1.整个，一切。2.獨

一，單身。【增】1.ཚང་མ། 2.粗的，未制的，未打磨的。〔達〕

རད་པ། རལ་བའམ་རོད་པའམ་གོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་

1.破碎，破裂。2.衣服之一種。

【增】西藏西部用以代替 བགྱུད་པ། 〔達〕

རད་ཅད། མི་མཐུན་པ་ཕན་ཚུན་དུ་གྱུར་པ་ཡུལ་

རད་རོད་སྟོང་དུ་ཚར་མ་སོགས་ཀྱི་ཀོང་རོང་ཉྱ་

བྱ་（དང་）། 不平整，如地上不平，有殘樹干和荊刺等。

རད་རོད། （注同上）【增】參看 རོད་པོ། 〔達〕

རབ་རྩ་ཚེས་པ། ཐར་པའི་མིང་ལའང་། 极満足

(藻)。解脱。(同)རབ་བསྐྱེད།

རབ་རྩ་ཤེས་པ། ཤེས་རབ། 善知(藻)。慧。

(同)རབ་ཤེས།

རབ་རྩྭ་བས། བདུད་ཀྱི་མིང་ལའང་། 善力(藻)。

魔名。

རབ་བརྟན། བརྟན་ཐུང་པོ་ཆེའང་། 善住(藻)。

帝釋(天神名)之大象。

རབ་ཐིམ། འཇིག་པའི་བསྐྱེད་པ་ལའང་། 完全消

失(藻)。坏劫(佛)。(同)རབ་རྩྭ།

རབ་དང་བྱེད། I. དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལའང་།

1. 起食欲。2. 大自在(天神名)。

II. ཟས། 飯食, 食品。

རབ་དྲུངས། ཟ་ཤིང་རྩ་བ། 极淨(藻)。果

精園。

རབ་རྩྭ། འཇིག་པའི་བསྐྱེད་པ་ལའང་། 完全沉

沒(藻)。坏劫(佛)。(同)རབ་ཐིམ།

རབ་གནས། ལྷ་རབ་རྩྭ་གནས་པའམ་བརྟན་པར་

གནས་པའི་ཆོག་ལའང་། 完滿建立(藻)。开

光仪軌(佛)。

རབ་པ། (未詳)

རབ་འཕྱང་གསོད། རྩྭ་བས་བཟང་གི་མིང་། 妙

力(天神名)。

རབ་འཕྲོ། མེ་རྩྭག 散放(藻)。火星, 火花。

རབ་བྱུང་། (ལང་ན་) མེ་མོ་ལོ་མོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་

དང་བྱིས་ནས་བྱིས་མེད་པར་རབ་རྩྭ་བྱིས་ཐོན་བྱིས་

པའམ་བྱུང་བ། 1. 丁卯年。2. 出离, 出家。

【增】1. 出家者。2. 六十甲子之首年。〔达〕

རབ་བྱུང་གཅིག་ ཟླ་པ་གཅིག་དང་ལོ་དྲུག་ཅུ་

ལའང་། 1. 一个出家人。2. 六十年。

རབ་བྱེད། ལེའུ་འི་མིང་དམ་འག་མང་པོ་འདུས་པ་

རབ་བྱེད་དེ་འདུས་པ་ལས་བསྟན་བཅོས། 章,

品, 多語聚为章, 集章为論。

【增】論文, 論說, 叙述。〔达〕

རབ་འབྲམས་པ། རྩྭ་པའམ་མཐར་བྱིན་པ་དང་

རྩྭ་པར་རྩྭ་འཕགས་པའི་དོན། 1. 周遍。2. 究

竟。3. 殊胜。

【增】西藏佛教寺院里的一种学位。〔本〕

རབ་འབྱོར། ཉན་ཐོས་རབ་འབྱོར་ལའང་། 善現,

即声聞須菩提(佛的弟子)。

རབ་འབྲིང་ཐ། རབ་མཆོག་དང་འབྲིང་དང་ཐ་ས་

གསུམ། 上、中、下三等。

རབ་མང། ཏ་ཅང་མང་པོ། 极多, 很多。

【增】地球。〔达〕

རབ་ཐྱོས། རབ་རྩྭ་ཐྱོས་ཏེ་ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་མི

གནས་པ་དང་ལྷགས་ཏ་ལོ། 1. 极狂, 神經失常。

2. 庚午年。

རབ་ཐྱོས་མ། བུད་མེད་མཆོག་ 美女。

རབ་འཇོག་ གཅིན་པ་ལའང་། 滴漏(藻)。小便。

རབ་ཞི། (原注缺) 极平靜。

【增】1. = མཐོ་རིས་གནས། 天趣, 天界。

2. = དགེ་ལེགས། 虔誠, 正直。〔达〕

རབ་གཡོ་བ། མ་བྱ་ལའང་། 1. 极不穩定。

2. 孔雀。

རབ་རིབ་འཇོམས། ཉི་མའི་མིང་། 除障翳

(藻)。太阳。(同)རབ་གསལ་བྱེད།

རབ་རིབ་པ། ལྷན་པ་ཙམ་མམ་མིག་མིག་སལ་བ་
ལིང་ཕྱོག་ཅན་ལའང་། 昏暗，目不明，有翳障
者。

རབ་རིབ་མི་མངའ། མངས་ཀྱིས། 无翳障
(藻)。佛。

རབ་རིབ་མེལ། ལྷན་ལངས་པ་ལའང་། 1.除翳
障，除昏暗。2.天明。

རབ་རིབ་བསལ། (注同上)

རབ་ཤེས། ཤེས་རབ། 慧。(同) རབ་ཏུ་ཤེས་པ།

རབ་སང། ལྷན་ལངས་པ། 天明。【增】彻底
觉醒，完全领会。【达】(同) རབ་ཇུ་གསལ།

རབ་གསལ། ཧྱི་མ་དང་ཁྱབ་འཕྲུག་དང་རབ་ཏུ་
གསལ་བའི་སྒྲིབ་པ་ཅན་ཁང་པ་ལའང་། 极明(藻)。

1.太阳。2.遍入(天神名)。3.明亮之屋。

【增】1.极其澄清，光耀，十分显著。2.小
洋台或走廊，常见于西藏住宅。3.照明，爽
快。4.稗史传奇中所载的国王。【达】

等于 ཁ་བད། 迴廊，看台。【法】

རབ་གསལ་བྱེད། ཧྱི་མའི་མིང་། 作明亮(藻)。

太阳。(同) རབ་རིབ་འཛོམས།

རབས། རྒྱུ་རིབས་དང་སྒྱུ་རིབས་དང་རྒྱལ་རིབས་
དང་ལ་རིབས་དང་མ་རིབས་ཏུ་བྱ། 1.水浅处。

2.輩，世，代，如 རྒྱུ་རིབས། (活佛或其他人
生世的記載) 与 རྒྱལ་རིབས། (帝王世紀，朝
代)。3.等級，如上等人或下等人。【增】种
族，血統，宗系。【达】1.傳。2.輩数。【四】

རབས་གཅིག་པ། ཤེད། 一代者(藻)。驃。

རབས་གཅོད། (原注缺) 絕后。

【增】杀絕了。【四】

རབས་ཆད་མ། མོ་གཤམ་མམ་བུ་སྒྱི་རྒྱ་མེད་པའི་
བུད་མེད། 石女。

རལ། ཚོས་ཚན་གྱི་བྱེ་བྱག ལཱ་ཤེན། 顔料之一种。

【增】西藏一地名。【达】1.靛青。2.藍。

【四】

རལ་འདེབས། (原注缺) 帮助，帮腔。

【增】应歌声。【四】

རལ་པ། (原注缺) 青草。

【增】茅草，茅根。【达】

རལ་ཕྱིས། ལྷག་བུ་མ་ཡིན་པར་མཚོ་རྒྱུག་གསུངས།
律疏說是“墨瓶”。

རལ་བུ། (原注缺)

【增】和声之歌曲，唱歌，輪流唱歌。【达】

རལ་བུའི་མཁར། (未詳)

རལ་བུའི་མེད། (未詳)

རལས། (原注缺)

【增】1. (ལྷ་ཚོས་) 靛，靛青。2. 与 རྒྱགས་
བྱེད་ 这类字連用，表示具有僧侶的品級。【达】

རལ་ཁ། རལ་གྱི་ཁ་དང་གོས་ལའང་། 1.劍刃。

2.衣服。【增】=རལ་སོ། 【达】

རལ་ཁ་དབྱང་བཅད། རལ་གཟན་ནམ་དང་གོས་
ཤིག ལཱ་ཤེན། 长背心，遮汗衣。

(同) རལ་རྒྱང་དབྱང་བཅད།

རལ་ཁ་སྒྲུད། རལ་གའཕྲེད་པ་ཏུ་བྱ། 接刃，交
战。【增】交手战。【达】

རལ་ཁ་བྱེད། (注同上)

རལ་ཁ་ལྷགས། (原注缺) 交刃，交鋒。

རལ་འཁྱམས། ཚོགས་བདག་གི་མིང་། 乱发
(藻)。毗那夜迦(天神名)。

དལ་ག ལྷ་པའམ་བེད་རམ་གྱི་མིང་རྟེ་རྒྱུག་
 袂衫，斗蓬，似是
 梵語 རྒྱུག་ 之变音。

【增】= བལ་ག 枝。【达】 錯节。【四】

དལ་ག། (注同上)

【增】1. 头发上的裝飾，如藍寶石，珊瑚等。
 2. དལ་ 的指小詞，裂罅，裂口。【达】

དལ་གྱ། གྱི་རིང་མཚན་ཆ། 劍，长刀。

དལ་གྱ། (注同上)

【增】矛，长剑，猎刀，匕首。【达】

དལ་གྱི་རྒྱན་འཛིན། དམག་དཔོན་མིང་། 恒持
 劍(藻)。軍官，武官。

(同) དལ་གྱི་འཛིན།

དལ་གྱི་ཅན། རྩོག་ཆགས་ཅངས་པ། 有劍者
 (藻)。蜥蜴。【增】文殊菩薩。【达】

དལ་གྱི་སྐྱ་མའི་གཞུང་། དལ་གྱི་སྐྱ་གཉིས་པའི་
 དཀྱིལ་གཞུང་། 劍中脊，兩刃劍之中脉。

དལ་གྱི་འཛིན་པ། འཇམ་པའི་དབྱངས། 持劍
 (藻)。文殊(菩薩名)。

དལ་གྱི་མཚུག ལྷ་སྒྲིན་ཞིག ལྷ་སྒྲིན་(藻)。
 摩竭魚之一。

དལ་གྱི་འཛིན། དམག་དཔོན་མིང་། 劍亲(藻)。
 軍官，武官。(同) དལ་གྱི་རྒྱན་འཛིན།

དལ་གྱི་ཐབས། (原注缺) 劍法。

དལ་གྱི་ཐེང་། ཧྲི་མའི་རྩ་ཟེར། 劍鬘(藻)。
 日神之馬。

དལ་གྱི་སྐྱ་ཅན། ལྷ་སྒྲིན་ཆེན་པོ། 劍齿者(藻)。
 大鯨。

དལ་གྱུམ། ཞིག་པའམ་ཆག་པའམ་ཆད་པ་རྟེ་གྱོས་

དལ་པའམ་གནས་ཁང་དལ་པའམ་རལ་གྱུམ་པ།

破碎，坏，破，断。(同) དལ་པ།

དལ་ཅན་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མུ་ལྷ། 披发女(藻)。
 鄯摩天女。

དལ་ཅོག ཐོད་ཚྭ་གཙུག་ཡུད་སྒྲ། 发髻。

(同) དལ་ཚྭ་ག

དལ་གཅིག་མ། ལྷ་མོ་གཅིག་མ། 独髻天
 女，独髻母(佛)。

དལ་ཚྭ་ག ཐོད་ཚྭ་གཙུག་ཡུད་སྒྲ། 发髻。

(同) དལ་ཅོག

དལ་ཁྱུང་དབྱང་བཅད། ལྷ་གཞན་ནམ་ནང་
 གྱོས་ཤིག 长背心，汗衫，内衣。

(同) དལ་ཁྱུང་བཅད།

དལ་འཛོམ། ཞིག་པའམ་ཆག་པའམ་ཆད་པ་རྟེ་
 གྱོས་དལ་པའམ་གནས་ཁང་དལ་པའམ་རལ་གྱུམ་
 པ་འཛོམ། 修补破烂。

དལ་ཉིལ་ལ། དབྱ་སྐྱ་མར་འབྱངས་པ་རྩ་བ། 头
 发下垂。

དལ་པ། I. ཞིག་པའམ་ཆག་པའམ་ཆད་པ་རྟེ་གྱོས་
 དལ་པའམ་གནས་ཁང་དལ་པའམ་རལ་གྱུམ་པ།

破裂，坏，破，断。(同) དལ་གྱུམ།

II. ཞིག་པ་ལའང་། 捕兽之套索。

【增】1. 发結，卷发。2. 繫。【达】

དལ་པ་ཅན། མིང་གི་དང་ཐོད་ཚྭ་ཅན་དང་མ་ཉི་
 དང་དབང་ཡུག་དང་མིང་གི་པ་ཐག་ལའང་། 1. 獅

子。2. 有頂髻者。3. 水牛。4. 大自在(天神名)。

5. 树根。【增】1. 西藏的惹巴瑾王，崇信佛
 法，使喇嘛坐其长发辮上。2. 尼泊尔的山坡暴
 流名。3. 紅水洋中食人肉者所居的島。【达】

རལ་པ་འཛིན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 持发 (藻)。

大自在 (天神名)。【增】密教的一位法师。

〔达〕 (同) རལ་པ་འཛིན་ཆོག་ས།

རལ་པ་འཛིན་པ། ལྷན་རས་གཟིགས་ལའང་། 持

发者 (藻)。观音 (菩萨名)。

རལ་པ་ས་ལ་བསྐྱག་པ། རལ་པ་ས་ལ་བཞིང་

བའས་སྤངས་པ་ཟེར་བ་(དང་)། 布发于地，
头发铺在地上。

རལ་པ་འཛིན་པ་འཛིན་པ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 发担

者 (藻)。大自在 (天神名)。

【增】=མིང་གི། 獅子。〔达〕

རལ་པ་འཛིན་གཏོང་ས། དབྱ་རྒྱ་ལྷོ་པོར་བཅིངས་

པའི་མིང་། 赭发于頂上。(同) རལ་ཆོག་ས།

རལ་པ་འཛིན་ཆོག་ས། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 发聚

(藻)。大自在 (天神名)。(同) རལ་པ་འཛིན་

རལ་པ། གུ་ལྷན་ཕུང་པོར་ཕྱོག་ 发髻，辮子。

རལ་པ་ཅན། ལྷན་རྒྱུ་པ། 闍人，太监。

རལ་མ། ཐང་ཐང་ས་ཡིན་པ་རལ་མ། 不坚实者，
不结实者。

རལ་བཅོས་ས། ཆོས་བྱ་པས་རལ་པ་བཅོས་ས་ཟེར་

བ་ཉ་བྱ། 已縫裂处。

རལ་ཆོག་ས། དབྱ་རྒྱ་ལྷོ་པོར་བཅིངས་པའི་མིང་།

赭发于頂上。(同) རལ་པ་འཛིན་གཏོང་ས།

རལ་འཛོམས། ཆོས་བྱ་པས་རལ་པ་འཛོམས་ཀྱི་ཉ་བྱ།

将縫破裂处。

རལ་པ་ཕྱུག་ས། རལ་ཕྱི་འཛིན། 劍鞘，劍匣。

རས། I. གོས་ཀྱི་རས་དཀར་པོ་ཉ་བྱ། 布，棉布。

II. ར་ཡིས། 由山羊 (ར་'的第三轉声)。

རས་གུར། རས་ཀྱི་ཁང་པ། 帳蓬。

རས་གོས། རས། 布衣。(同) རས་བལ་གྱི་གོས།

རས་བཅོས་ས། ལེགས་པར་བཅོས་པའི་རས། 补
好之布。

རས་ཆེན། དགེ་སྤྱོད་གྱི་དབྱར་གྱི་གོས་ཆར་ཁེབས།

雨衣，比丘夏季遮雨之衣。

རས་པ། རས་གོས་ཅན། 穿布衣者。

【增】苦行者。〔达〕

རས་ཕྱན། ལང་གོས། 內衣。

རས་བལ་གྱི་གོས། རས། 棉布衣。

(同) རས་གོས།

རས་བལ་གྱིང་། རས་རྒྱ་བལ་འཕྲོད་བྱེད་གྱིང་།

棉花树，木棉或草棉。

རས་འབར། ལྷན་གསལ་ལའང་། 1. 灯捻子。

2. 灯。

རས་མ། རལ་མའི་དོན་དུ་སྤྱང་། 似即 རལ་མ།

碎布，破衣。

རས་ཡུག་ རས་ཆ་ཆང་། 整匹布。

རས་སང་སིང་། རས་སྒྲུབ་མོ་ཐལ་ལེ་ས། 紗

布，薄布。

རས་སོ་སོ་འི་མིང་། རས་སོ་སོ་འི་མིང་རྣམས་

ནི་བྱི་ཡུལ་ནས་བྱུང་བའི་མིང་རྣམས་། 各种布名，
系来自外省。

རི། ལྷངས་བདུན་དང་གངས་རི་ཉ་བྱ། 1. 七数。

2. 山，如雪山。【增】= མོ། 牙齿。〔达〕

野(如野兽，野禽)。〔法〕 (同) རི་པོ།

རི་ཁྲུང་། རི་དང་རྒྱ་ཁྲུང་ཡོད་པའས་རྒྱ་ཁྲུང་ཡོད་

པའི་ཕུལ་ཅན་ལུང་པའས་ཁྲུང་པ། 1. 有山水处。

2. 有河流之山谷。(同) རི་ཁྲུང་།

རི་ཀང་། རི་ཅུང་ཅུང་། 小山。

(同) རི་ཐག་ རི་ཡི་ཀང་པ།

རི་རྒྱུད། (原注缺) 山腰。

【增】山腰梁。〔四〕

རི་སྒྲིགས། བྱ་ཞིག་བྱ་ལྟར་རི་ཀླ་ཟེར། 鸛鷀，舍利鳥。

རི་སྒྲིགས། (注同上)

【增】参看སྒྲིགས། 〔达〕 松鷄，山鷄。〔法〕

རི་སྒྲིམ། ལྷ་ལྷོ་ལའང་། 山生(藻)。鄔摩天女。

རི་སྒྲིམ་དགའ་བྱེད། གནོད་བྱག་ 山生欢喜(藻)。六面童子(天神名)。(同) རི་སྒྲིམ།

རི་སྒྲིམ་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོ། 山生女(藻)。鄔摩天女。(同) རི་ཡི་སྒྲིམ་མ།

རི་ཁྲོད། ཆང་ཆོང་ནགས་ཆལ་ཅན་རི་ནང་གི་དགོན་པ་ལའང་། 1. 丛林。2. 山中之寺院。

【增】1. 山脉，丛山。2. 隐居的山洞。3. རི་ཁྲོད་པ་之省略，居山洞中修行者。〔达〕

རི་ཁྲོད་པ། I. བདེ་སྐྱོད་དང་སྒྲིམ་པ་པོ་དཔེན་ས་རི་ཁྲོད་པ་བཞུགས་པ། 1. 胜乐(本尊名)。

2. 住山修行者。

II. ལྷ་ལྷོ་རི་ཆེ་ལའང་། 山居者(藻)。欢喜金刚(本尊名)。

རི་ཁྲོད་དཔྱིད། (注同上 II)

རི་གྲོང་། རི་ཁྲོང་། 山阴，山背后。

(同) རི་སྒྲིབ་ཀྱི།

རི་གྲོང་། དཔེན་ས་རི་བར་གྱི་གྲོང་ངས་མཐའ་...

འཁོབ་གྱི་གྲོང་གསེབ་ལའང་། 1. 静处。2. 山中村庄。3. 边地之村。(同) རི་ཐག་པ། རི་འོང།

རི་འགོམས། ཐོག་དང་བརྒྱ་སྒྲིལ་རི་ཆེ་ལའང་། 摧山(藻)。1. 霹靂。2. 帝釋(天神名)之金剛杵。(同) རི་འཛོམས།

རི་སྒྲིག་ བཅོང་གོད། 山蒜，野薤。

【增】西藏山坡上所生的大蒜。〔达〕

རི་འཛོམས། ཐོག་དང་བརྒྱ་སྒྲིལ་རི་ཆེ་ལའང་།

摧山(藻)。1. 霹靂。2. 帝釋(天神名)之金剛杵。(同) རི་འགོམས།

རི་ཉལ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 臥山(藻)。大自在(天神名)。(同) རི་བདག་ རི་དབང་།

རི་ཉལ། རི་མར་ཉལ་པ། 山頽，山向下頽落。

རི་གཉགས། རི་རྩེ་དང་ཉག་ཉག་ 山梁，山上低平处。

རི་གཉེར། རི་ཡི་ལྷག་གཉེར། 山梁，山崗上，山脊。

རི་དྲགས་སྒྲིམ། ལྷ་ཅི་ལྷོ་མིང་། 兽生(藻)。

麝香。(同) རི་དྲགས་འཆང་། རི་དྲགས་ཉེ་བ། རི་དྲགས་ཅི།

རི་དྲགས་ཁམ་པ། ལྷ་མོ་འམ་ཅེ་སྒྲིབ་ལའང་། 狡兽(藻)。狐。

རི་དྲགས་འཁྲོང་དག། རི་དྲགས་ཐམས་ཅད། 各种野兽，一切兽类。

རི་དྲགས་དག་པོ། རི་དྲགས་གསོད་པ་པོ་རྣམས་པ། 兽敌(藻)。猎人。(同) རི་དྲགས་མཐར་བྱེད།

རི་དྲགས་མགོ། མགོ་སྐར་མ་ལའང་། 兽头(藻)。觜宿(二十八宿之一)。

རི་དྲགས་མགོ་ཅན། མགོ་སྐར་པ་དང་ཉིན་ལྷོ་བཅུ་གཅིག་པ། 兽首者(藻)。觜宿月，阴历十一月。

རི་དྲགས་ཀྱ། རི་དྲགས་འཛིན་པའི་ཐབས་ཤིག
捕兽网。(同) རི་དྲགས་བྲ་བ།

རི་དྲགས་ཀྱལ་པོ། མེང་གའི་མིང་། 兽王
(藻)。獅子。

རི་དྲགས་འཆང་། ལྷ་ཅིའི་མིང་། 兽持(藻)。
麝香。(同) རི་དྲགས་སྒྲེས། རི་དྲགས་སྒྲེ་བ།
རི་དྲགས་ཅི།

རི་དྲགས་འཆིར་འཇུག ལྷིག་ཀྱའི་མིང་། 鹿死
(藻)。阳焰(佛)。
(同) རི་དྲགས་སྒྲེད་སྒྲེད།

རི་དྲགས་རྟགས་ཅན། ལྷ་པའི་མིང་འདི་རི་པོང་
གྲིབ་མའང་ཟེར་བ་དང་རི་དྲགས་གྲིབ་མས་མཆན་
ཟེར་བ་(དང་)། 兽相者(藻)。月亮，謂此
中有鬼影。(同) རི་དྲགས་ན་བ་འཛིན། རི་
དྲགས་མཆན་མ། རི་པོང་ཅན། རི་པོང་འཛིན།

རི་དྲགས་སྒྲེ་བ། ལྷ་ཅིའི་མིང་། 兽臍(藻)。
麝香。【增】=རི་དྲགས་ལྷོག [送](同)རི་
དྲགས་སྒྲེས། རི་དྲགས་འཆང་། རི་དྲགས་ཅི།
རི་དྲགས་མཐར་བྱེད། རི་དྲགས་གསོད་པ་པོ་
ཁོན་པ། 灭兽者(藻)。猎人。

(同) རི་དྲགས་དབྱ་པོ།
རི་དྲགས་བྲ་བ། རི་དྲགས་འཛིན་པའི་ཐབས་ཤིག
捕兽网。【增】捕捉野兽的繩网或陷阱等。
[送](同) རི་དྲགས་ཀྱ།

རི་དྲགས་བདའ་བ། ཁོན་པ་ལེངས་པའི་མིང་།
捕兽，打猎。

རི་དྲགས་མདོག ས་མདོག་ལྷ་བྱའམ་མེད་སྒྱ། 鹿
色，土色，浅黄。

རི་དྲགས་ན་བ། གཟུགས་མོ། 兽耳(藻)。
刺蝟。

རི་དྲགས་ན་བ་འཛིན། ལྷ་པའི་མིང་འདི་རི་
པོང་གྲིབ་མའང་ཟེར་བ་དང་རི་དྲགས་གྲིབ་མས་
མཆན་ཟེར་བ་(དང་)། 持兽耳(藻)。月亮，
謂此中有鬼影。(同) རི་དྲགས་རྟགས་ཅན།
རི་དྲགས་མཆན་མ། རི་པོང་ཅན། རི་པོང་འཛིན།

རི་དྲགས་དབང་། རི་དྲགས་ཀྱལ་པོ་མེང་གོ།
兽王(藻)。獅子。
(同) རི་དྲགས་འཆོ། རི་དྲགས་ཟས་ཅན།

རི་དྲགས་མིག བྱད་མེད་མཛེས་མ་དང་མཆན་མོ།
鹿目(藻)。1.美女。2.夜間。

རི་དྲགས་ཅི། ལྷ་ཅིའི་མིང་། 兽香(藻)。
麝香。(同) རི་དྲགས་སྒྲེས། རི་དྲགས་འཆང་།
རི་དྲགས་སྒྲེ་བ།

རི་དྲགས་མཆན་མ། ལྷ་པའི་མིང་འདི་རི་པོང་
གྲིབ་མའང་ཟེར་བ་དང་རི་དྲགས་གྲིབ་མས་མཆན་
ཟེར་བ་(དང་)། 兽相(藻)。月亮，謂此中
有鬼影。(同) རི་དྲགས་རྟགས་ཅན། རི་དྲགས་
ན་བ་འཛིན། རི་པོང་ཅན། རི་པོང་འཛིན།

རི་དྲགས་འཆོ། རི་དྲགས་ཀྱལ་པོ་མེང་གོ། 害兽
(藻)。獅子。
(同) རི་དྲགས་དབང་། རི་དྲགས་ཟས་ཅན།

རི་དྲགས་བ། རྫི་མོ་ལའང་། 1.食鹿。2.獾。
རི་དྲགས་བ་བྱེད། ཁྱི་ལའང་། 1.食兽者。
2.狗。

རི་དྲགས་ཟས་ཅན། རི་དྲགས་ཀྱལ་པོ་མེང་གོ།
食兽(藻)。獅子。

(同) རི་དྭགས་དབང་། རི་དྭགས་འཛོ།

རི་དྭགས་རྩ་རྩ། (原注缺)

【增】或 རུ་རུ་ཐུ་ཐུགས། 呦呦鹿鳴。〔达〕

རི་དྭགས་ཐེད་ཐེད། རྩིག་ཀུའི་མིང་། 鹿愛

(藻)。阳燄 (佛)。

(同) རི་དྭགས་འཛིན་འཇུག

རི་དྭགས་གསོད། རྩོད་པ། 杀兽(藻)。猎人。

【增】野狗。〔达〕

རི་བདག དབང་ལྷག་ཆེན་པོ། 山主(藻)。大

自在(天神名)。(同) རི་ཉལ། རི་དབང་།

རི་འདོར། རི་ཤིའི་ཐུར་ཆག་རི་བྱི་སྐར་མའི་མིང་།

དང་ཨག་ཐུའང་ཐེན་བ་དང་དེའི་མིང་ཅན་དང་སྤང་

ལའང་། 摧山(藻)。1.日几星，阿伽薩

达。2.阿伽薩达仙人。

(同) རི་འཕེན། རི་བྱི།

རི་གནས་མ། བྱི་བ་ཞིག ཞུགས་པའི་མིང་། 住山者(藻)。鼠

之一種。

རི་ཐུན། རི་ཆུང་ཆུང་། 小山。

(同) རི་ཀང་། རི་ཡི་ཀང་པ།

རི་འཕེན། རི་ཤིའི་ཐུར་ཆག་རི་བྱི་སྐར་མའི་མིང་།

དང་ཨག་ཐུའང་ཐེན་བ་དང་དེའི་མིང་ཅན་དང་སྤང་

ལའང་། 擲山(藻)。1.日几星，阿伽薩

达。2.阿伽薩达仙人。(同) རི་འདོར། རི་བྱི།

རི་བ། རིན་གྱིས་རི་བའམ་གོང་རྒྱུ་པའི་མིང་། 价

值，作价，估价。

རི་བོ། གངས་བདུན་དང་གངས་རི་ཉི་ལྔ། 1.七。

2.山，如雪山。(同) རི།

རི་བོ་འཛོམས། ཉི་མའི་རྩའང་ཐེན། 摧山(藻)。

日神之馬。

རི་བོ་ཕྱེ་ལ། ལྷ་གསུ་འཇམ་པའི་དབང་ས་གྱི་

གནས་ཐེན། 五台山，汉地的文殊(菩薩名)道場。

རི་བོང་། ཨོས་འདྲ་བའི་རི་དྭགས་རི་བོང་། 野兔。

རི་བོང་ཅན། རྩ་བའི་མིང་འདི་རི་བོང་གི་མའང་

ཐེན་བ་དང་རི་དྭགས་གྱི་མའམ་མཆན་ཐེན་བ་

(དང་)། 有兔(藻)。月亮，謂此中有兔影。

(同) རི་དྭགས་ཉགས་ཅན། རི་དྭགས་ན་བ་

འཛོན། རི་དྭགས་མཆན་མ། རི་བོང་འཛོན།

རི་བོང་ཅལ་སྒྲིག རི་བོང་ཞིག་གིས་ཅལ་ཞེས་པའི་

སྒྲིག་ཅེས་འཇིགས་སྐྱུ་པའི་སྤང་ག་ཞིགས་ཞིག

“兔傳甲声”，傳說中有一个兔子听見果子落水，发出“甲”的声音，因而惊走，其他百兽不問明白，也隨着乱跑。

རི་བོང་ཐིག་ལ། ལྷ་པ་འཇུག རི་མེད་ཅན་(藻)。

漏入(天神名)。

རི་བོང་རྩལ་ཆོད། རྩ་རྩལ་བདུན་གྱི་ཆོད། 兔毛

尘(佛)，七个水尘量。

རི་བོང་འཛོན། རྩ་བའི་མིང་འདི་རི་བོང་གི་

མའང་ཐེན་བ་དང་རི་དྭགས་གྱི་མའམ་མཆན་ཐེན་

བ་(དང་)། 持兔(藻)。月亮，謂此中有兔影。

(同) རི་དྭགས་ཉགས་ཅན། རི་དྭགས་ན་བ་

འཛོན། རི་དྭགས་མཆན་མ། རི་བོང་ཅན།

རི་བོང་བ། ལྷ་ཁ་ལའང་། 1.食兔。2.鷹，隼，鷂。

རི་བོ་འི་ན་རྒྱན། སྤང་རྒྱན་མེ་རྩོག་ལའང་། 山

耳环(藻)。玉簪花。

རི་བོ་འི་ན་བ། ས་གཞི། 山耳(藻)。大地。

(同) རི་ཡི་ཡུར་བྱ་ཅན། རི་ཡི་ཡུར་བྱ་མ།

རི་པོ་འུ་མ། རྩ་པོ་མེན་ཟུ། 山女(藻)。

信度河(印度四大河之一)。

【增】郎摩妃。〔达〕

རི་བྱ། (原注缺) 山鷄。

རི་བྱ། རི་ཁྱིའི་ཟུར་ཆག་རི་བྱི་སྐར་མའི་མིང་དང་

མག་ཟུའང་ཟེར་བ་དང་དེའི་མིང་ཅན་དང་སྤྱང་ལ་

འདྲ། 秃山(藻)。1. 日几星, 阿伽薩达。

2. 阿伽薩达仙人。

【增】1. 山鼠。2. རི་ཤི་字の訛誤, 一个仙

人名。〔达〕 1. = མམ་ཐྱ་བ། 2. མ་གཏུ་ས།

3. རི་འདྲོར། 4. བུ་མ་པ་སྐྱེས། 5. མཛའ་པོ་ཆུ།

6. ལྟའི་བྱ། [法] (同) རི་འདྲོར། རི་འཕྱེན།

རི་བྱག་པ། དཔེན་ས་རི་བར་གྱི་གྲང་ངམ་མཐའ་

འཁོབ་གྱི་གྲང་གསེབ་ལའང་། 1. 静处。2. 山中

村庄。3. 边地之村落。【增】= འབྲོག་པ། 山

地的人。〔达〕 (同) རི་གྲང་། རི་འོར།

རི་དབང་། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 山自在(藻)。

大自在(天神名)。(同) རི་ཉལ། རི་བདག

རི་མིག (原注缺) 表格。【增】或 རི་བྱ་མིག

經緯綫画出的棋盘格子或方格子。〔达〕

རི་མོ་མཁའ། ཆོན་གྱིས་འཛོ་བ། 画师。

རི་མོ་པ། རི་མོ་མཁའ། 画师, 绘画者。

རི་མོ་མེད་པ། ལྟ་ཐེད་པ་ལའང་། 1. 无痕跡。

2. 无掺杂劣品。

རི་མོ་གསུམ་པ། རྒྱུ་པ་དམ་པའི་མགྱིན་པ་

ལའང་། 1. 三条紋。2. 善士之頸項。

【增】頸部, 咽喉, 声音。〔达〕

རི་མོར་བྱ་བ། མཆོད་པ་འབྱིང་པོ་ཞེས་(དང་)།

中等供养。

རི་མོར་བྱེད། རི་མོ་བྱེད་པ། 敬事, 恭敬。

རི་སྒོད། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལའང་། 毀誓山

(藻)。大自在(天神名)。

རི་ཆོར། བརྒྱ་སྐྱེན་དོ་ཟེ། 山刺(藻)。帝釋

(天神名)之金剛杵。

རི་ཆོས། དམར་ཅི་འབྲི་མོག་ 紫草, 顏料名,

蜡紅色。

རི་འཛེད་པ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 灭山者(藻)。

大自在(天神名)。(同) རི་ལ་གནས།

རི་ཞོལ་དུ། རིའི་འདབས་སུ། 山下, 山之近旁。

【增】山的低下地带。〔达〕(达无 ཏུ་字)

རི་གཟར། རི་དཀར་གཟར་པོ། 山坡, 險坡。

རི་འོར། དཔེན་ས་རི་བར་གྱི་གྲང་ངམ་མཐའ་འཁོབ་

གྱི་གྲང་གསེབ་ལའང་། 1. 静处。2. 山中村庄。

3. 边地之村。【增】山林附近的居民。〔达〕

(同) རི་གྲང་། རི་བྱག་པ།

རི་ཡི་ཀང་པ། རི་ཆུང་ཆུང་། 山腿(藻)。

小山。(同) རི་ཀང་། རི་ཐག།

རི་ཡི་ཁུ་བ། (未詳)

རི་ཡི་ཁྱི་མེར། འཕར་བ། 豺。

རི་ཡི་ཀུལ་པོ། རི་རབ་ལྷན་པོ་རིན་ཆེན་བཞི་ཡི་

རང་བཞིན་ཅན་ཟེར། 山王(藻)。須弥山。

(同) རི་ཡི་དབང་པོ། རི་ཡི་དབང་ཕྱག

རི་ཡི་མཆོག (注同上) 山中尊(藻)。

རི་ཡི་སྒྱུང་པོ། ལྷག་ས། 山藏(藻)。鉄。

རི་ཡི་གཏོས་ཅམ། རིའི་བོང་ཆད་གཟུགས་ཅམ།

体积如山, 形相如山。

རི་ཡི་ཐོད་ཅན། ལྷ་མཆོ། 山頂者(藻)。海。

རི་ཡི་གོང་གས་སྒྲིབས། རི་མདུན་རྒྱུ་གཉིས།

山阳山阴，山前山后。

རི་ཡི་འདབས། རི་ཡི་ཞོལ་ཉེ་འདབས་རི་མཐའ།

山旁，山边。(同) རི་ཡི་ཤོད།

རི་ཡི་སྒྲོ་ལ། རི་ཉེ་མོ་འཕ་རི་མོ་ན། 山

頂，山峯。

རི་ཡི་ཕག་ཏུ། རི་ཉེ་ཕག་ཏུ། 山阴，山背后。

【增】俗語等于མངལ། 【法】

རི་ཡི་ཕྱར་བྱ་ཅན། ས་གཞི། 山概者(藻)。

大地。(同) རི་ཕོ་རི་ན་བ།

རི་ཡི་ཕྱར་བྱ་མ། (注同上)

རི་ཡི་དབང་པོ། རི་རབ་ལྷན་པོ་རི་ཆེན་བཞི་

ཡི་རང་བཞིན་ཅན་ཟེར། 山王(藻)。須弥山。

(同) རི་ཡི་རྒྱལ་པོ། རི་ཡི་མཆོག

རི་ཡི་དབང་ཕྱག (注同上)

རི་ཡི་གཙུག་ཏྲར། རི་ཉེ་མོ་རྩྱང་། 山頂。

རི་ཡི་རྩ་མོ། (注同上)

རི་ཡི་གཞུ་སྒྲིམ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 山弓生

(藻)。大自在(天神名)。

རི་ཡི་ཐོམ་ཏུ། རི་ཉེ་སྒྲོ་ལ། 山峯上，山頂上。

རི་ཡི་རྩམ་སྒྲུལ། ཆོན་རྩ་ཞིག་ལའང་། 1. 山紫。

2. 顔料之一。

【增】在山間矿中所获得的三种物质之一，

其余二种为 རྩ་བའི་བྱ་与 བྱིས་གྱེ་རྩ། 【达】

རི་ཡི་ཤོད། རི་ཞོལ་ཉེ་འདབས་རི་མཐའ། 山

旁，山边。(同) རི་ཡི་འདབས།

རི་ཡི་སྒྲོ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། 山女(藻)。

摩摩天女。(同) རི་སྒྲོ་མ།

རི་ཡིག་སྒྲིམ། ལྷ་སྒྲིའི་མིང་། རི་字生(藻)。

天神。

རི་ཡིག་བྱ། (注同上) རི་字子(藻)。

རི་རབ་རྩྱང་། ལྷ་གནས་སྒྲི་ལའང་། 1. 須弥山

頂。2. 天神住处。

རི་རིལ། རི་ཕོང་གི་རིལ་མ། 兔粪。

རི་ལ་གནས། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 住山(藻)。

大自在(天神名)。(同) རི་འཛད་བ།

རི་ལ་གནས་བ། བྱ་ཁྱུང་དང་ཁྱའི་མིང་ལའང་།

住山者(藻)。1. 鵬。2. 龙。

རི་ལས་སྒྲིམ། གསེར་དང་ལྷ་སྒྲོ་དང་ཆོན་ཞིག

山中生(藻)。1. 金子。2. 摩摩天女。3. 一种顔料。

རི་བྱ། རིལ་བྱ་རྩྱང་རྩྱང་། 小丸子。

རི་བྱང་། རི་དང་རྩྱང་ཁྱེད་པའས་རྩྱང་ཁྱེད་

པའི་གུལ་ཅན་བྱང་པའས་བྱང་བ། 1. 有山水处。

2. 有河流之山谷。(同) རི་བྱང་།

རི་ཤོ། (原注缺) 【增】药草。【达】

རི་སྒྲུལ། རི་གཉེན་ས་ལྷ་བྱ་རྩྱང་རྩྱང་ཡི་འདབས་

ཆོས་པའི་གཤོང་འབྲས། 山沟，形如山的皱折，

由山洪冲的沟。【增】山谷。【四】

རི་སྒྲུལ། གནོད་བྱག་ 山子(藻)。六面童子

(天神名)。(同) རི་སྒྲིམ་དགའ་བྱེད།

རི་སྒྲིབ་ཏུ། རི་ཉེ་ཕག་ཏུ། 阴山，山背后。

【增】或作 རིབ་རི། 山的阴面，一般指北面

或西北面。【达】(达无 ཏུ་字)

(同) རི་གྲིབ་ཏུ།

རིག (原注缺) 1. 見，看見。2. 明，学术。

3. 明了。參見 རིག་པ་ 条。

རིག་བྱ་བ། དབང་པོ་ནོན་པོ། 利根 (佛)。

རིག་ཐུགས། མངོན་ཤེས་ཐོབ་པ་ལྟ་བུ་དང་རིག་
བ་སྦྱེད་པའི་ཐུགས་ཀྱང་ཟེར་བ་(དང་)། 明咒
(佛)。

རིག་ཐུགས་འཆང་། (原注同上)持明咒(佛)。

རིག་ཐུགས་འཛིན་བ། (原注同上)持明咒(佛)。

རིག་ཅན། མཁས་པ་ལའང་། 有学問 (藻)。
学者。(同) རིག་ལྟན།

རིག་མདའ་འཕེན། རིག་པ་བསམ་སྒོ་གཏོང་།
射明箭 (藻)。用心思維。

རིག་ལྟན། མཁས་པ་ལའང་། 有学問 (藻)。
学者。(同) རིག་ཅན།

རིག་གནས་ཆུང་ལ། རྒྱ་ཅིས་སྒྲན་ངག་མངོན་
བཟོད་དང་ཐེབ་སྒྲོན་སྒྲོས་གར་ཁ་ལེན་ནོ། ། 小五
明处 (佛)：历算、詩、詞、韵、戏曲。

རིག་གནས་ཆེ་ལ། བཟོ་རིག་པ་གསོ་བ་རིག་པ་
སྒྲ་རིག་པ་ཆད་མཉམ་གཏན་ཆོགས་རིག་པ་ནང་་་་
དོན་རིག་པ་ཁྲོ། ། 大五明处 (佛)：工巧
明、医方明、声明、因明、內明。

རིག་པ། ཤེས་པ། 知道，了解。

【增】1.参看 རྒྱུ་པ། 2.四无碍解(佛)。3.明
(佛)，學術，文學。4.心識，智慧。〔达〕

རིག་པ་དང་ཞུགས་སུ་ལྟན་པ། མངས་ཀྱས་སྦྱི།
明行足，佛的称号之一。

རིག་པ་བྱེད་པོ། (原注缺)作明者。
(同) རིག་བྱེད་མཁས།

རིག་པ་སྒྲ་བ། ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་སྒྲ་བ་ལྟ་
བུ། 宣說道理，如宣說了解之方法。

རིག་པ་འཛིན་པ་གསུམ། རྣམ་གྱི་རིག་འཛིན་
མངས་སྦྱེད་གྱི་རིག་འཛིན་ལུས་གྱི་རིག་འཛིན་གསུམ་
ཟེར་རོ། །རྣམ་གྱི་རིག་འཛིན་ནི་མིག་སྒྲན་དང་རྣམ་
གྱིས་ཐུན་མོང་གི་དངོས་བྱུང་ཐོབ་པ་ལྟ་བུ་ལོ། །
མངས་སྦྱེད་གྱི་རིག་འཛིན་ནི་རང་སྒྲུང་དུ་འཁོད་་་་
བསྐྱུར་གྱི་མངས་སྦྱེད་ཐོབ་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་རོ། །
ལུས་གྱི་རིག་འཛིན་ནི་མི་ལུས་མ་སྒྲུངས་པར་འདོད་་
པའི་ལྟ་དང་རྒྱལ་བ་མཉམ་པའི་འཆའ་ལུས་ཐོབ་པ་
ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་རོ། ། 三种持明 (佛)：药物持
明、受用持明、身持明。药物持明者，如以
眼药等物而得悉地；受用持明者，自现如轉
輪王之受用；身持明者，不舍此人身；即得
与欲界天相等之幻身。(同) རིག་འཛིན།

རིག་པ་གསུམ། ཐུན་གནས་ ༡ དང་འཆི་འཕོ་ ༢ རྒྱུ་
བ་དང་ཟག་པ་ཟད་པ་རིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་མཆོ་རྒྱུ་
གསུངས། 三明(佛)：宿住明、死生明、漏
尽明，見于律疏。

རིག་པ་གསུམ་པ། མངས་ཀྱས་ལའང་། 三明者
(藻)。佛。

རིག་པའི་གནས་བཅུ། རི་གཉིས་བསྒྲོམས་པས་
བཅུ་ལོ། ། 十明处 (佛)，合大小五明为十。

རིག་པའི་དབའ་པོ། མཁས་པ། 明論勇士
(藻)。智者。

རིག་པར་བྱ། ཤེས་པར་བྱ། 所了解，所知。

རིག་པར་བྱེད་དོ། (原注缺)了解，知道。

རིག་བྱེད། བྱངས་བཞི་དང་ཆངས་པ་དང་ཤེས་པར་
བྱེད་པ་ལའང་། 1.四数。2.大梵 (天神名)。
3.了解，知道。

【增】1.有才艺的。2.获得的知識。3.教誡，
学术著作。4.婆羅門的吠陀經。〔达〕

རིག་བྱེད་ཁྲོག་ བླ་མོ་ལའང་། 1. 讀誦吠陀。

2. 仙人。

རིག་བྱེད་སྒྲིམ། མེ་མོ། 吠陀生(藻)。火神。

རིག་བྱེད་མཁམ། (原注缺) 善解吠陀。

(同) རིག་པ་བྱེད་པོ།

རིག་བྱེད་སྒྲིང་པོ། ཆངས་པའི་མིང་། 吠陀藏

(藻)。大梵(天神名)。(同) རིག་བྱེད་བླ་

པ། རིག་བྱེད་གདོང་། རིག་བྱེད་དབང་པོ།

རིག་བྱེད་མཐའ། (原注缺) 吠松多(印度

哲学派別名)。

རིག་བྱེད་བླ་པ། ཆངས་པའི་མིང་། 吠陀念

(藻)。大梵(天神名)。

(同) རིག་བྱེད་སྒྲིང་པོ། རིག་བྱེད་དབང་པོ།

རིག་བྱེད་གདོང་། (注同上) 吠陀面(藻)。

རིག་བྱེད་བདག་པོ། གཟའ་ཡུལ་པོ་ལའང་།

(ཡུལ་པོ་似是 ཡུལ་བུ་之誤) 吠陀主(藻)。

木曜。

རིག་བྱེད་འདོན་པ། དབང་ཡུག་ཆེན་པོ། 讀吠

陀(藻)。大自在(天神名)。

རིག་བྱེད་འདོན་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོ། 讀吠陀女

(藻)。耶摩天女。

རིག་བྱེད་དབང་པོ། ཆངས་པའི་མིང་། 吠陀

王(藻)。大梵(天神名)。(同) རིག་བྱེད་

སྒྲིང་པོ། རིག་བྱེད་བླ་པ། རིག་བྱེད་གདོང་།

རིག་བྱེད་འབྱུང་། ཉི་མ་(དང་)། 吠陀出(藻)。

太阳。

རིག་བྱེད་བཞི། མཆོད་སྒྲིན་དང་སྒྲིན་སྒྲིང་དང་ངེས་

བཞོན་དང་སྒྲིན་ཆོག་གི་རིག་བྱེད་བཞི་ལོ། 四吠

陀：祭祀，护世，詮釋，称頌。

རིག་བྱེད་གསུམ། མིན་སྒྲིང་མ་གཏོགས་གསུམ་པོ་

ན་གྲན་ལས་གསུངས། 三吠陀，耳严論說，除
护世外，其余三种吠陀。

རིག་བྱེད་། ཏ་གོ་བའམ་ཤེས་པ། 了解。

རིག་འཛིན། རྩམ་གྱི་རིག་འཛིན་མོངས་སྒྲིང་གི་རིག་

འཛིན་ལུས་གྱི་རིག་འཛིན་གསུམ་ཟེར་རོ། 1. རྩམ་

གྱི་རིག་འཛིན་ནི་མིག་སྒྲིན་དང་རྩམ་གྱིས་བྱུན་མོང་གི་

དངོས་གྲུབ་ཐོབ་པ་ལྟ་བུ་ལོ། 1. མོངས་སྒྲིང་གི་རིག་

འཛིན་ནི་རང་སྒྲིང་དུ་འཁོར་བསྒྲིང་གི་མོངས་སྒྲིང་

ཐོབ་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་རོ། 1. ལུས་གྱི་རིག་འཛིན་

ནི་མི་ལུས་མ་སྒྲིངས་པར་འདོད་པའི་ལྟ་དང་སྒྲིང་པོ་

མཉམ་པའི་འཇམ་ལུས་ཐོབ་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་རོ། 1.

持明(佛)：药物持明，受用持明，身持明。

药物持明者，如以眼药等物而得悉地；受用

持明者，自現如轉輪王之受用；身持明者，

不舍此人身，即得与欲界天相等之幻身。

(同) རིག་པ་འཛིན་པ་གསུམ།

རིག་རིག་བཞུས། ཉིག་ཉིག་བཞུས་པ། 注視。

རིགས་ཀྱན་བྱུང་བདག་ རྩ་རྩེ་འཆང་། 一切

部主(藻)。金剛持(本尊名)。

(同) རིགས་བརྒྱའི་བདག་

རིགས་ཀྱི་ཐུ་མ། གདོལ་པའི་རིགས། 最下种姓，

旃陀罗族。

རིགས་ཀྱི་ཐུ་པོ། ཐུས་ཟེ། 首姓(藻)。婆罗門。

(同) རིགས་མཆོག་1.

རིགས་ཀྱི་མ། བག་མའམ་བྱིས་བདག་མ། 种姓

母(藻)。新妇，妻子。

(同) རིགས་སྒྲིང་།

རིགས་ཀྱི་ས། ཉན་ཐོས་གྱི་རིགས་ཤིག་ 姓地(佛)，

声聞种姓之一。

རིགས་སྐྱོང་། བག་མཐུང་ཁྱིམ་བདག་མོ། 护种姓

(藻)。新妇，妻子。(同) རིགས་ཀྱི་མ།

རིགས་འབྲེ། ཚིག་རི་དག་རིགས་འབྲེ་དགོས་ན་

རིགས་བརྒྱེ་བར་བྱ། 类推，同，通，按照前文的道理，即可例推而知。(同) རིགས་བརྒྱེ།

རིགས་རྒྱུད། གཏུང་རྒྱུད། 种姓，族姓。

རིགས་བརྒྱུད་བདག་ རྩོ་རྩོ་འཆང་། 百部主

(藻)。金剛持(本尊名)。

(同) རིགས་ཀུན་བྱུང་བདག་

རིགས་བརྒྱེ། ཚིག་རི་དག་རིགས་འབྲེ་དགོས་ན་

རིགས་བརྒྱེ་བར་བྱ། 类推，同，通，按照前文的道理，即可例推而知。(同) རིགས་འབྲེ།

རིགས་ཅན། ཆ་ཅན་ལའང་། 1. 有种姓。2. 有份。

རིགས་ཅན་གསུམ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་དང་རང་རྒྱལ་གྱི་

དང་ཐོག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་གསུམ། 三种种姓(佛)：声闻种姓，独觉种姓，大乘种姓。

རིགས་ཆེན། འཕགས་རིགས། 大种姓，圣种。

(同) རིགས་བཟང་།

རིགས་མཚོག་ I. བྱམ་ཟེ། 最胜姓，优秀种族

(藻)。婆罗门。(同) རིགས་ཀྱི་ཕུ་པོ།

II. ཏ་མཚོག་ལའང་། 良馬。

རིགས་གཉིས། རྩུ། 二种(藻)。驃。

རིགས་མཐུན། རྒྱ་མཐུན་པ་ལའང་། 1. 同类，同

等級。2. 等流(佛)。(同) རིགས་མཐུངས།

རིགས་མཐོ། གཞན་དོན་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་སྒྲིབ་རིགས་

མཐོ་པོར་འགྱུར་རོ། 1. 种姓高尚，发利他心，种姓高贵(即大乘种姓)。

རིགས་པ་སྤྲོ་བ། འཕྲད་པར་སྤྲོ་བའམ་གཤམ་པ་

འོས་སུ་སྒྲིགས་པར་སྤྲོ་བ། 說理，智者說合理的话。

རིགས་འབྱུང་། བྱ་ཆང་ལའང་། 1. 产生种族。

2. 鳥巢。

རིགས་མང་། མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ལའང་། 1. 多

种，种姓多。2. 样子很多。

རིགས་མི་རིགས། འཕྲད་མི་འཕྲད་འགལ་མི་འགལ།

合理不合理，可不可以。

རིགས་མེད་པ། ཏུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ལའང་། 1. 无

种姓。2. 时輪(本尊名)。

རིགས་སྐྱུར། འདོད་ཐུན་མ། 速种(藻)。具有

欲望之女子。

རིགས་དམན། དམངས་རིག་ཟེར། 賤姓，農种

(古印度之農民族)。

རིགས་མཐུངས། རྒྱ་མཐུན་པ་ལའང་། 1. 同类，

同等級。2. 等流(佛)。(同) རིགས་མཐུན།

རིགས་བཟང་། འཕགས་རིགས། 賢种，圣种。

(同) རིགས་ཆེན།

རིགས་རུས། གཏུང་རྒྱུད་རིགས་རུས། 种族，血

統，种性。

རིང་འགགས། བྲག་དབྱུང་ངམ་བྲག་པ་འཁེབས་

བྱེད་གོས། 复肩衣。【增】又作 རྟོད་གག 比

丘尼所穿的无袖背心。[达](达作 རིང་གག)

རིང་ཆ། རྒྱ་དབྱུངས་ཀྱི་ཆ་རིང་པོ་ལའང་། 音长者。

(如长阿字音)。(同) རིང་ཤས།

རིང་བྱང་། རིང་པོ་དང་བྱང་བ་གཉིས། 长短，

长的与短的。

རིང་མཐོང་། མཁས་པ། 远見(藻)。智，聪明。

རིང་དུ་བྱལ། རི་ཞིམ་པོ་ལའང་། 遍及于远方
(藻)。香味。【增】香气，芳香。【达】

(同) རིང་ནས་འགྲགས།

རིང་ནས། ཡུལ་རིང་རྒྱང་ནས། 从远处，从很
远的地方。

རིང་ནས་འགྲགས། རི་ཞིམ་པོ་ལའང་། 由远
处召引(藻)。香味。(同) རིང་དུ་བྱལ།

རིང་འཕུར། བྱ་ཤོད་དང་མུ་སྟགས་པ་ཞིག་ལའང་།
远飞(藻)。1. 鷲。2. 外道之一。

རིང་ལ། དེའི་རིང་ལ་དེའི་སྐབས་ལ། 在那时候，
在某期间中。

རིང་ལྷགས། ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་ལས་སྟོན།
长期存在的规矩。【增】1. 教义学说。2. 宗
派，学派。【达】 主义。【本】

རིང་ཤས། ཟླ་དབྱངས་ཀྱི་ཆ་རིང་པོ་ལའང་།

1. 长远者。2. 音长者(如长阿字音)。

(同) རིང་ཆ།

རིང་བསྐྱེལ། ཡུན་རིང་དུ་གཉེན་ཆགས་པའམ་འཆང་
བའི་དོན་སངས་ཀྱི་ཆོས་ས་རིང་བསྐྱེལ་བཟུང་བ་
ཉི་ཤུ། 舍利，设利罗(佛)，长期保存之义，
如说佛牙为 རིང་བསྐྱེལ།

【增】=འཕེལ་གདུང་། 【达】

རིངས། ཁོས་མེད་ཐེལ་བ་རིངས་ཏུ་བས་དང་ཏུ་བ་
ཅིས་པའང་སྒྲུང་། 急，无暇，匆忙，忙乱。

རིངས་སྟབས། (注同上)

རིངས་པ། ཁོས་མེད་ཐེལ་བ་བྱས་པ། 无暇，匆忙。

རིད་པ། བ་སྐྱམ་པོ། 瘦，憔悴。

【增】1. 瘦人。2. 劣，孱弱。3. 皮子糟了。【四】

རིན། གོང་ངམ་རིན་པང་གཞི། 价值，价格。

རིན་ཅིན། རིན་པང་ཆེ་བ། 宝，价值大。

རིན་ཆེན། (注同上)

【增】1. 宝贵物品，金子，财具。2. 七。

རིན་ཆེན་འཁོར་པོ། མིག་གི་སྒྲོན་པ། 宝轮
(藻)。眼睛的光。

རིན་ཆེན་རྒྱལ་པོ། གཡུ་ཡི་མིང་། 宝王(藻)。
绿松石。

རིན་ཆེན་སྟོན་པོ། དུལ་རྒྱུ་པ། 青宝(藻)。
水银。

རིན་ཆེན་ཆར་ལྷན། ལྷ་མོ་ནོར་རྒྱན་པ། 宝
雨者(藻)。财源天女。

རིན་ཆེན་ཆེ་བ། གཤེད། 大宝(藻)。金子。

རིན་ཆེན་གཉིས་པ། དུལ། 第二宝(藻)。
银子。

རིན་ཆེན་སྟིང་པོ། I. རྟམ་སྟམ་ལའང་། 宝藏
(藻)。毗沙门(天神名)。

II. ས་གཞིའི་མིང་། 大地。(同) རིན་ཆེན་ལྷན།

རིན་ཆེན་དང་པོ། གཤེད། 第一宝(藻)。金子。
(同) རིན་ཆེན་བཟང་པོ།

རིན་ཆེན་མདོག་བཟང་། (注同上) 妙色宝(藻)。

རིན་ཆེན་རྒྱལ་བཅེགས། རི་རབ་ལྷན་པོ། 宝尘
积(藻)。须弥山。

རིན་ཆེན་ལྷན། ས་གཞིའི་མིང་། 具宝(藻)。
大地。(同) རིན་ཆེན་སྟིང་པོ་II.

རིན་ཆེན་སྟོང་པོ། བྱ་རུ། 宝树(藻)。珊瑚。

རིན་ཆེན་སྟུང་པ། གཤེད་དུལ་སྟོན་པ། 五宝，
金銀等。

རིན་ཆེན་སྟུང་བདུན། (原注缺) 七宝。

རིན་ཆེན་པགས་པའི་སྒྲིག་གནས། རི་དྭགས་

གསེར་མདོག་ཅན། 宝皮生处 (藻)。金色鹿。

རིན་ཆེན་པོ། གོང་ཆེན་པོ། 貴，价大。

རིན་ཆེན་སྒྲུངས་ཤད། ཡི་གེའི་ཤད་རྒྱུ་ཉུང་བ།

宝篆画，藏文中之隔画，如རྒྱུ་ཉུང་བ།

རིན་ཆེན་འབྲུང་ལྗན། སངས་རྒྱལ་ཤིག་ 宝生，

一佛名。

རིན་ཆེན་འབྲུང་གནས། ཕྱི་རི་ཆུ་མཚོ། 宝源

(藻)。大海，海洋。

【增】1.大地。2.菩薩名。〔达〕

རིན་ཆེན་མ། (原注缺) 宝火 (佛名)。

རིན་ཆེན་དམར་པོ། བཟླ་ཐུག་ 赤宝 (藻)。

蓮花紅宝石。

རིན་ཆེན་གཟུག་རྟོན། སངས་རྒྱལ་ཤིག་ 宝髻，

佛名。

རིན་ཆེན་བཟང་པོ། གསེར། 妙宝 (藻)。

金子。(同) རིན་ཆེན་དང་པོ། རིན་ཆེན་མདོག་

བཟང་།

རིན་ཆེན་རི་གསུམ། གངས་ཅན་རི་འབྲིགས་ཕྱེད་

རི་རི་མན་རྟ་རི་གསུམ་ཟེར། 三座宝山：大雪

山，宾陀山，曼陀罗山。

རིན་ཆེན་གསུམ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལའང་།

三宝 (佛)。

རིན་ཐང་། གོང་ཐང་གཞི། 价值。

རིན་པོ་ཆའི་རྟོག་ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། 宝頂

(藻)。菩薩。

རིལ་མ། སྒྲིང་དང་རྩོད་སྐྱེད་ཀྱིས་གྱུང་གི་ཆུལ་དུ་

བསྐྱོད་པའམ་ཆང་ཆོང་ཆོང་མས་བསྐྱོད་པའི་རུ་བ་

ཉུང་། 圍牆，如籬笆。

རིལ་ཅས། རྒྱུ་ཅས་མཐུན་ཅད་ཅས། 稍微，

一会儿，一点儿。【增】一見看見。〔四〕

རིམ་གྱིས། གཅིག་གཅིག་གི་མཐར་གྱིས། 按次第，

漸次，漸漸。【增】轉傳。〔四〕

རིམ་གྱོ། མཆོད་པ་བཀུར་རྒྱ། 服事，事奉，供

養，恭敬。【增】=རྒྱུ་རིམ། 寺庙中按时所

作的祭祀。〔达〕

རིམ་གྱོ་བ། མཆོད་པར་བྱེད་པ་པོའམ་ཞབས་ཞུ་

བའམ་ཉེ་གནས། 供养者，承事者，弟子。

【增】或作 རིམ་འགྱོ་བ། 侍者，随从。〔达〕

རིམ་གྱོ་རི་ལས། བཀུར་བའི་ལས། 敬事之业 (佛)。

རིམ་ཅན། མཐར་གྱིས་བ། 漸次，依次。

རིམ་པ། ག་སའི་རིམ་པ་དང་བའི་རིམ་ཉུང་།

1.地位，品級。2.級，如合阶之級层。

【增】1.次序，系列，系統。2.各別的次序或系統，行列中的一个位置，系列中的构成部分，項目，对折的部分。3.秩序，方法。

4.倍数。〔达〕

རིམ་པ་གཉིས་སོགས། ག་གནས་སོ་སོ་ལའང་།

第二等級。

རིམ་པ་དང་པོ། (原注同上) 第一等級。

རིམས། འགོ་ནད། 疟疾，瘟疫，傳染病。

རིམས་ནད། (注同上)

རིམས་ཤིག་ འབྱེད་ཐིམས་ཤིག་ཉུང་བའམ་འབྱེད་

ཕྱིད་པར་གྱིས་ཤིག་ 散給，发給，如散布施，

散村錢 (命令詞)。

རིལ་པོ་མེད་པ། རྒྱེབ་གཅིག་ཏུ་ཟས་པ། 整吞，

囫圇吞。

རིལ་པོར། ཐམས་ཅད་རིལ་པོར། 完全，一切，

統統。【增】囫圇。〔四〕

རིལ་བ་ཆབ་ཚགས་ཅན། རྩ་ཚགས་ཤིག རྩ་
水瓶。

རིལ་བ་རྩ་རྩྱུང་ཅན། རྩ་བ་ཤིག རྩ་水瓶。

རིལ་བ་རྩ་རྩྱུགས། (原注同上) 长嘴水瓶。

【增】葫芦瓶。〔达〕

རིལ་བུ། རྩ་རིལ་བུ་རྩྱུང་རྩྱུང་། 丸，如小丸药。

རིལ་མ། རྩ་གཞི་རིལ་མ་ཉ་བུ། 弹丸，如羊粪弹。

རིས། རི་ཡིས་དང་རིགས་ལྗེ་ཚན་དང་རི་མོ་རི་ཡིས་

དང་རིགས་པའང་། 1. 由山 (རི་的第三轉声)。

2. 品类。3. 图画。4. 种姓。

【增】1. 形体图样。2. 部分，区域。3. 党派，
派别。〔达〕 1. 同类。2. 斑纹。〔四〕

རིས་བཅད་བ། རྩྱུགས་རིས་བཅད་བའམ་རང་རྩྱུགས་

རི་མ་ཡག་པོ་ཉ་བུ། 分别党派，如对自己方
面好。

རིས་མཐུན་བ། རིགས་མཐུན་བ། 同类。

རིས་མེད། རིགས་སོ་སོར་བྱེ་རྩྱུགས་རིས་མེད་

པར། 不分品类，不拘类别。【增】1. 不偏
不倚的，无差别的。2. 隐修者。〔达〕

རིས་སྤྱོད་བ། (原注缺) 抛弃。

རྩ། གཡས་རྩ་གཡོན་རྩ་དང་དམག་རྩ་ཉ་བུ་དང་།

ཕྱགས་འཛོལ་བ་པོ། 1. 右翼，左翼之翼。2. 軍
队。3. 牧牛者。

【增】1. = རྩ། 兽角。2. = རྩ། 部，部分，段。

3. 旗 (如蒙古之盟旗)。〔达〕 虚字，有
“在、到、入于”之义。〔本〕 (同) རྩ་བ།

རྩ་རྩ། རྩ་རྩལ་བྱེད་ཤིང་། 浆，槽。

རྩ་རྩ་འཛིན་བ། རྩ་པའམ་རྩ་འཛིན་པོ་གས་

པའང་བྱེད། 船师，掌帆者。

རྩ་རྩྱུག་པ་པོ། དམག་མི། 列队者 (藻)。军队。

རྩ་རྩྱུགས། དམག་མི་རྩ་རྩྱུགས། 列队，排队。

【增】排开。〔四〕

རྩ་ང་། (原注缺) 憎恶，嫉妒，怀恨。

རྩ་ངར་པོ། རྩལ་ཚགས་པོ་འཕམ་མི་རྩ་ངར་པོ། 1. 精
細。2. 性急。

རྩ་ཉ། རྩ་ཉ་རྩ་ཉ། 广木香 (药名)。

རྩ་དར། དམག་གི་རྩལ་མཚན་དམག་དར། 軍旗。

【增】西藏的三角形軍旗。〔达〕

(同) རྩ་མཚན།

རྩ་འདྲལ་པོ། རྩ་ཐད་གཙུག་པོ་པ། 角直向前。

རྩ་འདྲིན་བ། གཡུལ་འབྱེད་ཁ་པོ་པའམ་རྩ་འདྲིན་
པ་པོ། 指揮員，队长。

རྩ་རྩ། (注同上)

རྩ་དཔོན། དམག་མིའི་གཡས་རྩ་ལྗེ་གཅིག་གི་དཔོན་
པོ་ཉ་བུ། 队长，一队之官。

རྩ་བ། གཡས་རྩ་གཡོན་རྩ་དང་དམག་རྩ་ཉ་བུ་དང་
ཕྱགས་འཛོལ་བ་པོ། 1. 右翼，左翼之翼。2. 軍
队。3. 牧牛者。

【增】1. = རྩ་གྱུར། 牦牛毛的帳幕。2. =
འབྱོག་པ། 牧人。〔达〕 (同) རྩ།

རྩ་མ། (原注缺) 乳皮，酪。

【增】凝乳，西藏中部用作酵母。〔达〕

རྩ་མཚན། དམག་གི་རྩལ་མཚན་དམག་དར། 軍旗。

【增】器械。〔四〕 (同) རྩ་དར།

རྩ་འཛིངས། རྩ་འཛིངས་རྩ་འཛིངས་པ། 变乱，紛
乱。【增】夹攻。〔四〕

རྩ་འཛིངས། རི་དགས་རྩ་རྩྱུག་པོ། 鹿鳴声，呦呦。

རྒྱ་གཞི། (原注缺) 【增】优雅, 秀丽。〔达〕

རྒྱ་པ། (原注缺) 聚拢。

【增】屈, 弯曲。〔达〕 灰条菜。〔四〕

རྒྱ་རྒྱ་པ། (原注缺) 聚拢。

【增】物繁碎。〔四〕 (同) རྒྱ་པ།

རྒྱ་། འགྲིག་རྒྱ་ཚེག་ 可以, 行。

【增】1.和, 一同。2.厨房。〔高〕

རྒྱ་ཁང་། མེ་ཁང་མིང་འདུལ་བའི་སྐབས་སུ་དེ་

ལས་གཞན་དུ་སྒྲུང་། 净厨, 灶房, 律中另有所指 (包括仓房, 库房, 厨房等)。

རྒྱ་ཁྲུལ་ཟ་བ། ཁྲོ་ཁྲོ་ཟ་བའམ་གཏུག་པོ། 忿怒, 猛烈。

རྒྱ་བ། ཚེག་པ། 可以。

【增】1.适当, 相宜。2.可, 如: འདི་བདག་གི་ཡིན་ན་ཅི་མ་རྒྱུང་། 这若为我的, 则有何不可。

3.西藏中部口語和近代著作中, 此字有“虽然”之义 (在動詞語根后), 如: མི་དགོས་་་

རྒྱུང་། 虽然不必要。〔达〕

རྒྱ་མི་རྒྱུང་། འགྲིག་མི་འགྲིག་ 可不可以。

【增】淨不淨 (佛)。〔本〕

རྒྱུང་། (原注缺) 可。

རྒྱུ། གངས་རྒྱུ་རྒྱིང་པ་ཉླ་བུ། 崩落, 如崩落

之雪块。【增】= ཉླ་བ། 滑, 溜, 溜下之物, 落下之巨块。〔达〕 洪水。〔高〕

རྒྱུ་རྒྱུ་པོ། (原注缺) 崩落, 坍下。

རྒྱུ་ཚེས། རྒྱ་ཚོན་བྱ་བའམ་གྲུབས་ཚས། 收拾,

預备, 准备。

རྒྱུ་པ། གཤམ་པའམ། 遮蔽, 隱藏。

【增】1.衝进, 进攻, 襲击。2.加入爭鬥。

3.关闭, 封閉。〔达〕

རྒྱུ་རྒྱུ་བྱེད་པ། (注同上)

རྒྱུ། གསུམ་པོའམ་མངའ། 腹, 胎, 子宫。

【增】或作 རྒྱུམ་མ། 1.黑暗, 昏暗。2.土耳其国。〔达〕 1.怀中。2.怀抱。3.孵。〔本〕

(同) རྒྱུམ་མ།

རྒྱུ་རྒྱུ་ལྟུགས། མངའ་རྒྱུ་ལྟུགས་པ། 入胎。

རྒྱུ་པ། བག་པའི་མིང་། 猪。

རྒྱུ་མ། གསུམ་པོའམ་མངའ། 腹, 胎。

【增】孕妇。〔本〕 (同) རྒྱུམ།

རྒྱུ་སྒྱུར། རྒྱུར་བ་རྒྱུ་སྒྱུར་ཉླ་བུ། 腐坏, 如奶渣腐酸。

རྒྱུ་འྲི། ག་རྒྱུ་པའི་རྒྱི་དྲུག་པ་ཉླ་བུ། 腐味,

臭, 如肉腐烂后之臭味。(同) རྒྱུ་སྒྱུར།

རྒྱུ་བ། ཉི་མས་ཚ་བས་ག་རྒྱུ་ལྟུགས་མིང་པ།

腐烂。【增】1.破烂, 腐败。2.变坏, 变酸, 变成恶臭。3.(雪)融化。〔达〕 1.略有气味。2.朽。3.脹死的。〔四〕

རྒྱུ་ལྟུགས། (注同上)

རྒྱུ་སྒྱུར། ག་རྒྱུ་པའི་རྒྱི་དྲུག་པ་ཉླ་བུ། 腐味, 如肉腐烂后之臭味。

【增】物破自落。〔四〕 (同) རྒྱུ་འྲི།

རྒྱུ་ཀྲང་། རྒྱུ་ཁྲིག་ཚང་རྒྱིང་པ། 骨架, 骨骼

རྒྱུ་ཁྲ། I. རྒྱུ་ཁྲུལ་ཟ་བའམ། 忿怒。

II. རྒྱུ་པ་བསྐྱེད་པའི་ཁྲ་བ། 骨头湯, 熬骨之汁。(同) རྒྱུ་ཐང་།

རྒྱུ་གོང་། ཞག་ཚེ་རྒྱི་མ་ཡང་མེད་པའི་རྒྱུ་པ།

枯骨, 全无油脂之骨。

རྒྱུ་གོང་རྒྱུ། བསྐྱེད་པ་ཐ་མའི་ཚེ་རྒྱུ་གོང་དེ་

ཅམ་བསྐྱལ་ནས་འཚ་བའི་རྩམ། 煮骨时 (佛)，
末劫时，煮枯骨而生活之时。

རྩམ་གྱི། རྩམ་པའི་གྱི། 骨饰，骨制之装饰品。

རྩམ་ཅན། རྩམ་པ་ཡོད་པ། 有骨气，有毅力。

【增】姓氏。〔四〕

རྩམ་ཆིངས། ཅའི་མིང་། 縛骨 (藻)。脉。

(同) རྩམ་འཆིང་།

རྩམ་ཆེན། རིགས་མཐོ་པོ་ལའང་། 1. 大骨。

2. 种姓高贵。

རྩམ་འཆིང་། ཅའི་མིང་། 縛骨 (藻)。脉。

(同) རྩམ་ཆིངས།

རྩམ་ཐང་། རྩམ་པ་བསྐྱལ་བའི་ཁྲ་བ། 骨汤。

熬骨之汁。(同) རྩམ་ཁྲ།

རྩམ་པ། ལུས་ཀྱི་གཙང་རྩམ་པ་ཉ་བ། 骨头。

【增】或作 རྩམ་ 等于 རིགས། 种族，世系，
家族。〔达〕

རྩམ་སྤལ། ལན་ལག་ཉ་བ། 龟，鳖。

རྩམ་སྤལ་ཅན། སྤལ་ཉ་པ་ལའང་། 有鳖 (藻)。

辰宿月 (四月)。

རྩམ་སྦྱོས་པ། རྩམ་པར་ཆགས་པའི་མཛེན་བྱ་ཉ་

བ། 骨瘤，骨上所生之刺瘤。(同) རྩམ་མཛེན།

རྩམ་མིག་ཁོལ། ན་བའི་མིང་ལའང་། 病名。

རྩམ་ཚ། ཉི་དུ་ཐུན། 亲属，兄弟。

རྩམ་ཚགས། རྩམ་པའི་བར་མཚམས་ཚགས། 骨节。

རྩམ་ཚ། བུས་མོངས། 膝，膝盖。

རྩམ་མཛེན། རྩམ་པར་ཆགས་པའི་མཛེན་བྱ་ཉ་བ།

骨瘤，骨上所生之刺瘤。(同) རྩམ་སྦྱོས་པ།

རྩམ་ཐོང་། འགྲོན་བྱ། 貝壳，貝壳货币。

རྩམ་གཟེབ། བཀས་པའི་མིང་། 籊骨 (藻)。

皮肤。【增】=བཀས་པ། [达]

རྩམ་རིགས། གདུང་རྩམ་རིགས། 族姓，血统，
种族。

རྩམ་ཤིང་ན། ན་བའི་བྱེ་བྱག་ 脊骨痛，病之一种。

རྩམ་གཟེབ། ས་ཞིས་རྩམ་པའི་གཟེབ་ན་ཡོད།

骨缝，如說：香肉在骨缝中。

རི་སྐྱན། ཡོད་རི་སྐྱན་ཟེར་བ་ཉ་བ། 稀少，决
不，如說：“岂能有”“决不能有”。

【增】通常写作 རི་ཀྱན། [达]

རི་སྐྱོང་། ཡོད་ལ་རི་སྐྱོང་། 满愿，心满意足。

【增】或作 རི་བ་སྐྱོང་། 天堂，极乐国。〔达〕

རི་ཁ། [梵] རི་མ་ཉ་བུའི་རིས། 图画，图形，
条纹。【增】交。〔四〕

རི་འཁང་། རི་བས་འཁང་ར་བྱེད་པ་ཉ་བ། 抱
怨，如由失望而抱怨。【增】冒犯。〔达〕

རི་ཁྲོན། གོང་ཁ་འཁྲོ་སང་ངས། 消费，損減，
支出。【增】1. 希望。2. 信頼，凭恃。〔达〕

རི་ཁྲོན་མེད་པ། ཅུང་མི་ཟ་བ། 不耗費。

【增】=རི་ཁྲོས་མེད་པ། 无希望，失望。〔达〕

རི་གཅིག་རི་གཉིས་སོགས། རྩལ་ཅུ་རི་གཅིག་
གཉིས་སོགས། 六十一，六十二等。

རི་ལྷག་ རྩ་ཞིག་ 櫻栂草。

རི་ལྷར་ཕོགས། ལུན་རི་ཅི་ཅམ་ཕོགས་པ། 极长
久，极久远。

རི་ལྷོས། ལྷོ་གདང་བའམ་རི་བ་བྱས་པ། 希望，
指望。

རི་ཐག་ཆད། རི་བ་མེད་པའམ་ཡི་ཐུག་པ། 絕望，失望，灰心。

རི་དོགས། རི་བ་བྱེད་པ། 希望。

【增】希望和恐惧。〔达〕

རི་ལྗ། ལྗ་ནག་ལྗ་བྱ། 牛毛帳篷。

【增】后藏所制的盾。〔达〕

རི་ནག (原注同上) 黑牛毛帳篷。

རི་སྒམ། (原注缺) 毛呢，羊毛毯。

རི་བ། ཡིད་ལ་དོན་གཉེར་བྱེད་པ། རི་བ། 希望，希求。

【增】山羊毛。〔达〕

རི་བ་ཐོབ་འདོད། འདོད་ཆགས། 貪心。

རི་མང་། སྤྱི་མང་། 多数，大众。

རི་མོས། རིས་མོས། 依次，輪流。

རི་མ། བུད་མེད། 妇女。

རི་ཞིག དུས་རྒྱུད་ཟད་ཅིག 暂时，一时。

རི་རིམ་ཅམ། གཅིག་རི་ཅམ། 一个。

རི་རི་ནས། སོ་སོ་ནས། 各各，个别地。

རི་ལྷག རི་བྱ་དང་ལྷག། 山羊羔及綿羊羔。

རི་ཤིག རི་ཞིག་ལའང་། 頃刻，暂时。

རི་པ་འི་འདབ། ཤིང་རྩྭ་པ། 樺樹。

རི་ས། རི་བའི་ས་མ། 希望的地方，希望所寄托之处。【增】=རི་བའི་གནས། 〔达〕

རིག་དགའ། (原注缺) 难得到，难触証(佛)。

རིག་དགའ། ལྷན་ཚང་མ་ལའང་། 触喜(藻)。

妓女。(同) རིག་འཛིན།

རིག་དུག འབྲིག་སྤྱོད་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ན་ཚ། 梅毒。

རིག་ལྡན། རྒྱུད་དང་རྒྱུད་ལྟ་ལའང་། 具触(藻)。

1. 风。2. 风神。

རིག་པ། ལུས་ཤེས་ཀྱིས་རིག་པ་ལྟ་བུ་ཚར་བའི་རྟིན་

བྱེད་དོ། 触，接触。【增】1.= ཐོབ་པ་ 或

ཐུག་པ། 获得，达到。2. 感觉。〔达〕

རིག་པ་ལས་བྱུང་བ། ཚར་བའི་བྱུང་བ། 触生

(藻)。受蘊(佛)。

རིག་པའི་བས། བས་བཞིའི་ནང་ཆན་ཞིག་ལྟ་སེམས་

སེམས་བྱུང་བྱས་བྱེད་བས་རིག་པའོ། 触食(佛)，

四食之一，能增益心心所者，为触食。

རིག་པའི་ཟླ་བ། རྟོན་ཟླ་ལྟ་བུ། 触月(藻)。

阴历五月。

རིག་བྱ། ལུས་ཤེས་ཀྱིས་རིག་པར་བྱ་བའམ་ལུས་ཤེས་

ཀྱིས་བཟུང་བའི་དོན་གང་ཡིན་པའོ། 所触，触坐

(佛)，身識所触，身識所取义。

【增】感觉。〔达〕 接触，感触。〔法〕

རིག་བྱ་སྤྱི་མཆེད། ལུས་ཤེས་ཀྱིས་རིག་པར་བྱ་བ།

触处(佛)，身識之所触。

རིག་བྱ་ངན། གཤེན་མ་ར་མགོ་ལའང་། 恶触(藻)。

莢藜。

རིག་བྱེད། རྒྱུད་ལྡན་རྒྱུད་ལྟ་ལའང་། 能触(藻)。

1. 风。2. 风神。

རིག་མ། (原注缺) 触女(佛)。

རིག་ཐུང་། ཉམས་ཐུང་ལྟ་བུ། 領受，經驗。

རིག་འཛིན། ལྷན་ཚང་མ་ལའང་། 持触(藻)。

妓女。(同) རིག་དགའ།

རིག་བྱིག དངོས་སུ་རིག་ནས་བྱིས་པའམ་བྱིན་བྱིས་

ལྟ་བུ། 亲自接触后的記錄。

རིག་གཟིགས། (注同上)

རིགས་པ། བྲིགས་པ། 剃。

རིང་བ། ཀྱང་པ་གཅིག་ཕྱེས་རིང་ཕྱ་ཕྱ་རིང་ས་

ཕྱ་ཞེས་པའང་སྤང་། 单条，如线香，亦作

རིངས་ཕ། 【增】1.香錠。〔达〕 2.=འབྲེལ་

མེད། 不相联的。〔法〕 3.錠子药。〔四〕

རིངས་འབྲེལ་ས། ནང་དུ་འབྲེལ་པ་ཕྱིར་རིངས་པ།

色厉内荏，外强中干。

རིངས་པ། གཙང་ལྷག་རིངས་པ། 坚硬，强项。

རིངས་པོ། ལྷག་ལྷག་ཕྱིར་མི་མེས་པའི་མི་མ་རྒྱུངས་

པ་ལྷ་ཕ། 顽强，强硬。

【增】1.僵硬。2.单独，孤单。〔达〕

རིད་དོ། ཡིན་ནོ། 是啊！

རིད་མ་རིད། ཡིན་མ་ཡིན། 是不是。

རིས་པ། (原注缺) 谨慎，精勤，耐久。

【增】强壮，强有力。〔达〕

རིས་ཞིག (原注缺) 谨慎 (命令词)。

རིས་རིས། (原注缺) 精勤，积极努力。

【增】尽力做。〔四〕

རིའུ། རའི་ཕུ་ག། 山羊羔，小山羊。

རིའུ་མིག་ མིག་མིག་ 格子，棋盘格子。

རིས། རི་བས་དང་འགྲོ་རིས་ཆེས་རིས་ལྷ་ཕ། 1.由

希望 (རི的第三轉声)。

2.替换，轮流。

【增】=མཚམས་མཚམས་པ་ 或 རིས་འགའ།

間或，有时。〔达〕

རིས་འགའ། འགའ་ཞིག་ཏུ་ལྷ་ཕ། 有时，偶尔，

間或。【增】一类 (古譯)。

〔本〕

(同) རིས་ཅ་ན། རིས་མོ་ཕྱས་ནས་འཛོག་ 輪替，輪

流休息。

རིས་སྤྲུལ། རིས་འགའ་ཞིག་སྤྲུལ། 有时，

有机会。

རིས་མ། ཕྱད་མེད་ཟེར་རི་མའས། 女人，似即

རི་མ།

རིས་མོ། འགྲོ་རིས་པའི་རིས་ལྷ་ཕ། 輪流。

【增】班。〔四〕

རིས་ཅ་ན། འགའ་ཞིག་ཏུ་ལྷ་ཕ། 有时，偶尔，

間或。(同) རིས་འགའ།

རིས་གཟུང་དང་ཕྱོག་ཉིས་པ་སོགས། གཟུང་

ཉི་མ་སོགས་དང་རྒྱ་ཏུ་ལ་བརྒྱད་པ་མཇུག་རིང་་་་

དྲུག་པ་ཟེར། 第一曜，第二曜等，日曜等，

罗睺第八，彗星第九。

རོ། བྱངས་ཀྱི་དྲུག་དང་མི་བའི་རོ་དང་ཞིས་པོ་ཕྱོ་

བའི་རོ་ནི་ཕྱོ་ཡིས་བྱང་བར་ཕྱ་བའས་ཕྱེད་དབང་་

པོས་བཟུང་བའི་རོ་གང་ཡིན་པའོ། 1.六。

2.死尸，味，滋味。【增】1.=ཕྱོ་བ་ 或 བཟུད་

或說 རོ་བཟུད། 2.=རོ་མ། 渣滓，残余，沉

淀。3.軀体，壳軀，特指兽类的軀体。〔达〕

灰尽。〔高〕

རོ་བརྒྱུང་གཉིས། ཅ་རོ་བརྒྱུང་གཉིས། 左右二

脉。

རོ་ཁང་། མཆད་པའས། 坟墓。【增】1.未葬

以前停灵枢处。2.密教的火葬场。〔达〕

རོ་སྒྲམ། རོ་འཇུག་པའི་ཟ་མ་རྟོག་སྒྲམ། 棺材。

རོ་སྒྱུར། ག་སྒྲན་སྒྲོད་པའང་། 1.变味。2.調味

品，香料。

རོ་བརྒྱ་བ། བདུད་ཅིད་མིང་། 百味 (藻)。

甘露。

རོ་མངར་མིང་། ཕུ་རམ་མིང་། 甘味树 (藻)。

甘蔗。

རྩ་གཅིག་དུ། རང་བཞིན་གཅིག་དུ་འདྲ། 1. 一味
(佛)。2. 同一性質。

རྩ་མཚེག (原注缺) 妙味。

རྩ་ཉ། ལྷ་ཉ་དཀར་པོ། 鉛，錫。

【增】= རྩ་ཉ། [达]

རྩ་སྦྱོམ་ས། རྩ་པ་རང་བཞིན་མཉམ་དུ་བྱས་པའམ་
བྱེད་པའི་མིང་། 等味 (西藏迦举派之修法)，
使功能自性平等。

རྩ་སྦྱོང། ལུས་ཀྱི་རྩ་སྦྱོང། 上身，上半身。

【增】胸膛。〔四〕

རྩ་ཐབ། (原注缺) 焚尸炉。(同) རྩ་སྦྱོག་གནས།

རྩ་འཕྲས། (未詳)

རྩ་དྲུག་ མངར་སྦྱར་པ་ཁ་བ་བསྐྱ་བ་ཆ་བ་ལན་ལྔ་
དྲུག་པོ། 六味：甜、酸、苦、淡、辣、咸。

རྩ་བདེའ་བ། རྩ་ཞིས་པོ། 美味，香味。

རྩ་ལྷན། I. སྦྱོག་པ་ལའདྲ། 1. 有味。2. 蒜。

II. ལྱེ་དབང་པོའམ་ལྱེ་ཡི་མིང་། 舌。

【增】1. 葡萄。2. 龙胆草。〔达〕

(同) རྩ་མྱུང་། རྩ་འཛིན། རྩ་ཤེས།

རྩ་ལྷན་གནས། དུར་ཁྲོད། 尸林，坟墓。

(同) རྩ་ཡི་གནས།

རྩ་ལྷན་མ། ལྱ་མཚེ་འི་མིང་། 有味女(藻)。海。

རྩ་ལྷན་ཤིང་། ལྱ་ན་འབྱུས་ཤིང་། 葡萄树。

རྩ་བྱོ་བ། རྩ་ཞིས་པོ་བྱོ་བ་ཉུ་བ། 味美。

【增】1. 味濃。2. 有嚼头儿。〔四〕 (四
无 བ་字)

རྩ་མ། ཉིག་ས། 渣滓。【增】1. 凡物精液被
提所剩的渣滓。2. = ལྷ། 草。〔达〕

རྩ་མ་ལས། ན་ཆ་རྩ་ཉིག་ས་ཉིག་ས་ལས་པ་ཉུ་བ།
留残余，如余留病根，留渣滓。

(同) རྩ་ལས།

རྩ་མེད། ལུ་མེད་ལའདྲ། 1. 无味。2. 无痕迹。

རྩ་མུག་ས། འདས་བག་ཉུར་རྩ་བའི་འདས་
མུག་ས་དང་ཆ་དམུལ་འཁོར། 1. 烂如泥之腐尸。
2. 热地狱，近边 (佛) 之一。

རྩ་མུག་ས་འདས། (注同上)

རྩ་མྱུང་། ལྱེ་དབང་པོའམ་ལྱེ་ཡི་མིང་། 尝味
(藻)。舌。(同) རྩ་ལྷན། རྩ་འཛིན། རྩ་ཤེས།

རྩ་མྱུང་བ། ཁ་ལ་རྩ་མྱུང་བ་ཉུ་བ། 尝味。

རྩ་སྦྱོང། ལུས་ཀྱི་རྩ་སྦྱོང། 下身，下半身。

རྩ་ཅ། (原注缺)

【增】或 རྩ་བཅའ། 色欲，肉欲。〔达〕

རྩ་ཆན། རྩ་འི་ཆེན་ནས། 死尸之大便。

རྩ་འཛིན། ལྱེ་དབང་པོའམ་ལྱེ་ཡི་མིང་། 持味
(藻)。舌头。(同) རྩ་ལྷན། རྩ་མྱུང་།
རྩ་ཤེས།

རྩ་ཟན། ལྱ་ན་པོའི་མིང་། 吃尸 (藻)。罗刹。

རྩ་ཡི་གེ་སར། ལ་བུར། 味蕊 (藻)。冰片。

རྩ་ཡི་གནས། དུར་ཁྲོད། 尸林，坟墓。

(同) རྩ་ལྷན་གནས།

རྩ་ལངས། ཤི་བའི་རྩ་ལངས་པ་བྱེད། 死尸惊起。

【增】詐尸。〔四〕

རྩ་ལས། ན་ཆ་རྩ་ཉིག་ས་ཉིག་ས་ལས་པ་ཉུ་བ། 留
残余，如余留病根，留渣滓。
(同) རྩ་མ་ལས།

ར་ཤེས། ལྷེ་དབང་པོ་ལ་ལྷེ་ཡི་མིང་། 知味

(藻)。舌。(同) ར་ལྷན། ར་ལྷུང་།

ར་འཛིན།

ར་སྤྲེག་གནས། (原注缺) 焚尸处。

(同) ར་ཐུབ།

ར་བསྤྲེགས་པ། སྤེ་ར་མེ་ལ་བསྤྲེགས་ཟིན་པ།

尸体已焚化。【增】化骨殖。【四】

རྒྱ (原注缺) 包裹。【增】= རྒྱ་པོ། 【法】

རྒྱ་གོ། ཁ་རྒྱ་གོ་ཉི་ཤུ། 默然，默默不语。

རྒྱ་གོ། གནོན་ནོ་ཉི་ཤུ། 压制啊！

རྒྱ་ན། གནོན་ན་ཉི་ཤུ། 若是压制。

རྒྱ་པོ། གཤམ་རིས་ཁ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ 黑紋青色。

【增】1. 黑，如 ལྷེ་རྒྱ་ 或 པོ་རྒྱ་ 烏鴉。

2. = རྒྱ་པོ། 带紅色的，棕黃色 (指岩石)。

【达】(同) རྒྱ་རྒྱ་

རྒྱ་མ། ག་མའམ་བྱིས་པ་སྤྲེ་སྤྲེ་བསྤྲེ་བྱི་བྱི་བྱི་བ།

胎衣，胞衣。

རྒྱ་རྒྱ་ གཤམ་རིས་ཁ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ 黑黝黝

的，黑紋青色。(同) རྒྱ་པོ།

རྒྱ་ས་པ། སྤྲེ་གས་པོ། 朋友。

རྒྱ་ས་བྱེད་པ། ལས་ཀ་ལ་ར་ས་དང་བྱེད་པའམ།

帮助，援助。【增】依附。【四】

རྒྱ་ས་རམ་བྱེད་པ། (注同上)

རྒྱང་། གཡང་ས་རྒྱང་རྒྱང་། 山谷。

【增】峡谷，險隘之狹路，山間裂隙。【达】

农业区。【本】(同) རྒྱང་རྒྱང་།

རྒྱང་སྤྲེ་བ། (未詳)

རྒྱང་རྒྱང་། གཡང་ས་རྒྱང་རྒྱང་། 山谷。

(同) རྒྱང་།

རྒྱང་ཉམས་པ། ལུས་སྤྲེ་བས་ཉམས་པ་སྤྲེ་འོ་བུས་

ནག་པོར་གྱུར་པ་ཉི་ཤུ། 衰弱，体力衰退，顏色黯然，形容憔悴。

རྒྱང་སྤྲེ་བ། (注同上)

རྒྱང་པ། གས་ཤིག་ཟེར། 一种衣服。【增】或

作 རྒྱང་པོ། 僵硬，不能帮助自己的。【达】

རྒྱང་རྒྱང་པོ། ཉམ་ཉམ་པོའམ། 匆遽，急忙。

རྒྱལ། I. ཞིང་མོས་པའི་རྒྱུ་རྒྱལ། 犁沟，耕地后之沟痕。【增】深渊，深谷，陷坑。【达】

(同) རྒྱལ་ཀལ།

II. ལུང་པའི་གཡས་རྒྱལ་གཡོན་རྒྱལ་དང་ཕྱི་མོས་ཕྱི་པར་རྒྱལ་ཉི་ཤུ། 1. 边，如谷之右边左边。2. 游戏。

རྒྱལ་འགྲོ། གཟུང་མིག་དམར་ལའང་། 1. 游行。

2. 火曜。

རྒྱལ་ཀལ། ཞིང་མོས་པའི་རྒྱུ་རྒྱལ། 犁沟，

耕地后之沟痕。(同) རྒྱལ་I.

རྒྱལ་སྤྲེ་བ། ལུས་སྤྲེ་བས་རྒྱལ་སྤྲེ་བ། 嬉戏。

རྒྱལ་སྤྲེ་གོ། གར་མཁན་མ། 舞女。

རྒྱལ་ཆ། སྤྲེ་སྤྲེ་སྤྲེ་སྤྲེ་རྒྱལ་ཆ་སྤྲེ། 乐器。

རྒྱལ་ཕྱིང་། ཕྱིང་མ། 游戏。(同) རྒྱལ་ཕྱིང་།

རྒྱལ་ནང་། ཞིང་མོས་པའི་རྒྱལ་ནང་། 沟中，耕地之犁沟内。

རྒྱལ་གནས། ལྷེ་སྤྲེ་མིང་། 乐居(藻)。天神。

རྒྱལ་པ། ཉམས་སྤྲེ་བསྤྲེ་བ། 嬉戏，游戏。

【增】1. = ལྷེ་པོ། 2. = ལྷེ་སྤྲེ་པོ་ 或

ཚོགས་ཟ་བ། 享受，与妇女娱乐，饮酒，欢乐。〔达〕

རྩལ་པའི་དོ་རྩེ། རྩེ་དོ་རྩེ་ཐག་འཕུང་ལའང་།

1. 游戏金剛（佛）。2. 欢喜金剛（本尊名）。

རྩལ་པའི་གནས། ལྷ་གནས་སམ་ནས་གཤམ། 游戏处（藻）。1. 天界。2. 虚空。【增】戏台，娱乐场所，游玩的树林。〔达〕（达无པའི་字）

རྩལ་པའི་ས། ལུས་ཅེན་ལྷ་གནས། 游戏处（藻）。天界。【增】=མཐོ་རིས་གནས། 〔达〕

（同）རྩལ་གསུམ་གནས།

རྩལ་མེད་བ། བར་མཚམས་མེད་པ་ལྷ་བ། 无間隙。

རྩལ་མ། སེལ་རྩལ་དང་ཆ་ལང་ལྷ་བ། 乐器。

【增】音乐，乐声。〔达〕

རྩལ་མ་ཁྲོལ་ཁྲོལ། རྩལ་མ་རི་རྒྱ་གསེལ་བའམ་སེལ་སེལ་བྱེད་པ་ལྷ་བ། 乐器之响声。

（同）རྩལ་མ་སེལ་སེལ།

རྩལ་མ་མཁན། གར་མཁན་མ་ལྷ་བ། 奏乐者，如舞女。【增】音乐家，歌曲家。〔达〕

（同）རྩལ་མ་བ།

རྩལ་མ་འཁྲོལ། རྩལ་མ་རི་རྒྱ་གསེལ་བར་བྱེད། 奏乐。

རྩལ་མ་བ། གར་མཁན་མ་ལྷ་བ། 奏乐者，如舞女。【增】乐舞生。〔四〕

（同）རྩལ་མ་མཁན།

རྩལ་མ་སེལ་སེལ། རྩལ་མ་རི་རྒྱ་གསེལ་བའམ་སེལ་སེལ་བྱེད་པ་ལྷ་བ། 乐器之响声。

（同）རྩལ་མ་ཁྲོལ་ཁྲོལ།

རྩལ་མོད། ཞིང་མོད་བྱེད་བཞིན་པ། 耕，在耕地。

རྩལ་ཅེད། ཅེད་མ། 游戏。

【增】玩耍。〔四〕（同）རྩལ་རྩེད།

རྩལ་ཅེད་དགའ། འདོད་ལྷའི་བྱ་ལའང་། 1. 喜游玩。2. 欲天（爱神）之子。

རྩལ་མཚོ། ནང་གི་མཚོ་དང་གུངས་བདུན་ལའང་།

1. 香水海（佛），内海。2. 七数。

རྩལ་མཚོ་བདུན། （原注缺）七香水海（佛）。

【增】波浪柔和，以风为音乐而跳舞的七个湖。〔达〕（达作རྩལ་པའི་མཚོ་བདུན་）

རྩལ་གསུམ་གནས། ལུས་ཅེན་ལྷ་གནས། 三戏居（藻）。天界。（同）རྩལ་པའི་ས།

རྩལ་གསོད་བ། （未詳）

རྩལ་བསད་བ། （未詳）

བྲག་བྱེད། འཛོམས་པར་བྱེད་དམ་རྒྱུད་མོས་པར་བྱེད། 破坏，摧毁，毁坏。

བྲག་མ། （原注缺）

【增】1. 稀少的。2. 散乱的，散布的。〔法〕

བྲག་ཡིང་། མེད་པར་བཟོ་ཡིང་། 要毁坏，要毁灭。

བྲགས་བ། མེད་པར་བྲགས་ཐེན་པ་ལའང་། 1. 已坏。2. 已经毁灭。

བྲང་། （未詳）

བྲངས་བ། ལུ་བསྐོལ་བའི་བྲངས་པའམ་བྱོད་སྒྲིལ་པའི་རྒྱུ་ལྷ་བྱ་དང་ཁ་བྲངས། 1. 水蒸气，如沸水之气或因热而生之云。2. 口中呵气。

བྲངས་པར་བཅོས། མོག་མོག་བཅོས་པ་ལྷ་བ། 蒸食，如蒸馒头。

བྲངས་མ། （原注缺）1. 蒸气。2. 下等种姓之女。

བྲན་སྒྲིལ། རྩལ་གྱིང་ལའང་། 1. 湿生（佛）。

2. 树木。【增】或作 ལྷ་ལས་སྐྱེས། 从湿气生出的动物。〔达〕

ཐུན་གང་། གང་མ་ཐུན་པ་ཡོད་པའང་། 湿冷，
凉而潮湿。

ཁྲི་ཅན། རྒྱུ་བཟང་གསེར་ཁྲི་བ་ཏྲ་བ། 潮
湿，湿润。（同）ཁྲི་ཁྲི་ན།

ལྷན་བཅིར་བ། བཅིན་པ་བཤང་བ་ལའང་། 撒
尿，小便。

ཐུན་དུག་ བཞེན་ཡོད་པའི་དུག་ 湿气，有潮湿
之毒。

ཐུག་པ་ལྟར། རྒྱ་མཚོ་ནང་ལྷོ་ཕྱོད་པ། 持躡(藥)。云。

湿，湿润。【增】麦酒。〔达〕
 (同) 湿，湿润。

ཡེ་ཤམ་ཅན། རྩ་བོ་ལའང་། 1.有浪。2.河流。

ཐྲུག་ཆེན། རྒྱ་མཚོའི་ཐྲུག་ཆེན་པོ་དང་རྒྱ་
ཆེན་པོ་ལས་དང་། 1. 海中之大波濤。2. 广大，
偉大。(同) ཐྲུག་མཐེང་།

ལྷ་མོ་ལྷོ། ལྷ་མོ། 有浪(藻)。河流。

ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 海中之大波濤。2. 广大。

(同) ལྷ་པས་ཆེན།

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 多浪 (藻)。郎
波罗花。【增】郁多鉢罗，大数名。〔达〕

ལྷམ་ཁྱིར་བ། (原注缺) 貪取，貪占。

(同) རྩིས་པར་བྱས་པ།

ཐོ་སྒྲིག་བྱ། རྩོད་མེད་ཀླུ་ལ་ཆགས་པའི་རྩུ་ཁྱ་ཤུའི་ཕྱི་ཤ་
པ་རྩོན་པོ་ཁྱ་པ། 酸，霉，如器具上所生如

毛之綠醭。【增】参看 ལྷོ་པ། [达] 等于

ནང་གཤོག་དུག་ 鬼魅纏繞，魔祟附身。〔法〕

ཐུག་པར་གྱུར། མི་མིན་གྱིས་བརྒྱུན་པའི་ལྷགས་
བཅོམ་པ། 被鬼所迷，鬼祟附体。

[illegible]

𑖦𑖳𑖜𑖱𑖪𑖻 (原注缺) 貪取，貪污。

(同) ལྷམ་ཁྱིལ་པ།

ཐུག་ཐུག་པ། མི་མིན་གྱིས་པར་བླངས་པར་བྱས་པ་
ཏི་པ། 被鬼所迷，鬼崇附体。

(iii) शैव धर्म ग्रन्थः।

ཐུ་ལའང་། 1. 被鬼所迷。2. 損害，迫害。

【增】 = ཉང་གཏོན་དྲུག [法]

ཐིག་སྒྲོང་། འབྲས་བུ་སྒྲོང་འཕེལ་མཆན་གྱི་སྒྲོང་།
 ཐིག་མིང་དང་མང་པོ་མཆན་ལའང་། 睾丸，現
 在也指男性生殖器官。(同) ཐིག་རིལ།

५८५॥ (注同上)

ལྷ་མ་ཐུང་བ། ལྷ་མ་རྩམ་བཅོན་བ། 割割，割，
割去舉丸。

ལྷ་མོ་འཕྲུལ་། ལྷ་མོ་འཕྲུལ་པ། སྐུ་ལྷ་མོ་།

ལྷིག་རིལ། རྒྱལ་ཁྲིམས་ལྷིག་རིལ་གྱི་ལྷིག་རིལ་
 རྒྱལ་ཁྲིམས་ལྷིག་རིལ་གྱི་ལྷིག་རིལ་། 舉丸，現
 在也指男性生殖器官。(同)ལྷིག་རིལ་། ལྷིག་རིལ་།

ལྷིག་རླུགས་པ། ལྷིག་རིམ་སྤྱིར་རླུགས་པ། 舉丸
 腫脹，疝氣。

ཡོངས། ཉམས་སྲུངས་ལྷིངས་པོ། 态度严肃。

【增】全部，总。〔达〕（同）ལྷོངས་པོ།

ཐུངས་ཀྱིས། བཟུངས་པར་རིལ་གྱིས། 整的,全部。

ཐུངས་པོ། ཉམས་སྤངས་ཐུངས་པོ། 态度严肃。

(同) ཐུངས།

ཐུང་བུ། ཐུངས་བཟུངས་པའི་བགས་པའི་སྒུ་སྒྲོང་ཉི་མ་

བུ། 皮袋, 如皮制盛油器。【增】1. 全体,

全部。2. 块, 堆, 团。3. = ཀྱལ་བ། [达]

ཐུངས་པ། ཐུ་ཆེ་བ་དང་ཐུངས་པ་ལའང། 1. 广

大。2. 深奥。

ཐུག་པ། གསང་གཅོད་ཕྱིར་ཐུག་ཡོང་ཉི་མ་བུ་དང་

མིད་ཆེས་པའམ་མིད་ཐུག་པ་ལའང། 1. 流出,

如便溺外流。2. 相信, 信任。

ཐུག་ཡོང་། (注同上)

ཐུགས་པ། བ་ལྷ་བར་འོག་ཐུགས་པའམ་གསང་

གཅོད་ཕྱིར་ཐུགས་པ་ཉི་མ་བུ། 泻, 流, 未消化

而泻出, 便溺外流。【增】1. 肿胀。2. 清除。

3. 抛, 颠复, 推倒。【达】 下坠。【四】

ཐུང་། གཞི་བཞི་ཐུང་གི་ཁམས་སོ་ཞེས་དང་། ཡང་

ཞིང་གཞི་བཞི་ཐུང་གི་མཚན་ཉིད་ཅེས་དང་ཉུགས་

པའང་ཟེར། 风, 亦称 风界。【增】1. 气,

气息。2. 佛教的生理学学术语, 指遍于全身

的风气。【达】 (同) ཐུང་གི་ཁམས། ཐུང་པོ།

ཐུང་བསྐྱོད། ཐུང་གཞི་བའམ། 吹风。

ཐུང་འཁོར། ཐུང་གི་ཕྱགས་ཀྱིས་བསྐྱོར་བ། 风车,

由风力旋转者。【增】顺风旗。【四】

ཐུང་འཁོར་བ། འཚིག་པ་ཟ་བ་ལའང། 1. 风车。

2. 恼怒。【增】随风转动, 以示风向的风信

标。【达】 顺风旗。【四】

ཐུང་འབྱིམས་པ། ཐུང་འཁོར་འབྱིམ་པའི་མིང།

旋风。

ཐུང་འབྱིམ་པ། (注同上)

ཐུང་གི་ཁམས། གཞི་བཞི་ཐུང་གི་ཁམས་སོ་ཞེས་

དང་ཡང་ཞིང་གཞི་བཞི་ཐུང་གི་མཚན་ཉིད་ཅེས་

དང་ཉུགས་པའང་ཟེར། 风界 (佛), 动谓风

界, 轻动为风相, 亦称 风界。

(同) ཐུང་། ཐུང་པོ།

ཐུང་གི་བྱ། གནས་བྱ་ཉི་མ་བུ། 飞机。

ཐུང་གི་ཀྱལ་མཚན། འཇམ་ཚན་དང་པོ་འི་མིང་

མཇམ་ཚན་ཡང་། 风幢 (藻)。虹, 亦作 虹。

【增】 (同) ཐུང་གི་བལ། ཐུང་གི་འབྱས་བུ།

ཐུང་གི་སྒྲོག་གི་སྒྲོག་གི་སྒྲོག་གི་སྒྲོག་གི་སྒྲོག་

ཐུང་གི་ཕྱགས། ཐུང་ཕྱགས་ཕྱགས། 风方 (藻)。

西北方。 (同) ཐུང་ཕྱགས་ཕྱགས།

ཐུང་གི་བལ། འཇམ་ཚན་དང་པོ་འི་མིང་མཇམ་ཚན་

ཡང་། 风绵 (藻)。虹, 亦作 虹。

(同) ཐུང་གི་ཀྱལ་མཚན། ཐུང་གི་འབྱས་བུ།

ཐུང་གི་བྱ། (原注缺) 【增】1. 般荼婆王的次

子 (见方广大庄严经)。2. 古印度罗摩故事

中的猴子将军词奴摩那。【达】

ཐུང་གི་བྱ་བུ་བུ། ཐུང་མིང་། 风裔 (藻)。猴。

ཐུང་གི་དབང་བྱ། I. དབྱགས་འབྱིན་བའག་པོ།

风神。 (同) ཐུང་ཉི།

II. ས་རི་མཆོད་མ། 亢宿 (二十八宿之一)。

(同) ཐུང་གི་ཉི་མ།

ཐུང་གི་འབྱས་བུ། འཇམ་ཚན་དང་པོ་འི་མིང་

མཇམ་ཚན་ཡང་། 风果 (藻)。虹, 亦作

虹。

【增】=ཚར་ 或 ཕྱིན་གྱི་མེ་ཏོག་ 雨。〔达〕

(同) ལྷོང་གི་ཀྱུལ་མཚན། ལྷོང་གི་བལ།

ལྷོང་གི་ཤིང་རྩ། ལྷོང་གི་ཤིང་རྩ་ཕྱིན་གྱི་མིང་།

(又) ཕྱིན་དང་རྩ་ལའང་། 风車(藻)。1.云。
2.馬。

ལྷོང་གི་གཤོག་པ། རྩ་མཚན་རིན་པོ་ཆེ། 风翅

(藻)。馬宝(佛)。(同) ལྷོང་ལས་ཀྱལ།

ལྷོང་གི་ཕྱོག་ རི་དགས་ལའང་། 风命(藻)。

鹿。(同) ལྷོང་བཞིན་འགྲོ་བ།

ལྷོང་གི་ལྷ་མོ། སའི་རྒྱུ་མ། 风天女(藻)。亢

宿(二十八宿之一)。(同) ལྷོང་གི་དབང་ཕྱུག་II。

ལྷོང་གིས་བདས་པ། ལྷགས་པས་བདས་པའས་
དེད་པ། 风推动。

ལྷོང་གིས་སྐྱགས། (注同上)

ལྷོང་གྲོགས། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 风友(藻)。

1.火。2.火神。

ལྷོང་དགའ། ལྷ་དང་སྐུལ་གྱི་མིང་ལའང་། 喜风
(藻)。1.龙。2.蛇。

【增】駱駝。〔达〕 (同) ལྷོང་ཟ།

ལྷོང་འགྲོ། འུ་བའི་མིང་། 风行(藻)。烟。

ལྷོང་གྲས། ན་ཚ་ཞིག་ 风病。

ལྷོང་སྒོ། རྒྱུ་ཁུང་ལའང་། 1.风門。2.窗。

ལྷོང་ཀྱུམ། ཕྱོགས་ལའང་། 风增(藻)。方向。

ལྷོང་སྒྲིབ། (原注缺) 障风, 屏风。

ལྷོང་འཇིགས། ལྷོང་འཇིགས་པར་བྱེད་ལྷ་ལྷ་དང་ཙ་

ལྷོང་འཇིགས་འཇིགས་སུ་འདྲི་བཞིན་སྒྲུང་།

使风息灭, 又指息脉中之风。

(同) ལྷོང་གཞིལ།

ལྷོང་གཉིས་འབྱུང་། རྩ་མོང་གི་མིང་། 飲二风
(藻)。駱駝。

ལྷོང་རྩ། ལྷོང་རྩ་གཞི་བར་བྱེད་པའས་བསངས་

པའི་དོན་ལྷོང་རྩ་ཞེས་བྲིས་པའང་སྤྱད་། 风馬(画

在旗上, 作增长好运气的象征), 亦作 ལྷོང་རྩ།

【增】又指此种旗。〔达〕

ལྷོང་འབྱུང་། ལྷོང་སྐུལ། 飲风(藻)。1.龙。

2.蛇。

ལྷོང་ནག་ ལྷགས་པ་དམར་ནག་འཛུབ་པོ། 黑风。

【增】捲着沙土的狂风。〔达〕

(同) ལྷོང་འཛུབ།

ལྷོང་སྐྱོད། ལྷ་ཁོང་དང་ལྷ་རྒྱུ་ལའང་། 风行
(藻)。1.驚。2.烏鴉。

ལྷོང་འཕྱོས་པ། ལྷོང་འཕྱར་བ་ལྷ་བྱ། 风动。

ལྷོང་བྱ་དབང་བོ། སྐུ། 风子王(藻)。猴。

ལྷོང་བོ། གཞི་བ་ནི་ལྷོང་གི་ཁམས་སོ་ཞེས་དང་ལང་

ཞིང་གཞི་བ་ནི་ལྷོང་གི་མཚན་ཉིད་ཅེས་དང་ལྷགས་

པའང་བྲེད། 风, 亦称 風, 亦称 風。

(同) ལྷོང་། ལྷོང་གི་ཁམས།

ལྷོང་འབྱུང་། ལྷ་འདེབས་པ་ལྷ་བྱ། 吹风, 吹。

ལྷོང་འབྱུང་། ལྷ་གའས་ཁོང་སྒྲུང་། 生风(藻)。

孔, 洞。

ལྷོང་འབྱས། ཚར་པ་ལའང་། 风果(藻)。雨。

ལྷོང་དམར། ལྷོང་དགའ་བོ། 暴风。

【增】=ལྷོང་ཆེན་པོ། 〔达〕

ལྷོང་ཅེ། 〔注〕 ལྷ་དང་བྱེད་འདྲི་བ་ཞེས་སྒྲོག་དེ་ལྷ་

ནག་སྐྱོད། 籠子, 烏籠。

ཁྲོད་ཚབས་ཆེ་བ། ཁྲོད་ཆེ་རུ་སོང་བ། 狂风，大风。

ཁྲོད་འཛུབ། ལྷགས་པ་དམར་ནག་འཛུབ་པོ།

暴风。(同) ཁྲོད་ནག

ཁྲོད་གཞིལ། ཁྲོད་འཛོམས་པར་བྱེད་ཉ་མུ་དང་ཅ་

ཁྲོད་འཁྱུལ་འཁོར་ནས་སུའང་འདི་བཞིན་སྒྲང་།

使风熄灭，又指息脉中之风。

(同) ཁྲོད་འཛིལ།

ཁྲོད་བཞིན་འགྲོ་བ། རི་དྲགས་ལའང་། 行步

如风(藻)。鹿。(同) ཁྲོད་གི་སྟོག

ཁྲོད་བཞེན། I. འཆི་བའི་སྐབས་སུ་འདི་བཞིན་

སྒྲངས་པར་བཤད། 乘风，死时如此修。

II. གཟུགས་མེའམ་བྱི་དུར། 乘风(藻)。刺蝟。

ཁྲོད་ཟ། ལུ་དང་སྐལ་གྱི་མིང་ལའང་། 食风(藻)。

1. 龙。2. 蛇。(同) ཁྲོད་དགའ།

ཁྲོད་ཟན། (原注缺) 食风(藻)。蛇。

ཁྲོད་ཟས་ཅན། སྐལ། 食风者(藻)。蛇。

ཁྲོད་ཡོར། ལུ་འི་དར་པོ་ཆེ། 船帆。

(同) ཁྲོད་གཡོར།

ཁྲོད་གཡབ། རྩ་གཡབ་བས་བསེལ་གཡབ་ཉ་བུ།

扇子。

ཁྲོད་གཡོབ། གཡབ་དར་གྱིས་ཁྲོད་གཡོབ་ཉ་བུ།

扇，用扇子扇。

ཁྲོད་གཡོར། ལུ་འི་དར་པོ་ཆེ། 船帆。

(同) ཁྲོད་ཡོར།

ཁྲོད་གཡོར་ཅན། རྩ་ཁང་། 风帆者(藻)。

水室。

ཁྲོད་གཡོར་ཐོགས་པ། ཁྲོད་གཡོར་གྱི་བྱུང་དུ་

འདུག་ཅིང་ལས་དང་ལས་མ་ཡིན་པ་རྟོག་པར་བྱེད་

པའི་གྲུ་རྒྱུངས་པ། 领航员，坐于帆前观察水道之船师。

ཁྲོད་རས། དར་རས་གྱི་མིང་། 薄布。

ཁྲོད་ལས། I. སྐར་ཁུང་ལའང་། 1. 通风之路

(藻)。窗户。

II. རྟ་མཁའ། 虚空，天空。

ཁྲོད་ལས་སྐྱེས། རྟ། 风生(藻)。馬。

【增】=ཁྲོད་གི་ཤིང་རྟ། [达]

ཁྲོད་ལས་དགའ། རྩ་སོང་ལའང་། 喜风(藻)。

骆驼。

ཁྲོད་ལས་ཀྱལ། རྩ་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ། 胜过风

(藻)。馬宝(佛)。(同) ཁྲོད་གི་གསོག་པ།

ཁྲོད་ཤིང་། (未詳)

ཁྲོད་ཤུགས། (原注缺) 风势，风力。

ཁྲོད་ཤུགས་ཅན། ཀྱག་པ་པོའམ་མཁྱེགས་པོ། 有

风势(藻)。1. 跑者。2. 快。

ཁྲོད་ཤོ། (未詳)

ཁྲོད་གསོས། སྐྱོ་བྱུང་དུ་ཁྲོད་ལྔང་བ། 忽然起风。

【增】=ཁྲོད་ལས། 风浪。[达]

ཁྲོད་ལྟ། ལུ་བ་བྱུང་ལའང་། 1. 风神。2. 西北。

(又) དབུགས་འབྱིན་བདག་པོ། 风神。

(同) ཁྲོད་གི་དབང་ལྷག་I.

ཁྲོད་ལྟ་འབྱིན། ལུ་བ་བྱུང་ལྷགས། 风神方(藻)。

西北方。(同) ཁྲོད་གི་ལྷགས།

ཁྲོབས། (原注缺) 【增】1= དམར་པ། 低下。

2. 角落，洞穴，藏物之处。3. 濠沟，坑，池，深渊。[达]

ཁྲོ་བ། (原注缺) 【增】揉，挫败。[四]

ཁྲོག་པ། ས་ནས་རྩོ་ཁྲོག་བཞིན་བའམ་ཐལ་བར་ཁྲོག་

པ་ཏ་བྱ། 1. 翻轉，如从土中翻石。2. 摧毁，如摧为灰尘。【增】1. 破坏，毁灭。2. 引坏，

恶化，受蛊惑。【达】（同）ཐོག་ཐོག་པ།

ཐོག་པ་པོ། ཐལ་པར་ཐོག་པ་པོ་དང་ས་ནས་དྲོ་བཞོག་པར་བྱེད་པ་པོ། 1. 毁坏者。2. 开垦者，翻土中之石者。

ཐོག་ཐོག་པ། ས་ནས་དྲོ་ཐོག་བཞིན་པའམ་ཐལ་པར་ཐོག་པ་ཏ་བྱ། 1. 翻轉，如从土中翻石。

2. 摧毁，如摧为灰尘。（同）ཐོག་པ།

ཐོགས་ཤིག་ས་ནས་དྲོ་ཐོགས་ཤིག་ཐོག་པ། 翻吧，从土里把石头翻出来吧！

ཐོང་། ཐོང་གི་དོན་ལ་སྒྲུང་། 似即 ཐོང་ 字。

ཐོང་དྲ་གྱུར་པ། ཐོང་དྲ་གྱུར་པའམ་ཐུགས་སུ་རྒྱུ་པའི་དོན། 完全理解，了解。

ཐོང་མ། ཐོང་མའི་དོན་དུ་སྒྲུང་། 似即 ཐོང་མ། 乞求，乞討。

ཐོན་ཁུམ། （原注缺）湿浴，吐泻。

ཐོན་ཆང་། （原注缺）酒。

ཐོན་པ། རུའི་ཐོན་པ། 湿，潮。

【增】1. = མཚོས་པ། 未煮的，生的。2. 使潮湿。3. 回答，答复。【达】

ཐོན་པ་གཞུག་སྐྱུག་པ་སྐྱུག་ཏུ་འཇུག་ཏུ་བྱའང་། 使湿，如使吐。

ཐོབ་པ། རུའི་བ་ཐོབས་ཐོབ་ཐོབ་འདུག་ཏུ་བྱ། 翻騰，如水浪翻滚。

ཐོབ་ཐོབ་པ། （注同上）

ཐོབས་ཤིག་བྱིན་གྱིས་ཐོབས་ཤིག་ཏུ་བྱ། 如 བྱིན་གྱིས་ཐོབས་ཤིག་加持吧！

ཐོས་པ། ང་ཀུལ་ལས་ང་ཀུལ་གྱི་སེམས། 傲慢，傲慢心。【增】1. = དམ་པ། 2. 夸张，矜夸。3. 爱

恋，粘附。4. 贪求。【达】 寻趁惯了。【四】

ཐོས་སེམས། （注同上）

ཐོས་ས་པ། ང་ཀུལ་བྱས་པའི་མིང་། 起傲慢。

བཞ་སྐྱེས། རྩེ་རིགས་སམ་རྩེ་རིགས་དང་ཁོད་ས་ཁའི་མིང་ལའང་། 腿生（藻）。1. （古印度的）商人种姓。2. 驂馬口（海中出火处）。（同）བཞ་བྱང་།

བཞ་བརྟན། གསར་དུ་བསྐྱར་པའམ། 新添，增加。【增】= ཐོན་པ། 【达】

བཞ་བྱང་། རྩེ་རིགས་སམ་རྩེ་རིགས་དང་ཁོད་ས་ཁའི་མིང་ལའང་། 腿生（藻）。1. （古印度的）商人种姓。2. 驂馬口（海中出火处）。【增】吠舍，商賈階級，紳士階級。【达】（同）བཞ་སྐྱེས།

བཞ་མེད་པ། སྐྱེ་རངས་གར་བ་དེ་སོ། 无腿者（藻）。初出明相（天亮时）。

བཞ་མེད་འོད་སྒྱུངས། （注同上）无腿护光（藻）。

བཞ་མཛེས། བཞ་ག་རིལ་རིལ་མཛེས་པ། 腿美，腿肉丰满美观。（同）བཞ་ལེགས་ལྷུ་མ་པོ།

བཞ་ལི་བྱི་སྒྲུལ། ནང་བཞའི་བྱི་ག་མཐུག་པོ་ལའང་། 1. 腿外洼。2. 腿之外部肉厚。

བཞ་ར། བུས་མོ་ཡན་ཆད་དུ། 大腿，膝以上。

བཞ་ལེགས་ལྷུ་མ་པོ། བཞ་ག་རིལ་རིལ་མཛེས་པ། 腿圆，腿肉丰满美观。（同）བཞ་མཛེས།

བཞ་ག། ཀྱང་པའི་བཞ་ག། 大腿。

བཞག་དག་ཐོས་ཅད་བཞག་པར་བྱ་བ་དང་རྒྱུད་ཟ་བར་བཞག་ཡོང་ཏུ་བྱ། 摧毁，毁坏。

【增】1. 被舍弃。2. = བཞག་པ། 【达】（达作 བཞག་པ་）遗失。【法】1. 糟蹋。2. 遭瘟。3. 灭。4. 伤害。【四】

བཞུག་བྱ། དག་ཐམས་ཅད་བཞུག་པར་བྱ་ཏུ་བྱ།

当摧毁，当毁坏。

བཞུག་ཡོང་། ལུང་ཟ་པར་བཞུག་ཡོང་ཏུ་བྱ། 将

毁坏，将糟蹋（常为警戒预防的口气）。

བཞུགས་པ། ཐལ་པར་བཞུགས་སོང་ངས་མེད་པར་

བྱས་སོང་། 已毁坏，已毁为灰尘，已消灭。

【增】1.破败。2.玷辱。〔四〕（四无“字”）

བཞུགས་སོང་། （注同上）

【增】可惜词。〔四〕（四作 བཞུག་སོང་）

བཞུང་ཆེས་པ། ལུང་དགས་པ། 过于粗野，太粗。

བཞུང་པོ། ལུང་པོ་ལས་གཏུག་པོ། 粗野，粗暴。

【增】举止粗鲁。〔四〕

བཞུང་ཞུང། ལུང་ཞུང། 粗鲁的动举。

【增】行为不正。〔达〕

བཞུང་མོ། གཏུག་མོ་ལས་ཁོ་བྱེད་མ། 悍妇，粗暴

的女子。

བཞུང་ཆོག་ ཆོག་ལུང་། 鄙语，粗言。

བཞུངས་པ། ཁོས་པའི་སེམས། 愤恨心。

བཞུངས་སེམས། （注同上）

བཞུན་འཇུག་ རྫོན་པར་བྱེད་འཇུག་ཏུ་བྱ། 使潮

湿，弄湿。

བཞུན་པ། རྫོན་པར་བྱས་ཟིན་པ། 已弄湿。

【增】1.=རྫོན་པ། གཤེད་པ། སྤང་པ། 浸透。2.=བསྐྱས་པ་ 或 བྱོགས་སུ་གཏོགས་པ། 聚集，置于一旁。〔达〕

བཞུན་བྱ། ལུང་ལས་བཞུན་པར་བྱ། 湿润。

བཞུབ། ཕྱིན་གྱིས་བཞུབ་པར་བྱ་བ་དང་ལུང་ལས་བཞུབ་པ།

བཞུབ་ཡོང་ཏུ་བྱ། 1.所加持。2.水浪翻动。

བཞུབ་བྱ། ཕྱིན་གྱིས་བཞུབ་པར་བྱ་བ། 所加持。

བཞུབས་པ། ཕྱིན་གྱིས་བཞུབས་ཟིན་པ། 已加持。

བཞུས། མི་མ་ཡིན་པས་ཁོག་པར་བཞུས་པར་བྱ་

བཤམ་རྟགས་བྱེད་ཡོང་ཏུ་བྱ། 1.被鬼魅迷惑。

2.帮助。

བཞུས་བྱ། （原注同上）所迷。

བཞུསས་པ། མི་མིན་གཏོགས་གྱིས་བཞུསས་ཟིན་པ།

迷着，已被魔鬼所迷。【增】=བསྐྱོད་པ།

战慄的，战战兢兢。〔达〕 神鬼见怪。〔四〕

བཞིང་། གཏིང་རིང་དུ་ཟབ་པར་བྱའས་བཞིང་པར་

བྱ་ཏུ་བྱ། 深奥，深远。【增】1.极好。

2.=བརྟན་པ། 坚定，稳固。〔达〕

བཞིང་པོ་འདུག་ བརྟན་པོ་འདུག་གས་ཟབ་པོ་

འདུག་ཏུ་བྱའས་ཕྱིང་པོ་འདུག་ཅེས་སྤང་། 1.稳

固。2.深奥。亦作 ཕྱིང་པོ་འདུག་

བཞིང་བྱ། གཏིང་རིང་དུ་ཟབ་པར་བྱའས་བཞིང་

པར་བྱ་ཏུ་བྱ། 深奥，深远。

བཞིང་ལོག་པ། མི་མཛེས་པར་གྱུར་པ་ཏུ་བྱ། 醜

恶，不美。【增】1.混杂，混乱，秩序紊乱。

2.不可信赖。〔达〕（达无“字”）

བཞིངས་པ། （原注缺）深奥，根深。

བཞུག་པ། རྫོ་བཞུག་པའས་ཡིད་ཆད་པ་དང་ཕྱིར་

བཞུགས་པ་ལའང་། 1.信解（佛），信任。

2.向外流。

【增】=མི་བརྟན་པ། 不坚定，不稳固。〔达〕

བཞུགས་པ། （注同上）

བཞོང་། （原注缺）习惯，成自然。

བཞོང་བ། རྫོང་བ་ལའང་། 惯熟，成自然。

བཞོང་བྱ། （原注缺）所熟悉。

བཞོངས་པ། （原注缺）惯熟。

ལ། རིའི་ལ་དང་འདི་ལ་དེ་ལ་ཉུ་བུ། 1. 山(可翻越之山岭), 山坡。2. 于, 在, 向, 往(虚字)。

【增】1. 数目符号26。2. 蜡[汉], 蜡烛。

〔达〕 1. 岭。2. 处。3. 承上起下。〔四〕

ལ་སྒྲོར། ལྷ་ནག་ཕྱོགས་ལ་འདྲ། 1. 圍繞。2. 中国方面。

ལ་ཁར། (原注缺) 渐近。

ལ་ཁར། རི་ལའི་རྩེ་དྲུ། 山顶上。(同) ལ་ཕྱོག

ལ་ལོར། ལྷ་ར་དྲུ་འཇམ་བུ་གྲགས་པོ། 速, 快。

(同) ལ་འུར།

ལ་བྱ། མིང་ལ་འཛེམས་པ། 面子, 声誉。

【增】政府的禁令(一般指禁止在山区杀害鸟兽)。

〔达〕

ལ་སྒྲོ། (原注缺) 山口。

ལ་བཀལ་བ། རིའི་ལ་བཀལ་བ་ཟེན་པ། 已越岭,

已过关。【增】踰过。〔四〕

ལ་གཅན། ལམ་ལའི་སྒྲོ་ཁྲལ། 关税。

(同) ལ་བཅས།

ལ་གཅན་པ། ལམ་ལའི་སྒྲོ་ཁྲལ་སྤྱད་པ་པོ་འཇམ་གྱི་གས་པ། 关税员, 驻在山中关口之征税吏。

(同) ལ་ཚུགས་པ།

ལ་ཆ། ལྷ་སྒྲིགས་ཆེགས་པ། 火漆, 紫矿渣滓。

【增】虫胶溶成的薄片, 封蜡。〔达〕

ལ་ཉེ། ལྷ་ས་པའམ་དུས་སྤྱོད་རམ་རྩེན་འབྲེལ། 1. 功

能, 能力。2. 择时候(星相之类)。3. 緣起,

机緣。【增】标紀, 痕迹。〔达〕

ལ་བཏགས་པ། ཟ་ཡིག་ལ་ལ་བཏགས་པས་ཟ།

ལ་字足(藏文拼写法中四个系足字之一),

如 ཟ་ 字下系 ལ་ 字足成 ཟ་ 字。

ལ་ཕྱིག ལ་ཆའི་ཕྱིག་པ། 火漆的点滴。

ལ་ཕྱ། སྒྲོ་མང་པོ་བཏབ་པའི་ཁ་ཟས་ཤིག་ལ་རྩ་ཀྱི་

ཞེས་པའི་ལྷ་གར་སྒྲན་ནས་བྱུང་། 欢喜团, 加許多香料的一种食品, 由印度語ལ་རྩ་ཀྱི་变来。

(同) ལ་དྲུ།

ལ་ཕྱོག རི་ལའི་རྩེ་དྲུ། 山顶上。(同) ལ་ཁར།

ལ་ཕྱོད། ཆོས་ལྷ་གྱི་དབུ་ལ་ལ་ཕྱོད་དམར་པོས་

དཀྱིས་བ་ཉུ་བུ། 包头布, 头巾, 如法王以紅布纏头。

ལ་དྲུ། སྒྲོ་མང་པོ་བཏབ་པའི་ཁ་ཟས་ཤིག་ལ་རྩ་ཀྱི་

ཞེས་པའི་ལྷ་གར་སྒྲན་ནས་བྱུང་། 欢喜团, 加許多香料的一种食品, 由印度語ལ་རྩ་ཀྱི་变来。

【增】以蘿卜为主的药用食物。〔达〕 用米,

面, 酥油, 沙糖和作的丸子。〔法〕 (同) ལ་ཕྱ།

ལ་དོན། ལ་ཡིག་དོན་དུ་སྒྲ་དུ་དུ་ལ་ར། 藏文

中表示“在”、“到”、“向”等义的སྒྲ་དུ་

དུ་དུ་ལ་ར་ལ་等虚字。

ལ་འདའ་བ། ལ་བཀལ་བ། 越岭。

ལ་འདས་པ། ལ་བཀལ་བ་ཟེན་པའམ་ལ་བཀལ་བ་ཟེན་

པ་དང་མཐའ་བཅད་པའམ་ཕྱག་བཅད་པ་ལ་འདྲ།

1. 已越度山岭。2. 决断。(同) ལ་བཟླས་པ།

ལ་ནས་འདྲིན། (未詳)

ལ་སྒྲུབ། ལན་ཀྱལ་པ་ཉ་བ། 报复, 报答。

(同) ལ་ཡོགས།

ལ་ཕྱུག [汉] ལྷན་དཀར། 1. 萝卜。2. 茱萸子。

ལ་བ། ལྷན་མོ་ཞེས་པ་དང་སྒྲུབ་པ་ཉ་བ་ཀྱི་གར་

སྐད་དུ་ཀྱི་པ་ལི་ཟེར། 褐衣, 毛織品, 毛呢,

印度語为 ཀྱི་པ་ལི། 【增】1. 毛毡。2. = ལྷ་

བ། 斗篷。【达】 (同) ལ་བ།

ལ་བ་དཀར་པོ། ལྷན་པུ་དཀར་པོ་ཉ་བ་དང་སྒྲུབ་

ཅུ་ཅུ་གསུམ་གྱི་ཐོ་ཞིག་ལའང་། 1. 白褥子, 白

氍毹。2. 三十三天上之白石。

ལ་བ་ཤག ཤོས་ཤིག 衣服之一。【增】无腰带

的上衣。【达】 (达作 ལ་བ་ཤག 或 ལ་བ་ཤ་)

ལ་ས། ལྷང་རྩུལ་སྒྲང་ས་དང་བཅས་པ། 軟草,

平原之小草。

ལ་མི། ལྷང་རྩུལ་མི་ལའང་། 1. 山火。2. 野草

之火。

ལ་མོ། (原注缺) 速, 快。

【增】拉薩东部的村落。【达】

ལ་བཅས། ལས་ལའི་སྒོ་བ། 关税。

(同) ལ་གཅན།

ལ་ཚོགས། ལའི་ཉྱལ་སྒང་ལའང་། 山脊, 山梁上。

ལ་ཚུགས་པ། ལས་ལའི་སྒོ་བ་སྒྲུབ་པ་པོའས་ཤོ་

གས་པ། 关税員, 駐在山中关口之征稅吏。

(同) ལ་གཅན་པ།

ལ་ཁྲོ་བ། མཐའ་གཅོད་པ་པོ་ལའང་། 决断者,

判断者。【增】= མཐའ་བགགས་པ། 終結,

最后解决。【达】 (བ་' 字达作 བ་)

ལ་བཞུས་པ། ལ་བཞུས་ཟིན་པའས་ལ་བཞུས་ཟིན་པ་

དང་མཐའ་བཅད་པའས་ཐག་བཅད་པ་ལའང་།

1. 已越岭。2. 决断。【增】= ཐག་བཅད་པ།

最后的决定。【达】 (达作 ལ་ཞུས་པ་)

(同) ལ་འདས་པ།

ལ་བྱར། ལྱུང་དུ་འཇམ་མཁྱེད་པོ། 迅速, 快。

(同) ལ་ཁོར།

ལ་ཡོགས། ལན་ཀྱལ་པ་ཉ་བ། 报复, 报答。

【增】报应。【达】 (达作 ལ་གཡོགས་)

(同) ལ་སྒྲུབ།

ལ་ལ། འགའ་དེས། 一些, 有些。

【增】= འགའ་ཞིག 或 ཁ་ཅིག 【达】

ལ་ལ་བྱད། (原注缺) 蛇床子。

【增】治飲食积滞和淋病的草药。【达】

ལ་ལའི། འགའ་ཞིག་གི། 有些人的, 某些的。

ལ་ལར། འགའ་ཤས་ལ། 对某些, 在某些。

(ལ་ལ་ 的第七轉声)

ལ་ཤན་དབྱེ་བ། གཞན་དང་འདྲིས་པའི་དབྱེ་བ་

འབྱེད་པ་བྱད་པར་བྱེ་བའང་། 分辨, 分別。

ལ་ཤན་འབྱེད་པོ། (注同上)

ལ་སོགས་པ། མང་ཚོག 等等, 多数詞。

【增】= གཙོ་བྱས་པ། མཚོན་པ། འགོ་བྱས་པ།

已說其主要, 尚有余。【达】

ལྷ་བ། ལྷན་མོ་ཞེས་པ་དང་སྒྲུབ་པ་ཉ་བ་ཀྱི་གར་

སྐད་དུ་ཀྱི་པ་ལི་ཟེར། 褐衣, 毛織品, 毛呢,

印度語为 ཀྱི་པ་ལི། 【增】孢子。【四】

(同) ལ་བ།

ལུ་གལ ལུ་བ་གལ་ལོས། 毳衣，毛織品所做之衣。

ལག ལག་ནི་སྐར་མ་གཅིག་ཉེ་དབྱིབས་ནི་སྐག་ལེ་

ཉི་ཤུ། 参宿（二十八宿之一），参宿一星，

形如鋸。【增】1.手。2.兽群。〔高〕

ལག་དྲིལ། ལག་པའི་གདུབ་ཀོར་རྒྱན་ཏེ་ལག་ཀོར་

ལང་། 手釧，亦作ལག་ཀོར། (同)ལག་གདུབ་II.

ལག་རྒྱང་། སྤང་པོ། 穷人，乞丐。

ལག་སྐྱེས། རྒྱལ་རིགས་དང་སེན་མོ་ལའང་། 手生

(藻)。1.刹帝利种（古印度的种姓之一）。

2.手指。

ལག་བརྒྱུངས། མ་བསྐྱམས་པར་བརྒྱུངས་པ། 伸手。

ལག་ཁྱིར། ལག་པའི་ཁྱིར་གང་། 手之一握。

ལག་འཁྱུ། སེན་མོ། 沐手（藻）。指甲。

(同)ལག་པའི་ཚེར་མ།

ལག་གི་ཁྲ། ལས་བྱེད་པ་པོ་འཇམ་ལས་དཔོན། 職事，

作事人，监工者。【增】寺庙的喇嘛，集会中作一般勤务工作者。〔达〕

ལག་འགྲོ། སྤུལ་དང་སྤྱེའི་མིང་། 手行（藻）。

1.蛇。2.龙。

ལག་འགྲོ་བ། མཁའ་མྱིང་དང་མ་བྱ་ལའང་། 食

手行（藻）。1.大鵬。2.孔雀。

(同)ལག་འགྲོ་རི་བམ་ཅན།

ལག་འགྲོ་རི་མགོན་པོ། སྤྱི་རྒྱལ་པོ། 手行主

(藻)。龙王。

ལག་འགྲོ་རི་སྤྱང་པོ། ཅན་དན་སྤུལ་སྤྱིང་། 手

行心（藻）。蛇心梅坛。

ལག་འགྲོ་རི་བམ་ཅན། མཁའ་མྱིང་དང་མ་བྱ་

ལའང་། 食手行（藻）。1.大鵬。2.孔雀。

(同)ལག་འགྲོ་བ།

ལག་རྒྱན། ལག་པའི་གདུ་བ། 手飾，釧。

ལག་སྐྱེས། ལག་པའི་མཛོད་སྐྱེས་རྒྱང་ཉི་ཤུ། 手箱，

如手提小箱。

ལག་བརྒྱད་པ། (原注缺)八只手。

ལག་ངར། བྱ་མོ་མན་ཆད། 前臂，肘以下的部

分。【增】棒子骨，前腿小骨。〔四〕

ལག་གཙུག་པ། (原注缺)扭手。

ལག་བཅངས་པ། ལག་པས་ལག་པ་བཅངས་པ་

ལའང་། 1.握持。2.握手。

ལག་ལྗེབས། ལག་པ་སྦྱོབ་བྱེད་བྱེད་པས་དང་ལག་པའི་

དྲི་མ་གཞན་ལ་འགོས་དོགས་པའི་ལྗེབས་དང་ལག་

པ་མེ་ལ་འཛིག་དོགས་པས་ལྗེབས་བྱེད་ཐབ་བྱི་ཉི་

ཤུ་ལའང་། 1.手套。2.恐火燒手而放之墊

布。【增】甲袖。〔四〕

ལག་ཆ། I. མཚན་ཆ་ལའང་། 兵器，武器。

II. ལག་པའི་ཨོ་བྱད། 工具，用具。

(同)ལག་སྤྱད།

ལག་ཇིས། ལག་པའི་ཇིས་རིས་དང་ལག་པའི་སྒྲིལ་རྒྱན་

ལའང་། 1.手迹，手印。2.所留之成規。

【增】使人不朽的事迹。〔达〕

ལག་ཉལ། བརྒྱ་སྤྱོད་ཉི་ཤུ་ལའང་། 手臥（藻）。

帝釋（天神名）之金剛杵。

ལག་ཉེ་བྱེད། བྱིན་ལེན་མ་བྱས་པར་ལེན་པའཇམ་རང་

འདོད་ཀྱིས་ལག་པས་རྟེན་པ། 不予而取，自动

用手接触。

ལག་གཉིས། བྱག་གཉིས། 两手，双手。

ལག་བསྐྱེལ་བ། ལག་པ་ཁྱུས་པ་བྱེད། 洗手。

ལག་བསྐྱེལ་བ། (注同上)

ལག་བརྟུང་བ། (注同上)

ལག་གཏུང་བ། ཕྱག་སྒྲེལ་བའམ་འབྲེལ་བྱེད་པ།
牵手。

ལག་གཏུབ། བརྟུངས་པོ་ལའང་། 1.能胜任。

2.速，快。(同)ལག་ཐུབ།

ལག་གཏོང་མི་ག། དགྲ་པོའམ་ཁོན་འཛིན་ཅན།

敌人。怀恨者。(同)ལག་སྟོང་མི་ག།

ལག་བཏགས། འབྲུལ་བ་ལེགས་སྒྲེས། 礼品。

ལག་སྟོང་མི་ག། དགྲ་པོའམ་ཁོན་འཛིན་ཅན། 敌

人，怀恨者。(同)ལག་གཏོང་མི་ག།

ལག་ཐུབ། བརྟུངས་པོ་ལའང་། 1.能胜任。

2.速快。(同)ལག་གཏུབ།

ལག་ཐོབ་བ། ཏལ་ཐོབ་པ་ཉུ་བ། 得手，如由
暴力而得。

ལག་མཐིལ། ལག་པའི་མཐིལ། 手掌，手心。

ལག་མཐུ། ལག་པའི་ཐུང་མ་ལག་པའི་རྒྱལ་པ།

1.工资。2.手的能力。

ལག་དམ། ལག་པ་དམ་པོ་སེར་སྒྲ་ཅན་དང་ཕྱག་

དམ། 1.手紧，慳吝。2.私章，印，章，璽。

ལག་དར། ཁ་བཏགས་མཇེལ་དར། 礼帛。

ལག་དོ། (原注缺) 对手。

ལག་གཏུ་བ། ལག་པའི་ཁྱུན། 手钏，手饰。

ལག་གཏུབ། ལག་པའི་གཏུབ་ཀོར་ཁྱུན་ཏེ་ལག་ཀོར་

ཡང་། 手钏，亦作ལག་ཀོར། (同)ལག་དཀྱིས།

ལག་བདེ། ཐབ་ཀ་པའམ་ཟས་གཡོག་བྱེད་པ་ལའང་།

1.厨子。2.伺候吃饭的用人。【增】茶会时
倒茶或伺候僧众吃饭的人。〔达〕

ལག་རྩམ། ལག་པའི་སྔོ་མོ་སྔོགས་དཀྱམས་པ་ཉུ་

བ། 秃手，如手指等断落。

【增】=ལག་ཆད་པ། 断手，手残废。〔达〕

蹙手。〔四〕(同)ལག་སྔོར་ཁྱུས།

ལག་དོག་ ལག་པས་སྒྲ་གོན་དུ་བསྟོགས་པ། 准备，

用手预备。(同)ལག་བསྟོགས།

ལག་ལྗན། ཐུང་པོ་ཆེ། 有手(藻)。象。

ལག་ལྗན་མ། ཐུང་མོ། 有手女(藻)。母象。

ལག་བད། ལག་པས་གཡོག་སྒྲ་བད་གཏོང་། 手势，

招手表示，摇手指示。

ལག་བསྟོགས། ལག་པས་སྒྲ་གོན་དུ་བསྟོགས་པ།

准备，用手预备。(同)ལག་དོག་

ལག་བསྟམས་བ། འཁྱིག་སྟོན་ལའང་། 1.縛手。

2.交媾。

ལག་ན་འཁོར་པོ། (原注缺) 手持輪。

ལག་ན་རྩྭ་མེ། ལྷ་གསང་བདག་ཕྱག་ན་རྩྭ་མེ། 金

剛手(佛)，秘密主，金剛手菩薩。

ལག་ན་གཞོང་ཐོགས། གཞོད་སྒྲིན་ལའང་། 1.手

中持盘。2.夜叉。

ལག་ན་རིན་ཆེན། བྱང་སེམས་ལག་ན་རིན་ཆེན།

宝手菩薩(佛)。

ལག་ན་གཤོལ། སྟོབས་བཟང་། 持犂(藻)。

妙力(天神名)。

ལག་ཚོམ་བྱེད་པ། ལག་པས་རེག་པ་ཉུ་བ།

摩，触。

ལག་པ། ཕྱག་བའམ་ཕྱག་ 手。

ལག་པ་སྟོང་། དཔ་གི། 护手(藻)。劍。

【增】登碓扶手。〔四〕

ལག་པ་བརྒྱ་པ། བདུད་ཀྱི་བྱ། 百手，魔子名。

ལག་པ་རྟེན་ཆ། མཚན་ཆ། 兵器。

ལག་པ་མི་སྦྱོབ་ས། བག་ཡོད། 不放逸。

ལག་པ་བཞི། བྱ་པ་རྒྱལ་ལའང་། 1. 四只手。
2. 遍入（天神名）。

ལག་པ་འི་ཆུ་བོ། ཆུ་བོ་མི་ཧ། 手河（藻）。
悉多河（印度四大河之一）。

ལག་པ་འི་ཚེར་མ། སེན་མོ། 手刺（藻）。指
甲。（同）ལག་འཁྱུ།

ལག་པ་འི་ཡལ་ག་སེར་མོ། 手枝（藻）。指头。

ལག་པོད། ལག་པ་འི་ལས་རྟེན་གས་བྱེད་པ་ཉླ་བྱ། 助
手。（同）ལག་སྦྱོད།

ལག་དཔོན། （原注缺）職事人。

【增】工头，监工，特指营造工人。〔达〕

ལག་སྦྱོད། ལག་པ་འི་ལས་རྟེན་གས་བྱེད་པ་ཉླ་བྱ། 助
手。（同）ལག་པོད།

ལག་སྦྱོད་ཀྱི་ལས། མི་མང་པོས་ལག་རྒྱུ་ཉླ་བྱས་
པའི་ལས། 多人合作之事。

ལག་སྦྱུད། ལག་པ་འི་ཡོ་བྱེད། 工具，用具。
（同）ལག་ཆ།

ལག་ཕྱུབ། （原注缺）手盾。

ལག་ཕྱར། （原注缺）搓手。

【增】1. 恨得搓手。2. 气得搓手。〔四〕

ལག་བྱ། རྒྱ་གཞན་དང་བྱི་རས་ལའང་། 1. 复疮
衣。2. 拭巾。

ལག་དམར། བཤན་པ། 紅手（藻）。屠戶。

【增】創子手，絞杀者。〔达〕 凶手。〔本〕

ལག་ཅིས། （原注缺）掐算，用手計算。

【增】1. 手紋，手相。2. 相手术。〔达〕

ལག་མཛོད། ལག་སྒྲུབ་ཉླ་བྱ། 手提箱。

ལག་འཛིན། རྩིས་མར་ཡིད་ཆེས་པའི་རྩ་བ་འཛིན་
ཡིག་ 執照，凭据。

【增】收据，收条。〔达〕 会票。〔四〕

ལག་འཛིན་མ། བག་མཉམ་བྱིས་བདག་མོ། 手持
母（藻）。1. 新妇。2. 主妇。

ལག་ཞ། ལག་པ་ཞ་རི། 缺一手者，一只手者。

ལག་བཞག་ （未詳）

ལག་ཟན། བ་འཛོ། 手食（藻）。牧人。

ལག་གཟུང་ས། སྒོ་རི་སྒོ་ཁྱིལ་ས་དབྱེ་བར་འབྱེན་……
པའི་བྱིར་ལྷགས་ལས་བྱས་པའི་མ་ཕུང་། 拉手，
門环。【增】栏干，扶手。〔达〕

ལག་བཟང་མ། I. སྦྱོར་ཚོང་མ་ལའང་། 妙手女
（藻）。娼妓。

II. ཉླ་འི་བྱ་མོ་ལའང་། 天女。

【增】天界妓女名。〔达〕

ལག་བཟོ་བ། ལག་པ་སྐབས་པ། 工人，手艺人。

ལག་ཡངས་མ། གཏོང་པོད་ཅན། 手松者，有
施舍心者。

ལག་ཡིན། སྦྱོལ་རྒྱུན་ལའང་། 1. 实行，实践，实
施。2. 成規，規約。

ལག་སྦྱོར། ཉླ་མཚམས་སྐྱར་ས་ལའང་། 1. 手指。
2. 房宿（二十八宿之一）。

【增】一捧水，或一口水。〔达〕

ལག་སྦྱོར་བྱས། ལག་པ་འི་སྦྱོར་མོ་སྦྱོས་དུགས་ས་
པ་ཉླ་བྱ། 秃手，如手指等断落。

（同）ལག་རྩམ།

ལགས་པའི་གནས། ལུས་ཀྱན། 处所，一切地方。

ལགས་ཀྱིས་སྒྲིམ། ལྷའི་སྒྲུང་ཚང་མའམ། 醉生
(藻)。天界妓女。

ལགས་ཡིན། ཞེ་སའི་ལགས་སོ། 是(敬)，唯唯。

ལགས་སོ། (注同上)

ལང་། (原注缺) 起，起来。

ལང་ཀ། [梵] ལྷ་ཞེས་ཀྱང་གར་སྐད་དེ་སྒྲིག་
ལའང་། 楞伽，錫兰島。

ལང་ཀ་མགྲིན་བཅུ། སྒྲིན་པོའི་ཀྱལ་པོ། 楞伽
十項(藻)。罗刹(佛)王。

ལང་ཀའི་བདག་པོ། (注同上) 楞伽主(藻)。

ལང་གར་ག་ཤེགས་པ། སངས་རྒྱལ་ལང་ཀ་ལ་
བྱོན་ནས་ལང་ག་ཤེགས་མདོ་གསུངས་ཟེར། 往楞
伽(佛)，佛到楞伽山說楞伽經。

ལང་དགོས། ལང་ལང་དགོས། 須起来，当起来。

ལང་ཚོ། དར་ལ་བབ་པའམ་གཞོན་ནུ། 1. 少壮。

2. 童子，青年。【增】容华。【本】

ལང་ཚོ་འབྱེད་པོ། འདོད་ལྷའི་མིང་(དང་)། 分
別容顏(藻)。欲天(爱神)。

ལང་ཚོ་མ། ཅེ་དགའ་མ། 少女，爱玩之女子。

ལང་ཚོ་ཡོལ་བ། ར་སོ་ཡོལ་བའམ་གདུ་པོ། 衰老。

ལང་ཚོ་འི་མཚན། རྩ་མའི་མིང་། 壮相(藻)。

乳房。

ལང་ལིང་། ཟང་ཟིང་ལྷ་བྱ། 沸騰，喧杂。

【增】緩緩移动。【达】

ལང་ལིང་། ལྷ་འདོད་ལང་ལིང་གཡོ་བ་ལྷ་བྱ། 移
动，如云流动。【增】1. 无生气的。2. 来得
不整齐。【达】禽兽多。【四】

ལང་ཤོར། ཤན་ཤོར་བ། 恶习，坏习惯。

ལངས། (原注缺) 起。【增】过去。【高】

ལངས་པ། ལང་ལངས་ཟིན་པའམ་འགྲིངས་པ། 已
起来。

ལང་མོ། ཀལན་ལ་བྱུར་བའི་དོན། 諷刺他人，
譏誚他人。【增】模仿。【达】

ལང་མོང་། སྒྱུན་གྱིས་ལང་མོང་བའམ་བསྐྱད་པས་ན་
ལང་མོང་། 傳染，被过失傳染。

ལན། འི་མ་བསྐྱམས་པའམ་སྒྲ་བྱང་དུ་ཡོག་པ་དང་
བན་ཡིག་ལན་ལྷ་བྱ། 1. 噢。2. 回答，答复。

【增】1. 次，回。2. 回报，报复。【达】

ལན་ཀན། [汉] བྱ་བྱའམ་ཁ་བྱིར་ཞེས་ཀྱང་བྱམས་
ཀྱི་མཐའ་སྒོར་དུ་གིང་གི་དྲ་མིག་བསྐྱངས་པའམ་
བཞེངས་པ་ལྷ་བྱ། 栏杆。

ལན་གྲངས། ཐེངས་མང་པོ། 多次。

(同) ལན་མང་།

ལན་ཞློན། ལན་འདེབས་པར་གྱིས་ཤིག་ 答复吧！

(同) ལན་ཞློན།

ལན་འགའ། ལན་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་ལྷ་བྱ། 几
次，如一次两次。

ལན་སྒྲ། བྱག་ཅའམ་སྒྲ་བརྟན། 谷响，回声。

ལན་ཅིག་སྒྲིམ། བྱ་རྟོག་དང་ཅ་ཅ་ཀ་ལའང་། 一
生(藻)。1. 烏鴉。2. 噪札迦鳥。

ལན་ཅིག་དགའ། (注同上)

ལན་ཅིག་བྱུར་འོང་། ཐེངས་གཅིག་ཡོག་འོང་།
一来(佛)。

ལན་ཆགས། བྱ་ཡོན་ལྷན་འཛོ་བ། 借債而活。

【增】灾难，厄运，不幸，来世所受的懲罰，
冤債。【达】

ལན་གཉིས། གླུ་ཆའི་ལན་གཉིས། 二次，如話說
兩遍。

ལན་བཏུབ་པ། ཚུད་པའི་ལན་འདེབས་པ་པོས་བཏུབ་
ཟིན་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཟླ་བ། 已答复。

ལན་ཤོབ། ལན་འདེབས་པར་གྱིས་ཤིག། 答复吧！
【增】得到答复。〔达〕

ལན་དུ་མ། གླུ་ཆའི་ལན་མང་པོ། 多次，如話
說几遍。【增】再三再四的。〔四〕（བ་字
四作 བར་）

ལན་གདབ་བ། ཚུད་པའི་ལན་འདེབས་པ་པོས་
གདབ་པར་བྱ་བ་ཡོད་དམ་ཟླ་བ། 当答复。

ལན་འདེབས། ཚུད་པའི་ལན་འདེབས་པ་པོས་
འདེབས་ཟླ་བ། 答复。

ལན་ཞུག་པ། ཡིག་ལན་ཞུག་པ་ངས་ཞུག་པ་ཟླ་བ།
回答，答复。（同）ལན་ཞུག་པ།

ལན་ཞུན། ལན་འདེབས་པར་གྱིས་ཤིག། 答复吧！
（同）ལན་ཞུན།

ལན་པ། （原注缺）【增】答复，回复。〔法〕

ལན་བྱ། བུད་མེད་ཀྱི་སྒྲ་ལྟ་མ་ལན་བྱ། 辮子。
（同）ལན་ཆར།

ལན་མང་། བྲངས་མང་པོ། 多次。

（同）ལན་གྲངས།

ལན་སྒྲ། ལན་ལའ། 答話，回話。

ལན་ཆར། བུད་མེད་ཀྱི་སྒྲ་ལྟ་མ་ལན་བྱ། 辮子。

【增】編的帶子。〔四〕（同）ལན་བྱ།

ལན་རྩ། ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ལྔ། 盐。

【增】咸。〔四〕

ལན་ཞུས། མི་མང་པོ་མ་གཤོང་བ་ནམས་སོག་གླུ་
ལབ་དུས་ལན་ཞུས་བྱས་པ་ཟླ་བ། 隨着念。

ལན་ཡན། ཡར་ཡན་པའམ། 以上。

ལན་ཡོག་པ། ཡིག་ལན་ཡོག་པ་ངས་ཞུག་པ་ཟླ་བ།
回答，答复。【增】还报。〔四〕

（同）ལན་ཞུག་པ།

ལན་ཡོན། ལན་ལེན་པར་གྱིས་ཤིག། 取回文，帶回
回話。【增】= ལན་ཞུན། 答复。〔达〕
复仇。〔四〕

ལན་གསུམ། གླུ་ཆའི་ལན་གསུམ། 三次，三遍，
如話說三遍。

ལབ། གླུ་ཆ་ལབ་ཟླ་བ། 說話。

ལབ་ཁ། ལ་ཡུག་གི་ཁ་བ་ལ་ཟེར། 蘿卜汁。

ལབ་བཅོས། ལ་ཡུག་གི་བཅོས་ཐབས། 修理蘿卜法。

ལབ་ཅེ། ལའི་ཅེ་ལ་ལབ་ཅེ་ཞེས་སྒྲུང་། 山頂。

【增】ལ་ཅེ་的訛誤，山頂的石堆上插上小旗，
求神保佑往來行人。〔达〕

ལབ་ཚོལ། དོན་མེད་གླུ་ཆ་འཚོལ་བ་པོས་ཚོལ།
找話說，无事找話說。

ལབ་བཞིན་པ། ད་ཟླ་ལབ་བཞིན་པ། 正說話。

（同）ལབ་ལོབ་འདུག།

ལབ་ལེབ། ལེབ་ལེབ་ལའང་། 扁平。

ལབ་ལོབ། གླུ་ཆ་ལབ་ལོབ་ལོད། 說話。

（同）ལབ་ལོད།

ལབ་ལོབ་འདུག། ད་ཟླ་ལབ་བཞིན་པ། 正說話。

（同）ལབ་བཞིན་པ།

ལབ་ལོད། གླུ་ཆ་ལབ་ལོབ་ལོད། 說話。

(同) ལམ་ལོ་བ།

〔子。

ལམ་ལོན། ལ་ཡུག་གི་ས་པོན་ལའང་། 萝卜的种

ལམ་ས་བ། ལྷ་ཆ་ལམ་ས་ཟེན་པའམ་བཤད་པ། 已

說話。【增】1.告訴。2.講說。〔四〕(四无 𠵿'字)

ལམ་སྒོག། དཔེན་སའམ་གསང་ལམ་དང་ལམ་རྒྱུང་

རྒྱུང་ལའང་། 偏僻处，隱秘道，小道。

(同) ལམ་འགོ་ལ་ས།

ལམ་ཁ་བྲག། ལམ་གཉིས་སུ་བྱེས་པ་ལྟ་བུ། 叉路，

如道分两叉。

ལམ་བྱེད། སྒོ་ས་ཟེད། 修，修行。

ལམ་བཟོད། ཤིང་ཏྲ་ལའང་། 1.行路。2.車。

【增】1.旅行者。2.先驅者。〔达〕

ལམ་མགྲོན། ཚོང་པའམ་མགྲོན་པོ་ལའང་། 旅客，

商人，客人。(同) ལམ་འགྲུལ།

ལམ་འགོ་ལ་ས། དཔེན་སའམ་གསང་ལམ་དང་ལམ་

རྒྱུང་རྒྱུང་ལའང་། 偏僻处，隱秘道，小道。

(同) ལམ་སྒོག།

ལམ་འགྲུལ། ཚོང་པའམ་མགྲོན་པོ་ལའང་། 旅客，

商人，客人。(同) ལམ་མགྲོན།

ལམ་རྒྱུད་ལ། དན་འགྲོ་གསུམ་དང་ལྟ་མི་ལྟ་ལ་ཟེད།

五道(佛)：三恶趣，天，人。

ལམ་རྒྱུས། ལམ་གྱི་ཁ་ལོ་བའམ་ལམ་རྒྱུས་ཡོད་ཕྱིད་

པོ། 引路者，知路者，向导。

【增】=ལམ་མཁའ། 〔达〕(同) ལམ་རྒྱ་བ།

ལམ་བརྒྱུགས། ལམ་ཁའི་བཟའ་བུད་པ། 路粮，

干粮，路上的飲食。

ལམ་མཆོག་འགྲོ། སྤྱིང་ལྷན་ཞིག་ལའང་། 胜道

行(佛)，一小洲名。

ལམ་སྟོན། ཏི་མ་དང་ལུགས་སྟོན་ཕྱིད་པོའང་། 指

路(藻)。1.太阳。2.立規矩者。

ལམ་བརྟན་བ། ལུགས་སྟོན་པོ་ལའང་།

1.指示道路。2.立規矩。

ལམ་བདེ། ལམ་ཁ་ཡག་པོ་ལའང་། 坦途，好道

路。(同) ལམ་བཟང་།

ལམ་མདོ། ལམ་ཁའི་མདོ་སྤང་། 道路交会处。

(同) ལམ་སྤང་།

ལམ་འདེགས། ཁྱོགས་པ་བཞེན་པ་དང་ལམ་དུ་

འགྲོ་བ་དང་ཏྲ་(དང་)། 1.乘轎。2.走路。

3.馬。

ལམ་ནག། མེ་དང་མེ་ལྟ་དང་སྒྲ་གཙན་ལའང་། 黑道

(藻)。1.火。2.火神。3.罗睺星。

ལམ་རྒྱ་བ། ལམ་གྱི་ཁ་ལོ་བའམ་ལམ་རྒྱུས་ཡོད་ཕྱིད་

པོ། 引路者，知路者，向导。(同) ལམ་རྒྱུས།

ལམ་བ། I. སྤང་པོ་ལའང་། 1.行路人。2.貧

民，乞丐。

II. ལམ་གྱི་རྒྱ་འདྲིན་པའམ་ལམ་གཤིས་བ། 引路者，

知路者。【增】1.守关卡者，稅吏。2.旅行

者。3.頸上系鈴为群羊作向导的羊。4.数目

符号12。〔达〕

ལམ་པོ་ཆེ། གཞི་འབྲེལ་ལས། ཤིང་རྟའི་ལམ་མོ་

ཞེས་གསུངས་ལམ་ཁ་ཆེན་པོ་འོ། 大道，律疏說

是車路。【增】或作 ལམ་པོ་ 或 ལམ་ཆེན་པོ།

1.适宜演幻术的处所。2.到天堂的路。〔达〕

ལམ་འབྲང་། ལམ་གཤང་ས་འབྲང་ཡོད་པ། 險路。

ལམ་མི་བ། མོ་མཚན་ལའང་། 女性生殖器。

ལམ་མེ་བ། འོད་གྱི་སྤང་བ་གསལ་ལེ་བའམ་མངོན་

པར་བཏ་བ་ལྟ་བུ། 晃耀，光明显现。

(同) ལས་ལས་བྱང་བ།

ལས་ཞོར། ལས་དུ་འགྲོ་བའི་ཞོར་ལ། 行路之便
(如托人順便买物)。

【增】順便走去。〔四〕 (同) ལས་ཡོགས།

ལས་བཟང་། ལས་ཁ་ཡག་པོ་ལའང་། 坦途，好
道路。(同) ལས་བདེ།

ལས་འོད་ཟིན་བུ། མེ་ཁྱེར། 萤火虫。

ལས་ཡིག ལས་དུ་འགྲོ་ཆོག་ཡིད་ཆེས་པའི་ཡི་གེ།

护照，通行証。(同) ལས་ཤོག

ལས་ཡོགས། ལས་དུ་འགྲོ་བའི་ཞོར་ལ། 行路之

便(如托人順便买物)。(同) ལས་ཞོར།

ལས་ལས་བྱང་བ། འོད་ཀྱི་སྒྲུང་བ་གསལ་ལེ་བ་

འས་མངོན་པར་བཟུ་བ་ཉླ་བུ། 晃耀，光明显

現。(同) ལས་མེ་བ།

ལས་ཤོག ལས་དུ་འགྲོ་ཆོག་ཡིད་ཆེས་པའི་ཡི་གེ།

护照，通行証。(同) ལས་ཡིག

ལས་སངས། ཟུར་དུ། 立时，即刻。

ལས་སྐང་། ལས་ཁའི་མདོ་སྐང་། 道路交会处。

【增】过道。〔四〕 (同) ལས་མདོ།

ལས་སྒྲིལ། ལུགས་སྒྲིལ་ལའང་། 規矩，制度。

ལས་གསུམ་བ། ཅུ་པོ་གང་གྲུའི་མིང་རྟེ་རྟེ་མེས་

འོག་གི་ལས་གསུམ་དུ་རིས་པས་འབབ་ཟེར། 三道

(藻)。恒河名，渐次流于天、人、地下三道。

ལར། ལ་ལ་དང་ཡང་སྟོར། 1.有的，某些。2.重

复。【增】以后，再，更。〔达〕

ལར་ན། ཡང་ནའམ་སྟོར་ན། 1.再者。2.总之，

一般地。

ལར་ཡང་། སྐར་ཡང་དང་སྟོར་ཡང་། 1.再者。

2.总之，一般地。

ལས། བྱེད་ཀྱི་ལས་དང་ལས་དཀར་ནག་དང་འབྱུང་

ཁྱུངས་ལས་(དང་)། 1.事业。2.黑白业(佛)。

3.自从(藏文語法中表第五轉声的字)。

【增】1.命。2.職務。3.事奉。〔四〕

ལས་ཀྱི་མཐུའ། མཚམས་མེད་ལས་ལ་ཟེར། 无間

业(佛)。【增】工作之完成，效率。〔达〕

ལས་ཀྱི་སྒྲེ། ལས་ཀྱི་སྒྲེ་མ། 事情的头緒。

ལས་ཀྱི་ཁྲ། ལས་ཀྱི་རྩེད་དུའང་། 1.職事。2.事

业上。

ལས་ཀྱི་དབང་པོ། ཉི་མའི་མིང་ལའང་། 业根

(藻)。太阳。

ལས་དཀར། དགེ་བའི་མིང་། 白业(佛)，善事。

ལས་སྐལ། སྐལ་བ། 业报，福分，命运。

【增】果报，命定。〔达〕 (同) ལས་སྒྲོ།

ལས་ཁྱུངས། ཡིག་ཚང་ལས་ཁྱུངས་ཉླ་བུ་དང་ལས་

ཀ་ཁག་སྒྲེ་ཚན་ཉླ་བུ། 机关。

【增】職員。〔达〕 (同) ལས་ཚན།

ལས་ཐྲཱ། བྱ་དགའ་འས་ལས་ཀ་བྱེད་པའི་ཐྲཱ། 賞

錢，工錢。

ལས་འགུས་བ། ལས་ལ་བརྩོན་བ། 勤奮，勤于

作事，努力工作。

ལས་ཀྱ། འཕྲིན་ལས་ཀྱི་བྱག་ཀྱ། 业印(佛)，

事业之印。

ལས་སྒྲོ། སྐལ་བ། 业报，福分。

【增】=བྱེད་སྒྲོ། 1.貿易，商业。2.商場，

市場，門市。〔达〕 (同) ལས་སྐལ།

ལས་སྒྲིབ། བ་ས་བསད་པའི་སྒྲིབ་པ་ཉ་བྱ། 业障

(佛), 如杀害父母之业障。

ལས་ཅན། བྱེད་ལས་ཅན། 作事者。

【增】1. 勤劳的。2. 得了功绩, 有价值。

〔达〕 命定。〔四〕

ལས་ཚོག། བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཚོག། 羯摩仪軌(佛),

作事仪式, 修法仪式。(同) ལས་བྱང་།

ལས་བྱངས་པ། ལས་ཀྱི་གྲུབ་ཟིན་པའི་དོན། 事业

完成。

ལས་དང་པོ་པ། གསར་པ་པ་ཉ་བྱ། 初发业

(佛), 新学。

ལས་དུས། རྩོད་ཟླ་དུས། 斗争时期。

ལས་ནག། མི་དགེ་པའི་མིང་། 黑业(佛), 不善。

ལས་སྒྲུབ་པ། (原注缺) 職員, 負責人。

ལས་སྒྲུབ་ཚོགས། ཉི་མ་ལའང་། 1. 各种业。

2. 太阳。

ལས་སྒྲུབ་ཚོགས་པ། ལྷའི་བཟོ་པ། 各种业(藻)。

工巧天(天神名)。(同) ལས་བབང་ཅན།

ལས་དཔོན། ལས་ཀྱི་དཔོན་པོ། 工头, 监工者。

ལས་འཕྱོ། མཇུག་ས་ཚད་པའི་ལས་ཀྱི། 剩余, 未
完結之事情。

【增】做好事之后的福报, 幸运。〔达〕

ལས་བྱང་། བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཚོག། 羯摩仪軌(佛),

作事仪式, 修法仪式。(同) ལས་ཚོག།

ལས་བྱེད་པོ། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1. 作

业者。2. 大自在(天神名)。

ལས་ཁྲོན། ལས་ཀྱི་ཁྲོན་པོ། 管理一切事情之
大臣。

ལས་འབྲས། ལས་རྒྱ་འབྲས་ཏི་རྒྱ་ཚོགས་པ་ལ་ལ་

འབྲས་བུ་སྒྲིལ། འབྲས་བུ་བྱང་བ་ལ་རྒྱ་དུག་

གང་རུང་ལས་བྱང་པའི་བྱེད་པོ། 业果(佛),

业因果, 由因和合而生果, 随有果生, 必从
六因随一而生。

ལས་ཚན། ཡིག་ཚང་ལས་ཁྲུངས་ཉ་བྱ་དང་ལས་ཀྱི་

ཁག་སྒྲེ་ཚན་ཉ་བྱ། 机关。

【增】職員, 官吏。〔达〕 (同) ལས་ཁྲུངས།

ལས་ཚན་པ། ལས་ཀྱི་སྒྲེ་ཚན་གྱི་ལས་བྱེད་པོ།

職員。

ལས་གཞུང་པ། ལས་ཀྱི་ལ་སྒྲིན་པོ། 勤于事业。

ལས་བབང་ཅན། ལྷའི་བཟོ་པ། 善业者(藻)。

工巧天(天神名)。(同) ལས་སྒྲུབ་ཚོགས་པ།

ལས་ཡན་གྱིན། ཁ་ཁྱིའི་སྒྲིགས་བྱའམ། 台簪。

ལས་རོ་ཡིན། (未詳)

ལས་ལ་རྩས་ལྡན། ལས་ལ་དཔའ་བ། 勇于作事。

ལས་ཕྱུགས་ཅན། (注同上)

ལས་སྒྲུབ་ཆེ་བ། དོན་ཆེན་པོ། 重大事。

ལས་སྒྲུབ་རུང་བ། བྱ་བ་ལས་སྒྲུབ་བྱེད་རྩས་པ། 堪

能(佛), 能作事。〔业。

ལས་སྒྲུབ། ལས་བབང་པོ་ལའང་། 1. 容易。2. 善

喜。I. ལྷགས་འཁར་ལི་ལས་གྲུབ་པའི་སྒྲུབ་པ། 响铜。

II. 〔汉〕 རིང་ཐོག་ཅིག ལྷ།

【增】= རྒྱུ། 〔达〕 离(卦名)。(四)

མི་སྒྲུབ། ལྷགས་འཁར་ལི་ལས་གྲུབ་པའི་སྒྲུབ་པ། 銅

象, 用响铜所鑄之佛像。

མི་ཁ་ར། མི་ཁ་ར་ཞེས་པའི་རིང་དང་དེ་ལས་བྱང་

པའི་ཀྱ་ར་དང་རིང་དེ་ཡོད་པའི་ཡུལ། 1. 甘蔗。

2. 甘蔗之糖汁。3. 有甘蔗之地方。

【增】或作 མི་ཀ་ར། 一种药用的糖。〔达〕

མི་ཁྱི། མིན་རྩ་ར། 黄丹。【增】銀朱。〔达〕

མི་ག་དྲར། ལྷན་རྩ་ཞིག་གི་ཚ་བའམ། 一种药草根。

མི་ཐང་། ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག། 里塘，西康地名。

མི་ཤ། (原注缺) 历书。

【增】=མེད་ཤ། 〔法〕

མི་དོང་གྲ། (未詳) (同) མི་གདོང་ར།

མི་གདོང་ར། (原注缺) 【增】一种药材。

〔达〕(达作 མི་དོང་ར་) (同) མི་དོང་གྲ།

མི་ཐེར། ལྷགས་མི་ལས་གྲུབ་པའི་ཐེར་མ། 铜盘。

མི་བ། I. ལྷ་གཡས་སུ་མི་བ་ཉ་བ། 偏，斜，如头发右偏。

II. མིག་ཁྱོན་ཅན། 眼有病。【增】斜视。〔达〕

མི་མ། ཉ་ལྷ་རྩིང་བ་ཉ་བ། 铜象，如旧铜象。

【增】造象用的掺杂金银的混合铜。〔达〕

མི་ཅ་བྱ། 〔梵〕 ལྷ་གར་ཡུལ་ཞིག། 离遮毗，印度

地名。【增】吠舍厘等国摩揭陀的望族，传为西藏国王所从出。〔达〕(达作 མི་ཅ་བྱ་)

མི་ལང་། 〔汉〕 ཁ་དོག་མི་ལང་ལའང་། 1. 硫黄。2. 硫黄色。(同) མི་ཏང་།

མི་ཡུལ། ལྷ་གར་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཞིག། 古代印度北方之一国。【增】和闐，西藏以北一佛教古国之名。〔达〕 [香。

མི་ཤི། ལྷན་མི་ཤི་སྤོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལའང་ཟེར། 丁

མི་ཏང་། 〔汉〕 ཁ་དོག་མི་ལང་ལའང་། 1. 硫磺。2. 硫黄色。(同) མི་ལང་།

མིག་བུ་མིག། (原注缺) 【增】孔雀石。〔达〕

མིང་ག། 〔梵〕 ཉ་གས་དང་མཚན་མའི་རྒྱང་དོད་ཅེ་

མིན་ཞེས་པའི་རྒྱ་གར་རྒྱུ་རྩ། 相，記号，标志。【增】1. 男性生殖器。2. 护摩中燃烧的俑象或当人。3. 大花园。〔达〕

མིང་ག་ཅན། ལྷན་པ་ལའང་། 1. 有标记。2. 男子。【增】= མི་ཤོ། 男性。〔达〕

མིང་གིས། མིང་གིས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མིང་གིས་དང་མིང་གིས་ཞེས་སྒྲུང་། 整个地，完全地，亦作མིང་གིས་及མིང་གིས་ཀྱིས།

མིང་དགོས། ཕྱི་སྒྲོན་ནས་རྩོད་པས་མིང་གྱ། 围住，猎人由外面围住。

མིང་ངེ་བ། ཕྱི་སྒྲོན་ནས་མིང་མིང་བ་ཐམས་ཅད་པའམ། (未詳) 【增】摇摆，飘浮(如云)。

〔达〕(达无 བ་ 字) (同) མིང་མིང་བ།

མིང་རྟོག། མིག་ལ་སྤྲིན་ཉན་དཀར་ཆགས་པ། 翳，眼中角膜上如云之翳。【增】眼中的薄膜。〔达〕

མིང་ཐོག། (注同上)

མིང་བ། རི་དྲགས་རྩོད་པ། 猎人。

མིང་ཆོ། དུམ་བུ་དུམ་བུའི་མིང་། 小块小块，一段一段。【增】格子。〔达〕

མིང་རོ། མིག་གི་མིང་རྟོག་ཆགས་པ། 翳障，眼中的翳障。

མིང་མིང་། མིང་མིང་འཕར་བ་ཉ་བ། 摇摆，飘浮，波动，跳动。【增】常作 མིང་ངེ་།

〔达〕密集。〔本〕(同) མིང་མིང་།

མིང་མིང་བ། ཕྱི་སྒྲོན་ནས་མིང་མིང་བ་ཐམས་ཅད་པའམ། (未詳，参看 མིང་ངེ་བ་ 条【增】)

(同) མིང་ངེ་བ།

མིང་མིང་། མིང་མིང་འཕར་བ་ཏྲ་བ། 搖擺，波

動，跳動。(同) མིང་མིང་།

མིང་མ། རི་དྲགས་རྩོད་པས་མཐའ་བསྐོར་ནས་མིང་ས་

མིག་ཏྲ་བ། 打圍，如獵人由外面圍野兽。

【增】1.驅逐，拋棄，舍棄。2.有众人参与的圍獵，佃獵。〔達〕(同) མིང་ས་ཐོབ།

མིང་ས་ཀྱིས། མིང་གིས་ཞེས་པའི་རྩོད་དུ་སྒྲུང་། 整

个地，亦作 མིང་གིས།

མིང་ས་བཅའ་བ། རྩོད་པས་མཐའ་བསྐོར་ནས་མིང་ས་

མིན་པ་ཏྲ་བ། 打圍，如獵人已由外面圍住。

(同) མིང་ས་བ།

མིང་ས་ཐོབ། རི་དྲགས་རྩོད་པས་མཐའ་བསྐོར་ནས་

མིང་ས་མིག་ཏྲ་བ། 打圍，如獵人由外面圍野

兽。(同) མིང་ས།

མིང་ས་བ། རྩོད་པས་མཐའ་བསྐོར་ནས་མིང་ས་མིན་

པ་ཏྲ་བ། 打圍，如獵人已由外面圍住。

【增】1.獵人。2.極圓，球形。〔達〕

(同) མིང་ས་བཅའ་བ།

ལུ་ཀོང་། གཟེར་དུལ་མེ་ལ་བཞུ་བར་བྱེད་པའི་

རྩེ་ཕྱོད། 坩堝，熔化金銀之砂罐。

ལུ་གྲ། ལུག་གི་ལུ་གྲ་ཞེས་ལུག་གྲ་ཞེས་པའང་སྒྲུང་།

小綿羊，綿羊羔。

ལུ་གྲའི་རྒྱུད། ལུ་གྲ་མང་པོ་ཐག་པ་གཅིག་དུ་

བརྒྱས་པ་ཏྲ་བ་འདྲིལ་པའི་རྒྱུད་དེས་ཐག་པ། 系羊索，一条貫穿許多羊羔之繩。

【增】鏈，環，連結繩。〔達〕

ལུ་བ། མིག་ཅང་ལུ་བ། 吐痰。

【增】1.清除喉嚨。2.咳嗽。〔達〕

ལུ་མ། ལུ་མིག་ཞིང་ཀ་ཏྲ་བ། 涌泉，上涌的泉水。

【增】1.沼澤中的青草。2.有泉水的池子，多泉水的处所。〔達〕 淺水不干处。〔四〕

ལུ་ལ། (原注缺) 【增】珠果，漿果，軟肉果。

མེབ་མེ་ལུ་ལ། 野薔薇子； ཆོར་སྒྲར་ལུ་ལ། 复盆子。〔法〕

ལུ་ཅང་། (原注缺) 硫黃。

ལུག་ གཡང་དཀར་མེམས་ཅན། 綿羊。【增】

1.稍儿。2.未年，未月，未日，未时。〔四〕

ལུག་ཁྱིམ་ཅན། བླ་པ་ཁྱ་བ། 有白羊宮(藻)。

角宿月，三月。

ལུག་གི་ཁྱིམ། རྩོད་དུ་རི་མོ་དེར་གཟིགས། 白羊

宮(十二宮之一)，參看下图。(原图缺)

ལུག་གི་ཤ་ཡིབ། ལུག་ཤ་སྐྱས་པོ། 干羊肉，羊

肉干。

ལུག་གྲ། ལུ་གྲའི་མིང་དུ་བྲིས་སྒྲུང་། 羊羔，亦作 ལུ་གྲ།

ལུག་ཐུག་ ལུག་པོ་ཞིག་རིལ་དང་ཐུན་པ། 公羊，牡羊。

ལུག་ཐུག་ཁྲབ་མ། ལུག་ཐུག་གི་ཏྲེ་འོག་ནི་མ།

公羊臊气，公羊挤下之气味。

ལུག་ཐུག་འབྲས་བུ། ལུག་ཐུག་གི་ཞིག་རིལ། 公

羊之睾丸。

ལུག་རྩལ་ཆད། རི་མོང་རྩལ་བདུན་གྱི་ཆད། 羊

毛坐量(佛)，七兎毛坐之量。

ལུག་པར་བྱེད། ར་གན་བཞུས་ནས་ལུག་རྒྱ། 鑄，

熔銅而鑄。(同) ལུག་ལྷག

ལུག་ལྷགས། གཡང་དཀར་མེམས་ཅན་དེའི་པགས་པ།

羊皮。

ལུག་ལྷག་ ར་གན་བཞུས་ནས་ལུག་རྒྱ། 鑄，熔銅而

鑄。(同) ལུག་པར་བྱེད།

བསྟན་པའི་ཆོས་ཟེར་དགོས་ཀྱང་། 記(佛)，如

善不善性，名有記法。

【增】1.預示，愚記。2.教訓，教誨。〔達〕
授記，記別（古譯）。〔本〕

ལྷན་ཐང་། ལྷན་པའི་རི་མེད་ཐང་། 平原。

【增】=ལྷ་བ་འཛིན། 〔達〕 无患子（药名）。
〔本〕

ལྷན་ཐོབ་པ། བཀའ་ལྷན་ཉན་པའམ་ཐོས་པ། 听
聞經教。

ལྷན་མདའ། ལྷན་ལྷན་པའི་མདའ་མདོ་ལུ་གསུམ་
ལ་གནས། 谷口。

ལྷན་སྒྲིབ་ཞི། འདུལ་བ་ལྷན་ནས་འབྱེད་ལྷན་གཞི་
ལྷན་ལྷ་བ་ལྷན་ཐོས་ཐོས་པའི་རོ། ། 四部教
（佛）：律藏之广戒經，十七事，請問教，杂
事等四大部。

ལྷན་ནོད་པ་པོ། བཀའ་ལྷན་མནོས་པ། 受教
者（佛）。

ལྷན་གནང་བ། བཀའ་ལྷན་གནང་། 賜教，傳教。

ལྷན་མནོས་པ། བཀའ་ལྷན་མནོས་པ། 已受教
（佛）。

ལྷན་ནས་འབྱེད། དག་སྒྲོང་གི་ཁྱིམ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་
བརྒྱ་དང་གསུམ་བརྒྱ་པའི་ལྷན་། 分辨教（佛），
广說二百五十三條比丘戒之律教。

ལྷན་པ། ལྷ་ལྷན་ཡོད་པས་ལྷན་པ་ཞེས་དང་ལྷ་
ལྷན་པ། 1.有河流处。2.流域。

【增】1.=ལྷ་ལྷོང་ས། 地域，谷。2.犁沟，
洼，凹地，細槽。3.本国，本乡，本土。〔達〕

ལྷན་པའི་མདོ། ལྷན་པའི་དབྱིལ་ལྷ་བ། 谷中，
山谷之中間。

ལྷན་ལྷ། ལྷ་ལྷན་པའི་མདའ་མདོ་ལུ་གསུམ་ལ་
གནས། 深谷，谷尽头。

ལྷན་ཐོག་པ། བཀའ་ལྷན་གནང་བ་པོས་གནང་བ།
傳經。【增】受教者，受感動者。〔達〕

ལྷན་ཐོས་ཐོས་པ། ལྷ་སྒྲོང་པའི་ལྷ་བ་ལྷ་གསུམ་
པའི་འདུལ་བའི་ལྷན་། 杂事（佛），为补充而
說之律教。

ལྷན་བར་མ། མདོ་ལྷན་ལྷན་། 中阿笈摩，中
阿含經（佛）。

ལྷན་བོང་། བ་ལྷན་བོང་། 黃牛。

ལྷན་འབོག་པ་པོ། བཀའ་ལྷན་གནང་བ་པོ། 傳
經者，教授者。

ལྷན་འབོགས་པ། བཀའ་ལྷན་གནང་བ། 傳經，
教授。

【增】=ལྷན་ནོད་པ། 〔達〕

ལྷན་མ་བསྟན། ལྷ་མ་བ་ལྷ་བ། 无記（佛），如
瓶（性非善惡）。

ལྷན་མ་མོ། མདོ་ན་པའམ་འདུལ་བའི་ལྷན་ལའང་།
本母教（佛），对法或律藏之教。

ལྷན་མིག ལྷ་གྲུང་ས་མ་ལྷན་ལྷ་བ། 环。
（同）ལྷན་།

ལྷན་ལྷ་བ། མངས་ལྷན་ལ་ཉན་པར་འཁོར་གྱིས་ལྷ་
བའི་འདུལ་བའི་ལྷན་། 請問教（佛），如鄔波
离請問佛之律教。

ལྷན་གཞི། འདུལ་བའི་ལྷན་གཞི་བརྒྱ་བརྒྱ་ནོ།
事教（佛），律藏之十七事。

ལྷན་རིང་པོ། མདོ་ལྷན་ལྷན་། 长阿笈摩，长
阿含經（佛）。

ལྷན་སྒྲིབ་ལྷ། འདུལ་བའི་བརྒྱ་བརྒྱ་པའི་ལྷ་
散教（佛），律藏之一部論（按即杂阿含經）。

ལྷན། （原注缺）糞，肥料。

【增】1.痰。2.沸溢。〔高〕

ལུང་བ། I. ཁ་ཚུ་ལུང་བ་ལུང་བ་དང་མི་གཙང་ལུང་

སྒྲིགས་ལའང་། 1. 略痰。2. 粪等。

II. རོ་མ་འཁོལ་བས་ཡང་ལུང་བ་ལྟ་བུ། 溢，如乳煮沸后溢出。

ལུན་ད། ལྟ་ཞིག་ལའང་། 天神之一。

ལུམ། རྫོན་པས་ལུམ་ལྟར་ལ། 浸潤，潮湿。

ལུམས། རྫོན་པས་བྲན་པར་བྱེད་པའི་ལུམས། 浸潤，潮湿。【增】医治疾病的沐浴。〔达〕酿出，酿成。〔法〕

ལུམས་པ། རྫོན་པས་ལུམས་ཟིན་པའས་ལུམས་པ། ཞེས་པའང་། 浸透，以水湿透，亦作 𣎵མས་པ།

ལུས། ཡན་ལག་དུ་མ་འདུས་པས་ན་ལུས་ཏེ་མིའི་ལུས་ལྟ་བུ་དང་རྒྱུ་ལྟར་ཞིག་ 1. 身体。2. 一小洲名。

【增】或作 𣎵ས་པོ། 1. 体質。2. 己身。〔达〕遗留。〔高〕

ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། ལུས་དབང་དང་ལུས་ཀྱི་ནམ་པར་ཤེས་གཏིས་སོ། ། 身处（佛），身根与身識（佛）。

ལུས་ཀྱི་ནམ་ཤེས། ལུས་དབང་ལ་བརྟེན་པའི་ནམ་ཤེས། 身識（佛），依身根之識。

ལུས་དཀར་བ། ངང་པ་ལའང་། 1. 白身体。2. 鵝。【增】鵝王魔。〔达〕

ལུས་བཀྲ། ལྟག་ལའང་། 杂色身体（藻）。虎。

ལུས་སྐྱེས། ཁག་ལའང་། 身体所生（藻）。血。

【增】1. 儿子。2. དགའ་བྱེད་དབྱ་ལྟ་ཅན། 大鉞罗摩的称号。〔达〕

ལུས་སྐྱེས་གཡོ་བ། བ་སྐྱེ་ལངས་པ། 汗毛豎立。

ལུས་སྐྱོབ། I. ག་ཆའི་མིང་ལའང་། 保护身体

（藻）。甲胃。（同） 𣎵ས་སྐྱོབ།

II. ཏི་མ་ལའང་། 太阳（藻）。

ལུས་བསྐྱེས། ལུས་མ་ཁྱེད་པར་བསྐྱེས་ལྟ་བུ་དང་ཞི་མི་བྱི་ལ་ལའང་། 1. 屈身。2. 猫。

ལུས་བསྐྱེས་པ། མ་བརྒྱུད་པར་བསྐྱེས་ཟིན་པ། 已屈身。

ལུས་ཁམས། རྒྱ་བཅས་ཀྱི་ལུས། 身界（佛），有漏之身。

ལུས་འཁོགས་གཞི། འདོད་ལྟ། 身老因（藻）。欲天（爱神）。

ལུས་མཐོགས། བྱ་སྐྱི་ལའང་། 身速（藻）。鳥。

ལུས་བསྐྱུར་མ། སྒྲ་ཚང་མ། 变身女（藻）。娼妓。

ལུས་ངན་བ། ནམ་སྐས། 醜身（藻）。1. 毗沙門（天神名）。【增】= དགའ་བྱེད་ཤིང་། 〔达〕

ལུས་ངན་ཕྱོགས། བྱང་ཕྱོགས་སམ། 醜身方（藻）。北方。【增】醜恶身軀之众生所居的地方，就是夜叉居住的北方地区。〔达〕

ལུས་ངན་བུ། ནམ་སྐས་ཀྱི་བུ། 醜身子（藻）。毗沙門（天神名）之子。

ལུས་ངན་མ། མ་མོ་དང་སྐྱུ་མེལ་ལའང་། 醜身女（藻）。1. 鬼魅。2. 豆蔻。

ལུས་ངལ་བ། ལྷ་མཉེས་པ། 疲劳，身乏。

ལུས་རྩལ། ལུས་ཚུ་རྩལ་ནག། 汗水。

（同） 𣎵ས་འབབ། 𣎵ས་ལྷོན།

ལུས་ཅན། I. རྩ་མོང་ལའང་། 1. 有身体。2. 駱駝。（同） 𣎵ས་ཆེན།

II. སེམས་ཅན་དང་གཟུགས་ཅན་ལའང་། 1. 动物。2. 有色，有形体者。

ལུས་གཅིག་པ། གཟའ་ལྷག་པ། 一身者(藻)。

水曜。

ལུས་ལྷི་མ། ལྷི་མ་མ། 身重女(藻)。孕妇。

(同) ལུས་མི་བདེ་མ།

ལུས་ཆེན། རྩ་མོང་ལའང་། 大身軀(藻)。骆驼。

【增】罗喉星。〔达〕(同) ལུས་ཅན་1.

ལུས་མཆོག་མ། བུད་མེད་མཆོག་ 美女。

(同) ལུས་བཟང་མ།

ལུས་འཛིང་། རྩ་ལའང་། 1. 細縛身体。2. 水。

ལུས་གཉིས་པ། ཆོགས་བདག་ 二身者(藻)。

毗那夜迦(天神名)。

ལུས་སྟོང་མ། ལུས་ཆེ་ཆུང་སྟོང་མ་པ། 身材大小
匀称。

ལུས་སྟོབས། ལུས་ཀྱི་གཉོན་རྣམས་པ། 体力。

(同) ལུས་རྩལ་ལུས་ཤེད།

ལུས་བདྱ་བ། ལྷ་གཟུགས་གསོ་བར་བ། 养身, 保
养身体。

ལུས་བདྱས་པ། ལྷ་གཟུགས་བསྐྱངས་པའམ་གསོས་
བའམ་གཉོན་བར་བས་པ། 保养身体, 休养,
加强体力(完成詞)。

ལུས་ཐ་མལ་དྲུག་ནས་པ། ལུས་ལྷུའ་བསྐྱར་བས་
མ་ཡིན་པ། 身通常住(佛), 身体未起变化。

ལུས་ཐང་པོ། ལྷ་གཟུགས་ཐང་པོ། 身子结实,
身体健康。

ལུས་འདེགས། འདབ་གཤོག་བྱའི་སྒྲ། 起身
(藻)。翹膀, 鳥翮。

ལུས་ལྗན། སེམས་ཅན་ལའང་། 有身体(藻)。众
生。【增】=བ་ 或 འཛོ་མ། 乳牛。〔达〕

ལུས་པོ་ཆེ། ལྷ་གཟུགས་ཆེན་པོ། 身軀偉大,
魁梧。

ལུས་བྲ། བུད་མེད། 細身(藻)。妇女。

【增】1. 苗条的身子。2. = ལྷོག་ 閃电。

3. = ཀོད་པ། 腰。〔达〕

ལུས་བྲ་བདེ་འབྱུང་། ལྷོག་ལའང་། 細身飲乐
(藻)。閃电。

ལུས་འཕགས། ཤར་ལུས་འཕགས་སྒྲིང་སྟེ་འཛམ་

སྒྲིང་མིའི་ལུས་ཉིས་འགྱུར་འཕགས་པས་སོ། ལུས་
ཆེན་ལའང་། 1. 东胜身洲(佛), 其地居民
較瞻部洲人身长一倍。2. 大身軀。

【增】印度古地名, 弥提罗的別称。〔达〕

ལུས་བོང་མ་ཆེ། གཟུགས་པོ་གཉིས་ཆེ་ལྷ་གཟུགས་
ཆེན་པོ་ལྷ་བྱ། 魁梧, 身体大。

ལུས་བོར། ཤི་བའི་མིང་། 舍身(藻)。死。

ལུས་བུད། (原注缺) 身体的形状。

ལུས་དབང་། ནང་གི་དབང་པོ་ལྷ་པ། 身根(佛),
內第五根。

ལུས་འབབ། ལུས་རྩ་རྩལ་ནག་ 身流(藻)。汗。

(同) ལུས་རྩལ། ལུས་ཞོན།

ལུས་སྒྲིད། (原注缺) 身体麻木。

ལུས་མ། (原注缺) 剩余, 渣滓, 尾数, 余款。

ལུས་མ་སྒྲུང་། མེ་ལའང་། 1. 不护身。2. 火。

ལུས་མི་སྒྲུང་། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 不护身
(藻)。1. 火。2. 火神。

ལུས་མི་བདེ་མ། ལྷི་མ་མ། 身不安女(藻)。

孕妇。(同) ལུས་ལྷི་མ།

ལུས་མེད། བུད་དགའ་དབང་དབང་ལྷག་དང་ནམ་

མཁའ་ལའང་། 无身(藻)。1.极喜自在魔。

2.虚空, 天空。

ལུས་མེད་བྱལ། སངས་རྒྱལ། 调伏无身(藻)。佛。

ལུས་མེད་བདག་པོ། བདུད་དགའ་རབ་དབང་

ལྷག་ལའང་། 无身主(藻)。极喜自在魔。

ལུས་མེད་ལམ། རྣམ་མཁའ། 无身路(藻)。

虚空, 天空。

ལུས་དམར། བཟའ་མིག་དམར་ལའང་། 1.红身。

2.火曜。

ལུས་དམར་འདབ། བྱ་རྒྱ། 红身叶(藻)。珊瑚。

ལུས་དམར་དམག་དཔོན། བཟའ་མིག་དམར།

红身将军(藻)。火曜。

ལུས་བྱངས། ལུས་ཀྱི་གཉོད་རྣམ་པ། 体力。

(同) ལུས་རྟོབས། ལུས་ཤེད།

ལུས་བྱངས་བྱངས་ས། ལྷ་བའམ་ཤིག་ལེ། 体质

净分(藻)。精液。

ལུས་བྱངས་གསུམ་པ། ཤ་ཡི་མིང་། 第三体质

(藻)。肉。

ལུས་བཟང་ས། བུད་མེད་མཚོག་ 美女。

(同) ལུས་མཚོག་ས།

ལུས་ཁྲོན། ལུས་ཏུ་རླུང་ནག་ 身湿(藻)。汗。

(同) ལུས་རླུལ། ལུས་འབབ།

ལུས་ལས་འཕེལ། བྱ་བརྒྱད་ཐུ་ག། 从身增(藻)。

子孙, 嗣。

ལུས་ཤེད། ལུས་ཀྱི་གཉོད་རྣམ་པ། 体力。

(同) ལུས་རྟོབས། ལུས་བྱངས།

ལུས་ཤེད་ཅན། རྒྱ་གཞུགས་རྟོབས་ཆེ་བ། 有体

力, 力大。

ལུས་སེམ་པར་བྱེད། ལུས་བདེ་བར་བྱེད། 令身
安乐。

ལུས་སོང་། ལུས་སོང་དང་སང་ལས་སོང་བྱེད། 遺
落, 落后, 現今說 ལས་སོང་།

ལུས་སྤྱང་། སྐྱ་ཆའི་མིང་ལའང་། 保护身体(藻)。

甲冑。(同) ལུས་རྟོབ།

ལུས་སྤུལ་པོ། ཡི་དྭགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ 臭身鬼,
餓鬼之一種。

ལུས་གསིག་པ། ལུས་སྤྱགས་པ་རྩ་བ། 身体抖动。

ལེ་ཁག་ ལེ་ཆན་ཁག་གཅིག་རྩ་བ། 部类, 部分。

【增】= ལེ་ཆན་ 或 ལེལ། 章, 节, 品。[达]

ལེ་མཁྱེན། ལེལ་ཐོ་མཁྱེན་པའམ་ཅིས་པ། 1.了
解。2.推算历数。

ལེ་ཁྲོན། ལན་ཐོན་པ་རྩ་བ་དང་ལན་ཐོན་དང་ལན་
ཐོན་ལང་། 报答, 亦作 ལན་ཐོན། ལན་ཐོན།

(同) ལེལ་ཐོན།

ལེ་བཀན། སྐོས་ཆེན་ལེ་བཀན་སྤྲན་ལེ་བཀན་བཙོད་
དང་ཁ་དོག་ལེ་བཀན་དམར་མེར་དང་ལེ་ཉོག་ལེ་...
བཀན་ལའང་། 1.花緞。2.药名。3.茜草。

4.金黄色。5.花名。

【增】或作 ལེག་ཁྲན། 罌粟, 鴉片。[达]

ལེ་བཀན་བྱས། (未詳)

ལེ་བཀན་ཅི། གུར་ཀུས་པལ་བའི་ཆོས་ཅི་དང་བལ་
པོ་གུར་ཀུས་ལའང་། 1.普通紅花顏料。2.尼
泊尔之紅花。

ལེ་བར་གཅིག་ རྒྱང་གྲགས་གཅིག་རྩ་བ། 一里,

一拘卢舍(五百弓)。

ལེ་ཆན་གཅིག་ རྩེ་ཆན་གཅིག་ 一部, 一类。

ལེ་ཚོ། ལེ་ཚན་ཐུན་བུ། 支分，小部分。

ལེ་ལག། (注同上) 【增】附录，补遗。〔达〕

ལེ་ལན། ལན་ཐོན་པ་ཉུ་བུ། 报，报复。

【增】譴責，申斥，归咎。〔达〕

ལེ་ལོ། བརྩོན་འགྲུས་མེད་པ་ལེ་ལོ་ཅན་དགེ་བའི་

ཕྱགས་ལ་མི་སྒྲོ་བའི་ཤེས་པ། 懈怠，松懈，懶惰，消极。

ལེ་ཤོར་མེད་པ། བརྩོན་འགྲུས་ཅན། 不懈怠者，

精进者，积极者。

ལེག་ལེག་པར་འགྲོ། (未詳)

ལེགས། (原注缺) 好，佳，善。

ལེགས་སྐྱེས། ལག་བདགས་འབུལ་བ། 礼物，礼品，贈品。(原注为送礼)

ལེགས་བྱུང། ལྷ་འི་ཐོན་ཤིང་། 善普(藻)。天界树名。

ལེགས་འགྲུགས། ལྷ་བས་བཟང་ལའང་། 1. 好好召喚。2. 妙力(天神名)。

ལེགས་འགྲོ། ཏྲ་མཚོག་ལའང་། 善走(藻)。

良馬。【增】馬王。〔达〕

ལེགས་བརྒྱན་མ། ལྷ་འི་སྒྲུབ་ཚོང་མ། 善飾女(藻)。

天界之妓女。

ལེགས་བརྗོད། བཏུ་ཤེས་པ་འི་ཚིག་ཉུ་བུ་ལའང་།

好話，如吉祥語。【增】1. = ལེགས་སྒྲུ། 詳述，妙說。2. = ལེགས་བཤད། 优美的話。〔达〕

ལེགས་བརྗོད་བདག་པོ། བརྒྱ་སྒྲིན་མིང་ལེགས་སྐྱེབ་ཀྱང་། 善說主(藻)。帝釋(天神名)。

(同) ལེགས་བྲིས་དབང་པོ། ལེགས་བྲིས་གཙོ་པོ།

ལེགས་བརྗོད་མ། བརྒྱ་སྒྲིན་བརྩུན་མ། 善說女(藻)。帝釋(天神名)之妃。

ལེགས་མཉམ་མ། ལྷ་བའི་བརྩུན་མོ། 平等女(藻)。月神之妃。

ལེགས་རྟོགས། ཤེས་རབ་མིང་། 善通达(藻)。

智慧。

ལེགས་མཐོང་། རྩལ་འཇུག་གི་ཕྱག་མཚན་འཁོར་ལོང་། 善見(藻)。遍入(天神名)所执之輪。

ལེགས་འདབ། ལ་ཕྱག་ལའང་། 善叶(藻)。

蘿卜。

ལེགས་འདུལ། ལྷིན་དང་ལྷོག་ལའང་། 善調(藻)。

1. 云。2. 电。

ལེགས་འདོད་མ། ཏྲ་མའི་རྒྱུང་མ་ལའང་། 善欲女(藻)。日神之妃。

ལེགས་ལྡན། བཙུམ་ལྡན་འདས་ལའང་། 具善(藻)。

世尊(佛)。

ལེགས་ལྡན་ནག་པོ། (原注缺) 善黑(天神名)。

ལེགས་ལྡན་མ། ཏྲ་མོ་ལྷ་སྒྲུམ། 具善女(藻)。

耶摩天女。

ལེགས་པ། བཟང་བའམ་མཛེས་པ་ལའང་། 善，

好，美。【增】或作 ལེགས་མོ། 1. 合用，有用，适宜，可贊美的。2. 整洁，优美。〔达〕

ལེགས་པར་འབྱུལ། རྩི་ཞིས་པོ་ལའང་། 善熏(藻)。妙香。

ལེགས་ཕྱིན། བྱངས་གནས་ཤིག་ 三磨鉢就，大数之一。

ལེགས་ཕྱིན་ཆེན་པོ། (注同上) 大三磨鉢就。

ལེགས་བྱས། དགེ་བ་ལའང་། 善事。

ལེགས་བྱིན་མ། ལྷོལ་མ་དང་མེ་ལྷ་འི་རྒྱུང་མ་ལའང་། 善施女(藻)。1. 度母(菩薩名)。2. 火神之

妃。(同) ལེགས་ཐུན་མ།

ལེགས་བྱིས། ལྷ་ཁྱི་དང་མ་བྱ་ལའང་། 善画(藻)。

1.天神。2.孔雀。

ལེགས་བྱིས་སྒྲོ། མ་བྱ། 善画翎(藻)。孔雀。

ལེགས་བྱིས་དབང་པོ། བརྒྱ་ཐུན་མིང་ལེགས་སྒྲོཔ་
ཁྱད་། 善画王(藻)。帝释(天神名)。

(同) ལེགས་བཟོད་བདག་པོ།

ལེགས་བྱིས་གཙོ་བོ། (注同上) 善画主(藻)。

ལེགས་འབུལ། འབུལ་བ་ཆེན་པོའམ། 供献，大
供养。

ལེགས་སྒྱུར། ལེགས་པར་བྱས་པ། 善撰(古译，
指梵语)。【增】修辞，润色。【法】

ལེགས་སྒྱུར་སྐད། ལེགས་པར་སྒྱུར་བའི་སྐད། 梵
语，梵文。

ལེགས་སྒྱུར་གྱི་བྲུས། རྒྱུ་འདྲིན་པའི་ཅ་བ་དང་
རྒྱང་པོ་དང་ལོ་མ་འབྲས་ལྷ་སྐྱོལ་ནས་...
བྲུས་ཕྱེད་དོ། ། 药浴，能出风寒之根、茎、
叶、果等，煎水沐浴。

ལེགས་སྒྱུན་མ། སྒྲོལ་ས་དང་མེ་ལྷའི་རྒྱུང་ས་ལའང་།
善施女(藻)。1.度母(菩薩名)。2.火神之
妃。(同) ལེགས་བྱིན་མ།

ལེགས་ཚུམ་སྒྲེས། ལྷའི་སྒྲོལ་ཚོང་མ། 醉生(藻)。
天界妓女。

ལེགས་བཟང་། ལྷཔ་འཕྱག་ལའང་། 1.善妙，
佳善。2.遍入(天神名)。

ལེགས་བཤད། བརྒྱན་བཙོས་ལེགས་བཤད། 优美
的言论，格言。

ལེགས་སོ། བཟང་ངོ་། ། 善哉！好哇！

ལེགས་གསུང་། སངས་རྒྱུ་ས། 善说(藻)。佛。

ལེན། ཉེར་ལེན་ནས་ཉེ་བར་ལེན་བའི་ཡུང་པོ། 取，
取蕴(佛)。【增】要。【四】

ལེན་མཁན། ལས་ལེན་མཁན་ལྷ་བྱ། 受者，如尤
诸者。(同) ལེན་པ་པོ།

ལེན་པ། ལར་སྒྱུན་པ་རྒྱུར་རང་ལ་ལེན་ཀྱི་དང་བླངས་
ཟིན་པ་མཁའིན། 取，受。

【增】1.接受(与 འདྲོད་པ་ 相反)，忍受。

2.执，握持。3.西藏一地名。【达】

ལེན་པ་པོ། ལས་ལེན་མཁན་ལྷ་བྱ། 受者，如尤
诸者。(同) ལེན་མཁན། [佛。

ལེན་པ་མི་མངའ་བ། སངས་རྒྱུ་ས། 无取(藻)。

ལེན་ལོན། ལན་ལོན་ལའང་སྒྲུང་། 报答，亦作
ལན་ལོན།

ལེབ་ཀན། ལེ་བཀན་གྱི་དོན་དུ་བྱིས་སྒྲུང་། 红花，
即 ལེ་བཀན།

ལེབ་མཚུ་ཁ། ལའི་མཚུ་ལེབ་ལེབ་པ། 扁嘴，嘴
唇扁平。

ལེབ་མོ། དཀྱིལ་ས་ལེབ་ལེབ་སྒྲེ་ངོས་མཉམ་པུ་ལེ་བའི་
མིང་། 扁，扁平。

ལེབ་ལེབ། (注同上)

ལེབ་ཤིང་། ཤིང་ལེབ་ལེབ། 板，木板。

【增】1.夹板。2.爬力柱上横撑。【四】

ལེབ་ཤིང་། སུལ། 品(佛经的章节)。

【增】=ལེ་ལག་ 或 ལེ་ཚན། 【达】

ལེབ་ཤིང་། ལྷ་ཤིང་། 历书，月份牌。

ལེབ་ཚོ། (原注缺) 支分，小部分。

ལེབ་ལོན། ལན་ལོན་པ་ལྷ་བྱ་དང་ལེན་ལོན་དང་ལན་

ལེན་ཡང་། 报答, 答复, 报复, 亦作 ལེན་

ལོན། ལན་ལོན། 【增】付还，复旧。〔法〕

(同) བེ་གྲོན།

མི་རྒྱུད། རྩོད་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱིས་བཞི་ལྷ་ཟེར་བ་དང་

ཡང་ན་མེད་ཞེས་པ་ བོན་གྱི་བད་ལ་དགའི་མིང་། །

ཡིན་པས་མི་རབས་དག་བརྒྱད་པའི་ལྷ་ཡིན་ཟེར།

1. 从小保护之神。2. 九代傳來之神（黑教以
𐌺𐌹 为九）。

ལེའུར་བཅད་པ། ཆོག་སྤྱ་བཅད་དེ་ཆོག་ལེའུར་

བྱས་པ་མཛོད་ཅུ་ཉི་ཤུ། 頌(佛),如俱舍本頌。

ཐེངས་བཅུ་པ། (注同上)

【增】分成段落。〔法〕

ལོ། I. ལྷ་པོའི་སྤྱིང་པའམ་ལྷ་པ་བཙུ་གཟི་མ་མོ་
གཅིག 年, 岁。

II. སྒྲིང་སྒྲིང་གི་ལོ་མ་ལྷུང་བྲ་ཏྱ་བ། 叶子，树

叶。【增】1. 代替 བ་རྟག བ་མ། བ་རྩ་བ།

2.或有“談，傳聞，謠言，諺語”之义，加于（如 སྤྱོད་）其所屬的字句之后：ཆེ་གཤེས་

གི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཕྱིས་ཅ་ན། 聞傳說某人死了。

3. 数目符号 146. 4. 表示不快乐, 不赞成, 不愿意之意, 如 འདི་སྐད་ལྟོ། ཟེད་ལྟོ། 5. 西

〔高〕 (同) 高、天。

ལོ་རྒྱུག་ རྒྱུ་པའི་རྒྱུ་པ་ལྟ་བུ། 岁运，生时之
 星宿。【增】不幸运不吉利之年。〔达〕

ལོ་སྐྱེད་བཅུ་གཉིས། ལྷོ་བ་ལྷན་རྒྱལ་ལོ་སྐྱེད་

ལྷམ་ཏྲ་ལྷག་གྱི་ལྷ་ལྷི་ལག་པ་དང་ ༡༢ ། + 二

相生(属相): 鼠、牛、虎、兔、龙、蛇、

馬、羊、猴、鸡、狗、猪。

ལོ་རྒྱ་རྒྱུ་ལ། རྒྱ་ལོ་རྒྱ་རྒྱུ་ལ། 丰年，庄

稼丰收。(同) རྩ་ལེགས་པ།

ལོ་བྱད་འཁོར། ལོ་ནི་ལ་ཕོ་གཅིག 一周岁，
 一整年。

ཐོ་གཤམ་ཅེར། རྒྱ་ཆ་མེད་ཐོ་དང་ན་པར་གཤམ་
པོ་མེ་ཆེན་རྒྱམས་གྱིས་ཅེར་པ་མེད་རྒྱ། 傳説，
聞説，偉人們这样説。

ལོ་མཁོ་འི་ཟླ། རྩེ་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། 岁首月，
阴历十一月。

ཁོ་མཉམ་ཏུ་གྱུ་བྱུ། རབ་བྱུང་གཅིག་ལས་ཤིང་། 1. 六
十岁。2. 一甲子。

ཁོ་རྒྱུ་ཅག་མ་ཤུ། ཁོ་རྩ་བ་ཞིན་ནམ། 常年，
每年。(同) ཁོ་རྒྱུ།

ལོ་རྒྱུས། རྒྱུ་ཕྱད་པའི་གདམ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱ། 历史，
紀事，故事。

ལྷ་རྒྱལ་གསལ། ལྷ་ཕྱོག་དང་ཆར་རྒྱལ་གསལ། 年成
好，雨水好。

ཁོ་རྒྱང་བ། ན་སོ་རྒྱང་རྒྱང་། 年岁小。

(同) བོ་དད་མ།

ལེ་ཆེན། རྒྱ་གཞི་སྐད་ལེ་ཆེན་ལོ། 大
譯師。

ཁོ་མཚུག་མ། ཁོ་ཕྱི་མཚེང་། 1. 年尾，年底。
2. 明年。

ལ་ལ་ལ། (原注同上) 1. 后年。2. 明年。

ལོ་མཉམ། དགུང་ལོ་ན་སོ་མཉམ་པ། 同岁，年
岁相等。

ཁོ་སྒྱུང་། མོ་ལའང་། 1. 属相。2. 寿。

ཁོ་རྩལ་ ཁོ་གཅིག་གི་སྤྱད་ཐོག 年谷，秋收，粮
食。(同) ཁོ་ཐོག

མ་སྟར། མ་རེ་བཞིན་ནམ། 常年，每年。

(同) མ་རྒྱུ་ཆགས་སུ།

མ་ཐང་། མ་དུས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་འབུལ་བའི་……

དཔུང་མ། 岁貢，每年进献国王之賦稅。

མ་ཤ། མ་ཡི་ཤ། 历书，月份牌。

མ་ཐོག་མ་གཅིག་གི་སྟོན་ཐོག་ 年谷，秋收，粮食。(同) མ་རྟོག་

མ་ཐོག་གསེད། མེ་རའམ་མེ་ར་བ་ཉུ་བུ། 杀谷(藻)。菴。

མ་དར་མ། མ་སྟོང་ཆུང་ཆུང་། 青年，年岁小。

(同) མ་ཆུང་བ།

མ་འདབ། མིང་གི་མ་མ་དང་མེ་རྟོག་གི་འདབ་མ།

树叶和花瓣。【增】= མ་མ། 年年凋落之树叶。【达】

མ་བ། (原注缺) 属相(如属鼠、属牛等)。

མ་བཀ། མ་རྒྱ་བ་དང་པུ་རྟ་ཀུ་མ། 譯师与通达五明(佛)之学者。

མ་མ། མིང་སྟོང་གི་མ་མ་ལྟུང་ཁུ་ཉུ་བུ། 叶子，树叶。(同) མ་II。

མ་མ་བསྟོད་བ། ཐུང་ཆུབ་ཀྱི་མིང་། 叶动(藻)。菩提树。

མ་མ་ཁ། ལྟུང་ཁུ། 叶色(藻)。綠色。

【增】= ཆུ་ལྷའི་མིང་། 水神的树。【达】

མ་མ་གྲོན་མ། ལྷ་མ་མ་གྲོན་མ། 叶衣母(本尊名)。

མ་མ་ཐུའུ། མ་མ་ཐུ་མོ། 小叶，細叶。

མ་མ་མེད་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ། 无叶女(藻)。

郎摩天女。

མ་མ་གསུམ་བ། དུར་ཕྱིད། 三叶(藻)。离娄(药名)。

མ་མ་ལྷགས་བ། (原注缺) 叶落。

མ་མང་ཁུར་ལྷན། མ་མ་འོམ་བཞེས་བ། 負多岁(藻)。老人。(同) མ་མ་ན་བ།

མ་མའི་མདོག་ ལྟུང་ཁུ། 叶色(藻)。綠。

མ་མའི་སྒྲིབ་བུ། མ་མའི་ཁང་བ། 树叶做的房屋。

མ་མའི་ཐུར་མ། མ་མའི་ཐུས་བུ། 叶包。

མ་མར། མར་རྟིང་བ་དང་མ་མ་ལ། 1.陈酥油。

2.在叶子上(མ་མ་的第七轉声)。

【增】供給一年用的酥油。【达】

མ་ཅན། མེ་རྟོག་ཅིག་ 一种花名。

མ་རྒྱ་བ། མཁའ་གཉིས་སྒྲུབ་པ་མ་རྒྱ་བ། 譯师。

མ་ཐོན་བུས་བ། (未詳)

མ་ཡི་ཆ་གས། དུས་ཀྱི་ཟླ་བ། 年之部分(藻)。月份。(同) མ་ཡི་ཡན་ལག་

མ་ཡི་ཐོག་བ། མ་མ་འོམ་མན་བ། 岁乘(藻)。老人。

མ་ཡི་ཐོག་མ། རྟོན་ཟླ་བཅུ་གཅིག་བ། 岁首(藻)。阴历十一月。

མ་ཡི་དང་པོ། དགུན་ཟླ་བ་བའང་ཟེད། 1.岁首。2.孟冬(印度算法)。

མ་ཡི་ཐུང་པོ། བསྐལ་པའི་མིང་། 年蘊(藻)。劫(佛)。

མ་ཡི་མཛོད། ཟླ་བ་ལའང་། 年藏(藻)。月。

ཐ་ཡི་ཡན་ལག རྩ་ཀྱི་ཟླ་བ། 年支(藻)。

月份。(同) ཐ་ཡི་ཆ་གསུམ།

ཐ་ཡི་ཤིང་རྩ། རྩ་མའི་མིང་། 年車(藻)。

太阳。

ཐ་ཡིབ། ཐ་གཅིག་ཐོན་པའི་གསུམ་པོ་རྩ་བུ། 满

一年之干肉。(同) ཐ་ག།

ཐ་ལགས་བ། རྩ་པོ་གསུམ་ཀྱི་ཟླ་བ། 丰年, 庄稼

丰收。(同) ཐ་ཟླ་ཟླ་བ།

ཐ་ཐོན་བ། གན་པོ་འཇམ་པའི་ཟླ་བ། 到岁数(藻)。

老人。【增】有年紀。〔四〕(四无 年 字)

(同) ཐ་མང་ཁྱུང་ལྟོ།

ཐ་ག། ཐ་གཅིག་ཐོན་པའི་གསུམ་པོ་རྩ་བུ། 满

一年之干肉。(同) ཐ་ཡིབ།

ཐ་ཤུར་བ། ཐ་མ་རྩིས་པའམ་རྩིང་པར་གྱུར་བ།

叶子枯萎。

ཐ་ཤེས་བ། རྩིས་བ། 知年岁(藻)。卜算者。

【增】=རྩིས། 1. 計算賬目。2. 历算家。〔达〕

ཐ་གསར། རྩ་ཟླ་དང་པོ་འཛེས་པ་ལ་ཆིང་གསུམ་པོ་

གསར་དང་རྩ་ཟླ་བརྒྱུད་པའི་ཆོས་པ་ལ་དཔལ་པོ་

ལྟོ་རྩ་མོ་འཛེས་པའི་ཟླ་བ། 新年。(原注:

阴历正月初一为清国新年, 阴历八月初十为吉祥天女之新年)

ཐ་ག་རྩིག རྩ་ཐོག་པའི་སེམས་བ། 邪分別(佛),

邪思惟。

ཐ་ག་རྩ། རྩ་འབྲས་མེད་པར་རྩ་པའི་རྩ་པའམ་དགེ་

པའི་ཆ་པ་གཙོད་བྱེད་ཀྱི་རྩ་བུ། 邪見(佛),

見无因果之見, 断善根之見。

ཐ་ག་ཐང་། (原注缺) 亚麻布。

ཐ་ག་དང་ཐེལ། མངས་རྒྱས་ཤིག 除邪信(拘留
孙), 一尊佛名。

ཐ་ག་འདྲིན། རྩ་གསུམ་པའི་ལའང་། 1. 引导邪恶。

2. 毗那夜迦(天神名)。

ཐ་ག་བ། རྩ་ཐོག་ཐོག་བ། 返还, 回轉。

【增】ཐོག་བ་ 的完成式和第二式。1. ཐོག་བ།

回来, 再来。2. 顛倒, 顛复。3. 跌倒。4. 倒
轉, 逆行, 背理, 不法, 錯誤。〔达〕

ཐ་ག་པར་འཁྲུག་བ། རྩ་ཆོ་ཐོག་རྩ་ཐོག་པོ་བ་རྩ་

བུ། 不正当的愤恨。

ཐ་ག་པར་སྒྲུང་བ། (注同上)

ཐ་ག་པོར་བཏང་བ། རྩ་རྩིས་འབྱུང་འཕར་པའམ་

ཆ་ཐོག་པོར་བཏང་བ་རྩ་བུ། 倍增, 如增二倍,
或加一倍。

ཐ་ག་པོར་འཕར་བ། (注同上)

ཐ་ག་སྒྲུ། མ་ཡིན་པར་སྒྲུ་བ་རྩ་བུ། 邪說(佛),

如說是为非。【增】虚言, 謬言, 邪恶的
話, 侮慢的話。〔达〕

ཐ་ག་འཛོ། རྩ་དང་རྩ་མ་པའི་ལས་པའི་འཛོ་བ་རྩ་

བུ། 邪命(佛), 不正当的生活, 如靠欺
騙, 窃盜而生活。

ཐ་ག་འཛོ་ལ། རྩ་པའི་འཛོ་དང་ཁ་གསལ་དང་པོ་

གཞིགས་སྒྲོང་དང་ཐོབ་ཀྱིས་འཛོ་བ་དང་རྩ་པའི་
རྩ་པའི་འཛོ་བ་ལྟོ། 五邪命(佛): 詭詐,
虚談, 現相, 研求, 以利求利。

ཐ་ག་གཡེམ། རྩ་གཡེམ་པའི་རྩ་པའི་འཛོ་བ་

ལྟོ་པའམ་གཞན་གྱི་རྩ་པའི་འཛོ་བ་ལྟོ་པའི་ལྟོ་བ་

བུ། 邪淫, 通奸, 如于己妻有孕而行淫, 或
与他人之妻通奸。

ཨོག་རྩགས་པ། ཨོག་འབྲོག་པའམ། (未詳)

ཨོག་ཤེས། ཚད་མིན་གྱི་ཤེས་པ་ཞིག ཏཱ་ཤེས་(佛)，

非量識之一。【增】= རྩོད་པ་ 或 འབྲུལ་པ།
誤解，錯誤。【達】

ཨོགས་སྐྱེས། ལུ་མའི་མིང་། 側生，脇生 (藻)。
乳房。

ཨོགས་བཅར་པ། ཉུ་བར་བཅར་པའམ་སྐྱེས་འབྲིས་
སུ་གནས་པའམ་གཞོགས་སུ་བཅར་པ། 附近，在跟
前，在旁边，貼附。(同) ཨོགས་སུ་གནས་པ།

ཨོགས་བྲིས། རྩེབས་དེས། 壁画。

ཨོགས་རིང་། སྦྱུལ། 长勝 (藻)。蛇。

ཨོགས་སུ། གཞོགས་སུའམ་འབྲིས་སུ། 旁边，附
近。【增】在另外处，分开的，另外的。【達】
从旁边。【四】

ཨོགས་སུ་གནས་པ། ཉུ་བར་བཅར་པའམ་སྐྱེས་
འབྲིས་སུ་གནས་པའམ་གཞོགས་སུ་བཅར་པ། 附
近，在跟前，在旁边，貼附。

(同) ཨོགས་བཅར་པ།

ཨོང་ཀ། ནང་ག་ཐོད་པའི་ཨོང་ཀ། 脏腑。

【增】或作 ཨོང་ཁ། ཨོང་ག། 【達】 1.大腸。

2.小圓肚。【四】 (同) ཨོང་ཐེར།

ཨོང་ཁིད། དམིགས་བྱ། 引导盲人者。

ཨོང་གཏམ། རྣམ་མེད་གཏམ་སྐད་ཅ། 空話，閒
談。

ཨོང་ཐག ལུང་ཐག རྩེས་(如器皿上所拴之
繩，可以握持者)。

ཨོང་ཐེར། ནང་ག་ཐོད་པའི་ཨོང་ཀ། 脏腑。

(同) ཨོང་ཀ།

ཨོང་ལུགས། ལུས་ཀྱི་ཨོང་ལུགས། (未詳)

ཨོང་བ། མིག་མེད་ཨོང་བ། 瞎。【增】 1.盲人。

2.亦作 ཨོངས་པ་ = མེན་པ་ 等于 ཨོང་བ། 【達】

ཨོང་བའི་ཁ་ཨོ་བ། ཉུ་མ་ལའང་། 1.盲人之
引导者。2.太阳。

ཨོང་བའི་དགུ། དབང་ལུག་ཆེན་པོ། 盲敌 (藻)。

大自在 (天神名)。

ཨོང་བུ། ཀླང་པའི་རུས་པའི་ཨོང་བུ་དང་ཕོལ་ཨོང་།

踝骨。(同) ཨོང་ཆོགས།

ཨོང་བུ་མི་མངོན་པ། ཀླང་པའི་རུས་པའི་ཨོང་བུ་

མ་འབྱར་པ། 踝不現 (佛)，脚上踝骨不突起。

ཨོང་མེད་པ། ཁོམ་མེད་པ། 不空，无暇。

ཨོང་ཆོགས། ཀླང་པའི་རུས་པའི་ཨོང་བུ་དང་ཕོལ་

ཨོང་། 踝骨。(同) ཨོང་བུ།

ཨོང་ཞིག རྒྱང་བུ་ཨོད་ན་ཨོང་ཞིག འཕྲུག་པ། 去取吧！

(同) ཨོང་ཤོག

ཨོང་ཨོད་པ། ཁོམ་ཨོད་པ་དམ་བུ། 有空，有暇。

ཨོང་ཨོང་། (原注缺) 突起，凸起。

【增】波动而起。【達】

ཨོང་ཤོག རྒྱང་བུ་ཨོད་ན་ཨོང་ཞིག འཕྲུག་པ། 去取吧！

【增】使取去。【四】 (同) ཨོང་ཞིག

ཨོངས། ཡར་ལང་དཔོན་ན་ཨོངས་ཤིག འཕྲུག་པ། 起来吧！

【增】唤起。【達】 1.使接受。2.立。【四】

ཨོངས་སྐབས། (原注缺) 【增】余暇。【四】

ཨོངས་པ་གཞིར་གཏོགས། (原注缺) 儒事所

摄 (佛)。

ཨོངས་སྤྱད་པ། རྩོད་ནམས་སྤྱད་པ། 享用財物。

ལྷངས་སྤྱད། རྣམ་ལྷངས་སྤྱད། 資財，財產。

【增】1. 获得，受用，生活享受，特指飲食男女。2. 丰满，丰富。3. = རྣམ་རྒྱས་ 或 འཕྱོད་བ། [达]

ལྷངས་སྤྱད་མཛེས་བ། རྒྱུད་དང་རྒྱུད་ལྟ་ལའང་།

受用美妙（藻）。1. 风。2. 风神。

ལྷངས་སྤྱད་རྫོགས་པའི་སྐྱ། (原注缺) 圓滿報身（佛）。

ལྷངས་གཞི། (原注缺) 憍事（佛）。

ལྷད་པ། (原注缺) 松弛，懈怠。

ལྷན། ལ་ལྷན་པ་ཉི་ཤུ། 到，滿，如滿岁。

【增】新聞，消息，信息，如：ལྷན་བཟང་།

好消息；ལྷན་སྤྱད་། 通知，送信息。[达]

ལྷན་བྱུ། (原注缺) 能滿，能到。

ལྷབ། ལྷད་ཆ་ལ་ལྷབ་ཉི་ཤུ། 說，說話。

【增】使告訴。[四]

ལྷབས། ལྷད་ཆ་ལ་ལྷབས་ཉི་ཤུ། 說吧！說話

吧！【增】1. 說。2. 熟慣了。[四]

ལྷབས་སྒྲིན། ལྷན་རབ་བྱུད་པ་ཉི་ཤུ། 學得快，智慧敏捷。

ལྷབས་བ། (原注同上) 學過，學會。

ལྷར། ལ་རྒྱུ་ལ་ལྷར་ལ། 于某年。（ལ་的第七轉聲）

ལྷས། ལ་ལྷས་དང་བཞེན་པ། 1. 由年，以年（ལ་的第三轉聲）。2. 諦實，誠然，當然。

【增】性質。[高]

ལྷས་ཡིན། དེས་པར་ལྷན་ཉི་ཤུ། 當然，必定是。

ག། (原注缺) 肉, 肌肉。

【增】1. 数目符号 27。2. 身体的表面。3. 代替ག་བ། 牡鹿。4. 筋肉。〔达〕

ག་ཀ་ར། 〔梵〕 ཤིང་ག་ཁ་ར་དང་ཤིང་དེ་ལས་
བྱུང་བའི་ཤེལ་ཀ་ར་བྱེ་ས་ཀ་ར་ཏྲ་བྱ་དང་ཆུ་ལྷིན་
ཞིག་ལའང་། 1. 甘蔗。2. 由甘蔗汁所熬出之冰
糖, 沙糖。3. 鯨魚之一。(同) ག་ཁ་ར།

ག་ཀོན། ཤིང་ཁྲོས་པའི་ག་ཁོན་ནས་ཁོན་འཛིན་ཏྲ་
བ། 怨恨, 憎恨, 嫉恶。

【增】代替 ག་འཁོན། 〔达〕 (同) ག་ཁོན།

ག་བཟ། བགས་ནད་ཏྲ་བ། 斑点, 瘰, 皮肤病。

【增】白淀风。〔四〕

ག་ཤེས། ག་འཛིན་བྱེད་ཤེས་པ། 夹肉的钳子。

【增】晾干肉。〔四〕 (同) ག་འཛིན་བྱེད།

ག་སྒྲོ་བ། ག་རུལ་འགྱུར། 肉腐坏。

ག་ཁ་ར། 〔梵〕 ཤིང་ག་ཁ་ར་དང་ཤིང་དེ་ལས་
བྱུང་བའི་ཤེལ་ཀ་ར་བྱེ་ས་ཀ་ར་ཏྲ་བྱ་དང་ཆུ་ལྷིན་
ཞིག་ལའང་། 1. 甘蔗。2. 由甘蔗汁所熬出之冰
糖, 沙糖。3. 鯨魚之一。(同) ག་ཀ་ར།

ག་ཁང་། ག་ཆོང་ས། 肉店。

ག་ཁ། ག་བཞོལ་བའི་ཁ། 肉汤, 肉汁。

ག་ཁྲག་ག་སྒྲོ་བའི་ཁྲག་ལའང་། 盛肉的口袋。

【增】盛干肉末的口袋, 蒙, 藏民旅行时用。

〔达〕 小肉袋。〔四〕

ག་ཁོན། ཤིང་ཁྲོས་པའི་ག་ཁོན་ནས་ཁོན་འཛིན་ཏྲ་
བ། 仇恨。(同) ག་ཀོན།

ག་ཁྲི། རི་དགས་འཛིན་པའི་ག་ཁྲི། 猎犬。

【增】长毛细狗。〔四〕

ག་ཁྲག་སྒྲིབ། ཏྲ་ཏྲ་སྒྲིབ་མིང་། 障血肉(藻)。
筋脉。

ག་ཁྲག་འཛིན། (注同上) 持血肉(藻)。

ག་ཁྲག་འཛིན་པ། བགས་པ། 持血肉(藻)。皮肤。

ག་ཁྲིག་གཅིག (未詳)

ག་འཁྲིག (未詳)

ག་གོས། བང་གོས། 内衣。

【增】下裳。〔达〕 (同) ག་འགགས།

ག་དགའ། ལྷིན་པོ་སྒྲིབ་མིང་ག་འཛིན་ཏྲ་བ།

喜肉(藻)。罗刹(佛)。(同) ག་འཛིན་བ།

ག་ཡི་ཟས་ཅན། ག་ལ་ལྷིན་པ།

ག་འགགས། བང་གོས། 遮肉(藻)。内衣。

【增】女齐肩朝褂。〔四〕 (同) ག་གོས།

ག་འགྱུར། ཁྲག་ 变肉(藻)。血。

(同) ག་ཡི་ས་པོན།

ག་ཏྲ་གས་པ། ཏྲ་པས་ཆེན་འཆག་ཏྲ་ས་པ་ཏྲ་བ།

肥胖。

ག་ཏྲ་ས་པ། (原注缺) 肌肉丰满, 胖。

ག་སྒོ། བགས་པའི་སྒོ་ཉྱུ་བྱ། 肉袋，皮袋。

ག་རྩམས། ག་མཐུག་པོ། 肉厚，肉丰满。

ག་གཅིག་པ། འཆས་པོའས་བསམ་པ་གཅིག་པ།

一致，同意，一心。(同) ག་ཚ་བ།

ག་ཆགས་པ། ཡིད་ལ་ཆགས་པའི་དོན། 爱，心爱。

ག་ཆེན། མིའི་ག་ལ་ཟེད། 人肉。

ག་འདྲམས་པ། ག་སྐྱམ་པོའས་རིད་པོ། 干枯，

瘦。(同) ག་སྤལ་པོ།

ག་འཛོག་ ག་ཁོག་གཉིས་སུ་འཛོག་གྱ། 分肉，将

肉分为两半。

ག་རྩེན། གཅེར་བྱ་དང་ག་དམར་པོ། 1.裸体。

2.生肉。

ག་རྩེན་བ། སྤྲོད་པོ་སྤྲིད་མིང་ག་འཛོན་གྱང་། 吃

生肉(藻)。罗刹(佛)。

(同) ག་དགའ། ག་ཡི་ཟས་ཅན། ག་ལ་སྤྲེད་པ།

ག་ཉི། རང་རིགས་ལའང་། 1.亲戚。2.同种

族者。【增】1.亲近血族。2.后嗣。【达】

姑表亲。【四】

ག་སྟག་ འབར་ཞིག་གས་རྒྱང་རྒྱང་། 只是，唯，

单独。【增】純是，都是。【本】(同)ག་དག

ག་ཐག་ ཏ་མའི་སྒྲ་དང་ཕྱི་གའི་ཐག་པ། 馬鞍之

前后繩索。

ག་ཐང་། ངལ་བའས་སྐྱ་མཉེལ་བ་ཐང་ཆད་པ་ཉྱུ་

བྱ། 疲劳，疲乏，辛苦。【增】肉酱。【四】

ག་ཐང་ཐང་། (注同上)

ག་མཐང་། སྒྲུང་ག། (未詳)

ག་འཕྱག་ (原注缺) 扯肉，撕肉。

ག་དག་ འབར་ཞིག་གས་རྒྱང་རྒྱང་། 只是，唯，

单独。(同) ག་སྟག

ག་མདོག་ དམར་མེད་རས་གའི་མདོག་ 1.金黄。

2.肉色。

ག་ནའི་གོས། དང་སང་རྩྱ་རས་ཟེད་པ་དེ་ལོ། 。

ཡང་ན་ག་ནའི་གོས་ཅན་ལ་གསོ་མའི་གོས་ཅན་ཞེས་

བསྒྱུར་བ་ལས་བརྒྱ་པའོ། 麻衣，现在称为

“草布”，又在ག་ནའི་གོས་ཅན་(百一羯摩論)中

譯为 གསོ་མའི་གོས་ཅན།

ག་ནའི་རས། མོ་མའི་རྩྱ་རས། 麻布。

ག་པ། I. དག་པོའས་གསོད་དེས་ཐུག་པ་པོ། 敌

人，仇人。

II. ཤིང་ག་པ་རྩེ་མ་ག་རྩ། 沉香树。

ག་ཐུག་ གའི་བར་མཆམས། 肉的間隙。

ག་བ། རི་དྲགས་ག་བ་ལའང་། 鹿。

ག་བ་ནག་པོ། རི་དྲགས་ག་བ་ནག་པོ། 青鹿。

ག་བ་རི་བ། [梵] རི་དྲགས་རྩོན་པ་རྩེ་བྱ་གར་

སྐད་དོ། 猎人。

ག་བལ། ས་ཕྱིག་རྩེ་ས་ཞུག་སོགས་ཀྱི་རྩེང་སྒོ་བ་དང་

ག་བལ་ཆགས་པ་དེ་ལོ། 苔，藓。

ག་ཤེས། སྐྱ་གཞུགས། 身体。

ག་ཤེས་སྐྱངས་པ། སྐྱ་གཞུགས་སྐྱངས་པ་ཉྱུ་བྱ།

肉肿，身体发肿。

ག་ཤེས་གསེང་བ། གཞུགས་པོ་བསངས་པའས་

གསེང་། (未詳)

ག་པོ་ངལ། ངལ་གསོ་བ་ཅམ། 休息。

ག་འབྱར། ག་ཕྱིར་འབྱར་བ། 瘤，疖，膿疮。

【增】鞭痕，条痕。〔达〕（达作ག་ཕྱར་）
米口袋。〔四〕

ག་འཕྱིས་པ། ག་མྱངས་པ་ཉ་ལ། 肉突起，肿。

（同）ག་སྐྱིས་པ།

ག་འབྲས། ག་དང་འབྲས་དཀར་བསྐྱེས་པའི་ཟས།

肉饭，肉与米饭和合之食品。

ག་འབྲོག། （原注缺）扯肉。

ག་སྐྱིས་པ། ག་མྱངས་པ་ཉ་ལ། 肉突起，肿。

（同）ག་འཕྱིས་པ།

ག་སྦྱང་། སྦྱང་ནག། 虻，蒼蠅。【增】食肉虻。

〔达〕 嗜虻。〔四〕（同）ག་ལ་འཁོར་བྱེད།

ག་མ། བྱ་དང་བྱ་མ་འཛིན་གསལ་བྱ་སྦྱིས་པའི་རྩེས་

ལུ་སྦྱི་ལོ། 胎衣。【增】1. 一类会叫的鳥，

如紅雀。2. = ཉ་ལི་ཤོས། 天衣。〔达〕

ག་མོ། མེར་ག་ཉ་ལ། 蘑菇。

【增】= ལུག་གི་ཆང་ར། 羊圈，羊舍。〔达〕

ག་མེན། ག་ཚོལ་ནང་གི་མེན་ནག་པོ་ཉ་ལ། 肉脂

中之黑块。【增】肉瘤，肌肉中之瘤疔。〔达〕

熊類肉。〔四〕

ག་ཅི། བའི་མདོག་ཅན། 肤色，气色，肉色。

ག་ཚ་བ། འཚམ་པོའས་བསམ་པ་གཅིག་པ། 相爱，

同情，一心。【增】亲信。〔法〕 亲热样。

〔四〕（四无བ字）（同）ག་གཅིག་པ།

ག་ཚ་བའི་གཏམ། བཅེ་བས་མཛའ་བའི་གཏམ།

亲愛語。

ག་ཚ་བྱས་པ། བཅེ་བའས་གཅིས་པར་འཛིན་པ།

悲憫，爱护。

〔恣。

ག་ཚུགས་ཅན། དབྱིབས་གཟུགས་ཅན། 形状，形

ག་ཚོ། （原注缺）錫。

【增】= ག་གའ་དཀར། 洋銀，銀銀。〔达〕

ག་མཚན། མྱེ་བ་ནག་ཤིག། 肉相（藻）。瘰。

【增】= ག་ཉ་གས། 身体上主吉兆的或不吉的
斑点。〔达〕

ག་མཛེར། བགས་པའི་མཛེར་པ། 瘰。

【增】瘰子。〔四〕（同）ག་ལི་བྱར་བ།

ག་འཛིན་བྱེད། ག་འཛིན་བྱེད་སྐྱམ་པ། 夹肉的鮓

子。（同）ག་སྐྱིས་པ།

ག་བྱ་བ། རིང་བར་བྱར་པ། 瘦了。

【增】凍肉化了。〔四〕

ག་བ། ལི་དྲགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་དང་སྤྲིན་པོ་ལིན་པར་

གསུངས་པ་དང་སྦྱ་གཅན་ལའང་། 毗舍遮。

1. 餓鬼之一種。2. 羅刹（佛）。3. 羅睺星。

【增】或作ག་བན། 1. 食肉者，食肉動物。

2. 食肉鬼。〔达〕

ག་བན། ག་བ་མཁན། 食肉者。

ག་བའི་སྐད། སྐད་རིགས་བཞིའི་ནང་ཚན། 鬼

語，（古印度）四種語言之一。

ག་བའི་མདུང་བྱང་འཛིན་པ། གནོད་དུག་持

鬼槍（藻）。六面童子（天神名）。

ག་གཟུག་གཅིག་ ག་ཁོག་གཅིག་ 一个整牲的

肉，一个肉軀。

ག་ལི་མཚོག་ རྗེང་གའ་མྱིང་། 胜肉（藻）。

心脏。

ག་ལི་བྱར་བ། བགས་པའི་མཛེར་པ། 肉瘰，皮

肤之瘰。（同）ག་མཛེར།

ག་ལི་བས་ཅན། སྤྲིན་པོ་སྦྱིའི་མིང་ག་འཛིན་ཀྱང་།

肉食者（藻）。羅刹（佛）。

(同) ཤ་དགའ། ཤ་རྩེན་ཟ། ཤ་ལ་སྒྲིབ་པ།
ཤ་ཡི་ས་པོན། 肉种子(藻)。血。

(同) ཤ་འགྱུར།
ཤ་ར་མ། 〔梵〕 རི་དྲགས་མེ་རྒྱེ་ཀློང་བརྒྱུད་པ།
八脚獅子(神話中的獅子)。

ཤ་ར་འཕྱགས་བྱེད། མདར་ལའང་། 射穿
(藻)。箭。

ཤ་ར་ར། ལྷགས་པའི་སྒྲ་ཉ་མ། 蕭蕭，如风声。

ཤ་རི་ཀ། 〔梵〕 བྱ་ལྡེ་རི་ཀའི་བྱར་ཆག 舍利鳥。

ཤ་རི་བ། མཚོག་བྱང་ཡ་གཅིག 舍利子，佛二
大弟子之一。

ཤ་རི་བ། (注同上)

ཤ་རིང་པ། ཤ་སྐས་པོ། 瘦，枯瘠。

ཤ་རིལ། རིང་བསྐལ་སྐྱ་སྒྲུང། 舍利(佛)，尸体。

ཤ་རུ། ཤ་ལ་ལྷ་འདེབས། 酱肉，咸肉。

ཤ་རོ། ཤི་ཤ་རོ་དང་རྩེས་སྒྲོས་ལའང་། 1. 死尸。
2. 痕迹。〔增〕打落肉。〔四〕

ཤ་ལ་འཁོར་བྱེད། སྒྲང་ནག 圍繞肉(藻)。

蒼蠅。(同) ཤ་སྒྲང་།

ཤ་ལ་སྒྲིབ་པ། སྒྲིན་པོ་སྒྲིའི་མིང་ཤ་འཛིན་ཀྱང་།
爰肉(藻)。罗刹(佛)。

(同) ཤ་དགའ། ཤ་རྩེན་ཟ། ཤ་ཡི་ཟས་ཅན།

ཤ་ལན་ཁྲོན། འཕམ་ཚུད་པའི་ཁྲོན་ཁྲོན་ཉ་མ།
报仇。

ཤ་ལན་ཁྲོན། (注同上)

ཤ་ལ། ཤ་གསོ་བའམ་སྒྱེ་བའི་དོན། 嫩肉，新
长的肉。

ཤ་ལྷགས་པ། (未詳)

ཤ་གསོ། ཤ་སྒྱེ་རུ་གསོ་པ། 长肉，新生肌肉。

ཤ་ལྷན། ཤ་དང་བགས་པ་གཉིས། 皮肉，肉和皮。

ཤ་བཤ། ཤ་བགས་པ་ནས་བཤུ་བ། 剥肉，从皮
上剥肉。〔增〕刮骨上肉。〔四〕

ཤ་བཤུས་པ། བགས་པ་ཤ་ནས་བཤུས་ཟིན་པ། 已
从肉上剥皮。

ཤ་སྒྲབ་པོ། ཤ་སྐས་པོའས་རིང་པོ། 干枯，瘦。

(同) ཤ་འཇུགས་པ།

ཤ་ཉྱག ཤ་རི་ལྷག་མ། 肉瘤，瘤子。

ཤ་ལྷ་རི། ཤ་བཞི་ཁྲིང་རི། 軀体的四分之一。

ཤ། ཁ་ཤ་སྒྲོས་དང་མ་རྩེས། 1. 豁唇。2. 疮疤。

〔增〕或 ཤ་འོད། 1. 血。2. = ལྷ་ལྷག 河湖

汎溢(安多方言)。〔达〕(同) ཤ་སྒྲོས།

ཤ་གཤ། སྒྲོ་བྱར་རུ་ཆར་ཆུ་འོངས་པའི་ཤ་འོད།

洪水，暴发大水。(同) ཤ་འོད།

ཤ་སྒྲོས། ཁ་ཤ་སྒྲོས་དང་མ་རྩེས། 1. 豁唇。

2. 疮疤。(同) ཤ།

ཤ་བ། རི་དྲགས་ཤ་བ། 鹿。

ཤ་འོད། སྒྲོ་བྱར་རུ་ཆར་ཆུ་འོངས་པའི་ཤ་འོད།

洪水，暴发大水。(同) ཤ་གཤ།

ཤག རིང་སང་ཁང་བའམ་གཟིན་ཤག་ཅེས་བྲིས་ཀྱང་།

མངོན་བཞེད་གསེར་མེ་ལས་ཤགས་ཆུང་དང་ཤགས་

མིག་ཅེས་གསུངས། 室，寢室，现在作ཁང་བ།

གཟིན་ཤག 金鏡論中作 ཤགས་ཆུང་། ཤགས་

མི། 〔增〕在 ཤག་འོད་གས་ 中，意为破裂，

爆裂。〔达〕 刺开煮。〔四〕

གཤ་རྩི། རལ་གྱི་ཞིག ཁྱེད་གྱི་ 一种劍。

【增】枪，矛，三叉戟。〔达〕

གཤ་རྩེ་གསེབ་པ། གཤིས་སུ་གཤ་རྩེ་གསེབ་པ།

劈开，劈成两块。

གཤ་པ། (未詳)

གཤ་པོ། བློགས་པོ། 友，伴。

གཤ་མ། གཤེག་མ། 砂砾，石子。

གཤ་གཤ། (原注缺) 悬垂，突出。

གཤ་ས། I. ཁ་གཤས་ཡན་ཆུན་བཤེད་བ་ཏུ་བྱ། 諍，

互相爭辯。【增】1. 談諧，玩笑。2. 爭論之因，辯論或口角的对象。〔达〕

II. ཁ་གཤས་ཀྱང་འདྲིན་སྒྲུང་། 判決。

གཤ་ས་བཀྱེད་པ། བཤེད་དཔོན་ནམ་ཁ་གཤས་བྱེད་

བ་པོས་བྱས་ཟིན་པ། 判決諍訟。

(同) གཤས་བརྟུགས་པ།

གཤས་འབྱེད་པ། (注同上)

གཤས་ཆུང་། ཁང་བའམ་ཁང་ཆུང་མིང་དེང་སང་

གཤ་མིག་གཤ་ཆུང་ཟེད། 房屋，小屋，現今作

གཤ་མིག་གཤ་ཆུང་། (同) གཤས་མིག

གཤས་བརྟུགས་པ། བཤེད་དཔོན་ནམ་ཁ་གཤས་

བྱེད་བ་པོས་བྱས་ཟིན་པ། 判決諍訟。

(同) གཤས་བཀྱེད་པ། གཤས་འབྱེད་པ།

གཤས་མིག་ ཁང་བའམ་ཁང་ཆུང་མིང་དེང་སང་

གཤ་མིག་གཤ་ཆུང་ཟེད། 房屋，小屋，現今

作གཤ་མིག་གཤ་ཆུང་། (同) གཤས་ཆུང་།

གང་། (原注缺) 黑教用的手鼓。

གང་ཚ། [汉] རྩ་སྤུལ་སྤོའི་བྱེད་པ། 香菜，芫荽。

གང་ལང་། རལ་གྱི་སྐྱོ་གཅིག་མ་ཏུ་བྱ། 扑刀，腰

刀。【增】=གྱི་གྱུག [达]

གང་གང་། རྩ་འཚོ་བྱེད་བྱ་ཞིག 共命鳥，吃

毒的一种鳥。【增】1. 鶴，བྱ་ཆེན་པོ་མི་ཙམ།

一种吃毒羹等物的鳥，鳥翼鳥足，他处象人的一种神話中的生物。2. 一种花名。〔达〕

གང་གང་དེ་བྱ། (注同上)

【增】雉或鸛鵒。〔达〕 猩猩。〔四〕

གང་ཤོང་ཆུ། རྩེང་གའམ་མིང་ཆུ་ཏུ་བྱ། 池塘

水，水池子。

གང་ཤོང་མེད་པ། ཀྱང་རྩོད་མེད་པའམ་མཐོ་

དམན་མེད་པ། 无坑岡，无高低，平坦。

གངས། རྩི་འཛིན་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཁྱེད་ཀྱི། 鼻 (敬)。

【增】札什倫布北部的地区。〔达〕

གངས་ཐ། རྩ་ཐའམ་སྒྲུབ་ཁྱེད་ཀྱི་ཐ་མ། 鼻烟 (敬)。

གངས་ཐྱི། རས་ཀྱི་རྩ་ཐྱི་ཏུ་བྱ། 揩鼻巾 (敬)。

གད། མི་གཤེད་གད་ལ་འཕྱར་གད་དང་རིན་ཆེན་

སྤྱད་མ་གད་དང་སྤྱུལ་གད་ཏུ་བྱ་སྐྱོ་མང་སྤྱུ་གད་

ལའང་། 1. 藏文句子后之垂直笔划 (句号)。

2. 木梳。【增】=དང་པོ། 直，垂直。〔达〕

གད་ཀྱིས་འཆགས། རྩས་ཏི་མཐོལ་ལོ་འཆགས་

སྐྱོ་ཞེས་པ་ཏུ་བྱ། 道歉，坦白，悔过，檢討。

གད་ཀྱིས་སྤྱད་པ། (注同上)

གད་བརྟུགས་བྱས་པ། གོས་ཀྱི་སྤྱུ་སྤྱུག་གད་ཀྱིས་

གད་ཅིང་ལག་པས་བརྟུགས་བྱས་པ། 刷而拍，衣服上的毛，用刷子刷，用手拍打。

གད་སྤྱད་པ། རྩ་མཚན་གསལ་བའམ། 說明，

陈述理由。

ཤར་སྤྱངས་ས་ལེན། (原注缺) 不受悔謝 (佛)。

ཤར་མ། ལྷན་བྱ་ཤར་མ། 上等種種。

ཤན། མི་དང་པའི་ཤན་ཤོར་ཟེར་བ་དང་ལྷགས་ཤན་
དང་འགབ་ཤན་དང་ཡི་གེའི་ཤན་སྤྱད་དང་བར་ལ་
མཆས་ཀྱི་འགོས་སྒྲིབ་ལོ། 1. 沾染坏人之恶习。

2. ལྷགས་ཤན། 鉄箍。3. 染上。4. ཤན་སྤྱད།
对照。5. 界限相連者。【增】1. 結合。2. 装配。
3. 衬里，装里子。4. 小船。5. 雪豹。6. 分別，
差异，区别。【达】

ཤན་མཐུ། སྤྱད་པའི་ལྷགས་ཤན་མ་བྱ། 嘴子，如
皮风箱之鉄嘴。

ཤན་སྤྱབས། གཞན་ལས་འགོས་པའི་སྤྱབས་མ་བྱ།
染力(佛)，如由他熏染之力。

ཤན་བརྟེན་པ། གཞན་གྱི་ཞོར་ལ་བརྟེན་བ་མ་བྱ།
染(佛)(見比丘戒)，如随其他罪而連帶犯
戒。

ཤན་པ། ལག་དམར་བ་ཤན་པ་ལའང་། 屠夫，
即 བ་ཤན་པ།

【增】1. 船长，船夫，舟子。2. = ཉེས་བབས་པ།
过失，錯誤。3. 丑恶。【达】

ཤན་བྱེ་བ། དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་པོས་དབྱེ་བྱེ་ཟེར་བ།
辨异，分辨其差別。

ཤན་འབྱེད། (注同上)

ཤན་སྤྱད། རྒྱ་གཉིས་ཤན་སྤྱད་མ་བྱ། 对照，合
璧，如两种語文对照。

ཤབ། (原注缺) 伪，假。

【增】在薩迦与日喀則中間的地区。【达】

ཤབ་ཤིབ་སྒྲུབ། རྒྱ་ཆུང་ཆུང་སྒྲུབ་པའས་རྒྱ་ཆོག་
1. 細語，耳語，小声說話。2. 妄語，謊話。

ཤབ་བྱབ། (注同上) 【增】1. 笑談。2. 詐
伪。【达】 談人短处，訕笑，誹謗。【法】

ཤབ་ཤིབ་མེད་པ། རྒྱ་ཆོག་དག་འཆམ་མེད་པ་
མ་བྱ། 无虛妄，无妄語。

ཤས་ཐབས། སྒྲེད་གོས། 裙，下衣。

ཤས་ཐབས་ཀྱི་གཟེན། དགེ་སྤྱོད་གོ་ནད་གོས་ཤིག་
副裙，比丘的內衣之一。

ཤས་འབྱར། རྒྱ་ཁྱད་བྱས་ཀྱི་རས། 窗子外面
所挂布簾。

ཤས་རྩ་ལ། 【梵】 ལྷ་གར་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ལྷ་བ་
བཟང་པོ་སོགས་ཆོས་རྒྱལ་བདུན་དང་དེགས་ལྷན་
རྒྱལ་པོ་ཉེར་ལྷ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཡིན་པར་གསུངས་
སོ། །ཤས་རྩ་ཞེས་བདེ་བ་དང་ལ་ཞེས་འཛིན་པ་
ཞེས་བསྐྱར་བའོ། །香拔拉(神話中的国名)，在
印度北方，为月賢等七法王及种姓高貴之二
十五王者等所居之地。“香拔”意为安乐，
“拉”意为持。【增】佛教的理想国。【达】

ཤུ། གསར་སྐྱེས་ཤ། 新生的肉，嫩肉。

ཤུ་བསྐྱེད་པ། ཤ་གསར་བ་སྐྱེ་བྱ་བཟུག་པའས་
ཤ་གསོ་བར་བྱེད་པ། 使长嫩肉，培养肌肉。

ཤར། I. ཤ་ལ། 于肉 (ཤ་的第七轉声)。

II. ཤར་ཕྱོགས་ལའང་། 1. 出現。2. 东方。

ཤར་གྱི་ཐིག་ལེ། ལྷ་བ་ལའང་། 現点(藥)。
月亮。【增】太阳。【达】

ཤར་གྱི་ཕྱོགས་སྤྱོད་པ། བརྩ་སྤྱིན་ལའང་། 1. 东
方护神。2. 帝釋(天神名)。

ཤར་གྱིས། (原注缺) 立刻。

ཤར་འགྱུར། ཐག་ 肉因(藥)。血。

ཤིང་བུ་ཅུ་དུ། བུ་རྩ་མཐའ་དང་། 1. 樹汁。2. 糖汁。

ཤིང་འཛོག་པ་པོ། ཤིང་བཅོ་པ་མཐའ་དང་། 1. 剝

木者。2. 木匠。(同) ཤིང་ཏྲ་བྱེད་པོ།

ཤིང་འཛོམས། འདབ་མ་བཟུ་པ་ཟེར་བ་དང་ཤིང་

གི་འབུ་ཟ་བྱེད་བྱ་ཞིག་དང་སྟོག་ཆགས་ལུས་ཁྲ་པོ་

ཞིག་ཟེར། 坏樹(藻)。1. 啄木鳥。2. 一种

花身虫。(同) ཤིང་ཏྲ་མོ། ཤིང་ཟན་མོ།

ཤིང་ལྗེན། རྒྱུ་བཞིན་པའི་ཤིང་སྟོང་། 樹木。

ཤིང་གཉེར། ཤིང་གི་གཉེར་བ། 管理木材者。

ཤིང་ཏ་ལ། (原注缺) 多罗树, 棕櫚。

ཤིང་རྟོག་ ཤིང་རྟོག་ཨ་མ་ཐ་དང་ཁམ་བུ་དང་རྟུན་

འབུ་མ་ཏྲ་བུ། 果实, 果子, 如柿子、桃子,

葡萄。(同) ཤིང་ཐོག

ཤིང་ཏ། སྟོག་སྐད་ལ་ཟེར་གེ་ཟེར། 車。

ཤིང་ཏ་འཁོར་པོ། (注同上)

ཤིང་ཏ་འཁོག་ རྩོན་ཤིང་། 阻車(藻)。樹木。

ཤིང་ཏ་བཟུ་པ། (原注缺)

【增】广車王, 百乘王(見起世經)。(本)

ཤིང་ཏ་བུ་ཅུ་པ། རྩལ་པོ་ཞིག་མཐའ་དང་། 1. 十車。

2. 国王之一。

【增】罗摩衍那史詩中之英雄罗摩之父。(达)

十車王, 广車王(見起世經)。(本)

ཤིང་ཏ་མཐོ་བ། ཏྲི་མ་མཐའ་དང་། 高車(藻)。

太阳。

ཤིང་ཏ་འདྲིན་པ། བྲུང་གི་མིང་མཐའ་དང་། 拉車

(藻)。牛。

ཤིང་ཏ་སྒྲ་ཚོགས། ཏྲི་མའི་ཚུལ་ཞིག་དང་རྩ་

སྒྲ་མའི་ཚུལ་མཐའ་དང་། 杂車(佛), 天上花园之

一, 毗沙門(天神名)之花園。

ཤིང་ཏྲ་བྱེད་པོ། ཤིང་བཅོ་པ་མཐའ་དང་། 1. 作

車者。2. 木匠。(同) ཤིང་འཛོག་པ་པོ།

ཤིང་ཏྲ་མོ། འདབ་མ་བཟུ་པ་ཟེར་བ་དང་ཤིང་གི་

འབུ་ཟ་བྱེད་བྱ་ཞིག་དང་སྟོག་ཆགས་ལུས་ཁྲ་པོ་...

ཞིག་ཟེར། 1. 啄木鳥。2. 一种花身虫。

(同) ཤིང་འཛོམས། ཤིང་ཟན་མོ།

ཤིང་ཏ་བཟང་མོ། ཏྲི་མ་མོ་ཞིག་ 賢車女,

天女之一。

ཤིང་ཏྲི་ཁ་པོ་བ། (原注缺) 御者, 駕車者。

ཤིང་ལྗེན་པ། རྒྱལ་ཤིང་ལྗེན་པ་ཅན། 樺樹。

ཤིང་ཐགས། ཁ་ཁྱིེར་རམ་ལམ་ཀ་ན་ཤིང་གིས་བསྐྱོར་

བ་འདི་ལ་ཚུག་ཀྱང་ཟེར་བ་དང་ཚུག་ཅེ་ཤིང་གི་དྲ་

མིག་ཅན་ཟེར་བ་དང་རིབ་མ་ཟེར་བ་དང་ཁང་བའི་...

ཟུར་ཚུག་ཀྱང་ཟེར། 1. 栏杆。2. 篱笆。

ཤིང་ཐོག་ ཤིང་རྟོག་ཨ་མ་ཐ་དང་ཁམ་བུ་དང་རྟུན་

འབུ་མ་ཏྲ་བུ། 果实, 果子, 如柿子、桃子,

葡萄。(同) ཤིང་རྟོག

ཤིང་འབྲུ་མཁན། མ་ཤིང་གསོག་པ་པོ། 樵夫,

撿柴者, 打柴者。(同) ཤིང་གི་ཐུན་པ།

ཤིང་དུམ། ཤིང་བཅད་པའི་དུམ་བུ། 段木, 截断

之木头段片。

ཤིང་དུང་དུ། ཤིང་སྟོང་གི་ཙ་དུ། 树的跟前,

树下。

ཤིང་ལྗན། རྟགས་ཚུལ་མཐའ་དང་། 有树(藻)。树林。

ཤིང་སྟོང་། རྩོན་ཤིང་། 樹干, 樹木。

ཤིང་བྱ་གྲོ་ཏྲ། ཀྱང་མང་ཞེས་པའི་ལྗོན་ཤིང་། 諸

瞿陀树，譯义为多根树。(同) ཤིང་འབའ་རྩ།

ཤིང་གནས། བྱ་དང་བྱེད། 住树(藻)。鳥，雀。

ཤིང་བལ། དུས་ཀྱི་ཁྱ་བལ་ཏྲ། བྱ། 木棉，棉花，

布之原料。【增】柳絮。〔四〕

ཤིང་བལ་ལྔ། མདོ་རྩ་ལས་ཤིང་བལ་ནི་ལྔ་རྟེ་གལ་

མ་ལའི་དང་མ་སྐའི་དང་ཀ་ཤིའི་དང་སྤ་བའི་དང་

ཞེ་ར་ཀའི་འོ། ། ཞེས་པའོ། ། 五种木棉，如律

經說：木棉有五，設拉末梨棉，阿薩迦棉，

迦尸棉、艾棉、鄂惹迦棉(皆印度产)。

ཤིང་དབང་། བྱང་རྒྱལ་ལྗོན་ཤིང་། 树王(藻)。

菩提树。

ཤིང་འབའ་རྩ། ཀྱང་མང་ཞེས་པའི་ལྗོན་ཤིང་། 諸

瞿陀树，多根树。(同) ཤིང་བྱ་གྲོ་ཏྲ།

ཤིང་འབྲས། ཤིང་རྩྭ་ 果实。

ཤིང་ཚ། ལྷན་ཤིང་ཚ། 肉桂(药名)。

ཤིང་ཚལ། ཤིང་གི་ནགས་ཚལ། 林园，树林。

【增】裂片，破片，碎片。〔达〕

ཤིང་ཞོགས། ཤིང་གི་གཞིགས་མཐའ་ཞོགས་མ། 木

屑，鮑花。

ཤིང་ཟ། ཤིང་འབྱེགས་བྱེད་ལག་ཅེ། 鋤，凿子，

穿木之工具。(同) ཤིང་གཞོང་།

ཤིང་བན། ཤིང་གི་ལྷན་བྱ། 吃树(藻)。树虫。

ཤིང་བན་མོ། འདབ་མ་བརྒྱ་པ་ཟེར་བ་དང་ཤིང་གི་

འབྲ་བ་བྱེད་བྱ་ཞིག་དང་ལྷོག་ཆགས་ལུས་ཁྲ་པོ་

ཞིག་ཟེར། 吃树(藻)。1.啄木鳥。2.一种

花身虫。(同) ཤིང་འཛོམས། ཤིང་རྩ་མོ།

ཤིང་གཞོང་། ཤིང་འབྱེགས་བྱེད་ལག་ཅེ།

凿子，穿木之工具。(同) ཤིང་ཟ།

ཤིང་བཟོ་པ། ཤིང་གི་ལས་བཟོ་བ་པོ། 木匠。

(同) ཤིང་མཐའ།

ཤིང་ལ་ཅེ། མ་བྱ། 游树(藻)。孔雀。

ཤིང་ལོ། ཤིང་གི་ལོ་མ། 树叶。

【增】树的小枝。〔达〕

ཤིང་ག་པ། ཤིང་མ་ག་རྩ། 沈香树。

ཤིང་ལྗེ། ཤིང་གི་པགས་པའམ་ལྗེ་པ། 树皮。

(同) ཤིང་ལྗོགས།

ཤིང་སྤ་ལ། སྤ་སྤ་དཀར་གྱི་ཤིང་། 娑罗树，白芸香树。

ཤིང་མེར། སྤུར་ཤིང་། 黄柏，小黄刺树。

【增】伏牛花。〔达〕

ཤིང་མོག་མོག་ལ། 鋸。

ཤིང། ཤི་བྱིན་པ་ནམས། 已死者。【增】丧事，

葬仪。〔达〕 榛子。〔四〕 (同) ཤིན།

ཤིང་ཚེས། སྤ་མཚོད་ཏྲ་བྱའམ་གཤིན་པོ་འི་དགོ་

མཇུག་ 追悼，追荐，如周年祭或死后之善事。

ཤིང་རྟོན། (原注同上) 追悼会。

ཤིང་བན། (原注同上) 荐食。

ཤིང་ཏྲ། གཤིན་ཏྲ། 死神，閻罗王。

ཤིན། ཤི་བྱིན་པ་ནམས། 已死者。(同) ཤིང།

ཤིན་རྩ་མ། རྟིགས་མཐའ། 沉淀，浊。

ཤིན་བྱ། དབ་བྱ། 甚，很，极，十分。

【增】1.誠然，著实，确实。2.或作 ཤིན་བྱ་

བ་ 等于 བྱལ་བྱ་བྱིན་ 或 རྩ་པོར། 〔达〕

ཤིན་རྩ་རྒྱལ་མཚན། ཅི་མའི་རྩ་ལའང་། 善幢

(藻)。日神之馬。

ཤིན་རྩ་ངེས་པ། མངས་རྒྱས་ལའང་། 1. 极真实。

2. 佛。

ཤིན་རྩ་མཐོང་བ། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་འཕགས་

པའི་གནས་བཞི་པ་ལའང་། 善見(佛)，第四靜

慮(佛)之第四淨居天。

ཤིན་རྩ་དྲངས་པ། བེདུ་བ། 极澄淨(藻)。吠

瑠璃宝。

ཤིན་རྩ་མད། རབ་རྩ་ངེས་པའོ། 极是，极真实。

ཤིན་རྩ་གསལ་བའི་གཟུང་པོ། གཟའ་ཕུར་བ།

极明弟(藻)。木曜。

ཤིན་སྒྲུང་མ། ལུས་དང་སེམས་ལས་སྒྲུང་བར་ཤིན་

རྩ་སྒྲུང་པ་རྟེ་ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་གྱི་

རྒྱན་གཙོད་པའི་ཤིན་པའོ། 輕安(佛)，輕快，

身心堪能性之輕安，灭除身心粗重之識。

ཤིབས། གཤིབ་བྱ་ཡོད་ན་འབྲང་བཞིག་རྟེ་ཤིབས་ལྷ་

བ། 井排，井起(命令詞)。

ཤིམ། (原注缺) 合杂。

ཤིས་བཟོད་ཉན་པོ། བརྩ་བྱིན་ལའང་། 1. 听吉

祥者(藻)。帝釋(天神名)。

ཤིས་པ། བཏ་ཤིས་པ། 吉祥。

ཤིས་པ་ཅན། གཡང་ཅན་ལའང་། 吉祥者，有

福者。

ཤིས་པ་བཟོད་པ། ལུན་སུས་ཚོགས་པའི་ཚོག་བཟོད་

པ། 祝福，說吉祥圓滿的話。

ཤིས་པའོ། དགེའོ་ཞེས་དེང་སང་པལ་ཆེད་བྱིས་པ་

སྐད་དོད་གཅིག་པས་སོ། །བདེ་ལེགས་ལའང་།

1. 吉利，善(常写于著作之后，表示圓滿)，

現在多写 དགེའོ། 2. 安乐。

ཤིས་ཚོག་ བཏ་ཤིས་པའི་ཚོག་ 祝詞，吉祥話，

吉利語。

ཤིས་མཛད། མངས་རྒྱས། 令吉祥(藻)。佛。

【增】可喜，可賀，吉兆。〔達〕

ཤུ་ཏ་མ། [梵] ནའ་སོ་སྐར་མ་ལའང་། 井宿

(二十八宿之一)。

ཤུ་དྲི། [梵] ཤུ་སྐུའམ། 芫荽子。

ཤུ་ཐོར། བགས་པའི་ནད་མ་ཤུ། 皮肤病，皰。

【增】膿疮收縮了。〔達〕(同) ཤུ་བ།

ཤུ་དག་ སྐན་ཤུ་དག་དཀར་ནག་ 菖蒲。

ཤུ་དག་དཀར། སྐན་ཤུ་དག་དཀར། 白菖蒲。

【增】=གངས་ལྗན། ཅུ་དག་ ཅུ་ཤུག་ [達]

ཤུ་དོག (未詳)

ཤུ་བ། བགས་པའི་ནད་མ་ཤུ། 皮肤病，皰。

【增】1. 痂，头垢，燙伤。2. 脫去，剝去，

脫落。3. 抄写，录。〔達〕 黃水疮。〔四〕

(同) ཤུ་ཐོར།

ཤུ་ལྷོ། [梵] དགེ་བཤམ་བདེ་ལེགས་ཀྱི་སྐད་དོད།

1. 善。2. 安乐。

ཤུ་ཟ། དབྱི་མོང་ངམ། 1. 胡蘿卜。2. 透骨草。

ཤུག་ བཟའ་ཆང་ཁྱོ་ཤུག་ལའང་། 1. 推，拵。

2. 妻子。【增】1. 旧，老。2. ཤུག་ཤུག་ལ་

口語代 ཤུབ་ཤུར། 和緩。〔達〕

ཤུག་པ། I. ཤིང་ལྷ་ངན་མེད་ལའང་། 无忧树。

II. ཤིང་ཤུག་པའམ་བསངས་ཤིང་། 柏树，熏烟

木。(同) ཤུག་ཆོང།

ཤུག་གཙང་། ཤིང་ཤུག་པའི་རྩངས་སམ་ཆོངས་མ།

柏樹刺。【增】西康方言指白、黃、紅、綠的四色絲。〔達〕

ཤུག་ཚོར། ཤིང་ཤུག་པའས་བསངས་ཤིང་། 柏樹，

熏烟木。(同) ཤུག་པ་II.

ཤུགས། (原注缺) 勢，力。

【增】1.= ཤྱིས་དབང་། 速度，力。2. 天生的氣力，能力。3. 哼，呻吟。〔達〕

ཤུགས་ཀྱིས། རིང་པོ་ཡོད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་ཐུང་……

ཐུང་ཡང་ཡོད་པར་གྲུབ་པའོ། 勢必，如有長者，勢必亦有短者。

ཤུགས་འགྲོ། རིམ། 力行(藻)。驪。

【增】馬。〔達〕

ཤུགས་འགྲོ་རི་པ། བོང་ག། 驪父(藻)。駟。

ཤུགས་སྒྲ། སྐྱ་གསེབ་ནས་ཐུང་བའི་སྒྲ། 噓聲，从

牙隙所发之聲。【增】1. 哨聲，吹哨聲。2. 用力呼喚的聲音，拉物舉物時的用力聲。

〔達〕 众人力作聲。〔四〕

ཤུགས་ཅན། རྟའི་མིང་དང་སྟོབས་དང་ལྡན་པ།

1. 馬。2. 有力量。

【增】壯美的人。〔四〕 (同) ཤུགས་ལྡན།

ཤུགས་བཏུ་བ། (原注缺) 第十勢。

ཤུགས་ལྡན། རྟའི་མིང་དང་སྟོབས་དང་ལྡན་པ།

1. 馬。2. 有力量。(同) ཤུགས་ཅན།

ཤུགས་ནར་བ། ཁ་གདངས་ཏི་ཐུལ་བ་ཏི་བ། 出

長氣，如張口打呵欠。

ཤུགས་ཐུང་བ། རུས་པ་བཏོན་པ། 出力，施

力，尽其能力。

ཤུགས་རིང་འདོན། ཁ་གདངས་ཏི་དཔུགས་རིང་

དུ་འཕྱིན་པ་ཏི་བ། 出長氣，嘆氣，如張口出長氣。

ཤུགས་རིང་འཕྱིན། (注同上)

ཤུང་གིན་པ། དམོད་ཚིག་གིས་དམོད་བཞིན་པ།

詛咒，以咒語咒罵。

ཤུང་ཤུང་བ། (注同上)

【增】營營之聲。〔法〕

ཤུངས། གཤུང་བར་དམོད་དམོས་ན་ཤུངས། 咒罵。

【增】1. 打鼾。2. 嗡嗡聲，營營聲。〔達〕

(在 ཤུང་བ་ 條下)

ཤུངས་དམོད། (注同上)

ཤུན། (未詳)

ཤུན་འཇམ་ཤིང་། ཤིང་རྩག་པ། 軟皮樹(藻)。

樺樹。

ཤུན་པ། བགས་པའས་སྒྲིགས། 皮，皮膚，皮壳。

ཤུན་པ་མཐུགས། རྒྱུག་མའས་འོད་མའི་ཤིང་།

皮堅(藻)。竹子。

ཤུན་པ་ཅན། I. ཏ་ལའང་། 1. 有皮者。2. 魚。

【增】有鱗魚。〔達〕

II. བགས་པ་དང་ལྡན་པ། 有皮者。

ཤུན་པ་བཞེས་པ། རྒྱལ་གྱི་མིང་། 換皮(藻)。蛇。

ཤུན་པ་བཤུ་བ། བགས་པ་བཤུ་བ། 當剝皮。

ཤུན་པ་བཤུས་པ། བགས་པ་བཤུས་ཟིན། 已剝皮。

ཤུབ། རྒྱུ་ཐུ་མེད་པར་ཤུབ་ཤུབ་སྒྲུ་བ་ཏི་བ། 耳

語，小聲說話。【增】套子。〔四〕

ཤུབ་ཐུར་སྒྲུ་བ། (注同上)

【增】溫和的話。〔達〕

ཤུབ་ཐུས་སྒྲོད་པ། རྒྱུ་ཏུ་འཕྱ་སྒྲོད་པ་ཏི་བ།

背地里譏諷。

ཤུབས། དལ་གྱི་ཤུབས་ཏི་བ། 封，套，鞘，如劍鞘。

3. རྩེ་ཁག་ 等于 རྩོལ་ཁག་ 部落名。〔达〕

ཤེད་བྱ། གང་ཟག་དང་མི་སྤྱི་ལམ་དང་། 儒童，补特
伽罗(佛)，人。【增】摩纳缚迦，摩纳(古译)。

〔本〕 (同) ཤེས་ལས་སྒྲེས།

ཤེས་སྤྱངས་པ། ཉེས་ཁག་སྤྱངས་པ་ཉུ་བ། 悔
謝，如謝罪。

ཤེས་མ་བྱེ་བ། བྱ་རྒྱུང་རྒྱུང་ལའང་། 1. 力量未
施展。2. 小孩。

ཤེས་མ་བྱེད་པ། མཐུ་རྫོབས་མ་སྒྲེས་པ་ཉུ་བ།
力量未施展，未长力气。

ཤེས་མ། རྫོབས། 气力，力量。

ཤེས་ལས་སྒྲེས། གང་ཟག་དང་མི་སྒྲི་ལའང་། 意
生，补特伽罗（佛），人。（同） ཤེས་བྱ།

ཤེས་ཤོར་བ། ཉམས་པའི་དོན། 衰退。

ཤེན་ཏི་ལ། [梵] ཏན་པ། 恶。

ཤེའུ། རི་དྭགས་ཤི་བའི་སྐུ་ལའང་། 小鹿。

ཤེའོ། ཟེར་རོལ་ཅེ་ཤོ་དང་ཞེའོ། 說，傳說。

ཤེར། རྒྱུ་ཆ་ཡན་རྒྱུར་བཤེར་དགོས་ན་ཤེར། 比
較，对照。【增】勘。〔四〕

ཤེར་ཕྱིན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་གཞུང་
ཤེར་ཕྱིན་ལས་ཤེར་ཕྱིན་ཉུ་བ། 慧度，般若波
罗密多（佛），如教般若波罗密多，道般若波
罗密多。

ཤེར་ཉུ་བ། ཤེས་རབ་ཉུ་མོ་དབྱངས་ཅན་མ། 慧天
（佛），般若天女，妙音天女。

ཤེལ། ཤེལ་དྭགས་ཕྱེད་པ་ཉུ་བ་ཤྱི་ལ་ཞེས་ལེགས་
ཐུང་ནས་བྱུང་བའམ། 晶石，水晶，是梵文
ཤྱི་ལ་之变音。【增】玻璃。〔达〕

ཤེལ་ཀ་ར། ཤེལ་འབྲུ་བའི་ཀ་ར་དྭགས་པོ། 冰糖，
白冰糖。

ཤེལ་སྒྲིང་། ལུག་ལའང་། 1. 玻璃球。2. 绵羊。

ཤེལ་ཅན། རྒྱས་སྐྱུ་ཁྱི་ཅེ་གནས་ལའང་། 1. 有水
晶。2. 毗沙門（天神名）游戏处。

ཤེལ་ཏ། ཤེང་ཆེའམ། 没药。

ཤེལ་དམ། རིན་ཆེན་ཤེལ་གྱི་སྒྲོན་ཐུང། 玻璃瓶。

ཤེལ་སྐྱུད། (注同上)

ཤེལ་ཕྱིང་། ཤེལ་གྱི་ཕྱིང་པ། 玻璃珠串，水晶
珠串。

ཤེལ་མིག་ མིག་ཤེལ་ལའང་། 眼鏡。

ཤེལ་ཆོག་མ། ཡས་དྭགས་ནག་འདྲིས་མ། 黑白掺杂
之炒麦。

ཤེས་ཀྱི་ཁི་འདོད། རྒྱུ་ཐགས་འདོད་པ་ཉུ་བ།

求人知，求名聞。

ཤེས་རྒྱས་བྱེད་པོ། རས་བྱ་སྐར་མ་ལའང་། 增慧
者（藻）。奎宿（二十八宿之一）。

ཤེས་རྒྱུད། བསམ་རྒྱུད། 內心，心性。

ཤེས་འཆལ། ཤེས་རབ་འཆལ་བ་ཉུ་བ། 恶慧

（佛），智慧錯乱。（同） ཤེས་ཟླ་ཟླ།

ཤེས་གཉིན་ཅན། ཡོན་ཏན་ཅན་ནས་བཤེས་གཉིན་
ལའང་། 1. 有功德者，有学問者。2. 亲友。

ཤེས་རྒྱུ་མ། ཤེས་ཞེ་རྒྱུ་མ། 自以爲知道。

ཤེས་དང་ཤེས་བྱའི་བདག་པོ། དུས་ཀྱི་འཁོར་
པོ། 知所知主（藻）。时輪（本尊名）。

ཤེས་ལྗན། གང་ཟག་དང་མི་དང་མཁས་པ་རིག་པ་
ཅན་ལའང་། 1. 补特伽罗（佛）。2. 人。3. 有
智慧学問者。【增】多見識。〔四〕
（同） ཤེས་རབ་ཅན།

ཤེས་ལྗན་མ། ཤེར་ཕྱིན་མའང་། 1. 具有智慧之
女子。2. 般若母（菩薩名）。

ཤེས་པ། ག་པའས་མཁྱེན་པའས་རིག་པ། 了解，知道，曉得，明白。

【增】1. 聰明。2. 學識，學問。〔達〕情。〔四〕

ཤེས་པ་ཅན། ལུ་སྟེགས་གཅེར་བུ་པ་ལའང་།

1. 有智。2. 裸体外道。

ཤེས་པ་འཕྲིབས། ཤེས་པ་མིགསལ་པ། 蔽聰塞明，心智不明。(同) ཤེས་རབ་རྩྭག

ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པ། རྩྭན་པའས་ཆང་གིས་བཟི་བ་ལྟ་བུ། 心不正住(佛)，精神不正常，瘋狂，如酒醉。

ཤེས་འཕྱོས་པ། སེམས་གཡིངས་པ་ལྟ་བུ། 心散乱。

ཤེས་བུ། ཤེས་པའི་ལུས་དུ་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་དོ། །གཞུལ་བུ་ལུས་ཆོས་ནམས་དོན་གཅིག་གོ། 所知(佛)，一切所了知的境界，与“所量”、“境”、“法”等同是一义。

【增】可知的事物，必須知道的事物。〔達〕

ཤེས་བྱེད། ཤེས་པར་བྱེད་པོའས་སྐྱབ་བྱེད་པའང་།

1. 証知(佛)。2. 能立(佛)。

ཤེས་སྦྱར་མ། ཤེ་སྦྱར་མ་སྦྱད་ཆོང་མའི་མིང་དུ་སྦྱང་། 似即 ཤེ་སྦྱར་མ། 蕩妇，娼妓。

ཤེས་ཉན་པ། ཤེས་རབ་དམན་པ། 智力低下。

ཤེས་བཞིན་པ། ཤེས་བཞིན་པའི་གནས་སྐབས་ད་ལྟ་པ། 現在正知道。【增】正知(佛)。〔本〕(同) ཤེས་ཤེས།

ཤེས་བཞིན་མིན་པ། མི་ཤེས་བཞིན་དུ་བྱ་སྦྱོར་པ་འདྲུག་པའི་ཤེས་པའོ། ། 不正知(佛)，自己不了解而妄作事情的心，非故意之心。

ཤེས་ཟི་ཟི། ཤེས་རབ་འཆལ་བ་ལྟ་བུ། 智慧混乱。

(同) ཤེས་འཆལ།

ཤེས་རང་ཕྱོགས། བཤེས་རང་ཕྱོགས་སམ་གཉེན། 知友，朋友，亲友。

ཤེས་རབ། རབ་རྩྭ་ཤེས་པ་རྟེ་བརྟག་པར་བུ་པའི་དངོས་པོ་རྩྭན་པ་ལོན་ཏན་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་ཤེས་པའོ། ། 智慧，般若(佛)，对于所观察的事能分辨其功德过失之心。

ཤེས་རབ་སྐ། འཇམ་པའི་དབྱངས། 慧身(藻)。文殊(菩薩名)。

ཤེས་རབ་འཁོར་ལོ། (注同上) 慧輪(藻)。

ཤེས་རབ་ཅན། གང་ཟག་དང་མི་དང་མཐས་པ་རིག་པ་ཅན་པའང་། 有慧(藻)。1. 补特伽罗(佛)。2. 人。3. 有智慧学問的人。

(同) ཤེས་ལྡན།

ཤེས་རབ་རྩྭག ཤེས་པ་མིགསལ་པ། 心智不明。

(同) ཤེས་པ་འཕྲིབས།

ཤེས་རབ་ཕྱོགས། མང་ངོ་འི་མིང་། 慧品(藻)。下弦。

ཤེས་རབ་བྱུར་པ། རབ་རྩྭ་ཤེས་པའི་བྱེ་བྲག་ལྟ་བུ་ཤེས་(佛)，智慧之一种。

ཤེས་རབ་ཟབ་པ། (原注同上) 深慧(佛)。

ཤེས་རབ་གསལ་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོ། 明慧女(藻)。郗摩天女。(同) ཤེས་གསལ་མ།

ཤེས་རབ་གསུམ། ཐོས་བསམ་སྒྲུབ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་གསུམ་མོ་ཐོས་པ་ལས་བྱང་པ་སོགས་སོ། ། 三慧(佛)：聞、思、修三慧。

ཤེས་རབ་ལྷ་མོ། དབྱངས་ཅན་མ། 慧天女(藻)。妙音天女。

ཤེས་རེ་སྐྱན། ཤེས་ཞེ་ཡིན་ཤེས་ཞེ་ཟེ། 知道嗎？

ཤོག བཏ་ཤིས་ཤོག་དང་དགས་ཤོག་ཏུ་བྱ་དང་འདྲར་
ཤོག་ཏུ། (又) འདྲ་བྱ་ཤོག་གས་ཚུར་ཤོག་
ཏུ་བྱ། 1. 祈求詞，如 བཏ་ཤིས་ཤོག 2. 紙。
3. 来！如这里来！过来！【增】1. 覲面叫人
来。2. 捆子。〔四〕

ཤོག་ཀ་མི། དཔེ་ཆའི་ཚུར་ཤོག་ཀ་མི། 书夹，
盛书器。

ཤོག་གྲ། ལུལ་དགས་པོ་ནས་བྱང་བའི་ཤོག་བྱ་ལ་
དགས་ཤོག་ཟེར་བ་ཏུ་བྱ། 紙，如 དགས་པོ་ 地
方所产的紙名 དགས་ཤོག (同) ཤོག་བྱ།

ཤོག་ཐྱིགས། ཤོག་བྱ་ཐྱིགས་བྱ་ལེབ་གཅིག་ 紙片，
紙頁。(同) ཤོག་ཐྱི།

ཤོག་ཐྱིབས་གཅིག་ ཤོག་བྱ་ཏིས་ཐྱིབས་སུ་ཐྱིབས་
བཏུབས་པའི་ཐྱིབས་གཅིག་དང་གཉིས་ཤོགས། 一
折，如把紙折作一迭，二迭等。

ཤོག་བྱ། ལུལ་དགས་པོ་ནས་བྱང་བའི་ཤོག་བྱ་ལ་
དགས་ཤོག་ཟེར་བ་ཏུ་བྱ། 紙，如 དགས་པོ་ 地
方产的紙名 དགས་ཤོག (同) ཤོག་གྲ།

ཤོག་སྐག་ ཤོག་བྱའི་ཅེད་མ་ཅེ་བྱེད་སྐག་སྐག་ཅེས་
པའི་སྐ་ཅན། 紙炮，鞭炮，爆竹。

ཤོག་ཆལ། (原注缺) 紙片。

ཤོག་ཤིང་བ། ལྷ་རེུ་ཆུག་ལའང་། 大戟草。

【增】皮能制紙的树。〔达〕(达无 བ་字)

ཤོག་ཐྱི། ཤོག་བྱ་ཐྱིགས་བྱ་ལེབ་གཅིག་ 紙頁。
(同) ཤོག་ཐྱིགས།

ཤིང་། ནང་དུ་ཤིང་ཤིང་བའམ་ཆུད་བཞིན་པ་དང་ས་
ཆ་གཤིང་ས་ལའང་། 1. 里面容得下，装得进

去。2. 地方低下，洼。【增】1. = ཤིང་ས།
2. 又作 གཤིང་ 或 གཤིང་ས། 谷，坑，凹处。
3. 西藏地名。〔达〕(同) ཤིང་ཤིང་།

ཤིང་གིན་འདུག་ ཆུད་ཀྱིན་འདུག་ 容納得下，装
得下。

ཤིང་རྟོན། ཤི་རྟོན་ཞེས་པའི་ལུལ་ལའང་། 1. 西藏
一学者名。2. 西藏一地名。

ཤིང་བ། ཆུད་བ། 容納，装进。

【增】1. 保持，包容，有地方。2. = ཆུད། 心中
受持。3. 眷出，移开，眷空，取出。〔达〕

ཤིང་བྱ། དམའ་ས་གཤིང་བྱའི་ནོན་དུ་སྒྲང་། 低
处，洼地。【增】犁过的痕路，沟。〔达〕

ཤིང་ཤིང་། ནང་དུ་ཤིང་ཤིང་བའམ་ཆུད་བཞིན་པ་
... དང་ས་ཆ་གཤིང་ས་ལའང་། 1. 里面容得下，装
得进去。2. 地方低下，洼。

【增】畸幅的。〔达〕(同) ཤིང་།

ཤིད། I. རྟོན་ཆ་ཤིད། 說，說話。

II. བཏུ་ཤིད་དང་བཏུ་ཤིད་ཏུ་བྱ་རྟོན་བཏུ་ཤིད་
ནས་སུམ་ཅུ་འགོད་ནའམ་ཐི་ན་བདུན་ཅུ་ཉུག་པ་...
ཏུ་བྱ། 算，如十个，百个，一百中减三十余
七十。【增】下部，下端。〔达〕 下首。

〔四〕 山下。〔本〕

ཤིད་འགོད་བ། (注同上II)

ཤིད་མགྲོན། ཅེ་ཤིད་ཀྱི་མགྲོན་གཉིད། 西藏的
職位名。

ཤིད་སྒྲ། ཤི་སྒྲའམ་པོ་མའི་སྒྲ་ལའང་། 响声，如
树叶声。【增】草木的声音及衣服掠过的声
音。〔法〕

ཤིད་ཐབས། ཏུ་ནག་རྒྱད་དུ་ཐོན་པན་ཅིས་ཐབས།
算法，算术，算盘算法。

ཤོད་ཏུ། རོག་ཏུ་འཇུག་པའི་གཏིས་ཏུ། 下

面。【增】向下的，降下的。〔达〕

ཤོན་པ། ལུང་པ། 迅速，灵活。

ཤོབ་པ། རྒྱ་ཆོག་གསུམ་པའི་ཆོག་ 妄語，謊言。

ཤོབ་ཆོག (注同上)

ཤོས་ཏུ། བཤམ་བྱ་གཤོས་ཕྱེད་ཏུ་བཤམ་པ། 陈
列物品之院落。

ཤོས་ཤོས་པ། ལྷ་གོན་གཤོས་བཞེས་པ། 准备，
正在准备。

ཤོས་མ། མཆོད་པའི་བཤམ་བྱ་ཕྱེད་ན་ཤོས་ཤིག་
ཏུ། 摆，陈列，布置（命令詞）。

ཤོར། བྱ་རེ་དང་ཤོར་ཏུ་འཕྲང་། 1. 遗失。2. 嘴
唇缺豁。【增】参看ཤོར། 〔达〕 1. 脱落。
2. 打住又脱落。〔四〕 逃跑。〔高〕

ཤོར་བ། (原注同下条) 1. 心失念，迷惑。

2. 被盗，遗失。【增】逃遁，逃避，逃脫。〔达〕

ཤོར་ཟེན་པ། སེམས་ཤོར་བའི་ཁྱེད་མཇུག་ཤོར་ཟེན་
པ། 1. 已失知觉，迷惑。2. 已被盗，已遗失。

ཤོལ། བཤོལ་ལས་ལྷག་པོ་འཕྲང་། 剩余，超过，
附加。

ཤོལ་བཞོས། (未詳)

ཤོལ་ཐེབས་འགྱུར། རྩིས་ལུས་ཐེབས་སུ་འགྱུར་རམ་
བཤོལ་འདེབས་སུ་འགྱུར། 挽留，使留下。

(同) ཤོལ་ཤོལ་བ།

ཤོལ་པོ། ལུས་ཕྱེད་ཤོལ་པོ། (未詳)

【增】蒲柳。〔四〕

ཤོལ་ཙ། 〔汉〕 ལྷ་གཉེ་ཕྱེ་བྱ་གྲུ་ནག་སྒྲིང་། 靴子。

ཤོལ་ཤོལ་བ། རྩིས་ལུས་ཐེབས་སུ་འགྱུར་རམ་

བཤོལ་འདེབས་སུ་འགྱུར། 挽留，使留下。

(同) ཤོལ་ཐེབས་འགྱུར།

གཤམ་གྱི་ཤིང་གཤམ་པར་བྱའམ་ཁ་གཏིས་སུ་གཤམ་
དགོས་ཏུ། 劈开。【增】区分，分别，分
开。〔达〕 (达作 གཤམ་པ་)

གཤམ་བྱ། (原注同上) 所劈，当劈。

གཤམ་གས། (原注缺) 1. 訴訟。2. 正直，公正。

3. 劈开。【增】1. 劈細枝。2. 弄碎。〔四〕

གཤམ་གས་བཀྱེ་བ། ལྷ་ལྷེ་འཇུག་འཕྲུལ་ཕྱེད་ཕྱེད་
བའི་བྱས་པ་འཕྲང་གཤམ་གས་འཕྱེད་ཅིས་སྒྲིང་།

訴訟，斗争，亦作 གཤམ་གས་འཕྱེད།

གཤམ་གས་འཕྱེད། (注同上)

【增】調查研究合法的理由。〔法〕

གཤམ་གས་ཀྱུལ་བ། གཤམ་གས་འཕྱེད་པ། 評訟。

གཤམ་གས་ཀྱུལ་བ། གཤམ་གས་ཀྱུལ་བའི་ཕྱེད་པའི་
ཁ་ཀྱུལ་བའི་ཕྱེད་པ། 胜訴，辯論胜利。

གཤམ་གས་ངན་དགོད། གཤམ་གས་ཀྱི་ངན་པས་
གད་མོ་བཟད་པ། 由挖苦人而发笑。

གཤམ་གས་པ། ཤིང་གཤམ་གས་ཟེན་པ་ཏུ། 劈开
了，如把木头劈开了。

【增】1. 划破。2. 劈去細枝。〔四〕

གཤམ་བཀྱེལ་བ། བོན་པོ་འཛོམས་ལུགས་ཀྱི་རོལ་
མ་ཞིག་བཀྱེལ་བ། 搖手鼓（黑教的一种乐
器）。

གཤམ་བ། ཤང་ཤང་ཞེས་བཞེད་པའི་སྒྲིང་བ།

数說，申斥。【增】=བཤམ་བ། 〔达〕

གཤམ། I. ལྷེད་དང་ཤོད་དང་དམར་དང་ཞོལ། 后
面，下部，低。

II. གོས་ཀྱི་སྒྲུབ་ལའང་། 衣裳的下摆。

【增】不孕育的。〔达〕

གཤམ་ཐབས། སྒྲུབ་གོས་ཤིག 裙子。

གཤམ་ཐབས་ཀྱི་ཐེབས། སྒྲུབ་གོས་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་

རུང་བའི་གོས་ཤིག 替裙，能代替下衣之一种衣服。

གཤམ་པ་པོ། (原注缺) 陈列者。

གཤམ་འབྲུར། སྐར་ཁུང་གི་སྒྲིང་བྱམས་ཀྱི་རས་ཀྱི་

གཤམ་འབྲུར་ཉུ་བྱ། 窗帘，簷帘，如窗簷上所挂之布帘。

གཤམ་མ། མཇུག་མ། 后者，在后面的。

གཤམ། དབྱ་ལའང་། 1. 眞，純。2. 仇人。

【增】=ཡིན་ལུགས། 适当，合宜。〔达〕

གཤམ་མ། ཡང་དག་པའམ་ངོ་ཤོག་གས་ནལ་མར་

དངོས་སུ། 正确，眞正，眞的，正常。

【增】1.=སྦྱོན་མེད་པ། 无染汚，正直，誠实，

善。2.=གི་རྟག 唯一，仅仅，純一。〔达〕

གཤམ་ཚོ། ལུགས་རིགས་ཤིག 錫。

གཤམ་ཚོ་དཀར་པོ། (注同上)

གཤར་ཡིག ཤར་ཤར་བྱིས་པའི་ཡི་གེའམ་དང་སང་

དབྱ་མེད་ཡི་གེ་ཟེར། 草书，現在称为 དབྱ་

མེད་ཡི་གེ། 无头字。

གཤས། རྒྱལ་མས། 純洁。

གཤིན། ཕྱིར་གཤེགས་གཤིན་པོ་དང་ཞིང་ས་གཤིན་

པོ་དུལ་པ། 1. 死者。2. 田地肥沃。

(同) གཤིན་པོ།

གཤིན་གྱི་ནགས། དུར་ཁྱོད། 尸林，坟墓。

གཤིན་དག། ཤི་བ་ནམས་ཀྱི་དགེ་མཇུག 亡福，

为死者作善后之事。

གཤིན་ཇི། ཤི་བ་ནམས་ཀྱི་ཇི་པོ། 閻罗，閻王。

གཤིན་ཇི་ཀྱལ་པོ། ཚས་ཀྱི་ཀྱལ་པོའམ་ལ་མ་རྩ་

ཇི། 閻罗王。

གཤིན་ཇི་མ། ལུ་ལྷ། 閻罗女(藻)。耶摩天女。

གཤིན་ཇི་མ། བ་ཉི་སྐར་མ་ལའང་། 閻罗女

(藻)。胃宿(二十八宿之一)。

གཤིན་ཇི་གཤིད། འཇིགས་བྱེད། 降閻摩尊，能

怖金剛，大威德(本尊名)。

གཤིན་ཇི་འི་བདག གཟའ་ཐེན་པ། 閻罗主(藻)。

土曜。

གཤིན་ཇི་འི་ཕྱོགས། རྩོ་ཕྱོགས། 閻罗方(藻)。

南方。

གཤིན་ཇི་འི་བ་དན། གཟའ་ཐེན་པ། 閻罗幡

(藻)。土曜。

གཤིན་ཇི་འི་འབྲ། རྩོག་ཆགས་ཕྱོགས། 閻罗虫

(藻)。螻蛄。

གཤིན་ཇི་འི་གཞོན་པ། མ་ཉི། 閻罗乘(藻)。

水牛。

གཤིན་ཇི་འི་སྒྲིང་མ། རྩ་པོ་པུ། 閻罗妹(藻)。

喇当河(印度河流之一)。

གཤིན་འདྲི། གཏོན་འདྲི་གཟུགས་ཅན། 死鬼，鬼

魂，有形魔鬼。

གཤིན་གནས། (原注缺) 死者处。

གཤིན་པ། ཞིང་པ་དང་མཐུན་པ་ལའང་། 1. 农夫。

2. 和順，可人意。【增】1. 良好。2. 亡魂，

死了的东西。〔达〕

གཤིན་པོ། ཕྱིར་གཤེགས་གཤིན་པོ་དང་ཞིང་ས་

གཤིན་པོ་དུལ་བ། 1.死者。2.田地肥沃。

(同) གཤིན།

གཤིན་མ། མཛའ་གཙུག་མ་ལའང་། 1.和美。

2.爱人。

གཤིན་རྫས། ཤི་བ་རྣམས་ཀྱི་རོན་རྫས། 遺物，

死者之财物。【增】=བསྐྱོད་ཏེན། 送給寺庙
請超度靈魂之亡人財物。〔達〕

གཤིན་ཟས། ཤི་བ་རྣམས་ཀྱི་ཟས། 供死人之飯。

【增】1.=རོ་ཟས། 2.或說是人死后供僧的
飯食。〔達〕

གཤིན་ས། ཞིང་ས་ས་དུལ་ས། 肥地，良田，熟田。

གཤིབ་དཀོས། ཚར་དུ་དངར་བར་གཤིབ་ཀྱ། 排
列，排列整齐。

གཤིབ་པ་པོ། གྲལ་བྱས་རིས་སུ་གཤིབ་པ་པོ། 排
列者，排列班次者。

གཤིབ་བྱ། གྲལ་ཚར་དུ་དངར་བར་གཤིབ་པར་བྱ།
所排，当排列整齐。

གཤིབས་པ། མ་འཚོལ་བར་མཉམ་དུ་གཤིབས་ཟེན་
པ། 排齐，布置。

གཤིས་ཀ་ངན་པ། བསམ་པ་ངན་པའས་རང་...
བཞིན་ངན་པ། 性情坏，稟性恶，脾气不好。

གཤིས་ངན། (原注同上) 稟性不好。

【增】难纏。〔四〕

གཤིས་རྩུབ། (注同上)

【增】性子暴躁。〔四〕

གཤིས་བཞིན། རྩལ་བཞིན་ལའང་། 1.如实，隨
其本性。2.如理，合乎道理。

གཤིས་བཟང་། རང་བཞིན་བཟང་པོ། 善良，
稟性好。

གཤིས་ལུགས། གནས་ལུགས་སམ་སྟོང་པ་ཉིད། 眞
理，本性，空性（佛）。

གཤིས་ལུགས་གཤུང་། གནས་ལུགས་ལ་སྟོང་པ།
譏毀眞理。

གཤུང་བ། ཁ་སྒྲ་བའམ་གྲུབ་ཤུང་སྟོང་པ། 譏責，
微詞譏諷。

གཤུས་པ་པོ། ཏྲ་མཁན། 哭者。

གཤུས་ཡང་། ཏྲ་ཡང་། 哭泣。

གཤི་བ། བཀའ་བཀྱོན་གནང་བ་ལྟ་བུ། 罵，辱
罵，呵責。【增】怀恨，醉鬧。〔四〕

གཤི་གཤི་བདང་བ། (注同上) 〔劈。

གཤིག ཤིང་གཤག་པ་པོས་གཤག་ཀྱ་ལའང་སྟང་།

གཤིག་བྱེད། (原注同上) 劈柴者。

གཤིགས་པ། I. གཤགས་པའི་དོན་དུ་འདྲ་སྟང་། 已
劈开。

II. མོང་བའམ་སྟོན་པ་དང་ཡེབས་པའམ་ཤི་བ་...
ལའང་། 1.去，往（敬）。2.来（敬）。3.死
（敬）。

གཤིགས་སུ་གསོལ། སྟོན་པར་མཛོད། 請降臨，
請来。

གཤིད། གཤིན་ཇི་གཤིད་ཀྱ་བ། 害，如“害閻
摩”（本尊名，即大威德）。

【增】=ཤེད། 大概的方向，某处，彼处附
近。〔達〕

གཤིད་ལྔ། (原注缺) 【增】下賤人。〔達〕

གཤིད་བབས། དག་པོར་གྱུར་བའི་མིང་། 侵害
（藻）。成仇。

གཤིད་བྱེད། འཚེ་བར་བྱེད། 損害。

གཤེད་མ། གསོད་པ་པོ། 杀人者，劊子手。

【增】1.死神，复仇之神，地獄中折磨罪人者。2.能作最卑賤事情的下等人。〔达〕

གཤེན་རབས། བོན་པོ་འཛིན་པ་གཤེན་རབས། 黑教之祖师。【增】黑教祖师的略称，原名为བོན་གཤེན་རབས་མི་པོ་ལེ་གཤེན། 〔达〕

གཤེའོ། དམོད་དོ་ཉྱ་བྱ། 罵呀！

གཤེར་ཆེ་བ། བཞུལ་གཤེར་ཆོན་པ་ཆེ་བ། 太湿，过于潮湿。

གཤེར་ལྗན། ལྗ་པ་ལའང་། 1.湿的。2.月亮。

གཤེར་པ་པོ། ཞིབ་དུ་སྒྲུབ་ཆ་ཡན་ཆུང་ཟེར་བར་བྱེད་པ་པོ། 辯駁者，彼此詳細辯駁者。

གཤེར་བ། ཆོན་པའམ་ཆུའི་ཁམས། 1.湿润，潮湿。2.水界。【增】1.水，流質，液体。2.請求，恳求。3.=གཤོར་བ། 度量。〔达〕

གཤེར་བྱེད། (注同上)

གཤེར་ཆགས། ཞིབ་དུ་སྒྲུབ་ཆ་ཡན་ཆུང་ཟེར་བ། 辯論，彼此詳細辯駁。

གཤེར་འཛིན། སྤྲིན་པ། 持湿，含湿气(藻)。云。【增】水。〔达〕

གཤེར་ས། ས་ཆ་ཆོན་པའམ་བཞུལ་ཡོད་ས། 湿地。

གཤེས་པ། གཤེ་གཤེ་བཤང་བ། 責罵。

གཤོ་རྒྱ། རྒྱ་ཕྱིར་གཤོ་རྒྱ། 將向外淘水。

གཤོ་པ་པོ། རྒྱ་ཕྱིར་གཤོ་པ་པོ། 淘者，淘水者。

གཤོག་དཀར་བ། ངང་པ་ལའང་། 1.白翅膀。2.鵝。

གཤོག་བྱ་བ། བྱ་སྤྲིག་པ། 花翅(藻)。鷓鴣。

གཤོག་འགྲོ། བྱ་སྤྲི་ལའང་། 翅行(藻)。鳥。

གཤོག་སྒྲོ། བྱའི་གཤོག་པའམ་བྱ་སྒྲོ། 鳥翅，

鳥翎。(同)གཤོག་པ།

གཤོག་ལྗང་བ། རེ་ཙ། 綠翅(藻)。鸚哥。

གཤོག་ལྗན། བྱ་སྤྲི་ལའང་། 具翅(藻)。鳥。

གཤོག་པ། བྱའི་གཤོག་པའམ་བྱ་སྒྲོ། 鳥翅，鳥

翎。【增】1.劈裂，撕。2.坦白，发露，自首，臥罪，悔罪。〔达〕(同)གཤོག་སྒྲོ།

གཤོག་པ་ཅན། བྱ་དང་རྒྱའི་མིང་ལའང་། 有翅(藻)。1.鳥。2.馬。

གཤོག་པ་པོ། སྤོང་གཤོག་པ་པོ། 劈者，劈柴者。

གཤོག་མཛེས། (原注缺)美翅。

གཤོགས། ཁ་བྲག་དང་ཁ་གཏྲིས་སུ་གཤོགས། 1.叉口。2.撕开，劈成两块。

གཤོང་བྱ། དམའ་ས་ཁྲོངས་སྤང་གཤོངས། 洼地，盆地，低处。【增】水盆。〔达〕

གཤོངས། (注同上)

【增】1.狹地。2.深谷。〔达〕

གཤོངས་སུ། ཁྲོངས་སུ། 在低地，在盆地。

གཤོད་པ་པོ། རྒྱ་ཆ་ཤོད་པ་པོ་ལའང་སྤྲང་།

1.梳者。2.說話者。

གཤོད་པ་པོ། ཤོད་ཤོད་སྒྲུབ་པ་པོ། 說謊話者。

གཤོས་རྒྱ། རྒྱ་ཤོན་ནམ་གཡུལ་དང་གཏོར་ས་གཤོས་རྒྱ། 所陳設，將布置。

གཤོས་པ་པོ། རྒྱ་ཤོན་ནམ་གཡུལ་གཤོས་པ་པོ་དང་གཏོར་ས་གཤོས་པ་པོ། 設備者，布置者。

གཤོས་དུ། གཡུལ་སྤྲིགས་གཤོས་དུ། 准备处，筹备处。

གཤོར། བྲེ་ཚད་ཀྱིས་གཤོར་རྒྱ་དང་རྩོད་པས་
གཤོར་བ་དང་སྒྲ་རྒྱུ་བ་པོ་གཤོར་བ་དང་བྱ་གཤོར་
ཟེར་བ་ལའང་། 1. 用升量。2. 猎兽。3. 头发
粗糙。4. 捕鸟。【增】1. = ཡུར་བ་ 或 ཡུར་
བའི་གཤོར། 水道，水沟。2. 兽角所制的杓
子。3. རྒྱུང་བྱ། 钻孔器，针。【达】 渊。【四】

གཤོར་བ་པོ། བྲེ་ཚད་ཀྱིས་གཤོར་བ་པོ་དང་གཤོར་
རྒྱ་རི་དྭགས་རྩོད་བ་དང་སྒྲ་རྒྱུ་བ་པོ་གཤོར་བ་པོ་
དང་བྱ་གཤོར་ཟེར་བ་ལའང་། 1. 用升量者。
2. 猎人。3. 头发粗糙者。4. 捕鸟者。

གཤོལ་གྱི་དབྱུག་པ། གཤོལ་མདའ་ལའང་།
犁柄。

གཤོལ་གྱིས་ཅེ་བ། འདོད་ལྷ། 犁戏（藻）。
欲天（爱神）。

གཤོལ་མགོ། ཞིང་ས་མོ་བྱེད་ཀྱི་གཤོལ་མདའ། 犁
头。（同）གཤོལ་མདའ།

གཤོལ་ཅན། མ་ཉེ་ལའང་། 1. 有犁。2. 水牛。

གཤོལ་ལྷགས། ཐོང་གཤོལ། 铧，犁。

【增】犁挽钩。【四】（同）གཤོལ་པོ།

གཤོལ་བཏབ་པ། གཤོལ་མདའ་འདེབས་པ་ལྟ་བུ།

用犁耕地。（同）གཤོལ་འདེབས།

གཤོལ་རྩོན། （原注缺）犁身。

གཤོལ་མདའ། ཞིང་ས་མོ་བྱེད་ཀྱི་གཤོལ་མདའ།

犁。【增】犁荐。【四】（同）གཤོལ་མགོ།

གཤོལ་མདའ་འཛོན། གཤེར་གྱི་རི་ཞིག་ 持双山，
持轴山，伊沙默罗山（佛），七金山之一。

གཤོལ་འདེབས། གཤོལ་མདའ་འདེབས་པ་ལྟ་བུ།

用犁耕地。（同）གཤོལ་བཏབ་པ།

གཤོལ་ལྷན། མ་ཉེ་ལའང་། 1. 有犁。2. 水牛。

【增】= བེ་ཏེ་ཤིང་། རྒྱ་རི་ཀེ་ལ། 椰子。

【达】

གཤོལ་པོ། ཐོང་གཤོལ། 犁。

【增】白杨树。【达】（同）གཤོལ་རྒྱགས།

གཤོལ་ཚོགས། （未详）

གཤོལ་མཚོན་ཅན། རྩྭ་བས་བཟང་གི་མིང་། 犁杖
者（藻）。妙力（天神名）。

གཤོས་པ། རྒྱ་གཤོས་ཟེར་བ། 已倾出，已潑
水。【增】参看 གཤོ་བ་ 及 བཤོ་བ། 【达】

བཤག་དགོས། རྩྭ་བ་བཤག་པར་བྱའས་འཆགས་
དགོས། 应悔罪。

བཤག་བྱ། （原注同上）所悔罪。

བཤག་མ། གཤེག་མ། 砂砾。

བཤགས་པ། རྩྭ་བ་བཤགས་ཟེར་བ། 已悔罪。

【增】说明，公开，暴露。【达】

བཤང་། ལུས་སྒྲུབ་ལའང་། 1. 尿。2. 下身。

བཤང་པ། རྒྱུ་བ་བས་འོག་སྒོ། 肛門。

（同）བཤང་ལས།

བཤང་བ། རྒྱུག་པ། 屎，粪，大便。

བཤང་བ་སྤུས་པ། ཞི་མི་དང་སྤུས་པ་ལའང་། 埋
粪（藻）。1. 猫。2. 虾蟆。

བཤང་བ་སྤེད་པོ། （注同上）埋粪者。

བཤང་བྱ། མོ་ངའས་སྤུབས་བཤང་བར་བྱ། 1. 当
下蛋。2. 当漏。

བཤང་འབྲུ། རྒྱལ་པའི་འབྲུ། 粪虫，蛔虫。

བཤང་ཟན། བཤ་པ། 吃屎（藻）。猪。

བཤང་ལམ། རྒྱལ་བཤ་འོག་སྒོ། 肛門。

（同）བཤང་པ།

བཤངས། （原注缺）泄，泻。

བཤངས་པ། སྒོ་ང་བཤངས་ཟིན་པ་དང་རྒྱལ་བ་

བཤང་པ། 1. 下蛋。2. 痢屎。【增】漏。【达】

བཤང་སྒྲོམ། གསུང་སྒྲོམ། 語录。

བཤང་པ། གསུང་དང་གསུང་གསུངས་པ་དང་སྒྲོས་

པའས་སྐད་ཆ་བཤང་ཟིན་པ། 說，說話，解釋，
叙述。

བཤང་བྱ། ཆོས་བཤང་པར་བྱའམ་མདོ་ཉླ་བྱ། 所
說，所說法，如經典。

བཤང་སྒྱུངས། བསྐབ་བྱ་གནང་བ་ཉླ་བྱ། 教誨，
教訓。

བཤང་སྒྱུར། ཅ་འགྲེལ་སྒྱུར་པའི་བཤང་སྒྱུར། 会疏
（佛），合釋，本文注釋合訂者。

【增】談話的主題，講演紀錄。【达】

བཤང་མ་ཐག་པ། བཤང་པའི་ཐེས་སྒྲ། 剛說，
說了以后。

བཤང་ཡམས། རོག་བཤང་དམ་གསོལ་བཤང།
1. 邪說。2. 虛話。

བཤན་གྱི། བྱ་གསོད་བཤན་པའི་གྱི། 屠刀。

བཤན་པ། ལག་དམར་ག་ཆོང་། 屠夫。

【增】殘酷的人。【达】

བཤན་དམར། ག་ཐག་གི་བཤན་དམར། （未詳）

བཤས་རྒྱ། གཏོར་མ་སོགས་བཤས་པར་བྱ་བའམ་

བཤས་རྒྱ་དང་གཤམ་བསྐྱེག་པར་བྱ། 所陳設，

所准备。

བཤས་བྱ། （注同上）

བཤས་མ་པ། གཏོར་མ་བཤས་མ་ཟིན་པའམ་གཤམ་

བསྐྱེག་མ་ཟིན་པ། 已陳設，已准备。

བཤར། བཤོ་བཤར་བཤོ་བར་བྱ་ཉླ་བྱ་དང་སེམས་

བཤར་ཟེར་བ་ནི་སེམས་ཅན་གསོད་ཟེར་བ་（དང་）།

1. 分派，分配。2. 宰，杀。

【增】1. 服役。2. 洪水泛濫。【达】

བཤར་དོ། ཏི་ཆའམ་ཞུ་ཉླ་དཀར་པོ་འི་དོའང་ཟེར།

錫矿。（同）བཤར་ཆོ།

བཤར་བྱ། གསང་པར་བྱ་བ་ལའང་། 1. 所分。

2. 所杀。

བཤར་ཆོ། ཏི་ཆའམ་ཞུ་ཉླ་དཀར་པོ་འི་དོའང་ཟེར།

錫矿。（同）བཤར་དོ།

བཤར་སྒྲོམ། ཐུགས་ལ་འཆར་དུ་འཇུག་ཉླ་སྒྲོམ།

速修，心中現起而修（佛教修行方法之一）。

བཤར་བ། ཤར་དུ་འཇུག་པ་དང་བྲེ་ཆད་ཀྱིས་

བཤར་ཟིན་པ་དང་དེ་དུགས་ཐོན་པས་འཐུང་ལ་

བཤར་ཟིན་པ་དང་སྒྲ་ཡར་གསོར་བ་པོས་བཤར་

ཟིན་པ་ལའང་། 1. 使出現。2. 用升量。

3. 猎人把兽圍住。4. 发披散。

【增】=འདྲེད་པ། 衡量。【达】

1. 溫习。2. 行。3. 刺。【四】（四无“”字）

བཤར་མ། （原注缺）

【增】1. 行书。2. 干杂肉块。【四】

བཤལ་འབྱུང་པ། ཐུས་སྒྲུབ་ཕྱོགས་གཅིག་བཤལ་

ཏི་འགྲོ་བ་ཉླ་བྱ། 拖行，下身一部份拖着走。

བཤལ་འབྱུང་པ། （注同上）

བཤལ་བ། རྒྱུ་ལེས་བཤལ་བར་བྱ་བ་དང་བཤལ་
ཟིན་པ། 洗。

【增】=བཤལ་བ། 破坏，毁灭。〔达〕

བཤལ་བྱ། རྒྱུ་ལེས་བཤལ་བར་བྱ། 当洗，所洗，

【增】漱。〔四〕

བཤལ་སྒྲན། རྒྱུ་མ་གཏོང་བྱེད་ཁོག་པའི་བཤལ་་་་

སྒྲན། 泻药。

བཤས་པ། བསད་པ་དང་བཤན་པ་དང་བཤོ་བཤའ་

བཤོས་པ་ལའང་། 1.已屠杀。2.屠夫。

3.分配。

བཤིག་ རྩིག་པ་སོགས་བཤིག་པར་བྱ་རྩིག་པ་སྒྲོག་

རྩུ་ལས་བཤིག་རྩུ། 拆毁。【增】弄残坏。〔四〕

བཤིག་བྱ། (注同上)

བཤིགས་པ། རྩིག་པར་བྱས་ཟིན་པ། 已毁，已拆毁。

བཤིབས་པ། གཤིབས་པར་བསྒྲིགས་པ་ལ་སྒྲུང་། 比

并，排齐。

བཤུ་རྩུ། བགས་པ་བཤུ་བར་བྱ་བ་དང་བཤུ་རྩུ་་་་་

དང་ཡི་གེ་བཤུ་རྩུ་ལའང་། 1.所剥，所剥皮。

2.所抄，所抄字。

བཤུ་བྱ། (注同上)

བཤུག་བྱ། རྩོད་སྒྲོང་བར་བྱའམ་གཤུག་པར་བྱ་བ་

ལྟ་བུ། 所卖，当卖。

བཤུགས་པ། རྩོད་སྒྲོང་བྱས་པ་ལྟ་བུ། 已卖。

བཤུང་བ། དམར་འཁེབས་སྒྲུང་བ་ལའང་གཤུང་ཞེས་

པའང་། 1.黜降，降低。2.呵責，咒罵。

བཤུད་པ། ཡན་ཚུན་བཤུད་པའམ་རྩི་བཤུད། 磨擦。

【增】1.取消，退开。2.用火精炼。3.納于
鞘中。〔达〕

བཤུབ་པ། ཤུབ་ཤུབ་ཤུབ་ཤུབ་སྒྲུང་པ། 細語，小
声說話，背后怨言。

བཤུམ་པ། ཏུ་བ། 哭泣，流泪（敬）。

བཤུམ་བྱ། རྩུག་བསྐལ་གྱིས་བཤུམ་པར་བྱ། 当流泪，

所流泪。

བཤུམས་པ། ཏུམ་པ། 已哭。

བཤུར་བར། མེར་བཤུར་ཟིན། 燒焦，燎焦。

བཤུར་བྱ། མེ་ལ་བཤུར་བར་བྱ། 所燒，当燒。

བཤུལ། འགྲོ་པའི་བཤུལ་ལམ་ཁའི་མིང་ཤུལ་ལམ་ཞེས་

པའི་བྱ་བྱེད། 道路，路程。（同）བཤུལ་ལམ།

བཤུལ་རྒྱགས། ལམ་རྒྱགས། 路粮，路費。

བཤུལ་ཆགས། ཤའི་བྱེ་བྲག་ 身体外部（非内

脏）之肉。（同）བཤུལ་ཤ།

བཤུལ་ཚལ། ཤའི་བྱེ་བྲག་ 身体外部（非内脏）

之油脂。

བཤུལ་རིང་། བྱུས་ལམ། 长途，远程。

བཤུལ་ལ། རྒྱབ་ལ། 在后面，在背后。

བཤུལ་ལམ། འགྲོ་པའི་བཤུལ་ལམ་ཁའི་མིང་ཤུལ་

ལམ་ཞེས་པའི་བྱ་བྱེད། 道路，路程。

（同）བཤུལ།

བཤུལ་ཤ། ཤའི་བྱེ་བྲག་ 身体外部（非内脏）

之肉。（同）བཤུལ་ཆགས།

བཤུས་པ། བགས་པ་བཤུས་ཟིན་པ་དང་ཡི་གེ་་་་

བཤུས་ཟིན་པ་ལའང་། 1.已剥。2.已抄录。

【增】揭。〔四〕

བཤེར་དཔང་། ལམ་ལྗེ་གཙོད་པ་པོའམ་ཁ་མཆུ་འི་

དཔང་པོ། 判断者，訴訟中之証人。

བཤེར་བ། བར་ཚུར་བྱེད་བར་བྱས་པའམ་སྒྲུབ་པ་

དང་འཛིན་བ། 辯，彼此互說。

【增】參看 ཤེར་བ། གཏམ་གཤེར་ཏོ། ། 比較
所說的話。〔達〕（達无 བ་ 字）

བཤེར་བུ། ཆོག་པན་ཚུན་བཤེར་བར་བུ། 所辯訴，
彼此所辯駁。

བཤེས། དགེ་བའི་ལམ་སྟོན་པ་པོའམ་དགེ་བའི་བཤེས་
གཉིན་དང་སྟོགས་པོའམ་མཛའ་བཤེས་དང་ཉི་མ་...
ལའང་། 1. 告知善道者，善知識（佛）。
2. 朋友。3. 太阳。

བཤེས་གཉིན། （注同上）

བཤེས་པ། མཛའ་བའི་དོན། 友爱，亲愛。

【增】1. = བུན་པ། གཉིན་པ། 和睦，友善。

2. 相識，相知。3. གཉིན་བཤེས། 亲友。〔達〕

བཤེས་པའི་གཏམ། སྟོགས་པོ་བྱེད་པའི་གཏམ།
益言，有补益之言。

བཤོ་བ། འདོད་པའམ་འཁྲིག་སྟོད། 交媾。

【增】1. 生产，繁殖。2. 傾出。3. 嘔吐。〔達〕

བཤོར་ཐོད། （未詳）

བཤོལ་འདེབས། ལས་ཀྱི་ཕྱིར་བཤོལ་འདེབས་པ་

དང་བཤོལ་བྱེད་པ། 延迟，耽擱。

【增】解釋。〔四〕（同）བཤོལ་བ་ II.

བཤོལ་ལྗན། ཚངས་པ་ལའང་། 具闍（藻）。

蜥蜴。

བཤོལ་ལྗན་མཉེས། ཆང་གི་མིང་ལའང་། 蜥蜴

喜（藻）。酒。（同）བཤོལ་མ།

བཤོལ་ནས། ལས་ཕྱིར་བཤོལ་ནས། 延迟，誤事。

བཤོལ་བ། I. རྗེས་ལུས་པའི་དོན། 遺留，落后。

II. ལས་ཀྱི་ཕྱིར་བཤོལ་འདེབས་པ་དང་བཤོལ་བྱེད་

པ། 延迟，耽擱。【增】等待。〔達〕

（同）བཤོལ་འདེབས།

བཤོལ་བུ། ཕྱིར་བཤོལ་བར་བུ། 当延緩，所耽擱。

བཤོལ་མ། ཆང་གི་མིང་ལའང་། 1. 滯留。2. 酒。

（同）བཤོལ་ལྗན་མཉེས།

བཤོལ་ཟླ། ཟླ་ཉི་མ་ 閏月。

བཤོས། ལྷ་བཤོས་དང་ཞལ་ཟས་དང་འཁྲིག་སྟོད་པ་
ལའང་། 1. 供食。2. 飯食。3. 已交媾。

བཤོས་པ། （原注缺）食物，吃的。

བཤོས་བུ། གཏོར་མ་ཚུང་ཚུང་། 小团供品。

མ། མཛོད་འབྲེལ་ལས། མ་བཞི་མའི་ཁམས་...

མཁས་ཞེས་དང་མ་ཞིང་འབྲས་པ་མའི་མཚན་ཉིད་
དོ། །འབྲུང་བཞིའི་ནང་ཚན། 俱舍論說：“堅
为地界”等。坚硬为地相，四大种之一。

(又) རྣམ་གྱི་ཐོ་གྲས་མཐའ་མའི་འཛིག་རྟེན་དང་
པོད་ལུལ་གྱི་ས་ཆའམ་ས་ཁྱ་བ། 1.大地，世間，
世界。2.地方。【增】1.数目符号28。2.土
壤，陆地。3.地，四大种的一个。4.=གནས།
处所，空間。5.机会，可能性。6.地位，阶
段，程度。7.階級，等次，境況。〔达〕

(同) ས་ཡི་ཁམས།

ས་ཀུན་དབང་པོ། འཁོར་པོ་བསྐྱར་བའི་ཀུལ་པོ།

大地王(藻)。轉輪王(佛)。

ས་དཀར། ས་ཅི་དཀར་པོ། 白粉，白土。

【增】=དཀར་ཅི། 1.白顏色。2.白涂料。

3.石灰。〔达〕(同) ས་ཅི་དཀར་པོ།

ས་བཀྲང་། ས་ཀུན་གང་བར་བྱས་པ། 滿地，充
滿大地。

ས་བྲ། (原注缺) 地图。(同) ས་ཁ།

ས་སྐྱ་བ། ས་སྐྱའི་ལུལ་ལ་གནས་པའམ་ས་སྐྱ་བཞུ་ཏི།

1.住薩迦地方者。2.薩迦班智達(人名)。

ས་སྐྱེས། I. རྫོན་གིང་ལའང་། 地生(藻)。樹。

II. གཟའ་མིག་དམར་ལའང་། 火曜。

【增】=ཉྱ་ཡི་ཁྱུ་མཁན། 天界的歌手。〔达〕

(同) ས་བྱང་། ས་གཞི་ལས་བྱང་། ས་ཡི་བ།

ས་སྐྱོང་། ཀུལ་པོ་དང་རྫོན་པོ་ལའང་། 保护地

方(藻)。1.國王。2.大臣。(同) ས་དབང་།

ས་སྐྱབ། ར་ལའང་། 1.保护土地。2.山羊。

【增】山。〔达〕

ས་སྐྱོར་ལོགས། བྱང་ལོགས། 牆壁。

ས་ཁ། (原注缺) 地图。(同) ས་བྲ།

ས་ཁྲལ། ས་ཆའི་ཁྲལ། 土地稅。

ས་མཁན། སའི་ལས་བྱེད་པ་པོ། 泥工。

【增】=ལས་མཁན། 認識地方的向导。〔达〕

ས་མཁར། ས་ཡི་ཁང་བ། 土堡，土屋。

ས་མཁྱེགས། རྩ་ལའང་། 1.硬地，硬土。2.石。

ས་ག རྒྱར་ས་ཞིག་རྟེ་པེ་སྤྲ་ཁ་ཞེས་པའི་རྩར་ཆག་

ལང་ན་ས་གནི་རྒྱར་ས་བཞི་རྟེ་དབྱིབས་ནི་རའི་...

རྟེན་མགོ་ཉྱ་བྱ་ཞེས་དང་། 氐宿(二十八宿

之一)，梵文 པེ་སྤྲ་ཁ་(毗舍佉)之变音，

又氐宿有四星，形如羊头。

ས་ག་སྐྱེ་མ། ལུ་སྐྱེ། 氐生女(藻)。鄢摩天女。

ས་ག་སྐྱེས། I. གཞིང་བྱུག ས་ཆུང་ལའང་། 六面
童子(天神名)。

II. ལུ་མོ་ལུ་སྐྱེ་ལའང་སྤང་། 鄢摩天女。

ས་ག་ཁྱེ་བ། ས་ག་ཞེས་པའི་རྒྱར་ས་དང་ལྗན་པའི་ཁྱེ་

བ་རྩར་ཁྱེ་བཞི་པའི་ཆས་བཅོ་རྒྱར་ཉྱ་གང་དང་ཉྱ་ན་

དུ་ཤར་བས་སོ། 底宿月，有底宿之月份，底宿在阴历四月十五日出现。

ས་དགའ། ཀྲ་སུ་དཔལ་ལྷན་པ་དཀར་པོ། 地喜 (藻)。拘物头花，白鄯波罗花。
(同) ས་མོས།

ས་དག། ས་ཆ་ཐམས་ཅད་ལའང་། 一切地方。

ས་རྒྱལ་བ། ས་ཤིག་ཤིག་ཡོང་ཡོང་བུས་པ་རྩ་བ།
地动，地震。(同) ས་གཡོས་པ།

ས་སྒྲིབ། ལུན་པ། 障地(藻)。暗。(同) ས་སྒྲིབས།

ས་སྒྲི། ལྷ་མེད་ས་ཆ། 无草之地，不毛之地。
【增】= ས་ཐང་། [达] (同) ས་རྒྱེན།

ས་བཅད། ས་ཆའི་བཞོ་བཤའ་དང་བཞོས་པའི་མཐའ་
བཅད་པ་དང་མཛོད་བཤའ། 1. 地之分界。2. 科判(佛)，纲要。【增】1.= ལེའུ། 段落，章节。2.= རིས་པ་ 或 ཞོ་རིས། [达]

ས་བཅུ། བྱང་མེས་ས་བཅུ། 十地(佛)，菩萨之十地。【增】十地：1. རབ་དུ་དགའ་བ། 欢喜地；2. རི་ས་མེད་པ། 无垢地；3. རོད་བྱེད་པ། 发光地；4. རོད་འཕྲོ་བ་ཅན། 焰慧地；5. ཤིན་དུ་ལྷན་པ། 难胜地；6. མཛོད་དུ་གྱུར་པ། 现行地；7. རིང་དུ་སོང་བ། 远行地；8. མིག་ཡོ་བ། 不动地；9. ལེགས་པའི་ལྷོ་ཤོས། 善慧地；10. ཆོས་ཀྱི་སྒྲིན། 法云地。[达]

ས་བཅུ་དབང་ལུག། བུམས་པ་མགོན་པོ་ལའང་།
十地自在，即弥勒菩萨。

ས་བཅུའི་དབང་ལུག། སངས་རྒྱས་ལའང་། 十地自在(藻)。佛。【增】弥勒菩萨。[达]

ས་བཅུར་སོན་པ། སངས་རྒྱས། 到十地(藻)。佛。

ས་ཆོད། ས་ཆའི་བཞོ་བཤའ་དང་བཞོས་པའི་མཐའ་

བཅད་པ། 地之分界。

ས་ཆོད་ཆེ་བ། ཞོང་ཆེ་བའི་དོན་ནས་ལྷབས་ཆེ་བ་
དང་སྒྲིབ་ཆེ་བ། 势力大，进程大。

(同) ས་ཕྱོད་ཆེ་བ།

ས་མཆོག། ཅན་དན་དཀར་པོའི་མིང་ལྟེ་ཅན་དན་ས་
མཆོག་ཟེད། 胜地(藻)。白梅坛。【增】1. 主要地方，圣地。2. 一种黄坛香木。[达]

ས་མཆོད་ས། ལྷ་མཆོ། 供地女(藻)。大海，海洋。

ས་འཛོམས། ཡག་གོད་ལའང་། 毁地(藻)。
野猪。(同) ས་སྒྲོག།

ས་རྒྱེ། ལྷ་མེད་ས་ཆ། 无草之地，不毛之地。

【增】赤地。[四] (同) ས་སྒྲི།

ས་ཉལ། མ་ཉེའི་མིང་། 卧地(藻)。水牛。

ས་གཉན། (原注缺) 凶地。

ས་སྒྲིང་། གསེར་དང་རྩྭ་རྩི་གདན་ལའང་། 地藏
(藻)。1. 金子。2. 金剛座。

ས་རྒྱན། འཛིག་རྒྱན་ཁམས། 世界。

ས་སྒྲིང་། མི་ཡི་འཛིག་རྒྱན། 地上，人世間。

【增】地面。[达]

ས་སྒྲིང་། ས་ཆ་སྒྲིང་པ། 空地。

【增】荒地，沙漠。[达]

ས་བརྒྱེད། དབག་བསམ་གྱིང་ངམ་ལྟའི་གྱིང་། 穿地
而出(藻)。如意树，天上之树。

ས་ཐམས། རོང་། 地洞，坑。

ས་མཐོངས། ས་ཡི་བྱ་གཤམ་ཁྱད་བྱ། 地洞，地穴。

ས་དྲུག་ སའི་དྲུག་གཟི་དབལ། 地之毒气。

【增】地下水蒸发上来的湿气。〔达〕

ས་དོང་། སའི་འོག་གཡང་ས་དོང་། 地坑，沟
壕。【增】盆底坑。〔四〕

ས་གདན། (原注缺) 地毯，垫。

ས་བདག་ རྒྱལ་པོ་ལའང་། 1.地主。2.国王。

【增】土地神。〔四〕 (同) ས་སྦྱོད།

ས་བདག་པོ། རྒྱལ་པོ་འི་མིང་ས་སྦྱང་དང་ས་སྦྱོང་
ལང་། 国王。

(同) ས་ཡི་བརྒྱ་བྱིན། ས་ཡི་ཚངས་པ།

ས་སད། དཀར་ཚོས། 白法(佛)。

【增】1.捕鼠机，捕兽机。2.一种神話傳說
的草木。〔达〕 地弩。〔四〕

ས་འདོལ། བྱེ་ས་དང་འདྲིས་པའི་ས་ཞིང་ཉ་བུ། 松
土，如掺和有沙子的田地。

ས་འདྲི་བ། རི་དྲགས་ལའང་། 1.混合土。2.鹿。

ས་ཐོག་ (原注缺) 鉄。

ས་སྦྱས་པ། ས་འཇམ་པོ་དུལ་དུལ་བའམ་གཤེད་་་

བའམ་འབུ་སྟེན་ཆགས་ས་དང་ཡང་དེང་སང་གི་ས་

སྦྱས་ཡང་ཡི་གེ་འདི་འཕད། 1.土地松软。

2.湿润地。3.有虫地。4.煤油。

ས་པ། (原注缺) 【增】1.薩迦派佛教徒。2.地
球上的居民。〔达〕

ས་པཎ། ས་སྦྱ་པཎྲི་ཏ། 薩迦班智达(帕思巴之
伯父)。

ས་པག་ མེ་ལ་ས་བསྟེགས་པའི་ས་པག་བསྟེགས་ན་སོ་

པག་ 土坯，已燒之磚为 སོ་པག་

ས་པང་། ས་ཡར་འབྱར་ཅམ། 土包，地略突起。

ས་ཕུ། རི་གྲོག་པོ་འི་ཕུག་དང་ལུང་པའི་ཕུ་ཉ་བུ།

1.山岩之洞。2.深谷。

ས་ཕུག་ (注同上)

ས་སྦྱང་ཆེ་བ། སྒང་ཆེ་བའི་དོན་ནས་སྦྱང་ཆེ་བ་

དང་སྦྱིབ་ཆེ་བ། 势力大，进程大。

(同) ས་ཚོད་ཆེ་བ།

ས་བོན། འབྲུ་སོན་ཞེས་པ་ཉ་བུ་དང་གྲིག་པོ་ལའང་།

1.种子，如谷种。2.精液。【增】籽粒。〔四〕

ས་བོན་ལ། རྣམ་འབྱེད་ལས་རྩ་བའི་ས་བོན་སྦྱང་པོ་འི་

ས་བོན་ཐེད་འམ་ཐུ་གུའི་ས་བོན་འགས་པའི་ས་བོན་

ས་བོན་གྱི་ས་བོན་དང་ལཱོ། སྦྱང་པོ་འི་ས་བོན་ནི་

ལྷང་ས་ཉ་བུ། 五种子(佛)，戒律中說：根

种子、莖种子、节种子、裂种子、种种子等

五种。莖种子者如插柳枝。

ས་བོན་སྦྱབས། ལུ་བའི་མིང་། 种力(藻)，精液。

ས་བོན་མཛོད། བདྲའི་ཉ་བུ་བའམ་ཐེད་འབྲུ། 种

子藏(藻)。蓮蓬，蓮蕊，蓮花粉囊。

ས་བོན་ལས་བྱུང་། རིགས་བརྒྱད་ལའང་། 1.从

种子生出。2.种族。

ས་བྱུང་། གཟའ་མིག་དམར་ལའང་། 地生(藻)。

火曜。(同) ས་སྦྱས། ས་གཞི་ལས་བྱུང་།

ས་ཡི་བུ།

ས་ཐ། ཉ་ཡི་འཇིག་རྟེན། 天神的世界。

ས་ཐའི་འཇིག་རྟེན། ཉ་གནས། 上地世界(藻)。

天趣，天界。

ས་ཐས། ས་ཡི་རྩེང་ནས། 从地上。

ས་དབང་། རྒྱལ་པོ་དང་ཕྱོད་པོ་ལའང་། 地自在

(藻)。1.国王。2.大臣。(同) ས་སྦྱོང་།

ས་གནི་ལས་བྱང་། གཟའ་མིག་དམར་ལའང་།

1. 从地生出。2. 火曜。

(同) ས་སྒྲིམ། ས་བྱང་། ས་ཡི་བྲ།

ས་གཞོང་། ཅིས་པའི་ས་གཞོང་། 沙盘, 計算者
所用之沙盘。

ས་བཟུ། ས་སྒྲུབ་བྱི་བཟུ་མར། 煤油灯。

ས་བཟང་། རྒྱལ་རིགས་ལའང་། 1. 好地, 良田。

2. 刹帝利种族 (印度种族之一)。

ས་ཟླ། གཟེར། 地月 (藻)。金子。

ས་འོག་ ལྷའི་འཛིག་རྟེན། 地下 (藻)。龙世間。

【增】 1. 下界, 冥府。2. 最低点。3. 地面下的。
〔达〕

ས་འོག་སྒོ་ས་ཆེན། རི་དྲགས་འབྱེ་བ། 地下修者
(藻)。鼯鼠。

ས་འོག་གནས། ལྷ་ས་ཡིན་ཟེར། 地下居 (藻)。
阿修罗 (佛)。

ས་འོག་ལྷང་བ། ཚོན་བ་ཟླ། 地下鑿 (藻)。

雌黄顏料。【增】 石黄, 黄信石。〔达〕

ས་ཡ། འབྲས་བུ་ཐུ་ཐུ་བ། 百万。

ས་ཡི་ཁམས། མཛོད་འབྲེལ་ལས། སྤྱ་བ་ནི་སའི་
ཁམས་སོགས་ཞེས་དང་སྤྱ་ཞིང་འབྲས་པ་སའི་མཚན་
ཉིད་དོ། །འབྱུང་བཞིན་ནང་ཚན། 地界 (佛),
俱舍論說: “坚为地界”等, 坚硬为地相, 四大种之一。(同) ས།

ས་ཡི་འཁྱི་མིང་། རྩོག་ཆགས་སིག་ 蚯蚓。

(同) ས་ཕྱིན་ཏ་ལ།

ས་ཡི་བཀུ་བྱིན། རྒྱལ་པོའི་མིང་ས་སྤྱང་དང་ས་

སྤྱང་ཡང་། 地上帝釋 (藻)。国王。

(同) ས་བདག་པོ། ས་ཡི་ཚངས་པ།

ས་ཡི་མཚུག་མ། སྤྱུ། 地尾 (藻)。猴。

ས་ཡི་སྤྱང་པོ། རྩོ་རྩེ་གདན་དང་གཟེར་དང་བྱང་

རྒྱལ་མཐས་དཔའ་ཞིག་ལའང་། 地藏 (藻)。

1. 金剛座 (伽耶)。2. 金子。3. 地藏 (菩薩名)。

ས་ཡི་ཐིག་ལེ་འཛོན། རྒྱལ་ཕྱན་ལའང་། 持地点
(藻)。小国王。

ས་ཡི་བྲག་པ། ས་བྲག་ཚུ་སྒོ་ཅན་ས་འབྲས་པ་དང་

གོག་དབྱར་དུ་ས་སྒྲུ་རྒྱུ་ལྷུ་དུ་ཆགས་པའི་ཅི་

ལའང་ཟེར་སྤྱང་དུ་ས་སྒྲུ་ཟས་སྒྲུ་དུང་བའི་སའི་ཞེས་

ཀྱང་ཡོད་ཟེར། 地垢。1. 鹵地所起之土皮。

2. 夏季积水后之泥皮。3. 昔时可吃之地皮。

(同) ས་ཞག

ས་ཡི་གདུ་བ། ལྷུ་ལ་སྤྱི་མིང་། 地环 (藻)。

鄢波罗花。

ས་ཡི་མདོག་ རི་དྲགས་མིང་། 土色 (藻)。鹿。

(同) ས་ལུས་པ།

ས་ཡི་འདབ། ལྷ་དུར་བ་ལའང་། 地叶 (藻)。

茅草。

ས་ཡི་ཕུར་བ། རི་ཡི་མིང་། 地杵 (藻)。山。

(同) ས་གནི་འཛོན།

ས་ཡི་བྱ། གཟའ་མིག་དམར་ལའང་། 地子 (藻)。

火曜。(同) ས་སྒྲིམ། ས་བྱང་། ས་གནི་ལས་
བྱང་།

ས་ཡི་དབང་ཕྱག་ བཞོ་ཟླ་བ་ལའང་། 1. 地之主
人。2. 觜宿月, 阴历十一月。

【增】 = ས་དབང་པོ། 国王。〔达〕

ས་ཡི་མེ་རྟོག་ ལུ་ཟེ་མེད་པོ་ལའང་། 地花 (藻)。

硫磺。

མང་རྒྱུ། མང་དགོང་མཐའ་ཉི་ཤུ། 明天晚上。

(同) མང་དགོང་།

མང་གནངས། མང་ཉིན་དང་གནངས་ཉིན། 明后天，明天和后天。

མང་པོད། ལོ་རྒྱུས་མ་ལའང་། 1. 明年。2. 后一年。(同) མང་པོ།

མང་ཞོགས། ཕྱི་ཉིན་མ་པོའམ་མང་ཉིན་ཞོགས་པ། 明天早晨。

མང་རས། རས་སྒྲུབ་པོ། 薄布，抹布。

མང་ལོ། ལོ་རྒྱུས་མ་ལའང་། 1. 明年。2. 后一年。(同) མང་པོད།

མང་མང་པོ། རྒྱུ་གསང་མཐོ་ལའང་། 响亮，声音高。

མང་མེ་མང་། (原注缺) 稀疏。

མང་མེང་། (原注缺) 稀疏。【增】1. 隐处。2. 縫隙。〔达〕

མངས་ཀྱིས། (原注缺) 洁淨地。

མངས་ཀྱས། རྟོན་གཉིས་མཐའ་ཕྱིན་པ་ནི་མངས་ཀྱས་ཏི་ཇི་རྒྱུ་མ་རིག་གཉིད་ལས་མངས་ཕྱིར་དང་།

ཤེས་བྱ་ལ་ལང་ལྟོ་ཀྱས་ཕྱིར། ཞེས་དང་། 佛。

མངས་ཀྱས་ཀྱང་། ཉན་ཐོས། 小覺(佛)，声聞。

མངས་ཀྱས་པ། བང་པ་མངས་ཀྱས་པ་དང་མངས་

ཀྱས་ཀྱི་རིགས་ཅན། 1. 佛教徒。2. 有佛种性者。【增】証得涅槃。〔达〕

མངས་ཀྱས་འབྲིང་། རང་ཀྱས། 中佛(佛)，独覺，独胜。

མངས་པ། གཉིད་སད་པའམ་མངས་པ་ཉི་ཤུ། 睡

醒。【增】或作མངས། 1. 純淨，摆脱，淨洁。2. 蒸发。〔达〕

མངས་པོ། (原注缺) 清醒。

【增】西藏黑教的第一教主。〔达〕

མད། ལྷན་ཐོག་གི་དབུ། 霜。

【增】1. 冷气，寒冷。2. 或作མད་པ། 辨別，区别，試驗，察看。3. 醒，常与གཉིད་(或敬詞མནལ་)連用。〔达〕

མད་དུས། བཀའ་ལངས་པ། 醒时，天亮。

མད་མདའ། ལྷ་ཚོད་བགས་པའམ་ཁོག་ཚོད་ལེན་པ་ཉི་ཤུ། 醒箭(藻)。試驗，考試。

(同) མད་ཕྱིད།

མད་ན་ལེགས། ཁྱི་སྒྲོང་ལྷ་བཙན་གྱི་སྐུ་ཟེར། 善醒，藏王攝松得贊之子。

【增】西藏朝代名。〔达〕

མད་པ། གཉིད་སད་པ། 睡醒。

མད་ཕྱིད། ལྷ་ཚོད་བགས་པའམ་ཁོག་ཚོད་ལེན་པ་ཉི་ཤུ། 試驗，考試。(同) མད་མདའ།

མད་མེད། ལྷུ་ལ་གདུག་པ་ཅན། 无醒(藻)。毒蛇。

མད་མེར། ལྷན་ཐོག་གི་དབུ། 霜和雹。

མཁ་པ། (未詳)

མཁ་མ། ལྷ་ཁེ་མཁ་མ། 席子，草席。

མཁ་མོ། ཁང་པའི་མཁ་མོ། 篱墙。

མཁ་མོས་བསྐོར། གནས་ཁང་གིས་བསྐོར་བའམ་རིབ་མས་བསྐོར་བ་ཉི་ཤུ། 房屋圍繞，篱笆圍繞。

མཁ་མོབ། (原注缺) 1. 腐烂，不結实。2. 不完善，有缺点。3. 不明显。

མར། ས་ལ། 在地，于地上。(ས་的第七轉声)

མར་འབྲིག་ སྤུལ། 盘于地上(藻)。蛇。

མར་འགྲོ། ས་ལ་འགྲོ་བའམ་སྤུལ། 地行(藻)。

1.在地上走。2.孔雀。

མར་ཉལ། ས་ཉེ་མིང་ལའང། 1.卧于地上。

2.水牛。

མར་བ། གསར་བ་ལའང། 新鲜，新的。

མར་ཕྱིན་བ། བྱང་མེས་སྤྱི་མར་སྤྱེབས་བ། 登地
(佛)，証菩薩地。

མར་མི། བང་ཕྱིན་ཟེར། 使者。

མམ། ས་ཡིས། 以地。(ས་的第三轉声)

མི་ཏ། ཁུ་གར་གྱི་ཆུ་པོ་བཞི་འཛུགས་ཆེན་ཞིག་ 悉多
河，印度四大河之一。

མི་ལ། ཏུ་རུཏླ་ལའང། 1.希腊。2.土耳其。

【增】一种香。〔达〕

མི་མི་མ། གསེལ་ཕྱེད་ས། (未詳)

【增】破冰。〔达〕

མི་མི་མི། རྩ་མོ་འཛིན་མིལ་མིལ་བྱས་བ། 奏乐器声
(銅鑼声)。【增】大雨滂沱不息的声音。〔达〕

མིག་ རིགས་མིག་ལའང། 种族之一。

མིག་མིག་ མིག་མིག་ཅེས་འགུལ་བ་ཏྲ་བ། 震动，
摇动。

མིགས་ས། ཆོགས་ས། 节。

མིགས་མིག་ གསེག་བྱ་ཡོད་ན་མིགས་མིག་སྒྲུག་བྱ་
སྒྲུགས་མིག་ཏྲ་བ། 抖擻吧！

མིང་སྦྱར། ཁྱུས་འགུར། 酸乳，酸奶。

(同) མིང་བ།

མིང་ག་ལ། [梵] ལང་གའས་ལཱྱའི་མིང་། 錫兰，

楞伽島。

མིང་ངེ་བ། རྣ་བར་སྒྲ་མིང་མིང་ཏྲ་བ། 嗡嗡，

如耳中嗡嗡鳴声。【增】=གཙང་ས། 神圣，
净洁。〔达〕 (同) མིང་མིང་བ།

མིང་བ། ཁྱུས་འགུར། 馬乳酒。(同) མིང་སྦྱར།

མིང་མིང་བ། རྣ་བར་སྒྲ་མིང་མིང་ཏྲ་བ། 嗡嗡，

如耳中嗡嗡鳴声。(同) མིང་ངེ་བ།

མིངས། (原注缺) 稀薄。

མིངས་སྤྱེག་ (未詳)

མིངས་པོ། ཁྱུས་འགུར་མིངས་པོ། 酸漿，薄酒。

【增】1.未发酵的米湯。2.薄，淡，清淡。〔达〕

མིང་སྒྲ། སོ་གསེབ་སྒྲའང་ཟེར། 吹哨声，牙縫中
吹气声。【增】=སེ་སྒྲ། 〔达〕

མིང་སྒྲོག་ བོ་མོ་སྒྲོགས་པར་འཇུག་པའི་སྒྲའང་ཟེར།
男女交媾声。

མིན་རྒྱ། [梵] ཁུ་གར་གྱི་ཆུ་པོ་བཞི་འཛུགས་ཆེན་ཞིག་
信度河，印度四大河之一。

མིན་རྒྱ་སྤྱེས། ལན་ལྷ་དང་ཉེ་མིང་ལའང། 信度
生(藻)。1.盐。2.馬，信度馬。

མིན་རྒྱ་ར། [梵] ལི་ཁྱའི་མིང་། 黃丹，鉛丹，赤鉛。

མིན་རྒྱ་རའི་མདོག་ ཁུ་མཚོ། 信度惹色(藻)。海。

མིན་རྒྱ་རི་བདག་པོ། ཕྱིར་ཁུ་མཚོ། 信度主(藻)。
外海，大海。

མིན་རྒྱ་རི་འབྲས། འབྲས་འཇུག་ 信度果(藻)。
遍入(天神名)。

མིབ་བ། ར་ཚ་ཕོར་བ་རྩུང་རྩུང། 痘疹。

མིབ་བ། (注同上)

མིབ་བ་ཀོ་བ་ཅ། ཞིབ་ཞིབ་མིབ་བའི་ཕོར་བ། 細痘疹。

ཐུངས། རུལ་བའི་རྩི་མ་ཉི་ཤུ། 臭味，如腐烂味。

ཐུངས་དྲི། (注同上)

ཐུན་ཏ། (未詳)

ཐུན་པ། ཐུགས་ཐུན་པ། 煩悶，厌倦，厌烦，寂寞。

【增】1.=ཐེམས་འཇོར་པ་ 或 ཐང་ཆད་པ།

2.譴責，非难。〔达〕 破，闢，斥駁。〔本〕

ཐུན་པོ། རྩ་བར་ཐུན་པོ་འདུད་ཉི་ཤུ། 厌烦，如耳不愿聞。

ཐུན་ཐུང་པ། ཐུག་ཐང་ཆད་པར་ཐུན་ཐུང་བྱེད་པ་
ཉི་ཤུ། 已破，已駁斥。

【增】=དགག་པ་བྱས་པ། 〔达〕

ཐུན་དབྱང་། ཐུག་ཐང་ཆད་པར་ཐུན་འབྱང་བར་
བྱ་བ་ཉི་ཤུ། 所破，所駁斥。

ཐུན་འབྱིན། ཐུག་ཐང་ཆད་པར་ཐུན་འབྱིན་པ་པོ་ཉི་ཤུ།

ཐུ། 破者，駁斥者。【增】1.開得头昏耳聾，
用声音压倒别人，使其沉寂。2.駁，反駁，
駁破，駁斥。3.放弃，屏弃，辞去。〔达〕

(达作 ཐུན་པར་འབྱིན་པ་) 1.穷究。2.挫磨
至极。3.詞穷。〔四〕 斗争。〔本〕

ཐུབ་པ། ཡི་གེ་ཐུབ་བཞིན་པ། 擦去，涂抹，把字
涂去。【增】堵塞，关闭，遮盖。〔达〕

ཐུབ་ཐུབ་པ། (注同上)

ཐུབས་ཤིག ཡི་གེ་ཐུབས་ཤིག 涂掉吧！把字擦
去吧！

ཐུག། (原注缺) 三。【增】用在複合詞中輔音之
前代替གཐུག་ 字，如 ཐུག་ཏུ། 三十； ཐུག་བརྒྱ།
三百。〔达〕

ཐུག་བརྒྱ། ཐངས་ ༣༠༠ 三百。

ཐུག་ཏུ་ཐུག་པ། ཐངས་ ༣༠ 三十。

ཐུག་ཏུ་ཅ་གཐུག། ལྷ་འོ་གནས་ཏེ་རི་རབ་ཀྱི་སྤྱིང་
དུ་ནོར་ལྷ་བརྒྱད་དང་དག་པོ་བཅུ་གཅིག་ཉི་མ་་་
བཅུ་གཉིས་དང་ཐ་སྐད་གྱི་ཐུ་གཉིས་ཏེ་ཉི་དབང་་་
སོ་གཉིས་དང་ལྷ་དབང་བརྒྱ་ལྷན་དང་ཐུག་ཏུ་ཅ་
གཐུག་ཅེ་ཞིང་རོལ་བའི་གནས་ཡིན་པས་སོ།། 三十
三天(佛)，天世間，在須弥山頂，有八財
神，十一猛利，十二日，娑宿子二，为三十
二神，及帝釋天王，共三十三位天神游戏安
住之处。

ཐུག་ཆ། ཐུག་དུ་བཤོས་པའི་ཆ་གཅིག 三分，三
分之一。

ཐུག་གཉིས། ཐུག་དུ་བཤོས་པའི་ཆ་གཉིས། 三分
之二。

ཐུག་རྟགས། ཐུག་ཏུ་པ་དང་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ་་་
གཉིས། 藏文三十頌論及相轉論(語法著作)。

ཐུག་མདོ། ཐུང་པ་ལུལ་གྱི་ཐུག་མདོ། 三岔处。

【增】道路或河流会合的地方。〔达〕

ཐུག་ལྷན་དུས། འབྲིབ་དུས། གཐུག་ལྷན་ཞེས་
པའང་སྤྱང་། 具三时(佛)，减劫，亦名具三。

ཐུག་སྤྱིར། ཁ་ཐས་སྤྱིར་མ་གང་གཐུག་ཅིགས་བཞི་
ཅིགས་ལ་བཞི་སྤྱིར་དང་ལྷ་སྤྱིར་ནས་དགུ་དང་བཅུ་
བར་ལ་བྱེད། 三盘，飯食三盘，四盘，五盘，
乃至九盘，十盘。

ཐུག་སྤྱིར། མི་འདྲ་བ་གཐུག་པན་ཚུན་འབྲེལ་བས་ན་
ཐུག་སྤྱིལ། 三联，不同的三种互相联系，故
名三联。

ཐུག་སྤྱིལ། (注同上)

ཐུག་ཅིགས། ཡི་གེ་ཐུག་ཅིགས་དང་ཁང་པ་ཐུག་

ཅིགས་ཉ་བ། 三层，三重。1.藏文字三层

(如‘ཉ’字)。2.房屋三层(如楼)。

ཐུམ་ཅིན། ཉ་གནས་ཏི་གཙོ་བོར་ཆངས་པ་དང་

དབང་ཕྱུག་དང་ཁྱབ་འཇུག་གསུམ་ཅེ་ཞིང་ངམ་ཅིན་
ཅིང་རོལ་བའི་གནས། 天界，主要为大梵天，
自在天，遍入天等三天神游戏之处。

(同) ཐུམ་ཅིན་ཡུལ།

ཐུམ་ཅིན་དབང་། ཉ་སྤྱི་ལའང་། 三戏王(藻)。

天神。

ཐུམ་ཅིན་ཡུལ། ཉ་གནས་ཏི་གཙོ་བོར་ཆངས་པ་

དང་དབང་ཕྱུག་དང་ཁྱབ་འཇུག་གསུམ་ཅེ་ཞིང་ངམ་
ཅིན་ཅིང་རོལ་བའི་གནས། 天界，主要为大梵
天，自在天，遍入天等三天神游戏之处。

(同) ཐུམ་ཅིན།

ཐུམ་ཁྲོས། ལན་གསུམ་ཁྲོས། 念三遍。

ཐུམ་ཡར། ཐུམ་ཆ་ཡན་ཆད་ལའང་། 1.三以上。

2.三分之一以上。

ཐུམ་ལོག ལུ་ལོག་གསུམ། 三迭，三折(如衣
服三迭)。

ཐུལ། རིའི་ཐུལ་ལམ་གཉེན་མའི་རྩོད་ཐུལ། 1.沟，

山沟。2.綹紋。(同) ཐུལ་ཐུལ།

ཐུལ་འབྱུམ། (未詳)

ཐུལ་མང་། རང་ཁྲོལ་ཞིག 重瓣胃(兽类的)。

ཐུལ་ལམ། རི་རྩུབ་མང་པོའི་ལམ་ཉ་བ། 沟路，

如山叉多的路。

ཐུལ་ཐུལ། རིའི་ཐུལ་ལམ་གཉེན་མའི་རྩོད་ཐུལ།

1.沟，山沟，不平的峡谷。2.綹紋。(同) ཐུལ།

ཐུས། ཐུ་ཡིས། 由誰，被誰。(‘ཐུ’的第三轉聲)

ཐུས་ཐོབ་ཐོབ། རབ་ཐོབ། 搶奪。

ཐི་གོལ། ཐིར་ཐིས་སྒྲ་སྒྲིག་པ། 彈指，手指作

聲。(同) ཐི་གོལ་གཏོག་པ།

ཐི་གོལ་འོད། ཐོག 彈指光(藻)。电。

ཐི་གོལ་གཏོག་པ། ཐིར་ཐིས་སྒྲ་སྒྲིག་པ། 彈指，

手指作聲。(同) ཐི་གོལ།

ཐི་ཁོད། (原注缺) 野石榴。【增】代替 ཐི་འབྲུ་

ཁོད། [达] 野刺藤花。【四】(同) ཐི་ཡུང་།

ཐི་ཆུང། ཡུང་པའམ་རུས་རིགས་སིག 1.地方名。

2.族姓名。

ཐི་རུག (原注缺) 梅毒，花柳病，楊梅瘡。

【增】 ཐི་ཤིང་ 树中的毒。[达]

ཐི་རྩི། བཟེ་རྩི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即བཟེ་རྩི། 狐臭。

ཐི་ཡུང་། (原注缺) 野石榴丛。(同) ཐི་ཁོད།

ཐི་བ། བལ་སྒྲན་དམར་མོ་ནག་ཐིག་ཡོད་པ་དེ་གཅིག་

དང་ཐིའི་མཉམ་པའི་ཆད་གསེར་ལ། 1.尼泊尔
有黑点之紅豆。2.与彼一豆量相等之金子。

【增】或 ཐའི་བ། བཟེ་བ། 1.有刺的白花植

物。2.玫瑰丛，玫瑰。3.在 ཐི་བ་ར་ཏི་ 中 ཐི་

བ་ 为一种果实，用作量金銀的碼子。[达]

ཐི་བའི་ཐི་རྩིག (原注缺) 刺梅花，玫瑰花。

ཐི་འབྲམ། ཐི་ཤིང་གི་འབྲམ་ཐུ། 一种灌木的果实。

ཐི་འབྲུ། (原注缺) 石榴树。

ཐི་རྩུར། བཟེ་རྩུར་གྱི་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即 བཟེ་

རྩུར། 臭虫。

ཐི་མི། (原注缺) 項圈，頸珠。

མེ་མོ་རྩོ། རྩོ་ལམ་ཕྱེད། 璎珞，項珠。

【增】綬，腋綬，腋絡。〔本〕

མེ་ཞོ། མེ་མཐུངས། (未詳)

མེ་གཡལ། (原注缺) 无花果树。

མེ་ར། མེ་ར་པལ་མེ་ལི་ཆར་པ་དང་མོ་ཐོག་དབྱ་

ལང་ཟེར། མེ་ར་ཞེས་པའི་དགོན་པ་ལའང་། 1. 菴子。2. 拉薩附近的色拉寺。【增】字面为野玫瑰或其生长的地方。〔达〕

མེ་ར་རུས། (原注缺) 西藏种族名。(同) མེ་རུས།

མེ་རལ་ཁ། [梵] མངས་སྐྱད་དམ། 梵綫 (印度修行人所系之綫繩)。【增】= མཚད་ཕྱིར་ཐོགས། 腋綬，腋絡。〔本〕

མེ་རལ་ཕྱེད་པ། སྐྱད་པས་ཐྱག་པ་དང་མཚན་ཐོག་

གཡས་གཡོན་དུ་བསྐྱེད་ཏེ་བཏགས་པའི་ཕྱེད་པ།
胸鑒，用綫穿珠，由两肩交錯系于两腋者。

མེ་རུས། (原注缺) 西藏种族名。(同) མེ་ར་རུས།

མེ་མིང་། (原注缺) 【增】一种蕁麻或說是树或灌木，宜用作篱笆。〔达〕 山枸奈。〔四〕

མེག་དར། ལུགས་བཟོ་པའི་སག་དར་ལའང་། 銼，
鉄匠工具。

མེག་མ། ཐགས་པའང་མ་ལྟས་མ། 織的，編的。

【增】小石子，沙砾。〔达〕

མེག་མ་ཅན། (原注缺) 有砂者。

མེང་། (原注缺) 稀薄，透明。

【增】参看 གམེང་། 〔达〕 紗。〔四〕

མེང་ཁྱི། མེང་གས་བཏེགས་པའི་ཁྱི། 獅子座。

མེང་ག། རི་དྭགས་ཀྱལ་པོ་རྩེ་མེ་རྩེ་རི་རྩེ་ཆག་ཏེ་
རིའང་འཕྲོག་ཕྱེད། 獅子，梵文 མེ་རྩེ་ 之变音。

མེང་ག་ཅན། བྱ་གཟིངས་མེང་། 有獅子(藻)。

船筏。

མེང་ག་འཛོམས། ག་རྩ་ར་དང་རྩེང་ཀྱང་ཅན།

摧獅子(藻)。八脚獅子(神話中的一种獅子)。
(同) མེང་གའི་ཀྱང་བཟུད།

མེང་ག་མི་བྱ། སྐ་གཅན། 雌獅子之子(藻)。

罗睺星。

མེང་ག་ཕྱེན། འཇམ་པའི་དབྱངས། 獅子戏(藻)。

文殊(菩薩名)。(同) མེང་གའི་བཞུན་པ།

མེང་གའི་ཀྱང་བཟུད། ག་རྩ་ར་དང་རྩེང་ཀྱང་ཅན།

八脚獅子(神話中的一种獅子)。

(同) མེང་ག་འཛོམས།

མེང་གའི་ཁྱི་མ་ཅན། སྐ་བཞུན་ཐ་བ་ལའང་། 獅

子宮(藻)。牛宿月，阴历七月。

མེང་གའི་སྐ་སྐྱག་ བདུད་ཀྱི་བྱ་ལའང་། 1. 獅子

吼。2. 魔的儿子，欲天(爱神)之子。

མེང་གའི་བཞུན་པ། འཇམ་པའི་དབྱངས། 乘獅

子(藻)。文殊菩薩。(同) མེང་ག་ཕྱེན།

མེང་གའི་རིགས། ཁྱིའི་མིང་ལའང་། 1. 獅子种。

2. 狗。

མེང་གའི་མིང་རྩ་མ། ལྷ་མོ་ལུ་ལྷ། 獅車母

(藻)。毘摩天女。

མེང་དགོས། བསངས་ཟིན་མིན་ན་མེང་དགོས། 須
升起。

མེང་ག་དོང་མ། ལྷ་ཞིག་ 獅面母(天神名)。

མེང་ལྱང་། མིང་ཞིག་ 担木树，鉄力木，紫栴，

羯地罗树，竭地洛迦树。

མེང་ལྱང་ཅན། གམེང་གྱི་རི་ལའང་། 有竭地洛

迦者(藻)。金山。【增】七金山之第五山，
山上有竭地洛迦木，故以为名。〔本〕

མེང་ལྗང་ནགས་པ། (原注缺) 竭地洛迦林。

མེང་ཐུག་ མེང་གེ་དང་འདྲ་བའི་ཆ་ནས་བྱི་ལའང་།

1. 小獅子。2. 獅子狗。

མེང་ཐྱོམ། ལྷ་གཤམ་ནས། (未詳)

མེང་རས། མང་རས་སྒྲ་པོ་ཞིག་ 薄布。

མེང་མེང་། རས་མཐའ་མེང་མེང་དང་ཁ་དྲོག་སྒྲ་

མེང་མེང་པོ་ལའང་། 1. 布边稀疏。2. 顏色枯

白。【增】薄，通风的，透明，不密不紧。

【达】

མེན་སྒྱི་གས་པ། (原注缺) 指甲肉皮破裂。

མེན་མོ། མེན་མོ་འི་མེན་མོ་འཇམ་ལག་པའི་ཆོར་མ།

指甲。

མེན་མོ་འདེབས་པ། མེན་མོ་འི་མེན་མོ་འང་ལག་

པའི་ཆོར་མ་རྒྱུ། 抓，捏，掐。

མེན་མོ་འི་གར། མ་ཤ། 爪舞（藻）。孔雀。

མེས་མ། རྣམ་ཤེས་དྲུག་ 心，六識（佛）。（又）

ཡིད་དང་རྣམ་ཤེས། 心，意，識。

【增】想着。【四】（同）མེས་མ་དྲུག་

མེས་མ་གྱི་ཁང་པ། སྒྱིང་། 心房，心臟。

མེས་མ་གྱི་ཚུལ་པ། དཔྱད་པ། 心之功用，观察

（佛）。

མེས་མ་གྱི་ཁོངས་སྒྱིད། རྣམ་པར་རྟོག་པ། 心之

受用，分別（佛）。【增】思想，想象。【达】

མེས་མ་སྒྱེས། རྩལ་འཇུག་ལའང་། 心生（藻）。

遍入（天神名）。

མེས་མ་བསྐྱེད། གསར་དུ་སྐྱེས་པའི་མོ་ཉ་ལུ་འཇམ་ཤེག་

ཆེན་མེས་མ་བསྐྱེད་ཉ་ལུ། 发心（佛），如新生

起之心或发大乘心。

【增】概念，思想，观念，起念头。【达】

མེས་མ་ཁོང་རྒྱུ། ཡིད་མི་བདེ་བ་ལའང་། 1. 了

解。2. 忧愁，煩惱。【增】= སྒྲུག་བསྐྱེད།

【达】（同）མེས་མ་གྱི་ཁོངས་པ་II. མེས་མ་སྒྲུག་པ།

མེས་མ་བྱིལ། མེས་མ་གྱི་ཁྲ་པོ། 心上之担負，

思想負擔。【增】挂怀。【四】

མེས་མ་འཁྱུལ། མེས་མ་ལས་འཁྱུལ་པོ་རྟོག་པ་མེས་མ་

པ་ལའང་། 1. 心調馴。2. 分別思維（佛）。

མེས་མ་འཁྱུལ། (注同上)

མེས་མ་འཁྱུལ་པ། རྣམ་པར་གྱི་ཁོངས་པ། 心意

蕩漾，心散乱。

མེས་མ་འཁྱུལ་པ། མེས་མ་མི་བདེ་བར་བྱུར་པ།

心乱，心不宁。

【增】混乱心思。【四】（四无‘པ’字）

མེས་མ་གྱུ་གྱུ་ཅན། མེས་མ་གྱི་སྒྲུ་ཅན། 心意歪

曲者，心詭詐者。

མེས་མ་ཅན། འཕྲོ་བའི་མེས་མ་ཅན། 有情，众生

（佛）。【增】动物，畜生（在西康和安多此

字专指下等动物）。【达】

མེས་མ་ཅན་ལྷན་པ། སྐྱུ་མ། 孕妇。

མེས་མ་ཆེན། མངས་རྒྱས་ལའང་། 1. 大心量。

2. 佛。

མེས་མ་ཉིད། མེས་མ་དེ་ཁོ་ན། 心性（佛），心

真实性。【增】1. 灵魂，精神。2. 記性，理

解力，悟性。【达】

མེས་མ་མཐོ་པོ། ང་རྒྱལ། 傲慢，心高气傲。

མེས་མ་དྲང་པོ། མེས་མ་འཁྱུལ་པོ་འཇམ་ཤེག་གྱི་མེན་

པ། 心正直。

མེས་མ་དྲུག་ རྣམ་ཤེས་དྲུག་ 六識（佛）。

(同) མེས་མ།

མེས་མ་སྒྲུབ་པ། ཡིད་མི་བདེ་བ་ལའང་། 忧愁，

煩惱。(同)མེས་མ་ཁོང་ཆུད། མེས་མ་གཤེད་མ་པ་II.

མེས་མ་རྒྱུ་པ། དགའ་བའི་མེས་མ། 心欢喜。

མེས་མ་གཞོང་། འཁྱོད་པ། 悔恨，追悔。

མེས་མ་པ། ཡིད་ཀྱི་ལས་ནས་རྟོག་སྟེ་རང་དང་་་་

མཚུངས་ཐུན་གྱི་ནས་ཤེས་ལུལ་ལ་སྒྲུབ་བར་བྱེད་་་

པའི་ཤེས་པ་ལོ། I. 思(佛)，意业，分辨，驅役相应識趣境之心。【增】1.想，思維。

2.想象，幻想，推想。3.記憶。【达】

མེས་མ་དཔའ་ཆེན་པོ། བྱང་ཆུབ་མེས་མ་དཔའ་

ལའང་། 1.大菩薩，摩訶薩(佛)。2.菩薩。

མེས་མ་བྱུང་། མེས་མ་ཀྱི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཤེས་

པ་ལོ། ཁོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་མེས་མ་པ་སོགས་ལྟ་

བཅུང་བ་ཅིག་གོ། །ལང་ན་བཞི་བཅུ་ཞི་དུག་ཡིན།
心所(佛)，心之眷属，有受、想、思等五十一心所或四十六心所。

མེས་མ་བྱེལ། བྱགས་བྱེལ་ཁོམ་མེད་པ། 心忙，

无暇。

མེས་མ་སྒྲུབ་པ། གཉིད་དུ་སོང་བ་ལའང་། 1.心醉，

心狂。2.睡眠。

མེས་མ་ཅན་པ། ནང་པའི་བྱུབ་མཐའ་སྒྲུབ་པ་ཞིག་

唯識師(佛)，佛教宗派之一。

མེས་མ་ཁྱུ་པ། འཇིགས་པའི་མེས་མ། 怯懦心，

怖畏心。

མེས་མ་གཤེད་མ་པ། I. ལུལ་ལ་མ་ངེས་པ་ཉུ་བ།

心散乱，心浮蕩。

II. ཡིད་མི་བདེ་བ་ལའང་། 忧愁，煩惱。

(同) མེས་མ་ཁོང་ཆུད། མེས་མ་སྒྲུབ་པ།

མེས་མ་ལས། མེས་མ་པ་དང་མེས་མ་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་སྒྲུབ་

ལའང་། 1.意业，思想。2.心中的苦痛。

【增】或作 མེས་མ་ལས་ཆེ། 1.劳心的业务。

2.哲学家。3.思考繁多的人。【达】

མེས་མ་ཤེས། མཁས་པ་ལའང་། 1.知心。2.智

者，有学識的人。

མེས་མ་ཤེས་པ། གཞན་མེས་མ་ཤེས་པ་ལའང་།

1.知心。2.他心通(佛)。

【增】=མཁས་པ། 哲人，学者。【达】

མེས་མ་སིམ་པ། ཡིད་བདེ་བར་གྱུར་པ། 心中安乐。

མེས་མ་མེས་མ་པོ། མེས་མ་ལས་བྱུང་བའི་མེས་མ་་་་

མེས་མ་པོ། 思惟。

མེའུ། སིང་ཐོག་མེའུ་དང་སོ་ཆུང་ཆུང་། 1.果子。

2.小牙。【增】橘子。【四】

མེའུ་སྒྱེས། སོ་གསར་པ་སྒྱེས་པ། 生牙，长新牙。

མེའུ་བཅུ་པ། བྱིས་པའམ། 十小牙(藻)。小孩。

མེའུ་བཅུ་པའི་ངག་རྒྱར། ཡིན་ནས་ཟེར་ན་ཡིན་

མ་ཡིན་ནས་ཟེར་ན་མ་ཡིན་ཟེར་བའི་བྱ་ཆུང་བྱིས་་་

པའི་ངག་རྒྱར་ཟེར་བ་རྒྱ་བ། འདིར་སྒྲ་ཆོགས་སྒྲུང་།

如十牙語(藻)。問是即說是，問非即說非，
如小儿語，言无決定。

མེའུ་སིང་། (原注缺) 【增】杜李。【四】

མེར་སྒྱ། ཉི་མ་དང་ཁྱབ་འཇུག་དང་ཕྱི་དོན་པའི་དྲང་

སྤྱང་ཞིག་དང་ཁ་དྲག་མེར་སྒྱ། 1.太阳。2.遍入

(天神名)。3.外道仙人之一(劫毗罗)。4.淺黃色。【增】僧人和俗人，緇素。【达】

姜黃。【四】 劫毗罗城。【本】

མེར་སྒྱ་གཉིས། ལྷ་པ་དང་མི་སྒྱ་གཉིས་ལའང་།

僧俗，出家人与在家人。

མེད་སྐྱ་ལྷ་ཕྱེད། མེད་ཕྱ། 劫毗罗見 (藻)。

梟鳥。

མེད་སྐྱ་འི་ཁྱོད་། ཁྱ་གར་ཁྱོད་ཁྱེད་ཞིག 劫毗

罗城，印度城市之一。

མེད་ཁ། གས་པའི་གས་སུབ། 裂縫，裂口，裂

隙。【增】杏黃。〔四〕

མེད་ཁ་མ། ལྷ་པའི་བྱེ་བྱག 干牛糞。

མེད་ཁ། ཁྱི་མེད་ཁྱ་ཉ་ཕ། 灰黃。

མེད་ཅན། ཞིང་སག་མེད་ཡོད་པ། 田地有水。

【增】1. 黃銅。2. 有臭氣的，酸敗的。〔達〕

潮濕的。〔本〕

མེད་ཅུང་། གས་སུབ་ཅུང་ཅུང་། 小縫，小裂紋。

མེད་འདབ་ལྗང་པ། ལྷ་ཆའི་མེ་ཏྲག་གས། 五瓣

黃花，梅花。

མེད་ནག་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོ། 深黃女 (藻)。

摩天女。【增】黃黑色。〔達〕 (同) མེད་མ་II.

མེད་སྐ། ཆགས་པའི་དབང་གིས་ཡོ་བྱད་གཏོང་མི་

ནུས་པར་དཔ་དུ་འཛོན་པའི་མེས་པའོ། 慳 (佛)，

吝嗇，由于貪欲所使，對於財物不能施舍，

堅執不放的心理。(同) མེད་སྐྱེས།

མེད་སྐྱ་ཅན། གཏོང་མེས་མེད་པ། 慳吝者，守

財奴，无施舍心者。

མེད་པོ། ཁ་དྲག་མེད་པོ་དང་མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་།

1. 黃色。2. 火。3. 火神。

【增】灰白，白晢。〔達〕

མེད་ཕྱོང་། ལྷ་པ་ནམས་ཕྱོང་པར་འབྲངས་པ་བསྐྱེགས་

ནས་ཕྱོངས་པའོ། 儀仗，執事，僧眾列隊所執

舉者。(同) མེད་ཕྱོངས།

མེད་བ། མེ་ར་སྐྱ་མོག་དག་ལྟོ་ཆར། 菴子。

མེད་པ་རུས། མེ་ར་རུས། 色拉族。

མེད་ཕྱོངས། ལྷ་པ་ནམས་ཕྱོང་པར་འབྲངས་པ་བསྐྱེགས་

ནས་ཕྱོངས་པའོ། 儀仗，執事，僧眾列隊執舉

者。(同) མེད་ཕྱོང་།

མེད་མ། I. དུཌ་མ། 尼姑。

II. ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོ། 摩天女。(同) མེད་ནག་མ།

མེད་མོ་པ་ནམས། དབ་ཕྱོང་པ་ནམས། 黃衣眾，

出家眾。

མེད་སྐྱེས། ཆགས་པའི་དབང་གིས་ཡོ་བྱད་གཏོང་མི་

ནུས་པར་དཔ་དུ་འཛོན་པའི་མེས་པའོ། 慳 (佛)，

吝嗇，由于貪欲所使，對於財物不能施舍，

堅執不放的心理。(同) མེད་སྐྱེ།

མེད་པཅག མེད་ཆོན་ཞིག 黃赭，一種黃土顏料。

མེད་ཅུར། ལྷ་མེད་མུར། 黃硃。

མེད་ལངས་པ། ཞིང་གི་གས་མེད། 地之裂縫。

མེད་ཤ། སྐང་ཤ་ཉ་ཕ་ཟས་རིགས། 黃蘑菇。

མེད་ཤང་། (未詳)

མེལ་པ། དང་ཡིན་པ་སྐྱབ་པར་གཞན་མེལ། 破，

駁，克服，自立而破他。【增】完成詞及未來

詞為པསཔ། 命令詞為 མོལ། 拋棄，免除，

使清淨，淘汰，除去，勾銷，清除，補救，

糾正，醫治。〔達〕 (達作མེལ་པ་)

མེལ་པ་པོ། ཤན་འབྱེད་པ་པོ་དང་གསགས་འབྱེད་

པོ་དང་ལས་པ་མེལ་མའས་སྐྱེལ་པ་དང་ལྷ་ལྷོ་སྐྱོན་

པ་ཞིག་ལའང་། 1. 分析者，分辨是非者。2. 判

訴事者。3. 开路者，護送者。4. 天界之醫生。

(同) མེལ་བྱེད།

མེལ་པོ། (原注缺) 除去者，反對者。

𪛗ལ་བར་གྱིས། བསལ་བྱ་ཡོད་ན་སེལ་བར་གྱིས།

除掉。

𪛗ལ་བྱེད། ཤན་འབྱེད་པ་པོ་དང་གཤགས་འབྱེད་

པོ་དང་ལས་པ་སེལ་མཉམ་སྦྱེལ་མ་དང་ལྟའི་སྒྲན་

པ་ཞིག་ལའང་། 1.分析者,分辨是非者。2.判

訴事者。3.开路者,护送者。4.天界之医生。

(同) སེལ་པ་པོ།

𪛗། ཚམས། 牙齿。【增】1.序数 148。

2.=ཆགས་པ། 貪愛, 愛戀, 欲望。3.= ཞི་

བའི་བུང་པ། 息災的飲料(秘密語)。4.鋸齒,

梳齒, 輪齒。5.刃, 鋒。6.与某些字連用时,

代替ས་字, 如以 སོ་མཚམས་ 代替 ས་མཚམས།

7.=སྦྱིད་པོ། 康乐, 安乐, 如: སོ་མི་བསོད་ 等于 མི་

སྦྱིད་པ། 8.=བསོ། 看守, 守望, 偵察。【达】

𪛗་ཀའི་དུས། ཚད་པའི་དུས་དབྱིད་ཀ་དང་དབྱར་

ཁ་གཉིས་ཀྱི་བར་མཚམས་ལའང་། 热季, 热时,

在春夏之間(印度春夏之間最热)。

𪛗་སྐྱག སའི་དྲིག་པ་དྲི་ས། 牙垢。(同) སོ་ཞོ།

𪛗་སྦྱ། འཕགས་པའི་གང་ཟག་མ་ཡིན་པ་ཚུར་མཐོང་

བ་དང་བྱིས་པ་ལའང་། 异生(佛), 非圣者,

凡夫, 愚夫。(同) སོ་སོ་སྦྱ་པོ།

𪛗་སྦྱ་ལས་གོང་། འཕགས་པའི་གང་ཟག འཕྲིམ་

之上超过凡夫(藻)。圣人。

𪛗་སྦྱུབ། ཁའི་མཚུ། 护齿(藻)。唇。

(同) སོ་སྦྱུབ།

𪛗་ཁའི་མཁར། བྱ་ར་བྱེད་པའི་ཁང་པ། 碉堡。

𪛗་ག སྦྱང་གསོ་ག སྦྱང་གསོ་ག སྦྱང་གསོ་ག

𪛗་ཁོས། མཚུ། 齿衣(藻)。唇。

𪛗་སྦྱུབ། ཁའི་མཚུ། 盖齿(藻)。唇。

(同) སོ་སྦྱུབ།

𪛗་བཀལ་བ། སོ་ལྟང་བའམ་མེད་པའམ་མིད་པ།

掉牙, 无牙, 拔牙。(同) སོ་བྱད་པ།

𪛗་ཅན། ཁྲང་པོ་ཆའི་མིང་། 有牙(藻)。象。

【增】有刃。【四】

(同) སོ་གཉིས་པ། སོ་ལྟན།

𪛗་གཅིག སྦྱ་ཅུ་སོ་གཅིག 三十一。

𪛗་འཆར་བ། སོ་བདར་བ་རྩ་བ། 咬牙, 磨牙。

(同) སོ་འཕལ་བ།

𪛗་གཉིས་པ། ཁྲང་པོ་ཆའི་མིང་། 二牙(藻)。

象。(同) སོ་ཅན། སོ་ལྟན།

𪛗་གཉིས་སོགས། སྦྱ་ཅུ་སོ་གཉིས་སོ་གསུམ་

སོགས། 三十二, 三十三等。

𪛗་སྦྱངས་པ། སྦྱང་བར་གྱུར་པ། (སྦྱང་似是སྦྱང་

字之誤) 旧的, 陈旧了。

𪛗་རྩ། [蒙] བྱའི་གསོག་སྦྱའི་གྲོ་བ་ཐུར་དུས་སྦྱ་

གྲ་བྱེད་སོ་རྩ་ཞེས་སོགས། 鳥翎管, 古时削作笔用。

𪛗་རྩ་འི་གྲོ་བ། (注同上)

𪛗་བཏང་བ། མེ་ལ་གསོ་བསྐྱེད་པ། 燒, 煨。

𪛗་བཏབ་པ། སོ་རྒྱབ་ཟིན་པ། 已咬。

𪛗་སྦྱ། སོ་ལྟར་ཟིང་བ་རྩ་བ། 齧牙, 牙向外伸。

𪛗་སྦྱ་མ། (注同上)

𪛗་ཕྱ་འཛོམས། བ་སྦྱའམ་སྦྱངས་འཕྲར་འཛོམས།

消肿(树名, 可医瘤肿)。

𪛗་ཕྱགས་བཟང་། སོ་བར་གསོག་པས་དངར་པ།

齿密，牙縫排的整齐。(同) མ་ཞིབ་པ།

མ་ཐམ་ཐམ་པ། བཞིགས་པའི་ཆ་ནས་མ་འདེབས་
པ། 咬牙，由恐吓而咬牙。

(同) མ་འཐམས་པ།

མ་ཐམ་པ། གང་དུལ་ཞིག 击牙，寒地獄之一。

མ་ཐར་རིགས་བརྒྱད། རྒྱལ་པ་མི་དགེ་བ་ལས་མ་
ཐར་ཐར་པའི་སྐྱེས་པའས་མཚོ་རྒྱུ་ལས། རྒྱལ་
ཁྱིམས་བསྐྱེད་པའི་གང་ཟག་མ་མ་ཐར་འགྲོ་དང་
འཁོར་བ་ལས་ཐར་ཐར་གྱི་ཐར་མི་ཐོར་ཐོར་ཐར་
པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་དང་རིགས་བརྒྱད་ནི་བཞེན་
གནས་དགེ་བཞེན་པ་མ་དང་དགེ་རྒྱལ་པ་མ་དགེ་
སྐྱོབ་པ་དགེ་སྐྱོང་པ་མའི་སྐྱེས་པ་བརྒྱད། 八种別
解脱(佛)，別別解脱于罪恶之律仪。律疏說：
由其持戒之人，別別解脱惡趣及生死，故名
別解脱。八种者，謂近住戒，近事男，女，
沙弥男，女，正学女，比丘，比丘尼之八类
律仪。(同) མ་ཐོར་ཐར་པ།

མ་ཐུབ། གསོ་རུ་ཐུབ་པའི་དོན། 能复原，能还
原。【增】1.成了。2.立定。3.长成。【四】

མ་ཐོག་ རྩེགས་ཀྱི་ཆོགས་མ། (未詳)

མ་འཐབ་པ། མ་བཅར་བ་ཉུ་བ། 磕牙，磨牙。

(同) མ་འཆར་པ།

མ་འཐམས་པ། བཞིགས་པའི་ཆ་ནས་མ་འདེབས་པ།
咬牙，由恐吓而咬牙。【增】牙关紧了。【四】

(同) མ་ཐམ་ཐམ་པ།

མ་དོགས། མ་པ་ལའང་། 1.預防。2.偵
察者。

མ་དྲིག་ མའི་དྲིག་པ་བྱི་མ། 牙垢。

མ་འདེབས་པ། མ་རྒྱུ་བ་པའས་རྒྱུ་བ་བྱིན་པ། 咬。

(同) མ་བདབ་པ།

མ་ལྗན། རྒྱང་པོ་ཆའི་མིང་། 具牙(藻)。象。

(同) མ་ཅན། མ་གཉིས་པ།

མ་ན་གནས་པ། གསོ་རུ་ཡོད་པའས་རང་འཇགས་
གསོར་རུང་པའི་དོན། 原有，照旧，照常。

མ་ནམ། ཞིང་ལས་འཚོ་ཐབས། 稼穡，务农。

【增】或作 མ་ནམས། 【达】

མ་ནམ་པ། ཞིང་པ། 农人。

མ་པ། རྟོག་ཆེན་ཉན་ནའས་ས་མཆམས་ཀྱི་བྱ་ར་པ།
偵察者，放哨者，看守边界者。

【增】枪斗。【四】 (同) མ་སྐྱུང་།

མ་པག་ མ་པ་བསྐྱེགས་པའི་མ་པག་ 磚。

མ་པ། ཅེ་མ་ལའང་། 尖，頂，端。

མ་བ། འབྲས་པགས་ཡོད་པ་ལའང་བེད། 谷，米
有壳者。【增】粗壳大麦。【达】 1.哨探。

2.鈴瓊麥。【四】

མ་བུད་པ། མ་ལྷུང་པའས་མེད་པའས་བེད་པ།

掉牙，无牙，拔牙。(同) མ་བཞལ་པ།

མ་བྱ། ཅུ་བྱ་ཞིག་བེད། 一种水鳥。

མ་མ། གསར་པ། 鮮的，新的。

【增】1.= མ་ས་པ། 在前后藏义为鮮肉，在
安多及西康方言中等于གསར། 新的。2.一种
爬藤植物。【达】 1.綫麻。2.麻刀。3.各
样麻子。【四】

མ་མ་ར་ཇ། འབྲུ་ཞིག་ 大麻子，苧麻子。

མ་མང་། རྒྱ་མེད་ཕྱེད་རྒྱ་མེད་ལའང་། 梳子，篦子。

མ་མང་སྐྱུམ། བརྒྱ་སྐྱིད། 梳子生(藻)。帝
釋(天神名)。

𩚑·𩚑·𩚑! (注同上) 梳子子 (藻)。

མ་ཅི། མ་ཡན་དུ་བརྟན་པའི་སྒྲན་དུ་དབྱུག་དང་དུང་
དང་འབྲོན་བུ་སོགས་བསྟེགས་པའི་ཐལ་པའི་རྩ་ས་
ལའང་རྟེན། 牙药，为使牙坚固，燒檳榔、
螺貝等灰所配裝。

【增】 = རྒྱུ་རྩི་ཆེན་པོ། 柚子。〔达〕

斯・可也。(未詳)

སྲ་ཚྭ་གས། སྲ་ནམ་མམ་འཚོ་ཐབས། 务农, 生計。

མ་ཆེན། (注同上)

མོ་འཛམ་མ། ཁ་བྲག་བྱེ་བྲག་ལའང་། 1. 牙縫。

2. 分叉。

མ་ཞིབ་པ། མ་བར་གཞིབས་དང་པ། 齿密，
牙缝排的整齐。(同) མ་ཐགས་བཟང་།

མ་ཞུ། མའི་ཐུག་པ་ནི་མ། 牙垢。

【增】牙齿上的小白点。〔达〕（同）མ་ཐུག

སྒྲ་བཞི་པ། བརྒྱ་ཐེན་གྱི་ཐུང་པོ། 四牙 (藻)。

帝釋（天神名）之大象。

མ་གྱི་པ་། མ་གྱི་པ་ལྟ་བུ་གྱི་པ་། 齧牙，牙
向外伸。

མེ་ལྷན་པ། བཞེ་ལྷན་པ་ལ་བཞེ་བར་གྱུར་པ། ཅ

新・西・蔵 | (未詳)

མ་ཡི་ཆ་ཅན། (未詳)

མ་ཡི་རྩིལ། མའི་ག། 牙齦。

མ་ཡི་གཡགས། ཁདི་མཐུ། 复牙 (藻)。唇。

མོ་ཤིང་། མོ་ཁྲུ་མཉེན་ཤིང་དོང་མང་པག་ཟེེ་ཁྲུ་
ལས་པལྟོས་པས་པག་ཟེེ་ཤིང་། 齿木(佛), 洗

牙木，現在用豬毛作成的牙刷。

སྐྱོ་སྐྱོ་སྐྱོ་བ། འཕགས་པའི་གང་ཟག་མ་ཡིན་པ་ཚུར་
མཐོང་བ་དང་བྱིས་པ་ལའང་། 异生(佛), 非圣
者, 凡夫, 愚夫。(同) སྐྱོ་སྐྱོ།

མི་མི་བ། བྱ་དང་བའམ་ལོགས་ལོགས་སུ། 各別，
差別，另外。

𑖦𑖩𑖪𑖫𑖬𑖭𑖮𑖯𑖰𑖱𑖲𑖳𑖴𑖵𑖶𑖷𑖸𑖹𑖺𑖻𑖼𑖽𑖾𑗀𑖿𑗁𑗂𑗃𑗄𑗅𑗆𑗇𑗈𑗉𑗊𑗋𑗌𑗍𑗎𑗏𑗐𑗑𑗒𑗓𑗔𑗕𑗖𑗗𑗘𑗙𑗚𑗛𑗜𑗝𑗞𑗟𑗠𑗡𑗢𑗣𑗤𑗥𑗦𑗧𑗨𑗩𑗪𑗫𑗬𑗭𑗮𑗯𑗰𑗱𑗲𑗳𑗴𑗵𑗶𑗷𑗸𑗹𑗺𑗻𑗼𑗽𑗾𑗿𑘀𑘁𑘂𑘃𑘄𑘅𑘆𑘇𑘈𑘉𑘊𑘋𑘌𑘍𑘎𑘏𑘐𑘑𑘒𑘓𑘔𑘕𑘖𑘗𑘘𑘙𑘚𑘛𑘜𑘝𑘞𑘟𑘠𑘡𑘢𑘣𑘤𑘥𑘦𑘧𑘨𑘩𑘪𑘫𑘬𑘭𑘮𑘯𑘰𑘱𑘲𑘳𑘴𑘵𑘶𑘷𑘸𑘹𑘺𑘻𑘼𑘽𑘾𑘿𑙀𑙁𑙂𑙃𑙄𑙅𑙆𑙇𑙈𑙉𑙊𑙋𑙌𑙍𑙎𑙏𑙐𑙑𑙒𑙓𑙔𑙕𑙖𑙗𑙘𑙙𑙚𑙛𑙜𑙝𑙞𑙟𑙠𑙡𑙢𑙣𑙤𑙥𑙦𑙧𑙨𑙩𑙪𑙫𑙬𑙭𑙮𑙯𑙰𑙱𑙲𑙳𑙴𑙵𑙶𑙷𑙸𑙹𑙺𑙻𑙼𑙽𑙾𑙿𑚀𑚁𑚂𑚃𑚄𑚅𑚆𑚇𑚈𑚉𑚊𑚋𑚌𑚍𑚎𑚏𑚐𑚑𑚒𑚓𑚔𑚕𑚖𑚗𑚘𑚙𑚚𑚛𑚜𑚝𑚞𑚟𑚠𑚡𑚢𑚣𑚤𑚥𑚦𑚧𑚨𑚩𑚪𑚫𑚬𑚭𑚮𑚯𑚰𑚱𑚲𑚳𑚴𑚵𑚷𑚶𑚸𑚹𑚺𑚻𑚼𑚽𑚾𑚿𑛀𑛁𑛂𑛃𑛄𑛅𑛆𑛇𑛈𑛉𑛊𑛋𑛌𑛍𑛎𑛏𑛐𑛑𑛒𑛓𑛔𑛕𑛖𑛗𑛘𑛙𑛚𑛛𑛜𑛝𑛞𑛟𑛠𑛡𑛢𑛣𑛤𑛥𑛦𑛧𑛨𑛩𑛪𑛫𑛬𑛭𑛮𑛯𑛰𑛱𑛲𑛳𑛴𑛵𑛶𑛷𑛸𑛹𑛺𑛻𑛼𑛽𑛾𑛿𑜀𑜁𑜂𑜃𑜄𑜅𑜆𑜇𑜈𑜉𑜊𑜋𑜌𑜍𑜎𑜏𑜐𑜑𑜒𑜓𑜔𑜕𑜖𑜗𑜘𑜙𑜚𑜛𑜜𑜝𑜞𑜟𑜠𑜡𑜢𑜣𑜤𑜥𑜦𑜧𑜨𑜩𑜪𑜫𑜬𑜭𑜮𑜯𑜰𑜱𑜲𑜳𑜴𑜵𑜶𑜷𑜸𑜹𑜺𑜻𑜼𑜽𑜾𑜿𑝀𑝁𑝂𑝃𑝄𑝅𑝆𑝇𑝈𑝉𑝊𑝋𑝌𑝍𑝎𑝏𑝐𑝑𑝒𑝓𑝔𑝕𑝖𑝗𑝘𑝙𑝚𑝛𑝜𑝝𑝞𑝟𑝠𑝡𑝢𑝣𑝤𑝥𑝦𑝧𑝨𑝩𑝪𑝫𑝬𑝭𑝮𑝯𑝰𑝱𑝲𑝳𑝴𑝵𑝶𑝷𑝸𑝹𑝺𑝻𑝼𑝽𑝾𑝿𑞀𑞁𑞂𑞃𑞄𑞅𑞆𑞇𑞈𑞉𑞊𑞋𑞌𑞍𑞎𑞏𑞐𑞑𑞒𑞓𑞔𑞕𑞖𑞗𑞘𑞙𑞚𑞛𑞜𑞝𑞞𑞟𑞠𑞡𑞢𑞣𑞤𑞥𑞦𑞧𑞨𑞩𑞪𑞫𑞬𑞭𑞮𑞯𑞰𑞱𑞲𑞳𑞴𑞵𑞶𑞷𑞸𑞹𑞺𑞻𑞼𑞽𑞾𑞿𑟀𑟁𑟂𑟃𑟄𑟅𑟆𑟇𑟈𑟉𑟊𑟋𑟌𑟍𑟎𑟏𑟐𑟑𑟒𑟓𑟔𑟕𑟖𑟗𑟘𑟙𑟚𑟛𑟜𑟝𑟞𑟟𑟠𑟡𑟢𑟣𑟤𑟥𑟦𑟧𑟨𑟩𑟪𑟫𑟬𑟭𑟮𑟯𑟰𑟱𑟲𑟳𑟴𑟵𑟶𑟷𑟸𑟹𑟺𑟻𑟼𑟽𑟾𑟿𑠀𑠁𑠂𑠃𑠄𑠅𑠆𑠇𑠈𑠉𑠊𑠋𑠌𑠍𑠎𑠏𑠐𑠑𑠒𑠓𑠔𑠕𑠖𑠗𑠘𑠙𑠚𑠛𑠜𑠝𑠞𑠟𑠠𑠡𑠢𑠣𑠤𑠥𑠦𑠧𑠨𑠩𑠪𑠫𑠬𑠭𑠮𑠯𑠰𑠱𑠲𑠳𑠴𑠵𑠶𑠷𑠸𑠺𑠹𑠻𑠼𑠽𑠾𑠿𑡀𑡁𑡂𑡃𑡄𑡅𑡆𑡇𑡈𑡉𑡊𑡋𑡌𑡍𑡎𑡏𑡐𑡑𑡒𑡓𑡔𑡕𑡖𑡗𑡘𑡙𑡚𑡛𑡜𑡝𑡞𑡟𑡠𑡡𑡢𑡣𑡤𑡥𑡦𑡧𑡨𑡩𑡪𑡫𑡬𑡭𑡮𑡯𑡰𑡱𑡲𑡳𑡴𑡵𑡶𑡷𑡸𑡹𑡺𑡻𑡼𑡽𑡾𑡿𑢀𑢁𑢂𑢃𑢄𑢅𑢆𑢇𑢈𑢉𑢊𑢋𑢌𑢍𑢎𑢏𑢐𑢑𑢒𑢓𑢔𑢕𑢖𑢗𑢘𑢙𑢚𑢛𑢜𑢝𑢞𑢟𑢠𑢡𑢢𑢣𑢤𑢥𑢦𑢧𑢨𑢩𑢪𑢫𑢬𑢭𑢮𑢯𑢰𑢱𑢲𑢳𑢴𑢵𑢶𑢷𑢸𑢹𑢺𑢻𑢼𑢽𑢾𑢿𑣀𑣁𑣂𑣃𑣄𑣅𑣆𑣇𑣈𑣉𑣊𑣋𑣌𑣍𑣎𑣏𑣐𑣑𑣒𑣓𑣔𑣕𑣖𑣗𑣘𑣙𑣚𑣛𑣜𑣝𑣞𑣟𑣠𑣡𑣢𑣣𑣤𑣥𑣦𑣧𑣨𑣩𑣪𑣫𑣬𑣭𑣮𑣯𑣰𑣱𑣲𑣳𑣴𑣵𑣶𑣷𑣸𑣹𑣺𑣻𑣼𑣽𑣾𑣿𑤀𑤁𑤂𑤃𑤄𑤅𑤆𑤇𑤈𑤉𑤊𑤋𑤌𑤍𑤎𑤏𑤐𑤑𑤒𑤓𑤔𑤕𑤖𑤗𑤘𑤙𑤚𑤛𑤜𑤝𑤞𑤟𑤠𑤡𑤢𑤣𑤤𑤥𑤦𑤧𑤨𑤩𑤪𑤫𑤬𑤭𑤮𑤯𑤰𑤱𑤲𑤳𑤴𑤵𑤶𑤷𑤸𑤹𑤺𑤻𑤼𑤽𑤾𑤿𑥀𑥁𑥂𑥃𑥄𑥅𑥆𑥇𑥈𑥉𑥊𑥋𑥌𑥍𑥎𑥏𑥐𑥑𑥒𑥓𑥔𑥕𑥖𑥗𑥘𑥙𑥚𑥛𑥜𑥝𑥞𑥟𑥠𑥡𑥢𑥣𑥤𑥥𑥦𑥧𑥨𑥩𑥪𑥫𑥬𑥭𑥮𑥯𑥰𑥱𑥲𑥳𑥴𑥵𑥶𑥷𑥸𑥹𑥺𑥻𑥼𑥽𑥾𑥿𑦀𑦁𑦂𑦃𑦄𑦅𑦆𑦇𑦈𑦉𑦊𑦋𑦌𑦍𑦎𑦏𑦐𑦑𑦒𑦓𑦔𑦕𑦖𑦗𑦘𑦙𑦚𑦛𑦜𑦝𑦞𑦟𑦠𑦡𑦢𑦣𑦤𑦥𑦦

ས་སྐྱ་ཉན་བྱེད། ཉི་མའི་མིང་། 作画(藻)。

太阳。【增】每日。〔达〕

མ་མོང་ཐར་པ། རྒྱལ་པ་མི་དགེ་པ་ལས་མ་མོང་
 ཐར་པའི་ལྷོ་མ་པའས་མཚོ་རྒྱུག་ལས། རྒྱལ་ཁྲིམས་
 དབྱུངས་པའི་གང་ཟག་མོ་མོ་དང་འཕྲོ་དང་འཁོར་
 པ་ལས་ཐར་པར་ལྷུང་པའི་ཕྱིར་མོ་མོར་ཐར་པ་...
 ཞེས་ཀྱང་། ཞེས་དང་རིགས་བརྒྱད་ནི་བརྟེན་པ་ནས་
 དགེ་བརྟེན་པ་མ་དང་དགེ་རྒྱལ་པ་མ་དགེ་སྤྲོལ་མ་
 དགེ་སྤྲོང་པ་མའི་ལྷོ་མ་པ་བརྒྱད། འཇཉག་(佛)，
 別別解脫罪惡之律儀。律疏說：由其持戒之
 人別別解脫惡趣及生死，故名別解脫。八种
 者，謂近住戒，近事男、女，沙弥男、女，
 正学女，比丘，比丘尼之八类律儀。
 (同) མོ་ཐར་རིགས་བརྒྱད།

མ་མཐོང་བཤགས་པ། ལྷུང་བ་ཞིག མ་མཐོང་བཤགས་པ། 別悔，波羅
提提舍尼（佛），罪之一种。

𑖔. 𑖕. | རྟལ་ཆོན་གྱིས་རྒྱུང་བ་སྐྱོད་མཁའ་ཀློག་པ།
 𑖕 | 放哨者，防守边界者。(同) 𑖔. 𑖕

མོ་སྤྲུམ། མོ་འི་བར་མཚམས། 牙縫。

མ་པོ་པོ། དབང་ཐང་ཐང་ཐང་དང་ཐུན་ཚོགས་
པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ། 1. 权位。2. 圓滿
幸福。

སྐྱུག་ སྐྱུག་སྐྱུག་ཏུ་སྐྱུག་པའམ་ཟུར་ཆག་ཕྱུགས་

སྐྱུང་འབྲོག་པ། 蒙語 སྐྱུག་པ་之变音, 牧民。

སྐྱུགས་པ། བཟྱགས་པའི་དོན། 讀誦之义。

སྐྱུག་ བསྐྱུག་ཕྱི་ཡོད་ན་སྐྱུག་སྐྱུག་ 集, 聚。

【增】参看 སྐྱུག། [达]

སྐྱུག་རྩྱུང་། (未詳)

སྐྱུག་པ། རུས་པའི་སྐྱུག་པ། 肩胛骨, 胯骨。

【增】集腋, 积集。[达] 琵琶骨。[四]

སྐྱུག་པ། སྐྱུག་པའམ་སྐྱུང་སྐྱུག་སྐྱུང་སྐྱུག་སྐྱུགས་དང་

རུ་རུ་ཀའམ་རུ་རུ་ཁ་དང་བར་གཞིག་གསལ་ཞེ་རན་

ལའང་། 1. 蒙古, 东蒙, 西蒙等。2. 土耳其。

3. 波斯, 伊朗。

སྐྱུག་ཕྱིལ། རྩ་རྩྱུག་རིང་པོ་ཞིག་ 长耳壁。

སྐྱུག་འབྲོལ། སྐྱུག་རྩྱུག་འབྲོལ་རྩྱུག་ 草垫。

སྐྱུག་སྐྱུགས། རས་དང་ཁྱའི་རྩྱུག་སྐྱུག་སྐྱུག་སྐྱུག་སྐྱུང་

སྐྱུགས་སྐྱུང་སྐྱུག་པའི་ཕྱི་ལྷོ། 空稈, 草莖,

如麦稈空稈未破者。

སྐྱུག་ས། (注同上)

【增】1. 谷榿子。2. 划榿。3. 麻榿挺。[四]

སྐྱུག་ཆགས། སྐྱུག་སའི་ཆགས། 草莖之节。

སྐྱུག་ལྷ། སྐྱུག་པའི་ལྷ་ས། 蒙古帽。

སྐྱུག་ཡིག་ སྐྱུག་པའི་ཡི་གེ། 蒙文。

སྐྱུག་ལྷ། རུས་པའི་སྐྱུག་པའི་ལྷ་པ། 胯骨柄, 肩

胛骨尖。

སྐྱུག་ལ། སྐྱུང་བཟོ་པའི་སྐྱུང་གཙོ་དྲེད། 鋸子。

སྐྱུག་ལ་ཅན། ཅུངས་པ་ཁ་རལ། 有鋸(藻)。

蜥蜴。

སྐྱུག་ལའི་རྩྱུག་ཅན། ཟུར་ཕྱི་བྱག་ 鋸背(藻)。

魚之一种。

སྐྱུགས། སང་ཆོག་ལ་སྐྱུགས་པ། 等, 等等。

སྐྱུང་། རུགས་སྐྱུག་ 去吧! 【增】使行。[四]

(同) སྐྱུང་ཞིག

སྐྱུང་ཕྱི། ཕྱིར་སྐྱུང་བའི་ཕྱི། 开支单, 支出之賬单。

སྐྱུང་བ། ཕྱིན་པ། 去。【增】1. 往, 经过, 前

进。2. 变为, 成为。[达]

སྐྱུང་ཞིག་ རུགས་སྐྱུག་ 去吧! (同) སྐྱུང་།

སྐྱུང་། བསྐྱུག་ཕྱི་ཡོད་པོ་རྩྱུགས་སྐྱུང་ཅིག་ 杀吧!

སྐྱུང་ཅིག་ (注同上)

སྐྱུན། ས་པོན་ལ་སྐྱུན་ཞེས་བཟུས་པ། 种子, ས་པོན་

之簡写。【增】= སྐྱུང་བ་ 或 ཕྱིན་པ། 去, 到。[达]

སྐྱུན་པ། ཕྱིན་པའམ་སྐྱུན་སྐྱུན་པ། 到达。

【增】1. 参看 སྐྱུན། 2. 参看 གསྐྱུན། [达]

སྐྱུབ་པ། ལྷ་འིན་སྐྱུབ་བཞེས་པ་དང་གསལ་བ་པོ་

ལའང་། 1. 酬报, 报恩。2. 报德者。

སྐྱུབ་ཕྱིད། (注同上)

སྐྱུབ་སྐྱུབ། གསྐྱུབ་ལྷ་སྐྱུབ་དང་སྐྱུབ་སྐྱུབ། 1. 虚

伪, 假。2. 中空的树, 质松多孔的木材。

སྐྱུབས། ལ་སའི་འིན་སྐྱུབས་ལྷ་ལྷ། 报答, 如报父

母之恩。

སྐྱུམ་ཏི། ཡིད་གཏྱིས་ཕྱི་ཆོས། 犹豫, 疑惑。

སྐྱུམ་ཏི་བ་བ། ཕྱི་ཆོས་བ་བ། 犹豫, 迟疑。

སྐྱུམས་སྐྱུག་ བསྐྱུག་ཕྱི་ཡོད་སྐྱུམས་སྐྱུག་ 考虑吧!

想想吧!

𑖦𑖯𑖪𑖱 (原注缺) 手套。

སྒྲ་སྒྲིབས། (原注缺) 手套。

མེད་ཆུང་པ། གསེ་རྒྱ་རུང་བ། 复原，恢复。

[illegible]

མོང་གཏུབ། མེགས་ཁེབས་མོང་མོང་གཏུབ།
指环，戒指。

སྒྲོ་མོ། ལག་པའི་སྒྲོ་མོ། 手指。【增】1.寸。
2.十的象征，因双手有十指。〔达〕

མཐོང་མཐོང་འཕྲུལ་བཤེད་། མཐོང་བཤེད་། 大指，拇指。

མེད་མེད་ཕྱི་ཕྱིར་བ། མི་གཤེད་མཁའ་ཁྲིམ། 指璽，
央掘摩罗（佛），一个杀人者。

མོད་པལྱལ། བཞུག་པ་བཟུང་བར་དང་མོ་མོ་
མཚོ་པར་པལྱལ་བ། 不要改变，照旧。

མོད་ལྷན། མོད་མོ་ཞུ་པ་ལ་ཕྱིན་ཅན། 秃指，
手指残缺。(同) མོད་འཇམ།

མེད་ཅིས། བཤུང་ཚོས་སྐབས་ལ་བྱུག་པའི་ཤི་རྩས་
 འདི་ལ་ཚ་ཅིས་ཀྱང་། 脂粉，臉上涂的香脂，
 亦作 𑖦𑖦𑖦𑖦།

ཕྱི་ལོ། བཙུག་པ་བསམ་པ་སྟོང་བ་སེམ་དཀྱིས་ན་སྟོབ།
除掉吧！

སྒྲུབ་མཛོད་ བཀ་པོ། 黒。

སྒྲུབ་པ། མ་གྱི་པ་ལྟེན་པ་ལྟེན་སྒྲུབ་པ་དང་མང་སྒྲུབ་
པ་དང་ཟེར། 木炭，現今呼为 薪。ལ།

མཁའ་བའི་སྒྲུ་མ། (未詳)

སྒོལ་མལ། བཀར་བའི་མེ་ཤལ་ཏྲ་བ། 炭炉，鉄
匠之炉灶。

སྲིལ་ཚད། སྲིལ་ཚད་དམ་དམ་པར་བྱེད་པའི་ཚད།

除淨之量。

མོས། བཞི་བརྒྱན་གྲིང་སྟོ་ཡིས། 1.休息
吧！**2.**用牙（**མོ་**的第三轉聲）。

【增】1.背地里議論人，背后說人坏話，中伤。2.病愈，复原。〔达〕

མེས་ཀྱི། 1. རྒྱུང་བའི་རྒྱལ་པ་ཤིང་ལའང་། 1. 热
季，暑季。2. 保养之能力。

II. ཚད་ཆེན་དུས་དང་སྤྱོད་ཆེན་པ་དང་ཆུ་སྟོང་ཆེན་པ་
པའང་། སོ་ཀ་ཞེས་པའང་སྤྱང་། 1. 热季, 夏季。
2. 心宿月(五月)。3. 箕宿月(六月)。亦作སོ་ཀ།

མེས་ཀ་ཉང། རེར་ཚོན། 热季笑 (藻)。虹。

སྐུ་གཏིང་རྒྱ་བ་དང་། ཚད་ཆེན་དུས་དང་སྐྱོད་ཟླ་བ་དང་
 རྩ་སྤྲོད་ཟླ་བ་ལའང་། སྐུ་གཏིང་དུས་ཞེས་པའང་
 ཟུང་། 1. 热季，夏季。2. 心宿月(五月)。
 3. 箕宿月(六月)。亦作སྐུ་གཏིང་རྒྱ་བ།

མེས་དཔ། དཔ་ཕུ་བདེ་བར་གནས་པར་ག་མེ།
 མེས་གདམ་མེ་ཟེ། 休息，慢慢休养。

【增】1.緩。2.安息。〔四〕

མིས་གདལ། (注同上)【増】= བྲེལ་བ་མེད་པ།
不忙，緩慢，閒暇。〔達〕

མེས་ལྟ་པ། མེས་མེས་ལྟ་པ་ཕྱི། 用牙
咬。(同) མེས་ལྟ་པ།

恢复了，已还原了。(同) མཐོག་མཐོག་པོ་།

མོས་ལྟ་བུ། མོ་ཡིས་ཐས་ལྟ་བུ་ཕྱེ། ལྟ།
ལྟ། (同) མོས་ལྟ་བུ།

མོས་ཟིན། མོ་རྒྱལ་པ་ལའང་། 1.已复原。2.咬住。【增】牙开紧闭，咀嚼筋痠攣。〔达〕

སྒྲིམ་ཟིན་པ། བདེ་བར་སྒྲིམ་བཅུ་པ་ལས་གསལ་པ་

ལའང་། 恢复了，已还原了。(同) སྒྲིམ་པ།

སྒྲིམ་སྒྲིམ། གསོ་བར་བྱ་བ་ནད་པ་སྒྲིམ་སྒྲིམ། 病愈，

养病的人好了。

སྒྲིམ་རྒྱུ་། མཚོ་རྒྱུ་ལས། ཆོས་གོས་ཞིག་པ་སྒྲིམ་

ཡིན་པས་སྒྲིམ་པ་དེ་གཟེབ་ཀྱི་སྒྲིམ་མའི་ནང་དུ་.....

བརྒྱུ་པ་ཡིན་པས་ན་སྒྲིམ་བརྒྱུ་ཞེས་བྱ་

དང་དོན་ནི་ཆོས་གོས་མི་འཁུམས་པར་རམ་མི་བརྟེན་

བར་བསྒྲིམ་བར་བྱ་ཞིང་བརྒྱུ་པ་ཉི་མུམ་ནང་དུ་.....

བསྒྲིམ་པ་ཉི་མུམ། 羯耻那衣(佛)，律疏說：“法

衣不坏，为坚固，展于箱籠中，故名張堅固

衣”。义为不使法衣綳縮，鋪展而收放于箱中。

སྒྲིམ་བརྒྱུ་ལྟ་བུ། གཞི་བཅུ་བཅུ་ན་ནང་ཆོས་ཞིག

羯耻那衣事(佛)，十七事之一。

སྒྲིམ་བརྒྱུ་བརྒྱུ་ལས། མཚོ་རྒྱུ་ལས། ཆོས་གོས་

ཞིག་པ་སྒྲིམ་པས་སྒྲིམ་པ་དེ་གཟེབ་ཀྱི་སྒྲིམ་མའི་...

ནང་དུ་བརྒྱུ་པ་ཡིན་པས་ན་སྒྲིམ་བརྒྱུ་ཞེས་བྱ་

ཞེས་དང་དོན་ནི་ཆོས་གོས་མི་འཁུམས་པར་རམ་

མི་བརྟེན་བར་སྒྲིམ་བར་བྱ་ཞིང་བརྒྱུ་པ་ཉི་མུམ་...

ནང་དུ་བསྒྲིམ་པ་ཉི་མུམ། 張羯耻那(佛)，

律疏說：“法衣不坏，为坚固，展于箱籠中，

故名張堅固衣”。义为不使法衣綳縮，鋪展

而收放于箱中。

སྒྲིམ་འབྲིལ། སྒྲིམ་འབྲིལ་པར་འབྲིལ་བ་ཉི་མུམ། 凝結

堅固。

སྒྲིམ་མཁྱེན། མཁྱེན་གསལ་པོ་དང་འཇམ་པོ་གཉིས། 軟硬，

硬的与軟的。

སྒྲིམ་འབྲིལ། མཁྱེན་གསལ་པོ་འཇམ་པོ་ལ། 堅硬。

སྒྲིམ་པ། (注同上) 【增】或作 སྒྲིམ་པོ། སྒྲིམ་སྒྲིམ་

緊密，厚密，堅牢。〔达〕

སྒྲིམ་ཅི། སྒྲིམ་དཀར་གྱི་མིང་དེའི་ཅི་སྒྲིམ་དཀར་། 芸

香樹汁，芸香。【增】樹膠，樹脂。〔达〕

桐油。〔四〕漆。〔本〕

སྒྲིམ་ཅི་བཅུ་པར། ཆོན་ཅི་མཁྱེན་གསལ་པོ་བཅུ་པར་

ལའང་། 上漆，上油漆顏色。

སྒྲིམ་ཅི་སྒྲིམ་ སྒྲིམ་དཀར། 白芸香(藥名)。

སྒྲིམ་ཅི་མིང་། སྒྲིམ་དཀར་གྱི་མིང་དེའི་ཅི་སྒྲིམ་དཀར།

芸香樹。【增】漆樹。〔本〕

སྒྲིམ་ཞིང་བརྒྱུ་པ། སྒྲིམ་ཞིང་མི་གཞི་བར་བརྒྱུ་པ།

堅固，穩固。

སྒྲིམ་ཞིང་འབྲིལ། མ་ཡི་མཚན་ཉིད་མའི་ངོ་པོ།

堅硬。

སྒྲིམ་ཞིང་ཞིང། (未詳)

སྒྲིམ་ དོན་མེད་སྒྲིམ་སྒྲིམ་ཉི་མུམ། 无意义的声音。

【增】縫。〔法〕

སྒྲིམ་སྒྲིམ་ (注同上)

སྒྲིམ་། ལས་གྱི་ཁྱུ་སྒྲིམ་དང་འདིགས་བྱེད་ཉི་མུམ་

མའི་སྒྲིམ་ཆད་(དང་)། 1. 街道。2. 天秤，秤。

3. 斤两的两。【增】1. = སྒྲིམ་། 村落。2. 十

个 ཞོ་ 等于一盞斯。3. = བྱེད་སྒྲིམ་། 寺院周圍

的游廊或空地。〔达〕

སྒྲིམ་བྱེད་ཅན། དབྱུག་ཁྲིའི་མིང་། 有天秤宮

(藻)。癸宿月，阴历九月。

སྒྲིམ་གང་། ཞོ་བཅུ་ཐམས་པ་དང་གསེར་སྒྲིམ་གང་

དངུལ་སྒྲིམ་གང་ཉི་མུམ། 一两，十錢重。

སྒྲིམ་གྱི་བྱེད། བྱེད་པུ་གཉིས་ནང་ཆད། 天秤

宮，十二宮之一。

སྒྲིམ་ཆ། འཇམ་བྱེད་སྒྲིམ་ཆ། 戥子，秤。

ཐང་དོ། དངུལ་ཐང་དོ་མོགས། 二两，如銀子

二两等。【增】鉈。〔四〕

ཐང་གཏིག། ཐང་ལ་འདིགས་པོས་འདིག་པར་བྱའམ་
གཞལ་པར་བྱའམ། 称，量。

ཐང་མདའ། འཇལ་བྱེད་ཐང་གི་མདའ་གིང་། 秤杆。

ཐང་འདིགས། འཇལ་པར་བྱེད་པའི་མིང་། 以秤称
量。【增】戲子称。〔四〕（四作 ཐང་ལ་
འདིགས་）

ཐང་པོ། འཁྱོག་མ་ཡིན་པ་དང་པོ། 不弯曲，正直。

ཐང་བར། ལམ་ཁའི་ཐང་བར་མཚམས་སུ། 道路
中間。（同）ཐང་ག་མེང་།

ཐང་གཞལ། འཇལ་བྱེད་ཐང་ལ་གཞལ་པར་བྱ།
在秤上称。

ཐང་ཡར། （原注缺）【增】盘旋的路徑。〔达〕

ཐང་གསུམ། དངུལ་ཐང་གསུམ་མོགས། 三两，
如銀三两等。

ཐང་ག་མེང་། ལམ་ཁའི་ཐང་བར་མཚམས་སུ། 道
路中間。（同）ཐང་བར།

ཐང་བྱ། རྒྱུད་པ། 綫。

ཐང་མ། ཐུན་མ། 豆子。

ཐན་དགའ། བཟོད་དགའ་བ། 难忍耐，难忍受。

ཐན་དགར། ཐུན་མ་དགར་པོ། 白豆。

ཐན་ཆུང་། རྒྱ་གར་རྒྱུ་མ་སྤྱོད་རྒྱ་ནག་རྒྱུ་པན་
ཆུང་ཟེར་སྤང་། 小豆，印度語 མ་སྤྱོད། 汉语
“扁豆或飯豆。”

ཐན་ཆེན། ཐུན་མ་རྩྭ་ན་གྱ། 大豆，印度語 རྩྭ་ན་གྱ།

ཐན་ཆོས། སེར་སྤྲ། 忍法（藥）。慳恪，吝嗇。

ཐན་ཆོས་པ། སེར་སྤྲ་ཅན། 忍法者（藥）。

慳恪者，吝嗇的人。

ཐན་བྱབ་པ། བཟོད་པ་སྒྲིམ་བྱབ་པ། 能忍耐。

【增】耐得住。〔四〕（同）ཐན་ཚུགས་པ།

ཐན་པ། དུལ་ལམ་བཟོད་བཞིན་པ། 馴順，忍受。

ཐན་ཡང་། （未詳）

ཐན་མ། རྒྱ་ཐུན་མ་ལྟ་བུ། 豆子，如蚕豆。

ཐན་མ་བྱབ། བཟོད་པ་མེད་པ། 不能忍受。

ཐན་མ། ཐུན་མའི་མེ་ཏྲིག། 豆类的花。

ཐན་ཚུགས་པ། བཟོད་པ་སྒྲིམ་བྱབ་པ། 忍耐。

（同）ཐན་བྱབ་པ།

ཐན་ཆོད། ཐུན་མའི་ཆོད་མ་ཟས། 豆菜，豆类的
菜食。

ཐན་རྒྱམ། ཐུན་མ་དེལ་དེལ། 圓形豆类。

ཐབ། ཏའི་ཐབ་སྒྲིགས་དང་བཅས། 轡，勒馬的銜
勒。【增】淺，薄。〔四〕

ཐབ་པོ། མཐུག་པོ་མ་ཡིན་པ་ཐབ་པོ། 薄，不厚。

ཐབ་ཐུབ། རབ་དེབ་ལའང་། 1. 黄昏，薄暮。2. 翳
障，黑暗。

ཐམ། རྒྱ་མཚོའི་བྱི་བ། 水獺。

【增】或作 རྒྱ་མཚོ། 〔达〕

ཐམ་གྱི་མཚོད། རྒྱ་པའི་མིང་། 獺祭（藻）。梟。

ཐམ་མདོག། ཏ་ཐམ་ཐམ་སེམས་ཅན་ཐམ་གྱི་མདོག་
ཅན། 獺色，馬色如獺色。（同）ཐམ་ཐམ།

ཐམ་ཐུགས། རྒྱ་མཚོའི་བྱི་བ་དེའི་ཐུགས་པ། 水
獺皮。

ཐམ་ཐམ། ཏ་ཐམ་ཐམ་སེམས་ཅན་ཐམ་གྱི་མདོག་

ཐན། 獺色，馬色如獺色。(同) ཐས་མདོག
ཐལ། བར་གསེབ་ལའང་། 1. 謹慎。2. 中間。

ཐལ་བ། འབད་ཐྱིམ་གཟབ་གཟབ་བྱེད་བ། 策勵，
勤勉，謹慎。

ཐལ་བྱེད། ཐྱིམ་བ་པོ། 勤勉者。

ཐས། བུ་འི་ཞེ་ས། 儿子，公子(敬)。

ཐས་ཀྱི་བྱ་བོ། ཐས་ཀྱི་ཀན་པའམ་ཇོ་ཇོ། 长公
子，哥哥。

ཐས་མ། བུ་མ་འི་ཞེ་ས། 女公子，小姐(敬)。

ཐས་སྒྲིམ་ནམས། ཐས་དང་ཐས་མོ་ནམས། 公子
和小姐等。

ཐ། I. གདོན་འདྲེ་མནན་པ་ཡིན་ཟེར། 鬼，魔鬼。

【增】 1. 血(秘密語)。2. 食小儿的鬼，吸
血鬼。3. 一种野兽。4. 保持，吝嗇，常与
ནོར་連用。5. 在西藏西部义为纏繞，包卷，
代替 དཀྱི་བ། 6. 尊敬，順从(对喇嘛、父
母，年长者等)。[达] 旱魃。[四]

II. འབྲ་ཐྱིམ་ལའང་སྤང་། 1. 絲。2. 蚕。

ཐྱ་ཐབས། སེར་སྤྲེའི་སེམས་པས་བཟའ་བུང་ཉུང་དུ་

གཏོང་བ། 儉省，由吝嗇之心減省飲食。

(同) ཐྱི་ཐྱི་བ།

ཐྱ་མནན་བ། གདོན་འདྲེ་མནན་པ་ཡིན་ཟེར། 制
魔，压制魔鬼。

ཐྱ་བ། གཅིན་པ་ཐྱི་བའམ་འགགས་པ་ཉྱ་བ། 保持，

如小便滯塞。【增】吝嗇。[达]

(同) ཐྱིའམ་ཉྱ།

ཐྱ་བ་མེད་བ། སེར་སྤྲེའི་མེད་པ་ཉྱ་བ། 不爱惜，
不吝嗇，慷慨。

ཐྱ་ཤིང་། རྩ་ཉིའི་ཤིང་། 肉荳蔻树。

ཐྱི་བྱ། ལུས་པས་བསྐྱིན་བཀུར་བའམ་མཆོད་ཅིང་ཞེ་
ས་བྱེད་བ། 恭敬地供养，孝敬，尊敬。

ཐྱིའམ་ཉྱ། གཅིན་པ་ཐྱི་བའམ་འགགས་པ་ཉྱ་བ།

滯塞，如小便滯塞。(同) ཐྱི་བ།

ཐྱིབྱ། ཐོན་བུ་ཆེན་མང་དུ་ཤི་བའི་བུ་ཆུང་དང་ཆུང་

ཐྱི་ལའང་། 先死許多大儿后之小儿。

【增】生产后婴儿即夭亡的妇人。[达]

ཐྱི་ཐྱི་བ། སེར་སྤྲེའི་སེམས་པས་བཟའ་བུང་ཉུང་དུ་

གཏོང་བ། 儉省，由吝嗇之心減省飲食。

(同) ཐྱི་ཐབས།

ཐྱིང་མ། ཐོན་ཐྱིམ་བུ་མ། 姊，姐。

【增】妹子。[四]

ཐྱིངས། རིང་དུ་གཏོང་བར་གྱིས་སྟེག། 延长，使伸
长(命令詞)。

ཐྱིད། (原注缺) 有，存在。

【增】 1. 高，长度，广闊。2. 象征数目字14。

3. 政权，領土。[达] 竖。[四]

ཐྱིད་སྦྱོང་། རྒྱལ་ཐྱིད་སྦྱོང་བ་པོ། 护有(藻)。

护王位者。

ཐྱིད་སྦྱབ། བརྒྱ་ཐྱིན་གྱི་བུ་ལའང་། 成有(藻)。

帝釋(天神名)之子。【增】 1. 白。2. 有修算
学师(与釋迦佛同时的著名数学家)。[达]

ཐྱིད་སྦྱབ་མ། རྒྱ་བོ་སྟེ། 成有女(藻)。悉
多河(印度四大河之一)。

ཐྱིད་མཐའ། འཁོར་བའི་མཐའ། 有边，生死边
(佛)。

ཐྱིད་མཐོ། མཐོན་པོ་ལའང་། 1. 竖高。2. 高。

ཐྱིད་དུ་རིང་། དབྱུག་སུ་རིང་ངམ་ཐྱིད་ཆད། 竖
长，纵长。

ཐིན་དོ། ཡོད་དོ། 有了。

ཐིན་ལྗན། ལྷ་བ་ལའང་། 具有(藻)。月亮。

(同) ཐིན་ཕྱེད།

ཐིན་བ། འཇིག་རྟེན་འཁོར་བའམ་སྐྱེ་བ་ལའང་།

1. 有(佛)，世間，輪迴。2. 生。

【增】1. 存在的事物，世界。2. 象征序数3。

3. 是，存在。4. 成为，变成，可能。〔达〕

ཐིན་བ་འཇིགས། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 怖有(藻)。

大自在(天神名)。(同) ཐིན་སྤང་འཛིན།

ཐིན་བ་ཐ་མ་བ། རྒྱད་ཅིག་གཉིས་པར་འཁོར་བ་

སྤང་མཁན་ནས་ཐར་བ་ཐོབ་པར་མཛད་དོ། 最后有(佛)，第二刹那能断生死者，或得解脱(即能得解脱之一世)。〔佛。

ཐིན་བ་མཐར་ཕྱེད། བངས་ཀྱས། 破有(藻)。

ཐིན་བ་ཕྱེད་པོ། མོ་མཚན་ལའང་། 作流轉者

(藻)。女性生殖器。(同) ཐིན་བའི་ལམ།

ཐིན་བ་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་སྐྱོ། 三有女(藻)。即摩天女。

ཐིན་བའི་སྒོ། (原注缺) 三有門。

ཐིན་བའི་མིག། ཉི་མའི་མིང་། 三有目(藻)。

日，太阳。

ཐིན་བའི་ཟླ་བ། ཉེས་ཟླ་དགུ་བ་ལའང་། 有月

(藻)。阴历九月。

ཐིན་བའི་ལམ། མོ་མཚན་ལའང་། 流轉路(藻)。

女性生殖器。(同) ཐིན་བ་ཕྱེད་པོ།

ཐིན་ཕྱེད། ལྷ་བ་ལའང་། 作有(藻)。月亮。

【增】統治，管轄。〔达〕(达作 ཐིན་ཕྱེད་

བ་) (同) ཐིན་ལྗན།

ཐིན་ཅ། འཁོར་བའི་ཅ་བ་དྲུག་སྟེ་འདོད་ཆགས་ཁོང་

ཁོང་ཀུལ་མ་རིག་བ་ལྟ་བུ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཚམས་

ཉོན་མོངས་ཅན་དྲུག་གོ། 有本(佛)，六种生死根本：貪、瞋、慢、无明、染汚見、染汚疑。

ཐིན་ཞི། ཐིན་བ་འཁོར་བ་དང་སྤང་འཛིན། 三有生

死及涅槃(佛)。

ཐིན་སྤང་། ཚུགས་བདག་ལའང་། 护有(藻)。

毗那夜迦(天神名)。【增】书經。〔四〕

ཐིན་སྤང་འཛིན། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 持护有

(藻)。大自在(天神名)。

(同) ཐིན་བ་འཇིགས།

ཐིན་སྤང་རིག་ཕྱེད། (原注缺) 护世吠陀(婆罗門四大經典之一)。

ཐིན་གསུམ། ཁམས་གསུམ། 三有(佛)，三界。

ཐིན་གསུམ་ནས་ཀུལ། ལྷ་གཅན་ལའང་། 胜三有(藻)。罗睺星。

ཐིན། (原注缺) 虫。

ཐིན་སྐྱད། ཐིན་བལ་ལས་ཕྱང་བའི་སྐྱད་པ། 絲綫。

ཐིན་ཁུང་། ཐིན་བུའི་ཁུང་བ། 虫的洞穴。

ཐིན་ཅན་གྱིང་། ལྷག་མའི་མིང་དུ་གསུངས། 桑树，有人說是竹子。(同) ཐིན་གྱིང་།

ཐིན་ཐོར། ན་ཚ་འཐོར་བའི་ཕྱེ་བྱག་ 瘍，疮疤之一。(同) ཐིན་ཐོལ།

ཐིན་པོ། ས་མ་ཐིན་པོ་མའི་ཕྱེ་བྱག་ 罗刹(佛)。

ཐིན་པོ་ཕྱིུ། (未詳)

ཐིན་པོ་དབང་། ཐིན་པོའི་ཀུལ་པོ། 罗刹王(天神名)。

མིན་པོ་རི་ཀུལ་པོ། ལང་གའི་བདག་པོ། 罗刹王
(天神名)，楞伽山主。

མིན་པོ་རི་ཕྱོགས། ལྷ་རུབ་ཕྱོགས། 罗刹方(藻)。
西南方。

མིན་པོ། ར་ཆ་འཕྱར་བའི་བྱེ་བྱག་ 肿胀，疮疤
之一。(同) མིན་ཕོར།

མིན་བྱར་མ། བྱོག་མ། 細虫(藻)。蟻。

མིན་བལ། མིན་བྱའི་རིགས་ཀྱི་སྒྲིག་ཆགས་ལས་བྱུང་
བའི་བལ། 絲綿，蚕吐的絲。

【增】=རས་བལ། 綿綫，毛綫，生絲。〔达〕

མིན་བྱ། འབྲུ་དང་གིང་ཡོས་ལོ་ལའང་། 1. 虫，
昆虫。2. 乙卯年。

མིན་བྱ་འཛོམས། འོད་སྤྲིའི་མིང་། 杀虫(藻)。
光明。

མིན་བྱ་ཕྱར་བྱ། འབྲུ་མེ་བྱིར་པད་མ། 螢火虫。
(同) མིན་བྱ་མེ་བྱིར།

མིན་བྱ་པད་པ། མེ་བྱིར། 尺蠖，螢火虫。

མིན་བྱ་མེ་བྱིར། འབྲུ་མེ་བྱིར་པད་མ། 螢火虫。
(同) མིན་བྱ་ཕྱར་བྱ།

མིན་བྱ་ཆོར་མ། རྒྱུག་པའི་མིང་། 蠍子。

མིན་བྱའི་སྒྲོ། ཀྲུ་ལའང་། 虫門(藻)。肛門。
(同) མིན་ཞལ།

མིན་བྱའི་རི། བྱོག་མའི་ཆང་དམ་བྱོག་མའམ། 虫
山(藻)。蟻窩，蟻垤。

མིན་བྱ། འབྲུང་པོའི་བྱ། 梟鳥，猫头鷹。

【增】树猫儿。〔四〕

མིན་མོ། ག་བ་མིན་པོ་མའི་བྱེ་བྱག་པོ་མོ། 罗刹
女(佛)。

མིན་མཚུབ། མིང་མེད་མོར་མོ། 无名指。

(同) མིན་ལག

མིན་ཞལ། ཀྲུ་ལའང་། 肛門。

(同) མིན་བྱའི་སྒྲོ།

མིན་གཡག་ གཡག་གི་བྱེ་བྱག་ 牦牛之一種。

མིན་ལག་ མིང་མེད་མོར་མོ། 无名指。

(同) མིན་མཚུབ།

མིན་གྱིང་། ལྷུག་མའི་མིང་དུ་གསུངས། 桑树，有
人說是竹子。(同) མིན་ཅན་གྱིང་།

མིན་གྱིང་སྒྲ་མ། (原注缺) 桑树。

མིབས། རིའི་ཀྲུ་པ་བས་རིའི་མདུན་ཀྲུ་གཉིས་ལ་རིའི་
གདགས་མིབས་གཉིས། 阴，山阴，山前为阳，
山后为阴。

【增】1. 昏暗，黑暗，夜晚。2. 山北。〔达〕

མིབས་པ། མིབ་ནག་བྱས་པ། 使黑暗。

མིལ། འབྲུ་ལྷུག་པ་སྤྲིའི་རིགས་བ་མཁན། 蠹虫，
蠹魚。【增】蚕。〔达〕吃毛类之虫。〔本〕

མིས། མེར་སྒྲུབ་བསྐྱེ་བྱ་ཡོད་ན་མིས་ཤིག་དེ་རིང་བ་
དགོས་པ་སང་ཉིན་མོ་ཞིག་ 儉省(命令詞)，由
吝嗇心故，有可減省者即減省，如今天当吃
者，留作明天吃。

མིས་མཛོད། (注同上)

མུ་མོ། ལ་མའི་སྒྲུབ་བྱུང་མེད་ལ་སྒྲུང་བེར། 姨
母，亦作 𡵓་མུ།

【增】嫡母，伯母，舅母，嫂子。〔本〕

མུང་སྒྲུབ། (原注缺) 护線。护身線(如灌頂時系
于臂上之線)。【增】經法線的护身咒輪。〔达〕

མུང་སྒྲུབ། བཟུ་སྤྱིན་དོ་ཤེ། 护生(藻)。帝釋
(天神名)之金剛杵。

ཐུང་མཁན། ཐུང་བར་བྱེད་པ་པོ། 保护者，看守者，保存者。

ཐུང་འཁོར། རིམ་མ་ནད་ཐུང་འཁོར་ཟེར་བ་ཉལ་བ། 护輪，护身符，如防护瘟疫之护輪。

ཐུང་དགོས། རྒྱལ་ཁྲིམས་ཐུང་དགོས། 应守，如应守戒律。

ཐུང་མཐུད། རྣམ་ཆེན་དར་བྱི་ཐུང་མཐུད། 护結（佛），用綢綾所結的保护結。

ཐུང་བ། ཐུང་བཞིན་པ་དང་ཐུང་བ། 保护，守护。

【增】1.監視，監禁。2.小心謹慎，防患。3.守，謹守，遵守。4.禁止，防止者。5.保护者（人或物），特指护身符，預防药。〔达〕（同）ཐུང་ཐུང་།

ཐུང་བ་པོ། ཐྱིན་པོ། 保护者（藻）。罗刹（佛）。【增】守卫者，护卫者。〔达〕

ཐུང་བྱེད། ཧྱི་མ་དང་ཁྱ་བ་མཁའ་། 能护（藻）。

1.日。2.月。【增】1.=ཐོང་ཁྱིར། 村落，城鎮。2.保管財物者，指夜叉。〔达〕

ཐུང་བྱེད་ཅན། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ། 有月（藻）。大自在（天神名）。

ཐུང་བྱེད་མ། མཚན་མོ། 护母（藻）。夜間。

ཐུང་མ། ཆོས་རྒྱུད་ཐུང་མ་ཟེར། 护法神。

ཐུང་མ་ཅན། བཙུན་མོ་འཛིན་པ་པོ། 有护者（藻）。王妃之宮。

ཐུང་མི། ཉལ་མཁན་དམག་མི་ཉལ་བ། 看守的士兵，卫兵。

ཐུང་མཛད། སངས་ཀྲུ་མ། 护持（藻）。佛。

ཐུང་ཐུང་། ཐུང་བཞིན་པ་དང་ཐུང་བ། 保护，守护。（同）ཐུང་བ།

ཐུང་མ་གྱིས། བཐུང་བྱ་མོད་ན་ཐུང་དགོས་ན་ཐུང་མ་གྱིས། 守护（命令詞）。

ཐུང་ཀ། ལྷ་མེ་ཏྲུག་ཅིག། 一种草花。

【增】一种谷粒，可作医药。〔达〕

ཐུང་དགོས། ར་ཐུང་དགོས་ཐུང་བྱ། 当搅，将搅茶。

ཐུང་བྱ། （注同上）

ཐུང་ཐུག། （原注缺）

【增】搅乳器上纏繞着搅乳棍的繩子。〔达〕

ཐུང་ཐོང་། ར་མཛད་པ་མཁའ་། 1.搅器。2.茶筒。

ཐུང་བ། ར་ཐུང་ཐུང་བཞིན་པ་འདུག་ཉལ་བ་ཕྱེད་པ་ཞེས་པ། 搅，如正搅茶。

【增】1.抄，搜，搜集。2.激动。3.翻轉。4.磨擦。〔达〕（同）ཐུང་ཐུང་བ།

ཐུང་བྱེད། I. དུག་པར་བྱེད་པ་དང་ཧྱི་མ་མཁའ་།

1.搅动。2.太阳。

II. རོ་མ་དགོག་བྱེད་གིང་དང་ཐུའི་རྒྱ་བ་མཁའ་།

1.搅奶之棍。2.船上之槽，舵。

【增】搅乳器。〔达〕

ཐུང་གིང་། （注同上 II）

ཐུང་ཐུང་བ། ར་ཐུང་ཐུང་བཞིན་པ་འདུག་ཉལ་བ་ཕྱེད་པ་ཞེས་པ། 搅，如搅茶。

（同）ཐུང་བ།

ཐུང་མ། ར་ཐུང་མ་གྱིས་དང་ཐོད་པའི་ཐུང་མ་བར་མཚམས་པ་མཁའ་། 1.搅吧！搅茶吧！2.骷髏之骨縫。【增】裂罅，裂缝。〔达〕 山縫。〔四〕

ཐུང་མ་མ། ར་ཐུང་མ་མ་ཉལ་བ། 搅过之物，如酥油茶。【增】搅乳棍。〔达〕

ཐུལ། རུལ་བར་བྱིས་གྱིས། 使腐烂。

ཐེགས། བཐེག་བྱ་ཡོད་ན་ཐེགས་སེལ། 燒吧！

ཐྱིད་ཅན། བཀས་ཆགས་ཅན། 食嗜者。

【增】= འདོད་པ་ཅན་ 或 ཆགས་པ་ཅན། 1. 爱恋。2. 淫蕩，好色。〔达〕（达作ཐྱིད་པ་ཅན་）

ཐྱིད་ལྡན། འདོད་ཆགས་ཅན་(དང་)། 有貪心。

【增】情深的，热情的。〔达〕

ཐྱིད་པ། འདོད་ཆགས་མཛོད་དུ་གྱུར་པ། 爱，貪

爱。【增】= ཆགས་ཞེས། 1. 象征序数8。

2. 欲望，希冀。〔达〕

ཐྱིད་པའི་ཟླ་བ། ཉིན་ཟླ་བདུན་པ་ལའང་། 爱月（藻）。阴历七月。

ཐྱིད་བྱེད། འདོད་ལྡན་དང་བྱ་ཁྲོད་(དང་)། 作爱（藻）。1. 欲天（爱神）。2. 驚。

ཐྱིད་མེད་ཀྱི་བུ། བྱ་འཇུག་ 那罗延，遍入（天神名）。

ཐྱིད་མེད་པ། འདོད་པ་མེད་པ། 无贪爱者，无欲者。

ཐྱིད་མེད་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་སྒྲུང་། 无爱女（藻）。
郎摩天女。【增】遍入天妃。〔达〕

ཐྱི་ཁང་། བཟྱ་ཁང་དེར་ལྷོས། 暖室，浴室，
参看 བཟྱ་ཁང་ 条。

ཐྱི་གང་། （原注同上）洗滌。

ཐྱི་བ། མེད་ཐྱི་ཐྱི་བཞིན་པ་ལྟ་བུ། 烤，取暖。

【增】晒。〔达〕（同）ཐྱི་ཐྱི།

ཐྱི་བྱེད། ཆ་མོར་ཐྱི་བར་བྱེད། 烤，取暖。

ཐྱི་མ། སྒྲིག་གི་ཐྱི་མའམ་སྒྲོང་། 蟣子，虱卵。

【增】1. 小水泡。2. 草药。〔达〕

ཐྱི་ལ། （未詳）

ཐྱི་ལ། （原注缺）沙参。

ཐྱི་ལི། ཐྱི་བས་ཉམས་པ་ལའང་། 衰，弱。【增】

失掉精神，銳气挫折。〔达〕（达作ཐྱི་ལི་བ་）

ཐྱི་ཐྱི། མེད་ཐྱི་ཐྱི་བཞིན་པ་ལྟ་བུ། 烤，取暖。

（同）ཐྱི་བ།

ཐྱིག་ མཚོ་རྒྱུ་ལས་ཐྱིག་གི་དབང་པོ་ཆ་ཡིན་ཏེ་

རྫོང་དང་རྣམ་ཤེས་རིགས་མཐུན་ཏུ་བའི་རྟེན་གང་

ཡིན་པའོ། །ཞེས་དང་མཛོད་ལས་གྲང་ངོ་། །མདོ་

ཐྱི་པ་ཡན་ཆད་དུ་སྐྱེད་ཡིན་པར་འདོད། 命，

生命，律疏說：命根即寿，是暖与識等流之所依也。俱舍論所說亦同。經部以上說是气

息。【增】呼吸气。〔四〕（同）ཐྱིག་དབང་།

ཐྱིག་འགོ། འཆི་བའི་མིང་། 死亡。

（同）ཐྱིག་འདོར།

ཐྱིག་ཅན། འགྲོ་བའམ་ཐྱིག་དང་ལྡན་པ་གསེན་པ།

众生，生物。（同）ཐྱིག་ལྡན།

ཐྱིག་གཅོད། གསེད་པའི་མིང་། 断命（佛），

杀害。（同）ཐྱིག་མཐར་བྱེད།

ཐྱིག་གཅོད་དགོས། གསེད་དགོས། 須断其命，
当杀。

ཐྱིག་བཅད་པ། བསད་པ། 已断其命，已杀。

ཐྱིག་ཆགས། ཐྱིག་ཆགས་ཐྱིག་མ་ལྟ་བུ། 虫子，

如蝼蛄。【增】原义指一切动物，包括天神在內，但实际上仅指昆虫。〔达〕

ཐྱིག་ཆགས་ལྡན་མ། སྐུ་མ་མ། 有众生（藻）。

孕妇。

ཐྱིག་མཐར་བྱེད། གསེད་པའི་མིང་། 坏命，

（佛），杀害。（同）ཐྱིག་གཅོད།

ཐྱིག་དང་བརྩམས་ནས། ཐྱིག་དང་སྐྱེལ་ནས། 拚命。

སྒྲིག་དྲན་པ། སྤེལ་འཛི་མིང་། 已死。

(同) སྒྲིག་སྐྱོང་པ།

སྒྲིག་འདྲན། འཛི་འཛི་མིང་། 死亡。

(同) སྒྲིག་འཕྲོ།

སྒྲིག་ལྷན། འཕྲོ་བའམ་སྒྲིག་དང་ལྷན་པ་གསེན་པ།

众生，生物。(同) སྒྲིག་ཅན།

སྒྲིག་གནས། སྤྱིང་གི་མིང་དུ་གསུངས། 命处(藻)。

心臟。

སྒྲིག་བྱེད། ཚངས་པ་(དང་)། 創造生命(藻)。

大梵(天神名)。

སྒྲིག་ཁྱུ། སེམས་ཅན་མ་གསོད་པར་སྒྲིག་ཁྱུ་སྒྲིག་

པའི་ཁྱུ། 将贖命，当贖命。

【增】放生的禽兽。〔四〕

སྒྲིག་ཁྱུས་པ། སེམས་ཅན་མ་གསོད་པར་སྒྲིག་ཁྱུས་

ཟིན་པ་སྒྲིག་པའི་སྒྲིག་པ། 已贖命。

སྒྲིག་དབང་། མཚོ་རྒྱུ་ལས་སྒྲིག་གི་དབང་པོ་ཆ་

ཡིན་ཏེ་བྱོད་དང་ནས་ཤེས་རིགས་མཐུན་ཁྱུ་བའི་རྟོན་

གང་ཡིན་པའོ། །ཞེས་དང་མཛོད་ལས་ཀྱང་ངོ་། །

མན་སྒྲིག་པ་ཡན་ཆད་དུ་ཁྱུང་ཡིན་པར་འདྲོད།

命根(佛)，律疏說：命根即寿，是暖与識
等流之所依也。俱舍論所說亦同。經部以上

說是氣息。(同) སྒྲིག

སྒྲིག་མེད་པ། དྲང་སང་ཁྱོག་མེད་པ་ཟེས། 不結

实，不坚牢，无勁，現在說 ཁྱོག་མེད་པ།

【增】无生命的。〔达〕

སྒྲིག་ཅ། ཁྱེ་ཅ་ལའང་། 命脈。

【增】气管。〔四〕

སྒྲིག་ཚུལ། འཚོ་བར་གྱིས་སྤྱིག་ 生活吧！

སྒྲིག་འཚོ། ལུས་གསོ་བར་འཚོ་བའམ་གསོན་པོ།

养身，生活。

སྒྲིག་འཛིན་པ། གསོན་པོར་དབུགས་འབྱིན་འཚོ་བ།

維持生命，活着出气。

སྒྲིག་བྱངས། ལུས་པ་ལུས་སྤྱོདས་ལའང་། 体魄，

体力。

སྒྲིག་ཁྱུང་། སྒྲིག་གི་ཁྱུང་། 生命的气息。

སྒྲིག་ཤིང་། ཁྱེ་ཤིང་(དང་)། 命树(魂所依之

树)。【增】1.印度晚期佛教徒多有培植一种
树，认为与自己共寿命。2.塔和佛象中間裝
藏的主心木。〔达〕

སྒྲིག་སྐྱོང་པ། སྤེལ་འཛི་མིང་། 已死。

(同) སྒྲིག་དྲན་པ།

སྒྲིང་དཀོས། དྲང་པོར་བསྐྱངས་མ་སྒྲིང་ན་སྒྲིང་

དཀོས། 須使正直。

སྒྲིང་ཆུག དྲང་པོར་བསྐྱངས་མ་སྒྲིང་ན་སྒྲིང་ཆུག

使直，使正直。【增】端直。〔达〕

སྒྲིང་འཇུག (注同上)

【增】使撥正。〔四〕

སྒྲིང་པོ། དྲང་པོ་ཁྱོག་ཁྱོག་མིན་པ། 端，直，不

弯曲。【增】树木。〔达〕

སྒྲིང་བཅན། དྲང་པོ་བཅན་པོ། 正直，庄严。

སྒྲིང་བཅན་སྐམ་པོ། དྲང་པོའམ་སྒྲིང་ཞིང་བཅན་

པོ་གཏིང་རིང་ཟབ་པོའམ་སྐམ་པོ་སྒྲིག་གནས་ནི་……(

སྒྲིང་བཅན་གྱི་སྐམ་ཆོས་ཀྱལ་སྒྲིང་བཅན་སྐམ་པོ།

囊日松贊之子，法王松贊崗薄(西藏古代国
王，即唐代文成公主之夫)。

སྒྲིངས་སྤྱིག ཁྱོག་ཁྱོག་མ་ཡིན་པར་དྲང་པོར་སྒྲིངས་

སྤྱིག 使直，使正直(命令詞)。

མྱོད་འཁོར། ས་རྒྱལ་པའམ་སྤང་རྒྱལ་པ་ཅམ་

དུ་མང་པའི་དུས། 黄昏，薄暮。

。【增】通常指薄暮以后或黎明以后。〔达〕

(同) མྱོད་མང་པ།

མྱོད་འཇིང་། ས་རྒྱལ་པའམ་པར་འགྱུར་པ། 黄昏后。

མྱོད་ཤོ། (原注缺) 黄昏与清晨，晨昏。

མྱོད་དུས། མཚོ་རྒྱུ་ལས། མྱོད་དང་དགྲང་དང་

མཚོ་རིང་མ་ཉི་ནམ་ལ་ཆ་གསུམ་དུ་བྱས་པ་ཞེས་

པའི་ཐུན་དང་པོ་རོ། 初夜，头更，律疏說：

黄昏，午夜，拂晓三段之初段。

མྱོད་ལ་ཁྱ། སྤུན་པོ་སྤྱི་ལོང་། 黄昏行(藻)。

罗刹(佛)。

【增】老虎。〔达〕(达作 མྱོད་ལ་ཁྱ་པ་)

མྱོད་ལ་ཟ། (注同上) 黄昏食(藻)。

【增】妖怪。〔达〕

མྱོད་མང་པ། ས་རྒྱལ་པའམ་སྤང་རྒྱལ་པ་ཅམ་

དུ་མང་པའི་དུས། 黄昏，薄暮，天黑时。

(同) མྱོད་འཁོར།

མྱོ། ཐུབ་མང་པུ་དགོས་ན་མྱོ་ཕྱེད་མྱོ་པར་ཕྱེད།

使薄，刮薄。

མྱོ་ཕྱེད། (注同上)

མྱོ། ཐུགས་མྱོ། 規矩，习惯，风俗。

【增】1.道。2.典。〔四〕

མྱོ་ལ་ཀ། (原注缺) 規約。【增】例。〔四〕

མྱོ་ལ་ཁོང་། མཁྱིན་པའམ་སྐྱེ་མགུལ་ལའང་། 1. 药

名。2. 脖子，頸。

མྱོ་ལ་རྒྱ། རྒྱ་ཕྱི་མྱོ་ལུགས་ལུལ་ཚས་ལའང་།

常规，通常的风俗习惯。(同) མྱོ་ལས།

མྱོ་པ་འདྲིང་པ། ཐུགས་མྱོ་ལ་ཆགས་པར་པ་པ་ལྟ་བུ།

已立規矩，已兴創。【增】引用慣例。〔达〕

(同) མྱོ་པ་འཛུགས་པ།

མྱོ་པ་འབྱེད། ཐུགས་མྱོ་པ་འབྱེད་པ་འབྱེད་པོ། 兴規

矩，开創規矩。

མྱོ་པ་འཛུགས་པ། ཐུགས་མྱོ་ལ་ཆགས་པར་པ་པ་ལྟ་

བུ། 已立規矩，已兴創。(同) མྱོ་པ་འདྲིང་པ།

མྱོ་པ་ཆུགས། ཐུགས་མྱོ་ལ་ཆགས་པར་པ་པ་ལྟ་བུ།

立規矩，兴創。

མྱོ་ལ་ལས། རྒྱ་ཕྱི་མྱོ་ལུགས་ལུལ་ཚས་ལའང་།

常规，通常的风俗习惯。(同) མྱོ་ལ་རྒྱ།

མྱོས། ཆ་པོར་མྱོས་ཤིག 烤，烤热吧！

【增】1. 参看 མྱོ་པ། 2. = མྱོད། 黄昏。〔达〕

མྱོས་ཤིག (注同上)

མྱ། སྤུན་པོ་ཞེས་དགོས་པ་ལ་སྤུན་པོ་ཞེས་པ་

དང་སྤང་། 与 མྱོ་པ་相通，宁可，較好，如說

“宁死”。【增】1. 也作 མྱོ་མོ། 稀薄，(指流質)，

与 མྱོ་པ་及 མཐུག་པོ་相反。2. = ཕྱེད་པར་པ།

容易，与 དཀའ་པོ་相反。〔达〕 賤。〔四〕

མྱ་ང་། ཐུགས་མྱོ་ཆ་མྱ་ང་ལྟ་བུ། 鍋，如炒鍋。

【增】或作 ཐུགས་མྱོང་། 焙谷淺鍋。〔达〕

མྱ་ཐུག་ཐུག་པ་མྱ་པོ། 稀粥。

【增】帶飯米湯。〔四〕

མྱ་པོ། ཁག་པོ་མ་ཡིན་ལས་མྱ་པོ་དང་ཆུ་མྱ་པོ་གར་

པོ་མིན། 1. 容易。2. 稀薄多水。

མྱ་མོ། (注同上) 【增】賤(价錢便宜)。〔四〕

མྱ་ཅ། མྱ་ཅའི་མིང་དུ་སྤང་། 似即 མྱ་ཅའི། 汚穢。

ཐུགས་པ། བཞོན་པའི་དོན་དུ་སྒྲུབ། 布置。
 ཐུང་དགོས། ལང་བར་བྱ་དགོས། 須起, 应当起来。
 ཐུང་ང་། ཕྱགས་སྒྲོལ་སྒྲུབ་པའི་གཞི། 鍋, 如
 炒鍋。(同) ཐུང་བ།
 ཐུང་བྱིག ཐུང་བྱིག་ནག གྲོའི་མེ་ལྷན། 鍋上的煤烟子。
 ཐུང་བ། ཕྱགས་སྒྲོལ་སྒྲུབ་པའི་གཞི། 鍋, 如炒
 鍋。【增】接, 受, 取, 参看 ཐུང་བ། [达]
 (同) ཐུང་ང་།
 ཐུང་ས། མི་གཙང་སྐྱུག་པའམ་རྩང་ས། 粪, 尿, 海
 痢。(同) ཐུང་ཚ།
 ཐུང་ས་པ། བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་སྒྲུབ། 起来, 已
 起来。
 ཐུང་ཆ། མཇུག་མའི་ཆ། 結尾。
 ཐུང་དུ། དོན་དུ་འཇགས་ཏེ་དུ། 为了, 因此, 是
 故。【增】= ཐུང་དུ། 在后, 后面, 后来。[达]
 往后。[四]
 ཐུང་ནས། རྗེས་ནས། 以后, 后来。
 ཐུང་པར། རྩལ་པར། 损坏, 破坏。
 ཐུང་འབྱུང་། རྗེས་འབྱུང་། 随从, 跟随。
 ཐུང་མར། རྗེས་མར་རམ་མཇུག་མར། 以后, 后
 来。(同) ཐུང་རྗེས་དུ།
 ཐུང་ཚ། མི་གཙང་སྐྱུག་པའམ་རྩང་ས། 粪, 尿,
 海痢。(同) ཐུང་ས།
 ཐུང་བཞིན་པ། རྗེས་སུ་འབྱུང་ས་པ་ལྟ་བུ། 跟随。
 ཐུང་རྗེས་དུ། རྗེས་མར་རམ་མཇུག་མར། 以后,
 后来。(同) ཐུང་མར།

ཐུན། (原注缺) 补綴。【增】1. = ཐུང་། 补布, 补
 片。2. 西藏妇人用的皮耳套。3. = ཐུང་། [达]
 ཐུན་ཆད་དུ། ཐུན་ཆད་དུ་འཇགས་མར། 以后。
 ཐུབ་དགོས། བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་དགོས། 当学, 须学习。
 ཐུབ་ས་པ། བསྐྱེད་བྱ་བསྐྱེད་ས་པ་ལ་སྒྲུབ།
 已学, 已学习。
 ཐུར་སྒྲི། སེན་མོ་དང་སྐྱ་ལའང་། 重生, 复生(藻)。
 1. 爪, 指甲。2. 头发。
 ཐུར་བཞེད། ལན་དང་བྱས་ཟེ་ལའང་། 1. 回答。
 2. 婆罗門。
 ཐུར་བཞེད་སྒྲིས། བྱས་ཟེ་མིང་། 重述生(藻)。
 婆罗門。
 ཐུར་གཏང་པ། ལང་སྐྱོར་ཅིས་གཏང་པ། 重新交
 付。(同) ཐུར་བསྐྱེད་ས་པ།
 ཐུར་བལྟ། (原注缺) 复折, 重迭。
 ཐུར་སྐྱེད། སྐྱ་ང་དོན་སྐྱོགས་སྐྱོགས་མེག་པ་དག་
 སྐྱ་བཟང་ངོ་ཡོད་དོན་ལྟར་སྐྱོགས། སྐྱ་ང་
 དོན་སྐྱོགས་等完結詞(或称終語詞, 表示語气完
 結), 如: བདག་གོ། བཟང་ངོ་། ཡོད་དོ།
 ལྟར་སྐྱོགས།
 ཐུར་བསྐྱེད། (注同上) 【增】= ཐུར་སྐྱེད། [达]
 ཐུར་བྱུང་བ། ལང་བྱུང་བ་དང་དུས་ལའང་། 1. 再
 生, 再来。2. 時間。【增】年輕的寡妇再嫁。
 [达] (达作 ཐུར་འབྱུང་)
 ཐུར་ཡང་། ལང་སྐྱོར་སྐྱུར་ཡང་། 再者, 复, 又。
 ཐུར་ལོག ལང་བྱུར་ལོག་པ་ལྟ་བུ། 返回, 又回来。
 ཐུར་བསྐྱེད་ས་པ། ལང་སྐྱོར་ཅིས་གཏང་པ། 重新

སྒྲིབ་སྒྲིབ་པ། རིག་པ་མེད་མཁས་པ་འི་སྒྲིབ་སྒྲིབ་གི་
མིང་ལའང་སྒྲིབ་པ། 似即 蒙昧，心
智不明。

སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཀྱི། ལང་མ་བསྐྱངས་པ་ཕྱེད་པ་པོས་སྒྲིབ་སྒྲིབ་
ཤི། 扶起来吧！

སྒྲིབ་པ། ལྷོད་ལྷོད་པ་འི་དོན་དུ་སྒྲིབ་པ་འདིར་སྒྲིབ་པ།
松緩，緩和，亦作 𐼁ྒྲིབ་པ།

སྒྲིབ་སྒྲིབ་པ། (注同上)

སྒྲིབ། བསྐྱར་པར་ཕྱིས་ཤི། 补，补上吧！

【增】= 𐼁ྒྲིབ་པ། 1. 退回，击退。2. རྒྱལ་པོ་
ཕྱིར་སྒྲིབ་པར་ཕྱེད་པ། 假装。3. 插入，挤进。

〔达〕(达作 𐼁ྒྲིབ་པ་)

སྒྲིབ་ཁྱིད། དཔེ་ཁྱིད་པ་པོ་ཏྲ་བུ། 教学，如讲课。

སྒྲིབ་ལྷ། ཡོན་ཏན་བསྐྱབ་པར་ཕྱེད་པ་འི་རྩ་བའམ་
ཁང་པ། 学校，学院。

སྒྲིབ་རྒྱུད། (原注缺) 【增】(与 𐼁ྒྲིབ་རྒྱུད་ 相对) 道
統，精神的傳承。〔达〕

སྒྲིབ་གཉེར། བསྐྱབ་པ་སྒྲིབ་གཉེར་ཡོན་ཏན། 求
学，求学問。

【增】学生，学者。〔达〕

སྒྲིབ་གཉེར་པ། དགེ་ལྷུག་ 求学者，学生。

སྒྲིབ་གཉེར་བསྐྱར། ལུང་ནས་ཤེས་ཟིན་པ་ནི་དེས་
ཤིང་ཕྱང་པར་ཕྱེད་པའོ། 温习，复习。

སྒྲིབ་པ། སྒྲིབ་གཉེར་སྒྲིབ་བཞིན་པ་དང་སྒྲིབ་པ་པོ་
ལའང་། 1. 正求学。2. 学习者。【增】1. 学
习，教学。2. = 𐼁ྒྲིབ་པ། 教师，师傅。〔达〕

(同) སྒྲིབ་སྒྲིབ་པ།

སྒྲིབ་པ་འཕགས་པ། མཐོང་ལམ་དང་སྒྲིབ་ལམ་
ལ་གནས་པ་འི་འཕགས་པ། 有学圣人(佛)，居
見道，修道位之圣者。

སྒྲིབ་དཔོན། དགེ་ལྷན། 阿闍黎，軌范师(佛)，
师长，先生。【增】儒。〔四〕

སྒྲིབ་ལྷུག་ དགེ་ལྷུག་ 弟子，学生。

སྒྲིབ་བུ། (注同上)

སྒྲིབ་མ། (注同上)

སྒྲིབ་མ་ཕྱིང་། མི་ཤེས་པ། 未曾学，不知。

【增】1. 做了学生。2. 沒有学問。〔达〕

སྒྲིབ་སྒྲིབ། སྒྲིབ་གཉེར་སྒྲིབ་བཞིན་པ་དང་སྒྲིབ་པ་
པོ་ལའང་། 1. 正求学。2. 学习者。

(同) སྒྲིབ་པ།

སྒྲིབ་སྒྲིབ། བསྐྱབ་པུར་མ་ཡོན་ཏན་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཤི།

学吧！学习吧！【增】練習，实习，体验。〔达〕

སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཤི། (注同上)

གསལ་དགོས། གསལ་པ་པོས་གསལ་པར་བྱ་བའམ་
གསལ་བྱ། 須积蓄。

གསལ་བྱ། (注同上)

གསལ་གསལ། ལུས་སྒྲིབ་པའམ་གསལ་གསལ་ཕྱེད་
པ་ཏྲ་བུ། 抖擻，如抖身体。

གསང་ཁུང་། བཤང་ལམ་ལའང་། 1. 秘密洞穴。
2. 便道，肛門。

གསང་ཁིབ་ས། (原注缺) 遮阴布。

གསང་ཐུགས། ལུས་པ་པོས་གསང་ནས་བསྐྱབ་དགོས་

པའི་ཐུགས་ཡིན་པས་ན་གསང་ཐུགས་ཞེས་བྱའོ། །
 དུས་འཁོར་ལས། གསང་བས་སྐྱབ་བྱིང་གསང་
 ཐུགས་ཏེ། ཞེས་སོ། །密咒（佛），行者須隱
 密修行之咒，名密咒。時輪經說：“密行故
 密咒”。

གསང་ཐུགས་ཀྱལ་པོ། རྩ་རྩེ་འཆང་། 密咒王
 （佛），全剛持（本尊名）。

གསང་གཙོད། མི་གཙོད་སྐྱག་པ་གཏོང་ས། 廁所。

གསང་གདམ། བཀའ་ཀྱ་མ་གསང་བའི་སྐད་ཆ།

密語（佛），秘密語言。【增】= གསང་ཚིག
 心腹話。【達】背人說話狀。【四】

གསང་རྩོན། （原注缺）教授師（佛）。

གསང་འདུས། ཉམ་ཞིག 集密（佛），本尊之一。

གསང་གནས། མཚན་མའི་འདོམས་སུ། 私處，生
 殖器部分。【增】1.神秘，秘密。2.秘密住
 所，做秘密事情和商討秘密事務的地方。【達】

གསང་པོ། དྲང་པོ་ལས་བདེན་པ་ལའང་། 直，正
 直，眞實。

གསང་སྦྱོང། འཁྱིག་སྦྱོང་ལའང་། 1.秘密行為。

2.交媾。【增】便所，廁所。【達】

（同）གསང་ལས་II。

གསང་བྱ། ལུལ་ལས་དགོན་པ་ཞིག 地方名，寺
 院名。【增】拉薩西部的地方。【達】

གསང་བ། གསང་བཀའ་ཀྱ་མ་ཉམ་བྱ་དང་ན་བ་གསང་
 ཀྱ་དང་སྐད་གསང་མཐོ་ལའང་། 1.秘密。2.耳
 聰。3.聲音高大，响亮。【增】1.行動秘密。
 2.隱匿。3.機密事件。4.神秘。5.密處，私
 處。6.代替 གསེང་བ། 注意，提防。【達】

གསང་བ་འཛིན། དུག་ན་རྩེ་རྩེ་ལའང་། 1.持密

（佛）。2.金剛手菩薩。

གསང་བའི་འཁོར་པོ། མོ་མཚན་ལའང་། 密輪
 （藻）。女性生殖器等。

གསང་བའི་ཀྱལ་པོ། རྩམ་སྐས་དང་ཕྱག་ན་རྩེ་རྩེ་
 དང་དབང་ཕྱག་ལའང་། 秘密王（藻）。1.毗
 沙門（天神名）。2.金剛手（菩薩名）。3.大
 自在（天神名）。

གསང་བའི་བདག་པོ། （注同上）秘密主（藻）。

གསང་བའི་ལྷ་མ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 密師
 （藻）。大自在（天神名）。

གསང་བའི་དབང་པོ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོའི་བྱ་
 ཆེན་པོ་ཚོགས་བདག 密王（藻）。大自在之
 長子毗那夜迦（天神名）。

གསང་བྱ། རྒྱུག་ཏུ་གསང་བར་བྱ། 當隱密，所
 隱蔽。【增】當守秘密者。【達】

གསང་རས། དམ་སྒྲུབ་པོ། 1.遮陰之布。2.薄布。

གསང་ལམ། I. རྒྱུག་ལམ། 僻路。

II. འཁྱིག་སྦྱོང་ལའང་། 交媾。（同）གསང་སྦྱོང་།

གསང་ས། འགོལ་ས། 歧途，叉路。

གསངས་བ། གསང་བས་གསངས་པའམ་སྐྱ་བྱ་སྐྱས་
 བའས། 已隱密，已遮蔽。

གསང་དགོས། གཞོམ་བྱ་གསང་བར་བྱ་བའམ་

གསང་དགོས། 須殺。（同）གསང་བྱ།

གསང་བར་བྱིས། སྐྱག་གཙོད་བར་བྱིས་ཕིག 杀
 掉吧！去杀吧！

གསང་བྱ། གཞོམ་བྱ་གསང་བར་བྱ་བའམ་གསང་
 དགོས། 所宰杀，所當宰杀者。

（同）གསང་དགོས།

གསན། བཅོམ་པའམ་ཐོས་པ་དང་སྒྲན་གསན་པུལ།

1. 听 (敬)。2. 启白, 请听。

གསབ། (原法缺) 【增】参看 གསོབ། [法]

叙子。〔四〕

གསབ་བ། ཁ་གསབ་པའམ། 补足, 填补。

གསའ། རི་དྲགས་གསའ། 野兽, 雪豹。

【增】或作 བསའ། 雪豹, 生长在西藏高山中, 蒼白乃至純白色, 身有黑斑点。〔达〕

གསར་ཐོགས། གསར་དུ་འཐོགས་པའི་ཐོགས་པོ་

འདིར་མོག་པོ་གཏམ་དཔེ་སྤྱད་ན་སངས་རྒྱལ་མོ་

གསར་པ་ལས་འདྲི་རྩིང་པ་འགབ་ཟེར། (འགབ་

似是 དགའ་ 之誤) 新友, 新交的朋友。

གསར་ཐོག རྩོད་ཐོག་གསར་བ། 新粮, 新收的秋粮。

གསར་བ། རྩིང་པ་མ་ཡིན་སར་པའང་། 新, 新

鮮, 亦作 སར་བ། 【增】或作 གསར་བ། [达]

གསར་བུ་བ། ལས་དང་པོ་བ། 新学, 初发业

者(佛), 初学者。

གསར་མ། གསར་བ། 新的。【增】1. 新近的,

近来的。2. 新教(对旧教而言)。〔达〕

གསར་འོངས། འགྲུལ་པའི་མིང་ལའང་། 新来

(藻)。客人。

གསལ་ཁ། མངོན་པར་གསལ་པོ་སྒྲོག་དུ་མ་ཡིན་

པའོ། 显明。【增】= གསལ་ཆ། [达]

(同) གསལ་བ།

གསལ་ཁུང་། བྱག་པའམ་བྱ་གའི་མིང་། 孔, 洞。

(同) གསལ་མིག

གསལ་ཀྲུལ། ཐུའུ་ཐུབ་དུས་ཀྱི་ཀྲུལ་པོ་ཞིག སེམ་མཁུ་

王, 释迦佛在世时的国王之一。

【增】舍卫国的波斯匿王, 玄奘译作胜军,

义净译曰胜光, 梵授王的儿子。〔本〕

གསལ་མཆོག བྱང་སེམས་ལའང་། 菩薩。

གསལ་གདབ། དྲན་གསོ་བར་བྱ། 回忆。

གསལ་ལྗན། I. མཁས་པ་དང་གཟའ་ལྷག་པ་དང་

མཐིང་གིང་ལའང་། 1. 智者。2. 水曜。3. 璵玉柱。

II. མཐིང་གི་མིང་ལའང་། 1. 明显, 光明。2. 鼈。

【增】= གསལ་བ་ཅན། 1. 太阳。2. 火。3. 佛的称号。4. 印度天文家所說的行星名。〔达〕

(同) གསལ་བར་ཅན།

གསལ་ལྗན་སྒྲིམ། གཟའ་ལྷག་པ་ལའང་། 日生

(藻)。水曜。

གསལ་གནས། ཐོགས་དང་ནམ་མཁའི་མིང་། 显处

(藻)。1. 方向。2. 虚空, 天空。

གསལ་སྒྲུང་། རྩི་མའི་མིང་། 照明/(藻)。太阳。

(同) གསལ་བའི་ནོར་བུ།

གསལ་བ། བྱེ་བྱག་མིང་གིང་གི་གསལ་པ་ཡོད་ན་

གིང་གི་བྱེ་བྱག་ཡོད་པར་གཤམ་བ། 差別。

【增】分离, 分开。〔达〕(达无 བ་字)

གསལ་བ། མངོན་པར་གསལ་པོ་སྒྲོག་དུ་མ་ཡིན་

པའོ། 明显。【增】1. 澄清。2. 光明, 明淨,

清楚。3. = རྒྱས་བ། 满开花的。4. = མངོན་བ།

显明的。5. = བསྒྲོག་བ། 排除, 迴退。

6. = བྱགས་བ། 著名。〔达〕(同) གསལ་ཁ།

གསལ་བའི་སྒྲོ། མཁས་པ་ལའང་། 1. 明門(藻)。

2. 智者, 学者。

གསལ་བའི་ནོར་བུ། རྩི་མའི་མིང་། 明珠(藻)。

太阳。(同)གསལ་སྒྲུང་།

གསལ་བའི་བྱ་མོ། ལྷ་མོ་སྤྲུལ་པའི་སྤྲུལ་པའི་

བཅུ་ལྷ་མོ་དང་ལྷ་སྤྲུལ་པའི་བཅུ་ལྷ་མོ་ལའང་།

明女(藻)。1. 摩摩天女。2. 月神之妃。3. 二十七星宿。

གསལ་བའི་བྱ་མོ་འི་བདག་པོ། ལྷ་བའི་མིང་།

明女主(藻)。月亮。

གསལ་བར་ཅན། མཐིང་གི་མིང་ལའང་། 1. 明

显。2. 靛。(同)གསལ་ལྷན་II。

གསལ་བྱ། གསལ་བའི་ཆ་བྱེ་བྱག་ 所显部分。

(又)གསལ་བར་བྱ་བ། 所显明者。

གསལ་བྱེད། ཡི་གེ་དང་འོད་དང་མིག་དང་མེ་དང་

མེ་ལྷ་ལའང་། 能显(藻)。1. 字。2. 光。

3. 眼。4. 火。5. 火神。【增】藏文字母的三十子音字。〔达〕表。〔四〕

གསལ་བྱེད་ཡི་གེ། མིང་ཚགས་དེ་དག་ཡི་གེ་

འདིས་གསལ་བས་ན་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ། 藏文 ༡

ཎ་ 等三十字母。

གསལ་དབྱངས། གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་དང་དབྱངས་

ཡིག་ 子音与母音。

གསལ་མིག་ བྱག་བའམ་བྱ་གའི་མིང་། 孔，洞。

(同)གསལ་ཁྲུང་།

གསལ་མེ། ལྷང་གསལ་སྒྲོན་མེ། 灯，烛。

གསལ་མོ། ལྷ་འདྲིའི་ཁྲིག་རྟེན་མ། 女巫，鬼神

附托者。

གསལ་ལས་ལས། མངོན་པར་གསལ་བའི་དོན། 明

显，明亮。(同)གསལ་མིང་དེ་བ།

གསལ་གིང་། བྱིན་པའི་གསལ་གིང་དང་ག་ལ་

གཙུག་བྱེད་གསལ་གིང་(དང་)། 1. 刑罰用的标
桿。2. 穿肉的鉄串。

གསལ་མིང་དེ་བ། མངོན་པར་གསལ་བའི་དོན། 明

显，明亮。(同)གསལ་ལས་ལས།

གསལ་གསལ། གསལ་པོ་ལས་གསལ་པོ། 极明

显，极明亮，明中之尤明者。

གསིག་པ། མིང་གའི་རལ་བ་གསིག་གསིག་སྒྲུག་སྒྲུག་

པ་དང་ལུས་ཀྱི་ཐལ་བ་སྒྲུག་སྒྲུག་པ་ལྟ་བུ། 抖擻，

如獅子抖毛，抖身上尘埃。

【增】或作བསིག་པ། 向后面搖動或拋擲。〔达〕

གསིག་གསིག་པ། (注同上)

གསིགས། ལུས་ཀྱི་ཐལ་སྒྲུག་བྱས་པ་ལྟ་བུ། 已抖，

如已抖掉身上之灰尘。

གསིང་། (未詳)

གསིང་མ། རིུ་གསིང་སྤང་སྤོན་པོའམ་ན་གཡོང་ས།

1. 散草地，水边之青草坪。2. 有龙处。

【增】1. 谷米或其他种谷籽所酿的酒。2. 牧場，草地。3. 沼，澤。4. 西藏牧場中生长的野花，形似延命菊。〔达〕

གསིར། འཁོར་པོ་གསིར་གསིར་བ་ལྟ་བུ། 旋，如

輪急轉。【增】1. 逐渐，推进。2. 用鉋子或刀弄平滑。3. 滑过，溜。〔达〕

གསིལ། (缺注缺)分析。【增】1. 分开。2. 未

鋒先砍口。3. 零截开。4. 截开。〔四〕

གསིལ་ཁྲིལ། སེལ་རྩ་རྩ་ལོ་མོ་འེ་སྒྲུ་ལྟ་བུ། 奏乐

的响声，如鑊鉞之声音。

གསིལ་སྒྲུ། (注同上)【增】碎折声。〔四〕

གསིལ་པོ། གསིལ་པ་པོས་དུམ་བྱ་དུམ་བྱར་གསིལ་

བར་བྱ་བ་དང་རྩ་ལོ་མོའམ་གསིལ་བར་བྱ། 1. 劈者，如劈柴者。2. 奏乐者。

གསེལ་བ། སེལ་ས་སེལ་ས་བྱེད་པ་དང་རོལ་མོའང་

གསེལ་བ་ཉུ་བ། 1. 分析，分散。2. 奏乐。

【增】1. = བསྐྱུར་བ། (算学中的)相乘。2. 鳴
鐘，鳴鈴，响，发音。〔达〕

གསེལ་བ། གསེལ་བ་པོས་དུས་བྱ་དུས་བྱར་གསེལ་

བར་བྱ་བ་དང་རོལ་མོའང་གསེལ་བར་བྱ། 1. 劈，
如劈柴者，劈成一段一段。2. 奏乐器。

གསེལ་བྱེད། ཁྱི་སྒྲོད་འཁར་གསེལ། 錫杖，驅

犬的錫杖。【增】或 གསེལ་གྱིང་། 密教僧人
所持的杖，上有响鈴。〔达〕

གསུ་འཕེལ། བྱུང་མེད་ཀྱི་སྒྲིག་ཁྱེད་འཛམ་གས་པ་

གསང་བར་རོལ་པའི་དོན། 妇女漏秽应当隱密
之意。

གསུག་པ། རན་པ་ལྷ་ཉུ་བ། 1. 賄賂。2. 報酬，
工資。

གསུག་ཟ་བ། དཔོན་པོས་སྒྲིག་ཏུ་དུལ་ཟ་བའམ།

ལེགས་བཤད་ལས། ཆེན་པོ་ནམས་ལ་གསུག་ཟོས་
པ། ཉེན་གྱིས་བསྐྱེད་པར་འགྱུར་བ་མང་། 受賄，
官吏暗中受賄，箴言中說：“諸偉人受賄，
多遭到失敗”。

གསུང། གཞུང་དང་ལུང་དང་ངག་ལའང་། 1. 經典。

2. 教。3. 語言(敬)。(又) གསུང་གསུང་བྱ།
語言，話。【增】= ངག་ 或 ལུང་། 为 རྟོན་ 或
གཏས་ 的敬詞。〔达〕

གསུང་སྒྲེས། ཉན་ཤོས། 語生(藻)。声聞(佛)。

གསུང་ཁྲེགས། ཁྲེགས་བས། 經函。

【增】= བཀའ་ཤིག་ 証书，写本。〔达〕

གསུང་སྒྲོས། (原注缺) 語录。

གསུང་མཆིད་པ། བཀའ་མོལ་གནང་བ་ཉུ་བ།

訓示，說話(敬)。

གསུང་འདྲི་བ། ཕར་ཚུར་གསུང་བསྐྱེ་རྟེ་བཀའ་

མོལ་གནང་བ་ཉུ་བ། 交談，彼此談論。

(同) གསུང་བསྐྱེ།

གསུང་ལྷན་པ། སངས་བྱས། 成就語(藻)。佛。

གསུང་བ་པོ། ཆོས་གསུང་བ་པོ། 說者，說法者。

གསུང་བའི་དབང་པོ། (原注缺) 語主(文
殊菩薩)。

གསུང་བ། བཤད་བ། 所說。

གསུང་བྱེད། ཁའི་མིང་། 能說(藻)。口。

【增】= སྒྲུ་བའི་སྒྲོ། 〔达〕

གསུང་མད་དོ། ཁྱེད་ཀྱི་གསུང་བའི་ནོ་ཉུ་བ། 您
的話真實啊！您說的對呀！

གསུང་རབ། སངས་བྱས་ཀྱི་གསུང་གསུང་རབ་ལན་
ལག་བཅུ་གཉིས་ཏེ་མདོ་སྒྲེ་དབང་ས་བསྐྱེད་ལུང་...
བསྐྱེད་མོགས་དེ་ནམས་སྒྲེ་སྒྲོད་གསུལ་དུ་བསྐྱེས།
經(佛)，佛語，如十二部經、長行、重頌、
受記等，皆歸三藏攝。

གསུང་བསྐྱེ། ཕར་ཚུར་གསུང་བསྐྱེ་རྟེ་བཀའ་མོལ་
གནང་བ་ཉུ་བ། 交談，彼此談論。

(同) གསུང་འདྲི་བ།

གསུང་ས་བ། གསུང་གསུང་ས་བ། 已說，已說話。

གསུང་ནད། ཁྲོ་གསུང་ཆ་ཆ་སྒྲིག་པའང་བྱེད། རྒྱ
喘，肺部塞滿。

གསུང་བ། (注同上)

【增】或作 བསྐྱེད་བ། 一種霍亂症，一種由

消化不良引起的病名。2. 損失，消失。3. 过飽，飽食填塞。〔達〕 飽噎。〔法〕

གསུབ་བྱ། རི་མོ་གསུབ་པར་བྱ། 所擦，当擦去
笔画。

གསུབས་པ། བསུབས་ཟིན་པ་ལའང་། 已擦去。

གསུམ། གངས་³ 三。

གསུམ་འབྲིལ། གསུམ་ག་གཅིག་ཏུ་བསྐྱར་བའོ། །

三者合而为一（如三股线捻成一条线）。

（同）གསུམ་བསྐྱེལ་བ།

གསུམ་དགའ། ཟླ་པའི་མིང་། 三喜（藻）。月亮。

གསུམ་དགེ། དམ་པའི་ཚེས་ཏུ་ཐོག་པ་བར་གསུམ་
ཏུ་དག་པའོ། 三善（佛），佛法初、中、后三善。

གསུམ་སྒྲ་ཅན། སྒྲ་བྱ། 三声者（藻）。蜂。

གསུམ་བསྐྱེལ་བ། གསུམ་ག་གཅིག་ཏུ་བསྐྱར་བའོ། །

三者合而为一（如三股线捻成一条线）。

（同）གསུམ་འབྲིལ།

གསུམ་ཐོག་ ཁང་པ་གསུམ་བཅུགས་པའི་རྒྱང་ཐོག་
三层楼上。

གསུམ་ལྗན་དུས། ལུས་ལྗན་དུས་དེར་རྟོགས། 参看
ལུས་ལྗན་དུས་རྒྱུ་ལྟར། 〔增〕 = འབྲིབ་དུས་དག 〔法〕

གསུམ་པ། ཤ་ཡི་མིང་ལའང་། 1. 第三。2. 肉。

གསུམ་པའི་རང་བཞིན། མ་ནིང་གི་མིང་ཡི་གེ་ལ་

ཐོ་མོ་མ་ནིང་གི་དབྱེ་བ་དང་མི་ལ་ཡང་ཐོ་མ་ནིང་
ལྟ་དང་མོ་མ་ནིང་ལའི་དབྱེ་བ་ཡོད། 第三性，
中性，如孖分男、女、中三性，人亦有五不
男，五不女之差别。

གསུམ་པར། གངས་³(དང་)དེའི་ཐོག་ 于第三。

（གསུམ་པ་ 的第七轉声）

གསུམ་ཕྱེང་ཅན། རེ་ཅོ། 三鬘者（藻）。鬘哥。

གསུམ་ཅེན། ལུས་ཅེན་དེར་རྟོགས། 参看 ལུས་ཅེན་
条。

གསུམ་ཚན། གསུམ་རེ་གསུམ་རེ་ཡོད་པ། 三类
（佛），每三个为一类。

གསུམ་ཚོམས། གསུམ་སྒྲེལ་ཏུ་འཛོམས་པ། 三种
互相联合而集聚。

གསུམ་རིག་པ། ཆོ་སྒྲ་མ་དང་ཕྱི་མའི་སྒྲི་བ་དང་
ཟག་པ་ཟད་པ་གསུམ་རིག་པའོ། 三明（佛），
了知前世后世及漏尽。

གསུམ་ཁྲག་ མངལ་ཁྲག་ལའང་། 1. 腹血。2. 胎血。

གསུམ་པོ་ཆེ། རྩ་ཁྲིང་བའམ་ཕྱོད་ཁྲིག་ཆེན་པོ། 大
肚子。（同）གསུམ་ཁྲིང་ཅན།

གསུམ་འཕྲང་། རྩ་མོང་ལའང་། 1. 垂腹。2. 駱
駝。〔增〕垂腹的金剛神。〔法〕

གསུམ་ཁྲིང་ཅན། རྩ་ཁྲིང་བའམ་ཕྱོད་ཁྲིག་ཆེན་པོ།
大肚子。〔增〕布袋腹。〔達〕
（同）གསུམ་པོ་ཆེ།

གསུམ་ག། བང་ག། 內脏。〔增〕肚囊。〔四〕

གསེ། ཁ་གསེ། （未詳）〔增〕 = གསེད་པ།
བསེ་བ། 选拣，选拔，类别。〔法〕

གསེ་གུ་ཅན། （未詳）

གསེག་ནར། ལུགས་བཟོ་པའི་ལག་ཆ་ཞིག་སྐད་ནར་
དང་སེག་ནར་ཞེས་སྒྲུང་། 銼，铁匠工具，亦作
སྐད་ནར། སེག་ནར།

གསེག་མ། རྩ་ཁྲིང་ཆེན་མོ་དེ་བར་མཚམས་གྱི་དོ་

དང་རྟུ་བྱེ་མ་སོགས། 砂砾，石子。

【增】糖。〔达〕

གཞིག་མ་འདྲིབས། (原注缺) 投沙，掷石子。

གཞིག་ག་གྲང་། རལར་གཞིག། 锡杖。

གཞིགས་ཁ། རྩི་མུག་གི་གཞིགས་ཀ། (未詳)

གཞིང་། ཁོག་གཞིང་དང་ལས་གཞིང་། 間隙，寬舒，工作中間之閒時。

【增】又作 𑖦𑖳𑖦 等于 བར་མཚམས། 1.縫，隙，罅隙，开孔。2.和諧，悅耳。3.尖銳。4.在 རྟུ་གཞིང་ 中，意为草原。〔达〕

གཞིང་མཐོ། གསང་མཐོ་ལའང་སྒྲང་། 声音响亮。

【增】声音悠揚。〔四〕(同) གཞིང་པོ།

གཞིང་བ། (原注缺) 【增】孔隙，罅隙，裂縫。〔达〕

གཞིང་པོ། གསང་མཐོ་ལའང་སྒྲང་། 声音响亮。

【增】小心，謹慎。〔达〕 有眼色。〔四〕 稀，薄。〔本〕 (同) གཞིང་མཐོ།

གཞིང་ཕྱག རྩི་མ་ཉུ་བ། 将来，以后。

གཞིང་བ། ཐགས་ཀྱང་མེད་པའི་གཞིང་གཞིང་ཉུ་བ། 稀疏，如織不紧的稀布。【增】隱藏。〔达〕 (同) གཞིང་གཞིང་།

གཞིང་བག་ཏུ་ཉུ་མ། (原注缺) 在有縫隙处看。

གཞིང་དབར། བར་མཚམས་ཉུ་བ། 中間。

གཞིང་གཡབས། ཁང་པའི་མཐོངས་ཀ་ཉུ་བའི་

དཀར་གསལ་གསང་གཞིང་གཡབས། 看楼，阳台。

གཞིང་གཞིང་། ཐགས་ཀྱང་མེད་པའི་གཞིང་གཞིང་

ཉུ་བ། 稀疏，如織不紧的稀布。

(同) གཞིང་བ།

གཞིན་མོ། གནོད་བྱེད་གཞིན་མོ། (未詳)

གཞིབ། ཏྲ་གཞིབ་ཁྱིག་རིལ་དང་ལྷན་པ། 公馬，儿馬。【增】= སེབ། 1.公駱駝。2.挤在一起的人或物中間的狹窄間隙，与 རྟུ་ལ་ 同用时义为“在中間”，与 རྟ་ 同用时义为“由其中”。3.群，丛，众。〔达〕

གཞིབ་ཏུ། བར་མཚམས་སུ་གྱུང་གཞིབ་ཏུ། 1.中 間。2.村中，乡間。

གཞིར། རིན་ཆེན་གཞིར། 金子。

【增】精美，高貴，天国的，珍貴。〔达〕

གཞིར་སྒྲུང། གཞིར་གྱི་སྒྲུང་པ། 金錢。

【增】兔絲草(药名)。〔本〕

གཞིར་གྱི་ཁ་བ། མེ་དང་མེ་ཉུ་ལའང་། 金精 (藻)。1.火。2.火神。(同) གཞིར་གྱི་ཐིག་ལེ་II。

གཞིར་གྱི་དག། ལྷགས་གྱི་མིང་། 金敌 (藻) 鉄。

གཞིར་གྱི་སྒྲིང་པོ། ས་གཞི། 金藏(藻)。地球。

གཞིར་གྱི་ཐིག་ལེ། I.ཁྱབ་འཇུག་ལའང་། 金点 (藻)。遍入(天神名)。

II.མེ་དང་མེ་ཉུ་ལའང་། 1.火。2.火神。

(同) གཞིར་གྱི་ཁ་བ།

གཞིར་གྱི་གདང་བ། (原注缺) 金杵，金架。

གཞིར་གྱི་མདོང་། དཔག་བསམ་གྱིང་། 金光 (藻)。如意树。

གཞིར་གྱི་ཕྱུང་བ། གཞིར་གྱི་གཟར་ཕྱུང་། (未詳)

【增】一种药粒。〔达〕 或說为一种治胆病之草药。〔本〕

གཞིར་གྱི་དབྱངས། ཉི་མའི་ཏྲ་ལའང་། 金音，日神之馬。

གཤེད་གྱི་སྒྲུབ་བྱ། གཤེད་གྱི་ཟ་མ་རྟོག་གས་སྒྲུབ།

金柜，金箱。【增】 = གཤེད་རྫོག་པོ། 金块，
由沙中提取之純淨金块，淨金，純金。【达】

གཤེད་གྱི་མེ་རྟོག་ ཅམ་པ་ཀ་ལའང་། 1.金花。

2.瞻波迦花，木兰花。

གཤེད་གྱི་ལུས། མཁའ་ཤིང་། 金身(藻)。大

鹏。【增】尊称贵妇人的話。【达】

གཤེད་མགར། གཤེད་བཟོ་བ། 金匠，金器工

人。(同) གཤེད་ལས་པ།

གཤེད་མངལ་ཅན། མངལ་པ། 金胎(藻)。

大梵(天神名)。

གཤེད་ཅན། ར་གན་ནམ་རག་ 有金(藻)。黄銅。

【增】 1.建志补罗，印度南部的城名。2.葍
草。【达】

གཤེད་ཅན་འདབ། བྱ་རུའི་མིང་། 金瓣(藻)。珊瑚。

གཤེད་ཅན་བྱ། ལྷ་མིན། 有金子(藻)。阿

修罗(佛)。

གཤེད་རྩན། རྩ་བ་གཤེད་གྱི་གཟུགས་སུ་བཞུགས་

པོ། 金耳，耳朵的尊敬詞。

གཤེད་ཐོག་ གཤེད་གྱི་རྩ་མེགས་ལའང་། 1.金頂。

2.金殿瓦。

གཤེད་དུང་ཅན། རྩལ་འཇུག་ 执金螺者(藻)。

遍入(天神名)。

གཤེད་གཏུང་། རིང་བསྐལ་མཚོད་རྟེན་ལའང་།

1.金身。2.舍利塔。(同) གཤེད་མཏུང་།

གཤེད་བདུན་པ། བུད་མེད་སྐར་ལགས་ལྟེན་ 第七

金(藻)。妇女腰縵之一。

གཤེད་མཏུང་། རིང་བསྐལ་མཚོད་རྟེན་ལའང་།

1.金枪。2.舍利塔。【增】前額肌肉名。

【达】 (同) གཤེད་གཏུང་།

གཤེད་མཛོག་ I. རི་དགས་ལྟེན་གས་ཀྱི་རང་གའང་།

1.金色。2.一种鹿。

II. མ་རུ་གཤེད་གྱི་མཛོག་ཅན་ལྟེན་བྱ། 金色，如
金色余甘子。

གཤེད་འདབ་ཅན། མཁའ་ཤིང་། 金翅鳥，大

鹏。【增】遍入(天神名)。【达】 (达作
གཤེད་གྱི་འདབ་ཅན་)

གཤེད་ལྷན། གཟའ་ལྷན་པ་དང་མེ་དང་མེ་ལྷ་དང་

འབབ་རྩ་(དང་)། 具金(藻)。1.水曜。2.火。

3.火神。4.河流。【增】 1.= མ་རུ་ར། 柯子。

2.醯摩跋多，帝釋天神的都城。【达】

གཤེད་ལྷན་དུས། འབབ་ལྷན་དུས་མཁའ་རྩ་ལྟེན་ཀ།

具金时(藻)。有果实时，秋天。

གཤེད་ལྷན་མ། ལྷའི་རྩ་མཚོ་དང་རྩ་པོ་གཞུང་དང་

ས་གནི་ལའང་། 具金女(藻)。1.外海。2.恒

河。3.大地。【增】 1.扁入天妃。2.鄯摩妃。

3.水曜。【达】

གཤེད་སྒྲུང་། གཤེད་གྱི་ཨ་བུད། 金器。

གཤེད་འཕྱང་། མེ་མོ་བྱ་པོ་ལའང་། 悬金

(藻)。丁酉年。

གཤེད་འབར། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 金燄(藻)。

1.火。2.火神。

གཤེད་སྒྲུང་མ། གཤེད་ཡང་ཡང་བཞུགས་ཏེ་དུངས་

པའམ་སྒྲུངས་པའི་སྒྲུངས་མ། 純金。

གཤེད་མིག་ I. ལྷའི་མིང་། 金眼(藻)。魚。

(同) གཤེད་མིག་ཁྱིམ།

II. མེད་མིག་ཅན་ལྟེན་པའི་མིང་ལའང་། 鼻鳥。

གཤེད་མིག་ཁྱིམ། (注同上 I) 金眼圈(藻)。

གསེར་ཅན་གྱི་ཤིང་། མེ་ལྷའི་ཏྲ་ལའང་། 金游車
(藻)。火神之馬。

གསེར་ཞལ། གསེར་གྱི་ཞལ་རམ། 金顏 (敬)。

【增】= ཞལ་རམ། 称国王、皇后、大喇嘛、
貴妇人面貌的恭敬語。〔达〕

གསེར་འོ་མ། ལྷ་དུམ་ལྷ་རའི་གྱིང་། 金乳 (藻)。
郎曼波罗树。

གསེར་འོད་ཅན། སྒྲོག་ལའང་། 1. 有金光者。
2. 閃电。

གསེར་རི་བདུན། (原注缺) 七金山 (佛)。

གསེར་ལག་ཁྱ་པོ་ཞལ་གྱི་ལའང་། 金手 (藻)。
悉多河。

གསེར་ལམ། ལེབས་ལམ། 金路 (藻)。旅程。

གསེར་ལས་པ། གསེར་བཟོ་བ། 金匠，金器工
人。(同) གསེར་མགར།

གསེར་གྱིང་། ཡོངས་འདུ་གྱིང་། 金树 (藻)。
圓生树 (三十三天之树)。

གསེས་པ། སོ་སོར་བྱེ་བའམ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་
ཟེར་བ་ཏྲ་བ། 区别，内部的差別。

【增】1. = གས། 班次，等級。2. 相互的，
交互的。〔达〕 (达无 𑣔'字)

གསོ་ཐིགས། གསོ་བར་བྱེད་པའི་ཐིགས་པ། 滴药。

གསོ་བ་པོ། གསོ་བར་བྱེད་པ་པོ་འམ་པའི་མིང་།
ལའང་། 养育者，父亲。

【增】1. 医生。2. 养育子女者，双亲。〔达〕

གསོ་དབྱེད། སྒྲོག་དབྱེད། 医疗，医治。

【增】1. = གད་གསོ་ཐབས། 診療的方法。

2. = སྒྲོག་གྱི་རིག་གནས། 医方明。3. ཆེད་རིག་

བྱེད། 养生或长寿学。〔达〕

གསོ་དབྱེད་མཁན། སྒྲོག་པ། 診療者 (藻)。
医生。

གསོ་དབྱེད་པ། འཛོ་བྱེད་སྒྲོག་པ་ལའང་། 医生。

(同) གསོ་རིག་པ།

གསོ་བྱིར། འཛོ་བྱིར་རམ་སྦྱང་བྱིར། 养育的原
故，保护的原故。

གསོ་བ། སྦྱང་བ་པོ་དང་སོ་ནམ་མིང་དང་བྱ་དེ་
ལའང་། 1. 护养者。2. 务农。3. 鸡。

【增】1. 喂养，撫养，养育，培养。2. 痊愈，
复元，医治。〔达〕 1. 救治。2. 牲畜。〔四〕

(同) གསོ་བྱེད།

གསོ་བལ། (未詳)

གསོ་བྱ། བསྐྱང་བར་བྱའམ་གསོ་བར་བྱ། 所保
护，所养育。【增】所治疗的病。〔达〕

གསོ་བྱེད། སྦྱང་བ་པོ་དང་སོ་ནམ་མིང་དང་བྱ་དེ་
ལའང་། 1. 护养者。2. 务农。3. 鸡。

【增】1. 能医病的藥物，能医病的人。2. 狗。

〔达〕 (同) གསོ་བ།

གསོ་སྦྱང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་གསོ་ཞིང་སྦྱང་བར་བྱེད་
པས་ནའོ། 长淨 (佛)，由能清淨长养戒，故
名长淨。

གསོ་སྦྱང་གི་གཞི། འདུལ་བའི་གཞི་བཅུ་བདུན་
ནང་ཚན། 长淨事 (佛)，律藏十七事中之
一事。

གསོ་སྦྱང་འཕགས། (原注缺) 长淨圣 (古代
印度王名，釋迦牟尼的祖先)。

གསོ་མ། འབྲུ་གསོ་མའམ་ས་ནའམ་ག་ནའི་གསོ་
ཅན་ལ་གསོ་མའི་གསོ་ཅན་ཟེར། 麻，如麻衣

者, 名 གསོ་མའི་གོས་ཅན། 【增】乳母。〔四〕

གསོ་མའི་སྐྱད་པ། ག་ནའི་སྐྱད་པ། 麻线。

གསོ་རམ། བཅོས་པའི་རམ། (未詳)

གསོ་རིག་ རིག་གནས་ཆེ་ཁའི་ནང་ཚན་འཛོལ་བྱེད་སྒྲན་

དབྱུང་སོགས། 医学, 五明中之医方明(佛)。

གསོ་རིག་པ། འཛོལ་བྱེད་སྒྲན་པ་ལའང་། 1. 医

学。2. 医生。(同) གསོ་དབྱུང་པ།

གསོག་ རྒྱུ་མ་སྤྱོད་པོ་མེད་པའོ། 虚伪, 虚妄。

【增】集聚, 贮藏。〔达〕(达作 གསོག་པ་)

撿收。〔四〕

གསོག་ཆུང་། རྒྱུ་མ་ཆུང་ཉུང་། 少有虚妄。

གསོག་འཛོག་ ཉིན་མང་པོའི་བསགས་པ་དང་

བཞག་པ། 集蓄, 多日集蓄。

【增】积蓄财物。〔达〕

གསོག་པ་པོ། རྒྱ་ནོར་གསོག་པ་པོ། 积蓄者,

积钱财者。

གསོག་བྱེད། (注同上)

གསོག་རུམ། གཅིག་རུ་བསྐྱུས་པའི་དོན། 收敛,

收集一处。

གསོགས་ཤིག་ གསོག་པ་པོས་གསོགས་ཤིག་ 积聚
起来!

གསོང་པོ། ཏང་པོ། 正直, 诚实。【增】=

ཐང་སྒྲུབ། 预言者。〔达〕 循良。〔四〕

གསོང་པོར་སྒྲུབ། ཏང་པོར་སྒྲུབ། 直说, 正
直地说。

གསོངས་ཤིག་ གསང་དགོས་ན་གསོངས་ཤིག་ 秘密
起来吧!

གསོད། སེམས་ཅན་གསོད་ན་སྤིག་པ་རེད། 杀害,

杀戮。

གསོད་མཁན། སྒྲིག་གཅོད་པ་པོ། 杀者, 凶手。

(同) གསོད་པ་པོ། གསོད་བྱེད་II.

གསོད་བདག་སྒྲིམ། གཤིན་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཡང་

གཤིན་རྗེ་དང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་དང་བདུད་དགའ་

རབ་དབང་ཕྱུག་ལའང་། 杀主生(藻)。1. 閻

罗法王, 閻王。2. 大自在(天神名)。3. 极

喜自在魔。(同) གསོད་བྱེད་II.

གསོད་བདག་བྱ། སྒྲིན་པོ་སྤྱི་ལའང་། 杀主子

(藻)。罗刹(佛)。

གསོད་པ་པོ། སྒྲིག་གཅོད་པ་པོ། 杀者, 凶手。

(同) གསོད་མཁན།

གསོད་བྱེད། I. (注同上)

II. གཤིན་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཡང་གཤིན་རྗེ་དང་

དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་དང་བདུད་དགའ་རབ་དབང་

ཕྱུག་ལའང་། 能杀(藻)。1. 閻罗法王, 閻王。

2. 大自在(天神名)。3. 极喜自在魔。

(同) གསོད་བདག་སྒྲིམ།

གསོད་མ། ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷོ། 杀女(藻)。鄙摩

天女。

གསོན། ལྷ་དུའམ་ན་བར་གསོན་ནའམ་ཉོན། 听,

請听(敬)。【增】活的, 有生命的。〔高〕

གསོན་འདྲི། (原注缺) 【增】老女醜鬼。〔四〕

གསོན་པ། མ་གྱི་བ་གསོན་པོ། 活, 活着。

【增】1. 生存, 生活。2. 醒觉, 唤醒。3. 催促,

逼迫。4. 生命。5. 复苏, 健康回复。6. 完整

的, 未分离的。7. ལྟོད་གསོན་པ། 参看 451

〔达〕

གསོན་ཕྱེད། ན་བར་ཉོན་ཕྱེད། 耳朵 (敬)。

གསོབ། ཚུགས་མི་ཐུབ་པ་གསོབ་གསོབ་བས་སྒྲིང་པོ་

མེད་པའི་དོན། 立不住，虚伪无实。

གསོབ་ཚིག་ རྩམ་མ་རྩམ་ཚིག་ཉུ་བ། 假話，妄語。

གསོབ་རྩུ་མཁན། ཁ་སྒྲུ་བའམ་རྩུ་མ་བོ།

虛妄者，說假話者。

གསོབ་རྩུ་མ། རྩམ་མ་རྩུ་མ་ཚིག་ཉུ་བ། 虛妄，虛假。

གསོམ། ཐང་གིང་། 松树。

གསོམ་གིང་། (注同上)

གསོར། གིང་འཕྱགས་ཕྱེད་རྒྱུད་པུ་ཉུ་བུ་བྱ་ག་

འབྲགས་སྒྲུད་རྒྱུད་པུ་འདྲ། 钻木工具，钻孔工具，

錐，钻子。【增】1.或作འཁོར། གསོར། 等于

རྒྱུད་འཁོར་བུ། 2.གསོ་བ་ 的云謂名字。〔达〕

གསོར་བ། འཕྱགས་པར་ཕྱེད་པ་པོས་ཕྱིག་ཟིན་པ་

ལའདྲ། 钻子。【增】揮舞，舞动，轉动。〔达〕

གསོར་བ་པོ། (原注同上) 钻者。

གསོལ། I. ཅུ་པ། 糌粑 (敬)。

(同) གསོལ་ཞིབ།

II. ལྷ་འོ། I. 启白，請求。

【增】在錫金义为款待，宴会。〔达〕

གསོལ་ཁ། (原注缺：唵护法神經。【增】1.祈

禱。2.肉和飲料。3.=ཁ་གསལ། 〔达〕

གསོལ་ཁ་བ། ལྷ་བ་ལྷ་མཁན། 誦經者，启請者。

གསོལ་ཁང་། མེ་ཁང་། 灶房，厨房 (敬)。

(同) གསོལ་ཐབ།

གསོལ་ཆས། ལྷ་བའི་ཨ་ཕྱེད། 食具 (敬)，

吃飯時之用具。

གསོལ་ཇ། ཞེ་ས་ཕུས་ནས་ཇ་ལ་སྦྱོར། 茶 (敬)。

གསོལ་ཐབ། མེ་ཁང་། 灶房，厨房 (敬)。

(同) གསོལ་ཁང་།

གསོལ་གདབ། དཀོན་ཚིག་ལ་གསོལ་བ་གདབ་པར་

བྱ་ཉུ་བ། 將祈禱，如將祈禱三宝。

གསོལ་གདོང་། ཇ་སྒྲུབ་སྒྲོད་མདོང་མོ། 茶桶

(敬)，攪茶之木桶。

གསོལ་འདེབས། དཀོན་ཚིག་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་

པོས་འདེབས་རྒྱ་དང་བཅའ་ཟིན་པ་དང་གདབ་པར་

བྱ་ཉུ་བ། 祈禱，如祈禱三宝。

གསོལ་དཔོན། གསོལ་བ་ལྷ་བ་པོ། 进呈飲食

者。【增】1.厨子头，主要炊事員。2.通常

指私人秘書。〔达〕

གསོལ་བ། I. ཏུ་མཚིགས་གཅིག་གི་ཟས་ཞལ་ལག

飯食，一時之飯食。(同) གསོལ་ཚིགས།

II. ལྷ་བའི་སྐད་ཆ། 启白，請求，說。

【增】1.ཁོན་པ་ 或 ཁྲོན་ 的敬詞，披，穿，着。

2.吃，飲，饗宴。3.= ལྷ་པ། 祈請，懇求。

4.食物。〔达〕

གསོལ་མར། ཞེ་ས་ཕུས་ནས་མར་ལ་སྦྱོར། 酥油

(敬)。

གསོལ་ཚིགས། ཏུ་མཚིགས་གཅིག་གི་ཟས་ཞལ་ལག

午餐，一時之飯食。(同) གསོལ་བ་ I.

གསོལ་ཞིབ། ཅུ་པ། 糌粑 (敬)，炒面。

གསོལ་བཞི། འདུལ་བའི་སྐབས་སུ་ལས་བཞེད་པ་

གསུམ་དང་གསོལ་བ་ལྷ་བ་གཅིག་ 白四(佛)：

律中三返羯磨及一次白(告白)。

གསོལ་རམ། བྱ་དགའ། 賞錢，賞賜。

གསོས་པ། ནད་ལས་ཐར་པ་ཉུ་བྱའམ་ལུས་གསོས་པ།
病愈，身体复原。【增】养育，哺养。〔达〕

(同) གསོས་སུ་གྱུར་པ།

གསོས་པོ། ངལ་གསོས་པོ་ཉུ་བྱ། 休养者，休
息者，如息劳者（毗沙門天名）。

གསོས་བྱ། ལ་མ་མིན་ལང་བསྐྱེད་པའི་བྱ། 养子，
义子。

གསོས་མ། (原注缺) 医治，医药。

གསོས་སྒྲན། ནད་ཀྱི་གཉེན་པོ་སྒྲན་བདུད་ཅི་རྟེ་
བདུད་ནི་ན་ཚ་ཅི་ནི་སྒྲན། 医药。

གསོས་ཤིག་ བྱ་སྐྱོངས་ཤིག་ལ་སྒྲང་། 撫養（命
詞），如撫養义子。

གསོས་སུ་གྱུར་པ། ནད་ལས་ཐར་པ་ཉུ་བྱའམ་ལུས་
གསོས་པ། 病好了，身体复原。

(同) གསོས་པ།

བསག་ བསོད་ནམས་བསག་པར་བྱ་བ་དང་རྒྱ་ཅ་ལག་
ཀྱང་བསག་དགོས། 积，积蓄，所积福业，积
蓄財物。

བསག་བྱ། (原注同上) 所积，所积福业。

བསགས་གཅོད། རྒྱ་ཡི་མིང་། 积割（藻）。头发。

བསགས་རྩལ། རྩལ་ཇམ་བརྒྱད་གཅིག་རྩལ་འདུས་
པའི་རྩལ་ལ་ཟེར། 集合坐（佛），八微合一
之坐。

བསགས་པ། བསོད་ནམས་བསགས་ཟེན་པ། 修
集，积集，已积福业。

བསང་། རྩི་མ་བསང་བར་བྱའམ་དག་པར་བྱ། 弄

淨，使洁淨。（同）བསང་བྱ།

བསང་གཏོར། འབྲུ་བྱེད་དམ་གཙང་བྱེད་ཆུ་དག་

པར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་ཆུ་གཏོར་བ། 1.沐浴。

2.洗淨水。3.洒水使清淨。

【增】焚香以为献礼。

〔达〕（达作 བསངས་གཏོར་བ་）

བསང་བར་བྱེད། སེམས་སྐྱོ་བསང་བར་བྱེད་ལའང་།
消遣，消解煩悶。

བསང་བྱ། རྩི་མ་བསང་བར་བྱའམ་དག་པར་བྱ། 所
淨，当使洁淨。（同）བསང་།

བསངས། རི་རྩེ་ལ་བསངས་གཏོར་ཉུ་བྱ་དང་ཉུ་
བསངས་ཉུ་བྱ། 熏烟，如在山頂上燒柏枝熏
烟。【增】1.香料，乳香（芸香）。2.洁淨，
辟除。〔达〕

བསངས་པ། དག་པར་བྱས་པ་དང་གཙང་མདུ་བྱས་
ལའང་སེམས་སྐྱོ་བ་བསངས་པ་དང་སྐྱོ་བསངས་པ་
ལའང་། 1.已清淨，已洁淨。2.消除煩悶。
3.紺青色。

བསད་པ། སྐྱོག་བཅད་པ། 已杀。

བསད་བྱ། བསད་པར་བྱ་སྐྱོག་ཞུན། 所杀者。

བསབ། ལ་མའི་དྲིན་བསབ་པར་བྱ་བ་དང་བསབ་
དགོས། 酬报，如报父母恩。〔达〕 等于 འཇམ་
བ། 报答，偿还，报复。〔达〕（达作 བསབ་བ་）

བསབ་བྱ། (原注同上) 所报，当報父母恩。

བསབས་པ། ལ་མའི་དྲིན་བསབས་ཟེན་པ་ཉུ་བྱ། 已
报，如已报父母恩。

【增】补空。〔四〕（四作 བསབས་）

བསམ། (原注缺) 【增】1.思想，思索，意望，
想象。2.意，意志。3.心，心灵。〔达〕

བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་། བསམ་པས་བྱུང་བར་མི་ཤེས་
པ། 不可思議 (佛)。

བསམ་གྱུང་། བསམ་པ་བཞིན་གྱུང་པ། 滿意，如
愿成就。

བསམ་གཏན། མཛོད་འབྲེལ་ལས། འདིས་སེམས་
པར་བྱེད་པས་ན་བསམ་གཏན་ཞེས་དང་། 靜慮，禪
定 (佛)，俱舍論說：由此思慮，故名靜慮。

བསམ་གཏན་ཁང་། དཔོན་པའམ་རི་ཁྲོད་ལའང་།
靜慮室，禪房 (藻)。1. 寺院。2. 山間。

བསམ་གཏན་དང་པོ་གཉིས་པ་སོགས།

གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་བསམ་གཏན་དང་པོ་གཉིས་་་

པ་སོགས་བཞི། 第靜慮，第二靜慮等 (初
禪，二禪等) (佛)，色界，四靜慮。

བསམ་གཏན་དུས། མཚན་མོ། 靜慮時 (藻)。
夜間。

བསམ་གཏན་པ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྦྱོམས་པར་བྱུང་
བ་དང་རྣམ་འབྱེད་པ། 修定者，瑜伽師 (佛)。

བསམ་གཏན་མ། རྣམ་རྟོག་མཛོད་བསམ། 分別
(佛)，思維。(同) བསམ་སྒྲོ།

བསམ་མཛོད། (注同上)

བསམ་ཐག་པ་ནས། བསམ་པ་ཅ་བ་ནས། 发于
真心，出自衷心，由衷。【增】虔誠。【本】

བསམ་འཕེལ། རེ་སྐྱོང་ཡིད་བཞིན་པ། 滿愿，
如意。

བསམ་བྱ། བྱི་མའི་དོན་བསམ་པར་བྱ་བ་དང་བསམ་
སྒྲོ་གཏོང་བར་བྱ་ཞུ། 1. 当思維后事。2. 所
当思慮。【增】所想的佛或人，或事。【达】

བསམ་བྱང་། དང་པོར་ཐོས་པ་དེ་ནས་བསམ་བྱང་
ཡང་དེ་བསམས་པ་ཕྱིན་ཆད་དུ་བྱང་བའི་ཤེས་རབ་

ལའང་། 思所生 (佛)，初聞，次生思維，
思維后所生智慧。

བསམ་སྒྲོ། རྣམ་རྟོག་མཛོད་བསམ། 分別 (佛)，
思維。(同) བསམ་གཏན་མ། བསམ་མཛོད།

བསམ་སྦྱར། བསམ་པ་དང་སྦྱར་བ་གཉིས། 意乐
及加行 (佛)，思想和行为。

【增】計劃，設計，企图。【达】

བསམ་གཞིགས། བསམ་པ་བརྟག་དཔྱད་བྱས་པ།
思維，考虑。

བསམ་བཟང་། བསམ་པ་དཀར་པོ། 善心，好心。

བསམ་ཡས། མཐའ་ཡས་པ། 无边。

བསམ་བསུ། རྒྱ་ཁྱེའི་མའི་སྒྲོ་དམ་ཐིག་
ལེའམ་ཁམས་སྒྲོ། 精囊。【增】三焦。【四】

བསམས་པ། བསམ་པས་བསམས་པ། 思維，考虑。

བསམ། (原注缺) 雪豹。

བསར་བ། ཨ་བྱུང་སྤྱ་ཤོན་བསར་བར་བྱ་སྤྱ་ཤོན་
བྱས་པ། 准备傢具，預备。

【增】= བྱལ་སྒྲིག་པ། 布置，安排。【达】

བསར་བྱ། (原注同上) 当准备傢俱，当預备。

བསལ། (原注缺) 除去，清除。

བསལ་བ། སེལ་བ་པོས་རྩི་མ་བསལ་བར་བྱ་བ་དང་

སྤངས་པའམ་སྦྱོན་བསལ་བ་དང་གསལ་བར་བྱས་་་

པའམ་དམིགས་སུ་བསལ་བ་སྤྱ་བྱ་ལའང་། 1. 清
除，除垢。2. 除去过失。3. 显露，使明显。

4. དམིགས་སུ་བསལ་བ། 例外，特殊。

【增】1. = བྱེས་པ། 开启，启示。2. 宣告，利
用号角和鼓来宣布。3. 名声。【达】

བསལ་བྱ། སེལ་བ་པོས་རྩི་མ་བསལ་བར་བྱ། 所
除去，当清除。

བསེལ་ཚགས། སྒྲིང་བྱེད་ཚགས། 篩子，罗。

【增】滤清，滤去水中生物。〔达〕

བསེལ་གྱིང་། གསེལ་གྱིང་མིང་དུ་སྒྲུང་། 似即
གསེལ་གྱིང་། 标桿。

བསེག་པར་བྱེད། སྒྲིལ་པར་བྱེད་པའམ་སྒྲིག་པར་
བྱེད་ལང་ན་གསེག་པ་དེར་སྒྲོམ། 搖蕩，抖，参
看 གསེག་པ།

བསེགས། (注同上)

【增】撮。〔达〕 1. 頓。2. 撒下去。3. 抖跌
昏迷人。〔四〕

བསེང་། ཆང་བསེང་པར་བྱ། 澆，洒酒。

བསེངས་སྒྲིགས། ཆང་བསེངས་པའི་སྒྲིགས་ས། 澄
酒后之渣滓。

བསེངས་པ། ཆང་བསེངས་པ། 已澆，已洒酒。

བསེལ། (原注缺) 凉，冷。

བསེལ་ཁང་། བྱ་བྱ་ཅན་ནམ་ལང་ཕྱོག 1. 有頂
层者。2. 楼上。【增】清凉的房屋，避暑室。
〔达〕 亭子。〔本〕

བསེལ་ལྗོངས། བོད་ཡུལ་ལའང་། 1. 清凉地域。
2. 西藏。

བསེལ་དུས། དགུན་སྡེད་ལའང་། 凉时，冬季。

བསེལ་ལྗན། ལྷ་བ་ལའང་། 具清凉(藻)。月
亮。【增】1. 喜馬拉雅山。2. 西藏。〔达〕

བསེལ་ལྗན་དུས། ཁ་བའི་དུས། 清凉时(藻)。
雪季，冬天。

བསེལ་ལྗན་ས། དགུན་ཁ། 具凉女(藻)。冬季。

བསེལ་ལྗན་ཡུལ། བོད་ཡུལ། 清凉境(藻)。西藏。

བསེལ་ལེབས། གྲང་དུས་འོངས་པ། 寒来，到了冷时。

བསེལ་བ། གྲང་མོ་དང་ཞལ་བསེལ་ལྷ་བྱ། 1. 清
凉，冷。2. 清洗，如漱口。【增】1. 切，割。

2. 弄凉。3. འཁྱུད་པ་ 的敬詞。〔达〕

བསེལ་བ་ཕྱོབ་པ། ཐར་པ་བྱུང་འདས་ཀྱི་མིང་ཐར་
བ་ཕྱོབ་པ་ལའང་། 得到清凉，解脱，涅槃，
得解脱(佛)。

བསེལ་བའི་དངོས་པོ། (注同上) 清凉物(佛)。

བསེལ་བའི་ཆར་ལྗན། ལྷ་བའམ་འོད་ལའང་།
具凉雨(藻)。1. 月亮。2. 光。
(同) བསེལ་བྱེད་I。

བསེལ་བའི་ཆུ་སྒྲིམ། ལྷགས་འཁར་ལའང་། 1. 清
凉水生。2. (未詳) 【增】= འཁོར་བ། 〔达〕

བསེལ་བར་གྱུར་པ། མདོ་ལས། བཙམ་ལྗན་
འདས་དེ་ནི་ཆངས་པ་ཞེས་གྲུང་བྱ། ཞི་བ་དང་
བསེལ་བར་གྱུར་པ་ཞེས་གྲུང་བྱའོ། 清凉，經中
說：世尊名梵，亦名寂灭及清凉。

【增】1. 变冷，冷的情况。2. 鎮靜，冷靜，
心平气和。〔达〕

བསེལ་བྱ། གྲང་བསེལ་བ་ལའང་། 凉，寒冷。

བསེལ་བྱེད། I. ལྷ་བའམ་འོད་ལའང་། 1. 使凉。
2. 月亮，光。(同) བསེལ་བའི་ཆར་ལྗན།

II. ལྷུང་ལའང་། 风。【增】1. 雪，霜。2. 清凉
剂。3. 云。4. 松香木。〔达〕 [(藻)。

བསེལ་བྱེད་རེག་ལྗན། (注同上II) 有凉的感觉

བསེལ་སྒྲིན་སཁར། ལྷ་བའི་མིང་། 施清凉(藻)。
月亮。(同) བསེལ་བེར་ཅན།

བསེལ་འཛིན། ལྷ་ལྷ་ལའང་། 持凉(藻)。水
神。【增】= ཕྱོག་གི་ལོ་ས། 药果。〔达〕
(达作 བསེལ་བ་འཛིན་)

(黑白杂色)入药的谷物。〔达〕 天鹿。〔四〕

བསེ་རུ་ལྷ་བུ་འདྲ་རང་རྒྱལ། གཅིག་ཕྱད་གནས་

བའི་རང་སངས་རྒྱལ། 麟喻独胜(佛), 独居之独觉(佛)。

བསེ་རུ་འདྲ་རྒྱལ་བ། རང་སངས་རྒྱལ། 麟胜(佛), 独觉(佛)。

བསེག (原注缺) 斜。

བསེད། བསེད་པའམ་བལ་བསེད་ཟིན་པ་ལའང་། 分析, 撕开, 已分析, 已撕羊毛。【增】分类, 区别。〔达〕 1. 絨散。2. 折細布紕子。〔四〕

བསེད་བྱ། བལ་ཞིབ་མོར་བསེད་པར་བྱའམ་བསེད་ཟིན་པ། 当撕, 当撕羊毛。

བསེན་འཁྲ། གཉིན་ཞོག་པ། 退亲。

བསེན་ཤྲར། ན་ཚ་ཞིག་ 一种病。

བསེན་པ། གཉིན་དུ་མཇེར་ཞིང་གཏུགས་པ། 亲爱。

བསེན་པོ། (未詳)

བསེན་མོ། འདྲེ་མོ་ལའང་། 女魔, 鬼魅。

【增】= མོ་གཏོན། 〔达〕

བསེན་བྱས་པ། (未詳)

བསེར་པ། འཛིགས་པ་སྐྱབ་བྱེད་ལས་དུ་སྐྱེལ་མཁན་

ལས་གྲོགས། 保护者, 途中护送者, 同路。

(同) བསེལ་པ། བསེལ་བྱེད།

བསེར་བ། འཚོར་བའི་དོན་ལའང་། 1. 发忧。2. 悲哀。3. 羞耻。

བསེར་བྱ། རྒྱུད་བསེལ་བའི་བསེར་བྱ། 风, 凉风。

【增】怯寒, 冷的感觉。〔达〕

བསེར་མ། (注同上) 【增】胃气。〔达〕

བསེལ་པ། འཛིགས་པ་སྐྱབ་བྱེད་ལས་དུ་སྐྱེལ་མཁན་

ལས་གྲོགས། 保护者, 途中护送者, 同路。

(同) བསེར་པ།

བསེལ་བྱེད། (注同上) 〔声。〕

བསོ་སྒྱ། ཀོ་སྒྱའམ་སྒྱ་སྒྱེས་པའང་། 皮子声, 爆

བསོ་བ་སྒྱ། དལ་བསོ་བའམ་དལ་གསོ་དུ་འཇུག་པའམ་བདེ་བར་འགྱུར་པ། 休息, 使休养, 恢复健康。

བསོག། ལྷ་ལོར་གསོག་དུ་འཇུག་པ། 积蓄, 集聚, 使积蓄财物。

བསོགས་པ། ལྷ་ལོར་གསོག་དུ་བཅུག་ཟིན་པ། 已积蓄, 已集聚, 已使积蓄财物。

བསོད་བདགས། ཁ་བསོད་ཁ་བདགས་ལྟིག་ 哈达之一种, 礼帛之一种。

བསོད་ཉམས། འདོད་པ་ལ་ཉམས་པར་མོངས་སྤྱོད་པས་ཉམས་པའོ། 1. 过分享受而衰损。

བསོད་སྦྱིམས། ཟས་བསོད་སྦྱིམས་པོའམ་སྦྱོང་མོ།

དེ་ལ་གཉིས་ཏེ་རྟེན་པས་ཚོག་པའི་བསོད་སྦྱིམས་དང་མཐུད་བྱིས་སྦྱོང་བའི་བསོད་སྦྱིམས་པའོ།

乞食者, 此有二种: 一. 随所得而知足之乞食者。二. 依次乞化之乞食者。

【增】1. 享福太过。2. 施舍食物或财物, 供献僧众的食物, 施亡灵食。〔达〕 化缘。〔四〕

བསོད་ནམ་དང་། (未詳)

བསོད་ནམས། ལས་བཟང་དང་བྱ་ལེས་བདེ་ལེགས་དང་དགེ་བ་དང་ཚས་ལའང་། 1. 善业。2. 福德(佛), 吉祥安乐。3. 善。4. 法, 佛法。

བསོད་ནམས་སྐྱེ་བའི་དབང་ཕྱུག་སྤྱན་པོ་འུ་པོ། 福生自在(藻)。罗刹王(佛)。

བསོད་ནམས་སྐྱེས། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ལྷ་གཉིས་པ་དང་གཏོད་སྤྱོད་(དང་)། 福生。1. 第

四靜慮(佛)之第二天名。2.夜叉之一。

【增】天堂，天界。〔达〕

བསོད་ནམས་སྤྱིས་དབང་པོ། ནམ་སྤྱིས། 福生

王(藻)。毗沙門(天神名)。

བསོད་ནམས་ཁང་། རྒྱལ་པོ་འི་པོ་བྱང་། 福舍
(藻)。王宮。

བསོད་ནམས་རྒྱན། བདུད་ཀྱི་བྱ་ལའང་། 福庄
严，魔子名。

བསོད་ནམས་ཆེ་བ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ། 大
福德(藻)。菩薩。

བསོད་ནམས་ལྡན། སྤྱི་གཅན་ལའང་། 1.具足福
德。2.罗睺星。【增】有品德的人。〔达〕

བསོད་ནམས་ཞིང་། ཡོན་ལྷན་ཐུག་བྱ་བའི་
ཡུལ། 福田(佛)，应当敬礼的对象。

བསོད་ནམས་ས་གནི། དབུས་འགྱུར་འཆང་ངས་
རྩི་རྩི་གདན། 福地(藻)。金剛座(在中印度)。

བསོད་ནམས་སྤྱང་། (原注缺) 保护福德。

བསོད་བ། བདེ་བའམ་ལོངས་སྤྱོད་ཟས་ལའང་།

(又) བདེ་བར་གྱུར་བའམ་ཟས་བསོད་བ། 1.安
乐，喜悦。2.受用，食物，美食。

【增】=བཟང་པོ། འཇམ་པ་བ། 〔达〕

བསོད་བར་གནས། བདེ་བར་གནས་པ། 处于安乐。

བསོད་ཟས། སྤྲིག་པ་མེད་པའི་ཟས། 美食，无罪
恶之食物。【增】= ཟས་བཟང་པོ། 配制良

好，烹調良好的食物。〔达〕

བསྟ་བ། འཕྲས་བར་སྤྲིག་པ་བར་བྱ། 坚硬。

བསྟ་བར་བྱ། (原注同上) 当使坚硬。

བསྟང་འཇུག བྱང་པོར་བྱེད་འཇུག 使直，使其端直。

བསྟང་བྱ། བྱང་པོར་སྟང་པོར་བྱ། 当扶直，使正直。

བསྟངས་བ། བྱང་པོར་བྱས་པ། 已直，已弄直。

བསྟན་བ། བཟོད་ཟིན་པ། 忍耐，已忍受。

བསྟན་བྱ། བཟོད་པར་བྱ་བ། 所忍，当忍受。

བསྟབ་དགོས། སྟབ་པོར་བྱེད་དགོས་སྟབ་པོ་ས་
ཡིན་པར་བསྟབ་པར་བྱ། 須薄，須使薄。

བསྟབ་བྱ། (注同上)

བསྟབས་བ། སྟབ་པོར་བྱས་པ། 已薄，已弄薄。

【增】1.减少，縮小。2.参看 སྟབ། 約束，
管束，抑止，抑制。〔达〕(达作 བསྟབ་བ་)

བསྟལ། (原注缺) 【增】分开，分类，选择。

〔达〕(达作 བསྟལ་བ་)

བསྟལ་ཅན། ལས་ཀ་ལ་སྤྱིས་པོའམ་བསྟལ་ཅན།
作事勤謹者。

བསྟལ་ཆེ་བ། བྱ་བ་ཤེས་རྒྱ་ཆེ་བའམ། 博識，知
識渊博。

བསྟོ་རྒྱ། སེར་སྤྲོས་ཟས་ནོར་ལ་བསྟོ་བར་བྱ་བའམ་ད་
ཟ་དགོས་པ་སང་ཉིན་བར་དུ་བསྟོ་རྒྱ་ལྟ་བུ་དང་་་
དབྱི་རྒྱའམ་སྟོ་བ་ཉྩ་བྱ། 1.所儉省，由吝嗇心，
节减財食，如今日当吃的留到明日。2.减少，
縮小。

བསྟོ་བྱ། (注同上)

བསྟོང་དགོས། རིང་དུ་གཏོང་བར་བྱའམ་རིང་པོར་
བྱ་དགོས། 当延长，当使伸长。

བསྟོང་བྱ། (注同上)

བསྟོངས་བ། རིང་པོ་བཟང་ཟིན་པ། 已长，已使
伸长。

བསྟོས་བ། སེར་སྤྲོས་ཟས་ནོར་བསྟོས་ཟིན་པ། 减少，
由吝嗇心，財食已减少。

བསྐྱེད་དགོས། རྩོམ་པ་ཡོད་ན་བསྐྱེད་དགོས། 須
守，有戒則須守护。

བསྐྱེད་བྱ། རྩལ་ཁྱིམ་ས་བསྐྱེད་པར་བྱ། 所守，所
守护之戒。

བསྐྱེད་ས་པ། འཛིག་ས་སྐྱོབ་ཀྱི་རྩལ་ཁྱིམ་ས་བསྐྱེད་ས་
ཟིན་པ་ཉ་བྱ། 已守护，已防护，如已守护
救怖畏之戒。

བསྐྱེན་པ། སེམས་དུལ་པོ་འཇུག་པ་ཉ་བྱ། 馴
良，馴服。

བསྐྱེན་མོ། (注同上)

བསྐྱེབ་དགོས། ཇ་བསྐྱེབ་དགོས་ཉ་བྱ། 須攪，如
茶須攪。

བསྐྱེབ་བྱ། ཞོ་དང་འོ་ས་བསྐྱེབ་པར་བྱ་ཉ་བྱ། 当
攪，如当攪乳酪。

བསྐྱེབ་ས་སྐྱེས། མར་གྱི་མིང་། 攪生(藻)。酥油。

བསྐྱེབ་ས་སྐྱེས་བྱ་མོ། རྒྱལ་འཇུག་ཅུང་ས། 攪生
女(藻)。遍入(天神名)之妃。

བསྐྱེབ་ས་པ། འོ་ས་དཀྱོག་ས་པའམ་བསྐྱེབ་ས་པ་དང་
ཇ་བསྐྱེབ་ས་ཟིན་པ་ཉ་བྱ། 已攪，如已攪乳，
已攪茶。

བསྐྱེལ་པ། བསྐྱེལ་པོས་བསྐྱེལ་པ། 腐者使腐烂。

བསྐྱེལ་བ། དུལ་པར་བྱས་པའི་དོན། 腐烂。

བསྐྱེལ་པའི་ཡོངས་སྡོད། ངལ་པས་པའི་ཡོངས་
སྡོད། 休养时之享用。

བསྐྱེལ་བྱ། དུལ་པོར་ཇ་སྐྱེལ་པོས་བསྐྱེལ་པར་བྱའམ་
དོན་མེད་དུ་བཟུག་པར་བྱ་ཉ་བྱ། 浪费，无意
义而耗损。

བསྐྱེ་དགོས། རྩ་དང་འོ་ས་བསྐྱེ་པར་བྱ་བ་དང་་་་
གཅིག་དུ་བསྐྱེ་དགོས་འདྲིས་དགོས། 須合，如

水与乳合，須合而为一。

བསྐྱེ་བྱ། (注同上)

བསྐྱེག་དགོས། མེ་མིང་བསྐྱེག་པར་བྱ་བ་དང་བསྐྱེག་
དགོས་ཉ་བྱ་དང་དོང་སང་མེ་ལ་བསྐྱེག་དགོས་པ་་་
ལ་མེ་ལ་ཀྱག་དགོས་པག་ལེབ་ཀྱག་དགོས་ཟེར་མང་
དུ་སྤྲང་། 須燒，現今在火中燒多說为 ྱག
如說 ྱག་ལེབ་ཀྱག་དགོས། (烤餅)。

བསྐྱེག་བྱ། (注同上)

བསྐྱེག་བྱ་སྤོབ་བྱེད། མེ་དང་མེ་ཉ། 得所燒
(藻)。1. 火。2. 火神。

བསྐྱེག་ཇས། ལམ་མིང་མར་ཁྱུ་ཉིལ་དུར་པ་སོགས་
སྐྱེན་སྐྱེག་གི་ཇས་ལའང་། 1. 燃燒物。2. 木条，
酥油，芝麻，茅草等护摩(佛)用物。

བསྐྱེག་བྲ། སྐྱེག་ཟ་མེ་དང་མེ་ཉ་ལའང་སྤྲང་།

燒食(藻)。即 ྐྱེག་བྲ། 1. 火。2. 火神，

བསྐྱེག་ས་པ། མེ་ལ་བསྐྱེག་ས་ཟིན་པ། 已燒。

བསྐྱེག་ས་ཅི། ལྷུ་མ་ཅི་ཡུན་རིང་དུ་བསྐྱོལ་ཏི་བསྐྱེར་
པའི་ཅི་ལ་ཟེར་དགོས་ཀྱང་དོང་སང་ཀྱག་ཅི་ཟེར་་་
སྤྲང་། 熬过的油，現今叫 ྱག་ཅི། 熟桐油。

བསྐྱེལ་བ། ཡུན་རིང་དུ་ཉར་ཆགས་པའམ་བསྐྱེལ་
པར་བྱ་བ་དང་རིང་བསྐྱེལ་ཉ་བྱ། 保持，长久保
存，如：རིང་བསྐྱེལ། (舍利子之名，有长久
保存之义)

བསྐྱེལ་བྱ། ཡུན་རིང་དུ་ཉར་ཆགས་པའམ་བསྐྱེལ་
པར་བྱ་བ། 所保持，长久保存者。

བསྐྱེས་པ། རྩ་དང་འོ་ས་གཅིག་དུ་བསྐྱེས་ཟིན་པ་
དང་འདྲིས་པར་བྱས་པ། 融合，如水乳融合为
一，已混合。

བསྐྱོ་ཁང་། ལུས་དང་སྐྱ་མཉེ་དང་བྲིལ་ཕྱིར་སྐྱོན་དང་
མའི་རིག་བྱ་ལ་ལ་བསྐྱོན་པ་སྟེ། ལུས་བསྐྱོ་བར་
བྱ་ཞིང་རྒྱལ་ནག་འཕྲོན་པར་བྱེད་པའི་ཆད་སྐྱངས་
ཡོད་པའི་ཁང་པའོ། ། 暖室，浴室，設沐浴，
按摩，擦拭，臥具，烤火等五事，并有热气
，使身体发暖出汗之房屋。【增】=བྱ་ཁང་།
厨房，烤面包房。〔达〕

བསྐྱོ་གང་། （注同上）【增】炕。〔四〕

བསྐྱོ་དགོས། ཆ་བོར་བསྐྱོ་དགོས་ཏུ། 須烤，須
烤热。

བསྐྱོ་བྱ། ཆ་བོར་བསྐྱོ་བར་བྱ། 所烤，当烤热。

བསྐྱོས་པ། ཆ་བོར་བསྐྱོས་ཟིན་པ། 已烤，已烤热。

བསྐྱང་། སྦྱང་མོ་བསྐྱང་ཏུ་བྱ་དང་ཡང་བསྐྱང་དགོས།
1. 乞求，如乞討。2. 站起。

བསྐྱང་དགོས། ཡར་བསྐྱང་བར་བྱ་བའམ་ཡར་ལོང་
བར་བྱ་དགོས་ཏུ། 当起来，須站起来。

བསྐྱང་བྱ། （注同上）

བསྐྱངས་པ། ཡར་བསྐྱངས་ཟིན་པ་དང་སྦྱང་མོ་
བསྐྱངས་པ་ལའང་། 1. 已立起来。2. 已乞討。

བསྐྱད་ནས། སྦྱོན་གཞུག་ནས། 坏了，有了过失，
掺上假了。

བསྐྱད་པ། ཆང་གིས་ཀྱང་པའམ་ཉམས་པ་ཏུ་བྱ་ཉོན་
མོངས་ལུན་པས་བསྐྱད་པར་བྱ། 败坏，如酒所败
坏，或被烦恼黑暗所染。

【增】以劣等金属搀于金银。〔达〕

བསྐྱད་བྱ། （原注同上）所败坏。

བསྐྱན་པ། འབྲེལ་ཆུང་ལས་ཉན་ཐོས་དང་དེའི་ཕྱོགས་
སུ་བསྐྱན་པ་ཞེས་དེའི་ཕྱོགས་སུ་གཏོགས་པ་ཟེར་བ་
དང་ཡང་སྐྱར་བའི་དོན་དུ་ཟེར་བ་དང་ཉན་པ་་་་
བསྐྱན་པ་ཏུ་བྱའམ་སྟེ། 1. 加入，略注中說：
ཉན་ཐོས་དང་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱན་པ། 即包括于
彼类之义。2. 連合义，如补綴衣服。

བསྐྱན་བྱ། （原注同上）所加入。

བསྐྱབ་ལན། དགེ་སྦྱང་། 具学(藻)。比丘(佛)。

བསྐྱབ་པ་བྱལ་བ། རྒྱལ་བྱིས་པ་འཆལ་བ། 破学
(佛)，毀犯所受的戒。

བསྐྱབ་པ་བྱལ། རྒྱལ་བ་བྱལ་བ། 舍戒，弃舍所
受的戒。

བསྐྱབ་པ་གསུམ། རྒྱལ་བྱིས་པ་དང་དྲིང་ངེ་འཛིན་
དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་མོ། ། 三学(佛)：
戒，定，慧三学。

བསྐྱབ་བྱ། དེག་པ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་དང་དགེ་ལན་
བྱིས་བསྐྱབ་བྱ་གནང་བ་ཡོན་ཏན་སྦྱོབ་ཏུ་འཇུག་པ།
1. 所学，所学的学問。2. 师长所教，使学学問。
【增】应当学习的，教法，教規，教誡。〔达〕
1. 教。2. 訓。〔四〕

བསྐྱབ་ཆོག། （原注同上）訓詞。

བསྐྱབ་ཤེས་ཅན། ཤེས་རབ་ཅན། 有学識，有智慧。

བསྐྱབས་པ། བསྐྱབ་པ་སྦྱོབ་གཏོར་བསྐྱབས་པ། 已
学，已求学。

བསྐྱུ་བྱ། རྒྱུ་བྱིས་བསྐྱུ་བར་བྱ། 所欺誑。

བསྐྱུས་པ། རྒྱུ་བྱིས་བསྐྱུས་ཟིན་པ། 已欺誑，已
用妄語欺誑。

ད་མོ་བ། རིམ་པ། 懂得，了解，知道。

ད་ཅང་། རིན་ཏུ་འཇམ་རབ་ཏུ་ཉམ་བུ། 太，很，甚，
极。

ད་ཅང་ཐལ་བ། རིན་ཏུ་འདས་ཐལ་ཐེན་པ། 太过。

ད་བཟུང་། ད་ཞེས་པའི་སྒྲ་བཟུང་བ། 嘘气，出
“哈”的声音。

ད་ལེ་རྩོ་ལེ། དབ་རྩོབ། 急吃，争食。

ད་མ་གོ། མ་ཤེས་པ། 不知道，未晓得。

ད་མིང་ཅན། དབང་ཡུག་ཆེན་པོ། 有诃名(藻)。
大自在(天神名)。

ད་རི། [梵] མེང་གེའམ་འཕྱོག་ཕྱེད། 狮子。
[增] 鸚鵡。[达]

ད་རི་ཏ་ཀ། མ་རུ་ར། 沉香。

[增] 蔬菜。[达]

ད་རི་རྩ་ཅན། བརྒྱ་སྒྲིབ། 诃梨馬者(藻)。
帝釋(天神名)。

ད་རི་ཇ། [梵] རི་དྲགས་སྒྲིབ། 野兽。

ད་རི་ཅན་དན། ཅན་དན་དཀར་པོ་འཇམ་འཕྱོག་ཕྱེད་
ཅན་དན་དང་ལྷའི་ལྷོན་གྱིང་ཡང་ཟེར། 1.诃梨梅
树。2.天上的树。

ད་རི་རྩོ་རི། (未詳)

ད་རེ་མོང་བ། ཅེ་རེ་མོང་བ་ཉམ་བུ། 盲，如睜
眼瞎。

ད་ལ། བོང་ངའམ་ནག་པོ། 1.烏头(药名)。

2.黑色。[增] 或作 ད་ལ་ད་ལ། 1.毒药。

2.观世音菩薩在密教中的相。[达]

ད་ལ་གནས། ཆོགས་བདག་ 毗那夜迦(天神名)。

ད་ལྷ་དྲ་ལྷ། [梵] ལྷ་པོ་རམ་གཞིགས། 观世音
(菩薩名)。

ད་ལམ། ལམ་ཆེར་ཆེ་མོང་ཅམ། 大約，大概。

[增] 1.仅仅，才。2.尚可。[达]

ད་ལས་པ། (原注缺) 惊讶，惊奇。

[增] = ལ་མཆན་པ། [达]

ད་ལུ། [蒙] ལུ་མ་གྱི་པགས་པ་སྐྱེད། 水
獺皮。

ད་ལིག། [汉] རྩོ་ལིག་ 滑石(药名)。

ད་མག། མི་རིགས་ལིག་ 哈薩克族。

ད་ད། གད་མོ་བགད་པའི་སྒྲ། 哈哈，大笑声。

ད་ད་སྒྲིག་ བྱ་བཞད་ཀྱི་མིང་། 鴻雁，天鵝。

ད་ད་ཉེ་ཉེ། བཞད་གད། 哈哈嘿嘿，笑声。

ད། གོས་ཀྱི་ཕྱེ་བྱག་ 領子。

ད་ཤང་། [汉] རབ་བྱུང་ངམ་སྐྱ་པའི་ལྷ་ནག་
ཤང། 和尚，出家人。

དགས། བྱ་རམ་གྱི་བུ་བའི་བྱ་མ་དོག་པོར་མ་བྱས་
པ་ནི་དགས་ཟེར། 沙糖。

[增] 或是加糖药物，如菱形。[达]

ཏམ་བཏབ་པ། དབྱགས་བཏབས་དབྱགས་འབྱིན་

པའས་དབྱགས་འཛངས་པ་ཉི་ཤུ། 吹气，如出息入息。

ཏམ་འདེབས། (注同上)

ཏམ་པ། (注同上) 【增】1. 頓挫。2. 疑慮。

3. 懸隔，齟齬。4. 錯誤。〔達〕

ཏི་ཀ། (未詳)

ཏི་ཀུ་ལ། (未詳)

ཏི་ཏི། གད་མོ་ཏི་ཏི་ཟླ། 嘿嘿笑声。

【增】1. 不愉快的笑声，或忿怒的笑声。

2. (秘密語) = གསེད་པའི་ཏྲི་མོ། 〔達〕

ཏིག་ ཅིག་གས་ཏིག་ཅེས་པའི་ཟླ། 向上提气声，

亦作 ཅིག་【增】或作 ཏིག་ཀ། 1. 发抖的動作。2. 嗚咽的聲音。3. 修頗瓦法(佛)時提識上升的聲音。〔達〕

ཏུ་ཟླ། ཏུ་ཞེས་པའི་ཟླ། 呵气声。

ཏུ་ཏུ་མི་བྱ། ཟས་ཟ་བའི་ཆོ་ཏུ་ཏུ་ཞེས་མི་བྱ། 不呵气食(佛)，吃飯時不得呵气而食。

ཏྲུ་ལྷོག་པ། ཏྲུག་པ་ལའང་། 吽鳴(藻)。鼻。

ཏྲུ་གཅིག་ཏུ་དྲིལ། ཅིན་པའས་དེས་པ་གཅིག་ཏུ་དྲིལ་བའས་བསྐྱེལ་བ། 总为一吽(佛)，決定，总归为一。

ཏུང། (原注缺) 叹息声。

ཏུབ་གང་། ཁ་གང་ཏུབ་གཅིག་ 一口，一吸。

(同) ཏུབ་གཅིག་

ཏུབ་ཀྱིས། ཁ་ཏུབ་ཀྱིས་འདྲིན་པ། 吸，抽气。

ཏུབ་གཅིག་ ཁ་གང་ཏུབ་གཅིག་ 一口，一吸。

(同) ཏུབ་གང་།

ཏུབ་བཏབ་པ། ཆང་མ་རག་ཏུབ་འདེབས་ཏི་

འཐུངས་པ་ཉི་ཤུ། 已喝。

ཏུབ་འདེབས། (原注同上) 喝。

ཏུར་སྐྱེད་པོ། འབད་ཚུལ་ཆེན་པོ། 努力，奋勇。

ཏུར་ཐག་པ། (注同上)

【增】迅速，立刻，急切。〔達〕

ཏུར་པོ། (注同上)

【增】1. 活潑，灵巧。2. 火性的，急躁的，易冲动的(拉达克語)。〔達〕1. 从容。2. 勇健。3. 立刻作完。〔四〕

ཏུར་བག་ཅན། འབད་ཚུལ་ཅན། 勤謹者，发奋努力者。

ཏུར་རེ་ལྟ་བ། ཅེ་རེའས་ཅེར་རེ་ལྟ་བ་ཉི་ཤུ། 注視，凝視。

ཏུར་ལེན་པ། ཁས་ལེན་པ་ཉི་ཤུ། 承受，允諾。

ཏུས་ཏུས། ཁ་ཆེའས་ཁ་ཆེའི་ཆོས་པ། 回回，回教徒。

ཏི། (原注缺) 呼声。【增】区别。〔高〕

ཏི་དུ། (未詳)

ཏི་བག་མེད་པ། ཐུད་པར་མེད་པ། 沒有区别，无差別。

ཏི་བཟྱ། 〔梵〕དབལ་ལྷན་ཁག་འཐུང་དང་ཁོ་བོ་སྐྱེ་དང་བའི་མཚོག་དང་ཀྱེ་ནི་ཆེ་ལའང་། 1. 飲血(本尊名)。2. 忿怒明王。3. 胜乐(本尊名)。4. 喜金剛(本尊名)。

(同) ཏི་རུ་ཀ།

ཏི་མ། 〔梵〕གསེད་དང་ཅམ་པ་ཀ། 1. 金子。

2. 瞻波迦花，木兰花。

ཏི་མ་ཕུ་དུ། 〔梵〕པོ་མ་ཕུ་དུ། 瞻部洲(佛)。

རྟ་རྩ་ཀ། 【梵】དཔལ་ལྷན་ཁྲག་འཐུང་དང་ཁོ་
པོ་ཁྱི་དང་བའི་མཚན་དང་གྱེ་རྩ་རྩེ་ལའང་། 黑
如迦。1. 飲血(本尊名)。2. 忿怒明王。3. 胜
乐(本尊名)。4. 喜金剛(本尊名)。
(同) རྟ་བཤ།

རྟ་རམ་པ། ཚལ་མ་བདག་ 毗那夜迦(天神名)。

རྟ་རྟ། བཞུད་གད་གྱི་ཁྱ་རྟ་རྟ་རྟ་རྟ། 吓吓，笑声。

【增】无意識的笑声。【达】

རྟ་རྩ། (原注缺) 印度。

རྟ་ལ་གེ། བགས་པའི་བྱེ་བྲག་ 皮子之一种。

རྟ་ཐོག་བྱ། 【蒙】འཕགས་པ། 呼吐克图，圣者。

རྟ་བུ་གཏོར། སེམས་ཐོར་བ། 失神，昏絕。

(同) རྟ་ཐོར།

རྟ་བུ་རྩ། (未詳)

རྟ་བུ་ཐོར། སེམས་ཐོར་བ། 失神，昏絕。

(同) རྟ་བུ་གཏོར།

རྟ་བུ་ལེན། 【汉】(原注缺) 黃連，胡連(药名)。

རྟ་ན་ན། འབྲི་གཡག་སོགས་དུང་འབྲོ་འི་ན་ཚ།

牛瘟，牦牛等牲畜所患的病。

རྟ་མ་གཤིང་། སྤྱིན་སྤྱིན་གཤིང་། 护摩木(佛)，燒
施用的柴。

རྟ་ར། སོག་པོ་དང་འབྲོག་པ་དང་རྩ་ཁྱི་(དང་)།

1. 蒙古人。2. 游牧人。3. 土耳其。

【增】青海土族。【本】

རྟ་ར་ཁྲུང་། རྩ་གསུམ་ཁྲུང་བ། 孔洞，三角穴。

རྟ་ར་ཁྲོང་། བར་བར་དུ་ས་སྤོང་ལུས་པ། 破口，
中間所留空地。

རྟ་ར་གོས། སོག་པོ་ལུལ་ནས་བྱང་བའི་གོས་ཆེན།

蒙古地方所产之綢緞。

རྟ་ར་རྩང་། རྟ་ར་ལུལ་ནས་བྱང་བའི་རྩང་། 蒙古地
方所出之銅杯子。

རྟ་ར་འབྲ། ཆེན་པོ་འི་བགས་པའི་ཁྱ་ལྷུང་བྱེད་

མངག་གཞུག་པ། 稅吏，稅務員。【增】1. 象
韃靼人。2. 沒收，抄沒，充公。【达】

རྟ་ར་འབྲ་རྩོམ་བྲག་ (未詳)

རྟ་ར་འབྲ་འབབ། (原注缺) 【增】沒收，充公。

【达】(达作 རྟ་ར་འབྲ་བབས་བ་)

རྟ་ར་བ་དགར་པོ། (原注缺)

【增】鷹的一种。【达】

རྟ་ར་ཁྱི། ཐོད་ལུལ་བྱང་ཕྱོགས་རྟ་ར་གྱི་ཁྱི་ཁྲབ་དཔོན་
པོ་ལའང་། 西藏北部 རྟ་ར་ 地之总管。

རྟ་ར་ཟླ་དང་པོ་གཉིས་པ་སོགས། (原注缺)

阴历正月二月等。

རྟ་ལ། (原注缺)

【增】弄松土壤。【达】(达作 རྟ་ལ་བ་)

རྟ་ལ་སྤྱོད། འཆལ་སྤྱོད། 浪漫行为，犯戒行为。

རྟ་ག་རྟ་ག་ (原注缺) 粗涩，不细致。

【增】1. 骨立。2. 狠硬。【四】

རྟ་གས་པ། (未詳)

རྟ་ང་རྟ་ང་། རྟ་ང་པོ་འཇམ་རྟ་ང་། 单身，单独。

རྟ་ངས། རངས། 松，粗。

རྟ་ལ་བ། ན་བཟའ་རལ་བ་ཉླ་བ། 破烂，如衣服
襤褸。(同) རྟ་ལ་རྟ་ལ།

རྟ་ལ་པོ། (原注缺) 【增】1. 潦草。2. 粗糙。【四】

(四作 རྟ་ལ་པོ་) 蓬松，松散。【本】

རྟ་ལ་རྟ་ལ། ན་བཟའ་རལ་བ་ཉླ་བ། 破烂，如衣

服襁褓。(同) ཅལ་བ།

ཅལ་རྒྱལ། (原注缺) 破烂, 破破烂烂。

ཅལ་རྒྱལ། (原注缺) 破烂。

【增】1. 瑣瑣气气。2. 零散。〔四〕

ཅིག (原注缺) 【增】凝視, 諦視。〔法〕

ཅིག་ཅིག་མིག་ཅིག་ཅིག་ཉ་ཚལ། 凝視, 注目,
眼睛注意看的样子。

ཅིང་བ། (未詳)

ཅིབ་གིས། ལྷན་བཤམ་སྐད་ཅིག་ཅམ་གྱིས། 喘
息, 快, 一刹那。

ཅིབ་ཅམ་གྱིས། (注同上)

ཅིལ་པོ། རིལ་པོའམ་ཐམས་ཅད། 整个儿, 全体,
全部, 一切。【增】1. 圆, 球形。2. 稠密。〔达〕

ཅིལ་རྒྱལ། རིལ་རིལ་དང་རྒྱལ་རྒྱལ་ན་བ་ལའང།

1. 圆圓的, 球形。2. 疼痛。

ཅུག་ཅུག་ཅུག་ཅུག་སོགས་སྒྲ་ཅམ། 一种声音。

【增】1. 毛略薄。2. 物碎小。〔四〕

ཅུམ་ཅུམ། (注同上)

ཅུཅུ་ཡན་ཚད། (未詳)

ཅུལ་བ། ཅུལ་བའམ་སྒྲུལ་བ། 腐烂, 腐臭。

【增】或 ཅུལ་པོ། 破碎的, 破烂的, 襁褓
的。〔达〕稀烂, 破。〔四〕

ཅུལ་པོ། ཅིང་བར་གྱུར་པའམ་གོས་ཅིང་བ་ཉ་བ།

破旧, 旧了, 如旧衣。【增】= ཅུལ་བ། 〔达〕

ཅུལ་རྒྱལ། (注同上)

ཅིང་པོ། རྒྱལ་རིངས་པོ་གྲག་གྲག་མེད་པའམ་རྒྱང་བ་

ལའང། 1. 强硬, 如强项, 不肯低头。2. 孤
单, 单独。

ཅིང་ཅིང་། (注同上)

ཅིངས་བ། རིངས་བ། 1. 僵硬。2. 单独。

ཅིམ་བ། མྱངས་པམ་ཅིམ་པ་མཐེག་པར་གྱུར་བ་

ཉ་བ། 肿胀, 由肿而坚硬。

ཅིམ་པོ། (原注缺) 肿的。

ཅིམ་མ་ན། ན་བའི་བྱེ་བྲག་ 肿痛, 脹得痛。

ཅིམ་མེད། རྒྱུན་མེད་པ་ཉ་བ། 无病, 无毛病。

ཅིག་ཅམ། མེ་ལ་བསྐྱེགས་པ་ཅམ་དང་མེར་པོར་ཅིག་

ཅིག་ཅམ། 1. 在火中略燒。2. 微黃。

ལྷ། ཡོན་གནས་ཐེང་བ་དང་ཡང་ན་མཚོ་རྒྱུ་ལས་

སྤྱིར་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་ལྷ་དང་རྒྱུ་བའི་ལྷ་དང་ནམ་

པར་དག་པའི་ལྷ་དང་གསུམ་ནི་རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་

ཆེན་རིས་བཞི་ལྷ་ལ་སོགས་པ་ནམས་དང་རྒྱན་དུ་

ཞུགས་པ་ནས་སངས་རྒྱལ་གྱི་བར་དེ་དག་རྟེན་གྱི་

རིམ་བཞིན་ནོ། 天(佛), 神, 功德处(尊

敬供养的对象, 如国王、高僧、神、佛等),
如律疏說: 总之有三种天, 一. 世間天, 如
国王; 二. 生天, 如四大王众天神等; 三. 清
淨天, 如預流果, 乃至佛等圣人。

【增】1. 小痘疮。2. 膝盖。〔高〕

ལྷ་ཀྱན་སྦྱོང། རི་མ། 遍行天(藻)。太阳。

ལྷ་སྦྱིས། བཅུ་ཤར་མ་ལའང། 天生(藻)。星宿
(二十八宿之一)。

ལྷ་ཁང་། (原注缺) 庙, 佛堂, 神龕。

ལྷ་འཁྲུ་བ། ལྷ་འཁྲུ་ཐོག་གསལ་ཁོང་ཁོས་པ། 神

发怒。(同) ལྷ་བསྐྱེལ་བ།

ལྷ་གོས། ལྷ་འོས་ཆེན། 天衣, 天神用的綢緞。

【增】= ལྷ་རྩམ་ 或 ལྷ་རིག་ 随同信件附送

ཏྲ་མིན་ཁྲག སྒྲིག་པ། 非天血（藻）。蒜。

ལྷ་མིན་དག་པོ། ལྷ་དང་ཁྱེད་འཇུག་ལའང་། 非
天敌（藻）。1.天神。2.遍入（天神名）。

ལྷ་མིན་འཛེམས། བྱ་འཇུག་ 降伏非天(藻)。
遍入(天神名)。(同) ལྷ་མོ་དགའ་བྱེད།

ལྷ་མིན་ཉིང་ཁ། ཆང་ཨ་རག 非天精华
(藥)。酒。

ལྷ་མིན་པ་དག་པོ། བཟང་པ་མངས། 非天主
(藻)。金曜。(同) ལྷ་མིན་ལྷ་མ།

ལྷ་མིན་བྱ། མཚལ་དཀར་དམར་ཚོན། 非天子
(藻)。1. 銀硃。2. 輕粉。

金曜。(同) ལྷ་མིན་པདཀ་པོ།

ལྷ་མིག་མོ། རབ་ཞིག་ལའང་། 非天女 (藻)。
一种粮食。

ལྷ་མེན་ལྷ། ལུ་ལྷའི་མིང། 非天之神（藥）。
水神。

ལྷ་མེད་རྒྱན་པ། སངས་རྒྱལ། 天人师(藻)。佛。

【增】公主，貴婦。〔达〕（同）ཉུ་ཡི་ཡུ་མོ།

ལྷ་མོ་དགའ་བྱེད། རྒྱལ་འཇུག ཡིན་པ་ལྟར་ 使天女喜
(蔭)。遍入(天神名)。(同) ལྷ་མོ་འཇུག་པ།

ཏྲ་མ་ཐུ་རྒྱུ། (原注缺) 摩耶天女。

ལྷ་མོ་རྒྱལ་མོ། ལྷ་མུ་ལའང་། 大天女 (藻)。
郎摩天女。

ཐུ་མོ་ད། རལུ་ཞིག་ 天女馬，一種虫。

ལྷ་མོ་ཁྱ་སྒྲུང་། དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོའི་བཅུན་མོ།
 郎摩天女，大自在（天神名）之妃。

ལྷ་བཙུན། (原注缺) 天尊, 天王 (西藏藏王等之称呼)。

ལྟ་ཅིན། ལྟ་རྒྱལ་ས་ཅིན་ཅིང་རོལ་པའི་གནས་ནས་
ལཔའི་མིང་། 天戏（藻）。天神游戏处，
天空。（同）ལྟ་ལས།

ལྷ་ཙཱ་འི་པོ། བསམ་གཏན་བཞི་པའི། 长寿天
(佛)，第四净虑(佛)之无想天。

ལྷ་སའོམས། ལྷ་སའོམས་ནི་སྐར་མ་བཞི་ལྟེ་དབྱིབས་
ནི་ཁྱེད་པོ་ཆེནི་མགོ་དང་སྐྱ་ཉྱ། 房宿（二十
八宿之一），房宿有四星，形如象头及鼻。

ལྷ་ཁྱེད་། ལྷ་ཁྱེད་། 天池 (藻)。池塘。
(同) ལྷ་ཁྱེད་ལོ་སྐྱོད་།

ལྷ་ཞེས། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 天口 (藻)。1. 火。
2. 火神。

མྱ་ལོ། (原注缺) 【增】 = བཏང་མྱིལ། 雪滴，
冰滴(密語)。〔达〕 [下。

ལྷ་ཁྱེད། ལྷ་ས་དང་ཕྱི་ཁྱེད་གཉིས། 拉薩与达賴山

ལྷ་བཟོ་བ། (原注缺) 画匠, 塑匠, 画佛象者,
造佛象的工人。

𐎲𐎠𐎼𐎿 | (原注缺) 天的, 神的。

恒河(印度四大河之一)。(同) ལྷ་ཆུ་པོ། I.

ལྷའི་གྲང་། ལྷའི་ཡུལ། 天城，天国。

ལྷ་ཁི་ཀྲལ་པོ། བཀུ་ལྷན་ཀོ་རུ་མི་ཀམ། 天王(蘇)。
帝釋(天神名)。(同) ལྷ་ཁི་ཏ་ཅན། ལྷ་ཁི་
བཤལ་པོ། ལྷ་ཁི་ཤལ་པོ།

ལྷ་འི་སྒྲོན་མེ། མིག་ལའང་། 1.神灯。2.眼。

ལྷ་རི་རྩ་ཅན། བརྒྱ་ཐུན་གྱི་འཁྱུར་ལོ་གཤམ། 天鼓者
(藻)。帝釋(天神名)。(同) ལྷ་རི་རྩ་ལ་པོ།
ལྷ་རི་བདག་པོ། ལྷ་རི་དབང་པོ།
ལྷ་རི་རྩ་པོ། I. ལྷ་པོ་གསུམ་པོ་ལྷ་རི་མིང་། 神河(藻)。
恒河(印度四大河之一)。(同) ལྷ་རི་རྩ་པོ་ལ།
II. ལྷ་མ་ལའི་མིང་ལའང་། 虚空, 天空。
(同) ལྷ་རི་རྩ་པོ་ལ།
ལྷ་རི་འཇིག་རྟེན། ལྷ་རི་ཡུལ། 天神世界, 天国。
(同) ལྷ་རི་ལྷ་པོ།
ལྷ་རི་དབང་པོ། (原注缺) 神仙。
ལྷ་རི་བདག་པོ། བརྒྱ་ཐུན་གྱི་འཁྱུར་ལོ་གཤམ། 天主
(藻)。帝釋(天神名)。
(同) ལྷ་རི་རྩ་ལ་པོ། ལྷ་རི་རྩ་ཅན། ལྷ་རི་དབང་པོ།
ལྷ་རི་གནས། རི་རབ་ལྷ་པོ་ལའང་། 1. 天神的
住处。2. 須弥山。
ལྷ་རི་བུ་ལྷ་པོ། བུ་དང་དགའ་རབ་དབང་པོ་ལྷ་
མིང་འདྲ་བའི་ལྷ་རི་ལྷ་པོ་ལའང་། 天魔(佛), 极喜
自在魔, 欲天(爱神)之子。
ལྷ་རི་ལྷ་པོ། ལྷ་མ་ལའི་མིང་ལྷ་པོ་ལའང་།
ལྷ་རི་ལྷ་པོ། 天神之师(藻)。木曜, 亦名“天主”。
(同) ལྷ་རི་ལྷ་པོ།
ལྷ་རི་དབང་པོ། བརྒྱ་ཐུན་གྱི་འཁྱུར་ལོ་གཤམ། 天王
(藻)。帝釋(天神名)。
(同) ལྷ་རི་རྩ་ལ་པོ། ལྷ་རི་རྩ་ཅན། ལྷ་རི་བདག་པོ།
ལྷ་རི་དམག་དཔོན། དབང་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་
ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 天界將軍, 大自在(天神名)
之少子, 六面童子(天神名)。
ལྷ་རི་བུ་ལྷ་པོ། བརྒྱ་ཐུན་གྱི་འཁྱུར་ལོ་གཤམ། 天神之后,

帝釋(天神名)之妃。
【增】干闥婆的妻子。〔达〕
ལྷ་རི་རྩ་ཅན། ལྷ་རི་རྩ་ཅན། 天之彩画(藻)。
虹。
ལྷ་རི་རྩ་པོ། ལྷ་མ་ལའི་མིང་ལའང་། 1. 天
池。2. 虚空, 天空。(同) ལྷ་རི་རྩ་པོ་II。
ལྷ་རི་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 天中天(藻)。
釋迦牟尼佛。(同) ལྷ་རི་ལྷ་པོ།
ལྷ་རི་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 1. 神树。2. 柏树。
ལྷ་རི་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ།
ལྷ་པོ། 天神之师(藻)。木曜, 亦名“天主”。
(同) ལྷ་རི་ལྷ་པོ།
ལྷ་རི་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 天中天(藻)。釋迦牟
尼佛。(同) ལྷ་རི་ལྷ་པོ།
ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 1. 天
神的脚。2. 恒河(印度四大河之一)。
(同) ལྷ་པོ་ལྷ་པོ།
ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 天城, 天界。
(同) ལྷ་པོ་ལྷ་པོ།
ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ།
ལྷ་པོ། 天王(藻)。1. 帝釋(天神名)。
2. 木曜。(同) ལྷ་པོ་ལྷ་པོ།
ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 天界之語文
學者(藻)。木曜。(同) ལྷ་པོ་ལྷ་པོ།
ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 1. 天神的灯。2. 眼。
ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། ལྷ་པོ་ལྷ་པོ། 1. 神河
(藻)。2. 恒河(印度四大河之一)。
(同) ལྷ་པོ་ལྷ་པོ།

ལྷ་ཡི་འཇིག་རྟེན། ལྷ་ཡི་གནས། 天神世界，

天界，天神住处。(同) ལྷ་ཡི་ཁྱང་།

ལྷ་ཡི་བདག་པོ། བཀུ་སྤྱན་དང་གཟའ་ཕུར་བུ་

ལའང་། 天主(藻)。1.帝釋(天神名)。

2.木曜。(同) ལྷ་ཡི་ཀུལ་པོ།

ལྷ་ཡི་ནོར་བུ། དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་ལའང་། 1.天

神的摩尼宝。2.大自在(天神名)。

ལྷ་ཡི་བྱ་མོ། ལྷ་སྤྱོད་ལའང་། 1.天女。2.鄯摩

天女。(同) ལྷ་མོ།

ལྷ་ཡི་མེ་དྲོག་ ལི་ཤི་ལའང་། 1.天神的花。

2.丁香。

ལྷ་ཡི་ཚོན་རིས། འཇའ་ཚོན། 天之彩画(藻)。

虹。(同) ལྷ་ཀུལ་མཚོན་ཆ།

ལྷ་ཡི་ཡང་ལྷ། རྒྱུ་ཕུབ་པ། 天中天(藻)。

釋迦牟尼。(同) ལྷ་ཡི་ལྷ།

ལྷ་ཡི་ཤིང་། རྒྱལ་པ་ལའང་། 1.天树，神树。

2.柏树。【增】1.喜馬拉雅山所产的杉树。

2.杜松。〔达〕

ལྷ་ཡི་སྒྲོབ་དཔོན། གཟའ་ཕུར་བུ། 天界之教

师(藻)。木曜。(同) ལྷ་ཡི་སྤྱ་གཞུང་།

ལྷ་ཡི་ལྷ། རྒྱུ་ཕུབ་པ། 天中天(藻)。釋迦

牟尼。(同) ལྷ་ཡི་ཡང་ལྷ།

ལྷ་ཡིས་འཚོ་བ། དཀོན་གཉེར། 借神生活(藻)。

管庙者。【增】=སྤྱ་གཉེར་ 或 ལྷ་གཉེར། 寺

庙中照佛象的僧人。〔达〕

ལྷ་རས། ལྷ་འོས་ཆེན། 天衣，天神用的綢緞。

(同) ལྷ་ཤོས།

ལྷ་རི་གུང་ཤོ། (未詳)

ལྷ་རིས། (原注缺) 神象，神画。

ལྷ་རུ། རུས་ཆོགས་ལྷ་བའི་རུས་འགོ་འི་ཕྱོ་མོའས།

軟骨尖，骨节处軟骨之頂端。

【增】=ལྷ་ལ་ 或 ལྷ་ར། 〔达〕

ལྷ་རུ་ཅི། (注同上)

ལྷ་ལ་རྟེན། མེ་དང་མེ་ལྷ་ལའང་། 打神(藻)。

1.火。2.火神。

ལྷ་ལ་སྤང་། ལྷ་མ་ཡིན། 嫉天(藻)。非天，

阿修罗(佛)。

ལྷ་ལ་སྦྱང་པོ། (注同上) 毀誉天(藻)。

ལྷ་ལས། ལྷ་ནམས་ཅེན་ཅིང་རོལ་བའི་གནས་ནས་

མཁའི་མིང་། 天路(藻)。天空。【增】=

ལུགས་སྒྲུལ། 风俗，习惯。〔达〕(同) ལྷ་ཅེན།

ལྷ་ལས་སྤྱེས། ལྷ་སྤྱི། 天生(藻)。天神。

ལྷ་ལས་ཀན་པ། ཆངས་པ་དང་ལྷ་མ་ཡིན་ལའང་།

比天老(藻)。1.大梵(天神名)。2.非天，

阿修罗(佛)。

ལྷ་ཤིང་། (原注缺) 【增】 还愿神桿。〔四〕

ལྷ་བཤོས། (原注缺) 供神的食物。

ལྷ་ས། བོད་ལུལ་གྲོང་ཁྱིམ་ཆེན་པོ། 拉薩。

(同) ལྷ་ལྷ་II。

ལྷ་སྐུས། རིགས་མཐོ་བོའི་སྐུས་ལའང་། 1.王子。

2.贵族之子。

ལྷ་སྤྱན། གནོད་བྱེད་གནོད་བགོགས་ལའང་། 1.神

鬼。2.作損害之魔鬼。

ལྷ་སྤྱང་། (原注缺)

【增】 护卫神，护法神。〔达〕

ལྷ་གསོལ། ལྷ་ཁྱེ་བའམ་དགའ་སྟོན། 供神，敬神。【增】1.西藏东南的城市。2.对土地神的神祇和供养。【达】

ལྷ་བསངས། (原注缺) 熏烟(西藏人在山上烧柏枝熏天)。【增】对神熏香。【达】

ལྷ་གཤོ། (原注缺) 【增】火起声。【四】

ལྷ་བཅས། ལྷ་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྷ་མ་དང་བཅས་པ་ཞེས་པ་ཏྲ་བ། 有余(佛)，如说：“有余苦蕴”。

ལྷ་མཐོང་། ལྷ་པ་རྟེ་བྱང་པར་དུ་མཐོང་བས་ན་ལྷ་མཐོང་ཞེས་བྱ་བ་དང་ཚས་རབ་དུ་ནས་པར་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ལ་ལྷ་མཐོང་དུ་གསུངས་པ་ལང་ན་ཞི་གནས་ལས་ལྷ་པས་ནའོ། 观，毗婆舍那(佛)。1.殊胜见解。2.择法的智慧。3.胜过寂止。

ལྷ་གནས། ལྷ་ཤོན་ལའང་། 加行(佛)，预备。

ལྷ་པ། གཟའ་ལྷ་པ་དང་བྱང་པར་དུ་འཕགས་པ་ལའང་། 1.水曜，星期三。2.殊胜，优越。【增】1.更甚，超越。2.或作 ལྷ་གས་པ་ 等于 ལྷ་ང་། 风，冷风。【达】(【增】1.达无 པ་ 字) 增上(古译)。【本】

ལྷ་པའི་དབང་བྱུག་ འཁོར་ལོ་བསྐྱུར་བའི་ཀླུ་པོ། 增上自在(藻)。转轮圣王(佛)。【增】帝王。【达】

ལྷ་པའི་ཚུལ་ཁྱིམས་སོགས། ནང་པའི་ཚུལ་ཁྱིམས་དང་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་སྟོར། 增上戒(佛)等，佛教之戒、定、慧三学。

ལྷ་པར་དུ། ཕུལ་དུ་བྱུང་བར་རམ་བྱང་པར་དུ།

优越，殊胜，尤其。

ལྷ་ག་པོ། (原注缺) 多的，多余的。

ལྷ་ག་ས། དགེ་སྤྱོད་གི་ལྷ་དང་བ་ལྷ་ག་ས་བཅུ་གསུམ་ཟེར་བ་དང་ཟས་ཀྱི་ལྷ་ག་ས་ཏྲ་བ་ལའང་། 剩余的，其余，如比丘戒十三僧残罪，又如剩饭。

ལྷ་ག་ས་ཅན། མཐའ་ལས་པ་དང་ལྷ་འི་ཀླུ་པོ་མཐའ་ལས་དང་དགུན་སྤྱད་ལའང་། 1.无边。2.无边龙王。3.季冬。

ལྷ་ག་མེད་དུ། མ་ལུས་པར། 无余，完全。

ལྷ་ག་མཛོས། ཚད་སྤྱད་ལའང་། (未详)

ལྷ་ག་རོ། ཟས་པའི་ལྷ་ག་ས་སེལ་མ་ཏྲ་བ། 残余，如饭之残余。【增】渣子。【四】

ལྷ་ག་ལྷོག་པོ། ལྷ་མ་ལྷ་དང་ལྷ་ག་ལྷོག་པོ། 多余，有余。

ལྷ་གས་སྤང་། གྲང་ངར་རམ་གྲང་བའི་སྤང་། 寒时，正冷时。

ལྷ་གས་ངར། (原注同上) 严寒。

ལྷ་གས་ནས། མོང་ནས་དང་སླིབས་ནས། 去了，到了以后。

ལྷ་གས་པ། ལྷ་དང་ཕེབས་པ་ལའང་། 1.风。2.到，莅临。【增】1.行近，逼近。2.相遇，会晤。3.接近，邻接。4.冷风。【达】

ལྷ་ང་། (原注缺) 响亮，清楚，明显。

ལྷ་ང་གྲགས། རྟོན་སྒྲ་སྒྱུརི་མིང་། 声音，语声。

ལྷ་ང་སྒྲ། རྟོན་གསང་མཐོ་པོའས། 响亮声，声音高响。

ལྷ་ང་ངེ་བ། རོད་བྱ་བས་གར་གར་བའམ་རོད་ན་བར་གསལ་ལེ་བ་ཏྲ་བ། 閃爍，晃耀。

【增】清明，分明。【达】(达无 པ་ 字)

(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་

之一种。(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

病痛之一种。(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ (原注缺) 【增】1.插入, 窜改。2.掺杂, 掺假。〔达〕

ལྷ་མོ་ (原注缺) 无杂质, 纯净。

ལྷ་མོ་ (原注缺) 1.同, 偕, 俱, 结合。2.补。

ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་

字。【增】1.国务会议。2.会社, 团体。

3.用同一印章的同僚。4.=ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ [达]

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

晦日, 阴历三十日。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (注同上) 同居 (藻)。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (注同上) 共作 (藻)。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (原注缺) 助缘 (佛)。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

... 同行女 (藻)。新妇, 主妇。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

显然而住, 明显而住 (佛坐状)。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ནམ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་

དང་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་

ནམ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་

因为补钉多是方形。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

打补钉。

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ I. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

象声词, 如幡飘动的声音。

II. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ 1. 身体的一种形状, 扁平。2. 无意义的声音。【增】火焰忽起。〔四〕

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (注同上) 【增】1. 奢侈的装

饰。2. 不整飭的装束。〔达〕

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

光耀, 光辉照耀。【增】来回飘动。〔达〕

(达作 ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་)

ལྷ་མོ་ (原注缺) 靴, 鞋。(同) ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (未詳)

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (原注缺) 靴。

【增】旧靴。〔达〕 (同) ལྷོ་མ།

ལྷ་མ་སྒྲོ་གུ་ཅན། ལྷ་མ་ཕྱ་རིང་སྒྲོ་གུ་ཅན། 有扣
靴，长筒靴可結帶者。

ཏུམ་ལྷོ་ཤོ་པ། ཏུམ་ལྷོ་ཤོ་པ། 鞋带。

ལྷ་མ་པ། གྲུ་བཞིའི་མིང་དང་ལྷན་པ་ལའང་། 1.四
方形。2.补釘。

ལྷ་མ་བུ་གསེར། རྩིན་བུ་ཞིག ། 一种虫。

ལྷ་མ་འཕྲོལ། (原注缺) 棉鞋。

ལྷ་མ་གྲ་ག་ཅན། ལྷ་བུ་ག་ཡོད་པ། 有孔鞋。

ལྷ་མ་མེ་བ། རོད་ཀྱིས་ནམ་པར་བཟ་བ་ཏུ་བྱ།

灿烂，晃耀，光明照耀。

ལྷ་མ་མེ་ལྷན་ནི་ལྷང་དེ། (注同上)

ལྷ་མ་ཡུ་ཆད་པ། ཧའི་ཞེས་ཀྱི་ནག་སྒྲོ་། 短腰

靴，鞋。【增】有棉絨扣帶的鞋。〔达〕

(达无“了”字)

ལྷ་མ་རིམ་པ་གཅིག་པ། ལྷ་མ་མཐོལ་དོག་ཀྱང་

གཅིག་པ། 单底鞋。

ལྷ་མ་ས་ཀྱིས། (原注缺)

【增】一齐，全部，所有的事物。〔达〕

ལྷ་རྒྱུད་། ལྷ་བ་ཡིན། 瞋天(藻)。阿修罗
(佛)。

ཡུང་གྲོང་། (注同上) 毀天(藻)。

ལྷ་ས། I. 5. བཤམ་བ་ལང་ལྷ་ས་ལྷ་བུ། 栏，圈，
如牛圈。

II. ལྷ་ཡིས། 由神，以天。(ལྷ་'的第三轉声)

【增】1. = རྩུ་གཞན། 多种动物拥挤在一起的处所。2. 养畜栏。〔达〕 1. 局，厂。2. 猪羊圈。〔四〕 瓣。〔高〕

ལྷ་ས་པ་ཀླ་བ། རྒྱུ་ལྷ་ས་པ་ཀླ་བ་མེ། 天滿
(藻)。池塘，蓮花池。

ལྷ་མ་བཀོས། (注同上) 天掘 (藻)。

ལྟ་ས་བསྐྱོས། དབང་ཐང་སྒྲོན་ལས་ལྟ་ས་བསྐྱོན་པའོ།།

天命，謂權位由天所賜命。

ལྷ་མོ། (原注缺)天授, 提婆达多(印度人名)。

ལྷ་མ་མ། བུད་མེད་ཀྱི་སྐྱ་ལྷ་མ་མ་ལྷ་བ། 辨子。

【增】 1.編成的小帶，辮綫。2.枝編的細工*
艺品。3.麻花食物。4.繩。〔达〕

ལྷ་ས་ཅེན། ནམ་མཁའ་མིང་། 天戏 (藻)。天
空，虚空。

ཕྱིང་སྒྲན། བ་ཚ་ཞིག 肿硬，一种病。

ལྷོ་ཆད་པ། མཐའ་ལ་སྐྱེ་བའམ་མང་མིང་ལམ་
པ། 1.到底。2.紊乱消失。

ཕྱིང་ནན། (原注缺) 安定，鎮压。

ལྷིང་པོ་ལྟུག་ བཟླིང་པོ་ལྟུག་ 安定。

靜脉。

ལྷ་གཅིག་ ལུག་པ་རྒྱུ་པ་གཅིག་ལྷ་བྱ། 一块肉，
如一条羊腿。(同) ལྷ་རྩམ།

ལྷ་སྒྲིབ། ལྷ་སྒྲིབ་རྩམ་པའི་པར་ཆོག་པར་ལྷ་པའི་
 སྒྲིབ་གཅིག་ལཱང་། 1.骨节，关节。2.兽体的
 四分之一。（同）ལྷ་ཆོག་ཤ།

ལྷ་མ་གྲེངས། རུས་ཆོགས་ལྷ་མ་རྟེན་པ་ལྷ་བུ།
未得环节，未得到关节。

ལྷ་ཚོགས། ལྷ་ཀྱི་རྩ་པའི་བར་ཚོགས་དང་ལྷ་པའི་
 སྒྲིང་གཅིག་ལའང་། 1. 骨节，关节。2. 兽体的
 四分之一。（同）ལྷ་ཐག

ལྷན་ལྷན་པ། ལྷན་ལྷན། 承担，专作。

ལྷན་པ། ལྷན་པ་ཀློང་པ་གཅིག་ཀྱི་པ། 肉块，如一条羊腿。(同) ལྷན་གཅིག་

ལྷན་པར། ལྷན་པ་ཀློང་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་།
1.不間断。2.松緩，散漫。【增】充足地，充分地，丰富地。【达】(同) ལྷན་ལྷན་པར།

ལྷན་པོ། (原注缺) 【增】1.丰富，冗长，奢侈。2.放逸，松緩。【达】

ལྷན་པ། (原注缺) 散文。

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་པ་ཀློང་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 1.不間断。2.松緩，散漫。

(同) ལྷན་པར།

ལྷན་པ། ལྷན་པར་ལྷན་པ་ཀྱི་པ། 繼續，連續。

【增】1.沒有間断。2.不保留。【达】

ལྷན་པའི། ལྷན་པའི་མེད། 落換(藻)。树叶。

ལྷན་པ། ལྷན་པ་གཅིག་པ་ལྷན་པར་ལྷན་པ། 墜，墜落，落下。

ལྷན་པའི་པ། ལྷན་པའི་པ། 乞化鉢。

ལྷན་པའི་པའི་ལྷན་པ། དཔལ་ལྷན་པ་ལྷན་པའི་པའི་ལྷན་པ་གཅིག་པ་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། ལྷན་པའི་པའི་ལྷན་པ་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 余鉢(佛)，把一新鉢献于僧众，由上座擇換，最后剩余的一鉢。

ལྷན་པའི་པའི་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། ལྷན་པའི་པའི་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། ལྷན་པའི་པའི་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 鉢墊，安放鉢的座，如足釧形。

ལྷན་པའི་པའི་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། (注同上) 鉢座。

ལྷན་པའི་པའི་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། ལྷན་པའི་པའི་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 发潺潺声

(藻)。流水，河流。

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 任运(佛)，不費劳力而做成。

【增】=ལྷན་ལྷན་པར། 【达】

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 任运(佛)，不由人工，而自然完成的。

【增】不可思議的长成，頓時成就，不假劳力。【达】

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 威严，偉大，雄壯，有威德。【增】不致改变的。【达】

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 威重，威严。【增】巨大。【达】

ལྷན་ལྷན་པར། (注同上)

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 山岡，如四宝所成之須弥山。

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 子宮，母胎(敬)。

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 入胎，胎中有子(敬)。

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 专心，篤信，虔誠。

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 特別重視。

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 恳求，特別要求。【增】惻隱之心。【达】

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 張，頁，一張紙。

ལྷན་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་དང་ལྷན་པོ་ལའང་། 腹腔，腹部。【增】=ལྷན་ལྷན་པར། 肚，在胸以下的部分。【达】 心窩。【四】

ལྷན་སྒྲ། (注同上)

ལྷབས་ལྷབས། ལུས་དབྱིབས་ལྷེས་ལྷེས་མས་ལྷབས་

ལྷབས་བྱེད་བ་ཏྲ་བ། 1. 如身形柔韧摆动。2. 喘息。

ལྷ། ཧིན་དགུང་ཧི་མཉེད་པའི་ཕྱོགས། 南方。

(同) ལྷ་ཕྱོགས།

ལྷ་བཟོད། དབྱར་ཁ་ཧི་མཉེག་ནས་ལྷ་བཟོད་ཟེར།

南行，夏至后太阳南行。

ལྷ་བཟོད་མཐར་ཐུག་ དབྱར་ཁ་ཧི་མཉེག་ནས་ལྷ་

བཟོད་ཟེར་ལྷག་པའི་མཐར་ལ་ཐུག་ན་ལྷ་བཟོད་

མཐར་ཐུག་ཟེར། 南行究竟，夏至后太阳南

行，行到极处，名南行究竟（冬至）。

ལྷ་རྒྱབ་བདག་པ། ལྷ་པོའི་རྒྱལ་པོ། 西南方

主（藻）。罗刹王（佛）。

ལྷ་རྒྱབ་ཕྱོགས་སྒྲིང་། (注同上) 西南护方神。

ལྷ་ཕྱོགས། ཧིན་དགུང་ཧི་མཉེད་པའི་ཕྱོགས།

南方。（同） ལྷ།

ལྷ་ཕྱོགས་བདག་པ། གཤིན་ཇི་ཚས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་

དང་རི་ལི་སྐར་མ་ལའང་། 南方主（藻）。

1. 閻罗法王，閻王。2. “日希”星。

ལྷ་ཕྱོགས་མ། ཏྲ་གདོང་མེའམ། 南方火，马面

火（佛）。

ལྷ་ཕྱོགས་ས་འཛིན། ཅན་དན་སྐྱེས་སའམ་ལྷ་ཕྱོགས་

ས་ལ་ཡ། 南方山（藻）。产梅松处，南方

之马来亚。

ལྷ་བྱར། ལྷག་པ། 雾气。【增】烟霏。〔四〕

ལྷ་ཡི་ཕྱོགས་སྒྲིང་། གཤིན་ཇི་ཚས་སྒྲིང་། 南方

护神（藻）。閻罗护法神（佛）。

ལྷ་ཤིང་། ཤིང་ཚ། 肉桂，桂树。

ལྷག་ཐབས། ལྷག་པ་ཏྲ་བའི་ན་ཚ། 如潰疮之病。

ལྷག་དུག་ ལིང་ཅན་ནག་པོ། 1. 梅毒。2. 疔毒。

ལྷག་པ། ན་ཚ་ཐོར་བ་ཆེན་པོ། 潰疮，大疮。

ལྷག་པ་པ། ཚས་ལྷག་པ་པོ་ལའང་། 1. 讀者。

2. 誦經者。

ལྷག་ཅམ། ལྷ་ཅམ་མས་འབྱུག་ཅམ། 很快，一閃。

ལྷགས་པ། ལྷ་ཆེ་བ་ལའང་། 1. 教他人讀誦。

2. 广大。

ལྷགས་ཤིག་ ཚས་ལྷགས་ཤིག་ 念吧！誦經吧！

ལྷང་། ལས་ཀ་ཟང་ཟིང་མང་པོས་ལྷང་། 紛乱，忙

乱。【增】1. 危难。2. 恼怒，憤怒。〔达〕

ལྷང་ལྷང་། (注同上)

ལྷངས་ན། དང་ནའམ་དང་བཞིན་དུ། 自然中，

本性中。

ལྷངས་པ། ལས་དུ་ལྷངས་པ་ནི་ལས་དུ་སྦྱོད་པའམ་

ཕྱིར་སོང་ཏྲ་བ། 启程，上路。

ལྷད་པ། དམ་པོ་མཉེན་པ་ལྷད་ལྷད། 不紧，松

緩，松馳。【增】或作 ལྷོད་ 于等 དམ་པོ།

又作 ལྷོད་པ་ 或 ལོད་པ། 〔达〕

ལྷོད་ལྷོད། (注同上)

ཨ་ཀམ། མེ་ཤིང་། 柴，薪。

ཨ་ཀྲ། ལྷམ་དྲག་ཨ་ཀྲ། 鞋底，靴子的皮底。

【增】=ཀྲ་ཀྲ། 1.补皮鞋或皮箱的皮子。
2.旧皮鞋的皮子。〔达〕

ཨ་ཁྲོང་། ལྷ་ཨ་ཁྲོང་། 茵陈。

【增】一种羊齿类植物。〔达〕

ཨ་ཁྲ་ཁ། [梵] བྱང་མ་སོང་པའི་སྒྲ། 唉！啊呀！

伤叹声。【增】或作 ཨ་ཁ། ཨ་ཁྲ།
表示沮丧，失败及错误的伤叹声。〔达〕

ཨ་ཁ། པའི་སྒྲ་ཆོ་ལགས། 叔伯，父之弟兄。

【增】叔父，ཨ་ཁ་ཆེན་པ། 伯父。〔四〕

ཨ་ག་ར། [梵] ཤིང་ག་པའང་ཟེར། 速香，沉香。

ཨ་གར། [梵] ཨ་ག་ར། 阿伽罗香，沉香。

ཨ་ག་ལྷ། [梵] རི་བྱི་སྐར་མ། 阿伽达耶星，
日基星。

ཨ་ཁྲང་། སྔ་ཉམས་གཤིན་རྩི་གཤིད། 1.使者。

2.大威德（本尊名）。

ཨ་སྒོར། ལྷན་ཀོར་ཉྱ་བྱ། 圈子，环子，如耳环。

ཨ་ཅག ཨ་ཆེའི་མིང་དུ་སྒྲང་། 似即 ཨ་ཆེ།

姐姐，姊。

ཨ་ཅང་ཆེ། ཤིན་དུ་ཡིན་ལགས། 自然是，当然，
极是。

ཨ་ཅུག ཀྲང་པའི་རུས་པའི་ཨ་ཅུག 脚踝骨。

【增】1. 詢問詞（是否放进去了？）。2. 表示

猝来痛苦的言詞。〔达〕（同）ཨ་ཅུག

ཨ་ཆེ། སྤང་སོང་མ་འདིར་ཆེ་སྤྲོན་སྒྲིས་བྱུང་མེད་ཆེ་

ཞེ་ཞེས་པ་ལ་མ་བསམས་པར་ཨ་ལྷེ་སྐྱེས་སྒྲ་...

ཆོགས་བྲིས་སྒྲང་། 姐姐，姊，此处 ཆེ་ 字表

示年长者，因不知此意，遂有 ཨ་ལྷེ་ 等种种

写法。（同）ཨ་ཆེ།

ཨ་ཅུ། བྱང་དབྱལ་ཞིག 寒地獄之一。

【增】或作 ཨ་ཅུ་ཅུ། 叫冷声。〔达〕

ཨ་ཅུ་ཅུ། བྱང་པས་ཨ་ཅུ་ཅུ་ཟེར་བ་ཉྱ་བྱ། 号寒
声，叫冷声。

ཨ་ཅུག ཀྲང་པའི་རུས་པའི་ཨ་ཅུག 脚踝骨。

（同）ཨ་ཅུག

ཨ་ཆེ། སྤང་སོང་མ་འདིར་ཆེ་སྤྲོན་སྒྲིས་བྱུང་མེད་ཆེ་

ཞེ་ཞེས་པ་ལ་མ་བསམས་པར་ཨ་ལྷེ་སྐྱེས་སྒྲ་...

ཆོགས་བྲིས་སྒྲང་། 姐姐，姊，此处 ཆེ་ 字表示年

长者，因不知此意，遂有 ཨ་ལྷེ་ 等种种写法。

【增】夫人，妻。〔达〕（同）ཨ་ཆེ།

ཨ་ཆེ་ལྷ་མོ། ཁྱོད་མོས་བྱུང་མེད་ཆས་སྒྲིས་པ་ཉྱ་བྱ།

戏剧演員。

ཨ་ཆོར། [蒙] ཕྱི་རས་ཀྱི་མིང་ཨར་ཆོལ་ཞེས་

པའི་སྐྱེས་ཀྱང་ལས་བྱུང་། 手巾，抹布，蒙語

ཨར་ཆོལ་之变音。

ཨ་མཆོག རྩ་པའི་མིང་དུ་བྲིས་སྒྲང་། 耳朵。

ཨ་མཆོད། ཆོས་ཀྱི་གཤམ་མཆོད་གནས། 誦經者，
被請念經者。【增】寺院中作日常宗教仪式
的喇嘛。〔达〕

ཨ་ཇོ། བྱ་པོ་ལ་ལྟ་བུ་པོ་ལ་གཅིན་པོ། 哥哥，长
兄。【增】拉达克和后藏代替 ཇོ་ལགས་ 和
ཇོ་ཇོ། 1. 大人，先生，老爷。2. 朋友。
3. 天神名。〔达〕

ཨ་རི་ཤ། [梵] ལྷ་ལྷ་པོ་དང་རབ་ཞི་བ་དང་ཇོ་
པ་ཇོ་ཨ་རི་ཤ། 1. 超胜。2. 寂靜。3. 阿底
峽尊者（人名）。〔达〕

ཨ་སྒྲིང་། ཁ་གདངས་ཏི་གཡལ་བའམ་གྲུལ་བ།
打呵欠。

ཨ་ཤུ། དོན་གཏན་གཏན། 事情一定。

ཨ་ཤོ་བ། བཟང་བ། 好。【增】美。〔达〕

ཨ་འཕྲས་བ། ལྷ་པོ་ལ་ཉམ་ཕྲག་བ། 1. 愚
蒙。2. 苦恼。

ཨ་དར་ཤ། [梵] མཐོང་བྱེད་མེ་མོང་། 鏡子。

ཨ་དི་རི་བུ། ལྷ་ལྷ། 阿底得子（藻）。天
神总名。

ཨ་དི་ཏ། [梵] ལྷ་དི་ཏུའམ་ཏི་མ། 太阳。

ཨ་དོག་ ཇོ་ག་པོ་ལ་རིལ་བྱ་གཅིན་ཏི་བུ། 一顆，
一粒，一丸。

ཨ་དོན། རྒྱུ་མེད་སྤྱོད་ཏི་མ་དོན། 阿字义，
无生，空性（佛）。

ཨ་ཏུང་། བང་ཆེན་པོ་ཉམ་ཨ་ཏུང་། 邮差，使
者，驛夫。

ཨ་ན་མ་ན། འདྲ་བའམ་མཚུངས་པ། 相似，相
同，相等，一模一样。

ཨ་ན་ཚུགས། རྒྱུ་ལྷ་པོ་ལ་འདྲ་བ། 站得住。

ཨ་ན་ཟེར། ཨ་ན་ཟེར་སྐད། 說話时的語气詞。

ཨ་ནི། བྱ་པོ་ལ་ལྟ་བུ་པོ་ལ་གཅིན་པོ། 尼姑。

ཨ་ལྷ། ལྷ་པོ་ལ། 小孩，儿童。

【增】1. 对貴婦人的尊称。2. 藏文的創造者
端美三布札的母亲名。〔达〕

ཨ་ལྷ། ལ་མའི་སྐུ་ཨ་ཆེད་མ་ལྷོ་མ། 姑，姨，
父母之姊妹。【增】1. 对尼姑的尊称。2. 对
貴人儿子的尊称。3. 继母，伯母。〔达〕
老嫗。〔四〕

ཨ་པ། རྒྱུ་ལ་མ་རངས་པའི་ཆོག་ 呸，心不欢喜
之詞。【增】1. = ཨ་པ། 父亲。2. 表示怜
惜的詞。〔达〕

ཨ་པ་རྒྱ་ཇོ་ཏ། [梵] གཞན་གྱིས་མི་བྱུ་བའམ་
སྐུ་ལྷ་དག་དཀར་པོ་ལའང་། 1. 无能胜，他
人不能胜。2. 白菖蒲。

ཨ་ལྷ། ལྷ་པོ་ལ་སྐུ་མོ། 公子，小姐。

ཨ་པ། ལ། 父亲。【增】未闢的雄性动物。
〔达〕 惊讶声。〔四〕

ཨ་ལྷ་མ། ལ་མའི་མ་དང་རྒྱ་མོ་ལའང་ཟེར་བ་དང་ཨ་
མ་ལྷ་མ་དང་སྐུ་མོ་ལའང་ཟེར། 1. 祖母。2. 后
母。3. 姐妹。【增】外祖母。〔本〕

ཨ་ལྷ། ལྷ་མའི་མ་དང་སྐུ་མོ་ལའང་ཟེར། 胸袋，
腰包，怀里，現名 ཨ་ལྷ།

ཨ་བོ། མི་སྐུ་ཨ་པ། 男人，在家男人。

ཨ་བོ་ཅ། ཨ་བོ་ཅོ་སྐྱོད་མེད། 不要紧，无妨，
不得事。【增】或作 ཨ་བོ་ཅ། 〔本〕

ཨ་འབྲས། མིག་གི་ཨ་འབྲས། 睛，眼中瞳人。
【增】1. 眼珠儿。2. 龙眼，榧实。〔本〕

ཨ་ལྷ། ལྷ་པོ་ལ་ལྟ་བུ་པོ་ལ་གཅིན་པོ། 粥之一种。

ཨ་མ། རྒྱལ་པའི་མའམ་རྒྱུད་བྱེད་མ། 母亲。

【增】悲伤的呼声。【高】

ཨ་མེས། པའི་པ། 祖父。

ཨ་མོ་ནིག། 【梵】 ཨ་མོ་ནིག་དེར་ལྟོས། 参看

ཨ་མོ་ནིག་条。(按本书无此条，似是石名)

ཨ་མ། 【梵】 སིང་རྩྭ་ཏའམ་དེའི་སིང་ཐོག་ལའང་།

1. 阿摩罗树，芒果树。2. 芒果。

ཨ་མའི་བ། (原注缺) 菴摩罗子 (似是印度人名)。

ཨ་མྱི་ཏ། 【梵】 འཆི་བ་མེད་པའམ་བདུད་རྩི་

ལའང་། 1. 不死。2. 甘露。

ཨ་ཙ་མ། ཏ་ལས་པའམ་ངོ་མཚན་བ། 惊奇之叹

声。【增】或作 ཨ་ཙ། 惊奇或怜悯的呼声。

【达】(同) ཨ་ཙ་ཙ།

ཨ་ཙ་ཙ། ཨ་ཆ་ཆ་ལའང་། 烫着声，火烧痛之呼声。

ཨ་ཙ། རྒྱག་པའི་རྩོག་ 悔叹声，恐怖声。

ཨ་ཙ་ཙ། (注同上)

ཨ་ཙ་ཙ། ཏ་ལས་པའམ་ངོ་མཚན་བ། 惊奇之叹声。(同) ཨ་ཙ་མ།

ཨ་ཆ་ཆ། མེར་བསྐྱེགས་པའི་ཆ་ཆ་ཟེར། 被火烧痛之叫声。【增】或作 ཨ་ཆ། 【达】

ཨ་ཞང་། ཨ་མའི་སྒྲུན་ཨ་ཞང་། 舅，舅父，母之兄弟。【增】ཞང་པོ་的俗称。【达】

ཨ་ལྷ། འཕ་པའི་ལྷ། 疲劳的呼声，叹声。

【增】无角牛，无角兽。【达】

ཨ་རག། རྒྱུས་འགྱུར་ཆང་ཨ་རག། 烧酒。

ཨ་རིལ། མཁལ་མའི་མིང་། 拳丸，肾。

ཨ་རུ་མཐུ། རྒྱན་ཨ་རུ་མཐུ་ནི་པོ། 尖头柯子，药之一种。

ཨ་རུ་མཐུ་རྩུང་། (注同上)

ཨ་རུ་ར། སིང་ཨ་རུ་ར་དེའི་འབྲས་བྱའང་།

1. 柯子树。2. 柯子树之果。

ཨ་རུམ། རྒྱད་ཅིག་ཏུ་བྱ། 如說：坐下吧！

【增】一种大蒜。【达】

ཨ་རི། ཅུང་ཟད། 少許。【增】1. = ཁོ་རི།

2. 惊叹詞。【达】 惊讶。【四】

ཨ་རེ་དགའ། ཨ་མཚན་བཟང་བ། 希有，太好 (赞叹之意)。

「病。

ཨ་རོག་བྱ། 【梵】 ནད་མེད་པར་གྱུར་ཅིག་ 愿无

ཨ་ལ་ལ། ཨ་མཚན་བྱེད་པའི་རྒྱའམ་ངོ་མཚན་

མེད་བྱུང་པའི་ལྷ། 惊叹声，希奇声。

【增】1. 于我。2. 惊讶。【四】 (同) ཨ་ནི།

ཨ་ལས། ནད་གསོ་པའི་ལྷ། 回忆起来之叹声。

ཨ་ལུང་། རྩ་ཀོར་ཨ་ལོང་ལའང་། 环子，耳环。

【增】1. 仿圈。2. 記念套环。3. 折舌。【四】

(同) ཨ་ལོང་།

ཨ་ལ། ཏ་ལས་པའི་རྩོག་ 惊奇之詞。

ཨ་ལོང་། རྩ་ཀོར་ཨ་ལོང་ལའང་། 环子，耳环。【增】手鐲。【达】 (同) ཨ་ལུང་།

ཨ་ལོང་ཁ་ཟ། རྒྱལ་པའམ་ལས་ཁ་ཟ་བ་ལའང་། (未詳)

ཨ་ཤད། ཡི་གེའི་རྩོག་ཤད་རིང་པོ། 直画，藏文句讀后之长画。

【增】=གཏུག་མོ། 凶猛。【达】

ཨམ་པ། རིང་པ་ཉ་པ། 是。

ཨམ་པུག ཨ་པུག་མིང་ཏུ་སྦྱང་། 似即 ཨ་པུག

胸袋，腰包，怀中（衣怀）。

ཨམ་པན། ཏུ་ནག་ཨམ་པན། 欽差，滿清时代的駐藏大臣。

ཨར་ག ས་རྩོའི་རིགས་ཤིག་ཨར་གའི་ཞལ་བ་ཞལ་
ཞལ་བྱེད་པ་ཉ་པ། 一种沙石，如三合土。

【增】或作 ཨར་ཀ་ 亦作 སེར་ཀ། 大理石粉和油作成的地板。〔达〕

ཨར་གཏང། དམིགས་ལུལ་འབྱར་ཚུགས་སུ་ཉ་
བའས་བཉམས་པ་ཉ་པ། 注視，如专一注視所緣境（佛）。

ཨར་གཏོང། （注同上）

ཨར་ནག སྒན་ཤིང་ཨ་གར་ནག་པོ། 黑沉香。

ཨར་པ། ཚོས་ཀླན་ཐག་པ་ལའང། 盗贼，土匪。

ཨར་པོ། ས་རྩོའི་ལས་ཀ་བྱ་བྱེད་དང་ཨར་པོ་ཞེས་
བ་ཚང་དཔོན་ལའང། 1. 泥工，作土石工者。

2. 商人。

ཨར་མོ། ཨར་ལས་བྱེད་མོ། 女泥工，作泥水工之妇女。【增】鳥名。〔达〕

ཨར་ཇ་ཀ། ཨ་ཇ་ཀའས་ཉི་དགའི་འབྲས་པ།

亦作 ཨ་ཇ་ཀ། 葵花子。【增】棉花。〔达〕

ཨར་ལས། ས་རྩོའི་ལས་ཀ་བྱ་བྱེད། 泥工，土石工作。

ཨན། བཙོད་ཡོན། 供水，供神飲水。

ཨ། ཆང། 酒。【增】1. འབྱི་的俗讀，猢猻。

2. 数目代号60。〔达〕

ཨ་ཁུང་། ཁུང་བུའས་བུ་ག རྩེ། 洞。

ཨ་ཐི་པ། རྩིང་པོའི་ནོན། 要义，精要。

ཨ་དན། （未詳）

ཨ་མིང་ཅན། འདོད་ལྷའི་བུའས་བུད། 伊名者
（藻）。欲天（爱神）之子，极喜自在魔。

ཨ་ཡ་བེ་ཡའི་རྒྱུད། རྣམ་སྤྲུལ། 伊罗毗罗之裔
（藻）。毗沙門（天神名）。

ཨག་སྒྲ། ཟས་མ་འཇུག་པས་ཨག་སྒྲ་འབྱིན་པ་ཉ་པ།
噎声，打呃。

ཨག་ཏུ་འཇུག （原注同上）使噎。

ཨུ་ནི་ལ། 【梵】 དབང་པོ་ཚུན་པོའས་རིན་
ཆེན་ཚུན་པོ། 帝青宝，藍宝石。

ཨམ་ཆེ། 【蒙】 ཨམ་ཆེ་ཟེར་བ་དེར་ཉོས། 医
生，参看 ཨམ་ཆེ་ 条。

ཨ་རྒྱུ། ཨ་རྒྱུན་ནམ་མཁོ་རི་ཡ་ནའི་ཐུར་ཆག་རྒྱ་
གར་རྒྱལ་ཕྱོགས་ནའོ། 亦作 ཨ་རྒྱུ། 梵語 མཁོ་
རི་ཡ་ན་ 之变音，西印度古国名（烏仗那）。

【增】=དབྱ་རྒྱུ། 冠，頂飾。〔达〕

ཨ་རྒྱུང་། （未詳）

ཨ་རྒྱུ་པ་ར། རོན་རྒྱུ་པ་ལའས་བུད་འཛོམས་
ཤིང་དང་ཉན་ཉན་ཤིང་ལའང། 鄔曇波罗，
亦称 རོན་རྒྱུ་པ་ལ། 降魔树。

【增】希奇的大蓮花。〔达〕

ཨ་པ་མི། 【梵】 ཉན་ཐོས་ཉེ་བར་འཁོར། 声聞弟
子鄔波离尊者。

ཨ་མྱོ། 【梵】 དབང་ཕྱག་ཆེན་པོའི་བཙུན་མོའི་
མིང། 鄔摩，大自在之妃。

ཨ་མའི་བདག་པོ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ། 鄔摩主
(藻)。大自在 (天神名)。

ཨ་ཚུགས། འབད་ཚུལ་ཆེན་པོ་དེ་ཨ་ཚུགས། 坚
持，执着。【增】=ནན་ཏན། [达] 1. 淫。
2. 勉强扎挣 [四]

ཨ་ཤི་རི། རྩ་དྲིས་མཐའ་དེ་སྤྱིས་པའི་རི། 1. 馬
兰草。2. 生长馬兰草之山。【增】或作 ཨ་
ཤའི་རི། 中印度或摩揭陀国一带的山脉。[达]

ཨ་རྩུ་ལགས། ཨ་རྩུ་ལག་ཆེན་དང་མང་ཨ་རྩུ་ལགས་
ཨ་ཁ་ཁ་ཟེར། 忧叹詞，現在說 ཨ་ཁ་ཁ།

ཨ་རྩུ་རྩུ། (注同上)

ཨ་ག་ཚེས། སྒྲན་ཨ་ག་ཚེས་མེ་རྟོག་ 花名，可入药
(或說是治腹脹之一種草藥)。

ཨ་ག་ཕྱད། སྤྱོ་མོ་ནང་ནས་ཐོང་བ་ཉྱ་བྱ། 穿出，
如从口袋中撒出。

ཨ་ཐུལ། ཨ་ཐུལ་ཤིང་དང་མེ་རྟོག་པསྒྲ་ལའང།
1. 鄔波罗树。2. 蓮花。

【增】青蓮花。[达] 菊花。[四]

ཨ་ཐུལ་དཀར་པོ། རྩ་སྤྱིས་དཀར་པོ་འཕྲུ་ཤིང་།
白鄔波罗花，白蓮花。

【增】=ཀྱ་སྤྱ་ད། 拘物头花。[达]

ཨ་ཐུལ་སྒྲོ་ལྗན། འཇམ་དབལ་དབྱངས་ལའང།
有青蓮花 (藻)。文殊菩薩。

ཨ་ཐུལ་སྒྲོན་པོ། སྤྱི་གྱི་གཉིས་ཡང་ཟེར། 青鄔波
罗花，亦称 སྤྱི་གྱི་གཉིས།

ཨ་ཐུལ་ཆེན་པོ། པསྒྲ་སྤྱི་ལའང། 1. 大鄔波罗。
2. 蓮花。

ཨ་ཐུལ་ལྟར་གས་པ། གང་དབྱལ་ཞིག་ 裂如鄔
波罗，寒地獄之一。

ཨ་ཐུལ་དམར་པོ། དབལ་གྱི་ལག་པ། 紅鄔波
花。【增】紅蓮花。[达]

ཨ་རྩུ་པལ། མེ་རྟོག་ཨ་ཐུལ་དང་ཤིང་ཨ་ཐུལ་མའི་
ཟུར་ཆག་ ཨ་ཐུལ་ 之变音。

ཨ་རྩུ་མཁན། སྤྱིས་པའམ་ཕར་ཚུར་སྤྱོ་མཁན། 迁
移者，搬运者。

ཨ་རྩུ་བ། སྤྱིས་པའམ་ཕར་ཚུར་སྤྱོ་མཁན། 迁移，运输。

ཨ་གོ། ཨ་ཤེས། 了解嗎？知道嗎？

(同) ཨ་ཚར།

ཨ་ད། (未詳)

ཨ་ན་ཡ། [梵] རི་དྲགས་ཨ་ན་ཡ། 兽名。

【增】神話中短腿黑眼的黑羚羊。[达]

ཨ་རྩུ། (注同上)

ཨ་མ་མཚར། ངོ་མཚར་མཐོང་བྱ་བྱང་བ། 希有，
希奇。(同) ཨ་མའོ།

ཨ་མ་རྟོ། ཨ་མ་རྟོ་ངོ་མཚར་ཆེ་ཉྱ་བྱ། 希有，
希奇 (贊叹詞)。

【增】表示同情怜悯的惊叹詞。[达]

ཨ་མའོ། ངོ་མཚར་མཐོང་བྱ་བྱང་བ། 希有，希
奇。(同) ཨ་མ་མཚར།

ཨ་ཚར། ཨ་ཤེས། 了解嗎？知道嗎？

(同) ཨ་གོ།

ཨ་ཤྱི། [梵] ཐལས་དང་ཤེས་དབ། 噯鑊 (譯音)，
方便与智慧，溫和与般若 (佛)。

【增】1. 是然，誠然。2. ཨ་ 字表方便或显
教，ཤྱི་ 字表慧或密教。3. 噯鑊經。[达]

ཨ་ཤྱི་ཡིག་ དུས་ཀྱི་འཁོར་པོ། 噯鑊字 (藻)。
时輪 (本尊名)。

ཨ་ཡང། ཡང་དམ། 有嗎？

ཨ་ར་ཏ་ད། [梵] དན་རྒྱ་གེ་ཤིང་དེའི་འབྲས་

བྱ་ལའང་ཡང་ན་ཆུ་ཤིང་ཟེར་བ་སྣང་། 1. 巴豆

树。2. 巴豆。3. 芭蕉。

【增】草麻子。【达】

ཨ་རེད། ཡིན་ནམ། 是嗎？是不是？

【增】=ཨ་ཡིན། 【达】

ཨ་ལ། [梵] འདྲ་བ་ཆགས་པའི་དོན། 不象樣子。

【增】石榴。【达】

ཨ་ལ་ཕྱ་མོ། ལྷུག་མེལ། 荳蔻。

ཨ་ལའི་འདབ། ཤིང་ཨ་ལའི་འདབ་དང་ལྷུང་ཁྱལ་

པོ་ཨ་ལའི་འདབ་ཨ་ལའི་བརྟོ་འི་བྱུར་ཆག 1. 翳

罗树之叶。2. 翳罗龙王，梵文 ཨ་ལའི་བརྟོ་

之变音。【增】舌。【达】

ཨ་ལ། རྩ་ཆ་བའི་སྒྲ། 羞慚之声音。

ཨ་མྱིད། ཡང་དམ། 有嗎？

ཨ་ན་ཅིག་ ཅུང་ཟད་ཅིག་ 片刻，稍微。

ཨ་ན་ཅུང་། ལྷ་པ་ཅུང་ཅུང་ལའང་། 少年出家人。

ཨ་ན་ན། ཅུང་ཅུང་ངམ་ཅུང་ཅམ་དང་ཨ་ན་ཅིམ།

稍微，少許。

ཨ་ན་ཅིམ། (注同上)

ཨ་ན་རེ། ཅུང་ཟད་རེ། 片刻，稍微。

【增】迅速，快。【达】

ཨ་མ་ཚི། [蒙] ལྷན་པའི་མིང་ཨ་མ་ཚི་ཞེས་པ་སོག་

སྐད་ཡིན་དེ་ལ་ཨ་མ་ཚི་དང་ཨ་མ་ཚི་ཟེར་བ་སྣ་ལྟ་

ཚོགས་སྣང་ལ་ལས་པལ་སྐད་ཟེར་ཨ་མ་ཟེར་བ་སྣ་ན་

ཚི་བདག་སྒྲེའོ། 医生，此有 ཨ་མ་ཚི་ ཨ་མ་ཚི་

等多种写法，ཨ་མ་为药，ཚི་为主格。

ཨ་ར་ཏ་ན། [蒙] རྒྱུ་འི་བྱུར་ཆག་རིན་པོ་ཆེ་སོག་

སྐད་ལའང་། 額尔德尼，梵文 རྒྱུ་ 之变音，寶貝。

ཨ་དགར། ཨ་དགར་མིང་འི་དགས་ཨ་དག་ས་ལྟ་

དགར་བས་སོ། 白脖頸之野獸。

【增】石貂。【高】

ཨ་ཁྱན། ཁྱ་གར་རྒྱལ་མཚམས་སུ་མཁའ་འགྲོ་མའི་

གནས་ཟེར་བ་དང་ཁྱ་ཁྱན་དང་ཨ་ཁྱན་ཁྱན་སོགས་

ཨ་ཏ་ཡན་འི་བྱུར་ཆག་ 烏仗那，印度西方空

行母(佛)住处，ཁྱ་ཁྱན། ཨ་ཁྱན། ཁྱན་ཁྱན་

是梵文 ཨ་ཏ་ཡན་ 之变音。(同) ཨ་ཏ་ཡན།

ཨ་ཤོག [蒙] འཕྲོག་པའི་མིང་དུ་སོག་སྐད་དུ་ཟེར་

བ་(དང་)། 牧民。

ཨ་ཏ་ཡན། [梵] ཁྱ་གར་རྒྱལ་མཚམས་སུ་མཁའ་

འགྲོ་མའི་གནས་ཟེར་བ་དང་། ཁྱ་ཁྱན་དང་ཨ་

ཁྱན་ཁྱན་སོགས་ཨ་ཏ་ཡན་འི་བྱུར་ཆག་ 烏仗那，

印度西方空行母(佛)住处。ཁྱ་ཁྱན། ཨ་

ཁྱན། ཁྱན་ཁྱན་等都是梵文 ཨ་ཏ་ཡན་ 之变音。

(同) ཨ་ཁྱན།

ཨ་བ། ཐམས་ཅད་ལའང་། 一切。

ཨ་མ་སུ། [蒙] ཀང་པའི་ནང་གོས་དང་ཨ་མ་

སུ་སོག་སྐད་ཡིན་པས་ཨ་སུ་སུ་དང་ཁྱ་སུ་སུ་ལྟ་

ཞེས་སྣ་ཚོགས་སྣང་། 袜子，又有 ཨ་སུ་སུ།

ཁྱ་སུ་སུ་ 等写法。

ཨ་ལ། བྱ། 孩子。【增】1. 童子，少年。

2. 陶器茶壶。3. 两河合流的地方。【达】

ཨ་ལོག་ ལྷ་བའམ་དབྱུག་པ་ལའང་། 1. 柄。

2. 棍，杖。

མ་ཤུའི་རྒྱ། རོད་ཤུའི་རྒྱའི་མིང་དུ་སྤང་། 洪水。

མེག་ཀོར། མེག་མ་སྒྲོར་མ། 喉头。

མེག་དཀར། རི་དཀར་མེག་མ་དཀར་པོ། 白脖
頸之野兽。

མེག་སྐྱགས། རི་དཀར་མེག་མ་དཀར་པོ་རི་པགས་
པ། 野兽 མེག་དཀར་之皮。

མེག་མ། མ་མཁལ་མ་ལེ་མན་ཆད། 頸，喉。

【增】=མོག་མ། [达] 下類。[高]

མེག་ཚར། མེག་མའི་ཚར་ཕུད། 胡須，下頷之須。

མེག་ཚར་ཅན། རི་མིང་ལའང་། 1. 有胡須者。

2. 山羊。(同) མེག་ཚར་ཅན།

མེག་ཚམ། མེག་མའི་སྐྱ་རིང་། 胡須，下頷之

須。【增】又作 མེག་ཚམ་ 等于 མེག་ཀྱ། [达]

མེག་ཚམ་ཅན། རི་མིང་ལའང་། 1. 有胡須者。

2. 山羊。(同) མེག་ཚར་ཅན།

མོང་གོང་། མེ་གིང་ཕྱི་བའམ་རྟ་སྤངས་ལའང་།

1. 糞彈。2. 柴，薪，牛糞或馬糞。

(同) མོང་རིལ་II。

མོང་དོ། ཀྱལ་ཚམ་གྱི་དོས་གཉིས། 臀部，臀两
边的肉。

མོང་དོས་འདུག་པ། ཀྱལ་ཚམ་ཚམ་ཕུར་འདུག་
པ། 臀部蹲坐。

མོང་རིལ། I. རྟ་སྤངས། 糞团，馬糞。

II. མེ་གིང་ཕྱི་བའམ་རྟ་སྤངས་ལའང་། 柴，薪，

牛糞或馬糞。(同) མོང་གོང་།

མོང་ག། ཀྱལ་ཚམ་མོང་དོ་རི་ག། 臀部之肉。

མེམ་ཚུགས་པ། མེ་ལའམ་མེམ་སྒྲོ་མཐེ་པོང་གིས་

ཡར་བཏྲག་ཅིང་དེ་ནས་གདོན་པ་འདོན་པའི་དབུ་

ཚུགས་ཏྲ་བ། 举腔，用大拇指支下頷而开始
誦經。

མོ་ཚུགས་པ། (注同上)

མོ་མའང་མ། རི་བཙུན་སྒྲོལ་མ། 作喻母(藻)。

度母(菩薩名)。

【增】唵竭囉，密教唵字表佛，法，僧，又
表梵天，遍入天，大自在天。[达]

མོ་སྐྱ་སྒྲི། [梵] མོ་བདེ་ལེགས་སུ་གྱུར་ཅིག་維愿
利乐，愿吉利，

མུར་མཁན། ཡར་ཚུར་ཁྱིར་ཏི་སྐྱ་མཁན། ཁུར་

མཁན། 搬运者，移动者，亦作 ཁུར་མཁན།

མུར་དགོས། ཡར་ཚུར་ཁྱིར་ཏི་སྐྱ་མཁན་ཁུར་ཏི་

མུར་དགོས་པ་ཏྲ་བ། ཁུར་དགོས། 須搬，須

移动，亦作 ཁུར་དགོས།

མེལ་སྒྲི། མགུལ་སྒྲིའི་མདུན་ཕྱོགས། 喉部，腭

頸之前面。(同) མེལ་པ།

མེལ་གོང་། (未詳)

མེལ་གོང་ཆ་བ། (未詳)

མེལ་གོང་འཇུམ། (未詳)

མེལ་མདུད། མིང་པའི་མདུད་པ། 喉头。

མེལ་པ། མགུལ་སྒྲིའི་མདུན་ཕྱོགས། 喉，腭頸之

前面。(同) མེལ་སྒྲི།

མེལ་འཇུམ། (未詳)

༄༅། །འདིར་སྒྲུབ་པ། །སྒྲིད་ལ་སྒྲུག་པའི་འཇིག་རྟེན་མི་ལྷལ་འདིར། །མི་ཡང་བྱི་མིག་
བཟུ་བའི་རི་བ་ཡིས། །སྒྲི་བོ་ཐམས་ཅད་རང་གི་ལག་རྒྱུ་ཅོམ། །འུལ་ཏུ་བྱས་པའི་འབད་པ་
ངང་གིས་བྱེད། །འདི་ན་འགའ་ཡིས་རང་གི་རྒྱུད་འཇིག་བྱ་དང་སྒྲོལ་མ་རྒྱུ་ཐུག་པའི་
བཞིན་གཞན་གྱིས་ལེགས་པའདད་ནོར་དང་སྒྲན་པའི་གཤམ་པ་ལྷལ་ཏུ་བཀོད། །ལ་ལ་འཆད་མཉན་
ཆོས་ཀྱི་སྒྲི་དང་དམ་པའི་རྟེན་རྣམས་བཞེངས་ནས་འདས། །གཞན་གྱི་ལག་རྒྱུ་ཐུགས་པའི་
ནོར་དང་མཛོས་པའི་ཁང་བྱིས་འདི་དག་ལགས། །ཆོས་ནོར་གཉིས་མཉན་སྒྲུང་པོའི་ལག་རྒྱུ་
ལ། །ཀོང་ཏུ་སྒྲོམ་པ་འདི་དག་མ་མཆིས་པས། །མི་ཟས་ལྷན་རིང་ཟས་པའི་རིན་འབབ་ཏུ། །
དབ་རྒྱུང་འདི་ཉིད་མི་ལྷལ་ཏུ་བཞག །མ་བཅོལ་སྒྲིགས་བས་བྱི་བའི་བྲེལ་ཟིང་གིས། །མི་
མོ་བཅུ་གསུམ་དལ་གྱིས་ཟད་པ་ལ། །གཞན་གྱིས་བསྟོད་སྟོད་ཅི་བྱེད་མ་ངེས་ཀྱང་། །གཞན་
ལ་ཕན་པ་ཅུང་ཟད་ངེས་པར་མཐོང་། །རྣམ་དགར་འདི་ཡིས་སྒྲི་ཞིང་སྒྲི་བ་ཏུ། །རྣམ་པ་
ལྷ་ལྷན་རིགས་པའི་གཞུང་ལྷགས་ལ། །རྣམ་དག་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་པའི་འབད་པ་ཡིས། །རྣམ་
ཀྱན་གཟིགས་པའི་གོ་འཕང་ལྷུར་ཐོབ་ཤིག །

ཅས་པ་འདི་ཡང་སོག་པོའི་ལྷལ་ཏུ་སྒྲིམ་གྱིང་། །གངས་ཅན་པོད་ཀྱི་སྒྲུངས་སུ་མ་ཆ་
ཟད་པ་དགེ་མིང་པ་ཆོས་གྲགས་པས་སོ། །

書號:1393(3)274

格西曲札藏文辭典

*

原著者 格西曲吉札巴

翻譯者 法尊、張克強等

責任編輯 溫存智

校對者 唐國信、吳鈺

李建文、楊占才

民族出版社出版

地址:北京國子監特54號

北京市書刊出版業營業許可證出字第047號

中央民族印刷廠印刷

新華書店發行

1957年12月北京第一版

1957年12月北京第一次印刷

780耗×1092耗1/16 印張62 插頁4

道林紙精裝本印數:1—2,000冊 定價: .

統一書號: M17049·藏13

